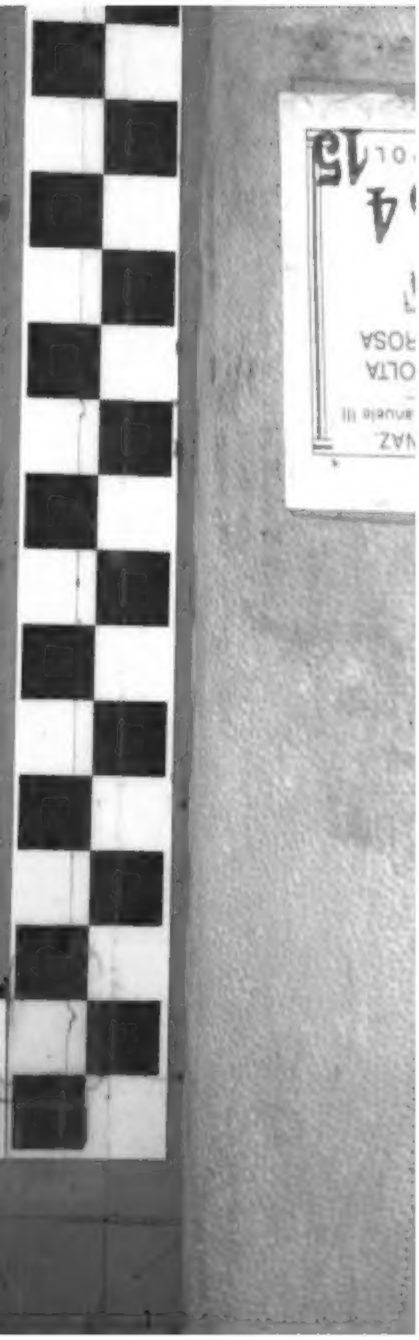
ACRAE ROTAE
ROMANAE
DECISIONES

SACRAE ROTAE ROMANAE DECISIONES RECENTIORES

PARS IN ORDINE XVIII.

Duobus Tomis distincta

SACRAE ROTAE ROMANAE DECISIONES RECENTIORES NVNCVPATÆ

PARS IN ORDINE XVIII.

DVOBVS TOMIS DISTINCTA

Complectens integros ferè annos 1673. 74. 75. & 76. quorum hoc altero, &

PRIMO TOMO

Continentur Decisiones Annorum 1673. & 1674. a integritate, qua summo studio, laboribus, & impendijs fieri potuit, & debuit, itaut paucæ resolutiones in effectu deficiant.

Cum suis Argumentis, Summarijs, concordantia aliarum Decisionum, & Indice locupletissimo cuique Tomo, ad maiorem studentium commoditatem particularitèr adiecto, nouissimè editis

A IOANNE BAPTISTA COMPAGNO IVRISCONSVLTO ROMANO
Selectore, & Compilatore ab eadem Sacra Rota probato.

ROMÆ,
Typis Reuerendæ Cameræ Apostolicæ. MDCLXXXI.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

EXCELLENTISSIMO PRINCIPI

IOANNI BAPTISTAE PAMPHILIO

IOANNES BAPTISTA COMPAGNUS F.

SACRAE Rotæ Romanæ Decisionum Opere iamdudum multiplicatis vigilijs, ac successiuis laboribus elucubrato, cùm de aliquo Mecænate mihi prospicere mentem consulerem; Hinc Primam Sanctissimo Domino Nostro INNOCENTIO VNDECIMO felicitèr imperanti, dum inter Sanctæ Romanæ Ecclesiæ præcelleret Purpuratos, meam dedicaui Partem, moxque ad supremum eiusdem Ecclesiæ Regimen euecto, eidem Tertiam; Secundam verò Eminentissimo Alderano Cybo lubentissimè consecraui. Hanc igitur Tibi (Excellentiss.me Princeps) commendare iure debueram; Quippè qui à celeberrimis illis Apostolicæ Sedis monumentis CLEMENTE OCTAVO, & INNOCENTIO DECIMO, Auitum Sanguinis in Te deriuando nitorem, eorum virtutes, ac dotes imitando, æmularis, quorum encomia

licèt

licèt hic explicare debuissem, & modestia tua præterire silentio iubeat, hoc vnum pro cunctis mihi dixisse sufficiet, quod ambo Sacræ Consistorialis Aulæ Aduocati fuere, & in nostro Auditorio summa cum laude mirabilitèr consedere, vt proindè hoc præsens opus, non à me traditum, sed à Te priùs fuisse promeritum fatear; Si ergo ad Te redit, quod tuum est, tua vtique (vti precor) intererit, hoc qualecumque obsequij mei argumentum Excellentiæ Tuæ oblatum, & benigno fouere obtutu, & generoso tueri patrocinio. Vale

LE-

LECTORI SVO.

SEMPER mihi curæ fuit, humanissime Lector, quæ pauca ex meis prodiere sudoribus, ita elaborare, vt quò magis fieri possit, humano generi, & omni futuro sæculo prosint, quod maxime implere curaui in his Lucubrationibus nostrarum Decisionum, & hac quarta Parte, aliàs decima octaua Tomo Primo in ordine, quæ ex liberali gratia Reu: Patrum, mihi successit in sortem: Vnde & iure dixerim cum nostro *ALEXANDRO IMOLENSI*: Legibus vacaui, vt scirem, non vt eas venderem; Cùmq; parum iuuet plures habere libros. vt congruè dicebat *LIPSIVS*, nos scilicet Helluones librorum esse non debere, nisi possideantur ea, quæ veluti abscondita, continentur in illis, eadem cunctorum oculis exhibere, & veluti publicas reuocare ad auras, hoc opus, hic labor est; Idque principalitèr efficitur in benè summando singula capita librorum, & eo magis in exarando perfectò indice sub diuersis, & multiplicatis verbis, quod & a pluribus præteritur, & alij etiam inconsultò omittunt. Hoc igitur tibi ad publicam vtilitatem, amice Lector, exhibeo; si tamen non ea politura, qua velim, saltem quo magis efficere potui in maxima temporis angustia negotiorum forensium, & celeritate impressionis, vt perbellè de seipso aiebat Martialis lib. 2. Epigramm. 8.

Si quæ videbuntur chartis tibi Lector in istis,
Siue obscura nimis, siue latina parum.
Non meus est error, nocuit librarius illis,
Dum properat versus annumerare meos.

Vale.

Impri-

Imprimatur

Si videbitur Reuerendissimo Patri Sac. Pal. Apost. Magistro.

I. de Angelis Archiep. Vrbin. Vicesg.

Imprimatur.

Fr. Raimundus Capisuccus Sacri Palatij Apostolici Magister Ordinis Prædicator.

INDEX

INDEX
PER DIŒCESES

Omnium, & singularum Decisionum, quæ in hac Decima octaua Parte Recentiorum continentur.

In quo superadditæ sunt cunctæ Decisiones, tam eæ, quæ sub hac serie temporum, quàm alitèr extrauagantes in alijs tribus præcedentibus Partibus appositæ sunt.

A

B

Caie-

H

I

L

M

N

Nar-

Ro-

Ro-

INDEX PER MATERIAS

Omnium, & singularum Decisionum, quæ in hac Decima octaua Parte Recentiorum continentur.

In quo superadditæ sunt cunctæ Decisiones, tam eæ, quæ sub hac serie temporum, quàm alitèr extrauagantes in alijs tribus præcedentibus Partibus appositæ sunt.

A

B

C

Veli-

H

I

L

M

N

O

P

Tau-

Q

R

S

T

V

ALTER INDEX

PER REV.MVM D. DECANVM, ET ALIOS RR. PP. DD. AVDITORES

Omnium, & singularum Decisionum, quæ in hac Decima octaua Parte Recentiorum continentur.

In quo superadditæ sunt cunctæ Decisiones, tam eæ, quæ sub hac serie temporum, quàm alitèr extrauagantes in alijs tribus præcedentibus Partibus appositæ sunt.

ALBERGATO.

BEVILAQVA.

BOVRLEMONT.

CA.

CALATAIV.

CARPINEO.

CASTRILLO.

CERRO.

EMERIX.

Tarra-

Auxi-

T A I A.

Ro-

Index per Auditores.

V R S I N O.

INDEX ARGVMENTORVM DECISIONVM SAC. ROTAE ROMANAE

Quæ in hac Decima octaua Parte Recentiorum continentur.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Bononien. Associationis.
Veneris 13. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM I. Creditor potest obtinere subhastationem totius prædij etiam pro minori debito; dummodò pretium, quod superest vel deponatur, vel penès deliberatarium cum solutione fructuum relinquatur; Eademque subhastatio substinetur adhuc, quamuis facta etiam pro fructibus decurrẽdis, non vt creditori soluantur, sed vt eidem tantummodò præcaueatur.

R. P. D. BOVRLEMONT.
Cordubeñ Decimarum Molendini.
Veneris 13. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM II. Ex defectu non probatæ quasi possessionis iuris decimandi in Capitulo, fuit concessa manutentio Reo conuento in libertate non soluendi, quia negatiuam suæ quasi possessionis plenè, & concludentèr probauerat, indè plura nedum de hac materia Decimarum probationibus ad illam deductis, de iuris assistentia, seù potiùs resistentia decimandi, sed etiam de Parochiarum diuisione in præsenti decisione deducuntur.

R. P. D. EMERIX.
Romana Successionis.
Veneris 13. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM III. Ad euitandam occultationem bonorum, quæ à muliere facta dicebatur de bonis sui viri, ad trutinam reuocantur depositiones testium de ea deponentium, quos nihil, ob illorum exceptiones primo loco probare concluditur, & demum eandem occultationem præsumi factam de bonis propriis ipsius mulieris, non, autem de hæreditarijs viri in hac decisione deciditur.

R. P. D. EMERIX.
Bononien Prædij, seù Expensarum.
Veneris 13. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM IV. Taxatio expensarum facta pendentibus ferijs ab obiecta nullitate saluatur, quia agebatur de causa attentatorum, in qua Auditores Rotæ ad instar meri possessorij possunt absque vlla derogatione feriarum procedere, sed illa condemnatur ex eo solùm, quod indefinitè, non autem pro rata attentatorum facta sit.

R. P. D. CASTRILLO.
Leodien Electionis.
Veneris 13. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM V. Coarctare volebat Capitulum tempus sibi competens ad eligendum, sed quia nulla suberat coarctationis necessitas, in preiudicium absentis, qui ad electionem vocari debuerat, coarctationi locũ non fuisse concluditur.

R. P. D. CASTRILLO.
Romana Donationis.
Veneris 13. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM VI. Constituerat Testator fideicommissum, & deindè donationem fecerat cum præseruatiua fideicommissi facti, vel faciendi, cùmque etiam tertio nouũ testamentum condidisset, & in eo fideicommissum à se primo loco ordinatum iterum repetijsset, hoc ipsum pro adimplemẽto suæ voluntatis sufficere decisum est.

R. P. D. RONDININO.
Tranen Iuris sepeliendi.
Veneris 13. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM VII. Ad intelligentiam quando inter plures Ecclesias vni tantùm possit ius sepeliendi competere traditur, & pluribus comprobatum est, quæ dicatur esse Parochialis, & Matrix, aliæ verò filiales, & adiutrices, vel vtraq; potiùs Parochialis existat; indè etiam plura de constitutiuis Parochialitatis, de materia dismembrationis, ac etiam de iure decimandi adducuntur.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Bononieñ Fideicommissi de Ghislerijs.
Luna 16. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM VIII. Immissionem pro toto fideicommissarius consequi prætendebat, quam possessor pro sola portione habita ab vno ex grauatis restituere conabatur; Sed cùm ille possideret totum, ad totum pariter condemnatus est, nulla habita ratione ratæ ab altero ex grauatis obtentæ, quia actum erat actione reali, quæ semper persequitur rem penès quemcumque illa sit.

R. P. D. BOVRLEMONT.
Regieñ Consortij.
Luna 16. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM IX. Rursus prætendebatur arbitrium fuisse concessum in admissione ad præsens Consortium, quod tamen iterum denegatur, & necessitas eligendi deciditur, posteaquam quis suas qualitates pro eadem admissione necessarias concludentèr probauerat, quæ cùm principalitèr in illius ciuilitate consisterent, quamplura de ea, & habitatione in aliquo loco deducuntur.

R. P. D. BOVRLEMOMT.
Romana Testamenti.
Luna 16. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM X. Nullum declaratur testamentum filijfamilias Clerici, quia de validitate Clericatus dubitatum est, tamquam ille ordinatus ab alio Episcopo, quinimmò etiam extra suum territorium, hinc deducuntur plura de priuilegijs eiusdem Clericatus, & requisitis illius, & alia ex sequenti Summario videndis.

R. P. D. VICECOMITE.
Romana Census.
Luna 16. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM XI. Impugnabatur contractus mulieris ex sola generalitate Causæ Iudici exposita; sed quia illa incontinenti verificata est, pro validitate deciditur, non obstante quod verificatio deficere dicebatur, ex eo quod non fuerat inuentum instrumentum, cuius debitum prætendebatur esse solutum, cùm illius veritas satis aliundè apparuisset.

R. P. D. MATTÆIO.
Imoleñ Bonorum.
Luna 16. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM XII. Citato Principali debitore in partibus, si frater Procuratorem constituat, & contra illum processus subhastationis, & deliberationis sequatur, validus esse reputatur, maximè vbi stante notitia nunquam reclamatum est, & deficit læsio, ac bona fides, & iustitia eiusdem subhastationis, & deliberationis concurrit.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Aueniońeñ Alimentorum.
Luna 23. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM XIII. Prætendebat filius, cui ad certum tempus fuerant legata alimenta, ea etiam consequi vltra d. tempus, quia post legatum alimentorum educatio penès matrem fuerat à Testatore demandata; contrarium verò deciditur, tùm quia clarè de voluntate patris constabat, tùm etiam quia illa educatio de sola morigeratione intelligenda erat.

R. P. D. BOVRLEMONT.
Romana Appartamenti.
Luna 23. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM XIV. Plures defectus enucleantur alienationis bonorum fideicõmissi; alioquin nimium esset in facultate grauati suis successoribus alienando præiudicare; atque ita illum nec minus asserere permittitur, neque sine creditoris vrgentia ad alienationem deuenire, prout nec etiam alienare totum, si sola pars sufficiebat, & demum quod residuum in omnem casum pro eodem fideicommisso deponi debuisset; Alia etiam de valore rei, de æstimatione periti, deque fideicommisso vniuersali, & particulari in eadem decisione cumulantur.

R. P. D. EMERIX.
Bononieñ Prædij.
Luna 23. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM XV. Plura in hac præsenti decisione deducuntur de duabus conformibus, quæ in Ciuitate Bononiæ faciunt vim trium, de reintegrationis, & manutentionis remedio, simul cum negotio principali ab eodem Iudice concessis, & demum de Ecclesia impugnante contractum; quatenus declarare teneatur cum solemnitatibus eidem contractui stare nolle.

R. P. D. EMERIX.
Bononieñ Fideicommissi de Glauarinis.
Luna 23. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM XVI. Quod inuentarium tutelare, & descriptio à primo donatario facta omnem subtractionis præsumptionem remoueat, & ita suppleat vices legitimi inuentarij præsens decidit Decisio, maximè quando cum illis plures concurrunt scripturæ super eadem quãtitate bonorum inuicem concordantes.

R. P. D. RONDININO.
Bononieñ Iurispatronatus.
Luna 23. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM XVII. Pertinentia iurispatronatus in hac Decisione declarata, non tollitur, neque remouetur ex sententia, & contrarijs præsentationibus factis, quia illa non erat effectum sortita, hæ autem referri debuerant ad præcedentem titulum mandati procuræ, cuius nomine factæ sunt, & factæ præsumuntur.

R. P. D. RONDININO.
Bononieñ Primogenituræ.
Luna 23. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM XVIII. Quamuis regularitèr in simplici vocatione, & fideicõmisso attendatur proximitas grauati, non grauantis; secus autem est vbi agitur de primoge-

mogenitura successiua, & perpetua, in qua proximitas ab eodem Testatore desumenda est, hinc illa quatuor requisita, quę in primogenituris seruanda sunt, mirificè declarantur.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Bononień Iurispatronatus.
Veneris 27. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM XIX. Pertinentiam iurispatronatus ad hæredes spectare, in eoque succedere tam filios legitimos, & naturales, quàm naturales legitimatos, qui sint hæredes in præsenti decisione concluditur; cumque ad eam excludendam prætenderetur, adhuc illud tamquam fundatum in certo loco, eius bonis fuisse annexum, ac etiã ex dotatione acquisitum, neque annexionem probari, & dotis constitutionem insufficientem fuisse deciditur.

R. P. D. T A I A.
Melcuitana Euictionis.
Veneris 27. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM XX. Valor bonorum euictorum potissimus in hac decisione tractatur, isque desumitur æquè à depositionibus Testium informatorum, ac ab instrumentis locationum effectum sortitis, nõ autem à præsumptione iuris valutantis fructus stabilium ad quinque pro centenario, quia habita illius reali probatione, visum est absurdum illum non secundum veritatem, sed secundum opinionem taxare.

R. P. D. C A L A T A I V.
Romana Pecuniaria.
Veneris 27. Ianuarij 1673.

ARGVMENVVM XXI. Nullitas contractus ob defectum minoris ætatis, ac statutaria Vrbis præscriptio insimul opponebantur; Sed neutra recipitur; Non prima, quia illam non probarunt Testes consanguinei de auditu, & minoris ætatis eius, de qua deponunt. Altera minus, quia fuerat per subsequutam citationem interrupta.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Vrbeuetana releuationis indemnitatis.
Lunæ 30. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM XXII. Processus agitatus cum legitimo contradictore non potest dici nullus ob non factam legitimationem personæ, quæ à collitigante non fuit opposita, imò approbata, & confessata qualitas hæreditaria sui collitigantis; Rursùs declaratur Statutum Vrbis *cap.* 158. *lib.* 1. de solutione præsumpta, quod æqualitèr non procedat stante interpellatione creditoris, & negatione à debitore facta.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Atrień, seú Penneń Congruæ.
Mercurij 1. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXIII. Disceptabatur inter Episcopum, & Pensionarios super assignatione, & quantitate congruæ; vtraque simul Episcopo concessa, & in scutis 700. taxata, quia sicut illam deberi extra controuersiam est, ita nec poterat taxatio de excessu redargui propter onera Episcopatus, & alia plura, quæ in arbitranda congrua consideranda sunt.

R. P. D. T A I A.
Nouarień Deuolutionis.
Mercurij 1. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXIV. Ob non solutum canonem in vita sui antecessoris, caducitatem prætendebat successor, illa tamen ei denegata, admissus est possessor ad purgationem moræ, quam hoc Sacrum Tribunal numquam denegare consueuit impletis implendis.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Romana Fideicommissi.
Lunæ 6. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXV. Absolutus est possessor à restitutione fructuum tùm quia nõ aderat mala fides, sine qua nunquam restitutio conceditur, tùm etiam quia petebatur illa ob purificationem fideicommissi à delicto resultantem, quæ mediante rebannitione concessa, locum habere non poterat, atque ita plura de banniti restitutione adducuntur.

R. P. D. B O V R L E M O N T.
Bononień Primogenituræ.
Lunæ 6. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXVI. Concurrere prætendebat Nepos cum Amita ad primogenituram fauore eiusdem Amitæ purificatam, sed successio illi denegata est, quia repræsentatio locum habere non poterat, cùm ageretur inter transuersales, & ipse Trinepos Testatoris fuisset, qui in primogenituris iure repræsentationis succedere nequit.

R. P. D. V I C E C O M I T E.
Romana Primogenituræ de Bubalo.
Lunæ 6. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXVII. Rursus comprobatur conclusio, quod in primogenituris, vel fideicommissis, in quibus fuit habita ratio conseruationis agnationis, appellatione filiorum, nepotum, & descendentium masculorum, veniant solummodo masculi ex masculis, non autem masculi descendentes à fœminis; cùmque plura æquè de identitate probanda, ac de superædificatione in bonis fideicommissi à grauato facta adducerentur, eadem ex sequenti Summario videnda sunt.

R. P. D. V I C E C O M I T E.
Bononień, seú Ianueń Cambij.
Lunæ 6. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXVIII. Stipulatum erat instrumentum pro persona nominanda, & nominationem ex pluribus prætendebatur fuisse sequutam, illam tamen non suffragari deciditur, quia vera, & præcisa nominatio non apparebat, actus autem, qui pro ea adducebantur minus concludẽtes visi sunt.

R. P. D. MATTHÆIO.
Interamnen. Fideicommissi.
Luna 20. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXIX. Hæc duo principaliter in hac Decisione deducuntur; Alterum, quod pro inducenda ex coniecturis vocatione filiorum in conditione positorũ, si deficiant ratio conseruationis agnationis, & digressus ad plures gradus substitutionũ, cæteræ coniecturæ non sufficiant; Alterum verò, quod vbi subrogatio facta est per circulum, neque attendatur confessio hæredis grauati, maximè si collusiua sit, etiam quod qualitas hæreditaria in ea fuerit apposita.

R. P. D. VICECOMITE.
Romana Alimentorum.
Luna 20. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXX. A petita consecutione alimentorum à Socero excluditur Nurus, tùm quia probatum non est illum esse hæredem sui filij, tùm etiam quia matrimonio dissoluto, ipsum non teneri visum est, tùm & tandem, quia suam inopiam nequaquam Nurus probauerat, immò & alimenta æquè à Matre, ac à fratre petere poterat.

R. P. D. CALATAIV.
Romana Immissionis.
Luna 20. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXXI. Sola filiationis materia in hac Decisione discutitur ad denegãdam immissionem fideicommissario ob defectum probationis illius; Hinc quia plerumque ex enunciatiuis illa probari prętendebatur, quatenus eædem enunciatiuæ ad hunc effectum non attendantur, plenè comprobatum est.

R. P. D. CALATAIV.
Leodien. Parochialis.
Luna 20. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXXII. Parochialem esse Ecclesiam, quæ sua habet requisita in præsenti decisione deciditur, ideoque esse subiectam concursui, qui nec poterat euitari, quia prætenderetur Monasterio vnitam, cùm nec vnio fuerit probata, & per statum collatiuum excluderetur, atque ideò nec actus iurisdictionales, & perceptio decimarum Abbatis minus sufficere visi sunt.

R. P. D. BOVRLEMONT.
Romana Domus in Burgo.
Luna 20. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXXIII. Prima concessio emphyteusis in secunda alterata, & ampliata, vbi concurrit beneplacitum Apostolicũ, etiam à sola centenaria præsumptum vna cum obseruantia subsecuta, non attenditur, sed secunda seruatur. Indè plurima de contractibus emphyteuticis, eorumque renouatione adducuntur.

R. P. D. MATTHÆIO.
Rauennaten. Emphyteusis.
Luna 20. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXXIV. Cùm regulare sit, quod emphyteusis ecclesiastica ad tertiã generationem concessa pro se, filijs, & nepotibus; feminas non comprehendat, ab hac regula non receditur ex sola proprietate sermonis, sine verisimili interpretatione, vel extensione; minus etiam ex eo, quod bona prætendantur sterilia, & per emphyteutas ad culturam redacta, quia nõn fuerat probatum illa curã, & sumptibus possessorum fuisse effecta fertilia, cùm potiùs ex fluminis alluuione id processisse denegatur.

R. P. D. RONDININO.
Romana deuolutionis Domus.
Luna 27. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXXV. Dominium directum Ecclesiæ ad effectum deuolutionis, maximè in antiquis, quatenus remaneat concludenter probatum, plenè in hac decisione discutitur, ad concedendam ex illo eidem Ecclesiæ finita emphyteusi debitam associationem ad bona emphyteutica.

R. P. D. BOVRLEMONT.
Cæsenaten. Pecuniaria.
Luna 27. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXXVI. Iura, & priuilegia Cameræ, cui fuerat persolutum debitum, acquisita prætendebantur, sed cùm solutio nomine debitoris facta sit, & cum pecunijs de eius mandato acceptis, ac etiam præuia recognitione bonæ fidei eiusdem debitoris, & demum quia nullum de hoc fuerat in solutione appositum pactum, ad hunc effectũ omninò necessariũ, nulla subingressio concessa est.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Bononien. Hæreditatis de Pepulis.
Luna 27. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXXVII. Filios incestuosos parentibus non succedere pluries in hac causa decisum est, cumque incestus euitari prætenderetur, ex eo quod affinitas non fuerit contracta per cognitionem duarum sororum, tamquam ad solam coniunctionem matrimonialem restricta; ex quocumque damnato coitu, etiam simpliciter fornicario, illam oriri, summa cum laude iuris canonici conclusum est.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Maceraten., seù Firmana Census.
Luna 27. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXXVIII. Creditor duorum censuum retinuerat bona debitoris pro fructibus vnius tantùm, cùmque illos vltrà debitum exactos in extinctionem sortis imputari prætenderetur, cedere potiùs in satisfactionem fructuum alterius census deciditur, tùm quia finita causa possidendi pro vno credito, datur retentio pro alio, tùm etiam quia priùs cadit in vsuris quidquid à debitore persolutum est.

R. P. D. RONDININO.
Romana Dotis.
Luna 27. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XXXIX. Sine Patris consensu nupserat filia vigesimum & quintum ætatis annũ attingens, sed viro digno; atque ideo

ideò condemnatur Pater, eiusque hæreditas ad ei dotem præstandam, maximè in bonis prouenientibus ab Auo, qui eandem dotem illi in testamento legauerat; & pro qua filia in eisdem bonis creditoribus sui patris præferendam esse deciditur.

R. P. D. RONDININO.
Leodien. Beneficij.
Lunæ 27. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XL. Literis suę prouisionis iustificatis conceditur immissio prouiso Apostolico, non secus, ac hæredi scripto in vim legis finalis; iustificatio autem desumpta est ex irregularitate alterius prouisi ob promotionem ad sacros Ordines, & illorum exercitium ante legitimam ætatem, ac etiam, ex eo, quod ante clericatum beneficium Ecclesiasticum fuerat obtentum.

R. P. D. CALATAIV.
Bononien. Prædij.
Lunæ 27. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XLI. Vigore fideicommissi fuerant auocata bona ab emptore, cui proinde euictio promissa debetur, non solùm ad pretium, sed etiam ad damna, & interesse, non obstante omissa per eum denunciatione litis regularitèr venditori facienda, quia hæc stante iustitia sententiarum, & omnimoda facta defensione, non fuit necessaria.

R. P. D. MATTHÆIO.
Bononien. Nullitatis Contractus.
Lunæ 27. Februarij 1673.

ARGVMENTVM XLII. Contractus minoris sine solemnitatibus statuti, & sine præuia cognitione causæ, quodque nulli creditores vrgerent, non substinetur, etiamsi duplici iuramento fuerit vallatus, quominus ipse aduersus eundem contractum venire non possit.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Bononien. Census.
Veneris 3. Martij 1673.

ARGVMENTVM XLIII. Ad Statutum Bononiæ non requirentis causam in contractu minoris multiplex assignatur distinctio tàm respectu causæ à Statuto, vel simplicitèr requisitæ, vel si illa Iudici insinuanda sit, & in scriptis redigenda; quàm etiam quando contrahens cum minore, vel muliere teneatur esse sollicitus de versione.

R. P. D. RONDININO.
Romana Domus.
Veneris 3. Martij 1673.

ARGVMENTVM XLIV. Superædificarunt Hebræi in superiori parte domus per eos in locationem retentæ, cuius proindè pensiones augeri prætendebantur, quodque etiam ruina eiusdem domus culpa superædificationis contigerit. Neutrum fauore Dominorum deciditur, quia in Vrbe *ex Constitut. Clementina* eisdem non possunt augeri pensiones occasione earundem superędificationum; quibus nec minus poterat referri recens ruina post quadraginta, & amplius annos sequuta.

R. P. D. VICECOMITE.
Romana Supplementi.
Veneris 3. Martij 1673.

ARGVMENTVM XLV. Sola quæstio deducitur Statuti exclusiui fœminarum, quod nempè illud habeat locum in eo solo casu, quod masculi sint hæredes vniuersales, vel in maiori saltem parte, itàvt sola institutio facta de illis in legitima non sufficiat; & ita non prohibetur filia petere supplementum legitimæ, masculis in eadem legitima simpliciter institutis, vbi hæredes vniuersales sunt penitus extranei.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Nonantulana Emphyteusis.
Veneris 3. Martij 1673.

ARGVMENTVM XLVI. Venditioni emphyteusis à Patre factæ, filius licèt minor consenserat, & ideò illam impugnare non posse fuit decisum, quia erat hæres Patris alienantis, & proinde illius factum obseruare tenebatur, nec defectus minoritatis obstabat, cùm esset iurisperitus, cui non permittitur ius, in quo versatur, ignorare.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Romana Iuris redimendi.
Lunæ 6. Martij 1673.

ARGVMENTVM XLVII. Retrouendendi pactum à Tutore factū post liberam acquisitam emptionem fauore pupillorum substinetur, quando provt hic apparet in ipsa emptione conuentum, quod ex declaratione eiusdem Tutoris æqualitèr coniuncti vtrisque pupillis deprehensum est, quia declaratio ab alio quoque cōsanguineo communi, ac etiam à fratre maiori eorundem pupillorum fuerat subscripta.

R. P. D. RONDININO.
Florentina Capellaniæ.
Lunæ 6. Martij 1673.

ARGVMENTVM XLVIII. In dubium reuocatum est, an Capellania à Testatore in suo testamento fundata sit beneficium Ecclesiasticum, seù potiùs simplex legatum pium administrationis redditaum cum onere missarum, & quia omnia requisita pro beneficio Ecclesiastico concurrebant, & solus consensus Ordinarij deficere videretur, pro beneficio fuit responsum, & quidem perpetuò non manuali, & amouibili, quamuis illud in Ecclesia Regularium cōsisteret, quia consensus huiusmodi ex lapsu longi temporis, cum obseruantia præsumitur; manualitas verò si quæ aderat, non procedebat ex natura beneficij, sed nè Religiosi habeant aliquid proprium, & perpetuum.

R. P. D. VICECOMITE.
Romana Transactionis.
Lunæ 6. Martij 1673.

ARGVMENTVM XLIX. Dotem vnicæ filiæ correspondentem portioni legitimæ nō potuisse à Patre fideicommisso grauari deciditur, quamuis in excessu *Sixtinæ Constitutionis* mera donatio prætenderetur; Cumq; alle-

allegatum sit etiam per non reclamationē in vita eiusdem filiæ paternum fideicommissum fuisse ab ipsa acceptatum, hoc eo minus præiudicare resoluitur, quia specifica, & indiuidua acceptatio requirebatur, itàvt hæc tacita non sufficiat.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Perusina Census.
Luna 6. Martij 1673.

ARGVMENTVM L. Statutum Perusinum & Constitutio Ægidiana in hac præsenti Decisione declarantur ad intellectum, quod illud certas solemnitates requirens in contractu minorum viginti annorum, non habeat locum in maioribus viginti, & minoribus vigintiquinque; Hæc autem exigens interuentum proximiorum non procedat, si illi non aderant in loco contractus, vel non fuerat probatum eos commodè interuenire potuisse.

R. P. D. T A I A.
Romana Vineæ.
Luna 6. Martij 1673.

ARGVMENTVM LI. Ad impediendam immissionem fideicommissario opponebātur præscriptio defectus identitatis bonorū, competentia detractionum, & melioramentorum exceptio, sed nihil proficere visum est, quia præscriptio non interuenerit, cùm singulæ in singulis fideicommissarijs successoribus requirerentur; Identitas probata remanserit ex duobus confinibus, quamuis cæteri non conuenirent; Detractiones verò quoad legitimam, illa fuerat ex alienationibus consumpta, & Trebellianica erat à Patre prohibita, melioramenta demum minus liquida visa sunt, mediante cautione succurrantur.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Fulginaten. Census.
Luna 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM LII. Census fuerat creatus cum simplici ordine facto de pecunijs vinculatis, quæ inuestiri debuerant, cuius proindè sanatio cum clausula *arbitrio* Rotæ commissa, ab eadem Rota concessa est, quia ex qualitate pecuniarum, quæ pro voluntate debitoris recuperari non poterant, visum est huiusmodi ordinem æquiualere cedulæ bancariæ, cum qua loco pecuniæ numeratæ census validè constituitur.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Canallicen. Hæreditatis.
Luna 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM LIII. Quod non potuisset Testator post stipulatum testamentum illud penès se retinere, vel alteri ad conseruandum tradere, provt ei de iure permittitur, contraria consuetudine probari prætendebatur; eius itaque requisita expenduntur, & testes ad illam probandam adducti nihil concludere declarantur.

R. P. D. V I C E C O M I T E.
Romana Locorum Montium.
Luna 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM LIV. Combustionis suarum scripturarum periculum ad euitandū quis certas pecunias dederat, quas proindè tanquam iniustè solutas restituendas esse deciditur; atque ideò plura de metu, illiusque probatione in hac præsenti Decisione resoluuntur.

R. P. D. C A L A T A I V.
Romana, seù Soannen. Castri Proceni.
Luna 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM LV. Exceptiones plures sunt reiectæ; Prima de nullitate citationis minus legitimæ executæ, quia aduersus relationem Cursoris de ea testantis plena nō afferebatur probatio; Altera de non implementi defectu, quod non afficit tertium venientem ex iure proprio, maximè quia nullum fuerat sequutum damnum, & restringebatur ad vnum capitulum, quod regulariter non impedit executionem alterius, & demum de transactione facta super bonis fideicommissi bona fide, & ex causa vtili, quæ etiam successores adstringit, & alia quoque ex sequenti Summario, & Decisione videnda.

R. P. D. E M E R I X.
Imolen. Bonorum, seù Fideicommissi.
Luna 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM LVI. Filios, & descendentes vocatos in defectum filiorum institutorum si sine filijs decesserint venire non per solam vulgarem, sed etiam per fideicommissariam deciditur, vbi inter ipsos Testator constituit fideicommissum perpetuum, & successiuum, vt ex illius declaratione in codicillis facta apertè demonstrabatur; Hinc etiam resoluitur fœmininam excludi á masculis suæ lineæ, quoties, vt hic constat de reciproca facta pro conseruatione agnationis.

R. P. D. V I C E C O M I T E.
Romana Redditionis rationis.
Luna 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM LVII. Commune negotium administrarat Condominus, ideóq; de pluribus condemnatur, & de alijs absoluitur ad formam relationis periti communiter electi, cui proindè standum esse deciditur, donec contrarium, & de errore fuerit concludenter probatum; plura igitur de administratione, de socijs de vtilitate, & iactura inter ipsos æqualitèr, vel vni potiùs adscribendis, in præsenti Decisione deducuntur.

R. P. D. R O N D I N I N O.
Romana Collectæ.
Luna 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM LVIII. Ardua illa quæstio quatenùs successores Vniuersitatis teneantur pro debito à suis antecessoribus contracto, hic multiplici distinctione resoluitur, eaque ad primæuam causam obligationis reducitur, vtrum illa in sui origine fuerit

fuerit merè voluntaria, vel potiùs necessaria, itàvt primo casu nouiter admissos non obliget, secondo verò sic.

R. P. D. RONDININO.

Auximana Censuum.

Lunæ 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM LIX. Plures deciduntur solemnes iuris quæstiones; Prima de obligatione minoris iuris periti, quatenus ille solemnitates seruare teneatur; Altera, an data enormisima læsione restitutio in integrum ei competere posit; Tertia demum de obligatione filijfamilias pro excarcerando Patre, in qua pariter si læsio enormisima sit, adhuc restitutionem in integrum non denegari resoluitur.

R. P. D. CASTRILLO.

Parmen. prætensæ Euictionis.

Lunæ 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM LX. Limitatur *Text. in l. fin. C. de dotis promissione*, qua cauetur dotem à Patre suæ filiæ promissam præsumi de bonis proprijs eiusdem Patris, non autem de bonis dictæ suæ filiæ, vt scilicèt non procedat quando Pater eandem dotem constituit in bonis ad illam spectantibus, quoties tamen non inceperit à promissione in quantitate, sed ab eorundem bonorum traditione, & hoc etiamsi æstimatio fuerit conuenta, ad solum effectum sciendi quid, & quantum supplendum foret.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Rauennaten. Prælationis.

Lunæ 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM LXI. Prætendebat cedens excludere cessionarium quominus posset super bonis sui debitoris agere; vterque tamen ad æqualem concursum proportionabiliter fuit admissus, ex eo, quod cùm ambo ex eodem iure, & instrumento venirent, insimul debebant æqualiter, & vnusquisque pro sua rata concurrere.

R. P. D. RONDININO.

Neapolitana Hæreditatis.

Lunæ 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM LXII. Iniunctum opus non impleuerat Ecclesia hæres instituta, propter quod altera Ecclesia substituta incursam caducitatem prætendebat, à qua tamen absoluitur, & liberatur, tùm quia & probatum nō erat adimplementum dolosè fuisse omissum, tùm etiam quia dispositio erat modalis, non conditionalis, & ità nonnisi post emolumentum quæsitum impleri debuerat, tùm & tertio, quia solam conscientiam hæredis Testator onerauerat, quo in casu inobseruantiæ quæstionem non licet objicere.

R. P. D. EMERIX.

Romana, seù Tudertina Cambiorum.

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM LXIII. Quia æquè in cambijs, ac in alijs quibuscumque solutionibus quidquid vltra debitum à creditore exigitur, ad euitandum cursum vsurarum, ipso iure imputatur in sortem, eamque proportionabiliter extinguit; ideò ad euitandam extinctionem nec suffragari dictum fuit solutionem fuisse spontaneam, quæ potiùs apparebat coacta, provt nec minus quod illa ad cambia platealia potuisset referri, cùm de eis nulla verificatio facta sit.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Bononien. Censuum.

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM LXIV. Sola materia versionis pecuniarum censùs à minore contracti in hac Decisione tractatur, quæ quia conra eundem minorem improbata remāsit, pro illius absolutione deciditur, reseruata actione creditori, vel contra depositarium, vel contra alios, quibus magis sibi poterat esse consultum.

R. P. D. VICECOMITE.

Calaguritana Præeminentiarum.

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM LXV. Non solam denegationem remissoriæ continet hæc Decisio ex capite recursus habiti ad Iudices laicos; sed in ea declaratur etiam quatenùs illi pro tuitione proprię possessionis permittēdi sint eo nempè casu, quo quis eos adiuisset vti priuatos, & pro sola assistentia, ad effectum exequendi sententiam Iudicis Ecclesiastici, secus autem ad impediēdum liberum exercitium iurisdictionis Ordinarij, eumque cogendum appellationem admittere, quia tunc ab excommunicatione saluari non possunt.

R. P. D. RONDININO.

Romana residui Dotis.

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM LXVI. Obligationem fratris minoris pro dotanda sorore nō substineri deciditur, tùm quia sine solemnitatibus facta est, tùm etiam quia sine vlla causa ad eam fuerat deuentum, vt proindè neque subsistere posit transactio super ea celebrata, quamuis ab opinione vnius Doctoris illa saluari prætenderetur, cùm eadem transactio inita fuisset in Vrbe, vbi opinio contraria communiter practicatur.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Camerinen. Fideicommissi.

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM LXVII. Conditio *si sine filijs*, quæ regulariter etiam fœminas comprehendit, non ideò de solis masculis intelligitur, quia Testator in alia substitutione de iisdem masculis intellexit, idque etiam expresit per dictionem repetitiuam, *vt supra*; quia cùm substitutiones essent diuersæ, dictaque dictio *vt supra* ad alias qualitates commodè potuisset referri, nullam repetitionem induci deciditur, maximè quia nec aderat ratio conseruandæ agnationis, nec digressus ad plures gradus substitutionum.

R. P. D.

R. P. D. VICECOMITE.
Romana, seù Albanen. Vincarum.
Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM LXVIII. Actum erat pro liberatione à molestiis, & pro traditione rei liberæ, à quibus emptor prætendebatur repelli, ex quo illas ante sententiam venditori non denunciauerat; eas tamen præstandas esse deciditur, quia quocumque tempore denunciatio facta sit, semper reputatur sufficiens, cùm nullum sit præfinitum tempus ad huiusmodi denunciationem faciendam, propter quod illa etiam in gradu appellationis fuit admissa.

R. P. D. BOVRLEMONT.
Asculana Seruitutis.
Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM LXIX. Nouam aperitionem fenestrarum in sua domo euitare prætendebat vicinus; atque ideò instabat illas iam apertas claudendas esse ratione seruitutis prospectus, de quibus plurima in hac Decisione enucleantur; Prouidetur tamen indemnitati vtriusque partis mediãte appositione cratis ferreæ in medio crassitici eiusdem fenestræ, & cum eleuatione muri propè eam ad instar alæ erigendi.

R. P. D. T A I A.
Barchinonen. Congruæ.
Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM LXX. Diu disceptatum est inter Archidiaconum, & Vicarium de dominio, seù potiùs administratione bonorum Ecclesiæ, quæ eidem Vicario fuerant concessa, & pro dominio resoluitur, quia pleno iure eadem bona visa sunt in ipsum translata, nullaque iniuncta fuerit rationis redditio, aut restitutio reliquatus, quinimò etiam obseruantia concurrebat.

R. P. D. C A L A T A I V.
Romana Cambij.
Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM LXXI. Cambiandi onus in se susceperat debitor, & successiuè mercatorem elegerat; condemnatur ideò ad solutionem cambiorum, quamuis mercator electus cambiare neglexisset, quia electio debuerat esse cum effectu à partibus intento, non autem simpliciter nuda; Rursus quod restitutio sortis infrà annum promissa non operetur restrictionem cambij infrà dictum tempus, si fuerint conuenti fructus vsque ad integram restitutionem eiusdem sortis.

R. P. D. M A T T H Æ I O.
Romana Census, seù Depositi.
Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM LXXII. Nullum, & attentatum declaratur depositum census factum coram primo Iudice post rescriptum Signaturæ *de appellatione*; eo magis quia non præcesserat mandatum procuræ necessarium ad faciendam disdictam, non erat liberum, & absque Iudicis decreto, & negligentia debitoris recipere recusantis ad illud fuerat deuentum.

R. P. D. C A L A T A I V.
Pampilonen. Beneficij.
Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM LXXIII. Beneficium de iurepatronatus fuerat obtentum ab eo, qui nominatus erat à maiori parte patronorũ; Verùm quia fuit detectus incapax, tanquã illegitimus, illud fuit adiudicatum alteri præsentato à minori parte, in quos fuerat translatum omne ius ob præsentationem incapacis amissum, non obstante prætensa dispensatione ab illegitimo obtenta, quia erat solùm mandatum de dispẽsando, quod sine exequutione non subsequuta dispensationem non importat.

R. P. D. E M E R I X.
Praten. Capellaniæ.
Lunæ 20. Martij 1673.

ARGVMENTVM LXXIV. Institutionem non deberi præsentato à Patronis habentibus maiorem partem vocum excludi prætendebatur, pro eo tamen deciditur quia concurrebat simul, & status vltimus beneficij, & quasi possessio præsentandi, quæ sunt extrema necessaria in hoc iudicio, de quorum probatione, ac etiam de vocibus patronorum plura in præsenti differuntur.

R. P. D. E M E R I X.
Melenitana Habitus.
Lunæ 20. Martij 1673.

ARGVMENTVM LXXV. Ad Nouitiatum, & Professionem faciendam, fuit admissus Eques Hierosolymitanus, qui post sui receptionem legitimè obtentam *claudus* effectus erat, non obstante Statuto Religionis de non admittendis nisi fortibus, robustis, & aptis ad laborem, tùm quia & Statutum loquebatur de tempore præsenti, quod nunquam recipit functionem temporis futuri, tùm etiam quia infirmitas superueniens obstare non poterat iam legitimè admisso, eo minus quia illa aptitudinem corporis ad exercitia militaria non impediebat.

R. P. D. T A I A.
Bononien. Bonorum.
Veneris 14. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM LXXVI. Quamuis non prohibeatur fideicommissarius petere cautionem à grauato conseruationis bonorum fideicommissi, hoc tamen limitatur in filio, qui nec cautionem petit à patre, quæ & denegatur etiam inter fratres super fideicommisso paterno, atque ità eo minus potest filius molestare possessores bonorum, si patrem habeat soluendo, à quo etiam æqualem satisfactionem consequuturus sit.

R. P. D. C A L A T A I V.
Rauennaten. Dotis, & fructuum.
Veneris 14. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM LXXVII. Dotis alternatiuè promissæ ad electionem creditoris fructus non debentur; nisi ab ea die, qua electio fuerit sequuta, eaque etiam promittenti intimata, quia huiusmodi promissio non fuit iudicata absoluta obligatio, sed simplex oblatio, aut quatenùs etiam vera obli-

obligatio dici posset, erat tamen conditionalis, non conditione resolutiua, sed suspensiua.

R. P. D. CASTRILLO.
Burgen. Beneficij.
Veneris 14. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM LXXVIII. Nulla declaratur Prouisio beneficij facta à Nuntio Hispaniarum non præcedente legitima verificatione valoris, illum non excedere ducatos 24. ad quos suæ facultates restringuntur; ac proinde pro executione literarum Apostolicarum resoluitur, non obstante oppositione paritatis tituli, & possessionis, quia hæc omnia inficiebantur à decreto irritanti quod impedit nè quis dicatur legitimus contradictor.

R. P. D. CALATAIV.
Bononien. Fideicommissi de Gozzadinis.
Lunæ 17. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM LXXIX. Latè perpenduntur, & declaratæ sunt coniecturæ hinc indè deductæ in materia vocationis filiorũ in conditione positorum, super qua negatiuè resoluitur, principaliter quia deficiebat digressus ad plures gradus substionum, cùm sine eo reliquæ coniecturæ nullatenùs sufficiant.

R. P. D. TAIA.
Romana Redditionis Rationis.
Lunæ 17. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM LXXX. Solutionem ritè, & rectè probari deciditur ex libris mercatorum contra mercatores ipsos tàm Scribentes, quam alios scribere mandantes, in quibus si fuerint adnotata verba *recè contanti* resultat etiam actus veræ numerationis sequutæ, non obstante asserto stylo particulari, nec aliter concludenter probato, immò nec parùm constante, sed difformiter obseruato.

R. P. D. TAIA.
Barchinonen. Congruæ.
Lunæ 17. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM LXXXI. Confusa sunt iura Archidiaconi, & Vicarij Ecclesiæ vnitæ, quia loco præstandi congruam Vicario, ille certam portionem ab eo recipiebat, qui reliquos fructus semper pro se retinuerat; Hinc auctis fructibus illos Archidiaconus consequi prætendebat, & solam congruam Vicario relinquere, quod tamen ei denegatum est, conquerente adhuc, & nimis dolente Archidiacono, ipsum licèt dominum, seruum factum esse.

R. P. D. MATTHÆIO.
Romana Vineæ.
Lunæ 17. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM LXXXII. Ius transeundi per Cancellum, & Viale commune inter duas Vineas existens, plurimum declaratur ad eum finem, vt vterque Condominus dicendus sit, cùm ius exclusiuum alterius ac totalitatis in alio nequaquam fuerit probatum; plura igitur de seruitute viæ, probatione dominij, de confinibus, ac testium depositionibus, & exceptionibus in præsenti Decisione deducuntur.

R. P. D. EMERIX.
Bononien. seù Ferrarien. Emphyteusis.
Veneris 21. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM LXXXIII. Emphyteusis Ecclesiæ concessa pro solis descendentibus masculis sicuti regulariter nõ transit ad extraneos, ità nec minus illos comprehendere potest, etiamsi habeat clausulas *ad habendum, & in perpetuum*, tùm quia huiusmodi clausulæ restringuntur ad terminos concessionis, tùm etiam quia modificantur ab alijs clausulis subsequentibus, quæ pariter restrictionem inducunt.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Veliterna Census.
Veneris 21. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM LXXXIV. Plura continet hæc Decisio tàm super retrouenditione census, quàm super aditione, & repudiatione hæreditatis, ac etiam super confessione dotis constante matrimonio facta, & super relatione Periti ab vtraque parte, vel altera tantùm electi, ac demùm super imaginaria solutione, quando, & quatenùs illa habeat locum, vel non, & alia quoque latiùs in sequenti Summario, & eadem Decisione videnda.

R. P. D. TAIA.
Sulmonen. Decimarum.
Veneris 21. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM LXXXV. Non improbatus est recursus habitus ad Iudices laicos nomine Vniuersitatis, etsi in illa essent Clerici, quos proinde idem recursus iuuaret, quia quod prodest Vniuersitati, prodest etiam Clericis eiusdem Vniuersitatis; Licèt secus esset, si ipsi Clerici recurrissent, cùm prohibeantur illi talem recursum habere, etiamsi aliàs hoc Vniuersitati liceret.

R. P. D. VICECOMITE.
Romana pretij Palatij.
Veneris 21. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM LXXXVI. Sicuti in pluribus exceptionibus præsens est diuisa Decisio, ità etiam plura in ea cumulata sunt super subrogatione pretij loco rei venditæ, super solutione scienter, vel ignoranter alteri quàm vero Domino facta, eademque in causam proprij potiùs, quàm alieni debiti referenda, super consensu vltrà naturã actus nullatenùs extendendo, & demùm de cedente, & cessionario ad imparia tàm in actionibus, quàm exceptionibus minimè iudicandis.

R. P. D. CALATAIV.
Bononien. Fideiussionis.
Veneris 21. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM LXXXVII. Ad exclusionem Statuti Bononiæ, certam requirentis solemnitates in contractibus minorum, & filiorum familias, valida declaratur obligatio eiusdem filij facta pro Patre, tùm quia & eidem Statuto derogatum est, tùm etiam

R.P.D.

nitati prouideri; quæ omnia probantur ex testibus æquè consanguineis, ac familiaribus, inter quos attenditur etiam dictum ipsius vxoris nobilis.

R. P. D. MATTHÆIO.
Aucnionen. Fideicommissi.
Veneris 9. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXVI. Petebatur immissio fideicommissi super sola summa à grauato liquidata in transactione bonorum illius, sed quia transactio à fideicommissario impugnata est, illi immissionem non competere fuit decisum, quia dictam transactionem aut in totum acceptare, aut in totum reprobare debebat, eo magis quia vti facta bona fide, & ad euitandas lites ipsum etiam fideicommissarium afficiebat.

R. P. D. CALATAIV.
Bononien. Fideicommissi de Amorinis.
Veneris 9. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXVII. Valida delarata est alienatio bonorum fideicommissi facta ab hærede grauato, cui detractiones competebant, quæ eo ipso quod non verificabantur consumptę in earum causam successit; Consumptio autem vlterius excludebatur, quia idem grauatus æquè à iudice, ac Executore testamentario creditor fideicommissi declaratus est.

R. P. D. CALATAIV.
Colonien. Canonicatus.
Veneris 9. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXVIII. Discutit hæc decisio, quod ad perfectionem Gratiæ sola Signatura sufficiat, quando, prout hic, illa vsq; & à principio habet veritatem narratorum, & habilitatem personæ, quo in casu registratio, & expeditio literarum dicuntur pars eiusdem Gratiæ, eique inesse dicuntur, quod secus esset si ante registrationem constaret de mutatione voluntatis Papæ, vel Gratia non habuisset ab initio implicitum statum validitatis, quia tunc per registrationem perficitur.

R. P. D. EMERIX.
Romana, seù Mantuana Cambij.
Veneris 9. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXIX. Ad trienium fuerat contractum cambium cum obligatione interim soluendi fructus, sed illo postea per plures annos continuato, prætendebat debitor non teneri ad solutionem cambiorum vltra triennium decursorum; contrarium tamen fuit decisum, quia cambia, cæteraque omnia in se per debitorem assumpta fuerant promissa vsque ad integram restitutionem sortis principalis eiusdem cambij.

R. P. D. RONDININO.
Imolen. Iurisdictionis.
Veneris 9. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXX. Nullæ declarantur censuræ ab Ordinario promulgatæ contra Rectorem Ecclesiæ Parochialis Hierosolymitanæ, quia in illis Ecclesijs vigore priuilegiorum, Episcopi nullam iurisdictionem habent, & quatenus vti delegati Sedis Apostolicæ procedere velint, hoc in actu visitationis tenentur exprimere, ne alias sub hoc silentio ordinariæ iurisdictionis exercitium inuoluant; plura itaque de huiusmodi priuilegijs, & quatenus illa procedant, in præsenti decisione deducuntur.

R. P. D. TAIA.
Romana Census.
Veneris 9. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXI. Adeò reprobatum est in iure pactum repetendi sortem principalem census, vt ex illo sic constituto nulli debeantur fructus, iique etiam exacti, in sortem imputandi sint, idque adhuc procedit posteaquàm à iudice pro eadem sorte mandatum relaxatum est, cùm incompatibile videatur habere actionem ad pretium census, & pro eo fructus currere; Hoc tamen in præsenti non fuit admissum, quia pactum erat appositum ex interuallo, cum præseruatione iurium, & ex obseruantia constabat de contrario.

R. P. D. VICECOMITE.
Romana Censuum.
Veneris 9. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXII. Nullus prætendebatur census impositus super bonis fideicommissi, qui tamen validus declaratus est, quia ad impositionem fuit deuentum pro dissoluendo ære alieno Testatoris, & existētia pecuniarum, ac mobilium, quæ pro eadem nullitate adducebantur, non erat probata de tempore impositionis eiusdem census, atque ita illius compensatio fuit admissa, quia creditum erat clarum, & liquidum, exceptiones verò contra illum adductæ ipsę solum apparebant turbidæ.

R. P. D. CASTRILLO.
Meleuitana Pensionis.
Lunæ 12. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXIII. Limitatur regula, quod in reseruatione nouæ pensionis fieri debeat mentio pensionis antiquę, quod scilicèt ea non procedat, quoties antiqua pensio nulla est. Rursùs declaratur Statutū Religionis Hierosolymitanæ, quod debitores communis Ærarij sint incapaces cuiuscumque pensionis, cui tamquam confirmato à Papa nemo inferior derogare potest.

R. P. D. MATTÆIO.
Monopolitana Saluiani.
Lunæ 12. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXIV. Pro dote Monialis cōstitutus erat census, qui prætēdebatur nullus, vel quia sine pecunia numerata, vel sine solemnitatibus fuerat contractus, sed neutrum est admissum, quia vtrique obiecto satisfecit causa omninò necessaria impositionis illius, quæ neque solemnitates Statuti, neque pecuniam numeratam requirit; pro ea itaque Saluianum conceditur, quia requisita necessaria concurrebant.

R. P. D. EMERIX.
Vrbeuetana redditionis rationis.
Lunæ 12. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXV. Ad restitutionem ani-

animalium pupilli condemnatus est Tutor, quia non probauerat ea vendidisse personæ idoneæ, prout de iure tenetur, necnon etiam ad valorem mobilium illius, qui vel per electionem peritorum, vel per iuramentum in litem dicitur liquidandus.

R. P. D. MATTHÆIO.

Romana Pensionum.

Lunæ 12. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXVI. Pensionem per matrimoniū vacare planum est; atque ideò cùm quis obtinuisset indultum eas transferendi non obstante sui promotione ad Episcopatum, seù alia quacumque mutatione personæ, illud post matrimonium contractum minimè suffragari fuit decisum, quia huiusmodi indultum vtpotè odiosum, & ad statum clericalem restrictum, non poterat extendi ad statum coniugij omninò diuersi, & de sui natura incompatibilis.

R. P. D. VICECOMITE.

Fanen̄ Compositionis.

Veneris 16. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXVII. Compositio facta cum Reuerenda Fabrica S. Petri impugnata est prætextu læsionis, & nihilominus quia agebatur pro solutione summæ in eadem compositione promissę, illius executio denegata fuit, cum debuisset dicta Reuerenda Fabrica ab impugnatione recedere; implicat enim, quod eodem tempore contractus exequutio, illiusque rescissio petatur.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana, seù Ianuen. Pecuniaria.

Veneris 16. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXVIII. Ad effugiendam repræsentationem in carceribus, quam debitor ad fauorem creditoris promiserat, opponebatur compensatio, quæ tamen non fuit admissa, quia petebatur pro credito habente contra se decisiones, & sententias rotales, quæ ideò illud reddebant insubsistens, vel saltem illiquidum, & ideò minus aptum ad aliquam compensationem obtinendam.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Cambiorum.

Lunæ 16. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXIX. Taxatio interesse cambij cum pacto, siue nundinę ad illud ascendant, siue non, non impedit quominus fructus ad rationem nundinarum soluti, benè dicantur exacti, cùm verò debeantur, si non tamquam taxati, & conuenti, tamquam tamen legitimè debiti; atq; ideò nō computantur in sortem; eo minùs quia eadem taxatio incuria iuuenis Notarij rogati, qui matricem extenderat, apparebat secuta, vt idem Notarius, ac etiam Procurator, qui pro Directore fuerat adhibitus attestati sunt.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Maioricen. Pensionis.

Veneris 16. Iunij 1673.

AAGVMENTVM CXXX. Super Beneficio Parochiali pensio reseruata erat cum clausula *dummodo remaneant centum pro Rectore*, & cum expressione certi valoris denotati cū alia clausula, *vt asseris*, ob quæ proinde totum onus verificandi substentationem pensionis in pensionarium translatum est, quod nec ideò probatū erat à testibus ab eo examinatis prorsus ignorantibus onera beneficij, sine quibus certus valor pro validitate eiusdem pensionis haudquaquam desumi poterat.

R. P. D. EMERIX.

Bononien. Fideicommissi.

Veneris 16. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXXI. Contra fideicōmissarium petentem immissionem in bonis fideicommissi opponebatur, quod esset hæres, sed mediatus alienantis, illiusque bona possideret; Sed reiecta fuit hæc exceptio, quia possessio capta erat tamquam de bonis fideicommisso subiectis, nec obstabat qualitas hæreditaria, quia aderat inuentarium, quod obligat solùm hæredem ad redditionem rationis, nō autem impedit quominus possit ille vindicare bona fideicommissi.

R. P. D. CALATAIV.

Perusina Depositi.

Veneris 16. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXXII. Conueniri prętēdebatur minister tam pro ijs, quæ vti minister gestauerat, quàm etiam quia gemmas, & argenta penès se, paritèr vti ministrum depositata alijs oppignorauerat; Contrariū tamen fuit decisum, quia ad ea, quæ vti minister gesserat, maximè finito officio, nullatenus tenebatur; Actio verò furti illi ob dictam pignorationem opposita, excludebatur ex eo, quod de mandato Domini eadem pignoratio facta sit, & demùm quia requisita contrectationis rei alienæ non cōcurrebant.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Domorum.

Lunæ 19. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXXIII. Prole non tantùm destitutus erat donator, sed eam amplius consequi posse verisimilitèr desperauerat, cùm habuisset vxorem sexagenariam, & ideò sterilem; At quià post illius obitum, cùm ex altera vxore filios suscepisset, illos rumpere donationem declaratum est, ex eo quod pater vel de illis non cogitauerit, vel perindè reputari debeat, ac si eos tempore donationis nullatenus cōtemplasset, quod semper in hac materia reuocationis donationis reputatur esse sufficiens.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Pampilonen. Decimarum de Tafalla.

Lunæ 19. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXXIV. Regnum Castellæ

stellæ, & Legionis quamuis per Regem Catholicum Hispaniarum vnitum Regno Nauarræ, non operatur, quod Breue Leonis XI. derogatorium priuilegiorum Societatis Iesu à solutione Decimarum pro eisdẽ Regnis Castellæ, & Legionis, comprehendat etiã ipsum Regnum Nauarræ, de per se separatum, & distinctum, quia vnio dd. Regnorum ęquè principaliter facta est, & vtraque Regna sui natura diuersa, diuersis, & separatis Legibus vtuntur, & diuersimodè gubernantur.

R. P. D. CASTRILLO.
Bononien. Fideicommissi de Ghislerijs.
Luna 19. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXXV. Fideicommisso præiudicatum dicebatur per diuisionem à grauatis factam, ac etiam per consensum præstitum alienationi bonorum illius; sed non ideò denegata est immissio fideicommissario, quia diuisio facta fuerat in vim laudi continentis expressam præseruationẽ fideicommissi, prout illi expresè præseruatum erat in consensu alienationi præstito, quæ quamuis habuisset etiam promissionẽ euictionis, illa tamen ad aliam causam, quã eiusdem fideicommissi referenda erat.

R. P. D. RONDININO.
Auximana Censuum.
Luna 19. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXXVI. Solida distinctione declaratur conclusio, quod in obligatione filijfamilias minoris facta pro excarcerando patre, etiam cum solemnitatibus Statuti, tunc solùm restitutio in integrum concedatur, quando eidem filio nulla bona remanerent, itavt enormissimè lęsus dici possit; Secus autem si solam diminutionem patrimonij patiatur, quia eo in casu filius pro eadem excarceratione se obligare tenetur, etiam sub comminatione exhæredationis.

R. P. D. VICECOMITE.
Romana Hæreditatum super manutentione.
Luna 19. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXXVII. Denegatur manutentio possessori in vim clausulæ, *constituti*, post mortem collati, etiam cum alia clausula, *ex nunc prout ex tunc*, quia illud fuerat appositum in contractu postea resoluto, & ita etiam possessio sic per constitutũ concessa, resoluta erat; Rursus quia mandatum, de associando, cuius vigore ille possidebat, erat nullum, & iniustum, & sic anteriorem possessorem sua possessione non priuauerat.

R. P. D. VICECOMITE.
Romana Hæreditatum super bono iure.
Luna 19. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXXVIII. Pro adimplemento onerum duarum hæreditatum Ecclesiæ certa bona assignata sunt, ac etiam super eis ad transactionem deuentum; cumque eadem Ecclesia prætenderet solam medietatem correspondentem hæreditati minus onerosæ acceptare, hoc sibi non licere dictum est, quia vnica fuit assignatio bonorum correspectiuè ad onera vtriusque hæreditatis facta, ac ita indiuidua, non autem diuisibilis erat; indè plura de transactione, & contractibus correspectiuis, diuiduis, vel indiuiduis in præsenti Decisione deducuntur.

R. P. D. EMERIX.
Tarraconen. Iurisdictionis.
Luna 19. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXXXIX. Cùm prohibeantur Metropolitani, alijque Primates Ecclesiastici recipere appellationes interpositas à sententijs suorum inferiorum, absq; insertione illarum tenoris, & non exhibito instrumento earundem appellationum, opposita immemorabilis non obstare deciditur, quæ nec cum suis requisitis fuerat probata, nec testes illam concludere videbantur; Atque ideò easdem appellationes ad formam Constitutionum Apostolicarum recipiendas esse mandatur, de quarum in hac materia requisitis, prout etiam de immemorabili plura in medium sunt adducta.

R. P. D. EMERIX.
Bononien. Vsusfructus.
Luna 19. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXL. In bonis à marito vxori relictis denegatus fuit vsusfructus patri, quia si non expresè, saltem tacitè visus est prohibitus; Prohibitio autem desumebatur ex eo, quod filia fuerat à marito dilectissima nuncupata, præ cuius dilectionis argumento omnis vsusfructus iudicatur ademptus, ac etiam quia in institutione dictum est, quod debeat esse hæres libera, & absoluta, quæ verba important exemptionem cuiuscunque oneris, & grauaminis, ac demum quia adiuncta est clausula *omni meliori modo*, quæ interpretatur sine diminutione, & pleno iure.

R. P. D. MATTHÆIO.
Interamnen. Fideicommissi.
Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXLI. Fideicommissariæ merces venditæ sunt, pro quarum pretio subhastato prædio debitoris, & earum persoluto credito, d. prædium ad manus hæredis grauati deuenerat; cùmque subrogatio prętenderetur loco mercium fideicommissariarum, illa denegata est, nedum quia facta erat per circulum, & longum post interuallum à subhastatione secuta, verùm etiam quia si per d. subhastationem creditum fideicommissi fuerat extinctum, impossibile est, quod potuerit reuiuiscere ad aliquam subrogationem operandam.

R. P. D. CASTRILLO.
Romana Fideicommissi, seù Saluiani.
Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXLII. Iurisdictionẽ, nõ obstante sententia apud Iudicem remansisse prætendebatur, vel ex quo plures erant cõmissiones causæ, vel quia iura partium pręseruata erant, vel demum ex eo, quod iurisdictio in Rota sit communis; Contraria tamen-

tamen resolutio capta est, quia & commissiones ad vnum, eundemque finem erant directæ, præseruatio verò restringebatur quoad certas personas; Iurisdictio etiam eo solo casu in Rota est communis, stãte aliquo impedimẽto absentiæ, vel ægritudinis, quibus seclusis vnus D. Auditor non se ingerit in causis alterius.

R. P. D. CASTRILLO.

Farfen. Bonorum.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXLIII. De bonis emphyteuticis inuestitus erat extraneus ad præiudicium proximiorum, quibus propterea renouatio est concessa, quia ius suum concludenter probauerant, ac etiam institerant pro ea obtinenda, quo in casu concessio extranei habetur pro nõ facta, iidemque proximiores censentur à principio inuestiti.

R. P. D. EMERIX.

Perusina Pecuniaria.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXLIV. Successio æqualiter sorori debita vnà cum fratribus in bonis matris, ac etiam cum patre in portione eorundem fratrum ab intestato defunctorum, non tollitur à Statuto Perusiæ exclusiuo fœminarum, quia requirit dotationem ante delatam hæreditatem, quamuis respectu transuersalium nullam dotationis mentionem faciat, tùm quia illam exprimendo in hæreditate ascendentium, hoc idem in transuersalibus voluisse dicendum est, tùm etiam quia eadem non expressa adhuc de iure intelligenda est.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Imolen. Prædij.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXLV. Super Trebellianica, quæ dicebatur vxori debita fuerat à fideicommissario transactum, & totum in transactione solutum; cumque illam cæteris vocatis præiudicasse prætenderetur; contrarium est decisum, tùm quia nec trebellianica debebatur, ex quo vxor in solo vsufructu instituta erat, tùm etiam quia in omnem casum, nec integra debuisset persolui contra naturam transactionis, vt non totũ, sed aliquid in ea detur, & aliquid remittatur, àtque ideò illa fideicommissarijs præiudicare non potuit.

R. P. D. TAIA.

Romana Pecuniaria.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTXM CXLVI. Administrauerat Institor negotium alterius, cuius occasione plura contraxerat debita, quæ Præponens illius proprio nomine, non autem in vtilitatem negociationis prætendebat contracta, atque ideó seipsum non teneri contendebat; sed fauore creditorum deciditur, quia versio in vtilitatem negotij fuerat probata, & concurrebant simul scientia, & patientia eiusdem Præponentis, qui nec protestando, neque prohibendo actum, consensisse videbatur.

R. P. D. TAIA.

Leodien. repræsentationis ad Carceres.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXLVII. Iamdudum audieram testem falsum tribus esse obnoxiũ, Deo quem offendit, Iudici, quem decipit, & proximo, quem lædit, sed nunquam practicatum vidi læsionem proximi tam acritèr in iudicio deductam, vt simplex Testis non iuratus, neque rogatus, sed potiùs casu de innocentia rei requisitus, de credulitate deponens, de qua etiam habebat assertionem personæ grauis, & interfecto propinquæ, teneretur prætensum reum reducere ad carceres, à quibus per iudicem, seù magis Principem fuerat dimissus, vt iure meritò, summa ratione, & summa cum laude, & æquitate Tribunalis nostri, illum non teneri decisum sit.

R. P. D. RONDININO.

Vratislauien. Canonicatus.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXLVIII. Quamuis manutentionem in possessione Canonicatus hæc Decisio cõtineat, ex quo de illius actuali apprehensione constabat, & concurrebat etiam vsus eorum, quæ solis Canonicis cõpetunt; Plura tamen in ea deducuntur de irregularitate ex capite cõcursus ad bellum, quæ cum distinctione an illud fuerit iustum, vel iniustum demetienda est; Et vlterius cùm de absolutione ab excommunicatione, & illius gratia ad cautelam obtenta, ac etiã de Regulis Cancellariæ 35. & 36. simul in eadem Decisione tractetur; latiùs hæc omnia ex sequenti Summario, & Decisione videnda sunt.

R. P. D. VICECOMITE.

Calaguritana Præeminentiarum.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CXLIX. Iuspatronatus sine consensu patroni nec vendi, nec alienari posse planum est; Cùmque ex reædificatione Ecclesiæ facta à populo, illud prætenderetur amissum; hoc eo minus sibi præiudicasse deciditur, quia nec fuerat probatum Ecclesiam fuisse omninò dirutam, nec quod patronus requisitus illam reædificare noluerit, quæ ad amissionem iurispatronatus erat omninò necessaria.

R. P. D. CALATAIV.

Romana Domus.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CL. Instituta hærede vniuersali Ecclesia, reliquerat filius matri vsũfructum suæ hæreditatis; Cùmque postea in codicillis alios etiam succedere, & solùm post eorum mortem bona ad Ecclesiã peruenire voluerit; prætendebat illa suam primæuam institutionem in codicillis reuocari non potuisse; Contrarium tamen fuit decisum, quia institutio matris licèt facta in vsufructu, visa est etiam comprehendere proprietatem; Ecclesia verò solùm per fidei-

com-

commissum vocata, & ità illius substitutio in codicillis benè reuocari poterat.

R. P. D. MATTHÆIO.

Romana prętensæ filiationis.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CLI. Mulier, quæ insimul erat nupta, & meretrix, ac in domo retinebatur adulteri, sed non ea custodia, qua æquè viro, ac alijs non pateret accessus, prætendebat consequi ab Amasio alimenta filij nati in eius domo; sed fuit ab illis exclusa, quia vel ex marito potiùs, quàm ex adultero filius præsumebatur susceptus, vel tamquam vulgo quæsitus certum patrem habere non poterat.

R. P. D. VICECOMITE.

Troiana Legati.

Lunæ 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CLII. Puellis cuiusdam Conseruatorij factum erat legatum, quod non amplius deberi prætendebatur ex eo, quod Conseruatorium fuisset in Monasterium erectum; illud tamen præstandum esse deciditur, quia non inde cessabat causa finalis eiusdem legati, qualis esse reputatur ipsum pium opus à Testatore cõsideratum, ità vt sola mutatio loci non fuerit habita in aliqua consideratione.

R. P. D. CALATAIV.

Lucana Beneficij.

Lunæ 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CLIII. De duobus præsentatis ad beneficium iurispatronatus, ille præfertur, qui vltrà medietatem vocum, habet etiam gratificationem à Papa; plura ideò in præsenti decisione deducuntur tàm de vocibus Patronorum, quàm de quasi possessione præsentandi, quatenus illa suffragetur, vel non.

R. P. D. EMERIX.

Nepesina Immissionis.

Lunæ 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CLIV. Immissio vigore interdicti quorum bonorum fuit concessa Sorori in bonis Fratris ab intestato defuncti, excluso patruo, non obstante Statuto exclusiuo fœminarum, quia illud erat contra ius, & non confirmatum à Papa; Rursus pro fructibus etiam eadem immissio data est, ad rationem scutorum quinque pro centenario bonorum stabilium iuxtà taxam legalem, donec, & quousque de maiori, vel minori quantitate doceretur.

R. P. D. TAIA.

Foroliuien. Manutentionis.

Lunæ 26. Iunij 1673.

ARGTMENTVM CLV. Duo principalitèr continet hæc decisio; Primum, quod simulatio non solùm probanda sit, & quidem cum sua causa, verum etiam quod si simulatè, & non simulatè contrahi poterat, non sufficiat probasse causam simulandi, sed quod vlterius partes simulare voluerint. Alterum, quod donatio ità penès donatarium remaneat, vt sine stipulatione, vel pacto nunquam reuertatur ad donantem.

R. P. D. RONDININO.

Neapolitana Hæreditatis.

Lunæ 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CLVI. Hæc Decisio omnes tangit, cùm declaretur in ea, quod quis suam grauando conscientiam, licèt forsan in hoc mundo conueniri non possit, habeat tamen semper vltorem Deum, qui solus animarum, & conscientiarum iudex est: Ad eum casum, quod implementum piæ dispositionis conscientiæ hæredum commissum, non debeat per viam iudicialis processus cognosci, licèt quandoque, vbi de magno præiudicio tractatur, possit adiri Princeps, vt emendet quidquid ex consciẽtia erronea malè gestum est.

R. P. D. RONDININO.

Neapolitana hæreditatis super Remissoria.

Lunæ 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CLVII. Remissoria plerumque consultò omissa, hic speciali quadam ratione tractatur, eo in casu, quo illa prætendebatur ad probandum non implementũ piæ dispositionis relictum conscientiæ suorum hæredum, cum prohibitione cuiuscumque litis, & molestiæ, itavt & probatio facta non releuaret, & in omnem casum, quia allegabatur dolus, sine fumo concedi non poterat.

R. P. D. TAIA.

Gadicen. Beneficij.

Lunæ 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CLVIII. Gratia reualidatoria cum expressione noui valoris impugnata est, eo quia ille prætenderetur auctus vltrà tertiam partem contra Regulam Cancellariæ 65. sed vigore clausularum addendi, & minuendi, ac etiam connectendi, & diuidendi, quæ plerumque in supplicatiotionibus adijciuntur, ab obiecta nullitate saluatur; cùm sola possibilitas, quod eædem clausulæ in supplicatione potuerint adesse, sufficit ne probatio concludere dici possit,

R. P. D. CALATAIV.

Interamnen. Beneficij.

Lunæ 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CLIX. Derogatio iurispatronatus concessa simplicitèr à Papa, non sufficit, nisi simul exprimatur, quod in eo aderat clausula, quod eidem derogari non poterat, quodque illud debebatur certo generi personarum, itavt subreptitia dicatur gratia sub sola mentione iurispatronatus, & sub inuolucro verborum obtenta.

R. P. D. CASTRILLO.

Romana Fideicommissi.

Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CLX. Ad impediendam immissionem fideicommissario, qui suam intentionem concludentèr probauerat, opponebatur retentio ex causa dotis debitæ in bonis fideicommissi, quæ non obstare dictum est, quia Testator illam ex fructibus persoluendam esse mandauerat; & ità cùm mulieres, quæ dotem consequi prætende-

bant, plures fructus percepissent ex bonis fideicommissi, vel eorum creditum remansit illiquidum, vel minus etiam forsan debitum, cùm agere debuissent contra patrem grauatum, qui eosdem fructus pariter consecutus erat.

R. P. D. CALATAIV.
Placentina dimidiæ Portionis.
Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CLXI. Ad impediendam executionem Literarum Apostolicarũ plura opponebantur, & præcipuè error in data, & subreptio: Neutrum tamen potuit obesse, quominus illæ iustificatæ, executioni demãdandæ non sint, quia error in data non vitiat gratiam, sed emendari debet iuxtà supplicationem partis, à qua Literæ Apostolicæ regulantur; Subreptio minus probata remansit, quia expressio facta erat alternatiuè, quæ proindè in vna tantùm parte verificata, sufficiebat, & satis esse dicebatur, quod Pontifex saltem in genere cogitare potuisset, & quod qualitas sacerdotalis omissa, nõ requiratur actu, vndè adimpleri poterat infra annum.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Romana Testamenti.
Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CLXII. Super mobilibus hæreditarijs, de quorum possessione constabat, concessa est manutentio hæredi, quamuis Iudex illa priùs demandasset in S. Monte deponi, quia non indè fuerat amissa illorum possessio, maximè cùm decretum factum fuisset *sine præiudicio iurium partium*, cui nec obstare visa est allegata paupertas eiusdem hæredis, quia sine positiua dilapidatione, vel eius probabili metu, ille sua possessione priuari non poterat.

R. P D. EMERIX.
Comen. Iuris conferendi, seù præsentandi.
Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CLXIII. Controuertebatur inter Episcopum, Capitulum, & Canonicos ius præsentandi, & eligendi, ac etiam ius confirmandi, & instituendi præsentatos, & electos, quorum primum sicuti Capitulo, & Canonicis cõpetere dicitur, ità alterũ ad Episcopum spectare declaratur, atque ideo contraria sententia Rotalis in hoc excedens terminos decisionum, nullatenus substineri posse deciditur, quamuis verbum *conferre* in ea appositum prætenderetur intelligendum impropriè, & sic ad solam præsentationem, seù electionem referri, cùm contrarium fuisset veriùs, & in propria significatione accipiẽdum, super qua lis aderat inter partes.

R. P. D. VICECOMITE.
Romana Primogenituræ de Bubalo:
Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CLXIV. Pluries declaratum est in hac causa, quod licèt regularitèr in generali dispositione facta de filijs, & descendentibus masculis, siue sub nomine lineæ comprehendãtur etiam masculi ex fœminis, hoc tamen communitèr limitatur, si Testator, vt hic, suam vocationem restrinxit ad solos masculos ex masculis, quia tunc neque auctoritates DD. neque alia in contrarium adducta, attendenda sunt; Rursus declaratur sententiam recipere interpretationem à monitorio, seù libello, in eaque posse exprimi singula corpora indefinitè in eodem libello contenta.

R. P. D. CALATAIV.
Iuuenacen. Præposituræ.
Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CLXV. Concessa est executio Literarum Apostolicarum vigore subrogationis gratiosæ, quia illius requisita omnia iustificata sunt; neque obstare visus est vnicus defectus indulti; ob quem litem calumniosam fuisse prætendebatur, quia sublatus remanebat ex eo, quod vltimus status, qui in beneficialibus attenditur, erat alia prouisio Apostolica, ac etiam quia agebatur de prima dignitate in Ecclesia, quæ semper est reseruata Pontifici.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Cameринen. Fideicommissi.
Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CLXVI. Cùm contineãtur fœminæ in substitutione sine filijs ad vulgatum *consil. Oldradi* 21. communitèr receptum, & toties à nostra Rota canonizatum; fideicommissum ideò expirasse fuit decisum, non obstante quod Testator in alia substitutione de masculis intellexerit, quia illa non poterat dici fuisse repetita, sed potius consultò omissa, cùm ageretur de substitutione duorum graduum, qui diuersimodè à Testatore considerati sunt.

R. P. D. CALATAIV.
Romana, seù Neapolitana Hæreditatis.
Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CLXVII. Ad elidendam præsumptionem iuris, qua dicimus Testatorem tempore conditi testamenti fuisse sanæ mentis, opponebatur illum æquè loquela, ac intellectu carere, quod licèt ex solis attestationibus probari prætenderetur, quod non sufficit, contrarium resultare visum est ex fide Notarij, illum sanæ mentis fuisse testantis, ex eius prudenti dispositione facta, ex subscriptione tantorum testium, præsentia Iudicis, & demum, quia ille admonuit Notarium, vt certum quid particulare in suo testamento describeret.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Romana Pecuniaria.
Lunæ 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM CLXVIII. Onus inuestiẽdi dotem suæ filiæ in se susceperat pater, qui illam ad hunc effectum exegerat *per metterla à frutto*, cùmque loco faciendi inuestimentum, cum iisdem pecunijs sua propria debita extinxerit, & fructus dotales ad instar inuestimẽti per plures annos successiuè persolue-

soluerit, idque etiam in suo testamento declarauerit, hinc benè decisum est, eosdem fructus verè fuisse debitos, non obstãte prætensa labe vsurarum opposita, quia vltra plures responsiones datas, si hoc admitti debuisset, & locupletatus fuisset pater cum iactura suæ filiæ, & illa in notabilissimo damno remansisset.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Romana prætensorum Alimentorum.
Luna 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM CLXIX. Actum erat pro alimentis præstitis à Vitrico suis priuignis, quæ tamen denegata sunt, non solùm quia visa fuerunt illiquida, ex quo idem Vitricus inhabitauerat domum ad easdem priuignas spectantes; Verùm etiam quia nimis excessiua iudicata sunt, cùm puellis in Monasterio sola scuta quinque menstrua soluantur, & pro vestiario scuta vigintiquinque; expẽsa verò currus, quæ inter eadem alimenta computabantur, non fuit habita in consideratione, quia non erat probatum illum ad hunc effectum fuisse retentum.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Bononien. Fideicommissi de Leonibus.
Luna 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM CLXX. Constito de fideicommisso, & identitate bonorum, concessa est immissio fideicommissario, non obstante exceptione antiquioris fideicõmissi, quia illius requisita probata non erant, & detractiones competebant, super quibus certum est nouum fideicommissum constitui potuisse. Insuper declaratur etiam priuilegium *auth. res quæ*, non competere in fideicommisso transuersali, dotem in stabilibus constitutam ex Statuto Bononiæ in eisdem stabilibus fore restituendam, & demum possessionem locorum Montium probari, ex descriptione facta in libris eorundem Montium.

R. P. D. CALATAIV.
Romana Dotis.
Luna 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM CLXXI. Plura continet hæc Decisio, plerumque in materia dotali super lucro dotis debito ad formam Statuti Vrbis, de compensatione facienda cum illius fructibus ad euitandum cursum vsurarum, quod apocha matrimonialis concurrentibus adminiculis, & à parte acceptata plenè probet, & ampliùs impugnari non possit, & demùm super exigibilitate eiusdem dotis, semper à iure subintellecta, & alia etiam ex sequenti Summario, & Decisione videndis.

R. P. D. CASTRILLO.
Romana Domus.
Luna 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM CLXXII. Pendente iudicio retractus, seù magis illo per appellationem suspenso, quæ adhuc non fuerat prosecuta, venditor ad secundam venditionem deuenerat, suaque iura soluenti pecunias cesserat, cui proindè data est immissio, vel ratione clausulæ *constituti* in instrumento dictæ venditionis appositæ, vel quia in omnem casum virtute concessionis sicuti cedenti eadem immissio denegari non poterat, ità concedenda est illius cessionario, qui ad omnes effectus repræsentat personam cedentis, eiusque iuribus vtitur.

R. P. D. EMERIX.
Cremonen. Iurispatronatus.
Luna 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM CLXXIII. Beneficium de iurepatronatus aliud est, quod fuerit actu Sacerdotale, aliud verò habitu, quia primo casu Sacerdotium de tempore præsentationis requiritur, cùm autem in secundo sola ætas sufficiat, vt quis possit ex ea promoueri infrà annum; hinc quia de instrumento fundationis non apparebat, & de huiusmodi qualitate dubitatum est, illa ab obseruantia, à dispensatione Sacerdotij, à sententia Ordinarij, omnibus simul iunctis fuit desumpta.

R. P. D. CALATAIV.
Valentina Distributionum.
Luna 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM CLXXIV. Beneficiũ fundatum erat in Ecclesia cum obligatione interessendi diuinis officijs, quibus assistere Beneficiatus instabat, & ideò consequi prætēdebat distributiones quotidianas, sicuti consequebantur cæteri Beneficiati, quas proindè eidem competere decisum est, non obstantibus oppositis requisitis in illius erectione non interuentis, quæ ex consensu Ordinarij, ex lapsu longissimi temporis cũ obseruantia interuenisse credendum est.

R. P. D. MATTÆIO.
Calaguritana Beneficij de Marquina.
Luna 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM CLXXV. A mala relatione examinatorum iure appellatum est, quia fuerat admissus minus dignus, omisso digniore, cuius præexcellentia probata erat, quia iura Parochialia exercuerat, confessiones audierat, & Sacramenta administrauerat, & demum quia per examen factum in Curia fuerat repertus maxima scientia præditus, quæ non poterat dici acquisita post examen de partibus, dum breue tempus intercesserat.

R. P. D. RONDININO.
Romana Fideicommissi de Drusolinis.
Luna 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM CLXXVI. Plura continet hæc Decisio. Primum qualiter filij in conditione positi non per solam vulgarem, sed etiam per fideicommissum dicantur vocati; Secundum quatenus substitutio reciproca censeatur inducta, eaque in subsequentibus dispositionibus repetita virtute illius verbi *quandocumque, inter quos, alter alteri*, & his similium; Tertium, quod bona mediante permutatione aliorum fideicommissariorum, quocumq; nomine à grauato fuerint acquisita,

sita, semper cedant fideicommisso, & pro eo acquisita censeantur.

R. P. D. EMERIX.

Romana fructuum dotis in relationibus Cantarum.

Lunæ 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM CLXXVII. Fructus dotis erant à Marito recepti ad minorem quantitatem, quam importaret Statutum, & ideò ad eandem rationem, non autem statutariam prętendebantur Viduę persolui, Contrarium verò deciditur, quia diuersa erat ratio taxationis cum marito factæ, ab illa, quæ debetur vxori pro suis alimentis matrimonio dissoluto; & ideò etiam de paraphreno illos deberi mandatur, quia paraphrenum tamquam pars dotis fuerat à principio constitutum.

R. P. D. RONDININO.

Calaguritana Beneficij de Zeruera.

Veneris 17. Nouembris 1673.

ARGVMENTVM CLXXVIII. A mala relatione Examinatorum appellatum est, prout appellari potuisse fuit decisum, quia agebatur de beneficijs simplicibus, in quibus non habet locum Concilium Tridentinum, ad sola beneficia parochialia restrictum, & ideò nouum examen in partibus fuit delegatum, non obstante exceptione, quod ex tempore quis doctior fieri potuerit, cùm & omnes diligentiæ factæ sint super expeditione causæ, & excludebatur præsumptio ex acquisitione Baccalaureatus antecedentèr obtenta, tùm etiam quia facto partis ille impeditus erat.

R. P. D. RONDININO.

Calaguritana Beneficij de Zeruera.

Veneris 17. Nouembris 1673.

ARGVMENTVM CLXXIX. Capta erat possessio Beneficij illius appellatione pendente, cujus causæ commissio fuerat petita à Pontifice *cum facultate reuocandi attentata*; Verùm quia Põtifex rescripsit solùm cum alia clausula, *non retardato concursu*, reuocationem attentatorum nõ ampliùs peti posse per viam priuilegiatam ipsorum, sed tantùm ordinariè mediante iustitia in præsenti decisione resoluitur.

R. P. D. VICECOMITE.

Pampilonen. Beneficij de Roncal.

Lunæ 27. Nouembris 1673.

ARGVMENTVM CLXXX. Nulla declaratur prouisio Beneficij obtẽta à Papa, posteaquam inferior collator ad aliam similem prouisionem deuenerat, contra quam quia opponebantur plura, tàm super prorogatione obtenta ab Ordinario, quàm super iure deuoluto, ac demum super concursu, vel præuentione Pontificis, hæc omnia ad sustinendam collationem inferioris sunt reiecta, eaque quatenus, & in quibus terminis procedant similitèr declarata, prout etiam exclusa est prouisio apostolica ob non probatum valorem expressum, quod gratiam semper annullat.

REVERENDISS. D. ALBERGATO Sacræ Rotæ Decano.

Cathanien. Archidiaconatus.

Lunæ 27. Nouembris 1673.

ARGVMENTVM CLXXXI. Gratia super dignitate Beneficij à Pontifice obtenta, debitæ executioni demandatur, non obstante exceptione, quod illud non esset de statu collatiuo, qualis visus est probari ex vltimo statu, qui in beneficialibus semper attenditur, nisi constiterit de antecedenti statu cõtrario; cùmque de qualitate eiusdem beneficij actu sacerdotalis dubitaretur, quatenus illa requiratur, & successiuè probetur, ex sequenti Summario, & Decisione videnda sunt.

R. P. D. RONDININO.

Florentina Capellaniæ.

Lunæ 27. Nouembris 1673.

ARGVMENTVM CLXXXII. Capellania simplex, an fuerit à Testatore ordinata, vel potiùs beneficium Ecclesiasticum disceptatum est, & quia vltra plura, quæ concurrebant pro exclusione beneficij, cùm ex fundatione constaret de institutione simplicis Capellaniæ, pro ea similitèr iudicatum est, non obstante statu collatiuo contrario, quia illi neque per lapsum temporis, neque ex potestate Pontificis, sine eius scientia, & voluntate præiudicatum fuit.

R. P. D. CALATAIV.

Bononien. Fideiussionis.

Lunæ 27. Nouembris 1673.

ARGVMENTVM CLXXXIII. Mandat Statutum *Bononiæ sub Rubrica de contractibus minorum, & filiorum familias* certas solemnitates requiri, quas hic non afficere declaratur, quia agebatur de filiosamil. maiore, ac etiam iuris vtriusque Doctore, & demum quia eidem Statuto derogatum erat à Vicelegato eiusdem Ciuitatis Bononiæ, quem pro ea vice ei derogare potuisse deciditur.

R. P. D. CALATAIV.

Anconitana Prædij.

Lunæ 27. Nouembris 1673.

ARGVMENTVM CLXXXIV. Fideicommissum lineale excluditur, quia Testatrix, seu magis Donatrix duas lineas simplicitèr vocauit, & ideò vnamquamque in sua medietate succedere voluisse dictum est; proindèque nominatio in executionem illius voluntatis facta, censeri debet de persona ab eadem Testatrice in eadem linea vocata, nõ autem de alia.

R. P. D. EMERIX.

Meleuitana Commendæ.

Veneris 1. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CLXXXV. Appellatione pendente, & post causam inter Collatores simpliciter à Signatura commissa, data est possessio prouiso ab altero ex illis, quæ proindè attentata declaratur, non obstante quod idem prouisus non esset in causa, quia sicuti quidquam Collatores interim innouare non poterant, ità nec minus candẽ possessionem ipse prouisus apprehendere valuit.

RE-

REVERENDISS. D. ALBERGATO.
Sacræ Rotæ Decano.
Cauallicen. Hæreditatis.
Veneris 1. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CLXXXVI. Secundum testamentum præualere dicebatur, non obstante clausula derogatoria in primo apposita, vel quia illa de stylo Notarij in testamento mulieris prætenderetur adiecta, vel quia eadem mulier iuris ignara, de illius efficacia non poterat esse conscia, vel etiam quia decennio præsumebatur oblita, & tandem quia vbi constat de voluntate testantis, eius expressa reuocatio necessaria non est. Pro validitate tamen primi testamenti, & reiectione secundi deciditur, quia eadem clausula de voluntate Testatricis præsumebatur apposita, prout etiam de illius efficacia certiorata dici debet; obliuio verò decennalis ex reminiscentia testamenti fuerat interrupta, & de sufficienti voluntate Testatricis ex lectura testamenti minus cõstabat.

R. P. D. TAIA.
Romana Pecuniaria.
Veneris 1. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CLXXXVII. Prohibitus erat Præpositus emere merces sine expresso consensu Præponentis, cùmque ea non seruata lege quamplures merces emisset pro rata, qua illæ in vtilitatem negotij versæ sunt, dictum negotium, ipsumque Præponentem obligatũ remansisse deciditur, alioquin locupletaretur ille cum aliena iactura, quod iura semper aborrent.

R. P. D. CALATAIV.
Benenentana Pensionis.
Veneris 1. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CLXXXVIII. Nulla prætendebatur translatio pensionis facta in articulo mortis, quia excedebat medietatem fructuum, & dicebatur in fraudem Constitutionis Vrbanæ. Contrarium tamen resolutum est, cùm non fuisset probatus valor eorundem fructuum; neque vlla interuenisset fraus, quia translatio facta erat à persona habente facultatem illam transferendi.

R. P. D. RONDININO.
Tirasonen. Beneficij.
Veneris 1. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CLXXXIX. Prouisio Põtificis in cõcursu alterius prouisionis Nuntij Hispaniarum valida declaratur, quia beneficium excedebat ducatos 24. ad cuius limites restringuntur facultates eiusdem Nuntij; Atque ita Prouiso Apostolico, cuius literæ verificatæ erant, conceditur immissio in vim *l. fin. C. de edicto Diui Adr. tollen.* ad instar hæredis scripti. Iustificatio verò dictarum literarũ ex probatione Clericatus, & vacatione resultat, cum alijs à sequenti Summario, & Decisione videndis.

R. P. D. RONDININO.
Reatina Fideicommissorum.
Veneris 1. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CXC. Constitutio dotis à fideicommittente demandata, sine illius expressa affectione, vel si de verbis in contrarium non constet, semper præsumitur ordinata ad terminos *auth. res quæ C. comm. de legatis*, vt prius ex bonis liberis, deinde ex bonis fideicommissi detrahenda sit; quæ quia in solo casu nuptiarum debetur, sufficit pro ea destinare bona, vel pecunias, ex quibus illa matrimonio contracto, sine aliqua exceptione, & controuersia à muliere consequi possit, absque eo, quod interim, demptis alimentis, priuetur grauatus fructibus bonorum illius.

R. P. D. MATTHÆIO.
Brundusina Pecuniaria.
Veneris 1. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CXCI. Pro fructibus Cambij actum erat iudicio Saluiani, quod ideò denegatum est, quia illi non apparebant debiti, cum non constaret de transmissione literarum ad nundinas, ac proinde quidquid illarum occasione persolutum erat, ipso iure cesserat in extinctionem sortis; & eo magis, quia concurrebat etiam præscriptio decennalis, quæ semper impedit immissionem in Saluiano, quoties, vt hic, agitur inter præsentes.

R. P. D. CALATAIV.
Leodien. Parochialis.
Veneris 1. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CXCII. Requisita Ecclesiæ Parochialis expenduntur, qualia sunt locus certis limitibus distinctus, & separatus, ac administratio Sacramentorum iure proprio per Curatum, seù Rectorem ad hunc effectum deputatum, ad hoc, vt in ea omninò seruari debeat cõcursus æquè à Sacris Canonibus, ac Concilio Tridentino demandatus, quacumque obseruantia contraria non attenta, quæ á decreto irritanti, & clausula sublata eiusdem Concilij penitùs remouetur.

R. P. D. RONDININO.
Romana Deuolutionis Palatij.
Lunæ 4. Decembris 1673.

ARGVMENVVM CXCIII. Vniformem canonem per centum, & amplius annos persoluerat emphyteuta bonorum Ecclesiæ, quo postea, cùm plura super inualiditate concessionis opponerentur, ea omnia sunt reiecta, quia sicuti longè minori tempore, & beneplacitum, & vtilitas Ecclesiæ præsumenda sunt, itá & sine difficultate hæc præsumptio fuit admissa post spatium centenariæ, & vltra, quia si post illam alienationes bonorum Ecclesiæ impugnari potuissent, ferè cunctæ ex defectu probationum, irritæ remanerent.

REVE-

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Romana Dotis, & Fructuum.
Lunæ 4. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CXCIV. Pro dote, & illius fructibus ad formam Statuti Vrbis relaxatum est mandatum ad fauorem Viduæ absque eo, quod illud impediri potuerit exceptione rerum amotarum, quæ quia in occultatione gemmarum consistebat, illam neq; à testibus probari deciditur, quorum dicta, aliaque plura impedimenta enucleantur; eandemque semper excludi, quoties, vt hic, de earum custodia penès vxorem non constabat, sicque ad manus hæredum viri illæ peruenisse præsumuntur, quæ eo faciliùs sunt admissa in muliere nobili, & matrona conspicua, contra quam huiusmodi præsumptio militare non poterat.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Rauennaten. Bonorum.
Lunæ 11. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CXCV. Occasione transactionis annullatæ concessa est reintegratio alteri ex transigentibus cum clausula *refusis &c.* quæ licèt conditionalis prætenderetur ad impediendum mandatum de reintegrando ante impletam conditionem, contrarium tamen est decisum, quia hæc clausula fuerat apposita in alia parte restitutionis fructuum, & per diuersam, ac separatam orationem; Rursùs quia per eandem clausulam plura prætendebantur fuisse restituenda, eam solùm credita liquida comprehendere resolutum est.

R. P. D. MATTHÆIO.
Imolen. Prædij.
Lunæ 11. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CXCVI. Rursus annullata est transactio facta super trebellianica dimissa vxori vsufructariæ, tùm quia illa nõ debebatur, tùm etiam quia fructus percepti excomputati non erant, qui tanquam ab hærede extraneo, omninò excomputari debuissent; Cùmque pro ea sustinenda adduceretur etiam, quod ex alia trebellianica debita hæredi grauato ea saltèm valida reputanda foret, hoc minus suffragare deciditur, quia ipse quoque tàm antè, quàm post sequutam transactionem fructus ex bonis fideicommissi perceperat, quos pariter in sua trebellianica imputare debuerat.

R. P. D. CALATAIV.
Valentina Suppressionis Beneficij.
Lunæ 11. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CXCVII. Distributiones quotidianas Beneficiatus consequi prætentendebat, quæ illi denegatæ sunt ob deficientiam dotis sui Beneficij, propter quod fuit ad suppressionem deuentum, & ideò cessare visa est quæcumque obligatio Ecclesiæ in assumptione eiusdem Beneficiati facta, quæ quia erat correspectiua ad eandem dotem, ea deficiente, ipsam etiam obligationem deficere necesse est; quomodo autem dotis cessatio probata sit, ex sequenti Summario, & Decisione colligitur.

R. P. D. TAIA.
Ianuen. Archipresbyteratus.
Lunæ 11. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CXCVIII. Explicatur regula 45. Cancellariæ Apostolicæ de consensu in resignationibus &c. Primò, vt illa habeat locum in Coadiutorijs, quamuis eædem in pluribus à resignationibus differant; Secundò, vt d. consensus non per epistolam, sed per instrumentum præstandus sit, ad differentiam aliorum casuum, in quibus cõsensus requiritur, quia tunc quoquo modo interueniat satis esse reputatur; Tertio etiam, vt eadem regula certam formam inducat, à qua recedi non possit; Atque ità Literæ Apostolicæ aliter expeditæ sint nullæ.

R. P. D. RONDININO.
Romana Collectæ.
Lunæ 11. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CXCIX. Rursus indagata est causa necessaria, seú voluntaria impositionis Collectæ ad obligandos singulos Vniuersitatis, non qui aderant tempore indictionis illius, & suum consensum, vel mandatum præstiterant, sed nouiter admissos, ex eo solúm, quod illi sine aliquo emolumento bonorum eiusdem Vniuersitatis conueniri prætenderentur; & negatiuè resolutum est, quia sicuti nulla actio à principio contra ipsos competere poterat, ità nec alligabantur ijdem transactione, re iudicata, aut quocumque alio contractu cum eorum antecessoribus gestis.

R. P. D. CALATAIV.
Romana, seú Neapolitana Hæreditatis.
Lunæ 11. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CC. Non controuertebatur amplius in hac causa defectus sanitatis mentis Testatoris, qui solùm ad identitatem schedulæ testamenti fuerat restrictus; sed ille adhuc est reiectus, quia concurrebant simul attestatio Notarij, testes in ea reperiebantur subscripti, qui etiam vsi fuerant sigillo eiusdem Testatoris, & idem Testator attento manuum, & brachij impedimento, eo modo, quo poterat d. cedulam Notario consignauerat.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Romana, seù Viterbien. Legati.
Lunæ 11. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CCI. Pro alimẽtis à Testatore relictis relaxatum est mandatum contra illius hæredem, reiecta exceptione compensationis ab ipso prętensa de pensionibus hæreditarijs à legatario perceptis, quia illę visæ sont cadere in aliud creditum habitationis legatæ, propter quod licuit eidem legatario eandem habitationem siuè in totum, siuè in partem alteri personæ locare, & ità illius pensiones exigere.

R.P.D.

R. P. D. MATTHÆIO.
Eugubina Emphyteusis.
Veneris 12. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCII. Petita renouatio Emphyteusis denegatur, quia & locatio, non Emphyteusis visa est ex pluribus, quæ locationi potiùs, quàm Emphyteusi conueniebant, & vlteriùs quia super illius contractu bona fide transactum erat à primo inuestito, quem proindè ad instar grauati successoribus præiudicare potuisse dicitur; indè plura de transactione Eugubina, & Constitutionibus Vrbana, & Gregoriana renouationem concedentibus in medium adducta, & declarata sunt.

R. P. D. RONDININO.
Leodien. Beneficij.
Veneris 12. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCIII. Quia litigantibus non permittitur redarguere de iniustitia iudicantium Tribunalium decreta, quoties ab illis condemnati sunt, debent omninò parere, alioquin mediante declaratoria, excommunicationis vinculo illaqueantur, quæ in Vrbe conceditur, seruatis prius quatuor terminis ad docendum de paritione, assignato vnicuique ex eis interuallo temporis decem dierum.

R. P. D. MATTHÆIO.
Nolana Parochialis.
Veneris 12. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCIV. Vnione facta de certa portione fructuum Beneficij, inferebatur inde vnam Ecclesiã fuisse alteri vnitam ad euitandum concursum in parochialibus requisitum; Hoc tamen minus concludere per plures decisiones in hac causa declaratum est, cùm status collatiuus fuerit vndequaque probatus, quo stante nequaquam vnio resultat, tanquam vnum destructiuũ alterius, & ideò Prouiso Apostolico, seù magis gratiosè subrogato, tandem post tres conformes, immissio fuit concessa.

R. P. D. EMERIX.
Meleuitana Euictionis.
Veneris 12. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCV. Sola materia euictionis legati in hac decisione tractatur, vt in ea scilicèt valor ipsius legati, non autem etiam interesse præstetur, ea ratione, quia hæc ex testamento debetur, secundò quia non præsumitur Testatorem in casu euictionis in plus grauare voluisse hæredem, quàm quod importaret legatum ipsum.

R. P. D. RONDININO.
Verulana bonorum super Manutentione.
Veneris 12. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCVI. Manutentio fuit concessa aduersus subhastationem, & adiudicationem nullam, & iniustam, imò veriùs excessiuam, reseruata tamen portione, & quantitate bonorum veri crediti, quia pro ea parte æquè sententia, ac illius executio acceptata erant; indè plura de possidente auctore prætore, de decreto Iudicis pronunciato ex causa partim vera, & partim falsa, & alijs in sequenti Summario, & Decisione videndis.

R. P. D. RONDININO.
Verulana Bonorum.
Veneris 12. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCVII. Inofficiosa declaratur dos filiæ vltra legitimum modum à Iudice constituta, non attentis viribus patrimonij primitus, & ante omnia in hac materia spectandis, & proindè illa iure fuit reducta, & taxata ad certam minorem quantitatem, vt salua legitima aliorum filiorum, ac etiam dignitate patris ne mendicare cogatur.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Romana Census.
Veneris 12. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCVIII. Quasi possessio exigendi contra debitorem concessa executioni demandatur, etiam contra singulares successores, quia ius ex parte possessoris metitur, neque illius conditio mutatur ex mutatione personæ, contra quam possidetur; neque ad eam retardandam attenditur creditum anterius ipsius singularis successoris, donec, & quousque illud per sententiam in iudicatum transactam tale declaratum sit.

R. P. D. EMERIX:
Romana Fideicommissi, seù Saluiani.
Lunæ 15. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCIX. Sola iurisdictio DD. Auditorum istius Sacri Tribunalis in hac decisione tractatur, ad eum casum, quo post latam sententiam, idem Iudex vigore nouæ commissionis iterum pronunciauit in causa, cuius sententia quamuis allegaretur nulla, ab obiecta nullitate saluatur ex eo, quod ille vigore nouæ commissionis benè pronunciare potuerit, non obstante, quod eadem commissio alteri fuisset directa, quia cùm inter dictos DD. Auditores iurisdictio sit communis, etiam semoto casu impedimenti, vel absentiæ, potest quilibet se intromittere, & ingerere in causis alterius.

R. P. D. TAIA.
Barchinonen. Iurisdictionis.
Lunæ 15. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCX. Iurisdictionis causa suscitari prætendebatur, sed quia illa iam fuerat transactione sopita, hanc ipsam eidẽ obstare deciditur, quia sicuti res iudicata pro veritate habetur, & facit de indebito debitum, itàvt etiam veritati contrariæ derogare dicatur, quoad humanum iudicium, hoc idem imò plus transactionem operare debere, si mihi fas esset, auderem affirmare.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Rauennaten. Prædiorum.
Lunæ 15. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCXI. Quæstio illa in hac

cuiuscumque possessionis hæc sua præferenda non sit, haud parum releuante exceptione consuetudinis contrariæ, quæ in hoc summarijssimo manutentionis iudicio pro nihilo fuit attenta.

R. P. D. TAIA.
Tusculana Villæ.
Veneris 19. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCXX. Diuisionem nobilis ædificij non ruralis continet hæc decisio, quæ primò ex scriptura partium est deducta, secundò ex possessione pro diuiso à singulis earum est inducta, & in eo quod tertio loco controuersum videbatur, illa à Iudice ex bono, & æquo ad concordiam earundem partium facta est, itavt quæ diuisibilia fuere, sint diuisa, reliqua verò arbitrio iudicantis, vel arbitri fuerit remissa.

R. P. D. TAIA.
Fulginaten. Fideicommissi.
Veneris 19. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXI. Attentata declarata sunt omnia gesta coram alio Iudice vel quia eadem causa visa est super eadem re, & inter easdem personas, quamuis sola actio deficeret, vel quia connexio in omnem casum euitari non poterat; & tandem quia per inhibitionem præsentatam, & sæpiùs repetitam, attentatum remansit etiam id, quod ex sola litis pendentia prohibitum nō fuisset; vt proindè attentata passo restitutio in integrum iure sit concessa.

R. P. D. CALATAIV.
Maceraten. Fideicommissi.
Mercurij 24. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXII. Reuocatum prætendebatur fideicommissum in testamento constitutum per codicillos postea conditos, quorum casus cùm non successerit, ideò pro non reuocatione fuit responsum, & eo magis quia dispositio codicillaris conditionalis erat, & ità nihil ante aduentum posuerat in esse; Plura etiam de restitutione dotis filiarum, & de solutione debitorum Testatoris in eadem decisione cumulantur.

R. P. D. VICECOMITE.
Senogallien. Prædij.
Mercurij 24. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXIII. Aduersus publicum instrumentum emptionis nō fuisse probatam simulationem deciditur ex sola epistola, quæ adducebatur pro causa simulandi, nedum quia non erat recognita, sed etiam quia & ipsa suspecta de antidata, non poterat pro simulatione deduci, eo magis concurrentibus coniecturis pro veritate actus, quales erant confessio ipsius partis, ac etiam emptoris, continuata possessio, eiusillius descriptione facta in libro æstimi, quæ certè magis præualere debent.

REVEREMDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Nonantulana Emphyteusis.
Mercurij 24. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXIV. Exceptione Inuentarij se tueri prætendebat hæres quominus factum sui auctoris defuncti seruare teneretur; Verùm quia & inuentarium habebat possibilitatem existentiæ aliorum bonorum, nullaque de illis fuerit reddita ratio, nec bona inuentariata dimissa, eius beneficium minimè suffragari deciditur; Eo magis quia hæreditas non solùm præsumitur opulenta, sed talis in effectu apparebat, itavt quousque suppetunt vires hæreditariæ nequaquam possit hæres illius beneficio iuuari.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Romana Casalis Veteris.
Mercurij 24. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXV. Ad restituendos fructus condemnatum est Monasteriū, retentis tamen expensis in eorum recollectione factis, prout etiam bonificatis alijs expēsis contra Colonos pro consequendis ijsdem fructibus; Cùmque vlterius adduceret se nō teneri ad restitutionem pensionum, quas non exegerat, hoc non fuit admissum ex defectu probationis non factæ receptionis illarum.

R. P. D. MATTHÆIO.
Romana Fideicommissi de Cosettis.
Mercurij 24. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXVI. Quatenùs teneatur possessor restituere fructus à die motæ litis in hac decisione declaratur, non ab eo die introducti iudicij, monitorij, seù libelli, sed à solo tempore, quo fuerit fundata intentio actoris, ea ratione quia cùm hæc restitutio neque pēdeat à motione iudicij, aut contumacia ipsius possidentis, sed tantummodò à mala fide, in qua ille fuerit constitutus, hæc non incipit nisi posteaquam ipse sciuerit rem esse alienam, seque malum ius in illa fouere, atque ideò per substentationem iudicij etiam vsque ad tertiam sententiam non fit retrotractio, nisi à solo die fundatæ intentionis eiusdem actoris.

R. P. D. VICECOMITE.
Oxomen. Iuris sepeliendij.
Veneris 26. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXVII. Ius sepeliendi aliàs cuicumque Ecclesiæ competens, & in specie Patribus Carmelitis, illis vigore assertæ concordiæ impediri prætendebatur, quapropter petita remissoria conceditur ad probandum æquè dictam concordiam non fuisse obseruatam, eamque vtpotè factam cum solo Prouinciali pręiudicare minimè potuisse eidem Ecclesiæ, & sic præsens decisio, quæ solam remissoriam continere videtur, probatione facta, deseruiet etiam pro decisione articuli in causa principali.

R. P. D. RONDININO.
Meleuitana Bonorum.
Veneris 26. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXVIII. Contra mulierem retinentem bona viri plura opponebantur.

bantur, & præcipuè quod eorum fructus in creditum suæ dotis imputare teneretur; Hoc tamen non est concessum, quia visum est illam habuisse dicta bona tanquam Dominâ, ex quo & eius creditum adæquabant, & nulla aderat verisimilis spes luitionis, quo in casu sicuti fauore extranei potiùs præsumitur dominium, quàm pignus, ità & multo magis hoc iudicandum est pro dote, nè mulieres per istas minutatas solutiones indotatæ remaneant, quod maximè Reipublicæ interest; Rursus melioramenta facta in continuatione ædificij, etiam lite pendente deberi declarantur, nè alioquin imputaretur possessori, quod nihil impendendo rem perituram reliquisset.

R. P. D. EMERIX.

Romana, seù Mantuana Cambij.

Lunæ 29. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXIX. Mandatum cambiandi, quod in se susceperat debitor vsque ad integram restitutionem sortis, & fructuum, operatur quod licèt cambium ad tempus restrictum, illud tamen durare dicatur, donec totaliter fuerit extinctum, quia dicta verba tanquam fauore debitoris prolata, nè termino durante, ad restitutionem sortis, ille conueniri posSit, non operantur, quin creditor post dictum tempus esse debeat in damno consequutionis suorum fructuum.

R. P. D. MATTHÆIO.

Leodien. Vicariæ.

Lunæ 29 Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXX. Possesio, etiã ad effectum manutentionis, probatur ex instrumento publico, quoties non docetur de anteriori possesione alterius, quæ verificari debet ab eo, qui illam per prius plenam fuisse contendit; ad quem effectum non requiritur aliqua exihibitio, seù discussio tituli, qui nec minus in beneficialibus est necessarius, quo in casu sola natura, & qualitas beneficij dignoscitur, eiusque vltimus status attenditur, cuius fauore semper manutentio conceditur, non obstante contraria sententia in petitorio, donec illa fuerit per tres conformes approbata.

R. P. D. MATTHÆIO.

Auenionen. Bonorum.

Lunæ 12. Februarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXXI. Plures nullitates, & exceptiones sunt reiectæ, quæ aduersus deliberationem opponebantur, tùm quia non ex ijsdem actis, sed ex nouis adducebantur, tùm etiam quia visæ non sunt claræ, & concludentes, vt impedire possent manutentionem aduersus factum Iudicis, tùm & tertio, quia oppositum ius offerendi in subhastatione non competebat eo minus, quia creditor egerat ad pretium bonorum deliberatorum, & ità deliberationem approbauerat; ac demum quia neque obstabat allegata præscriptio, & procurator ad lites domino præiudicare non poterat.

R. P. D. VICECOMITE.

Carthaginen. Beneficij.

Veneris 16. Februarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXXII. Aduersus prouisionem Nuntij Hispaniarum data est immissio subrogato gratiosè per Sedem Apostolicam, qui de suis requisitis docuerat, non obstante, quod ille parem titulum, & possesionem habere prætendisset, quia cùm eius titulus incontinenti detegeretur inualidus, ex eo quod idem Nuntius contra formam suæ ordinariæ facultatis prius beneficium contulisset, & deinde verificationem commisisset, super non excessu ducatorum 24 illius gratia à nullitate saluari non poterat.

R. P. D. VICECOMITE.

Baren. Census.

Lunæ 19. Februarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXXIII. Soli defectus inuentarij, vel illius non existentia in hac decisione tractantur, ad obligandum hæredem vtroque casu ad solutionem de proprio erga creditores hæreditarios, cum quibus contraxisse dicitur, non obstante exceptione repudiationis ei, ex locali consuetudine permissa, quia illa locum habere non potest, quando hæres inuentarium minus legitimè confecit, alioquin deluderentur creditores, eidemque hæredi præberetur ansa occultandi bona hæreditaria, quod permittendum non est.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Firmana Fideicommissi.

Lunæ 19. Februarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXXIV. Quatenus ius adeundi hæreditatem transmittatur ad hæredes, vel ex capite iuris deliberandi, vel ope restitutionis in integrum in hac decisione plenissimè declaratur, provt etiam plura illius requisita in hac materia necessaria, quæ quia hic concurrere visa sunt, pro eadem transmissione deciditur.

R. P. D. EMERIX.

Romana, seù Ianuen. Hæreditatis.

Lunæ 19. Februarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXXV. Commissa causa cum clausula *partito iudicato*, omnimodam paritionem requiri necessè est, de eo, quod iudicatum fuit, & ita restituenda mobilia hæreditaria dicuntur, quamuis allegarentur consumpta, quia præter quam quod essent illius generis, in quibus consumptio non cadit, adhuc per eandem clausulam, tanquam approbatum quidquid iudicatum erat, huiusmodi exceptio opponi non potest; Cumque adduceretur etiam restituẽdam certam pecuniarum summam de identitate, vel diuersitate illius disceptatum est, vt ex sequenti Summario, & Decisione videbis.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Sutrina Dotis, & Fructuum.
Lunæ 19. Februarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXXVI. Taxati sunt fructus dotis ad rationem Statuti Vrbis, quod habet locum etiam in districtu, non obstante prætensa consuetudine in contrarium adducta, quia probata non erat ex asserta fide Curialium, sed formiter probari debuerat; Cùm autem etiam de congruitate eiusdem dotis disceptaretur, illa à dispositione paterna fuit desumpta, cùm nemo superet Patris affectum, in capiendo bonum consilium pro suis filijs.

R. P. D. E M E R I X.
Rauennaten. Saluiani.
Lunæ 19. Februarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXXVII. Dari retentionem melioranti pro melioramentis ab eo factis planum est, quoties vt hic illa fuerint etiam semiplenè probata, ideò cautionem non sufficere, sed terminum præfigendum esse ad ea liquidandum deciditur, & antea immisionem non competere; cuius autem generis eadem melioramenta sint, vt retentionem operare possint, patet, quia consistebant in reducendo ad culturam bona nemorosa, & inculta, in ædificatione domus pro habitatione Villicorum, & constructione Stabuli pro retentione animalium, in plantandis arboribus, & vitibus ex integro, non autem simplici subrogatione in locum demortuarum, & demum in aggeribus, muris, & foueis pro retinendis, seù euertendis fluminibus.

R. P. D. C A L A T A I V.
Romana Census.
Veneris 23. Februarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXXVIII. Testamẽti confidentialis plures coniecturæ referuntur, ad eum casum, quo filius consentiente Patre alium sibi hæredem instituerat, & licèt fiducialitas ex ipso Testamento obijceretur probanda; contrarium tamen est decisum, quia illa vera confidentia est, quæ non à verbis, sed à solis coniecturis deducitur, quales autem in præsenti fuerunt admissæ, ex sequenti Summario, & decisione colligitur.

R. P. D. E M E R I X.
Bononien. Separationis Bonorum.
Veneris 23. Februarij 1674.

ARGVMENTVM CCXXXIX. Licèt plura hæc comprehendat decisio, ad duo tamen principaliter est restricta; Primum, quod sicuti donatum in vita à patre filio non imputetur in legitimam, ità & multo minus primogenitura ab eodem patre ipsi filio constituta; Alterum quod eadem legitima debita fratri ex persona alterius fratris illi non acquiratur, nisi mediante aditione hæreditatis eiusdem fratris defuncti, quod tamen respectu legitimæ filij contrarium est in iure verius, itavt hæc nulla egeat aditione, nec possit in præiudicium creditorum non acceptari, illa autem sic.

R. P. D. V I C E C O M I T E.
Bononien. Separationis Bonorum.
Veneris 19. Februarij 1674.

ARGVMENTVM CCXL. Pro euitanda difformitate sententiarum ponderatũ est, quod licèt vna contineat diuersam summam ab altera, in eo tamen quod illæ inter se concordant semper sunt conformes, ex vulgi regula, quod in maiori summa inest minor; Rursus calculata est legitima habito respectu valoris bonorum de tempore mortis patris, eamque pro quinque filijs esse medietatem hæreditatis paternæ declaratum est.

R. P. D. E M E R I X.
Perusina Pecuniaria.
Lunæ 26. Februarij 1674.

ARGVMENTTM CCXLI. Occasione Statuti Perusini excludentis fœminas ab hæreditate parentum, & aliorum consanguineorum declaratur hoc, & alia huiusmodi Statuta communiter intelligi de dotatis tempore successionis, & vlterius, quia sunt correctoria iuris communis esse restringenda, vt quanto minus fieri potest illius dispositionem lædant, itavt si plures casus comprehendere valent, in vno tantùm illud corrigere interpretandum sit.

R. P. D. R O N D I N I N O.
Romana Donationis.
Lunæ 26. Februarij 1674.

ARGVMENTVM CCXLII. Solius insinuationis, & annuæ donationis materia tractatur, aut indefinitè etiam sine vlla mentione hæredum promissæ, quo in casu, quia donatio dicitur realis, semper ad hæredes pertransit, eo magis si mentio eorum facta sit, aut est concepta ad vitam donantis, & donatarij simul, & cùm tot dicantur donationes, quot sunt anni, non requiritur insinuatio; Si verò fuit promissa ad vitam donatarij, nulla facta mentione vitæ donantis, & quia tunc ex illius parte similiter est realis, ideò etiam insinuationem requirit, facta tamen æstimatione vitæ hominis, ad terminos *l. hæreditatum, ff. ad l. falcid.*

R. P. D. C A L A T A I V.
Imolen. Bonorum, seù Fideicommissi.
Lunæ 26. Februarij 1674.

ARGVMENTVM CCXLIII. Fideicommissum in testamento factum, fuerat in codicillis declaratum, illudque etiam perpetuũ, & successiuum ordinatum, quod à Testatore fieri potuisse planum est; quamuis opponeretur in codicillis non præsumi recessum ab ijs, quæ in testamento disposita sunt, quia de contraria voluntate Testatoris cõstabat, & licèt verba essent merè suppositiua, relatiua, & enunciatiua, tamen quia prolata erant ab eo, qui de re sua disponere poterat, ipsa etiam fideicommissum inducunt.

R. P. D. VICECOMITE.
Romana Hæreditatis.
Lunæ 26. Februarij 1674.

ARGVMENTVM CCXLIV. Transactio inita inter matrem, & filiam non comprehendit ea, quæ filiæ occasione binubatus matris debebantur, quantumuis illa generalis, ac etiam vniuersalis existat, quia specialis requiritur; quod eo magis procedit si læsio, vel dimidia, vel vltra tertiam vigore Statuti Vrbis concurrat, nõ obstante pacto, quod illa audiri non posset, nisi prius restituta summa recepta, quia tale pactum non intelligebatur de ijs, quæ occasione secundarum nuptiarum erant filiæ debita, secundò, quia cùm longè plus illi deberetur, propter quod ipsa habuerit iustam causam retinẽdi, tale pactum non obligat.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Romana Dotis, & Fructuum.
Veneris 2. Martij 1674.

ARGVMENTVM CCXLV. Rursus in hac causa firmatum est, quod restitutio dotis non retardetur mulieri propter exceptionem rerum amotarum, eo minus quia post illius notitiam debitores se pro restitutione obligarunt, & susceperunt terminum ad soluendum; Cúmque vlterius maximum iaceretur fundamentum in compensatione vnius crediti ad aliud, qualiter illa admittenda non sit aduersus creditum clarum, & liquidum cum alio credito solùm per testes probato, ad satietatem deciditur.

R. P. D. EMERIX.
Bononien. Successionis.
Veneris 2. Martij 1674.

ARGVMENTVM CCXLVI. Duo declarantur Statuta Ciuitatis Bonon. de successione ascendentium vnum, & alterum de successione collateralium, exclusiuum sororum, earumque filiorum propter fratres, etiam Sacerdotes, & Religiosos, vt ipsum nempè non recipiat extensionem ab alio Statuto, vbi agitur de successione ascendentium, in quo eædẽ sorores vnà cum fratribus æqualiter admittuntur, tùm quia in hac materia non licet arguere de vno Statuto ad aliud, tùm etiam quia si hoc Statutum voluisset, vtique quod expressisset.

R. P. D. MATTHÆIO.
Romana Assecurationis.
Veneris 2. Martij 1674.

ARGVMENTVM CCXLVII. In assecuratione Nauis commissa erat barattaria, quæ etiam in illa fuerat excepta, quia Capitaneus eam in manu hostili sine vllo consilio reliquerat, ad quam ideò probandam Assecuratores remissoriam petentes obtinuerũt, ex solita regula, quod stante releuantia materiæ articulatæ, illa etiam sine fumo conceditur, de quo tamen sufficienter doctum fuit, quia huiusmodi ribaldaria nota erat, etiam ante discessum eiusdẽ Nauis è portus Plura itaque in hac materia peregrina notanda referuntur.

R. P. D. RONDININO.
Maceraten. Saluiani.
Veneris 2. Martij 1674.

ARGVMENTVM CCXLVIII. Ad exclusionem Saluiani ex defectu hypothecæ, & ob anterioritatem alterius crediti, disceptatum est, quatenùs dos in pecunia consistens potuerit in fundum conuerti, & quando tertius de nullitate contractus excipiat; Itavt sicuti vxore consentiente, vel ratihabente hæc commutatio validè facta sit, ità eadem, vel suis hæredibus non reclamantibus, tertius de nullitate non dicat; licèt admittatur ille, si est possessor, non per viam actionis, sed solius exceptionis similem nullitatem opponere, quoties vel esset exclusiua iuris agentis, vel eam ad tuendam suam possessionem adduceret.

R. P. D. RONDININO.
Zamoren. Canonicatus, & Scholastriæ.
Veneris 2. Martij 1674.

ARGVMENTVM CCXLIX. Subcollectoris deputatio, eiusdemque facultas, plerumque in hac Decisione tractantur ad eum finem, vt illius beneficia cadant sub Regula Cancellariæ 4. hodie 5. & remaneãt Pontifici reseruata; cuius itaque facultas generalis, vel particularis, vnicitas, vel pluralitas, provt etiam Nuntiorum deputantiũ, vel approbantium, eorumque à nuntiatura discessus, cum alijs plurimis requisitis, & in specie, an debeat esse persona in dignitate Ecclesiastica constituta, itàvt sufficiat qualitas solius coadiutoriæ plenissimè in eadem Decisione diluuntur.

R. P. D. CALATAIV.
Ciuitatis Castelli Census.
Veneris 2. Martij 1674.

ARGVMENTVM CCL. Creditor census pro illius sorte, & fructibus plures effectus sibi à debitore assignatos acceptauerat, pro quorum adimplemento agere etiam poterat; Decisum itaque est contractum fuisse nouatum, & per consequens censum extinctum ab ea die, quo assignatio acceptata erat; cùm neque allegari potuisset eosdẽ effectus fuisse retentos loco pignoris pro sola securitate à creditore vendibilis, quia hæc retentio in censu prohibita est.

R. P. D. EMERIX.
Romana Vineę.
Lunæ 5. Martij 1674.

ARGVMENTVM CCLI. Valide declaratur alienatio bonorum fideicommissi facta ab hærede grauato, cui competebat detractio legitimæ, non obstante illius consumptione ex alia præcedenti modica alienatione deducta, provt nec minus ex alienationibus ab alijs grauatis factis, quia illæ in eorum detractiones imputandæ erant, nec adscribendæ ei, qui non alienauerat: Obijciebatur etiam aliud fideicommissum conuentionale, quod non obstare deciditur, quia pendebat à conditione voluntaria, & potestatiua, quæ non retrotrahitur ad præiudicium tertij, & demum quia derogatio Apo-

R. P. D.

stolica

stolicæ fuerat conuenta illa ex pluribus circumstantijs deducitur.

R. P. D VICECOMITE.

Regien. Consortij.

Lunæ 5. Martij 1674.

ARGVMENTVM CCLII. Admissio ad Consortium in hac Decisione denegata est, quia non visa fuit concurrere qualitas ab illius Statuto requisita, quæ in habitatione consistebat, ad quem effectum dictum est non sufficere habitationem moralem ex retentione domicilij resultantem, sed verè actu, & physicam requiri, prout nec minus altera de vtroque parente, in numero plurali, quæ verificari non poterat in vno tantùm ex illis.

R. P. D. RONDININO.

Camerinen. Prædij.

Lunæ 5. Martij 1674.

ARGVMENTVM CCLIII. Alienatio bonorum pupilli facta à Matre Tutrice constituta à lege pro extinguendo illius ære alieno sub grauioribus vsuris contracto, valida reputata est, non obstante, quod mater nec satisdederit, nec alia solemnia impleuerit, quia præterquamquod hæc cursu temporis, & ex obseruantia eiusdem alienationis præsumantur, illa non dicuntur necessaria, nisi eo in casu, quo Mater testamento minus solemni data sit, secus si ipso iure constituatur à lege, quia licèt tunc etiamsi hæc omnia pro exercitio tutelæ requirantur, tamen eorum omissio non impedit quin vera Tutrix non sit; Plura itaque de huiusmodi alienationibus, & de Matre Tutrice in præsenti Decisione deducuntur.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Veliterna Attentatorum.

Lunæ 5. Martij 1674.

ARGVMENTVM CCLIV. Occasione Attentatorum plura practicabilia sunt deducta, primò super nullitate executionis mandati tàm per successiuam productionem iurium circumducti, quam per contrariam sententiam reuocati, secundò super vulneratione crediti, & viæ exequutiuæ per contrariam sententiam pronunciatam, itàvt non ampliùs executiuè, sed ordinariè agendum sit, tertiò demum de sententia, eiusque appellatione necessaria, vel non, & in quibus casibus illa sit admittenda, vel habeatur pro admissa.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Florentina Cambiorum.

Lunæ 5. Martij 1674.

ARGVMENTVM CCLV. Quia per cautionem de restituendo prioribus, & potioribus pecuniæ dicuntur extare, ideò concessa fuit restitutio creditori anteriori aduersus posteriores, qui sub dicta cautione pecunias communis debitoris receperant, reiecta exceptione, quod eius creditum vti per apocham priuatam, non poterat cum instrumento concurrere, quia ex pluribus adminiculis supplebatur defectus, *l. scripturas C. qui potiores in pignore habeantur.*

R. P. D. RONDININO.

Camerinen. Pecuniaria.

Veneris 6. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLVI. Subhastatione, & deliberatione nulla declarata, ad aliam deliberationem est deuentum, in cuius executione manutentio secundo deliberatario conceditur, eique etiam, quia simul erat creditor anterior, consignatio pretij depositati impartitur; itàvt fructus à primo deliberatario percepti in eius creditum imputati sint, eo magis quia eius deliberatio non solùm erat nulla, sed etiam ineffectuata, itàvt iure pignoris tantùm illum possedisse fuerit compertum, quod adhuc ex suamet confessione constabat.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Auenionen. Restitutionis in integrum.

Veneris 6. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLVII. Annuam, & vitalitiam præstationem factam à matre filio non fuisse donatam concluditur, quia hoc non erat ab eodem filio probatum, & propterea illi deberi solam legitimam sibi in testamento eiusdem matris relictam; Cùmque conquereretur ille ex facultate eidem in sententia concessa acceptandi, vel legitimam, vel annuam præstationem prædictam, fuisse læsum per acceptationem legitimæ, non auditur tùm quia & acceptatio voluntariè facta est, tùm etiam quia nec minùs de læsione constabat.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Pampilonen. Decimarum de Tafalla.

Veneris 6. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLVIII. Rursus declaratum est generalia priuilegia, quæ habent Patres Iesuitæ à non solutione Decimarum non fuisse immutata à derogationibus particularibus factis certorum Regnorum, vel aliarum Regionum, prout etiam quod Regna Nauarræ, Legionis, & Castellæ sunt omninò inter se diuersa tàm ex iuris præsumptione, quàm ex declaratione ipsiusmet Regis Catholici, ac demum ex obseruantia declarari decimas in casu præsenti non fuisse debitas, quia verè nunquam persolutæ erant.

R. P. D. EMERIX.

Romana Successionis.

Veneris 6. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLIX. Tria principaliter adducuntur; Primum, quod mortuo filio successio hæreditatis maternæ spectet ad fratres, & sorores, non autem ad patrem binubum; Alterum, quod dos censeatur constituta filiæ de bonis patris, non autem maternis, vel fratris; Tertium, quod retentio non detur pro credito illiquido,

vel

vel contra habentem credita anteriora, & hæc omnia ad effectum concedendi successionem eidem filiæ, facta obligatione conferendi dotem.

R. P. D. MATTÆIO.

Asculana Emphyteusis.

Lunæ 9. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLX. Petita ab Ecclesia ex parte proximioris renouatione emphyteusis, quia illa fuit concessa extraneo, eidem proximiori prælatio data est ad formam inuestituræ factæ cum extraneo, quamuis maior summa vltra eam in instrumento conuentam prætenderetur soluta, quia aut hoc proueniebat ex præcedenti tractatu facto inter partes, & attenditur solùm quid fuit in instrumento conclusum, aut ex posteà sequutis, & proximiori cui fuerat ius quæsitum præiudicare non poterat, in nihilo releuante, quod ille, vel consenserat, vel renunciauerat, quia & neutrum fuit probatum, & in aliquo sibi præiudicare non valebat, tanquam minor, etiamsi prætenderetur agi de iure quærendo, in quo quia lædi poterat, adhuc erant necessariæ solemnitates.

R. P. D. CALATAIV.

Varmien. Distributionum.

Lunæ 9. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXI. Causa belli à sua residentia recesserat Canonicus, & proindè distributiones quotidianas consequi prætendebat, quæ tamen ei denegatæ sunt, non solùm quia propter securitatem, & saluamguardiam promissam illud cessauerat, & ipse vti cæteri redierant Canonici, redire noluerat; verum etiam quia in loco, ad quod se contulerat, aliud residentiale beneficium assequutus erat, ibique resederat, vt propterea non ex bello, sed ob aliam residentiam absens iudicatus sit, quamuis conquereretur ille, quod fructus eiusdem beneficii inuasos ab hæreticis consequi non potuisset, quia hoc non impedit quominus ei dictæ distributiones quotidianæ non debeantur.

R. P. D. RONDININO.

Cusentina Cantoratus.

Lunæ 9. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXII. Occasione vacationis beneficij Subcollectoris Apostolici, ad hoc vt illud fuerit Pontifici reseruatum, vel nè, eius requisita enucleantur, quæ quia in plenaria iurisdictione principaliùs consistunt, hæc omninò deficere, vel non probari visa est ex actibus ad hunc effectum adductis, nudum potiùs exercitium, & solam exactionem continentibus, quinimò vnicus actus interdicti ab eodem Subcollectore, vt prætenditur promulgati, qui pro dicta iurisdictione asserebatur, pluribus erat exceptionibus inuolutus, itàvt etiam redderetur suspectus, ac proindè nullatenus attendendus.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Anconitana Pecuniaria.

Lunæ 9. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXIII. Contra hæredes, seù potiùs donatarios patris certam summam sibi deberi contendebat filius, solùm ex testibus, epistola, & testamento paterno probatam, quæ tamen visa sunt non sufficere ob singularitatem eorundem testium, minus legitimæ recognitionis epistolæ, simplicem etiam enunciatiuam continentis, & demum quia probatio ex testamento deducta; vltra quod non erat sufficiens, illi adhuc renunciatum fuerat per verba *omnibus iuribus*, cum dictione *quomodolibet*, quæ trahitur adhuc ad non expressa; eo magis quia cum ratione quantitatis fuisset incerta, eaque adduceretur ad probandam læsionem, & rescindendum contractũ, eo minus concludere poterat.

R. P. D. CALATAIV.

Neapolitana Hæreditatis.

Veneris 13. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXIV. Executio voluntatis Testatricis fuerat commissa conscientiæ suorum hæredum, qui vlterius fuerant grauati singulis annis eorum superiori reddere rationem, & ab eo obtinere approbationem; Cùmque substituti in casum non adimplementi essent prohibiti eosdem molestare hæredes, petebant illi remissoriam ad non adimplemẽtum probandum, hic eis iterum denegatam, tùm quia molestiæ erant prohibitæ, tùm etiam quia ex approbatione à Superiore obtenta, videbatur satisfactum menti Testatricis, tùm demum quia in hac materia obiectiua requirebatur fumus, semiplenam saltem probationem importans.

R. P. D. EMERIX.

Calaguritana Præeminentiarum.

Veneris 13. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXV. Ecclesias, & propriè Capitulum, & Canonicos inuicem se in festiuitatibus adiuuari laudabilitèr fuerat conuentum; sed quia inimicus hominis sicut adeò in malis operibus exercetur vt fiant, itá etiam bonis ampliùs insidiatur vt pereant, vt nonnisi tres, vel quatuor Canonici, quos adhuc Capitulum constituere contendebatur, ad easdem festiuitates communiter accessissent; omnes tamen commodè valentes accedere sunt coacti, quia sic ab antiquis sententijs, & concordia resultare videbatur.

R. P. D. CALATAIV.

Ariminen. Pecuniaria.

Lunæ 16. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXVI. Aduersus propriam obligationem cum patre per filios contractam, adducebatur per ipsos metus à patre incussus, qui tamen non fuit probatus, & ideò exequutio eorum obligationis est cõcessa; maximè quia filij erant maiores & in-

& insuper cõtractus fuerat ab ipsis ratificatus,atq;ita etiam sublatus remanebat,si aliquis forsan interuenisset metus. Cùmque adduceretur adhuc defectus adimplementi contra emptorem, ille similiter est reiectus, quia stantibus sequestris, & ex facto eorundem venditorum ille implere non poterat.

R. P. D. EMERIX.

Bononien. Matrimonij.

Lunæ 16. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXVII. Pro annullando matrimonio seruatis seruandis contracto, adducebat Vxor præcedentia sponsalia inita cum fratre sui viri, ob quæ impedimentum publicæ honestatis resultare dicebat; sed pro validitate matrimonij est decisum, quia eadem sponsalia neque à testibus de solo tractatu deponentibus, aliasque exceptiones habentibus probata remanebant, minus etiam à contractu inito inter genitores vtriusque sponsi, qui sine eorum consensu tacito, vel expresso, qui neque concurrere visus est, poterat ad hunc effectum sufficere.

R. P. D. TAIA.

Romana Læsionis.

Veneris 20. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXVIII. Damnatur opinio, quod in subhastatione sufficiat læsio etiam in sexta parte, quia contrarium visum est veriùs, & decis. bo: mem: Bichij in hoc adduci solita, non fuit opinio Rotę, sed discursus ipsius Domini Auditoris, & pro illius exclusione resoluitur,quia emptor obtulerat restituere bona subhastata pro eodemmet pretio, retentis sibi fructibus, vt non melius de stricto iure actoribus consuli potuisset.

R. P. D. EMERIX.

Meleuitana Euictionis.

Veneris 20. Aprilis 1674.

ARGVMENVVM CCLXIX. Quæ, & qualis euictio debeatur in legato in hac Decisione discutitur, & eam solùm deberi, resoluitur, quæ correspondet valori rei legatæ, vel de tempore testamenti, vel habito respectu ad obitum Testatoris, quia cùm hæc non sit vera euictio, sola æstimatio, non autem interesse præstatur, quamuis legatum pro solutione debiti factũ sit, quia licèt tunc assumat naturam dationis in solutum, non ideò vltra illius pretium aliquid poterat importare.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Bonorum.

Veneris 20. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXX. Substinentur alienationes bonorum fideicommissi, quia in causam detractionum factæ erant, præsertim legitimæ, quæ ipso iure filijs debetur libera ab omni onere, neque fuit attentum Reum, & possessorem non habuisse causam à filijs alienantibus, quia sat erat bona semel euasisse libera à fideicommisso, vt proinde admitteretur ille ad opponendã quamcumq; exceptionem, etiã deiure tertij tàm ad suam possessionem tuendam,quàm quia eadem erat exclusiua iuris agentis.

R. P. D. RONDININO.

Carpentoraten. Decimarum.

Veneris 20. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXXI. Aduersus priuilegia Patrum Ordinis Prædicatorum prætendentium exemptionem à solutione decimarum, concessa est Capitulo manutentio, quia de illius quasi possessione constabat, quæ non fuerat interuersa per inhibitionem contrariam, non constito de petitione, denegatione partis, & acquiescentia petentis, itavt donec eorum titulus fuerit discussus, effectus manutentionis nec etiam à decreto irritanti in eisdem priuilegijs appositus, impediendus sit.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana pretij Palatij.

Veneris 20. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXXII. Vero Domino conceditur actio ad pretium rei suæ sine ipsius facto alienatæ, tùm quia per Breue Pontificis illud fuerat subrogatũ loco eiusdem rei, tùm etiam quia re perempta, nulla subrogatione opus erat, tùm & tertió, quia solutio eiusdem pretij facta creditori putatiuo à nullitate saluari non poterat tàm ex eodem Breue Pontificis mandantis illud in Sacro Monte deponi ad creditum veri Domini, quàm etiam quia de illius Dominio habita erat notitia, itavt soluens iberationem consequi non potuerit.

R. P. D. CALATAIV.

Valentina Vicariæ.

Veneris 27. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXXIII. Denegatur exequutio gratiæ si neutri impetrata ob nõ factam publicationem permutationis beneficij,quia non constabat de non iure vtriusque, vt ad illius validitatem requiritur, & vlterius præsentata non erat infra nouem menses cum successiua, & repetita instantia exequutionis illius; Non ius autem alterius ex partibus improbatum visum fuit, siuè quia non requireretur publicatio, siuè etiam quia pendente nouo termino à Papa concesso ad illam faciendam, eius defectus allegari non potuit.

R. P. D. RONDININO.

Camerinen. Fideicommissi.

Veneris 27. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXXIV. Quod substitutio facta sub conditione *si sine filijs* comprehendat etiam fœminas in hac decisione tractatur, non vt illæ concurrant cum masculis, quia de eorum prælatione constabat, sed quod ipsis prædefunctis eædem fœminę, & propriè neptes admittantur, quarum exclusio desumi non poterat ab alia simili exclusione filiarum Testatoris, quia illis erat de dote prouisum; Plura igitur de repetitione eadem conditione *si sine filijs*, alijsque coniecturis in pręsenti decisione adducũtur.

RE-

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Meleuitana Annatarum.
Veneris 27. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXXV. Beneficium Religionis Hierosolymitanæ obtentum per dimissionem factam ab eo, qui aliud simile consequutus erat, subiacere declaratur Statuto eiusdem Religionis de communi thesauro *tit. 5. cap. 5.* disponente, *che il tesoro habbia i frutti di due anni di tutti li Priorati, &c. che per via di cessione, & risegna perueranno alle mani di altro amministratore*, quia dd. verba visa sunt comprehendere etiam dimissionem, quæ cum cessione, renunciatione, seu resignatione dicuntur esse communia.

R. P. D. CALATAIV.
Bononien. Fideicommissi de Gozadinis.
Veneris 27. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXXVI. Filiorum in conditione positorum materia in hac decisione declaratur, non solùm ex pluribus coniecturis pro ea deducenda, consideratis, verum etiam sub multiplici distinctione, vbi agitur de successione ascendentis, vel transuersalium, de portione patris, vel patrui, ac de eadem conditione apposita in contractibus, & in vltima voluntate, itavt ijs omnibus perpensis, tandem pro vocatione resolutum sit.

R. P. D. MATTHÆIO.
Imolen. Prædij.
Veneris 27. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXXVII. Quia Trebellianicam non deberi vxori vsufructuariæ declaratum fuit, ideó annullata est transactio illius occasione à grauato facta, eamq; fideicommissario non præiudicare deciditur, eo minus quia tota Trebellianica persoluta erat, contra expressam naturam transactionis, vt hinc indè aliquid detur, vel dimittatur, qua reciproca dimissione omissa, semper cessat illa bona fides omninò necessaria ad obligandos, simulque repellendos fideicommissarios, quo minus recuperare possint bona fideicommissi in transactione alienata, vel dimissa.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Bononien. Primogenituræ de Ghisilerijs.
Veneris 27. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXXVIII. Limitata est conclusio, quod fideicommissum constitutum in casum delicti, non extendatur, neque videatur comprehendere casum mortis, quia & Testator illud ordinauerat perpetuum, ac successiuum, & ex pluribus coniecturis apparebat, ipsum non se voluisse restringere ad solum, & simplicem casum delicti, ac tantummodò excludere Fiscum; Cùmque etiam fœminas illud comprehendere prætenderetur, decisum est vel illas fuisse exclusas à vocatione lineæ masculinæ, vel non potuisse concurrere cum masculis, quia fuerant solùm vocatæ post masculos.

R. P. D. RONDININO.
Romana Testamenti.
Lunæ 30. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXXIX. Nullum iterum declaratur testamentum filijfamilias Clerici, sed ex eo solum, quod dolo legatariorum illud factum sit, nè Testator, qui in eorum domo ægrotabat, in vltimo suæ vitæ discrimine ab ipsis derelinqueretur, reiecto altero motiuo nullitatis sui clericatus, ex quo ille fuerat ordinatus ab alieno Episcopo sine dimissorijs sui Ordinarij; qualiter autem dolus hic fuerit probatus, vel ex quibus deductus, ex sequenti Summario, & Decisione resultat.

R. P. D. EMERIX.
Romana Fideicommissi.
Lunæ 30. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXXX. Vigore commissionis iactationis iactationum deciditur primo immissionem fideicommissario non competere, ex eo quod bona de tempore obitus non erant à Testatore possessa; Rursus quod dote in pecunia numerata constituta, domus æstimata pro illius solutione marito tradita, quia fecerat emptionem, & venditionem, remanserat libera eiusdem viri, quamuis ille eam restituere promiserit; Tertio tandem, quod nec minus ei vindicatio competat, quia deficiebat probatio dominij, ad eam obtinendam omninò necessaria.

R. P. D. MATTHÆIO.
Firmana Bonorum.
Lunæ 30. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXXXI. Exequutioni demandata est sententia, quæ ob non prosequutam appellationem transiuit in iudicatum, eo magis, quia non subsistebat allegatus defectus transportationis actorum, quæ & præsumuntur integra, & ex fide Notarij constabat de diligentijs, alia acta non inueniri, & demum quia contra iustitiam sola præscriptio decennalis adducebatur, quæ contra absentem ex causa banni non currit, & ex sola alienatione facta in tertium sine illius scientia non suffragatur.

R. P. D. RONDININO.
Romana Collectæ.
Lunæ 30. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CCLXXXII. Ardua quæstio diu suscitata deciditur super obligatione ab Vniuersitate contracta, quia nouitèr ad illam admissos obligari prætēdebatur, itá vt illos æquè res iudicata, ac transactio cum eorum antecessoribus inita, nouissimos etiā successores ligaret; sed ea solidissimis distinctionibus resoluta fauore successorum, ratione contractus merè voluntarij, seù magis euidentèr damnosi, ex facto etiam remansit vndequaque sublata, quia hæc Calceariorum Vniuersitas nulla bona possidet, & itá de proprio tenerentur isti pauperrimi artifices, quod iuri, & æquitati repugnat.

R. P. D.

R. P. D. CALATAIV.
Romana, seu Portuen. Fideicommissi.
Luna 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM CCLXXXIII. Super bonis assignatis filio pro legitima immissio fideicommissario conceditur, quia de suis requisitis docuerat, & assignatio tamquam facta in vita per subsequens testamentum reuocata remansit, & detractiones, quæ ex illa, vel aliis de causis potuissent competere ex alienationibus apparebant consumptæ eo magis stante non confectione inuentarij, & quia status hæreditatis firmatus non erat.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Bononien. Fideicommissi de Ginis.
Luna 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM CCLXXXIV. Linea vltimi vocati prætendebat excludere substitutum lineæ præcedentis, vel quia solus primogenitus in ea censeretur inclusus, vel etiam quia qualitas educationis à Testatore demandata, non concurrebat in illo, quæ neque ipsi congruere videbatur; Ei tamen denegata est successio, tùm quia visum est Testatorem instituere voluisse primogenituram, quod per mortem primogeniti admittit secundogenitum, tùm etiam quia qualitas educationis fuerat iniuncta pro maiori commodo hæredum, & sic non poterat excludere personam aliàs à Testatore vocatam, & demùm quia cùm nondum euenisset casus suæ vocationis, ille non poterat ad successionem admitti.

R. P. D. RONDININO.
Narnien. Societatis.
Luna 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM CCLXXXV. Cōtra obligationem filijfamilias deciditur, vel quia præsumatur suspecta à duobus instrumentis eodem die, & eodem Notario stipulatis in Vrbe, & in agro Narniensi, inuicem distantibus per quadraginta milliaria, vel quia diceretur contracta ex pecunia amissa in ludo, vel tandem quia remanebat præscripta à Statut. Vrbis *lib. 1. cap.* 158. cuius præsumpta solutio in societatibus officij à quo tēpore incipiat, prout etiam à quibus actibus, & contrarijs præsumptionibus non excludatur, ex sequenti Summario, & Decisione videnda sunt.

R. P. D. CALATAIV.
Fauentina Retractus.
Luna 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM CCLXXXVI. Datur cautela emptori, qua se defendat à petitione retractus, vt nempè procuret extinguere censum anteriorem, & à censuario cessionem reportet, quod si ab alio censuario posteriore super eodem retractu molestetur, poterit se tueri anterioritate census extincti, quæ licèt sequuta de pecunijs debitoris, & reportata pro credito extincto, suffragatur ad exclusionem eiusdem retractus.

R. P. D. MATTHÆIO.
Romana Pensionum.
Luna 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM CCLXXXVII. Non sustineri deciditur translationem pensionis factam ab eo, qui matrimonium contraxerat, quamuis illam retinere potuisset, vel ratione priuilegiorum Militum Lauretanorum, vel etiam vigore indulti, quia neutrum pro translatione suffragatur, etiamsi in eodem indulto diceretur, illud non cessare per mutationem status personæ indultarij, quia cùm fuisset concessum Clerico, solùm considerato vt Clerico, extendi non poterat ad statum coniugij omninò ab illo & de sui natura diuersum.

R. P. D. EMERIX.
Leodien. Dotis.
Luna 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM CCLXXXVIII. Ad concordiam redacti sunt testes, qui videbantur varij, & singulares, distinguendo tempora, & ita conciliando eorum dicta, quæ cùm fuerint vniformia super negotio principali, parum obstare dictum est, quod in reliquis aliquam discrepantiam haberent, eo magis quia etiam adminiculati erant ab aliis attestationibus iuratis personarum fide dignarū; Rursus admissus est mediator vtriusque partis, quia neque commodum, laudem, vel dedecus habere poterat, ac etiam procurator super aliare diuersa ab ea, in qua procurator constitutus erat, & exclusæ sunt soror, & nepos alterius ex litigantibus.

R. P. D. MATTÆIO.
Senogallien Domus.
Luna 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM CCLXXXIX. Emptor, & venditor minor erant, & ad alienationem fuerat deuentum pro dissoluendo ære alieno Testatoris, quam licèt fideicommissarij impugnarent, qui etiam erant hæredes alienantis, & exindè immissionem peterent, hæc illis denegata est, quia alienatio fuit cum solemnitatibus facta, & ex ea creditores hæreditarij sunt dimissi, cùm adhuc in detractiones imputari debuisset; Remedia verò possessoria non competebant super bonis ab eorum auctore distractis, ac de tempore obitus in illius hæreditate non repertis, & obstabat etiam omissio inuentarij, vnà cum redditione rationis hereditatis defuncti.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Senen. Beneficij.
Luna 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM CCXC. Beneficium de iurepatronatus mixto æquè collatum erat à Papa, & Cardinali indultario, vndè assumpta disputatione super huiusmodi qualitate, illa visa est probari ex præsentationibus spatio centum, & amplius annorum sequutis à patronis partim ecclesiasticis, partim verò laicis; non obstante, quod altera

ex illis fuerit admissa sine præiudicio iuriũ præsentantium, quia hæc clausula, verificato iurepatronatus, non præiudicat: Plura igitur de illius pertinentia, quasi possessione præsentandi, & de probatione centenariæ, eiusdemque natura, & effectu in præsenti Decisione deducuntur.

R. P. D. E M E R I X.

Bononien. Bonorum super bono iure.

Mercurij 9. Maij 1674.

ARGVMENTVM CCXCI. Excipiebat emptor de iuribus mulieris, quæ vendiderat insimul cum viro, cuius solam remissionẽ hypothecæ ex illius obligatione resultare prætendebatur, non autem translationem iurium dotalium; Contrarium verò fuit decisum, quia obligatio vxoris erat veè principalis, principalitèr, & in solidum, & ideò benè poterat emptor de illius iuribus excipere ad repellendos posteriores creditores mariti, quamuis eadem mulier postea confessionem emisisset se recepisse integram dotem, quæ nec poterat præiudicare emptori, & eo minus, quia sine solemnitatibus facta.

R. P. D. E M E R I X.

Bononien. Bonorum super manutentione.

Mercurij 9. Maij 1674.

ARGVMENTVM CCXCII. Aduersus factũ iudicis, qui nullitèr, & iniustè processerat petita est manutentio, eaque simul concessa, tùm quia antiquus possessor nunquam habuerat se pro spoliato, tùm etiam quia causa erat commissa cũ clausula *constito quod sit locus Ægidianæ*, quæ suspendit, & impedit executionem faciendam, vbi etiamsi ageretur de executione iam facta mediante clausula *sine præiudicio*, adhuc eadem manutentio deberetur.

R. P. D. R O N D I N I N O.

Romana Census.

Mercurij 9. Maij 1674.

ARGVMENTVM CCXCIII. Primo possessori fuit manutentio concessa, etiam aduersus factum iudicis nulliter, & iniustè procedentis, quia ante sententiam fuerat oppositum de legitimatione personarum, quæ licèt postea subsequuta, præcedentem nullitatem sanare non poterat, & aliena possessio capta erat tàm infra decendium datum ad appellandum, quàm die feriato in honorem Sanctorum, aliæque etiam plures nullitates concurrebant.

R. P. D. M A T T H Æ I O.

Meleuitana Pensionis.

Mercurij 9. Maij 1674.

ARGVMENTVM CCXCIV. Pro translatario pensionis deciditur, & resoluitur illi immissionem competere in quasi possessione exigendi pensionem, eo modo, iisdemque iuribus, & actionibus, quibus transferens vti poterat, cùm hæc omnia per translationem legitimè factam transierint in ipsum; ità tamen quod etiam via executiua fuerit concessa; Verùm quia de legitima translatione dubitatum fuit, ex eo quod transferens, haberet conditionem emittendi professionem infra annum, hoc autem minus officere visum est, quia translatio facta infra dictum annum dicitur valida, etiamsi translatarius postea matrimonium contraxerit.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Maceraten. Pecuniaria.

Veneris 1. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCXCV. Pretiũ rei emptæ, eiusque fructus soluere condemnatur Ecclesia, non obstante exceptione fideicommissi, quia in causam creditorum, quæ super illius bonis hæres grauatus habebat, ceciderat alienatio, & ità bona ab eodem fideicommisso remanebant immunia; Executio verò pro sorte, & fructibus, iuxtà taxam legalem demandata est, tàm super bonis emptis, quàm super cæteris redditibus eiusdem Ecclesiæ, reseruatis tamen congruis alimentis pro Religiosis in eadem Ecclesia degentibus.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Maceraten. Saluiani.

Veneris 1. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCXCVI. Litigiosi vitium etiam in actione personali præsens inducit decisio, quando, prout hic, ratione certæ rei litigatur; quo in casu si lite pendente alienatio in tertium facta sit, potest contra illum absque alio processu, & executiuè procedi; quinimò iudicium etiam cum principali nõ completum, potest cum illo terminari, & compleri; nec ipsum excusat ignorantia rei litigiosæ, quia æqualitèr afficiuntur in hoc tàm scientes, quàm ignorantes.

R. P. D. R O N D I N I N O.

Ferrarien. Fideicommissi super bono iure.

Veneris 1. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCXCVII. A vocatione filiorum excluduntur nepotes, quia nullæ aderant coniecturæ, imò resistebant potiùs æquè mens Testatoris, qui proprias filias granare noluerat, ac illius verba, prolata per dictiones, *dictas*, quæ personales sunt, neque hoc casu poterat prætendi vocatio iure transmissionis, quæ in fideicommisso conditionali non datur, & semper excluditur, quando, prout hic, per easdẽ dictiones personales illud fuit constitutum.

R. P. D. R O N D I N I N O.

Ferrarien. Fideicommissi super attentatis.

Veneris 1. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCXCVIII. Coram iudice exequente capta erat possessio contra formam mandati Rotalis, cui licèt renunciatum sit, adhuc tamen neque fructus restituti erant, neque expensæ refectæ; quinimò post renunciationem, noua mandata, nouaque sequestra, etiam pro fructibus in literis exequutorialibus non contentis, ab eodem iudice petita sunt, & concessa, quæ omnia attentata declarantur, tùm quia & con-

contra formam exequutorialium fuit processum, tùm etiam quia quidquid dubij super illis emerserit, provt etiam petitio, & liquidatio fructuum non ad iudicem exequentem, sed ad Rotam spectabat.

R. P. D. VICECOMITE,
Oxomen. obseruationis Concordiæ.
Lunæ 1. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCXCIX. Renunciationem Procuratoris domino præiudicare non posse deciditur, quia sine speciali mandato non potest Procurator renunciare actibus suo principali fauorabilibus; eo minus quia dicta renunciatio non fuerat à parte acceptata, erat meticulosa, & procedebat à radice infecta, scilicet recursibus habitis ad iudices laicos, vt proindè attendẽda non sit.

R. P. D. MATTHÆIO.
Vrbeuetana releuationis indemnitatis.
Veneris 1. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCC. Aduersus rem iudicatam opponebatur non constare de diuisione, non fuisse sequutam deliberationem, de præscriptione, seu solutione præsumpta, & demùm de fideicommisso ex pluralitate in suas singularitates resoluto; sed diuisio probari visa est ex testibus, cùm ad hunc effectum etiam solæ coniecturæ sufficiant; Deliberatio apparuit effectuata ex publico illius instrumento, vltra plura alia, quæ pro ea concurrebant; Præscriptio vero fuerat interrupta ex actibus iudicialibus, provt etiã cessabat præsumpta solutio ex negatione à debitore facta, fideicommissum tandem obstare non poterat, quia pluralitas in singularitates resoluta, non substulit quominus vltimo defunctus non potuisset instituere hæredem alteram ex personis ad d. fideicommissum vocatam.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano,
Romana Iuris redimendi.
Lunæ 4. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCI. Pactum redimendi fuerat à Tutore conuentum post liberam emptionem factam ad fauorem pupilli, illudque etiam per simplicem apocham stipulatum erat, cuius ideò executio conceditur, quia in limine venditionis apparuit inter partes conclusum, non obstante defectu solemnitatum, quæ attenta illius veritate; necessariæ non erant, ex eo quod duo essent indiuidui contractus, quorum vnus non poterat subsistere sine alio.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Taurinen. seu Fossanen. Præbendæ.
Lunæ 4. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCII. Reuocatio testamenti ex pluribus coniecturis, & præsumptionibus in hac Decisione concluditur, nõ solùm quia illud obseruatum non erat, sed plura apparebant secuta de directo eius dispositioni contraria, concurrente præsertim confessione alterius ex hæredibus, ac etiam procuratoris illius, quæ quia verisimilis erat, & afferebatur pro substinenda possessione rei conuenti post centum, & amplius annos attendendam esse, & alijs successoribus præiudicare decisum fuit.

R. P. D. RONDININO.
Romana Cambij.
Lunæ 4. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCIII. Continuatum à minore negotium cum præcepto paterno, & simplici obligatione eiusdem minoris, etiam sine solemnitatibus facta, obligatum remansisse iterum fuit decisum, quia cùm in vtilitatem eiusdem negotij fuisset contractũ, non potest dici, quod circa modum, vel qualitatem obligationis ipse minor læsus sit, qui vlterius cùm publicè sese pro mercatore gereret, vltrà dictum negotium remanet obligatus de proprio, etiam sine aliqua restitutione in integrum, quæ mercatori quãtumcumque minori non datur.

R. P. D. EMERIX.
Romana Fideicommissi, seù Saluiani.
Lunæ 4. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCIV. Quia ad impediendum immissionis iudicium in Rota introductum, opposita transactio per tres sententias rescindere necesse fuit; Cũ deindè sententia immissionis sit obtenta ab eodem D. Auditore, qui in causa rescissionis transactionis pronunciauerat, allegabatur defectus iurisdictionis illius, qui tamen verè non aderat, ea ratione, quia sicuti transactione rescissa eadem immissio peti poterat coram quocumque alio D. Auditore, ità ratione vnici Tribunalis, quod tota Rota constituit, fuit ab illo legitimè concessa.

R. P. D. RONDININO.
Theatina Præeminentiarum.
Lunæ 4. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCV. Lis erat inter Ecclesiasticos super preeminentia in processionibus, quæ ab Episcopo certis mediantibus decretis, seù capitulis fuerat dirempta; sed cùm de eorum veritate dubitaretur, fuit habita fides exemplo à partibus obseruato, tũ quia & plures præsumptiones, & coniecturas habebat, tùm etiam quia originale præsumebatur subtractum ab ea parte, cui illud præiudiciale erat, quorum indè veritate posita, non fuit in dubium reuocatum potuisse Episcopum huiusmodi litem pro bono pacis, ad euitandas discordias, & in augumentum cultus Diuini dirimere.

R. P. D. MATTHÆIO.
Anconitana Immissionis.
Lunæ 4. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCVI. Nulla declaratur donatio facta à minore ad fauorem fratris, etiam contemplatione agnationis. Primò quia sine solemnitatibus facta est. Secũdò quia non sine fraudibus. Tertiò quia in præiudicium suæ propriæ sobolis redundabat, & ideò cessauerat ratio conseruationis agnationis. Quartò quia omnia donatoris bona continebat; vndè etiam læsiua fuisset, propter quæ non fuit in dubium reuocatũ, quod

quod illi in omnem casum restitutio in integrum competebat, ideò sibi de iure concessam.

R. P. D. MATTHÆIO.

Antonitana Alimentorum.

Lunæ 4. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCVII. Decernuntur alimenta renuncianti omnia bona sua aduersus renunciatarium illa possidentẽ, quia de paupertate, & bono iure constabat, & per renunciatarium eadem alimẽta fuerant promissa, atque ità etiam iure actionis deberi dicebantur, non obstante quod renunciatio tamquam nulla rescindi prætenderetur, quia non ideò prohibetur renuncians illius executionem petere, ne interim & bonis renunciatis careat, ac etiam alimentis, seù annuis præstationibus sibi promissis.

R. P. D. EMERIX.

Nepesina Successionis.

Veneris 8. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCVIII. Immissio in totum primo loco decreta, hic solùm pro medietate conceditur, quia fratri ab intestato defuncto duæ sorores æqualitèr successerant, quarum altera, licèt non adierit hæreditatem, transmittere tamen potuit ius adeundi ad suos filios per viam restitutionis in integrum ex æquitate *l. Pontonius ff. de acquirenda hæreditate*, atque ità etiam fructus pro sola medietate deberi declarantur, eosdemque cum alimentis præstitis compensandos esse demandatur.

R. P. D. MATTHÆIO.

Romana Fideicommissi.

Veneris 8. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCIX. Iniusta dicitur esse sententia mandans transportari acta deperdita, quorum proindè transportatio impossibilis erat, & eo minus necessaria in prophanis, in quibus illa solùm requiruntur, quæ conferunt ad causam; cùmque prætenderetur ex eis declarari simulatio donationis, hæc sine causa simulandi subsistere non poterat, neque allegari ab eo, qui bona donata comparauerat, cùm hoc solùm obijcere potuissent creditores, quorum in fraudem simulatam donationem factam fuisse prætendebatur.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Bononien. Fideicommissi de Nascentorijs.

Veneris 8. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCX. Sola legitimationis materia in hac Decisione tractatur ad eũ præcipuum casum, quo illa fuerat obtenta, nedum post delatam, & aditam hæreditatẽ, sed etiam post apprehensam possessionem à substituto, quia eo tempore illam suffragari non posse, nec retrotractionem admittere ex communi DD. sententia deciditur, nisi tamen eadem legitimatio ab ipso Testatore præordinata fuerit, quod in huiusmodi facti specie non subsistere visum est, quamuis plura pro ea adducerentur, quæ tamen in præsenti hypothesi admissa non sunt.

R. P. D. EMERIX.

Romana Testamenti.

Mercurij 13. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXI. Agitur de testamento facto ad interrogationem Notarij, Testatore simpliciter respondente per verbum *sì, Signor sì*, quod sine præordinatione illius voluntate de mandato ipsius Testatoris scripta ab eodem Notario, vel ab altero à Testatore requisito, non valet, itavt in nihilo attendatur, si huiusmodi præordinatio fuerit *in scriptis* redacta à persona hæredi coniuncta, & eo minus si non liberè ab eodem Testatore processit, sed solùm ad suggestiuas interrogationes eiusdem coniuncti facta sit.

R. P. D. RONDININO.

Capuana Reliquatus.

Mercurij 13. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXII. Noua rationis redditio facta à Canonico, qui ab Episcopo generalem liberationem habebat, meticulosa esse dicitur ob reuerentiam eidem Episcopo debitam, & pro ea viam exequutiuã non competere; quæ quia condonationem salarij continebat, sublata igitur liberatione, eandem quoque condonationem corruere dictum est; Plura igitur de eadem redditione rationis, metu reuerentiali, & de libero consensu adducuntur.

R. P. D. MATTHÆIO.

Assisien. Bonorum.

Mercurij 13. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXIII. Occasione reintegrationis ab hærede fideicommissario petitæ aduersus deliberationem nullam, & iniustam, tamquam factam sine credito societatis officij iam extinctæ, disceptatum est de viribus sententiæ contumacialis latæ cõtra alios fideicommissarios, ad hoc vt actor etiam eorum portiones consequi potuisset, & deciditur primò illam post annum facere probationem probatam, itavt nonnisi ex rescripto Principis aduersus eam restitutio in integrum concedatur; secundò huiusmodi exceptionem non opponi à tertio nõ possidente, & qui solùm pro suo iure, & interesse fuerat citatus; tertiò tandem nihil releuare quominus fideicommissarius prædictus, saltem cum cautione de restituendo aliorum portiones ad totum recuperãdum non admittatur.

R. P. D. VICECOMITE.

Caietana Canonicatus.

Mercurij 13. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXIV. Ob non secutam residentiam demandatam ab edictis Eminentiss. Cardinalis Vicarij, alterius beneficium tamquam vacans, & amissum impetratum erat, non tamen obtentum, sed prorsus denegatum, tùm quia & pœna priuationis, seu sententia declaratoria præcedere debuisset, tùm etiam quia attenta licẽtia S. Congregationis Concilij ex causa litis, præcedens dispositio edictorum remanebat sublata.

RE-

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Pampilonen. Abbatiæ.
Mercurij 13. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXV. Manutentio, & institutio conceduntur præsentato à patrono existente in quasi possessione præsentandi, de cuius pertinentia etiam probatum est ex laudo habente vim pacti, transactionis, & rei iudicatæ, non obstante opposita læsione, quæ àd aliud iudicium remittenda erit, maximè quia concurrebat etiam præscriptio quadragenaria, quæ non fuit interrupta à lite terminata per sententiam contrariam, à qua appellatum non est, & concurrebat vltimus status, non sublatus ex iuribus adeò turbidis, vt illum impedire non possent.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Maceraten. seù Firmana Census.
Mercurij 13. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXVI. Limitatur cōclusio, quod summa vltrà fructus à creditore percepta ad euitandum cursum vsurarum, ipso iure cadat in extinctionem sortis, vt scilicet non procedat in censibus, qui cū sint de eorum natura irrepetibiles, consensus debitoris, & quidem expressus pro extinctione requiritur; & ideo non sufficit, quod accollatarius promiserit extinguere censum, quia sicuti ad illius extinctionem nō potest à creditore cogi, ità valuit, quoad ipsum illum nolle extinguere, & pecunias in alium vsum conuertere.

R. P. D. MATTHÆIO.
Fauentina Successionis.
Mercurij 13. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXVII. Primogenitura constituta à patre in fauorem sui filij imputationi, & collationi prætendebatur subiecta ab alijs fratribus, sed contrarium pluries à Rota decisum hodie denuò confirmatum est, quia illa remanere debebat præcipua fauore ipsius filij, & aliorum suorum descendentium; cùmque cæteris fratribus salua remaneret legitima, non remanet cur amplius de imputatione, vel collatione tractetur, quæ & in dubio semper excluditur, & nunquam admittitur, quoties vt hic, de contraria voluntate patris non constat, quæ quia ex pluribus argui prætendebatur, ad sequens Summarium, & Decisionem recurrit.

R. P. D. RONDININO.
Verulana Bonorum super bono iure.
Veneris 15. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXVIII. Licèt possit quandoque iudex constituere dotem supra legitimam filiæ, spectare tamen debet, vt remaneat æquè legitima aliorum filiorum, & tantùm relinquatur patri, ne mendicare cogatur; atque ideò subhastatio, & deliberatio facta pro dote aliter constituta à nullitate saluari non potest, non obstante alio credito, seù prætensione eiusdem mulieris.

R. P. D. RONDININO.
Verulana Bonorum super manutentione.
Veneris 15. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXIX. Manutentio hæredi conceditur aduersus factum iudicis nullitèr, & iniustè procedentis, etiamsi ille nunquam possederit, quia prosequutus erat litem contra defunctum agitatam, & ideò manutentio, quæ illi si viueret concedenda foret, ex eius persona non denegatur, sed hæredi conceditur. Iniustitia verò, seù nullitas apparere visa est, quia processum fuit ad deliberationem pro dote admodum excessiuè constituta, quæ facta executione, nec etiam pro summa debita substinetur.

R. P. D. EMERIX.
Rauennaten. Saluiani.
Veneris 15. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXX. Agitur de sola præfixione termini melioranti facienda ad effectum probandi in specie melioramenta solùm in genere iustificata, in qua sicuti rigorosæ probationes non requiruntur, ita competit illi retentio, donec ad eorum liquidationem deuenerit, quæ quidem retentio, seù potiùs manutentio etiam necessariò defensori conceditur.

R. P. D. CALATAIV.
Romana Attentatorum.
Veneris 15. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXI. Attentata declarantur descriptio, & depositum mobiliū obtenta post commissam causam appellationis in Rota à sententia lata super diuortio, prout etiam arrestum factum vxori, quamuis ad instantiam alterius carceratæ, eiusdemque asportatio in Monasterium, vt staret in loco tuto, quia hæc omnia vigore mandati alterius iudicis, quam appellationis gesta sunt.

REVERENDISS. D. ALBERGATO.
Sacræ Rotæ Decano.
Romana Fideicommissi de Cribellis.
Veneris 15. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXII. Ad solam idētitatis probationem redacta quæstio deciditur pro concedenda immissione hæredi fideicommissario, & illa quia æquè ad possessionem defuncti restringebatur, prout etiam ad aliam possessionem rei conuenti; Hæc vtraque ex inuentario facto ab hæredibus grauatis probari visum est, quod quia adminiculatum erat nedum afficiebat ipsos hæredes, & alios ab eis causam, licèt mediatam, habentes, sed etiam tertios.

R. P. D. TAIA.
Carpentoracten. Decimarum.
Veneris 15. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXIII. Terræ, ex quibus colligebantur triticum, & fœnum redactæ sunt in hortos, & in eis seminabatur crocus, & olera, de quibus amplius denegabantur decimæ, quas tamen solui demandatur, non obstante antiquissimo laudo easdem decimas restringente ad certos tantummodo fructus, tùm quia & isti subroga-

ti sunt loco antiquorum, tùm etiam quia cum eo tempore non adessent, non possunt dici ab eis fuisse alitèr exceptos.

R. P. D. CALATAIV.

Bononien. Fideicommissi de Pepulis.

Lunæ 18. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXIV. Fideicõmisso renunciatum erat in diuisione, in qua omnia bona etiam propria communicata sunt, cùmque ex præseruatione in eadem diuisione facta, d. renunciatio impugnaretur, illam non subsistere declaratur ex verbis eiusdem diuisionis omnimodam renũciationem importantibus, ex notabili etiam damno, & inæqualitate illius, quia bona propria alterius ex diuidentibus erant in eadem diuisione comprehensa, & demum quia præseruatio cadebat super alijs, non autem in ijs, quę expressè renunciata sunt.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Lauretana Pensionis.

Lunæ 18. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXV. Substinetur translatio pensionis impositæ super fructibus, & distributionibus quotidianis, quia sicuti illa valida erat etiam super solis fructibus, ità & eo magis hoc procedere debet, si vltrà fructus remanent distributiones quotidianæ; cumque ad minuendos fructus excomputari prætenderetur domus titularis, illam computari deciditur, quia semper fuerat locari solita.

R. P. D. EMERIX.

Melevitana Pensionis.

Lunæ 18. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXVI. Incapacitas obtinendi pensiones à debitoribus communis ærarij inducta per Statutum Religionis Hierosolymitanæ, non tollitur per dilationem à Magno Magistro concessam, qui licèt illam elargiri possit, ne interim quis cõueniatur, efficere tamen non valet, quod ille efficiatur capax eiusdem pensionis contra formam, & stabilimenta eiusdem Statuti, cui solus Papa derogare potest, quamuis in reliquis etiam Magnus Magister gratias facere non prohibeatur.

R. P. D. EMERIX.

Bononien. Fideicommissi.

Lunæ 18. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXVII. Immissio fideicommissario conceditur, quia de illius vocatione constabat absque eo, quod obstaret aliud fideicommissum cõditum eo modo quo fuerat constitutum à tertio, quia huiusmodi verba solam quandam similitudinem importabant, non autem identitatẽ, seù prorogationem illius; provt nec minus præiudicabant detractiones, quia Trebellianica fuerat prohibita, cùm tota, & integra hæreditas ad substitutos peruenire debuisset; legitima verò ex alienationibus, & omissione inuentarij remanebat consumpta.

R. P. D. TAIA.

Romana Domus cum Apotheca.

Lunæ 18. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXVIII. Impugnabatur Testatoris, & fideicommittentis dominium, quod tamen probari visum est, quia grauatus domum de illius pecunijs ab ipso emptam, ab eodem Testatore in locationẽ receperat, quam & alijs etiam idem Testator locauerat; itavt illam pro eo emisse verisimiliter dicendum sit, alioquin nimis fatuus fuisset, illico ab emptione sciens rem esse propriam, ab alio eam in locationem recipere.

R. P. D. RONDININO.

Florentina Capellaniæ.

Lunæ 18. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXIX. Capellaniam esse Beneficium Ecclesiasticum fuit decisũ, & quidem perpetuum, nõ manuale, & amouibile, quia tale visum est ex vltimo statu collatiuo, qui semper in beneficialibus attenditur, eo magis ad substinendam prouisionem apostolicam, ad quem effectum sicuti sola dubietas sufficeret, quoties non affertur certa probatio in contrarium, ità & eo magis superabundare dicebatur, quod talis status fuisset pluquam præscriptus ferè per cursum duorum sæculorum.

R. P. D. MATTHÆIO.

Auenionen. Alimentorum.

Lunæ 17. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXX. Nepotes naturales alimentari prætendebant à suis Auibus maternis, sed duplici capite sunt exclusi; Primò, quia non probarunt deficientiam bonorum ascendentium paternorum, à quibus prius venirent alendi; Secundò, quia proprijs manibus, & industria viuere poterant, & vlteriùs cùm essent fœminæ, & suos viros haberent, ab illis alimentari debuerant.

R. P. D. TAIA.

Romana, seù Tusculana pecuniaria.

Lunæ 18. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXXI. Cõclusiones duæ in hac Decisione declarantur, confusionis, seù extinctionis actionum, prima inter creditorem succedentem debitori, vel è contra, vt scilicet non procedat, si successio reuocabilis sit, provt etiam si creditum, vel debitum superueniat post aditam hæreditatem, cùm aliàs tàm in actione personali, quàm hypothecaria semper firma remaneat: Altera, quod priuilegium prælationis mulieris pro sua dote in bonis post matrimonium à marito quæsitis, procedat etiã in illius fructibus.

R. P. D. MATTHÆIO.

Romana Appartamenti.

Veneris 22. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXXII. Nulla declaratur venditio facta de bonis fideicommissi etiam pro debito Testatoris, quia illa erant particulari fideicommisso subiecta, fa-

cta

cta est de toto, cuius vna sola pars sufficere poterat, & demum quia residuum pro eodem fideicommisso inuestitum non est; Plura itaque de assertione, seù confessione hæredis grauati, de prohibitione Testatoris, de non alienando de fideicommisso vniuersali, & particulari, eodemque grauato alienante, & inuentario non conficiente de pacto redimendi in huiusmodi venditione apposito, & de officijs Romanæ Curiæ, quorum & aliorum præmissorum natura ad hunc, & alium huiusmodi effectum in præsenti Decisione deducuntur.

R. P. D. VICECOMITE.
Romana Hæreditatum.
Veneris 22. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXXIII. Transactio duas comprehendens hæreditates, vna repudiata, resoluitur in totum; cùmque illius repudiatio ab Ecclesia facta sit, eam sine beneplacito Apostolico non substineri deciditur, quia non agebatur de acquirendis, sed de acquisitis; Sed cùm adhuc Ecclesia non adimpleret, eadem transactione minimè iuuari poterat, non obstante, quod in futurum adimplere potuisset, quia cùm tractaretur de oneribus pijs, illa erant acquisita Reuerendæ Fabricæ Sancti Petri, cuius in iuribus illius Cessionarius successerat.

R. P. D. MATTHÆIO.
Nolana Parochialis.
Veneris 22. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXXIV. Aduersus sententiam in iudicatum transactam, alia res iudicata opponebatur, ob quam cùm de transportatione actorum istius antiquæ sententiæ opponeretur, illa facienda est ab eo, qui eandem sententiam adducit, in eaque se fundat, eo magis quia titulus eiusdem sententiæ fuerat semper in omnibus Decisionibus causæ deductus, simulatque reiectus.

R. P. D. EMERIX.
Cremonen. Iurispatronatus.
Veneris 22. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXXV. Beneficium non fuisse Sacerdotale concluditur, quia tale probatum non erat, ad quem effectum non sufficit illud fuisse Sacerdoti collatum, quia hoc ex conferentis facultate potuit procedere; nec obseruantia visa est præferre contrarium, dum deficiente dispositione, & substantia, vel ipsa in dispositionem transire debuisset, vel per viam consuetudinis induci; Plura itaque reijciuntur, quæ pro comprobatione huius qualitatis adducebantur, eaque ex sequenti Summario, & Decisione videnda.

R. P. D. CALATAIVD.
Leodien. Vnionis.
Veneris 22. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXXVI. Reuocari prætendebatur vnio vel quia facta ex falsa causa, vel ex eo quod nõ interuenisset in illa consensus patroni, vel tandem quia eius conditiones non fuerint impletæ; sed pro validitate deciditur, quia causa falsa probata non erat ex scripturis extractis lite pendente, sine compulsoria, & non percutientibus præcisum tempus vnionis; Cõsensus patroni, si qui erat necessarius, ex lapsu tẽporis præsumitur interuenisse; Conditiones verò tamquam implendæ vnione perfecta, illam annullare non poterant, cùm daretur tantummodo actio pro adimplemento.

R. P. D. EMERIX.
Romana Pecuniaria.
Veneris 22. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXXVII. Quia exacta à patre dote suæ filiæ ad effectum illam inuestiendi, & propriè *per metterla à frutto*, prout ille in suo testamento declarauerat, & fructus successiuè persoluerat, mandatum indè susceptum controuertebatur, ijdemque fructus soluti de vsura redarguerentur: Vtrumque fauore filiæ deciditur, quia obligatio patris nimis clara visa est, sic etiam ex testamento probata, stantibus coniecturis dictarum solutionum, quæ nec poterant de vsuraria prauitate redargui, attenta veritate tituli, & primordio causæ ad vsuras excludendum semper attendendis.

R. P. D. TAIA.
Interamnen. Fideicommissi.
Lunæ 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXXVIII. Immissio Fideicommissario pro indiuiso cum hærede conceditur, non obstante exceptione detractionis legitimæ eidem hæredi competenti, quia quota hæredis non impedit immissionem pro alia quota fideicommissario debita, cùm locus certus pro indiuiso possit à pluribus possideri; aliæ verò detractiones non sunt admissæ, quia allegabantur ab hærede particulari nullam causam habentem ab hærede vniuersali, cui solùm illæ competebant, & ideò visæ sunt de iure tertij.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Leodien. Affictus.
Lunæ 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXXXIX. Vigore commissionis habentis clausulas *quam, & quas, vna cum incidentibus, & dependentibus*, ad totum

totum fuit condemnatus reus, quamuis sola pars esset in sententia comprehensa, ea ratione, quia sicuti ille absolutoriam in totum obtinere potuisset, sic valuit actor totum similiter petere, & quidem via exequutiua, dum illa erat expressè conuenta, non obstante exceptione attentatorum, quæ per clausulam sine præiudicio prosequendi causam in negocio principali, remanebat sublata.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Tergestina Pecuniaria.
Luna 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXL. Super mercibus venditis hypotheca exerceri prætendebatur, hic denegata, quia venditio facta est minutatim, & vlterius emens tamquam prior creditor, erat etiam prior in iure, cui obstare non poterat, quod in limine decoctionis eadem venditio facta sit, quia dum etiam ea sequuta, illas creditor consequi debuisset, nulla data causa simulandi, cessabat etiam quælibet simulatio, vel fraus; Rursus quia dominium regularitèr probatur ex signo, illud quandoque, prout hic, solùm ad demonstrandum artificem fuisse positum declaratur.

R. P. D. CALATAIV.
Romana Donationis.
Luna 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXLI. De dominio, & possessione Baroniæ tractatur, ad hoc, vt si quis existeret Baro, illius bona vigore Bullæ Baronum suis creditoribus sint obnoxia; Eademque possessio, & vna simul dominium ex perceptione fructuum probantur, ex actibus iurisdictionalibus exercitis, & demum ex propria ipsius Baronis confessione, quod Castra ad ipsum spectabant, & pertinebant, quæ confessio verificatur tàm de possessorio, quàm de petitorio, & concurrebat vlterius clausula *constituti*, quæ semper constituentis possessionem probat.

R. P. D. MATTHÆIO.
Auximana Prædij.
Luna 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXLII. Duo fideicommissa à Testatore constituta sunt; Vniuersale vnum, & particulare alterum; Cùmque primum sub conditione *si sine filijs* expirasse per mortem cum filijs dubitatum non sit, ita quoque alterum euanescere fuit resolutum, tùm quia & à primo dependens, cum illo cessare necesse est; tùm etiam, quia factum erat per verba exceptionem denotantia, quæ semper remanent sub eadem regula, tùm & tertiò, quia non constito de contrario, vtrumque fideicommissum eodem themate constitutū dicendum est:

R. P. D. CALATAIV.
Hortana Societatis Macelli.
Luna 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXLIII. Via exequutiua denegatur inter socios, quia nec aderat obligatio Cameralis, vel similis, non obstante, quod inter illos actum fuisset coram A. C. præuio monitorio exequutiuo, quia Causa ex integro fuerat Rotæ commissa; Rursùs etiam plura deducuntur de rationibus inuicem, non autem ab altero tantùm ex socijs reddendis, ad hoc, vt computa integrè solidentur, & de peritia, seù relatione periti de consensu partium electi.

R. P. D. CALATAIV.
Hortana Pecuniaria.
Luna 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXLIV. Integrum debitum persoluerat correus, cui proindè alterius medietatis repetitio aduersus alium correum est concessa, non obstante exceptione, quod Apocha obligationis diceretur facta sub spe futuræ numerationis, quia ex illius verbis, *per altrettanti da noi pagati*, visum est importare solutionem factam, non faciendam, prout etiam aliæ similes exceptiones sunt rejectæ, quæ quia altiorem requirebant indaginem, ideò non sunt admissæ ad impediendam executionem obligationis Cameralis.

R. P. D. RONDININO.
Maceraten. Saluiani.
Luna 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXLV. Saluianum prius denegatum conceditur, quia cessare visus est defectus hypothecę creditoris, prout etiam alia anterior, quæ à primo possessore allegabatur; Illa quia non subsistebat commutatio dotis in fundum sine consensu, & ratihabitione vxoris, & sine aliqua prorsus illius, vel hæredum vtilitate; Hæc autem, quia prætendebatur ex credito iam per dationem in solutum extincto, non obstante quod bona in solutum tradita illud non æquare dicerentur, quia saltem idem reddebant illiquidum, & pro credito illiquido retentio non datur.

R. P. D. VICECOMITE.
Bononien. Manutentionis.
Luna 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXLVI. Statutum Bononiæ plerumque in hac Decisione traditur, & declaratur; Primò, quod duæ sententiæ habeant vim trium, secundò, quod licèt disponat neminem apprehendere possessionem propria auctoritate, hoc communitèr limitatur tàm in summarijssimo possessorio

fessorio, quàm etiam in casu, quo fideicommissarius haberet verbalem restitutionem à grauato, quia tunc benè potest apprehendere possessionem etiam hærede non citato, & auctoritate propria.

R. P. D. EMERIX.
Romana Quartæ.
Lunæ 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXLVII. Quarta denegata est mulieri in bonis sui viri, quia illi ante matrimonium renunciatum erat, prout renunciari potuisse deciditur; Rursus quia mulier ex sua dote, & propria industria commodè viuere poterat, & tandem quia à marito pingui legato honorata fuit, ex quibus omnibus maiora consequebatur alimenta, quam illa, quæ recipiebat in domo eiusdem mariti.

R. P. D. RONDININO.
Tranen. iuris sepeliendi.
Lunæ 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXLVIII. Cadauera Defunctorum decedentium in Oppido, vel Terra ad duas Ecclesias, vnaquæque pro sua portione spectare fuerat decisum; hinc licèt sub hac diuisione etiam cadauera decedentium extra muros comprehendi prætenderentur. Ad euitandum attentata contrarium fuit decisum, non quia talis cõprehensio fieri non deberet, sed solùm quia de ijs nihil in decisionibus declaratum erat, quod pro exclusione attentatorum visum est sufficiens.

R. P. D. VICECOMITE.
Romana Alimentorum.
Mercurij 27. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCXLIX. Socer licèt sit loco patris, & teneatur alere filiam, ità quoque obligatur præstare alimenta nurui, etiam indotatæ, hoc tamen communitèr limitatur, soluto matrimonio per mortem filij, quia cùm cesset affinitas, quæ est causa dictorum alimentorum, quæ solùm durat inter Nurum, & Socerum ad nouas nuptias simplicitèr impediendas, cessare quoque debet onus alendi, & eo magis quia Socer non erat hæres sui filij, & ab alijs suis consanguineis eidem mulieri erant de iure alimenta præstanda.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Bononien. Pecuniaria.

Mercurij 27. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCL. Pro legato relicto pro dote, & in dotem tradito fructus à debitore promissos deberi deciduntur, qui ampliùs etiam loco damnorum, & interesse fuissent debiti propter damna à iugalibus passa, ob non sequutam solutionem illius; & concurrebant vlterius requisita *Castrensis* itavt nequaquam possit debitor ab eorum solutione se aliqualitèr excusare.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Atrien, seù Pennen. Congruæ.
Mercurij 27. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCLI. Sola, & tota materia congruæ tractatur, quæ debetur Episcopo super fructibus suæ Ecclesiæ, non obstante præiudicio pensionariorum, quia illa primitùs, & ante omnia deducenda est, etiamsi Episcopus habeat aliundè, dummodò tamen pensionibus non consenserit, aut illas soluere non se obligauerit.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Romana Domus.
Mercurij 27. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCLII. Quamplura in hac Decisione contenta consistunt in eo, quod simulatio ex sententia probata, quæ in iudicatum transierit, contrarijs probationibus non elidatur, nisi prius acta integrè transportentur; secundò, quod euictio emptori non detur, si æquè litem, ac necessarias defensiones omisit; tertiò tandem, quod etiam sine cessione acquirat possessor iura creditorum mediante solutione per eum facta dimissorum, quæ adhuc in singularem successorem pertranseunt.

R. P. D. EMERIX.
Anconitana Domus.
Mercurij 27. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCLIII. De duplici identitate bonorũ tractatur, Testatoris scilicet, & hæredis, illa ex catastro probata, in quo dd. bona sunt descripta, eo magis, quia adminiculatum erat, & de descriptione fauore alterius personæ non apparebat; Hæc autem quia hæredes possidentes in loco, in quo possidebat Testator, nisi doceant de noua acquisitione, illa tamquam hæreditaria possidere præsumuntur.

R. P. D. RONDININO.
Senogallien. Prædij.
Mercurij 27. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCLIV. Simulationis probationem aliàs à Rota reiectam continet hæc Decisio, præcipuè desumptam ex propria confessione simulantis, quæ confessio cùm priùs simulata prætenderetur, hodie ad illius veritatem probandam petita remissoria conceditur ea ratione, quia data veritate eiusdem confessionis, melior, & maior probatio adduci non poterit, & ità cessabunt quæcumque coniecturæ in contra-

trarium sunt adductæ, itavt præsens Decisio non solam remissoriam, sed Causæ decisionem importet.

R. P. D. EMERIX.
Romana, seù Ianuen. hæreditatis.
Mercurij 27. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCLV. Audientia denegatur ei, qui per sententiam in iudicatum transactam condemnatus est, stante commissione causæ facta cum clausula *parito*, quæ impedit quominus iudex ante paritionem possit se ingerere in meritis causæ; Rursùs deprædatio nauis, quæ neque ex testibus ad perpetuam rei memoriam probata est, illi adscribitur, qui se periculo maris exposuit, quia culpa suum debet tenere auctorem, & non alium.

R. P. D. TAIA.
Romana Census.
Mercurij 27. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCLVI. Validus declaratus est census, mediante tamen Sanatoria Pontificis, qui creatus erat sine pecunia numerata cum solo mandato creditoris Sacro Monti Pietatis directo, quia illicò pecuniæ exactæ, seù potiùs in libro eiusdem Montis in creditum censuarij descriptæ, vt proptereà pro illius sanatione arbitrium sit concessum non à tempore gratiæ, sed ab ipsa die impositionis census.

R. P. D. TAIA.
Romana Saluiani.
Mercurij 27. Iunij 1674.

ARGVMENTVM CCCLVII. Ad excludēdum Saluianum excipiebatur de qualitatibus personæ creditoris, quæ licèt concurrere visæ sint ex illius admissione à superiore facta, ex approbatione semel obtenta, quæ ritè, & rectè processisse præsumendum est, atque etiam ex eo, quod cum in aduocatione causarum consisterent, illa requirebat doctrinam, non doctoratum; Attamen quia hæc omnia dicuntur esse de iure tertij, ideò admissa non sunt.

R. P. D. MATTÆIO.
Vrbeuetana releuationis indemnitatis.
Veneris 1. Iulij 1674.

ARGVMENTVM CCCLVIII. Diuisio, Deliberatio, & Præsciptio in hac Decisione plurimum continentur; Prima, vt etiā sine scriptura probetur, solis argumentis, & coniecturis; Altera, quod resultet ex diuturna possessione deliberatarij, & ab illius assertione, quod bona ex deliberatione acquisiuerat; Tertia demum, quod excludatur ex negatione debiti à debitore facta. ex qua etiam remouetur quæcumq; solutionis præsumptio.

R. P. D. TAIA.
Romana Dotis.
Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM CCCLIX. De dote constituenda tractatur, itavt illius congruitas reguletur secundum tempus dotationis, & augeri debeat, vbi filiorum numerus fuit diminutus; Cùmque ex bonis fideicommissi assignanda foret, ex eis omnibus deducendam esse deciditur, habita tamen ratione fructuum, & bonorum fructiferorum pro qualitate patrimonij.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Pisauren. Indulti.
Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM CCCLX. Supplicatum est Pontifici, vt Vidua, cui fuerat à Testatore vsusfructus relictus, amittendus, si ad secundas transijsset nuptias, impunè posset, illas contrahendo, eundem vsumfructū retinere, cuius articuli cognitio Rotæ demandata, æquè fuit pro nouis nuptijs, ac pro retentione resolutum, tàm ratione publicæ vtilitatis, quàm causa matrimonij respicere dicitur, quàm etiam quia interesse substitutorum visum est secundarium, & tāquam incertum, & non de facili quæsitum à Pontifice dispensandum.

R. P. D. VICECOMITE.
Aquilana Iuris sepeliendi.
Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM CCCLXI. Scriptura originalis compulsanda conceditur, quia continebat abrasionem in loco substantiali, qualis esse dicebatur ille, in quo erat scripta dictio, *ac etiam*, quæ extensionem, & ampliationem importat, ideoque subijcienda, & exhibenda dicitur oculis iudicis, vt dignoscatur de viribus legalitatis illius, quæ omnia sumptibus, & periculo petentis sunt admissa.

R. P. D. MATTHÆIO.
Bononien. hæreditatis de Pepulis.
Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM CCCLXII. Dotis constitutionem faciendam filiabus, etiam incestuosis primò in hac Decisione deciditur, quia propter delictum patris, sicuti non denegantur alimenta filijs, quamuis natis ex quocumque damnato coitu, ità nec fœminæ priuari debent dote, quæ loco alimentorum succedit; qualiter autem illa vel secundum necessitatèm naturæ, vel habita ratione dignitatis patris inspecto familiæ splendore, quantitate patrimonij, & consuetudine Regionis, & dotantis potiùs facienda sit secundo loco, ex sequenti Summario, & Decisione videbis.

RE-

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Tarraconen. Iuris congregandi.
Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM CCCLXIII. In Oratorio nemo aliquid agat, nisi ad quod factum est, vndè & nomen accepit dixit, & docuit Diu. Augustinus cap. 2. suæ regulæ; prohibentur itaque Beneficiati pro eorum negocijs se congregandi in Choro, quia nec talem facultatem habere visi sunt, & quatenus illis competeret, huiusmodi abusus esset penitùs remouendus, ne Domus Domini, quæ Domus orationis est, in prophanos, & sæculares vsus alitèr conuertatur.

R. P. D. CALATAIV.
Valentina Distributionum.
Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM CCCLXIV. Quia fundamentum consequendi distributiones quotidianas in beneficiato sunt seruitus præstita Ecclesiæ, eiusque receptio, & admissio; quoties de iis constat, eædem semper debentur, quamuis non concurrant requisita sui beneficij, de quibus licèt ex abundanti constaret; attamen ad hunc effectum solùm attendatur seruitium præstitum, & illius receptio, & ad Ecclesiam admissio.

R. P. D. TAIA.
Romana Saluiani.
Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM CCCLXV. Quamuis ad euitandam præsumptionem *l. Quintus Mutius ff. de donation. inter vir. & vxor.* præsumatur mulierem constãte matrimonio acquisiuisse de bonis sui viri, hoc tamen non procedit quando eadem mulier à suis consanguineis, vel ab aliis personis certis potuit acquirere, & vlterius hæc præsumptio sola inducitur fauore mariti, eiusque hæredum: Rursùs successio filiæ æqualitèr spectans ad patrem, matrem; & sorores, tota acquiritur eidem matri, & sorori simul, si pater illius non adeat hæreditatem.

R. P. D. MATTHÆIO.
Perusina Census.
Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM CCCLXVI. Condemnatus est hæres in propria persona, proprijsq; bonis, quia sine beneficio legis, & inuentarij adiuit hæreditatem defuncti in forma Cameræ obligati, & ideò eadem via exequutiua, qua tenebatur defunctus, fuit contra ipsum processum, cuius obligatio ex mutatione suæ personæ non fuerat immutata. Rursùs adducuntur etiam aliqua contra obligationem minoris quoad solemnitates, quæ tamen à Decisione excluduntur.

R. P. D. EMERIX.
Ciuitatis Castellanæ fructuum.
Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM CCCLXVII. Agitur de liquidatione fructuum quoad substantiam perceptionis ex possessione deducta, & quoad quantitatem ex confessione probata, quæ licèt ad certum tempus restricta, non excludit aliud tempus per alias probationes verificatum; Maximè in hac materia, in qua & leuiores probationes sufficiunt, & admittitur etiam iuramentum in supplementum plenæ probationis.

R. P. D. RONDININO.
Romana Hæreditatis.
Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM CCCLXVIII. Ad vnam, eandemque hæreditatem, in qua non fuerat nominatus hæres proprietarius, vt Testator mandauerat, aspirabant simul hæres ab intestato defuncti, quia intestatã successionem esse dicebat, hæres vsufructuarij, deducens proprietatem cum vsufructu fuisse consolidatam, & hæres illius, qui Proprietarium nominare debuerat, quasi suus Auctor verè proprietarius fuisset cũ solo onere declarandi fideicommissarium, vel substitutum; Fauore tamen hæredis ab intestato deciditur, non quia hæreditas intestata visa sit, sed quia nominatio proprietarij, fuit à Testatore volita, qua cessante vel hæres intestatus dicitur esse vocatus, aut saltem per fideicommissum substitutus.

R. P. D. RONDININO.
Reatina Fideicommissorum.
Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM CCCLXIX. Dotem consequi declarauerat mulier, prout etiam consequuta fuerat super bonis fideicommissi, quæ adhuc apud ædem Sacrã deposita erat; Cùmque peterentur vlterius alimenta, eam non deberi deciduntur, quia duplici onere fideicommissarius grauari non debet, nec vbi res non est amplius integra variatio cõceditur.

R. P. D. TAIA.
Cathacen. Matrimonij.
Eadem 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM CCCLXX. Aduersus matrimonium, & ex eo legitimam filiationem plura opponebantur, sed quia ex libro matrimoniorum, & baptismatis, iuncta etiam declaratione patris de eorum veritate constabat, eo magis pro matrimonio, & legitima filiatione deciditur, quia de sola successione tractabatur, ad quem effectum leuiores probationes sufficiunt.

R. P. D. MATTHÆIO.
Romana Appartamenti.
Veneris 16. Nouembris 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXI. Alienauerat hæres pro dissoluendo ære alieno fideicommittentis integrum appartamentum vnius Palatij fideicommissarij; cuius aut vna pars sufficiebat, & sola alienanda erat, aut commodè diuidi non poterat, & quia residuum pro fideicommisso inuestitum non est, alienatio fuit declarata nulla in totum; eo magis quia creditores non instabant, sed voluntariè ad alienationem fuit deuentum, quæ nec minus sustineri valuit ex capite detractionum, quia non aderat inuentarium, & aliæ alienationes concurrebant, ex quibus licèt modicis, etiam magnas fuisse secutas facilè præsumendum est.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Toletana Fundationis Capellæ.
Lunæ 20. Nouembris 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXII. Capellanias fundari Testator demandauerat in Ecclesia, in qua suum cadauer sepeliretur, electioni vxori, & hæredi commissa; cumque cadauer in alia Ecclesia depositum, cum alijs commixtum, amplius reperiri non posset, neque exindè ad Ecclesiam eligendam transferri; dubitatum est quo in loco Capellaniæ essent erigendæ, & in Ecclesia ab Executore loco hæredum electa, erigendas deciditur, quia hæc dicitur à Testatore volita, quamuis per accidens illius corpus alibi sepultum sit, cùmque etiam talis facultas eidem Executori controuerteretur, hanc illi tàm ex iuris dispositione, quàm ex testamento competere fuit decisum.

R. P. D. EMERIX.
Nullius, seù Toletana nullitatis Ordinis.
Mercurij 28. Nouembris 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXIII. Ad castitatem seruandam prætendebatur obligari minor, qui per vim, & metum sacrum Subdiaconatus ordinem susceperat; sed illum liberè posse matrimonium contrahere fuit decisum; quia si metus cadens in constantem virum, qualis est metus mortis omnium malorum maximum, expressum votum religionis annullat, quantò magis annullare debet tacitum resultãs ex susceptione eiusdem ordinis, qui habet castitatem annexam nõ ex illius substantia, sed solùm ex constitutione Ecclesiæ.

R. P. D. MATTHÆIO.
Algaren. Pensionis.
Mercurij 28. Nouembris 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXIV. Denegatur congrua Rectori, qui pensionem non soluerat, mandatis rotalibus non paruerat, & fructus pensionario non dimiserat, propter quæ etiam excommunicatus erat, non attenta exceptione diminutionis fructuum beneficij, quia cùm illa ab eo probata non esset, & haberet vlterius præsumptionem iuris contrariam, impedire non poterat, quo minus pensio, quæ liberè ab antecessore persoluta erat, ab ipso quoque solueretur.

R. P. D. RONDININO.
Marsicana Iurisdictionis.
Lunæ 3. Decembris 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXV. Quamuis Basilica Lateranensis vigore suorum priuilegiorum fundatam habeat intentionem super iurisdictione Ecclesiarum in suo solo superædificatarum, fuit tamen in illis Episcopo manutentio concessa, quia magis priuilegiata visa est assistentia iuris eiusdem Episcopi; itàvt donec disputatur, simulatq; cognoscitur de comprehensione casus controuersi in priuilegijs eiusdem Basilicæ, non possit interim eidẽ Episcopo denegari manutentio.

R. P. D. VICECOMITE.
Valentina Suppressionis Beneficij.
Lunæ 3. Decembris 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXVI. Suppressum fuit Beneficium ob deficientiam dotis euictæ, quia hæredes fundatoris citati ad indicandum alia bona, cùm non comparuerint, habiti sunt pro confessis, & ità stante legitima suppressione, Beneficiatus distributiones quotidianas amplius consequi nõ debebat, quia per antea ad illas percipiendas correspectiuè ad dotem, & redditus sui beneficij fuerat admissus.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Romana Donationis.
Lunæ 3. Decembris 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXVII. Reseruauerat sibi donator fideicommissum per verba æquè masculos, ac fœminas comprehendentia, & postea illud ordinauerat fauore tantummodò masculorum, de quo licèt conquærentibus fœminis, pro masculis & eorum primogenitura deciditur, quia clarè visum est constare de volũtate, & potestate donantis, quæ in hac materia semper attenditur, vltrà plures alias responsiones adductas in præcedentibus decisionibus, hic in calce omnibus adnotatis.

R. P. D. TAIA.
Romana fructuum Dotis.
Lunæ 3. Decembris 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXVIII. Contra mulierem petẽtem fructus suæ dotis ad ratio-

tionem Statuti post susceptum terminum à debitore, opponebatur primò exceptio rerum amotarum reductio dictorum fructuum ad minorem quantitatem facta, & demum purgatio moræ, quia illa obseruata non erat; sed ijs non obstantibus pro statutarijs fructibus est decisum, quia exceptio rerum amotarum nec retentionem, nec compensationem operare poterat, reductio verò non obstabat tanquam facta cum pacto resolutiuo in casu non adimplementi, prout nec minus erat admittenda purgatio moræ, stante speciali conuentione, quod quatenùs debitor ad rationem reductam non solueret, creditor ad sua primæua iura rediret.

R. P. D. MATTHÆIO.
Cracouien. Abbatiæ super bono iure.
Lunæ 3. Decembris 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXIX. Controuersia erat super Abbatia, quam Abbas à suo Monasterio, & à Sede Apostolica obtinuerat, prout etiam illa ab eadem Sede concessa fuerat Episcopo in commendam, cum præsupposito, quod esset de iurepatronatus regio, cuius itaque literarum executio deneganda est, non solùm quia Datarius Papæ illas ad effectum corrigendi reportari mandauerat, verùm etiam quia gratia eiusdem Episcopi subreptitia visa est, nulla facta mentione de iuribus Abbatis, & sententia ab eo reportata, & tandem quia expressum iuspatronatus regium non fuit probatum plenè, & concludentèr, prout omninò ad hunc effectum requiritur.

R. P. D. MATTHÆIO.
Cracouien. Abbatiæ super manutentione.
Lunæ 3. Decembris 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXX. Manutentio, & attentata simul in hac decisione declarantur, vt illa priori possessori detur, non obstante possessione alterius postea non citato primo possessore clandestinè capta, quæ vlterius attentata visa est, tanquam suscepta post decretum Eminētissimi Prodatarij mandantis reportari Bullas ad effectum illas corrigendi, ac etiam post inhibitionem ab eo emanatam.

R. P. D. RONDININO.
Camerinen. Fideicommissi.
Mercurij 5. Decembris 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXXI. Sub conditione *si sine filijs*, in qua regulariter veniunt etiam fœminæ, illas contineri prætendebatur ex eo quod Testator in altera parte testamenti fecerit mentionem de masculis, sed illas comprehendi visum est, tùm quia agebatur de fideicommisso ascendenti, tùm etiam quia dicta qualitas, stante diuersitate rationis, non visa fuit repetita, tùm demum quia stant simul, quod ad inclusionem masculorum illæ fuerint exclusæ, sed tamen debeant admitti antequam hæreditas ad agnatos remotiores deueniat.

R. P. D. TAIA.
Interamnen. Fideicommissi.
Mercurij 5. Decembris 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXXII. Quia bona data in dotem, & à fideicommisso detracta, vxore defuncta non reincidunt amplius in illud, ideò super ijs denegatur immissio fideicommissario, non obstante exceptione, quod illa cum sua causa, & onere eiusdem fideicommissi tradita sint, ea ratione, quia non vniuersaliter omnia bona, sed particulariter certa, & singula indiuiduata assignata sunt, quæ nunquam veniunt sub vniuersalitate bonorum, nec aliquod ius successionis, aut hæreditatis important.

R. P. D. EMERIX.
Anconitana Capellæ.
Mercurij 5. Decembris 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXXIII. Ecclesia prætendebatur exempta à iurisdictione Ordinarij, eamque spectare ad Capitulum Lateranense vigore suorum priuilegiorum, quod tamen non fuit admissum, quia probata non erat qualitas ædificationis in solo eiusdem Capituli, de qua specialiter priuilegia loquuntur, itàvt non sufficeret, quod illa prius in alieno solo contracta fuisset deinde eidem Capitulo donata; Atque ideò iurisdictionem in illa Episcopo committere fuit decisum, cui etiam fuit manutentio concessa.

R. P. D. RONDININO.
Praten. Capellaniæ.
Mercurij 5. Decembris 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXXIV. Ad Beneficium iurispatronatus ille fuit institutus, qui maiorem partem vocum habebat, ad quem effectum fuit habita ratio numeri ad numerum, non autem meriti ad meritum; Pertinentia autem patronorum probari visa est ex pluribus præsentationibus effectū sortitis, ex quibus cùm de vltimo statu cōstaret, vtique pro eo iudicandum est, non obstante prætenso statu contrario, de quo non apparebat expreisè, itàvt dici posset quæstionem proprietatis absorbere possessorium.

R. P. D. CALATAIV.
Romana, seù Portuen. fideicommissi.
Mercurij 5. Decembris 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXXV. Quamplura bona assignauerat pater filijs pro eorum legitima, alimentis, & toto eo, quod

præ-

prætendere possent; Cùmque deinde in suo testamento fideicommissum ordinasset, dubitatum est, an sub illo cadant bona præcedentèr assignata, quod quia dependebat à qualitate assignationis reuocabilis, vel nõ reuocabilis, illam plenariè cum translatione dominij factam deciditur ex iuramento, obligatione Camerali, & alijs clausulis in ea appositis, itàvt fideicommissum postea conditũ eidem obstare nullo modo posset.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Pisauren. Indulti.
Luna 10. *Decembris* 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXXVI. Rursus ad trutinam reuocatur gratia Pontificis, vt posset vidua impunè transire ad secundas nuptias sine amissione vsusfructus sibi à marito relicti, quæ hic negatiuè resoluitur propter tria; Primum, quod fauor matrimonij, & procreationis liberorum non est causa sufficiens vt derogetur vltimis defunctorum elogijs, quando prout hic de generatione verisimiliter desperandum est, secundum quia mulier amplam dotem habebat, cum qua ijs omnibus benè consulere poterat; Tertium quia agebatur nedùm de præiudicio substitutorum, sed etiam eorum patris, qui amisisset vsumfructum in bonis suorum filiorum.

R. P. D. CALATAIV.
Ariminen. Pecuniaria.
Luna 10. *Decembris* 1674.

ARGVMENTVM CCCLXXXVII. Defectus adimplementi euitari prætendebatur, vel quia illud contineret alternatiuam, vel etiam quia neque alter impleuerat ex parte sua; Sed contra adimplere debentem deciditur, & relaxatur mandatum ad factum quia exceptio alternatiuæ non suffragabatur, cùm certum tantummodò modum, & qualitatem respiceret, quæ non tollunt effectum obligationis absolutè conceptæ; Non implementum verò alterius partis nõ operatur, quin prima mora, primusque defectus non fuerit commissus.

R. P. D. TAIA.
Hispalen. Decimarum.
Luna 12. *Iunij* 1673.

ARGVMENTVM CCCLXXXVIII. Occasione attentatorum declaratur illa conclusio, quod ad effectum, vt ob non prosequutionem lis dicatur habita pro derelicta & causa censeatur finita, non sufficit silentium plurium annorum, nisi simul concurrant, & aliquod factum positiuum, & sui non iuris notitia, cùm alioquin instantia iure Canonico tàm in Rota, quàm in Curia sit perpetua.

R. P. D. MATTHÆIO.
Adrien. seù Pennen. Congruæ.
Veneris 18. *Martij* 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXXIX. Episcopo assignatur Congrua in scutis 700. monetæ, quia minor summa non visa est sufficiens pro manutentione personæ, gradus, & substentatione suæ Ecclesiæ, eaque præcipua, & à pensionibus datur immunis, quia ille non consenserat, nec aliter sua bona hypothecauerat; vt proinde etiam redditus patrimoniales ei liberè sint dimissi, cùm nemo teneatur suis sumptibus militare, etiamsi fuerit diues, plura ideò in hac materia bellissimè accomodantur.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sac. Rotæ Decano.
Ciuitatis Castelli Bonorum.
Luna 27. *Iunij* 1672.

ARGVMENTVM CCCXC. Fideicommissum prætendebatur constitutum in donatione, vel quia facta erat sub mentione sponsalium, vel quia referebatur ad aliud fideicommissum præcedens; sed pro libertate bonorum deciditur, tùm quia filij donatarij non erant in conditione positi, nec de coniecturis constabat, tùm etiam quia relatio, cùm ad aliud potuisset referri, nullam fideicommissi constitutionem operabatur, attento præsertim verbo *liberè*, quod omnimodam facultatem disponendi importat.

R. P. D. CASTRILLO.
Romana Fideicommissi, seù Saluiani.
Sabbati 26. *Nouembris* 1672.

ARGVMENTVM CCCXCI. Quod Iudex delegatus, quales sunt Domini Auditores Sacri Palatij, post latam sententiam functus sit officio suo, plenè in hac decisione discutitur, in eaque firmatur non posse iterum quocumque prætextu nouam sententiam proferre, etiamsi primam sententiam nulliter, vel cum aliqua præseruatione pronunciasset.

R. P. D. RONDININO.
Romana Pecuniaria.
Veneris 11. *Martij* 1672.

ARGVMENTVM CCCXCII. Statutaria Vrbis præscriptio *cap.* 158. *lib.* 1. in hac decisione declaratur, quatenus illi ignorantia creditoris præiudicet, vel nè, & suffragetur etiam fauore debitoris forensis, maximè Clerici per modum priuilegij eodem Statuto vti volentis, quo in casu licèt regulare sit, illum à principio actus declarare debere, eo vti velle; huiusmodi tamen declaratio In hoc casu non est necessaria, quinimò ea minus fieri posse deciditur.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Romana Dotis, & Legati.
Lunæ 27. Iunij 1672.

ARGVMENTVM CCCXCIII. De dotis restitutione tractatur, & ideò quæritur, an illa assignata in fructibus, fructus ad maritum spectent, vel potiùs vxore defunctæ fuerint restituendi, quod cùm distinctione resoluitur, assignationis factæ in ipsis fructibus, vel in iure illos percipiendi, quia primo casu fructus dicuntur ipsa dos, ideòque veniunt restituendi, secundo veró casu illi ad virum spectant, quia solum ius percipiendi dicitur in dotem traditum.

R. P. D. TAIA.
Romana Attentatorum.
Veneris Rota Memorialium 19. Februar. 1677.

ARGVMENTVM CCCXCIV. Dubium super dubio disputatum est in Rota Memorialium, in qua licèt disputationes dubiorum disputari non consueuerint, disputari tamen posse comperitur, maximè in possessorio, & vbi agitur de attentatis, quæ illius naturam sequuntur; de ijs itaque plura in hac præsenti decisione, & sequenti Summario videbis.

R. P. D. PAVLVCCIO.
Romana Deuolutionis Domus.
Lunæ 16. Maij 1678.

ARGVMENTVM CCCXCV. Manutentio concessa est Ecclesię stante deuolutione emphyteusis ob tertiam generationem finitam, quæ resultare visa est ex spatio annorum 100. & vltra, & quia nemo comparebat, qui in illa se comprehensum esse prætenderet; Cumque ageretur aduersus vicinum, vel ab eo causam habentem, qui vigore retractus in vim Bullæ Leonis X. nouam concessionem obtinuerat, à prima longe diuersam, illam ei suffragari non posse deciditur, vtpotè noua pacta, nouasque conditiones continentem, & non seruata forma eiusdem Bullæ, quæ omninò seruari debuisset.

R. P. D. PAVLVCCIO.
Romana Deuolutionis Domus.
Veneris 27. Ianuarij 1679.

ARGVMENTVM CCCXCVI. In iudicio solius mandati de manutenendo fuit petita deuolutio, eaque simul concessa vigore commissionis habentis clausulam *quam, & & quas, & toto negotio principali*, quia ob generationem finitam illa clara visa est; hæc autem resultare fuit decisum ex eo, quod ad tertiam generationem concessa, post lapsum centum, & amplius annorum, & cùm nullus de generatione compareret, controuerti non poterat, non obstante altera inuestitura nulla, tùm ob non seruatam formam Bullæ iuris congrui, tùm quia notabilem á prima, cum qua se conformare debuerat, diuersitatem, & variationem habebat.

R. P. D. VRSINO.
Ariminen. Bonorum.
Mercurij 31. Ianuarij 1680.

ARGVMENTVM CCCXCVII. De excessu, & collusione redarguitur datio in solutum facta ad fraudandum creditores quia de credito mulieris illam recipientis non constare visum est; Hoc autem inaniter deducebatur ex dote eiusdem mulieris, & illius fructibus, quia dos quoad censum ab vxore retrouenditum remansit extincta, etiamsi mariti consensus interuenerit, dum pecuniæ peruenerunt ad manus eiusdem mulieris; Fructus verò non debebantur, quia nec de interpellatione, nec de paupertate constabat; ac proinde nec etiam pro summa verè debita illa substineri posse deciditur, etiamsi emanasset vigore sententiæ, quæ vlteriùs eodem vitio collusionis laborabat.

R. P. D. VRSINO.
Bononien. Prædij.
Veneris 15. Martij 1680.

ARGVMENTVM CCCXCVIII. Auocare prætendebant fideicommissarij à tertijs possessoribus bona fideicommissi, quorum alienationi eorum auctor consenserat, ex quo onus eidem alienationi iniunctum impletum non erat; excluduntur tamen, quia illud solum modum, non autem conditionem importabat, & ideò impleri debuerat à venditore, non ab emptore, qui nec tenetur esse sollicitus de versione, quæ vlterius etiam concurrebat, & in omnem casum eis reseruantur iura cõtra grauatum, cuius factum ipsi tanquam hæredes adhuc obseruare tenebantur, maximè quia nec de bonis hæreditarijs rationem reddebant.

R. P. D. VRSINO.
Bononien. Fideicommissi de Benatijs.
Lunæ 26. Februarij 1680.

ARGVMENTVM CCCXCIX. Immissio fideicommissario conceditur, quia de existentia, & vocatione constabat, prout etiam de identitate bonorum, & legitimatione personarum, quæ omnia satis clara visa sunt, itavt sola exceptio melioramentorum attenta non sit, cùm de illis neque in genere, neque in specie constaret, & sic erant prorsus illiquida, eo magis quia fuit etiam oblata cautio de eis reficiendis, quatenus fuerint liquidata.

R.P.D.

Index Argumentorum.

R. P. D. G V A X A R D O.
Meleuitana Parochialis.
Luna 19. Februarij 1680.

ARGVMENTVM CCCC. Parochiali Ecclesia in Collegiatam erecta adhuc iura Parochi remanere visa sunt, quamuis ille postea Vicarius nuncuparetur, quia perpetuus esse debebat, non amouibilis, eligendus ab Episcopo, non à Capitulo, eique omnia bona, & iura Parochiæ assignata erant, & demum quia super illius beneficio etiam pensio à Pontifice reseruata fuit, itàvt ad ipsum spectare primitias, decimas, eleemosynas, funeralia, omniaque iura Parochiæ dubitatum non sit.

R. P. D. G V A X A R D O.
Anconitana Pecuniaria.
Veneris 7. Iunij 1680.

ARGVMENTVM CCCCI. Ad solutionem fructuum loco damnorum, & interesse condemnatus est depositarius, qui pecuniam inuestiendam tempore inuestimenti restituere recusauit, quorum obligationem euitare non potest, ex eo quod creditori depositi alimenta præstiterit, pluresque pecuniarum summas persoluerit, quia hæc omnia cadunt quidem in causam eorundē fructuum, non autem sortem extinguunt, vel diminuunt.

R. P. D. G V A X A R D O.
Anconitana Pecuniaria super alimentis.
Veneris 7. Iunij 1680.

ARGVMENTVM CCCCII. Super re particulari, & propriè deposito, quod quia tempore inuestimenti restitutum non est, fructus parere posse iam fuit in antecedenti decisione resolutum, decernuntur alimēta pauperi collitiganti, quia concurrebant simul paupertas, & bonum ius, extrema necessaria in hoc iudicio, vtrumque probatum ex laudo per sententiam confirmato, & ex attestationibus, quæ licèt extraiudiciales essent, adminicula tamen, & iuris præsumptionem habebant.

SACRÆ

SACRÆ ROTÆ ROMANAE DECISIONES RECENTIORES

NVNCVPATÆ

A IO: BAPTISTA COMPAGNO I. C. ROMANO SELECTÆ.

PARS XVIII.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Bononień Aſſociationis.

Veneris 13. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Creditor poteſt obtinere ſubhaſtationem totius prædij etiam pro minori debito; dummodo pretium, quod ſupereſt vel deponatur, vel penès deliberatarium cum ſolutione fructuũ relinquatur; Eademque ſubhaſtatio ſubſtinetur adhuc, quamuis facta etiam pro fructibus decurrendis, non vt creditori ſoluantur, ſed vt eidem tantummodo præcaueatur.

SVMMARIVM.

1 *Aſſociatio vigore clauſulæ* conſtituti, *&* præcarij *conceditur etiam contra ſingularem ſucceſſorem.*

2 *Subhaſtatio fieri poteſt de toto prædio etiam pro minori debito, ſi pretium, quod ſupereſt, deponatur. & num. ſeqq.*

3 *Pretium rei ſubhaſtatæ quod ſupereſt, ſatisfacto creditore, æquè poteſt inueſtiri, ac penès deliberatarium aſſecurari cum ſolutione fructuum. & n. 8.*

4 *Creditor poteſt obtinere ſubhaſtationem pro fructibus decurſis, & decurrendis, non vt iſtos ſibi ſoluat, ſed ſolùm vt ſibi præcaueat. & num. ſeqq.*

5 *Creditor pro fructibus poſtea decurſis non poteſt moleſtare antiquum poſſeſſorem rei ſubhaſtatæ, etiã ſi reſiduum illius pretij ad eius manus perueniſſet.*

6 *Creditor non poteſt moleſtare deliberatarium pro fructibus poſt deliberationem decurſis.*

7 *Debitor non poteſt compelli ad ſolutionem debiti, cuius dies non adhuc venit.*

8 *Subhaſtatio facta cum expreſſa conditione, quod reſiduum pretij vel inueſtiatur, vel remaneat penes deliberatarium cũ fructibus, ſubſtinetur. & n. 3.*

9 *Subhaſtationem approbat debitor, qui illius recipit pretiũ, itavt ampliùs eam impugnare non poſſit.*

DECISIO I.

QVAMVIS pro parte Co. Manzini repeterentur nullitates aliàs reiectæ DD. perſiſtendo in deciſis coram me ſub die 13. Martij 1671. iterum cenſuerunt bonum Ius etiam ad effectum manutentionis aſſiſtere Caccialupo iuniori; Nam ſenior ſub fideiuſſione euictionis Macchiauelli pro tertia

parte emit prædium à Tegia, quod deinde à se venditum Bauosio, qui mediante subhastatione euictionem passus à Balzano ex causa census debiti à Tegia, egit pro releuatione contra Caccialupum, qui pariter se vertens contra Comitem hæredem prædicti fideiussoris obtinuit ad prædia hæreditaria associari vigore publici instrumenti habentis in ventre
1 clausulas *precarij, & constituti*,† quarum vigore conceditur associatio etiam contra singularem successorem, vt præter relatos in alia decisione tradit *Bart. in l. 3. num. 19. vers. & prædicta C. de pign. Rot. decis. 75. num. 5. coram bo. me. Arguelles, & decis. 310. num. 5. coram bo. me. Bichio, & decis. 47. num. 1. coram Reuerendiss. Nimot Episcopo Illerden.*

Nec subsistit, quod ad instantiam Balzani creditoris census non potuerit prædium à Bauosio possessum subhastari, nisi pro fructibus duntaxat decursis, non autem pro decurrendis.

Quoniam cùm valor prædii superaret summam fructuum decursorum quemadmodum
2 facto deposito illius, quod debitum † excedit poterat integrum prædium subhastari, iuxtà doctrinam *Bald. in l. fin. nu. 4. C. de iur. domin. impetr. Rot. decis. 264. num. 3. par. 11. rec.* ita potuit creditor curare, vt illud plus inuestiretur, vel remaneret assecuratum penès deliberatarium
3 cum solutione fructuum, † vt inde suos fructus decurrendos quolibet anno retraheret,
4 absque eo† quod pro singulo termino nouam litem instaurare vrgeretur, vt punctualiter firmant *Gratian. discept. 151. num. 34. Cenc. de censib. quæst. 98. num. 15. vers. qua conclusio, Rot. decis. 521. num. 13. apud Posth. de manut.* aliter creditor manifestè periclitatus esset, quia residuum si liberè receptum fuisset à Bauosio possessore,
5 cùm pecunia non recipiat hypothecam, † amplius illam non poterat vindicare; si verò voluisset se vertere contra deliberatariũ præ-
6 dij ad suam instantiam deliberati † eo minus sibi licebat, vt aduertit *Posth. de subhastat. inspect. 54. num. 43.* & contrarium procedit, quando creditor pro decurrẽdis subhastationem procurat non vt sibi præcaueat, sed vt illos imbur-
7 set, † quod fieri non potest, cùm debitor compelli nequeat ad solutionem debiti, cuius dies adhuc non venit, in quibus terminis procedit *Rot. decis. 434. num. 6. post Cenc. de cens. & dec. 50. num. 13. coram Durano.*

Quod autem ex pretio librarum 9174. oblatarum, solum lib. 3008. numeratæ fuerint, & pro residuo lib. 2700. habita fuerit fides de pretio, non inducit nullitatem, quia præter quod cum solutione fructuum ad rationem quinque pro centenario de consensu Balzani creditoris id actum fuit, hoc expressè caueba-
8 tur in edicto subhastationis, † nimirum quod residuum vel deberet remanere in manibus emptoris, vel inuestiri, vt latè comprobatur in præterita *decis. §. non etiam, & §. seq.* ac etiam quia Bauosius recepit lib. 866. & sic per talem receptionem dicitur subhastationem appro-
9 base, † itaut amplius illam impugnare non possit. *Rot coram Cavaler decis. 26. nu. 5. & in rec. decis. 130. num. 7. par. 4. & decis. 56. num. 3. & 4. par. 6. & dec. 291. à num. 6. vsque ad 12. & dec. 413. num. 93. par. 6. & in Interamnen. Dotis 7. Februarij 1667. § sed etiam coram Eminentiss. Cerro.*

Nec visa fuit momenti simulatio, cuius causa hodie solùm prætendebatur contra Bauosium, & Caccialupum ad effectum extorquendi ex bonis Macchiauelli, qui solum fideiusserat pro tertia parte, totam summam stante æstimatione prædij in lib. 15400. & illius deliberatione pro lib. 9174. quia subhastatio non processit a Caccialupo, sed à Balzano creditore, qui cum egerit pro consequendis integris fructibus census sibi debitis, fecit subhastare totum prædium, & sic congruum erat, quod Caccialupus pro tertia parte valoris prędij releuaretur à Manzino herede Macchiauelli, & dum illi fuit denunciata lis à Balzano introducta, non habet vnde conqueratur; debebat enim vel soluere, vel litem in se suscipere, & curare, quod euictio non sequeretur, cùm vltra intimationem molestiarum Caccialupus ad aliud non teneretur, sed onus incumbebat ipsi Manzino, *Rot. coram Seraph. decis. 1019. num. 4. in fine & decis. 327. num. 2. vers. quin cum Ioannes coram bo. me. Penti gerio. & decis. 18. num. 23. par. 4. tom. 2. rec. & decis. 202. num. 4. post Zacch. de off. Camer.*

In reliquis transierunt DD. cum fundamẽtis præteritæ decisionis, quam hodie confirmarunt, vtraque &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Cordubeñ Decimarum Molendini.

Veneris 13. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Ex defectu non probatæ quasi possessionis iuris decimandi in Capitulo, fuit concessa manutentio Reo conuento in libertate non soluẽdi, quia negatiuam suæ quasi possessionis plenè, & concludentèr probauerat; inde plura nedum de hac materia decimarum probationibus ad illam deductis, de iuris assistentia, seu potius resistentia decimandi, sed etiã de Parochiarum diuisione in præsenti decisione deducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio conceditur in quasi possessione non soluendi decimas.*
2 *Libertatis quasi possessionem si quis habet, in ea manuteneri debet, & conseruari. & num. 5.*
3 *Manutentio denegatur possessionem, vel quasi non habenti.*
4 *Quasi possessio non soluendi non acquiritur ex non vsu sine petitione, denegatione, & acquiescentia partis.*
5 *Libertas in suo primæuo statu conseruari debet. & num. 2.*
6 *Testes habentes releuantissimas suspiciones, & exceptiones repelluntur à testificando.*
7 *Testes numero plures, & adminiculati præferun-*
tur

tur alijs contraria deponentibus.

8 *Testes conciliari debent ad excludendam falsitatem, & substinendam eorum probationem.*

9 *Solutio facta ab affictuario non praeiudicat domino verisimiliter ignoranti. & num.16.*

10 *Partita librorum extracta lite pendente sine compulsoria, & citatione partis nihil probant. & numer.18.*

11 *Negatiua solutionis decimarum alicuius corporis probatur ex earum solutione facta de alys corporibus.*

12 *Quasi possessio decimandi requisita in vno corpore non infert ad possessionem alterius.*

13 *Simulatio incontinenti probata impedit manutentionem, & etiam obligationem Cameralem. & numer.14.*

15 *Quietantia, & solutio procurata lite pendente non attenduntur.*

16 *Affictuarij sine speciali, & sufficienti mandato Dominis non praeiudicant. & num.9.*

17 *Decima in instrumentis Arrendatariorum conuenta ab ijsdem soluenda, intelligitur si, & quatenus debeatur.*

18 *Instrumenta extracta lite in Rota pendente in vim compulsoriae laicalis, & absque citatione partis non probant. & num.10.*

19 *Dictio* quatenus *conditionem importat.*

20 *Iuris assistentia decimandi sine possessione non suffragatur in iudicio possessorio, quidquid sit in iurisdictionalibus, & in petitorio.*

21 *Iuris assistentiam decimandi quatenus habeat Episcopus, Archiepiscopus, vel Capitulum. & num. seqq.*

22 *Episcopus habet assistentiam decimandi tamquam vniuersalis parochus, quando parochiae non sunt distinctae. & vide num.26. & seqq.*

23 *Parochias esse distinctas quatenus, & quis probare teneatur. & num.27.*

24 *Parochiae fuerunt diuisae per Dionysium Papam. & num. seq.*

25 *Parochi soli habent assistentiam iuris decimandi.*

26 *Decimandi iuris assistentiam, vel potius resistentiā quatenus habeant Capitulum, Episcopus, vel Archiepiscopus. & num. seqq.*

28 *Capitulum quid probare teneatur, vt possit in decimis manutentionem habere. & num. anteced. & seqq. & per totam.*

30 *Possessorio in iudicio quatenus allegari possunt ea, quae respiciunt petitorium.*

DECISIO II.

IVSTIFICAVIT Aloysia se esse in quasi possessione libertatis decimas non soluendi ex molendino de Casilias non solum de tempore motae litis ex propria confessione Capituli, quod sibi solutae non fuerint decimae nouem annorum praecedentium, praeterito Summario Gongorae *num.* 2. & ex testibus litis tempus percutientibus, dicto Sum. *nu.* 16. verùm etiam longè ante per tempus immemorabile iuxta consimilem immemorabilem consuetudinem istius Dioecesis, & vniuersalem Hispaniarum decimas non soluendi ex molendinis frumentarijs, d.Summ. *num.* 14. 15. & 16. & etiam ex libris ipsius Capituli, in quibus vltra centum annos reperiri non potuit adnotata aliqua partita debiti, vel solutio-
1 nis pro hoc molendino: † Vnde illi *Rota* manutentionem concessit in sua quasi possessione decimas non soluendi 20. *Iun.* 1672. *coram me* ex authoritatibus *in decis. adductis* §. *cum enim*, quibus addo in terminis *Peuting. decis.* 434. *n.* 1. *Bich. decis.* 597. *num.* 3. *decis.* 428. *num.* 3. *Cocc.*
2 *decis.* 1588. *num.* 2. & in specie de quasi † possessione libertatis addo *Fontanell. de pact. nupt. claus.* 6. *gloss.* 3. *p.* 10. *num.* 12. & 42. *Grat. cap.* 898. *num.* 12. *vers. quare stantib.* eamque ex defectu contrariae
3 possessionis non iustificatae, nec † ex testibus, instrumentis Arrendatariorum, nec ex partitis librorum Capitulo denegauit iuxta *decis.* 343. *num.* 1. *coram Roias, & decis.* 2127. *num.* 2. *vers. hoc stante cor. Coccino.*

Nec subsistit, quod confessio Capituli emanauerit in causa diuersa, dum ea notificata probatur non solùm Alphonso de los Rios Patrono molendini de Abolasia, verum etiam Petro de la Cal Affictuario illius controuersi molendini de Casillas, d.Summ. *num.* 2. in fine; & perperam reuocata praetenditur in vim mandati procurae postea dati à Capitulo, cum solam contineat facultatem desistendi à dicta petitione decimarum sub erroneo supposito simulatae quietantiae praedictorum nouem annorum d.Summ. *num.* 4. & 5. Vnde cum non solùm ex propria Capituli confessione constet de quasi possessione non soluendi has decimas per nouem annos, verùm etiam ex dictis alijs iustificationibus per tempus antiquissimum, & immemorabile. Non applicatur obiecta conclusio in memoriali pro noua audientia, quod ex non vsu sine petitione, denegatione, & acquiescentia, non acquiratur quasi possessio non soluen̄, quia *Possib. de manut. obs.* 10. *à*
4 *num.* 100. & *Buratt. decis.* 572. *num.* 13. † hoc dicunt cum fundamento possessionis iam probatae, vt possit interuerti, & praescribi, hic autem nulla probata fuit possessio, vnde potius videtur molendinum conseruari in suo pri-
5 maeuo libertatis statu † per ea, quae ponderat *Bald. in consf.* 257. *lib.* 2. *Silua in consf.* 66. *num.* 4. & *Surd. consf.* 214. *sub num.* 39.

Possessionem verò nō probauit Capitulum de tempore motae litis ex testibus, quia ex illis Maria de Vera, Petrus de Rosa, & Petrus de la Cal nō carent releuantissimis suspicionibus de facto, & de iure comprobatis *in dec.* quae confirmatur §. *testes verò*, & §. *Reliqui testes*, qui-
6 bus † stantibus à testificando repelluntur, *Arguell. decis.* 9. *num.* 29. Reliqui verò quatenus de hoc molendino deponere viderentur cōquassantur à testibus Aloysiae de non solutione de-
7 ponentibus, qui † vti numero plures & cōformes confessioni, ac libris Capituli, ac verisimiliora deponentes ad formam praedictae cōsuetudinis generalis, & particularis decimas non soluendi illis Capituli preferendi sunt, *Rota decis.* 363. *num.* 11. *p.* 9. *rec. Greg. decis.* 100. *num.* 3. & 4. *cum alijs in decis.* §. & *si conati.*

Quinimò possunt ad concordiam reduci cū testibus Aloysiae; qui cum deponant de solutione Affictuariorum, sed coactiua metu, & impulsu executionum contra illos factarum à Iudicibus Cruciatae, qui sunt Canonici eius-

dem Capituli d.Summ.*num*.19. cum hac qua-
litate coactiuæ solutionis eorum depositio
8 benè procederet† & conciliabitur, vt fieri per-
petuò debet ad excludendam falsitatem in te-
stibus, & sustinendam probationem ab eis
factam iuxta *decis. Buratt*.662.*num*.6.Hæ tamen
coactæ solutiones non impediunt manuten-
9 tionem in libertate non soluendi,† præsertim
quia factæ ab Affictuarijs,qui Dominis vt hic
verisimiliter ignorantibus nocere non possūt,
vt firmatur *in decis.§.isto etiam*.

Minus hanc possessionem probauit Capitu-
lum ex partitis librorum,non solum quia sūt
10 simplices fides † partitarum extractarum ab
illius Computista lite pendente sine compul-
soria, & citatione huius partis, d.Summ. *n*.21.
Roias decis.211.*num*.12.verum etiam, quia esto
quod in eis expressum est, verè in libris con-
tineretur,cauendum esse dicebant Domini ab
æquiuoco in accipiendo nomen illud *Casillas*
vti denominatiuum illius molendini, cùm
verè ex solo contextu appositum dignoscatur
ad designandum ipsa computa in duobus li-
bris diuisa, quorum alterum vocatur *Casilla de
communali*,alterum vero *Casilla obsontorum* vt in
Summario Gongoræ in die expeditionis *n*. 1.
Aliàs enim detegeretur erronea huiusmodi
descriptio exactionis vsque ad tempus motæ
litis ex dicta confessione Capituli, quod per
nouem annos ante decimas non exegerit, &
etiam descriptio posteà continuata vsque ad
annum 1662.dum est in cōfesso inter has par-
tes, quod lite durante nulla facta fuerit exa-
ctio.

Nec omissa descriptio poterat excusari, ex
quo decimæ molendinorum ad Capitulum
spectantium fuerint ante motam litem ab an-
no 1620. vsque ad 1636. arrendata, præterito
Summario Capituli *num*.2. *vers. ab anno* 1620.
quia arrendamenta verificantur tantùm in
molendino de Martos,& alijs ab hoc diuersis,
nunquam tamen in isto de Casillas, vt in
præterito Summariolo Capituli *num*. 1. *vers.
anno* 1620. *& seqq*.Vnde cum in his libris nulla
legi possit partita debiti, seù exactionis deci-
marum ex molendino de Casillas præsertim
ab anno 1568.& infra, sed tantùm aliorum
11 molendinorum de Azenas,& Martos,† hinc
ex eis,vt dicebamus potius probata remaneret
negatiua exactionis decimarū, ad *text. in l.fin.
C.de reb.credit. & in l*.1. *C.de exact. tribut. lib*.10.
Rot.decis.740.*n*.20.*p*.4.*tom*.3.*rec.Duran. decis*.268.
num.38.*&* 39.Absque eo,quod pro isto de Ca-
sillas releuare possint exactiones factæ ex illis
de Azenas, & Martos, dum deficit in Capitu-
lo, vt dicemus infrà, iuris assistentia in causa
vniuersali decimarum, quo casu exactiones
32 ex vno corpore factæ†non inferunt ad pos-
sessionem in altero. *Seraph.decis*.802.*num*.6. *&
decis*. 1463. *num*.5. *Cocc.decis*.187.*num*.2.*& penes
Posth. de manut.decis*.321.*num*.22. *relatis in decis.§.
exclusa in fine, & §. prout sententia vers. & semper
obstabit*.

Nec denique hanc possessionem probauit
ex quietantia, & instrumentis arrendatariorū
quietantia namque; vt diximus, paritur
illum maximum defectum simulationis, qui
vtpotè per euidentiam facti *in decis*.relati §.*te-*
13 *stes verò*† in continenti probatus impedit etiā
manutentionem *Peuting.decis*.1. *num*.17. *&* 18.
14 vbi etiam obligationem Cameralem† Quam-
uis ad istum effectum, vt non constituat Ca-
15 pitulum in possessione,† sufficeret sola quali-
tas, quod ab eo fuerit procurata hac lite pen-
dente, vt *in decis*.iustificatūr *d.§.testes verò*, &
tradit *Roias decis*.350.*num*.16. *vers. vltima etiam
exactio*.

Instrumenta verò arrendatariorum, quate-
nus dicunt, quod soluantur per arrendatarios
tot fanecæ frumenti liberæ à decima non ob-
16 stant, quia facta à Procuratoribus,† qui sine
speciali, & sufficienti mandato Dominis no-
cere non possunt, *Arguelles decis*. 104. *num*. 9.
Coccin.decis.326.*num*.4. continentque hanc clau-
sulam de stylo Notariorum iustificato in præ-
17 terito Summario Gongoræ *num*.29.† quæ in-
telligitur si, & quatenus decimæ debeantur.
Rota decis.203.*nu*.14.*par*.5. *rec*. & ad summum
tamquam extracta hac lite pendente in vim
compulsoriæ laicalis absque citatione huius
partis, d.Summ.*num*.28.quamuis omni excep-
18 tione destituta† non probarent possessionē
Capituli. *Roias decis*.211. *num*.12. & ex eis vni-
cum verè factum à Gongoris habet præser-
19 uatiuam explicitam quatenus † debeantur,
quæ dictio conditionem importat. *Rota decis*.
381.*num*.1. *p*.1. *diu*. & ex alijs responsionibus
in decis.§.instrumenta denique.

Nullibi igitur probata possessione Capituli
neque ex prætensa vniuersali consuetudine
ex alijs instrumentis executorialibus manda-
tis de exequendo sententijs, & decretis, qui-
bus omnibus easdem applicarunt Domini re-
sponsiones in *decis. allatas §. prout non releuant
cum seq*. perperam allegauit Capitulum Iuris
assistentiam, quia hæc etiamsi adfuisset sine
possessione non suffragatur in iudicio posses-
20 sorio exactionis decimarum, † quidquid sit
in iurisdictionalibus,& in petitorio, vt de sty-
lo testatur. *Add,ad Buratt. decis*.219. *lit. A. vers.
tamen, Rota moderna & decis*.402. *post nu*.6. *vers.
verum aduerten. & ad Greg. decis*. 312. *num*.4. *&
vers. extra verò materiam. Mart Andr. decis*. 139.
num.4. & cæteri, quos refert *Posth. de manut.
obs*.45.*ferè per tot.& præsertim num*.3.*& seqq*.42.
& seqq.& 47. vbi respondet contrarijs *Buratt.
decis*.451.*num*.2.*Cocc. decis*.2127. *num*.4. *& seqq.
Roias decis*.343,*num*.7 *decis*. 412. *num*.3. *vers. tum
etiam, quia latè, Seraph.decis*.1449.*per totam*.

Sed verius dicebant Domini Capitulum iu-
ris assistentiam non habere, quia Episcopus,
ex cuius iuribus, non autem ex iure proprio
21 Capitulum † posset eam allegare ratione ad-
ministrationis bonorum Episcopatus, vt di-
xit *Rota decis*.22.*num*.6. *&* 7.*p*.7. *rec. Cocc. decis*.
187.*num*.1. iuris assistentiam tantùm habet in
exactione decimarum tamquam vniuersalis
22 Parochus† quando Parochię non sunt distin-
ctæ, vt in *d.decis*.22.*num*.1.*par*.7. *rec. Cocc. decis*.
187.*num* 1. *Roias decis*.343.*num*.5. Ideoque cum
in hac Diœcesi Cordubeñ nunquam Capi-
tulum probauerit, quod Parochiæ non sint
distinctæ, prout tenebatur *Rota decis*.100.*num*.
24.*par*.10. *rec. Roias decis*.345.*num*.6.*vers.nec con-*

trarium: firma remanet iuris præsumptio di-
24 uisibilitatis earundem† desumpta ex generali diuisione facta per Dionysium Papam de cunctis Parochiis, de qua in *cap. Ecclesias 13. quæst. 1. cap. Pastoralis 9. de his quæ fiunt à Prælatis, cum alijs in decis. §. nec ab hoc*. Ac in illius consequentiam effectus, quod Cura spiritualis, & immediata Parochiarum distinctarum re-
25 sidet penès earum Rectores, † qui tantùm iuris assistentiam habent in exactione decimarum, *Seraph. decis. 302. num. 9. & 10. Add. ad Buratt. decis. 402. num. 6. vers. supradicta*, & latè *in decisione*.
26 Quinimmò subiungebant Capitulum† potius habere resistentiam iuris communis, vt in alia *Corduben. coram Seraph. decis. 1463. sub n. 5. vers. neq. vniuersalis*, & in fortioribus de Epi-
27 scopis, & Archiepiscopis † quando, vt hic, probata non fuit Parochiarum confusio *in decis. 100. num. 24. p. 10. rec.* quæ transit cum *d. decis. Seraph. 108. num. 1.* vnde isto casu debent se
28 fundare in iure speciali† præscriptionis, seù alterius tituli, vt prosequitur ibidem *Seraph. num. 4. & Roias decis. 343. num. 2.* nullus tamen
29 titulus à Capitulo fuit productus† copulatiuè, vt diximus necessarius ad obtinendam in decimis manutentionem, vt penès *Posth. de manut. decis. 187. num. 8. & alios in decis. §. nec ab hoc post medium*.

Exclamatio Capituli, quod hæc petitorium respiciant, est incongrua, cùm ea possint opponi, ac discuti ad offuscandam prætensionem
30 assistentiæ iuris communis, † in qua se fundauit pro habenda manutentione in controuerso molendino, vt tradit *Posth. de manut. obs. 45. num. 21. vers. ad offuscan. & ibid. Rota decis. 439. num. 2. vers. nec facit*.

Ideoque steterunt Domini in decisis 20. Iunij 1672. coram me. Altera tantùm &c.

R. P. D. EMERIX.

Romana Successionis.

Veneris 13. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Ad euitandam occultationem bonorum, quæ à muliere facta dicebatur de bonis sui viri, ad trutinam reuocantur depositiones testium de ea deponentium, quos nihil, ob illorum exceptiones primo loco probare concluditur, & demum eandem occultationem præsumi factam de bonis proprijs ipsius mulieris, non autem de hæreditarijs viri in hac decisione deciditur.

SVMMARIVM.

1 *Testes mendaces, vel non concludentes non probant occultationem.*
2 *Testes deponentes de tempore, illud præcisè concludere debent.*
3 *Testes qui contrariantur ab alijs testibus quos vocant in contestes nihil probant.*
4 *Testibus non informatis in nihilo deferendum est.*
5 *Testes de auditu nullam faciunt probationem.*
6 *Testes de proprio iudicio, & credulitate nihil penitus probant.*
7 *Testi sibi ipsi contrario nulla fides adhibetur.*
8 *Testis mendax in vno, mendax in omnibus reputatur.*
9 *Occultatio ab vnico teste non remanet probata.*
10 *Inuerisimilitudo præsefert imaginem falsitatis.*
11 *Inuerisimilitudo aufert fidem testi.*
12 *Testiũ defectus suppletur ex numero & vide n. seq.*
13 *Numerus testium supplet eorum defectus si aliqui sint idonei & integri, secus si omnes patiuntur exceptiones.*
14 *Testium contrarietas vbi est clara, non quæritur de illorum reductione ad concordiam.*
15 *Delicti pro exclusione possibilis omnis interpretatio capienda est.*
16 *Occultatio præsumitur facta de bonis proprijs, vbi illa erant cum alienis commixta.*

DECISIO III.

DVM sub die 13. Maij anni præteriti dubitabatur coram me in hac causa, an esset standum, vel recedendum à decisis 23. Iunij 1670. coram R. P. D. meo Vicecomite tunc aduersa valetudine detento, quia informantes valdè discordabant circa statum hæreditatis Michaelis dilata fuit resolutio, & ordinatum, vt firmaretur status d. hæreditatis; quamobrẽ conuocatis coram me Procuratoribus vtriusque partis, cùm animaduerterem eorũ præcipuam discordiam versari circa mobilia hæreditaria, quæ ex parte Franciscæ asserebantur fuisse in magna, & notabili quantitate per Elisabetham subtracta, & occultata, operæ pretium duxi circa istam prætensam occultationem particulariter consulere Dominos, qui hodie vtraque parte audita, responderunt de ea non constare: Nam septem testes desuper examinati, singillatim discussi, vel nihil concludunt, vel conuincuntur de mendacio, ac proinde talem occultationem plenè, &
1 concludenter non probant† prout necesse foret, cùm agatur de delicto, quod habet contra se omnem præsumptionem *l. cum Pater §. Rogo ff. de leg. 2. bene Rot. decis. 274. nu. 16. par. 9. rec. & coram Dunozett. Iun. decis. 205. nu. 10. & decis. 366. num. 8.*

Primus enim, & quartus non solùm deteguntur ignari circa tempus obitus Michaelis,
2 quod debebant† præcisè concludere, dum iuxta eorum depositiones prætensa occultatio sequuta fuit eadem nocte, qua ille obijt. *cap. in præsentia 8. circa med. de probat. l. Matrem suam 17. C eod. tit. Soccin. Sen. cons. 42. num. 9. lib. 1. Rot. coram Duran. decis. 337. num. 43. & in rec. decis. 263. num. 2. par. 11.* Verum etiam refelluntur ab alijs testibus, quos vocant in contestes, & socios occultationis, Summ. Elisabethæ *nu. 5.*
3 20. 21.† vnde ob expressam contradictionem, & contrarietatem testimoniorum illorum corruit. *cap. licet causam circa med. de probat. l. crimen 31. §. fin. ff. de testibus, Baldus in cap. cum causam num. 17. extra de testibus, Alex cons. 91. sub num. 7. vers. quod si testis lib. 4. Ciarlin. contr. 116. num. 30. Magon. decis. Lucens. 17. num. 8. & 9. Rot.*

coram Mantic. decis. 317. num. 8. & coram bo. mem. Celso decis. 214. num. 8. cum alijs in Burgen. Abbatiæ 15. Nouembris 1671. §. verum etiam cor. R.P.D. meo Rondinino.

Secundus verò, & tertius ingenuè fatentur non interfuisse morti Michaelis, & ad eius domum non accessisse nisi post plures menses, minusque sciunt quænam mobilia ille in vita possiderit, & quæ in mortem reliquerit,
4 d. Summ. *num. 6. 12. & 15.* † & propterea ipsis tamquam non informatis in nihilo deferendum est. *Alex. cons. 148. num. 9. lib. 5. Rot. in rec. decis. 550. num. 3. par. 1. & 269. num. 4. par. 7. & 187. num. 6. par. 9. & coram Buratt. decis. 42. num. 6.* Præsertim quia loquuntur de auditu, vel de pro-
5 prio eorum iudicio, & credulitate† vt de primis est *text. in cap. licet ex quadam de testibus, Burat. decis. 4. num. 5. & in rec. decis. 78. num. 5. par. 2. &*
6 *decis. 44. num. 5. par. 13.* † & de secundis *Farinac. cons. 40. num. 32. Vermigliol. cons. 15. num. 41.* & melius *cons. 403. num. 3.*

Quintus nomine Margherita Perina, quæ vti habitans in eadem domo Michaelis poterat verisimiliter esse magis informata, quam alij testes non cohabitantes, licèt vt supra dictum est, vocata fuerit in contestem, & auxiliatricem occultationis à primo teste, tamen contrarium deponit iuxta septimum ibi: *Io non hò veduto, che Elisabetta accommodasse mobili, biancarie, gioie, o altro, nè viddi che le portasse da vn luogo à vn altro, nè da vna stanza all'altra, nè doue li mettessero, perche non hò veduto simil cosa.* Et rursùs, & clariùs super quarto ibi: *Io non sò che doppo la morte di Monsù Ervè detta Elisabetta habbia nascosta robba, nè facesse nascondere robba alcuna.* Hinc sibimet contraria apertè detegitur quando iuxta 12. ait fuisse in nocte obitus Michaelis ab Elisabetha, & Margherita eius famula asportatas in cubiculum suum duas sarcinas linteis inuolutas, & vnam capsam mobilium, quorum quantitatem, & qualitatem referre nescit; Vtique eius contrarietas magis crescit quando postea subdit dictam Elisabetham nunquam habuisse, nec retinuis-
7 se famulam eodem Sum. *num. 3.* † ita fit, vt nulla ei sit adhibenda fides. *cap. licet causam circa med. de probat. l. 2. de testibus, Buratt. dec. 367. num. 8. & in Rauennaten. decimarum 23. Ianuarij 1672. §. minus obstat coram me.*

Sextus, tametsi iuxtà sextum clarè fateatur se non interfuisse morti Michaelis, nec recordetur an, & quando ad eius domum accesserit, nempè an post diem, biduum, triduum, hebdomadam, mensem, annum, vel bienniũ, idemque repetat iuxta septimum, nihilominus non erubescit iuxta idem septimum asserere, quod statim mortuo Michaele plura mobilia fuerunt translata de illius domo ad aliam, & hoc scire, quia ipsemet illa asportauit, ac etiam quia consignauit supradictæ Margheritæ quinto testi habitanti in dicta domo Michaelis duas sarcinas linteis inuolutas, citato Sum. *num. 39. cum tribus seqq.* Quod vtique sufficit, vt huic testi minimè creden-
8 dum sit, † quia ob indiuiduitatem iuramenti mendax in vno, mendax in omnibus reputatur. *Bald. in l. si ex falsis 42. num. 15. C. de transact. Fælin in cap. Fraternitatis num. 23. de hæretic. Put. decis. 28. num. 4. lib. 3. Bich. decis. 34. num. 6. & in rec. decis. 102. num. 16. par. 9.*

Septimus denique, qui (alijs sublatis) vni-
9 cus remanet,† & per consequens insufficiens ad probandam prætensam occultationem. *cap. licet vniuersis 23. extr. de Testibus, & ibi Bald. num. 4. Rot. decis. 244. num. 2. p. 1. rec.* nimis pariter discordat in tempore obitus Michaelis, in quo cõsistit cardo occultationis, Nescit quænam mobilia ille possiderit, & demum inuerisimilia deponit asserendo fuisse noctis tempore ad eius domum, valdè distantem à domo Elisabethæ, de eius ordine asportatos mediante persona sibi incognita nouem saccos capacitatis dimidij rubri circiter plenos mobilibus, quos postmodum pariter noctis tempore eidem personæ incognitæ restituit, dicto
10 Summ. *num. 43. 44. & 45.* Ex qua quidem depositione benè perpensa non modica oritur inuerisimilitudo, quæ præsefert imaginem falsitatis, vt dicit *Bald. in l. 1. num. 16. C. de seru. fugitiu. Mandell. cons. 224. num. 9. Rot. in d. Burgen. Abbatiæ 13. Nouembris 1671. §. additis coram R.P.*
11 *D. Rondinino,* † ac fidem adimit testi, latè *Rot. coram bo. me. Celso decis. 40. num. 8. & decis. 236. num. 4. & in Perusina hæreditatis 27. Ianuarij 1672 §. in quorum comprobationem coram mè.*

His præmissis cessat conclusio, quod te-
12 stium defectus† suppleantur ex numero iuxta firmata per *Rot. coram Roias decis. 353. num. 5. & 6. & decis. 466. num. 8.* quia id intelligendum est quando inter eos adsunt aliqui idonei, &
13 integri, † secus si omnes patiantur aliquam exceptionem; tunc enim vitia, & defectus vicissim suppleri non possunt, vt declarando d. conclusionem post alios dixit *Add. ad Buratt. decis. 143. num. 38. & Rot. cor. Merlin. dec. 277. n. 11.* Quemadmodum vbi eorum contrarietas est
14 clara † non quæritur de reductione ad concordiam, vt in specie ait *Alex. cons. 2. num. 11. vol. 7. cum alijs in d. Burgen. Abbatiæ 13. Nouembris 1671. §. verum etiam in fin. cor. R.P.D. meo Rondin.*

Cæterùm omnis difficultas cessare visa est ex eorundem testium depositionibus concludentibus Elisabetham habuisse ex hæreditate vtriusq; parentis plura mobilia, gemmas, & argenta, illaque retinuisse, & conseruasse domi Michaelis viri, d. Sum. *nu. 47.* Vnde quatenus iidem testes aliquam probarent occultationem, nihilominus cùm tantùm deponant circa nudum factum, nec sciant cuiusnã essent asserta mobilia occultata, ad euitandum
15 delictum, † pro cuius exclusione omnis capi debet interpretatio. *Rot. cor. Celso, dec. 395. n. 13. & in rec. decis. 420. n. 5. par. 12.* præsumi deberet
16 occultasse bona propria† ne describerẽtur in inuentario mariti, quod iure facere potuit, *ad text. in l. merito 51. ff. pro socio, l. 1. & ibi gloss. verbo profitearis C. de crim. expilat. hæredit. Farinacc. de furt. par. 3. q. 174. nu. 127. & Menoch. de arbitr. lib. 2. centur. 2. cas. 300. n. 7. & 8.*

Et ita vtraque &c.

Decisio 411. supra parte 15. est in eadem Causa.

R. P. D. EMERIX.

Bononien. Prædij, seù Expensarum.

Veneris 13. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Taxatio expensarum facta pendentibus ferijs ab obiecta nullitate saluatur, quia agebatur de causa attentatorum, in qua Auditores Rotæ ad instar meri possessorij possunt absque vlla derogatione feriarum procedere, sed illa condemnatur ex eo solùm, quod indefinitè, non autem pro rata attentatorum facta sit.

SVMMARIVM.

1 *Feriæ generales in Rota non obstant taxationi expensarum in causis attentatorum.*

2 *Attentatorum causæ sapiunt naturam meri possessorij.*

3 *Auditores Rotæ in causis attentatorum, & meri possessorij procedere possunt etiam pendentibus ferijs generalibus.*

4 *Expensæ pro copijs scripturarum, & propinis in Rota non debentur, fallit in causis attentatorum, num. seq.*

5 *Expensæ nedum viuæ, & iudiciales, sed etiam extraiudiciales in attentatis reficiuntur.*

6 *Expensarum compensatio quatenùs intret quando mutua est causæ victoria.*

Expensæ non debentur contra petentem plus debito, num. 6.

7 *Expensæ debentur solùm pro rata attentatorum, non autem vltrà.*

DECISIO IV.

FRATRES de Seraphinis, & litis Consortes post expeditionem causæ super attentatis commissis à Sororibus de Righettis, & Iacobo Pizzalio ad formam decisionis desuper editæ 16. Maij proximè præteriti coram R.P.D. meo Calataiù, obtinuerunt pro illorum integra purgatione ab eodem taxari expensas in scutis 128. à qua taxatione commissa mihi per Signaturam causa appellationis, proposui dubium, An constet de excessiua? affirmatiuè per DD. resolutum.

Non ex eo quod taxatio fuerit nulla vtpotè facta tempore feriarum generalium absque speciali commissione derogatoria, quia visum

1 est DD. ferias non obstare, † quominùs fieri possit taxatio expensarum in causis attentato-

2 rum, † quæ sapiunt naturam meri possessorij,

3 in quo † Auditores Rotæ procedere possunt, etiam pendentibus ferijs, iuxtà *decisionem vnicam Acchill. de Graff. tit. de ferijs par. 3. §. 1. nu. 47. fol. mihi 385. Coccin. adnot. 261. num. 243. & seq. & 368. Rota decis. 402. num. 14. & 15. par. 4. tom. 2. recent.* & alijs relatis in terminis attentatorum ratiocinatur *Marc. Anton. de Amat. dec. 26. nu. 2. 3. & 4. & per tot.*

Nec minus ex eo quod in taxatione fuerit habita ratio expensarum pro copijs scripturarum, & duabus propinis solutis pro duobus

4 decretis, † quæ regularitèr in Rota non taxantur, vt dictum fuit coram *Bichio dec. 73. num. 6. & 240. in fine.* Quia regula fallit in causis attentatorum, in quibus non solùm expensæ

5 viuæ, & iudiciales, † sed etiam extraiudiciales reficiuntur, vt declarando dictas contrarias decisiones, respondit *Rota coram Royas decis. 374. num 7. & seq. & coram Bichio dec. 389. n. 9. & 10. & decis. 534. num. 17. & seq. & coram Celso decis. 80. nu. 7. cum alijs in Tiburtina attentatorum 29. Nouembris 1669. coram Me.*

Sed ex eo quod ex prædicta decisione edita coram R. P. D. meo Calataiù 16. Maij proximè præteriti apparet eosdem fratres de Seraphinis, & Consortes remansisse pro parte victos, dum prætendentibus ipsis esse attentata omnia gesta non solùm post, sed etiam ante, secundùm rescriptum Signaturæ, Rota censuit tantummodo esse attentata gesta post, non autem ante dictum rescriptum, vt latiùs *in decis. §. non quidem:* Vndè quidquid sit, an perspecta mutua victoria intret compensatio,

6 itàvt nullæ debeantur expensæ, † provt contra petentem plus debito alijs congestis firmauit *Rota coram Coccino decis. 2022. num. 1. & 2.*

Hoc pro certo habitum fuit, quod taxatio expensarum indistinctè facta pro copijs scripturarum, & integro regestro nulla facta deductione ratæ concernentis attentata per Rotam reiecta non possit ab euidenti excessu sal-

7 uari, † quia tritum est. quod in huiusmodi iudicijs refici tantùm debent illæ expēsæ, quæ respiciunt attentata, & factæ fuerunt eorum occasione, non autem aliæ, *Rota coram Coccino decis. 371. sub num. 3. Bich. decis. 125. nu. 10. cum alijs in Astoricen. Parochialis de Rubiana 10 Februarij 1659. §. Quoniam quoad expensas coram Eminentiss. Cerro.*

Et ita vtraque, &c.

Hæc supra enunciata Decisio habetur impressa in præcedenti Parte 17. iuxtà illius ordinem 322.

R. P. D. CASTRILLO.

Leodien. Electionis.

Veneris 13. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Coarctare volebat Capitulum tempus sibi competens ad eligendum, sed quia nulla suberat coarctationis necessitas, in præiudicium absentis, qui ad electionem vocari debuerat, coarctationi locum non fuisse concluditur.

SVMMARIVM.

1 *Eligendi facultatem habens ad certum tempus, potest illud ad sui libitum coarctare, & quando, & num. seqq.*

2 *Electio accelerari non potest vbi nulla vrget necessitas accelerandi, & num. seqq.*

3 *Electionis accelerandæ iusta causa est periculum scismatis intrusionis, & huiusmodi, & vide nu. seqq.*

4 *Eccle-*

4 *Ecclesia viduata vbi prouideri debet, hac satis iusta reputatur causa coarctandi, & abbreuiandi tempus electionis illius.*

5 *Ecclesia vacans, si est curata dicitur ramanere viduata, secus si nullam habeat iurisdictionem Episcopalem, vel quasi.*

6 *Absentia Canonici, vel alterius de Capitulo breui tempore reuersuri, impedit quominùs electionis tempus abbreuietur.*

7 *Absens vt expectari debeat parum refert, an sit intrà, vel extrà Prouinciam, vbi commodè vocari potest.*

8 *Absens, vt interueniat electioni vocari debet, vel per Nuncium, vel per epistolam, vel saltim per edictum.*

9 *Tempus electionis, vbi nulla subest necessitas, abbreuiari non potest, & supra à num. 4.*

DECISIO V.

EX eisdem fundamentis, quibus Domini moti fuerant die 18. * Iunij anni præteriti ad respondendum coram me pro nullitate electionis Ioannis Petri de Sprimont hodie censuerunt standum esse in decisis.

Nàm licet terminus vnius mensis ad eligẽdum præfixus ex Indultis fa.me. Sixti Quinti, & Vrbani Octaui, tanquàm inductus fauore eligere debẽtium possit ab eisdem ad libitum
1 coarctari, † etiamsi aliqui minorem partem constituentes contradicant, vt præter relatos in mea *dec. sub §. nihil refragante*, firmat *Peirin. de priuileg. regul. in addit. ad Constit. Vrbani Octaui tom. 3. cap. 9. num. 12. in fine, & cap. 13. num. 9. vers. tum quia absurdum.*

Nihilominùs quando nulla vrget necessi-
2 tas accelerandi electionem † coarctationi non esse locum, in specie tenuit *Hostien. in cap. cum nobis 19. num. 13.* cum quo transit *Abbas sub num. 9. vers. si autem de elect.* & concordando DD. firmat *Siluester in summ. verbo electio prima quæst. 7. num. 8. Lauor. var. elucubr. tit. 4. de elect. cap. 18. num. 23. Passerin. paritèr de elect. cap. 11. num. 95.*

Quod autem non vrgeret necessitas patet ex eo, quia per modicam dilationem nullum damnum, nullumque imminebat periculum scismatis, intrusionis, abusus laicæ potestatis,
3 & similium, † quæ ad effectum inducendi iustam causam temporis coarctandi ponderantur per *Sigismund. à Bonon. de elect. dub. 9. nu. 7. Lauor. d. tit. 4. cap. 17. num. 11. & 12. Passerin. dicto cap. 11. num. 33. & per Rotam in Calaguritana dimidiæ portionis 28. Nouembris 1664. coram Reuerendiss. Gerunden. quæ est decis. 82. num. 5. & 6. inter eius impress.*

Et quamuis hanc iustam causam adesse di-
4 cerent Informãtes pro Ioanne Petro † eo ipso, quod Electores intendunt prouidere Ecclesiæ viduatæ, iuxtà *Text. in cap. cùm inter vniuersas 38. & gloss. in cap. cum nobis 19. in verbo reuocare, & ibi Anchar. post num. 4. vers. Ego credo, & Abbas sub num. 9. post med. vers. sed causa subest de elect.* & notat *Passerin. d. cap. 11. num. 9. & 100. vtrobique in fine*, cum alijs congestis ab Informantibus.

Attamen Text. & DD. præallegati loquuntur, & procedunt in Ecclesijs habentibus curam animarum, quæ per mortem eorum Pastorum dicuntur propriè viduatæ, & quibus ex mora in prouidendo plura possunt oriri
5 præiudicia; † Non autem in dignitatibus Ecclesiarum Cathedralium, seù Collegiatarum nullam habentibus annexam iurisdictionem Episcopalem, vel quasi Episcopalem, qualis est Abbatia controuersa, per cuius vacationẽ proinde Ecclesia non remansit viduata, vt explicat *Gloss. in cap. quia propter 42. verb. Ecclesijs in fin. de elect.* cum Canonistis, quos in eodem cap. refert, & sequitur *Reuerendiss. Fagnan. num. 34.* & declarat *Rot. decis. 3. in princ. & dec. 5. paritèr in principio*, vbi testatur de opinione omnium Canonistarum iunctis *num. 1. & 2. de elect. in nou.*

Accedit defectui causæ rationabilitas contradictionis resultans ex absentia alterius ex Capitularibus, qui cùm reperiretur in itinere, & esset breui adfuturus, vt fuit Capitulo notificatum mediante protestatione facta per
6 Succam alterum ex Canonicis † præsentibus, erat expectandus, nec poterat in illius contemptum, & præiudicium tempus abbreuiari, & ad electionem deueniri, iuxtà notata per *Sigismund. à Bonon. dub. 13. num. 7. Lauor. var. elucubr. d. tit. 4. cap. 15. num. 25.* & firmauit *Mantic. decis. 288. num. 3. & 4. cum alijs relatis in decis. quæ videtur §. finali.*

Parùm releuante istas authoritates, & præsertim *decis. Mantica* loqui in degente intrà Prouinciam, & Diœcesim; Quia seclusa consuetudine, seù lege particulari non est attendendum, an absens sit intrà, vel extrà Pro-
7 uinciam, dummodò reperiatur in loco, ex quo commodè vocari possit, vt inquit *Gloss. in cap. cum in Ecclesijs 33. verb. si commodè de præben. in 6.* & notat *Abbas in cap. coram Dilecto num. . . . de elect.* quem sequitur *Sigismund. à Bonon. d. dub. 9. num. 8. Passerin. in sæpius citato cap. 11. num. 35. 36. & 38. Rot. d. decis. 82. num. 6. & duobus seqq. coram Reuerendiss. Gerunden.*

Et licet incertitudo loci eximat Capitulum ab onere vocandi per Nuncium, vel per literas, non tamen eximit ab onere vocandi per
8 edicta † quorum neutrum hic constat interuenisse, iuxtà doctr. *Ioannis Andr. in d. cap. quia propter num. 45. vers. si verò nescitur de elect.* & tradit *Barbos. de iur. Ecclesi. lib. 1. cap. 19. num. 91. & de canon. & dignit. cap. 39. num. 3. Lauor. in pracit. tit. 4. cap. 17. nu. 10.* & distinguendo inter vnum, & alterum casum firmauit *Petr. Gregor. Tholos. in tit. de elect. cap. 14. num. 13.* quem refert, & sequitur cum hac distinctione *Lauor. loco citato num. 12. in fin.*

Neque ab onere illum expectandi eximebatur Capitulum, quandò vt dixi, nulla subest ne-
9 cessitas tempus abbreuiandi, † & sciebatur prout hic absentẽ esse, & de proximo, & in tẽpore reuersurum vt exitus demonstrauit, iuxtà *dictam decis. Mantic. num. 3.*

Obiectum denique, quod solus Canonicus de la Rochette non expectatus possit dare de contemptu, visum est corruere ex facto, dum ante confirmationem electionis controuersæ

adhæ-

adhæsit protestationibus factis à Sueca *Summ.* præterito Comitis de Poitiers *num.* 8. ipsumq; Comitem in Abbatem elegit *eodem Summ. nu.* 3. Et ità vtraque &c.

Supra in alia præcedenti Parte adest Decisio hic confirmata ibi in ordine 350.

R. P. D. CASTRILLO.

Romana Donationis.

Veneris 13. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Constituerat Testator fideicommissum, & deindè donationem fecerat cum præseruatiua fideicommissi facti, vel faciendi, cumque etiam tertio nouũ testamentum condidisset, & in eo fideicommissum à se primo loco ordinatum iterum repetijsset, hoc ipsum pro adimplemento suæ voluntatis sufficere decisum est.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum absolutum ex quibus verbis dicatur fuisse constitutum.*

2 *Testamentum primum non dicitur reuocatum per secundum in ijs, quæ in secundo testamento transcripta, & repetita sunt.*

3 *Expressione à testatore facta, alia & maior expressio fieri non potest.*

4 *Exceptio est de regula, & indicat quid in regula comprehensum sit.*

5 *Contradictio in voluntate contrahentium, vel Testatorum semper est euitanda.*

6 *Donatione facta de bonis vsque ad certam summam sine alia expressione, illorum dominium remanet penès donatorem, & bona dicuntur solùm hypothecata.*

7 *Dominium rei donatæ, etiam cum clausula* consti*tuti, si res est incerta ratione loci, vel quota remanet penès donantem.*

8 *Relatum continetur in referente cum omnibus, & singulis suis qualitatibus.*

9 *Testamentum non potest amplius à Testatore reuocari, posteaquàm Testator aliquod donauit cum relatione ad illud.*

10 *Donatio facta pro certo, & determinato matrimonio, pro solo donatario stipulata, nullum ius tribuit descendentibus ab illo.*

11 *Filiorum, & descendentium nomen non comprehendit fœminas in actu præseruatiui fideicommissi masculini illas excludentis.*

12 *Vtile per inutile non vitiatur, præsertim in vltimis voluntatibus.*

13 *Voluntas à potestate metienda est.*

14 *Donatarius, vel alius vltimus descendens habet liberam facultatem disponendi.*

DECISIO VI.

ITERVM repetebant Informantes pro sororibus Ceuis scuta 20. mil. donata Pontio iuniori à Seniore, ac bona in solutum tradita non comprehendi sub fideicommisso condito ante, nec post donationem: Non sub primo vti reuocato per secundum, nec sub isto, in quo Pontius senior testatus est de bonis suis, non de donatis iam ex illius dominio dismembratis: Et denique cum vtrumq; fideicommissum ordinatum fuerit ad fauorem descendentiæ masculinæ tantùm Pontij donatarij, exclusis fœminis, & substitutis extraneis dicebant sub neutro posse comprehẽdi bona donata stante conuentione in ipsa donatione — *Quæ tamen loca Montium &c. remaneant supposita dispositioni, & fideicommisso facto, vel faciendo in fauorem tamen filiorum, & descen-*
1 *dentium ipsius Pontij*, sed potiùs hæc verba † inducere absolutum fideicommissum pro masculis, & fœminis descendentibus á Donatario, vt ab ipso Pontio habente potestatem disponendi prolata, *l. in testamento 27. ff. de condit. & demonstrat. Simon. de Pret. de interpret. vltim. volunt fol. 173. num. 219. lib. 2. Rot. decis. 310. nu. 54. par. 6. recent.* vel saltèm bona remansisse libera Donatario, cuius sunt hæredes sorores ipsæ de Ceuis

Sed his omnibus non subsistentibus Domini steterunt in decisis coram Me die 14. Martij 1672.

Nàm quoad reuocationem primi fideicõmissi licèt regularitèr per secundum testamẽtum dicatur reuocatum primum cum omnibus in eo contentis, maximè quando adest
2 clausula, *cassans, irritans &c.* † nihilominùs hæc regula non procedit in illis, quæ fuerunt de verbo ad verbum transcripta, seu repetita in secundo testamento, vt in facto de fideicommisso masculino cum expressa fęminarũ exclusione non fuit controuersum, & in iure conclusionem probant auctoritates adductæ in Decisione, quæ reuidetur sub §. *Nec obstat primum fideicommissum*, præcipuè *Mantic. de coniect. lib. 12. tit. 1. num. 36. cum seq.* ac etiam admittunt *Ruin. cons. 93. num. 15. vers. sed nos loquimur lib. 2. Curt. iun. cons. 163. num. 15.* in contrarium allegati.

Quoad dismembrationem bonorum donatorum è dominio Pontij Testatoris, qui de bonis suis in vtroque fideicommisso, siuè in vnico bis edito disposuit, cessare visum est obiectum ex ipsa protestatione, seù præseruatione donationis, non ad aliud adiecta, nisi vt bona donata non dismembrarentur ab omnibus hæreditarijs, sed simul cum illis remanerent sub fideicommisso facto, vel faciendo à
3 donatore de bonis suis; † Vndè alia expressio in ordinatione fideicommissi necessaria non erat, vt respondebatur in secunda Decisione huius causæ coram *R. P. D. meo Beuilaqua die 6. Iunij 1664. sub §. ex quibus quoque*, ac etiam in *prima coram Me sub §. Quod autem Donans*.

Vlteriùs Domini considerabant in secundo testamento Pontium comprehendisse bona donata dum ordinando inuestimentum ex fructibus suorum bonorum excepit fructus donatorum demonstrans hæc in præcedenti ordinatione fideicommissi comprehensa; cùm
4 exceptio sit de regula, † & indicet quid in regula comprehendatur *gloss. in rubr. de reg. iur.*

in 6. Alex.conf.35.num.20.lib.4. & conf.32. nu.4. lib.7. Rota coram Gregor.decif.257.num.4. & 6. in rec.par.3.dec.204.num.9.240.num.1.& 2.

Successiuè etiam assignatio bonorum post secundum testamentum emanauit cum eadē expressione, quod remaneant sub fideicommisso facto, vel faciendo; Ideò si Donator voluit ea remanere supposita fideicōmmisso facto, per necesse dicendum est, quod intellexit de ordinato in primo testamento,& trāscripto in secundo, dum de alio non constat, nè ceteroqui comprehendendo bona sub fideicommisso facto, quæ sub eodem facto non comprehenderat, manifestè sibi contradixis-
5 set, quam † contradictionem in voluntate contrahentium, vel Testatorum semper vitandam, monet *Dec.conf.433.nu.17.in fine, Surd. conf.160.num.75.Rot.coram Bich.decif.283.nu.16. & 337. num.15.*

Nec apta fuisset expressio in testamento de bonis donatis,vt dismembratis,quando adhuc Donator nihil assignauerat pro satisfactione scutorum 20. mil. sed tantùm hanc pecuniariam quantitatem promiserat in tot bonis arbitrio suo eligendis, & itá hypothecauerat
6 æqualitèr omnia bona,† quorum dominium adhuc remanebat penes hypothecantem per Textum in *l.cum fortis 35.in fine, ff.de pignor.act. l.pignus 8.C.eodem tit.Clar.in §.Emphyteusis qu.19 & 20.Rot.coram Bich.dec.204.num.12.& in recen. decif.80.num.16.par.12.*

Quæ conclusio procedit etiamsi sub clau-
7 sula *Constituti*, † donetur res particularis incerta ratione loci, vel quotæ, vt post *Bart.in l.3.§ incertam num.2. aliosque scribentes, ff. de acquir. possess.* firmarunt *Paris.conf.55.num.2. cum seqq.& conf.59.num.15.16.& 17. lib.1. Tiraquell. de iur.constit.limit.19.nu.2.& 3.Rot.coram Duran. decif.49. num.13.* & in terminis *coram Dunozet. decif.522.num.3. 917. paritèr num.3.*

Cæterùm etsi dicamus fuisse reuocatum primum fideicommissum, & non repetitum in secundo testamento, adhuc illud esset attendendum, non vt conditum in testamento postea reuocato, sed tanquàm contentum in donatione, in qua per relationem habitam ad ipsum primum fideicōmissum non adhuc
8 reuocatum, † censetur specialitèr expressum, & repetitum cum omnibus suis qualitatibus, vt præter auctoritates adductas in præcedenti *decif.coram Me sub §.prima prætensio,* probat *Gratian discept.751.sub num.2.*

Et quamuis Donans sibi præseruauerit facultatem faciendi aliud fideicommissum super bonis donatis, si ad sensum alterius Partis de hoc non constaret, vtique seruandum
9 esset primum, † cuius reuocatio post donationem ad illud relatiuam, non erat amplius in potestate Donantis absq; consensione secundi super bonis donatis, vt aduertunt *Peregrin.de fideic.art.51.num.31. vers.sed hæc rectè Cutell. de donat. tom 2. discurs.1. special.17. num.12. & 13. Rota decif.303.num.5.par.12. recent.* & magis in specie casus controuersi. *Gratian. discept.751. num.1.vsque ad 9.*

Constito igitur ex prædictis de comprehēsione bonorum donatorum sub fideicommisso testamentario fœminarum exclusiuo prætendi nequit aliud absolutum pro masculis,& fœminis, vel bona donata penes Donatarium libera remansisse, vt contendebant Informantes pro sororibus Ceuis.

Neque ipsam donationem pro certo, ac determinato matrimonio ius aliquod tribue-
10 re potuit descendentibus fœminis, † dum stipulatio adhibita fuit pro solo Donatario iuxtà conclusionem traditam per *Tondut. resol. ciuil. cap.55.num.31.cum seq.tom.1.* quam pluriès approbauit *Rota, vt coram Buratt. dec.861. num.1. coram Eminentiss.Card.Otthobono dec.99.num.23. cum seq. 133. num.6. ad 8. in recen. 171. & 203. vtrobique num.3. par.8.*

Nomen verò filiorum, ac descendentium
11 non comprehendere † fœminas in actu præseruatiuo fideicommissi masculini, quod illas excludit, iam fuit responsum *in decisione*, quæ reuidetur *sub §.Et clausula in fauorem tamen:* Est enim vulgaris regula de contradictione vitanda, dum agitur de interpretatione verborum, immò sufficit quæcumque Donatoris explicatio de masculis, vt notat *Cutell. de donat.tom.2.disc.1.special.7.num.30. sub §. Immò supposita facultate, Rota decif.33.num.16. par.12. rec.*

Quantum verò attinet ad substitutionem extraneorum in testamento Pontij senioris, quæ vere non fuit præseruata in donatione, placuit responsio, quod fideicommissum, & substitutiones factæ pro filijs, & descendentibus masculis Pontij donatarij, etsi contentæ in testamento Pontij senioris, non sunt idem cum fideicommisso, & substitutionibus ibidem factis ad fauorem extraneorum post finitam lineam masculinam Pontij Donatarij, sed sunt ordinationes diuiduæ,ac diuersæ;Ideò ex regula, quod vtile per inutile non vitia-
12 tur, † præsertim in vltimis voluntatibus, in quibus sustinetur actus eo modo, quo sustineri potest *l.hac consultissima, §.ex imperfecto, C. de testamentis, l.2.ff.de his, quæ pro non scriptis haben. Ias.in l.1.§.sed mihi num.12.ff.de verbor. obligat.Simon.de Pret.de interpret.vlt.volunt. lib.1. interpret.2.dub.2.solut.14.n.18.fol.77.Surd.conf.428. num.25. Fusar. de substit qu.401. num.12.* cessat omnis difficultas, quia Donator voluit bona donata remanere tantùm sub fideicommisso facto, vel faciendo pro descendentibus Donatarij non sub altero pro extraneis, sub quo
13 reliqua bona, exceptis donatis, † contineri metiendo voluntatem à potestate contendum est per *text. in l.Lucius 21. §. Imperatores, ff. ad Municipalem,* & inquit *Rota coram Peutinger.decif.209.num.11. coram bo mem Card.Celso, 116. num.2. & in rec. 604. num.17. par.5.*

Ex his, & alijs deductis in Decisionibus pro hac Parte, cùm prorsùs vana detegatur repetita prætensio deducendi perfectum, & absolutum fideicommissum fauore vtriusq; sexus ex ipsa donatione reiecto testamētario fœminarum exclusiuo, non subsistit hanc exclusionem esse temporaneam extantibus masculis, prout nullius subsistentiæ reputarunt Domini attento illo ablatiuo absoluto per fideicommittentem apposito — *fœminis semper exclusis, & ea fructibus bonorum tantùm dotandis,* attentoque

simul

simul, quod Iacobus earum frater, vt vltimus vocatus, & liber Dominus bonorum dona-
14 torum † voluit, ac potuit de illis disponere ad fauorem extranei, per Textum *in l. cum Pater 79. §. Libertis, & l. qui solidum 80. §. Prædium, ibique gloss in verbo hæredem extraneum, ff. de legat. 2.* cum alijs allegatis per *Fusar. de substit. qu. 551. per totam*, & comprobauit *Rot. dec. 273. num. 1. par. 2. 194. num. 12 363. num. 1. par. 5. rec.*

Et ità vtraque parte informante decisum.

Decisio, quæ hic confirmatur habetur impressa supra in præcedenti Parte decimaseptima ibi in ordine 277.

R. P. D. RONDININO.

Tranen. Iuris sepelliendi.

Veneris 13. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Ad intelligentiam quando inter plures Ecclesias vni tantùm possit ius sepelliendi competere traditur, & pluribus comprobatum est, quæ dicatur esse Parochialis, & Matrix, aliæ verò filiales, & adiutrices, vel vtraque potiùs Parochialis existat; inde etiam plura de constitutiuis Parochialitatis, de materia dismembrationis, ac etiam de iure decimandi adducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiæ Parochiali proprij, ac determinati limites assignari debent.*
2 *Ecclesia vt dicatur Parochialis quatuor habere debet requisita, & quæ illa sint.*
3 *Ecclesiæ Parochiali spectat ius sepelliendi homines intrà suos limites decedentes.*
4 *Ius sepelliendi est vnum ex consequutiuis Parochialitatis.*
5 *Sepulturam habens suorum maiorum quatenùs in ea sepelliendus sit.*
6 *Ecclesia vbi sunt plures quando vna dicatur esse Matrix, vel vtraque potiùs Parochialis existat, & num. seqq.*
7 *Ecclesia posteà ædificata pro maiori Populi commoditate in adiutorium Ecclesiæ Matricis dicitur fuisse constructa, & n. seqq.*
9 *Ecclesiæ Matricis nomen est æquiuocum, & à subiecta materia regulatur.*
10 *Ecclesia vna si sola Parochialis existat, cæteræ dicuntur filiales, & adiutrices illius, & sup. à n. 6. ac infrà num. seqq.*
11 *Clausula*, sine præiudicio iurium Ecclesiæ Matrici competentium, *quomodo intelligatur, & sup. à n. 5. vers. neque, & n. 10.*
12 *Ecclesia filialis, vel etiam dismembrata à Parochiali, quatenus dicatur acquisiuisse ius sepeliendi.*
13 *Ecclesia Matrix in dismembratione alterius Ecclesiæ sibi subditæ, potest sibi præseruare ius sepeliendi.*
14 *In Dismembratione Ecclesiæ totum id, quod non est exceptum, in Ecclesiam dismembratam transfertur.*
15 *Præseruatio facta in dismembratione Ecclesiæ intelligitur de alijs iuribus præterquam consequutiuis ad dismembrationem ipsam.*
16 *Dismembratio Ecclesiæ facta cum clausula*, sine præiudicio iurium Matrici competentium, *præseruat ius decimandi.*
17 *Ius decimandi an transeat ipso iure in Ecclesiam dismembratam, vel non, & num. seqq.*
19 *Decimæ prædiales, vel sacramentales quomodo diuersimodè transeant in Ecclesiam dismembratam.*
20 *Ius sepelliendi acquiritur etiam ex consuetudine, & sup. num. 3.*

DECISIO VII.

ECCLESIIS S. Iacobi, & S. Mariæ, quæ Animarum curam in Terra Baroli Tranen. Diœcesis promiscuè exercebant pro-
1 prios, † ac certos limites anno 1594. assignauit Episcopus Synodi Tridentinæ decreto inhærens *in sess. 24. de reform. cap. 13. in fine*, Sum. hodierno Ecclesiæ S. Iacobi *num. 1.* Ideòque prætendente Ecclesia S. Mariæ ius sepelliendi decedentes nulla electa sepultura intrà limites Parochiæ S. Iacobi, adhuc ad se spectare post varia dissidia, super summarijssimo possessorio, assumpta coram A.C. Arcosto, discussione petitorij, fauore Ecclesiæ S. Iacobi sententia prodijt, idemque præuia decisione 2. Decembris 1671. coram R. P. D. meo Priolo, Rota pronunciauit, à cuius deinde sententia interposita iterùm ab Ecclesia S. Mariæ appellatione, Causaque mihi commissa, sententiam Rotalem confirmandam esse Domini responderunt.

Quidquid enim retroactis temporibus disceptari potuisset, certum est ab anno 1594. quo Parochiarum diuisio facta fuit, vnamquamque ex illis Oues proprias cognoscere debere, & quemadmodum Ecclesia S. Iacobi verè Parochialis existit, quod nunquam impugnarunt scribentes pro Ecclesia S. Mariæ, cum concurrant quatuor requisita ad constituendam Ecclesiam Parochialem necessaria,
2 locus † sub certis finibus præfinitum, in quo Populus ei deputatus degat, iuxtà declarationem Dionisij Pontificis, & Toletani Concilij 1. latam *in Canone Ecclesiarum 13. quæst. 1. & in Canon. plures 16. quæst. 1.* cum quibus Trid. Synodus se conformauit *in d. sess. 24. de reformat. cap. 13 in fine.* Exercitium curæ Animarum nomine proprio ad terminos *Text. in cap. extirpandæ 30. §. qui verò de præben.* nomen Rectoris eidem Ecclesiæ Præfecti, *ad text. in cap cùm non ignores 15. illo eodem tit.* & potestas fori pœnitentialis cum correspectiua necessitate recipiendi, & subministrandi Sacramenta, ad celebrem *Text. in cap. omnis 12. de pœnit. & remiss. & in Clem. dudum, vbi notabilis glos. verb. impendant de sepultur.* quemadmodum hæc omnia probantur in dicto Sum. Ecclesiæ S. Iacobi, *n. 1. 7. & seqq.* & concordatis antiquorum Canonistarum sententijs, comprobauit *Staphil. de liter. grat. tit. de qualitate, & stat. benef. à nu. 20. Gomez in reg. de idiom. qu. 11. Gonzal. ad Reg. 8. Cancell.*

Cancell. gloss. 6. à num. 34. Cost. de remed. subsid. remed. 0. in fin. Barbos. de Paroch. par. 1. cap. 1. à num. 27 & dixit Rota in celebri illa *Recanaten. in diuers. par. 2. decis. 52.* quam postea secuta est *in rec. par. 3. dec. 486 num. 2. coram Pen. decis. 1444. à num. 4. coram Coccin. decis. 1887. à num. 10.* repetita *in rec. par. 5. decis. 180. coram Buh. dec. 228. à num. 19. & coram Zarat. decis. 45. num. 47.* repetita *in rec. par. 11. dec. 348 & dec. 53. num. 1. coram eodem.*

Ità paritèr consequutiuum est, vt iure sepelliendi homines intrà suos limites decedentes potiri debeat, quia licèt ius sepeliendi non
3 sit essentiale constitutiuum Parochiæ, † cum ex concessione priuilegio, vel consuetudine alijs Ecclesijs non Parochialibus competere possit, iuxtà *cons. Feder. de Sen. 135. num. 2. Gonzal. dic. gloss. 6. num. 55. Hoied. de incompatib. benefic. par. 1. cap. 13. num. 9. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 9. cap. 3. § Baptismalis. Gratian. discept. 865. num. 14. Barbos. d. cap. 1. num. 20. Rot. d. dec. 52. nu. 27. par. 2. diu. & coram Greg. XV. decis. 387. num. 12. repet. in rec. par. 2. dec. 228. & in rec par. 11. d. dec. 348. in fin.* Est tamen vnum ex consecutiuis ad Parochiã
4 itàvt posita Parochia, † necessè sit ponere ius sepelliendi homines in ea decedentes, qui alibi sepulturam non elegerunt, vel expressè ad terminos *textus in cap. 1. & cap. cum liberũ 6. de sepultur.* & ad explicationem *Text. in cap. placuit 13. quæst. 2. & in cap. fraternitatis 3. de sepultur.* decreuit Bonifacius Octauus *in cap. 2. §.*
5 *si quis illo eodem tit. in 6.* vel tacitè co † quod adsit sepulchrum maiorum quemadmodum exemplo Patriarcharum veteris Testamenti, de quibus *in Genes. cap. 49.* statuit Leo III. *in d. cap. 1. de sepultur.* & refert *Grat. in Canon. Ebron. S. Ioseph 13.* prout his casibus circumscriptis expressè decreuerunt *Innoc. 3. & Alexan. 3. in cap. ex parte 5. & in cap. in nostra 10. de sepultur. in cap. 3. illo eodem tit. in 6. & in d. Clem. dudum illo eod. tit.* Et notant Canonistæ omnes, quos sequuntur *Samuel. de sepult. tom. 1. tract. 8. disp. 2. num. 1. Barbos. de Paroch. par. 3. cap. 26. num. 1. & 33. Riccius. col. 293. par. 4. Francesc. de Eccl. Cathedral. cap. 21. num 25. Fusc. de visit. lib. 2. cap. 2. nu. 8. & 9. Gutter. lib. 1. Canonic. quæst. cap. 30. num. 2. & in celebri decis. Caeberan. 99. num. eodem, Rot. coram Seraph. dec. 1135. n. 1. corã Coccin. dec. 1213. num. 1. & 2. & d. dec. 1887. num. 41. & 42. & 2089. num. 5. & seqq. in rec. par. 11. d. dec. 348. num. 9. & seqq.* Et expressè distinguendo inter constitutiuum Ecclesiæ Parochialis, & consecutiuum ad illam iam constitutam, declarato *cons. Roman. 356. sub num. 3.* dixit *Rot. in diu. par. 2. d. dec. 52. sub num. 34. & seqq. Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 28. num. 54.*

Neque prædictis visa est resistere clausula *saluis iuribus qualitercumque, & quomodocumque Matrici competentibus, Summ. Ecclesiæ S. Mariæ positionis 26. Iunij 1673. coram R. P. D. meo Priolo num. 2.* vel clausula hæc in originali diuisione istarum Parochiarum non reperitur quemadmodum illam hodie impugnant Scribentes pro Ecclesia S. Iacobi, vel quatenùs adsit, non ideò concludit reseruatum fuisse ius sepeliendi in signum subiectionis Ecclesiæ S. Mariæ, vel vti Matrici, quia nullatenùs probatur, vt opus esset ipsam fuisse Matricem respectu huius Ecclesiæ S. Iacobi, quinimò contrarium potiùs desumitur ex dicta diuisione similium, in qua supponitur vtramque Ecclesiam fuisse Parochialem, & promiscuè
6 curam Animarum exercuisse, † quo casu nulla Matrix propriè dici potest cum vnaquæque æqualitèr sit Parochialis, vt supponunt *Tex. in d. Can. Eccl. 13. quæst. & in Canon plures 16. quæst. 1. Concil. Trid. d. sess. 24. de reform. cap. 13. in fine,* & probat expressè *Sayr. Thesaur. cas. conscien. lib. 3. cap. 23. num. 46. vers. & nulla principalitèr, Rot. rec. par. 13. dec. 313. num. 1. 2. & 4.* Quod etiam indicat administratio Sacramenti Baptismatis, vt liber vsque ab anno 1569. confectus, *d. Sum. num. 5.* & Articuli dati ab anno 1586. pro Archiepiscopo Tranen. contra Archiepiscopum Sypontinum probantes Ecclesiam S. Iacobi tunc temporis extitisse Parochialem, *d. Sum. num. 6.* cùm tamen probandum fuisset penès Ecclesiam S. Mariæ olim resedisse curam, & Sacramentorum admini-
7 strationem, † & Ecclesiam S. Iacobi fuisse lapsu temporis ædificatam in adiutorium, & pro maiori Populi commoditate fuisse eo pacto, quo Mater generat filios, iuxtà *gloss. in Clem. 1. vers. Matricem de sent. excom. & in Clem. vnic. de Baptism.* provt requiritur ad hoc, vt
8 Ecclesiæ sint Matrices, † & respectiuè filiales ad terminos *Text. in cap. ad audientiam 3. de Eccles. ad f. in cap. ex transmissa 10. de præscript. in cap. præterea 10. de transact. & in Clem. 1. de senten. excom.* & notant Canonistæ omnes locis adductis, & *in cap. cum contingat, vbi Abb. num. 8. de decim. & in cap. venerabili de verb. signif. Rebuff. de decim. quæst. 6. n. 71. Barbos. de iur. Eccl. lib. 2. cap. 1. num. 21. Francesc. de Eccl. Cathed. cap. 15. num. 167. & seqq.* & benè explicat *Suarez de Relig. lib. 1. cap. 24. num. 2.* & ità loquuntur *Lapus alleg. 66. Ferrett. cons. 36. Rot in rec par. 1. dec. 273. n. 3. par. 4. tom. 1. dec. 607. nu. 3. & par. 3. dec. 397. nu. 1. & 12.*

Ideoque cùm nomen Matricis sit æquiuo-
9 cum, & à subiecta materia reguletur † superioritatem quandam designando exemplo Cathedralium, quæ respectu aliarum Ecclesiarum dicuntur veluti Matrices, ac magistræ totius Episcopatus, iuxtà notata *in d. cap. venerabili de verbor. significat. ibique Abb. n. 2. & in cap. vt singuli, num. 1. de off. Archipresbyteri Rebuff. d. quæst. 6. nu. 6 & 7. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 12. quæst. 13. Barbos. d. cap. 1. num. 20. & seqq. Francesc. d. cap. 15. num. 166. & seqq. Rot. in recentior. par. 1. d. dec. 272. num. 2.* Neque hoc casu in sua stricta significatione nomen hoc accipi possit, consequens est, vt in quadam latitudine, ac impropríetate sumatur; itàvt in casu, in quo plures Ecclesiæ inferiores nullam Parochialitatem habentes, sed ob multitudinem Populi pro maiori commoditate, ac faciliori exercitio Curæ constitutæ sunt respectu Ecclesiæ vnicæ Parochialis, quæ censetur Matrix, &
10 principalitèr † dicuntur quodammodo filiales, & adiutrices, iuxtà hypothesim, quam ponunt *Rebuff. de decim. dicta quæst. 6. nu. 19. Suarez de Relig. lib. 1. cap. 24. num. 1. in fin. Gratian discept. 865. num. 25.* & iuxtà celebre *cons. Oldrad. 67. & Bar. 3.* & in hoc casu emanarunt decisiones

in

in Nouarien. Diuisionis Parochialium 6. Februarij, & 5. Iunij 1662. coram Verospio 16. Martij 1665. coram bo: mem: Emerix sen. 4. Iulij 1666. & 13. Iulij 1668. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & 10. Maij 1669. & 20. Aprilis 1671. coram R.P.D. meo Calataiù.

In casu veró quemadmodum est in præsenti facti specie, in quo plures adsunt Parochiales Ecclesiæ, aliqua Matrix dici potest ob aliquam præeminentiam, & prærogatiuam ius aliquod honorificum præseferentem ratione antiquitatis consuetudinis, vel priuilegij, in
11 quem † sensum præseruatio iurium Matrici competen. accipitur ad terminos *Text. in cap. his, quæ 12. de maiorit. & obed. & in cap. 2. de Cappella Monach. Azor. inst. moral. par. 2. d. lib. 9. cap. 3. in fin. Rot. rec. par. decis. 172. nu. 4.* & probat Decisio in hac Causa emanata *2. Decembris 1671. §. vel quia coram R.P.D. meo Priolo.*

Verùm etsi filialis hæc Ecclesia S. Iacobi dici potuisset ex dismembratione tamen ab Ecclesia S. Mariæ consentiente Rectore, ac auctoritate Episcopi, iusta ex causa facta, quatenùs prædicta diuisio limitum pro dismem-
12 bratione accipi deberet,† diceretur adhuc iura Parochialia intrà limites sibi assignatos exercibilia, & consequentèr, ius sepelliendi acquisiuisse, iuxtà *Text. cum ibi notat. in dicto cap. ad audientiam de Eccl. ædifican. & in Conc. Trid. sess. 21. de reform. cap. 4.* & plenè contuluit *Ancaran. inter cons. Calderin. cons. 2. de decim.* & in his terminis prosequitur *Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 28. num. 53. Rebuff. de decim. d. quæst. 6. nu. 23. Rot. in rec. par. 1. d. dec. 272. n. 2. & par. 13. dec. 313. num. 3. & 4.*

Et licèt potuisset reseruare sibi EcclesiaMa-
13 trix in signum subiectionis ius† hoc sepelliēdi, vel similia, ad terminos *Text. in d. cap. ex transmiss. 10. de præscript.* id tamen debet expressè facere, iuxtà doctrinam *Butr.* concludentis per exempla exoneratis *in dicto cap. ad audientiam num. 12. de Eccles. ædifican. Lotter. de re benef. lib. 10. quæst. 28. num. 53. Rot. in recent. par. 1. decis. 376.* Aliàs omne id, quod non est
14 exceptum, † in dismembratam Ecclesiam translatum dicitur, vt explicat *Rot. in rec. par. 3. decis. 682. num. 2.* & præseruatio illa intelligitur
15 de aliis iuribus † præterquam consequutiuis ad Parochiam ex natura ipsa actus dismembrationis superiùs expressæ concessis, quæ in subsequenti præseruatione ad euitandam cōtrarietatem regularitèr non comprehenditur ex doctr. *Bartol. in l. fin. § idem quæsiuit, ff. de condit. insert. Paris. cons. 16. num. 30. & cons. 70. nu. 12. vol. 1. Menoch. cons. 7. nu. 57. vers. responderi Gomez de iur. quæsit. non tollen. qu. 1. ad fin. Giouagn. cons. 8. num. 156. cons. 9. num. 89. & cons. 10. num. 6. vol. 1. Rot. coram Reuerendiss. Royas decis. 139. in fin. repetit. in rec. par. 9. dec. 23. coram Dunoz iun. dec. 352. num. 10. 640. in fin. & 659. num. 8.* & comprobat *decis. R. P. D. mei Prioli, §. nec iura autem, & §. seq.*

Decisiones autem in Mediolanen. Decimarum coram Innocentio X. impress. *in rec. par. 1. decis. 419. num. 3. & 448. num. 1.* quibus nituntur *Barbos. de Paroch. par. 1. cap. 28. §. 2. sub num. 19.* & alij in contrarium adducti firman-
16 tes in † dismembratione Ecclesiæ sub indefinita clausula *sine præiudicio Iurium Matricis*, censeri inclusum, ac præseruatum ius decimandi, procedunt attenta peculiari natura ipsius iuris decimandi, circà quod licèt olim in intelligentia *Tex. in d. cap. ad audientiam de Eccl. ædific.* variæ, & incertæ fuerint Canonistarum sen-
17 tentiæ, An ipso iure transiret † ius hoc in Ecclesiam dismembratam quotiescumque certi fines ei constituti sunt, quos reassumunt *Zabarell. cons. 26. sub num. 3. & seqq. Abb. cons. 58. ad fin. par. 1.* & latè *R.P.D. Fagnan. in cap. cum contingat à num. 31. ad 42. de decim.* hodie tamen attenta nouissima dispositione Synodi Tridē-
18 tinæ *sess. 21. de reform. cap. 4.* † magis pronum pro negatiua sententia magnorum Tribunalium Iudicium extitit, provt resoluit Congregatio Concilij, ad quam causam remiserat *Rot.* dubitans de contraria sententia, quam promissa fuerat *in recen. par. 1. decis. 178 in fin. & par. 3. decis. 438. num. 3. & 4. 556. & 666. & 682. num. 1. & 2. & par. 4. tom. 1. decis. 413. num. 6. & in Mediolanen. de Carlatio coram Martino Andrea decis. 50.* vt testantur *Monet. de decim. cap. 7. sub n. 30. Barbos. d. §. 2. sub n. 19. & in collect. ad Conc. Trid. sess. 21. cap. 4. de refor. n. 16. Lotter. de re benef. d. l. 1. quæst. 20. num. 109. R.P.D. Fagnan. in d. cap. cum contingat num. 51. in fin. de decim.* qui testatur se tempore huius controuersiæ Congregationis Concilij à secretis fuisse, & deindè recedens à prædicta *decis. Martini Andreæ 59.* approbauit postmodùm *Rot. in rec. par. 4. dec. 497. in Mediolanen. decimarum S. Donati 3. Iulij 1617. & 29. Ianuarij 1618. coram Pirouano*, quarum secunda est *in recent. par. 4. tom. 1. decis. 607. in Leodien. Parochialis de Spà 5. Maij 1627. coram eodem*, & distinguendo decimas sacramentales à prædialibus *coram Bich decis. 48. num. 20. & 21. in rec. par. 12. decis. 13. in fin. coram Ninot decis. 1. num. 2.* & cum hac distinctione, vt decimæ sacramen-
19 tales transeant ipso iure, † prædiales verò non sine Episcopi expressa assignatione Congregationis Concilij mentem explicans idem *R. P. D. Fagnan. in d. cap. cum contingat num. 52.* & nouissimè dixit *Rot. in Hyspalen. Decimarum 27. Nouembris 1671. in principio coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Quoverò ad contrariam consuetudinem,
20 ex qua † hoc ius sepeliendi acquiri probat *Text. in cap. de 4. de præscript.* optimè respondit *decis. R. P. D. mei Prioli à §. minus allegari vsque ad fin.* cum qua Domini transierunt.

Et ità altera parte audita, altera sępiùs monita, diùque expectata.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sac. Rotæ Decano.

Bononien. fideicommissi de Ghislerijs.

Lunæ 16. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Immissionem pro toto fideicommissarius consequi prætendebat, quam possessor pro sola

portione habita ab vno ex grauatis restituere conabatur; Sed cùm ille possideret totum, ad totum pariter condemnatus est nulla habita ratione ratæ, ab altero ex grauatis obtentæ, quia actum erat actione reali, quæ semper persequitur rem penes quemcumque illa sit.

SVMMARIVM.

1 *Laudum pronunciatum, & restrictum ad certa bona, vltra illa extendi non potest.*

2 *Fideicommissum in ea quantitate, quo liquidatum est pro vno fratre, ad eandem quantitatem ascendere debet pro alio fratre.*

3 *Fideicommissum reciprocum lineale totum ad vltimum superstitem spectare debet.*

4 *Immissio pro toto datur etiam contra vnum tantum ex pluribus grauatis, si totum possideat.*
Amplia etiam contra tertium, quamuis habentem solam causam ab vno solum ex iisdem grauatis ibidem, & num. 2.

5 *Diuisio bonorum fideicommissi, si non constat de contraria voluntate diuidentium, præsumitur facta pro sola partitione, non autem pro renunciatione eiusdem fideicommissi.*

6 *Identitas bonorum fideicommissi probatur ex descriptione à testatore in testamento facta.*

7 *Identitas bonorum fideicommissi probatur ex narratiua Breuis Apostolici contra narrantem, & habentem causam ab illo.*

8 *Domus, & Palatium dicuntur synonima, & quando.*

9 *Immissio fideicommissario non retardatur exceptione melioramentorum, nisi illa fuerint concludenter probata.*

10 *Melioramenta compensantur cum fructibus perceptis à die motæ litis.*

11 *Fructus à possessore percepti lite pendente restituendi sunt.*

DECISIO VIII.

Coram me in hac causa duæ emanarunt decisiones, in quarum prima edita sub die 23. Ianuarij 1671. * Reuerendissimo Domino Francisco Mariæ Ghislerio olim Episcopo Imolensi concessa fuit Immissio ad integra prædia sita in cõmuni S. Augustini tamquam subrogata loco Palatij particulari fideicommisso à Francisco suppositi, & ad illius fauorem purificati. In secunda verò sub die 2. * Maij proximi præteriti reformando antecedentem resolutionem dictum fuit Immissionem competere dumtaxat pro rata lib. 3250. quamobrem reuocatis hodie ad trutinam ambabus decisionibus præponderarunt fundamenta primæ, in qua persisten. esse Domini dixerunt.

Supposita enim existentia fideicommissi, illiusque purificatione, ac bonorum identitate, de quibus late in vtraque decisione, visum fuit in facto ex nouiter deductis non subsistere suppositum, quod fideicommissum in totũ non excederet lib. 13. m. nam Franciscus Testator heredem scripsit Virgilium eius filium, qui duos genuit filios, nempe Franciscum, & Bonapartem, ad quos pro virili mortuo Patre bona fideicommissaria deuenerint; verùm quia filiis Bonapartis, eo quoque defuncto in Communione viuere non placuit diuidere volentes compromiserunt in Laurentium de Pinu, & Galeatium Maluasiam, qui licet laudauerint fideicommissum non excedere lib. 13. m. tamen eorum laudum non nisi super medietate obuenta Bonaparti eorum genitori cecidit, vt liquet ex tenore ipsius laudi ibi. *Dicimus stantibus listis, & summis manu ipsarum partium subscriptis portionem subiectam fideicommisso detractis detrahendis fore, & esse quantitatis, & summæ quoad descendentes olim D. Bonapartis lib. 13. m. bononien. monetæ currentis æqualiter diuiden. inter filios dicti Bonapartis.* Ex quibus cum res pateat ad euidentiam fuisse actum de sola rata Bonapartis inter eius filios diuiden.
1 laudum vltra illam extendi non potest *l. cum dilectus de arbitr. l. non distinguemus §. de eff. ff. de recept. arbitr. Menoch. conf. 381. num. 11. Rota decis. 44. num. 56. coram bon: mem. Bichio*, & totum fideicommissum esse lib. 26. m. dum portio vnius ex duobus fratribus liquidata fuit in
2 lib. 13. m. pernecesse, ad tantundem debet ascendere rata alterius, cum inter fratres seruari debeat æqualitas *l fin. C. commun. vtriusq. Iudicis l. Illud C. de collat. Soccin. Iun. conf. 160. num. 20. lib. 2. Rota in Auximana donationis 18. Iunij 1668. §. huius autem coram Reuerendiss. D. meo Beuilaqua Almæ Vrbis Gubernatore.*

Corruit etiam alterum motiuum vltimæ decisionis, quæ calculando totum fideicommissum in solis lib. 13. m. firmat Dauios possessores bonorum vtpote causam habentes ex quatuor abnepotibus fideicõmittentis pati nõ posse Immissionem in his bonis subrogatis loco Palatij, nisi pro quarta parte tangente eorum auctorem, non autem pro reliquis, quoniam agitur de Fideicommisso particulari reciproco de linea ad lineam inter omnes voca-
3 tos, de quibus cum solus supersit Reuerendissimus Episcopus, fideicommissum integre ad ipsum spectat *Zanch. in l. heredes mei §. cum ita par. 6. num. 206. ff. ad Trebel. Ruin. conf. 109. num. 6. lib. 2. Peregr. conf. 62. num. 24. lib. 1. Menoch. præsumpt. 62. num. 12. lib. 4. Intrigliol. de subst. cent. 2. quæst. 83. num. 23. Rota decis. 386. n. 8. par. 2. diu. & in Firmana Fideicommissi 16. Aprilis 1663. §. vltimo coram bon: mem. Cardinali Vicecomite.*

Propterea sufficit Reuerendissimo Episcopo ad obtinen. Immissionem, quod integra bona possideantur à Dauiis nulla habita consideratione, an ipsi ab vno tantum, vel ab omnibus grauatis causam habeant, maximè quia non agitur actione personali, sed reali ad bona; proinde solum attenditur quid, & quantũ cadit sub fideicommisso, cuius vigore petitur
4 immissio, cum actio realis Immissionis detur pro toto etiam contra vnum tantum ex pluribus grauatis, si totum possideat *Roderic. Suarez in l. quoniam in prioribus ampl. 7. num. 4. C. de inoff. testam. Mangil de euict. quæst. 112. num. 10. cum seqq. Gratian. discept. 16. num. 10. cum seqq. Ciriac. contr. 120. num. 11. & 12. Rota decis. 185 num. 16 vers. vltra quod coram Buratto.*

Nec ex diuisione facta in vim dicti laudi

fuit renunciatum fideicommisso, quia inter responsiones alias datas potissima est, quod ipsum laudum, ad quod diuidentes se expresse retulerunt, aperte præseruauit iura fideicõmissi ibi -- *Cui fideicommisso non intendimus aliquo modo præiudicare quoad filios, & descendentes, sed perpetuo debere inter eos vigere modo, forma, & tenore, ac temporibus, de quibus in Testamento dicti*
5 *Francisci* -- Et regulare est, quod diuisio bonorum fideicommissariorum quando non constat de contraria voluntate diuidentium, præsumitur fieri pro simplici partitione ad euitandam communionem, ex qua oriri solent discordiæ, non autem vt per eam fideicommisso renunciatum censeatur, vt aduertit *Fusar. de subst. quæst. 593. num. 6. Bellon. de Iur. accresc. cap. 10. quæst. 29. num. 20. cum alijs in prima decis. huius causæ §. sed Domini, & in secunda §. hoc posito.*

Quod autem Palatium, in cuius locum mediante Breui fuerunt suffecta bona, de quibus agitur, fuerit possessum à Testatore non
6 fuit dubitatum, tum quia in eius Testamento illud cum finibus expressè descripsit asserens illud fuisse à se fabricatum magnis impensis, & laboribus, vt dixit *Rota in Placentina bonorum primo Aprilis 1660. §. nec visum coram R.P.D. meo Priolo, & in Meleuitana Bonorum 20. Februarij 1669. coram Reuerendissimo Beuilaqua,* tum ex literis Apostolicis Iulij tertii, in quibus ad
7 instantiam Virgilij narratur Palatium esse suppositum Fideicommisso Francisci, quæ assertio probat contra ipsum, & causam ab eo habentes, vt fere in casu responsum fuit *in decisione 181. num. 34. vers. tollitur coram bo: mem: Cardinali Celso,* nec visum fuit consideratione dignum, quod Testator Fideicommisso subiecerit domum, non autem Palatium, quoniam
8 hæc, habita fuisse pro Synonimis doctum fuit ex dd. literis Iulij tertij Ibi -- *Domum seu Palatium,* & ex ipsomet Instrumento venditionis ibi -- *vnum Palatium, seu vnam Domum* Summario Reuerendissimi Episcopi præteritæ positionis *num. 3. & 4.*

Tandem non subsistit Testatorem possedisse paruas domunculas, easque Virgilium, mediante incorporatione alterius Domus à se emptæ in Palatium redigisse, quia si aliqua posset considerari ampliatio, ad melioramenta
9 ta reduceretur, † quæ sine præcedenti liquidatione antiqui Status, & impensi, ac meliorati Immissionem fideicommissario non impediunt, vt firmant ambæ decisiones, præsertim cum nulla de incorporatione detur iustificatio, & domus empta à grauato exprimitur in dd. literis Iulij Tertij dubitatiue per dictionem -- *forsan* -- non autem certitudinaliter incorporata, cumque Palatium venditum fuerit pro lib. 15600. & inuestimentum in his bonis factum sit pro libris 13104. hinc lib. 2496. integrantes valorem Palatii, nedum æquant valorem domus emptæ à grauato pro libris 1500. sed etiam aliorum melioramentorum; quatenus iustificarentur, † quæ vlterius com-
10 pensanda venirent cum fructibus lite pen-
11 dente perceptis, † qui restitui debent actori *l. sumptus ff. de re iudic. Rota decis. 547. num. 22. par. 5. rec. & decis. 670. num. 19. coram bon. mem. Bichio.*

Et ita vtraque, &c.

Decisiones in hac causa emanatæ ambæ sunt impressæ in præcedenti parte 17. vbi sunt in ordine decis. 25. & dec. 307.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Regien. Consortij.

Lunæ 16. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Rursus prætendebatur arbitrium fuisse concessum in admissione ad præsens Consortium, quod tamen iterum denegatur, & necessitas eligendi deciditur, posteaquam quis suas qualitates pro eadem admissione necessarias concludenter probauerat, quæ cum principaliter in illius Ciuilitate consisterent, quam plura de ea, & habitatione in aliquo loco deducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Natus in Ciuitate, vel in Terra dicitur qui natus est in vicis eiusdem Ciuitatis, & Terræ.*
2 *Vxor quamuis alibi nata, tamen per matrimonium, efficitur de origine, & incolatu sui viri.*
3 *Filius natus ex patre originario, & matre extera, dicitur verè natus ex parentibus originarijs.*
4 *Ciuis præsumitur habitasse in loco suæ ciuilitatis.*
5 *Ciuis esse dicitur qui fuit admissus ad honores, & gradus solis ciuibus conferri solitos.*
6 *Habitasse in aliquo loco semper dicuntur qui causa matrimonij, studij, vel huiusmodi quandoque absentes fuerunt animo reuertendi.*
7 *Testibus adminiculatis, & præsumptione iuris, ac verisimilitudine munitis magis creditur, ijque semper præferuntur alijs.*
8 *Testis vnicus de facto proprio plenè probat maximè si est adminiculatus & præsumptionibus ac verisimilitudine munitus.*
9 *Habilitas personæ pro admissione ad Consortium vel Collegium probatur ex simili admissione suorum fratrum.*
10 *Eligentis arbitrium excluditur si Statutum, vel Constitutio mandat eligi per modum imperatiuum & num. seq.*
11 *Modus imperatiuus includit necessitatem non autem importat arbitrium, & num. 10.*
12 *Constitutio, vel Statutum ad vnguem seruari debet à suis ministris, & officialibus.*
13 *Qualitates habens, licet fuerit reiectus habetur pro admisso.*
14 *Clausula* non aliter, nec alio modo *formam inducit.*
15 *Relatum inspicitur, non referens & quando.*
16 *Substantia dispositionis attenditur non contex verborum.*
17 *Electionis verbum vbi certas qualitates habere debet accipitur impropriè, & non arbitrium, sed necessitatem importat & sup. à num. 10.*

18 *Statuti vnum capitulum separatum, & diuersum non extenditur ad aliud.*

19 *Capitulum Statuti seruari debet prout iacet.*

20 *Statutum mandans aliquem eligi sub certis tamen qualitatibus, non defert arbitrium in eligente, sed necessitatem importat.*

21 *Arbitrium à Constitutione eligentibus concessum, importat necessitatem eligendi posteaquam aliquis fuit admissus ad suas qualitates probandas.*

22 *Arbitrium reiectionis dependere debet à iusta, & legitima causa.*

23 *Iuris Conclusiones quamuis vera in abstracto non admittuntur in casu legis, vel Statuti particularis.*

24 *Ex diuersis non fit illatio & supra num. 18.*

DECISIO IX.

IVxtà decisa 26. Iunij 1671. * & 30. *Maij* 1672. tertiò respondit Rota, Mauritium esse admittendum in Consortio Præsbyterorum Herberiæ, siuè natus sit in Territorio, siue in ipsa Terra Herberiæ, ex quo habet iuxtà vtrumq; casum qualitates à Constitutione Consortiali requisitas, originalitatis Parentum ex eadem Terra, eorundemque decennalis habitationis in eadem per decennium continuum ante illius ortum.

Habet siquidèm Mauritius, secundùm vnũ ex casibus Constitutionis, parentes originarios Herberiæ, nàm Marius Pater etsi natus in
1 Villa SS. Faustini, & Iouitæ, † quia tamèn hæc est de vicis Herberiæ, dicitur natus; in dicta Terra Herberiæ ex *tex. in l. qui incontinentibus 147. ff. de verb. signif. l. qui ex vico 30. ff. ad municipal. Peregr. cons. 102. num. 5. lib. 1. Capic. Galeott. contr. 20. num. 19. lib. 2.* & alijs *in dec. anni* 1671. *§. consideratus, & c. anni* 1672. *§. probauit si quidèm.*

2 Prout Helena illius Mater, quamuis Parmę nata, † attamèn per matrimonium ab ea contractum cum Mario originario Herberiæ effecta est de origine, & incolatu mariti, adeò verè. & propriè per *tex. in l. Imperatores 18. §. item rescripserunt ff. ad municip. l. fin. C. de incol. lib. 10. glos. in l. origine 4. in princip. C. de municip. & origin. lib. 10.* & alijs *in dec. anni* 1671. *§. Helena verò, &* 1672. *§. probauit siquidem*, vt
3 Mauritius, & reliqua proles † nati dicantur ex veris parentibus originarijs Herberiæ *l. 1. §. sed etsi Patre, ff. ad municip. & in dd. decisionibus anni* 1671. *&* 1672. *§§. vbi supra*. In quibus ampliùs firmatur appellatione Patrum in hac hypothesi veriùs matrem non contineri, sed tantùm Patrem, ideoq; in ordine ad matrem ex abundanti huiusmodi probationem fuisse deductam.

Secundùm verò alterum casum Constitutionis natorum in ipsa Terra probauit Mauritius eorundem Patris, & Helenæ decennalem habitationem in eadem antè eius natiuitatem ex pluribus Testibus *prat. sum. num. 3. & 4.* adminiculum veritatis assequentibus, ex filibus baptismi trium filiorum procreatorum; in ipsa Terra ab anno 1617. per totum annum 1634. in quo natus est Mauritius *d. sum. nu. 5.*
4 & à præsumptione iuris, † secundum quam Ciues habitasse censentur in loco eorum ciuilitatis, de qua *Rimin. Iun. cons. 15. num. 123. vers. tanto magis Cæsar. de Graff. decis. 17. num. 1. de probat.*

Tantò fortiùs, quia Syndici, & Cancellarij eiusdem Terræ testati sunt Marium Patrem, Antonium Auum, & reliquos de hac familia continuò possedisse bona in ipsa Terra, soluisse collectas tanquàm Ciues, subiuisse onera realia, & personalia, ac gessisse munera magistratus, Thesaurarij, ac Iudicis Viarum *prat.*
5 *sum. num. 1.* † ex quibus non solùm probatur Ciuilitas horum in Terra Herberiæ, vt de admisso ad honores solis Ciuibus conferri solitos *Merl. decis. 63. num. 20.* verùm etiam continua habitatio, licèt quandoque Marius fuerit absens ex causa tamen non perpetua, sed accidentali studiorum, matrimonij, & officiorum, retento semper animo Herberiam repetendi, prout indicat Domus aperta in ea relicta cum familia, bonis stabilibus, & mobilibus, ac factum positiuum reuersionis, & obi-
6 tus in illa, † talitèr enim absentes dicuntur continuò in ipsa Terra habitasse verè, & propriè, non per fictionem, quamuis quoad Matrem, vt supra dicebamus, huiusmodi probatio sit superflua, vt latè firmatur *in decis. anni* 1671. *§. & etiam esto, &* 1672. *§. nec Testes* & in terminis latè comprobat *Cephal. cons. 528. n. 81. vers. quibus tamèn non obstantibus & seqq. ferè per tot. lib. 4.*

Quidquid in contrarium dixerint Testes Consortialium, quia vltrà conciliationem relatam in *dec. anni* 1671. *§. nec obstant.* Censuerunt Domini deferendum esse potiùs Testibus Mauritij tot vrgentibus præsumptionibus, & verisimilitudinibus adminiculatis, † quibus
7 stantibus etiàm vnicus Testis fuisset sufficiens *Merl. decis. 114. num. 18.* maximè si, prout hic,
8 † deponeret de facto proprio *Ias. cons. 77. n. 4. vol. 3.* Quinimò omnium fides augeri visa est ex admissione iam facta à Consortio duorum
9 fratrum germanorum Mauritij, † quæ vtiquè sine decennali habitatione Parentum, seu eorum originalitate non successisset ad *Rotam in Melenitana Habitus 20. Maij* 1670. *§. hecq; Antonij coram R. P. D. meo Emerix*, reiecto iterùm quod fuerint admissi ex gratia, ex quo solidæ visæ sunt Dominis responsiones datæ epistolæ, & vnico Testi ad hunc effectum adductis in vtraque decisione *anni* 1671. *§. quæ omnia, &* 1672. *§. in qua sententia*, cum quibus etiàm hodiè transierunt.

Suffulto igitur Mauritio qualitatibus a Constitutione requisitis, non possunt illi Consortiales denegare admissionem sub prætextu liberi eorum arbitrij, illud etenim literalitèr
10 excludit † ipsamet Constitutio mãdans, quod in Terra natus recipiatur, quodque nati in Territorio in Consortium admittantur, per tempus imperatiui modi præceptum, ac necessitatem includentis, vt in specie *glos. in l. hi penès quos 4. verb. recepta C. de Agric. & cens. lib. 11.*
11 † & de modo imperatiuo præter adductos in vtraque *dec. anni* 1671. *§. probatis, &* 1672. *§. ex his igitur. Alexgrad. cons. 58. num. 54. in princ. vers. illud enim verbum. libr. Rota decis. 210. num. 11.*

rum. 11. par. 14. recen. Bich. decis. 545. num. 6. & 7.
Ideoque cùm hanc Constitutionem adamus-
12 sim† seruare tenerentur, vt alijs relatis dixit
Rot. decis. 68. num. 1. par. 12. rec. Mauritius quam-
13 uis ab eis reiectus, † stãtibus qualitatibus pre-
dictis, habetur pro admisso, iuxta deducta in
d. dec. 68. num. 3. & in Ciuitatis Plebis Capellaniæ
23. Iunij 1668. §. in hoc statu coram Eminentissimo
Carpineo.

Non obstante, quod in natis in ipsa Terra
receptio negatiuè præcipiatur ibi: *non aliter,*
nec alio modo recipiatur, quia vltra quod sub-
sequens admissio natorum in ipso Territorio
est simpliciter affirmatiua ibi: *In consortium*
admittantur. Animaduerterunt iterum Domi-
ni prędicta verba negatiua vti posita post enu-
meratas, & designatas qualitates admittendo-
rum non qualificare actum ipsum admissio-
nis, ita quod ille dici debeat simpliciter nega-
tiuus, sed formam, hoc est, quod sine dictis
qualitatibus ad receptionem non deueniatur,
vt innuit Constitutio ibi: *electio facta absque*
14 *requisitis prædictis ipso iure sit nulla*, † & ipsa ne-
gatiuæ natura non aliter, nec alio modo for-
mæ inductiua, vt respondet *decisio anni 1672.*
§. ex his vers. obstante, & Cephal. cons. 118. num. 13.
lib. 1. Roland. à Vall. cons. 43. num. 12. lib. 2. Surd.
cons. 246. num. 20. lib. 1. Barbos. claus. 81. num. 8. Du-
noz. Iun. dec. 925. num. 4.

Minus resistit, quod in controuerso capi-
tulo admissio denominetur electio, quæ de-
bet esse libera, quia talis denominatio fit in
vltima illius periodo per modum quendam
implicitum relationis ad idem capitulum: vn-
de potius attendi debet, quod in toto illius
contextu per modum præcepti ordinatur,
quàm enunciatiuè dictum in referente ex re-
15 gula, † quod relatum inspicitur non referens,
cuius expressio censetur erronea. *Cels. dec. 168.*
num. 8. & in specie quod dispositionis substan-
16 tia attendatur, † non verborum cortex, etsi
substantiæ contrarius, pluribus firmauit *Rota*
in Neapolitana Hæreditatis 9. Maij 1672. §. quo ve-
rò vers. etiam si verba, coram Reuerendissimo Deca-
no. Et sic stantibus qualitatibus prædictis ele-
ctioni propriè sumptæ aduersantibus ver-
17 bum *electio* † intelligitur impropriè acceptũ
juxta qualitates relati per ea, quæ ponderat
Rot. dec. 281. num. 16. & 17. par. 14. rec.

Sicuti non subsistit, quod admissio fieri
debeat per scrutinium, ac vota secreta liber-
tatem præseferentia; quia tale quid non le-
gitur in controuerso *capitulo 12.* sed tantum
in decimosexto, in quo diuersa tractantur,
respicientia scilicet gubernium, & admini-
strationem rerum Consortij ibi. *Vt admini-*
stratio Consortij rectè semper fiat, & res ipsius abs-
que vllo respectu humano libere gubernari possint,
18 vnde ad hoc diuersum†, & separatum capi-
tulum extendi nequit. *Bero. cons. 224. num. 31.*
19 *lib. 2. Cerill. dec. 265. num. 3.* † sed controuer-
sum prout iacet sine specificatione scrutinij,
& votorum debet ad vnguem seruari. *Bald.*
cons. 293. num 1. vers. in contrarium videtur lib. 1.
Rimin. Iun. cons. 497. num. 26. lib. 5. in pundo
Corn. cons. 126. num. 7. vers. dicens quod lib. 3. Rot.
dec. 296. num. 1. par. 10. dec. 84. num. 8. par. 11. rec.

Et licèt in eodem iniungatur Consortialibus,
quod informationem capiant circà qualita-
tes admittendorum, non ideo, post illas ca-
ptas, & verificatis qualitatibus Consortiales
20 habent arbitrium sic qualificatum† non ad-
mittendi, vt in terminis statuti non admit-
tentis, nisi habitis prius informationibus,
dixit *Rot. dec. 167. num. 33. vers. itaq. par. 1. rec. Se-*
raph. dec. 355. num. 1.

Refugium hodie propositum, quod aga-
tur de admittendo Rectore, pro quo Con-
stitutio tribuit arbitrium Consortialibus, non
prodesse dixerunt DD. quia arbitrium in hoc
casu versatur in recipiendo Rectore Ecclesiæ
Sanctorum Blasij, & Domni, in qua coadu-
natur Consortium, quamuis non sit origi-
narius, sed exterus ibi: *Ad recipiendum Recto-*
rem non originarium sit in arbitrio, &c. & sic an
velint illum admittere à principio ad pro-
bationes faciendas circa qualitates, non au-
tem quod possint eundem non recipere in
Consortium sine causa, postquàm ad proba-
tiones faciendas admiserunt, easque iustifi-
cauit, ex hoc enim oriri posset suspicio, quod
par non esset dignitati Consortij; & aliquo
21 vitio laboraret, † quod nè sequatur, arbi-
trium, quod ab initio liberum esse poterat,
debet ratione coarctari, & restringi, vt sine
causa quis non lædatur, vt egregiè in termi-
nis *Rota coram Merlin. decis. 882. num. 19. & 20.*
Coccin. decis. 215. num. 12. & seqq.

Vnde benè congruit huic sententiæ facul-
tas reiiciendi Consortiales ad actum deducta
contra vnum ex Consortialibus, quia non
fuit libera, sed ex causa delicti ab eo perpe-
trati contra idem Consortium, *prat. Summ.*
22 *eiusdem num. 1.* & sic cum† iusta, & legitima
causa, à qua arbitrium reiectionis dependet,
iuxta *d. decis. Coccin. 215. num. 14. & 15.*

Ponderationes denique in abstracto, & su-
23 per mero articulo iuris † non admiserunt
Domini in concursu huiusmodi particularis
legis Consortij coactiuæ iuxtà dictum *Bald.*
vbi statutum loquitur serua statutum in l. 1. in fine
C. de arbitr. de quo *Cyriac. contr. 551. num. 11. &*
seqq. sicuti non applicari dixerunt exempla
Congregationis Patrum Oratorij, & aliarum
Communiarum, de quibus non fuit iusti-
ficatum, quod consimili instituto coacti-
24 uo gubernentur, † nè aliàs ex diuersis fie-
ret illatio contra *textum in l. Papinianus ff. de*
minor. Vnde ex his, & alijs deductis in bi-
nis decisionibus, pro tertia vice in decisis per-
manserunt.

Vtraque &c.

Decis. in hac Causa emanatæ impressæ sunt in præce-
denti parte 17. decis. 95. 183. & decis. 327.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Romana Testamenti.

Luna 16. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Nullum declaratur testamentum filijfamilias Clerici, quia de validitate Clericatus dubitatum est, tamquam ille ordinatus ab alio Episcopo, quinimo etiam extra suum territorium, hinc deducuntur plura de priuilegijs eiusdē clericatus, & requisitis illius, & alia ex sequenti Summario videndis.

SVMMARIVM.

1 *Filius familias non potest testari, nec etiam de consensu patris, & num. seqq.*

2 *Filius familias clericus etiam sub patria potestate constitutus propter eius clericatum testari permittitur, & num. seqq.*

3 *Clericatus obtentus sine literis dimissorialibus sui ordinarij, imprimet caracterem, sed non tribuit exercitium & priuilegia clericatus.*

4 *Episcopi assertioni non creditur, si non est Ordinarius loci, vel personæ de quibus assertionem facit.*

5 *Assertio sola non sufficit, etiam Episcopi vbi agitur de præiudicio tertij.*

6 *Literarum dimissorialium, exhibitio quando sit necessaria, vt detegatur quo tempore fuerint concessæ.*

7 *Episcopus vigore dimissorialium alterius episcopi, quando possit ordinare extra propriam Diœcesim.*

8 *Factum nudum probare non sufficit vbi illius validitas necessaria est.*

9 *Validitas actus ex sola præsumptione, resultans non sufficit in præiudicium tertij, sed plena probatio exigitur.*

10 *Clericatus priuilegia requirunt etiam habitum & tonsuram, & quod quis de mandato Episcopi alicui inseruiat ecclesiæ, & num. 19.*

11 *Beneficium* cap. Clericus de solut. *non suffragatur clerico, nisi deferat etiam habitum & tonsuram, & quod alicui inseruiat ecclesiæ.*

14 *Habitum clericalem non dicitur detulisse qui propter doctoratum illum simpliciter gestat.*

15 *Tonsura simul cum habitu clericali requiritur, vt quis priuilegijs clericatus fruatur, & sup. num. 14.*

16 *Coniectudo aduersus Concilium & Decreta Emin. Vicarij non attenditur.*

17 *Protonotarij apostolici quando vltra Protonotariatum etiam iuramentum fidelitatis, & professionem fidei probare teneantur.*

18 *Clericus protonotarius vt gaudeat priuilegijs clericatus non tenetur inseruire Ecclesiæ.*

20 *Testamentum fuisse metu factum ex confessione testatoris probatur.*

21 *Metu factæ dispositiones defunctorum à legibus improbantur.*

22 *Legata debentur in vim pacti si testamentum alioquin nullum fuerit ab herede approbatum.*

23 *Testamentum nullum agnitum ab executore testamentario, vel à procuratore sine mandato non præiudicat heredi.*

24 *Agnitio testamenti nulli non præiudicat heredi nisi probetur certa & indubitata scientia inualiditatis illius.*

25 *Scientia inualiditatis testamenti vbi requiritur necessaria est tam facti, quam iuris.*

26 *Scientia cessante, consensus deficere dicitur.*

27 *Agnitio testamenti nulli facta ab vno ex heredibus, non præiudicat alijs.*

DECISIO X.

INVALIDITATEM à Iure Ciuili sancitā in testamentis filiorum familias sub patria
1 potestate constitutorum, † quamuis patres testari permiserint in *l. qui in potestate 6. ff. de Testam. l. tam is 25. § filius familias ff. de mort. caus. donat. l. Senium 3. in fine, ibique gloss. litera M. & l. nemo 11. C. qui Testam. fac. poss. §. primo Instit. quibus non est permiss.*

Canonum beneficio illi de Moreaú crediderunt exclusam in Testamento Adriani filij
2 familias, & sub patria potestate † constituti propter eius Clericatum, *ex text. in cap. quia nos 9. de Testam. in l. sacrosanctæ 33. & auth. Presbyteros C. de Episc. & Cleric.* Contrarium tamen Dominis visum est in tribus prioribus resolutionibus, & etiam hodie ob defectum Clericatus, & requisitorum Concilij copulatiuè necessariorum, ac etiam liberæ voluntatis in actu testandi.

Propter defectum Clericatus, quia fuit minus validè collatus ab Episcopo Ioppen. qui non erat Ordinarius Adriani, sine literis dimissorialibus Archiepiscopi Rhemen. proprij
3 Ordinarij, † sine quibus licèt illi fuerit character impressus, non ideò translatum fuit exercitium, ac priuilegia Clericatus *Sac. Concil. Tridentinum sess. 14. cap. 2. in fin. de reformat. Gabr. cons. 180. num. 6. vol. 1. Sanchez cons. moral. lib. 7. cap. 1. dub. 20. num. 14. & 15. Rota decis. 714. num. 1. par. 1. diuers. Caputaq. decis. 126. num. 1. & 2.* cum alijs in decisionibus adductis.

Nec obstat assertio Episcopi Ioppen. quod ordinauerit vigore literarum Dimissorialiū;
4 quia vltra † quod huic assertioni, super qua fundatur potestas Ordinarij, qui proprius Ordinarius non est, standum non esse tradunt *Crauet. cons. 104. num. 5. vol. 1. Pen. decis. 485. nu. 4.* Præsertim quia ex eius admissione, conualidato Clericatu Adriani, in consequentiam veniret, quod in ipso puncto, & momento ordinationis fuisset à Canonibus habilitatus ad ita postea testandum cum ingentibus legatis in præiudicium patris, & fratrum, qui aliàs ea non admissa, & sic deficiente ordinationis validitate in vniuersis eius bonis successisset secundum Iura Ciuilia, quæ vt præmisimus, filijsfamilias vetant Testamenta condere etiā
5 de patris licentia, † in tam igitur graue tertij præiudicium, assertiua non admittitur, sed maior probatio est necessaria, *Garz. de benefic. parte 8. cap. 4. num. 43. & seq. Sanchez cons. moral. lib. 7. cap. 1. dub. 20. sub num. 10. vers. quare quando, Spada cons. 122. num. 2. tom. 2. Grat. cap. 604. nu. 15. Rota decis. 244. num. 6. par. 4. tom. 2. Crisp. decis. 13. num. 1. de Probat.*

Amplius ponderarunt Domini necessariā

ior-

prorsus fore dimissorialium exhibitionem, vt
ex earundem lectura percipi possit validitas,
quatenus reperiantur datæ ab Archiepiscopo
Rhemen. proprio Ordinario Adriani ante
obitum, seù potius stante vacantia Sedis Ar-
chiepiscopalis de tempore tonsurationis da-
tæ noscantur ab eius Capitulo, & Vicario post
6 annum tamen Sedis vacantis, † cùm datæ in-
fra annum sint inualidæ, nec earum vigore
acquiri possint priuilegia clericalia. *Conc. Trid.
sess. 7. cap. 10. de reform. Ventrigl in prax. tomo 1. ad-
not. 23. §. 1. sub num. 27. Barbos. de Offic. & potest.
Episc par. 2. alleg 7. num. 10.*

Et rursus videri possit, an potestatem at-
tribuant Ioppen. Episcopo, qui tonsurationis
tempore non in propria, sed in Diœcesi Ar-
chiepiscopi Colonien. residebat, ibdemque
pro eo Pontificalia exercebat, in ea tonsuram
conferendi mediantibus verbis generalibus,
quod Adrianus possit à quocumque promo-
ueri iuxtà *Concil. Trid. sess. 7. cap. 11. de reform.*
Siue potius hanc potestatem denegent, qua-
tenus ordinationem committant *cuicumque
Catholico Antistiti in propria Diœcesi Residenti*, non
superaddat tamen, *seu ab alio ibidem pro eo Pon-*
7 *tificalia exercenti*, † quo casu ordinatio Adria-
ni facta à Ioppen. Episcopo extra propriam
Diœcesim remaneret inutilis, *Gutter. Canon.
quæst. lib. 1. cap. 26 num. 27. & seqq. Sanchez consil.
moral. lib 7. cap. 1. dub. 20. num. 7. & 8. Ventrigl. d.
par. 1. adnot. 23. §. 2. sub num. 47.*

Non iustificata igitur validitate tonsuratio-
nis per exhibitionem dimissorialium, inutilis
visa est Clericatus probatio ex actibus posses-
soriis, quia præter responsiones omnibus sin-
gillatim datas in binis decisionibus, coram
me hodie etiam admissas, actus isti non per-
cutiunt dimissorialium existentiam requisitã,
vt ordinatus ab alieno Episcopo frui possit
8 priuilegiis Clericorum, † & sic visi sunt pos-
se iustificare nudum factum collationis ton-
suræ, non etiam illius validitatem a dimisso-
rialibus dependentem per ea, quæ ponderat
*Rota decis. 106. num. 9. & 10. par. 10. rec. Dunoz.
Iun. decis. 209. num. 4.* Etiam si pro validitate
9 actus militare soleat præsumptio Iuris, † quia
cum ratione præiudicij tertij exigatur plena
probatio, non sufficit præsumptiua. *Acchill.
de Graff. decis. 1. de probat. in rec. decis. 9. num. 17.
parte 5. & decis. 709. num. 5. & 9. parte 4. tomo 3.
Buratt. decis. 763. num. 7.*

Augetur inualiditas Testamenti, quia vt fi-
10 liusfamilias testari possit, † non solum requi-
ritur, quod sit Clericus validè, verum etiam
quod incesserit in habitu, & tonsura, ac ali-
cui Ecclesiæ de mandato Episcopi inseruierit;
quæ requisita mutuati sunt Domini non tan-
tùm à *Concil. in sess. 23. cap. 6. de reform.* verùm
maximè, & originaliùs à Sacris Canonibus in
*cap. prohibete 21. cap. non licet 32. dist. 23. & cap.
Clerici 15. de vit. & honest. Cleric.* & per modum
priuilegij à Iure Ciuili in *l. Sacrosanctæ 12. ibi.
gradu locoque viuentes C. de Episc. & cleric.* dicti
maximè exemplo beneficij, *cap. Odoardus de so-*
11 *lution.* † quod licèt à Concilio non inductum,
sed à Sacris Canonibus non permittitur Cle-
ricis, nisi iustificent præfata requisita, *Neui-
zan. consil. 40. num. 11. Couarr. var. resol. lib. 2. cap. 1.
num. 9. ad med. vers. ipse eam intelligerem, & §. sed,
& quo fol. 123. & seq. Rojas decis. 475. num. 5.* cum
alijs cumulatis in binis decisionibus corã me.
Vndè ponderatio iterum repetita, quod Con-
cilium loquatur de solo priuilegio fori, non
12 est momenti, † dum præcedit continuitas ge-
nerica Canonum dispositio, qua stante faciliùs
Domini hanc sententiam amplexi sunt ad-
mittendi filiosfamilias Clericos ad testãdum,
quatenus in habitu, & tonsura incesserint, ac
alicui Ecclesiæ de mandato Episcopi inseruie-
13 rint, † per quam non ita de facili patriæ po-
testatis efficacia deluditur, quam sequuti sũt
Cald. Molin. Boss. & cæteri in binis decisionibus
relatis.

Quod Adrianus non incesserit in habitu,
nec tonsuram gestauerit dilucidè probant te-
stes præterito *Summ. Iebot. num 8. vsque ad 15.* in-
ter quos adsunt nonnulli examinati ad instan-
tiam alterius partis, qui amplius fatentur, lai-
cum fuisse communiter reputatum, talemq;
se in omnibus actis præstitisse, & talarem ha-
bitum si quando induit, referunt ex ore pro-
14 prio Adriani euenisse occasione † Doctoratus
d. Summ. nu. 9. & tamen clericalis habitus con-
stituitur copulatiuè ex veste talari, & tonsu-
ra, *cap si iudex laicus 12. col. 2. in fine, de sent. ex-
com. in 6. Lotter. de re benefi lib. 1. quæst. 36 nu 74.*
15 Imò tonsura est essentialiu † constitutiuum,
Sanchez cons. moral. lib. 6. cap. 1. dub. 49. num. 1. Etiã
in Vrbe vitatum, dum asserta contraria con-
16 suetudo non probatur, † nec probata releua-
ret aduersus decreta Concilij, & Eminentissi-
mi Vicarij toties repetita per ea, quæ ponde-
rat *Fagnan in cap. si quis num 65. de for. compet.*

Minus alterum, quod Adrianus inseruierit
Ecclesiæ, sed tantum suppleri, contendebatur
ex officio prothonotariatus, cuius tamen
exercitium, ac priuilegia, supposita etiam
acceptatione, dici nequeunt acquisita per
Adrianum, qui non docetur adimpleuisse cõ-
ditionem in literis illius expressam præstatio-
nis Iuramenti fidelitatis, & professionis fidei
17 ad hunc effectum necessariam, † quidquid sit
ad diuersum effectum, vt beneficia Prothono-
tariorum reseruata dicantur, vt ponderat *Lot-
ter. de re benefic. lib. 2. quæst. 29. num. 13. & 14. Coc-
cin. decis. 249. num. 2. & 3.* cum alijs in prioribus
decisionibus. Et ad summum hoc vnicum
18 seruitij Ecclesiæ supplere potuisset, † non alia
duo, *Fermosin. in cap. Tua nobis quæst. 4. num 19.
de Offic. Vicar. fol. 610. Barbos. de Iur. Eccles. Vni-
uers lib. 1. cap. 23. num. 36. & in Summ. Apostol. col-*
19 *lect. 261. num. 11.* Et tamen hoc vnum † sine
alijs duobus habitus, & tonsuræ non est suffi-
ciens ad fruitionem priuilegiorum clerica-
lium, *Belletl disquis. Cleric. tit de fauor. Cleric. Per-
son. §. 8. num. 8. fol 209. Barbos in collect. Concil. sess.
23. cap. 6. num. 20. & 21. Graff de effect. Cleric. ef-
fect. 1. num. 1166. vers. & quia Concilium. Et num.
1168. fol. 179.* cum alijs in præteritis.

Denique altera inualiditas testamenti con-
sistit in non libera voluntate Adriani in actu
testandi ab eodem proprio ore declarata pau-
lò ante obitum, quod scilicet testamentum
condiderit non ex sui animi sententia, sed

præ

pro timore nè in extremis desereretur, & prout latius deponunt testes de auditu ab eodem cum aliis grauantibus circumstantiis,
20 *præterto summ.num.17.* † metum autem fuisse causam testandi rectè probari ex propria cõfessione defuncti docet *Bald.in l.1.num.15.C. si quis aliq.testar.Mart.de success. legal.par.4. quæst.2. art.5.num.32.Surd.cons.373.num.42. & seqq.* Eo-
21 que stante † defunctorum iudicia à legibus irritari firmat *Surd.d.cons.373.num.12. & seqq. Andreol.contr. 14.num.12 Castill.lib.4.controu.27. num. 63.vers. propterea, Vrsill.ad Afflict. decis.69. num.9.*

Nec subsistit successiua approbatio patris, quæ operetur, vt in vim pacti legata debean-
22 tur,† quamuis dispositio legibus non sit subnixa, iuxta *text.in l.non dubium 16.§.illud etiam C.de testamen.* quia vltra responsiones in decisionibus datas, & hodie etiam admissas, animaduerterunt Domini assertos actus approbatorios gestos fuisse aut ab Executore testamentario, aut à Procuratoribus patris, qui sine speciali mandato nocere non potuerunt principali, agnoscendo testamentum, & le-
23 gata tamquam valida † cum hæc agnitio dependeat ab animo, & consistat in committẽdo, *Greg.decis.75.num.4.Merl. decis.659. num.5.* Quinimò & eorum facto etiam cum speciali
24 mandato induci non potuit approbatio,† dũ non fuit probata in mandante præcedens notitia certa, & indubitata inualiditatis eorundem iuxta *gloss.in d.l.non dubium verb.agnouerit, C.de Test.Rota decis.662.num.6.par. 2.rec. Buratt. decis.136.num.5. Seraph. decis.991. num.2. Ninot. decis.3.num.10.Pening.decis. 194.num.14.* & qui-
25 dem notitia † inualiditatis tam facti, quam Iuris, *Pening. decis.333. num. 2.* & certe quoad legatorum satisfactionem, in qua maximè insistebatur, non præcessit huiusmodi scientia, cum mandatum procuræ superuenerit post eorundem satisfactionem per Executorem testamentarium consumatam, præterito
26 *Summario Ieoth num. 6.*† vnde scientia cessante, deficit consensus, & per consequens pactum, sine quo inutilitèr sustineri contendebatur hoc Testamentum, *Surd. decis. 53. num. 21.*

Vltra quod vt in præteritis dictum fuit, hęc patris agnitio nõ potuisset nocere fratribus fra-
27 tribus Testatoris,† qui ad illius successionem æquè principaliter à Iure vocantur vnà cum patre absque vlla ratione patriæ potestatis, in *Auth. defuncto C.ad Sen.Cons.Tertull.*

Et ita, vtraque &c.

Decisiones in hac Causa emanatæ habentur impressæ in præcedenti parte 17. & sunt decis.304. & dec.392. in ordine.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana Census.

Lunæ 16. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Impugnabatur contractus mulieris ex sola generalitate causæ ludici exposita; sed quia illa incontinenti verificata est, pro validitate deciditur, non obstante quod verificatio deficere dicebatur, ex eo quod non fuerat inuentum instrumentum, cuius debitum prætendebatur esse solutum, cùm illius veritas satis aliundè apparuisset.

SVMMARIVM.

1 *Decretum iudicis semper præsumitur interpositum cum causæ cognitione, cunctaque ad validitatem necessaria interuenisse & num.seqq.*
2 *Iudex si in interpositione decreti expressit ad illud interuenisse causa cognita, eo magis pro illius validitate præsumitur.*
3 *Asserenti iudicis decretum non interuenisse causa cognita, incombit onus probandi.*
4 *Causa in contractu mulieris generaliter expressa, adhuc sufficit pro illius validitate, quoties illius verificatio est in promptu & num.17.*
5 *Versio probatur ex partitis librorum mercatorum in quorum banco pecuniæ fuerant deposita.*
6 *Versio pecuniarum ex antiquitate temporis eo magis dicitur probata.*
7 *Decretum iudicis corruens in parte, ratione indiuiduitatis deficit in totum.*
8 *Instrumentum quod non fuit repertum, non ideo infert quod non fuerit factum.*
9 *Debiti realitas cuius instrumentum non probatur, potest etiam aliunde verificari & ex quibus numero 8. & seqq.*
9 *Indebitum soluisse nemo præsumitur.*
10 *Solutio referenda est ad id quod erat verè debitum.*
11 *Instrumentum in alio instrumento enunciatum si deinde non fuit repertum, non ideo infertur quod non fuerit stipulatum, sed solum deperditum.*
12 *Solutio collusiua non est præsumenda in muliere vel viro nobili.*
13 *Personas plures in vnam eandem falsitatem vel simulationem conspirasse non præsumitur.*
14 *veritas vnius partita deficientis satis resultat ex verificatione aliarum partitarum.*
15 *Libri verificati in parte dicuntur probati in totum.*
16 *Obseruantia subsecuta ex solutione fructuum probat realitatem debiti, cuius fructus fuerunt soluti.*
17 *Validitas contractus mulieris impugnati ex solo defectu causæ generalis, satis resultat si illa fuerit incontinenti verificata & sup.num.4.*
18 *Iustificatio aliquarum positarum bene infert ad verificationem aliarum, in quibus militat eadem, vel similis ratio.*
19 *Verisimilitudo in materia probationis plurimum preualet, & attenditur.*
20 *Solutionis præsumptio rectè deducitur si creditores plures longo tempore non reclamauerunt.*
21 *Contractus mulieris etiam sine solemnitate sustinetur attenta illius euidentissima vtilitate.*

22 Fi-

22 *Vbi fideiussoris obligatio cum solemnitatibus substinetur data validitate obligationis debitoris.*

23 *Obligatio fideiussoris qui postea fuit heres beneficiatus debitoris, non opitulatur beneficio inuentary & num. seq.*

24 *Haeredis obligatio quatenus dicatur propria vel hereditaria, itaut gaudeat, vel non gaudeat beneficio inuentarii.*

25 *Hereditas semper praesumitur opulenta.*

DECISIO XI.

RECESSERVNT DD. à decisis corā me 20. Iunii anni proximè praeteriti, quia ex facti serie accuratius digesta compertum est vnicum decisionis fundamentum in generalitate causae iudici exposita constitutum non subsistere, quominus Victoria ad formā Statuti Vrbis *cap.* 151. censum scutor. 2500. validè imposuerit, non solum quia omnia
1 gesta fuerunt cum decreto Iudicis, † quod semper praesumitur interpositum cum causae cognitione, cunctaque ad validitatem actus necessaria interuenisse, vt per *Dec. cons.* 209. *num.* 1. *Abb. cons.* 205. *num.* 25. *Handed. cons.* 14. *numer.* 60. *lib.* 2. *Pic. ad stat. Vrbis gloss.* 21. *num.* 23. *& seq. Grat. discept.* 564. *nu.* 22. *Rota diuers. decis.* 316. *num.* 2. *par.* 2. *coram Bichio decis.* 58. *num.* 10. *cum quatuor seqq.* Potissimùm quando, prout hic,
2 in decreto expressum habetur, † quod Iudex ad interpositionem deuenit causa cognita. *Castr. communiter allegat. in l. cum id §. Praetor ff. de transact. Alex. in puncto cons.* 80. *num.* 6. *lib.* 5. *Dec. cons.* 341. *num.* 13. *vers. & satis est*, *Pich. ad statut. Vrb. d. gloss.* 21. *num.* 27. *& 33. vers. & hoc satis est*,
3 itaut asserenti † contrarium incumbat onus probandi. *Abb. cons.* 41. *num.* 2. *lib.* 1. *Rota post Pacif. de salu. decis.* 227. *num.* 2. *in recent. decis.* 11. *n.* 2. *par.* 5. *coram Bich. pracis. decis.* 53. *n.* 14. sed etiam quia admisso, quod ex generalitate praedicta regulariter ipsius causae à d. Statuto requisitae insubsistentia arguatur, ex quo illa non specificata, de illius veritate Iudici constare non potest, quando nihilominus illius verificatio est in promptu, prout in praesenti, vbi pecunia per mulierem in contractu recepta probatur praecisè versa in extinctionem huius,
4 vel alterius debiti, † tunc reputatur sufficiens ad substinendum contractum. *Rota coram Andrea decis.* 33. *num.* 6. *cum duobus seqq. in rec. decis.* 103. *num.* 8. *& 9. par.* 12. *& decis.* 400. *num.* 27. *cum seq. par.* 13.

De versione autem satis constare visum fuit ex eo, quod cum ad formam instrumenti creationis dicti census pecunia fuerit deposita penès banchum Tiberii Ceuli coram ipso Iudice, Notario, & testibus ad effectum, vt in actu illius solutionis reportarentur à creditoribus dimissis cessiones iurium ad fauorem Piscinae dantis illam ad cēsum ex partitis librorum rationis bancariae dicti Ceuli in Archiuio Alexandrino asseruatorum; apparet non fuisse pecuniam amotam, nisi in causam extinguendi debita haereditaria, & signanter societates officiorum Iudici expositas cum expressione diei, & anni, sub quibus contractae fuerunt, necnon nominis Notarii
5 de vnoquaque rogati, † & cùm dd. libri fuerint legaliter tenti sufficientèr probant DD. in *l. admonendi*, & in specie *Iason ff. de iur. iur. Ioseph Ludouic. concl.* 29. *Add. ad decis.* 345. *d. num.* 25 *per plures seqq. par.* 9. *rec. Rota coram Bichio decis.* 664. *num.* 13. *cum seq. & in Fulginaten. pecuniaria* 23. *Iunii* 1670. *§. his autem coram Reuerendissimo D. meo Decano*, approbata in *Romana pecuniaria* 4. *May anni proximè praeteriti coram me*
6 stante maximè † antiquitate temporis, vt post *Crauet. cons.* 158. *num.* 4. *cum seqq. Surd. cons.* 429. *num.* 40. & alios tradit *Rota decis.* 653. *num.* 5. *par.* 3. *recent.*

Et quamuis non fuerit repertum instrumentum societatis scutorum 300. auri ad fauorem Horatii Bussi contractae, non indè inferri potest iustificationem versionis, saltem
7 in hac parte deficere, † decretumque Iudicis super ea interpositum ratione indiuiduitatis in totum corruere, vt per *Rota decis.* 63. *num.* 5. *& decis.* 200. *num.* 6. *cum seq. par.* 12. *recent.*

Quia non ex eo, quod vsque modo repertum non fuerit venit in necessariam conse-
8 quentiam, quod non fuerit factum; † Etenim aliunde illius existentia, & realitas debiti in eo contracti deduci potest, prout deducitur tum ex contrario instrumento extinctionis, & dissolutionis societatis exhibito, ne enim contra praesumptionem *l. cum de indebito ff. de*
9 *probat.* † dicamus Victoriam soluendo quod non debebat, voluisse iactare suum; solutio
10 per eam facta † referenda venit ad id, quod erat verè debitum. *Rota cor. Seraph. decis.* 1226. *num.* 1. *& seq. post Cenc. de censib. decis.* 112. *& decis.* 113. *vtrobique num.* 5. tum ex enunciatiua facta de eodem instrumento creationis socie-
11 tatis in isto dissolutionis, † quo stante si enūciatum deindè non fuerit repertum, dicendū potiùs venit, quod potuerit amitti, vel subtrahi, vel non protocollari, non autem quod non fuerit stipulatum, vt benè arguit *Corn. consil.* 210. *num.* 4. *vol.* 4. *Crauett. cons.* 112. *num.* 7. *& post alios Rota coram Vbaldo decis.* 14. *num.* 15. *& seq.*

Rursus ex qualitate Victoriae Matronę nobilis, & ingenuae, & Horatij pariter viri no-
12 bilis † non est praesumenda solutio collusiua debiti non veri. *Decian. cons.* 2. *num.* 64. *vers. multo magis lib.* 8. & alii per *Menoch. de praesumpt. lib.* 3. *praesumpt.* 122. *num.* 109. *Farin. de simulat. quaest.* 162. *num.* 172. *Grat. discept.* 952. *n.* 15. Eoque minus, quia cum ista collusio cedere debuisset in praeiudicium Piscinae census emptoris, dum ex solutione ficta ad sui fauorem reportari non potuisset vera cessio iurium creditoris dimissi iuxta dictam conditionem in instrumento appositam, & cùm super hoc inuigilaret Campsor, & Notarius ipse de dicto
13 instrumento impositionis rogatus † ab omni inuerisimilitudine est prorsus alienū, quod in vnum tot conspirauerint personae ad cōmittendam falsitatem, vt notat *Bald. in l. hac consultissima in fine C. qui testam. facere possunt*, *Surd. cons.* 132. *num.* 20. *in fine*, cū in alijs per *Rotam coram Merlino decis.* 135. *num.* 8. *& 9. & in Perusina excusationis* 26. *Iunij* 1671. *§. caeterum coram R. P. D. meo Priolo*; Addito maximè, quod cum

cum ad soluenda debita Alexandri filii pecunia ad censum suscepta non sufficeret, supplere voluit de propriis pecuniis retractis ex venditione proprii curr us cum suis equis.

Vlterius ex verificatione omnium ferè aliarum partitarum, quæ constituunt maximam partem totius summæ, vrgens resultat præsumptio veritatis etiam partitæ huius
14 controuersæ† per regulam, quod verificatio maioris partis influit in verificationem totius, quam originalitèr tradit *Castr. cons. 301. sub num. 4. lib. 1. Natta cons. 547. num. 26. Rota corā Greg. decis. 62. num. 7. & 8. in rec. decis. 82. num. 14. & seqq. & num. 22. par. 10. coram Emin. Otthobono*
15 *decis. 43. num. 1.* Et in terminis librorum † in parte iustificatorum latè *Menoch.* qui soluit contraria *de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 63. per tot. Gabriel eod. tit. concl. 1. nu. 1. Rota decis. 321. num. 2. par. 3. vers. demum, & decis. 24. num. 8. vers. tertio quia cum seq. par. 7. coram Dunoz. iun. dec. 974. nu. 6. & in pracit. Fulginaten. census 11, Martij 1671. §. 1. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Et demum defectus omnis sublatus remanet ex continuata obseruantia octuaginta annorum, & vltra, quorum spatio fructus huiusmodi census fuerunt soluti etiam à personis
16 de contractu Victoriæ informatis, † qui exceptionem hanc verisimiliter non distulissent opponere si fuisset vera, & dum non opposuerunt, dicendum est nullam habere subsistentiam, vt post *Cyn. in l. 1. C. vt quæ desunt aduoc.* & alios consuluit *Castr. cons. 281. vers. primo quia lib. 1. & in Benonien. indemnitatis 30. Ianuar. 1651. §. at omnis coram Reuerendissimo D. meo Decano,*
17 itaut de validitate contractus † in hac parte vix possit dubitari. *Grat. discept. 796. nu. 3. & 4. Picus ad stat. Vrbis gl. 21. num. 6. Rota coram Buratto decis. 10. num. 14. & in Rom. census 21. Maij 1619. §. penult. vers. tum obseruantia coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Prædictis itaque omnibus insimul perpensis, sicuti non fuit dubitatum de realitate dictæ partitæ scutorum 300. auri, ita cum ferè omnia applicentur etiam tribus sequentibus, alteri scilicet scutorum 115. 34. solutæ varijs artistis, alteri verò scutorum 7. Notario pro mercede rogitus, & tertiæ demum scutorum 10. 37. pro proxenetico, & gabella contractus,
18 harum quoque † iustificatio visa est satis liquidata per regulam *textus in l. illud ff. ad l. aquil. Alex. cons. 75. num. 3. lib. 5. cum concord. per Rotam coram Coccin. decis. 1790. num. 4.* Iuncta potissi-
19 mum maxima earum verisimilitudine, † quā in hac probationis genere valde notabilem arbitrati sunt Domini, per ea, quæ tradit *Menoch. pracit. præsumpt. 63. num. 11. lib. 3.* Cùm nemo sit paterfamilias, qui opificum exercitio non indigeat, aut notarius, vel proxeneta, qui mercedem suam velit remittere, & cum hi omnes spatio tanti temporis non reclamauer-
20 rint† intrat de plano solutionis præsumptio, latè *Menoch. de præsumpt. d. lib. 3. præsumpt. 135. num. 3. & seq. Cephal. cons. 240. num. 10. & 11. Rota coram Vbaldo decis. 221. à num. 0. vsq. ad fin.*

Cùm autem ex verificatione dd. partitarum resultet contractum per Victoriam initum in illius, & totius hæreditatis euidentem vtilitatem redundasse, dum mediante pecunia ad censum suscepta ad rationem septem pro cētenario se liberauit à grauioribus vsuris societatum, quibus præmebatur ad rationem duo-
21 decim, † etiamsi nullam adhibuisset solemnitatem, adhuc attenta contractus euidenti vtilitate subsistineretur, iuxta sententiam, quam perpetuò tenuit *Rota coram Greg. decis. 31. nu. 9. post Picum decis. 11. num. 1. coram Vbaldo decis. 14. num. 12. coram Merlin. decis. 758. in fin. coram Dunozzet. sen. decis. 39. in fine, in rec. decis. 60. num. 2. vers. quo casu decis. 139. num. 5. & decis. 495. nu. 2. vbi pluries concordantes par. 13.*

Firmata igitur ex his omnibus validitate
22 contractus Victoriæ, † de obligatione accessoria Lauiniæ cum requisitis solemnitatibus præstita non fuit dubitatum, *Rota coram Merlino decis. 606. num. 4. in rec. decis. 370. nu. 2. par. 2. & decis. 98. num. 20. & seq. par. 11. cum vulgatis* Eoque minus cum eadem euidens vtilitas, quæ profuit Victoriæ liberando bona Alexādri à grauioribus vsuris mediante pecunia ad moderatum interesse suscepta, profuit etiā Lauiniæ, quæ tamquam matri substituta in dd. bonis successit.

Et licet ad huiusmodi successionem vene-
23 rit cum beneficio legis, & inuentarij, † quod regulariter præseruat hæredem, ne teneatur vltra vires hæreditarias, & cum successiuè executio fuerit facta super vinea propria Lauiniæ, exindè inferri non potest, prout prætendebant Scribentes pro Marchione de Tassis, vel ad nullitatem executionis, vel ad læsionem ex d. obligatione resultantem, quia quoad executionem cùm ex instrumento d. obligationis appareat Lauiniā se obligasse tamquā principalem, principalitèr, & in solidum, & in omnibus, & per omnia prout d. Victoria eius mater obligata erat, & cum alijs clausulis amplissimis denotantibus enixam volun-
24 tatem se obligandi de proprio, † indè cessat præseruatiua inuentarij, & illius obligatio censetur propria, non autem ex causa hæreditaria. *Phanuc. de inuent. par. 6. num. 110. 113. & 114. Surd. decis. 297. num. 11. Cirtac. contr. 225. n. 17. Grat. disc. 646. num. 26. & 27. Rota coram Coccin. decis. 2282.* confirmata *decis. 2306. & coram Bichio decis. 430. nu. 9. 16. 17. & 20.* Et quoad læsionem cum exceptionem hanc ipsa nunquam opposuerit, nec de bonis inuentariatis rationem reddiderit, non possunt modò ab ea causam habentes illam deducere ex capite insufficien-
25 tiæ bonorum† cùm hæreditas semper præsumatur opulenta. *Couarr. communiter alleg. in cap. si hæredes sub num. 6. versic. & si de testam. Pinell. in l. 1. C. de bonis matern. par. 3. n. 81. ampl. 7. Adden. ad Buratt. decis. 589. num. 33. Rota coram Bichio decis. 37. num. 8. & in pracit. decis. 430. nu. 21. & decis. 449. num. 6. coram Dunozz. iun. decis. 47. num. 6. & 7. & in recent. decis. 277. num. 19. & 20. par. 9.*

Et ita cum vndequaque subsistat census, & obligatio Lauiniæ, procedendum esse dixerunt DD. ad viteriorem executionem super illius vinea pro fructibus debitis illis de Buralinis ex persona Piscinæ emptoris partibus hinc indè informantibus.

R. P. D.

R. P. D. MATTHÆIO.

Imolen. Bonorum.

Lunæ 16. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Citato principali debitore in partibus, si frater Procuratorem constituat, & contra illum processus subhastationis, & deliberationis sequatur, validus esse reputatur, maximè vbi stante notitia nunquam reclamatum est, & deficit læsio, ac bona fides, & iustitia eiusdem subhastationis, & deliberationis concurrit.

SVMMARIVM.

1 *Deliberatio facta citato procuratore à fratre debitoris constituto substinetur si debitor antecedenter fuerat personaliter citatus.*

2 *Contradicta contra personaliter citatum fiunt potius ex vrbanitate, quam ex necessitate causæ.*

3 *Frater potest pro fratre procuratorem constituere ad hoc vt eum in iudicio defendat.*

4 *Mandatum procuræ dicitur acceptatum à procuratore stipulationi præsente.*

5 *Procurator post citationem personalem in partibus præsentatam, ad illius litem dicitur constitutus.*

Mandatum procuræ generale ad lites comprehendit etiam causam particularem, quoties procurator citatus non opposuit, vel de alio mandato non constat.

6 *Ædicta subhastationis affigenda sunt in loco vbi eadem subhastatio fieri debet.*

7 *Ædicta affixa in partibus etiam post decretum de deliberando sufficiunt si deinde antè deliberationem terminus mensis elapsus sit.*

8 *Ædicta pro subhastatione facienda non aliter publicantur nisi vt concurrant oblatores, qui maiorem oblationem faciant.*

9 *Deliberatio licet fieri non possit ante affixionem edictorum eiusque terminum elapsum non ideo prohibetur decretum de deliberando.*

10 *Subhastatio medietatis rei exequutata, si fuit vtilis debitori non potest de nullitate redargui.*

11 *Decretum deliberationis factum nisi infra quinque dies non causat nullitatem si postea mensis lapsus sit.*

12 *Deliberationem ad substinendam sufficit quod integer mensis interueniat, etiam si minor terminus assignetur.*

13 *Decretum primum non circumducitur per secundum, si secundum sit correlatiuum ad primum, & continet solum processum ad vlteriora.*

14 *Subhastationem qui nunquam impugnauit, eam validam fuisse fatetur.*

15 *Frater habens notitiam gestorum à fratre tamquam suo procuratore, illa dicitur approbare, vt eadem postea impugnare non possit.*

16 *Nullitates non attenduntur deficiente læsione, & concurrente bona fide & iustitia subhastationis.*

DECISIO XII.

IN conflictu duarum decisionum, vnius editæ sub die 7. Maij 1668. coram Eminentissimo Carpineo Prodatario & alterius, me proponente sub die 20. Iunij 1672. DD. conuenerunt amplectendam esse resolutionem primo loco captam, & ab vltima recedendum.

Visum etenim fuit valdè insubsistens illud, quod in facto deductum fuerat ad demonstrandum nullitatem, & quod decisio firmauit §. *inualiditas*, nempè quod Dominicus alter frater non fuerit citatus, quia ex Summario præsenti pro parte illorum de Flaminiis *num. 1. & 2.* constat monitorium fuisse in partibus personalitèr Dominico præsentatum, & reproductum, & ex eius impulsu cū R. P. D. Carolus alter Procuratorem constituerit, de rato promiserit, & causam prosequi consenserit citato in omni actu Valentino Procura-
1 tore constituto, vt in Sum. *num. 4.* † nequit de aliquo defectu accusari processus, nec deliberatio, ex *l. 1. in fine ff. de procur. vbi Bar.* quem sequuntur *Bald. Salic. Castr. & Curt. iun. Bald. in l. ... vers. sed quomodo num. 15. C. de sent. interloc. omnium iud. Felin. in cap. fin. vers. sexto quæritur num. 35. de test. Surd. cons. 99. num. 33. Vant. tract. de nullit. num. 85. vers. si non fol. 202.*

Considerata præsertim executione citationis personalitèr facta in principio causæ contra eundem Dominicum, quæ sola sufficiens esse videtur ad substinendam subhastationem postea sequutam, indeque potuit contra eū iudicium prosequi absque alia citatione, & per contradictas, illaque etiam omissa nullo
2 modo subhastatio infecta remanere † poterat, ex quo huiusmodi processus respicit potius vrbanitatem, quam necessitatem causæ, *Modernus Cesenaten. de citat. cap. 11. num. 440. Rota in antiq. dec. 4. de dol. & contum. in nouis decis. 8. de testib. Put. decis. 371. circa finem lib. 2.*

Hæc quanto magis substineri valēt ex quo libentius post litē contestatā R. P. D. Carolus
3 Procuratorem constituit, † quod vti persona coniuncta facere poterat pro fratre absente, ad hoc, vt in iudicio fratrem defenderet, suasque actiones dirigeret. *Iason. in l. quod quisquis in septima fallentia C. de procur. Specul. in tit. de procur. §. ratione quoque constituentis, versic. quod si Canonicus, Coccin. decis. 602. num. 1.*

Eiusdem naturæ Domini considerarunt esse aliam nullitatem allatam ab vltima *decis. in §. vltra quod,* in qua firmatum fuit non fuisse per Valentinum acceptatum huiusmodi mandatum procuræ, cūm contrarium appareat ex eodemmet mandato procuræ, quod in ventre continet clausulam præsentem, quę ex stylo Curiæ, & practica Notariorum stipulantium, vt ex fide data ab eisdem in Summ. *num. 6.* alitèr intelligi nequit, quam præsentem, & acceptantem quando Procurator, qui fuit constitutus ad lites reperitur stipula-
4 tioni præsens † prout iuxta formulam intelligentiam huiusmodi clausulæ cæteræ semper suas extensiones recipiunt, *Corn. cons. 225. in fine lib. 3. Menoch. cons. 844. num. 18. Rota apud Pacif. de Salu. decis. 137. num. 2. coram Bichio decis. 310. num. 6. & decis. 359. num. 3.* & cum ipse fuerit constitutus Procurator post citationem
5 personalem in partibus præsentatam, † præsumi debet fuisse constitutus ad hanc litem.

*Grat.discept.145.num.14.& seq.Rota coram bo.me.
Peuting. decis. 287. num. 15. & in rec. decis. 114.
num.10.par.7.* Quando etiam pro validitate,
& substantia iudicij sufficiens fuisset citari
ipsum Procuratorem, quamuis non habuis-
set aliud mandatum, nisi generale, & ad om-
nes lites motas, & mouendas, vt in Summa-
rio *num.7.* quia sub illo comprehendi dicitur
etiam ista causa particularis, dum non constat
de aliqua protestatione circa hanc facultatem
per eum facta, vel de aliquo speciali manda-
to. *l.solent ff.de alim. & cibar.leg l.3.C.de procur.
l.cum Clericus, & ibi Bald.sub num.3.C.vnde vi,
l. si dictum fuerit, l. præsente ff. de euict.* quod in
praxi etiam seruari solet, vt testatur *Scaccia
de iudic.lib.2.cap.8.à n.666.& 671.Cassad.decis.1.
de dilat.Acchil.de Graff.dec.16.in fin.de dol.& con-
tum.Seraph.decis.654.num.4.& seqq. Gregor. XV.
decis.127.num.8.vbi Adden.num.12.Amat.Dunoz-
zett.decis.24.n.2.& 3.Rota par.1.diuers.decis.422.
num.5.& in rec.dec.317.num.6.par.13.*

Insuper adducta fuit in d. *decis. in §. oritur*
alia nullitas, quæ videbatur magis essentialis,
vti proueniens ex omissione affixionis ædi-
ctorum in loco vbi fuit facta subhastatio or-
dinata à Constit.fel.record.Pauli V. de refor-
6 mat.Tribun. Vrb. † quam nullitatem hodie
etiam reijciendam DD. responderunt, dum
ex eodem Summario nouiter dato *num.*
apparet ædicta in partibus præcessisse subha-
stationem, & illa fuisse affixa 34. dies ante se-
quutam deliberationem, ex quo remanet
Constitutio Pauli V. executioni demandata,
non obstante, quod post decretum de delibe-
7 rando huiusmodi affixio secuta fuerit, † quia
nulla exinde resultat inualiditas huiusmodi
Constitutionis, attento quod ædicta non ali-
ter publicantur, nisi ad hoc, vt concurrant
oblatores, qui meliorem reddant conditio-
8 nem debitoris, † quę effici potest etiam post
terminum elapsum ad deliberandum. *Adden.
ad Buratt.decis.786.num.9.Rota decis. 40. num.5.
cum seq.& decis.64.nu.4. vers.nec obstat cum seqq.
penes Posth.de subhast.* quam Constitutionem
nec dici potest obliuioni demandata ex eo,
quia ante affixionem ædictorum factum fue-
rit decretum de deliberando, quia illa prohi-
bet deueniri ad deliberationem bonorum
ante affixionem ædictorum, secus autē quod
non possit fieri decretum de deliberando, quę
9 inter se sunt diuersa, † & diuersum finem pa-
riunt, & illud non transfert dominium rei de-
liberatæ in deliberatarium, quod solum ac-
cipit ab ipsa deliberatione, ex qua remanet
consumatus totus actus, & in eundem domi-
nium directum cum vtile irreuocabiliter trā-
sit. *l.à Diuo Pio §.1.& §.exequente cum seqq. ff.de
re iud.l.qui prædium, vbi Bald.C.de distr.pign. Mā-
gil.de subhastat. quæst.6.nu.4.Menoch. de præsumpt.
lib.2. præsumpt.92.num.2.tom.1.Posth. de subhast.
inspect.24.num.109.& inspect.53.num.1. cum seq.
Rota coram Burat.dec.891. n.7.in fine.*

5 Addebat etiam nullitatem *decisio*, quæ re-
sidetur in *§.addita autem* resultantem ex eo,
quod fuerat subhastata medietas prędij; quia
nihilominus vti fuit considerata proficua, &
debitori quam maximè vtilis, dum medietas
fuit deliberata pro maiori pretio, quam fuis-
set oblatum pro toto, & ideo dixerunt DD.
non posse redargui de aliqua nullitate, aut
10 defectu, † eo innixi fundamento, quod istæ
cessant quando debitor vtilitatē ex re subha-
stata percipit. *Posth de subhastat. inspect.45.n.30
Rota coram Seraph.decis.355. num. & in Melevi-
tana Viridarij 26. Iunij 1671. circa finem coram
R.P.D.Emerix.*

Vltimo autem loco nullitas, quam consi-
derarunt *DD.in §. verum neque* prouenisse ex
decreto de deliberando interposito intra
11 quinque dies, † visa fuit nec posse subsistere
in facto, attento quod inter decretum de de-
liberando, & ipsam deliberationem interces-
serunt plusquam triginta dies; ad sustinen-
dam enim deliberationem sufficit, quod in-
12 teger mensis interueniat, † qui de stylo A.C.
cum detur ad augendum oblationes, ad hoc,
vt res subhastata quamplurimum vendi pos-
sit, denegari postea non solet elapso termino
subhastationem fuisse rectè sequutam. *Rota
decis.31.num.6 & decis.64. num.5. & decis. 226.
num.9.impressa post Posth. de subhastat.*

Nec conferre potest ad destruendam vali-
ditatem huius deliberationis motiuum addu-
ctum, & consideratū *in §.verum*, nempè quod
fuerit circumductum huiusmodi decretum
subhastationis tornaturarum 120. per aliud
subsequens factum die 16.Februarij pro tor-
13 naturis 60. † quoniam illud vltimo loco
emanatum non potest dici esse nouum de-
cretum, sed tantummodo correlatiuum ad
primum, cùm solum contineat processum
ad vlteriora, quo casu circumductionem an-
tecedentis decreti non defert, sed potius illud
supponit, & illud vltimum nullo alio termi-
no indigebat, *Rota decis.36. num.56. & seq.par-
te 5.rec.*

Quæ omnia eo fortiùs corroborata rema-
nent ex silentio, in quo per spatium 20. an-
norum Columnellus Dominicus permansit,
absque eo, quod vmquam infra hoc tempo-
ris interuallum subhastationem tamquā nul-
lam impugnare tentauerit ex capite læsio-
14 nis, † & ita non potest denegari, quod non
fassus fuerit illam nullitatibus carere, quę om-
nia deducunt scientiam, & ratificationem
Dominici omnium gestorum per Reu. P. D.
15 Carolum, † quæ hodie impugnare ampliùs
nequit *Rota decis.353.num.41.par.9.rec*, deficiē-
te præsertim læsione, & concurrente bona
fide, & iustiria subhastationis factæ à supradi-
16 ctis de Flaminijs in causa fideiussionis, † &
libentius ista admitti debent, ex quo agitur de
nullitatibus, quæ respiciunt ordinatoria iudi-
ciorum, vt dixit *Rota in Melevitana Viridarij
26.Iunij.1671.§.fin.coram.R.P.D. Emerix, & 24.
Iunij 1672.§.quæ omnia coram R P.D.meo Taia.*

Et ita, vtraque Parte informante, resolu-
tum fuit.

*Quæ supra adnotantur decis in hac causa habentur im-
pressæ, altera par.16. decis.237. & altera par. 17.
decis.371.*

REVE-

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Auenionen. Alimentorum.

Lunæ 23. Ianuary 1673.

ARGVMENTVM.

Prætendebat filius, cui ad certum tempus fuerant legata alimenta, ea etiam consequi vltra d.tempus, quia post legatum alimentorum educatio penes matrem fuerat à Testatore demandata; contrarium verò deciditur, tum quia claré de voluntate patris constabat, tum etiam quia illa educatio de sola morigeratione intelligenda erat.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta ad certum tempus relicta post illud censentur denegata.*

2 *Verba Testatoris vbi sunt clara, non est recurrendum ad interpretationes, & coniecturas.*

3 *Verba* casu quo *conditionem important.*

4 *Tempus intermedium importat verbum* hinc, *vel* ab hinc.

5 *Alimenta præstare voluisse dicitur Testator, qui suos filios educari iusserit.*

6 *Pater si post legatum alimentorum filijs relictum, illos penes matrem, vel alios educari mandauit, hoc quoad solam morigerationem demandasse dicitur.*

7 *Alimentorum præstatio non est reiterabilis.*

8 *Administrator iussus alicui alimenta præstare, non amplius tenetur administratione finita.*

9 *Alimenta ab vsufructuaria relicta non amplius debentur post vsumfructum extinctum. & n.10.*

10 *Alimenta præstandi onus durat durante emolumento.*

11 *Mentem Testatoris declarat filius, qui acceptat legatum patris eo modo, quo illud à patre fuit sibi relictum.*

DECISIO XIII.

AB Andræa germano fratre vniuersaliter
instituto in paterno Testamento, huius
vigore petebat Henricus alimenta vltra vige-
simum quintum suæ ætatis annum, sed nõ
deberi pronunciauit Eminentissimus Legatus
Auen. & deuoluta postmodum causa appel-
lationis ad Rotam, idem responsum fuit; cum
Testator illa reliquerit vsque ad dictum tem-
1 pus, † quo elapso censetur denegasse *Surd. de*
alim tit.2.quæst.1.num.11.& tit.5.quæst.3. num.
& seq.& cons.371.num.11.& cons.403.num.58.

Quod autem pater ad dictum tempus ali-
menta restrinxerit, & vltra præstare noluc-
rit indicat tenor Testamenti, postquam enim
mandauerat per hæredem tradi Henrico, scu-
ta mille dum attigisset vigesimum quintum
annum subdit: Et casu quo hinc ad dictam
ætatem d. Henricus prouisus fuerit de aliquo
beneficio, iussit hæredi subministrari pecu-
nias necessarias pro expeditione vsque ad sũ-
mam scutorum mille, & vsque ad d. tempus
voluit, & vult d. Henricum alimentari, vesti-
ri, & nutriri in domo d. Testatoris sumptibus
suæ hæreditatis etiam in studijs RR.PP.Iesui-
tarum cum Præceptore vsque ad scholam
Rhetoricæ; quæ verba dum claré conuincunt
2 Testatoris voluntatem, recurrendum † non
est ad interpretationes, & coniecturas, *l. Ille,*
aut ille ff de condit.& demonstr.

Hinc patet verba, *vsque ad d.tempus*, referri
non posse ad tempus, quo Henricus prouisus
fuisset de beneficio, quia licèt Testator cogi-
tauerit casum assecutionis beneficij, tamen
non simpliciter, & indefinitè id considerauit,
sed restrictiuè, & conditionalitèr quatenus in-
tra d.ætatem 25. annorum illud fuisset Henri-
3 cus assecutus, vt ostendunt verba, † *casu quo*,
quæ conditionem important, *Barbos.claus.15.*
num. 1. & melius declarant sequentia: Quæ
4 literalitèr demonstrãt tempus † intermedium
inter Testamentum & ætatem 25. annorum,
l.placet vbi glos.in verb.ab hinc C.de Sacros. Eccles.
Alex.cons.76.num.4.lib.2.Menoch.cons. 792.n.3.

Nec ex eo, quod Testator legauerit vxori
vsum domus enixè illam rogando, vt educat
Petrum Margaritam, & Henricum commu-
nes liberos quousque coniugium carnale, vel
spirituale contraxerint, prætendi possunt ab
5 Henrico alimenta, † quia etiamsi verbum *edu-*
care eorum præstationem significet, iuxtà li-
teralem tex. in *l.fin.ff.de alim.& cib.leg. Menoch.*
præsumpt.157.num.14.lib.4. tamen in casu nostro
Testator secundum subiectam materiam in-
tellexit potius de educatione in ordine ad gu-
bernium, & maternam sollicitudinem circa
bonam morigerationẽ filiorum impuberum
6 adhuc mulierum cura indigentium, † quã
in ordine ad corporis substentationem, & ali-
moniam, circa quam superius ipsi Henrico
prouiderat, *Menoch. cons. 215. num. 9. Roman.*
cons.65.num.11. ne aliàs bis eidem relicta di-
cantur alimenta, quorum præstatio non est
7 reiterabilis, † vt in indiuiduo de Testatore, qui
prius legauerat Libertæ quantitatem, vt ex
eius vsuris aleretur vsque ad 25. annum, &
deinde alijs liberis generalitèr de alimentis
prouidit est *text.in l. alimenta §. Basilica libertæ*
in l.libertis quo ff.de alimen.& cib.legat.

Similitèr ad effectũ prædictum non iuuat
Testatorem mandasse vxori, quod super om-
nibus fructibus suæ hæreditatis, quos eidem
per septennium reliquerat nutriret eosdem
filios, quia id summa ratione statuit, dum per
dd.sex annos hæredi causa legati nihil rema-
nebat, vnde alimenta posset subministrare
intra d.tempus, propterea eo durante, & non
8 vltra vxor fuit obligata ad alendum † siue cõ-
sideretur vti administratrix, siue vti vsufru-
ctuaria, *l.stichus §.filia ff.de ann. leg.Surd de alim.*
tit.8.priuil.14.num.3.& notat *text. in l.Maritum,*
vbi glos.ff.ad l.falcid. vbi probatur alimenta re-
9 licta ab vsufructuaria † finiri, & extingui vsu-
fructu finito, & sequitur *Castill. lib.8.de alim.*
cap.31.num.4. maximè in casu nostro, in quo
alimenta fuerunt relicta ex fructibus ibi: Su-
per omnibus dd.fructibus nutriet, & alimen-
10 tabit; & ideo onus alendi † durat durante
emolumento vsufructus, vt ex *Surd. de alim.*

tit. 4. q. 1. firmat Burr. de success. lib. 9. tit. 26. n. 17. vers. item quod Simon de Prat. de interpret. vlt. vol. lib. 3. dub. 11. num. 34.

Quæ omnia comprobantur ex quo alimẽta fuerunt relicta Henrico studiorum causa vsque ad classem Rhetoricæ, cui infra dictam ætatem vt plurimum solent adolescentuli incumbere, & peruentus ad vigesimum quintũ annum recepit domum, & scuta mille sibi re-
31 licta, & è domo migrauit, † per quod tacitè declarauit mentem patris vlterius non progressam fuisse, & alimenta cessasse ex adductis *in decis. 484. num. 7. vers. idcirco Fontanel. de Pact. nupt. clausula 6. glos. 3. part. 2. num. 20. & 21. Rot. decis. 352. num. 26. par. 9. rec.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Romana Appartamenti.

Lunæ 23. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Plures defectus enucleantur alienationis bonorum fideicommissi; alioquin nimium esset in facultate grauati suis successoribus alienando præiudicare; atque ita illum nec minus asserere permittitur, neque sine creditoris vrgentia ad alienationem deuenire, prout nec etiam alienare totum, si sola pars sufficiebat, & demum quod residuum in omnem casum pro eodẽ fideicõmisso deponi debuisset; Alia etiã de valore rei, de æstimatione periti, deque fideicommisso vniuersali, & particulari in eadem decisione cumulantur.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio bonorum fideicommissi pro debito fideicommittentis vt valide fieri possit, requiritur vt creditores vrgeant.*

2 *Hæres grauatus non potest nocere vocatis non solum alienando, sed nec minus asserendo, & confitendo id per quod alienatio redderetur valida.*

3 *Alienatio bonorum fideicommissi fieri potest pro euitandis vsuris etiam extinguendo capitalia. & vid. num. seq.*

5 *Fideicommissi particularis bona alienari non possunt quousque extant bona fideicommissi vniuersalis. & num. 6. cum seq.*

7 *Creditor fideicommittentis æquè agit ad bona fideicommissi particularis, ac vniuersalis.*

8 *Hæres grauatus non potest alienare bona fideicommissi particularis, si extẽt alia bona fideicommissi vniuersalis.*

9 *Valoris veritas rectè probatur a perito iudicialiter electo.*

10 *Perito in sua relatione referenti tempus præcisum valoris bonorum æstimatorum creditur, & quando.*

11 *Peritus ad æstimandum electus dicitur deponere de cõmuni valore licet causam non alleget.*

12 *Domus calculantur ad rationem quinque pro centenario.*

13 *Locationes adminiculatæ probant valorem.*

14 *Valor vnius partis bonorum rectè desumitur a valore alterius rei, & quomodo.*

15 *Pretium rei cohærentis contemporaneè venditæ arguit valorem alterius rei ibidem cohærentis.*

16 *Bona magni valoris non possunt alienari pro modico debito.*

17 *Alienatio totius cuius pars commodè diuidenda erat sufficiens remanet irrita etiam quoad partem debito correspondentem.*

18 *Alienatio bonorum fideicommissi non substinetur si illud quod superest vltra debitum pro eodem fideicommisso inuestitum non sit.*

19 *Pretij loco succedunt onera rei venditæ, ac etiam pactum de retrouendendo.*

20 *Euictionis pactum respicit commodum emptoris non venditoris; & ideo non dicitur pars pretij & num. 22.*

21 *Valor rei augetur si res fuerit vendita vti libera.*

22 *Valor rei diminuitur vbi venditio fit sine obligatione de euictione.*

23 *Onera rei in relatione a perito facta præsumuntur excomputata.*

24 *Pactum redimendi bona fideicommissi non diminuit valorem si pro solo grauato stipulatum sit, non autem pro fideicommissarijs.*

25 *Læsio vltra tertiam sufficit ex statuto Vrbis, ad dimidiam verò requiritur iuxta dispositionem iuris communis. & num. seqq.*

26 *Nulla dicitur alienatio bonorum fideicommissi, si læsio in illa interuenerit.*

28 *Alienatio ob magnum excessum præsumitur facta in fraudem.*

DECISIO XIV.

R. P. D. meus Vicecomes confirmando sententiam A. C. Baranzoni præuia decisione sub die 15. Iunij 1672. denegauit immissionem Armellinæ fideicommissariæ Ioannis Lucæ, & ex eius iuribus Cæsari illius filio, & hæredi in possessionem appartamenti domus particulari fideicommisso suppositæ sub fundamento, quod vrgente creditore fideicommittentis, & non existentibus bonis fideicommissi vniuersalis per donationem in solutum illi factam ab hærede grauato pro iusto pretio appartamentum exiuerit de fideicommisso; In hac tamen tertia instantia patefacta melius huius suppositi insubsistentia censuerunt DD. sententiam esse infirmandã.

1 Etenim creditoris vrgentia, † quæ requiritur ad validam alienationem bonorum fideicommissi ex causa debitorum fideicommittentis, tradit *Gabr. consil. 118. numero 5. lib. 1. Mangil. de subhast. quæst. 118. num. 11. Bisb. decis. 157. num. 9. Peutinng. decis. 67. num. 7.* non resultat ex simplici assertione hæredis grauati in instrumento dationis in solutum facta, tum quia non continet, quod mandatum fuit relaxatum pro debito fideicommittentis contra bona fideicommissaria, nec quod illorum immineret subhastatio, & deliberatio, sed tantum contra bona propria, & personam Petri Pauli pro eius debito, nec minus vti hæredis grauati d. Ioannis Lucæ. Summario Cæsaris num. 1. Tum quia etiam si id contineret non

pro-

potuisset attendi, quia hæres grauatus nocere
2 non potest vocatis ex persona propria † non
solum alienando, sed nec minus fatendo id,
per quod alienatio redderetur valida, *Bich. decis.559.num.16. Dunoz.iun. decis.946. num.10. & 11.Cels.decis.402.num.5.*

Nec vrgentiam supplere potuit natura debiti societatum officiorum, quod propter vsuras ad rationem duodecim pro centenario
3 validam reddit† alienationem etiam ad extinguendum capitale, iuxtà *decis. Dunoz. iun. 550. num.10.* quia ponderatum fuit in casu præsenti non potuisse timeri inconueniens in præfata resolutione ponderatum, quod scilicet ex cursu vsurarum hæreditas diminuta fuisset, nisi alienarentur bona etiam creditoribus non vrgentibus, dum capitalia societatum consistentia in solis scutis 250. quatenus omnia tunc temporis essent viua non poterant maiores vsuras gignere annuis scut. 30. quibus absque necessitate distractionis istius appartamenti commodè respondebant illius pensiones tunc temporis ascendentes ad annua scuta 50. & postmodum ad annua sc. 47. & ad minus ad sc.45. 42. & 40. d. Summario
4 *num.3.*† vnde non applicatur ratio *text. in l.magis puto 5. §.si pupillus ff.de reb eorum*, quod scilicet vsurarum modus parendum æri alieno suaderet, vt ponderat etiam *Dunoz.iun dec.845 num.19 & 32.*

Similiter nec subsistere probatum fuit alterum requisitum pro valida alienatione bo-
5 norum fideicommissi particularis, † quod scilicet non adessent bona fideicommissi vniuersalis, de quo *Gabr.d. conf. 118. num. 6. vers. tertio quia lib.1.Pereg de fideic. artic. 40. num.28. Penting.decis.24.num.3.* dum hodie exhibitum fuit a Cæsare mandatum procuræ ad exigendum scut. 500. fideicommissaria factum ab eodem hærede grauato, qui alienauit per quatuor dies ante dationem in solutum illius ap-
6 partamenti, d.Summ.*num.2.*† quo stante effectum fideicommissi vniuersalis non licuit hæredi grauato eo postposito in solutum tradedere creditori fideicommittentis appartamentum particulari amplius fideicommisso obnoxium, *Bich. decis.559. num.17.* quamuis ratione generalis hypothecæ super omnibus
7 bonis fideicommittentis † potuisset creditor agere super re particularis fideicōmissi posthabitis rebus vniuersalis, iuxtà *decis. 550. numer.4. Dunoz. Iun.* quia ponderatum fuit nec creditorē egisse super hoc appartamento, neć
8 illud distrahi curasse authoritate Iudicis, † quo casu alienatio tamquam facta iure creditoris sustineri potuisset, sed ipse hæres grauatus iure debitoris voluntariè illud in solutum dedit creditori quamuis haberet prædictum aliū effectū fideicommissi vniuersalis, quod facere nō potuit, vt tradit *Gabr.conf.118 n.8.lib.1. Peregr.de fideicom.art.40.num.28. Mangil.de subhast. quæst.18.num 12.Post.in eod.tract.inspect.18.n.215. Fusar. de substit.quæst.541. nu.20. Dunoz.Iun. decis 846.num.21.& in Firmana fideic.de Natinguerra 30.Ian.1671.§.verum hæc coram R.P.D. Vicecomite.*

Sed esto quod omnia præfata concurrissent, nihilominus appartamentum nec validè, nec pro iusto pretio exiuit de fideicommisso, de tempore namque dationis in solutum repertum fuit valoris scut.829. à tertio Perito iu-
9 dicialiter electo, † quem probare veritatem valoris tradit *Seraph. decis. 665. num.2. Canal. decis.187.num.4.decis.358.num.1.Vbal. decis.200. num.1 in fine Peuting.decis.50.num.20. & 21.* Potissimum quia in relatione percussit tempus
10 dationis in solutum, † vt in ea per extensum data expressè habetur, & detulit *Rot. coram Seraph.d.decis.665.post num.8.in fine vers. & periti retulerint*, habuitque rationem non solum cementorum, verum maximè situs, illiusque qualitatis annuæ pensionis, onerum, & seruitutum, excludendo totum id, quod à creditore constructum asserebatur pro reparatione. Vnde Peritus, qui his omnibus ponde-
11 ratis æstimat, † deponere dicitur de communi valore, quo res emi, ac vendi potuisset, licèt causam non alleget, *Fosth.resol. ciuil. 124. num.13.& seqq.* latè *Seraph.decis.665.num.2.& seqq.*

Eique facilius Domini detulerunt, quia relatus valor scut. 829. correspondet annuæ pensioni scut.50.pro qua dationis in solutum tempore locabatur ex ea desumpto apparta-
12 menti valore† ad rationem quinque pro centenario in domibus consuetam, *Canal dec.358 num.2.decis.387.num.4.Duran.decis.419.num.11. Coccin.decis.579.num.9.decis.982.num.1.Bich.decis.564.num.10. decis.607. num, 20. & in rec. decis.318.n.42.par.9.dec.320.n.3.& seq. decis. 420. n.2.& seqq.par.13.* sine dubio, quia locationes
13 istæ sunt adminiculatæ, † quo casu indubitanter probare valorem sæpissimè firmauit Rota, & nuper *in Beneuentana Translationis pensionis 19.Iunij 1672.§.excessus in fin.coram R.P.D. meo Calataın.* Dantur etenim contemporaneæ alienationes aliarum partium istius domus, quæ quamuis controuerso appartamento in appartamento in qualitate, quantitate, & annuo reddito sint longè inferiores, nihilominus comparatiuè ad ipsum factæ fuerunt pro maiori pretio, vt eas insimul combinando deprehenditur ex dicto Summario *num.1. 5.6.*
14 *& 7.* † quod vtique est maximum adminiculum, cum in iure absolutum sit ex pretio rerum cohærentium, & contemporaneè vendi-
15 tarum† argui valorem alterius rei cohærentis, vt tradit *Dunoz.iun.decis.672. num.11.*

Si igitur appartamentum tempore dationis
16 in solutum valebat scut.829.† totum alienari non potuit pro modico debito scut.323. *Menoch.de arbitr. cas.182.num.32. Rot. decis.160. numer.15.par.13.rec.* sed sola illius pars huic debito correspondens, si appartamentum com-
17 modam patiebatur diuisionem: † vnde aliter facta alienatio est irrita etiam quoad partem debito correspondentem, *Rot. decis. 183. sub num.19.& seqq.par.13. rec.* & latè *in d. Firmana de Natinguerra 30.Ian.1671. §. verum hæc coram R.P.D.meo Vicecomite, & 23. Martij § acceptum, & 15.Iun.1672. §. diuisibilitas coram me*, siue etiam potuisset totum alienari, sed pro iusto pretio, & facto inuestimento residui expressè
18 pro fideicommisso, & vocatis ad illud, † quo-

rum neutrum cuns factum non fuerit, in totum fuit alienatio, *Pusar. de substit. quæst. 531. sub num. 17. Rot. decis. 771. num. 1. & 3.* vbi quando non potuisset reperiri emptor partis domus *par. 1. diuers. & decis. 30. num. 16. par. 12. rec. Bich. decis. 02. num. 3. & in dictis firmatis proximè allegatis.*

Nec iustitia pretij in dd. scutis 323. firmari potest deductis obligationibus de euictione, ac retrouendendo in perpetuum, ac one-
19 ribus reparationum, & casus † dislocationum, quæ succedere loco pretij firmat *decis. R. P. D. mei Vicecomitis §. quoad læsionem cum seqq.* Quia ponderarunt Domini, quod obligatio eui-
20 ctionis † vti respiciens commodum emptoris, non autem venditoris non potest dici pars pretij, ex *Coccin. decis. 1265. num. 9.* quini-
21 mo valorem rei potius augere, † si ea stante res iudicatur ac liberè vendita fuisset, *Rot. decis. 128. n. 77. & 78. decis. 316. n. 18. par. 12. rec.* Res autem liberè vendita patet ad sensum pluris
22 valere, † illiusque valorem solum diminui, quando venditio sit sine hac obligatione de euictione, *Cocc. decis. 1346. num. 15. & 17.* onera verò reparationum, dislocationum, & seruitutum censeri per Peritum in sua æstimatio-
23 ne excomputata, † cùm illam teneatur facere habita ratione qualitatis rei in præsenti non prætermissa, vt in eius relatione *Dunozet. decis. 669. num. 6. & 7.* Pactum denique de retrouendendo ad effectum, de quo agitur minuendi valorem rei fideicommissariæ dicebant Domini haberi non posse in conside-
24 ratione † tamquam stipulatum ad solum commodum alienantis, illiusque hæredum non autem fideicommissi, nec minus cogitati, & vocatorum in illo, vt erat necessarium, ad hoc vt illis vtilitatem afferre potuisset, vt in simili *Buratt. dec. 784. n. 5. Zarat. dec. 35. n. 25. in rec. decis. 30. num. 14. & 15. par. 12. & decis. 183. n. 23. par. 13. & in d. Firmana fideicommissi 15. Iunij 1672. §. indiuisibilitas, coram me.*

Vnde cessantibus his deductionibus, subsistit inualiditas dationis in solutum totius appartamenti magni valoris pro non iusto pre-
25 tio, & sine inuestimento residui, fac redintegratur motiuū læsionis non solū vltra tertiam
26 ad inualiditatis † effectum sufficientem ex Statuto Vrbis *lib. 1. cap. 154.* in his terminis admissum coram *Cocc. decis. 952. nu. 2.* verum etiā
27 longè vltra dimidiam † iuxta dispositionem iuris communis *in l. 2. C. de rescind. vend.* ex quo
28 magno excessu † in alienando fraudem præsumi docet *text. in l. omnes 17. §. Lucius ff. quæ in fraud. cred. Osasch. decis. Pedem. 168. n. 13.*

Et ita vtraque &c.

Supra in alia præcedenti Parte decimaseptima est alia eiusdem Causæ decisio ibi in ordine 364.

R. P. D. EMERIX.

Bononien. Prædij.

Luna 23. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Plura in hac præsenti decisione deducuntur de duabus conformibus, quæ in Ciuitate Bononiæ faciunt vim trium, de reintegrationis, & manutentionis remedio, simul cum negotio principali ab eodem Iudice concessis, & demum de Ecclesia impugnante contractum, quatenus declarare teneatur cum solemnitatibus eidem contractui stare nolle.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ duæ conformes in Ciuitate Bononiæ habent vim trium, & faciunt rem iudicatam.*
2 *Sententia lata in gradu appellationis connumeratur inter duas conformes, quæ ex statuto faciunt rem iudicatam.*
3 *Iudex potest simul concedere manutentionem, seu reintegrationem, & pronunciare super petitorio sententiam.*
4 *Iurisdictionis defectum allegare non possunt partes, qui in iudicem expressè consenserunt.*
5 *Beneplacitum Apostolicum æquè requiritur in transactione, ac in alienatione bonorum ecclesiæ.*
6 *Transigendi iusta causa deficit, vbi non verificatur fideicommissum in transactione suppositum.*
7 *Filiatio probari debet concludenter & quando.*
8 *Manutentionis, & reintegrationis remedium inuicem compatiuntur, & insimul conceduntur & numero 9.*
9 *Reintegratio datur ei, cui manutentio non competit, & ita cum illa simul conceditur.*
10 *Ecclesia reuocare volens alienationem quatenus cum solemnitatibus declarare teneatur eidem alienationi stare nolle. & num. 11.*
11 *Beneplacitum apostolicum requiritur pro reuocanda alienatione bonorum ecclesiæ cum solemnitatibus facta.*
13 *Ecclesia ante sequutum beneplacitum apostolicum potest pænitere, & improbare contractum.*

DECISIO XV.

LATIS duabus sententijs declarantibus nullam, & inualidam transactionem initam inter Ruggerium, & Moniales SS. Naboris, & Felicis, ijsque concedentibus manutentionem, & quatenus opus sit reintegrationem ad medietatem prędij in eadem transactione cessam Ruggerio, cùm Vincentius eius hæres tertio prouocasset, fuit per Signaturam Iustitiæ commissa mihi causa cū clausula, *constito quod sit locus executioni duarum conformium*, vnde ad formam commissionis dedi dubium, an constet de duabus, quæ sint exequendæ, affirmatiuè per DD. resolutum, quia sententiæ sunt conformes, & ex speciali Constitutione fan. me. Gregorij XV. in foro Archiepiscopali Bononiæ † duæ conformes habent vim trium, & faciunt rem iudicatam,

quæ

quæ proindè debet exequutioni demandari, *Clement. vt calumn. de sentent. & re iud. l. 2. in prin. ibique Bar. & alij Scribentes C. de exec. rei iudic. Merlin. dec. 484. num. 5. Rota decis. 165. n. 2. par. 12. rec.* & alibi sæpè.

Idque etiam si posterior sententia lata fuit
in Curia ab A.C. quia vt locum habeat dicta
Constitutio sufficit fuisse latam in gradu ap-
pellationis interpositæ ab altera lata in parti-
2 bus à Vicario Generali, † ea ratione quia ap-
pellatio dicitur de appendicijs illius instantiç,
cuius est sententia, à qua interponitur, ideo-
que subiacet statutis, & Constitutionibus fo-
ri, in quo sententia lata est, vt in terminis
statuti de duabus vigentis Bononiæ pluries
firmauit *Rota*, & signantèr in *decis. 303. num. 1.
par. 2. diuers. & post Pacif. de Salmano interd. 154.
num. 10. & post Salgad in laber. cred. decis. 75. nu. 6.
& seq. cum alijs in Bononien. pecuniaris 12. Ianua-
rij 1665. §. nec refert coram bon. memor. Card. Vi-
cecomite.*

Validitas autem, & iustitia sententiarum,
quæ ad hunc effectum requiritur, in præsen-
ti non deficiunt, & prima non turbatur ex
eo, quod Vicarius primo pronunciauerit cō-
cedendo Ruggerio aff. filio naturali Ioannis
Cæsarei in vim fideicommissi q. Matthæi im-
missionem in prædio, de quo agitur, & secun-
do decernendo manutentionem, seù reinte-
grationem Monasterio ad medietatem eius-
dem prædij vt supra dictum est, quia obiectū
euitatur ponderando, quod idem Vicarius
non processit reuocando primam sentētiam,
3 sed quia † illa fuerit per appellationem su-
spensa, & subindè inter partes nulliter transa-
ctum cognoscendo hanc nouam causam trā-
sactionis, eamque vti nullam, & inualidam
reuocando, reposuit Monasterium in eo sta-
tu, in quo antea existebat præuia manuten-
tione, seù reintegratione ad medietatem præ-
dii in transactione dimissam, quod vtique be-
nè potuit, vt in specie tradunt *Carleual. de iu-
dic. tom. 1. disp. 7. lib. 1. num. 1. cum duobus seqq. &
Valeron. de transact. tit. 5. quæst. 1. num. 9. & seqq.*
4 Præsertim dum † vtraque pars in eiusdem Vi-
carij iurisdictione consensit, *cap. acceptam 35.
de appell. Scacc. de sent. & re iud. glos. 7. qu. 3. lim. 4.
sub num. 1. Grat. disc. 4. sub num. 21. Rota decis. 306.
num. 14. par. 7. rec.*

Iustitia verò satis liquet non solum ex eo,
quod transactio inita fuit absque beneplacito
5 apostolico æquè in huiusmodi † transactioni-
bus, ac in alijs alienationibus rerum Ecclesiæ
requisito, vt in terminis probant *Feder. de Sen.
cons. 94. per tot. Crauett. cons. 323. sub num. 1. vers.
hoc itaque præsupposito, Rota coram Duran. decis.
459. num. 2. & in rec. decis. 232. num. 2. par. 4. & in
alia Bononien. prædij 15. Iunij 1665. §. hoc vero co-
ram Emin. Carpineo:* Verum etiam, quia deficit
iusta causa transigendi, dum purificatio fidei-
6 commissi in transactione supposita † ad fauo-
rem Ruggerij non verificatur in facto, atten-
to quod illius filiatio respectu Monialium,
quæ non habent causam à Ioanne asserto pa-
tre non fuit vtique adhuc concludenter pro-
7 bata, † prout necesse est. *Bursatt. cons. 88. num. 5.
Sard. cons. 552. num. 20. & 21.* cum alijs latè con-
gestis in *rec. dec. 8. num. 1. & 2. par. 12. & in. decis.
edita coram me in hac causa super prætensa vnione
18. Martij proximè præteriti §. bonum ius.*

Ideoque rectè fuit nulla, & inualida decla-
rata, & benè concessa manutentio, & quate-
8 nus opus sit reintegratio, † quia ista duo re-
media ita simul cumulari possunt ex latè cō-
gestis per *Possium de manut. obseru. 57. nu. 82. cum
seq. Andr. contr. 304. num. 16. Rota decis. 500. num. 2.
3. & 4. par. 1. rec. & coram s. m. Greg. XV. decis. 546.
num. 14. & decis. 555. num. 2. & 3.* vt quatenus
9 primum non competat, † ex secundo possit
succurri iuxtà dispositionem *text. in can. reinte-
gran. 3. q. 1.* & in terminis *Rota penes Marches. de
commiss. par. 1. de sign. grat. diuers. fol. 103. n. 3. & 4.*

His positis, nihil valuit ad impediendam
resolutionem exceptio per Vincentium pro-
10 posita, quod saltem Moniales † teneantur cū
solemnitatibus declarare nolle stare huiusmo-
di transactioni, iuxtà deducta per *Rotam in rec.
decis. 42. par. 8. & in Albanen. transactionis 27. Ia-
nuarij 1672. coram R.P.D. meo Taia*, quia obie-
ctum procedere posset si Ecclesia petens re-
scissionem aliquid dimitteret, & transactio
inita fuisset cum beneplacito Apostolico, in
11 quibus terminis † loquuntur prædictæ, & aliæ
auctoritates ab Informantibus pro Vincen-
tio cumulatæ; sed non applicantur in pro-
posito vbi Monasterium nihil recepit, quod
debeat dimittere, & transactio inita fuit abs-
que beneplacito; Tunc enim requirere bene-
12 placitum † ad effectum impugnandi, & re-
scindendi transactionem est de directo euer-
tere vulgatam conclusionem, quod Ecclesia
potest ante obtentum beneplacitum pœnite-
13 re, & contrarium † improbare, quam post
alios firmant *Grat. discept. 714. nu. 7. & seqq. Ma-
ren. var. resolut. lib. 1. cap. 15. num. 1. Rota coram Du-
ran. decis. 397. num. 12. & in rec. decis. 755. sub n. 2.
par. 2. & dec. 384. num. 16. cum seq. par. 13.* & in ter-
minis manutentionis, seu reintegrationis *dec.
518. num. 3. & seq. & num. 14. post Poss. de manut.
& in d. Bononien. prædij 15. Iunij 1665. coram Emin.
Carpineo.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. E M E R I X.

Bononien. fideicommissi de Glauarinis.

Luna 23. Ianuarij 1673.

A R G V M E N T V M.

Quod inuentarium tutelare, & descriptio à primo Donatario facta omnem substractionis præsumptionem remoueat, & ita suppleat vices legitimi inuentarij præsens decidit Decisio, maximè quando cum illis plures concurrunt scripturæ super eadem quantitate bonorum inuicem concordantes.

S V M M A R I V M.

1 *Inuentarium tutelare, & descriptio facta à primo herede vel donatario non suffragantur pro legiti-*

in inuentario. & vidi num. 4.6. & seq.

2 *Hæres fideicommisso grauatus per solam omissionem inuentarij detractiones non amittit.*

3 *Detractiones præsumuntur consumptæ vbi cum omissione inuentarij concurrunt alienationes.*

4 *Descriptio facta à primo Donatario, vel hærede facit cessare omnem præsumptionem doli, & supplet defectum inuentarij.*

5 *Donator si post donationem habitum regularem assumpsit, non potest prætendi quod postea alia acquisiuerit bona.*

6 *Monachus acquirit monasterio bona post professionem acquisita, non autem donatarijs, quibus antea donationem fecerat.*

7 *Verba generalia generaliter sunt intelligenda, nec aliquam restrictionem accipiunt.*

9 *Inuentarium tutelare tollit præsumptionem subtractionis, & occultationis bonorum.*

10 *Subtractionis, & occultationis præsumptio excluditur ex pluribus scripturis super quantitate bonorum inuicem concordantibus.*

11 *Subtractionis & occultationis præsumptio remouetur etiam ex sola diuisione facta inter grauatos.*

DECISIO XVI.

DEFVNCTO Equite Gherardo de Glauarinis, qui vendiderat fratribus de Pieritijs bona Cadriani, de quibus agitur, Vincentius, & Iosephus de Glauarinis vti vocati ad fideicommissum Alexandri senioris, Antonij, & Alexandri iunioris obtinuerunt per duas sententias rotales immitti in actualem possessionem dd. bonorum; sed cõmissa tertio loco causa appellationis bo. me. Peutingerio, & restricta difficultate ad competentiam detractionum, quæ ex iure Equitis Gherardi proponebantur à fratribus de Pieritijs, binæ emanarunt decisiones contrariæ; Prima nempè sub die 27. Iunij 1644. & altera sub die 5. Maij 1645. post quas vita functis dictis fratribus de Pieritijs controuersia siluit vsque ad diem 10. Aprilis 1671. quo ad instantiam hæredum reassumpta disputatione coram me suffecto in locum bo. me. Peutingerij: An esset standum in primo, vel secundo loco decisis, quia causa videbatur Dominis valdè inuoluta, ordinatum fuit, vt concordaretur factum coram me, quod cum post plures sessiones habitas cum Procuratoribus partium assequi non potuerim, & controuersia ipsa non tam circa factum quam circa appellationem conclusionum ex illo resultantium verfetur, operæpretium duxi totam hanc controuersiam breui discursu perstringere, eamque in tria dubia diuidere, prout in eodem plenius continetur; Et quia inter alia ex fideicommisso ordinato ab Antonio in donatione facta Alexandro fratri, Pieritij prætendunt detrahere libras 16259. quæ si vt Glauarini contendebant consumptæ iudicatæ fuissent ob omissionem inuentarij, & successiuas alienationes, nihil detrahendum remaneret: Ideo sub die 5. Decembris proximè præteriti primo loco proposui dubium; An stante omissione inuentarij bonorum Antonij detractiones præsumantur consumptæ, vel potius suffragetur descriptio ipso viuente, & præsente facta ab Alexandro, & inuentarium tutelare, cuius resolutio tunc dilata, hodie prodijt affirmatiua.

Vnicum enim fundamentum Scribentium pro Glauarinis in eo consistens, quod stante præcepto ab Antonio iniuncto Alexandro, & omnibus alijs successiuè in donatione vocatis conficiendi, & respectiue renouandi inuentarium omnium suorum bonorum, non potuerit Equiti Gherardo suffragari pro legitimo inuentario descriptio facta ab Alexan-

1 dro patre, † & inuentarium tutelare confectũ à Laura matre iuxta authoritates relatas in decisionibus huius causæ impressis in recent. *decis. 88. num. 24. decis. 120. num. 34. & decis. 164. num. 11. & 12. par. 7. & in Mediolanen. bonorum 13. Nouembris 1667. §. defectum coram Emin. Carpineo*, visum est Dominis in præsentis facti circumstantijs non militare, quia non est nouũ,

2 quod hæres fideicommisso † grauatus per solã omissionem inuentarij suas detractiones non amittat, vt docent *Castrens. in l. ita tamen 27. §. ff. ex trebelliano num. 2. & ibi Alex. num. 3. ff. ad trebell. Iason cons. 28. num. 7. lib. 3. Soccin. sen. cons. 44. n. 2. vers. tamen contrarium lib. 3. Mantic. de coniect. lib. 7. tit. 8. num. 15. Rota coram bo. me. Card. Celso decis. 1. n. 4. 5. & 6 & coram Emin. Ottob. decis. 235. num. 37. & in recent. decis. 294. num. 3. par. 10.*

Et quamuis quando cum omissione inuen-

3 tarij concurrunt, prout hic, † successiuæ alienationes, intret præsumptio consumptionis detractionum, seù satisfactionis, vt firmant *dd. decis. 88. num. 23. & decis. 126. num. 3. par. 7. & coram Rotas decis. 53. num. 8. & 9. cum alijs in decis. 32. n. 11. par. 11. rec.* Ista tamen præsumptio, vtpote fundata in occultatione, seu subtractione bonorum, in proposito remouetur ex primo dicta descriptione facta ab Alexandro primo donatario præsente Antonio donante,

4 imò ipsomet mãdante, & approbante, † quæ vti ponens sub oculis omnia bona donata, cessare facit omnem præsumptionem doli, vt in specie de descriptione facta in ipsamet donatione firmauit *Rota coram Bichio decis. 516. num. 19. & 20.* & generaliter *Soccin. iun. cons. 132. num. 5. lib. 1. Grat. discept. 822. num. 15. Cancer. var. res. par. 3. cap. 2. num. 109. & seq. Ciriac. contr. 496. num. 24. Rota diuers. decis. 519. num. 1. par. 4. Duran. decis. 287. la prima num. 18. & coram Coccin. decis. 1886. num. 10. & 11.* maximè quia non potest legitimè prætendi, quod Antonius acquisiuerit alia bona post donationem, ita quod debuerit fieri nouum inuentarium eius

5 bonorum hæreditariorum, † dum prædicta descriptio facta fuit postquam ipse habitum regularem susceperat, & professionem emi-

6 serat in Monasterio S. Antonij Viennẽ, † cui & non sibi acquisiuit, si quid postea acquisiuit, iuxta *tex. in cap. in præsentia de probat. & in auth. ingressi C. de Sacros. Eccles. & Rota decis. 346. num. 2. coram Canal.*

Nec subsistit, quod non fuerint descripta omnia bona Antonij, sed tantùm quæ erant communia cum Alexandro fratre, quia contrarium desumitur ex prohemio descriptionis [illegible]

nit D. Antonium eius fratrem post mortem titulo donationis eidem donasse omnia, & quaecumq; eius bona mobilia, & immobilia, ac credita &c. vbicũq; posita, & confinata &c. ad effectum, vt appareat quæ, & qualia bona tam mobilia, quàm immobilia teneat, & possideat ad præsens idem Antonius imposuit, & mandauit mihi Notario &c. vt de eis omnibus fidele inuentarium, & descriptionem facere deberem; Ista enim verba tamquam generalia generalitèr
7 sunt intelligenda, † nec congruè restringi possunt ad sola bona communia, dum loquũtur de omnibus, *l. 1. ibique gloss. in verb. omnibus ff. de alien. iud. mut. caus. fact. l. Iulianus, & ibi gloss. verbo omnibus, ff. de alien. iudic. mutan. causa facta, l. Iulianus, & ibi glos. verb. omne, & DD. ff. de leg. 3. Soccin. iun. cons. 131. n. 24. lib. 1. Surd. cons. 179. n. 17. Rot. coram fa. me. Gregor. XV. decis. 327. & alibi sæpè*.

Idque benè comprobatur non solùm ex præsentia, & acquiescentia Antonii eidem descriptioni, verum etiam ex inuentario tu-
8 telari per Lauram confecto † post obitum Alexandri, quod licèt regularitèr non suppleat vices inuentarij hæreditarii, ad tradita per *Bartol. in l. in ratione 11. §. quod vulgo num. 8. ff. ad l. falcid. Rota decis. 780. num. 4. par. 2. cum alijs in praesit. decisionibus huius causæ impressis in recēt. decis. 88. num. 24. & decis. 126. num. 14. par. 7.* Ex
9 illo tamen † tollitur præsumptio occultationis, & distractionis aliorum bonorum, vt probant *Giuragn. cons. 19. num. 20. vers. attamen lib. 2. Salgad. in laber. credit. par. 2. cap. 1. sub num. 29. & seq. Nogner. alleg. 19. num. 103. Cancer. var. res. d. par. 3. cap. 2. num. 131. & seq. Gutier. de tutel. par. 2. cap. 1. num. 49. & seq.*

Accedente præsertim, quod Laura iuxtà tenorem eiusdem inuentarii reddidit rationē suæ administrationis, quæ fuit subscripta, & approbata tam à Cæsare patre dd. de Glauarinis, quàm ab eodem Antonio fideicommittente, quodque filius successiuè cæpit administrare tam nomine proprio, quam Equitis Gherardi, & Antonij fratrum absentium, & confecit inuentarium, ad cuius formam subindè etiam diuisa fuerunt inter ipsos bona communia prouenientia ab Alexandro patre, & ab Antonio patruo, illa specialitèr enumerando in instrumento diuisionis, & denique quod mortuo filio Eques Gherardus vti substitutus in donatione Antonii patrui, & fideicommisso Alexandri patris confecit in-
10 uentarium hæreditarium; † Ex his enim omnibus ad vnguem concordantibus cum dicta prima descriptione penitus sublata visa est quæuis vmbra subtractionis, & occultationis bonorum, prout in leuioribus terminis, quod
11 remaneat sublata † ex simplici diuisione facta inter grauatos pluribus congestis firmatum fuit in *Viterbien. Saluiani 23. Iunij 1670. §. nec huiusmodi coram R. P. D. meo Priolo*.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. BONDININO.

Bononien. Iurispatronatus.

Lunæ 23. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Pertinentia Iurispatronatus in hac Decisione declarata, non tollitur, neque remouetur ex sententia, & contrariis præsentationibus factis, quia hæc non erat effectum sortita, illæ autem referri debuerant ad præcedentem titulum mandati procuræ, cuius nomine factæ sunt, & factæ præsumuntur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia late extra Rotam non attenduntur nisi iustificentur ex actis.*
Fallit si dd. sententiæ sunt antiqua ibidem.
2 *Solemnitates extrinseca non præsumantur.*
3 *Præsentationes effectum non sortitæ non sufficiunt ad probationem iurispatronatus.*
4 *Sententia non probat pertinentiam iurispatronatus si ea non obstante alij præsentarunt.*
5 *Sententia sine missione in possessionem non probat dominium, siue in corporalibus, siue in incorporalibus.*
6 *Possessio iurispatronatus antecedens probatur ex pluribus actibus pariformiter factis.*
7 *per Beneficij resignationem, seu dimissionem ius tale quale dicitur cessum, non autem quoad possessionem concludens.*
8 *Præsentationes antecedentes à subsequentibus declarantur.*
9 *Præsentatio facta à compatrono etiam nomine proprio, intelligitur pro medietate, si pro alia medietate ipse erat procurator alterius compatroni.*
10 *Compatronus etiam si vti vnicus præsentauerit, & pro medietate erat procurator alterius, adhuc præsentatio vtriusque nomine facta dicitur.*
11 *Actus referendus est potius ad causam licitam, & praexistentem, quam ad illicitam.*
12 *Possessionem, vel quasi præsentandi non acquirit, qui habet scientiam iuris alieni.*
13 *Fides mala auctoris nocet successori, vt neque ex propria persona possit præscriptionem inchoare, & quando.*
14 *Præscriptio quadragenaria vltimo temporis momento completur. & num. 15.*
16 *Centenaria præscriptio non attendit defectum medici temporis.*
17 *Iurispatronatus argumenta sunt refectio campanarum, & arma gentilitia in ecclesia.*
18 *Arma gentilitia in Ecclesia quandoque reperiuntur ad causam pietatis, & eleemosinæ, non autem pro argumento iurispatronatus inseruiunt.*

DECISIO XVII.

IVRAPATRONATVS Ecclesiæ S. Catherinæ de Saragotia competere Monialibus S. Agnetis censuit Rota etiam ad effectũ manutentionis, & institutionis Iacobi Tesini ab illis præsentati tam ex longa quasi possessione præsentandi, ab anno nempè 1290. vsque

vſque ad annum 1508. & vltra, quam ex ſen-
tentia antiquiſſima anno 1380. ſuper pertinē-
tia iuriſpatronatus illarum fauore contra Pa-
rochianos lata, ac demum ex confeſſione
Siluij de Albergatis, à quo Marchio Hiero-
nymus Capecelius, iuriſpatronatus iura ad ſe
ſpectare prætendens, cauſam habet, vt in de-
ciſione 3. Iunij præteriti coram me emanata,
quam audito iterum Marchione Hieronymo
confirmandam eſſe Domini reſponderunt.

Quo enim ad pluſquam centenariam poſ-
ſeſſionem præſentandi, & ſententiam ſuper
prædicto iure latam, licèt non negarent Scri-
bentes pro Marchione patronatus iura pro-
bari ex deductis in *d. deciſione huius cauſæ §. a tri-
bus, & §§. ſeqq.* quamuis ſententiæ acta non
exhibeantur, cùm ex antiquitate temporis
omnia conſumentis ſoleat hoc Tribunal ab
illo iuris rigore declinare, ex quo ſententias
1 extra ipſum latas non attendit, † niſi iuſtificen-
tur ex actis ad terminos *text. in l. ſi filius famil.
10. C. de petit. hæred.* ex quo limitatur diſpoſitio
tex. in l. ſciendū 30. ff. de verb. oblig. & in c. ſicut 16.
2 *de ſent. & re iudic.* prohibentis extrinſecam † ſo-
lemnitatem præſumi, vt notant vtriuſque iu-
ris Scribentes locis adductis, *& in cap. bonæ 36.
de elect. Ruin. conſ. 28. nu. 6. vol. 4. Menoch. conſ. 612.
num. 10.* alijque, relatis optimè diſtinguunt
*Cravett. de antiq. tempor. par. 2. §. ex præmiſſis num. 8.
& ſeqq. & num. 35. & ſeqq. Add. ad Buratt. deciſ. 76.
num. 26. & 94. num. 9.* & fuit antiqua Rotæ ſen-
tentia coram *Caſſad. deciſ. 3. ſub num. 1. & 31. de
procurat. coram Put. 328. lib. 2. Correct. in rec. par. 1.
deciſ. 673. num. 1. coram Buratto deciſ. 376. ſub nu. 6.
coram Canal. dec. 22. num. 5. & in his terminis in rec.
par. 12. dec. 152. num. 20.*

Dicebant tamen neque præſentationes ad
3 hunc effectum attendi poſſe, † cum non do-
ceantur effectum ſortitæ mediante poſſeſſio-
ne præſentatorum, quod eſt vnum ex requi-
ſitis à Canoniſtis *in cap. 2. de reſtit. in integrum, &
reaſſumptis à Calderin. in eius celebri conſ. 12. de Iu-
repatr. verſ. 38. Dec. conſ. 429. ſub num. 2. Rip. in cap.
cum Eccleſia Sutrina num. 92. de cauſ. poſſeſſ. & pro-
priet. Rebuff. in concordat. galliæ. rubr. de Annot. verb.
poſſeſſionem, Rocc. de Curt. de Iurepatr. verb. com-
petens num. 35. Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 18. n. 85.
Rota coram Put. dec. 130. verſ. aliud Inſtrumentum
lib. 3. correct. coram Pen. 707. num. 5. coram Buratt.
856. & coram Vbaldo 144. num. 5. coram Durano 61.
num. 1. & in rec. par. 9. 048. num. 10. & par. 11. 254.
num. 20.* neque ſententiam anno 1380. latam
contra Parochianos afficere, cùm appareat ſi-
ne effectu ex eo, quòd iſti adhuc præſentare
continuarunt ab anno 1420. vſque ad annum
1470. Summario hodierno Marchionis *nu. 1.*
4 ideoque † non probet ex ratione *text. in l. ſcien-
dum 15. §. qui fundum ff. qui ſatiſdar. cogan. & in l.
non eſt mirum 26. in fine ff. de pignorat. act.* vt ſen-
5 tentia ſine miſſione in poſſeſſionem, † domi-
nium non transferat, quam concluſionem
ſiue in iuribus corporalibus, ſiue incorpora-
libus accipiunt *gloſſ. ſing. in §. fin. verſ. eius ſit in-
ſtit. de interd. Bart. in l. ex hoc iure ff. de iuſt. & iur.
Cravett. conſ. 20. num. 5. Natt. conſ. 456. nu. 12.* & in
his terminis *Rota in rec. par. 9. deciſ. 324. num. 28.
& 31. & par. 12. dec. 90. n. 5. coram Cerillo dec. 276.
n. 9.*

Verùm reſponderunt Domini aſſumptum
eſſe de ſubiecto non non ſupponente, cùm
omnes ferè præſentationes effectum ſortitæ
fuerint, nam licèt prima anni 1290. non do-
ceatur effectū habuiſſe, illa tamen anni 1380.
occaſione d. litis, & ſententiæ emanata Sum.
Monialium die 1. Aprilis 1672. coram me
num. 2. apparet executionem habuiſſe mediā-
te poſſeſſione à Benedicto præſentato actuali-
ter capta, Summ. reſponſionis hodiernæ Mo-
nialium *num. vnico*, ex quo apparent effectus,
ac executio ipſius ſententiæ, cùm iuxtà ſupe-
rius deducta conſtet de actuali miſſione in
poſſeſſionem, quemadmodum ab anno 1420.
vſque ad annum 1470. & ab anno 1509. vſ-
que ad annum 1617. omnes ferè præſentati,
vel à Monialibus, vel à Cornelio, & Siluio de
Albergatis in Procuratores ad præſentandum
conſtitutis, poſſeſſionem nacti ſunt, cùm per
obitum ipſorum, vel reſignationem, aut di-
miſſionem Eccleſia vacauerit, ac ſucceſſiuè
alteri collata fuerit, d. Summ. hodierno Mar-
chionis *num. 1.* & d. Summ. Monialium prima
6 Aprilis 1672. *num. 2. & 3.* † Ex quibus actibus
pariformitèr antecedens poſſeſſio concludi-
tur, iuxtà notiſſimum *Oldrad. conſ. 229.* quod
reprobato *Decio conſ. 149. num. 5.* promiſcuè in
omnibus caſibus ſequuta eſt *Rot. coram Molin.
deciſ. 10. num. 3. de Iurep. coram Greg. XV. dec. 349.
num. 3. & 4. coram Coccino deciſ. 174. num. 3. & de-
ciſ. 2129. num. 29. coram Emin. Ottobono deciſ. 224.
num. 8. & 9. & 234. num. 15. in rec. par. 12. dec. 152.
num. 9. & 10. 25. & ſeqq. & in Neapolitana benefi-
cij. ſeu Iuriſpatronatus 10. Februarij 1654. §. de
Patronatu coram Reuerendiſsimo Albergato Decano.*
quidquid eſſet in caſu, in quo dimiſſio, vel
reſignatio beneficij immediatè facta fuiſſet,
7 quo caſu † cenſeri poſſet ceſſum ius tale, qua-
le competit neque ad poſſeſſionem, idcircò
concluderetur, & benè explicant *Add. ad Greg.
XV. dec. 215. ſub n. 8. Rot. in rec. p. 1. dec. 224. n. 7. &
cor. Cocc. dec. 386. n. 4. & 2197. num. 10. & 11.*

Neque præſentationes ab anno 1420. vſque
ad annum 1470 factæ à Parochianis demendæ
ſunt, vel contra Moniales retorquendæ, quia
licèt indefinitè factæ fuerint, facilè ta-
men agnouerunt Domini ex iis potius com-
probatum, ac præſeruatum fuiſse ius Mo-
nialium, cum quibus interim Parochiani ad
præſentandum admiſſi fuerunt, cùm ex ſub-
ſecuta obſeruantia ſequentium annorum re-
lati in d. Summario Monialium prima Apri-
lis 1672. *num. 2. & 3.* appareant ſimultaneæ
Parochianorum, ac Monialium præſentatio-
nes, ac conſtitutiones procuratorum ad præ-
8 ſentandum, & conſequentèr in † huiuſmodi
ſenſum antecedentes præſentationes decla-
rentur ex regula *textus in l. ſed et Iulianus 9. §.
proinde ff. ad Maced. & in l. ſi ſeruus plurium 53.
§. fin. in fin. ff. de leg. 1. Bart. in l. Cætera §. fin. ff. illo
eodem tit. Butr. in cap. cum veniſſent in 2. oppoſit.
de conſtit. Bald. conſ. 245. in fin. verſ. ſi poſterior vol. 5.
Cravett. conſ. 37. num. 10. Surd. conſ. 441. nu. 30.* &
in his terminis probāt *Gabr. conſ. 196. n. 6. & 7.
vol. 2. cum alijs per Rot. in rec. par. 12. deciſ. 104.
num. 7.* Et proindè intentionem Parochiano-
rum fuiſſe præſeruare ius Monialium, quem-
admo-

admodum in dubio compatronus facere cē-
9 setur, & si nomine proprio præsentet, † &
prout in subsecutis præsentationibus postea
declararunt, vt benè probant *Calderin.conf.15.*
de iurepatr. Rocch.de Curt. illo eodem tract. verb.
competens num.37. Garz.de benef. par.5. nu.115.&
117. cum alijs per *Rimin.iun. conf.211. num. 40.*
vers.vbi Doctores, Rota coram Cresc.decis.2. de iu-
repatr.coram Seraphino 1021.num.5 coram Vbaldo
289.num.2.coram Coccino 2277.num.4.coram Du-
nozetto iun.706.num.5.& 23.& coram Eminentis.
Otthobono 3.num.25.& 26.nu.21.& in rec. par.13.
decis.103.num.17.

Quo verò ad confessionem Siluij de Al-
bergatis, à quo non negat Marchio Hiero-
nymus causam habere, res est in claris, cùm
anno 1608. à Monialibus, & Parochianis mā-
datum ad præsentandum receperit cum ex-
pressa confessione pertinentiæ patronatus ad
Moniales, d.Summ.Monial. 1.Aprilis 1672.
num.3.lit.N. Ideoque licèt postea anno 1617.
præsentauerit vti vnicus Patronus, Summario
10 hodierno Marchionis *num.2.* † adhuc tamen
vel est intelligenda præsentatio nomine pro-
prio eodem pacto, quo Cornelius de Alber-
gatis facultatem habuit nominandi se vnicū
Patronum in mandato, aut donatione anno
1556. à Monialibus facta, ad cuius limites hoc
factum fuit, d.Sum.Monialium prima Aprilis
1672.*num.3.lit.H.& lit N.* vt comprobat alte-
11 ra *decis.§.Hinc corruunt,* † cùm potius ad cau-
sam licitam, & præexistentem, quàm ad illi-
citam actus referendi sint ex regula *Textus in*
l.merito 5. ff.pro soc.Abb.conf.68. sub num.3.par.1.
Bald.conf.89.num.4.vol.1. Rota coram Greg. XV.
decis.476.num.6. & coram Emin. Otthobono decis.
253.num.14.& 15.

Vel si id egit cum animo interuertendi pos-
sessionem Monialium à quibus mandatum
habuit, negari nequit, quin fuerit in malā
fide, cum habuerit cognitionem iuris alieni,
12 ex qua† non potuit constitui quasi possessio
neque fauore ipsius obstāte dispositione *text.*
in cap. final.de præscrpt.& in cap. possessor 2. de re-
gul.iur.in 6.Calderin.d.conf.12.in princ.de iurepatr.
Lambertin.illo eodem tract.lib.2.par.1. quæst.3. ar-
tic.10. num.3. Rip.in d. cap. cum Ecclesia Sutrina
num.93.de caus. possess.& propriet. cum alijs per
Gonzal.ad regul.8.Cancell gloss.45. §.2. num. 35.
Viuian.de iurepatr.lib.5.cap.4 num.25.& 34. Rota
coram Coccino decis.1784.num.37.& seqq. in rec.
par.10.decis.141.num.26.& in Cracouien. Præposi-
tura 4.May 1646.coram Verospio; neque fauore
Marchionis Hieronymi successoris, cui no-
13 cet mala fides defuncti,† itavt neque ex pro-
pria persona præscriptionem inchoare possit
quidquid sit in singulari successore, ad *text.in*
l.cum hæres vt ff. de diuers. & temporal. præscript.
Bart.in l.ex diuersa §. 1. num.12. ff. de rei vindic.
alijsque adductis, Menoch.de recuper. remed.15. nu-
mer.617. Add.ad Buratt.decis.505.num.14.Gratian.
disc.303.num.15.Honded. conf.82. num.46. vol.1.
Rota coram Coccino decis. 1753. num.3. coram Bi-
chio 33.num 29.574.num.12.& 601.num. 20. &
coram Eminentissimo Otthobono 137. num.25. ac
passim in alijs.

Et quatenus etiam Marchio Hieronymus
suis præsentationibus vti posset, ab anno sci-
licet 1629. vsque ad annum 1668. quo deces-
sit Codronchus, per cuius obitum lis agi cę-
pta est, dicto Summario Marchionis *num.4.*
non ideo tamen quadragenariam præscriptio-
nem adducere posset, deficientibus aliquibus
14 annis, † cum in vltimo temporis momento
præscriptio compleatur, inquit *Paul. in l. in*
omnibus 5. ff.de act.& oblig. & probat *text. cum*
sua materia in cap.fin.de consuetud. Ias.in l.3.§.La-
beo num.15. ff.de acquir.possess.Rebuff.tract. de pa-
cific.possess.n.320. Pheaut.de moment temp.cap.30.
sub num.10.Rot.in rec. par.1.dec.304. num. 2. vbi
15 de defectu† duorum mensium, & *par. 7. de-*
cis.226.num.48.& 49. & par.9. decis.114. num.11.
16 quidquid sit in centenaria, † in qua ob tanti
temporis lapsum, modicus defectus remitti-
tur, quo casu procedere posset opinio *Parisij*
conf.32.num.6.& 7.vol.1. quemadmodum ex-
plicat *Lotter.de re benef.lib.2. quæst.7. num.62.* &
in hoc secundo casu loquuntur *decisiones co-*
ram Merlino 60.num.5. & 6. coram Buratto 142.
num.6.& 7. & 875. sub num.3.coram Dunozetto
iun 809.num.6.& in rec.par.5.509.num.1.

Constito autem de bono iure Monialium,
& quo iure antiquis temporibus Marchio-
nes de Albergatis veluti procuratores præ-
sentauerint, Refectio campanarum, & Arma
gentilitia in hac Ecclesia apposita, Summario
Marchionis *num.5.& 6.* ad hunc titulum re-
17 ferenda sunt, † cum in dubio quidem deser-
uire possint pro argumento iurispatronatus,
arg.text.in l.stegmata 3.C. de fabric. lib. 11. non
autem quotiescumque non sunt appositæ in
fundatione, sed longè post Ecclesiam con-
structam, quinimo apparet, qua occasione
18 apposita fuerunt, † quia tunc in causam pie-
tatis, vel eleemosynæ accipiuntur, vt benè
declarant *Bald. conf. 310. vers. nisi contrarium*
vol.5.Cagnol.in l.1.num. 177. ff. si cert. pet. Rota
coram Caualerio decis.159.num.8.& 9. cum alijs in
præcedenti decisione huius causæ §.Hinc corruunt,
coram me.

Et ita vtraque &c.

Supra in præcedenti Parte 17. adest altera præ-
sentis causæ Decisio, quæ est ibi in ordine 333.

R. P. D. RONDININO.

Bononien. Primogenituræ.

Lunæ 23. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Quamuis regularitèr in simplici vocatione, &
fideicommisso attendatur proximitas graua-
ti, non grauātis; secus autem est vbi agitur de
Primogenitura successiua, & perpetua, in qua
proximitas ab eodem Testatore desumenda
est, hinc illa quatuor requisita, quæ in Pri-
mogenituris seruanda sunt, mirificè decla-
rantur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Proximiores in gradu Testatori coniuncti ad primogenituram admittendi sunt, & num. seqq.*

2 *Proximitas desumi debet à testatore grauante, non verò à grauato vbi agitur de primogenitura successiua, & perpetua.*

3 *in Primogenitura successiua, & perpetua requiritur quidem proximitas gradus, sed habita respectu ad lineam.*

4 *in Primogenituris quatuor seruanda sunt, nempè linea, gradus, sexus, & ætas.*

5 *Primogenitus dicitur maior natu, ipseque succedit, non habito respectu ad alium gradum, sexum, vel ætatem, & quomodo.*

6 *Proximitas an attendatur potiùs grauati, quàm grauantis requiritur solùm vbi defecta linea primò vocata, quærendi sunt alij proximiores.*

7 *Successio in dispositionibus successiuis donec supersunt descendentes lineæ prædilectæ, semper in illis continuanda est.*

8 *in Fideicommisso quod alteram debet ingredi lineã, an attendatur proximitas grauati, vel grauantis, vide num. antecedentibus, & seqq.*

9 *in Fideicommissis, aliisque vltimis voluntatibus attenditur voluntas disponentis, ac etiam quod suadet subiecta materia.*

10 *Proximior in gradu præfertur, vbi non est quæstio inter lineam, & lineam, sed solùm inter plures eiusdem lineæ.*

DECISIO XVIII.

AD Primogenituram, quam in Palatio Bononiæ, ac in alijs bonis anno 1554. Cardinalis Poggius constituit, vocauit primò Christophorum ex Alexandro fratre nepotẽ, eiusque descendentes masculos in infinitum, seruato inter ipsos descendentes ordine Primogenituræ, iisque deficientibus eodem modo successiuè vocauit Io: Paulum Camillum, & Io: Augustinum nepotes, quibus omnibus deficientibus in secundo gradu vocauit filiam maiorem vltimi masculi descendentis, ex masculis possessoris, seù detentoris dictorum bonorum, & demùm deficientibus omnibus filiabus, & earum descendentibus tam masculis, quàm fœminis in tertio gradu, voluit admitti consanguineum eidem Testatori proximiorem, & propinquiorem, iuxtà iuris dispositionem seruatis semper prærogatiua inter lineas, & sexus, & primogenitura, & integritate perpetua dictæ eius hæreditatis, prout supra in alijs casibus ordinatum extitit, vt sunt præcisa verba testamenti ab vtraque parte exhibiti.

Cùm autem defecerint omnes masculi ex masculis, neque paritèr secundo gradui substitutionis locus esse potuerit, cùm Ioannes dicti Christophori filius vltimus è masculis decesserit sine filiis, factus est proinde locus tertio gradui vocationis affinis, & consanguinei proximioris; Ideòque orta lite inter Barbaram filiam d. Camilli, & Lauram eius filiam, prætendendo sub vocatione proximioris se admittendas veluti proximiores in gradu Testatoris, ac inter Io: Cellesium proximiorem in linea dd. Christophoro, & Ioanni primogenitis, vtpotè ex Victoria matre, ac Semidea Auia d. Christophori Pronepote, mors Barbaræ, & Lauræ substulit quæstionem propinquitatis gradus, vel lineæ, & fauore Cellesij, Rota pronunciauit prætiis *decisionibus 622. 643. 660. & 670. coram Bichio*, quarũ prima reperita est *in rec. par. 11. dec. 346.* occasione autem fructuum, quos viuentibus dictis mulieribus Cellesius è bonis primogenituræ perceperat, instaurata iterùm quæstione corã R.P.D. meo Priolo, Rota censuit fructus à die motæ litis vsque ad obitum dictarum mulie-
1 rum non spectare ad Cellesium, † cùm illæ veluti proximiores in gradu Testatori admittendæ fuissent, *vt in decis. 14. Decembris 1657. impress. in rec. par. 12. decis. 297.* à qua hodie coram me reassumpta disputatione DD. recesserunt.

Licèt enim admissa fuerit conclusio in Decisione deducta, vt quotiescumque Testator vocat proximiorem, & propinquiorem sibi sublata antiqua, ac inuoluta illa quæstione, an proximitas grauati, vel grauantis atten-
2 denda sit, † propinquitas hoc casu à Testatore desumi debeat, iuxtà plenè deducta per *Amat. Panorm. resol. 10. n. 32. & seqq. Grat. disc. 493. num. 21. & 22. & Ioseph de Rosa consult. 2. cum alijs per Rotam in illa Bononien. fideicommissi de Nascentorijs in rec. par. 8. dec. 135. & 198. num. 10. & seqq. coram Carillo dec. 133. sub num. 11. coram Pen. dec. 673. per tot. coram Dunoz. sen. dec. 315. numer. 3. coram Card. Celso, decis. 33. num. 6. & in decisionibus huius causæ coram Bichio 622. num. 6. & in rec. par. 12. 297. num. 1. & seqq.*

Illa tamen procedit in simplici vocatione, non autem quotiescunque illa est qualificata, & modificata à verbis subsequentibus, *seruata semper prærogatiua inter lineas, & sexus, & primogenitura, & integritate perpetua d. eius hæreditatis*, quia cùm hoc casu agatur de primogenitura perpetua, & lineali, in qua ad effectum succedendi, prędilecti censentur omnes à prę-
3 dilecto descendentes † requiritur quidem propinquitas gradus non tamen absolutè, sed habito respectu ad lineam, itàvt Testator nil aliud senserit, nec sentire potuit, aut voluit, quam limitare illũ sibi proximiorem nè communitèr de gradibus sine lineis posset intelligi, & tunc huic vocationi proximioris locus verè factus est, cùm post mortem vltimi possessoris, qui est proximior in linea vocata, & in quam ingressa est primogenitura, quæ per quandam fictam immortalitatem ab hominibus excogitatam Testatorem ipsum repræsentat, quamuis illi verè remotior sit, neque exindè aliqua insurgit repugnantia, vt Testator eodem contextu vocauerit proximiorem, & remotiorem, cùm hoc casu iste, qui est in linea prædilecta pro proximiore habeatur, & quousq; in totum illa non defecerit, ad proximiores alterius lineæ transitus fieri non possit, ad terminos *Text. in cap. 1. de natural. success. feud. Tiraq. de iur. primogenit. quæst. 10. sub n. 28. Cephal. cons. 636. nu. 98. & seqq. Vegg. cons. 54. n. 119. & seqq. Gutier. lib. 5. qu. 61. nu. 53. & per tot. Bellon. cons. 11. nu. 26. Menoch. de maior. par. 2. quæst. 8. num. 1.*

num.1.& 2. Amat. Panor. resol.1. num.57. Castill. lib.3.contr.cap.19.sub num.95. Tapia decis. 2.n.136. & 142. Fontan.decis.35.num.20.& seqq.& dec.36. num.12.& seqq. Medic.decis.Senen.3.num.5. Rot in diuer.par.2.dec.15.num.8.in rec.par.7. dec.249.n.4. & 5. par.8.dec.65.n.2.& 6.& dec.265.n.3.& corã Reuerend.Royas dec.72 & coram Eminen. Otthobon. decis.25.num.24. confirmata in decis.35. coram eodem, & in d.dec.Bichy 622.num.1.& seqq.

Cùm enim in primogeniturіs quatuor ser-
4 uanda sint, † primo linea, vt nempè illi, qui ex linea vltimi possessoris procedunt cæteris præferantur secundo gradus, vt qui sunt possessori eiusdem lineæ magis coniuncti, remotioribus præferantur. Tertiò sexus dummodò tamen agatur de primogeniturіs, vel de fideicõmissis successiuis, à quibus fœminæ excludãtur, vt inter alios qui sunt eiusdẽ lineę, & gra-
5 dus præferãtur masculi, quarto denique vt inter pares lineę gradu, & sexu præferatur maior natu, † non est proinde curandũ de gradu, nisi in eadem linea, nec de sexu, nisi in eodem gradu, nec de ætate nisi in eodem sexu, vt egregiè firmant *Molin.de primog.lib.3.cap.4.num.13. & 14. & cap.6. num.50.* vbi latè *Add. Fontanell. dec.34.num.3.& seqq Casan.cons.38.nu.114. Marcian.disp.1.& seqq. Roman.cons.100.num.306. & 502. Valenz.cons.95.num.13. Tondut.qq.Ciuil.89. num.4.cum alijs in decis.Sicil.impress.apud Modern. Venaissinum in Theatro Veritatis lib. primo de feud. discurs.103.num.171. cum plur. seqq. Roblas de representat.lib.3. cap.11. num.36.* Hinc consequens est, vt in casu, in quo supersunt adhuc descendentes à linea prędilecta Christophori veluti erat Cellesius, extranea prorsus remaneat quæstio propinquitatis grauati, vel grauantis,
6 quæ fit † tantùm in casu, in quo defecta linea primo vocata, quærendi sunt alij proximiores quemadmodum in similibus dispositionibus fideicommissarijs, vel primogenialibus attenta iuris dispositione, ac mente Testantis, in terminis vocationis suorum proximiorum aduertunt *Grat.discept.493. in fin. immediato num.21.& 22. Gamm. decis.7.sub num.3. vsque ad fin. vbi singularis additio vers. quintus casus, & vers.sextus, & decis.354.num.10.* & declarando ea, quæ dixerat in *decis.64.* concludit *Thesaur. decis.65.num.4. Vasq.de success.progress.lib.3.§.26. num.11.in fin. Mierez de maiorat. par.2. d. quæst.8. num.2.vers.vbi ampliat, Peregr.cons.50.nu.3.iuncto num.2.vol.4. Fusar.de substit. quæst.484. nu.16. & 20. Ioseph de Rosa consult.2.num.4.vers.& tunc secunda distinctio, & num.23.& seqq.* & dixit *Rot. coram Canal.decis.405.num.5.in rec.par.1.dec.510 num.5.& par.4.to.2.dec.49.n.17.& par.5.dec.519. num.15.cum plur. seqq.* & melius *in Bononien. fideicommissi Caroli de Pepulis 15. Iunij 1671. §.* prout etiam confirmata 1. *Iunij coram R. P. D. meo Priolo.*

Et hoc casu verba illa — *iuxtà iuris dispositionem*, benè compatiuntur cum ex mox dictis in his ordinationibus successiuis Testatorum quousque supersunt descendentes è linea prę-
7 dilecta grauati, † successio in illis de iure continuanda sit, vt in terminis ex mente *Bald.* probauit *Alex.in l.si Cognatis, ibique Socin.ff.de reb.dub. Ruin.cons.90. num.6. vers. Et iste vltimus sensus vol.2. Pont Imol.cons.121.sub num.4. Pur. de fideicom.qu.11.num.153.* cum alijs, quos sequuntur *Peregr.de fideic.art.20.nu.9. vers. tertius casus, Fusar.de subst.quæst.484.num.48. Marth.de success.leg.par.2.quæst.3.artic.6.num.8. & 9. Amat. Panorm.resol.10.num.91.vers.cum in casu nostro, & sub num.97.* quidquid sit in casu, in quo du-
8 bia est mens fideicommittentis, † & quotiescumque non supersunt descendentes è linea grauati, in quibus casibus loquuntur *Paris. cons.83.num.10.vol.2.* alijque adducti *in d.consult.2.Ioseph de Rosa, & in decis.huius causæ coram Bich.622.num.9.& in rec.par.12.297.num.4.*

Neq; admittedum videbatur intellectum *d.decis.297.sub num.5.* vt nempè hæc qualitas primogenituræ, & prærogatiua linearum admittenda esset in progressu postquam primus proximior successisset, non autem in ingressu lineæ, ac in prima vocatione eiusdem proximioris, quia cum ex hodie ponderatis appareat ex subiecta materia, & ex verbis disponentis. Primum proximiorem à linea grauati omnino præferendum esse, vt superiùs probatum fuit, consequens proinde est, vt tàm in primo ingressu istius nouę substitutionis, quàm in illius progressu, leges à Testatore præscriptæ, ac à iure subintellectæ seruentur, cum à voluntate disponentis, & à
9 subiecta materia id pendeat † quemadmodum ijs attentis pro casuum varietate modo in ingressu, modò in progressu nouæ vocationis, qualitates à Testatoribus præscriptas requiri, dixit *Rota rec.par.2.decis.627.n.8.& 9.& par.11. dec.331.num.39.coram Bichio dec.493.num.25.& seqq.& decis.602.num.41.& 42.& coram Reuerendissimo Royas dec.90.num.10. in fine,* & comprobant *Vasq.de succession. creat. lib.3. §.27.sub n.21. & Valenz. d. cons.97.n.77.& 78.*

Contraria autem procedere possent in casu, in quo reperirentur plures ex eadem linea prædilecta grauati descendentes, quæ est quæstio longe diuersa à præsenti, in qua agitur inter Cellesium descendentem à linea prædilecta Christophori grauati, & Barbaram, ac Lauram descendentes è linea Camilli, in quã nunquam primogenitura ingressa fuit, quia sicut hoc casu sufficit potioritas lineæ ad effectum succedendi, ità è contrario in illo casu si ageretur inter plures descendentes ex eadem linea, data lineæ paritate recurrendum esset ad potioritatem gradus, itavt qui verè proximior esset in gradu præferendus esset,
10 cùm † de gradu non sit quæstio inter lineam, & lineam, sed inter plures personas eiusdem lineæ, vt in his terminis admonent *Molphes. cons.50. num.7. cum alijs per Giurb. ad consuetud. Messan.cap.12. gloss.3.par.1.num.8.& 9.* & probant *omnes DD. supra adducti §.cum enim.*

Et ita vtraque &c.

REVE-

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Bononien. Iurispatronatus.

Veneris 27. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Pertinentiam iurispatronatus ad hęredes spectare, in eoque succedere tàm filios legitimos, & naturales, quàm naturales legitimatos, qui sint hæredes in præsenti Decisione concluditur, cumque ad eam excludendã prætẽderetur adhuc illud tanquàm fundatũ in certo loco, eius bonis fuisse annexum, ac etiam ex dotatione acquisitum, neque annexionem probari, & dotis constitutionem insufficientem fuisse decciditur.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus præsumitur hæreditarium donec contrarium probetur.*

2 *Pactum inter hæredes conuentum complectitur etiã iuspatronatus hæreditarium, non secus ac alia bona eiusdem hæreditatis.*

3 *in Iurepatronatus hæreditario succedunt tàm filij legitimi, & naturales, quam naturales legitimati, qui sint hæredes.*

4 *Iuspatronatus fundatum in aliquo loco, vt ad possessores bonorum pertineat probandum est annexum inseparabilitèr eisdem bonis, & loco, & num. 6.*

5 *Iuspatronatus non probatur annexum ex sola situatione loci, nisi vlteriùs probetur Ecclesiam fuisse dotatam ex bonis, vt prætenditur annexis.*

6 *Iuspatronatus non præsumitur bonis annexum, nisi concludentèr probetur, & supra num. 4.*

7 *Iuspatronatus excluditur annexum bonis, si alij etiam quam possessores præsentarunt, onera substinuerunt, aliaque fecerunt.*

8 *Iurispatronatus vera pertinentia probata cessant omnes præsumptiones, & coniecturæ.*

9 *Reintegratus ad bona, & iura propter delictum amissa, omnia recuperat, perindè ac si nunquam ab eo fuissent ablata.*

10 *Iuspatronatus quatenùs ex dotatione, vel eius augumento acquiratur, vel non, & num. seqq.*

DECISIO XIX.

IVS præsentandi Sacerdotem, & eligendi Concionatorem in Ecclesia S. Ioannis Baptistæ de Palata esse cõmunem inter Marchionem Vgonem Iosephum, & Comites Herculem Iosephum, & Cornelium nepotes Comitis Odoardi de Pepulis, responderunt Domini moti ex antiqua, & literali conuentione firmata inter auctores vtriusque partis, qui in diuisione inita anno 1557. inter cætera sic conuenerunt. *Che la Chiesa della Palata, e Galeazza con li pesi di essa debbano restare in commune di tutti, e così ancora l'elettione del Prete, e la presentatione di tutti li Iuspatronati communi.* Quod pactum sicut ligauit ipsos paciscentes, ita in hoc Iurepatronatus, quod hæreditarium

1 esse præsumitur † donec contrarium ostendatur, iuxta *Text. in Clemen. plures de Iurepatron. & alios in decis. 27. per totam coram Reuerendiss. Ninot*, & tale probatur ex petitione dictorum Comitum vti hæredum Comitis Philippi alterius ex diuidentibus; Summ. Marchionis *num. 10.* stringit illorum hæredes, & succes-
2 sores, † non secus ac in alijs rebus hæreditarijs *Peregrin. cons. 25. num. 11. ver. non ratione Tondut. quæst. benefic. par. 3. cap. 144. nu. 14. & 19. tom. 2. Viuian. de Iurepatr. lib. 4. cap. 2. nu. 18. Rot. dec. 854. à num. 1. ad 8. coram Merlino.*

Parùm vrgente allegatã Marchionis Vgonis Iosephi incapacitate ex eo, quod Ricciardus eius Pater fuerit filius naturalis legitimatus Comitis Ioannis, quia cùm Iuspatronatus ex superiùs adductis præsumatur, & probetur hæreditarium, non autem Gentilitium, benè
3 possunt † in eo succedere tàm legitimi, & naturales, quàm naturales legitimati, qui sint hæredes, *Viuian. de Iurepatr. lib. 4. cap. 2. num. 68. Rota decis. 202. num. 6. par. 8. recent. in Florentina Oratorij 2. Maij 1661. §. fin. & 19. Iunij sequentis anni, eodem §. coram Eminentiss. D. meo Cardinali Cerro, & 30. Ianuarij 1665. §. probata autem, & §. non obstat constitutio coram bon. mem. Io. Emerix.*

Nec releuat Ecclesiam esse constructam in solo Palatæ emphyteutico Abbatiæ Nonantulæ, & possesso à Comite Odoardo, & Nepotibus, propterea Iuspatronatus pertinere debeat ad eos tanquam annexum bonis ab ipsis ibidem possessis mediante cessione eorundem facta ab Auctoribus Marchionis Vgonis Iosephi, quoniam (vltrà quod hoc non verificatur in facto, cùm ibi etiam possideat Marchio Vgo Ioseph) ad effectum vt Iuspatrona-
4 tus pertineat ad possessores bonorum, † probandum est esse annexum inseparabilitèr bonis, vt declarat *Garzias de beneficijs par. 5. cap. 9. num. 33. Rot. decis. 53. nu. 4. par. 1. rec. & 301. nu. 23. & 24. par. 10.* sola autem situatio non con-
5 cludit annexionem, † nisi vlteriùs probetur Ecclesiam fuisse dotatam ex ipsis bonis, quibus prætenditur annexa, *Rota in Toletana Iurispatronatus 27. Iunij 1670. §. annexio autem coram R. P. D. meo Calatatù*, & in dubio non præ-
6 sumitur annexio, † nisi probetur *Rot. dec. 198. num. 40. coram Mantica, & dec. 621. num. 3. coram Dunoz. & in Gnesnen. Iurispatronatus 22. Ianuarij 1648. §. non obstat coram Reuerendiss. Ghislerio.*

Et tantùm abest, quod in casu nostro huiusmodi probatio concurrat, cùm manifestè excludatur, tùm quia in præfato instrumento diuisionis anni 1557. Patroni habuerunt Iuspatronatus pro disiuncto ab ipsis bonis dum bona diuidendo, Iuspatronatum indiuisum reliquerunt, tùm ex subsecuta obseruantia, iuxta quam etiam ipse Ricciardus compræsentauit, onera substinuit, & alternatiuè Con-
7 cionatorem nominauit, † vt pro exclusione annexionis ponderat *Rota decis. 314. sub num. 4. par. 4. & decis. 70. num. 16. vers. tùm subsecuta, & num. 17. par. 12. recent.*

Neque subsistit Ecclesiam fuisse ædificatam à Cardinale, & Philippo de Pepulis, quia præter quod illa ante eos erat in rerum natu-

ra

ra hoc non infertur ex gentilitio stemmate
huius familiæ in eo infixo cum commune sit
tam prædecessoribus Marchionis Vgonis Io-
sephi, quàm Com. Odoardi, & aliorum de
Pepulis, cum omnes iisdem Insignibus vtan-
tur, & in omnem euentum dum habemus
primordium veritatis, quod antiquitùs æqua-
litèr spectabat Iuspatronatus ad auctores col-
8 litigantium, † cessant omnes præsumptiones,
& coniecturæ, vt præcisè respondit *Rota in
Bononien. Iurispatronatus 3. Iunij proximèpræte-
riti §.hinc concurrit coram R. P. D. meo Rondinino
confirmata in praecedenti Rota coram eodem.*

Minùs releuat, quod Ioannes Auctor Mar-
chionis Vgonis Iosephi ob prætensum deli-
ctum priuatus fuerit omnibus bonis, eaque de
causa Cardinalis, & Philippus Auctor dicto-
rum Comitum prætenderint omnia bona vi-
gore antiquorum fideicommissorum in fa-
milia vigentium fuisse ad se deuoluta, quia
non solùm ipsi mediante concordia cesserunt
omnes suas prætensiones filijs Ioannis, verùm
etiam Summus Pontifex Sixtus V. eosdem
9 ad pristinum statum plenè reintegrauit, † per
quam omnia sua iura reassumpserunt perinde
ac si nunquam ab eis ablata fuissent, iuxtà *tex.
in l.si deportationis C.de sentent. pass. Probus in ad-
dit.ad Monac.in cap. . num.70. de reintegrat vestit.
Peregr.de iure fisci lib.5. tit.25. num.14. Guazzin.
de confisc. concl.28 num.72.* maximè quia Sum-
mus Pontifex, quæcumque iura fisci in dd.
filios Ioannis transtulit, quorum vigore ade-
pti etiam fuerunt possessionem iuris dictæ Ec-
clesiæ.

Tandèm Comes Odoardus prætendere nõ
potest Iuspatronatus ad se totaliter pertinere,
ex eo quod anno 1621. dicta Ecclesia S.Ioan-
nis Baptistæ de mandato Sacræ Congregatio-
nis Concilij erecta fuerit in titulũ Parochia-
lis, quoniam per huiusmodi erectionem non
fuit sublatum, nec alteratum præcedens Ius-
patronatus, & promissio facta per Comitem
Odoardum anno 1645. de soluendo Rectori
quolibet anno scuta 25. non potuit præiudi-
care March. Vgoni Iosepho, tunc pupillo, &
de præfata obligatione ignaro, vltra quod ex
10 d.obligatione non resultat dos sufficiens, † sed
tantundem stipendium Rectori pro eius sa-
lario, & mercede, quod non releuat ad ac-
quirendum Iuspatronatus, *Pentinger. dec.403.
num.2. & 3. & 412. num.1.* maximè quando,
vt hic, non constat Ecclesiam adeò depaupe-
11 ratam esse, † vt eius prima dos redacta fuerit
de esse ad non esse, *Rota decis.512. num.8 & 9.
coram bo. mem. Bichio, & in Tudertina Iurispa-
tronatus 19. Februarij 1644. coram Eminentissimo
Cerro,* eo magis quia non omnis modica sum-
ma data in augumentum reddituum iam exi-
stentium tribuit Iuspatronatus ad fauorem sic
12 dotantis, † nisi saltem ascendat ad medieta-
tem fructuum primæ dotis, ex pluribus alle-
gatis *in Lucana Prioratus 24. Martij 1664. & 26.
Martij 1666. coram Me, & in Toletana Canonica-
tus 2. Maij proximèpræteriti §. constat autem coram
R.P.D. meo Priolo.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. TAIA.

Meleuitana Euictionis.

Veneris 27. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Valor bonorum euictorum potissimus in hac Decisione tractatur, isque desumitur æquè à depositionibus Testium informatorum, ac ab instrumentis locationum effectum sortitis, non autem à præsumptione iuris valutantis fructus stabilium ad quinque pro centenario, quia habita illius reali probatione, visum est absurdum illum non secundùm veritatem, sed secundùm opinionem taxare.

SVMMARIVM.

1 *Valor rei obseruari debet tempore euictionis.*
2 *Testes probant valorem, si optimam causam red-
dant, quia à longo tempore habuerunt notitiam bo-
norum, & alia contigua possident.*
3 *Testes criminosi repelluntur.*
4 *Testes peccatores peccati mortalis non merentur
attendi.*
5 *Testes licèt discordantes in modica latitudine, si cõ-
cordant in summa recipiendi sunt.*
6 *Plus semper in se continet, quod est minus.*
7 *Contractus potest claudicare fauore Ecclesiæ.*
8 *Venditio bonorum Ecclesiæ facta sine beneplacito
Apostolico est nulla.*
9 *Pretio varietatem loca, & tempora afferunt.*
10 *Temporis beneficio, ac etiam ratione loci varian-
tur pretia rerum.*
11 *Bona stabilia communitèr valutantur ad rationem
quinque pro centenario, sed vide n.15.*
12 *Valor bonorum æquè ex fructibus rei sua natura
fructifera, & à solito regularitèr recipitur.*
13 *Conducere nõ solent homines res multo pluris, quam
possint percipere.*
14 *Melita Insula copiam Populi, & pecuniarum ha-
bet; Terra autem nec est lata, nec pinguis.*
15 *Valor rei taxari debet secundùm veritatem, non
secundùm opinionem.*
16 *Testes examinati lite pendente sine compulsoria, &
citatione Partis non probant.*
17 *Testes in alia causa, & inter alias personas exami-
nati non probant, etiamsi iuxtà depositiones illo-
rum iudicatum sit.*
18 *Testes in alia causa examinati, & ad alium finem
non probant, etiam inter ipsas Partes.*
19 *Testes non probant valorem præsentem, si exami-
nati sunt vltrà decennium præcedens.*
20 *Euictionem passus consequitur damna, & interesse,
etiam non naturale, sed accidentale.*
21 *Euictionem qui præstare tenetur, condemnatur etiam
ad fructus qui percepti fuissent, si bona euicta non
essent.*

DECISIO XX.

IN decisis 27. * Iunij proximèpræteriti hodie DD. steterunt ferè ex iisdem; Quia
1 valor dimidij Territorij euicti † tempore eui-
ctionis obseruando *l.euictæ 70.ff.de euict. & cũ*

alys Mangil.quæst.20.ex num.21.Rot.dec.13.ex n.1. *& 2.par.4.diuers.* constet vnciarum 2584. plenis probationibus testium,quibus credendum
2 sit reddentibus optimam scientiæ † causam. Quia bona conduxerunt, & à longo tempore in illis versati sunt, & bona contigua possident &c. ex alleg. in *decis.* §.*Valor terrarum*, & *& decis.537.nu.8. & 9. par.13. cum alys allegatis, & fuctlè allegandis.*

Nec subsistere visum fuit DD. quod hi Te-
3 stes sint criminosi, † atque adeo repellendi, ad *Farin.quæst.56.art.3.* seu ex *num.116.* etiam
4 simpliciter peccatores † peccati mortalis, *cap. testimonium 50. de testib. & ibi gloss. prima cum alys alleg. & pluribus à Barbos. num.2. vers. Collige ex textu, Farinac.d.loco nu.166.in fine,& art.7. seu ex num.201.* Quia ex facto crimina obiecta furti, & falsi non probentur, imò probetur integra fama à testibus ipsius Partis obijcientis examinatis ad reprobationem.

Neque quod sint discordes, quia licet aliqui dicant valorem mensuræ localis vnciarum 35. alij 36. & 37. præter modicam, mi-
5 nimamque differentiam in latitudine† prędij in summa 35. omnes conueniunt, ex allegat. *in decisione* §.*Et adhuc*, & plus semper in se cō-
6 tinet, † quod est minus, *reg.35.de reg.iur.in sext.* & in testibus deponentibus de valore rei, *Farinac.qu.64.nu.233.cum alleg.*

Nec similitèr obstare visum fuit DD. inuerisimile, & imago falsi, vt verisimile est imago veri, ex eo. quod Territorium integrum fuit venditum à Patribus Augustinianis scutis 1900. siue vncijs 760. & proinde euictum dimidium 380. non potuerit excrescere enormitèr ad vncias 2584. Quia Patres ad litem,& euictionem excitati fuerunt ab enormi læsio-
7 ne (sine qua nec litigassent, † sicut contractus potest claudicare fauore Ecclesiæ, *Rota coram Ludouis.dec.467.num.5.cum annot.& alleg.num.16.* & potiùs aliud beneplacitum integrassent) licèt pro faciliori, & vtiliori victoria sine labore, impentaque probandæ læsionis inhæserint
8 nullitati defectu executionis beneplaciti Apostolici, *coram Dunoz.Iun.dec.119.*& posteà legatum fuit anno 1580. euictumque anno 1633. & paucis annis ante venditionem Insula Melita inuasa Turcæ hostiliter de more, & vltrà morem vastarint cultoribus agros, & ex contrario apertum, & incultum septum fuerit,
9 cultum, † vt pretio varietatem loca, & tempora afferunt §.*vlt.l.pretia rerum 65. ff. ad l. falcid.* §. *Diui fratres l.1. ff.de iure fisci*, vt ab anno 1592. in annum 1628. *Rota coram Dunoz. Iun.*
10 *dec.217.ex nu.10.*† vbi vel beneficio temporis, vel melioratione loci.

Nec obstitit locatio mercede annua vnciarum 70. adeoque ratio fructuum duorum, &
11 trium ad pretium singulorum Centum† contra regulam quinque,§.*Quia verò Leonis Auth. de non alienand.& ibi Gloss.computari, cum alys ad Auth. Perpetua quoque C. de Sacr. Sanct. Eccles.* Quia vt alias locationibus non probatur valor locatorum ex intrascriptis, in præsenti Causa non fuit habitus ad fructus rei sua na-
12 tura fructiferæ, † & à solo, vt *in Meleuitana fructuum coram Bich. dec.463. num.8. à vers. Quo ad secundum, & dec.575. num.5.* sed ad mercedem, qua Territorium fuit solitum locari,& constat valorem satis clarè deduci ex locatione effectum sortita, cùm alia concurrunt ad-
13 minicula, † & homines non solent esse fatui ad conducendum res multo pluris, quàm possint percipere, *Rota coram Cocc. decis. 1613. ex num.61. & num.65.* & priùs *ex Veronen. Pensionis coram Sacrat. Annat. ad Ludouis. decis. 102. num.4.& ad Buratt. decis.253. num 20.* Maximè in Insula Melita pro copia Populi, & pecu-
14 niarum, † terraque nec lata nec pingui, vbi satis videantur huiusmodi fructus, qui pro copia pecuniæ, & inopia negotij etiam pecuniarij, & in maioribus Ciuitatibus eo iam redacti videntur, sed sublata visa est omnis diffi-
15 cultas ex probatione iusti,& veri † valoris, & visum absurdum velle taxare non secundùm rei veritatem, sed secundùm opinionem, vt visum coram *Seraph.dec.480.num.3. & 4.*

Minùs fuerunt considerabiles aliqui Testes oppositi, vt dicebatur examinati anno 1617. & responsum fuit, quatenùs hæc iura essent
16 in forma probanti,quod negabatur,†cùm sint extracti lite pendente sine compulsoria, & citatione, inquit *Rota coram Buratt.decis.138. ad fin.* neque probare Testes examinatos in alia
17 causa inter alias personas,†re inter alios acta, etiamsi fuisset iudicata ad ipsam *rubr C.res inter alios act. vel.iud & huiusmodi testibus cap.2. de testib.& §.sed cum minimè l.si quando C. eod. Rota coram Merlin.decis.240 num 2.* sed neque inter
18 easdem † de vno iudicio ad aliud ad diuersum finem, *coram Dunoz iun.tota decis.216. maximè num.2. cum alleg.* & multò minus de valore rei euictæ anno 1633. Testibus examina-
19 tis anno 1617. † vltrà decennium præcedens & constante aliqua causa extrinseca belli ad *Rot. coram Ludouis. decis.553. num.2. à vers. Testes verò, cum annot & alleg. sub num.14.* & ex opposito contra Testes remissoriales, plenamque probationem tempore euictionis.

Et sic valor fructuum quoque visus est iustus vnciarum 1704. ex Instrumentis locationum ab anno euictionis 1633. in annum 1671. Territorio locato dictis annuis vncijs 70.non obstante, quod respondere non videantur dicto valori 2584. vt supra, cùm etiam sint fructus ciuiles, & locatio fuerit 70. 80. & 83. vt in *decis.*§.*quoad fructus*, & minorem vti mitiorem summam placuit sequi.

In alijs vncijs 120.iusta quoque visa est condemnatio, cùm pro sustinenda lite Iulius euictionem passus dimidij Territorij amiserit Prædium tal Morra, & sic Petrus obligatus de euictione ad damna, & interesse tenetur ad pretium,& fructus huius prædij proinde subhastari pro expensis litis, vtpotè inter damna, & quia taxatur damnum, & interesse ad id,
20 quod † percepisset passus euictionem ex re ipsa euicta, si euicta non fuisset, & venit etiam interesse non naturale, seu accidentale, *l.8. ff. de euict.l si cum quæstio 23. C.eod.& ibi Gloss vlt. Mangil.de euict quæst.20.num.23. & quæst.176.n.2. & 3.* & planè percepisset fructus bonorum ... nistorum, & multò magis aliorum non euincibilium, sed in euictionem consequen-

tia ...

21 tèrsubhastatorum, † vt Petrus ad hos quoq; propterea teneretur allegato in rem ipsam *Calcan cons.35.num.2.& 3.* & meliùs, grauiùsq; *Mangil.d.quæst.179.nu.32.per Rot.coram Lancell.& dicta decis.13.nu.5. confirmata in dec.15.par.4.diuers.*

Et ità vtraque.

Alia emanata in hac causa Decisio habetur impressa supra in præcedenti Parte, vbi est in ordine 383.

R. P. D. CALATAIV.

Romana Pecuniaria.

Veneris 27. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Nullitas contractus ob defectum minoris ętatis, ac statutaria Vrbis præscriptio insimul opponebantur; Sed neutra recipitur; Non prima, quia illam non probarunt Testes consanguinei de auditu, & minoris ætatis eius, de qua deponunt. Altera minus quia fuerat per subsequutam citationem interrupta.

SVMMARIVM.

1. *Minor ex Statuto Vrbis* cap.151. *non potest contrahere sine solemnitatibus.*
2. *Statutum Vrbis* cap.158. *præsumptam solutionem inducit, adimendo fidem scripturis, & perimit omnem actionem.*
3. *Testes consanguinei, qui non fuerunt natiuitati præsentes, & probant de auditu, si sunt minores ætatis de ea, de qua deponunt non probant, & num.seqq.*
4. *Aetas minor ad effectum annullandi contractum probari debet concludenter.*
5. *Contractus pro validitate stat præsumptio, minori ætate non probata.*
6. *Frater in causa ciuili sui fratris est suspectus etiam ad probandam ætatem, & quando, vide supra num 3.*
7. *Aetas probatur etiam à Testibus consanguineis, quando illius habuerunt, vel habere potuerunt notitiam.*
8. *Præscriptio currit de momento ad momentum, & ideò non releuat, nisi ea totaliter complete quamuis minimo tempore.*
9. *Præscriptio statutaria Vrbis* cap.158. *in odiũ creditoris inducta interrumpitur per quamlibet etiã extraiudicialem interpellationem.*
10. *Domicilia duo quem habere compatibile est, & ideò in altero ex illis citatus, dicitur legitimè citatus.*
11. *Citationis vitium ad effectum interrumpendi præscriptionem purgat comparitio procuratoris.*
12. *Præscriptio interrupta contra vnum ex correis debendi suffragatur contra omnes.*

DECISIO XXI.

MANDATVM ab A.C. relaxatum, instantibus Paulo, & alijs de Puteobonellis, impugnabat Carolus Reus conuentus duplici exceptione nullitatis scilicèt contractus, & statutariæ præscriptionis; Et quoad nullitatem allegabat, quod de anno 1636. quando ipse in instrumento, de quo agitur vná cum Elisabettha matre, & Fausto fratre fideiussit, ac se principalitèr, & insolidum in forma Cameræ obligauit pro excarcerando

1 Patre, esset minor 20 annis. † Ideòque huiusmodi obligatio statutarijs solemnitatibus destituta sit ipso iure nulla ex clara dispositione *Statuti Vrbis cap.151.* Quo verò ad præscriptionem deducebat longissimum temporis cursum à dicto anno 1636. contractæ obligationis ad annum 1669. litis intentatæ, ex quo nitebatur inferre, quod intraret alia dispositio

2 *statutaria 158.* † quæ in odium Creditoris negligentis inducit præsumptam debiti solutionem, & perimit omnem actionem adimendo fidem scripturis, etiam publicis, iuxtà magistralem decisionem *Merlin.124. & Dunoz.sen. decis.321. num.1.* verùm neutra ex ijs exceptionibus visa fuit iustificata, ideóque mandatum esse exequendum DD. censuerunt.

Duo enim Testes ad probandam minorem ætatem inducti, qui nec fuerunt, nec potuerunt esse præsentes natiuitati, cùm sint ætate longe minores deponunt tantùm

3 de auditu à Parentibus † ideòque nihil probant *cap. tàm literis de testib. l.testium, & ibi glos. C.de testib. Alex.cons.149.sub n.10.lib.7. Mascard. de probat.concl.668.per tot.* plenè *Odd. de in integr. restit.quæst.37.num.71.Rot.decis.483. num.4.par.2. rec.* Cùm tamen ad hunc effectum annullandi contractus minor ætas esset concludentèr pro-

4 banda per Carolum † tanquam fundamentum suæ exceptionis, ad *Text.express.in l.si minorẽ C.de in integr.restit. Bart.in l.de ætate sub n.12. ff.de minor.& ibi Bald.num.4. Mascard.conclus.666. num.2.& 9.Odd.d.quæst.37.num.3.* aliàs minori-

5 tate non probata † præsumptio iuris stat pro validitate contractus, *Rota in pancto d. dec.483. num.2.*

Vlteriùs secundus Testis plures patitur exceptiones; dum enim deponit vidisse partitam natiuitatis descriptam in libro Baptismatum, est contrarius fidei iuratæ totius Capituli Ciuitatis Laniniæ exhibitæ ab ipsomet Carolo, in qua attestatur, dictum librum pluries diuersis temporibus quæsitum nunquam inueniri potuisse, eisque frater germanus Ca-

6 roli, ideòque † suspectissimus in causa ciuili non probat, *Mascard de probat.concl.412.per tot.* & latè *Gabr.de testib.concl.14. num.28. Odd. de restit.in integr.quæst.57. & 58.* licèt enim aliquandò etiam Testes consanguinei ad probandam

7 ætatem admittantur, † tamen id procedit in ijs, qui fuerunt præsentes natiuitati propter singularem ætatis notitiam, quam habere possunt, *Bald. in l. de tutela num.2. & ibi Paul. de Castr. in fine, C. de in integr. restit.* laté *Odd. dicta quæst.37. num.4. par.2.* Quæ ratio non militat in hoc Teste, qui cùm sit ætate longè minor non fuit, nec esse potuit.

Exclusa ex ijs probatione minoris ætatis, pariter statutaria præscriptio visa fuit interrupta ex citationibus toties emanatis de an-

nis 1638. 51. 58. & 69. datis in Summ. Informantium. Cùm enim inter has instantias nunquam diffluxerint 16. anni completi, non potest habere locum præscriptio, quæ cùm
8 currat de momento in momentum † non releuat, nisi totalitèr completo quantumuis minimo tempore *Rot. dec. 304. n. 2. par. 1. & dec. 519 num. 2. par. 4. tom. 3. recent. Bich. decis. 131. num. 16. & decis. 379. num. 12.*

Neque obstat, quod aliquæ ex ijs citationibus emanauerint coram Præside Carcerum Iudice incompetente, aliquæ verò executæ fuerint in Ciuitate Lauinia, cùm tamen Carolus, vt supponitur domicilium haberet in Vrbe.

Quia incompetentia Iudicis non obstat ad hunc effectum interrumpendæ statutariæ præ-
9 scriptionis, † quæ cùm fuerit inducta in odiū creditoris negligentis interrumpitur etiam per extraiudicialem interpellationem, & quouis modo appareat, Creditorem noluisse remittere ius suum, vt plenè notat *Glossator Fenzon. ad d. stat. 158. n. 23. & seqq. Marescott. var. lib. 2. cap. 67. nu. 10. Buratt decis. 8. n. 1. & ibi Adden. num. 9. Merlin. decis. 124. nu. 5. Rot. decis. 515. nu. 16. & per tot. par. 4. tom. 3. rec.*

Quo verò ad citationes executas in Ciuitate Lauinia dictum fuit, quod cùm non implicet quem posse eodem tempore habere duo domicilia ex eo, quod Carolus haberet domicilium Romę non infertur pernecesse. quod eodem tempore illud non haberet etiam in
10 Ciuitate Lauinia, † idcòque credendum est Executori attestanti, se citasse etiam Carolum &c. donec cōtrarium concludentèr probetur *Gloss. in cap. cum parati verb. suus Nuntius de appell. Seraph. dec. 493. n. 1. Rot. dec. 699. par. 1. rec.* cum alijs plenè congestis apud *Vbert. de citat. cap. 7. n. 48. & seqq.*

Eo magis cum ipse Carolus habuerit notitiam citationum, & Procurator eius etiam
11 nomine comparuerit; † Ideòque huiusmodi scientia ad hunc effectū interrumpendi præscriptionē purgaret vitium citationis, si quod adesset, vt in terminis tradit *Bonius ad Statut. Vrb. glos. 21. num. 8. cum alijs apud Vbert. cap. 16. num. 116.*

Et cessat omnis difficultas, quia fuerunt citati etiam Elisabetha, & Faustus confideiussores vnà cum Carolo, qui in eodem Instrumento eadem actione, & obligatione tene-
12 bantur, † quo casu præscriptio interrupta contra vnum ex correis debendi, interrumpitur contra omnes, ad *Text. in l. fin. C. de duob. reis Bart. in l. si quis pro reo 38. num. 6. de solut. Thesaur. decis. 203. per tot. Cancer. var. tit. de præscript. nu. 45. Puteus dec. 500. lib. 2. in correct. Buratt. dec. 8. & ibi Add. num. 12. & dec. 452. num. 3. & 4. Henring. de fideiuss. cap. 20. §. 12. nu. 25. & seqq.*

Sublatis itaque contrarijs cùm intentio Creditorum appareat iustificata ex Instrumento publico censuerunt DD. mandatum esse exequendum vtraq; parte informante &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Vrbeuetana Releuationis indemnitatis.

Lunæ 30. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM.

Processus agitatus cum legitimo contradictore non potest dici nullus ob non factam legitimationem personæ, quæ à collitigante non fuit opposita, imò approbata, & confessata qualitas hæreditaria sui collitigantis; Rursùs declaratur *Statutum Vrbis cap. 158. lib. 1.* de solutione præsumpta, quod æqualitèr non procedat stante interpellatione creditoris, & negatione à debitore facta.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio facta duabus personis si sine filijs decesserint, cessat vltimo defuncto cum filijs, si primus sine filijs decessit.*
2 *Legitimatio personæ in Iudicijs ordinarijs etiam parte non opponente requiritur, & vide num. 5. & seqq.*
3 *Clausula* tenoris &c. *probat realem productionem.*
4 *Citatio, seù monitorium, quamuis non reperiantur, dicuntur à Iudice ordinata, si tanquam legitimè exequuta, sunt reproducta, & à parte negata.*
5 *Iudicium cum contradictore agitatum, non requirit legitimationem personæ, quæ per non oppositionem dicitur approbata.*
6 *Approbans aliquem vti hæredem, non opponit ampliùs legitimationem personæ illius.*
7 *Præscriptio per interpellationem interrumpitur. Amplia etiam si causa contra debitorem non fuerit prosequuta, sed contra alium, ibid.*
8 *Præscriptio non currit contra hæredem ignorantem.*
9 *Compensatio requirit hinc inde præexistentiam crediti clari, & liquidi.*
10 *Creditor simplicitèr petens certam quantitatem, nō inde fatetur se non esse creditorem im alia.*
11 *Solutionis præsumptio remouetur, si debitor conuentus debitum negauit.*

DECISIO XXII.

EX deductis in Decisionibus editis coram me sub diebus 10. Aprilis 1671. * & 15. Februarij superioris anni firmantibus sententiam A.C. fauorabilem Monaldo transiuisse in iudicatum, agnoscendo informantes pro Sciarra diuisionem inter Constantiam, & Dianiram fuisse probatam, minusque obstare fideicommissum, quo minus idem Monaldus hæres Dianiræ, & in eodem fideicommisso vocatus consequi posset releuationem pro rata debiti hęreditarij à sua auctrice integralitèr soluti, mediante subhastatione prædij Poggio Caue, cùm substitutio ambabus facta, qua-
1 tenùs sine filijs decederent † per obitum Constantiæ cum filio ante Dianiram, quæ sine filijs obijt, fuerit resoluta in singularitatem, iuxtà responsum *Papiniani in l. hæredes mei S.*

vm ita, ff. ad Sen. Conf. Trebell. túm etiam quia
agebatur de solutione debiti ipsius Testatoris
cuius fideicommissum non obstat Creditori-
bus, propterea, vt recederetur à decisis re-
currebant ad duas ante non oppositas exce-
ptiones contra validitatem, & iustitiam sen-
tentiæ, sed illis non obstantibus Domini cen-
suerunt, standum esse in resolutis.

Prima feriens validitatem deducebatur,
tum ex eo, quod ordinariè actum fuerat co-
ram A.C. sine monitorio, túm etiam quia
Monaldus non legitima uerat personam suã,
2 docendo se hæredem Dianiræ, † quod esse ne-
cessariũ in huiusmodi Iudicijs ordinarijs, etiã
parte non opponente, firmat *Salust. Tib. in prax.
A.C. lib. 1. cap. 45. num. 4.* visa fuit insubsistens.
nam respectu monitorij apparet illud, quam-
uis hodiè non reperiatur fuisse in actis, tan-
quàm executum, reproductum à Cursore
3 cum clausula *tenoris &c.* † quæ probat realem
productionem, *Rota decis. 165. num. 15. coram Bi-
chio*, quæ in necessarium antecedens suppo-
nit expeditionem eiusdem, provt idem con-
uincit illius negatio à Iulio facta; nam aliàs
nec reproduci, nec exequi potuisset si expedi-
4 tum non fuisset, † cum non entis nullæ sint
qualitates *l. tius, qui in Prouincia, ff. si cert. pet.*
minusque pars comparuisset, & negasset, *Grat.
discept. 639. num. 2. & 8. Rot. dec. 211. num. 7. coram
bo. me. Card. Celso*.

Nec defectus legitimationis personarum
in hac facti specie inducit nullitatem proces-
sus, quoniam Monaldus semper comparuit,
tanquam hæres Dianiræ, quod à Iulio reo
conuento non fuit impugnatum, ideó non
requirebatur vlterior legitimatio, quæ tunc
est necessaria, quando Iudicium ordinarium
caret contradictore, cúm actor tunc accura-
tiùs procedere debeat, & ostendere se esse ta-
lem, qualem se facit, in quibus terminis lo-
5 quitur *Tiber.* † secus quando altera pars com-
paret, & de hoc non opponit, tunc enim ces-
sat nullitas, cùm per hanc neglectam opposi-
tionem censeatur cognita, & approbata qua-
litas personæ collitigantis, *Rota dec. 749. nu. 22.
& 785. num. 3. coram Buratto, & in rec. dec. 307.
num. 7 par. 1. & dec. 385. num. 5. coram Royas, & in
Rauennaten. Hæreditatis 13. Iunij 1661. super se-
cundo dubio coram me*, & optimè declarat *Ridol-
phin. in prax. par. 1. cap. 5. num. 36. & 37.* potissi-
mum quia etiam expresè in cedula appella-
tionis à prædicta sententia Monaldus agno-
6 scitur cum † hæredem Dianiræ à Iulio appel-
lante, quod exuberat ad effectum, de quo
agitur *Rota decis. 88. num. 1. coram Gregor. Add. ad
eundem dec. 264. nu. 6. & dec. 217. eodem coram bo.
mem. Peutingerio*.

Altera respiciens iustitiam eliciebatur ex
præscriptione, seú præsumpta satisfactione,
& hæc pariter visa est corruere, quia cursus
annorum vltra sexaginta, incipiendo ab anno
1594. sequutæ deliberationis pluries fuit in-
terruptus, & inducta mala fides impeditiua
præscriptionis, nam anno sequenti, Dianira
interpellauit pro releuatione, idque renoua-
uit anno 1616. hucusque differendo, quia
prosequebatur litem super nullitate cum de-
7 liberatario, † & interim præscriptio non ef-
fluxit, vt respondit *Rota in Melevitana Pecu-
niaria 28. Martij 1667. §. minus coram me*, & ab-
indè vsque ad illius obitum non effluxit tem-
pus sufficiens ad præscribendum, tum quia
Monaldus tanquam hæres, ex lapsu tempo-
ris præiudicare non valuit ex iuris præsum-
ptione, quod hæres ignorare præsumitur facta
8 defuncti, † vnde data ignorantia redargui nõ
potest de negligentia, in cuius odium præ-
scriptio inducta fuit, *Fenzon. ad Stat. Vrb. lib. 1.
cap. 158. num. 14. Abb. cons. 22. num. 3. lib. 2. Rota
dec. 2116. num. 14. coram Coccino, & dec. 51. num. 5.
coram Eminentiss. Otthob.*

Nec releuant coniecturæ ad inducen. præ-
sumptam satisfactionem nam quod in diui-
sione remanserint diuidenda animalia, & mo-
bilia, vnde inferebatur, quod non docto de
sequuta eorum partitione, Dianira integra-
litèr illa habuerit, & cum suo credito rele-
uationis indemnitatis compensauerit, quo-
niam fuit animaduersum, diuisionem pro-
cessisse de anno 1590. cum pacto diuidendi
mobilia intra biennium, & animalia tunc in-
diuisa remansisse, quia nonnisi in proximo
mense Septembris ab Oris maritimis redibãt,
propterea cum tempus biennij, intra quod
fieri debebat talis diuisio lapsum fuerit, ante-
quam Dianira efficeretur Creditrix releuatio-
nis, scilicèt ante annum 1594. passæ delibe-
rationis præsumendum est, diuisionem in
tempore statuto factam fuisse, & consequen-
ter non potuit ex defectu crediti Constantiæ
9 intrare, & opponi compensatio, † quæ hinc
inde requirit præexistentiam crediti clari, &
liquidi, *Surd. decis. 24. num. 5. Rota decis. 215.
par. 12. & decis. 179. num. 18. par. 13. recent.*

Præterea satisfactionem suadere non po-
test, quod sicuti de anno 1623. & 1625. Dia-
nira petijt aliud creditum, ita petijsset si verè
Creditrix fuisset, quia vltra quod pro illo fa-
cilior erat modus executiuus, quam ordina-
rius pro isto sciebat ius suum saluum esse per
10 interpellationes præcedentèr factas, † & dum
quis simplicitèr petit certam quantitatem ab
aliquo, non propterea fatetur se non esse
Creditricem in alia summa, *§. si minus instit. de
act. Ciriac. contrpark. 225. num. 19. Rota decis. 45. n. 22.
par. 7. rec.* & cessat quælibet præsumptio satis-
11 factionis, dum Iulius debitum † negauit, vt
in hodierno Summ. responsionis Monaldi
num. 2. ex negatione enim creditum destrui-
tur, & ex parte debitoris tollitur præsumptio
solutionis, vt firmat *Rota dec. 243. nu. 45. par. 9.
rec. & alij cumulati in vltima decisione §. similitèr.*

Demum, quæ dicebantur de executione
passa à Sciarra pro scu. 400. super tertia parte
Palatij, occasione annui legati relicti Tede-
schinæ à communi Parente Constantiæ, &
Dianiræ communitèr ab ipsis soluen. cessant,
quia ex Summ. responsionis Monaldi constat,
quod Dianira soluit summam maiorem, &
cessionem iurium reportauit, causaque super
hoc coram alio Iudice pendet indecisa.

Et ità vtraque, &c.

*Decisiones in hac causa emanatæ ambæ sunt impressæ
Part. 17. ideq. sunt in ordine dec. 89. & 258.*

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Atrien, feù Pennen. Congruæ.

Mercurij 1. *Februarij* 1673.

ARGVMENTVM.

Difceptabatur inter Epifcopum, & Penfionarios fuper affignatione, & quantitate congruæ. vtraque fimul Epifcopo conceffa, & in fcutis 700. taxata, quia ficuti illam deberi extra controuerfiam eft, ita nec poterat taxatio de exceffu redargui propter onera Epifcopatus, & alia plura, quæ in arbitranda congrua confideranda funt.

SVMMARIVM.

1 *Congrua debetur Epifcopo ad fe condecenter fubftentandum, nam debet viuere de Altari, qui Altari infernit.*

2 *Congrua detrahenda venit ante folutionem penfionis cùm computetur inter fumptus neceffarios Ecclefiæ.*

3 *Penfionarij quia dicuntur creditores fructuum beneficij non poffunt fatisfieri, nifi fuper eo, quod remanet deductis expenfis.*

4 *Epifcopus non tenetur in congruam imputare fructus fui patrimonij.*

5 *Epifcopus etiam habens aliunde, tamen debet habere congruam.*

6 *Epifcopus, Parochus, & huiufmodi perfonæ non coguntur proprio ftipendio militare.*

7 *Teftes, qui bona Epifcopatus adminiftrarunt, illorum fructus benè probant.*

8 *Affignatio fructuum beneficij facta ab Epifcopo occafione decimarum probat quantitatem illorum.*

9 *Fructus beneficij vbi non agitur de annullãda penfione, fed folùm ad effectum affignandi congruam Epifcopo, vel Rectore probantur leuioribus probationibus.*

10 *Congrua in arbitranda, & taxanda, de quibus fit habenda ratio, & quæ contineantur fub illa, & num.* 11. *&* 12.

13 *Congruam Epifcopus habere debet, etiam fi acceptauerit Epifcopatum nimis tenuè, aut nimis grauatum, & num. feq.*

14 *Epifcopus etiamfi fe obligauerit, & confenferit refernationi penfionum, adhuc tamen debet habere congruam.*

DECISIO XXIII.

REVERENDISS. Epifcopo Atrien., & Pennen. taxata fuerat congrua in fcutis 700. per fententiam Rotalem R.P.D. mei Matthæi, quam hodie in gradu appellationis interpofitæ à Penfionarijs DD. dixerunt effe confirmandam, quia illius validitas conftat ex reuolutione actorum, & iuftitia liquet ex iuris difpofitione fancientis congruã dari Epi-
1 fcopo ad fe decenter fubftentandum, † nam viuere debet de Altari, qui Altari feruit, iuxtà *Textum clarum in cap. fecundùm Apoftolum, & cap. extirpanda de preben.* Et detrahenda venit ante
2 folutionem penfionis, † cùm computetur inter fumptus neceffarios Ecclefiæ, vt præter relatos in *decif. R.P.D. mei Matthei*, tradit *Garzias de expenfis cap.* 2. *num.* 12. Ideoque Penfio-
3 narij tanquam creditores fructuum † non poffunt fatisfieri nifi fuper eo, quod remanet deductis expenfis, *l. fructus, & l. difpofitio §. fin. ff. folut. matrim. Rot. dec.* 266. *n.* 8. *par.* 7. *rec. & dec.* 723. *num.* 5. *coram bo. me. Dunozzetto iun.*

In quam fummam non cogitur Epifcopus
4 imputare redditus fui patrimonij, † quia refernationi penfionis non confenfit, minufque de fuo foluere fe obligauit, vt ad propofitum confiderat *Noal. confil.* 2. *& confil.* 61. *num.* 11. *& feqq. lib.* 1. ideò etiam fi habeat aliunde tamẽ debet illam confequi ex fructibus Ecclefiæ,
5 quia † congrua datur in remunerationem ponderis, diei, & æftus, quod fuffert Epifcopus, aut Rector in Regimine animarum, vnde
6 non cogitur proprio ftipendio † militare, cum dignus fit Operarius mercede fua *Canone quacunque* 12. *quæft.* 2. & in his terminis confuluit *Imola conf.* 136. *num.* 12. *Menoch. de arbitr. lib.* 2. *centur.* 2. *caf.* 195. *num.* 5. *Craff. de effect. Cleric. in prohemio num.* 166. *Suarez recept. fentent. in verbo Clericus num.* 98. *Surd. de aliment. quæft.* 12. *nu.* 11. *&* 27. *Lotther. de re benefic. lib.* 1. *quæft.* 4. *num.* 51. *Rot. decif.* 386. *num.* 11. *par.* 9. *& decif.* 308. *num.* 6. *par.* 10. *recent.*

Nec conqueri poffunt penfionarij, fi pro eis non fupereft fatisfactio, quia id procedit ex tenuitate redditüum vtriufque Ecclefiæ, vt probant plures teftes Sacerdotes informati, quia vltra decennium, redditus illarum ad-
7 miniftrarunt, † quæ caufa fcientiæ in hac materia optima reputatur, *Rota in Companien. penfionis* 22. *Iunij* 1609. *coram Iufto apud Marchef. de commiff. par.* 1. *fol.* 547. cum quibus concordat affignatio Epifcopi anteceſſoris, qui occafione decimarum illam fecit, affirmando cum iuramento fructus fui Epifcopatus non exce-
8 dere fcuta 399. † & inde probari redditus beneficij, dixit *Rota in Vrbeuetana regreffus* 13. *Aprilis* 1668. *§ talis enim coram R.P.D. Beuilaqua*; maximè cum non agatur ad effectum nullitatis penfionis, fed folùm pro affequenda
9 congrua, † quo cafu leuiores probationes defiderantur *Rota decif.* 550. *num.* 1. *par.* 1. *recent. & decif.* 159. *num.* 8. *par.* 5. *cum alijs in præterita decifione §. Ecclefiam autem.*

Hæc autem taxatio in fcutis 700. nec redargui poteft de exceffu, quia in taxatione con-
10 gruæ † fumma arbitranda debet effe fufficiens ad honeftatem, & commodam fubftentationem perfonæ, habita, etiam ratione Officialium, & familiæ, vt ex *Textu in Canone Epifcopus* 12. *quæft.* 2. firmat *Lotther. de re benefic. lib.* 2. *quæft.* 12. *num.* 22. *Rebuff. de congrua num* 62. *&* 63. *Hurtad. eod. tract. lib.* 2. *refolut.* 1. *§.* 1. *nu.* 28. *& feqq.*
11 vbi enumerat omnia, † quæ fub congrua continentur, & infuper haberi debet refpectu ad onera feminarij, manutentionis Ecclefiæ,
12 Palatij, itineris ad facra limina, † & ad alia, de quibus per *Rebuffum vbi fupra, & in dec.* 89. *num.* 4. *coram Vbaldo, & in Sancti Seueri congruæ* 22. *Iunij* 1665. *§. onera coram Illuftrifs. D. Otalora Præfide Granaten.*

Demum

Demum Episcopo non potest impugnari quod Episcopatum nimis grauatum, aut nimis tenue acceptauerit, quia non inde repel-
13 li debet à consequutione congruæ,† quæ est priuilegium Ordinis elargitū à iure, nè Episcopi, aut Rectores in opprobrium dignitatis mendicent, aut curam commissi gregis deserant, vt declarando dixit *Rota decis.420.num.4. par.1.& dec.449.num.5.par.2. rec. Adden.ad Gregor. decis. 439. sub num.8.* & in fortioribus ter-
14 minis de Episcopo, † qui consenserat, & se obligauerat dictum fuit in *d.Sancti Seueri Congrua*, & firmat *præterita decisio huius Causæ*, quā Domini in hac secunda instantia in omnibus approbarunt, Episcopo tantùm informante, Pensionariis verò pluries citatis, & informare recusantibus.

R. P. D. TAIA.

Nouarieñ deuolutionis.

Mercurij 1. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Ob non solutum canonem in vita sui antecessoris, caducitatem prætendebat successor, illa tamen ei denegata, admissus est possessor ad purgationem moræ, quam hoc Sacrum Tribunal numquam denegare consueuit impletis implendis.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus potest sine beneplacito Apostolico concedere facultatem alienandi terrulas ecclesiæ, quæ sint parui redditus.*

2 *Emphyteusis, vel Locatio an sit contractus sub annua responsione factus, quæ soleat afferri distinctio.*

3 *Contractus nominatio à partibus facta non attenditur, si realiter alterius qualitatis esse dignoscitur*

4 *Doctores plurimi ex alieno fonte, hoc est cum aliorum dictis, & doctrinis, sua prata irrigant.*

5 *Doctores, plerumque moderni, suas doctrinas cum copia allegationum ostentant.*

6 *Successor non potest declarare caducitatem tempore antecessoris incursam.*

7 *Caducitate incursa admittitur purgatio moræ, celeri tamen satisfactione.*

8 *Caducitatis pœnam quoad fieri potest Rota Romana semper declinat.*

9 *Moræ purgatio in caducitatē emphyteusis ob non solutum canonem semper admittitur ex sola iuris dispositione.*

10 *Mora purgari potest in emphyteusi etiam si ius actoris sit effectum deterius, modo reus sit resarcire paratus.*

11 *Damnum vbi est modicum quid reficiendum non est ad effectum obtinendi purgationem moræ super caducitate emphyteusis.*

DECISIO XXIV.

FRANCISCVS Capellanus Capellæ Consolationis habentis duas domos, & apothecam ob ruinam egentes ad reaptationem saltem libris 80. nec habens modum, intendit in emphyteusim locare, & cum perciperet à 16. annis fictum libr.25. & Hieronymus obtulisset in emphyteusim conducere pro fictu annuo lib.38. & suis expensis reaptare in euidentem vtilitatem Capellæ, probauit coram Vicario per testes, qui neque conduxissent pro libris 38. & Vicarius licentiam concessit ad contractum deueniendi pro fictu libr.38. (in controuersam ad *can. 53. terrulas 12.quæst, 2.cum ibi not.*) & Capellanus nomine
1 Capellæ † titulo Inuestituræ perpetuæ,& hæreditario nomine semper, & in perpetuum ad meliorandum instituit Hieronymum, & hæredes pro lib.38. quolibet anno, cum pacto nè posset Hieronymus, & successores vēdere sine licentia Capellani, sed deberet monere Capellanum, & illi tradere pro vno solido minus pro libra &c. in Instrumēto 5. Februarij 1541.

Data fuerunt ab Ambrosio successore Hieronymi in solutum bona Carolo, & fratribus pro libris 4160. cum hoc onere fictus libellarij, siue emphyteuticarij, & quatenus requireretur consensus Capellani, vt deberet reportari &c. in Instrumento 26. Maij 1653.

Deindè cùm Carolus,& fratres in solutum habuissent pro libr. 4160. iuncto onere soluendi Hieronymo tunc Capellano semper, & in perpetuum ab anno 1653, annuum fictum libr.38. constitutum super domo cum apotheca, vt ex dicto Instrumento 1541.& ex instrumento 1653. & vellent dd. fratres soluere ab anno 1653. vsque ad 1658. libr. 190. & tamen prætenderet Hieronymus Capellanus se creditorem pro nonnullis annis antecedentibus, & egisset iudicialitèr contra dictos fratres, demum confessus fuit habuisse, & habuit à d.Carolo suo,& fratrum in communione viuentium nomine in vna partita libras 266. pro fictu perpetuo pro annis septem finitis, & in alia partita libras 83. pro Laudemio d. in solutum dationis &c. qua solutione facta prædictæ partes ad inuicem recognouerunt &c. in instrumento 14. Februarij 1659.

Carolus tamen 12. Septembris 1660. supersoluit Hieronymo Capellano libr. 109. quo tēpore vix debebatur pensio libr.38. anni præcedentis, & 20. Decembris 1664. pro sua portione deposuit libr.66. & postea diuersis temporibus pro 4. annis 1667.1668.1669.& 1670.

At verò Carolus Capellanus successor Hieronymi, cùm ex eo quod dd.Carolus, & fratres cessarent in solutione Canonis ab anno 1668. vsque ad annum 1672. præcessisset præceptum executiuum pro alijs fictibus, & canonibus decursis cum reseruatione declarandi caducitatem, & dd. Carolus, & fratres essent contumaces ab anno 1658. vsque ad 1667. iudicialitèr declarauit suam voluntatē, & illos incurrisse caducitatem, quam pronunciauit

ciauit Vicarius 28. Iunij 1667. & Metropolitanus confirmauit 20. Decemb. 1670. à quibus causa pendente in Rota dd. Carolus, & fratres 18. Decembris 1671. citato Carolo Capellano obtulerunt, & deposuerunt libr. 242. pro tempore Caroli successoris, & Hieronymi Capellani prædecessoris, cuius hæredes, vt Carolus recusarunt pro causa ad Rotam deuoluta, in qua hodie dubitatum est, An constet deuolutio, vel potiùs sit locus purgationi moræ; & Domini esse locum purgationi responderunt.

Quia in hoc ambiguo, & ambigenere contractu quasi Hermaphrodito locationis in emphyteusim, atque emphyteusis in locationem, cum alijs supra notandis, & si regula
2 soleat esse ex distinctione † si præstetur parua pensio emphyteusim esse, si magna, vel quasi par fructibus etiam cum diminutione ad sextam partem in locatione ad longum tempus, *Rota coram Seraph. decis. 548. in fine*, locationē esse, & multo magis si fructibus maior, non obstante nominatione partium, etiamsi emphyteusim simplicitèr nominassent, quia vt inquit *Bald.* verba magis deseruiunt natu-
3 ræ contractus, † quàm natura verbis, de quo præclara videtur *l. 6. ff. de præscript. verb. apud Fulgin. de emphyt. in prælud. quæst. 15. ex. num. 4.* & cum alijs, quorum me turba fatigat, *de Amat. for. resol. 14. num. 13. Rota coram Seraph. decis. 794.*
4 *ex num. 3.* † ex quo fonte sua prata irrigauit *Fulgin.* & vltra vberem *decis. coram Buratto 334. D. de Luca de emphyt discurs. 39. num. 3. lib. 4.* cum quadam recentissima decisione, ex qua volentes doctrinam cum copia allegationum
5 ostentare † integras columnas desumere possunt, vt ipse concludit, & transit adhuc ad coniecturas maximè congruentes *num. 4. & discurs. 32. num. 7. à vers. verbis autem*, maximè cum augumento pensionis, vt supra *Rota coram Seraph. decis. 27. num. 3.* & de simili contractu censuali coram ipso *Seraph. decis. 545.*

Et esse emphyteusim, locumque esse purgationi moræ placuit Dominis, & ita concordes ex tempore conuenerunt, nisi ab anno 1653. ad festum S. Michaelis terminum solutionis anni 1658. constet solutio ex d. Instrumento 14. Februarij 1659. & inde vsque ad ipsum festum anni 1671. solutio libr. 503. & debitum tantùm libr. 494. quæ aliquibus est visa constare.

Adhuc in emphyteusi caducitatem incursam ob cessationem solutionis canonum in
6 vita præcessorum in beneficio, † non posse declarare successorem dixit *Rota coram Bich. decis. 485. num. 15.* & in vita præcessoris vtcum-
7 que admissa fuit, †admittēda quoque est purgatio moræ celeri satisfactione, *cap. 3. pro Inquilino, & cap. 4. pro emphyteuta de loc. & cond. Rot. coram Merlin. decis. 545. ex num. 5.* vbi *Rota* si fie-
8 ri potest† pœnam caducitatis declinat & c. sub *num. 6.* & dum ageretur de emphyteusi Ecclesiastica, & in foro Ecclesiastico, præsertim in Rota cum (adiecto Nimio) benignitatis excessu vanum prorsus creditum est huiusmo-
9 di purgationi se opponere, † cùm etiam ageretur de caducitate ex sola iuris dispositione &c. apud *D. de Luca de emphyt. discurs. 46. num. 10. lib. 4.* & paucis *Rot. decis. 305. num. 18. par. 13.* cum alijs, etiam si ius actionis effectum deterius sit
10 ob ipsam moram, † si altera pars parata sit resarcire, inquit *Rota decis. 748. in fin. par. 4. diuers. & coram Bich. decis. 485. num. 30.* cum alijs maximè *coram Dunoz. Iun. decis. 799. num. 24.* vbi etiam sine resarcimento damni, quando
11 damnum est modicum † quid de modicis expensis etiam obtulerunt, & offerunt, vel si offerant possessores.

Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Fideicommissi.

Lunæ 6. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Absolutus est possessor à restitutione fructuum tum quia no aderat mala fides, sine qua nunquam restitutio conceditur, tum etiam quia petebatur illa ob purificationem fideicommissi à delicto resultantem, quæ mediante rebannitione concessa, locum habere non poterat, atque ita plura de banniti restitutione adducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Possessor non compellitur ad restitutionem fructuū, nisi fuerit in mala fide.*
2 *Alienationi à Testatore prohibitæ non dicitur contrauentum, si solus vsusfructus distractus sit.*
3 *Fides mala cessat in eo, qui victoriam reportauit.*
4 *Bannitus reintegratus sua bona, eorumque fructus recuperat. & num. 6.*
5 *Emptor bonorum ad vitam, omnes fructus durante vita consequitur.*
6 *Actio omnis competens ex delicto, vel banno, per rebannitionem delinquentis extinguitur.*
7 *Fructus bonorum delinquentis si penès alios extabant, non possunt dici fisco incorporatos fuisse.*
8 *Fiscus solus, cùm possit opponere de incorporatione bonorum, si non est in causa, alius de ea excipere prohibetur.*
9 *Bannitus post reintegrationem ad pristinum statum est capax acquisitionis.*

DECISIO XXV.

RECEDENTES Domini à decisis sub die 15. Febr. superioris anni ex nouitèr in facto deductis dixerunt Griscianos non teneri restituere fructus locorum Montium, quos sibi deberi prætendebat Thomas hæres Ioannis Philippi, ad cuius fauorem per delictum capitale commissum ab Augustino hærede grauato apertum fuit fideicommissum
1 Ioanni de Rubeis, quia mala fides, †siue qua possessor regularitèr non compellitur ad restitutionem fructuum, vita est ex deductis in hodierna disputatione cessare, nam iudicium immis-

immissionis apparet intentatum ex causa alienationis contra prohibitionem Testatoris,
2 qui casus, cùm non euenerit, stante quod solus vsusfructus distractus fuit,† nulla mala fides oriri potuit ex hoc capite, in quo Gri-
3 sciani† victores extiterunt, arg. *text. in l. sed & si res §. & si ante litem ff. de petit. hared.* cum alijs relatis in *decis. 2. par. 11. rec. & in Auenionen. fideicommissi 1. Iulij proximè præteriti §. quod autem, coram me*.

Respectu verò ad alterum motiuum purificationis fideicommissi propter delictum, in quo potissimum præterita decisio nitebatur similiter pro fructuum restitutione *Rota* censuit non obstare, quia etiamsi immissio ex hoc capite coram A. C. petita fuerit, dum indicata fuit sententia capitalis lata in Tribunali Reuerendiss. D. Almæ Vrbis Gubernatoris, tamen cum id actum fuerit de anno 1662. de quo tempore cùm Augustinus iam fuisset reintegratus, & in pristinum restitutus, vt patet ex sententia rebannitionis in eodem Tribunali promulgata sub die 16. Maij 1659. indè sequitur, quod isti fructus, quemadmodum ipsi Augustino deberentur, nedum ex voluntate Testatoris specialitèr mandantis in causa reintegrationis ad gratiam Principis hæredibus sic reintegratis esse restituendam
4 hæraditatem† verum etiam ex ipsa dispositione iuris, *Rota coram Merlino decis. 125. num. 2. & 168. num. 10. & decis. 715. num. 9. par. 4. tom. 3. rec. & in Firmana successionis 19. Februarij 1666. coram R. P. D. meo Taia, & in Bononien. Iurispatronatus 27. Ianuarij proximè præteriti coram me*,
5 ita quoque pertinere debent ad Grifcianos,† qui illos ad vitam eiusdem emerunt, iuxta *text. in l. emptor, vbi gloss. in verb. fungitur ff. de hared. vel action. vendit.* cum alijs in *Romana fideicommissi de Alberinis 29. Nouembris 1607. §. vlterius Domini, coram Reuerendiss. D. meo Benilaqua Alma Vrbis Gubernatore*.

Nec facit, quod Gaspar Griscianus de anno 1658. obtinuerit committi huic Sac. Tribunali causam iactationis iactationum contra dictum Ioannem Philippum sese iactantem velle illum molestare super locis Montium, nam omnis mala fides, quæ indè oriri potuisset remansit sublata, tum quia lis mota fuit super immissione propter caducitatem incursam ex causa alienationis contra præceptum Testatoris, quod non subsistere ostendit præterita decisio, tum quia paulò
6 post, nempè de anno 1659.† Augustinus per rebannitionem reassumpsit omnia iura, quorum vigore Grisciani possessionem suam cōtinuarunt, & omnis prior actio euanuit. *Roland. cons. 56. num. 11. & 12. lib. primo, Farinacc. quæst. 25. num. 22. Fusar. de substit. quæst. 442. numer. 11. Guazzin. de confisc. concl. 13. & 17. nu. 10. Mastrill. decis. 181. num. 1. & seqq.*

Non obstat, quod per sententiam rebannitionis Augustinus restituatur, præterquam
7 quoad bona fisco incorporata,† quia vltra quod huiusmodi fructus vtpote existentes penès Griscianos non poterant dici fisco incorporati, *Farinacc. in fragm. in verb. bona numer. 116. Rota in Firmana bonorum 14. Februarij 1664. §. fin. coram bon. mem. Leone Verospio*,
8 & non est in causa Fiscus†, qui solus de hoc posset excipere, vt notant *Riminald. sen. consil. 389. num. 52. lib. 2. Ciarlin. contr. 84. num. 4.*
9 certum est, quod agitur† de acquisitione, cuius capax est bannitus post reintegrationem ad pristinum statum, iuxtà *text. in l. si mandauero, §. is, cuius ff. mandati, Peregr. de iur. fisc. lib. prima tit. prima num. 103. Bos. in tract. crim. tit. de bonorum publicat. num. 66. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 59. num. 17. Scacc. de iudic. lib. 2. cap. 9. num. 1080. Rota decis. 627. num. 6. par. 4. tom. 3. recent.*

Et ita vtraque &c.

Alia, & quæ sup. emanauit in hac causa decis. habetur impressa in præcedenti parte 17. vbi est in ord. 264.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Bononieñ Primogenituræ.

Luna 6. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Concurrere prætendebat Nepos cum Amita ad primogenituram fauore eiusdem Amitæ purificatam, sed successio illi denegata est, quia repræsentatio locum hibere non poterat, cùm ageretur inter transuersales, & ipse Trinepos Testatoris fuisset, qui in primogenituris iure repræsentationis succedere nequit.

SVMMARIVM.

1 *Immissio fideicomm. ssario conceditur docto de fideicommisso, identitate bonorum, & illius vocatione.*
2 *Filius adæquat gradum matris, eiusque repræsentat personam. sed vid. num. seqq.*
3 *Repræsentatio inter transuersales non datur vltra gradum nepotum.*
4 *In Primogenituris, & maioratibus filius non repræsentat matrem tempore successionis defunctā.*
5 *Repræsentatio in primogenituris transuersalium datur in infinitum secundum leges tauri, & partitarum.*
6 *Leges particulares Hispaniarum ad alias Regiones non extenduntur.*
7 *Repræsentationis ad effectum inspicitur persona testatoris, amplia. vt num. 8.*
8 *Proximitas grauantis, non grauati attenditur vbi proximior, & propinquior testatoris vocatus est.*
9 *Repræsentatio habet tantummodo locum inter vocatos, & descendentes ex personis vocatis.*
10 *Linea in primogenituris incipit à primo hærede, & continuat quousque adsunt vocati.*
11 *Remotior non concurrit cum eo, qui est proximior de tempore successionis.*
12 *Repræsentatio vbi dicitur habere locum in primogenijs in infinitum intelligitur de repræsentatione impropriè, quæ est vera vocatio.*
13 *Transmittere nemo potest ius quod mortis tempore non habebat.*
14 *Proximior vt quis dicatur, tempus successionis attenditur, & supra num. 11.*

Filius

Filius in primogenituris non subintrat locum matris tempore successionis defunctæ. num. 14. & sup. à num. 11.

15 *Lineæ potioritas solum cadit inter descendentes ex diuersis lineis.*

16 *Linea quæ numquam incepit prerogatiuam prætendere quis non potest.*

DECISIO XXVI.

IN sex Lineas distribuit Cardinalis de Podiis successionem ad Primogenituram à se institutam. Nam ad illam vocauit quatuor eius Nepotes ex Alexandro fratre ordine successiuo, Christophorum, scilicet Io. Paulum, Camillum, & Ioannem Augustinum, & in cuiusque Linea gradatim eorum descendentes masculos ex masculis in infinitum, de primogenito in primogenitū. In quinta verò istis extinctis eodem ordine primogenituræ admisit filiam, si quæ esset vltimi possessoris masculi ex masculis dictorum quatuor Nepotum, eiusque descendentes in infinitum, & demum in sexta, post defectam quintam, vocauit consanguineum, vel affinem eidem Testatori proximiorem, & propinquiorem, & prout latiùs in Testamento impresso.

Ingressa primogenitura in linea Christophori, ista defecit cum Ioanne eius filio sine filiis, & aliæ tres per obitum Ioannis Pauli, Camilli, & Ioannis Augustini sine masculis: Quinta autem numquam incepit, ex quo Ioannes filius Christophori, & vltimus bonorum possessor filias non reliquit, vndè aperta successione in sexta linea ad fauorem proximioris Testatori, cùm aliàs in hoc Sacro Tribunali se esse tales contenderent Barbara filia, & Laura neptis Camilli, & Ioannes Cellesius abnepos Christophori ex Semidea filia, iste ob secutam mortem dd. Mulierum primogenituram occupauit. Nupèr autem d. Ioanne quoque defuncto, quæstio fuit inter Sebastianum, & Alexandram nepotem, & Materteram inter se, & ambo per fœminas à Christophoro descendentes coram A. IC. Caualleriño, qui per sententiam immissionem Alexandræ concesit, à qua commissa mihi appellatione, dubium subscripsi: An sit danda immisio; cumque in Rota Veneris 27. Ianuarij proximè præteriti proponenda esset hæc Causa, Partibus acerrimè informātibus, Rota censuit differri, & rescripsit, quod proponeretur cum iisdem scripturis tantū hinc indè datis. Strictè igitur præceptis DD. meorum inhærens Causam hodiè proposui cum sola reassumptione scripturarum, & emanauit resolutio dandam esse immisionem Alexandræ.

Docet namque de extremis ad illam necessariis, quia bonorum identitas, ac primogenituræ existentia à Sebastiano non impugnātur, illiusque purificatio liquet ex Arbore, in qua Alexandra describitur Testatoris abneptis: Sebastianus verò eiusdem trinepos,
1 & sic illa remotior vno gradu, † quibus concurrentibus immisio concedi debet, in terminis *Rot. decis. 266. par. 9. rec.*

Neque ad impediēdam immissionem DD. obstare censuerunt adducta à Sebastiano, quæ reducebantur ad repræsentationem transmissionem, & prærogatiuam lineæ, & sexus.
2 Etenim quoad repræsentationem, † per quam Sebastianus prætendebat æquare gradum Alexandræ, repræsentando Catherinam matrē, & d. Alexandrę sororem auctoritate *text. in §. cum filius, Instit. de hæred. quæ ab intest. defer. & Rot. coram Cels. decis. 88. num. 18. & 19. & decis. 176. num. 25. & seqq.*

Responsum fuit, non habere locum; quia
3 Sebastianus est trinepos Testatoris, † & repræsentatio vltra gradum nepotum inter transuersales non admittitur, *§. ex diuerso, vers. huiusmodi verò, & §. si autem, vers. quandoquidem, Instit. de hæred. ab intest. & in Nouell. 118. Rot. decis. 48. num. 16. & seq & decis. 349. num. 27. par. 6. recen. Zarat dec. 52. num. 1. Coccin. decis. 1449. nu. 8. & in Reatina Fideicommissi 12. Iunij 1656. §. cum enim, coram Verospio in Senen. Fideicommissi 5. Aprilis 1660. §. nec dicatur, coram Eminentiss. Cerro, in Rauennaten. Fideicom. 7. Febr. §. minusque potest,*
4 *& 26. Nouemb. 1667. §. etenim, coram eod.* † Etiam quod agatur de primogenituris, & maioratibus, *Bald. cons. 275. num. 6. lib. 2. Surd. cons. 401. num. 53. Valenzuel. cons. 23. num. 57. & seqq. Franc. Cald. cons. 15. num. 35. Tiraquell. de Iur. Primog. quæst. 41. nu. 4. Molin. de Primog. Hisp. lib. 3. cap. 7. num. 101. Robles de Repres. lib. 2. cap. 29. num. 6. & seq. & num. 12. & 27. Cammer. resp. 3 art. 2. num. 46. lib. 2. Couar. pract. quæst. cap. 38. num. 10. vers. secundo potest. Marcian. Disput. for. 10. in princ. tom. 1.*

Authoritates verò in contrarium allegatæ à Sebastiano ad probandum, quod etiam in primogenituris transuersalium detur repræ-
5 sentatio in infinitum † loquuntur secundum Leges Tauri, & particularum, vt benè explicant *Molin. Camerat. Marcian. & reliqui superius*
6 *adducti*, quæ cum sint Leges † particulares Hispaniarum, ad alias Regiones non extenduntur, *Hond. cons. 46. num. 24. & 25. lib. 2. Bellon. Iun. cons. 11. num. 35 & seq. Surd. cons. 403 num. 54. vol. 4. Amat. resol. 1. num. 33. Caren. resol. 5. num. 1. & seqq. Guttier. pract. quæst. cap. 28. num. 32. & seqq.*

Haud releuante, quod Sebastianus sit filius
7 sororis Ioannis Cellesij vltimi † possessoris, quia ad effectum repræsentationis inspicitur persona Testatoris, *Couar. d. cap. 38. nu. 5. Mant. de coniect. lib. 8. tit. 9. num. 2. & 4. Robles de Repres. lib. 3. cap. 9. num. 38. Fusar. de Substit. quæst. 485. num. 22. & sub num. 23. vers. ego semper, Franch. de Castel franch. in suis obser. obser. 26. num. 8. cum plurib. seqq. Reinos. obser. pract. 26. per tot.* Certiùs in præsenti casu, in quo vocatus fuit consangui-
8 neus, vel affinis, † eidem Testatori proximior, & propinquior, *Rota coram Dunoz Sen. dec. 315. num. 3.* & in terminis primogenituræ, *Cauill. decis. 233. num. 11. vers. cessat penitus*, & super hac eadem primogenitura, *Bich. decis. 621. num. 6.*

Ex alio quoque capite reiecta fuit repræ-
9 sentatio, † quia hæc locum tantùm habet inter vocatos, & descendentes ex personis vocatis, *Robles de repræs. lib. 3. cap. 7. num. 3. Faber. de Error. Pragm. decad. 55. error. 9. col. 1. in fin. versic. at quia ob falsum, & c. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 9.*

tit.9.num.2.verſ. ſed tamen conſidera, in prin. Peregr.conſ.63.nu.22.& 28.lib.1. & in terminis latè *Hieronym.de Molin.verit.Iur.6.per tot.*

Sebaſtianus autem dictis qualitatibus eſt prorſus deſtitutus, nam licèt deſcendat per fœminas à Chriſtophoro, attamen Teſtator in linea Chriſtophori vocauit ſolùm maſculos deſcendentes ex maſculis, quibus deficiẽtibus habuit lineam pro extincta, & euacuata totalitèr,& neglectis fœminis, tranſiuit ad alias lineas fratrum Chriſtophori, & fœminę vltimi poſſeſſoris maſculi ex maſculis, iſtiſq; terminatis conſtituit nouam lineam, nouumque ſtipitem ſibi proximiorem, vnde filia Chriſtophori, eiuſque deſcendentes in ſubiecta materia, non poſſunt dici comprehenſæ in linea Chriſtophori, ſed ab illa excluſæ, nouamque lineam ſeparatam, & independentẽ ab illa Chriſtophori ad primogenituram ad- 10 miſſa conſtituunt.† In primogenituris namque linea incipit à primo hærede inſtituto,& continuat quouſque adſunt de vocatis,& reliqui eiuſdem lineæ non vocati, ad effectum, de quo agitur, non dicuntur de linea, *Rota deciſ.519.num.15.par.5.rec. Emin. Ottbob. deciſ.35. num.4.& 5.& in Bonon.Fideicom.27.Aprilis.1643. §.nec relevat,cum ſeq.coram Emin.Cerro.*

Excluſo itaque Sebaſtiano à linea Chriſtophori, in qua fuit radicata primogenitura, nihil ſibi prodeſt, quod ſit de linea fœminina eiuſdem,quia hæc numquam fuit efformata, eoque minus ad ſucceſſionem vocata, & admiſſa, & ſucceſſio in ſexta linea à Teſtatore conſiderata fauore proximioris, quæ d.lineæ fœmininæ ſpem ſuccedendi parare poterat, aperta fuit, poſtquam Catherina mater Sebaſtiani,& aliæ fœminæ eius aſcendentes deceſſerant, & proindè remanet excluſa omnis repræſentatio; & Sebaſtianus non poteſt concurrere cum Alexandra proximiore de tem- 11 pore ſucceſſionis,†quod attendi debet, *Caſtill contr.lib.3.cap.19. num.173. ad med. & num.175. & 176. Theſaur.Ian.quæſt.for.lib.1.quæſt.35.n.45. §.non poſſum, in fin.verſ. & poſt hæc ſcripta, Menoch.conſ.269.num.64.65.& 67.vol.3. Fuſar conſ. 39.num.29.& 31.& conſ. 40. num. 3. & conſ. 41. num.83.& 155.Rand. inter conſ.vlt. vol. conſ.141. num.66.lib.2.Sacc.conſ.229.num.32.& 34.& conſ. 233. num.12. verſ. quorum omnium, & num.19. vol.2.Hieronym de Molin.verit.6.num.20. & ſeqq. Rota in d. Bonon.Fideicomm.§. fuit reſponſum, per tot.coram.Emin.Cerro.*

Deciſio autem Sicula impreſſa apud *Modernum Venuſinum in Theatro Veritatis lib.1. de Feud.poſt diſc.103.*& reliqui DD. in contrariũ adducti admittentes in primogeniis repræſẽtationem in infinitum loquuntur de repræ- 12 ſentatione impropria, † quæ nihil aliud eſt, quàm vera vocatio, & ſubſtitutio perſonarũ ſucceſsiuè in infinitum vocatarum, vt elegantèr tradit *Paul.de Caſtr.lib.2.conſ.164. nu.5. & inter recen.egregiè Molin.lib.3.cap.6.num.29.& 43.Conar. cap.38. num.6. verſ. etenim qui, Grat. cap.456.num.12. Robles lib.3. cap. 4. num. præſertim 5.& 12.Marcian.diſp.10.num.18.*& ipſa eadẽ Sicula Deciſio ſe explicat pluribus locis, & præſertim *num.174.178.& 179.*Vndè non mirum, quod inter prædictos admittatur huiuſmodi repræſentatio impropria, ſeù vera vocatio. Proindèque cùm Sebaſtianus tamquã remotior non ſit vocatus in hac ſubſtitutione proximioris, vt ſupra dictum eſt, non intrant termini d.impropriæ repræſentationis, de qua loquuntur d.authoritates.

Ex prædictis reſultat quoque reſponſio ad alterum obiectum tranſmiſſionis, quia Catherina mater Sebaſtiani non comprehenſa, vt fuit oſtenſum, in lineis vocatis, in quibus primogenitura ingreſſa fuit, ſed potius vti fœmina excluſa, ius quod mortis tempore 13 non habebat, † non potuit in filium tranſmittere, *Bich.deciſ.320.num.2.*& licèt in vocatione proximiorũ potuiſſet comprehendi, & tamquam ſecundogenita meliorem locum occupare, attamen quia prædeceſſit obtinenti primogenituram,omne ius cum morte ceſſauit, & cum de tempore ſucceſſionis eſſet 14 defuncta, † non potuit dici proximior, vt erat neceſſarium pro illius admiſſione, *Mandell.Alba.conſ.332.num.68. & ſeq. vol.2. Menoch. conſ.220.num.121.& ſeqq.lib.3.Valenzuel.conſ.83 num.26.& ſeqq.lib.1.& conſ. 113. num.74. & ſeq. lib.2.Capic. Latr.conſ.143.num.62.vol.2.Mantic. de coniect.lib.8.tit.10.nu.5.verſ. neque omittendum, & num.8.ad med.Tiraquell.de Iur.primog.quæſt.3. num.6.& ſeqq.cum aliis ſuperius citatis.*

Demùm Sebaſtianus iuuari nõ poteſt prærogatiua lineæ tamquam filius Catherinæ ſecundogenitæ Victoriæ, in concurſu Alexandræ eius tertiogenitæ virtute præcepti Teſtatoris in hac ſexta linea proximiorum repetiti, quod ſemper ſeruetur prælatio, & prærogatiua inter lineas, & ſexus, prout ſupra in aliis caſibus ordinatum, & diſpoſitum extitit; ex quo inferebatur, quod ſicuti in aliis caſibus ordinata fuit prælatio nepotis patruo, & prohibitus tranſitus de vna linea ad aliam, niſi priori in totum extincta, idem vigore relationis in hac ſexta linea cenſeatur diſpoſitum.

Nam præterquod inter Sebaſtianum, & Alexandram deſcendentes ab eadem linea fœminina Chriſtophori, incongrua videtur 15 quæſtio potioritatis lineæ,†quæ ſolùm cadit inter deſcendentes ex diuerſis lineis, iuxtà diſtinctionem, quam amplexa fuit *Rota in Bononien.Primog.23.Ianuar.proximè præteriti,§.fin.coram R.P.D.meo Rondinino.* Animaduerterunt DD.quod dum ſucceſſio nõ peruenit ad Catherinam ſtante eius obitu ante illius purificationem, prout erat neceſſarium ad hoc, vt linea ſecundogenitæ incipere potuiſſet; Sebaſtianus ad hunc effectum non poteſt dici de 16 illius linea, † & fruſtrà contendit prærogatiuam lineæ, quæ nunquam fuit ad excluſionẽ Alexandræ, vt ponderant *Mart.de ſucceſſ.legal. par.3.qu.1.art.2.num.39.& 40.& par.4. quæſt. 21. art.13.num.17.& ſeqq.& art.15.nu.62. & 63. Camer.reſp.3.art.2.num.95.et ſeq. to.2.* Et in omnẽ caſum, quod prælatio lineæ intelligenda eſt in progreſſu poſtquam proximior ſucceſsit, non autem in ingreſſu lineæ ipſius proximioris, de quo modo agitur, ſicut illam in progreſſu, non autem in ingreſſu ſeruari voluit Teſta-

Testator in casibus superioribus, dum solum post defectos primogenitos Christophori, & aliorum vocatorum ordinauit transitum de eorum linea ad alias lineas vltragenitorum, seruatis prærogatiua, & prælatione inter lineas, ita quod lineæ deficienti altera subrogetur. Prout similitèr ordinauit prælationem nepotis patruo, sed restrictiuè inter descendentes eius, qui primogenituram obtinuit inter se effectos transuersales, vt legitur in toto Testamento, & de nepote ibi: *quod filius primogeniti semper præferatur secundogenito eius patruo inter dictos descendentes*.

Eò minus est habenda ratio de prærogatiua sexus, quia illa tantùm præualet quotiescumque masculus, & fœmina ad primogenituram aspirantes sunt pares in linea, & gradu, ideò nihil operari potest in præsenti, vbi discrepantia concurrit, cum Alexandra sit in gra-
17 du superiori, † tunc enim fœmina proximior masculum remotiorem excludit, *Fusar. de substit. quæst. 385. n. 9. 10. et 17. Roxas de incomp. Regn. et maior. par. 3. cap. 4 num. 4. et 6. Molin. de primog. Hispan. lib. 3. cap 4. num. 12. 13. & seqq. et cap. 5. num. 71. Peregr. de fideicomm. art. 27. num. 12. et seqq. Thesaur. iun. quæst. for. lib. 2. quæst. 12. num. 60. Marin. quotid. lib. 2. cap. 126. nu 32. 33. et seqq. Menoch. cons. 803. nu. 76. & seqq. et consil. 957. num. 8. vol. 9. Casanat. cons. 38. num. 114. et seqq. Vela disert. 49. n. 46. et seqq. Rotas decis. 72. num. 2. et seqq.*

Non obstat respectus habitus à Testatore ad agnationem conseruandam, quia cum extincti sint veri descendentes ex linea masculina de Podio, fictitia, quæ in hoc casu à Testatore subrogatur, æquè conseruatur per masculos prouenientes ex fœminis, ac per ipsā fœminam, quæ poterit iuxtà Testatoris præceptum post apprehensam possessionem bonorum primogenituræ assumere nomen, & signa Familiæ de Podijs, vt in Testamento *§. et insuper*.

Et ex his dictum fuit non obstare dictam Decisionem Bononieñ Primogenituræ coram R. P. D. meo Rondinino, informante vtraque Parte, &c.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana Primogenituræ de Bubalo.

Lunæ 6. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Rursus comprobatur conclusio, quod in primogenituris, vel fideicommissis, in quibus fuit habita ratio conseruationis agnationis, appellatione filiorum, nepotum, & descendentium masculorum, veniant solummodo masculi ex masculis, non autem masculi descendentes à fœminis; cumque plura æquè de identitate probanda, ac de superædificatione in bonis fideicommissi à grauato facta adducerentur, eadem ex sequenti Summario videnda sunt.

SVMMARIVM.

1 *Verba* nepoti, e descendenti maschi *æque verificantur in masculis ex masculis, ac masculis ex fœminis.*

2 *Linea simpliciter sumpta comprehendit etiam descendentes ex fœminis.*

3 *Masculi ex masculis, non autem ex fœminis dicuntur ad fideicommissum vocati etiam per verba cōmunia stante voluntate testatoris.*

4 *Primogenitura qualiter, & quando comprehendat solum masculos ex masculis, & excludat fœminas, ac ab ea descendentes, & sup. numero 3. cum seqq.*

5 *Agnationis conseruandæ ratio est præcipuum fundamentum vocationis masculorum ex masculis, non autem ex fœminis, & sup. à num. 3. cum seqq.*

6 *Domus, & familia significat agnationem.*

7 *Fideicommissum ordinatum pro conseruatione, & ampliatione familiæ comprehendit solum masculos ex masculis, non autem ex fœminis.*

8 *Agnationis conseruandæ ratio ex quibus resultet.*

9 *Immissio, constito de fideicommisso, & vocatione, fideicommissario in bonis, eiusdem fideicommissi conceditur.*

10 *in Primogenitura non comprehenduntur bona antea primogenito donata vt eum testator alliceret ad nubendum.*

11 *Melioramenta non probantur ex notula meliorantis.*

Immissio vigore fideicommissi non datur in fabricis, quæ cedunt solo, sed tantundem reficiendum est num. 11. & num. 18.

12 *Donatio ex declaratione donatarij probatur non habuisse effectum.*

13 *Hæres non potest impugnare confessionem sui authoris defuncti.*

14 *Testator si disposuit de re hæredis & testamentum fuerit acceptatum, sustinetur dispositio, ac si de proprijs bonis esset facta.*

15 *Inuentarium non liberat hæredem ab obseruatione facti defuncti, quatenus suppetunt vires hæreditariæ.*

16 *Hæreditas præsumitur opulenta, donec contrarium probetur.*

17 *Assertio, & factum defuncti in testamento expressum probat contra hæredem.*

18 *Melioramenta non sunt probanda, si testator illa sub fideicommisso, & primogenitura subiecit.*

19 *Ædificium à socio in solo cōmuni dicitur fabricatum, sociali nomine si dubitatur cuius commodo fuerit constructum.*

20 *Ædificium cedit solo etiam factum in re communi stante declaratione ædificantis.*

21 *Hæres non præsumitur sibi acquirere voluisse, stāte contraria declaratione ab eo facta.*

22 *ad Præceptum Testatoris præcedens referri debet subsequutum factum hæredis.*

23 *Fideicommissarij meliorantes bona fideicommissi, vel in eis fabricantes cum pecunijs proprijs, remanent tantùm creditores pretij.*

24 *Identitas bonorum probatur ex concursu confinium et num. seq. vbi amplia.*

25 *Confinia duo sufficiunt ad probandam identitatem, etiam quod alia non adaptentur.*

DECISIO XXVII.

APPROBANTES DD. in hac tertia instantia coram me fundamēta decisionum Rotaliū, quæ in præcedentibus emanarunt, in quibus disertè, eruditèq; ostensum fuit D. Octauio Hyacinto, exclusis filijs masculis, filiarum Pauli vltimi grauati dandam esse de iure immissionem in omnibus bonis primogenituræ, de qua agitur, siue ex dispositione Marchionis Octauij illius fundatoris, siue per inuestimenta ab hæredibus grauatis pro eadem primogenitura, iuxta præceptum eiusdem Testatoris in parte facta subiectis, subsecutam sententiam Rotalem confirmatoriam in partibus cōformibus alterius ab A.C. de voto huius Sacri Tribunalis latæ; Hodie iterum confirmandam esse responderunt.

Quamuis enim prædicti filij masculi ex filiabus Pauli vltimo loco defuncti propriā vocationem, & inclusionem deducere posse viderentur ex verbis ipsius, quibus concepta legitur, tam Pars dispositiua Testamenti prædicti Marchionis Octauij §. *Vndecimo*, ibi: „ E doppo la morte del Signor Paolo l'istituisco, e surrogo il suo figlio primogenito, e nipoti e pronipoti, & alri suoi descendenti maschi, legitimi, e naturali in infinito, sempre però di primogenito in primogenito &c. † Quæ verba tamquam communia, verificari possunt, tam in masculis ex fœminis, quàm in masculis ex masculis, iuxta celebre *cons. Fulgos.* 85. communitèr receptum per DD. quos fusè cumulat *Fusar. de substit. quæst.* 404. *num.* 7. & 20. & alios in illius sequelam allegari solitos. Quam Pars conditionalis dum substitutiones sunt conceptæ in casu quo totaliterʒ deficeret li-
2 nea Angeli, & Pauli: † Linea enim simpliciter sumpta etiam descendentes ex fœminis includit, *Bald. cons.* 321. *post med. vol.* 1. *Peregr. de fideicomm. art.* 22. *nu.* 24. *Rot. coram Merlin. decis.* 66. *num.* 2.

Ab his tamen, & similibus regulis semper receditur, quoties prout in præsenti cōstat de contraria voluntate expressa, vel ta-
3 cita Testatoris † voluisse scilicet masculos, ex masculis tantùm, & per lineam masculinam descendentes, *Peregr. de fideic. art.* 26. *num.* 18. *Gabr. cons.* 116 *num.* 26. & 27. *lib.* 2. *Castill. cæteris relatis contron. lib.* 3. *cap.* 29. *vers. imo*, *in his terminis Rota diuers. decis.* 15. *num.* 2. *vers. vel expressa par.* 2. Expressa autem satis clarè resultat ex generali dispositione adiecta per modum regulæ, ad quam Testator recurri mandauit, quoties dubitari contigisset de qualitate, & sexu vocatorum, vt ex d. Testamento §. 25. ibi: „ E per togliere le occasioni di liti, & interpretationi, dico, e dichiaro, che in tutti i luoghi, ne' quali si fà mentione de' figli, nepoti, pronepoti, & altri descendenti, hò inteso, & intendo sempre de' maschi legitimi, e naturali, e di vero, e legitimo matrimonio nati &c. Quæ regula in omnibus locis adhibita, præsertim d. §. 11. in quibus fit mentio de filijs, nepotibus, pronepotibus, & alijs descendentibus, ponit in claro, quod à successione prædictæ primogenituræ omninò excludi-
4 tur fœmina, & ab ea descendētes, † ita quod primogenitura continuari debeat de primogenito masculo in primogenitum masculum, & ex linea masculina, vt latè firmat *decis. Eminentiss. Cerri* 8. *Iunij* 1668. §. *Vnde, confirmata* 6. *Martij* 1671. §. *Quarto demum coram Reuerendiss. D. meo Albergato Decano*, & *coram R.P.D. meo Emerix* 27. *Iunij anni proximè præteriti*, §. *Nil denique*.

Tacita verò indubitatè deducitur, tum ex pluribus, & quidem vrgentissimis coniecturis, & fundamentis latè in causæ decisionibus ponderatis, quæ etiam hodie DD. pla-
5 cuerunt; † tum & fortius ex voto conseruādæ agnationis, *Soccin. iun. cons.* 2. *num.* 19. *vers. adeo lib.* 2. *Gabr. d. cons.* 116. *num.* 10. & 11. *lib.* 2. *Surd. cons.* 316. *num.* 8. *Rot. coram Pauia dec.* 902. *sub num.* 5. *vers. quod tunc, in rec. dec.* 218. *num.* 9. *par.* 11. literalitèr per Testatorem in d. suo Testamento sæpius expresso, & signantèr §. 21. ibi: „ Perche l'intentione mia è di perpetuare questa primogenitura in casa del Busalo &c. & rursus §. 24. „ Et acciò si cōserui perpetuamente la mia heredità nelli nominati, e chiamati, e che la mia famiglia si coserui nella sua nobiltà &c. Verba enim
6 Domus, & Familia † agnationem significāt, vt de verbo *Domus*, *Bart. in l. pronunciatio* §. *familia*, *ff. de verbor. signif. Peregr. de fideic. art.* 22. *num.* 27. *Rot. decis.* 373. *num.* 3. *par.* 3. *rec.* Et de verbo *Familia*, *est text. in præcit.* §. *Familia*, *Peregr. d. art.* 22. *num.* 26. *Rot. coram Pauia præcitata decis.* 902. *num.* 7. *in rec. decis.* 1. *num.* 59. *par.* 10. & egregiè firmant præcitatæ causæ *decisiones coram Eminentiss. D. Cerro* §. *Expressum*, *coram Reuerendiss. D. meo Decano*, §. *Tertio ex voto*, & *coram R.P.D. meo Emerix*, §. *Quarto demum*, & *in Bononien. fideicom. seu Primogenituræ de Medico* 9. *Maij* 1672. §. *Quam sententiam*, & 23. *Ianuarij prox. præt.* § *sublato cor. R.P.D. meo Taya*, in quibus præcedente huius causæ decis. cōprobantur, & si in subiecta materia vocata Familia, & Domo fœminæ, & ab ipsis descendentes remanent exclusi, quia Testator
7 censetur agnationi prospexisse, † multo magis id dicendum erit vbi expressè apparet fideicommissum fuisse ordinatum pro conseruatione, & ampliatione Familiæ, in terminis *Dec. cons.* 495. *num.* 13. *Simon. de Prat. de interpret. vlt. volunt. fol.* 287. *num.* 3. & *fol.* 292. *num.* 65. *cum alijs per Fusar. de substit. quæst.* 499. *num.* 1. *Rot. coram Bichio decis.* 112. *num.* 7. & sæpissimè in alijs. Præterquamquod concurrunt etiam Ordinatio perpetuæ primogenituræ, repetita qualitas masculinitatis, fœminis semper exclusis, illarumque filijs in altera parte prouisis cum onere assumendi Nomen, Cognomen, & Insignia Testatoris sine mixtura, digressus ad plures substitutionum gradus, repetita in quolibet gradu qualitate masculinitatis, qualificatio substitutorū ex legitimo matrimonio reie-

ctis, quoquomodo legitimatis, perpetuaq;
8 exclusio Locorum Piorum,† quæ omnia firmum propositum, & enixam voluntatẽ demonstrant conseruandi agnationem, *Fusar. de substit. d. quæst. 499. à num. 12. & plurib. seqq. Gabr. citato cons. 116. nu. 14. Surd. d. cons. 96. num. 29. & seqq. Rot coram Greg. decis. 464. nu. 16. & seqq. in rec. dec. 100. num 3. & per tot. par. 6. & in præcit. dec. 95.* vbi latè, & singillatim prædicta argumenta recensentur à *nu. 8. per plures seqq par. 11. rec. & in Aesina fideic. 22. Martii 1666. §. nam præter quod vers. adhuc ex coniecturis, & plenius in dictis Causæ decisionib.*

Et ex his, & alijs in præteritis paritèr causæ decisionib. latè firmatis indubitata resultante exclusione, & insuccessibilitate dd. masculorum ex fœminis existentibus veris agnatis pura remansit nominatio per Marchionem Paulum vltimum masculum, & grauatum in persona D. Octauij Hyacinthi facta, & cum de fideicommisso, siue primogenitura, eiusdemque nominati vocatione
9 nõ amplius dubitari cõtingat,† ei propterea immissio controuerti non potest in omnibus bonis eiusdem primogenituræ subiectis, & latius in præcitatis sententiis, & melius in vltima Rotali descriptis, *Peregr. de fideic. art. 43 num. 60. & art. 44. Menoch. cons. 732. num. 7. Fusar de substit. quæst. 615. num. 6. & seq. Rot. decis. 408. num. 7. par. 5. tom. 1 rec. coram Bichio decis. 670. num. 1. & per tot. & in Bonon. fideicom. de Pasijs 16. Ian. 1671. §. cæterum coram me cum vulgatis.*

Non subsistentibus, quæ iterum adducebantur ad effectũ eximendi ab onere huius primogenituræ fabricam, siue expensas factas in reædificatione domus magnæ detta *del Giardino*, & appartamentis in summa scutorum 7800. necnon fænilis, & stabuli è conspectu d. domus magnæ in summa scu-
10 torum 1500.† quod nempè sub primogenitura comprehendi non poterant, tamquã à Marchione Octauio, ante illius ordinationem donata Angelo, vt eum alliceret ad nubendum, ad *text. in l. sequens quæstio 70. ff. de legat. 2. Peregr. de fideic. art. 6. num. 1. & seq.* & licèt postmodum d. Angelus declarauerit in fabricis donatis, nullum ius, nullamq; actionem sibi competijsse, huiusmodi tamen declarationem nullatenus præiudicare potuisse eius filiis in d. donatione comprehensis, & quatenus melioramenta prædicta caderent sub primogenitura, adhuc de sufficienti illorum liquidatione non constare ex
11 sola notula Octauij in d. Tèstamento inserta, sed præuia descriptione status antiqui firmandum esse quid impensum, & quid melioratum, itaut quod minimum est eligatur, *Rot. decis. 318 num 11. par. 9. & decis. 71. num. 12. par. 13. rec.* Et tandem pro summa liquidata non esse dandam immissionem in fabricis, quæ cedunt solo, sed tantundẽ esse reficiendum, *Rot. decis. 521. num. 21. par. 13. rec.*

Quia denuò fuit responsum, nullum in allegata donatione posse constitui fundamentum, nedum respectu fabricæ fænilis, & stabuli in donatione non comprehensi; quæ non loquitur generaliter, sed de bonis in ea expressis, vt *Summ. dd. filiorum masculorum num. 6.* Verumetiam quoad d. fabricam
12 reædificationis, & appartamenti nouitcùm ex d. declaratione ipsiusmet Angeli donatarii constet non habuisse effectum, & sic nullius virtutis, & efficaciæ, *Bald. in l. ab Anastasio in quarto notabili. C. mandati, Paris. cons. 55 num. 20. lib. 2. Seraph. de priuil. iur. priuil. 59. num. 10. & 11. & faciunt Gabr. cons. 149. nu. 52. lib. 2. Rot. coram Bichio dec. 328. num. 18. in rec. dec. 193. num. 8. par. 10.* Et cum prædicti Angeli fuerit heres Paulus, *Sum. impresso D. Hyacinti num. 3.* quemadmodum iste non pote-
13 rat,† ita neque illius hæredes modò possunt sui Auctoris confessionem impugnare vulgata *l. cum à Matre, C. de rei vindic. Dec. cons. 184. num. 11. vers. Et hoc facit, cum alijs per Rot. coram Dunoz. sen dec. 124. num. 18. & dec. 135. num. 8 coram bo. me. Celso decis. 289. num. 11. & in Bononien. bonorum emphyteuticorum 2. April. 1666. §. Quæ ratio in fin. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Ciuit. Castelli primogenitura 4. Iun. 1670. §. imo etiamsi coram R. P. D. meo Taja, & in Bononien. primogenit. de Luparis 8. Iun. 1671 §. certissimè ad med. & 22. Iun. §. probata, coram R. P. D. meo Bourlemont.* Præterquã quod quatenus etiam aliqua ex dictis corporibus fuissent obnoxia restitutioni ad fauorem Angeli vsufructuarij, & Pauli hæredis, & Auctoris dd. filiorum. Cum tamen de iis in Testamento §. 4. Referendo se ad schedulam in eo pag. 13. & 15. insertam, in qua recensentur omnia prædicta bona, iunctis etiam §§. 25. & 30. disposuerit, dictum-
14 que Testamentum fuerit acceptatum,† dispositio sustinetur idem, ac si facta fuisset de propriis, nec potest impugnari, *l. vnum ex familia 69. § si rem, ff. de legat secundo, Mantic. de coniectur. lib. 9. tit. 1. num. 21. Menoch. consil. 69. num. 62. lib. 1. Rota coram Pania decis. 407. per tot. & alijs in 1. decis. R. P. D. mei Emerix, §. tertio demum.* Nil releuante, quod Angelus, & Paulus mediante persona Procuratoris acceptauerint Testamentum Octauii cum benefic.
15 legis, & inuentarii,† quia ex illius præseruatiua non liberatur hæres ab obseruatione facti defuncti, quatenùs vires hæreditariæ suppetunt DD. communiter *in l. final. §. in computatione, C. de iur. deliberan. Honded. cons. 3. num. 53. lib. 1. Gabr. cons. 125. num. 12. lib. 1. Rot. coram Greg. dec. 418. num. 6. ibiq; Adden. litera A. coram bo. me. Cels. decis. 83. num. 4. & 5. in rec. decis. 52. num. 11. par. 8. coram Em. Otthob. decis. 105. num. 17. & 18. cum alijs in Rom. seu Albanen. Vinear. 1. Iulij anni prox. prat. §. cum enim coram me, idemq; responsum fuit in Bonon. primog. de Luparis d. §. certissimè in fin. coram R. P. D. meo Boerlomont.* Quod autem hæreditas sit opulenta,
16 & vires hæreditariæ sufficiant, † semper præsumitur donec contrarium probetur, *Couarr. in cap. si hæredes sub num. 9. vers. sed etsi de testam. Rot. coram Bich. decis. 37. num. 8. cum alijs in Romana census 16. Iun. prox. prat. in fin. coram me.*

Et

Et ex hac eadem ratione, qua hæredi interdicitur impugnare confessionem, & fa-
17 ctum defuncti,† assertio paritèr, & factum defuncti in Testamento expressum probat contra hæredem, *Bald.conf.89. num.3. lib.1. Peregr.de fideic. art.44. num.20. vers. item asserto, Rot.coram Cavaler.dec.521.num.2.coram Bichio decis.559.n.2.coram bo.me. Celso decis.311. num.13.in rec.decis.70.num. 10.& 11.par.13. & plenè in d.Ciuit. Castelli primogenituræ. §.cumq; D.D.coram R.P.D.meo Taia*. Et cum in Testamento Octauij inserta reperiatur vt supra notula, in qua describitur vtraque prædicta summa scutorum scilicet 7800. in fabrica d.domus magnæ,& appartamenti impensa, & altera scut.1500.in stabulo, & fænile, cessat pariter alterum obiectum circa vtriusque liquidationem absque vlla consideratione impensi, & meliorati, quæ solum haberi solet, quando agitur cum creditore, vel hærede grauato, qui prætendat detrahere meliorationes factas in re restitutioni ob-
18 noxia,† non autem in ipso Testatore, qui talia melioramenta fideicommisso, & primogenituræ subiecit, vt optimè firmat *dec. R.P.D.mei Emerix 27.Iunij ann. prox.præt.§.neque hic.intrat*. Et sic liquidatis dd. summis, danda est immissio in fabricis, in quibus fuerunt impensæ, non autem tantundem reficiendum, quamuis in ea parte, in qua constructum extat nouum appartamentum
19 solum esset commune cum Angelo,† quia ad summum posset prætendi sociali nomine fabricatum si dubitaretur cōmodo,cuius fabrica constructa fuisset, vt respondet *Rot. coram Duran. decis.450. num. 14. & 15.* secus autem quando alter socius declarat fabricā
20 in solo† communi factam ab initio spectare ad alterum, prout declarauit Angelus, quia tunc intactis iuribus soli cedit cōmodo ipsius ædificantis, vt distinguit *Rot. dec. 475.num.10.par.1.diuers.*

Et simili modo, tamquam irreleuans,iterum reiecta fuit replicata exceptio quoad reædificationem, & ampliationem Palatij ad Plateam Columnæ, quod nempè facta infrascripto tempore cedere debeat in commodum Pauli, & Angeli vtpotè facta cum fructibus ex primogenitura perceptis de tempore quo ad illos liberè, & in totum absque vllo onere reinuestimenti spectabāt, videlicet ab anno 1627. quo Paulus ætatem annorum viginti attigerat, vsque ad annum 1630. quo decessit Angelus pater, quia cum ex datis in *summ.D. Hyacinti impresso super identitate à num.11. cum seqq.* constet impensas pro dicta reædificatione, & ampliatione factas fuisse pro primogenitura ex inscriptione scilicet tam partitarum Banchi, in quo depositæ erant pecuniæ sub nomine *Heredità, e Primogenitura del Marchese Ottauio del Bufalo*, quam ordinum solutionem pro dicta fabrica Depositarijs directorum, *d. Summar. num. 11. & 13.* & fortius ex mandato procuræ per Angelum etiam nomine Pauli facto in patrē Stephanum ad subscribendos dd.ordines, *d.Summ.impresso num.4. §.vltimo*, necnō ex ipsiusmet Pauli simili inscriptione, & subscriptione cum expressa declaratione in corpore dd.ordinum, quod Palatium spectabat ad primogenituram, *d.Summar. num. 17.* cuius nulla maior dari potest
21 probatio,† cessat præsumptio, quod hæres voluerit acquirere sibi *Textus expressus in Litem veniunt, ff.de petit.hered. Menoch. consil.213.num.22.Peregrin.de fideic.ar.44.num.28. & conf.31. num.11. lib.4. & Dec.2. sub num.9. Caphal.consil.645.num 29.Mantic. de tacit. lib.4. tit.22.num.1.& 2.Molina de primog.lib.3. cap.4. num.34.plenè Rot.dec.308.num.5. par.11. in Mediolanen. fideic.9.Maij pro.præt.anni §. defecerunt circa finem coram me, cum alijs in dec. vlt. coram R.P. D.Emerix, §.non obstante*. Tanto etiam magis, cùm ab anno 1612. quo obijt Marchio Octauius Testator vsque ad dictū annum 1627. quoad d.ætatem ann.20. Paulus peruenerat, ex præcepto Testatoris medietas dd.fructuum impendi debuerat in augmentum, & commodum primogenituræ vltra pretium mobilium,& pecuniarū prouenientium ex societatibus officiorum, & officijs vacabilibus, *vt in Testamento §.7.& 8.*
22 subsecutum factum Pauli, & Angeli† referri debet ad implementum præcedentis præcepti, *Surd. decis.15. num.12. & seq. ibique Hodierna num.68. Rot.decis. 365.num. 2.par 3.& decis.38.num.2.& seq.& decis.70. num.5. par.9. & in præcit.decis.308.num.6. par.11.coram Bich. decis.670. num.12. vers. cumque Christophorus, & in Bononien. separationis bonorum 18. Martij 1663.§.Et tunc, coram R. P. D. meo Calataiu*. Et ad summum, si probaretur aliquid vltra medietatem prædictorum fructuum ab ipsis hæredibus fuisse nomine primogenituræ impensum, quod tamen adhuc probatum
23 non fuit,† eo casu creditores remansissent pretij supererogati, *Rot. d. decis.308. num.3. par.11.rec.& tangit d.vlt. dec.coram R.P.D.meo Emerix §.idque non obstante*. Ponderando tamen, quod inuestimentum post obitum Angeli cum multiplico debuit fieri per annos 35.quibus superuixit Paulus vsque scilicet ad annum 1665.

Et tandem identitas situs, & domus aliàs emptæ ab Vniuersitate Aurigarum per Angelum ad commodum primogenituræ, super qua modò constructa reperitur Fornax vitrearia, quæ vnicè inter alia bona fideicōmissaria controuertebatur, visa fuit satis, superque iustificari ex conuenientia omniū confinium in instrumento d. acquisitionis enunciatorum, videlicet,viæ publicæ cloacæ Bubali, stabuli, & fenilis DD.de Bubalo ab vno latere bona Nationis Florentinorū, ab alio, & retro Lauatorium, & Cortile eorundem de Bubalo, nec vlla alia domus primogenituræ acquisita cum his confinibus
24 terminata reperiatur,† quarum demonstrationum concursus est verus modus probandi identitatem, *Surd. consil.44. à num.15. vsque ad 20.Marescott.var.resol. lib.1.cap.12. num.21. Rot.coram Greg.decis.575.nu.4.in rec. decis.101.*

num.8. & decis.295. in fine par.8. decis.432. num.6. par.12. & decis.281. num.19. par.13. rec. Aduertendo insuper, quod dictum Curtile cum Lauatorio est in situ aliàs concesso in emphyteusim perpetuam Octauio Testatori per Monasterium S. Siluestri anno 1592. de quo loquitur *secunda decisio R.P.D. mei Emerix. §. quo verò*, & in cuius concessione enunciantur inter alios confines Christophorus de Pomis, & bona DD. de Bubalo *citato Summar. num.21.* & Vniuersitas præfata emerat dictam domum à Petro Paulo de Pomis, auocatam deindè vigore Iuris congrui per

25 Angelum, † itaut identitas vndique comprobetur, nec confundatur, licèt tractu têporis aliqua confinia non aptentur, quando saltem duo concurrant, *Bartol in l. demonstratio falsa, quæst.7. ff. de Conditionibus, & demonstrationibus, Cephal. cons.98. num.21. lib.1. Riminald. sen. cons.429. num.5. lib.3. Rot. dec.160. num.7. par.5. & dec.432. num.10. par. 12. recent. cum ibi allegatis.*

Et ita, Sententiam Rotalem esse confirmandam, vtraque Parte informante, resolutum fuit &c.

Omnes decisiones in hac causâ emanatas adnotauimus supra in præcedenti parte 17. rec. ad decis. 69.

R. P. D. VIGECOMITE.

Bononien. seù Ianuen. Cambij.

Luna 6. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Stipulatum erat instrumentum pro persona nominanda, & nominationem ex pluribus prætendebatur fuisse sequutam, illam tamen non suffragari deciditur, quia vera, & præcisa nominatio non apparebat, actus autem, qui pro ea adducebantur minus concludentes visi sunt.

SVMMARIVM.

1 *Contractus factus pro se & persona nominanda, quatenus differat à contractu facto pro persona nominanda simpliciter.*

2 *Nominationem fuisse sequutam in contractu facto pro persona nominanda important actus concludentes recognitionem alicuius in creditorem.*

3 *Contractus factus pro persona nominanda semper nominationem requirit, alias remanet radicatus in ipso stipulante. & num 4.*

5 *Solutio vnius debiti non infert in approbationem, & effectuationem alterius.*

6 *Nominationem contractus quam alias induxissent epistola, illam non probant, si ex credulitate scribentis fuerint conscripta.*

7 *Epistola per errorem dictata possunt per sequentes reuocari.*

8 *Nominatio tacita resultare potest ex quibuscumque dictis, & factis.*

9 *Nominatio nihil aliud est, quam declaratio illius personæ, quam stipulans in animo retinuit.*

10 *Nominationis declaratio fieri non potest ab alio, quam ab ipso stipulante.*

11 *Nominationem alterius excludunt actus gesti nomine proprio.*

12 *Nominationem in personam alterius sequutam, & contractum remanere penes nominantem implicant inter se.*

13 *Nominationis natura est transferre omne ius in nominatum, nullo remanente iure penes ipsum nominantem.*

14 *Epistola resoluta in simplicem tractatum non meretur attendi.*

15 *Fideiussio facta pro persona nominanda non suffragatur illi cuius fauore nulla fuit sequuta nominatio.*

DECISIO XXVIII.

AVDITVS Marchio Iosephus Maria Durarius super resolutis 22. Iunij, eo non informante, ante ipsum videlicet fideiussione per Herculem de Angelis præstita in Instrumento Cambij scutorum 3000. auri marcarum cum R.P.D. Marcello pro persona nominanda stipulato, non posse iuuari, ex quo de tali nominatione in sui persona facta non constabat ex pluribus in præsenti propositione adductis dictam nominationem de se factam desumere satagebat.

Et in primis premissa distinctione inter stipulationem pro se, & persona nominanda, & inter aliam pro persona nominanda simpliciter factam, & quod sicuti per primã ius residet in stipulãte, donec sequatur nominatio, ita per aliam, qualis est illa ius ab initio censetur quæsitum personæ nominan-

1 dæ, † indè inferebat nullum ius R.P.D. Marcello, sed totum sibi quæsitum fuisse, in suique securitatem cessisse fideiussionem Herculis, per *text. in l.1. §. per procuratorem ff. de acq. poss. l.2. C. per quas personas nobis acq. l.3. & l. multum interest, vbi communiter D.D. C. si quis alteri, vel sibi Cenc. de Cens. quæst.67. sub num.22. Rot. dec.606. num.10. par.4. tom.3. rec.* Deindè nominationẽ ipsam deducere prætendebat ex Epistola tam Herculis fideiussoris, quàm illorum de Clericis principaliũ debitorum statim post celebratum prædictũ Instrumentum Marchioni conscriptis, in quibus asseritur Cambium ad se spectare, Summ. huius partis *num.3.* Ex libris rationis bancariæ dictorum de Clericis, in quibus d. Marchio scriptus fuit creditor in d. summa; Et ex successiua solutione cambiorum de feria in feriam d. Marchioni vsque ad decoctionem Clericorum facta; Post verò decoctionem, ex quatuor aliis Epistolis d. Herculis sub data 29. Septembris, 10. Octobris, 31. eiusdem, & 19. Nouembris 1668. R.P.D. Marcello conscriptis, in quibus inter alia asserit se fideiussorem Marchionis, illiusque debitorem, & tractat de modo illi satisfa-

2 ciendi, † qui omnes actus cum importent

reco-

recognitionem Marchionis in creditorem ex iisdem resultare cōtendebat nominationem, vt ex similibus tradit *Surd. dec. 325. à num.6. vsque ad fin.* & respectu solutionis fructuum *Rot. in Romana Census Vitalitij 6. Iunij 1664. §. & quod ipse coram Emin. Card. Cerro.*

His tamen non obstantibus adhuc DD. steterunt in decisis, & singulis prædictis in contrarium deductis respondendo ad præmissam distinctionem, dictum fuit in vnoquoque illius membro necessariam semper esse nominationem, per quam declaretur persona, cui per stipulationē ius fuerit quæ-
3 situm, † aliàs nulla facta nominatione, contractus regularitèr remanet radicatus in ipso stipulante, vt disponit *text. in l. secundum responsum 3. C. de contrah. & comitt. stip. & per illum text. tradit Bald. in l. 1. sub num. 5. in fin. vers. vlt. quaro ff. de pact.* vbi loquitur de eo, qui
4 simplicitèr stipulatus fuerat † pro eo quando declarasset, *Ias. in l. Ita stipulatus num. 6. ff. de verb. oblig.* & in his terminis consuluit *Alex. cons. 232. num. 3. lib. 6. Dec. cons. 541. num. 3. Gabr. de verb. oblig. conclus. 2. nu. 1. & 3. Caphal. cons. 325. num. 13. & seq. Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 22. nu. 9. Rot. coram Gregor. decis. 187. in princ. vers. quem vendiderunt, & num. 11.* Et hoc ipsum supponunt auctoritates pro distinctione allegatæ.

Hanc autem nominationem nullatenus concludunt actus superius recensiti, siue enim attendantur gesti per illos de Clericis, & cū isti verè receperint à Marchione pecunias, recognoscendo deindè illum in creditorem, & tamquam tali soluendo cambia referri debet ad obligationem proprij contractus; Et sic quamuis ex dictis actibus colligatur Marchionem esse creditorem Clericorum ex causa d. cambij, non tamen necessariò infertur eius creditum prouenire ex iure sibi quęsito per nominationē R. P. D.
5 Marcelli, † cùm solutio vnius cambij non conferat in approbationem, & effectuationem alterius, si verè non fuerit creatus, *ad text. in l. Papinianus in fin. ff. de minor. l. inter stipulantem §. Sacrum ff. de verb. oblig.* Siue inspiciantur Epistolæ Herculis, & dum ex illarum serie dignoscitur fuisse dictatas ex probabili credulitate, quod nominatio fieri deberet, atque etiam facta fuisset in persona Marchionis, ad formam prænarrati Instrumenti, quousque in hac opinione permansit se fideiussorem, & debitorem Marchionis asseruit; postquam autem compertum habuit d. nominationem nullatenus factam fuisse, cępit præstare animo, quod bona decoctorum, quæ sufficere non poterant pro satisfaciendo Marchioni concurrere debēti si fuisset nominatus per æs, & libram, cum aliis creditoribus ad formam statutorum illius fori, supplere poterant satisfactioni R. P. D. Marcelli, in cuius persona, non facta nominatione præsupposuit remansisse creditum, & tamquam Clericum à dd. statutis exemptum, & omnimoda authoritate contractus aliis praecellentem, ex latè ponderaris in præterita *decis. §. fin.* Scribens propterea R. P. D. Marcello sub die 20. Aprilis 1669. ait: *Il credito di V.S. Illustriss. contro lo stato de' Chierici mi pare si chiaro, che alcuna opositione benche gagliardissima non fosse basteuole à far dispingere la verità, come effettiuamente fù, quando V.S. Illustrissima stipulò per persona da nominarsi, hauendo il fine, che il suo nome corresse per cautelare il credito di godere l'anteriorita, come appunto hoggi siamo nel caso;* Hodierno Sūmario Herculis *num. 3.* Rursus in alia 18. Maii subsequentis: *Quanto all'interesse, che s'agita contro lo stato de' Chierici à fauore di V.S. Illustrissima io sperarei, che douesse riuscir bene stante le buone raggioni che V.S. Illustrissima ha, e che non possono esser ribattute, poiche ingenuamente ella non hà mai fatta la nomina, & à questo fine fu fatto l'Istromento per goder ella sempre del priuileggio dell'anteriorità,* Summ. præteritæ decisionis *num. 13.*

Ex quibus cùm colligatur rem alitèr se habuisse, quam supponebatur in allegatis in contrarium Epistolis; hinc est, quod quatenus etiam ad rem aliquam facerent pro in-
6 ducenda nominatione, † adhuc cum ex credulitate scribentis effluxisse appareat non veniunt attendendæ, *l. si post diuisionem C. de iur. & fact. ignor.* & notat *Bald. in l. 1. in 2. lect. §. item solent vers. item nota quod contra ff. de off. Præfect. vrb.* quem in simili citat *Gratian. discept. 765. num. 49. Crauett. cons. 157. num. 8. Rot. decis. 301. num. 12. & decis. 205. num. 4. par. 12. & in Amerina fideicomm. 1. Martij 1672. §. hodie circa fin. coram R. P. D. meo Emerix.* Et ideò
7 tamquam ex errore dictatæ † potuerunt per subsequētes reuocari, *l. error ff. de iur. & fact. ignor. Cagnol. in l. edita num. 150. C. de eden.*

Seu verè recensiti actus, siue ex parte Clericorum principalium debitorum, siue ex parte Herculis fideiussoris ad effectum, de quo agitur in nihilo fuerunt considerati Quamuis enim admiserint Domini, quod
8 ex quibuscumque dictis, † aut factis resultare possit tacita nominatio per ea, quæ tradit *Surd. cit. decis. 325. num. 2. vers. supradictis tamen, Rota coram Gregor. decis. 402. num. 11.* Ista tamen dicta, aut facta non sufficit, quod à quacumque proueniant, sed debent esse dicta, aut facta illius, qui contraxit pro perso-
9 na nominanda; † Cùm enim nominatio nihil aliud sit, quàm declaratio illius persone,
10 quem stipulans in animo retinuit, † alius nemo quā ipse esse debet declarator proprię voluntatis, *Bart. in l. inter stipulantem §. 1. n. 3. ff. de verb. oblig. ibi Alex. num. 8.* egregiè *Ias. n. 6. Cagnol in pract. l. edita num. 151. C. de eden. in termin. Riminald. iun. cons. 591. num. 12. cum seqq. Gratian. decis. Marchiæ 135. nu. 10. Surd. dec. 226. num. 2. & 3. Cenc. de Cens. quæst. 67. num. 17. vers. sed benè requiritur,* & comprobat *decisio, quæ videtur §. & cum non esset.* Neque ab hac restrictiua discedit *Surd. in supracitat. decis. 325. quinimo sub nu. 1. vers. & quamuis,* apparet nominationē factam fuisse ab eo, qui pro persona nominanda fuerat stipulatus.

Tantum autem abest, quod R. P. D. Marcel-

cellus talia gesserit, aut dixerit, ex quibus
inducatur nominatio cōtrouersa, vt immò
ex continuata contrariorum seriè positiuè
excludatur. Dum enim instaret pro sui sa-
tisfactione inter alias sub data prima Septē-
bris 1669. ad Herculem misit Epistolam, in
qua passim declarat cambiū ad se spectare,
ibi -- *Il che deue farmi stare in sospensione del
mio interesse &c.* Deindè -- *per hauer io fatto
vn'atto che mi compete di raggione, potendo io
tanto agitare contro la sigurtà, quanto contro il de-
bitore principale, &c.* Rursùs -- *stante ciò non
dourà ella esser ritrosa in far l'instromento ricer-
cato, essendo necessario, che io procuri d'assicu-
rarmi in tutte le forme &c.* Nec discedendo ab
huiusmodi intentione gerendi proprium
negotium, in causam suæ satisfactionis re-
cepit duo capitalia alterum Drogheriæ, al-
terum artis albæ, deinde egit coram A. C.
pro relaxatione mandati contra Herculem
successiuè coram Sanctissimo pro Exequa-
tur, quæ omnia cum proprio R.P.D.Mar-
11 celli nomine fuerint gesta † quamcumque
alterius nominationem excludunt, vt ex si-
milibus infert *Marta in præterita decis.* §. *Non
obstat relatus cons.543. num.21. & seq.* Impli-
cat enim, ac de directo repugnat, vt quis
12 alium nominauerit,† & quod nihilominus
creditor remaneat, & tanquam talis contra
debitorem agat, & satisfactionem recipiat,
13 quia de natura nominationis† est transfun-
dere omne ius in nominatum, nullo penès
nominantem existente, *Anchar. cons.127. sub
num 1. vers. sed plura concurrunt, Decius præcit.
cons.543. num.4. Mantic. de tacit. d. lib.4. tit.22.
num.9. Cancer. var. resol. par.1. cap.3. num.192.
Salgad. labyr credit. par.2. cap.13. num.23. & 24.
Neguerol. alleg.11. num.89. cum seqq. Rota coram
Mantic dec.336 num.1. coram Gregor. d. dec.157.
num.7. & ibi Add. lit. B. in recent. dec.615. num.1.
par.2. coram Eminentiss. Celso decis.377. num.9.
& 10 cum alijs per Modernum Vcunsionum in suo
Theatr. Verit. & Iust. tom.4. tit. de loc. & con-
duct. disc.26. sub num.5. vers. secundo corollariè.*

Nec valuit dicere, quod supradicta om-
nia egerit R. P. D. Marcellus nomine pro-
prio, sic suadente Hercule, vt in concursu
cum alijs creditoribus decoctorum conse-
queretur satisfactionem, iuxtà anteriorita-
tem Prælato competentem, quam assequi
non potuisset sub nomine Marchionis ex
supradictis, in quorum propterea compro-
bationem repetita fuit supracitata Herculis
Epistola sub data 29. Nouembris 1668. in
illis verbis -- *Et hanno concluso, che la somma
del denaro hauuto dalli Chierici si haurà dal loro
stato ad esclusione di qualunque altro creditore ha-
uendo V.S. Illustriss. la prelatione in quello indu-
bitatamente, mà però quando s'eserciti l'attione,
che à V.S. Illustriss. compete in virtù del suo In-
stromento &c.* Et inferiùs -- *E perciò non sa-
rebbe opportuno il metter in mezzo il Sig. Marche-
se Durazzo &c.*

Quapropter generalem responsionem
superiùs datam, Epistolam videlicèt hanc
cum tribus alijs ex credulitate Scribentis
fuisse exaratam, alia magis præcisa adde-
batur, quod scilicèt cum prædicta omnia
gesserit R.P.D.Marcellus contra personam,
& commodum Herculis cuius mens erat,
vt ipse Prælatus integram satisfactionem in
bonis decoctorum assequendo, illum à mo-
lestijs liberaret, non potest dici, quod gesta
fuerint ad complacentiam, & suasionem
ipsius, cùm immò repugnent sensui dictæ
Epistolæ, quæ propterea non meruit alle-
14 gari † tanquam resoluta in simplicem tra-
ctatum sine conclusione, vt ex actibus, &
signis subsequutis, deducit *Bald. in d. l. mul-
tum interest num.5. vers. quandoque tractatur C.
si quis alteri, vel sibi, Imol. in l. si quis cum aliter
num.4. vers. Item aduerte. ff de verb. oblig. Rota
coram Mantic. decis.271. num.8. in recent. dec.93.
num.10 par.4. tom.2. & dec.16. num.19. par.13.
cum concordan.*

Ex quibus omnibus, cum exclusa rema-
neat nominatio in persona Marchionis nul-
la quoque erga ipsum considerari potest
15 obligatio fideiussoria Herculis, † tanquam
pro persona nominanda promittentis, vt
præter allegat. in præterita Decisione, benè
in proposito dixit *Rota decis.157. num.1. & 2.
coram Penting.*

Et ità vtraque parte informante resolu-
tum fuit non constare de credito Marchio-
nis, neque illi esse consignandum deposi-
tum.

*Decis. 380. in superiori Parte 17. est illa, quæ
in hac eadem causa emanauit, & hic confirmata
est.*

R. P. D. MATTHÆIO.

Interamnen. Fideicommissi.

Lunæ 20. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Hæc duo principalitèr in hac Decisione dedu-
cuntur; Alterum, quod pro inducenda ex
coniecturis vocatione filiorum in conditio-
ne positorum, si deficiant ratio conseruatio-
nis agnationis, & digressus ad plures gradus
substitutionum, cęteræ coniecturæ non suf-
ficiant; Alterum verò, quod vbi subroga-
tio facta est per circulum neque attendatur
confessio hæredis grauati, maximè si collu-
siua sit, nec quod qualitas hæreditaria in ea
fuerit apposita.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione positi ex coniecturis censentur dispositiuè vocati, & num. seq.*

2 *Coniecturæ pro vocatione filiorum in conditione positorum non attenduntur, si deficiant ratio conseruandæ agnationis, & digressus ad plures gradus substitutionum.*

3 *Fœminis vocatis, ergo agnatio non dicitur contempla-*

template, quia per fœminas non conseruatur.

4 *Substitutio habetur pro vnica, si omnes ab vnico euentu obitus institutorum dependent.*

5 *Lineæ nomen non verificatur in solis filijs, sed extenditur etiam ad nepotes, pronepotes, & omnes descendentes, limita, & declara, vt num. seqq.*

7 *Filij primi gradus censentur solùm grauati per verba*, si omnes dd. eius filij decederent sine filijs.

8 *Coniecturas difficile est cognoscere vbi coniecturæ pugnant cum coniecturis, vnde sæpius dicere solebat* Marta, *se parum credere coniecturis.*

9 *Confessio hæredis grauati facta ad euitandam solutionem æris alieni, præsumitur collusiua, & nemini præiudicat.*

10 *Creditum extinctum amplius reuiniscere non potest.*

11 *Subrogatio facta per circulum, & non immediatè ex re, vel pecunia hæreditaria non attenditur, & num. seqq.*

12 *Pretium non succedit loco rei, nec etiam in vniuersalibus vbi non immediatè, sed mediante alia stipulatione, & post longum tempus res vna subrogatur in aliam, & num. 11.*

13 *Acquisitio facta sub qualitate hæreditaria quatenùs cedat commodo eiusdem hæreditatis, vel non.*

14 *Qualitas adiecta nomini censetur semper stare demonstratiuè, non autem denotat causam finalem.*

15 *Subrogatio pro fideicommisso excluditur ex confessione quod bona fuerint hæreditaria.*

16 *Subrogatio debet esse clara, & incontrouertibilis, aliàs non attenditur.*

DECISIO XXIX.

SCRIPTIS hæredibus à Paulo de Filiis in suo vltimo elogio, sub quo decessit Valentino Anastasio, & Angelo filijs, vnà cum Catherina, & Brigida duabus fœminis pro æquis portionibus reciprocè eosdem inuicem substituit his verbis— Et si aliquis dd. suorum filiorum decederet in pupillari ætate, vel postea quandocumque sine filijs legitimis, & naturalibus de se natis, vnus succedat alteri, siue alijs, & alius alijs, sine aliqua diminutione legitimæ, nec Trebellianicæ, nec falcidiæ, nec cuiusue alterius detractionis, & casu quo omnes dicti eius filij decederent sine filijs legitimis, & naturalibus de se natis vt supra, tunc, & eo casu succedant infrascripti, & infrascripto modo, videlicèt supradicta D. Clorida &c.

Ex his quinque filijs hæredibus relictis, primo loco debitum naturæ tributum persoluit Anastasius, & deinde fato cessit Catherina, & ambo sine filijs decesserunt; Postea obierunt Valentinus, & Brigida relictis post se filijs; Postremò suum vltimū diē clausit Angelus, qui pariter sine filijs decessit.

Valentini filius sequuto obitu Valentini eius Patris in Inuentario, quod confecit, descripsit vti hæreditarium Patris. Il Podere nuncupatum della *Romita* commune cum Angelo eius Patruo, qui tunc adhuc viuebat.

Contra Creditorem Comitem Gasparem de Spadis in scutis mille Valentini senioris, qui ipsum in iudicium vocauit, ad hoc vt satisfactionem consequeretur de suo credito dictus Valentinus vsus fuit cauthela Angeli, qua Iudici notificauit se possidere dictum prædium ex titulo fideicommissi, & alia bona ibi specificata, & deinde Simon de Filijs filius Brigidæ ab A.C. obtinuit sententiam super immissione in dictis bonis in cauthela contentis, attenta confessione Valentini in eadem cauthela facta, quod huiusmodi prędium, & alia bona essent vinculo fideicommissi obnoxia, quam fecisse transitum in iudicatum, dixit *Rot. coram bo. mem. Celso dec.* 181.

Demùm inter Simonem, & dictum Valentinum Causa diù siluit donec Com. Hieronymus Spada, & fratres cessionarij eiusdem D. Com. Gasparis consequuti fuerunt mandatum exequutiuum ab A.C. & DD. Petrucci, vti Cessionarij fabricæ ab eodem fabricę Tribunali aliud mandatum vnà cum exequatur super dicto Prædio della Romita reportarunt. A quorum mandatorum hinc inde relaxatione Causa mihi commissa quoad fideicommissum datum fuit dubium sub die 13. Ianuarij præteriti: An constet de fideicommisso, & in quibus bonis, & An mandatum A.C. ad fauorem DD. de Spadis sit exequendum, sed nulla fuit capta resolutio, ex quo visum fuit DD. non posse deueniri ad aliam dubij disputationem, iuxtà inueteratum, & laudabilem huius Sacri Tribunalis stylum, nisi priùs examinarentur motiua adducta in *decis. coram bo. mem. Celso* la 181. vbi firmatum fuerat fideicommissum, & ideò sub die 20. Februarij disputato dubio, An esset standum, vel recedendum à decisis; DD. secundam partem dubij amplexi sunt.

In casu autem, de quo agitur pro nunc tota disceptatio restringitur super Prædio della *Romita*, quia si est liberum, & nullum in eo adest fideicommissum cadit sub exequutione mandatorum à DD. de Spadis vti Creditoribus Valentini senioris, & Angeli Patrui obtentorum, & ad hunc effectum non esset opus ingredi disputationem fideicommissi in Decisione bo: mem: Cardinal. Celsi firmati, ex quo aliundè probatum non fuit esse inter bona Pauli, vt interius satis clarè demonstrabitur. Etenim quamuis coniecturæ in eadem decisione numeratæ nempe geminata positio in conditione, qualitas masculinitatis, & legitimitatis, vocatio extraneorum, digressus ad plures gradus substitutionum, reciproca substitutio, & apposita inter proprios filios prohibitio Trebellianicæ, & legitimæ, & substitutio loci Pij in casu deficientiæ omnium substitutorum in eadem *decis. nu* 12. 13. & 14. 15. 16. & 17. consideratæ fuerint sufficientes; adeò vt filij
1 in conditione † positi censeantur dispositiuè voca-

vocati in portione Angeli contra ea, quæ adducit *glos. in l. Lucius la 2. ff. de hær. inst.* quod sæpè firmauit *Rot. coram Gregor. XV. dec. 315. num. 1. & dec. 337. nu. 6.*

Verùm tamen illæ transire non possunt sine difficultate, ex quo cum hic agatur de successione filij ad portionem Patrui, certi, & indubitati Iuris est, quod vti censeatur
2 dispositiuè vocatus, † quando in conditione fuit positus, coniecturæ debent esse vrgentes, & efficaces, & nisi concurrant illæ duæ coniecturæ, nempè votum conseruandæ agnationis, & digressio ad plures substitutionum gradus, aliæ coniecturæ frigescere solent, & ex illis argui nequit Testatorem voluisse filios substitutos etiam ad portionem patruorum vocare, vt optimè tenuit *Rot. coram Penting. decis. 258. num. 2. & seqq. & dec. 274. num. 14. & seqq & in Perusina Transactionis 10. Iunij 1670. coram R. P. D. Vicecomite §. & tamen, & in Interamen. fideicommissi 28. Martij 1667. §. nec contrarium coram Eminentiss. Card. Carpineo.*

In verbis autem testamenti Pauli de Filijs nullo modo legitur ipsum Testatorem habuisse rationem conseruandæ agnationis, stante quod fœminas hæredes vnà cum masculis instituerit, & easdem ad inuicem substituerit, & inde semper erit vera, & indu-
3 bitata illatio † fœminæ fuerunt vocatæ, ergo agnatio non fuit contemplata, quæ per fœminas nequaquam conseruari potest, *Aym. cons. 250. num. 2. Menoch. cons. 532. nu. 18. Molin. de primogenitura lib. 1. cap. 5. num. 50. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 6 cap. 15. num. 9. Rot. coram Caual. dec 125. nu. 10. coram Greg. XV. dec. 433. num. 15.* Nec minus ipse deuenit ad plures substitutionum gradus, quæ induci non possunt ex pluribus substitutionibus ad inuicem factis inter ipsos filios, & filias, at-
4 tento quod omnes istæ † substitutiones ab vnico euentu obitus institutorum sine filijs dependent, quo casu pro vnica tantum substitutione reputantur, & plures substitutionum gradus intelligi debent, quando Testator post vnam substitutionem, & illa terminata, aliam nominauit, & plures substitutiones fecit, & talis digressus dicitur considerabilis, & multùm iuuat pro coniectura in casu, de quo agitur, *Bellon. iun. cons. 26. num. 62. Anchar. cons. 74. nu. 2 Gionagnon. cons. 82. num. 10. lib. 1. Rot coram Pentinger. dec. 258. n. 12. & in recent. dec. 221 num. 10. par. 5.*

Quo verò ad aliam considerabilem coniecturam, quam eadem *decisio num. 18.* adducit pro huiusmodi fideicommisso, quod Te-
5 stator vsus fuerit nomine † lineæ, quæ cùm non possit verificari in solis filijs conficere debet plures gradus, & extenditur ad nepotes, pronepotes, & omnes descendentes, *Anchar. cons. 95. num. 7.* Visum fuit non ob-
6 stare, ex quo nomen † lineæ non est ibi appositum ità absolutè, & simpliciter, quod intelligi debeat de omnibus descendentibus, sed conceptum fuit relatiuè, & restrictiuè ad casum prædictum, ibi [Eueniente autem casu prædicto deficientiæ lineæ filiorum, vnde positio lineæ ex hac conditione non potest comprehendere nisi contemplatos in antecedenti institutione, & cùm isti non sint nisi filij in casu, quo decederent sine filijs, ideò vltrà illos extendi non potest, &
7 sub dd. verbis] In casu † quo omnes dicti eius filij decederent sine filijs non grauantur collectiuè, nisi filij primi gradus antea grauati distributiuè, *Soccin. Iun. cons. 81. num. 13. vers. 2. lib. 3. Fusar. cons. 3. n. 6. Andreol. contr. 289. nu. 19. Rota in Ciuitatis Castellanæ bonorum 30. Maij 1670. coram R. P. D. Calatain.*

Etenim quando etiam istæ exceptiones excitatæ contra subsistentiam fideicommissi in *decis. bo. me. Celsi 181.* firmati aliquas pa-
8 terentur difficultates, † quod semper contingit, quando coniecturæ pugnant contra coniecturas, & non est tam facile ponderare, quæ illarum præualeant, vt sæpè sæpiùs dicere solebat *Marta, se parum credere coniecturis*, non tamen DD. dubitarunt esse recedendum à decisis, ex quo subsistere nullo modo potest, quod fuit firmatum in eadem Decisione prædium della *Romita*, de quo agitur esse fideicommissi vinculo obnoxium, & pro fundamento adducit confessionem Valentini, qui fassus fuit illud fuisse subrogatum loco bonorum alienatorum. In primis enim fuit considerata huius-
9 modi confessio † inualida ad afficien. tertios, & præcipuè illos, qui sunt illius creditores, quæ aliàs nocere non solet nisi confitenti, & habenti ab eo causam, & hoc casu cùm emanauerit ad curandam solutionem æris alieni, præsumitur collusiua, & nemini præiudicat tanquam facta ad perpetuum commodum, *Peregr. de fideic. art. 53. num. 58. Fusar. de substit. quæst. 50. num. 8. Rot in Romana locorum Montium 17. Martij 16[illegible]9. coram Reuerendiss. Decano*, eoque magis stante quod Valentinus in Inuentario bonorum paternorum descripserat dictum Prædium vti hæreditarium Patris, & commune Patruo, & sic fecit confessionem contrariam, quæ debet preualere nisi perspicuis probationibus ostēdat, fuisse erroneam.

Deinde verò subrogatio, quam Decisio supponit huiusmodi prædij in locum mercium hæreditariorum dicti Pauli per Clotidam Matrem, & Tutricem filiorum Eusebio, & Riccio de Gregorijs venditorum sub prætextu, quod fuerit pro huiusmodi credito deliberatum in facto non verificatur, quia Angelus, & Valentinus, & Anastasius fratres, & filij Pauli de Filijs acquisiuerunt alias portiones dicti prædij ex alia causa, & diuerso tempore scilicèt à Marchione Montorio de anno 1609. à Gaspare, & Iulio de Gregorijs de anno 1612. & ab Alexio Tramazolo de anno 1616. vt in Sum. Creditorum *num. 9. 11. & 12.* Quo verò ad portionem, quæ spectabat ad Eusebium de Gregorijs tàm nomine proprio, quàm vti hæredem Riccij, eam non acquisiuerunt directè à dicto Eusebio debitore pretij dd. mer-

mercium, & obtento mandato exequutiuo, illius vigore facta fuerit exequutio super d. prædii portione ad Eusebium dictis nominibus spectante, quæ demum subhastata deliberata fuit Catilio Cittadino pro sc. 1200. à dd. de Filiis in eodem actu receptis, qui ex nunc remanserunt de eorum credito satisfacti, vt in Sum. *num*. . . . Ex hac autem facti serie denegari nõ potest quin creditum dd.
10 filiorum Pauli † ex causa mercium remanserit extinctum; Vnde in successiua venditione dictæ portionis post duos annos per dictum Catilium Cittadinum dd. Angelo, Valentino, & Anastasio facta non potuit reuiuiscere, *l. eius qui § fin. ff. de iur fisc. gloss. in l. si cum quis §. fin. ff. de furtis, & in l. qui res §. autem ff. de solut. Tiraq. l. in l. si vnquam vers. susceperit liberos num. 191. in fin. C. de reuoc. donat. Surd. cons. 145. num. 17.* Itaque admisso prout ab vtraque parte admittitur, quod prædium nunquam fuerit in bonis fideicommittentis, non potest dici subiectum remansisse fideicommissi vinculo, ex quo fuerit subrogatum loco mercium, dum acquisitio facta fuit de proprijs pecunijs fratrũ de Filiis, non autem de pecunijs hæreditariis, nec de illis, quæ prouenerunt ex mercibus hæreditarijs stante quod istæ exactæ fuerint per biennium ante mediante deliberatione; in-
11 deque dici non possunt † extitisse de tempore venditionis, & semper verum erit dicere acquisitionem factam fuisse per circulum, & non immediatè sequutam fuisse ex re, aut pecunia hæreditaria, quod pernecessè sequitur, vt habeat locum subrogatio, iuxtà Theor. *Bart. in l. Imperator §. fin. num. 2. vers aut ad eum peruenit ff. de legat. 2. Rot. coram Buratt. dec. 784. nu. 1. & 2.* Diuersi enim sunt contractus, & cùm nõ peruenerit prædium ex contractu mediato, & stipulato
12 pro fideicommisso, † sed per circulum, & mediante alia stipulatione, & post longum tempus tunc quis non tenetur rem restituere, quia semper potens erit illa ratio, quod res superuenerit per circulum, & quod non succedit loco pretij, etiam in vniuersalibus, *l. sed si lege §. 1. ff. de petit. hæred. Menoch. cons. 213 in princ. Gait. de credit. cap. 4. quæst. 11. nu. 1428. Buratt. d. dec. 784. num. 2. & in Romana Dotis, seu Census 6. Martij 1645. coram Pettingerio nu. 9.*

Nec refert, quod in venditione facta per dictum Catilium post duos annos interuenerit etiam Eusebius, & filij, ideò stante quod à filijs Antonij impugnabatur deliberatio, qui etiam obtinuerant mandatum de manutenendo, debeat haberi pro noua venditione; Etenim filij Antonij impugnabant solummodò eorum portionem, & super ea manutentionem obtinuerunt, pro qua facta fuit illis restitutio scut. 200. ex dicto pretio deliberationis, itaque salua erat deliberatio quoad Eusebium; Huius autem interuentus dictæ venditioni potuit adhiberi pro maiori emptorum securitate, & interuentus filiorum cum Patre pro remissione iurium dotalium Matris, cum quibus potuissent Emptores molestare, & non est dubitandum quin Catilius fuerit venditor, quia ità cantat Instrumentum, & conuentã pacta, quia promisit de euictione pro dato, & facto ipsius, vt in d. Sum. *num.* 7.

Hinc multò minus nocere potest DD. de Spadis obiectum aliàs excitatum, quod in Instrumento adiecta fuerint subsequentia verba [Valentino, & Anastasio fil. & hær. q. Pauli de Filijs ementibus, & legitimè stipulantibus pro se, & Angelo eorum germano fratre, & hærede dicti Paulis] Ex quibus verbis arguebant Informantes pro Valentino acquisitionem factam fuisse pro fideicommisso Pauli ob recensitas qualitates hæredum, sed huiusmodi obiecto respondetur, quod cum dicta emptio euidentèr constet vt supra demonstraui, quod non fuerit facta de pecunijs hæreditarijs, neque ex aliquo credito hæreditario, ex quo pecuniæ hæreditariæ per biennium iam antea fuerunt exactæ ex pretio deliberationis, ex qua die remansit penitus extincta omnis actio, & nullum hæredibus à Testatore fuerat iniunctum onus inuestiendi vltra etiam habebant duas sorores cohæredes, inde credendum est nullum adesse motiuum ipsos
13 voluisse acquirere † pro hæreditate, & hoc casu qualitas hæreditaria in Instrumento cẽseri debet potius demõstrationis causa adiecta, non autem sub ratione finali vti ostensiua causæ finalis ob quam acquisitio facta fuit, & per consequens non potest bona hoc modo acquisita stipulans fideicommisso supponere, nec acquisitionem inducere ad fauorem fideicommittentis *l. si hæres instit. & ibi Bart. ff. ad l. falcid. Ruin. cons. 97. nu. 13. lib. 5. Corn. cons. 180. num. 12. vol. 4. & cons. 104. num. 11. ad fin. vol. 1. Mantic. de coniect. vlt. volun.*
14 *lib. 7. tit. 8. num. 24.* & regulariter † qualitas adiecta nomini censetur semper stare demonstratiuè, *Aym. cons. 55. num. 5. Rot. dec. 108. num. 4. par. 2. diuers.*

Cæterum in Instrumento impositionis census fatentur Valentinus, & Angelus medio iuramento prædium della *Romita*, de quo agitur non esse subiectum fideicommisso, & postea Valentinus senior in Inuentario bonorum paternorum fassus fuit prædium fuisse commune Valentini Senioris,
15 & Angeli, † ex qua indubitata, & clara declaratione remanet exclusa omnis subrogatio, quæ inuicem non compatitur cum confessione facta, quod fuerit hæreditarium Patris, & Angeli Patrui, *Rot. decis. 535. n. 15. & seqq. par. 5. & dec. 261. num. 6. par. 7. recen. & in Romana Domus 28. Iunij 1669 coram Eminentiss. Carpineo, & in Romana deuolutionis Domus 13. Iunij 1670. coram R. P. D. Beuilaqua, §. non versamur.*

Deficiente probatione subrogationis hu-
16 ius prædij † in locum mercium, quæ debet esse clara, & incontrouertibilis, *Rot. dec. 637. num. 5. par. 3. recent. Buratt. dec. 784. num. 3. Royas dec. 62. nu. 2.* dici non potest, quod istud prædium sit fideicommisso Pauli obnoxium, &

per

per consequens remanebit liberum exequutioni subiectum pro debitis contractis à Paulo, & Angelo contra quos mandata exequutiua obtinuerunt Comites de Spadis etiamsi aliàs fideicommissum subsisteret, vt in *dec. bo. me. Celsi* 181. fuit canonizatum.

Et ità DD. resoluerunt vtraque parte informante &c.

Præsens Decisio quoad articulum subrogationis fuit confirmata sub die 23. Iunij 1673. coram eodem R.P.D. Matthæio.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana Alimentorum.

Lunæ 20. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

A petita consequutione alimentorum à Socero excluditur Nurus, tum quia probatum non est illum esse hæredem sui filij, tùm etiam quia matrimonio dissoluto, nequaquam ipsum teneri visum est, tum & tandem, quia suam inopiam nequaquã Nurus, probauerat, imò & alimenta æquè à Matre, ac à fratre petere poterat.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes vxoris tenentur alere maritum inopem.*
2 *Vir, & vxor ad imparia iudicari non debent.*
3 *Pater an sit necessarius hæres sui filij, vide etiam num. seqq.*
4 *Pater probare debet, quod se immiscuerit in hæreditate filij, vt illius hæres esse dicatur.*
5 *Filius ergo hæres, argumentum hodie non concludit propter beneficium Prætoris abstinendi, & num. seqq.*
7 *Successio inter patrem, & filium tàm negatiua, quàm affirmatiua est reciproca.*
8 *Nurus quatenùs consequatur alimenta à Socero, vel tanquam hærede sui filij, vel iure affinitatis, & per totam.*
9 *Nurus habetur pro filia, & Socer habet locum Patris.*
10 *Nurus constante matrimonio consequitur alimenta à Socero, secus eo dissoluto, & num. 13. & per totam.*
11 *Socer dissoluto matrimonio, non est amplius Socer, & num. seq.*
12 *Affinitatis iura penitùs cessant inter Nurum, & Socerum matrimonio dissoluto, præterquam ad nouas nuptias impediendas.*
14 *Vidua quousque remanet in viduitate in priori matrimonio, & in obsequijs defuncti viri continuare dicitur.*
15 *Vidua iure actionis inops, ne mendicare cogatur est alenda ab hæredibus defuncti mariti, & num. seqq.*
16 *Alimenta, quæ viduæ debentur vigore* auth. præterea C. vnde vir, & vxor, *debentur in bonis viri, non autem Soceri.*
17 *Socer dissoluto matrimonio desinit esse Socer.*
18 *Alimenta debita ex contractu absolutè debentur.*
19 *Alimenta dicuntur deberi in subsidium, vbi quis non habet, vel habere non potest.*
20 *Alimenta petens in subsidium probare debet, se nec habere, nec habere posse.*
21 *Nurus in subsidium petens alimẽta à Socero probare debet, quod nihil habet, & habere non potest.*
22 *Alimenta præstandi subsidiarium remedium cessat, vbi quis habet matrem, & fratres à quibus alimenta obtinere potest.*
23 *Officium Iudicis pro alimentis non datur illi, qui ea petere potest ab alio.*

DECISIO XXX.

DVBITATVM fuit, An defuncto Francisco Marito, Ascanius eius Pater teneretur alimenta præstare Cassandræ Nurui indotatæ; & pro affirmatiua deducebatur,
1 quod sicuti hæredes vxoris † alere tenentur maritum inopem ex originali doctr. *Soccin. in l. Diuortio num. 18. ff. sol. matr.* ità hæredes mariti subministrare tenentur alimenta viduæ indotatæ, quæ paritèr sit inops, & non habeat aliundè; Cum inter virum, & vxo-
2 rem † ad imparia non sit iudicandum, *Surd. de alim. quæst. 46. num. 1. tit. 1. Beron. cons. 130. per tot. vol. 1.* Eoque certius quando hæredes
3 coniugum sunt necessarij, † qualis est Ascanius Francisci sui filij, *Coler. de alimen. lib. 1. cap. 3. num. 19. & seqq.*
Verum his non obstantibus negatiuam amplexi Domini sunt, quia in facto nullibi constat Patrem in hæreditate filij se im-
4 miscuisse, † prout Cassandra Actrix concludenter probare tenetur *Bald. in l. 2. in princip. & ibi Salycet. in fin. C. ne filius pro patre, Capyc. decis. 70. num. 1. Grat. decis. March. 122. num. 2. & discept. 732. num. 56. & discept. 733. num. 15.* Nec enim præsumitur hęres quatenus etiam de hæreditate filij respectu Patris, iudicandum esset, prout de hæreditate Patris respectu filij, quia quemadmodum de filio non concludit argumentum filius, ergo hæres, pro-
5 pter † beneficium abstinendi de iure prætorio hæredibus suis concessum, *l. cum hæreditate, & l. necessarius ff. de acquir. hæred. §. sui autem in fin. vers. Sed his Prætor instit. de hæred. qualit. & diff.* ità nec valere debet de Patre, sed eo-
6 dem modo, † quo Actor probare tenetur filium in hæreditate se immiscuisse, *Roland. cons. 20 num. 18. & seqq. lib. 1. Pascal. de Patr. potestat. par. 4. cap. 1. num. 18. & 19. Rot. coram Coccin. decis. 647. num. 2. cum tribus seqq. & in Romana Census 4. Maij anni proximè præteriti §. Nec suffragatur coram Reuerendiss. D. meo Decano,* ità cum inter vtrumque successio tàm ne-
7 gatiua, † quàm affirmatiua sit reciproca, *Bart. in l. fin. num. 5. ff. de his quibus vt indign. Bal. in Auth. licet in fin. C. de Nat. liber. Alex. cons. 150. num. 6. volum. 2. Dec. cons. 311. in princ. Royas in Epit. succession. cap. 31. num. 5. in tract. Magn. tom. 8. par. 1. fol. 424. à tergo, Couar. de success. ab intest. num. 13.* probare quoque debet Cassandra pro

pro herede Patrem se gessisse, in hereditate
que filij se immiscuisse ex præallegatis.

Etsi hæc alimenta cõsequi non valet ista
Nurus ab Ascanio tanquam hærede filij;
minus ea consequi poterit, iure affinitatis
8 tanquam à Socero; Licèt enim vir, &
vxor sit vna caro, *Can. si vir, & vxor 35. qu. 2.*
9 & Nurus sit habenda pro filia, † & Socer
teneat locum Patris, vt eruditè ratiocina-
tur *Surd. de alim. tit. 1. quæst. 38. num. 3. 4. & 5.*
itd vt num. 13. cum alijs seqq. Concludere vi-
deatur Nurui indotatæ etiam contradicen-
te Patre, & respectiuè Socero in coniugem
10 ductæ præstanda esse alimenta; † Tamen
ista procedunt constante matrimonio, vt
expresè loquitur *Surd. & alij ab eo citati*, se-
cus autem eo dissoluto nullis extantibus li-
beris, *Capyc. Galeot. cõtr. 36. num. 18. in fin.*
11 *lib. 2.* † tunc enim Socer non est amplius
Socer, *l. cui eorum §. affinitatis, ff. de postul. Vin.*
dec. 181. in princ. Nec vlla alia iura affinitatis
12 supersunt † præterquam ad nouas nuptias
impediendas cæteris omnibus sublatis *gloss.*
in præcit. §. affinitatis verb præsentes, item gloss. in
l. sed hoc ita verb. succurrendum, ff. de re iudic.
Alex. cons. 207. num. 16. & 17. lib. 6. Blanc. de com-
promiss. quæst. 3. sub num. 23. vers. ad secundum in
tract. Magn. tom. 3. par. 1. fol. 157. Milanen. dec. 16.
num. 14. & 15. lib. 1. Vin. d. decis. 181. per tot.
Fontanell. decis. Catalon. 13. num. 4. & in termi-
13 nis quod resoluuntur iura † petendi à So-
cero alimenta *Capyc. Galeot. d. contr. 36. nu. 19.*
& 20. par. 2.

Non obstante, quod Vidua, quousque
14 in viduitate permanserit † dicatur in prio-
ri matrimonio, & in obsequiis prædefuncti
mariti continuare *Roland. cons. 14. nu. 45. lib. 3.*
ideòque ne in dedecus viri mendicare co-
15 gatur, † veniat alenda, vt prosequitur idem
Roland. Quia ad summum alimenta conse-
qui poterit in bonis viri vigore *Auth. Præ-*
16 *tereà C. vnde vir, & vxor*, † in quibus ter-
minis loquitur *Rolan.* & alij in contrarium
17 citati, non autem in bonis Soceri, † qui per
dissolutionem matrimonij desijt ad effectũ,
de quo agitur esse talis ex præallegatis.

Prætereà hæc alimenta prætendit Cassan-
18 dra non iure actionis veluti ex † contractu,
quo casu absolutè deberentur, vt pluribus
cumulatis tradit *Adden. ad Buratt. decis. 705.*
lit. B. Rot. dec. 35. nu. 3. par. 8. rec. Sed Iudicis of-
19 ficio, & sic in subsidium † vbi scilicèt di-
cta mulier aliundè non haberet, vel habere
non posset, vt notat *Dec. in l. de alim. nu. 5. C.*
de transact. Grat. discept. 60. num. 20. Rot. decis. 72.
20 *num. 3. par. 4. tom. 1. rec.* quod † concludentèr
ipsa probare tenetur *Pontan. de alim. cap. 15.*
num. 3. inter tract. magn. tom. 8. par. 2. fol. 452. Rot.
21 *decis. 14. num. 14. par. 5.* & in specie de † Nuru
petente alimenta contra Socerum, conclu-
dit *Bart. in l. si quis à liberis vers. sed etsi filius, ff.*
de lib. agnos. Specul. lib. 4. par. 3. tit. qui filij sint le-
gitimi sub num. 29. vers. & dixi quod sic. Cùm
autem Cassandra matrem habeat, & fra-
22 trem à quibus alimenta peteret †, valeat, ces-
sat remedium subsidiarium, *decis. Bonon. in*
Auth. prætereà quæst. 5. num. 102. in fin. Et offi-
23 cium Iudicis † ei minimè porrigitur, *Rota*
d. dec. 72. num. 3. in fin. par. 4. tom. 1. rec.

Et ità vtraque parte informante &c.

R. P. D. CALATAIV.

Romana Immissionis.

Lunæ 20. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Sola filiationis materia in hac Decisione discutitur ad denegandam immissionem fideicommissario ob defectum probationis illius; Hinc quia plerumque ex enunciatiuis illa probari prætendebatur, quatenùs eædem enunciatiuæ ad hunc effectum non attendantur plenè comprobatum est.

SVMMARIVM.

1 *Filiationem fideicommissarius concludenter probare debet, vbi bona à tertijs possessoribus auocare petit.*

2 *Legitimitatis qualitas vnà cum filiatione à fideicommissario probari debet, si illa in fideicommisso requisita sit.*

3 *Scriptura non probat, si manus Scribentis non fuerit recognita.*

4 *Scriptura etiamsi sit simpliciter de suppositione suspecta, in ciuilibus nullam fidem facit.*

5 *Enunciatiuæ non probant, si principaliter contigit dubitari de enunciato.*

6 *Enunciatiuæ non probant in præiudicium tertij.*

7 *Enunciatiuæ recentes, non autem antiquæ nullam faciunt probationem.*

8 *Enunciatiuæ suspectæ emanatæ à personis interessatis, etiamsi sint antiquæ non probant.*

9 *Enunciatiuæ incidentèr factæ, ad alium finem, & cum personis, quarum nihil intererat inquirere de enunciato, non probant.*

10 *Enunciatiuæ emanatæ in loco longinquo, & in quo nullus aderat informatus, vel interessatus, qui posset contradicere enunciato nihil probant.*

11 *Testes examinati extraiudicialitèr sine citatione partis, & sine legitimo contradictore, qui contradicere potuisset non probant.*

12 *Testes non probant filiationem, si deponunt de auditu ab ipso filio.*

13 *Testes examinati pro contrahendo matrimonio nõ probant contra tertios.*

14 *Dictio, detto, importare benè potest relationem substantiæ rei, non autem qualitatis expresæ.*

15 *Probationes in suo genere imperfectæ non coniunguntur ad faciendam plenam probationem.*

16 *Matrimonium probandi adminicula plura referuntur, & num. 17.*

17 *Fides baptismatis plurimum valet ad probandũ matrimonium.*

18 *Filiatio de legitimo matrimonio excluditur, si neque adducuntur cohabitatio, tractatus, & agnitio vxoris, & ipsius filij, nec minus à consanguineis, vel affinibus facta.*

19 *Filios*

19 *Filios in notula suæ familiæ quis verisimiliter expressisset, si verè illos habuisset.*

20 *Religiosus ante ingressum nullos præsumitur habuisse filios, si transuersalibus renunciauit.*

DECISIO XXXI.

AD antiquum fideicommissum à Hieronymo de Ceuolis institutũ fauore Tiberij, Fabii, & Iulij Cæsaris filiorum, eorumque descẽdentium masculorum ex legitimo matrimonio natorum aspirauit postremò Nicolaus sub fundamento, quod Franciscus eius Pater esset filius Raynerij filij dicti Iulij Cæsaris. Sed in iudicio immissionis instituto contra Annam, Iuliam, & Martiam filiam, & hæredes q. Tiberij Iunioris de Ceuolis contrariam sententiam reportauit à Iudice ab A.C. deputato: Postmodum causa appellationis mihi commissa & dato dubio, An sit danda immissio, negatiuè resolutum fuit.

Et potissima ratio fuit, quia ipse non probat Franciscum eius Patrem fuisse filiũ
1 Raynerij, † prout plenè, & concludenter probare debet in hoc Iudicio, quo prætendit auocare bona à tertijs possessoribus, *Petr. de fideicom. quæst. 11. nume 484. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 12. num. 11. Rota coram Vbald. decis. 161. n. 1. par. 2. coram Merlin. dec. 716 num. 7. & coram Dunoz. Iun. dec. 977. num. 2. & in rec. dec. 347. num. 14. par. 12. & dec. 388. num 1. par. 13.* & non solùm probare debet filiatio-
2 nem, sed † etiam copulatiuè qualitatem legitimitatis, dum in hoc fideicommisso dato in Summ. *num. 1.* repetitiuè vocantur, dumtaxat filij legitimi, & de legitimo matrimonio nati, *Ias. cons. 106. nu. 7. & seqq. lib. 1. Roman. cons. 22. num. 24. lib. 3. Spad. cons. 362. n. 1. lib. 2. Gratian. discept. 969. num. 3. & 5. Rot. coram Coccin. dec. 2299. num. 5. & coram Bich. dec. 101. num. 1. & 2. & in rec. decis. 105. num. 1. par. 9. & dec. 214. num. 3. par. 10.*

Neque ad hunc effectum sufficiens probatio visa est adnotatio Natiuitatis Francisci ex Reynna asserta vxore, reperta in priuato domestico libro Raynerij, minusque arbor geneologica asserta manu Tiberij Iunioris descripta in dicto libro folio volanti,
3 quia non † fuit formitèr recognita manus vtriusque Scribentis, *l. exemplo C. de probat. DD. in l. admonendi ff. de Iur. iur. Vbald. dec. 245. num. 45. & in rec. dec. 103. num. 9. par. 5. & in Romana mutui 5. Maij 1659. coram Eminentissimo Card. Cerro,* & quod plus est, redditur valdè suspecta suppositionis, iuxta obseruationem Peritorum, & ocularem illius inspectionem factam in plena Rota vnà cum caractere certo dicti Raynerij exarato in actu profitendi in Religione Carmelitana, † quod suf-
4 ficit, vt in ciuilibus nulla dictæ scripturæ sit præstanda fides *l. habemus C. de probat. Curt. Iun. cons. 64. num. 5. Rot. dec. 173. num. 5. decis. 364. num. 11. par 10. & dec. 272. nu. 19. par. 11. rec.*

Minus suffragari possunt enunciatiuæ repertæ in pluribus Instrumentis, in quibus Franciscus se filium Raynerij nominauit; Quia præter quod enunciatiuæ nihil pro-
5 bant, quando vt hic, principalitèr dubitari contigit de enunciato, *Menoch. cons. 260. n. 12. Peregrin. de fideic. art. 43. num. 75. Rot. decis. 31. de probat. in antiq. & coram Caualer. decis. 558. nu. 2. & coram Dunoz. sen. dec. 58. n. 7. & coram Vbald. dec. 75. num. 2. & coram Bich. decis. 633. num. 12.*
6 maximè † in præiudicium tertij, vt dixit *Rot. dec. 513. num. 7. par. 4. tom. 1. rec.* Illæ ex pluribus probare nequeunt. Primò, quia non sunt antiquæ scilicèt centum annorum, sed
7 incipiunt ab anno 1627. † & sic tanquam nimis recentes nullum gradum probationis constituunt *Cassador. decis. 2. de probat. Caualer. dec. 01. num. 1. 2. Vbald. dec. 144. num. 1. Carill. dec. 41. num. 13. & in rec. dec. 633. num. 19. par. 4. tom. 3. & dec. 214. num. 14. par. 10.* Secundò, quia omnes emanarunt ab eodem Francisco, vel eius vxore omnibus suspectis, & interessa-
8 tis, quæ † proindè nec in antiquis aliquam faciunt probationem, *Aretin. in cap. cum causam nu. 13. & seqq. de probat. Loffred. cons. 44. n. 6. Rot. diuers. dec. 690. nu. 3. par. 4. & coram Coccin. dec. 2342. num. 37. & coram Buratt. dec. 178. n. 14. & dec. 678. num. 5. par. 3. rec.* Tertiò, quia fuerunt emissę incidenter, & propter aliud, imò cum personis non consanguineis, nec affi-
9 nibus, † sed penitùs extraneis, & non informatis, quorum nihil intereat inquirere de veritate enunciati, cùm non pertineret ad contractus celebratos, vt aduertunt *Gen. de verb. enunc. quæst. 32. Ruin. cons. 141. nu. 10. lib. 5.* Quartò demùm, quia processerunt in liguria, & sic in loco valdè ab Vrbe remoto,
10 & in quo † forsan nullus aderat informatus familię de Ceuolis in Vrbe degentis, nec interessatus, vt posset contradicere, vt in his terminis ponderauit *Rota decis. 645. n. 11. & 13. par. 4. rec.*

Multòque minus attendendi sunt Testes
11 super filiatione d. Francisci. † Tùm quia fuerunt examinati extraiudicialiter sine citatione legitimi contradictoris, qui suas potuisset defensiones proponere, *Bald. in l. 2. n. 4. C. quibus res iudic. non noc. Rot. dec. 342. num. 15. par. 6. & dec. 306. nu. 21. par. 7. rec.* Tùm quia
12 deponunt † de auditu à dicto Francisco *Cravett. cons. 112. num. 13. & in rec. dec. 308. num. 11. par. 6. & coram bo. me. Card. Celso dec. 178. nu. 4.*

Testes verò aliàs examinati ad effectum obtinendi licentiam pro matrimonio contrahendo à dicto Francisco nullatenus sunt
13 attendendi ad effectum, † de quo agitur contra tertios quales sunt Anna, Iulia, & Martia, *Posth. de manut. obseru. 38. nu. 31. Mant. dec. 105. nu. 8. Caualer. dec. 233. n. 5. Rot. dec. 305. num. 7. par. 7. & dec. 388. n. 2. & 5. par. 13. rec.* dũ maximè nullus ex eis precisè deponit super filiatione Francisci non obstante consideratione, quod iste illos inducẽdo renunciauerit filium Raynerij, & Testes dixerint: *Io hò*
14 *conosciuto il d. Sig. Francesco,* † quia huiusmodi dictio, *detto,* potest importare relationem substantiæ rei non tamen qualitatis expressę *Bald. in l. si cui la 2. §. si à filio ff. de legat. 1. & cons. 190.*

conſ. 90. in fine lib. 1. & ſequitur *Tuſc. pract. concl litera D. concluſ. 296. n. 4. & 5.*

Quæ omnia tanquam de per ſe in ſuo ge-
15 nere imperfecta, † nec minus coniungi poſ-
ſunt ad faciendam plenam probationem, *Bald. in l. Spadonem §. ſi Ciuitatis, ff. de excuſ. tut. Alex. conſ. 180. nu. 6. lib. 2. Mantic. decis. 307 n. 11. Coccin. decis. 2342. nu. 58. Carill. decis. 136. nu. 14. & decis. 8. n. 29. par. 12. rec.* & quatenus aliquid concluderent, nihil penitus releuarent, attentis pluribus coniecturis in contrarium, & validioribus argumentis ſuadentibus Franciſcum non fuiſſe filium Raynerij. Etenim nullibi conſtat de matrimonio inter Raynerium, & Reynnam, cùm non fuerit exhibita, nec fides Parochi, nec aliqua ſcriptura promiſſionis dotis, nec fides Baptiſmatis dicti Franciſci vti filij prædictorum coniugum, quæ regularitèr eſſe ſolent magna ad-
16 minicula matrimonij, † vt de inſtrumento dotali dixit *Rota coram Eminentiſs. Ottbob. decis. 251. nu. 23. & dec. 189. nu. 13. par. 13. rec.* & de
17 fide † baptiſmatis *ead. dec. 251. n. 1. 2. cor. Eminentiſs. Ottbob. & decis. 409. nu. 1. & ſeqq. par. 5. recent.*

Prætereà nõ datur nec minus actus, quod Raynerius cohabitauerit cum aſſerta vxore, eamque vti talem tractauerit, quodque ex illa ſuſceperit Franciſcum, eumque vti filiũ legitimum, & naturalem recognouerit, &
18 tractauerit, † quodque vti talis fuerit agnitus ab vllo conſanguineo, vel affine, vt notant *gloſſ. in cap. tranſmiſſæ qui fil. ſint legit. Surd. conſ. 1. nu. 61. Rot. in rec. decis. 289. nu. . par. . & coram Carill decis. 136. nu. 19. & in Romana prætenſæ filiationis 16. Februarij 1671. cor. R. P. D. meo Vicecomite*; Imò potius probatur continuus ſtatus liber eiuſdem Raynerij, ſiquidẽ aſſertum matrimonium prætenditur contractum de anno 1593. & tamen ex datis in hodierno *Summ. num. 3. & ſeqq.* ipſe de anno 1591. ſe contulit Peruſium, ibique ſtudijs per triennium operam dedit, deindè ad Vrbem reuerſus Prælaturã aſſumpſit, & fuit vtriuſque Signaturæ Referendarius, & demum profeſſionem emiſit in Religione Patrum de Monte Carmelo, ibique obijt; Inſuper idẽ Raynerius in lite pendente coram Cardinali Blanchetto pro obtinendo augmento alimẽtorum à Tiberio ſeniore articulauit numerum ſuæ familiæ, & nullam fecit mentionem vxoris, & filiorum, vt in Summario
19 *num. 9.* † quos verisimilitèr non tacuiſſet, ſi habuiſſet, vt aduertunt *Gratian. diſcept. 613. num. 10. Ciriac. contr. 391. nu. 36. Rot. coram Mantic. decis. 331. num. 3. & ſeqq. & coram Bubio decis. 21. num. 3.*

Augetur motiuum ex eo, quod in actu ſuæ profeſsionis in ingreſſu Religionis ampliſsimam fecit renunciationem omniũ bonorum ad fauorem Ioannis Baptiſtę, & Frãciſci eius germanorum fratrum, nulla pari-
20 tèr facta mentione filiorum, *Sum. num. 2.* † prout verisimilitèr illos nominaſſet, ſi habuiſſet, eiſque bona ſua renunciaſſet, non autem tranſuerſalibus, vt ad excluſionem filiationis ponderant *Soccin. iun. conſ. 86. n. 41. lib. 2 Gabr. conſ. 25. num. 4. & 6. lib. 1. Rot. coram Carill decis. 136. num. 22. & in rec. decis. 167. n. 23. par. 8. & decis. 347. num. 40. par. 12. & in Eugubina ſucceſſionis 16. Nouembris 1668. coram Eminentiſſimo Cerro.*

At denique multum operatur, quod aliàs *Rota in Romana fideicommiſſi de Cenolis de anno 1639. coram Carillo inter eius impreſſ. decis. 141.* firmauerit per obitum Franciſci fratris Ioãnis Baptiſtæ, & Raynerij ſecutum de anno 1638. remanſiſſe extinctam lineam Iulij Cæſaris, quod vtique dici non potuiſſet, ſi ex Raynerio ortus fuiſſet Franciſcus defunctus de anno 1649.

Quæ omnia ſatis ſuperque viſa ſunt pro deneganda ex iſto capite petita immiſſione, altera tantùm parte informante, &c.

R. P. D. CALATAIV.

Leodieñ Parochialis.

Lunæ 20. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Parochialem eſſe Eccleſiam, quæ ſua habet requiſita in præſenti deciſione deciditur, ideoque eſt ſubiectam concurſui, qui nec poterat euitari, quia prætenderetur Monaſterio vnita, cùm nec vnio fuerit probata, & per ſtatutum collatiuum excluderetur, atq; ideò nec actus iuriſdictionales, & perceptio decimarum Abbatis minus ſufficere viſi ſunt.

SVMMARIVM.

1 *Concurſus ex diſpoſitione Tridentini, & ex Piana Conſtitutione requiritur in Eccleſijs Parochialibus.*

2 *Parochialitatem ad inferendam quæ requiſita requirantur.*

3 *Teſtes adminiculati præferuntur teſtibus contraria deponentibus.*

4 *Teſtes contra inducentes plenè probant.*

5 *Parochialitas Eccleſiæ eo magis probatur ſi vti talis fuit ab ordinario collata, & prouiſus poſſeſſionem accepit.*

6 *Eccleſia Parochialis vnita Monaſterio non eſt ſubiecta concurſui.*

8 *Hiſtoriarum libris credendum eſt.*

9 *Patronus non dicitur Abbas qui nominatos à veris Patronis ſolum repreſentat Epiſcopo pro habenda inſtitutione.*

10 *Vnio excluditur ſi beneficiũ, vel Eccleſia ſemper fuit in ſtatu collatiuo.*

11 *Iuspatronatus laicale, ſi fuerit translatum in Eccleſiam, efficitur eccleſiaſticum.*

12 *Parochialis de Iurepatronatus laicorum ſi fuerit translata in Eccleſiam, remanet ſubiecta concurſui.*

13 *Beneficium curatum vbi ſonat in dignitatem alicuius eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, non*

est subiectum concursui.

14 *Vnionem Ecclesiæ Parochialis cum Monasterio non probat sola perceptio decimarum quæ fit ab Abbate.*

15 *Abbas vt dicatur verè parochus vltra exactionem decimarum, cætera quoque emolumenta Parochialia percipere debet, assignata sola congrua Vicario.*

16 *Vnionem non probant actus iurisdictionales exerciti in beneficio, quod prætenditur vnitum, sed simplicem subiectionem.*

17 *Verba* vt asseritur *magis probant negatiuam, quam affirmatiuam inducant.*

18 *Piana Constitutio super concursu Parochialium est munita decreto irritanti quæ inficit quamcumque obseruantiam contrariam.*

DECISIO XXXII.

SENTENTIAM latam à R. P. D. meo Beuilaqua declarañ literas Apostolicas Francisci esse exequendas, hodie DD. tamquam validam, & iustam confirmandam esse dixerunt; Validitas enim non fuit in controuersiam deducta, & iustitia resultat ex decisione edita 4. Iulij 1670. corã R. P. D. meo Beuilaqua, in qua firmatum fuit prædictas literas esse pleniſſimè iustificatas, & præsertim in ea parte deuolutionis narratæ ob nõ factum concursum requisitum in Ecclesiis
1 Parochialibus † ex dispositione *Sac. Concilij Trid. sess. 24. cap. 18 de reform. & ex Constitutione B. Pij Quinti bullar. in ord. 13.*

Neque ad excludendam Parochialitatem suffragari possunt testes nuper mediante remissoria ex parte Henrici examinati, quia plures ex ijs apertè deponunt controuertiam Ecclesiam S. Christophori esse Parochialem, dum dicũt illam habere suum proprium Rectorem ad ministrandum curam animarum absolutè, & independentèr ab alio S. Veronæ, & vtrũque habere suum populum subditum, separatum, & distinctum ab alio cum suis limitibus, designando, & specificando etiam terminos d. Ecclesiæ Sãcti Christophori, vt in hodierno Summario
2 Francisci *num.* 14. 15. & 16. † quæ sunt requisita necessaria ad inferendam Parochialitatem, vt aduertit *Gonzal. super reg. 8. gloss. 6. num. 35. vsque ad 42.* & vlterius subdunt prædictum Rectorem semper fuisse solitum interuenire Concilio S. Remacli, & in eo habere vocem actiuam, & passiuam, pluriesq; fuisse assumptum in Decanum eiusdẽ Concilij; Addentes, quod tale officium dari non solet, nisi ijs, qui sunt veri, absoluti, & independentes Curati, vt in dicto Summario
3 *num.* 29. † Qui Testes tamquam adminiculati ab attestatione ipsius Curati S. Veronæ, & Abbatis S. Laurentij, necnon à pluribus enunciatiuis relatis in d. præterita *decis. §. quod verò*, præferendi sunt aliis contrarium deponentibus, vt dixit *Rota coram Bichio decis. 138. num. 16. & decis. 255. num. 31. & in rec. decis. 140. num. 7. & 232. num. 6. par. 14* & con-
4 tra inducentem † plenè probant *l. si quis testibus, ibique DD. C. de testib. Rota decis. 167. nu. 28. & decis. 182. num. 7. par. 1. rec.* & d. Parochialitas est indubitata, dum Ordinarius vti ta-
5 lem contulit Henr. co, † qui illius possessionem apprehendit vti de Parochiali, vt in præterita *decis. §. quod verò*.

Minus releuant plura deducta ad probandum Ecclesiam S. Christophori fuisse vnitã
6 Monasterio S. Laurentij, † & per cõsequens non esse subiectam concursui, iuxta *dec. 330. num. 10. par. 9. rec.* Nam instrumentum donationis factæ de anno 1034. ab Episcopo Reginaldo, non loquitur de Ecclesia S. Christophori, nec illam potest comprehendere, vtpote longè post donationem ædificatam, nempè de anno 1177. vt deponunt Testes eiusdem Henrici dati in Summario Franci-
7 sci *num.* 5. † & comprobat historia gestorum Pontificum Leodieñ, cuius particula data fuit in Summario responsionis Francisci *numero* 1. & aduertit *Rota decis. 65. nu. 15. & seqq.*
8 *par. 11. rec.* vltra quod ex simplici † donatione non infertur ad vnionem, vt dixit *Rota coram Greg. decis 142. num. 3. & coram Vbaldo decis. 138. num. 4. & coram Eminentiss. Ottbob. decis. 179. num. 12.* idque etiam fatsus fuit pluries iudicialitèr d. Henricus allegando d. vnionem esse improbabilem, minusque ius præsentãdi spectare ad Abbatem S. Laurentij, præterito Summ. Francisci *num.* 1.

Nominationes Rectorum, quæ prætenduntur factæ ab Abbate eiusdem Monasterij neque vnionem, neque iuspatronatus concludunt, quia ex facto constat iuspatronatus antiquitus resedisse penes Coquinos Confratres laicos, vt demonstrant plures cõtinuatæ præsentationes effectum sortitæ, & deindè per istorum suppressionẽ fuisse translatum in Moniales Anglicanas Ordinis Sãcti Sepulchri Ciuitatis Leodieñ, quæ in locum dd. Coquinorum fuerunt subrogatæ, ex speciali Breui Innocentij X. & quamuis Abbas nominatos à Coquinis, & Monialibus repręsẽtare solitus fuerit Archidiacono
9 pro habenda institutione, † non tamen dici potest verus patronus, sed patronorum executor, vt in specie probant *Gambar. de offic. legat lib. 3. num. 392. & seqq. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 5. cap. 28. quæst. 2. sub lit. C. Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 6 6. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 15. num. 13. Rota decis. 981. num. 6. par. 1. rec.* Et exindè duo resultant, alterum quod dum d. Ecclesia fuit semper in statu collatiuo, & de Rectore prouisa à supradictis Patronis, quoties vacatio succeſsit, non potest præ-
10 tendi esse Monasterio vnita, † quia beneficia vnita numquam vacant, & nihil magis vnioni repugnant, quam status collatiuus, *cap. cum accessissent de const. Clem. prima §. quidam Ecclesias de excess. Prælat. Lotter de re benef. lib. 1. quæst. 28. num. 104. Rota coram Emin. Ottob. decis. 179. num. 3. & 4.* Alterum, quod licèt de tempore, quo iuspatronatus residebat penes Coquinos, qui erant merè Laici, vt colligitur ex d. Breui Innocentij X. nõ fuisset ne-
11 cessarius cõcursus, † nihilominus post translatio-

lationem factam in dd. Moniales effectum fuit ecclesiasticum, *Rot.dec. 769. n.23. & 25. coram Buratt. & decis.740. num.2. par.2. rec.* &
12 per consequens concursui † subiectum, *Massobr. in prax.hab.conc.prælud.7.dub.25. Garz. de benef.par.9.cap.2. num.26. & seqq.* qui concursus non euitatur ex iurisdictione, quam Cu-
13 rati S. Christophori exercent in † Beghinas, quia non agitur de beneficio curato, quod sonet in dignitatem alicuius Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, vt aduertit *Fagnan.in cap.cum sit num.27.de ætat. & qualit.*

Probationes, quod Abbates decimas percipiant non loquuntur de Parochia S. Christophori, sed de alia S. Veronæ Monasterio vnita, & in omnem casum simplex perceptio decimarum non præsefert vnionem,
14 seu retentionem curæ habitualis, † cum iure speciali percipi possint etiam ab eo, qui non sit Parochus, *Gonz. ad reg. 8. gloss. 6. num.56. Lotter.quæst.28.par.1.num.54.Rota decis.52.n.33. par.2.diuers.* & tunc solum inferri posset ad vnionem extinctiuam tituli, vel ad curam
15 habitualem, † quãdo vnà cum decimis Abbas perciperet etiam cætera emolumenta parochialia, assignata Vicario certa cõgrua, iuxtà doctrinam *Abb.in cap. exposuisti in fin. de Præbend. Zabarell.in Clem.1.num.10. de offic. Vicar. Rot.decis. 316. num. 4. & 6.par. 4. tom.2. rec.*

Actus iurisdictionales exerciti ab Abbate
16 non arguunt vnionem, † sed solum subiectionem, vt dixit *Rota coram Emin. Ottob.decis.179.num.19.*

Quod denique Franciscus in literis suæ prouisionis hanc vnionem fassus fuerit, nullam pariter habet subsistentiam, quia vnio fuit narrata per verbum assertiuum, ibi:
17 *vnita esse asseritur*, † quod potius importat negationem, quam confessionem vnionis, vt respondit *Rota in Vicen. Iurispatronatus 9. Decembris 1637.coram Pirouano.*

Constito ex prædictis de Parochialitate, & penitus exclusa vnione, nullum fieri potest fundamentum in obseruantia non facti con-
18 cursus, † quia Piana Constitutio decreto irritanti munita quamcumq; longęuam obseruantiam inficit, & annullat, vt in specie respondit *Rota decis.443.num.5. & 6. par. 5.tomo 2.rec.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Romana Domus in Burgo.

Luna 20. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Prima concessio emphyteusis in secunda alterata, & ampliata, vbi concurrit beneplacitum Apostolicum, etiam à sola centenaria præsumptum vnà cum obseruantia subsecuta, non attenditur, sed secunda seruatur; Indè plurima de contractibus emphyteuticis, eorumque renouatione adducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis ecclesiastica an possit esse simul ex pacto & prouidentia, ac etiam transitoria ad extraneos.*
2 *Inuestituræ posteriores habentes diuersam formam in substantialibus, dicuntur esse noua concessiones & a prioribus diuersa.*
3 *Inuestituræ posteriores derogant prioribus, à quibus censetur recessum, & quando.*
4 *Beneplacitum Apostolicum, & causa vtilis Ecclesiæ requiritur in alteratione prioris inuestituræ.*
5 *Causa vtilis, & beneplacitum in alienatione bonorum Ecclesiæ requiruntur, & per centenariam præsumuntur. & sup.num.4.*
6 *Causa vtilis alienationis bonorum, ecclesiæ non constito de contrario suppletur ex beneplacito præsumpto.*
7 *Præsumptio vna ex alia præsumptione oritur, vbi vna venit in consequentiam alterius.*
8 *Centenaria præscriptio in alienatione bonorum Ecclesiæ explicitè præseruatur à constitutione Vrbana.*
11 *Centenaria præscriptio cepta ante constitutionem Vrbanam, suffragatur etiam si postea, & vsque ad diem mota litis fuerit completa.*
12 *Relatio propter incompatibilitatem referentis cum relato fieri non potest omnimodè sed tantum quoad non innouata, exceptis alijs incompatibiliter expressis. & num. seqq.*
14 *Inuestituræ posteriores non recipiunt interpretationem à prioribus, sed earum tenor attenditur.*
15 *Contractus talis præsumitur, qualem verba contrahentium demonstrant.*
16 *Recognitio Domini directi cum receptione laudemij etiam sine alio instrumento habet vim nouæ inuestituræ.*
17 *Generatio emphyteusis dinumerari debet ab emptore, cui noua fit concessio posthabitis generationibus venditoris.*
18 *Nominationem obtinet institutio hæredis, vbi non agitur de præiudicio alterius vocati in casum nominationis non factæ.*
19 *Inuestitura noua reputatur consensus præstitus à proprietario cum receptione Laudemij.*

DECISIO XXXIII.

REVOCATO per Sententiam Rotalem Eminentissimi Carpinei præuia illius decisione edita 28. Iunij 1669. mandato de associando obtento in Tribunali A.C. à Patribus Sanctæ Mariæ Transpontinę proprietarijs, ad controuersam domum ex Capite tertiæ generationis inuestitorum extinctæ, ac successiuè prolata, in gradu appellationis à R.P.D. meo Vicecomite contraria sentẽtia præuijs binis decisionibus emanatis 19. Nouembris 1670.* & 13. Iunij 1672. fuit hodie coram me dubitatum, an hæc Sententia Rotal is sit confirmanda, vel infirmanda, & præualentibus apud Dominos fundamentis

decisionis Eminentissimi Carpinei, ac alijs
deductis ab Informantibus pro possessore,
existimarunt d.sententiam prioris reuocato-
riam esse infirmandam.

Illius namque fundamenta constituuntur
in inuestitura anni 1541. quæ vti concepta
pro Carolo Saraceno, & Anna Coniugibus
ad tertiam generationem, & vnicam nomi-
nationem earum aliqua non existente, dice-
batur non esse transitoriam ad Maynerium
possessorem extraneum, ac etiam in secun-
da, quam Tomas Dionysius, qui à dictis
Coniugibus domus emit reportauerat de
anno 1550. à Patribus Proprietarijs, pro se,
& hæredibus suis, & sic tantum pro illis de
sanguine iuxta naturam emphyteusis Eccle-
siasticæ, & prout latiùs habetur in decisio-
nibus R.P.D. mei Vicecomitis.

Verùm animaduerterunt Domini huius-
modi inuestituras fuisse posteà ritè, & rectè
innouatas per binas alias posteriores, quia
Io: Andreas Gauagna controuersam domũ
emit à d. Thoma Dionysio, de anno 1551.
pro se, suisque filijs masculis filiabus fœ-
minis, ac suis hæredibus, & in posterũ suc-
cessoribus quibuscumque, Patresque pro-
prietarij, præuia matura deliberatione om-
nium contentorum in instrumento huius-
modi venditionis, ac receptione Laudemij,
& Canonum illi consenserunt, Sum. May-
nerij d.5.Decembris 1672.*num.*1.& 3. vnde
verba præfata, absque vllo inconuenienti
operantur, vt hæc eadem emphyteusis sit ex
pacto, & prouidentia existentibus filiis, & fi-
1 liabus, † illis verò defectis sit transitoria ad
quoscumque etiam extraneos, *Peregr.conf.*5.
*num.*46.*lib.*1.*Vrsin.de Feud.par.*2. *quæst.*1. *nu* 11.
*Dunoz.Iun.decis.*748. *sub num.*22. *& decis.*760.
*num.*1.*in fine, in Romana Casalis media via* 15.
Maij 1662.*§.preterea verf. cum non sit inconue-
niens coram Illustrissimo Beuilaqua.*

Prout Io.Baptista Gauagna filius, & hæ-
res præfati Io. Andreę vendidit anno 1588.
eandem domum Annibali Petrasanctæ, pro
se, hæredibus, & successoribus quibuscum-
que, & similitèr Patres proprietarij infor-
mati de omnibus contentis in hoc secundo
instrumento receptis ab emptore laudemio,
& canonibus huic venditioni consenserũt,
d.Sum.*num.*2. vndè hæ posteriores conces-
siones propter diuersam formam, quam cõ-
2 tinent in substantialibus, † cum dicantur
nouę, & à prioribus diuersæ, ex *Ruin.co f.*10.
*num*7.*lib.*1. *Grat. conf.*4. *num.*10. *lib.*1. *Mantic.
de tacit.lib.*23.*tit.*21.*num.*13. *Fulgin. de emphyt.
tit.de confess. quæst.*9. *num.*12. *Ofasch. decis.* 23.
*num.*22.*& seqq.Rota decis.*165.*num.*10. *& seqq.
par.*10.*rec.Greg.decis.*522.*n.*19.*Bich. decis.*517.
*nu.*8. vbi licèt emanauerint sub commemo-
ratione antiquarum veniunt attendendæ,
3 non autem priores, † à quibus per habentes
potestatem, de consensu eorum, quorum
interest, sine errore, vel metu, fuit ritè,
& rectè recessum, *Alciat. conf.* 13. *num.*14.
*lib.*3. *Mantic. de tacit.lib.*23. *tit.*21. *num.*18. *in
princ.& in fin.verf.vnde si communi Rot.dec.*603.
*num.*6.*par.*4. *tom.*3. *rec. Dunoz. iun. decis.*748.
*num.*44.*in fine.Caril.decis.*36. *num.*9. *in Feroli-
uien.seu nullius Castrorum.*4.*Iulij* 1668.*§. sed ad
primam in fine coram Reuerendissimo Albergato
Decano.*

Ritè autem, & rectè fuit recessum à prio-
ribus inuestituris, cum alteratione formæ
substantialis interuenientibus Beneplacito
4 Apostolico, † & causa vtili Ecclesiæ, iuxta
*Extrauag. Ambitiosa de reb. Eccles. non alienan.
Roias decis.*132 *num.*11. *& in Romana vineæ* 2.
Maij 1661.*§.non obstat coram Eminentissimo Cer-
ro*. Siquidem causa vtilis, & beneplacit[illegible] m
visa sunt DD.iustificari, quoad inuestituram
5 anni 1551.in qua primariò insistebat † Mai-
nerius, ex cursu 115. annorum, ad [illegible]
vsque motæ litis continuato, vt de bene-
placito tradit *Rot.decis.*268.*num.*.8.*par.*12.*&
in decis.*510.*num.*9.*par.*13.*rec.in Senen.Emphyt.*
17.*Martij* 1664.*§.& licet coram bo. me. Emerix,
in Rom.Domus* 30.*Maij* 1672. *§.primo licet corã
R.P.D.meo Emerix*, & de causa vtili, non con-
6 stito de contrario, † vt hic, quod supplcatur
ex eodem beneplacito præsumpto *Rot. de-
cis.*277.*num.*5.*&* 6.*par.*5.*decis.*94. *num.*9. *decis.*
212.*num.*10.*decis.*254.*num.*20.*par.*7. *rec. Man-
tic.decis.*101. *num.*3. qui respondet obiecto,
7 quod probè hic vna præsumptio, † ex alia
oritur, vbi vna venit in consequentiam al-
terius, vt in *d.decis.*510.*num.*11. *par.*13. *rec.&
in d.Senen.Emphyteusis* 17. *Martij* 1664. *§. quia
præterquod verf.in hoc casu, coram bo.me. Eme-
rix*.

Et centenariam, ad hunc effectum rectè
8 admiserunt † Domini concurrente obseruã-
tia copulatiuè necessaria, cũ qua qualitate
transeunt præcitatæ authoritates, & adductæ
in 1.*decis.R. P. D.mei Vicecomitis §. ob defectum
potestatis verf.& quamuis decisio*, post siquidem
duos menses hanc eandem inuestituram an-
ni 1551.confirmauit Pater Generalis Reli-
gionis d.Sum.*num.*3.in fine, & posteà an-
no 1588. explicitam venditionem, eiusdem
domus, pro se, hæredibus, & successoribus
quibuscumque idem Patres admiserunt, qui
ab vtrisq; emphyteutis domus pacificè pos-
sidentibus, vsque ad diem motæ litis cano-
nes perceperunt; vnde ex his longi tempo-
9 ris lapsu probata obseruantia, † frustrà obij-
citur de defectu beneplaciti Apostolici; *ad
Rotam in Romana Domus* 25.*Iunij* 1668.*§. con-
currit etiam coram Illustrissimo Beuilaqua, &* 30.
Maij 1672.*§.obseruantia coram R. P. D. meo
Emerix*.

Nec præsumptum hoc beneplacitum, ex
centenaria resultans substulit *Constitutio Vr-
10 bana edita de anno* 1641.*nono Bullar.*47.*tom.*4. †
quia in eadem explicitè centenaria præferua-
tur, vt aduertit ad *d. decis.* 12. *num.*33. *par.*3.
*rec.Rot.decis.*268. *num.*22. *& decis.*198. *num.*4.
*par.*12.*rec.& in d. Romana vineæ* 2. *Maij* 1661.
*§.non obstat in fine coram Eminentissimo Cerro,
d.Senen.Emphyteusis* 17.*Martij* 1664.*§. non obstat
etiam bo.me.Emerix, & in d.Romana Domus* 30.
Maij 1672.*§.idque non obstante coram R. P. D.
meo Emerix*, non obstante, quod de dicto
anno

anno 1641. editæ Constitutionis non esset
11 completa, † quia vltra responsiones in decisione Eminentissimi Carpinei §. *non obstat, quod solitum*, Domini in eam deuenere sententiam, quod centenariæ dinumeratio fieri debeat, vsque ad tempus motæ litis, de quo, vt diximus, fuit pluſquam completa, ne alitèr illi, quamuis expresè præseruatę locus præcludatur innixi authoritati Rotæ comprobatæ in *dicta Romana Domus 30. Maij 1672. §. nec obstat quod coram R.P.D. meo Emer. vix*.

Minus præfata destruit relatio habita in hac inuestitura anni 1551. ad præcedentem anni 1550. approbatam pro se, & hæredibus suis, quasi quod noluerint contrahentes, ab illius forma recedere, vt supponunt decisiones R.P.D. mei Vicecomitis.

Quia responderunt Domini ex eo quod hæc posterior expresè concepta est pro se, hæredibus, & successoribus quibuscumque, priores verò ad tertium genus, seu pro hæ-
12 redibus sanguinis, † propter hanc explicitam incompatibilitatem posterioris, cum prioribus non posse ad illas omnimodam fieri relationem, sed tantùm quoad non innouata, exceptis alijs expresè, & incompatibilitèr dispositis, sequendo *Becc. cons.* 101. *num.* 79. *& 80. Surd. cons.* 440. *num.* 94. *vers. vbi vult, quod. Concessio, Rum. cons.* 20. *num.* 7. *vers. non obstat, & num.* 8. *lib.* 1. *Merl. decis.* 420. *num.* 16. *& decis.* 454. *num.* 28. *& 29.* & in specie de relatione cum pactis, modis, formis, canone, promissione, obligationibus, latius in præcedenti concessione expressis, & prout, & sicut
13 tunc domus concessa fuit, † quod intelligatur præterquam quoad expresè immutata, *Rota coram Dunoz. sen. decis.* 125. *num.* 5. *& 7.* vnde interpretationem à prioribus nequit
14 recipere, † sed tanquam facta diuersis personis, illius tenor inspici debet *Carill. decis.* 36. *num.* 10.

Instrumentum autem anni 1551. esse veram emptionem, & venditionem, quæ dederit causā nouæ inuestiturę; non autē nudā litis cessionem transferentem in cessionariū nudum ius cedentis ad tertium genus inuestiti deprehenderunt Domini ex lectura instrumenti, in quo non steterunt partes, in puris terminis nudæ cessionis, & positionis vnius in locum alterius; sed vlterius progressæ fuerunt ad veram, & formalem emptionem, & venditionem tam attenta narratiua, ibi vendere decreuit &c. quam dispositiua ibi vendidit &c. ac titulo venditionis &c. hanc autem venditionem &c. adeout contractum istum meritò censuerint em-
15 ptionis, & venditionis, † qualem illū præseferunt verba contrahentium, *Rot. dec.* 175. *num.* 4. *par.* 13. *rec. Zarat. decis.* 102. *num.* 6. *in Romana Casalis media via* 15. *Maij* 1602. §. *verba quidem coram R.P.D. meo Beuilaqua, in Romana Domus* 25. *Iunij* 1668. §. *si quidem versamur coram eodem*; cumque super eo Patres Proprietarij recognouerint emptorem in nouum emphyteutam per medium formalis consensus in eodem contractu reseruati, ac receptionis laudemij, & canonum huiusmo-
16 di recognitio obtinet vim† nouæ inuestituræ, † etiam sine instrumento, quod solum fit ad maiorem cautelam, *Rot. decis.* 182. *n.* 12 *par.* 6. *rec. decis.* 388. *num.* 9. *par.* 12. *decis.* 113. *n.* 3. *par.* 13. *in Romana Census* 4. *Iulij* 1659. §. *Secundo in fine coram Illustrissimo Beuilaqua, & in Romana Domus* 27. *Maij* 1672. §. *Collegium etenim coram mē, & in decis. Causa coram Eminentissimo Carpineo* §. *Quare*.

Rursus esto etiam, quod ad sensum Patrū Proprietariorum esset attendenda inuestitura anni 1541. facta ad tertiam generationem, & vnicam nominationem, & ad illius normam reducendæ posteriores, ac si ad tertium genus, & vnicam nominalionem factæ fuissent adhuc persisterunt Domini pro exclusione deuolutionis.

Maynerius etenim tutus est beneficio nominationis in defectum vnius ex generationibus eis dinumeratis, vt infra; non autem vt dinumerant Patres, quod scilicet prima generatio defecerit in Io. Andrea Gauagna, vti posito in locum Caroli Saraceni, & Annæ coniugum, vigore prelationis eidemmet iure inquilinatus competentis, quod insubsistens apparet ex firmatis in §. *Instrumentū autem*. Secunda verò in Annibale Petrasancta, vti subrogato Io. Baptistæ Gauagnæ, in secunda generatione existenti tanquam filio d. Io. Andreæ; & denique tertia in persona Alexandri Petrasanctę vti filij præfati Annibalis, qui proindè nominare non potuerit, ex quo omnes generationes extiterunt.

Domini etenim existimarunt generationes alias dinumerandas esse in hoc casu, quo domus à primo inuestito, vsque ad vltimum transiuit per contractum veræ emptionis, & venditionis semper à Patribus proprietarijs approbatum, cum recognitione noui em-
17 phyteutæ, † quod scilicet dinumerari debeant de nouo à persona cuiuslibet emptoris, ac si noua concessio fieret posthabitis generationibus venditorum, vt tradit *Gionagn. cons.* 44. *sub nu.* 52. *lib.* 2. *Ancar. cons.* 63. *nu.* 2. *& 3. Castr. cons.* 329. *sub num.* 2. *col.* 3. *in princ. vers. respondetur, quod hoc lib.* 2. *Ciriac. contr.* 14. *num.* 20. *& seqq. Rot. decis.* 182. *num.* 1. *& 4. par.* 6. *dec.* 388. *num.* 10. *par.* 12. *& decis.* 113. *n.* 2. *par.* 13. *rec.*

Vnde, cùm vltima vendiio de Patrū consēsu facta fuerit Annibali Petrasanctę dè anno 1588. ex præfatis in Annibale defecit prima generatio, cumque reliquerit Alexandrum filium in secunda generatione positū, eo defuncto sine filijs defecit secunda generatio, nec tertia valuit existere, in cuius proindè defectum rectè Alexander in secunda generatione positus nominauit ad hanc emphyteusim Maynerium modernum possessorem, mediante vniuersali institutione de eo facta in vltimo testamento, d. Sum. num. 5.
18 quam obtinere vim nominationis, † quoties, vt hic, non agitur de præiudicio alterius vocati in casū nominationis non factę, firmant *Calder. de emphyt. lib.* 2. *quæst.* 7. *num.* 43

Rurfatt.conf.378. fub num.14.lib.4. Caftill. contr. lib.4.cap.13.num.12.Rot.decif. 350.nu.10. par.4. tom.2.rec, Dunoz. fen.decif.155.& iun.decif.907. vtrobique num.1.& 2. vltra quod etiam in vita donauit eidem in fpecie domum hanc, cũ fuis honoribus, & oneribus, d.Summ. *num.6.*

Hinc non fubfiftit refponfio decifionis R.P.D.mei Vicecomitis, quod Io: Baptifta Gauagna, qui vendidit Annibali Petrafantę, non potuerit ius iftud, quod non habebat in Annibalem transferre, dum ex firmatis illud transferunt Patres mediante eorũ confenfu, & eo ftante, non attenduntur generationes primi inueftiti, in qua fententia fe fundat d.decifio; fed de nouo, & ex integro generationes cuiuslibet emptoris non obftantibus in contrarium adductis, quibus fatis refponfum exiftimarunt Domini ab Informantibus pro Maynerio in binis propofitionibus, & potiffimum decifiones *Pentingerij 259.nu 15.& feqq & decif.336.nu.5.& feq.* non applicantur, quia vt in hac pofteriori declaratur, loquuntur in cafu, quo Ecclefia Domina directa fimpliciter confenfit, nec liberauit primum emphyteutam, imò expreffe præferuando, vt feruentur, & adimpleantur contenta in inftrumento inueftituræ factæ venditrici, quæ non concurrunt in præfenti, vbi præftitus fuit confenfus cum libera recognitione acquirentis in nouum emphyteutam per receptionem laudemii, &
19 canonum huiufmodi confenfus, † vt firmauimus fupra, obtinet vim nouæ inueftituræ etiam fine nouo inftrumento, ex adductis in *§. Inftrumentata autem in fine.*

Et ita poft binas propofitiones refolutum, vtraque &c.

Altera ex decif. in hac caufa eft impreffa parte 16.decif.350.& altera in præcedenti parte 17. decif.354.

R. P. D MATTÆIO.

Rauennaten̄ Emphyteufis.

Lunæ 20. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Cùm regulare fit, quod emphyteufis ecclefiaftica ad tertiam generationem conceffa pro fe, filijs, & nepotibus, fœminas non comprehendat, ab hac regula non receditur ex fola proprietate fermonis, fine verifimili interpretatione, vel extenfione; minus etiam ex eo, quod bona prætendantur fterilia, & per emphyteutas ad culturam redacta, quia non fuerat probatum illa cura, & fumptibus poffefforum fuiffe effecta fertilia, cùm potius ex fluminis alluuione id proceffiffe detegatur.

SVMMARIVM.

1 *Inueftitura bonorum Ecclefiæ ftrictè interpretanda eft.*

2 *Mafculinum in præiudicium ecclefiæ non concipit fœmininum.*

3 *Emphyteufis contractus eft ftricti iuris, & in eo non fit extenfio de vno ad aliud, vel de expreffo ad omiffum.*

4 *Regula non receditur ex fola proprietate fermonis, fed ex clara, & verifimili interpretatione fiue extenfione.*

5 *In Emphyteufi bonorum Ecclefiæ quæ funt redacta ad inftar allodialium, etiam fœminæ comprehenduntur.*

6 *Difpofitio à iure comuni exorbitans & continens priuilegium laicorum, ac præiudicium Ecclefiæ eft ftrictè interpretanda, & non recipit extenfiones.*

7 *Verbum* data *fine lefione recti fermonis non poteft referri ad verbum* danda.

8 *Contractus bonorum Ecclefię fine beneplacito Apoftolico tam expreffo, quam præfumpto attendi non debet.*

9 *Renouatio emphyteufis non poteft dici tranfitoria ad heredes, fi hęc qualitas in prima inueftitura non adeft.*

10 *Emphyteufis de bonis Ecclefiæ fterilibus conceffa ad meliorandum efficitur tranfitoria ad quofcumque heredes. & vid.num.feqq.*

12 *Emphyteuta probare tenetur bona fterilia Ecclefiæ fibi in emphyteufim conceffa ad meliorandum, fuis fumptibus fuiffe ad culturam redacta*

13 *Bona Ecclefiæ, vt fiant tranfitoria ad heredes quia fuerunt ad culturam redacta, eadem cultura probari debet facta in totum induftria poffidentium.*

14 *Sterilitas bonorum excluditur fi illa probantur effe apta aliquos fructus reddere.*

15 *Emphyteufis bonorum Ecclefiæ non poteft tranfire ad extraneos ex eo folum, quod inueftitus aliqua melioramenta confecerit.*

16 *Bona fterilia in emphyteufim recepta cum onere redigendi ad culturam, probare debent effecta fertilia folis fumptibus emphyteutæ; non autem ex aliquo fpeciali accidenti.*

17 *Emphyteuta probare debet aliunde quam ex fola poffeffione fe ipfum rediffe bona ad culturam; cum meliorari potuerint ab alio.*

18 *Hiftoriarum libris in factis antiquis plenè creditur.*

19 *Emphyteuta finita emphyteufi non excluditur à fructu fuarum meliorationum ex facto Domini, fed ex propria conuentione, & confenfu.*

DECISIO XXXIV.

INSTANTIBVS Petra, & Francifca filiabus Hyppoliti immitti in bonis emphyteuticis, de quibus agitur ad Sanctam Rauẽnaten̄ Ecclefiam fpectan̄ vti comprehenfis in inueftitura facta de anno 1626. ad illius fauorem pro fe, filijs, & nepotibus, Rota fub die 15. Martij 1669. proponente Eminentiffimo Cardinali Carpineo illis competere immiffionem tam ex interdicto quorum bonorum

norum, quàm ex remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* censuit; At in repropositione causæ per me facta sub die 20. Februarij 1673. dato dubio; An sit standum, vel recedendum à decisis pro hac vltima parte fuit à DD. responsum.

Verissimum siquidem est bona, de quibus agitur spectare ad Ecclesiam Rauennaten. quoniam inuestitura facta ab eadem, fuit de anno 1597. ad fauorem Æquitis Aldobrandini, & deinde de anno 1636. renouata ad fauorem Hyppoliti pro se, filiis, & nepotibus, ex qua non possunt comprehendi Petra, & Francisca contra formam præcisam illius in-
1 uestituræ, † quæ ne præiudiciũ Ecclesiæ oriatur strictè interpretanda venit, *Bald. in l. 2. num 7. post princ. C. de iur. emphyt. Suarez in l. veteris in princ. ff. de pactis. Dec. in cap. in præsentia n. 46. ex probat. Gab. de verb. signif. concl. 6. n. 102. Fulgin. de iur. Emphyt. de success. quæst. 9. num. 2. Rota in magistrali decis. 115. par. 2. diuers. per tot. præcipue num. 1. 8. & 20. et in rec. decis. 176. nu. 4. par. 5. & in Rau nnaten. bonorum 7. Iunij 1666. §. Defuncto enim coram R. P. D. Taia.* Non solum quia masculinum in præiudicium Ecclesiæ non concipit fœmininum, ex quo aliàs odiũ
2 contra Ecclesiam induceretur, † cuius fauore semper fauorabilior interpretatio capienda est. *Alexander cons. 61. n. 4. vers. non obstat. lib. 1. Gab. d. concl. 6. de verbor. signific. num. 102. cum duobus seqq.* verumetiam quia hoc procedit de
3 natura contractus emphyteutici, † qui cũ sit stricti iuris, non extenditur de vno ad alium, & quod est omissum haberi debet pro omisso, nec de expresso ad omissum fit extensio, itaut recedi debeat à proprietate verborum. *l. quidquid astringendæ, vbi DD. ff. de verb. obligat. Tiraquell. de retract. lignag. lib. 1. §. 15. glos. 1. in princ. Couar. in relection. par. 2. §. 6. n. 2. post med. vers. ex quibus.*

Circa hanc regulam tria adducuntur in decisione in §. *non obsistit, & duobus seqq.* in quibus nititur resolutio capta ad fauorẽ dd. fœminarum, & pro exclusione inuestituræ à Manzono obtentæ. Primum consistit in obseruantia Concordiæ, secundum ex inuestitura antecedentèr facta aliis fœminis, & tertium, quod huiusmodi bona ante cõcessionem essent valliua, & paludosa; sed nullum ex his subsistit, & ideò semper firma rema-
4 nebit regula iam stabilita, † à qua non receditur ex sola proprietate sermonis, sed ex clara, & verisimili interpretatione, siue extensione, *l. seruis legatis in princ. ff. de legat. 3. l. cum in adoptiuis § qua in filio, C. de adopt. Gab. de verbor. signif. concl. 6. num. 39.*

Quoad primam limitationẽ, quod huiusmodi bona controuersa virtute concordiæ inter Clericos, & laicos Rauennæ initæ sint
5 redacta ad instar allodialium, † cuius vigore fœminæ comprehenduntur, iuxtà *cons. Ancher. 125. n. 4.* animaduertendum est duas esse concordias, quæ adducuntur; si enim intelligit decisio illas debere comprehendi vigore concordiæ, quæ dicitur noua facta de anno 1314. & reperitur impressa in volumine Statutorũ d. Ciuitatis lib. 4. cap. 14. facilius erit responsio, quod in illa non comprehenduntur bona Archiepiscopalia Ecclesiæ Rauẽnaten. ex quo in ea expressè disponitur, quod eius respectu remaneat firma concordia antiqua his verbis: *Et quod omnia, quæ sunt in Concordia antiqua intelligantur per hanc nouissimã Concordiam reuocata, excepto, quod Concordia antiqua remaneat firma in Domino Archiepiscopo, & eorum quæ sunt San. Rauennaten. Ecclesiæ de directo dominio.* Si autem eorum intentionem mulieres inuestitæ fundant in alia concordia antiqua facta de anno 1193. impressa in codẽ volumine fol. 64. remanebunt circundatæ duriori difficultate, quoniam ista concordia cùm inita fuerit inter Clericos, & laicos Rauennæ 400. & vltra ab hinc annis non comprehendit hæc bona emphyteutica post tot sæcula inuestita, & vti dispositio à iure cõmuni exorbitans, & continens priuilegium
6 laicorum in præiudicium Ecclesię, † est strictè interpretanda, & non recipit extensionẽ ad futuras concessiones, *cap. cum Capella de priuileg. cap. cum ad audientiam il 2. de Ecclesijs non ædific. Clementina prima in fin. de Cens. Marcabr. in terminis cons. 26. nu. 9. cum sequen. n. 108. Rot. coram Merlin. decis. 86. num. 8. & sequen. & coram Roias decis. 402. num. 8. & decis. 444. n. 9. & 10. & coram Dunoz. iun. decis. 607. n. 18.* quam veritatem nobis etiam suaderant verba ipsiusme concordiæ, dũ loquitur quoad bo-
7 na prædicta in emphyteusim data, † quæ sine læsione recti sermonis adamptari non possunt ad bona in emphyteusim in posterum danda *l. Iulianus in fin. ff. de legat. 2. Felin. cap. fin. de constit. Rot. d. decis. 86. num. 11. coram Merlino.* Cumque huiusmodi concordia careat beneplacito Apostolico tam expresso, quàm
8 præsumpto, † eo quia deficit obseruantia in nihilo attendi debet sicuti in terminis dictũ fuit *in alia Rauennaten. emphyt. 11. Martij 1672. §. de Concordiis coram R. P. D. Taia.*

Eoque minus turbat secunda limitatio, quod de dd. bonis fuerit reinuestita altera fœmina Catherina de Mainardis, quoniam verum est ipsam fuisse reinuestitam, sed negari non potest Petrum Paulum d. Catherinæ patrem simul pro indiuiso cũ fratribus de Loredanis pro se, filiis, & nepotibus antea non fuisse in dd. bonis inuestitum, sicut etiam prius fuerant inuestiti alii masculi, vt in Summ. illorum de Manzonis *num. 1. & 2.* Vnde concessio facta Catherinæ, cùm dici non possit primordialis, sed potius renouatio ex quadam æquitate facta tãquam proximiori, ex quo Ecclesia noluit illam pro se retinere, nullam censeri debet induxisse alterationem, aut mutationem naturæ præcedentium inuestiturarum, & ideo si prima inuestitura non fuit transitoria ad hæredes, ex hac renouatione istam qualitatem assu-
9 mere nequit, † & semper à prima tamquam à sua radice subsequentes inuestituræ regulãtur, *Dec. cons. 193. num. 2. & cons. 119. num. 4. & seq. Corb. de iur. Emphyt. tit. de caus. priuat. ob lineam finitam num. 29. Fulgin. eodem tract. tit. de success.*

success. quæst. 9. num. 9. Rota post Penzon. ad Statutum Vrbis decis. 66. §. non obstat, & in recentior. decis. 176. nu. 35. & sequen. par. 5.

Tertia denique limitatio, quod dum istæ terræ ab initio erant valliuæ, & paludosæ, dum postea concessæ fuerant dictis fœminis
10 ad meliorandum † effectæ fuerint transitoriæ ad quoscunque hæredes, iuxta theoricã *Bart in l. quicumq; C. de omni agro deserto lib. 11.* est ad instar aliarum frigida, & quamplurimis responsionibus reijcitur; vltrà quod opinio non est ita tuta, & in praxis seruan-
11 da vti† nimis Ecclesiæ præiudicialis, *Roman. in Letiam num. 14. ff. sol. matrim. Caldas de iur. Emphyt. lib. 2. quæst. 23. nu. 55. & seqq. Giouagnon. cons. 17. num. 13. lib. 2.* Rota in firmando hanc opinionem semper anceps fuit, vt in *Romana domus 22. Aprilis* 1644. *§. prout nec etiam coram bo: mem: Card. Cecchino.* Illa autem admissa non applicatur casui de quo agitur.

Primó, quia debuisset probari sterilitas, & quod de eo tempore, quo in emphyteusim huiusmodi bona fuerunt concessa essent valliua, & paludosa, & quod per easdem inuestitas proprijs sumptibus, & expensis
12 fuerint redacta ad culturam, † quam probationem ipsę concludenter facere tenentur *Giouagnon. conf. 37. n. 15. lib. 1. Rot. diuers. dec. 312. num. 1. vers. sed hoc fundamentum par. 2. & in dicta Romana domus 22. Aprilis 1644. coram bo. mem. Card. Cecchino*; & non sufficit, quod ad effectum, vt huiusmodi bona debeant deuenire transitoria ad heredes, quod in aliqua
13 parte fuerint meliorata, † sed necesse est, vt probetur, quod in totum fructifera ex industria possidentium redacta fuerint, *Paul. de Castr. cons. 142. col. 2. vers. nec etiam obstat lib. 2. Ruin. conf. 116. nu. 4. vers. nec obstat Honded. consil 85. num. 42. lib. 1. Capic. dec. 105. in fine.* Tantum autem abest, quod per ipsas in actis aliquid deductum fuerit, ex quo hoc probatum remaneat, quod in parte, vel in totum bona fuissent ad culturam redacta, quinimò contrarium euidenter apparet, quia ex his bonis cum fuerit inuestitus in 40. petijs tornaturarum, duo fere sęcula ante inuestituram Catherinæ nempè de anno 1368. quidã Iacobus Pertiginus, probantur de eo tempore fuisse fertilia, & fructuosa ex ipsa concessione, ibi — *Pro vna petia terra sodiua, boschiua, & pratiua 40. tornaturarum*, vt in Summ. *num. 2. lit. A.*

In reliquis verò concessio facta fuit Dainisio, & fratri de Loredanis pro indiuiso cũ Petro Paulo de Mainardis Patre dictæ Catherinæ, ex qua inuestitura probatur huiusmodi bona fuisse fructifera ex eademmet concessione, in qua bona ipsa dantur cum arboribus, & arbustis nulla facta mentione, quod tunc temporis essent paludosa, & valliua, vt in Sum. *num. 1. lit. A.* Et hæc multo magis corroborata remanêt ex subsequenti inuestitura facta ad fauorem Catherinæ, d. *Sum. num. 3.* in qua dicta bona enunciantur olim valliua, & de eo tempore redacta
14 ad aliqualem culturam, † quibus stantibus excluditur sterilitas, ex quo prædicta non conueniunt agro sterili, & infructuoso a *Bal. in l. in legatis 21. num. 1. vers. & hoc verbum Podere, C. de legat. Ruin. conf. 167. num. 13. lib. 1. Rota coram Boyas decis. 99. num. 20.* Et in hoc tollitur omnis ambiguitas, ex firmatis in alia causa *Rauennaten. Emphyteusis 11. Martij 1672. §. denique coram R. P. D. Tain*, in qua fuit dictum, quod status antiquus bonorum Vallis bonæ massaræ, de quibus agitur, non probatur omninò sterilis, nec ad culturam redactus sumptibus, & cura possidentium; Neq; ista sterilitas deduci potest ex præten-
15 sis melioramentis in eisdem bonis † factis, quia valdè esset perniciosum Ecclesiæ, quod bona deberent transire ad extraneos, & non reuerti ad illam, ex quo inuestitus aliqua melioramenta in illis confecerit *Ruin. consil. 116. num. 4. vers. non obstat lib. 1. Bursatt. conf. 330. num. 138. Giouagnon. conf. 37. nu. 15. lib. 2. Caldas de nominat, Emphyt. lib. 2. quæst. 23. num. 62. vers. quod sanè, Rota in dicta Romana Domus coram Cecchino.*

Secundò, non applicatur supradicta conclusio cùm deficiat etiam probatio, quod dicta bona ad culturam fuerint redacta ex
16 proprijs sumptibus, & industria † & nullo speciali, accidentali auxilio concurrente iuxta *Text. in cap. ad aures de rebus Eccles. non alienan.* vbi communiter DD. *Bursatt. consil. 330. num. 96. lib. 3. Beron. conf. 98. nu. 12. & seqq. lib. 1. Becc. conf. 3. num. 29. lib. 1. Rot. apud Cæsar. de Graff. decis. 5. num. 5. tit. de rebus Ecclesia alienan. & in dicta Romana Domus sub § secundo quia*, & non sufficit ad hunc effectum
17 probare se esse in possessione, † ex quo ab alio meliorari bona potuerint *Castrens. consil. 270. num. 4. lib. 2. Honded. consil. 85. num. 41. lib. 1. Gratian. discept. 193. nu. 1. & 2. Rota coram Durano dec. 338. nu. 14. & coram Bichio dec. 112. num. 31.* Dum etiam id probatur pro parte DD. de Manzonis euenisse casum, ex quo omnia bona Territorij Rauennæ, quæ antiquitus erant valliua, & paludosa effecta fuerunt fertilia non industria, & sumptibus possidentium, sed ex alluuionibus fluminum, quæ excrescendo dictas valles terreno impleuerunt, vt imposterùm absque vlla arte, & industria bona potuerint ad culturam magna cum facilitate reduci, prout attestantur Periti, & asserunt Historici illius
18 Prouinciæ, † quibus multum deferendum venit, cùm in factis antiquis libri historiarum plenè probent, iuxta *Text. in l. 2. § eodem tempore, ff. de origin. iur. & in l. quæstionibus ff. ad l. Iul. Maiest. leg. 1. ff. de offic. Præfecti Prætoris, Bartol. in l. 1. num. 22. Alexander nu. 34. Purpurat. num. 152. & 156. Ripa num. 73. ff. si certum petatur, Felin. & Dec. in cap. cum causis de probat. Gratian. discept. 893. num. 6. & sequen. Rota decis. 328. num. 10. coram bo. me. Celso, & in rec. dec. 353. n. 23. par. 5.*

Neque tertio applicatur huiusmodi conclusio attento pacto apposito in inuestitura, quod bona essent omninó melioranda cum restrictione concessionis ad certum tempus: scili-

scilicèt ad tertiam generationē, tunc enim huiusmodi sterilitas nullius momenti est, & finita per deficientiam vocatorum in.

19 Emphyteusim† non excluditur Emphyteuta à fructu suorum laborum ex facto Domini, sed ex pacto conuento, & ex proprio consensu *Castrens. cons. 139. in fine vers. quartum etiam lib. 2. Carocc. de locat. & conduct. tit. de expens. vers. limitatur tertio sub n. 44. fol. 219 Rota coram Card. Seraph. dec. 1496. num. 5. & in dicta Romana Domus sub §. 2. quia coram bo. me. Card. Cecchino.*

Et ex his cum remaneat conclusum ipsas Petram, & Franciscam non posse comprehendi in inuestitura, quibus resistit regula supra firmata, & concordijs iuuari non possint, vt supra demonstrauimus, stat in suo robore inuestitura facta Manzonis, & remanent sublatæ paritèr actiones, quas firmauit Decisio illis competere tàm ex interdicto quorum bonorum, quàm ex *l. fin. C. de adict. Diu. Adrian. tollen.* quas eisdem tanquam hæredibus, & comprehensis in inuestitura Hippoliti Patris competere non dubitauit eadem Decisio. Vnde merito nunc recedendum ab illa Rota vtraque parte informante statuit.

R. P. D. RONDININO.

Romana deuolutionis Domus.

Lunæ 27. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Dominium directum Ecclesiæ ad effectum deuolutionis, maximè in antiquis, quatenùs remaneat concludentèr probatum plenè in hac Decisione discutitur, ad concedendam ex illo eidē Ecclesiæ finita emphyteusi debitā associationem ad bona emphyteutica.

SVMMARIVM.

1 *Domino directo finita inuestitura associatio conceditur docto de dominio, identitate bonorum, & fine eiusdem inuestituræ.*

2 *Res aliena etiam vendi, locari, & in emphyteusim concedi quandoque consueuit.*

3 *Dominium directum etiam ad effectum deuolutionis probatur ex concessione emphyteusis cum adminiculis, & num. seqq.*

4 *Canonicorum nomina requiruntur in contractu facto à Capitulo, & Canonicis, & quando n. 6.*

5 *Instrumenti ad perfectionem, requiritur subscriptio Notarij, & nomina contrahentium.*

6 *Capituli nomen si fuit expressum in cōtractu eiusdem Capituli, habetur ac si nomina Canonicorum adnotata fuissent, & vide num. 4.*

7 *Canonicorum nomen etiam in duobus verificatur.*

8 *Instrumentum sine expressione loci in loco valet, quoties consuetum est illud in certo loco celebrari.*

9 *Instrumentum etiam sine signo, & subscriptione Notarij valet, si in illius protocollis fuerit repertum, & alia concurrunt requisita.*

10 *Scripturæ informi stante obseruantia, fides præstatur.*

11 *Identitas loci præsumitur in domibus, quæ in eodem loco multiplicari regulariter non solent.*

12 *Identitas bonorum in antiquis probatur etiam ex coniecturis, & præsumptionibus.*

13 *Identitas quæ duobus confinibus, & generali denominatione regulariter probatur, potest etiam ijs deficientibus aliunde verificari.*

14 *Possessio præsumitur continuata ex titulo præambulo, si nouus titulus non exhibeatur.*

15 *Dominium directum probatur ex insignijs, & lapidibus marmoreis in re emphyteutica.*

16 *Dominium directum probatur ex longæua solutione canonis, ac confessione emphyteutæ facta occasione contractuum.*

17 *Enunciatiua plurium Notariorum, & Instrumentorum quatenus sufficiant ad probationem dominij directi.*

18 *Aedificium cedit solo.*

19 *Vtilitas Ecclesiæ resultat ex augumento canonis.*

20 *Canonis diuersitas non excludit identitatem bonorum Ecclesiæ, si ille fuerit auctus in vtilitatem eiusdem Ecclesiæ.*

21 *Res vna & eadem, quæ respectu ad orientem est in conspectu alicuius loci, habito respectu ad occidentem retro esse dicitur.*

22 *Generatio tertia expirat in nepotibus.*

23 *Nominatio conuenta in concessione emphyteusis intelligitur quatenus generationes non successissent.*

24 *Verba apposita extra corpus instrumenti per modum summarij sine approbatione Notarij rogati non merentur attendi.*

DECISIO XXXV.

ASSOCIATIONEM ad controuersas domos, circa quam sub dubia hæserat Rota 7. Maij, & 15. Iunij 1668. coram Eminentissimo Carpineo Prodatario, & 23. Ianuarij 1672. coram Me, hodie tandem in quarta propositione Vener. Capitulo S. Petri illarum Domino directo concesserunt.

Probat enim Capitulum tria requisita, dominium nempè, identitatem domus, &
1 finem inuestituræ,† quibus concurrentibus conuentam in casu deficientiæ lineæ associationem Iudex concedere debet, iuxtà *Tex. in l. creditores 3. ibique Bar. nu. 18. C. de pign. Imol. in cap. potuit num. 32. de locat. Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 22. num. 2. Rot. in rec. par. 9 dec. 146. num. 1. & 2. & par. 10. decis. 165. nu. 3. 27. & 28.*

Dominij probatio desumitur ex instrumento inuestituræ anno 1525. factæ Francisco Defendino ad tertiam generationem, & in defectum filiorum ad tertiam nominationem, Summ. Capituli *num. 1.* quod licèt simplicitèr consideratum, dominium
2 probare non soleat, † cùm res aliena vendi, ac locari quandocumq; consueuerit, iuxtà *Tex. in l. rem alienam 28. ff. de contr. em. pt. & in cap. inter dilectos 6. prope finem, vbi gloss. & DD.*

verb.

verb. locatio de fid. instr. probatur etiam in hoc iudicio adminiculis concurrentibus ex antiquissima inuestitura ad aliam se referente ex geminatis confessionibus illarum mulierum, ac aliorum emphyteutarum, qui in contractibus istarum domuncularum illas semper fassi sunt spectare ad Capitulũ, quod ideo consentiens alienationibus, in dominum recognouerunt, d. Summ. Capituli *n. 4.* ex lapide marmoreo, ac insignijs Capituli in dictis domunculis appositis, ac denique ex solutione canonum nedum per triginta
3 annos, † quæ idcirco vim præscriptionis assumit, sed per annos 140. d. Sum. Capituli *num. 2.* iuxtà communiter receptam *Bart. theoricam in l. ad probationem C. locati*, quam in his casibus sequuntur, ac latè comprobant *Dec. cons. 146. Paris. cons. 114. à num. 81. vol. 1. Ruin. cons. 50. vol. 1. Adden. ad Buratt. dec. 602. à num. 16. Rota in rec. par. 1. dec. 400. par. 4. tom. 3. dec. 611. par. 5. dec. 81. & par. 6. dec. 104. ac par. 13 dec. 429. & passim in alijs.*

Neque instrumento fides minuitur ex eo quod repertum fuerit cum alijs, vt dicunt imbreuiaturis Ludouici Notarij rogati sine
4 specificis Canonicorum nominibus † requisitis, ex dispositione *Text. in Canone sine exceptione 12. quæst. 2. & in cap. 1. sua nuper de his, quæ fiunt à maiori parte Capituli*, & sine loco
5 loci, atque Notarij subscriptione, † quæ sunt duo ex tribus solemnitatibus ad instrumenti perfectionem requisitis, iuxtà celebrem *glos. in l. generali 3. C. de tabul. lib. 10. reassumptum à Bal. in l. contractus 16. num. 13. C. de fid. instr. Alex. consil. 153. vol. 2. Angel. consil. 220. Barb. dec. 39. num. 35. 37. & 40. coram Dunozz. sen. dec. 235. num. 2.*

Ex nomine enim Capituli concedentis,
6 quod expressum fuit, † dicebant DD. haberi, ac si apposita fuissent singula Canonicorum nomina, quæ sub hac collectiua appellatione certam in iure appellationem habente, continentur *ad Tex. in l. si chorus 77. in princ. ff. de leg. 3.* quidquid esset si expressum
7 fuisset singulare nomen Canonicorũ, † quod in duobus verificari potest, vt pulchrè consuluerunt *Oldr. cons. 100. per tot. Feder. de Sen. cons. 227. sub num. 1. Abb. in cap. quanto num. 7. in fine de his, quæ fiunt à maiori parte Capituli Capic. decis. 4. num. 5. vers. & hoc quando Genuens. practic. Eccles. 144. per tot. Couarr. var. resol. lib. primo cap. 13. §. 11. vers. cęterum ego Spada cons. 141. num. 22. vol. 1. & de sententia Rotæ testatur Bursat cons. 159. num. 5.*

Sicut autem omissio loci in loco non vitiat, quotiescumque vt in casu Canonici statutum locum habent, in quo consuetum
8 est talia instrumenta celebrari, † quia tunc ex facti serie de certo loco apparere dicitur iuxtà *Tex. in l. 1. C. de apoc. pub. lib. 10. Bal. in l. comparationes 19. num. 13. C. de fid. instr. Alex. in l. de pupillo §. qui nunciat num. 5. ff. de nou. oper. nunc.* & comprobat *Barb. decis. 39. à num. 44.* Ita etiam defectus signi, & subscriptionis Notarij instrumentum non vitiat, quotiescumque in eiusdem protocollis reperitur, & concurrunt alia requisita, quæ non controuertuntur, & denotat clausula, *Actum &c.*
9 quia † tunc ex speciali commissione Principis potest ab alio Notario in publicam formam redigi, quemadmodum ex commissione san. mem. Iulij Tertij, Iulius Cesius, Ludouici Notarij rogati filius paterna instrumenta in publicam formam redigere d. Sum. Capituli *num. 3.* vt in his terminis concludunt *Rol. cons. 44. num. 42. vol. 1. Cast. Iun. cons. 162. num. 4. Ruin. cons. 159. num. 12. & seqq. vol. 4. Natta cons. 46. nu. 4. Neuizz. cons. 20. num. 42. Menoch. cons. 47. num. 16. Gram. dec. 106. num. 15. & 16.* & reprobat *Paris. cons. 12. n. 124. vol. 2.* veluti cautæ inseruiente, *Rota coram Seraph. dec. 903. num. 5. & dec. 909 num. 2. & seqq. coram Coccin. dec. 2358. num. 34. & in rec. par. 1. dec. 408. num. 4. & admittit eadem decis. Dunozz. sen. 235. num. 9. & 10.*

Et tamen ex subsequuta obseruantia deducta non solùm ex dd. canonum solutionibus, ac recognitionibus dominij occasione contractuum vigore prædicti instru-
10 menti, † sequutorum scripturæ etiam informi robur tributum fuisset, iuxtà *consil. Bart. 400. nu. 5. inter cons. Bal. lib. 4. Crauett. consil. 101. num. 44. Rot. in rec. par. 1. dec. 432. num. 3. apud Posth. de manut. dec. 561. in fine apud Viuian. de iurepatron. dec. 141. num. 12. & coram Coccin. dec. 2358. nu. 26. & seqq. & coram Bichio dec. 29. num. 16. & 643. num. 1. & seqq.*

Quo verò ad identitatem dictarum trium domuncularum, præmisso, quod illa præ-
11 sumitur in domibus, † quæ multiplicari regulariter non solent in eodem loco ex ratione deducta per *Silvan. cons. 57. num. 36. Afflict. dec. 23. nu. 2. Mascard. de probat. concl. 1174. num. 22.* & quod versamur in antiquissima
12 inuestitura ab anno 1525. † quo casu à iuris rigore receditur, & argumentis, ac præsumptionibus concludens identitatis probatio suppletur, ad *Tex. in cap. cum causam in fine, vbi Bald. in princ. Felin. num. 1. & alij de probat. Dec. cons. 145. num. 14. Rimin. sen. cons. 254. num. 11. Grat. discept. 88. num. 9. Rota coram Seraph. dec. 462. n. 8. & 9. coram Greg. XV. dec. 172. num. 6. & in rec. par. 5. dec. 81. num. 20. et par. 6. dec. 164. num. 38. et 39.*

Dicebant Domini quamuis conuenientia duorum confinium nõ probetur, quam vltrà generalem denominationem vocabuli
13 Rota requirit, † exinde tamen non infertur quin aliunde id probari non possit, cùm de certo tempore appareat ad terminos *Tex. in l. idem Pomponius in §. cum in rem ff. de rei vindic.* siuè per possessionem continuatam ex
14 hoc titulo emphyteutico † absque noui tituli exhibitione, *Afflict. decis. 23. num. 1. & 3. Maresc. var. resol. lib. 1. cap. 12 num. 36. Peregr. de fideic. art. 44. num. 23. Add. ad Greg. XV. dec. 575. nu. 11.* sicut in simili *Rot. in rec. par. 6. dec. 120. num. 13. & 16. Millin. dec. 374. num. 22. vers. &*
15 *cessant*, siue ex dictis insignijs, † & lapidibus marmoreis *Afflict. d. decis. 23. sub n. 3. Mascard. de probat. concl. 552. num. 3. Rot. coram Dunozz. iun. dec. 696. num. 9. & coram Bichio dec. 100. n. 5. & 6.*

& 6. siuè denique ex longissima solutione
16 canonum, † ac confessione directi dominij
occasione contractuum prædictæ domus,
*Siluan. d. cons. 57. num. 17. Marescott. dicto cap. 12.
num. 41. & 42.* vbi quod sufficiunt enuncia-
17 tiuæ † diuersorum Notariorum *Gratian. d.
discept. 883. nu. 9. Rot. in rec. par. 5. dec. 359. nu. 43.
& par. 6. dec. 120. n. 19. & seqq.*

Diuersitates autem deductæ ex antiquio-
ri inuestitura facta anno 1517. Ioanni aliàs
Tolfo, Summ. Capituli *num.* 5. & Summ.
Mulierum de Bonafide *n. 1.* visæ sunt com-
probare potius instrumentum hoc subse-
quutum, cùm bene simul stent, quod Ca-
pitulum concesserit dicto Ioanni Tolfo ne-
dum solùm ad fabricādum cum obligatio-
ne impendendi scuta centum auri, & dein-
de deuolutis domibus fabricatis per obitum
illius sine filijs, illas anno 1525. dicto Fran-
cisco Defendino mulierum de Bonafide
auctori concesserit, Sum. responsionis Ca-
18 pituli *num. vnico,* † cùm ædificia hæc solo
cesserint, ex ratione *Tex. in l. adeò 7. §. cum in
suo solo ff. de acquir. rer. dom.* alijsque adductis,
Rota in recent. par. 8. decis. 40. num. 16. & seqq.
Ideòque canon, qui prius erat librarum sex
piperis, rectè auctus fuerit ad scuta viginti,
19 provt de iure fieri permittitur, † vnde exin-
de requisita Ecclesiæ vtilitas adsit, *Franc.
dec. 191. num. 10. & 11. & dec. 230. num. 1. Surd.
decis. 168. num. 22. Maresc. var. resol. lib. 2. cap. 76.
num. 8. Rota in Nucerina prædij 3. Martij 1614.
§. non obstat renouatio coram Sacratò, & in Roma-
na emphyteusis 14. Martij 1666. §. præterea co-
ram Eminentiss. Carpineo,* & ità huic argu-
20 mento diuersitatis canonis † aliàs respon-
dit *Rota coram Millino dec. 374. sub num. 5.*

Enunciatiua autem in prima inuestitura,
quòd solùm retro Campum Sanctum, non
contrariatur alteri huius secundæ inuestitu-
ræ, quod domus positæ sint in conspectu
Campi Sancti, quia cùm hic Campus latè
pateat, vtraque specificatio benè verifica-
21 tur, quia † eadem res, quæ habito respe-
ctu ad Orientem est in conspectu, habito
respectu ad Occidentem retro esse dicitur,
argum. *Tex. in l. si ædes meæ 37. & in l. seqq. ff.
de seruit. Vrb. præd.* benè *Rota in recent. par. 5. d.
dec. 81. num. 23. vers. vltra quod, & in Pisana Te-
nutæ 17. Nouembris 1664. §. sprata æquiuoca in
fine, coram R. P. D. meo Bourlem.*

Finis denique generationis non reuoca-
batur in dubium, cùm concessio simplici-
tèr facta fuerit ad tertiam generationem,
22 quæ † in nepotibus expirauit, iuxtà doctri-
nam *Bart.* in hoc Sac. Tribunali receptam
in auth. defuncto, C. ad Sen. Cons. Trebell. quam
reassumpsit *Bal. in auth. si quas ruinas num. 4.
C. de Sacros. Eccl.* quamuis ad tertiam nomi-
nationem concessio facta fuerit, & apposi-
23 tum fuerit pronomen, *ipsius*, † quia nomi-
natio intelligitur in casu, quo generationes
non successissent, vt dixit *Rota in Romana
Domus 22. Aprilis 1644. §. nec releuat, coram
Cecchino,* & verba ad ipsius tertiam genera-
tionem, quæ pronepotum inclusionem
operari possent, apposita fuerunt diuerso
atramento sine approbatione Notarij roga-
ti extra corpus instrumenti per modum
Summarij in hac, & in alijs concessionibus,
24 Summ. Capituli *num. 6.* † Ideòque non me-
rentur attendi, ex ratione *Tex. in l. 1. §. ideò,
vbi Bart. & Bal. ff. de his quæ in test. delen. & in l.
diuus 15. §. itē Senatus ff. ad l. Corn. de fals. Bar. in
l. si vnus num. 7. ibique Bal. num. 1. in fine, & 2.
Angel. num. 2. Castr. & Alex. num. 5. Iason. num. 9.
C. de testam. Ruin. cons. 68. num. 5. vers. vbique ad-
ditio vol. 4. Corn. cons. 60. num. 4. vers. nec obstat,
quod in margine vol. 4. Adden. ad Buratt. dec. 456.
in fine, Rota coram Mantic. dec. 357. num. 1. & 2.
coram Coccin. dec. 101. num. 10.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Cesenaten. Pecuniaria.

Lunæ 27. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Iura, & priuilegia Cameræ, cui fuerat perso-
lutum debitum, acquisita prætendebantur,
sed cùm solutio nomine debitoris facta sit,
& cum pecunijs de eius mandato acceptis,
ac etiam præuia recognitione bonæ fidei
eiusdem debitoris, & demum quia nullum
de hoc fuerat in solutione appositum pa-
ctum, ad hunc effectum omninò necessa-
rium, nulla subingressio concessa est.

SVMMARIVM.

1 *Pecuniæ recepta cum mandato procure alterius non transeunt in dominium accipientis, sed mandantis.*
2 *Pecuniarum dominium acquiritur recognoscenti bonam fidem, ac si ipse ab initio contraxisset cū ipso dante pecunias.*
3 *Recognoscens bonam fidem habetur ac si ipse in instrumento nominatus fuisset, & tanquam principalis debitor contraxisset.*
4 *Testes contra inducentes, eosque producentes plenè probant.*
5 *Testium personas, & dicta reprobare amplius non potest, qui illorum depositiones produxit.*
6 *Pecuniæ ab alio deposita nomine alterius, eius esse dicuntur, cuius nomine sunt deposita, deponens verò nudus Minister, & portitor appellatur.*
Verba, mandò il Sig. N. recò il Sig. N. *aut* contò il Sig. N. per mano del Sig. N. *quid importent, num. 6.*
7 *Soluens creditori dimisso, & liberato non succedit in illius actiones, & priuilegia, & num. seqq.*
8 *Solutio facta nomine debitoris, & cum illius pecunijs extinguit omnes actiones, & num. seq.*
9 *In Actiones per solutionem extinctas succedere quis non potest, & sup. num. 7. cum seqq.*
10 *Soluens pro alio non acquirit actiones creditoris soluti, si illius nomine, & cum pecunijs de eius*

man-

mandato receptis . persoluit .
Amplia etiamsi solueret præuia recognitione bonæ
fidei eiusdem debitoris. ibidem .
11 *Soluens pro alio, vt subingrediatur in locum cre-*
ditoris soluti , pactum in solutione apponere
debet .
12 *Facto mutato , ius quoque mutari necesse est .*

DECISIO XXXVI.

EXPOSITA Dominis insubsistentia fa-
cti in antecedenti Decisione suppositi ,
quod Brioschus ex pecunijs acceptis tanquã
tertius ad censum , & mutuum , ideòque
ex proprio ære dimiserit Cameram credi-
tricem Mori , Berti , & Tiberti insolidum
obligatorum , super qua inferentes subin-
gressum eiusdem Brioschi in actiones, &
iura priuilegiata Cameræ dimissæ conclu-
serant * 28. Martij 1672. mandatum ab eo
in partibus obtentum esse exequendum cō-
tra Bertum, & Tibertum à tunc decisis ho-
die recesserunt .
Accepit siquidem Brioschus pecuniã in
quantitate scutor. 5875. sed aut cum man-
dato procuræ Mori debitoris , hodierno
Summario Berti , & Tiberti *num.* 4. & 5.
1 propter quod † transiuerunt non in domi-
nio Brioschi accipientis , sed Mori , cuius
procuratorio nomine recepit , iuxta *Text. in
l. si procurator 13. ff. de acquiren. rer. domin.* Aut
nomine proprio cum recognitione tamen
bonæ fidei eiusdem Mori, & filiorum decla-
rantium pro Moro , illiusque intuitu Brio-
schum accepisse ; vnde illum promiserunt
indemnem conseruare pro dicta quantitate
mediante solutione fructuum decursorum,
& decurrendorum , nec non etiam capita-
lium ad omnem simplicem requisitionem
Brioschi , & suorum, d. Summ. *num.* 6. & 7.
2 quæ similitèr † operatur translationem do-
minij in recognoscentes , ac si ipsi ab initio
3 cum dantibus pecunias contraxissent, † eo-
rumque nomina fuerint in instrumētis spe-
cificatá tanquam principalium debitorum,
vt tradit *Cencius de censib. quæst. 67. nu. 22. vers.
& sine dubio, ibique Rota decis. 104. nu. 10. 346.
num. 5. & dec. 534. num* 1.
Confirmantur prædicta non solùm ex de-
positione testium contestantium , d. Sum.
num. 8. quod Brioschus pecunias receperit
de ordine , & mandato , intuitu , & con-
templatione illorum de Moris , vt remane-
ret extinctum eorum debitum , & ne filij
eiusdem Mori , qui vnà cum Patre pro re-
leuatione Berti , & Tiberti fideiusserant , in
4 carceribus detruderentur , † qui testes con-
tra Brioschum, qui eos induxit, & produxit,
plenè probant ex adductis *in Burgen Abbaziæ
13. Nouembris 1671. §. verum etiam coram R.
P. D. meo Rondinino* , absque eo, quod repro-
5 bari amplius possint † ex persona , & dicto
propter efficaciam reproductionis , vt in *Eu-
gubina pensionis 4. Maij 1671. §. quamobrem co-
ram Me* .
Verùm etiam ex facto ipsiusmet Brioschi
qui dictas pecunias deponendo penès The-
saurarium Prouinciæ Romandiolæ , voluit
illas describi in libris Thesaureriæ sub hac
verborum formula , *da Cesena mandò il Sig.
Francesco Mori recò il Sig. Antonio Maria Brio-
schi -- contò il Sig. Francesco Mori per mano del
6 Sig. Brioschi*, d. Sum. *num.* 9. † quæ non aliud
significant quam quod Morus fuerit pecu-
niarum Dominus , Brioschus verò nudus
Minister , illarumque portitor , vt tradit
*Bertrand. consil. 282. nu. 2. lib. 2. Magon. decis. Flo-
ren. 43. num. 13. & sequen. Rot. dec. 296. n. 3. par. 8.
recen. & post Zacchiam de societate officij dec. 69.
num. 6. & coram Dunoz. iun. dec. 060. num. 2. &
dec. 885. num. 5.*
Hinc ruit consequentia in antecedenti
Decisione elicita , quod soluens Brioschus
cum proprijs pecunijs successerit in actio-
nes , & priuilegia Cameræ dimissæ , quia
verè soluit cum pecunijs Mori debitoris, il-
7 liusque nomine; † Vnde in actiones, & pri-
uilegia Cameræ dimissæ succedere non po-
tuit, quæ solutione facta nomine debitoris,
8 & cum illius pecunijs † remanserunt extin-
ctæ, iuxta *glos. in l. Papinianus 28. vers & suo
nomine*, vbi aliàs secus si nomine totalis obli-
gationis soluisset , *ff. mandati Surd. cons. 183.
num. 17. circa finem vers. præsertim quia solutio,
Ruin. cons. 47. num. 10. lib. 2. Carleuall de iudic. di-
sput. 35. num. 11. & seq. lib. 2. Gratian. cap. 286.
num. 6. Amat. resolut. 7. nu. 46. in fine, Menoch. præ-
sumpt. 143. nu. 1. lib. 1. Adden. ad Buratt. dec. 420.
num. 7. Gregor. decis. 68. num. 4. &* 5. Quòdque
isto casu non sit quærendum de subingres-
9 sione, quam † impedit extinctio actionum ,
monet *Tondut. quæst. ciuil. 29. num. 6.*
Superaddebant Domini esto etiam, quod
Brioschus potuisset huiusmodi subingres-
sum obtinere, attamen nec tale quid voluit,
10 nec animum applicauit, † dum accepit , vt
diximus pecunias, aut de mandato, aut cum
recognitione bonæ fidei debitoris , illasque
subinde illius nomine deposuit simplicitèr ,
11 & sine aliquo pacto † quod erat ad subin-
gressionis effectum omninó necessarium, ex
traditis per *Merlin. de pignorib. lib. 4. tit. 2. qu. 44.
num. 27. ibique Rota decis. 93. num. 11. & seq. in
recent. dec. 259. num. 6. & 10. par. 14.* Vnde mu-
tato facto super quo Domini in præterita
resolutione Doctorum auctoritates appli-
12 carunt, † illas hodie non vrgere existima-
runt recedendo à decisis .
Et ità vtraque parte informante resolu-
tum fuit .

*Decisio 294. supra in alia præcedenti Parte 17.
Recent. in hac eadem causa emanauit .*

REVE-

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sac. Rotæ Decano.

Bononien. hæreditatis de Pepulis.

Lunæ 27. Februarij 1673.

A R G V M E N T V M.

Filios incestuosos parentibus non succedere pluries in hac causa decisum est; cumque incestus euitari prætenderetur, ex eo quod affinitas non fuerit contracta per cognitionem duarum Sororum, tanquam ad solam coniunctionem matrimonialem restricta; ex quocumque damnato coitu, etiam simpliciter fornicario, illam oriri, summa cum laude iuris canonici conclusum est.

S V M M A R I V M.

1 *Mater incestuosa nec tutricis, nec curatricis munere fungi potest.*

2 *Examen factum cum legitimo tutore, vel defensore pupillorum, qui causam defendit non potest de nullitate redargui.*

3 *Testium defectus suppletur ex numero.*

4 *Testis pauper bonæ conditionis, & famæ probat.*

5 *Testis obstetricis depositio in probando illicito coitu, non solum non repellitur, sed maximè admittitur.*

6 *Affinitas oritur ex quocumque concubitu etiam extra matrimonium amplia vt num. seq.*

7 *Incestus commissus ob illicitum concubitum, eo magis attenditur vbi agitur de affinitate in primo gradu.*

8 *Filijs incestuosis denegatur successio ex vtroque iure, eisque sola alimenta reseruantur & n. seqq.*

9 *Incestus est nomen; iuris canonici æquè cognitum, ac dispositum etiam ante iura ciuilia & num. seqq.*

10 *Ius ciuile vbi punit incestum, intelligitur de eo præcedenter à Sacris Canonibus damnato.*

11 *Alimenta etiam filijs incestuosis debentur.*

12 *Leges non dedignantur Sacros Canones amplecti, & è contra.*

13 *Ius canonicum contradicente iure ciuili in terris Ecclesiæ seruari debet.*

14 *Incestuosi filij legibus sunt magis exosi, quam simpliciter spurij.*

15 *Successio Patris ad bona filij incestuosi si à Statuto admittatur, an ideo eidem patri succedat etiam filius sic incestuosus.*

16 *Argumentum à correlatiuis non admittitur in Statuto præcipiente illud literaliter intelligi omnem alium prohibendo intellectum.*

17 *Aegidiana fundamentum est iustitia, & ideò ea cessante, eadem quoque cessare debet.*

D E C I S I O XXXVII.

EXCEPTIS alimentis ex æquitate Canonica debitis Margheritæ, & Antoniæ in reliquis paternam hæreditatem ad eas non pertinere, denuò fuit hodie pro quarta vice resolutum ex eadem ratione incæstus à Comite Alexandro Maria Patre commissi cum Dominica, priusquam ex Diana illius germana Sorore has filias genuisset, vt concorditer probant Testes, quorum tres non solùm testantur de actibus impudicis copulam inferentibus, sed vlterius progrediendo deponunt de visu, ac de auditu ab ipsismet Sororibus, vt liquet ex eorum dictis, quæ cum pluribus, & vrgentibus coniecturis ad idem tendentibus referuntur in Decisione huius Causæ edita 17. Maij 1656. coram Eminentiss. D. meo Card. Cerro approbata * 15. Iunij 1671. & 13. Iunij proximè præteriti coram Me.

Nec contra depositiones, & personas Testium inualuerunt exceptiones alias deductæ, nam ij ritè fuerunt examinati citato
Curatore Margheritæ, & Antoniæ Deputato, quia licèt matrem haberent, tamen
1 hæc, vt incæstuosa, † nec Tutricis, nec Curatricis munere fungi poterat, vt vltrá relatos in præteritis decisionibus, dixit *Rota decis. 920. num. 5. coram Dunoz.* & remouetur quodcumque dubium quia Cardinalis tunc temporis Bononiæ Legatus Motu proprio, & ex officio deputauit Tutorem, & defen-
2 sorem, qui strenuè causam † defendit, propterea de nullitate examen non valet redargui, *Bart. in l. Tutor vers. si autem, ff. de Tut. & Cur. ibique Bald. nu. 1. & in auth. matris, & Auia num. 15. C. quando mul. offic. Tut. fung. poss. Guttier. de Tut. par. 1. cap. 8. num. 10. Corn. cons. 280. nu. 3.* quos refert, & sequitur *decisio coram Eminentiss. Cerro §. Nec subsistit.*

Nec mentitur Taddea Testis, dum deponit Comitem proprijs manibus detulisse ad Hospitale Expositorum filiū natum ex Dominica, & deinde dicit ad eundem locum ab ipsa fuisse delatos filios Dominicæ, quia concordatur, aduertendo plures esse filios, quando enim loquitur de masculo affirmat Comitem asportasse, quando autem dicit de gemellis editis in lucem à Dominica anno 1640. deponit de facto proprio, provt veritatem fatetur Testis famulus, qui licèt in familia Comitis fuerit adscriptus anno 1642. & conceptio gemellarum fuisset per biennium ante, tamen cum Dominica pluries ex Comite prægnans euaserit, & signantèr anno 1644. debet intelligi de ista, vt patet, ex quo ipse Testis, quando loqui-
3 tur de gemellis, testatur de auditu, † & in omnem casum magnus numerus Testium supplet defectum *Ciarlin. controu. 174. num. 35. Rota coram Gregor. decis. 140. nu. 26. & dec. 471. num. 11. & in rec. dec. 214. num. 16. & 17. par. 10.*

Exceptiones personales similitèr non ob-
4 stant, quia † paupertas non minuit fidem Testium, quando sunt bonæ conditionis, & famæ *Farin. de test. quæst. 156. num. 43.* quales, sunt Testes examinati pro parte Comitissæ contra quos exceptiones obiectas prouenientes à crimine, & delictis, aut alias infamantes toties à Scribentibus pro Antonia, & Margherita repetitas constitit Dominis non subsistere; Et inter cæteros non est re-pellen-

pellenda eadem Taddea propter exercitium
5 obstetricis, quia hoc valdè confert ad effectum, de quo agitur, cùm obstetrices ab Amantibus fieri soleant participes huiusmodi secretorum, vt respondit *Io. Andr. in cap transmiss a num. 11. qui fil. sint legit. ibique Ancharan. num. 16. & Hostien. num. 17.*

Cęterum non releuat prætensa ignorantia Dominicæ in ordine ad antecedentem Copulam Sororis, quia præter quod fuit in facto, cum per illam absque matrimonio dicatur data opera rei illicitæ non suffragatur, vt ponderat vltima Decisio §. *neque ad excluden.* nec habet fundamentum, quod affinitas contrahatur solùm per carnalem
6 cognitionem mediante matrimonio, † quia etiam ex fornicario, & illicito concubitu nascitur affinitas, siuè respiciatur dispositio iuris Canonici, iuxta *Text. in cap. Discretionem de eo, qui cogn. consang. vxoris suę cum alijs cumulatis per Couar. in epitom. Sponsal. par. 2. cap. 6. §. 7.* siue Sacri Concilij Trident. *sess. 24. de reform. matr. cap. 4.* siue demum iuris Ciuilis, iuxta *Text. in l. Et nihil ff. de rit. nupt.* & præter adductos in alijs Decisionibus firmat *Cabal. resol. crim. 200. num. 45.* Maximè quando, vt in proposito agitur de Copula sequuta inter coniunctos in primo gradu affi-
7 nitatis, † nempè cum Sorore mulieris antea cognitæ, vt probat *Text. in l. si quis viduam, ff. de quæst. Cabal. vbi supra num. 48. Couar. vbi prox. §. 8. nu. 3. & seq. Farinac. de delict. Carnal. quæst. 149. nu. 100. Berlic. conclus. legal. par. 4. concl. 35. num. 27. & 31.* vbi loquitur de cognitione duarum sororum *Menoch. de arbitr. Iudic. cas. 102. num. 23.*

Hinc tollitur motiuum denuò excitatū, ac pleniùs in hac propositione repetitum, quod scilicet *leges, qui contra, & si quis cum*
8 *duabus Auth. seqq. C. de incest. nupt.* † his filiis successionem denegantes habeant locum dumtaxat in incæstu de iure Ciuili ex iustis scilicet nuptijs contracto, non autem ex coitu fornicario, qui à iure Canonico solùm quoad impedimētum matrimonij fuerit cognitus.

Etenim animaduerterunt DD. vtrumque assumptum nequaquam subsistere, non pri-
9 mum quia incæstus † est nomen iuris Canonici ab eo primitus introductum nō solum ante ipsum Iustinianum, verum etiam ante Constantinum Magnum, imò ante Valentem Theodosium, & Archadium dd. legum Conditores, hos enim omnes præcesserunt tres Pontifices, qui hunc incæstum ex illicitis nuptiis firmauerant, nimirùm Calixtus Fabianus, & Iulius, quemadmodum Chronologicè *ex Cuiac. Brisson. & Ant. Contr.* aduertit doctissimus *Couarruuias vbi supra cap. 6. §. 8. sub num. 18.* vbi meritò reprehendit contradicentem *Alciat. in cap. cum contingat sub nu. 53. de iur. iuran.* prout etiam faciunt *Trentacinq. var. resol. lib. 3. tit. de matr. resol. 4. nu. 8. & August. Barbos. in dicta l. Qui contra sub num. 2.* Si ergò incæstus est nomen iuris Canonici, & verè ab eo primitùs cognitum, eo ipso,
10 quod † ius Ciuile punit incæstum, intelligi debet de eo, quod ab ipsismet Sac. Canonibus tale denominatur, ac tunc temporis vigebat, ita in puncto reiecto *Anchar. cons. 191.* docuit *Card. in cap. Etsi necesse sub num. fin. vers. Quaero extra de donat. inter vir. & vxor.* ibique *Panormit sub num. 10. & 11. & Iacobin. de S. Georgio sub num. final. Signorol. cons. 25. per tot. Decius cons. 158 pariter per tot.* vbi alibi se refert in pluribus locis *Anton. Faber. in C. lib. 5. tit. 3. diff. 6. per tot. fol. 520. Menoch. de arbitr. lib. 2 cas. 502. num. 66. & seq. vsque ad 78. Cabal.* qui innumeros cumulat, ac contrarijs respondet *d. resol. 200. num. 4. & seq.* & firmat *Couar. Trentacinq. & Barbos.* vbi supra allegati.

Non etiam dixerunt subsistere secundum assumptum, quod nempè ius Canonicum consideret incæstum tantummodò, quoad effectum matrimonij, cum imò demptis alimentis, quæ hoc ius benigniùs indulsit,
11 in cæteris † eosdem filios repellat, vt sunt Textus aperti *in dicto cap. cum haberet de eo, qui duxit, quam priùs polluit per adulterium in cap. referente, qui filij sint legitimi, & in §. porrò de clandest. desponf.* & aduertit in puncto *Decian. respons. 58. num. 10. & per tot. lib. 3.* & ita vtroque iure tam Canonico, quam Ciuili constat huiusmodi filios à successione repelli, vno, vel altero se ad inuicem amplec-
12 ctente, † cum leges non dedignentur Sacros Canones amplecti, & è contra *§. penul. Aut. vt Clerici apud proprios Episcopos cap. Clerici 8. de iudic. Fælin. in cap. Ecclesiæ S. Mariæ de Const. sub num. 43. cum pluribus seqq.* licet alte-
13 ro positiuè contradicente † adhuc in terris Ecclesiæ ius ipsum Canonicum foret seruandum *Misinger. obs. 41. nu 2 cent. 1. Ridolph. in prax. par. 1. cap. 3. nu. 65. Rota in rec. dec. 266. num. 8. par. 6. & dec. 30. n. 33. & seq. par. 7.*

Minùs suffragatur statutum Bononiæ *de Success. ab intest ascend. & collat. § Volentes,* quia loquitur de filiis spurijs, non autem de incæstuosis, inter quos non currit pari-
14 tas, cum † isti longè magis sint legibus exosi, quam sint simpliciter spurij *Abb. consil. 50. num. 2. lib. 2. Alex. cons. 57. eod. num. lib. 4. & cons. 174. num. 7. lib. 5.* nil vrgente, quod si statutum admittat Parentes ad successionē filiorum incestuosorū ita è conuerso admitti debeant filij ad succeden. parentibus, quia
15 statuentes † huiusmodi argumenta fecarunt *in rubr. conclus stat. sub §. Et quod ipsa lib. 6.* præcisè cauendo eorum dispositiones intelligi
16 in casibus dumtaxat literalitèr † expressis, arcendo omnem tacitum, & subauditum intellectum, in quo casu à correlatiuis argui non posse, docuit *Euerard. in topic. loc. 78. num. 11.* & statuit *Rota Bononien. inter stat. decis. 141. num. 28. cum quatuor seqq. ibique adden.* & tradit Decisio huius Causæ *edita 15. Iunij 1671. §. fin.*

Subsistente igitur ex deductis iniustitiæ sententiæ non potest habere locum Ægidiana, cuius primum fundamentum est iusti-
17 tia, vt fuit † firmatum in præteritis Decisionibus, quas hodie DD. iterùm approbarunt.

barunt *in hac quarta propositione*. Vtraque parte informante &c.

Plures Decisiones in hac causa emanarunt, quæ omnes adnotatæ sunt supra in calce dec.145. præcedentis Par.17. in qua habetur etiam altera eiusdem causæ decis. ibi in ordine 356.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Maceraten. seù Firmana Census.

Lunæ 27. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Creditor duorum censuum retinuerat bona debitoris pro fructibus vnius tantùm, cumque illos vltrà debitum exactos in extinctionem sortis imputari prætenderetur, cedere potius in satisfactionem fructuum alterius census deciditur, tum quia finita causa possidendi pro vno credito, datur retentio pro alio, item etiam quia prius cadit in vsuris quidquid à debitore persolutum est.

SVMMARIVM.

1 *Calculus informiter exaratus nullam facit probationem.*

2 *Notula iurata super perceptione fructuum à creditore data standum est, donec contrarium probetur.*

3 *Fructus census à possessore percepti vltra illorum creditum non extinguunt sortem, & vide num. seqq.*

4 *Census duos si quis habeat, & pro vno fructus certorum bonorum percipiat, si plus debito recipit, illud plus non cadit in extinctionem sortis.*

Sed in solutionem fructuum alterius census, ibidem.

5 *Solutio cadit primo loco in vsuris.*

6 *Possessor finita causa possidendi pro fructibus vnius census, habet retentionem pro fructibus alterius census.*

7 *Manutentio in quasi possessione soluendi ex geminatis solutionibus conceditur.*

8 *Solutiones factæ cedentibus, suffragantur etiam cessionarijs.*

Manutentio cessionario conceditur etiam ex solutione facta cedenti, n.7. 8. & seqq.

9 *Cessio in iuribus incorporalibus idem operatur, ac traditio in rebus corporalibus.*

DECISIO XXXVIII.

EX duobus censibus scutorum mille pro quolibet, quos in emptione Prædij Gentiles in se accollauerat, Reuerendi Patres Bernabitæ creditores cesserunt Conseruatorio Orphanorum Ciuitatis Maceratæ, vnus contra eosdem Orphanos agentes

pro fructibus declaratus fuit per sententiã A.C. extinctus, vnde in gradu appellationis dicti Patres Bernabitæ necessarij defensores cessionatiorum obtinuerunt subscribi dubium, An census vigeat etiam ad effectum manutentionis; Quod hodie propositum, fuit affirmatiuè resolutum.

Nam extinctio census non probatur, ex eo, quod iidem Patres ante cessionem possederint Prædium, & inde perceperint fructus, quia cum prætendatur illos ascendere ad scuta mille, & nulla detur iustificatio, nisi ex quodã calculo informitèr exarato,
1 dici non † potest, quod constet de receptione tantæ quantitatis, maximè cum minor summa appareat exacta ex notula iurata da-
2 ta pro illorum parte, † cui standum est donec contrarium plenè probetur *Rot.dec.161. num.29.par.6.recent.& decis.225.num.15.coram Eminentiss. Otthobono, & in Fanen. Census 15. Maij 1662. §. nec ad donendum coram Reuerendiss. D. Beuilaqua Almæ Vrbis Gubernatore, in rec.dec.451.num.8.par.13.*

Quinimò etiam si in facto subsisteret, quod Patres summam scutorum mille exegissent, adhuc in iure non releuaret ad effe-
3 ctum extinguendi sortem, † quia cum census essent duo, & esset decursa magna quantitas fructuum vtriusque, quatenus summa
4 exacta excederet fructus vnius † non inde in extenuationem sortis cadere debuisset, sed in solutionem fructuum alterius esset computanda, iuxtà *Textum in leg. prima §.si*
5 *neuter C.de solutionibus*, † ibi: *prius in vsuris id quod soluitur*, quod procedere censuit Rota, etiamsi Patres possessionem Prædij obtinuissent pro fructibus vnius tantum, quia finita causa possidendi per solutionem
6 istius, † competit retentio pro satisfactione fructuum alterius, *Negusantius in tractatu de pignoribus par.2.memb.4. num.129. Pacificus de Saluiano interdicto inspectione 4. cap.1.num.222. Rota apud eundem decis 4. num.3. & decis.130. num.6. apud Zacchiam de oblig. camerali.*

Cùm igitur appareat censum non fuisse extinctum, manutentio in quasi possessione
7 exigendi fructus denegari non potest, † dum adsunt geminatæ solutiones factæ Patribus à Gentile, quæ suffragantur non solùm
8 ipsis cedentibus, † verum etiam Orphanis eorum cessionarijs, cum in incorporalibus
9 idem operetur cessio, † quam traditio in corporalibus, vt dixit *Rota decis.149. num.2. & dec.250.nu.1.& dec.324.num.9. coram Merlino.*

Et ità Patribus tantùm informantibus Gentile tamen pluries intimato decisum fuit.

R. P. D. RONDININO.

Romana Dotis.

Luna 27. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Sine Patris consensu nupserat filia vigesimum & quintum ætatis annum attingens, sed viro digno; atque ideò condemnatur Pater, eiusque hæreditas ad ei dotem præstandam, maximè in bonis prouenientibus ab Auo, qui eandem dotem illi in testamento legauerat, & pro qua filia in eisdem bonis creditoribus sui patris præferendam esse deciditur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ob non prosequutam intra annum appellationem transit in iudicatum.*
2 *Biennium ad prosequendum causam appellationis, in Curia etiam sine causa conceditur, & num seq.*
3 *Appellationis in causa, vt concedatur in Curia biennium, de diligentijs in primo anno constare debet.*
4 *Biennium datur in Curia non solùm ad prosequendam causam appellationis, sed etiam ad finiendam.*
5 *Sententia ne ob lapsum temporis in iudicatum transierit, de prorogatione fatalium, vel Iudicis negligentia, cum successiuis protestationibus constare debet.*
6 *Pater potest cogi ad tradendum dotem suæ filiæ.*
7 *Consensus patris quatenùs requiratur in matrimonio sui filij, & num. seqq.*
8 *Ingratitudinis nota non inuritur filijs contrahentibus matrimonium sine consensu Patris.*
9 *Matrimonium si contraxerit filius sine consensu patris non incurrit notam ingratitudinis, nisi nubat indigno.*
10 *Pater non eximitur ab onere dotandi filiam, etiam aliunde habentem.*
11 *Dos vt congrua dicatur, attenditur consuetudo dotandi, quæ sit in familia, & numerus filiorum.*
12 *Dos congrua vnius filiæ est totum patrimonium patris.*
13 *Filia in dote sibi ab Auo relicta in bonis patris præfertur creditoribus eiusdem patris.*
14 *Dos ex bonis fideicommissi auiti non detrahitur, nisi in subsidium, etiam stante præcepto dotandi, intellige vt num. seq.*
15 *Bona libera vbi sunt debitis inuoluta habentur, ac si non extarent ad effectum detrahendi dotem ex bonis fideicommissi.*

DECISIO XXXIX.

OB Patris incuriam vnicæ filiæ nuptias protrahẽtem D. Maria Theresia quintum, ac vigesimum ætatis annum attingens nupsit consentiente Matre D. Mutio Marerio congrua dote in paternis bonis reseruata, quam instaurata mox lite pro illius consecutione in ducatis 4500. de carolenis deberi anno 1658. A.C. pronunciauit, Sum. Coniugum de Marerijs *num. 1. 2. & 3.*

Causa autem ad prouocationem Tranquilli Venturelli Patris Eminentiss. Cerro commissa, ac vsque in præsentem diem derelicta mortuo iam prædicto Tranquillo, ac iacenti hæreditati Curatore deputato à coniugibus de Marerijs, hodie coram Me in locum Eminentiss. Cerri suffecto reassumpta fuit, dubioque proposito, an constet de re iudicata, vel potiùs de causis restitutionis in integrum affirmatiuè, quoad primam illius partẽ, negatiuè autem quoad secundam Domini responderunt.

Ratio resolutionis primæ partis desumebatur ex litera *Textus in l. si contra maiorem 8. ibique Gloss. verb. præfinitis C. de appell. in auth. ei qui C. de tempor. appell. & in cap. cum sit Romana 5. & in cap. constitutus 45. de appell.* de-
1 cernentis sententiam ob non prosequutam
intra annum appellationem in iudicatum
transire, cùm nonnisi post quadriennium
acta à dicto Tranquillo transportata doceatur, ideòque neque biennium, quod ex ista causa ad appellationem prosequendam
2 iura decernunt, † & ex antiquissimo stylo
sine aliqua causa ob magnam litigiorum
copiam ex omnibus Mundi partibus confluentem Romana Curia concedit appel-
3 lanti, † hoc casu permitti posset cùm in primo anno nulla diligentia exhibeatur, quæ pro consequendo altero anno omninò requiritur, iuxta antiquam Curiæ praxim, de qua testantur *Specul. lib. 2. tit. de appell. §. nunc breuitèr transcurrendum num. 5. vers. hoc etiam scias Castren. cons. 135. in secunda column. vers. neque obstat, notat in Specul. par. 2. Vestr. in Praxi lib. 3. cap. 5. nu. 3. Scacc. de appell. quæst. 15. nu. 151. Rota coram Arguell. decis. 105. num. 11. & 12. & in Romana Pecuniaria 12. Iunij 1671. §. Ratio Resolutionis, & §§. seqq. coram Me,* neque etiamsi cõcedi debuisset appellanti, idcirco opitulari tempus hoc posset, cùm non detur ad prosequendum tantùm, sed ad finiendam appellationis causam, ideòque non docto de prorogatione fatalium, vel de Iudicis negligentia, ac iteratis protestationibus
4 appellantis † sententia adhuc ob lapsum
tanti temporis in iudicatum transiuisset, iuxtà *Text. in d. Auth. ei qui, & in l. fin. C. de tempor. appell. & in d. cap. cum sit Romana, & cap. constitutus de appell. Dec. cons. 436. num. 1. & 20. Rot. in rec. par. 6. decis. 332. num. 1. cum seqq. & coram Eminentiss. Ottbob. dec. 44. num. 4. alijsque relatis in Romana Pecuniaria 22. Iunij 1672. §. Adhuc tamen, & §. seq. coram Me.*

Ratio autem resolutionis alterius partis dubij desumpta fuit ex litera *Textus in l. quod si minor 25. §. 1. & in l. non omnia 45. ff. de minor. in l. nam postea 9. §. si minor ff. de iur. iur.*
5 † restitutionem in integrum denegantis vbicumque non docetur de læsione ex nullitate, vel iniustitia sententiæ insurgente *DD. in cap. 1. de restit. in integr. Odd. eodem tract. par. 1. quæst. 4*

art.1.

art.1.num.2.& seqq. Rota in nouis dec.1. illo eod.
tit. coram Canaler.dec.194.nu.2. in dicta Romana
Pecuniaris 12. *Iunij* 1671. *§.fin. &* 11. *Ianua-*
rij 1672. *§.restitutio autem coram Me*, & passim
in alijs.

Validitas sententię supponebatur ex actis,
iustitia autem insurgebat ex dispositione
Textus in l.qui liberos 19. *ff. de ritu nuptiar. &*
6 *in l. fin. §. vtramque C. de dotis promiss.* † qua
cauetur patrem cogi posse ad tradendam
dotem filiæ, & licet olim etiam apud iuris
Canonici interpretes fuerit dubitatum, an
consensus parentum fuisset necessarius in
7 contrahendo matrimonio, † adeòvt vitium
ingratitudinis effugi non posset propter ea,
quæ rescripsere *Euaristus Episcopis Affricæ, &*
Nicolaus respõdens ad Consulta Bulgarorum apud
Gratian.in Can.aliter, & Can.nostrates 30. qu.5.
Attamen verior, & magis recepta senten-
tia fuit hunc requiri solum de honestate,
non autem ex necessitate, prout docuit
Magist sent.lib.4.distinct.28.§.Præmissa. Neque
ex matrimonio contracto inuito Parente
8 vllam filiis inuri notam ingratitudinis,† qua
aut legitima successione, vel congrua dote
priuari possint, vt ex *Gloss. communitèr rece-*
pta in cap. de raptoribus 36. quæst.2. quam ibi
approbat *Archid.num.4. Panorm.in cap.1.nu.6.*
de desponsat.impub. & hodie post *Concil. Trid.*
9 *sess.24.de reform.cap.1.* nefas est dubitare, † vt
distinguendo casum hunc, in quo mulier
viro digno nupsit à casu, in quo turpi, aut
inhonestæ personæ nuberet, *Fontanell.de pact.*
nuptial.claus.4. Gloss.2.num.1. cum seqq. Couarr.
in Epitom.decret.par.2.cap.3.§.8.num.7.& seqq.
Sanchez de matrim.lib.4 disp. 26.num.4.& seqq.
Guttier. pract. quæst. lib.2.quæst.1. num.2. & in
tract.de matrim.cap.80.num.12.& 13. Menoch.
lib.4.præsumpt.189.num.60.cum alijs per Barbos.
ad Conc.Trid.d.sess.24.de reform.cap.3. Bart.dec.
Bonon.29.nu.6.& seqq.Cappel.Tholosan.dec.290.
Mastrill.d.decis.163. à num.10. ad finem, & de
Senatu Cataloniæ testatur *Cancer.variar.resol.*
par.3.cap.11.num.7. & perpetuo dixit *Rota co-*
ram Buratt. decis.498. coram Merlin. decis.457.
& in Rom. Dotis 18. Iunij 1663. 2. May 1664.
& prima Iunij 1665. coram Verospio, & 12. Fe-
bruarij 1666. coram Illustriss. Otalora Præside
Granaten.

Nulla habita distinctione, quod filia in
Aui materni bonis dotem consequi posset,
10 d. Summ. *num.2.* † quia non inde eximitur
Pater ab onere dotandi filiam, etiam aliun-
de habentem, iuxtà celebre Iustiniani re-
scriptum in *d.l.fin. C.de dot.promiss.* quod in
hoc casu, in quo iustæ nuptiæ intercedunt
æquè procedere, tradunt *Facchin. controu.*
iur.lib.3.cap.45.vers.& ideò Merlin. de legitim.
lib.3.tit.1.quæst.22.num.2.iuncto num.10. Boss.de
matrim.cap.11.num.192.& de dote cap.4. nu.123.
Bonaccin.de contract. disput.3. quæst.11. punct.2.
num.14.& 15. & reprobata opinione *Couar.*
Guttier. Sanchez, & Fontanell. recedendo à
prioribus decisionibus dixit *Rota in dicta Ro-*
mana Dotis prima Iunij 1665. §. in cuius coram
Verospio, & 12. Februarij 1666. §. secundum
quoque coram Illustriss. Otalora Præside Gra-
naten.

Consideratis autem asse hæreditario Trã-
quilli Patris scut. 20. mil. ei à Venturello
Patre assignata excedente, dicto Sum. *à n.6.*
ad finem, vtriusque familiæ consuetudine,
cùm mater D. Mutij Marcelli habuerit in
dotem scuta 25. mil. Anna verò vxor dicti
Tranquilli, ac Mater dictæ Mariæ Theresiæ
in dotem habuerit scut. 10. mil. d. Summ.
num.4. & 5. ac denique numero filiorum,
cùm nonnisi hanc vnicam filiam Tranquil-
lus Pater haberet, visum est Dominis incõ-
11 gruam non esse dotem scut. 4500. † quem-
admodum ijs attentis determinat *Text. in l.*
quæro 60. vbi Scribentes omnes *ff.de iure dot.*
& comprobant *Alex.cons.7.num.7. vol.2.* vbi
12 quod alijs non existentibus filijs † totum
patrimonium patris est congrua dos filiæ, &
sequuntur *Menoch.cons.247. sub num.46. Rota*
coram Reuerendiss. Royas dec.193.num.4.& 5. co-
ram Merlin.d.decis.457.num.18. & 19. & in d.
Romana Dotis coram Verospio. & coram Illu-
striss. Otalora Præside Granaten. vbi de vnica
filia paritèr agebatur.

Neque curandum videtur de creditori-
bus Tranquilli Patris, quia cùm dos assi-
gnata fuerit ab A.C. super corporibus pro-
uenientibus ex d.assignatione à Venturello
patre facta cum expresso onere in testamen-
to adiecto dotandi fœminas descendentes,
13 d. Summ. *num.6. & 7.* † consequens pro-
inde est, vt D. Maria Theresia in his bonis
ab Auo paterno prouenientibus veluti le-
gataria, ac testamento creditrix præferatur
creditoribus patris hæredis, iuxtà *Text.*
in l.prima §.Item sciendum ff. de separat. bonor.
& in his terminis probant *Afflict. decis.162.*
in fine, Surd.decis.310.num.4. Rota coram Cana-
ler.decis.41.& decis.51.num.1.& seqq. in recent.
par.6.decis.269. & reprobatis omnibus con-
trarijs post repertorium *Farin.de vltim.volun.*
dec.107.& in rec.par.7.dec.17. ac in Romana do-
tis, seù locorum Montium 22. Martij 1666 sub §.
nec obstare coram Eminentiss. Carpineo Prodata-
rio, & in Montis Falisci dotis 27. Ianuarij 1672.
coram Reuerendiss. D. meo Albergato Decano.

Et hoc quamuis ipsius Tranquilli Patris
bona supersint, quia conclusio illa, quod
ex bonis fideicommissarijs auitis dotes de-
14 trahendæ nõ sint nisi in subsidium,† etiamsi
præceptum dotandi fœminas adsit, quasi in
casum necessarium legis accipiendum, vt
iuxtà terminos *Textus in l.mulier 22. §. cum*
proponeretur, ff. ad trebell. & in auth. res quæ C.
comm.de legat. non procedit quotiescumque
bona libera, vt in casu sunt pluribus debitis
15 inuoluta, multisque litibus subiecta,† quia
tunc habentur, ac si non extarent, cum ex
eis alimenta vxori debita desumi, ac alijs
oneribus matrimonij, quæ moram ac dila-
tionem litium non patiuntur, occurri non
possit *Castren.cons.219 ad fin.par.1. cum alijs per*
Rot.Ianuen.dec.136.num.8.& 9. Rot.coram Man-
tic.decis.152. à num.5. coram Merlin. decis.683.
num.2. & 6. & coram Peutinger. decis.115.n.5.

& 6. coram Reuerendissimo Roxas decis. 153. sub num. 11. & seqq. & coram Eminentiss. Ottobono decis. 43. num. 12.

Et ità altera tantùm.

R. P. D. RONDININO.

Leodien. Beneficij.

Lunæ 27. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Literis suæ prouisionis iustificatis conceditur immissio prouiso Apostolico, non secus, ac hæredi scripto in vim legis finalis; Iustificatio autem desumpta est ex irregularitate alterius prouisi ob promotionem ad sacros Ordines, & illorum exercitium ante legitimam ætatem, ac etiam, ex eo, quod ante clericatum beneficium Ecclesiasticum fuerat obtentum.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ apparet ex actis iuxtà vulgatam decisionem Caputaquensis.*
2 *Iustitia sententiæ deducitur ex decisionibus in causa factis.*
3 *Clericus efficitur irregularis, si ante legitimam ætatem fuerit promotus ad sacros Ordines, & ad illorum exercitium deuenerit.*
4 *Beneficium ecclesiasticum assequi nequit laicus non insignitus caractere clericali.*
5 *Prouisus de beneficio iustificatis literis suæ prouisionis, in possessionem immittitur, non secus ac hæres scriptus vigore* l. finalis.
6 *Permutatio beneficij litigiosi remanet nulla.* *Lis dolosè agitata super beneficio, nullum ius tribuit litiganti, etiamsi ad ipsius fauorem pronunctetur sententia, num. 6.*
7 *Ius sibi non competens nemò potest transferre in alium.*
8 *Permutatio omnis catenùs intelligitur quatenus in beneficio permutato ius habeatur.*
9 *Regula Cancellariæ* 40. *traditur, & declaratur.*
10 *Permutantium neutri ius acquiritur, nisi quilibet ipsorum ius habeat in beneficio.*

DECISIO XL.

POSTQVAM Gherardus controuersum Beneficium resignasset Natali, inter quem, & Gregorium Prouisum lis agebatur, obtenta quadam sententia super nullitate resignationis, illud cum Ioanne permutauit, inter quem, ac prædictum Gregorium reassumpta lite, huiusmodi beneficium eidem Gregorio adiudicandum esse Rota pronunciauit præuia decisione 30. Maij 1672. coram R.P.D. meo Priolo.

Causa autem appellationis mihi commissa, postquàm sine præiudicio suorum iurium Gregorius sequestrum obtinuit præuia decisione 16. Nouembris præteriti coram Me emanata, renouata hodie principali disputatione, eiusdem fauore sententiam confirmandam esse Domini responderunt.

1 Sicut enim validitas † apparet ex actis, iuxtà vulgatam *decisionem Caputaq. 260. par. 2.*
2 ità & iustitia † deducitur ex *d. decis. 30. Maij 1672. coram R.P.D. meo Priolo*, in qua ostensum fuit, literas Apostolicas suæ prouisionis Gregorium iustificasse tàm in ea parte, in qua narrauit Gherardum Resignantem ante statutam ætatem ad sacros Ordines promotum fuisse, ac ad illorum exercitium de-
3 uenisse, † quo posito irregularis effectus fuit ac Ecclesiastici Beneficij incapax, iuxta *Tex. in cap. vel non est compos cum ibi notat. de tempor. ordin. & in Conc. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 12. in Constit. 7. Pij II. & in regula 24. Cancellariæ*, quàm in altera parte, in qua expressit, Natalem Resignatarium tempore suæ prouisionis clericali caractere insignitũ
4 non fuisse, † sine quo laicus Beneficium ecclesiasticum assequi nequit, iuxta literam *Textus in cap. cum adeò 7. de rescript. in cap. 2. de institut. & in cap. ex literis 6. de transaction.* ideòque consequens est, vt beneficium præfato Gregorio adiudicetur, in eiusque pos-
5 sessionem immittatur, † non secus ac hæres scriptus in bonorum possessionem immittitur vigore *l. final. C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* prout probat Textus expressus *in cap. Pastoralis 5.* vbi Canonistæ communitèr notant *de caus. possess. & propriet. Speculat. par. 2. illo eod. tit. in rubr. num. 2. & seq. Faber. in §. sequens num. 2. Instit. de interdict. Menoch. de adipiscen. remed. 6. num. 34. & seq.* & optime distinxit *Bald. in l. 2. num. 65. & 66. C. de seruitut. & aqua*, fuitque antiqua Rotæ sententia coram *Mohedano decis. 13. vt lite pendente*, in qua hucusque permãsit in decisionibus relatis *in Conchen. Benefici 2. Decembris 1671. §. & Domini coram Me.*

Non attenta sentẽtia lata fauore Gherardi super nullitate resignationis, & subsequuta ipsius beneficij permutatione, quia præter alias responsiones deductas in dicta *decisione R.P.D. mei Prioli à §. Neque obstat vsque ad finem*, placuit illa, quod cùm lis hæc non sine dolo acta fuerit à Gherardo optimè conscio litis pendẽtis inter ipsum Gre-
6 gorium, & Natalem Resignatarium † à nullitatis vitio excusari non potest, ex ratione *Text. in cap. 3. vbi Scribentes de collusione detegenda, & in cap. 2. de renunciat. in 6. cum alijs per Rebuff. cons. 22. & in praxi beneficiali tit. de subrogat. num. 33. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 7. cap. 29. quæst. 5. Paris. de resignat. lib. 13. quæst. 4. num. 5. & 9. Lancellot. de attentat. par. 1. cap. 3. numer. 19. & 20. Garzias de benefic. par. 11. cap. 4. num. 20.* & dixit Rota in nouis *dec. 3. alids 56. vt lite penden. coram Arguell. decis. 8. nu. 8. & 9. & in Calaguritana Archidiaconatus de Barbarigo 16. Ianuarij 1671. in princ. coram R. P. D. meo Priolo*, neq; potuit Gherardus in Ioan-
7 nem transferre mediante † permutatione beneficium, quod sibi non debebatur, cùm
8 omnis permutatio † intelligatur, quatenùs in

in Beneficio permutato Ius hab atur, ad *text. in cap. vnico, vbi Canonista de rer. permut.*
9 *in 6.* cui conformis est *regula* † 40. *Cancellariæ*
10 disponens neutri permutantium Ius † acquiri, nisi quilibet ipsorum Ius habuerit in beneficio, *Baldus in cap. dudum 54. sub nu. 2. de elect. Mantica de tacit. lib. 25. tit. 4. num. 2.* alijsque relatis *Garz. de benef. par. 11. cap. 4. num. 8. 16. & 19. Rota coram Merlino. decis. 176. num. 4. & in d. Calaguritana Archidiaconatus de Barbarigo 10. Maij 1669. §. pro reintegratione cor. Eminentissimo Cerro, & 16. Ianuarij 1671. in princip. coram R. P. D. meo Priolo.*

Et ita altera Parte audita, altera sæpius vocata Domini responderunt.

R. P. D. CALATAIV.

Bononien. Prædij.

Lunæ 27. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Vigore fideicommissi fuerant auocata bona ab emptore, cui proinde euictio promissa debetur, non solùm ad pretium, sed etiam ad damna, & interesso, non obstante omissa per eum denunciatione litis regularitèr venditori facienda, quia hæc stante iustitia sententiarum, & omnimoda facta defensione, non fuit necessaria.

SVMMARIVM.

1 *Euictio emptori promissa debetur si ille fuerit de dominio, & possessione spoliatus.*
2 *Euictionis actio datur non tantum ad pretium, sed etiam ad damna, & interesse.*
3 *Damna & interesse specialiter in casum euictionis promissa, eo magis præstari debent.*
4 *Litis denunciatio non requiritur vt quis possit de euictione agere vbi omnis interuenit diligentia defensionis, & constat de iustitia sententiarum.*
5 *Breue Pontificis super distractione bonorum fideicommissi non suffragatur si Papæ non fuit narratum omissio inuentarij, & alienationes factæ.*
6 *Subreptitium dicitur Breue Pontificis si Papæ non fuerit narratum quod ipsum a concessione retraxissent.*
7 *Gratia subreptitia remanet nulla. & sup. num. 5.*
8 *Præscriptio contra fideicommissarium non curris nisi a die scientiæ purificati fideicommissi.*
9 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*
10 *Consensus ex lapsu plurium annorum & propriè septuaginta, interuenisse præsumitur.*
11 *Forma, seu modus non attenduntur vbi apparet effectum integraliter fuisse sequutum.*

DECISIO XLI.

AD Prædium in Cõmuni Minerbij nuncupati *le Santoline*, quod Comes Rodulphus de Insulanis de anno 1599. vendiderat Alexandro, & Io. Petro de Bondijs cum obligatione in solidum plurium fideiussorũ pro illius defensione, & euictione; Comes Ricciardus, & fratres de Insulanis vti vocati ob antiquum fideicommissum Io: Francisci Insulani præuijs duabus sententijs conformibus immissionem obtinuerunt; Quapropter Alexander iunior, & fratres de Bondijs vti hæredes dictorum emptorum, condemnari obtinuerunt in partibus Vincentium San Georgium fil. & hær. alterius ex fideiussoribus ad restituendum pretium, & ad damna, & interesse, ad quod Vincentium teneri etiam DD. hodiè responderunt.

Dum enim per dictas sententias executioni demandatas mediante actuali immissione concessa dicto Co. Ricciardo, & fratribus, emptores, seù eorum hæredes fuerint priua-
1 ti dominio, & possessione prædij, † proculdubio dicitur factus locus promissæ euictioni, *l. Emptorem §. idem Neratius l. datio in principio, ff. de act. empt. l. si seruus venditus §. 1. ff. de euict. Rota coram Gregor. decis. 25. num. 2. decis. 162. n. 1. par. 8. rec. & decis. 315. num. 7. coram Bich.* & pro
2 ea datur actio non solùm ad pretium, † sed ad damna, & interesse, *l. euicta re la 2. ff. de euict. l. Titius ff. de act. empt. l. cum successores C. de euict. Mangil. de euict. quæst. 179. nu. 1. & q. 181. num. 1. & coram Bich. decis. 315. num. 5.* eoque
3 certius, dum damna, & interesse † specialitèr in proposito promissa fuerunt, *Bursatt. cons. 184. num. 29. lib. 2. Osasch. decis. Pedemont. 129. num. 10. Ciriac. contr. 320. num. 9. Rota cor. Reuerendiss. Rotas decis. 188. num. 3. & decis. 330. nu. 8. par. 10. rec.*

Non obstat, quod lis mota per Comitem Ricciardum, & fratres intimata non fuerit Vincentio, nisi post executionem sententiarum, quia cùm ex actis constet prædictos emptores in duabus instãtijs fecisse omnem
4 possibilem defensionem, † imò ex his appareat de iustitia dictarum sententiarum non erat necessaria litis denunciatio, *Mangil. de euict. quest. 4. num. 70. Crauett. cons. 83. num. 5. & cons. 298. num. 14. Cirocch. discept. 46. num. 99. Rota decis. 390. num. 2. par. 5. rec. & coram Dunozetto Iun. decis. 949. num. 6. & coram Bichio d. decis. 315. num. 15.*

Neque pro defensione Prædij suffragari potest sententia vigore Breuis Apostolici emanata de anno 1597. super detractionibus ex d. fideicommisso competentibus Comiti Rodulpho venditori; quia etiam d. sententia vsi fuerunt emptores ad impediendam immissionem, Summ. addit. *num. 1.* sed non fuit à Iudicibus habita in consideratione, & meritò quia Breue detegitur euidentèr subreptitium, dum Pontifici non fuit narratũ, quod Co. Rodulphus nullum confecerat inuentarium, & plura bona fideicõmissi alie-
5 nauerat, d. Summ. *num. 2.* † & sic de quibuscumque detractionibus remanserat satisfactus, *Rota coram Dunozet. Iun. decis. 558. nu. 33. decis. 645. num. 4. & 800. num. 3. & in rec. decis. 399. num. 28. par. 5. decis. 88. num. 23. decis. 126. num. 32. par. 7. & decis. 31. num. 20. par. 11.* Si enim

enim Papa de prædictis scientiam habuisset, probabilitèr non fecisset tale præiudicium fideicommisso vocatis, nec gratiam concessisset, † & proindè non potest euitari subreptiò, *Io. Andr. in cap. 2. nu. 2. de fil. Presbyt. in 6. Mantic. decis. 214. num. 2. & in rec. decis. 670. num. 4. par. 4. Emin. Otthob. decis. 115. num. 3. & decis. 239. num. 5.* proptèr quam † subreptionem talis gratia remansit ipso iure nulla, *cap. fin. de fil. presbyt. Caputaq. decis. 7. num. 2. & decis. 135. num. 4. par. 1. decis. 49. par. 2. num. 2 & decis. 225. num. 1. par. 3. Add. ad Bur att. decis. 74. num. 6.*

6 (margin) 7 (margin)

Minus ad retardandam immissionem erat allegabilis lapsus 60. annorum à die factæ venditionis, quia cum versemur in fideicõmisso perpetuo non potuit currere, imó nec incipere aliqua præscriptio contra Co: Ricciardum, & fratres, † nisi à die notitiæ purificati fideicommissi ad eius fauorem, à qua tempus habile ad præscribendum non effluxerat, *Natt. cons. 437. num. 5. Cephal. cons. 464. num. 13. Peregr. de fideicom. art. 41. num. 16. & seq. Rota decis. 28. num. 38. par. 8. rec. & in Romana Domus 27. Iunij 1670. coram Reuerendissimo Domino meo Decano.*

8 (margin)

Obiectum denique non seruatæ formæ præscriptæ in instrumento venditionis, quod scilicet residuum pretij deberet erogari cũ consensu omnium fideiussorum in extinctionem census illorum de Clauarijs, nullã pariter habet subsistentiam, quia de extinctione constat ex publico instrumento dato in Sum. num. 5. † faciente probationem probatam, *Bald. in l. Interest num. 2. C. de solut. Gregor. decis. 157. num. 13.* Consensus autem vnius ex fideiussoribus legitur expressus in eodem instrumento, aliorum verò præsumitur † ex lapsu annorum 70. *Rota decis. 570. nu. 2. par 4. diuers. & decis. 264. num. 10. par. 6. recent.* vel in omnem casum, dum fuit requisitus ad certum effectum, ad hoc, vt verè, & realitèr pro cautela fideiussorum census extingueretur, eo ipso, quod effectus integraliter sequutus est, † non est quærendum de modo an scilicet consensus omnium accesserit, necnè, *l. si quis mihi bona §. sed quidem ibiq. Bald. num. 2. ff. de acquir. heredit. Castr. cons. 99. num. 2. Roman. cons. 433. num. 2. Rota coram Seraph. decis. 309. num. 1. coram Durano decis. 40. num. 46. & coram Amato Dunozetto decis. 56. num. 2.*

9 (margin) 10 (margin) 11 (margin)

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MATTÆIO.

Bonon̄ nullitatis contractus.

Lunæ 27. Februarij 1673.

ARGVMENTVM.

Contractus minoris sine solemnitatibus statuti, & sine præuia cognitione causæ, quodq; nulli creditores vrgerent, non sustinetur, etiamsi duplici iuramento fuerit vallatus, quominus ipse aduersus eundem cõtractum venire non possit.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio bonorum minoris facta pro soluendo ære alieno non vrgentibus creditoribus, & sine causæ cognitione est nulla, & num. 3. cum seqq.*

2 *Minor non potest alienare stabilia pro substentatione muneris obtenti, si habeat pecunias, & redditus sufficientes.*

3 *Minoris bona vt alienari possint pro solutione æris alieni, exprimi debet qualitas, & quantitas creditorum, quodque etiam illi vrgeant. & sup. num. 1.*

Causa in genere iudici exposita in alienatione bonorum minoris, pro illius ære alieno soluendo, tamquam nimis vaga non sufficit. num. 3.

4 *Statutum Bononiæ in contractu minoris requirit decretum iudicis cum cognitione causæ.*

5 *Iudex in contractu minoris de statu eiusdem minoris instruendus est, de quantitate, qualitate, & vrgentia creditorum. & sup. num. 1. cum seqq.*

6 *Dictio vbi conditionem importat.*

7 *Iuramentum in contractu minoris contra formam statuti celebrato præsumitur metu & dolo extortum.*

8 *Minor eadem facilitate, qua inducitur ad contrahendum inducitur ad iurandum.*

9 *Minor contrahens sine solemnitatibus statuti potest contra proprium contractum venire, etiam geminato iuramento vallatum.*

10 *Minor non potest ratificare contractum factum contra formam statuti sine præcisa scientia nullitatis, & doli tam facti, quàm iuris.*

DECISIO XLII.

DIXERVNT DD. eo modo, quo in quacumque propositione huius Causę responderunt venditionem domus vnà cum apotheca, & censuum factam à Ioanne Baptista de Iulianis fuisse nullam, & ideò confirmandam esse decisionẽ vltimo loco emanatam ex subsistentibus fundamentis in eis adductis, cuius minoritate attenta, huiusmodi venditio nequaquam sustineri † valet, dum facta fuit non vrgentibus creditoribus, & sine causæ cognitione, iuxtà *Text. in l. magis puto §. non passim ff. de rebus eorum, & in l. ob æs vbi DD. C. de præd. minor. l. si pupilli §. si Prætor, ff. de rebus eorum in l. Tutor. vrgent. credit. ff de minor. Roland. cons. 33. & cons. 99. per tot. Rot. coram Merlin. decis. 444. num. 4. & seqq.*

1 (margin)

Vtroque autem requisito carere visa fuit dicta alienatio; Etenim nullibi doctum fuit, quod vrgerent creditores, & tamen necesse erat, quod mandatis exequutiuis d. Ioannem Baptistam debitorem ad soluendum pręmerent. Quo verò ad causam narratum fuit ipsum indigere pecunijs ad sustinendum munus Vexilliferi, quo fuerat tempore belli condecoratus, necnon pro soluendo ære alieno, quo oppressus reperiebatur; sed neutra existimata fuit sufficiens, & pro substinẽdo munere Vexilliferi, fuit consideratum, quod

quod illud efficere poterat nedum ex redditibus annuis, sed etiam in pecunijs, quas in Sac: Monte Pietatis ad sui commodum ha-
2 bebat, † pro quo nec ei licitum erat bona stabilia distrahere, iuxtà *Text. in d. l. magis puto §. non passim ff. de rebus eorum Bart cons. 49. nu. 2. & 3. Rot. in rec. dec. 341. nu. 21. & 22. par. 9.*

Circa verò debitorum solutionem debebat adducere indiuiduam illorum existentiam, qualitatem, & quantitatem, & quod
3 creditores præmerent, † & sola assertio facta in genere, quod debitis abundaret non admittitur vti informis, vaga, & anceps, *Rota coram Merlino d. decis. 444. num. 9. & 10.*

Vlterius in dicta venditione non solùm
4 non fuit seruata forma statuti Bonon. † quia Iudex interponendo decretum processit sine aliqua causæ cognitione, nec fuit instru-
5 ctus de statu minoris, † nec aliquam notitiã habuit de vrgentia creditorum, nec de quãtitate, & qualitate debitorum, prout tenebatur omnem diligentiam adhibere ad hoc, vt illi cuncta innotescerent. Sed nec etiam erat locus deputationi Curatoris particularis, dum aderat generalis, qui interuenire debebat iuxtà dispositionem d. statuti, quod
6 loquitur cum dictione *vbi*, cuius natura est conditionem importare, ad *Text. in l. si ita scriptum 45. §. fin. ff. de legat. 2. Bart. in l. 1. §. secundo principaliter num. 19. ff. de condit. & demonstr.*

Deducebant Informantes pro D. Co. emptore ad effectum substinendi contractum geminatum iuramentum per Io. Baptistam venditorem tam in instrumento vẽditionis, quam in illo ratificationis celebrato de anno 1644. sed nullum ex illis obstare visum
7 fuit DD. † ex quo præsumitur metu, & do-
8 lo extortum eadem facilitate, † qua minor ad contrahendum inductus fuit, & ideò dum contractus initus fuit sine solemnitatibus à statuto præscriptis ad repellendam omnem fraudem, isto casu præsumi debet metu extortum, & nihil releuat, quod minor non possit venire contra contractum per ipsum
9 in stipulatione deductum † etiamsi geminato iuramento corroboratum fuerit, *Rot. decis. 22 inter impress. apud Pic. ad Statut. Vrb. num. 3. & coram Bichio decis. 200. num. 29.*

Nec turbat illud, quod vltimo loco deductum fuit ipsum Io. Baptistam maiorem 18. annorum dictum contractum ratificasse, quia responsum fuit hanc ratificationem illi obesse non posse, quæ fieri non poterat ab
10 eo postquam factus fuerat maior † sine præcisa, & indubitata scientia nullitatis, & doli prouenientis ex facto, & iure, nec præsumpta sufficit, *l. matrem §. ceterum ff. de inoff. testam. Bald. in l. mater; C. de rei vindic. Surd. cons. 19. num. 29. Menoch. cons. 203. num 37. Gratian. discept. 499. num. 23. Rota coram Gregor. XV. decis. 160. num. 15. vbi Adden. num. 22. & cor. Buratt dec. 410. n. 11. vbi Adden. n. 15.*

Et ita, vtraque Parte informante, resolutum fuit.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Bononieñ Census.

Veneris 3. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Ad Statutum Bononiæ non requirentis causam in contractu minoris multiplex assignatur distinctio tam respectu causæ à Statuto, vel simpliciter requisitæ, vel si illa Iudici insinuanda sit, & in scriptis redigenda; quam etiam quando contrahens cum minore, vel muliere teneatur esse sollicitus de versione.

SVMMARIVM.

1 *Fideiussor de natura contractus seruari debet indemnis à principali debitore.*
2 *Statutum Bononiæ in contractu minoris non requirit causam, sed solas solemnitates, & vid. num. seqq.*
3 *Minoris contractus vbi non agitur de alienatione, sed de sola obligatione, de iure non requirit causam.*
4 *Causa à statuto simpliciter requisita in contractu minoris, non autem quod iudici insinuetur in scriptis quando sufficienter interuenisse dicatur.*
5 *Statutum Vrbis* lib. 1. cap. 151. *in contractu minoris, vel mulieris requirit causam iudici insinuandam, & ab eo plenè cognitam.*
6 *Versionem pecuniarum in contractu minoris, vel mulieris quando, & quatenus creditor probare teneatur, & num seqq.*
7 *Contrahens cum minore, vel muliere an teneatur esse sollicitus de versione, & nu. 6. cum seqq.*
9 *in Alienatione, seu obligatione necessaria minoris, vel mulieris creditor tenetur inuigilare quod pecuniæ conuertantur in causam expressam.*
10 *Locatio, quæ culpa locatoris non habuit effectum, non habetur in consideratione.*
11 *Locatio transit ad hæredes.*

DECISIO XLIII.

De consensu Co. Sigismundi Maluasiæ super eius Prædio ad fauorẽ Zambeccarij imposuerunt Innocentius, & Cornelius censum libr. 8000. in sorte principali cum fideiussione Dominici Gherardi, quem tam illi, quàm Lucretia eorum mater indemnem conseruare promiserunt; Ad formam huius obligationis egerunt hęredes Dominici coacti ad solutionem fructuum pro releuatione, & Causa coram pluribus Iudicibus discussa, tandem ad Rotam deuoluta dedi dubium; An, & quæ summa deberetur, & pro Gherardis iuxtà modum inferius exprimendum prodijt resolutio.

Constat enim hæredes fideiussoris fuisse pulsatos pro solutione, & soluisse; propterea commissa fuit stipulatio, & orta actio pro releuatione indemnitatis sibi debitæ nedum

vigo-

vigore obligationis Cameralis Innocentii, Cornelii, & Lucretiæ, verum etiam ex ipso
1 contractu fideiussionis,† de cuius natura est, quod fideiussor semper indemnis à principali debitore veniat conseruandus, *cap. 2. de fideiuss. Rota decis. 305. par. 13. rec. & decis. 361. vtrobique num.* : *coram Peuting.*

Nec subsistit, quod obligatio prædictorum Innocentii, & Cornelii tunc minorum 25. & maiorum 23. & 24. sit nulla ex defectu solemnitatum Statuti Bononieñ, & Causæ, quia respectu solemnitatum liquet ex lectura instrumenti mandati procuræ dati ad suscipiendas pecunias ad censum fuisse illis deputatum Curatorem, & interuenisse, ac authoritatem suam interposuisse Stephanum de Ballis Doctorem de Collegio, & respectu Causæ, cùm de illa Statutum mentionem
2 non faciat,† sat est, quod præscriptæ ab eo solemnitates interuenerint, & Iudex decretum interposuerit ad hoc, vt ritè, & rectè omnia gesta præsumantur, vt præcisè de minori Bononiensi resolutum fuit in *Bononien. Indemnitatis 30. Ianuarij 1651. §. nec obstare coram me*, confirmata *in rec. decis. 151. num. 2. par. 11.* præcipuè quia non agebatur de contractu alienationis, cùm minores non imposuerint censum super bonis propriis, sed super fundo specialitèr accommodato à Co. Sigismundo, ideò in sola obligatione personali Causa non requirebatur, nec ex forma
3 statuti, dum Causæ non meminit, † nec de iure communi, per *Text. in l. puberes ff. de verb. oblig. l. 3. C. de in integr. restit. Thesaur. quæst. forens. 112. num. 2. Surd. decis. 287. num.* 10. & his, ac aliis relatis firmat *Rota in d. Bononien. Indemnitatis §. Nec obstare vers. neq. enim coram me*, & admittitur in *Bononien. Nullitatis Contractuum 13 Iunij prox. præt. §. fin. coram R. P. D. nco Matthæio.*

Et in omnem euentum, cùm in instrumēto legatur interuenisse authoritatē Stephani de Ballis Doctoris de Collegio *præsentis* &c. quæ clausula secundum formularium Bononieñ datum in Summario responsionis Sororum de Gherardis *num. 2.* extendatur, *præsentis, & præhabita matura Causa cognitione, & sufficienti informatione suam, & S. R. E. & Communis Bononiæ in introscriptis omnibus, & singulis authoritatem, & decretum interponentis, & præstantis*: Ex quibus verbis præsumendum
4 est cognitionem causæ fuisse adhibitam,† cū Statutum non dicat causam esse Iudici exprimendam, & insinuandam in scriptis; si enim requireretur in scriptis, certè contractus hoc modo gestus non substineretur, prout annullatur in Vrbe quando causa, quę
5 per Statutum *lib. 1. cap. 151.* requiritur † in contractibus minorum, & mulierum non fuit in scriptis Iudici insinuata, & ab eo plenè cognita, vt ibidem disponitur, & dixit *Rota decis. 240. num. 7. & coram Bichio*, & passim in aliis.

Minus releuat, quod contrahentes in eodem instrumento mandati procuræ declarauerint velle erogare pretium census in extinctionem debitorum, propterea probanda sit versio in causam expressam, quoniā tunc contrahens cum minore, vel alio priuilegiato ad id arctatur quando contractus fuit ce-
6 lebratus sine solemnitatibus, † quo casu qui vult illū sustinere, recurrere debet ad actionem ordinariam de in rem verso, vt declarat *Rota decis. 33. n. 1. coram Andr. & decis. 118. num. 1. coram Seraph. Sperell. decis. 154. num. 107. & 111. Gratian. disc. 555. num. 7.* Vel si solemnitates fuerunt adhibitæ, extinctio æris alieni deducta, & insinuata fuit Iudici decretum interponenti non per viam simplicis deside-
7 rii, & voluntatis contrahentium, vt hic,† sed ad hoc, vt inde moueretur ad authorizandum contractum, adeo vt si ex post pecunia non conuertatur in causam expressam, Iudex deceptus dicatur iuxtà deducta in *decis. 616. num. 3. & 4. par. 5. rec.* Vel quando licentia cō-
8 trahendi fuit conditionalitèr concessa,† dūmodo pecunia totalitèr in causam expressā erogetur, qui est casus *Decisionis in Bononien. Censuum 17. Martij 1664. coram me*; Vel denique quando alienatio, seù obligatio procedit ex causa necessaria pro satisfaciendis creditoribus, qui actu molestarent, vel mole-
9 stare possent; † Tunc enim contrahens cum priuilegiato tenetur inuigilare, quod pecunię conuertantur in causam expositam, *Bald. in l. fin. §. etsi præfatam num. 6. C. de iur. delib. & in Romana Domus 14. Maij 1657. §. imo coram Reuerendissimo D. nco Bevilaqua & dec. 9. nu. 10. coram Reuerendissimo Ninot*, & distinguit *Rota decis. 25. num. 2. & 287. nu. 5. penès Cenc. de Censib. & in d. Bononien. Censuum 15. Iunij 1665. §. quo verò, & 1. Februarij 1666. §. quia agitur coram me.*

Prætereà releuatio debetur Gherardis etiā vigore obligationis Lucretiæ, quæ de proprio promisit Dominico indemnitatem; Nil vrgente, quod eidem ipsa locauerit Prædiū dilla Bolchetta pro annuo affictu libr. 1460. cum pacto, quod ex huiusmodi pensionibus spatio octo annorum Dominicus conductor ad se eximēdum à fideiussione solueret fructus, & sortem principalem census extingueret, quia Prædium per duos annos dumtaxat penès ipsum permansit; nam eo defuncto statim Cornelius ad Prędium regressus fuit, vt probant Testes optimè informati, cum quibus concordat tam Epistola conscripta à Rinaldo eius Agente, quàm instrumentum venditionis ab illo stipulatum intrà octennium, propterea dum Conductor vti, & frui non valuit re conducta, perperàm ad illius satisfactionem allegatur lo-
10 catio, † quæ propter culpam Locatoris patientiam non præstantis pro toto tempore conuento sortiri non potuit effectum, *l. si quis domum ff. locat. decis. 326 n. 17. Burat. dec. 14. nu. 7.* absque eo, quod suffragetur principa-
11 lem Conductorem obiisse,† quia locationē transire ad hæredes indubitatum esse dicit *Text. in l. viam veritatis, C. locat. Rota decis. 837. nu. 3. coram Cocc.*

Verùm quia controuerti non potest quin Dominicus duobus annis, quibus superuixit

xit Prædio gauisus non fuerit; ideò Domini censuerunt, quod defalcatis pensionibus huius biennij, sorores de Gherardis residuum consequi possint ex persona Innocētij, Cornelij, & Lucretiæ.

Vtraque Parte informante &c.

R. P. D. RONDININO.

Romana Domus.

Veneris 3. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Superædificarunt Hebræi in superiori parte domus per eos in locationem retentæ, cuius proindè pensiones augeri prætendebantur, quodque etiam ruina eiusdem domus culpa superædificationis contigerit. Neutrum fauore dominorum deciditur, quia in Vrbe ex *Constit. Clementina* eisdem non possunt augeri pensiones occasione earundem superædificationum, quibus nec minus poterat referri recens ruina post quadraginta, & amplius annos sequuta.

SVMMARIVM.

1 *Domus vbi pro tabulatorum varietate à diuersis dominis possidetur ab vnius partis dominio, non arguitur ad dominium alterius, & num. seqq.*

2 *Communis res si ad aliquem pertinere dicitur, vel probatur, intelligitur pro portione ad ipsum spectante. & num. seqq.*

3 *Meum quoq; esse dicitur, quod alteri est commune.*

4 *Hebrais in Vrbe non possunt augeri pensiones pro melioramentis domorum quas inhabitant ab ipsis melioratarum.*

5 *Licentia actum præcedere debet.*

6 *Licentia præsumitur ex diuturnitate temporis, cum acquiescentia illam concedere debentis.*

7 *Principalis præsumitur à suo procuratore certioratus de opere graui, & publico in illius bonis facto.*

8 *Scientia procuratoris, vel ministri quatenus dicatur scientia domini, itant eidem domino praiudicare possit, vel non, & sup. num. 7.*

9 *Licentia petitio dominium, & facultatem concedendi supponit.*

10 *Appellatio interposita ab vno ex collitigantibus prodest etiam alteri, vt possit non deducta deducere, & petere reformari sententiam.*

11 *Superadificatio facta in eleuatione domus non dicitur mutare illius aspectum, sed eam reficere, & num. seq.*

12 *Domus aspectus remanere debet vt per illius superadificationem factam mutatus non fuisse dicatur.*

13 *Facere aliud est aliud vero reficere.*

14 *Domus damnum contingere solet ex illius eleuatione facta in parte superiori ob pressuram adificij. & vid. num. seqq.*

15 *Damnum sequutum intra decennium facta superadificationis domus eidem superadificationi tribuitur, secus si postea, & numero 16.*

16 *Ruina recens domus non dicitur sequuta culpa antiqua superadificationis, sed vitio soli, vel ex alia causa, & vid. sup. num. 14. & seqq.*

DECISIO XLIV.

CENSVERVNT iterum Domini Dauid, aliosque de Achim hebræos, neq; à locatione controuersę domus expellendos esse, neque pensionem illis augendam pro nouis mansionibus in superiori ædium parte superædificatis; ideoque permanendum esse in decisis prima Iulij præteriti corā me.

Aut enim Georgius Misellius Rector Capellæ S. Io: Baptistæ in Ecclesia S. Eustachij eius nomine Agens non probat dominium huius superioris partis Domus, vt opus esset hoc casu, in quo Domus pro Tabulatorum varietate à diuersis Dominis possidetur, vt referunt Periti, & probat accessus Summa-
1 rio præterito Misellij *num. 4. & 7.* † quo casu generica dominij probatio non sufficit, neq; ab vnius Partis dominio ad alterius dominium arguitur, ad terminos *Text. in l. si quis duas 6. §. si quis partem in fine ff. communia prædiorum, & in l. sicuti 8. §. Aristo ff. si seruit. vindicetur,* cum alijs in præterita *decis. §. neque ad declinandum.* Ideoque nullatenus concludunt Periti, nihilque probat accessus, quia ex his elicitur solum hanc Domum spectare quoque ad Georgium Misellīū, veluti Rectorem dictæ Capellæ S. Io. Baptistæ, & circa solum, super quo controuersæ mansiones ædificatæ sunt, refertur simplex prætensio Georgij, quod sit sibi commune cum Capella Sanctorum quadraginta Martyrum, à qua mediante emptione Iuris Inquilinatus anno 1621. illi de Achim causam habent, vt
2 in eorum Summ. præterito *num. 1.* † quæ generica pertinentia Domus verificatur in inferioribus mansionibus, quas Gabriel de Signis Inquilinus d. Capellæ Sancti Io. Baptistæ inhabitat, vt ex relatione Peritorum, ac
3 accessu d. Summ. *n. 4. & 7.* † Cum adhuc meū dicatur, quod alteri commune est, ad *Text. in l. serui electione 5. §. Labeo ait, & §. sequenti ff. de legat. primo, & in l. in re communi 25. ibique Scribentes ff. de seruit. vrban. prædior.*

Et licèt anno 1628. Moyses de Achim acquisiuerit à Gabriele de Signis quædā membra controuersæ Domus, Summ. Misellij præterito *nu. 1. 2. & 3.* & Summ. eiusdem hodierno *nu. 1.* positionis 30. Ianuarij præteriti coram me *nu. 1.* super his tamen mansionīs noua eleuatio facta non fuit, cùm istæ respiciant viam publicam nuncupatam *la Rua*; membra autem vendita Regionem Piscarię respiciant, vt ex conspectu Domus, ac ex Planta relata in fine Summarij pręteriti Misellij *nu. 7. in fine*.

Aut quatenus super his membris aliquo modo nouæ mansiones constructæ dici possent, vel super solo dictis nouis mansionibus supposito, communio dominij d. Capellæ

pellæ S. Eustachij probaretur, adhuc tamen, vt respondet etiam præterita decisio, non ideò pensiones augeri possent, quemadmodum etiam pronunciauit A. C. vt in Summario præterito de Achim *nu.2.* attenta speciali *Constitutione S.m. Clementis 8. edita 5. Iunij 1604.* ac relata per *Cherubin. in summa Bullar. post constit. 65.* eiusdem Pontificis, ac in Sum.
4 præterito de Achim *num. 3.* † qua mandatur Hebræis pensiones augeri non posse pro melioramentis domorum, quas inhabitant, quæ præuia licentia Dominorum domus, vel ea denegata Iudicis non immutato domorum aspectu, vel non sequuta deteriorationc facta sunt.

Neque videbatur hoc casu deficere licen-
5 tia, † quæ licet actum præcedere debeat iuxtà elegans *Consil. Bald. 290. ad finem vol. 3.* illā
6 tamen † ex diuturnitate temporis, ac subsequuta Rectorum Capellæ Sanctorum quadraginta Martyrum acquiescentia præcessisse censemus, vt probat præterita *decisio a §. adhuc tamen vsque ad finem*, quamuis Canonicus Franciscus Arcitus tunc temporis dictæ Capellæ Rector ab anno 1627. vsque ad annum 1658. absens fuisse diceretur, quia ab eius Procuratore, qui actualiter pentio-
7 nes exigebat, Sum. præterito Misellij *nu.6.* † de hoc opere graui, ac publico certioratus dicitur, vt probat *præterita decisio §. Licentiam*, quidquid sit in casu *decisionis 1656. coram Pamia, & in rec. par. 1. dec. 507.* in quibus idcircò dictum fuit ex scientia Ministrorum non
8 inferri ad scientiam Dominorum, † quia Ministri interfuerant illi actui non vt Ministri, sed vt Testes, & actus ille non nocebat Domino, vt explicat eadem *Rot. in recent. par. 4. tom. 1. decis. 159.*

Hinc videbatur non obesse, quod Dauid. & alij de Achim negauerint, & adhuc negent dominium Capellæ S. Eustachij pro medietate prædicta; ideòque absurdum sit dicere,
9 quod licentiam ab eius Rectore † petierint, cùm hæc dominium supponat, ad *Text. in cap. licet 18. de regular. Bald. d. cons. 290. ad fin. vol. 3. Rota in rec. par. 9. decis. 191. num. 17. & coram Eminentissimo Ottobono decis. 117. num. 10.* quemadmodum in similibus terminis arguit *Rota in rec. par. 9. decis. 284. nu. 45. & coram Dunoz. iun. decis. 548. sub nu. 11. & decis. 849. sub nu. 15.*

Quia numquam negarunt Hebræi recognoscere in Dominum istarum mansionum pro medietate Misellium veluti Rectorem d. Capellæ S. Eustachij sine præiudicio Rectoris Capellæ SS. Quadraginta Martyrum, & dummodo pensiones non augeantur, quemadmodum pronunciauit A. C. d. Sum. præterito de Achim *nu. 2.* sed quemadmodū Misellius negauit licentiā à Canonico Francisco in hac Capellania antecessore præstitā fuisse; ita & Hebræi negarunt absolutè dominium, cùm appellatio à Misellio inter-
10 posita profit etiā Hebræis aduersarijs, † quibus licet Iura sua tueri, ac non deducta deducere, ac petere, vt eius fauore sententia reformetur, quotiescumque, vt in casu sententia est indiuidua, ad *text. in l. etiam 30. §. 1. ff. de minor. gloss. in l. cum minor 29. ff. illo eodem titulo, Odd. de restit. in integr. quæst. 47. num. 48. & num. 62. Cyriac. controu. 43. num. 13. Marches. de commiss. par. 2. tit. de commiss. restit. in integr. §. 2. num. 217. fol. 143.*

Mutatio autem aspectus domus, quæ est secundum requisitum Clementinæ Constitutionis non rectè deducebatur ex eo, quod domus eleuata fuerit per palmites 30. & vl-
11 tra, d. Sum. præterito Misellij *n. 4. & 7.* † quia illud est reficere, in quibus terminis procedit *text. in l. vnde etiam 3. §. reficere, ff. de itinere, actuque priuato*, vt ne quis dilatet, aut producat, aut deprimat, *ibique gloss. verb. exageret, & in l. 1. verbo reficere ff. de Riuis, & l. 1. §. si quis ff. de via publica, & in cap. consuluit 7. de Iudæis, Castrens. cons. 247. par. 2. Oldrad. cons. 318. in fine, Bero cons. 142. num. 15. vol. 3.* aliud est promissio ædificandi, vt ex *Constitutione Clementis VIII.* dummodo facies domorum non immutetur, quia tunc ex aliqua superędifica-
12 tione non dicitur facies domus immutata, † dummodo, vt in casu pristinus aspectus maneat, ad *Text. in l. sed addes 21. §. si Dominus in fine ff. Locati, & in l. si sine hærede 33. § Interposito in fine ff. de administrat. tutor. ibiq. Cuiac. ad lib. 6. respons. Herenn. Modestin.* quam distin-
13 ctionem inter hæc duo facere, † & reficere benè agnouerunt *Alex. cons. 190. num. 7. vol. 2. Boer. decis. 44. à num. 1. ad 6. Roland. cons. 69. n. 10. vol. 3. Rota in Bononien. Domuncularum 27. Iunij 1670. §. sine quia coram Reuerendissimo D. meo Albergato Decano, & 8. Februarij 1672. §. tum etiam coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Neque tertium denique requisitum *Clementinæ Constitut.* circa deteriorationis prohibitionem deficere videbatur, cùm nullum damnum contingere ex his mansionibus doceatur, licèt contrarium Peritos opinatos fuisse diceretur, d. Summ. præterito Misellij *nu. 4.* & Sum. hodierno eiusdem *nu. 2.* quia præterquam quod oppositum concludit Peritus Hebræorum, Summ. hodierno replicationis de Achim *num. vnico*; certum est in Iure, quod licèt damnum inferiori parti do-
14 mus contingere soleat † ex eleuatione superioris partis ob pressuram ædificij suppositi, ad *Text. in l. ex damni 40. §. quoties ff. de damn. in-*
15 *fect. Altogr. cons. 100. n. 78. vol. 1.* id tamen † contingere solet intra proximum tempus veluti decem annos; non autem, vt in casu post
16 quadraginta, & amplius annos, † quo casu ad vitium soli, vel ad nouam causam, non ad antiquam superędificationem recens ruina refertur, iuxtà *Text. in l. si finita 15. §. deinde ff. de damn. infect. & in l. omnes 8. C. de oper. public.* cum alijs per *Rotam in Romana reædificationis Domus 19. Aprilis 1660. & 15. Decembris 1665. coram R. P. D. meo Taia.*

Et ità vtraque, &c.

R.P.D.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana Supplementi.

Veneris 3. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Sola quæstio deducitur Statuti exclusiui fœminarum, quod nempè illud habeat locum in eo solo casu, quod masculi sint hæredes vniuersales, vel in maiori saltem parte, itavt sola institutio facta de illis in legitima non sufficiat; & ita non prohibetur filia petere supplementum legitimæ, masculis in eadem legitima simplicitèr institutis, vbi hæredes vniuersales sunt penitus extranei.

SVMMARIVM.

1 *Filia sicuti vigore statuti Vrbis existentibus masculis non succedit in hæreditate matris, ita eo minus ex testamento, quamuis in eo fuisset præterita, & num.8.*

2 *Filia acquiescere debet testamento materno, in quo aliquid, etiam minus legitima sibi relictum sit.*

3 *Masculus ex statuto Vrbis quatenus excludat fœminam, etiam si non in tota hæreditate, sed in sola legitima institutus sit, & num seqq. ac per tot.*

4 *Statutum Vrbis non excludit fœminas simplicitèr, sed causatiuè fauore masculorum pro conseruatione agnationis.*

[S]tatutum Vrbis exclusiuum fœminarum procedit tantummodo quando filijs masculis defertur hæreditas, secus si instituatur extraneus, & nu.7. 9. 10. 12. & per tot.

6 *Filia a statuto Vrbis ab hæreditate parentum non excluditur tantummodo propter dotem, sed ratione conseruandæ agnationis.*

7 *Filia dotata a patre non excluditur ab hæreditate matris, etiam stante statuto exclusiuo fœminarum si illius hæreditas non deuenit ad masculum, sed ad extraneum, & num.9.*

8 *Satutum Vrbis exclusiuum fœminàrum, quamuis loquatur de causa intestati, comprehendit tamen etiam illam conditi testamenti.*

9 *Filij masculi vigore statuti Vrbis excludunt fœminas si instituuntur hæredes, secus si instituti sint extranei, amplia vt num.10.*

10 *Fœminæ non excluduntur à masculis vigore statuti Vrbis, si extranei instituti sint hæredes, & masculis sola legitima relinquatur, & sup. n.5. 7.9.10.& 12.*

11 *Supplementum legitimæ debetur filiæ quamuis à statuto exclusa si ei minus legitima relictum sit, & non fuerint instituti hæredes masculi, sed extranei.*

13 *pro Legitima, vel illius supplemento expresse acceptare debet filius legatum sibi factum cum onere non petendi aliud, nec sufficit quod solum legatum acceptet.*

14 *Debitor soluens alteri quam vero creditori non liberatur nisi facta honesta oppositione, causaque veri creditoris defensa, & num.seq.*

15 *Debitor ab alio, quam vero creditori conuentus, molestias, & litem vero creditori denunciare tenetur.*

DECISIO XLV.

REASSVMENTES iterum Scribentes pro Ferrino obiecta, quibus in alijs propositionibus toties decretum legitimæ supplemētum Veronicæ impugnatum fuit, in hac vltima bifariam sic proponebant.

Siue consideretur persona ipsius Veronicæ, & cum sit à Statuto exclusa, interdictum est ei supplementum petere, licèt mater titulo institutionis in legitima ei reliquerit scuta 15. quia prohibitionem iniunxit nil vlterius petendi, & potuit adijcere, potestate desumpta ab ipsamet Statutaria dispositione fœminarum exclusiua, iuxtà quam
1 sicuti decedentibus ab intestato† parentibus nihil in eorum hæreditate prætendere posset, idem ac si condito testamento in totum fuisset præterita, *Rot. decis. 415. per tot. par.4. diuers. coram Gregor. dec.358. num.4. in rec. decis. 175. num.1. & seq. par.7.* ita acquiescere debet
2 relicto† etiamsi ad legitimam non ascendat, *Rot. decis. 04. num. 5. vers. præterea, & num. 10. & per tot. par.1. decis. 316. num. 11. cum seqq. pariter per totum par.6.* cum alijs per dd. Informantes adductis.

Siue inspiciatur persona Hyacinti Antonij excludentis, & cum in ea concurrant qualitates à Statuto 141. exigitæ hæredis scilicet; & de agnatione quamuis non in tota hæreditate, sed in legitima tantùm fue-
3 rit hæres,† ab isto nihilominus sic instituto nil peti posse dicebatur, quia illud totum, quod vsque ad supplementum fuit per Statutum ablatum Veronicæ accreuit d. Hyacinto, & allegabant consuetas *decis. coram Pen. 1248. per tot. post Merlin. de legit. 4. 5. & 74. in rec. 137. & 160. par.6.*

Neutrum tamen etiam nunc visum est Dominis quidquam posse releuare.

Et quoad primum suppositum exclusionis Veronicę, super quo innititur potestas Matris prohibendi legitimæ supplementum non subsistit, quia Statuta Vrbis exclu-
4 clusiua fœminarum,† illas simpliciter, & absolutè non excludunt, sed causatiuè, hoc est fauore hæredum masculorum de agnatione eiusdem agnationis conseruandæ gratia, vt in terminis statutorū Vrbis respondit *Gabr. cons. 10. num. 2. & num. 15. vers. & statutum huiusmodi lib. 1. Rot. dec. 770. num. 4. vers. fuit responsum par. 2. dec. 267. num. 2. & decis. 383. num. 2. 13. & per tot. par. 9. decis. 46. num. 7 par. 13. rec. & in vltima decis. huius causæ §. & ratio in fin. coram me;*
Proindeque tūc demum locum habent sta-
5 tuta,† quando filijs masculis eiusdem agnationis defertur hæreditas, secus autem quando, vt in præsenti extraneus relinquitur hęrès, *Soccin. iun. cons. 23. num. 27. lib. 1. Caphal. consil. 121. num. 150. Alex. cons. 188. num. 2. lib. 6. cum plurib. relatis per Rot. dec. 228. num. 10. par. 8. d. decis. 267. nu. 4. par. 9. & decis. 46. num. 5. par. 13. &* dictum

dictum fuit in *dec. huius causæ 23. Iun. 1670. §. verum coram Reuerendiss. D. meo Decano, & etiam in duabus alys coram me.*

Neque ex eo, quod Veronica fuerit dotata excludebatur à statuto 145. quia cum causa finalis, & præcipua d. statuti non sit dota-
6 tio, sed agnationis conseruatio,† vt generaliter dictum est supra, & in specie huius statuti articulo discusso respondit *Rota decis. 540. nu. 1. vers. non enim propter dotem, & per tot. par 1. diuers. post Penzon ad stat. Vrb. dec. 113. §. & licet, cum alys in rec. dec. 46. num. 6. par. 13. & in dec. huius causa 27. Aprilis 1671. § Non Carolus coram me*: sola dos per patrem tradita Veronicæ illam excludere non potest à legitima in hæreditate Aureliæ matris sibi de-
7 bita, † dum ita non deuenit ad masculum, per quem conseruatur agnatio, sed in extraneum alterius agnationis de Ferrinis, *Gabr. d. cons. 10. num. 15. 18. & 19. lib. 1.* & ante ipsum *Castr. cons. 196. num. 1. lib. 1. Dec. cons. 295. num. 6.* pluresque alij relati per *Rot. d. decis. 267. nu. 5. par. 9. d. decis. 46. num 7. par. 13. rec. & in prima decis. huius causæ 23. Iunij 1670. §. verum coram Reuerendiss. D. meo Decano, & 27. Apr. 1671 d. §. Non Carolus vers. hinc est, & in vlt. qua reuidetur d. §. & ratio coram me.*

Et ex hac eadem ratione, licèt dispositio hæc statutaria non obstante, quod literaliter
8 tantum loquatur de causa intestati regulariter comprehendat etiam illam conditi testamenti propter rationem adductam per *Rot. coram Roias decis. 439. num. 7.* cum alijs in *d. vlt decis. §. quia verò coram me*: nihilominus tunc demum trahitur ad causam testati, quando in testamento instituti sunt hæredes
9 illi filij masculi, † quorum contemplatione filiæ excluduntur, secus autem quando, vt in præsenti, instituti sunt extranei, vt in indiuiduo declarat *Penzon. sup. d. stat. 145. num. 31. & seq.* authoritate *Rota in Romana de Lante decis. 231. per tot. par. 1. diuers. coram Seraph dec. 885 nu. 1. coram Duran. decis. 347. num 7. cum duobus seqq. in rec. decis. 316. nu. 18. & trib. seqq. par 6. & d. decis. 46. nu. 5. par. 13. rec.* & alij supra relati.
10 Etiamsi cũ hærede extraneo vniuersali, † & instituto in maiori parte hæreditatis, institutus sit filius de agnatione in legitima tantũ, ex infra diceñ.

Seclusa autem statutaria dispositione non applicantur decisiones, & authoritates supra in contrarium allegatæ, nec vllius efficaciæ
11 fuit prohibitio Aureliæ matris,† sed ea non obstante Veronicæ filiæ debetur legitimæ supplementum ministerio, *l. omnimodo, & l. scimus C. de inoffic. testam. Soccin. Sen. cons. 30. sub nu. 35. vers. sit ergo clarissima lib. 1. Ruin. cons. 40. num. 13. lib. 3. Decian. cons. 38. nu. 42. & seq. Vasq. de success. creat. §. 3. num. 79. Crass. in §. legitima quæst. 32. sub nu. 3.* vbi veram, & communem opinionem appellat *Merlin. de legit lib. 3. tit. 3. quæst. 1. num. 1. Rot. d. dec. 228. num. 8. vers. Nihilominus par. 8. rec. cum alys in d. 1. mea decis. 27. Aprilis 1671. §. & propter, & §. seqq. & in vltima 13. Iunij anni proximè præteriti §. quia vero.*

Quo verò ad aliud obiectum ductum ex persona Hyacinthi Antonij iterum negatũ fuit suppositum, quod scilicet concurrerent in eo qualitates à d. Statuto 141. requisitæ hæredis, & de agnatione. Quamuis enim haberet illam agnati, & à communi matre fuisset institutus hæres in legitima, portio tamen hæc ex mente statuti, non est apta qualificare talem hæredem, itaut valeat excludere sororem: quia ratio conseruandæ agnationis, ad quam principaliter in excludendo fœminas prospexerunt statuentes ex supra traditis, non potest expleri in eo, cui relinquitur legitima, quæ est exigua portio hæreditatis; Et propter hanc rationem iterum inualuit *Rota* opinio, quod ad prædictum effectum non sufficiat solus hæres in legiti-
12 ma,† sed debeat esse hæres vniuersalis, vel saltem in maiori parte bonorum in præteritis decisionibus ratione, & authoritate, & signantèr nostræ Rotæ roborata, vt coram *Seraph. decis. 885. nu. 2. vers. & etiam, in rec. d. dec. 770. nu. 5. vers. quod censuit par. 2. in Romana legitima 24. Martij 1659. §. quia cum hodie, cor. Emin. Certo impressa in rec. d. dec. 46. par. 13.* & respondendo singulis authoritatibus in contrarium allegari solitis, latius firmatum fuit *in d. proxima præcedenti 13. Iunij 1672. coram me.*

Facilius sublatæ fuerunt duæ aliæ exceptiones; Altera scilicet, quod Veronica acceptauerit testamentum maternum; Altera verò, quod Ferrinus soluerit legitimam d mulieri debitam Hyacintho Antonio illius fratri vtrinque coniuncto.

Quod enim attinet ad primam literæ missiuæ exhibitæ ad probandam acceptationem illam, nequaquam concludunt, quia licèt in illis tractetur de acceptatione dicti relicti scutorum 15. non tamen expresse de-
13 clarant illud acceptare † cum onere nihil aliud petendi pro supplemento, prout erat necesse, itaut expressio contineret specificam, & indiuiduam renunciationem dicti supplementi. *Castr. cons. 73. num. 2. vers his non obstan. cum seq. lib. 1. Crass. in §. legitima num. 9. Gabr. eodem tit. conclus. 8. num. 1. Rot. coram Peuting decis. 502. num. 3. in rec. d. decis. 228. num. 9. & 10 par. 8 decis. 383. num. 19. & decis. 481. nu. 1. & 2. par. 12. & in notissima Romana Transactionis 12. Februarij 1666. §. Quatenus coram Eminentissimo Cerro, & 11. Martij anni proximè præteriti §. non quidem coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Quo verò ad alteram, iterum dictum fuit non sufficere, quod Ferrinus bona fide soluerit Hyacinto Antonio creditori putatiuo legitimæ controuersæ; quia dato etiam, quod iura exhibita ad illã decolorãdam non sint in forma probanti, minuta scilicet mandati procuræ ad dictamen dicti Ferrini extensa, in qua præter quietantiam respectu dicti relicti, petebat etiam cessionem omnium, & quorumcumque iurium d. Veronicæ super materna hæreditate competentium, ex quorum petitione non esset incongruum inferre, quod petenti nota erant iura.

iura, quæ modò tribuunt Veronicæ supple-
14 mentũ, † adhuc quidquid sit de illius bona,
vel mala fide, non potuit per talem solu-
tionem liberari, nisi facta honesta opposi-
tione, causaque d. Veronicæ legaliter de-
fensa, vt tradunt *Menoch. de Arbitr. cas. 137. num. 14. Surd. cons. 345. num. 5. & 6. Rot. Ianuen. decis. 33. sub num. 16. Rota nostra dec. 298. num. 2. par. 1. rec. & alij congesti in locis præteritis decisionibus vtrobiq. §. fin.* Eique facta denunciatione litis, & molestiarum, quæ ex causa præfatæ legitimæ inferebantur à d. Hyacintho Antonio, vt illis potuisset opportunè
15 occurrere. † Si enim tenebatur, vt dictum est, omnem diligentiam præstare nè solueret, quid facilius facere poterat, quàm præfatas molestias, & litem denunciare, vt benè arguit *Menoch. mox citatus num. 21. in fin.* quem sequitur *Rot. d. decis. 298. in fin. & decis. 345. num. 3. par. 1. rec.* præter allegatos in prædicta *vltima decis. §. fin.* Pro cuius confirmatione ita fuit conclusum, vtraque Parte informante &c.

Supra in altera præcedenti par. 17. adest decisio 112. in hac causa emanata, vbi etiam in calce altera similiter adnotatur.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Nonantulana Emphyteusis.

Veneris 3. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Venditioni emphyteusis à patre factæ, filius licèt minor consenserat, & ideo illam impugnare non posse fuit decisum, quia erat hæres patris alienantis, & proinde illius factum obseruare tenebatur, nec defectus minoritatis obstabat, cùm esset iurisperitus, cui non permittitur ius, in quo versatur ignorare.

SVMMARIVM.

1 *Hæres reputatur vna, & eadem persona cum defuncto, & ideo factum illius impugnare nequaquam potest.*

2 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij non potest auocare bona, quæ defunctus alienauit, donec suppetunt vires hæreditariæ, & rationem non reddat.*

3 *Emphyteusis vendita à patre non potest recuperari à filio illius hærede, licet beneficiato, & quando.*

4 *Filius consentiens alienationi factæ à patre, illam amplius impugnare non valet.*

5 *Minor iurisperitus non potest allegare nullitatem contractus, in quo suum præstitit consensum.*

6 *Ius in quo versatur aliquem ignorare turpe est.*

7 *Consensus præstitus alienationi intelligitur ratione interesse, quod ad consentientem spectabat, alias necessarius non fuisset.*

8 *Consensus præstitus nomine proprio, & nomine alieno, eo minus impugnatur à consentiente, si sit etiam hæres illius, pro quo consensit.*

9 *Venditionem à suo auctore defuncto factam hæres obseruare tenetur.*

DECISIO XLVI.

INFORMANTE tantùm Victorio sub die 22. Iunij anni proximè præteriti, resolutum fuit coram me illi dandam esse immissionem; sed auditis hodie Malaguti, & Feriolis, qui possident prædia, de quibus agitur, recesserunt Domini à decisis.

Nam ex deductis pro parte possessorum apparet, quod ambo prædia fuerunt vendita a Benedicto, cuius filius, & hæres est Vi-
1 ctorius, † qui cum vna, & eadem persona cum defuncto reputetur, factum illius seruare compellitur, *l. cum à matre C. de rei vendicat.* consequenter non potest ab emptoribus bona auocare, etiamsi esset hæres cum
2 beneficio legis, & inuentarij, † donec vires hæreditariæ suppetunt, & de bonis hæreditarijs rationem reddiderit molestare non potest emptores, *Addentes ad sanctæ memoriæ Gregor. decis. 418. num. 15.* cum alijs, quos in
3 his terminis † refert, & sequitur *Fulgineus de iure emphyteutico tit. de renunciat. quæst. 10. nu. 15. & sequenti.*

Præterea respectu prædij empti ab illis de Feriolis Victorius venditioni expressè con-
4 sensit pro omni suo iure; † vnde illam impugnare non valet, *Bart. in leg. cum pater, & leg. libertis ff. de legatis 2. Cranetta consil. 24. numer. 9.* parum vrgente, quod ille tunc esset minor, quia vti doctor non potest dicere
5 se fuisse lapsum per imperitiam; † ideo non potest ex hoc capite allegare nullitatem cõtractus; cum turpe nimis sit in iure versan-
6 ti † ius ignorare, *l. 2. §. Quintus Mutius ff. de origine iuris, Odd. de restitutione in integrum quæstione 23. artic. 7. per totum*, & pluribus relatis admittit præterita *decisio §. minus obstat coram me.*

Nec subsistit in facto responsio d. decisionis fundata in ignorantia facti, nimirum comprehensionis ipsius Victorij in inuestitura, quia in instrumento venditionis expressè dictum fuit, quod bona erant emphyteutica Abbatiæ Nonantulæ, & Victorius pro quocumque suo iure consensit; talis autem consensus fuit dumtaxat requisitus, & adhibitus ratione iuris, & interesse, quod Victorio ex propria persona compe-
tere poterat ex causa comprehensionis in
7 inuestitura, † nam hac seclusa, opus non erat, quod consentiret, ad tradita per *Rotam decis. 2069. num. 6. coram bona memoria Coccino.*

Quo verò ad alium prædium venditum Malagutis Vincentius filius Benedicti consensit venditioni tam nomine proprio, quã
8 nomine Victorij fratris, † pro quo de rato pro-

promissæ, & cum ex datis in hodierno Summario liqueat, Victorium esse hæredē Vincentii, † ideo nequit impugnare venditio-
9 nem per eandem rationem, quod hæres tenetur seruare factum defuncti, vt tradunt *Fulgineus*, & reliqui superius allegati.

Et ita recessum fuit à decisis vtraque Parte informante.

Supra in alia præcedenti parte decimaseptima adest altera præsentis causæ Decisio, quæ hic con reuocata fuit, & est ibi in ordine 373.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Iuris redimendi.

Lunæ 6. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Retrouendendi pactum à Tutore factum post liberam acquisitam emptionem fauore pupillorum substinetur, quando prout hic apparet in ipsa emptione conuentum, quod ex declaratione eiusdem Tutoris æqualiter coniuncti vtrisque pupillis deprehensum est, quia declaratio ab alio quoque consanguineo communi, ac etiam à fratre maiori eorundem pupillorum fuerat subscripta.

SVMMARIVM.

1 *Fratri sine filijs defuncto æqualiter succedunt alij fratres, & mater.*
2 *Successio ab intestato defertur magis coniunctis, & ijs, qui in gradu successibiles sunt.*
3 *Aditio hæreditatis resultat in eo, qui cum sit in gradu de iure successibili, agit vti hæres.*
4 *Venditorum vnus cum pacto retrouendendi potest, & cogit emptorem ad retrouendendum totum, & quomodo.*
5 *Tutor post emptionem liberè factam non potest ex internallo facere pactum retrouendendi in præiudicium pupillorum.*
Declara vt num. seqq.
6 *Declaratio facta inter partes eadem die qua fuit celebratum instrumentum ita inest actui declarato, vt nihil noui disponat.*
7 *Tutor non prohibetur in re pupilli facere pactum de retrouendendo.*
8 *Pactum redimendi post liberam venditionem factum, quando, vsque, & à principio dicatur fuisse conuentum.*
9 *Tutores duo si æqualiter sunt coniuncti pupillis inuicem contrahentibus, non præsumitur alterum alijs præiudicare voluisse.*
10 *Declarationis factæ à tutore veritas resultat, si in ea sese subscripsit consanguineus, ac etiam frater pupillorum, qui erat ætate maior.*
11 *Pretium scutorum 500. non videtur condignum ad liberationem annuæ præstationis scutorum quadraginta.*

DECISIO XLVII.

VIGORE Apochæ, qua Adriana Tutrix, & Mater, & Philippus frater maior Tyberii, & aliorum promiserant retrouendere annuum legatum scut. 40. cum A. C. ad fauorem Fuluiæ, & Andreæ eius filii, mandasset confici instrumentum retrouenditionis ex officio appellarunt Philippus, & fratres, & commissa mihi causa cum clausula, *si quid exequendum*, Rota censuit, decretum, tanquam validum, & iustum executioni esse demandandum.

Apparet validitas ex actorum reuolutione, absque eo, quod obstet oppositus defectus legitimationis personarum, quamuis etiam Fuluia, & filius expressè non doceant de aditione hæreditatis fratrum, & respectiuè filiorum prædefunctorum, tamen cum illorum mors non fuerit controuersa, nec
1 doctum de testamento, † deuoluta fuit ad matrem, & fratres illorum hæreditas, iuxta Text. in §. *si igitur defunctus, Authent. de hæred. ab*
2 *intest. venien.* & sufficit, † quod sint coniuncti, & in gradu successibili, *Card. Seraph. dec. 916. num. 1. & dec. 1282. num. 8.* cuius aditio resultat eo ipso quod agunt pro integra retrouenditione vigore apochæ, ad omnium fauorem
3 conscriptæ, † quod cum fieri nequeat citra ius, & nomen hæredis, importat aditionem *l. pro hærede ff. de acq. hæred. Rota dec. 17. num. 19. post Salgad. lab. creditor.*

Et in omnem euentum, si in hoc aliqua oriretur dubitatio; non inde euitari posset retrouenditio, cum vnus ex pluribus venditoribus, cum pacto de retrouendendo, offerendo totum pretium possit emptorem compellere ad illud recipiendum, & totam
4 rem retrouendere, † dummodo caueat se restituturum partem cohæredibus, & seruaturum indemnem reuendentem, vt communiter notant *DD. in l. stipulationes non diuiduntur ff. de verb. obligat.* & præcipuè *Ias. num. 25. Gozadin. in l. dudum num. 136. vbi adden. vers. quibus tamen C. de pact. inter empt. & vend. Rubens Alexandr. conf. 60. nu. 4. Cancer. var. resolut. par. 3. cap. 7. num. 248. Mastrill. decis. 21. nu. 1. & 3. Boer. dec. 41. num. 3. Cenc. de Cens. quæst. 104. num. 9. vers. videtur suaderi, Rota in Mediolanen. fideicom. 3. Martij 1662. §. finali coram me, & in Anconitana fructuum Census 21. Aprilis eiusdem anni pariter coram me.*

Iustitia resultat ex ipso pacto retrouendendi, firmato inter Fuluiam, & Adrianam, nil vrgente, quod hæc tanquam Tutrix non potuerit sine solemnitatibus per simplicem, & priuatam scripturam ex interuallo confectam præiudicare filiis pupillis, & minori-
5 bus, † quibus ex antecedenti publico instrumento liberè stipulato, ius quæsitum erat, vt tradunt *Pinell. in l. 1. par. 3. sub num. 54. C. de bon. mat. Altograd. conf. 67. & seq. lib. 2. Cald. de empt. & vend. cap. 13. num. 25. Gratian. discept. 36. & 242. Mancini decis. 36. num. 5. & seqq.*

Quoniam conclusio licet in iure verissima, visa fuit in proposita facti specie, non appli-

applicationem apocha continens dictum pactum eadem die paulò post instrumentum facta fuit, & in ea declaratum sic ante fuisse inter partes concorditer iustis de causis sta-
6 bilitum, † declaratio enim censetur inesse actui declarato, & nihil noui disponit, sed iam dispositum explicat, iuxtà *text. in l. haeredes Palam §. si quid post ff. de testam. Ciriac. contr. 210. num. 11. Gratian. discept. 698. num. 12. Rota in Regien. beneficij 9. Aprilis 1666. §. si qua dubietas, & 17. Nouembris 1667. §. Et quatenus cor. R. P. D. meo Bourlemont.* Vnde sequitur, quod pactum praedictum haberi debeat, ac si in instrumen-
7 to ab initio appositū fuisset, cùm Tutor non prohibeatur in se pupilli facere pactum de retrouendendo, *Surd. decis. 157. num. 8. & 173. n. 23. & decis. 223. num. 11. coram Buratt.*

Quod ita fuerit inter partes vsque à principio ante stipulationem instrumenti con-
8 uentum colligebatur ex pluribus † coniecturis, quos ad effectum, de quo agitur sufficere censuit *Franc. decis. 105. num. 21.* Siquidē apocha fuit celebrata inter viduas aequalitèr Tutrices, & Curatrices filiorum inter
9 se patruelium, † & sic verisimile non est, quod altera ex ipsis aliquid conuenire voluerit in damnum filiorum, *ad text. in l. nec ei, ff. de adopt. Mart. Medices decis. 72. num. 9. & 10.* Praetereà huic declarationi se subscripsit testis vtriusque partis consanguineus, ac etiam
10 Philippus filius maior, † qui apocham sibi, & fratribus praeiudicialem non subscripsisset si in rei veritate non ita fuisset praecedentèr determinatum, vt aduertit *Franc. vbi supra nu. 17. & prius in dec. 95. num. 2.* & quod plus est sine huiusmodi pacto Fuluia, & filii non contraxissent, cùm remansissent laesi in pre-
11 tio, quod constitutum in scut. 500. † non videtur condignum pro liberatione ab annua, & perpetua praestatione scutorum 40. vt in puncto aduertit *Franc. decis. 95. num. 3. vers. alia maior, & dec. 126. eod. vers. sine quo.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. RONDININO.

Florentina Capellaniae.

Luna 6. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

In dubium reuocatum est, an Capellania à Testatore in suo testamento fundata sit beneficium ecclesiasticum, seù potius simplex legatum pium administrationis redditumm cum onere missarum, & quia omnia requisita pro beneficio ecclesiastico concurrebāt, & solus consensus Ordinarij deficere videretur, pro beneficio fuit responsum, & quidem perpetuo, non manuali, & amouibili, quamuis illud in Ecclesia Regularium consisteret, quia consensus huiusmodi ex lapsu longi temporis, cum obseruantia praesumitur; manualitas verò si quae aderat, non procedebat ex natura beneficii, sed ne Religiosi habeant aliquid proprium, & perpetuum.

SVMMARIVM.

1 *Clausula* arbitrio, *licèt temperet aliquid de iuris rigore, continetur tamen intra limites dispositionis iuris.*
2 *Litera Apostolica iustificata exequenda sunt.*
3 *Vacatio beneficij non remanet consumpta vbi nec supplicatio fuit signata, neque adsunt acceptatio prouisi, nec prouisionis exequutio.*
4 *Prouisio beneficij dicitur ineffectuata stante renunciatione prouisi ad ius super beneficio, non autem ad idem beneficium.*
5 *Iuspatronatus prophanum translatum in ecclesiasticum, Pontificis reseruationibus subijcitur.*
6 *Beneficij fundatio requiritur, quod authoritate Ordinarij facta sit.*
7 *Legatum Capellania vocatur potius simplex administratio redditunm cum onere missarum, quā beneficium. & vid. n. seqq. & n. 17.*
8 *Iuspatronatus habens requisita necessaria beneficij ecclesiastici, verum dicitur iuspatronatus, non autem simplex legatum pium.*
9 *Consensus Ordinarij in erectione beneficij ecclesiastici ex lapsu longi temporis cum obseruantia praesumitur.*
10 *Beneficium saeculare praesumitur esse perpetuum.*
11 *Beneficium regulare licèt sit amouibile, hoc tamen non procedit ex propria natura illius, sed ne Religiosi habeant aliquid proprium, & perpetuum.*
12 *Capellania saecularis esse praesumitur.*
13 *Beneficium dicitur esse saeculare, etiam si adsit in Ecclesia Regularium, & quando. vide num. seqq.*
14 *Beneficium saeculare dicitur si semper vacauit per obitum, vel resignationem, si est adscriptum inter beneficia ecclesiastica, & fuit ab Ordinario visitatum.*
15 *Beneficij naturam non solent immutare prouisiones Apostolicae, quoties non constat de mente Pōtificis. & vid. num. seqq.*
16 *Beneficij status, eiusque quasi possessio ex prouisionibus apostolicis resultat.*
17 *Capellania quatenus dicatur non esse beneficium, sed simplex legatum pium cum administratione redditunm, & deputatione Sacerdotis. & sup. num. 7. & seqq.*
18 *Capellania prophana si ter, aut bis fuerit semper collatiua praesumitur ecclesiastica etiam si dubitatur an fuerit constructa cum consensu Ordinarij, vel nè.*
19 *Prouisio, seù renunciatio beneficij, quae non habuit effectum, non attenditur, & nihil ponit in esse.*
20 *Actus qui dederunt causam liti non attenduntur, neque praecedentem vacationem consumunt.*

DECISIO XLVIII.

DIXERVNT Domini non intrare arbitrium pro retardatione literarum apostolicarum, quibus Hyppolito Tonello controuersa Capellania à Sanctissimo collata fuit, & quarum exequutionem à Fesulano Epi-

Episcopo obtinuit, Sum. eiusd. *n.* 2. & 3. quia licèt clausula *arbitrio*, cum qua ad prouocationem Monachorum S. Mariæ Florentiæ causam Signatura commisit, tēperet aliquid

1 è iuris rigore, † continetur tamen intra limites iuris, ex vulgata *Bartoli doctrina in extrauaganti ad reprimendum, versic. videbitur*, iuxtà quā

2 literis apostolicis † exequutio concedenda est quotiescumq; iustificatæ sunt, *ad text. in capitulo si capitulo 5. vbi gloss. verbo exequatur de concess. prabenda in 6.*

Iustificatio vacationis per obitū Capponi est extra dubium, quia licet per eius obitum die 8. Nouemb. 1648 Sum. Tonelli *n.* 6. & sic in mense reseruato f. m. Innocentius Capellaniam controuersam bo. me. R. P. D. Honuphrio de Hypolitis contulerit, Sum. eod. *n.* 7. & Sum. Monachorum *n.* 11. non tamen probatur nec supplicatio signata, nec eiusdem acceptatio, neque eiusdem prouisionis exe-

3 quutio, † sine quibus præcedens vacatio cōsumpta non dicitur, *Gemin. in cap. in presenti sub num. 2. de prabend. in 6. Bellam. consi. 33. n. 14 Couarr. lib. 3. resol. 16 num. 3. Garzias de benefic. par. 4. cap. 2. num. 15. Loter. de re benefic. lib. 3. q. 1. num. 19. Rota coram Seraph. decis. 1446. num. 3. & 4. coram Dunozzetto iun. decis 367. num. 25.*

Quinimò de positiua ineffectuatione constat cū R. P. D. Hypolitus renunciauerit iuri

4 prætenso super beneficio, † non autem eidē beneficio, ad tradita *per Adden. ad Greg. decis. 215. sub num. 8. Rota in rec. par. 1. dec. 224 num. 7. in fine coram Coccin. decis. 2197. nu. 11. & in Bononien. iurispatronatus 23. Ianuarij proximè præteriti §. verum in fine coram me.*

Iustificatio autem ex parte cōferentis probatur ex instrumento fundationis, Capellaniæ anno 1417. factæ ab Antonio de Vbaldinis in eius testamento relato in Sum. vtriusque partis *num.* 1. in quo licèt præsentationē concesserit Iuliano de Marcis, hæredi, post eius tamen mortem illud transtulit in dd. Monachos S. Mariæ de Florentia Ordinis S. Benedicti, quo casu cùm iuspatronatus è propha-

5 no transierit in Ecclesiasticum, † Pontificis reseruationibus subijcitur *cap. vnico §. fin. de iurepatron. in 6. Gonzalez ad regul. 8. gloss. 18. n. 5. & 6. Garz. de benef. par. 5. cap. 1. §. 11. num. 553. Viuian. de iurepatron. par. 1. lib. 1. cap. num. 2. & 10. Rota coram Seraph. dec. 1420. num. 2. cor. Buratt. decis. 103. nu. 3. coram Merlino decis. 86. nu. 6. & in rec. par. 9. decis. 289. sub num. 1. & 2.*

Neque hæc dispositio videbatur continere simplex legatum pium, cum deficiat ere-

6 ctio Ordinarij authoritate facta, † quæ de iure requiritur, *gloss. in Clement. 2. verb. si beneficiorum in fine de decim. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. in princ. n. 20. & seqq. Garz. de benef. par. 1. cap. 2. num. 102. & 106. Barbos. de iur. eccles. lib. 3. cap. 5. à num. 5.* quasi debeat potius vocari sim-

7 plex administratio reddituum † cum onere missarum, vt dicebat *Rota cor. Pau. decis. 100. et cor. Dunoz. iun. dec. 101. cor. Carillo dec. 90. & in rec. par. 13. dec. 2. per tot.*

Quia cum dispositum fuerit, vt hæres præsentet, & electio, ac institutio concedatur Abbati, non potest dici simplex legatū piū, sed est propriè iuspatronatus cum omnibus

8 requisitis beneficii Ecclesiastici, † cum concurrant tres personæ, de quibus *Concil. Tridentinum sess. 14. de reformat. cap. 13. ibique Barbos. in cap. cum laici nu. 2. de iurpatron. bene Abbas in consil. 47. sub. nu. 1. lib. 2. Viuian. de iurepatron. par. 2 lib. 8. cap. 7. n. 5. cum alijs per Rotam in Pampilonen Capellania 25. Maij 1645. coram Card. Corrado, & in Ciuit. Plebis. Capellania 9. Decembris 1665. §. huiusmodi, & §. seq. coram Emin. Carpineo Prodatario.*

Et consensus Ordinarii præsumitur interuenisse ex lapsu 200. annorum, & vltra iuncta subsequuta obseruantia ex visitationibus ab ijsdem Ordinarijs factis, Sum. responsionis Tonelli *n.* 1. ac ex alijs actibus mox refe-

9 rendis, † ex quibus extrinseca quoq; solemnitas præcessisse censetur, *ad textum cum ibi notat. in l. sciendum 30. ff. de verb. oblig. in cap. sicut 16. de sentent. & re iudic. Zabarella in clement. 1. quæst. 5. de permutat.* ac de sententia Rotæ *Decius cons. 639. num. 4. Francisc. Marcus decis. 473. num. 3. par. 1. Rota coram Caual. decis. 265. num. 5. in rec. par. 5. decis. 506. n. 4 par. 7. decis. 87. nu. 11. par. 12. decis. 190. nu. 6. & in d. Ciuit. Plebis Capellaniæ §. & quamuis coram Emin. Prodatario.*

Quod autem Capellanus ad nutum Monachorum sit amouibilis, & beneficium, vt inquiunt, sit manuale non probatur, vt opus

10 esset, † cum in cōtrarium sit præsumptio in beneficijs sæcularibus, *can. præcepta 55. distinct. cap. 1. & ibi glos. verbo perpetui de Capellan. Monachor.* ad differentiam regularium, quę amouibilia censentur si non ex propria natura,

11 saltem ratione possessionis, † ne Religiosi habeant aliquid proprium, & perpetuum, *ad textum in cap. cum ad Monasterium 6. §. tales de statu Monachor. Mandos. in regula 3. Cancell. quæst. 11. nu. 2. Gonzalez ad regul. 8. gloss. 5. §. 6. num. 6. 7. & 31. Rota coram Cassad. decis. 652. nu. 4. & in recent. par. 6. decis. 13. nu. 2.*

12 Hanc verò Capellaniam sæcularem † esse non solùm præsumitur ad tradita per *Garz. de benef. par. 1. cap. 6. nu. 12. Roderic. quæst. regular. to. 1. quæst. 34. artic. 1 in principio versic. regularia. Barbos. de officio Episcopi par. 3. allegat. 57. n. 168.* sed & clarè deducitur ex præsentationibus

13 inferius recensendis factis † de sæcularibus, quo casu beneficium sæculare dicitur etiam si adsit in Ecclesia regularium, quemadmodum declarant *Garz. in addit. ad trac. de benefic. par. 7. cap. 10. nu. 37. Sanch. in præcepto Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 29. nu. 27. Barbos. de iur. eccles. lib. 3. cap 5. sub n. 14.* in contrarium adductus.

Idque aperte desumitur ex eo, quod beneficium semper vacauit per obitum, vel resignationem, vt in Sum. vtriusque partis, ac adscriptum est inter beneficia ecclesiastica, quæ in titulum conferuntur, & decimas soluunt studio Pisano, prout rectè solutæ fuerunt, Summ. Tonelli *num.* 4. & Sum. respon-

14 sionis eiusdem *num.* 3. † ac vti tale ab Ordinario visitatum fuit, Summ. eiusdem responsionis *num.* 1. prout ad rem considerat *Paris. de resignat. lib. 2. quæst. 1. num. 118. & seqq. Rota in*

recent.

recent. par. 1. decis. 1071. sub nu. 3. & par. 6. dec. 13. num. 10. & seqq. & coram Carillo decis. 41. nu. 5. & seqq.

Accedentibus Apostolicis prouisionibus quibus ab anno 1559. vsq; ad annum 1621. Cappellania hæc collata fuit in titulum, d. Summ. Tonelli *num.* 5. ac vltimo loco Cappono, per cuius obitum prouisio Tonelli
15 facta fuit, † quæ licet immutare non soleant naturam beneficij, quotiescumque de mente Pontificis non constat ad notata per *DD. in celebri Textu in cap. cum de beneficio de prebend. in 6.* inseruiunt tamen pro declaranda qualitate beneficii quotiescumq;
16 de contrario statu non docetur, † quo casu procedit conclusio, quod prouisiones Apostolicæ statum non immutent, aliàs ex iis status, ac quasi possessio resultans attendi debent, *ad Textum in cap. si Iudex laicus, §. idem esse, vers. hicque status de sentent. excommunic. in 6. Calderin. cons. 28. vers. & status præsens de prebend. Decius cons. 126. nu. 1. coram Greg. XV. decis. 482. num. 1. repetita in recent. par. 2. dec. 315. coram Coccino decis. 1116. num. 6. & coram Merlin. dec. 521. num. 4. & 5.*

Consideratio autem, quod fructus dentur Abbati, & Monachis, vt prouideatur Capellano, in dubio quidem argumentum præstare potest, vt Capellania dicatur legatum cum administratione bonorum, ac deputatione simplicis Sacerdotis cum certo
17 stipendio annuo, † secus autem quando concurrunt alia signa ecclesiastici beneficij, ac vt mox probatum est illa in titulum conferuntur, quia tunc pro beneficijs pariter reputantur, iuxtà tradita *per Decium cons. 310. num. 4. Rocch. de Curte de iurepatron. verb. construxerit quæst. 79. Perez de Lara de Anniuersarijs & Capellan. lib. 2. cap. 1. n. 53. & 54.* vbi quod si dubitatur an Capellania, quæ ex verbis fundationis videtur prophana, constructa
18 fuerit cum consensu Ordinarij, † si tamen ter, aut bis collata fuerit, semper collatiua, ac ecclesiastica iudicabitur, & sequitur *Leo de offic. Capellani quæst. 3. sub num. 40.* & prius dixerat *Gomez in regula de annali quæst. 20. in fine*, iuxtà quem intelligenda est *Rota*, quæ illum sequitur *in recent. par. 2. decis. 254. nu. 3.* cum alijs in contrarium adductis.

Denique sicut concordia, in qua Hypolitus de Accoliris renunciauit præsentationi de se factæ fauore Monachorum, Summ. eorundem *num. 3.* habebat pactum annullatiuum, casu quo non sequeretur beneplacitum Apostolicum, ideòque effectum non habuit, cùm anno 1596. adhuc Monachi prouiderint per eius obitum, Summ.
19 eorundem *num. 4.* † nihilque proinde ponit in esse *Rota in recent. par. 4. tom. 2. dec. 290. in fine*, quæ tamen prouisiones anno 1596. & 1597. à Monachis factæ, d. Summ. eorundem *num. 4. & 5.* nullum pariter effectum habuerunt, cùm Sedes Apostolica Capellaniam in titulum, ac tanquam beneficium perpetuum alijs contulerit, Summ. Tonelli *num. 5. lit. A. & B.*

Ità paritèr præsentatio anno 1648. à Monachis veluti de beneficio amouibili; ac in personam eorum Monachi, ac aliæ deputationes, & remotiones Capellanorum nihil pariter obstant, cùm prima præsentatio haberet clausulam, *quatenùs Capellania sit beneficium regulare, & manuale Monasterij*, & non aliàs, Summ. Tonelli *num. 8.* & reliqui omnes actus relati in dicto Summ. Monachorum *à num. 6. ad 10.* emanauerint paritèr longè post obitum Capponi, ac consequentèr post vacationem, quæ causam liti dedit, quæ tamen omnia veluti facta contra expressam legem fundationis nullatenùs
20 attendenda essent, † neque primam vacationem per obitum prædicti Capponi insurgentem consumpsissent, *Rota in rec. par. 4. tom. 2. decis. 627. num. 2. & coram Bichio dec. 558. num. 12. & coram Emmentiss. Otthob. decis. 221. num. 12.*

Et ità vtraque.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana Transactionis.

Luna 6. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Dotem vnicæ filiæ correspondentem portioni legitimæ non potuisse à Patre fideicommisso grauari deciditur, quamuis in excessu *Sixtinæ Constitutionis* mera donatio prætenderetur; Cumque allegatum sit etiam per non reclamationem in vita eiusdem filiæ paternum fideicommissum fuisse ab ipsa acceptatum, hoc eo minus præiudicare resoluitur, quia specifica, & indiuidua acceptatio requirebatur, itàvt hæc tacita non sufficiat.

SVMMARIVM.

1 *Donatio dicitur totum id, quod vltra legitimam portionem de iure debitam pater filio relinquit, & num. 8. vbi vid.*
2 *Fideicommisso grauari potest quidquid pater relinquit filio vltra portionem legitimæ, & num. seq.*
3 *Dos quamuis succedat loco legitimæ, potest in illius augumento fideicommisso grauari.*
4 *Fideicommissum super legitima filij à patre impositum, & ab eo in vita non reiectum, ab hæredibus extraneis non impugnatur.*
5 *Donatarius titulo particulari succedit, nec in ipsum transeunt iura passiua vtilia, & directa.*
6 *Filia titulo institutionis à patre honorata, dicitur agnita in suam.*
7 *Dos filiæ relicta si successit loco legitimæ, illius naturam, & priuilegium assumit, & num. seqq.*
9 *pro Legitima, vel illius loco si aliquod relinquitur, totum integrum absque vlla diminutione debetur.*
10 *Dotem quam filia consequi non potest ratione* Sixti-

Sixtinæ Constitutionis consequi non prohibetur ratione legitimæ.

11 Constitutio Sixtina *moderationis dotium in Vrbe non derogat consequutioni legitimæ, vbi agitur de vnica filia.*

12 *Statutum Vrbis* lib. 1. cap. 141. *disponens patrem posse filiæ minus legitima relinquere, non operatur nisi patre volente.*

13 *Dos filiæ relicta, quæ successit loco legitimæ non potest fideicommisso grauari. & sup. n. 7.*

14 *Legitimæ onus, vel fideicommissum ipso iure, etiam absque ministerio filij reijcitur.*

15 *Filius disponens de dote, vel legitima tamquam de bonis liberis onus fideicommissi in eis oppositum non dicitur acceptare.*

16 *in Legitima grauamen, vel fideicommissum impositum filius acceptare debet expressè, aliàs sibi non præiudicit.*

17 *Legitimæ grauamen vt subsistat, superaddi debet, quod illud recusando, filius censeatur institutus in sola legitima, iuxtà* cauthelam Soccini.

18 *Legitima eodem iure quo spectabat ad filiũ, transmittitur ad illius hæredes, etiam extraneos.*

19 *Supplementum legitimæ transmittitur ad hæredes filij, etiamsi eisdem filijs fuerit iniunctum onus nihil vlterius petendi.*

20 *Donatarius vniuersalis habetur loco hæredis.*

21 *Legitima neque diem, neque conditionem expectat, sed statim post obitum patris debetur.*

22 *Legatum, & legitimam consequitur filius, cui vtrumque à patre fuit in suo testamento relictum.*

23 *in Legitimam debitam in bonis patris non imputantur, quę filio prouenerunt à matre.*

DECISIO XLIX.

PER sententiam Rotalem ad tenorem *decisionum 273. 289. & 318. bo. me. Cardinalis Celsi, & 12. Februarij 1666. Eminentiss. Cerri* ei subrogati de medio sublata transactione inter Patres Discalceatos B. Mariæ de Mercede vniuersales Donatarios Camillæ, & Petrum Vincentium de Caualerijs eius virum R. P. D. meus Bourlemont, præmissis paritèr duabus Decisionibus sub diebus 11. Martij vtriusque anni 1671. & 1672, duo mandata in totum pro summa scutorum 15. mil. vtendo facultatibus A. C. sibi communicatis contra omnia bona tàm Petri Vincentij viri, quàm Dominici eius Patris in Instrumento dotali d. Camillæ pro dicta summa in forma Cameræ obligatorũ relaxauit, de quorum executione cùm fuerit coram Me dubitatum, ad illam euitandam posthabitis ceteris quęstionibus, firmaque remanente resolutione, quod scuta 10. mil. ab Adriano Patre prędictę Camillæ filię vnicę relicta, succedãt loco legitimę, quodq; hæc quantitas, calculata illius hæreditate, & ære alieno deducto in scut. 40. mil. dictam legitimam non excedat, vt in dictis *decisionibus Eminentiss. Celsi decis. 270. num. 7. dec. 289. num. 11. decis. 318. num. 4. vsque ad* 12. nec non & illa *Eminentiss. Cerri §. cæterum cum sequen. & in duabus R. P. D. Bourlemont, in prima scilicet §. excessus, & in secunda §. Imò cum duobus sequen,* in præsenti propositione proponebatur.

Quod etsi ratione paterni patrimonii, & procedendo cum regulis iuris communis dicta summa iure institutionis, & pro dote relicta, nec diminutionem, nec grauamen pati possit, tamen ex quo iuxtà Pragmaticã sanctionem Sixti erat moderanda ad scuta 3500. nec vlterius, aut filia poterat prætendere, aut Pater tenebatur relinquere, eo ipso quod fuit impetrata derogatio ad hoc, vt dicta integra quantitas cedere posset in
1 dotem, † augmentum excedens d. summam necessariam, & de iure debitam, censeri debeat mera donatio Patris, per *Text. in l. donari 83. ff. de regul. iur.* Ideòque tanquàm ex
2 liberalitate prouenientem † potuisset fideicommisso grauari, *Fontanell. de pact. dotal. to. 2. claus. 5. glos. 10. par. 1. num. 2. & seqq. Castill. quotid. controu. lib. 1. cap. 10. num. 54. & 55.* & cum vltra dictum excessum fuerit etiam Camilla substituta matri in scut. 4. mil. quæ prauentiuè in ipso actu matrimonij ei fuerũt à matre restituta, d. fideicommissi grauamen potuit nedum imponi super prænarrato excessu, verùm etiam in ipsa dote debita; Totum enim id, quod doti est superauctum, videtur relictum in compensationem one-
3 ris superadiecti, † quod cum non fuerit à Camilla impugnatum, exindè arguere licet, maluisse acceptare integrum sic grauatum, quam summam debitam in modica quantitate liberè consequi, provt ratiocinatur *Menoch. cons. 196. num. 15. Natt. cons. 321. sub num. 5. Fusar. de substit. quæst. 296. num. 63.* cum alijs per informantes pro hac parte allegatos, & tandem ius, & actionem impugnandi prædictum onus fideicommissi à Patres impositum competere non posse Patribus
4 successoribus † cùm illud non transeat ad hæredes extraneos quando filia in vita non opposuit, vt tenent *Arias de Mesa variar. resolut. lib. 3. cap. 42. num. 21. Surd. cons. 412. nu. 45. & cons. 570. num. 5. Fusar. de substitut. quæst. 296. num. 141. Gratian discept. 983. à num. 11. per plures sequen.* Eoque minus cùm sint Donatarij, qui succedere dicuntur titulo particu-
5 lari, nec † in ipsos transeunt iura passiua, vtilia, & directa, *Anton. de Amat. resol. 58. n. 2. & seq. Caren. variar. resolut. lib. 3. cap. 7. num. 128. & seq.*

Quibùs tamen non attentis pro executione emanauit resolutio.

Præsupposito siquidem totius hæreditatis statu Adriani Patris, vt supra ad scuta 40. mil. ascendentis, & quod Camilla esset filia vnica, ideoque prædicta scuta 10. mil. legitimam non excedere, eo ipso quod Camilla mediante honorabili titulo institutio-
6 nis † agnita fuit in suam, *Alex. cons. 131. lib. 1. Gabr. cons. 31. sub num. 7. lib. 1. & cons. 140. num. 8. lib. 2. Hond. cons. 53. nu. 12. lib. 2. Rot. coram Greg. dec. 505. num. 9. & in Romana prætensi fideicommissi 28. Ianuarij 1667. §. præterea coram Eminentiss.*

entiss. Carpineo Prodatario, & pleniùs in Romana Supplementi legitimæ 27. Aprilis 1671. §. quia quoad primum coram Me, quantitas hæc suc-
7 cessit loco legitimæ, † illiúsque natura, & priuilegium assumpsit, vt firmant causæ decisiones corã Eminentiss. Cerro §. responsu enim & vtraque R. P. D. mei Bourlemont. Prima scilicèt §. quia responderunt, & secunda §. non quidem, & laté in d. Romana pratensi fideicommissi 5. Aprilis 1666. à §. nec dubitatum vsque ad finem confirmata sub d. die 28. Ianuarij 1667. vsque pariter ad finẽ coram d. Eminentiss. Carpineo, itàvt
8 tanquam debitum naturale, † & necessarium non possit in aliqua illius parte referri ad liberalitatem paternam, vt limitando regulam tradit glos. 1. in d. l. donari ff. de regul. iur. in contrarium allegata, & in proposito Rota decis. 108. num. 27. par. 4. tom. 2. & decis. 28. num. 5. par. 5. recent. Eo enim ipso, quod aliquid pro
9 legitima, vel loco illius relinquitur, † illud integrum tanquam debitum legale absque vlla diminutione debetur, Socc. sen. cons. 150. sub num. 19. vers. in contrarium, & sub num. 20. vers. quibus præmissis lib. 1. Ruin. consil. 17. num. 7. & 8. lib. 3. Grat. cons. 160. nu. 35. lib. 2. Merlin. de legitim. lib. 3. tit. 2. quæst. 23. num. 10. Rot. coram Greg. d. dec. 565. nu. 5. & 6. cum alijs latè in dicta Romana Supplementi legitimæ 27. Aprilis 1671. §. quia quoad primum, & §. & quamuis bis confirmata 13. Iunij 1672. §. Quia verò, & in hesterna Rota 3. currentis coram Me, & propterea quoad illius augmentum, vel diminutionem operari nõ valuit Pragmatica Sixtina, illiúsque obtenta derogatio, quia etiam illa
10 subsistente, & derogatione non † obtenta quamuis Camilla assequi non potuisset ratione dotis totum relictum, illud assecutura nihilominus fuisset ratione legitimæ ministerio leg. omnimodo, & l. scimus C. de inoffic. testam. quibus legibus dicta Constitutio non
11 derogauit, † & quamuis ex alia Statuti 141. dispositione potuisset pater filiæ minus legitima relinquere, & disponere, vt dos illi succederet in illa tantùm quantitate, quam decernit dicta Pragmatica, hoc tamen expressè noluit, dum processit per viam ho-
12 norabilis institutionis ex supra † firmatis, nec statutum operatur nisi patre volente, Castrens. communitèr allegatus cons. 52. numer. 2. vol. primo Paris. cons. 53. num. 8. lib. 3. Gabr. cons. 140. n. 8. lib. 3. Mart. de success. legal. par. 1. qu. 13. articul. 1. n. 10. & alij per Rot. coram Bich. decis. 137. n. 11. post Fenzon. dec. 113. §. neque voluntas.

Quemadmodum igitur præfatum relictũ nullam de sui natura, neque ex Pontificia, neque ex Statutaria, vel paterna dispositio-
13 ne patiebatur diminutionem; † ita neque in parte, neque in totum poterat fideicommisso grauari, per Textum expressum in l. quoniam in prioribus C. de inoffic. testam. Onusq; à Testatore adiectum huius legis ministerio fuit eo ipso sublatum, etiamsi illud protestatione contraria expressè nõ reijecerit Camilla instituta, cùm facto hominis non sit
14 opus, † vbi lex ipso iure operatur, Ruin. consil. 56. num. 8. vers. & ratio est lib. 2. Bursatt. consil. 245. nu. 19. vers. respondetur lib. 3. Merlin. de legitima lib. 3. tit. 2. quæst. 1. nu. 3. Rota coram Seraphin. decis. 959. nu. 2. coram Dunoz. iun. dec. 99. num. 5. in recent. decis. 200. num. 5. vers. de qua ipso iure par. prima decis. 342. num. 4. & 6. par. 5. & latè, & magistralitèr decis. 228. nu. 9. cum quinque seqq. par. 8. in Bononien. separationis bonorũ 5. Decembris 1670. §. certius coram R. P. D. meo Priolo, & prius in Romana pratensi fideicommissi 17. Maij 1669. §. Tandem verò coram R. P. D. meo Calataiù, & in Romana Supplementi legitimæ prima Iulij 1669. §. siquidem coram Me.

Quod autem dictum onus fuerit per Camillam acceptatum, non subsistit, quia de tali acceptatione in facto non constat,
15 imò potiùs conuincitur † contrarium, dum de dicta dote, siue legitima, tanquam de re libera disposuit in Patres donatarios, vt põderat prima decisio R. P. D. mei Bourlemont §. tum etiam quia, & tamen acceptatio graua-
16 minis † deberet esse expressa Castren. cons. 73. num. 2. vers. bis non obstantibus cum seq. lib. primo Crass. in §. legitima num. 9. Dec. cons. 217. num. 3. vers. non obstat, Rota in præcitata decisione 228. num. 9. & 10. par. 8. & firmant cęteræ omnes Causæ decisiones allegatæ in d. Romana Supplementi legitimæ 3. currentis coram Me. Et quatenùs prætendebatur deduci ex acceptatione Testamenti, in quo præter legitimam fuit substituta Camilla in scut. 4. mil. dictum est pariter non subsistere, quia pater grauando legitimam non addidit, quod recusan-
17 do grauamen † censeretur in sola legitima instituta, iuxta vulgatam cauthelam Soccin. iun. cons. 122. num. 8. lib. 1. qua non seruata ex sola aditione ex testamento deduci non potest oneris acceptatio, vt in terminis vtrique obiecto respondet Rot. dicta decis. 342. numer. 9. 10. & 11. par. 5. recent. coram Dunoz. iun. decis. 99. num. 7. & in decis. Eminentiss. Cerri §. præcipuè, & quotidie in alijs.

Et dato quod nullum considerari possit grauamen, quod præiudicauerit Camillæ, ex quo ab initio fuit à lege resecatum, non est opus quærere, an competat illius hæredibus actio illud impugnandi, cùm certum
18 sit eodem iure, † quo relictum spectabat ad dictam Camillam fuisse transmissum paritèr ad eius hæredes quamuis extraneos, Salycet. in l. scimus num. 4. in princ. C. de inoffic. testam. Ciriac. controu. 367. nu. primo & seqq. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 10. Roland. cons. 78. num. 6. lib. 1. Riminald. iun. cons. 198. num. 4. 5. & 6. & pluribus congestis Merlin. de legit. lib. 3. tit. 3. quæst. 7. nu. 1. vers. contraria tamen 2. & 3. Rota diuers. decis. 668. per tot. par. 1. in rec. d. dec. 228. num. 2. par. 8. decis. 267. num. 16. par. 9. dec. 20. nu. 2. par. 11. non obstante, quod Patres succedant titulo donationis singulari, quia quomodocumque succedant, trans-
19 missio ipsa † illis defert integram legitimam non autem ius reijciendi onus, vt egregiè docet noster Cardinalis Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 9. & 10. quem sequitur Merlin. de legitim. qui supra lib. 3. tit. 3. quæst. 7. num. 1. vers. primo quia in fine, præterea quam

20 quam quod cùm sint Donatarij † vniuersales habentur loco hæredum *Rot. coram Dunozan. decis. 348. sub num. 4. coram Penting. dec. 390 num. 7. in rec. decis. 207. num. 9. par. 6. in Bononien. fideicommissi de Cesaris 22. Iunij 1663. in fine coram Reuerendiss. D. meo Decano, & 24. Martij 1664. §. placuit coram R.P.D. meo Taia.*

Cætera, quæ iterum repetebantur in legitimam, videlicèt imputanda saltem esse dicta scuta 4. mil. in quibus Camilla fuit matri substituta, necnon alia scuta mille recepta in tot iocalibus, & capsa alba, fuerunt paritèr quoad primum relictum duplici responsione sublata; Altera scilicet, quod cùm esset conditionale, in euentum quod Camilla Iuliæ matri superuixisset, non po-
21 terat imputari in legitimam, † quæ neque diem, neque conditionem expectat, sed statim post obitum Patris debetur, vt disponit *litera Textus in l. scimus §. repletionem*, ibi: *vel ex substitutione, C. de inoffic. testam.* cum notatis per *Gloss. Bald. & Salycet. Peregrin. de de fideicom. articul. 36. num. 112.* & alij, quos respondēdo huic obiecto refert *decisio Eminentissimi Cerri §. secundo quia*. Altera, quod tam legatum, quàm legitima fuerunt di-
22 spositiuè in testamento relicta, † & sic tanquàm vnum ab alio separatum, vtrumque ex Testatoris dispositione deberi *l. Titia 85. ff. ad leg. falcid. Gabr. cons. 109. num. 12. lib. 1. Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 2. quæst. 1. num. 25. Rot. post eundem decis. 134. num. 25. & 26. 34. & 35.* latè *coram Eminentiss. Ottbob. decis. 72. num. 8. & 9.* Quo verò ad scuta mille cùm constet in facto prouenire à Matre non possunt im-
23 putari in legitimam, † quæ ex rebus substantiæ patris debetur, vt expressè disponit *Text. in d. §. repletionem in fine*, & respondent *decisiones Eminentiss. Cerri §. respectu eum, & in vltima R.P.D. mei Bourlemont §. minus subsistit.*

Et ità cùm ex prædictis cesset prætensio fideicommissi, ideò mandata scut. 15. mil. à Sacra Rota cum facultatibus A.C. relaxata super omnibus Petri Vincentii, & Dominici eius Patris bonis esse exequenda, ad tenorem Decisionum R.P.D. mei Bourlemont Domini responderunt.

Vtraque parte informante &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Perusina Census.

Lunæ 6. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Statutum Perusinum, & Constitutio Ægidiana in hac præsenti Decisione declarantur ad intellectum, quod illud certas solemnitates requirens in contractu minorum viginti annorum, non habeat locum in maioribus viginti, & minoribus vigintiquinque; Hæc autem exigens interuentum proximiorum non procedat, si illi non aderant in loco contractus, vel non fuerat probatum eos commodè interuenire potuisse.

SVMMARIVM.

1 *Hæres sine beneficio inuentarij tenetur satisfacere de proprio creditoribus hæreditarijs.*

2 *Accollans in se debitum alterius efficitur debitor nomine proprio, ac si ab initio se obligasset.*

3 *Aditionem hæreditatis important actus, qui fieri nequeunt citra ius, & nomen hæredis.*

4 *Statutum si requirat solemnitates in cōtractu minorum viginti annorum, illas non exigit in maioribus viginti, & minoribus vigintiquinque.*

5 *Iuramentum in contractu minoris supplet defectum solemnitatum iuris communis.*

6 *Statutum Perusinum de solemnitatibus in contractu minorum traditur, & declaratur, & sup. num. 4.*

7 *Proximiores ex Constitutione Aegidiana requisiti in contractu minoris, non exiguntur, si non aderant in loco celebrati contractus.*

8 *Consanguineos extitisse, eosque commodè interuenire potuisse contractui minorum probare debet, qui ex hoc capite allegat nullitatem eiusdem contractus.*

9 *Insinuatio à Constitutione Aegidiana requisita in contractu minoris, præsumitur interuenisse ex lapsu annorum triginta cum obseruantia sequuta.*

10 *Filiusfamilias obligatio facta pro patre non est nulla ex eo, quod ille non renunciauerit benef.* l. 2. C. quod cum eo.

11 *Filiusfamilias obligans se pro patre habet beneficium ne conueniatur vltra quam facere possit, & num. seq.*

12 *Beneficium personale cum persona extinguitur, nec transit ad hæredes.*

DECISIO L.

ACCOLLAVIT in se Laurentius senior Censum impositum ad fauorem Gratiani sub fideiussione Horatij, cui accollationi pariter accessit Alexander Laurentij filius. Verùm hæredes Horatij, qui plures pecuniarum summas exbursarunt egerunt pro recuperatione contra Laurentium iuniorem, quem ad solutionem teneri Domini responderunt, cùm sit hæres Alexandri
1 sine beneficio legis, & Inuentarij. † Vnde de proprio satisfacere compellitur creditoribus hęreditarijs, *§. hæres quoque instit. de oblig. quæ ex quasi contr. nascuntur, cum alys per Rotam decis. 106. in fine coram Arguelles.*

Quod autem Alexander sit debitor hæredum Horatij liquet ex publico instrumento
2 accollationis, † per quam verus, & proprius debitor euasit, ac si ab initio pro contentis in instrumento census accollati se obligasset, *Cenc. de cens. quæst. 72. num. 1. Rot. decis. 340. num. 6. coram Bichio*, & quod Laurentius simpliciter hæreditatem Alexandri patrui acceptauerit, apparet ex eo quod ipse vnà cum

aliis patruis, quorum hæredem se Lauren-
tius iunior declarauit ad effectum retinendi
bona Laurentij senioris, exhibuerunt scri-
pturas penès Alexandrum repertas conti-
nentes solutiones ab eodem factas Credito-
ribus anterioribus eiusdem Laurentij, & al-
legando notissimam cauthelam Angeli illã
cũ prædictis suis patruis iustificauit consti-
tuẽdo hac de causa se creditorẽ hæreditatis
3 Laurentij senioris. † isti enim actus cũ fie-
ri nequeant citra ius, & nomen hæredis adi-
tionem important vulgata *l. pro hærede §. Pa-
pinianus ff. de acquir. hæred. Mantic. de coniect. vlt.
volunt. tit. 12. num. 13. Paris cons. 16. nu. 41. lib. 2.
Rot. decis. 279. num. 19. coram Buratt. & decis. 66.
num. 31. coram bo. me. Bichio.*

Nec defectus solemnitatum in obligatio-
ne Alexandri obesse valuit in ordine ad re-
quisitas per Statutum Perusinum, cùm ille
esset maior 20. annis, & Statutum certas so-
lemnitates exigat in contractibus minorum
20. annis, illosque solùm alitèr factos an-
4 nullet; † Vnde à contrario sensu infertur,
quod dictas solemnitates in maioribus 20.
& minoribus 25. non requirantur, dum
nihil statuitur in hoc casu, qui propterea
tanquam omissus remanet sub dispositione
5 iuris, † cuius solemnitatum defectum sup-
plet iuramentum in instrumento prædictæ
accollationis appositum, iuxta *Text. in auth.
Sacramenta puberum C. si aduers. vendit.* & in
6 terminis huius Statuti † dixit illius Glossa-
tor *Gilian. verb. minor num. 5.* & consuluerunt
*Eugen. cons. 3. nu. 15. lib. 1. Gabr. cons. 127. nu. 88.
lib. primo Honded. cons. 42. nu. 22. lib. 1. Ambrosin.
decis. Perus. 14. num. 25.* & decidit in puncto
Rot. decis. 21. n. 5. & decis. 153. n. 1. coram Carillo.

Respectu verò ad solemnitates Constitu-
tionis Ægidianæ requirentis iuramentum,
Decretum Iudicis, interuentum consangui-
neorum, vel affinium minoris contrahen-
tis, & insinuationem, etenim duo prima
fuisse seruata, apparet ex lectura instrumen-
ti, interuentus autem proximiorum non
7 adfuit, † quia Alexander vti oriundus ex Ci-
uitate Clusina, eos non habebat Perusiæ vbi
contraxit, & alleganti nullitatem ex hoc
8 capite incumbit onus probandi † copulati-
uè illorum existentiam, & quando eadem
die commodè potuissent contractui inter-
uenire *Corneus cons. 131. num. 2. lib. 4. Add. ad
Greg. dec. 406. num. 19.* & fuit firmatum *in Ro-
mana Cambij 16. Iunij 1662. §. Nec obligatio &
§. seq. coram me,* & insinuatio vti solemnitas ex-
9 trinseca, † quæ potest fieri per scripturam
separatam ex lapsu 30. & vltra annorum
cum positiua obseruantia tot solutionum
præsumitur interuenisse *Rot. coram Seraphin.
decis. 742. num. 4. & decis. 575. num. 11. coram Ca-
ual. & decis. 873. num. 4. coram Merlin.* & fuit di-
ctum in *Perusina Successionis 4. Februarij 1665.
§. Præterquam corã bo. me. Leone Verospio in rec.
dec. 254. par. 14.*

Demum eo quod Alexander non renun-
ciauerit beneficio *l. 1. & 2. C. quod cum eo,*
10 non importat † nullitatem contractus, sed
solùm tribuit filiofamilias pro patre se obli-
11 ganti † beneficium ne conueniatur vltra
quam facere possit, quod priuilegium tan-
12 quam personale † cum morte filij expirat,
vnde Alexandro mortuo ad illius hæredes
non transiuit, vt docet *Bald. in d. l. 2. num. 4.
Castagna de benef. deduct. ne egeat qu. 5. ampliat. 4.
num. 5.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. TAIA.

Romana Vineæ.

Lunæ 6. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Ad impediendam immissionem fideicommis-
sario opponebantur præscriptio defectus
identitatis bonorum, competentia detra-
ctionum, & melioramentorum exceptio,
sed nihil proficere visum est, quia præscri-
ptio non interuenerit, cùm singulæ in sin-
gulis fideicommissarijs successoribus requi-
rerentur; Identitas probata remanserit ex
duobus confinibus, quamuis cæteri non
conuenirent; Detractiones verò quoad le-
gitimam, illa fuerat ex alienationibus con-
sumpta, & Trebellianica erat à Patre prohi-
bita, melioramenta demum minus liquida
visa sunt, mediante cautione succurrantur.

SVMMARIVM.

1 *Præscriptio non currit non valenti agere.*
2 *Præscriptiones singulæ requiruntur in singulis fi-
deicommissarijs successoribus à die aperti fidei-
commissi.*
3 *in Præscriptionibus duo sunt extrema, cum quan-
doque præscribatur ex vna parte, licet non
præscribatur ex alia, quandoque verò ex vtraque.*
4 *Remedium* L. finalis C. de edict. D. Adr. *est
perpetuum.*
5 *Fideicommissario plures competunt actiones pro
obtinendo fideicommisso.*
6 *Actiones omnes fideicommissarijs competentes pro
obtinendo fideicommisso dicuntur hodie cumulari
in libellis ex clausulis salutaribus in eis appositis*
7 *Identitas rei ex duabus demonstrationibus proba-
tur, quamuis aliæ deficiant.*
8 *Quantitas bonorum certa etiam si ab vno latere
confines sint incerti, certificari potest ab alijs
lateribus expressis.*
9 *Identitas bonorum non confunditur ex bonis an-
tea, vel postea quæsitis.*
10 *Quantitas maior comprehendit etiam minorem.*
11 *Trebellianica prohiberi potest etiam filijs primi
gradus maiori fortè Rota Romana authoritate,
quàm patris.*
12 *Legitima stantibus alienationibus non constante
inuentario dicitur consumpta.*
13 *Donatoribus intestatis decedentibus in summa,
vel quantitate ad effectũ testandi reseruata suc-
cedant donatarij, vel hæredes solidis distinctioni-
bus comprobatur, & num. seqq.*
16 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futu-*

rorum

uorum fauore agnationis substinetur.
17 *Fideicommissa fieri possunt in contractibus.*
18 *Melioramenta illiquida non retardant immissionem fideicommissario, sed per solam cautionem melioranti consulitur.*

DECISIO LI.

IN decisis 12. Decembris 1672. hodie DD. steterunt pro immissione Antonio danda, non obstantibus exceptionibus instauratis.

Non obstitit prima de præscriptione, sin minus actioni Antonij noui fideicommissarij secundùm regulam, quod non valenti
1 agere † non currit præscriptio, & in singulis fideicõmissarijs singulæ requiruntur præ-
2 scriptiones † à die aperti fideicommissi, adhuc speciei actionis, & Remedio *l. vlt. C. de edict. Diu. Adriani*, ad illa verba Textus, *sin enim, vel ex vna Parte, vel ex vtroque latere prolixitas occurrerit &c.* & casum *Bart. n.1.* ibi -- Quid si contra eum, qui petit se immitti authoritate huius legis, opponatur exceptio præscriptionis? Respondit Imperator, & dicit, quod siue sit præscriptio, quæ causatur ex vna parte, siue quæ causa-
3 tur ex vtraque, † exceptio admittitur, vt patet ex Textu; aliàs mera, & noua exceptio in tot causis, & casibus illibata est.

Quia non sit sensus excipientium ita vt contra suprascripta præscribat Reus ex sua Parte, etiam si non præscribatur Actori ex sua, nam omnis præscriptio dicitur contra aliquid, & sic sunt duo extrema, & exponitur ex vna parte, idest fauore tantùm, vt vsucapio, vel odio tantùm, vt præscriptio 30. annorum, & ex vtraque parte, idest mixta ex fauore possidentis, & odio non agentis, vt in præscriptione longi temporis, ita dicit ex *Gloss. ex vna parte, & Gloss. ex vtroque latere; Bald. num. 37. Menoch. adipisc. poss. rem. 4. ex num. 773. Argel. de acqu. poss. quæst. 1. art. 6. seù ex num. 88. cum aliis*, & licèt alio, non tamen vario sensu contra communem interpretationem, *Zuccard. apud Menoch. dicto rem. 4. num. 777.* dissentiente pro communi *Argel. dicta quæst. 1. ex num. 971.* & planè re-
4 medium hoc † perpetuum est, *Menoch. dicto remed. 4. num. 47.* sicut, & interdictum quorum bonorum ibidem, & plures actiones †
5 competere fideicomissario cõstat apud *Fusar. de substit. tota quæst. 611. cum alleg.* easque hodie cumulari clausulis, vt dicitur saluta-
6 ribus in libellis, † adeo vt non de facili huiusmodi quæstiones audiantur &c. in summa fideicommiss. *D. de Luca post discursus de fideicommiss. num. 366. lib. 10.*

Non secunda de incertitudine Vineæ, quia Vineæ controuersæ conueniunt locus extrà Portam S. Pancratij, & confines aliarum Vineæ partium, cùm sufficiant etiam leuiores probationes, & coniecturæ, præsertim in antiquis, & concurrant confinia, & aliæ demonstrationes, quamuis adesset discrepantia aliarum qualitatum, quæ ex cursu tanti temporis mutare potuerint; maximè cum conueniant plures demon-
7 strationes, & qualitates, † quarum duæ sufficerent, licèt aliæ deficerent, *coram Merlin. decis. 294. ex num. 3. cum alleg.*

Vnde non obstitit, quod ab vno latere confines ipsi videantur incerti, quia cùm quantitates terreni sit certa, nempè petia-
8 rum nouem, † poterunt certificari incipiendo ab aliis expressis lateribus &c. certa, & nota ad literam coram *Merlin. dec. 134. nu. 7. & dec. 600. num. 11. & dec. 635. num. 6. vers. sed non tamen, & coram Dunoz. iun. decis. 663. nu. 6. & nunc Reuerendiss. Zarate dec. 52. num. 19.*

Non tertia propterea de differentia mensuræ, quod Vinea fideicommissaria sit petiarum nouem, & valoris scutorum 800. Vinea verò possessoris sit petiarum 17. & valoris scutorum 2450. Quia identitas bonorum non confunditur ex bonis postea,
9 vel antea quæsitis, † quando adsunt speciales confines, & præcisa quantitas facilè separanda vt supra, & visa fuit potiùs comprobare, quam inficere identitatem, cum illa deseruiat pro confine illius quantitatis,
10 immò dicta maior quantitas † petiarum eo faciliùs comprehendit istam minorem *coram Dunoz. iun. dec. 609. num. 7. vers. quia cum in instrumento emptionis.*

Non quarta de iuribus, & creditis grauatorum fideicommisso in ampliorem formã instaurata, quia exclusa est Trebellianica
11 vti prohibita, etiam filiis primi † gradus (maiori fortè Rotæ authoritate quam Patris) vt perpetuò Rota tenet, inquit *decis. 377. num. 11. par. 13.* post quàm dubitauerat coram *Cassad. de testam. decis. 7. lt.*

Legitima vero, etsi qua alia portio, vel quantitas absumpta visa est stantibus alie-
12 nationibus in præterito Sum. † nec inuentario constãte ad frequentissimã Rotæ sententiam, & cathalogum decisionum apud *Ciroch. disc. 3. num. 16.* & adhuc coram *Roias decis. 53. num. 8. vers. Aliud verò, & decis. 231. num. 15 coram Peuting. & decis. 413. & decis. 431 vtrobique num. 10. par. 13.*

Deinde quia filij nouo fideicommisso conuentionali ex donatione omnia subiecerunt, & licèt reseruauerint sibi ex bonis donatis liberam facultatem testandi de scutis 200. in sorte, & vtrum in generaliter reseruatis in donationibus omnium bonorũ præsentium, & futurorum donatoribus in-
13 testatis † succedant, aut donatarij, aut hæredes ad ea, quæ controuertunt DD. apud *Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. glos. 23. ex num. 9. apud Hodiern. ad Surd. dec. 272. apud Cost. conuen. claus. 46. apud de Marin. resolut. 88. lib. 1. apud Martinum Medic. Senen. decis. in Addit. ad examin. 21. ex num. 7.* aliud, vel grauiùs est pro donatarijs, quod hic non erant reseruata 200. de quibus donatores disponere possent
14 sed erat † facta donatio pura, & reseruata facultas disponendi de 200 ad præclaram distinctionem *Senatus Pedemont. apud Thesaur. decis. 97. num. 3. explicationem apud Caball. resol. crimin.*

crim.caſ.207. ex num.14. Fontanell.d.gloſſ. 13.ex num.10.maximè num.14.& 16. Card. Mantic. de tacit.& ambig.con.tit.47. num.3. lib.13. Cancer. reſol.8.de donat.nu.80.par.1.Rota coram Bich.deciſ.510.num.24. vbi ſecùs ſi donator reſeruauit ſummam capiendam ex bonis donatis, qui eſt caſus noſter, nec citra, nec vltra hanc deciſionem, niſi literalis eſt ſenſus in reſeruata ex bonis donatis facultate teſtandi de

15 200. † omnia omninò fuiſſe donata etiam dicta 200. & nihil alind reſeruatum fuiſſe, quàm facultatem teſtandi de 200. donatis teſtamentum propterea requirentem, ad formam reſeruationis ſuper iam donatis reuocandis, non autem præſeruationis ſuper nõ donatis obligandis.

Præſertim inter fratres, & ampliùs ex-
16 preſſo fauore agnationis, † quibus præſentiũ, & futurorum omnium donatio ſuſtinetur, *Bonac de contrac.diſp.3.quæſt.13.de donat. pũct.5. ad fin.verſ. Addit. Iulius Clar. Dian.reſol.38.verſ. dico etiam, & reſol.39. verſ.etiam notandum eſt tract.6.de donat. par.8. cum allegg.* & præcipuè *Senatu Burdegal.apud Boer.dec. 355.n.3.*

Demum quia ſententia lata 8. Februarij 1584. inter fratres hæredes paternos grauatos ſubrogata eſt pro fideicommiſſo hæc vinea extra portam S. Pancratij alteri vineæ extra portam Flaminiam poſt detractiones, ſicuti poſt alienationes, nè fruſtrà ſubrogaretur; & magis vltra fideicommiſſum hæreditarium iuxtà conuentionale, & quidem ſpeciale ſuper vinea ſubrogata, ipſa vinea denuò effecta eſt; Receptiſſimum autem
17 eſt, & à Rota in pluribus Cauſis † reſolutũ poſſe in contractibus fideicommitti, *Rota coram Seraph.deciſ.828.num.1.ad fin.*& ex hoc facto fideicommiſſum conuentum eſt de bonis etiam futuris, ad verba donationis *in deciſ.S.vltra quod*, & clariùs ad verba inſinuationis ipſius donationis.

Non vltima denique de melioramentis,
18 quia liquida non ſunt, ſi qua ſunt, † & ſatiſfieri cautione túm Parti de facto, túm etiam Rotæ de iure denuò viſum eſt, ad *alleg. deciſ.109.num.19.& 20.par.13.*cum abundè allegatis, abundiùs allegandis.

Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Fulginaten Cenſus.

Luna 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Cenſus fuerat creatus cum ſimplici ordine facto de pecunijs vinculatis, quæ inueſtiri debuerant, cuius proindè ſanatio cum clauſula *arbitrio* Rotę commiſſa, ab eadem Rota conceſſa eſt, quia ex qualitate pecuniarum, quæ pro voluntate debitoris recuperari non poterant, viſum eſt huiuſmodi ordinem æquiualere cedulæ bancariæ, cum qua loco pecuniæ numeratæ cenſus validè conſtituitur.

SVMMARIVM.

1. *Cenſus creatus cum ordine facto de pecunijs vinculatis ſubſtinetur, & n. ſeqq.*
2. *Cenſus creari poteſt cum cedula bancaria, quæ æquipollet pecuniæ numeratæ.*
3. *Cenſus ſanatione conceſſa, debentur fructus vſque ab initio, nec illi computantur in ſortem.*
4. *Sanatio cenſus petita à Pontifice cum clauſula* perindè acſi ab initio interueniſſent requiquiſita Pianæ Conſtitutionis, *qualitèr dicatur conceſſa.*
5. *Gratia regulatur ab eo, quod in ſupplicatione continetur.*
6. *Sanatio cenſus eo magis cõcedi poteſt ſi illius nullitas per ſententiam canonizata non eſt.*
7. *Fructus cenſus ante ſanationem exacti non poſſunt extinguere ſortem, ſi illa in caſum reſtitutionis erat deponenda, non autem liberè ſoluenda.*
8. *Debitor pecuniæ, quæ deponi debuiſſet ad effectum inueſtiendi, ſi illam non depoſuit, non benè ſoluit, nec remanet liberatus.*
9. *Fructus cenſus exacti antequam imponens ſortem exegerit, benè dicuntur exacti.*
10. *Impoſitor cenſus ſi ſortem non exegit, & exigere poterat. hoc ſibi imputare debet.*
11. *Fructus cenſus ad rationem nouem pro centenario non poſſunt de exceſſiuitate redargui, & quando.*

DECISIO LII.

Ex eiſdem fundamentis, quibus ſub die 4. Maij anni proximè præteriti reſolutum fuerat intrare arbitrium pro ſanatione cenſus, & relaxatione mandati pro illius fructibus, hodie Domini ſteterunt in decitis amplectentes denuo motiuum, quod dum in Sacro Monte Pietatis depoſitata fuerunt ſcuta quatuor centum retracta ex venditione Locorum Montium, ad effectũ inueſtiendi in ſtabilibus, aut cenſibus in ditione Farfenſi cum cõſenſu Abbatis, adempta erat facultas Oliuetanis creditoribus pecuniam extrahendi à Monte, & in alium
1 vſum conuertendi, † propterea rectè potuit cum illa creari cenſus mediante Ordine, qui fulcitus prædictis circumſtantijs ſaltem ex æquitate tributa per clauſulam *arbitrio*, in commiſſione à Sanctiſſimo appoſita, æquipollet reali numerationi, & ſatiſfactum cenſetur Conſtitutioni Beati Pij Quinti ſuper forma creandi cenſus, perindè ac ſi data
2 fuiſſet cedula bancaria, † per quam vtpote reddentem certum cenſus impoſitorem de effectiua exiſtentia pecuniarum in banco, & impotentia debitoris illas rehabendi in eius fraudem, transfertur in imponentem pecuniæ dominium, & ſic cenſus ſubſtinetur, ad tradita per *Leottardum de vſur.quæſt.59.nu.40. in fine, Billotta deciſ.cauſ. Beneuent. deciſ. 25. à num.6. Rota deciſ.10.num.10.& 17. poſt primum*

volumen Consiliorum Farinatt. & decis. 92. nu. 6. apud Cenc. de censibus, & decis. 256. nu. 10. par. 9. tom. primo, & decis. 11. num. 9. par. 12. rec.

Hinc sequitur, quod data census sanatio-
3 ne† fructus debeantur vsque ab initio, itaut
interim soluti in sortem non veniant im-
putandi, quia in precibus Sanctissimo por-
4 rectis expressè petebatur sanatio† ac si inter-
uenissent à principio requisita Bullæ Pianę,
5 & sic censetur concessum, cum gratia † re-
guletur ab eo, quod in supplicatione con-
tinetur, *cap. inter dilectum de fid. instrum. Menoch. conf. 180. num. 1. Rota in rec. decis. 18. num. 1. par. 9. & decis. 286. num. 8. par. 11. & in Romana census 28. Nouembris 1670. §. potissimum coram Reuerendissimo Domino Beuilaqua almæ Vrbis Gubernatore, & praecisè in decis. 614. per totam coram bo. mem. Bichio.*

Nec aliquam occasionem conquerendi
remanet debitoribus, quia nullũ ius eis erat
6 quæsitum,† cum adhuc prætẽsa nullitas per
sententiam canonizata non esset, vt cum
Boccaccio distinguit *praterita decisio §. nec dicatur*, vbi etiam firmatur, quod nec per huius-
modi solutionem liberè factam, quatenus
per possibile extinctionem potuisset impor-
7 tare,† quia pecunia ex præcisa conuentione
in casu restitutionis erat deponenda ad effe-
ctum inuestiendi ad commodum filiorum
8 Oliuetani,† ideo per solutionem alio modo
factam debitores liberationem non fuissent
assequuti, vt dictum fuit in *Romana census 18. Maij 1654. coram bo. mem. Verospio, & in Romana donationis 2. Decembris 1667. coram Reuerendissimo Domino Gubernatore.*

Quod autem Oliuetani receperint fructus
antequam impositores census pecuniam
9 censualem à Sacro Monte exegerint † nihil
refert, quia cum tunc essent decursi, sol-
uendi erant, & sibi imputari debent debi-
10 tores,† in quorum facultate erat pecunias
ad libitum habere; prout nec fructus ad ra-
tionem nouem pro centenario redargui
possunt de excessiuitate, quia ad hanc sum-
mam in Territorio Farfensi tunc census
11 creabantur,† quod esse attendendum fir-
mat præterita *decisio*, cum qua hodie Do-
mini transierunt, vna tantùm parte infor-
mante, altera verò pluries intimata.

Altera decisio in hac causa emanata, & hic confirmata habetur impressa in praecedenti parte decima septima ibi in ordine decis. 311.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sac. Rotæ Decano.

Cauallicen. Hæreditatis.

Luna 13. Martij 1673.

A R G V M E N T V M.

Quod non potuisset Testator post stipulatum testamentum illud penes se retinere, vel alteri ad conseruandum tradere, prout ei de iure permittitur, contraria consuetudine probari prætendebantur; eius itaque requisita expenduntur, & testes ad illam probandam adducti nihil concludere declarantur.

S V M M A R I V M.

1 *Testamentum nuncupatiuum nuncupatione implicita valet per relationem ad schedulam, in qua Testator coram septem testibus, & Notario suã voluntatem declarauerit.*

2 *Testamenti schedulę identitas, cuius in dorso fuit appositus rogitus Notarij, & descripta nomina testium vna cum sigillo testatoris, controuerti non potest.*

3 *Testator potest suum testamentum, etiam stipulatum penes se retinere, vel illud tradere hæredi, aut alteri personæ ad conseruandum. & n. 4.*

5 *Testes super consuetudine quomodo deponere debeant.*

6 *Consuetudinis requisita qualia sint.*

7 *Consuetudo destruitur per vnicum actum contrarium, etiamsi mille illius fauorè praecedant.*

8 *Testis, de credulitate deponens, non probat.*

9 *Testes super consuetudine debent reddere causam scientiæ se ita obseruare vidisse.*

10 *Liber vitiatus, & laceratus non coarctatat suam negatiuam non existentiæ aliquid in illo.*

11 *Notarij fides pro tali communiter reputati, non tollitur ex defectu matriculationis illius.*

12 *Matriculatio Notarij præsumitur ex lapsu temporis, itaut amplius opponi non possit.*

13 *Testes se referentes ad scripturam, vel statutum, non plus probant, quàm eadem scriptura, & statutum.*

14 *Testis vltima depositio non præsteruit primam, quæ venit attendenda.*

D E C I S I O LIII.

SVB die 27. * Aprilis 1671. censuerunt
Domini constare de validitate primi te-
stamenti Marchesiæ de Guigonet: Et causa
hodie reproposita, steterunt in decisis, cum
in illius confectione seruata fuerint cuncta
seruanda in testamento nuncupatiuo nun-
cupatione implicita per relationem scilicet
1 ad schedulam,† in qua Testatrix adhibitis
septem testibus, & Notario declarauit in ea
suam vltimam voluntatem contineri, iuxta
doctrinam *Bart. in l. si ita scripsero ff. de condit. & demonstr.* quam esse communem vltra re-
latos in alia decisione, dixerunt *Cardin. Parisi. conf. 19. num. 13. lib. 3. Spad. conf. 331. num. 5. pariter lib. 3.* De cuius schedulę identitate du-
bitari non potest, quia vltra adnotationem
temporis, & nominum testium, & rogitus
in eius dorso, propria manu, ac sigillo Te-
statricis intra, & extra, fuit firmatum, vt ex
concordi relatione Peritorum super reco-
2 gnitione hinc inde electorum,† quo casu in-
controuertibilem esse identitatem dixit *Rota decis. 181. num. 18. coram Eminentiss. Ottob. & in dec. 158. n. 28. par. 12. rec. & in praeterita decisione huius Causæ, §. apparent enim, coram me.*

Absque

Absque eo, quod releuent nullitates in
præterita disputatione deductæ: Nam illa,
quę elicita fuit ex non dimissione testamen-
3 ti penes acta Notarij de eo rogati,†tollitur,
ex quo de iure Testatori permittiur testa-
mentum, licèt stipulatum, vel apud se reti-
nere, iuxtà *text. in l. vnum, ff. de testam.* vel pe-
nes tertium relinquere, secundum *Bart. in*
4 *d. l. si ita scripsero num. 1.* † vel ipsi hæredi ser-
uandum tradere, vt firmat *Capic. Latro dec. 5.
per tot.*

Nec subsistit allegata consuetudo Ciuita-
tum Insulæ, Cauallionis, Aucnionis, ac to-
tius Comitatus Venaisini, super eo quod
Testatores facto testamento nuncupatiuo
implicito illud consignare consueuerint
Notario rogato ad conseruandum, adeó
quod huiusmodi consignatione non secuta,
testamentum habeatur pro inualido; quo-
niam nonnulli testes ad illam probandam
in indiuiduo, prout opus est inducti nullum
gradum probationis faciunt, cum non de-
ponant de tribus copulatiuè à Doctoribus
5 requisitis,†scilicet de visu actus, cuius con-
suetudo allegatur, de eiusdem actus frequē-
tia, ac de temporis diuturnitate, ex quibus
elicitur tacitus consensus totius, vel maio-
ris partis populi, qui est causa mediata con-
suetudinis, *Aretin. in §. ex non scripto, instit. de
iur. nat. gen. & ciu. Marescott. var. resol. cap. 100. à
num. 1. lib. 2. Add. ad Buratt. decis. 497. num. 11.
Rot. decis. 278. num. 3. & 4. par. 12. recent.* & de-
6 berent vlterius concludere † actus fuisse ge-
stos animo inducendi consuetudinem, *Rota
coram Buratt. decis. 19. num. 14. & decis. 394. n. 12.
coram bo. me. Cardin. Celso.*

Quinimò aliqui eorum expresè dicunt
contrarium, scilicet, quod postquam testa-
menta rogata fuerunt à Notario, ipsismet
Testatoribus restituuntur, quod sufficit ad
7 destruendam consuetudinem,†quæ per vni-
cum actum in contrarium eliditur, etiamsi
mille alij præcessissent, *Bart. in l. semper in
stipulationibus in fin. ff de reg. iur. Rota decis. 207.
num. 3. coram Peutinger. & in Rauennat. n. bonorũ
20. Nouembris 1669. §. fin. coram Reuerendissimo
Bevilaqua*: & non sunt attendendi alij, qui
dicunt nescire, an testamenta Notarijs non
consignata sint inualida, cum ex deductis in
decisione super Remissoria §. 1. inualiditas, &
nullitas actus sit vnicum pretensæ consuetu-
dinis fundamentum; prout gradum proba-
tionis non faciunt ignorantes an reputentur
nulla hæc testamenta, si de eorum restitu-
tione non appareat quietantia, quam fieri à
Testatore, & registrari à Notario in proto-
collo consuetum esse affirmant, & in reli-
8 quis depositio† de propria credulitate non
est admittenda, *Rota decis. 517. num. 57. coram
Gregorio*, & speciale est in materia consuetu-
9 dinis,†quod testes reddant causam scientiæ
ita vidisse obseruari, *Gratian. discept. 79. n. 7.*

Altera nullitas respiciens defectum ma-
triculationis Riuoltæ Notarij rogati, talis
negatiua in atriculationis non remanet pro-
bata ex libro, in quo prætendebantur huius-
modi matriculationes registrari, quia licet
in eo non reperiatur descriptus Riuolta,
adhuc cùm ille appareat vitiatus, & lacera-
tus non coarctat negatiuam non descriptio-
10 nis,†cùm potuerit esse in folijs, quæ desunt,
quæ sola possibilitas sufficit ad excludēdam
negatiuam descriptionis, vt aduertunt *Her-
culan. de negat. prob. nu. 173. Corn. cons. 210. lib. 4.
Rota decis. 82. num. 4. post primum volum. consil.
Farin. & decis. 400. num. 15. coram Bichio, & in
Eugubina donationis 23. Ianuarij 1672. §. ex qui-
bus coram R. P. D. meo Rondinino.*

Vlterius cùm constet Riuoltam fuisse de
anno millesimo quingentesimo sexagesimo
nono creatum Notarium, pluraque confe-
cisse protocolla instrumentorum, & com-
muniter reputatus fuerit pro Notario Le-
11 gali, † defectus matriculationis, vel non est
attendendus, iuxtà notata in *l. Barbarius ff. de
offic. Præsid.* vel lapsu tanti temporis matri-
12 culatio est præsumenda, † itaut de eius de-
fectu amplius opponi non possit, sicut dixit
*Rota in Romana domus 27. Iunij 1670. §. obiectis
verò, coram me*, & nec probata releuaret, quia
regulamentum non annullat testamenta ro-
gata à Notario non matriculato, vt fuit fir-
matum *in altera decisione §. non etiam secundũ*;
nec fuit probata cõsuetudo huiusmodi nul-
litatem inducens, dum Testes se referunt
13 ad idem regulamentum, † ideoque non
plus probant, quàm in eodem regulamento
contineatur, *Rota recent. par. 8. decis. 26. num. 0.
& decis. 899. num. 7. coram Dunozetto iun. & de-
cis 406. num. . . . coram bonæ memoriæ Cardina-
li Celso.*

Quo veró ad vltimum obiectum resultans
ex depositione Venelli Testis, qui licèt te-
stamento se subscripserit, & proprio signo
illud signauerit, adhuc post candidè narra-
tam veritatem ausus fuit contrarium depo-
14 nere, Rota iterum dixit non obstare,† quia
hæc vltima depositio non prosternit primã;
quæ venit attendenda, iuxtà *Text. in cap. in
tua, de Testib. ibique Abb. nu. 9. Rota dec. 86. n. 26.
par. 12.* præsertim cum in huiusmodi testa-
mento appareat institutus ille, qui ab inte-
stato erat successurus: ideó quæuis suspicio
falsitatis excluditur, nedum ex prædictis,
verum etiam ex latiùs deductis in præterita
decisione: Quam Domini absque vlteriori
repetitione confirmãdam esse existimarunt,
Honorato tantùm informante, Petro autem
pluries intimato &c.

*Supra in alia præcedenti parte XVII. recent. ad-
sunt aliæ duæ decis. in hac causa factæ coram eo-
dem Reverendiss. D. Decano, & sunt in ordine
109. & 296.*

R. P. D. VICECOMITE.

Romana Locorum Montium.

Luna 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Combustionis suarum scripturarum periculi ad euitandum quis certas pecunias dederat, quas proindè tamquam iniustè solutas restituendas esse deciditur; atque ideò plura de metu, illiusque probatione in hac præsenti Decisione resoluuntur.

SVMMARIVM.

1 *Dominium non transfertur ex contractu vndique insubsistente, & num seqq.*

2 *Metum cadentem in constantem virum incutit periculum amittendi iura continentia probationem maioris partis bonorum.*

3 *Consensui nihil magis repugnat, quam metus cadens in constantem virum.*

4 *Protestatio iunctis testibus de metu deponentibus eo magis probat actum meticulosum, ac ipso iure nullum.*

5 *Protestatio clandestina quatenus probet metum vbi postea fuit ad traditionem deuentum, & nu. seq.*

6 *Ratificatio non inducitur ex solutione subsequuta, si præcesserit protestatio meticulosa, quæ adimat consensum, & sup. nu. 5.*

7 *Iuramentum nihil operatur vbi deficit consensus.*

8 *Traditio non libera, sed metu facta non potest transferre dominium.*

9 *Restituere quis tenetur quod iniustè recepit.*

10 *pro Recuperatione eius, quod iniustè aatum est, datur conditio ob turpem, vel iniustam causam.*

11 *Metus non excluditur, licèt quis Iudicem adire potuisset, si probationibus carebat.*

DECISIO LIV.

SVPER quinque Locis Montium, quæ Gaspar Moronus emerat in fauorem Toeschæ Domini dixerunt constare de bono iure Isabellæ dicti Gasparis sororis, & heredis, eo quia ille nulliter dedit, ille verò iniustè recepit, & sic cùm vndequaque

1 constet de insubsistentia contractus, † non potuit ex eo transferri dominium dd. Locorum Montium in recipientem, nec de illius substantia exire potuerunt. *Alex. in l. si aliquam rem num. 13. ff. de acquir. possess. Tiraquell. de const. possess. par. 3 limit. 7 num. 23. & 24. Gratian. discept. 483. num. 4. Rota coram Put. decis. 276. in correctis, aliàs 277. num. 7. lib. 3. coram Buratt. decis. 774. in fine.*

Nullitas ex parte dantis ex eo resultat, quod cùm in posse Toeschæ nōnullæ essent scripturæ, & documenta, ex quibus tota pendebat boni iuris probatio Moroni super satis pingui hæreditate tunc inter ipsum, & Societatem Sāctissimi Sudarij, de cuius tempore erat idem Thoesca in Rota controuersia, prout exitus docuit, dum ijs in lucem editus obtinuit nedum reuocari contrariam sententiam propter illorum defectum passam; verum etiam in d. hæreditatem successiuè immitti; pluries, sed inutiliter ad dd. iura exhibendum requisitus, illorum combustionem minabatur, nisi in pretium exhibitionis recepisset valorem dd. Locorum, vt deponunt Testes Isabellæ eius Summ. num. 9. *lit. B.* & propterea cùm iurium horum amittendorum periculum metum cadentem in

2 constantem virum incussisset Morono, † vt de timore amittendi instrumentum continens maiorem partem bonorū firmat *gloss. addit. in l. isti quidem post verb. metu, ibique Bald. in §. si accipiat, vers. in gloss. seruitus ff. de eo quod met. caus. Sanch. de matr. lib. 4. disc. 5. num. 16. in*

3 ipso dante † defecit consensus per *textum in l. nil consensui ff. de reg. iur. Rota decis. 20. num. 3. par. 9. recēt. in Nucerina parochialis 15. Iun. 1608. § releuantia in fin. coram me.*

Quem defectum magis etiā explicitè declarauit Moronus protestatione præambula

4 annullatiua, & derogatoria actus futuri, † quę iunctis prædictorum testium depositionibus actum meticulosum non magis, quàm iure nullum ostendit *Castr. in l. qui in aliena § finali num. 4. ff. de acq. hæred. Ruin. cons. 121. num. 24. lib. 4. Natt. cons. 451. num. 22. versic. tamen, Surd. cons. 513. num. 36. versic. quod etsi, cum seqq. Gabr. consil. 149. num. 95. lib. 2. latè Honded. consil. 21. num. 21. vers. sed quando præcessit, & num. 22. versic. cum igitur lib. 1. Rota coram Merlino decis. 46. num. 13. versic. & illam, & in Baren. seu Nullius pecuniaria prima Iulij 1644. § eoque magis coram Eminentiss. Cerro*; etiam si fuerit clandestina emissa, & subsequutus fuerit actus traditionis iuratæ contrarius, qui regulariter cum protestatione non compatitur, & iuramentum conualidet actum; quia quoad primum imminente periculo combustionis, vel alterius amissionis dictarum scripturarum protestatio palàm facta, illud magis poterat

5 augere, † & ideò clam emissa suum operata est effectum, vt in his terminis loquuntur omnes authoritates, & signantèr *Ruin. qui num. 25.* latè asserit de materia, *Honded. num. 22.* & priùs dixerunt *Abb. in cap. primo num. 6. de his, quæ vi met. caus. fiunt. Crott. cons. 53. num. 22. versic. potuit ergo lib. 1. cum alijs in præcitata Baren. seu Nullius pecuniaria d. §. eoque magis vers. quamuis huiusmodi protestatio.* Quo verò ad secundum dictum fuit, regulam procedere in protestatione simplici, non autem in protestatione metu vestita declaratoria volun-

6 tatis circa actum futurum, † quia tunc ob defectum consensus ex subsequuta solutione non inducitur ratificatio, *Ruin. mox cit. cons. 121. d. num. 25. vers. sed ista differentia lib. 4.* egregiè distinguit *Surd. cons. 513. num. 45. Gabr. d. cons. 149. num. 94. & 95. lib. 2. & in præcitat. Baren. d. §. eoque magis versic. quamuis etiā.* In nihilo releuante iuramento, quia cum ex prædictis consensus fuerit ab actu remotus

7 nouam obligationem non potuit inducere

nec

nec operari vltra consensum, & intentionem iurantis, c. veniens c. Quintaualllis de iur. iur. Seraph. de priuil. iur. priud. 110. num. 17. Rota coram Merlin. dec. 46. nu. 14. & 15. coram Burat. dec. 75. num. 15. in rec. decis. 126. num. 45. & 46. par. 12.

8 Deficiente autem consensu † traditio non fuit libera, nec valuit transferre dominium, vt præter in principio allegatos, Bald. in l. non dubium num. 18. C. de leg. Alex. cons. 69. num. 14. & 15. lib. 5. Grat. cons. 90. num. 18. lib. 1. plenius Hond sepe cit. cons. 23. num. 26. & 27. lib. 1. Rota coram Achil. decis. 15. de rest. Spol. in fine coram Seraph. decis. 638. num. 2. & 3. in recent. decis. 291. num. 8. par. 6. & in d. Baren. seu nullius Pecuniaria d. §. eoque magis coram Emin. Cerro.

Iniustitia verò ex parte Thoeschæ recipientis ex eo conuincitur, quod cùm teneretur reddere Gaspari iura sua, suasque scripturas, neque monitus, neque censuris lacessitus flecti valuit, sed auro illectus, quod
9 iustè retinere non poterat, dimisit, † quidquid propterea pro dimissione recepit, iniustè recepit, text. express. loquens de instrumento in l. 2. §. item si dedero ff. de cond. ob turp. vel iniustam caus. Bart. in l. instrumenta in princ. ff. eo. Molin. de iust. & iur. lib. 1. tract. 2. discept. 83. col. 3. sub lit. D. versic. quando autem. Ideoque quatenus etiam translatum fuisset dominium locorum Montisi in Thoescam, quod tamen
10 non fuit translatum, † adhuc Morono, siue Isabellæ eius hæredi pro illorum recuperatione daretur condictio ob turpem, vel iniustam causam, vt disponit præcitat. text. in d. §. item si dedero, iuncta L. 1. cum ibi scriben. ff. de cond. ob turp. vel iniust. caus. Odofred. in supracit. l. isti quidem sub num. 3. versic. vnde si timet, ibique Alberic. num. pariter 3. vers. si autem non essent ff. de eo quod met. caus. Mant. de tacit. lib. 14. tit. 13. num. 8.

Neque ex eo, quod facilis erat aditus ad Superiores, quorum authoritate cogi poterat Thoesca ad exhibendum scripturas, cessare visa est iniusta causa recipientis, metusue dantis, cùm enim iste destitutus esset probationibus, quibus occultationem scri-
11 pturarum in claro poneret, † Iudices quibus circa illarum detentionem nihil probatum erat, nihil circa illarum exhibitionem mandare poterant est dictum Innoc. in c. solet de sent. excomm. quod refert Bald. in cap. Sãcimus il secondo in princip. vers. nota quod Index quo temp. de feud.

Et ita decisum, vtraque Parte audita &c.

R. P. D. CALATAIV.

Romana, seu Soanneñ Castri Proceni.

Luna 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Exceptiones plures sunt reiectæ, Prima de nullitate citationis minus legitimæ executæ, quia aduersus relationem Cursoris de ea testantis plena non afferebatur probatio. Altera de non implementi defectu, quod non afficit tertium venientem ex iure proprio, maximè quia nullum fuerat sequutum damnum, & restringebatur ad vnum capitulum, quod regulariter non impedit executionem alterius, & demum de transactione facta super bonis fideicommissi bona fide, & ex causa vtili, quę etiam successores adstringit, & alia quoque ex sequenti Summario, & decisione videnda.

S V M M A R I V M.

1 *Attestationes simplices procurata lite pendente, et non citata parte nihil probant.*
2 *Absentia citati probari debet de tempore præciso executæ citationis.*
3 *Citationis excenta relatio à Cursore facta quia plenè probat, qualiter aduersus illam probatio facienda sit. & sup. à n. 1.*
4 *Pupillus non potest prætendi minus defensus tamquam minus legitimè citatus, si citati sunt alij fratres, qui se acritèr defendere curarunt.*
5 *Iudicium agitatum contra plures legitimè citatos, si quoad vnum est nullum, executioni demandari debet quoad alios.*
6 *Mandatum nouum relaxari potest vbi causa est commissa cum clausula* si quid exequendum *& nouus fuit fabricatus processus.*
7 *Associatio passim conceditur vigore facultatis capiendi possessionem propria authoritate.*
8 *Communitates Status Ecclesiastici non obligantur sine interuentu solemnitatum, & Beneplaciti Apostolici.*
9 *ab Instrumento si in aliqua parte fuit recessum firmum in reliquis illud remanere debet.*
10 *non Implementum omissum à tertio non afficit personam venientem ex iure proprio, quamuis ius suum metiatur ex eodem instrumento.*
11 *non Implementum ex quo non fuit sequutum damnum, opponi non potest nec minus contra promissorem.*
12 *non Implementum in vno capitulo non impedit exequutionem alterius capituli in quo nullum implementum fuit promissum.*
13 *Dictio ipsi personalis esse dicitur.*
14 *Personale pactum euanescit si quis in vita eo vti noluit.*
15 *Regressum ad iura sua habere prætendens tenetur prius restituere quidquid recepit.*
16 *Hæres non potest impugnare fa lum defuncti.*
17 *Additionem inducunt ea quæ fieri nequeunt citra ius, & nomen hæredis.*
18 *Transactio facta bona fide, & in vtilitatem fideicommissi afficit quoscumque successores venientes ex propria persona.*
19 *Ius filiorum quatenus censeatur comprehensum in transactione facta à patre.*
20 *Transactione pro substinenda magna vtilitas reputatur solus recessus à litibus.*
21 *Transactio dicitur fuisse vtilis, & substinetur etiã si quid minimum fuerit datum, vel remissum pro lite magni momenti.*
22 *Primogenitura perpetua dicitur ordinata fauore fami-*

familiæ, & agnationis.
23 *Primogenitura ordinari potest etiam super feudo quamuis illud esset concessum ex pacto, & prouidentia, amplia vt num. seq.*
25 *Retentio frustra opponitur contra habentem iura anteriora.*

DECISIO LV.

MANDATVM de associando ad Castrum Proceni, quod Excellentissimus
D. Dux Ludouicus Sfortia reportauerat coram A. C. Rota sub die 10. Iunij proximè
præteriti cēsuit esse exequendum tamquam
validum, & iustum, vel quatenus opus sit
de nouo relaxandum; sub die autem secunda Decembris subsequentis rescripsit, placeret concordia, quæ licèt fuerit tractata,
tamen concludi non potuit; vnde Causa de
partium consensu hodie reproposita, dictum
fuit standum esse in decisis, non obstantibus
exceptionibus adductis contra validitatem,
& iustitiam dicti mandati.

Nam quod Alexander pupillus vnus ex
reis conuentis non fuerit pro deputatione
actoris ad lites ligitimè citatus domi Eminentiss. Cardinalis Patrui, in qua non habitabat, in facto non probatur, quia fides da-
1 ta in hodierno Summario *nu 7. & seqq.* † sunt
simplices attestationes procuratæ lite pendente, & non citata parte, ideoque nil probant *Cæsar de Graf. decis. 2. num. 13. de sponsal. Greg. decis. 214. num. 2. Coccin. decis. 88. num. 5.* &
quod peius est loquuntur de existentia Alexandri extra Vrbem de anno 1660. & 1672.
2 & sic minus releuant in hoc casu quo † probationes debent absentiam concludere de
tempore præciso executæ citationis, vt dixit
Rot. coram Bich. decis. 217. num. 10. & 11. & decis. 242. num. 8. maximè in concursu relationis
3 Cursoris † attestantis se eum citasse in domo
non solùm Patrui, sed etiam Patris, in qua
filium inhabitasse præsumitur, *Bald. cons. 201. nu. 1. lib. 1. coram Gregor. dec. 279. nu. 18.*

Vltra quod iudicium fuit inchoatum, &
prosecutum, etiam cum alijs eius fratribus,
qui habent idem ius, & coæquale interesse,
& qui acriter se defendere non neglexerunt, † quapropter cùm dici non possit,
4 quod pupillus totalitèr remanserit indefensus, non est curandum de dicta nullitate,
Rota coram Gregor. decis. 43. num. 11. vel saltem
5 non posset impediri executio † mandati super portionibus ab alijs fratribus detentis, vt
respondet *Rot. cor. Cocc. dec. 449. n. 5.* & declarat
Add. ad Greg decis. 319. num. 7. in contrariū alleg.

Aut in omnem casum, dum causa fuit in
Rota commissa cum clausula, *Si quid exequendum*, & ex integro fabricatus fuit nouus
6 processus, † potest relaxari nouum mandatū
de associando, quatenus constet de iustitia
D. Ducis, vt præter allegatos *in decis* dictum
fuit *decis. 509. num. 3. par. 13. rec.*

In proposito autem iustitia ad euidentiam
demonstratur in decisione: nam D. Dux nititur instrumento transactionis, in quo post
mortem D. Pauli datur ei tamquam primogenito Ducis Marij facultas capiendi possessionem Oppidi Proceni propria auctorita-
7 te, † cuius clausulæ vigore passim dari solet
associatio, vt dixit *Rota coram Duran. decis. 105. num. 2. & coram Merl. decis. 505. num. 5. & decis. 99. num. 2. coram Eminent. Celso.*

Et in eadem decisione penitus sublata fuit
tùm in facto, tùm in iure, exceptio non
implementi promissorum in dicta transactione, nempè extinguendi debita cum
Communitate d. Oppidi, necnon debita domus Sfortiæ, in facto, quia residuum pretij
Tenutarum extinctum fuit cum 20. locis
montium, quæ Communitati consignata
fuerunt anno 1615. præterito *Sum. num. 3.*
quemadmodum extincti fuerunt duo ex tribus censibus cum pretio Vallis Montanæ,
d. Sum. num. 3. & 4.

Tertius verò adhùc stat sub Iudice, & propter illius turbiditatem, Signatura Iustitiæ
causam appellationis à decreto A. C. cōmisit
cum clausula, *Si quid exequendum*; & dū promissio loquitur de censibus, & alijs debitis,
in quibus Communitas pro seruitio Ducis
8 Marij legitimè obligata reperitur † probandum esset obligationem Communitatis
fuisse factam cum interuentu solemnitatū,
& beneplaciti Apostolici, *Cabal. cons. 79. n. 16. Antor. de Amat. resol. 21. nu. 4. Rot. decis. 98. n. 19. par. 11. rec.*

Extincta quoque fuerunt debita domus ex
pretio Vallis Montanæ, vt comprobant *decis. 206. & 382. coram bon. mem. Cardinali Celso*,
& in extinctionem eorundem debitorum
fuit etiam erogatum pretium retractum ex
venditione Status S. Floræ, quoad altum dominium, illud verò retractum ex dominio
vtili, retentum fuit à Sereniss. Magno Duce
Etruriæ pro infeudatione, seù inuestitura dicti Status facta in perpetuum ad fauorē primogenitorū familiæ Sfortiæ, & ad hoc amplissimus accessit assensus tam D. Pauli, quā
9 aliorum fratrum, allegato *Sum. n. 10.* † vnde
quoad istam ratam procuIdubio fuit recessum à promissione extinguendi debita, firmo in reliquis remanente instrumento transactionis ex adductis *in decis. §. remouetur etiam*,
idque in specie firmatum fuit in *alia Romana pecuniaria 26. Iunij 1672. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

In Iure, quia promissio extinguendi debita facta fuit à Duce Mario, cuius non est hæres D. Ludouicus, sed venit ex propria persona tamquam primogenitus, & vocatus in
10 eadem transactione, † cui proinde non potest opponi exceptio non implementi per
tertium omissi, quamuis ius suum metiatur
ex eodem instrumento, vt respondit *Rot. coram Dunoz. decis 928. num. 3. & 4. & coram Cardin. Cels. decis. 28. num. 3. cum seqq.* quibus non
aduersatur *decis. Gregor. Merlin. & aliorum* in
contrarium allegatæ, quia loquuntur in casu, quo quis agit ex iure descendente ab eodem promittēte veluti si sit illius hæres, vel
successor, vel cessionarius, secus si agat ex
propria persona.

Quod

Quod planius procedit in proposito, quo
non probatur euenisse aliquod damnum ob
11 non implemẽtum,† hoc enim casu nec mi-
nus contra promissorem de illo opponi pos-
set, *Surd. decis.265. num.39. Rota apud Cenc. de
Censib.decis.479.num.6.& coram Duran.dec.286.
num.6.& decis.85.num.10.par.4.tom.2.rec.*
Accodit etiam, quod talis promissio adie-
cta fuit in Capitulo penitus diuerso, & sepa-
rato ab illo, cuius vigore hodie agitur, &
regulariter exceptio nõ implementi in vno
12 Capitulo promissi† non impedit executio-
nem alterius Capituli, in quo nullum im-
plementum promissum fuit, *Natt. cons.153.
num.3.Surd.cons.101.num.25.Rot coram Gregor.
dec.261.num.6.& coram Burat.decis.571. num.6.
& coram Bich.dec.391.n.1.& coram Card. Celso
d.dec.28.num.9.& in Fulginaten. Assiclus 31. Ia-
nuar.1637.coram Eminentiss.Cerro.*
Frustrà igitur allegatur pactum resolutiuũ,
quando ex supradictis non intrat exceptio
non implementi, & nihilominus illud fuit
adiectum fauore tantum D. Pauli, vt deno-
13 tat dictio†*ipsi D. Paulo*, quæ personalis est,
14 *Rot.dec.331.n.4.par.11.rec.* vnde euanuit,† dũ
in vita eo vti noluit, vt præter adductos in
decisione respondit *Rot.coram Buratt.dec.110.
num.13.& decis.353.num.14.par.9.rec.* Imò in
illius defectu conuentum fuit, vt ille habe-
15 ret regressum ad iura sua,† vnde volens vti
pacto resolutiuo, tenetur prius restituere to-
tum id, quod recepit in transactione, ad *tex.
in l.si diuersa C. de Transact. & aduertit decisio §.
Præterea.*
Non obstat, quod filijs D. Pauli cõpetat
saltem retentio oppidi vigore antiquæ inue-
stituræ fa.m.Pauli III. quia subsistunt respõ-
siones datæ in decisione, videlicet, quod vel
16 ipsi veniunt vti hæredes patris,† & nõ pos-
sunt eius factum impugnare, *l.cum à matre C.
de rei vindic.* & quidem se esse hæredes patris
desumitur tùm ex eo, quod iudicialiter in-
steterũt pro retentione oppidi ex iure legiti-
mæ spectante ad D. Paulum super dote ma-
terna, tùm ex possessione adepta annuæ præ-
stationis sc.1800. super Statu Lombardiæ ei-
dem D.Paulo assignatæ in eadẽ transactione
cum facultate disponendi ad fauorem filio-
17 rum,† quæ omnia cum fieri non potuerint
citra ius, & nomen hæredis, proculdubio
aditionem inducunt, *Mantic.de coniect. lib.12.
tit.10.nu.17. Rot.cor.Greg.dec.7.num.1.& seqq.&
cor.Buratt.dec.522.num.10.& in Sancti Seuerini
Census 27.Iun.1664.cor.bo.me. Verospio.*
Aut ipsi veniunt ex propria persona, & cũ
transactio facta fuerit bona fide, & pro ex-
tinguendis litibus vertentibus in Rota cum
Duce Mario allegante primogenituram, &
super diuisione omnium bonorum, & sic
18 etiam oppidi, de quo agitur†afficit quoscũ-
que successores etiam venientes ex persona
propria, vt vltra relatos in *decis.* tenuit *Rota
dec.487.num.36.& dec.477.num.10.coram Reue-
rendiss. Roias, & dec.120.par.13.rec.num.6.*
Non subsistente, quod D.Paulus deduxe-
rit tantùm iura sua, non autem filiorũ, quod-
que isti nullam vtilitatem ex d. transactione
fuerint assecuti, quia dum in transactione
post eius obitum promissa fuit reuersio Op-
pidi ad Ducem Marium, si viueret, & eo de-
functo ad Ducem Ludouicum eius primo-
genitum, & alios pro tempore primogeni-
tos lineæ masculinæ Ducis Marij, & deindè
ad primogenitos lineæ masculinæ ipsius D.
Pauli, & pariter in alijs bonis constituta fuit
19 primogenitura eodem ordine† negari non
potest quin principalitèr fuerit etiam com-
prehensum ius filiorum, ad tradit. per *Ro-
man.in l.qui superstitis num.6. ff.de acquir. hæred.
Castrens.cons.419.in fin.lib.2.Paris.cons.94.n.32.
& seq.lib.3.Soccin.iun.cons.67.nu.59.lib.2.Surd.
cons.355.nu.40.* Prætereà quia iussit, & man-
dauit, quod eo defuncto, eius hæredes, &
successores dimittere, & relaxare teneantur
dictum oppidum, præterquam quoad amo-
uibilia, vt in copia transactionis impressa.
Vtilitas autem non potest controuerti, dũ
D.Paulo actualiter soluta fuerunt sc.32.mil.
quorum de præsenti cõmodum habent eius
filij in bonis acquisitis à d D. Paulo, possi-
dẽt etiam bona Lombardiæ spectan. ad Du-
cem Ludouicum vti primogenitum annui
redditus sc. 1800. ad quam summam nullo
modo ascendit tertia pars reddituum pro-
ceni, quæ ex inuestitura prætendi posset, &
insuper sunt vocati ordine primogenituræ
ad integra bona post lineam masculinam
ipsius Ducis Ludouici, qui de præsenti filios
20 non habet,†& de iure pro sustinenda tran-
sactione, magna vtilitas reputatur solus re-
cessus à litibus, *Gemin.cons.129. num.4. Alex.
cons.222.num.12.lib.2. Rot.dec.160.n.16.par.11.
rec.& cor. Eminentiss.Otthob.dec.25.nu.32.* Imò
21 satis est dare, vel remittere quid†minimum
pro lite magni momenti, *Bero.cons.176.n.18.
lib.1. Roland.cons.28.num.23.lib.4. Merlin. decis.
173.num.14.*
Additur, quod transactio fuit celebrata
etiam ob causam perpetuæ conseruationis
splendoris familiæ, & agnationis, quæ fuit
22 expressa,† & resultat ex perpetua primoge-
nitura in ea ordinata, vt aduertunt *Paris. cõ-
sil.72.nu.81.lib.4.Menoch cons.204 num.18.Rot.
dec.182.num.23.cor.Eminentiss Otthob. decis.23.
num.22.& seqq.dec.95.num.8.& dec.153.num.1.
par.11.rec.& cor.Penting.dec.462.n.3.* quæ qui-
23 dem primogenitura † ordinari potuit super
hoc oppido dignitatis, & iurisdictionis, quã-
uis esset ex pacto, & prouidentia, vt benè
*Castr.cons.179.n.3.lib.1.Cephal.cõs.3.& cons.12.
num.23.Beroc. cons.56. num.25.* præcipuè con-
24 currente licentia Apostolica,† & chirogra-
pho fa.me. Vrbani Octaui in eadem transa-
ctione inserto, vt ponderat *Giriac. contr.319.
n.19.& 20.*
Minus est allegabilis retẽtio pro legitima
debita D. Paulo in bonis maternis opposita
à filijs D. Pauli vti creditoribus dotis pro-
priæ matris, quia tale creditum dotale habet
originem ab anno 1642. restitutio verò op-
25 pidi promissa fuit de anno 1633.†vnde fru-
strà opponitur retentio contra habentẽ iura
ante-

anteriora, *leg. Creditor in princ. ff. qui pot. in pign. hab. Merl. de pig. lib. 4. quæst. 38. n. 22. Salg. in lab. Cred. par. 1. cap. 11. n. 18. Rota coram Duran. decis. 412. n. 1. & in rec. dec. 303. n. 2. par. 4. to. 1. & dec. 40. n. 45. par. 9.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. EMERIX.

Imolen. Bonorum, seù Fideicommissi.

Luna 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Filios, & descendentes vocatos in defectum filiorum institutorum si sine filijs decesserint venire non per solam vulgarem, sed etiam per fideicommissariam deciditur, vbi inter ipsos Testator constituit fideicommissum perpetuum, & successiuum, vt ex illius declaratione in codicillis facta apertè demonstrabatur; Hinc etiam resoluitur fœminam excludi à masculis suæ lineæ, quoties, vt hic constat de reciproca facta pro conseruatione agnationis.

SVMMARIVM.

1 *Filij simpliciter in conditione positi dicuntur vocati per solam vulgarem, & vid. num seqq.*

2 *Substitutio vulgaris, primis hæredibus adeuntibus expirat quoad alios.*

3 *Fideicommissum perpetuum, & successiuum si constat testatorem facere voluisse, tunc filij, & descendentes in conditione positi non possunt dici vocati per solam vulgarem.*

4 *in Fideicommissis potius voluntas, quam verborum cortex inspicitur.*

5 *Fideicommissum perpetuum, & successiuum fuisse à testatore institutum ex eius declaratione probatur.*

6 *Descendentes omnes dicuntur grauati in fideicommisso perpetuo, & successiuo.*

7 *Verba suppositiua, & relatiua ad testamentū nihil magis operantur quam fuerit in eodem testamento prouisum.*

8 *Fideicommissum ad inducendum non est necessarium quod voluntas legatur verbis expressa in substitutione sed sufficit illā ex coniecturis educi.*

9 *Fideicommissum inducunt verba enunciatiua, & præsuppositiua si sunt prolata ab eo qui de re sua disponere poterat.*

10 *Fœmina vt excludatur à masculis eiusdem lineæ sufficit adesse reciprocam in eadem linea à testatore ordinatam pro conseruatione agnationis.*

11 *Reciproca inter descendentes eiusdem lineæ facilius ex coniecturis inducitur.*

12 *Statutum excludens fœminas propter descendentes masculos, vel fratres consanguineos, extendi non debet ad fratres patrueles.*

13 *Euictionem qui præstare tenetur bona vindicare prohibetur.*

14 *Hæres qui ex propria persona prætendit euincere bona ab eius auctore alienata, pretium refundere debet.*

15 *Hæres beneficiatus quousque rationem non reddit, tenetur seruare factum defuncti.*

DECISIO LVI.

IMPVGNABATVR hodie ab vtraque parte decisio corā me sub die 15. Iunij proximè præteriti, nempè à Iulia quoad bona Honorij tantū, & à Romualdo, & fratribus quoad bona propria Sebastiani; Verum Domini eius fundamenta in omnibus, & per omnia approbantes rescripserunt stādum esse in decisis.

Quo enim ad bona Honorij bonum ius Romualdi, & fratrum desumptum ex perpetuo, & reciproco fideicommisso ab eo ordinato ad fauorem masculorum descendentiū à tribus eius filijs institutis minimè turbari credebant ex repetito obiecto, quod descendentes fuerint tantum positi in conditione,
ibi: *& in defectum omnium eius filiorum prædi-*
1 *ctorum absque filijs, & descendentibus &c.* † sicq;
vocatis per solā vulgarem, ex allegatis per
Fusar. de substit. quæst. 379. n. 26. & seqq. & q. 479.
n. 74. quę regulariter primis hæredibus adeū-
2 tibus † expirat quoad alios, iuxtà theoricam
Cumani communiter approbatam *in l. cū ita 33. §. in fideicommisso sub num. 4. ff. de leg. 2. & in l. Gallus 29. §. quidam rectè num. 7. ff. de lib. & posth.* quam semper amplexa est *Rota, vt in rec. dec. 52. num. 4. & seq. par. 9. & coram Arguell. dec. 54. num. 1.* & alibi sæpè.

Quia ab huiusmodi regula receditur, quā-
3 do ex verbis, † vel coniecturis constat Testa-
torem voluisse inducere perpetuum, & successiuum fideicommissum inter descendentes vocatos, prout declarat idem *Cuman. in d. l. cum ita §. in fideicommisso sub nu. 4. ff. de leg. 2. Fusar. de substit. quæst. 382. num. 52. & seq. & de quæst. 479. n. 56 & 93. Adden. ad Ludouis. dec. 207. nu. 9. Rota in rec dec. 41. nu. 2. par. 8. & latè coram Arguelles dec. 54. num. 2.* potissimum ratione,
4 quod in fideicommissis potiùs † voluntas,
quàm cortex verborum inspicitur, *l. cum virum 16. vers. sanè C. de fideic. Paris. cons. 52. nu. 7. lib. 2. Cephal. cons. 134. nu. 27. & seq. Rota dec. 315. nu. 9. par. 10. rec. cum alijs adductis in prima decis. §. neque subsistit.*

In præsenti autèm talis voluntas, & quidem verbis expressa legitur in secundis codicillis per extensum relatis in prima *decis. §. quo verò ad bona*, in quibus Testator apertè dixit, & declarauit se in testamento induxisse fideicommissum inter filios, & descendētes masculos, & his deficientibus inter filias fœminas, earumque filios, & vltimo loco, eis deficientibus sine filijs, & descendentibus vocauit Moniales S. Matthæi de Florentia, prohibuitque detractiones legitimæ, & trebellianicæ ad effectum, vt eius bona integrè, & sine aliqua diminutione conseruentur in institutis, & substitutis prædictis tamquam
5 de eius familia, & agnatione; † Ex hac enim
declaratione, qua nulla maior interpretatio in proposito afferri potest, vt præter relatos in eadem *decis. §. quo verò ad bona tenent Passerb*

cons.

*conf.92.sub num.81. & 13.vers.& certè cum duo-
bus f.99.& Genua de verbis enunciat. lib.2.q.27.
sub num.17.vers.amplia*, tollitur omnis dubi-
6 tatio, itavt inficiari non possit † quin om-
nes descendētes fuerint fideicommisso gra-
uati *Mantic.de coniect.lib.7.tit.4.num.7.* benè
*Rota coram Seraph.decis.934.num.11.& in rec.
dec.325.nu.3.& dec.343.nu.4.par.1.& dec.344.
num.3.& 6.par.2.& in Romana fideicommissi de
Boncompagnis 22. Martij 1662. coram R. P. D.
meo Bevilaqua impressa in rec.dec.429.num.4.&
per tot.par.13.*

Nil suffragante responsione, quod verba
eorundem codicillorum fient præsupposi-
7 tiuè, seu relatiuè ad testamentum,† ideòq;
operari tantùm debeant in iis casibus, qui-
bus fuerat in testamento prouisum, ex *Surd.
cons.315 num.21.& seq.* Tùm quia id in facto
non subsistit, provt respondet *d.prima decis.
§.neque subsistit*, tum etiam quia non rele-
uat in iure, nam quemadmodum ad indu-
8 cendum fideicommissum † non est necessa-
rium, quod voluntas Testatoris legatur
verbis expressa in ipsa substitutione, sed
sufficit illam ex aliis coniecturis educi, bene
*Passerib.d.cons.92.num.9. Fusar. de substit. dicta
quæst.382.num.33.* quem refert, & sequitur
Rota coram Arguell.d.decis.54.num.3. ità multo
magis inductum censeri debet ex verbis
9 enunciatiuis, & præsuppositiuis, quæ vti
prolata ab eo, qui potest ad libitū dispone-
re de re sua, talem voluntatē benè demon-
strant, & per consequens fideicommissum
inducunt, vt est *Tex.in l.cum proponebatur 66.
ff.de leg.2. Dec. cons.23. sub num.4. & cons.38.
num.2. Oddus cons.64. sub num.10. vers. secundo
principaliter cum seq. & num. 77. cap.27. nu.1.
& seq. cum aliis pluribus in prima decis. §.neque
subsistit in fine.*

Atq; hinc non est opus recurrere ad con-
iecturas, ex quibus inducitur reciproca li-
nealis, quia cùm tàm Iulia, quàm Romual-
dus, & fratres descendant à Marco Anto-
nio altero ex tribus filijs Honorij hæredi-
bus institutis, ad effectum vt ipsa ab illis ex-
cludatur, sufficit adesse reciprocam inter
10 descendentes vnius, & eiusdem † lineæ, de
qua in præsenti dubitari non potest tùm
perspecta mente Testatoris, quæ fuit vt bo-
na conseruarentur integra inter institutos,
& substitutos tanquam de eius familia, &
agnatione, *Rota decis.283.nu.8.& seq. par.3.
recent.& in Firmana fideicomm.16.Aprilis 1663.
§.coniectura coram bo.me.Cardinali Vicecomite*,
tùm etiam attentis coniecturis in præcedē-
11 ti Decisione recensitis, † quæ facilius hanc
reciprocam suadent, vt probant *Peregrin.
Rodemase. Soccin. & alij plures in ea congesti §.
posito autem*, & præter adductos *Fusar.q.477.
num.20. & Rota decis.491. num.7. vers. ideirco
par.4.diuers.*

Respectu verò bonorum, quæ fuerunt
propria Sebastiani subsistere quoque visum
est, quod nullum ius competat dictis fra-
tribus, quia quatenùs illud deducant ex Sta-
tuto Imolæ, corruit ex lectura eiusdem
Statuti excludentis tantùm fœminas pro-
pter descendētes masculos, vel fratres con-
12 sanguineos, † ideòque extendi non debet
ad fratres patrueles, vt respondet *decis. §.
non obstante*; Quatenùs verò hoc fundent
in donatione facta à Marco Antonio se-
niore, in qua prætendunt adesse fideicom-
missum ad fauorem filiorum masculorum,
& nepotum, pariter euanescunt, primò
quia verba donationis indicant filios non
fuisse grauatos respectu nepotum, secundò
quia in omnem casum nepotes censerentur
solùmmodo vocati ad portionem proprij
parentis, non autem patrui, dum deficiunt
verba, & coniecturæ importantia recipro-
cam linealem; Et tertiò denique quia bona
vt supra donata fuerunt diuisa per Gabrie-
lem patrem Romualdi, & fratrum, & Se-
bastianum patrem Iuliæ tanquam libera, &
13 cum promissione euictionis; † ideòque
filij, & hæredes Gabrielis repelluntur exce-
ptione, *l. vindicantem ff. de euict. & l. cum à
matre C.de rei vindic.* vel in omnem casum
14 tenerentur refundere pretium † bonorum,
quæ euincere prætendunt, iuxtà doctrinam
*Alciatj in l.qui Romæ §.duo fratres num.33.ff.de
verb.oblig. Peregrin.de fideic.art.62. num.56. Fu-
sar.de substit.quæst.559. nu.26. cum alijs per Mi-
chaelor.de fratrib.par.3.cap.39.n.3.4.5.9.& 24.*

Nec facit, quod ipsi asserant se esse hære-
des Gabrielis cum beneficio legis, & inuen-
tarij, ideòque non prohiberi agere ad fidei-
commissum ex propria persona, quia præ-
ter quod tale fideicommissum ex præmissis
15 non adest, † hoc posset procedere docto de
sufficienti redditione rationis bonorum hæ-
reditariorum, de qua vsque adhuc doctum
non fuit, vt in fortioribus alijs relatis dixit
*Rota in recent decis.197. num.13. & 14. par.12.
cum alijs in Bononien. Pecuniaria 1. Febr. 1672.
§.tum etiam quia, confirmata 16. Ianuarij proxi-
mè præteriti §.subsistit enim coram me.*

Et ità vtraque.

*Supra in alia præcedenti Parte 17. adest Deci-
sio 370. quæ in hac eadem causa emanauit.*

R. P. D. VICECOMITE.

Romana Redditionis rationis.

Luna 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Commune negotiū administrarat Condomi-
nus, ideòque de pluribus condemnatur, &
de alijs absoluitur ad formam relationis pe-
riti communitèr electi, cui proinde stan-
dum esse deciditur, donec contrarium, &
de errore fuerit concludenter probatum;
plura igitur de administratione, de focis,
de vtilitate, & iactura inter ipsos æqualitèr,
vel vni potiùs adscribendis, in præsenti De-
cisione deducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Relationi calculatoris electi de communi partium consensu standum est, & vide num. seq.*

2 *Relatio periti, à qua non fuit appellatum censetur approbata.*

3 *Calculus etiam periti communiter electi, si est erroneus non attenditur, & nu. seq.*

4 *Error calculi à perito confecti concludenter probari debet.*

5 *Periti relatio prævalere debet vbi error calculi non fuerit concludenter probatus.*

6 *Periti specificatio attenditur donec pars prætendens contrarium de aperto errore doceat.*

7 *Socius si vltra suam portionem exegit etiam portionem socij, de illa rationem reddere tenetur, eamque etiam socio refundere, & num. 28.*

8 *Administrator si plus solito vendidit rem, augmentum cedere debet in commodum negotij non autem ipsius administratoris.*

9 *Libri à Scribente impugnari non possunt.*

10 *Solutio debiti non suffragatur soluenti, nisi doceat de reali præexistentia eiusdem debiti, & num. 11.*

12 *Solutionem fuisse factam in causam concordiæ non sufficit, nisi doceatur quod in illa summa soluta verè concordata sit.*

13 *Socius soluens vltra debitum, in plus solutum socio non adscribit, nisi iustificet illud etiam fuisse debitum.*

14 *inter Socios partita coæquari debent, itaut pro sua medietate vnusquisque creditor, & debitor adnotetur.*

15 *Factura ab administratore proueniens, vel persona ab eo deputata inter ipsos discutienda est, non autem cedere in præiudicium Domini, & num. seqq.*

16 *de Tutore ad administratorem vella fieri solet argumentatio.*

18 *Factura respiciens commune negotium, communis quoque esse debet.*

19 *Condominus, si partes administratoris assumpsit, non ideò maiorem prouisionem, quam mercenarius prætendere potest.*

20 *Lignorum mensura, quæ asportantur ad Vrbem diuersa est ab illa, quæ fit in loco vbi onerantur cymbæ.*

21 *Calculator ratiocinari debet per demonstrationes arithmeticas, non autem per inductiones, coniecturas, & argumenta.*

22 *Rationem reddere nemo tenetur, quod non probatur ex eius culpa, vel negligentia periclitasse.*

23 *Mandatum contra administratorem pro partitis liquidis relaxatur.*

24 *Rota cui communicatæ sunt facultates A. C. potest relaxare mandatum.*

25 *Administrator non tenetur reddere rationem de gestis ab alio.*

26 *Redditionem rationis prætendens iustificare debet quid, & quantum ad manus administratoris peruenerit.*

27 *ad Redditionem rationis nemo cogi potest pendente iudicio quid, & quantum ad sui manus peruenerit.*

V. K2

DECISIO LVII.

ORTIS inter Augustinum ex vna, &
Aloysium Mariam Barones del Nero
ex altera partibus; varijs controuersijs occasione
administrationis, & respectiuè conductionis
communis Castri, seu Tenutæ
Porcigliani, ijsque omnibus per particulare
rescriptum Signaturæ mihi commissis cũ
facultatibus A.C. postquam sub die 22. Iunij
1671. decisum fuit contra Aloysium
Mariam tanquam conductorem mandatũ
alias relaxatum non esse exequendum, neque
nouum relaxandum, hodie assumpta
disputatione super administratione eiusdẽ
Castri, quam Augustinus à mense Martij
1654. vsque & per totum mensem Septembris
1655. exercuit, datoque particulari dubio,
An constet de sufficienti redditione
rationis, itavt contra eundem Administratorem
sit relaxandum mandatum negatiuè
quoad primam partem, quo verò ad secundam
pro summa inferius exprimenda
esse relaxandum Domini responderunt.

Et distinguendo inter partitas per Seniarium
Peritum calculatorem positas in
sua relatione tanquam liquidas, & inter
alias per eundem in suspenso relictas, ac iudicantis
arbitrio, & Decisioni reseruatas:
Quoad primas cùm retulit Aloysium Mariam
computatis computandis creditorem
remanere in scutis 3830. huiusmodi rela-
1 tioni † tanquam calculatoris de communi
partium consensu electi standum, ad tradita
per *Abb. in cap. proposuisti num. 4. & ibi Felin. num. 5. & 6. de prob. Alex. cons. 179. num. 8. lib. 1. Gratian. discept. 228. num. 8. & in Rot. decis. 130. num. 5. & decis. 531. num. 1. par. 1. & decis. 129. num. 6. par. 5. recent. & in Romana Fabricæ 20. Iunij anni proximè præteriti §. egit autem coram R. P. D. meo Matthaio,* maximè quando prout
in præsenti à dicta relatione non fuit appel-
2 latum, quia † per tacitum consensum tunc
censetur approbata *Craueti. cons. 308. num. 1. Paris. cons. 96. num. 12. lib. 1. Rot. coram Eminentiss. Otthobono decis. 7. num. 15. in recent. dec. 175. & decis. 213. vtrobique num. 2. par. 9. decis. 38. num. 3. & decis. 98. num. 1. 2. & 3. par. 14. & in d. Romana Fabricæ §. inspecto coram R. P. D. meo Matthaio.*

3 Et licèt regula hæc limitetur † quoties
constat de errore calculi *Rota in præcitata decis. 531. sub num. 1. par. 1. recent.* Tunc enim relationes
Peritorum non veniunt exequendæ,
Escobar. de ratioc. cap. 38. num. 2. & pluribus relatis, Rot. coram Bichio dec. 192. num. 1. & ad
docendum de errore contra nonnullas partitas
summam præfatam constituentes varias
adduxerit Augustinus exceptiones: Tamen
cùm non fuerint sufficienter iustifica-
4 tæ, prout † concludentissimè debuerant
Escobar. qui supra cap. 41. n. 30. Menoch. cons. 401. num. 41. cum alijs per Rot. coram Coccin. decis. 2269. num. 7. in rec. dec. 206. num. 10. par. 12.
5 perperam allegatur error, † & Periti relatio
præualere debet, *Alex. cons. 21. ad fin. lib.* ...

nrczan.

mizzan.conf.94.in fine Rota coram Greg.dec.220. num.4.coram Coccin.dec.972. nu.1. & dec.1812. à num.12.ad finem.

Et prima ex eo elicita, quod cum prædi-
cta summa scut.1819. in qua constituitur
debitor Augustinus proueniat ex commu-
nibus redditibus, quorum medietas ad ip-
sum vti Condominum spectabat pro me-
dietate tantùm, non autem pro integra
summa referri debebat debitor, visa est in-
subsistens, quia ex eademmet relatione cō-
stat, Summ. additionali Aloysij Mariæ *n.11*
ad medietatem prædictam habitam fuisse
rationem, & vltra illam ad manus Augu-
stini adhuc peruenisse dictam summam, ibi:
*Per tanti &c. hauuti di più di quello gli tocca per
le sue portioni dell'entrate &c.* Quando enim
Peritus in calculanda ratione specificat id,
6 cuius contrarium pars altera † prætendit,
eius specificatio attenditur, nisi de aperto
errore doceat, vt dictum est, & facit ferè
in terminis *præcit.decis.206.nu.9.& 10.par.12.
recent.* Hinc cùm vltra propriam portionem
redditutum habuisse, appareat etiam illam
tangentem Aloysio Mariæ alteri Condomi-
7 no, exigit † omninò ratio, vt de eo consti-
tuatur debitor per claram dispositionem
*Text.in l.si quis putans §.1.ff.comm.divid.l.actio-
ne §.si communis ff.pro soc.*

Neque in diminutionem huiusmodi de-
biti detrahenda venit partita scut.781. tan-
quam resultans ex augumento retractus li-
gnorum, & pretij fasciculorum ad ratio-
nem bonon.60. pro qualibet salma Furna-
rijs venditorum, cum tamen pluris vendi
non soleat, quam bonon.55. quia admisso
8 solito, si adhuc pluris venditi † fuerunt, id
quod plus est, cedere non debet in com-
modum Administratoris, sed ipsius nego-
cij, *l.socium 61.§.fin.l.verum 64.§.si cum tres,ff.
pro soc.* cum similibus. Cùm autem ex quo-
dam calculo posito in filzia nu.18. Peritus
referat sibi constare, quod ex salmis 11417.
vere retracti fuerunt bonon.60.pro qualibet
salma, de his tantùm habita fuit ratio au-
gumenti. *Per esser negotio liquido, e chiaro,*
vt ex originali relatione fol.78. in fin.

Prout nec subducendæ veniunt tanquam
indebitæ tres aliæ partitæ. Prima scut. 108.
soluta Duci Strozzio cū expressione, quod
soluebatur pro fructibus census debiti per
Philippum Aloysij Mariæ Patrem, altera
scuta 90: 25. soluta Duci Lanti pro affictu
eius Tenutæ, tertia verò Matthæio Secche-
to pro pretio Bubulorum, quia quoad pri-
mam nullibi apparet, quod debitum præ-
dicti census spectet ad Philippum, & quoad
duas alias ex libris administrationis Baronis
Augustini, super quibus calculus fuit for-
9 matus, † & qui ab eo impugnari non pos-
sunt *Bart.in l.admonendi num.6.ff.de iur.iur. Rot.
d.decis 1812.num.12.coram Coccino, & dec.639.
num.1.coram Dunoz.iun.* Conuincitur fuisse
supra summam verè debitam malè solutas,
nec ideò ex iis Aloysius Maria sentire de-
bet grauamen, sed adscribendæ veniunt
10 Augustino, † cui non suffragatur soluisse,
nisi doceat de præexistentia debiti persolu-
ti, vt pluribus allegatis, probat *Fusar. de
substit.quæst.541.num.2. Rot. decis.432. num.12.
par.4.tom.1.decis.88.num.20.par.7. recent. & in
Romana fideicommissi 10. Decembris 1668. §. in
quantitate in fine coram R.P.D. meo Priolo.*

Et ex hac eadem ratione non præexisten-
tiæ debiti pariformiter iudicatum fuit de
alia partita sc. 374. soluta Monachis S. Pau-
li vltra affictum conuentum, quamuis enim
Augustinus solutionem referat ad causam
11 concordiæ, † non tamen docet, quod in
summa concordata illa contineatur, &
quod fuerit concordatum aliquid soluere
12 vltra dictum affictum, † vt in simili ponde-
rauit *Rota coram Prating.decis.366. sub num.4.
vers.quia vltra quod*, & donec hæc non iusti-
ficentur in tali summa supra debitum ex
13 conniuentia soluta † grauari non debet
Aloysius Maria alter Condominus, ad tra-
dita per *Text.in l.socius socio 73.ff.pro soc.*

Quo verò ad duas alias partitas, alteram
scut.280. alteram scut.1310: 32. dictum pa-
riter fuit benè fuisse à Perito positas in de-
bitum Augustini, quandoquidem sunt por-
tiones ei obuentæ pro sua medietate tot fa-
sciculorum, qui de tempore suæ admini-
strationis fuerunt recollecti, & inter istos
Condominos in fine eiusdem diuisi, cum-
que agatur de calculanda vniuersa ratione
dictæ administrationis, quemadmodum
in debitum Aloysij Mariæ posita fuerat al-
14 tera medietas, † ita ad coæquandas parti-
tas, debebat adnotari debitor Augustinus
in altera prout factum fuit, vt ex originali
relatione fol.31.& 32.iuxtà tradita per *Tex.
in l.penult.C.commun.diuidun.*

Idem de partita scut.287. pretij panis ad
Promptuarium Porciliani transmissi dictū
fuit, quod non veniat detrahenda, siuè enim
fuerit venditus iuxtà morem præcedentiū
annorum, siuè aliter consumptus, & iactu-
ra in eo facta, vel ab eodem Augustino, vel
15 à primo ab eo deputato proueniat, † inter
istos discutienda venit hæc partita ad not.
per *Text.in l.ita autem §.gessisse ff.de administr.
tut.Eugen.cons.19.num.35. lib.1. Rot. decis.355.
sub num.4.par.1.recent.& in Tiburtina redditio-
nis rationis 22. Iunij 1671. §. ad primum coram
R. P. D. meo Taya*, quæ authoritates licet
loquantur de Tutore, qui ministrum tu-
16 telæ deputauerat, † nihilominùs tanquam
exemplum huic materiæ congruum indu-
cunt in simili *Rot.coram Merlin.decis.173.n.10.*
17 & interim ex tali iactura † grauari non de-
bet Aloysius Maria, iuxtà præcit. *Text. in
l.socius soc.ff.pro soc.* & quousque non consti-
terit in causam communis negotij fuisse
consumptum, relatio venit attendenda ex
superiùs firmatis.

In diminutionem dictæ summæ sc.1819.
subducta tamen fuit partita scutor.191. pro
Carulorum vecturis, alijsque adscriptis Co-
lonis vltra eorum mercedem persoluta,
cùm enim eorum opera sit necessaria, &

merces,

merces, quæ illis statuitur, quandoq; pro eorum subsentatione non sufficiat, reique agraria exigat, vt sustententur, cùm communitèr accidere soleat, vt in fine anni sint
18 in debito erga Dominos suos, † & cùm eorum substentatio respiciat commune negocium iactura paritèr exinde proueniens communis esse debet vtrique Condomino est *Text.* ferè in terminis *in l. si fratres 53. §. si quis ex socijs, & l. cum duobus §. damna, & l. socium 61. §. socius ff. pro soc.*

Et hæc quoad partitas liquidas, quoverò ad alias per calculatorem in suspenso relictas dictum fuit Aloysium Mariam teneri pro sua medietate bonificare Augustino scuta 681: 25. in recognitione administrationis per annos quatuor cū dimidio exercitæ ad rationem scut. 300. quotannis erogari solitorum alijs Ministris, verùm quia regulando pariter cum illorum solito etiam expensas victus, aliasque familiares domus, compertum est Augustinum impendisse de communibus redditibus vltra solitum scuta 1450: 80. vt ex dicta originali relatione fol. 73. dictum versa vice fuit horum medietatem, scuta scilicèt 725: 40. esse compensanda cum dictis scutis 681: 25. quibus sic compensatis adhuc Aloysius Maria remanet creditor in scut. 44: 15. & quamuis quoad hanc partitam prætendatur ratione victus maior summa fuisse impensa, ex quo annus fuit in caritate annonæ, & cariùs res venderentur, vel saltem quod spendidius esset agendum cum Condomino assumente partes Administratoris, quam cum mercenario ministro, tamen cùm non fuerit iustificatum, quod pretia rerum fuerint ex
19 qualitate temporum variata, † sola consideratio qualitatis personæ non fuit sufficiens, vt recederetur à solito in præiudicium alterius Condomini, ex ponderatis per *Michalor. de fratrib. par. 2. cap. 34. num. 8.*

Duas verò alias partitas paritèr in suspē so relictas, compositas alteram scu. 513: 67. ex incremento lignorum habito respectu ad mensuram, quæ fit vbi onerantur Cym-
20 bæ ad mensuram, quæ fit in Vrbe, † quod cùm prima sit altera maior, ligna hic in Vrbe mensurata excrescere debeant in vno tertio, alteram scut. 3824: 15. pro salmis 13906. fasciculorum, quæ dicuntur deficere, ex quo quantitas in Syluis recollecta non correspondeat quantitati huc ad Vrbem adductæ, dixerunt etiam Domini non esse pro nunc adscribendas debito Augustini, quia & augumentum, & respectiuè deficientia aliundè non deducitur, quam per
21 scādalia, & coniecturas Calculatoris, † cuius partes esse debent ratiocinari per demōstrationes aritmeticas, non autem per inductiones coniecturales ad notata per *Mascard. de probat. conclus. 1274. alias 1109. num. 1. & seqq. Rota coram Coccin. decis. 422. num. 8. coram Celso decis. 213. num. 5.* & cum vsque modo non probetur ad manus Augustini vtramque
22 summam peruenisse, † vel saltem quod eius negligentia periclitauerit, non tenetur de ijs rationem reddere, *Bart. in l. 1. num. 9. & seq. & ibi Alex. n. 22. ff. de eden. Crauett. conf. 231. num. 14. Rota in Romana redditionis rationis coram Pentingerio inter eius impressas dec. 366. & 404. in vtraque num. 4. dec. 411. & 485. vtrobique n. 1. in recent. dec. 280. num. 4. par. 4. tom. 2. & in Vrbeuetana redditionis rationis 15. Februarij anni proximè præteriti §. 2. in scutis coram R. P. D. Emerix.*

Collectis igitur insimul omnibus partitis concernentibus tempus administrationis Augustini, & ab illius debito superiùs relato scut. 1839. subductis dictis scut. 351. Rusticis operarijs in causam communis negotij persolutis, eius debitum erga Aloysium Mariam reducitur ad scu. 3488. quibus rursus additis dictis scut. 44: 15. tota summa constituitur in scut. 3532: 15. quæ cum sint
23 liquidæ, † pro ijs dictum fuit mandatum esse relaxandum per ea, quæ tradit *Rota coram Arguelles decis. 59. num. 16. & 17.* iunctis
24 maximè facultatibus A.C. † cum quibus mihi Causa fuit commissa *Rot. coram Buratt. decis. 752. num. 7. coram Pentingerio decis. 316. num. 13. in recent. decis. 415. num. 10. in fin. par. 1.*

Verùm quia præter partitas omnes recēsitas prætendebat etiam Aloysius Maria sibi reddi rationem de altera concernente tempus administrationis Benuenuti Antecessoris Augustini in scutis scilicèt 6947. quam Peritus pariter in suspenso reliquit, cum sit considerabilis summæ, nec regula-
25 ritèr administrator † cogi debeat ad reddendam rationem de gestis ab altero, ad not. per *Bart. in l. prima C. de transact. num. 2. Eugen. d. conf. 19. num. 1. Rot. dec. 142. num. 3. confirmata decis. 380. sub num. 4. par. 4. tom. 2. recent.* Maior super his desiderata fuit iustificatio, & quamuis asseratur fuisse translatas in libris Augustini, & cum alijs suæ administrationis commixtas, cùm tamen replicetur fuisse adnotatas in communi credito non inde potuit resultare, quid & quantum
26 ad manus Augustini peruenerit, † prout iustificare tenetur Aloysius Maria, qui redditionem rationis petit, vt tradit *Soccin. sen. conf. 24. num. 35. lib. 1. Crauett. d. conf. 231. nu. 14. Rot. coram Gregor. d. dec. 220. num. 3.* & interim
27 donec pendet iustificatio † non potest cogi ad reddendam rationem, vt pluribus congestis tradit *Rota præcit. decis. 380. num. 4. par. 4. tom. 2. recent. cum alijs in dicta Romana redditionis rationis coram Pentingerio supra alleg.* Cæterum si clariùs probabitur Augustinum
28 supra partem recepisse † dictam summam, nulla cadere poterit difficultas, quin illa refundere teneatur per claram dispositionē *Text. in præcit. l. Actione §. si communis ff. pro soc.*

Et ita vtraque parte informante &c.

R.P.D.

R. P. D. RONDININO.

Romana Collectæ.

Lunæ 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Ardua illa quæstio quatenùs successores Vniuersitatis teneantur pro debito à suis antecessoribus contracto, hic multiplici distinctione resoluitur, eaque ad primæuam causam obligationis reducitur, vtrum illa in sui origine fuerit merè voluntaria, vel potiùs necessaria, itavt primo casu nouitèr admissos non obliget, secundò verò sic.

SVMMARIVM.

1 *Ad Vniuersitatem nouiter admissi non tenentur ad æs alienum antea contractum, vel collectas ad illud dissoluendum impositas, & vide nu. seqq. & per totam.*

2 *Vniuersitas semper est eadem, neque personarum variatione immutatur.*

3 *Debiti necessarij, & voluntarij distinctio affertur ad obligandos singulos Vniuersitatis nouitèr admissos ad illius æs alienum soluendum.*

4 *Debitum voluntarium dicitur id, quod lege, vel Principe non imperantibus, facto nostro constringimur, quamuis meliorationem, & vtilitatem concernat & num.6.*

5 *Arbitrium licet temperet aliquid de iuris rigore intelligitur tamen prout de iure.*

6 *Obligatio a principio voluntaria, quamuis post factum pro illius executione fiat necessaria, non tamen desinit esse voluntaria, & supra num.4. & 9.*

7 *Causa, & origo contractus non autem Iudicis potestas præualere debet.*

8 *Obligatio voluntaria non potest transire in necessariam ex solo Principis, vel Iudicis decreto.*

9 *Actus à principio voluntarius quamuis postea pro sui effectuatione fiat necessarius, hoc dicitur impropriè, quia semper remanet voluntarius, & num.6.*

10 *Alienatio facta pro executione contractus voluntarij impropriè, & late sumpto vocabulo fieri dicitur ex necessitate, & num.11.*

12 *Collecta alia est, quæ imperatur à Principe pro opere faciendo, alia verò quæ pro executione operis iam facti imponi mandatur.*

Quia primo casu non distinguitur, an illa fuerit indicta, & imposita ex causa voluntaria, vel necessaria, secundò verò sic ibidem, & supra num. anteced. & per tot.

13 *Transactio facta ab Vniuersitate quatenùs noceat successoribus, illius causa, & origo attendenda est.*

14 *Successores Vniuersitatis, vt præiudicet res iudicata contra dictam Vniuersitatem inducta, quid spectandum sit.*

15 *Compromissum ab Vniuersitate factum, an obliget successores inspicitur causa compromittendi.*

16 *Transactio, & res iudicata, faciunt de albo nigrum, & de indebito debitum, & quando vid. sup. num. anteced.*

17 *Actio, quæ à principio dirigi non poterat contra nouitèr admissos ad Vniuersitatem, neque ex post facto vigore rei iudicatæ, vel transactionis contra illos exerceri vales.*

18 *Successores Vniuersitatis, vt pro illius debito conueniri possint, requiritur quod bona eiusdem Vniuersitatis possideant.*

19 *Canonici adstringuntur ad debita suorū antecessorum, quorum præbendis fruuntur.*

20 *Onera, & debita communicari iniquum est, vbi non communicantur emolumentum, vel bona.*

DECISIO LVIII.

OB æs alienum ab Vniuersitate Calceariorum anno 1614. contractum pro emendis Domibus, & Aqua Paula, Summ. Positionis eiusdem 20. Iunij 1672. coram Me *num.* 1. 3. 4. & 5. condemnata fuit Vniuersitas ad indictionem Collectæ à R. P. D. Raymundo præuia speciali commissione Sanctissimi, vt Collectā imponeret de voto Rotæ, Summ. hodierno Creditorum Vniuersitatis *n.*1. vt in *decisionibus* 1525. & 1541. *coram Coccino*, qui ad earum formam votum tradidit, iuxta quod cùm Officiales eiusdē Vniuersitatis illam imponere negligerent, fuit per Rotam ex officio imposita, Summ. hodierno Creditorum *num.*2. præuijs *decisionibus* 5. *Iulij* 1632. 21. *Februarij* 1633. & 22. *Maij coram Verospio*, quarum prima habetur impressa apud *Posth. de subhast. dec.* 117. & *apud Scannarol. de Visit. Carcer. dec.* 19.

Cùm autem Vniuersitas cum Creditoribus post hæc transegisset cum promissione soluendi sc. 10. mil. ad quem effectum aliquam summam deposuit, d. Summ. Creditorum *num.* 3. & 4. Renuentibus illis de Vniuersitate vlterius soluere clarmæ. Cardinalis Costagutus in locum R.P.D. Raymundi subrogatus, mandatum relaxauit contra bona Vniuersitatis, & illis non repertis Collectæ indictionem mandauit, à qua reclamantibus Calcearijs nouiter ad Vniuersitatem admissis Signatura Sanctissimi rescripsit Eminentiss. Cerro, vt procederet ad vlteriora arbitrio Rotæ, quæ licèt 23. *Ianuarij* 1668. *coram eodem Eminentiss.* censuisset intrare arbitrium quoad nouiter admissos post transactionem, contrarium tamen visum fuit 6. *Martij* 1671. *coram Me*, in qua resolutione persistendo in primo loco decisis hodie Domini recesserunt.

In hac enim ardua quæstione, An nouitèr ad Vniuersitatem admissi teneantur ad æs alienum antea contractum, & ad Collectas ad illud dissoluendum impositas, licèt plures indistinctè negatiuam sententiam
1 amplexi fuerint, † cùm onus sequi non debeat illos, qui commodum tunc non reportarunt, iuxta *Text. in l. prouidendum* 23. *C. de Decurion. lib.* 10. *Speculat. par.* 4. *tit. de Censibus* §. *nunc dicendum nu.* 12. *Bald. in l. prima* §. *quod si nemo num.* 4. *in fine vers. super secundo ff. quod*

cuiusque Vniuers. nom. & cons. 47. vol. 2. Bart. in
tract. Repræsal. quæst. prima num. 12. Roman. sing.
490. Corsett. sing. 2. verb. Collecta, Albert. Galeott.
in Margarita post Specul. cap. 10. num. 12. Afflict.
in Constit. Regni lib. primo rubr. 01. de contum.
Vniuers. num. 2. Rebuff. Constit. Gallic. tit. de liter.
oblig. art. 2. glos. 1. num. 79. Mantic. de tacit. &
ambig. conuent. lib. 3. tit. 10. nu. 63. Losseus de iur.
Vniuers. par. 3. cap. 9. num. 25. Kloc. de contribut.
cap. 11. num. 16.

Contrariam autem sententiam indistinctè
plures amplexi fuerint ea ratione, quod
2 Vniuersitas semper sit eadem, † neq; ex per-
sonarum variatione immutetur, iuxtà Tex.
in l. sicut 7. §. in Decurionibus ff. quod cuiusq; Vni-
uersit. nomine, & in l. proponebatur 76. in medio
ff. de indic. Guidop. ap. decis. 279. Castren. cons. 455.
par. 1. Adden. ad Papon. Arrest. Gall. lib. 7. tit. 2.
arrest. 1. Pecch. de iur. sisten. par. 2. cap. 4. num. 17.
vers. è contra, vbi dicit ignorantia iuris quan-
doque contrarium seruari Grat. discept. 196.
nu. 32. Coler. de process. execut. par. 2. cap. 3. nu. 385.
& 386. Philipp. Knipschildt de iurib. Ciuit. lib. 5.
cap. 6. num. 24.

Æquior tamen, ac iuri magis consona
visa est Dominis sententia, in qua vtrinque
Scribentes, quoque conueniebant, vt pri-
ma sententia procedat in debito volunta-
3 rio. † Secunda autem in debito necessario,
provt explicando Tex. in d. l. prouidendum 23.
C. de Decurion. lib. 10. adnotarunt ibid. Ioann.
de Platea sub num. 2. Pyrr. Anglebert. verb. nouus
Officialis, & hoc priùs fuit de mente Bart. in
d. l. prima §. quod si nemo sub num. 3. ff. quod cuius-
que Vniuers. nom. Imol. in l. 4. num. 7. in fine, ff. de
re indic. Felin. in cap. cum omnes num. 17. ad fin. de
Constit. & in cap. cum dilecta 22. num. 20. vers.
singuli de rescript. Purpurat. cons. 428. num. 84.
vol. 2. Cancer. var. resol. par. 3. cap. 3. num. 31. Gra-
tian. decis. March. 217. num. 5. Ridolphin. in prax.
par. 3. cap. 5. num. 385. quod voluntarium de-
bitum dicitur id, ad quod lege, vel Prin-
cipe non imperātibus nostro facto adstrin-
4 gimur, † quamuis vt in casu melioratio-
nem, & vtilitatem rei concernat, provt in
præcisis terminis emptionis Domorum, &
ampliationis Ecclesiæ, Natt. cons. 215. num. 4.
& seqq. aliisque adductis Thesaur. decis. 257. nu. 4.
Bursatt. cons. 159. sub n. 9. Crinell. dec. Dolan. 11.
num. 20. & seq. & nu. 25. Kloc. de contribut. cap. 6.
num. 109. & cap. 10. sect. prima num. 65. & 66.
Rota in decisionibus huius Causæ 23. Ian. 1668.
coram Eminentiss. Cerro, §. placuit, & 6. Martij
1671. §. non enim, & §. seq. coram Me.

Et licèt in prædicta Decisione postrema
§ secus autem dictum fuerit causam ampliùs
voluntariam dici non posse cum præceden-
tibus tot Decisionibus legitimā impositio-
nem Censuum, iustèque, ac vtilitèr æs alie-
num contractum fuisse declarantibus, Vni-
uersitas mediante etiam Principis rescripto
ad indictionem Collectæ condemnata fue-
rit, suppositum tamen hodie corruere vide-
batur, cùm Calcearij nouiter admissi præ-
dicta non impugnent, sed solùm afferant
decretum Iudicis, & rescriptum Sanctissimi
de indicenda Collecta fuisse accessoria ad
principalem obligationem ipsius Vniuersi-
tatis, cuius executionem solummodó com-
misit Sanctissimus arbitrio Rotæ, & quate-
nus ipsi videretur tàm in hac postrema cō-
missione, quàm in prima directa bo: mem:
Coccino; vt in d. decis. 117. sub num. 9. apud
Posth. de subhast. quod arbitrium licèt tempe-
5 ret aliquid è iuris rigore, † intelligitur tamen
provt de iure, itàvt ab eo recedi non possit,
iuxtà vulgatam doctrinam Bartoli in extrau.
ag. ad reprimendum vers. videbitur passim à Rota
receptam in recent. par. 2. decis. 450. sub num. 1. &
par. 4. decis. 312. sub num. 1. in Nolana Parochialis
8. Iunij 1671. §. resolutum fuit coram Me, quo
casu attenditur adhuc originaria causa de-
biti, quæ veluti facta nulla necessitate legis,
vel hominis cogente dicitur voluntaria,
6 quamuis † ex post facto quoad simplicem
executionem necessaria quodam modo di-
catur quoad effectum, vt à Iudice, vel à
Principe ad suæ obligationis implementū,
quis cogatur ad terminos Text. in l. nam origo
8. ff. quod vi, aut clàm, & in l. fil. famil. vers. origo
enim ff. ad Macedonian. in l. qui id 24. ff. de donat.
7 ibi — causam, & originem contractus † non Iudi-
cis potestatem præualere debere, & in l. Tutor 70.
ff. de fideiussor. Crauett. resp. 1. pro Genero num. 36.
44. & 80. & resp. 2. num. 4. & 28. vbi quod
aliàs facilè fieret fraus legi patiendo Iudi-
8 cis, vel Principis decretum, † vt sic volun-
taria obligatio trāsiret in necessariā Mantic.
de coniect. vltim. volunt. lib. 10. tit. 2. nu. 3. Ofasch.
decis. 167. num. 24. & seqq. Giurba ad consuetud.
Messan. cap. 9. gloss. 2. par. 1. nu. 6. Surd. decis. 254.
num. 29. & cons. 132. num. 64. & seqq. Menoch. de
præsumpt. lib. 4. præsumpt. 109. nu. 2. & 3. Rimin.
iun. cons. 774. num. 14. Ciriac. controu. 261. nu. 38.
Rota coram Caualer. decis. 318. num. 3. apud Pa-
cific. de Saluian. decis. 88. num. 33. & in rec. par. 9.
decis. 152. num. 16. & 17. & post Munoz de ratioc.
decis. 33. num. 5.

Diciturq; necessarius actus quoad effectū,
9 & sic impropriè, ac latissimo modo, † neq;
ideò desinit esse voluntarius in sua origine,
quæ hoc casu attenditur, vt dicit Bald. dicto
cons. 475. num. 5. vers. nam à primordio vol. 3. &
hoc casu loquūtur Posth. de subhast. inspect. 44.
10 num. 26. vbi quod in hoc sensu † dicitur ex
necessitate, Rota coram Greg. XV. dec. 217. n. 11.
Gratian. discept. 65. nu. 18. Tiraquell. de retract. li-
gnag. §. 1. glos. 14. num. 13. & seq. vbi sub num. 15.
11 quod hæc alienatio † non propriè dicitur
necessaria Ciriac. contr. 162. num. 40. Cephal. con-
sil. 254. d. nu. 11. quidquid secus esset si Prin-
ceps Collectæ indictionem absolutè impe-
rasset á principio pro aliquo opere faciendo
ante aliquam actionem ortam, non autem
quando, vt in casu Princeps imperat indi-
ctionem Collectæ pro debiti iam contracti
satisfactione, actionique iam natæ deseruit,
12 quia in † primo casu non fit distinctio cau-
sæ voluntariæ, aut necessariæ, vt Principis
præceptum iustam causam præseferat, etiā si
solam vtilitatem concernat Bart. in d. §. quod
si nemo n. 4. & in l. vnica C. de superindict. lib. 10.

vbi

vbi Io. à Platea num.3.& per tot. Falin.in dicto cap.cum dilecta num.20. vers. aut ob publicam de rescript. Mayner.in l. aliud est vendere §. refertur num.83.ff.de reg.iur.Thes.d.decis.257.sub num.4. vers.nemo enim Abb.cons.61.num.5.par.2. Pech. de Eccles. reparan. cap.11. in fine, Rota in decis. huius Causæ apud Posth de subhast.d.dec.117. sub num.9.

Hinc tolli videbatur id, quod in priori disputatione suppositum fuit, neque hodie in dubium Domini reuocabant, vt tàm sententia lata contra Vniuersitatem, quàm transactio, ac concordia ab ipsa facta no-
13 ceat successoribus, ipsosque obliget, † cùm Vniuersitas semper sit eadem, ad terminos *Text.in d.l.proponebatur 76. ad med. ff. de iudic. ibique Petr.Barbos.num.28.* prout in sententia
14 in iudicatum † transacta probant *Guidopap. d.decis.279.& 549.& cons.17.sub num.4. Papon. Arrest.Gall.lib.7.tit.2.arrest.1.Cancer. var.resol. par.3.cap.17.num.188.& 189. Vrsill. ad Afflict. decis.67.num.4. Bertaz.cons.ciuil.125.num 4.& seq.Gratian.discept.721.num.6.*& in transactio-
15 ne,compromisso,†ac simili contractu comprobant *Bald.in l.sicut municipij 7. §. in Decurionibus num.1.ff.quod cuiusque Vniuers.nom consil.589. à num.16. ad 20.Gratian. d.discept.721. num.8.& seqq.cum alijs in dicta postrema decisione §.secus autem.*

Etenim vtraque conclusio procedit in suis terminis, quatenus scilicet actio illa vigore cuius actum fuit, & sententia in iudicatum transijt, vel super qua transactum fuit, apta erat comprehendere omnes de Vniuersitate tàm præsentes, quàm futuros, quia tunc optimè intrat ratio, quod Vniuersitas semper est eadem,& tàm transactio,
16 quàm res iudicata habentur pro † veritate & faciunt de albo nigrum, & de indebito debitum, vt magistralitèr deduxit *Ang. in l.Ciuitas num.14. ff.si cert. pet.* secus autem quando, vt in casu actio, super qua iudicatum, vel transactum fuit, exerceri non poterat contra ipsos nouiter admissos in
17 Vniuersitate, † quia tunc sicut à principio actio contra ipsos dirigi non poterat, ita nec per sententiam Iudicis, neque per transactionem subsecutam effici potuit, vt contra ipsos dirigeretur, cùm initium obligationis spectetur quemadmodum declarando *Guidop.d.dec.279 & 549.* respondit *Bart. cons.137.num.16.cum pluribus seqq.vol.3. Thes. d.decis.257.sub nu.6.& per tot. Natt.d.cons.215. num.4.& seqq.* quos in his terminis sequuntur *Bursatt.d.cons.159.sub num.9. Klocb.de contribut.d.cap.16. num.109. & cap. 10. sect. prima num.65.& 66.VVlteius cons.16.num.175.vol.4. Donad.cons.76.num.2. & seq. cum alijs supra deductis §.Et licet, & seq.*

Quæ omnia visa sunt maiori ratione, ac æquitate procedere in his pauperibus artificibus, qui nec communicata bona Vniuersitatis possident, iuxtà *consil.1. Siluan. à*
18 *num.108.* nec illius bona emerunt, † cum omnibus bonis Vniuersitas destituta sit, quo casu teneri possent ad hæc debita bonis Vniuersitatis infixa, iuxtà distinctionem quam ex mente *Baldi,& Castren.* fecit *Alex. cons.145.in fine vol.2. Gonden. cons.34. num.32. Pech.de iur.sisten.par.2.d.cap.4.sub num.17.vers. è contra,* & tunc procedit *cons. Calderin.21.de praben.* vt Canonici adstringantur obliga-
19 tionibus Antecessorum, † quorum præbendis fruuntur, in quibus terminis loquitur *Rota in decis.41. de probat.in antiq.in rec. par.4.tom.1. decis.633. num.3.& coram Merlin. decis.663.num.64.& 65.repetita in recent.par.7. decis.3.* aliàs vbicumque bona non com-
20 municantur † iniquum est onera, ac debita communicare, vt inquit *Signorol.cons.44. vers.secundo casu,* & sequitur *Rota in Bononien. Censuum 2. Aprilis 1666. §. Parum refert quod visus in fine coram Illustriss. Otthabora Præside Granaten.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. RONDININO.

Auximana Censuum.

Lunæ 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Plures deciduntur solemnes iuris quæstiones; Prima de obligatione minoris iuris periti, quatenus ille solemnitates seruare teneatur; Altera, an data enormissima læsione restitutio in integrum ei competere possit; Tertia demum de obligatione filijfamilias pro excarcerando Patre, in qua paritèr si læsio enormissima sit, adhuc restitutionem in integrum non denegari resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Minor attenta Constitutione Aegidiana non potest sine solemnitatibus contrahere.*
2 *Solemnitates statutariæ quatenus requirantur in contractibus minorum iurisperitorum,& n.seqq. ac per totam.*
4 *Minor iurisperitus dicens se deceptum ob contractum sine solemnitatibus celebratum, propriam turpitudinem allegare videtur.*
5 *Minor iurisperitus non restituitur in integrum quoad ea, quæ iurisprudentiam concernunt.*
6 *Minor iurisperitus in contractibus sine solemnitatibus celebratis, ac reliquis negotijs, quæ sunt facti, si fuerit læsus, restitutionem in integrum habere permittitur.*
7 *Restitutionem in integrum non tollit dignitas, sed industria, & num.12.*
8 *Studijs addicti nullam, pleramque, aut exiguam familiarium, ac forensium rerum curam habent.*
9 *Mercatoris astutia Salamantinam, ac Bituricensem iurisprudentiam vincit.*
10 *Restitutio in integrum si denegaretur minori iurisperito, dignitas doctoratus in illius damnum retorqueretur.*

11 *Solemnitates Statuti seruari debent aquè in contractibus minorum iurisperitorum, ac etiam in iudicijs.*

12 *Doctoratus priuilegium non debet retorqueri in damnum doctoris, amplia, & fortius etiam minoris, & sup. num.7.*

13 *Minor iurisperitus errans in iure, vel in ijs, circa quæ iurisperitia versatur, quatenus habeat restitutionem in integrum.*

14 *Filiusfamilias minor pro liberãdo patre à carceribus obligatur sine vlla spe restitutionis in integrum. Limita vt num.17.*

15 *Filiusfamilias tenetur se obligare pro excarcerando patre sub pœna exhæredationis.*

16 *Filiorum bona vendi possunt pro redimendo patre captiuo.*

18 *Testes in alia causa examinati probant in alio iudicio contra eandem personam, & nu seq.*

19 *Acta facta in alio iudicio cum legitimo contradictore probant contra alios, & fortius contra ipsum contradicentem.*

20 *Filius obligans se pro excarcerando patre. si nulla filij bona remaneant, dicitur enormissimè læsus, secus si aliqua bona supersint.*

21 *Alere quis prius tenetur se ipsum, quàm patrem.*

22 *Obligatio filijfamilias excessiua pro patre, non substinetur.*

23 *Obligatio filiusfamilias pro excarcerando patre licèt sit actus pius, & necessarius, ex qualitate tamen, ac modo impius reddi potest.*

24 *Filius obligans se pro excarcerando patre si dicat se enormissimè læsum audiri debet, vt enormissimam læsionem probet.*

DECISIO LIX.

IN duobus censibus in sorte scutor.400. pro quolibet à Cintio Campello fauore Bonfilij, & Sebastiani de Crescionis impositi, Antoninus Campellus dicti Cintij filius accesserat, Summ. Thaddęi *num.1. & 3.* contrà quem cùm Thaddęus Crescionus Bonfilij,& Sebastiani hæres exequutiuum mandatum pro sorte, & fructibus ab A.C.obtinuisset, commissa mihi ad prouocationem Antonini à Signatura appellationis causa cum clausula, *sine preiudicio deducto nè egeat*, dedi dubium, An obligationes sint validæ, vel potius ei competat restitutio in integrum, & Domini secundam obligationem esse inualidam, & contra primam competere restitutionem in integrum responderunt.

Ratio resolutionis desumebatur ex eo, quod sicut in secunda obligatione pro secundo censu fauore Sebastiani imposito, Summ. Thaddęi *num.3.* defecerunt solemnitates *à Constitutione Aegidiana lib.5.cap.25.* requisitæ in contractibus minorum, qualis erat
1 Antoninus, Summ. eiusdem *num.1.* † quæ seruari debuerant in cõtractu ipsius quamuis iurisperiti, quia licèt in hac inuoluta quæstione, an statutariæ solemnitates in minorum iurisperitorum contractibus seruandæ sint,
2 † subdubij hæserint in vtramque partem auctoritatibus deductis *Thomas. de tut. & cur.tract.2.tit.19.num.1176. & seq. Baron. de effectu minoris ætat. effect.1.num.041.049. & seqq.* & negatiuam sententiam
3 † apertè testati sunt *Borgnin.de tut n.36. Menoch.cons.142. num.22.& 23. Rauden.resp.10. num.118. vel. Port.in §.nunc admonendi nu.00. instit.quib.mod. licet, vel non.*

Illorum tamẽ ratio, ac auctoritates Scribentium, quibus nititur hæc sententia videbantur DD. non solum non probare, quinimò destruere illorum dictum, quia licet Doctori minori negetur restitutio in integrum in ijs, quæ spectant ad iurisperi-
4 tiam, † ne si in ijs deceptus diceretur, videretur propriam turpitudinem adducere, quasi indignum sit iurisperito ignorare ius; in quo versatur, quemadmodum à Quinto Mutio Seruius Sulpitius obiurgatus fuit in *l.2.§.seruius autem ff.de origine iuris, & in l. Domitius 27.ff.de testam.* cũ quo sensu denegandæ in integrum restitutionis Doctori mino-
5 ri quoad ea, † quę iurisperitiam concernunt, loquuntur *glos.& DD.in l.1.ibique Bart.nu.4. Iacob à S. Georgio num.3, cum alijs per Barbos. sub num. eodem C. qui & aduersus quos, & in l. professio C.de muner.patrim.lib.10. Alex.in l.Ciuitas num.13. ff si certum petatur Curt.sen. in l si ex falsis num.27. C.de tran.fact. Petrus Raudensis singul.185. Mantua singul.520. Socc. iun.in l.centurio num.54. ff.de vulg. & pupill & consil.99. num.49 vol.1. Guidop.decis.88. nu.4. ibique Ferrer. in addit. Lion. de subst.1. tit. de compendiosa num.135. Viuius comm. opin.199. Picus ad Stat. Vrbis lib.1.cap.151.glos.7. num.293. Boccacc. ad Constit. Marchiæ glos.7 num.23. Anton.Costa consil.32.num.39 vol.2. Loffred.dec.209. Ioseph Ludouic decis.Perus.55.in fine Ricc decis. Archiep. Neapol. 222. à num.8.par.1. Pereir. in Reip.liter. nu.1503. Rot. coram Buratt.decis.20.nu.5.& 6. dec.44.num.9. & repetit.in recent.par.1.dec.580 & decis 292.num.11.coram eodem.*

Non tamen ei denegatur restitutio in integrum in contractibus, ac reliquis nego-
6 tijs, quæ sunt facti, † circa quæ iurisprudentia non versatur, nisi indirectè quando de contractibus, ac negotijs forensibus quatenus ad ius attinet, & ab eo dirigũtur, vt benè probat *Tex. in d. l. 1. C.qui & aduersus quos,*
7 *vbi Butrig.* aduertit industriam, † non dignitatem tollere restitutionem in integrum,& in *l. prima ff de min.* quia in his non secus, ac quilibet alius iurisperitus minor potest,
8 quinimò † maiori facilitate decipitur, cum studiis addictus vt plurimum nullam, aut exiguam familiarium, ac forensium rerum curam habeat, vt ad rem benè perpendit *Maynard.lib.3.dec.Tholos.38.& 39.*& quamuis
9 Mercatoris astutia † Salamantinam, ac Bituricensem iurisprudentiam vincat quemadmodum aduertit *Garz. de expens. cap.21. num.24.* & distinguendo comprobat *Angel. consil.1.num.4. Bologn.in auth. habita num. 137. C.ne filius pro patre Boer. decis. 350. num.6. Mendos.de minor.ætate quæst.6.ad fin.vers possit etiam Sarmient. select.interpr.lib.3.cap.12. Faber.lib.8. coniect.iur.cap.5. Maurit.de rest.in integr.cap.238. num.5.*

nu.5. Odd illo eod.tract. par.1.q.23 n.31. Mayner. in l.nihil consensui §.non capitur sub n.5.ff.de reg. iur. Lamberteng. de contr. sine cert. solemn. nō valit. vers. in alienat.n.143. Rota in Bonon. bonorum de Graffis 26. Apr. 1660. §.quia praeterquam coram Emin. Cerro, cum alijs pluribus mox adducendis.

Dignitas enim Doctoratus quidquid sit, an ætatis defectum, ac præsumptam industriam supplere possit, adhuc tamen si minor ad hunc effectum pro maiori haberetur non inde intraret consequentia, quod ei deneganda esset restitutio in integrum, quæ minoribus competit, cùm Statutum lex, vel Princeps tollant quidem defectum ætatis, permittendo minorem reputari maio-
10 rem, ac ætatis veniam indulgendo † sed non tollant priuilegium restitutionis in integrū aliàs minori competens, nisi vlterius progrediantur, nè sic maiorē ætatē minori indulgendo, id in eius damnū retorqueretur, vt præter sup. adductos probant *glos. in l. vnica verb. reformationē C. si de moment. possess. ibique Bald. nu.12. Salic. sub n.4. Contard limit. 5. nu.14. idem Bal. in auth. si captiui num.4. C. de Episcop. & Cler.* in quibus pariter terminis *auth. si captiui Odd. de restit in integr. quæst.82. num.5. & 7. Cephal. conf.215. num.28.* benè *Olib. de act. qu.1. lib.3. vers. rursus num.8. Rota coram Buratt. dec. 230. num.3. ibique Addentes.*

Ideòque cùm solemnitates statutariæ inductæ fuerint ad euitandas captiones forenses, non minus iurisperitus, quàm ignarus
11 subiicitur, † ac proinde curatoris, ac consanguineorum iudicium exposcatur, illas idcircò seruandas esse in minorum iurisperitorum contractibus, ac curatorem in contractibus, & in iudicijs adhibendum, rectè tradiderunt *Angel. in l. prima §. pueritiam n.7. ff. de postul Bald. in l sed etsi milites 10. §. qui autem nu.2. ff. de excusat. tutor. Bologn. in d. auth. habita num.136. C. ne filius pro patre Simoncell. de decret. lib.3 tit.8. num.44. & seqq.* vbi quod pri-
12 uilegium Doctoratus † non debet in minorum damnum retorqueri, & contra *Menoch. consil.242.* consuluit *Gabriel. conf.20. num.63. & seq. vol.2.* qui loquitur circa errorem maioris, vel minoris substantiæ, vt in casu *Mantica de tacit. lib.4. tit 6. num.15. Cancer. var. resol. par.2. cap.1. n.208. & 295. Cirocc. discept.71. num.44.* latè *Graff. de minor. quæst.53. à num.5. Pigant. ad Stat. Ferrar. rub.91. ad contr. minor. n.5. vers. & idem,* quidquid sit in casibus in quibus erratum fuisset in aliqua iuris allegatio-
13 ne, vel † in perceptione clausularum, ac renunciatione legum, circa quæ iurisperitia versatur, vt est de mente omnium, & bene distinguunt *Angel. in d. l. prima §. pueritiam num.4. iuncto num.7. ff. de postul. Simoncell. d. tit.8. num.44. & 46.* in quibus casibus loquuntur *decis. Buratti* supra adductæ, cum quibus accipienda est *Rota in Romana census 21. Maij 1659. §. non obstat coram Reuerendiss. D. meo Albergato Decano,* quemadmodum illas explicant *Leonell. decis. Ferraria 194. nu.6. Rota in Nonantulana Emphyteusis 27. Iunij 1672 §. minus obstat coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Itá pariter licet solemnitates seruatæ fuerint in primo censu fauore Bonfilij imposito, d. Summ. Thaddęi *num.5.* non video tamen, quod denegari poterat restitutio in integrum contra obligationē ipsam, quamuis adhibitis requisitis solemnitatibus, & ex iusta causa ob eximendum patrem ab imminenti carceratione facta fuerit, quia licet vera sit conclusio, quod filiusfamilias minor pro liberando patre à carceribus obligatur sine vlla spe restitutionis in integrum,
14 quæ datur † filio fideiubenti pro patre *l. 1. C. de filiusfamil. minor.* nisi vt in casu exerceat actum pium, & laudabilitèr, ad quem mediante comminatione exhæredationis filio-
15 rum † religionem in parentes iura excitarunt in *auth. si captiui C. de Episc. & Cler. & §. si vnum in fine auth. vt cum de appell. cognoscit;*
16 itavt inuitis filijs bona vendi possint † pro redimendo patre captiuo *in §. si quis de prædictis auth. vt cum de appell. cognosc.* & in terminis tradunt *Cyn. in d. l. 1. in prin. ibique Castr. num.2. & Aret. in 2. notab. C. de fil. fam. n. in idem Castr. conf.52. ad fin. vol.2. Rimin. sen. consil 77. num 16. Gratian. disc. 108. num 41 & seq et disc. 952. num.12. & 29. Adden. ad Buratt. decis.75. lit. A. Gomez var. resol. tom.2. cap. 3. sub num.19. Galer. de renunc. lib.3. cap. num. Capyc. Latr. consi.45. num.45. lib.1. Mel. a Castill de alim. cap. 43. num.14. Merlin. de pign. lib.2. quæst.21. num.4. Paschal. de patr. pot par.3. cap.5. num.20. & 21. Narbon. de ætate adnot.18 quæst per tot Merl. Pignatt. contr.39. adnot.12. Ardicol. cont. num.19. & seq. Rota in celebri Romana exhæredationis de Vitellis in diuers par.2. dec.61.62. & 94 coram Greg. XV. dec.120. per tot. repet. post Zacch. de oblig camer. decis 121. post Fenzon. ad Stat. Vrb. decis.140. §. non obstat quod filius, & in recent. par.12. decis.109. num.17.*

Illa tamen non procedit quotiescumque constat de enormissima læsione, itavt si fideiussiones Antonini minoris sustinerentur, non solùm ex bonis patris releuationem illam sperare non posset, cum debita patrimonium excedant, Summ. eiusdem
17 *num.2. & 3.* † sed propriis bonis expoliatus penitùs remaneret, vt deponunt quinque testes cum negatiua coarctata, Summ. eodem *num.4.* quibus Antoninus vtitur, non autem alijs ad ipsius instantiam examinatis, quorum dicta referuntur, Summ. Thaddęi *num.4. & 5.* qui quinque Testes veluti examinati in partibus cū interrogatoriis Thaddęi ipsomet citato, dum ipse conuenit Caballinum pro solutione censuum, de quibus agitur, vt ex fide depositionis in actis
18 producta, mihique exhibita, † optimè probant contra ipsum Thaddęum in hoc iudicio, quod & agnouit A.C. qui licèt in initio causę rationem de hoc processu non habuerit, ac mandauerit poni ad partes, visa tamen eius releuantia, postea admisit, vt ex decreto originalitèr exhibito, ac relato in Summ. replicationis Antonini *num. vnico,*
19 cum acta † in alio iudicio non solùm cum legitimo contradictore, sed cum ipsomet

Thaddæo probent contra ipsum in hoc iudicio, iuxta *Text. in cap. 2. vbi Canonista omnes de testib. & in l. 2. C. de edẽ. Abbas in cap. causam quæst. 19. num. 2. de testib. Butr. cons. 36. sub num. 2. Loffred. cons. 44. sub num. 16. Rota coram Greg XV. decis. 252. nu. 5. & coram Dunozz. iun. dec. 473. nu. eodem, & in rec. par. 5. decis. 306. nu. 9.*

Hoc enim casu non agitur amplius de quæstione, an obligatio filij minoris pro patre à carceribus liberando sit adeò necessaria, ac pia, vt à requisitis solemnitatibus in secundo censu omissis actum eximat, omnemque excludat læsionem, sine qua restitutio in integrum denegari debeat quoad alterum censum primo impositum, ad terminos *Text. in auth. si captiui C. de Episcopis, &*
20 *Cleric.* † quia hęc quæstio cadere potest quotiescumque filio obligato, adhuc remanent bona, secus autem quando, vt in casu omnibus bonis priuatus remaneret, quia tunc dicitur in totum enormissimè læsus, iuxtà notata per DD. *in auth. Sacramenta puberum C. de rescind. vendit. Odd. de restit. in integr. qu. 58. art. 2. num. 19. Surd. cons. 46. num. 17. Rota in rec. par. 1. decis. 177. num. 10. & coram Buratt. dec. 75. nu. 11. cum duobus seqq.* & fit locus alteri conclusioni à natura addictæ, ac à legibus po-
21 steà iniunctæ, † vt quisque teneatur alere prius se ipsum, quàm patrem, cuius necessitatibus occurri debet dummodò in vltimam necessitatem filius non incidat, iuxtà *Tex. in l. 2. ff. & C. quod cum eo, Surd. de alim. tit. septimo quæst. 8. num. 1. & 2. Gratian. discept. 519. num. 14. Rota in recent. par. 1. dec. 17. ex num. 10. & post Zacch. de oblig. camer. decis. 190. coram Buratt decis. 281. per tot.* provt in his terminis
22 excessiuæ † obligationis benè declarat *Odd. de restit. in integr. quæst. 23. sub num. 57.* qui rectè aduertit actum licèt in sua essentia piũ,
23 ac necessarium, † ex qualitate tamen, ac modum impium reddi posse, *Gratian. discept. 952. num. 33.* & admisit *Rota in d. decis. 120. num. 14. coram Greg. XV.* qua de causa postea
24 Rota voluit filium † super enormissima læsione audire, vt *in recent. par. 1. decis. 153. num. 12. in fine, & coram Buratt. d. decis. 75. nu. 9. & coram Coccin. decis. 1527. num. 11. & seq. & decis. 544. à num. 10. ad finem, repetita in recent. par. 4. tom. 3. decis. 564. & 582.* & dictum pariter fuit *coram Zarate decis. 29. nu. 13. & dec. 58. nu. 16. & 18.* & admittitur *in dec. Buratt. 284. à num. 3.* in contrarium adducta.

Et ità vtraque parte informante &c.

R. P. D. CASTRILLO.

Parmen. prætensæ Euictionis.

Lunæ 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Limitatur *Text. in l. fin. C. de dotis promissione*, qua cauetur dotem à Patre suæ filiæ promissam præsumi de bonis proprijs eiusdem Patris, non autem de bonis dictæ suæ filiæ, vt scilicet non procedat quando Pater eandem dotem constituit in bonis ad illam spectantibus, quoties tamen non inceperit à promissione in quantitate, sed ab eorundem bonorum traditione, & hoc etiamsi æstimatio fuerit conuenta, ad solum effectum sciendi quid, & quantum supplendum foret.

SVMMARIVM.

1 *Pater præsumitur dotasse filiam de bonis proprijs non autem de alijs ad eandem filiam spectantibus, limita vt num seqq.*

2 *Dos assignata à Patre in bonis filiæ incipiendo à traditione, non autem à promissione in quantitate in illius bonis dicitur constituta.*

3 *Dotis æstimatio facit emptionem, & venditionem, & ità ea dicitur consistere in valore, non autem in bonis.*

4 *Voluntas contrahentium vbi est clara, non recurritur ad æquiuocas coniecturas pro illius declaratione.*

5 *Dotis æstimatio facta ad effectum sciendi quid esset supplendum, non facit emptionem, & venditionem.*

6 *Prius, & Posterius non datur in conuentis eodem tempore, & in instrumento.*

7 *Dotem consistere potiùs in bonis, vel in pecunia resultat ex prohemio instrumenti adamussim, etiam in corpore repetita.*

8 *Dotis promissio in quantitate facta vnico contextu cum conuentione, quod bona tradita debeant stare pro fundo dotali quomodo intelligatur, & sup. à num. 2.*

9 *Capitula tanquam matrix, & originalis conuentio attendenda sunt.*

10 *Pater assignando dotem in bonis filiæ, etiamsi dixerit esse sua, in eisdem bonis, non autem de proprio illam constituisse censetur.*

11 *Filia dotata in bonis matris quatenùs agat ad supplementum pro congrua dote super bonis paternis.*

DECISIO LX.

DISPOSITIONEM *l. fin. C. de dot. promiss.*
1 præsumentem † patrem dotare de bonis proprijs, non autem de bonis ad filiam spectantibus limitari, dictum fuit coram Me die 10. Iunij anni præteriti quoties constat de contraria voluntate dotantis, de qua in præsenti hypothesi constare censuit Rota ex assignatione dotis per Dominicum facta Virginiæ filiæ in bonis proprijs eiusdẽ
2 incipiendo ab eorum traditione, † non autem à promissione in quantitate, iuxtà distinctionem, quam præter allegatos in mea Decisione sub §. *Maiorsimodi autem*, secutus est *Boss. de dot. cap. 4. num. 71.* Sed hanc limitationem hodie euitare conantes Scribentes pro illis de Brauis dicebant dotem fuisse promissam, & consistere in quantitate, quo in facto, & in iure minimè subsistente DD. steterunt in decisis.

Ex lectura enim Capitulorum matrimonialium non dubiè constat promissionem,

& traditionem dotis controuersiæ incepisse
à bonis, de quibus agitur, vt patet ex illis
verbis, ibi -- *Secondo, detto Sig. Domenico
promette, e si obliga dare in dote alla Signora sua
figlia la Possessione, che esso Sig. Domenico pos-
siede nella Villa di Castel nuouo, e la Casa, che
possiede nella Città di Parma.*

Nihil releuantibus aliis subsequentibus,
*quali Possessione, e Casa da due Amici si doueran-
no stimare, e la detta stima si deue fare solamente
per sapere se detta Possessione, e Casa sono di va-
lore di scudi 10. mila ò meno, ò più, come si dirà
più à basso, che sono la dote di detta Sig. Virginia.*
Quia licet æstimatio regulariter inducat
3 emptionem, & venditionem, † & hinc dos
non in bonis æstimatis, sed in eorum valo-
re consistere dicatur, iuxtà celebres *Textus
in l. plerumque ff. de iur. dot. & l. quoties C. eodem,*
maximè ponderato in præsenti casu verbo
relatiuo, *che*, quod vti adiectum post scu-
ta 10000. ibi -- *che sono la dote*, dicebatur à
Brauis ad ea referri, & demonstrare dotem
in ea quantitate, non autem in bonis fuisse
constitutam.

Nihilominus quidquid de his dicendum
foret, si versaremur in dubio cessare DD.
visa est difficultas ex voluntate contrahen-
tium ibidem explicitè declarata, nempè
quod non obstante æstimatione Prædium,
& Domus sint, & remaneant fundi dotales,
inalienabiles eiusdem Virginiæ; Quando
4 enim voluntas est clara, † non est recur-
rendum ad æquiuocas coniecturas pro illius
declaratione vulg. *l. ille, aut ille ff de leg. 3.*
& æstimationem factam ad effectum scien-
5 di quid esset supplendum † non inducere
emptionem, & venditionem, est Textus
in l. si inter virum 21. *C. de iur. dot.* & tenue-
runt in specie *Rain. conf. 134 in fin. lib. 4. Grat.
discept. 745. num. 89.* & dixit pluriès *Rota*, *vt
coram Pen. decis. 903. num. 2. & decis. 1350. na. 3.
& coram Greg. decis. 573. num. 5. & ibi Adden.
num. 16. vers. quando tamen, & coram Amat. Du-
noz. decis. 144. num. 4. & 591. num. 16. & 17.*

Nec obstat ex instrumẽto solutionis do-
tis posteà confecto apparere promissionem
in quantitate præcessisse dationi bonorum,
dum in eius prohemio narratur Dominicũ
promisisse soluere scuta 10000. mediante
assignatione prædij positi in Villis Castri
noui, & domus sita in Ciuitate Parmæ.

Quia dum immediatè prosequendo nar-
rationem dicitur fuisse inter Partes conuẽ-
tum, quod eadem bona sint, & esse de-
beant fundi dotales inæstimati, & inaliena-
biles Virginiæ, & nihilominùs sit facienda
æstimatio, non vt ex ea resultet emptio,
seu tribuatur viro aliqua facultas alienandi
sed ad effectum sciendi valorem, & sup-
plendi residuum dictorum scutor. 10000.
hinc patet ex præcedenti enunciatione do-
tis in quantitate, non posse deduci consti-
tutionem eiusdem in ea consistere. Quia
cùm in gestis, & conuentis eodem tempo-
6 re, & instrumento, † non detur prius, ne-
que posteriùs, ad *Text. in l. iuris gentium §.
quinimò ff. de pact. Tiraquell. de retract. conu. tit.
§. primo glos. 5. num. 1. vers. Ideòque ambo actus*,
Rota in recent. decis. 232. num. 11. par. 12. & in
specie *coram Merlin. decis. 792. num. 20. & 21.*
Indè sequitur in hoc casu esse attenden-
dam voluntatem contrahentium, quam
fuisse vsque ab initio promittendi, & con-
7 stituendi dotem in bonis † controuersis ni-
mis clarè colligitur, nedum ex conuentio-
ne in prohemio instrumenti narrata, & ada-
mussim repetita in corpore eiusdem occa-
sione traditionis bonorum ibidem factæ,
iuxta *dictum Textum in l. si inter virum C. de
iur. dot.* & firmat *Crauett. conf. 548. num. 2. &
seqq. Gratian. dicta discept. 745. num 89.* & re-
spondit *Rota coram Dunoz dicta decis. 517 n. 3.
& 591. num. 14. & 15.* & distinguendo inter
promissionem in quantitate factam ex in-
8 teruallo, † & vnico contextu cum conuen-
tione, quod bona tradita debeant stare pro
fundo dotali concordando *decis. 257. coram
Coccin.* & alias auctoritates in contrarium
allegatas, dixit coram *Merlin. d. decis. 792.
proximè citata à num. 20. vsque ad finem.*

Verùm etiam, & clarius ex Capitulis ma-
9 trimonialibus supra recensitis, † quę tanquã
matrix, & originalis conuentio sunt atten-
denda *Bart. in l. Sempronius Proculus num. 3. ff.
de leg. 2. Cephal. conf. 88. num. 44. lib. 1. Rota co-
ram Pen. decis. 1237. nu. 18. & seqq.* & in specie
d. decis. 1350. num. 5. a quibus tantùm abest,
quod per instrumentum posteà celebratum
fuerit recessum; quinimò ex lectura eius-
dem patet omnes conuentiones in ipsis cõ-
tentas fuisse approbatas, & executioni de-
mandatas, & quod inuicem non contra-
rientur, detegitur ex prædictis.

His positis irreleuantes DD. existima-
runt coniecturas iterùm ponderatas ab in-
formantibus pro Brauis ad ostendendum
animum Dominici tradẽdi bona suprascri-
pta tanquam propria, quia dum certò scie-
10 bat illa ad filiam spectare, † inanis est præ-
tensio deducendi ex æquiuocis coniecturis
eadem voluisse vti propria assignare.

Quemadmodum irreleuans paritèr fuit
iudicatum obiectum, quod dos non po-
tuerit constitui ex bonis præfatis absq; con-
sensu Virginiæ, nam quatenùs iste desumi
non possit ex interuentu eiusdem traditio-
ni bonorum, siuè quia ipsa ignoraret ius
sibi competens super eisdem ex pluribus
ponderatis in hodierna propositione, siuè
quia non fuerint adhibitæ solemnitates pa-
trij statuti. Omissa pro nunc Decisione hu-
ius articuli DD. ex huiusmodi defectu non
excludi voluntatem Patris dotandi filiam
partim de bonis propriis, & partim de bo-
11 nis maternis, † sed ex eo solummodò in-
ferri posse, remansisse præseruatum eidem
filiæ, vel ipsius hæredibus facultatem agen-
di in alio iudicio pro supplemento, qua-
tenùs ex bonis paternis non fuerit congruè
dotata, iuxta punctualem distinctionem

Rota

Rota coram Buratt. decis. 283. num. 5. amplexam in alia *decisione §. Prima quia*, cum qua hodiè DD. transierunt.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Rauennaten. Prælationis.

Luna 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Prætendebat cedens excludere cessionarium quominus posset super bonis sui debitoris agere; vterque tamen ad æqualem concursum proportionabilitèr fuit admissus, ex eo, quod cùm ambo ex eodem iure, & instrumento venirent, insimul debebãt equalitèr, & vnusquisque pro sua rata concurrere.

SVMMARIVM.

1 *Creditores pares ex eodem instrumento venientes æqualiter super bonis debitoris concurrunt.*

2 *Cessionarius non prohibetur agere cum cedente ad bona communis debitoris, sed vnusquisque simul debet pro sua rata concurrere, & nu. 4.*

Amplia etiam stante pacto, quod iura cessa contra cedentem retorqueri non possent, ibidem, & num. seqq.

3 *Cessionis clausulæ plures in illius instrumento apponi solitæ expenduntur, & declarantur, & num. seqq.*

Cedens non afficitur damno, quod partem debiti à cessionario receperit, & quod cum illo ad bona communis debitoris concurrat num. 3.

4 *Cessionarius partis debiti non potest præferri cedenti, sed vterque simul in bonis debitoris concurrit.*

5 *Verba, & præseruatio iurium in instrumento cessionis apposita,* tàm quoad creditum, quàm quoad illius anterioritatem, potioritatem, & hypothecam, *quid importent.*

6 *Præseruatio iurium facta per verba,* come sarà di raggione, *non plus operatur quam exigit ipsum ius.*

7 *Clausula,* salue le cose premesse, *in reseruatione apposita operatur, quod à præcedentibus expressis non censeatur recessum.*

8 *Præseruatio iurium, cui altera pars non consensit, sed expressè dissensit, intelligitur solùm de iuribus compatibilibus, non autem contrarijs, & repugnantibus.*

9 *Cedens vbi prætendit excludere cessionarium quatenùs non possit audiri nisi restituat acceptum.*

Cessio onerosa assimilatur venditioni, & illius habet naturam, num. 9.

DECISIO LXI.

EQVES Octauius Petrus soluit de proprijs pecunijs scuta 7. mil. Olimpiæ in causam dotis eidem restituendæ ab hærede Thesei viri prædefuncti reportata ab eadẽ ex præexistenti pacto cessione iurium dotalium contra bona hæreditaria, quæ iura vt primum cœpit Eques experiri aduersus depositum scut. 3900. prouenens ex venditione Prædij hæreditarij dicti viri, se illi opposuit Olimpia ex causa crediti lucri dotalis, & controuersia ad Rotam delata, præuia Decisione R.P.D. mei Vicecomitis sub die 10. Iunij 1672. prodijt sententia decernens Olimpiæ quartam partem prædictæ quantitatis, reliquas verò tres Equiti eius Cessionario, quam hodie DD. confirmandam esse censuerunt.

Etenim illius iustitia, cùm validitas non reuocetur in dubium, resultat ex eo, quod ambo sunt creditores ex eodem fonte, & instrumento dotali, Olimpia scilicet lucri dotalis in eo conuenti, Eques verò reimbursationis dotis de proprio solutæ ex iuribus dotalibus eiusdem Instrumenti sibi ces-
1 sis; Vnde † tanquam parem auctoritatem habentes super bonis communis debitoris, debet quisq; proportionabiliter concurrere pro sua rata, *ad Text. in l. si debitor 1. l. si fundus 16. §. si duo ff. de pignor. l. quod autem 8. §. idemq; ait vers. eleganter ff. de donat. inter vir. & vxor. Cost. de rat. rat. quæst. 115. num. 1. & sequen. Marin. lib. 1. quæst. cap. 260. num. 54. Olea. de cess. iur. tit. 6. quæst. 8. num. 22. & 23.* vbi testatur de communi, & receptissima sententia *Merlin. de pignor. lib. 4. quæst. 11. sub num. 1. & sequen. Salgad. in Labyrin. creditorum quæst. 3. cap. 14. n. 84. Gait. de cred. cap. 4. q. 11. à n. 1835. & seq & n. 1845. Acosta de priuileg. cred. regul. 1. ampl. 4. n. 39. Franch. dec. 260. nu. 4. vsque ad fin. ibique Adden. à Ponte decis. 34. n. 23. per tot. Mart. decis. 35. num. 10.* cum quibus, vt coram R.P.D. meo Vicecomite etiam hodie transiuerunt Domini.

Nec concursum impedire valuit pactum in cessione adiectum, itavt iura cessa contra cedentem retorqueri non possint, quia Eques non vtitur cessione, nec agit contra cedentem pro repetitione soluti, nec contra bona, & pignora ab eo possessa, sed ad-
2 uersus bona communis debitoris, † quo casu non dicuntur iura cessa retorqueri contra cedentem, nec Cessionario impeditur concursus cum cedente ad eadem bona, vt in specie responuet *de Luca in addit. ad decis. Franch. obseruat. 260. num. 20. & Rota decis. 329. num. 20. par. 10. recent. cum alijs in decis. R.P.D. mei Vicecomitis §. non obstante.*

Quamuis sequantur verba illa, *Neque directè, neque indirectè,* quia dum non fuit etiam expressa alia clausula, *neque in concursu,* prædicta verba de se sola non impediunt quominus cessionarius concurrat in pari gradu
3 cum cedente, † qui non dicitur damno affici, dum à Cessionario recepit partem sui crediti, ideòque verba prædicta, *neque directè, neque indirectè,* impediunt solùm ne Ces-
4 sionarius præferatur cedenti † non etiam

quod

quod insimul cum illo non concurrat, vt iuxtà casum decisionis *Franch.* obseruat *De Luca ad eundem d. obseruat 260. num. 2. vers. difficultas est, & alij in decis. causa §. neque praeiudicat.*

Sicuti non resistit concursui præseruatiua iuris sui à cedente facta pro consequendo lucro dotali sub expressa protestatione

5 tam quoad creditum, † quàm quoad illius anterioritatem, potioritatem, & hypothecam, ex *Thomat. decis. 285. num. 7. & sequen.* quia vltra quod *Thomat.* loquitur in casu, quo cedens veniebat ex eodem credito, pro quo facta fuerat cessio, qui non est casus noster, vt patet ex *num. 18.* & aduertit *decisio causa in §. neque refragatur.*

Dixerunt DD. reseruationem in hoc casu fuisse limitatam per verba *come di ragio-*

6 *ne,* † & sic prout ius exigit *Ossaschus decis. 5. sub num. 9. vers. idem si dictum esset,* Ius autem, vt diximus supra, non impedit Cessionario venienti ex eadem origine, & fonte, ex quo est creditor cedens concursum cum illo ad bona communis debitoris tàto certius, quia cedens huic præseruatiuæ proposuit clausu-

7 lam salutarem ibi: *Salue le cose premesse* † qua mediante se declarauit subsequentem præseruatiuam non intellexisse recedere à cessione iurium dotalium præcedenter facta, nec impedire iura ex ea deducenda, vt eius virtutem ponderat *Alex. cons. 193. nu. 6. lib. 6. Gratian. cons. 132. num. 10. lib. 1. Ossaschus decis. 164.* cum quibus transit *num. 7. decisio causa §. multoque minus,* addito amplius *Gemin. cons. 65. num. 17. vers. quoad secundi.*

Et denique huic præseruatiuæ non consensit, sed expressè dissensit Eques Cessionarius, addita declaratione se velle consequi, hoc non obstante releuationē super bonis viri, cuius debitum de proprio soluebat, Summ. *num. 2. lit. C.* vnde vel cessio est

8 consideranda † præter hanc reseruationem, per quam intelliguntur præseruata iura compatibilia, & cessioni non contradicentia, vt dixit *Rota decis. 482. num. 5. & seq. post Cenc. de Cens.* vel cedens non poterit audiri antequam restituat acceptum ad similitudi-

9 nem venditionis, † cui cessio huiusmodi onerosa assimilatur, vt dixit *Rota coram Bichio decis. 619. num. 3.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. RONDININO.

Neapolitana Hæreditatis.

Luna 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Iniunctum opus non impleuerat Ecclesia hæres instituta, propter quod altera Ecclesia substituta incursam caducitatem prætendebat, à qua tamen absoluitur, & liberatur, tum quia & probatū non erat adimplementum dolosè fuisse omissum, tum etiam quia dispositio erat modalis, non conditionalis, & ita nonnisi post emolumentum quæsitum impleri debuerat, tum & tertio, quia solam conscientiam hæredis Testator onerauerat, quo in casu inobseruantiæ quæstionem non licèt obijcere.

SVMMARIVM.

1 *Substitutus vocatus per viam pœnæ in casu non adimplementi sequuti docere debet illud dolosè fuisse omissum, & num. seqq.*

2 *Modum important verba, quæ verificari debent post adimplementum sequutum, quamuis aliter conditionem præseferre videantur.*

3 *non Adimplementum sequutum quatenus allegare potius, vel probare teneatur, qui in eo tantum casu fuit à testatore vocatus, & num. seqq.*

4 *Legatum à testatore relictum in casu non adimplementi, vt legatario debeatur quid probandum sit.*

5 *Modus causam finalem importat fauore pij operis, & vid. num. seqq.*

6 *Modus quando a conditione distinguatur vel non, & num. seqq.*

8 *Priuationem hæreditatis Ecclesię relicta non importat modus ab eadem Ecclesia non adimpletus, & vid num. anteced. & seqq.*

9 *Ecclesia donatum, vel relictum sub modo alicuius operis præstandi, principaliter dicitur relictum propter Deum, non ratione eiusdem operis.*

10 *Adimplementum solum potest prætendi ab Ecclesia instituta cum onere aliquid faciendi, non autē quod suspĕdatur hæreditatis acquisitio, & n. seqq.*

12 *Conditio suspensiua alia est, & alia resolutiua, & ambæ diuersos pariunt effectus, & vid. sup. nu. anteced. & seqq.*

14 *Modus licet statim à testatore ordinatus, intelligitur tamen post hæreditatem acquisitam.*

15 *Dictio statim intelligitur ea maiori celeritate, qua fieri potest, & num. 14. cum seqq.*

17 *Pœnam ad euitandam dictio statim etiam post menses, & annos intelligitur.*

18 *Prohibitio alienationis licet facta sub amplissimis verbis, non ideo impedit transactionem necessariam, vtilem, & bona fide sequutam.*

19 *Transactio necessaria habet vim potius acquisitionis, quam alienationis, atque ideo à testatore prohiberi non potest.*

20 *Testator si solum hæredum conscientiam grauauit, non licet alijs inobseruantiæ quæstionem obijcere.*

21 *Redditionem rationis petere potest substitutus in casu non implementi vocatus si testator solam conscientiam hæredis onerauit.*

22 *Dolus futurus quamuis renunciari, & remitti non possit, illius tamen cognitio quandoque soli Deo reseruatur.*

DECISIO LXII.

SENTENTIAM Rotalem cōfirmantem alteram A.C. de voto Rotæ latam, qua Patres Sanctæ Mariæ in Porticu Ciuitatis Neapolis Donatarij, ac scripti hæredes Felicis Mariæ Ducissæ Grauinæ absoluti fuerunt

sunt à petitis per Patres Ministrantes infir-
mis eiusdem Ciuitatis substitutos, confir-
mandam esse Domini responderunt, cùm
non doceatur de positiua alienatione, quo
casu Patres Ministrantes solùm in donatio-
ne vocati fuerant, neque de doloso non im-
plemento oneris adiecti erigendi Nouitia-
tum, in cuius casu in Testamento substituti
censentur eo ipso, quod vocati sunt post
1 emolumentum quæsitum, † & sic per viam
modi, & quidem pœnalis procedendo per
viam priuationis Iuris iam quæsiti, quod
ante onerum implementum suspensum non
fuerat, quemadmodum conditionis natura
exposcebat, iuxtà singulariter notata per
Bartol. in l. quibus 40. §. Termilius num. 1. ff. de
cond. & demonstr. & per Aretin. in l. Titia 134.
sub num. 3. ff. de verb. oblig. etiamsi quandoque
2 verba conditionē designare videantur † quia
illis præualet mens disponentis, cui verba
quæcumque famulantur, iuxtà Textum ex-
pressum in l. Mauia decedens 44. ff. de manumiss.
testam. & in l. 2. §. fin ff. de donat. Bart. in d. §. Ter-
milius num. 5. & consil. 4. nu. 2. vol. 1. Cranet con-
sil 59. num. 1. Menoch. cons. 131. num. 1. & seqq. Ru-
stic. in l. Cum Auus, ff. de condit. & demonstrat. in
prohem. cap. 3. num. 60. Castill. controu. lib. 4. c. 55.
num. 32. & seqq. Caren. resol. 23. num. 1. & 2. &
latè probat Rota coram Eichio decis. 132. in Car-
pentoraten. hæreditatis 26. Februar. 1662. §. sed
fuit, & §. seq coram R. P. D. meo Priolo, & in
Albanen. Donationis 16. Februar. 1671. §. præmis-
so, & §. seq. coram R. P. D. meo Vicecomite, & in
decis. huius causæ 30. Ianuarij, & 25. Iunij 1660.
coram Eminentiss. Cerro, & 9. Maij 1672. coram
Reuerendissimo D. meo Decano, in qua satisfit
contrarijs rationibus deductis in dec. 27. Ia-
nuarij 1668. coram Eminentiss. Carpineo Proda-
tario.

Et hoc quamuis agatur de pœna fauore
ipsorum Patrum Ministrãtium infirmis ap-
posita, quia non indè eximuntur ab onere
probandi negatiuam non implementi, cum
ad hunc effectum requiratur, quod imple-
mentum erga ipsosmet agentes præstandum
esset, quia tunc allegando non præstitum,
3 negatiua tacerentur; † Secus autem quando
factum præstandum est alijs, vel indesinitè,
quia tunc substitutus agens probare debet,
iuxtà distinctionem Bartol. in l. in illa 8. num. 9.
ff. de verb. oblig. quam ideo contra Patres sub-
stitutos Domini retorqueri dicebant, cum
erectio Nouitiatus indefinitè iniuncta fue-
4 rit à Testatrice, † nec ageretur de legato, vel
alia simili re, ipsis substitutis præstanda, &
cum hoc sensu sequendo Bartol. intelligen. esse
Ciriac. contr. 519. sub num. 13. Bardellon. cons. 01.
& Surd. cons. 403. qui in eadem Causa scriple-
runt, in qua emanauit decis. 20. coram Comi-
tulo, cum alijs per Modern. Argentan. collect. legal.
22. num. 12. & seqq. & benè explicat Bero. con-
sil. 125. ad fin. vol. 1. Rota post contr. Cyriac. 205.
num. 17.

Et licèt responderent Scribentes contra
decisionem huiusce veritatis optimè conscij
erectionem Nouitiatus à Ducissa Grauinæ
Testatrice Patribus Sanctæ Mariæ in Porti-
5 cu hæredibus iniunctam fuisse per † modum,
finalem causam importantem, prout fauo-
re pii operis iura præsumunt in l. si ego in fi-
ne, ff. de iur. dot. & in l. quis pro redemptione 36. C.
de donat. Cyn. in l. generaliter in fine, C. de Episc.
& Cleric. Bart. & alij in l. 2. § fin. ff. de donat. & in
d. l. si ego, ff. de iur. dot. Bald. in l. sicut 5. in fine, C.
de act. & oblig. & in cons. 219. sub nu. 1. vol. 2. Angel.
consil. 124. sub nu 4. Ruin. consil. 137. nu. 10 vol. 3.
Tiraquell. in tract. cessante causa, limit. 1. num. 41.
& de priuil. piæ caus. priuil. 74. ibique Add. Peregr.
de fideic. art. 11. nu. 125. Mantica de tacit. & am-
big. lib. 13. tit. 42. num. 10. Carena d. resol. 23. nu. 6.
in fine, Mart. de success. legal. par. 4. quæst. 15. art. 1.
6 num. 20. quo casu modus † à conditione non
distinguitur, vt dicebat Bald. consil. 150. sub
num. 5. vol. 5. Cranett. cons. 89. num. 4. Gratian.
decis. Marches. 2. num. 20. Altograd. cons. 101. n. 28.
vol. 2. Redenasc. cons. 7. num. 14. Staiban. iun. resol.
88. num. 57.

Dicebant tamen Domini modum cõcer-
nentem pium opus importare causam fina-
lem quotiescumque illud opus iniunctum
principaliter consideratur, & agitur de di-
spositione collata in hæredem prophanum
7 cum onere adiecto alicuius pij operis, † quia
tunc modus in odium hæredis, & fauorem
piæ causæ, dicitur importare causam fina-
lem iuxta hypothesim Textus in d. l. si ego, ff.
de iur. dot. & in d. l. si quis pro redemptione, C. de
donation. secus autem quando, prout in casu,
principaliter considerata fuit Religio in ge-
nere erga Beatam Virginem, vt ex prohe-
mio Testamenti, & in ipsa institutione, ibi:
Per la perpetua deuotione, che tengo io verso la
Gran Madre di Dio, & antica intentione di pro-
pagare, e perpetuare la sua Religione, vt in Te-
stamento impresso vltimæ voluntatis coram
Reuerendiss. Decano fol. 1. lit. E. Et causa pia
ipsa hæres fuit, agiturque ob modum non
impletum ab ipsa de priuatione hæredita-
8 tis, † quia tunc ne inducta in fauorem retor-
queantur in odium, nunquam modus fina-
lem causam importat, neque hæreditatis
priuationem inducit, iuxtà Textum expressum
in cap. verum 4. de condit. apposit. vbi Abb. sub
num. 2. in fine, reddit rationem, quia donans
9 Ecclesiæ sub modo † videtur prout in casu
nostro actum est, donasse propter Deum, &
pro remedio peccatorum suorum non illius
præcisi operis, argum. cap. requisiuistis de testam.
idem Abb. in cap. verum 7. num. 28. & 29. de for.
compet. Bald. in l. Dictam legem 8. num. 13. & 14.
C. de condict. ob caus. Roman. in l. si pecunia in prin-
cip. ff. de cond. insert. Felin. in cap. verum num. 7.
de foro compet. Galgauett de Credit. cap. 4. quæst 9.
num. 11 in fine, latè Nonar. de priuil. miserab. per-
son priuil. 39. ad fin. & per tot.

Et quatenus etiam ex mente Testatricis
modus hic videatur inductus per modum
causæ finalis, conueniret tamen cum condi-
tione; quoad hoc, vt actum ipsum resolue-
ret, non secus, ac si conditionalis hæreditas
relicta fuisset, cùm aliàs regulariter ad im-
10 plementum solum agi posset, † non autem
quoad

quoad hoc, vt hæreditatis acquisitionem suspenderet, onusque probandi implemetum conditionis in hæredem reijceret, vt optimè sentit *Bald. in d. cons. 150. sub num. 5. vol. 5.* vbi, quod modus hoc casu habet effectum conditionis, licèt differat à conditione in hoc,
11 quod conditio aduenerit in potentia,† modus autem aduenerit rei existēti iam in actu cum quo sensu priuationis hæreditatis iam acquisitæ loquutur *Cranett. Cratian. Altograd. alijque Baldi sequaces*, & benè comprobat *Abb. in d. cap. verum sub num. 2. de condit. appos. Castren. consil. 292. num. 1. versic. qui modus licet habeatur pro conditione par. 2. Menoch. consil. 131. num. 4. Rustic. de fil. in condit posit. in prohem. cap. 3. n. 47. & 48.* qui benè distinguit inter conditionem
12 suspensiuam, † & resolutiuam; cum quo transit, *Rota in rec. par. 12. decis. 107. nu. 6. & 10.* & prius *in dic. par. 1. decis. 132. num. 6.* & quod onus prædictum per modum causæ finalis operari solum possit priuationem emolu-
13 menti iam quæsiti, † iustificando defectum implementi, *coram Gregor. XV. decis. 130. nu. 4.* & ibi *Adden. nu. 7. Marchesan. de Commiss. par. 1. fol. 1086. num. 7. & coram Peutinger. dec. 494. nu. 15. & in d. Albanen. donationis 16. Febr. 1671. §. Tamen coram Reu. P. D. meo Vicecomite.*

Defectus autem implementi tantū abest, vt à Patribus Ministrantibus infirmis probetur, vt potiùs implementum oneris adiecti optimè Patres S. Mariæ hæredes iustificent, cum maiori sollicitudine, qua potuerint Nouitiatum erexerint (non enim prius haberi potuerunt effectus hæreditarii, qui deductis debitis, cæterisque oneribus sufficecerent) vt demonstrant *decisiones coram Eminentissimo Cerro, & Reuerendissimo D. meo Decano* in Causa emanatæ, & ideò satisfecerint menti Testatricis, quæ licèt voluerit Nouitiatum erigi statim post suam mortem, id tamen voluit, vt fieret cum pecuniis hæreditarijs, quo casu cum dispositio sit collata per
14 viam modi, † etiamsi statim aliquid fieri manderur, intelligitur tamen post hæreditatem acquisitam, cum hæreditarijs pecunijs actus explendus est, iuxtà egregiam doctrinam *Baldi in d. l. generaliter 11. num. 11. vers. aut causa est inserta per viam modi, C. de Episc. & Cleric. Ias. in l. si cui 18. ff. de leg. 1. Cancer. var. resol. par. 3. cap. 1. num. 160. Antonell. de temp. legal. lib. 4. cap. 6. num. 4. & 5.*

15 Et dictio illa *statim* † accipitur ea maiori celeritate, quam subiecta materia patitur, prudentisque Iudicis arbitrium iudicat, ad terminos *Textus in l. 1. §. item si ita, vbi Alex. sub num. 7. ff. ad leg. Falcid. Cranett. cons. 156. sub num. 17. Decian. cons. 3. num. 120. & 121. vol 4.*
16 vbi, & licet fiat post plures menses,† & plures annos, *Giurb. consil. crimin. 86. num. 18. & ad Consuetud. Messan. cap. 2. gloss. 5. par. 1. sub nu. 2. & 18. Antonell. de temp. legal. lib. 1. cap. 17. & cap. 4. num 3. Rota diuers. par. 1. decis. 811. num. 40. & post 2. vol. cons. Farin. dec. 124. num. 5. Surd. consil. 550. num. 6.* qui dicit id maximè procede-
17 re ad euitandam pœnam,† quod & tradunt *Rimin. iun. consil. 404. num. 42. & 43. Altograd. cons. 84. num. 13. cum dub. seqq.*

Neque contrauentio deduci videbatur ex eo, quod Patres hæredes transegerint cum Duce Ferdinando Grauinæ, & Octauio Blāco contra præceptum Testatricis, quæ quācumque alienationem prohibuit, etiam ex specialissima, & vrgentissima causa, quia
18 ex his licèt amplissimis verbis, † visum est prohibitam non fuisse transactionem fermè necessariam, vtilem, ac bona fide factam, vt probant decisiones in Causa emanatæ, quin potius Testatricem in causa litium, ac recuperationis bonorum Patribus hæredibus alienandi facultatem concessisse, vt in eiusdem Testamento impresso *fol. 7. lit. L. &*
19 *fol. 14. lit. A. 4.* † quam transactionem acquisitionis, potiùs quàm alienationis rationem habentem, etiamsi voluisset Testatrix prohibere, non potuisset, cùm id videatur contra bonos mores, vel contra rectam rationem, vt tradunt *Abb. in d. cap. verum in fine de condit. appos. Caccialup. de transact. quæst. 22. Soccin. iun. cons. 32. num. 13. vol. 3. cum alijs per Valeron. de transact. in prohem. num. 41. & 44. Rota Recent. par. 7. decis. 104. numero 18. & 19. decis. 190. num. 21.*

Denique considerabant Domini inanes reddi similes disputationes, cùm Ducissa Testatrix futuras lites præuidens, mandauerit [Che per la verificatione dell'adempimento delli mentionati legati da me fatti in beneficio delle Case erette, & erigende di detta Religione della Madre di Dio, e delle spese di liti, & altre occorrenti del buon Gouerno delli Beni da me donati, e lasciati à detta Ven. Casa mia herede non si possa dimandare à detti miei heredi, nè quelli siano tenuti esibire altra Cautela, che l'Istromento dell'atto della dichiaratione da farsi ogni trè anni dalla Congregatione generale di detta Religione, e nelli tempi, che detta Congregatione generale si celebrerà, conforme da me si è espresso nella detta donatione da me fatta in questa mia vltima deliberata volontà, da esibirsi, e presentarsi copia di detto publico atto al Molto Reu. P. Generale della Religione de' Ministri d'infermi detti delle Crocette nel modo, che in detta donatione si contiene, & esibita, e consegnata copia di detto atto publico, e dichiaratione nel modo, come di sopra non possino detti R.R. Padri della detta Ven. Casa miei heredi esser molestati così per ragione d'officio, & attione popolare auāti qualsiuoglia Tribunale Ecclesiastico, Regio, come ad istanza di qualsiuoglia persona, che pretendessero hauere interesse nell' adempimento di detti legati, e verificatione di spese, atteso pienamente il tutto rimetto, & incarico alla coscienza delli R.R. Padri della Religione della Madre di Dio, quali interueniranno nella detta Congregatione generale; & ogni altra cosa, che si pretendesse per difetto di cautela nella sodisfattione di detti legati, e spese, come sopra, la predetta Testatrice in detto caso da hora per

all'ho-

all'hora, & è contra liberè, gratuitè, e gratiosamente clemosynaliter dono donationis titulo causa mortis à detti RR. Padri della detta Ven. Casa mia hærede, che così è mia espressa volontà] *Testamento impresso lit. L. M. 3. vltra alia lit. O. P. Q. & R. 3. relata in eadem decisione Reuerendissimi D. mei Decani, §. penult.*

Ideoque cùm Patres in eorum Generali Congregatione, ratione reddita quolibet triennio, omnia adimpleuisse ostenderint cum iurata declaratione, & approbatione Patris Rectoris Generalis, & Patrum Vocalium Religionis, *Summ. Patrum hæredum positionis coram Eminentissimo Carpineo num. 7. & 21.* de quibus Decisa confidit, illorum conscientiam onerando, non licet proindè Patribus Ministrantibus infirmis contra Testatricis præceptum inobseruãtiæ quæstionem
20 obijcere, † cùm superior inferioris consciẽtiam mutare non possit, neque animo vim inferre, vt dicit *Bald. in l. 2. num. 11. vers. Item scias C. de Sent. ex breu. recitan. Rebuff. Constitut. Gallic. tom. 1. art. 3. de appell. Gloss. vnic. num. 2. & 3. cum alijs per Scacc. de appell. quæst. 17. Limit. 15. num. 3. vbi num. eodem in fine, & nu. 5.* quod poterit solùm per viam supplicationis Iudi-
21 cis officio implorato, † discuti, vt reddatur ratio, *Gratian. decis. 146. num. 13. & 14. & num. 27. Rota coram Merlin. decis. 10. num. 9. & 11.* quidquid sit in alijs casibus, in quibus loquuntur *Carlenal. de Iudic. lib. 1. tit. 3. disput. 3. sub num. 21. Rota rec. par. 7. decis. 239. num. 19. cum alijs in Romana Pecuniaria 11. Iunij 1672. §. Cæterum coram me*, quia vis non consistit in hoc, quod ab omni dispositione futurus dolus censeatur exclusus, neque illi renun-
22 ciari possit, † sed in hoc, quod huius doli cognitionem nonnisi Deus assumere potest, qui solus animarum, & conscientiæ Iudex est, *Angel. cons. 93. num. 4. versic. verè enim, Franch. in rubr. de appell. num. 11. versic. pro quo in simili, Tholosan. de appell. cap. 5. num. 1. & seqq. Scacc. d. limit. 15. num. 4. Gratian. d. disc. 146. n. 7.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. EMERIX.

Romana, seù Tudertina Cambiorum.

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Quia æquè in cambijs, ac in alijs quibuscumque solutionibus quidquid vltra debitum à creditore exigitur, ad euitandum cursum vsurarum, ipso iure imputatur in sortem, eamque proportionabiliter extinguit, ideò ad euitandam extinctionem nec suffragari dictum fuit solutionem fuisse spontaneam, quæ potius apparebat coacta, prout nec minus quod illa ad cambia platealia potuisset referri, cùm de illis nulla verificatio facta sit.

SVMMARIVM.

1 *Vsuræ excessiuè solutæ imputantur in sortem, eamque proportionabiliter extenuant, & num. seqq. vbi amplia, & per totum.*
2 *Fructus dotis, ac etiam recompensatiui vltra debitum exacti, in excessu imputantur in sortem, & eam pariter extinguunt.*
3 *Compensatio, & imputatio paria sunt.*
4 *Compensatio, vel imputatio fiunt ipso iure ad euitandum cursum vsurarum, & sup. num. 3.*
5 *Compensatio propriè non dicitur, sed calculus vbi creditum, & debitum ex eodem contractu proueniunt.*
6 *Fructus census vltra debitum soluti non computantur in sortem, nec illam extinguunt.*
7 *Perito iudicialiter electo standum est.*
8 *Vsurarum in materia etiam vnus aureus non reputatur, nec esse dicitur modica summa.*
9 *Compensatio particularis admittitur etiam inuito creditore ad euitandum cursum vsurarum, & habet vim solutionis iam factæ.*
10 *Vsuræ, & Cambia non præsumuntur à debitore fuisse spontè soluta, sed coactè.*
11 *Solutio facta in vim obligationis cameralis non dicitur spontanea, sed coacta.*
12 *Solutio, ad quam quis poterat compelli, non potest dici, quod fuerit facta spontè.*
13 *Ignorantia in facto proprio prætendi non potest, eaque minus etiam suffragatur.*
14 *Indebiti in iudicio sola possibilitas, quod summæ solutæ fuerit debita, sufficit ad repellendum actorem.*
15 *Cambiandi facultatem habens non præsumitur elegisse cambia platealia ad se grauandum maioribus vsuris.*
16 *ad Cambiorum nundinalium normam regulari debent damna, & interesse debita ob non factam à debitore transmissionem literarum in nundinis.*
17 *Cambia excessiuè soluta fuisse debita probare tenetur creditor, qui vltra conuentam quantitatem exegit.*
18 *in Solutione coacta, non autem spontanea nullum fieri potest fundamentum, vel quod verè debita sit, vel quod potuerit in effectu deberi.*
19 *Solutio vbi est coacta, nullam requirit protestationem, quæ in ea non est necessaria.*
20 *Interpellatio facta fideiussori, vel vni debitori non præiudicat alijs, quibus ex pacto facienda est.*
21 *Cambia excessiuè soluta non saluantur exceptione cambiorum platealium si deficit interpellatio tali casu debitori facienda.*
22 *Cambia excessiuè soluta qualibet vice id, quod supra debitum solutum est statim computatur in sortem, eamque proportionabiliter extinguit. & supra à num. 1. & per totum.*

DECISIO LXIII.

REVOCATIS ad trutinam per quatuor vices sine resolutione fundamentis decisionis in hac Causa editæ, prioris nempè sub die 23. Iunij 1670. qua dictum fuit cambia per Fabritium, & alios de Vicis excessi-

cessiuè soluta Ioanni esse pro rata excessus imputanda in sortem, & secundæ sub die 23. Februarij 1671. qua responsum fuit illa non esse in sortem imputanda, sed restituẽda, seu bonificanda à die oppositæ compensationis. Hodie tandem Causa ab omnibus Dominis accuratè discussa, conclusum est standum in primo loco decisis.

Fundamentalis huius resolutionis ratio desumpta fuit ex indubitata iuris conclusione à scribentibus pro Ioanne etiam concorditer admissa, quod vsuræ excessiuè solutæ
1 statim & ipso iure absq; vllo facto †hominis imputantur in sortem, eamque proportionabiliter extenuant, vt sunt *Text. expressi in l. si non sortem 26. in princ. vers. sed si supra legitimũ modum ff. de cond. indeb. l. in ijs 5. §. Imperator vers. sed si forte, l. creditor 102. §. fin. ff. de solut. & l. eos 26. §. sup. vers. si quis autem C. de vsur. Bart. in d. l. si non sortem num. 4. Castren. cons. 446. sub num. 1. lib. 1. Merlin. de pignor. lib. 5. quæst. 6. nu. 7. & 8. Olea de ceff. iur. tit. 6. par. 10. à num. 37. cum seqq. Rot. coram Bich. decis. 151. repetit. post Merl. d. tract. decis. 74. à num. 21. & seqq. cum alijs in prima decis. huius causa in §. etenim.*

Aduersus quam conclusionem, tametsi ab ijsdem Scribentibus opponerentur tres limitationes, illæ tamen singillatim perpensæ visæ sunt minimè obstare. Non quidem prima, quod imputatio locum habeat dumtaxat in vsuris prouenientibus ex contractu omninò illicito, non autem in ijs, quæ proueniunt ex licito, sed fuerunt excessiuæ, seù
2 vltra legitimum modum exactæ. †Quia talis distinctio non solùm expresè repugnat dispositioni dictarum legum, quam militare etiam in vsuris dotalibus, & fructibus compensatiuis debitis ex contractu licito, sed excessiuè exactis, docent *Olea vbi supra*, & signantèr *num. 43. & 44. Merl. d. lib. 5. quæst. 45. num. 79. & Rota coram Bich. d. decis. 151. num. 21. & seq.* confirmata *coram eodem decis. 201. num. 1. & 11. & coram Eminentiss. Othob. decis. 2. num. 23. & seqq.*

Verum etiam est contra communem, & receptam DD. sententiam firmantium, quo-
3 ad impediendum cursum vsurarum, †& fructuum, etiam licitè conuentorum compensatio (aut quod idem est, imputatio, vt inquit *Rota coram Buratt. decis. 325. num. 10.*) fit
4 pariter ipso iure, †& sine vllo facto hominis. *Valenzuol. cons. 78. num. 36. & seq. Roderic. de ann. reddit. lib. 2. quæst. 18 num. 1. & seqq. Scacc. de cãb. §. 2. gloss. 5. num. 424. & 443. vers. quantus error 3 Turr. eodem tract. disp. 2. quæst. 8. num. 12. & seq. Surd. de alim. tit. 1. quæst. 42. num. 85. Leotard. de vsur. quæst. 84. num. 9. & 10. Giurb. obser. 106. numer. 24. & seq. par. 1. Hodiern. ad Surd. decis. 117. num. 3. & seq. Rot. post Zacch. de Salar. decis. 49. num. 1. 2. & 13. & post Merl. de pign. decis. 124. num. 16. & 17. & in rec. decis. 303. num. 4. par. 8. & decis. 183. num. 8. & seq. par. 9.*

Idque multo magis, quando prout hic debitum, & creditum proueniunt ex eodem
5 contractu, † nam tunc potius dicitur calculus, quàm compensatio, vt post *Bald. & alios* benè declarat *Rota coram Bichio d. decis. 151. num. 29.* Quidquid dicendum esset in fructibus censuum, in quibus terminis procedunt authoritates relatæ in *2. decis.* & aliæ in contrarium adductæ, in quibus speciale est,
6 quod non inducatur compensatio sortis sine voluntate, & præcedente declaratione impositoris, antequam nulla aderat obligatio sortis redden̄, & per consequens nulla compensationis materia, prout distinguendo tradũt *Roderic. de ann. reddit. d. quæst. 18. lib. 2. num. 9. 10. & seqq. vsque ad 17. Genc. de cens. quæst. 88. num. 6. vers. contrarium tamen, Olea de ceff. iur. loco cit. à num. 39. vsque ad 47. Salgad. in Labyrint. credit. par. 2. cap. 210. num. 27. Castill. contr. tom. 4. cap. 40. nu. 115. Rota coram Bich. decis. 415. num. 10. & in rec. decis. 29. num. 13. par. 9.*

Nec minus secunda, quod quantitas cambiorum qualibet vice supersolutorum sit modica, ideoque non debeat inuito, & ignorante creditore particulatim cum sorte cõpensari, quia limitatio hæc corruit in facto, & in iure non benè applicatur; in facto corruit, quia à die 10. Iunij 1651. qua per Equ. Septimium de Vicis contractum fuit primũ cambium in sorte scut. 450. vsque ad diem 18. Februarij 1660. licèt non essent decursa cambia, nisi in scut. 213. 82. Nihilominus Fabritius nepos, & fideiussor Septimij interim defuncti coactus fuit soluere vnica vice sc. 550. pro quibus Ioannes obtinuerat ab A. C. mandatum exequutiuum, prout legitur in instrumento secundi cambij in dicta summa scut. 550. per Fabritium contracti ad fauorem Aquilij Accursij eodem Ioanne præsente, & recipiente, ad quem subinde Aquilius declarauit spectare etiam hoc secundum cambium, Sum. debitorum 4. Decembris 1671. *num.* 2. Hinc enim patet non minutatim, sed vnica vice supersoluta fuisse scut. 336. 68. fere absorbentia integram sortem primi cambij iuxta relationem Periti
7 iudicialiter electi, † cui standum esse probat *prima decisio causa §. etenim.* A die verò 18. Februarij 1660. vsque ad diem 15. Octobris 1666. fuerunt pariter supersoluta sc. 312. 52. in solis quatuor vicibus, vt in eadem rela-
8 tione Periti distinctè legitur. † Ac proinde ista non rectè appellatur modica summa in hac materia, in qua etiam vnus aureus per errorem, vel ignorantiam supersolutus cedit in sortem, vt est *Text. in d. l. creditor. 102. §. fin. ff. de solut.* & firmat *Duard. de cens. § 3. quæst. 21. num. 9.*

In iure verò non applicatur, quia licèt regulariter creditor non cogatur admittere particularem solutionem, nihilominus ad retardandas vsuras admittitur pro concurrenti quantiate particularis compensatio,
9 quæ habet vim † solutionis iam factæ, *l. si constat. 4. C. de compensat. l. cum alter 11. ff. eodem. Ias. in l. quidem 20. sub num. 6. vers. 6. notabiliter limita,* & ibi *Alciat. num. 9. ff. si cert. pet. Fontanell. de pact. nupt. clausula 6. gloss. 2. par. 6. num. 61. Giurb. de obseru. 106. num. 16. & seqq. par. 1. Cost. de ration. rat. quæst. 61. num. 1. & seqq.*

Conciol.alleg.23.num.39. cum duobus seqq. Capic.
Latr.dec.27.num.39. & 40. lib.1. Rota decis. 53.
num.5.par.1. diuers. & coram Carillo decis. 274.
num.12. Non repugnante *Tex. in l. tutor ff. de*
vsur. neque attenta doctrina *Grat.discept.515.*
& Ranucc.allegat.in secunda dec.§.obiectum quia,
Text.in l.tutor loquitur de particulari solu-
tione non facta, sed oblata, *Grat.* loquitur
contra communem, & est sibi contrarius, vt
patet ex *discept.749.num.6. & Ranuc.* loquitur
obiectiuè, & *versic. seq.* admittit contrariam
opinionem, & plures allegat.

Non denique tertia, quod excessiua so-
lutio prouenit ex mera, & libera voluntate
debitorum spontè soluentium, quæ nocere
non debet creditori excessum ignoranti, &
bona fide recipienti cambia ad rationem
conuentam; quia neutrum ex suppositis in
facto concurrit; non quod debitores spontè
soluerint, quia cambia pro rata scut. 839.
fuerunt explicitè soluta metu mandatorum
ad instantiam Ioannis ab A.C. relaxatorum,
vt patet ex dicto secundo instrumento cam-
bij, & ex propria declaratione Ioannis, citato
Sum.4.Dec.1671.*n.2.et* 6. pro reliqua verò ra
ta sc.237. quãuis nõ appareant soluta vigore
mãdatorũ, non inde sequitur, quod fuerint
10 spõtè soluta, tũ attẽta præsumptione † iuris
in hac materia, de qua per *Bart.in d.l. si nõ sor.*
if §. si quis falso ff. de cõd.indeb. Alex.cons.80.n.12
& seqq.vol.3. Menoch.cons.300.n.13.& 14.& præ-
sump.t.31.sub num.11.lib.3. Turr de camb. dispu-
tat.3.quæst.10.sub num 80.vers.& hic in Domino,
Rota in rec decis.301.nu.30. par.5. & in his ter-
minis *decis.69.num.17.par.9.* Tum etiam per-
11 specta obligatione camerali, † sub qua de-
bitores erant adstricti, *Rota coram Bichio dec.*
423.num.19. & post Zacch.de oblig.Camerali de-
12 *cis.15.num.6.* qui † proinde eo ipso quo scie-
bant se illius vigore statim posse compelli,
dicuntur coactè soluisse, *Buratt.decis.526.n.5.*
cum alijs per Add.ad decis.254.num.349.par.9.

Nec minus quod creditor ignoranter, &
bona fide cambia excessiua exegerit, quia
dum ipsemet illa calculauit, & exegit non
quidem ad rationem conuentam, vt suppo-
nitur in *secund decis. §. fin.* sed ad rationem
scutor.10. 12. 14. & vltra pro quolibet cen-
tenario, & anno, vt patet ex dicta relatione
Periti, & ne possit de excessu redargui nullã
certam in receptis summam expressit, sed
indefinitè se satisfactum esse dixit de cam-
13 bijs decursis † vsque ad illum diem, quo-
rum quantitatem postea declarauit median-
te grauatoria. Inde remouetur quæcumque
illius bona fides, & ignorantia, quæ in tali
facto, non rectè prætenditur ad *Text. in l.*
quamquam ff.ad Vellcian. cũ alijs per Rot.dec.131
n.8.par.8. rec. minusque in proposito suffra-
gatur, vt per *text.in l. cum quidem 30. §. suum*
haredẽ ff.de acqu. hared. docẽt *in terminis Merlin.*
de pign.lib.5.quæst.6.num.15.Capic. Latr. dec.25.
n.40.lib.1.& Rot.dec.409.n.33. & 34.par.9.rec.

Corruentibus autem præmissis nil facit
repetitum obiectum, quod debitores assũ-
pserint in se onus cambiandi verbis amplis-
simis ibi, *per quascumque ferias, plateas, & nundinas*
tes nundinas necessarias, & oportunas Italia, &
extra, & in qualibet mundi parte. Vnde infere-
batur, quod in præsenti excessiua solutio
non possit dici probata, dum Peritus in sua
14 relatione non habuit rationem de † omnibus
nundinis, & plateis, solaque possibilitas,
quod summa soluta fuerit debita, sufficit
ad repellẽdos actores in iudicio repetitionis
indebiti, ad tradit.per *Rot.coram Coccin. decis.*
94.num.2.& in rec.decis.74.num.10.par.9. præter
responsiones datas in *prima decis.* obiectum
euitatur ex pluribus. Et primo ex pacto ex-
plicito inter partes inito, quod fructus non
deberent solui, nisi ad rationem septem pro
quolibet centenario, & anno, etiamsi cam-
bia, & recambia ad maiorem summã ascen-
derent, sin minus ad eam quantitatem, quam
verè producerent. Vnde quidquid vltra
hanc rationem fuit vt supra exactum non
potest ab euidenti excessu saluari.

Secundo ex inuerisimilitudine quod de-
bitores habentes facultatem, & electionem
cambiandi voluissent eligere, & assumere
15 onus cambiandi per plateas, † vel per nundi-
nas extra Italiam ad sese grauandum maio-
ribus vsuris contra *Text.in l. Tutor, qui reper-*
torium §. si post vers. et cæteris ibi, *& si qua alia*
leutores in Prouincia frequentantur, ff. de admi-
nist. Tut. quem in simili expendit *Rot. coram*
Buratt.dec.130.num.6.& 8. Merend.contr.iur lib.
23. cap. 26. num.3. Roderic.de ann. reddit. lib.3.
quæst 10. num.4.& Rot.diuers.decis.742.num.3.&
4.par.1. Qua inuerisimilitudine perspecta,
excessiua solutio satis probata remanet, quia
dum illa facta fuit loco damnorum, & in-
teresse ob literas, seu dispaccia non trans-
missa ad nundinas, vt declarauit ipsemet cre-
ditor Sum. responsionis debitorum *prima*
16 *decis. num. 2.* † vtique illa tantum regulari
debebat ad normam cambiorum nundina-
lium, quæ in Vrbe frequentantur, prout
calculauit Peritus, & in his casibus semper
seruari solet per *Rot decis.166.num.11. & seq.*
& decis.199.in princip.& num.2.decis.256. nu.8.
& decis.338.num.5.& 6 par.10.decis.141.nu.17.
& 20.par.11. & apud *Salgad. in labyrint. credit.*
decis.4.num.4.

Tertio denique ex coacta solutione facta
à debitoribus vt supra probatum est, qua
stante cessat præsumptio possibilitatis, quod
summa fuerit debita, & creditori, qui coa-
ctè exegit incumbit onus plenè, & conclu-
denter probandi, quod cambia fuerint in ea
17 quantitate, in qua vltra placitũ, † vt supra
fructus cãbiorum nundinaliũ fuerũt exacta
iuxta distinctionẽ, quam post alios sequitur
Rota Ianuen.dec.3.num.10. ante med. & dec.103.
n.9.vers. nec obstare, & Rot. coram Bich.dec.192.
a num.13.vsque ad 17. & dec.306. num.9. 19. &
seqq.& dec.423.num.17.& seqq.

Talem autem probationem frustra ipse
conabatur deducere ex pacto, quod elapso
primo biennio, & non restituta sorte debe-
rent currere cambia platealia, quia ad hunc
effectum requirebatur ex eodem pacto in-
ter-

terpellatio ex parte creditoris, vel domi dimissa copia, vel per contradictas, & tamen in præsenti neutra concurrit; de positiua enim nullibi constat. Præsumpta veró non bene deducitur vel ex dicta solutione cambiorum ad maiorem summam, quam nundinalium, vel ex literculis à Bernardino fideiussore primi cambij conscriptis
18 Ioanni creditori † Quia dum solutio non fuit spontanea, sed coacta, vt dictum est supra non potest in ea vllum constitui fundamentum, vt in proposito declarat *Rota corā Pamia dec.1237.num.12.* ibi: *& sponte fructus soluerit*; & post *Bonaden.collust. legal. decis. 55. num. 9.* etiamsi ex parte debitorum in actu
19 solutionis nō interuenerit protestatio,† quę non est necessaria, quando prout hic constat solutionem fuisse coactè factam, *Gratian. discept.113.nu.12. Rota post Cenc.de cens. dec. 266. num.8.& cora Bichio dec. 306.num.24.& 26.*

Literculæ verò Bernardini fideiussoris nō solum talem interpellationem non præseferunt, sed potius illam excludunt, vt patet ex earum lectura. Et in omnem casum, interpellatio facta Bernardino fideiussori nō potuisset præiudicare Fabritio, & alijs con-
20 debitoribus, † quibus ex pacto facienda erat, *Burat.dec.119.num.9. & dec.600. num.7.* Quod bene agnoscentes ijdem Scribentes pro Ioanne nunquam curarunt has literculas in actis produci, minusque recognosci citata parte, prout debebant, si volebant illis vti ad probandum, iuxta vulgatam regulam, quod ea, quæ non sunt de actis non dicuntur de hoc mundo.

Ex quibus deficiente interpellatione ex pacto requisita, cessat prætēsio cambiorum
21 platealium, † & solutio remanet euidenter excessiua, & indebita, vt in his terminis dixit *Rota coram Bichio d.decis. 480. num.34. & in rec.dec.161.nu.14.par.13.* itaut meritò qua-
22 libet vice id, † quod supra debitum solutū est ad statim proportionabiliter cesserit in extinctionem sortis, *Giurb.d.obseru.106.n.27. par.1.Olea de cess.iur.d.tit.6.quæst.10. à num.36. cum seqq.Merlin.de pignor.lib.5.quæst.45. nu.80. Rota dec.53.num.4.par.1.diuers.& coram Bichio d.dec.151.num.20.& 21.& 201. nu.1.11 & 21.* Qui omnes loquuntur de imputatione facienda singulis mensibus, & annis, cum alijs auctoritatibus supra, & in prima decis. allegatis. Quam propterea Domini confirmarunt, vtraque &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Bononien. Censuum.

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Sola materia versionis pecuniarum census à minore cōtracti in hac decisione tractatur, quæ quia contra eundem minorem improbata remansit, pro illius absolutione deciditur, reseruata actione creditori, vel contra depositarium, vel contra alios, quibus magis sibi poterat esse consultum.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum sine læsione non conceditur.*
2 *Versio pecuniarum census à minore contracti à quo probari debeat.*
3 *Forma decreti iudicis, & licentia contrahendi minori concessa non adimpleta, nec decretum interpositum, nec licentia dicitur concessa.*
4 *Creditor census à minore sub certa forma contracti, ipse versionem probare tenetur.*
5 *Libri tutelares non probant debitum pupilli, si forma statuti in illis requisita non fuerit seruata.*
6 *Liber tutelaris non probat solutionem debiti pupilli, si illud fuerit maximæ quantitatis.*
7 *Verba* pagati al tale per darli al tale *probant quidem ita fuisse dictum, non autem ita fuisse factum.*
8 *Relationem habens puta ad librum, vel scripturam non magis probat quam illud, ad quod habita est relatio.*
9 *Versio vt non dicatur probata, sufficit quod ex alijs pecunijs solutio fieri potuisset.*
10 *Solutionem notabilis summæ maximè ad alium spectantis, nemo sine quietantia facere voluisse præsumitur.*
11 *Versio ex sola incertitudine excluditur.*
12 *Minor debitor, vbi non probatur versio pecuniarum, agit potius de damno vitando, quam de lucro captando.*
13 *Creditor minoris, qui ex illius pecunia non sit effectus locupletior, contra quem agere debeat.*
14 *Depositum inseruit emptori pro securitate, & indemnitate.*

DECISIO LXIV.

SACRA Rota* bis respondit pro re iudicata super nullitate censuum venditorū à Vincentio minore Assumptis SS.Naboris, & Felicis ex defectu versionis pecuniarum iustificandæ ab emptoribus in causam expressam dissolutionis æris alieni; sed præsentata mihi ad instantiam eorundem emptorum commissione cum clausula de restitutione in integrum sine præiudicio rei iudicatæ, transportatisque actis dubium proposui: An constet de causis restitutionis in integrum, quod fuit negatiuè resolutum, ex
1 quo non concurrit læsio,† sine qua restitutio non conceditur, *Rota dec.81.num.1. & decis.130 num.3.& decis.428.num.2.par.14.rec.*

Et quamuis irriti declarati fuerint census à minore impositi ex defectu versionis, non autem solemnitatum, quarum omnes interuenisse supponuntur,& quo in casu negatiuam versionis probandam esse à mino-
2 re† distinguendo inter contractum validum ex concursu solemnitatum, & nullum ex eorum defectu dixit *Rota in rec.decis.139. n.6. & 7. par. 13. coram Durano dec. 18. num. 28. 29.31.*

Nihilominus dixerunt DD. læsionem nō concurrere referendo hoc onus emptoribus, quia cùm Anziani, & Vexilliferi Iustitiæ, ac Tribuni Plebis Populi Bononiæ, licentiam pro emptione, & venditione horum censuum fuerunt imperriti, Iudexque suum decretum interposuerit sub certa, & formali conditione: *dummodo omnes pecuniæ erogentur in extinctionem æris alieni, nec aliter, nec alio modo*; ad hoc, vt fomento licentiæ, & decreti iuuari potuissent emptores tenebantur hanc conditionem formaliter implere,
3 aliàs nec licentia concessa, † nec decretum interpositum dici possunt, vt pluribus firmat *decisio causæ coram Reuerendiss. D. meo Decano prima Februarij* 1666. *§. duplici autem, vers. & quidem cum clausula, & coram Reuerendissimo Ottalora* 9. *Maij* 1667. *sub §. primo*, & per consequens ipsis deficientibus, census dici nequeunt validi ex concursu omnium solemnitatum, vt supponitur in obiecto, sed potius nulli, quo casu propter d. certam for-
4 mam † munus erat emptorum versionem iustificare, vt dixit *Rota decis.* 41. *num.* 15. *cum seq. par.* 10. *rec. & in Romana fideicommissi prima Iulij* 1069. *§. quoniam responsio coram Reu. P. D. Emerix*

Nec versionem iustificarunt Assumpti quoad libras 700. in causam dotis duarum Sororum Vincentij impositoris, ex libris tutelaribus eiusdem Vincentij, & ex alijs Castelli Depositarij Assumptorum, quia vltra quod de legalitate librorum tutelarium, iterum dubitarunt Domini, ex quo non constat, quod Tutores rationem reddiderint, fuerintque subscriptæ, & approbatæ partitæ à duobus agnatis adulti, quodque fuerint ijdem libri in Archiuio Ciuita-
5 tis consignati, † iuxtà formam statutorum, quibus deficientibus non probare dixit *Rota dec.* 498. *num.* 3. *par.* 4. *rec. cum alijs in decis. Reuerendiss. Decani prima Februarij* 1666. *§. quæ tamen probatio*, quinimò etiam his qualitati-
6 bus concurrentibus † ex eis iustificari non posse solutionem tam magnæ quantitatis, sequendo distinctionem relatam per *Adden. ad Gregor. dec.* 475. *num.* 11. *firmat prædicta dec. Reuerendiss. Decani in §. eodem*.

Dixerunt Domini, quod cum in dicto libro prætensæ solutionis adnotatæ fuerint relatiuè ad libros Castelli, & in istis nō asserantur factæ viris dd. Sororum, sed quoad libras 5000. Ciro Marescotto asserenti, *Per darli al Sig. Conte Andrea Ghisilieri per dote della*
7 *Signora Cristina sua moglie.* † quæ assertio solum probat, quod ita dixit, non autem quod ita factum fuerit, vt firmant adducti à *Reuerendiss. D. Decano in d. dec.* 1666. *§. ex libris autem*, vtiq; liber tutelaris nō magis probare
8 potest libro Castelli † ad quē habita est relatio, qui ex prædictis nihil probat, vt in *eadem decis. firmatur §. quæ tamen probatio, vers. tum demum quia*.

Non obstante quietantia de integra dote facta à marito Cristinæ Vincentio cognato, quia depositarius Assumptorum soluit Ciro Marescotto prædictam quantitatem de anno 1632. quietantia verò facta fuit de anno 1651. absque vlla expressione, vnde proueniant pecuniæ, imò cum relatione ad scripturas nunquam exhibitas; vnde cùm Vincentius satis diues potuerit in hoc temporis interuallo, aut de proprio, aut ex alijs pecunijs, quàm de illis ad censum susce-
9 ptis soluere, † hoc sufficit, vt non dicatur probata versio in causam expressam, vt dixit *Rota decis.* 443. *num.* 11. *& sequen. par.* 13. *rec. adducta in dec. Reuerendiss. Decani prima Februarij* 1660. *§. & quamuis*, in qua vlterius ponderatur inuerisimilitudo, quod Cirus Mare-
10 scottus soluere voluerit † adeo notabilem pecuniarum quantitatem ad minorem spectantem sine quietantia, ex *Merlin. dec.* 198. *num.* 1. *& bo. me. Celso dec.* 184. *num.* 8.

Sicuti in eisdem libris Castelli Depositarij asseruntur solutæ libr. 2000. de ordine eiusdem Ciri Marescotti Petro de Nigris sine aliqua expressione; in libris verò tutelaribus Vincentij enunciantur solutæ Comiti de Bonfiolis viro Lucretiæ alterius Sororis Vincentij mediante apocha dicti Castelli; vnde cum solutio Petro de Nigris facta fuerit 5. Februarij 1633. à Castello, prout adnotauit in suis libris, apocha eiusdem Castelli adnotata in libris Vincentij vtpotè superuenta quatriduo post factam solutionem Petro de Nigris, aut non fuit sortita effectum, aut ex alijs pecunijs, quam de illis ad censum susceptis, & consumptis fuit satis-
11 facta, † quæ sola incertitudo versionem excludit, prout respondit *decis. Reuerendiss. Decani prima Februarij* 1666. *§. quo verò*.

Versione igitur ab Assumptis creditoribus probanda nullatenus iustificata, cessat motiuum, quod Vincentius agat de lucro captando, quia potius agit de damno vitan-
12 do, † dum non probatur, quod pecuniæ ad censum susceptæ ad illius manus peruenerint, seu quod ex illis fuerit effectus locu-
13 pletior, † qua de re eidem remanet actio, aut contra Cirum Depositarium, aut contra Curatorem, seù contra rem ipsam ex causa censuum huiusmodi subhastatam, & deliberatam, vt dicit *Text. in l. magis puto* 5. *§. si pupillus col. vlt. vers. manet actio ff. de reb. eorum qui sub tutel.* Prout Assumptis, qui cum eo contraxerunt erit sufficienter consultum, quatenus velint agere contra Cirum Marescottum, penes quem depositatæ asseruntur huiusmodi pecuniarum quantitates cum hoc onere extinguendi debita Vincentij, vel contra illius hæredes, dum informantes pro eis fatentur fuisse hominem diligentissimū;
14 depositum † enim inseruit emptori pro eius securitate, & indemnitate, vt dixit *Rota decis.* 110. *num.* 38. *par.* 4. 2. *rec.*

Reliqua vti parùm subsistentia fuerunt per DD. reiecta.

Et ità vtraque &c.

R. P. D.

R. P. D. VICECOMITE.

Calaguritana Præeminentiarum.

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Non solam denegationem remissoriæ continet hæc Decisio ex capite recursus habiti ad Iudices laicos; sed in ea declaratur etiam, quatenus illi pro tuitione propriæ possessionis permittendi sint, eo nempè casu, quo quis eos adiuisset vti priuatos, & pro sola assistentia, ad effectum exequendi sententiam Iudicis ecclesiastici, secus autem ad impediendum liberum exercitium iurisdictionis Ordinarij, eumque cogendum appellationem admittere, quia tunc ab excõmunicatione saluari non possunt.

SVMMARIVM.

1 *Probatio probationem non excludit, nec probationes angustiari debent.*

2 *Articuli vnius releuantia sufficit vt super omnibus concedatur examen, vel remissoria.*

3 *Remissoria denegatur ei, qui habuit recursus ad Iudices laicos.*

4 *Recurrens ad iudices laicos incidit in excomunicationem comminatam à sacris canonibus, & præcipuè per Bullam in Cœna Domini.*

5 *Recurrens ad iudices laicos repellendus est à limine iudicij, & num. 12.*

6 *Recursus ad iudices laicos an possit amplius opponi ab eo, qui passus est discuti negotium principale, & super illo sententiam obtinuit. vid. numer. seqq.*

7 *Attentatis tacitè renunciasse dicitur qui patitur discuti merita causæ, & super eis etiam sententiam reportauit.*

8 *Attentata potest reuocare iudex ex suo officio nobili etiam si partes illi renunciassent.*

9 *Excõmunicationis absolutio non pendet nec à voluntate, nec à potestate partium.*

Recursus ad iudices laicos potest reuocare iudex ex suo officio nobili, quamuis adsit renunciatio partis num. 9. & supra à num. 6.

10 *Recursus ad iudices laicos habere potest Reus, & possessor pro tuenda sua possessione, & quando, num. seqq.*

11 *Recursus ad iudices laicos haberi possunt pro exequenda sententia à iudice ecclesiastico obtenta.*

12 *Recursus ad iudices laicos pro impedienda iurisdictione ordinarij, eumque cogendum appellationem admittere ab excomunicatione saluari non possunt & sup. sub num. 2.*

13 *Doctores tenentes quod pro tuenda possessione possit recurri ad iudices laicos. non tantum vti priuatos pro assistentia, sed vti iudices reprobantur, & sup. sub num. 10.*

DECISIO LXV.

DVM hæc Causa in præcedenti instantia agitaretur coram R. P. D. meo Bourlemont fuerunt per Ioãnem producti quindecim articuli, super quibus intendens nouos inducere Testes, institit pro Remissoria ad effectum illos in partibus examinandi, quæ tamen illi fuit denegata, eo quia materia articulata visa fuit Dominis vel penitus irreleuans, vel eadem, super qua præcedenter, & coram Ordinario recepti fuerunt septuaginta quatuor Testes, vel de directo illi contraria, ac etiam quia instantia vtpote facta in limine causam expediendi, non erat prorsus à suspicione calumniæ immunis, & prout latissimè, & singillatim ostensum fuit in Decisione eiusdem R. P. D. mei Bourlemont sub die prima Iulij anni præteriti.

Quibus tamen non attentis repetitæ per eundem Ioannem coram me eidem instantiæ indulgentiores Domini inclinassent moti rationibus, & regulis in similibus obseruari solitis, videlicet quod probationes non sunt angustiandæ, quod probatio probatio-
1 nem excludere non debet, † sed partes Iudicis sunt perpendere quænam alteri præponderet, & quod qualis qualis releuantia
2 vnius articuli sufficit, † ad hoc, vt Remissoria super omnibus concedi debeat, vt singillatim tradunt *decisiones 784. num. 1. coram Merlino in recent. 677. num. primo cum sequen. parte prima coram bonæ memoriæ Cardinali Celso decis. 203. num. 0.* & aliæ *in Hispalen. Decimarum 30 Ianuarij proximè præteriti coram me*, & quotidiè in alijs.

Verum cum oppositi fuerint recursus per eundem Ioannem habiti ad Iudices laicos, obtinendo ab illis prouisiones, quibus Ordinarius coactus fuit appellationi per eundem recurrentem interpositæ, & præcedenter reiectæ deferre, necnon tumbam amo-
3 tam reponere, † dictum fuit non solum esse denegandam Remissoriam, sed ipsam Audientiam, & tamquam incursum in censuris à Sacris Canonibus, & Apostolicis
4 Constitutionibus, † & præcipuè per Bullam in Cœna Domini cõminatis, esse à limine
5 iudicij † repellendum, vt dixit *Rota decisione 317. per totam post Phoslbium de manutentione.*

Nil releuante, quod altera Pars post di-
6 ctos recursus † passa fuerit ad vlteriora in negocio principali procedi, obtinendo ab hoc Sacro Tribunali post binas decisiones etiam sententiam fauorabilem, absque eo, quod de dictis recursibus verbum fecerit, ex quibus videbatur inferri ad tacitam renuncia-
7 tionem, itaut super illis non sit amplius † audienda, vt de Attentatis *Lancellott. parte 2. cap. 4. limit. 15. num. 24. & sequen. Rota coram Pxma decis. 1243. in fine*, quia prædicta procedunt quoad interesse partis, cui ipsa potest
8 renunciare, † at non respectu Iudicis, qui ex suo officio nobili potest illa reuocare, *Lancellott præcitat. limitat. 15. num. 26. Rota coram Sancta memoria Gregor. decis. 465. num. 10.* & multò minus in similibus recursibus, per
9 quos incurritur excommunicatio, † cuius

absolutio non pendet, nec à potestate, nec à voluntate Partis.

Et quamuis Ioannes esset Reus, & Pos-
10 sessor, † non ideò potuit sub prætextu tuendæ propriæ possessionis ad laicos licitè recurrere ex *Rota coram Achill. decis. 36. de appellat. coram Seraphin. Decis. 1003. num. primo coram Pania decis. 462. nu. 2. & sequen.* & ex alijs, quia ad summum excusari posset si Iudices laicos adiuisset pro obtinenda ab ipsis tamquam priuatis assistentia, & ad effectum exequendi sententiam Iudicis ecclesiastici
11 ad sui fauorem obtentam, † in quibus terminis loquuntur, & intelligendæ sunt præcitatæ decisiones; Verùm cum adiuerit laicos ad effectum impediendi Ordinario liberum propriæ iurisdictionis exercitium, im-
12 munitatem Ecclesiæ violando † nullatenus excusari, nec audiri debet, vt *coram Pania decis. 480. & 484. per totas*, in quibus explicantur præcitatæ decisiones in contrarium
13 allegatæ, † & contrarium tenentes reprobantur, & cū ijsdem *Pania decisionibus* transit *Rota in Calagurritana Beneficij coram Sacrato impressa penes Marchesan. de commiss. parte tertia fol. 101.*

Et ita decisum, vtraque Parte informante &c.

Plures Decisiones in hac Causa factæ sunt super negocio principali, quæ omnes adnotatæ reperiuntur in calce decis. 210. par. 15. recent. vbi etiam decis. 212. non autem 211. vt in ea dicitur, in eadem causa emanauit.

R. P. D. RONDININO

Romana residui Dotis,

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Obligationem fratris minoris pro dotanda sorore non substineri deciditur, tùm quia sine solemnitatibus facta est, tùm etiam quia sine vlla causa ad eam fuerat deuentum, vt proindè neque subsistere possit transactio super ea celebrata, quamuis ab opinione vnius Doctoris illa saluari prætenderetur, cum eadem transactio inita fuisset in Vrbe, vbi opinio contraria communiter practicatur.

SVMMARIVM.

1 *Minor sine solemnitatibus non obligatur pro dote nulla subsistente causa dotandi.*
2 *Frater hæres patris tenetur dotare sororem.*
3 *Legatum dotis factum à Patruo in fauorem neptis quatenus intelligatur pro eximendo patre ab illius dotatione.*
4 *Mulier per donationem consequutam à Patruo ex* Statuto Vrbis lib. 1. cap. 140. *ab omnium successione excluditur.*
5 *Dos præsumitur congrua donec contrarium fuerit probatum.*
6 *Dos congrua esse iudicatur ex illius constitutione facta à patre suis proprijs filiabus.*
7 *Scriptura contra ea vtentem plenè probat.*
8 *Enunciatiua probat contra illum qui enunciante scriptura vtitur.*
9 *Scriptura impugnata quis vti potest, si illa fuerit in dubium reuocata.*
10 *Impugnans actum ab altera parte non acceptatum, adhuc eo vti non prohibetur.*
11 *Euersio fideicommissi non leue præbet collusionis argumentum, quod ad supplantandos fideicommissarios facta sit.*
12 *Priuilegium* Auth. res quæ C. comm. de legatis *est subsidiarium, quatenus mulier ex bonis proprijs dotari non possit, & vid. num. seq.*
14 *Transactionem ad inducendam non sufficit opinio vnius Doctoris, vbi communis est in contrarium, & practicatur in loco transactionis, & numero seqq.*
15 *Transactio fieri non potest si lis adhuc sub iudice est, & super ea aderat votum Rotæ transactioni contrarium.*
16 *Decisio quæ loquitur solum incidenter pro opinione Rotæ non attenditur, sed tantum illa, quæ resolutiuè proceditur.*
17 *Donatio facta cum onere dotandi, & pacto reuersiuo ad fauorem illius, quæ dotari debuerat non amplius obligat si casus reuersionis euenerit, & num. seqq.*
18 *Onus correspectiuè dotationi in donatione adiectum corruit ipsa donatione resoluta.*
19 *Bona integra si quis habuit, non potest prætendere onus in illis ad sui fauorem iniunctum, & quare.*
20 *Transactio fieri non potest super prætensione in litem numquam deducta, & num. seqq.*
21 *Contractus non comprehendit illud, quod in eo expressum non est.*
22 *Transactio est stricti iuris, & comprehendit solum literaliter expressa.*
23 *Transactio corruit si ex falsa causa facta, & fuerit etiam læsiua.*

DECISIO LXVI.

MANDATVM A.C. Bulgarini pro residuo dotis Marchionissæ Serlupię de Torres contra bona hæreditaria Georgij Serlupij fratris exequutioni demandandum non esse Domini iterum responderunt, innixi rationibus decisionum in Causa emanatarum die 17. Februarij 1663. coram Emin. Cerro,* & 30. Maij præteriti coram me.

Cum enim Maria congruam dotem in scutis 25000. habuisset, vt deducitur in *prima decis. § dotem, &* in *secunda §. cum enim*, non tenebatur Gregorius frater augere dotem
1 in alijs scutis 10. mil. † ideoque illius obligatio in minori ætate facta, nulla subsistente causa, irrita fuit resistente Statuto *Vrbis lib. 1. cap. 151.* vt probat *prima decisio §. quatenus verò, & secunda §. ex his autem.*

Si enim obligatio deducatur ex eo, quod
2 fuerit hæres patris, † ideoque ad dotē sororis

ris teneatur tam de iure communi *in l. fin.*
C de dotis promiss. quam ex municipali *Vrbis*
lib.1.cap.145. vtrique obligationi satisfactum
dicebatur ex scutis decem milie à Hierony-
mo patruo d. Marchionissæ Mariæ legatis,
ac in d.summa scutorum 25.mil.comprehē-
sis, quidquid sit de legato auiæ maternæ
relato in Summ.hodierno Mariæ *num.vnico,*
ac de assignatione matris in capitulis matri-
monialibus facta, quod legatum patrui ex-
presè factum fuit pro eximendo Philippo
fratre, ac respectiuè patre Mariæ ab onere
dotandi, vt ex eius verbis Summ. de Serlu-
pis *num.1.* ibi: *& detti legati s'intendino compre-*
si in ogni promissione di dote, che facesse d.mio he-
3 *rede per la detta Maria Anna,* † quo casu clara
est mens legantis, vt legatum acquiratur
Mariæ mediante persona patris, & in omni
constitutione à patre, vel eius hærede facta
includatur, ideoque retorquentur *text.in l.5.*
§.si quis certam ff.de iure dotium DD.in l.qui alie-
na §.interdum ff de acquir.rer domin. & in l.quæ-
situm de leg.3.Alex.conf.138.vol.5. Menoch. conf.
183.à num.11.Natt.conf.163.sub num.9. & seqq.
Peregr.de fideic. art.37.nu.21.& seqq. Barz.decis.
102.à num.11.cum aliis per Merlin.de legit. lib.2.
tit.2.quæst.8.& 9.Michal. de fratr. par.5. cap.39.
num.1.& per tot.Mangil.de imput. quæst.24.Boss.
de dote cap.3. sub num.92. Rota in recent. par.6.
decis. 145. & decis. 146. & in Rom.dotis 12. Fe-
bruarij 1666.§.minus officit, & seq. coram Illu-
strissimo D. Otalora Præside Granat.

Quinimò cum dos proueniat à patruo,
qui est vna ex personis à Statuto *Vrbis d. cap.*
4 *146. lib.1.* contemplatis † ab omnium suc-
cessione mulier excluditur ex ratione *text.*
in l.item veniunt 12.§. à quo ff de petit hæred. Ro-
land.conf.24. vol.4. Brun de stat. exclus. fœmin.
artic.9.num.37. & præter adductos in præteri-
ta *decis.§.ideoque coram me, Rot.in rec.decis.110.*
num.21. par.7. & par. 13. decis.159. num.2. &
num.26. in contrarium adductæ.

Quæ dos non solùm congrua præsumi-
5 tur, † quousque contrarium probetur, ad
text.in l.cum de indebito 25.ff.de prob.Gabr.conf.
20.num. 68.vol.2.Bal.nouell. de dote par.6. priu.
45.sub num.2.Rota coram Rojas decis.117. n.23.
& 193.num.1.& 2. sed & congrua probatur
6 tam ex eo, † quod similem quantitatem do-
tis in scutis 10. mil. filiabus Io. Philippus
pater taxauerat in Summ. de Serlupis posi-
tionis *coram Eminentissimo Cerro num.6.* refert
eadem *decis.10.§ dotem,* quàm ex eo, quod
vt obseruat *postrema decisio coram me §. præser-*
tim, & prima coram Emin.Cerro §.fin. bona hę-
reditaria si quæ sunt absorbentur à debitis,
vel nulla potiùs supersunt, cum omnia sint
supposita fideicommissis ascendentium, &
aliorum ex cōfessione ipsius Gregorij ema-
7 nata in apocha assignationis factæ † Mariæ,
quæ contra ipsam ea vtentem probat *ad tex.*
in l.cum pactum 9. C. de liber. causa Salic. in l.
comparationes sub num.13.C.de fid.instrum Dec.
in cap. cum venerabilis 90. de except. etiam si
8 versemur † in enunciatiuis iuxtà *conf.Ruini*
141.num.13.vol.3.Crauett.conf.134.num.8. Rota
coram Buratt.decis.622. num.3. & coram Bichio
decis.203.num.6. quamuis Serlupij illam im-
pugnent, quia adhuc non prohibentur ad-
9 ducere confessionem in ea emanatam, † quā
Maria non solum reuocat in dubium, quo
casu cessat ratio *tex.in cap.ex eo 38. de reg. iur.*
in 6. deducta per *Surd.conf.151. num. 91.* vt
10 quis non prohibetur vti actu † impugnato,
dum & altera pars impugnationem non ac-
ceptat, ad not. *per glos. in cap.cum venissent de*
eo, qui mittit in possess. Ruin.conf.21.num.6.vol.1.
Cephal.conf.150. sub num.42. Rota in rec. par.4.
to.3.decis.602.num.6.& 7. Quinimò illius ve-
ritatem fassa fuit, dum in ipso actu recepit
in solutum Casale fideicommissarium im-
mediatè post transactionem cum dicto sup-
posito non existentiæ bonorum liberorum,
quamuis quatuor mensium tempus à Gre-
11 gorio permissum fuisset, † ex qua fideicom-
missi euertione non leue collusionis argu-
mentum pro supplantandis fideicommissa-
riis vocatis, cum iam Gregorius spe prolis
destitutus esset, desumpsit *Rota in prima de-*
cis.coram Emin.Cerro §.fin. & in simili coram
Peutingero decis.484.num.15.

Si verò consideretur Gregorius fideicom-
missariorum bonorum possessor, multo mi-
nus ad augumentum huius dotis tenebatur,
12 cùm remedium † *Auth.res quæ C.Commun.de le-*
gat. sit subsidiarium, quatenus aliundè mu-
lier ex bonis proprijs dotata non fuerit, vt
ex consensu omnium ferè scribentium, ac
Tribunalium iudicio probauit postrema
decisio cor.me §.si verò, & §.seq. vbi inconcussa
Rotæ sententia, quam præter decisiones ibi
adductas sequuta quoque est in *recent. par.5.*
decis.64.& par.10.decis.125. num.3. coram Peu-
tinger.decis.19.num.1.& coram Arguelles decis.20.
num 47. & in Romana census 15. Iunij 1651. co-
ram Card.Vicecom.& in Foroliuien. Fideicommissi
10. Decembris 1670. §. denique ad finem coram
R.P.D. meo Priolo, quidquid in contrarium
adducant *decis.Bich.480.num.10.& seq.& Rom.*
dotis de Caffarellis coram Verosp. & coram Illu-
strissimo Præside Granaten. quæ loquuntur in
diuerso casu bonorum liberorum, *& in Ro-*
mana dotis 17.Februarij proximè præteriti §.nulla
habita coram me.

13 Itaut sola opinio † *Fusarij conf.7.& in tract.*
de substit.quæst.521.num.144. & seqq. quam no-
uissimè sequitur *B ff.de dote cap.7.num.16.&*
cap.25.num.128. ab omnibus damnata, & in
Curia, in qua transactio facta est, semper
reiecta, vt inde clarissima fuisset resolutio
causæ, sicut apta non erat ad causandam
talem probabilitatem, vt transigi possit, ac
tanti illius reprobati authoris dictum emen-
dum esset, quidquid sit in casu, in quo tam
clara non esset vna sententia, vt aliam pe-
nè improbabilem redderet, neque versare-
14 mur in Curia, in qua Rota † contrarium
semper iudicauit, quo casu procedere posset
sententia, vt opinio vnius Doctoris dubium
redderet litis euentum, & ideo ad transa-
ctionem sufficeret, aliàs super re clara nulla
est transactio, *ad text. in l. 1. ff. de transact. &*
in

in l. Præses 7. illo eodem titulo, Roman. cons. 517. num. 18. Crauett. cons. 152. num. 10. & 11. & in præcisis terminis probant Barbat. in Clement. ne Romani in princip. vers. quod dicit esse verum de electi Rebuff. in auth. habita, §. sextum consilij commodum, vers. limita primo, C. ne filius pro patre post tract. de priu. scholar fol. 323. in fine, Rota in Rom. seu Ianuen. hæreditatis 23. Iun. 1670 coram R.P.D. meo Vicecom. §. non obstante, & in fortioribus terminis in casu scilicet, in quo non aderant sententiæ, & res iudicata, sed
15 adhuc sub iudice lis erat, † vt stante voto Rotæ, partes non potuerint transigere, in rec. par. 13. dec. 187. n. 32. & coram Bich. dec. 500. sub num. 34. vers. ex tribus.

Ita pariter decisio in Perusina dotis prima Iulij 1665. §. insuper, & §§. seqq. coram Eminentiss. Carpineo Prodatario, quatenus Fusarij opinionem sequeretur, prout illam non sequi probat decisio postrema coram me §. nulla habita, & in Foroliuien. Fideicommissi 5. Decembris 1672. §. fin. coram R.P.D. meo Priolo, adhuc tamen non obstaret, cùm incidenter tantum illam de-
16 ducat ad articuli potius notitiam, † quàm resolutionem, quo casu nemo nescire potest decisiones hoc casu attendendas non esse, sed tantùm in præsenti resolutione, quemadmodum sæpissime Rota protestata est in rec. par. 5. dec. 497. num. 78. coram Dunozett. iun. dec. 498. num. 3. & coram Bichio dec. 480. nu. 30. & 35. & in alijs.

Neque ad substinendam transactionem visum est referre, quod tunc temporis vigeret donatio facta à matre Gregorio cū obligatione soluendi integrum augumentum dotis Mariæ, Summ. eiusdem præteritæ positionis coram me num. 5. quia hæc erat adeo clara, vt nunquam in litem deducta fuerit, habeatque suum pactum resolutiuum in casu obitus Gregorij sine filijs, vt ad Mariam bona donata reuerterentur, prout reuersa fuerunt, ac si donatio facta non fuis-
17 set, † quo casu non intrat amplius obligatio dotandi, quasi sufficeret commodum fructuum donatorum, siue illi excesserint, siue non sufficerent, ad tradita per Surd. de alim. tit. 9. quæst. 11. num. 8. & seqq. sed resoluta
18 donatione, † corruit & onus correspectiuū dotationis, etsi Gregorius in vita vti donatarius soluisset d. residuum dotis Mariæ, ad quam, vt supra bona donata deuoluta fuerunt per obitum Gregorij sine filijs, & ha-
19 buisset illud minus ex iisdem bonis, † quæ tamen ad eam integrè peruenerunt, ad tex. in l. Alumna 30. §. Seia, & in l. filia 32. §. matri, ff. de alim. leg. Bal. in l. petens num. 49. C. de pact. Dec. cons. 32. num. 116. vol. 2. Crauett. cons. 449. num. 19. Rot. coram Caual. dec. 84. num. 3. coram Ninot dec. 36. num. 4. & in Papien. pecuniaria 9. Maij 1672. §. & in hoc coram me, & respondet pariter postrema decisio coram me §. si verò.

Ideoque hæc prætensio nunquam dedu-
20 cta fuit, † ac consequenter super ea transigi non potuit, vt respondet eadem decis. §. fin. cuius vis non consistit in eo, quod iudex super in ea non expressis decretū interponere non posset, cùm Gregorius tempore
21 trāsactionis esset maior, † sed in eo, quod nō expressa non continētur in contractu, Thom. dec. 201. num. 114. Ciarl. contr. 43. num. 51. Rot. coram Merlin. dec. 575. num. 11. & 12. præsertim
22 transactionis, † quæ veluti stricti iuris non extenditur ad ea, quæ in litem deducta non fuerunt, & literaliter expressa non sunt, ad text. in l. si de vera 31. C. de transact. & in l. emptor 48. §. Lucius Titius ff. de pact. Rom. in l. damni, §. is qui ff. de damn. infect. Berous cons. 159. num. 41. vol. 2. Capic. Galeott. lib. primo contr. 40. à num. 8. Rota coram Pania dec. 622. num. 3. & 1020. nu. 4. coram Coccino dec. 1024. num. 5. coram Bichio decis. 492. à num. 18. & coram Arguell. dec. 51. à n. 3. & 4. & coram Zarate dec. 198. & 117. n. 4.

Ex quibus consequebatur transactionem corruere non solum ex falsa causa, qua fa-
23 cta fuit, † sed etiam ex læsione deducta in decis. Eminentiss Cerri §. læsio, & in præcitata decis. coram me §. ex qua pariter.

Et ità vtraque &c.

Præcedens huius Causæ decisio est impressa parte 17. rec. ibi in ordine 331. cuius in calce alia, & prima similiter adnotata est.

REVERENDISS. D. ALBERGATO Sacræ Rotæ Decano.

Camerinen. Fideicommissi.

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Conditio *si sine filijs*, quæ regulariter etiam fœminas comprehendit, non ideo de solis masculis intelligitur, quia Testator in alia substitutione de iisdem masculis intellexit, idque etiā expressit per dictionem repetitiuā, *vt supra*; quia cū substitutiones essent diuersæ, dictaq; dictio *vt supra* ad alias qualitates commodè potuisset referri, nullam repetitionem induci deciditur, maximè quia nec aderat ratio conseruandæ agnationis, nec digressus ad plures gradus substitutionum.

SVMMARIVM.

1 *Rem iudicatam impedit iniustitia sententiarum etiam non notoria.*
2 *Fœmina facit deficere conditionem si sine filijs & substitutos excludit, & vid. num. seqq.*
3 *Plus quandoque censetur dictum, quam scriptum.*
4 *Substitutio, & si omnes decesserint sine filijs adiecta post substitutionem reciprocam, intelligitur, etsi vltimus decesserit.*
5 *Repetitio non intrat data diuersitate personarum, & graduum.*
6 *Dictionis* vt supra *natura plerumque exprimitur, & declaratur, & num. 7. & seqq.*
7 *Relatio fit ad proxima, non autem ad remota.*
8 Barbatia *de malo consilio notatur.*

9 Re-

9 *Repetitiò non fit vbi deficit identitas personarum, & graduum.*

10 *Qualitas masculinitatis expressa in vno gradu substitutionis quatenus conijcatur in altero repetita, & sup. à num. 3. & seqq.*

11 *Substitutus vltimo loco defunctus quandoque solus in aliqua substitutione continetur, licet omnes in praecedentibus substitutionibus fuerint comprehensi.*

12 *Substitutionis, & conditionis diuersitas, & effectus declarantur.*

13 *Foemina stat simul quod sit in conditione comprehensa, & quod cum masculis non concurrat.*

14 *Filiarum testatoris exclusio à fideicommisso non operatur exclusionem neptum, & num. seq.*

15 *Exclusio foeminarum à fideicõmisso propter dotem cessat in ijs quibus de dote prouisum non est.*

16 *Discretiua loquutionis potissimum argumentum est, quod vbi quis aliquid voluit expressit, vbi noluit consulto omisit.*

17 *Foemina venit appellatione filiorum etiam si substitutus sit filius testatoris, si nec adest ratio conseruandae agnationis, nec digressus ad plures gradus substitutionum.*

18 *Testator non praesumitur se conformasse cum statuto vbi non agitur de verbis dispositiuis illius, sed conditionalibus tantum.*

19 *Testator quod praesumatur se conformasse cum statuto non debet excedere limites eiusdem statuti, sed ab eo regulari, & vide num. seqq.*

20 *Statutum Camerini exclusiuum foeminarum traditur, & declaratur, & num. 18. & seq.*

21 *cum Statuto non habente qualitatem à testatore requisitam non praesumitur quod idem testator se conformare voluerit, & vid. sup. à num. 18. cum seqq.*

22 *in Odiosis quod quis se conformare voluerit cum statuto procedit solum in casu praecisio, non autem in alio.*

23 *Obseruantia quae prouenit à filijs testatoris plurimum praeualet pro declaranda illius voluntate.*

24 *Filias esse exclusas, & haereditatem patris transire ad extraneos inhumanum esse dicitur.*

25 *Fideicommissi pro exclusione, & pro reo, & possessore iudicandum est.*

DECISIO LXVII.

REPROPOSITA hodie Causa ad instantiam filij Pauli nuper defuncti, ex pluribus nouiter deductis facti sunt Domini certiores Petrum Vgolinum de Arrestis in eius Testamento potuisse in cõditionem filios vtriusque sexus filiorum suorum; ideo recedentes à decisis coram Eminentissimo Cerro sub die 28. Iunij 1669. censuerunt sententiam A.C. obtentam à q. Paulo non transiuisse in iudicatum, sed constare de causis restitutionis in integrum ad fauo-
1 rem Olimpiae propter iniustitiam, † quae cũ non notoria rem iudicatam excludit, *l. 4. §. condemnatum ff. de re iudic. Rota decis. 17. num. 1. coram Reuerendissimo Ninot.*

Deducitur iniustitia ex eo, quod Testator decedentibus Angelo, Clemente, Petro, & Paulo eius filijs sine filijs, vel cum filijs legitimis, & naturalibus non peruenientibus ad aetatem vigintiquinque annorum, tunc, & eo casu substituit alium, seu alios superuiuentes, vel ipsorum filios masculos. Defuncto igitur Angelo, relicta Olimpia filia, iamdiu ad aetatem vigintiquinque annorum peruenta substitutio reciproca expirauit, & ipsa quamuis foemina fecit deficere conditionem *si sine filijs*, & substitutos exclu-
2 sit, † cum appellatione filiorum regulariter tam masculi, quam foeminae indistincte cõprehendantur, *Fusar. de Substit. quaest. 413. n. 7. Mantic. de coniect. vltim. vol. lib. 11. tit. 14. eodem num. Rota in alia Camerinen. fideicommissi coram Seraph. decis. 880. num. 1. & firmat praeterita dec. §. non obstat, quod filij coram Eminentissimo Cerro.*

Et quamuis ab hac opinione recedatur si constet de contraria voluntate disponentis, quam in proposito probare satagebant Informantes pro Paulo ex subsequẽtibus verbis Testamenti ibi: *Et si omnes decesserint sine filijs, vt supra masculis, substituit filias foeminas, &c.* quasi quod Testator per dictionem, *vt supra*, voluerit restringere generalitatem superius expressam, & declarare, quod faciendo mentionem de filijs non de foeminis,
3 sed de masculis intellexit, † itaut plus fuerit dictum, quàm scriptum, vt consuluit *Barbat. inter cons. Alex. 52. num. 12. lib. 4. relatus in decisione Eminentissimi Cerri §. in praesenti autem.*

Sed tota serie Testamenti perspecta corruit obiectum; nam Testator duos substitutionum gradus ordinauit, & in illis diuersas personas diuersimodè substituit; etenim in primo gradu incipiente, *& si aliquis*, substituit ad inuicem proprios filios, vel filiorum praedefunctorum filios masculos, casu quo aliquis eorum sine filijs decessisset, ideò cum in hoc gradu substitutio reciproca sit distributiuè facta vnicuique filio, non sunt positi in conditione nisi filij trium filiorum Testatoris, qui praedecederent, non autem filij vltimi superstitis, qui grauatus reciprocè dici non potest, & sic filij Pauli vltimi superstitis non sunt positi in conditione, cũ substitutio reciproca in illo defecerit. Alter, & quidem diuersus gradus incipit, *& si omnes decesserint sine filijs, vt supra masculis, substituit filias foeminas ex dictis suis filijs*, & in hoc secundo gradu sunt positi in conditione filij illius vltimi ex dictis quatuor fratribus haeredibus institutis, qui superstes alijs remanserit, cum sub illis verbis, *Et si omnes decesserint* comprehendi non possint effectiuè alij tres fratres praedefuncti, quibus non filiae, sed fratres superstites fuerunt reciprocè substituti, quare haec secunda substitutio in illis verbis, *si omnes* haberi debet perindè ac si concepta fuisset per verba *& si vltimus*
4 *decesserit*, † cum dicta conditio collectiua, *si omnes* apposita post substitutionem reciprocam idem significet, ac conditio *si vltimus*, iuxtà *tex. in l. Codicillis ff. de vsufruct. legat.* ibi: *respondi, qui ea, quae proponerentur posse ita verba accipi, vt eius legatarij secundum nouissimus*

dece-

decederet fideicommissum videatur. Soccin. iun. cons. 110. num. 35. lib. 3. Rota decis. 467. n. 8. par. 5. tom. 2. recent.

Hinc patet, quod conditio *sine filijs* in primo gradu substitutionis reciprocæ comprehendit diuersas personas à positis in conditione adiecta in secundo gradu, propterea data huiusmodi diuersitate personarum, & graduum non intrat repetitio, † quę
5 non fit, nec intelligitur quoad aliter determinata in actu relato, *Paris. cons. 39. num. 18. lib. 1. Rota decis. 22. num. 14. coram Reuerendissimo Royas*, siue dictio, *vt supra* † sumatur
6 repetitiuè secundum suam propriam naturā repetendi in subsequentibus qualitates expressas in antecedentibus, non autem è contra, *Menoch. cons. 269. num. 34. Decian. cons. 86. num. 25. lib. 3. Odd. cons. 95. num. 43. Card. Paris cons. 38. nu. 31. lib. 2. Simon de Pret. cons. 90. nu. 25. Peregr. de fideicom. art. 25. num. 13. Spad. in eius cons. impress. post cons. 54. Altogradi lib. 1. vers. non obstant dictiones relatiuæ, Rota decis. 514. num. 6. & seqq. coram Greg. & in Bononien. Fideicommissi de Muzzarinis 13. Iunij 1668. §. Corruit obiectum coram R. P. D. meo Priolo.*

Siue accipiatur declaratiuè, & vtroque modo nihil in præsenti casu potest operari, cum benè verificare, seu declarare possit qualitatem legitimitatis, & ætatis vigintiquinque annorum; quæ fuerat antecedenter expressa, quæque tamquam relata debet magis declarare, & limitare referens, quam è contra, eoque magis, quod ad dd. qualitates legitimitatis, & maioris ætatis, quibus magis propinquat, & cohæret de
7 iure referri debet † ex regula, quod relatio fit ad proxima, non autem ad remota, vnde diuersam declarationem nō admittit *Hond. cons. 57. num. 33. lib. 1. Giouagnon. con. 11. num. 21. lib. 2. & de hac dictione dictum fuit in cit. Bonon. Fideicommissi de Muzzarinis §. & hinc dictio coram R. P. D. meo Priolo, & d. decis. 22. num. 13. & 14. coram Reuerendissimo Royas.*

Ex quibus euitatur *consil. Barbat.* quia vltra quod ex illius argumento, quod enun-
8 ciatur de malè consulente *Barbatia*, † clarè apparet quanti illius authoritas sit facienda, contrarium pro veritate consultus tenuit *Bolognin. in eadem causa inter cons. Alex. 53. lib. 4. allegatus à Rota coram Seraph. decis. 880. sub n. 3.* & laudatus à *Bellon. cons. 23. num. 13. & à Rouit. cons. 57. num. 14.* ille supposita personarum identitate loquitur in casu, quo ijdem sunt filij positi in conditione in eodem gradu substitutionis, non autem quando sunt diuersæ personæ, & substitutiones, quia tunc ex defectu identitatis personarum, & gra-
9 duum deficere debet repetitio, † potissimum quando concurrit diuersitas orationum, quæ hic adest, cum prima incipiat in verbo *& si aliquis*, & altera incipiat in verbo, *& si omnes*, vt optimè aduertit *Altograd. cons. 54. à num. 28. lib. 1. & distinguit Pedroc. cons. 5. nu. 52. & 57. lib. 1. & notat Mart. de success. legal. par. 4. quæst. 31. art. 2. num. 19. & sequitur Rot. decis. 627. num. 8. par. 5. rec. & 252. num. 14. coram Eminentissimo Otthob. & in Romana fideicommissi de Glorierijs 28. Martij, & 6. Iunij 1664. coram bo. me. Ioanne Emerix*, & vlterius in casu *Barbat.* Testator dixerat, *sine filijs masculis, vt supra*, quo casu qualificatur terminus masculinitatis per dictionem relatiuam immediatè sequētem, sed in hoc casu dictum fuit *sine filijs, vt supra masculis*, & sic refertur in filijs legitimitas, & maior ætas, vt supra posita, non
10 autem masculinitas, † cum dictio, *vt supra* cadat super præcedenti substantiuo filij, non autem super subsequenti adiectiuo masculis, vt probant *Surd. cons. 260. num. 26. Ger. Spin. cons. 13. num. 24. Rota decis. 420. nu. 16. vers. quia in casu coram Merlino.*

Accedit diuersitas rationis, ob quam Testator in primo gradu conditionem, *si sine filijs*, non restrinxit ad masculos, prout restrinxit in secundo gradu, in quo vltimum superuiuentem ex filijs grauauit; quia nēpè noluit in primo gradu filias à patruis excludi, sed in secundo, in quo substituit filias, posuit in conditione masculos, quia volebat masculos fœminis eiusdem gradus, & lineæ præferri.

Quapropter licèt terminus ille vniuersalis, *& si omnes decesserint sine filijs*, sit aptus referri ad omnes filios, eorumque filiæ videantur omnes positæ sub hac conditione: Attamen ista relatio, & comprehensio est tantùm potentialiter, & per modum cuiusdam aptitudinis, quia quilibet ex eisdem fi-
11 lijs poterat vltimo loco mori, † sed quia in vno tantùm filiorum, qui nempè postremus decesserit, effectiuè terminatur, ac verificatur, ille tantùm, eiusque filij in hoc substitutionis gradu, & conditione actu sunt comprehensi, *Rota decis. 116. num. 37. & 10. par. 1. decis. 82. num. 4. par. 4. rec.* & sic firma remanet personarum diuersitas inter positos in conditione in primo, & in secundo gradu.

Nec subsistit, quod Testator in prima parte fœminas non vocauerit, nec potuerit in conditione, dum in euentum, in quem omnes decesserint sine masculis, easdem fœminas vocauit, seu substituit, quia in prima parte filiæ positæ sunt in conditione discretiuè, itaut respectu parentum faciant deficere conditionem fideicommissi, masculis verò non extantibus ex omnibus hæredibus institutis, tunc fit locus substitutioni, quod non est incompatibile cum dicta cō-
12 ditione, † quia conditio respicit portionem proprij parentis discretiuè, adeout singulis institutis, substituti sint filij masculi, si extent, sin minus fœminæ. Substitutio verò operatur ad portionem patruorum casu, quo omnes sine vllis filijs obierint, vt benè respondit *Rota decis. 1553. num. 6. & 7. coram Pania. & decis. 10. num. 4. coram Vbaldo*, repetita *in rec. decis. 316. par. 1.*

Minusque refragatur, quod si filiæ essent comprehensæ in prima conditione, concurrerent simul cum masculis, ac patri succederent, quod videtur repugnare voluntati Testatoris, qui nonnisi in defectum masculorum

seu-

sculorum voluit illas succedere.

Cum enim ex positione in conditione nō oriatur vocatio filiarum, sed simplex successio ab intestato censeatur eisdem præseruata; Aut non concurrunt masculi simul cum fœminis, & fœminæ succedunt, ac excludunt substitutum; Aut concurrunt masculi, & illi ex Statuto Camerini fœminas excludunt, non quia in conditione soli masculi sint comprehensi, sed quia successione reducta ad terminos intestati masculi fœminas excludunt; & sic stat simul, quod fœmina sit in conditione comprehensa,
13 licet non concurrant † cum masculis, *Rota d.decis.316.num.7.par.1.rec.*

Minus obstant aliæ coniecturæ: illa enim desumpta ab exclusione propriarum filia-
14 rum, † præter quod non recipitur à *Rota corā Seraph.decis.1116.& decis.267.par.11.rec.* vtrobique *num.10.* multo minùs recipi debet in hoc casu, vbi dari non potest paritficatio inter filias, & neptes, nam illæ fuerunt minùs dilectæ, vtpotè à patre in substitutione postpositæ neptibus, quæ fuerunt prius vocatæ
15 in deficientiam masculorum, † eoque certiùs, quia filiarum exclusio prouenit propter dotem constitutam fauore filiorū masculorum, quos Testator prædilexit, quæ ratio cessat in neptibus, quibus de dote prouisum non fuit, vt explicat *Cephal. cons.134. num.41. Rota decis.435.num.5.vers.aderat, par.4. diu.& decis.46. num.8. & seq. coram Dunozetto Iun.*

Altera desumpta ex eo, quod Testator in alijs partibus Testamenti expresserit masculos, dum de eis intellexit, potiùs retorque-
16 tur probatissimo argumento † discretiuæ, nam vbi voluit expressit, vbi noluit, consultò omisit, *Mantic.de coniect.vlt. volunt. lib.11. tit.14.num.30 Royas d.dec.22. num.11. Mart.de success.legal.vbi supra num.18.* in nihilo refragante, quod substitutus sub conditione, *si ne filys*, sit alter filius Testatoris, quia talis coniectura non vrget, quando Testator no-
17 luit prospicere agnationi, prout hic, vbi post masculos primi gradus immediatè vocatæ sunt fœminæ, nec legitur digressus ad plures gradus substitutionum, nec facta aliqua mentio conseruandæ agnationis, seù aliqua prohibitio alienandi, qua Testator voluerit bona permanere in familia, vt latissimè notat *Altograd. cons.83. Gabr. cons.88. vterque num.9.& lib.2.Rota dec.317.nu.3.par.5. rec.* & præcisè in allegata *dec.46.num.10.& 11. coram Dunoz.*

Nec ad effectum prædictum refragatur Statutum Camerini exclusiuum fœminarum, cum quo Testator præsumitur se voluisse conformare, quia præter quod non versamur in verbis dispositiuis Testatoris,
18 sed conditionalibus, † quo casu non esse desumendam coniecturam à Statuto distinguendo respondit *Giouagn. cons. 11. num. 18. lib.2. Honded. cons.57.num.71.lib.1. Mantic.de coniect.lib.6. tit.7. num.23.* Statutum non excludit nisi dotatas, ideò cùm Olimpia non esset dotata, non censetur exclusa, cùm con-
19 formatio † voluntatis defuncti cum Statuto non excedat limites eiusdem Statuti, imò ab eo reguletur, *Gabr.cons.100.num.60.lib.2. Rota dec.485.num.0 par.4.diuers.& dec.354.n.7. par.2.rec.& dec.111.num.30. coram Eminentiss.*
20 *Ottbob.* & in terminis Statuti Camerini † à *Rota* hanc coniecturam fuisse reprobatam, testatur *Marescott.variar. resolut. lib.3. cap.11. num.28.*

Quinimò cùm non fuerint positi in conditione, nisi filij excedentes ætatem vigin-
21 tiquinque annorum, † cessat præsumptio, quod Testator se voluerit conformare cum Statuto, quod de filiabus cum hac qualitate non loquitur, *Crauett. consil. 250. num. 4. Fusar. de substitut.quæst.481.num.9. Buratt.decis.262.num.14. & dicta decis.111. num. 31. coram Eminentissimo Ottbobono.* Nam talis præsumptio, cùm simus in odiosis, militat so-
22 lùm in casu præciso, † de quo Statutum loquitur, non autem in casu, quem non considerauit *Rota dec. 118. num. 4. par. 3. recent.& dec.890. num.12.coram Merlin. & coram Gregor. dec.533.vbi Add.lit.B.*

Et clara redduntur ex longæua obseruantia ab anno 1637. quo Angelus decessit, vsque ad annum 1665. quo tempore Olimpia pacificè semper possedit portionem paternam, scientibus, & patientibus ipso Paulo, & Petro alio fratre etiam exigendo in-
23 simul Census hæreditarios; † Quæ obseruantia optimè declarat quamcumque dubietatem, cùm proueniat à filijs Testatoris verisimiliter de paterna voluntate edoctis, *Rota decis. 602. num.45. cum sequentibus, coram Bichio, & decis. 240. num. 14. parte 10. recentiorum*; eò magis, quia hoc modo eui-
24 tatur absurdum, quod paterna † hæreditas proprijs filiabus exclusis transeat ad extraneos, quod esse inhumanum dixit *Rota decis. 1216. coram Seraphino,* & vlterius fauet Olimpiæ, quod in dubio contra fidei-
25 commissum, † & pro reo possessore est iudicandum, *cap.cum sunt de reg.iur. in 6.*

Et sic recedendum esse à resolutis, visa causa ab omnibus Dominis, conclusum fuit informante vtraque Parte &c.

Confirmata fuit hæc Decisio sub die 28. Iu ij 1673. coram eodem Reuerendissimo D.Decano.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana, seù Albaneñ Vinearum.

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Actum erat pro liberatione à molestijs, & pro traditione rei liberæ, à quibus emptor prætendebatur repelli ex quo illas ante sententiam venditori non denunciauerat; eas tamen præstandas esse deciditur, quia quo-

cum-

cumque tempore denunciatio facta sit, semper reputatur sufficiens, cùm nullum sit præfinitum tempus ad huiusmodi denunciationem faciendam, propter quod illa etiam in gradu appellationis fuit admissa.

S V M M A R I V M.

1 *Molestiæ necessario intimandæ sunt in iudicio formali euictionis, & vide num. seqq.*

2 *Emptor non tenetur intimare molestias venditori vbi non agitur de euictione, sed pro traditione rei liberæ vigore primæuæ obligationis.*

3 *Intimatio molestiarum habentium causam continuam fieri potest toties quoties illæ inferuntur.*

4 *Molestias ad intimandum nullum est præfinitum tempus, sed illæ denunciari possunt etiam in gradu appellationis, & sup. num. 3.*

5 *Denunciatio molestiarum quatenus fieri debeat in principio causæ, non autem post effectum deterius ius partis per contrariam sententiam reportatam.*

6 *Ius partis non dicitur effectum deterius per sententiam, si illa in gradu appellationis reuocari potest.*

7 *Venditor tenetur litem in se suscipere, & liberare emptorem à molestijs sibi per creditorem illatis.*

8 *Molestiæ etiam iniustæ ex conuentione partium inter ipsas præstandæ sunt.*

DECISIO LXVIII.

STETERVNT Domini in decisis ea præcipuè ratione moti, quod in præsenti facti specie non agitur de formali iudicio euictionis, in quo cadere posit inspectio,
1 † An esset necessaria, & de quo tempore intimatio, in quibus terminis disponunt *textus in l. emptor fundi C. de euictione l. si per imprudentiam §. primo ff. eodem* in contrarium allegati; sed Magdalena agit pro liberatione à molestijs ex pacto in instrumento venditionis harum Vinearum cum emptore, & Garimberto fideiussore clausulis amplissimis conuento, quo casu cùm agatur ex primæua dicti fi-
2 deiussoris obligatione † controuersa denunciatio necessaria non est, *Alexand. cons. 63. num. 11. & sequenti libro 6. Decius consil.* 102. *sub n. 2. versiculo sed in quæstione nostra Barz. dec. 85. num. 12. & sequentibus, cum alijs in decisione,* quæ reuidetur *prima Iulij anni proximè præteriti §. non obstat coram me*, & præter ibi allegatos *Rota coram Peutingero decis. 327. num. 4. & 5.* Et cum dictę molestiæ causam habeant con-
3 tinuam, † non est præfinitum tempus, quo debeant denunciari, & quoties inferuntur,
4 toties possunt intimari, † etiam in gradu appellationis, *Barbatia in capit. finali sub num. 6. de emptione, & venditione, Faber. in Codice lib. 8. titulo 30. definitione 25. num. 13. Couarruu. variar. resolut. lib. 3. cap. 17. num. 6. & 8. Borgnin. Caualcan. decis. 8. num. 2. Vinius decis. 510. num. 6.*

Non obstat, quod res non sit amplius integra, & ius illorum de Molaria effectum fuerit deterius ex sententia lata in Saluiano ad fauorem Porcharij, ita vt denunciationi non sit amplius locus, quæ si facta fuisset à litis primordio, potuissent præseruare Vi-
5 neas ab euictione; † Quia præterquamquod non agitur, vt dictum est contra fideiussorem in iudicio euictionis, sed ex primæua obligatione ad tradendum rem liberam, & pro liberatione à molestijs adhuc per dictam sententiam iura illorum de Molaria, si quæ habent deducibilia, non sunt effecta
6 adeo deteriora, † quin in gradu appellationis deducta eundem effectum non valeant producere ad recuperandas Vineas in Saluiano detentas, vt in terminis dixit *Rota post Pacificum de Saluiano interd. decis. 220. num. 3. & sequen.* Superuacaneum proindè visum est Dominis diutiùs in hoc emergenti immorari, si verè ex iuribus dictis debitoribus notis possunt sententiam, & possessionem
7 Porcharij de iniustitia conuincere, † & ideò consultius eis fore litem in se suscipere, &
8 Magdalenam a molestijs liberare, † cum etiam ab iniustis ex conuentione in dicto instrumento inita sit præseruanda, *Rota decis. 231. num. 2. par. 3. coram Bichio decis. 266. nu. 5. & alij in præcitata huius causæ decisione in fine.*

Et ita decisum, vtraque Parte informante.

Altera præcedens decisio præsentis causæ, quæ hic confirmatur est impressa in alia parte decima septima recentiorum, vbi est in ordine 387.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Asculana Seruitutis.

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Nouam aperitionem fenestrarum in sua domo euitare prætendebat vicinus; atque ideò instabat illas iam apertas claudendas esse ratione seruitutis prospectus, de quibus plurima in hac decisione enucleantur; Prouidetur tamen indemnitati vtriusque partis mediante appositione cratis ferreæ in medio crassitiei eiusdem fenestræ, & cum eleuatione muri propè eam ad instar alæ erigendi.

S V M M A R I V M.

1 *Prohibitio generalis impedit innouationem etiam in minima parte. & num. 25.*

2 *à Laudo acceptato, & emologato à partibus recedi non potest, nisi de vtriusque partium consensu. & num. seq.*

4 *Prospectus remotus si fuit vetitus, & mediante muro sublatus, multo magis interdictus censetur propinquus.*

5 *Fenestram in eodem loco aperire cum propinquiori prospectu prohibetur illi, cui remotior prospectus fuit interdictus.*

6 Ser-

6 *Seruitutes debitæ à certa domo alteri certæ, & determinatæ domui reales esse dicuntur.*

7 *Seruitutes reales domus ita se habent ad singulas illius partes, sicut qualitas in substantia, & anima viuentis in corpore.*

8 *Seruitutes reales censentur ab initio constitutæ secundum indigentiam rei, & ita neque directè, neque obliquè lædi possunt.*

9 *Laudum semper intelligitur secundum dispositionem iuris.*

10 *Seruitutis enucleatio, non extensio dicitur illa, in qua non solum militat eadem, sed maior ratio ratione maioris præiudicij.*

11 *ex Negatiuis verbis ad negandum inuentis non admittitur in iure argumentatio affirmatiua.*

12 *Fenestra ad lumen tantum, si in aliqua parte domus fuerunt permissa, cæteræ omnes censentur prohibitæ.*

13 *Muri eleuatio inter duas domos in dubio censetur ordinata, vt vtrique parti non vni tantum consultum remaneat.*

14 *Murus communibus impensis constructus, commune quoque commodum, & vtilitatem afferre debet.*

15 *in Damnum incidere voluisse cum rei sui profusione nemo præsumitur.*

16 *Testes de credulitate, & proprio iudicio admittuntur in ijs, quæ per sensum corporeum immediate non percipiuntur, sed solum per intellectū. & num. 21.*

17 *Mappa iudicialiter, & citata parte confecta plenè probat.*

18 *Fenestras nouas in superiori parte domus non ideò quis aperire permittitur, quod in parte inferiori habeat antiquas tantummodo ad lumen.*

19 *Seruitus neque augeri debet, neque durior reddi.*

20 *Testes contra inducentes fortius probant.*

21 *Testes de proprio iudicio deponentes admittuntur, vbi iudicium est coniunctum cum sensu corporeo visus. & sup. num. 16.*

22 *Fenestras ad æmulationem nemo aperire permittitur.*

23 *Æmulatio deducitur ex coniecturis, & ex circumstantijs illam iudex arbitrare debet. & numer. 24. & 37.*

25 *Innouatione quacumque prohibita, illa nec etiam in minima parte, vel accessorio permittenda est.*

26 *Testes in concursu numero plures præferuntur minoribus.*

27 *Testis Sacerdos maiorem fidem meretur, & gerit fides duorum testium.*

28 *Testes suspicionem falsitatis habentes nullam fidem merentur.*

29 *Fides procurata lite pendente, & non citata parte non probat, imò nec facit adminiculum. & num. 30.*

31 *Fides ex contraria fide confunditur.*

32 *Testium exceptiones supplentur ex numero.*

33 *Testis dictum quoad fieri potest non est cauillandum, sed iuuandum, & pro viribus sustinendum.*

34 *Testium contrarietas eo magis conciliari debet, si omnes conueniant in substantia.*

35 *Testes de maiori, & minori tempore deponentes sufficit, quod in minori tempore sint concordes, & quomodo conciliari debeant. sup. num. 34. & num. 36.*

36 *Testis non deponens de certo tempore, intelligitur tamen de tempore, super quo alij testes deponunt.*

37 *Fenestræ aperitio ab æmulatione saluari non potest, si domus sit in insula, & ex alijs partibus possit haberi lumen.*

38 *Fenestræ aperitio, seù obturatio hinc inde prætensa, cum appositione cratis ferreæ conceditur. Ac etiam cum eleuatione muri propè eam erigendi ad instar alæ vtrique parti consulitur. numero 39.*

DECISIO LXIX.

NEC in parte obliqua Palatij, nec in Domuncula, seù Stabulo licuisse Malaspinis binas fenestras aperire, prospectum exhibentes in contiguum Palatium, Atriū, & Viridarium Cappellorum contra dispositionem Laudi inter eos emologati ad tollendum prospectum, ac ad meram æmulationem, conformibus decisionibus respondit *Rota* 10. *Iunij*, *& 12. *Decembris* 1672. in quibus hodie permansit iuxtà modum inferius explicandum.

Non quidem in parte obliqua Palatij, quia laudum induxit pro Cappellis in Palatio Malaspinorum seruitutem negatiuam prospectus, tàm directi, quàm obliqui, dùm non solùm ordinauit clausuram fenestrarū existentium è conspectu Palatij Cappellorum, verum etiam eleuationem duplicis parietis ad impediendum prospectum ex fenestra à Malaspinis constructa in extremitate Lodiæ eisdem à Cappellis concessâ, ac etiā ex altera fenestra existente in controuersa obliqua Domus parte ad medietatem vsque illius: hisque peractis prohibuit, *Che non si*
1 *possi innouare cosa alcuna, benche minima;* † quæ prohibitio ratione illius verbi, *alcuna,* vtpotè generalis impedit innouationem etiam in minima parte, *Corn cons. 243. num. 4. in princip. lib. 3. Ruin. cons. 60. num. 11. vers. quoniam illa dictio lib. 3.* & per consequens non potuit in hac eadem obliqua parte Domus noua fenestra aperiri contra dispositionē, & prohibitionem laudi, à quo vti à partibus emo-
2 logato † recedi non potest, *Coccin. decis. 1775. num. 2. & decis. 2142. num. 3. Peuting. decis. 8. nu. 1.*
3 *& decis. 401. num. 5.* nisi de ambarum † Partiū consensu, *Bib. decis. 248. num. 7. & 8.*

Potissimùm quia hæc noua fenestra propinquiorem exhibet prospectum altera fenestra remotiori, & ad quem in illa impediendum fuit murus considerabilis altitudinis, & latitudinis constructus, vnde si ma-
4 gis remotus fuit sublatus, † vetitus multò magis censeri debet propinquior in eadem Domus parte, ex regula, *Si de quo minus, ergo, & de quo magis, Farinac. cons. 65. num. 84. & 85. lib. 1. Surd. cons. 453. num. 18. & decis. 254. n. 15.* quam negatiuè sumptam admittit *Rota* corā *Celso decis. 116. num. 20.* Aliàs in hac remotiori inanis fuisset prouisio Arbitri de muro ele-

5 eleuando, † si putasset Malaspinis imposte-
rum licere in eodem loco fenestram aperire
cum prospectu propinquiori, quod non est
dicendum, *Alex. cons. 49. num. 5. ante med. lib. 2.*
Crau cons 460. num. 8. & seq.

Hæcque interpretatio conuenit cum iu-
ris dispositione, secundùm quam seruitutes
6 istæ reales, † ex quo debitæ à certa Domo al-
teri certæ, & determinatæ domui, vt docet
text. in l. Cum fundo 36. ibique gloss. lit. M. ff. de
seruit. rustic. prad. Capic. Latr. cons. 109. num. 7. &
seqq. ita se habent ad singulas domus par-
7 tes, † sicut qualitas in substantia, & anima
viuentis in singulis partibus corporis, ex *tex.*
in l via 23. §. quæcumque seruitus, ff. de seru. rustic.
prad. l. si cui 9. ff. de seru. Surd. cons. 231. num. 3.
Cyriac. contr. 568. num. 7. vol. 4. & in specie de
Domo *Viuius decis. 476. num. 9.* censenturque
8 ab initio constitutę iuxtà indigentiã, † quod
non solùm per directum, sed nec per obli-
quum Cappelli in singulis Domus partibus
à Malaspinis viderentur, *l. ergo 5. in fine, ff. de*
ser. rustic. prad. Bart. in l. stipulationes non diuidun-
tur num. 27. vers. nam sicut ille, ff. de verb. oblig.
Pecc. de aquæduct. cap. 3. quæst. 12. num. 10. Lau-
9 dum vero † secundùm has iuris dispositiones
debet intelligi, *Coccin. decis. 2142. num. 6.* absq;
eo, quod fieri dicatur seruitutis extensio,
dum subest non solùm eadem, verùm etiam
maior ratio, ratione maioris præiudicii ex
10 propinquiori prospectu resultantis, † quo
casu potiùs dicitur seruitutis enucleatio, quã
extensio, *Farinacc. cons. 65. num. 86. Oldrad. con-*
sil. 185. num. 6. vers. non autem ponuntur, & con-
sil. 268. num. 5. post lit. B. vers. imò maior ratio.

Nec permissio fenestrarum in partibus
obliquis rectè desumebatur ex laudo à cõ-
trario sensu prohibitionis in illo factæ non
aperiendi fenestras, quatenus eleuaretur pa-
ries in conspectu existens; cùm ista illatio
sit de directo contraria dispositis in ipso lau-
do etiam obliquum prospectum impedien-
te, & quatenus etiam ex his verbis nega-
11 tiuis † ad negandum inuentis licita esset ar-
gumentatio affirmatiua in iure non admis-
sa, vt testatur *Alex. cons. 150. nu. 20. lib. 5. Ruin.*
consil 412. numer. 15. vol. 4. Surd. de alimen. tit. 6.
quæst. 15. num. 7. & decis. 185. num. 24. Cacher de-
cis. Pedem. 79. nu. 28. & inducendo textus *Curt.*
Sen. cons. 16. num. 15. Altogr. cons. 20. numero 15.
vers. ait in dispositione, & num. 16. lib. 2. Molin. de
rit. nupt. lib. 3. quæst. 51. num. 5. Barbos. in loc. comm.
loco 27. num. 25. posset indèfinitè procedere
pro fenestris ad prospectum in illis partibus
mansionis prospectum nõ exhibentibus er-
ga Cappellos, nempè versùs Orientem; In
alijs verò prospectum obliquum præstanti-
bus cum qualitate, quod sint ad lumen tan-
12 tùm, † prout in his partibus fenestras tan-
tùm ad lumen permittens laudum cæteras
omnes prohibuisse censetur, ad tradita per
Cepoll. de seru. vrb. prad. cap. 30. num. 5. vers. &
idem dico in princip. Capic. Latr. decis. 66. nu. 17.
& seqq.

Muri autem eleuationem fuisse ordinatã
in laudo ad effectum ne Malaspini prospice-
rentur, non autem ne prospicere possent
13 Cappellos, non est certum in facto, † vnde
in dubio ordinata censeri debet, vt vtrique
Partium consultum, satisfactumque sit, *Me-*
noch. de arbitr. cas. 199. num. 13. & de præs. lib. 2.
præs. 56. num. 6. & lib. 6. præs. 9. num. 5. Carm. re-
sol. 105. num. 2. & 3. ibique *Rota in Cremonen.*
Canonicatus 26. Maij 1626. coram Pamphilio n. 3.
Accedente maximè, quod communibus ex-
pensis construi debebat, & fuit subinde
14 constructus, † ratione quarum communis
quoque esse debet vtilitas, & commodum,
l. secundum naturam 10. ff. de reg. iur. Felin. in
cap. 1. num. 9. vers. item vide, de libell. oblat. Fon-
tanell. decis. 182. num. 26. Quinimò cum Cap-
pelli pro habenda illius eleuatione vlterius
correspectiuè concesserint Malaspinis corũ
situm quatuordecim palmorum, est clarũ,
quod ipsis magis intererat, ne viderentur in
eorum domo, aulis, & stantijs nobilibus,
quam quod ab eis viderentur Malaspini in
vnica eorum mansione ab alijs remota, ac
proinde concessionem fecisse ad redimendũ
ex ea parte prospectum obliquum, ne aliàs
15 dicamus rei suæ profusione voluisse † in
damnum incidere, *Crau. cons. 682. num. 7. Man-*
tic. de tacit. lib. 2. tit. 4. num. 28. & 83. & hæc om-
nia confirmant duo testes Malaspinorum
præsenti eorum Summ. *num. 4.* licèt de cre-
16 dulitate, ac proprio iudicio deponãt, † quia
admittuntur in his rebus, quæ non sunt per
sensum corporeum immediatè perceptibi-
les, sed per intellectum potissimum, quia
cum eis consonant præfatæ iuris præsum-
ptiones, *Farin. de testib. q. 68. n. 38. & seq.* ibiq;
concordantes.

Minus subsistit, quod post laudum remã-
serit Malaspinis prospectus obliquus ex fe-
nestra in extremitate lodiæ constructa, &
ex alijs duabus mãsionum inferiorum, quia
ex lodia illum habere non possunt, dum
nequeunt in illa introire; & multo minus
ex illius fenestra cum crate ferrea, ex quo
murus circumcirca eandem lodiam est adeò
eleuatus, vt solùm lumen admittat, vt re-
17 cognouerunt Domini ex visione † Mappæ,
quæ probat tamquam judicialiter, & enata
parte confectæ, *Posth. de manut. obser. 101. num.*
14. vers. estque mappa. Inferiorum verò man-
sionum fenestræ ex eadem mappa apparent
tantùm ad lumen, itaut nonnisi cum scam-
no ad illas accedi possit, & probant testes
18 præterito Summ. *num. 1.* † qui vtique non
est modus prohibitionem excludendi, sed
potiùs nouam causam prohibitionis intro-
ducendi, vt firmatur in *decis. 10. Iunij §. Haud*
subsistente, & 12. Decembris 1672. §. Sicuti, coram
me. Cumque sint in locis inferioribus, &
in quibus parum practicari supponitur, ideò
parum ex eis affliguntur Cappelli, nec ha-
rum exemplo augeri debet seruitus in loco
19 controuerso, † ex quo magis affliguntur,
cùm seruitus non possit reddi durior, *l. Ser-*
uitutes 19. §. si antea, ff de seruit. vrb. prad. Pecch.
de aquæduct. cap. 5. q. 3. n. 51. & 52.

Vltra laudi prohibitionem repetebant
Domini hanc fenestram aperiri ad æmula-
tionem, ex quo fine ea mansio habet suffi-
ciens

ciens lumen, vt probant duo testes ad instantiam Malaspinorum examinati, præ-
20 senti Summ. Capp. *num. 1.* † ideoque fortius contra ipsos faciunt *Buratt. decis. 618. num. 4. & decis. 665. num. 8.* quamuis eorum alter deponat per verbum *stimarei*, cùm admittatur
21 tale testimonium, † quoties, vt hic, iudiciũ est coniunctum cum sensu corporeo visus, d. Summ. *num. 2.* iuxtà doctrinam *Bart. in l. quid tamen 25. §. si arbiter num. 3. ff. de recept. arbitr. Tindar. de testibus inter tract. tom. 4. par. 1. cap. 6. num. 3. fol. 149. Farin. eod. tract. qu. 68. n. 30.* Imò quatenus maiore lumine indigeret hęc mansio, quod Dominis, attento vsu coquinæ, ad quem destinatam dicunt testes dicto Summ. *num. 2.* persuaderi non potuit, illud posset ab Oriente desumi, vt probatur ex mappa, vel etiam ex hac parte cum fenestra tamen ad solũ lumen sine damno Cap-
22 pellorum; † his autem stantibus apertitio huius fenestræ etiam ad prospectum ab æmulatione saluari non potest, *Bero. cons. 135. nu. 7. lib. 3. Cephal. cons. 130. nu. 11. Bertrand. consil. 333. per tot. lib. 3. Sperell. decis. 55. nu. 32. & in decis. huius causæ coram bo. m. Emerix 11. Februarij 1667. §. vtramque*; Potissimùm, quia apertitio tentata fuit post plures dissensiones cũ Cappellis vicinis, & innouationes contra
23 dispositionem laudi, † quas circumstantias debet Iudex considerare ad æmulationem arbitrandam, *Bursatt. cons. 57. nu. 16. vers. tertio ex quo, Mascard. de probat. concl. 621. nu. 7. & 8.*
24 *Sperell. decis. 55. nu. 36.* Ex coniecturis † enim rectè desumitur æmulatio, vt in *decis. 10. Iunij 1672. §. vltra laudi, coram me.*

Aperiri nec etiam potuit fenestra in stabulo, seù domuncula contra dispositionem laudi, & ad meram æmulationem, quia laudum sublato à domo Cappellorum omni prospectu, tàm directo, quàm obliquo ex firmatis supra, prohibet, vt diximus, quam-
25 cumque innouationem, † licèt minimam, quæ prohibitio cadit etiam super hac domuncula tamquam membro, siue accessorio Palatij seruitutem ferentis, *Barbos. in l. prima par. 2. num. 19. vers. & ideò, de legat. Bald. cons. 112. num. 4. vers. quia ibi, & num. 5. lib. 1.* cum quibus transit *decis. 10. Iunij 1672. §. nec obstant, coram me.*

Non subsistente, quod ante laudum aperta existeret, quia contrarium quod imò post illud fuerit aperta, constat ex testibus formiter à Cappellis examinatis præsenti eorum Summ. *num. 7.* quidquid dicant testes Malaspinorum, qui non possunt attendi in horũ
26 concursu, † vti numero plurium. *cap. licet causam, de prob. Bich. dec. 48. nu. 12. dec. 138. n. 14. dec. 378. num. 4. & dec. 621. num. 29.* cum aliis *in dec. 10. Iunij §. fin. & 12. Decembris 1672. §. Nil curando.* Potissimùm, quia inter Testes
27 Cappellorum adest vnus Sacerdos, † qui ratione dignitatis maiorem fidem meretur, & gerit vices duorum Testium, *Rot. post Zuff. de legit. process. dec. 84. num. 2. & 12.* Illi verò Malaspinorum suspicione falsitatis non carent, dum afferunt in stabulo nullam fenestram adesse, tunc quando mappa vltra fenestrã exhibet in eo binas ianuas ad lumen
28 sufficientes, † vnde exceptio ista omnem eis fidem adimit, *Bich. decis. 34. num. 6.* & alij *in decis. 12. Decemb. 1672. §. fin. coram me.*

Nec potuerunt excusari ex fide nouitèr producta, continente, quod domuncula in duas mansiones superiorem, & inferiorem diuidatur; quodque fenestra sit in superiori, nec lumen præstet inferiori stabulò propter impedimentum tabulati intermedij. Ponderatum namque fuit, dd. Testes hanc distinctionem duplicis mansionis non facere, sed deponere simplicitèr, quod in domuncula, stabulum nuncupata, fenestra non
29 adest, vltra quod vti fides † facta hac lite pendente post binas decisiones fauorabiles Cappellis eis non citatis, non solùm probationis gradum non facit, vt dixit *Rota in Narnien. Bonorum 1. Iulij 1665. §. non obstat, corã*
30 *Eminentiss. Cerro*, sed nec minus † adminiculum, *Dunoz. iun. dec. 646. nu. 2.* & saltem con-
31 funditur † ex contraria attestatione iurata quinque testium data à Cappellis præsenti Summ. *num. 8.* quod fenestra prædicta lumen tribuat stabulo.

Exceptiones appositas contra personas testium Cappellorum parui fecerunt Do-
32 mini, † stante eorum numero, à quo supplentur, *Rota decis. 34. num. 4. decis. 187. nu. 13 par. 10. recent. Gregor. dec. 351. num. 5.* in quibus de numero trium, & quinque Testiũ: Oppositas verò contra dictum, vti insubsistentes reiecerunt; primus namque licèt asserat *me l'hà detto il Sig. Gio. Carlo, &c. mi fu fatto vedere dal medemo &c. sono informato per bocca di esso*, se tamen refert ad actualem aperturam foraminis, in quantum eidem fuit ostensa à Joanne Carolo, cuius clausuram per antea sciuisse ostendit fides ab eodem formiter recognita præsenti Summ. *num. 9.* vndè eius dictum non est cauillandum, sed inuandũ,
33 & pro viribus sustinendum, † vt contrarietates quam maximè fieri potest conciliatæ remaneant, *Greg. dec. 351. nu. 37. & 38. dec. 471. num. 6. & 7. dec. 487. num. 6. & 7.* De secundo Teste non leguntur in Processu verba, quæ illi adscribuntur, *me l'hà detto il medemo Sig. Gio Carlo*, & consimilis depositio quarti Testis respicit clausuram fenestrarum demandatam in laudo, non autem non existentiam foraminis in hac domo de tempore laudi, de qua deponit d. Summ. *num. 7.*

Quod autem horum testium aliqui deponant aperturam fenestræ successisse ab anno, alij à duobus, vel tribus mensibus, non conuincit eorundem contrarietatem in tẽpore, cùm deponentes de duobus, vel tribus mensibus, intelligant, quod à dicto tempore viderunt fenestram, quam cum alij videre potuerint priùs, & ipsi postea hoc se-
34 dere conciliantur, † maximè quia conueniunt omnes in substãtia, quod fuerit aperta post laudum, *Buratt. dec. 932. num. 8. & seqq.* quique dixerunt de duobus, vel tribus mẽ-
35 sibus, non proindè negarunt de anno, † & sic in

in minori saltem tempore sunt concordes, *Petra de fideicommissis quæst.12.nu.865. Farinac. de test.quæst.65. nu.251.* Attento maximè vnico Teste pro Malaspinis examinato, quòd foramen extitit clausum, qui licèt non depo-
36 nat de certo tempore, † intelligitur tamen de tempore ante laudum, dum alij deponunt de illius apertione facta post laudum, *Grat. cap. 505. num. 8. 9. & 10. Rota dec.187.numero 22. & 23.par.11. recent. Merlin. decis.637. num. 4.*

Æmulationem in hac etiam fenestra domunculæ recognouerunt Domini, qui eam in planta intuentes, existimarunt sufficientissimè illuminatam ex duabus ianuis, ac fenestra in ea constructis, quinimò ex placito maius etiam lumen haberi posse ex alijs eius
37 partibus non noxijs Cappellis, † cùm sit in insula constituta, vndè cessantibus necessitate, ac vtilitate Malaspinorum ex hac fenestra, & è contra resultante ex ea maximo præiudicio Cappellis in omnibus ferè domus, ac viridarij partibus, ad meram æmulationem fuisse apertam, dixerunt Domini ex allegatis supra, & descendentes ad explicationem modi, quo à prospectu Cappelli liberati remaneant, quoad hanc domunculam, seù stabulum, iuris rigorem sequentes voluerunt, quòd fenestra totalitèr obturetur, & claudatur; quo verò ad Palatium, amplectentes æquitatem, voluerunt, quòd
38 fenestra in eo extructa, † vltra cratem ferream apponendam in medio crassitiei fenestræ, iuxtà resolutionem emanatam 30. *Ianuarij* 1671. *§. fin. coram me*, & declarationem in Rota memorialium sub die 16. Decembris eiusdem anni, ex quo hæc prouisio in facto verificata fuit non cohibere prospectum ab intra, vt in *decis.12. Decembis 1672. §. minus cohibet*; habet etiam propè se murum lateralem eleuandum ad instar alæ, per quem Malaspinis remaneat impeditus prospectus in Domum, Atrium, & Viri-
39 darium Cappellorum; † hoc enim temperamento vtrique Parti consulitur ad formam laudi cohibendo prospectum, & lumen non impediendo, ne aliàs quod tibi non nocet, & alteri prodest contra summam æquitatem denegetur, ex adductis *in decisione 30. Ianuarij 1671. §. fin. in fin. coram me.*

Et ita vtraque, &c.

Tres aliæ decisiones in hac causa emanarunt, quæ omnes sunt impressæ in præcedenti parte 17. recent. vbi sunt decis.31.348. & 394.

R. P. D. TAIA.

Barchinonen. Congruæ.

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Diu disceptatum est inter Archidiaconum, & Vicarium de dominio, seù potiùs administratione bonorum Ecclesiæ, quæ eidem Vicario fuerant concessa, & pro dominio resoluitur, quia pleno iure eadem bona vissa sunt in ipsum translata, nullaque iniuncta fuerit rationis redditio, aut restitutio reliquatus, quinimò etiam obseruantia concurrebat.

SVMMARIVM.

1 *Diuisio tollit omnem materiam iurgiorum, adeoque quis suam portionem separatam recognoscit.*
2 *Communio consueuit inducere discordiam, & mater discordiæ appellatur, & supra numero primo.*
3 *Verbum* sit *denotat dominium.*
4 *Genitiuus casus dominium importat.*
5 *Verba facere pro sua voluntate important liberum & absolutum arbitrium.*
6 *Dominium dicitur translatum si quis suis sumptibus colligere, exigere aliaque facere debet.*
7 *Administrator quæcumque facit, facit sumptibus domini, non autem proprijs.*
8 *in Instrumento secundo loco facto pacta omnia conuenta perinde habentur, ac si in primo instrumento fuissent inserta.*
9 *Dominium, & non administratio dicitur concessa, si nulla demandata legitur rationis redditio, ac restitutio reliquatus, amplia vt num. 11.*
10 *Administrator tenetur reddere rationem, & restituere reliquatum bonorum quæ in causam administrationis recepit.*
11 *Obseruantia plurimum præualet ad verificandum potius dominium, quam administrationem fuisse concessam.*

DECISIO LXX.

IN decisis 26. Nouembris proximi præteriti, propositis posteà, & irresolutis 26. Februarij proximi præteriti, & repropositis hodie DD. sufficienter steterunt, frustrà conatis informantibus pro Archidiacono contra decisa.

Quia vt ad verbum, ad literam responderunt, quamuis magna animaduersione digna sit translatio dominij bonorum Beneficij vniti Archidiaconatui, potiùs in Vicarium, quàm in Archidiaconum, constare tamen illis visa est ex descriptis.

Primò, quia prouisum fuerit statuendū, & ac statutum, vt inter Archidiaconum, & Vicarium perpetuum tolleretur omnis materia iurgiorum propter bonum pacis, & concordiæ &c. ex facto, quin etiam secundum

1 dū scripturas in principio decisionis,† ideo-
que, vt quis suam portionem separatam re-
cognoscere deberet, quia communio con-
sueuit inducere discordiam, *Gloss. penult. l.8.*
2 *ff. de reb. eorum*, communio enim † mater est
discordiæ, *Gloss. ex communione l. vlt. C. de Iure*
dom. impetr. & sæpè fecunda.

Secundò, quia dictum fuerit, Quidquid
residuum fuerit, de redditibus, exitibus, &
prouentibus, & alijs quibuscumque iuribus,
sit ipsius Vicarij pro sua prouisione &c. Nā
3 verbum *sit* † denotat dominium, inquit
4 *Barbos. dict. 391. num. 3.* & ipse genitiuus † ad
Bart. ad Rubr. ff. de non. oper nunc. num. 4. cum al-
legatis, alijsque repetentibus, & in his *Span.*
noch de non. oper. nunc lib. 2. ab Init.

Tertiò, quia dictum fuerit: Et pro alijs
oneribus eidem Ecclesiæ incumbentibus
supportandis, & alias pro voluntatibus ei-
5 dem Vicario faciendis &c. † quæ verba im-
portant liberum, & absolutum arbitrium
suæ voluntatis, *Surd. cons. 157. num. 10. Grat.*
disc. 58. num. 20 à vers. stante præterea.

Quartò demùm, quia primitus iniunctū
fuerit Vicario, vt suis sumptibus, & expen-
sis petat, colligat, exigat, omnes census, agra-
ria, & alios quoslibet redditus, & prouen-
6 tus, & alia quæuis iura Ecclesiæ &c. † quæ
denotent dominium translatum in Vica-
7 rium, quia Administrator sumptibus † Do-
mini, non autem suis colligat, & allegaba-
tur *Rota coram Pan. Lugdun. edit. decis. 165. in*
fine.

Et generaliùs additum est, quod vnio non
fuerit facta purè, & absolutè quoad omnes
fructus, vt supponunt informantes pro Ar-
chidiacono, sed cum clausula, *reseruata ta-*
men congrua pro Vicarijs per ipsos vnientes arbi-
tranda, & propterea cum anno sequenti facta
per Canonicos ab ipsis deputatos ijdem
vnientes deueniendo ad assignationem di-
ctæ congruæ determinauerint, vt omnes
fructus spectarent ad Vicarium, tàm pro sua
congrua, quàm pro oneribus Ecclesiæ sup-
portandis, eundemque grauauerint, vt de
his fructibus certam portionem singulis an-
nis contribueret Archidiacono, vtique do-
minium fructuum non pertineat ad Archi-
diaconum, sed ad Vicarium vigore assi-
gnationis, in hoc secundo instrumento sicu-
ti pertinuisset, si hæc omnia ita in primo
instrumento peracta fuissent, & sic vigore
illius reseruationis, & relationis ad futuram
dispositionem, vt conditiones appositæ in
8 secundo instrumento † perindè habentur,
ac si essent insertæ in primo instrumento, vt
est *Text.* &c. & ad literam apud *Rot. coram*
Merlin. dec. 802. num. 2. à vers. sed dato fine veri
præiudicio, cum ibi allegatis, & alij penes
Informantes.

Posito autem dominio fructuum num-
quam liberè, & absolutè translato in Ar-
chidiaconum, quod placuit, placuit etiam
procedere omnia suprascripta, vltra dedu-
cta in decisionem propterea confirmatam.

Superaddebant informantes pro Vicario,

quod nulla eidem Vicario demandata legi-
9 tur rationis redditio, † ac reliquatus resti-
tutio, ad quam iure administrationis tene-
10 retur † si in eam causam bona recepisset,
&c. *decis. 59. num. 8. par. 10.* ac demùm obser-
11 uantiam, &c. † *num. 11. à vers. Ac demum, &c.*
in d. decis. vt in præcisis terminis allegata.

Et ità vtraque, &c.

Infra sub die 17. Aprilis istius præsentis anni alia est etiam in hac causa facta decisio coram eodem R. P. D. Taia, & altera sub die 19. Ianuarij 1674. coram R. P. D. Matthæio ambæ præsentis confirmatoriæ.

R. P. D. CALATAIV.

Romana Cambij.

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Cambiandi onus in se susceperat debitor, & successiuè mercatorem elegerat; condemnatur ideo ad solutionem cambiorum, quamuis mercator electus cambiare neglexisset, quia electio debuerat esse cum effectu à partibus intento, non autem simpliciter nuda; Rursus quod restitutio sortis infra annum promissa nō operetur restrictionem cambij infra dictum tempus, si fuerint conuenti fructus vsque ad integram restitutionem eiusdem sortis.

SVMMARIVM.

1 *Debitor suscipiens in se onus cambiandi, si non cambiauit, aut cambiare procurauit tenetur ad damna, & interesse.*

2 *Cambiare per se ipsum, & promittere quod alius cambiabit paria sunt.*

3 *Creditor cambij si noluit pecunias tenere otiosas, non dicitur contentus nudo facto obligationis mercatoris, sed quod verè mercator cambiauerit.*

4 *Debitor cambij si promisit consignare spaccia, & literas in manu creditoris, censetur voluit quod mercator effectiuè cambiaret.*

5 *Mercatorum attestationi in materia cambiorum Sacra Rota plurimum deferre consueuit.*

6 *Cambiandi onus ad se ipsum spectare declarat debitor, qui in locum primi mercatoris alium deputauit.*

Cambiorum in materia attenditur obseruantia, numero 6.

7 *Cambium non dicitur restrictū ad annum quamuis infra d. tempus sit restitutio promissa, si fructus solui debeant vsque ad integram satisfactionem sortis.*

8 *Cambium non fuisse restrictum ad annum declarat debitor, qui post annum deuenit ad deputationem mercatoris.*

9 *Cambium quatenus possit contrahere clericus.*

10 *Creditor habens facultatem eligendi mercatorem*

ad effectum cambiandi sibi imputare debet, si illum non elegit.

11 *Verbum* liceat *facultatiuum esse dicitur.*

12 *Clausula* vltra quod debitor teneatur ad damna, & interesse, *quatenus referatur ad omnes casus antecedentes expressos, vel ad alterum tantum.*

13 *Pœna regulariter incurritur ex culpa propria non autem ex aliena.*

DECISIO LXXI.

CONCESSA expeditione causæ quoad sortem, dubitauit hodie quoad cambia. An sit standum, vel recedendum a decisis 23. Martij 1672. & Domini in decisis standũ esse dixerunt.

Et quidem quoad cambia decursa vsque ad obitum Laurentij Caroli vltimi mercatoris ad cambiandum electi fundamenta decisionis optimè subsistere visa sunt; nam licèt in hac facti specie non constet de transmissione literarum ad nundinas omninò requisita pro realitate cambiorum, nihilominus quia onus curandi huiusmodi transmissionem non spectabat in proposito ad Fan-
1 tinum creditorem, sed ad D. Ducem debitorem debentur cambia vti damna, & interesse ob mandatum susceptum non adimpletum, ex adductis in *Decisione* §. *minus releuat.*

Quod autẽ tale onus spectaret ad D. Ducem benè comprobat *decis. in* §. *onus autem*, & certè redditur incõtrouertibile, considerato contextu totius instrumenti; nam postquam Partes deputarunt Antonium Lucarinum ad cambiandũ D. Dux tunc Marchio ita se obligauit ibi: *Promittens d. D. Marchio obligari facere d. Antonium de tenendo scripturas cambiando, & recambiando, literasque, spaccia, & partitas suis loco, & tempore exibendo, & alia faciendo, quæ d. D. Fantinus facere tenetur suis sumptibus, & expensis d. D. Marchionis*; Quando enim debitor promittit, quod mercator
2 cambiabit † dicitur assumpsisse onus cambiandi per seipsum, cum paria sint facere per seipsum, & per alium, *Barbos. axiom. 92. num. 1.* & in specie respondit *Rot. decis. 338. num. 5. par. 10. rec. & decis. 191. num. 10. coram Bichio, & in Romana Cambij 8. Aprilis 1658. & 24. Aprilis 1662. coram Eminentiss. Cerro, & 10. Maij 1664. coram Reuerendiss. Nino.*

Nec obstat, quod ex supradictis verbis D. Dux non teneatur nisi facere obligare Lucarinum de tenendo scripturas, & cambiando, ac proinde eo ipso, quo Lucarinus se verbaliter obligauit, D. Dux remanserit liberatus, licèt postea idem Lucarinus non cambiauerit, & recambiauerit, quia, vt fuit responsum in decisione subiecta materia nõ patitur talem subtilem interpretationem; nam Fantinus creditor noluit pecunias stare otiosas, vt declarauit in eodem instru-
3 mento, † vnde non fuit contentus nudo facto, & simplici obligatione mercatoris, sed voluit, quod mercator actu cambiaret, ad effectum, vt currerent fructus, *Bart. in l. si quid eo* §. *cum autem ff. de his, qui infam. not.* idque ad euidentiam ostendunt alia verba instrumenti ibi: *quas quidem literas, spaccia, & partitas promittit tradere, & consignare in manibus eiusdem Fantini de feria in feria iuxta stylum mercantilem, aliàs teneri voluit ad damna, & interesse.* Si igitur debitor promittit consignare spaccia, & literas cambiorum in manu
4 creditoris † proculdubio voluit, quod mercator effectiuè cambiaret, vt aduertit *decisio in* §. *quod planius*, sicuti obligatio ad damna, & interesse non potest intelligi nisi in casu, quo mercator literas non transmitteret, & actu cambiaret, vt dixit *Rota in Romana, seu Bonon. literarum cambij 22. Iunij 1654. coram Verospio*, cum alijs congestis *in decis. d.* §. *quod planius.*

Comprobantur prædicta ex attestatione
5 plurium mercatorum Vrbis, † quas in hac materia cambiorum Sacra Rota plurimum attendere consueuit, vt *in decis. 199. num. 7. par. 10. rec.* non subsistente diuersitate casus, cùm idem sit, quod debitor promittat, quod mercator cambiabit, & quod se obliget de effectiuè cambiando, & recambiando ex prædictis.

Et demùm concurrit obseruantia, nam cessãte Lucarino scripturas retinere, & spaccia transmittere, D. Dux Laurentium Carolum alterum mercatorem deputauit cum
6 expressa relatione ad instrumentum † cambij. Vnde optimè declarauit onus procurandi literarum transmissionem, & quidem cũ effectu ad se pertinere, vt aduertit *Rota decis. 199. num. 12. par. 10. rec. & coram Dunoz. decis. 829. num. 9.*

Ex eodem instrumento cessat etiam alterum obiectum, quod cambium restrictum fuerit ad tempus vnius anni ex verbis ibi: *quam quidem summam scut. 3000. D. Marchio reddere promisit D. Fantino infra annum ab hodie proximum.* & ex alijs ibi: *Et in euentum in quem*
7 *d. Antonius infra d. tempus decederet &c.* † Quandoquidem dicta verba nil aliud important, quàm quod D. Dux non posset cogi ad restitutionem sortis infra annum, non autem quod eo elapso, & sorte non restituta non currerent fructus, qui indefinitè promissi fuerunt vsque ad integram sortis restitutionem, prout solutio prouisionum mercatorum promissa fuit non solùm pro dicto tempore, sed etiam donec, & quousque
8 huiusmodi cambia durauerint, † idque etiam agnouit D. Dux, qui post sexennium sorte non restituta ad nouam deputationem mercatoris deuenit, vt supra dictum est, signum euidens, quod cambium non fuit ad annum restrictum.

Clericatus Fantini creditoris, ex quo iterum inferebatur ad nullitatem cambij à clericis actiuè exerceri prohibitis non proba-
9 tur ex simplici enunciatiua, † & probatus non releuaret, ex adduct. *in dec.* §. *non obstat.*

Subsistit etiam decisio quoad cambia prætensa, etiam post mortem secundi mercato-

catoris, nam cum tali casu esset in faculta-
10 te creditoris alium deputandi, † sibi debet imputare si huiusmodi facultate vsus non fuit, vt dixit *Rota in d. Romana cambij 30. Maij 1664. coram Reuerendiss. Ninos*, & quod esset in facultate creditoris apertè conuincitur ex verbis ibi: *In euentum in quem d. Antonius infra d. tempus decederet, vel ab Vrbe discederet, aut ægrotaret &c. vel in euentum in quem spaccia non transmisteret, neque ipse Dux consignaret, tali casu, vltra quod D. Marchio teneatur ad omnia damna, & interesse, liceat d. Fantino &c. eligere, & deputare alium mercatorem &c.* ponderando
11 illud verbum *liceat*, † quod est facultatiuum, *Barbos. dict. 191. num. 5. Rota coram Seraph. decis. 739. num. 3.*

Nec facit, quod in casu non factæ deputationis D. Dux teneri voluit ad damna, & interesse; nam clausula illa, *vltra quod D.*
12 *Marchio teneatur ad damna, & interesse*, † non refertur ad omnes casus antecedenter expressos, sed tantùm ad scripturas, & optima ratione, quia casus antecedentis mortis, infirmitatis, impotentiæ, & nolentię Lucarini concernunt euentum fortuitum, vel alienam culpam; Casus verò, quod D. Dux spaccia non consignaret, concernit culpam propriam, & regulariter ex culpa propria
13 incurritur pœna, † non autem ex culpa aliena, *Surd. dec. 232. num. 9. Rota decis. 567. num. 2. par. 2. rec.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MATTÆIO.

Romana Census, seù Depositi.

Veneris 17. Martij 1671.

ARGVMENTVM.

Nullum, & attentatum declaratur depositum census factum coram primo Iudice post rescriptum Signaturæ *de appellatione*; eo magis quia non præcesserat mandatum procuræ necessarium ad faciendam disdictam, non erat liberum, & absque Iudicis decreto, & negligentia debitoris recipere recusantis ad illud fuerat deuentum.

SVMMARIVM.

1 *Depositum factum coram iudice incompetenti, & post rescriptum signaturæ dicitur nullum, & attentatum, & ideo attendendum non est.*
2 *Mandatum procuræ requiritur ad disdicendum census, illudque in actis dimittendum est.*
3 *Depositum remanet nullum nisi præcesserit citatio ad recipiendum vna cum iudicis decretò, & mora creditoris recipere negligentis, & num. 8. cum seqq.*
4 *Depositum non habet vim solutionis nisi creditor habeat facultatem illud exigendi, & in sui commodum conuertendi.*
5 *Fructus census creditori debentur etiam post disdictam, si depositum sortis fuerit conditionale, vel nullum. amplia. vt num. 7.*
6 *Attentata, & nulla sunt omnia gesta coram primo iudice post rescriptum signaturæ de appellatione.*
7 *Disdicta census à principio nulliter facta non potest ratificari a debitore in præiudicium creditoris.*
8 *Disdicta census, & iudicis decretum semper sunt necessaria, quamuis pecunia inuestiri debuissent, vel in alios vsus conuerti.*
9 *Depositum conuentionale census adhuc requirit disdictam, iudicis decretum, & oblationem partis, & num. 3.*
10 *Depositum, licet conuentionale, intelligitur secundum formam legis, a qua regulam accipere debet.*
11 *Fructus census eo magis soluere tenetur debitor rei fructiferæ cuius etiam ipse percipit fructus.*
12 *Compensatio inter diuersas personas non datur.*

DECISIO LXXII.

NON posse saluari à nullitatibus depositum, quod D. Marchio de Torres fecit ad fauorem D. Francisci Cincij sc. 4047. in hac secunda propositione firmatum fuit, quas in prima sub die 16. Maij 1672. adesse Domini aduerterunt ex fundamentis in ea adductis, quia non solùm est verum, quod illud fuit factum coram A. C. Iudice incompetenti postquam fuerunt omnia ad Rotam per Signaturam commissa, quod attentatum esse dicitur, & vti tale fuisse declarauit sub die 8. Iunij 1667. Dominus eiusdem Si-
1 gnaturæ Auditor, † & ideo nullum, & nequaquam attendendum venit, *Rot. decis. 81. num. 10. par. 12. rec.*

Verùm etiam, quia constat disdictam dicti census factam fuisse à Procuratore nullum procuræ rogitum habente, quod erat per eum exhibendum de tempore facti depositi, & apud acta instrumentum eiusdem
2 mandati dimittendum † ad hoc, vt dictum depositum substineri posset, *Cenc. de censib. quæst. 111. num. 7.*

Tùm etiam quia deficit citatio, & intimatio pro die, & hora certa ad recipiendum in tali loco pretium census vnà cum fructibus decursis, & non solutis, & in posterum decurrendis etiam per dd. duos menses post factam census disdictam, & nullibi doctum fuit per D. Marchionem interuenisse Iudicis decretum mandantis reci-
3 pi, aliàs deponi, † quod interponi debebat post moram creditoris nolentis illud recipere, & ideo depositum ex isto etiam nullitatis capite irritum dicitur, *Cenc. de censib. quæst. 111. num. 20. Rota coram Gregor. XV. decis. 146. num. 9*

Tùm demum consideratis conditionibus in eo insertis, vt in alia decisione diffusius deductæ fuerunt, quæ depositum minus validum reddunt, dùm dici non potest purè, & simpliciter factum, & taliter quod per per illud debitor abdicauerit à se dominium pecu-

pecuniarum depositatarum, itaut D. Fran-
ciscus Cincius creditor habeat plenam au-
ctoritatem illud exigendi, & pecunias depo-
sitatas ad sui commodum in vsum propriũ
4 conuertendi, † quo casu certum est deposi-
tum non habere vim solutionis, & nequa-
quam suffragari, *Bart. in l. solut. num. 5. ff. de
solut. Castren. in l. acceptam num. 12. & ibi Bald.
num. 24. C. de vsur. Alex. conf. 78. num. 19. & 30.
lib. 5. Rot. penès Cenc. de cens. dec. 238. num. 1. &
decis. 296. num. 1. in fin & in Romana census 2.
Martij 1685. coram bo. me. Emerix §. tùm etiam
quia.*

His autem inualiditatibus, & conditioni-
bus in huiusmodi deposito optimè perpen-
sis non sine fundato iuris apice DD. respon-
derunt D. Marchionem nequaquam ob
huiusmodi vitia in eo contenta posse libe-
5 rari à solutione fructuum, † & per conse-
quens semper D. Francisco creditori compe-
tit actio exigendi eosdem fructus, ad cuius
fauorem semper current, ac si depositum fa-
ctum non fuisset, *Alex. conf. 78. num. 29. lib. 5.
Gratian. discept. 795. num. 2. lib. 4.*

Non obstat, quod dicitur depositum non
esse attentatum, ex quo istud secundum de-
positum, de quo agitur, fuit diuersum à pri-
mo, cum quo nihil commune habet, & in
iudicio diuerso à primo factum apparet;
Quoniam nihil actum fuit, & in hoc secun-
do iudicio, quod in primo deductum non
fuerit, vbi tota actio directa fuit circa re-
demptionem, & retrouenditionem census
inter easdem personas, & coram eodem Iu-
dice; Sequuto autem primo deposito, Signa-
tura cùm rescripserit de appellatione, non
poterat D. Marchio redire ad Iudicem primi
depositi ad effectum conficiendi secundum
6 depositum, † quia attento d. rescripto, om-
nia gesta post illud dicuntur nulla, & à vitio
attentatorum saluari nequeunt, *Card. in Cle-
ment. prima col. 4. q. 8. vers. sic etiam de re iudic.
Lancell. de attent. par. 2. cap. 12. limit. 6. num. 36. &
seq. & par. 3. cap. 24. q. 31. n. 9. & 10. Rot. cor. b. m.
Celso dec. 136. n. 2. & cor. Amat. Dunozi dec. 643.
n. 5. & 6.*

Pariter neque obstare dicebatur, quod se-
cunda disdicta d. census licèt facta fuerit à
Procuratore speciali procuræ mandato ca-
rente, attamen illa sanata fuerit per ratiha-
bitionem D. Marchionis principalis, cuius
nomine post sequutam d. disdictam factum
fuit in Sac. Monte Pietatis depositũ sc. 4042.
monetæ. Verùm huiusmodi obiecto diceba-
tur posse sufficienter satisfieri, quod huius-
modi ratificatio non sufficit, de qua cũ cre-
ditor scientiam non habuerit, non potuit il-
la vti ad effectum cogendi suum debitorem
ad extinguendum censum, & eo magis, quia
secundum depositum factum fuit à quodam
Ministro Depositariæ, & ad hoc, vt illa affi-
cere posset D. Franciscum creditorem debe-
bat intimari, cui competebat actio repeten-
di suam sortem infra annum iuxtà disposi-
tionem Bullæ Beati Pij V. vnde contra illũ
hæc tacita disdicta nihil operari potest, at-
tenta nullitate primæ disdictæ; & ad illius
tempus huiusmodi ratificatio retrotrahi nõ
potest in præiudicium D. Francisci credito-
7 ris, † qui fructus census exigere interim non
est prohibitus, per *Text. in l. aliena res in princ.
ff. de pignor. act. Rot. coram Arguell. decis. 25. n. 60.
& in rec dec. 122. n. 3. par. 9.*

Nec releuare dicebatur depositum factũ
fuisse sine citatione, intimatione, & absque
Iudicis decreto, ex quo ista non erant neces-
saria, dum in instrumento impositionis cẽ-
sus conuentum fuit, quod tam sors princi-
palis, quàm fructús deberent deponi ad ef-
fectũ reinuestiendi, sed minus releuans hæc
responsio visa fuit, quia fructus census erant
liberè soluendi, attento quod multiplicum
erat iam terminatum, vt in præsenti Summ.
num 4. Quo verò ad sortem non poterat eui-
tari citatio, & Iudicis decretum, quæ etiam
in deposito conuentionali requiruntur, &
quando pecuniæ ex conuentione partiũ de-
bent deponi, necesse est, vt præcedant om-
nes solemnitates, quæ de forma illius actus
8 fuerunt inductæ; † & etiamsi ageretur de
deposito facto ad effectum inuestiendi pecu-
nias, nihilominus non debet omitti disdicta,
quæ semper antecedere debet ipsum depo-
situm vnà cum oblatione, & Iudicis decre-
to, qui mandet recipi aliàs deponi, & his de-
ficientibus, depositum ipso iure euanescit,
*l. si creditori, l. acceptam 19. C. de vsur. Menoch.
cons 332. n. 25. Gabr. cons. 57. n. 6. l. 1. Trentacinq.
var. resol. par. 3. cap. 8. num. 17.* & in specie de
9 huiusmodi deposito conuentionali † addu-
citur *decis. 283. n. 1. coram Bich.* vbi præcisè fir-
matum fuit, quod per conuentionem non
censetur remissa necessitas oblationis; & in
deposito quando partes conueniunt, † non
aliter disposuisse intelligendum est, quam se-
10 cundùm formam legis, † à qua regulam ac-
cipere debent, *l. 4. §. ex conventione ff. de re iu-
dic. Cinus in l. 2. in 6. quæst. C. de iur emphyt. Goz-
zadin. cons. 74. n. 11. vers. quarto adduco, Surd. con-
sil. 34. n. 32. & seqq.*

Multoque minus obest illud contra aliam
nullitatem prouenientem ex deposito non
integro, vt in alia *decis. in §. Demum Domini*,
ex quo d. D. Marchio non depositauit sc. 654.
80. prouenientia ex locis Montium, quia
D. Franciscus tentauit vindicationem Castri
in Cõcilio Neapolitano; sed hæc ratio DD.
minimè placuit, quia considerabant hunc
contractum ipsum impugnasse ex defectu
Regij cõsensus juxtà Constitutionem illius
Regni, quem ipse D. Marchio infra terminũ
biennij impetrare suis sumptibus tenebatur;
Hinc cùm contractus non fuerit rescissus, &
adhuc in petitorio causa in Regio Concilio
Neapolitano cognoscatur non potest inte-
rim impediri D. Franciscus quin exigat fru-
ctus census sibi debitos virtute obligationis
cameralis, donec causa non fuerit per tres
sententias conformes terminata; Et cùm
D. Marchio Castrum possideat, & fructus ex
illo percipiat, & omne commodum penès
11 ipsum fuerit translatum, † nullo modo per-
mitti

mitti debet, quod Dominus Franciscus Cincius remaneat denudatus commodo, & fructibus huius census, *Cens. de cens. quæst. 106. num. 12. §. secundus casus Couar. var. resol. lib. 3. cap. 4. circa princ. Rot. penes Cenc. de cens. dec. 356. num. 3. & 4.*

Denique vltimo loco obiectum excitatum, quod ad D. Franciscum Cincium medietas dicti census tantum, & alia ad D. Bernardum eius fratrem spectabat, fuit neglectum vti insubsistens, dum in facto contrarium apparet, & quamuis denegari non posit, quod ab initio census pro medietate spectaret ad D. Bernardum, tamen de anno 1653. ex Instrumento dato in præsenti Summ. *num. 8.* constat suam ratam vnà cum fructibus tunc decursis eidem D. Francisco cessisse. Qua cessione stante excluditur om-
12 nis compensatio, † quæ inter personas diuersas non admittitur. *l. Eius, & l. final. vbi DD. C. de compensat. Rota coram Coc. dec. 1523. num. 15. in fin. & in recent. dec. 29. num. 23. par. 9.*

Et ità bis resolutum fuit vtraque parte bis informante &c.

R. P. D. CALATAIV.

Pampilonen. Beneficij.

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Beneficium de iurepatronatus fuerat obtentũ ab eo, qui nominatus erat à maiori parte patronorum; Verùm quia fuit detectus incapax, tanquam illegitimus, illud fuit adiudicatum alteri præsentato à minori parte, in quos fuerat translatum omne ius ob præsentationem incapacis amissum, non obstante prætensa dispensatione ab illegitimo obtenta, quia erat solum mandatum de dispensando, quod sine exequutione non subsequuta dispensationem non importat.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de dispensando non importat dispensationem, & vide num seqq.*

2 *Gratia non dicitur facta, sed facienda, si solum mandatum de dispensando fuerit obtentum.*

3 *Dispensatio illegitimitatis non dicitur obtenta per solum mandatum de dispensando, nisi etiam illud exequutioni demandatum sit.*

4 *Dispensatus ab illegitimitate, an quis dicatur si post mandatum de dispensando fuerit promotus ad sacros ordines, & beneficium obtinuit.*

5 *Illegitimus per solam possessionem decennalem beneficij præsumitur dispensatus.*

6 *Dispensationem illegitimitatis non probat assecutio beneficij, nisi doceatur Ordinarium habuisse notitiam eiusdem illegitimitatis.*

7 *Dispensatio illegitimitatis potest esse restricta ad vnum tantùm beneficium.*

8 *Possibilitas sola sufficit vt probatio non dicatur concludere per necesse.*

9 *Patronorum ius præsentantium incapacem totum remanet penes alios compatronos, qui nominarunt capacem.*

10 *Illegitimitas probatur ex mandato de dispensando ab eodem illegitimo obtento.*

11 *Illegitimus est incapax ad obtinendum beneficium.*

DECISIO LXXIII.

SVll fundamento, quod Ignatius esset sufficientèr dispensatus à sua illegitimitate, Rota coram me sub die 15. Februarij 1669. censuit eidem tanquam à maiori parte patronorum præsentato esse adiudicãdum controuersum beneficium in concursu Gabrielis præsentati à minori parte; Sed causa hodie iterum proposita DD. recesserunt à decisis.

Quia de dispensatione non constat nisi ex mandato de dispensando reportato à Reuerendissimo D. Hispaniarum Nuncio in for-
1 ma commissaria quod non importat dispen-
1 sationem, † sed est penitùs ab ea diuersum, ac distinctum, *Corrad. in prax. dispensat. Apostolicarum lib. 7. cap 6. num. 26. Rota in terminis decis. 721. num. 1. par. 3. recent.* & iure quidem
2 cùm mandatum de dispensando † non contineat gratiam factam, sed faciendam, & proinde donec non probetur fuisse exequu-
3 tioni demandatum, † quis non dicitur dispensatus *Garzias de benefic. par. 6. cap. 2. nu. 31. Rota decis. 78. cor. Acchille, de Grass. & dec. 1085. num. 9. coram Penia.*

Non subsistit fundamentum decisionis, quod Ignatius post obtentum mandatum
4 de dispensando † promotus fuerit ad sacros ordines, assecutus fuerit ab Ordinario alterum beneficium, illudque per tredecim annos pacificè possederit, & ab omnibus reputatus fuerit pro dispensato, quæ sola pos-
5 sessio decennalis beneficij † facit præsumere, quod illegitimus fuerit dispensatus, vt firmant *Barbos. de potestate Episcopi allegat. 45. num. 34. Sperell. decis. 173. num. 49. Rota coram san. mem. Greg. decis. 353. num. 10. alijsque in decis. allegati.* Quia lapsus tanti temporis in proposito non concurrit, cùm mandatum de dispensando fuerit obtentum de mense Maij 1648. eoque vti non potuerit nisi de anno 1658. quo prima Tonsura initiatus fuit, hodierno Summ. *num. 1.* & controuersum beneficium vacauerit de mense Augusti 1662. assecutio autem alterius beneficij pernecesse non concludit mandatum de dispensando fuisse exequutioni demãdatum,
6 non docto, † quod Ordinarius habuerit notitiam illegitimitatis, vel in omnem casum potuit habere aliam dispensationem indiui-
7 dualitèr † restrictam ad vnum beneficium, iuxtà *Tex. in cap. 1. §. ille de filys Presbyter.* quæ
8 sola possibilitas in cõtrarium † operatur, vt probatio non dicatur concludere per necesse, vt in specie dixit *Rot. decis. 353. num. 2. coram san. mem. Gregor.* Idque etiam agnouit idem

idem Ordinarius, qui Ignatium quamuis à maiori parte patronorum præsentatum per sententiam reiecit, vt in facto.

Hinc sequitur, vt beneficium sit adiudicandum Gabrieli, nam cum maior pars patronorum deliquerit præsentando Ignatium
9 incapacem, † totum ius remansit consolidatum in minori parte, quæ capacem nominauit *Viuian. de iurepatr. lib. 12. cap. 8. num. 12. decis. 13. num. 13. par. 9. recent.* Incapacitas autem prouenit ex dicta illegitimitate benè comprobata, tùm ex testibus datis in præ-
10 terito Sum. *num. 1.* † tùm ex eodem mandato de dispensando ab eodem Ignatio reportato, vt dixit *Rota decis. 425. num. 2. & 3. par. 3. recent. & coram Vbald. decis. 139. num. 5.*
11 per quam fuisse redditũ inhabilem † ad consequendum beneficia, colligitur ex *Text. in cap. nisi § persona de renunciat. & in cap. literas de filijs Presbyter*, & firmant *Garzias de benef. par. 7. cap. 2. nu. 1. Viuian. de iurepatr. lib. 6. cap. 14 num. 6. Rot. coram Seraph. dec. 1442. num. 9.* & ità Gabriele tantum informante recessum fuit à decisis &c.

R. P. D. EMERIX.

Praten. Capellaniæ.

Lunæ 20. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Institutionem non deberi præsentato à Patronis habentibus maiorem partem vocum excludi prætendebatur, pro eo tamen deciditur quia concurrebat simul, & status vltimus beneficii, & quasi possessio præsentandi, quæ sunt extrema necessaria in hoc iudicio, de quorum probatione, ac etiam de vocibus patronorum plura in præsenti differuntur.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus à Patronis habentibus maiorem partem vocum instituendus est.*
2 *Status vltimus, & quasi possessio præsentandi sufficit ad effectum institutionis.*
3 *Præsentatio vnica effectum sortita, facit acquirere vltimum Statum, & quasi possessionem præsentandi.*
4 *Subrogatio transformat subrogatum in personam illius, in cuius locum subrogatus est.*
5 *Sententia præseruans iura in alio iudicio experienda, nihil operatur, & firma remanet, si nullum iudicium postea prosequutum sit.*
6 *Appellatio non prosequuta remanet resoluta, & deserta, & perinde habetur, ac si nunquam interposita fuisset.*
7 *Possessorem legitimum fuisse fatetur, qui ex illius vacatione venit.*
8 *Præsentatio iurispatronatus facta vti donatar ius alicuius comprobat pertinentiam donantis.*
9 *Possessio non potest referri ad sententiam reuocatam, quæ nullum ius tribuit possidenti.*
10 *Status vltimus in beneficijs attenditur, etiamsi præcedens fuisset difformis, & verius, & vide num. seq.*
11 *Status vltimus non turbatur ex probationibus turbidis, & insufficientibus.*
12 *Instrumentum extractum à copia quamuis reperta inter protocolla Notarij, carente tamen signo, & subscriptione illius nihil probat, & quando.*
13 *Productio facta cum clausula,* in parte, & partibus, *producenti non præiudicat.*
14 *Productio quomodocumque facta non nocet producenti, si scriptura non est informa probanti.*

DECISIO LXXIV.

ASPIRANTIBVS ad Capellaniam de qua agitur Francisco Iannino præsentato à Comitibus Petro Leone, & alijs de Strozzis, nec non Iacobo Bigaglio præsentato à Boddis, responsum fuit coram Me 20. Iunij anni præteriti institutionem debitam
1 esse Francisco † tanquam præsentato ab habentibus maiorem partem vocum, per *Tex. in cap. quoniam, ibique glos. verbo qui maioribus de iurepatr. Garzias de benef. par. 9. cap. 2. n. 257. Rota coram Celso dec. 85. nu. 1. & in recen. dec. 19. num. 1. par. 11.* In qua resolutione hodie DD. perstiterunt, quia vnica difficultas consistens circa pertinentiam iurispatronatus pro maiori parte ad Comites præsentantes adhuc sufficientèr tolli videbatur ex vltimo statu, & quasi possessione præsentandi pro duabus
2 ex tribus partibus ad eosdem † spectante, quæ sola sufficit ad hunc effectum, *cap. consultationibus de iurepatr. cap. querelam de elect. cap. cum olim de caus. poss. & propriet.* latè *Marescott. var. resol. lib. 1. cap. 55. num. 12. Adden. ad Buratt. decis. 776. num. 11. & seqq. Rot. in recent. decis. 514. num. 4. par. 13.* cum alijs allegatis *in prima decis. § sequitur.*

Talis autem vltimus status, & quasi pos-
3 sessio præsentandi, † licèt regulariter acquiratur per vnicam præsentationem effectum sortitam, vt post *Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 52. & 90. de caus. poss. & propriet. Rom. cons. 311. num. 7. Oldrad. cons. 312. num. 2. Dec. cons. 117. sub num. 2.* & alios firmauit *Rota coram Bich. dec. 188. num. 5.* nihilominus in præsenti eliciebatur ex pluribus, & præsertim ex duabus vltimis, altera Thomæ Coppini anno 1617. facta à Sassettis vti Patronis pro duabus ex tribus partibus, quæ per sententiam latam in contrario iudicio effectuata fuit cum institutione, & pacifica possessione Præsentati, Summ. Francisci primæ positionis *nu. 10.* Altera verò per huius obitum anno 1644. facta in personam Orlandi Baldinotti à Filippo Strozzio Donatario eorumdem de Sassettis pariter vti Patrono pro duabus ex tribus partibus, quæ fuit etiam ad effectum perducta mediante sententia lata super illius institutione, & successiua subrogatione in eius iuribus obtenta à Dominico Pananto, qui cum possessionem Capellaniæ adeptus fuit, & in ea pacificè conti-

continuauit vsque ad præsentem vacatio-
nem, d. Summ. *num.25. & 26.* perinde ha-
betur ac si idem Orlandus institutus fuisset
4 ex vi, & potentia subrogationis † transfor-
mantis subrogatum in personam illius, in
cuius locum subrogatur, benè *Rota in rec.
decis.490.num.2.par.3. & coram Dunozzet. iun.
decis.495.num.16.& seq.* quam in suis termi-
nis refert, & sequitur *Eminentiss. Ottbobonus
decis.122.num.14.& decis.130.num.5.& bo. me.
Peuting dec.320.num.6.* & firmat *decis. causa §.
verum etiam*.

Nec obstat, quod in primo dicta sententia
lata super institutione Coppini fuerint, Præ-
sentantibus hinc indè, reseruata iura talia
qualia in iudicio ordinario experienda circa
persistentiam huiusmodi Patronatus, quia
non prosequuto subinde iudicio ordinario,
nec per consequens docto de meliori iure
5 aliorum compræsentantium, † vtique di-
cta præseruatiua nihil operatur, sed firma
remanet quasi possessio præsentandi verè,
& indubitatè, vt dicitur in sententia, com-
petens illis de Sassettis vsque ab anno 1552.
hodierno Summ. Iacobi *num.12. Honded.con-
sil.38.num.44.lib.2. Adden.ad Greg.decis.332.sub
num.6.vers.quod tamen, Rot in recent. decis.513.
sub nu.3.par.1.* benè *Rota coram Royas dec.207.
num.5.in fin.* & magis in terminis *coram Pen-
ting.decis.422. num.14. cum seqq. & in Sagoben.
Canonicatus 4. Iunij 1656. §. clausula verò corā
R.P.D. meo Priolo*.

Minus facit, quod à secundo dicta senten-
tia lata super institutione Orlandi fuit ap-
pellatum à Paulo de Ghibellinis tunc præ-
sentato à Boddis, quodque è contra Do-
minicus Donantes in eadem vacatione præ-
sentatus à Hieronimo de Saluadoribus obti-
nuisset alteram sententiam fauorabilem pro
sua institutione, ex qua non minus, quàm
ex subrogatione in iuribus Orlandi defun-
cti recognoscere potuit subsequutam pos-
sessionem, & effectuationem præsentatio-
nis. Quia respectu appellationis interposi-
tæ à Paulo, placuit responsio, quod ipsa
per lapsum tot annorum, quo eam prose-
6 quutus non fuit, † deserta, & resoluta re-
mansit perinde ac si nunquam interposita
fuisset, *Clem sicut de appell.cap.licet 14. de sent.
excom.in 6. l.fin. §. illud C. de tempor. & repar.
appellat.* Vndè multo minus illa iuuari po-
test Iacobus, qui deducendo ius suum ex ea-
dem vacatione sequuta per obitum Domi-
7 nici Panantis, † hunc pernecessè fatetur
fuisse legitimum possessorem, vt in termi-
nis ratiocinatur *Rota coram Royas decis.293.
num.6.*

Quo verò ad sententiam, quam pro sua
institutione reportauerat Dominicus tan-
quam præsentatus à Hieronymo de Salua-
doribus, respondetur, quod quatenus in
illa constitui posset aliquod fundamentum
comprobaretur pertinentia iurispatronatus
8 ad illos de Sassettis, † quia Hieronymus ex-
pressè præsentauit vti donatarius eorūdem
pro illa vice tantùm, *Rota coram Bichio decis.
264.à num.7.cum seqq.* Verùm cùm ista sen-
tentia fuerit reuocata per vltimam, vt supra
latam ad fauorem Orlandi præsentati à Phi-
lippo Strozzio, non potest ad eam referri
subsecuta possessio Capellaniæ capta per
9 Dominicum † cum regulare sit, quod sen-
tentia reuocata nullum ius tribuit, & pro
non lata habetur, *Rota coram Royas decis. 111.
num.7.& coram Bichio decis.408. num.14. & in
recent.decis.308.num.12. coram Reuerendissimo
Nunos decis.85. num.5.*

Subsistentibus igitur his duabus præsen-
tationibus, non fuit opus recurrere ad alias
antiquiores incipien. ab anno 1481. contra
quas plura longa serie opponebantur à Scri-
bentibus pro Iacobo, quia vltra quod non
benè oppugnari videbantur, vt præcipuè il-
læ factæ ab anno 1572. citra canonizatæ in
dicta sententia anni 1617. transacta in rem
iudicatam, responsum fuit, quod quatenùs
etiam status antecedens esset difformis, &
10 verius, † adhuc ad effectum de quo agi-
tur, esset attendendus vltimus, vt præter su-
pra relatos, in terminis dixit *Rota cor. Bichio
decis.361.num.26. & in Colonien. Parochialis 28.
Martij 1672. in fin. coram R.P.D. meo Calataiù.*

Non obstante repetito obiecto, quod hu-
iusmodi status nunquam attendatur, quan-
do constat de præcedenti statu contrario,
quia iterum replicatum fuit, quod talis præ-
cedens status non benè desumitur ex præ-
tenso testamento Philippi q. Pauli de Costa
S. Martini, Villæ Gonfientis, nàm ex latè
ponderatis in *decis. causa à §. nec facit vsque ad
fin.* vel hoc testamentum non est illud, quod
fuit à fundatione conditum, vel saltem hoc
remanet valdè turbidum, & æquiuocum,
11 & ideò † insufficiens ad turbandum vlti-
mum statum, *Rot. coram bo.me. Celso decis.377.
num.5. 6. & 10. & in recent. decis.73. num.18.
& 34. par.11. & decis.90.num.12. & 11. par.12.
cum alijs in Melenitana Beneficij 19. Febr. 1666.
§. minus releuat cum seqq. coram R.P.D. Ottalora
confirmata coram eodem 23. Iunij eiusdem anni.*

Obseruantia verò, quæ deducitur ex plu-
ribus sententijs antiquis, & modernis, in
quibus dictum fuit cōstare de iurepatrona-
tus ex testamento D. Philippi q. Pauli ro-
gato per Æmiliū de Melioratis anno 1403.
nullum dat robur testamento in actis pro-
ducto, quod fuit extractum ex quadam co-
pia reperta intus prothocolla Instrumento-
rum rogatorum per q. Petrum de Cambio-
nibus de annis 1522. & 1523. quæ nullum
12 habet signum, vel subscriptionem Æmilij
de Melioratis, & quod plus est, nec etiam
existit inter rogitus eiusdem Æmilij conser-
uatos in Archiuio Florentino ab anno 1389
vsque ad annum 1420. quod solùm sufficit
vt nulla ei sit adhibenda fides, *cap.1. de fid.
instrum. Cyriac. contr.155.num.1.* & in terminis
Rota d. decis.73.num.20.& 21.par.11.

Nec suffragatur, quod in sententia, vt
supra lata pro Orlando fit mentio de dicto
Instrumento extracto ex Prothocollis Petri
de Cambionibus, quodque eadem senten-
tia

tia fuerit producta in actis ex parte Francisci qui per huiusmodi productionem videtur
13 omnia in ea contenta approbasse. † Quia cum illa facta fuerit cum præseruatiua, *in parte, & partibus*, producenti non præiudicat, ex allegatis *in decis. Causæ §. Atque hinc in fin.* maximè quando (prout hic) non est
14 in forma probanti; † nam tunc quomodocumque fiat productio non nocet producenti, latè *Add. ad san. me. Greg. decis. 238. sub num. 15. vers. prædicta conclusio, & Rota coram ipso decis. 432. num. 40. cum pluribus ibi allegatis.* Et ita vtraque &c.

R. P. D. EMERIX.

Meleuitana Habitus.

Lunæ 20. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Ad Nouitiatum, & Professionem faciendam, fuit admissus Eques Hierosolymitanus, qui post sui receptionem legitimè obtentam *claudus* effectus erat, non obstante Statuto Religionis de non admittendis nisi fortibus robustis, & aptis ad laborem, tùm quia & statutum loquebatur de tempore præsenti, quod nunquam recipit functionem temporis futuri, tùm etiam quia infirmitas superueniens obstare non poterat iam legitimè admisso, eo minus quia illa aptitudinem corporis ad exercitia militaria non impediebat.

SVMMARIVM.

1 *Infirmitas superuenta post admissionem ad Religionem, non impedit Nouitiatum, & quando vid. num. seqq.*
2 *Statutum loquens de recipiendis, non habet locum in iam admissis, & receptis.*
3 *Qualitas adiecta verbo intelligitur, & regulatur secundum tempus verbi.*
4 *Tempus præsens non recipit functionem temporis futuri.*
5 *in Odiosis, & pœnalibus verba præsentis temporis eo minus verificari possunt ad tempus futurum.*
6 *Statutum est intelligendum eo modo, quo fuit per antea obseruatum, & practicatum.*
7 *Obseruantia est optima interpres cuiuscumque statuti.*
8 *Coadiutor effectus inhabilis post obtentam gratiam quatenùs repellatur.*
9 *Habilitas Coadiutoris requiritur de tempore purificatæ conditionis, & quando.*
10 *Impedimentum subsequens Religiosi non impedit effectum receptionis iam consumptæ, & legitimè perfectæ.*
11 *Religiosus legitimè admissus non potest absque legitima causa reiici à Nouitiatu, & professione.*

DECISIO LXXV.

POSTQVAM Antonius in Castellanis Empostæ præuia dispensatione minoris ætatis, ac exacta probatione suæ generosæ nobilitatis soluto Passagio, fuerat receptus in militem Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani cupiens peragere annum Nouitiatus, & successiuè professionem emittere, se contulit ad Vener. Conuentum Meliten. vbi eius instantia ab vtroque Consilio Ordinario, & Completo reiecta fuit sub prætextu, quod propter impedimentum in crure sinistro successiuè ex morbo contractum claudicaret, & per consequens illi obstaret *Statutum 16. de recept. fratr.* Hinc commissa mihi causa appellationis sub die 16. Ianuarij proximè præteriti vtraque parte informante proposui dubium, An Antonius esset admittendus? Cuius resolutio tunc dilata hodie coadiuuatis probationibus prodijt affirmatiua ex duplici fundamento.

Primò, quia non controuertebatur in facto, quin istud impedimentum superue-
1 nerit † postquam Antonius fuerat in militem admissus, & receptus, ideóque dicebatur eidem minimè obstare prædictum Statutum, quod vtpotè loquens de recipiendo per verba præsentis temporis: ibi - *Nimo si riceua in modo alcuno, che non sia gagliardo, e ben composto di corpo, & atto alle fatighe, &c.*
2 locum † sibi vindicare non potest in iam admisso, & recepto cum requisitis qualitatibus, ex vulgatis regulis, quod qualitas
3 adiecta verbo † intelligitur, & regulatur secundùm tempus verbi, *l. in Dilectis § si extraneus ff. de noxal. act. l. Titius ff. de milit. testam. Surdus cons. 216. num. 2. Marescott. variar. resol. lib. 2. cap. 35. num. 102. Rot. decis. 584. num. 4. par. prima*
4 *recent.* Quodque verba præsentis † temporis non recipiunt functionem temporis futuri *l. cum stipulamur 125. ff. de verb. oblig. Bald. in cap. licet sub num. 2. vers. tu dic de supplen. negligent. Prælat. & Rimin. iun. cons. 203. num. 92. & 93.*
5 Præsertim in odiosis, † seu pœnalibus *Surd. cons. 386. num. 21. Rot. coram Dunoz. iun. dec. 228. num. 3. & in recent. decis. 347 num. 44. par. 12.*

Ad quod comprobandum allegabatur, etiam obseruantia Religionis admittendi Equites ad professionem non obstante simili impedimento corporali post receptionem illis superuento, vt patet ex pluribus
6 notorijs exemplis in facto † recensitis, vndè fit, quod statutum sit intelligendum eo modo, quo fuit per antea obseruatum, & practicatum, vt dicunt *Bald. cons. 473. num. 3. vers. conclusiuè autem lib. 5. Castren. cons. 91. in fin. lib. 2.* & alij, quos refert, & sequitur *Honded.*
7 *cons. 1. num. 35. lib. 2.* Cum obseruantia † sit optima interpres cuiusuis statuti *cap. cum dilectus de consuetud. l. si de interpret. & l. minimè ff. de legib. Honded. vbi proximè num. 36. & 37. cum alijs per Rot. in Romana fideicommissi de Cesijs 13 Maij 1653. §. concurrit coram bo. me. Melzio.*

Nec applicatur exemplum Coadiutoris

8 effecti † inhabilis post obtentam gratiam, *ex Coccin.decis.2217. num. 10. & seq.* Quia ibi gratia erat conditionalis purificanda per cessum, vel decessum Coadiuti, ac proin-
9 de habilitas † Coadiutoris requirebatur de tempore purificatæ conditionis, vt declarat eadem *decisio num.18. & 19.* In præsenti verò Statutum requirit habilitatem de tempore receptionis, & receptio Antonij fuit
10 pura, non autem conditionalis, † ideòque subsequens impedimentum non potest impedire effectum receptionis iam cōsumatę, & legitimè perfectæ, vt distinguendo dicit *Oldrad.cons.58.nu.4.* & admisit *Rot.d.dec 2217. num.10.in fin. & num.28.cum.seq.* latè *R. P. D. Fagnan.in cap.consultationibus de Cleric.ægrotan.* & conferunt plenè deducta per *Sanchez.de matrim.lib.1.disput.34.num.17.*

Secūdò quia ex depositionib. quatuor testium nouiter examinatorum cōstat Antonium non obstante huiusmodi impedimento esse habilem, & idoneum ad omnes labores militares, & ad quemcumque vsum, & exercitium armorum tàm in prælijs terrestribus, quàm maritimis, reddunt enim de hoc optimam causam scientiæ, nempè, quia cum illo sępiùs conuersati sunt, cumque pluries viderunt arma tractare, & digladiari absque eo, quod in aliquo impediretur ab opposito defectu cruris sinistri, qui est modicus in ipso alioquin iuuene robustæ, & viridis naturæ, prout latiùs in hodierno Summ. *num.1. & 2.* sunt omni exceptione maiores, & peritissimi. Primus nimirum Eques, & Baliuus Hierosolymitanus. Secundus, Physicus. Tertius, Magister artis gladiatoriæ, & quartus vir nobilis, & expers in exercitiis militaribus, adeòque benè probant habilitatem corporalem An-
11 tonij, qua posita † non potest absque legitima causa reijci à Nouitiatu, & professione nè famæ suæ detrimentum patiatur, vt in specie firmauit *Rota coram Coccino decis.215. nu.13.cum seq.& coram Merlin.decis.882.nu.19. 20. & 21.*

Et ità &c.

R. P. D. T A I A.

Bononien. Bonorum.

Veneris 14. Aprilis 1673.

A R G V M E N T V M.

Quamuis non prohibeatur fideicommissarius petere cautionem à grauato conseruationis bonorum fideicommissi, hoc tamen limitatur in filio, qui nec cautionem petit à patre, quæ & denegatur etiam inter fratres super fideicommisso paterno, atque ità eo minus potest filius molestare possessores bonorum, si patrem habeat soluendo, à quo etiam æqualem satisfactionem consequuturus sit.

S V M M A R I V M.

1 *Primogenitus potest agere vt bona primogenituræ purificata conditione sibi restituantur, declara vt num.seq.*
2 *Fideicommissarius pendente cōditione potest agere ad inuestimentum à testatore mandatum.*
3 *Fideicommissarius potest petere cautionem, etiam per immissionem in bona fideicommissi contra hæredem seruandi illius causa.*
4 *Fideicommissarius nullam habet hipothecam, nec auocare potest bona grauati ab illius creditoribus pro cautione fideicommissi.*
5 *inter Patrem, & filium non possunt interponi cautiones pro conseruatione fideicommissi stante patria potestate.*
6 *Frater non potest petere cautionem fideicommissi paterni ab altero fratre.*
7 *Filius emancipatus non prohibetur petere à patre cautionem bonorum fideicommissi.*
8 *Mulier maior in Ciuitate Bononiæ non tenetur seruare solemnitates.*
9 *Mulieris obligatio facta pro viro fideiussorio nomine, & principaliter non reducitur ad simplicem hypothecam.*
10 *Retentio eo magis competit ex iuribus mulieris, vbi contra illam oritur actio.*
11 *Statutum Vrbis lib.1. cap.151. quietantias simpliciter confessionatas annullat.*
12 *Nullitas contractus mulieris potest allegari, etiam à tertio possessore, & creditore.*
13 *de Modicis, modicaque summa quæstio non attenditur.*
14 *Filius pro cautione fideicommissi non potest molestare possessores bonorum, si habeat sufficientem cautionem à Patre.*

D E C I S I O LXXVI.

DOMINI steterunt in decisis 30. Maij 1672. costare de bono iure Dominorum Ducum. Etsi vnus ex ipsis modestè dubitaret de ipsis decisis, si redigeretur difficultas ad immissionem petitam à primogenito cùm viuente etiam Patre, primogenitus agere possit ad inuestimētum mandatum à Testatore, si ipse sit vocatus post mortem patris, sicque conditione penden-
1 te, potest † agere ad effectum, vt bona primogenituræ purificata cōditione sibi restituantur, *ex decis.31. num.8. à vers. Quod verò tom.2.par.4.* confirmata *in decis.738.to.3.par.4. recent.*

Sed hæc difficultas suspensa fuit in fine Decisionis, quæ vertitur, & nihil potuisse liquere conclusum fuit, & adhuc non liquet, sed neque tantæ molis erat celebrata *d. decis.31.* quæ non dicit, quod vocatus ad primogenituram pendente conditione agere possit ad effectum vt bona primogenituræ purificata conditione sibi restituantur;
2 sed quod † vocatus ad fideicommissum possit agere ad inuestimentum à Testatore mādatum, *vt dicto num.8. d. vers. quod verò*, ad claras rubricas, non solùm *Textus, ff. vt legatorum, seù fideicommissorum nomine caueatur*

& ff. vt in possessione legatorum, vel fideicommissorum seruandorum nomine esse liceat, & vulgarem cautionē *in §. ydem Principes l. filius 114. ff. de legat. 1.* vltra allegata *in d. decis. 31.* adeò hospite *Iuliano in §. à Patre l. ità tamen 27. ff. ad Sen. Cons. Trebell.*

Qua occasione duo fuerunt considerata.
3 Primum quod, etsi cautio peti † posset attamen per immissionem fideicommissarij in possessionem fideicommissi contra hæredem seruandi illius causa, non tamen vlla hypotheca competit dicto fideicommissario ad bona grauati abdicanda à creditore
4 illius, † quæ vix sacquiritur per cautionem ipsam, adeoque per promissionem, & obligationem bonorum, præclare apud *Peregr. de fideic art. 40. num. 14.* Alterum quod in casu præsenti inter patrem, & filium huiusmo-
5 di cautiones † non possunt interponi stante patria potestate, *ad liter. l. Imperator 50. ff. ad Senat. Cons. Trebell. & ibi glos. Non poterant, & DD. & l. 7. ff. vt legat. seù fideic. nom. & ibi Bartol. in summa, & praclaro §. in supradictis autem casibus, l. 6. C. ad Senat. Cons. Trebel. Peregr. d. art. 40. sub num. 16. in fin. Rot dec. 168. ex nu. 7.*
6 *par. 5.* & etiam in fideicommisso † paterno inter fratres *d. §. In supradictis autem, Rota coram Coccino decis. 2141. num. 2.* Et solùm inter
7 Patrem, & filium emancipatum † cautio simplex sine fideiussionibus intercedere potest, *d. l. 7. & ibi Bartol. in summa*, etiamsi cū hypotheca, *iuxtà glos. cautioni, & Peregrin. d. art. 40. num. 10.*

Difficultate ergo adhuc manente, aliquibus DD. in supradicto articulo, vt supra illiquido, cæterum DD. steterunt in decisis, quia DD. Duces mediātibus iuribus Barbaræ ijs obligatæ excludunt D. Marchionem Honuphrium, & quoscumq; primogenitos, dum Cardinalis in erectione primogenituræ expresè cauit, vt dos eiusdem Barbaræ deberet restitui. Hieronymo autem dos non probatur soluta in residualibus scutis 10000. quidquid dicatur de epistola eiusdem Barbaræ, quia non potuit præiudicare creditoribus, & postea eadem epistola tantum abest quod respectu cuius residui adminiculetur, quàm potiùs eius fides tollitur, seu minuitur ex tarda productione, ex negatione Barbaræ tunc Monialis, ex cessione residui facta per Barbaram, & ex testibus datis pro DD. Ducibus in præterito Summ. *num. 8.* vbi eliminatur asportatio mobilium mariti facta ab eadem Barbara, cuius obligatio non videtur inefficax, respectu enim solemnitatis statutariæ obligatio fuit facta à muliere
8 maiore in Ciuitate Bononiæ, † vbi non docetur adesse solemnitates, quarum defectu obligatio corrueret, respectu verò iuris cōmunis non satisfacit remissio simplicis hy-
9 pothecæ, † dum mulier venditioni factæ à marito fideiussit, & principaliter accessit, inde enim si oritur actio contra mulierem,
10 multò magis † retentio ex eius iuribus *Andreol. cor. tron. feren. 162. num. 7.*

Insuper concessioni, & epistolæ confessionis cum quietatione ad fauorem Marchionis Honuphrij dictum est obstare Sta-
11 tutū Vrbis *lib. 1. cap. 151.* † vbi similes quietationes, & refutationes annullantur, & ista
12 nullitas † potest allegari à tertio possessore, & creditore, *Rota decis. 591. num. 1. & 595. n. 3. coram Dunozzet.*

Nec obstant adminicula, quibus concurrentibus non requiruntur solemnitates; quia nulla adminicula videntur concurrere nam responsiones datæ ad positiones) nihil concludunt circa residuum, de quo agitur, Instrumentum datum in hodierno Summ. *num. 6.* non probat solutionem integræ dotis. Calculus datus *num. 8.* deregitur erroneus, & non est iudicialis, & demum reuocatio mandati obtenta anno 1650. non potest ad effectum probandi solutionem dotis allegari, quia anno 1653. fuit relaxatum nouum mandatum, quod non fuit reuocatum, primo Summ. DD. Ducum *num. 8.*

De bonis secundo loco venditis non est
13 quæstio, de illis verò † tertio loco distractis, quæstio est de modicis, modicaque summa, de qua est *l. 9. aliàs 10. in fine, ff. de dolo*, & eorum pretium longè compensatur cum fructibus ab anno 1664. à D. Marchione perceptis, qui cùm sit soluendo, & ha-
14 buerit alia bona ab Antonio, † æquum est, vt eius primogenitus, dum habet æqualem satisfactionem à Patre, non molestet in his bonis modici momenti possessores præsertim antequam euenerit eius vocatio.

Et ita vtraque &c.

Supra in alia præcedenti parte 17. recent. adest alia præsentis Causæ Decisio emanata coram Reu. P. D. Taia, vbi est in ordine 329.

R. P. D. C A L A T A I V.

Rauennaten. Dotis, & fructuum.

Veneris 14. Aprilis 1673.

A R G V M E N T V M.

Dotis alternatiuè promissę ad electionem creditoris fructus non debentur, nisi ab ea die, qua electio fuerit sequuta, eaque etiam promittenti intimata, quia huiusmodi promissio nō fuit iudicata absoluta obligatio, sed simplex oblatio, aut quatenùs etiam vera obligatio dici posset, erat tamen conditionalis, non conditione resolutiua, sed suspensiua.

S V M M A R I V M.

1. *Maritus sine speciali mandato non potest obligare vxorem, eique non præiudicat.*
2. *Debitor dotis alternatiuè à creditore acceptandæ ante acceptationem non dicitur fuisse in mora.*
3. *Fructus dotales non debentur sine mora debitoris.*

non ... 4. *Tra-*

4 *Tempus non currit niſi à die, quo alter ex contrahentibus adimpleuerit ex parte ſua. Amplia vt ibidem.*

5 *Scriptura eadem non habet neque prius, neque poſterius.*

6 *Pacta omnia in vno, eodemque inſtrumento contenta dicuntur inter ſe correſpectiua, & vnum alteri ineſſe.*

7 *Promiſſio acceptanda ab vna ex partibus non dicitur abſoluta obligatio, ſed mera oblatio. Acceptatio fieri debet ab ea parte, quæ celebrationi contractus non interuenit, num. 7.*

8 *Obligatio ſi quoad executionem non eſt pura, non dicitur conditionalis conditione reſolutiua, ſed ſuſpenſiua.*

9 *Verba*, accetto vno delli due partiti, che piú piacerá al Sig N. *non obligant potius ad vnum, quàm ad alterum, donec N. declarauerit.*

10 *Subſcriptio declarat voluntatem ſubſcribentium, & dat formam eorum obligationi.*

11 *Alternatiuum debitum ante electionem, & intimationem debitori factam non dicitur fuiſſe debitum.*

12 *Intimatio eſt neceſſaria ad conſtituendum debitorem in mora.*

13 *Fructus dotis ad electionem creditoris promiſſa, ante acceptationem ab eo factam non debentur.*

DECISIO LXXVII.

SVB fundamento, quod Io: Baptiſta Gambus, & Iacoba Coniuges abſolutè promiſiſſent mediàte Apocha matrimoniali ſoluere Petræ, & Andreæ ſponſis dotem ſcutorum 2000. vt dicitur *alla mano*, & alia ſcuta 200. ſingulis annis vſque ad integram ſolutionem, Rota ſub die 3. Iunij proximè præteriti coram R. P. D. meo Emerix reſoluit deberi dotem, & fructus pro rata ſcutorum 300. à die contracti matrimonij, & pro reliqua ſumma à tempore, quo ceſsit dies ſolutionum annuatim promiſſarum in dictis ſcutis 200. ad rationem ſeptem pro centenario, iuxtà diſpoſitionem Statuti Rauennæ ad formam huiuſmodi reſolutionis emanauit ſententia, quam tamen ex duplici capite hodie Domini reformandā eſſe dixerunt, vt infrà.

Primò, quoad Iacobam, quæ non potuit in ſententia condemnari, dum non fuit præſens Capitulis matrimonialibus, neque in illis ſe ſubſcripſit, & ſubſcriptio facta à Marito tàm nomine proprio, quàm vxoris, ibi -- *Io Gio: Battiſta Gambi tanto à nome mio, quanto della Signora Giacoma mia moglie affermo*
1 *quanto di ſopra*, † non docto de ſpeciali mandato, vxori non præiudicat *l. 1. C. ne vxor pro marit. l. maritus C. de procurat. Coſt. de ſcient. & ignor. inſpect. 51. num. 1. & ſeqq. Rota deciſ. 22. n. 8. & deciſ. 28. num. 1. coram Card. Celſo.*

Secundò, quoad Io: Baptiſtam, qui non rectè fuit cōdemnatus ad fructus à die cōtracti matrimonij, nàm cum ipſe per Inſtrumentum tranſactionis initæ de anno 1643. promiſiſſet in caſu matrimonij ipſius Petræ ſoluere dotem ſcutorum 1000. monetæ veteris, hodierno Summ. *num. 2.* in Capitulis matrimonialibus poſteà confectis de anno 1661. illam auxit ad ſcuta 200. quatenùs tamen dicta Petra declararet acceptare dictā promiſsionem, non autem Inſtrumentum tranſactionis, ibi -- *Li Signori Gio: Battiſta Gambi, e Giacoma Aldobrandina Giugali ſi obligano di dar per dote al Sig. Andrea Verocchi ſcudi due mila di moneta vecchia &c. E di più ſi dice, che ſe il Sig. Andrea, e Sig. Pietra voleſſero l'accennato Inſtromento con tutte le pretentioni contenute in eſſo, li ſudetti Gambi l'offeriſcono, e mettono in libertà d'accettare ò l'vno, ò l'altro partito, quale più à loro piacerà, e douranno ſpecificarlo, e dichiararſi, di modo che preſo vno non poſſino ritornare all'altro.* Vndè dum acceptatio vnius ex duobus partitis facta ſoluit fuit de anno 1665. & non fuit notificata Io:
2 Baptiſtæ, niſi de anno 1669. † non poterat antecedentèr dici conſtitutus in aliqua mo-
3 ra ſoluendi, † ſine qua fructus dotales non debentur *Molin. de rit. nupt. lib. 3. qu. 39. num. 20. Capic. Latr. conſult. 37. num. 5. & ſeqq. Gratian. diſcept. 143. nu. 48 Martius Medic. deciſ. 14. nu. 37. Rota coram Penia deciſ. 798. nu. 2. & coram Mantic. deciſ. 171. nu. 5. & coram Card Celſo dec. 251. num. 7.* tempus enim nunquam currit, niſi à die, qua alter ex contrahentibus adimple-
4 uerit ex parte ſua, † maximè quando implementum debet præcedere ſolutionem, *Poſth. reſol. 115. num. 22. Aretin. conſ. 94. num. 7. Surd. conſ. 38 num. 14. Maſcard. de probat. concluſ. 1393. nu. 30. & 41. Antonell. de temp. legal. lib. 4. cap. 6. num. 2. & ſeqq. Put. deciſ. 6. de tranſact. Seraph. deciſ. 149. num. 1.*

Nec ſubſiſtit fundamentum Deciſionis, quod promiſsio dotis purè facta legatur in Capitulo antecedenti, & per conſequens poſterius capitulum ab alio ſeparatum, in quo coniugibus datur electio acceptandi vnum, aut alterum partitum ab eis ſpecificandum, & declarandum non reddat promiſsionem conditionalem, ſed tantum re-
5 ſolutiuam, † quia verſamur in vna, & eadem ſcriptura, in qua regularitèr non datur prius, & poſterius, *Surd conſ. 217. num. 9. Rota in recent. deciſ. 120. num. 18. & deciſ. 232. num. 11. par. 11. & deciſ. 252. num. 12. par. 12.* &
6 omnia pacta in ea contenta † cenſentur inter ſe correſpectiua, & vnum alteri ineſſe, *Rota deciſ. 592 num. 2. par. 3. recent. & deciſ. 36. num. 3. coram Ninot.* Et quidem inſpecto integro tenore Capitulorum apertè conuincitur obligationem primo factam nō poſſe dici perfectam, & abſolutam ſaltèm quoad illius executionem, ſed pendere ab electione facienda à coniugibus, quæ tunc facta non fuerat, vt deprehenditur ex verbis ſuperius expreſsis, ibi -- *mettono in libertà di accettare, ò l'vno, ò l'altro partito, quale più à loro piacerà*, & ibi -- *e douranno ſpecificarlo, e dichiararſi, di modo che preſo vn partito non poſſino ritornare all'altro*, quæ clarè demonſtrant promiſsionem præcedentem non fuiſſe ab-
7 ſolutam obligationem, † ſed ſimplicē obla-

tionem partiti, & neutrum vsque tunc fuisse acceptatum, & verè acceptatio non adoptar, dum principaliter erat facienda à Petra, quæ celebrationi Capitulorum non interuenerat, vt aduertunt *Gargiar. cons. 35. per tot. lib. 1. Rot. decis. 28. num. 3. coram Celso, & decis. 928. num. 2. & seq. coram Emnozet. iun.* Quando autem obligatio nō est pura quoad exe-
8 cutionem † tunc non dicitur conditionalis conditione resolutiua, sed suspensiua, *Menoch. cons. 188. num. 17. & seqq. Peregrin. de fideic. art. 43. num. 21. Galganet. de condit. & demonstr. par. 1. cap. 102. num. 3.*

Et quod Io: Baptista non purè, & simpliciter fecerit promissionem dotis scut. 2. mil. desumitur clarius ex illius subscriptione apposita in fine d. Apochæ matrimonialis, ibi — *Io Gio: Battista Gambi tanto à nome mio, quanto della Sig. Giacoma mia moglie affermo quanto di sopra, & accetto vno delli due partiti che più parerà, e piacerà al sudetto Sig. Andrea, e Sig. Pietra*, quæ totam scripturam qualificat, & non obligat potiùs ad vnum,
9 quàm ad alterum partitum, † donec coniuges declarauerint; certum enim est, quod tenor subscriptionis potiùs quam Apochæ
10 attendendus est, † quia subscriptio declarat voluntatem subscribentium, & dat formam eorum obligationi *Falin. in cap. quoniam contra num. 43. de probat. Palm. cons. 82. num. 10. Rot. coram Seraph. dec. 136. num. 5. & coram Caual. decis. 90. num. 1. & coram Bichio decis. 197. nu. 9.*

Deficit etiam fundamentum obseruantiæ, quia solutio scut. 300. non fuit facta ad formam capitulorum, nempè statim sequuto matrimonio, sed post tres menses, & inposterùm nō fuerunt annuatim soluta scuta 200. sed diuersimodè vsque ad summam scutorum mille circitèr, quæ tamen Io: Baptista soluere tenebatur etiam vigore Instrumenti transactionis, & sic solutiones non possunt referri potiùs ad vnam, quàm ad aliam causam; Imò vrget obseruantia in contrarium, dum Andreas iudicialiter conuentus, vt vnum ex duobus partitis eligeret, positiuam fecit declarationem, & acceptationem dotis scut. 2000. eamque in-
11 timauit vt supra, † ac proinde agnouit ante electionem dotem nō fuisse debitum *Palm. d. cons. 82. num. 8. Rot. coram Coccin. decis. 77. num. 4. & in Romana Vineæ 19. Februarij 1603. coram Reuerendiss. D. meo Decano §. finali;* Imò fuisse necessariam etiā intimationem ad inducendam notitiam, & constituendum Io:
12 Baptistam in mora, † quæ sine scientia non incurrebatur *Bart. in l. non solum §. morte nu. 48. ff. de nou. oper. nunciat. Natt. cons. 670. nu. 14. Grat. discept. 400. num. 14. Rota coram Bichio dec. 487. num. 32. & seqq.*

Nec applicatur conclusio, quod fructus dotales propter onera matrimonij debeantur absque alia interpellatione, quia debet intelligi in casu, quo dos simpliciter vsque
13 ab initio promissa fuit, † non autem quando fuit promissa sub conditione aliquid faciendi per Creditorem ante illius solutionem nām donec implementum non sequatur, nec dos, nec fructus debentur, vt in terminis dilationis concessæ ad soluendum firmant *Castren. cons. 11. num. 4. lib. 1. Fontanell. de pact. nupt. claus. 6. glos. 2. par. 6. num. 8. Rota in Romana Crediti dotalis 11. Martij 1645. coram Verospio*, & quod sit necessaria intimatio, dixit in specie *Rota coram Bichio decis. 487. num. 22. cum seqq.*

Et ità in hac tantùm parte Domini sententiam reformandam esse dixerunt vtraque &c.

Confirmata fuit hæc Decisio sub die 15. Ianuarij 1674. coram eodem R.P.D. Vicecomite, quam suo loco adducemus.

R. P. D. CASTRILLO.

Burgen. Beneficij.

Veneris 14. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Nulla declaratur Prouisio beneficij facta à Nuntio Hispaniarum non præcedente legitima verificatione valoris, illum non excedere ducatos 24. ad quos suæ facultates restringuntur; ac proinde pro executione literarum Apostolicarum resoluitur, non obstante oppositione paritatis tituli, & possessionis, quia hæc omnia inficiebantur à decreto irritanti, quod impedit ne quis dicatur legitimus contradictor.

SVMMARIVM.

1 *Valoris beneficij cognitio dicitur præcedentèr habita, si mandatur prouisum in possessione immittendum.*

2 *Nuntius Hispaniarum in conferendis beneficijs, illud non excedere ducatos 24. præcedenter verificare debet, & num. seqq.*

3 *Clausula, vt asseris, excludit nullam præcedentem maiorem verificationem fuisse factam.*

4 *Forma in facultatibus præscripta est omninò seruanda, aliàs actus remanet nullus, & num. seq.*

5 *Prouisio beneficij facta contra formam in facultatibus concessam, est nulla.*

6 *Executiuè non proceditur contra habentem parem titulum, & possessionem, limita vt ibidem, & num. seqq.*

7 *Clausula, vocatis vocandis, efficit exequutorem mixtum, & causam appellabilem reddit, limita vt nu. seqq. & n. 11. cum seq.*

8 *Decretum irritans tollit paritatem tituli, & inficit possessionem, & num. seqq.*

9 *Possessio capta contra decretum irritantem habetur pro vacua, & nullum parit iuris effectum.*

10 *Contradictor legitimus ad impediendam immissionem non dicitur qui habet possessionem vitiosam, & infectam à decreto irritanti.*

11 Clau-

12 *Clausula, amoto, & similis, non facit exequutorem mixtum, nec impedit viam executiuam, si possessio est infecta à decreto irritanti.*
13 *Viam executiuam non tollit sententia absolutoria emanata ex aliquo defectu postea verificato.*

DECISIO LXXVIII.

PRO executione literarum Apostolica-
rum Dominici dela Herran prodijt co-
ram Me resolutio die 27. Iunij anni præte-
riti, cui non acquiescente Ioanne Brauo,
indèque ad examen reuocata DD. pro con-
firmatione responderunt.

Quamuis enim aduersus nullitatem col-
lationis Beneficij controuersi factæ à bon.
mem. Cardinali Vicecomite tunc Hispania-
rum Nuntio firmatam in altera mea Deci-
sione, ex defectu Informationis, quæ præ-
cedere debebat, repeterent Informantes pro
Ioanne, quod Nuntius committendo Exe-
cutori, vt prouisum in possessionem bene-
ficij induceret, si prius pro maiori verifica-
tione, quam ipse habere potuerit legitimis
probationibus sibi constitisset fructus d. be-
1 neficij non excedere 24. ducatos, † suppo-
nat præcedentem valoris cognitionē adhi-
buisse, vt ex comparatiuo pro maiore, ar-
guit *Rota decis.548.num.3.par.3.rec.*

Nihilominus præter alias responsiones
datas in eadem *decis. sub §.primo quia, & seq.*
dixerunt DD. non stare in eo, quod aliqua-
lis, sed quod sufficiens, & ex fide dignorum
testimonio præcesserit informatio, provt
disponitur in facultatibus Nuntij Hispania-
2 rum relatis † in *Abulen. Præstimoniorum coram
Manzanedo inter eius impress. decis.162. num.1.*
ità præcisè loquentibus, *Ità tamen priusquam
prouisionem beneficiorum huiusmodi facere debeat
sibi fide dignorum testimonio constet fructus prædi-
ctos ipsum valorem annuum ducatorum 24. non ex-
cedere, alioquin prouisiones per ipsum pro tempo-
re facta nullius sint valoris, & momenti.*

Hinc autem neutrum patet interuenisse,
quia Nuntius in eius prouisione data in præ-
terito Summ. Dominici *num.1.* satis expli-
citè declarauit informationem præceden-
tèr habitam fuisse insufficientem, dum aliā
maiorem requisiuit, illamque non recepisse
ex fide dignorum testimonio, sed ex sola
partis assertione, dum ad collationem de-
3 uenit per hæc † verba — *Beneficium cuius fru-
ctus &c. 24. ducatorum auri de Camera secundum
æstimationem valorem annuum vt asseris non ex-
cedunt tibi conferimus &c.* & proinde dubitari
non potest, quin huiusmodi prouisio tan-
quam facta contra formam in dictis faculta-
4 tibus præscriptam; † quæ erat præcise ser-
uanda, in specie, *Rota coram Coccin. decis.568.
num.10. & coram Merlin. decis.785. num.1. & 2.*
5 penitùs nulla remanserit, † vt disponitur in
eisdem facultatibus, & est *Text. in l. cum ij 8.
§. si Prætor ff. de transact. Bald. cons.198. num.1.
vol.5. Dec. cons.466. num.12. vers. & ista conclu-
sio, & duobus seqq. Rota decis.624. num.2. par.1.
rec.* & præter d. *decisionem 162. coram Manza-
nedo*, & alios allegatos in decisionē, quæ
reuidetur *§. nullitas verò &c.* fuit in his ter-
minis resolutum *in Asturicen. Beneficij primâ
Aprilis 1672. §. Petrus verò coram R.P.D. meo
Calatain.*

Qua stante nullitate inanis est prætensio
impediendi Processum executiuū sub præ-
6 textu paritatis tituli, & † possessionis, &
quod in literis Dominici fuerit apposita
7 clausula *vocatis vocandis* efficiens executorē
mixtum, & causam appellabilem, iuxtà fir-
mata per *Gonz. ad reg.8. Cancell. in adnot. super
nullit. num.226. & per Rotam coram Greg. dec.69.
num.4. & ibi Add.* cum alijs à Scribentibus
allegatis.

Nam possessio, & paritas tituli tolluntur
8 ex decreto irritanti, † quod vtrumque infi-
cit *cap. si eo tempore 45. de elect. in 6.* in specie
Rota coram Arguell. decis.110. num.27. & ope-
9 ratur, vt possessio habeatur pro † vacua, ac
si nunquam capta fuisset, & nullum pariat
iuris effectum, *d. cap. si eo tempore in fine Archi-
diac. ex cap. Ordinarij num.3. de offic. Ordinar. &
Mantic. decis.40. num.8.* Ità vt ex ea tanquam
10 infecta, & vitiosa † Ioannes dici non valeat
legitimus Contradictor ad impediendam
immissionem, *Roman. cons.499. num.7. vers.
ità igitur, & Lotter. de re benef. lib.2. cap.46.
num.71.*

Deficiente igitur legitimo Contradicto-
re, & legitima possessione clausula *vocatis*
11 *vocandis*, † non efficit executorem mixtum
nec impedit viam executiuam, vt distin-
12 guendo casus firmauit de † clausula *amoto*,
& similibus *Rota decis.333. per tot. par.4. to.2.
recent. & decis.641. num.1. 2. & 3. eadem par.4.
tom.1. coram Royas decis.346. num.4. & pluribus
seqq. in Monopolitana Beneficij 28. Iunij 1666. §.
sed de causa coram bo. me. Emerix.*

Denique non releuat repetitum obiectū
vulnerationis viæ executiuæ desumptæ ex
sententia Ordinarij absoluente Ioannem
13 ab impetitis, † quia cum absolutio emana-
uerit ob assertum defectum iustificationis
valoris in literis narrati, non impedit quin
illo iustificato ex deductis in altera Deci-
sione possit ad earundem executionem exe-
cutiuè procedi, vt præter adductos in *vlt. §.
decisionis firmauit Rota in Vicen. Iurisdictionis
16. Ianuarij 1671. §. visum enim in fine coram
Reuerendiss. D. meo Decano.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. CALATAIV.

Bononien. Fideicommissi de Gozzadinis.

Lunæ 17. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Latè perpenduntur, & declaratæ sunt coniecturæ hinc indè deductæ in materia vocationis filiorum in conditione positorum, super qua negatiuè resoluitur, principaliter quia deficiebat digressus ad plures gradus substitutionum, cùm sine eo reliquæ coniecturæ nullatenùs sufficiant.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione positi vt dicantur vocati requiruntur coniectura necessariò fideicommissum inducentes etiam in descendentibus, & per tot.*

2 *Filij in conditione positi, nec etiam in contractibus dicuntur vocati, nisi ex vrgentissimis coniecturis.*

3 *Digressus ad plures gradus substitutionum omninò requiritur pro vocatione filiorum in conditione positorum, alioquin cætera coniectura non sufficiunt.*

4 *Filij in conditione positi regulariter non censentur vocati, etiamsi fuerint descendentes, & n. 5. & sup. n. 1.*

6 *Masculinitatis, & legitimitatis qualitas non est sufficiens pro vocatione filiorum in conditione positorum, si non est vestita ratione conseruationis agnationis.*

7 *Agnatio, de qua nulla est facta mentio in testamento, non potest dici fuisse considerata.*

8 *Filij naturales deficiente legitimatione non conseruant agnationem.*

9 *Agnatio contemplata in primo solo gradu non se extendit ad alios.*

10 *Filij vocati, si alijs non grauantur restituere, succedunt simpliciter per vulgarem.*

11 *Digressus ad plures gradus substitutionum vbi requiritur, intelligitur de substitutionibus reciprocis, & fideicommissarijs.*

12 *Prædilectionis argumentum solùm negatiuè procedit, non autem affirmatiuè, & quomodo.*

13 *Prohibitio alienationis æquiuoca non sufficit pro inducenda vocatione filiorum in cõditione positorum, vbi referri potest ad alios effectus.*

14 *Naturales filij ab intestato non succedunt.*

15 *Filij naturales faciunt deficere conditionem,* si sine filiis, *ad exclusionem substituti.*

16 *Substitutio compendiosa est coniectura leuissima vocationis filiorum in conditione positorum, & passim reijcitur.*

17 *Fideicommissi pro exclusione respondendum est, vbi coniectura deducuntur hinc inde.*

18 *Filij in conditione positi, siuè ex statuto, siuè ex dispositione iuris, coniecturis hinc inde deductis, faciliùs censentur exclusi, quàm vocati, & sup. num. 17.*

19 *Filiorum in conditione positorum vocationi repugnat coniectura, quod bona ad primum institutum liberè, & pleno iure spectent.*

20 *Filios esse vocatos, & patrem liberè disponere potuisse, inter se repugnant.*

21 *Filij in conditione positi censentur vti hæredes patris vocati, si eidem patri fuerat concessa facultas liberè disponendi.*

22 *Clausula* liberè, & pleno iure, *tribuit liberam, & absolutam facultatem disponendi absque vllo onere fideicommissi, & sup. nu. 19. & seq.*

23 *Filij in conditione positi in donatione totaliter donatario directa, & ob illius singularem affectionem facta, non dicuntur vocati.*

24 *Subsequens actus benè declarat quid in antecedenti dispositum sit.*

25 *Dispositio tanquam de re libera facta primo donatario, maximè inseruit pro declaratione, ipsũ non fuisse grauatum.*

DECISIO LXXIX.

DISPVTATO dubio sub die 17. Martij 1659. coram R. P. D. meo Beuilaqua, An sub fideicommisso veniant etiam bona prouenientia à Com. Vincentio Gozzadino, negatiua prodijt resolutio sub fundamento; quod ipse non potuerit disponere de dictis bonis, vtpote sibi donatis cum onere restituendi suis filijs, qui licèt positi in conditione tamen ex pluribus coniecturis videbantur dispositiuè vocati. Verùm causa super ijsdem a me iterùm proposita, & maturiùs discussa DD. recesserunt à decisis.

Quandoquidem ad hoc vt filij in condi-
tione positi censeantur dispositiuè vocati
requiruntur coniecturæ vrgentes, & ità in
suo genere perfectæ, vt pernecessè inducant
1 fideicommissum † quamuis vertemur in de-
scendentibus, vt tradunt *Giouagn. consil. 82.*
num. 27. lib. 1. Criuell. decis. Dolan. 125. num. 54.
Adden. ad decis. 632. num. 20. par. 4. tom. 3. recent.
decis. 401. in fin. par. 9. decis. 160. num. 26. par. 10.
& coram Arguell. dec. 32. num. 1. & seqq. & coram
Card. Cels. decis. 545. num. 2. & 228. num. 2. & in
Auximana fideicommissi 29. Nouembris 1666. co-
ram Eminentiss. Carpineo, & quamuis agatur
2 de dispositione facta † in contractu *Mantic.*
de tacit. lib. 2. tit. 14. nu. 19. Peregr. de fideic. art. 25.
num. 20. Add. ad Buratt. decis. 185. num. 10. cum
alijs cumulatis *ad dictam decis. 145. num. 5. co-*
ram Card. Celso. & nisi concurrant contem-
platio agnationis, & digressus ad plures gra-
3 dus substitutionum † reliquæ coniecturæ,
etiam simul iunctæ nihil operantur, *Rot. co-*
ram Peuting. decis. 258. num. 2 & seqq. & dec. 274.
num. 54. & in Interamnen. fideicommissi 18. Mar-
tij 1667. & primo Aprilis 1668. coram Eminen-
tiss. Carpineo, & in Perusina Transactionis 20. Iu-
nij 1670. coram R. P. D. meo Vicecomite.

Talis autem non sunt illæ relatæ in Deci-
sione, & aliæ nouiter adductæ; Nam primò
quod agatur de descendentibus, in quibus
faciliùs positi in conditione censentur vo-
4 cati, non potest afferri pro † coniectura,
dum regula exclusionis filiorum in condi-
tione positorum procedit etiam in descen-
dentibus, loquitur *Tex. & Gloss. in l. Lucius*
ff. de

5 *ff. de hered. instit.* Ideòque illa † pro nihilo reputatur *Rustic. in tract. de liber. in condit. posit. lib. 1. cap. 3. num. 4. Menoch. præsumpt. 56. num. 76. lib. 4. Fusar. de substit. quæst. 417. num. 2. Bellon. cons. 26. num. 45. Giouagn. cons. 82. num. 26. Rot. in recent. decis. 221. num. 2. par. 5. decis. 401. num. 33. par. 9. & decis. 160. nu. 26. par. 10. & coram Card. Cels. decis. 145. num. 2. & 228. num. 2. & in d. Auximana fideicommissi coram Eminentiss. Carpineo.*

Secunda, quod filij sint positi in conditione non simpliciter, sed cum qualitates masculinitatis, & legitimitatis, non est considerabilis quando non est vestita ratione
6 conseruandi bona in agnatione, † qua sola masculorum vocatione non dicitur contemplata, vt pluribus adductis respondit *Rota coram Card. Celso dicta decis. 145. num. 6. & seq. & in d. Auximana fideicommissi §. Inter plures coram Eminentiss. Carpineo, & in Perusina Transactionis 20. Iunij 1670. coram R. P. D. meo Vicecomite,* & verè agnationem non fuisse contemplatam in prima donatione, in qua solùm filij positi sunt in conditione, manife-
7 stè apparet, † tùm ex quo nulla de ea legitur facta mentio, vt dixit *Rota coram Reuerendiss. Roias decis. 123. num. 8. & coram Coccin. decis. 1036. num. 20. & coram Dunoz. iun. dec. 46. num. 11. & seq.* Tùm ex quo naturales positi
8 fuerunt in conditione, † qui deficiente legitimatione agnationem non conseruant *l. si spurius ff. vnde cognat. Dec. cons. 316. num. 1. Crauett. cons. 338. num. 3. Hond. cons. 57. num. 45. lib. 1. Rota coram Mantic. decis. 319. nu. 6. & coram Cauill. decis. 266. num. 8. & in Bononien. fideicommissi de Alexijs 27. Iunij 1672. coram R. P. D. meo Priolo,* minusque contemplata dici potest in secunda donatione ex verbis, ibi -- *Cupiens eo mediante nomen, & antiquam dignitatem eius Domus, & familiæ conseruari post mortem ipsius Testatoris, & omnia bona, vel parte d. Ludouico relinquere.* Quia dicta verba tangunt solam personam Ludouici, qui non graua-
9 tur filijs restituere, † ideòque agnatio in primo tantùm gradu contemplata, ad alios non se extendit *Mantic. de coniect. lib. 6. tit. vlt. num. 5. Rota coram Greg. decis. 464. num. 17. & coram Bich decis. 342. num. 9. & 10. & in Romana fideicommissi de Coronis 28. Ianuarij 1647. coram Eminentiss. Cerro.*

Tertia, digressus ad plures gradus substitutionum in facto non subsistit; Nam licet prima donatio facta fuerit ea lege, & pacto, quod si Ludouicus decederet sine filijs masculis legitimis, & naturalibus, & eis non extantibus sine filijs naturalibus masculis, & eis non extantibus absque alio filio adoptiuo &c. quod tunc succedat, & succedere debeat quidam Scipio dicti Vincentij filius naturalis tantùm &c. tamen sub vnica substitutione comprehenduntur soli filij, siuè legitimi, siuè naturales, siuè adoptiui,
10 qui vlterius † non grauantur alijs restituere, & per consequens non possunt succedere, nisi per vulgarem *Peregr. de fideic. art. 28. num. 22. Fusar. de substit. quæst. 480. num. 11. Rota decis. 151. num. 12. par. 5. & decis. 401. num. 18. par. 9. recent.* quod non sufficit in proposito
11 quo † requiruntur plures gradus substitutionum reciprocè, ac fideicommissariæ, vt benè explicat *Giouagn. d. cons. 82. num. 20. & seq. Buccaferr. cons. 101. num. 18. Canal. dec. 496. num. 24. Coccin. decis. 294. num. 12. Card. Cels. decis. 145. num. 17. Arguell. decis. 32. num. 35. Zarat. decis. 63. num. 13. & Eminentiss. Prodatarius in allegata Auximana fideicomm. 29. Nouemb. 1666. & 2. Martij 1668.*

Quarta, substitutionis Scipionis minus dilecti in casu non existentiæ filiorum Ludouici, qui erant magis dilecti, est inapplicabilis, quia argumentum prædilectionis procedit duntaxat negatiuè inferrendo exclusionem remotioris, ex non admissione pro-
12 ximioris, † non autem affirmatiuè inducendo vocationem proximioris, ex admissione remotioris, *Soccin. sen. cons. 116. num. 4. lib. 3. Casanatt. cons. 48. num. 43. Buratt. decis. 887. nu. 6. & decis. 160. num. 20. par. 10. & in d. Auximana fideicommissi 29. Aprilis coram Eminentiss. Carpineo.*

Quinta, prohibitionis alienationis est valdè æquiuoca, nam cùm donator sibi antecedenter, reseruasset vsumfructum omnium bonorum donator prohibuit postea alienationem non simpliciter, & absolutè, sed cum his verbis in præiudicium, vt supra or-
13 dinatorum, † vndè talis prohibitio potest intelligi respectu vsusfructus sibi, vt supra reseruati, vel saltem operari potuit effectũ suum in casu, quo Ludouicus decederet sine filijs, non autem in casu existentiæ filiorum, vt in puncto respondit *Soccin. sen. cons. 116. num. 4. lib. . Odd. cons. 60. num. 21. Gabr. cons. 117. num. 40. lib. 1. Giouagn. cons. 39. num. 12. lib. 1. Rot. coram Merlin. decis. 669. num. 12. & coram Cels. decis. 8. num. 4. & in d. Perusina Transactionis 20. Iunij 1670. coram R. P. D. meo Vicecomite.*

Sexta, ex quo post legitimos positi sint in conditione filij naturales, qui tanquam non habentes successibilitatem ab intestato, necessariò dici debeant dispositiuè vocati, nullius roboris pariter visa est, quia licet
14 naturales † ab intestato non succedant *auth. licet C. de natural. lib.* Nihilominus faciunt
15 deficere cõditionem † *si sine filijs* ad exclusionem substituti *l. ex facto 17. §. si quis rogatus ff. ad Trebell. Gaill. obseru. 136. num. 4. par. 2. Rota coram Cauillo decis. 266. num. 21. & 22.*

Septima, demum elicita ex compendio-
16 sa continente in se fideicommissariam † est leuissima, & passim reijci solita à Rota, vt in *decis. 221. num. 5. par. 5. recent. & in d. Auximana fideicommissi 2. Martij 1668. coram Eminentiss. Carpineo,* vbi reddit rationem.

Quæ omnia certiora redduntur concurrentibus pluribus coniecturis suadentibus filios non fuisse vocatos, quando enim ad-
17 sunt coniecturæ hinc indè, † facilius pro exclusione fideicommissi respondendum est, non solùm in terminis iuris, vt dixit *Rota coram Celso d. decis. 145. num. 19. & coram Eminentiss. Ottbob. decis. 255. in fin. & decis. 401. num. 54. par. 9. recent.* Sed etiam in terminis

statuti

18 statúti † disponentis, vt filij in conditione positi dicantur vocati, vt in specie statuti Vrbis firmauit *Rot. in Romana census 30. Ianuarij 1654. cor. Emin. Cerro.*

Prima coniectura est, quod donatio stipulata fuit pro Ludouico, & eius hæredibus, & cum clausula, quod bona ad illum spectarent
19 *liberè, & pleno iure,* † nomine autem hæredum veniunt etiam extranei in hac materia indifferenti; ideoque repugnat, quod Donatarius potuerit transmittere bona do-
20 nata ad quoscumq; hæredes, † & quod eius filij sint dispositiuè vocati, *Aymon cons. 238. num. 3. Fab. de Ann. cons. 52. num. 13. Caren. resol. 147. num. 13. Lud. Bell cons. 118. nu. 7. Rota d. decis. 4c1. par. 9. recen. & coram Cels. d. decis. 145. num. 2. & in d. Romana census 30. Ianuarij 1654. coram Eminentissimo Cerro.* Tali enim casu fi-
21 lij non dicuntur vocati, † nisi vti hæredes patris, iuxtà *gloss. & Bartol. in l. si tibi §. pactus ne peteret ff. de pact. Fab. de Ann. dicto consil. 52. num. 11. Caren. dicta resol. 547. num. 14. Surdus decis. 322. num. 31. & seqq.* idque manifestè suadetur ex dicta clausula *liberè, & ple-*
22 *no iure,* † quæ tribuit donatario liberam, & absolutam potestatem disponendi absque grauamine fideicommissi, *Ruin. consil. 115. num. 2. lib. primo, Grat. consil. 98. num. 68. lib. primo, Menoch. consil. 640. num. 2. & 3. Barbos. dict. 190. num. 4. Rota coram Merlin. decis. 503. num. primo, & in Ciuitatis Castelli bonorum 22. Iunij 1671. coram Reuerendiss. Domino meo Decano.*

Secũda est, quod donatio totaliter directa fuit in personam Ludouici ob singularẽ affectionem, & amorem erga illũ, nulla facta
23 mentione filiorum, † quod si vocare voluisset, etiam expressisset, *Aymon cons. 288. num. 3. Rota cor. Buratt. decis. 801. in fin. & cor. Emin. Otthob. decis. 99. n. 19. & decis. 133. n. 1. & in d. Rom. Census 14. Febr. 1653. & 30. Ianuar. 1654. coram Emin. Cerro.*

Tertia resultat ex secunda donatione facta ad corroborationem primæ, in qua filij non fuerunt positi in conditione, nec nominati, imò Procurator, & Notarius stipulati fuerunt pro Ludouico, & hæredibus, ho-
24 dierno Sum. *num. 5.* † Ex isto enim actu subsequenti benè declaratur, quod fuerit in alia præcedenti donatione dispositum, *Tiraquell. ad l. si vnquam verb. donat. largit. sub num. 257. Menoch. præsumpt. 35. nu. 25. lib. 6. Dectan. cons. 7. num. 99. lib. 1. Rota decis. 21. num. 8. cor. Celso.*

Quarta denique ex quo Ludouicus de
25 bonis donatis disposuit in testamento † tanquam de bonis liberis, vt aduertit *Rota in d. decis. 21. num. 7. coram Celso, & 255. num. 14. coram Eminentiss. Otthob. & in recent. decis. 129. num. 5. par. 13.*

Et ita vtraque &c.

Sub die 27. Aprilis sequentis anni adest altera in hac Causa Decisio coram eodem R. P. D. Celsaio, quæ suis loco, & tempore apponemus.

R. P. D. TAIA.

Romana redditionis rationis.

Lunæ 17. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Solutionem ritè, & rectè probari deciditur ex libris mercatorum contra mercatores ipsos tam Scribentes, quàm alios scribere mandantes, in quibus si fuerint adnotata verba *recò contanti*, resultat etiam actus veræ numerationis sequutæ, non obstante asserto stylo particulari, nec aliter concludẽter probato, immo nec parùm constante, sed difformiter obseruato.

SVMMARIVM.

1 *Libri mercatorum partim scripti ab ipsis mercatoribus, partim à suis deputatis plenè probant contra ipsos mercatores.*
Libri quibus mercatores vsi sunt, nequeunt amplius ab ipsis impugnari. num. 1.
2 *Verba* recò contanti *posita in libro mercatorum probant actum numerationis.*
3 *Libri mercatorum etiam carentes aliquo, siue aliquibus requisitis, contra ipsos mercatores plenè probant.*
4 *Mercatorum iudicio circa stylum ipsorum deferendum est.*
5 *Stylus particularis mercatorum describendi solutiones potiùs in vno, quàm in altero libro, vt tenet, libri debent esse legaliter tenti.*
6 *Stylus etiam mercatoris si non semper obseruatus sit, & vniformiter, nullius est releuantiæ.*
7 *Solutionem verè, realitèr, & rectè factam fuisse ex coniecturis probatur.*
8 *Confessio facta in Iudicio Criminali ad instantiã filij, & ad alium effectum, non probat in Iudicio Ciuili.*
9 *Confessio non habens contra se iuris præsumptionem diuidi non potest.*
10 *Confessio pro maiori parte verificata, præsumitur vera in totum.*

DECISIO LXXX.

DVDVM Ioannes Antonius adhibuit negotio suo institorem Antonium, & contra illum egit coram A. C. ad reddendã rationem, obtinuitque duo mandata, alterũ scutorum 1357. 8. pro totidem exactis à varijs debitoribus, alterum scutorum 1697. 32. pro tantis mercibus. Commissa verò Causa in Rota, concessa fuit executio contra Hieronymum fideiussorem institoris causæ assistentem pro scutis 735. 30. vnde prosequente Ioanne Antonio pro residuo, propositum est de more dubium, An mandata A. C. sint exequenda; & DD. non esse exequenda responderunt.

Non alterum pro exactis, & residui scutorum 622. 57. quia (vt ipsi dixerunt) in Diario apparent summæ scriptæ, *recò contan-*

ti Antonio, ex quibus si Antonius non attu-
lit sibi, & Diarium est eius, cui attulit, nihil
vltra debet institor Ioanni Antonio, cuius
Diarium est, cùm generaliter libri mercato-
rum etiam partim scripti ab eisdem, partim
1 à deputatis ab ipsis † plenè probent contra
ipsos mercatores, maximè quando iis vsi
sunt mercatores, quos impugnare postea
nequeunt, *Rota coram Dunoz. seu. decis. 222.
num. 1. & 2.* & hic liber diarius probat actum
2 numerationis† factum per manus institoris,
vt de similibus verbis est *Rota coram Dunoz.
iun. decis. 660. num. 6.* & amplius de libro mer-
catoris probante contra ipsum etiam manu
3 aliena, † non solùm eius mandato etiam si
careret aliquo, siue aliquibus requisitis, *Ge-
nua de script. priu. tit. de lib. mercat. tota quæst. 2.
An liber rationum mercatoris contra eum fidem
faciat in Indice cap. 23. num. 4.*

Confirmante consuetudine huiusmodi
affirmata à mercatoribus ipsis inductis ab
altera parte describendi quidem in alio libro
Rincontro di cassa, vt hic dicitur, seù *entrata à
minuto*, vt alibi, si multis diebus 20. aut 25.
nō fuissent adnotatæ summæ notabiles, cre-
dendam esse aliam consuetudinem illius, &
ministros postea rationem reddere non te-
neri, & mercatorum iudicio in hac mate-
4 ria † stylum ipsorum respiciente solet de-
ferri, *Rota decis. 123.* & in hac ipsa causa *de-
cis. 187. num. 10. & dec. 366. num. 5. par. 13.* cum
pluribus generaliter *decis. 392. num. 9. par. 14.*
Hinc non obstante, quod à libro in Actis
producto nuncupato *Rincontro di cassa in d.
decis. 187. ex num. 5. & d. decis. 366. num. 4. vers.
nec solutio.*

Non obstat, quod in præsenti casu non
sit attendendus stylus generalis mercatorū,
stante stylo particulari inter Ioannem An-
tonium, & institorem describendi pecunias
ab illo exactas in libro nuncupato *Rincontro
di cassa*, in quo pecuniæ, de quibus agitur
adnotatæ non reperiuntur. Quia huiusmo-
di particularis stylus non solùm non proba-
tur, sed potiùs excluditur ex eodem libro,
tùm aduertendo, quod non est ritè cartula-
tus, summatus, & mercantilitèr, seù lega-
5 litèr retentus,† qualis esse deberet, ad hoc,
vt in eo fieri posset fundamentum ad pro-
bandum prætensum stylum, vt declarando
attestationem factam ad fauorem Ioannis
Antonij explicant iidem mercatores in alia
attestatione, Summ. institoris *num. 6.*

Tùm etiam ponderando, quod in eodem
libro non reperiuntur descriptæ quamplu-
res pecuniæ per institorem exactæ, & so-
lummodo descriptę in primo dd. libris con-
stituentibus summam scutorum 9602 & ta-
men Io: Antonius eas non negauit, sed fal-
sus fuit accepisse petendo iudicialitèr sibi
reddi computa à die prima Ianuarij 1648.
cùm antea fuerit solidata ex libris diario, &
magistro, eodem Summ. *num. 9.* Hinc enim
prorsus destruitur assertus stylus; nam aliàs
Io. Antonius non fuisset adeo supinus, vt
prætermisisset repetere ab institore tam in-
gentem summam non descriptam in libro
Rincontro di cassa, si verè inter eos fuisset ob-
seruatus d. stylus non bonificandi, nec ac-
cepto ferendi, nisi pecunias descriptas in d.
libro *di Rincontro*, ac proindè cùm stylus non
6 fuerit obseruatus semper, † & vniformitèr,
sic nullius est releuantiæ, *Rota decis. 141. n. 14.
par. 7. recent. & coram Eminentiss. Cardin. Ottobo.
decis. 271. num. 22. cum aliis.*

Nec iuuat, quod exceptio non descri-
ptionis partitarum in libro Rincontro non
possit opponi ab institore, quia allegaret
propriam turpitudinem, etenim non subsi-
stit, quod institor haberet complementum,
seù esset absolutè præpositus ad scribendum
librum, imó ex propria confessione Ioannis
Antonij in positionibus constat, quod ipse
mandabat institori singula quaque vice, vt
faceret, & scriberet quæcumque idem met
percipiebat, d. Summ. *num. 3.* & quod plus
est, liber apparet etiam scriptus per Ioanem
Antonium in pluribus partitis datis in eodē
Summ. *num. 12.* quod manifestè ostendit
partitas ibi nō descriptas fuisse omissas me-
diante Io. Antonio.

Accedentibus præsertim pluribus conie-
cturis suadentibus pecunias etsi non descri-
ptas in libro *Rincontro*, fuisse nihilominus
verè, & realitèr solutas Io. Antonio; Con-
currit enim lapsus temporis, & taciturnitas
in petendo, qualitas Io. Antonij mercatoris
tunc proximè suspecti de decoctione, soli-
datio computorū facta ab eodem per totā
diem 15. Iulij 1649. approbata propria manu
ex illis verbis: *scudi 0.50. datili contanti per sal-
do per tutto questo medesimo dì*, & demùm fides
substituti causæ testantis de expressa confes-
7 sione Ioannis Antonij, Summ. *num. 5.* † ex
coniecturis enim probatur recta solutio. *Ci-
riac. contr. 230. n. 1. Rot. dec. 185. n. 15. par. 13. rec.*

Cum verò creditum scut. 1697. 22. pro
pretio mercium à Io. Antonio consignato-
rum institori, vel non probatur ex confes-
8 sione eiusdem institoris† facta in iudicio cri-
minali ad instantiam fisci, & ad alium effe-
ctum, *Farin. cons. 150. num. 62. Surd. decis. 250.
num. 6. Rota coram Eminentiss. D. Celso dec. 183.
num. 7. & coram Ninot decis. 77. num. 6.* vel ex
eadem confessione apparet satisfactum, nec
9 confessio diuidi potest, † quia non habet
contra se iuris præsumptionem, sed pro
10 maiori parte verificatur cū facto, † & præ-
sumitur vera in totum, *Rota coram Eichia
decis. 131. num. 12. & coram Ludou. decis. 62. n. 7.
& coram Eminentiss. D. Celso decis. 306. num. 10.*
& alibi sæpè.

Quæ dicuntur de mercibus consignatis
Benedicto pro vili pretio, non probantur
in facto, sicuti nec ea, quæ asseruntur de pe-
cuniis ab institore exactis, & non consigna-
tis ab anno 1645. vsque ad totum annum
1647. d. Sum. Ioannis Antonii *num. 4.* & sunt
extra dubium, & sine fundamento, cùm
Ioannes Antonius fassus fuerit remansisse
satisfactus in totum annum 1647. Sum. n. 8.

Et ità vtraque &c.

R. P. D.

R. P. D. TAIA.

Barchinonen Congruæ.

Lunæ 17. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Confusa sunt iura Archidiaconi, & Vicarij Ecclesiæ vnitæ, quia loco præstandi congruam Vicario, ille certam portionem ab eo recipiebat, qui reliquos fructus semper pro se retinuerat; Hinc auctis fructibus illos Archidiaconus consequi prætendebat, & solam congruam Vicario relinquere, quod tamen ei denegatum est, conquerente adhuc, & nimis dolente Archidiacono, ipsum licèt dominum, seruum factum esse.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius Ecclesiæ vnitæ facta commutatione iurium pro euitandis discordijs, certam portionem Archidiacono præstare tenetur, & reliquos fructus retinet penès se, & num. 25.*

2 *Fructuum traditio debita in spetie, potest pro faciliori solutione, & alijs de causis reduci ad certam pecuniarum quantitatem.*

3 *Dominium Ecclesiæ vnitæ cum omnibus iuribus & pertinentijs reseruata sola congrua Vicario remanet penes Archidiaconum, & vid. num. 22.*

4 *Locatio partim est propria, partim vero impropria, si æque pecunia, & species in mensura, & bonis persoluenda est.*

5 *Vnionis natura est vt Ecclesia vnita efficiatur vti prædium Ecclesiæ, cui facta est vnio, & numero 33.*

6 *Ecclesiæ vnitæ deputatur Vicarius præsentandus, & instituendus per resignationem, vel per obitum.*

7 *Ecclesiæ alij inseruiunt nomine proprio, alij vero alieno.*

8 *Vicarius non debet habere omnes fructus Ecclesiæ, sed tantum congruam portionem.*

9 *Vicarius habet ius limitatum ad solam congruam.*

10 *Vicarius non possidet nomine proprio, sed eius a quo deputatur.*

11 *Archidiaconus, qui congruam Vicario præstare tenetur, potest quid certum sibi quot annis præstandum retinere, & fructus vniuersos eidem Vicario dimittere, & num. 13. 21. 23.*

12 *Vicarius perpetuus si habeat iura, & onera Episcopalia, illa dicitur habere, oneraque subire quoad exercitium dumtaxat.*

13 *Præpositus quod certam portionem a Vicario, vel Rectore recipiat, eique reliquos fructus dimittat hoc non repugnat vnioni.*

14 *Fructibus rei pro congrua assignatis, quatenus ipsa res, vel soli fructus dicantur translati.*

15 *Fructus assignati pro congrua si aucti, & ampliati fuerunt, potest superior illos diminuere, & congruam reducere, & num. 45. & 51.*

16 *Pensio reseruata ratione Ecclesiæ Monasterio donata, auctis facultatibus augeri debet, & numero 51.*

17 *Solutio facta pro alimentis continuata etiam per centum annos, intelligitur tamen rebus sic stantibus, & num. 39.*

18 *Statutum, & Limitatio statuti intelliguntur ad limites eiusdem statuti.*

19 *Læso, & Grauato succurritur, si læsio ex cursu temporis sequuta sit.*

20 *in Rota si causa videatur ab omnibus, quomodo illa resoluenda sit.*

22 *Dominium Ecclesiæ vnitæ non remanet penès ipsam Ecclesiam, vel Vicarium, sed penès Rectorem Ecclesiæ cui vnio facta est, & vid. nu. 3. 27. 30. 37. 40. & 51.*

23 *Rector Ecclesiæ, cui fit vnio quatenus possit assumere omnes fructus, & solam congruam Vicario dimittere, & vid. sup num. 11. cum seqq.*

24 *in Vnione qui se fundat, eius formam, & conditiones præterire non valet.*

26 *Instrumentum primum, vel secundum quale potius attendendum sit.*

28 *Seruus, seu minister non possunt præscribere contra dominum, vel contra ipsum mouere quæstionem dominij, cum non possideant sibi, sed domino.*

29 *Vnionis tenor obseruari debet, & quando.*

30 *Vicarius cui omnes fructus debentur, reseruata solum certa portione Præposito vel Archidiacono, ipse dicitur dominus, & vid. num. 22. 32.*

31 *Vicarius quatenus non sibi, sed dignitati possideat.*

33 *Ecclesia vnita efficitur vti Prædium, & de dominio Ecclesiæ, cui facta est vnio, & sup. numero 5.*

34 *ab Vnione non dicitur recessum etiam si certa quantitas reseruata sit fauore dignitatis à Vicario præstanda.*

35 *Vicarius dicitur simplex administrator, & solam habitualem, non autem actualem curam habet.*

36 *Verbum* assignare *vt importet dominium, attenditur subiecta materia, & contractus, cui adijcitur, secundum quam illud regulari debet.*

37 *Vnionis titulum præfert assignatio congruæ facta Vicario.*

38 *Possessio refertur ad titulum præcedentem, dum non docetur de alio.*

39 *Clausula* rebus in eodem statu permanentibus *semper intelligitur in contractu, vel alia dispositione, & sup. num. 17.*

40 *Vicarius Ecclesiæ vnitæ quando, & quatenus dicatur dominus eiusdem Ecclesiæ, & bonorum illius, & vid. sup. num. 3. 22. seqq. & per totam.*

41 *Archidiaconus Ecclesiæ, cui facta est vnio, ipse habet omnes fructus, nominat Vicarium, dicitur verus Parochus, & dominus appellatur.*

42 *Assignatio fructuum facta, ad euitanda iurgia, & pro bono pacis æquè nouationem excludit, ac etiam translationem dominij.*

43 *Congrua Vicarij excessiua reducenda est, & num. seqq. vbi amplia ac etiam sup. num.*

44 *Præscriptio non attenditur in congrua, vel alimentis excessiuè præstitis.*

45 *Contractus reducitur ad æquitatem, fructibus auctis, vel immutatis, etiam si fuerit confirmatus, auctoritate Apostolica, & decreto irritanti, & sup.*

& sup.num. 15. & 44.

46 *Vicarius est simplex administrator, nec potest præscribere contra Archidiaconum, & sup.num. 28.*

47 *Vnionis naturam non immutat acquiescentia Antecessorum.*

48 *Pecunia quæ antiquissimo tempore sufficiebat pro emendo vino, hodie non sufficit pro emenda aqua, & similibus.*

49 *Species si ad quantitatem redacta est, quatenus ob excrescentiam pretij possit quis ad eam redire.*

50 *Congrua semel assignata non potest amplius diminui.*

51 *Assignatio fructuum facta Vicario intelligitur reuocabiliter, vt illis auctis pensio eiusdem minuenda augenda sit.*

52 *Præpositum esse verum Rectorem, & Vicarium illius famulum nactum fuisse dominium Ecclesiæ monstruosum esse dicitur.*

53 *Verba impropriantur, ne famulus dominus sit.*

54 *Cura Ecclesiæ quatenus dicatur remansisse penes dignitatem, vel potius in Vicarium translata.*

55 *Possidens precario nomine etiam per mille annos non sibi, sed Domino possidet nisi eius possessionem interuerterit.*

DECISIO LXXXI.

GRAVISSIMA Causa de Iustitia, & Iure, & pro eo, quod interest 27. Iunij Anni præcedentis dilata 26. Nouemb. decisa pro bono Iure Vicarij cum facto proposito ex publicis scripturis, & ex *Rota coram Merlino decis.* 95. & alijs 26. Februar. dilata, & hodie 17. Martij * confirmata in Rota memorialium 10. huius disceptatum fuit pro expeditione, vel pro reuisione redacto dubio, ad id quod aliqui dicebant ex Dominis.

Itaq; dicebant expediendū, quia Vicarius, qui habet pro se vniformem tricenariā solutionem annuarum librarum 70. Archidiacono, potest allegare omnem meliorem, & magis sibi fauorabilem titulum, quo vnio, quæ per Episcopum, & Capitulum facta fuerat, quod Vicarius teneretur annuè respondere Archidiacono certam quantitatē frumenti, & pecuniæ, cum facultate retinendi reliquos fructus pro sua congrua, & necessitatibus Ecclesiæ, ita commutata fuerit, vt remanente iure nominandi penès Ar-
1 chidiaconum, † eidem ad aliud non teneatur, nisi ad præstationem dictæ annuæ quantitatis librarum 70. loco dd. frumenti &c. per ea, quæ tradit *Rota decis. 254. n. 10. par. 3. diuers. & decis. 312. num. 4. par. 1. & decis. 218. num. 5. par. 6.* Ideoque cùm alleget talem cōmutationem fuisse factam à Pontifice ad supplicationem Partium pro euitandis discordijs, quæ occasione dictæ quantitatis frumenti in speciebus annuatim persoluendæ inter ipsos oriri potuissent, cum clausula Sublata, & Decreto irritanti, alijsque fortioribus, & nulla proponatur implicantia, cur Papa, qui in Beneficialibus omnia facere potest, hoc facere non potuerit, exponendum, &c.

Dicebatur autem reuidendum, maximè ex facto Capitulo Generali, & instrumento, Nouerint vniuersi, quod quinto Idus Ian. 1326. duo Cancellarij in præsentia Notarij, & Testium fecerunt D. Episcopo, & Capitulo relationem, quod cum D. Episcopus, & Capitulum pridiè 9. Maij 1326. Parochialem Ecclesiam Archidiaconi incorporassēt, applicassent, & vniuissent cum iuribus, & pertinentijs vniuersis, ita quod cedentibus, vel decedentibus Rectore, vel Capellano eiusdem Ecclesiæ, Archidiaconus habeat omnes redditus, & prouentus, salua Vicario præcipuo tali, & tanta de redditibus eiusdem Ecclesiæ portione, siue laudemijs, & alijs prouentibus ad notitiam videlicet Episcopi, & Capituli, quod ipse Vicarius possit indè congruam sustentationem habere, & iura Episcopalia, & alia onera sibi incumbētia supportare, &c. De quibus plenè constat per instrumentum publicum pridie 9. Maij 1325. & D. Episcopus, & Capitulum pridie 9. Maij 1326. in Capitulo Generali concorditer elegissent, &c. vt inter D. Archidiaconum, & Vicarium perpetuum tollatur omnis materia iurgiorum propter bonum pacis, & concordiæ; prouidimus (inquiunt Cancellarii) statuendum, quod Vicarius perpetuus suis sumptibus, & expensis petat, colligat, exigat, & recipiat quoslibet redditus, exitus, prouentus, & alia quęuis iura d. Ecclesiæ, & det in Villa S. Baudilij singulis annis D. Archidiacono 200. quarterias ordei, & 12. cafficia boni vini, & 6. cafficia vini de vindemia arborum ex redditibus, & exitibus d. Ecclesiæ, & singulis annis 400. solidos monetæ Barchinonen. & quod residuum fuerit de redditibus, exitibus, & prouentibus, & alijs quibuslibet iuribus eiusdem Ecclesiæ sit eiusdem Vicarij pro sua prouisione, & pro soluenda pensione, & pro iuribus Episcopalibus persoluendis, & pro alijs oneribus eidem Ecclesiæ incumben. supportandis, & aliàs pro voluntatibus eiusdem Vicarii faciendum, &c. cum certa diminutione obligationis in casum diminutionis redditus, & exitus bladæ, & vini per grandinem in dimidio, &c. quæ Episcopus, & Capitulum confirmarunt etiam publico instrumento die supradicta.

Solutio autem dd. specierum postea cessit in solutionem librar. 70. solidis illis 400. quoque computatis, vt portio illa fructuum potuit postea pro faciliori solutione, & ex alijs causis, & rationibus deduci ad certam
2 pecuniarum quantitatem, † & successiuè etiā pro maiori tàm vnionis, quàm concordiæ, & reductionis firmitate fuerit quoque obtenta confirmatio Apostolica in puncto, & in Causa ad literam *coram Merlino d. decis. 95. num. 3. à vers. neque obstat.*

Ex quibus omnibus, & singulis dicebatur constare dominium Archidiaconi ex vnione clariùs cum iuribus, & pertinentiis vniuersis, & omnibus prouentibus, salua con-
3 grua Vicarij, † & deinde non sublata, sed ser-

vnita, & constante ipsa vnione, & sic sublato
præcipuo contrario fundamento super præ-
tensa reuocatione vnionis in pũcto, & cau-
sa, *coram Manz. decis. 814. sub num. 1.* & prius
*cor. Vbald. dec. 150. num. 6. vers. non obstat præci-
puum fundamentum to. 3. par. 4. rec.* ex concor-
dia pro d. congrua, & prouisione, & oneri-
bus Ecclesiæ Vicario iniunctis, quin etiam
sumptibus, & expensis Vicarij si nemo ca-
pit, ac tenet rem pro sua suis sumptibus nõ
colenda, itaut primo videatur pro pecunia,
& speciebus deducta cõgrua Vicarij, & one-
ribus, & sumptibus quædam locatio, partim
4 propria pro tot pecuniarijs libris, † & par-
tim impropria pro tot speciebus, vel satis
propria in his quoque vti speciebus in men-
sura, & ex bonis ipsis *ad l. si olei 21. C. de locat.
& conduct. & ibi Bart. in fin. Garz. de expens.
cap. 14. num. 20.* nisi & minor, quam locatio
in vsum concessio, & magis propria deindè
locatio pro tot pecuniarijs, & 70. pecunia-
rijs libris sanè citra dominium vt supra, &
5 plane hæc est natura vnionis, † vt Ecclesia
vnita efficiatur vti prædium Ecclesiæ, cui est
facta vnio, *Rota* in puncto, & in Causa *cor.
Merl. dec. 115. n. 5. vers. quia hæc est natura vnio-
nis*, & generaliter *cor Cocc. adnot. 238. num. 11.*
amplius ad titulum, nomenque Vicariatus,
& Vicarij semper pro vno Vicario præsen-
6 tato, † & instituto per resignationem, vel per
obitum alterius, *d. decis. 95. num. 5.* iuxtà con-
tinuationem rubricæ de officio Vicarij, præ-
cedentibus alijs, & præcipuè de officio Ar-
chidiaconi, viso de ijs, qui seruiunt Ecclesiæ
7 nomine proprio, † videndum est de ijs, qui
seruiunt nomine alieno, inquit *gloss. Abb. &
aly ad d. rubric. de offic. Vic.* adnotandum quoq;
cum Abbate, quod iste Vicarius etiam per-
petuus non debet habere omnes fructus Ec-
8 clesiæ, † sed tantùm congruentem portio-
nem, & quod appellatus Vicarius, & non
Rector, *ex §. qui verò, cap. extirpandæ consuetu-
dinis 30. de præb. ibid. n. 6. Rot. cor. Mobedan. de de-
cimis dec. 5. vers. adnot. per Abb.* & habet ius li-
mitatum ad solam congruam, *ad text. alleg.
cor. Merl. dec 817. n. 2. cum alijs decis.* & aliàs sæ-
pissimè, & proindè non possidet nomine
9 proprio, † sed eius, à quo deputatur, *Barbos.
de Canon. & dignit. cap. 0. n. 30. cum alleg maximè
Vital. ad Clement. vnic. de offic. Vicar. n. 22. & 23.*
vbi etiam Vicarius portionarius *ad cap. 3.
de offic. vicar.* neque enim est dubitandum ip-
sum Archidiaconum, qui ex redditibus Pa-
rochialibus eius Archidiaconatui vnitis cõ-
10 gruam portionem dare Vicario † tenebatur,
potuisse certum quid sibi quotannis præ-
standum retinere, & fructus vniuersos di-
mittere Vicario, & c. *cor. Merl. d. dec. 95. nu. 10.
vers. neque enim.* nam citra aliquam innoua-
11 tionem quoad reliqua, † potuit Archidia-
conus certum quid annuum à Vicario sibi
præstandum retinere, & alios fructus omnes
eidem Vicario dimittere, *iuxtà tradita per
gloss. & c. cor. eod. Merl. d. dec. 115. d. n. 10. & 11.*
præsertim quia ex ipsiusmet assignationis
lectura deprehenditur illam fuisse tantum-
modo factam pro bono pacis, & concor-
diæ, & ad tollendam omnem iurgiorum
materiam circa redditᵫum perceptionem,
& eodem modo fuit dictum non obstare,
quod Vicarius sit perpetuus, & videatur
habere iura, & onera Episcopalia, quæ spe-
12 ctant ad Rectorem, † quia stantibus prædi-
ctis dicendum est iura huiusmodi habere,
& onera subire, quoad exercitium dunta-
xat, &c. quæ in puncto, & in Causa prose-
quitur *Rot. cor. Merl. d. dec. 115. num. 12. & 13.*
& postea *cor Vbald. dec. 580. num. 6 par. 4. to. 3.
rec. ex d. vers. non obstat præcipuum fundamentum,
& cor. Manzan. d. dec. 814 sub num. 1. maximè ex
Vrgellen cor. Pamphil. & est dec. 37. num. 10. to. 1.
d. par. 4.* vbi non obstat, quod Præposito sol-
uatur census à Rectore, quod arguit potius
subiectionem, quàm vnionem, quia est ve-
rum in dubio, sed in hoc casu ex concessio-
nibus manifestè constat de vnione, & anne-
xione huius Ecclesiæ ad præposituram (in
hoc nostro ad Archidiaconatum) † & in cla-
13 ris non est opus coniecturis; potuit enim
Præpositus, qui tenebatur Vicario dare
congruam portionem de redditibus Paro-
chialis, & assignare certam portionem, &
reliquos fructus sibi reseruare, vel omnes
fructus Rectori dimittere, & sibi certum
quid retinere, *gloss. quæ æquiparat istos casus,
& c. d. dec. 580. n. 10.* & sic cessant quæ dicun-
tur ex *Verall. dec. 339. par. 3. & Mobedan. dec. 5.
de decimis*, de fructuum assignatione facta
Vicario, quia non procedunt quando fru-
ctus sunt assignati pro congrua, vel prouis-
sione, vt in casu nostro, & sentit *Mobedan. d.
dec. 5. in fin.* concludit *Rot. d. dec. 580. n. 15. &
16. & coram Verall.* & alij agentes de vendi-
ditione, agunt de venditione decimarum
pro cõgrua assignatarum, præclarè *d. dec. 339.
n. 2.* itaut S. Concil. Trid. eadem fortè causa,
vt tollatur omnis materia iurgiorum *cap. 5.
de reform. sess. 7.* portionem super certa re as-
signandam sanciuerit, & vti Vicarij merce-
dem detrahendam ex fructibus Parochiæ,
vti decisum notat ibi *Barbos.* non autem de
14 certa re, vt repugnante, † & vt illa ipsa res
non abdicatur, neque transfertur, etiamsi
fiat eius assignatio, quin etiam separatio, &
applicatio, & appropriatio intelligẽdo cau-
sa demonstrationis super quibus bonis sit
habenda congrua, non autem, quod bo-
na illa stent pro congrua, *Lotter. de re be-
nef. q. 3. ex n. 19. l. 1. amplius ex Rot. coram Cocc.
dec. 1340 ex n. 7. & vers. neque obstat* cum alle-
gatis.

In comprobationem videtur optimè cõ-
ducere *gloss. cap. auaritiæ de præbend. verbo Pen-
siones*, vbi in nostris terminis quãdo Vicario
deducta certa portione erant omnes reliqui
15 fructus pro congrua assignati, † si illi aucti,
& ampliati fuerunt, tunc adest iusta causa, vt
superior possit dd. fructus diminuere, & sic
congruam reducere, inquit *Rot. cor. Ottembe-
ro Austen. Congruæ 14. Martij 1618. §. in compro-
batione, & DD. ad cap. auaritiæ*, vbi notant
nolente superiore posse adiri superiorem il-
lius

. sius cogat, vt cogat *Abb ibi n.6.* cũ aliis, infe-
rendo etiam, quod si Ecclesia fuit donata
Monasterio ad vsus proprios, & Monasteriũ
reseruata sibi pensione concessit eam alteri,
16 debet auctis facultatibus augeri † pensio,
quia illa fuit imposita ratione fructuum,
&c. *Abb. ad c.7. de Cens. in fine, Rebuff. de Congr.
n. 39.* & alij cum Abbate, & præsertim in
materia, prout hac alimentaria, & resolutio-
ne speciei in pecuniam, in qua ordinatio,
17 & solutio, † licèt continuo tempore vltrà
centum annos obseruata, debet intelligi
rebus sic stantibus, vt in contractibus habẽ-
tibus tractum successiuum, & absque præ-
scriptione etiam vltra 100. annos pro subie-
cta materia, *Rot. cor. Seraph. tota dec. 179. & tota
dec. 211. maximè in fine, & d. dec. 707. ex nu. 6. &
tota dec. 745. adnotat. cap. quãto Creatori de censib.*
& ibi *Butr. in fine*, & amplius *Fagnan. ad c. cum
M. 9. de const. num. 47.* vbi etiam si confirma-
tio facta fuisset à Papa cum decreto irritan-
18 ti, nam statutum, † & limitatio statuti limi-
tatur ad limites causæ statuti, *ad Butr. apud
D. Fagn. n. 46. vers. quinimo hoc.*

Et proposuit Archidiaconus etiam læsio-
19 nem, vt cursui temporis læso, † & grauato
succurritur, &c. *in d. Aurien. §. conferunt etiã*,
& ad casum ipsum de valore mutato *sequen-
ti §. vnde Vincentius vsque in finẽ decisionis*, &
priùs *Seraph. dec. 707. n. 3. à vers. his tamen, &
n. 7.* & rursùs *tota dec. 745.* & de Censu etiam
constituto perpetuo *cor. Pan. Lugdun. edit. tota
decis. 868.* nouissimè *D. de Luca de Paroch. di-
scur. 33. n. 11. quoties læsio lib. 2.* aut si minus
per viam læsionis, magis per viam supple-
menti, *ad d. cap. quanto Creatori*, & ibi eadem
ratione augmenti, ac decrementi, *gloss. vlt.*
cum alijs diuersis in via, non autem ad fi-
nem Dominis *in d. dec. 179.* Adeout magni-
ficaret Archidiaconus id, quod interest,
oblationem Vic. 500. pro congrua, & quã-
tùm necesse sit pro omnibus oneribus, quin
etiam sibi solui species statutas habens vix
70. libr, habente Vic. vlt. 1500.

Et hæc disceptabantur in Rota memo-
rialium pro expeditione, & pro reuisione,
& tandem aliquando decretum audiendum
Archidiaconum, & Causam videndam ab
omnibus Dominis, eamque proponendam
in secunda hac Rota Aprilis 1673. quæ vo-
lui antedicta referre pro decisione suffragia
descripturus.

Itaque proposita hodie causa huiusmodi,
Dominis de 9. nunc residentibus me 10. Iu-
dice Commissario solùm proponẽte, quin-
que dixerunt standum in decisis, & quatuor
recedendum, & rescriptum fuit In decisis
20 quadam lege Rotæ constituta, † vt quan-
do Causa videtur ab omnibus per quamli-
bet, etiam vno maiorem partem resoluatur,
quin etiam per pares partes, præualente illa,
à qua stet Decanus, secùs *à cap. 9. de elect. in 6.*
cum ibi notatis, vbi Collegia decernunt per
maiorem, & saniorem partem, & sanior ip-
sa decernitur per duplo maiorem numerũ,
suffragia itaque describam; nam etiam te-
merarius sim, si putem concinniora, aut ele-
gantiora ex meo marte contexere, quod fe-
cit, ac scripsit elegantissimus ipse *Arguell. de-
cis. 116. præter antiqua apud Card. Paleott. decis.
485. lib. 3. par. 3. diuers.* facio ego alijs etiam de
causis, & hæc sunt suffragia quinque Do-
minorum stantium in decisis.

1 Nihil noui deducitur (ideo persistendũ
in decisis duo ex Dominis dixerunt, altero
tamen adijciente) nec obstat, quod potuit
21 Archidiaconus redire ad primæua iura † at-
tenta tenuitate congruæ, habito respectu ad
valorem currentem, quia satisfacit huic
obiecto *Rota in Perusina Congruæ coram R. P. D.
Beuilaqua 24. Martij 1659.*

2 Opposita contraria decisioni possunt in
abstracto verificari, seù accipi, sed iuxta
meum sensum non probant assumptum in
concreto, facta præsertim duorum temporũ
diuisione, de qua in præcedenti suffragio;
22 admitto enim, † quod regulariter dominiũ
bonorum non resideat penès Ecclesiam
vnitam, seù eius Vicarium, sed penès Recto-
rem Ecclesiæ, cui fit vnio, etiamsi verba
quodammodo sonarent in assignationem,
seù translationem bonorum in Vicarium
Ecclesiæ vnitæ iuxtà animaduersa per *Lotter.
de re benef. lib. 1. quæst. 3. n. 19. & seqq. & Rot. cor.
Coccin. decis. 1340. num. 7. & seqq.*

Sed non propterea admitto illationem,
ergo Archidiaconus potest omnes fructus
Ecclesiæ assumere, seù potiùs reassumere,
23 relicta simplici congrua Vicario, † non su-
mus enim in puris terminis, vel iuris cano-
nici *in cap. extirpanda de præbend. & dignit.* vel
Sac. Concil. Trident. sess. 6. de reform. cap. 2. vel
Constitut. bon. mem. Pij IV. vbi datur forma
prouidendi Vicarijs de certa prouisione pro
congrua substentatione, cũ supposito, quod
illam non habeant, vel habeant insufficien-
tem; sed sumus in mixtis terminis non so-
lùm assignationis pro congrua substentatio-
ne Vicarij, sed etiam pro accollatione om-
nium onerum Ecclesiæ, immo quod magis
vrget pro beneficio, & placito Vicarij, adeo-
ut introitus, qui vltra substentationem con-
gruam, & implementum onerum Ecclesiæ
superessent, potest ad libitum suæ volunta-
tis habere, & erogare, vt patet ex illis ver-
bis relatis sub §. *Nouerint* in medio decisio-
nis, quæ reuidetur: Et alias pro voluntati-
bus eiusdem Vicarij faciendis: Si itaque Ar-
chidiaconus vellet congruam Vicario re-
linquere, omnesque alios fructus sibi ap-
propriare peruerteretur ordo vnionis, quod
ipse aliquam portionem fructuum dumtaxat
acquirat, & residuum cedat ad beneficium
Vicarij, nedum pro congrua, sed pro eius
arbitrario vsu, quamuis superabundanti,
transeat igitur, quod dominium habituale
resideat penès Archidiaconum, quia non
proindè assequi potest actuale, seù commo-
ditatem fructuum, quorum pars ei dumta-
xat assignatur, & residuum Vicario conce-
ditur vigore vnionis, quæ cùm non habeat
certam, & inuariabilem naturam, eo modo.

seruanda est, prout ab vnientibus fuit præscripta, & si Archidiaconus intentionē fun-
24 dat in vnione † eius formam, & conditiones præterire non valet, *Rot. decis. 5. num. 1. par. 7. rec.*

Cæterùm augetur inalterabilitas solutionis hucusque continuatæ spatio centum, & vltra annorum; nam si soluerentur species assignatæ in vnione, potest faciliùs dici, quod retento dominio Archidiaconi resultante ex ipsa vnione, subsecutæ solutiones ad illud initium referrentur, in cuius sequelam, seù quandam continuatam imaginem solutiones factæ censeri deberent, secùs autem immutata specie solutionis transfusæ in quantitatem, & spatio 100. & vltra annorum semper obseruatæ; indè enim cessat efficacia argumentorum pro Archidiacono adductorum, & eo magis incalescit præsumptio maioris tituli de mundo, qui infertur ex centenaria.

Mihi videtur standum in decisis, quia Bernardus, qui habet pro se vniformē trecentenariam solutionem annuarum librarū 70. potest allegare omnem meliorem, & magis sibi fauorabilem titulum, quo vnio, quæ per Episcopum, & Capitulum eo modo facta fuerat, quod Vicarius teneretur annuè respondere Archidiacono certam quantitatem fructuum, & pecuniæ cum facultate retinen. reliquos fructus pro sua congrua, &
25 necessitatibus Ecclesiæ † ita commutata fuerit, vt remanente iure nominandi penès Archidiaconum, eidem ad aliud non teneatur, nisi ad præstationem dictæ annuæ quantitatis librarum 70. loco dd. fructuum, per ea, quæ tradit *Rot. dec. 254. num. 10. par. 3. diuers. & dec. 312. num. 4. par. 1. decis. 218. num. 51. par. 6. recent.*

Ideoque cùm alleget talem commutationem fuisse factam à Pontifice ad supplicationem Partium pro euitandis discordijs, quæ occasione primo dictæ quantitatis fructuum in vino, & frumento, & oleo, alijsque speciebus annuatim vt supra persoluendæ inter ipsas oriri potuissent cum clausula *sublata, decreto irritanti*, alijsque fortioribus.

Et exaduerso nulla proponatur implicātia, cur Papa, qui in Beneficialibus omnia potest, hoc facere non potuerit, iterum cēseo confirmandum ex decisis, promptus tamen amplecti contrariam opinionem, si huiusmodi implicantia inter disputandum ab aliquo ex Dominis proposita, & probata fuerit, &c.

4 Non recederem à decisis, quia bene subsistunt ea, quæ in ipsis decisionibus deducuntur, & ponderantur, quibus mihi videtur addi posse, quod Archidiaconus, neque probat, quod effectus fuerit dominus fructuum, de quibus agitur, nōn vigore primi instrumenti vnionis anni 1325. tùm quia in eo fuit expressè reseruata congrua Vicario assignanda, tùm etiam quia declaratio, & taxatio dictæ congruæ, vt sequitur reseruatæ facta fuit postea in alio instrumento anni
26 subsequentis 1326. † ex quo sequitur, quod secundum, non autem primum sit attendēdum; vel quod ipsa taxatio subsequuta considerari debeat tamquam facta in primo instrumento, *Rot. coram Merl. decis. 802. num. 3. cor. Cocc. decis. 2267. num. 11.* neque vigore secundi instrumenti, quia in eo omnes fructus assignati fuerunt Vicario pro sua congrua, & pro sustinendis alijs Ecclesiæ oneribus cū sola obligatione contribuendi Archidiacono certam eorundem fructuum portionem,
27 quæ omnia † excludunt dominium ipsius Archidiaconi, & è conuerso ostenditur illud in Vicarium fuisse translatum, vt in decisionibus, & in restrictu iuris, & facti dato 17. Martij proximi.

His præmissis non applicantur, quæ in contrarium dicuntur de seruo, seù ministro, qui non potest præscribere contra Dominū,
28 cùm non sibi, sed Domino possideat, † & multò minùs quæstionem dominij contra ipsum mouere, sed procederent quatenus Vicarius prætenderet dominium in ipsa Ecclesia, seù exercitium parochialitatis, quæ non controuertitur quin fuerit Archidiacono vnita, secus autem in illis fructibus, in quorum perceptione nunquam Archidiaconus partes Domini exercuit.

Quatenus verò prętendatur eidem Archidiacono vti non habenti sufficientem congruam pro alimentis proprijs, illi esse supplendum ex illis redditibus, hæc prætensio non est meo credere præsentis iudicij super reintegratione, sed erit proponenda in alio iudicio, in quo examinabitur huius prætensionis iustitia, & ita saluo, &c.

5 Starem in decisis, quia inspecto tenore
29 vnionis, † ad quam semper recurrendum, vt dixit *Rot. dec. 5. num. 1. par. 7. recent.* licèt Episcopus pro sustentatione Archidiaconi habentis exiles redditus decreuerit de anno 1325. vnire dignitati Ecclesiam Parochiali S. Baudilij, ita quod (sunt verba instrumenti dati in prętērito Sum. *num. 17.*) cedentibus, vel decedentibus Rectore, &c. Archidiaconus, & successores percipiant, & habeant, &c. omnes redditus, exitus, & prouentus, salua tamen, & reseruata Vicario perpetuo de redditibus congrua portione, nihilominus in executione d. vnionis anno post stabilitæ, & effectuatæ reseruata eidem Archidiacono certa portione fructuum, quæ postea conuersa fuit in pecuniariam in summā libr. 70. quidquid (sunt pariter verba instrumenti) residuum de redditibus, &c. dictæ Ecclesiæ sit ipsius Vicarij pro sui prouisione, &c. Vnde ex prædictis infertur, quod sicut Rector ante factam vnionem erat Dominus omnium fructuum, ita dominiū non amiserit, nisi in illa portione assignata Archidiacono, & reliquum remanserit sui ipsius, & pro sui prouisione; quando enim Vicarius perpetuus percipit omnes fructus, & assignat portionem Dignitati, cui est an-
30 nexa, & vnita Vicario, † tunc Vicarius dicitur Dominus quidquid sit è conuerso, vt

in proximis terminis dixit *Rota coram Seraph. decis. 1304. num. 1.* Dato autem dominio penès eum omnium fructuum, non intrant termini administratoris, cuius titulus excluditur etiam ex pluribus ponderatis in decisione postrema.

Quodque verè non fuerit facta plenaria vnio aduertendum puto ad causam, quæ mouit Episcopum, & quæ nulla alia fuit, nisi quod Archidiaconus habebat redditus exiles, ex quibus non poterat habere substentationem congruam, decentem, vndè cum per assignationem dictæ certæ portionis fuerit Dignitati satis consultum, vt constat ex taciturnitate annor. 300. & vltra assequimur, vt in reliquo noluerit auferre dominium Rectori.

Neque hinc intrant termini contractus alimentorum, qui semper intelligitur rebus sic stantibus, quia Archidiaconus non probat, quod non habeat sufficientem congruam ad sui sustentationem; neque hoc allegat, sed tantùm prætendit se esse Dominum omnium fructuum Rectoriæ, reseruata sola congrua Vicario, quale Dominium ex tenore vnionis penitus excluditur ex supradictis.

Minusque obstant *Vitall. Barbos.* & alij, quod Vicarius non possideat sibi, sed digni-
31 tati, † quia loquuntur quando Vicaria est plenariè vnita cum Dignitate, cum translatione dictorum fructuum, non autem quãdo, vt hîc, fuit tantùm vnita certa fructuum portio, & quidem de mandato Episcopi vnientis.

Atque hinc benè applicantur deducta circa præscriptionem 300. annorum suffragantem Vicario, vt ponderant decisiones, quæ reuidentur, saluo &c.

Quæ sequuntur sunt suffragia quatuor Dominorum recedentium à decisis.

1 Iuxtà mea alia suffragia videtur recedẽdum á decisis, quia nec ex instrumẽto vnionis, nec ex altero assignationis congruæ translatum fuit Dominium in Vicariũ, non quidem ex instrumento vnionis, dum illa facta fuit pleno iure Parochialis de Lupricato, eiusque bonorum, iurium, & fructuũ, ad fauorem Archidiaconi, reseruatis tantũ indè congruis portionibus ad fauorem Vi-
32 carij, † quæ reseruatio non importat dominij translationem in Vicarium, sed tantùm indicat vndè portiones desumi debeant, vt in fortioribus *Cocc. dec. 1340. num. 3. & seqq. & Lotter. de re benef. lib. 1. qu. 3. num. 19. & seqq.* quinimò d. Parochialis vnita cum omnibus illius iuribus fuit effecta prædium dignitatis Archidiaconi, qui effectus fuit verus illius Prælatus, & Rector, ipseque nominat d. Vicarium sine necessitate concursus.

Minús ex altero assignationis Congruæ, dum in eo fuit ordinatum, quod Vicarius exigeret omnes fructus pro bono pacis, & concordiæ, & citra aliquam vnionis innouationem, & sic citra translationem Dominij in Vicarium, dum in vnione fuit Archidiacono attributum, & per consequens Vicarius gessit simpliciter vices Archidiaconi, & non sibi, sed Archidiacono possedit, ex aliàs adductis, non obstan. contrarijs, qui loquuntur in casu, quo cura actualis, & habitualis erat translata in Vicarium proprium, & ex quo non sibi possedit, est incapax dominij, ac præscriptionis, nec potest allegare præsumptionem alicuius tituli, quidquid esset in Vicario independente, & ita saluo, &c.

2 Censeo negatiuè respondendum, nam decisio duobus innititur fundamentis in iure, meo iudicio, insubsistentibus.

Primum enim consistens in eo, quod fructus, & prouentus controuersi transiuerint vsque ab anno 1326. in dominium Vicarij pro tempore futuro mediante assignatione eidem facta a Canonicis per Episcopum, & Capitulum ad hoc deputatis, corruit ex eo, quia dum anno præcedente Parochialis, de cuius fructibus agitur, fuerat cum omnibus iuribus, & pertinentijs vnita Archidiaco-
33 natui, † per hanc vnionem effecta remanserat prædium eiusdem Archidiaconatus, & de illius dominio, vt in specie huius vnionis firmauit *Rota coram Merlin. decis. 115. nu. 5. 6. & 7.*

Et propterea ex assignatione fructuum successiuè facta Vicario cum onere soluen-
34 di certam quantitatem Archidiacono. † non dicitur recessum ab vnione prædicta, vt prosequitur *d. dec. 115. num. 10.* neque aliquod
35 translatum dominium in Vicarium † simplicem administratorem, & solùm meram actualem, non autem habitualem habentẽ, vt aduertit *in d. decis. num. 6. & 7.* & probant *decis. 707. & 745. coram Seraph. & decis. 388. coram Pæn. 2116. cor. Cocc. & dec. 841. cor. Dunozetun. cum alijs à Scribentibus allegatis.*

Parùm releuante, quod vnio tamquam facta sub expressa conditione assignandi cõgruam portionem Vicario, suspensa remãserit ad effectum transferendi dominium Parochialis vnitæ in Archidiaconum, seù fructuum illius, & sic cum postea in executione conditionis reseruatæ, fuerint assignati omnes fructus Vicario cum onere prænarrato illorum dominium in eundẽ translatum censendum sit, ac si d. assignatio fuisset facta in vnione, attentis præsertim verbis, quibus fuit deuentum ad hanc assignationem, dominij translationem denotantibus.

Nam præseruatiua, seù conditio prædicta fuit concepta per hæc verba, post factam vnionem omnium fructuum, & redditüum ibi Reseruatis indè congruis portionibus, quæ non importare suspensionem dominij fructuum in genere patet ex illa dictione *inde* ostẽdente, congruam esse soluendam de fructibus, & redditibus, non autem illos esse assignandos pro congrua, & proindè assignatio successiuè facta per verbum *Assigno*, & similia non potuit importare trans-
36 lationem dominij, † quia huiusmodi verba

R. P. D. CALATAIV.

Bononien. Fideicommissi de Gozzadinis.

Lunæ 17. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Latè perpenduntur, & declaratæ sunt coniecturæ hinc indè deductæ in materia vocationis filiorum in conditione positorum, super qua negatiuè resoluitur, principaliter quia deficiebat digressus ad plures gradus substitutionum, cùm sine eo reliquæ coniecturæ nullatenùs sufficiant.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione positi vt dicantur vocati requiruntur coniectura necessariò fideicommissum inducentes etiam in descendentibus, & per tot.*

2 *Filij in conditione positi, nec etiam in contractibus dicuntur vocati, nisi ex vrgentissimis coniecturis.*

3 *Digressus ad plures gradus substitutionum omninò requiritur pro vocatione filiorum in conditione positorum, alioquin cætera coniectura non sufficiunt.*

4 *Filij in conditione positi regulariter non censentur vocati, etiamsi fuerint descendentes, & n. 5. & sup. n. 1.*

6 *Masculinitatis, & legitimitatis qualitas non est sufficiens pro vocatione filiorum in conditione positorum, si non est vestita ratione conseruationis agnationis.*

7 *Agnatio, de qua nulla est facta mentio in testamento, non potest dici fuisse considerata.*

8 *Filij naturales deficiente legitimatione non conseruant agnationem.*

9 *Agnatio contemplata in primo solo gradu non se extendit ad alios.*

10 *Filij vocati, si alij non grauantur restituere, succedunt simpliciter per vulgarem.*

11 *Digressus ad plures gradus substitutionum vbi requiritur, intelligitur de substitutionibus reciprocis, & fideicommissarijs.*

12 *Prædilectionis argumentum solùm negatiuè procedit, non autem affirmatiuè, & quomodo.*

13 *Prohibitio alienationis æquiuoca non sufficit pro inducenda vocatione filiorum in cõditione positorum, vbi referri potest ad alios effectus.*

14 *Naturales filij ab intestato non succedunt.*

15 *Filij naturales faciunt deficere conditionem, si sine filiis, ad exclusionem substituti.*

16 *Substitutio compendiosa est coniectura leuissima vocationis filiorum in conditione positorum, & passim reijcitur.*

17 *Fideicommissi pro exclusione respondendum est, vbi coniectura deducuntur hinc inde.*

18 *Filij in conditione positi, siuè ex statuto, siuè ex dispositione iuris, coniecturis hinc inde deductis, faciliùs censentur exclusi, quàm vocati, & sup. num. 17.*

19 *Filiorum in conditione positorum vocationi repugnat coniectura, quod bona ad primum institutum liberè, & pleno iure spectent.*

20 *Filios esse vocatos, & patrem liberè disponere potuisse, inter se repugnant.*

21 *Filij in conditione positi censentur vti hæredes patris vocati, si eidem patri fuerat concessa facultas liberè disponendi.*

22 *Clausula* liberè, & pleno iure, *tribuit liberam, & absolutam facultatem disponendi absque vllo onere fideicommissi, & sup. nu. 19. & seq.*

23 *Filij in conditione positi in donatione totaliter donatario directa, & ob illius singularem affectionem facta, non dicuntur vocati.*

24 *Subsequens actus benè declarat quid in antecedenti dispositum sit.*

25 *Dispositio tanquam de re libera facta primo donatario, maximè inseruit pro declaratione, ipsi non fuisse grauatum.*

DECISIO LXXIX.

DISPVTATO dubio sub die 17. Martij 1659. coram R. P. D. meo Beuilaqua, An sub fideicommisso veniant etiam bona prouenientia à Com. Vincentio Gozzadino, negatiua prodijt resolutio sub fundamento; quod ipse non potuerit disponere de dictis bonis, vtpotè sibi donatis cum onere restituendi suis filijs, qui licèt positi in conditione tamen ex pluribus coniecturis videbantur dispositiuè vocati. Verùm causa super ijsdem à me iterùm proposita, & maturiùs discussa DD. recesserunt à decisis.

Quandoquidem ad hoc vt filij in conditione positi censeantur dispositiuè vocati requiruntur coniecturæ vrgentes, & ità in suo genere perfectæ, vt pernecessè inducant
1 fideicommissum † quamuis versemur in descendentibus, vt tradunt *Giouagn. consil. 82. num. 27. lib. 1. Criuell. decis. Dolan. 125. num. 54. Adden. ad decis. 632. num. 29. par. 4. tom. 3. recent. decis. 401. in fin. par. 9. decis. 160. num. 26. par. 10. & coram Arguell. dec. 32. num. 1. & seqq. & coram Card. Cels. decis. 545. num. 2. & 228. num. 2. & in Auximana fideicommissi 29. Nouembris 1666. coram Eminentiss. Carpineo*, & quamuis agatur
2 de dispositione facta † in contractu *Mantic. de tacit. lib. 2. tit. 14. nu. 19. Peregr. de fideic. art. 28. num. 20. Add. ad Buratt. decis. 185. num. 10.* cum alijs cumulatis *ad dictam decis. 145. num. 5. coram Card. Celso*, & nisi concurrant contemplatio agnationis, & digressus ad plures gra-
3 dus substitutionum † reliquæ coniecturæ, etiam simul iunctæ nihil operantur, *Rot. coram Reuting. decis. 258. num. 2. & seqq. & dec. 274. num. 54. & in Interamnen. fideicommissi 18. Martij 1667. & prima Aprilis 1668. coram Eminentiss. Carpineo, & in Perusina Transactionis 20. Iunij 1670. coram R. P. D. meo Vicecomite.*

Talis autem non sunt illæ relatæ in Decisione, & aliæ nouitèr adductæ. Nam prima, quod agatur de descendentibus, in quibus faciliùs positi in conditione censentur vo-
4 cati, non potest afferri pro † coniectura, dum regula exclusionis filiorum in conditione positorum procedit etiam in descendentibus, loquitur *Tex. & Gloss. in l. Lucius ff. de*

5 ff. de hered. instit. Ideòque illa † pro nihilo re-
putatur Rustic. in tract. de liber. in condit. posit.
lib. 1. cap. 3. num. 4. Menoch. præsumpt. 56. num. 76.
lib. 4. Fusar. de substit. quæst. 417. num. 2. Bellon.
cons. 26. num. 45. Gionagn. cons. 82. num. 26. Rot. in
recent. decis. 221. num. 2. par. 5. decis. 401. num. 33.
par. 9. & decis. 160. nu. 26. par. 10. & coram Card.
Cels. decis. 145. num. 2. & 228. num. 2. & in d. Au-
ximana fideicommissi coram Eminentiss. Carpineo.

Secunda, quod filij sint positi in condi-
tione non simpliciter, sed cum qualitates
masculinitatis, & legitimitatis, non est con-
siderabilis quando non est vestita ratione
6 conseruandi bona in agnatione, † qua sola
masculorum vocatione non dicitur con-
templata, vt pluribus adductis respondit
Rota coram Card. Celso dicta decis. 145. num. 6. &
seq. & in d. Auximana fideicommissi §. Inter plures
coram Eminentiss. Carpineo, & in Perusina Tran-
sactionis 20. Iunij 1670. coram R. P. D. meo Vi-
cecomite, & verè agnationem non fuisse con-
templatam in prima donatione, in qua so-
lùm filij positi sunt in conditione, manife-
7 stè apparet, † tùm ex quo nulla de ea legi-
tur facta mentio, vt dixit Rota coram Reue-
rendiss. Royas decis. 123. num. 8. & coram Coccin.
decis. 1036. num. 20. & coram Dunoz. iun. dec. 46.
num. 11. & seq. Túm ex quo naturales positi
8 fuerunt in conditione, † qui deficiente legi-
timatione agnationem non conseruant l. si
spurius ff. vnde cognat. Dec. cons. 316. num. 1. Cra-
uett. cons. 338. num. 3. Hond. cons. 57. num. 45. lib. 1.
Rota coram Mantic. decis. 319. nu. 6. & coram Ca-
uill. decis. 266. num. 8. & in Bononien. fideicommissi
de Alexijs 27. Iunij 1672. coram R. P. D. meo
Priolo, minusque contemplata dici potest
in secunda donatione ex verbis, ibi -- Cu-
piens eo mediante nomen, & antiquam dignita-
tem eius Domus, & familiæ conseruari post mor-
tem ipsius Testatoris, & omnia bona, vel parte d.
Ludouico relinquere. Quia dicta verba tangunt
solam personam Ludouici, qui non graua-
9 tur filijs restituere, † ideòque agnatio in
primo tantùm gradu contemplata, ad alios
non se extendit Mantic. de coniect. lib. 6. tit. vlt.
num. 5. Rota coram Greg. decis. 464. num. 17. & co-
ram Bich decis. 342. num. 9. & 10. & in Romana
fideicommissi de Coronis 28. Ianuarij 1647. coram
Eminentiss. Cerro.

Tertia, digressus ad plures gradus substi-
tutionum in facto non subsistit; Nam licet
prima donatio facta fuerit ea lege, & pacto,
quod si Ludouicus decederet sine filijs ma-
sculis legitimis, & naturalibus, & eis non
extantibus sine filijs naturalibus masculis,
& eis non extantibus absque alio filio ado-
ptiuo &c. quod tunc succedat, & succede-
re debeat quidam Scipio dicti Vincentij fi-
lius naturalis tantùm &c. tamen sub vnica
substitutione comprehenduntur soli filij,
siuè legitimi, siuè naturales, siuè adoptiui,
10 qui vlterius † non grauantur alijs restitue-
re, & per consequens non possunt succede-
re, nisi per vulgarem Peregr. de fideic. art. 28.
num. 22. Fusar. de substit. quæst. 480. num. 11. Rota
decis. 191. num. 12. par. 5. & decis. 401. num. 18.
par. 9. recent. quod non sufficit in proposito
11 quo † requiruntur plures gradus substitu-
tionum reciprocè, ac fideicommissariæ, vt
benè explicat Gionagn. d. cons. 82. num. 20. &
seq. Buccaferr. cons. 101. num. 18. Canal. dec. 496.
num. 24. Coccin. decis. 294. num. 12. Card. Cels. de-
cis. 145. num. 17. Arguell. decis. 32. num. 35. Zarat.
decis. 63. num. 13. & Eminentiss. Prodatarius in al-
legata Auximana fideicomm. 29. Nouemb. 1666.
& 2. Martij 1668.

Quarta, substitutionis Scipionis minus di-
lecti in casu non existentiæ filiorum Ludo-
uici, qui erant magis dilecti, est inapplica-
bilis, quia argumentum prædilectionis pro-
cedit dumtaxat negatiuè inferrendo exclu-
sionem remotioris, ex non admissione pro-
12 ximioris, † non autem affirmatiuè inducen-
do vocationem proximioris, ex admissio-
ne remotioris, Soccin. sen. cons. 116. num. 4. lib. 3.
Gasanat. cons. 48. num. 43. Buratt. decis. 887. nu. 6.
& decis. 160. num. 20. par. 10. & in d. Auximana
fideicommissi 29. Aprilis coram Eminentiss. Car-
pineo.

Qninta, prohibitionis alienationis est val-
dè æquiuoca, nam cùm donator sibi antece-
denter, reseruasset vsumfructum omnium
bonorum donator prohibuit posteà aliena-
tionem non simpliciter, & absolutè, sed
cum illis verbis in præiudicium, vt supra or-
13 dinatorum, † vndè talis prohibitio potest
intelligi respectu vsusfructus sibi, vt supra
reseruati, vel saltem operari potuit effectū
suum in casu, quo Ludouicus decederet sine
filijs, non autem in casu existentiæ filiorum,
vt in puncto respondit Soccin. sen. cons. 116.
num. 4. lib. 1. Odd. cons. 60. num. 31. Gabr. cons. 117.
num. 46. lib. 1. Gionagn. cons. 39. num. 12. lib. 1. Rot.
coram Merlin. decis. 669. num. 12. & coram Cels.
decis. 228. num. 4. & in d. Perusina Transactionis
20. Iunij 1670. coram R. P. D. meo Vicecomite.

Sexta, ex quo post legitimos positi sint in
conditione filij naturales, qui tanquam
non habentes successibilitatem ab intestato,
necessariò dici debeant dispositiuè vocati,
nullius roboris pariter visa est, quia licèt
14 naturales † ab intestato non succedant auth.
licet C. de natural. lib. Nihilominus faciunt
15 deficere cōditionem † si sine filijs ad exclu-
sionem substituti l. ex facto 17. §. si quis roga-
tus ff. ad Trebell. Gaill. obseru. 136. num. 4. par. 2.
Rota coram Carillo decis. 266. num. 21. & 22.

Septima, demum elicita ex compendio-
16 sa continente in se fideicommissariam † est
leuissima, & passim reijci solita à Rota, vt
in decis. 221. num. 5. par. 5. recent. & in d. Auxi-
mana fideicommissi 2. Martij 1668. coram Emi-
nentiss. Carpineo, vbi reddit rationem.

Quæ omnia certiora redduntur concur-
rentibus pluribus coniecturis suadentibus
filios non fuisse vocatos, quando enim ad-
17 sunt coniecturæ hinc indè, † facilius pro
exclusione fideicommissi respondendum
est, non solùm in terminis iuris, vt dixit
Rota coram Celso d. decis. 145. num. 19. & coram
Eminentiss. Ottbob. decis. 355. in fin. & decis. 401.
num. 34. par. 9. recent. Sed etiam in terminis
statuti

18 ſtatúti † diſponentis, vt filij in conditione
poſiti dicantur vocati, vt in ſpecie ſtatuti
Vrbis firmauit *Rot. in Romana cēſus 30. Ianua-
rij 1654. cor. Emin. Cerro.*

Prima coniectura eſt, quod donatio ſtipu-
lata fuit pro Ludouico, & eius hæredibus, &
cum clauſula, quod bona ad illum ſpecta-
19 rent *liberè, & pleno iure,* † nomine autem
hæredum veniunt etiam extranei in hac ma-
teria indifferenti; ideoque repugnat, quod
Donatarius potuerit tranſmittere bona do-
20 nata ad quoſcumq; hæredes, † & quod eius
filij ſint diſpoſitiuè vocati, *Aymon conſ. 238.
num. 3. Fab. de Ann. conſ. 52. num. 13. Caren. reſol.
147. num. 13. Lud. Bell conſ. 118. nu. 7. Rota d. de-
ciſ. 401. par. 9. recen. & coram Celſ. d. deciſ. 145.
num. 2. & in d. Romana cenſus 30. Ianuarij 1654.
coram Eminentiſſimo Cerro.* Tali enim caſu fi-
21 lij non dicuntur vocati, † niſi vti hæredes
patris, iuxtà *gloſſ. & Bartol. in l. ſi tibi §. pa-
ctus ne peteret ff. de pact. Fab. de Ann. dicto con-
ſil. 52. num. 11. Caren. dicta reſol. 547. num. 14. Sur-
dus deciſ. 322. num. 31. & ſeqq.* idque manife-
ſtè ſuadetur ex dicta clauſula *liberè, & ple-
22 no iure,* † quæ tribuit donatario liberam,
& abſolutam poteſtatem diſponendi abſ-
que grauamine fideicommiſſi, *Ruin. con-
ſil. 113. num. 2. lib. primo, Grat. conſil. 98. num. 68.
lib. primo, Menoch. conſil. 640. num. 2. & 3. Bar-
boſ. dict. 190. num. 4. Rota coram Merlin. deciſ. 503.
num. primo, & in Ciuitatis Caſtelli bonorum 22.
Iunij 1671. coram Reuerendiſſ. Domino meo De-
cano.*

Secūda eſt, quod donatio totaliter directa
fuit in perſonam Ludouici ob ſingularē af-
fectionem, & amorem erga illū, nulla facta
23 mentione filiorum, † quod ſi vocare voluiſ-
ſet, etiam expreſſiſſet, *Aymon conſ. 288. num. 3.
Rota cor. Buratt. deciſ. 861. in fin. & cor. Emin. Ot-
thob. deciſ. 99. n. 19. & deciſ. 133. n. 1. & in d. Rom.
Cenſus 14. Febr. 1653. & 30. Ianuar. 1654. coram
Emin. Cerro.*

Tertia reſultat ex ſecunda donatione fa-
cta ad corroborationem primæ, in qua filij
non fuerunt poſiti in conditione, nec nomi-
nati, imò Procurator, & Notarius ſtipulati
fuerunt pro Ludouico, & hæredibus, ho-
24 dierno Sum. *num. 5.* † Ex iſto enim actu ſub-
ſequenti benè declaratur, quod fuerit in alia
præcedenti donatione diſpoſitum, *Tiraquell.
ad l. ſi vnquam verb. donat. largit. ſub num. 257.
Menoch. præſumpt. 35. nu. 25. lib. 6. Decian. conſ. 7.
num. 99. lib. 1. Rota deciſ. 21. num. 8. cor. Celſo.*

Quarta denique ex quo Ludouicus de
25 bonis donatis diſpoſuit in teſtamento † tan-
quam de bonis liberis, vt aduertit *Rota in d.
deciſ. 21. num. 7. coram Celſo, & 255. num. 14. co-
ram Eminentiſſ. Ottbob. & in recent. deciſ. 129.
num. 5. par. 13.*

Et ita vtraque &c.

Sub die 27. Aprilis ſequentis anni adeſt altera in hac Cauſa Deciſio coram eodem R. P. D. Caletain, quæ ſuis loco, & tempore apponemus.

R. P. D. TAIA.

Romana redditionis rationis.

Lunæ 17. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Solutionem ritè, & rectè probari deciditur ex libris mercatorum contra mercatores ipſos tam Scribentes, quàm alios ſcribere mandantes, in quibus ſi fuerint adnotata verba *recò contanti*, reſultat etiam actus veræ numerationis ſequutæ, non obſtante aſſerto ſtylo particulari, nec alıter concludēter probato, immo nec parùm conſtante, ſed difformiter obſeruato.

SVMMARIVM.

1 *Libri mercatorum partim ſcripti ab ipſis mercatoribus, partim à ſuis deputatis plenè probant contra ipſos mercatores.*
Libri quibus mercatores vſi ſunt, nequeunt amplius ab ipſis impugnari. num. 1.
2 *Verba* recò contanti *poſita in libro mercatorum probant actum numerationis.*
3 *Libri mercatorum etiam carentes aliquo, ſiue aliquibus requiſitis, contra ipſos mercatores plenè probant.*
4 *Mercatorum iudicio circa ſtylum ipſorum deferendum eſt.*
5 *Stylus particularis mercatorum deſcribendi ſolutiones potiùs in vno, quàm in altero libro, vt releuet, libri debent eſſe legaliter tenti.*
6 *Stylus etiam mercatoris ſi non ſemper obſeruatus ſit, & vniformiter, nullius eſt releuantiæ.*
7 *Solutionem verè, realitèr, & rectè factam fuiſſe ex coniecturis probatur.*
8 *Confeſſio facta in Iudicio Criminali ad inſtantiā fiſci, & ad alium effectum, non probat in Iudicio Ciuili.*
9 *Confeſſio non habens contra ſe iuris præſumptionem diuidi non poteſt.*
10 *Confeſſio pro maiori parte verificata, præſumitur vera in totum.*

DECISIO LXXX.

DVDVM Ioannes Antonius adhibuit negotio ſuo inſtitorem Antonium, & contra illum egit coram A. C. ad reddendā rationem, obtinuitque duo mandata, alterū ſcutorum 1357. 8. pro totidem exactis à varijs debitoribus, alterum ſcutorum 1697. 32. pro tantis mercibus. Commiſſa verò Cauſa in Rota, conceſſa fuit executio contra Hieronymum fideiuſſorem inſtitoris cauſæ aſſiſtentem pro ſcutis 735. 30. vnde proſequente Ioanne Antonio pro reſiduo, propoſitum eſt de more dubium, An mandata A.C. ſint exequenda; & DD. non eſſe exequenda reſponderunt.

Non alterum pro exactis, & reſidui ſcutorum 622. 57. quia (vt ipſi dixerunt) in Diario apparent ſummæ ſcriptæ, *recò contanti*

ti Antonio, ex quibus si Antonius non attu-
lit filii, & Diarium est eius, cui attulit, nihil
vltra debet institor Ioanni Antonio, cuius
Diarium est, cùm generaliter libri mercato-
rum etiam partim scripti ab eisdem, partim
1 à deputatis ab ipsis † plenè probent contra
ipsos mercatores, maximè quando iis vsi
sunt mercatores, quos impugnare postea
nequeunt, *Rota coram Dunoz. sen. decis. 222.
num. 1. & 2.* & hic liber diarius probat actum
2 numerationis † factum per manus institoris,
vt de similibus verbis est *Rota coram Dunoz.
iun. decis. 660. num. 6.* & amplius de libro mer-
catoris probante contra ipsum etiam manu
3 aliena, † non solùm eius mandato etiam si
careret aliquo, siue aliquibus requisitis, *Ge-
nua de scrips. priu. tit. de lib. mercat. tota quæst. 2.
An liber rationum mercatoris contra eum fidem
faciat in Indice cap. 23. num. 4.*

Confirmante consuetudine huiusmodi
affirmata à mercatoribus ipsis inductis ab
altera parte describendi quidem in alio libro
Rincontro di cassa, vt hic dicitur, seù *entrata à
minuto*, vt alibi, si multis diebus 20. aut 25.
nõ fuissent adnotatæ summæ notabiles, cre-
dendam esse aliam consuetudinem illius, &
ministros postea rationem reddere non te-
neri, & mercatorum iudicio in hac mate-
4 ria † stylum ipsorum respiciente solet de-
ferri, *Rota decis. 123.* & in hac ipsa causa *de-
cis. 187. num. 10. & dec. 366. num. 5. par. 13.* cum
pluribus generaliter *decis. 392. num. 9. par. 14.*
Hinc non obstante, quod à libro in Actis
producto nuncupato *Rincontro di cassa in d.
decis. 187. ex num. 5. & d. decis. 366. num. 4. vers.
nec solutio.*

Non obstat, quod in præsenti casu non
sit attendendus stylus generalis mercatorũ,
stante stylo particulari inter Ioannem An-
tonium, & institorem describendi pecunias
ab illo exactas in libro nuncupato *Rincontro
di cassa*, in quo pecuniæ, de quibus agitur
adnotatæ non reperiuntur. Quia huiusmo-
di particularis stylus non solùm non proba-
tur, sed potiùs excluditur ex eodem libro,
tùm aduertendo, quod non est ritè cartula-
tus, summatus, & mercantilitèr, seù lega-
5 litèr retentus, † qualis esse deberet, ad hoc,
vt in eo fieri posset fundamentum ad pro-
bandum prætensum stylum, vt declarando
attestationem factam ad fauorem Ioannis
Antonii explicant iidem mercatores in alia
attestatione, Summ. institoris *num. 6.*

Tùm etiam ponderando, quod in eodem
libro non reperiuntur descriptæ quamplu-
res pecuniæ per institorem exactæ, & so-
lummodo descriptę in primo dd. libris con-
stituentibus summam scutorum 9602 & ta-
men Io: Antonius eas non negauit, sed fas-
sus fuit accepisse petendo iudicialitèr sibi
reddi computa à die prima Ianuarij 1648.
cùm antea fuerit solidata ex libris diario, &
magistro, eodem Summ. *num. 9.* Hinc enim
prorsus destruitur assertus stylus; nam aliàs
Io. Antonius non fuisset adeo supinus, vt
prætermisisset repetere ab institore tam in-
gentem summam non descriptam in libro
Rincontro di cassa, si verè inter eos fuisset ob-
seruatus d. stylus non bonificandi, nec ac-
cepto ferendi, nisi pecunias descriptas in d.
libro *di Rincontro*, ac proindè cùm stylus non
6 fuerit obseruatus semper, † & vniformitèr,
sic nullius est releuantiæ, *Rota decis. 141. n. 14.
par. 7. recent. & coram Eminentiss. Cardin. Ottob.
decis. 271. num. 22. cum aliis.*

Nec iuuat, quod exceptio non descri-
ptionis partitarum in libro Rincontro non
possit opponi ab institore, quia allegaret
propriam turpitudinem, etenim non subsi-
stit, quod institor haberet complementum,
seù esset absolutè præpositus ad scribendum
librum, imò ex propria confessione Ioannis
Antonii in positionibus constat, quod ipse
mandabat institori singula quaque vice, vt
faceret, & scriberet quæcumque idemmet
percipiebat, d. Summ. *num. 3.* & quod plus
est, liber apparet etiam scriptus per Ioanem
Antonium in pluribus partitis datis in eodẽ
Summ. *num. 12.* quod manifestè ostendit
partitas ibi nõ descriptas fuisse omissas me-
diante Io. Antonio.

Accedentibus præsertim pluribus conie-
cturis suadentibus pecunias nisi non descri-
ptas in libro *Rincontro*, fuisse nihilominus
verè, & realitèr solutas Io. Antonio; Con-
currit enim lapsus temporis, & taciturnitas
in petendo, qualitas Io. Antonij mercatoris
tunc proximè suspecti de decoctione, soli-
datio computorũ facta ab eodem per totã
diem 15. Iulij 1649. approbata propria manu
ex illis verbis: *scudi 6.50. datili contanti per sal-
do per tutto questo medesimo dì*, & demùm fides
substituti causæ testantis de expressa confes-
7 sione Ioannis Antonii, Summ. *num. 5.* † ex
coniecturis enim probatur recta solutio. *Cy-
riac. contr. 230. n. 1. Rot. dec. 285. n. 15. par. 13. rec.*

Cùm verò creditum scut. 1697. 22. pro
pretio mercium à Io. Antonio consignata-
rum institori, vel non probatur ex confes-
8 sione eiusdem institoris † facta in iudicio cri-
minali ad instantiam fisci, & ad alium effe-
ctum, *Farin. cons. 150. num. 62. Surd. decis. 250.
num. 6. Rota coram Eminentiss. D. Celso dec. 183.
num. 7. & coram Ninot decis. 77. num. 6.* vel ex
eadem confessione apparet satisfactum, nec
9 confessio diuidi potest, † quia non habet
contra se iuris præsumptionem, sed pro
10 maiori parte verificatur cũ facto, † & præ-
sumitur vera in totum, *Rota coram Bichia
decis. 131. num. 12. & coram Ludou. decis. 62. n. 7.
& coram Eminentiss. D. Celso decis. 306. num. 10.*
& alibi sæpè.

Quæ dicuntur de mercibus consignatis
Benedicto pro vili pretio, non probantur
in facto, sicuti nec ea, quæ asseruntur de pe-
cuniis ab institore exactis, & non consigna-
tis ab anno 1643. vsque ad totum annum
1647. d. Sum. Ioannis Antonii *num. 4.* & sunt
extra dubium, & sine fundamento, cùm
Ioannes Antonius fassus fuerit remansisse
satisfactus in totum annum 1647. Sum. *n. 8.*
Et ità vtraque &c.

R. P. D.

R. P. D. TAIA.

Barchinonen. Congruæ.

Lunæ 17. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Confusa sunt iura Archidiaconi, & Vicarij Ecclesiæ vnitæ, quia loco præstandi congruam Vicario, ille certam portionem ab eo recipiebat, qui reliquos fructus semper pro se retinuerat; Hinc auctis fructibus illos Archidiaconus consequi prætendebat, & solam congruam Vicario relinquere, quod tamen ei denegatum est, conquerente adhuc, & nimis dolente Archidiacono, ipsum licèt dominum, seruum factum esse.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius Ecclesiæ vnitæ facta commutatione iurium pro euitandis discordijs, certam portionem Archidiacono præstare tenetur, & reliquos fructus retinet penès se, & num. 25.*

2 *Fructuum traditio debita in specie, potest pro faciliori solutione, & alijs de causis reduci ad certam pecuniarum quantitatem.*

3 *Dominium Ecclesiæ vnitæ cum omnibus iuribus & pertinentijs reseruata sola congrua Vicario remanet penes Archidiaconum, & vid. num. 22.*

4 *Locatio partim est propria, partim vero impropria, si æque pecunia, & species in mensura, & bonis persoluenda est.*

5 *Vnionis natura est vt Ecclesia vnita efficiatur vti prædium Ecclesiæ, cui facta est vnio, & numero 33.*

6 *Ecclesia vnita deputatur Vicarius præsentandus, & instituendus per resignationem, vel per obitum.*

7 *Ecclesiæ alij inseruiunt nomine proprio, alij vero alieno.*

8 *Vicarius non debet habere omnes fructus Ecclesiæ, sed tantum congruam portionem.*

9 *Vicarius habet ius limitatum ad solam congruam.*

10 *Vicarius non possidet nomine proprio, sed eius a quo deputatur.*

11 *Archidiaconus, qui congruam Vicario præstare tenetur, potest quid certum sibi quot annis præstandum retinere, & fructus vniuersos eidem Vicario dimittere, & num. 13. 21. 23.*

12 *Vicarius perpetuus si habeat iura, & onera Episcopalia, illa dicitur habere, oneraque subire quoad exercitium dumtaxat.*

13 *Præpositus quod certam portionem a Vicario, vel Rectore recipiat, eique reliquos fructus dimittat hoc non repugnat vnioni.*

14 *Fructibus rei pro congrua assignatis, quatenus ipsa res, vel soli fructus dicantur translati.*

15 *Fructus assignati pro congrua si aucti, & ampliati fuerunt, potest superior illos diminuere, & congruam reducere, & num. 45. & 51.*

16 *Pensio reseruata ratione Ecclesiæ Monasterio donata, auctis facultatibus augeri debet, & numero 51.*

17 *Solutio facta pro alimentis continuata etiam per centum annos, intelligitur tamen rebus sic stantibus, & num. 39.*

18 *Statutum, & Limitatio statuti intelliguntur ad limites eiusdem statuti.*

19 *Laso, & Grauato succurritur, si læsio ex cursu temporis sequuta sit.*

20 *in Rota si causa videatur ab omnibus, quomodo illa resoluenda sit.*

22 *Dominium Ecclesiæ vnitæ non remanet penès ipsam Ecclesiam, vel Vicarium, sed penès Rectorem Ecclesiæ cui vnio facta est, & vid. nu. 3. 27. 30. 37. 40. & 51.*

23 *Rector Ecclesiæ, cui fit vnio quatenus possit assumere omnes fructus, & solam congruam Vicario dimittere, & vid. sup. num. 11. cum seqq.*

24 *in Vnione qui se fundat, eius formam, & conditiones præterire non valet.*

26 *Instrumentum primum, vel secundum quale potius attendendum sit.*

28 *Seruus, seu minister non possunt præscribere contra dominum, vel contra ipsum mouere quæstionem dominij, cum non possideant sibi, sed domino.*

29 *Vnionis tenor obseruari debet, & quando.*

30 *Vicarius cui omnes fructus debentur, reseruata solum certa portione Præposito vel Archidiacono, ipse dicitur dominus, & vid. num. 22. 32.*

31 *Vicarius quatenus non sibi, sed dignitati possideat.*

33 *Ecclesia vnita efficitur vti Prædium, & de dominio Ecclesiæ, cui facta est vnio, & sup. numero 5.*

34 *ab Vnione non dicitur recessum etiam si certa quantitas reseruata sit fauore dignitatis à Vicario præstanda.*

35 *Vicarius dicitur simplex administrator, & solam habitualem, non autem actualem curam habet.*

36 *Verbum* assignare *vt importet dominium, attenditur subiecta materia, & contractus, cui adijcitur, secundum quam illud regulari debet.*

37 *Vnionis titulum præsefert assignatio congruæ facta Vicario.*

38 *Possessio refertur ad titulum præcedentem, dum non docetur de alio.*

39 *Clausula* rebus in eodem statu permanentibus *semper intelligitur in contractu, vel alia dispositione, & sup. num. 17.*

40 *Vicarius Ecclesiæ vnitæ quando, & quatenus, dicatur dominus eiusdem Ecclesiæ, & bonorum illius, & vid. sup. num. 3. 22. seqq. & per totam.*

41 *Archidiaconus Ecclesiæ, cui facta est vnio, ipse habet omnes fructus, nominat Vicarium, dicitur verus Parochus, & dominus appellatur.*

42 *Assignatio fructuum facta, ad euitanda iurgia, & pro bono pacis æquè nouationem excludit, ac etiam translationem dominij.*

43 *Congrua Vicarij excessiua reducenda est, & num. seqq. vbi amplia ac etiam sup. num.*

44 *Præscriptio non attenditur in congrua, vel alimentis excessiuè præstitis.*

45 *Contractus reducitur ad æquitatem, fructibus auctis, vel immutatis, etiam si fuerit confirmatus, auctoritate Apostolica, & decreto irritanti, & sup.*

& sup.num. 15. & 44.

46 *Vicarius est simplex administrator, nec potest præscribere contra Archidiaconum, & sup.num. 28.*

47 *Vnionis naturam non immutat acquiescentia Antecessorum.*

48 *Pecunia quæ antiquissimo tempore sufficiebat pro emendo vino, hodie non sufficit pro emenda aqua, & similibus.*

49 *Species si ad quantitatem redacta est, quatenus ob excrescentiam pretij possit quis ad eam redire.*

50 *Congrua semel assignata non potest amplius diminui.*

51 *Assignatio fructuum facta Vicario intelligitur reuocabiliter, vt illis auctis pensio eiusdem minuenda, augenda sit.*

52 *Prapositum esse verum Rectorem, & Vicarium illius famulum nactum fuisse dominium Ecclesiæ monstruosum esse dicitur.*

53 *Verba impropriantur, ne famulus dominus sit.*

54 *Cura Ecclesiæ quatenus dicatur remansisse penes dignitatem, vel potius in Vicarium translata.*

55 *Possidens precario nomine etiam per mille annos non sibi, sed Domino possidet nisi eius possessionem interuerterit.*

DECISIO LXXXI.

GRAVISSIMA Causa de Iustitia, & Iure, & pro eo, quod interest 27. Iunij Anni præcedentis dilata 26. Nouemb. decisa pro bono Iure Vicarij cum facto proposito ex publicis scripturis, & ex *Rota coram Merlino decis.* 95. & alijs 26. Februar. dilata, & hodie 17. Martij * confirmata in Rota memorialium 10. huius disceptatum fuit pro expeditione, vel pro reuisione redacto dubio, ad id quod aliqui dicebant ex Dominis.

Itaq; dicebant expediendũ, quia Vicarius, qui habet pro se vniformem tricenariã solutionem annuarum librarum 70. Archidiacono, potest allegare omnem meliorem, & magis sibi fauorabilem titulum, quo vnio, quæ per Episcopum, & Capitulum facta fuerat, quod Vicarius teneretur annuè respondere Archidiacono certam quantitatẽ frumenti, & pecuniæ, cum facultate retinendi reliquos fructus pro sua congrua, & necessitatibus Ecclesiæ, ita commutata fuerit, vt remanente iure nominandi penès Ar-
1 chidiaconum, † eidem ad aliud non teneatur, nisi ad præstationem dictæ annuæ quantitatis librarum 70. loco dd. frumenti &c. per ea, quæ tradit *Rota decis.* 254. *n.* 10. *par.* 3. *diuers & decis.* 312. *num.* 4. *par.* 1. *& decis.* 218. *num.* 5. *par.* 6. Ideoque cùm alleget talem cõmutationem fuisse factam à Pontifice ad supplicationem Partium pro euitandis discordijs, quæ occasione dictæ quantitatis frumenti in speciebus annuatim persoluendæ inter ipsos oriri potuissent, cum clausula Sublata, & Decreto irritanti, alijsque fortioribus, & nulla proponatur implicantia, cur Papa, qui in Beneficialibus omnia facere potest, hoc facere non potuerit, expediendum, &c.

Dicebatur autem reuidendum, maximè ex facto Capitulo Generali, & instrumento, Nouerint vniuersi, quod quinto Idus Ian. 1326. duo Cancellarij in præsentia Notarij, & Testium fecerunt D. Episcopo, & Capitulo relationem, quod cum D. Episcopus, & Capitulum pridiè 9. Maij 1326. Parochialem Ecclesiam Archidiaconi incorporasset, applicassent, & vniuissent cum iuribus, & pertinentijs vniuersis, ita quod cedentibus, vel decedentibus Rectore, vel Capellano eiusdem Ecclesiæ, Archidiaconus habeat omnes redditus, & prouentus, salua Vicario præcipuo tali, & tanta de redditibus eiusdem Ecclesiæ portione, siue laudemijs, & alijs prouentibus ad notitiam videlicet Episcopi, & Capituli, quod ipse Vicarius possit indè congruam substentationem habere, & iura Episcopalia, & alia onera sibi incumbẽtia supportare, &c. De quibus plenè constat per instrumentum publicum pridie 9. Maij 1325. & D. Episcopus, & Capitulum pridie 9. Maij 1326. in Capitulo Generali concorditer elegissent, &c. vt inter D. Archidiaconum, & Vicarium perpetuum tollatur omnis materia iurgiorum propter bonum pacis, & concordiæ; prouidimus (inquiunt Cancellarii) statuendum, quod Vicarius perpetuus suis sumptibus, & expensis petat, colligat, exigat, & recipiat quoslibet redditus, exitus, prouentus, & alia quęuis iura d. Ecclesiæ, & det in Villa S. Baudilij singulis annis D. Archidiacono 200. quarterias ordei, & 12. cafficia boni vini, & 6. cafficia vini de vindemia arborum ex redditibus, & exitibus d. Ecclesiæ, & singulis annis 400. solidos monetæ Barchinonen. & quod residuum fuerit de redditibus, exitibus, & prouentibus, & alijs quibuslibet iuribus eiusdem Ecclesiæ sit eiusdem Vicarij pro sua prouisione, & pro soluenda pensione, & pro iuribus Episcopalibus persoluendis, & pro alijs oneribus eidem Ecclesiæ incumben. supportandis, & aliàs pro voluntatibus eiusdem Vicarii faciendum, &c. cum certa diminutione obligationis in casum diminutionis redditus, & exitus bladæ, & vini per grandinem in dimidio, &c. quæ Episcopus, & Capitulum confirmarunt etiam publico instrumento die supradicta.

Solutio autem dd. specierum postea cessit in solutionem librar. 70. solidis illis 400. quoque computatis, vt portio illa fructuum potuit postea pro faciliori solutione, & ex alijs causis, & rationibus deduci ad certam
2 pecuniarum quantitatem, † & successiuè etiã pro maiori tàm vnionis, quàm concordiæ, & reductionis firmitate fuerit quoque obtenta confirmatio Apostolica in puncto, & in Causa ad literam *coram Merlino d. decis.* 95. *num.* 3. *à vers. neque obstat.*

Ex quibus omnibus, & singulis dicebatur constare dominium Archidiaconi ex vnione clarius cum iuribus, & pertinentiis vniuersis, & omnibus prouentibus, salua con-
3 grua Vicarij, † & deinde non sublata, sed ser-

vata, & constante ipsa vnione, & sic sublato præcipuo contrario fundamento super prætensa reuocatione vnionis in puncto, & causa, *coram Manz. decis. 814. sub num. 1.* & prius *cor. Vbald. dec. 150. num. 6. vers. non obstat præcipuum fundamentum to. 3. par. 4. rec.* ex concordia pro d. congrua, & prouisione, & oneribus Ecclesiæ Vicario iniunctis, quin etiam sumptibus, & expensis Vicarij si nemo capit, ac tenet rem pro sua suis sumptibus nō colenda, itaut primo videatur pro pecunia, & speciebus deducta cōgrua Vicarij; & oneribus, & sumptibus quædam locatio, partim
4 propria pro tot pecuniarijs libris, † & partim impropria pro tot speciebus, vel satis propria in his quoque vti speciebus in mensura, & ex bonis ipsis *ad l. si olei 21. C. de locat. & conduct. & ibi Bart. in fin. Garz. de expens. cap. 14. num. 20.* nisi & minor, quam locatio in vsum concessio, & magis propria deindè locatio pro tot pecuniarijs, & 70. pecuniarijs libris sanè citra dominium vt supra, &
5 planè hæc est natura vnionis, † vt Ecclesia vnita efficiatur vti prædium Ecclesiæ, cui est facta vnio, *Rota* in puncto, & in Causa *cor. Merl. dec. 115. n. 5. vers. quia hæc est natura vnionis*, & generaliter *cor Cocc. adnot. 238. num. 11.* amplius ad titulum, nomenque Vicariatus, & Vicarij semper pro vno Vicario præsen-
6 tato, † & instituto per resignationem, vel per obitum alterius, *d. decis. 95. num. 5.* iuxtà continuationem rubricæ de officio Vicarij, præcedentibus alijs, & præcipuè de officio Archidiaconi, viso de ijs, qui seruiunt Ecclesiæ
7 nomine proprio, † videndum est de ijs, qui seruiunt nomine alieno, inquit *gloss. Abb. & alij ad d. rubric. de offic. Vic.* adnotandum quoq; cum Abbate, quod ille Vicarius etiam perpetuus non debet habere omnes fructus Ec-
8 clesiæ, † sed tantùm congruentem portionem, & quod appellatus Vicarius, & non Rector, *ex §. qui vero, cap. extirpandæ consuetudinis 30. de præb. ibid. n. 6. Rot. cor. Mohedan. de decimis dec. 5. vers. adnot. per Abb.* & habet ius limitatum ad solam congruam, *ad text. alleg. cor. Merl. dec 817. n. 2. cum alijs decis.* & aliàs sæpissimè, & proindè non possidet nomine
9 proprio, † sed eius, à quo deputatur, *Barbos. de Canon. & dignit. cap. 0. n. 30. cum alleg maximè Vital. ad Clement. vnic. de offic. Vicar. n. 22. & 23.* vbi etiam Vicarius portionarius *ad cap. 3. de offic. vicar.* neque enim est dubitandum ipsum Archidiaconum, qui ex redditibus Parochialibus eius Archidiaconatui vnitis cō-
10 gruam portionem dare Vicario † tenebatur, potuisse certum quid sibi quotannis præstandum retinere, & fructus vniuersos dimittere Vicario, & c. *cor. Merl. d. dec. 95. nu. 10. vers. neque enim*, nam citra aliquam innoua-
11 tionem quoad reliqua, † potuit Archidiaconus certum quid annuum à Vicario sibi præstandum retinere, & alios fructus omnes eidem Vicario dimittere, *iuxtà tradita per gloss. & c. cor. eod Merl. d. dec. 115. d. n. 10. & 11.* præsertim quia ex ipsiusmet assignationis lectura deprehenditur illam fuisse tantum-
modo factam pro bono pacis, & concordiæ, & ad tollendam omnem iurgiorum materiam circa redituum perceptionem, & eodem modo fuit dictum non obstare, quod Vicarius sit perpetuus, & videatur habere iura, & onera Episcopalia, quæ spe-
12 ctant ad Rectorem, † quia stantibus prædictis dicendum est iura huiusmodi habere, & onera subire, quoad exercitium dumtaxat, &c. quæ in puncto, & in Causa prosequitur *Rot. cor. Merl. d. dec. 115. num. 12. & 13.* & postea *cor Vbald. dec. 580. num. 6 par. 4. to. 3. rec. ex d. vers. non obstat præcipuum fundamentum, & cor. Manzan. d. dec. 814. sub num. 1. maximè ex Vrgellen. cor. Pamphil. & est dec. 37. num. 10. to. 1. d. par. 4.* vbi non obstat, quod Præposito soluatur census à Rectore, quod arguit potiùs subiectionem, quàm vnionem, quia est verum in dubio, sed in hoc casu ex concessionibus manifestè constat de vnione, & annexione huius Ecclesiæ ad præposituram (in hoc nostro ad Archidiaconatum) † & in cla-
13 ris non est opus coniecturis; potuit enim Præpositus, qui tenebatur Vicario dare congruam portionem de redditibus Parochialis, & assignare certam portionem, & reliquos fructus sibi reseruare, vel omnes fructus Rectori dimittere, & sibi certum quid retinere, *gloss. quæ æquiparat istos casus, & c. d. dec. 580. n. 10.* & sic cessant quæ dicuntur ex *Verall. dec. 339. par. 3. & Mohedan. dec. 5. de decimis*, de fructuum assignatione facta Vicario, quia non procedunt quando fructus sunt assignati pro congrua, vel prouisione, vt in casu nostro, & sentit *Mohedan. d. dec. 5. in fin.* concludit *Rot. d. dec. 580. n. 15. & 16. & coram Verall.* & alij agentes de venditione, agunt de venditione decimarum pro cōgrua assignatarum, præclarè *d. dec. 339. n. 2.* itaut S. Concil. Trid. eadem fortè causa, vt tollatur omnis materia iurgiorum *cap. 5. de reform. sess. 7.* portionem super certa re assignandam sanciuerit, & vti Vicarij mercedem detrahendam ex fructibus Parochiæ, vti decisum notat ibi *Barbos.* non autem de
14 certa re, vt repugnante, † & vt illa ipsa res non abdicatur, neque transfertur, etiamsi fiat eius assignatio, quin etiam separatio, & applicatio, & appropriatio intelligēdo causa demonstrationis super quibus bonis sit habenda congrua, non autem, quod bona illa stent pro congrua, *Lotter. de re benef. q. 3. ex n. 19. l. 1. ampliùs ex Rot. coram Cott. dec. 1340 ex n. 7. & vers. neque obstat* cum allegatis.

In comprobationem videtur optimè cōducere *gloss. cap. auaritiæ de præbend. verbo Portiones*, vbi in nostris terminis quādo Vicario deducta certa portione erant omnes reliqui
15 fructus pro congrua assignati, † si illi aucti, & ampliati fuerunt, tunc adest iusta causa, vt superior possit dd. fructus diminuere, & sic congruam reducere, inquit *Rot. cor. Ottembor. in Auiien. Congrua 14. Martij 1618. §. in comprobatione, & DD. ad cap. auaritiæ*, vbi notant nolente superiore posse adiri superiorem il-

lius

lius cogat, vt cogat *Abb ibi n.6.* & alijs, inferendo etiam, quod si Ecclesia fuit donata Monasterio ad vsus proprios, & Monasterio reseruata sibi pensione concessit eam alteri,
16 debet auctis facultatibus augeri † pensio, quia illa fuit imposita ratione fructuum, &c. *Abb. ad c.7. de Cens. in fine, Rebuff. de Congr. n. 39.* & alij cum Abbate, & præsertim in materia, prout hac alimentaria, & resolutione speciei in pecuniam, in qua ordinatio,
17 & solutio, † licèt continuo tempore vltrà centum annos obseruata, debet intelligi rebus sic stantibus, vt in contractibus habentibus tractum successiuum, & absque præscriptione etiam vltra 100. annos pro subiecta materia, *Rot. cor. Seraph. tota dec. 179. & tota dec. 211. maximè in fine, & d. dec. 707. ex nu. 6. & tota dec. 745. adnotat. cap. quāto Creatori de censib.* & ibi *Butr. in fine*, & amplius *Fagnan. ad c. cum M. 9. de const. num. 47.* vbi etiam si confirmatio facta fuisset à Papa cum decreto irritan-
18 ti, nam statutum, † & limitatio statuti limitatur ad limites causæ statuti, *ad Butr. apud D. Fagn. n. 46. vers. quinimo hoc.*

Et proposuit Archidiaconus etiam læsio-
19 nem, vt cursui temporis læso, † & grauato succurritur, &c. *in d. Aurien. §. conferunt etiā*, & ad casum ipsum de valore mutato *sequenti §. vnde Vincentius vsque in finē decisionis*, & priùs *Seraph. dec. 707. n. 3. à vers. his tamen, & n. 7.* & rursùs *tota dec. 745.* & de Censu etiam constituto perpetuo *cor. Pan. Lugdun. edit. tota decis. 868.* nouissimè *D. de Luca de Paroch. discur. 33. n. 11. quoties læsio lib. 2.* aut si minus per viam læsionis, magis per viam supplementi, *ad d. cap. quanto Creatori*, & ibi eadem ratione augmenti, ac decrementi, *gloss. vlt.* cum alijs diuersis in via, non autem ad finem Dominis *in d. dec. 179.* Adeout magnificaret Archidiaconus id, quod interest, oblationem Vic. 500. pro congrua, & quātùm necesse sit pro omnibus oneribus, quin etiam sibi solui species statutas habens vix 70. libr. habente Vic. vlt. 1500.

Et hæc disceptabantur in Rota memorialium pro expeditione, & pro reuisione, & tandem aliquando decretum audiendum Archidiaconum, & Causam videndam ab omnibus Dominis, eamque proponendam in secunda hac Rota Aprilis 1673. quæ volui antedicta referre pro decisione suffragia descripturus.

Itaque proposita hodie causa huiusmodi, Dominis de 9. nunc residentibus me 10. Iudice Commissario solùm proponēte, quinque dixerunt standum in decisis, & quatuor recedendum, & rescriptum fuit In decisis
20 quadam lege Rotæ constituta, † vt quando Causa videtur ab omnibus per quamlibet, etiam vno maiorem partem resoluatur, quin etiam per pares partes, præualente illa, à qua stet Decanus, secùs *à cap. 9. de elect. in 6.* cum ibi notatis, vbi Collegia decernunt per maiorem, & saniorem partem, & sanior ipsa decernitur per duplo maiorem numerū, suffragia itaque describam; nam etiam tenueratius sim, si putem concinniora, aut elegantiora ex meo marte contexere, quod fecit, ac scripsit elegantissimus ipse *Arguell. decis. 116. præter antiqua apud Card. Paleott. decis. 485. lib. 3. par. 3. diuers.* facio ego alijs etiam de causis, & hæc sunt suffragia quinque Dominorum stantium in decisis.

1 Nihil noui deducitur (ideo persistendū in decisis duo ex Dominis dixerunt, altero tamen adijciente) nec obstat, quod potuit
21 Archidiaconus redire ad primæua Iura † attenta tenuitate congruæ, habito respectu ad valorem currentem, quia satisfacit huic obiecto *Rota in Perusina Congrua coram R.P.D. Beuilaqua 24. Martij 1659.*

2 Opposita contraria decisioni possunt in abstracto verificari, seù accipi, sed iuxta meum sensum non probant assumptum in concreto, facta præsertim duorum temporū diuisione, de qua in præcedenti suffragio;
22 admitto enim, † quod regulariter dominiū bonorum non resideat penès Ecclesiam vnitam, seù eius Vicarium, sed penès Rectorem Ecclesiæ, cui fit vnio, etiamsi verba quodammodo sonarent in assignationem, seù translationem bonorum in Vicarium Ecclesiæ vnitæ iuxtà animaduersa per *Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 3. n. 19. & seqq. & Rot. cor. Coccin. decis. 1340. num. 7. & seqq.*

Sed non propterea admitto illationem, ergo Archidiaconus potest omnes fructus Ecclesiæ assumere, seù potiùs reassumere,
23 relicta simplici congrua Vicario, † non sumus enim in puris terminis, vel iuris canonici *in cap. extirpanda de præbend. & dignit.* vel *Sac. Concil. Trident. sess. 6. de reform. cap. 2.* vel *Constitut. bon. mem. Pij IV.* vbi datur forma prouidendi Vicarijs de certa prouisione pro congrua substentatione, cū supposito, quod illam non habeant, vel habeant insufficientem; sed sumus in mixtis terminis non solùm assignationis pro congrua substentatione Vicarij, sed etiam pro accollatione omnium onerum Ecclesiæ, immo quod magis vrget pro beneficio, & placito Vicarij, adeout introitus, qui vltra substentationem congruam, & implementum onerum Ecclesiæ superessent, potest ad libitum suæ voluntatis habere, & erogare, vt patet ex illis verbis relatis sub §. *Nouerint* in medio decisionis, quæ reuidetur: Et alias pro voluntatibus eiusdem Vicarij faciendis: Si itaque Archidiaconus vellet congruam Vicario relinquere, omnesque alios fructus sibi appropriare peruerteretur ordo vnionis, quod ipse aliquam portionem fructuum dumtaxat acquirat, & residuum cedat ad beneficium Vicarij, nedum pro congrua, sed pro eius arbitrario vsu, quamuis superabundanti, transeat igitur, quod dominium habituale resideat penès Archidiaconum, quia non proindè assequi potest actuale, seù commoditatem fructuum, quorum pars ei dumtaxat assignatur, & residuum Vicario conceditur vigore vnionis, quæ cùm non habeat certam, & inuariabilem naturam, eo modo

in proximis terminis dixit *Rota coram Seraph. decis.* 1304. *num.* 1. Dato autem dominio penès eum omnium fructuum, non intrant termini administratoris, cuius titulus excluditur etiam ex pluribus ponderatis in decisione postrema.

Quodque verè non fuerit facta plenaria vnio aduertendum puto ad causam, quæ mouit Episcopum, & quæ nulla alia fuit, nisi quod Archidiaconus habebat redditus exiles, ex quibus non poterat habere sustentationem congruam, decentem, vndè cùm per assignationem dictæ certæ portionis fuerit Dignitati satis consultum, vt constat ex taciturnitate annor. 300. & vltra assequimur, vt in reliquo noluerit auferre dominium Rectori.

Neque hinc intrant termini contractus alimentorum, qui semper intelligitur rebus sic stantibus, quia Archidiaconus non probat, quod non habeat sufficientem congruam ad sui sustentationem; neque hoc allegat, sed tantùm prætendit se esse Dominum omnium fructuum Rectoriæ, reseruata sola congrua Vicario, quale Dominium ex tenore vnionis penitùs excluditur ex supradictis.

Minusque obstant *Vitall. Barbos.* & alij, quod Vicarius non possideat sibi, sed digni-
31 tati,† quia loquuntur quando Vicaria est plenariè vnita cum Dignitate, cum translatione dictorum fructuum, non autem quãdo, vt hîc, fuit tantùm vnita certa fructuum portio, & quidem de mandato Episcopi vnientis.

Atque hinc benè applicantur deducta circa præscriptionem 300. annorum suffragantem Vicario, vt ponderant decisiones, quæ reuidentur, saluo &c.

Quæ sequuntur sunt suffragia quatuor Dominorum recedentium à decisis.

1 Iuxta mea alia suffragia videtur recedẽdum á decisis, quia nec ex instrumẽto vnionis, nec ex altero assignationis congruæ translatum fuit Dominium in Vicariũ, non quidem ex instrumento vnionis, dum illa facta fuit pleno iure Parochialis de Lupricato, eiusque bonorum, iurium, & fructuũ ad fauorem Archidiaconi, reseruatis tantũ indè congruis portionibus ad fauorem Vi-
32 carij,† quæ reseruatio non importat dominij translationem in Vicarium, sed tantùm indicat vndè portiones desumi debeant, vt in fortioribus *Cocc. dec.* 1340. *num.* 3. *& seqq. & Lotter. de re benef. lib.* 1. *qu.* 3. *num.* 19. *& seqq.* quinimò d. Parochialis vnita cum omnibus illius iuribus fuit effecta prædium dignitatis Archidiaconi, qui effectus fuit verus illius Prælatus, & Rector, ipseque nominat d. Vicarium fine necessitate concursus.

Minùs ex altero assignationis Congruæ, dum in eo fuit ordinatum, quod Vicarius exigeret omnes fructus pro bono pacis, & concordiæ, & citra aliquam vnionis innouationem, & sic citra translationem Dominij in Vicarium, dum in vnione fuit Archidiacono attributum, & per consequens Vicarius gessit simpliciter vices Archidiaconi, & non sibi, sed Archidiacono possedit, ex aliàs adductis, non obstan. contrarijs, qui loquuntur in casu, quo cura actualis, & habitualis erat translata in Vicarium proprium, & ex quo non sibi possedit, est incapax dominij, ac præscriptionis, nec potest allegare præsumptionem alicuius tituli, quidquid esset in Vicario independente, & ita saluo, &c.

2 Censeo negatiuè respondendum, nam decisio duobus innititur fundamentis in iure, meo iudicio, insubsistentibus.

Primum enim consistens in eo, quod fructus, & prouentus controuersi transiuerint vsque ab anno 1326. in dominium Vicarij pro tempore futuro mediante assignatione eidem facta a Canonicis per Episcopum, & Capitulum ad hoc deputatis, corruit ex eo, quia dum anno præcedente Parochialis, de cuius fructibus agitur, fuerat cum omnibus iuribus, & pertinentijs vnita Archidiaco-
33 natui,† per hanc vnionem effecta remanserat prædium eiusdem Archidiaconatus, & de illius dominio, vt in specie huius vnionis firmauit *Rota coram Merlin. decis.* 115. *nu.* 5. 6. *&* 7.

Et propterea ex assignatione fructuum successiuè facta Vicario cum onere soluen-
34 di certam quantitatem Archidiacono,† non dicitur recessum ab vnione prędicta, vt prosequitur *d. dec.* 115, *num.* 10. neque aliquod
35 translatum dominium in Vicarium † simplicem administratorem, & solùm meram actualem, non autem habitualem habentẽ, vt aduertit *in d. decis. num.* 6. *&* 7. & probant *decis.* 707. *&* 745. *coram Seraph. & decis.* 888. *coram Pan.* 2116. *cor. Cocc. & dec.* 841. *cor. Dunozet. iun. cum alijs à Scribentibus allegatis.*

Parùm releuante, quod vnio tamquam facta sub expressa conditione assignandi cõgruam portionem Vicario, suspensa remãserit ad effectum transferendi dominium Parochialis vnitæ in Archidiaconum, seù fructuum illius, & sic cum postea in executione conditionis reseruatæ, fuerint assignati omnes fructus Vicario cum onere prænarrato illorum dominium in eundẽ translatum censendum sit, ac si d. assignatio fuisset facta in vnione, attentis præsertim verbis, quibus fuit deuentum ad hanc assignationem, dominij translationem denotantibus.

Nam præseruatiua, seù conditio prædicta fuit concepta per hæc verba, post factam vnionem omnium fructuum, & redditũum ibi Reseruatis indè congruis portionibus, quæ non importare suspensionem dominij fructuum in genere patet ex illa dictione *inde* ostẽdente, congruam esse soluendam de fructibus, & redditibus, non autem illos esse assignandos pro congrua, & proinde assignatio successiuè facta per verbum *Assigno*, & similia non potuit importare trans-
36 lationem dominij,† quia huiusmodi verba de-

debent regulari secundùm subiectam materiam, & contractum, cui adiciuntur, itaut si apponantur contractui de sui natura dominium non translatiuo, qualis est controuersus, illud non transferant, vt in specie firmauit *Lott. de re benef. lib. 1. qu 3. à num. 19. Rot. cor. Cocc. decis. 2340. a num. 8. & cor. Dunozet. dec. 241. num. 6. & 7.*

Non obstat vnionem non fuisse executioni demandatam, & inde nullum ex ea fuisse translatum dominium in Archidiaconum, nam effectuatio illius remanet cõprobata *ex decisionibus Merlini*, & ineffectuatio quoad translationem possessionis, & dominij non probatur ex assignatione fructuũ pro congrua facta Vicario, quia ipsa suppo-
37 nit præcedentem titulum vnionis, † & per consequens non probat dominium non fuisse translatum in Archidiaconum, vt in proposito dixit *Rot. dec. 330. à num. 17. par. 6.* exaduerso allegata.

Alterum fundamentum decisionis innixum centenariæ, ex qua Vicarius prętendit allegare meliorem titulum de mundo, non habet iuris subsistentiam, quia cùm constet de vnione, & assignatione ex prædictis, &
38 sic de titulo præcedenti, † illius possessio ad illum est referenda, dum de alio meliori non docet: *Rot. in alleg. decis. 707. cor. Seraph. & cor. Merlin. dec. 95. vtrobique num. 6. & d. dec. 330. num. 18. & 19. par. 9. rec.*

Cætera sublata remanent ex deductis ab Informantibus, quibus tantum addo, quod etiam si fuisset processum ad assignationem congruæ per viam contractus auctoritate Apostolica confirmati cum decreto irritãti, adhuc in huiusmodi contractu subintelligeretur clausula *Rebus in eodem statu perma-*
39 *nen.* † & sic illo immutato per notabile augumentum fructuũ, etiam contractus mutationi esse locum probat *text. in cap. cum manus 9. de const. ibique R. Faguan. à num. 43. ad 47.*

Doctrina *Felini in cap. postulasti 27. de rescript. num. 1. vers. sed Abb. & Capell. Tholos. de-*
40 *cis. 100. in addit. lit. A. per totam*, † firmantes dominium esse penès Vicarium, quando ille percipit decimas, & alios fructus, & respondet certam quantitatem Patrono, vel Prælato, non applicatur casui præsenti, in quo constat dominium ab initio fuisse translatum in Archidiaconum, saluo &c.

3 Fundamenta decisionum cùm subsistere non possint, ideo ab illis recedendum esse existimo, ex quo constat Archidiaconum pleno iure docere de vnione d. Parochialis,
41 vt in Sum *num. 1.* † ad quem spectant omnes fructus, & semper nominauit Vicariũ, & effectus fuit verus Rector, & se gessit vti verus Dominus, vt fuit canonizatum à *Rota decis. 95. & decis. 115. cor. Merl. & cor. Buratt. decis. 929. & in rec. decis. 580. par. 4. to. 3.* quod dominium penes ipsum remansit, nec potest dici translatum in Vicarium per ordinationem, siue assignationem Congruæ postea à Capitulo, & ab Episcopo factam, qui mandarunt, quod Vicarius pro tempore suis sumptibus, & expensis exigeret omnes fructus, & Archidiacono dare teneretur longè vltra medietatem, & residuum sibi posse retinere, ex qua dispositione colligitur Vicarium fuisse deputatum illorum ad-
42 ministratorem, † & cùm talis assignatio fuerit facta ad euitanda iurgia, & pro bono pacis, excluditur dominij translatio, nec potest dici facta aliqua nouatio, vt dicit *Rot. coram Merlin. decis. 115. num. 10.*

Præsertim quia Episcopus, & Capitulum ad istam assignationem deuenerunt in vim commissionis eis datæ, quod Vicario solùm remanere deberet Congrua, & ideo nullam habebant facultatem alterandi, seu immutandi vnionem, ob quam bona translata fuerunt in dominium Archidiaconi; ideoque cum huiusmodi ordinatio sit regulanda ab eorum commissione, aliter intelligi non potest, nisi quod Vicario huiusmodi bona fuerint data in administrationem cũ onere subministrãdi Archidiacono portionem sibi assignatam, & ex his denegari non potest Archidiaconos effectos fuisse veros Dominos d. Parochialis, quorum bonorum dominium non poterat transferri in Vicarium, & ex assignatione scut. 70. remansit læsus, & Vicarius obtinuerit Congruam in maiori summa, quàm illi præscribat Con-
43 stitutio Piana 47. † quæ debet reduci ad cõpetentem quantitatem scut. 50. iuxta formam d. Constitutionis, & vt etiam de iure communi disponitur, vt egregiè *Abb. in cap. prohibemus in fin. de cens.* vnde quàm maximè resultat ex huiusmodi ordinatione Archidiacono iniuria, ex quo perciperet fructus in minori quantitate, quàm ipse Vicarius, quod æquitati contrarium esse videtur, quia Archidiaconatus etiam prima Dignitas, & etiam præstantior, & ob eius fructuum tenuitatem fuit facta vnio, & nihilominus nõ recepit à Vicario nisi 70. libras, quibus nequit se sustentare, non obstante, quod ipse Vicarius percipiat supra 1400. libras.

Adducitur pro Parte Vicarij ad effectum sustinendi hanc assignationem centenaria, quæ tribuit meliorem titulum de hoc mundo, cuius vigore potest quis allegare titulũ, qui sibi magis placuerit, verum hoc non subsistit, sed præscriptio in hoc casu nullo
44 modo allegari potest, † quia agitur de alimentis, & quando sumus in assignatione alimentorum, semper intelligitur clausula *Rebus in eodem statu permanentibus*, & excluditur omnis præscriptio, & detecta læsione semper succurritur læso, & contractus ad æquitatem reducitur, & in hoc etiam valdè perpendenda Aurien. Congruę, in qua agebatur de vnione facta anno 1350. non obstante, quod per tria sæcula fuisset obseruata assignatio decimarum facta ad fauorem Vicarij, & firmatum fuit non habere locum oppositam præscriptionem.

Quæ præscriptio attendi nequaquam debet, etiamsi contractus in huiusmodi materia alimentorum fuisset initus cum clausu-

la,

la, quod in perpetuum teneantur, & data obseruantia longissimi temporis, nihilominus præscriptio non erit attendenda, *Rot. cor. Seraph. dec. 745. per tot.* & vlterius huiusmodi contractus, nec esset attendendus etiã si reperiretur confirmatus auctoritate Apo-
45 stolica, cum Decreto irritanti, † quia propterea non posset dici alterata illius natura, quo minùs immutari nequeat, quando res fuissent immutatæ, & fructus excreuissent, iuxtà *text. in cap. cum M. 9. de constit.*

Excluditur etiam præscriptio, quia vt supra dixi, cùm Archidiaconus sit verus Rector, & Dominus vniuersorum fructuum dictæ Parochialis, & Capitulum pro bono pacis ad euitanda iurgia ordinauerit, quod Vicarius fructus colligeret, & soluta portione debita Archidiacono, reliquum sibi
46 retineret pro sua prouisione, † sequitur Vicarios esse administratores, & ideò nullatenus posse præscribere contra Archidiaconos veros Rectores, & Dominos, vt in *d. Aurien. Congrua in §. nec obstat, &c. & §. confirmant &c.*

Demùm remanet exclusa præscriptio ex quo agitur de materia facultatiua, & in facultatiuis, nec per 1000. annos currit præscriptio, quam nec in hoc casu inducere potest acquiescentia aliorum Archidiaconorum, quæ nullum præiudicium successori-
47 bus inferre potest, † quod non valet alterare, nec immutare naturam d. vnionis, *Abb. in cap. Ioannes in fin. de Cler. coniug.*

Quod autem pretia rerum fuerint alterata, & quod de die in diem in illis regionibus excreuerint, probatur ex pretijs rerum, quæ hodie dantur, & omnibus patet, quod pecuniæ, quæ antiquissimo tempore sufficiebant pro vino, hodie non sufficiunt pro
48 emenda aqua, † & quæ sufficiebat pro emẽda quarta parte Arietis etiã si hodie superaddatur septies totidem quantitas, non esse sufficiens pro emenda eadem carnis quantitate, vt dixit *Rota coram Seraph. dec. 211. n. 1. & decis. 34. num. 1. par. 2. rec.*

Augetur hæc veritas ex nonnullis alijs attestationibus tam ex Capitulo Barchinonen. à quo fuit datum statutum anno 1584. & sic anno præsenti anno editum de habendo regressu ad antiquas species, seu cibaria,
49 ex quo pretium illius excreuerat, † & indies continuò excrescebat, tum etiam ex alio simili statuto condito in Ecclesia memorata 1576. super eadem prætensa rerum excrescentia, vt *in dec. 707. & 745. coram Seraph.* verùm etiam idem constat ex diuersis partitis, siue ipsis transmissis de Partibus extractis ex literis Ciuitatis Barchinonẽ super portionibus tritici, ex quibus constat intra 100. annos proximè elapsos adeò excreuisse, vt triticum, quod hodie venditur 20. iulijs, fuerit solitum vendi 12. vt in Sum. *num. 2.* ex quibus plenissimè probatum remanet, res non permanere in eodem statu, in quo prius erant, & pretia rerum aucta fuisse, & in omnibus regionibus excreuisse, vt omnibus notum est, & per consequens semper competet Archidiacono actio pro augumento alimentorum, ex quo res in eodem statu non permanent.

Cæterùm quæ dicuntur, quod Vicarius debeat habere duos Clericos ad inseruiendũ missis exactorem redditũum, Campanariũ & Vicarium, Coadiutorem, & Cantores, & alios ministros, quibus debet contribuere salarium in magna quantitate, ista deponũtur à testibus, qui nullam fidem merentur, ex quo deponunt de excessiua mercede, quæ illis tradi solita esse, & cùm mendaces videantur in vno, in omnibus censeri debent mendaces ratione indiuiduitatis iuramenti.

Denique dicit Vicarius cùm agatur hic de assignatione Congruæ, dum semel fuit assignata non potest amplius diminui iuxtà *text. in cap. auaritiæ de præbendis.* Benè respondetur hoc habere locum quando non adest iusta causa, & quando diminutio fit auctoritate propria, secùs verò quando iusta causa concurrit, & præsertim, quia assignatio, seu ordinatio facta per Episcopum, & Capitulum non repugnat, sed potiùs videtur conformis prætensioni Archidiaconi, & semper debet habere maiorem portionem, quàm Vicarius. Iustæ enim causæ apparent ex omnibus supra deductis, quæ cõueniunt in *d. decis. Aurien. congrue in §. sic. similiter*, in qua iusta causa vendicationis decimarum assignatarum pro Congrua, illiusque reductione ad competentem quantitatem desumitur ex illarum excrescentia, & ex æquitate portionis, quam Monasterium, cui erat facta vnio percipiebat, qui est casus, de quo agitur, & ita decisio ponere potest finem liti. Et ita &c.

Recedendum crederem, quia quidquid sit an dominiũ fructuũ saltem inspecto secũdo instrumento translatũ fuerit in Vicariũ, *iuxta decis. 59. par. 10. & 57. par. 13. recent.* quibus vtuntur scribentes pro decisione, hoc
51 vnum certum est † assignationem hanc accipiendam esse iuxtà naturam actus, hoc est reuocabiliter, vt excrescentibus scilicet fructibus Archidiacono, cui vnio facta est pensio augeatur, prout est de natura similium Parochialium vnitarum alicui Dignitati, in puncto *gloss. in cap. auaritia, verbo Redditus, ibique Imol. sub num. 2. Zabarell. num. 3. Ancarani num. 4. de preb. & dign. Abb. in cap. prohibemus in fine de cens. Rebuff. de Congrua num. 39. Rota in Aurien. Congrua 14. Martij 1618. coram Ortembergo.*

Aliàs monstruosum nimis esset, vt Archidiaconus diceretur verus Rector Beneficij, ad cuius nominationem, non autem per concursum Vicarius deputatur *iuxta Constit. 47. B. Pij V. & indiuiduas, decis. Merlini 95. & 115. & in rec. par. 4. tom. 3. decis. 580.* quæ
52 supponendæ sunt, † & Vicarius eius famulus, ac Minister irreuocabile bonorum do-
53 minium nactus esset, ex qua ratione † verba in hunc sensum impropriari rectè tradunt

dunt *Lotter. de re benef. lib. 1. qu. 5. à num. 19. Rota coram Caccin. decis. 1340. à num. 7.* cum alijs per Informantes.

Hinc retorquentur *Felin. in cap. postulasti 27. sub num. 1. vers. Abb. de rescript. Capell. Tholos. decis. 109. in addit. Verall. decis. 339. n. 1. & 3. par. 5.* quia eatenus firmarunt Vicariũ perpetuum Dominum fructuum dici, fundatamque in decimis, ac iuribus Parochialibus intentionem habere, quatenus scilicet, vt ex se patet, translata in ipsum fuisset Cura non solùm actualis, ac vt barbarè dicitur, seruitoria, sed etiam habitualis, in qua iura Parochiæ consistunt, quibus annexum esse ius decimandi cum similibus, cum quo sẽsu loquitur etiam *Lotter de re benef. lib. 1. q. 2.*
54 *à num. 122. & qu. 135. à num. 107.* † Secùs autem est, vt in casu, quando Cura remanet penès Dignitatem, cui esset annexum Beneficium, quia tunc, vt ex mente Doctorum mox adductorum, etiam *Abb. Zabarell.* & aliorum, dominium hoc, vel translatum non dicatur, vel impropriè tantùm modo supradicto concessum censetur, & in primo casu, quia Vicarius perpetuus dicitur Rector, prouidetur idcircò per concursum, *iuxtà decis. 580. num. 19. par. 4. tom. 3. recent.* In secundo autem casu, quia apud Dignitatem cura remanet, & Archidiaconus ipse est Rector, prouidetur ad ipsius nominationem, vt benè *Rota coram Merlin dd. decis. 95. & 115. & in rec. par. 4. tom. 3. decis. 580.*

Non obstat, quod hucvsque per centum annos, & vltra Vicarius fructus perceperit, quia non inde locus est *Priuilegio* centenariæ, vt nempè exemplo immemorabilis cõsuetudinis possit possidendo allegare meliorem titulum de mundo, quia conclusio hæc non procedit in his possidentibus pre-
55 cario ratione, † quia etsi per mille annos possideret, dicuntur semper possidere Domino, nisi clarissimè ostendatur ipsius possessionem interuertisse, iuxtà consilium *Cravett. 27. num. 5. vers. Tibi possidens, Rot. coram Pan. decis. 368. num. 11. & coram Merlin. decis. 8. sub num. 4.* cum alijs per Informantes, neque eadem ratione, qua non potest adduci
56 præscriptio, noui tituli † præsumptio adduci potest, *Gloss. in reg. sine possessione de reg. iuris in 6.* Saluis &c.

Et ita vtraque Parte informante.

Supra in hac eadem Parte 18. edita altera præsentis Causæ decisio sub die 17. Martij præsentis anni coram eodem R. P. D. Taia, & infra etiam sub die 19. Ianuarij 1674. erit altera præsentis confirmatoria coram R. P. D. Matthæio, visa etiam Causa ab omnibus Dominis.

R. P. D. MATTHÆIO.

Romana Vineæ.

Luna 17. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Ius transeundi per cancellum, & viale commune inter duas vineas existens, plurimum declaratur ad eum finem, vt vterque condominus dicendum sit, cùm ius exclusiuũ alterius, ac totalitatis in alio nequaquam fuerit probatum; plura igitur de seruitute viæ, probatione dominij, de confinibus, ac testium depositionibus, & exceptionibus in præsenti decisione deducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis de duabus conformibus habet locum inter ciues, & incolas.*
2 *Domicilium dicitur contraxisse qui diu commorauit in aliquo loco, ibique bona possedit, & acquisiuit.*
3 *Validitas sententiæ resultat ex resolutione aliorum.*
4 *Reus dicitur habere intentionem fundatam ex non iure actoris, & num. 42.*
5 *Condominus fuisse dicitur qui cum alio semper possedit, fecitque actus vtriusque dominium denotantes.*
6 *Dominij totalitate non probata in re communiter possessa, æquale ius vnicuique condomino spectat.*
7 *Ius transeundi in re cõmuni denegari non potest.*
8 *Dominium probatur ex declaratione, siue confessione partis, etiam fauore successoris.*
9 *Confessio, & declaratio partis afficit non solum confitentem ipsum, sed etiam eius successorem, cæterisque successoribus suffragatur, & num. 11. cum seq.*
10 *Communem fuisse rem probatur ex assertione partis, & sup. num. 8. cum seq.*
11 *Via cõmunis inter bona emphyteutica censetur relicta à domino directo, ne alias inuestituræ inutiles forent, & num. 19.*
12 *Transeundi seruitus deficiente via, præsumitur acquisita titulo emptionis, vel alterius obligationis.*
13 *Via censetur concessa vicino ex causa necessaria, non voluntaria, amplia vt num. seq.*
15 *Via publica est de illis rebus, quæ occupari nequaquam possunt.*
16 *Enunciatiuæ plurium instrumentorum plenè probant in materia seruitutis.*
17 *Media quatenus præsumantur esse illius, cuius sunt extrema, & num. seqq.*
18 *Dominium ad principaliter probandum non sufficit probatio ex præsumptione resultans.*
21 *Dominium cancelli, vel ianuæ, seu ius transeundi per illud qualiter, & ex quibus remaneat probatum. & sup. à num. 5. & per tot.*
22 *Testis de credulitate deponens nihil probat.*
23 *Testis sibi contrarius nullam facit probationem, & num. 25.*

24 Te-

24 *Testis nihil concludens nihil pariter probat.*

25 *Testis qui super articulis aliquid affirmauit, & postea aliud deposuit in interrogatorijs in nihilo attendendus est.*

26 *Testi mendaci in nihilo deferendum est.*

27 *Testes propter notabiles exceptiones, quas habent non attenduntur.*

28 *Condominus nec potest suo praeiudicare condomino, nec praeiudicare voluisse praesumitur.*

29 *Confinis vnius expressio non repugnat, quod alia etiam in eodem confinio habeantur.*

30 *Commune quod est mihi cum altero, meum esse dicitur.*

31 *Iuri in alterum translato sine sui scientia praeiudicare nemo potest.*

32 *Decocti confessio approbata a deputatis creditorum attenditur, & habetur ac si fuisset facta à deputatis ipsis.*

33 *Decocti confessio plurimum adminiculata, aliaque obseruata attenditur, & plenè probat.*

34 *Minor effectus maior non prohibetur deponere de ijs quae in pupillari aetate vidit, & audiuit.*

35 *Testis potest se ipsum corrigere, eiusque correctioni omnino stari debet.*

36 *Testis vnicus, & eo magis si ad perpetuam rei memoriam examinatus sit, nihil probat.*

37 *Testis deponens per verbum* nescio *intelligitur eo modo quo super interrogatorijs expresserat.*

38 *Confessio facta in monitorio, seu libello claram probationem contra confitentem inducit.*

39 *Sepes & fouea destruiunt pro confinibus, vbi alij confines non adsunt, & num. seq.*

41 *Termini ad inuicem inter se respicere solent.*

DECISIO LXXXII.

TRES in hac Causa prodierunt sententiæ vltra mandatum de manutenendo, quod Saluius reportauit à Magistris Iustitiarijs. Prima fuit lata ad sui fauorem à Iudice Deputato ab Illustriss. D. Vrbis Gubernatore in gradu recursus à d. mandato pro parte Laurentij petito. Secunda à R. P. D. Ioanne Vincentio Muto, qui d. primam sẽtentiam infirmauit, & tertia à R.P.D. Altouito, in qua reuocata sententia D. Muti, cõfirmauit sententiam Iudicis Gubernatoris; vnde commissa mihi causa cum clausula *consilio de duobus*, affirmatiuè DD. responderunt; Nam quod prima, & vltima sententia sint conformes patet, quia vnaquæque concordat in effectu, & substantia, & vna
1 confirmat aliam, † & cum sint latæ inter Ciues, & Incolas, intrat statutũ de duabus, *Rota coram Card. Caualerio decis. 387. num. 1. & in rec. decis. 292. eod. num. 1. & coram Eminentiss. Otthob. decis. 63. num. 1.* non attento, quod partes sint forenses, quia cum ambo diù in Vrbe commorauerint, vineasq;, aliaque sta-
2 bilia possederint, & acquisiuerint, † ex istis dicuntur contraxisse domicilium animo ibi perpetuò commorandi, *ad text. in l. 2. C. de incolis lib. 10. Rota decis. 137. num. 5. & seq. par. 5. recent.*

Validitas earundem sententiarum non fuit controuersa, & nihilominus remanet
3 probata ex reuolutione † actorum iuxtà decis. Caputaq. 262. par. 2.

Iustitia visa fuit patens, quia cum Saluius concludentissimis probationibus deductis ex pluribus testibus in Summ. *num. 5. 6. & 7.* probauerit cancellum, & viale esse communia, & ipsum reperiri in quasi possessione transeundi vnà cum Laurentio per spatium
4 triginta, vel quadraginta annorum † tãquam Reus habet intentionem fundatam in regula, quod sufficit vincere ex non iure Actoris, *Posth. de manut. obser. 1. num. 8. & obser. 4. circa finem;* itaut Laurentio, qui dominium, & transitum ei contendit tamquam Actori incumbit onus probandi suam intentionem plenè, & concludentèr probando se esse ve-
5 rum dominum cum qualitate † totalitatis, quia supradicti testes deponunt promiscuũ dominium in d. viale, & cancello, referendo ab anno 1652. quo Saluius vineam acquisiuit, retinuisse clauem, & transiuisse, vt per antea transiuerat Ioannes Petrus Prata illius Auctor, & Io: Carolus Auunculus Laurentij cancellum fuisse reaptatum expensis cõmunibus, & clauem tam ab vna, quàm ab altera parte concorditer fuisse mutatam, Sum. *num. 8. l. in speciali ff. de rei vindic. Castr. cons. 205. nu. 2. & 3 lib. 3. Crauett. cons. 154. n. 2. Rota coram Pauia dec. 931. num. 6.*

Quo non probato vt requiritur, & è conuerso cum remaneat probatus indiuiduus
6 vsus illis vtendi semper coæqualis † ius competit Saluio, quod ad ipsum Laurentium in eodem viale, & cancello spectat, *Cepoll. de seruit. vrb. praed. par. 3. num. 17. vers. sed numquid, Ruin. cons. 55. num. 6. vers. & si quando lib. 4.*

Ideoque attenta huiusmodi indiuidua possessione, ipse Saluius exercere poterit omnes actus possessorios, qui vero domino competunt, & ea omnia facere valet, quæ
7 ratione rei communis sibi debentur † prout est ius transeundi, quod illi in re communi denegari non potest, *ad text. in l. re mandata, C. mandati,* & egregiè firmauit *Rota coram Pauia d. decis. 931. num. 1. vers. & propterea.*

In huiusmodi autem probatione nedum deficit Laurentius, quod Saluius assumendo partes Actoris vltra probationes desumptas ex testibus controuersã dominij æqualitatem probat etiam tam ex instrumento venditionis partis vinearum detentarum à Laurentio factæ de an. 1600. ad fauorẽ Michaelis Angeli Boncompagni Hieronymo Bardellæ, quas hodie d. Laurentius detinet cũ declaratione, quod ius transeundi per d. Cancellum solũ Petro dello Stinco competit, qui ibi habebat vineam, quam hodie
8 Saluius possidet, vt in Sum. *num. 11. & 12.* † quæ declaratio, siue confessio videtur sufficiens ad probandum dominium Saluij, qui successit in vinea d. Petri dello Stinco, *Crauett. cons. 157. num. 6. cum seqq. Ruin. consil. 128. num. 5. & 18. lib. 2. Paris. cons. 77. num. 59. lib. 3. Rota coram Buratt. decis. 601. num. 2. & in recent. decis. 68. num. 23. par. 9.* Et ista confessio afficit
9 tam ipsum Bardellam venditorem, † quàm

cum-

eundem Laurentium, qui habet causam à
Michaele Angelo Bonecompagno, qui prius
emerat vineas à supradicto Bardella, *Ripa in
l. si aliquam rem num. 22. ff. de acquir. possess. Ruin.
cons. 28. num. 16. & 18. lib. 2. Surd. dec. 10. num. 8.
& 9. Rota coram Buratt. decis. 602. num. 4. & 7.
& in recent. decis. 249. num. 4. & decis. 400. nu. 8.
par. 1. & dec. 193. num. 2. par. 2.*

Verum etiam ex venditione vineæ eiusdem
Saluij antea facta à Zotto de Lottis de
anno 1596. cum illo Cancello, & Viale tanquam
pro indiuiso cum Hieronymo Bardella
possessore de eo tempore vinearum,
quæ nunc penes Laurentium reperiuntur,
vt in Summ. *num. 9.* Tùm etiam ex consensu
præstito à Canonicis proprietarijs venditionis
vineæ cum præfatis Cancello, & Viale
communibus, vt in Sum. *num. 10.* Et demùm
ex venditione duarum petiarum cū
dimidio facta de anno 1608. à Fuluia Marcella
fauore Desiderij Pagnoncelli addita
expressa declaratione, quod illæ erant propè
viale commune cum Michaele Angelo
Boncompagno, qui tunc possidebat vineā
existentem in manu sinistra, & cum Alcibiade
Gaiasso, Summ. *num. 13.* possessore
etiam de eo tempore vineæ existentis à capite
dicti Vialis, quæ est vinea, quam Saluius
possidet, vnde cùm in dominium
Laurentij peruenerit vinea d. Desiderij mediante
subhastatione sequuta ad fauorem
sui Auctoris pro debito à dicto Desiderio
contracto, dicitur ab eo causam habere, &
declaratio facta in venditione duarum petiarum
terræ cum dimidio, quod Viale esset
20 commune eidem Laurentio † nocet, ex
quo est assertiua, quę stat de per se in Instrumento
venditionis apposita, qua mediante
vineam adeptus fuit *Aretin. cons. 112. num. 1.
Ruin. cons. 50. num. 53. lib. 1. Soccin. cons. 13. nu. 5.
vers. & probatio lib. 3. Castill. contr. lib. 2. cap. 26.
num. 73. & 74. Rot. coram Gregor. XV. decis. 172.
num. 1. & per tot.*

Multùmque conferre ad conualidandam
indiuiduitatem dominij, vt supra, fuit ponderatio
facta pro parte supradicti Saluij,
quod sua vinea non habet alium passum
nisi per dictum viale, vt concludenter probauit
in Summ. *num. 7.* quia cum illa existat,
sicut existunt vineæ laterales Laurentij sub
proprietate Ecclesiæ S. Marię Transtyberim;
21 Censendum est, vel † quod viale fuerit ab
Ecclesia relictum pro transitu dictarum triū
vinearum, nè alias inuestitura sine via inutilis,
& damnosa fuisset, vt aduertit *de Luca
de seruit. discurs. 23. num. 7.* Vel saltem, quod
dum Saluius spatio triginta, vel quadraginta
annorum, reperitur in possessione transeundi
per dictum viale, credi debeat per
illud vti magis aptum inductam fuisse seruitutem
transeundi ex necessitate deficien-
22 tiæ viæ † & vrget maior præsumptio, quod
illud acquisitum fuerit iusto titulo venditionis,
& concessum vigore alicuius obligationis
*l. quidem, ff. de rei vindic. l. post dotem ff.
sol. matr. Menoch. lib. 3. præs. 1. num. 8.* Et aequi
13 debet facta ex causa necessaria † non autem
voluntaria *l. in hoc §. sed si forte ff. de solut. Menoch.
lib. 4. præsumpt. 70. nu. 4. Castill. contr. 113.
num. 13. & seq. lib. 5.* Vbi egregiè hanc materiam
ad saturitatem examinat, & in fortio-
14 ribus de transitu ob deficientiam † viæ per
fundum alienum *Cyriac. contr. 667. num. 14. &
seqq. Mandius cons. 21. num. 1. lib. 2.*

Nihil penitus obstante Instrumento venditionis
vineæ factæ de anno 1596. à Zotto
de Lottis, in quo supponitur fuisse assignatam
pro confine viam publicam, quia non
solùm vendita fuit vinea, sed cancellum, &
viale, quibus via publica cohęret, vt in
Summ. *num. 9.* Etsi via publica eo tempore
adfuisset intra cancellum, & inter vineas
supradictas, ad præsens etiam extaret, &
per illam posset Saluius ire ad suam vineā,
15 cùm via † publica sit de illis rebus, quæ
occupari nequaquam possunt, *ad Text. in
l. 2. §. ait Prætor, & §. Prætor ait, ff. ne quid in loco
publ. Mastrill. de Magistr. lib. 3. cap. 10. num. 273.
cum seq.*

Itaque concurrentibus tot verisimilitudinibus,
tantisque coniecturis, & probationibus,
quando etiam verum esset, quod
narratiuæ supra enunciatæ non essent nisi
16 enunciatiuæ, vt exaduerso † supponitur nihilominus
plenam probationem inducerēt,
vt firmauit *Rota coram Greg. XV. dec. 172. n. 3.
& latè in Mediolanen. Simulationis contractus coram
bo. me. Ottembergo 10. Decembris 1603.*

Argumentum verò deductum pro parte
Laurentij ex eo, quod viale existit in medio
duarum suarum vinearum non posse esse
commune, sed proprium ex regula, quod
media præsumantur illius, cuius sunt ex-
17 trema, † visum fuit insubsistens, quia omisso,
quod probatio extremorum, est probatio
præsumpta, *Tusc. conclus. 173. num. 3. lit. M.*
18 Quæ non sufficit, † quando est probandum
dominium principalitèr vt hic, *Rota in Romana
fideicommissi de Cribellis 26. Iunij 1674.
coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Considerarunt
Domini, quod viale est constatum
in terreno Ecclesiæ S. Mariæ Transtyberim,
& quod tàm vineæ laterales Laurentij, quæ
antiquitus erant Petri Mariæ Farsenghi, &
Hieronymi Bardellę, quam vinea à capite
Saluij, & per antea Petri dello Stinco non
habent alium passum, & propterea cùm
19 existant sub proprietate dictæ † Ecclesiæ,
potius vrget supradicta præsumptio, quod
viale fuerit ab Ecclesia relictum, vt dictis
tribus vineis deseruiret, ne illæ inuiæ remanerent.
Et nihilominus quando habe-
20 ret locum præsumptio medij † illa militat
2 etiam pro Saluio possidente vineam à capite
*Mantuald. iun. cons. 382. à num. 8. vsque ad 15.
Rot. coram Burat. dec. 624. n. 8*

Dixerunt etiam Domini insufficientes
esse testes pro parte Laurentij examinatos,
tùm quia dominium absolutum, & cum
dicta qualitate totalitatis non probant, tùm
quia patiuntur quamplures releuantes exceptiones.
Nam primus nihil de dominio
depo-

deponit, & quamuis dicat: *Io non sò altro,*
che quando il Prata mi mandaua alla vigna, mi
diceua, che non haueua la chiaue, e che bussassi,
che mi saria stato aperto, non excludit, quod
d. Prata, qui est Auctor Saluij non fuis-
set Condominus cum deficientia Clauis
tunc potuisset euenire per accidens, vel ex
eo quod illam reliquisset in propria domo,
vel extaret penes Colonos, vel Amicos,
cùm illius retentionem deponant quinde-
cim Testes pro parte Saluij examinati, Sumi
21 *num.5.6.& 7.*† Et comprobatur quia si Pra-
ta non fuisset Condominus, & non habuis-
set transitum per cancellum d. testi non
fuisset apertum à Vineaiolo Caroli Condo-
mini, Secundus Testis dicens, *credo che il*
Viale, e tengo che il Viale sia del Caroli, vltra
quod non deponit absolutè, tamen cùm re-
22 ferat de credulitate, † non probat *Rota corā*
Greg.decis.517.num.47.& decis.578.num.12.&
coram Dunoz.iun. decis.372. num.8. & in recent.
decis.304.num.10.par.12. præsertim quia ferè
23 in omnibus probatur sibi† contrarius, Sum.
num.13. & ideò multò minus probat *Rota*
decis.101. num.20.par.12. recent. Tertius nihil
penitùs deponit de dominio vialis, & can-
celli, vnde attendi nequaquam debet illius
24 depositio, † ex quo nihil pernecesse con-
cludit, iuxtà dispositionem *Textus in cap.in*
præsentia de prob.vbi glos. not.in verb. dub. & in
cap.ex literis eod tit.& in cap.inter dilectos §.cum
autem de fide instrum. Aymon. cons.262. num.2.
Quartus in articulis benè dicit Carolum
Auunculum Laurentij fuisse Dominum ab-
solutum suæ vineæ, & nullum habuisse ius
transeundi per suum Cancellum, sed de hoc
non reddit causam scientiæ, imò in inter-
rogatorijs deponit de transitu ipsius Saluij,
& de retentione, & mutatione clauis, Sum.
numer.16. quod nonnisi Domino videtur
25 permissum, † ideòque à testimonio venit
repellendus, vt dixit *Rota decis.288. num.2.*
par.6. & decis.117.num.21.par.12.recent. Vlti-
mo autem loco Rouarelius quintus testis
de crimine mendacij conuinctus fuit, vt in
26 folio dato ad partes, † & propterea ei defe-
rendum non venit, vt tradit *Salycet.in l.nul-*
lum num.1. in fine C. de Testibus Iul. Clarus in
praxi §.fin.quæst.53.Farinac.quæst.67. §.1.n.58.
& seqq.de Testibus Rota in Calaguritana beneficij
de Corrigo 10. Decembris 1646. coram bo. mem.
Verospio §.fin. Quæ exceptiones cùm sint
27 grauissimæ, & valdè considerabiles † de-
munt fidem Testibus, & eorum depositio-
nes infringunt, ac si non emanassent, vt di-
xit *Rota in Rauennaten. Emphytensis 19. Ianua-*
rij 1646. coram bo.me. Dunozet. §.visa fuerunt.

In eo autem, quod secundus, tertius,
quartus, & quintus Testis deponunt, quod
Laurentius secauerit herbas dicti vialis, &
collexerit folia arboris Celsi in illo existen-
tis non insisterunt Domini, tùm quia illud
non erat destinatum ad effectum secandi di-
ctas herbas, quæ non solent producere nisi
in lateribus vbi non deambulatur, sed so-
lùm traditum pro transitu, tùm quia Con-
dominus nequit præiudicare alteri Con-
domino in his, quæ gerit in solo com-
28 muni, † & totum illud, quod facit in eo
alteri prodest, nec censetur priuatiuè vti
velle aliquo iure respectu sui Consocij, cui
nunquam aliquod præiudicium inferri po-
test in possessione, quæ ad ipsum spectat, *l.*
qui iure, l.communis seruus, vbi Bartol. Castr. &
omnes ff.de acquir.poss.Posth de manut. obseru.73.
num.40. Rota post eandem decis.475. nu.3. & co-
ram Seraph.decis.339.num.3.

Nec pariter officere videbatur, quod alia
bona d.viali contigua data fuerint pro con-
fine, non autem d. viale in venditione vi-
nearum, & in impositionibus censuum, &
ideò non sit arguendum, quod possit esse
cõmune, quoniam placuit responsio, quod
29 d. viale debet considerari vti via † priuata,
& ob id repugnat, quod alia bona insimul
non cohæreant vltrà dictam viam, nec etiã
implicat, quod vltra illud alia bona sint
posita in confinio, *Cepoll. in tract. de seruitut.*
rust.præd.cap.3.nu.14. Rumm. in Add. ad Afflict.
de iure prothomis.§.9. in primo notab. nu.18.Me-
noch.consil.709.num.15. Et semper verum erit
dicere, quod non desit denominatio vialis
pro confine huiusmodi venditionibus eo
ipso, quod in illis fuerunt expressa, vel bo-
na Hieronymi Bardellę, vel bona Petri Ma-
riæ Farsenghi, quoniam d. viale quamuis
illis esset commune adhuc dicebatur de il-
30 lorum bonis, † ex regula, quod res mihi
cum alio cõmunis mea dicitur *l.2. ff.de cond.*
inst. Alex.cons.fin.num.2. vers. sed res lib.1. Rota
coram Penia d.dec.931.num.11.

Eadem ratione fuit conclusum non ob-
stare, quod in Instrumento venditionis par-
tis vinearum Laurentij factæ de anno 1599.
à dicto Hieronymo Bardella ad fauorem
Hieronymi Martinei fuerit in stipulatione
deductum, quod viale, de quo agitur, esset
integrum dicti Martinei Emptoris, quia
approbata fuit responsio, quod ista conuen-
tio inita fuit inter emptorem, & vendito-
rem inscia Rodulpha dello Stinco, quæ
tunc possidebat vineam hodie ad Saluium
spectantem, qua de causa nullum præiudi-
cium inferre potuit iuri, quod habebat in
31 dicto viali † vti translato in alterius domi-
nium sine scientia, & consensu illius, quæ
erat Condomina *glos.in l.cum res §.in vacuam*
C.de prob.Castrens.in l.proprietatis num.3. C. eo-
dem Ciriac.contr.258. num.15. Burat. decis.424.
num.4.Bich.decis.44.num.4. Attento maximè
quod dicta conuentio pauló post euanuit
stante dicta cõmunione vialis, ex quo post
nonnullos menses d. Martinus retrouendi-
dit vineam Bardellæ, qui illam subinde ven-
didit tàm nomine proprio, quam suorum
creditorum Michaeli Angelo Boncompa-
gno cum reseruatione passus, & vialis, ad-
dita illa declaratione; *Che nessun'altro hà at-*
tione di passare, se non quelli della vigna del q.Pie-
tro dello Stinco, Summ.*num.12.* quæ venditio
cum fuerit ratificata à Deputatis creditorũ,
Summ. *num.13. in fine,* huiusmodi confessio,
seù

seu declaratio non potest impugnari præte-
32 xtu, quod Bardella tunc fuisset † decoctus;
tùm quia habetur, ac si ab initio ab ipsis De-
putatis facta fuisset, *Rota in recent. decis. 253. num. 9. par. 1. & decis. 133. num. 9. & 10. par. 12. & decis. 433. num. 11. par. 13.* Tùm quia rema-
net adminiculata tàm ex antecedenti ven-
ditione vineæ Saluij facta à Zotto cum dd.
cancello, & viale communibus, & consensu
præstito à Proprietarijs cum d. cõmunione,
quàm ex subsequenti venditione duarum
petiarum vineæ Laurentio facta à Fuluia
Marcella cum assertione existentię propè
viale cõmune cum Alcibiede Galasso tunc
Domino supradictæ vineæ Saluij vltra tot
Testes à Saluio examinatos deponentes di-
ctam cõmunionem per spatium fere qua-
33 draginta annorum, † quibus concurrenti-
bus dicta declaratio Bardellę licèt decocti
probat, & nocet etiam de per se, *Aterlin de pignor. lib. 4. quæst. 134. num. 26. Gratian. disc. 677. num. 49. & 50.*

Cęterum exceptiones datæ Testibus ad
instantiam Saluij examinatis vti irreleuan-
tes fuerunt reiectæ, nam contra primum
adducebatur, quod deposuerat inuerisimi-
lia, ex quo illius depositio versatur circa
quæ vidit, & solùm dicit, quod in ea ætate
incęperat frequentare dictam vineam, ad
quam cum suo Seruitore ire solebat, & cõ-
tinuauit vsque ad annum 1652. vt in Sum.
num. 1. & tamen quando attestatur de re,
34 quæ cadit sub sensu corporis, † non est pro-
hibitus de illa deponere postquam fuit effe-
ctus maior, & potest testificare id, quod in
pupillari ætate viderat, & audiuerat, *Alex. cons. 88. num. 20. & seq. lib. 5. Narbon. de ætat. in ann. 14. quæst. 44. num. 13. & 14. Molin. de primog. lib. 2. cap. 6. num. 42. Rota decis. 220. num. 6. cum duobus seqq. par. 2. diuers. & in recent. decis. 319. num. 15. par. 11. & in Perusina bonorum 14. Iunij 1647. in § deducta contra quartum, vers. quia cũ deponant coram Eminentiss. Cerro.* Et secundus
Testis se correxit, & declarauit in interro-
gatoriis, quamuis in alijs sibi datis ab inter-
petre Laurentij deposuerit ad illius fauorẽ,
35 quod facere vsque poterat, † & correctioni
omninò stari debet, *Menoch. de arbitr. cas. 103. num. 4. & 5. Farinac. de testib. quæst. 60. num. 127. & infra.*

Quo verò ad tertium, & quartum Testem
opponebatur illum examinatum fuisse in
odium, & istum non euacuasse interroga-
toria, & deposuisse se nescire, an Prata ha-
beret ius transeundi, vel transiret de licen-
tia Caroli; Odium tertij Testis non proba-
tur, nisi ab vnico Teste singulari pro parte
Laurentij examinato ad perpetuam rei me-
36 moriam, † & cum ab eodem Laurentio fue-
rit inductus, ideò nullum probationis gra-
dum facere potest. *l. si quando C. de testibus Rot. decis. 128. num. 1. & decis. 250. num. 2. par. 1. Rota coram bo. me. Coccino decis. 187. num. 1. & in Cremonen. parochialis 15. Iunij 1646. §. quia, vers. Tum quia coram Eminentiss. Cerro,* & quod
quartus non euacuauerit interrogatoria, ex
37 Summ. Testium contrarium † resultat; &
responsio data per verbum *nescio*, debet in-
telligi eo modo, quo super interrogatorijs
expresserat, vt dixit *Rota coram Gregor. XV. decis. 547. num. 5.*

Denique vltimo loco adducebatur, quod
vinea Saluij sit segregata à dicto viale à ter-
minis lapideis; Certum est hoc suppositum
nullam habet in facto subsistentiam, quia,
quod dictũ viale habeat liberum ingressum
in Vinea Saluij, & quod illa diuidatur à vi-
nea Laurentij mediante foueo intermedio
manufacto, vt in planta Saluij lit. C. non
solùm probant Testes pro parte eiusdem
Saluij examinati, vt in Sum. *num. 6. 7. & 8.*
Sed etiam in manifesto deducitur ex Testi-
bus dicti Laurentij, qui deponunt foueum
fuisse, & esse confine, Summ. *num. 19.* & re-
manet penitus corroboratum, ex confes-
sione ab eodemmet Laurentio emanata in
monitorio ad instantiam illius facto, vt in
38 Summ. *num. 20.* † quod claram, & indubi-
tatam probationem contra ipsum inducit,
l. cum precum ibi DD. C. de lib. caus. Decius consil. 25. sub num. 1. vers. de possessione enim Rota decis. 802. nu. 1. & seq. par. 1. diuers. & penes Gregor. XV. decis. 20. sub nu. 2. & decis. 458. sub nu. 3. & 4. & coram Buratt. decis. 342. num. 1. vers quæ confessio, & decis. 303. sub nu. 2. vers. ex qua partis confessione, & decis. 730. num. 2. vers dicta autem confessio coram Coccino decis. 14. num. 4. coram Andrea decis. 12. nu. 3. vers quæ confessio, & dec. 196. post Postb. de subhast num. 4. vers quæ quidem confessio. & in recent. decis. 551. sub num. 1. par. 2. & decis. 466. numero 3. vers. comprobatur par. 4.
parique modo quatuor Testes dati in Sum.
num. 21. referunt, & probant foueum esse
diuisorium, & illud deseruire pro termino,
vt de iure etiam cautum est, & solet practi-
cari ab accuratis, & circumspectis homini-
bus, qui eorum vineas, vel foueo, vel se-
39 pibus circundant † quando à natura non
fuerunt illis certi fines designati *Hieron. de Mant. in tract. de fin. cap. 17. num. 5. par. 2.* Et ab
40 isto † accurantur inter signa, quibus diuidi
solent fines fouea, & vepres manufactæ,
Franc. Marc. decis. 111. num. 2. par. 2. Paris. de Puteo in tract. de fin. feud. cap. 16. incipiens si fundus num. 3. Rota in recent. decis. 95. num. 8. & dec. 158. num. 7. par. 8. Vt etiam in planta apparet,
quod tertius lapideus existens in angulo di-
cti vialis, vt in *lit. D.* qui diuidit solam vi-
neam Laurentij existentem à manu dextera
& benè arguitur ex alijs terminis in dicta
41 plancta subsequentibus, † & ad inuicem
inter se respicientibus in parte longa, &
acuta, vt optimè demonstrat *Paris. de Puteo de fin. feud. d. cap. 1. num. 17.*

Ex his autem cùm resultent clarè proba-
tiones ad fauorem Saluij, cum quibus non
poterat dubitari, quod ex eisdem non de-
beat reportare cautam victoriam, & quan-
do essent turbidæ, semper erunt considera-
dæ sufficientes ad offuscandas probationes
siuè potius argumenta eiusdem Laurentij
42 Actoris, quod sufficit † Saluio ad hoc, vt
ipse

ipse possit vincere, dum agit partes Rei, & possessoris, vt optimè firmant *Surd. consil. 105. nu. 6. vers. nec dicatur. Bald. cons. 79. n. 7. lib. 2. Aymon. cons. 6. num. 127. Rot. coram Bichio decis. 8. num. 5. & 6. & diuers. decis. 238. num. 24. par. 1. & in rec. par. 1. decis. 604. num. 7. & par. 11. decis. 348. num. 5.*

Et ità vtraque parte informante &c.

R. P. D. EMERIX.

Bononien. seù Ferrarien. Emphyteusis.

Veneris 21. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis Ecclesiæ concessa pro solis descendentibus masculis sicuti regulariter nō trāsit ad extraneos, ità nec minus illos comprehendere potest, etiamsi habeat clausulas *ad habendum, & in perpetuum,* tùm quia huiusmodi clausulæ restringuntur ad terminos concessionis, tùm etiam quia modificantur ab alijs clausulis subsequentibus, quæ pariter restrictionem inducunt.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia domina directa finita linea vltimi emphyteutæ datur immissio in bonis emphyteuticis, excluso illius hærede extraneo.*

2 *Emphyteusis concessa pro solis masculis, & descendentibus ab inuestitis, non comprehendunt, sed excludunt hæredes extraneos. Amplia vt num. seqq.*

3 *Clausula*, ad habendum, & in perpetuum, *apposita in parte dispositiua emphyteusis, plerumque facit illam transitoriam ad hæredes extraneos, & vid. nu. seqq.*

4 *Emphyteusis concessa pro se, hæredibus, & successoribus iunctis in parte dispositiua clausulis*, ad habendum, & in perpetuum, *transit ad extraneos.*

5 *Filiorum, & descendentium masculorum appellatione, in concessione emphyteusis, non veniunt extranei.*

6 *Clausulæ* ad habendum, & in perpetuum, *restringuntur ad terminos concessionis, nec egrediuntur personas, & generationes in inuestitura expressas, & num. 7.*

8 *Inuestitura concessa cum clausula* ad habendū, & in perpetuum, *non transit ad extraneos, donec supersunt descendentes vocati, secus defecta illorum linea.*

9 *Clausula* ad habendum, & in perpetuum, *in emphyteusi modificatur ex alijs clausulis subsequentibus, & quibus.*

10 *Instrumentum magis amplum, & conforme dispositioni iuris, magis attenditur in concursu alterius instrumenti contrarij.*

DECISIO LXXXIII.

DOMINI persistentes in decisis 26. Nouembris proximè præteriti iterum responderunt pro confirmatione sententiæ Rotalis confirmatoriæ alterius de partibus, qua Monachis S. Georgij Ferrariæ decreta fuit immissio in possessionem prædij nuncupat. *il Dorso del Reno*, vti ad eorum Ecclesiam deuoluti per obitum Caroli de Blanchettis vltimi de linea inuestitorum in In-
1 strumento anni 1560. † exclusa Maria Elisabetta illius hærede extranea, tùm per vulgatam regulam *Text. in §. Emphyteusis Auth. de non alienan. aut permutan. reb. Eccles.* quam latè exornat *Clar. in eodem §. quæst. 28. per tot. Couar. var. resol. lib. 2 cap. 18. vers. quintò deducitur Rota coram Caualer. decis. 316. num. 5. & in rec. decis. 427. num. 9. par. 9. & decis. 109. num. 1. par. 10. cum alijs in prima decis. huius Causæ coram R. P. D. Celataiu 1. Aprilis 1669. in principio.*

Tùm, & fortiùs per literalem dispositionem memorati Instrumenti, in quo inuestitura formalibus verbis concessa legitur pro solis masculis descendentibus ab inue-
2 stitis; quæ cùm nullatenùs † conueniant, imò expresè repugnent vocationi hæredum extraneorum, per consequens nec illos inuestitura comprehendere potest, vt in his terminis ratiocinatur *Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 16. num. 22. in fin. Fulgin. de iur. emphyt. tit. de success. quæst. 25. num. 2. & Rota in rec. dec. 74. num. 1. & 2. par. 6. & coram Royas decis. 402. in principio.*

Non obstat igitur sæpius repetitum obiectum fundatum in clausulis *ad habendum, &*
3 *in perpetuum* † appositis in parte dispositiua dicti Instrumenti, quæ plerumque faciunt inuestituram transitoriam, etiam ad hæredes extraneos, vt post alios firmauit *Rota coram Millin. decis. 245. num. 2. & in rec. dec. 548. num. 9. par. 4. tom. 3. decis. 212. num. 5. & 452. nu. 3. & seq. par. 9. & coram Bich. decis. 483. num. 2. cum alijs in Romana Deuolutionis Domus 27. Nouembris 1662. d. §. quidquid cum seqq. coram R. P. D. meo Priolo impress. in rec. dec. 510. par. 13.* Quia omnes illæ Decisiones, & aliæ auctoritates desuper cumulatæ procedunt, & loquuntur in terminis concessionis factæ pro *se hæ-*
4 *redibus, & successoribus,* † quæ vti adaptabilis etiam hæredibus extraneis benè potest ex præfatis clausulis latissimè extensis in parte dispositiua positis effici hæreditaria, & transitoria ad quoscumque, licèt sine illis secus esset, ad tradita per *Clar. in d. §. Emphyteusis, quæst. 28. sub num. 5. & 6. Gratian. discept. 351. num. 17. Rota in recent. d. decis. 427. num. 10. par. 9. vbi plures, & decis. 340. num. 3. par. 11. & dec. 319. num. 1. par. 13.*

At quando inuestitura prout in hoc casu
5 strictè, & nominatim concessa legitur pro solis filiis, & descendentibus masculis legitimis, & naturalibus tantùm, sub quorum appellatione; nequaquam veniunt hæredes extranei *l. si quis 14. ff. de Pollicitat. §. 1. Auth.*

de

de hæred. ab intest. venient. Peregr. de fideic. art. 22. num. 43. Rot. decis. 519 num. 7. & 8. par. 4. recent.
Tunc ad euitandam contrarietatem, & correctionem, quæ nimis exorbitans incontinenti daretur, dictæ clausulæ semper intelligi, & interpretari debent, vt restringan-
6 tur intra limites concessionis, & ad personas, & generationes in inuestitura expressas, sic vt illas nunquam egrediantur, provt respondendo contrariis de clausula *ad habendum* latè *Rota in recent. dec. 74. à nu. 8. vsque ad 14. par. 6. decis. 427. num. 11. par. 9. decis. 209. num. 3. par. 11. decis. 319. à num. 5. & seq. par. 13. & coram Bich. decis. 483. num. 11. & 12.* & de
7 clausula † *in perpetuum Alex. cons. 9. circa med. lib. 2. Rot. in recent. decis. 381. nu. 4. par. 5. dec. 211. num. 7. par. 7. & dd. decis. 427. nu. 23. & seq. par. 9. 321. num. 6. 340. num. 15. par. 11. & 319. num. 3. & 4. par. 13.*

Neque applicatur distinctio Rotæ coram *Caualer. decis. 293. num. 4.* quam sequitur *Giouagn. respons. 44. num. 53.* quod nempè prædicta procedant donec supersunt descenden-
8 tes vocati, † non autem defecta illorum linea, quasi tunc præmissæ clausulæ in præiudicium Ecclesiæ operentur, vt Emphyteusis sit transitoria ad quoscumque. Quia quidquid sit de tali distinctione in casu *dicta decis.* vbi inuestitura facta fuerat non tantùm pro descendentibus masculis, sed vlterius pro *hæredum hæredibus*, vt ibi legitur in principio, certè in præsenti illa minimè adaptari potest, tùm quia concessio facta est pro solis descendentibus masculis nulla facta mentione hæredum, vt supra dictum est, tùm etiam quia prædictæ clausulæ fuerunt modificatæ per alias subsequentes, ibi: *quidquid de iure facere liquet*, & rursus, ibi: *saluo iure dicta Ecclesia*, & demum, ibi: *præsenti lo-*
9 *catione durante*, † quæ restringunt, & eneruant vim primodictarum clausularum, maximè quando inuestitura facta fuit pro solis descendentibus masculis, vt de clausula *quidquid &c. Seraph. decis. 1290. num. 12. & Rota in recent. decis. 310. n. 18. & 19. par. 5. & dec. 340. num. 16. par. 11. & d. dec. 319. num. 6. & 7. par. 13. & coram Pamphil. decis. 280. num. 7. & 8.* & de clausula *saluo iure &c. Menoch. cons. 61. nu. 13. cum seq. Osasc. dec. 164. num. 5. & 6. & Rota post Salgad. decis. 35. num. 4. & seq.* & denique de clausula *locatione durante. Fulgin. de iur. emphyteusis tit. de aliena. qu. 1. num. 283. cum aliis per Adden. ad decis. 37. Buratt. num. 19.*

Parum referente, quod in Instrumento aliàs dato pro parte Mariæ Elisabettæ non legantur istæ clausulæ restrictiuæ, & prohibitiuæ, quia in concursu cum Instrumento
10 producto pro parte Ecclesiæ † hoc potiùs est attendendum vti magis amplum, & conforme dispositioni iuris communis, ex auctoritatibus adductis *in prima decisione* huius causæ §. *nec suffragatur*. Et ità omissis aliis, quibus satis responsum est in præcedentibus decisionibus conclusum fuit vtraq; &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Veliterna Census.

Veneris 21. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Plura continet hæc Decisio tàm super retrouenditione census, quàm super aditione, & repudiatione hæreditatis, ac etiam super confessione dotis constante matrimonio facta, & super relatione Periti ab vtraq; parte, vel altera tantùm electi, ac demùm super imaginaria solutione, quando, & quatenus illa habeat locum, vel non, & alia quoque latiùs in sequenti Summario, & eadem Decisione videnda.

SVMMARIVM.

1 *Census extinctio solùm cadit inter creditorem, & debitorem, non autem in emptore, & illius creditoribus cessionariis.*
2 *Hæres grauatus non potest legare in præiudicium vocatorum, si illius bona sunt obligata pro reintegratione fideicommissi.*
3 *Legatum à legatario non acceptatum, remanet in hæreditate.*
4 *Ecclesia non potest acceptare legata onerosa sine solemnitatibus, & decreto Ordinarii.*
5 *Filius in hæreditate Patris habet beneficium abstinendi, & in hæreditate matris non dicitur suus hæres.*
6 *Hæreditas semel repudiata ampliùs adiri non valet.*
7 *Turpitudinem propriam quis allegare nō potest.*
8 *Minor non potest adire hæreditatem sine solemnitatibus.*
9 *Repudiatio hæreditatis expressa potior est aditione tacita, & obscura ex sola petitione crediti hæreditarii deducta.*
10 *Hæredem quem esse ad sui commodum, & hæreditatem repudiare propter illius incommoda nemo permittitur.*
11 *Dotis confessio facta constante matrimonio sine præcedenti promissione, non probat numerationem in præiudicium creditorum.*
12 *Capitula matrimonialia informia à partibus non subscripta, & suspecta de antidata non attenduntur.*
13 *Scriptura priuata inserta in instrumento, ab eo solùm accipit robur, nec antea potest cum alio instrumento concurrere.*
14 *Capitula matrimonialia inserta in instrumento non præiudicant creditoribus, qui contraxerunt medio tempore à capitulis ad instrumentum.*
15 *Fiscus habet priuilegium prælationis in bonis postea quæsitis, & num. 18.*
16 *Dos habet priuilegium fisci super prælatione in bonis postea quæsitis, & sub n. 15. & 17.*
18 *Administrator Fisci præsumitur acquisiuisse de ærario Principis.*
19 *Dos confessionata non dicitur vera dos, nec aliud habet ius, quàm in præiudicium confitentis.*

20 *Instru-*

20 *Instrumentum, quo quis fuerit visus amplius impugnare non potest.*

21 *Instrumenti fides tollitur si quis illi renunciauit, & eo vti nolle declarauit, & pro non allegato haberi voluit.*

22 *Turpitudinem sui auctoris successor allegare prohibetur.*

23 *Residuum qui petit, facit supponere reliquum antecedenter fuisse solutum.*

24 *Pignus in executionem captum præsumitur sufficiens ad solutionem debiti.*

25 *Simulatus declaratur contractus ex pluribus coniecturis, & quibus vide ibidem, & num. seqq. & num. 28.*

26 *Simulationem ad deducendam plurimum facit coniunctio sanguinis inter contrahentes.*

27 *Creditor citatus ad docendum de suo credito, si non comparuit, præsumitur satisfactus.*

28 *Datio in solutum præsumitur simulata, dum possessor in possessione permansit.*

29 *Cessio nihil operatur non constito de iure cedentis.*

30 *Hæres non facit fructus suos si aderant creditores, qui vlterius vrgebant:*

31 *Census dicitur retrouenditus, non autem translatiuè acquisitus ex verbis instrumenti retrouenditionem denotantibus, & n. seq.*

32 *In Retrouenditione census si adsint clausulæ cessionem importantes, illæ intelliguntur respectu sortis, eiusque anterioritatis.*

33 *Ecclesia sine solemnitatibus extinguens censum illum dicitur retrouendere, non autem cedere.*

34 *Relatio periti non præiudicat creditoribus, qui suum peritum non elegerunt.*

35 *Relatio facta à peritis à partibus hinc inde electis attendenda est.*

36 *Relatio periti, à qua appellatum non fuit, dicitur acceptata, & eo magis attenditur.*

37 *Relatio periti dicitur approbata, si ea producta non fuit oppositum generalis contra.*

38 *Solutio imaginaria requirit creditum præexistens, & liquidum, quia species emptionis, & venditionis est.*

39 *Solutionem imaginariam ad inducẽdam non suffragatur creditum post aditionem hæreditatis superueniens.*

40 *Hæreditatem hæredi soluere fingitur in imaginaria solutione.*

41 *Solutioni imaginariæ repugnat petitio separationis bonorum vsque ab initio ab hærede facta.*

42 *Sumptum de sumpto nihil probat.*

43 *Instrumenti copia posita in Archiuio cõtradicentibus partibus, & cum præseruatiua iurium earundem nihil probat.*

44 *contra Hæredis personam, & bona propria executio conceditur, si non docetur de inuentario, vel de bonis inuentariatis non reddatur ratio.*

45 *Executio fieri non potest contra vnum ex hæredibus pro toto debito, cùm pro virili tantùm portione facienda sit.*

DECISIO LXXXIV.

PRO fructibus census scut. 200. in sorte, quem imposuerat Benignus Georgius ad fauorem Pauli senioris de Vlissis, obtinuerunt Ioannes Baptista, & alij mandatum exequutiuum contra bona hæreditaria dicti Benigni, nec non exequatur contra bona propria Archangeli, & Claræ illius hæredum, qui sub prætextu, quod essent creditores anteriores, cùm produxissent varia instrumenta, prodijt sententia declarans fuisse redditam rationem, à pluribus deinde sententijs criminalibus, & postmodum à R.P.D. Altouito reuocata, vtpotè quæ fundabatur in dictis Instrumẽtis simulatis, ac falsis, docec causa deuoluta ad A.C. de voto Rotæ, cùm sub die 20. Iunij superioris anni dubium proposuissem super bono iure fuit dilata resolutio, & tantùm super attentatis responsum. Hodie verò sicuti etiam 16. Ianuarij proximè præteriti super Decisione attentatorum dilata resolutione, bonum ius amplectentes DD. quemadmodum de eo per existentiam crediti ad fauorem dd. de Vlissis constare censuerunt, ità illos in exequendo, vt infra excessisse responderunt.

Quantum attinet ad creditum in publico instrumento census fundatum non obstiterunt duo à Georgijs opposita, vnum, quod pro medietate extinctus remanserit; Alterum, quod pro quarta parte non fuerit debitus illis de Vlissis, sed potius Sacristiæ Pauli iun. legatariæ.

Etenim quoad primum animaduerterũt DD. extinctionem non cadere super censu, sed super illius cessione; Cùm enim dictus creditor cum cessisset Panoto, hic autem pro dicta medietate eundem retrocessisset Pompeo magno, qui tandem in Moniales S. Claræ, omnes cum promissione exigibilitatis, cùm ipsæ Moniales vltimæ cessionariæ exigere non possent, se conuerterunt contra Basilium Magnum illius hæredem, & iste contra Andream primi cedentis filiũ, & hæredem, & iste contra hæredem, qui proinde suam medietatem census retrò acquirendo soluit dictis Monialibus scut. 100. cassando dictam cessionem, & ità proprium debitum extinxit, non autem illud Georgei, census impositoris, in quo tantùm potest
1 cadere extinctio, † non autem in emptore, & inter creditores inter se, Rota in puncto *in Veliterna Census decis. 1048. nu. 1. & 5. coram Coccino*, & prius *apud Cenc. de cens. decis. 153. num. 8. decis. 183. num. 3. & decis. 438. num. 5.*

Quo veró ad secundum placuit duplex responsio; Primò, quod Paulus iunior post multiplices alienationes bonorum fideicõ-
2 mittentis † non potuerit legare Sacristiæ in præiudicium vocatorum habentium hypothecata bona propria grauati pro reintegratione fideicommissi, *ad Rotam coram Dunoz. iun. decis. 830. num. 18. & decis. 868. num. 23. & seqq. in recent. decis. 7. num. 10. cum duobus seqq. par. 12. & decis. 451. num. 8. par. 13.* Secundò,
3 quod Sacristia tale legatum non † acceptauit, vnde in hæreditate remansit *l. Celsus in princ. ff. de legat. 2. Bellon. iun. de iure accresc. cap. 5. quæst. 43. num. 6. & seqq.* Eoque fortiùs, quod nec erat acceptabile, stante onere celebrationis

tionis vnius Missæ in quālibet hebdomada
in perpetuum, Summ. illorum de Georgeis
num. 37. Vndè habito respectu ad portiun-
culam istius census ad Paulum Iun. spectan-
tem inerat enormissima læsio respectu Ec-
4 clesiæ, † quæ tamen hac circumscripta non
poterat huiusmodi legata acceptare, absque
solemnitatibus, & decreto Ordinarij, quem-
admodum ex rescriptis *Sacræ Congregationis*
Concily iussu san. mem. Vrbani VIII. sub die 22.
Iunij 1625. *edit. impress. apud Barbos. in fin. tract.*
de offic. & potest. Episc. admonet *Rota in Mele-*
vitana bonorum 23. *Ianuarij proximè præteriti* §.
fin. coram R.P.D. meo Vicecomite.

Neq; ad præposterandū creditū de Vlissis,
& consequentèr ad illud inefficax reddendū
obtinuerunt quamplura à Georgeis addu-
cta, siquidem illud dotis maternæ sc. 1800.
prodesse non potest, non constito, quod
sint matris hæredes, non militante hic regu-
la, filius, ergo hæres propter beneficium
abstinendi potissimum in hæreditate matris,
5 cuius † filius non dicatur suus hæres, *Rota*
decis. 198 *num.* 6. & 7. *coram Mantica, Botta con-*
sil. 34. *num.* 19. & *seqq. Magon. decis. Lucen.* 62. *n.* 9.
Chartar. decis. Gen. 54. *num.* 22. Tantùm verò
abest, quod Archangelus, & Clara proba-
uerint se Matris hæredes, vt imò de facto
tales se esse negauerint, ne legata pro cele-
bratione Missarum exoluerent ampliùs su-
per inde sententia à Tribunali fabricæ repor-
6 tata, Summ. de Vlissis *nu.* 18. & 19. † Hære-
ditas autem semel repudiata, amplius adiri
non potest, vulgata *L.* 1. §. *si semel ff. de success.*
edicto l. sicut C. de repud. hæred. Rot. decis. 353. *n.* 2.
par. 12. & *dec.* 232. *num.* 4. *par.* 13.

Nihil vrgente duplici obiecto. Altero,
quod dicta sententia fuerit obtenta ad eui-
tandas fabricæ molestias; Altero, quod
aditio resultet ex petitione huius crediti fa-
cta coram A.C. Caballetto cum sententia
subsecuta, nam primam reiecerunt DD. ex
7 eo quod id esset allegare † propriam turpi-
tudinem, contra *Text. in l. transactio C. de*
transact. Rot. in rec. decis. 262. *nu.* 24. & *seqq. par.* 4.
tom. 2. & *decis.* 4. *num.* 16. *par.* 13. Secundùm
verò tollitur, non solùm ex eo, quod dicta
sententia supponit, non autem inducit qua-
litatem hæreditariam, cùm maxime ad eam
sine beneficio legis, & inuentarij inducen-
dam necessariæ forent solemnitates statuta-
8 riæ in † filijs tunc temporis minoribus, *ad*
Rot. in recent. dec. 456. *nu.* 4. *par.* 4. Verùm etiam
ex eo, quod dicta sententia fabricæ ve-
luti posterior præualere debet in præiudiciū
ipsorum repudiantium, quemadmodum
9 etiam denegatio expressa † potior est quam
tacita, & obscura ex dicta petitione resul-
tans, *Angel. inter cons. Baldi* 403. *num.* 6. & *seqq.*
lib. 3. *Rot. coram Reuerendiss. Royas decis.* 39. *num.*
finali, & in Romana fideicommissi de Alberinis 22.
Iunij 1662. §. *ex capite coram Bevilaqua*, nè
aliàs licitum sit cuipiam ad libitum se face-
10 re hæredem, ac negare, † commodum, &
emolumenta, acceptando, incommodum
verò, ac æris alieni solutionem recusando
contra *Text. in l. qui secundum naturam de reg.*
iur. c. qui sentit eod. tit. in 6.

Prçtereà dictum creditum dotale non ob-
stat, quia non probatur nisi per confessio-
nem de recepto factam à viro constante
11 matrimonio, † quæ regularitèr sine præce-
denti promissione non probat veram nu-
merationem in præiudicium creditorum,
Rota coram Buratt. decis 108. *num.* 21. & *coram*
Arguelles decis. 50. *num.* 3. & licèt hic præten-
datur adesse capitula matrimonialia, ea ta-
12 men non prodesse possunt, † cùm sint infor-
mia à Partibus non subscripta, ac de anti-
data suspecta, vt ponderat *Rot. in rec. dec.* 141.
num. 4. *par.* 10. ideòque simplicitèr inserta
in instrumento confessionato ab eodem
13 dumtaxat vigorem accipiunt, † eo quod
antea cum alio publico instrumento con-
currere non possent, deficientibus requisitis
de quibus *in l. scripturas ff. qui pot. in pign. hab.*
& in omnem casum, cùm census, de quo
agitur appareat impositus tempore inter-
medio à capitulis ad instrumentum, nec
constet virum interuenisse expressiuè, aut
aut saltem præsumptiuè in iis se obligasse,
14 non habet † locum retrotractio in præiudi-
cium creditorum, vt magistralitèr distin-
guendo *Rota decis.* 24. *num.* 17. *coram Reueren-*
diss. Ninot, & in Romana attentatorum 11. *Maij*
1668. *coram Reuerendiss. Bevilaqua Vrbis Gu-*
bernatore.

Minus releuante asserta potioritate sub
prætextu, quod agatur de bonis posteà quæ-
15 sitis † ad instar priuilegij fisci, de quo in *l. si*
is, qui mihi ff. de iure fisc. quod habere locum
in dote censuit *Rota in recent.* 3[illegible] *num.* 19. *cum*
seqq. par. 5. & *decis.* 7. *num.* 5. & 6. *par.* 12. quia
16 omisso, quod alij contrarium † teneant,
signanter *Merlin. de pignor. lib.* 3. *qu.* 68. *per tot.*
Gait. de credit. cap. 10. *quæst.* 11. *num.* 1538. *Ioan.*
Anton. Bellon. cons. 41. *num.* 2. *cum seqq.* & *per tot.*
Gizarell. decis. 1. *pariter per tot.* hoc certum est
eam conclusionem procedere dumtaxat in
17 dote numerata, † secus in confessata, qua-
lis est hæc, d. Summ. *num.* 20. vt in terminis
Statil. de Salu. insp. 3. *cap.* 2. *num.* 404. & 439. ea
ratione, quod eatenus doti fuerit attribu-
tum hoc priuilegium, quatenus lex præsu-
mit ea bona fuisse cum pecunia vxoris cō-
18 parata, † prout etiam in administratore
fisci, quod de Ærario Principis acquisierit,
d. l. si is, qui mihi. Hoc autem verificari non
potest in dote confessata, quæ regularitèr
ius aliud non tribuit, quam in præiudicium
19 confitentis, † nec dicatur vera dos *Menoch.*
præsumpt. 13. *num.* 10. *lib.* 2. *Buratt. decis.* 108. *n.* 5.
& in specie aduertit *D. de Luca tract. de dote*
disc. 33. *num.* 17. & *seqq.* non solùm verò non
constat bona, de quibus agitur fuisse ex pe-
cunia dotali quæsita, verùm ampliùs con-
stat de cōtrario ex confessione Partis atte-
stantis ea prouenire à dicto Prospero, & be-
nignum virum hanc dotem dissipare, Sum.
num. 18. & 43.

Secundum creditum scut. 1250. dotis Lu-
ciæ Passaræ ab eadem legatū filiis Benigni,
solu-

solutum apparuit ex publico instrumento
anni 1597. quo vsi sunt Georgei ad fabri-
cam repellen. Summ. de Vlisis *num.23. &
20 seqq.* Vnde † ampliùs illud impugnare non
possunt vulgat. *cap.quod semel de reg. iur. in 6.
Rota coram Celso decis.370.num.7.& in Anconi-
tana dotis 8. Aprilis 1669. §. nec deficit coram
R.P.D. meo Vicecomite*; Minus verò illud
redarguere de simulatione propter subse-
quens instrumentum anni 1599. à Prospero
debitore stipulatum, cùm hoc tanquam fal-
sum fuerit ab ipsismet Georgeis expressè re-
nunciatum, mediante iudiciali protestatio-
ne se prædicto instrumento nolle vti, & cre-
ditum prædicti legati nolle deducere con-
tra hæreditatem Benigni, & pro non alle-
gato haberi debere, d. Summ. *num.25.* ex
21 qua † declaratione fides instrumento to-
talitèr, ac funditus subuertitur *glos.in l.si fal-
sos verb.adstrinxerant C.ad l. Corneliam de falsis
Farinac.de fals.& simul.quæst.159.num.68. Rota
in recent.dec.6.nu.11.& seqq.par.13.* & amplius
ea simulatio in fraudē fisci à Georgeis de-
22 duci non posset, † quia esset allegare turpi-
tudinem eorum Auctorum *Bart. in l.sicut §.
superuacuum, ff.quib.mod.pign.vel hypoth.soluat.
& cons.65 num.1.vers.si verò lib.1.Mantic.de ta-
cit.lib.13.tit.36.num.9.cum seq. Farinac.d.tract.
quæst.162.num.60.& seqq.cum cæteris supra alle-
gatis.*

Minus subsistit tertium creditum prouc-
niens ex legato scut.500. per eundem Pro-
sperum relicto Domitillæ à Benigno hære-
de soluen. de tempore matrimonij, & dein-
de vnà cum fructibus, cessum Georgeis, quia
de illius quoque solutione constat tùm ex
notulis penes ipsum Archangelum repertis
& ab eodem recognitis, tùm ex eo quod
Lelius Domitillæ maritus anno 1633. agens
pro consequutione dotis præuia bonifica-
tione solutionum tunc vsque factarum de-
clarauit remanere creditorem dumtaxat in
23 scutis 420. † Petitio enim pro residuo sup-
ponit reliquum antecedenter solutum *Gra-
tian.discept.3. num.1. Rota in Interamnen. Dotis
7. Februarij 1661. §. non obstat cor. Eminentiss.
Cerro*, & cum pro dd. scut.420. mandatum
expedierit, ac exequi curauerit super sege-
tibus, & vineis, censetur ex illarum retra-
ctu satisfactionem habuisse, nisi de contra-
24 rio doceatur; † nam pignus in executione
ablatum sufficiens præsumitur ad solutionē
debiti, pro quo captum est, *ad glos. in l. 2.
verb.redigere C.de pignor. Neguş.eodem tractat.2.
membr.par.3.num.6. Surd.decis.44.num.16.Rot.
apud Posth.de subhast.dec.121. num.10.* Potissi-
mum verò, quod cessio huius asserti credi-
ti fuit facta sine pecunia, quæ solùm com-
paruit, vt dicunt Testes *per far la mostra*, d.
Sum. *num.31.* fueruntque solummodò cessa
iura talia qualia, & cùm hoc, quod pecu-
niæ nunquam essent restituendæ, etiamsi
25 creditum euinceretur, † quæ omnia con-
tractum de simulatione redarguunt, ex ad-
ductis per *Noguerall. alleg.10.nu.11. cum seqq.
Rota in recent.decis.741.nu.5.par.2.* vbi etiam
26 ponderat coniunctionem † sanguinis inter
contrahentes, & coram *Merlino decis.35.n.4.
& seqq.*

Similitèr visum fuit non releuare alterū
legatum scut.500. relictum ab eodem Pro-
spero Siluiæ, quoniam eius solutio probatur
per Testes, quorum dicta multis adminicu-
lis fulciuntur, sed eo potissimum, quod
Siluia nunquam dictum legatum postulauit
quamuis mortuo Benigno citata fuisset
ab ipso Archangelo ad docendum de eius
27 credito; † si enim realiter non fuisset satis-
facta, vtique comparuisset, nec ius suum
indiscussum reliquisset *Altograd.cons.55 n.30
lib.2.Capic. Galeot.contr.14. num.7. & seq.lib.2.
Surd.decis.105.num.1.& seq. Rota in Melevitana
Pecuniaria 9. Aprilis 1666. coram me §. penult.
in rec.decis.458.num.3. & seq.par.14.* Nil ideò
releuante prætensa datione in solutum, de
qua in Summ. illorum de Georgeis *nu.30.*
cùm illa videatur apparere simulata dum
eadem bona data in solutum fuerunt etiam
post ab iisdem de Georgeis possessa, & post-
modum etiam deliberata ad instantiam cre-
28 ditorum posteriorum, † ex quibus argui si-
mulationem ad excludēdos creditores tunc
temporis vrgentes optimè tradiderunt *Stai-
ban.inn.resolut.9.num.18. & seq. & resolut.161.
num.21.cum duobus seqq. Rouit.decis.3. num.11.
& seqq. Rota in Romana Dotis 10. Ianuarij 1661.
§.Coniectura autem cum seq.coram Sacrato.*

Et demum alia credita consistentia in tri-
bus censibus per Georgeos satisfactis, & in
credito scut.355. cesso à Barella pariter non
suffragantur; Nam respectu Barellæ non
29 solùm non constat de eius credito, † vt per
consequens cessio non prosit *Olea de cess.iur.
tit.7.par.1.num.2. Rota post eundem dec.38.nu.7.
& seqq. & in Romana attentator. 11.Maij 1668.
§. Alterum coram Reuerendiss. Beuilaqua*; Verùm
amplius constat fuisse satisfactum ex solida-
tione computorum facta cū ipso Archan-
gelo de anno 1636. d. Sum. *num.47.* necnon
ex eiusdem confessione in Summ. manu-
scripto *num.1. ad finem*, & tamen sufficeret
cum fuisse dimissum ex fructibus hæredita-
30 tis, quos Georgei non fecerunt † suos, dum
aderant creditores, qui vrgebant *Rota coram
Celso decis. 350.num.10.& in Romana Dotis 16.
Iunij 1662. & prima Martij 1663. coram Card.
Vicecomite.*

Et hæc responsio ferit etiam prædictos
tres census, quorum solutio fuit facta lon-
gè postquam fuerant detecti Creditores, qui
vrgebant, & longiùs post fructus bonorum
hæreditariorum perceptos, d. Summ. *nu 43.
& seq.* non subsistente, quod ij fuerint tran-
31 slatiuè acquisiti, † quia imò verba sonant
in retrouenditionem, & extinctionem, ibi;
requisitus pro retrouēdendo &c. retrouendidit &c.
& in fine, ibi; *fatta che hauerà la retrouendita*,
& rursus, ibi: *retrouendiderunt &c. ad Cenc.de
cens.quæst.71.num.15.vers.quod autem*, adeòvt
32 si adsint clausulę cessionis iurium † illæ in-
telligantur respectu sortis, & illius anterio-
ritatis, *Rota coram Dunoz.inn.decis.869.num.4.
vers.*

tionis vnius Miſſæ in qualibet hebdomada
in perpetuum, Summ. illorum de Georgeis
*num.*37. Vndè habito reſpectu ad portiun-
culam iſtius cenſus ad Paulum Iun. ſpectan-
tem inerat enormiſſima læſio reſpectu Ec-
4 cleſiæ, † quæ tamen hac circumſcripta non
poterat huiuſmodi legata acceptare, abſque
ſolemnitatibus, & decreto Ordinarii, quem-
admodum ex reſcriptis *Sacræ Congregationis
Concilij iuſſu ſan. mem. Vrbani VIII. ſub die 22.
Iunij* 1625. *edit. impreſſ. apud Barboſ. in fin. tract.
de offic. & poteſt. Episc.* admonet *Rota in Mele-
uitana bonorum 23. Ianuarij proximè præteriti §.
fin. coram R.P.D. meo Vicecomite.*

Neq; ad pręposterandũ creditũ de Vliſſis,
& conſequentèr ad illud inefficax reddendũ
obtinuerunt quamplura à Georgeis addu-
cta, ſiquidem illud dotis maternæ ſc. 1800.
prodeſſe non poteſt, non conſtito, quod
ſint matris hæredes, non militante hic regu-
la, filius, ergo hæres propter beneficium
abſtinendi potiſsimum in hęreditate matris,
5 cuius † filius non dicatur ſuus hæres, *Rota
deciſ.* 198. *num.* 6. *& 7. coram Mantica, Botta con-
ſil.* 34. *num.* 19. *& ſeqq. Magon. deciſ. Lucen.* 62. *n.* 9.
Chartar. deciſ. Gen. 54. *num.* 22. Tantùm verò
abeſt, quod Archangelus, & Clara proba-
uerint ſe Matris hæredes, vt imò de facto
tales ſe eſſe negauerint, ne legata pro cele-
bratione Miſſarum exoluerent ampliùs ſu-
per inde ſententia à Tribunali fabricę repor-
6 tata, Summ. de Vliſsis *nu.* 18. *&* 19. † Hære-
ditas autem ſemel repudiata, amplius adiri
non poteſt, vulgata *l. 1. § ſi ſemel ff. de ſucceſſ.
edicto l. ſicut C. de repud. hæred. Rot. deciſ.* 353. *n.* 2.
par. 12. *& dec.* 232. *num.* 4. *par.* 13.

Nihil vrgente duplici obiecto. Altero,
quod dicta ſententia fuerit obtenta ad eui-
tandas fabricæ moleſtias; Altero, quod
aditio reſultet ex petitione hujus crediti fa-
cta coram A.C. Caballerto cum ſententia
ſubſecuta, nam primam reiecerunt DD. ex
7 eo quod id eſſet allegare † propriam turpi-
tudinem, contra *Text. in l. tranſactio C. de
tranſact. Rot. in rec. deciſ.* 262. *nu.* 24. *& ſeqq. par.* 4.
tom. 2. *& deciſ.* 4. *num.* 16. *par.* 13. Secundùm
verò tollitur, non ſolùm ex eo, quod dicta
ſententia ſupponit, non autem inducit qua-
litatem hæreditariam, cùm maxime ad eam
ſine beneficio legis, & inuentarij inducen-
dam neceſſariæ forent ſolemnitates ſtatuta-
8 riæ in † filijs tunc temporis minoribus, *ad
Rot. in recent. dec.* 456. *nu.* 4. *par.* 4. Verùm etiam
ex eo, quod dicta ſententia fabricæ ve-
luti poſterior præualere debet in præiudiciũ
ipſorum repudiantium, quemadmodum
9 etiam denegatio expreſſa † potior eſt quam
tacita, & obſcura ex dicta petitione reſul-
tans, *Angel. inter conſ. Baldi* 403. *num.* 6. *& ſeqq.
lib.* 3. *Rot. coram Reuerendiſs. Royas deciſ.* 39. *num.
finali, & in Romana fideicommiſſi de Alberinis* 22.
Iunij 1662. *§. ex capite coram Beuilaqua*, nè
aliàs licitum ſit cuipiam ad libitum ſe face-
10 re hæredem, ac negare, † commodum, &
emolumenta, acceptando, incommodum
verò, ac æris alieni ſolutionem recuſando
contra *Text. in l. qui ſecundum naturam de reg.
iur. & qui ſentit eod. tit. in* 6.

Pręterea dictum creditum dotale non ob-
ſtat, quia non probatur niſi per confeſsio-
nem de recepto factam à viro conſtante
11 matrimonio, † quæ regularitèr ſine præce-
denti promiſsione non probat veram nu-
merationem in præiudicium creditorum,
Rota coram Buratt. deciſ 108. *num.* 21. *& coram
Arguelles deciſ.* 50. *num.* 3. & licèt hic præten-
datur adeſſe capitula matrimonialia, ea ta-
12 men non prodeſſe poſſunt, † cùm ſint infor-
mia à Partibus non ſubſcripta, ac de anti-
data ſuſpecta, vt ponderat *Rot. in rec. dec.* 141.
num. 4. *par.* 10. ideòque ſimplicitèr inſerta
in inſtrumento confeſsionato ab eodem
13 dumtaxat vigorem accipiunt, † eo quod
antea cum alio publico inſtrumento con-
currere non poſſent, deficientibus requiſitis
de quibus *in l. ſcripturas ff. qui pot. in pign. hab.*
& in omnem caſum, cùm cenſus, de quo
agitur appareat impoſitus tempore inter-
medio à capitulis ad inſtrumentum, nec
conſtet virum interueniſſe expreſsiuè, aut
aut ſaltem præſumptiuè in iis ſe obligaſſe,
14 non habet † locum retrotractio in pręiudi-
cium creditorum, vt magiſtralitèr diſtin-
guendo *Rota deciſ.* 24. *num.* 17. *coram Reueren-
diſs. Ninot, & in Romana attentatorum* 11. *Maij*
1668. *coram Reuerendiſs. Beuilaqua Vrbis Gu-
bernatore.*

Minus releuante aſſerta potioritate ſub
prætextu, quod agatur de bonis poſteà quę-
15 ſitis † ad inſtar priuilegij fiſci, de quo in *l. ſi
is, qui mihi ff. de iure fiſc.* quod habere locum
in dote cenſuit *Rota in recent.* 3[illegible] *num.* 19. *cum
ſeqq. par.* 5. *& deciſ.* 7. *num.* 5. *&* 6. *par.* 12. quia
16 omiſſo, quod alij contrarium † teneant,
ſignanter *Merlin. de pignor. lib.* 3. *qu.* 68. *per tot.
Gait. de credit. cap.* 10. *quæſt.* 11. *num.* 1538. *Ioan.
Anton. Bellon. conſ.* 41. *num.* 2. *cum ſeqq. & per tot.
Gizarell. deciſ.* 1. *pariter per tot.* hoc certum eſt
eam concluſionem procedere dumtaxat in
17 dote numerata, † ſecus in confeſſata, qua-
lis eſt hæc, d. Summ. *num.* 20. vt in terminis
Statil. de Salu. inſp. 3. *cap.* 2. *num.* 404. *&* 489. ea
ratione, quod eatenus doti fuerit attribu-
tum hoc priuilegium, quatenus lex præſu-
mit ea bona fuiſſe cum pecunia vxoris cõ-
18 parata, † prout etiam in adminiſtratore
fiſci, quod de Ærario Principis acquiſierit,
d. l. ſi is, qui mihi. Hoc autem verificari non
poteſt in dote confeſſata, quæ regularitèr
ius aliud non tribuit, quam in præiudicium
19 confitentis, † nec dicatur vera dos *Menoch.
præſumpt.* 13. *num.* 10. *lib.* 3. *Buratt. deciſ.* 108. *n.* 5.
& in ſpecie aduertit *D. de Luca tract. de dote
diſc.* 83. *num.* 17. *& ſeqq.* non ſolùm verò non
conſtat bona, de quibus agitur fuiſſe ex pe-
cunia dotali quæſita, verùm ampliùs con-
ſtat de cõtrario ex confeſsione Partis atte-
ſtantis ea prouenire à dicto Proſpero, & be-
nignum virum hanc dotem diſsipare, Sum.
num. 18. *&* 43.

Secundum creditum ſçut. 1250. dotis Lu-
ciæ Paſſaræ ab eadem legatũ filiis Benigni,
ſolu-

solutum apparuit ex publico instrumento anni 1597. quo vsi sunt Georgei ad fabricam repellen. Summ. de Vlisis *num.23. &*
20 *seqq.* Vnde † ampliùs illud impugnare non possunt vulgat. *cap.quod semel de reg. iur. in 6. Rota coram Celso decis.370.num.7.& in Anconitana dotis 8. Aprilis 1669. §. nec deficit coram R.P.D. meo Vicecomite*; Minus verò illud redarguere de simulatione propter subsequens instrumentum anni 1599. à Prospero debitore stipulatum, cùm hoc tanquam falsum fuerit ab ipsismet Georgeis expressè renunciatum, mediante iudiciali protestatione se prædicto instrumento nolle vti,& creditum prædicti legati nolle deducere contra hæreditatem Benigni, & pro non allegato haberi debere, d. Summ. *num.25.* ex
21 qua † declaratione fides instrumento totalitèr,ac funditus subuertitur *glos.in l.si falsos verb.astrinxerant C.ad l. Corneliam de falsis Farinac.de fals.& simul.quæst.159.num.68. Rota in recent.dec.6.nu.11.& seqq.par.13.*& amplius ea simulatio in fraudē fisci à Georgeis de-
22 duci non posset, † quia esset allegare turpitudinem eorum Auctorum *Bart. in l.sicut §. superuacuum, ff.quib.mod.pign.vel hypoth.soluat. & conf.65 num.1.vers.si verò lib.1.Mantic.de tacit.lib.13.tit.36.num.9.cum seq. Farinac.d.tract. quæst.102.num.60.& seqq.cum cæteris supra allegatis.*

Minus subsistit tertium creditum proueniens ex legato scut.500. per eundem Prosperum relicto Domitillæ à Benigno hærede soluen. de tempore matrimonij, & deinde vnà cum fructibus cessum Georgeis,quia de illius quoque solutione constat tùm ex notulis penes ipsum Archangelum repertis & ab eodem recognitis, tùm ex eo quod Lelius Domitillæ maritus anno 1633.agens pro consequutione dotis præuia bonificatione solutionum tunc vsque factarum declarauit remanere creditorem dumtaxat in
23 scutis 420. † Petitio enim pro residuo supponit reliquum antecedenter solutum *Gratian.discept.3. num.1. Rota in Interamnen. Dotis 7. Februarij 1661. §. non obstat cor. Eminentiss. Cerro*, & cum pro dd. scut.420. mandatum expedierit, ac exequi curauerit super segetibus, & vineis, censetur ex illarum retractu satisfactionem habuisse, nisi de contra-
24 rio doceatur; † nam pignus in executione ablatum sufficiens præsumitur ad solutionē debiti, pro quo captum est, *ad glos. in l. 2. verb.redigere C.de pignor.Neguz.eodem tractat.2. membr.par.3.num.6. Surd. decis.44,num.16.Rot. apud Posth.de subhast.dec.121. num.10.* Potissimum verò, quod cessio huius asserti crediti fuit facta sine pecunia, quæ solùm comparuit, vt dicunt Testes *per far la mostra*, d. Sum. *num.31.* fueruntque solummodò cessa iura talia qualia, & cùm hoc, quod pecuniæ nunquam essent restituendæ, etiamsi
25 creditum euinceretur, † quæ omnia contractum de simulatione redarguunt, ex adductis per *Nogueroll. alleg.10.nu.11. cum seqq. Rota in recent.decis.741.nu.5.par.2.* vbi etiam
26 ponderat coniunctionem † sanguinis inter contrahentes, & coram *Merlino decis.35.n.4. & seqq.*

Similitèr visum fuit non releuare alterū legatum scut.500. relictum ab eodem Prospero Siluiæ,quoniam eius solutio probatur per Testes, quorum dicta multis adminiculis fulciuntur, sed eo potissimum, quod Siluia nunquam dictum legatum postulauit quamuis mortuo Benigno citata fuisset ab ipso Archangelo ad docendum de eius
27 credito; † si enim realiter non fuisset satisfacta, vtique comparuisset, nec ius suum indiscussum reliquisset *Altograd.conf.55 n.30 lib.2.Capic. Galeot.contr.14. num.7. & seq.lib.2. Surd.decis.105.num.1.& seq. Rota in Meleuitana Pecuniaria 9. Aprilis 1666. coram me §. penult. in rec.decis.458.num.3. & seq.par.14.* Nil ideò releuante prætensa datione in solutum, de qua in Summ. illorum de Georgeis *nu.30.* cùm illa videatur apparere simulata dum eadem bona data in solutum fuerunt etiam post ab iisdem de Georgeis possessa,& postmodum etiam deliberata ad instantiam cre-
28 ditorum posteriorum,† ex quibus argui simulationem ad excludēdos creditores tunc temporis vrgentes optimè tradiderunt *Staiban.iun.resolut.9.num.18. & seq. & resolut.161. num.21.cum duobus seqq. Rouit.decis.3. num.11. & seqq.Rota in Romana Dotis 10.Ianuarij 1661. §.Coniectura autem cum seq.coram Sacrato.*

Et demum alia credita consistentia in tribus censibus per Georgeos satisfactis, & in credito scut.355. cesso à Barella pariter non suffragantur; Nam respectu Barellæ non
29 solùm non constat de eius credito, † vt per consequens cessio non prosit *Olea de cess.iur. tit.7.par.1.num.2. Rota post eundem dec.38.nu.7. & seqq.& in Romana attentator. 11.Maij 1668. §. Alterum coram Reuerendiss. Beuilaqua*; Verùm amplius constat fuisse satisfactum ex solidatione computorum facta cū ipso Archangelo de anno 1636. d. Sum. *num.47.* necnon ex eiusdem confessione in Summ. manuscripto *num.1. ad finem*, & tamen sufficeret eum fuisse dimissum ex fructibus hæredita-
30 tis, quos Georgei non fecerunt† suos,dum aderant creditores, qui vrgebant *Rota coram Celso decis. 350.num.10.& in Romana Dotis 16. Iunij 1662. & prima Martij 1663. coram Card. Vicecomite.*

Et hæc responsio ferit etiam prædictos tres census, quorum solutio fuit facta longè postquam fuerant detecti Creditores,qui vrgebant, & longiùs post fructus bonorum hæreditariorum perceptos, d. Summ. *nu 43. & seq.* non subsistente, quod ij fuerint tran-
31 slatiuè acquisiti, † quia imò verba sonant in retrouenditionem, & extinctionem,ibi; *requisitus pro retrouēdendo &c. retrouendidit &c.* & in fine, ibi: *fatta che haucrà la retrouendita*, & rursus, ibi: *retrouendiderunt &c. ad Cenc.de cens.quæst.71.num.15.vers.quod autem*, adeò vt
32 si adsint clausulę cessionis iurium † illæ intelligantur respectu sortis, & illius anterioritatis, *Rota coram Dunoz.iun.decis.869.num.4. vers.*

verſ.quamobrem apud Celſ. deciſ.116. num.9. &
in recent.deciſ.189. num.14.& ſeq.par.12. potiſ-
ſimum reſpectu duorum ex dictis cenſibus
ad Eccleſiam ſpectãtium eo ipſo, quod ſine
33 beneplacito contraxerunt, † ita metiendo
voluntatem à poteſtate, vt benè in recentior.
deciſ.290.num.8.par.6.deciſ.114.num.1. & ſeqq.
par.10.& coram Dunoz.iun.dec.869.num.2.

Firmato igitur credito illorum de Vliſsis
& ſublatis illis adductis à Georgeis, ſequi-
tur, quod attento ſtatu hæreditatis Benigni
debitoris in ſcutis 4417. vt ex judiciali rela-
tione Peritorum, de qua in d. Summ. n.12.
dicta hæreditas abundè ſufficiat, non rele-
uante alia peritia facta coram A.C. Cabal-
letto, vtpotè in alia cauſa cum diuerſis per-
ſonis ſuper aſſerto inuentario manco, plu-
riumque bonorum defectuoſo, & quod
peius eſt nullo pro parte creditorum Perito
34 deputato, † quibus propterea nocere non
poteſt, ex deductis per Surd. dec.250. num.4.
& ſeqq.Noguerol.alleg.3.num.79.Rota cor. Car-
dinali Celſo deciſ.178. num.2. ideòque atten-
denda eſt nouiſsima coram Illuſtriſs.Gaſtal-
35 do confecta ſuper integro ſtatu, † & Parti-
bus, ac Peritis hincinde interuenientibus,
ad Rotam in recent.deciſ.342.num.1.& 3. par.6.
& coram Celſo d. deciſ.350.num.3. dum maxi-
36 mè ab ea † appellatum non fuit in recentior.
deciſ.193.num.2.par.4.& deciſ.23.num.2.& ſeq.
par.14. Quinimò approbata eo ipſo, quod
productioni coram Eminentiſs. Decano,
37 non † fuerunt oppoſita generalia contra,
Adden.ad Gregor.deciſ.299. num.6. Eminentiſs.
Otthob.deciſ.226 num.113.& ſeqq.& in Leodien.
Pecuniaria 25. Iunij 1665. coram Otthob.

Additis dictæ Peritiæ fructibus ferè 40.
annorum, quos vrgentibus creditoribus
Georgei, vt ſupra non fecerunt ſuos, non
38 obſtante imaginaria ſolutione, † vtpotè,
quæ loco pretij requirit creditum præexi-
ſtens, ac liquidum, cùm ſit ſpecies emptio-
nis, & venditionis §.pretium inſtit. de empt. &
vendit.Surd.conſ.225.num.9. Caualer.deciſ.171.
num.6. & 7. & in ſpecie D. de Luca de hæred.
lib.9.diſc.28.num.18.verſ.4. & verſ.poſito, non
autem ſufficit poſt aditionem hæreditatis
39 ſuperueniens, † cùm tunc ceſſet fictio, &
confuſio à lege conſiderata inter hæredita-
tem debitricem, & hæredem creditorem,
nec fieri poſsit, vt hæreditas tunc ſoluat hæ-
redi, cùm ſit effecta eius proprium patri-
monium, Text. in l. ſi ei cui §. 1. ibi, Tan-
40 quam ipſa hæreditas † hæredi ſoluerit, ff.de euict.
latè Giouagnon reſp.73. num 60. & ſeqq. lib.1.
Caren.reſolut.97.num.3. Merlin.de pignor.lib.1.
quæſt.14.num.40. Rota coram Caualer.deciſ.167.
num.1.& 2.in recent.deciſ.432.numer.10. par.4.
deciſ.329.num.24.par.10.& in Romana fideicom-
miſſi de Mutis 1. Decembris 1660. §.quia, vt re-
ſpondetur coram R.P.D. Bourlemont, & ſine
difficultate, dum vſque ab initio fuit peti-
ta ſeparatio bonorum, nec non obtenta fa-
cultas illa colendi, & gubernandi, & ad eo-
rundem inſtantiam deputatus Curator hæ-
reditati iacenti, d. Summ. num.14. 17.& 49.
41 quæ omnia † ſunt cum imaginaria ſolu-
tione incompatibilia Surd.deciſ.92. ex num.6.
verſ.omnes monebant cum ſeqq. Amat.reſolut.50.
num.8.in fin.Mantic.diſput.95.num.11. verſ.hoc
autem, cum ſeq.Giouagnon d.reſp.73.num.30. &
ſeqq.

Quæ eo fortiùs viſa ſunt vrgere, quod
dd. de Georgeis inuentarium non confece-
runt, cum ſcriptura informis ab ijs exhibi-
42 ta ſit ſimplex ſcriptura de ſumpto, † quod
nihil penitus probat Rota apud Greg. dec.469.
num.4.cum ſeq. in rec.dec.534. num.11. cum ſeqq.
par.4.& deciſ.224.num.16.par.6.& vltra quod
nullibi reperiuntur Protnocolla Notarij de
illo rogati, aſſerta copia fuit exibita in Ar-
chiuio longè poſt motam litem Partibus
contradicentibus, & cum clauſula præſer-
43 uatiua iurium earundem † Partium, & con-
ſequenter inefficax, ac nullius momenti de-
tegitur, Adden.ad Buratt.deciſ.667.nu.19. Rota
coram Coccino, deciſ.2342. num.48. & in recent.
deciſ.379.la 2.num.10.par.13. Adeòque dum
Georgei ſunt deſtituti inuentario, nec de
44 bonis hæreditarijs reddunt † rationem, po-
teſt contra eos procedi ad exequutionem
contra perſonam, & bona propria, iuxtà
praxim, quam docuit Bald.in l.fin.§.ſi in com-
putationem ſub num.3.C.de iur.deliber. in omni-
bus Tribunalibus receptam, vt teſtatur Rot.
in Forolivien.Dotis 16. Februarij 1671. §. quin-
imò coram eodem R.P.D. Bourlemont.

Ex quibus licèt conſtet de credito dd. de
Vliſsis, ritèque, ac rectè fuiſſe conceſſam
aſſociationem, & Exequatur, attamen ſub-
haſtatio, & deliberatio viſa fuit exceſsiua,
quia cùm hæredes Benigni debitoris eſſent
duo, nimirum Archangelus, & Clara, non
poterat in vim exequatur contra bona pro-
pria vnius tantum, nimirum Archangeli,
45 fieri exequutio † pro toto debito, ſed de-
bebat fieri pro virili, cum vnuſquiſque
hæredum teneatur pro rata iuxtà Text. in l.
pro hæreditarijs, & in l. ſi adult. C. de hæred. act.
Rot. in recent deciſ.269 num.6.& 7.par.12.

Et ità reſolutum fuit conſtare de credito
Vliſsis, & de exceſſu, vtraque parte &c.

R. P. D. T A I A.

Sulmonen. Decimarum.

Veneris 21. Aprilis 1673.

A R G V M E N T V M.

Non improbatus eſt recurſus habitus ad Iudi-
ces laicos nomine Vniuerſitatis, etſi in illâ
eſſent clerici, quos proinde idem recurſus
iuuaret, quia quod prodeſt Vniuerſitati,
prodeſt etiam clericis eiuſdem Vniuerſita-
tis; Licèt ſecus eſſet, ſi ipſi clerici recur-
riſſent, cùm prohibeantur illi talem recur-
ſum habere; etiamſi aliàs hoc Vniuerſitati
liceret.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Appellatione deserta Iudex à quo rem iudicatam exequi debet.*
2 *Recursus ad Iudices laicos incidit in excommunicationem Bullæ in Cœna Domini.*
3 *Vniuersitati, quod prodest, prodest etiam Clericis ipsius Vniuersitatis, & nu.7.cum seqq.*
4 *Ciuis, si efficitur Monachus, vel aliter Religiosus, non desinit esse Ciuis.*
5 *Clerici dicuntur esse de districtu suorum Dominorum temporalium.*
6 *cum Vniuersitate quædam transeunt, quæ de per se non transeunt.*
7 *Vniuersitas potest recurrere ad laicos, etiamsi talis recursus iuuaret clericos ipsius Vniuersitatis, & sup.n.3.& per totam.*
8 *Vniuersitas potest assumere litem singularis personæ suæ Vniuersitatis, etiamsi non agatur de principali interesse eiusdem Vniuersitatis.*
9 *Vniuersitas erga suos Ciues, & Incolas loco Patris est.*
10 *Patriæ indulgeri oportet.*
11 *Vniuersitas etiamsi in ea adsit Clerus, & Clerici, non tamen dicitur Vniuersitas Cleri, & Clericorum.*
12 *Clerici Vniuersitatis non possunt recurrere ad laicos, licet ipsa Vniuersitas huiusmodi recursum habere non esset probibita.*
13 *Vniuersitatis factũ in delictis nõ præiudicat alijs.*

DECISIO LXXXV.

SECVNDVM ea, quæ proponerentur Clerus Terræ Scanni Sulmonen. Diœcesis obtinuit sentẽtiam reuocatoriam sententiæ Ordinarij Sulmonensis declarantem Decimas, emolumenta, & prouentus quoscunque Ecclesiæ receptitiæ S. Eustachij, & S. Mariæ de Valle cuiusuis generis, & speciei, quantitatis, & qualitatis spectare tàm ad Archipresbyterum, quàm ad Clerum, & Presbyteros ipsius Ecclesiæ &c. in sententia 20. Augusti 1670. Archipresbyter appellauit, sed cùm ob lapsa fatalia sententia transijsset in iudicatum, Clerus, & Presbyteri supplicarunt S. D. pro commissione, vt præfixo aliquo breui, & competenti termino Archipresbytero ad transportandum Acta, intra annum, & eo lapso, & ijs non transportatis moderaret inhibitionem, pro euitandis labore, & impensa, maximè transportationis Actorum, & sententiæ Iudicis
1 appellationis, etiam de appellatione deserta, vt Iudex à quo rem iudicatam exequi curet *ad l.8.& l.quoniam nonnulli 18.C.de appell.* iuxtà remedium Curialium apud *Scacc. de appell. quæst.vlt.num.21.cum præced.num.9. vers.declara primo*. Termino autem præfixo de mandato posteà opposuit Archipresbyter Clerũ non audiendum, & quia recurrerit ad Iudi-
2 ces laicos, † etiam sub excommunicatione in Cœna Domini, *ad Rotam coram Pen.Lugd. edit.decis.1093.& coram Bich.dec.282.cum alijs*, & sępè sępiùs, vndè dubitatum est: An sit locus moderationi inhibitionis, vel obstet recursus ad Iudices laicos.

Et DD. pro informante Clero esse locum moderationi, nec obstare aliquem recursum facilè responderunt; Quia proposita quadam Epistola Curiæ laicæ Neapoli 3. Iulij 1668. eius initium est. *Per parte dell'Vniuersità della Terra di Scanno è stato rappresentato à Sua Eccellenza, come dal giorno della fondatione della Chiesa di S. Maria della Valle si è osseruato, che l'Arciprete, e Preti Cittadini douessero diuidersi li emolumenti, annue rendite, Elemosine, Decime, & ogn'altra cosa di essa Chiesa &c.* & deinde, *essendosi la detta Vniuersità opposta &c.* & ad ipsum Archipresbyterum, cui dicatur inscripta. *V. S. pretende eligere i Procuratori del Monte del Santissimo Rosario, fondato dall'Vniuersità à tempo che quelli sono stati eletti dall'Vniuersità predetta &c. nè può eligere i Procuratori del Monte fondato dalla detta Vniuersità per spettare l'elettione di quelli all'Vniuersità predetta &c. per spettare la visione de conti alli Rationali laici &c. perciò circa li emolumenti, annue rendite, elemosine, Decime, & altro si seruirà V.S. osseruare li Capitoli &c.* & ideò pro moderatione cùm non pertinet ad id, quod interest Cleri, & Presbyterorum, vt pertinet ad id, quod interest Vniuersitatis, & quidem vti laicorum, & pro laicis, & de
3 laicis, si alias, quod prosit † Vniuersitati prosit, & Clericis Vniuersitatis cùm & Ci-
4 uis, † qui efficitur Monachus, vel alter Religiosus nõ desinat esse Ciuis &c. apud *Bart. ad l.1.ff.ad municip.Oldr.cons.32.Anchar consil.341.num.1.Alex.cons.41.num.4.ex vers. Quia
5 respondeo*, vbi præterea Clerici † dicuntur de Districtu Dominorum temporalium, & probatur in *cap. fin. iuxtà princ. de off. & pot. Iud.del. in sexto num.5. lib.7.* cum allegatis, & adnotatis, & pluribus apud *Graff.Cleric.eff.1. ex num.141.* etiam ex traditis ab *Aristotele* allegato ab *Oldr. & Anchar.* credo *Politicorum cap.6.lib.2.* & quædam transeũt cum Vniuer-
6 sitate, † quæ per se non transeunt *l. in mediis 24. ff.de contr.empt.* cum similibus.

Quod si interesset maximè, vel vnicè
7 Clericorũ, & pro Clericis † popularijs Vniuersitas recurrisset ad laicos respõderit *Menoch* iure licere absolutè Vniuersitati assumere litem singularis personæ illius Vni-
8 uersitatis, † etiamsi de principali interesse Vniuersitatis non agatur, nam Vniuersitas
9 erga Ciuem, & Incolam suum † loco Patris est &c. ità *Menoch.cons.28.num.31.* cum allegatis, & primò *Bald. mihi cons.282. nu.3.
10 vers.Et maximè † Patriæ indulgeri oportet lib.1.*

Quodq; si recurrissent ipsi Clerici, essent probandi, & reprobandi qui recurrissent,
11 tùm quia nõ est propria Clericorum, † Clerique Vniuersitas, tùm etiam quia si esset,
12 & ritè, † non rectè recurrisset, vt cuiusq;
13 Vniuersitatis nomine fit in delictis † Vniuersitatis factum à maiori parte non præiudicat alijs, vt limitat *Dec. ad cap. cum omnes de constit.num.39.* cum allegatis, & adnotatis.

Abundauit pro eo, quod interesset Vniuersitatis, vt Vniuersitas ipsa recurrerit, quę-

dam concordia 16. Septembris 1667. inter Archipresbyterum, & Presbyteros Capitulares in domo Comitiorum Vniuersitatis, *sottoponendosi all'intiera, e totale osseruanza di tutte le Capitulationi, e conuentioni fatte trà esso Reuerendo Clero, Arciprete, & la predetta Vniuersità &c.* præcipuè circà dictam diuisionem Decimarum, matrimoniorum, aliorumque prouentuum circa missam in aurora, retentionem Clauium montis, & administrationem piorum operum &c. quæ DD. obseruarunt.

Et superabundauit attestatio Regij Cancellarij *Non hauer spedita nessuna lettera hortatoriale al sopradetto Clero, nè essersi hauuto di quello ricorso al Tribunale &c.* similesque conferentes.

Et ità pro informante Clero, & Presbyteris, Archipresbytero multoties citato.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana pretij Palatij.

Veneris 21. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Sicuti in pluribus exceptionibus præsens est diuisa Decisio, ita etiam plura in ea cumulata sunt super subrogatione pretij loco rei venditæ, super solutione scienter, vel ignoranter alteri quam vero Domino facta, eademque in causam proprij potiùs, quàm alieni debiti referenda, super consensu vltra naturam actus nullatenùs extendendo, & demum de cedente, & cessionario ad imparia tàm in actionibus, quàm exceptionibus minimè iudicandis.

SVMMARIVM.

1 *In Pretium subrogatum loco rei venditæ dicuntur translatæ omnes hypothecæ, quæ contra rem ipsam competebant.*

2 *Patruo ab intestato defuncto succedit nepotes pro æquali portione.*

3 *Actionem habens contra rem, ea alienata, vel perempta, potest agere ad pretium.*

4 *Re perempta, vel alienata fictione legis reputatur, fuisse gestum negotium in pretio nomine eius ad quem pertinet res.*

5 *Pretium etiã in particularibus re perempta succedit loco rei.*

6 *Solutio facta bona fide creditori putatiuo liberat soluentem, & quando.*

7 *Ignorantiam creditoris allegare non potest, qui de eo expressam mentionem fecit.*

8 *Solutio facta Condomino vltra portionem ei debitam non liberat soluentem.*

9 *Soluens inuestigare debet cautè qualitatem, & ius competens cui soluit.*

10 *Soluens contra formam propriæ obligationis, liberationem non consequitur.*

11 *Pretium subrogatum loco rei si quis possideat, non potest pro vita patris ipsius existente denegare solutionem habenti ius ad eandem rem.*

12 *Incertitudinis ratione actio denegari non potest.*

13 *Solutio anticipata pretium augere dicitur, & numer. sequ.*

14 *Temporis commodum in soluendo, computatur in pretio, & in æstimatione est, & num. anteced. & seq.*

15 *Solutio anticipata, vel postcipata auget, & respectiuè diminuit summam.*

16 *Locupletari nemo debet cum iactura aliena.*

17 *Æstimatio vitæ hominis à peritis facienda est ad formam l. hæreditatum ff. ad l. falcid.*

18 *Venditio facta in exequtionem Breuis Pontificis vertutem legem imponentis non dicitur voluntaria, sed coacta.*

19 *Princeps non præsumitur voluisse alteri præiuditium inferre.*

20 *Solutio facta in causam debiti proprij non potest referri, nec imputari in debitum alienum.*

21 *Solutio vna, duo debita extinguere non potest.*

22 *Consensus extendi non debet iuxtà naturã actus, cui accedit.*

23 *Solutio etiam habens clausulas importantes cessionem, adhuc tamen refertur ad purum consensum eidem solutioni præstitum.*

24 *Consensus simplex non debet extendi ad ea, in quibus læsio cadere potest.*

25 *Liberalitas debet esse voluntaria, ita vt captiosa non admittatur à lege.*

26 *de Euictione quem tenet actio, eundem agentem repellit exceptio.*

27 *Cessionarius tenetur præstare ea omnia, ad quæ cedens tenebatur, & n. 30.*

28 *Cessionarius vendens iure proprio non repellitur exceptionibus, quæ cedentem repellerent.*

29 *Persona vna plures potest repræsentare personas, & quod non capit ex vna, capit ex alia.*

30 *Cessionarij afficiuntur iisdem exceptionibus, quibus afficiebatur cedens, & sup. num. 29.*

DECISIO LXXXVI.

PALATIVM aliàs in Regione Columnæ, ac in Monte Citorio situm hæreditarium clar. mem. Cardinalis Iulij Sanctorij S. Seuerinæ nuncupati, cum præsupposito, & narratiua, quod per Paulum Æmilium, tunc Archiepiscopum Vrbinaten. Iulium Antonium Archiepiscopum Cusentinum, nec non Nicolaum Antonium omnes fratres de Sanctorijs, & eiusdem Cardinalis ex fratre Nepotes, & hæredes venditum fuisset de anno 1628. clar. mem. Cardinali Capponio ad ipsius vitam tantùm; Nicolaus Antonius, & Paulus Æmilius proprias portiones dicti Palatij consequendas post mortem dicti Cardinalis Capponij, quas duas ex tribus partibus esse asseruerunt, quamuis superuiueret Catherina soror, & respectiuè dicti Cardinalis Neptis, Donato Antonio illorum Nepoti, & respectiuè filio donarunt, qui successiuè illas pariter post mortem Cardin. Capponij consequendas nonnullis oneribus, & conditionibus adiectis, titulo donationis transtulit, in Clericos Regula-

gulares Congregationis Sumaschæ S. Demetrij Neapolis, à quibus omnia iura super dicto Palatio, vt supra acquisita, cessa, vendita, ac etiam donata fuerunt Presbyteris S. Blasij eiusdem Congregationis in Vrbe pretio inter ipsos conuento scutor. 2500. monetæ Neapolis; Verùm hoc medio tempore orta lite inter Donatum Antonium donantem, & dictos Patres donatarios super possessione duarum ex tribus partibus, vt supra donatarum, de qua in *decision.* 140. *&* 219. *coram Carill.* nec non super nullitate eiusdem donationis, & non adimplemento pactorum in ea appositorum, omnes terminatæ fuerunt per concordiam initam cū Presbyteris S. Blasij de Vrbe cessionarijs, vt supra Patrum S. Demetrij Neapolis, qua mediante conualidata fuit prædicta præcedens donatio cum remissione onerum in ea reseruatorum, & insuper cum erroneo præsupposito, vt infrà dicetur, quodque per mortem interim sequutam Iulij Antonij Archiepiscopi Cusentini, illius tertia portio eiusdem Palatij in Donatum Antonium, siuè Nicolaum Antonium Patrem consolidata fuisset, hanc quoque post mortem Cardinalis Capponij consequendam dictis Patribus S. Blasij de Vrbe vendiderūt reportata vice versa correspectiua promissione, & obligatione soluendi scuta 1000. monetæ Romanæ Tarquinio Communio, & Viualdo, atque alijs Nicolai Antonij, & Donati Antonij assertis creditoribus causa Patrociniorum, & vlterius ducatos 11000. monetæ Neapolis repartitè videlicè statim ducatos 600. Alios ducat. 2400. infrà duos menses à die postquam Catherina Santora, & alij consensum præstitissent eidem transactionis instrumento, omnibusque in eo contentis, pro omni, & quocumque corū iure, tàm præsenti, quàm futuro. Reliquos verò 8000. infra quatuor annos, incipien. à die, quo ipsi Patres, post mortem Cardinalis Capponij naturalem, & actualē, & pacificam possessionem dictæ tertiæ partis Palatij ad Archiepiscopum Cusentinum spectantis habuissent, & cum pacto, quod in actu solutionis præfatorum ducat. 8000. deponi deberent in Sacro Monte Pietatis Vrbis, cum nonnullis vinculis, & conditionibus, & præcipuè inter cæteras, quod inuestiri deberent in stabilibus pro securitatē eorundem Patrum in casu euictionis, & quod pendente solutione dictarum pecuniarum, vt supra promissarum, tenerentur dictos Patres ad fructus compensatiuos taxatos in quinque pro quolibet centenario, & anno, & vt latiùs ex publico instrumento rogato per Acta Saluatorij Notarij Capitolini sub die 5. Maij 1645.

In hoc rerum statu superuenerunt literæ fel. rec. Innocentij Papæ X. Motu proprio, & in forma Breuis expeditæ, iniungentes Eminentiss. Cardinali Sfortiæ tunc ProCamerario, vt dictos Clericos Regulares S. Blasij compelleret ad liberè vendendum d. Palatium eidem Cardinali Capponio pretio per Peritos liquidando, & in Sac. Monte Pietatis de Vrbe ad creditum eorundem Clericorum, vel priorum Dominorū eiusdem Palatij, quatenùs ipsi non fuerit satisfactum, deponendo, itàvt depositum huiusmodi vim prædictæ solutionis habeat, & vt ex dicto Breui dato sub die 12. Februarij 1649. & successiuè idem Eminentiss. ProCamerarius vtendo facultate sibi in dictis literis attributa, imò illis parendo, prævia pretij liquidatione per Peritos taxata in scutis 21896. ad illius venditionem sibi demandatam pro eodem pretio deuenit, ex quo tamen detrahi, seu eidem Cardinali emptori compensari mandauit scut. 5500. pro pretio prædictæ emptionis, ac iuris Vitalitij, illa medietate acquisiti; Et restantia scuta 16396. iam in Sacro Monte depositata solui mandauit, vt infra videlicèt prædictis Donato Antonio, & alijs de Sanctoris scut. 2218:52. pro valore, & loco supradictorum ducat. 2400. monetæ Neapolis ipsis per eosdem Patres promissorum; Alia scuta 2355:62. Presbyteris S. Demetrij Neapolis pro ducat. 2500. eisdem per eosdem Patres S. Blasij, vt supra promissis; Reliqua verò scuta 11783:13. eisdem Patribus S. Blasij, cum hoc tamen, quod ex illis liberè percipere possent scuta 4256:73. tantùm; Ratam verò scut. 7528:40. inuestire tenerentur in tot locis Montium, quæ stare deberent pro securitate solutionis dd. ducat. 8000. monetæ Neapolis, iuxtà superius conuenta eisdē de Sanctoris post mortem Cardinalis Capponij per eosdem Patres facien., & prout ex sententia eiusdem Eminentiss. ProCamerarij, & ex Instrumento desuper celebrato sub die 21. Octobris 1649. per Acta Octauiani Viarum Notarij.

Hanc autē sententiā venditionē, omniaq; per ProCamerarium vigore dicti Breuis gesta, nec non etiam venditionem eiusdem Palatij postea per eundem Cardinalem Capponium Principi Ludouisio factam, acceptarunt, & ratificarunt. Primò, Præpositus, & Patres S. Blasij de Vrbe, & successiuè Præpositus Generalis, Diffinitores, & alij Patres eiusdem Congregationis in eorum generali Capitulo ad hunc effectum specialitèr congregato, ac si per ipsos prædictæ venditiones factæ fuissent cum promissione euictionis, & cum expressa declaratione, quo ad dictam acceptationem, & ratificationē deuenire decreuerant; & quia omnibus in diuersis eorum cōsilijs, & Congregationibus maturè discussis, valdè vtilia, & proficua, non solùm Monasterio S. Blasij, sed, & Vniuersæ Religioni esse cognouerant, ob diuersas causas, & præcipuè propter cōmodum, & vtilitatem percipien. di fructus dd. scut. 16396. durante vita dicti Cardinalis Capponij, ac etiam euitandi solutionem de proprio fructuum recompensatiuorum, vt supra Patribus S. Demetrij,

& illis

& de illis de Sanctoriis respectiuè promissorum, & vt ex instrumento dictæ ratificationis rogato Papiæ sub die 13. Maij 1653. per Iacobum Franciscum Pergamum publicũ Notarium.

In adimplemento igitur omnium, vt supra inter partes conuentorum, nec non supra recensitæ concordiæ, ac omnium ad illius tenorem, vt supra per Cardinalem ProCamerarium ordinatorum ex dd. sc. 16396. per Cardinalem Capponium in Sac. Monte Pietatis depositis, Patres S. Demetrij Neapolis habuerunt sc. 2355: 62. Alia scu. 22581 52. soluta fuerunt filijs, & hæredibus Donati Antonij interim defuncti, accedente consensu Catherinæ cum amplissima iurium cessione ad fauorem Patrum S. Blasij, vt infrà dicetur; Restantia verò scut. 11785. receperunt ipsi Patres S. Blasij, prout ex partitis extractis ex libris Sac. Montis Pietatis, & quietantijs sequutis de anno 1653. sub diebus 10. Maij, & 5. Iunij; Postea verò scilicèt de anno 1659. attenta morte Cardinalis Capponij interim sequuta, præfati Patres deposuerunt in tribus vicibus, & diuersis temporibus sc. 7069. soluenda Donato Antonio, vel eius hæredibus, cum declaratione, quod dicta sc. 7069. prouueniebant ex pretio Palatij, vt ex ijsdem partitis Sac. Mõtis Pietatis, quæ de anno 1660. liberè fuerunt exacta per Pompilium, & Iosephum fratres de Vallettis filios supradictæ Catherinæ Sanctoræ, nempè scut. 3000. procuratorio nomine Matris, & pro iuribus eidem competentibus in d. Palatio, tanquã cohæredi Cardinalis Sanctorij, & accedente consensu hæredum Donati Antonij, vt ex Instrumento concorditèr inter ipsos celebrato, & rogato per acta Philippi Viglioni de Capua sub die 7. mensis Nouembris 1659. & in diuersis vicibus; & restantia scu. 1069. quæ cum alijs sc. 3458. in totum ascẽdunt ad scuta 4527. procuratorio cessionario nomine prædictorum filiorum, & hæredum Donati Antonij, vt ex mandatis desuper expeditis ab A.C. & Thesaurario, & vt ex instrumento concordiæ, & cessionis, ex quo apparet etiam pretium inter ipsos conuentum eiusdem cessionis fuisse per eosdem de Vallettis cessionarios solutum, & sic ex dictis scut. 11785. per Patres receptis, detractis ibi scut. 7527. apud Patres remanserunt scut. 4258.

Verùm cùm interim compertum fuerit Iulium Antonium Sanctorum Archiepiscopum Cusentinum in suis Codicillis de portione sibi in d. Palatio spectante, & post mortem Cardinalis Capponij disposuisse ad fauorem Capellæ de familia aliàs erectæ in Ecclesia Lateranensi cum nonnullis oneribus exceden. valorem assis hæreditarij, itàvt pia dispositio prædicta effecta fuerit inadimplibilis, ideò præfata Catherina, vnà cum d. Iosepho filio, concordata compositione cum Reu. Fabrica S. Petri de Vrbe, ab ea cessionem omnium, & singulorum iurium, & actionum eidem fabricæ ex persona dicti Archiepiscopi in dicto Palatio, & tota hæreditate competentium, reportarunt vt ex instrumento Petri Felicis Iustiniani rogato sub die 13. Martij 1660.

Ex iuribus igitur dicti Archiepiscopi Cusentini hæredis, siuè controuersia pro quarta parte Cardinalis Sanctorij Patrui mediãte dicta compositione, & cessione, vt suprà acquisitis egerunt coram A.C. Ioseph, & fratres de Vallettis contra dd. Patres S. Blasij pro consequutione quartę partis pretij dicti Palatij, nec non pro alia quarta parte, tanquam hæredes Catherinę Matris paritèr pro quarta parte eiusdem Cardinalis, & hæredis, & sic pro scutis in totum 10948. quę sunt medietas integri pretij scut. 21896. per Peritos vt supra liquidati; Verùm quia ex parte eorundem Patrum allegabatur ex d. pretio detrahenda esse, primò scu. 5500. remissa Cardinali Capponio pro suo iure Vitalitio, secundò scut. 3258: 62. soluta Donato Antonio cum consensu Catherinæ, ac amplissima iuriũ cessione, & tertiò sc. 7527. recepta per eosdem de Vallettis d. Catherinæ filios, & hæredes, ac aliæ etiam exceptiones inferius examinandæ, deductæ fuerunt; Ideò sententiam absolutoriam reportarunt, à qua cùm fuerit ad Rotam prouocatum ex integro discussum fuit, An, & ad quid dicti Patres S. Blasij tenerentur ergà dictos fratres de Vallettis, & post plures disputationes ad faciliorẽ, & clariorem Causæ resolutionem, præmissa vt supra serie facti, inter partes concordari, iuris inspectiones principalitèr restrictæ fuerunt.

Prima, An, & quæ actio dictis fratribus de Vallettis Actoribus cõpetere possit contra dictos Patres ex causa venditionis d. Palatij modo, quo supra venditi, & pretij sic distributi.

Secunda, An hæc actio extendi possit ad quartam partem ex persona Catherinæ prętensam pretij prædictæ venditionis Palatij factæ ad vitam Cardinalis Capponij, vel potiùs illam dirigere debeat contra venditores, qui pretium perceperunt, seù contra illorum hæredes, & successores.

Tertia, An ex quo Patres Rei conuenti, quamuis nullum ius super Palatio haberẽt, nisi post mortem Cardinalis Capponij, & sic post resolutum illius ius vitalitium, nihilominus illud anticipatè vendiderũt pretium ante diem recipientes, & ideò coacti fuerunt de vero pretio Palatij remittere eidem Cardinali Capponio sc. 5500. pro sua superuiuentia, An inquam, & ad effectum, & in casu, de quo agitur sit attendendum verum pretium Palatij, quod erat sc. 21896. itàvt medietas calculanda sit in scut. 10948. vt illi de Vallettis prætendunt, vel potiùs sint subtrahenda dicta scuta 5500. pro valore vitæ Cardinalis Capponij, & sic totum pretium reduci ad sc. 16396. illius verò medietas ad sc. 8198.

Quarta, An consensus præstitus per Catheri-

therinam solutioni factæ per Patres Donato Antonio, seù illius hęredibus sc. 2355:62. restringi debeat intra terminos puri consensus, & approbationis actus, tunc gesti, itaut hodie neque per ipsam, neque per alios ab ea causam habentes posit impugnari, vel potius extendi debeat ad cessionem, & trãslationem iurium sibi ex propria persona competentium in cessionarios, provt videntur importare verba, & clausulæ amplissimæ in ipso instrumento consensus, & cessionis appositæ.

Quinta demum, An iidem de Vallettis Actores, tanquam cessionarij filiorum, & hæredum Donati Antonij, qui primò donauerat duas tertias partes Palatij, & successiuè in concordia inita cum Patribus illis vendidit aliam tertiam partem cum promissione de euictione, & liberatione à quibuscumque molestijs teneantur partem liberam tradere, & omnia per Donatum Antonium promissa, adimplere, itavt illis obstare posit regula, quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio.

Et quo ad primam eo ipso, quod pretium etiam de consensu Patrum vendentium, subrogatum fuit per d. Breue fa. me. Innocentij X. loco Palatij venditi, demandando, quod poneretur ad creditum priorum Dominorum, quatenus satisfacti non fuerint; Vtique tale pretium subintrauit in locum

1 rei venditæ, † atque in illud translatæ omnes hypothecæ, quæ contra rem competebant *Molin. de primog. lib. 4. cap. 4. sub num. 28. & num. 32. Surd. plurib. allegat. decis. 306. nu. 12. Rot. coram Greg. decis. 511. in fin. coram Canal. decis. 579. nu. 4. coram Coccin. decis. 902. sub nu. 20. in rec. decis. 4. num. 2. & 3. part. 11.* & ideò sicuti priores isti Domini nempè Archiepiscopus Cusentinus, & Catherina Cohæredes Card. Sanctorij patrui ab intestato defuncti, vnà

2 cum alijs duobus fratribus pro æquali portione, *§. si igitur il 2. Auth. de hæredib. ab intest. venien.* videlicèt singuli pro quarta parte, & sic in totum pro medietate, & ab illis causam habentes, possent agere contra Palatiũ,

3 si non fuisset venditum, vel extaret, † ita illo alienato, siue perempto, competit actio subsidiaria negotiorum gestorum ad pretiũ contra venditores, per *Text. express. in l. fin. ff. de negoc. gest. & in l. Mater tua C. de rei vendic. & ibi Bart. in princ. Cyriac. sub num. 1. versus fin. vers. Ant actio competit Bald. in princ. & sub n. 8.* vbi quod lex fingit gestum negocium nomine eius, ad quem particulariter pertinet

4 negocium, † & illa fictio procedit re perempta cum communiter Scribentibus *Lucbin. de curt. inter consil. vltim. volunt. conf. 111. num. 2. in fin. & nu. 3. Rot. coram Buratt. dec. 874. num. 8.* etiam seclusa speciali subrogatione Principis, quia æquitati repugnat, quod ille, cuius res vendita fuit, absque illius voluntate versetur in damno, & alter cum il-

5 lius iactura locupletetur; † & ratione huius æquitatis, etiam in particularibus re perempta pretium succedit loco rei per *gloss. communiter approbata in l. 1. ff. de distr. pignor. cum Bart. & alijs Soccin. sen. cons. 224. num. 1. vol. 1. Negusant. de pignor. part. 2. memb. 4. nu. 58. Gabr. conf. 37. sub num. 2. vers. qua regula lib. 1. Surd. precis. decis. 306. sub num. 12. vers. tertio responderi potest cum duobus num. seqq. Rot. coram Buratt. d. decis. 874. num. 8. & 9. coram Duran. decis. 61. num. 6.*

Neque Patres venditores visum fuit posse se tueri prætextu ignorantiæ creditorum

6 horum anteriorum, † ac bonæ fidei, qua soluerunt Donato Antonio creditori putatiuo, per *l. nomen debitoris cum ibi notatis per DD. C. quæ res pignor. obligar. poss.* Tùm quia optime sciebant adesse Archiepiscopum Cusentinum cohæredem pro æquali, dum de illo in omnibus instrumentis celebratis

7 cum Donato Antonio illorum † datore, tanquam de cohærede facta legitur expressa mentio *Rot. coram Bich. decis. 18. num. 6.* nec non adesse Catharinam pariter cohæredem cuius propterea consentum, iuxtà cõuenta cum Donato Antonio erat reportandum, & ideó stante scientia horum Condominorum, si soluerunt alijs Condominis, vltra

8 debitam portionem † malè soluerunt, nec liberati remanserunt *Castr. in l. fin. §. etsi præfata num. 4. & ibi Salcet. & Ias. C. de Iur. delib. Fanuc. de inuent. par. 5. num. 135. & 136. inter tract. Magn. tom. 8. part. 2. fol. 292. Rot. coram Comitul decis. vltima num. 30. vers. tenuit non liberari coram Millin. decis. 291. num. 1. & 9. coram Greg. decis. 447. nu. 1. & præcis. decis. 511. num. 24. in rec. decis. 48 per tot. part. 2.* Et stante obligatione de soluendo veris Dominis, cessãte etiam in Patribus scientia, quam de iis ha-

9 bebant, † adhuc cautè inuestigare debuissent qualitates personarum, quibus soluebatur, & quę iura illis competerent *Franc. dec. 206. sub num. 4. Grat. disc. 636. num. 6. Rot. in Romana Census 18. Maij 1658. coram Verosp.* alias contra formam propriæ obligationis soluendo

10 nullatenus † liberationem consequi potuerunt, *ad l. Inuito C. de solut. Cyriac. contr. 505. num. 48.*

Tùm quia saltem pro quantitate huius

11 pretij, quæ apud ipsos remansit, † vt supra premissum fuit in facto, & inferius dicetur solutionem euitare non possunt, *Rot. coram Greg. d. decis. 511 num. 17. & in fin. coram Coccin. citat. pariter decis. 902. num. 20. vers. hoc esset verum, & d. decis. 1291. num. 31. vers. vt scilicèt teneretur.*

Et hæc quo ad pretium vltimę venditionis liberè factæ Cardinali Capponio, quia quoad primam vitalitiam, & sic quoad secundam in ordine iuris inspectionem supra propositam dixerunt Domini teneri dd. de Vallettis Actores suam meliùs fundare intentionem; Quamuis enim hæc venditio ad vitam Cardinalis Capponij fuerit in omnibus ferè actibus inter partes sequutis, & superius recensitis præsupposita, nec in causæ propositione controuersa, non tamen fuit iustificatum, à quibus, quando, &

quanti

12 quanti fuerit ſtipulata,† & ideò cum ratio-
ne incertitudinis, tàm reſpectu ſummæ de-
bitæ, quàm reſpectu debitoris nulla poſsit
actio exerceri, *ad Text.in l.ſi in rem, C. de rei
vendic.& cap.2.& 3. de libell. oblat.* ſuperfluũ
dixerunt pro nunc examinare, An, & quæ
competere poſsit.

Tranſeundo igitur ad tertiam, quæ reſpi-
cit ſc.5500. per Peritos, & per Eminentiſs.
Procamerarium defalcata de vero, & iuſto
pretio Palatij, & condonata Cardinali Cap-
ponio pro eius ſuperuiuentia, & in recom-
penſationem iuris vitalitij per ipſum acqui-
ſiti, An ſcilicèt non habita ratione d.dedu-
ctionis, attendi debeat verum pretium ſcu-
torum 21596. Domini pro maiori parte in
affirmatiuam inclinarunt,& præcipuè moti
ponderatione, quod iſti Patres S. Blaſij de
Vrbe, nullum ius exercibile ſuper Palatiũ
habebant, durante vita Cardinalis Capponij
cùm donationes ab ipſis, ſiuè à Patribus
Sancti Demetrij Neapolis eorum Aucto-
ribus reportatæ duarum ex tribus partibus
huius Palatij, nec non venditio ab ipſiſmet
ſtipulata cum eodem Donato Antonio alte-
rius tertiæ partis literaliter reſtrictæ legan-
tur ad portiones conſequendas poſt mortẽ
Cardinalis, ſi enim pretio decennio antè
13 habuerunt, † hæc anticipata ſolutio in il-
lorum commodũ auxit pretium ſcu.16396.
ab ipſis receptum; Qua enim ratione, qui
tardius ſoluit; quàm ſoluere deberet, mi-
nus ſoluere intelligitur, eadem ratione,qui
præmaturè petit, plus petere videtur. Sùnt
verba *Tex.in §.plus autem Inſtit.de act.*& me-
14 dij temporis cõmodum † cõputatur *Tiraq.
de retract.lign. §.1 gloſ.18.nu.34. & ſeqq.* cùm
15 dies anticipata,vel poſticipata†augeat,& re-
ſpectiuè minuat ſummam, vt proſequitur
idem *Tiraq. num.38. Dec. conſ.45. ſub num.1.
verſ.dies tamen, & ſub num.3.poſt medium verſ.
& plus eſt ſoluere Cornelius conſ.303. ſub num.8.
ad medium verſ prò quo etiam facit Rot.poſt Salg.
labyr.Cred.decis.27.nu.29.*& hoc eſt idipſum,
quod ipſi Patres faſsi fuerunt in inſtrumen-
to ratificationis, & acceptationis eiuſdem
venditionis,vt ſupra recẽſito, nempè quod
per iſtam anticipatam ſolutionem ſentire
debebant commodum percipiendi fructus
dd. ſcut.16396. in vita Cardinalis, qua du-
rante, alias nihil conſequuturi fuiſſent, &
inſuper illud commodum euitandi de pro-
prio ſolutionem fructuum recompenſati-
uorum Patribus S.Demetrij,& Donato An-
16 tonio per ipſos promiſſorum,† quapropter
æquitati, & iuſtitiæ valdè repugnare exiſti-
marunt locupletationem hanc cum ingenti
fratrum de Vallettis iactura,per *vulgat.Tex.
in l. cum hoc natura ff.de condict.indeb.Rot.coram
Buratt. decis.714. num.4.* & quod tanti vale-
rent ſc.16396.præuentiuè ſoluta,& recepta,
quanti valent ſc.21896. poſt obitum Cardi-
17 nalis decennio poſt ſequutum,† hoc decla-
rarunt vt ſupra Periti, tanti æſtimando vi-
tam eiuſdem Cardinalis, ex regulis *l. hære-
ditatum ff. ad l. falc. cum traditis per Couar. var.
reſol.lib.1. cap.9.num.7. Afflict. decis.34. per tot.
& precipuè à num.2. ad fin.*

Neque poſſunt in hoc caſu recurrere ad
factum Principis, allegando venditionem
18 non fuiſſe voluntariam, † ſed coactam in
exequutionem ſcilicet Breuis Summi Pon-
tificis certam legem imponentis, ad tradita
per *Grat.diſc.520.num.25.*quia tantùm abeſt,
quod Summus Pontifex voluerit iuribus
horum Condominorum Palatij præiudiciũ
inferre, quod neque eſſet præſumendum,
19 cùm de illis† nulla legatur in breui facta ad
hunc effectum mentió, nec tacita, nec ex-
preſſa, *l.2. §. ſi quis à Principe ff. ne quis in locò
publico cap. ſuper eo 15. de offic. delegat.* Quin-
imò ad hoc vt illæſa remanerẽt, ordinauit,
vt pretium ad illorum creditum deponere-
tur, quatenùs non eſſent ſatisfacti, ex quo
conuincitur Patres in hac parte non exe-
quendo Principis præceptum, ſed illi con-
trauenıendo, pretium Condominis reſerua-
tum, ſibi ipſis appropriarunt, & poteſt qui-
dem admitti,quod Patres coacti fuerint vẽ-
deré, non tamen pretium depoſitatum ad
commodum Condominorum extrahere, &
in vtilitatem, & vſus proprios conuertere.

Quo ad ſc.2258:52.monetę Romanę,quæ
conſtituũt ſummam ducatorum 2400. mo-
netæ Neapolis debitam Donato Antonio,
ex propria Patrum obligatione,& illius hæ-
redibus ſoluta cum conſenſu Catharinæ,ſu-
per quibus cadit quarta inſpectio, nullate-
nus imputandum eſſe dixerunt in extinctio-
nem, ſeù diminutionem portionis aliàs illi
debitæ, quamuis d. ſolutioni conſenſerit,cũ
ampliſſima iurium ceſſione, Tùm quia iſta
ſumma ſoluta apparet in cauſam crediti pro-
20 prij ipſius Donati Antonij,† & ideò referri
non poteſt in portionem Catharinæ debitã,
*ad Text. in l. prima ff. de ſolut. Faber.in C.lib.4.
tit.24. defin.5. num.6. in allegat. Muta decis.42.
num.6. Rot. coram Merlin.decis.741. num.7. co-
ram Caual.decis.165.num.2.in rec.decis.138.nu.5.
par.10.& in Romana Cenſus 23.February 1671.
§. quia non conſtat in fin coram R.P.D. meo Eme-
21 rix.* Non enim vnica ſolutio † poteſt duo
debita extinguere *Rot. poſt Cenc. de cenſ.decis.
121.nu.3.coram Caual. præcit.decis.165. ſub n.1.
verſ. quare concludebatur, & in Romana Cambij
21. Iunij 1668. §.Ratio reſolutionis coram b.me.
Emerix.* Tùm quia conſenſus extendi non
22 debeat vltra naturam actus, † cui accedit
*Surd.conſ.126.num.33.in fin.lib.1.Grat.diſc.356
num.36.diſc.485.num.16. Rot. coram Zarat. de-
cis.89.nu.21.* & ideò cùm in hoc caſu Catha-
rinæ conſenſus, non ad alium finem fuerit
requiſitus, & reſeruatus, niſi ad hoc, vt cau-
tè Patres hanc ſummam Donato Antonio
exburſare poſſent, abſque periculo, quod
Catherina vigore iurium ſibi competentiũ
illam poſſet impugnare, prout de facto illã
modò non impugnant illius hæredes, ſed
illa admiſſa,vti legitimè facta propriam por-
tionem conſequi intendunt; Ideò quam-
uis extenſa cum clauſulis ampliſſimis im-
23 portantibus iurium † ceſſionem ſemper re-

ſt.ingi

ſtringi debet intra terminos dictæ ſolutio-
nis, & puri conſenſus eidem præſtiti ad va-
lidandum actum geſtum cum Donato An-
tonio, quatenus intererat Catharinæ non
ad dimimittenda iura, quæ ipſa habebat ad
propriam portionem pretij, vt in proximus
terminis *Bald.in d.l.mater tua ſub num.10.in fin.
verſ.aut alien.C.de rei vendit.* quem in ſimili
ſequitur *Rot. deciſ.218.num.9. par.2. recent.* &
magis præcisè *Alex.conſ.46.num.4.& 5. lib.1.*
cum alijs per *Rot.coram Dunoz.im.dec.783.n.4
coram Merlin.dec.373. ſub num.10. verſ. Poſtre-
mò &c. cum duobus num. ſeqq. coram Peutinger.
deciſ.194.ſub num.18.verſ.imò quamuis,vſque ad
fin.*

Cæterum ſi talis conſenſus extenderetur
ad ceſſionē iurium ex propria perſona Ca-
therinæ competentium (fuiſſet in hoc cir-
cumuenta, & enormiſſimè læſa, dum nul-
la præcedente cauſa, nec aliqua recepta re
24 compenſatione, ceſſiſſet, & donaſſet iſtis
Patribus ſcut. 2268: 58. Ideóque conſenſus
non debet dici extenſus ad ea, in quibus læ-
25 ſio adeſſe poſſet, liberalitatem † enim ca-
ptioſam interpretatio prudentum fugit *Tex.
expreſſ.in l.cum Aquilana ff.de tranſact.* & eg e-
giè proſequitur *Alex.mox. citat.conſ.48. nu.8.
lib.1.*

Quinta, & vltima maiorem habuit diffi-
cultatem cùm enim, nec in iure, nec in
facto controuerti poſſet,quia Donatus An-
tonius, qui totum hoc Palatium, tanquam
integralitèr ad ſe ſpectans donauit, & reſpe-
ctiuè vendidit Patribus cum promiſſioni-
bus ampliſſimis de euictione, & liberatione
à quibuſcumque moleſtijs,teneretur ex per-
ſona propria liberum, & integrum totum
26 Palatium tradere, † & conſequenter ſi ipſe
ageret pro conſequutione pretij conuenti
repelli poſſet exceptione reſultante, *ex l.
vindicantem, ff. de euict.* Ità repellendos eſſe
iſtos fratres agentes illius ceſſionarios, & ſic
tanquam repræſentantes perſonam ceden-
27 tis teneri † præſtare omnia, ad quæ cedens
tenebatur *Graſſ.de except.in præludio num.196.
Faber.de coniect.lib.12. cap.9. per tot. Olea de
ceſſ.iur.tit.6.quæſt.11.num.10. Rot.coram Gregor.
deciſ.47.num.7.coram Buratt.deciſ.57. in fin.corā
Celſ.dec.254.num.2.& 3.*

Et quamuis in contrarium adduceretur
fratres iſtos de Vallettis in hoc Iudicio non
agere pro conſequenda hac ſumma ſibi à
Donato Antonio, ſeù illius hæredibus ceſ-
ſa, cùm illam iam receperint, ſed vindica-
re intendere portiones ad Catherinam, &
Archiepiſcopum Cuſentinum illorum Au-
ctores ſpectantes, & ideò cum modo non
veniant ex perſona, neque ex iuribus ce-
dentis, ſed ex perſona propria, ceſſante
propterea Cauſa ceſſionis, exceptiones, quæ
28 competere poſſent contra † cedentem re-
pellere non poſſe ipſos ceſsionarios, ad tra-
dita per *Alexan. in l. liberta ſub num.6. ff.ſolut.
matr. Caſtr. in l. Modeſtinus 76. num.1. in fine,
verſ. Item exceptio ff.de ſolut. Euerard.conſ.184.
numer.9.& 10. Faber. de coniect. præcit. lib.12.
cap.9. ſub num. tertio, verſ. Niſi ratio*, & cu m
in vna perſona plurium perſonarum detur
29 repræſentatio, † quod non poteſt ex vna,
licitum eſt capere ex alia, per *theor. Felin. in
cap.cum olim num. primo, & ſecundo de ſenten-
tijs, & re iudic. Surd. conſil.183. num.42. cum
alijs per Rotam coram Peutingerio deciſ.194. ſub
num.18. verſ. Imo*, & de duplici perſona re-
præſentata in creditore multa non ab re tra-
dit *Berous conſ.32. num.44. in fin. verſ. quoad
vltimum, vſque ad fin. lib.2.*

Nihilominùs cùm dicti fratres de Val-
lettis negare non poſsint, quin ceſsionario
nomine Donati Antonij, ſiuè eius hære-
dum exegerint ſummam prædictam ſcuto-
rum 4528. quæ dicto cedenti non debeban-
tur, quemadmodum contra ipſum debito-
30 ribus ceſsis competeret condictio indebiti,
ità videbatur etiam ipſis competere pro hac
ſumma contra illius ceſsionarios, per theo-
ricam *Bart. l. Doli mali 19. num.9. ff. de nou.
in varijs legibus repetit.* quas colligit *Cancer.
variar. reſolut. par.1. cap.2. de Trebell. & Fal-
cid.* & refert *Olea de ceſſ. iur. præcit. tit.6.qu.11.
num.30.* Et ideò cùm articulus dignus eſſet
particulari examine propter circumſtantias
bonæ fidei tituli oneroſi, & ſimilium, quæ
concurrunt in acquiſitione ceſsionis, reli-
cta in ſuſpenſo illius reſolutione illam remi-
ſerunt Domini commodiori diſcuſsioni.

Ex his igitur in facto, & iure præmiſsis
reſultat prædictos fratres Actores, ex per-
ſona Catherinæ matris, & Archiepiſcopi
Cuſentini Patrui fuiſſe Dominos pro me-
detate d. Palatij,& conſequenter creditores
pro medietate illius iuſti pretij liquidati in
ſcutis 21896. quorum medietas ſunt ſcuta
10948. in quorum excomputum cùm cal-
culari debeant tantùm ſcuta 3000. ab ipſis
recepta, tanquam Matris Procuratoribus,
& ex iuribus eidem competentibus adhuc
remanerent Creditores in ſcut.7948.ex qui-
bus ſubdeductis, ſiuè potiùs non computa-
tis dd. ſcut.4577. in ſupra, & vltima inſpe-
ctione in ſuſpenſo relictis, illorum creditū
reſultat in ſcut.3422. quorum ſolutionem
nullatenus euitare poſſe Patres viſum fuit,
cùm longe maiorem partem d.pretij adhuc
in manibus retineant, ex ſuperius traditis §.
Neque Patres Creditores, verſ.Tum quia in fin &
ità teneri pro nunc ſoluere dictis fratribus
de Vallettis dicta ſcuta 4322.

Vtraque parte ſæpiùs, & acritèr infor-
mante reſolutum fuit.

R.P.D.

R. P. D. CALATAIV.

Bononien. Fideiussionis.

Veneris 21. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Ad exclusionem Statuti Bononiæ certam requirentis solemnitates in contractibus minorum, & filiorum familias, valida declaratur obligatio eiusdem filij facta pro patre, tũ quia & eidem Statuto derogatum est, tùm etiam quia agebatur de filio familias minore, & iuris vtriusque doctore, qui cum aliorum contractibus suam interponeret auctoritatem, absurdum esse dicebatur, vt ipse solemnitates seruare teneretur.

SVMMARIVM.

1 *Filius familias obligans se pro patre, quomodo ex statuto Bononiæ obligari debeat, & vide per totam.*

2 *Filij familias obligatio pro patre facta contra dispositionem statuti a superiore pro ea vice derogati substinetur.*

Vicelegatus Bononiensis potest statutis eiusdem Ciuitatis derogare num. 2.

3 *Statuti derogationem quatenus importent verba à superiore prolata, vel suppleant potius solius solemnitatis defectum.*

4 *Statutum requirens solemnitates in contractu minoris, & filij familias, illas non exigit in filio familias maiore.*

5 *Filius familias Iuris vtriusq; Doctor, & de Collegio si interponit auctoritatem in contractibus aliorum absurdum est quod ipse teneatur seruare solemnitates.*

6 *Statutum prohibens filios contrahere sine consensu patris, non habet locum in filio fideiubente pro patre.*

7 *Filius familias maior validè se obligat pro patre.*

8 *Filius familias fideiubens pro patre non restituitur in integrum ex capite læsionis.*

9 *Decoctio vt releuet filium fideiubentem pro patre probari debet de tempore obligationis.*

10 *Decoctus non dicitur qui vsque ad obitum sua bona possedit, quæ nec vniuersaliter fuerint creditoribus assignata.*

DECISIO LXXXVII.

AD formam decisionis editæ coram me 20. Iunij 1670. pronunciaui validã fuisse fideiussionem Francisci de Niue pro Petro Antonio eius patre; Cùm autem præcedente alia decisione dicta sententia fuerit confirmata coram R. P. D. meo Emerix, causa appellationis mihi denuó commissa, dubitaui hodie; An istæ sententiæ sint confirmandæ, vel infirmandæ, & Domini confirmandas esse dixerunt.

Iustitia enim, circa quam solùm versabatur controuersia inter Partes, manifesta redditur ex supradictis decisionibus, in quibus penitùs sublatum fuit toties repetitum obiectum, quod filiusfamilias etiam maior non potest se obligare cum solo consensu patris quando obligatio respicit commodum ip-
1 sius patris, † sed necessarius sit vltra decretũ Iudicis interuentus etiam Curatoris, vt disponitur in *Statuto Bononiensi sub rubr. de contract. cum minor. & fil. famil. §. Item dicimus*, & tenuit *Rota in Bonon. Pecuniaria 21. Februarij 1627. coram Pirouano*, quod duplici ratione subsistere non potest; Primò, quia prædictũ defectum suppleuit ViceLegatus Bononiẽsis derogando pro illa vice dispositioni sta-
2 tutariæ, † prout derogare posse firmant *Carpan. ad statut. Mediol. cap. 265. num. 25. Grat. discept. 166. num. 2. Rota coram Verallo decis. 341. per tot. & coram Durano decis. 83. num. 14. & apud Paitell. decis. 41. num. 13. & in Rauennaten. electionis 9. Maij 1659. coram R. P. D. meo Taia*; & quidem cum clausulis amplissimis, ibi: Supplentes omnes, & quoscumque iuris, & facti defectus, si qui in prædictis, & circa prædicta interuenirent Statum, & tenorem instrumenti hic forsan necessariò exprimen. pro sufficienter expressis habentes &c. & non obstantibus quibuscumque alijs contrarijs, quibus ex certa scientia, & maiori auctoritate Apostolica qua fungimur, pro hac vice dumtaxat, & ad effectum prædictum derogauit legibus, & statutis, & Constitutionibus prædictis nõ obstantibus,
3 non solùm modo prædicto, † sed etiam alio meliori modo &c. ex quibus patet auctoritatem non fuisse interpositam ad supplendũ dumtaxat, vt prætenditur præsentiam Antianorum, & Tribunorum Plebis ex Statuto prædicto requisitam *in §. adiungentes*, maximè dum illa requiritur in contractu mi-
4 noris, † & sic non erat necessaria in proposito, quo Frãciscus erat maior vigintiquinque annis, vt ponderant prædictæ decisiones. Secundò, quia ipse Franciscus erat etiã I. V. D. & de Collegio Iudicũ Ciuitatis Bononiæ, qui in contractibus minorum, & mulierum decreta ex officio solent inter-
5 ponere, † vnde maximum esset absurdum, quod qui alienos contractus solent authorizare, non posset sine Iudicis decreto, & alijs solemnitatibus contrahere, vt aduertit *mea decisio in §. accedit*.

Adstipulatur prædictis, quod Statutum prohibens filijsfamilias contrahere sine cõ-
6 sensu patris, † nihil disponit de filio fideiubente pro patre, & sic tamquam casus omissus remanet sub dispositione iuris commu-
7 nis, iuxta quam filiusfamilias maior † validè se obligat pro patre, *l. filiusfamilias. vbi gloss. verbo tenetur, ibique Bart. Bald. & alij C. de fideiussor. Rot. decis. 138. num. 3. par. 3. decis. 564. n. 1. & 582. num. 1. par. 4. tom. 3. rec. & coram Buratto dec. 20. sub num. 7.*

Nec facit, quod Franciscus fuerit ex ista fideiussione enormissimè læsus, cùm propter patris decoctionem remanserit absque spe releuationis, & per consequens sit restituen-

ſtituendus; quia præterquod reſtitutio in
8 integrum ex capite læſionis† non datur filio fideiubenti pro patre, vt in fortioribus terminis firmauit *Rota deciſ. 29. num. 15. & ſeqq. deciſ. 58. & deciſ. 82. num. 12. coram Reuerendiſs. Zarate*, quæ reſpondent etiam motiuo metus reuerentialis, prædicta decoctio nullo modo probata fuit ex hodie deductis in fa-
9 cto,† quia non percutiunt tempus contractę à Franciſco obligationis, prout requiritur, vt in ſpecie tenuit *Rota deciſ. 564. num. 21. & deciſ. 582. num. 18. par. 4. tom. 3. & deciſ. 217. n. 11. par. 8. rec. & coram Pauia deciſ. 620. num. 4.* ipſe enim fideiuſſit de anno 1630. & de anno 1632. & quidem in cenſu contracto de anno 1617. & 1619. & ſic anteriori omnibus alijs creditoribus, cumque prædictis temporibus Petrus Antonius eſſet ſoluendo, & continuauerit poſſidere bona vſque ad obitum ſequutum de anno 1637. nec vnquam foro ceſſerit, minuſque conſtet vniuerſa
10 bona fuiſſe creditoribus aſſignata† non poteſt dici decoctus, *Gratian. diſcept. 391. num. 19. Rot. coram Gregor. deciſ. 406. num. 10. & in recent. deciſ. 365. num. 26. par. 15. & coram Zarate deciſ. 82. num. 4. & in Imolen. Saluiani 27. Februarij 1637. coram Ghiſilerio.*

Et ità vtraque &c.

Plures deciſiones in hac Cauſa factæ ſunt; Prima eſt impreſſa parte 16. deciſ. 236. altera in præcedenti parte 17. & eſt deciſ. 305. alia verò præſentis, & omnium confirmatoria erit infra in hac eadem parte ſub die 27. Nouemb. iſtius præſentis anni 1673. coram eodem R. P. D. Calataiu.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Tudertina fideicommiſſi.

Lunæ 24. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Occaſione liquidationis fructuum legitimæ, illius quantitas primo loco deciditur iuxta diſpoſitionem iuris communis, non obſtante Statuto excluſiuo fœminarum, vtpote ab inteſtato, non autem ex teſtamento procedente, ſecundò, quod illi debeantur à die obitus patris etiam ante moram litem, cùm petantur iure dominij, non autem ex mora ſoluere debentis, tertiò demum, quod facta probatione quantitatis eorum, in nihilo attendatur præſumptio iuris de calculandis ſtabilibus ad rationem ſcutorum quinque pro centenario.

SVMMARIVM.

1 *Legitima attento numero quinque filiorum eſt ſemis totius aſſis hæreditarij.*

2 *Statutum* Tudertinum *excludit fœminas, & mandat illas facere partem, vel non facere prout*

expedit maſculis, declara vt num. ſeq.

3 *Statutum excluſiuum fœminarum procedit ab inteſtato, non autem ex teſtamento.*

4 *Pater relinquendo dotem filiæ iure inſtitutionis, illas agnoſcit in ſuas, eiſque iura ſuitatis reſtituit.*

5 *Fructus legitimæ debentur filio à die obitus patris etiam ante motam litem.*
Filius conſequitur fructus legitimæ iure dominij, non autem ex mora illos ſoluere debentis num. 5.

6 *Stabilia præſumuntur reddere ſcuta quinque pro centenario, limita vt num. ſeq.*

7 *Fructus ſtabilium ſi fuerit probatum aſcendere ad minorem ſummam ſcutorum quinque pro centenario, attenditur probatio, non iuris præſumptio.*

8 *Fructus bonorum fideicommiſſi debentur à die quo fideicommiſſarius inſtetit, & agere capit.*

9 *Liquidationis in materia attenditur quid medium relicto extremo rigoroſo.*

DECISIO LXXXVIII.

Ex quo Ioſeph hæres grauatus Attilij plures cenſus fideicommiſſarios retrouendiderat, & pretium illorum pro fideicommiſſo inueſtire neglexerat, Rota ſub die 26. Iunij 1662. coram me firmauit ipſum teneri ad reintegrationem fideicommiſſi pro ſumma ſcutorum 5949. 50. faciendam in tot bonis ſtabilibus, ac vlteriùs deciſum fuit, in bonis ipſius Ioſephi debitam eſſe Philippo Attilio eius filio legitimam, & fructus fideicommiſſi; & diſputato hodie dubio ſuper quantitate, DD. dixerunt, legitimã vnà cum fructibus, & fructus fideicommiſſi eſſe liquidandam in ſumma inferius exprimenda.

Nam quinque erant filij, ſcilicet Siluius, Philippus Attilius, & tres fœminæ, & hæreditas Ioſephi patris detractis dd. ſcut. 5949. 50 ac dote vxoris, & matris reſpectiuè, ac alijs debitis aſcendit iuxtà calculum Periti ad
1 ſcuta 13375. † ideò attento numero filiorũ, legitima eſt ſemis totius aſſis, iuxtà *text. in §. primo, verſ. ſi verò vltra quatuor authen. de trient. & ſemiſſ.* Vndè quinta pars tangens Philippum Attilium aſcendit ad ſc. 1337. non ſubſiſtente, quod integer ſemis diuidi debeat æqualiter inter illum, & Siluium
2 fratrem ſtante Statuto Tudertino, † quod excludit fœminas, & mandat illas facere, vel non facere partem, prout expedit maſ-
3 culis, quia loquitur ab inteſtato, † non autem quando Teſtator agnouit filias in ſuas, relinquendo illis dotem iure inſtitutionis,
4 per quod† illas reſtituit ad iura ſuitatis per Statutum ablata, *Ciriac. contr. 71. à num. 14. Rota deciſ. 565. num. 5. coram Gregor.* & latiſſimè firmatum fuit in *Romana ſupplementi legitimæ 27. Aprilis 1671. §. quia quoad primum coram R. P. D. meo Vicecomite*, pluriès confirmata coram eodem, & *in Romana manutentionis 4. Maij 1672. §. Iniuſtitia, & §. non obſtat coram R. P. D. Caſtrillo.*

In ordine autem ad fructus legitimæ Domini

mini non dubitarunt, illos deberi à die obi-
5 tus patris ante motam litem, † cum filius
illos non consequatur ex mora, sed iure
dominij, *Merlin. de legit. libro 2. tit. primo. qu. 1. num. 11. Rota in Romana legitima 9. Iuny 1660. §. Ratio verò coram bonæ memoriæ Leone Verospio*, quantitas istorum fructuum debetur à
die obitus Iosephi communis parentis ad
rationem tamen scutorum trium pro cen-
tenario, quæ taxatio redargui non potest de
6 modicitate, ex quo stabilia † præsumantur
reddere scuta quinque pro centenario, iux-
tà *gloss. in auth. perpetua C. de SacrosEccles.* quia
quando, vt in proposito probatum fuit bo-
na hæreditaria propter illorum malam qua-
litatem, & onera, quibus subsunt non red-
dere fructus, nisi ad rationem trium pro cē-
tenario, vt deponunt testes optimè infor-
7 mati † prædicta iuris præsumptio cessat, &
veritati cedit, vt in specie dictum fuit *in Baren. Census 4. Iulij 1663. §. siquidem coram bonæ memoriæ Verospio, & in Fulginaten. fructuum 16. Ianuarii proximè præteriti §. patet coram R. P. D. meo Priolo*.

Quo verò ad fructus fideicommissi per
eandem rationem similiter calculādos Do-
mini dixerunt ad rationem trium pro cen-
tenario, illosque pro medietate vsque ad
obitum Siluij esse debitos Philippo Attilio,
tàm habito respectu ad illos, qui percipi po-
tuissent ex bonis, in quibus pater inuestire
tenebatur pretium censuum fideicommissa-
8 riorū quos extinxerat, quā ad medietatē
reliquorū bonorum fideicōmissi † à die, qua
pro illius restitutione institit, vt firmat *de-
cisio* in hac causa edita coram me 26. *Iunij 1662. §. quoad fructus, & dictum fuit in Romana fideicommissi 15. Februarij 1672. coram me*.

Fructus autem gregis ouium fuerunt li-
quidati quolibet anno in iuliis quinque pro
9 qualibet oue sequendo mediū † quod in hac
materia liquidationis fructuum, relicto ex-
tremo rigoroso, Rota solet amplecti, vt te-
statur *Dunoz. iun. decis. 647. num. 5.*

An verò facienda sit deductio fructuum pro tempore, quo Philippus Attilius conuixit cum fratre, & sororibus, & an excomputare teneatur pecunias sibi de ordine Rotæ subministratas in causam declarandā nō fuit visum præsentis indaginis, cùm dubium sit restrictum, ad quam summam ascendant legitimæ fructus illius, & fructus fideicommissi, vnde particulari discussioni reseruatur.

Et ita, vtraque Parte informante, resolutum fuit.

R. P. D. EMERIX.

Romana Sublocationis, seu Emphyteusis.

Veneris 28. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Contra fideiussorem releuationem suæ indemnitatis prætendentem plures nullitates opponebantur, quibus, quia non erant de tribus, vndequaque sublatis, summa per ipsum soluta dicitur reficienda, & in reliquis mediante deposito succurrendum; hinc etiam de sententia conformi, vel difformi libello, seù resolutionibus rotalibus, eaque in excessu reformanda, & in parte iustificata confirmanda plura in præsenti decisione deducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Nullitates, quæ solæ sunt de tribus Sacra Rota attendit, alias verò reiicit.*

2 *Sententia debet conformari libello, alias est nulla & vid. num. seq.*

3 *Clausula pregnantissima apposita in libello operantur quod sententia proferri possit etiam super non expressis, sed in processu causæ probatis.*

4 *Sententia excedens fines resolutionum rotalium ipso iure corruit.*

5 *Rota non solet disputare dubia in abstracto, sed in concreto.*

6 *Sententia non dicitur excedere terminos libelli, vel resolutionum rotalium, si est lata super iis, quæ veniunt in consequentiam, & concomitantiam.*

7 *Fideiussor vt obtineat releuationem indemnitatis quid probare teneatur.*

8 *Fideiussori molestias passo reficienda est summa soluta, & in reliquis mediante deposito suæ indemnitati consulendum est.*

9 *Sententia non demandata executioni potest ex noniter deductis iustificari ad hoc vt confirmetur in totum.*

10 *Sententia excessiua potest in parte reformari, & in parte iustificata confirmari.*

DECISIO LXXXIX.

PRÆVIIS duabus decisionibus editis coram R. P. D. meo Calataiu sub diebus 13. Martij 1671. & 27. Ianuarij 1672. pronunciatum fuit Comit. Philippum, & Marcellum fratres de Melchiorris teneri, & obligatos esse restituere Sancti Honorio portionem dominicalem omnium fructuum perceptorū, & in futurum percipiendorum ex vineis, quas Comes Franciscus Maria eorum pater in subemphyteusim concesserat Iosepho Carosio pro se, suisque hæredibus, & successoribus, necnon eundem Sanctem immittendum fore, & esse in possessionem dd. vinearum, donec ex fructibus fuerit satisfactus de credito societatis officij, in quo fideiusserat pro Carosio, ac de

omni-

omnibus expensis, damnis, & interesse pas-
sis, & patiendis; A qua sententia commissa
mihi causa appellationis, cùm hodie dubi-
tarem, an illa esset confirmanda, vel infir-
manda, Domini censuerunt esse reforman-
dam, vt infra, reiectis nullitatibus ex parte
eorundē fratrum propositis, tùm quia non
1 sunt de tribus, † quas Rota tantùm attendit,
stante Constit. Pij IV. & Clementis VIII. de
quibus cor. *Ludouis. dec. 492. n. 5. & coram Celso
dec. 210. num. 9.* tùm etiam quia visæ sunt
minimè subsistere.

Non quidem prima, quod à Sancte nun-
quam fuerit petita restitutio fructuum, &
immissio in possessionem vinearum, prout
2 loquitur sententia † in hac parte difformis
libello contra *Text. in l. vt fundus ff. commun.
diuidundo*, quia animaduersum fuit adesse in
libello clausulas prægnantissimas, nimirum,
*& quecumque decreta, sententias, & mandata
desuper necessaria, & opportuna fieri, decerni, con-
cedi, & relaxari ad fauorem instantis deducentis
in præmissis omne suum ius, & remedium sibi vn-
decumque, quomodocumque, & qualitercumque
3 prouenien. non solum &c. sed omni &c.* † Quæ
operantur, vt sententia absque vlla diffor-
mitate à libello proferri possit etiam super
expresse, & specificè non petitis, sed in pro-
cessu causæ probatis, vt in his terminis post
Innoc. & Bald. in cap. 2. de ord. cognition. tenue-
runt *Grat. respons. 70. num. 31. & 32. vol. 2. Mart.
de clausul. par. 1. clausula 256. num. 6. Rota diuers.
decis. 256. per tot. par. 1. & coram Duran. dec. 90.
& 451. vtrobique num. 1. & 2. cum alijs in recen.
decis. 135. num. 5. par. 6. & coram bo. me. Celso
dec. 125. num. 2. & 3.*

Nec minus secunda, quod in decisioni-
bus causæ nil aliud fuerit resolutum, nisi
quod subemphyteusis per mortem Carosij
non expirauerat, sed adhuc durabat ad com-
4 modum Sanctis illius creditoris, † ideoque
sententia lata super restitutione fructuum,
& immissione tamquam excedens fines re-
solutionum rotalium corruat ipso iure per
*Constit. Pij IV. in Bullar. la 44. §. 4. & Refor-
mat Pauli V. tit. de Auditor. Rota versic. auditores.*
Quia responsum fuit, quod Rota non solet
5 disputare dubia in abstracto, † sed in concre-
to, & ad effectum, de quo agitur, prout fe-
cit in casu isto; Vnde statim ac in decisioni-
bus declaratum fuit subemphyteusim dura-
re ad commodum Sanctis, debita fuit eidem
pro effectu talis resolutionis restitutio fru-
ctuum, & immissio in possessionem vinea-
rum, quas dicti fratres occupauerant sub
prætextu, quod per obitum Carosij subem-
phyteusis expirasset; ac per consequens in
6 sententia nullus adest excessus, † dum pro-
nunciatum fuit super ijs, quæ veniunt in
consequentiam, & in concomitantiam re-
solutionis rotalis, *Felin. in cap. licet Heli 31.
num. 20. de Simon. Afflict. decis. 32. num. 3. & 4. ibique
adnot. & in decis. 3. vtrobique num. primo, & per
totam*, & benè *Thomat. decis. Marchi. 40. num. 37.
& 38.*

Non denique tertia, quod sententia la-
ta fuerit absque eo, quod Sancties vnquam
iustificauerit suum creditum contra Caro-
sium, quia talis exceptio corruit in facto,
dum in Summario responsionis Sanctis à
num. 1. cum tribus seqq. apparet de eius credito
resultante ex instrumento societatis officij,
in quo ipse fideiussit pro Carosio, de solu-
tione nonnullorum fructuum eiusdem so-
cietatis, & de molestijs passis pro præstatio-
7 ne noui fideiussoris, ex quibus omnibus sa-
tis dicitur iustificatum dictum creditum ad
effectum, vt Sancti debeatur releuatio in-
demnitatis, *Rota coram Seraph. decis. 593. nu. 2.
& 3. & decis. 935. num. 4. cum alijs coram bo. me.
Celso decis. 152. num. 1. & 2.*

Cæterùm quia vsque adhuc non constat
Sanctem soluisse integram sortem societa-
tis officii, sed tantùm nonnullos fructus
Domini reformando sententiam dixerunt
restitutionem, & immissionem prædictas
esse concedendas, ad effectum, vt Sancti re-
8 ficiatur summa per ipsum soluta, † & in re-
liquis ad effectum deponendi pro securita-
te suæ indemnitatis. Quando enim (prout
hic) sententia non fuit exequutioni deman-
9 data, † sicuti potest ex nouiter deductis iu-
stificari, ad hoc, vt in totum confirmetur,
vt dixit *Rota coram Buratt. decis. 251. num. 12.
cum seq. & decis. 584. num. 6. & in rec. dec. 408.
num. 5. par. 9.* Ita potest reformari in parte ex-
10 cessiua, † & in parte iustificata confirmari,
*Rota coram Verall. decis. 138. num. 4. per totam
par. 3. & coram Coccin. decis. 490. num. 5. & coram
Duran. dec. 388. num. 4. cum alijs coram Bichio
decis. 552. num. 20.*

Et ita, omissis alijs repetitis contra iusti-
tiam sententiæ, quæ satis sublata fuerunt in
decisionibus præcedentis instantiæ, cum
quibus Domini transierunt, responsum
fuit, vtraque &c.

R. P. D. VICECOMITE.

Rauennaten. Emphyteusis.

Veneris 28. Aprilis 1673.

A R G V M E N T V M.

De bonis emphyteuticis alter ex vocatis dispo-
suerat in præiudicium aliorum vocatorum,
ex quo illa prætendebat redacta ad instar al-
lodialium vigore iam satis notæ concordiæ
Ecclesiæ Rauennatensis; Dispositio tamen
irritatur cùm non potuisset disponens præ-
iudicare successoribus, nec eadem bona es-
sent subiecta memoratæ concordiæ, quæ
non comprehendit nouas concessiones, mi-
nus etiam habentes pacta, & conuentiones
ab illa diuersas.

S V M M A R I V M.

1 *Ius accrescendi regulariter in contractibus non
datur, sed vide num. seqq.*

2 *Emphyteusis concessa pro se, filijs, & nepotibus requirit deficientiam omnium vocatorum antequam reuertatur ad Dominum directum.*

3 *Ius accrescendi aliud est legale, & aliud conuentionale.*

4 *Emphyteusis portio deficientis vigore iuris accrescendi conuentionalis accrescit superstiti.*

5 *Emphyteusis renouatio censetur facta iuxta naturam prioris concessionis.*

6 *Emphyteuta non potest in praiudicium vocati de emphyteusi disponere.*

7 *Bona Emphyteutica Ecclesia Rauennatensis redacta sunt ad instar allodialium, & alienabilia propter dotem, seu alium quemcumq; contractum, & vltim. volunt. sed vid. num. seqq.*

8 *Concordia Ecclesia Rauennatensis non capit nouas concessiones.*

9 *Emphyteusis qua dicatur noua concessio, & numer. seqq.*

10 *Ecclesia si non tenetur renouare emphyteusim, tunc illius concessio dicitur facta ex mera voluntate.*

11 *concessio noua emphyteusis esse dicitur si sit facta persona prorsus extranea, & de genere diuerso à primis inuestitis, & vid sup. num. 9. & seqq.*

12 *Verba* dedit, & in emphyteusim concessit *nouam dispositionem inducunt.*

13 *Renouationis natura est tendere in confirmationem prioris concessionis, non autem in augumentum vel decrementum, aut aliam alterationem.*

14 *Emphyteusis renouatio eodem iure iudicanda est sicuti primaua concessio.*

15 *Concordia Ecclesia Rauennatensis non comprehendit concessiones habentes conuentiones, & pacta eidem concordia repugnantia.*

16 *Emphyteusis concessa pro se, filijs, & nepotibus tantum non excedit tertiam generationem, & num. seq.*

17 *Dictio* tantùm *restringitur ad personas expressè nominatas, ita vt omnes alias penitus excludat.*

DECISIO XC.

DVBITATVM fuerat coram bo. mem. Verospio, An portio bonorum emphyteuticorum in Agro Rauennatæ in Villa S. Alberti existẽtium data in dotem Lauræ, propter istius obitum sine filijs spectaret ad Iulianam sororem superstitem, vel potiùs ad Siluium Pompilium d. Lauræ virũ, & heredem scriptũ, & sub die 5. Maij 1664. responderunt Domini ad Iulianam spectare; Cùm autem hodie reuideri contigerit dicta decisio, pro illius confirmatione coram me in locum d. Verospij subrogato, fuit resolutum.

Præsupposito namque, quod dicta portio sit de bonis in emphyteusim receptis à Iacobo pro se, suisque filijs, & nepotibus, prout non potest dubitari, intrat de plano conclu-
1 sio, quod licet in contractibus† regularitèr
non detur ius accrescendi iuxtà Theoricam *Bart. in l. si mihi, & Titio num. 4. ff. de verbor. oblig.* & magis præcisè *Bald. in Auth. si quis rninas C. de Sacros. Eccles.* hæc tamen regula non procedit quando concessio facta est ab initio vni recipienti pro se, filijs, & nepo-
2 tibus, †quia tunc ex partium conuentione
videtur saltèm tacitè initum pactum, vt requiratur omnium comprehensorum obitus antequam proprietas reuertatur ad Dominum directum, vt latè post *Alex. cons. 17. n. 9. vers. nec etiam obstat lib. 2. Gabr. cons. 88. num. 8. lib. 1. Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 34. num. 19. 20. & 24.* & alios distinguendo inter ius accrescen-
3 di legale, †& conuentionale, vt tradit *Gratian. discept. 272. à num. 13. ad 21. & pluribus seqq.*
& sic portio vnius, vel alterius deficientis in vim iuris accrescendi conuentionalis accre-
4 scit superstiti, † vt limitando prædictam re-
gulam egregiè tradit *Clar. in §. Emphyt. quæst. 39. vers. Scias tamen. vsque ad finem*, & decem rationibus comprobat *Bald. cons. 181. num. 1. & per tot. lib. 3. Honded. cons. 36. num. 1 lib. 1. Bellon. de Iur. accresc. tom. 1. cap. 6. quæst. 38. num. 4. vers. verum Rot. decis. 186. nu. 1. par. 3. rec.* Quod procedit etiam in renouatione facta pluribus post lineam finitam primi acquirentis, cùm enim renouatio censeatur facta secun-
5 dum naturam primæ concessionis, † eodem
iure, quo successisset vocatus ex prima succedit renouatus ex renouatione, egregiè *Corbul. de Emphyt. tit. de caus. priuat. ob lin. fin. num. 96. & 97. Fulgin. eodem tract. tit. de contr. quæst. 34. num. 21. Gratian. pracit. discept. 272. num. 37. Honded. cons. 54. num. 29. lib. 1. Bellon. de Iur. accrescen. d. quæst. 38. num. 52. vers. tertio procedit. Rot. post Pacificum de Saluian. quæst. 63. sub num. 10. vers. vlt. etiam in rec. decis. 176. num. 10. par. 5.*

Cùm autem Laura, & Iuliana sorores descendant ex Iacobo primo inuestito, & sint filiæ Hieronymi, qui renouationem vnà cũ fratre obtinuit, Summ. 27. Ianuarij proximè præteriti *num. 5.* inter ipsas de plano intrat
6 ius accrescendi, †nec in præiudicium sororis
superstitis potuit Laura de dicta portione in Testamento ad fauorem viri disponere ex præallegatis, & pluribus firmat *dec.* quæ reuidetur *§. siquidem*, & præter ibi adductos in terminis consuluit *Honded. d. cons. 36. num. 3. lib. 1.*

Neque ad substinendam testamentariam hanc dispositionem fundamẽtum aliquod constitui potest in satis nota concordia inter Clerum, & populum Rauen. inita vsq; de anno 1434. & in Vol. Stat. eiusdem Ciui-
7 tat. lib. 4. cap. 14. inserta, cuius vigore† bona
emphyteutica redacta fuerunt ad instar allodialium, & effecta alienabilia tàm propter dotem, quàm ex quocumque alio contractu inter viuos, atque etiam vltimæ voluntatis, vt in casu huius discordiæ consuluerunt *Anchar. an. cons. 125. num. 4. cum seqq. Paris. cons. 21. num. 86. & 89. lib. 2. Marcabr. cons. 26. num. 258. & seq.* & respondit *Rot. coram Dunozet Iun. decis. 607. num. 23. in fin. & in Rauennatem. bonor. Emphyteutic. cor. 27. Martij 1651. §. quia prœterquam quod coram Emin. Cerro.*

Quia cùm duas solemnes recipiat interpretationes, & vnaquęque locum habeat in præsenti corruit dictum fundamentum.

Pri-

8 Prima est, quod dicta concordia † non capit nouas concessiones post ipsam factas; *Fulgin. de iur. emphyt. tit. de diuers. quæst. 94. n. 13. vers. sed aduertendum quod dictum Statutum Rauenna, Rot. coram Merlin decis. 86. num. 10. coram Royas dec. 402. num. 8. & decis. 444. num. pariter 8. vers. demum, & num. 9. & in alia Rauennaten. Emphyt. 20. Febr. proximè præteriti* §. *quoad primam circa finem coram R. P. D. meo Matthaio.*

Quod autem concessio 80. tornaturarum, de quibus agitur sit noua, satis constat ex præcitato Summ. *num.* 1. vbi suum certum, & determinatum principium habere apparet ab anno 1607. longe post dictam cōcordiam, ab antiquis concessionibus omninò independens, quod conuincitur, tùm quia prædicta concessio emanauit post incursam caducitatem, non simplicitèr ob lineam finitam, sed culpa emphyteutæ ob pacta non seruata, dicto Sum. *num.* 2. quò casu dicitur
9 omninò noua concessio, † vt distinguendo inter vtrumque casum egregiè consuluit *Beron. cons. 112. d. num. 2 vers. Rursus vsque ad fin. lib.* 1. quem sequitur *Rot. coram Bich. decis. 483. num. 37. cum duob. seqq. & dec. 517. nu. 6. & 7. in rec. decis. 176. num. 35. vers. secus par.* 5. &
10 cùm Ecclesia non teneretur renouare, † cōcessio emanauit non ex necessitate, aut cogente concordia, sed ex mera voluntate, *Dec. cons. 53. sub. num. 2. Surd. cons. 440. num. 52. vers. similiter, Rot. coram Coccin. dec. 1771. n. 25.* Tùm quia facta fuit de Iacobo omninò ex-
11 tranco, † & de genere diuerso à primis inuestitis, *Dec. mox cit. cons. 53. sub d. num. 2. Surd. d. cons. 440. num. 39. & seq. Rot. coram Caualer. decis. 219. num. 10. coram Royas d. decis. 402. sub n. 9.* Tùm demùm, quia concepta legitur cum verbis *Dedit, & in Emphyteusim concessit* &c.
12 quæ nouam † dispositionem inducunt, vt in simili *Ostet. dec. 23. sub num. 21.* & in terminis *Rot. præcit. decis. 444. sub d. num. 9. vers. Tùm etiam quia adsunt verba tradit dat, &c. coram Royas.*

Hinc non obstat, quod in altera concessione facta eidem Iacobo de anno 1613. de dictis tornaturis 80. cum alijs 70. & sic in totum de tornaturis 150. adsint verba *renouando, concessit* &c. quia quidquid sit de dictis tornaturis 70. de quibus non est quæstio, certum est, quod renouatio ex prædictis verbis deducta quoad dictas tornaturas 80. refertur ad præcedentem nouam concessionem de anno 1607. vt expressè habetur in Instrumento inuestituræ ibi, & vltimo loco pro tornaturis 80. &c. d. Summ. *num* 4. de natura autem renouationis est tē-
13 dere in confirmationem, † non autem in augumentum, aut decrementum, aut aliam alterationem prioris concessionis, vt ex not. per *Bald. in l. prima column. penult C. quando non pe. par.* & aduertit *Dec prædicto cons. 53 sub num. 2. vers. tertio hoc idem comprobatur*, & sic quemadmodum noua concessio non comprehendebatur in concordia, ita neque il-
14 lius confirmatio, † quia eodem iure quo de prima iudicandum est de cæteris renouatorijs ex præallegatis sub §. *Præsuppositio.*

Altera pariter locum habet interpretatio quod scilicet non sit seruanda concordia, quando in concessione apponuntur con-
15 uentiones ei repugnantes, † quia tunc censetur recessum ab illius tenore, & propterea pacta inter partes conuenta, non autem concordia veniunt attendenda, vt explicat *Rot. coram Merlin decis. 86 num. 12. & seq. coram Royas d. decis. 402. num. 8. & d. decis. 444. num. 10. in rec. decis. 398. num. 5. vers. primo quia par. 12. cum alijs in decis. quæ reuidetur* §. *quoniam.*

De huiusmodi autem diuersitate satis videtur constare ex eo quod concordia non restringit concessiones ad certum genus personarum, sed illas ad quoscumque etiam extraneos extendit; in supradicta autē concessione facta Iacobo de Anno 1607. & successiuè in alia recentiori facta Hieronymo Patre dictarum sororum de Anno 1642. d. Summ. *num.* 5. de quibus supra bona non transeunt vltra tertiā illorum gene-
16 rationem, † cum sint concessa *pro se filijs, & nepotibus tantum* &c. cuius dictionis virtus est restringere dispositionem ad expressè nominatos, ad notata communiter per DD. *in l. nisi ff. de pact. Corn. cons. 199. num. 3. vol. 1. Menoch. cons. 362. num. 16. Rot. post Pacificum de Saluiano decis. 58. num. 4. in rec decis. 740. num. 4. par. 2.* præter allegatos *in decis.* quæ reuidetur §. *quæ sanè*, & ferè in terminis *Francus decis. 123 num. 4.*

Non obstat, quod illa dictio apposita cēseatur ad limitandam concessionem intra certas personas, non autem ad impediendū quin personæ cōprehensæ non possint alienare, quia repugnat, quod voluerit Ecclesia rem suam concedere certis, & determinatis personis, & quod emphyteuta posset de dicta re liberè disponere in quoscumque extraneos in infinitum, magis itaque consonum videtur, quod præter certas personas cum dicta taxatiua nominatas, omnes aliæ
17 non expressè veniant excludendæ, † itaut per concessionem cum huiusmodi restrictiua facta censeatur à priori recessum, vt in terminis respondit *Rot. coram Merlin. dec. 454. num. 25. & 26.*

Minus paritèr obstat ad ostendendum obseruantiam, quod in aliqua ex inuestituris etiam ante concordiam factis apponeretur dicta dictio restrictiua *tantùm*, & tamen bona sic concessa essent transitoria ad quoscumque, tùm quia non constat sufficientèr, quod dictæ inuestituræ exhibitæ sint de bonis sub concordia postea comprehensis, tū etiam quia dicta taxatiua videtur potiùs apposita ad denotandam legitimitatem succedere debentium, quàm ad gradus, & certum genus vocatorum.

Et ità, vtraque parte informante &c.

R. P. D. CALATAIV.

Eugubina Transactionis.

Veneris 28. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Contra transactionem plures defectus causæ opponebantur, qui neque ab allegante, vt requiritur, probati sunt, neque illam annullare poterant, tamquam ex alia causa emanatam; Rursùs obiiciebatur etiam, quod in ea fuisset cõcessa prælatio creditori, qui medio tempore inter apocham dotis, & matrimonium contraxerat, sed illius creditum visum est anterius, qui vltrà opinionem quorundam DD. sic tenentium, superuenerat dispensatio Papæ super impedimento eiusdem matrimonij, quæ ad diem apochæ non retrotrahitur in præiudicium tertij.

SVMMARIVM.

1 *Transactio de sui natura habet executionem paratam, & rei iudicatæ æquiparatur.*

2 *Obligatio Cameralis habet viam exequutiuam.*

3 *Falsitas causæ exposita in transactione plenè, & concludenter probari debet ab allegante.*

4 *Versio pecuniarum à quo debeat probari, & ex quibus probata dicatur & sup. num. 3.*

4 *Transactio substinetur, falsa adhuc subsistente causa, quæ tamen non fuerit in causa principali eiusdem transactionis.*

6 *Apocha matrimonialis si est anterior credito contracto ante matrimonium, cui prælatio concedenda sit, & num. 9.*

7 *Hypothecam Dotis incipere solum à die contracti matrimonij, non autem à die celebrati instrumenti plures tenuere Doctores.*

8 *Transactionem ad substinendam sufficit opinio plurium Doctorum.*

9 *Creditor ante matrimonium præfertur instrumento dotis etiam anteriori, si matrimonium ex sola dispensatione Papæ postea superuenta contractum sit.*

10 *Dos filiæ spuriæ non debetur nisi in ea quantitate, quæ fuerit proportionata ad alimenta.*

11 *Transactionis exequutio non retardatur per exceptiones turbidas.*

DECISIO XCI.

PRO obseruãtia transactionis inter Marcellum Franciarinum, & Franciscam Maggiam fuerunt coram R.P.D. meo Priolo præuiis tribus decisionibus relaxata mandata rotalia, quæ tamquam valida, & iusta Domini exequenda esse dixerunt.

Validitas enim circa processum exe-
quutiuum redditur manifesta, cùm verse-
1 mur in transactione, † quæ de sui natura
paratam habet exequutionem, & rei iudica-
tæ æquiparatur, ad *text. in l. non minorem 20.*
2 *C. de transact.* maximè† accedente obligatio-
ne Camerali, *Cavaler. dec. 23. num. 3.*

Iustitia verò resultat ex dictis tribus decisionibus R.P.D. mei Prioli, in quibus tamquam penitùs insubsistẽtes reiiciuntur plures exceptiones a Francisca propositę ad inualidandam transactionem ex falsa causa. Prima enim consistens in eo, quod pecuniæ Societatis Misericordiæ ad censum receptæ à Hieronymo Maggio Francisco patre cum fideiussione Marcelli non fuissent erogatæ pro soluendo primo termino dotis eiusdem Franciscæ, & pro ea prouidẽda de vestibus, & iocalibus, prout fuerat in transactione
3 expositum, in facto non probatur, † prout
plenè, & concludenter probari debet ab al-
legante falsitatem causæ, vt in puncto transactionis firmauit *Rota coram Seraphino decis. 976. num. 1. & seqq.* imò versio dd. pecuniarum in causam expressam verificata remanet tũ ex confessione eiusdem Franciscæ transigẽtis, tùm ex vicinitate temporis inter impositionem census, & matrimonium, tùm ex pecuniarum inopia patris dotantis, tùm ex alia confessione viri emissa in apocha receptionis d. dotis, ab eo, & quatuor testibus
4 subscripta, † quæ ad hunc effectum exube-
rant, ex deductis *in dd. decisionibus, quæ resi-
dentur.*

Secundò opponebatur de insubsistentia creditorum Marcelli contra hæreditatem Hieronymi pro damnis, & interesse passis in emptione frumenti, arbusti, & horti, ac in fideiussione census d. Societatis Misericordiæ, & per consequens transactionem huiusmodi falso supposito innixam, non posse substineri; Verùm de credito eiusdem in summa scutorum 1150. non potest dubitari, dum vltra generalem expressionem factam in transactione dictæ summæ ab eadem Francisca confessæ, & approbatæ, quæ postmodum reducta fuit amicabiliter ad sc. 650. liquidò apparet ex distincto calculo denuò exhibito, & maturè perpenso in vltima *decisione §. idem est in alia, & seqq.*

Tertiò deniq; exceptio versabatur in eo, quod in concursu Franciscæ creditricis dotis scutor. 6000. Marcellus non esset præferendus in bonis Hieronymi Maggi, prout etiam fuit in transactione suppositum, sed penitùs ista quoque sublata fuit in dd. decisionibus, & optimis rationibus, primò, quia competentia huiusmodi prçlationis nõ fuit
5 causa transigendi, † vnde etiamsi probare-
tur falsitas eiusdem suppositi, non proindè
transactio non substineretur, *Bartol. in l. demonstratio falsa, §. qui autem num. 0. ff. de condit. & demonstr. Rota decis. 104. num. 1. in fine par. 2. rec. et cor. Seraph. dec. 976. n. 3.* secũdo quia licèt apocha matrimonialis Franciscæ haberet datam anteriorem respectu census Societa-
6 tis Misericordiæ, † tamen matrimonium nõ
fuit celebratum nisi post contractum d. censum stante impedimento affinitatis, & consanguinitatis in secundo, & tertio gradu inter coniuges, vndè dubitari poterat à quo tempore inciperet hypotheca dotis, & dum

non

7 non desunt Domini tenentes † illam incipere à die contracti matrimonii, quos in magno numero refert *Merlin.de pignor. l.4.tit.*
8 *2.quæst.74.num.8* † hoc sufficit ad substinendam transactionem, ex adductis corā *Eminentiss. Otthobono decis. 25. num.13. & seqq.* nec
9 dispensatio Apostolica ex post sequuta† retrotrahi potest ad diem apochæ in præiudicium Marcelli, cui in d.censu fuerat medio tempore ius quæsitum, ex cumulatis *in decis. edita 27.Ianuarij 1672.coram R. P. D. meo Priolo §. eoque certius*; tertiò denique, quia constitutio dotis in scutis 6000. facta post Hieronymum Clericum ad fauorem Franciscæ eius filiæ spuriæ erat nimis excessiua ferè absorbens integrū patrimonium ipsius
10 dotantis,† & tamen illa non debebatur, nisi pro modo alimentorum resistēte *Bulla Beati Pij V.de 117.Bullar.tom.2.*

Ex quibus, & aliis pleniùs deductis in dictis decisionibus, iterùm visæ sunt insubsistentes exceptiones oppositę aduersus transactionem, quæ potius vndique iustificata
11 visa est, † & nihilominus sufficeret illas esse turbidas, ad hoc, vt executionem mandatorum rotaliū nullatenus impedire valeant. Et ità, Franciarinis tantùm informantibus, altera Parte pluries citata, & intimata &c.

R. P. D. RONDININO.

Asculana Emphyteusis.

Veneris 28. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Ius renouandi emphyteusim minori, vel pupillo competebat, quod ideò illi, excluso extraneo, conceditur, non obstante obiecta renunciatione sine certa scientia, & sine requisitis solemnitatibus facta; eò ampliùs, quia per antea d.renouatio fuerat agnita, & acceptata, atque ideó minus præiudicare poterant pacta cum extraneo vltrà instrumentum conuenta, ad cuius solos terminos eadem renouatio facienda est.

SVMMARIVM.

1 *Renouatio emphyteusis debetur proximioribus exclusis extraneis.*
2 *Renuncianti non datur amplius ad iura renunciata regressus.*
3 *Renunciatio facta renouationi emphyteusis certam scientiam habere debet, nec generica sufficit, prout nec minus inuoluta suffragatur.*
4 *Minorum actus, in quibus læsio versari potest, sine solemnitatibus non attenduntur.*
5 *Minor non potest alienare fundum empyteuticum sine solemnitatibus.*
6 *Minor prohibetur repudiare sine solemnitatibus ius sibi competens pro renouatione emphyteusis, vel consentire vt inuestiatur alius, & vid.num.seqq.*
7 *Renouatio emphyteusis infra annum petenda est.*
8 *Renouationis tempus intra annum petendæ quatenus currat pupillis. vel minoribus, & sup. num.6.*
9 *Minor in iure quæsito non sibi præiudicat sine solemnitatibus, secus verò in iure quærendo.*
10 *Renouatio emphyteusis à proximiore petita, agnita, vel acceptata, ad eius proximiores defertur, illo ante obtentam renouationem defuncto.*
11 *in Instrumento si non leguntur pacta, quæ illud præcesserant, censetur non habuisse effectum.*
12 *Renouatio emphyteusis debita proximiori, facienda est ad terminos inuestituræ extraneis concessæ.*

DECISIO XCII.

CONFIRMANDAM DD.dixerunt sētentiam rotalem, qua præuia decisione 27.Maij 1672. corā R.P.D.meo Priolo pronunciatum fuerat renouationē emphyteusis controuersæ ab Episcopo Asculano directo domino concedendam esse Rodulpho, & Sfortiæ de Ferris proximioribus
1 vltimi emphyteutæ,† amotis Ricciardis extraneis interim inuestitis, iuxtà celebrem,& passim receptam æquitatem à *Glosa, Bartolo,* & reliquis Scribentibus propositam *in l.prima ff.de priuil.credit.& in l.prima §.Permittitur ff.de aqu.quotid.& æstiu.*latè declaratam *in Farfen. seu Sabinen.bonorum 13.Iun.1672. coram me.*

Neque aduersari visa est vnica exceptio deducta ex renunciatione illorum de Ferris, qui consentiendo inuestituræ Ricciar-
2 dis factæ Sum.illorum *à num.5. ad finem* † ad ius renunciatum amplius regredi nequeunt ex regula *Text.in l fin.C.de condit inserti.*in his terminis deducta per *DD.in l.qui Romæ §.duo fratres, ibique Socin.iun. num. 142. ff. de verb. oblig.Castren.conf 84.par.2.Dec.conf.189.num.8. Tiraquell.de retract lignag.§.1. Glos.9. num.118. & 138.Honded.conf.5.num.5.& 22.vol.1. Fulgin.de iur. Emph.tit.de renouat.par.1. num.58. & tit.de renunciat.quæst.8.num.1.*

Etenim vel illa est de subiecto non supponente, cùm nullibi probetur hæc renunciatio, vt respondet *decisio coram R.P.D. meo Priolo.à §.non obstat vsque ad §. Cæterum*, cùm actus omnes iterùm in hodierna disputatione recensiti suis laborent exceptionibus, neque concludant pernecessè scientiā omnium qualitatum, & conditionum, cum quibus Ricciardi inuestiēdi erant, quemadmodum Episcopus distinctè notificare tenebatur proximioribus, qui anteà inuestituram iuxtà solitum petierant, Summario de Ricciardis *num.1.* vt indè deliberare possent, An in renouatione præferri expedi-
3 ret,† aliàs generica scientia non suffragatur, ac inuoluta renunciatio non attenditur ex ratione *Textus in Clementina Causam, vers. nisi ad appellatum plana, & certa scientia pronunisset,ibique Imola col.2.de election. Glos.& DD. in cap.concertationi verb. scieuerit de appellat.* & in proximis terminis *Decius conf.222. num.5. & in fine,Tiraquell.de retract.lignag.§.36. Glos. 2.num.*

à num. 36. *Gratian. discept. 758. num. 13. & 14. Gyroch. discept. 62. num. 76. Rota coram Millino decis. 251. in fine, coram Seraph. decis. 1474. vers. maximè & coram Ottbob. decis. 268 num. 5.*

Vel quatenus renunciatio hæc probaretur non ideò aliquid operari posset resistente generali dispositione *Text. in celebri l. magis puto 5. ff. de reb eorum*, ac speciali *Ægidiana*
4 *Constitut lib. 5. rub. 25.* † Ex quibus minorum actus, in quibus læsio versari potest nõ seruatis præscriptis solemnitatibus irritantur,
5 & quemadmodum minor sine illis † fundũ emphyteuticum alienare non potest *l. 3. §. si ius ff. de rebus eorum l. etiam C. de præd. min.* ità neque ius, quod sibi competit ad fundum emphyteuticum pro renouatione obtinen-
6 da, † repudiare potest vel consentiendo, vt alius inuestiatur, vel non petendo renoua-
7 tionem intrà annum † à iure præscriptum *in §. Titius, & ibi Glos. & Doctores verbo per annum si de feud. fuer. contr. inter Dom. & Agnat.* itavt pupillis intrà 14. annum tempus non
8 currat, † minoribus autem restitutio saltem denegari non possit, iuxtà *Textum in §. si minori, & §. seq. eod tit in vsibus feud. Glos. in §. Prætereà si quis verb. quatuordecim annis de probibit. feud alienat. per Fideic. benè Ias. cons. 78. num. 7. vol. 1. Alex. cons. 79. num. 24. vol. 1. Soccin. iun. cons. 115. num 24. & sequen. vol. 2. per Peregr. cons. 94 num. 5 . vol. 2. Tiraquel. de primogen. quæst. 26. num. 26. Thesaur. decis. 227. nu. 4. Corbul. de caus. priuat. Emphyt. tit. de eo quod patit. alium inuest. num. 17. Fulgin. de iur. Emph. tit. de renunc. qu. 8. num. 3. iuncto num. 1.* cum alijs, quos secuta est *Rota par. 10. decis. 143. num. 28.* repetita post *Salgad. in lab. credit. decis. 29.*

Et licèt diceretur conclusionẽ hanc procedere in iure quæsito, vel saltem agnito,
9 secùs in iure quærendo, † quod minor ante acceptationem sine aliqua solemnitate repudiare potest ad terminos *Textus in l. si ego, vbi Glos. & Doctores C. de negotijs gestis, & in cap. si tibi absenti verb. vt tuum de prabendis in sexto*, quemadmodum distinguunt *Iason in l. mandata num. 7. ff. de off. eius, Felin. in cap. 2. num. 7. vers. ad idem de constit. Castren. cons. 17. num. 2. par. 2. Syluan. cons 27. num. 32. Curt. iun. cons. 120. num. 7. & 8. Roman. cons. 184. per tot. Menoch. de arbitr. casu 171. num. 52. & 53. Gratian. discept. 568. num. 52. & sequen. & decis. 17. num. 22. Gallerat. de renunc. tom. 1. lib. 1. cap. 2. à num. 48. & lib. 3. cap. 3. num. 12. Antonell. de temp. legali lib. 1. cap. 34. à num. 76. Rota in rec. par. 6. decis. 12. num. 11. decis. 292. num. 23. & decis. 320. num. 7. & in Ariminen bonorum 13. Maij 1671. § finali coram R. P. D. meo Vicecomite.*

Adhuc visum est Dominis nos versari extrà hanc quæstionem, cùm antè prætensam renunciationem Ferri inuestiturã petierint, Summ. de Ricciard. *num. 1.* cum appellatione in casu non concessionis, quo casu absolutum est nos versari in altero membro distinctionis iuris agniti, & acceptati, in quo nemo negat solemnitates requiri, cùm ex iudiciali renouationis petitione ius hoc agnitum, & acceptatum cen-
10 seatur in tantùm, vt pro concesso † habeatur, ac decedente interim illo, qui renouationem petiit ad eius proximiores ius renouandi deuoluatur, ex ratione *Text. in l. quemadmodum, & in l. possumus §. si quis institut. & in l. seq. ff. de Inoff. Testam. & in l. scimus §. fin. in fine C. illo eodem tit.* & in his terminis tradunt *Castren. cons. 38. ad fin par. 2. Beron. cons 77. sub num. 34. vol. 1. Mantic. de coniect. lib. 12. tit. 22. sub num. 12. & 13. Rota coram Dunoz. iun. decis. 242. num. 2. & 3. in rec. par. 10. decis. 46. num. 6. & 7. & num. 34. repetit. post Salgad. in labyr. credit. decis. 28. & in Farfen. bonorum. 11. Febr. 1664. in principio coram claræ me. Card. Vicecomite.*

Ideoque renouationem Ferris concedendam esse iuxtà pacta in instrumento concessionis Ricciardis factæ adiecta, Domini responderunt, posthabitis extraiudicialibus conuentionibus maioris laudemij, quia præter alias responsiones placuit illa, quod aut conuentiones præcesserunt instrumentum,
11 & dùm † de illis in instrumento mentio facta non fuerit, censentur partes ab illis recessisse, cùm vsque ad instrumenti stipulationem omnia habeantur pro simplici velleitate, neque obligent ex ratione *Textus in l. iuris gentium §. adeo* ibi: *Re nondum secuta posse abiri ab emptione, ff. de pactis, & in l. contractus circa fin de fid. instr. Molin. de iust. & iur to. 2. tract. 2 disp. 262. num. . vers. cum solum*, aliisque adductis, *Conciol. allegat. 36. sub num. 26. & sequen. Rota coram Dunoz iun. decis. 762. nu. 6. & 7. & coram Bichio 411. num. 5. & sequen.*

Aut conuentiones subsecutæ sunt instrumentum, & eò minùs sunt attendendæ, quia cùm ex illo oriatur ius proximioribus petendi prælationem, non potuerunt Ricciardi solutionem maioris laudemij Ferris præiudicare in iure quæsito ex præcedenti in-
12 strumento, † sed ad illius terminos inuestitura proximioribus debetur, *Abbas in cap. bonæ sub num. 28. de postulat. prælat. Rota coram Dunoz. iun. decis. 453. num. 6. & 7. repetit. in rec. par. 7. decis. 201. & decis. 498. num. 3. & seq. coram eod. & repetit. in rec. par. 8. decis. 45. cum alijs in decis. R. P. D. mei Prioli §. nec remouetur.*

Et ità &c. Vtraque &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Firmana Fideicommissi.

Veneris 28. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Super hæreditate à suo auctore non adita petebatur immissio ab hærede, quæ illi denegata est, quia ius deliberandi, quod prætendebatur transmissum, competere nequaquã poterat, deficiente scientia adire debentis, & aditione sequuta intra residuum anni ad deliberandum concessi; Cùmq; etiam æquitas *l. Pamonius ff. de acquir. hæred.* adduceretur, eam quoque non intrare declaratum est.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas non adita non dicitur patrimonium hæredis, neque in eius bonis computari potest.*
2 *Aditio hæreditatis probatur in eo qui bona possidet hæreditaria, si de alio titulo non doceatur.*
3 *Ius adeundi hæreditatem quando, & quatenus transmittatur ad hæredes, & num. seqq.*
4 *Ius deliberandi vt possit importare transmissionem hæreditatis, quæ requirantur.*
5 *Scientia delatæ hæreditatis coniuncti excluditur in alio coniuncto ægrotante, & num. 8.*
6 *Testibus verisimilia deponentibus, etiam si solam extraiudicialem attestationem fecerint, creditur.*
7 *Probationes leuiores admittuntur in materia de sui natura verisimili.*
8 *Scientia delatæ hæreditatis excluditur, data ignorantia mortis illius, de cuius hæreditate agitur, & sup. num. 5.*
9 *Aditio hæreditatis viuentis non datur.*
10 *Ignorans sibi delatam hæreditatem deliberare non potest, an illam adire velit, vel non.*
11 *Deliberatio aditionis hæreditatis est declaratio animi, quæ non cadit in ignorante.*
12 *Aditionem hæreditatis nemo præsumitur fecisse iure fideicommissi, si illam adire poterat tamquam liberam.*
13 *Æquitas* l. Pantonius ff. de acquir. hæred. *non admittitur in præiudicium personæ magis dilectæ defuncto, & qualis illa sit sup. num. 3.*
14 *Dilectus magis dicitur institutus, quàm substitutus.*
15 *Fideicommissum, cuius conditio est purificata ante obitum fideicommissarij, transmittitur ad hæredes, etiam si non sit agnitum.*
16 *Filij in conditione positi non dicuntur vocati ad portionem patrui, si deficiunt digressus ad plures gradus substitutionum, & conseruatio agnationis.*

DECISIO XCIII.

IN bonis fideicōmissariis Iulij cōprehendi
etiam hæredes Iosephi, non auditis Bo-
naccursijs suppositum fuerat in decisione
edita coram me 13. Iunij proximi ad fauo-
rē Mariæ Alegressæ ad illius fideicommissū
per obitum Nicolai iun. sine filijs vocatæ;
Sed hodie vtraque parte informante quoad
bona Iosephi, fuit reformata decisio iuxta
modum inferius exprimendum.

Quamuis enim Ioseph sibi hæredem scri-
pserit Iulium fratrem adhuc quia doctum
1 non fuit† fraternam hæreditatem ab eo fuis-
se agnitam, propterea illius patrimonium
effecta non fuit, nec in eius bonis de tem-
pore obitus extitit, & consequenter in vim
l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. dari nequit immis-
sio Mariæ exclusæ à statuto Patriæ præferen-
2 te in successione masculos fœminæ; † Vnde
hæreditas ab intestato fuit delata Nicolao
iun. in gradu proximiori, qui possidendo si-
ne alio titulo bona hæreditaria hæreditatē
adiuisse dicitur, *l. pro hærede, & l. gerit ff. de acq.
hæred. cum alijs in dec. 838. n. 5. coram Dunoz. iun.*

Nec potest dici, quod ius adeundi hære-
ditatem Iosephi fuerit à Iulio transmissum
3 ad hæredes † vel ex capite iuris deliberandi,
vel ex æquitate, de qua *S. C. in l. Pantonius ff.
de acq. hæred.* quia in ordine ad transmissio-
nem ex capite iuris deliberandi vltrà annū
4 à morte adire debentis† requiritur, quod ille
sciuerit hæreditatem sibi fuisse delatam, &
quod prætendens transmissionem adeat in-
tra residuum dicti anni, vt post alleg. admo-
net *Rot. coram Merlino decis. 505. num. 41. & de-
cis. 320. num. 13. coram Bichio*, quæ duo vlti-
ma requisita in proposito deficiunt; nam
scientia Iulij elicita in præterita decisione ex
5 cohabitatione cum Iosepho; † vndè infere-
batur ipsi innotuisse saltem præsumptiuè il-
lius mortem, cessat, ex deductis in hodierna
propositione; etenim vno eodemque tem-
pore ambo fratres lethaliter ægrotabant, vt
euentus vtriusque obitus paulo post osten-
dit, & licèt Ioseph prædecessisset, tamen de
hoc Iulius numquam certior factus fuit, ne
ex vehementi dolore, qui oriri posset ex si-
mili notitia, citiùs occuberet; imò quoties-
cumque aliquid de eo scire cupiebat, sem-
per respondebatur, quod melius se habere
cœperat, vt liquet ex attestationibus trium
testium, qui prædictis interfuerunt, quorum
alter est Sacerdos, & Capuccinus, quibus
6 valdè est deferendum, † etiamsi de hoc ex-
traiudicialē fidem fecerint, cùm verisimile
admodum sit, quod ex causis superiùs re-
censitis mors fratris alteri fratri ægrotanti
celata fuerit, vt quotidie in similibus pra-
cticari solet, quæ verisimilitudo multum
7 operatur, † & in materia probationum facit,
quod leuiores probationes admittantur, *Rot.
decis. 245. num. 7. coram Gregor. & dec. 556. nu. 10.
8 coram Bich.* hinc data ignorantia mortis† ces-
9 sat scientia delatæ hæreditatis, † quæ sicuti
personæ viuentis non datur, *Rot. decis. 308.
10 num. 16. coram Celso.* † ità excluditur delibe-
ratio ad adeundum, nam ignorans delatam
sibi hæreditatem non potest dici versari in
11 deliberatione, quæ tamquam animi præ-
meditatio non potest cadere in ignorantem,
ad tex. in l. manifestiss. §. sin autem, C. de furt. quē
ad propositum expēdit *Cant. var. lib. 3 cap. 21.
num. 17.*

Aditio intra residuum anni etiam deesse,
nec desumi valet ex aditione hæreditatis Iu-
lij facta per Nicolaum, qui dum adire po-
terat hæreditatem Iosephi patrui vti proxi-
mior ab intestato independenter à Iulio,
12 qui illam non agnouerat, † vtique præsu-
mendum est, eandem ita adiuisse tamquam
modo sibi magis vtili, & proficuo, & sic
iure proprio, quod sibi magis expediebat;
nam ità adeundo liberam hæreditatem ac-
quirebat, quam aliàs grauatam fideicom-
misso acquisiuisset, ad trad. per *Bald. in l. 1. n. 4.
C. quando non peten. part. Dec. cons. 14. num. 4.
vers. imò & facit, Rot. in Rom. Domus 25. Iunij
1666. §. fin. coram Illustrissimo D. meo Beuilaqua
Almæ Vrbis Gubernatore:*

Minùs refragatur æquitas l. Panthonius, per
quam

13 quam beneficio restitutionis † in integrum
conceditur, quia Nicolaus illa poterat non
vti, prout credendum est, dum id vtile sibi
non erat, tum etiam quia talis æquitas non
admittitur in præiudicium personæ magis
14 dilectæ defuncto, † qualis erat Nicolaus,
qui respectu Mariæ Allegressæ dicitur magis dilectus, dum hic fuit institutus, & illa fuit dumtaxat substituta si ille decessisset sine filijs, *l. Publius §. fin. ff. de cond. & dem. Alex. cons. 226. num. 2. lib. 1. & cons. 168. nu. 20. lib. 1. Noal. de transm. cas. 8. num. 169. Altog. cons. 69. num. 36. & cons. 83. num. 63. & cons. 94. num. 56. lib. 1. Andreol. controu. 163. nu. 24.*

Prædicta autem Domini censuerunt habere locum respectu detractionum Iosepho competen. ex fideicommisso paterno, ac aliorum bonorum liberorum, si quę habuit, non autem respectu aliorum bonorum paternorum, quæ possedit, quia hæc per reciprocam substitutionem à Nicolao sen. eius patre ordinatam per obitum sine filijs accreuerunt Iulio, qui potuit illa submittere fideicommisso nuper ad fauorem Marię Al-
15 legressæ purificato, † absque eo quod obstet,
quod ipse dictũ fideicommissum non agnouerit, quia fideicommissum, cuius conditio est purificata ante obitum fideicommissarij transmittit ad hæredes etiam si non agnitũ, *Castr. cons. 77. num. 6. lib. 2. Noal. de transm. cas. 1. num. 202. vers. & transmittitur, Canc. var. resol. par. 1. cap. 21. num. 81. Peregr. de fid. art. 31. num. 2. Gab. cons. 121. num. 21. lib. 1. Rot. decis. 782. nu. 20. par. 1. diuers.*

In reliquis DD. cõfirmarunt decisionem,
quia subsistunt illius fundamenta, nempè
quod Nicolaus iun. positus in conditione in
testamento Nicolai sen. aspirare non potuerit ad portionem Patruorum nec iure voca-
16 tionis, † nec iure transmissionis, quia illæ
duæ principales coniecturæ, scilicet digressus ad plures gradus substitutionum, & votum conseruandæ agnationis hic deficiunt, vt probant auctoritates in præterita decisione cumulatæ, quatenus addere placuit *Rot. in Interamnen. fideicommissi 20. Febr. currentis anni §. Verumtamen coram R. P. D. meo Matthaio.*

Et ità Partibus hinc indè informantibus decisum est.

Plures Decisiones factæ sunt in hac causa, quarum duæ 142. & 359. sunt impressæ in præcedenti parte 17. & ibi etiam concordantes inuenies.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana Domus, seù Melioramentorum.

Veneris 5. Maij 1673.

ARGVMENTVM.

Sola materia melioramentorum in hac decisione tractatur ad probationem status antiqui, qui licèt ob temporis vetustatem non possit subijci oculis periti, non indè tamen super eo aliæ prohibentur probationes, ex quibus etiam certa liquidatio facienda sit; Rursus qualiter eadem melioramenta compensentur cum fructibus ante, vel post motam litem perceptis similitèr declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Melioramentorum ad effectum debet haberi ratio antiqui valoris rei melioratæ.*
2 *in Melioramentis solùm reficitur, quod minus est inter melioratum, & impensum.*
3 *Status antiquus rei melioratæ vbi ex temporis vetustate haberi non potest, ad alias probationes recurritur, & quæ illæ sint vid. num. seqq.*
4 *Peritus non potest deuenire ad æstimationem rei non existentis. & vid. num. seqq.*
5 *Æstimatio etiam rei non existentis fieri potest, si illa à testibus fuerit particulariter descripta.*
6 *Periti relatio non attenditur, si est fundata in æstimatione materiæ, & cæmentorum, nulla habita ratione fructuum.*
7 *Domus in esse deducta longè differt à valore cæmentorum, & materiæ.*
8 *Valor rei melioratæ rectè desumitur ex quantitate fructuum eiusdem rei.*
9 *Bona stabilia valutantur in fructu ad rationem scutorum quinque pro centenario.*
10 *Domus in Vrbe reputantur reddere scuta quinque pro quolibet centenario.*
11 *Fructus melioramentorum cedunt in beneficium meliorantis, & illius successorum.*
12 *Compensatio melioramentorum non datur cum fructibus perceptis ante motam litem, si possessor erat creditor meliorantis.*
13 *Fructus non debentur nisi à die contestatæ litis.*
14 *Fides mala non incipit à die executi, sed tantũ reproducti monitorij.*
15 *Reaptationes domorum Rota calculare solet ad rationem scutorum quinque pro quolibet centenario pensionum.*
16 *Compensatio melioramentorum cum fructibus perceptis non fit ipso iure, sed tantùm à die oppositionis.*

DECISIO XCIV.

IMMISSIONEM, quam aliàs coram bo. me. Card. Celso, de qua *decis. 233.* inter eius impressas super domo controuersa obtinuerat Gottifredus retardare curarunt Pe-
troni exceptione melioramentorum in ef- 1
factorum, restricta propterea tota difficultate ad istum articulum, fuit circa illorum liquidationem assumpta disputatio coram R. P. D. Beuilaqua, coram quo cum supposito, quod non constaret de statu antiquo
bonorum, neque quid fuerit impensum, 2
aut melioratum dictum fuit procedendum esse ad vlteriora in executione mandati de immittendo, firma remanente cautione aliàs præstita pro illorum refectione, quatenus liquidarentur; & vlterius ordinatũ fieri subro-

subrogationem alterius fundi valoris scutorum 1500. annui redditus scut. 60. qui vltrà dictam cautionem stari deberet obnoxius fauore illorum de Petronijs, donec sequeretur liquidatio.

Verùm adita per Petronios Signatura, fuit mihi causa commissa cum clausula, *sine praeiudicio* facto deposito scutorum 2048. ad effectum inuestiendi, quatenus ita ordinaretur à Rota; Hinc adimpleta d. conditione, & inuestitis pecunijs in tot locis montium, proposui dubium, in qua summa melioramenta debeantur, & sint reficienda; quod à DD. fauore Petronij iuxtà summam inferiùs exprimendam hodie resolutum fuit.

Siquidem praemisso, quod de melioramentis in genere nunquam fuit vsque modò dubitatum pro illorum specifica liquidatione habitus fuit respectus ad valorem antiquum, † vt inde dignosci possit quantum fuerit melioratum, iuxtà consuetam regulam, quam tradit *Bart. in l. si negotia ff. de neg. gest. Curt. iun. cons. 165. num. 20. Rota coram Seraphin. decis. 952. num. 3. & decis. 1453. num. 5. corã Buratt dec. 834. num. 11.* & deindè inspiciendũ quantum re vera fuerit impensum, & quantum melioratum, † ad hoc, vt quod minus est, attendi, & refici debeat, iuxtà *Text. in l. in fundo 39. §. & si plus ff. de rei vindic. l. domus 62. ff. de legatis primo, Castr. cons. 270. num. 3. lib. 2. Soccin. iun. cons. 62. num. 4. & 5. lib. 2. Rot. coram Seraph. decis. 898. num. 6. coram Vbald. decis. 254. num. 3. & 4. in rec. decis. 650. nu. 1. par. 2. decis. 188. num. 24. & 26. par. 9. & in Interamnen. fideicommissi 28. Martij 1667. §. quatenus coram Emin. Card. Carpineo*, & quotidie in aliis.

1 (margin number beside "quum")

2 (margin number beside "tum meilioratum")

Hinc pro firmando statu antiquo primò fuit exhibitum instrumentum venditionis anni 1595. à Hieronyma Podia factae Lelio Petronio, in quo exprimitur venditionem fieri de Domo cum Casaleno contiguo, vt in Summ. Petronij *num.* 1. Concordat secundò cum hac expressione confessio eiusdem Gottifredi emissa in apocha exarata de anno 1658. d. Summario *num.* 7. & demùm fuerunt adducti duo Testes, viri nobiles, omnique exceptione maiores, qui continuò habitarunt propè d. domum, & asserunt se vidisse situm, & statum antiquum, illumque describunt, deponẽdo, quod erat situs vacuus, continens solam faciem anteriorem gibbosam cum paruo muro in angulo, & paruo solario ad vsum fenilis, alijsque qualitatibus, vt latiùs in eorum examine d. Summ. *num.* 9. descriptis, & satis ad euidentiam designatis.

Quãdo enim ob temporis diuturnitatem, aliasque contingẽtias de statu anteriori constare aliàs non posset, † huiusmodi probationes non solent reijci, cùm in hòc potissimũ versetur Iudicis arbitrium, *Rota coram Merlin. dec. 695. num. 9. coram Seraph. dec. 898. in fine*, & faciunt tradita in *Bonon. Domuncularum 8. Februarij 1672. §. additis coram R. P. D. meo Bourlemont.*

3 (margin number beside "stare aliàs")

Descendendo propterea ad probationem impensi, quàuis illam deducerent Petronij, vel ex supplicatione porrecta san. me. Paulo V. in qua cum assertione, quod sc. 5000. in d. fabrica erogata non satis fuissent, petebatur licentia alienandi in eandem causam 14. loca montium, vel ex quo apparent suscepta ad censum alla scuta 1000. & in dicta fabrica erogata, Sum. *num.* 4. nihilominus haec, & similia fuerunt solùm admissa pro quadam generica probatione, cùm verior, & certior fuerit desumpta ex relatione tertij Periti liquidantis dd. expensas in scut. 3538.
4 d. Summ. *num.* 10. † qui licèt deuenerit ad aestimationem rei non existentis, contra Theoricam *Angel. in l. pretia rerum num. 3. ff. ad l. falcid. Cyriac. controu. 61. num. 4. Rota decis. 378. num. 5. par. 4. tom. 2. rec.* potuit tamen ex qualitatibus sibi accuratè per d. Testes
5 descriptis † statum rei oculis corporeis non subiectae cognoscere, & super ea suum iudicium firmare, vt docet ibidem *Angel. in l. 2. num. 7. in fine vers. si res mobilis C. de rescind. vendit. Ridolphin. in praxi par. 1. cap. 2 num. 180. vers. valor vero bonorum, & vers. quod si haeres, Rota coram Ninot decis. 15. num. 4. & in Romana fideicommissi 10. Decembris 1668. §. non obstat quod Peritus coram R. P. D. meo Priolo, & 17. Iunij 1665. §. reijciendo, & seq coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Quantum autem fuerit melioratum non sic potuit deduci ex supradicta relatione, quia licèt fuerit in suo genere valdè accurata, cùm tamen versetur circa aestimationẽ
6 materiae, & cementorum, † tamen nulla habita ratione ad fructus, qui ex Domo constructa percipiuntur, nullatenus visa est sufficiens, ad *text. in l si fundum 26. ff. de leg. 1. Cyriac. controu. 483. num. 79. & 80. Rota coram Seraph. decis. 665. num. 8. coram Bich. decis. 564. num. 22. & seqq. in rec. decis. 205 num. 16. & 17. par. 12. & dec. 288. num. 21. 22. & seq. par. 13.*
7 Differt enim valor Domus in esse † deductae à valore cementorum, & materiae, *Rota dec. 318. siue 319. n. 2. par. 9. rec.* Despipta propterea fuit huiusmodi probatio ex quantitate pen-
8 sionum, † vt nuper obseruatum fuit in praecit. *Bonon. domuncularum 8. Februarij 1672. §. additis coram R. P. D. Bourlemont.* Hinc cùm Domus vnà cum Casaleno antiquitus locaretur pro annuis scutis 50. reseruata facultate locatori retinendi currum, & foenum, quae commoditas valutata fuit in annuis scutis 12. & sic in totum pro scutis 62. & deinde post aedificium perfectum appareat de locationibus in annuis scutis 190. & vltrà, rectè constat pensiones fuisse auctas in
9 scutis 130. annuis. † quae ad rationem scutorum quinque pro quolibet centenario iuxtà taxam legalem, de qua per *Glos. in Auth. Perpetua C. de Sacros. Ecclesijs*, quam in stabi-
10 libus, † & in specie in Domibus Vrbis seruare solet *Rota*, vt coram *Canaler. decis. 358. num. 2. & 387. num. 4. coram Bichio 240. num. 31. & 32. & decis. 607. num. 20.* & passim in alijs patefaciunt valorem auctum fuisse in scutis 4600. ad quam summam melioramenta

ascen-

ascendere arbitrati sunt Domini.

Verum quia ad extenuandam d. summam opponebant Gottifredi perceptionem pensionum compensandarum cum d. credito melioramentorum, quas nec ipsi Petronij controuertebant respectu certæ quantitatis; Difficultas redacta fuit ad quantitatem fructuum liquidandorum, & pro faciliori resolutione fuerunt distincti fructus ædificij veteris à fructibus ædificij nouiter constructi, & etiam respectu fructuum reficiendorum duo diuersa tempora fuerint considerata.

Quoad fructus ædificij noui dictum fuit nullam de ijs habendam esse rationem, cùm liberè spectent ad Petronios, ex quo tam-
11 quam fructus melioramentorum † liberè ce-
dunt in beneficium meliorantis, eiusque successorum, *Rom. sing. 337. Marescott. variar. resolut. lib. 2. cap. 12. num. 53. Mangil. de euiction. quæst. 153. num. 24. Rota coram Caualer. dec. 219. num. 18. coram Buratt. dec. 558. num. 5. in recent. dec. 188. num. 5. par. 5. & in Bonon. Domuncular. 27. Iunij 1670. §. fin. coram Reuerendiss. D. meo Decano*: cùm itaque debeant solummodo restitui fructus ad rationem percipi solitam ante meliorationem, sequitur videre, an pensiones fuerint bona, vel mala fide perceptæ, quæ inspectio pendet à distinctione temporum.

Hinc quoad tempus distinguendum esse dixerunt DD. à fructibus perceptis ab anno 1614. quo fuit à principio mota lis vsque ad annum 1616. & ab anno 1652. quo eadem lis fuit instaurata contra hæredes Lelij Petronij meliorantis vsque ad annum 1658. quo tempore bona fuerunt dimissa.

Respectu primi temporis pensiones perceptæ in summa scutorum 4830. iuxtà relationem Periti non fuerunt compensatæ ea ratione, qua Petronij erant creditores anteriores Lelij Petronij Patris, qui meliorauit
12 ex causa dotis eorum matris, † vnde in ip-
sorum præiudiciũ non potest admitti compensatio melioramentorum cum fructibus dicto tempore perceptis, dum nulla præcessit oppositio, *Salgad. labyrint. creditor. par. 2. cap. 3. n. 30. & seq. & cap. 280. n. 28. vsque ad fin.* vbi reprobat contrarium tenentes *Rota Ianuen. decis. 190. n. 19. Roderic. de ann. reddit. lib. 2. cap. 19. n. 2. vers. secus si sit alius creditor, Rota decis. 442. n. 11. & decis. 473. n. 23. par. 9. rec. & in Romana censuum 20. Iunij 1672. §. de validitate coram me.*

Respectu veró pensionum perceptarum ab anno 1652. illæ fuerunt imputatæ in creditum melioramentorum, & propterea subdistinguendo tempora dictum fuit de pensionibus perceptis à die executionis monitorij vsque ad illius reproductionem, à dicto scilicet anno 1652. retro nullam haben-
13 dam esse rationem, † quia fructus non de-
bentur nisi à die contestatæ litis, & sic à dicto anno, quo fuit reproductum monitoriũ
14 citra, † de quo tempore incepit mala fides,
Tondut. de praeen. par. 2. cap. 35. num. 8. Rota dec. 263. num. 1. coram Bichio, in Romana seù Vercellen. fideicommissi 5. Iunij 1673. §. 1. & seq. coram R. P. D. meo Priolo: facta igitur computatione ab ipsa die reproductionis monitorij pensiones apparent calculatę in summa scutorum 1609. 8. à quibus tamen primò demendæ sunt impensæ fieri solitæ in reapta-
15 tione domorum, † & quas calculare con-
sueuit Rota ad rationem scutorum quinque pro quolibet centenario pensionum, vt *in dec. 81. num. 8. par. 13. rec. & in Rom. reintegrationis 14. Martij 1668. §. e conuerso coram R. P. D. meo Priolo, & in Rom. domus de Vsatijs 22. Iunij 1672. §. ex quib. coram me*, & de facto illas calculauit Peritus in scutis 80. 49. secundo demenda est aliqua summa pro dislocationibus, quam habito respectu ad plures facti circumstantias arbitrati sunt DD. in scutis 240. & sic in totum subducenda esse scuta 320. itavt exindè pensiones bonificandæ remaneant in summa scutorum 1289. hæc autem summa detracta a melioratione superius statuta in scutis 2600. sequitur, quod summa reficienda pro melioramentis remaneat in scutis 1311.

Non obstante altero obiecto, quod compensatio cum pensionibus perceptis facta fuerit in dies vulgo *à Scaletta*, itavt quotidie creditum extenuatum proportionabiliter remanserit, quoniam id procedit in casibus, quibus compensatio fit ipso iure ad euitandum cursum vsurarum, quod cùm
16 in casu nostro non applicetur † compensa-
tio prætendi non potest nisi à die oppositionis, *Tindar. de compens. art. 6. nom. 60. Franc. dec. 527. num. 2 & seq. Surd. dec. 191. num. 15. cum alijs supra allegatis.*

Et ita melioramenta deberi, & esse reficienda in summa scutorum 1311. vtraque Parte informante, resolutum fuit &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Auenionen. Restitutionis in integrum.

Veneris 5. Maij 1673.

ARGVMENTVM.

Legitimam, & certam annuam præstationem sibi á matre in vita solutam consequi prætendebat filius, sed sententiam alternatiuã, in qua vnum, vel alterum sibi deberi pronunciatum erat, expressè quoad legitimam acceptauerat; Cùmque posteà se læsum fuisse allegaret, & proindè peteret restitutionem in integrum, hæc illi denegata est, attenta iustitia eiusdem sententiæ, cúm sola legitima verè fuisset debita, non autem annua præstatio, quæ licèt donata prætenderetur, de ea tamen nulla fuit adducta probatio.

SVM-

SUMMARIUM.

1 *Restitutio in integrum non datur sine læsione, quæ semper cessat stante iustitia sententiæ, & numero 9.*

2 *Sententiam acceptans, illam amplius impugnare non valet.*

3 *Donata filijs à parentibus in eorum vita, non imputantur in legitimam.*

4 *Donatio de iure non præsumitur, sed venit ab allegante probanda.*

5 *Pater, vel Mater si filio quid annuum soluebant, etiam mediante scriptura; non inde sequitur hoc etiam illis post eorum mortem soluere, & donare voluisse.*

6 *Fides simplex, & extraiudicialis nullam fidem meretur.*

7 *Probationes concludentes requiruntur in iudicio petitorio, & vid. num. seq.*

8 *In Possessorio iudicio qualis qualis probatio etiam lenior, & semiplena sufficit, & vid. sup. numero 7.*

10 *Restitutio in integrum non sine magna causa conceditur maiori annorum viginti quinque.*

11 *A Protestatione antecedenter facta censetur recessum per acceptationem contrariam, & incompatibilem.*

DECISIO XCV.

EX duobus filijs, quos habebat Ioanna, vnum nempe Henricum sibi vniuersalem scripsit hæredem, a quo Marcus Antonius alter filius coram generali Auditore Legationis Auenionensis postulauit legitimam, & annuam præstationem librarum quatuorcentum, & emanauit sententia declarans legitimam deberi, & pro ea dandam esse immissionem, computatis summis post matris obitum receptis, ac tributa facultate dicto Marco Antonio acceptandi vel legitimam, vel annuam præstationem; & quamuis legitimam ipse acceptasset, nihilominus sub prætextu læsionis institit pro restitutione in integrum coram Eminentissimo Legato Auenionensi, qui illam denegauit; Vnde interposita appellatione ad Rotam, causaque de more proposita, idem fuit resolutum.

1 Nam læsio, quæ solet esse fundamentum restitutionis in integrum † visa est cessare ex iustitia sententiæ resultante ex eo, quod iuxta exhibitionem Henrici fratris soluendi d. Marco Antonio legitimam, vel annuam præstationem librar. quatuorcentum quousque vixerit, Iudex illi pro indiuiso immissionem concessit pro legitima, nisi omissa legitima mallet ipse Marcus Antonius consequi dictam annuam præstationem quatuorcentum librarum, Summar. Henrici *num. 4. in fine*; Vndè cùm ille sententiæ ac-
2 quiescendo, legitimam acceptauerit, † ab hac acceptatione amplius resilire non potest, *ad text. in capit. quod semel de regulis iuris in 6. Rota decis. 129. num. 101. parte 12. recent. & decis. 522. num. 15. coram bo. me. Bichio.*

Neque ex acceptatione legitimæ, & renunciatione respectiuè dictæ annuæ præstationis idem Marcus Antonius probare potest læsionem, sub prætextu, quod eadem annua quantitas sibi debita esset vigore particularis donationis à matre antecedenter factæ, propterea illam vnà cum legitima
3 consequi posset à materna hereditate, † cùm expressè à parentibus inter viuos donata filijs in eorundem legitimam non imputentur, iuxta *textum in authent. illud §. adhuc, C. de collat. & in leg. si quando §. generaliter, Cod. de inoffic. testament. Rota decis. 568. num. prim. coram Seraphin.* Quia motiuum cessat in facto, dum de tali donatione non docetur, prout
4 omninò fieri deberet, † cùm de iure non præsumatur, sed veniat ab allegante probanda, *l. cum de indebito ff. de probat. Rota decis. 67 num. 7. coram Arguelles*, & in his terminis *Addentes ad sancto.mem. Gregor. decis. 566. num. 13. Merlin. de legitima lib. 2. tit. 1. quæst. 29. num. 1. Rota post eundem decis. 86. num. 1.*

Nec illius probatio resultat ex apocha in Summar. d. Marci Antonij *num. 1.* quia ex illius lectura liquet matrem illi soluere singulis annis libras quatuorcentum, sed nec
5 verbum sit quo titulo persolueret; † Vnde trahi non potest ad donationem, cui resistit iuris præsumptio, nil vrgente attestatione
6 cuiusdam, nomine Cemeterius, † quia tamquam simplex, & extraiudicialis fides non facit fidem, *Rota decis. 80. num. 14. coram Reuerendissimo D. Zarate*, prout non suffragatur obtentum mandatum de manutenendo contra Ioannem pro d. annua præstatio-
7 ne, quia nunc versamur in † iudicio petitorio, vbi concludentes probationes requiruntur, non autem in simplici, & summa-
8 rissimo possessorio, † in quo qualis qualis, etiam minor, & leuior; ac semiplena probatio sufficit, *Postius de manutent. obseruat. 28. num. 31. Rota apud eundem decis. 451. num. 1. & decis. 547. num. 2. & decis. 635. num. 3.*

Cùm igitur donatio non probetur, & non constet de iniustitia sententiæ, imò de positiua acceptatione eiusdem Marci An-
9 tonij, † non competit restitutio in integrum, quæ sine magna causa maiori viginti quin-
10 que annis, † prout tunc temporis ille erat, concedi non solet, *Oddus de restitut. in integrum parte prima quæst. 39. artic. 2. num. 8.* non releuantibus protestationibus antecedenter emissis, quia per acceptationem illis con-
11 trariam, † & incompatibilem, censetur recessum, *Cyriac. controuers. 441. num. 46. Menoch. consil. 074. num. 21. Paris. consil. 10. nu. 48. libr. prim. Rota decis. 39. num. 15. coram bonæ memoriæ Arguelles.*

Et ita non competere restitutionem in integrum decisum fuit, vtraque Parte informante.

Confirmata fuit hæc decisio sub die 6. Aprilis 1674. coram eodem Reuerendissimo Decano, quam, Deo dante, suis loco, & tempore apponemus.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana Census.

Veneris 5. Maij 1673.

ARGVMENTVM.

Absolutus est emptor, qui pluribus creditoribus venditoris persoluerat, inter quos, quia primariò fuerat dimissus possessor rei emptæ, vtique illius creditum bonificandum est, cùmque aduersus alios plures etiam exceptiones adducerentur, ijs omnibus vndequaque sublatis, solutiones ritè & rectè factæ declarantur, de quibus igitur, ac etiam de verificatione creditorum plurima in sequenti Summario videnda sunt.

SVMMARIVM.

1 *Solutio non iustificata subducenda est, nec computari potest.*

Cessio crediti iam per antecedentem solutionem extincti cessionario suffragari non potest.

3 *Fructus decursi post tempus, quo quis tenebatur extinguere sortem, eius damno cedere debent.*

4 *Solutiones factæ creditoribus in instrumento contentis, ex ipsa partium conuentione dicuntur iustificatæ. & num. 12. & 15.*

5 *Pretij pars dicitur pactum dimittendi possessorem rei emptæ, eique suum persoluendi creditum.*

6 *Gratia Pontificis quis vti non potest, nisi cum omnibus suis qualitatibus.*

7 *Emptor non tenetur seruare modum in instrumẽto præscriptum, si facto creditorum illius conditiones fuerint impeditæ. & num. 21.*

8 *Cessionem obtinens pro minori summa, quatenus recuperet totum creditum, vel solum summam solutam. & n. seqq.*

9 *Nomina debitori minori pretio in contanti soluto non prohibentur, sed bene possunt in totum acquiri.*

10 *Soluens minorem partem debiti non vt redimeat vices alienas, sed vt liberationem obtineat, seq; in possessionem confoueat, totam recuperat.*

11 *Creditum hæredis quatenus remaneat cum hæreditate confusum.*

12 *Creditores inter partes soluere conuenti nulla egent maiori iustificatione, & supra num. 4. & num. 15.*

13 *Solutio an fuerit benè, vel malè facta tota dependet à bona fide soluentis.*

14 *Soluens posterioribus cum scientia anteriorum, non liberatur.*

15 *Emptor soluens creditoribus secundum listam sibi à venditore datam, omninò remanet liberatus, & sup. num. 4. & num. 12.*

16 *Emptor potest soluere etiam creditori nullatenus inter partes conuento, si fuerit detectus, & probatus anterior.*

17 *Fructus dotales persoluendi sunt cum fructibus bonorum fideicommissi. declara vt num. 20.*

18 *Fideicommissum solum allegari potest inter vocatos, secus autem inter creditores prætendentes libertatem bonorum, & num. seq.*

19 *Exceptio fideicommissi à creditore opposita, eidem etiam excipienti nocet.*

21 *Obligatio conditionalis emptoris euanescit conditione ex facto creditorum non adimpleta, & sup. num. 7*

22 *Solutio facta vigore mandati iudicis citatis interesse habentibus, dicitur coacta, & liberat soluentem, amplia, vt num. 23.*

24 *Emptor apparentibus creditoribus eatenus tenetur, quatenus pretium penes ipsum remaneat, & creditores anteriores detegantur.*

DECISIO XCVI.

RECEDENDO à decisione 19. Aprilis 1660. coram bo. me. Meltio, dixit Rota coram me* 30. Ianuarij 1671. Censum de anno 1613. scut. mille super Casali *della Cimarella* à Pellicanis impositum, & Victoriæ Cosciaræ venditum nullam posse anterioritatem deducere ab alio censu vsque de anno 1592. ab iisdem Pellicanis super Tenuta della *Petaccia* constituto, & sub prætextu, quod iste cum pecunijs alterius extinctus, in illius locum fuerit subingressus, quia de natura extinctionis est radicem omnium fructuum productiuam abradere, ita vt quamuis Cosciara reportauerit cessionẽ iurium d. census, qui cum suis pecunijs fuerat extinctus, nullum tamen exinde ius fructuum cessibile acquirere potuerit, ratione cuius Monachi S. Pauli d. mulieris Cessionarij conuenire valeant PP. Iesuitas Collegij Romani, in quos titulo emptionis deuenit d. Casale *della Petaccia* ad illius solutionem, vt latè firmat *d. decis.* quæ modò reuidetur.

Quapropter omissa in præsenti propositione quæstione d. anterioritatis ex causa subingressionis, dicebant Monachi Cessionarij, quod illa etiam sublata, adhuc ad formam pacti in instrumento emptionis d. Tenutæ *della Petaccia* conuenti teneri ad extinctionem d. census per Pellicanos super Prædio *della Cimarella* impositi, & interim ad illius fructus, quia licèt PP. Iesuitæ emptores professi fuerint soluere pretium anterioribus creditoribus ad formam listæ per venditores traditæ, & in d. instrumento insertæ, aliquas tamen partitas vel non fuisse solutas, vel ferè omnes indebitè, & malè caute à calculo, propterea per PP. emptores exhibito esse delendas, quibus sic subtractis, adhuc in manibus dd. PP. remanere pecunias sufficientes pro instantiũ Monachorum satisfactione; Assumpta propterea disputatione super calculis hinc inde datis, super quibus Domini dixerunt strictè tantùm informari, iisque ad inuicem collatis repertum est calculum per PP. Iesuitas exhibitũ cõtinentem solutionem integri pretij, necnon summam releuantem, vt supra pretium esse iustificatum; & ideò reiectis exceptionibus in contrarium oppositis, ex isto etiam capite standum esse in vltimo loco decisis coram me DD. responderunt.

Prima

Prima igitur partita in ordine d. calculi impugnabatur, tàm quoad sortem, quæ cũ esset scut.6000. ex tribus censibus ad fauorẽ Alexandri Doni composita, soluta fuit in scut.5959.& sic scuta 41.deficientia ad complementum integræ summæ esse subducen-
1 da † tamquam eorum solutio non iustificata, *Rota Ianuen. decis.33. post numerum 7. vers. dummodo*, quàm quoad fructus cumulatos vsque ad summam scut.6189. solutos varijs Cessionarijs eorundem censuum, varijsque temporibus,& signanter scut.1346.et 30.soluta Laurentio Vlixi esse delenda pro totidem perceptis ex d.possessione *della Petaccia* in Saluiano retenta postquam integram satisfactionem ex d.Tenuta iam perceperat,& licèt suæ possessionis causam referret ad alia credita, pro quibus A.C.per sententiam illi decreuerat retentionem, tamen cùm essent posteriora censui Cosciaræ, de quo agitur; neque solutio de ijs facta; neque cessio à PP.Iesuitis reportata quoad anterioritatem iam per satisfactionem præcedenter extin-
2 ctam† potuerunt dd.soluentibus, & Cessionarijs suffragari, *Grat.discept.101. num.26. Ciriac. contr.181.num.4.* & generaliter demendos esse omnes alios fructus cæteris dd. cẽsuum Cessionarijs, tamquam post paghas, cum quibus erant extinguendi persolutos; cùm enim in tempore emptores non extin-
3 xerint dd.cẽsus,† fructus inde decursos eorũ damno cedere debere insistebant Monachi Actores,& ex traditis per *Spad.cons.208.n.51. lib.2.Rota coram Bichio decis.339.num.1.*

Quæ tamen omnia facili responsione fuerunt sublata, licèt enim quoad sortem dd. scut.41. ad supplementum integræ solutionis deficiant, hæc tamen partita cum huiusmodi alijs absorpta remansit in longè maiori summa supra conuentum pretium soluta ex infra dicendis.

Et quoad fructus tàm illi, qui fuerunt Laurentio Vlixi etiam in causa aliorum creditorum posteriorum persoluti, quàm cæteri alij nequaquam veniunt demendi; non primi, quia cũ d. Laurentius reperiretur in possessione d.Tenutæ hodierno Sum. *nu.12.* & in d.instrumẽto emptionis impresso pag. 24.in princip.conuentum fuerit, vt possent emptores non seruatis conditionibus instrumenti satisfacere creditoribus, si qui
4 essent in possessione d.Tenutæ,†horum fructuum controuersiæ solutiones satis remanent ex partium conuentione iustificatæ,vt optimè *Rot.decis.511.in princ.coram Greg.* sine qua, vel Tenuta nullum inuenisset emptorem, cùm nemo sit, qui pretium soluat, & possessionem rei emptæ velit expectare, vel tanto minoris fuisset empta, & ideò pactum dimittendi possessores ad effectum assequendi integram, & expeditam rei emptę
5 possessionem†dicitur pars pretij, ad *Text.in l.fundi partem ff.de contrahen.emp. bene Rota coram Royas decis.194.num.8. & 9.* Accedente potissimum, quod Papa in derogatione fideicommissi super d.Tenuta impositi tale pactum approbauit, neque de solutionibus iuxtà illud factis potest conqueri Cosciara; quia in tantùm posita fuit in lista creditorũ, in quantùm cum huiusmodi pacto processit derogatio,cuius beneficio vti non potest,
6 nisi cum† omnibus suis qualitatibus, vt post *Ancharan.cons.261. num.2. Castren. cons.306. column.1.lib.2. Alexand. cons.110. num.3. lib.5.* & alios respondit in terminis *Rot. coram Coccin. decis.1414.num.2.*

Non etiam cęteri alij fructus veniunt subducendi tamquam nati culpa emptorum, qui in tempore nõ extinxerunt sortes, quia paghæ, cum quibus fieri debebat extinctio propter nimiam creditorum affluentiam, non potuerunt sufficere pro omnibus, cessante propterea ex facto creditorum conditione, qua in instrumento emptionis dd.pa-
7 ghæ regulabantur†modum illarum pręscriptum non tenebantur amplius seruare emptores, ad *text. in l.cum Emptor ff. de rescind. vendit. Rot.decis. 428. num.7. par. prima rec.* & alios prout infra.

De tertia partita scut. 4600. in sorte cessa PP. emptoribus à Montemellino contra Pellicanos eius debitores pro scut.4000. mi-
8 nus veniunt detrahenda reliqua scuta 600 † tamquam non soluta, per *Text.in l.per diuersas C.mand.Rot. coram Buratt. decis. 420. num.6.* quia non est reprobatum à iure quin minori
9 pretio soluto in contanti, † possint emi nomina debitorum pro integra actione, vt egregiè consuluit *Castren.cons.393.dub.5.vers. fin.* ibi: *quis enim esset ille fatuus, qui pro actione competente ad centum daret manualiter centum, & poneret se in dubio exigendi*, & relatis votis Theologorum, *Ciriac. contr. 169. num. 27.& contr.170.num.16.Molin.de contract. disput.356. num.6.Gab.de act.conclus.5.nu.36. Rot.decis.307. num.12.par.1.& decis.44.fine 45.nu.9.par.11.rec.* Et cessio minori pretio sic reportata, dummodo non animo redimendi vices alienas, vexandique tertium debitorem, in quibus terminis loquitur in contrarium *citata lex*
10 *per diuersas*, † sed ad effectum obtinendi liberationem à debito, seque in possessione tuendi, certum est, quod pro integra summa suffragatur cessionarijs, *Manent.cons. 125. num.9.& seq.à Ponte cons.64 num. vltimo Vrsill. ad Afflict. decis.232. num. 3.* & distinguendo tradit *Rot.cit.decis.44.fine 45.num.10.par.11. coram Bich. dec.10. num.5. & in Romana Plateatici 22.Maij 1651.§.non obstat coram bo.me. Meltio.*

Rectè quoque fuerunt solutæ nona partita scut. 4500. pro dote, & quarto dotali Cynthiæ Iulio Cesari, Ferdinando, & Philippo de Pellicanis, quamuis hæredibus de-
11 bitoris huius dotis, † adeovt cum eorum hæreditatibus prætendatur confusum dotale hoc creditum, ad tradit. per *Mandel. cons. 328.num.9.cum duobus seqq.* decima scut.1000. Capell.vndecima scutor. pariter mille pro dote Felicis Pellicanæ duodecima scut.240. Pellegrino Copistæ, & decima quarta scut. 105. pro litium expensis.

Quia licèt impugnarentur vel circa earum

rum anterioritates, vel tamquam non iuſti-
ficatæ, & vnaquæque fuerit otio quodam
laborioſo emedullata vnica tamen reſpon-
ſio præter alias canonicas à PP. emptoribus
datas viſa eſt pro omnibus ſufficere, quod
ſcilicet cùm dd. omnes partitæ fuerint de-
nunciatæ emptoribus tamquam anteriores
credito Coſciaræ, & in inſtrumento vendi-
tionis deſcriptę pag.3.& 4. ad effectum, vt
12 ex pretio d.Tenutæ ſoluerentur pag.12.† cũ
autem iuxtà legem hanc venditorum fue-
rint perſolutæ fruſtrà quæritur de earum vl-
teriori iuſtificatione, de qua ſatis conſtat ex
prædicta forma ſolutionis inter partes con-
uentæ, & ſeruatę, *Rot. in celebri Rom. Cenſus ſc.* 18000. *ſupracitata cor. Greg. dec.* 511. *n.* 1. 14. 24. *& per tot. confirmata coram Coccin. in deciſ.* 902. *num.* 19. *& deciſ.* 1021. *in princ. & num.* 19. *cum duobus ſeqq. & per tot. Royas dec.* 194. *num.* 7. &
13 quemadmodum à bona fide † ſoluentium
tota iſta ſolutionum materia regulatur *lege nomen quoq; debitoris C. quæ res pig. oblig. poſ. & l.* 1. *ff. de diſtract. pig. cum alijs in præcit. deciſ.* 902. *& deciſ.* 1021. *vt vtrobique num.* 1. *coram Coccin.*
adeovt ſoluendo poſterioribus cum ſcien-
14 tia anteriorum † ſoluens non liberetur, vt
loquitur *deciſ.* 291. *num.* 1. 9. *&* 10. *coram Merlino* in oppoſitione allegat. non tenetur ta-
men indagare, an præter deſcriptos in liſta
alij adſint anteriores, & an eorum cauſæ
15 ſint legitimæ, † ſed ſoluendo iuxtà liſtam
omninò remanet liberatus, *Barboſ. in l. doli mali nu.* 7. *&* 8 *ff. de nouat. Molin. de Primog. lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 22. *cum alijs coram Greg. deciſ. cit.* 511. *ſub num.* 21. *& coram Coccin. d. deciſ.* 902. *num.* 7.

Hinc bona fides PP. emptorum exube-
rat in ſolutione decimequintæ partitæ ſcu-
tor. 900. pro dote Annæ Marię Monialis de-
cimæſextæ partitæ ſcut. 3500. ex eadem cau-
ſa Iuliæ filiabus fideicommittentis, quam-
uis in liſta non deſcriptæ, quia poſtmodum
16 deductæ fuerunt ad notitiam emptorum, †
& detectæ anteriores vſque ab anno 1601.
Sum. impreſſ. 22. Iunij anni proximè præte-
riti ſub *num.* 2. vt proſequendo materiam la-
tè tradunt *d. deciſ. coram Greg. & Coccin.*

Et quamuis binæ hæ partitæ impugnen-
tur etiam quoad fructus, prima ſcilicet in
ſcutis 200. altera verò in ſcut. 2179. 16. pro
quibus d. Tenuta fideicommiſſaria eodem
priuilegio *Auth. res quæ* diſtrahi non poterat,
quemadmodum pro ſorte; ſed fructus hi
17 dotales † cum fructibus d. proprietatis fidei-
commiſſariæ eſſe ſoluendos, vt per *Rotam coram Seraph. dec ſ.* 481. *n.* 4. *coram Eminentiſſimo Otthob. deciſ.* 43. *num.* 7. impugnatio tamen vi-
ſa eſt incongrua, tùm quia non agitur hic
cum vocato ad fideicõmiſſum, fauore cuius
18 prohibita diſtractio † inducta eſt, ad tradit.
per *Rot. dec.* 8. *num.* 14. *par.* 7. *rec.* ſed agitur in-
ter concreditores, quorum vterque venit
pro libertate bonorum, & quatenus propter
rationem adductam impedita remanſiſſet
19 reuocatia ad libertatem, † exceptio ipſa
noceret excipienti, qui ſatisfactionem quæ-
rit in bonis fideicommiſſarijs ponderat *Rot. in præcitat. deciſ.* 1414. *ſub num.* 4. *coram Coccino,*
20 tùm etiam quia opinio negatiua † videtur
procedere, quando redditus fidicommiſſi
ſunt ſufficientes, quales non erant in caſu
propoſito, *Rota coram Zarat. deciſ.* 112. *num.* 7.
tùm demum quia fuerunt ſolutæ de Iudicis
mandato, quod liberationem inducit ex in-
fra dicendis.

Quo demum ad fructus impugnatæ fue-
runt ſecunda, quinta, ſeptima, octaua, de-
cima, decimatertia, & decimaſeptima par-
titæ, aut quia pro medietate aliqui fuerunt
à creditoribus condonati, altera verò me-
dietas reſpectu nonnullarum ſoluenda erat
ex fructibus compenſatiuis in d. inſtrumen-
to venditionis gradatim conuentis pro rata
pretij, quæ deinceps in manibus emptorum
remaneret, & reſpectu aliquorum ex fructi-
bus multiplici conſtituendi ex ſubſequenti-
bus paghis poſtquam cum primis fuiſſet ſa-
tisfactum creditoribus anterioribus, aut
quia poſt paghas, cum quibus eorum ſor-
tes debebant extingui, culpa, & negligentia
emptorum non ſoluentium, & ante decurſi,

Sed hæc, & ſimilia viſa ſunt omninò cor-
ruere, quia condonatio fructuum non fuit
pura, ſed conditionata, quatenus ſcilicet
condonantibus ex prima pagha ſolueretur
medietas, & quatenus cæteri alij creditores
apocham condonationis ſubſcriberent, ſed
cùm nec apocha exceptis tribus, fuerit ab
alijs concreditoribus ſubſcripta, & prima
pagha vix potuerit ſufficere ad dimittendũ
Vlixem, qui erat in poſſeſſione Tenutæ ex
ſupradictis, & in reliquis propter immode-
ratam creditorum affluentiam cogentium
emptores ad ſatisfactionem, multiplicum
non potuerit conſtitui, neque ſolutiones
gradatim fieri, prout conuentum fuerit in
inſtrumento, & fructus compenſatiui ad
rationem duorum cum dimidio longè eſ-
ſent inſufficientes ad ſoluendum fructus ad
rationem ſeptem, non adimpleta propterea
facto creditorum conditione reſpectu eo-
21 rum, in quibus ſe fundant actores, † obliga-
tio quoque conditionalis euanuit, facit *text. in l. item quia §. fin. ff. de pact. l. qui hæredi §. fin. l. cum in legatum ff. de condit. & demonſtr. l. cum emptor, ff. de reſcind. vendit. cum ſimil. Corneus conſ.* 291. *n.* 7. *lib.* 3. *Crauett. conſ.* 461. *n.* 39. *Rota ſupra allegat. deciſ.* 428. *n.* 1. *par.* 5. *deciſ.* 293. *n.* 1. 2. *&* 4. *par.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 217. *n.* 6. *par.* 10. *recen. & in deciſ. quæ recudetur §. fin. circa finem.*

His omnibus pro maxima dd. partitarum
iuſtificatione acceſſit, quod ferè omnes ſo-
lutiones iuſſu Iudicum, deque illorum mã-
datis citatis intereſſe habentibus præceſſe-
22 runt, † quorum vigore coactæ ſoluendo
Patres, emptores fuerunt liberati, *Gloſ. in l. aut Prætor §. permittitur, verbo imputandum, ff. de minoribus. Menoch. conſ.* 68. *n.* 12. *Surd. conſ.* 436. *n.* 6. *Afflict. deciſ.* 150. *n.* 19. *Rot. diuerſ. deciſ.* 849. *n.* 2. *par* 4. *coram Caualer. deciſ.* 581. *n.* 3. *coram Coccin. d. deciſ.* 1414. *n.* 4. tantò etiam magis
23 quia dd. mandata tanſitum † fecerant in iu-
dicatum, vt poſt *Surd. conſ.* 264. *num.* 14. *&*

[illegible] *ſeqq.*

seq. dixit Rota decis. 404. num. 7. par. 12.

Et tandem inanis euadit quæcumq; alia Actorum subtilior indagatio, qua in dubiũ reuocant solutiones tam antiquas, totque iustificationibus roboratas, ex quo supra pretium verè debitum Patres emptores soluerunt scuta 11304. prout constat in facto, quibus suppleri potuit defectus alicuius partitæ si quæ esset, quæ aliqualem pateretur difficultatem, nec tamen dd. emptores tene-
24 bantur † nisi in quantum in eorum manibus superextaret pretium, & creditores apparuissent anteriores, *Rota in sæpius citata decis. 511. num. 23. coram Greg. confirmatâ coram Coccin. d. decis. 902. num. 20. & decis. 1021. num. 31.*

Et ita post reiteratas propositiones, Partib. hinc inde acriter informãtibus fuit resolutũ.

R. P. D CALATAIV

Romana Concordiæ.

Veneris 5. Maij 1673.

ARGVMENTVM.

Mutuam donationẽ duo sibi inuicem fecerãt, quarum altera per superuenientiam filiorũ reuocata, adhuc prætendebatur aliam donationem subsistere; sed eam quoque corruere visum est, tanquam illi correspectiuè factam; atque ita qualis fuerit causa finalis earundem donationum, & an ad rescissionẽ, vel potiùs ad euictionem agendum sit, in præsenti decisione concluditur.

SVMMARIVM.

1 *Donatio per superuenientiam filiorum donantis remanet reuocata.*

2 *Donatione correspectiua reuocata, etiam alteram cessare necesse est, & num. 9. & seqq.*

3 *Donatio hinc inde a duabus personis inuicem, & vicissim facta, quatenus dicatur fuisse correspectiua vel non, & num. seqq.*

4 *Verba* perche cosi si sono contentati *habentur pro actu deliberato consequutiuo ad originem contractus.*

5 *Verba quatenus concernant potius modum, puta diuidendi, quàm causam finalem contractus.*

6 *Verba determinant id, quod immediatè respiciunt.*

7 *Clausula* constituti, & precarij *dicitur translatiua possessionis.*

8 *Clausula* constituti, & precarij *aut transfert possessionem, aut ius ad illam petendam concedit quæ paria sunt.*

9 *Euictione sequuta, ad illam remanet actio, non autem ad rescissionem contractus.*

10 *Contractus rescinditur si deficit, vel euictum sit id, quod principaliter dedit causam eidem contractui.*

11 *Euicta re per alterum ex contrahentibus dimissa, sicuti dimittens non cogitur pro euictione, ita nec ei competit actio pro obseruatione.*

12 *Euictio sequuta ex natura rei ex facto praecognito ante contractum prouenit ad damnum euicti, secus si ex incognito.*

13 *Excipere non prohibetur, qui aliequin agere non permittitur.*

DECISIO XCVII.

RESOLVTVM fuit sub die 25. Iunij 1668. Iosephum Arpam non teneri ad aliud, nisi ad quod tenebatur ante concordiam, & hodie reproposita causa inter Catherinam Arpam succeditricem Simonis, & Gabrielem successorem Iosephi, Domini persliterunt in decisis, agnoscentes fundamenta resolutionis subsistere.

In concordia enim in tantùm Ioseph posuit in communi fructus suæ medietatis domorum, in quantùm Simon pariter aliam suam medietatem respectiuè in cõmunione ponebat; ideoque cùm Catherina, quæ Simonem repræsentat, suam medietatem amplius communicare non valeat, ex quo do-
1 natio eidem Simoni facta à Gabriele † per superuenientiam filiorum ipsius donantis reuocata remansit, iux. *Text. in l. si vnquam 8. C. de reuoc. donat.* dictique Simonis medietas donata fuerit euicta, correspectiuorum indè
2 natura suadet, vt neque etiam Ioseph, & pro eo Gabriel donatarius suam promissam medietatem amplius contribuere teneatur, vt firmat *decis.* quæ reuidetur §. *ratio verò*, cum Doctoribus ibi allegatis.

Et licèt pro huius fundamenti exclusio-
3 ne inducatur † causam finalem concordiæ fuisse prætensum timorẽ futuræ litis oriundæ ex prætensionibus Simonis, attentis sequentibus verbis: *Che l'vno, e l'altro scambieuolmente rimette, e condona qualsiuoglia pretensione, che hauessero, ò potesser' hauere l'vno con l'altro per qualsiuoglia causa* &c. attamen DD. ponderantes totam concordiam cognouerunt prædicta verba non tendere ad causam finalem primæuam, ob quam fuit deuentũ ad concordiam; sed referri ad vnum ex duobus pactis conuentis in exequutionem, & stabilimentum concordiæ; nempè quietantiæ pro præterito, & modus continuationis pro futuro prouenientia secundarió, & dependentia à prima causa concursus vniuscuiusque pro medietate, sine quo vtique partes non contraxissent.

Tanto magis, quia remissio litium, & condonatio prætensionum non fuerunt pro sola parte Simonis; sed reciproca, vt ad sensum patet à verbis: *l'vno, e l'altro scambieuolmente rimette, e condona &c. l'vno con l'altro &c.*

Simili responsione satisfactum venit alijs verbis: *perche cosi si sono contentati*; quoniam
4 tanquam posita in fine conuentionũ † habetur pro actu deliberato subsequutiuo origini d. primæ causæ finalis; nempè reciprocæ admissionis ad communionem portionum propriarum, sine qua Partes non contraxissent.

Reiecta quoque fuit interpretatio data verbis: *senza hauer riguardo nè al legato, nè alla donatione*; quia tanquam posita ad actum partitionis, & diuisionis: *Conuengono, che l'en-*

*l'entrate di tutte le case si debbano dividere commu-
nemente insieme per metà senza hauer riguardo,
5 &c.* † referuntur ad modum diuidendi, non
ad causam concordiæ, ex regula, quod ver-
6 ba † determinant id, quod immediatè re-
spiciunt, *l. hæredes palam §. sed si voto ff. de te-
stam. Rom. coram Ludou. decis. 33. num. 3.*

Deducta impossibilitas contrahendi per
Simonem de portione domorū ex eo, quia
donatio Gabrielis fuisset aerea, & de vento,
cùm domus fuerint possessæ, vt dicitur, sē-
per à Iosepho, & nunquam à Simone ratio-
ne Instrumenti assignationis in patrimoniū,
tollitur ex facto, dum assignatio prædicta
fuit solúm ex vnica domo, Sum. hinc indè
num. 2. & versa vice ex Instrumento dona-
tionis factæ Simoni per Gabrielem cū clau-
7 sula *Constituti, & precarij* † tamquam transla-
tiua possessionis arguitur Simonem verè
possedisse reliquas portiones domorum à
Gabriele donatarum, seù saltem Instrumen-
tum prædictum transtulit ius ad petendum,
8 quod sufficit ad hoc, † vt dici possit Simo-
nem concurrisse pro medietate ad concor-
diam, *l. quod nemo de acquiren. possessione, Post. de
manut. obser. 20. num. 30.*

Conclusio, quod sequuta euictione bo-
norū assignatorum in transactione, sit agen-
dum ad euictionem, non autem ad rescis-
9 sionem contractus, † non procedit quando
quid deficit, nempè euictum, quod causam
10 dedit contractui; † tunc enim cōpetit rescis-
sio transactionis, sicuti limitando declarat
Ludouic. decis. Perus. 101. n. 19. & seq. lib. 2. &
aduertit *Rimin. iun. cons. 102. num. 25.*

Sicuti quidquid sit, an aduersus contrahē-
tem per viam dimissionis detur actio pro
euictione, certum est, quod si dimissio fue-
rit causa finalis stipulationis contractus, re
11 euicta, † sicuti dimittens non cogitur pro
euictione; ità nec eidem competit actio pro
obseruatione, *l. 1. C. de donat.*

Nequit pariter dici euictionem in præ-
senti casu prouenisse ex natura rei, & proin-
dè cùm nec specialiter, nec per verba, &
clausulas necessarias sibi prouiderit Ioseph,
nunc Gabriel donatarius non potest agere
ad euictionem, quoniam ex natura rei, tunc
euictio dicitur prouenisse ad damnum eui-
cti, quando ex facto præcognito ante con-
12 tractum poterat dubitari de ea; † non autem,
quando successit ex incognito casu, *Mangil.
de euict. quæst. 10. num. 19. Michal. de fratr. par. 3.
cap. 39. num. 1.* eoque magis, quia Gabriel non
13 est Actor, † sed excipiendo se defendit, *l. 2.
circa fin. ff. de doli mali except. Mantic. de tacit.
lib. 1. tit. 12. num. 53.*

Tandem præsumpta ratificatio concor-
diæ ex deducta obseruantia post motam li-
tem, mediante solidatione computorum,
Sum. Catherinæ *num. 5.* per totum mensem
Aprilis 1667. non liquet, & licèt in solida-
tione data asseratur: *tanto per la metà delle pi-
gioni delle Case del Ghetto, quanto per il legato
douuto dal Sig. Gabriele dell' Arpa*: hæc verba
intelliguntur habito respectu ad eorū tem-
pora; imò ex ipsis recessus à concordia ar-
gui potest, dum Bicillus Maritus Catherinę
recepit ad computum legati, in quo solúm
Gabriel erat debitor ante concordiam, &
à quo fuit per concordiam recessum cum
dimissione ad communionem reciprocam.
Et ita vtraque &c.

R. P. D. EMERIX.

Romana fructuum Dotis.

Veneris 5. Maij 1673.

ARGVMENTVM.

Satis luculentèr declaratum est, & ad satieta-
tem decisum qualiter dos à principio con-
stituta in pecunia, & pro certa portione in-
uestita, cum expressione fundi dotalis etiam
pro rata inuestimenti, dicatur in pecunia cō-
sistere, atque ideo illius fructus soluto ma-
trimonio debeantur ad rationem statuti,
non autem pro sola quantitate ab inuesti-
mento retracta,

SVMMARIVM.

1 *Fructus dotis inuestita pro fundo dotali soluto matrimonio non debentur ad formam statuti, sed secundum quantitatem ab inuestimento productam, & vid. per tot.*

2 *Inuestimentum dotis quatenus habeatur pro vero, & proprio fundo dotali, & per totam decis.*

3 *Fundus dotalis improprius resoluitur in simplicem hypothecam, & quando vide num. seqq.*

4 *Fundus dotalis assecuratione non eget.*

5 *Dos inuestita cum promissione conseruandi inuestimentum, quatenus dicatur consistere in illo tamquam vero, & proprio fundo dotali.*

6 *Fundi dotalis natura est, vt restituatur idem, & in eadem specie, in qua fuit traditus, & numero 28.*

7 *Dos in quantitate promissa etiam adiecto pacto illam inuestiendi adhuc dicitur in pecunia consistere, & quando vide per totam.*

8 *Inuestimentum dotis vt efficiatur verè, & propriè fundus dotalis requirit agnitionem, & consensum vxoris, & num. 21.*

9 *Fructus dotis in pecunia constituta etiam si dos postea fuerit inuestita, ad rationem statuti debentur, non autem ad rationem inuestimenti.*

10 *Fundi dotalis dominium numquam abdicatur ab vxore.*

11 *Fundus dotalis duplex alius proprius, & alius improprius, proprius residet penes vxorem, alter in simplicem hypothecam resoluitur, & numero 10.*

12 *Vxor in inuestimento sua dotis præfertur cæteris creditoribus viri.*

13 *Paraphrenum est quid diuersum, & separatum à dote.*

14 *Dos comprehensa cum paraphreno sub vna eademque determinatione, æqualiter determinari debet.*

16 In-

15 *Inuestimentum dotis si debet stare pro fundo dotali, eatenus intelligitur, quatenus vltra hypothecam generalem etiam specialem fauore vxoris importet.*

16 *Dotis assecuratio, & hypothecatio super bonis viri, importat illam transiisse in dominium eiusdem viri.*

17 *Capitula, an instrumentum potius attendenda sint, & quando, & num. seqq.*

18 *In Instrumento ea quæ a contrahentibus addita sunt, censentur de eorum intentione fuisse etiam tempore capitulorum.*

19 *Capitula non omnino clara, declarationem recipiunt ab instrumento.*

21 *Inuestimentum dotis non importat verum fundum dotalem, si non inuestimentum, sed pecunia restituenda venit.*

22 *Pecunia destinata pro comparanda re, reputatur veluti ipsa res.*

23 *Dos in pecunia destinata ad inuestiendum, non consideratur amplius vti quantitas, sed vti res stabilis, & vid. per totam.*

24 *Dos consistens in pecunia, & in pecunia restituenda, quamuis etiam inuestire debuisset adhuc in quantitate dicitur consistere, & supra num. 1.*

25 *Pecunia in abstracto denominatur genus, in concreto verò, scilicet soluta, mutuata, vel tradita, appellatur species, & num. seqq.*

26 *Soluere propriè dicitur de pecunia, traditio verò verificatur in rebus.*

27 *Pecunia restitutio dicitur fieri in simili, non in eadem specie, quia per vsum consumitur.*

29 *Fundus dotalis vxori obligari non potest.*

30 *pro Fundo dotali vxor non habet actionem contra alia bona viri, sed eueniente casu restitutionis, illum met sibi retro accipere debet.*

32 *Prælatio consensa ab vxore super inuestimento sua dotis, supponit alios etiam creditores viri in illo actionem habere posse.*

33 *Inuestimentum dotis factum a marito nomine proprio, excludit illum esse verum, & proprium fundum dotalem.*

34 *Loca montium in quibus fuerat inuestita dos, non dicuntur esse fundus dotalis, si post mortem viri fuerunt translata in personam heredum.*

35 *Dotis fauore in ambiguis respondendum est.*

36 *Dos præsumitur potius in pecunia, quam in fundo dotali, idque vxori magis dicitur esse vtilius.*

37 *Fructus dotis ratione solius inuestimenti debentur, si maritus fuit coactus retinere eandem dotem inuestitam declara, vt num. seqq.*

38 *Vxor quæ ob vergentiam viri ad inopiam suam dotem elegit in certis corporibus, non potest prætendere fructus vltra quantitatem illorum.*

DECISIO XCVIII.

DISSOLVTO per obitum Marci Antonij Victorij matrimonio contracto inter ipsum, & D. Olimpiam Spadam fuerunt huic (sine tamen præiudicio suorum iurium iuxtà decretum prouisionale A. C.) à DD. de Robertis accollatarijs debitorum viri soluti nonnulli fructus ob retardatam solutionem dotis decursi, partim ad rationem statutariam scutorum septem cum dimidio pro quolibet centenario, & anno, partim ad eam quantitatem, quam reddiderat rata eiusdem dotis in Vrbe inuestita; At prætendente D. Olimpia fructus pro integra dote sibi indistinctè deberi ad eandem rationem statutariam, introductoque desuper iudicio coram R. P. D. Vrsino Iudice deputato ab A.C. fuit eidem per specialem commissionem fel. record. Alexandri Septimi iniunctum, vt in causa procederet de voto Rotæ, appellatione remota. Quapropter sub diebus 1. Decembris 1664. & 4. Februarij 1667. assumpta disputatione coram Eminentiss. Cerro tunc huiusmodi Ord. Decano meritissimo, ad quam rationem fructus deberentur, binæ emanarunt decisiones, in quarum prima fuit dictum fructus eiusdem ratæ deberi tantùm ad rationem inuestimenti. In secunda verò responsum illos pro integra dote indistinctè deberi ad eandem rationem scutorum septem cum dimidio pro quolibet centenario, & anno. Hinc semel coram eodem ad trutinam reuocatis sine resolutione fundamentis vtriusque decisionis, iisq; propterea rursus hodie funditus, diligentiusque reuisis, conclusum est standum in secundo loco decisis.

Tota enim vis scribentium pro dd. Accollatarijs versabatur in eo, quod dos pro d. rata in Vrbe inuestita consisteret in ve-
1 ro, & proprio fundo dotali, † & consequenter illius fructus non deberentur ad rationem statutariam, sed tantum ad eam quantitatem, quam verè inuestimentum produxerat, vt in simili dixit *Rot. in rec. decis. 448. num. 3. par. 1. & coram Merlin. decis. 537. num. 1. coram Buratt. 112. per tot. & post Zacch. de oblig. camer. decis. 226. num. 9. & coram Royas dec. 77. num. 22. cum alijs in 1. decis. huius causæ §. final.*

Ad quod probandum primò se fundabāt in capitulis matrimonialibus, in quibus partes non solùm bis, sed ter verbis expressis repetierunt, *quod inuestimentum deberet inseruire vltra hypothecam pro fundo dotali, & quod deberet obligari, & conseruari pro cauthela d. dotis, & pro fundo dotali D. Olimpiæ, & quod semper in casum extinctionis deberet reinuestiri, & conseruari pro suo fundo dotali.* Vndè eliciebant
2 earum enixam voluntatem fuisse, † quod inuestimentum haberetur pro vero, & proprio fundo dotali, vt dicitur *in prima decis. §. attenta,* & ponderauit *Rot. in rec. decis. 91. & 259. par. 8. & coram Merlin. decis. 791. per tot.*

Secundò insistebant in illa dictione *vltra, ibi: oltre l hipotheca per suo fondo dotale.* Ex qua inferebant partes vtrumque voluisse, quod nempè inuestimentum vltra hypothecam deseruiret etiam pro vero, & proprio fundo
3 dotali, † si enim hoc solùm voluissent, quod inuestimentum deseruiret pro fundo dotali improprio, qui resoluitur in specialem hypothecam, id satis expressissent cum illis verbis, *per hipotheca,* nec addidissent alia, *per suo fondo dotale,* vt ratiocinatur *Rota coram*

Mer-

Merlin. d. decis. 792. sub num. 22. & conferunt deducta per Thomat. decis. March. 50. n. 5. Bero cons. 204. num. 44. vol. 1. & cons. 116. nu. 15. vol. 2. & Surd. decis. 285. num. 11. & seq.

Tertiò considerabant, quod in ijsdem Capitulis fuit tantùm conuenta assecuratio dotis super omnibus bonis viri pro rata scutorum 8000. tunc liberè soluendorum, pro reliqua verò summa inuestienda nulla alia promissa, seù conuenta legitur assecuratio.

4 † Ex quo diuerso modo contrahendi concludebant inuestimẽtum effectum fuisse verum, & proprium fundum dotalem, pro quo non est opus assecuratione, & præter Auctores relatos in 1. decis. §. quod euidentius notant in proposito Grat. discept. 489. n. 9. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 28. num. 28. & Rot. d. dec. 259. par. 8. rec. repetit. penes Merlin. de pignor. decis. 39. num. 9.

Quartò ponderabant pactum inter contrahentes initum, quod inuestimentum nõ solùm deberet stare pro fundo dotali, sed etiam semper conseruari,

5 † cuius conseruationis promissio fuisset (vt dicebant) superfluè conuenta, nisi restitutio dotis fieri debuisset in eodem inuestimento tamquam vero fundo dotali, ad ponderata per Rot. post Fenzon. ad stat. vrb. decis. 39. §. supradictis.

Quintò tandem asserebant fuisse promissam restitutionem dotis in eadem specie inuestimenti, & per consequens negari non posse, quia dos pro rata inuestita consistet in vero, & proprio fundo dotali,

6 † cuius natura est, vt restituatur idem, & in eadem specie, in qua fuit traditus, vt aduertit prima decis. §. considerato, & in his terminis Grattan. discept. 489. num. 8. Merlin. de pignor. lib. 2. tit. primo quæst. 19. num. 65. Cancer. var. resol. lib. 1. cap. 9. num. 122. Add. ad Greg. decis. 573. sub n. 16. Rot. coram Merlin d. dec. 792. num. 9. & coram Pania decis. 1350. num. 5.

Quibus tamen minimè obstantibus DD. maturè perpendentes promissionem dotis, quæ integrè, & explicitè facta fuit in quantitate, ibi: con dote di scudi 18. mil. di giulij dieci per scudo iterum censuerunt

7 † pactum subsequens illam pro rata inuestiendi pro fundo dotali non immutasse eius naturam, sed re vera totam, & integram dotem consistere in eadem quantitate scutorum decẽ, & octo millium, vt benè ponderat Facch. contr. iur. lib. 12. cap. 74. vers. primo quia, & in durioribus terminis latè responsum fuit coram Coccin. decis. 257. num. 6. & latiùs coram Bich. dec. 350. à num. 21. cum pluribus seqq. & in Romana dotis 13. Iunij 1661. §. non obstat pactum cum seqq. coram Card. Vicecomite, & in Romana census 13. Iunij 1668. à §. non subsistente vsque ad fin. coram R. P. D. meo Vicecomite, & in Ariminen. Prædij 27. Ianuarij 1672. per tot. cor. R. P. D. meo Bourlemont, & per consequens non applicari auctoritates supra relatas firmantes fructus pro rata inuestimenti deberi ad eam quantitatem, quam illudmet produxerat,

8 quia vel loquuntur in diuersis terminis, † vel intelligendæ sunt de dote constituta in fundo dotali vero, & proprio, & pro tali per vxorem agnito, vt in singulis respondendo probat secunda decisio huius causæ §. decisiones; non etiam de dote, quæ (provt hic) tam in obligatione, quàm in solutione est, & consistit in quantitate, tunc enim licèt pecunia dotalis fuerit inuestita pro cautela dotis,

9 nihilominus † eius fructus debentur ad rationem statutariam scutorum septem cum dimidio pro quolibet centenario, & anno, vt in fortioribus respondit Rot. in rec. decis. 423. num. 1. & 2. par. 3. & coram Buratt. decis. 287. num. 1. 8. & 11. & coram Merlin. decis. 457. n. 16. & 17.

Ad ea autem, quæ supra in contrarium ponderabantur, fuit singillatim, & benè responsum, vt infra. Ad primum nempè nullum fundamentum constitui posse in verbis pro cautela dotis, & fundo dotali ter in capitulis repetitis, tam quemadmodum ijdem scribentes non controuertebant, quod in iure

10 dantur duo fundi dotales, † vnus proprius, cuius dominium naturale nunquam abdicatur a muliere secundum text. in l. in rebus C. de iure dot. & in l. vnica §. & cum lex Iulia vers. in fundo autem C. de rei vxor. action. Alter verò

11 improprius, † cuius dominium tàm ciuile, quàm naturale transfertur in Maritum, & qui fauore Vxoris non importat nisi hypothecam specialem, vt post alios latè probat Honded. cons. 41. num. 18. cum plurib. seqq. lib. 1. Facb. contr. iur. lib. 12. cap. 74. vers. ad euitandas igitur, & Rot. coram Coccino d. decis. 257. num. 6. & in Rec. dec. 476. num. 4. par. 4. Ità quoque admittere debebant, quod d. verba non importent pernecesse verum, & proprium fundum dotalem, sed perspectis promissione, & solutione dotis in quantitate, alijsque repugnantiis ponderatis in secunda decisione,

12 & infra recensitis, † resoluantur in fundum dotalem improprium, siue specialem hypothecam sicut deficientibus cæteris Mariti bonis, Vxor super inuestimento præferatur alijs eiusdem creditoribus, vt præter auctoritates proximè relatas probant alijs cumulatis Ioseph Attograd. cons. 39. num. 11. vers. nec obstat, & seqq. & Rot. decis. 30. num. 19. & præcipuè nu. 20. & seq. par. 10. & coram Bich. decis. 350. n. 21. & 22. & in Romana census 1. Aprilis 1669. §. sed hec omnia, & seq. coram R. P. D. meo Bourlemont, quibus non aduersantur decis. 91. & 259. par. 8. & 792. coram Merlin. in obiecto allegatæ, quia nulla se fundat simpliciter in dictis verbis, sed duæ primæ loquuntur in casu, quo fuerat traditus in dotem census pro fundo dotali, in cuius locum subinde fuit subrogata domus, & vltra verba sæpiùs repetita, quod deberet stare pro fundo dotali, subditur cessare difficultatem ex eo, quod mulier præuio decreto Iudicis, & cum debitis solemnitatibus domum agnouerat vti fundum dotalẽ, quia ità sibi vtiliùs erat, vt legitur vtrobique num. 6. & 7. decisio verò 792. Merlin. loquitur in terminis, in quibus fuerat conuentum, quod in casu restitutionis ipsamet inuestimenta restituerentur;

tur; ideoque non est applicabilis, vt benè respondet 2 *decisio causæ §. non attento vers. inde q; visa*.

Ad secundum perperam insisti in verbis: *Oltre l'hipotheca per fondo dotale*, tùm quia illa fuerunt tantùm apposita in ea parte capitulorum, in qua agebatur de scutis mille soluendis pro paraphreno, ibi: *altri scudi mille promette pagarli &c. quali seruino per parafeno di d. Signora sposa, oltre l'hipoteca per fondo dotale, come appresso si dirà*. In quo sicuti considerari non potest verus, & proprius fundus do-
13 talis † cùm paraphrenum sit quid diuersū, & separatum à dote, & illius priuilegijs non gaudet, *Alex. cons. 27. n. 11. lib. 5. Dec. cons. 521. num. 3. Soccin. Iun. cons. 83. sub num. 7. lib. 3. Merlin. de pignor lib. 3. quæst. 54. num. 6. & Rota post ipsum decis. 94. num. 9. & bene Greg. decis. 80. n. 3. & 6.* itá nec talem qualitatem proprij, & veri fundi dotalis valent attribuere ratæ do-
14 tis, de qua agitur † insimul cum paraphreno comprehensa, & determinata sub eadem, & vnica determinatione, *ad text. in l. iam hoc vnū ff. de vulgar. & pupillar. Menoch. cons. 1209. num. 20. & 21. Rot. in rec. decis. 129. num. 10. & decis. 135. nu. 24. par. 8.* Tùm etiam quia dum ex præmissis constat nomen fundi dotalis secundum facti circumstantias accipi, & re-
15 solui in specialem hypothecam, † vtique prædicta verba nihil aliud indicare possunt, nisi quod contrahentes voluerunt inuestimentum vltra hypothecam scilicet generalem remanere pro fundo dotali, idest affectum, & obnoxium hypothecæ speciali, vt retorquendo argumētum de similibus verbis prolatis per dictionem *vltra*, in terminis post alios benè firmauit *Rot. in d. Romana dotis 10. Iunij 1561. §. nam non fuit coram bo. me. Cardinali Vicecomite*, cui non contradicunt *Merlin. decis. 792. sub num. 22.* & aliæ auctoritates in obiecto citatæ, quia omnes loquuntur in diuersis terminis, vt ex eorum lectura patet.

Ad tertium in facto corruere suppositum, quia tàm etsi in capitulis matrimonialibus non fuerit assecurata dos, nisi pro rata scutorum 18. mil. nihilominus in instrumento dotali in illorum executionē stipulato Marcus Antonius vir totam, & integram dotem scut. 18. mil. assecurauit, & hypothecauit su-
16 per omnibus eius bonis, † qua assecuratione opus non fuisset, si tota, & integra dos non transiuisset in eiusdem viri dominium, vt in terminis alijs congestis considerauit *Rot. in Ciuitatis Castellanæ fideicommissi 28. Martij 1667. §. exhibita in princ. & vers. tum, & assecuratio coram Reuerendissimo Præside Granaten. & in Romana fideicommissi 16. Ianuarij 1671. §. idque demonstrat, confirmata 26. Iunij eiusd. anni coram me*, neque obstare, quod potius sint
17 attendenda capitula, † quàm instrumentū maximè quando partes in instrumento expressè protestatæ sunt nolle recedere à capitulis, vt dixit *Rota post Fenz. ad Stat. Vrb. decis. 89. § supradictis*, quia obiectum procederet posset, si instrumentum repugnaret capitulis; secus verò quando, vt hic, ad inuicem
18 se compatiuntur, † tunc enim ea, quæ fuerunt in instrumento addita censentur fuisse de mente, & intentione contrahentium tēpore capitulorum, pro quibus in eodem actu conuenta fuit extensio instrumenti, vt per *Rot. in rec. dec. 397. num. 18. par. 9.* benè respondet *2. decis. §. non obstat*; Regulare enim est, quod quando capitula non explicant germanam, & integram intentionem par-
19 tium, nec sunt omninò clara, † tunc optimam declarationem recipiunt ex instrumēto subsequenti mutuo consensu celebrato, vt docet *I. C. in l. sed Iulianus 9. §. proinde ff. ad S. C. Maced.* & alijs omissis *Rot. coram Royas decis. 188. num. 8. & coram Eminentissimo Ottob. dec. 133. num. 18. in rec. decis. 397. num. 18. par. 9. & in Foroliuien. dotis 27. Febr. 1668. §. congruit etiam coram Eiminentissimo Prodatario, cum alijs in Romana Casalis veteris 13. Maij 1671. §. absque eo, confirmata 15. Ianuar. 1672. §. nec dicatur, & 18. Martij eiusdem anni §. similiter coram R. P. D. meo Decano*.

Ad quartum inanem esse ponderationē factam super promissione conseruandi inue-
20 stimentum pro fundo dotali, † quia dum in præsenti nomen fundi dotalis importat tantùm specialem hypothecam, d. promissio aliud importare non potest, nisi quod inuestimentum conseruaretur pro speciali hypotheca dotis. Quidquid dictum fuerit in *decis. 89. post Fenz. ad Stat. Vrb.* supra in obiecto citata, quia non solùm nihil allegat, sed vlterius in casu *d. decis.* aderant alia verba, in quibus præcipuè se fundauit *Rota*, nimirū, *Che in caso di restitutione si douesse restituire la medesima Casa, e vigna*, vt ibi refert *§. quia licet*; vndè illa *decis.* casui nostro non est applicabilis, prout ex eadem ratione reiecta fuit coram *Arguelles decis. 90. sub num. 15. vers. & potest addi, & num. 16. §. sed respondebatur*.

Ad quintum denique nòn subsistere in facto promissam restitutionem dotis in eadem specie inuestimenti, quia in capitulis restitutio promissa legitur in eadem specie, in qua fuit soluta, ibi: *Et in ogni caso di restitutione restituirla quì in Roma ad essa Sig. Olimpia, e suoi legitimi successori nell'istessa specie che li sarà stata pagata*. Vndè cùm fuerit tota persoluta in pecunia, in eadem quoque pecunia dicitur promissa restitutio, & per consequens vanum est asserere solam verbalem denominationem fundi dotalis, constituere
21 verum, & proprium fundum dotalem, † dū non fundus, sed pecunia est in obligatione restituendi, vt in specie benè probat *Andr. contr. 313. sub num. 5. 6. & 9.* & antè eum dixerunt *Socc. sen. cons. 57. num. 6. vers. sextus casus lib. 1. Rol. à Val. cons. 91 num. 15. lib. 2.* & in fortioribus *Thob. Nou. cons. 51. num. 5. 6. & 12. Couar. pract. quæstionum cap. 28. num. 2. Fach. contr. iur. lib. 12. d. contr. 74. sub vers. primo quia, cum alijs in secundâ dec. §. non obstat, quod in capitulis*.

Neque suffragari, quod pecunia destinata
22 pro comparanda re stabili † consideretur, vt

res

res ipsa, iux. *dec. Meril. 792. n. 22. & dec. 91. n. 12.*
& 13. par. 8. rec. quia cum in casu nostro cõ-
trouerti nõ possit quin solutio ex parte con-
stituentis dotem re vera facta fuerit in pe-
cunia, licèt subindè ex parte illam recipiẽ-
tis fuerit iuxtà pactum pro rata inuestita,
23 & sic† pro eademmet rata dos non posset
amplius considerari vti quantitas, sed vti
res stabilis, vt dicunt prællegatæ decisio-
nes. Attamen non indè sequitur, quod re-
stitutio dotis esset facienda in re stabili, quia
dum in pecunia soluta fuit, & promissa re-
stitutio in eadem specie, in qua fuerit solu-
24 ta,† vtique verba restitutionis tanquam re-
lata ad actum solutionis non possunt intel-
ligi nisi de pecunia ex parte constituentis
dotẽ persoluta, vt benè per *Rub. Alex. cons. 5.*
nu. 59. vers. & si dicatur, responsum fuit in
2. decis. huius causæ §. non attento.

Minusque verum esse, quod illud nomen
25 *specie* non conueniat pecuniæ, sed rei,† quia
etiam pecunia in abstracto sumpta in iure
nostro denominatur genus, & in concreto
posita, scilicet soluta, vel mutuata in certa
quantitate, appellatur species, vt benè pro-
bat *Paul I.C. in l. mutuum 2. ibi: mutuum damus*
recepturi non eandem speciem, quam dedimus,
alioquin, aut commodatum erit, aut depositum, sed
idem genus, ff. de reb. credit, & ibi glos. & melius
Cuiac. sub lit. E. vers. & alia species fol. mihi 423.
Idque benè comprobatur in casu nostro tã
ex sequentibus verbis, ibi: *che li sarà stata*
26 *pagata*, soluere enim† propriè dicitur de pe-
cuniã, vt docet idem *I.C. in l. hæc autem 4. §.*
fin. ibi: si quis pecuniã suã soluat, vel rem tradat,
& rursus ibi: *si vero pecuniam hæreditariam*
soluat, vel rem tradat, & denique ibi: *sed si pe-*
titor suam pecuniam soluat, aut tradat rem suam,
ff. si cui plus quam per leg. falcid. & ibidem per-
bellè, ac diligentissimè obseruat *Cuiac. in fin.*
explicationis sub litera G. per illa verba: *Obser-*
uanda est in hoc §. vlt. differentia inter soluere, &
tradere, nam iteratur in eo sapè pecunia soluitur,
res traditur, quæ proprietas verborum non semper
in iure nostro obseruantur fol. mihi 948. Quam ex
subsecuto pacto in instrumento dotali ap-
posito, quod restitutio dotis fieri deberet in
simili specie. Quæ promissio rectè conue-
27 nit pecuniæ, † quæ dum per vsum consu-
sumitur, non in eadem, sed in simili spe-
cie retrosoluitur, *l. res in dotem 43. ff. de iur.*
dot. E contra verò non adaptatur rebus sta-
bilibus constituentibus verum fundum do-
28 talem, † quæ non in simili, sed in eadem-
met specie restituuntur, vt benè prosequi-
tur *Paul. IurisConsultus in d. l. 2. in princ. & §.*
primo ff. de reb. credit. & ibidem explicat *Cuiac.*
loco cit. sub lit. D. & Guliel. Barell. in repetit. ad
eandem l. vers. ait igitur Paulus fol. 14. à tergo, &
seq.

Sublatis itaque contrarijs, & è con-
uersò concurrentibus ex iam dictis pro-
missione, & solutione dotis in quantitate,
illius assecuratione super omnibus bonis
viri, ac demum obligatione eiusdem illam
restituendi in pecunia, quæ omnia aduer-
santur vero, & proprio fundo dotali, opus
non esset recurrere ad alias circumstantias,
& coniecturas, quæ in præsenti militant, &
tendunt ad eundem finem, vt sunt conuen-
tio facta in capitulis, quod inuestimentum
deberet obligari pro cautela dotis, & fun-
do dotali ibi: *da obligarsi, e conseruarsi sempre*
affetto con li sudetti scudi 1000. di parafreno per
cautela di dote, e fondo dotale di detta Sig. Olim-
pia. Huiusmodi enim obligatio eidem fun-
29 do non benè adaptatur, † qui dum pleno
iure spectabat ad vxorem eidem obligari
non potest, vt benè probat *2. decis. §. plures,*
& quidem.

Facultas data vxori in quouis casu resti-
tutionis dotis capiendi propria auctoritate
possessionem omnium bonorum viri, illa-
que distrahendi, & alienandi vsque ad inte-
gram solutionem, & satisfactionem eiusdẽ
dotis. Quæ non se compatitur cum vero,
30 & proprio fundo dotali,† pro quo vxor nõ
habet actionem contra bona viri, sed eue-
niente casu restitutionis illummet retroac-
cipere cogitur, *l. fin. ff. de pact. dotal. Gabr.*
cons. 60. num. 4. lib. 2. Ruin. cons. 134. sub num. 5.
lib. 4. Grat. discept. 489. num. 1. & 7. Rota coram
Caual. dec. 574. nu. 2. in Romana bonorum 27. Ia-
nuarij 1666. §. non obstat retentio coram bo. me.
Auunculo meo, confirmata *coram R.P.D. meo*
Beuilaqua 27. Aprilis 1667. §. nec iuuat, & in
Romana fideicõmissi 16. Ianuar. 1671. §. idque de-
monstrat coram me.

Pactum, quod inuestimentum esset fa-
ciendum à viro cum solo consensu patris
sponsæ, & suorum hæredum, quodque non
possit alienari nisi cum consensu Co. Vir-
giniæ matris, Sum. Accollatatiorum *num. 5.*
nulla facta mentione de consensu Olim-
31 piæ,† quo vtique opus fuisset, si tale inue-
stimentum constituisset verum, & propriũ
fundum dotalem, vt in specie animaduertit
Rot. in rec. d. dec. 476. num. 3. vers. additur facultas
par. 4. & coram Bich. dec. 350. num. 23. versic. co-
que magis.

His accedit, quod omnia inuestimenta
facta fuerunt in faciem viri, quod plus est
in altero eorum appositum pactum, quod
Domina Olimpia deberet præferri omnibus alijs
32 *creditoribus viri*, eius Sum. *num. 3.* † Quæ præ-
latio supponit etiam alios viri creditores
habere hypothecam super inuestimento, vt
benè aduertit *Rot. decis. 152. num. 3. & 4. par. 6.*
rec. & per consequens illud non fuisse effe-
ctum verum, & proprium fundum dotalẽ,
qui nec etiam accedente consensu vxoris
potest à viro obligari, vel alienari, vt ex-
pressè sanciuit *lex Iulia ff. de fund. dot. & d. l.*
vnica §. cum lex C. de rei vxor. act. & tenuerunt
post alios *Merlin. de pignor. lib. 2. tit. 1. quæst. 18.*
num. 2. Rot. apud Pacific. de Saluian. dec. 30. num. 2.
& 3. & coram Bich. d. dec. 350. n. 24.

Postremò proprio fundo dotali refraga-
tur obseruantia subsequuta, quia non solũ
vir quandiù vixit absque vllo ministerio
vxoris loca montium, in quibus factũ fue-
rit inuestimentum nomine proprio acqui-
siuit,

33 fuit, & reacquisiuit,† quod pro exclusione veri fundi dotalis ponderat *Actolin. resol.48. & resol.49. vtrobique num.2. & seq.* sed etiam illius hæredes eadem tanquam hæreditaria agnouerunt curando literas patentes trans-
34 ferri in eorum creditum; † Quæ quidem obseruantia benè demonstrat, quod partes nō intelexerunt constituere verum, & proprium fundum dotalem, vt in his terminis considerat *Rot. in d. Romana fideicommissi 16. Ianuar. 1671. §. tùm, & clarius, & 20. Iunij 1671. §. quod bene coram me, & in Ariminen. prædij 27. Ianuar. 1672. §. minus subsistit, vers. maximè quia coram R.P.D. meo Bourlemont.*

Ex quibus omnibus patet res versari in
35 claris, & tamen cùm etiam in † ambiguis melius sit respondere pro dotibus, vt inquit *Text. in l. In ambiguis 71. ff. de iur. dot.* vtique in præsenti casu, in quo partes tam in capitulis, quàm in instrumento expressè professæ fuerunt cautelare dotem sponsæ, quanto magis esset possibile, sine dubio omnis interpretatio facienda esset pro exclusione fundi dotalis. Quia melior cautela non datur pro muliere, quam habere dotem consistentem in
36 pecunia,† quo casu periculum inuestimentorum transfertur in maritum, & ipsa habet pro restitutione specialiter hypothecata inuestimēta, & generaliter obligata omnia bona mariti, vt pūctualiter probāt auctoritates relatæ *in secunda decis. §. idemq; importat cum alijs per Rot. coram Bich. decis. 350. num. 76. in Ciuitatis Castellanæ fideicommissi 28. Mart. 1667. § omnia autem coram D. meo Ottalora, in Ariminen. Prædij 27. Ianuarij 1672. §. vnde in fine, & 13. Iunij eiusdem anni §. & denique vers. constat autem coram R.P.D. meo Bourlemont, & in Fulginaten. fructuum 16. Ianuarij proximè præteriti cor. R.P.D. meo Priolo.*

Seclusa igitur prætensione veri, & proprij fundi dotalis, corruit etiam alia prætensio desumpta ex eo, quod dum vir ex pacto coa-
37 ctus fuit retinere pecunias inuestitas, † eius hæredes, seù Accollatarij debitorum non teneantur soluere fructus vltra quantitatem ex inuestimento perceptam, ad tradita per *Rot. in rec. decis. 292. num. 5. par. 1.* quia animaduersum fuit, quod in casu d. decisionis mulier obtinuerat assecurationem suæ dotis ob vergentiam viri ad inopiā super certis corporibus, quæ ad d. effectum præcisè elege-
38 rat, † vndè benè decisum fuit, quod non poterat prætendere fructus vltra quantitatē, quam eadem bona electa reddiderant. In præsenti verò ex parte vxoris nulla præcessit electio, & vir se obligauit inuestire ratam dotis genericè, & indistinctè in stabilibus, censibus, vel locis montium ad eius arbitrium, & electionem. Ideoque non applicatur d. decisio, sed benè contra Accollatarios facit *decis. 471. num. 3. eadem par. 1. rec.* Præsertim aduertendo, quod dum inuestimentum consistebat in locis montium, quæ statim in Vrbe vendi poterant, sibi imputare debent ijdem Accollatarij, si negligendo illorum venditionem subierunt onus soluēdi fructus dotis consistentis in quantitate, & per consequens debitos ad rationem statutariam ex supra adductis.

Et ita non attenta allegata negligentia D. Olimpiæ in procurando satisfactionem suæ dotis super bonis hæreditarijs viri, quæ in facto non subsistit, quia constat ipsam statim dissoluto matrimonio iudicialitèr institisse, moramque processisse ex culpa hæredum, & Accollatariorum conclusum fuit, vtraque Parte acerrimè informante.

Alia Decisio in hac causa emanata coram Emin. D. Cardinali Cerro sub die 4. Februarij 1667. habetur impressa par. 15. recent. in ordine la 20.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana executionis Laudi.

Mercurij 10. Maij 1673.

ARGVMENTVM.

Præscriptio, seù veriùs præsumpta solutio, quæ ex lapsu legitimi temporis, siue à iure communi, siue ex statuto oritur contra hæredem grauatum, afficit etiam fideicommissarium, non obstante, quod per viam exceptionis opponeretur de credito, quia cùm illud etiam agendo potuisset deduci, eodem tempore, quo præscribitur actio, omnis exceptio remanet vndequaq; præscripta.

SVMMARIVM.

1 *Actio omnis præscribitur per lapsum 40. vel 60. & amplius annorum.*
2 *Statutum Vrbis* lib. 1. cap. 158. *ex spatio sexdecim annorum præscriptionem, seu veriùs præsumptam debiti satisfactionem inducit.*
3 *Solutio præsumitur ex lapsu longissimi temporis, & taciturnitate creditoris.*
4 *Temporalia ad agendum sunt perpetua ad excipiendum.*
5 *Instantia si sunt inter se omnino diuersa, ex vna non infertur ad aliam.*
6 *Exceptio quæ potest deduci etiam per viam actionis eodem tempore præscribitur, sicut actio.*
7 *Præscriptio cœpta cum defuncto continuatur cum illius hærede.*
8 *Præscriptio etiam longissimi temporis non currit contra fideicommissarium, & vide num. seqq.*
9 *Solutio rectè fieri potest in manibus hæredis grauati.*
10 *Solutionis præsumptio, quæ militat contra grauatum, afficit etiam fideicommissarium, & sup. num. 9.*
11 *Fructus prætendi non possunt ex credito merè pecuniario, amplia vt num. 13.*
12 *Pecunia destinata in stabilibus, seclusa etiam quacumque labe vsurarum, fructus parere potest, intellige, vt num. seq.*
13 *Bona vbi sunt solum in facultate soluendi, & pecunia est in obligatione, nulli fructus debentur.*

DE-

DECISIO XCIX.

IN executionem Laudi promulgati vsque de anno 1582. fuit coram Reuerendissimo D. meo Decano relaxatum mandatum fauore Iosephi Petronij habentis causam ab Angelo pro scutis 100. b. 53. residualibus maioris summæ ab Alexandro promissis, necnon pro illorum fructibus in summa scutorum 420. Sed commissa mihi Causa in gradu appellationis cum clausula *constito de re iudicata*, propositoque dubio sub die 22. Iunij * anni proximè præteriti, responsum fuit de ea non constare, attenta iniustitia mandati, cui resolutioni non acquiescente Iosepho, hodie dubitatum fuit, an esset standum, vel recedendum à decisis, & Domini iterum approbantes fundamenta decisionis, in decisis standum esse responderunt.

Siquidem respectu sortis iniustitia mandati visa fuit resultare, ex quo cùm peteretur vigore laudi præfati editi vsque de anno 1582. spatio tanti temporis remansit omnis
1 actio præscripta† tam de iure communi ex lapsu 40. imò 60. & vltra annorum, per *Tex. in l. sicut, & l. omnes C. de praescript. 30. vel 40. ann.*
2 quàm vigore Statuti Vrbis *cap. 158.* † quod ex sexdecim annorum spatio præscriptionē, seù verius præsumptam debiti satisfactionem inducit *Marescott. var. resol. cap. 67. nu. 13. & 14. lib. 2. Rota coram Merlino decis. 124. nu. 12,* & præter alios in præterita decisione allegatos *in Romana, seu Saonen. Oppidi Procevi 10. Iunij 1672. §. non obstat coram R. P. D. meo Calataiu;* Iunctis maximè tot coniecturis ponderatis in decisione, quas magni faciunt Doctores ad inducendam solutionis præsumptionem
3 lapsus† scilicet longissimi temporis, & taciturnitas, *Andreol. contr. 57. num. 1. & seqq. Rot. dec. 196. num. 6. par. 10. rec. cum alijs in decis. quæ reuidetur §. nec vlterius cum seqq.*

Neque obstare visa est responsio, quod cùm iamdiù fuerit super hoc eodem credito, introducta Causa in Rota, præscriptio si quæ incæpit, fuerit interrupta, & quod in omnem casum cùm creditum per modum exceptionis militet fauore creditoris regu-
4 la, † quod ea, quæ sunt temporalia ad agendum sint perpetua ad excipiendum, per *Tex. in l. pure 5. in fine ff. de dol. except.* Etenim quoad primum obiectum difficultas cessat ex facto, cùm in Rota fuerit introducta lis super consignatione trium Prædiorū duntaxat, vt fuit iudicatum ex iudiciali instantia relata in Summario Alexandri *num. 7.* & nil fuit dictum de hoc credito, cùmque istę
5 istantiæ essent inter se omninò diuersæ, † nō potest fieri illatio de vna ad aliam, *vulg. l. Papinianus ff. de min.* Quo verò ad secundū placuit responsio, quod vbi est in potestate alicuius iura etiam per viam directæ actionis exercere, provt peti poterat huiusmodi creditum, cùm ab obligatione Alexandri de-
6 scenderet † eodem tempore, quo præscribitur actio, præscribitur etiam exceptio, *Guttier. de Iur. confirm. par. 3. cap. 1. num. 22. Gomes. var. de success. controuers. tom. 1. cap. 11. num. 22. vers. secus,* & pluribus congestis tradit in terminis *Cancer. var. resolut. cap. 15. tit. de praescript. num. 7. vers. vsque ad diuerticulum redeamus, cum alijs in praeterita decis. §. neq. ex eo, & coram Bichio decis. 43. num. 39.*

Sicut pariter nec visa est releuare altera exceptio, quod nempè præscriptio inchoata viuente creditore perfici non potuerit ob eius obitum, qui pauló post euenit; Ete-
7 nim illa continuauit cum hærede, † nec est nouum, quod præscriptio cępta contra defunctum, & sic habens principium cum persona habili perficiatur cum successore, per *text. in l. Emilius ff. de min. Thesaur. decis. 103. n. 1. Capic. Latr. consult. 6. num. 118. Add. ad Buratt. decis. 410.*

Et quamuis Ioseph replicaret se esse hæredem fideicommissarium, proindè cùm ex
8 propria persona veniat† non fuit ei illatum præiudicium ex lapsu tanti temporis, per ea, quæ latè tradit *Peregr. de fideic. art. 41. per tot.* Nihilominus in præsenti hypothesi dictū fuit, quod cùm non agatur de præscribendis bonis, vel iuribus fideicommissarijs, sed
9 inducendo præsumptionem solutionis, † sicuti solui potuisset in manibus hæredis grauati, per *Text. in l. ante restitutam, ibiq. glos. & DD. de solut. Salgad. laber. Credit. par. 1. cap. 27. num. 39. Rota post Cenc. de cens. decis. 351. num. 4.*
10 ita † etiam potuit induci præsumptio solutionis, vt ferè in terminis respondit *Rota coram Bichio decis. 574. n. 6. & decis. 603. num. 13. & seqq.*

Respectu verò fructuū superflua est quæstio, cùm deficiat sors, à qua produci potuerint; præterquam quod præexistente etiam credito fructus deberi nequaquam videren-
11 tur, † cùm illud in pecunia consisteret, *Cap. eijciens, & ibi Arch. d. 88. distinct.* & quamuis pe-
12 cunia esset destinata in stabilibus, † itavt seclusa quacumque vsurarum labe, dici possint debiti, ex traditis per *Rot. coram Durano decis. 192. ferè per totam, cum alijs in Bonon. successionis, dotis, & legati 26. Iunij 1671. §. quod legatum coram me,* tamen pecunia ipsa in hoc casu venit in obligatione, non autem bona, quæ posita fuerunt in facultate soluen-
13 di, † ideoque nulli fructus debentur, *l. si quis stipulatus fuerit decem in melle, vbi Bartol. in primo notab. & sub n. 2. post med. ff. de solut. Grat. consil. 12. n. 46. lib. 1. Peregr. cons. 80. n. 3. lib. 5. Rot. coram Buratto decis. 287. n. 2. & seq. & in Ciuitatis Castelli Bonorum 22. Iunij 1671. §. Alterum coram Reuerendissimo D. meo Decano, confirmata 27. Iunij 1672. coram eodem, & alijs in dec. quæ reuidetur §. nil releuante.*

Et ita vtraque Parte informante &c.

R.P.D.

R. P. D. CALATAIV.

Maceraten Fideicommissi.

Mercurij 10. Maij 1673.

ARGVMENTVM.

In Codicillis fuerat Testamentum reuocatum in parte tamen comprehendēte solum substitutionem, & fideicommissum, quod ideo reuocari potuisse resolutum est, simulatque decisum, quod sicuti filij in conditione positi sine coniecturis non censentur vocati, ita & eò minus vocati dici possunt nepotes, qui ad excludendam multiplicationem fideicommissorum non veniunt appellatione filiorum.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum licet reuocari non possit in codicillis in ea parte tamen, qua agitur de vocatione ad fideicommissum, reuocari potest.*

2 *Substitutiones factæ in testamento reuocari valent in codicillis.*

3 *Reuocata dicitur dispositio propter incompatibilitatem in alia dispositione factam.*

4 *Testator si in prima dispositione in casum obitus certas vocauit personas, & in secunda vocauit alios, tunc primam reuocasse dicendum est.*

5 *Casus qui non euenit quatenus sit attendendus, vel ne, & num. seq.*

6 *Dispositio reuocata ne reuiuiscat, non attenditur, quod casus non euenerit, sed solum quod euenire potuerit.*

7 *Filij positi in conditione non proinde dicuntur esse ad fideicommissum vocati.*

8 *Filij in conditione positi eo minus censentur vocati deficientibus coniecturis ad vocationem necessarijs.*

9 *Nepotes non dicuntur vocati, si soli filij in conditione positi sint.*

10 *Nepotes non veniunt appellatione filiorum vbi agitur de extensione grauaminis, & fideicommissi.*

DECISIO C.

POSSESSIONEM bonorum fideicommissariorum quondam Blasij Maioranæ, quam Octauius, & alij fratres de Nigris apprehenderunt vigore sententiæ Auditoris Cameræ, prætendens Clara Palmuccia fuisse attentatam, obtinuit desuper disputari dubium; Verùm Rota sub die 13. Martij proximi præteriti rescripsit, vt videatur de bono Iure etiam ad effectum attentatorum; quo dubio hodie proposito Domini de bono Iure Claræ constare responderunt.

Nam licèt Testator in Testamento condito 20. Februarij 1608. dotatis Francisca, Angela, & Celidonia filiabus ex prima vxore in scutis 1250. pro qualibet, hæredes fecerit vniuersales Ioannem Franciscum, Ignatium, & alios filios masculos nascituros ex Flaminia secunda Vxore, quos ad inuicem substituit in casu obitus sine filijs, & posteà dixerit -- E mancando ambedue senza figli legitimi, e naturali, in qual caso li sostituisce le femine di esso Testatore assieme con la medema Flaminia pro æquali portione, e mancando le figliuole femine, e ciascheduna di esse senza figliuoli, &c. succeda l'vna all' altra; e morendo le figliuole femine di esso Testatore senza figliuoli &c. in quel caso gli sostituisce detta Flaminia sua Consorte, e mancando essa Flaminia gli sostituisce il Ceppo della Casa di esso Testatore; e mancando la linea mascolina, e feminina di esso Testatore, in quel caso gli sostituisce la Chiesa della Pace in quella portione, che à quel tempo si trouerà. vt latiùs in dicto Testamento.

Nihilominus die sequenti fecit Codicillum, in quo recedendo à priori dispositione circa fideicommissum, & in reliquis Testamentum confirmando disposuit -- Che morendo li figliuoli maschi, e femine di esso Codicillatore senza figli legitimi, e naturali, in quel caso vuole, che delle sei parti di tutta la sua heredità ne ricadino cinque libere à Giuseppe suo fratello, & a' suoi figliuoli, & heredi, & vna parte ricadi libera, & assoluta à Flaminia sua moglie. Vndè mortuis sine filijs Ignatio, & Ioanne Francisco, qui hæredem instituit Claram, necnon defunctis paritèr sine filijs Francisca, & Celidonia, & deindè Angela, relicta Eusebia filia, ex qua nati sunt Octauius, & alij de Nigris, isti non possunt desumere bonum
1 Ius ex Testamento, † quod per Codicillum, in ea parte substitutionis Cippi Domus, & lineæ masculinæ, & fœmininæ, in qua se vocati prætendebant, reuocatum fuit, *l. ante tabulas, & leg. Diuus §. licet ff. de iur. codicil. Dec. consil. 336. n. 2. Paris. consil. 34. n. 5. lib. 2. Mantic. de coniect. lib. 6. titul. 4. num. 8.* substitutiones
2 autem factas in Testamento † posse reuocari in Codicillis, firmauit *Rota dec. 24. num. 6. par. 11. rec.* & fuisse reuocatas apertè conuincitur ex incompatibilitate resultante inter
3 vnam, & alteram dispotionem, † nam in Testamento in casu mortis filiorum, & filiarum sine filijs ordinauit fideicommissum fauore Cippi Domus, & lineæ masculinæ,
4 & fœmininæ, & demum fauore † Ecclesiæ; In Codicillo verò voluit totam hæreditatē recadere liberam, & absolutam ad fratrem, & vxorem, vt aduertunt *Capra cons. 1. numero 28. Paris. cons. 108. num. 27. lib. 3. Roland. cons. 31. num. 28. lib. 4. Peregrin. de fideic. artic. 16. numero 49. Osasch. decis. 52. num. 14. Rota decis. 51. num. 2. par. 6. rec.*

Non obstat, quod Testator voluerit hæreditatem recadere liberam, & absolutam ad fratrem, & vxorem in casu, quo eius filij masculi, & fœminæ decederent sine filijs,
5 qui casus non euenit, † quia ad istum effe-
6 ctum satis est, quod potuerit euenire, † ne præcedens contraria dispositio in hac parte reuo-

reuocata reuiuiscat, *Bald. in l. cum in secundo in princ. ibique Castr. num. 1. & 4. & Iaf. num. 6. ff. de iniust. rupt. & irrit. Testam. Alex. in l. sed & si §. ex asse num. 2. ff. de vulg. & pupill. Aretin. in §. posteriore in princ. vers. noto quod ad hoc, & vers. noto quod etiam Instit. quib. mod. testam. infirm. Altograd. cons. 52. nu. 2. & seqq. lib. 1.*

Minus releuat, quod etiam in Codicillo sint positi in conditione filiorum filij ibi: *morendo li Figlinoli Maschi, e Femine senza figli*
7 *legitimi, e naturali*; † Quia non proindè censentur vocati, iuxtà vulg. *gloss. in l. Lucius, ff. de hared. instit.* maximè deficientibus necessa-
8 rijs coniecturis † digressus ad plures gradus substitutionum, & conseruationis agnationis, vt pluribus cumulatis respondit *Rot. in Auximana prætensi fideicommissi 29. April. 1666. coram Eminentissimo Carpineo*, & multò mi-
9 nus censentur vocati nepotes † quales sunt Fratres de Nigris, qui non veniunt appel-
10 latione filiorum † pro extensione grauaminis fideicommissi, *Rot. decis. 507. numer. 4. & decis. 667. num. 2. par. 2. rec.*

Hinc resultat bonum Ius Claræ venientis vti hæredis Io: Francisci, omissa discussione plurium detractionum, quas ipsa sibi competere paritèr allegabat, & Domini examinare prætermiserunt.

Et ità vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Domus.

Mercurij 10. Maij 1673.

ARGVMENTVM.

Nullitas ex defectu citationis personalis allegabatur, sed quia fuerat actũ corã A.C. ideò monitorium domi exequutum suffragari respondetur; Plura quoque aduersus identitatem sublata sunt, quia illa probata remanebat ex assertione testantis in eius testamento facta, ex pluribus demonstrationibus, & argumentis insimul ponderatis, & demum quia ex destinatione patrisfamilias de vnica domo pro duabus diuisim possessa, remoueri nõ potuerat, illam ab initio nonnisi vnã solam domum fuisse.

SVMMARIVM.

1 *Sententia transit in iudicatum si intra biennium appellationis nihil in causa actum sit.*
2 *Restitutio in integrum sine læsione non datur.*
3 *Citationes, & monitoria in tribunali A. C. fiunt etiam domi dimissa copia, & sic facta, valida reputantur.*
4 *Filiorum appellatione in vltimis voluntatibus veniunt etiam fœmina, dummodo de contraria voluntate testatoris non constet.*
5 *Baptismatis fides vbi est adminiculata probat filiationem.*
6 *Successio mediante cessione pertinet ad cessionarios.*
7 *Identitas bonorum probatur ex assertione testatoris in eius testamento facta.*
8 *Identitas bonorum probatur ex pluribus demonstrationibus, & coniecturis insimul ponderatis.*
9 *Bona inuentariata, de quibus nulla redditur ratio, in detractiones imputantur.*
10 *Detractiones prætendere non potest qui non habet causam ab hærede grauato.*
11 *Identitatem fundorum non tollit destinatio eorum facta ad vsum diuisum.*
12 *Domus nomina non à natura, sed à nostra constitutione constituuntur.*

DECISIO CI.

CONSTARE de re iudicata, non autem de causis restitutionis in integrum DD. responderunt; nam prima pars resolutionis fundatur in lapsu biennij, & vltra absque eo, quod prorogata fuerint fatalia, aut quid-
1 quam aliud gestum in causa: † vndè sententia ab A. C. lata ad fauorem Francisci, & aliorum de Garzonijs contra Lucretiam transiuit in iudicatum, *cap. cum sit Romana de appell. cum alys per Rot. dec. 45. num. 1. coram Reuerendissimo Zarate.* Secunda verò pars nititur validitati, & iustitiæ, ex quibus exclusa
2 remanet quælibet læsio † omninò requisita ad restitutionem in integrum obtinendã *cap. 1. vbi Abb. num. 1. de restit. in integr. Rot. coram Buratt. dec. 223. num. 1. & in Bononien. bonorum 26. Iunij 1665. coram bo. me. Ioanne Emerix.*

Validitas, quæ ex actorum reuolutione colligitur non potuit obumbrari ex allegato defectu monitorij, quia de eo constat in processu, & parum vrget fuisse exequutum contra Lucretiam domi dimissa copia, non
3 autem personaliter præsentatum, † quia in Tribunali A.C. passim seruatur, quod validè, & legitimè sint citationes, quæ domi exequuntur, *Gratian. discept. 946. n. 17. Vbert. de citationibus cap. 7. num. 229.* & testatur *Rot. dec. 234. num. 4. par. 12. rec.*

Iustitia resultat ex literali fideicommisso condito à Silla Longo, qui instituto hærede Iacobo filio casu quo sine filijs mori contingeret, substituit Bartholomæum Patruelem, & in eius defectum ipsius filios, atque ita defuncto Bartholomæo, relictis filijs, & deinde Iacobo sine illis, Garzonij, qui causam habent à Martha filia d. Bartholomæi debet immissionem habere, prout iamdiu per obitum Iacobi obtinuit ipsa Martha, quæ tamquam filia Bartholomæi successit in fideicõmisso, quamuis Testator in genere mascu-
4 lino filios vocauerit, † quia in vltimis voluntatibus, quando non constat Testatorem de solis masculis intellexisse, etiam fœminæ appellatione filiorum continẽtur, vt communiter tenent relati per *Pereg. de fideicom. art. 25. num. 12. Fusar. de substit. quæst. 112. num. 7. Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 14. eod. num.* & dixit *Rot. in Camerinen. fideicommissi 28. Iunij 1669. §. non obstat coram Eminentiss. Cerro, & in ead. 17. Martij prox. præt. §. deductis cor. me.*

Nec

Neque dubitarunt DD. de legitimatione personarum, quia tam respectu ad filiationem Marthæ in ordine ad Bartholomæum, quã illorũ de Garzonijs in ordine ad Martham, & Stephanum eius filium, liquet ex depositionibus testium deponentium de cõmuni existimatione, cum quibus iungitur fi-
5 des Baptismatis, † quæ quando est adminiculata probat & ipsam filiationem baptizati; *Rot. dec. 283. num. 25. & 370. n. 14. par. 9. rec.* nihil vrgente, quod vltra Martham reliquerit Bartholomæus alios liberos, quia isti nedum sunt in causa, verum etiam iura sua cesserunt Flaminio patri Francisci, & Aui
6 Rocchi actorum, † in quos mediante dicta cessione tota, & integra successio consolidata remansit, *Fusar. de substit. quæst. 609. num. 8. Rot. dec. 338. n. 1. par. 6. rec.*

Identitas domus probatur ex assertione
7 Sillæ † in testamento, *Rot. coram Bich. dec. 559. num. 2.* ac ex mandato procuræ facto ab executoribus testamentarijs ad exigendum pẽsiones, & locandum dictam domum nomine hæredum Sillæ, ac ex continuata solutione canonum facta ab ijsdem Monialibus Sancti Siluestri, in quarum proprietate domus sita est, & successiuè per Iacobum hæredem, ex possessione capta per Martham tamquam de bonis fideicommissarijs Sillæ reseruatis ex illius pensionibus duabus annuis præstationibus scutorum 40. relictis à Testatore filijs in Religione professis, ac ex
8 possessione Sillæ in eodem loco, † vbi adest domus; quæ omnia simul iuncta probant identitatem, *Rot. dec. 501. coram Bich. & in Romana fideicomissi de Cribellis 18. Martij 1672. coram me.*

Minus ad retardandam immissionem potest allegari retentio pro detractionibus excessus, nam detractiones vltra quod apparent consumptæ, dũ in inuentario, de cuius solemnitate, & legalitate valdè potest dubitari, vltrà officinam statuariam, in qua plures, & non exigui valoris statuæ marmoreæ reperiebantur apparet, Testatorem reliquisse pecuniam numeratam, & credita, & si-
9 gnanter nonnullos census, † de quibus cùm non reddatur ratio, debent in detractionibus accepto ferri, ad *Tex. in l. Marcellus § vsq; ff. ad sen. cons. Trebell. Mangil. de impur. quæst. 9. num. 69.* cessat obiectum, quia de his non valet excipere Lucretia, quæ non habet causam à grauato, neque ab aliquo ab eo cau-
10 sam habente, † sed à quodam Stephano, sine à quodam Hieronymo eius filio, qui erat simplex administrator, ad tradit per *Dec. cons. 248. num. 8. Oltrad. cons. 139. num. 7.* quos in proximis terminis sequitur *Rot. dec. 297. n. 6. par. 3. & decis. 171. num. 1. par. 8. rec.*

Denique excessus nõ resultat ex eo, quod Testator vnicam domum possideret, & modò sint duæ, & in ambabus data fuerit immissio, quia dum constat esse intra eosdem fines, intra quos possidebat domum Testator, & eadem quantitas canonum, quæ ab eo soluebatur, modò etiam soluatur Mo-
11 nialibus S. Siluestri proprietarijs † intrat cõclusio, quod destinatio ad vsum diuisum non detrahit identitati, cùm fundorum, &
12 domus nomina † non à natura, sed à nostra Constitutione constituantur, *Rot. dec. 183. num. 12. & 278. n. 5. par. 13. rec.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Romana Fideicommissi de Conis.

Mercurij 10. Maij 1673.

ARGVMENTVM.

Conditio *si sine filijs* vni substitutioni adiecta, alteri substitutioni prætendebatur repetita; sed quia agebatur inter solos transuersales, talis repetitio admissa non est, cùm nullæ concurrerent coniecturæ, & validissimum fuit reputatum argumentum, quod si Testator sciens talem conditionem non expressit; illam ergo noluisse dicendum sit.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario literaliter, & expressè vocato debetur immissio sua vocatione per mortem grauati purificata.*

2 *Substitutio facta patri intuitu humanitatis, intelligitur si sine filijs decesserit, declara, vt num. seqq.*

3 *Ascendentes fideicommisso grauati, intelliguntur si sine filijs decesserint, secus verò transuersales.*

4 *Conditio si sine filijs non intelligitur in fideicommisso transuersali, nisi illud sit perpetuum, & successiuum, & vrgentes adsint coniecturæ, & num. seqq.*

5 *Ascendentes longè maiorẽ habent affectionem ad suos descendentes, comparatiuè ad transuersales & descendentiam ipsorum.*

6 *Nepotes dicuntur magis dilecti, quam pronepotes, cæterique descendentes remotiores.*

7 *Filij eiusdem personæ in vna dispositione vocati, non censentur repetiti in alia, si testator voluit sub vnica tantum substitutione decedere.*

8 *Conditio* si sine filijs *in vna substitutione posita, non extenditur ad aliam in separata oratione, & diuerso casu factam, & nu. 9. & 13.*

10 *Substitutio facta vni ex filijs sub expressa conditione* si sine filijs *decesserit, demonstrat contrariam voluntatem testatoris in altero filio, cui adiecta non est.*

11 *Testator quod sciuit, & non expresit, ergo noluisse dicitur, fortissimum argumentum est.*

12 *Fideicommissum nouum nunquam censetur inductum, quoties citra multiplicitatem dispositio suũ potest habere effectum.*

14 *Clausula posita in fine vltimæ substitutionis, si stat de per se, ad omnes substitutiones refertur.*

15 *Conditio* si sine filijs *subintelligitur in substitutione ab ascendentibus suis descendentibus facta, & sup. nu. 3. & seqq.*

DECISIO CII.

PER separatas orationes iuxtà duos diuersos casus superuiuentiæ, aut prædecessus Dominici fratris ad illius fauorem ita disposuit Hieronymus Cona — Suoi heredi vniuersali fà, & istituisce, e vuole, che sia Domenico Cona, al quale sostituisce tutti li figliuoli di detto Domenico legitimi, e naturali, nati, e da nascere, tanto maschi, quanto femine, e morendo ciascheduno di essi figli, vno debba succedere all'altro; E caso, che nel tempo della morte di esso Testatore detto Domenico fusse morto, in tal caso vuole, che siano suoi heredi li detti figli di Domenico, tanto maschi, quanto femine, e caso che morisse vno di loro senza figli legitimi, e naturali, vuole, che vno succeda all'altro in detta portione.

Ob prædecessum Testatoris Dominico hæredi, iste extitit hæres iuxta primum casum, eique posteà defuncto successerunt quinque illius filij substituti, nempè Io: Baptista, Ioannes, Petrus Paulus, Matthæus, & Francisca, ex quibus successiuè defunctis Petro Paulo sine filijs, Mattheo, & Francisca cum filijs; isti prætendebant succedere in portione parentum prædefunctorum, allegando subintelligi debere in prima reciproca conditionem *si sine filijs*, quod negantes Io: Baptista, & Ioannes prædefunctorum fratres vti simpliciter reciprocati, fuerunt in dd. portionibus per sententiam Rotalē immissi, præuia reuocatione duarum A. C. & R. P. D. Altouiti; Cùm autem de illius viribus hodie in gradu appellationis dubitaretur: Domini pro illius confirmatione responderunt.

Iustitia namque immissionis, quæ solummodò impugnabatur resultare visa est ex prædicta literali substitutione ibi: *E morendo ciascheduno di essi figli, vno debba succedere all'altro*, quia defunctis tribus ex dd. quinque filijs, omni iure debita fuit immissio in corū
1 portionibus† duobus fratribus superstitibus in dicto casu, qui euenit, literaliter, & expressè vocatis, *Rota coram Cocc. decis.* 380. *nu.* 1. & 2. & *decis.* 898. *num.* 1. & 2. *cum adductis in decisione huius Causæ coram R. P. D. meo Calatain*, quæ sententiam Rotalem præcessit 15. Iunij 1671. §. *Immissio verò*.

Quamuis duo ex tribus filijs prædecesserint cum filijs, qui se tacitè in conditione
2 positos contendunt† in dicta reciproca humanitatis intuitu iuxtà *Text. in l. cum Auus* 101. *ff. de cond. & demonstrat. in l. generaliter* 6. §. *cum autem C. de Inst. & substit. & in l. cum acutissimi* 30. *C. de fideicommissis*, quia harum legū dispositiones loquuntur, & procedunt in fideicommissis ascendentium ad fauorem
3 descendentium,† non autem, vt hic in fideicommisso transuersali ad fauorem transuersalium, vt in specie de dispositione ad fauorem fratris *Fusar. de subst. quæst.* 397. *nu.* 1. *vsque ad* 5. & prius generaliter de extraneo grauato *quæst.* 394. *num.* 1. *Rot. decis.* 358. *num.* 5. *par.* 3. *recent. Emin. Ottobon. decis. prima n.* 8. *bon. me. Cel. decis.* 388. *n.* 4. cum quibus transit *decis. Causæ* 15. *Iunij* 1671. §. *Nec facit*.

Quidquid aliud dicendum esset si vrgentes, & concludentes concurrerēt coniecturæ, cuiusmodi nō sunt hodie repetitæ, quod scilicet Testator filios non habens sobolem fratris loco filiorum adamauerit; dū fideicommissum, de quo agitur, non est perpe-
4 tuum, successiuum, † ac vrgentibus coniecturis refertum probatæ affectionis prohibitionis, alienationis, & cōseruationis agnationis, vt erat in casu decisionis exaduerso adductæ *in Bononien. fideicommissi de Medicis* 27. *Iunij* 1668. *cor. R. P. D. meo Taia*, vt respondit *Rota in decis. causa* §. *Et quamuis vers. ea enim*, ponderato amplius, quod d decisio fuit reuocata *cor. eod. R. P. D. meo Taia* 9. *Maij* 1672. cum alias ea semper, ac solitariè admissa nō amplius daretur differentia affectionis ascēdentium respectu descendentium, ad quorū fauorem pręcitatæ leges huiusmodi supple-
5 tionem introduxerunt, † ac transuersalium respectu suorum transuersalium comparatiuè ad hos longè affectionis inferioris, vndè nimis periculosum esse in hac materia ex hac sola iudicare dixit *Fusar. de subst. qu.* 397. *num.* 8. *vers. sed hæc limitatio*, & approbauit *Rota in decis. Causæ* §. *Et quāuis vers. alias de per se*.

Sicuti potiùs retorquetur altera ducta ab inuerisimili exclusione filiorum à portione
6 proprij parentis propter patruos,† cùm magis dilecti præsumantur nepotes Testatori proximiores, quàm pronepotes, cæterique descendentes remotiores, maximè quando, vt hic veniunt ad exclusionem remotiorū, vt firmatur *in decis. Causa d.* §. *& quamuis vers. altera quod testator*. Prout demum nil mouit tertia, quod agatur de filijs eiusdem personæ, & tantùm intercedat diuersitas casuum, dùm in contrarium assignabilis est ratio, quod Testator voluerit sub vniformi dispo-
7 sitione decedere,† ac sub vnica tantùm substitutione, hancque coniecturam aliàs fuisse reiectam in hoc Sacro Tribunali testatur *Rota in præfata decis. Causa d.* §. *Et quamuis vers. altera denique*, cum qua Domini transierunt.

Nec obstat, quod in secunda reciproca in separata oratione, & in diuerso casu prædecessus hęredis ordinata fuerit expressa cōditio *si sine filijs*, quia hæc vti posita in sub-
8 stitutione, quæ non habuit effectum,† non potest extendi ad primam reciprocā in alia separata oratione, & diuerso casu, qui euenit simpliciter scriptam, iuxtà *dec. Cocc.* 1901. *num.* 11. & cumulatos *in decis. Causæ* §. *Non obstat*.

Duplexq; cōcurrit diuersitatis ratio, quia cùm de filijs filiorū fratris cogitauerit Testator ex hoc ipso, quod illos in conditione posuit, in hac tantùm secunda, & separata substitutione, euidens resultat eiusdem mens, & voluntas illos non admittendi ad exclusionem substituti, nisi in casu, in quo eosdem expressit, vt in fortioribus testamenti Auiti ad fauorem Nepotum ex filio

9 filio, † quod conditio *si sine filijs* non expressa in prima reciproca, sed tantùm in secunda, & separata non extendatur ad primam, pluribus fundamentis, & auctoritatibus firmat *Socc.iun.conf.128. à num.29. vers. supradictis tamen cum seqq. & strictius post.num.38. vers. his ita pro veris suppositis, & seqq. & præsertim n.43.* adducit in fortioribus doctrinam *Cumani* firmantis, quod substitutio facta vni ex filijs
10 sub expressa conditione *si sine filijs* † demonstrat contrariam volũtatem Testatoris substituentis alteri filio, & cohæredi sine hac conditione, & prosequitur per *tot. num.76. & à num.77. per tot.104.* respondet contrarijs *lib.1.* cui se subscripserunt adductis rationibus, & auctoritatibus tresdecim *Doctores ibidem à num.195. per tot.262* & sequitur *Hodier. contr for.lib.1. cap.20. num.53. & seqq. & Rota decis.285.nu.2.par.10.recent. Eminentiss.Otthob. decis.270.num.6. & 7.bo.me.Cels.decis.388.nu.5.* quodque fortissimum sit in iure argumuntum, data scientia Testator non expressit,
11 ergò † noluit in terminis testatur *Hodiern. vbi supra d.cap.20.nu.55.cum alijs in decis.Causa adductis §.Non obstat, vers.& duplex.*

Altera ratio, quæ potest adduci est, quia Testator in vtroque casu superuiuentiæ, aut prædecessus hæredis decedere voluit sub vniformi dispositione, nempè cum institutione, & vnica substitutione, & tamen subintelligendo conditionem *si sine filijs* in prima substitutione, in qua non fuit expressa violaretur vniformis dispositio, etenim non esset amplius vnica substitutio, sed duo gradus substitutionum, & per consequens multiplicarentur fideicommissa contra re-
12 gulam, † quod nunquam censeri debeat inductum nouum fideicommissum quotiescumque dispositio potest parere effectum citrà multiplicationem, *ex Cocc. decis.1294. num.18. & ponderat decisio Causa dicto §. Non obstat vers. altera quod.*

Denique non obstant in contrarium adducti, quia *Roman. in conf.480.num.7.* benè procedit in suo casu, in quo conditio *si sine filijs* expressa fuerat in eadem oratione, ibi: *Et si dictus Marzialis mihi heres non fuerit, vel fuerit, & obierit sine filijs substituo sibi, & mihi heredes vniuersales instituo Fabritium, & Va-*
13 *lerium.* † Conditio verò, de qua agitur in præsenti est in separata oratione, vt respondendo eidem Romano ponderat *Soccin. iun. d.conf.128.num.99.lib.1.Castill verò lib.4. contr. cap.50. num.44.* loquitur de clausula in fine posita, & de per se stante, ac separatè, quod referatur ad omnia, in quibus eadem militat ratio, vndè non applicatur huic contro-
14 uersiæ, in qua † conditio non stat de per se, sed adhæret secundæ nouæ, ac separatæ substitutioni in diuerso casu ordinatæ, & amplius militat diuersitatis ratio superiùs ponderata quamuis videatur ad hunc effectũ sufficere quod conditio non sit in eadem oratione, sed in diuersa destituta dictionibus repetitiuis, vt in specie respondit *Soccin.d.conf.128. num.98.lib.1. Fusar autem retorquetur in qu.31. num.70.* quia loquitur de conditione adiecta in fine substitutionum, cuiusmodi non est ista adhærens, vt diximus secundæ substitutioni, quinimò *num.74.* firmat non procedere repetitionem in conditione *si sine filijs, Altograd.* & reliqui plures, aut loquun-
15 tur in dispositione inter † descendentes, in quibus propriè militat dispositio *dd. legum cum Auus, & cum acutissimi*, aut in qua non sit assignabilis diuersitatis ratio, aut quando conditio est in eadem prorsùs oratione, aut denique quando posita est in fine per modũ regulæ, vndè eis non vrgẽtibus in casu præsenti responderunt Domini, vt supra, sententiam Rotalem esse confirmandam.

Vtraque &c.

Confirmata fuit hæc Decisio sub die 17. Maij 1675. coram eodem R.P.D. Bourlemont, supra verò in alia præcedenti parte 17. adest alia Decisio 170. in hac eadem causa emanata corã R.P.D. Calataiũ.

R. P. D. CALATAIV.

Romana cessionis ratæ Census.

Mercurij 10. Maij 1673.

ARGVMENTVM.

Cessio ratæ census ea conditione facta, vt in casum molestiarum redeat cedens ad sua primæua iura, prætendebatur in totum rescindi ob illius molestias desuper passas; eius tamen resolutio solùm proportionabiliter, & pro rata tantùm fuit concessa, tàm ex verbis instrumẽti, quàm ex ratione rei communis, ac demum ex obseruãtia subsequuta, quæ omnia ad solam ratam, non autem ad totum poterant referri.

SVMMARIVM.

1 *Verba*, per la rata, *totalitatem excludunt, & solam partem significant.*
2 *Damnum rei communis non vni tantum socio adscribitur, sed pro rata cuiuslibet repartiendum est.*
3 *Socius qui ad liberationem rei expensas contribuere tenetur, hoc semper intelligitur pro rata damnorum.*
4 *Scriptura vna pars declaratur ab alia.*
5 *Obseruantia subsequuta declarat intentionẽ partium, quatenus verba essent dubia.*
6 *Pactum facultatiuum redeundi ad primæua iura, non debet in odium retorqueri.*
7 *de Dote in quantitate promissa potest maritus ad libitum disponere.*
8 *Inuestimentum pecuniæ dotalis factum cum consensu vxoris quatenus fundum dotalem, vel solam hypothecam importet, & num.seqq.*
9 *Fundus dotalis vt dicatur constitutus, debet cantare solo nomine vxoris.*
10 *Dos in quantitate, vt cum vxoris consensu pos-*

sit in fundum dotalem conuerti, illius consensus debet cum solemnitatibus interuenire.

DECISIO CIII.

EX Censu scut. 4. mil. quem D. Dux Caffarellus pro dote, & fructibus D. Angelicæ suæ vxoris sub obligatione restituendi prioribus, & potioribus, cessit ratam scut. 4000. Io. Raynaldo Monaldensi cum pacto resolutiuo in casu faciendæ restitutionis prædictis creditoribus, quam ratam sibi deliberare fecit Antonius Ghisilerius; Cùm autem D. Dux prætenderet resolutionem d. cessionis, ex quo coactus fuit restituere creditoribus anterioribus sc. 15065. dedi dubiũ sub die * 13. Iunij proximè præteriti, An, & de cuius bono iure constet etiam ad effectũ manutentionis, quod fauore Antonij resolutum fuit, & Causa hodie super iisdem reproposita Domini steterunt in decisis.

Informantes enim pro D. Duce iterum propter restitutionem factam dd. sc. 15065. elicere conabantur resolutionem cessionis ex verbis apochę in decisione recensitis, ibi: *& in caso, che il Sig. Duca fosse astretto à restituire il tutto, ò in qualsiuoglia parte di detto denaro hauuto, in tal caso detta assegnatione s'intenda nulla, e di niun valore, come non fosse fatta per la rata restituita, e sia lecito al detto Sig. Duca di pigliar'il possesso di detto assegnamento per detta rata*, necnon ex alijs verbis subsequentibus, ibi: *non essendo intentione del detto Sig. Duca, che la detta assegnatione habbia effetto, ne resti ferma, se non in detti effetti, in caso, che esso Sig. Duca goda liberamente le somme, che li restano in mano senza molestia di sorte alcuna, e nõ altrimente &c.*

Sed iterum fuit responsum, prædicta verba non posse importare resolutionem in totum, sed tantùm proportionabiliter, vt in-
1 nuunt verba, *per la rata restituita*, † quæ totalitatem excludunt, & partem significant, vt probant *Cost de ration. ratæ qu. 1. num. 5. & quæst. 2. num. 3. Barbos. dict. 341. num. 4. Salgad. in labyr. credit. par. 2. cap. 4. num. 16.* nec aliter de iure importare possunt, attenta natura contractus, in quo versamur, nam cum per dictam cessionem Ioannes Raynaldus fuisset admissus ad communionem census sc. 4. mil. pro portione scut. 4000. æquum non est, vt
2 damnum in re communi contingens † vni tantùm socio adscribatur, sed pro rata cuiuslibet repartiendum est, vt præter adductos in Decisione, docet *gloss. in l. Prætoris officium §. si plures, & ibi Bart. ff. de damn. infect. Roman. cons. 89. nu. 9. Duard. de societ. lib. 2. cap. 1. qu. 5. n. 1. & cap. 14. sub nu. 31.* Idque proculdubio senserunt ipsæ partes, dum in casu, quo D. Dux fuisset molestatus à Creditoribus expressè conuenerunt — *Che il detto Sig. Gio. Rainaldo debba vnitamente concorrere alla liberatione di quelle con le diligenze, e spese necessarie,*
3 *& opportune per la sua rata;* † ità pro rata damnorum subeundum est, vt vltra relatos in decisione firmant *Azor. instit. mor. par. 3. lib. 9. cap. 7. qu. 10. Duard. vbi supra lib. 2. cap. 5. qu. 13.*
4 *num. 4.* vna enim pars scripturæ † declaratur ab alia, *l. vtrũ ff. de petit. hered. l. 1. ff. de reb. dub.*

Accedit etiam obseruantia ponderata in Decisione, quæ non potest iterum controuerti, vtpote benè comprobata in præterito Summ. & per quam intentio partium,
5 quatenus † verba apochæ fuissent dubia satis superque declarata remanẽt, *l. sed & l. idem §. Proinde ff. ad Trebell.*

Nec aduersatur pactum, quod in casu restitutionis d. ratæ cessæ Ioanni Raynaldo, redeat ad sua primæua, quia est facultatiuũ,
6 & adiectum ad sui fauorem, † vnde non debet in eius odium retorqueri, imò exindè magis conuincitur, quod totum damnum ad ipsum non spectabat, dum cogi non poterat ad restituendam totam summã ibi cessam.

Subsistit etiam alterum Decisionis fundamentum, quod cessio facta fuerit, habito respectu ad totam summam à D. Duce pro dote, & fructibus receptam, quia cùm dos fuisset in Capitulis matrimonialibus pro-
7 missa in quantitate, † poterat de illa maritus ad libitum disponere, ex adductis in *decisione §. minus releuat.*

Parùm obstante, quod pecuniæ fuerint postmodùm inuestitæ à viro, etiam de con-
8 sensu vxoris, † quia talis consensus importat solùm specialem hypothecam, non autem, quod inuestimentum remaneat
9 fundus dotalis, † ad quem effectum requiritur, vt illud canter solùm nomine vxoris, & eius proprium efficiatur, & ita loquuntur auctoritates in contrarium allegatæ, vt coram *Cauaer. decis. 37. nu. 1. & seqq.* & benè explicat *Giouagn. cons. 32. num. 3. lib. 1.* Imò necesse est, vt consensus præstitus ab vxore interponatur cum debitis solemnitatibus
10 ratione † damni, quod potest contingere in conuersione pecuniæ dotalis in fundo, vt dixit *Rota in Ciuitatis Castellanæ fideicommissi 28. Martij 1667. coram Illustriss. D. Præside Granaten. & in Romana Census 10. Iunij 1668. coram R. P. D. meo Vicecomite.*

Reliqua sublata remanent in Decisione, cum qua Domini transierunt vtraque, &c.

Supra in alia præcedenti parte adest altera præsenti causa decisio, quæ est ibi in ordine 353.

R. P. D. EMERIX.

Vaden. Distributionum.

Veneris 12. Maij 1673.

ARGVMENTVM.

Præpositura fuerat ab Episcopo erecta cum consensu Capituli, eaque postmodum etiã à Pontifice confirmata; cumque in erectione ordinatũ sit Præpositum gaudere debere omnibus redditibus, & emolumentis, quibus gaudebant cæteræ Dignitates, & Canonici, hanc præscriptam legem seruandam

datam esse deciditur, eundemque Præpositum etiam distributiones quotidianas consequi demandatur.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ resultat si fuerint seruata omnia requisita, iuxtà vulgatam decisionem Caputaquensis.*

2 *Præpositura erectio facta ab Episcopo cum consensu Capituli, & postea confirmata à Pontifice substinetur.*

3 *Cardinali nepoti Pontificis, vel habenti superintendentiam generalem, & viuæ vocis oraculum, plenè creditur.*

4 *Præpositus gaudere debet omnibus redditibus, & emolumentis, & distributionibus quotidianis, quibus gaudent cæteræ dignitates, & Canonici, & num. 10. & 11.*

Amplia, & fortius concurrente approbatione, & permissione Capituli num. 5.

6 *Transumpto Præconij consistorialis plenè creditur.*

7 *Distributiones quotidianæ non debentur Canonico supranumerario.*

8 *Fundatio Capellaniæ adnotata existens in Secretaria Episcopatus non habetur in consideratione, si illa postea fuerit à Pontifice exclusa.*

9 *Canonicus electus in Præpositum consequitur distributiones quotidianas, quæ solis Canonicis reseruatæ sunt.*

10 *in Præiudicium redundare non debet, quod pro maiori decore factum est.*

11 *Distributiones quotidianæ indistinctè debentur tàm Dignitatibus, quàm Canonicis.*

DECISIO CIV.

DOMINI censuerunt confirmandam esse sententiam Rotalem, in qua pronũciatum fuit deberi Præposito Venturuccio, tanquã vno ex Canonicis descriptis in præconio Consistoriali distributiones quotidianas assignatas in erectione Cathedralis Ecclesiæ Vaden. pro octo Canonicis, & vna dignitate, siquidem validitas prædictæ
1 sententiæ non potuit impugnari† cùm fuerint seruata omnia requisita, iuxtà *decis. Caputaq. 260. par. 2.* Iustitia verò resultat ex præcedentibus decisionibus R. P. D. mei Calataiũ, quarum vna prodijt sub die prima Iulij, & altera 11. Decembris 1671. In quibus fuit benè comprobatum substineri erectionem Præposituræ prius decretam ab
2 Ordinario cum consensu Capituli,† & postmodum approbatam per Congregationem particulariter deputatam à sa. me. Vrbano Octauo, prout retulit Eminentiss. D. Card.
3 Barbarinus eius nepos, † cuius attestationi ratione superintendentiæ generalis, & propter eius viuæ vocis oraculum, quod ipse tunc in singulis habebat à Pontifice est adhibenda plena fides, *Pignatell. consult. 104. num. 62. Rot. decis. 90. num. 5. par. 9. recent. cum alijs allegatis in priori decisione R. P. D. Calatain §. neque dubitari.*
Sicut etiam fuit plenè firmatum legem præscriptam in limine huiusmodi erectionis, quod scilicèt Præpositus gauderet omnibus redditibus, & emolumentis, quibus
4 gaudebant omnes aliæ dignitates, † & Canonici debere ad vnguem seruari, *ex Clem. quia contingit §. Primo de Religiosis domibus Vrtian. de iurepatronatus lib. 6. cap. 6. num. 7. Buratt. decis. 484. num. 13. Amat. Dunoz decis. 962. nu. 1. & 2.* cæterisque relatis in dicta priori *decis. §. Ipse cum*, concurrente præsertim, vt hic
5 subsecuta approbatione † Capituli, quod præsente inter alios olim Canonico Ferro Prædecessore Pisen, decreuit admittendum esse ad participationem distributionũ nunc controuersarum Ioannem Felicem Præpositum Antecessorem, qui illas per plures annos exegit.

Neque subsistit in facto, quod Præpositura non possit censeri comprehensa inter dictos octo Canonicatus, quoniam ex transumpto authentico dicti Præconij Consistorialis à prædicto Eminentiss. Barberino, & tribus alijs Cardinalibus Capitibus ordinum subscripto, & inter informandum originaliter exhibito sub oculis Dominorum
6 contrarium manifestè conuincitur; † In eo enim legitur sa. me. Vrbanum Octauum perquisitis fundationibus diuersarum Capellaniarum, quæ petebantur erigi in dignitatem, & Canonicatus elegisse tantùm nouem ex illis habentes pinguiores redditus se referendo ad singula Instrumẽta fundationum in ipso Præconio ordinatim registrata, inter quæ legitur secundo loco relatum Instrumẽtum Capellaniæ Venturuccij, sed non reperitur insertum aliud Instrumentum Capellaniæ fundatæ per d. q. Ferrum postea à solo Episcopo inter Canoni-
7 cos adscriptum, † cuius propterea successori vti Canonico supranumerario minimè deberi distributiones quotidianas, docent *R. P. D. Fagnanus super cap. dilectus il primo numer. 25. de praeben. Rota in nouis dec. 26. alids 445. num. 7. eodem titulo*, & in prædicta priori *dec. R. P. D. mei Calatain §. Viceuersa cum sequen.* Et hinc non suffragatur, quod in fasciculo scripturarum olim exhibitarũ pro erectione Ecclesiæ Vaden. in Cathedralem penès Secretarium processuum Episcopatus, adsit quoque Instrumentum fundationis Capel-
8 laniæ eius Antecessoris, † dum san. mem. Vrbanus VIII. illam exclusit tanquam minoris redditus à numero nouem præbendarum electarum pro vna dignitate, & octo Canonicis, pro quibus Communitas Vaden. distributiones quotidianas constituerat.

Minus obstat Præpositum Venturucciũ non vocari Archidiaconum, aut Canonicum, pro quibus solis videtur Communitas
9 Vaden. donasse prædictas † distributiones, quia satis est Capellaniam fuisse, vt supra per Sanctissimum selectam inter dictos octo Canonicatus erigendos, quamuis deinde ab Episcopo insignita fuerit titulo dignitatis præposituralis, quia hoc pro maiori decore eius-

eiusdem Communitatis, & Capituli ipsius
10 Præpositi factum fuit, † non debet redundare in illius præiudicium, priuando eum distributionibus, quæ de iure etiam deben-
11 tur indistinctè † tàm dignitatibus, quàm Canonicis, *Grat. discept. 894. num. 24. Barbos. de Canonic. & dignit. cap. 21. num. 16. & 18.*

Cæterùm repetitæ dismembrationi ratæ fructuum sub erroneo prætextu, quod Præpositus non haberet aliunde distributiones, & reliquis obiectis denuò excitatis pro parte Canonici Piscij abundè satisfaciunt eædē decisiones R. P. D. mei Calataiù, quarum fundamenta DD. rursus approbarunt.

Et ità Causa bis proposita resolutum fuit vtraque, &c.

Hac eadem die adest alia Decisio in hac causa, sed quia modica est Decisio, ideò fuit omissa.

R. P. D. EMERIX.

Bononien. Manutentionis.

Lunæ 15. Maij 1673.

ARGVMENTVM.

Compulsoria specialis conceditur pro exhibitione librorum à publico Mercatore petita, quia & de interesse constabat, quod quale quale sufficit, vt ad causam potuerit prodesse & cum ageretur de persona, quæ ratione sui officij libros conficere tenebatur, etiam sine probatione alterius existentiæ, illius hæredes ad exhibendum sunt coacti.

SVMMARIVM.

1 *Exhibitionem librorum petens, qua requisita probare debeat.*

2 *Edere tenetur libros Mercator, & quicumq; alius, qui ratione sui officij tenetur ad custodiam librorum, amplia vt ibid. & nu. seq.*

3 *Hæredes mercatoris, vel alterius, qui ratione officij libros custodire tenetur, illos cogitur exhibere, & sup. n. 3.*

4 *Mercatores publici rationis bancariæ ex generali consuetudine tenentur conficere libros, & confectos custodire.*

5 *Fides obtenta lite pendente, & sine citatione partis nullam fidem meretur.*

6 *Cambiorum in materia non creditur libris mercatorum, nisi eorum realitas aliundè verificetur.*

7 *Compulsoria specialis conceditur ex sola possibilitate, quod scriptura, vel libri compulsandi quoquomodo faciant ad causam, vel contineant aliquid releuans.*

8 *Amissio scripturæ, vel libri vt dicatur fuisse probata, requiritur probatio casus eiusdem amissionis.*

DECISIO CV.

DOMINI persistentes in Decisionibus coram Me sub diebus 4. & 27. Maij 1671. & 1672. hodiè iterùm censuerunt concedendam esse hæredibus Philippi creditoris compulsoriam specialem ad effectum extrahendi ex Diario Vespasiani debitoris vulgo *Giornale* nuncupato, partitas magis specificè declarantes qualitatem eorum crediti, quia ex deductis in *prima decisione à §. Existentia vsque ad finem*, satis probata existi-
1 mabant † tria requisita ad hunc effectum necessaria, de quibus per *Rot. decis. 189. nu. 1. par. 11. recent.*

Nec placuit distinctio, quod Mercator qualis erat Vespasianus tunc solùm teneatur edere libros quando est Actor, secus verò quando est reùs, quia in Rota de equitate Canonica Mercator publicus, & quicumque alius, qui ratione officij est obliga-
2 tus ad custodiam librorum, † imò & illorū hæredes siue Actores sint, siuè rei tenentur eosdem libros edere, etiamsi præcisè non probetur existentia penès ipsos de tempore motæ litis, vt latè probat *Adden. ad Gregor. decis. 129. num. 7. & seq.* & in terminis hære-
3 dum Mercatoris, † etiam reorum conuentorum sunt punctuales *decisiones 531. & 555. per tot. coram Dunoz. iun.* cum pluribus ibi, & in præcedentibus Decisionibus adductis.

Prætensio verò, quod Vespasianus non esset Mercator publicus rationis Bancariæ, sed priuatus Mercator rationis fundacariæ, ideòque non teneretur libros conficere, seù confectos custodire corruit ex lectura intitulationis libri Magistri, seú Codicis eius rationis, ibi — *Sopra il quale intendiamo far scriuere fedelmente à suoi destinati, & approuati luoghi secondo la regola Mercantile à scritture doppie per mano di Domenico Cavalluzzi, &c. Debitori, e creditori, quali alla giornata accaderanno di creare &c. tanto per conto nostro proprio, quanto per commissione d'altri di qualsiuoglia negotio, li quali debitori, e creditori saranno estratti da vn'altro libro à questo corrispondente chiamato Giornale, che è di Carte numero 800. di forma coperto come questo, il quale ancor lui sarà scritto per mano di Domenico Cavalluzzi sudetto, & alli quali libri &c. Intendiamo se gli habbia da dar piena fede così in credito, come in debito, in Giuditio, e fuori di Giuditio non solo in Bologna mà anche fuor di Bologna, & in qualunque luogo.*

Ex qua benè colligitur Vespasianum nō solùm fuisse priuatum negotiatorem rationis fundacariæ, & retinuisse Diarium, seù *Giornale*, de quo agitur; Verum etiam fuisse publicum Mercatorem rationis Bancariæ, qui saltem ex generali consuetudine tenetur libros conficere, & confectos cu-
4 stodire, † provt simili obiecto occurrendo alijs relatis respondit *Rota coram Dunoz. iun. d. dec. 531. num. 8. & 555. num. 4. & 5.*

Non suffragante allegata speciali consuetudine Ciuitatis Bononiæ, quod nempè Mercatores cuiusuis generis post terminata

nego-

negotia non tenentur libros eorum rationis custodire, quia illa nequaquam probatur ex simplici fide procurata hac lite pendente
5 & sine citatione partis, † quæ nullam fidem meretur, *Rota in recent. decis.* 18. *num.* 27. *&* *decis.* 186. *num.* 18. *par.* 9. & alibi sępè.

Minusque compulsoria euitari potest, ex eo, quod tàm etsi (iuxta prætentionem hęredum Philippi creditoris) ex controuerso Diario resultare posset aliqua expressio cābii,
6 nihilominus ea nihil † suffragaretur, cùm in hac materia non credatur libris, nisi aliundè realitas cambii iustificetur, vt dixit *Rota coram Bichio decis.* 74. *num.* 26. *& seq.* quia fuit responsum hodie non agi, An constet de realitate cambiorum, nec nè, sed tantùm, An sit concedenda compulsoria specialis,
7 † ad quem effectum sufficit sola possibilitas, quod partite extrahendæ quoquomodo faciant ad causam, vel ex eis aliquid releuans resultare posit pro dictis hæredibus creditoris, vt post *Cyn. Bald. & alios in l. fin. C. de fid. instr.* dixit *Rota penes Posth. de manut. decis.* 343. *num.* 1. *& coram Dunoz. iun. decis.* 531. *&* 555. *vtrobique num.* 2. *& in recent. decis.* 235. *num.* 6. *par.* 8. *cum alijs in Romana Casalis mediæ vię* 13. *Februarij* 1671. §. *Interesse corā R. P. D. Beuilaqua Vrbis Gubernatore.*

Amissio denique dicti libri, nec minus hodie probata visa est ex Testibus desuper examinatis, quia vt responsum fuit in secunda decisione huius causæ, illi vltra exceptiones familiaritatis, & contrarietatis de-
8 teguntur instructi ab hæredibus † debitoris, nec vllum specificant casum amissionis, provt opus est, ex adductis per *Add. ad Greg. decis.* 129. *nu.* 7. *&* 8. *& Rot. cor. Buratt. dec.* 278. *num.* 10. *& seqq.* cum alijs relatis in decisionibus antecedentibus, cum quibus in reliquis DD. transierunt vtraque, &c.

Supra in alia præcedenti Parte* 17. *recent. habentur aliæ duæ Decisiones* 115. *&* 326. *in hac eadem causa emanatæ.

R. P. D. TAIA.

Ianuen. Archipresbyteratus.

***Lunæ* 29. *Maij* 1673.**

ARGVMENTVM.

Procurator fuerat constitutus ad resignandū, qui licèt præsens in Curia, adhuc tamen alium Procuratorem constituerat, & hic resignationi consenserat; Inde suborta disputatione super validitate eiusdem resignationis. negatiuè resolutum est ob non seruatam formam *Regulæ* 45. *Cancellariæ* de cōsensu personaliter præstando à præsentibus in Curia, nec illo per Procuratorem alitèr admittendo.

SVMMARIVM.

1 *Defectus consensus in resignatione beneficij potest allegari etiam literis expeditis.*
2 *Resignatio beneficij, vel illius expeditio facta contra regulas Cancellariæ non valet.*
3 *Forma data ad vnguem seruari debet, nec ab ea recedendum est.*
4 *Regula Cancellariæ de resignatione beneficij habet etiam locū in cessione iuris super beneficio, & specialitèr in Coadiutoria.*
5 *Coadiutoria de consensu videtur habere naturam resignationis, & cessionis:*
6 *Iurisconsultorum valent responsa, etiamsi ratio non reddatur in ipsis.*
7 *Doctoris decisio dicitur casus legis, si non est qui contradicat.*
8 *Stylus Cancellariæ, vel Datariæ probatur ex attestatione practicantium in illis.*
9 *Præsens in Curia non potest constituere procuratorem ad resignandum.*
10 *Regula Cancellariæ* 45. *de consensibus est exorbitans à iure communi.*
11 *Consensus æque in resignationibus, ac Coadiutorijs à præsentibus in Curia personalitèr præstatur, non per procuratorem.*
12 *Consensus resignationis, & Coadiutoriæ adnotari debet in libris publicis Cameræ, vel Cancellariæ.*
13 *Sententia lata contra stylum an valeat.*
14 *Procurator resignat nulliter, si excedit fines mandati.*
15 *Error in nomine contractus non vitiat contractum.*
16 *Verba* renunciare, cedere, & resignare, *inter se confunduntur.*
17 *Procurator quatenus post annum admittatur ad resignandum, & n.* 20.
18 *Procurator ad resignandum, etiamsi fuerit reuocatus, validè resignat dummodò reuocationis notitia habita non sit.*
19 *Reuocatio Procuratoris ad resignandum intimari debet in Camera, & Cancellaria.*
20 *Consensus præstitus à procuratore constituto ad resignandum valet, etiam post quatuor annos à morte resignantis.*

DECISIO CVI.

HIERONYMVS Archipresbyter animo faciendi infrascriptam resignationem, fecit Procuratorem Io: Baptistam Romæ degentem, specialitèr ad nomine constituentis, & pro eo comparendum coram Sanctissimo, seù Eminentiss. Prodatario, aut altero ad id Potestatem habente, & coram eis Archiplebaniam in fauorem alterius Hieronymi resignandum cū spe ipsi Hieronymo de præsenti suo Coadiutori futuræ successionis, & ad hoc vt Archiplebania conferatur dicto Hieronymo liberè, purè simplicitèr, non obtinenda per eum tamen nisi secuto obitu naturali ipsius Constituentis, & non aliter &c. Itèm ad iurandum, quod in prædicta resignatione facienda non interuenit fraus, simoniæ labes, seù

seù alia illicita pactio; Item ad preces porrigendum Sanctissimo vt ex nunc ipse constituens supplicat, vt dignetur prædictam resignationem admittere &c. cum Instrumentarijs clausulis 28. Februarij 1658.

Io: Baptista Neapoli absens scripsit. *Io infrascitto constituito Procuratore per mandato speciale &c. ritrouandomi nella Città di Roma, e non potendo esser di persona in Roma per dar il consenso sopra la detta Coadiutoria in virtù del d. mandato di Procura lassato nelle mani del Sighor Pietro speditioniero con la presente dò il mio consenso come se io fosse presente in Roma, appresso qualsiuoglia Notaro solito ricener simili consensi, & in fede &c.* 28. Octobris 1665.

Ex his expeditæ fuerunt literæ Apostolicæ pro Coadiutoria anno ab Incarnatione 5. Ianuarij 1665. & retroscriptum est *Anno à Natiuitate Domini* 1666. *Die verò* 5. *Ianuarij retroscriptus Dominus Hieronymus per D. Io: Baptistam eius Procuratorem retroscriptæ Constitutioni, & Deputationi cum futura successione literarumque expeditioni consensit, iurauit &c.*

Vicarius generalis, & Executor Apostolicus executus est 8. Martij 1666. & Hieronymus Coadiutor possessionem accepit, nemine contradicente, sed Archipresbytero, qui etiam opposuerat haud citato.

Hieronymus ille constituens reuocauerat supradictum mandatum 30. Apr. 1664. nouoque mandato nouum Procuratorem constituerat ad comparendum coram Sanctissimo, & exhibendum Instrumentum reuocationis, nec non ad impetrandum quamcumque notificationem, seù præceptum 14. Aprilis 1665.

Hinc orta lite inter huiusmodi Coadiutũ, & Coadiutorem post duas sententias pro Coadiutore, & aliam appellationẽ Coadiutoris à sententia tertij reuocantis, & Causam deuolutam ad Rotam, lite pendente, & indecisa, Paulus Æmilius de alio consensu illius Hieronymi Coadiuti Patrui sui impetrauit literas Apostolicas liberæ collationis per liberam resignationem, cum clausula, *Non intendimus litis pendentia huiusmodi, & iuribus Hieronymi illius Coadiutoris præiudicare &c.* 4. Augusti 1671. harumque literarum Apostolicarum ab alio executore exequutionem curauit, cepitq; possessionem.

Hieronymus Coadiutor recurrit ad Rotam pro attentatis, de quibus proposito dubio 12. Decembris proximè præteriti DD. responderunt videndum de bono iure etiã ad effectum attentatorum, & proposito hodie dubio, An, & de cuius bono iure constet, & cùm ad effectum attentatorum, quæ contra Paulum Æmilium pro Hieronymo quærebantur.

Quæstio non fuit de literis Pauli Æmilij, nisi quanta fuit de literis Hieronymi, & eius iuribus præseruatis in literis Pauli Æmilij posterioribus, & illas DD. reprobarunt defectu consensus, qui potest allegari quan-
1 documque † etiam literis expeditis, *Amayd. de Styl. Dataria quæst.9.nu.8.& 10.cap.10.lib.1.* & *ibi Rot. & ipsa Regula Cancell. de consensu in Resignationibus, & Pensionibus* 45. *Quod super resignatione cuiuscumq; Beneficij Ecclesiastici, seù cessione iuris in eo, quam in manibus suis, vel in Cancellaria Apostolica fieri contigerit Apostolicæ literæ nullatenùs expediantur, nisi Resignans, vel cedens, si præsens in Romana Curia fuerit, personalitèr, alioquin per Procuratorem suum ad hoc ab eo specialitèr constitutum expeditioni huiusmodi in eadem Cancellaria expressè consenserit, &*
2 *iurauerit, vt moris est.* † Ex quo sequitur, quod Resignatio alitèr facta, vel saltem expeditio non valet; vt scripsit ad *d. Reg. Glossator sub num.2.* & sic forma est data,
3 † à qua non potest recedi &c. apud *Paris. de Resign. quæst.8. ex num.51.lib.8.* Et licèt regula sit de resignatione, adhuc est generalior de cessione iuris in beneficio, & specialitèr in Coadiutorijs
4 huiusmodi † habere locum dictam regulam, post *Gonz. ad Reg.8. gloss.5. §.9. num.9. & 10.* eadem sententia ratione diuersa, adeòque contraria scripsit *Lotter. de re benef. quæst.25. num.23.& 24.lib.2 Monet.de option.Canon.cap.4.*
5 *num.170.* vt Coadiutoria de consensu † videtur habere naturam resignationis, & cessionis, *Mandos.de Signat.Grat. titulo Coadiutoriæ §. si tamen Papa.*

Replicabant Informantes pro Coadiutore frustrà ratiocinatiuo genere contra rationes *Gonzalez, & Lotterij*, & rationes hinc inde alij proponebant, alijsq; opponebant, sed vt ipsi *Gonzalez, & Lotterius* in ratione discordes, tamen in opinione concordes sunt, & in authoritate, vel singuli visi sunt DD. præualere vt Iuris Consultorum va-
6 leant responsa † etiamsi ratio non redditur, inquit *Senec.epist.94.*& sensit *Iustin.§. Responsa Prudentum instit. de iure nat. Surd. decis.229. n.35.* Immò quando nõ extat, qui contradi-
7 cat, † Doctoris decisio dicitur casus legis, prosequitur *Surd.d.dec.229.n.36.Rot.dec.122. num.vlt.par.5.& coram Coccin.decis.2121.n.18. vers. Quorum decisio.*

Replicantes addebant attestationes sex Magistrorum expeditionum. *Qualmente essendo assenti li Procuratori per consentire alle Coadiutorie, Risegne, Permute, Cessioni, Cassationi di pensioni, Dimissioni, & in qualsiuoglia altra materia della Dataria, doue si ricerca il consenso del Procuratore, massime doue non è la clausola substituens il solito è ritrouandosi li detti Procuratori ammalati, ò impediti per i loro negotij da non poter venire di persona in Roma per dare i consensi opportuni di consentire, ò per Instromento, ò vero per lettere*, vt de factò factum in præsenti Coadiutoria, quod factum sicut faciendum non fuisset.

Sed ex contrario excipientes pro Resignatario opponebant attestationes nouem aliorum, *essersi osseruato, e tuttauia osseruarsi tanto nelle Risegne, quanto nelle Coadiutorie dare il consenso alle speditioni delle Bolle, qual consenso si dà di presenza qui in Roma, tanto da Principali, quanto da Procuratori con giuramento attuale nelle mani de Notari di Camera, ò Cancellaria,*
8 quibus † in tali casu credendum esse scripsit

psit *Cokier. ad d. Reg. num.65. vers. Quibus in tali casu, ex Rot. decis.197.num.4.par.4. diuers.* & DD. vti visis benè, & magis contestantibus crediderunt.

Ex quibus præoccupata visa est alia replicatio, quod dicta Regula Cancellariæ sit de Cancellaria, quodque aliud sit de Camera, de qua est quæstio, vt aliàs præsens in Curia non potest constituere Procurato-
9 rem ad resignandum, † & limitatur in Camera, vt sensisse videtur *Glossator ad d. Reg. num.3.& post Parif.de resign. quæst.8.nu.23 vers. Limita in Camera lib.8. & qu.12.num.7. à vers. Limita non procedere in Camera lib.9. Cokier. ad d.reg.num.19. vers. Quod limita non procedere in Camera,* itàvt Glossator etiam pungat pertinaciam Abbreuiatorum *ad d. Reg. in fine,*
10 cùm etiam hæc Regula de † contensibus sit à iure communi exorbitans, *ad Text. Clem. vnic. de renunc. apud Sanleg.de pens.cap.41.n.28.*

Quandoquidem *tanto nelle Risegne, quanto nelle Coadiutorie il consenso si dà di presenza qui in*
11 *Roma tanto da Principali, † quanto da Procuratori con giuramento nelle mani delli Notari di Camera, ò Cancellaria,* provt alij de hoc ipso consensu scripserunt præstando in Camera, vel Cancellaria, *Parif.de Resign.quæst.7.n.23.in fin.& 24.& 89.90.& 505.P.Castropal.oper.mor. disp.6.punct.2.§.4.nu.11.tract.13. Sanleg. Benef. quæst.26. num.19. verb.veruntamen alij DD. & num.29.Cokier.ad ipsam Regul.45.tunc.44.n.11. & 28.& 29.& 41.*

Et specialis est Clem.VII. Constitutio, in
12 qua vult, quod consensus † adnotetur per Notarios in libris authenticis Cameræ, vel Cancellariæ, apud *Parif. quæst.8. num.124. d. lib.8.* & præcipuè de libris Cameræ *Lotter. de re benef.quæst.16.num.25.lib.3.* quidquid de obseruantia *seq. num.26.ex decis.356.par.1.rec. confirmata in decis.361.post Farin.cons.lib.2.*

Item alia replicatio suprascripta ex regula agente de resignationibus, non autem de coadiutorijs longè, latèque ab Informantibus controuersa superadditis his ad suprascripta *§. Quæstio non fuit.*

Adeòvt etiam sententia contra stylum lata sit nulla, Iudexque litem faciat suam, nec requiritur, vt hic sit obtentus in contradictorio Iudicio, aut decisione aliqua
13 Papali firmetur, † sed sufficit obseruantia, crediturque Peritis ità attestatibus &c.apud *Cokier.ad d. Reg.num.67.& 68.cum alleg.*

Alia verò à Paulo Æmilio opposita Hieronymo,& literis eius leuiora visa sunt DD. quàm vt mereantur attendi.

Quod mandatum videatur de Resignatione, non autem de Coadiutoria, & fines
14 mandati sint custodiendi, † & Procurator resignet nullitèr, si excedit fines mandati, quod strictè intelligitur,& est odiosum &c. etiam *ad Summarium Parisij de Resign. cap.17. lib.9.*

Quia mandatum ad nominatam Resignationem satis superque visum fuit, explicarsi ad Coadiutoriam ad multa alia verba constituentis, qui perquisiuerit quem Coadiutorem, & socium sibi adiungeret &c. cum spe tamen futuræ successionis, & in fauorē R. D. Hieronymi, cum spe ipsi R. D. Hieronymo de præsenti suo Coadiutori futuræ
15 successionis &c. † & aliàs constante substantia, error in nomine contractus non vitiat contractum, *l.6.ff.de præscript. verb. & ibi not.Bart.& alij laudata in §.si vendidi vers.si autem hoc solùm l.6.ff.de act.empt.*obseruante doctissimo *Cuiacio,* & ità receptum fuit mandatum, & literæ in Camera sic expeditæ, atque vt resignare hoc sensu non est verbū
16 latissimum, † ità verba *Renunciare,Cedere, & Resignare,*inter se confundi,post alios probat *Parisius quæst.1.num.21.lib.1.*

Secundò, quod mandatum fuerit reuocatum, siuè expressa reuocatione, siuè præsumpta à mandato ipso 28. Februarij 1658. ad consensum 5. Ianuarij 1665. tanto tempore,quo Cancellaria non soleat admittere
17 Procuratorem ad renunciandum † post annum, Camera etiam sic apud *Glossatorem d. reg.num.4.vers.& Cancellaria, Rebuff. prax.Benef.de Procur.ad resignan.num.18.*

Quia reuocatio expressa, si fuit, non iuuat, & aliàs tenuit consensus datus per Procuratorem antequàm ad ipsius, vel illius in cuius manibus consensus fuerat dandus no-
18 tiam reuocatio huiusmodi sit deducta,†nisi fortè per ipsos Resignatarium, & Procuratorem malitiosè factum fuerit, quo minus ad eos, vel eorum alterum ante consensum potuerit reuocatio peruenire, *claro Textu Clem.vnic.de Resign.cum ibi not. maximè à Bar-*
19 *bos. à num.4.*vel cautiùs intimatio † reuocationis facta fuisset in Camera, & Cancellaria, *ad decis. alleg.9. à Parif. quæst. 26. num.1. lib.9.*quod cauit ipse constituens in constituendo alium Procuratorem specialem ad huiusmodi intimationem, sed non cauit in exequendo constituenti suo hic alius Procurator.

Tacita verò reuocatio etiam tanto tem-
20 pore sufficiens visa DD.non est, † quia hodie valet consensus præstitus à Prouratore, etiam post quatuor annos à morte Resignantis, *Cokier.ad d.Reg.num.44.cum Parif.tot. q.13.maximè num.4.lib.9. ex Rota coram Mohed. de renunc.dec.31.aliàs dec.217.*

Et ità principalitèr ob non seruatam formam *Regulæ de consensu* 45. cum præsentia Procuratoris per consensum expeditioni literarum, maximè circa iuramentum ex suprascriptis vtraque &c. conquerente Hieronymo sic ob satis seruatam formam Regulæ, & Datariæ, satis seruari pecuniam impensam, ob non seruatam autem non admitti ad Coadiutoriam &c.

Confirmata fuit hæc Decisio 11.Decemb.1673. coram eodem R.P.D. Taia, quæ infra in hoc eodem volumine suis loco, & tempore apponetur.

R.P.D.

R. P. D. EMERIX.

Nucerina redditionis rationis,

Lunæ 29. Maij 1673.

ARGVMENTVM.

Impugnata redditio rationis administratoris in hac Decisione saluatur, quia frumentum, quod prætendebatur venditum tempore penuriæ, æstimari debuerat, vel habito respectu ad tempus recollectionis illius, vel saltem intra triennium, ac etiam quia non fuit doctum ad manus administratoris maiorem quantitatem peruenisse, quam quæ ab ipso dicebatur exacta.

SVMMARIVM.

1 *Tutor alter dari non potest pupillo suum habenti tutorem.*
2 *Administrator potest reddere rationem etiam sine exhibitione librorum.*
3 *Tutor etiam ipse reddit rationem sine libris.*
4 *Frumentum debet æstimari vel secundum tempus recollectionis, vel intra triennium.*
5 *Frumentum non præsumitur extare vltra triennium.*
6 *Frumenti venditio non præsumitur ad longum tempus dilata, sub incerta spe carius illud vendendi.*
7 *Administratoris iurata declaratio fuit admissa attenta parua summa, ex qualitate Sacerdotis in dignitate ecclesiastica constituti, & verificatione aliarum partitarum.*
8 *Reseruatio, seù exceptio inducit comprehensionē eorum, quæ non fuerunt excepta.*
9 *Administrator non tenetur vltra summam ab eo assignatam, nisi maior quantitas ad sui manus peruenisse doceatur, & num.seq. vbi amplia.*
10 *Alimenta crescunt vna cum ætate, eaque crescente augenda sunt.*

DECISIO CVII.

DEFVNCTO q. Pomponio Bonifatio remansit Tutrix, & Curatrix Iosephi, & aliorum communium filiorum Margarita Bonanna, quæ secundo nupta Hieronymo Rosello, dimisit de anno 1639. tutelam PetroSancti Bonanno eius germano fratri, cùmque iste ab anno 1644. vsque ad totum annum 1657. reliquerit administrationem Io: Paulo Bonifatio, illum deinde conuenit pro redditione rationis coram R. P.D. A.C. Panciatico, à quo tamen idem Ioannes Paulus obtinuit sententiam fauorabilem, quapropter deuoluta Causa ad Rotam per commissionem mihi directam, dedi dubium, An constaret de sufficienti redditione rationis, quod fuit affirmatiuè resolutum.

Dum enim Io: Paulus non esset propriè Tutor, sed potiùs simplex administrator bonorum sibi mediante Apocha consignatorum à dicto PetroSancte Tutore pupillorum, quibus iam habentibus † Tutorem,
1 alter Tutor dari non poterat *l.2.C.si matr.indemn.promis.l.Tutorem 9.C. arbitr.Tutor.Merlin.decis.857.num.3.& 4.* sufficit, quod de bonis, vt supra receptis quouis modo reddiderit rationem † absque alia exhibitione librorum, *Rot. decis.101. num.5. post secundum vol.cons.Farinac. Millin.dec.150.per tot.Dunoz, inn.decis.934.num.10.& 11. & decis.935. nu 3.* in quibus loquitur de administratoribus, &
2 in specie, quod etiam ipsimet Tutores † possint reddere rationem sine libris pluries sequendo *cons.93.Calcanei* firmauit *Rota*, & signantèr apud *Ludouis. decis.199.num.5. ibique Adden.num.8.& decis.174.num.6.apud bon.mem. Cels.decis.225.nu.12.& in recent.decis.165.n.15. par.11.rec.* vbi aliæ referuntur.
3

Descendendo igitur ad partitas principaliter controuersas, non videtur illa frumēti calculanda ad rationem rigorosi pretij in summa scut.17: 50. pro quolibet rubro, sicut venditum fuit ob superuentam penuriam de anno 1649. quia cùm frumentum fuerit recollectū annis 1643. & 1644. Sum. Io: Pauli *num.22.* debet æstimari tantummodò ad rationem pretij currentis tempo.
4 recollectionis, † vel intra triennium, vltrà
5 quod illud non censetur conseruatum, † sed præsumitur marcescere *Cardin.Cels.dec.344. num.9.* Nec est verisimile, quod Io: Paulus sub incerta spe futuræ penurię hoc amplius
6 conseruasset, † eiusque venditionem ad plures annos distulisset, vt ponderatum fuit in leuioribus terminis coram *Bich. decis.580. num.32.cum pluribus seqq.*

Eoque minus quia quinque salmæ supradicti frumenti fuerunt de anno 1644. consignatæ Caballino, & Massuccio Creditoribus pupillorum, prout constat ex decla-
7 ratione iurata ipsius Io: Pauli, † cui in hac parua quantitate DD. fidem adhibere voluerunt attentis qualitate Sacerdotij, atque integritate personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, nec non iuncta verificatione aliarum partitarum, *Bartol.in l.fin. §.in computatione num.4.C.de iur.delib.ibique Ias.num.7. Ludouis.dec.475.num.3.& 11.*

Pro reliquis verò salmis 20. suffragatur amplissima quietantia reportata anno 1662. à dd. Iosepho, & Philippo effectis maioribus tàm ad exonerationem dicti PetriSancti, quàm ipsius Io: Pauli de omnibus, & singulis descriptis in inuentario exceptis supradictis quinque salmis frumenti, Summ.
8 eiusdem Io: Pauli *num.20.* quarum reseruatio, seù exceptio magis inducit comprehensionem eorum, quæ non fuerunt similiter excepta, *l.nam quod liquida §.vltimo ff. de penu. leg. Menoch.cons.4.n.23. Grat.discept.703. num.20.*

De fructibus censuum est reddita plenè ratio, quia Io: Paulus adscripsit credito pupillorum omne exactum, vt vlterius non
9 tenetur, † nisi doceatur fuisse ab eo perceptam maiorem quantitatem, *Bartol. in l.1. num.9.*

10 *num.9. ff. de edendo*, & in terminis † Tutorum *Rot. decis. 323. nu.4. par.10. dec.158. num.6. & 7. & decis. 367. num.3. par.11. recent.*

Quoad redditus bonorum stabilium optimè iustificatur ex calculo confecto ad instantiam Io: Pauli, illos non fuisse perceptos, nec potuisse percipi in ea quantitate, in qua supponebatur à PetroSancte; sicut etiam probatur ab isto fuisse alienatū censum Capitalis sc.25. & vendita nonnulla animalia postmodum erroneè descripta in dicto inuentario, seù notula consignationis bonorum, Sum. eiusdem Io: Pauli *nu.4. 5. 6. & 9.*

Neque in calculo dictorum redditum debent poni fructus, qui prouenerunt ex bonis dotalibus Mariæ Ortensiæ olim vxoris dicti Iosephi, tùm quia Io: Paulus non tenetur reddere rationem, nisi de ijs, quæ fuerunt sibi consignata, & descripta in sæpius dicta notula; tùm quia omnes prædicti fructus fuerunt exacti ab eodem Iosepho ad effectum alendi dictam Mariam vxorem, vnà cum quatuor filijs ab ea susceptis, Nutrice, & Ancilla, d. Summ. *num.10. lit. A. & num.35.*

Quantitas denique annuorum scutorum centum pro victu, & vestitu prædictorum Iosephi, & Philippi, necnon vnius famulæ visa fuit satis moderata, & nullatenùs debet considerari excessiua, ex eo quod antea
11 fuerit minùs impensum, † quia alimenta crescunt vnà cum ætate; eaque crescente sunt augenda, *DD. in l.2. C. de alim. pupill. præstan. l. cum vnus §. Alimentis, vbi Bartol. num.1. & l. alimenta 16. §. Basilica, ff. de alim. & cibar. leg. Gozad. cons.95. num.4. vers. item sunt augenda Menoch. de arbitr. Iudic. cas.169. pariter num.4. lib.2. Amat. Dunoz. dec.685. num.3. & in Ciuitatis Castellana Tutela 10. Martij 1664. §. Illisq; tantùm coram bo. me. Auunculo meo.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. VICECOMITE.

Tudertina Pensionis.

Lunæ 29. Maij 1673.

ARGVMENTVM.

Duo erant introducta iudicia, possessorium vnum, & alterum petitorium; Cumquè à solo petitorio causa in Rota cōmissa, partes ad transactionem deuenissent, & deinde antiquam litem possessorij instaurassent, omnia attentata sunt prætensa, de quibus tamen Sacra Rota non constare declarauit, tùm ex eo, quod vbi causa est diuersa, appellatio vnius iudicij nō suffragatur quoad aliud, tùm etiam quia lite per transactionem extincta, nulla poterant attentata considerari.

SVMMARIVM.

1 *Attentata sunt omnia gesta coram primo Iudice post causam appellationis in Rota commissam, & vid. nu. seqq.*
2 *Attentata non sunt gesta coram primo iudice in causa possessorij, si à sola sententia lata in petitorio appellatum est.*
3 *Attentata non sunt gesta coram primo iudice, si partes post sententiam transegerunt.*
4 *Lis per concordiam remanet extincta.*
5 *Attentata sine lite non dantur, quia lis est principium attentatorum.*
6 *Attentata cessant eo ipso, quod cessauit lis.*
7 *Transactio inita sine mandato procuræ adhuc substinetur, si per subsequutam solutionem ratificata sit.*
8 *Ratificatio idem operatur, ac mandatum etiam, vbi speciale requiritur.*
9 *Solutio expressam ratificationem inducit, & supra num.8. cum sequen.*
10 *Ratificatio, quæ resultat ex facto, potentior est illa, quæ deducitur ex verbis.*

DECISIO CVIII.

ORTA in Tribunali Auditoris Cameræ in summarijssimo manutentionis iudicio ad instantiam Ioannis Ferrarini lite pro solutione pensionis ad eius fauorem reseruatæ super fructibus Parochialis Ecclesiæ Sancti Angeli Castri, seù loci de Cordigliano Tudertinæ Diœcesis contra Petrū Venturellum illius possessorem, fuit ab eodem Auditore Cameræ relaxatum mandatum de manutenendo, vnà cum executiuo pro pensionibus decursis, & non solutis, à quo Venturellus non appellauit, sed suscepit dumtaxat terminū vnius mensis ad soluendum summam debitam, Summ. Angeluccij *nu.4.* & interim separatum iudicium introduxit super nullitate pēsionis, & cùm intrà terminos præfixos Ferrarinus nihil probauerit, fauorabilem sententiam reportauit, à qua appellante eodem Ferrarino, Causa ad Sacram Rotam delata fuerit. In hoc statu deuenerunt Partes ad transactionem, in qua Ferrarinus reduxit dictam pensionem à scutis vigintiquatuor auri de Camera, ad scuta vigintiquinque monetæ, & Venturellus liti renunciauit, obligando se ad illius solutionem in summa reducta, prout de facto illam absque vlla controuersia persoluit.

Cùm autem pensio huiusmodi de anno 1660. à Ferrarino in fauorem Angeluccij legitimè translata fuisset, iste egit coram Auditore Cameræ contra Macaranum modernum Ecclesiæ Rectorem, & Venturelli successorem in iudicio manutentionis super exactione pensionis, & obtinuit nedum relaxari mandata, sed etiam aduersus eundem Macaranum, qui dederat in actis articulos, & super ijs examinatis testibus, petebat pensionem declarari nullam, sententiā fauorabilem super eius validitate reportauit

uit, & deinde fuit expedita declaratoria contra eundem Macaranum succumbentẽ, & parere recusantem, à qua nec per Signaturam fuit commissa appellatio; Post hæc prætendens dictus Macaranus omnia gesta coram Auditore Cameræ fuisse attentata in spretum litis in Rota pendentis, obtinuit disputari dubium, An constet de attentatis, quod à me hodie propositum, negatiuè fuit resolutum.

Quamuis enim à sententia lata primo loco in Tribunali Auditoris Cameræ appel-
1 lasset Ferrarinus auctor Angeluccij, † itàvt exindè coram eo nihil innouari potuisset citra vitium attentatorum, ex latè firmatis *in Vieen. Beneficij* 10. *Decembris* 1646. *coram bo.me. Peutingerio*, quæ inter eius impressas non reperitur, alijsque allegatis, tamen hoc procedere potuisset quoad iudicium petito-
2 rium, quod pendebat in Rota, † secus autem quoad summarissimum manutentionis, in quo mandatum de manutenendo obtinuerat, nec ab eo fuerat interposita appellatio, vt distinguit in terminis *Rota coram Bichio decis.* 348. *per totam*, atque etiam quia post appellationem à dicta sententia
3 in petitorio † partes inter se transegerunt,
4 & lis prædicta per concordiam † extincta remansit *l. transactio C. de transact. cap.* 1. *de lite contestata, Surdus consil.* 451. *num.* 16. *&* 17. *Rot. coram san. mem. Gregor. decis.* 286. *num.* 6. *& decis.* 359. *num.* 2. *in recent. decis.* 402. *num.* 4. *par.* 5. *decis.* 86. *num.* 1. *par.* 6. *& decis.* 281. *num.* 1. *par.* 7.
5 *& sæpius in alijs*, & eo ipso, quod lis, † quæ est principium causatiuum attentatorum
6 cessat, † etiam & ipsa attentata cessare, ac deficere debent, ut tradita per *Lancellott. de attentat. par.* 2. *in præfat. cap.* 4. *num.* 281. *& seqq.* vbi concordantes.

Non obstat, quod transactio prædicta tanquam facta non à Venturello Titulari, sed ab eius asserto procuratore, non exhibito sufficienti mandato procuræ, non potuerit præiudicium vllum inferre principali, tùm quia inita fuit cum nepote eiusdem Venturelli Titularis, de cuius mandato pro-
7 curæ testatur Notarius, † tùm quia constat de expressa ratificatione per subsequutam
8 solutionem, † quæ idem operatur, ac mandatum etiã vbi speciale requireretur *l. quod si speciale* 27. *vbi Bald. ff. de minorib. Surd. decis.* 251. *num.* 11. latè *Rota coram Buratto dec.* 301. *num.* 8. *in Romana Cambij* 24. *Martij* 1664. *§. sed cessat coram Illustriss. D. Præside Granditeno.*
9 Solutio enim † importat ratificationem ex
10 facto, quæ potentior est illa, † quæ ex verbis deducitur *l. cum cautione ff. rem ratam haberi.*

Et ità vtrinque parte informante resolutum fuit.

R. P. D. EMERIX.

Farsen. Prædij.

Mercurij 31. *Maij* 1673.

ARGVMENTVM.

Attenta nullitate contractus mulieris gesti contra formam *Statuti Vrbis lib.* 1. *cap.* 151. fuit concessa reintegratio illius donatario vniuersali, quia de extremis in hoc iudicio necessarijs dubitatum non fuit; de nullitate verò constabat ob non factam specialem, & indiuiduam mentionem causę solùm generaliter expressæ, quod non sufficit; vt proindè etiam sine restitutione pretij non existentis, quia non apparebat de versione, eadem reintegratio sit admissa.

SVMMARIVM.

1 *Possessio actoris in iudicio reintegrationis probatur ex instrumento venditionis.*
2 *Possessio rei conuenti remanet probata ex substatatione litis iuncto aliquo adminiculo.*
3 *Reintegratio, quæ donanti competeret, illius donatario vniuersali concedenda est.*
Donatarius vniuersalis habetur loco hæredis, num. 3.
4 *Reintegratio datur etiam ad fauorem singularis successoris.*
5 *Maritus in rebus extradotalibus suæ vxoris nullam habet administrationem, vel mandatum à lege.*
6 *Causa ex Statuto Vrbis* lib. 1. cap. 151. *requisita in contractu mulieris, debet esse certa, & specialis, non autem generica sufficit.*
7 *In Contractibus minus solemnibus mulieris, vel minoris sola receptio pecuniarum non sufficit, nisi etiam versio in eorum vtilitatem probetur.*
8 *Versio non dicitur probata, nisi exhibeatur iustificatio in quam causam illa cesserit.*
9 *Restitutio pretij mulieri in contractu nullo soluti non conceditur, si non probetur versio, nec pecunia existant.*
10 *Reintegratio debetur mulieri ad bona nulliter alienata, etiam sine restitutione pretij non existentis, si versio in vtilitatem eiusdem mulieris probata non sit.*
11 *Præscriptio trigenaria requirit integrum complementum, etiam vsque ad minimum tempus.*
12 *Sententia potest proferri super omnibus in causa deductis, & probatis, licèt non expressis in libello, quoties in eo adsunt clausulæ salutares, & sufficientes.*

DECISIO CIX.

VENDITIONEM Prædij extradotalis siti in Territorio Montis Opuli in vocabulo *le Fontanelle* factam die 13. Maij 1639. à Ioanne Oliuario tanquam marito, & legitimo administratore Aquiliæ vxoris absentis Dominico fratri, & Auctori Dionisij Factorini, cum promissione de rato eadem

dem Aquilia postmodum sub die 21. eiusdem mensis Maij ratificauit cũ decreto Iudicis asserendo de ipsius ordine fuisse deuentum ad dictam venditionem, pretiumque conuentum in summa scutor. 330. monetæ erogandum fore ad effectum liberandi se, præfatumque Ioannem virum ab interusurijs censuum, quibus ambo grauati reperiebantur, Sum d. Dionysij *num.* 1. & 2.

At introducto nuper pro parte Francisci Oliuarij vti filij, & Donatarij vniuersalis dictæ Aquiliæ coram A.C. Panciatico Iudicio super rescissione, seù declaratione nullitatis dictæ venditionis, & immissione, seù reintegratione ad possessionem prædicti prædij, emanauit sententia illi fauorabilis, à qua interposita per Dionysium appellatione, illaque mihi commissa, fuit hodie datum dubium, An eidem Francisco sit danda reintegratio, & affirmatiuè per Dominos resolutum.

Siquidem concurrunt omnia extrema re-
1 quisita, † nempè anterior possessio Aquiliæ resultans ex ipsismet instrumentis venditionis, & subsequutæ ratificationis datis in Summ. vtriusque Partis *Bart. in l. prædia* 43. *in fine, ff. de acquir. possess. Rot. post Posth. de manut. decis.* 204. *num.* 1. & *in recent. decis.* 251. *num.* 2. *par.* 6. Possessio Iunior dicti Dionysij rei conuenti probata, tùm per Testes Sum. Francisci *num.* 4. tùm per litis substentationem,
2 quæ † semper sufficit addito alio adminiculo, vt hic *Gregor. decis.* 105. *n.* 2. *Buratt. dec.* 736. *num.* 1. *Eminentiss. Ottbob. dec.* 137. *num.* 20. & *in rec. d. decis.* 251. *num.* 3. *par.* 6. Et denique adest nullitas dd. venditionis, & ratificationis, vt infrà ostendetur, quibus concurrentibus sicut competiisset reintegratio Aquiliæ an-
3 teriori possedditrici, † ità pariformitèr venit concedenda Francisco illius Donatario vniuersali, qui habetur loco hæredis, *Rota decis.* 207. *num.* 9 *par.* 6. *rec.* cui competere reintegrationem debitam defuncto probant *tex. in* §. *sed hæredibus inst. de perpetuis, & temporal. act l. prima,* §. *hoc interdictum in fine, ff. de vi, & vi armata Crescent. dec. s.* 3. *tit de restit. spoliator. Ludouis. decis.* 542. *num.* 2. *ibique Adden. num.* 10.
4 vbi conclusio ampliatur etiam ad † singularem successorem *Eminentiss. Ottbob. decis.* 70. *num.* 15. & *dec.* 137. *num.* 19.

Nullitas verò præfatæ venditionis patet, ex quo prædium controuersum fuit venditum à Ioanne viro Aquiliæ ipsa absente, & absque illius mandato Procuræ, quod aliundè iustificari deberet, quàm ex assertione eiusdem Ioannis, qui in hoc prædio, quod erat extradotale, Sum. Dionysij *nu.* 2.
5 *ad med.* † nullam habebat administrationem nec mandatum à lege *Bart. in l. maritus nu.* 2. *C. de procurat. Alex. cons.* 144. *num.* 6. *lib.* 5. *Bich. decis.* 120. *num.* 24. & *decis.* 243. *num.* 15.

Eoque magis subsistit etiam nullitas dictæ ratificationis subsequutæ propter insufficiẽtiam causæ nimis vagæ, & genericæ per vxorem Iudici expositæ ad effectum scilicèt vt supra dictum est liberandi se, eiusque virum ab interusurijs censuum, quibus grauati reperiebantur, nulla facta illorum indiuiduali specificatione ad hoc, vt Iudex ante interpositionem decreti potuisset plenè cognoscere huiusmodi causam sibi expressam, super qua non debebat stare simplici assertioni contrahentium; Sed tenebatur particularitèr inspicere, an census suppositi essent omnes veri, & reales, & an pro illis expediret mulieri potiùs vendere prædictum prædium, quàm alia bona, aliàs
6 non dicitur † seruasse formam à Statuto Vrbis præscriptam in *cap.* 151. *lib.* 1. vt aduertit *Rot. coram Merlin. decis.* 540. *nu.* 2. *decis.* 714. *n.* 35. *cum pluribus seqq.* & *decis.* 575. *num.* 6. *bon. mem. Card. Cels. dec.* 233. *num.* 4. 5. & 6. *in rec. dec.* 355. *à num.* 9. *vsque ad* 16. *par.* 12. *cum pluribus alijs ibidem allegatis.*

Non obstante, quod successiuè Aquilia pretium receperit, quia omisso illud apparere receptum ex interuallo post lapsum aliquorum dierum, & quietantiam confectam fuisse absque vllis solemnitatibus, placuit responsio, quod in huiusmodi contra-
7 ctibus minus solemnibus, † sola receptio pecuniarum non est sufficiens, nisi insimul probetur illarum versio in vtilitatem mulieris contrahentis *l. verum item* §. *quæritur ff. de minor. Soccin. sen. cons.* 115. *num.* 13. *lib.* 1. *Peuting. decis.* 240. *num.* 9. & *decis.* 273. *num.* 16. de qua versione in præsenti minimè
8 constat, † dum nulla fuit exhibita extinctio censuum, quibus coniuges grauabantur, quapropter existente nullitate contra-
9 ctus, nec †, minus potest prætendi restitutio pretij non extantis, & quod non probatur versum in vtilitatem mulieris *Buratt. decis.* 814. *num.* 1. & 2. *Cels. d. dec.* 233. *num.* 9. *cum*
10 *seqq.* & in terminis † petitæ reintegrationis *Eminentiss. Ottbob. dec.* 124. *num.* 1. & 2.

Neque suffragatur allegata præscriptio triginta annorum, quia non subsistit in facto, dum ratificatio Aquiliæ euenit dicta die 21. Maij 1639. & illius nullitas fuit sub die 18. Ianuarij 1667. personalitèr intimata Dionysio ad instantiã Francisci istius Sum. Additionali *num.* 1. vnde calculando demonstratur deficere duos annos, & menses quatuor ad complementum dictæ præscriptio-
11 nis trigenariæ, † & tamen ad eius exclusionem sufficeret cessare bonam fidem per minimum temporis spatium *Ias. in l.* 3. §. *labeo nu.* 17 *ff. de acqu. possess.* latè *Gratian. discept* 103. *num.* 32. *cum seqq. Rot. in rec. dec.* 304. *nu.* 2. *par.* 1. & *coram Merlin. dec.* 702. *num.* 35.

Ex quibus visum est parum releuare nullitatem obiectam aduersus sententiam A.C. vti latam super reintegratione in iudicio antea introducto vigore legis finalis, quia in monitorio aderant clausulæ ad id sufficientes, ibi -- *Vel alterius cuiuscunque remedij magis vtilis proficui, & competentis* -- Ac infrà -- *Ius & iustitiam ministrari omni meliori modo* -- d. Sum. Additionali Francisci *num.* 2.
12 quæ sanè † clausulæ operantur, quod possit ferri sentẽtia super omnibus in progres-

su causæ deductis, & probatis, licèt non fuerint specificè petita, vel expressa in libello, vt post *Innoc. & Bald. in cap. 2. de ordine cognition. Grat. resp. 70. nu. 31. & 32. vol. 2. Mart. de clausul. par. 1. clausul. 256. nu. 6. Duran. dec. 90. num. 1. & dec. 258. num. 2. & 3. Royas decis. 158. num. 19. cum alijs in Romana Sublocationis 28. Aprilis proximè præteriti coram me.*

Et ità decisum vtraq; parte informante.

R. P. D. CALATAIV.

Bononien. Prædij.

Lunæ 5. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Auocatio possessionis ab hærede intentata cōceditur non obstante impugnatione personæ illius, quia semel fuerat approbata, provt nec minus attenta quæstione dominij, quam refricare non poterat reus, qui habuerat causam ab eo, qui possessionem concesserat, & demum ex eo quia licet opponeretur prætensa electio præstandi potius interesse, quam rem, hæc minus fuit admissa, quia existente re ipsa, nulla electio competere poterat.

SVMMARIVM.

1 *Vxor vigore* Auth. præterea C. vnde vir, & vxor, *succedit in quarta parte bonorum sui viri.*

2 *Hæres existens in possessione bonorum hæreditariorum, omnes actiones hæreditarias exercere potest.*

3 *Emptor hæreditatis actiones hæreditarias exercere permittitur.*

4 *Approbatus si quis fuerit, puta vti hæres, amplius reprobari non potest.*

5 *Approbatio personæ tanquam dependens à sola mente, & intentione approbantis, est indiuisibilis, nec potest vno nomine fieri, & alio reprobari.*

6 *Dominij quæstionem refricare non potest, qui quoquomodo habet causam ab eo, qui possessionem concessit, & num. seq.*

7 *Remedium* l. si quis conductionis C. locati, *habet locum non solùm inter locatorem, & conductorem, sed etiam contra alios, & supra num. 6.*

8 *Hæres non permittitur refricare quæstionem dominij, quam suus auctor refricare non poterat.*

9 *Hæres simpliciter remanet obligatus eo modo, quo defunctus tenebatur.*

10 *Hæres beneficiatus tenetur seruare factum defuncti, quousque suppetunt vires hæreditariæ.*

11 *Fideiussio de euictione quatenùs transeat ad hæredes, vel non. & num. seqq.*

12 *Hæres fideiussoris de euictione quando possit proprio nomine vindicare rem, itaut ad interesse teneatur.*

13 *Hæredes actiuè, & passiuè censentur comprehensi in quolibet contractu, & stipulatione.*

14 *Fideiussor euictionis, an & quando habeat electionem præstandi rem euictam, vel præstando interesse liberetur.*

15 *Possessor rei debitæ potest conueniri pro toto, etiamsi ab vno tantùm, & pro vna portione habuerit causam à debitoribus eiusdem rei.*

DECISIO CX.

IN Decisione, quam publicaui 12. Februarij 1672. dictum fuit Prædium in Communi Panigalis à Marchione Vgone de Pepolis prælegatum Galeatio eius filio, & modo à Marchione Camillo in conductionem detentum, esse restituendum Comiti Ioanni in possessione hæreditatis dicti Galeatij existenti, quam resolutionem vti in facto subsistentem hodie DD. confirmandam esse censuerunt.

Quod enim in possessione, seú quasi dictæ hæreditatis existat, & possit actiones hæreditarias exercere non fuit in dubium reuocatum, quamuis enim Galeatius in testamento hæredes scripserit Nicolaum, & Victoriam filios spurios. Isti tamen non fuerunt admissi ab Eminentiss. Bononiæ Legato, qui possessionem bonorum ad se antè Galeatij obitum auocauerat, sed vel tanquam insuccessibiles, & solùm alimentorū capaces, vel ex alio capite fuerunt per sententiam exclusi, quæ habuit suum effectum, quia Eminentiss. Legatus possessionem bonorum, quam ad se auocauerat dicto Domino Comiti Ioanni consignauit, seú restituit, & dictus Nicolaus, & Victoria receperunt alimenta, & successiuè etiam ingressa Victoria Monasterium d. Comes Ioannes solitam dotem Monasterio persoluit, quā ratione saltèm effectus fuisset creditor pro d. dotis quantitate persoluta.

1 Insuper respectu quartæ partis, † in qua successit Lucretia Galuana Galeatij vxor, *ex Auth. præterea C. vnde vir, & vxor* reportauit ab illa amplam cessionem, cujus vigore in d. quarta successit.

Non obstat, quod Nicolaus tanquam amplissimè legitimatus effectus fuerit capax paternæ hæreditatis ad exclusionem cuiuscunque alterius; Cùm enim iste habeat contra se dictam sententiam iam diù in iudicatum transactam, & ab eo approbatam per receptionem alimentorum à d. Comite Ioanne, sufficit, quod Com. Ioannes actu possideat

2 hæreditatem † ad hoc, vt omnes actiones hæreditarias exercere valeat *l. nam quod §. fin. l. cogi ff. ad Trebell. l. 3. ff. de honorum possess. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 10. num. 5.* & in

3 terminis emptoris † hæreditatis *l. 2. §. non solùm ff. de hæredit. vel act. vendit.* præsertim cùm vti talis fuerit approbatus ab eodem Marchione Camillo soluendo pluries eidem

4 affictus prædij, de quo agitur † ad hoc vt modo non possit eū reprobare *l. si quis testib. C. de testib.* & aduertit *decisio in dicto §. supposita.*

Non releuante, quod prædictas solutiones fece-

fecerit non proprio nomine, sed Tutorio,
& Curatorio Marchionis Guidi, quia cum
approbatio personæ dependeat à sola men-
5 te, & intentione † approbantis, quæ est in-
diuisibilis non potest vno nomine approba-
re, & alio reprobare, vt dixit *Rota coram Se-
raph.dec.1025.num.5. & in rec dec.78.numer.4.
par.5.& in Taurinen.seù Fossanen.Prabenda 27.
Martij 1669. coram R.P.D. Vicecomite.*

Multò minus vrget obiectum, quod Hie-
ronymus, qui prædium vendidit Marchioni
Vgoni, & postea in conductionem recepit
non esset illius Dominus; sed esset commu-
ne cum tribus fratribus, & in diuisione de
anno 1641. obuenerit Marchioni Camillo,
nam talis communio ante factam venditio-
nem nullibi probatur, imò quod prædium
esset proprium Hieronymi manifestè resul-
tat, ex quo ante istam venditionem aliam
fecerat ad fauorem eiusdem Vgonis cum
pacto redimendi, provt cum effectu rede-
mit, & posteà iterum vendidit, hodierno
Sum. *num.2.* vel in omnem casum satis est,
quod Hieronymus retineret prædiũ in con-
ductionem, & quod Marchio Camillus, vel
sit illius hæres, vel ab eo causam habeat ad
hoc vt teneatur illud restituere, & non pos-
6 sit dominium controuertere. † Quoties
enim tertius, qui possessionem occupat ali-
quo modo habet causam ab eo, qui posses-
sionem concessit, non potest quæstionem
dominii refricare *l.si quis conductionis C.locati,*
cuius dispositio non solùm locum habet in
7 locatione, † sed etiam in quocumque alio
contractu, & aduersus omnes, qui quoquo-
modo causam habent ab eo, qui possessio-
nem transtulit *Angel. in d. l.si quis conductionis
in fin. Purpurat.in d.l.2.num.22. vers. locum ha-
bente ff.si cert.petat.Dec.cons.38.num.3.Neuizan.
cons.37.num.22.Crauett.cons.157.num.1.Marant.
in specul par.4.dist.7.num.49.Rot.decis.222.n.8.
par.8.decis.57.num.1.& decis.89. num.17. par.9.
recent.* fortiùs dum Marchio Camillus est
etiam hæres eorum, qui in hoc contractu
venditionis, & conductionis de euictione
promiserunt, & paritèr ex facto compro-
8 bat *decisio in §.qua resistentia.* † Vndè multò
minus potest dominium controuertere, *d.l.
si quis conduct.& Rot d.decis.222. num.4. par.8.
recent.* Nihil obstante, quod sit hæres cum
beneficio legis, & inuentarij, nam respectu
9 vnius est hæres simplicitèr, † & proindè re-
manet obligatus, provt erat defunctus *l.po-
stulante ff ad Trebell l fin.§.si verò C.de iur. deli-
ber. Rot.post Pacif.de Saluian. decis.136. num.5.
& post Zacch. de obligat. Cam. decis.187.nu.25.
& in recent. decis.39.num.11. par.6.* Respectu
verò alterius, cuius est hæres beneficiatus
10 illius† promissionem seruare tenetur quo-
usque suppetunt vires hæreditariæ *Bart. in
l.eum vir num.14 ff.de vsucap. Honded. cons.3.
num.53.lib.1.Greg.decis 418.num.6. Bich.dec.37.
num.10.*

Nec facit, quod obligatio fideiussorum
11 de euictione † non transeat ad heredes *l.fin.
C.de euict.* Quia procedit quando hæres fi-
deiussoris ex sua persona dominium vindi-
cat, vt loquitur *d. l. fin.* ibi: *Ex sua persona
12 dominium vindicare, † sed quando conuenitur ad
id, quod interest rem euictam non esse;* hoc casu
etiam ipse tenetur, provt tenebatur eius
Auctor, vt benè explicat *Mangil. de euict.*
in contrarium allegatus *quæst.89. num.8.* ea
ratione quia in quocumque contractu, &
13 stipulatione † censentur comprehensi hæ-
redes actiuè, & passiuè *l. cum hæres ff. de
acquir. hæredit. l. prima C.de hæred. vel act.ven-
dit. Rot. decis.172. num.1. & 3. par.6. recent. &
coram Bich. decis.490.num.5.& seqq.*

Sicuti non applicatur conclusio, quod
fideiussor habeat electionem restituẽdi rem
14 euictam, vel præstandi interesse † quia de-
bet intelligi quando rem effectiuè non po-
test restituere, vt quia est penès euincentem,
tunc enim præstando interesse liberatur, sed
si res est penes fideiussorem, vel eius hære-
dem debet restituere rem, nec liberatur
præstando interesse, ità benè explicat *Bart.
in l.fideiussor ff.de dol.except.*

Cæterùm, quod Marchio Camillus sit
vnus ex tribus hæredibus fideiussorum, &
sic teneatur tantùm ad euictionem pro ter-
tia parte nullo iure subsistit, quia Comes
Ioannes agit actione reali ad vindicandum
prædium, quod totum reperitur penes di-
15 ctum Marchionem Camillum, † qui pro-
inde potest insolidum conueniri, ex addu-
ctis in *decisione §. finali.*

Ex quibus rationibus opus non fuit exa-
minare quæstionem, an dictum prædium
cadat sub vniuersali fideicommisso Mar-
chionis Vgonis, ad quod Comes Ioannes
pariter vocatus est.

Et ità vtraque, &c.

*Supra in alia præcedenti parte 17. recent. adest
alia in hac causa decis. coram eodem R.P.D. Ca-
lataiu, vbi est in ordine 254.*

R. P. D. VICECOMITE.

Spoletana redditionis rationis.

Luna 5. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Ad reiterandam redditionẽ rationis cõdem-
natus est Tutor, tùm quia, & sine requisi-
tis solemnitatibus illa facta est, tùm etiam
quia de errore plurium partitarum consta-
bat, ad quem effectum sufficit etiam mo-
dicus defectus vnius tantùm partitæ; atque
ideò plura de solemnitatibus requisitis in
contractibus minorum deducuntur, ac etiã
de nullitate sententiæ eandem redditionem
rationis approbantis.

SVMMARIVM.

1 *Ratio semel reddita amplius reiterari non debet.*
2 *Redditio rationis ex quibus dicatur rectè facta, vt per illam legitima liberatio consequuta sit.*
3 *Contractus minorum ex Constitutione Aegidiana vltra consensum proximiorum, Iudicis decretũ, ac etiam insinuationem requirit.*
4 *Statutũ locale quatenùs tollat solemnitates Aegidianas, vel vtrumque simul obseruandum sit, & num. seqq.*
5 *Dictio*, sine, *coniuncta cum alia negatiua, affirmatiuam importat.*
6 *Statutum loquens de solemnitatibus cõtractuum, non tollit insinuationem aliàs requisitam.*
Insinuatio post contractum fieri solet. n. 6.
8 *Redditio rationis bonorum minoris requirit decretum Iudicis causæ cognitionem, & partitarũ verificationem.*
9 *Ratio non dicitur sufficienter reddita, etiamsi minoris interuenerit iuramentum, quoties solemnitates seruatæ non sunt.*
10 *Liberatio redditionis rationis intelligitur de exacta, aliàs non valet.*
11 *Inuentarium licèt non solemne à Tutore conficiendum sit, non tamen simplex descriptio omittenda est.*
12 *Sententia nulla, & iniusta non meretur attendi.*
13 *Sententia est nulla, si fuerit data pendente dilatione concessa ad expectandam relationem peritorum.*
14 *Sententia est nulla, si non fuerunt seruati termini substantiales.*
15 *de Creditorum pupilli veritate constare debet, eorumque quietantiæ reportandæ sunt à tutore, vt illum rectè soluisse dicamus.*
16 *Tutor non potest continuare societatem cum pupillis, sine decreto Iudicis, & consensu proximiorum.*
17 *Tutor prohibetur à iure authorizare contractũ inter ipsum, & pupillum.*
18 *Tutor non potest propria auctoritate sibi constituere, & retinere administrationis salarium.*
19 *Ratio semel reddita, iterum etiam reddenda est, constito de errore aliquarum partitarum, vel etiam vnius tantùm.*

DECISIO CXI.

NON constat, quod Decius, & Io: Baptista fratres de Odorisiis Tutores testamentarii Annibalis, & Maximiliani de Baraschis sufficientem rationem reddiderint administrationis huius tutelæ per ipsos gestæ ab anno 1650. vsque ad 1662. quamuis ab ipsis pupillis quietantiam, & publicum instrumentum iuramento vallatum reportauerint, & postmodum super hac eadem rationis redditione coram A.C. conuenti vsque de anno 1667. per sententiam
1 fuerint absoluti, † itàvt ad dictam redditionem reiterandam cogendi nõ esse viderentur *l. semel C. de apoc. publ. lib. 10. Bellon. iun. consil. 21. num. 1. Rot. coram Celso decis. 189. num. 2.*

Vel enim se fundant in dicto Instrumento quietantiæ, & liberationis, in quo omnes partitæ librorum introitus, & exitus registratæ dicuntur cum transcriptione ipsius libri tutelaris, ac solutione reliquatus scu-
2 torum videlicèt 432. † ex quibus regularitèr perfecta solet rationis redditio, & liberatio resultare, attento præcipuè iuramento, *ad l. cum seruus 81. ff. de condit. & demonstr. Crauett. cons. 231. num. 2. Guttier. de tutel. par. 3. cap. 1. num. 28. Rot. coram Greg. decis. 554. num. 2. coram Dunoz. iun. dec. 873. nu. 1. coram Arguell. decis. 37. num. pariter primo*; Et cùm de illo tempore dicti fratres pupilli de Baraschis essent adhuc minores 25. annorum, debuisset vtique interuenire auctoritas Iudicis decretum interponentis, & subsequi insinua-
3 tio, quæ † vltrà consensum proximiorum ad validitatem actus à minoribus gesti per Ægidianam Constitutionem *lib. 5. cap. 25.* requiruntur, & cum deficiant, liberatio á vitio nullitatis vindicari nequit *Pich. ad Stat. Vrb. glos. 7. nu. 41. Thom. de Tutor tit. 35. nu. 29. vers. & quando quietatio Rot. corã Crescent. dec. 2. de cons. ff. cum aliis coram Caual. decis. 647. num. 5. & in Auximana redditionis rationis 18. Februarij 1656. §. Non obstat coram Eminentiss. Cerro.*

Non obstante statuto locali disponente, quod nullus contrahat cum minoribus sine præsentia duorum proximiorum, etsi secus factum fuerit, contractus non valeat ipso
4 iure; Quia non procedit † per duas negatiuas affirmatiuam inducentes, prout si diceret, *Non valeat nisi &c.* Et in hoc casu dici posset incompatibile cum Ægidiana, & ob-
5 staret, sed vtitur dictione *sine*, † quæ coniuncta cum alia negatiua, affirmatiuam nõ importat, vt benè distinguit *Rot. coram Bich. decis. 483. num. 14. & 17. Dunoz. iun. decis. 748. & decis. 760. num. 10. vers. Neque facit, & decis. 427. num. 31. & seqq. par. 9. recent.* & ideò cum Statutum loquatur de solemnitatibus requisitis in contractu, non excludit insinuatio-
6 nem, quæ † vt plurimùm post dictum contractum fieri solet; Quapropter cùm non
7 contrarietur Ægidianæ, † seruandas esse pluries dixit *Rota decis. 288. n. 3. & seqq. par. 4. to. 2. rec. & decis. 610. num. 4. & 5. eadem par. 4. tom. 3. decis. 355. num. 6. & 7. p. tr. 12. decis. 361. nu. 7. & 8. par. 13. & decis. 323. num. 4. ad 7. par. 14. rec.*

Imò præcisa etiam Ægidiana, adhuc de iure communi, ad hoc, vt ritè & rectè dici posset per hos Tutores reddita ratio, de-
8 buisset Iudicis decretum, † causæ cognitionem, & partitarum iustificationem adhibentis interuenire per *Text. in l. magis post §. In primis ff. de reb. eorum Anchar. cons. 330. nu. 6. & 7. Paris. cons. 89. num. 58. & 63. lib. 1. Rim. iun. cons. 338. num. 83. vsque in finem lib. 3. Rot. coram Caual. decis. 225. num. 5.* etiamsi intercesserit
9 iuramentum, † vt post *Roland.* & alios prosequitur eadem *decis. in fin.*

Et hæc quamuis à Testatore fuerint ab hac redditione rationis, & inuentarii con-
10 fectione liberati; † quia liberatio in hoc casu intelligi debet de exacta, & rigorosa, aliàs non valeret *Paschal. de patr. potest. cap. 9. num. 9. & 10. Rot. coram Greg. decis. 187. num. 11.*

ubi

vbi Add.num.14.coram Vbald.decis. 297. nu.22. & in Ariminen. compatorum 18. Iunij.1646.§.fin. coram Ghisilerio; Et quoad inuentarium, quod etiam fuit omissum, cùm illud à Testatore
11 non fuerit expresè vetitum, † debuisset omninò confici, si non solemne, saltem per simplicem descriptionem facit *text.in l.fin.§. Illo procul.C.arbitr.Tutel.* & explicat *Duran.de art.testam.cautel.3.n.2.tit.7.Add.ad Cappell.Tholosan.quæst.288. sub num.2.vers. Aduerte, Galganet.de Tut.& Cur.lib.2.tit.2.n.18. Molin.de primog.lib.1.cap.15.n.34.Grat.discept.711. num.51. Rot.dec.24.post Salgad.Labyr.cred.in rec.dec.384. n.35.par.9.*

Vel recurrere intendunt ad d. sententiam absolutoriam, sed cùm sit euidenter nulla,
12 & iniusta,† non meretur attendi, *l. si expressum. vbi Bartol.Ias.& alij ff.de appell.Rot.coram Coccin.decis.491.num.2.cum vulg.*

13 Nulla, tùm quia lata fuit,† pendente dilatione data ad expectandam relationem Peritorum electorum super reuisione calculorum, *l fine pars C.de dilat.cap.significante,vbi glos.verb. Preuenire de appell.* tùm quia nō fue-
14 runt† seruati termini substantiales, *Scacc de iudic.lib.2.cap.3.quæst.13. n.272. Rot. coram Caputaq. decis.149. in fin. par.3. coram Mantic. decis.254 n.5.coram Dunoz.decis.339.num.1.*

Iniusta, quia tota se fundat in supra recensita redditione rationis, & quietantia, quæ ob defectum solemnitatum, & alia fuit à pupillis nulliter extorta, ex superius allegatis.

Et vlterius ipsa redditio rationis in pluribus partitis euidenter erronea conuincitur, & inter cæteras consultò omissas, quæ erunt suis loc , & tempore ser. ser. discutiendæ, illæ, in quibus continentur diuersa debita pupillorum, seu hæreditaria persoluta; Cùm tamen non constet de veritate creditorum,
15 nec fuerint quietantiæ † à creditoribus dimissis reportatæ, prout de iure fieri debuisset, vt post *Roland. cons.94. num.37. lib.1.* & alios tradit *Rot.diuers. decis.741. num.6. par.4. post Merlin.de pignor.dec.45.num.10. vers. & vlterius.*

Alia, in qua ponunt Tutores ad proprium creditum medietatem lucri ex quadam societate inita, & continuata cum ipsis pupil-
16 lis, † de qua societate, neque constat, quod fuerit legitimè, & validè contracta, hoc est cum præsentia Iudicis, & affinium, *Surd. cons.9 n.4.Hodiern.contr.22. n.44.* Aliás enim ob defectum consensus, qui dari non potest
17 in Tutore † proprium factum authorizante à iure improbatur, *l.1. & l. Pupillus ff. de auct tut.Bald. in terminis cons.109.n.1.lib.2. Ancher.Regien.quæst.40. n.2. vers. quod intelligitur, & n.3.Surd.d.cons.9.num.21.& per tot.38. Montan.de tutel.cap.2. n.136. Mantic. de tacit. lib.6. tit.13.num.9.Michalor.de Fratrib.par.2. cap.15. n.35.& 36.*

Rursùs retinuerunt salarium auctoritate
18 propria sibi constitutum, † quod de iure non poterant, *l. à Tutoribus §. fin. vbi Bartol. & alij ff.de administr.Tutel.glos.in l.in cos 9. vbi Bartol. num.2. ff. de Tutel. cum alijs per Cyriac. contr.503.num.1.cum seqq. latè Zacch. de Salar. quæst.87.à n.15.per plures seqq.*

Docto autem de errore in aliquibus partitis, imò in vnica tantùm debet ratio red-
19 dita iterùm reddi,† quamuis aliás cum omnibus solemnitatibus reddita fuisset, *Eugen. cons.6.per tot.lib.2.Grat.disc.563.à n.30.per alios seqq.& disc.661.n.2.3.& seqq. Rot. coram Caual. d.dec.225.per tot.coram Eminentissimo Ottbob.decis.25.n.26.in recent.decis.436.n.15.& 16.par.9.*

Et ita non constare de sufficienti redditione rationis, vtraque parte informante, fuit resolutum &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sac. Rotæ Decano.

Romana Domus.

Lunæ 5. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Vnà simul prætendebantur vocatio filiorum in conditione positorum, ac etiam transmissio fideicommissi conditionalis, quorū vtrumque denegatum est, quia neutrum sine coniecturis conceditur, inter quas principaliter attenduntur, & votum conseruandi agnationem, & digressus ad plures gradus substitutionum, quibus deficientibus cæteræ coniecturæ frigescunt.

SVMMARIVM.

1 *Immissio in vim* legis finalis C. de ædicto Diui Adriani tollen. *datur fideicommissario purificato fideicommisso.*

2 *Immissio quæ fuisset debita Patri vel Matri defunctis, conceditur filijs, & hæredibus litem prosequentibus.*

3 *Fideicommissum simpliciter conceptum sub conditione* ll *sine filijs, expirat per mortem grauati cum filijs, & num.seq.*

4 *Filij non solum in conditione positis, sed etiam eorum descendentibus, si nullæ coniecturæ concurrant, non ideo tamen illi dicuntur vocati.*

5 *Substitutio caducatur per mortem substituti ante personam grauati.*

6 *Transmissio in fideicommisso conditionali non datur nisi concurrat voluntas fideicommittentis.*

7 *Coniecturæ pro transmissione, vel extensione fideicommissi, principaliter consistunt in digressu ad plures gradus substitutionum, & voto conseruandi agnationem.*

8 *Coniectura omnes in fideicommissis frigescunt, si non cōcurrant ratio conseruandi agnationem, & digressus ad plures gradus substitutionum.*

9 *Dictio* infrascripta *est personalissima, & designat solam personam cui adijcitur.*

10 *Verba posita in genere puta fœminino, & numero singulari, non egrediuntur personam, cui sunt apposita.*

11 *Substitutio facta per dictionem* infrascripta *non extenditur, ad alios.*

DE-

DECISIO CXII.

VITA functo Francisco Stephanonio, cui quandocumque decedenti Ciprianus substituerat Hippolytam; Hæc in vim testamenti cum fideicommisso ad sui fauorem purificato,
1 †reportauit ab A.C. ad præscriptum *legis finalis C. de edict. Diui Adriani tollendo* sententiam super immissione in possessione Domus de qua agitur, sed interposita appellatione ab Alexandra illius detentrice, quæ post obitum Cipriani possessionem adepta fuerat in vim mandati Curiæ Capitolinæ cum clausula, *dummodo possessio sit vacans, & sine præiudicio habentium meliora, & potiora iura*, & causa deinde Rotę commissa, interim obierunt tàm Rea, quàm Actrix, & huic successit Balthassar, quo instante, proposui dubium super immissione, quam ei concedendam esse Domini dixerunt, cùm sit filius, & hæres Hippolytæ, & litem prosequatur;
2 † propterea denegari non potest immissio, quæ danda fuisset Hippolytæ eius Matri, si viueret, vt dixit *Argel. de acquirenda possessione quæst.* 10. *nu.* 107. *Nonalius de transmiss. casu* 40. *num.* 1. *Rota decis.* 112. *num.* 1. *coram Royas, & in Romana Bonorum* 27. *Ianuarij* 1666. *coram bo. me. Ioanne Emerix.*

Nec ad impediendam immissionem potest allegari fideicommissum ordinatum à Hieronymo Bagnalacco olim Domus possessore, qui illam legauit Portiæ Sorori per hæc verba (videlicet quod decedente Portia sine filijs legitimis, & illius successiuè descendentibus, quod reuertantur ad infrascriptam hæredem per fideicommissum) quę erat Ludouica altera Soror, quia fideicommissum vti simpliciter conceptum sub condione *si sine filijs*, nullis concurrentibus
3 conie cturis expirauit, † dum dicta Portia obijt, relictis Michaele filio, & ex Flaminia altera filia, Cypriano nepote iuxtà *consilium Oldradi* 21. passim à Rota canonixatū, quando non concurrunt coniecturæ, ex quibus elici possit contraria voluntas Testatoris,
4 quod procedit etiam † quando sunt positi in conditione filij, & descendentes, prout tali casu loquitur ipsemet *Oldradus, Casanat. consil.* 4. *num.* 170. *& sequen. & cons.* 5. *per totum, Rot. coram Canalerio decis.* 554. *num.* 10. *Dunozett. senior decis.* 291. *nu.* 12. *& seqq.* Tùm etiam quia substitutio caducata fuit per obitum
5 Ludouicæ à triginta, † & vltra annos antè Portiam, *leg.* 1. *§. sin autem C. de caduc. tollen. Peregrin. de fideic. artic.* 12. *num.* 79. *Fusarius de substit. quæst.* 43. *num.* 14. *& in Rauennaten. fideicommissi* 28. *Iunij* 1669. *§. nec fideicommissum coram Reuerendissimo D. Beuilaqua Vrbis Gubernatore.*

Minus potest prætendi transmissio non solùm quia in huiusmodi fideicommissis
6 conditionalibus regularitèr non datur, † nisi concurrat voluntas fideicommittentis, quæ
7 desumi solet ex coniecturis, † & pręcipuè ex digressu ad plures gradus substitutionum, &
8 ex voto cōseruandi agnationem, † sine quibus reliquæ coniecturæ frigescunt, vt dictum fuit in *Firmana fideicommissi* 13. *Iunij proximè præteriti §. Alterum obiectum coram me, & in Interamnen. fideicommissi* 20. *Februarij proximè præteriti §. verumtamen coram Reuerendo Patre Domino meo Matthaio*;

Verùm etiam, quia substitutio facta fuit per verba: reuertantur ad infrascriptā eius hæredem per fideicommissum; illud e-
9 nim adiectiuum † *infrascriptam*, in genere
10 fœminino, & numero singulari † tamquam personalissimum, & designans ipsam personam Ludouicæ non permittit, vt substi-
11 tutio † ad alios extendatur, vt in specie firmant *Peregrin. de fideicommiss. vbi supra versic. vt quia, Alex. cons.* 173. *num.* 5. *lib.* 5. *Honded. cons.* 60. *num.* 65. *lib primo Fusar. consil.* 98. *num.* 8. *& consil. seq. num.* 4. *Rota decis.* 7. *num.* 39. *par.* 10. *rec. & in Pisauren fideicommissi* 29. *Martij* 1666. *§. in præsenti coram Reuerendissimo Domino Beuilaqua Almæ Vrbis Gubernatore.*

Demum identitas satis visa est resultare ex deductis in Summario Balthassaris, pro quo informante responsum fuit, Francisca asserta hærede Alexandræ supra decies intimata &c.

R. P. D. TAIA.

Romana Hæreditatis de Lanuuijs.

Luna 5. *Iunij* 1673.

ARGVMENTVM.

Diu in hac causa disceptatum est, an Renunciatio à Monialibus facta ad fauorem fratrum fuerit realis, vel personalis, itavt fratribus renunciatarijs ab intestato defunctis succedat Monasterium ex persona sororum renunciantium, vel potius alij proximiores remotiores non cogniti, forsan incogniti, & incognoscendi, & pro eorum admissione, ac realitate eiusdem Renunciationis resoluitur.

SVMMARIVM.

Auditores Rotæ si se in duas æquales partes diuidant, tunc causam non resoluunt, sed illa fit dilata in prima decis.

1 *Causa vbi in Rota videtur ab omnibus duodecim DD. Auditoribus, si duo abstineant, an quinque faciant maiorem, & saniorem partem.*

2 *Repudiatio hæreditatis ante illius delationem de iure ciuili dicitur nulla.*

Renunciatio an sit realis vel personalis inspicitur quo magis illam intellexerint renunciantes, Iudices decretantes, consanguinei consentientes, & Notarij describentes, num. 2.

3 *Renunciatio Monialis dicitur inepta, si renūciatur* Velleiano, Auth. si qua mulier, l. fin. & l. si vnquam de reuoc. donat.

4 *Religiosus renuncians quomodo se, quomodo bona, & quomodo hæredes obligare potest.*

5 *In*

5 *In præstationibus quæ apposita sunt, in contractibus repetita dicuntur.*

6 *in Renunciatione Religiosi inspiciendum est, an ex voluntate Patris adsit, vel non adsit persona quæ excludat renunciantem ab intestato, & numero seq.*

7 *Iudices in renunciationibus Religiosorum admonentur à Baldo vt præsumptam voluntatem Patris, & Fratrum renunciatariorum inspiciant.*

8 *Mentem, & intentionem contrahentium non attendere in renunciatione Religiosorum, in eaque inuerisimilia, & absurda tolerare, insanum, & ab omni ratione videtur alienum.*

9 *Renunciatio ex verisimili mente contrahentium non excluditur esse personalis quamuis perpetua realis, realissima, & omni tempore valitura dicatur.*

10 *in Renunciatione se fundans probare debet intentum, alias obijci potest, quod illa in suo casu non procedat.*

11 *Religiosus, qui renunciauit laicus potest in dubio suam voluntatem, & intentionem declarare, & valebit illa declaratio.*

12 *Renunciatio Religiosi an sit realis vel personalis ita vt renunciatarijs ab intestato defunctis, succedat Monasterium, vel proximiores, aut etiam fiscus si illi non extarent, & sup. num. 6. ac tota decis.*

in Renunciatione Religiosi requiritur etiam causa vtilis, & necessaria ita vt inutilis, & stulta vel subintellecta, vel etiam expressa non sufficiat num. 12.

13 *Renunciatio si est realis numquam renuncianti datur regressus ad iura renunciata, & num. 15.*

14 *Renunciatio intuitu Religionis in dubio indicatur esse realis non personalis.*

15 *Renunciatio ideo fit intuitu Religionis ne vmquam ipsi vel Monasterium habeant ad bona renunciata regressum perinde ac si naturaliter mortui sint, & sup. num. 13.*

16 *Fratres exclusis sororibus possunt instituere hæredem quem volunt, dummodo non turpem personam instituant.*

17 *Renunciantis intuitu Religionis voluntas abdicandi totaliter à se hæreditatem eius cui, vel cuius fauore renunciatio facta sit, ex quibus verbis resultet, & fere per tot.*

18 *Renunciatarius non prohibetur ob renunciationem ad sui fauorem factam hæredem instituere renunciantem.*

19 *Renũciatio intuitu Religionis nisi verificaretur in successione ab intestato non subsisteret.*

20 *Renunciatar ius non condendo testamentum implicitè dicitur vocasse successuros ab intestato.*

21 *Renuncians succedit renunciatario ab intestato vbi nullus adesset, qui posset succedere, & veniret fiscus.*

22 *Renunciatario ab intestato defuncto succedunt illius hæredes si adsunt, non autem renuncians, qui solus admittitur ad exclusionem fisci.*

23 *Renunciatio vt sit realis, sufficit quod renuncians à se voluerit abdicare omne ius, quodque eo tempore successores adessent, non considerato quis in futurum potuisset succedere, & num. seqq.*

24 *Fiscus quod in bonis renunciatis ob deficientiam hæredum renunciatarij succedere potuisset quatenus considerandum sit, & sup. num. 6. 21. & seqq.*

DECISIO CXIII.

CVM esset decisum Io: Baptistæ denegandam immissionem 20. April. 1668. contra decisa pro Bernardo 20. Iunij 1661. eiusdem quinti gradus cognationis, intereà composita cum illo Causa, & reuisis decisionibus DD. steterunt in primo decisis 11. Martij 1672. reuisa hac decisione 10. Iunij sequentis se in duas æquales partes diuisi sunt, † ne vtar alijs verbis *dec. 16. de restit. Spol. cum Gomes ad reg. de Trienn. quæst. 10. num. 18. ad fin.* Vndè Monasterium supplicauit S.D.N. pro facultate votandi Ponenti, & eius arbitrio mandata est, vltra ea, quæ prosequitur Gomes. Hodie proposito Dubio, An standum, aut recedendum à decisis, decem de duodecim DD. sedentibus, & duobus abstinentibus, † quinque steterunt in decisis, & tres recesserunt, & reclamarunt, quinque non esse maiorem, nec saniorem partẽ duplo maiorem, etiam suffragantium, *ad cap. 9. de elect. in 6.* neque maiorem siuè Collegij duodecim, siue sedentium decem, *ad cap. Ecclesia vestra 48. de elect. cum vtrobique notatis.*

1 (margin, beside "nentibus")

Núnc ad decisionem paucioribus quæstione redacta ad hanc partem renunciationis quatenus puellæ renunciantes. Cum solemnitatibus antedictis medio iuramento renunciauerunt etiam hæreditatibus earum fratrum, ita quod nullo vnquam tempore, & ex quauis causa, & occasione ipsis donatricibus, & d. earum Monasterio in, de, & super dd. earum fratrum, & aliorum quorumcumque hæreditatibus ius aliquod sit acquisitum, nec aliquod etiam minimum à dd. hæreditatibus haberi, nec consequi possint.

Tres dixerunt hæc verba consideranda in primis, esse puellarum renunciantium, & Iudicum decretantium, & Consanguineorum consentientium, & Notarij describentis non magis intelligentium in his realem
2 renunciationem repudiatiuam † (iure ciuili nullam ante delationem, *l. is qui hæres 13. cum ll. seqq. & l. in repudianda 24. ff. de acquir. hæred.*) quàm personalem translatiuam, & breuiùs renunciationem hæreditatibus in his posterioribus verbis, & hæreditatum in anterioribus, quàm ipsam quamcumque
3 renunciationem † ineptissimam auxilio, *Sen. Cons. Velleiani* quasi fideiuberẽt, & *Auth. si qua mulier* quasi fideiuberent pro maritis, & nouis reformationibus, & *l. fin. & l. si vnquam*, quasi ingratis futuris donatarijs, quod magis declararet renunciationem personalem translatiuam, & quasi suscepturæ aliquando liberos Religionem iam ingressæ, & professuræ; De quarum quidem legum, & statutorum auxilio, & illarum dispositionibus fuerunt ad plenum informatæ, Puellæ 17. & 18. annorum, per D. Iudicem (do-

ctum oppido, & cautum) quid sint, & quid importent, & quem effectum habeant &c. in instrumento; maximè quod vlterius pro roboratione præsentis donationis (donationis inquam cõtinuò post d. renunciationē) quamuis non indigeat insinuatione, cùm omnia supradicta sint legitimè acta coram Iudice ordinario, & cum solemnitatibus prædictis se obligarunt, & quælibet ipsarū
4 obligauit se &c. hęredes &c. bona &c.† (quomodo se? quos hęredes, & quę bona? & quorsum puellæ religiosæ in renunciatione reali repudiatiua omnium) etiam consentientes in mandatum executiuum (pro sua obligatione), & super quibus omnibus, & singulis ad instantiam earum D. Vicesgerens, & D. Iudex sedentes, visis, auditis, causa cognita, matureque, & diligenter discussa &c.

Et in ipsis verbis puellæ renunciarunt quidem hæreditatibus earum fratrum, sed ita quod ipsis donatricibus &c. donatricibus adhuc, non vnquam repudiatricibus, neque ambiguè renunciatricibus, vltrà alia suprascripta de renunciationibus legibus de reuocandis donationibus, & de insinuatione pro roboratione præsentis donationis, adeoque declarando obscuram fortè renūciationem per præclaram donationem, non autem præclaram donationem per obscurā renunciationem, si videatur obscura.

Dixerunt etiam tres obseruandum, procemium, & præfationem renunciationis, vbi puellæ volentes ante Religionis ingressum de bonis, & iuribus, quæ ipsis quomodolibet obuenire possent disponere &c. non bona, & iura repudiare, neque bonis, & iuribus renunciari, imò disponere, & donare, vt infra, & vsque ad clausulas pertinentes ad donationem, si minùs, & nihil ad huiusmodi donatrices, quæ enim in præfationibus di-
5 cuntur† in contractibus repetita creduntur, inquit *gloss. vlt. §. præterea inutilis instit. de inutil. stipulat.* & in huiusmodi renunciatione *Rot. coram Dunozett. iun. decis. 346. num. 6.* adiecto quod contractus sunt indiuidui, adeòvt non patiantur in se antea, & postea &c. regulis vulgatis, & continuatur insuper cum solemnitatibus.

Et repetebant insigne Baldi consilium, vbi ad literam quędam alia puella etiā mortuis fratribus renunciauit in manu parētum recipientium pro se, & hæredibus suis corū hæreditatibus, & quidem, tam ex testamento, quàm ab intestato cum iuramento, & tempore, quo fuit dotata hac inserta causa, videlicet, quia confessa, & contenta fuit se esse sufficienter dotatam, & habere sibi debitam legitimam portionem, & verba renunciationis, & pacti sunt valdè lata, tandem decessit pater, de cuius successione tractatur ab intestato relictis quibusdam sororibus, non cognitis incognitis, & incognoscendis, non dotatis, & quæ renunciauit vult succedere &c. post oppositam vim verborū, in contrarium (sequitur Baldus) videtur veritas, quia multum considerandum est in talibus renunciationibus vtrum extet persona, quæ ex præsumpta voluntate patris ex-
6 cludat renunciantem, † & tunc renunciatio nocet, putà si extet filius masculus, vt *ff. de pactis, l. tale pactum §. fin.* secus si non extet persona, quæ excludat renunciantem ab intestato venientem ex præsumpta voluntate patris: Pone enim, quod neque filius, neque filia extaret, sed solus fiscus, vel aliqui, qui non essent de liberis, numquid filia excludetur? non puto de hoc casu cogitatum, quia est casus *in d. l. tale pactum §. fin.* Hæc, & sic *Bald. cons. 43 num. 2. lib. 1.* & *Baldum* sequuti sunt alij apud *Molphes. ad consuetud. Neapol. de renunciat. qu. 17. num. 16. Bottilier. de success. them. 49. num. 8. par. 2. Pater Passerin. ad cap. quamuis de pact. in 6. num. 41. Marin. resol. 190. num. 32. & 33. per Rot. ibi allegat. & est coram Dunozett. iun. decis. 641. num. 27. & 28. & coram Eminentiss. Card. Otthobon. decis. 10. num. 3.* cum alijs apud allegatos.

Et specialius ex præsumpta voluntate pa-
7 tris, † & fratrum renunciatariorum iuxta *Bald.* etiam Iudices admonendo, *Marin. d. resol. 190. n. 9.* & ex alijs *Capyc. Latr. consult. 76. n. 64. in fin. Rot. coram Dunoz. iun. decis. 340. n. 13. & amplius ex num. 31.* & cum pluribus adhuc *P. Passerin. ad dictum cap. quamuis d. num. 41. & 42.* vbi de inuerisimili, & absurdo, adeòvt nō sani esse hominis, non sanus iuret Orestes,
8 provt † de verisimili mente vtriusque contrahentis, ex quo alienum ab omni ratione videatur *Rot. decis. 253. num. 19. par. 14.* cum allegatis.

Adeovt clausula itavt renunciatio, & donatio intelligatur, & sit efficax, perpetua, realis, & realissima, & omni tempore vali-
9 tura, † non obstaret, nec tolleret personalitatem, vt ostendit *Rot. in Marsicana successionis apud P. Passerin. ad d. cap. quamuis num. 52. & est d. decis. 253. num. 10. ex vers. & denique par. 14.*

Et hæc pro eo, quod qui se fundat in re-
10 nunciatione probare debet intentum, † & semper illi obijci potest renunciatio in hoc casu non loquitur, debet enim specificè apparere de illo casu &c. apud *Molphes. d. qu. 17. num. 14. & cum pluribus D. Rub. ad dec. 543. num. 43. par. 5.*

Quin etiam voluta, & reuoluta varijs resolutionibus in varijs decisionibus Rota, negari non potest, saltem dubia causa, & iampridem ipsæ renunciantes iuratæ incogitatum, & prudenter incogitabilem hunc
11 casum, aut huiusmodi declararunt, † & in dubio potest Religiosus suam voluntatē, & intentionem declarare, & valebit illa declaratio &c. quæ prosequitur opportunè *Molphes. d. qu. 17. n. 38. & in add. n. 7.*

Et potiùs, atque adeò priùs ex personis minoribus in 17. & 18. annis etiam fœminis, & renunciantibus cum opportunis consēsibus, & decretis, aut renunciatio fuit personalis gratia patris, & fratrum, & non obstat renunciatio, aut realis, & non constat ipsa renunciatio causa neque cognita, neque ali-
12 qua cognoscenda, † quæ debet esse, & ella vtilis

vtilis, & necessaria pro hac inutili, & stulta si esset expressa, & sic huiusmodi renunciatio nec iustè esset decreta à Iudicibus, nec eius causa à coniunctis ritè iurata, sed peierata &c. apud *P. Passerin. ad d. cap. quamuis num.8.*

Et vniuersim addebant informantes pro Monasterio omnibus obiectis, & allegatis pro Io: Baptista sufficere deducta à *Torr. de Pact. futura success. cap. 10. ex num. 32. & vers. sed licet in tot. n.6. capitis finem lib.2.* & maximè *Rota decis. 200. post d. tract. & decis. 253. & decis. 330. par. 14.*

Quinque autem dixerunt considerata secunda parte instrumenti in § *insuper*, apparere, quod renunciantes habuerunt animum totaliter abdicandi à se bona renunciata, dum renunciauerunt etiam hæreditatibus earum fratrum, ita quod nullo vnquam tẽpore etiam quauis causa, & occasione ipsis, & earum Monasterio ius aliquod sit acqui-
13 situm, vel acquiri possit,† quoties enim renunciatio est realis renuncianti nunquam datur regressus ad iura renunciata, vt probant auctoritates relatæ in *vltima decisione*.

Et ea, quæ proponuntur contra decisionem non soluere difficultatem ex superiùs ponderatis excitatam, non obstante attestatione Monialium, & absurdo successionis fisci. Primum enim fore momenti apud se (dixit vnus) vti particularem personam, secus verò vti Iudicem, secundum verò tolli, seu enunciari ex alio absurdo; si enim renunciatio sumi debet in stricto sensu personalis, vtique personæ contemplatæ sunt pater, & fratres mulierum; si ergo decedentibus ab intestato renunciatarijs bona renunciata deuenire deberent ad Monasterium, sequeretur, quod si renunciatarius habuisset nepotes masculos ex alio fratre, isti nõ succederent patruo ab intestato prædefuncto, sed excluderentur à Monialibus renunciantibus contra omnem verisimilem sensum renunciantium, & renunciatariorum, non obstante distinctione inter agnatos, & cognatos; nam ex instrumento nullibi videtur habitum fuisse respectum agnationis.

Atque ita examinatis iterum hodie iuribus hinc inde deductis super controuerso
14 articulo† præualere concludentia hanc renunciationem esse realem ex aliàs allegatis in decisione, maximè ex renunciatione, vt renunciantes pro Dei seruitio, iuribus hu-
15 manarum rerum essent exemptæ,† & nullo vnquam tempore ipsæ, & Monasterium ad bona renunciata redire possent, perinde ac si naturaliter mundo mortuæ fuissent.

Et nullo modo congruam videri interpretationem, quam informantes pro Monasterio dant secundæ parti instrumenti, quod ibi non renunciatur successioni ab intestato, prout in prima tam ex testamento, quã ab intestato, & ex alijs allegatis, quia verba sunt generalissima effrenatissima repetenda hic, vt ad hoc repetita: Insuper renunciarunt etiam hæreditatibus earũ fratrum, ita quod nullo vnquam tempore, & ex quauis causa, & occasione ipsis donatricibus in, de, & super dictis earum fratrum, & aliorum quorumcumque hæreditatibus ius aliquod sit acquisitum, nec aliquod etiam minimum à dictis hæreditatibus habere, nec consequi possint; Ideoque comprehendunt tam renunciationem successionis ab intestato, quã ex testamento, cùm fratres non indigeant renunciatione, vt possint, exclusis sororibus, testamento instituere hæredem, quem vo-
16 lunt,† dummodo non turpem personam, *l. fratres C. de inoffic. testam.* & si non cõprehenderent renunciationem successionis ab intestato, quomodo verum erit, quod nullo vnquam tempore, & ex quauis causa, & occasione dd. donationibus, & earum Monasterio in, de, & super dictis earum fratrum hęreditatibus ius aliquod sit acquisitum, nec aliquod etiam minimum à dd. hæreditatibus habere, nec consequi possint.

Concludendo semper ex dictis verbis: Insuper renunciarunt etiam hæreditatibus earum fratrum, ita quod nullo vnquam tempore &c. ipsis donatricibus, & d. earum Monasterio in, de, & super dd. earum fratrum hæreditatibus ius aliquod sit acquisitũ &c.
17 claram resultare † voluntatem Monialium abdicandi totaliter à se hæreditates ipsarum fratrum, & in his terminis aduertere *Giouagn. resp. 91. num. 18. & 19. lib. 1. Rot. decis. 714. num. 5. & 6. par. 2. recent. & coram Bich. decis. 632. num. 14.*

Et prosequendo non placuit distinctio, quod conclusio procedere posset vbi fratres obijssent cum testamento, secus autem cum obierint ab intestato, ea ratione, quia tali casu potuisset etiam succedere fiscus ob defectum personæ in gradu successibili existẽtis, quod videtur absurdum; obiectũ enim nullo visum est pollere iuris fundamento, siquidem si attendantur verba, & natura ipsius renunciationis, potiùs videntur comprehendere ab intestato, quàm ex testamento, vt supra, non enim ob hanc renuncia-
18 tionem † prohibiti erant fratres instituere hæredes mulieres renunciantes, vt in proposito notat *Rauit. cons. 44. num. 1. & seq. lib. 2.* & ideo renunciatio debet pernecessè verifi-
19 cari in successione intestata,† cùm aliàs non subsisteret, *Adden. ad Gregor. decis. 85. num. 32. Afflict. decis. 350. nu. 8.* & in hac causa *decis. 356. num. 7. par. 13.*

Et sicut viuens potuisset renũciatarius bona ad libitum consumere, etiam in malos vsus vertendo, absque eo, quod posset à renunciantibus quidquam excipi, ita & potuit post obitum permittere, quod bona peruenirẽt ad hæredes, qui ab intestato suc-
20 cedebant,† cùm etiam tali casu renunciatarius non condendo testamentum censeatur implicitè vocasse proximiores ab intestato successuros, *Corb. de iur. Emphyt. de caus. priuat. ob mort. ciuil. num. 35.*

Absurdum autem deductum ex quo fi-
21 scus tali casu † admitteretur ad successionẽ

toll-

tollitur *ex dec. Guidopap. 192. num. 2. vers. sed di-*
cit &c. quod nempè renunciantes succede-
rent ab intestato, vbi nullus adesset qui pos-
set succedere, & veniret fiscus, quia ad illius
exclusionem non obstante renunciatione
22 admitterentur ad bona renunciata, † at vbi
adest aliquis in gradu successibili, prout hic,
semper renuncians excluditur, vt in specie
etiam respondendo huic obiecto firmauit
Rota decis. 676. num. 32. coram Dunoz. iun. vltrà
quod cùm de tempore factæ renunciationis
23 adessent personæ, quæ poterant † succedere,
non est considerandus futurus, & nimis re-
motus euentus non existentiæ alicuius per-
sonæ successibilis. Cùmque successio fisci
veniret in consequentiam remotissimam,
24 sufficit, † quod renũciatio sit realis, & quod
constet renunciantes voluisse abdicare à se
bona, non considerato quisnam posset esse
successurus, vt ferè in terminis aduertit *Dec.*
cons. 31. num. 5. vers. vltimo non obstat.

Et vniuersim addebant informantes pro
Io: Baptista omnibus obiectis, & allegatis
pro parte Monasterij, præsertim *P. Passerini*
satisfacere deducta per *Spadam Theatr. Vi-*
duil. disquis. 67. ex num. 59. & ex num. 106. vsque
in fin.

Et hæc non solùm ad sensa, sed etiam ad
verba DD. proindè repetita, vtraque &c.

R. P. D. EMERIX.

Romana Dotis, seù Successionis.

Lunæ 5. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Bona Viri à muliere subtracta prætendeban-
tur, quod nec fuerat probatum à Testibus
plures inuerisimilitudines, contrarietates,
& alias exceptiones habentibus; maximè
quia si quæ asportatio facta sit, illa intelli-
genda erat de bonis proprijs ipsius mulieris
existentibus in domo eiusdem Viri.

SVMMARIVM.

1 *Occultatio non probatur ex testibus inter se con-*
trarijs, inuerisimilitudines, mendacia, & alias
exceptiones habentibus.
2 *Occultatio sapit delictum, & habet contra se iu-*
ris præsumptionem, ideoque est plenè, & con-
cludenter probanda.
3 *Testis si deponat fuisse præsentem, non potest*
concordari ex eo, quod vel non viderit, vel non
aduerterit, si ipse actui inseruiuit.
4 *Testis qui dicit se non vidisse asportationem, &*
postea affirmat ad sui domum aliqua bona fuisse
asportata, ab ineuitabili contrarietate saluari
non potest.
5 *Testis contrarietas eius quod primo negauit, &*
postea affirmauit, ex sola ipsius credulitate non
tollitur.
6 *Inuerisimilitudo præsefert imaginem falsitatis.*
7 *Inuerisimilitudo adimit omnem fidem testibus.*
8 *Occultatio rei alienæ semper remanet exclusa, si*
quis asportare potuit bona propria cum alienis
commixta.
9 *Vxor post mortem viri potest occultare bona pro-*
pria, quę habebat in eius domo, ne illa describe-
rentur in inuentario mariti.
Bona propria nemo prohibetur, etiam noctis tem-
pore, alibi asportare num. 5. 8. 9. & per totam.

DECISIO CXIV.

DECISIONEM coram me in hac causa
editam sub die 13. Ianuarij proximè
præteriti ex eisdem prorsus fundamentis cẽ-
suerunt hodie Domini esse confirmandam,
quoniam non potuerunt per Scribentes pro
Francisca sufficienter elidi contrarietates,
inuerisimilitudines, mendacia, aliæque ex-
ceptiones tunc singillatim ponderatæ ad-
uersus dicta septem testium ab eadem Fran-
cisca introductorum ad probandam allega-
tam occultationem bonorum quondam
1 Michaelis Erue, † quæ propterea tamquam
sapiens delictum, & habens contrariam iuris
2 præsumptionem † non remansit plenè, &
concludenter probata sicut requirebatur,
iuxtà *tex. in l. cum Pater. §. rogo ff. de leg. 2. Soccin.*
iunior cons. 39. num. 44. lib. 2. Rota decis. 274. n. 16.
par. 9. recent. & alijs relatis in d. decis. §. 1.

Non enim ad cõcordandum dicta primi,
& quarti Testis vocantium in contestẽ Mar-
gheritam Pierinam visa fuit congrua respõ-
3 sio; illam benè potuisse esse præsentem, † &
non videre, vel non aduertere occultatio-
nem, dum præfati Testes vlterius progre-
diuntur in deponendo ipsam quoque Mar-
gheritam præstitisse auxilium dictæ occul-
tationi præterito Summario Elisabethæ nu-
mero 5. 20. & 21. vt consideratum fuit in
alia *decisione §. quintus.*

Minusque potuit satisfieri ineuitabili cõ-
trarietati eiusdem Margheritæ Pierinæ in
ordine quinti Testis, quæ licèt iuxta septi-
mum interrogatorium, & super quarto ar-
ticulo dixerit se nõ vidisse quid fuerit aspor-
4 tatum, † & ignorare an aliquid Elisabetha
post obitum dicti Michaelis viri occultaue-
rit, attamen iuxta duodecimum deposuit
fuisse ad suum cubiculum asportatas à di-
cta Elisabetha, & Margherita ass. eius famu-
la duas sarcinas linteis inuolutas, & vnam
capsam mobilium, vt in eadem priori *decis.*
præcitato §. quintus.

Neque ad tollendam ista contrarietatem
quidquam suffragatur alia responsio, quod
nempè ipsa Testis non putauerit dici posse
occultatum id, quod fuit asportatum ad
5 eius cubiculum, † quia illa visa est nimis friu-
uola, cùm præsertim vrgeat è conuerso ma-
xima inuerisimilitudo huiusmodi creduli-
tatis, ex eo, quod asportatio allegabatur fa-
cta noctis tempore occasione obitus præfa-
ti Michaelis viri, & dum erat conficiendum
inuentarium omnium rerum in illius hære-
6 ditate repertarum, † quæ sola inuerisimilitu-
do

do tamquam præseferens imaginem falsitatis *Baldus in l. 1. num. 16. C. de seruis fugitiuis, Celsus decis. 280. num. 4. Rota in Burgen. Abbatiæ 13. Nouembris 1671. §. additis coram R. P. D. Ron-*
7 *dinino*, de per se sufficit ad adimendum † Testi omnem fidem, *Fel. in cap. quia verisimile num. 4. de præsumptionibus, Celsus decis. 40. nu. 8. & decis. 236. num. 14. cum alijs adductis in d. præcedenti decis. §. septimus.*

Accedit præmissis sicut denuò DD. benè animaduerterunt, quod non solùm non remansit probatum bona occultata spectasse ad Michaelem virum, quem constat decessisse magno ære alieno grauatum, illiusque mobilia fuisse etiam publicè vendita, dicto præterito Summario Elisabethæ *num. 11. & 50.* ac præsenti *num. 1.* sed cum iidem Testes contrarij deponant Elisabetham ex hæreditate parentum acquisiuisse plura mobilia, gemmas, & argenta, illaque conseruasse, & retinuisse domi eiusdem Michaelis viri, di-
8 cto præterito Summario *num. 47.* † eo magis excluditur delictum prætensæ occultationis, ad quod euitandum potiùs præsumendum est mulierem occultasse bona propria,
9 ne illa † describerentur in inuentario, quia de iure id licitè fieri poterat, vt sunt *textus aperti in l. Meuia 51. ff. pro socio, l. 1. & ibi glos. verb. profitearis C. de crimen expilat. hæred. Farin. de furtis, & Menoch. de arbitrar. in locis citatis in §. final. alterius decisionis* nunc vt supra confirmatum, vtraque parte informante.

Supra in hac eadem parte adest alia præsentis causæ decisio, quæ hic confirmatur, & est in ordine decisio tertia.

R. P. D. CALATAIV.

Toletana Separationis Thori.

Luna 5. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Propter sæuitiam mariti, qui vxorem malè tractauerat ei propinando venenum, pluraque verbera, ac etiam vulnera intulerat, petita separatio thori conceditur, quæ nunquam denegatur quoties non potest aliter mulieris indemnitati prouideri; quæ omnia probantur ex testibus æquè consanguineis, ac familiaribus, inter quos attenditur etiam dictum ipsius vxoris nobilis.

SVMMARIVM.

1 *Sententia valida & iusta ob non prosequutam appellationem intra biennium, & vltra, ac non prorogata fatalia, transit in iudicatum.*
2 *Separatio thori conceditur mulieri propter actus excedentes terminos leuis correctionis, & quales illi sint.*
3 *Maritus retinens concubinam, eius causa præsumitur prosequi odio propriam vxorem.*
4 *Separatio thori conceditur propter adulterium, & retentionem concubinæ, & supra num. 3.*
5 *Separatio thori conceditur, vbi mulieri de viro trepidanti, aliter prouideri non potest.*
6 *Cautio de non offendendo non sufficit, vbi separationi thori locus est, & num. anteced. & sequentibus.*
7 *Testes familiares, & consanguinei admittuntur pro Separatione thori in actibus clandestinè fieri solitis, & num. 9.*
8 *pro Separatione Thori à muliere obtinenda attenditur etiam dictum ipsius vxoris nobilis.*
9 *pro Separatione Thori inducenda etiam testimonium parentum admittendum est.*
10 *Matrimonium ad annullandum quales probationes recipiantur.*
11 *Testes non coarctantes negatiuam, non possunt concurrere cum testibus super affirmatiua deponentibus.*
12 *Testes de actibus contrarijs deponentes concordandi sunt, vt alij de vno, alij verò de alio tempore intelligantur.*
13 *Dotis restitutio venit in consequentiam separationis thori causata ex culpa mariti.*

DECISIO CXV.

LÆTHALE odium à Gabriele Francisco de Quizada contractum cōtra nobilem Iosepham Mariam la Nuza suā vxorem causam præbuit, vt ista in Monasterio Monialium reclusa binas fauorabiles sententias super separatione thori, & restitutione suæ dotis in partibus iamdiù reportauerit, à quibus licèt vir appellationis causam in Rota committi obtinuerit vsque de anno 1658. tamen ab inde citra nihil egit in causa; vndè ad instantiam vxoris, quæ acta postremò transportauit proposui dubium, an constet de re iudicata; quod affirmatiuè resolutum fuit.

Cùm enim causa appellationis per biennium, imò per decennium, & vltra non fuerit prosequuta, minusque fuerint proroga-
1 ta fatalia, † procul dubio sententia tamquam valida, & iusta transiuit in iudicatum, *cap. cum sit, Romæ de appellat. auth. ei qui C. de tempor. appell. Rot. dec. 461. num. 1. par. 14. rec.*

Iustitia, in qua cadere potest controuersia, redditur manifesta, quia ex Testibus datis in Summ. *numeris 2. 3. & 4.* constat maritum asperrimæ naturæ, vltrà contumeliosa verba proferri solitum semel, atque iterum tentasse vxorem necare mediante propinatione veneni, eamque bibere recusantem, humi deiectam suffocare voluisse relicto tumore in gutture, & signis in facie cū
2 maxima sanguinis effusione; † isti enim actus aduersus nobilem, & innocentem mulierē excedētes terminos leuis correctionis, præbent causam separationis thori, vt de sola propinatione veneni est *text. in l. consensu 8. ibi, aut veneficum, & auth. sed nouo iure* ibi, *vel si veneno. C. de repud.* & firmant *Guttier. quæst. can. 24. n. 8 lib. 1. Sanch. de matrim. lib. 10. qu. 18. n. 6. Farinac. quæst. crim. 143. n. 154. Ciriac. contr.* 172.

172.*n*.22. *Rot.coram Merlin.dec*.446.*n*.3. & in terminis lenioribus *Rota coram Pen. dec*.1018. *n*.8.*& in rec.decis*.155.*num*.2.*par*.6.*& decis*.514. *num*.4.*par*.14.

Atque alij Testes dati in Summar. *num*.5. deponunt maritum tàm ante, quàm post matrimonium retinuisse, & adhuc retinere
3 concubinam, † cuius causa præsumitur odio prosequi propriam vxorē, *Cyriac.contr*. 172.*num*.40.*&* 41. vnde etiam ex isto capite
4 adulterij † peti potest à muliere separatio thori, *cap.intelleximus de adulterio, cap. significasti de diuortio, Grat.discept*.738.*num*.50. *Rot.coram Pen. d. decis*.1018. *num*.1. *& coram Dunoz. dec*.336.*num*.3.*& coram Peuting. dec*.44. *num*.1. *& in rec.dec*.335.*num*.2.*par*.6.*& dec*.337.*num*.1. *par*.12.

Ex quibus omnibus negari non potest, quin fuerit suborta talis inimicitia capitalis
5 inter coniuges,† vt mulieri trepidanti non possit in futurum de securitate prouideri, nisi mediante separatione à viro, vt disponitur *in cap. ex transmisso, & in cap. literis cum vtrobique notatis per DD.de restit.spoliat.& tenuit Rot.dec*.155.*num*.1.*par*.6.*& dec*.514.*n*.1. *par*.14.
6 *rec*. Imò tali casu nec† admitti debet cautio de non offendendo, *d.cap. literis de restit. spoliat.Guttier.quæst.can*.24.*n*.2. *lib*.1. *Grat. discept*. 738.*n*.60.*&* 61.*Cyriac.d. contr*.172.*n*.9.*Rot. decis*.328.*n*.3.*par*.13.*rec*.

Non obstat, quod inter testium depositiones cumulentur etiam illæ parentum, &
7 vxoris, †quia in his actibus clandestinè fieri solitis admittuntur etiam testes familiares, & consanguinei, *d. l. consensu* §. *Super C. de repud.Rot.d.dec*.155. *num*.50. *par*.6. *dec*.337. *num*. 16. *par*.12. *rec*. & cùm agatur de muliere
8 nobili† eius etiam dicto standum esse voluit *Rot.coram Coccin.dec*.2011.*n*.11.*& seq*.& quod
9 admittatur etiam testimonium † parentum fuit tentum *in d.dec*.155. *num*.5. *par*.6. *rec. & coram Coccin.d. dec*.2011. *n*.4. & in fortioribus
10 terminis annullationis † matrimonij *coram Gregor.decis*.351.*num*.14.

Minus releuant Testes à viro inducti ad probandum, quod vxorem benè tractauerit, & ad concubinam non accesserit, quia isti
11 non coarctant negatiuam,† nec possunt cōcurrere cum testibus ab vxore examinatis de sæuitia, & alijs actibus affirmatiuè deponentibus, *Grat.discept*.738.*n*.57.*Rot.decis*.239. *num*.15.*par*.6. *& decis*.323. *num*.4. *& seq. par*.9. *rec*. vel in omnem casum cùm mulier non prætendat fuisse continuò,& incessanter ma-
12 lè tractatam, sed certis temporibus, † optimè conciliari possunt, vt veniant intelligendi de reliquo tempore ad euitandam contrarietatem, *Grat.d.discept*.738. *num*.56. *Rot.d. decis*.323.*num*.7.*par*.9.*rec.& coram Coccin. decis*. 2030.*num*.24.

Constito ex prædictis de iustitia sententiarum quoad separationem thori causatam ex
13 culpa mariti, † dotis restitutio venit in consequentiam, *Cyriac. contr*. 172. *num*. 5. *Guttier. d. quæst*. 24. *num*. 14. *lib*. 1. *Grat. dicta discept*. 738. *num*. 64. *Rot. coram Merlin. decis*.446. *num*. 26. *cum alijs adduct. in dec*. 514. *num*.16.*par*.14.*recent*.

Et ita altera tantùm &c.

R. P. D. MATTÆIO.

Auenionen. Fideicommissi.

Veneris 9. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Petebatur immissio fideicommissi super sola summa à grauato liquidata in transactione bonorum illius, sed quia transactio à fideicommissario impugnata est, illi immissionem non competere fuit decisum, quia dictam transactionem aut in totum acceptare, aut in totum reprobare debebat, eo magis quia vti facta bona fide, & ad euitandas lites ipsum etiam fideicommissarium afficiebat.

SVMMARIVM.

1 *Immissio fideicommissario non datur super fideicommisso in quantitate consistenti, sine illius præcedenti liquidatione facta.*

2 *Transactio facta à grauato super bonis fideicommissi bona fide, & ad euitandas lites nocet etiam successoribus ad fideicommissum vocatis, & numero seqq.*

Amplia etiam si successores non fuerunt hæredes transigentis num.3. & seqq.

4 *Detractiones, quæ fuissent aptæ impedire fideicommissario immissionem, ipsum quoque repellunt venientem contra transactionem factam occasione earundem detractionum.*

5 *Fideicommissarius tenetur probare fideicommissum, purificationem, legitimationem personarum, & identitatem bonorum.*

6 *Immissio fideicommissario non conceditur, nisi omnibus extremis vndequaque iustificatis.*

7 *Fideicommissi liquidatio prætendi non potest in summa in transactione conuenta, si eadem transactio ex alijs etiam causis vltra fideicommissum facta est.*

8 *Summa, & quantitas inter contrahentes concordata ex pluribus causis, non potest prætendi quod ad vnam tantum ex illis fuerit restricta.*

9 *Transactio facta ex pluribus causis, non magis ad vnam, quàm ad aliam refertur, sed omnes simul comprehendit.*

10 *Fideicommissarius transactionem initam à grauato vel in totum acceptare, vel in totum respuere debet.*

11 *Contractus correspectiui non possunt pro parte acceptari, & pro alia parte reijci.*

12 *Transactio, vt dicatur facta bona fide, sufficit sola litis introductio, & incertus litis euentus, & num.13.*

13 *Transigendi iustam causam præbet non solum incertus litis euentus, sed qualibet occasio dubitandi, etiam si prætensio non sit iuridica, & sup.num.12.*

DE

DECISIO CXVI.

ASPIRABAT Ludouica secuta morte Ioannæ sororis, cui fuit substituta per fideicommissum ordinatum à Petro in bonis, quæ Vincentius pater eidem donauerat, & immissionem in partibus petijt in medietate bonorum eiusdem, nempè pro quantitate scut. 2. mil. virtute transactionis initæ de anno 1630. inter Ioannem, & Iosephum Sifredi occasione eiusdem fideicommissi; sed deuoluta postea Causa in Rota, per DD. de-
1 negata fuit illi immissio, † & non sine euidenti iuris fundamento, attento quod Ludouica actionem intentauit pro consequendo fideicommisso in quantitate, de quo non constabat, & multò minùs adducebatur aliqua vera liquidatio, super qua fundari posset huiusmodi fideicommissum in summa certa scut. 2. mil. & è conuersò ne Ludouica fideicommissaria orbata penitùs remaneret facultate dirigendi iudicium sibi competens in huiusmodi fideicommisso Decisiones editæ die 14. Nouemb. 1670.* & 23. Martij 1671. coram Reuerendiss. Albergato Decano reseruarunt eidem ius petendi ex integro immissionem contra hæreditatem Ioannæ pro rata fideicommissi instituti, & pro prætenso residuo contra Iosephū, cui etiam proprias exceptiones reseruarunt; ideoque disputato Dubio; An, & pro qua parte esset danda immissio in bonis Vincentij, pari marte negatiua resolutio emanauit, quæ fundata fuit in adstipulata transactione, quam in supra citatis decisionibus firmarunt DD. comprehendere etiam successores ad fideicom-
2 missum vocatos, † quia fuit inita bona fide, & super bonis litibus inuolutis, propter innumeras detractiones, quæ in eisdem bonis fideicommissarijs Iosepho grauato competebant, & quæ iam in litem deducta fuerūt, iuxtà *text. in l. præses C. de transact. l. cum Hæreditas, vbi Castrens. num. 2. ff. ad Trobell. Imola in l. ante restitutam ff. de solut. Mazar. in Epitom. de fideicom. par. 3. quæst. 73. §. de transact. autem Petra de fideicommissis quæst. 8. n. 67. & seqq. Mantic. de tacit. tit. 4. lib. 22. num. 20. Peregr. de fideicommissis art. 52. num. 99. Gratian. discept. 476. num. 1. & 7. Bertrād. cons. 158. n. 10. lib. 3. par. 2. Boer. dec. 147. n. 5. Rot. in Ferrarien. fideicommissi 22. Iunij 1661. §. iustis coram R. P. D. Bottrlemont. & in Romana Donationis 13. Martij 1665. coram R. P. D. Bevilaqua.*

Hinc autem Ludouica cupit bona fideicommissaria adire vti vocata ad huiusmodi fideicommissum post obitum Ioannæ, & semper ei nocebit transactio facta ab eadem Ioanna vti supra concludentissimis probationibus deductum fuit, quia ipsa pretio pecuniarum receptarum, alijsque bonis traditis à transigente vexationem suam, & aliorū redemit, & quietem, ac animi tranquillitatem cunctis vocatis conciliauit, aut venit ex persona propria, veluti vocata ad bona à Vincentio Sifredi Auo donata Petro, & ex integro iuxtà facultatē sibi in decisionibus reseruatam, & pari modo semper ei nocebit
3 transactio, † quæ continuò obest ei, & successiuè vocatis ad fideicommissum, licèt non sint hæredes transigentis, quam opinionem semper amplexa fuit *Rota re in dec. 437. num. 6. coram Royas, & decis. 101. num. 3. & 5. coram bo. mem. Cardinali Celso*, & quemadmodum detractiones, super quibus fuit transactum erant apta impedire fideicommissario
4 immissionem † ita venientes contra transactionem repellunt, vt fuit firmatum *in Bononien. Domus 27. Nouembris 1658. §. non obstat coram Eminentissimo Cerro, & in Bononien. prædij o. Martij, & 16. Iunij 1662. in principio coram Reuerendissimo Albergato Decano, & in Bononien. fideicommissi. de Bonfilijs 24. Ianuarij 1663. §. transactionem coram bo. me. Verospio.*

Eoque propēsiùs inclinarunt DD. ad denegandum illi immissionem, quamuis sub particulari dubio fuerit reseruata illius cognitio, attento quod cùm ex integro immissionem petat in bonis fideicommisso subiectis debebat non solùm purificationem fideicommissi, & legitimationem personarū
5 deducere, † sed etiam probare bonorū identitatem, quæ sub fideicommissi vinculo ca-
6 debant, & his extremis non probatis, † nunquam immissio petentis fideicommissum concedi solet, iuxtà edictum D. Hadriani, de quo in *l. final. C. de edict. D. Hadrian. tollen.* & dixit *Rot. decis. 472. num. 1. par. 3. decis. 368. eodem art. par. 5. decis. 101. num. 5. & 6. par. 6. rec. & decis. 345. num. 6. & 666. num. 3. coram Bichio, & decis. 181. num. 6. coram bo. me. Cardin. Celso.*

Nec ad hunc effectum suffragari videtur transactio in qua conuentum fuit fideicommissum esse valoris scut. 2. mil. pro quibus danda saltem erat immissio, ex qua deducitur certa illorum identitas in supradicta sū-
7 ma conuenta consistens, † quia non est spernenda responsio aliàs data, quod hoc procederet, si transactio contineret tantū huiusmodi fideicommissum, sed cùm amplectatur nedum successionem in hæreditate Annæ de Verdun, & eiusdem Vincentij, qui Petro superuixit, verum etiam omnia alia iura cogitata, & incogitata Ioannæ competentia, vt patet ex verbis eiusdem transactio-
8 nis, † ideo ex summa concordata non potest restringi ad solum fideicommissum, sed cōprehendit omnia alia bona in eadem transactione enumerata, quæ cuncta sub illius di-
9 spositione veniunt, † itavt inter innumerabiles prætēsiones in ea exaratas semper possit potiùs ad vnam, quàm ad aliam referri, vt dixit *Rot. in Romana Pecuniaria 29. Nouembris 1659. §. hinc patet coram R. P. D. Beuilaqua.*

Vltra quod remanet penitùs exclusa idētitas circa prætensa ex huiusmodi transactione, ex quo transigentes ad nullam liquidationem bonorum deuenerunt, sed tantūmodo amicabili compositione inter eos cōuentum fuit, quod pro omnibus prætensionibus illi solueretur hæc rata scut. 2. mil. in quorum loco fuerunt postea assignati tot
10 census pro integrali quātitate, † quam transactio-

factionem ipsa Ludouica in totum vel ac-
ceptare, vel respuere debet, & ideo nequit
illa frui in ea parte, in qua liquidantur dicta
scuta 2. mil. & in his, vti fideicommissa-
rijs petere immissionem, & in reliquis illam
contemnere, quod nequaquam admittitur
11 in contractibus indiuiduis, † & correspecti-
uis, qui non possunt pro parte reijci, & pro
alia parte acceptari, iuxtà vulgatam doctri-
nam *Bartol. in l. Aurel. §. item quæsijt ff. de liber.
legat. Altograd. cons. 105. num. 18. lib 2. Rota penes
Salgad. dec. 49. num. 3. coram Buratt. decis. 199.
num. 9. coram Caual. decis. 612. num. 23. & in Ro-
mana Censuum 22. Iunij 1663. §. non obstat, coram
Eminentissimo Cerro.*

Cæterùm bona fides transigentium, quæ
hanc transactionem concomitatur resultat
ex innumeris detractionibus, quæ Iosepho
hæredi grauato competebant, nempe debi-
tum Vincentij patris, & auctoris fideicom-
mittentis ex causa reliquatus tutelæ pro
Ioanne Socin pupillo illius priuigno, item
ex causa capitalium censuum extinctorum,
& ad manus eiusdem Vincentij peruento-
rum, item ex causa dotis Isabellæ matris Io-
sephi receptæ per eundem Vincentium,
item ex causa antiqui fideicommissi Clau-
dij Sifredi, quod fuit purificatum ad fauo-
rem Iosephi, qui superuixit d. Vincentio,
quæ omnia ante transactionem fuerant in
litem deducta, & per consequens dum po-
stea fuit transactum dicitur bona fide ema-
12 nasse transactionem † quamuis ad hunc ef-
fectum sufficiat sola litis introductio, & eius
incertus exitus præbeat iustam causam trā-
sigendi, iuxtà ea, quæ notantur *in l. 1. ff. de
transact. & in l. in summa 65. ff. de condit. indebit.
Rot. in rec. decis. 263. num. 2. par. 3. coram Caual.
decis. 23. num. 2. & coram bo. mem. Cardinali Cel-
so decis. 01. num. 4.* imò sufficit etiam quæli-
13 bet occasio dubitandi, † etiam quod præ-
tensio non sit iuridica, *Rot. decis. 348. num. 4.
par. 4. rec.*

Et ità, vtraque parte informante, resolu-
tum fuit &c.

*Supra in præcedenti parte 17. recent. adest alte-
ra præsentis causa decis. 116. cuius in calce aliæ de-
cisiones concordantes adnotantur.*

R. P. D. CALATAIV.

Bononien. Fideicommissi de Amorinis.

Veneris 9. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Valida declarata est alienatio bonorum fidei-
commissi facta ab hærede grauato, cui de-
tractiones competebant, quæ eo ipso quod
non verificabantur consumptæ in earum
causam successit; Consumptio autem vlte-
rius excludebatur, quia idē grauatus æquè
à iudice ac Executore testamentario credi-
tor fideicommissi declaratus est.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio facta ab hærede grauato cui compete-
bant detractiones semper valida reputatur, &
substinetur.*
2 *Iudex si aliquem constituit creditorem in certa
summa, præsumitur habuisse rationem etiam
de illius debito coram se producto, & n. 6.*
3 *Administrator non potest creari creditor, nisi il-
li proprio debito compensato.*
4 *Detractiones ab hærede grauato ante alienationem
fuisse consumptas, à fideicommissario probari
debet.*
5 *Detractiones non fuisse consumptas dicuntur
agnouisse executores, assignando bona fideicom-
missi creditoribus grauati.*
7 *Laudum dicitur habitum pro insubsistenti, si
transactio illi contraria facta sit.*
8 *Laudum sine die, & Consule, veluti informe non
habetur in consideratione.*

DECISIO CXVII.

VT melius hæc causa reuideretur, ordi-
nauit Rota proponi insimul alteram
coram R. P. D. meo Bourlemont, eoque
magis constitit de iustitia decisionis, quam
DD. proinde confirmandam censuerunt.

Etenim assertum laudum nouiter à fidei-
commissarijs productum non solum non
diminuit detractiones Alexandro competē-
tes, & in sententia Magonij expressas in sū-
ma libr. 112463. verùm eas potiùs adauget
in libr. 129282. quæ est medietas libr. 258514.
ab eo, & Iulio Cæsare fratre de proprio so-
lutarum in eodemmet laudo dato impresso
1 per eosdem fideicommissarios; † vndè tantò
fortiùs substinetur alienatio, de qua agitur,
*l. Peto §. prædium ff. de leg. 2. Fusar. de subst. quæst.
541. & 507. Rota coram Cerr. decis. 1170. num. 1.*

Neq; huic summæ dixerunt Domini cō-
traponendas esse pecunias, & effectus hære-
ditarios ab eodem Alexandro perceptos,
cùm Magonius eo ipso, quod illum antece-
denter liquidauit creditorem in dicta sum-
ma, præsumatur de omnibus habuisse ra-
2 tionem, † quæ maximè in testamento, ac
inuētario coram se producto videbatur de-
scripta, vt latè firmatum fuit *in decisione, quæ*
reuidetur *sub die 20. Martij anni præteriti §.
Iste namque cum seqq.* & est regulare in omni
3 administratore, † vt nunquam statui possit
creditor, nisi proprio debito compensato,
Dunoz. iun. decis. 351. num. 17. decis. 943. num. 5.

Insuper idem Magonius non tantùm fir-
mauit Alexandrum creditorem in d. sum-
ma, sed ampliùs ei reseruauit quæcumque
alia credita, quæ postea deduxisset ex causa
æris alieni, litium, & legatorum quomodo-
cumque per eum satisfactorum originem
habentium ab ipso Testatore, vt refertur in
eadem decis. quæ confirmatur §. 2. quia & in
altera *R. P. D. mei Bourlemont sub die 8. Iunij
1671. §. nec demùm*, vndè cùm plura fuerint
detecta, quæ in d. sententia non leguntur,
signanter libræ 19945. quæ sunt medietas
libra-

librarum 59890. ab eo, & fratre pro debitis fideicommittentis postea solutarum præteritò Sum. Marchionis n. 4. item libræ 7500. siue scuta 1350. auri in auro persoluta Lucretiæ eiusdem Testatoris nepti; non quidem pro dote, de qua tantum loquitur sententia Magonij sed pro illius legitimæ supplemento d. Sum. num. 5. item libræ 6600. solutæ fabricæ S. Petronij, vt ibidem num. 2. necnon libræ 5561o. de propriis bonis dimissæ creditoribus originem habentibus ab ipso Testatore, vt in instrumento transactionis impresso §. 5. & 58. & clariùs in asserto laudo §. 3. & §. 14 constat detractiones Alexandro competentes transcendere summã librarum 200 mil. quæ minime antè hanc
4 alienationem docetur consumpta, † prout à fideicommissarijs probandum fore censuit quamplurics *Rota*, signantèr coram *Merlin. decis. 39. num. 8. vers. sed præsupposito in rec. decis. 294. num. 11. par. 10. & decis. 31. num. 25. & seqq.* cum cæteris in *Romana Domus 28. Martij 1667. §. ex eodem coram Reuerendissimo D. meo Decano*.

Quod benè agnouerunt Executores testamentarij, dùm in ipsomet laudo, & firmiùs in transactione consenserunt alia, & diuersa bona assignari tam creditoribus originẽ habentibus ab ipso fideicommittente, quam ipsiusmet Alexandri, qualis erat Hæcuba
5 scut. 4000. auri † quod non permisissent, nisi ex processibus, & actis maturè discussis detractiones tunc temporis competentes, atque inconsumptas agnouissent, vt latè fundatur *in d. decis. 8. Iunij 1671 d. §. nec demum*, confirmata *hac eadem die coram R. P. D. meo Bourlemont*.

Ex quo etiam Domini dictum laudum insubsistens in ea parte existimarunt, qua mandat imputari pecunias in hæreditate repertas, cùm de ijs Magonius censeatur
6 habuisse rationem † eo ipso, quod vltrà eas in inuẽtario coram eo producto descriptas liquidauit creditorem Alexandrum in dicta summa librarum 112463. vt supra firmatum est, & ipsamet solemnis transactio cõprobauit, in qua Alexander simpliciter fuit declaratus creditor, eique bona liberè di-
7 missa absque vlla imputatione, † signum euidens, quod dictum laudum pro insubsistenti habitum fuit, quod etiam veluti in-
8 forme, & non authenticum, † vtpote sine die, & Consule censuit *Rota coram Coccin. decis. 1247. nu. 2.*

Et ita vtraque &c.

Supra in alia præcedenti parte 17. recentiorum adsunt alia duæ decis. 152. & 285. quarum in vltima altera etiam decisio concordatur.

R. P. D. CALATAIV.

Colonien. Canonicatus.

Veneris 9. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Discutit hæc Decisio, quod ad perfectionem Gratiæ sola Signatura sufficiat, quando, provt hic, illa vsq; & à principio habet veritatem narratorum, & habilitatem personę, quo in casu registratio, & expeditio literarum dicuntur pars eiusdem Gratiæ, eique inesse dicuntur, quod secus esset si ante registrationem constaret de mutatione voluntatis Papæ, vel Gratia non habuisset ab initio implicitum statum validitatis, quia tunc per registrationem perficitur.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus Turnarius in Germania vigore concordatorum confert beneficia, quæ suo tempore vacant.*
2 *Beneficium resignatum dicitur vacasse per obitum resignatarij, quamuis possessio non fuerit adepta.*
3 *Cassatura præsumitur facta vel ante, vel tempore signatæ supplicationis, non autem post resignationem.*
4 *Cassatura, seu Additio dicuntur contextuales cum gratia, & dicuntur cassata à Papa, denegata, addita, & concessa.*
5 *ex Productione, quæ ad alium effectum fieri potuit, non resultat concludens probatio, quod fuerit producta ad finem, & effectum de quo agitur.*
6 *Fides officialis Cancellariæ, vel Datariæ procurata lite pendente, & sine partis citatione non attenditur.*
7 *contra Pontificis testimonium probatio non admittitur.*
8 *Gratia non est perfecta nisi fuerit insimul signata, & registrata, intellige vt ibi, & nu. seq.*
9 *Gratia, quæ vsque à Principio non habet implicitum statum validitatis non dicitur perfecta, nisi vltra signaturam etiam registrata sit.*
10 *Gratia dicitur perfecta statim ac est signata supplicatio, stante veritate narratorum, & habilitate personæ.*
Registratio, & expeditio literarum dicuntur in se se gratia, quæ vsque ab initio fuit perfecta. numero 10.
11 *Acceptata dicitur gratia Pontificis ex illius impensa, in notabili quantitate facta.*

DECISIO CXVIII.

DIE 11. Martij * 1672. resolutũ fuit constare de bono iure Mulhemij etiam ad effectum manutentionis, & causa hodie reproposita Domini steterunt in decisis, nõ obstantibus in contrarium adductis.

Subsistit enim fundamentum, quod Canonicatus controuersus vacauerit die prima Februarij 1665. per mortem Christiani Eller

extra Romanam Curiam, & per cõsequens valida fuerit collatio, quam Mulhemius reportauit à Canonico Turnario Ecclesiæ
1 ordinario Collatore, † iuxtà concordata Germaniæ relata *in Constitutione prima Nicolai Quinti* §.4. *Bullar. tom.* 1. Nam cùm dictus Christianus fuerit tertia die Septembris antecedentis prouisus de Canonicatu per liberam eiusdem resignationem factã in manibus Sanctissimi à VVernero Franchen, & literas Apostolicas desuper in forma gratiosa expediuerit, Beneficium vacasse dicitur
2 per eiusobitum, † non autem per resignationem, etiamsi possessionẽ non fuerit adeptus, vt firmant adducti *in decisione*, quæ reuidetur §. *vacasse autem*.

Nec obstat, quod in originali supplicationis Christiani Resignatarij gratia appareat concessa in forma dignum, eaque cassata superaddita fuerit forma gratiosa solum post illius obitum, idque desumatur tùm ex cassatione existente in eadem supplicatione, tùm ex fide Ordinarij super eius idoneitate producta die 6. Februarij 1665. tùm ex alia fide Registratoris testantis supplicationem registrasse sub eadem die 6. Februa-
3 rij; † quoniam cassatura præsumitur facta viuente, vel de tempore signatæ supplicationis, quæ cantat sub die 3. Septemb. 1665. non autem post registrationem, per quam supplicatio fit incorrigibilis, nec potest in
4 aliquo alterari. † Cassatura enim, seù additio dicuntur contextuales cum data, itavt cassata dicantur per Papa denegata, addita, & concessa, *Gonzal. ad regul.* 8. *Gloss.* 12. *à n.* 87. *Cæsar de Graff. decis.* 10. *num.* 2. *&* 7. *Caputaquen. decis.* 75. *num.* 7. *par.* 3. *Seraphin. decis.* 681. *num.* 2. *& decis.* 160. *num.* 14. *par.* 10. *recent.* fides verò super idoneitate, licèt producta appareat longè post datam, non est particularis pro Canonicatu controuerso, sed generalis pro quibuscumque Canonicatibus; vndè cùm possit esse, quod fuerit exhibita pro alio
5 Canonicatu, † hoc sufficit, vt ex illa aliqua concludens probatio desumi non possit, provt requiritur, *Rota coram Buratto decis.* 860 *num.* 2. *& decis.* 948. *num.* 3.

Alia demùm attestatio Registratoris dicẽtis se supplicationem registrasse die 6. Februarij 1665. vltrà quod est simplex fides procurata lite pendente, & sine partis cita-
6 tione, † & sic non attendenda, *Rota coram Amato Dunozetto decis.* 830. *n.* 21. est contraria eisdem literis Apostolicis, quę expeditæ leguntur sub die 3. Septembris 1664. sub qua etiam die expeditæ apparent literæ executoriales, quod verisimilitèr non successisset, nisi vsque tunc registrata fuisset supplicatio, & semper vrget testimonium Summi Pontificis dicentis hæc omnia fuisse gesta
7 dicta die 3. Septembris † contra quod non admittitur probatio in contrarium, vt præter allegatos *in decis.* §. *nulla habita* dixit *Rota decis.* 367. *& dec.* 425. *par.* 3. *diuers.*

Præterea quamuis gratia nõ dicatur perfecta, nisi quando supplicatio non solùm est
8 signata, sed etiam registrata, † hoc tamen debet intelligi quando medio tempore Papæ voluntas mutata esset, vt aduertit *Rota coram bo. me. Cardinali Celso dec.* 161. *n.* 12. *& sequen. & decis.* 34. *n.* 27. *coram Zarate*, vel quan-
9 do gratia vsque ab initio † non haberet implicitum statum validitatis, vt aduertit *Rota coram Carill. dec.* 283. *num.* 3. *& coram Coccino dec.* 1721. *n.* 40. *& sequen. confirmata dec.* 1769. *à n.* 10. In proposito autem nulla medio tempore superuenit mutatio voluntatis, quia esto etiam, quod supplicationis registratio euenisset die 6. Februarij, tamen gratia reportata à VVernero expedita apparet longè post, nempè die 27. eiusdem. De validitate verò resignationis vsque ab initio non potest dubitari, stante veritate narratorum, &
10 Resignatoris idoneitate. † Vndè gratia dicitur perfecta statim ac fuit signata supplicatio, itavt successiua registratio, & literarum expeditio censeatur inesse vsq; ab initio, vt dictum fuit *coram Coccino dec.* 1769. *n.* 10. *& coram Peuting. dec.* 465. *num.* 12. *& coram Cardinale Celso dec.* 155. *num.* 15.

Minus subsistit obiectum, quod talis gratia non fuerit acceptata à Christiano Resi-
11 gnatario, † quoniam de acceptatione satis constat ex considerabili impensa facta pro expeditione literarum mediante suo Procuratore, *Lother. de re benef. lib.* 2. *quæst.* 28. *n.* 29. & ex confessione iudiciali emissa coram Iudice primæ instantiæ ab eodem VVernero data in hodierno Summario *num.* 2. quam non potest impugnare.

Et ità vtraque, &c.

Supra in alia præcedenti par. 17. *adest altera præsentis causæ decisio quæ est ibi in ordine* 270.

R. P. D. EMERIX.

Romana, seù Mantuana Cambij.

Lunæ 12. *Iunij* 1673.

ARGVMENTVM.

Ad triennium fuerat contractum cambium cum obligatione interim soluendi fructus, sed illo posteà per plures annos continuato, prætendebat debitor non teneri ad solutionem cambiorum vltrà triennium decursorum; contrarium tamen fuit decisum, quia cambia, cæteraque omnia in se per debitorem assumpta, fuerant promissa vsque ad integram restitutionem sortis principalis eiusdem cambij.

SVMMARIVM.

1 *Cambiandi onus si se assumpsit debitor, & non cambiauit, aliaque promissa non adimpleuit tenetur soluere cambia loco damnorum, & interesse.*

2 *Cambium non dicitur restrictum ad tempus con-*
uen-

uentum, si debitor promisit soluere cambia vsque ad integram restitutionem sortis, & num. seqq. & per totam.

3 *Dictio* vsque *stare dicitur inclusiuè.*

4 *Debitor cambij ad triennium contracti, si promisit soluere prouisionem mercatoris donec cambia durauerint, signum est quod cambium non fuit ad d. tempus restrictum.*

5 *Dictio, & ampliatiua esse dicitur.*

6 *Cambij fructus debentur vsque ad restitutionem sortis, si in illo fuerit expressum, quod creditor non solet pecunias tenere otiosas.*

7 *Debitor cambij si voluit soluere fructus tempore quo non erat in mora restituendi, eo magis illos soluere voluisse censetur post commissam moram.*

8 *Mora sua vnicuique nocere debet, non autem prodesse.*

9 *Dictio* interim, *denotat tempus intermedium.*

10 *Dictio* interim, *apposita in instrumento cambij diuersimodè intelligitur, & declaratur, & numero seq.*

11 *Dictio* interim *quandoque æquiualet dictionibus,* donec, & quamdiu.

12 *Fideiussoris obligatio concepta per dictionem* vt supra *refertur ad totum instrumentum, & obligat fideiussorem in omnibus.*

13 *Decisiones reuocatæ non præiudicant, si in eis precedentes conclusiones in alijs decisionibus firmata reuocata non sunt.*

DECISIO CXIX.

SVB die prima Iulij * anni proximè præteriti fuerat resolutum coram me mandatum relaxatum ab A.C. ad fauorem Portiæ non esse exequendum pro fructibus post triennium decursis vnius cambij impositi de anno 1639. per bo. me. Vincentium Episcopum Mantuanum. Sed reproposita causa, hodie Domini recedendo à decisis dixerunt illud exequendum etiam pro cambijs decursis post triennium saltem vsque ad mortem Dominici Mercatoris electi. Siquidem Episcopus assumpsit in se onus cambiandi mediante electione d. Dominici, ac promissione, quod iste vti deputatus, & electus cum libera facultate conficiendi, & retinendi scripturas necessarias pro hoc cābio faciendo easdem consignabit creditori de feria in feriam iuxtà stylum Mercatorum.
1 † Vndè cùm ista per Dominicum adimpleta non fuerint, sequitur, quod Episcopus ratione damnorum, & interesse teneatur ad solutionem omnium fructuum, seù cambiorum posteà decursorum, *Rota dec. 141. n. 20. par. 11. rec. & in Romana Cambij 23. Maij 1672. §. minus relevat coram R. P. D. meo Calataio*, vltra alias decisiones recensitas à contraria *decis. coram me edita in §. non obstat.*

Nec subsistit, quod huiusmodi onus fuerit tantùm per Episcopum susceptum intra triennium, quod fuit vnicum fundamentū decisionis contrariæ, quia facto meliùs dilucidato visum est Dominis fuisse hæc omnia promissa per Episcopum etiam post triennium, licèt enim in prima parte instrumenti cambij Episcopus fateatur recipere scuta mille, & promiserit hæc restituere intra triennium, & interim quandocumque ad beneplacitum: Nihilominus in secunda parte eiusdem instrumenti, vbi conuenitur de cambijs non se restrinxit ad triennium, sed promisit soluere cambia, & fructus vsq; ad integram, & totalem satisfactionem sortis principalis cambiorum, & recambiorum.
2 † Per quæ verba clarè colligitur terminum triennij fuisse tantùm appositum, vt ipse antea non posset cogi ad restitutionem scutorum mille ad cambium acceptorum, non autem vt liberaretur à cambijs in futurum decurrendis, si post triennium eadē scuta mille non restituisset. *Dec. cons. 562. n. 3. Rota dec. 274. n. 13. par. 5. tom. 1. rec. & coram Peutingerio dec. 315. n. 1. & seq.* Attenta præsertim vi
3 dictionis *vsque*, † in pacto appositæ, quæ stat inclusiue, vt in terminis ponderat *d. dec. 274. n. 14. par. 5. rec.*

Et clariùs hoc colligitur, quia posteà in eodem instrumento se obligauit ad prouisionem Mercatoris electi *per totum d. tempus*,
4 nempè triennium, † *& donec huiusmodi cam-*
5 *bia durauerint*, quæ dictio *&* † est ampliatiua vltra dictum tempus conuentum trium annorum, *l. ea tamen 44. ff. de legat. 3. Rot. dec. 33. n. 6. par. 1. rec. & coram Bichio dec. 430. n. 11.*

Accedit, quod promisit soluere cambia, quia Iulianus non erat solitus tenere pecu-
6 nias otiosas, † quæ ratio dum æquè militat post triennium, quam intra, consequenter etiam demonstrat fuisse eadem cambia promissa vsque ad totalem restitutionem sortis, *Dec. d. cons. 562. n. 2. Stracc. de mercatura tit. mandati n. 20. Rot. dec. 439. n. 4. & 5. par. 13. recent. dec. 99. n. 2. post Bonden. & dec. 415. n. 1. & 4. coram Peutinger.* Tanto fortiùs, quia si intra triennium, quo durante debitor non erat in mora restituendi voluit teneri ad fructus,
7 & cambia, † multo magis censeri debet ad ista voluisse se obligare elapso triennio, post quod incipiebat esse in mora, *Rota d. dec. 439. n. 6. par. 13. rec. & d. dec. 99. n. 6. post Bonden.* cum
8 secundùm notorias iuris regulas † mora sua cuique nocere debeat, & non prodesse, *l. in Condemnatione 134. ff. de regul. iur. cap. mora 25. eodem tit. in 6. Monach. dec. Bonon. 59. n. 22. & 23.*

9 Non obstat igitur dictio *interim*, † quę solet denotare tempus intermedium, *Riminal. iun. cons. 244. n. 25. Monach. d. dec. 59. n. 20.* cum alijs adductis in contraria *dec. §. neque verificatur*, quia hæc bis legitur in hoc instrumēto cambij, Prima vice ponitur fauore debitoris in dilatione restituendi scuta mille accepta ad cambium, ibi: *quæ scuta mille restituere promisit intra tres annos ab hodiè proximos, & interim quandocumque ad beneplacitum in vna, seu pluribus vicibus*, & in hoc loco refertur ad tempus intermedium per doctrinas
10 superius recensitas: † Secundo loco verò ponitur fauore creditoris in onere cambiādi assumpto à debitore durante mora restituendi pecunias acceptas ibi: *Interim verò*

quia

quia d. Iudiaeus, & persona ab eo nominanda non sunt soliti tenere pecunias otiosas &c. & in hoc loco, quia respicit totum tempus futurum,
11 quo pecuniæ non restituuntur † æquiualet dictionibus *donec, & quandiù*, *Rota coram Canal. dec. 541. n. 4.* & pleniùs in terminis *coram Peuting. d. dec. 315. n. 1. cum pluribus sequen.*

Sicut paritèr non bene arguitur huiusmodi cambium fuisse restrictum ad triennium ex fideiussione nepotum pro restitutione dictorum scutorum mille triennio finito, quia prædicta fideiussio non solum legitur facta pro restitutione dictorum scutorum mille triennio finito; sed etiam pro solutione cambiorum, fideiussoribus præstandis, ac pro omnibus aliis vt supra promissis in eodem instrumento cambij. Per
12 quam dictionem, *vt supra* † hæc obligatio fideiussorum refertur etiam ad cambia, & fructus maturandos post triennium specificè in anteriori parte instrumenti promissos, *Menoch. cons. 73. n. 24 Gratian discept. 575. n. 36. & 37. Rot coram Buratt. dec. 161. n. 9.*

Quibus stantibus non aduersatur *dec. 72. coram Ninot*, quæ est reuocatoria *dec. 439.*
13 *par. 11. rec. & dec. 99. post Bonden.* † quia in eadem non fuerunt reuocatæ conclusiones in antecedentibus decisionibus firmatæ, sed fuit recessum à decis., quia solùm fuerunt promissa damna, & interesse, si Mercator electus non adimpleuisset onus cambiandi susceptum per spatium tantùm duorum annorum, vt patet ex *lect. num. 1. & sequen.*

Et ita &c. vtraque &c.

In alia præcedenti parte 17. rec. adest altera præsentis causæ decisio hic reuocata, quæ est ibi in ordine 385.

R. P. D. RONDININO.

Imolen. Iurisdictionis.

Veneris 9. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Nullæ declarantur censuræ ab Ordinario promulgatæ cōtra Rectorē Ecclesiæ Parochialis Hierosolymitanæ, quia in istis Ecclesijs vigore priuilegiorū, Episcopi nullam iurisdictionem habent, & quatenus vti delegati Sedis Apostolicæ procedere velint, hoc in actu visitationis tenentur exprimere, ne alias sub hoc silentio ordinariæ iurisdictionis exercitium inuoluant; plura itaque de huiusmodi priuilegiis, & quatenus illa procedant in præsenti decisione deducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Termini quos posuerunt Patres nostri transgredienti non sunt.*
2 *Censuræ, alijque actus iurisdictionales ab Episcopis in exemptos exerciti sunt omnino nulli.*
3 *Equites Hierosolymitani sunt exempti à iurisdictione Ordinariorum, & num. seqq. ac per tot.*
4 *Equites Hierosolymitani vera Religionis priuilegia habere dicuntur.*
5 *Episcopi vti delegati sedis apostolicæ possunt visitare Ecclesias quomodolibet exemptas in ijs, quæ curam animarum concernunt, & num. seqq. vbi vid.*
Equites Hierosolymitani an in eorum Ecclesijs ab Episcopis visitari possint, vel non num. 5. & seqq. ac per totam.
9 *Episcopus visitare volens Ecclesias exemptas in ijs quæ curam animarum concernunt, hoc solum facere potest, & exprimere debet in actu visitationis, & num. seqq.*
10 *Episcopus potest corrigere mores, ac etiam Rectores Ecclesiarum exemptarum de delictis inquirere, & quando vid. etiam num. antecéd. & seqq.*
12 *Equites Hierosolymitani quatenus in eorum Ecclesijs Parochialibus possint ratione delictorum, & correctionem morum excommunicari ab Episcopis, ac etiam puniri, & sup. à num. 2. ac per totam.*
15 *Rectores Ecclesiarum Parochialium Equitum Hierosolymitanorum vt subsint, vel non subijciantur Episcopo quæ requirantur.*
16 *Equitum Hierosolymitanorum, eorumque ministrorum priuilegia quoad exemptionem à iurisdictione Ordinarij enumerantur & declarantur & sup. à num. 3. & per totam.*
17 *Religioni quādo illius ministri inseruire dicantur, & sub illius obedientia degere.*
18 *Conuersi seruitijs Religionis dicuntur addicti.*
19 *intra Monasterij septa habitare dicitur quia habitat in domo Rectoris eiusdem Monasterij, & num. 20.*
21 *Clausura in sua stricta significatione accipienda non est, vbi agitur de domo Rectoris, & Parochi Monasterij & num. seq.*
22 *Domus Rectoris, & Parochi Monasterij dicitur de clausura eiusdem Monasterij, & sup. numero 21.*

DECISIO CXX.

REMOTO à Cura Ecclesiæ Parochialis S. Ioannis Baptistæ ex Commēdis Sac. Religionis Hierosolymitanæ, ac suspenso à Diuinis, & ab administratione Sacramentorum Io. Andræa Fantelo illius Rectore ex decreto Vicarij Episcopi Imolen., Sum. Religionis *num. 1.* Dubium ad instantiam eiusdem Religionis ex mandato DD. proposui, An censuræ substineantur, cui Dominique negatiuè responderunt.

Ratio resolutionis desumebatur ex litera Textus in *Can. Nullus 9. quæst. 2. in Can. frater noster 16. quæst. 1. & in cap. 2. de constit. in 6. in cap.*
1 *nec aliqui de prileg. in 6.* † qua cautum est iuxtà illud Deuteronomij: *Ne transgrediaris ter-*
2 *minos, quos posuerunt Patres tui*; censuras, omnesque actus iurisdictionales ob iurisdictionis defectum nullos esse in exemptos à potestate Episcoporum, & aliorum Ordinariorum quales profectò sunt Equites Hierosoly-

3 lymitani, † ac alij illorum seruitijs addicti
ex amplissimis Pontificum Constitutioni-
bus insigni huic Religioni concessis ob glo-
riosa illius merita erga Christianam Rem-
publicam etiam in propulsandis infidelibus,
ac in tuendis Christianorum finibus, vt in
priuilegijs *Innocentij Tertij, & Clementis Quar-
ti*, quorum particulæ exhibitæ sunt *in Con-
stitutione 2. Anastasij Quarti §. 1. & seqq. in Con-
stitutione 9. Pij Quarti §. 21. & 36. & 05. in Con-
stitutione 77. Beati Pij Quinti Constit. 5. Gregorij
Decimiquarti, & in Constitutione 13. fa. me. Vr-
bani Octaui*, ac in alijs, ex quibus veræ Reli-
4 gionis priuilegia Equites illos habere, † &
exemptione ab Episcopis frui, tradunt *Gloss.
& communiter Scribentes in cap. sciant cuncti ver-
bo Ecclesias de elect. in 6. Gemin. in cap. 2. §. Layci
num. 5. de reb. Eccles. non alien. in 6. Bart. in Clem.
causam §. quod si forsan num. 28. de elect. Bald.
cons. 170. num. 2. vol. 2. Federic de Senis cons. 138.
Nauarr. cons. 21. de Regul. Menoch. cons. 54. nu. 17.
& seqq. Farinac. cons. 197. nu. 3. Cacheran. dec. 27.
num. 18. Cassan. in Cathalog. glor. mund. par. 4. con-
sid. 34. & par. 9. consid. 4. cum alijs per Vasquez
contr. illustr. lib. 3. cap. 105. nu. 49. & seqq. Rot. in
rec. par. 1. decis. 72. nu. 5. & decis. 63. nu. 2.* & in alijs
mox adducendis per *Giurb. cons. 77. per tot. per
Barbos. in collect. decis. Apostol. verb. Equites Hie-
rosolymitani nu. 1. 6. & 19. & per Nouar. lib. 1.
quæst. forens. 42. num. 1. & 2.*

Et licèt Sacrum Concilium Tridentinum
*sess. 7. de reform. cap. 7. & 8. & sess. 24. cap. 11. &
Constit. 77. & 136. Beati Pij Quinti, & 67. Gre-
gorij Decimitertij, & Constitutio Clementis Octaui,
de qua Vgolinus de potest. Episc. cap. 20. §. 4. nu. 2.*
permiserint Episcopis veluti Sedis Aposto-
5 licæ delegatis † visitare etiam Ecclesias quo-
modolibet exemptas, ac etiam istorũ Equi-
tum, & Ministros illis resistentes quoad ea,
6 quæ curam animarum concernunt; † ex
quibus antecedentes Pontificum Constitu-
tiones correctas fuisse probarunt *Spad. cons.
157. vol. 1. Ric. in prax. Eccles. par. 2. resol. 181.
Vgolin. decis. 84. num. 2. Tambur. de iur. Abbat.
to. 3. disp. 5. qu. 11. num. 45. Rot. in rec. par. 1. de-
cis. 396. num. 3. & par. 2. decis. 493. num. 3. & 6.*
repetitur apud *Tambur. de iur. Abbat. tomo 3.
dec. 67. & 68. & in rec. par. 13. dec. 70. num. 26.
& 27.*

Adhuc id non solùm intelligitur quoad
Ecclesias solummodo curatas in ijs, quæ Sa-
cramentorum administrationẽ concernunt,
circa quæ cùm non adest plena exemptio
ipsorum quoque Populorum cum assigna-
7 tione territorij separati, † potest Episcopus,
vel alius Ordinarius semper se ingerere, cũ
principalitèr hoc casu spectetur Populus,
cui à Rectoribus exemptis Sacramenta mi-
nistrantur, & ad eius curam principalitèr
spectat probitas Rectoris, iuxtà notata in
*cap. cum & plantare 3. vbi Ioan. Andreas verbo
repræsentent. Anchara n. num 9. Butr. num. 8. de
priuil. Franch. in cap. fin. de Capell. Monach. in 6.
Spad. d. cons. 157. nu. 60. vol. 1. Rot. coram Seraph.
decis. 1067. & in rec. par. 13. decis. 70. & 220.*
8 non autem quoad ea, † quæ curam anima-
rum, & Sacramentorum administrationem
non concernunt, quemadmodum in pro-
posita quæstione declararunt *B. Pius Quin-
tus in d. Constit. 77. §. 3. & in Const. 136. §. 3. & 8.
Greg. XIV. in Const. 67. §. 2.* & respondit *Sac.
Congreg. Concilij in responsione ad septimum è du-
bijs propositis*, quæ hodie exhibentur, &
habentur impressa apud *Nouar. in summ. Bul-
lar. par. 2. in fin. tit. de exempt. priuil. fol. 607. &
apud Cesped. de exempt. Regular. cap. 22. dubit. 3. 21.
sub num. 5. fol. 408.* & ad declarationem cele-
bris Constitutionis Greg. XV. de exempto-
rum priuil. Vrbano VIII. approbante anno
1621. respondit eadem Congregatio, teste
*Barbosa de Episc. par. 3. alleg. 74. sub num. 27. &
ad Concil. Trid. d. sess. 24. de reformat. cap. 11.
num. 18. cum duob. seqq. & Tambur. de iur. Abbat.
d. to. 3. disp. 5. quæst. 11. num. 45. cum duob. seqq.
R. P. D. Fagnan. in cap. Graue num. 14. & 37. de
offic. Ordinar.* & comprobant *Spad. d. cons. 157.
num. 1. vol. 1. Monet. de Conseruator. cap. 6. à n. 51.
vsque ad fin.* vbi respondet contrarijs ratio-
nibus deductis per *Mar. Antonin. var. resol.
lib. 1. cap. 26. & seqq. Corbier. de iurisd. in exempt.
par. 2. quæst. 45. num. 11. Paisech. in praxi Episc.
par. 2. cap. 3. num. 46. Barbos. de Episc. d. alleg. 74.
num. 26. & ad Concil. Trid. d. sess. 7. de reformat.
cap. 8. num. 21. & d. sess. 24. cap. 11. num. 8. & 21.
Rot. in recent. par. 13. decis. 391. num. 3. & seqq.*

Verum etiam opus est, vt in actu visita-
tionis hac facultate delegata Episcopus vtẽs,
9 illam exprimat, † ne aliàs requisitus sub
hoc silentio ordinariæ iurisdictionis exer-
citium inuoluatur, vt ad sedandas dissen-
siones inter Episcopos, & Equites Hiero-
solymitanos occasione Concilij Tridentini
statuit *B. Pius V. in d. Constit.* 136. quæ quoad
hoc à *Gregorio XIII.* Constitutio correcta
non fuit *in §. 4. & 8.* & aduertunt *Barbos. ad
Concil. Trid. sess. 7. de reformat. d. cap. 8. num. 23.*
qui testatur à Sac. Congregatione decisum,
quod & affirmat *R. P. D. Fagnanus in cap. nul-
lus num. 32. de Parochis, & in cap. cum dilectus
num. 42. in fine de religiosis domib. idem Barbos.
ad Concil. Trid. sess. 24. cap. 11. sub num. 8. vers.
aduertit, Rot. in rec. par. 13. d. decis. 391. num. 7.*

Quo enim ad aliud requisitũ Pianæ Con-
stitutionis 136. §. 4. & 8. quod in solo actu vi-
10 sitationis † Rectores istarum Capellarum
exemptarum corrigi possint, quemadmo-
dum in his terminis respondet *Sac. Congre-
gatio Concilij* in quarto è dubijs propositis,
quæ hodie exhibentur, & impressa haben-
tur apud *Nouar. in summ. Bullar. par. 1. in fin. tit.
de exempt. priuil. fol. 607. & apud Cesped. de
exempt. regular. cap. 22. dubit. 321. sub num. 5.
fol. 468.* sublatum iam dicebatur ex *d. Consti-
11 tut. 67. Gregor. XIII.* quæ permittit † Episco-
pis etiam extra visitationem de delictis in-
quirere iuxtà *Concil. Trid. sess. 14. de reformat.
cap. 4.* ad cuius terminos *Greg. XIII.* Pianam
Constitutionem reduxit, cùm aliàs hoc de-
12 creto † Melevitanos Equites non cõprehẽ-
di probauerit *Corbier. de Conseruator. parte 2.
quæst. 102. num. 101.* itavt hodie non solùm
iure delegato Episcopus ad correctionem

delin-

13 delinquentium procedere possit † consecutiuè ad actum visitationis iuxtà declarationem Sac. Congregationis Concilij in his Equitibus Hierosolymitanis emanatam, de qua *Lezan. in summ. quæst. regular. to. 2. cap. 5. num. 49. & per Barbos. in collect. decis. Apostol. verbo excommunicare num. 2.* sed etiam extra
14 casum ipsius visitationis, † & nouissimè declarauit Sac. Congregatio Concilij in primo è dubijs propositis *in Fauentina 12. Decembris 1667. impress. apud Modern. Venusin. in Theatr. verit. & iustit. lib. 3. de iurisdictione discur. 4. sub num. 20. & prius in Venusina 22. Augusti 1609.*

Ex quibus cùm neque doceatur, nos versari in inquisitione respiciente curam animarum, neque doceatur, quod seruata fuerint requisita hoc casu adhibenda, de quibus supra non potuit Episcopus, vel eius Vicarius procedere ad actus iurisdictionales, & ad censuras contra Rectorem huius
15 Ecclesiæ, † quia in alijs causis ciuilibus, & criminalibus, in quibus non agitur de cura animarum, vel administratione Sacramentorum, recepta est distinctio, quod aut agitur de fratribus professis dictæ Religionis, & tunc priuilegia exemptiua indistinctè suf-
16 fragantur, † aut agitur de Capellanis sæcularibus, alijsque Ministris non professis, & tunc iisdem quoque priuilegijs locus est, concurrentibus tribus requisitis *in d. Constitutione 67. Gregorij XIII.* §. 2. vt nempè Capellani, & Ministri sint addicti seruitijs Ecclesiarum, vel Commendarum Religionis. Secundo, quod viuant sub obedientia Superiorum. Tertio, quod viuant intra septa domorum eiusdem Religionis; quæ requisita hoc casu non desunt, cùm non dubitetur quod Fanellus addictus sit seruitio dictæ Commendæ, salariumque recipiat ad nutum Commendatarij amouibilis, viuatq; sub obedientia Superiorũ Religionis subiectus iurisdictioni Conseruatoris eiusdem, qui hodie est Archidiaconus Ecclesiæ Inuolesi, quæ ad hunc effectum suffragari videtur, cùm Fanellus inseruiat Ecclesiæ, quæ
17 est Commenda Religionis, † sicque Religioni inseruire dicatur, ac sub illius obedientia degere, quæ licèt non adsit ratione voti, adest tamen quoad munus seruien-
18 di Religioni, † aliàs enim dicerentur Conuersi, non familiares seruitijs Religionis addicti, vt apud *Suarez de Relig. to. 4. tract. 3. lib. 9. cap. 4. num. 11. & apud Tambur. de iur. Abbat. to. 2. disp. 5. quæst. 16. num. 6. & 7.* ac demum intra septa domorum eiusdem Religionis vi-
19 uat † eo ipso quod degit in domo Rectori ad hoc assignata iuxtà verba *d. Gregorianæ Constitutionis* §. 2. ibi: *Intra eorum septa, & domos*, quæ desumpta fuerunt *à Concilio Tridentino d. sess. 24. de reform. cap. 11. vbi Barbos. sub*
20 *num.* 10. aduertit, huic requisito † satisfieri, cùm habitatur in domibus Ordinis, *Zerola in prax. Episc. par. 1. verf. exemptio qu. 3.* cùm
21 hoc casu non sit necesse, † clausuram in sua stricta significatione accipere, in qua illam accipiunt, *Marin. Ant. lib. 1. var. resol. cap. 18. num. 4. Leon. in Thesaur. for. Eccles. par. 2. c. 18. num. 4. Pater Passerin. de stat. homin. quæst. 186. sub num. 492.*

22 Et ideò multò magis de domo † Parochiali intelligitur iuxtà declarationem Sac. Cõgregationis apud *R. P. D. Fagnan. in cap. Gratũ num. 35. de offic. Ordinar. & in Venusina 20. Augusti 1609.* ibi: Exceptis his tamen, qui Ecclesijs, alijsque dd. Militum locis inseruiunt, & intra eorum septa, & domos resident, & sub eorum obedientia viuunt, & comprobant, *Spad. d. cons. 157. sub num. 9. & num. 12. vol. 1. Roderic. quæst. regular. to. 2. quæst. 67. art. 3. Bobadill. lib. 2. Politic. cap. 19. n. 16. & 17. Giurb. d. cons. 77. num. 14.* & ex mente Cardin. Bellarmini, & ex alijs, *Rot. in rec. par. 13. decis. 70. num. 34. 44. & seqq. decis. 220. num. 5. & 391. n. 8. & seqq.* quarum prima repetita est apud *Bonden. collect. legal. dec. 78.*

Et ita Episcopo pluries monito, Domini censuras inualidas esse responderunt.

R. P. D. T A I A.

Romana Census.

Veneris 9. Iunij 1673.

A R G V M E N T V M.

Adeò reprobatum est in iure pactum repetendi sortem principalem census, vt ex illo sic constituto nulli debeantur fructus, ijque etiam exacti in sortem imputandi sint, idque adhuc procedit posteàquàm à Iudice pro eadem sorte mandatum relaxatum est, cùm incompatibile videatur habere actionem ad pretium census, & pro eo fructus currere; Hoc tamen in præsenti non fuit admissum, quia pactum erat appositum ex interuallo, cum præseruatione iurium, & ex obseruantia constabat de contrario.

S V M M A R I V M.

1 *Pactum repetendi sortem principalem Census est in iure illicitum & reprobatum, & num. seqq.*
2 *Fructus Census non debentur si in eo fuerit adiectum pactum repetendi sortem.*
3 *ex Censu contracto cum pacto repetendi sortem si fructus fuerint soluti, illi in eãdem sortem imputandi sunt, & supra num. 1.*
4 *Valida, quæ à principio fuerunt resoluuntur statim si ad eum casum deuenerint à quo incipere non possint.*
5 *Fructus census non currunt postea quam Iudex relaxauit mandatum pro sorte, & num. 6.*
6 *pro Censu obtinere mandatum, & habere actionem ad pretium, quodque pro eo currant fructus incompatibile est.*
7 *Pactum extinguendi Census appositum ex interuallo, & cum præseruatione iurium primi instrumenti, non præiudicat.*
8 *Census non præsumitur extinctus si per plures annos fructus persoluti sunt.*

D E-

DECISIO CXXI.

RVRSVS audito Ioanne Dominico aduersus decisionem 3. Martij proximè præteriti, aliasque antecedentes, specialitèr super extinctione census, Domini steterunt in decisis, rursus idem sentientes.

Deducebat ille mandatum executiuum A.C. pro restitutione pretij census obtentum à Marco Lepido Emptore, & Creditore contra Hieronymum Venditorem, ac debitorem, qui imposuerat censum Palatio fideicommissario, & indè promissionem ipsius Hieronymi ipsi Marco Lepido in executionem mandati ponendi eam summam scut. 2500. in aliqua alia re stabili secura &c. in instrumento 31. Martij 1584. quibus adhuc accesserit obligatione sua Lucas alio instrumento 11. Aprilis sequen. in eo quoque fassus penès se habere chirographum Don Pauli, & dicti Lucæ, & ipsius Hieronymi.

1 Hæc enim certitudo recipiendi, † & repetendi census est adeò illicita, & reprobata, vt Dominus cẽsus impediatur, & prohi-
2 beatur fructus aliquos ex censu † percipere,
3 & quatenus de facto perciperet, † teneatur illos in sortis extinctionem, vel extenuationem imputare, vt declarauit *Rota* &c. quæ deducebantur ex *Cenc. quæst.* 60. *num.* 6. & inspecto iure communi *num.* 7. ampliùs *Duard. ad extrauag. B. Pij in proem. quæst. 22. n. 19. & §. 5. quæst. 42. num. 11. vers. Hanc autem certitudinem, Grat. discept. 14. n. 5. & 6. Rota decis. 171. num. 4. p. 14.* maximè secundùm illorũ opinionem, qui etiam ea, quæ rectè constituerunt,
4 † resolui putant, cùm in eum casum reciderunt, à quo non potuerunt consistere, *l. existimo 94. & §. & si placeat, l. pluribus 140. ff. de verb. obligat. Rota apud Cenc. de cens. & Duard. ad const. B. Pij decis. 283. nu. 6.* & in ipso
5 mandato † Iudicis, *Rota apud Cenc. decis. 248. num. 4. & Duard. ipsa decis. 248. num. 3. & apud Cenc. & Duard. d. decis. 283. nu. 8. amplius Duard. d. §. 5. quæst. 36. num. 2. & 3.* cum incompatien-
6 tia prioris census, & posterioris † mandati, & actionum ad pretium census, & ad annuos census, *Rot. post Farin. cons. lib. 1. decis. 96. & post Pacif. de salu. interd. decis. 212. sub num. 2. vers. hac enim ad inuicem se non compatiuntur, & apud Cenc. item apud Duard. d. decis. 283. num. 3. & amplius Cenc. de censib. quæst. 60. ab init.*

Deducebat etiã Ioannes Dominicus aliã conuentionem inter successores Emptoris, & Venditoris census: Noi (Successores Venditoris) salue, e reseruate però ne' casi, modi, e forme infrascritte le ragioni etiã dell'anteriorità, e potiorità, che ad essi (Successoribus Emptoris) cõpetono, e possono cõpetere per vigore di detto censo con qualsiuoglia persona obligata in esso in essecutione del presente accordo promettiamo alli detti (Successoribus Emptoris) tanto per il prezzo del detto censo, quanto per i frutti fin al presente giorno scudi 1400. subito però, che noi (Successores Venditoris) haueremo preso il reale, & attuale possesso del Palazzo 15. Iunij 1620. & ipsa die adiectam conuentionem, ch'i debitori paghino alli creditori subito preso il possesso solamente scudi 400. cioè scudi 200. delle pigioni, e gl'altri scudi 200. trà vn'anno, e gl'altri mille promettono i creditori trouargli a' debitori da qualche persona à censo à sei per cento, con facoltà ancora d'estinguerlo in vna, ò più partite; ex quibus arguebant census extinctionem.

Domini tamen in his ipsis considerarunt præseruata iura, etiam ab initio conuentio-
7 num: † Volendo le Parti con le reserue, patti, e conuentioni infrascritte renuntiare, e recedere dalla lite &c. salue, e reseruate però nelli casi, modi, e forma infrascritte le ragioni dell'anteriorità, e potiorità, che ad essi Signori competono, e possono competere per vigor di detto censo &c. vt supra.

Etiam in posterioribus conuentionibus, reseruate le ragioni in nostro fauore nel modo, e forma, e casi come sopra, e senza innouatione alcuna, ma solo per aggiungere ragioni à ragioni, e cautela à cautela d'adesso per quando saremo intieramente sodisfatti di detti scudi 1400. tanto per il prezzo, come per i frutti li quietiamo, e facciamo general quietanza, e promettiamo di farli instromento di cessione di detto censo di scudi 2500. di carlini translatiuè, & non extinctiuè, insieme ancora con le ragioni del mandato de immittendo per sodisfarsi de' frutti decorsi, e da decorrere &c.

Quæ benè agnouerint ipsi contrahentes, cùm anno 1622. die .... fuit per publicum instrumentum ventum ad concordiam, in qua apertis verbis census remansit in solido statu, & in tot propositionibus etiam cum Auctoribus Ioannis Dominici non fuit dubitatum.

Addendo quod immò ex obseruantia
8 constabat de contrario † cùm per plures annos fructus fuerint soluti, ait *Rota coram Coccino decis. 1719. num. 2.*

Et ita, vtraque &c.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana Censuum.

Veneris 9. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Nullus prætendebatur census impositus super bonis fideicommissi, qui tamen validus declaratus est, quia ad impositionem fuit deuentum pro dissoluendo ære alieno Testatoris, & existentia pecuniarum, ac mobilium, quæ prò eadem nullitate adducebantur, non erat probata de tempore impositionis eiusdem census, atque ita illius compensatio fuit admissa, quia creditum erat clarum, & liquidum, exceptiones verò

verò contra illum adductæ ipsæ solum apparebant turbidæ.

SVMMARIVM.

1 *Census impositus super bonis fideicommissi remanet nullus, declara vt num.4.*
2 *Compensatio non datur cum credito nullo.*
3 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*
4 *Census impositus pro dissoluendo ære alieno testatoris, etiam super bonis fideicommissi particularis remanet validus. amplia, vt num.seq.*
5 *Alienatio bonorum fideicommissi facta ex permissione testatoris pro dissoluendo illius ære alieno, eo magis substinetur.*
6 *Existentia pecuniarum, & mobilium pro dissolutione æris alieni testatoris probari debet de tempore alienationis, vel census impositionis, & numero 6.*
7 *de Tempore ad tempus benè arguitur quando breue intercessit internallum.*
8 *Mobilium existentia non probatur de vno tempore ad aliud, & supra num.6.*
9 *Temporis probatio si est de substantia, requiritur omnino certa, & præcisa.*
10 *Æris alieni testatoris in soluendo quando præueniri prudenter possit nec sit expectandum executio mandatorum, vel quod creditores vrgeant.*
11 *Quietantia debiti prioritate quadã momentanea facta, ad creationem alterius crediti quatenus illi correspectiua esse dicatur, & num.seqq.*
12 *Correspectiua dicuntur instrumentum, & quietantia eodem contextu coram ijsdem testibus, & rogitu stipulata.*
13 *Correspectiuorum natura est, vt actus vicissim substineantur, vel vno lapso corruat, & alius, & quod in ipsis non detur neque prius, neque posterius, & num.12. & 14.*
15 *Exceptio turbida non attenditur, vbi creditum, ex publico instrumento probatur, & n.seq.*
16 *Compensationem non impedit exceptio turbida, quæ nec obligationem cameralem retardare posset.*
17 *Sententia nulla non valuerat viam exequatiuam.*
18 *Compensationis ad effectum creditum debet esse clarum, & liquidum, non autem requiritur quod habeat viam executiuam.*

DECISIO CXXII.

APPROBARVNT Domini fundamenta decisionis 20.* Iunij anni proximè præteriti coram me editæ. Ad replicatam siquidem turbiditatem census Anguillariorum scut.20.mil.ex eo deductam, quod constitutus appareat super Casali *Testa di Lepre* Horatij Senioris de Oricellariis fideicommissario, & alienari prohibito, & sic nedum
1 illiquidus, † sed etiam nullus, *Grat.discept.43. num.29.vers.item in rebus, Rot.post Cenc.de cens. dec.45 per tot.coram Dunoz iun.dec.622. num.4.* illiusque propterea fructus nullatenus compensari potuisse cum fructibus aliorũ qua-
2 tuor censuum in sorte scut. 11500. † pro quibus A. C. mandatum ad fauorem Oricellarij creditoris contra Anguillarios relaxauerat, per *Text. in l. fin. C. de compensat.* Iterum dictum fuit illam penitùs cessare, ex lectura eiusdemmet instrumenti imposi-
3 tionis obligatione Camerali muniti, † quod probationem probatam continere dicitur, remque omninò certam, & indubiam reddit *Bald.in l.Interest vltimo not.C. de solut. Dec. cons.36.nu.2. vers. nam instrumentum, Cravett. cons.317.num.1. Rot. post Zacch.de oblig. Camer. dec. 59. & decis. 149. & decis. 150. in omnibus num.1. coram Bichio dec.10. & decis. 55. vtrobique num.2.* cum vulg. ex eo namque euidenter constat, dictum censum fuisse impositũ pro dissoluendo ære alieno ipsiusmet Horatij fideicommittentis, quo casu cùm bona particulari fideicommisso subiecta interdi-
4 cta non sint alienari † impositio valida fuit, *ad l. filius familias 118. §. Diui il 2. ad finem ff. de legat.1. Peregr. de fideic. art.40. num.18. Rot. coram Greg.decis.199. num.1. coram Otthob. dec. 225. num. 10.* cum aliis *in decis. quæ reuidetur §. & primo vers. sed facilis.* Tantò etiam magis, quia prohibitio non fuit indefinita, & absolutè imposita, sed relaxata iudicio ipsorum hæredum ad effectum soluendi debita Testatoris, & sic nedum de iure ex
5 præallegatis, † sed etiam ex permissione fideicommittẽtis cessat omnis exceptio nullitatis per *tex. in l. final. in fin. ibique glos. vltima C. de reb. alienan.* & aliis allegatis prosequitur *d.decisio eodem §. in fine.*

Sicuti cessant etiam aliæ, vel in consueta limitatione fundatæ existentiæ, scilicet bonorum liberorum, qua data ad huiusmodi impositionem super dicto fideicommisso particulari nullatenus deueniri potuisse, provt extare asserebat Oricellarius pecunias, mobilia, & gemmas, cum quibus æs alienum fideicommittentis poterat dissolui, vel in eo, quod pro satisfactione non vrgebant creditores, vel demùm quia debitum fideicommittentis per quietantiã apparebat præcedenter satisfactũ, itavt subsequens census impositio nullatenus potuerit pro illius solutione inseruire.

Quia quoad existentiam pecuniarum, & mobilium, præterquamquod Testator se remisit, vt supra iudicio hæredum, denuò responsum fuit non fuisse præcisè proba-
6 tam de tempore impositionis, † provt omninò tenebatur Oricellarius, qui ex ea deduxit nullitatem census iam impositi, & se fundabat in limitatione, *Gab. cons. 132. num. 40. lib. 2. Rota coram Royas decis. 392. num. 10. in recent. decis. 246. num. 10. par. 10.* & in puncto coram *Eminentissimo Otthob. decis. 206 num. 5.* Nec iuuari potest præsumptione arguendo de tempore ad tempus,
7 quando breue † intercessit interuallum, vt ex *Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 21. num. 5. in fin.* quia quidquid sit an in præsenti intercesserit tempus breue, tamen cùm non agatur de rebus stabilibus, sed mobilibus, atque pecunijs, quæ faciliùs pos-

8 possunt distrahi, † huiusmodi præsumptiua
probatio redditur irreleuans, ex traditis per
Rot.dec.297.num.6.& 11.par.6. Quando enim
9 tota vis consistit in tempore, † illius proba-
tio debet esse omninò certa, & præcisa, *Rot.
coram Buratto decis. 544.nu.11. coram bo. mem.
Celso decis. 19. num.2.* & in terminis coram
Eminentissimo Otthobono pracitata decis.206, n.7.
cum aliis in Decisione, quæ reuidetur in §.
sed fuit responsum.

Quod autem creditores nõ vrgerent pa-
rùm visum est etiam releuare; quandoqui-
dem si cum actualibus mandatorum relaxa-
tionibus non instabant. Vrgebat tamen
debitum ipsum, quod erat radicatum in
obligatione ipsius fideicommittentis cum
Anguillarij in emptione dicti Casalis con-
tractæ constituendi ex fructibus annui cen-
sus scut.12000. per ipsum impositi multi-
plicum vsquequo vnà cum sorte ascende-
ret ad summam scut. 60. mil. quod cùm
fuerit neglectum excreuerat debitum fru-
ctuum iam ad scuta 28. & cum dicta sum-
ma scut.12000.ad rationem annuam sc.840.
in dies maximum gigneret incrementum,
10 non erat expectanda † dies executionis, sed
cum minori debitoris incommodo præue-
nire prudenter poterat in solutione, vt in
proposito notat *Fusar. de substit. quæst. 541.
num.31. vers. Ego autem,* & in simili *Rota coram
Dunoz iun.dec.550. num.12.* cui non dissentit
alia quæuis reuocatoria in eadem causa
*decis.340. num.32. coram eodem, & in Romana
Appartamenti 15. Iunij anni proximè præteriti §.
secundum requisitum coram me.*

Extinctio autem debiti fideicommitten-
tis, licèt quadam prioritate momentanea
præcessisse videbatur mediante quictantia,
11 illa tamen † fuit correspectiua ad impositio-
nem census in continenti impositi, & respe-
ctiue acquisiti, & modus ipse solutionis ad
oculum correspectiuitatem ipsam demon-
strat. Quia cum ad creditum Oricellarij
maior summa in Banco Sac. Montis non
existeret, quam scut.20300. ad supplendam
summam scut.40100. cuius instrumentum
contextualiter cum eadem quietantia sub
eodem rogitu, & cum iisdem Testibus fuit
12 stipulatum, † quæ omnia in vnum concur-
rentia strictam denotãt correspectiuitatem,
quæ non recipit prius, nec posterius, &
habẽtur pro vnico actu, *Corn.cons.vltimo sub
num.1.vers. Quod clarius lib.1.Crauett cons.245.
sub num.3.vers.rursus, Surd cons.551. num.10.
Grat.discept.924.num.2. Rot.coram Pan.dec.348.
num.3.* & allegatis decisionibus præcedentis
instantiæ *22. Iunij 1663. §. non obstat, & 23.
Martij 1667. §. Nec vrget coram Eminentissimo
Cerro,* firmat *Rota in Romana Saluiati 13. Maij
anni proximè præteriti §.& quamuis coram R. P.
D meo Calataiu,* & sublatis omnibus contra-
riis modo etiam repetitis in vltima, quæ
reuidetur *§. Quamuis enim, & seqq. coram me.*
13 De natura autem correspectiuitatis est, † vt
actus vicissim substineatur, vel vno lapso
corruat, & alius *Crauett.cons.461.num.39.* &
sic vel ad inuicem robur recipiunt quietan-
14 tia, & impositio census, † vel sublata de
medio impositione census euanescit etiam
quietantia, ex latè firmatis *in d. decis. quæ
reuidetur §. Data igitur.*

A primo igitur ad vltimũ apparet, quod
turbiditas non consistit in credito Anguil-
lariorum publico instrumento iustificato,
15 sed in exceptionibus † ab Oricellario op-
positis, vt in simili distinxit *Rota decis.57. à
num.4. ad fin. par.2. diuers.* & cùm nedùm tur-
bidæ, sed etiam omninò irreleuantes ex
præallegatis conuincantur, quemadmodum
exceptionem obligationis Cameralis retar-
16 dare non possunt, † ità neque compensa-
tionem impedire *Rot.coram Peuting. dec.412.
num.fin.decis.424.nu.3.post Zacc.de oblig.Camer.
decis.155.num.3.*

Quoad vulnerationem demum viæ exe-
cutiuæ propter sententiam ab A.C. latam
contra creditum Anguillariorum, itavt
amplius attendi nõ debeat ad effectum im-
pediendi executionem crediti Oricellarij
executiui transierunt Domini cum respon-
sionibus *præcedentium decisionum in omnibus §.
fin.* quod scilicèt cùm dicta sententia fuerit
17 nulla, † viam executiuam vulnerare non
potuerit, vt *in Romana Societatum Officij 15.
Nouembris 1651. coram Eminentissimo Cerro.* Et
addebant insuper, quod quando creditum
est liquidum, prout est illud Anguillario-
rum, non est necesse, quod sit executiuũ,
ad hoc vt compensationem cum alio reci-
18 piat, † quod habeat viam executiuam, *Ca-
roc.de except.aduers.sent.except.27.nu.14. Amat.
Panormit.resolut.17.num.11. Rota coram Bichio
decis.23.num.2. vers.nulla habita distinctione, &
decis.55.num.fin.*

Et ità vtraque, &c.

*Supra in alia præcedenti parte 17. recentiorum
adest alia præsentis causæ Decisio emanata coram
eodem R. P. D. Vicecomite 20. Iunij 1672. vbi
est in ordine 370.*

R. P. D. CASTRILLO.

Melcuitana Pensionis.

Lunæ 12. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Limitatur regula, quod in reseruatione nouæ pensionis fieri debeat mentio pensionis antiquæ, quod scilicèt, ea non procedat quoties antiqua pensio nulla est. Rursùs declaratur Statutum Religionis Hierosolymitanæ, quod debitores communis Ærarij sint incapaces cuiuscumque pensionis, cui tanquam confirmato à Papa nemo inferior derogare potest.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo Religionis Hierosolymitanæ non exprimendi pensiones antiquas in reseruatione nouarum, non est contra ius, aut ordinationes eiusdem Religionis.*

2 *Pensionis antiquæ validitas requiritur, vt de ea fieri debeat mentio in reseruatione nouæ pensionis.*

3 *Pensio nulla exprimenda non est, vbi noua conceditur.*

4 *Equites Hierosolymitani si sunt debitores communis ærarij, sunt incapaces pensionum, amplia vt num. 9.*

5 *Statuta confirmata à Papa dicuntur Papalia.*

6 *Statuta Religionis Hierosolymitanæ sunt confirmata à Papa, & ideò dicuntur Papalia,*

7 *Statuta Religionis Hierosolymitanæ habent peculiare præceptum à Papa, illa inuiolabiliter obseruandi.*

8 *Statutis Hierosolymitanis non derogat neque magnus Magister, neque lingua, vel consilium.*

9 *Equites Hierosolymitani incapaces pensionum ex causa debiti communis ærarij, non possunt reddi capaces à Magno Magistro, lingua, vel consilio.*

10 *Debitum litigiosum, vel incertum non dicitur debitum, secus autem si ad illud soluendum sola dilatio sit concessa, quia adhuc verum debitum est, & num. 11.*

11 *Statuto si derogare non potest inferior, prohibetur etiam alia facere, per quæ indirectè derogatio sequeretur,*

DECISIO CXXIII.

EX duplici fundamento confirmandam esse sententiam Reuerendiss. Præsidis Granatensis confirmatoriã alterius R.P.D. mei Prioli responsum fuerat coram me die 18. Martij anni præteriti; Altero quia in reseruatione pensionis cõtrouersæ non fuit facta expressa mentio alterius antiquæ, qua fauore Mochij grauata reperiebatur Commenda, de qua agitur; Et altero quia pensio noua iuncta cum alijs excedebat quintã partem fructuum contra formam ordinationis Capituli Generalis habiti anno 1631. sed cùm ex facti circumstantijs hodie meliùs dilucidatis vtrumque insubsistens apparuerit, Domini post iteratam causæ propositionem recesserunt à decisis.

Quidquid enim sit de consuetudine Religionis Hierosolymitanæ non exprimendi pensiones antiquas in reseruatione nouarũ,
1 quam non esse, neque contra ius, neque
contra ordinationes eiusdem Religionis, &
hinc fuisse sufficientèr probatam ad effectũ,
de quo agitur ex testibus pro Solario examinatis, autumabant aliqui ex Dominis;
Cessare visa est difficultas nedum quia per
Spinulam non probatur validitas pensionis
2 Mochij; prout ad inducendam necessitatem expressionis illius requirebatur, vt pluribus exemplis comprobat *Gig. de pens. qu. 29. à num. 6. vsque in fin. Tondut. eod. tract. cap. 44. à num. 3. Rot. coram Millin dec. 279. num. 5.* & alijs relatis dixit *decis. 666. num. 3. par. 2. rec.*

Verùm etiam, quia illa ex infradicendis
3 detegitur euidentèr nulla, & ideò non erat
exprimenda, vt præter mox allegatos firmat *Lotther. de re benef. lib. 1. quæst. 38. num. 61. Caputaq. decis. 303. par. 2.*

Nullitas autẽ ex eo potissimum desumpta fuit; quia Mochius de tempore reseruationis erat debitor communis ærarij ex cau-
4 sa traiectus, & proinde incapax pensionum
iuxtà *Statuta 24. & 25. de ærario* dato in Sum. impresso Solarij *num. 7.*

Non suffragante ad euitandam huiusmodi incapacitatem, vel dilatione eidem Mochio concessa à Magno Magistro ad soluendum debitum, donec obtineret pensionem aliquam, vel Commendam, de quarum redditibus communi Ærario satisfaceret, vel habilitatione per eundem impetrata à lingua Italiæ, & à Consilio completo ad consequendas pensiones, ipsomet debito non obstante. Quia cum prædicta Statuta expressè disponant, vt huiusmodi debitores, neque per gratiam magistralem, vel alterius cuiuscunq; personæ consequi pos-
5 sint pensiones, & tanquam specificè, & ex
certa scientia confirmata à Papa dicantur
Papalia *cap. si Apostolica 22. de præben. in 6. Marescott. var. resolut. lib. 2. cap. 67. num. 20.* & in
6 specie de Statutis Religionis Hierosolymitanæ testatur *Rota coram Eminentiss. Ottobon. decis. 210. num. 6. & seq. & coram Dunoz. iun. decis. 690. num. 8.* & quidem cum expresso præ-
7 cepto illa inuiolabiliter seruandi *in recent. decis. 85. num. 3. par. 7.* Inde sequitur, quod
8 neque Magnus Magister, neque lingua,
vel Consilium completum potuerint illis derogare *cap. cum inferior de maiorit. & obed. Bart. in l. omnes Populi num. 23. ff. de iust. & iur. Abbas in cap. dilecto num. 10. de præben. Rot. corã Dunoz. iun. dec. 540. num. 4. & in rec. dec. 85. nu. 3.*
9 *dec. 293. à num. 2.* & in puncto huiusmodi
incapacitatis *dec. 136. num. 5. & 6. par. 7.*

Neque alicuius ponderis existimarunt Domini responsionem allatam à Scribentibus pro Spinula, quod nempè dispositio dictorum Statutorum procedat contra debitores morosos, & contumaces, non autem contra Mochium, qui de tempore reseruatæ pensionis ob dilationem obtentam non erat in aliqua mora constitutus, neque proinde cogi poterat ad debiti solutionem.

Quia *decisio 26. num. 5. & 6. par. 7.* nec quæ ad huiusmodi distinctionem comprobandã allegabatur; loquitur de debito litigioso, & incerto, ex quo propterea optima ratio-
10 ne firmatur in eadem *decis. nu. 6. & 7.* non
induci pœnam inhabilitatis, quia debitum
11 litigiosum non est debitum. At in casu,
de quo agitur, cùm debitum esset certum, & indubitatum: Ex sola dilatione ad illud soluendum non poterat euitari dispositio Statutorum indistinctè præcipiens omnibus debitoribus communis Ærarij facultatem acquirendi pensiones: Nè aliàs potestas

illis

illis derogandi, quæ ex prædictis residet penès Pontificem, per concessionem huiusmodi dilationum, & sic per tramites indirectos extendatur ad alios inferiores contra iura, & decisiones præallegatas.

Sublata igitur tanquam nulla pensione Mochii insubsistens remanet alterum fundamentum contrariarum decisionum, innixum in eo quod pensio fauore solarii reseruata super hac Commenda de Murello excedat quintam partem fructuum, quia cùm isti taxentur in scutis mille annuis; & pensio non excedat scuta 200. vt admittitur inter partes, hinc clarè remanet sublatus excessus.

Et ita vtraque &c.

Supra in alia præcedenti parte est altera præsentis Causæ Decisio in ordine 279.

R. P. D. MATTHÆIO.

Monopolitana Saluiani.

Lunæ 12. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Pro dote Monialis constitutus erat census, qui prætendebatur nullus, vel quia sine pecunia numerata, vel sine solemnitatibus fuerat contractus; sed neutrum est admissum; quia vtrique obiecto satisfecit causa omninò necessaria impositionis illius, quæ neque solemnitates Statuti, neque pecuniam numeratam requirit; pro eo itaque Saluianum conceditur, quia requisita necessaria concurrebant.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum conceditur concurrentibus illius requisitis, quæ sunt creditum cum hypotheca, & vtriusque possessio debitoris, & rei conuenti.*

2 *Hypotheca resultat ex obligatione omniũ bonorũ.*

3 *Curator in contractu minoris, etiam si non satisdederit rem saluam reddere, adhuc ista satisdatio de iure intelligitur, & cõtractus substinetur.*

4 *Minoris contractus supra decimum quintum annum iuramento vallatus, validus esse reputatur.*

5 *Nullitas ex defectu solemnitatum contractus minoris eius fauore est inducta, & ideò eo defuncto allegari nequit à tertio.*

6 *Possessio rei conuenti probatur ex substentatione litis iunctis adminiculis.*

7 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*

8 *Possessio probatur ex depositionibus testium de ea deponentium, & n. 10.*

9 *Possessio rei conuenti debet, & sufficit probari de tempore motæ litis.*

10 *Possessio vera consistit in perceptione fructuum.*

11 *Census pro dote Monialium constitui potest etiam sine pecunia numerata.*

12 *Census contracti pro dote necessaria non indigent solemnitatibus Statuti.*

13 *Dos est in iure priuilegiata, vt etiam obligationes minorum, & mulierum ad illius fauorem admittantur.*

14 *Statuta causam dotis regularitèr non comprehendunt.*

15 *Depositum dotis Monialium fieri non potest penes personas coniunctas dotantis, & dotatæ.*

16 *Depositum dotis Monialium fieri debet penes publicos depositarios, & in subsidium penes depositarium à Iudice deputatum.*

17 *Depositi iudicialis, & extraiudicialis requisita qualia sint.*

18 *Census in diuisione appositus ad æquandas partes dicitur approbatus vti debitum hæreditarium.*

19 *Hypotheca est indiuidua prò integro credito super omnibus bonis etiam si diuisis.*

DECISIO CXXIV.

ALEXANDER Cuzzanus obtinuit à Sacra Congregatione Episcoporum licentiam monachandi extrà numerum in Monasterio S. Leonardi Monopolis Portiã Cuzzanam filiam pacto adiecto, quod depositum dotis fieret penès idoneam personam: Loco autem illius obligationem Io: Antonii Patrui ad stipulatam induxit: Quibus postmodùm defunctis Iulius Alexandri filius, ad hoc vt Monasterium plenam satisfactionem de dicto credito consequi posset, ad fauorem illius, tàm nomine proprio, quàm Federici, & Ioannis Antonii fratrum insolidum in certis eorum prædiis censum imposuit, cum obligatione generali omniũ aliorum bonorum, vt in Summ. *num.* 1. 2. *&* 3. Deindè habita illius cessione per Vespasianum, & Antonium de Sfortia, siuè per Donatum Mariam eorum Patrem, & per ipsos in iudicium vocatis coram Ordinario loci Monasterio S. Iosephi, Michaele Gusmano, Bernardino Cuzzano, Marco Antonio Laghezza, & Dominico Pirchio nonnullorum bonorum possessoribus, relaxatoque mandato de immittendo contra præfatos Monasterium, Michaelem, & Bernardinum, Marcus Antonius, & Dominicus absolutionem consequuti fuerunt, quos postea in gradu appellationis R. P. D. Vincentius Mutus, ad quorum tantùm instantiam ipse fuerat deputatus, teneri dixit: Reliquos verò, contra quos Episcopus mandatum relaxauit, R. P. D. Panciaticus absoluit. Indè commissa mihi causa, & consultis de more Dominis, An immissio esset danda, affirmatiuè responsum fuit, nam adsunt requisita necessaria in iudicio Saluiani, nempè creditum cum hypotheca, possessio anterior debitorum, & posterior Reo-
1 rum: Quibus † concurrentibus locus est remedio Saluiani interdicti, iuxtà doctrinam *Bart. in l. 1. num. 3. vbi DD ff. de Saluiano, Rolan. cons. 14. num. 13. lib. 1. Rot. coram Mantic. decis. 69. num. 2. apud Seraphin. dec. 1200. in princip. apud Ninos decis. 61. num. 4. apud Gregor. dec. 491. nu. 6. apud Merlin. dec. 77. & 487. num. 1. in rec. dec. 59. num. 1. par. 6. coram bo. me. Celso 243. §. 1.*

Creditum cum hypotheca eorundē Vespasiani, & Antonij actorum deducitur ex instrumento impositionis census, & altero cessionis, per quod Monasterium S. Leonardi omnia iura, & actiones cessit: Hypotheca verò in ipsa impositione census continetur expressa illis verbis — *obligarunt omnia bona*, vt in Summ. *num.3.* circa finem,
2 quibus † hypothecam induci, respondit *Rota coram Bichio decis.321.num.3. 356.num.5. 416.num.1.cum seq.*

Possessio antiqua eorundem Iulij, Federici, & Ioannis Antonij fratrum census impositorum tempore contractæ obligationis probatur ex instrumento diuisionis bonorum, quam inter se fecerunt; Et ipsam diuisionem non fuit dubitatum esse substinēdam, & probare bonorum dominium, ac possessionem inter diuidentes, etsi contra illam oppositum fuerit, quod Curator rem
3 saluam reddere non satisdederit; † Quia vltrà quod illa de iure subintelligeretur, adest etiam illorum iuramentum emissum post annum decimum quintum super om-
4 nibus in diuisione contentis,† vnde remansit conualidatus contractus, iuxta Textum *in auth. Sacramenta puberum C. si aduersus venditiones, Gratian. discept.233.nu.25. Surd.cons.46. num.3.in princ. Rot.coram Gregor.decis.406. vbi Add.num.19.coram Dunozett.decis.477. num.6. coram Buratt.dec.27.nu.1. coram Bichio dec.229. num.3.coram Arguelles decis.13. num.26. coram Zarate decis.53.num.3. cum duobus seqq. in rec. dec 345. num.3. par.4.* Cùmque nullitas alle-
5 getur ex defectu solemnitatis † tantùm, defuncto minore, nequit à Tertio de illa excipi, quando est inducta ad minoris fauorē. *Rota coram Peutinger. dec.221.nu.18. & dec.82. num.12.par.13.recent.*

Præsens etiam possessio penès Reos conuentos,& habentes causam à fratribus Cuzzanis, satis iustificatur ex litis substentatio-
6 ne, quæ † adminiculis fulcita, plenè probat *Caputaq. decis.369. par.2. Rota coram Seraphim decis.1415.num.3.coram Gregor. dec.491.nu.11. & coram Merlin.437.num.4.*

Adminicula autem præbent irrefragabilia instrumenta acquisitionum, quæ præsens dominium apud Reos conuentos satis comprobant; Oliuetum enim nuncupatū de *S. Barbato* à Cuzzanis possessum deuenisse in dominium Monasterij S. Iosephi constat instrumento venditionis, vt in Summ. *num.5.* Et aliud descriptum post impositionem census in diuisione vti proprium diuidentium, probant Testes de præsenti spectare ad dictum Monasterium, vt in Sum.*n.6.* Alter Reus conuentus est Michael Gusmanus, penes quem extare Oliuetum nuncupatum *la Torre*, vt illi vēditum anno 1644. die 14. Ianuarij patet instrumento venditio-
7 nis dato in Summ. *num.7.* † quod facit probationem probatam,*Cenc.de cens.qu.98.n.17.* cum alijs vulgatis. Oliuetum in loco *Valiano* manifestè dignoscitur extare penes Bernardinum Cuzzanum ex instrumento diuisionis, vt in Summ. *num.4.* altero impositionis census ante diuisionē,vt in Sum. *num.3.* & depositionibus Testium, vt *nu.6.*
8 quibus † maximè deferendum est,*l.stipulatio ista 38. §.& quoque ibique Glossa in verbo stipulatio, ff.de verbor. obligat. Alciat. ibidem num.9. & 10.Bart.in l.2.nu.2. C.de acquir.possess. Bald. in l.data opera num.34. vers.Item nota C. de his, qui accusare non possunt.Cæsar.de Graff.decis.14. num.2.& 3.de Testibus, Rota penes Cenc.de cens. decis.538.num.2.*

Quo verò ad possessionem Vinearum in loco nuncupato *Lamacastello*, quæ priùs possidebantur à fratribus Cuzzanis de tempore impositionis census, eas hodiè detineri, & iure dominij extare penes Marcum Antonium Laghezzam, ac Dominicum Pirchiū vltrà quod probat diuisio ab iisdemmet producta, & facta post census impositionem, illa vlteriùs iustificatur ex depositionibus Testium in Sum. *num.6.* qui nedùm deponunt eorum possessionem de tempore,quo
9 Rei conuenti fuerunt,†quod esset sufficiens ad probandam possessionem, iuxtà Text.in *l.stipulatio ista 38. §.Et quoque, ibique Gloss.ff.de verbor.obligat. Rot.decis.220.num.2.par.5.recen.* sed etiam quia reddunt causam scientiæ, concludēdo indubitatos possessorios actus,
10 dum dicunt†ex his vineis fructus fuisse perceptos, in quibus consistit vera possessio, *ff. de acquir. possess.Paris.cons.107.n.22. lib.1. Rot. diuers.decis.506.num.4.par.1.& alibi sæpè.*

Quod autem pro parte eorundem Reorum in antecedētibus informationibus coram RR.PP.DD. Muto, & Panciatico deducebatur hunc censum fuisse nulliter impositum, ex quo in actu stipulationis non interuenit pecunia numerata, indèque deficiente credito ad Saluianum necessariò, illi locus esse non poterat, hanc quidem exceptionem nihil obstare Domini dixerunt,
11 ex quo etiam † sine pecunia numerata validè constitui poterat census pro satisfactione dotis Portiæ in eius monachatione,iuxtà *Constitutionem fa.me.Pij V editam 10.Iulij 1570. §.Postremò id dotium, Mastrill.decis.103. per totam lib.2. Cenc.de cens. qu.48. num.13.* Immò huiusmodi census, qui contrahuntur pro dotibus necessariis, non indigent solemni-
12 tatibus statutariis, † sine quibus semper sunt validi,& subsistentes, attenta causa dotis, quæ reperitur in iure adeò priuilegiata,
13 vt etiam † obligationes minorum, & mulierum ad illius fauorem admittantur, *l.promittendo in princ.ff.de iur.dot.l.si dotare, & l fin.*
14 *C.ad Velleian.* & Statuta†causam dotis comprehendere non censentur, *Marescott.var.resolut.cap.43.nu.9. 10. & 11. lib.1. Rot. dec.166. num.2.coram Puteo lib.3.coram Caputaq.decis.3. & 199.num. 2.par.3. in recent.144. num.1. & 8. par.7.decis.94.num.1.par.8. plenius decis.39.n.8. cum tribus seqq.par.11.rec.*

Ad replicationem, quod hic census non fuit impositus ex causa dotis, seu ex debito Alexandri, ex quo per depositum factum penes Ioannem Antonium remanserit ex-

tinc-

tinctum hoc creditum, vt in Sum. *num.2.* visa pariter fuit Dominis sufficiens responsio, quod depositum fuerit fictum, non reale, dum Ioannes Antonius ostentationem fecit propriæ pecuniæ fratri debitæ, pro eodem etiam interusuria promittendo absque liberatione Alexandri, quin potiùs retento illius periculo, & obligatione, vt d.
15 *num.2.* Et semper dici posset illud fuisse inualidum, non solùm quia Ioannes Antonius Depositarius erat sanguine iunctus Dotantis, & Dotatæ contra præscriptum Sacræ Congregationis, apud *Barbos. decis. Apost. collect. 266. num.4. Nicolium in floscul. sub vocab. depositum num.2. §. Quæ non sit*: Sed etiam attento, quod erat persona priuata, & tamen iuxtà rescripta Sacræ Congregationis ab iisdem *Barbosa, & Nicolio* relata
16 huiusmodi depositum † faciendum erat penes publicos depositarios, vel Laicos, vel Ecclesiasticos, & in subsidium tantùm penes Depositarium à Iudice deputatum, vt per Textum in *l. acceptam C. de vsur.* tradunt *Curt. iun. cons.28. num.1. Mantica de tacit. lib.10. tit. 2. num.2. Maur. de solut. cap.98. nu.18. Rota coram Buratt. decis.356. nu.2. & coram Bichio dec.283. num.22.*

Nihil penitùs releuante præsentia Episcopi Monopolitani, vndè arguebatur ipsũ approbasse hoc depositum, vel Monasterio præiudicasse: Quoniam talis præsentia nullibi probatur, & quando admitti posset, nequaquam fuisset Monasterio ex ea præiudicium illatum, attentis decretis Sac. Congregationis, quibus tùm ipse, tùm etiam Monasterium in omnibus obtemperare tenebantur, adeòvt nec nouare, nec pro soluto recipere obligationem Ioannis Antonij potuissent, quod neque fecerunt, dum Alexander Ioannem Antonium Depositarium elegit retento sibi periculo proprio,
17 & sic proprio debito Eligentis, † iuxtà distinctionem depositi iudicialis, & extraiudicialis, quam explicat *bo. me. Bich. dec.283. num.23. cum seq.*

Minus obstat aliud obiectum coram R. P. D. Panciatico repetitum, quod census fuerit à Iulio impositus solo hæreditario nomine q. Ioannis Antonij patrui, non autem Alexandri patris: Quia hoc nullam habet in facto subsistentiam, ex quo non solùm Iulius obligationem contraxit relatiuè ad instrumentum, in quo reperitur explicitè denominatum, ac præseruatum debitum Alexandri, verùm etiam apposuit, pluriesque replicauit in eodem instrumento census clausulas, insolidum nominibus proprijs, & suo, & fratrum, expressit pariter impositionem census titulo dotis cũ obligatione omnium bonorum propriorũ, præsentium, ac futurorum ad seipsum, & fratres pertinentium, immò nominatim obligauit bona vacantia per obitum q. Ioannis Antonij patrui, & hæreditaria q. Alexandri patris, vt in Sum. *num.3.* Quibus admissis, provt in dubium reuocari nequeunt, sufficit Monasterio, & eius Cessionarijs debitum Alexandri ex titulo dotis, quod non fuit, asserto deposito, extinctum, ad hoc vt constet de censu valido sine pecunia numerata, vtquè constet de hypotheca super omnibus bonis etiam proprijs aliorum fratrum de Cuzzanis, qui expresŝè ponentes hunc censum in diuisione ad ęquandas portiones tot bonis, totque oneribus commu-
18 nibus, † illum vt commune debitum agnouerunt, & ratificarunt, vt his terminis aduertit *Rota decis.509. §. hac enim ratihabitio par.13. recent. & coram Ninot dec.47. numer.2.*
19 Hypothecam verò indiuiduam † esse pro integro credito super singulis bonis, etsi diuisis, tradunt *Merlin. de pignor. lib.4. qu.127. Buratt. decis.749. num.16. Ninot decis.17. num.7.* Reiecta exceptione nullitatis ex his, quæ firmantur sub §. *Possessio antiqua*, & §. *Quod autem, vers. Immò.*

Et sic placuit Dominis respõdere Vespasiano, & Antonio tantùm informantibus, Gusmano, alijsque Reis pluries citatis, & non curantibus informare.

R. P. D. EMERIX.

Vrbeuetana Redditionis rationis.

Lunæ 12. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Ad restitutionem animalium pupilli cõdemnatus est Tutor, quia non probauerat ea vendidisse personæ idoneæ, provt de iure tenetur, nec non etiam ad valorem mobilium illius, qui vel per electionem peritorum, vel per iuramentum in litem dicitur liquidandus.

SVMMARIVM.

1 *Tutor tenetur restituere pupillo apochas creditorum, ac quietantias solutionum.*
2 *Idoneitas emptoris bonorum pupilli est à Tutore probanda.*
3 *Tutor tenetur vendere animalia pupilli personæ idoneæ, aliàs potest directè conueniri ad restitutionem illorum.*
4 *Pupillus non tenetur excutere emptorem suorum bonorum sibi à tutore venditorum.*
5 *Emptor bonorum pupilli fine idoneus semper excutiendus est à tutore.*
6 *Valor bonorum mobilium pupilli liquidatur per electionem peritorum.*
7 *Iuramentum in litem datur pro liquidatione bonorum mobilium, & quando.*
8 *Creditum dicitur illiquidum, si à mandato pro eo relaxato fuit commissa appellatio suspensiua.*
9 *Compensatio non datur pro credito turbido, illiquido, & litigioso.*
10 *Relationem peritorum non comprehendere aliquas partitas, probare debet qui hoc allegat.*

Excipiens tenetur probare negatiuam suæ exceptionis, num. 10.

11 *Relationem peritorum dicitur acceptasse, qui ab ea non appellauit.*

DECISIO CXXV.

NON constare de sufficienti redditione rationis, esseque vigore obligationis Cameralis relaxandum mandatum executiuum pro certis summis contra Laurentium tutorem Antonij responsum fuit coram Me sub die 17. Februarij * anni præteriti, & hodie DD. licèt non concordes quoad medietatem capitalis Tabernæ, steterunt tamen in decisis quoad alias sequentes partitas.

Primò enim quoad scuta 255: 77. prouenientia ex creditis eiusdem Tabernæ, quæ verè exacta fuerunt, & quidem ob non traditionem librorum, & denegatam consignationem scripturarum pupillarium à Laurentio Tutore, qui licèt deinde dimiserit aliquas apochas penès Mazzeschum Notarium A.C. alligatas in duobus fasciculis clausis, & sigillatis præsenti Summ. additionali *num.* 1. Nihilominùs per hoc suæ obligationi non satisfecit, imò inde potiùs oritur maior præsumptio inexigibilitatis, & culpa Tutoris, qui etiam apochas credi-
1 torum, siuè quietantias solutionum † statim
iuxtà propriam obligationem pupillo restituere tenebatur *l. si cui libertas 49. & l. cum seruus 81. propè finem ff. de condit. & demonstr. Cardinalis Celsus decis. 142. num. 8.* cum alijs congestis in præcedenti decisione causæ §. *secundò in scutis.*

Secundò, quoad scuta 430: 96. residualia pretij animalium à præfato Laurentio vēditorum, nàm quamuis illorum venditio, vtpotè secuta in executionem præcepti Te-
2 statoris nequeat impugnari; † Nihilominùs
Tutor tenebatur vendere personæ idoneæ,
3 & idoneitas est ab ipso probanda, † alias po-
test directè conueniri ad restitutionem, sicut latè ratiocinatur *Gratian. discep. 123. n. 33. cum pluribus seqq.* absque eo quod cogatur
4 pupillus † excutere prius debitorem, quia
vel est idoneus, & Tutor reportata iurium cessione poterit incontinenti satisfieri, de
5 suoque credito reintegrari, † vel non est
idoneus, & meritò Tutor debet pati culpam suæ negligentiæ, argumento *l. si res pupillaris vers. cum certissimus ff. de admin. Tutor. Gratian. d. discept. 125 d. num. 33. Barbat. cons. 92. num. 13. vers. capit quintam lib. 3. Rota in Tiburtina redditionis rationis 2. Martij 1668. §. Itemq; dicebatur coram R.P.D. meo Taia.*

Tertiò demùm quoad debitum mobiliū in Inuentario descriptorum, quod cum non controuertatur à Scribentibus pro d. Laurentio, superest solùm, quod illorum va-
6 lor liquidetur, † siue per electionem Perito-
rum, prout practicatum habetur *in Romana fideicommissi 10. Decembris 1668. coram R.P.D.*
7 *Priolo,* siue per iuramentum † in litem so-
litum deferri in his casibus, vt *ex decis. Ciuitatis Castellanæ Tutelæ 10. Martij 1664. §. Iniustitia coram bo. me. Auunculo meo,* alijsque recensitis in dicta præcedenti decisione §. *quartò denique.*

His autem partitis debito Laurentij adscriptis, nequit nunc ipse se tueri prætensa compensatione cum asserto credito sc. 1800 resultante ex instrumento diuisionis, de qua in Summ. eiusdem Laurentij *num.* 13. quia cùm à mandato relaxato pro d. credito in alio iudicio fuerit nuper admissa per plenam Signaturam iustitiæ appellatio su-
8 spensiua, d. Sum. additionali *num.* 2. † illud
tanquam adhuc litigiosum dicitur illiquidū
9 & turbidum, † ideòque non compensabile,
l. finali C. de compensat. Bich. dec. 23. sub num. 19. & 20.

Cęterum super reliquis partitis, quæ allegabantur non positę per peritos ad creditum Laurentij ratione salarij soluti Villico asserto Custodi rerum pupillarium, & expensarum factarum in domibus ruralibus Domini non insteterunt, quia illarum allegata omissio minimè valet desumi ex relatione Peritorum hincindè communiter electorum, dum Pupillus fuit ab istis constitutus debitor in considerabili summa scutorum 8193. absque expressione causæ, & simpliciter pro totidem, quæ Tutor asseruit se impendisse in rem ipsius Pupilli,
10 quapropter † idem Tutor, qui modo op-
ponit negatiuam non comprehensionis huiusmodi partitarum, debet illam etiam excipiendo aliunde probare *Gratian. discept. 766 num. 16. & discept. 793. nu. 9. Neuizzan. cons. 94. num. 18. Coccin. decis. 1812. num. 13. & in Romana redditionis rationis 13. Martij proximè præteriti, §. & licet coram R.P.D. meo Vicecomite,* præsertim quia prædictam relationem accepta-
11 uit, † & ab ea non appellauit, *Bald. coram*
Amato Dunozetto decis. 639. num. 9. & 11. coram Bichio decis. 564. num. 8. & in d. Romana redditionis rationis §. & distinguendo coram eodem R.P.D. Vicecomite.

Et ita vtraque &c.

Decisio in hac causa, vt supra emanata, & hic confirmata est impressa in præcedenti parte 17. rec. ibi in ordine 259.

R. P. D. MATTHÆIO.

Romana Pensionum.

Lunæ 12. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Pensionem per matrimonium vacare planum est; atque ideò cùm quis obtinuisset indultum eas transferendi non obstante sui pro-promotione ad Episcopatum, seù alia quacumque mutatione personæ, illud post matrimonium contractum minimè suffragari

fuit

fuit decisum, quia huiusmodi indultum, vtpotè odiosum, & ad statum clericalem restrictum, non poterat extendi ad statum coniugij omninò diuersi, & de sui natura incompatibilis.

SVMMARIVM.

1 *Facultas transferendi pensiones exercen non potest postquam pensionarius matrimonium contraxit, etiamsi illas adhuc retinere potuisset.*

2 *Indultum transferendi pensiones etiamsi quis ad Episcopatum transierit, vel aliam status mutationem fecerit, non comprehendit statum matrimonialem, & nu. seqq.*

3 *Translatio pensionis dicitur esse de odiosis, quia per eam prorogatur onus Ecclesiæ, & n. 4.*

4 *Interpretatio stricta facienda est in odiosis.*

5 *Status clericalis si fuerit consideratus à Papa, & in eo priuilegium concessum, illud suffragari non potest, si ad matrimonium fuerit deuentum.*

6 *Priuilegium cõcessum clerico cum facultate, quod illud per mutationem status non cesset, intelligitur de statu clericali simpliciter, non autem de statu clerici coniugati.*

7 *Mutatio status à Pontifice considerata, intelligitur secundum subiectam materiam.*

8 *Clericus in gratia illi concessa, si quis fuit consideratus à Papa intelligitur de puro, & simplici clerico, non autem si postea clericus coniugatus factus sit, & sup. à num. 5.*

9 *Dictio, alia, denotat omnimodam similitudinem, nec extenditur ad diuersa.*

10 *Clericus factus Episcopus nisi habeat indultum à Papa non potest retinere pensiones, & num. seq.*

11 *Pensiones vacant per promotionem ad Episcopatum, non ex earum natura, sed propter Constitutiones Apostolicas.*

12 *Pensio per statum matrimonialem ipso iure cessat, & est incompatibilis cum illo.*

DECISIO CXXVI.

HIERONYMVS Putarellus à Cubiculo Vrbani VIII. Secretus Auditor in vim particularis Indulti ab eodem Pontifice elargiti nonnullas pensiones, quas super pluribus beneficijs obtinebat, transtulit in Vrbanum filium, quam translationem cum A. C. ad fauorem Titularium non sustineri pronunciasset, causa in gradu appellationis deuoluta fuit ad Rotam, quæ præuia solita disputatione dubij idem resoluit.

Cùm enim Hieronymus esset Clericus, & Canonicus S. Nicolai in Carcere, & vti talis obtinuit indultũ, & pensiones; quamobrem cum ipse postmodum matrimoniũ contraxerit, licèt illas ex particulari priuilegio militibus Lauretanis concesso, inter quos adscribi curauerat, retinere potuerit, non tamen easdem transferre valuit, siue vti voluerit priuilegio Militũ Lauretanorũ, quod non solum id non permittit, imò expressè interdicit, siuè vti voluerit indulto,
1 & minus poterat transferre, † quia cùm cõcessum fuerit eidem vti Clerico, & Ecclesiastica personæ nõ poterat suffragari in casu, quo Clericalem militiã deserendo ad coniugium transiuisset, qui casus exprimi debuisset, vt in simili fuit obseruatum *in decisione 355. & 495. coram bo. me. Card. Celso*, nec subintelligi potest cum versemur in
2 odiosis † qualis est translatio pensionis, per
3 quam † prorogatur onus Ecclesiæ, ideò
4 strictè debet interpretari, † vt de simili Indulto consuluit *Spada cons. 74. num. 1. lib. 3.* & latè firmatum fuit *in Imolen. Pensionis 15. Ianuarij 1672. coram R. P. D. meo Emerix*.

Nec ad sustinendam translationem vis fieri potest in amplitudine verborum Indulti, ibi: *ad Ecclesiam Cathedralem, & Metropolitanam, aut translationem, vel aliam sta-*
5 *tus, & personæ tuæ mutationem confundi,* † quia licet Papa mentionem fecerit de mutatione status, tamen verba gratiæ in eodem indulto concessæ ostendunt Papam respexisse Hieronymum tàm in præsenti, quàm in fu-
6 turum in statu simpliciter clericali, † non autem in statu Clerici coniugati, & patet ex quo eidem pẽsionem super canonicatu SS. Celsi, & Iuliani reseruauit si, & postquam clericali charactere fuisset insignitus dedit illi Indultum tanquam Clerico, & Canonico S. Nicolai in Carcere concessit pluralitatem beneficiorum, & facultatem se promouendi ad sacros Ordines extra solita tempora ordinationum, dispensauit à residentia, donèc in seruitijs ipsius Pontificis permansisset, quæ omnia solis Clericis vxorem non habentibus conueniunt, proinde mutatio
7 status à Papa consideratus † secundùm subiectam materiam intelligi debet de ea specie mutationis, quæ remanet sub genere Eccle-siastico, non autem de prorsus dissimili, &
8 incompatibili, vt est matrimonium, † vt benè demonstrat mensio ibidem facta de promotione ad Cathedralem, vel Metropolitanam iuncta potissimum dictione, *aliam*, quę
9 denotant † omnimodam similitudinem cum superius expressis, nec ad diuersa extenditur, *cap. sedes de rescript. l. plures C. de fid. instr. Surd. conf. 21. num. 13. & 14. Gratian. disc. 764. num. 28. Rot. decis. 373. num. 4. par. 3. recent. & decis. 218. num. 14. par. 11. rec.* cum alijs collectis à *Barbos. de dict. diction. 26. num. 1.*

Hinc non applicatur *decisio 148. coram Ca-*
10 *val.* † ibidem enim agebatur de mutatione status non dissimilis, nimirum de promotione ad Episcopatum habentem actuale regimen, & administrationem Ecclesiæ, quo casu nisi concedatur à Sanctissimo retentio solent cessare pensiones; quod potius esse
11 de stylo † Curiæ ex Constitutionibus, & decretis Summorum Pontificum, quam ex dispositione iuris cõmunis ratione incompatibilitatis, dixit *Tondut. de pens. cap. 73. nu. 7. & 8.* quem refert *moder. Venusin. in suo Theatro Veritatis, & Iustitia tract. de pens. discurs. 43. & 75. vtrobique num. 2.* At quando agitur de
12 Clerico transeunte ad statum † coniugalem de iure pensio est incompatibilis, & cessat per matrimonium *glos. in cap. primo in verbo*

Cleri-

Clericalis de Clericis coniugatis in 6. Sanchez de matrim.lib.7.disput.42.num.7. Gig. de pens.qu.54. num.4. & 5. Tondut. eodem tract. cap.75. nu.11. Buratt.dec.85.num.15. & in Romana pensionis 1. Iuny 1665. §. non obstat coram Illustrissimo Ottalora Præside Granaten.

Et ità conclusum fuit, translationem non substineri vtraque parte informante &c.

R. P. D. VICECOMITE.

Fanen. Compositionis.

Veneris 16. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Compositio facta cum Reuerenda Fabrica S. Petri impugnata est prætextu læsionis, & nihilominus quia agebatur pro solutione summæ in eadem compositione promissa, illius executio denegata fuit, cùm debuisset dicta Reuerenda Fabrica ab impugnatione recedere; implicat enim, quod eodem tempore contractus exequutio, illiusque rescissio petatur.

SVMMARIVM.

1 *Ren. Fabrica S. Petri non permittitur agere pro solutione compositionis, quam vti læsiuam impugnat, & num.7.*

2 *ex Contractu, quem quis non adimplet, imò destruere procurat, lucrum, & commodum consequi prohibetur.*

3 *Compositionem, seù transactionem impugnans ante quam audiatur, tenetur restituere summam in eadem compositione, seù transactione receptam.*

4 *ab Impugnatione contractus tenetur desistere qui summam in eo promissam consequi intendit, & num.seq.*

5 *Transactionis pacta seruare tenetur, qui agit ad exequutionem eiusdem transactionis.*

6 *Ren. Fabrica S. Petri ex eo solum quod sit soluendo, non admittitur ad consequutionem eius, quod aliàs restituere teneretur.*

7 *Regula quod melius est incumbere rei quàm actioni, habet locum, etiamsi ageretur cum quacunque persona, vel loco ditissimo.*

8 *Euictionem qui promisit semper cõtractum adimplere tenetur, aliàs ei obstat exceptio non adimplementi.*

9 *Exequutionem contractus prætendere non potest qui actionem rescissoriam intentauit.*

10 *Fructus non debentur si petuntur vigore compositionis, seù transactionis impugnata.*

11 *Contractus eodem tempore impugnari non potest, & pro illius exequutione agi.*

DECISIO CXXVII.

PETRVS Bellocchius instituta hærede Elisabetha Corbella vxore, mandauit, vt ea defuncta erigeretur Monasterium in Ciuitate Fani; Sed cùm post obitum dictæ Elisabethæ bona hæreditaria Petri deuenissent in Reuerendũ Patrem Dominum Corbellium; Iste tamquam bonorum possessor exposito, quod bona restituenda non erant sufficientia pro Monasterio erigendo, eoque manutenendo iuxtà Testatoris præceptum, instetit coram Congregatione Reuerendæ Febricæ S. Petri pro admissione ad compositionem cum cessione iurium, prout admitti obtinuit solutis scutis 3500. ex quibus in contanti soluit scuta quingenta, & reliqua scuta tria millia promisit soluere intra sex menses. Verùm quia medio tempore Communitas Fani prætendens, quod compositio subreptitiè, & sub erroneo supposito fuisset reportata, instituit iudicium super illius rescissione coram Iudice Reuerendæ Fabricæ cõtra Reuerendum Patrem Dominum Corbellium; Iste verò obtinuit commissionem dicto Iudici directam, vt procederet de voto Rotæ. Hinc reassumpta lite coram Eminentissimo Cerro tunc huius Tribunalis Decano admissa fuit ad causam etiam dicta Reuerenda Fabrica, quæ vnà cum Communitate prædicta prosequendo iudicium super rescissione compositionis tanquam læsiuæ, egit etiam pro solutione dictorum scutorum trium millium debitorum à dicto Reuerendo Patre Domino Corbellio pro residuo compositionis; Subrogatus propterea in locum dicti Eminentiss. Cerri dubium proposui; An pro illis, & illorum fructibus esset relaxandum mandatum, quod fuit in omnibus negatiuè resolutum.

Respectu enim scut. 3000. cùm ista peti non possint nisi in exequutionem prædictæ compositionis, sequitur, quod pro eis non
1 debeat in præsenti relaxari † mandatum, dum Reuerenda Fabrica compositionem approbare non intendit, sed eam tanquam læsiuam præcisè impugnat; Implicat enim quod quis ex contractu, quem non adim-
2 plet, Immò destruere curat, † lucrum, & commodum consequatur, ad Textum *in l. Iulianus §. offerre ff de act. empt. l. in conuentionalibus ff.de verb. obligat. Rolan. consil.53.nu.7. lib. primo, Giurb. decis.100. numer.35. Capyclatro consult.75.num.335. Rota coram Seraphin. decis.750. num. primo coram Buratt. decis.100. nu.14.& 15.in rec.decis.192. num.9.par.5.tom.1. coram Eminentiss.Otthob. decis.109.n.15. & seq.*

Ideoque visum fuit ineuitabile dilemma quod contra Reuerendam Fabricam proponebatur. Vel enim illa intendit prosequi litem super rescissione compositionis prætextu læsionis inchoatam, & non solum non potest petere mandatum pro residuo
3 compositionis ex mox allegatis, † sed tenetur restituere scuta quingenta recepta, antequam audiri possit, *l. si diuersa C. de transact.*

sall. & ibi communiter Doctores, Rot. decis. 321. num. 6. par. 4. tom. 2. recent. cum alijs in *Perusina Transactionis 12. Iunij 1665. coram Reuerendissimo Domino meo Decano*, confirmata 14. *Maij 1668. coram R. P. D. meo Calataiu*; Vel
vult consequi summam in compositione
4 promissam, † & debet desistere ab impu-
5 gnatione contractus, † illiusque pacta ser-
uare, *d. l. Iulianus §. offerre ff. de act. empt. Rolan. qui supra dicto cons. 51. num. 7. cum seqq. lib. 1.* & tali casu non erit opus relaxatione mandati, cùm altera pars sit prompta summam conuentam soluere, eamque diù obtulerit, & offerat de præsenti.

Neque obstat, quod Reuerenda Fabrica sit soluendo, & quod in casum rescissionis semper posset R. P. D. Corbellus pecuniam
6 solutam facilè repetere; † omissa enim regu-
7 la, quod melius est incumbere rei, † quàm
actioni, tollitur difficultas ex quo euictio non proponitur ab extraneo, quo casu procedere forsan posset obiectum, sed ab eo qui contractum celebrauit, & euictionem
8 cum iuramento promisit; † huic enim sem-
per obstat exceptio non adimplementi; Et cùm elegerit actionem rescissoriam transa-
9 ctionis † denegatur ei actio ad prætenden-
dam exequutionem, *l. quod. in hæredem §. eligere ff. de tribut. act. Gabr. de act. concl. 1. num. 12. & concl. 2. Surd. decis. 317. nu. 3. cum alijs Rot. d. decis. 192. num. 9. & 10. par. 5. tom. 1. rec.*

Respectu verò fructuum dictum pariter fuit non esse relaxandum mandatum ex eis-
10 dem rationibus supra ponderatis; † quando-
quidem isti quoque petuntur vigore compositionis; & propterea semper viget responsio, quod non potest eodem tempore
11 contractus impugnari, † & pro illius exe-
quutione agi, iuxtà *text. in cap. ex eo de reg. iur. in 6.* cum alijs allegatis.

Et ità vtraque Parte informante &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana, seù Ianueñ Pecuniaria.

Veneris 16. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Ad effugiendam repræsentationem in carceribus, quam debitor ad fauorem creditoris promiserat, opponebatur compensatio, quæ tamen non fuit admissa, quia petebatur pro credito habente contra se decisiones, & sententias rotales, quæ ideò illud reddebant insubsistens, vel saltem illiquidum, & ideò minus aptum ad aliquam compensationem obtinendam.

SVMMARIVM.

1 *Debitor qui se repræsentare obligauit, non satisfacto creditore, eo instante ad carceres redire tenetur.*

2 *Mortuo principali causa potest prosequi cum illius procuratore Domino litis effecto.*
Mandatum potest relaxari etiam ad instantiam procuratoris Domini litis effecti num. 2.

3 *Cessionarius procurare potest exequutionem mandati, at etiam carcerationem debitoris, prout facere potuisset cedens.*

4 *Cessionarius succedit in locum cedentis in omnibus, & per omnia.*

5 *Compensatio non datur pro credito, contra quod plures emanarunt decisiones, & sententiæ.*

6 *Creditum contra quod pronunciatum, vel decisum est remanet insubsistens, vel saltem illiquidum.*

7 *Compensatio non admittitur de credito liquido ad creditum illiquidum.*

8 *Compensatio non datur de credito vnius cum credito alterius.*

DECISIO CXXVIII.

POSTQVAM Bartholomæus Comes sub obligatione, & cautione de se repræsentando relaxatus fuerat à carceribus, in quibus detinebatur vigore mandati Rotalis pro summa scutorum centum debitorum occasione expensarum litis, in qua per tres sententias conformes huius Sacri Tribunalis succubuerat, pulsatus ad se repræsentandum plura opponebat, proindè disputato particulari dubio, conclusum fuit esse locum repræsentationi.

Nam clara est obligatio Cameralis, sub qua Bartholomæus promisit ad omne mandatum se repræsentare, ideò dum Reuerendissimo Episcopo Naucleñsi creditori
1 non satisfecit, † tenetur eodem instante ad
carceres redire, *ad textum in leg. si quis reum, vbi Doctores ff. de custodia reorum, Farinaccius in tractatu de carceribus, & carceratis quæstione 34. in principio, Rosa decisione 44. numer. primo, & sequentibus post Zacchiam de obligatione camerali*, parum vrgente, quod mandatum fuerit relaxatum ad instantiam Procuratoris
2 Domini litis effecti, † cum quo per obitum
Hectoris principalis causa fuerit prosequuta, quia cùm Reuerendissimus Episcopus Nauclensis cessionem reportauerit, & ces-
3 sionario nomine obtinuerit exequi † man-
datum, benè potuit cum eo carcerationem Bartholomæi procurare, quemadmodum
4 potuisset cedens, † cui in omnibus, & per
omnia succedit cessionarius, *textus in lege emptor, & ibi glossa C. de hæreditat. & actione vendita, cum alijs relatis in Romana fideicommissi de Alberinis 29. Nouembris 1667. §. vlterius coram Reuerendissimo Domino meo Beuilaqua almæ Vrbis Gubernatore.*

Non potest intrare compensatio expensarum, quia contra creditum, cum quo
5 opponitur, † emanarunt plures decisiones,
& sententiæ Rotales, per quas vel insubsi-
6 stens, † vel saltem turbidum, & illiquidum
remansit, vt apparet ex *decisione 961. coram bonæ memoriæ Cardinali Celso*, confirmata in secunda instantia 17. Martij anni 1664. coram

ram Illustrissimo Domino Præside Grana-
tensi, & in tertia instantia 26. Iunij 1665.
coram bonæ memoriæ Leone Verospio;
propterea militat ad fauorem Reuerendis-
simi Episcopi Nauclensis vulgaris conclu-
7 sio, † quod de liquido ad illiquidum non
datur compensatio, iuxtà *textum in lege fina-
li C. de compensationibus*, minusque crediti
8 vnius † cum credito alterius admittitur, vt
tradit *Gratianus disceptationum forensium capi-
te 948. numero 3. & dixit Rota decis. 380. sub nu-
mero primo par. tertia recentiorum, & penès Mer-
linum in tractatu de pignoribus decisione 47. nu-
mero 11.*

Et ita, vtraque parte informante, reso-
lutum fuit.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Cambiorum.

Lunæ 16. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Taxatio interesse cambij facta cum pacto, siue nundinæ ad illud ascendant, siue non, non impedit quominus fructus ad rationem nundinarum soluti, benè dicantur exacti, cum verè debeantur, si non tamquam taxati, & conuenti, tamquam legitimè debiti; atque ideò non computantur in sortem; eo minùs quia eadem taxatio incuria iuuenis Notarij rogati, qui matricem extenderat, apparebat sequuta, vt idem Notarius, ac etiam Procurator, qui pro Directore fuerat adhibitus, attestati sunt.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum cambij probat obligationem debitoris de restituendo sortem, illiusque fructus soluendo.*
2 *Cambiorum interesse taxatum, potest creditor exigere non tamquam conuentum, sed tamquam verè debitum.*
3 *Notarius qui instrumentum in inbreuiatura recepit, & postea iuueni extendendum tradidit, potest declarare errorem ab extendente commissum.*
4 *Error Notarij regulariter contrahentibus non præiudicat.*
5 *Notarius præsumitur rogasse instrumentum iuxta formulam à se in alijs instrumentis obseruatam, nec ab ea recedere voluisse.*
6 *Attestatio procuratoris, qui interfuit celebrationi instrumenti, & pro directore fuit adhibitus, si est verisimilis attenditur.*
7 *Doctorem errasse in iure, in quo versatur, absurdum esse dicitur.*
8 *Attestationes extraiudiciales verisimiles, adminiculatæ, ab obseruantia corroboratæ & emanatæ à personis informatis plenè probant.*
9 *Scripturæ productæ, & ab vtraque parte repetitæ censentur ab omnibus approbatæ.*
10 *Pactum illiciti interesse sicuti partes in instrumento apposuerunt, ita nullam repugnantiam habuissent in declarando illius solutionem, si verè iuxta d. pactum sequuta fuisset.*
11 *Debitoris declaratio facta metu excommunicationis quatenus attendatur.*
12 *Obseruantia declarat animum, & actum, antecedentem, & num. 13.*
13 *Pactum illicitum appositum in instrumento cambij an fuerit postea executioni demandatum obseruantia declarat, & sup. num. 11.*
14 *Libri mercatorum in quibus exprimitur pecuniam fuisse receptam ad effectum soluendi alteri, non inde probant illam ei verè fuisse solutam.*
15 *Testes interessati non probant.*
16 *Testis famulus, & salariatus nullam facit probationem.*

DECISIO CXXIX.

AD effectum soluendi pretium Drogheriæ sibi venditæ à Floranis Ioseph, &
aij de Mirra duo cambia contraxere ad fa-
uorem Pauli Mercantis scutorum mille pro
quolibet, conuenientes in vno de interesse
scutorum sex cum dimidio, in altero scu-
torum sex dumtaxat pro centenario, & an-
no. In huiusmodi Drogheria successit Ca-
rolus Bossius, qui pro sui interesse redar-
guens cambia de vsuraria prauitate coram
A. C. citatis etiam principalibus debitori-
bus succubuit, proindè deuoluta causa ap-
pellationis ad Rotam, & proposito de nouo
dubio, resolutum fuit cambia deberi, quia
de credito Pauli constat ex publicis instru-
mentis etiam iuratis obligatione Camerali
1 munitis, † quæ obligationem debitoris de
restituendo pecuniam receptam ad cambiū,
illiusque fructus probant, *Bald. in cap. interest
num. vltimo C. de solut. Rot. decis. 130. num. 1. co-
ram bo. mem. Bichio.*

Nec dicatur fructus cambiorum iam so-
lutos, esse imputandos in sortem, ex eo
quod in vtroque instrumento legatur taxa-
tum interesse prædictum siue ad illud ascen-
dat, siue non cambium nundinale, quia
quidquid sit an talis taxatio vitiet, seù vi-
tietur, itavt ea non obstante liceat creditori
exigere interesse in nundinis decursum tam-
2 quam debitum, † non autem in instrumen-
to taxatum, tamquam illicitè conuentum,
vt examinat *Crauett. cons. 189. quem sequitur
Scacc. de Commerc. & Cāb. §. primo quæst. 7. par. 2.
ampliat. 8. num. 00. & ampliat. 17. in fin. Gait. de
Credit. cap. 2. tit. 7. num. 1560. Ciriac. controu. 526.
Cancerius var. resolut. par. 3. cap. 7. sub num. 78.
Rota Ianuen. decis. 9. num. 32. Rota decis. 118. co-
ram Vbaldo.*

Difficultas in proposito visa est Dominis
remoueri ex facto, quia ab initio ambo in-
strumenta fuerunt stipulata cum solito, &
accepto pacto limitationis cambiorum ad
rationem currentem, non autem cum cer-
to, & determinato pacto soluendi ad ratio-
nem expressam, etiam in casu, quo illam
cursus nundinalis non attingeret, vt de hoc
testa-

testatur Notarius Dominus officij, qui vt
fieri solet in actu stipulationis confecit im-
breuiaturam substantiæ contractus cum no-
3 minibus contrahentium, & testium,† quem
deindè ad effectum in solitam formam ex-
tendendi tradidit Iuueni sui officij, cuius
imperitiæ desumptæ forsan ab exemplo ali-
cuius instrumenti simile pactum, seù con-
uentionem in substantia continentis, potiùs
tribui debet talis excessus in extensione quã
partibus, qui cùm ab initio animum legitı-
mè contrahendi cambia more solito decla-
rauerint, non deberent præiudicari ab im-
4 peritia huius Notarij, † cuius error regulari-
ter contrahentibus non nocet; vt in proxi-
mis terminis aduertit *Rota dec. 373. num. 10. coram Coccino, & decis.328.num. 3. coram Peutingerio*, eo magis quia in alijs instrumentis
cambiorum, de quibus Notarius officij ro-
5 gatus est tale pactum non reperitur, † vndè
præsumitur in dubio noluisse alterare for-
mulam in præcedentibus instrumentis à se
seruatam, sed iuxtà eam rogasse, vt dixit *Rota decis.457.num.4. par.1. recent. & per Coccin. decis.2358.nu.36. & decis.19. num.16.& 17. coram Bichio.*

Hæc autem attestatio maiores vires assu-
mit ex alia simili confecta à Procuratore
Pauli, in cuius domo fuerunt stipulati con-
tractus, qui à principio ad finem interfuit,
& affirmat tale pactum non fuisse apposi-
6 tum, quod est valdè verisimile, cùm ipse
pro Directore fuerit adhibitus, vt in propo-
sito aduertit *Rota in Rauennaten. Bonorum 14. Martij 1668. §. Et vlterius coram Eminentissimo Carpineo*; Nam aliàs si tale pactum illicitum
apponi permisisset, vel non aduertisset, erras-
7 set in iure, † quod absurdum esset in vtrius-
que iuris Doctore, ad tradita per *Rotam in Bononien. Fideicommissi 20. Iunij 1670. §. accedit, & 21. Aprilis proximè præteriti §. iustitia enim coram R.P.D. meo Calataiu.*

Confirmantur prædicta ex confessione
debitoris, qui metu excommunicationis de-
posuit cambia sine tali pacto fuisse contra-
cta, & licèt sint attestationes extraiudicia-
les, quia tamen sunt iuratæ, verisimiles, &
adminiculatæ ex obseruantia, ac emanatæ à
personis informatis, nempè à Notario ro-
gato, & à Procuratore, cuius consilium fuit
adhibitum, & denique ab ipso debitore me-
8 tu excommunicationis † plenum gradum
probationis constituunt, ex add. per *Add. ad Greg. decis.214. lit. B. vers. si tamen*, & in his
terminis dictum fuit *in Mediolanen. Cambiorum 7. Maij 1606. §. hanc enim coram Ottembergo*, & accedit subsequuta obseruantia;
Nam fructus soluti, & recepti fuerunt ad
rationem currentem in nundinis, non au-
tem taxatam in instrumentis, vt constat ex
quietantia finali Pauli creditoris per Mirram
debitorem exhibita in actis prioris instan-
9 tiæ, & per Bossium repetita,† & consequen-
ter per vtrumque approbata, *Rota decis. 4. num. 2. post Michalor. de posit.* quæ licèt explici-
tè non declaret quantitatem solutam, ex
quo fuit quietantia finalis antecedentium
annullatiua, in qua talis expressio non erat
necessaria, satis tamen ostendit solutio nes
fuisse factas iuxtà cursum nundinarum in
illis verbis ibi: *Per hauer fatti li conti, e visti li spacci conforme nelle fiere*; quæ omnia con-
tradicunt taxationi determinatæ factæ in in-
strumento, quæ si de Partium voluntate
10 fuisset apposita, † quemadmodum illæ nul-
lam habuissent repugnantiam in taxando me-
diantibus instrumentis certam quãtitatem,
ita nullam quoque habuissent in declaran-
do verbis expressis correspondentem exa-
ctionem, absque vlla necessitate faciendi
mentionem de spaccijs, illaque videndi, nec
se referendi ad cursum nundinarum, vt in
similibus terminis ponderat *Rota in Romana, seu Marsicana Pecuniaria 10. Ianuarij 1673. §. non obstat in fine coram Reuerendissimo Domino*
11 *meo Beuilaqua Almæ Vrbis Gubernatore*;† con-
comitante potissimùm vniformi confessio-
ne, seù declaratione debitoris, emanata
præuia excommunicatione ad instantiam
Bossij ei præsentata, Sum. Pauli *num.6. lit.N.*
ac etiam iuris præsumptione pro exclusio-
ne vsurariæ prauitatis, cæterisque ad con-
firmandam eandem exactionem regulatam
12 a nundinis datis in d.Sum. *num.5.& 6.*†præ-
dicta autem obseruantia declarat animum,
& actum præcedentem per *text. in l. sed etsi Iulianus, & §. interdum ff. ad Maced. Rota dec.77. num.4. coram Coccino*, & in terminis pro de-
13 claratione† pacti initi in instrumento cam-
bij dictum fuit *in Romana Cambij 24. Aprilis 1662. §. fin. coram Eminentissimo Cerro in rec. decis.439. par.3.*

Nec in contrarium faciunt scripturæ, &
testes pro Bossio examinati in prima instan-
tia, quia quoad scripturas placuerunt dedu-
cta per informantem, & signanter, quod
partitæ extractæ ex libris tunc retentis per
Mirram, ac Iustinum Paganum consocios,
continentes quod Mirra recipiebat pecu-
nias correspondentes taxationi factæ in in-
strumentis ad effectum soluendi Paulo Cre-
ditori; quidquid sit an probent ad fauorem
14 scribentis, non exhibitis quietantijs, † non
tamen concludunt, quod pecuniæ in eadem
præcisa quantitate fuerint postea solutæ
Creditori, & quoad testes repelluntur pluri-
bus exceptionibus pariter ab ipso infor-
mante allatis, & signanter ex quo nonnulli
sunt interessati, & alij de tempore examinis
actualiter Bossio inseruiebant, & ab eo sala-
15 rium accipiebant, † vt de interessato dixit
Rota decis.697. num.9. coram Dunoz. iun. & de
16 famulo † salariato est *text. in l. etiam iure C. de test. cum alijs per Rot. decis.82. num. 14. coram Reuerendissimo Zarate.*

Et ita decisum fuit Paulo tantum infor-
mante, &c.

R E.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sac. Rotæ Decano.

Maioricen. Pensionis.

Veneris 16. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Super Beneficio Parochiali pensio reseruata erat cum clausula *dummodo remaneant centum pro Rectore*, & cum expressione certi valoris denotati cum alia clausula, *vt asseris*, ob quę proinde totum onus verificandi substentationem pensionis in pensionarium translatum est, quod nec ideo probatum erat à testibus ab eo examinatis prorsus ignorantibus onera beneficij, sine quibus certus valor pro validitate eiusdem pensionis haud quaqua desumi poterat.

SVMMARIVM.

1 *Pēsio reseruata cum clausula* dummodo remaneant centum pro Rectore, *si hoc prius verificatum non sit, nullatenus substinetur*.

2 *Pensio non substinetur si valor expressus concludenter non fuerit probatus*.

3 *Clausula*, vt asseris, *facti dubietatem in Papa demonstrat, & continet tacitam conditionem, quatenus preces veritati nitantur*.

4 *Pensionarius eo magis habet onus probandi substentationem pensionis, si in eius literis habetur clausula*, vt asseris.

5 *Pensionarius eo magis tenetur probare verificationem narratorum, si agit contra successorem, amplia vt ibidem*.

6 *Testis non probat valorem beneficij, si ignorat onera Ecclesiæ*.

7 *Fructus non dicuntur, nisi deductis oneribus, & expensis*.

8 *Fructus certi beneficij quatenus dicantur funeralia oblationes, & alia huiusmodi incerta*.

9 *Congrua Rectoris non debet pendere ab incerto euentu, nec admittit incertas, & possibiles obuentiones*.

10 *à Congrua Rectoris deduci debet impensa vini, hostiarum, olei pro lampadibus, salarijs clericorum, & alia necessaria pro Ecclesia*.

11 *Congrua Rectoris debet illi remanere libera ab omni onere*.

DECISIO CXXX.

SVPER fructibus certis Ecclesiæ Parochialis Sancti Iacobi Maioricen., quos ascendere ad ducatos 215. auri de Camera narrauerat Iacobus Ballestrer ex causa resignationis in fauorem Ioannis Quard sanctæ memoriæ Innocentius X. ad illius fauorem reseruauit annuam pensionem ducatorum 88. & in iulijs quatuor, verum per Resignatarij obitum prouiso Antonio Homar; Iste prætendens coram A.C. nullitatem pēsionis in iudicio possessorio manutentionis succubuit, in petitorio tamen sententiam fauorabilem reportauit, à qua deuoluta causa in gradu appellationis ad Rotam, dubioque proposito, resolutum fuit pensionem non deberi.

Etenim reseruatio cōcepta est cum clausula, *dummodo centum ducati liberi remaneant pro rectore*, & cum expressione valoris per ascensum ad ducatos annuos 215. debet proindè pensionarius in hoc iudicio petitorio concludenter iustificare, quod remaneat libera
1 summa ducatorum centum, † aliàs nihil
actum dicitur, nisi id prius fuerit verificatum, *Loter. de re benef. lib. 1. quæst. 38. à num. 40. & in Vrbeuetana Regressus 13. Aprilis 1668. §. siquidem valor coram Reuerendissimo D. Beuilaqua*, provt etiam concludenter probare tenetur valorem punctualiter ascendere ad summam narratam, aliàs pensio non substi-
2 netur, † cum huiusmodi narratiua sit fun-
damentum gratiæ, alioquin pensio remanet nulla in totum iuxtà distinctionem sæpè à Rota receptam in *Conchen. pensionis coram bo. me. Cardinali Corrado in recent. decis. 306. par. 10.* cū alijs cumulatis *in Romana pensionum 9. Decembris 1665. §. siquidem coram Eminentissimo D. meo Cardinali Cerro*.

Eò faciliùs, quia in eisdem literis adest
3 clausula, *vt asseris*, † quæ facti dubietatem in
Papa concedente demonstrat, & continet
tacitam conditionem, quatenus preces ve-
4 ritati nitantur, † vndè multò magis trans-
fertur onus in pensionarium probandi, *Dunozz. iun. decis. 880. num. 2. & in d. Romana Pensionum §. præsertim*, & quia agitur contra successorem in beneficio, qui reseruationi non consensit, nec dicitur habere causam à Re-
5 signante, aut Resignatario, † non obstante
quocumque consensu, aut obligatione antecessoris, euitari non potest à pensionario narratorum verificatio, *Paris. de resignat. lib. 1. quæst. num. 64. Lotther. de re benefic. lib. 1. qu. 40. nu. 13. & 14. Rota in d. Romana Pensionum §. neque ab huiusmodi coram Emin. Cerro, & prius in decis. 187. num. 13. par. 11. recent.*

Hæc autem probatio nedum elici potest
ex depositionibus testium pro parte pensio-
6 narij examinatorum, † quia ignorant onera
Ecclesiæ, sine quorum deductione firmari
non potest quantus sit valor, iuxtà vulgatē
7 regulam, quod illud dicitur esse in † fructu,
quod superest deductis oneribus, & expensis, *l. fructus, & l. depositio §. finali ff. solut. matrim.* & alios refert *Barbos. appellat. 103. n. 22.* & vlterius computant inter fructus funeralia, oblationes, & similia, quæ quando,
provt hic, pensio est reseruata dumtaxat su-
8 per certis, † non veniunt sub nomine cer-
torum, nisi essent solita locari quotānis pro certa pecuniæ quantitate, vt post *Felin. in cap. ad aures num. 14. de rescript.* tradit *Rota decis. 255. num. 13. & 14. coram bo. mem. Bichio*; Nam congrua, quæ reseruatur Rectori curam animarum exercenti, non debet pen-
9 dere ab incerto, † cùm venter non patiatur
dilationem, nec admittat incertas, & possibiles obuentiones, *Rota decis. 230. num. 5. par. 6. rec.*

rec. & in d. dec. 157. num. 28. par. 11. rec.

Verum etiam contrarium probant alij te-
stes examinati pro Titulari deponêtes, quod
fructus certi non ascendunt ad ducatos 132.
ex quibus deductis omnibus consistentibus
10 in impensa, † quæ fieri debeat pro vino, ho-
stijs, oleo pro lampadibus, salario clerico-
rum, & alijs necessarijs pro manutentione,
& seruitio Ecclesiæ, vt declarat *Rota d. decis.
255. num. 25. coram Bichio, & in Lucana pensio-
nis 9. Iunij 1655. coram me*, remanet pro Re-
ctore longè minor summa ducatorum 100.
11 quæ tamen libera † pro illo remanere debet
ab omnibus oneribus, vt punctualiter deci-
sum fuit in citata *decis. 255. num. 24. coram bo. me. Bichio*.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. EMERIX.

Bononien. Fideicommissi.

Veneris 16. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Contra fideicommissarium petentem immis-
sionem in bonis fideicommissi opponeba-
tur, quod esset hæres, sed mediatus alienan-
tis, illiusque bona possideret; Sed reiecta
fuit hæc exceptio, quia possessio capta erat
tamquam de bonis fideicommisso subiectis;
nec obstabat qualitas hæreditaria, quia ade-
rat inuentarium, quod obligat solùm hæ-
redem ad redditionem rationis, non autem
impedit quominus possit ille vindicare bo-
na fideicommissi.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ resultat ex reuolutione acto-
rum, in quibus seruata fuerint requisita vulga-*
te decis. Caputaquensis.

2 *Iustitia sententiæ deducitur ex decisionibus in cau-
sa factis.*

3 *Hæres non potest vindicare bona, quæ eius auctor
defunctus alienauit, cum promissione euictionis,
& num. seq.*

4 *de Euictione quem tenet actio, eundem agentem
repellit exceptio.*

5 *Aditio hæreditatis non resultat in eo, qui licet
bona hæreditaria possideat, illa tamen possidet
vigore fideicommissi.*

6 *Aditio hæreditatis requirit actus omnino conclu-
dentes, & illam necessario inferentes, & nu-
mero seq.*

7 *Possessio apprehensa, seu continuata citra ius, &
nomen hæredis, aditionem hæreditatis non im-
portat.*

8 *Possidendi alia quæcumque causa sufficit ad exclu-
dendam aditionem hæreditatis.*

9 *Titulus hæreditarius vbi cessat sola possessio bo-
norum hæreditariorum non facit possidentem hæ-
redem.*

10 *Hæres beneficiatus non prohibetur ex propria
persona vindicare bona fideicommissi, quæ de-
functus alienauerat.*

11 *Hæres beneficiatus tenetur solum ad redditionem
rationis bonorum hæreditariorum.*

DECISIO CXXXI.

CONFIRMARVNT Domini senten-
tiam Rotalem concedentem Victorio
vti vocato ad fideicommissum Leonelli se-
nioris, immissionem ad Tornaturas quadra-
ginta quatuor Prædij existentis in Commu-
1 ni Minerbij, quoniam validitas † dictæ sen-
tentiæ constat ex reuolutione actorum, in
quibus fuerunt seruata requisita per *Capu-
2 taq. decis. 260. parte 2.* & iustitia plenè † deduci-
tur ex duabus decisionibus præcedenter sub
diebus 22. Iunij anni 1671. & 13. eiusdem
mensis anni præteriti emanatis coram Re-
uerendo Patre Domino meo Calataiu, eo-
que magis, quod illarum fundamenta ne-
quaquam fuerunt impugnata in præsenti
disputatione à Scribentibus pro Peregrino,
sed admissa, tùm quoad existentiam fidei-
commissi, eiusque purificationem, tùm
quoad identitatem bonorum controuerso-
rum, tùm denique quoad consumptionem
detractionum, quæ aliàs obijciebantur po-
tuisse competere Annibali alienanti.

Neque visum fuit releuans vnicum obie-
ctum nunc excitatum ab eisdem Scribenti-
bus pro d. Peregrino, scilicet Victorium
Actorem esse hæredem, si non immediatū,
saltem mediatum dicti Annibalis, qui alie-
nauit cum promissione euictionis, in Al-
banesium Auctorem ipsius Peregrini Rei
3 conuenti, † ideoque eundem Victorium re-
pellendum fore à petita immissione propter
vulgatam regulam, quem de euictione te-
4 net actio, † eundem agentem repellit exce-
ptio, iuxtà *Textum in l. vindicantem, ff. de euict.
Surd. decis. 99. num. 10. Rota decis. 609. num. 3.
par. 4. rec.*

Etenim prædictum obiectum primò cor-
ruit in facto, quia, licèt iustificetur Anni-
balem emisse quasdam Tornaturas terrarū
in Communi Barisellæ, Summario Peregri-
ni *num. 4.* illasque deuenisse in Leonellum
iuniorem filium Nicolai fratris Annibalis,
mediante transactione inita de anno 1563.
inter ipsum, & Dionysium Patruum dicto
Summ. *num. 5.* Attamen non probatur ipsa-
met bona peruenisse ad Andræam filium
Leonelli, & ex isto ad Benedictum patrem
Victorij, cùm in donatione, quam An-
dræas fecit dicto Benedicto eodem Summa-
rio *num. 6.* non solùm minimè enuncietur
bona donata fuisse propria Annibalis, ab
eoque acquisita, sed exprimantur tamquam
fideicommissaria Leonelli.

Secundò. Non subsistit in Iure; nam,
etiamsi bona vt supra donata fuissent hære-
ditaria Annibalis, dum Benedictus illa rece-
pit vti fideicommissaria Leonelli, proculdu-
5 bio ex sola possessione eorundem bonorum
continuata in Victorium, † non valet inferri

ad aditionem hæreditatis, quæ requirit actus
6 illam necessariò inferentes, † & nullatenus
resultat ex actu æquiuoco, qualis dicitur
7 possessio apprehensa, † siuè continuata citrà
ius, ac nomen hæredis, *§. item extraneus Instit. de hered. qualit. & different. l. pro herede 10. §. penultimo ff. de acquir. hered. Corn. cons. 1 nu. 8. lib. 2. Roman. consil. 154. nu. 1. & 2. Gratian. discept. 706. num. 34. cum pluribus seqq. Cavaler. decis. 458. num. 1. Ludouis. decis. 460. num. 9. & 10. Buratt. de-*
8 *cis. 523. num. 1.* quinimò satis esse, † quod subsit quæcumque alia causa, firmant *Dec. consil. 445. sub nu. 54. Mascard. de probat. conclus. 45. num. 29. 30. & 31. idem Adden. ad Buratt. d. decis.*
9 *207. num. 17.* cessante præsertim, † vt hic, titulo hæreditario, *Magon. decis. Lucen. 62. nu. 12. & seqq.*

Præterea Victorius est hæres beneficiatus dicti Benedicti patris, ex cuius persona prætenditur induci aditio hæreditatis præfati
10 Annibalis; † Vndè in omnem casum non impediretur nunc agere ex propria persona ad recuperationem bonorum fideicommis-
11 sariorum, remanente sola licentia † Peregrino ipsum compellendi ad reddendam rationem substantiæ Benedicti, *l. fin. §. in computatione, cum seq. C. de iur. deliber. Menoch. cons. 203 nu. 26. & 27. Peregr. de fideicomm. artic. 52. sub num. 97. Cardinalis Celsus dec. 159. num. 12. & decis. 183. nu. 4. Eminentissimus Otthob. decis. 180. num. 13. in recent. dec. 298. num. 4. 5. & 8. par. 6. & decis. 307. num. 5. par. 12.*

Et ità Partibus hinc indè informantibus.

R. P. D. CALATAIV.

Perusina Depositi.

Veneris 16. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Conueniri prætendebatur Minister tàm pro ijs, quæ vti Minister gestauerat, quàm etiam quia gemmas, & argenta penès se, paritèr vti Ministrum, deposita alijs oppignorauerat; Contrarium tamen fuit decisum, quia ad ea, quæ vti Minister gesserat, maximè finito officio, nullatenus tenebatur; Actio verò furti illi ob dictam pignorationem opposita, excludebatur ex eo, quod de mandato Domini eadem pignoratio facta sit, & demùm quia requisita contrectationis rei alienæ non concurrebant.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Perusiæ de duabus conformibus habet solum locum vbi vtraque sententia lata est Perusiæ, secus si altera pronunciata sit in Curia.*
2 *Statutum de duabus conformibus procedit tantum in eo casu, quo sententiæ sint iustæ.*
3 *Minister, præcipuè finito officio, non tenetur de ijs, quæ tamquam minister gessit.*
4 *Pignoratio quod fuerit à depositario facta non probatur ex testibus singularibus, & alias exceptiones habentibus.*
5 *Depositarius non tenetur actione furti, etiam si rem depositatam penes alios dimiserit, & quando.*
6 *Furti actione non tenetur recipiens rem furtiuam, eamque etiam distrahens si alleget à quo receperit, & cui tradiderit.*
7 *Pignus recipiens, illudque alteri oppignorans non tenetur actione furti, & quando.*
8 *Furtum vt dicatur commissum per contrectationem rei alienæ, requiritur fraus, & quod contrectatio lucri faciendi gratia facta sit, & numero seqq.*
9 *Scientia rei alienæ probari debet, & quidem concludenter, vt in ea furtum commissum fuisse dicatur.*
10 *Furti actione non tenetur, qui nullum lucrum pro se reportauit.*

DECISIO CXXXII.

GRATIANI, qui pro maiori securitate census venditi Confraternitati Iustitiæ Ciuitatis Perusiæ deposuerunt nonnullas gemmas, & vasa argentea penès Bassum Confraternitatis Depositarium, comperto, quod eædem gemmæ, & vasa fuerint pignorata Cæsareis, & Peccis Mercatoribus instituerunt iudicium contra Franciscum Bartolinum dicti Bassi Ministrum tamquam ipse illa pignorasset pro eorum recuperatione, & in prima instantia succubuerunt, in secunda verò à Rota Perusina sententiam fauorabilem reportarunt, & idem in tertia ab A.C. vndè commissa mihi Causa appellationis ad instantiam Bartolini cum clausula *constito quod sit locus statuto de duabus conformibus*; Proposui dubium, An sit locus dicto statuto, & negatiuè fuit resolutum.

Rationes autem resolutionis fuerunt duæ, vna, quia statutum de duabus sententijs con-
1 formibus exequendis Perusiæ vigens † procedit quando vtraque sententia Perusiæ lata est, non autem quando, prout hic vna earum lata est in Curia, vt aliàs de eodemmet statuto respondit *Rota coram Seraph. decis. 312. per tot. & post Gilian. in compend. stat. Perus. in decis. 18. per totam.*

Nec obstitit, quod dicebatur prædictas decisiones loqui de statuto *rubr. 2. §. volumus*, quod tamquam ordinatorium non procedit extrà Curias Perusinas, & non quoad rubr. primam post proem. *lib. 4.* datâ in Summ. Gratianorum *num. 5.* quod vt ipsi prætendebant respicit decisoria, & ideò seruari debet etiam in causis per appellationẽ ad Curiam deuolutis. Quia quidquid sit de subsistentia huius prætensionis obseruatum fuit d. rubricam primam loqui de sententiis vltra summam scut. 100. non continentibus in quibus terminis nos non versamur.

Alia verò ratio resolutionis fuit, quia prædictum Statutum de duabus conformibus procedit tantùm vbi sententiæ sunt iustæ,

2 ftæ, † & ideò non poteſt habere locum in
præſenti, vbi dignoſcuntur iniuſtæ, *Alex. conſ.106.num.27.lib.3. Gabriel. conſ.28. num.4. lib.2.Gratian, diſcept.745. num.1. Rota cor. Buratt.deciſ.151.num.10.*

Iniuſtitia viſa fuit reſultare ex eo, quod gemmæ, & vaſa prædicta non fuerunt depoſita penes ipſum Bartolinum, ſed penes Baſſum, imò magis propriè fuerunt pignorata Confraternitati pro ſecuritate cenſus, & dimiſſa penès Baſſum vti eius depoſitarium, vt patet ex inſtrumento hinc inde dato Sūmario *num.1.* vndè clarum eſt non potuiſſe indè oriri actionem aliquam aduerſus Bartolinum, etiamſi conſtaret eum fuiſſe miniſtrum Baſſi, & vti talem gemmas recepiſſe,
3 quia Miniſter,† præcipuè finito officio, non
tenetur de proprio pro eis, quæ tamquam Miniſter geſſit, vt eſt *text in l. fin. ff. de inſtit. act. Alex.conſ.44.num.9.lib.2.Pariſ.conſ.94. n.35. lib.1. Rotâ Ianuen.deciſ.14.num.64. Rota deciſ.54. num.3.par.3.rec.*

Nec mouit prætenſio, quod Bartolinus gēmas, & vaſa pignorauerit, ac ita rem alienam pignorando actioni furtiuæ obnoxius factus fuerit, eaque conueniri, & ad reſtitutionem condemnari potuerit; quia vltra quod ipſe acriter negabat probari pignora-
4 tionem à ſe factam fuiſſe, † nec eam proba-
ri viſum fuit ex teſtibus ſingularibus, ac exceptiones in dictis, & perſonis latè relatas per Informantes pro Bartolino patientes, in omnē caſum ſatis à tali actione reddebatur immunis, allegando recepiſſe gemmas, & vaſa à Baſſo, illaque penès Cæſarios, & Peccios Mercatores dimiſiſſe, prout in fortioribus de recipiente rem furtiuam,
5 eamque diſtrahente, † quod allegādo à quo
receperit, & cui tradiderit liberetur, & dicta
6 actione conueniri † non poſſit tradunt *Clar.*
in §.furtum num.27.verſ.ſciat tamen, vbi, quod eſt concluſio frequentiſſima Theologorum, & Canoniſtarum conſenſu probata, *Nauarr. in Manual.cap.17.num.8.Couar. in reg. peccatum par.3.in princ. num.3. verſ.4. hoc procedit, Sotus de iuſt. & iur.lib.4. quæſt.17. art.2. concluſ.2. in fin.verſ.quod autem iuris, Facundez ad Decalog. lib.7.cap.20.num.4.verſ.tertio quia, Sanchez pariter ad Decalog.lib.2.cap.23. num.25. Farinacc. in prax.quæſt.177. num.49. & 50.* & in puncto de eo, qui lanceam argenteam in pignus re-
7 ceperat à tertio, † eamque alteri oppigno-
rauerat, *Oſaſch.deciſ.39. & iuxta aliam impreſſ. 40.per tot.& ſignanter in fine*, vbi ita iudicaſſe Senatum.

Certiùs quia non ſufficit quælibet contrectatio rei alienæ, ſed duo copulatiuè in ea concurrere debent ad hoc, vt tranſeat in
8 furtum; † vnum videlicet, quod ſit fraudo-
lenta, & aliud, quod ſit facta lucri faciendi cauſa, vt ſunt *text.in §. furtum il primo Inſtit. de oblig.quæ ex del.naſc. & in l. prima §. furtum ff.de furt.* & pleniſſimè probat *Farinac. quæſt. 165.num.*..

Et neutrum probatur adfuiſſe non quod Bartolinus oppignorauerit cū fraude, quia nulla datur concludens probatio, quod ſciret gemmas, & vaſa eſſe verè Gratianorum, quodque non liceret Baſſo ea pignorare, neque ſibi in ipſa pignoratione facienda ei ob-
9 ſequi, prout talis ſcientia probari debet, † &
adeo certa, vt conuincatur eum nullam habuiſſe ſuper hoc anſam dubitandi, aut ſuſpicandi, ad latè tradita per *Vaſquez in prima ſecunda diſp.66.n.42.verſ.ego vero, Meroll.diſp.3. cap.3.num.24. Dian.par.2. tract.15. reſol.10. per tot.Card.de Lugo de iuſt. & iur. diſp.17. num.94. Filliuc.tract.21.cap.4.num.158.*

Minuſq; quod egerit de lucro captando, quia doctū fuit pecunias ex oppignoratione receptas verſas fuiſſe in extinctionem debiti Bullettinorum, quod erat proprium Baſ-
10 ſi, non autem ipſius Bartolini, † qui propte-
rea nullum lucrum pro ſe ex eo actu reportauit, ac proindè non valet furti actione ex eo teneri, *Marſilius conſ.35.num.11. & conſ.77. num.9.Bertaz.conſ.crim.198.num.2.*

Et ità vtraque &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Domorum.

Lunæ 19. Iunij 1673.

A R G V M E N T V M.

Prole non tantùm deſtitutus erat donator, ſed eam ampliùs conſequi poſſe veriſimilitèr deſperauerat, cùm habuiſſet vxorem ſexagenariam, & ideò ſterilem; At quia poſt illius obitum, cùm ex altera vxore filios ſuſcepiſſet, illos rumpere donationem declaratum eſt, ex eo quod pater vel de illis non cogitauerit, ei perindè reputari debeat, ac ſi illos tempore donationis nullatenus contemplaſſet, quod ſemper in hac materia reuocationis donationis reputatur eſſe ſufficiens.

S V M M A R I V M.

1 *Donatio non reuocatur per natiuitatem filiorum poſt donationem à patre factam ſi teſtator cogitauit de liberis.*
2 *Donans ſi tempore donationis erat in ſtatu, quo filios veriſimiliter habere deſperaſſet, perindè eſt, ac ſi de illis nullatenus cogitaſſet.*
3 *de Filijs veriſimiliter dicitur deſperaſſe qui habet vxorem ſexagenariam, & conſequenter ſterilem.*
4 *Mulierem ſexagenariam parere mirabile eſt, & rarò contingere ſolet.*
5 *Cogitare de ijs, quæ numquam, vel rarò contingunt nemo cenſetur.*
6 *Filij ex ſecunda vxore ſuſcepti, rumpunt donationem factam à patre viuente prima vxore ſexagenaria.*
7 *Amor nullus vincit affectionem paternam.*
8 *Ætas probatur per teſtes de eo deponentes.*

9 *Mors probatur ex testibus deponentibus de visu.*

10 *Pater, si susceptis liberis à secunda vxore, reuocauit donationem factam viuente prima vxore sexagenaria, dicitur in ea non contemplasse filios secundarum nuptiarum.*

11 *Dominium non remanet penes administratorem, vel procuratorem, sed penes eum, cuius nomine administratur, vel cuius negotia geruntur.*

12 *Donatio eo magis dicitur reuocata per natiuitatem filiorum, si filij donatarij à filius donatoris petant bona donata in patrimonium assignari ad sacros ordines suscipiendos.*

13 *Voluntas etiam ex non facto demonstratur.*

14 *Matrimonium, si Parochus omisit retinere libros, probatur ex testibus.*

15 *Testes super probatione matrimonij, quomodo deponere debeant, & num. 16.*

16 *Matrimonium ad inducendam legitimitatem, & successionem filiorum, leuioribus probationibus, ac etiam ex coniecturis, & præsumptionibus probatur,*

17 *Testes ad perpetuam rei memoriam examinati faciunt adminiculum, & coadiuuant alias probationes.*

18 *Testes examinati ad perpetuam rei memoriam si mortui sunt, & concurrunt adminicula plenè probant.*

19 *Fides baptismalis enuncians baptizatum esse filium alicuius, iunctis adminiculis, probat, non solum ætatem, sed etiam filiationem conuincit.*

20 *Filiatio probatur ex testamento, & alijs actibus in quibus pater instituit, & appellauit aliquos filios suos legitimos, & naturales.*

21 *Filiatio probatur ex tractatu, & confessione alicuius in præiudicium tractantis, & confitentis, ac illius successorum.*

DECISIO CXXXIII.

EX quo Laurentius, & alij de Albertinis
non probarunt Ioannem Dominicum
eorum patrem, qui portionem suam dona-
uerat Andreę fratri tunc temporis de liberis
non cogitasse, cùm esset senex, & haberet
vxorem sexagenariam, minusque post pri-
mæ vxoris obitum aliam duxisse, ex qua
ipsos genuerit, Rota sub diebus 27. Ianuarij
1668. & prima Iulij 1669. recedendo á deci-
sis 22. Iunij 1665. censuit donationem obsta-
re, verùm cõcessa remissoria, & delato pro-
cessu ad Vrbem visum est Dominis prædi-
cta omnia fuisse verificata; quamobrem ad
primo decisa redierunt.

Quamuis enim filiis natis post donationẽ
à patre factam non competat remedium *l. si*
1 *vnquam C. de reuoc. donat.* † si constat donato-
rem de liberis cogitasse, quia tunc cessat
præsumptio desumpta ex affectione pater-
na, quod noluit extraneum propriæ soboli
anteferre, hoc tamen limitatur quando do-
nator de tempore donationis erat in tali sta-
tu, quod filios verisimiliter habere desperaf-
2 set, † tunc enim si liberi deindè nascantur
donationem reuocant, & annullant, & con-
sequenter perindè esset, ac si de illis simpli-
citèr non cogitasset, vt consuluit *Soccin. sen.*
cons. 136. per tot. lib. 3. & alij relati in præterita
decis. §. quapropter, & vltra eos *Marott. cons. 43.*
sub num. 3. Mangil. de imputat. quæst. 101. nu. 19.
& 22. Galerat. de renunc. centur. prima renunc. 27.
sub num. 8. Cost. de rat. quæst. 152. sub num. 2. Tondut. resol. ciuil. 142. sub num. 16.

In præsentis facti specie Io. Dominicus
erat senex, & vxorem habebat sexagenariã,
3 & consequenter sterilem, † vndè dicitur de
prole desperatus per *text. in l. si maior C. de le-*
git. hæred. vbi Imperator Iustinianus affirmat
4 esse mirabile si pariat, † & rarò contingere,
Gionagnon. resp. 6. num. 52. lib. 1. Caranza de partu
cap. 11 tit. de octimestr. à num. 82. cum alijs in Ro-
mana, seù Vercellen. fideicommissi 10. April. 1671.
§. altera elicitur coram Reuerendissimo Bevilaqua;
ideò cùm nemo censeatur cogitare de ijs,
5 quæ nunquam, † vel rarò contingunt iuxtà
text. in cap. coram de off. deleg. & in l. antiqui ff. si
par. hæred. pet. dum Io. Dominicus mortua
prima vxore secundam duxit, & cum ea fi-
6 lios habuit, † isti rupta donatione recupera-
re debent bona donata, quia si pater credi-
disset se aliam vxorem suscepturum, & ge-
niturũ filios ex ea præsumi non potest quod
illis fratrem voluisset anteponere ex coniec-
ctura pietatis elicita ex *d. l. si vnquam,* vt fir-
7 mat præterita decisio §. nã nullus est † amor,
qui vincat paternum, *l. fin. C. de curat. furios.*
l. nam etsi parentibus C. de testam. manum. Paschal.
de vir. patr. potest. par. 3. cap. primo num. primo,
& 2.

Senectus tàm Io. Dominici, quàm Augu-
stinæ vxoris de tempore donationis, quod-
que ille mortua Augustina aliam vxorem
duxerit vocatam Angelicam, ex qua Lau-
rentium, & alios filios susceperit, probant
quatuor testes formitèr examinati vigore
remissoriæ deponentes de visu, & certa sciẽ-
tia, & publica voce, & fama super omnibus
8 prædictis, † ætas enim probari per testes no-
tat *text. in l. omnes C. de his qui ven. ætat. impetr.*
Mascard. de probat. conclus. 069. num. 1. Farinacc.
in fragm. par. 1. vers. ætas num. 162. Coccin. de-
cis. 2341. num. 17. & in Taurinen. nullitatis pro-
fessionis 6. Februar. 1654. coram bo. me. Leone Ve-
9 *rospio,* provt & mors † probatur ex testibus
deponentibus de visu, *Rot. coram Gregor. de-*
cis. 169. num. 7. & decis. 62. num. 3. par. 10. recent.
& in Calagurritana beneficij 3. Martij 1662. §. obi-
tus coram Reuerendiss. Bevilaq.

In quam sententiam eo faciliùs iuerunt
DD. quia Io. Dominicus susceptis liberis à
10 secunda vxore, † statim donationem reuo-
cauit; vndè magis arguitur animus non fa-
ctæ contemplationis filiorum ex secundis
nuptijs, vt dicit *præterita decisio, §. tertio dein-*
que, quod agnouit, & ipse Andræas donata-
rius, qui post dictam reuocationem, & na-
tiuitatem filiorum fecit actus incompatibi-
les cum donatione, dum deinceps non vt
Dominus, & Donatarius, sed tamquã Pro-
curator, & Minister portionem donatam
administrauit, vndè tacitè fassus fuit domi-
11 nium non esse amplius penès ipsum, † sed
penès Io. Dominicum, eiusque filios, quo-

rum

rum nomine administrabat, *l. Procurator. ff. de Procur. l. 3. ff. de admin. tut. Surd. decis. 182. num. 6. Rota decis. 64. n. 22. par. 4. tom. 2. rec.* quos refert prima decisio huius causæ §. *non obstat*, quod etiã approbauit Augustinus filius Andreæ, dum super dicta portione curauit à filijs
12 Io. Dominici fieri patrimonium, † ad hoc, vt ad sacros ordines promoueri posset, & donec vixit, numquam aliquid petiit; nam
13 voluntas etiam † ex non facto demonstratur, *Mantic. decis. 13. num. 12. & dec. 389. num. 16. par. 9. rec.*

Respectu verò ad legitimationem personarum, dum Parochus omisit retinere li-
14 bros, † matrimonium inter Angelicam, & Io. Dominicũ probatur ex prędictis testibus, vt supra de publica voce, & fama, de auditu, de tractatu cõmuni reputatione pro veris, &
15 legitimis Coniugibus deponẽtibus, † quod satis superq; est cũ agatur incidenter de matrimonio ad inducendam legitimitatem, &
16 successionem filiorum, † ad quem effectum etiam leuiores probationes elicitæ ex præsumptionibus, & coniecturis sufficiunt iuxtà doctrinam *Innocentij in cap. ex parte de restit. spol. Andreol. contr. 277. num. 21. Lancellot. Gall. conf. 15. num. 68. Rot. decis. 310 num. 1. & 7. & decis. 406. num. 8. par. 1. rec. & in Colonien. legitimitatis 15. Martij 1659. §. præterea coram bo. me. Verospio*, confirmata *coram R. P. D. Priolo in rec. decis. 225. par. 13.* maximè quia adsunt etiam alij testes, qui licèt ad perpetuam rei
17 memoriam examinati † faciunt tamen magnum adminiculum, & alias probationes coadiuuant, immò cùm nonnulli mortui
18 sint, † quando concurrunt adminicula, vt hic, plenè probant *Rota in Meleuitana pecuniaria 9. Aprilis 1666. §. concurrentibus corã me*.

Comprobatur prædicta ex fide Baptismatum eorundem continente enunciatiuam, quod nati sint ex Io. Dominico, & Ange-
19 lica Coniugibus, † quæ iunctis adminiculis, nedum ætatem, sed etiam filiationem conuincit, *Rot. dec. 39. num. 7. coram Reuerendissimo Zarate*, tùm ex testamento Io. Dominici, in quo illos instituit hæredes tamquam suos filios legitimos, & naturales ex
20 dicta Angelica natos, † & in reuocatione donationis tales pariter appellauit *Merlin. Pignatell. contr. lib. 2. cap. 84. num. 18. Gregor. dec. 52. num. 16.* & demum ex confessione, & tractatu eiusdem Andreæ auctoris illorum de
21 Paris, † in quorum propterea præiudicium filiatio concludenter probatur, *Rot. decis. 13. coram Reuerendissimo Ninot, & in Bononien. fideicommissorum 29. Nouembris 1667. coram Eminentissimo Carpineo.*

Subsistente igitur reuocatione donationis rectè concessa fuit immissio Albertinis in domo ad Pullarolos, & Domunculis ad Montem Çaprinum pro portionibus expressis in prima decisione, absque quo obstet subhastatio dd. Domuncularum facta ad fauorem d. Augustini ad instantiam Catherinæ eius matris pro sua prætensa dote, quia non potuit inferre præiudicium dictis filijs Io. Dominici in illorum dimidia portione paterna tamquam absentibus, & non citatis; imò & tamquam non obligatis ad illius restitutionem, non constito, quod versa fuerit in eorum vtilitatem, imò quod nec Andræas illius vir, illam verè habuerit, & absque quod d. Augustinus propter restitutionem dotis vxoris Horatij super fideicõmisso Augustini Senioris posset diminuere dimidiam portionem filiorum Io. Dominici, & suam accrescere, dum poterat, & debebat pro parte eorundem filiorum ei satisfacere cum eorum portionibus non solùm d. eorum portionis fideicommissariæ, sed etiam portionis paternæ ad Pullarolos, & ad Montem Caprinum, quas vti Procurator, & Minister per quamplures annos exegerat, & penès se retinebat. Quam propterea primam decisionem hodie Domini recedendo a posterioribus approbarunt, vtraque Parte informante.

REVERENDISS. D. ALBERGATO Sacræ Rotæ Decano.

Pampiloneñ Decimarum de Tafalla.

Luna 19. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Regnum Castellæ, & Legionis quamuis per Regem Catholicum Hispaniarum vnitum Regno Nauarræ, non operatur, quod Breue Leonis XI. derogatorium priuilegiorum Societatis Iesu à solutione Decimarum pro eisdem Regnis Castellæ, & Legionis, comprehendat etiam ipsum Regnum Nauarræ, de per se separatum, & distinctum, quia vnio dd. Regnorum æquè principalitèr facta est, & vtraque Regna sui natura diuersa, diuersis, & separatis Legibus vtuntur, & diuersimodè gubernantur.

SVMMARIVM.

1 *Patres Iesuitæ habent amplissima priuilegia à summis Pontificibus ne teneantur ad solutionem decimarum.*

2 *Breue Leonis XI. derogatorium priuilegiorum Soc. Iesu ab exemptione decimarum est restrictum ad regna Castellæ, & Legionis, & non extenditur ad Regnum Nauarræ, & num. 4.*

3 *Constitutio localis non extenditur de loco ad locum, etiam ex identitate rationis.*

5 *Regnum Nauarræ est diuersum à Regno Castellæ, & Legionis ex testimonio etiam plurium Historiographorum, & diuersimodè gubernatur, numero 8. & 10.*

6 *Regnum Castellæ, & Legionis fuit vnitum cum Regno Nauarræ, non per modum Suppressionis, sed æque principaliter ad effectum succedendi, & num. 9.*

7 *Vnio duorum Regnorum emanata ad alium effectum, non operatur comprehensionem vnius Regni cum altero.*

9 *Vnio duorum Regnorum facta aque principaliter & non subiectiuè, non confundit, neque extinguit iura vnius Regni ab altero.*
10 *Nauarra Regnum non comprehenditur sub dispositionibus Regnorum Castella, & Legionis, & sup. num 5. & 8.*
11 *Mandatum speciale vbi requiritur illud concludenter probari debet, nec sola sufficit enunciatiua.*
12 *Breue Summi Pontificis ab illius obseruantia plurimum declaratur.*

DECISIO CXXXIV.

POST Sententiam Rotalem R. P. D. mei Emerix, qua confirmata fuit altera à me præcedentèr lata iterum mihi in gradu appellationis in tertia instantia causa deuoluta, Domini pro confirmatione responderunt attenta validitate, quæ non impugnabatur, ac iustitia resultante ex decisionibus editis, in quibus plenè firmatum fuit non competere Abbati de Taffalla ius exigendi Decimas à Patribus Societatis Iesu, qui propter amplissima priuilegia con-
1 cessa à pluribus Summis Pontificibus † plenissimè fuerunt exempti, vt testatur *Rota in Ariminen. Decimarum coram bo. me. Papien. in rec. decis.* 276. *par.* 11. vbi aliæ decisiones referuntur.

Nec aduersatur Breue Leonis Vndecimi moderatorium aliàs deductum, & decretum Sacræ Congregationis Concilij nuper allatum, quia vtrumque fuit locale, & particularitèr concessum; nam Breue restringitur ad bona existentia in Regnis Legionis, & Castellæ, & Decretum Sacræ Congregationis emanauit ad instantiam Cleri
2 Poloni, † vndè neutrum illorum extendi debet ad alias Prouincias, seú Regna, cùm
3 Constitutio localis † non extendatur de loco ad locum etiam ex identitate rationis per *text. in l. ius singulare ff. de legibus*, & omissis generalibus in specie ad fauorem
4 Societatis Iesu † contra quam Breue Leoninum adducebatur respondit *Rota in d. dec.* 276. *num.* 7. *par.* 11. *rec.* quam sequuntur *decisiones huius causa, & signanter prima edita* 23. *Martij* 1667. §. *Ratio resolutionis coram me.*

Quod autem Breue prædictum afficiat etiam Regnum Nauarræ tamquam vnitū, & incorporatum Regnis Castellæ, & Legionis, item visum est non subsistere, nam respectu distinctionis liquet ipsum esse diuersum ex testimonio multorum Histório-
5 graphorum† describentium Regnum Castellæ, & Legionis, sub quibus non ponitur Nauarra, nil vrgente incorporatione eiusdem facta per Regem Catholicum Fer-
6 dinandum cum præfatis Regnis, † quia nec per modum suppressionis, & extinctiuè, sed æquè principalitèr facta fuit vnio Coronæ ad effectum succedendi, vt ostendunt verba ipsa relata *in* 1. *dec.* §. *quia incorporatio*, ideò tamquam ad diuersum effectum ema-
7 nata† nec operatur comprehensionē vnius Regni sub altero, minusque quod Papa sub nomine dd. Regnorum intellexerit Regnū Nauarræ.

Quod probatur ex pluribus argumentis recensitis in præteritis decisionibus, & præcipuè ex eo quod Nauarrenses vtuntur diuersis Tribunalibus, diuerso modo, diuer-
8 sis ritibus, † quibus vtuntur Ciuitates Castellæ, & Legionis, ex independentia Proregis, ac supremi Consilij auctoritate, ex iuramento fidelitatis à Proregibus præstari solito cum protestatione, quod non obstante incorporatione facta istius Regni Coro-
9 næ Castellæ dictum Regnū maneat† pro se, vndè dari non potest vnio plenaria, & subiectiua d. Regni, sed illud quantumuis vnitum stare de per se, non autem alteri extinctiuè suppositum, ad tradit. per *Bart. in l. si conuenerit* §. *si nuda num.* 3. *ff. de pign. Aym. de antiq. temp. par.* 4. *num.* 27. *Soccin. sen. cons.* 69. *lib.* 4. *Rot. decis.* 316. *num.* 8. & 9. *par.* 9. *rec.* & in specie dixit *Solorz. de iur. in d. to.* 2. *lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 48.

Respectu verò distinctionis spūalis, enunciatiuæ, & actus ponderati pro parte Abbatis non concludunt, cùm emanauerint in actibus indifferentibus, qui omnibus Regnis Hispaniarum erant communes, & in omnem casum destruuntur, vel saltem debilitantur ex alijs in contrarium deductis, quæ eliciebantur ex alijs indultis Apostolicis loquentibus de Regnis Legionis, & Ca-
10 stellæ, † sub quibus Nauarra non fuit comprehensa, ad tradit. per *Oldrad. cons.* 237. *n.* 3. *cum alijs in* 1. *decis.* §. *quoniam coram me.*

Nec ad effectum, de quo agitur suffragatur, quod Deputatus Ecclesiasticorum Pampilonen. interfuerit Congregationi habitæ Vallisoleti de anno 1602. vbi de controuersia Decimarum cum Patribus Societatis Iesu actum fuit, ibique suum votum dedit, & quamuis in præcedentibus instantijs fuerit semper in dubium reuocata facultas d. De-
11 putati propter defectum specialis† mandati, de quo nulla data fuit iustificatio, aliudque non affertur, quàm simplex, & ambigua enunciatiua, seu relatio Iudicis compulsorialis, quæ non sufficit, cessat omnis hæsitatio ex præcedentibus, & subsequentibus, quippè antecedentèr non aderat lis cum Clero Nauarrensi, vndè non poterat comprehendi, subsequentèr verò nulla datur
12 exactio Abbatis, seu solutio Patrum, † quæ obseruantia optimè inseruit pro interpretatione Breuis, de quo agitur, vt optimè omnia prædicta ponderat *decisio causa emanata* 13. *Iunij* 1670. *coram R. P. D. meo Emerix* §. *final.*

Et ità sententiam Rotalem esse confirmādam responsum fuit, vtraque &c.

Aliæ duæ decis. in hac causa sunt impressæ, altera in ordine 65. *par.* 15. *coram eodem Reuerendissimo Decano, & altera* 253. *coram R. P. D. Emerix. par.* 16. *rec.*

R. P. D.

R. P. D. CASTRILLO

Bononien. Fideicommissi de Ghislerijs.

Luna 19. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Fideicommisso preiudicatum dicebatur per diuisionem à grauatis factam, ac etiam per consensum præstitum alienationi bonorum illius, sed non ideo denegata est immissio fideicommissario, quia diuisio facta fuerat in vim laudi continentis expressam præseruationem fideicommissi, provt illi expresse præseruatum erat in consensu alienationi præstito, quæ quamuis habuisset etiam promissionem euictionis, illa tamen ad aliam causam, quam eiusdem fideicommissi referenda erat.

SVMMARIVM.

1 *Bona subrogata in locum bonorum fideicommissi veniunt in illius restitutione.*

2 *Diuisio bonorum fideicommissi non importat renunciationem illius, si in ea fideicommissum præseruatum sit, & num. 7. & 8.*

3 *Relatum continetur in referente, ac si literaliter, & cum omnibus suis qualitatibus fuisset expressum in illo.*

4 *Fideicommissum in diuisione præseruatum operatur quod ita eius iura illæsa remaneant, ac si diuisio secuta non esset.*

5 *Præseruatio generalis nullam patitur restrictionem.*

6 *Hæres alienantis, qui etiam euictionem promisit, prohibetur recuperare bona alienata, etiam ex propria persona.*

de Euictione quem tenet actio, eundem agentem repellit exceptio num. 6.

7 *Hæres tenetur seruare factum defuncti eo modo, quo ab eo factum est.*

8 *Consensus præstitus à fideicommissario alienationi bonorum fideicommissi sine præiudicio eiusdem fideicommissi nec sibi, nec eius hæredi præiudicat, & sup. num. 2. & 7.*

9 *Euictionis promissio facta sine preiudicio fideicommissi, intelligitur quoad euictionem procedentem ex alia causa.*

10 *Euictio simpliciter promissa quatenus fideicommisso præiudicet.*

11 *Possessio filij quæ referri potest ad titulum dotis maternæ, non inducit aditionem hæreditatis patris.*

DECISIO CXXXV.

PER sententiam latam coram Reuerendissimo D. meo Decano præuijs tribus decisionibus fuit concessa immissio super bonis controuersis Reuerendiss. Ghislerio olim Episcopo Imolensi, cui non acquiescentibus Dauijs possessoribus, indeque cōmissa mihi causa in gradu appellationis, proposui dubium; An sententia Rotalis sit confirmanda, vel infirmanda, & pro confirmatione Domini responderunt attenta illius validitate, & iustitia, quarum prima non fuit controuersa, & altera resultat ex infradicendis.

Siquidem vocatio D. Actoris ad fideicommissum Francisci Sen. de Ghislerijs, illiusque purificatio ad eius fauorem non fuerunt in dubium reuocatæ; Identitas verò bonorum, ad quæ petitur immissio resultat ex illorum expressa subrogatione in locum Domus, seu Palatij particulari fideicommisso
1 suppositi à Frācisco fideicommittente, † quæ operatur, vt veniant sub illius restitutione, *l. Imperator 72. §. fin. cum duobus §§. seqq. de leg. 2. Peregr. de fideic. art. 44. num. 28. vers. aut emit, Rota cor. Buratto dec. 229. num. 9. & 10. & in rec. decis. 118. num. 21. par. 5.*

Et quamuis in diuisione facta inter Virgilium Auctorem illorum de Dauijs, & alios tres Abnepotes Testatoris portionis fideicōmissariæ obuētæ Bonaparti eorū Patri ascendentis ad libr. tresdecim millia fuerit assignata medietas d. Palatij vnà cum alijs bonis eidem Virgilio, nedū pro rata libr. 3250. sibi tāgente ex dicta portione fideicommissaria, sed pro summa maiore sibi debita, ex causa primogenituræ cōditæ à Virgilio Sen. & pro ratis spectantibus ad alios fratres super dicto Palatio ex causa eiusdem portionis fuerint ipsis assignata alia bona; Non inde deduci valet, provt deducere contendebant Scribentes pro Dauijs, d. diuisionem vti factam bona fide, & in executionem laudi ab arbitris promulgati præiudicasse non solùm ipsis diuidentibus, sed quibuscumque alijs ad fideicommissum vocatis ius agendi contra d. Palatium.

Quia vt benè respondet prima *Decisio edi-*
2 *ta 23. Februarij 1671. sub §. hoc inquam,* † diuisio fuit facta in executionem, & ad formam laudi, & in laudo expresse præseruatur ius fideicommissi fauore aliorum vocatorum, ibi: Cui fideicommisso non intendimus aliquo modo præiudicare, quoad filios futuros descendentes, sed perpetuó debere inter eos vigere modo, forma, tenore, ac temporibus, de quibus in testamento D. olim Fran-
3 cisci, Summ. D. Episcopi *num. 2.* † Vndè cùm ex natura relationis laudum in diuisione relatum censeatur in ea literalitèr extensum cum omnibus suis qualitatibus, & sic cum expressa præseruatione fideicōmissi, vt præter allegatos sub d. §. *inquam* probat *Text. in l. ait prætor §. si index ff. de re iudic.* & firmat *Dec. cons. 63. nu. 6. Peregr. de fideic. art. 16. n. 111. vers. tertius casus, & Rota coram Bichio dec. 396. nu. 3.* Hinc dicendum est ex huiusmodi præseruatione illæsa remansisse iura fideicom-
4 missi quoad descendentes diuidentium, † ac si nulla fuisset celebrata diuisio, *Oldrad. cons. 237. in fine Rol. à Valle cons. 54. num. 10. vers. His igitur, & seqq. lib. 4. Surd. decis. 161. num. 17. & 18. Rota coram bo. me. Card. Celso dec. 59. num. 1. & decis. 86. num. 3. & in rec. decis. 118. n. 20. par 5. & dec. 299. num. 19. & 20. par. 11.*

Et

Et frustrà conabantur Informantes pro Dauiis restringere vim dictæ præseruatiuæ ad solim facultatem recuperādi in casu purificationis fideicommissi à quolibet ex diuidentibus portionem fideicommissariam eidem obuentam, non autem recuperandi ab altero ex illis totum fideicommissum, quia præter responsiones datas in vltima *decisione sub §. Corruit, & seq.* dixerunt Domini generalitatem verborum, quibus fuit
5 concepta præseruatio † non pati huiusmodi restrinctionem, vt in specie dixit *Rota dicta dec.86.num.5.coram bo. me. Card.Celso*.

Minus redargui valet de excessu sententiam Reuerendissimi D. Decani sub prætextu, quod altera medietas Palatij fuerit subhastata ad instantiam creditorum Bonapartis, & deinde vendita Virgilio eius filio cū interuentu Francisci Mariæ Aui paterni D. Episcopi, qui nedum præstitit consensum præfatæ venditioni, sed vlterius promisit de
6 euictione, † & propterea idem Episcopus hæres mediatus eiusdem agens ad immissionē super bonis subrogatis in locum integri Palatij, saltem pro hac medietate esset repellendus, per *text. in l. vindicantem ff. de euict.*

Nam quidquid sit, an bona controuersa fuerint subrogata in locum integri Palatij, vel potiùs in locum medietatis Virgilio assignatæ in diuisione; obiectum visum est cessare, tum quia cùm consensus supra præstitus fuerit qualificatus, nempe cum expressa protestatione sibi non præiudicandi quoad antiqua fideicommissa, Sum. respōsionis Episcopi *num.1.* operari non valet, vt ipse consentiens, vel eius hæredes, qui non
7 tenentur seruare factum defuncti, † nisi eo modo, quo factum est, *Franch.decis.83.n.8. vers.Nihilominus verum est Rota in rec.decis.343*
8 *num.26.par.12.* † excludantur ab actione sibi competente, & præseruata ex causa fideicommissi, vt probant allegati in superiori *§.quia vt bene respondet*, & tali casū promis-
9 sio euictionis est intelligenda † quoad euictionem procedentem ex alia causa, quàm fideicommissi, ad tradita per *Parif. conf.70. num.12.lib.1.& per.Rot.coram Royas decis.339. num.14.vers.ita, & taliter*, & in fortioribus
10 terminis promissionis † factæ absque expressa præseruatione fideicommissi firmarunt *Alex. conf.21. num.7.lib.5. Ruin.conf.146. num.3.lib.1.& conf.7.num.21.lib.3. Peregr.de fideic.art.52.nu.69.Fusar.de subst.qu.599.num.10. Magon.decis.Lucen.7.num.41.& seqq. & Michalor. de duob.fratr.par.3.cap.39.num.19.*

Tùm quia prætensa qualitas hæreditaria non iustificatur ex eo, quod Aloysius Episcopi Pater, & Auctor immediatus possederit aliqua bona hæreditaria prædicti Fran-
11 cisci Mariæ, † nam dum huiusmodi possessio referri poterat ad titulum dotis maternę, non inducit aditionem hæreditatis *Add. ad Buratt.decis.207.num.16.& 17. Grat. disc.706. num.16. & Rot.coram Pen. decis.1541, num.3. & 4.*

Quæ denique repetebantur ad impediendam immissionem circa melioramenta, quę prætenduntur facta in sæpiùs enunciato Palatio mediante incorporatione aliarum domorum visa sunt sufficientèr sublata ex responsione data in *vltimo §. Postrema Decisionis*.

Reliqua verò concernentia acquisitiones bonorum, quæ asseruntur factæ à Virgilio, iuxtà bona subrogata, tolluntur ex deductis *in prima Decisione §. Quo verò ad quantitatem*. Et ità ex his, & aliis in Decisionibus huius causæ perpensis DD. censuerunt confirmandam esse sententiam.

Vtraque parte informante &c.

R. P. D. RONDININO.

Auximana Censuum.

Lunæ 19. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Solida distinctione declaratur conclusio, quod in obligatione filijfamilias minoris facta pro excarcerando patre, etiam cum solemnitatibus Statuti, tunc solùm restitutio in integrum concedatur, quando eidem filio nulla bona remanerent, itavt enormissimè læsus dici possit; Secus autem si solam diminutionem patrimonij patiatur, quia eo in casu filius pro eadem excarceratione se obligare tenetur, etiam sub comminatione exhæredationis.

SVMMARIVM.

1 *Filius obligans se pro excarcerando patre dicitur maior, etiamsi fuerit in decimo octauo tantùm anno constitutus.*
2 *Filius se tenetur obligare pro excarcerando patre etiam sub comminatione exhæredationis.*
3 *Filiorum bona vendi possunt ad effectum redimendi patrem captiuum, filijs adhuc inuitis.*
4 *Restitutio in integrum conceditur filio fideiubenti pro patre.*
5 *Restitutio in integrum vt detur, vel non detur filijs minoribus fideiubentibus pro patre, quomodo lex, vel Statutum disponat, attendendum est.*
6 *Minor diuersimodè à Statuto in contractibus potest reputari pro maiore.*
7 *Restitutio in integrum, etiam ex capite enormissimæ læsionis, quatenùs concedatur, vel denegetur minoribus, iuxtà diuersas qualitates Statuti contrahentibus.*
8 *Filiusfamilias minor obligans se pro excarcerando patre, etiam cum solemnitatibus Statuti, an habeat vel non habeat restitutionem in integrū totum dependet à qualitate læsionis, & per tot.*
9 *Doctorum auctoritates in decisionibus fundatæ, intelligendæ sunt iuxtà distinctionem in eisdem decisionibus factam.*
10 *Læsio enormissima concedit restitutionem in integrum.*
11 *Filiusfamilias minor obligans se pro excarceran-* da

de patre aliud est, quod patiatur pro parte diminutionem patrimonij, aliud verò, quod nihil sibi remaneat.

Quia primo casu restitutio in integrum non conceditur, secundò verò sic ibidem, & numeris seqq. ac per totam.

12 *Filius in vltimam necessitatem incidere non debet, siue subueniendo patri, siue Ecclesiæ.*

13 *Filius in tantum tenetur se obligare pro excarcerando patre sub pœna exhæredationis, si est idoneus, aliàs secus.*

14 *Restitutio in integrum conceditur filio minori obliganti se pro excarceratione patris, si omnia sua bona mediante hac obligatione consumeret.*

15 *Mulieres, & filij eodem iure tenentur se obligare pro liberandis à carceribus viro, vel patre, & num. seqq.*

17 *Mulieris obligatio pro excarcerando viro non sustinetur, si penitùs indotata remansisset, aut etiam minor dos, quæ ei non sufficeret ad alimenta.*

18 *Inter Obligationem mulieris pro excarcerando viro, & obligationem minoris factam pro excarceratione patris, nulla potest differentia assignari.*

19 *Testes, quorum examen Iudex mandauit poni ad partes, non probant, & quando vide etiam nu. seqq.*

20 *Testes per Iudicem positi ad partes, si postea fuerunt admissi cum clausula,* sine præiudicio iurium partium, *adhuc dicuntur simpliciter admissi, & vid. sup. n.19.*

21 *Testium admissio habetur pro non facta quatenus doceatur illos non esse admittendos.*

DECISIO CXXXVI.

OBLIGATIONES ab Antonio Campello fauore Patris factas approbando fundamenta decisionis 13. Martij * proximè præteriti coram Me emanatæ iterùm nullas esse DD. responderunt.

Non enim negabatur in secunda obligatione defecisse solemnitates à Constitutione Ægidiana *lib.5. cap.25.* in minorum contractibus requisitas, quæ licèt in prima obligatione seruatæ fuerint non ideò tamen actū à nullitatis vitio excusabant, quia licèt vtraque obligatio Antonini emanauerit pro eximendo Patre ab imminenti carcere, ideòque Scribentes contra decisionem prætenderent, neque solemnitates seruandas fuisse in secunda obligatione, neq; deceptionem, metum, vel læsionem ab Antonino adduci posse ad hoc, vt restituatur in integrum quoad primam obligationem, in qua seruatæ fuerunt, cùm lex reputet hoc casu
1 maiorem filium in 18. anno † constitutum,
2 atque ad actum pium, & † laudabilem mediante comminatione exhæredationis filiorum ad pietatem in parentes iura excitent, *in Auth. si captiui C. de Episc. & Cleric. & in §. si vnum in fine Auth. vt cū de appell. cognosc.* itàvt
3 inuitis filijs † bona vendi possint pro redimendo patre captiuo *in §. si quis de prædictis Auth. vt cum de appell. cognosc.* & consequen-
4 ter restitutio aliàs † filio fideiubenti pro patre concessa *in l. prima C. de fil. famil. minor.* denegetur quoad hunc actum, in quo pia, & necessaria est obligatio, ex distinctione à Scribentibus recepta, quod si lex procedit simpliciter permittendo minorem contra-
5 here tunc detur restitutio, † si verò disponit minorem in certa ætate, vel in certis casibus reputari in omnibus maiorem aliqua
6 restitutio non detur, † quia ista ætas est legitima, vt in his terminis dixerunt *Bald. in d. Auth si captiui num.4. C. de Episcop. & Cleric. Aretin. in l. more sub num.4. à vers. aliquando statutum vsque ad fin. ff. de acquir. possess. Io. Andr. ad Specul. tit. de restit. in integr. §.2. num.4. vers. saluo quod Bald. Nouell. de dot. par.6. priuil.63. ad fin. Odd. de restit. in integr. quæst.15. nu.73.78. & seqq. & quæst.82. num.5. & seqq.* ad quem se refert *Scacc. de appell. quæst.19. remed.2. num.23. vers. quid in statuto, Cald. de restit. in integr. verb. læsis num.11. & 12. Paschal. de Patria potest. par.12. cap.1. sub nu.105. cum alijs per Ansald. cons.100. num.101.* & admisit *Rota coram Buratto dec.3. & 4.* cum similibus in præterita *decis. coram me adductis §. Dignitas, & §. Ità pariter,* quam
7 conclusionem in ipsamet † læsione enormissima extendere visi sunt *Gratian. discept. 952. à num.29. Andreol. contr.301. à nu.18. ad fin. Merlin. Pignatell. controu.39. tom.1. & contr.100. num.61. 62. & 69. tom.2.* cum quo transire videtur *Rota coram Zarate decis.82. num.12. 13. & 33.*

Adhuc tamen præmisso, quod Rota nunquam voluit absolutè hanc sententiam ad-
8 mittere, † sed vel de læsione enormissima gustauit, vel illius cognitionem sibi in petitorio reseruauit in causæ prosecutionem examinandam non solùm *in d. decis.82. coram Zarate,* verùm, & in omnibus alijs antecedentibus super hoc articulo emanatis, vt coram *Gregorio XV. decis.120. num.14. coram Buratto decis.75. num.9. & 783. à num.3. & in illa Romana Pecuniaria de Guerris coram Coccino decis.527. num.11. & seqq. & 544. nu.10. ad fin. repetit in recent. par.4. tom.3. decis.564.* iuxtà
9 quas † intelligendæ sunt auctoritates DD. in illis fundatæ, vt apud *Gratian. d. discept.952. num.29. & num.33.* qui admittere videtur sequendo *dictam decisionem Coccini,* læsionem
10 enormissimam † operari in integrum restitutionem *Merl. Pignat. d. contr.39. & dicta controu.100. num.62. Andreol. d. contr.301. ad fin. Capyc. latr. cons.45. num.45. & seqq. Rota coram Zarate dicta decis.82.* cum alijs in contrarium adductis.

Dicebant Domini facilè quæstionē hanc ad concordiam redigi posse considerando, quod aut læsio enormis, vel enormissima à filio in 18. anno constituto fideiubente pro patre à carceribus liberando adducitur habito respectu ad diminutionem patrimonij, remanentibus adhuc filio bonis, in quibus terminis quæstio hæc disputari posset,
11 aut læsio † enormissima, vt in casu, adducitur à filio bonis omnibus priuato, si prædictæ fideiussiones substinerentur, & hoc casu

casu nemo negat fideiussiones corruere, quia licèt actus sit laudabilis quoad rationē finis, respectu cuius neque enormis, neque enormissima læsio adduci potest, respectu tamen modi non solùm actus laudabilis nō dicitur, neque pius, quinimò à pietate prorsus abhorrere videtur, vt quis in vltimam necessitatem incidat, siue subuenien-
12 do patri, siue Ecclesiæ, † cùm prima charitas incipiat à se ipso, iuxtà dispositionem *Textus in l. præses C. de seruit. & aqua*, quemadmodum ostendit *Iustinian. qui in §. causas autem auth. vt cum de appell. cognosc.* recensendo causam hanc exhæredationis, filium ad
13 id obligauit, † in quantum probaretur esse idoneum, vt ad rem nostram considerant *Molin. de iust. & iur. tract. 2. disput. 176. §. Octaua vers. cum tamen possint Capic. Galeott. contr. 14. num. 40. lib. 2.* & consequenter habito respectu non ad negotium gestum, sed ad iacturam totius patrimonii filii, dicitur constare si non de dolo contrahentis cum illo sal-
14 tem de sua propria † imprudentia, ob quā restitutio illi concedenda est, quemadmodum multis probant *Odd. de restit. in integrum par. prima quæst. 23. num. 55. cum duobus seqq. & prius quæst. 4. num. 47.* quem sequitur ipsemet *Merlin. Pignatt. d. contr. 100. nu. 67. & 68. Afflict. decis. 322. sub num. 11. Surd. cons. 45. num. 18.* & meliùs, ac latè *Capic. Galeott. d. contr. 14. & 49.* & declarando dispositionem *d. auth. si captiui C. de Episc. & Cleric.* firmauit *Rota in Romana locorum Montium 2. Maij 1667. §. Quo verò deducebatur ex Auth. si captiui coram R.P.D. meo Bourlemont.*

Et hoc paritèr videmus in obligationibus
15 mulierum pro viris excarcerandis, † in quibus idem iura, ac in filijs disposuerunt *in l. quamuis 21. ff. soluto matrimonio*, quemadmo-
16 dum promiscuè † in vtrisque probant *Bald. cons. 213. num. 2. vol. 2. Roman. cons. 313. num. 7. iuncto principio Tiraquell. de leg. connub. glos. 8. nu. 235. Surd. cons. 367. nu. 39. Grat. d. discept. 952. num. 12. Pich. ad Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151. glos. 7. num. 284. Rot. in d. Romana locorum montium 2. Maij 1667. §. Quæ verò deducebantur coram R. P. D. meo Bourlemont*, quæ si pariter enormissimè lædantur non inspecto actu, quem gerunt, sed respectu proprij patrimonij, quod in dote consistit, ità vt illis non rema-
17 neat dos sufficiens ad victum, † vel remaneant penitùs indotatæ ex prædictis contractibus, etiamsi in causam piam, & necessariam gestis, in quam viri ipsi bona vxorū erogare poterant mulieres non obligantur, iuxtà celebrem *decis. Thesaur. 223. sub nu. 12. vers. Senatus*, de qua præter Doctores supra relatos *Roman. cons. 96. nu. 8. cum pluribus seqq. Marescott. var. resol lib. 2. cap. 5. in fine Gratian. disc. 108. num. 12. & seqq. Salgad. in labyrint. credit par. 2. cap. 4. nu. 68. & seqq. Fontanell. de pact. nupt. claus. 7. glos. 2. par. 6. num 25. & seqq. Pic. ad Statut. Vrb. d. glos. 7. num. 286.* & perpetuò seruauit *Rota in diuers. par. 4. decis. 351. & decis. 79. coram Martin. Andr. decis. 620. in fine coram Pen. & in rec. par. 14. decis. 31. num. 7.* & passim in alijs, cùm de vno ad alterum casum diffe-
18 rentia assignari non possit † quemadmodū dicebat *Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. glos. 18. par. 3. num. 53. & 54.*

Quod autem Testes non probent, quod Antonino nihil remaneat in bonis nō subsistit, quia licèt A.C. mandauerit illorum examen poni ad partes, & processum compilatum licèt aperiri mandauerit, illum tamen non admiserit, Summ. Thaddæi nu. 2.
19 & 3. quo casu † Testes non probare tradūt *Gratian. discept. 637. num. 39. & 40. Rota coram Vbaldo decis. 152. num. 12.* illos tamen postea admisit, vt in decreto, Sum. Thaddæi n. 4. & respondet præterita decisio §. *illa tamen*, in quo decreto licèt apposita fuerit solita
20 clausula, *sine præiudicio iurium partium*, † illa tamen non suspendit probationem interim ex eis desumendam, sed intelligitur de alio præiudicio iuris partis, non autem de eo insurgente ex ipso actu admissionis, ex doctrina *Bart. in l. fin. §. idem quæsitū ff. de condit. insert. Oldrad. cons. 273. in fin. Rota coram Buratto decis. 375. num. 8. ibi add. lit. B. & in recent. par. 7. decis. 155. num. 2. cum alijs in Tranen. iuris sepeliendi 23. Ianuarij proximè præteriti §. Et licèt reseruare coram me.*

Et quatenùs Testium admissio haberetur
21 pro non facta † quatenùs doceretur Testes admittendos non fuisse, iuxtà *cons. Paris. 141. num. 142. vol. 1. Rota in recent. par. 5. decis. 140. num. 12.* Id tamen nihil operatur, quia de hoc nullatenus hucvsque docetur cum timori subornationis, alijsque exceptionibus benè respondeant Scribentes pro Antonino, cum quibus Domini transierunt.

Et ità, vtraque parte informante &c.

Supra in hac eadem parte adest altera præsentis causæ decisio ibi pariter impressa in ordine 59.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana Hæreditatum super manutentione.

Lunæ 19. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Denegatur manutentio possessori in vim clausulæ, *constituti*, post mortem collati, etiam cum alia clausula, *ex nunc prout ex tunc* quia illud fuerat appositum in contractu postea resoluto, & ita etiam possessio sic per constitutum concessa, resoluta erat; Rursus quia mandatum de associando, cuius vigore ille possidebat, erat nullum, & iniustum, & sic anteriorem possessorem sua possessione non priuauerat.

SVMMARIVM.

1 *Possessio instrumentalis suffragatur pro manutentione alio non existente in possessione.*
2 *Constitutum collatum post mortem cum clausula,* ex

ex nunc prout ex tunc, transfert possessionem ab ea hora, qua decessit constituens.

3 *Possessio acquiritur vigore mandati Iudicis.*

4 *Exceptiones omnes, quæ competunt adversus contractum, competunt etiam contra constitutum in eo appositum.*

5 *Constitutum resoluitur resoluto contractu principali, cui est appositum, & nu. seqq.*

6 *Possessio non transfertur per constitutum appositum in contractu resoluto, & n. seq.*

7 *Contractu resoluto, propter inobseruantiam alterius correspectiui, cessat etiam possessio tradita in vim constituti in eodem contractu appositi.*

8 *Possessio tradita à Iudice, qui iniustè processit, non est manutenibilis.*

9 *Iudex iniustè procedens, non priuat possessorem sua possessione.*

10 *Mandatum de associando relaxatum non citato possessore, est nullum.*

11 *Citatio fratris quamuis hæredis substituti non afficit alium fratrem hæredem institutum.*

DECISIO CXXXVII.

RESOLVTO ad fauorem Iacobi Mariæ Torachæ aduersus Patres Theatinos S. Siluestri in Monte Quirinali dubio super bono iure, quod sub hodierna propositione vnà cum præsenti manutentionis proposium fuit, istius quoque resolutio pro eodem Toracha emanauit fauorabilis.

Siquidem de eiusdem possessione instrumentali constat vsque sub die 14. Maij 1667.
1 quæ ad † effectum manutentionis suffragatur nullo alio in possessione existente *l. Prædia vbi notant omnes, ff. de acquir. possess. Posth. de manut. obseru. 21. nu. 25. Rot. coram Greg. dec. 108. num. 1. coram Coccin. dec. 14. num. 5.* & passim in alijs.

Nec vlla possessione iuuãtur Patres, quatenùs enim illam deducant, vel ex eo quod cum Cornelia in eius vita præfatam domũ aliaque bona in instrumento transactionis assignauerit Patribus cum clausula *ex nunc prout ex tunc*, quando euenerit eius obitus,
2 itàvt † ab ipsa hora, qua decessit, dicatur plena, per ea, quæ tradit *Spad. consil. 241. num. 5. lib. 2. Rot. penes Posth. de manut. decis. 538. num. 4. cum seqq. in recent. decis. 120. à num. 20. cum seqq. par. 9.* Vel ex Iudicis decreto, quo dictis Pa-
3 tribus fuit relaxatum mandatum † de associando, ex vulgato *Text. in l. iustè possidet, ff. de acquir. possess.* nullatenùs suffragatur.

Quia quoad possessionem vigore clausulæ *ex nunc prout ex tunc*, cùm tota nitatur clausulæ *Constituti* in dicta transactione appositæ exceptiones omnes, quę contra prin-
4 cipalem contractum competunt, † militant etiam contra possessorium *Ias. in l. prima §. si vir num. 18. ff. de acquir. possess. Tiraquell. de iur. const. par. 3. limit. 8. Paris. cons. 55. num. 22. cum seqq. lib. 1.* cum alijs per *Rot. coram Comitulo decis. 54. num. 7.* Adeovt resoluto † contra-
5 ctu principali † sequatur resolutio consti-
6 tuti, neque † per illud possessio transferatur, subdit eadem *decis. num. 8.* Cumque d. contractus transactionis, ex quo propriam possessionem dicti Patres deducunt, fuerit resolutus, ex latè deductis in alia hodierna
7 decisione super bono iure, † inanis quoque remansit eorum possessio, vt omissis generalibus in puncto contractus resoluti propter inobseruantiam alterius correspectiui, prout in casu nostro, latè prosequendo materiam respondet eadem *decis. 54. coram Comitulo num. 7. 8. & 9.* replicata penès *Posth. de manut. dec. 68. num. 3. 4. & 5.*

Quo verò ad possessionem captam auctore Prætore, cùm iste processerit iniustè, ex deductis in præcitata alia decisione super
8 bono iure, † non est manutenibilis, nec pro-
9 cedendo vti priuatus, † potuit priuare Toracham hæredem sua anteriori possessione, latè *Posth. de manut. obseru. 12. num. 36. & seqq. Rot. post eundem decis. 467. num. 8. coram Bichio decis. 339. num. 14.* cum vulgatis.

Accedente etiam nullitate, ex eo, quod dictum mandatum de associando fuit rela-
10 xatum, † non citato Iacobo Maria hærede, & possessore *l. defensionis vbi Bart. num. 2. C. de iure fisci lib. 10. cap. Pastoralis §. Cæterùm de re iudic. glos. in cap. licet Episcopus, verbo non vocato de praeben. in 6. Felin. in cap. consuluit num. 16. de offic. delegat. Rot. coram Vbaldo dec. 132. nu. 3. coram Caualer. dec. 74. per tot. corã Celso decis. 48. num. 10.*

Parum releuante, quod fuerit citatus Hieronymus, quia licèt iste esset frater, &
11 ei substitutus, † eius citatio non afficit Iacobum Mariam heredem immediatum, per *Text. in l. prima C. quib. res. vend. non noc.* cum alijs per *Rotam coram Royas dec. 34. num. primo cum sequentibus.*

Et ità vtraque parte informante resolutum fuit.

Hæc, & altera immediata Decisio ambæ emanarunt in eadem causa.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana Hæreditatum super bono iure.

Lunæ 19. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Pro adimplemento onerum duarum hæreditatum Ecclesiæ certa bona assignata sunt, ac etiam super eis ad transactionem deuentum; cumque eadem Ecclesia prætenderet solam medietatem correspondentem hæreditati minus onerosæ acceptare, hoc sibi non licere dictum est, quia vnica fuit assignatio bonorum correspectiuè ad onera vtriusque hæreditatis facta, ac ità indiuidua, non autem diuisibilis erat; inde plura de transactione, & contractibus correspectiuis, diuiduis, vel indiuiduis in præsenti Decisione deducuntur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Transactione resoluta, resoluuntur etiã iura partium, eaque remanent eo modo, quo erant ante transactionem sequutam.*

2 *Transactio in qua bona ex duabus causis assignata sunt, si ab ea ex vna causa recedatur, remanet resoluta in totum, & vide num. 8. & seqq.*

3 *Contractus omnes sunt acceptatione, & approbatione indiuidui, & ideo non possunt pro parte acceptari, & pro parte reprobari.*

4 *Transactio non potest in parte acceptari, & in alia parte reprobari.*

5 *in Transactione non est locus pænitentia, sed ex transacto agendum est ad obtinendum adimplementum.*

6 *Transactione ab vna parte impugnata, vel eius causa resoluta, potest altera pars agere ad recuperationem bonorum in eadem transactione assignatorum.*

7 *Transactio non adimpleta quatenùs per viam actionis, vel potius exceptionis rescindenda sit.*

8 *Transactio facta super duabus hæreditatibus de sui natura diuiduis, an ipsa quoque diuidua, vel vnica sit, itàvt in vna sola parte, vel in totum acceptari debeat, & num. seqq. ac supra num. 2.*

9 *Contractus vnus indiuiduus plures, & diuersæ naturæ res potest continere.*

10 *in Contractu indiuiduo non attenditur id, quod resultat ex parte respectu partis, sed quod resultat respectu totius.*

11 *Contractus vnicitas, & indiuiduitas resultat ex correspectiuitate plurium onerum, quæ in eodem contractu considerata sunt.*

12 *Contractus vnicus si continet assignationem bonorum diuisibiliter ex pluribus causis assignatorum, ipse etiam pro diuiso, & diuerso haberi debet.*

13 *Beneplacito Apostolico non est opus vbi Ecclesia non dimittit bona incorporata, sed se abstinet ab acquirendis, tanquam vtilitatem non allaturis.*

14 *Alienare aliud est, aliud non acquirere.*

DECISIO CXXXVIII.

PRO omni eo, & toto quod PP. Theatini S. Siluestri in Monte Quirinali tanquam sub diuersis piis oneribus in vtroque testamento Traiani iunioris, & Pauli fratrum de Alicornis substituti prętendere in eorum hæreditatibus possent, Cornelia in vtraque pariter testamentaria dispositione hæres instituta, licèt post obitum vtriusque hæreditates prædictas retineret iure auiti fideicommissi Traiani senioris in ea purificati, vt *ex decisionibus* 862. *coram Dunoz. iunior. & 112. coram bo: mem: Card. Celso*, nihilominus vt piæ testantium dispositiones sortiri possent effectum media transactione quosdã census, necnon domum sitam in Monte Quirinali; post eius mortem assequendos, eisdem Patribus assignauit. Vita postmodum functa Cornelia, hærede scripto Iacobo Maria Toracha, dicti Patres vtraque dispositione perpensa, & comperto, quod vna esset altera onerosior, figurantes sibi, quod bona in dicta transactione assignata æqualitèr, & pro medietate in satisfactionem onerum vtriusq; hæreditatis, independenter vna ab altera cedere deberent super possessione medietatis tanquam correspondentis hæreditati Traiani minus onerosæ, mandatum de associando ab A.C. obtinuerunt, sine præiudicio alterius ex persona Pauli in suspenso relictæ. Verùm cùm ad interpellationem Reuerendæ Fabricæ S. Petri illam positiuè repudiauerint, compositoque cum eadem Fabrica negocio, idem Toracha hæres repudiationẽ acceptauerit, tunc A.C. mandatum prædictum de associando cum omnibus inde secutis reuocauit, & transactionem cum Cornelia initam fuisse resolutam, nullumque ius, aut actionem dictis Patribus pro illius obseruantia competere declarauit; Quapropter interposita ab isto decreto appellatione ad Rotam, mihique causa commissa dedi dubium, de cuius bono iure constet, & de bono iure Torachæ constare Domini responderunt.

Resoluta enim transactione, provt ex in-
1 ferius dicendis apparebit,† resolutum quoque remansit omne ius Patrum Theatinorum, & consequenter bonum ius Corneliæ, seù Torachæ illius hæredis remanet clarum, provt ante transactionem perindè ac si illa facta non fuisset *Morot. conf. 19. num. 31. Giurba decis. 55. num. 19. Thomat. decis. 35. n. 63. Rota decis. 201. num. 35. par. 7. rec.*

Vis autem resolutiua in eo visa est consistere, quod cùm in vnico contractu transactionis assignata fuerint bona prædicta, eo ipso, quod in parte fuit per dictos Patres ab ea recessum, repudiando medietatem dictorum bonorũ intuitu hæreditatis Pauli,
2 in totum resoluta remansit, † ea ratione, quod omnes contractus sunt approbatione,
3 & acceptatione indiuidui, † quos pro parte acceptare, & pro parte reprobare non licet *l. cum quæritur in fine, ff. de administr. tut. l. si ita stipulatio 39. in fin. ff. de oper. libert. l. fin. ff. de acceptil. Curt. iun. conf. 147. num. 10. Honded. conf. 82. num. 56. lib. primo Randen decis. Pisan. dec. 7. n. 51.*
4 *Rota dec. 558. in fin. par. 1. diuers.* & † in terminis transactionis *Ladercb. conf. 62. num. 10. & seqq. Rota coram Mohedan. decis. 10. in fin. de re iudic. cum alijs coram Coccin. decis. 708. num. 3.*

Et quamuis odio litium, & ne semel extinctæ reuiuiscant speciale sit in transactio-
5 ne, vt non sit locus pœnitentiæ, † sed ex transacto agendum sit ad implementum, ex *Castr. in l. si maior C. de transact. Cyriac. contr. 170. num. 4. & 5. Cephal. conf. 24. num. 10. cum seqq. lib. 1.* cum alijs per *Rot. coram Bichio dec. 400. num. 16. & 17.* Tamen hoc procederet si Toracha is esset, qui seposita transactione vtendo iuribus, & actionibus hæreditariis ageret ad recuperanda bona assignata Patribus
6 à Cornelia; † Secus autem est in præsenti, vbi

vbi excipit contra eosdem Patres, siue po-
tiùs ope exceptionis resolutionem contra-
ctus, & repudiationem bonorum acceptat,
vt distinguendo tradunt *Cyriac. pracit. contr.
130. ante nu.4. vers. cum transactio, Surd. cons. 563.
sub nu.4. vers. quoniam respondeo Roland. cons. 69.
n.37. Crauett. cons. 246. ante num.2. vers. Immò
etiam in contractibus, & cons. 193. nu.22. vers.
ope autem exceptionis*, cum alijs per *Rot. decis. 1.
num.4. par.14. rec.*

Quinimò cùm contractus in suo origine
sit innominatus, ex eo quia Patribus fue-
runt assignata tot bona, vt adimplerent pre-
cisè tot onera in vtraque dispositione reli-
cta, deficientibus Patribus in dicto adim-
plemento, & sic cessante causa finali sine
qua Cornelia non contraxisset, nec tot bo-
na pro adimplemento vnius, ex dictis dispo-
7 sitionibus fuisset assignatura, † etiam iure
actionis posset Torracha dictum contractũ
rescindere, vt egregiè distinguendo post
Bart. Bald. & antiquiores, consuluit *Bellon.
iun. cons. 13. post num.43. vers. Primus est vsque ad
fin.* cum alijs, quos colligit *Adden. ad Buratt.
decis. 640. num.28. cum duobus seqq. Mantic. de
tacit. lib.3. tit.12. num.53. Rot. d. decis. 1. num.2.
& 3. par.14. rec.*

Contra hæc trifariam insurgebant dicti
Patres, & primó, quod vel onera in vtraq;
prænarrata dispositione Traiani, & Pauli,
non spectabant ad ipsos, sed ad Corneliam,
quæ propterea cum eis transigendo bona
libera assignauit. Secundó, quatenus ad
ipsos Patres spectarent, ea restringi debere
ad dispositionem Traiani, quia cum ambo-
rum fratrum hæreditas esset vna ab alia di-
uersa, atque diuidua, provt bona in transa-
ctione assignata diuisibilia, censeri quoque
8 debere transactionem ipsam † diuiduam,
itàvt potuerit dicta hæreditas Traiani inde-
pendenter ab altera Pauli acceptari, ex *Cy-
riac. contr. 90. ex num.2. cum seqq. Rot. coram Du-
noz. iun. decis. 543. à num.12. per plures seqq. corã
Bich. decis. 281. num.19. cum seqq.* Vel demum
quatenùs neutrum subsisteret in nihilo po-
tuisse sibi præiudicare Patres ex prædicta
repudiatione tanquã sine beneplacito Apo-
stolico facta *Olea de cess. iur. tit.2. quæst.1. nu.3.
& seqq. Rota coram Coccin. decis. 1972. num.9. &
10. & coram Celso dec. 85. num.8.*

Verùm ad omnia fuit singillatim respõ-
sum, & ad primum ex facto ipso; In insti-
tutione enim Corneliæ nulla fuerunt onera
imposita, sed illa nominatim leguntur in-
iuncta post eius mortem ipsis Patribus sub-
stitutis, neque ex eo, quod eis fuerint assi-
gnata bona libera, fuerunt liberati à dictis
oneribus, cum ex lectura ad sensum appa-
reat fuisse assignata libera ab hypothecis, &
oneribus contractis ab ipsamet Cornelia,
non autem ab alijs, pro quorum satisfactio-
ne assignabantur, & eo ipso quod non re-
cusent adimplere dispositionem Traiani, &
in totum repudiauerint hæreditatem Pauli,
in quantum istius dispositio visa est eis ni-
mis onerosa, fatentur bona assignata non
fuisse à dictis oneribus disiuncta, quorum
propterea confessione nulla datur maior
probatio ex vulgat.

Secundum visum est cessare ex eo, quod
licèt sint duæ hæreditates super quibus fuit
9 transactum, † transactio tamen est vnica, &
vnus contractus indiuiduus, qui plures, &
diuersæ naturæ res potest continere *l. quod si
vno in princ. ff. de in diem Addict. l. si plura 36. &
l. labeo §. idem ait, ff. de adilit. adic. Bald. con-
sil. 32. sub num.1. vers. in contrarium*, vbi quod
10 in contractu indiuiduo † non attenditur id,
quod resultat ex parte respectu partis, sed
quod resultat respectu totius *lib.2.* quem
sequitur *Ladercb. pracit. cons. 62. num.11. Becc.
cons. 45. num.34. Mantic. de tacit. lib.2. tit.3. n.12.
Gratian. discept. 301. sub num.57. vers. cum vnus,
& idem.* Nec in præsenti videtur posse con-
trouerti quin assignatio prædicta diuersorũ
corporum fuerit vnica, cùm sit correspe-
ctiua ad satisfactionem omnium prædicto-
rum onerum, ad effectum scilicet, vt vnica
assignatione onera in vtraque dispositione
11 contenta adimplerentur, † ex qua correspe-
ctiuitate inducitur vnicitas, & indiuiduitas
contractus, *Alex. cons. 111. num.3. lib.3. Decius
consil. 279. num.7. & seq. Natt. cons. 115. num.2.
Surd. cons. 552. num.10. Rot. coram Pen. dec. 348.
num.2. & 3. coram Canaler. dec. 64. num.1. in rec.
d. decis. 1. num.1. par.14. & in Romana Concordiæ,
25. Iunij 1668. coram R.P.D. meo Calatain, &
in Romana censuum 20. Iunij 1672. §. Quamuis
enim in fine, confirmata 9. Iunij 1673. §. extin-
ctio autem in fin. coram me.* Authoritates au-
tem *Ciriac. contr. 90. Rot. coram Dunoz. dec. 549.
nec non Bich. decis. 281.* & aliorum in contra-
rium adductæ loquuntur, vel in casu vbi
bona fuerant ad singulos effectus designata,
12 & distributa, † ex qua assignatione resultat
diuersitas contractus, vt post *Bald. cons. 66.
lib.1.* & alijs distinguit *Mantic. pracit. lib.2.
tit.3. num.12. in fine*, vel vbi contractus ad
sensum apparebant distincti.

Et tandem beneplacito Apostolico vi-
sum est non esse opus, quia Patres non di-
miserunt bona iam quæsita, & Ecclesiæ in-
13 corporata, † sed se abstinuerunt ab acqui-
rendis tamquam vtilitatem non allaturis,
Franc. in cap.1. sub num.26. limit.11. vbi quod
14 aliud est alienare, † aliud non acquirere *de
reb. Eccles. non alienan. in 6. Soccin. sen. consil. 53.
num.26. & seq lib.4. Roland. cons. 15. num.34. &
seq. lib.1. Rot. dec. 30. per tot. par.3. lib.2. diuers. co-
ram Coccin. decis. 1814. nu.25.* nec contrarium
supponit alia *decisio 1977.* huius reuocatoria.

Quæ tamen omnia dixerunt Domini de-
bere procedere saluo iure PP. Theatinorum
agendi ex Testamento Traiani, & Pauli,
provt A.C. hoc idem ius eis præseruauit.

Et ità vtraque parte informante resolu-
tum fuit.

*Hac, & altera immediata Decisio amba ema-
narunt in eadem causa.*

R. P. D. EMERIX.

Tarraconen. Iurisdictionis.

Lunæ 19. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Cùm prohibeantur Metropolitani, aliique Primates Ecclesiastici recipere appellationes interpositas à sententijs suorum inferiorum, absque insertione illarum tenoris, & non exhibito instrumento earũdem appellationum, opposita immemorabilis non obstare deciditur, quæ nec cum suis requisitis fuerat probata, nec Testes illam concludere videbantur; Atque ideò easdem appellationes ad formam Constitutionum Apostolicarum recipiendas esse mandatur, de quarum in hac materia requisitis, prout etiam de immemorabili plura in medium sunt adducta.

SVMMARIVM.

1 *Appellationes non potest Metropolitanus recipere à sententijs Suffraganeorum, absque insertione illarum tenoris, & non exhibito instrumento earundem appellationum.*

2 *Inhibitio vigore appellationis non datur, nisi de appellatione, illiusque deuolutione constiterit, & quod præcedat citatio partis.*

3 *Immemorabilem non probant Testes, nisi deponant cum requisitis* glos. in cap. 1. verb. memor. de præscript. in 6. *quæ qualia sint vid. num. seqq.*

4 *Testes super immemorabili omnes debent esse contestes in probando illius requisita, nec coniunguntur, si vnus de vno, alius verò de alio requisito deponat.*

5 *Testes non probant immemorabilem, nisi deponant de visu per quadraginta annos ante motam litem, & num. seqq.*

6 *Tempus motæ litis subducendus est à testibus super immemorabili deponentibus, & supra num. 5.*

7 *Testes super immemorabili deponentes coarctare debent negatiuam, aliàs non probant, & num. seqq.*

8 *Negatiuam ad coarctandam requiritur, quod testis deponat, rem non potuisse aliter esse, quin ipse sciuisset, & num. 9. vbi amplia.*

9 *Testis deponens, quod ita viderit, & obseruari audiuerit sine contradictione non dicitur probare negatiuam coarctatam.*

10 *Immemorabilis prosternitur si quicumque rumor in contrarium fuerit auditus.*

DECISIO CXXXIX.

NON licere Metropolitano Tarraconen. concedere inhibitiones aduersus sententias Suffraganeorum, à quibus ap-
1 pellatum sit † absque insertione illarum tenoris, & non exhibito instrumento appellationis Domini hodie responderunt innitentes tàm reitaratis resolutionibus emanatis de annis 1600. & 1624. à Sacra Congregatione negotijs Episcoporum præposita, atque confirmatis per speciale breue fa: me: Vrbani VIII. sub die 14. Iunij 1631. Sum. Episcoporum *num. 1.* quas resolutiones referunt plures Doctores, & signanter *Quaranta in summa Bullarum verbo Archiepiscopi auctoritas Ricc. in praxi appell. par. 1. appell. resol. 404. per tot. Ciarlin. contr. forens. cap. 125. num. 11. 12. 53. 63. & à num. 100. vsque ad fin. Barbos. ad Concil. Trident. sess. 15. cap. 1. num. 12. cum seq.*

Quam dispositis per felicis recordationis Innocentium IV. *in cap. Romana de appellat. in 6. & per Sacr. Concil. Trident. sess. 22. cap. 7. de reform.* à quibus insuper requiritur, quod ante concessionem dictarum inhibitionum
2 constet † de interpositione appellationis intrà decem dies, illiusque deuolutione, & quod præcedat citatio partis, *Felin. in cap. dilectus il secondo num. 14. de rescript. Alex. cons. 9. per tot. lib. 4. Surd. cons. 424. nu. 41. & seq. Conetr. practic. quæst. cap. 24. nu. 3. Granat. ad Vestr. lib. 2. cap. 4. num. 3. Ciarlin. contr. forens. d. cap. 12. nu. 56. & seq. Barbos. in d. cap. Romana num. 5. de appell. & ad Concil. d. sess. 22. d. cap. 3. Ridolphin. in praxi par. 3. cap. 5. num. 205. cum pluribus seqq. Rota decis. 53. nu. 2. & 3. de appell. in nouis.*

Neque Metropolitano potest suffragari allegata immemorabilis, in qua totum suæ intentionis fundamentum consistit, quia quinque testes remissoriales ad eam probandam nuper inducti, vltra quod nihil dicunt respectu primæ partis dubij quoad insertionem sententiarum, quæ nec minus fuit articulata, vt apparet ex Summ. ipsius Me-
3 tropolitani *num. 6.* † non deponunt de reliquis cum requisitis per *glos. in cap. 1. verbo memoria de præscript. in 6.* super quibus omnibus debebant esse contestes, adeòvt ne-
4 queat fieri coniunctio, † si vnus Testis deponat de vno requisito, alter de alio *Mensc. var. resol. cap. 100. nu. 10. vers. & quilibet Mantic decis. 289. num. 4. Adden. ad Greg. dec. 252. nu. 5. Bich. dec. 228. num. 9. Rot. post Vinian. de iur. patr. dec. 11. num. 1. & dec. 201. num. 15. par. 13. rec.*

Primus enim, quartus, & quintus ex præ-
5 dictis testibus non referunt † de visu per 40. annos ante motam litem, sicuti erat necessarium *Bich. d. decis. 3*[illegible] *num. 10. Rota in recent. decis. 248. numer. 1. & 4. par. 2. decis. 82. num. 4. & 5. par. 12.* nam primus, vt in Sum. Episcoporum *num. 3.* solùm deponit iuxtà 11. interrogatorium ab anno 1632. vsque ad annum 1672. ex quibus dempto tempore litis cęptæ anno 1667. supersunt soli anni 35.

Quartus verò cæpit habitare in Ciuitate Tarraconensi anno 30. suæ ætatis, vsque ad tempus examinis, quo perficiebat annos 63. de quibus dempto similiter tempore litis,
6 remanent † tantum anni 28. prout in his terminis aliàs aduertit *Rota decis. 254. num. 1. & 2. par. 1. rec.*

Quintus denique abfuit à Ciuitate Tarraconæ per annos decem post completum annum

annũ 14. vndè cum de tempore examinis agerct annum 67. d. Summ. Episcoporum *num.6.* patet ipsum non potuisse deponere de visu, nisi per annos 37. ex quibus si pariter dematur tempus litis, remanent solummodò anni 32.

Prætereà iidem Testes, sicut etiam alter
7 in ordine tertius non coarctant † negatiuam
provt colligitur ex eorum dictis relatis in
eodem Summ. Episcoporum *num.3. 4. 5.*
& 6. quæ nunquam continet non potuisse
8 aliter esse quin ipsi scirent, † provt deberent
ad coarctandam negatiuam *Rota coram Pe-*
nia decis.641.num.5.& 10.Zarat.decis.53.nu.25.
& post Viuian. de iur. patr. d. dec.11. num.3. vbi
9 subiungit nec sufficere, licèt testis † dicat,
quod ita viderit, & obseruari audiuerit sine
contradictione.

Eoque faciliùs visum fuit DD. excludi quamcumque probationem immemorabilis, quia testes debuissent deponere de visu per dictos quadraginta annos, etiam ante annum 1626. quo constat prædicta decreta Sacræ Congregationis Episcoporum deuenisse ad notitiam Curiæ Metropolitanæ mediantibus nõnullis protestationibus coram Vicario generali, ac Officiali eiusdem Curiæ aduersus concessiones huiusmodi inhibitionum vsque tunc penes acta exhibitis, d. Summ. Episcoporum *num.7.*
10 quæ saltem † inducunt rumorem contra
prætensam immemorabilem sufficientem
ad illam prosternendam *Tondut. quæst. benef.*
lib.1.cap.104.propè finem, Adden.ad Ludouis.dec.
298.num.13. Eminentiss.Ottbobon.decis.159.n.6.
cum duobus seqq.& decis.314.sub num.7.par.11.
recent.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. EMERIX.

Bononien. Vsusfructus.

Lunæ 19. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

In bonis à marito vxori relictis denegatus fuit vsusfructus patri, quia si non expressè, saltem tacitè visus est prohibitus. Prohibitio autem desumebatur ex eo, quod filia fuerat à marito dilectissima nuncupata, præ cuius dilectionis argumento onus vsusfructus iudicatur ademptus, ac etiam quia in institutione dictum est, quod debeat esse hæres libera, & absoluta, quæ verba important exemptionem cuiusuis oneris, & grauaminis, ac demum quia adiuncta est clausula *omni meliori modo*, quæ interpretatur sine diminutione, & pleno iure.

SVMMARIVM.

1 *Vsusfructus debetur patri in bonis filio relictis.*
2 *Vsusfructus, denegatur patri non solum quando fuit expressè prohibitus, sed etiam si prohibitio ex coniecturis deducatur, & num. seqq.*
4 *Institutio vxoris dilectissimę à testatore appellatæ, latam recipit interpretationem.*
5 *ex Dilectione oritur coniectura, vt ab hæreditate remoueatur onus vsusfructus.*
6 *Vsusfructus in bonis filio relictis censetur patri prohibitus, si filius potuisset præmori patri, & ita numquam frui illius commodo, vel proprietate.*
7 *Filia si fuerit hæres instituta libera, & absoluta, tunc dicitur prohibitus vsusfructus patri.*
8 *Verba* libera, & absoluta *important exemptionem ab omni onere, & grauamine.*
9 *Verba in testamento non debent stare otiosè, & inutiliter, sed interpretari debent vt aliquid operentur.*
10 *Clausula* omni meliori modo *equipollet clausula* sine diminutione.
11 *Clausula* omni meliori modo *æquipollet clausula* pleno iure.
12 *Proprietas transfertur simul cum vsusfructu attentis clausulis* omni meliori modo, sine diminutione, *vel* pleno iure, *& sup. numero* 10. *& 11.*
13 *Vsusfructus etiã si alienus sit, adhuc fundus dicitur esse noster.*
14 *Vsusfructus non est pars dominij, sed seruitutis.*
15 *Nostrum aliquid esse liberum, & absolutum plus importat, quam dicere aliquid simpliciter nostrum, & vid.sup.n.13.& seqq.*
16 *Verbum* liberum *vltra dominium importat etiam exemptionem, & libertatem ab omni onere, & seruitute.*
17 *Textus loquens in casu simplici non habet locum vbi adsunt verba geminata, & contrariam voluntatem denotantia.*
18 *Verba, & clausulæ non debent accipi separatè sed vnitim.*
19 *Manutentio debetur ei, qui priorem in tempore possessionem accepit.*
20 *Manutentio debetur filio in bonis sibi relictis non obstante exceptione pretensi vsusfructus patris.*

DECISIO CXL.

ORTA controuersia coram Auditore Generali Bononiæ super vsusfructu hæreditatis Ioannis Hieronymi inter Margaritam eius vxorem, ac hæredem institutam, & Hiacynthum dictæ Margaritæ patrem fuit per eundem Auditorem concessa manutentio Margaritæ, à quo decreto causa deuoluta per appellationẽ ad Rotam sub die 17. Martij proximè præteriti Domini ordinarunt, vt videretur de bono iure, etiam ad effectum manutentionis, vndè hodie reproposita causa fuit responsum constare de bono iure Margaritæ, etiã ad istum effectum. Licèt enim regulariter
1 vsusfructus † debeatur patri in bonis relictis filijs, per *Text.expressos in l. cum oportet 6.*
& in l. final. §. si autem C. de bonis, quæ liber
& in §. primo institution. per quas personas nob.
acquir. Nihilominus quia vsusfructus dene-
2 gatur patri, non solum quando † fuit ex-
presse

presse prohibitus, *Auth. excipitur C. eod. titul.* sed etiam quando tacita huiusmodi prohi-
3 bitio † deducitur ex coniecturis, *Bero. lib. 2. cons.139 num.13. & seq. Altograd. lib.1. cons.50. num.239. Rot. decis. 372. num.5. rec. par.5. tom.1.* crediderunt DD. in præsenti ex pluribus illum non deberi. Et primò ex maxima dilectione, quam ostendit Testator erga Margaritam, tùm in instituendo eam suam hæredem vniuersalem, tùm vocando dilectis-
4 simam vxorem, † per quam dilectionem sicuti latè debet interpretari dispositio ex pluribus relatis per *Adden. ad dec.636. num.65. & seq. rec. par.4. tomo 3. & per Rotam in Firmana Codicillorum 15. Nouembris 1649. §. ex coniecturis coram Eminentissimo Cerro*, ita etiam ex ea-
5 dem dilectione oritur coniectura, † vt ab hæreditate remoueatur onus vsusfructus, *Menoch. cons.1022. num.5. & 6. & de præsumpt. lib.4. præsumpt.194. num.24.*

Maximè quia aliàs redderetur quasi inutilis dispositio in sola proprietate, cũ Margarita facilè potuisset præmori Hyacintho
6 Patri, † & ita nunquam frui commodo vsusfructus, vel proprietatis, *Surd. cons.116. n.38. & 56. Gregor. decis. 443. num.7. Rot. in Romana Vsusfructus 28. May 1607. §. prima coram Marcomont.*

Secundò, quia Testator voluit Margaritam esse suam hæredem liberam, & absolutam, per quæ verba dicitur hæres instituta
7 etiam in vsufructu, † nam aliàs non haberet hæreditatem liberam, & exemptam ab omni onere, & grauamine, vt significant
8 prædicta verba † *libera, & absoluta, Roland. lib.4. cons.85. num.52. Surd. cons.143. num.23. & cons.259. num.17. Barbos. diction.190. num.3. & 4. Rot. coram Merlin. decis.503. num.1.*

Non obstant, quod huiusmodi verba possint etiam importare liberationem à fideicommissis, & ab onere seruandi vitam vidualem, & efficere, vt bona integra permaneant apud hæredem; Nam cùm in præsenti casu nullum adsit fideicommissum, nullumque sit iniunctum onus seruandi viduitatem, & bona non sint restituenda ab aliquo, qui super ipsis bonis possit prætende-
9 re aliquam detractionem, † debent pernecesse importare, vt debeatur Margaritæ hæreditas integra etiam in vsufructu, ne dicantur stare otiosè, ac inutilitèr, *Surd. cons.133. num.10. Rot. decis. 358. num.12. par.4. tom.3. & dec.427. num.12 par.5. tom.2. rec.*

Tertiò, quia Margarita fuit hæres instituta, libera, & absoluta cum clausula *omni me-*
10 *liori modo* † quæ æquipollet clausulæ *sine diminutione, Mart. par.1. clausula 88. num.7. Barbos. Claus.95. num.2. Rot. decis.131. num.4. & de-*
11 *cis.460. num.15. rec. par.9.* & † clausulæ *pleno*
12 *iure, Marta, & Barbos. loc. cit.* † quæ operatur, vt proprietas transferatur simul cum vsufructu, *Dec. cons.468. num.10. & 498. num.8. Surd. cons.259. num.17. Mart. par.1. clausula 93. num 1. Barbos. Claus.101. nu.6. Grat. decis. Marcb. 239. num.6.*

Non obstat itaque *Tex. in l. recte dicimus 25.*
13 *ff. de verb. signif.* † vbi rectè dicimus eum fundum totum nostrum esse, etiam cuius vsusfructus alienus est, quia vsusfructus non
14 dominij pars, † sed seruitutis sit; tùm quia plus est dicere aliquid esse nostrum liberũ,
15 & absolutum, † sicut Testator noster voluit Margaritam esse suam hæredem liberã, & absolutam, quam dicere aliquid esse nostrum, seu aliquem esse suum hæredem, cùm
16 verbum illud † *liberum*, vltra dominium, importet etiam exemptionem, seu libertatem ab omni seruitute, & grauamine, vt indicat idem *Text.* & notat *Oltrad. cons.234. num.2. Surd. cons.143. num.23.* cum alijs adductis per *Merlin. dec.503. num.1.* tùm etiã quia habemus in hoc casu plura verba remouẽtia onus vsusfructus, & quidem gemina-
17 ta, † quæ faciunt, vt iste Textus loquens in casu simplici, & non verborum geminatorum non vrgeat in præsenti, per ea, quæ ponderant *Bero. d. cons.139. nu.18. Grat. lib.2. cons.103. num.15. Grat. discept.245. num.5.* Præsertim quia verba, & clausulæ supra recen-
18 sitæ † non debent accipi separatim, sed vnitim, *Bero. d. cons.139. num.18. Altograd. lib.1. cons.92. num.18. Rot. coram Greg. decis.315. nu.9. vbi Adden. num.19.*

Ex quibus comprobato bono iure Margaritæ debet etiam eidem concedi manu-
19 tentio, † cùm non controuertatur à Hiacynto ipsam priori tempore accepisse possessionem, *Cap. licet causam 19. de probat. Alex. lib.5. cons.88. num.4. Greg. decis.449. num.1.* & in terminis, quod per exceptionem vsusfru-
20 ctus à Patre prætensi † non denegetur filiæ manutentio respondit *Rota coram Dunozet. ien. decis.922. in fin.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. MATTÆIO.

Interamneñ Fideicommissi.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Fideicommissariæ merces venditæ sunt, pro quarum pretio subhastato Prędio debitoris, & earum persoluto credito, d. Prædium ad manus hæredis grauati deuenerat; cùmque subrogatio prætenderetur loco mercium fideicommissariarum, illa denegata est, nedum quia facta erat per circulum, & longum post interuallum à subhastatione sequuta, verùm etiam quia si per d. subhastationem creditum fideicõmissi fuerat extinctum, impossibile est, quod potuerit reuiuiscere ad aliquam subrogationem operandam.

SVMMARIVM.

1 *Linea comprehendit filios, nepotes, & pronepotes ac omnes descendentes in infinitum.*

2 *Filij*

2 *Filij in conditione positi stantibus coniecturis censentur dispositiuè vocati, & num. seqq.*
3 *Coniectura leuiores sufficiunt pro vocatione filiorum in conditione positorum, vbi agitur de successione descendentium.*
4 *Filij in conditione positi quando ex coniecturis dicantur vocati, etiam ad portionem patrui.*
5 *Coniectura hinc inde deducta magna ponderatione metienda sunt, quia sæpe sæpius inuoluunt intellectum iudicantis.*
6 *Subrogatio bonorum fideicommissi, probata solum ex confessione grauati, non praiudicat tertio, neque nocet creditoribus confitentis.*
7 *Bona empta ex pretio mercium fideicommissariarum, pro eodem fideicommisso subrogata dicuntur, & vid. num. seqq.*
8 *Bona deliberata pro credito fideicommissi si postea à deliberatario vendantur haredibus grauatis, non ideo efficiuntur fideicommissaria, & numero seq.*
9 *Creditum per deliberationem extinctum amplius reuiuiscere non potest, & num. 8. & 10.*
10 *Subrogatio pro fideicommisso facta per circulum, non sustinetur, eo magis si creditum fideicommissi iam fuerat antecedenter extinctum, & numero 9.*
11 *Res non succedit loco pretij, nec etiam in vniuersalibus, & quando.*
12 *Pecuniarum confusione factâ, numquam resultat illarum identitas, à fideicommisso, puta, prouenientium.*
13 *Protestatio tollit mentem ab actu, & conseruat ius protestantis.*
14 *Deliberatione etiam reuocata, & coacto deliberatario pretium refundi, non ideo creditum reuiuiscit eo modo, quo prius erat.*
15 *Euictionis obligatio de natura venditionis est.*
16 *Subrobatio, qua pratenditur in subsidium pro reintegratione fideicommissi non datur sine dolo.*

DECISIO CXLI.

DECISIO coram me edita die Lunæ 20. Febr. 1673. in qua firmatum fuit mandatum scut. 1000. relaxatum ad fauorē Comitis Hieronymi, & aliorum fratrum de Spadis ab A.C. & Io. Baptistæ, & fratrum de Petruccis fabricæ cessionariorum cōtra Valentinum de Filijs, & alios, esse exequendum super Prædio nuncupato *della Romita*, vti libero, nulloque fideicōmissi vinculo q. Pauli obnoxio destruens resolutionem captam in decisione bo. m. Celsi 181. cùm à DD. in hac secunda propositione facta ad instantiam eorundem Valentini, & aliorum de Filijs nō acquiescentium huic resolutioni, fuit considerata solidioribus fundamentis nixa, & ideò eadem ratione, eisdemque motiuis procliuiori animo ad illius confirmationem ipsi deuenerunt.

Adducit decisio edita coram bo. me. Celso die 11. Martij 1654. in hac causa quamplures coniecturas desumptas ex verbis testamenti à d. q. Paulo relicti post eius obitum, ex quibus firmat indubitatum esse fideicōmissum per eum conditum; sed quia coniecturæ in ea enumeratæ consistunt in reiterata nuncupatione filiorum, in legitimatione, in substitutione extraneorum, & reciproca gradus, in prohibitione detractionis legitimæ; & Trebellianicæ, nuncupatione
1 loci pij vltimo loco, † & denique in nominatione lineæ, qua ipse vsus fuit, quæ comprehendit tam filios, & nepotes, quàm pronepotes, & omnes descendentes in infinitū, vt probat *Anchar. cons. 95. num. 7.* & ideò in ambabus propositionibus à me factis fuerunt consideratæ à DD. etiamsi simul iunctę capiantur, non esse tam concludentes, vt sine difficultate, vt eadem decisio supponit, suadere possint Testatoris voluntatem dispositam fuisse vocandi Simonem in tota hæreditate, quia etiamsi egregiè *Paris. consil. 109. num. 9. & seq. lib. 2. Peregr. cons. 91. nu. 30. lib. 1. Rota coram Gregor. XV. decis. 315. num. 1. & dec. 337. num. 6.* allegati *in eadem decis. in §.*
2 *purificatio num. 9. & 10.* † firment, quod quando filij sunt in conditione positi, si ad illorū fauorem adduci possint coniecturæ, censeantur dispositiuè vocati, & istæ faciant eo casu cessare dispositionem *glossa in l. Lucius la seconda ff. de her. instit.* tamen DD. irresoluto pede hanc difficultatem transiuere, nec voluerunt dicere hanc conclusionem habere locū tàm absolutè, vt etiam sequi possit solis recensitis coniecturis, consideratis, non concurrentibus alijs duabus consistentibus in voto conseruationis agnationis, & in digressione ad plures substitutionum gradus, sine quibus aliæ coniecturæ frigescere dicuntur, & cum aliqua hæsitatione in hac materia procedendum venit, in firmando, quod si-
3 ne alijs coniecturis quando ista duo † deficiant, etiamsi agatur de successione inter descendentes, vti est Simon, in qua leuiores coniecturę sufficiunt, vt dixit *ead. dec. n. 20.* Te-
4 stator intellexerit filios sustitutos † etiam ad portionem patruorum vocare, vt optimè dixit *Rota coram Peutingerio dec. 258. num. 2. & seq. & decis. 274. num. 14. & seq. & in Perusina transactionis 10. Iunij 1670. coram R. P. D. Vicecomite §. & tamen, & in Interamnen. fideicommissi 28. Martij 1667. §. nec contrarium coram Eminentissimo D. Card. Carpineo.*

Sed quia in casu, de quo agitur tota disceptatio restricta videtur super Prædio *della Romita*, in quo cadit summa rerum præsentis disputationis, quod exequutioni mandatorum relaxatorum subijciendum esse prætenditur, propterea si est liberum, & nullo fideicommissi vinculo subiectum sit, non poterūt impedire DD. Valentinus, & alij de Filijs, quod DD. de Spadis vti creditores Valentini Senioris, & Angeli Patrui super illo mandata non exequantur; quapropter libenti animo sub silentio præterito vlteriori examine circa subsistentiam fideicommissi, & an illud resultet ex verbis Testamēti q. Pauli, quod coram bo. me. Celso fuit firmatum sub die 11. Martij 1654. in d. *decis. 181.* illud importare expressam fideicommissi constitutionem, vt in *nu. 8.* quod cùm semper præsum

ſumi debeat ex coniecturis,illæ magna cum
5 ponderatione metiendæ veniunt,† quia ſæ-
pè ſępiùs euadunt æquiuocæ,& intricatæ,&
intellectum Iudicum inter ſpinoſas ambi-
guitates vtplurimum inuoluere ſolent.Hinc
redeo ad diſcuſſionem Prædij *detto della Ro-
mita*,q uod remanere debeat obnoxium exe-
quutioni mandatorum tàm in prima, quàm
in vltima reſolutione coram me emanata , à
DD.fuit reſponſum , attento quod nullius
fideicommiſſi vinculo ſubiectũ reperiatur ,
contra illud, quod firmatum fuit in d. *deciſ.
num.*5. vbi dicit illud reſultare præcipuè ex
confeſſione Valentini , qui faſſus fuit illud
fuiſſe ſubrogatum in loco bonorum aliena-
6 torum . † Quia illa eſt inualida contra ter-
tios, nec poteſt adduci contra illos, qui ſunt
illius creditores , & agunt pro exequendis
mandatis contra eadem bona,quæ ipſe debi-
tor faſſus fuit eſſe fideicommiſſaria , *Peregr.
de fideicomm. art.* 59. *num.*58. *Fuſar. del ſubſtit.
quæſt.*502.*num.*2. *Rota in Romana locorum mon-
tium* 13.*Martij* 1659.*coram Reuerendiſſimo De-
cano* .

Verùm nec huiuſmodi ſubrogatio officce-
re poteſt ; quoniam nullam facti ſubſiſtentiã
habet illud, quod in eadem *deciſ.in* §.*exceſſus
num.*34. ſupponitur , huiuſmodi prædium
fuiſſe ſubrogatum loco mercium eiuſdem
Pauli hæreditariarum per Cloridam matrẽ,
& tutricem filiorum Euſebio, & Riccio de
Gregorijs venditorum, ſub prætextu , quod
7 fuerit huiuſmodi creditum deliberatum,†&
conſequentèr illa actio, quæ competebat
originalitèr fideicommiſſarijs ſuper merci-
bus alienatis , deuoluta fuit in huiuſmodi
Prædio loco illorum ſubrogato , iuxtà *text.
in l. Imperator* §. *fin. ibique Bart.* §. *cum autem
num.*3.*ff.de legat.*2.*l.ſi rem ff.de petit.hæred.* Ete-
nim aduertendum eſt, vt firmauit *vltima de-
ciſio* coram me edita in §. Deindè verò rem
non ità fuiſſe pertractatam , nec venditionẽ
effectum habuiſſe , ex quo acquiſitio, quam
fecerunt de huiuſmodi Prædio Catilius Va-
lentinus, & Anaſtaſius fil. q. Pauli de Filijs
prouenit ex diuerſo fonte , & habuit diuer-
ſas cauſas, & originem , diuerſoque tempo-
re effectuata fuit . Vna enim pars illius ac-
quiſita fuit à March.Montorio de an. 1609.
alia à Gaſpare, & Iulio de Gregorijs de an-
no 1612. & vltima pars ab Alexio Tramaz-
zalo de anno 1616. vt in Summ.*num.*9.11.*&*
12. Portio demùm,quæ erat Euſebij de Gre-
gorijs , & vti hæres Riccij debitoris merciũ
ſpectantium ad eundem Paulum fideicom-
mittentem, non peruenit in illorum domi-
nium mediante ipſius perſona , ſed per cir-
culum,& mediante alia via, ex quo ipſi fra-
tres exequi fecerunt mãdatum , quod prius
obtinuerant contra eundem Euſebium in
portione Prædij, de quo agitur, & illo deli-
berato Catilio Cittadino pro pretio ſc.1200.
hic eiſdem fratrib. de Filijs eandem ſummã
perſoluit in actu deliberationis , itavt peni-
tùs de eorum credito integram ſatisfactionẽ
reportauerint, vt in Summ.*num.*13. & hanc
eandem portionem Prædij, cùm poſtea ſpa-
tio biennij poſt perfectã ſubhaſtationis con-
8 ſumationem† vẽdiderit idem Catilius deli-
beratarius Angelo , Valentino, & Anaſtaſio
9 fideicommiſſarijs nouum†contractum cum
illis perfecit, & ex illo non potuit reuiuiſce-
re illud creditum mercium,quod iam antea
per deliberationem huiuſmodi Prædij ex-
tinctum remanſerat, *l.eius qui* §. *fin. ff.de furt.
& in l.qui res* §.*autem ff.de ſolut. Tiraquel.in l. ſi
vnquam verſ. ſuſceperit liberos num.*191. *in fin.C.
de reuoc.donat. Surd.conſ.*145.*num.*17.

Itaque euidentèr ſubrogatio huius Præ-
dij remanet excluſa loco mercium fideicõ-
mittentis vendiatrum , vt ex tota huiuſmo-
di facti ſerie ex Summario dilucidata appa-
ret , quia dum non fuit inter partes in du-
bium reuocatum iſtud Prædium non fuiſſe
enumeratum inter bona fideicommittentis
de tẽpore obitus illius , ſaltim debebat pro-
bari ad hoc, vt ſubrogatio locum haberet,
quod fuiſſet emptum de pecunijs ad ipſum
ſpectantibus , quod nec minus probatum
extitit,dum emptio facta vltimo loco à Va-
lentino, & alijs fratribus ab eodem Catilio
deliberatario de proprijs pecunijs illorum
effectuata fuit,& inſuper deficit ad effectum
huiuſmodi ſubrogationis, quod illa imme-
diatè facta fuerit,quod quinimò patet hanc
venditionem ſequutam fuiſſe non ab ipſo
Eugenio debitore mercium , ſed à Catilio
illarum deliberatario poſt duos annos per-
fectæ conſumatæ deliberationis , & conſe-
quentèr ſemper erit verum dicere, quod ac-
quiſitio facta fuerit per circulum, ex quo
hoc Prædium priùs peruenit in vim delibe-
rationis in dominium eiuſdem Catilij deli-
beratarij , & poſtea virtute alterius contra-
ctus venditionis tranſiuit ad manus eorun-
dem fideicommiſſariorum,emptum ex pro-
prijs illorum pecunijs , non autem ex illis
prouenientibus ex mercibus iam ante bien-
nium venditis , quia illæ iam de tempore
deliberationis exactæ fuerant , & ab eodem
Felice reuenditore receptæ fuerunt, & nun-
quam de illarũ exiſtentia doctum fuit,prout
neceſſe eſſet ad effectum probandi illarum
identitatem. Quibus omnibus benè perpen-
ſis in præterita deciſione coram me edita
& nunc clariori lumine deducta , DD. con-
10 uenerunt non concurrere requiſita†ad effe-
ctum, vt dici poſſit ſubrogatum hoc Prædiũ
loco mercium venditarum, & ad fideicom-
mittentem ſpectañ , iuxtà theoricam *Bart.
in l.Imperator.*§.*fin.num.*2.*ff.de legat.*2.*Rot.coram
Burat.deciſ.*784.*num.* 1.*&* 2.& exiſtimarunt di-
uerſos eſſe contractus, diuerſas interueniſſe
ſtipulationes , diuerſum eſſe tempus , diuer-
ſaſque facti circumſtantias interueniſſe , &
ideo venditionem eſſe non poſſe ſine circulo
11 apparet,† qui impedit, quod quis compel-
latur ad reſtitutionem rei, & quod illa ſuc-
cedat loco pretij etiã in vniuerſalibus, *l. ſed
ſi lege* §. 1. *de petit. hæred. Menoch. conſ.*125.*in
princ. Gait.de credit. cap.* 4. *quæſt.*11. [illegible]
*Burett.deciſ.*784.*num.*2. *& in Romana* [illegible], *ſu*
Cor.

Confus 6. Martij 1645. coram Pentingerio num. 9.

12 Attento quod † nunquam poterit ex huiusmodi contractu euitari confusio pecuniarũ, quæ identificam versionem illarum à fideicommisso prouenientium incertam reddit, *Menoch. cons. 216. in princ.*

Vltra obiecta in præterita informatione adducta, quæ à decisione coram me postea emanata à §. nec refert vsque ad finem abundè remouentur, iterum acriùs increpant Informantes super deliberatione, quam dicunt esse nullam, sed remouetur hoc obiectum, etiamsi anteà plenè illi fuisset per me satisfactum, quia Eusebius de Gregorijs debitor mercium nullo modo subhastationem impugnauit, sed solùm Catilius deliberatarius bonificauit sc. 200. filijs Pauli respectu portionis Ricci eius Patrui, cum expressa protestatione Iudicis, & Partium, quod in reliquis omnia exequuta suam stabilem, † & immutabilem substantiam consequerentur;
13 Quæ protestatio tollit mentem ab actu, & conseruat ius protestantis, ad *Text. in l. non solum §. morte, vbi DD. ff. de nou. oper. nunc. Alex. cons. 130. num. 13. & 17. lib. 4. Hond. cons. 89. n. 11. lib. 1. Cephal. cons. 613. num. 25. Gratian. discept. for. cap. 515. num. 7. & decis. 937. num. 27. Rot. coram Coccin. dec. 1803. num. 1. & dec. 20. num. 25. par. 9. decis. 392. num. 18. par. 12. & dec. 55. num. 4. & decis. 29. num. 1. par. 6. rec.* Imò dato etiam, quod deliberatio facta tertio ex tractu temporis reuocaretur, quod creditor pretium, quod habuit ex re vendita refundere teneretur, † non indè creditum reuiuisceret eo
14 modo, quo priùs suas vires habebat, quia in casu nostro vltra perfectam consumationẽ deliberationis, adest etiam mercium subhastatarum post lõgum tempus venditio, quæ resistit, quod actus annullari possit; Vndè nec applicari potest decisio *in Romana Palatij 17. Maij 1660. coram Reuerendissimo Decano*, ex quo ibi agebatur de deliberatione nulla, & quæ nullum effectum habuit, & actus remansit ineffectuatus, & hac de causa applicari nequit casui, de quo agitur, dum actus præcedentis subhastationis suum consequutus fuit vigorem, præterquam quoad summam scut. 200. & per consequens nunquam controuerti potest, quod vẽditio portionis huius Prædij nõ fuerit perfecta etiam nomine hæreditario Ricci facta à Catilio, & Eusebio tàm coniunctim, quàm diuisim, & à filijs dicti Eusebij, & semper verum erit dicere, quod sit actus nouus independens, & separatus ab acquisitione proueniente ex pretio mercium venditarum, cum quo nec
15 vllo modo aliquid † cõmune habere videtur, & istud melius apparet, quia contractus fuit celebratus ex stipulatione venditionis, adiecta cautionis obligatione, quæ illam sequitur *Mangil. de euict. quæst. 20. nu. 17. & 18. & quæst. 198. num. 16.*

Cæterùm vti vana fuit etiam ponderata prætensio, quod pretium deberet subrogari loco mercium, saltem in subsidium pro
16 reintegratione fideicommissi †. Quoniam optimè considerabant DD. quod etiamsi huiusmodi fideicommissum esset certum, &
16 indubitatum à tali alienatione † abesse dolũ, sine quo euanescit huiusmodi subrogatio, *Rota coram Dunoz. dec. 859. nu. 24. & decis. 998. num. 8. & in Bononien. confus, seu fideicommissi 1. Iunij 1669. §. neque obstat coram Reuerendissimo Decano.*

Et ita, vtraque &c.

Altera præsentis causæ decisio hic quoad articulum denegatæ subrogationis confirmata, est impressa supra in hac eadem parte decis. 29.

R. P. D. CASTRILLO.

Romana Fideicommissi, seù Saluiani.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Iurisdictionem, non obstante sententia apud Iudicem remansisse prætendebatur, vel ex quo plures erant commissiones causæ, vel quia iura partium præseruata erant, vel demum ex eo, quod iurisdictio in Rota sit communis; Contraria tamen resolutio capta est, quia & commissiones ad vnum, eundemque finem erant directæ, præseruatio verò restringebatur quoad certas personas; Iurisdictio etiam eo solo casu in Rota est communis, stante aliquo impedimento absentiæ, vel ægritudinis, quibus seclusis vnus D. Auditor non se ingerit in causis alterius.

SVMMARIVM.

1 *Iudex, cui plures commissiones sunt directæ, si per sententia prolationem amisit iurisdictionem in vna, non tamen amisit in alia, sibi illa remanente, & vid. num. 6.*

2 *Præseruatio iurium alteri ex collitigantibus facta, an possit peti coram eodem iudice, & vid. num. 7.*

3 *Iurisdictio in Rota est cõmunis, & quilibet Auditor potest procedere vigore commissionis alterius, intellige, vt num. 8.*

4 *Citationis ad sententiam defectus suppletur ex instantia partis facta ad proferendam sententiam.*

5 *Iudex siue benè, siue malè pronunciauit, semper functus est officio suo.*

6 *Commissiones plures directa eidem iudici, si tendunt ad eundem finem, non impediunt quod per sententiam prolatam in vna, iurisdictio non sit consumpta quoad omnes.*

7 *Iurisdictio si etiam post sententiam remanet iudici quoad alios, non inde continuari potest quoad personas, & causas in eadem sententia contentas.*

8 *Auditores Rotæ secluso impedimento absentiæ, ægritudinis, aut etiam alio, non possunt se ingerere in causis aliorum suorum coauditorum.*

DECISIO CXLII.

EX triplici capite recedendum esse à decisione edita coram me die 26. * Nouembris anni præteriti, in qua firmatum fuit sententiam latam coram Reuerendissimo D. Decano fauore Ioannis Baptistæ Lutij fuisse nullam ex defectu iurisdictionis per aliam præcedentem sententiæ prolationem expiratæ dicebant Informantes pro eodem Ioanne Baptista. Primò, quia licèt in hac prima sententia fuerit expresè nominatus R. P. D. Honoratus, nihilominus cùm inter ipsum, & D. Lutium tunc vigeret concordia inita 27. Martij 1652. imò cùm ipsa sententia fuerit ab ipsomet Honorato procurata, & obtenta, indè asserebant, non obscurè deduci sententiam verè fuisse latam contra solos creditores Lucilli citatos, non autem contra Honoratum non citatum, & contra quem nulla actio tunc competebat contra obicem concordiæ.

Secundò, quia causa vertens super domo controuersa reperiebatur commissa Reuerendissimo Domino Decano duplici modo, nempè in gradu appellationis interpositæ ab eodem Honorato, & ipso Lutio à sententia lata ab A. C. Baranzono fauore aliquorum creditorum Lucilli, & tanquam in prima contra alios creditores eiusdem Lucilli in dicta sententia non comprehensos vigore specialis commissionis iactationis

1 iactationum à dicto Honorato † obtentæ; † vndè quatenus Reuerendissimus D. Decanus per sententiam prædictam amisisset iurisdictionem sibi tributam in gradu appellationis, non tamen amisit aliam sibi traditam tamquam in prima instātia per diuersam commissionem.

Tertiò denique, quia præter omnes præfatas commissiones Honoratus aliam obtinuit contra Lutium directam bo. me. Meltio, qui dum per sententiam in alijs duabus instantijs confirmatam declarauit nullam concordiam supradictam, & in tertia instantia fuit præseruatum ius eidem Lutio

2 petendi immissionem;† indè sequitur, quod quemadmodum immissio præseruata peti potuisset coram eisdem Auditoribus, quibus causa super nullitate transactionis reperiebatur commissa, ita illa potuerit peti coram Reuerendissimo D. Decano, licèt in huiusmodi iudicio nulla fuerit ipsi directa

3 commissio, ea ratione, † quia in Rota iurisdictio est communis, & quilibet potest procedere etiam vigore commissionis alteri directæ, vt fuit dictum pluries per *Rotam*, & præcipuè *in decis. 85. nu. 9. & decis. 91. n. 36. & 37. par. 6. recent.* sed his non obstantibus, Domini steterunt in decisis.

Nam quoad primum, licèt propter concordiam tunc vigentem inter Partes potuisset redargui de iniustitia sententia lata contra Honoratum, & quamuis ex instantia ab

4 ipso facta pro eadem sententia, † posset prætendi suppletus defectus citationis, neutrum ex his operari valet, vt Reuerendissimus D. Decanus non dicatur per illam functus

5 officio suo, † dum siuè benè, siuè malè expresè pronunciauit contra ipsum Honoratum, iuxtà *text. expressos in l. iudex posteaquam ff. de re iudicat. & l. si vt proponis C. quomodo, & quando iudex, cum alijs allegatis in decis. quæ reuidetur sub §. illa enim.*

Quantum verò attinet ad secundum, difficultas cessare visa est tùm ex eo, quia, dum omnes commissiones tendebant ad

6 eundem finem † cognoscendi causam vertentem super Domo, de qua agitur, & sententia fuit lata etiam cōtra creditores comprehensos in vltima commissione, inanis est prætensio, quod non remanserit consumpta iurisdictio per ipsam tradita.

Tùm etiam quia licèt sententia non fuisset lata contra omnes creditores in dicta commissione contentos, & hinc respectu controuersiæ vertentis inter ipsos ex vna, & Honoratum, & Lutium ex altera parte continuasset iurisdictio Reuerendissimi Do-

7 mini Decani, † non exindè potest fieri illatio ad illius continuationem respectu controuersiæ inter ipsum Honoratum, & eundem Lutium vertentis, quæ per eandem sententiam fuerat expresè terminata, iuxtà textus præallegatos.

Deniquè quoad tertium dixerunt Domini, quod licèt verum sit iurisdictionem in Rota esse communem, & hinc quemlibet Auditorem posse illam exercere vigore cō-

8 missionis alteri directæ, † hoc tamen censuerunt habere locum, quando Auditor, cui est directa commissio, ægritudine, absentia, seú aliquo alio legitimo impedimēto detentus, explere non valet partes iudicis sibi commissas, at secluso casu necessitatis, non posse Auditorem sese ingerere in causis alterius, tenuit *Rot. coram Mohedan. decis. 7. à num. 2. & 6. de testib.* & dixit *Coccin. ad not. 122. num. 1.*

Et ità vtraque &c.

In hac causa plures decisiones factæ sunt, Altera est inpressa par. 17. recent. quæ est decis. 317. altera, quia fuerat omissa erit in fine præsentis voluminis.

R. P. D. CASTRILLO.

Farsen̄ Bonorum.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

De bonis emphyteuticis inuestitus erat extraneus ad præiudicium proximiorum, quibus propterea renouatio est concessa, quia ius suum concludenter probauerant, ac etiam institerant pro ea obtinenda, quo in casu concessio extranei habetur pro non facta, ijdemque proximiores censentur à principio inuestiti.

SVM-

SUMMARIUM.

1 *Sententia lata sine citatione, vel extra illius terminum est euidenter nulla.*
2 *Sententia nulla non transit in iudicatum.*
3 *Sententia lata cum citatione ad videndum capi quamcumque prouisionem, vel parte praesente an remaneat valida, & vid.num.seqq.*
4 *Citatio ad sententiam debet esse expressa, & specifica, itaut aequipollentia verba, vel virtualia non sufficiant.*
5 *Citatio ad audiendam voluntatem iudicis, vel ad capiendam iuris prouisionem, non suffragatur pro citatione ad sententiam, & vide sup.num.3.*
6 *Citationis defectum non supplet praesentia partis ad alium finem in loco iudicij existentis.*
7 *Sententia lata post indictas ferias an videat.*
8 *Renouationem emphyteusis ad obtinendam requiritur qualitas hereditaria, & vid.num.10.*
9 *Proximitas quando, & ex quibus dicatur fuisse probata.*
10 *Emphyteusis renouari debet proximioribus etiam si careant qualitate hereditaria, & vide supra num.8.*
11 *Aditio hereditatis probatur ex declaratione facta illam adeundi.*
12 *Testes contra inducentem eo magis probant.*
13 *Aditio hereditatis non probatur ex possessione bonorum hereditariorum, si illa potest ad alium titulum referri.*
14 *Renouationem petendi ius ob negligentiam vel incapacitatem proximioris, deuoluitur alijs post eum in gradu pariter proximioribus.*
15 *Proximior habetur pro inuestito si renouationem petijt, quae de iure ei denegari non potuisset, & num.seqq.*
16 *Inuestitura emphyteusis facta extraneo in praeiudicium proximioris, cui debebatur, & qui eam petijt, habetur pro non facta, & num.seq.*
17 *Immissio emphyteusis non potest impediri proximiori, ab extraneo nulliter inuestito.*
18 *Extraneus nulliter inuestitus si noluit restituere proximiori emphyteusim, sed litem substinuit, dicitur recusasse quidquid ab eo consequi debuisset.*
19 *Oblatio verbalis sufficit stante recusatione partis.*
20 *Creditum possessoris ex perceptione fructuum remanet illiquidum, & ideo non est aptum impedire immissionem alteri debitam.*

DECISIO CXLIII.

PER obitum Petri Pauli de Fuscis vltimi inuestiti deuolutis bonis emphyteuticis ad D. Abbatem Farfen. Dominum directũ, illisque in emphyteusim concessis Angelo Salustio remotiori, non obstante petitione renouationis factae à Manfredis proximioribus, indeque inter ipsos, & Salustium inuestitum orta lite super immissione in bonis controuersis, emanauit primò sententia coram Auditore Eminentissimi Abbatis absolutoria Salustij ab impetitis, quae fuit postea reuocata per tres sententias Rotales, alteram nempè latam coram Eminentissimo Certo tunc Rotae Decano, alteram coram Reuerendiss. Ninot, & tertia denique coram R. P. D. meo Taia praeuijs pluribus decisionibus.

Verùm quia haec vltima emanauit absque citatione, vel extra illius terminum proferuato habitum, & ab ea Salustius non appellauit, hinc fuit dubitatum coram me subrogato in locum R.P.D. mei Taię ab Eminentissimo Abbate in statu, & terminis, & cum facultate nouam proferendi sententiam, an constaret de re iudicata, seù potiùs sententia Rotalis D. Ninot esset confirmanda, vel infirmanda, & negatiuè quoad primam, affirmatiuè verò quoad secundam partẽ dubij Domini responderunt.

Et quoad primam non constare de re iudicata dictum fuit, quia cum sententia R.P.D. mei Taiae tanquam lata sine citatio-
1 ne, vel extra illius terminum † sit euidentèr nulla, iuxtà *text. in Clem. saepe de verb. signific. Rot. decis. 217. num. 4. & decis. 279. nu. 25. par. 12.*
2 *rec.* non potuit transire † in iudicatum, *l. si expressim ff. de appel. Rot. coram Vbaldo dec. 108. num. 6.*

Non releuante responsione, quod hic defectus suppletus remanserit vel ex quadam generica citatione facta per Salustium ad vi-
3 dendum per Dominum capi † quamcumque prouisionem, & decretum quodcumque necessarium fieri, & interponi, vel ex praesentia eiusdem promulgationi d. sententiae, iuxtà firmata per *Add. ad Gregor. decis. 576. num. 15.*

Quia certa est iuris conclusio citationem ad sententiam esse concipiendam specificis,
4 & expressis verbis, † itavt aequipollentia, seù illa virtualiter comprehendentia non admittantur, nec suffragentur, vt per *text. in l. aut qui aliter ff. si quis se denunciauerit, Roman. cons. 569. num. 5.* & de citatione † facta ad au- 5
diendam voluntatem Iudicis tenuit *Rot. coram Gregor. decis. 209. num. 4. & ibi Add. num. 7.* & in specie de alia ad videndum fieri prouisionem, quae de iure locum haberet fuisse decisum in Salamantina Decimarum 4. Decembris 1600. coram Iusto testatur eadem *Rota coram Canaler. decis. 376. sub. num. 2.*

Praesentia verò Salustij tamquam praestita ad alium effectum, nempè reproducendi citationem, & repetendi quandam protestationem in actis factam, vt in Summ. illorum
6 de Manfredis num. 5. † supplere non valet defectum citationis, vt admittit idem *Add. ad Gregor. decis. 576. num. 15. vers. si autem.*

Quantum verò attinet ad secundam partem dubij placuit Dominis confirmare sententiam Reuerendiss. Ninot, non obstantibus repetitis obiectis contra illius validitatem, & iustitiam, nam quae opponebantur
7 contra validitatem, † ex quo sententia fuerit lata post indictas ferias Farfenses, & rotales, visa sunt sufficientèr sublata, ex deductis in *decis. edita in hac causa coram bo. me. Card. Vicecomite 11. Febr. 1669. §. denique nullius.*

Obiecta verò repetita contra iustitiam apparuerunt insubsistentia, quia primum fundamen-

damentum in eo, quod Manfredi defecerint, nedum in probanda eorum proximitate erga vltimum inuestitum, verum etiam in
8 probanda qualitate hæreditaria, † quam ad effectum consequendi renouationem inuestituræ videtur esse necessaria, iuxtà *glos. in l. 1. §. permittitur verb. impetrabile de aqu. quotid. & æstiu.* & in specie bonorum huius Abbatiæ firmauit *Rot. coram Buratt. dec. 57. num. 12. & 13.* corruit in facto, & in iure.

In facto quoad proximioritatem, quia illa remanet probata † non solùm ex deductis
9 in *decisione edita coram Eminentissimo Cerro die 23. Martij 1661. §. probant enim & seq. & in decis. Reuerendissimi Ninot emissa die 1. Decembris 1662. §. Cum enim, & in alia 4. Iulij coram eodem 1663. in princ.* verum etiam pleniùs, & clarius ex arbore data in hodierno Summario illorum de Manfredis *num. 12.* iustificata per testes, & instrumenta publica *à num. 13.*

In iure, & in facto respectu qualitatis hæreditariæ, quia dum vltimus inuestitus decessit ab intestato, & nullus concurrit proximior, non fuit dubitatum, quin attenta dispositione Statuti Farfensis mandantis in casu deuolutionis ob generationem finitam
10 fieri relocationem proximioribus, † esset facienda Manfredis habentibus hanc qualitatem, licèt carerent altera hæreditaria à Statuto requisita, vt explicat eadem *decis. 87.* in contrarium allegata *coram Buratt. num. 7.* quæ tamen hic paritèr concurrit, vt patet ex declaratione adeundi hanc hæreditatem facta ab altero ex fratribus de Manfredis, cũ
11 promissione de rato, † etiam quoad alterũ fratrem, & mihi originalitèr data, quæ aditionem inducit, iuxtà *text. in l. pro hærede 20. ff. de acquir. hæred. Rota coram Caualer. dec. 144. num. 20.*

Nec obstat vltimum inuestitum decessisse superstite Catherina matre, quæ tamquã proximior, & hæres eiusdem excludebat Manfredos.

Nam qualitas hæreditaria non probatur, neque desumi valet ex possessione bonorũ, quia Catherina hanc possessionem retinuit iure suarum dotium, vt fassus est in articulis ipsemet Salustius Summ. illorum de Mã-
12 fredis *num. 11.* † & deponunt testes super eisdem examinati d. Sum. *num. 21.* qu tamquã inducti ab eodem Salustio contra ipsum eo magis probant, *iux. tex. in l. admonendi de iur. iur. coram Buratt. dec. 776. num. 5. & in rec. decis. 107. num. 21. par. 10.*

Quando autem possessio potest referri ad
13 alium titulum, † ex ea non infertur aditio hæreditatis, *Add. ad Buratt. decis. 207. num. 16. & 17. Gratian discept. 706. num. 36. & Rot. coram Penia decis. 1541. num. 4.*

Quod verò esset proximior non obest, nam siue ob illius negligentiam in petendo renouationem, siue ob eiusdem incapacita-
14 tem, † in vtroque casu ius illam petendi remansit deuolutum Manfredis post eam in gradu proximioribus, vt de primo casu firmat *Cald. de Renouat. quæst. 13. num. 3. & 5. & Rot. decis. 198. num. 6. par. 2. diuers.* & de secundo *Fulgin. de iur. emphyt. tit. de renouatio quæst. 1. num. 42.*

Minus obstare visum est secundum obiectum consistens in toties controuersa incõpetentia actionis contra inuestitum; nam quidquid dicendum foret de hac quæstione in abstracto, in concreto præsentis hypothesis DD. censuerunt iustè peti immissionem à Manfredis contra Salustium inuestitum, quia dum ipse inuestituram obtinuit postquam illam præcedenter petierant Manfredi, & dum eadem inuestitura insimul cum possessione illius vigore capta, fuit suspensa per Auditorem Sanctissimi, & auocata à Salustio occasione litis ortæ inter eundẽ, & Eminentiss. Abbatem ex vna, & Vniuersitatem Farfen. & litis consortes ex altera parte, & per eundem Auditorem postea relaxata cum clausulis sine præiudicio prætẽdentiũ habere meliora, & potiora iura proximioritatis, & cũ hac conditione acceptata à Salustio, vt in Summario additionali il-
15 rum de Manfredis *num. 1.* † Inde sequitur, quod ex dicta præcedenti petitione iidem Manfredi de iure inuestiendi, tamquã proximiores, habebantur pro inuestitis, vt inquit *Castrens. cons. 338. in fine lib. 3. Bero cons. 72. num. 34. vol. 1. Rot. coram Dunozett. iun. decis. 243. num. 2. & 3. & in rec. decis. 46. num. 7. par. 10.* & quod constito Manfredos de tempore relaxationis, imò cõcessionis ipsius inuestituræ,
16 habuisse meliora, & potiora iura proximioritatis, eadem inuestitura habeatur pro non facta, & possessio pro non relaxata, iuxtà *Text. in §. conditiones instit. de verb. oblig.* & in specie tenuerunt *Ruin. cons. 168. n. 24. vers. & alio, & n. 25. l. b. 1. Natt. cons. 509. n. 12. & 14. Rot. dec. 513. n. 3. par. 1. & dec. 166. n. 14. par. 11. rec.*

Et proindè Salustius nullum habens validum titulum impedire non valeat immis-
17 sionem Manfredis, † qui ex prædictis habẽtur pro inuestitis, iuxtà firmata per *Angel. de legit. contrad. quæst. 7. num. 144. Rot. decis. 301. num. 18. par. 4. tom. 2. rec. & tenuit Ruin. d. cons. 168. num. 24. versic. ex alio,* & in terminis admittitur per *Rot. in decis. 313. num. 10. coram Roias.*

Frustrà denique dixerunt DD. redargui de iniustitia sententiã Eminentiss. Cerri, & aliã Reuerendiss. Ninot illius confirmatoriã, eo quia Salustius fuerit in illis condemnatus ad restitutionem fructuum à die motæ litis, cùm tamen ad effectum vt haberet locum huiusmodi condemnatio debuisset præcedere realis restitutio, nedum laudemij soluti Eminentissimo Abbati, verum etiam cuiuscumque alterius summæ ab eodẽ erogatæ in extinctionem æris alieni vltimi inuestiti.

Quia prẹterquam Salustius nunquam petendo in toto huius litis progressu restitutionem modò prætensam, imò impugnando
18 ius illorũ de Manfredis † ex aliis rationibus relatis in decisionibus huius causæ, videtur illam tacitè recusasse, vt in specie notat *Nat. cons.*

conf.631.num.4.& seq. Rot.coram Duran.dec.108. num.5. & hinc conqueri non debet, si ad eam non fuerunt condemnati Manfredi, qui vlterius prætendunt Salustium soluisse laudemium in quantitate præscripta à statuto iam antiquato, & proindè eos non teneri ad restitutionem in eadem quantitate soluta.

Responsum fuit, quod dum ijdem Manfredi petierunt renouationem inuestituræ, & institerunt pro æstimatione bonorum, de quibus agitur, ad hoc, vt ex illa dignosceretur quantitas laudemij per ipsos soluenda, & non obstante dicta petitione, & instantia, Eminentiss. Abbas pendente anno inuestiuit Salustium, inde sequitur, quod realis solutio dicti laudemij tamquam illi-
19 quidi, † non potuerit fieri, & attenta hac illiquiditate, & recusatione inuestiendi Mãfredos, satis fuerit verbalis oblatio ab ipsis facta, iuxtà doctrinam *Baldi in l.vnic. num.4. C.ne liceat in vna eademque causa*, & tenuit *Nat. d.conf.031.num.3.& 4.Surd.conf.142. n.8. & 9. & conf.331.à num.39.ad 42.Fontanell.decis.79. num.3.* & in puncto firmauit *Rota decis. 162. num.8.par.13.recent.*

Et quamuis DD. non dubitauerint quin Salustius sit reintegandus à Manfredis in summa, in qua verè apparebit creditor, tam ex causa laudemij, quam ex causa dissolutionis æris alieni vltimi inuestiti, attamen cum hodie ob perceptionem fructuum re-
20 manserit creditor illiquidus † quoad vtrũque, retardare non valet immissionem, *Rota coram Carill.dec. 100.num.4.& 5.coram Duran. decis.197.num.1.& coram Dunoz. iun. dec.616. num.14.*

Reliqua fuerunt sublata in decisionibus editis pro hac parte, cum quibus Domini transierunt.

Et ità vtraque &c.

R. P. D. EMERIX.

Perusina Pecuniaria.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Successio æqualiter sorori debita vnà cũ fratribus in bonis matris, ac etiam cum patre in portione eorundem fratrum ab intestato defunctorum, non tollitur à Statuto Perusiæ exclusiuo fœminarum, quia requirit dotationem ante delatam hæreditatem, quamuis respectu transuersalium nullam dotationis mentionem faciat, tùm quia illam exprimendo in hæreditate ascendentiũ, hoc idem in transuersalibus voluisse dicendum est, tùm etiam quia eadem non expressa adhuc de iure intelligenda est.

SVMMARIVM.

1. *Validitas sententiæ resultat ex reuolutione actorum.*
2. *Soror succedit æqualiter cum alijs fratribus in hæreditate communis matris ab intestato defunctæ.*
3. *Soror succedit æqualiter cum patre in hæreditate fratrum, vel sororum intestatè defunctorum.*
4. *Statutum Perusiæ* lib.2.cap. 45. *exclusiuum fæminarum, excludit tantummodo dotatas, & propter dotem, & num.seqq.*
5. *Statutum exclusiuum fæminarum ab hæreditate ascendentium, vel collateralium, intelligitur de dotatis ante delatam hæreditatem.*
6. *Statutum exclusiuum fœminarum, etiam quod nullam faciat mentionem dotationis, adhuc intelligitur de dotatis, & propter dotem.*
7. *Legitima debetur patri tempore, quo filius, vel filia professionem emittunt.*
8. *Pater biennbus ante professionem filij Religiosi habet legitimam in bonis illius solum in vsufructu non autem in proprietate.*
9. *Pœna secundarum nuptiarum quamuis loquantur de mulieribus, habent etiam locum in viris.*
10. *Dos constituta in pecunia non potest sine consensu, & vtilitate vxoris transferri, & fieri pactum illam restituendi in fundum dotalem.*
11. *Vxori, cui ex primæua constitutione dotis fuit acquisitum ius præiudicari non potest per conuentionem secundo loco factam.*
12. *Dotem habere in pecuniam, & æstimatam vtilius est vxori.*

DECISIO CXLIV.

NVPSIT Camilla cum dote scut. 9000. Dario, qui susceptis ex eadem quinque filijs, Petro scilicet, Barbara, Victoria, & Europa, transiuit ad secunda vota cum Fidentia, & postmodum ad tertia cum Tudertina, ex qua procreauit alios duos filios, nempè Ioannem Vrsum, ac Paulum Emilium.

Barbara vnica superstes filiorum primi matrimonij emisit professionem, nulla tamen præcedente renunciatione, in Monasterio Sanctę Mariæ Magdalenæ Perusiæ, quod post obitum Darij petijt nomine eiusdem Barbaræ ratam supradictæ dotis scutorum 9000. vti delatam ad ipsam Barbaram per successionem ab intestato in bonis maternis tàm ex persona propria, quã ex persona dicti Petri fratris, & aliarum eius sororum posteà defunctarum, obtinuitque ab A.C. mandatum in summa scut. 5400. exequutioni demandatum.

Sed adita per Ioannem Vrsum, & Paulum Emilium fratres, ac hæredes d. Darij Patris Signatura Iustitiæ, causaque Rotæ commissa, dedi dubium ad formam commissionis, An esset procedendum ad legi-
1 timam exequutionem; † & Domini affirmatiuè responderunt, cùm validitas mandati resultet ex reuolutione actorum, *Caputaq.decis. 260.par.2.* neque fuerit inter Partes controuersa.

Iusti-

Iustitia verò apparet ex eo, quod Barbara
ex antedicta dote debet primò consequi
scuta 1800. ipsa enim quamuis fœmina
æqualitèr successit insimul cum Petro fra-
tre, & sororibus in hæreditate communis
2 matris ab intestato defunctæ† iuxtà dispositi-
tionem iuris communis in §. *si quis igitur*,
Auth. de hæred. ab intest. venien. §. *intestator. instit.*
de hæredit. quæ ab intest. defer. l.4. C. de liberis
præteritis, Gratian. discept. 754. num. 7. Rot. decis.
264. num. 4. par. 6. rec.

Prætereà debet consequi alia scuta 3600.
quia propter subsequutum obitum dd. so-
rorum, ac d. Petri fratris similitèr ab inte-
stato defunctorum, eodem modo æqualitèr
3 successit in illorum portionibus,†sicque in
remanentibus scut. 7200. vnà cum Dario
Patre tunc superstite, per *Text. in* §. *si vero d.*
Auth. de hæred. ab intest. venien. Auth. defuncto,
vers. sed si cum Parentibus C. ad Senat. Consult.
Tertull. Gratian. discept. 685. num. 3. & 4. Rot. de-
cis. 205. num. 1. par. 6. rec.

Neque visum est potuisse obstare Statu-
tum Perusiæ *lib. 2. cap. 45. de mulieribus dotatis*,
per quod prætendebatur Barbaram licèt nō
dotatam de tempore, quo euenit casus suc-
cessionum, fuisse exclusam tàm ab hæredi-
tate matris ob existentiam tūc Petri fratris,
quam ab hęreditate eiusdem Petri, & sororū
ob superuenientiā Darij patris, ac Io: Vrti, &
4 Pauli Emilij fratrū consanguineorū,†quo-
niam præfatum Statutum excludit tantum-
modo dotatas, & propter dotem, *Bartol.*
cons. 31. in fin. lib. 1. Corn. cons. 74. num. 7. & 8.
vers. quod etiam alia ratione, pariter lib. 1. & con-
sil. 300. num. 1. lib. 4. Eugen. cons. 4. num. 55. lib. 2.
Ludouis. dec. 565. num. 4. ibique Adden. lit. A. Rot.
post Merlin de legit. decis. 110. n. 3. & 8. decis. 399.
5 *num. 35. par. 5. rec.* & in proximis † terminis
successionis fœminarum alicui ascenden-
tium, siue collateralium aliàs firmauit *Rot.*
plures cumulando coram *Amat. Dunozz. de-*
cis. 326. num. 5. & seq. ac decis. 331. num. 6. & 9.
vbi dotationem requiri ante delatam hære-
ditatem.

Non refragante, quod dictum Statutum
non faciat denuò mentionem dotationis,
quando progreditur ad successionem trans-
6 uersalium, † quia etiam in isto casu est in-
telligendum retento eodem themate dictæ
dotationis; cùm verba subsequentia sint
continuatiua antecedentium, in puncto *Eu-*
gen. d. cons. 4. num. 56. lib. 2 Amat. Dunozz. d. de-
cis. 351. num. 1. Attenta prætertim dictione
7 *&* † coniunctiua omnium qualitatum præ-
cedentis dispositionis, *Natt. cons. 573. num. 14.*
Alexander cons. 100. num. 2. lib. 1. Paris. de resi-
gnat. lib. 11. num. 25. Rota decis. 167. num. 11. &
decis. 600. num. 24. par. 5. recen.

Neque ex hac summa scutorum 5400.
pro quibus fuit relaxatum mandatum, ve-
nit detrahenda legitima, quam poterat pe-
tere Darius Pater statim atque Barbara eius
filia professa fuit, siquidem admissa veriori
opinione legitimam deberi Patri ipso tem-
8 pore,† quo filia efficitur Monialis, quam
tenent *Gloss. in cap. summus 14. in verb. & bona de*
Regular. Facchin. controuers. lib. 6. cap. 13. Merlin.
de Legit. lib. 5. tit. 3. quæst. 3. num. 8. cum seqq. Rot.
dec. 267. & dec 503. vtrobique per tot par. 5. rec.

Attamen quia Darius iam conuolauerat
ad secundas nuptias ante professionem emis-
sam à d. Barbara filia, non potuit acquirere
9 illius legitimam, † nisi quoad simplicem
vsumfructum, non autem quoad proprie-
tatem in pœnam binubatus ex dispositione
legis fœminæ §. *illud etiam C. de secund. nupt. Me-*
noch. cons. 237. num. 8. & seqq. Gabr. tit. de secundis
nupt. conclus. 1. num. 1. Sanchez de matrim. lib. 7.
disp. 89. num. 19. Cyriac. controu. 139. num. 23. cum
seqq. Put. decis. 4. per tot. lib. 3. Rota apud Pacific.
de Saluian. decis. 96. num. 1. & pluribus seqq. Mer-
lin. decis. 534. num. 3. vsq; ad fin. Dunoz. iun. decis.
676. num. 2. & 3.

Quæ indistinctè afficit etiam Patrem, qui
10 duxit†secundam vxorem *glos. ibidem* §. *illud*
etiam verb. possessionem, & l. generaliter in princ.
C. eod. tit. Gabr. d. conclus. 1. num. 2. Castil. de vsu-
fructu cap. 12. num. 14. Merlin. de legitim. lib. 4.
tit. 2. quæst. 1. num. 2. Boer. decis. 187. num. 1. ac 2.
Caualer. dec. 50. num. 4. & 5. Buratt. decis. 82. n. 3.
& 4. ibique Adden. literis A. B. & C.

Nec placuit mandatum nō potuisse rela-
xari in quantitate propter posteriorem con-
uentionem retinendi dotem in corporibus,
quoniam dū ex lectura instrumenti dati in
11 Sum. vtriusq; Partis *n. 1.* †apparet eam fuisse
ab initio constitutā in pecunia, consequens
est nullatenus esse attēdendam posteriorem
conuentionem initam sine expresso consē-
12 su, & vtilitate ipsius Camillæ,† cui per *text.*
in l. vnica in princ. C. de rei vxor. action. fuerat
acquisitum ius ex antecedenti promissio-
13 ne,† vtiliusque erat habere dotem æstima-
tam, *l. Atticilmus ff. de pactis dotalibus, l. cum à*
socero C. de iur. dotium, Mantic. de tacit. & ambig.
lib. 12. tit. 32. nu. 10. & seqq. Gratian. discept. 435.
num. 35. Adden. ad Buratt. decis. 775. num. 25. Mer-
lin. dec. 77. num. 8. & 9. Bich. decis. 151. num. 12
cum seqq. in recen. dec. 160. num. 1. par. 3. & de-
cis. 137. num. 3. par. 8.

Et ità decisum fuit vtraque &c.

In hac causa adsunt aliæ duæ decisiones, altera
sub die 26. Februarij 1674. & altera sub die 16.
Octobris 1679.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Imolen. Prædij.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Super Trebellianica, quæ dicebatur vxori de-
bita fuerat à fideicommissario transactum,
& totum in transactione solutum; cumque
illam cæteris vocatis præiudicasse præten-
deretur; contrarium est decisum, tùm quia
nec trebellianica debebatur, ex quo vxor in
solo vsufructu instituta erat, tùm etiam quia
in

in omnem casum, nec integra debuisset persolui contra naturam transactionis, vt non totum, sed aliquid in ea detur, & aliquid remittatur, atque ideo illa fideicommissarijs præiudicare non potuit.

SVMMARIVM.

1 *Transactio facta à grauato super bonis fideicommissi, si careet bona fide, non nocet fideicommissarijs.*

2 *Trebellianica hæredi vsufructuariæ non datur.*

3 *Trebellianica debetur tantum hæredi vniuersali restituere grauato.*

4 *Vxor à testatore instituta in vsufructu, est tantum legataria, vsufructuaria, & non hæres, & num. seqq.*

5 *Argumentum à communiter accidentibus valet.*

6 *Vxores vt plurimum à maritis instituuntur hæredes vsufructuariæ non proprietariæ.*

7 *Institutio vxoris in vsufructu, facta etiam titulo hæredis vniuersalis* sin che viuerà *semper restringitur ad vsumfructum.*

8 *Vsusfructus extinguitur morte vsufructuarij.*

9 *Institutio vxoris facta in pleno vsufructu, eique solum post mortem dato hæredi in proprietate, adhuc ad solum vsumfructum restringitur.*

10 *Transactio bonorum fideicommissi facta occasione trebellianicæ vxori vsufructuariæ non competentis saluari non potest ex altera trebellianica hæredis grauati, qui pro illius obseruantia se obligauit.*

11 *Transactio bonorum fideicommissi facta occasione trebellianicæ, quæ ex fructuum imputatione fuerat consumpta, non substinetur.*

12 *in Trebellianicam imputantur fructus percepti ab hærede extraneo.*

13 *Transactionis natura est, vt hinc inde aliquid detur, & remittatur; non autem quod totum soluatur.*

14 *Transactio facta super bonis fideicommissi, in qua fuit soluta tota trebellianica à grauato prætensa, non dicitur facta bona fide, nec fideicommissario præiudicat, & quando.*

15 *Verba* & tutto quello, che è di più *apposita in transactione, resoluuntur in simplicem liberationem.*

16 *Cessio reportata hæreditario nomine, & cum effectibus hæreditarijs resoluitur in simplicem quietantiam, nec transfert aliquid repetibile ab hæreditate.*

17 *Fundamentum suæ intentionis vnusquisque probare tenetur.*

DECISIO CXLV.

REVOCATIS hodie ad trutinam Decisionibus editis coram me, sub diebus 27. Ianuar. 1668. & 29. Martij 1669. in quibus dictum fuit esse confirmandam sententiam bo: me. Emerix concedentem fratribus de Rotis vigore fideicommissi Iosephi immissionem in possessionem Prædij à Fuschinis detenti, Domini censuerunt standum esse in decisis, quia transactiones initæ inter Petrum Comellum hæredem grauatum, & Fuschinos, quibus mediantibus fuit illis tãquam hæredibus Hippolytæ assignatũ Prædium controuersum pro prætensa Trebel-
1 lianica visæ fuerunt carere bona fide, † & proindè non obstare, neque nocere fideicõmissarijs agentibus ad eiusdem Prædij recuperationem, vt probat *Text. in l. si suscepta §. quamuis ff. de inoffic. testam. & in l. à Sententia §. si hæres ff. de Appell. Petr. de fideic. quæst. 8. num. 7. Peregr. eod. tract. art. 52. num 88. Bero cons. vlt. num. 35. lib. 2. cum alijs relatis in præteritis decisionibus huius causæ, & signanter in edita 6. Iunij 1664. §. licet cor. bo. me. Ioanne Emerix.*

Defectus autem bonæ fidei, & læsio manifestè resultat, ex quo transactio nititur erroneo supposito, quod Hippolitæ vxori, & hæredi vsufructuariæ Testatoris deberetur
2 Trebellianica, † quæ tamen competere non poterat, vt in pũcto tradunt *Mandos. cons. 103. num. 5. & 6. Gratian. cap. 821. eod. num. 6.* ea ra-
3 tione, quod Trebellianica † debetur dumtaxat hæredi vniuersali grauato restituere, *Peregr. de fideic. art. 3. num. 5. Rot. dec. 637. num. 11. & 12. par. 4. tom. 3. rec. & dec. 75. num. 12. par. 10.* qua hæreditaria qualitate carebat Hippoli-
4 ta ex receptissima sententia, † quod vxor instituta in vsufructu est tantùm legataria, non hæres, vt præter relatos in alijs decisionibus communiter probant *Gratian. d. c. 821. num. 2. 3. & 5. Andreol. contr. 335. num. 1.* & firmauit *Rot. in Perus. Bonorum 13. Febr. 1579. coram Brauo post cons. Eugenij 33. lib. 2. & decis. 162. num. 1. par. 2. rec. & dec. 109. nu. 4. & 5. par. 3.* & plenè *decis. 22. num. 7. par. 6. rec.* laudata ab *Andreolo vbi supra, & decis. 15. num. 21. & 349. num. 8. coram bo. me. Bichio.*

Quod verò Hippolita fuisset tantummo-vsufructuaria, desumitur nedum ex tot coniecturis, & circumstantijs consideratis in ista decisione §. *His positis,* verum etiam ex alia nuper deducta ex confessione emissa in quadam transactione inita inter ipsam, & illos de Blondis, in cuius narratiua Petrus Comellus, & Hyppolita enunciantur hæredes vsufructuarij, & proprietarij respectiuè dicti Iosephi ibi: *Nel quale habbia lasciato suoi heredi vsufruttuarij, e proprietarij respettiuamente la Signora Ippolita Gessi, e Sig. Pietro Comelli,* ac etiam ex argumento à communiter acci-
5 dentibus, † nam solent vt plurimum Mariti
6 relinquere vxores vsufructuariæ, † non autẽ hæredes in proprietate, vt ponderat *Menoch. præsumpt. 134. num. 17. lib. 4. Spad. cons. 297. n. 14. & 15. lib. 3. Rot. cor. Vbaldo decis. 124. nu. 7.* potissimum attentis verbis Testamenti: *Sia herede vniuersale vsufruttuaria sin tanto, che vi-*
7 *uerà,* † quæ dispositio manifestè restringitur
8 ad vsumfructum, † qui morte extinguitur, *Menoch. præsumpt. 133. num. 12. & 134. num. 7. lib. 4. Rot. d. dec. 124. num. 6. cor. Vbaldo, & decis. 470. num. 3. par. 9. rec. & dec. 411. num. 6. coram bo. me. Car. Celso.* Nil vrgentibus coniecturis in oppositum allegatis, nempè institutio in pleno vsufructu, & quod Testator nonnisi mortua vxore instituerit Petrum, quia prima cessat ex lectura Testamenti, & se-

9 cundat† tollitur aduertendo id factum fuisse,
ne vsufructuaria, donec viueret a Proprie-
tario inquietaretur, vt vtrique respondendo
do firmat *vltima decisio §. Igitur. & §. seq.*

Nec releuat, quod saltem Trebellianica
debetur Petro hæredi Proprietario, ideò
ex eius iure, qui etiam pro obseruantia
transactionum sese obligauit, & cessit om-
nibus, & singulis actionibus, & iuribus, quę
ipse habebat, aut habere posset in, & super
dicta Trebellianica transactiones sustineri
debeant, quia placet responsio, quòd dd.
verba non important renunciationes, &
10 cessionem Trebellianicæ Petro debitę,† sed
referuntur ad Trebellianicam, quæ præten-
debatur ex persona Hyppolitæ, de qua ante
immediatè facta fuerat mentio, vt plenè cō-
probat *decisio bo.me Emerix. §. quia non impor-
tant*, quinimò etiam si ad propriam Tre-
bellianicam Petri referri possent, adhuc
11 monitum non afficeret,† quia Trebelliani-
ca debita Petro cōsumpta erat ex perceptio-
ne fructuum plurium annorum, quos non
minus ipse, quàm Hyppolita pro tempore,
12 quo illa possedit, † tamquam hæredes ex-
tranei in Trebellianicam imputare tenebantur,
tur, iuxtà *Text in l. fideicommi ff. ad Trebell. not.
cor. Dunozett dec 47. num. 4. & decis. 13. num. 8.
& decis. 410. par. ... & in præterita deci- §.
fi... in Romana fideic de Cribellis 26. Iun. 1671.
§. Trebellianica, vers. vel denique, cor. me.*

Non obstat, quod saltem prædicta tametsi
in veritate non subsistentia, nihilominus
tamquam dubia, & controuersa potuissent
prabere causam transigendi, itaut Transa-
ctiones debeant etiam afficere fideicommis-
sarios, quia id procedere posset, si non fuisset
hæredibus Hyppolitæ persoluta integra Tre-
bellianica, sed habita ratione fructuum per-
ceptorum hinc inde aliquid datum, & re-
13 missum fuisset † iuxta naturam Transa-
ctionis *de qua in l. Transactio C. de transact.* se-
cus verò, quando prout hic, integraliter sa-
14 tisfacta fuit prætensio Trebellianicæ, † tunc
enim nullo modo dici potest transigentem
prudenter, & bona fide processisse, itaut
contractus afficiat etiam fideicommissarios
ab illo causam non habentes, vt benè di-
stinguit *Bero cons. vlt. num 35. Cephal. cons. 347.
num. 19. Peregr. de fideic. art. 52. num. 88. Fusar. de
substit. quæst. 562. num. 5. quos refert alia decisio
huius causæ edita 27. Ianuarij 1668. §. & inexcu-
sabilis coram me.*

Neque subsistit, quod ex Traditione in-
tegræ Trebellianicæ fideicommissum re-
manserit liberatum à iuribus, quæ contra
ipsum acquisiuerat Hyppolita tàm à Blon-
dis substitutis à Patre Iosephi Testatoris in
tribus ex quatuor partibus, quàm à quibus-
dam Hebræis Lugi; etenim respectu illorū
de Blondis constat ex lectura transactionis
fuisse satisfactos de portionibus sibi debitis,
dū Partes contrahendo professæ fuerunt da-
re, & recipere quidquid debebatur ibi: *di darli
concordamente quello che giustamente gli prouie-
ne per vigore del testamento del Sig. Colonnello
Pietro*; & inferiùs: *acciochè ognuno habbia il
suo, e resti sodisfatto*. consequenter seqq. ver-
15 ba: *E tutto quello, &c. che di più &c.* † resol-
uuntur in simplicem liberationem, iuxtà
*text. in l. Pupilli, §. soror. ff. de solut. cum aliis per
Grat. discept. 274. num. 4.* & in terminis transa-
ctionis aduertit *Rot. decis. 160. num. 7. & 8.
par. 7.* Nil facientibus assertis calculis super
dicta hæreditate Petri, quia non fuerunt
facti cum Blondis, sed in transactione inter
Petrum, & Fuschinos, de qua hodie agitur,
& in ordine ad creditum hebræorum, ces-
sio, vtpote reportata hæreditario nomine,
& cum effectibus hæreditariis. non autem
propriis Hyppolitæ nihil transtulit in illam
16 repetibile ab hæredibus Iosephi,† sed resol-
uitur in simplicem quietantiam ad com-
modum hæreditatis, prout per eandem ra-
tionem, nec prodest illa facta à Blondis, *l. si
creditores §. sed sic ff. de solut Olea de cess. iur. tit. 6.
quæst. 7. num. 2. Noguerol. alleg. 19. num. 31. Add.
ad Gregor. dec. 75. num. 3. Rot. in Romana Casalis
18 Iunij 1660. & 27. Aprilis 1667. cor. Eminen-
tiss. Cerro, & in Anconit. Pecun. 3. Iunij 1665. &
19. Ian. 1666. cor. Eminentiss. Carpineo.*

Demum inanis est cessio iurium præten-
sorum ab Hypolita pro diminuto valore
mobilium dotalium, quia præter quod præ-
sumuntur peruenisse ad manus eiusdem
Hyppolitæ tamquam vsufructuariæ, non
constat neque de traditione, neque de ante-
cedenti statu illorum, & vndè posset digno-
17 sci prætensa diminutio,† quod omninotā-
quam fundamentum intentionis proban-
dum erat, ad *text. in l. qui accusare C. de eden.*

Et ità vtraque &c,

*Confirmata fuit hæc decisio coram R.P.D. Mat-
thæo sub die 11. Decembris 1673. quæ infra suo
loco apponetur.*

R. P. D. T A I A.

Romana Pecuniaria.

Veneris 23. Iunij 1673.

A R G V M E N T V M.

Administrauerat Institor negotium alterius,
cuius occasione plura contraxerat debita,
quæ Præponens illius proprio nomine, non
autem in vtilitatem negociationis præten-
debat contracta, atque ideò se ipsum non
teneri contendebat; sed fauore creditorum
deciditur, quia versio in vtilitatem negotij
fuerat probata, & concurrebant simul scien-
tia, & patientia eiusdem Præponentis, qui
nec protestando, neque prohibendo actum
consensisse videbatur.

S V M M A R I V M.

1 *Contrahens cum alio debet esse non ignarus condi-
tionis eius, cum quo contrahit.*

2 In-

2 Institor non in omni actione obligat eum qui praeposuit.
3 in Institore seruanda est conditio in illius praepositione apposita.
4 Contractus proprio nomine praesumitur gestus.
5 Institor adhuc nomine proprio contraxisse praesumitur.
6 Institor vt obliget praeponentem, probari debet creditores contemplatione praeponentis credidisse.
7 Praeponens, vt ex facto sui institoris remaneat obligatus, plura concurrere debent, & quae vide etiam supra à num. 2.
8 Societatis nomine fuisse contractum requiritur, vt ex facto socij alter socius remaneat obligatus.
9 Actio de in rem verso est subsidiaria actioni institoriae, eique deficienti suffragatur.
10 in Actione de in rem versò probari debet negotium gestum, & alium locupletatum.
11 Actio de in rem versò competit ei, qui principaliter contrahit, vt in rem domini vertatur, & vid. num. seqq.
12 Actio de in rem versò propria est contra Dominos ex seruis, & contra Patres ex Filijs, & vid. num. seq.
13 Res mea si ad te peruenit, & non est causa quare apud te debeat remanere, non est vera actio de in rem verso, sed alia.
14 Actio de in rem verso septem habet requisita.
15 Versio non dicitur probata ex causa merè voluntaria.
16 Contrahens nomine proprio, eodem quoque nomine distrahere potuit.
17 Locupletatio ex re aliena tribus modis accidit, vel quod quis habeat pecuniam, vel aliud emptum ex ea, vel quod talem rem emit, quam de suo necessario emisset.
18 Versio satis probatur ex testibus.
19 Probationes in arbitrio iudicis positae sunt.
20 Socius sciens, & tacens, & non protestans de actu per socium facto, vel faciendo, vel eundem actum non prohibens, consensisse videtur.
21 Versio praesumitur in rem societatis facta si merces in apothecam communem adductae sunt.

DECISIO CXLVI.

IOANNES Baptista cum consensu Francisci Patris concessit Carolo in administrationem omnia, & singula ad vsum supponariae valoris scutorum 1050. & 15. cent. in apotheca propè fundacum d. Francisci cum pactis.

In primis, che per render buon conto dell'amministratione da farsi dal d. Carlo si deue tenere vna Cassetta nel Fondaco attaccato à d. Bottega con due chiaui da tenersi vna per parte, nella quale si deue mettere ogni sera tutt'i denari, che si saranno fatti il giorno.

Itē, che ogni sei mesi si deuan fare i conti.

Item, che il d. Gio. Battista sia obligato dare al d. Carlo per la d. amministratione la metà dell'vtile.

Item, che il d. Carlo sia obligato pagare tutta la pigione della Bottega, e Casa, stante che egli goda la Casa, e Bottega, e per non hauer in d. negotio capitale.

Item, che il d. Carlo non possi pigliar sorte di robba alcuna à credenza per d. negotio senza espressa licenza, e consenso del d. Gio. Battista.

Item, che volendo d. Carlo denari, ò altro per suo seruitio, lo deua domandar al d. Gio. Battista &c. in Instrumento 16. Decembris 1650.

Cùm autem Carolus multa debita contraxerit, Per più, e diuerse robbe mercantili, Rascia della Pergola, Rascia di Fabriano, Panno di Mattelica, Stametto di Bergamo, e Rascia di Firenze, creditores obtinuerunt mandata executiua super mercibus Apothecae aestimatis scutis 1308. 95. cent. quae Ioannes Baptista, & Christophorus fratres promiserunt habere in forma depositi ad mandatum A.C. 16. Augusti 1659. qui mandauit consignari creditoribus data cautione de restituendo prioribus, & potioribus 22. Decembris 1664.

Hodie proposito de more dubio tandiù dormientibus creditoribus Actoribus, An mandatum sit exequendum, Domini exequendum responderunt.

Et paucis conuenerunt omnes Domini, vt conuenerant litigantes Carolum nō potuisse pigliar'à credenza, etiam ignaris dan-
1 tibus, † vt qui cum alio contrahit est, vel debet esse non ignorans conditionis eius, *l. qui cum alio 19. ff. de regul. iur.* & specialitèr sicut institoria actione, non omne quod cū
2 institore geritur, † obligat eum, qui praeposuit, *§. non tamen. l. 2. ff. de instit. act.* adeò con-
3 ditio † praepositionis seruanda est, *§. conditio autem l. sed si pupillus 11. ff. eod.* & de huiusmodi pactis *Gen. de script. priuat. tit. de libro rationis institoris num 37. lib. 4.*

Et procul omni dubio, vbi Carolus non potuit ex pacto, nec est ausus ex facto contrahens nomine proprio, confesso Io Carlo esser vero, e legitimo debitore, e pagato-
4 re, &c. † quod & praesumitur etiam in personaliter, *§. Chrisogonus, l. si ita stipulatus 126.*
5 *ff. de verb. oblig.* & de huiusmodi † institore *Spada cons. 215. num. 7. lib. 3. Grat. decis. 178. in fine, & in addit. in princ. cum ibi allegat.* & infrascriptis, ita vt si Carolus fuisset generaliùs institor, & potuisset accipere merces à credenza, & Io: Bapt. participem interpellasset, &
6 demū nomine Io. Baptistae contraxisset, † tamen adhuc requirebatur ex parte creditorum, quod contemplatione praeponentis credidissent, *Rot. Genuen. decis. 14. num. 96. à vers. 6. admissis*, & quod cum Carolo non contraxissent, nisi fidem Io. Baptistae praeponentis secuti fuissent *num. 97. vers. quod cum Saulio*, & ex his *Thesaur. decis. 136. num. 5. à vers. denique praesupposito*, adeò non adsunt re-
7 quisita tradita *in l. vltima ff. de instit. act.* † scilicet causae veritas praepositionis, & causae scientia, & credulitas, congrua quantitas, notat *Bart. ibidem*, quod vt supra dictum
8 est † nō fuerunt factae apochae nomine societatis, vt requirebatur ait *Rota coram Seraph.* dec.

dec.375 num.4.& 5. cum pluribus apud Grat.d. decis.125.num.1.& 2.

Sed quamuis adhuc idem videretur vni
ex Dominis in actione creditorũ de in rem
9 verso † subsidiaria actioni institoriæ deficiẽti
ad Bart.ad d.l. vlt. ad fin. vers. si autem ex actu,
quia creditor debet probare negotium ge-
10 stum, † & alium locupletatum, *Bart. ad §.
item quæritur, l.6.ff.de negot.gest.num.7. vers sed
si non probares*, iuxta *præceden. §. sed si ego vers.
eodem loco, Grat.d.decis.168. ex num.4. Rota co-
ram Eminentissimo Otthob. decis.40. nu.40. vers.
quia versio*, confirmata *in decis.98.num.19.* &
quatenus ad in rem versum planè actio de
11 in rem verso † competit ei, qui principali-
ter contrahit, vt in rem Domini vertatur,
l.quamuis 28.ff.de in rem verso, & ibi notat *Bart.*
12 & propriè est † contra Dominos ex seruis,
& contra patres ex filijs, itaque verè alia est
13 actio, si res mea ad te peruenit, † nec est
causa quare apud te debeat remanere, *l. si
inter me, & Titium 32.ff.si cert petat.* & ibi *Bart.*
14 de qua præclarè, & ad sepiem † requisita,
Cost. de remed. subsidiar. 12.maxime ex num.4.
cuius legis, quam diuinam, & nobilem ap-
pellat, basis est naturalis æquitas, ne quis
fiat locupletior cum aliena iactura.

Porrò videbatur illi contrariæ sententiæ
deesse multa, & primum probatio versio-
15 nis † vtpote in causam voluntariam, ad di-
stinctionem *Rotæ coram Merlin.decis.119.n.12.
& 13.* neque satisfaciebant eidem testes pro-
bantes generaliter, che Carlo è stato solito
pigliar la robba da altri &c. e le robbe sono
state lauorate, e smaltite in Bottega, cùm
generalis sit probatio, concludensque etiam
pro alijs, & inconcludens quoque pro om-
nibus, cùm Carolus proprio nomine acci-
16 piens, † & contrahens, proprio quoque
nomine distrahere potuerit, & fortè distra-
xerit, & minus satisfaciebat aliqua proba-
17 tio locupletationis Ioannis Baptistæ, † quæ
tribus modis euenit, vel quod quis habet
pecuniam, vel quid aliud emptum ex ea,
vel quod talem rem emit, quam de suo
emisset necessario &c. apud *glos. locupletior,
l.vltima C.de vsucap.pro empt.* & proinde con-
tendente Ioanne Baptista contra hanc ean-
dem actionem, & enixè replicante illius Pa-
trono vti non vidente, vndè Aduersarius
deducat locupletationem ex mercibus, dum
patet anno 1656. quo fuit habita ratio, fa-
ctumque bilancium, quod dicunt, fuisse in
Apotheca merces scutorum 1875. in Sum-
mario creditorũ, & tamen anno 1659. fuisse
tantum scut.1308. in ipso Summario, licèt
annis 1657.& 1658. Carolus etiam à Ioanne
Baptista, & eius Fundaco recepisset alias
merces excedentes scuta 500. quod arguit
contrarium, videlicet Carolum accepisse ab
alijs ad prodigendum, qui pro negotio
commisso accipiebat à committente,
vndè potiùs apparet notabile detrimentum,
aut si appareret augumentum, perindè
potest esse fortuitum ex eodem capitali,
& ex diuersis corporibus, & diligentia,
sicut ex negligentia Caroli, & in sum-
ma nihil statui potest, nisi ratio reddere-
tur.

Contrarium tamen visum est alijs, quia
18 versio † satis probata visa est ex testibus. vt
19 probationes in Iudicis † arbitrio positæ sunt,
Menoch.de arbitr.iudic.cas.90.ab initio, cũ alijs,
cum etiam materia tota versionis, *Rota de-
cis.272.num.14. par.12.cum alijs.*

Et versio dilucidè probata est illis ex te-
stibus in Summario creditorum disertè spe-
cificantibus vsum mercium in vsum nego-
tij, & comprobatur ex solidatione in eodem
Summario, vbi est assertio subrogationis
aliarum mercium in locum venditarum,
quinimò probatur præponentem, & fratrem
contigua Apotheca habuisse sciẽtiam mer-
cium à Carolo emptarum, & eas vidisse in-
20 troduci in Apotheca Caroli contigua; † vn-
dè socij scientes, & tacentes, & non prote-
stantes de actu per socium faciendo, vel
actum illum non prohibentes, consensisse
videntur *Capic. Latr. consult. 105. ex num.19.*
adeò magis si res ducatur in Apothecam
21 communem † præsumitur in rem societa-
tis versio, *Rota Bonon. apud Monach. decis.51.
nu.4.* & dicebatur celebre *consil. Bart.79.par.1.*
in quo sanè materiam superabat opus.

Versioni addita est locupletatio negotij,
quod licèt annis 1655.& 1656. fuisset dimi-
nutum, tamen post emptas merces peperit
non modicum lucrum, salua, imò aucta
sorte ex instrumento inter Franciscum fra-
trem Io. Baptistæ, & Carolum anno 1658. in
quo Carolus ipsemet, vt dicitur de tempo-
re in tempus subrogauit alias merces loco
venditarum, adeovt capitale remaneat vsq;
adhuc integrum, & conseruatum, imò po-
tiùs auctum, quàm diminutum, vt Caro-
lus reperitur debitor scut. 200. & promisit
soluere intra tres annos &c. in d. Instrumẽ-
to quidquid posteà anno 1659. post longè
habitas dd. merces euenerit.

Atque, vt ampliùs explicatum est, & DD.
ita concluserunt, neque versio mercium
emptarum in vtilitatem Tabernæ excludi-
tur ex eo, quod anno 1656. capitale ascen-
deret ad scuta 1875. Anno autem 1659. con-
sisteret in solis scutis 1308. quia aduerten-
dum est, quod d. anno 1656. licèt capitale
ascenderet ad scuta 1875. è contra in eo ade-
rat debitum cum Fundaco Francisci in scu-
tis 1177. 15.cent. vt in Summario impresso
num.8.in fine, quod debitum anno 1659. iam
fuerat extinctum; vndè habita ratione debi-
ti, & crediti d. anno 1659. auctum remansit
in scut. 610. 70.cent. & sic versio in vtilita-
tem Tabernæ salua remanet, non obstante,
quod Carolus medio tempore recepit à
dicto Fundaco merces valoris scutorum
505. 30.cent. provt ex partitis datis cum re-
sponsione in folio ad partes, quia etiam de
ista summa fuerunt satisfacti, vt patet ex
Instrumento anno 1658. in quo fuerunt so-
lidata omnia credita, & solùm remansit
creditor Ioannes Baptista ratione lucro-

rum

rum capitalis in scutis 200. dicto Summario impresso *num.* 5.

Et ita vtraque &c.

Confirmata fuit hac Decisio sub die prima Decembris 1673. coram eodem R.P.D. Taia, quam infra suis loco, & tempore apponemus.

R. P. D. TAIA.

Leodien. Repræsentationis ad Carceres.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Iamdudum audieram testem falsum tribus esse obnoxium, Deo quem offendit, Iudici, quem decipit, & proximo, quem lædit, sed nunquam practicatum vidi læsionem proximi tàm acritèr in iudicio deductam, vt simplex testis non iuratus, neq; rogatus, sed potiùs casu de innocentia Rei requisitus, de credulitate deponens, de qua etiam habebat assertionem personæ grauis, & interfecto propinquæ, teneretur prætensum reum reducere ad carceres, à quibus per Iudicem, seù magis Principem fuerat dimissus, vt iuremerito, summa ratione, & summa cum laude, & æquitate Tribunalis nostri, illum non teneri decisum sit.

SVMMARIVM.

1 *Testis de credulitate non probat, imo nec propriè dicitur testis.*

2 *Testis de credulitate deponens sicuti non probat, ita & multo minus sibi nocere potest.*

3 *Testis non est mentitus, licet forsan mendacium dixerit, si in eo se decepit.*

4 *Testis deponens ad assertionem personæ grauis, in nihilo peccat.*

5 *Testis super innocentia deponens satis sibi persuasa etiam si iurasset, benè deponit.*

6 *Milites maximam iuris, & iudicandi imperitiam habere solent.*

7 *Iudex, & maximè Princeps moueri potuit ad dimittendum reum non ex testibus, sed ex alijs caussis etiam non expressis in Processu.*

8 *Testis depositio extra iudicium facta, dicitur res inter alios acta.*

9 *Testis super innocentia rei deponens falsum pro vero, dicitur cõmisisse mendacium benignitatis, seu magis pietatis.*

10 *Mendacium semper est in se malum, & Deo, ac hominibus inuisum & num. 14.*

11 *Mendacium simplex licet non sit sine culpa, non tamen est magna culpa.*

12 *Mendacium quandoque reputatur esse licitum, vt quia fuerit officiosum.*

13 *Mendacium quodcumque remanere peccatum, rigida reputatur theologorum sententia.*

14 *Mendacium nullam pœnam iuris meretur.*

15 *Testis mendax si nihil commodi, aut emolumenti consequutus sit, & mendacium sit sine dolo, neminem lædens, puniri non potest, & vid. per totam.*

DECISIO CXLVII.

HOMICIDIO commisso, hæredes defuncti egerunt contra Ioannem, cuius dicto; Marchio Dominus Oppidi homicidam liberasse prætenditur ab hæredibus defuncti, & ille duabus sententijs fuit condemnatus, vt Reum Albertum reducat, & repræsentet, seù reduci, & repræsentari curet in Custodia publica intra mensem, alioquin ad damna, & interesse, & expensas &c. 23. Martij 1668. & 7. Septembris 1669. Caussa ad Rotam deducta, & dubio proposito, an Ioannes teneretur repræsentare in Carceribus Albertum, itavt teneatur ad damna &c. 2. Decembris proximi dilata fuit resolutio, & hodie digesto facto, responsum est, Non teneri.

Quia vt dixit Franciscus testis iuratus, & præcipuus consanguineus defuncti, se adhuc iuxtà cadauer existente superuenit D. Marchio, apud quem cùm deponens de huiusmodi infortunio conquereretur, & ipse Marchio petijt, quisnam illud patrasset, & cùm deponens respõdisset se ignorare, idem Marchio dixit vnum retineri; sed cùm dixisset deponens istum retentum habere strophiolum, collare linteolo serico rubro colligatum (qui erat Albertus) idem deponens dixit illum non esse patratorem, & hoc ex quo in campis communiter diceretur &c. vltra quod deponens nullum vmquam notauerat rixæ signum inter occisum, & retentum, ad quæ D. Marchio dixit quandoquidem sis propinquus, non credo. quod iniuria eum excusare velles, & reiterato per deponentem; Quod non crederet reum fuisse, prout re ipsa non credebat, retentus dimissus fuit &c. in præsenti Summ: Ioannis, vbi deinde contestes cæteri testes deducuntur, qui adducuntur ab altera parte actorum defuncti hæredum.

Ioannes autem casu præsens casu, quo suscitante Marchione vix aliquid adiecit alteri affirmanti quatenus credebat, se quoque credere innocentem retentum, & ipse deponens, sicut Franciscus explicarunt non esse illum patratorem, innoxium esse, prout credebant, quandoquidem rixatus non fuisset, &c. quæ ad solam opinionem pertinent, & quatenus ad solum Ioannem solo argumento non rixari retenti, alio etiã consangineo plus affirmante retentum non
1 esse reum ex vestibus &c. † & planè testis de credulitate non probat, nec etiam propriè dicitur testis, abundè *Farinacc. quæst.* 68. *n.* 62. & abundiùs adiecta ratione *num.* 63. atque
2 ita vti alijs fauet, aut nocet, multò minus sibi, & multò minus Ioannes extra iudiciũ, non iuratus, neque rogatus, & vix casu interrogatus; Quin etiam alius testis de illo consanguineo affirmante superaddidit affirmasse, detentum nihil patrasse, illud manu ad pectus admota affirmando, imò sic dixit se presto facta illius, & ad huiusmodi verba S. Excellentiam siniisse eum abire.

Ex quibus non malè respõderit Ioannes, qui & benè iurasset Albertum non esse reũ homicidii, vt qui hactenus non esset menti-
3 tus, † licèt forsan mendacium dixerit, nec falleret, sed falleretur ad sensum *Octauij Publij Nigidij apud Gellium Noctium Atticarum capit 11. lib. 11.* & debitam exhibuit diligen-
4 tiam audito illo consanguineo † asseuerante, vndè nihil peccauit *Abbas ad cap. tua nos num. 4. de iure iuran. vers. secundum enim quis iurat Nauarr. Manual. cap. 12. num. 7.* cum aliis apud *Barbos. ad canon. 1. 22. quæst. 2.* & obseruando Ioannem non dixisse, vidisse Albertum non fuisse patratorem, & ita esse inno-
5 centem, † vt qui fatis id sibi persuaserat, etiamsi iurasset, ad *P. Dianam resol. 10. tract. 7. par. 5. & potius ad S. Augustinũ, & summ. canon. 4. d. 22. quæst. 2. celebratum à gloss. vltima versic. si verò quis iurat d. cap. tua nos*, & incautus fuit
6 interrogans Marchio peritior miles, † quàm Iudex *ad principium institut. de milit. testam.* qui neque ritè, neq; rectè examinauit Ioannem vti testem, & eius testimonium etiam in iudicio, & iuramento præcipuo, & in causa scientiæ.

Sed & potuit Marchio non solùm vti
7 Princeps, sed etiam vti Iudex † moueri ad dimittendum aliis de causis, etiam non expressis, etiam in processu, si esset *Magon. Lucen. decis. 50. num. 9. & 10.*
8 Et vtrumque videtur † res inter alios acta iuxtà rubricam Codicis hoc titulo cum ibi notatis.

Quid quod etsi sciuisset falsum, ac di-
9 xisset verum pro salute Alberti † fuisset mendacium benignitatis, siue pietatis, secũdùm *gloss. primã canon. ne quis arbitretur 14. 22. quæst. 2. & ex S. Augustino, S. Thoma secunda, secunda quæst. 110. artic. 2.* ac splendidè mendax cũ illa Virgine *Horatiana Ode 11. lib. 3.*
10 & quamquam sit † in se malum *seq. artic. 3.* nec sit sine culpa, tamen non est magna culpa *sequenti artic. 4.* & vsque ad licitum
11 officiosum † mendacium aliqui processerunt, & cum iis *Zabrun. Author Vestphal. de*
12 *mendac. cap. 43. lib. 1.* rigidum † iudicium theologorum dicit *cap. vltim. num. 2.* concludendo cũ Iurisconsulto mendacium esse in
13 in se turpe, † & Deo, hominibusque inui-
14 sum, nullam tamen † pœnam iuris iniri magis tantummodò æquiparando, si mendax nihil commodi, aut emolumenti inde
15 consequutus fuerit, † atque mendacium sit absque dolo neminem lædens *num. 5. cum allegat.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. RONDININO.

Vratislauien. Canonicatus.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Quamuis manutentionem in possessione Canonicatus hæc Decisio contineat, ex quo de illius actuali apprehensione constabat, & concurrebat etiam vsus eorum, quæ solis Canonicis competunt; Plura tamen in ea deducuntur de irregularitate ex capite concursus ad bellum, quæ cum distinctione an illud fuerit iustum, vel iniustum demetienda est; Et vlterius cum de absolutione ab excommunicatione, & illius gratia ad cautelam obtenta, ac etiam de *Regulis Cancellariæ 35. & 36.* simul in eadem Decisione tractetur, latiùs hæc omnia ex sequenti Summario, & Decisione videnda sunt.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio possessori concedenda est, num. 3. 6. & 17. vbi amplia.*
2 *Possessio Canonicatus dicitur apprehensa, & successiuè obtenta ex possessione eorum, quæ solis Canonicis competunt, ac etiamsi illa fuerit capitulariter tradita, n. 1.*
3 *Manutentio conceditur ex obtentione eorum, quæ competunt possessoribus.*
4 *Titulum parem habere dicuntur, qui habent prouisionem à Papa, & n. seq.*
5 *Ordinariè, non executiuè agendum est inter habentes parem titulum ab eodem fonte prouenientem.*
6 *Manutentio ad limites possessionis conceditur in quacumque parte iudicij, nulla assumpta disputatione boni iuris.*
7 *Bellum iustum esse præsumitur, & qui allegat iniustitiam, illam probare tenetur.*
8 *Irregularis vt quis esse dicatur propter concursum ad bellum, iustitia, vel iniustitia eiusdem belli probari debet, & alia, de quibus num. seqq.*
9 *ad Bellum iustum accedentes, non ex eo solùm irregulares fiunt, nisi factum particulare occisionis, vel mutilationis propria manu, aut consilio sequutum interueniat.*
10 *Gratia ad cautelam obtenta nemini præiudicare debet.*
11 *Irregularitatis agnitio excluditur propter gratiã ad cautelam obtenta.*
12 *Absolutio ab excommunicatione, vel irregularitate petita, dicitur obtenta ad pacandam conscientiam, & quando sup. num. 11.*
13 *Gratia ad cautelam, vel propter pacandam conscientiam obtenta, potest quis non vti, agnoscens illam non sibi fore necessariam, & supra num. 10.*
14 *Regula 35. Cancellariæ de annali possessore fuit introducta in odium impetrantium aliorum beneficia, ideòque traditur, & declaratur, etiam num. seq.*

16 Ro-

16 *Regula Cancellariæ 36. de triennali possessore quid disponat, & plura de ea.*

17 *Manutentio possessori conceditur, donec plenè fuerit discussa, & assumpta disputatio boni iuris.*

DECISIO CXLVIII.

CANONICATVM, & Præbendam Cathedralis Ecclesiæ Vratislauien, quas glor:in æuum memoriæ Clemens IX. Petro Scursf contulerat, Sum. eiusdem *n.1.* à Sanctiss. D. N. Ioannes Gaspar Hausser impetrauit sub prętextu irregularitatis eiusdem Petri ob armorum gestationem contractæ, seù ob non vsum absolutionis ab irregularitate, & nouæ prouisionis dd. Canonicatus, & Præbendæ obtentorum, Sum. eodem *num.5.* cuius impetrationis executionem Sacræ Rotæ commissam, cùm negligeret Io: Gaspar ipsomet Petro instante vigore commissionis iactationis, & iactationum mihi directæ, consuetam inhibitionem decreui, qua personalitèr Io: Gaspari intimata, d. Sum. *num.6.* ipsoque adhuc comparere recusante, dubium proposui; An eidem Petro sit concedenda manutentio, quod affirmatiuè Dominini resoluerunt.

Cùm enim de actuali possessione Petri
constet ex Instrumento illius adeptionis capitularitèr facta, Sum. eodem *num.2.* ac ex
alijs actibus possessorijs, descriptionis nempè inter Canonicos, ac interessentia electioni Eminentiss. Cardinalis de Hassia in Episcopum Vratislauien. d. Summ. *num.3. & 4.*
1 illi propterea † concedenda est manutentio, ex celebri interdicto Prætoris vetante
vim fieri ei, qui possidet, de quo in *l. prima, & tot. tit. ff. vti possidetis in l. vnica C. illo eodem titulo, & in §. Retinendæ instit. de interdict.* quia
vt inquit *Innoc. in cap. ex parte sub num.5. de restit. spoliat.* possessione habita eorum, quæ
2 solis Canonicis competunt, † eo ipso Cano-
3 nicus est in possessione † Canonicatus, &
consequentèr ei manutentio denegari non potest, & comprobant *Io: Andr. in addit. ad Speculat. eodem rubr. de restitut. spoliat. Franc. Marc. decis. 16. par. 1. Barbos. de Canonic. cap. 21. sub num. 25.* cum alijs apud *Posth. de manuten. obseru. 30. num. 3. & seqq. Rota coram Reuerendiss. Royas decis. 269. num. 1. & seqq. & in Aueniouen. denominationis 27. Nouembris 1671. §. Nam quatenus coram me.*

Neque manutentioni Petro debitæ aduersatur posterior prouisio Ioannis Gasparis, d. Summ. *num.5.* quia cum versemur in-
4 ter duos † à Summo Pontifice prouisos, &
sic parem titulum ab eodem fonte prouenientem habentes, † Ordinario iudicio di-
5 sceptandum esset super prælatione gratiarum, iuxtà notata per *DD. in l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. vbi Bart. num. 21. Castrens. num. 11. Dec. num. 41. Zuccard. num. 384. Bero. cons. 54. num. 3. & 4. vol. 2. Rol. cons. 78. num. 27. vol. 3. Marches. de commiss. par. 1. fol. 323. sub numer. 94. Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 20. nu. fin.* & fuit antiquæ Rotæ sententia coram *Mobed. decis. 13. vt lis. penden. coram Put. decis. 294. & 308. lib. 1. in correct. coram Seraphin. decis. 353. coram Coccino decis. 347. & 431. num. 1. & 2. & in recent. par. 1. decis. 711. & par. 3. decis. 366. per tot.* cum alijs in *Farfen. seù Sabinen. Bonorum 13. Iunij 1673. §. His omnibus coram me,* neque interim Petro possidenti retardāda est ma-
6 nutentio, † quæ nulla boni iuris assumpta
disputatione ad limites possessionis conceditur in quacunque parte iudicij, ad terminos *Text. in l. secunda §. meritò ff. pro soc. Bald. in l. Ordinarij 13. num. 9. C. de rei vindic. Plot. in l. si quando C. vnde vi Roland. cons. 8. nu. 24. vol. 4. Neuiz. cons. 81. num. 17. Fontanell. de pact. nupt. claus. 7. gloss. 3. par. 10. num. 77. Rot coram Seraph. decis. 1295. nu. 5 coram Greg. XV. dec. 275. nu. 13. & 14. coram Merlin. dec. 742. nu. 6. in diuers. par 1. decis. 041. num. 8. in rec. par. 2. decis. 404. num. 4. & 5. & par. 4. decis. 512. num. 1. & 6. & in Romana annuæ præstationis 12. Decembris 1672. §. conclusio enim coram me.*

Hinc opus non est assumere quæstionem circa irregularitatem Petri ob gestationem armorum, in qua præcipuum fundamentum gratiæ Ioannis Gasparis consistit, ad quam tamen probandam non sufficit docere Petrum interfuisse bello, nisi vlterius pro-
7 betur bellum fuisse iniustum, † quod non
præsumitur, quo casu belli iniusti sufficit
8 quicunque concursus, etiam † remotus,
quia si bellum iustum fuerit, tunc factum aliquod particulare occisionis, vel mutilationis propria manu, vel consilio sequutum requiritur, cùm hoc casu solus con-
9 cursus in genere non sufficiat, † nè aliàs im-
mensa horũ multitudo irregularitatis vinculo ligetur, iuxtà *Text. cum ibi notatis in cap. petitio tua 24. ibique Abb. num. 3. de homicid. Nauarr. in manual. cap 5. num. 215. Maiol. de irregul. lib. 5. cap. 49. in fin. Suarez de censur. disput. 47. sect. 6. num. 4. & 5. Castropal. oper. moral. tom. 6. disput. 6. punct. 14. §. 5. num. 2. & 3. Pasqualig. quæst. moral. 243. per tot. Bellett. disquis. Cleric. par. prima titul. de disciplin. §. 5. num. 141. & 142. Barbos. vot. 89. nu. 81. Sperell. decis. 67. num. 22. & 23. Rot. in recent. par. 2. dec. 3. sub num. 5. & in Leodien. Canonicatus Aquisgranen. coram Reuerendiss. D. meo Decano in recen. par. 14. dec. 355. num. 12. & seqq.*

Et quod Petrus vsus non fuerit absolutione, & noua gratia obtentis timore irregularitatis ex eo, quod bello interfuerat
10 hoc eidem nocere non valuit, † quia illam
11 obtinuit ad cautelam, † quo casu irregu-
laritatis agnitio potiùs excluditur, iuxtà doctrinam *Rayner. de Forolin. in l. hoc edicto num. 24. ff. de nou. oper. nunc. Io. Andr. in cap. venerabilis num. 32. de elect. Cardin. Zabarell. in cap. perpendimus sub nu. 29. vers. quæro an ad probandum de sent. excommun. Rot. in recent. par. prima decis. 534. num. 9. & coram Bich. dec. 195. nu. 18. & coram Zarate dec. 83. in fin. repetit. in recent. par. 12. decis. 48.* ac in præcisis terminis similis irregularitatis coram *Penting. dec. 402. num. 12.*

num.12.& seq.repetit. in rec. par.11. decis.70. &
12 censentur absolutio, nouaque † gratia hoc casu obtentæ ad pacandam conscientiam, vt benè *Sanchez de matrim. lib.2. disput.37. in fin.* quibus proinde rectè potuit Petrus po-
13 stea non vti, † se tutum in conscientia ab hoc crimine agnoscens, vt per *Rot. coram Merlin.dec.6.num.13.& 14.*

Et tamen si de prædictis quęstio assumenda esset adhuc obstarent dispositiones *regularum 35. de annal. & 36. de triennal. possessore*,
14 quarum † prima possessorem annalem tuetur, quamuis nullum titulum, etiam coloratum haberet, cum regula hæc solam
15 facti detentationem respiciat, † vtpotè in odium istorum impetrantium, litibus iniustis beneficiorum possessores vexantium emanata, & non vocato Petro possessore Canonicatus in iudicium infra sex menses à die gratiæ mense Iulij 1672.obtentæ,dicto Summ. *num.5.* vt super ea adnotarunt *Gomez quæst.45.Mandos.quæst.5.num.3.& quæst.66. Cochier.num.44.& seqq.ibique Alphons.glossator num.12.& seqq.. Rebuff. in prax. benef. super regula de annali glos.13. verb. & infra sex menses, & glos.16. verb.alioquin inspectio, & par.3. Signat.grot.verb.ac regulæ de annal.lit. A.Lotter.de re benef.lib.2.quæst.52 num.52.61.& 69.Rot.coram Dunoz.iun.decis.230. num.6. coram Cardin. Celso decis.292.nu.7. & in Leodien. Beneficij 20. Iunij 1661. & 24. Aprilis 1652. coram R.P.D. meo Bourlemont*, quarum prima est in *recent. par.14.decis.518.num.13.& in Augustana Canonicatus 22.Iunij 1671. §.Alterum, & in Tuden. Canonicatus 9. Iunij eiusdem anni, & 19. Februarij 1672. coram Reuerendiss. D. meo Albergato Decano.*

16 Altera autem regula † de triennali eundē Petrum triennio, & vltra possidentem tàm in iudicio petitorio, quàm in possessorio defendit, etiam contra prouisum Apostolicum, concurrente titulo claro ex priori prouisione Apostolica in fauorem dicti Petri, quamuis ad effectum regulę sat esset titulus coloratus, licèt forsan inualidus desumptus ex collatione facta ab habente ordinariam facultatem conferendi, vt super regula de triennali scripserunt *Alphons. Gomez Mandos. Cochier. & alij Rebuff. de pacif. poss.num.155. Lotter. de re benef. lib.2. quæst.53. num.7.Felin.cons.2.num.31. Rot.coram Cassador. decis.3.de caus.poss.& propriet.cor. Bich.dec.597. num.10.& 11.& decis.408.num.5.& 6. in recen. par.9.dec.264.num.1.& seqq.& in dicta Leodien. Beneficij in recent.par.14.d.dec.518.nu.15.& 16. & 24. Aprilis 1662.§.reducebant coram R.P.D. meo Bourlemont, & in Astoricen. Beneficij prima Aprilis 1672. §.fin. & 5. Decembris eiusdem anni §. quia regula coram R. P. D. meo Calatain*,
17 itàvt interim possessori † manutentio denegari non possit, vt in his terminis dixit *Rot.coram Bichio dec.620. num.fin.*

Et ità Io: Gaspare legitimè monito, ac informante recusante Domini per contradictas responderunt.

R. P. D. VICECOMITE.

Calaguritana Præeminentiarum.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus sine consensu patroni nec vendi, nec alienari posse planum est; Cumque ex reædificatione Ecclesiæ facta à Populo, illud prætenderetur amissum; hoc eo minus sibi pręiudicasse deciditur,quia nec fuerat probatum Ecclesiam fuisse omninò dirutam, nec quod patronus requisitus illam reædificare noluerit, quæ ad amissionem iurispatronatus erant omninò necessaria.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ resultat ex resolutione eorum, & iustitia probatur ex decisionibus in causa factis.*
2 *Capella est de iurepatronatus illius, cuius est Ecclesia.*
3 *Capella de iurepatronatus non potest vendi, nec alienari sine consensu patroni, & Beneplacito Apostolico.*
4 *Iuspatronatus non potest auferri patrono, nisi eo requisito.*
5 *Ecclesia de iurepatronatus alicuius, etiamsi olim ab alijs prætendatur constructa, non inde excluditur illius pertinentia, si ipse potuit habere causam à construentibus.*
6 *Iurispatronatus pertinentia, etiam ex fama resultat.*
7 *Testium dicta insimul concilianda sunt, & ad concordiam reducenda.*
8 *Ecclesia præsumitur restaurata ex redditibus destinatis pro fabrica.*
9 *Iuspatronatus non acquiritur ex restauratione Ecclesiæ facta, vel de pecunijs eleemosinis, vel etiam ipsius principalis fundatoris.*
10 *Iuspatronatus, vt acquiratur ex reædificatione Ecclesiæ probari debet, quod fuerit necessaria noua constructio.*
11 *Patronus Ecclesiæ non priuatur iure suo propter reædificationem illius, nisi Ecclesia sit omninò diruta, & ipse requisitus reædificare noluerit.*
12 *Ecclesia, vel Capella de iurepatronatus non potest immutari, vel alterari sine consensu patroni.*
13 *Patrono omnimoda præeminentia in Ecclesia patronali debetur.*

DECISIO CXLIX.

LATA sententia in partibus super nullitate venditionis Capellæ sitæ in Capella Parochiali S. Vincentij Oppidi de Baracaldo, & super remotione Tumbæ in ea eleuatæ, & scamni, causæ ad Rotam deuoluta, prodijt alia sententia coram R. P. D. meo Bourlemont, in qua præuijs duabus decisionibus 15. Iunij 1671. * & 11. Ianuarij 1672. idem fuit iudicatum, & interposita

rursus

rursus appellatione, mihique in tertia instantia causa commissa, dubitaui, An sententia rotalis esset confirmanda, vel infirmanda, & Domini confirmandam esse responderunt.

1 Siquidem constat de eius validitate † ex reuolutione processus, *vulgata decis. Caputaq. 260. par. 1.* & iustitia liquet ex dictis Decisionibus præcedenter editis; fuit enim concludentèr probatum ex depositionibus testium, & possessione centenaria, immò immemorabili cum fama, quod dicta Ecclesia S. Vincentii, in qua reperitur constructa Capella, de qua agitur, est de iurepatro-
2 natus Domus de Irauregui, † ex qua probatione in consequentiam venit, quod constet etiam de iurepatronatus eiusdem Capellæ, tamquam in dicta Ecclesia constructæ, vt plenè firmatur in vtraque prædicta decisione R.P.D. mei Bourlemont. & præter ibi relatos tradunt *Falin. in cap. cum venerabilis num. 37. vers. Tu vide de except. Rot. coram Coccin. decis. 393. num. 1. & decis. 472. num. 5. vers. & Propterea.*

Posito autem iurepatronatus, sequitur
3 alia ineuitabilis conclusio, † quod Capella non potuit vendi, nec alienari, per *Text. in cap. de iurepatronat.* Non seruatis solemnitatibus *extrauag. ambitiosa de reb. Eccles. non*
4 *alienan.* & irrequisito patrono, † illud non potest sibi auferri *cap. Monasterium 16. quæst. 7. Lambertin. de iurepatr. lib. 3. quæst. 2. principali art. 7. num. 3. vers. non est tamen credendum, Rota d. decis. 550. n. 1. par. 1. diuers. coram Bich. dec. 162. num. 24. cum alijs in præcit. causa decisionibus.*

Quibus non aduersatur prætensa probatio, quod Capella fuerit constructa à quibusdam Nautis, & deinde ab Incolis loci
5 restaurata; † Quoniam respectu constructionis placuit responsio, quod Testes de illa deponentes non excludunt, quin hæc Pars habuerit causam à dictis Nautis, vt possi-
6 bile est, & credi debet stante fama, † quod spectet huiusmodi patronatus ad hanc familiam, de qua deponunt alii Testes, quo-
7 rum dicta † debent simul conciliari, & ad concordiam reduci, *Alex. cons. 185. numer. 4. lib. 7. Petr. de fideicomm. quæst. 12. num. 1017. & num. 1185. Rot. coram Buratt. dec. 844. num. 15. coram Bichio dec. 618. num. 7.* Respectu verò restaurationis optimè paritèr respondent decisiones, eam scilicèt fuisse factam non de
8 pecunijs Incolarum, † sed ex redditibus destinatis pro fabrica à Patronis, qui pro se habent præsumptionem fundationis, & dotationis; Etsi facta fuisset ex eleemosinis Incolarum, vel etiam ipsius principalis fun-
9 datoris † nō fuisset acquisitum iuspatronatus *Lotter. de benef. lib. 2. quæst. 7. num. 12. Rot. coram Crescent. decis. 1. de iurepatr. in recent. dec. 93. num. 10. par. 12.*

Et in omnem casum data etiam hac reparatione, non potuit Incolis acquiri iuspa-
10 tronatus dictæ Capellæ, † cùm non probetur talis, vt fuerit necessaria noua constructio, *glos. in cap. quoniam verb. fundatores de iurepatr. Rocc. eod. tract. verb. construxit num. 12. Rot. coram Seraph. dec. 555. num. 1. & 2. coram Coccin. dec. 106. num. 7. Buratt. dec. 931. num. 7. coram Celso decis. 273. num. 6. coram Bich. dec. 512. num. 8.* Præterim in præiudicium antiqui Patroni, qui suo iure priuari non potest, nisi copulatiuè doceatur, quod Ecclesia
11 esset in totum diruta, † quodque ipse requisitus noluerit reædificare, *Ioan. Andr. in dicto cap. quoniam de iurepatr. Lambertin. eod. tract. lib. primo, par. prima quæst. 6. art. 3. num. 19.* cum alijs *in decis. 11. Ianuarij 1672. §. non subsist. ute coram R.P.D. meo Bourlemont.*

Atque ex his clara remanet iustitia sententiæ Rotalis in ea parte, in qua deman-
datur remotio Tumbæ sepulchralis, &
12 scamni † cùm Capellæ non possint immutari, vel alterari sine consensu patroni *Rota præcit. decis. 550. num. 1. par. 1. diuers.* Et præser-
13 tim in iis, quæ concernunt † præeminentiam super omnes patrono debitam *cap. nobis in fine de iurepatr. Rot. coram Mantic. dec. 244. in principio coram Caualer. dec. 321. num. 2.*

Et ita altera tantùm &c.

Plures Decisiones in hac causa factæ sunt, duæ impressæ par. 15. decis. 210. & decis. 212. alia in præcedenti parte 17. dec. 163.

R. P. D. CALATAIV.

Romana Domus.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Instituta hærede vniuersali Ecclesia, reliquerat filius matri vsufructum suæ hæreditatis; Cùmque posteà in codicillis alios etiam succedere, & solùm post eorum mortem bona ad Ecclesiam peruenire voluerit; prætendebat illa suam primæuam institutionē in codicillis reuocari non potuisse; Contrarium tamen fuit decisum, quia institutio matris licèt facta in vsufructu, visa est etiam comprehendere proprietatem; Ecclesia verò solùm per fideicommissum vocata, & ità illius substitutio in codicillis benè reuocari poterat.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio remanet deserta si non fuerit reditum pro responsione Apostolorum, nec causa in tempore commissa, & n. seqq.*
2 *Sententia facit transitum in iudicatum, vbi appellatio fuit deserta, & supra num. 1. cum seqq.*
3 *Appellans debet infra annum facere aliquem actum, vel saltem citare ad dicendum contra commissionem, alioquin appellatio remanet deserta.*
4 *Restitutio in integrum denegatur stante iustitia sententiæ.*
5 *Immissio vigore* l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen.

tollen. *datur haredi, quoties illius requisita concurrunt. & qualia sint.*

6 *Haredis institutio ordinata in testamento reuocari non potest in codicillis, & vide num. seqq.*

7 *Substitutio, & alia intentio Testatoris potest declarari, limitari, ac etiam reuocari in codicillis.*

8 *Mater est honoranda titulo institutionis à filio.*

9 *Mater relicta hares vsufructuaria, & domina omnium bonorum donec vixerit, dicitur vera hares proprietaria, solùm restituere grauata post mortem, & nu. seqq. ac per tot.*

10 *Verbum,* lascio, *poni potest loco verbi,* instituo, *quia ambo dicuntur habere aliquid inter se commune, & num. seqq.*

11 *Verbum,* relinquo, *appositum vniuersali haredis institutioni, veram institutionem importat, & sup. à num.* 10.

13 *Testatoris voluntas magis attendenda est, quam verba, & num.* 27.

14 *Vsufructuaria, quod in institutione fuerit nominata mater, vel vxor diuersimoda sunt.*

15 *Hares extraneus si institutus est, & mater in vsufructu, adhuc mater dicitur proprietaria, & institutio extranei resoluitur in fideicommissum & num. 26. & per totam.*

16 *Dictio,* ò vero, *qua latinè exponitur,* siuè, *stat declaratiuè, & expositiuè pro* idest.

17 *Vsumfructum, & hareditatem quando dicatur Testatorem intelligere voluisse copulatiuè, & promiscuè, & num. seqq.*

18 *Copula natura est, vtrumque copulatum aqualiter admittere, & insimul concurrere.*

19 *Prohibitio Testatoris facta vsufructuario, tàm de vsufructu, quàm de hareditate necessariò importat non solùm vsumfructum, sed etiam hareditatem fuisse relictam.*

20 *Verba,* per insino che saranno heredi, *suspensiua esse dicuntur.*

21 *Prohibitio de non alienando non conuenit haredi vsufructuario, sed merè proprietario.*

22 *Vsufructuarius non sibi, sed pro harede instituto possidet.*

23 *ex Prohibitione alienationis alicui facta, illius vocatio resultat.*

24 *Proprietarium, non autem simpliciter vsufructuarium, aliquem fuisse haredem institutum, ex declaratione Testatoris facta in codicillis resultat.*

25 *Testamentum, & codicilli ad inuicem supplentur, & declarantur.*

26 *Institutio haredis, etiam facta verbis expressis, adhuc ex voluntate Testatoris trahitur ad substitutionem fideicommissariam, & quando vid. sup. num. 15. & per totam.*

27 *Mens, & intentio potiùs quàm illius verba, etiam si clara esse videantur, attendenda est, & sup. num. 13.*

DECISIO CL.

PER Canonicum Andream Ioardum in Testamento fuit instituta hæres vsufructuaria Benedicta Raiderta mater, post eam Catherina soror, qua defuncta Franciscus Serra Nepos, & ipsis omnibus mortuis, vocati fuerunt ad hæreditatem Capitulum, & Canonici S. Nicolai in Carceribus. In Codicillis autem post obitum dicti Francisci, Testator vocauit eiusdem Francisci filios, & filias, & ipsis non extantibus idem Capitulum, & Canonicos in Domo sita ad viam Bubali tantùm.

Mortuis matre, sorore, & Francisco Capitulum, & Canonici obtinuerunt ab A.C. immissionem dictæ domus, ex *Remed. l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* in vim testamenti citatis quibusdam certis possessoribus, sed instantibus Flauia Serra filia dicti Francisci ad successionem vocata ex dicto Codicillo, necnon Raymundo Stracca Cessionario Philippi Serræ fratris germani eiusdem Flauiæ emptore pro rata domus ab ipso Philippo in eadem actione succubuerunt corà D. Altouito, qui post concessam immissionem Flauiæ, & Raymundo per caput separatum pronunciauit Codicillos initos per dictum Canonicum Ioardum fuisse, & esse obseruandos, & exequutioni demandandos, nullumque ius, & actionem Capitulo, & Canonicis competijsse, & competere super d. hæreditate dicti q. Canonici Ioardi, *Summ. Flauiæ n.* 5.

Ab hac sententia interposita appellatione, & responso per Iudicem termino iuris, & interim, causam deseruit, postea mihi commissa in gradu appellationis contigit disputari dubium, An constaret de re iudicata, vel potiùs de causis restitutionis in integrum, & de re iudicata responsum fuit per Dominos, quia Capitulum, & Canonici appellantes infrà terminum iuris à Iudice ipsis concessum, non redierunt pro re-
1 sponsione de Apostolis, † nec curarunt in tempore committi causam appellationis, *cap. cum ab eo de appell. in 6. Rota decis. 60. n. 30. de appell. in nouiss. apud Cassador. dec. 8. nu. 8. eod.*
2 *tit.* & proinde causa remansit † deserta, & transitum fecit in iudicatum *Rota decis. 733. num. 1. & 3.* maximè dum infra annum nul-
3 lum actum fecerunt, † nec citarunt saltem ad dicendum contra commissionem *Rota dec. 156. num 1. par. 2. recent. & dec. 219. num. 2. par. 11. Cassad. dec. 6. nu 8. de appell. Put. dec. 311. lib. 2. in correct. Dunoz dec. 74. num. 2.*

Restitutionem verò in integrum denegandam Domini censuerunt ob validitatē, & iustitiam sententiæ D. Altouiti, ex qui-
4 bus cessat læsio, † quæ est basis fundamentalis eiusdem restitutionis. *Abb. in cap. ex lit. sub num. 5. de restit. in integr. Rot. decis. 1. eod. tit. in nouiss. Coccin. dec. 263. num. 5.*

Validitas namque resultare dignoscitur ex reuolutione actorum; nec fuit per Capitulum controuersa. Iustitiam quoque Domini cognouerunt subsistere, dum de dispositione testamentaria, seù codicillari cum fideicommisso predicti Canonici Ioardi fauore filiorum Francisci Serræ, patet ex Sum. Flauiæ num. 1. & 2. nec non Flauiam esse filiam legitimam Francisci, eod. Sum. num. 7. & de identitate [illegible] ipso testamento-

stamento, ac ex immissione obtenta per
Capitulum tanquam hæredē ab A.C.Sum.
5 Capituli *num.3.* † Quibus omnibus satisfa-
ctis compertere immissionem, ex remedio
l.fin. C.de edict.Diu.Adr.toll. firmauit *Rot. dec.*
45.par.3.num 3.recen. cum alijs relatis per *Ri-*
dolph.in prax.par.2 cap.7.num.81.

Maximè, quod vnicum fundamentum
Capituli nempe ipsum fuisse à Canonico
Ioardo institutum hæredem in testamento,
6 & ideò † non potuisse in codicillis hæredi-
tate priuari, ex *Text.in l. hæreditatem 2. C. de*
Codicill. quidquid sit de puro hærede insti-
tuto, non procedit tamen in hæreditate
substituto ex indubitata iuris conclusione,
7 quod † substitutio, & alia intentio Testa-
toris ordinata in testamento possit declara-
ri in codicillis, in certum casum, & tem-
pus, ac quoad certa bona limitari, et etiam
reuocari, & adimi §. *primo instit. de adempt.*
legat.l.2.C.de codicill.l.hæred. C.de ijs, quibus vt
indign.& l. Scæuola ff.ad Trebell.Peregr.cons.91.
num.43.lib.2.Rot.dec.24.n.6.par.11.rec.

Nec Domini dubitarunt Capitulum, &
Canonicos fuisse hæredes substitutos, non
autem institutos ex dispositione testamenti,
& coniecturis in ipso consideratis, inter
quos prima numerarunt fuisse relictam hæ-
8 redem Benedictam matrem, † quæ de iure
erat honoranda titulo institutionis, *Bald. in*
auth.cessante C.de legit hæred. & licèt nomina-
ta fuerit sub nomine vsufructuariæ, atta-
men omnium bonorum, necnon etiam
9 cum verbo Domina donec vixerit, † & ideò
dicitur vera hæres propria vniuersalis gra-
uata restituere hæreditatem per fideicom-
missum post mortem, vt in puncto *Crot.*
cons.162.num.8.vsque ad fin.lib.2.Menoch.lib.4.
præsumpt.141.num.32.

Sicutí nec habuerunt in consideratione,
quod mater fuerit nominata per verbum,
10 *lascio*, † quia poni potest loco verbi, *instituo*,
& cùm habeant inter se quid commune
11 idem significat, *relinquo*, † quod *instituo*, §.
Planè de testam.instit.de milit. l.D.Traianus 24.
ff. de testam.milit.& l.quoniam indignum C. de te-
stam.Mantic.de coniect.tit.3.num.1. lib.4. maxi-
12 mè dum est appositum † vniuersali institu-
tioni bonorum *Odd. de compend. par.4. vers.*
relinquo in fine, & in princ. Bartol. in l.bis ver-
bis num.3.ff.de hæred.instit.

Non obstant verba testamenti, ibi: *voglio*
che questi nominati da me siano soli vsufruttuarij,
quoniam ex præcedentibus, & ex subse-
quentibus infradicendis, optimam recipiūt
declarationem, & assequitur voluntas Te-
statoris fuisse illos hęredes proprietarios vo-
luisse, nam ad interpretationem testamen-
tariæ dispositionis potiùs intuenda, & at-
13 tendenda est Testatoris voluntas, † quàm
verba testamenti *l. cum virum C. de fideicom.*
l.vbi §.Te rogo ff.ad Trebell.Fusar.cons.56.n.7.
Mantic.de coniect.vlt. volunt.lib.3. tit.3.num.1.
& 9. in rec.dec.365.num.39.par.5.

Cons. Spadæ 349. num.18. & 19. per Capi-
tulum allegatum loquitur in terminis te-
stamenti fauore filiorū relicta vsufructua-
14 ria vxore, † quod diuersificatur à nostro
casu, in quo vsufructuaria est mater de iure
instituenda, & hæres institutus esset extra-
15 neus, nempe Capitulum, † nam ex verio-
ri instituto extranei resoluitur in fideicom-
missariam substitutionem attributa à prin-
cipio hæreditate matri, alijsque vsufru-
ctuarijs, vt distinguendo plures casus per
viginti articulos in hac materia valde diffi-
cili, & totalitèr pendente à mente, & vo-
luntate Testatoris, probat *Mantic. de coniect.*
lib.4.tit.5.in nono articulo num.3. & in artic. 7.
num.4.

Reliquæ verò coniecturæ suadentes insti-
tutionē matris habentur primo ex verbis
testamenti in legato Olimpiæ, ibi: *E non*
per mano di nessuno de miei vsufruttuarij, ò vero
Eredi, Sum. Flauiæ *num. 1. lit.D.* Nam illa
16 dictio, *ò vero*, quæ latinè † exponitur *siuè*
stat declaratiuè, & expositiuè pro *id est*,
Apostill. ad Roman. cons.179.nu.7. vers.& idcir-
cò lit.D. Geminian.cons.115.num.7.Menoch.con-
sil.1029. num.13. Seraph. dec.393. num.9. & in
rec.dec.399. num.12. par.12. Quibus accedunt
alia verba, ibi: *Che nessuno delli detti miei*
Eredi vsufruttuarij, & interiùs — *Che de fatto*
17 *cadino tutti da essi vsufrutti, & eredità*, † per
quæ Testator copulatiuè vsumfructum, &
hæreditatem intellexisse dignoscitur, & per
copulationem etiam geminatam ostēditur,
quod Testator vtrumque in primis nomi-
18 natis voluit æqualitèr concurrere † iuxtà
propriam naturam dictæ copulæ *l.si mihi &*
Titio ff. de verb. signif. Barbos. dict.110. num.9.
Immò cùm matrem, & sororem, ac ne-
potem in dicto casu priuauit nedum vsu-
19 fructu, † sed copulatiuè etiam † hæreditate,
pernecesse intellexit etiam vsumfructum,
& hæreditatem eis relinquere *Text. in l. ma-*
numissione ff.de iust. & iur. & in l. decem 116. ff.
de verb. oblig. in proximis terminis *Menoch.*
cons.613.num.8.vers.5. & vltimo Cyriac. contr.
96.num.50.Bich.dec.605.num.56.& seq.

Apparet altera coniectura ex legato facto
fauore Capituli, ibi: *Item voglio che detti*
miei Vsufruttuarij, che successiuamente succede-
ranno, eccetto mia madre, siano obligati di dare
ogn'anno al Capitolo, &c. per insino ch saranno
Eredi, eodem Summ. *lit.E.* Et sic Testator
noluit, quod Aduersarij essent hæredes di-
recti in die suæ mortis, sed tantùm fidei-
commissarij post mortem primorum voca-
torum, quod important verba, *per insino che*
20 *non saranno Eredi*, † quæ sunt suspensiua *Surd.*
cons.136.num.15.Barbos.dict.93.nu.3.& 5. vers.
cum habeat.

Colligitur quoq; ex prohibitione iniun-
cta matri, & sorori, ac nepoti de non alie-
nando, vendendo, & pignorando sua bona
ex quibus arguitur noluisse ipsos esse me-
ros vsufructuarios, sed hæredes fideicom-
misso grauatos, quibus tantùm conueniunt
21 dictæ prohibitiones, † non autem meris
vsufructuarijs, qui de iure alienare non
22 possunt, † dum proprietatem non sibi, sed
pro

pro hærede instituto possident *Molin. de primogen. Hispan. lib. 1. cap. 19. num. 1.* & optimè
23 consimilem prohibitionem † ad effectum inducendi vocationem, ponderant *Cecian. cons. 41. num. 36. vers. vbi omnes concludunt lib. 1. Riminald. iun. cons. 450. nu. 45. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 3. num. 14. in fine vers. quin etiam.*

Explicata tandem mens Testatoris habetur in codicillis, Summ. prædicto *num. 2.* in quibus bis declarauit matrem sororem, & nepotem primo loco instituisse in vniuersa
24 sua hæreditate, ibi *lit. M.* † & mandauit, quod post obitum dictæ Benedictę suæ matris, & Dominæ Catherinæ sororis, ac D. Equitis Francisci Serræ sui nepotis in dicto Testamento primo loco institutorum in vniuersa sua hæreditate succedant, & inferius, ibi: *Cum eisdem oneribus, & substitutionibus eidem Ecclesiæ, & Canonicis in dicto eius*
25 *Testamento iniunctis &c.* † cum Testamenta, & Codicilli ad inuicem suppleantur, & declarentur, *Natt. cons. 476. nu. 10. vers. & vnum suppletur Mantic. lib. 6. tit. 4. nu. 8. vers. & vtrum quod.*

Quibus omnibus contrariare non possunt verba Testamenti, *so, instituisco, e voglio, e nomino di propria bocca, e scriuo di mia propria*
26 *mano il Capitolo &c.* † quia ex contextu testamenti, & codicillorum conuincitur, quod Testator non intellexit, vt hæreditas acquireretur Capitulo, & Canonicis, nisi post mortem matris, & aliorum per substi-
27 tutionem fideicommissariam, † quæ mens Testatoris est solummodò attendenda *Coccin. decis. 48. num. 10. Altogr. cons. 88. num. 3. cum seq. lib. 2. Rota coram Amat. Dunozz. decis. 814. num. 7.*

Et ità vtraque parte &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Romana Prætensæ filiationis.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Mulier, quæ insimul erat nupta, & meritrix, ac in domo retinebatur adulteri, sed non ea custodia, qua æquè viro, ac alijs non pateret accessus, prætendebat consequi ab Amasio alimenta filii nati in eius domo; sed fuit ab illis exclusa, quia vel ex marito potiùs, quam ex adultero filius præsumebatur susceptus, vel tamquam vulgo quæsitus certum patrem habere non poterat.

SVMMARIVM.

1 *Filius natus ex meretrice nupta, neque adulterum, qui eam domi retinuit, neque alium certum patrem habere potest, & num. seqq. et per tot.*

2 *Honestum possibile potiùs, quàm inhonestum præsumendum est.*

3 *Filius vulgo quæsitus, neminem pro certo patre agnoscere valet.*

5 *Honestatem mulieris ad saluandam filius præsumitur esse potiùs mariti, quàm adulteri, & sup. num. 2.*

7 *Matri dicenti se concepisse magis ex vno, quàm ex altero non creditur, & num. 11. & 12.*

8 *Præsumptiones iuris semper subsistunt, donec contrarium probetur.*

9 *Veneris custodia rigorosissima in domo adulteri probari debet, vt filius præsumatur esse illius, non autem mariti, & num. 10 & 14.*

10 *Mariti impotentia, absentia, aut illi ad vxorem denegatus accessus probanda sunt, vt excludatur, quod filius non fuerit ab illo conceptus.*

11 *Mulier, quæ æquè adultero in sua domo, in qua detinebatur, ac alijs etiam se prostituit, non potest allegare filium concepisse magis ex adultero, quàm ab alijs, & num. 10. & 12. & numer. 34.*

13 *Filius, qui à patre adultero alimenta prætendit, tenetur non solùm adulterium probare sed quod maritus ad vxorem accedere minimè potuisset, & nu. 27. & seqq.*

14 *Negatiua coarctata de tempore conceptionis probari debet à filio prætendente se natum ex adulterio, & sup. à nu. 10. & n. 19. & n. 31.*

15 *Testes nō probant filiationem ex adulterio susceptam, nisi coarctent negatiuam de tempore conceptionis, & quomodo sup. à n. 10. & n. 31.*

16 *Testes debent esse omni exceptione maiores, vbi agitur de elidenda iuris præsumptione.*

17 *Testis sibi contrarius nullam fidem meretur, & num. seq. vbi amplia.*

18 *Testis mendax, & pluribus contrarietatibus inuolutus non dicitur aptus ad deponendum.*

19 *Negatiua coarctata quando non dicatur probata in materia filiationis ex adulterio susceptæ.*

20 *Partus septimo mense natus dicitur esse vitalis, & n. seqq. vbi vide.*

22 *Mulieri non est præfixus certus, & determinatum tempus ad parendum.*

23 *Filij duo quamuis nati minori tempore septem mensium, adhuc vixerunt.*

24 *Natus infra quinque menses, viuere nequaquam potest.*

25 *Tempore præfixo assignato, valet argumentum inclusionis temporis, ad illius exclusionem.*

26 *Possibilitas sola accessus mariti ad vxorem eo tempore, quo partus concipi poterat, sufficit vt ille præsumatur mariti, non adulteri.*

27 *Testes ad probandum filiationem in materia alimentorum admittuntur, etiamsi fuerint minus idonei, declara, vt nu. seqq.*

28 *In Alimentis prouisionalibus, quæ petuntur lite pendente, filiatio etiam minus concludenter probata suffragatur, & sup n. 27.*

29 *Filiatio probari debet concludenter, etiam ad effectum alimentorum, vbi non de solis prouisionalibus, sed de perpetuis alimentis tractatur, & sup. à num. 27.*

30 *Spurius est, filius natus ex incerto patre.*

31 *Spurij filij excluduntur à successione.*

32 *Testes contra inducentem plenè probant.*

33 *Testes producti eatenùs attenduntur, ac si essent propria producentis confessio [illegible]*

34 Mere-

34 *Meretrix nupta, quæ etiam domi ab aliquo detinebatur in stegmate concubinatus, non ideò excludit filium esse vulgo quæsitum, & quando vid.sup.à n.1. & fere per totam.*

35 *Testes quomodo probare debeant filiationem meretricis nuptæ, & in sua domo ab adultero retentæ, & sup.à num.31.*

36 *Meritrix vt quæ dicatur, sufficit quod probetur fuisse solitam aperire domum de nocte cuicumq; in eam ingredi volenti.*

37 *Filius quamuis natus in domo adulteri, non ideò tamen ab eo potest dici susceptus, si in eadem domo alij etiam viri inhabitabant, & num.seqq. vbi amplia.*

39 *Testis vnicus nullam fidem meretur.*

40 *Testes inuicem contrarij nihil probant.*

41 *Coniecturæ si fuerint minus concludentes non attenduntur.*

DECISIO CLI.

ADVERSVS decisionẽ solidissimis Iuris fundamentis corroboratam coram R.P.D. Vicecomite die 16. * Februarij 1671. in qua firmatum fuit non constare de filiatione Francisci Gaetani, quem Maria dicebat ortum ex Adulterio cum Dionisio Nauarra, obtinuit coram me die 16. Maij proximi præteriti in locum eiusdem D. Vicecomitis suffecto ratione illius aduersę valetudinis Remissoriam ad effectum examinandi Testes, quos induxit ad dilucidandam huiusmodi filiationem validioribus probationibus, & exindè confecto examine, & aperto processu; Causa per me proposita in negocio principali, DD. vti irreleuantes considerarunt huiusmodi probationes, & ideò persistendum esse in decisis prodijt resolutio.

Habebat Maria adultera de tempore Cõceptionis virum nuncupatum Io: Baptistã
Barilariũ, qui exercebat in Triremibus Pontificijs commorantibus in Ciuitate Veteri
1 artem Calefati, † & cum copiam sui corporis omnibus faceret, contra eam non solum
insurgit dispositio *text. in l. miles §. defuncto ff. ad l. Iul.* verum etiam pugnat *Text. in l.
vulgo concepti ff.de statu hominum*; Vndè cùm ipsa non probauerit de tempore, quo conceptus fuit d. Franciscus, non potuisse accedere ad illam, nec d. Io: Baptistam maritum, nec alium virum, præterquàm Dionysium adulterum, cum quo illum conceptum fuisse, asserit, ex dispositione dictarum
2 legum, intrat præsumptio, † vel ipsum fuisse genitum ex semine mariti, dum coniiciendum est potiùs possibile honestum, quàm inhonestum *Bald.in l.filium definimus ff.de ijs, qui sunt sui, vel alieni iuris*, vel ex alijs viris,
3 quibus ad ipsam patebat continuatus † aditus, & neminem pro certo Patre assumere
4 potest, vt optimè de primo loquuntur alij *Text.in l.fil ff.de ijs, qui sunt sui, vel alieni iuris l.Titia ff.de Carbon.edicto, l.quia semper ff. de in ius voc.l.si vicinis C. de nuptus, Surd.conf.552. num.16.& 25. Rot.coram Vbaldo dec.161. nu.3. & decis.235.num.6.& in recent.dec.363. num.2. par.5.& decis.8.num.30.& 31.par.12. & in Romana fideicommissi 27. Iunij 1668. cor. R.P.D. Tata*, & ad saluandam honestatem mulieris,
5 filius † præsumi debet potiùs natus ex marito, quam ex adultero, etiamsi probaretur mulierem adultero se aliquando subiecisse, secundùm *Bald.in l.si vicinis C.de nuptiis
6 num.2.* Et secundo casu † adest *Text.in §.vulgo quæsitus instit de success.cognat. Aym.conf.191. num. primo, Natta conf.205.num.2.in fine tom.1. Mantic.dec.149.num.11. Dunozett.iun.decis.503. num.5. Rot.in rec.par.1.dec.289.nu.2. vers constat, & dec.347.num.2.par.12.* Neque aliqua fides
7 matri adhibenda est † asserenti se concepisse potiùs ex vno, quàm ex alio *Bald. post Cin. conf.437.num.8.lib.5. Alex.conf.157.nu.3.lib.1. Rot.d.dec.289.num.2 vers.neque par.1.recent.*

Illæ autem regulæ sunt fundatæ in iuris
8 præsumptione, quæ subsistunt, † donec in contrarium non adducantur probationes itá concludentes, quæ illam elidant, iuxtà distinctionem *Rota coram Carillo decis.136. num.2.& d.decis.289.nu.1. vers.tamen.par.1.rec.* Hinc est non sufficere probare furtiuum accessum, & quod cum aliqua muliere intra suam domum, quis consueuerit habere
9 carnale commercium, † sed necesse est probare ventrem fuisse cum rigorosa custodia in domo adulteri, vel adulteræ detentum de tempore conceptionis, itavt nullus ad illam accedere posset, & absentia mariti, vel illius impotentia de eo tempore ad illã
10 accedendi, itá deduci debet, † quod illius accessus ad ipsam esset omninó prohibitus, & impossibilis, ad tradita per *Surd. consil.1. num.54. Menoch.præsumpt.53.lib.6.num.4.* Nam non probato matrimonio, nec concubinatu, ex quibus præsumuntur filii proprii, si
11 mulier dicat illum esse filium suum, † non meretur fidem, dum semper habuit ventrẽ incustoditum, & latitudinem peccandi, & sic, vt potuit cum coitu vnius filium generare, itá etiam non erat prohibita cum alio viro se miscere, & alium filium cum alte-
12 ro Amasio generare, † & hac de causa huiusmodi filij nati ex diuerso semine certum patrem habere non dicuntur *Cinus in l. fil. cum definimus ff.de ijs, qui sunt sui, vel alien. iur. Bald.conf.437. Titius habet scientiam lib.5.*

Ijs omnibus à Maria perpensis, attento, quod ipsa dixerit ad effectum consequendi alimenta se peperisse filium, quem suscepit
13 cum Dionysio Nauarra adultero, † & tenebatur hanc qualitatem probare *Parij.conf.64 num.5.& 6.vol.3. Petra de fideic.quæst.11 n.361. Rot.decis.8.num.36.par.12.recen.* Ideò admissi fuerunt noui articuli vltrà alios testes anteà deductos, quos dedit ob illorum releuantiam, quibus articulatum fuit, quod mense Iulij anni 1665. quo ipsa concepit Franciscum filium, Ioannes Baptista illius maritus moram trahebat in Ciuitate Vetula, à qua discedere erat prohibitus, & quod eodem tempore detinebatur vti Concubina à dicto Dionysio Nauarra in vnica domo q.

Guidi mercatoris, qui eam custodiebat, non indeque alt eri extraneo ad illam aditus patebat, vnde cum testes, qui fuerunt ad hunc
14 effectum ab ipsa inducti, † nequaquam probent negatiuam coarctatam de tempore præciso, quo ipsa Franciscum concepit, vt fieri oportet *Merlin. dec. 716. num. 6. Rota in recent. dec. 164. num. par. 3.* nec excludunt ad-
15 missionem aliorum, † vtique non dicuntur apti ad probandam huiusmodi filiationem *Rot. dec. 289. num. 2. par. 1. & dec. 164. nu. 4. & 5. par. 1. rec.*

Etenim quatuor testes fuerant pro parte illius examinati, quorum alter est singularis, alii ad inuicem sibi contradicunt, & omnes exceptiones releuantes patiuntur,
16 & tamen † in hac materia, in qua agitur de elidenda iuris præsumptione orta ex dictis legibus Testes debent esse omni exceptione maiores, *Rota coram Merlino decis. 138. num. 3. & coram Bichio dec 363. n. 7.*

Et eorum contrarietas euidenter patet; quia primus testis deponit de nauigatione triremium Pontificis de mense Maii, vt in Sum. *num. 2.* & tamen quartus testis dicit illam sequutam fuisse de mense Apr. 1664. & eo tempore Nauilia Pontificia, in quibus dictus Io: Baptista morabatur exercendo artem Calefati discessisse, peragrando inter
17 Galliam versus, vt in Sum. *num. 3.* † ob quorum contrarietatem nulla fides meretur, *Rota coram Dunozzetto iuniore dec. 864. num. 3. & in Romana pecuniaria 21. Iunij 1655. §. neque refert coram R. P. D. Beuilaqua, & in Leodien. Canonicatus 22. Maij 1665. §. & sexto coram Eminentiss. Cerro.*

Eodemque defectu laborat tertius testis, & quod magis considerandum est, quod etiam sibi ipsi contrariatur, & mendacia in septimo interrogatorio inexcusabilia proferendo deponit in Ciuitate Vetula de mense Iulij 1662. & 1663. nunquam vidisse Io: Baptistam, vt in Sum. *num. 5.* & postea in eodem interrogatorio animosè fatetur, se illum vidisse, & quotidiè de eo tempore cum illo colloquia habuisse, quando illum in via videbat, rursùs etiam clariùs de mendacio conuincitur, quia deponit de anno 1663. illum non vidisse centum Cellis, & in interrogatoriis dicit se sæpè illum vidisse nauigantem de d. anno 1663. non obstante, quod etiam addit se non cœpisse nauigare; nisi post tertium annum suæ descriptionis inter milites illius loci, quæ fuit de anno 1662. & sic illius nauigatio non potuit incipere, nisi de anno 1665. & tamen deponit illum vidisse nauigantem de anno 1663. Qui-
18 bus multiplicatis contrarietatibus, & mendaciis attentis minus aptus videtur ad deponendum *Rota post Zuffum decis. 62. num. 6. & decis. 80. num. 8.* & alibi passim.

Quando verè huiusmodi exceptiones resultantes ex contrarietatibus illorum non essent releuantes, & Conciliatio in eorum dictis adduci posset, nihilominus eorum depositiones essent reiiciendæ, nec attendendæ ad probandam huiusmodi filiationem, ex quo cum Franciscus Gaetanus genitus 21. Aprilis 1664. etiamsi à 10. Maij vsque ad finem Augusti anni 1663. quo tempore deponit primus testis de reditu Triremium à Gallis admittuntur, quod esset impossibilis accessus Io: Baptistæ mariti ad Mariam Vxorem; attamen non potest in dubium reuocari, quod à die 21. Septembris eiusdem anni 1663. non potuerit ad illam accedere, eamquè carnalitèr cognoscere ante septimum mensem hic partus, † quo Casu ne-
19 quaquam dici posset probata negatiua coarctata accessus Mariti ad Vxorem tempore conceptionis, stante quod partus productus
20 fuerit in lucem septimo mense, † & huiusmodi partus æditos infrà 182. dies esse vitales, & perfectos Comprobatur communi Hipocratis, Aristotilis, Plutarchi, Plinij, aliorumque Philosophorum sententia iuxtà opinionem, quam habemus in *l. septimò mense ff. de stat. homin. l. 3. §. vltimo, ff. de suis, & legitim. l. Gallus in principio, ff. de liber. & posthum*; quam opinionem sectati fuerunt *Soccin. in l. cum Auus num. 111. ff. de condit. & demonstr. Castr. in l. Vxor abortu num. 3. C. de Post. har. Tiraquell. in l. si vnquam in verbo susceperit liberos num. 210. de reuoc. donat. Soccin. Iun. cons. 69. num. 1. Alciat. cons. 23. num. 2. lib. 2. Bursatt. cons. 63. num. 18. lib. 1. Menoch. de arbitr. casu 89. num. 34. & 35. Rota coram Seraphin. decis. 1282. num. 11. & in recent. decis. 164. num. 5. & seq. & in Auximana alimentorum prima Iunij 1620. coram Pirouano impress. apud Zacch. quæst. medic. legal. decis. 45. num. 14.*

Et quamuis in hac sententia Hypocratis Ex opusculo de septimestre partu ab omni-
21 bus scriptoribus recepta, † & in qua fundata est dispositio *text. in l. septimo ff. de stat. homin.* hoc expressè non legatur, & multi Philosophi, & nonnulli Medici firmitèr te-
22 neant, † quod mulieri non sit certus tempus præfixum ad pariendum, & *Cardanus in suo opusculo lib. 1. tract. 3.* adducat duo exempla
23 de duobus filiis, † quod vnus diebus 168. & alter 180. geniti vixerint, nihilominus dum ille dicit non posse viuere partus editos, nisi excedat mediam anni partem, exclusus videtur partus editus infrà quinque men-
24 strua, † quod tempus cum ipse exprimat, vt necessarium ad viuendum, quando partus dicitur illud non habet, dicitur incapax vitæ, & sic licet arguere à contrario, si solum viuit iuxtà illius doctrinam, qui nascitur post 182. dies, ergo viuere nequit, qui non habet illos dies completos, & † stante
25 tempore præfixo, valet argumentum inclusionis temporis ad illius exclusionem *Castr. cons. 69. num. 1. Paris. cons. 56. num. 5. lib. 1. Federic. Bonauent. de sextrimestre partu lib. 7. cap. 26.*

Data autem hac possibilitate, de qua dubitari nequit, quod ipse Io: Baptista maritus potuerit ad vxorem accedere, & cum ea morari à die 21. Septembris 1663. quo tempore iam Nauilia Pontificia à Gallijs reuer-

26 reuersa fuerint, † ista sola sufficit, ad hoc, vt probationes quæ in contrarium adducuntur, habenda non sit in consideratione, nec vllo modo attendenda *Castr. in l. penultima §. donec num.4. ff. ne quis eum, qui Dec. cons.37.n.9. vers. præterea Soccin.iun.cons.36. num.36. vers. dico, quod lib.2.Peregr.cons.393.n.5. vers. Quamobrem, Rota coram bo.me.Celso decis.395.num.9. vers.& testantur, & in recent.decis.247.numer.2. par.2.& dec.51.num.38.par.12.*

Hinc Maria iuuari non posse videtur obiectione ab ea in medium adducta, quod cum agatur de alimentorum præstatione, non requirantur probationes indubitatæ, & rigorosæ ad probandam filiationem, vndè 27 testes † examinati super illa admittendi sunt etiamsi minus idonei reputentur, verùm *Text.in l si quis à liberis §. si vel parens ff. de liber.agnosc. & ibi Bart. num.1. & §. si quis ex his num.1.* loquuntur de alimentis prouisionalibus, quæ lite pendente sunt alicui præ-28 standa, † quo casu, & *Natta cons.473. nu.6. & Mascard.de probat.conclus.986.nu.10.& Rot. coram Buratto dec.756.num.4.* firmarunt sufficere leuiores probationes, & ad hunc effectum admitti etiam posse præsumptiones, & coniecturas, quod non potest extendi ad fauorem Mariæ, & Francisci Gaietani, qui consequi volunt alimenta perpetua, quæ vti negotium principale deducta fuerunt, à quorum præstatione Dionysius agit se liberare, & exaduerso agitur ad instar 29 acquirendæ successionis, † & ideó probationes debent esse concludentes, & filiatio non indicijs, non coniecturis, sed probationibus euidentissimis est deducenda, *l. non ignorat, vbi Bart.C. qui accusare non possint Abb. in cap. peruenit, vbi Dec. num.4. qui fil. sint legit. Couar.de sponsal.par.2.cap.8.§.3.num.6.Alciat.de præsumpt.reg.3.præsumpt.38.num.6. Surd.de aliment.quæst.12.num.11.* & sic distinguendo tenuit *Rota coram Carillo dec.136. num.2. coram Dunozetto iuniore dec.593.num.1.vers.& in specie, & num.4.& in recent.dec.289. num.1. par.1. & dec.164.num.7.in fine par.3.* Præsertim verò 30 quod Franciscus vti spurius † natus ex incerto semine, non potest petere huiusmodi alimenta perpetua, quæ tenent locum suc-31 cessionis, † à qua tàm de iure communi huiusmodi spurij sunt exclusi, *Auth.licet, & Auth.ex complexu C. de incest. nupt.* quàm ex *Constitutione sa. me. B. Pij V. la seconda, §. 4.* vt in terminis etiam dixit *Spada consil.222. num.3.& seq.lib.3.*

Multoque minus eorum depositiones admitti possunt ad effectum probandi Mariã fuisse à Dionysio adultero detentam in propria illius domo sub stegmate concubinatus, itaut nulli alteri ad illam aditus pateret; Nam quamuis testes dati in Summ. *num.13.* deponant Mariam proprijs sumptibus, & expensis Dionysij adulteri fuisse detentam in sua domo, quàm vxoris obsequijs prosequebatur, & attentus erat magna cum vigilantia, ne aliquis ad illam accederet, & ostium illius obseruabat. Nihilominus nullo modo concludunt illius custodiam fuisse tam rigorosam, vt nemo posset illius domum adire, quinimò fateatur ipsam habuisse domum separatam à d. Dionysio, vt in Sum. *num.14.* Vltimo loco dato, & paritèr dixerunt habuisse plenissimam libertatem, & poterat de domo exire ad libitum, & de omni tempore sibi beneuiso, absque aliqua limitatione, & admittebat in eadem domo, quos volebat. Qui testes cùm non concludant de tempore cõceptionis non cognouisse alium virum, præ-32 ter Dionysium adulterum, † & sint ab ipsa Maria adducti ad effectum probandi filiationem eiusdem Francisci cum ipso Dionysio, contra illam plenè probant *Adden. ad Greg.XV.decis.115.num.9.vers.si tamen Rot. in Hispalen.Decimarum 16. Iunij 1659. §.quarto denique coram Eminentiss. Cerro,* & omnibus alijs probationibus dicuntur excellen-33 tiores, & magis idonei ad † probandum, quia eorum productio facta à Maria non aliter recipi debet, ac si esset propria confessio producentis *Glos. in Auth. de testibus §. Et licet verbo, & supplicijs col.6.*

Quamobrem cum satis appareat ex eorũ depositionibus illam admisisse quamplurimos viros ad suam domum de tempore, quod Dionysius thorum viri communem faciebat, & corpus suum tenuisse expositũ publicis voluptatibus venereis, vt solitum esse in similibus inhonestis fœminis, quotidie docemur illas omnibus quæstum sui corporis facere, quando semel incœperunt thorum viri violare, & vltrà alios viros, quos ipsa admiserat tàm de die, quàm de nocte, quos testes in eodem Summ. nominant, & tàm postquàm ante tempus conceptionis Francisci enumerant etiam quendã Barbitonsorem, & alium Togatum, quem mater illius dicebat fuisse medicum, & famulum d. Dionysij, vt in Sum. moderno *num.9.* & in Ciuitate Vetula dormiuit cum quodam famulo Alumeriorum, vt in Sum. 34 *num.10.* † & propterea in dubium reuocari nequit, quod illa inhonestè vixerit, & quod Pater, ex quo genitus fuit Franciscus non dicatur incertus *l.Lucius Titius 82. ff. de condit.& demonstr.l.vulgo concepti ff. de stat. homin. §. si aduersus de nupt. §. vulgo quæsitus instit. de success.cognat. Palcott.de spur.cap.26.per tot. Rot. coram Mantica dec.149.num.10.& 11. & coram Dunoz.iun.dec.163.num.5.*

Itaque stante hoc accessu plurimorum virorum ad illius domum iuncta cum fama illius prostitutionis, & quod publicè habebatur pro meretrice, vt deponũt testes hinc indè examinati de anno 1669.& dati recenti 35 Summ. *num.11.* † non est opus, quod testes ad effectum probandi filiationem, deponant illos vidisse in lateribus se inuicem amplectentes, & osculantes, aut in lecto iacentes, iuxtà *cap. præterea, & ibi Abb. de testibus cap. literis, & cap. tertio loco de præsumpt.* sed sufficit illos deponere, quod solita esset aperire de nocte ianuas domus illis, qui intrare vole-

36 volebant, † quod sufficit ad hoc, vt quis dici possit meretrix *Bald. in l. data opera col. 11. vers. potest poni aliud C. qui actus non poss. & in l. neque natales col. prima C. de probat. Natt. cons. 205. num. 3. & 4.*

Quia verò post editam decisionem, & resolutionem in Rota sub die 16. Febr. 1671. captam coram R. P. D. Vicecomite excludentem huiusmodi filiationem ex Dionysio, adductus fuit in testem Ioannes Baptista Posterla, qui nuperrimè fuit examinatus virtute remissoriæ eidem Mariæ concessæ, qui deponit de mense Augusti ipsam fuisse conductam ad propriam ipsius domum, vt in Summario *num. 15.* Hac de causa vltimo loco satisfaciendum esse illius depositioni Domini existimarunt ex sola responsione data in Summario *num. 27.* in qua dicit in eadem domo alios viros cohabitasse, cum illa, nec non continuò etiam permanere illius famulum, ex quibus remanet exclusa exacta probatio, quod alijs non pateret accessus ad domum, in qua

37 adultera conseruabatur, † vti fieri oportet, ad hoc, vt filius natus in eadem domo, dici possit genitus ex semine adulteri, & præter alios supra allegatos tradit in puncto *Spada cons. 251. n. 10. lib. 2. vers. quod immò Rot. dec. 289 num. 2. par. 1. recent.* & de famulo permanen-

38 te in domo adulteræ die, noctuque, † quod reddat æquiuocam paternitatem, tenent *glos. Bald. & alij in dicta l. vulgo ff. de stat. homin. §. si aduersus instit. de nupt. Rota coram Carillo decis. 136. num. 15. & in recent. decis. 289. num. 2. par. 1.*

39 Vltrà quod dictus Testis est † vnicus, & nullam fidem meretur *l. vbi numerus ff. de testibus*, etiam est contrarius alijs testibus antea examinatis, in quorum depositionibus habetur, quod Maria de tempore conceptionis conuersabatur cum diuersis personis, & nullo modo detinebatur penès Dionysium adulterum, sed ad illam accedebat, quando illi placebat, & habebat libertatem egrediendi de domo omni tempore sibi beneuiso, & ex ista contrarie-

40 tate inter eos inconciliabili, † prouenit ademptio fidei vnicuique illorum, ne dentur confusiones, & contrarietates in dictis, quæ proferunt, & quæ ad inuicem conquassantur *Farin. de testibus quæst. 65. num. 2.* & alibi passim.

Denique irreleuantes pariter fuerunt etiã à Dominis consideratæ coniecturę pro parte Mariæ adductæ consistentes in vicinitate Vrbis ad centum cellis in publica voce, & fama, in reiteratis confessionibus extraiudicialibus eiusdem Dionysij, in descriptione libri baptismatis, in tractatu in propria domo sub hac qualitate filij eiusdem. Quia responderunt illas in facto non fuisse sufficientèr probatas, & in iure nequaquam

41 subsistere, † & ob id vti non concludentes, reiectæ fuerunt, vt in eadem *decisione sub dicta die 16. Februarij 1671. coram R. P. D. meo Vicecomite à §. Reliqua verò vsque ad finem.* Vtraque parte informante, & coram illo, & coram me loco illius subrogato in ambabus propositionibus &c.

Decis. 43. par. 17. est illa, quæ hic supra in eadem causa emanauit.

R. P. D. VICECOMITE.

Troiana Legati.

Lunæ 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Puellis cuiusdam Conseruatorij factum erat legatum, quod non amplius deberi prætendebatur ex eo, quod Conseruatorium fuisset in Monasterium erectum; illud tamen præstandum esse deciditur, quia non inde cessabat causa finalis eiusdem legati, qualis esse reputatur ipsum pium opus à Testatore consideratum, itàvt sola mutatio loci non fuerit habita in aliqua consideratione.

SVMMARIVM.

1 *Verba testamenti, vbi sunt clara, nulla indigent interpretatione.*

2 *Conseruatorium puellarum à Testatore consideratum, si erectum fuerit in Monasterium, non ideo cessat legatum à Testatore factum puellis eiusdem Conseruatorij.*

3 *Legati caducatio, vel firmitas dependet à causa finali legantis.*

4 *Legatum non censetur ademptum cessante forma materiali à Testatore considerata.*

5 *Legatum relictum puellis Conseruatorij, debetur etiam, si Conseruatorium in Monasterium fuerit erectum, & vide supra à num. 2. & per totam.*

Legati pij causa finalis dicitur ipsum opus pium nulla habita ratione personarum, vel loci à Testatore expressarum, nu. 5.

6 *Indefinita loquutio æquipollet vniuersali, & indifferenter comprehendit omnes personas.*

7 *Dictio, vt, causam finalem importat.*

8 *Legatum non caducatur si extat persona legatarij, & solus locus, in quo ille permansurus sit, vel vbi præstari debeat legatum, fuerit mutatus.*

9 *Legatum testatorem non fecisse, si aliquid cogitasset, probare tenetur hæres, qui ex hac ratione legatum impugnat.*

10 *Legatum non caducatur quousque durat causa finalis eiusdem legati.*

DECISIO CLII.

In gradu appellationis coram me confirmarunt Domini sententiam Rotalem præuia decisione prima Aprilis superioris anni coram R. P. D. meo Bourlemont latam, qua iudicatum fuit legatum deberi Mona-

Monasterio ex dispositione Rogerij Legantis: Che dell' esattione maturanda à Giugno se n'aggiutino le persone, che hanno da entrare nel Monastero della Santissima Annuntiata di Foggia fino alla somma di scudi 700. ò 800. da spendersi similmente per mano del Padre Girolamo Verità, e successori in quella, acciò vadino à quest'vso, & non aliter &c. Verba enim sunt
1 † clara; quæ nulla indigent interpretatione, *vulgata l. ille, aut ille §. cum in verbis ff. de legatis 2.* cum alijs in dicta causæ decisione in principio.

Nec ex eo, quod de Conseruatorio Puellarum, qualis erat locus à Testatore de tẽpore conditi testamenti consideratus,
2 † erectus fuerit in Monasterium cum perpetua clausura pro Monialibus, dici potest caducatum legatum; quia causa finalis
3 † legantis, à qua dependet caducatio, vel firmitas legati, *l. cum tale §. falsam causam ff. de condition. & demonstration.* non tendit ad Conseruatorium simplicitèr; itavt, cessante eius forma
4 materiali, † censeatur ademptum legatum, vt per illum tex. tradit *Mantica de coniecturis vltimar. volunt. lib. 5. titul. 14. num. 14.* sed fuit directa in opus pium, & in fauorem piæ causæ *ibi*: Che se n'aggiutino le persone,
5 che hanno da entrare nel Monastero &c. † quæ pro causa finali semper venit accipienda, vt post *Cynum. Salicetum, & alios in dicta l. generaliter C. de Episcop. & Cler.* tradit *Tiraquell. titulo cessante caus. num. 56. & 57. Rot. coram Coccino decis. 990. per totam*.

Præterea mens Testatoris fuit etiam directa in personas Monasterium ingressuras, nulla facta distinctione de Orphanis extra clausuram, vel de Monialibus sub clausu-
6 ra, † quæ indèfinita loquutio æquipollet vniuersali, & indifferentèr personas omnes comprehendit, ex latè cumulatis per *Barbos. axiomate 123. nu. 1. Rota coram Bichio decis. 370. num. 2. in fine*.

7 Insuper vsus est Testator dictione *vt*, † ibi accioche vadino à quest'vso, quę paritèr causam finalẽ importat, vt ex *lege Alumnæ §. Seia ff. de adimendis legat.* benè concludit *Baldus consil. 106. num. 3. lib. 1.*

Cùm autem pia causa non cessauerit, locus à Testatore consideratus adhuc duret, & vsus redditũum ex sola mutatione loci de Conseruatorio in clausuram non diuer-
8 sificet, † quia extant personæ indefinitè à Testatore volitæ; nec in contrarium probetur, quod Testator si præcogitasset ad clau-
9 suram non fuisset legaturus; † provt concludentèr probare tenetur hæres, qui legatum impugnat, *Crauett. consil. 781. n. 6. Mantica de coniectur. vltim. volunt. d. lib. 5. tit. 14. n. 15. vers. quod autem*. Durante propterea ex his
10 omnibus causa finali, † legatum non fuit caducatum, sed debetur ex supra allegatis, & alijs in d. causæ *decis. cor. R. P. D. meo Bourlemont*, cum cuius fundamentis pro iustitia sententiæ DD. transierunt, vna tantùm Parte informante &c.

R. P. D. CALATAIV.

Lucana Beneficij.

Lunæ 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

De duobus præsentatis ad beneficium iurispatronatus, ille præfertur, qui vltra medietatem vocum, habet etiam gratificationem à Papa; plura ideò in præsenti decisione deducuntur tàm de vocibus Patronorum, quàm de quasi possessione præsentandi, quatenus illa suffragetur, vel non.

SVMMARIVM.

1 *Literæ apostolicę vbi sunt iustificatæ veniunt exequendæ.*
2 *Clericatus, & habilitas ex literis proprij Ordinarij probantur.*
3 *Beneficij valor remanet probatus ex alia simili narratiua facta in altera prouisione apostolica.*
4 *Iurispatronatus, totam vocem habere dicitur, qui habet maiores præsentationes illius voci s.*
5 *Compatronus si nullum præsentauit, illius vox nemini suffragatur.*
6 *Quasi possessio præsentandi non acquiritur in præiudicium veri Patroni ex præsentatione separatè facta à Patrono putatiuo.*
7 *Præsentatus à veris patronis in concursu præsentati à Patrono putatiuo præferendus est.*
8 *Præsentatus habens medietatem vocum, & gratificatus à Papa præferendus est præsentato ab altera medietate gratificationem non habenti.*

DECISIO CLIII.

PETRVS Angelus Balthassaris fundauit Capellam Sanctissimæ Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis, & Sancti Petri Martyris in Ecclesia Cathedrali Lucana, reseruato iure nominandi Capellanum sibi, ac Mariæ, Helenæ, & Antoniæ Neptibus, earumque filijs, & hæredibus, & successoribus. Vacante Capellania de anno 1670. per mortem Andreæ Carelli vltimi præsentati ex parte Cæciliæ Carellæ prouenientis ab Helena, & Pauli Antonij Vecoli prætensi successoris Antoniæ fuit coram Ordinario Lucano præsentatus, & per sententiam diffinitiuam institutus Alphonsus de Sinibaldis in exclusionem Ioannis Stephani de Chicchis præsentati ex parte Apolloniæ, Alexandri, Stephani, & PP. Ascanij, & Michaelis de Carellis pariter prouenientium ab Helena, & interposita in termino appellatione ad Rotam Chicchus deindè obtinuit à Sanctissimo facta mentione litis gratiam derogationis pro medietate vocum, & literas Apostolicas expediuit. Ideó contigit disputari dubium, An literæ Apostolicæ sint exequendæ, vel potiùs Alphonsus de Sinibaldis instituendus in casu &c. & informante solùm dicto Ioanne Stephano de Chic-

1 chis† tamquàm in omnibus iustificatis Domini censuerunt esse exequendas, iuxta *Text.in cap.si capitulo, ibique gloss.notat.in verb. exequatur de concess.præb. lib.6. & in cap.si quando de rescript.*

Ipsius siquidem Ioannis Stephani Clericatus, & habilitatis
2 † ex Ordinarii sui literis testimonialibus. Summario *num.* 3. legitima iustificatio dilucidatur. *Felin.in cap.post cessionem num.3 & 15.de probat.Rot.coram Gregor.decis.78.num.5.* valor Beneficij in ducatis viginti quatuor per non excessum vlteriori
3 probatione non indiget, † dum aliàs de anno 1603. in simili summa per Prouisionem Apostolicam fuit canonizatus, Summario *num.4. Rot.in Leodien Canonicatus 27.Iunij 1642.§.de clericatu vers. valor, coram Eminentissimo Cardinali Cerro.*

Vacatio paritèr per mortem Andreæ Carelli habetur ex confessione Alphonsi in Præsentatione coram Ordinario ad eius fauorem facta per Cæciliam Carellam, à qua pariter ponitur pro incontrouertibili clausula, verificato iurepatronatus propter traditum instrumentum fundationis, Summ. *num* 6 & 7. cum subsecutis alijs Præsentationibus, & institutionibus, *num.* 5.

Non solùm æqualis pro medietate, sed pluralitas vocum concurrens in Chicchum ex data Arbore controuerti non potest; Cùm enim Testator reseruauerit dictum Patronatum tribus eius neptibus, Mariæ, Antoniæ, & Helenæ, earumque filiis, & hæredibus, & successoribus (Beatrix enim altera neptis ante obitum Testatoris prædecessit) d. iuspatronatus fuit ab initio in tres voces diuisum.

Vox Mariæ per donationem Sebastiani vltimi de linea peruenit in Nicolaum de Carellis successorem Helenæ, ex Nicolao in Cæsarem, & ex Cæsare in Apolloniam, & Cæciliam eius filias hæredes pro medietate institutas, quarum prima præsentauit Chicchum, altera verò Sinibaldum, vndè vterque ex præsentatis habet medietatem illius vocis.

Vocem Helenæ totam habet Chicchus, quia fuit præsentatus a dicta Apollonia filia Cæsaris, & Alexandro dictę Apolloniæ filio; necnon à Stephano filio Antonij, & PP. Ascanio, & Michaele filij q. Octauij; Sinibaldus autem à sola Cæcilia filia Cæsaris, vndè tota ista vox dicitur acquisita à
4 Chiccho, † qui enim habet maiores præsentationes vnius vocis, totam illam vocem habere dicitur, *DD.in Clem. si plures de iurepatron. Rocch.de Curt.eod.tract. §.ipse vel ij nu.5. Rot.in rec.decis.2.num.7. & seqq. par.7.* & generalitèr firmant *Lambertin. de iurepatr. lib. 1. par. 2. quæst.1.art.25. num. 13. & 15. 22. & 24. fol.108. iuxtà antiquam impress. Gonzal. ad reg.8.gloss.45.num.61.Cassador.decis.2.num.2.de iurepatr. Rot.in rec.decis.285.num.6.in fin. & decis.332. num.2. & 5. & decis. 443. num.4. & 5. par.5. & coram Canalet. dec.436. num.1. & decis.519.per tot.*

Linea autem Antoniæ Vxoris Constantini Vecoli defecit per obitum D. Alberti de Vecolis, qui instituit hæredem Hieronymum filium Angeli fratris dicti Constantini; Cùm igitur descendentes Hieronymi
5 adhuc superstites nullum † præsentauerint, ista vox nemini suffragatur, & consequentèr Chicchus habet maiorem partem vocum.

Nec obstat Præsentatio facta in fauorem Sinibaldi à Paulo Antonio de Vecolis, quia cùm iste non descendat à Hieronymo, nec doceat esse illius hæredem, ius non habet in hoc Patronatu.

Parum releuante, quod dictus Paulus Antonius prætendat esse in quasi possessione præsentandi, ex quo de anno 1650. præsentauerit D. Andream de Carellis, per cuius obitum vacat Beneficium.

Tùm quia eundem Andream præsentauerint etiam separatè DD. de Carellis veri Patroni, & Præsentatio facta à dicto Paulo Antonio non sit simultanea cum eisdem
6 Patronis, vt ex Summario *num.* 5. † non potuit ex tali Præsentatione idem acquiri quasi possessio saltem in præiudicium dd. Patronorum, qui illum non admiserunt, *Rot.decis.417.num.2.& 3. coram fa. me. Gregor. Caputaq.decis.339.par.2.*

Tum quia cùm ex prædictis constet de non iure dicti Pauli Antonij in hoc Patronatu quasi possessio eidem non suffragatur;
7 sed in concursu† Præsentatus à veris Patronis, qualis est Chicchus, præferendus est præsentato à Patrono putatiuo, & existente in quasi possessione, *Rot.in Lucana iurispatronatus 23.Febr.1612.coram Pamia, quæ est decis.374.num.4.par. 1. rec. & decis.548. num.14. par.5.tom.2.*

Sed cessat difficultas pro executione literarum, quia supposita etiam validitate Præsentationis dicti Pauli Antonii, Sinibaldus haberet ad summum vocem Antoniæ, & medietatem vocis Mariæ, Chicchus autem vocem Helenę, & alteram medietatem Mariæ, & consequentèr esset in paritate voto-
8 rum, † quo casu habens gratificationem à Sanctissimo, præferendus est Sinibaldo dictam gratiam non habenti, *Rot.in rec.dec.275. num.2.& 280.num.16.& 307.num.4. par.7. & 303.num.6. par.9. & decis.274. num.3. par.10. & alibi.*

Et ità informante tantùm d.Io.Stephano de Chicchis, resolutum fuit.

R. P. D. EMERIX.

Nepesina Immissionis.

Lunæ 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Immissio vigore interdicti quorum bonorum fuit concessa Sorori in bonis Fratris ab intestato

ſtato defuncti, excluſo patruo, non obſtante Statuto excluſiuo fœminarum, quia illud erat contra ius; & non confirmatum à Papa: Rurſus pro fructibus etiam eadem immiſſio data eſt, ad rationem ſcutorum quinque pro centenario bonorum ſtabilium iuxtà taxam legalem, donec, & quouſque de maiori, vel minori quantitate doceretur.

SVMMARIVM.

1 *Soror ſuccedit fratri defuncto excluſo patruo, amplia, vt num. ſeqq.*

2 *Statutum excluſiuum fœminarum propter maſculos eſt contra diſpoſitionem iuris communis.*

3 *Statutum contra ius non attenditur niſi fuerit confirmatum à Papa.*

4 *Confirmatio apoſtolica in ſtatuto contra diſpoſitionem iuris cõmunis non reſultat ex lapſu temporis ſine obſeruantia, & ſcientia Pontificis.*

5 *Hæredum vnus poteſt petere totam hæreditatem, ſi alij cohæredes non comparent.*

6 *Cohæredum vnus eo magis poteſt petere totum, ſi præſtat cautionem de reſtituendo ſuam partem cohæredibus quandocumque venientibus.*

7 *Interdictum quorum bonorum datur hæredi ab inteſtato ad conſequendam immiſſionem bonorum a defuncto poſſeſſorum.*

8 *Interdictum quorum bonorum competit etiam pro obtinendis fructibus hæreditatis.*

9 *Fructuum perceptio ſatis dicitur probata ex apprehenſione, & poſſeſſione bonorum.*

10 *Fructus bonorum ſtabilium taxantur ad rationem ſcutorum quinque pro centenario.*

11 *Taxa legalis de quinque pro centenario fructuum bonorum ſtabilium ſemper attenditur donec aliunde de maioris vel minori quantitate doceatur.*

DECISIO CLIV.

POST mortem Pauli Senioris, qui obijt anno 1615. relictis Felice, Amabilia, Angela, & Paulo Iuniore, filijs in infantili ætate conſtitutis, ſuperſtitibus Catherina Matre, & Fabritio Fratre; Deceſſit primo loco Paulus Iunior, per cuius obitum, quia Fabritius patruus omnia bona occupauit, excluſis Sororibus; Inſurrexerunt contra eundem Ioſeph, & Gaſpar filij Angelæ interim defunctæ coram Prætore Terræ Scroſani, qui illis immiſſionem conceſſit, deindè confirmatam per ſententiam Auditoris Cameræ Summario *num. 3. & 4.* Vndè deuoluta cauſa per appellationem ad Rotam, & conſultis de more Dominis, fuit hodie reſponſum, conſtare de bono iure Ioſephi, & Gaſparis, & mandatum eſſe relaxandum pro medietate fructuum deſcriptorum in inuentario, aliorumque perceptorum à Fabritio ex bonis hæreditarijs ad rationem quinque pro centenario, necnon pro medietate pretij corporum ab eodem Fabritio alienatorum.

Ratio primæ partis reſolutionis fuit, quia
1 ſucceſſio fratris ſpectat ad ſorores, † excluſo patruo; vndè hæreditas Pauli Iunioris debetur Ioſepho, & Gaſpari, tamquam filijs, & hæredibus Angelæ illius ſororis, *Auth. poſt fratres il primo C. de legitim. hæredibus §. ſi igitur il ſecondo, Authent. de hæredib. ab inteſtat. venientibus, Mart. de ſucceſſ. legal. par. 3. quæſt. 6. art. 3. num. 6. Rot. deciſ. 43. num. 4. rec. par. 7.*

Non obſtat Statutum Scroſani excludens
2 fœminas propter maſculos, † quia cum huiuſmodi Statutum ſit contra diſpoſitionem iuris communis *in l. maximum vitium C. de liber. præter. il. in authent. poſt fratres la ſeconda C. de legitim. hæredib. & in Authent. defuncto C. ad*
3 *Sen. Conſult. Tertull.* † non eſt attendendum tamquam factum à populo ſubiecto Sedi Apoſtolicæ, de cuius confirmatione non apparet, *Soccin. iunior. lib. 2. conſil. 272. num. 5. verſic. quarto principaliter, & num. 6. Rota coram Buratt. deciſ. 6. num. 1. & 6. vbi Addentes litera A. & in Nepeſina ſucceſſionis 20. Iunij 1670. §. neque illi obſtare, & 10 Aprilis 1671. §. certum coram Reuerendo Patre Domino meo Calataiu.*

Neque huiuſmodi confirmatio poteſt in præſenti caſu deduci ex lapſu triginta an-
4 norum, quia non conſtat de obſeruantia dicti Statuti, neque de ſcientia Summi Pontificis, quibus deficientibus, lapſus temporis non facit præſumere confirmationem, vt in punctualibus terminis reſpondit *Rota in dicta Nepeſina ſucceſſionis 20. Iunij 1670. §. neque illi obſtare & 10. Aprilis 1671. § certum namque coram Reuerendo Patre Domino meo Calataiu.*

Minus vrget, quod pars huius ſucceſſionis ſpectaret ad Amabiliam alteram ſoro-
5 rem Pauli, † quia cum neque ipſa, neque eius hæredes hodie concurrant petendo partem ipſos tangentem, rectè poſſunt Ioſeph, & Gaſpar totam hæreditatem petere, & conſequi, iuxtà *text. in l. vnica, ibique gloſſa, & Scribentes C. quando non petentium partes,*
6 præſertim ſi præſtent cautionem † de reſtituendo alijs cohæredibus quandocumque petentibus, ſecundum praxim, quam docet *Surdus conſil. 259. nu. 15. & ſequitur Rota coram Durano deciſ. 448. num. 10. & coram Cardinali Celſo deciſ. 92. num. 14.* ac aliás ſæpiſsimè.

Firmato bono iure Ioſephi, & Gaſparis, conſecutiuè fuit prædictis conceſſa immiſſio ad bona Pauli, & relaxatum mandatum pro medietate pretij bonorum alienatorũ, necnon pro medietate fructuum in inuentario deſcriptorum, & etiam pro altera medietate aliorum fructuum perceptorum à Fabritio, quia interdictum quorum bono-
7 rum datur hæredi ab inteſtato, † non ſolum ad bona per defunctum poſſeſſa, *Beregr. de fideicom. articul. 46. num. 12. & 15. Rota coram*
8 *Burat. deciſ. 386. num. 1. & 2.* ſed etiam † pro fructibus, *Alex. lib. 6. conſil. 70. num. 10. Rota coram Buratt. deciſ. 474. num. 7.* de quorum per-
9 ceptione ſatis apparet † ex perceptione eorundem bonorum, *Buratt. deciſ. 173. num. 30. Gregor. deciſ. 50. num. 2. Bichius deciſ. 465. num. 10.*
10 & quos Domini taxarunt ad quinque † pro centenario iuxta taxam legalem, *Gloſſ. final. in authent. præterea C. de Sacroſanct. Eccleſ.* quarum

rum sequitur *Rota decis. 570. num. 1. recent. par. 11 & 2.* & alias passim † donec aliundè de maiori, vel minori quantitate doceatur.

Et ita altera tantùm &c.

R. P. D. T A I A.

Foroliui ea Manutentionis.

Lunæ 26. Iunij 1673.

A R G V M E N T V M.

Duo principalitèr continet hæc decisio; Primum, quod simulatio non solùm probanda sit, & quidem cum sua causa, verum etiam quod si simulatè, & non simulatè contrahi poterat, non sufficiat probasse causam simulandi, sed quod vlterius partes simulare voluerint. Alterum, quod donatio ità penès donatarium remaneat, vt sine stipulatione, vel pacto nunquam reuertatur ad donantem.

S V M M A R I V M.

1 *Remissoriam concedere cum retardatione, vel sine, spectat ad arbitrium Rotæ, & num. seq.*
2 *Manutentio dicitur iudicium priuilegiatum.*
3 *Iuramenti obseruantia transit ad hæredes.*
4 *Iuramentum defuncti quatenus in hærede operetur periurium.*
5 *Simulatio etiam probata, stante iuramento, allegari minime potest.*
6 *Simulationis causa probari debet, & quidem de tempore contractus.*
7 *Simulatè, & non simulatè vbi contrahi poterat, probandum est Partes simulare voluisse.*
8 *Donationis simulatæ coniectura est si donator in possessione permanserit, & quatenus hoc procedat, vel non, ibidem.*
9 *Donatio est contractus, quo statim acquiritur accipienti, neque vllo casu ad donatorem reuertitur, & vide num. seqq.*
10 *Donatio facta contemplatione matrimonij eo minus potest ad donantem reuerti.*
11 *Donatio vt reuertatur ad donantem, requiritur stipulatio, vel pactum.*
12 *Donatio est contractus iuris gentium.*
13 *Donatio est perdere, quia donans semper amittit.*

D E C I S I O C L V.

DOMINI in decisis 13. Martij proximè præteriti, & constare de bono iure etiam ad effectum manutentionis pro donatarijs responderunt, non solùm altera Parte nihil in hoc opponente, sed repugnante tantùm, & præseruante omnia in nouis articulis ad probationes faciendas, itavt hac ipsa die super vtroque dubitatum fit, An sit danda Remissoria, & an standum, vel recedendum sit à decisis, & ad primum dubium dandam Remissoriam sine retardatione Processus responsum est, vt in alia decisione edita, & in secundo standum esse in decisis vt supra.

Neque enim repugnat stare in decisis, &
1 remissoriam dare, illam verò † concedere cum retardatione, vel sine spectat ad arbitrium Rotæ, vt in *decis. 138. num. 5. à versic. Cæterum placuit par. 14.* & benè intrat vbi de
2 manutentione agitur, † iudicio priuilegiato *ad Rotam coram Seraph. tota decis. 294.* cum alleg. & abundè *Post. de manutent. obseruat. 94. ab initio cum alijs.*

Et addebant Informantes pro donatarijs contra oppositam simulationem donationis ex vi iuramenti tàm assertorij scilicet omnia, & singula fuisse, & esse vera, quàm promissorij, nempè eadem obseruanda, pro quibus omnibus, & singulis inuiolabilitèr obseruandis, vt in obligatione camerali, quod in contractu non solùm confirmato, sed etiam obfirmato, & reualidato per iu-
3 ramentum ipsum, † iuramentum, quoad obseruantiam trãsit ad hæredes, *Noalis de transmiss. casu 53. num. 11. Galles. de obligat. camerali*
4 *quæst. 4. ab initio,* qui etiam † ad periurium arguit *num 4. Zacch ad d. quæst. 4. num. 13. & 14. Rota coram Seraph. dec. 805. num. 4.*

Itavt quod etiam spectet ad alterum dubium de remissoria, quando probatio simu-
5 lationis facta fuerit Parte opponente † iuramentum tolleret simulationis allegationẽ, etiam probata simulatione, *Farin de falsit. & simulat. quæst. 162. num. 88. & ex Alex. cons. 89. num. 15. versic. subdit tamen lib. 2. Bauer. de veritate iuramenti quæst. 64. seu num. 116. Grammat. ad Afflict. decis. 60. addit. p. versic. & vide omninò,* vbi testatur de re iudicata se Aduocato.

Addebant etiã causam simulationis pro-
6 bandam, † quod adesset tempore celebrati contractus; *Farin. d. quæst. 162. num. 107.* cum allegatis, *Rota coram Merlino decis. 609. num. 6. & coram Eminentiss. D. Cardin. Ottobono decis. 238. num. 9.* etiamsi appareret causa, quæ potuit mouere ad simulandum, & cum cõtractus concurrente etiam causa simulandi
7 posset fieri verè, & non simulatè, † adhuc esset probandum saltem per coniecturas, quod partes voluerint simulare &c. *ex Rota, & Annot. ad Buratt. decis. 624. num. 23.*

Adhuc oppositæ coniecturæ simulationis ex quo possessio remansit apud donatorem obijciebant Informantes pro donata-
8 rijs ius familiaritatis, † etiamsi de masculis, ac maioribus sororis filijs ageretur, plusquã in casu, *ex Rota coram Ludouis. decis. 401. deinde coram Bichio decis. 69. num. 15. & 16.*

Et superaddebant contra oppositam resolutionem donationis pro parte præmortuæ alterius donatariæ regressum non ad ipsum donatorem, sed ad donatarij hæredes
9 multa, & multis, † sed præclara in testibus ex vi donationis, & specie contractus, quo dat aliquis ea mente, vt statim velit accipientis fieri, nec vllo casu ad se reuerti, *l. 1. sub initio ff. de donat.* cum declaratione *Gloss. reuerti, & §. sin autem, l. si quis argentum 25. C. eodem §. sed mortis causa l. Senatus censuit 35. ff. de mortis causa donat. & §. alij autem instit. de donat.*

10 *donat.* & amplius in donationibus† contemplatione matrimonij factis, *Rota coram Bichio decis. 555. maxime num.* 5. vndè opus est stipu-
11 latione, vel pacto, † vt dominium repetatur ex supradictis, & *l. 9. C. de donat. & ibi Vi-*
12 *nian.* in casu, maximè quod donatio, † vt Iuris Gentium est *l. cum qui donationis 22. ff. de donat. & ibi Bart. cum aliis apud Strozzium de contract. ab initio num. vltimo*, & quotidie ve-
13 riùs, & certiùs practicatur† donare esse perdere, iuxtà *l. 7. ff. de donat.*, *& ibi gloss.* 1. cum aliis.

Et ita altera tantùm &c.

R. P. D. RONDININO

Neapolitana Hæreditatis.

Luna 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Hæc decisio omnes tangit, cùm declaretur in ea, quod quis suam grauando conscientiam, licèt forsan in hoc mundo conueniri non possit, habeat tamen semper vltorem Deũ, qui solus animarum, & conscientiarum iudex est; Ad eum casum, quod implementum piæ dispositionis conscientiæ hæredum commissum, non debeat per viam iudicialis processus cognosci; licèt quandoque, vbi de magno præiudicio tractatur, possit adiri Princeps, vt emendet quidquid ex conscientia erronea malè gestum est.

SVMMARIVM.

1 *Hæres conditionaliter institutus in casu alienationis, vel non adimplementi dolosam contrauentionem plene & concludenter probare debet.*

2 *Modus interpretatur secundum mentem, & intentionem disponentis, etiam si verba conditionem inferre videantur.*

3 *Dictio* statim *à testatore prolata, recipit interpretationem à maiori celeritate, quæ fieri potest.*

4 *Priuationis ad effectum requiritur monitio.*

5 *Testator si adimplementum reliquit conscientiæ suorum hæredum, quatenus illi molestari possint, vel non.*

6 *Conscientiam inferioris mutare non potest superior, neque animo vim inferre, & num. 12.*

7 *Conscientiæ alicuius si aliquid sit commissum, quis possit de veritate inquirere, & sup. num. 6. in fine, & num. seqq. vbi de materia.*

8 *Statuta, Dispositiones, & Rescripta Principum, ac similia intelligantur prout de iure.*

9 *Verba* conscientiam, *aut* prudentiam tuam oneramus, *& similia, quid importent, & qualiter intelligantur. & num. seqq.*

10 *Clausula* conscientiæ tuæ committimus *tollit quidem iuris apices, non autem impedit, quin iudicialiter agendum sit.*

11 *Executores testamentarij, quorum conscientiis aliquid commissum est, non habent vltorem nisi Deum, & vide num. seqq.*

13 *Conscientia erronea non habet. neque meretur nomen conscientiæ.*

14 *Conscientiæ alicuius commissum si malè gestum est licet adire Principem pro moderatione, non autem iudicialiter procedi, & num. 13. & seqq.*

16 *Appellatio quatenus admittatur in iis quæ alicuius conscientiæ sunt remissa, & vide supra à nu. 10.*

DECISIO CLVI.

IN decisis coram me 13.* Martij proximi præteriti Domini steterunt, denegando iterum immissionem Patribus Ministrantibus infirmis Neapolis in bona, quæ clar. me. Felix Maria Ducissa Grauinæ in Donatione, ac eius Testamento concessit PP. Congregationis Matris Dei Neapolis illius Donatarijs, ac Hæredibus institutis ob contrauentiones, in quarum casu Patres Ministrantes Infirmis, se substitutos esse contendebant.

Neque enim docuerunt de alienatione bonorum, quo casu solùm in Donatione vocati erant, neque de non adimplemento onerum adiectorum in Testamento, quo casu paritèr in Testamento substituti fuerant, cum id probare tenerentur, & quidem concludentèr, ac cum requisitis dolosæ contrauentionis, cùm ageretur de priuatione hæreditatis iam acquisitæ, non autem acquirendæ, ac suspensæ quoad onerum implementum, quo casu hæredes, vtpotè tunc
1 conditionalitèr instituti† non adimplementum probare debuissent, iuxtà distinctionẽ, quam inter hæredis institutionem modalẽ, vt in casu, & conditionalẽ tradiderant *Bart. in l. quibus 40. §. Termilius nu. 1. ff. de condit. & demonstr. & Aretin. in l. Titia 134. sub. num. 3. ff. de verb. oblig.* etiamsi verba conditionem in-
2 ferre videantur, † quia mens disponentis semper præponitur, *iuxta text. in l. Mauia 44. ff. de manumiss. testam. & in l. 2. §. final. ff. de donat. Bartol. in d. §. Termilius num. 5 & cons. 4. num. 2. volum. 1. Molin. de primogenit. lib. 2. cap. 12. n. 14. Cancer. variar. resolut. par. 3. cap. 22. num. 102. & 103. coram Bichio decis. 132. & in decisione huius causa in recent. par. 13. dec. 158. num. 6. 24. & 25. & par. 14. decis. 516. & decis. 534. num. 2. 10. & seq. & in dec. 13. Martij præteriti in princ. & §§. seqq. coram me.*

Contrauentiones autem probatas non fuisse latè deductum fuit in dd. Causæ decisionibus, in quibus insuper probatum fuit implementum omnium optimè iustificatũ fuisse à dd. PP. Congregationis Matris Dei Donatarijs, & Hæredibus, tùm quia licèt plura præceperit Ducissa statim, vel præteritis temporibus peragenda, ob sequestra tamen bonorum, & ob tumultus populares anno 1647. Neapolis exortos, ac ob prohibitionem san. me. Innocentij Decimi recipiendi Nouitios, aliisque iustis impedimentis detenti, id explere non potuerunt, itavt
3 dictio illa, *statim*, † accipiat interpretationem pro maiori nempè celeritate, quam subiecta materia patitur, ac statim, quod pecu-

niæ

pro hærede instituto possident *Molin. de primogen. Hispan. lib. 1. cap. 19. num. 1.* & optimè
23 consimilem prohibitionem † ad effectum inducendi vocationem, ponderant *Lecian. cons. 41. num. 36. vers. vbi omnes concludunt lib. 1. Riminald. iun. cons. 456. nu. 45. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 3. num. 14. in fine vers. quin etiam.*

Explicata tandem mens Testatoris habetur in codicillis, Summ. prædicto *num. 2.* in quibus bis declarauit matrem sororem, & nepotem primo loco instituisse in vniuersa
24 sua hæreditate, ibi *lit. M.* † & mandauit, quod post obitum dictæ Benedictę suæ matris, & Dominæ Catherinæ sororis, ac D. Equitis Francisci Serræ sui nepotis in dicto Testamento primo loco institutorum in vniuersa sua hæreditate succedant, & inferius, ibi: *Cum eisdem oneribus, & substitutionibus eidem Ecclesia, & Canonicis in dicto eius*
25 *Testamento iniunctis &c.* † cum Testamenta, & Codicilli ad inuicem suppleantur, & declarentur, *Natt. cons. 476. nu. 10. vers. & vnum suppletur Mantic. lib. 6. tit. 4. nu. 8. vers. & vtrum quod.*

Quibus omnibus contrariare non possunt verba Testamenti, *fò, instituisco, e voglio, e nomino di propria bocca, e scriuo di mia propria*
26 *mano il Capitolo &c.* † quia ex contextu testamenti, & codicillorum conuincitur, quod Testator non intellexit, vt hæreditas acquireretur Capitulo, & Canonicis, nisi post mortem matris, & aliorum per substi-
27 tutionem fideicommissariam, † quæ mens Testatoris est solummodò attendenda *Coccin. decis. 48. num. 10. Altogr. cons. 88. num. 3. cum seq. lib. 2. Rota coram Amat. Dunozz. decis. 814. num. 7.*

Et ità vtraque parte &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Romana Prætensæ filiationis.

Veneris 23. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Mulier, quæ insimul erat nupta, & meritrix, ac in domo retinebatur adulteri, sed non ea custodia, qua æquè viro, ac alijs non pateret accessus, prætendebat consequi ab Amasio alimenta filij nati in eius domo; sed fuit ab illis exclusa, quia vel ex marito potiùs, quàm ex adultero filius præsumebatur susceptus, vel tamquam vulgo quæsitus certum patrem habere non poterat.

SVMMARIVM.

1 *Filius natus ex meretrice nupta, neque adulterum, qui eam domi retinuit, neque alium certum patrem habere potest, & num. seqq. ac per tot.*
2 *Honestum possibile potiùs, quàm inhonestum præsumendum est.*
3 *Filius vulgo quæsitus, neminem pro certo patre agnoscere valet.*
5 *Honestatem mulieris ad saluandam filius præsumitur esse potiùs mariti, quàm adulteri, & sup. num. 2.*
7 *Matri dicenti se concepisse magis ex vno, quàm ex altero non creditur, & num. 11. & 12.*
8 *Præsumptiones iuris semper subsistunt, donec cōtrarium probetur.*
9 *Ventris custodia rigorosissima in domo adulteri probari debet, vt filius præsumatur esse illius, non autem mariti, & num. 10. & 14.*
10 *Mariti impotentia, absentia, aut illi ad vxorem denegatus accessus probanda sunt, vt excludatur, quod filius non fuerit ab illo conceptus.*
11 *Mulier, quæ æquè adultero in sua domo, in qua detinebatur, ac alijs etiam se prostituit, non potest allegare filium concepisse magis ex adultero, quàm ab alijs, & num. 10. & 12. & numer. 34.*
13 *Filius, qui à patre adultero alimenta prætendit, tenetur non solùm adulterium probare sed quod maritus ad vxorem accedere minimè potuisset, & nu. 27. & seqq.*
14 *Negatiua coarctata de tempore conceptionis probari debet à filio prætendente se natum ex adulterio, & sup. à nu. 10. & n. 19. & n. 31.*
15 *Testes nō probant filiationem ex adulterio susceptam, nisi coarctent negatiuam de tempore conceptionis, & quomodo sup. à n. 10. & n. 31.*
16 *Testes debent esse omni exceptione maiores, vbi agitur de elidenda iuris præsumptione.*
17 *Testis sibi contrarius nullam fidem meretur, & num. seq. vbi amplia.*
18 *Testis mendax, & pluribus contrarietatibus inuolutus non dicitur aptus ad deponendum.*
19 *Negatiua coarctata quando non dicatur probata in materia filiationis ex adulterio suscepta.*
20 *Partus septimo mense natus dicitur esse vitalis, & n. seqq. vbi vide.*
22 *Mulieri non est præfixus certus, & determinatus tempus ad parendum.*
23 *Filij duo quamuis nati minori tempore septem mensium, adhuc vixerunt.*
24 *Natus infra quinque menses, viuere nequaquam potest.*
25 *Tempore præfixo assignato, valet argumentum inclusionis temporis, ad illius exclusionem.*
26 *Possibilitas sola accessus mariti ad vxorem de tempore, quo partus concipi poterat, sufficit vt ille præsumatur mariti, non adulteri.*
27 *Testes ad probandum filiationem in materia alimentorum admittuntur, etiamsi fuerint minus idonei, declara, vt nu. seqq.*
28 *In Alimentis prouisionalibus, quæ petuntur lite pendente, filiatio etiam minus concludenter probata suffragatur, & sup n. 27.*
29 *Filiatio probari debet concludenter, etiam ad effectum alimentorum, vbi non de solis prouisionalibus, sed de perpetuis alimentis tractatur, & sup. à num. 27.*
30 *Spurius est, filius natus ex incerto patre.*
31 *Spurij filij excluduntur à successione.*
32 *Testes contra inducentem plenè probant.*
33 *Testes producti eatenùs attenduntur, ac si essent propria producentis confessio.*

34 *Meret-*

34 *Meretrix nupta, quæ etiam domi ab aliquo detinebatur in stigmate concubinatus, non ideò excludit filium esse vulgo quæsitum, & quando vid. sup. à n. 1. & fere per totam.*

35 *Testes quomodo probare debeant filiationem meretricis nuptæ, & in sua domo ab adultero retentæ, & sup. à num. 31.*

36 *Meritrix vt quæ dicatur, sufficit quod probetur fuisse solitam aperire domum de nocte cuicumq; in eam ingredi volenti.*

37 *Filius quamuis natus in domo adulteri, non ideò tamen ab eo potest dici susceptus, si in eadem domo alij etiam viri inhabitabant, & num. seqq. vbi amplia.*

39 *Testis vnicus nullam fidem meretur.*

40 *Testes inuicem contrarij nihil probant.*

41 *Coniectura si fuerint minus concludentes non attenduntur.*

DECISIO CLI.

ADVERSVS decisionẽ solidissimis Iuris fundamentis corroboratam coram R.P.D. Vicecomite die 16. * Februarij 1671. in qua firmatum fuit non constare de filiatione Francisci Gaetani, quem Maria dicebat ortum ex Adulterio cum Dionisio Nauarra, obtinuit coram me die 16. Maij proximi præteriti in locum eiusdem D. Vicecomitis suffecto ratione illius aduersę valetudinis Remissoriam ad effectum examinandi Testes, quos induxit ad dilucidandam huiusmodi filiationem validioribus probationibus, & exindè confecto examine, & aperto processu; Causa per me proposita in negocio principali, DD. vti irreleuantes considerarunt huiusmodi probationes, & ideò persistendum esse in decisis prodijt resolutio.

Habebat Maria adultera de tempore Cõceptionis virum nuncupatum Io: Baptistã Barilariũ, qui exercebat in Triremibus Pontificijs commorantibus in Ciuitate Veteri
1 artem Calefati, † & cum copiam sui corporis omnibus faceret, contra eam non solum insurgit dispositio *text. in l. miles §. defuncto ff. ad l. Iul.* verum etiam pugnat *Text. in l. vulgo concepti ff. de statu hominum*; Vndè cùm ipsa non probauerit de tempore, quo conceptus fuit d. Franciscus, non potuisse accedere ad illam, nec d. Io: Baptistam maritum, nec alium virum, præterquàm Dionysium adulterum, cum quo illum conceptum fuisse, asserit, ex dispositione dictarum
2 legum, intrat præsumptio, † vel ipsum fuisse genitum ex semine mariti, dum conijciendum est potiùs possibile honestum, quàm inhonestum *Bald. in l. filium definimus ff. de ijs, qui sunt sui, vel alieni iuris*, vel ex alijs viris,
3 quibus ad ipsam patebat continuatus † aditus, & neminem pro certo Patre assumere
4 potest, vt optimè de primo loquuntur alij *Text. in l. fil ff. de ijs, qui sunt sui, vel alieni iuris l. Titia ff. de Carbon. edicto, l. quia semper ff. de in ius voc. l. si vicinis C. de nuptijs, Surd. cons. 552. num. 16. & 25. Rot. coram Vbaldo dec. 161. nu. 3. & decis. 235. num. 6. & in recent. dec. 363. num. 2. par. 5. & decis. 8. num. 30. & 31. par. 12. & in Romana fideicommissi 27. Iunij 1668. cor. R.P.D. Taia*, & ad saluandam honestatem mulieris,
5 filius † præsumi debet potiùs natus ex marito, quam ex adultero, etiamsi probaretur mulierem adultero se aliquando subiecisse, secundùm *Bald. in l. si vicinis C. de nuptijs*
6 *num. 2.* Et secundo casu † adest *Text. in §. vulgo quæsitus instit. de success. cognat. Aym. cons. 191. num. primo, Natta cons. 205. num. 2. in fine tom. 1. Mantic. dec. 149. num. 11. Dunozett. iun. decis. 503. num. 5. Rot. in rec. par. 1. dec. 289. nu. 2. vers constat, & dec. 347. num. 2. par. 12.* Neque aliqua fides
7 matri adhibenda est † asserenti se concepisse potiùs ex vno, quàm ex alio *Bald. post Cin. cons. 437. num. 8. lib. 5. Alex. cons. 157. nu. 3. lib. 1. Rot. d. dec. 289. num. 2 vers. neque par. 1. recent.*

Istæ autem regulæ sunt fundatæ in iuris
8 præsumptione, quæ subsistunt, † donec in contrarium non adducantur probationes ità concludentes, quæ illam elidant, iuxtà distinctionem *Rotæ coram Carillo decis. 136. num. 2. & d. decis. 289. nu. 1. vers. tamen. par. 1. rec.* Hinc est non sufficere probare turtiuum accessum, & quod cum aliqua muliere intra suam domum, quis consueuerit habere
9 carnale commercium, † sed necesse est probare ventrem fuisse cum rigorosa custodia in domo adulteri, vel adulteræ detentum de tempore conceptionis, itavt nullus ad illam accedere posset, & absentia mariti, vel illius impotentia de eo tempore ad illã
10 accedendi, ità deduci debet, † quod illius accessus ad ipsam esset omninò prohibitus, & impossibilis, ad tradita per *Surd. consil. 1. num. 54. Monoch. præsumpt. 53. lib. 6. num. 4.* Nam non probato matrimonio, nec concubinatu, ex quibus præsumuntur filij proprij, si
11 mulier dicat illum esse filium suum, † non meretur fidem, dum semper habuit ventrẽ incustoditum, & latitudinem peccandi, & sic, vt potuit cum coitu vnius filium generare, ità etiam non erat prohibita cum alio viro se miscere, & alium filium cum alte-
12 ro Amasio generare, † & hac de causa huiusmodi filij nati ex diuerso semine certum patrem habere non dicuntur *Cinus in l. fil. cum definimus ff. de ijs, qui sunt sui, vel alien. iur. Bald. cons. 437. Titius habet scientiam lib. 5.*

Iis omnibus à Maria perpensis, attento, quod ipsa dixerit ad effectum consequendi alimenta se peperisse filium, quem suscepit
13 cum Dionysio Nauarra adultero, † & tenebatur hanc qualitatem probare *Parif. cons. 64 num. 5. & 6. vol. 3. Petra de fideic. quæst. 11 n. 361. Rot. decis. 8. num. 36. par. 12. recen.* Ideò admissi fuerunt noui articuli vltrà alios testes anteà deductos, quos dedit ob illorum releuantiam, quibus articulatum fuit, quod mense Iulij anni 1663. quo ipsa concepit Franciscum filium, Ioannes Baptista illius maritus moram trahebat in Ciuitate Vetula, à qua discedere erat prohibitus, & quod eodem tempore detinebatur vti Concubina à dicto Dionysio Nauarra in vnica domo q.

Guidi mercatoris, qui eam custodiebat, non indeque ait eri extraneo ad illam aditus patebat, vnde cum testes, qui fuerunt ad hunc
14 effectum ab ipsa inducti, † nequaquam probent negatiuam coarctatam de tempore præciso, quo ipsa Franciscum concepit, vt fieri oportet *Merlin. dec. 716. num. 6. Rota in recent. dec. 164. num. par. 3.* nec excludunt ad-
15 missionem aliorum, † vtique non dicuntur apti ad probandam huiusmodi filiationem *Rot. dec. 289. num. 2. par. 1. & dec. 164. nu. 4. & 5. par. 3. rec*

Etenim quatuor testes fuerant pro parte illius examinati, quorum alter est singularis, alii ad inuicem sibi contradicunt, & omnes exceptiones releuantes patiuntur,
16 & tamen † in hac materia, in qua agitur de elidenda iuris præsumptione orta ex dictis legibus Testes debent esse omni exceptione maiores, *Rota coram Merlino decis. 138. num. 3. & coram Bichio dec 363. n. 7.*

Et eorum contrarietas euidenter patet; quia primus testis deponit de nauigatione triremium Pontificis de mense Maii, vt in Sum. *num. 2.* & tamen quartus testis dicit illam sequutam fuisse de mense Apr. 1664. & eo tempore Naulia Pontificia, in quibus dictus Io: Baptista morabatur exercendo artem Calefati discessisse, peragrando inter
17 Galliam versus, vt in Sum. *num. 3.* † ob quorum contrarietatem nulla fides meretur, *Rota coram Dunozzetto iuniore dec. 864. num. 3. & in Romana pecuniaria 21. Iunij 1655. §. neque refert coram R. P. D. Beuilaqua, & in Leodien. Canonicatus 22. Maij 1665. §. & sexto coram Eminentiss. Cerro.*

Eodemque defectu laborat tertius testis, & quod magis considerandum est, quod etiam sibi ipsi contrariatur, & mendacia in septimo interrogatorio inexcusabilia proferendo deponit in Ciuitate Vetula de mense Iulij 1662. & 1663. nunquam vidisse Io: Baptistam, vt in Sum. *num. 5.* & postea in eodem interrogatorio animosè fatetur, se illum vidisse, & quotidiè de eo tempore cum illo colloquia habuisse, quando illum in via videbat, rursùs etiam clariùs de mendacio conuincitur, quia deponit de anno 1663. illum non vidisse centum Cellis, & in interrogatorijs dicit se sæpè illum vidisse nauigantem de d. anno 1663. non obstante, quod etiam addit se non cæpisse nauigare; nisi post tertium annum suæ descriptionis inter milites illius loci, quæ fuit de anno 1662. & sic illius nauigatio non potuit incipere, nisi de anno 1665. & tamen deponit illum vidisse nauigantem de anno 1663. Qui-
18 bus multiplicatis † contrarietatibus, & mendaciis attentis minus aptus videtur ad deponendum *Rota post Zuffum decis. 62. num. 6. & decis. 80. num. 8.* & alibi passim.

Quando verè huiusmodi exceptiones resultantes ex contrarietatibus illorum non essent releuantes, & Conciliatio in eorum dictis adduci posset, nihilominus eorum depositiones essent reiiciendæ, nec attendendæ ad probandam huiusmodi filiationem, ex quo cum Franciscus Gaetanus genitus 21. Aprilis 1664. etiamsi à 10. Maij vsque ad finem Augusti anni 1663. quo tempore deponit primus testis de reditu Triremium à Gallis admittuntur, quod esset impossibilis accessus Io: Baptistæ mariti ad Mariam Vxorem; attamen non potest in dubium reuocari, quod à die 21. Septembris eiusdem anni 1663. non potuerit ad illam accedere, eamquè carnalitèr cognoscere ante septimum mensem hic partus, † quo Casu ne-
19 quaquam dici posset probata negatiua coarctata accessus Mariti ad Vxorem tempore conceptionis, stante quod partus productus
20 fuerit in lucem septimo mense, † & huiusmodi partus æditos infrà 182. dies esse vitales, & perfectos Comprobatur communi Hipocratis, Aristotilis, Plutarchi, Plinii, aliorumque Philosophorum sententia iuxtà opinionem, quam habemus in *l. septimò mense ff. de stat. homin. l. 3. §. vltimo, ff. de suis, & legitim. l. Gallus in principio, ff. de liber. & posthum*; quam opinionem sectati fuerunt *Soccin. in l. cum Auus num. 111. ff. de condit. & demonstr. Castr. in l. Vxor abortu num. 3. C. de Post. hær. Tiraquell. in l. si vnquam in verbo susceperit liberos num. 210. de reuoc. donat. Soccin. Iun. cons. 69. num. 1. Alciat. cons. 23. num. 2. lib. 2. Bursatt. cons. 63. num. 18. lib. 1. Menoch. de arbitr. casu 89. num. 34. & 35. Rota coram Seraphin. decis. 1282. num. 11. & in recent. decis. 164. num. 5. & seq. & in Auximana alimentorum prima Iunij 1620. coram Pirouano impress. apud Zacch. quæst. medic. legal. decis. 45. num. 14.*

Et quamuis in hac sententia Hypocratis Ex opusculo de septimestre partu ab omni-
21 bus scriptoribus recepta, † & in qua fundata est dispositio *text. in l. septimo ff. de stat. homin.* hoc expressè non legatur, & multi Philosophi, & nonnulli Medici firmitèr te-
22 neant, † quod mulieri non sit certus tempus præfixum ad pariendum, & *Cardanus in suo opusculo lib. 1. tract. 3.* adducat duo exempla
23 de duobus filiis, † quod vnus diebus 168. & alter 180. geniti vixerint, nihilominus dum ille dicit non posse viuere partus editos, nisi excedat mediam anni partem, exclusus videtur partus editus infrà quinque men-
24 strua, † quod tempus cum ipse exprimat, vt necessarium ad viuendum, quando partus dicitur illud non habet, dicitur incapax vitæ, & sic licet arguere à contrario, si solum viuit iuxtà illius doctrinam, qui nascitur post 182. dies, ergò viuere nequit, qui non habet illos dies completos, & † stante
25 tempore præfixo, valet argumentum inclusionis temporis ad illius exclusionem *Castr. cons. 69. num. 1. Paris. cons. 56. num. 5. lib. 1. Federic. Bonauent. de sextrimestre partu lib. 7. cap. 26.*

Data autem hac possibilitate, de qua dubitari nequit, quod ipse Io: Baptista maritus potuerit ad vxorem accedere, & cum ea morari à die 21. Septembris 1663. quo tempore iam Naulia Pontificia à Gallijs reuer-

26 reuersa fuerint, † ista sola sufficit, ad hoc, vt probationes quæ in contrarium adducuntur, habenda non sit in consideratione, nec vllo modo attendenda *Castr. in l. penultima §. donum num.4. ff. ne quis eum, qui Dec. cons.37.n.9. vers. præterea Soccin.iun.cons.36. num.36. vers. dico, quod lib.2.Peregr.cons.393.n.5. vers. Quamobrem, Rota coram bo.me.Celso decis.395.num.9. vers.& testantur, & in recent.decis.247.numer.2. par.2.& dec.51.num.38.par. 12.*

Hinc Maria iuuari non posse videtur obiectione ab ea in medium adducta, quod cum agatur de alimentorum præstatione, non requirantur probationes indubitatæ, & rigorosæ ad probandam filiationem, vndè 27 testes † examinati super illa admittendi sunt etiamsi minus idonei reputentur, verum *Text.in l si quis à liberis §. si vel parens ff. de liber.agnosc. & ibi Bart. num.1. & §. si quis ex his num.1.* loquuntur de alimentis prouisionalibus, quæ lite pendente sunt alicui præ-28 standa, † quo casu, & *Natta cons.473. nu.6. & Mascard.de probat.conclus.986.nu.10.& Rot. coram Buratto dec.756.num.4.* firmarunt sufficere leuiores probationes, & ad hunc effectum admitti etiam posse præsumptiones, & coniecturas, quod non potest extendi ad fauorem Mariæ, & Francisci Gaietani, qui consequi volunt alimenta perpetua, quæ vti negotium principale deducta fuerunt, à quorum præstatione Dionysius agit se liberare, & exaduerso agitur ad instar 29 acquirendæ successionis, † & ideó probationes debent esse concludentes, & filiatio non indicijs, non coniecturis, sed probationibus euidentissimis est deducenda, *l. non ignorat, vbi Bart.C.qui accusare non possint Abb. in cap.peruenit, vbi Dec. num.4.qui fil.sint legit. Couar.de sponsal.par.2.cas.8.§.3.num.6.Alciat.de præsumpt.reg.3.præsumpt.38.num.6. Surd.de aliment.quæst.12.num.11.* & sic distinguendo tenuit *Rota coram Carillo dec.136. num.2. coram Dunozetto iuniore dec.593.num.1.vers.& in specie, & num.4.& in recent.dec.289. num.1. par.1. & dec.164.num.7.in fine par.3.* Præsertim verò 30 quod Franciscus vti spurius † natus ex incerto semine, non potest petere huiusmodi alimenta perpetua, quæ tenent locum suc-31 cessionis, † à qua tàm de iure communi huiusmodi spurij sunt exclusi, *Auth.licet, & Auth.ex complexu C. de incest. nupt.* quàm ex *Constitutione sa. me. B. Pij V. la seconda*, §. 4. vt in terminis etiam dixit *Spada consil.222. num.3.& seq.lib.3.*

Multoquè minus eorum depositiones admitti possunt ad effectum probandi Mariã fuisse à Dionysio adultero detentam in propria illius domo sub stegmate concubinatus, itaut nulli alteri ad illam aditus pateret; Nam quamuis testes dati in Summ. *num.13.* deponant Mariam proprijs sumptibus, & expensis Dionysij adulteri fuisse detentam in sua domo, quàm vxoris obsequijs prosequebatur, & attentus erat magna cum vigilantia, ne aliquis ad illam accederet, & ostium illius obseruabat. Nihilominus nullo modo concludunt illius custodiam fuisse tam rigorosam, vt nemo posset illius domum adire, quinimò fatentur ipsum habuisse domum separatam à d. Dionysio, vt in Sum. *num.14.* Vltimo loco dato, & paritèr dixerunt habuisse plenissimam libertatem, & poterat de domo exire ad libitum, & de omni tempore sibi beneuiso, absque aliqua limitatione, & admittebat in eadem domo, quos volebat. Qui testes cùm non concludant de tempore cõceptionis non cognouisse alium virum, præ-32 ter Dionysium adulterum, † & sint ab ipsa Maria adducti ad effectum probandi filiationem eiusdem Francisci cum ipso Dionysio, contra illam plenè probant *Adden. ad Greg.XV.decis.115.num.9.vers.si tamen Rot. in Hispalen.Decimarum 16. Iunij 1659. §.quarto denique coram Eminentiss. Cerro*, & omnibus alijs probationibus dicuntur excellen-33 tiores, & magis idonei ad † probandum, quia eorum productio facta à Maria non aliter recipi debet, ac si esset propria confessio producentis *Glos.in Auth. de testibus §. Et licet verbo, & supplicijs col.6.*

Quamobrem cum satis appareat ex corũ depositionibus illam admisisse quamplurimos viros ad suam domum de tempore, quod Dionysius thorum viri communem faciebat, & corpus suum tenuisse expositũ publicis voluptatibus venereis, vt solitum esse in similibus inhonestis fœminis, quotidie docemur illas omnibus quæstum sui corporis facere, quando semel incœperunt thorum viri violare, & vltrà alios viros, quos ipsa admiserat tàm de die, quàm de nocte, quos testes in eodem Summ. nominant, & tàm postquàm ante tempus conceptionis Francisci enumerant etiam quendã Barbitonsorem, & alium Togatum, quem mater illius dicebat fuisse medicum, & famulum d. Dionysij, vt in Sum. moderno *num.9.* & in Ciuitate Vetula dormiuit cum quodam famulo Alumeriorum, vt in Sum. 34 *num.10.* † & propterea in dubium reuocari nequit, quod illa inhonestè vixerit, & quod Pater, ex quo genitus fuit Franciscus non dicatur incertus *l.Lucius Titius 82. ff. de condit.& demonstr.l.vulgo concepti ff. de stat. homin. §. si aduersus de nupt. §. vulgo quæsitus instit. de success.cognat. Paleott.de spur.cap.26.per tot. Rot. coram Mantica dec.149.num.10.& 11. & coram Dunoz.iun.dec.163.num.5.*

Itaque stante hoc accessu plurimorum virorum ad illius domum iuncta cum fama illius prostitutionis, & quod publicè habebatur pro meretrice, vt deponũt testes hinc inde examinati de anno 1669.& dati recenti 35 Summ. *num.11.* † non est opus, quod testes ad effectum probandi filiationem, deponant illos vidisse in lateribus se inuicem amplectentes, & osculantes, aut in lecto iacentes, iuxtà *cap. prætereà, & ibi Abb. de testibus cap. literis, & cap. tertio loco de præsumpt.* sed sufficit illos deponere, quod solita esset aperire de nocte ianuas domus illis, qui intrare vole-

36 volebant, † quod sufficit ad hoc, vt quis dici possit meretrix *Bald. in l. data opera col. 11. vers. potest poni aliud C. qui actus non poss. & in l. neque natales col. prima C. de probat. Natt. cons. 205. num. 3. & 4.*

Quia verò post editam decisionem, & resolutionem in Rota sub die 16. Febr. 1671. captam coram R. P. D. Vicecomite excludentem huiusmodi filiationem ex Dionysio, adductus fuit in testem Ioannes Baptista Posterla, qui nuperrimè fuit examinatus virtute remissoriæ eidem Mariæ concessæ, qui deponit de mense Augusti ipsam fuisse conductam ad propriam ipsius domum, vt in Summario *num. 15.* Hac de causa vltimo loco satisfaciendum esse illius depositioni Domini existimarunt ex sola responsione data in Summario *num. 27.* in qua dicit in eadem domo alios viros cohabitasse, cum illa, nec non continuò etiam permanere illius famulum, ex quibus remanet exclusa exacta probatio, quod alijs non pateret accessus ad domum, in qua
37 adultera conseruabatur, † vti fieri oportet, ad hoc, vt filius natus in eadem domo, dici possit genitus ex semine adulteri, & præter alios supra allegatos tradit in puncto *Spada cons. 251. n. 10. lib. 2. vers. quod immò Rot. dec. 289 num. 2 par. 1. recent.* & de famulo permanen-
38 te in domo adulteræ die, noctuque, † quod reddat æquiuocam paternitatem, tenent *gloss. Bald. & alij in dicta l. vulgo ff. de stat. homin. §. si aduersus instit. de nupt. Rota coram Cavillo decis. 136. num. 15. & in recent. decis. 289. num. 2. par. 1.*

39 Vltrà quod dictus Testis est † vnicus, & nullam fidem meretur *l. vbi numerus ff. de testibus*, etiam est contrarius alijs testibus antea examinatis, in quorum depositionibus habetur, quod Maria de tempore conceptionis conuersabatur cum diuersis personis, & nullo modo detinebatur penès Dionysium adulterum, sed ad illam accedebat, quando illi placebat, & habebat libertatem egrediendi de domo omni tempore sibi beneuiso, & ex ista contrarie-
40 tate inter eos inconciliabili, † prouenit ademptio fidei vnicuique illorum, ne dentur confusiones, & contrarietates in dictis, quæ proferunt, & quæ ad inuicem conquassantur. *Farin. de testibus quæst. 65. num. 2.* & alibi passim.

Denique irrelevantes pariter fuerunt etiā à Dominis consideratæ coniecturę pro parte Mariæ adductæ consistentes in vicinitate Vrbis ad centum cellis in publica voce, & fama, in reiteratis confessionibus extraiudicialibus eiusdem Dionysij, in descriptione libri baptismatis, in tractatu in propria domo sub hac qualitate filij eiusdem. Quia responderunt illas in facto non fuisse sufficientèr probatas, & in iure nequaquam
41 subsistere, † & ob id vti non concludentes, reiectæ fuerunt, vt in eadem *decisione sub dicta die 16. Februarij 1671. coram R. P. D. meo Vicecomite à §. Reliqua verò vsque ad finem.* Vtraque parte informante, & coram illo, & coram me loco illius subrogato in ambabus propositionibus &c.

Decis. 43. par. 17. est illa, quæ hic supra in eadem causa emanauit.

R. P. D. VICECOMITE.

Troiana Legati.

Lunæ 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Puellis cuiusdam Conseruatorij factum erat legatum, quod non amplius deberi prætendebatur ex eo, quod Conseruatorium fuisset in Monasterium erectum; illud tamen præstandum esse deciditur, quia non inde cessabat causa finalis eiusdem legati, qualis esse reputatur ipsum pium opus à Testatore consideratum, itàvt sola mutatio loci non fuerit habita in aliqua consideratione.

SVMMARIVM.

1 *Verba testamenti, vbi sunt clara, nulla indigent interpretatione.*
2 *Conseruatorium puellarum à Testatore consideratum, si erectum fuerit in Monasterium, non ideo cessat legatum à Testatore factum puellis eiusdem Conseruatorij.*
3 *Legati caducatio, vel firmitas dependet à causa finali legantis.*
4 *Legatum non censetur ademptum cessante forma materiali à Testatore considerata.*
5 *Legatum relictum puellis Conseruatorij, debetur etiam, si Conseruatorium in Monasterium fuerit erectum, & vide supra à num. 2. & per totam.*
Legati pij causa finalis dicitur ipsum opus pium nulla habita ratione personarum, vel loci à Testatore expressarum, nu. 5.
6 *Indefinita loquutio æquipollet vniuersali, & indifferenter comprehendit omnes personas.*
7 *Dictio, vt, causam finalem importat.*
8 *Legatum non caducatur si extat persona legatarij, & solus locus, in quo ille permansurus sit, vel vbi præstari debeat legatum, fuerit mutatus.*
9 *Legatum testatorem non fecisse, si aliquid cogitasset, probare tenetur hæres, qui ex hac ratione legatum impugnat.*
10 *Legatum non caducatur quousque durat causa finalis eiusdem legati.*

DECISIO CLII.

IN gradu appellationis coram me confirmarunt Domini sententiam Rotalem præuia decisione prima Aprilis superioris anni coram R. P. D. meo Bourlemont latam, qua iudicatum fuit legatum deberi Mona-

Monasterio ex dispositione Rogerij Legantis: Che dell' esattione maturanda à Giugno se n'aggiutino le persone, che hanno da entrare nel Monastero della Santissima Annuntiata di Foggia fino alla somma di scudi 700. ò 800. da spendersi similmente per mano del Padre Girolamo Verità, e successori in quella, acciò vadino à quest'v-
1 so, & non aliter &c. Verba enim sunt† clara, quæ nulla indigent interpretatione, *vulgata l. ille, aut ille §. cum in verbis ff. de legatis 2.* cum alijs in dicta causæ decisione in principio.

Nec ex eo, quod de Conseruatorio Puellarum, qualis erat locus à Testatore de tē-
2 pore conditi testamenti consideratus, † erectus fuerit in Monasterium cum perpetua clausura pro Monialibus, dici potest cadu-
3 catum legatum; quia causa finalis† legantis, à qua dependet caducatio, vel firmitas legati, *l. cum tale §. falsam causam ff. de condition. & demonstration.* non tendit ad Conseruatorium simpliciter; itavt, cessante eius forma
4 materiali, † censeatur ademptum legatum, vt per illum tex. tradit *Mantica de coniecturis vltimar. volunt. lib. 5. titul. 14. num. 14.* sed fuit directa in opus pium, & in fauorem piæ causæ *ibi*: Che se n'aggiutino le persone,
5 che hanno da entrare nel Monastero &c.† quæ pro causa finali semper venit accipienda, vt post *Cynum, Salicetum, & alios in dicta l. generaliter C. de Episcop. & Cler.* tradit *Tiraquell. titulo cessante caus. num. 56. & 57. Rot. coram Coccino decis. 990. per totam.*

Præterea mens Testatoris fuit etiam directa in personas Monasterium ingressuras, nulla facta distinctione de Orphanis extra clausuram, vel de Monialibus sub clausu-
6 ra, † quæ indefinita loquutio æquipollet vniuersali, & indifferentèr personas omnes comprehendit, ex latè cumulatis per *Barbos. axiomate 123. nu. 1. Rota coram Bichio decis. 370. num. 2. in fine.*

7 Insuper vsus est Testator dictione *vt*, † ibi accioche vadino à quest'vso, quę paritèr causam finalē importat, vt ex *lege Alumnæ §. Seia ff. de adimendis legat.* benè concludit *Baldus consil. 106. num. 3. lib. 1.*

Cùm autem pia causa non cessauerit, locus à Testatore consideratus adhuc duret, & vsus redditų̀um ex sola mutatione loci de Conseruatorio in clausuram non diuer-
8 sificet, † quia extant personæ indefinitè à Testatore volitæ; nec in contrarium probetur, quod Testator si præcogitasset ad clau-
9 suram non fuisset legaturus; † provt concludentèr probare tenetur hæres, qui legatum impugnat, *Crauett. consil. 781. n. 6. Mantica de coniectur. vltim. volunt. d. lib. 5. tit. 14. n. 15. vers. quod autem.* Durante propterea ex his
10 omnibus causa finali, † legatum non fuit caducatum, sed debetur ex supra allegatis, & alijs in d. causæ decis. *cor. R. P. D. meo Bourlemont,* cum cuius fundamentis pro iustitia sententiæ DD. transierunt, vna tantùm Parte informante &c.

R. P. D. CALATAIV.

Lucana Beneficij.

Lunæ 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

De duobus præsentatis ad beneficium iurispatronatus, ille præfertur, qui vltra medietatem vocum, habet etiam gratificationem à Papa; plura ideò in præsenti decisione deducuntur tàm de vocibus Patronorum, quàm de quasi possessione præsentandi, quatenus illa suffragetur, vel non.

SVMMARIVM.

1 *Literæ apostolicę vbi sunt iustificatæ veniunt exequendæ.*
2 *Clericatus, & habilitas ex literis proprij Ordinarij probantur.*
3 *Beneficij valor remanet probatus ex alia simili narratiua facta in altera prouisione apostolica.*
4 *Iurispatronatus, totam vocem habere dicitur, qui habet maiores præsentationes illius vocis.*
5 *Compatronus si nullum præsentauit, illius vox nemini suffragatur.*
6 *Quasi possessio præsentandi non acquiritur in præiudicium veri Patroni ex præsentatione separatè facta à Patrono putatiuo.*
7 *Præsentatus à veris patronis in concursu præsentati à Patrono putatiuo præferendus est.*
8 *Præsentatus habens medietatem vocum, & gratificatus à Papa præferendus est præsentato ab altera medietate gratificationem non habenti.*

DECISIO CLIII.

PETRVS Angelus Balthassaris fundauit Capellam Sanctissimæ Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis, & Sancti Petri Martyris in Ecclesia Cathedrali Lucana, reseruato iure nominandi Capellanum sibi, ac Mariæ, Helenæ, & Antoniæ Neptibus, earumque filijs, & hæredibus, & successoribus. Vacante Capellania de anno 1670. per mortem Andreæ Carelli vltimi præsentati ex parte Cæciliæ Carellæ prouenientis ab Helena, & Pauli Antonij Vecoli prætensi successoris Antoniæ fuit coram Ordinario Lucano præsentatus, & per sententiam diffinitiuam institutus Alphonsus de Sinibaldis in exclusionem Ioannis Stephani de Chicchis præsentati ex parte Apolloniæ, Alexandri, Stephani, & PP. Ascanij, & Michaelis de Carellis pariter prouenientium ab Helena, & interposita in termino appellatione ad Rotam Chicchus deindè obtinuit à Sanctissimo facta mentione litis gratiam derogationis pro medietate vocum, & literas Apostolicas expediuit. Ideò contigit disputari dubium, An literæ Apostolicæ sint exequendæ, vel potiùs Alphonsus de Sinibaldis instituendus in casu &c. & informante solùm dicto Ioanne Stephano de Chic-

1 chis† tamquam in omnibus iustificatis Domini censuerunt esse exequendas, iuxta *Text. in cap. si capitulo, ibique gloss. vbi tat. in verb. exequatur de concess. præb. lib. 6. & in cap. si quando de rescript.*

Ipsius siquidem Ioannis Stephani Clericatus, & habilitatis † ex Ordinarij sui literis testimonialibus. Summario *num.* 3. legitima iustificatio dilucidatur, *Felin. in cap. post cessionem num.* 3 *&* 15. *de probat. Rot. coram Gregor. decis.* 78. *num.* 5. valor Beneficij in ducatis vigintiquatuor per non excessum vlteriori probatione non indiget, † dum aliás de anno 1603. in simili summa per Prouisionem Apostolicam fuit canonizatus, Summario *num.* 4. *Rot. in Leodien Canonicatus* 27. *Iunij* 1642. §. *de clericatu vers. valor, coram Eminentissimo Cardinali Cerro.*

2

3

Vacatio pariter per mortem Andreæ Carelli habetur ex confessione Alphonsi in Præsentatione coram Ordinario ad eius fauorem facta per Cæciliam Carellam, à qua pariter ponitur pro incontrouertibili clausula, verificato iurepatronatus propter traditum instrumentum fundationis, Summ. *num* 6. & 7. cum subsecutis alijs Præsentationibus, & institutionibus, *num.* 5.

Non solùm æqualis pro medietate, sed pluralitas vocum concurrens in Chicchum ex data Arbore controuerti non potest; Cùm enim Testator reseruauerit dictum Patronatum tribus eius neptibus, Mariæ, Antoniæ, & Helenæ, earumque filiis, & hæredibus, & successoribus (Beatrix enim altera neptis ante obitum Testatoris prædecessit) d. iuspatronatus fuit ab initio in tres voces diuisum.

Vox Mariæ per donationem Sebastiani vltimi de linea peruenit in Nicolaum de Carellis successorem Helenæ, ex Nicolao in Cæsarem, & ex Cæsare in Apolloniam, & Cæciliam eius filias hæredes pro medietate institutas, quarum prima præsentauit Chicchum, altera verò Sinibaldum, vndè vterque ex præsentatis habet medietatem illius vocis.

Vocem Helenæ totam habet Chicchus, quia fuit præsentatus à dicta Apollonia filia Cæsaris, & Alexandro dictę Apolloniæ filio, necnon à Stephano filio Antonij, & PP. Ascanio, & Michaele filij q. Octauij; Sinibaldus autem à sola Cæcilia filia Cæsaris, vndè tota ista vox dicitur acquisita à

4 Chiccho, † qui enim habet maiores præsentationes vnius vocis, totam illam vocem habere dicitur, *DD. in Clem. si plures de iurepatron. Rocch. de Curt. eod. tract.* §. *ipse vel ij nu.* 5. *Rot. in rec. decis.* 2. *num.* 7. *& seqq. par.* 7. & generaliter firmant *Lambertin. de iurepatr. lib.* 1. *par.* 2. *quæst.* 1. *art.* 25. *num.* 13. *&* 15. 22. *&* 24. *fol.* 108. iuxta antiquam impress. *Gonzal. ad reg.* 8. *gloss.* 45. *num.* 61. *Cassador. decis.* 2. *num.* 2. *de iurepatr. Rot. in rec. decis.* 285. *num.* 6. *in fin. & decis.* 332. *num.* 2. *&* 5. *& decis.* 443. *num.* 4. *&* 5. *par.* 5. *& coram Caualer. dec.* 436. *num.* 1. *& decis.* 519. *per tot.*

Linea autem Antoniæ Vxoris Constantini Vecoli defecit per obitum D. Alberti de Vecolis, qui instituit hæredem Hieronymum filium Angeli fratris dicti Constantini; Cùm igitur descendentes Hieronymi

5 adhuc superstites nullum † præsentauerint, ista vox nemini suffragatur, & consequenter Chicchus habet maiorem partem vocum.

Nec obstat Præsentatio facta in fauorem Sinibaldi à Paulo Antonio de Vecolis, quia cùm iste non descendat à Hieronymo, nec doceat esse illius hæredem, ius non habet in hoc Patronatu.

Parum releuante, quod dictus Paulus Antonius prætendat esse in quasi possessione præsentandi, ex quo de anno 1650. præsentauerit D. Andream de Carellis, per cuius obitum vacat Beneficium.

Tum quia eundem Andream præsentauerint etiam separatè DD. de Carellis veri Patroni, & Præsentatio facta à dicto Paulo Antonio non sit simultanea cum eisdem

6 Patronis, vt ex Summario *num.* 5. † non potuit ex tali Præsentatione idem acquiri quasi possessio saltem in præiudicium dd. Patronorum, qui illum non admiserunt, *Rot. decis.* 417. *num.* 2. *&* 3. *coram fa. me. Gregor. Caputaq. decis.* 339. *par.* 2.

Tum quia cùm ex prædictis constet de non iure dicti Pauli Antonij in hoc Patronatu quasi possessio eidem non suffragatur;

7 sed in concursu † Præsentatus à veris Patronis, qualis est Chicchus, præferendus est præsentato à Patrono putatiuo, & existente in quasi possessione, *Rot. in Lucana iurispatronatus* 23. *Febr.* 1612. *coram Rania, quæ est decis.* 374. *num.* 4. *par.* 1. *rec. & decis.* 548. *num.* 14. *par.* 5. *tom.* 2.

Sed cessat difficultas pro executione literarum, quia supposita etiam validitate Præsentationis dicti Pauli Antonij, Sinibaldus haberet ad summum vocem Antoniæ, & medietatem vocis Mariæ; Chicchus autem vocem Helenę, & alteram medietatem Mariæ, & consequenter esset in paritate voto-

8 rum, † quo casu habens gratificationem à Sanctissimo, præferendus est Sinibaldo dictam gratiam non habenti, *Rot. in rec. dec.* 275. *num.* 2. *&* 280. *num.* 16. *&* 307. *num.* 4. *par.* 7. *&* 303. *num.* 6. *par.* 9. *& decis.* 274. *num.* 3. *par.* 10. *& alibi.*

Et ità informante tantùm d. Io. Stephano de Chicchis, resolutum fuit.

R. P. D. EMERIX.

Nepesina Immissionis.

Lunæ 26. *Iunij* 1671.

ARGVMENTVM.

Immissio vigore interdicti quorum bonorum fuit cõcessa Sorori in bonis Fratris ab intestato

ftato defuncti, exclufo patruo, non obftante Statuto exclufiuo fœminarum; quia illud erat contra ius, & non confirmatum à Papa: Rurfus pro fructibus etiam eadem immiffio data eft, ad rationem fcutorum quinque pro centenario bonorum ftabiliū iuxtà taxam legalem, donec, & quoufque de maiori, vel minori quantitate doceretur.

S V M M A R I V M.

1 *Soror fuccedit fratri defuncto exclufo patruo, amplia, vt num. feqq.*

2 *Statutum exclufiuum fœminarum propter mafculos eft contra difpofitionem iuris communis.*

3 *Statutum contra ius non attenditur nifi fuerit confirmatum à Papa.*

4 *Confirmatio apoftolica in ftatuto contra difpofitionem iuris cōmunis non refultat ex lapfu temporis fine obferuantia, & fcientia Pontificis.*

5 *Hæredum vnus poteft petere totam hæreditatem, fi alij cohæredes non comparent.*

6 *Cohæredum vnus eo magis poteft petere totum, fi præftat cautionem de reftituendo fuam partem cohæredibus quandocumque venientibus.*

7 *Interdictum quorum bonorum datur hæredi ab inteftato ad confequendam immiffionem bonorum a defuncto poffefforum.*

8 *Interdictum quorum bonorum competit etiam pro obtinendis fructibus hæreditatis.*

9 *Fructuum perceptio fatis dicitur probata ex apprehenfione, & poffeffione bonorum.*

10 *Fructus bonorum ftabilium taxantur ad rationem fcutorum quinque pro centenario.*

11 *Taxa legalis de quinque pro centenario fructuum bonorum ftabilium femper attenditur donec aliunde de maiori, vel minori quantitate doceatur.*

DECISIO CLIV.

POST mortem Pauli Senioris, qui obijt anno 1615. relictis Felice, Amabilia, Angela, & Paulo Iuniore, filijs in infantili ætate conftitutis, fuperftitibus Catherina Matre, & Fabritio Fratre; Deceffit primo loco Paulus Iunior, per cuius obitum, quia Fabritius patruus omnia bona occupauit, exclufis Sororibus; Infurrexerunt contra eundem Ioseph, & Gafpar filij Angelæ interim defunctæ coram Prætore Terræ Scrofani, qui illis immiffionem conceffit, deindè confirmatam per fententiam Auditoris Cameræ Summario *num. 3. & 4.* Vndè deuoluta caufa per appellationem ad Rotam, & confultis de more Dominis, fuit hodie refponfum, conftare de bono iure Iofephi, & Gafparis, & mandatum effe relaxandum pro medietate fructuum defcriptorum in inuentario, aliorumque perceptorum à Fabritio ex bonis hæreditarijs ad rationem quinque pro centenario, necnon pro medietate pretij corporum ab eodem Fabritio alienatorum.

Ratio primæ partis refolutionis fuit, quia
1 fucceſsio fratris fpectat ad forores, † exclufo patruo; vndè hæreditas Pauli Iunioris debetur Iofepho, & Gafpari, tamquam filijs, & hæredibus Angelæ illius fororis, *Auth. poft fratres il primo C. de legitim. hæredibus §. fi igitur il fecondo, Authent. de hæredib. ab inteftat. venientibus, Mart. de fucceff. legal. par. 3. quæft. 6. art. 3. num. 6. Rot. decif. 43. num. 4. rec. par. 7.*

Non obftat Statutum Scrofani excludens
2 fœminas propter mafculos, † quia cum huiufmodi Statutum fit contra difpofitionem iuris communis *in l. maximum vitium C. de liber. prætеrit. & in authent. poft fratres la feconda C. de legitim. hæredib. & in Authent. defuncto C. ad*
3 *Sen. Confult. Tertull.* † non eft attendendum tamquam factum à populo fubiecto Sedi Apoftolicæ, de cuius confirmatione non apparet, *Soccin. iunior lib. 2. confil. 272. num. 5. verfic. quarto principaliter, & num. 6. Rota coram Buratt. decif. 6. num. 1. & 6. vbi Addentes litera A. & in Nepefina fucceffionis 20. Iunij 1670. §. neque illi obftare, & 10 Aprilis 1671. §. certum coram Reuerendo Patre Domino meo Calatain.*

Neque huiufmodi confirmatio poteft in præfenti cafu deduci ex lapfu triginta an-
4 norum, quia non conftat de obferuantia dicti Statuti, neque de fcientia Summi Pontificis, quibus deficientibus, lapfus temporis non facit præfumere confirmationem, vt in punctualibus terminis refpondit *Rota in dicta Nepefina fucceffionis 20. Iunij 1670. §. neque illi obftare & 10. Aprilis 1671. § certum namque coram Reuerendo Patre Domino meo Calatain.*

Minus vrget, quod pars huius fucceſsionis fpectaret ad Amabiliam alteram foro-
5 rem Pauli, † quia cum neque ipfa, neque eius hæredes hodie concurrant petendo partem ipfos tangentem, rectè poffunt Iofeph, & Gafpar totam hæreditatem petere, & confequi, iuxtà *text. in l. vnica, ibique gloffa, & Scribentes C. quando non petentium partes,*
6 præfertim fi præftent cautionem † de reftituendo alijs cohæredibus quandocumque petentibus, fecundum praxim, quam docet *Surdus confil. 259. nu. 15. & fequitur Rota coram Durano decif. 448. num. 10. & coram Cardinali Celfo decif. 92. num. 14.* ac aliás fæpiſsimè.

Firmato bono iure Iofephi, & Gafparis, confecutiuè fuit prædictis conceſsa immiffio ad bona Pauli, & relaxatum mandatum pro medietate pretij bonorum alienatorū, necnon pro medietate fructuum in inuentario defcriptorum; & etiam pro altera medietate aliorum fructuum perceptorum à Fabritio, quia interdictum quorum bono-
7 rum datur hæredi ab inteftato, † non folùm ad bona per defunctum poffeffa, *Peregr. de fideicom. articul. 46. num. 12. & 15. Rota coram*
8 *Burat. decif. 386. num. 1. & 2.* fed etiam † pro fructibus, *Alex. lib. 6. confil. 70. num. 10. Rota coram Buratt. decif. 474. num. 7.* de quorum per-
9 ceptione fatis apparet † ex perceptione eorundem bonorum, *Buratt. decif. 173. num. 30. Gregor. decif. 50. num. 2. Bichius decif. 465. num. 10.*
10 & quos Domini taxarunt ad quinque † pro centenario iuxta taxam legalem, *Gloff. final. in authent. præterea C. de Sacrofanct. Eccleſ.* quarum

10 *donat.* & amplius in donationibus† contemplatione matrimonij factis, *Rota coram Bichio decis.* 55 *maxime num.* 5. vndè opus est stipu-
11 latione, vel pacto, † vt dominium repetatur ex supradictis, & *l.*9.*C.de donat.* & *ibi Vi-*
12 *nian.* in casu, maximè quod donatio, † vt Iuris Gentium est *l.cum qui donationis* 22. *ff.de donat.* & *ibi Bart.cum alijs apud Strozzium de contract.ab initio num. vltimo*, & quotidie verius, & certiùs practicatur† donare esse per-
13 dere, iuxtà *l.*7.*ff.de donat*, & *ibi gloss.* 1. cum alijs.

Et ita altera tantùm &c.

R. P. D. RONDININO

Neapolitana Hæreditatis.

Luna 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Hæc decisio omnes tangit, cùm declaretur in ea, quod quis suam grauando conscientiam, licèt forsan in hoc mundo conueniri non possit, habeat tamen semper vltorem Deū, qui solus animarum, & conscientiarum iudex est; Ad eum casum, quod implementum piæ dispositionis conscientiæ hæredum commissum, non debeat per viam iudicialis processus cognosci; licèt quandoque, vbi de magno præiudicio tractatur, possit adiri Princeps, vt emendet quidquid ex conscientia erronea malè gestum est.

SVMMARIVM.

1 *Hæres conditionaliter institutus in casu alienationis, vel non adimplementi dolosam contrauentionem plene & concludenter probare debet.*
2 *Modus interpretatur secundum mentem, & intentionem disponentis, etiam si verba conditionem inferre videantur.*
3 *Dictio* statim *à testatore prolata, recipit interpretationem à maiori celeritate, qua fieri potest.*
4 *Priuationis ad effectum requiritur monitio.*
5 *Testator si adimplementum reliquit conscientiæ suorum hæredum, quatenus illi molestari possint, vel non.*
6 *Conscientiam inferioris mutare non potest superior, neque animo vim inferre, & num.* 12.
7 *Conscientia alicuius si aliquid sit commissum, quis possit de veritate inquirere, & sup.num.*6.*in fine, & num.seqq.vbi de materia.*
8 *Statuta, Dispositiones, & Rescripta Principum, ac similia intelliguntur prout de iure.*
9 *Verba* conscientiam, *aut* prudentiam tuam oneramus, *& similia, quid importent, & qualiter intelligantur. & num.seqq.*
10 *Clausula* conscientiæ tuæ committimus *tollit quidem iuris apices, non autem impedit, quin iudicialiter agendum sit.*
11 *Executores testamentarij, quorum conscientijs aliquid commissum est, non habent vltorem nisi Deum, & vide num.seqq.*
13 *Conscientia erronea non habet. neque meretur nomen conscientiæ.*
14 *Conscientiæ alicuius commissum si malè gestum est licet adire Principem pro moderatione, non autem iudicialiter procedi, & num.* 13. *& seqq.*
16 *Appellatio quatenus admittatur in ijs quæ alicuius conscientiæ sunt remissa, & vide supra à nu.* 10.

DECISIO CLVI.

IN decisis coram me 13.* Martij proximi præteriti Domini steterunt, denegando iterum immissionem Patribus Ministrantibus infirmis Neapolis in bona, quæ clar.me. Felix Maria Ducissa Grauinę in Donatione, ac eius Testamento concessit PP. Congregationis Matris Dei Neapolis illius Donatarijs, ac Hæredibus institutis ob contrauētiones, in quarum casu Patres Ministrantes Infirmis, se substitutos esse contendebant.

Neque enim docuerunt de alienatione bonorum, quo casu solùm in Donatione vocati erant, neque de non adimplemento onerum adiectorum in Testamento, quo casu paritèr in Testamento substituti fuerant, cum id probare tenerentur, & quidem concludentèr, ac cum requisitis dolosę contrauentionis, cùm ageretur de priuatione hæreditatis iam acquisitæ, non autem acquirendæ, ac suspensæ quoad onerum implementum, quo casu hæredes, vtpotè tunc
1 conditionalitèr instituti† non adimplementū probare debuissent, iuxtà distinctionē, quam inter hæredis institutionem modalē, vt in casu, & conditionalē tradiderunt *Bart. in l.quibus* 40.§. *Termilius nu.*1. *ff. de condit. & demonstr.* & *Aretin.in l.Titia* 134.*sub. num.*3. *ff. de verb. oblig.* etiamsi verba conditionem in-
2 ferre videantur, † quia mens disponentis semper præponitur, *iuxta text.in l.Mauia* 44. *ff.de manumiss.testam.* & *in l.*2.§.*final.ff.de donat. Bartol.in d.*§.*Termilius num.*5 & *cons.*4. *num.*2. *volum.*1. *Molin.de primogenit.lib.*2.*cap.*12. *n.*14. *Cancer.variar.resolut. par.*3.*cap.*22.*num.*102. & 103.*coram Bichio decis.*132. & *in decisione huius causa in recent.par.*13.*dec.*158.*num.*6.24. & 25. & *par.*14.*decis.* 516. & *decis.* 534. *num.*2. 10. & *seq.* & *in dec.* 13.*Martij præteriti in princ.* & §§. *seqq.coram me.*

Contrauentiones autem probatas non fuisse latè deductum fuit in dd. Causæ decisionibus, in quibus insuper probatum fuit implementum omnium optimè iustificatū fuisse à dd. PP. Congregationis Matris Dei Donatarijs, & Hæredibus, tùm quia licèt plura præceperit Ducissa statim, vel præscriptis temporibus peragenda, ob sequestra tamen bonorum, & ob tumultus populares anno 1647. Neapolis exortos, ac ob prohibitionem san. me. Innocentij Decimi recipiendi Nouitios, alijsque iustis impedimentis detenti, id explere non potuerunt, itavt
3 dictio illa, *statim*,† accipiat interpretationem pro maiori nempè celeritate, quam subiecta materia patitur, ac statim, quod pecu-

nia

niæ hæreditariæ suppetant, cũ quibus actus
isti expleri debuerant, iuxtà indiuiduam
Baldi doctrinam in *l. generaliter* 11. *num.* 11.
*versic. aut causa est inserta per viam modi, C. de
Episc. & Cleric. cum alys in præterita decis. coram
me, §. defectus, & §. seq.*

Tum etiam, quia non solùm non præces-
4 sit monitio, † quemadmodum pro hæredi-
tatis priuatione requirebatur ad terminos
*Text. in auth. hoc amplius, C. de fideicom. cum alys
in dicta decis.* 534. *num.* 11. *&* 12. *par.* 14. *recentior.*
Qinimò adfuit plena absolutio per senten-
tiam Tribunalis Fabricæ, in qua licèt dictũ
fuerit, quod PP. imposterum adimplere stu-
derent; id tamen importat solam monitio-
nem, quoad actus futuros, obseruantiam au-
tem, quoad actus præteritos, vt *in d. dec.* 158.
num. 13. *&* 14. *par.* 13. *rec. &* 534. *sub num.* 31.
vers. nec subsistit par. 14. *rec.*

Quinimò docuerunt de omnimoda ap-
probatione omniũ gestorum facta de trien-
nio in triennium à Congregatione generali
eorundem PP. Congregationis Matris Dei,
quorum conscientijs Testatrix huius imple-
5 menti cognitionem commisit † cum ex-
pressa priuatione substitutionis, casu quo
PP. Ministrantes Infirmis prædictam appro-
bationem in dubium reuocarent quocum-
que excogitabili modo, non solùm extraiu-
dicialitèr, & vt dicunt de facto, sed etiam
iudicialitèr, & vt dicunt de iure per quam-
cumque litem in quocumque Tribunali
agendam, vt ex amplissimis, & effrenatis
verbis Ducissæ, de quibus *in rec. par.* 14. *d.
decis.* 516. *num.* 5. *& seqq. decis.* 534. *sub. num.* 16.
& seqq. & in d. decis. 13. *May præteriti coram me,
§. denique, & sequen.* & rursus in alia hac ea-
dem die super remissoria §. 2. vbi latè di-
stinguitur inter probationem molestiarum
de facto, vel de iure simul, itavt PP. Con-
gregationis Matris Dei tuti sint, neque PP.
Ministrantibus Infirmis substitutis licèt cõ-
tra Ducissæ præceptum inobseruantiæ quæ-
6 stionem obijcere, † cùm Superior inferioris
conscientiam mutare non possit, neq; animo
vim inferre, atque huius doli cognitionem
nonnisi Deus assumere possit, qui solus ani-
marum, & conscientiæ Iudex est, iuxtà *cons.
Angel.* 93. *num.* 4. *vers. verè enim, Franc. in rubr.
de appell num.* 11. *vers. pro quo in simili Lap. alleg.*
60. *sub num.* 4. *Tolos. de appell. cap.* 5. *num.* 1. *&
seqq. Scacc. de appell. quæst.* 17. *limit.* 13. *nu.* 3. *&* 4.
Gratian. disc. 146. *num.* 13. 14. *&* 27. *cum alys in
decis.* 13. *Marty præteriti §. fin. coram me, & infrà
adducen. §. in alys autem.*

Et licèt diceretur etiam in ijs, quæ com-
mittuntur conscientiæ alicuius, quæri posse
de malitia, & iniustitia, quatenus non leue,
7 sed magnum præiudicium inuoluunt, † cùm
conscientia regulari debeat ad terminos iu-
ris iuxtà doctrinam *Baldi in l.* 1. *num.* 7. *C. de
rub. credit. Alex. cons.* 218. *sub num.* 2. *&* 3. *vol.* 5.
Menoch. lib. 1. *de arbitr. iudic. quæst.* 70. *num.* 16.
& sequen. & cons. 590. *num.* 5.

Id tamen Domini procedere dicebant in
ijs casibus, in quibus commissio facta ali-
cuius conscientiæ, non aliud importare so-
let, quam arbitrium boni viri à iure regu-
8 latum, † quemadmodum videmus in dispo-
sitionibus Principum, statutorum, ac simi-
lium, quæ intelliguntur prout de iure, in
quibus terminis rescripti scilicet Pontificij,
loquuntur *gloss. singul. in Clem.* 1. *verb. oneramus
de iurepatr.* in qua fundatur *Bald. Alex. & Me-
noch.* quia tunc verba illa, *Conscientiam tuam,
9 vel prudentiam tuam oneramus*, & similia † cẽ-
sentur potiùs referri in monitionem, ac ex-
citare consuetum Iudicis officium, ac mu-
nus, quod illum obligat, vt sequatur non
priuatam ipsius, sed communem, & publi-
cam conscientiam à Legibus efformandam
iuxtà singularem *Rota decis.* 18. *aliàs* 443. *de
concess. præben. in nou. Magon. dec. Lucen.* 39. *n.* 19.
Mastrill dec. 232. *num.* 95. *per Marches. de com-
miss. par.* 1. *cap.* 5. *de commiss. appel. in Romana Cu-
ria num.* 77. 78. *& seq. fol.* 202. *& cap.* 6. *de appell.
extra Romanam Curiam nu.* 86. *& pluribus seqq.
fol.* 256. *Solorzan. de iur. Indiar. lib.* 2. *cap.* 7. *nu.* 11.
*cum alys apud Barbos. tractat. var. de clausul.
claus.* 24. *per tot. & apud P. Passarin. in cap. sta-
tutum §. Assessorem num.* 304. 306. 309. *&* 314. *de
rescript. in* 6. & hoc casu cùm ex contextu re-
scriptorum apparere vtplurimum etiam so-
leat iurisdictionem seruandam, clausula illa,
Conscientiæ tuæ committimus, vtpotè à præce-
10 dentibus moderata, † operabitur quidem,
vt iuris apices seruandi non sint, sed necessi-
tatem procedendi iudicialitèr, & consequẽ-
tèr admittendi appellationes ad iudicia con-
sequentes auferre non poterit, iuxtà dedu-
cta per *Cacheran. dec.* 64. *nu.* 3. *Peregrin. cons.* 96.
num. 9. *in fin. vol.* 1. *Asin. in prax. iudic. §.* 7. *cap.* 5.
in 6. *limit. num.* 2. *P. Passerin. in d. cap. statutum, §.
Assessorem, Rota in rec. par.* 7. *dec.* 94. *num.* 51. *&
coram Dunoz. iun dec.* 731. *num.* 34.

In alijs autem casibus, in quibus aliquid
conscientiæ alicuius committitur, neq; in-
trat ratio considerandi tramites iuridicos, vt
in executoribus testamentarijs, ac alijs, quo-
rum absolutè potestati aliquid declarandum
11 permittitur, vt in casu, † tunc cùm priua-
ta conscientia considerata solùm dicatur,
quæ in hoc sensu sumitur pro proprio ani-
mi motu, & cordis secreto facti nostri iudi-
cio, quod nemo scit nisi solus Deus, ad ter-
Text. in l. nulla 27. *§. Et si quidem vers. & pro sua
conscientia votum adimpleat Testatoris C. de Epi-
scop. & Cleric. & iuxta illud Augustini relat. in
Canon. Sent.* 11. *quæst.* 3. non licet proindè ap-
pellationem recipere, cùm superior inferio-
12 ris animum mutare non possit, † qui cense-
tur inspecta æquitate iuris naturalis, ac gen-
tiũ ex iustis causis extraiudicialitèr sibi be-
nè visis animum suum mouisse, iuxtà indi-
uiduum *cons. Abb.* 41. *num.* 1. *in fine vol.* 1. *cum
alys apud Mandos. ad lap. alleg.* 15. *verb. conscien-
tia, & in decis. Sperel.* 102. *nu.* 22. *& seqq. Rota co-
ram Gregor. XV. decis.* 106. *num.* 2. & prout con-
cordando celebres glossas *in cap. statutum
num.* 11. *§. Assessorem verb. conscientia de rescript.
in* 6. *& in d. Clem.* 1. *verb. oneramus de Iurepatr.
tradunt Franc. in d. §. Assessorem ante fin. vers. po-
test.*

nest, & Imol. in d.Clem.1.nu.7.vers.vel dic, Abb. in cap. super his 16. sub num. de accusat. & ex mente ipsius Menoch. Monet. de commut. vltim. volunt. cap.5. sub num.147. & admittit Rota in d. decis. Dunozetti Iun.731. num.28. & 29. cum alijs supra adductis §. quinimo in fine.

Et licet hoc quoque casu quotiescumque agitur de magno præiudicio, vel enormissima læsione liceat Principem adire, vt emendet id, quod ex conscientia erronea mali
13 gestum est, † cùm erronea conscientia nomen conscientiæ non mereatur, quemadmodum in terminis ipsius executoris, vel alterius, cui Testator imposuit, quod distribuant eius bona, vel declaret suam intentionem secundum conscientiã, quod adhuc ratio distributionis exigi possit, non vt animus immutetur, quod non licet, sed vt cognoscatur an aliquid erroneè gestum sit tradunt *Gemin. qui dicit, se pluries ita consuluisse in d.§. Assessorem sub nu.5. vers. nota ex his Bald. in l.nulli 28 num.11.C. de Episc. & Cleric.* & in
14 casu, in quo Rex Galliarum† executor deputatus fuerat, *Olldmod.cons.61.ad fin.cum alijs per Felin.in cap.1.sub num.51.vers.& subdit Dominicus de constit.& per Scacc.de appellat.qu.17. limit.15.num.7.& 8.*

Hoc tamen casu conueniunt omnes à declaratione, vel à redditione rationis facta à similibus, quorum conscientiæ negotium commissum est non dari appellationẽ, ideoque in gradu appellationis Iudicem ad quẽ
15 de hoc cognoscere non posse, † sed solùm permitti supplicationem, vt Princeps corrigat, vel corrigendum iubeat, quod minùs benè gestum est, quemadmodum communitèr concordant *Gemin.in d.§. Assessorem n.5. Franch.num.6.Bald.in cap si Sacerdos num.4. de offic.deleg. Anan.in cap significasti* 16. ibique *Felin. sub num.4. de homicid. Imol.in l. ab executore ff.de appell.& in Clem.1.de iurepatr. num.7. vbi Vitalin.num.55.& 56. & Barbos. num.11. Diu. Antonin. in summa par.1. tit.17. cap. 11. § 20. Scacc.de appell.d.quæst.17.limit.15. sub num.3. in fin.cum alijs apud P. Passerin. in d. §. Assessorem nu.108. & admittitur in præterita decisione huius Causa coram me §. finali*, & in hoc sensu loquuntur illi, qui existimant ab ijs, quæ committuntur conscientiæ alicuius, etiamsi ex-
16 traiudicialitèr procedatur,† quoad effectum saltem deuolutiuum appellationem admitti, *vt in dec.Merlin.10. sub num.12.& in alijs.*

Et ità vtraque, &c.

Hæc, & alia proxima decisio ambæ emanarunt in eadem causa, prout etiam altera supra in ordine 62. in hac eadem parte.

R. P. D. RONDININO.

Neapolitana Hæreditatis super remissoria.

Lunæ 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Remissoria plerumque consultò omissa, hîc speciali quadam ratione tractatur, eo in casu, quo illa prætendebatur ad probandum non implementum piæ dispositionis relictum conscientiæ suorum hæredum, cum prohibitione cuiuscumque litis, & molestiæ, itavt & probatio facta non releuaret, & in omnem casum, quia allegabatur dolus, sine fumo concedi non poterat.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria in causa prophana data releuantia articulorum in quacumque instantia conceditur, sed limita num. seqq.*
2 *Probari non permittitur, quod probatum nullatenus releuaret.*
3 *Remissoriam petens si probatio sibi profutura non sit calumniosam dilationem affectare dicitur.*
4 *Adimplementum piæ dispositionis si fuerit conscientiæ hæredum commissum, reliquum eisdem libere donando, nil amplius ab illis querendum est, & num. seqq. & num.7.*
5 *Declarationi hæredis super executione piæ dispositionis defuncti omnino standum est, si illi stari iussit testator & sup. num.4. & seqq.*
6 *Probationes recipi non possunt super inobseruantia implementi, si testator quamcumque litem, & molestiam prohibuit.*
7 *Testator si non solum litem prohibuit hæredi mouendam, sed etiam mandauit stari eius redditioni rationis, nil vlterius perquirendum est, & sup. num.4. & seqq.*
8 *Exequutori super adimplemento voluntatis defuncti, si stante illius interesse non creditur, quomodo agendum sit.*
9 *Remissoria sine fumo materia articulata non conceditur in materia obiectiua.*
10 *Remissoria in materia obiectiua nec etiam in tertia instantia sine fumo conceditur.*

DECISIO CLVII.

IN hac tertia Instantia, in qua hæc causa vertitur, postquam per binas Sententias præuijs decisionibus 30. Ianuarij, & 25. Iunij 1660. coram Eminentissimo Cerro, & 9. Maij 1672. coram Reuerendissimo D. meo Decano, quæ habentur impressæ *in recent. par. 13. decis.158. & par.14. decis.516. & 534.* dictum fuit nõ esse locum substitutioni Patrum Ministrantium Infirmis, cùm non doceatur de alienatione, in cuius casu solùm vocati fuerant in donatione Felicis Mariæ Ducissæ Grauinæ, neque probatum fuerit non implementum onerum iniunctorum Patribus S. Mariæ in Porticu Ciuitatis Neapolis Congregationis Matris Dei illius hæred-

redibus, ac donatarijs, quo casu in eiusdem Testamento vocati fuerant, quod & probatum fuit in decisione 13. Martij præteriti coram me emanata, petita hodie fuit Remissoria ad probandam contrauentionem dd. Patrum hæredum, & donatariorum, quã DD. denegandam esse responderunt.

Quamuis enim in dubiũ non reuocarent vulgatas conclusiones ab Informãtibus pro Patribus Ministrantibus infirmis deductas, vt nempè data releuantia articulorum in
1 causa prophana, qualis hæc est, † remissoria concedatur in quacumque instantia, dicebant tamen illas limitari quotiescumque facienda
2 probatio profutura nõ fuisset, †quia tunc probandum, non permittitur, quod probatum non releuaret, ex ratione *Text. in l. ad probationem 21. vbi gloss. verb. non conuenit, C. de probat. & in cap. cum contingat 36. vbi gloss. verb. Nihilominus de offic. delegati*, quasi tunc
3 illam petentes† videantur potiùs calumniosam dilationem affectare, vt latè probant *Felin in cap. de cætero num. 12. de Sent. & re iudic. Roman. cons. 273. num. 3. Bero consil. 86. nu. 5. vol. 3. Grat. cons. 138. in fin. vol. 2. Rota coram Verall. decis. 68. par. 3. coram Gregor. XV. decis. 184. num. 3. & 4. & decis. 477. num. 2. & coram Eminentissimo Ottbobon. decis. 45. num. 11.*

In huius autem exceptionis cãu nos versari DD. dicebant non tantùm singulos articulos discutiendo, vt latè per Informantes, sed etiam & in vniuersum, quia cùm Testatrix mandauerit tàm in donatione, quàm in Testamento, vt pro verificatione adimplementi Patres substituti stare deberent redditioni rationis faciendæ à Patribus hæredibus eorum Congregationi generali
4 de triennio in triennium, † cuius approbationem Patri Generali Religionis Ministrãtium infirmis exhibendam sufficere voluit pro omni implemento, reliquum liberè donando, & præcipiendo dd. Patribus substitutis, vt desisterent ab omni molestia, lite, & vlteriori implementi inquisitione, vt in decisionibus huius Causæ *in rec. par. 14. dec. 516. & 534. ad fin. & in decis. 13. Martij præteriti corã me §. denique, & §. seq.* consequens proindè est, vt alia probatio per Testes, vel aliundè
5 deducta admitti non possit, † sed prædictæ declarationi legitimè factę Patres substituti stare tenentur, cùm adsit indiuidua huius prohibitio *ibi*: Non possano detti Padri Ministri d'infermi pretendere cosa alcuna, nè dimandare visione de' Libri, ò Conti da dd. miei heredi, nè intentare qualsiuoglia sorte di lite contro di essi sopra l'osseruanza della presente mia volontà, & in caso, che detti Padri intentassero lite alcuna contro detta Venerabile Casa, &c. voglio, che subito ipso iure, ipsoque facto non s'intendino, nè s'habbino per chiamati, nè sostituiti, e detta sostitutione s'intenda, e sia nulla, inualida, come mai fatta fosse, che così è mia espressa, e determinata volontà, *vt in Testamento relato in Summar. hodierno Patrum S. Mariæ in Porticu num. 2. cum alijs in dd. decisionibus huius Causæ §§ finalibus*, quo casu certum est
6 super ista obseruantia† neque Testes recipi, neque lites instaurari posse, vt in his terminis prohibitionis quarumcumque litium, & molestiarum, etiam iuris *Simon. de Pret. de interpret. vlt. volunt. lib. 4. dub. 10. nu. 87. fol. 416. Peregrin. de fideicom. artic. 35. num. 6. benè San. Felic. dec. 167. per tot. Fusar. cons. 195. num. 54. 56. & seq. Cancer. var. resol. par. 3. cap. 22. num. 87. cum alijs in simili casu congestis per Modern. Marott. disc. 18. sub n. 16. 49. 69. & per tot. Rota decis. 18. in fin. vers. quia inrauit iunctos princ. de restit. spoliat. in nou. & coram Mantic decis. 183. in fin. & explicando Decij cons. 581. num. 10. & 11.* cum quo transeunt *Prat. obser. 34. n. 2. & 3. Rot. cor. Merlin. dec. 491. n. 1. & 2. in contrariõ adduct.* tradunt *Soccin. iun. cons. 113. à n. 28. ad fin. vol. 1. & Ruin. cons. 77. per tot. vol. 2.* qui in ead. causa cõtra *Dec.* cõsuluerunt *Polidor. Rip. d. obser. 193. n. 7. Mascard. de probat. concl. 1236. n. 112. & 115. Marott. d. disc. 18. num. 68.* & generalitèr id ipsum distinguendo concludunt *Soccin. iun. cons. 115. num. 32. vers. secundo respondetur vol. 2. Barbat. d. cons. 56. col. 8. dicto vers. præterea vol. 3. Simon. de Pret. de interpr. vl. vol. lib. 4. d. dub. 10. num. 87. & 88. Peregrin. de fideicomm. d. artic. 35. num. 6. Menoch. de præsumpt. lib. 4. d. præsumpt. 98. num. 7. & 9. latè Mascard. de prob. d. concl. 1236. num. 111. 112. & 115. benè Surd. de alim. tit. 9. quæst. 26. post num. 34. vers. ego circa principale dubium*, & hanc distinctionem Decium ipsũ agnouisse tradunt *Ascius determinat. 136. in fine, Castrill. de vsufruct. cap. 15. num. 10. & 11.*

Quinimò visum est non versari in terminis *d. cons. Decij 581. à num. 10. & Soccin. iun. 113. ac Ruin. 77.* cum alijs mox adductis, cùm Ducissa non prohibuerit redditionem rationis, neque mandauerit indistinctè substi-
7 tutis, vt acquiescerent,† sed præscripsit modum seruandum, scilicet, vt doceatur de implemento, & fiat redditio rationis singulis triennijs Congregationi Generali Religionis Matris Dei, & ab hac debeat implementum ordinatorum à Ducissa cognosci, & approbari, & huius Congregationis ap-
8 probationi, & declarationi stari; † Proindè si Patres Ministrantes Infirmis prætendunt approbationes, & declarationes à dicta Congregatione Generali super adimplemento ordinatorum à Ducissa factas fuisse dolosas ob interesse, quod ipsa vt caput Religionis in causa habet, iuxtà magistralem distinctionem *Baldi in l. Captatorias 11. num. 8. vers. sed si executor, C. de testam. milit.* & hoc casu cum id sapiat delictum, requirebatur saltem ali-
9 quis fumus veritatis articulatæ, † cùm sine hoc in obiectiuis delictum sapientibus, remissoria nõ concedatur iuxtà stylum huius Tribunalis, de quo *Rota coram Verall. dec. 62. par. 3. coram Caualer. decis. 511. & coram Bichio*
10 *decis. 84. vbique nu. 1.* & in tertia instantia,† in qua hodie versamur *coram Buratt. decis. 28. in fin. iuncto num. 1.*

Et ità vtraque &c.

Hæc, & alia proxima Decis. ambæ emanarunt in eadem Causa, prout & altera sup. in hac par. in ord. 62.

R. P. D.

R. P. D. T A I A.

Gadicen̄ Beneficij.

Luna 26. Iunij 1673.

A R G V M E N T V M.

Gratia reualidatoria cum expressione noui valoris impugnata est, eo quia ille prætenderetur auctus vltrà tertiam partem contra regulam Cancellariæ 65. sed vigore clausularum addendi, & minuendi, ac etiam connectendi, & diuidendi, quæ plerumque in supplicationibus adiiciuntur, ab obiecta nullitate saluatur; cum sola possibilitas, quod eædem clausulæ in supplicatione potuerint adesse, sufficit ne probatio concludere dici possit.

S V M M A R I V M.

1 *Testes super valore Beneficij quomodò deponere debeant, vt probent, & num. 3. & 4.*
2 *Beneficium probari debet, quod tempore prouisionis deductis oneribus per quinque annos antea, & postea valebat certam summam, & num. seq.*
5 *Regula, qui prior est tempore, potior est iure, habet locum etiam in beneficijs.*
6 *Regula 65. Cancellariæ mandante posse augeri valorem expressum vsque ad tertiam partem, & non vltra, qualiter procedat. & num. 11. cum seqq.*
7 *Literis Apostolicis plena fides adhibenda est.*
8 *Fides adnotantis, seu describentis Annatas probat quidem tempus descriptionis, non solutionis.*
9 *Probatio non concludit ex sola possibilitate in contrarium. & num. 14.*
10 *in Tempore si consistit probatio, debet illa concludere etiam respectu temporis.*
11 *in Supplicationibus semper adijcitur clausula habendi, & minuendi, & quandoque etiam alia connectendi, & diuidendi.*
12 *Valorem expressum in literis potest quis in quacumque summa mutare vigore clausularū, quæ in eisdem literis apponi solent.*
13 *Supplicatio, quod aliquas clausulas continere potuerit, sufficit ne probatio contra illam dicatur concludens. & num. seq.*

D E C I S I O CLVIII.

EPISCOPALI Sede Gadicen̄ Diœcesis vacante, vacauit simplex Beneficium Ferdinandi, qui Apostolica prouisione impetrarat, & sic impetrauit postea Antonius, qui possessione non habita renunciauit in manibus Pontificis, & à Pontifice impetrauit Thomas Franciscus expresso valore prouentuum non excedon. 24. & cum incertis 100. ducat. Apostolicis literis 19. April. 1664. sed cùm de mala expressione dubitaret, & fortè expeditor errasset expressis certis 24. pro 74. ipsis 74. expressis, iterùm impetrauit per gratiam validatoriam perindè valere ipsa die 19. Aprilis 1664.

Simon autem impetrauit idipsum Beneficium ex vero valore non expresso à Thoma Francisco 9. Decembris subsequenti ipso anno 1664. & postquam coram Ordinario instante Thoma Francisco pro executione prædictarum literarum 1. Iulij 1664. iam se opposuerat Simon, & frustrà, vt Ordinarius postea pronunciauit pro executione literarum Thomæ Francisci cum reseruatione iurium Simoni, adhuc per appellationem procedit in Rota etiam frustra, quia hodie pro more Rotæ funditùs est dubitatum, An literæ Apostolicæ sint exequendæ; & DD. non exequendas responderunt ex duplici capite inter plura potissima:

Primò, quia ex facto non sunt verificatæ, adeoque iustificatæ, qua parte Simon narrauit prouentuum valorem certum du-
1 catorum 60. † cùm Testes non testificentur vltra quinquennium in Summario *num. 19.* & ex iure iamdiu res est trita, & nota, iam tempore Ludouici Gomesij vltrà sesquisæculū formulis Sollicitatorum in Vrbe probari
2 debere, quod Beneficium † tempore prouisionis, & oneribus deductis, valet in portatis certam summam, & per quinque annos ante, & post, anno fertile cum sterile computato communi æstimatione tantùm valet, & ita Testis de tali Beneficio notitiam
3 habens dicit se scire, † etsi plus, vel minus valeret, ipse non ignoraret, vt scripsit *Gom. ad reg. de valore quæst. vlt.* & in huiusmodi obiectiuis moderno more, non tam scribentium, quàm describentium repetijt *Lotter. de re benef. quæst. 20. num. 89. lib. 3.* & de his
4 quinque, † & sex annis *Rota coram Bich. decis. 213. num. 6. à vers. secundo quia deponunt.*

Secundò, quia Thomas Franciscus habet
5 literas validatorias anteriores, † & qui prior tempore potior est iure, *reg. 54. de reg. iur. in sexto*, & in literis ipsis Apostolicis Simonis, est clausula, *Dummodo alteri non sit ius quæsitū.*

Nec obstitit expeditio literarum validatoriarum Thomæ Francisci, expeditis iam,
6. & præsentatis literis Simonis † cum augumento vltra tertiam partem valoris expressi in prima expeditione contra regulā Cancellariæ 65. quia neutrum visum est plenè probatum, & multò minus contra fidem literarum Apostolicarum Thomæ Franci-
7 sci, vtrarumque eadem die datarum, † quibus fidem plenariam adhibendam constitutum est *in cap. vnic. Clem. de probat.* amplius *Lotter. quæst. 23. & num. 20. lib. 2. cum decisionibus alleg.*

Non primum adhuc ex attestatione Annatistæ, qui adnotauit solutionem Annatæ post aliquot dies literis expeditis Simonis, quia huiusmodi attestatio, & adnotatio cōcludit tempus descriptionis, non autem so-
8 lutionis, † cùm possit esse, quod Munister distulerit illam adnotare, quæ sola possibilitas efficit, vt probatio non dicatur con-

9 cludens, † & cùm vis consistat in tempo-
10 re, † probatio debet esse concludens etiam respectu temporis, vt pluries declarauit *Rota coram Cardin. Celso decis. 155. ex num. 22. confirmata in decis. 161. ex num. 2. cum alleg.*

Non etiam secundum de augumento vltra tertiam partem valoris expressi in supplicatione, & prioribus literis; quia cùm in
11 supplicationibus† semper adijciatur clausula augendi, & minuendi, & quandoque alia connectendi, & diuidendi, & ex his clausu-
12 lis impetrans possit valorem expressum† in quacumque summa mutare in literis, & certum cum incerto connectere &c. ex eo, quod in primis literis Thomas Franciscus expresserit valorem certorum 24. cum incertis centum, & in gratia validatoria valo-
13 rem certorum 74. cum incertis centũ† non benè concluditur in ipsa gratia validatoria auctus valorem vltra tertiam partem contra dictam regulam 65. cùm possit esse, quod in supplicatione sint omnes hæ clausulæ, &
14 quod Thomas Franciscus illis vsus† fuerit, quæ sola possibilitas efficit, quod probatio non dicatur concludens ad formulam, & phrasim supradictarum decisionum, quibus vnus ex DD. suffragium conclusit, egoque decisionem.

Et ità vtraque &c.

R. P. D. CALATAIV.

Interamneñ Beneficij.

Luna 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Derogatio iurispatronatus concessa simpliciter à Papa, non sufficit, nisi simul exprimatur, quod in eo aderat clausula, quod eidem derogari non poterat, quodque illud debebatur certo generi personarum; itavt subreptitia dicatur gratia sub sola mentione iurispatronatus, & sub inuolucro verborum obtenta.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus vbi ordinarius non est in causa, nec comparuit prouisus apostolicus, leuioribus probatur, & ex quibus.*

2 *Supplicatio sola, etiam literis non expeditis, sufficit vbi non agitur de exequutione gratiæ, sed ad impediendum gratiam alterius.*

3 *Subreptio dicitur commissa, si non fuerunt expressa Pontifici, quę vel illum à concessione retraxissent, vel difficiliorem reddidissent.*

4 *Iurispatronatus quod fuerit solitum Pontificem derogare, non sufficit solitum esse probandum, illudque etiam esse à Papa exprimendum.*

5 *Solitum probari debet in casu de quo agitur, & omnia simul æquiparari.*

6 *Subreptio non euitatur ex solito nisi illud exprimatur.*

7 *Pontifex etiam si sit solitus derogare iurispatronatus, potest tamen pro libito suæ voluntatis derogationem concedere, vel denegare.*

8 *Iuspatronatus quod sit debitum certo generi personarum probatur ex enunciatiua motus proprij Pontificis.*

9 *Papæ narratiua plenè probat absque vlteriori illius iustificatione.*

10 *Pontifex dicitur noluisse derogare iuri alterius, si apposuit clausulam* dummodo non sit alteri ius quæsitum, *amplia vt num. seqq.*

11 *Regula de iure quæsito non tollendo, derogari debet, ne tertio præiudicatum esse dicatur.*

12 *Gratia facta cum præseruatiua iuris alterius, vel sine derogatione iuris tertij, eidem tertio præiudicare non potest.*

DECISIO CLIX.

PLACVERVNT hodie DD. fundamenta, quibus sub die 22. Iunij anni præteriti resolutum fuit intrare arbitrium pro retardatione literarum Apostolicarum, in quibus Valentinus Saluulus fuerat prouisus de simplici beneficio, iurispatronatus ex dotatione, & fundatione familiæ Rosciæ, & ideo persistendum esse in decisis responderunt.

Posito enim, quod de iurepatronatus dictæ familiæ dubitari non potest cùm illud probetur; tùm ex indultis san. memoriæ Pij V. & Gregorij XIII. tùm ex confessione ipsius Saluuli, qui illud in literis suæ prouisionis expressit, & narrauit, tùm & tertio ex pluribus prouisionibus Apostolicis tamquam de iurepatronatus cum derogatione
1 illius,† quæ omnia exuberant ad illius probationem, cùm nec Ordinarius sit in causa, nec alius prouisus tamquam de libero, *Rota coram Gregorio decis. 452. num. 3. & in rec. decis. 19. num. 11. par. 9. & decis. 492. nu. 4. par. 13.* itavt parum noceat, quod exhibeatur solùm supplicatio à Sanctissimo Pio V. signata, quia cùm non afferatur ad effectum canonizandi ipsam gratiam, illiusque exequutionem obtinendi, sed tantùm ad impediendam exequutionem literarum Saluu-
2 li ex capite subreptionis † sufficit supplicatio etiam literis non expeditis, *Add. ad Buratt. decis. 540. num. 18. Rota coram Seraph. decis. 775. num. 3. & coram Mantica decis. 355. num. 3.*

Clara remanet subreptio, cùm Saluulus Summo Pontifici non expresserit, quod in fundatione huius patronatus aderat clausula, quod illi derogari non posset, neque occasione vacationis apud Sedem, nisi prout iurispatronatus laicorum, & nobilium ex dotatione, vel fundatione derogari consueuit, quodque ex eodem priuilegio istud beneficium esset debitum certo generi personarum de familia, agnatione,
3 & cognatione fundatoris † si etenim hæc omnia fuissent expressa, aut Sanctissimus gratiam derogationis denegasset, vel difficilius concessisset, *Amayden. de stylo Datariæ* [illegible]

cap. 15. §. 13. *nu.* 118. *& seqq.* & latè fuit comprobatum *in decisione*, quæ reuidetur §. *subreptio, & sequenti*.

Quæ subreptio euitari non potest ex solito † derogandi etiam huic conditioni, vbi
4 vacatio contingit apud Sedem, omisso enim, quod tale solitum probatum non fuit, & auctoritates loquuntur in alijs pa-
5 tronatibus, † cùm tamen ad effectum inducendi solitum deberent omnia æquiparari, *Rota dec.* 630. *num.* 19. *par.* 4. *tom.* 3. *recent.* tollitur adhuc difficultas ex quo solitum derogandi non inde tollit necessitatem om-
6 nia exprimendi, † ad euitandam subreptionem, cùm iste sit actus facultatiuus Sum-
7 mi Pontificis, † qui pro libito potest derogationem concedere, vel denegare, vt aduertit *Rota d. decis.* 630. *num.* 14. *& seqq.*

Et quod conditio fauore certi generis personarum adiecta fuerit in ipso limine
8 fundationis, † probatur ad euidentiam ex motu proprio san. mem. Gregorij XIII. in quo enunciatur hanc conditionem fuisse omissam per errorem in supplicatione por-
9 recta Sanctissimo Pio V. † quæ narratiua plenè probat absque vlteriori illius iustificatione, *Rota decis.* 656. *num.* 1. *par.* 2. *rec. & coram bo. mem. Card. Celso dec.* 292. *num.* 2. *& seqq.*

Minus euitari potest subreptio, ex quo omnia prædicta, licèt in supplicatione non expressa, Sanctiss. tamen innotuerint ob cōtrouersiam super relaxatione literarum Apostolicarum in Dataria, & coram Auditore Sanctissimi excitatam, tamen quia Iura, quæ ad hunc effectum fuerunt exhibita non ostendunt, quod controuersia respiceret ampliationem gratiæ, seu denegationem Indultorum, sed ex eis dumtaxat colligitur, quod tota disputatio fuit circa relaxationem commissionis iam signatæ, nihil prorsus addito, vel innouato. Tùm quia tantum abest, quod Summus Ponti-
10 fex † voluerit derogare prædictis conditionibus, & iuri ex eis alteri quæsito, vt contrarium euidentissimè appareat, ex quo in literis expeditis ad formam supplicationis relaxatæ legitur clausula præseruatiua, *Dummodo non sit alteri ius quæsitum*, ex qua patet, quod sub inuolucro verborum, quæ in memorialibus ex post Sanctissimo porrectis continebantur, vel non innotuerunt conditiones in fundatione iurispatronatus adiectæ, vel si innotuerunt, cùm deindè regulæ de iure quæsito non tollendo non de-
11 rogauerit, † noluit gratiam alio modo concedere, & sic ea remanet subreptitia, vel tamquam præseruatiua iuris alteri quæ-
12 siti † indicat Summum Pontificem noluisse in aliquo etiam minimo alteri præiudicare, *Rota decis.* 650. *n.* 29. *coram Duncz. iun. decis.* 29. *num.* 15. *coram Eminentiss. Cardinali Celso, & in Tuden. Canonicatus* 10. *Iunij* 1672. §. *Cæterum coram Reuerendissimo Domino meo Decano*.

Cæteris respondet præsens decisio, & cum illius fundamentis absque vlteriori repetitione DD. vtraque Parte informante transierunt.

Decisio hic confirmata est impressa in præcedenti parte 17. vbi est in ordine 372.

R. P. D. CASTRILLO.

Romana Fideicommissi

Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Ad impediendam immissionem fideicommissario, qui suam intentionem concludentèr probauerat, opponebatur retentio ex causa dotis debitæ in bonis fideicommissi, quæ non obstare dictum est, quia Testator illam ex fructibus persoluendam esse mandauerat; & ità cùm mulieres, quæ dotem consequi prætendebant, plures fructus percepissent ex bonis fideicommissi, vel eorum creditum remansit illiquidum, vel minus etiam forsan debitum cùm agere debuissent contra patrem grauatum, qui eosdem fructus pariter consequutus erat.

SVMMARIVM.

1 *Identitas bonorum fideicommissi probatur ex inuentario ab hærede grauato confecto, in quo illa sunt descripta.*

2 *Bona empta ex pretio locorum montium fideicommissariorum, & pro fideicommisso subrogata veniunt in restitutionem eiusdem fideicommissi.*

3 *Dos ex præcepto testatoris detrahenda ex fructibus, si mulieres fideicommissaria illos perceperint, quantum pro ea assignandum sit, remanet illiquidum, & num. 7.*

4 *Immissio fideicommissario non retardatur exceptione crediti illiquidi.*

5 *Illiquidum eo magis redditur creditum, si illiquiditas fuerit etiam in decisione canonizata.*

6 *Decisiones Rotæ in antecedenti disputatione facta in nono articulo supponenda sunt.*

7 *Mulier, cuius dos ex fructibus detrahenda erat, si eos percepit non potest ante liquidationem quidquam pro d. dote prætendere, & num. 3. & 4.*

8 *Pro Dote ex fructibus bonorum fideicommissi soluenda mulier agere debet contra grauatum qui illos percepit, quod si non fecit, sibi, non fideicommisso præiudicat.*

9 *Hæres grauatus qui percepit fructus, ipse tenetur ad solutionem dotis, quam ex ijsdem fructibus testator persolui mandauit.*

DECISIO CLX.

PONTIVS Senior de Ceuis, instituto hærede vniuersali Pontio Iuniore ex fratre pronepote, ordinatoque fideicommisso inter eius descendentes masculos, in casu deficientiæ lineæ masculinæ eiusdem, substi-

substituit Honoratum, & Pontium de Rattis pariter ipsius pronepotes, si superuixerint, sin minus eorum filios masculos primogenitos, ad quorum fauorem, nempè Honorati, & Ioannis Baptistæ filij primogeniti dicti Pontij purificato fideicommisso per extinctionem dictæ lineæ, ijdem obtinuerunt Sententiam immissionis coram Eminentissimo Vicario, à qua appellatione interposita per sorores de Ceuis filias Pontij Iunioris, indeque causa ad Rotam deuoluta, contigit dubitari coram me subrogato in locum R. P. D. Beuilaquæ; An & in quibus bonis esset danda immissio, & attẽta literali vocatione actorum, & purificatione fideicommissi ab altera parte non controuersis, dandam esse Domini censuerunt in tribus domibus positis in vico Sabellorum, in alia in vico Cartariorum, & demum in Domo, seù Palatio in via Cursus pro ratis infra exprimendis.

Siquidem identitas, quoad Domus positas in vico Sabellorum, & Cartariorum
1 probatur † ex inuentario confecto à dicto Pontio iuniore hærede grauato, in quo illæ fuerunt descriptæ, iuxtà *text. in l. fin. C. arb. tutel. & l. tutor qui repertorium ff. de administ. tutor. Peregrin. de fideic. art. 44. num. 2. Fusar. de substit. quæst. 618 num. 1. & Rota decis. 134. num. 2. par. 8. rec.*

Quo verò ad Palatium in via Cursus, cũ pro rata scutorum 4434. appareat emptum ab eodem hærede grauato ex pretio 43. locorum montium spectantium ad fideicommissum, & fuerit eidem fideicommisso expressè subrogatum, vt patet ex instrumento confecto die 2. Maij 1622. & dato in
2 Summario illorum de Rattis *num. 6.* † hinc dubitari nequit, quin pro dicta quantitate veniat sub illius restitutione, *ad l. si rem, & pretium §. fin. ff de petit. hæred. l. Imperator 72. §. fin. & ibi Bart. num. 2. cum duobus ll. seqq. de leg. 2. Peregrin. de fideic. art. 44 num. 28. vers. aut emit, Rota coram Buratt. decis. 229. num. 9. & 10.*

Nec obstat prædictum Palatium fuisse die 15. Nouembris 1621. emptum, & acquisitum ab eodem hærede pro alio fideicommisso, vt asseritur condito in instrumento donationis scutorum viginti millium factæ à Testatore fauore descendentium ipsius; nam prædictam emptionem non habuisse effectum patet ex particula instrumenti supra relati data in calce replicationis illorum de Rattis.

Probata identitate non posse retardari Domini existimarunt immissionem petitã ob particularem, & generalem retentionem prædictorum bonorum oppositam à sororibus de Ceuis, nempè particularem Domus in via Cartariorum tamquam obnoxiæ restitutioni dotis Vrsulæ matris, & generalem omnium domorum pro dotibus sibi relictis à Testatore, & taxatis ab Auditore Cameræ in scutis 2500. pro qualibet.

Nam quoad Domum positam in vico Cartariorum patet ex Summario responsionis earundem sororum *num. 1.* illam licèt priùs ab Vrsula electam pro satisfactione suæ dotis, fuisse posteà dimissam, & in eius locum electas sexdecim partes, & nonum vnum dicti Palatij in via Cursus, quarum detractionum nõ impugnant illi de Rattis.

Quantum verò attinet ad retentionem prætensam ex causa dotium, quidquid sit de illarum taxatione facta non citatis fideicommissarijs, quam propterea aliqui ex Dominis dicebant non esse attendendam, communis placuit responsio, quod aut illa prætenditur ex persona Camillæ, & eidem obstat transactio inita cum eisdẽ de Rattis, de qua in Summario ipsorum *num. 7.* Aut prætenditur ex persona Annæ, & Ludouicæ; Et cùm dotes controuersæ deberent mediocritèr detrahi ex fructibus bonorum fideicommissariorum iuxtà preceptum Te-
3 statoris, † & dd. sorores per spatium plurium annorum perceperint pensiones Domorum fideicommissariarum, indè sequitur, quod ex huiusmodi perceptione earum
4 creditum remanserit illiquidum, † itavt impedire non valeat immissionem, *Rota coram Cavillo dec. 100. num. 4. & 5. coram Dunozet. dec. 197. num. 1. & coram Dunoz. iun. decis. 616. num. 14. & 949. num. 12.*

Quæ illiquiditas eo certior redditur respectu crediti dotalis Annæ, nedum quia præter dd. pensiones recepit ad illius computum à Iacobo fratre scuta 300. sed etiam
5 quia † eadem illiquiditas firmata fuit in alia *decis. edita coram me 21. Aprilis præsentis*
6 *anni* † in hoc articulo de stylo supponenda.

Aut denique prætenditur ex persona Lauræ quartæ sororis, & cùm dos ipsius petatur à Camilla, & Anna tamquam renunciatarijs eiusdem, quidquid sit de huiusmodi renunciatione, obstat paritèr exceptio
7 illiquiditatis † resultantis ex perceptione dictarum pensionum ab vtraque sorore facta, videlicet respectu Camillæ ex Domo in vico Cartariorum, & ex Palatio in via Cursus, & respectu Annæ in Domibus enunciatis *in decisione 21. Aprilis huius anni.*

Præterea, cùm, vt dictũ fuit, dotes huius-
8 modi essent detrahendæ ex fructibus † sibi imputent sorores prædictæ si illos exigere neglexerunt à Pontio Patre, & Iacobo fra-
9 tre, † qui ob fructuum perceptionem eas soluere tenebantur, vt per *text. in l. libert. 2. §. 1. ff. de annuis leg. iuncta l. apud Iulianum 41. §. hæres ff. de leg. 1. firmanit Castren. cons. 16. sub num. 4. vers. legata vero annua, & post eum Surd. decis. 28. num. 2. & 3. & Rota decis. 260. num. 3. par. 11. rec.*

Dicebant insuper eædem sorores Testatorem donasse contemplatione certi matrimonij Pontio iuniori scuta viginti millia in tot locis montium, cum conditione, quod stare deberent subiecta fideicommisso facto, vel faciendo fauore descendentiũ ipsius, & ex illis fuisse extracta loca 43.

eorum-

eorùmque pretium perueniſſe ad manus eiuſdem Teſtatoris, cuius reſtitutio cùm nõ appareat, contendebant illam eſſe faciendã ex bonis hæreditarijs ipſius.

Sed omiſſa quæſtione, An huiuſmodi exceptio competere poſſit iſtis ſororibus excluſis à præfato fideicommiſſo per binas sẽtentias, obiectum viſum eſt ceſſare ex facto, quia ex iuribus datis in Summario reſponſionis illorum de Rattis *num.* 1. & 2. oſtenditur Põtium Donatarium fuiſſe reintegratum in totidem locis montium: Reliqua tamquam inſubſiſtentia non fuerunt à Dominis habita in conſideratione.

Et ita, vtraque Parte informante, deciſum fuit, ſola Ludouica informare recuſante, licèt pluries citata.

R. P. D. CALATAIV.

Placentina dimidiæ Portionis.

Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Ad impediendam exequutionem Literarum Apoſtolicarum plura opponebantur, & præcipuè error in data, & ſubreptio; Neutrum tamen potuit obeſſe, quominùs illæ iuſtificatæ, exequutioni demandandæ non ſint, quia error in data non vitiat gratiam, ſed emendari debet iuxtà ſupplicationem partis, à qua Literæ Apoſtolicæ regulantur; Subreptio minus probata remanſit, quia expreſſio facta erat alternatiuè, quæ proindè in vna tantùm parte verificata, ſufficiebat, & ſatis eſſe dicebatur, quod Pontifex ſaltem in genere cogitare potuiſſet, & quod qualitas ſacerdotalis omiſſa, non requiratur actu, vndè adimpleri poterat infra annum.

SVMMARIVM.

1 *Vacatio beneficij probatur ex confeſſione colitigantis venientis ex eadem vacatione.*
2 *Clericatus remanet probatus ex literis patentibus ſui ordinarij.*
3 *Clericatus probatur ex teſtibus deponentibus aliquem eſſe clericum, incedere in habitu, & tonſura, & Eccleſiæ inſeruire.*
4 *Gratia pars non dicitur quod aliquis fuerit narratus eſſe originarius, vel incola, quodque fuerit præſens in curia.*
5 *Literæ Apoſtolicæ, vbi ſunt iuſtificatæ, veniunt exequendæ.*
6 *Tranſumptum Bullæ æquè probat ac ipſamet Bulla.*
7 *Error in data non vitiat gratiam, & vide numeris ſequentibus.*
8 *Data error eſt emendandus iuxta ſupplicationem ſignatam à Papa.*
9 *Literæ Apoſtolicæ regulantur iuxta ſupplicationem partis.*
10 *Via exequutiua non vulneratur per ſententiam, quæ non tangit merita cauſæ, ſed tantum abſoluit ab inſtantia iudicij.*
11 *Contradictor legitimus non dicitur, non habens parem titulum, & qui ſolum ex capite ſubreptionis alterius gratiam obtinuit, & num. ſeq.*
12 *Exequutio literarum Apoſtolicarum non impeditur ab eo, qui non eſt legitimus contradictor, nec habet parem titulum.*
13 *Dimidiæ portiones, attenta diſpoſitione Concil. Tridentini, omnes ſunt reſidentiales.*
14 *Subreptionem ad euitandam ſufficit quod expreſſio alternatiuè concepta, in altera tantum parte verificetur, & ſup. num. 13. & 15.*
15 *Subreptio euitatur ex eo ſolum, quod Pontifex ſaltem in genere de qualitate non expreſſa cogitare potuerit.*
16 *Beneficium ſimplex ſi contulit Papa, multo magis illud contuliſſe dicendum eſt, ſi reſidentiale fuiſſet expreſſum.*
17 *Subreptitia non dicitur gratia, ſi qualitas ſacerdotalis beneficij expreſſa non eſt, ſi ea non requirebatur actu.*
18 *Sacerdotale beneficium obtinens, ſufficit quod intra annum fiat ſacerdos.*
19 *Poſſeſſio nulla aliquid iuris tribuere non poteſt.*
20 *Poſſeſſor citari debet, & quidem perſonaliter, vbi de eius præiudicio principaliter tractatur.*
21 *Gratia in forma mandati de prouidendo cum clauſula* conſtito *facit exequutorem mixtum.*
22 *Gratia reualidatoria, ſeu vt dicitur* perindè valere, *& ad cautelam obtenta, nullum affert præiudicium gratiæ primo loco conceſſæ.*
23 *Fauorabilis gratia in odium retorqueri non debet.*

DECISIO CLXI.

PER obitum Dominici Garziæ Berrozani extra Curiam vacauit de menſe Iulij 1667. Beneficium in Eccleſia Placentina, Compagnia, ſeù dimidia Portio nuncupatũ, de quo à ſa. me. Clemente IX. prouiſus fuit Clericus Ambroſius Perez Brauo, & ab Ordinario Io: Matthæus Malpartida, qui aliam prouiſionem certo modo ab eodẽ ſa. me. Clemente IX. reportauit, & illius vigore fuit ab Executore in poſſeſſionem immiſſus. Verùm quia dictus Executor per ſententiam declarauit, non conſtare de iuſtificatione gratiæ dicti Ambroſij, iſte cauſam appellationis mihi committi obtinuit, & diſputari dubium, An Literæ Apoſtolicæ ſint exequendæ; quod affirmatiuè reſolutum fuit, cùm omnia per eum expoſita ſint pleniſſimè iuſtificata.

Nam vacatio Beneficij per obitum Berrozani in menſe Iulij Sedi Apoſtolicæ reſeruato ex regula 8. hodie 9. Cancellariæ, & valor eiuſdem in ducatis 24. de Camera, & cum incertis 40. conuincitur tùm ex teſtibus datis in Summario *num.* 5. deponentibus partim de viſu, & certa ſcientia, & partim de publica voce, & fama, tùm ex confeſſione emiſſa in ſuis literis ab eodem Ioanne
1 Matthæo veniente ex eadẽ vacatione, † qua nulla maior probatio dari poteſt, *Rot. coram Man-*

Mantic.decis.132.num.1.coram Durano decis.87. num.2.coram Eminentissimo Otthob. dec.58. nu.2. & 187. num.6.& in Albinganen.Canonicatus 19. Iunij 1658.coram R.P.D.meo Beuilaqua.

Clericatus Ambrosij iustificatur ex Lite-
2 ris patentibus sui Ordinarij † plenam fidem facientibus in hac materia, *Caualer.decis.483. num.2. Eminentiss. Otthob. decis.154. num.3.* ac etiam ex præfatis testibus dicentibus vidisse illum ordinari, cum habitu, & tonsura in-
3 cedere,† Ecclesiæ inseruire, & pro Clerico communitèr reputari, *fa.me. Gregor.dec.137. num.10.Penia dec. 550. num.3. Buratt. decis.31. nu.2.& decis.613.num.4.par.1. rec.*

Quod demùm sit originarius, seù incola Ciuitatis, seù Diœcesis Placentinæ, quodq; de tempore gratiæ, & per triennium antè esset præsens in Curia, sufficientèr probatur ex eisdem testibus de publica voce,& fa-
4 ma deponentibus, † cùm illæ duæ narratiuę non dicantur causa gratiæ, provt de præsentia in Curia dixit *Rota Coram Durano dec.237. num.4.& decis.357.num.6.par.10. recent.*

Quando autem Literæ Apostolicæ sunt
5 iustificatæ,† veniunt exequendæ,*cap.si quando de rescript.cap.si capitulo, vbi glos. verb. exequatur de concess præb.in 6.Rot.dec. 192. num.1. par.1.rec.& coram Eminentiss.Otthobon.dec.187. num.7.* quamuis in actis non extet Bulla originalis, & transumptum habeat datam de mense Ianuarij 1667.& sic dicatur impetratum beneficium viuentis, ex quo Berrozanus decessit de mense Iulij subsequentis;
6 quia etiam transumptum Bullæ†ęquè probat, ac ipsa Bulla, *Rot.dec.28.de probat. in antiquis,& coram Buratt.dec.337. num. 29.adden ad eundem decis.781. num.10. & seqq. & in rec. decis.265.num.6.par.7. & decis.285. num.7. par.8.* Data verò proculdubio est erronea in anno, nam loco anni 1668. tunc ingressi fuit positus annus 1667. tunc egressus, idque patet ex supplicatione signata manu sa. me. Clementis Noni, qui de mẽse Ianuar.1667. non erat creatus Pontifex, sed adhuc viuebat sa. me. Alexander Septimus, sub quo gratia debuisset expediri, si de eo tempore fuisset facta impetratio; error autem in da-
7 ta † gratiam non vitiat, vt respondit *Rot.coram Millino decis.435.num.4.* sed est emendan-
8 dus † iuxtà supplicationem, à qua Literæ
9 Apostolicæ † regulantur, *Caualer.decis.255. num.8. Greg.decis.108.nu.11.Eminentiss.Otthob. decis.165.num.5.*

Nec proindè subsistit,quod per sententiã Iudicis de partibus dicatur vulnerata via executiua; quia cùm d. sententia emanauerit cum supposito, quod gratia non esset sufficientèr probata ex solo transumpto, nec declaret literas ex capite nullitatis, vel subreptionis esse inexequibiles, sed tantùm absoluat ab instantia iudicij, vt in Summa-
10 rio*num.4.*† non operatur quominus in alio iudicio, data illius iustificatione, procedi possit executiuè, vt in specie dixit *Rot. dec. 357.nu.28.par.10.rec.in Comen.beneficij 12. Maij 1659.coram R. P. D. meo Priolo, & in Toletana Archipresbyteratus 27. Iunij 1659. coram Reuerendiss.D.meo Decano.*

Non obstat,quod Io.Matthæus tamquam Prouisus Apostolicus, & possessor dicatur legitimus contradictor ad impediendam exequutionem Literarum Apostolicarum; quia ipse non impetrauit beneficium ex cõsimili vacatione per obitum, sed certo modo ex capite subreptionis, quam tamen non
11 iustificauit, † vndè non habet parem titulum ad hoc,vt dici possit legitimus contradictor, provt requiritur, *Argel.de legit.contradict.quæst.7.num.144.Rot.decis.302. nu.18.par.4. tom.2.rec.& coram Eminentiss. Otthob. decis.154. num.35.& seqq.* nec potest impedire exequu-
12 tionem † Literarum Apostolicarum, *Rot. dec. 700. num.8. par.1. decis.542. num.8. & decis.641.num.2.par.4.recent. & coram Eminentiss. Otthob.dec.58.num.31.*

Quod autem eius titulus in subreptione fundatus non sit iustificatus, ad euidentiam demonstratur; nam quatenus prætenditur Ambrosium impetrasse Beneficium vti simplex, cùm tamen esset residentiale, non importat subreptionem, dum post expressionẽ simplicis beneficij addidit perorationem alternatiuã *Compagnia seu dimidia Portio* nuncu-
13 pat,quæ dimidiæ portiones†attenta dispositione Sac.Concilij Tridentini omnes sunt residentiales, vt tradit *Gonzal.ad reg.8.glos.15. num.18.Rota coram Buratt.decis.19. num.1.* Ad
14 euitandam autem subreptionem † sufficit, quod expressio alternatiuè concepta in altera tantùm parte verificetur, *cap. in alternatiuis de reg.iur. in 6. cap. inter cæteras de rescript. Rot. coram Caualer.decis.105. num.3.* quodque
15 Pontifex potuerit in genere†cogitare super ista qualitate residentiali, *Rot.decis.38.num.3. decis. 210. num.5. par.1.decis.57. num.11. par.4. tom.2.decis.608.nu.16.par.4.tom.3. & decis.360. num.11.par.10.rec.* vltra quod dum fecit gratiam de beneficio simplici, quod est plus, fortiùs fecisset de beneficio residẽtiali,quod
16 est minus, † vt ad excludendam subreptionem aduertunt *Rip.in cap.ad aures num.21. de rescript. Rot.dec.640. num.27. coram Amato Dunozett.*

Quatenus autem prætenditur, non fuisse expressum Beneficium esse Sacerdotale, & per consequens Ambrosium vti simplicem Clericum fuisse illo incapacem, nullam pa-
17 riter causat subreptionem,† nam cum non probetur, sacerdotium esse necessariũ actu in illo beneficio satis est, quod Ambrosius, qui expresserat annum 25. vt ex fide Baptis-
18 matis d.Summ. *num.7.* † potuerit se intra annum promoueri,vt pluribus adductis firmauit *Rot.coram Buratt.decis.463.num.3.*

Exclusa ex prædictis subreptione, quæ est fundamentum gratiæ Io.Matthæi, nulla vis fieri potest in sua possessione, quæ tamen
19 fuit euidentèr nulla, † & sic aliquid iuris tribuere non potuit, *Rot.coram Eminentiss.Otthob.dec.58.num.34.& decis.186.nu.11. & seqq. & coram Celso dec.121. num.6.& 390. num.5.* nullitas ex eo resultat, quod in d. iudicio non

non fuit citatus d. Ambrosius antecedentèr
20 eodem beneficio prouisus, † prout citandus erat, & quidem personalitèr, cùm de eius præiudicio principalitèr ageretur, *Rot. coram Seraph. dec. 1056. num. 2. & dec. 641. nu. 2. par. 4. rec.* maximè dum gratia non emanauit in forma gratiosa, sed in forma mandati de prouidendo constito de subreptione,
21 quæ facit † executorem mixtum, vt testatur *Vbert. de citat. par. 1. cap. 2. num. 30. & seqq.*

Nec iustificatio literarum Io. Matthæi desumi potest ex gratia perindè valere ab Ambrosio obtenta, quia iste fundat intentionem suam in prima gratia nullum substantiale vitium continente, vt supa dictũ
22 est, non autem in alia reualidatoria, † quæ tanquam ad cautelam obtenta, & quatenus opus sit, nullum potest sibi præiudiciũ inferre, *Rot. dec. 640. nu. 25. & seqq. coram Amato Dunozett.* Alioquin gratia fauorabilis re-
23 torqueretur in eius odium, † quod non est dicendum, vt in specie aduertit *Rot. coram Dunoz. decis. 699. num. 6.*

Et ità vna tantùm &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Testamenti.

Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Super mobilibus hæreditarijs, de quorum possessione constabat, concessa est manutentio heredi, quamuis Iudex illa prius demandasset in S. Monte deponi, quia non indè fuerat amissa illorum possessio, maximè cũ decretum factum fuisset *sine præiudicio iurium partium*, cui nec obstare visa est allegata paupertas eiusdem hæredis, quia sine positiua dilapidatione, vel eius probabili metu, ille sua possessione priuari non poterat.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio conceditur possidenti, qui de sua possessione docet per instrumentum publicum, & num. 3.*

2 *Possessio mobilium dicitur capta ex apprehensione domus, maximè si illa per actum facti amota sunt de loco ad locum, & in inuentario descripta.*

4 *Manutentio conceditur ad statum, & limites, in quibus quis reperitur de tempore motæ litis.*

5 *Possessio mobilium non dicitur amissa, ex eo quod iudex mandauerit illa deponi, maximè* sine præiudicio iurium partium.

6 *Decretum* sine præiudicio iurium partium *fiunt à iudicibus pro faciliori expeditione causæ.*

7 *Mobilia occupata quis exhibere granatur, vt illa vero possessori per viam manutentionis restituenda sint.*

8 *Paupertas sola non sufficit, sed requiritur probabilis metus dilapidationis, vel positiua dissipatio, vt quis re sua lite pendente priuetur.*

9 *Iudicium ne reddatur elusorium conceduntur cautiones, inhibitiones, & sequestra, & alia remedia prouisionalia, & quando sup nu. 8. cum seq.*

10 *Possessor sua possessione sine causa priuari non debet, amplia vt num. seq.*

11 *Manutentio possessori conceditur, quamuis haberet sententiam contrariam in petitorio.*

DECISIO CLXII.

FIRMATA per binas decisiones coram me editas validitate secundi Testamenti conditi à Veronica, ac decreta in petitorio causæ expeditione, cùm inter partes non esset quæstio super possessione in ordine ad bona stabilia, sed dumtaxat super mobilibus; quamobrem disputato particulari dubio super mandato de manutenendo decisum fuit dandum esse Francisco, ac Clementi, & Pompilio in bonis hìc exprimendis, scilicet in medietate omnium Mobilium in Inuentario descriptorum, & signantèr in medietate Argentorum, quæ Carolus detinet, & aliorum effectuum in Sacro Mon-
1 te Pietatis Vrbis existentium, † quia ex publico instrumento constat de possessione, authore Prætore capta, tàm medietatis omnium Stabilium, & effectuum hæreditariorum dictæ Veronicæ, præcipuè Domus per eam inhabitatæ, quam omnium, & quorumcumque Mobilium ibidem existentium
2 per actum facti, † illa de loco ad locum amouendo, ac inuentariando, ideò non debet ipsis de tempore inquietationis possidentibus, & modo agentibus interdicto
3 vtrobi, † quod datur ad tuitionem possessionis rerum Mobilium negari manutentio, iuxtà tradita à *Doctoribus in l. 1. ff. vtrobi, Menoch. de retinen. possess. remed. 2. num. 7. Posth. de Manutent. obseruat. 106. num. 22. versic. & vbi ageretur, Rota post eundem decis. 476. num. 7.*

Nec facit ad rem obiectum, quod non sit locus iudicio communi diuidundo, nisi probato dominio, quod accidere non potest, nisi expectato totali litis euentu, quia hodie non agitur in hoc iudicio, sed tan-
4 tum in simplici iudicio manutentionis, † quę nunquam denegari solet ad statum, & limites, in quibus reperitur de tempore motæ litis, vulgato §. *retinendæ instit. titulo de interdictis.*

Non obstat, quod de anno 1664. Eminentissimus D. Cardinalis Gastaldus, cui tunc Prælato causa commissa fuerat, mandauerit Mobilia deponi in Monte Pieta-
5 tis, † quoniam cùm a Carolo de facto occuparentur, non indè sequitur cohæredes amisisse, vel dimisisse animum possidendi, imò illum magis ostendit, cùm id factum fuerit per modum prouisionis, & sine præ-
6 iudicio iurium partium, † pro faciliori executione mandati de manutenendo, quod ipse Eminentissimus postmodum relaxauit,
7 grauando eundem Carolum † ad exhibendum iuxtà praxim in hoc interdicto seruandum, de

de qua *Sebast. Sturion. tract. de action. titul. Quid est actio ad exhibendum, & declarando, textum in l. 2. §. Pomponius ff. ad exhibendum tradit Menoch. de retinen. possess. d. remed. 2. num. final.* quem sequitur *Posthius, & Rota post eum in locis superius allegatis.*

Denique non releuat prætextus paupertatis Clementis, & Pompilij, quia non iustificatur, & quatenus iustificaretur, sola paupertas ad effectum impediendi possessio-
8 nem, non est considerabilis, † nisi concurrat probabilis metus dilapidationis, vel actualis dissipatio bonorum, pendente lite, tunc enim concedi solent inhibitiones, cautiones, sequestra, & omnia huiusmodi re-
9 media prouisionalia, † ne iudicium reddatur elusorium, in quibus terminis loquuntur auctoritates in oppositum allegatæ, alio-
10 quin contra iuris regulas † possessor sua possessione sine causa priuaretur, vt accuratè ponderat *Rota decis. 5. num. 4. coram Reuerendiss. Domino Ninot*, & in fortioribus terminis
11 de habente sententiam fauorabilem † in petitorio dictum fuit *in Romana pecuniaria 16. Ianuarij 1668. §. non obstat, coram Illustrissimo Domino Otalora Præside Granaten.*

Et ità, vtraque parte informante, conclusum est.

Plures decisiones in hac causa emanatæ sunt in negotio principali, quarum prima est impressa parte 16. decis. 395. Altera verò habetur in præcedenti parte 17. vbi est in eodem ordine 395. omnes etiam coram eodem Reuerendiss. D. Albergato Decano.

R. P. D. EMERIX.

Comen. Iuris conferendi, seù præsentandi.

Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Controuertebatur inter Episcopum, Capitulum, & Canonicos Ius præsentandi, & eligendi, ac etiam Ius confirmandi, & instituendi præsentatos, & electos, quorum primum sicuti Capitulo, & Canonicis competere dicitur, ità alterum ad Episcopum spectare declaratur, atque ideo contraria sententia Rotalis in hoc excedens terminos Decisionum, nullatenus substineri posse deciditur, quamuis verbum *conferre* in ea appositum prætenderetur intelligendum impropriè, & sic ad solam præsentationem, seù electionem referri, cùm contrarium fuisset verius, & in propria significatione accipiendum, super qua lis aderat inter partes.

SVMMARIVM.

1 *Sententia non transit in iudicatum stante illius nullitate, & iniustitia.*
2 *Sententia Rotalis non potest excedere terminos resolutionum, seu decisionum.*
3 *Sententia Rotalis excedens resoluta in decisionibus nullatenus substinetur, & num. 7.*
4 *Ius præsentandi, & eligendi spectat ad capitulum.*
5 *Ius confirmandi, & instituendi præsentatos, & electos à capitulo pertinet ad Episcopum.*
6 *Ius confirmandi, & instituendi præsentatos, & electos ex iuris dispositione pertinens ad Episcopum, ex actibus etiam possessorijs probatur.*
7 *Sententia remanet excessiua, vbi plus concedit, quam importet dispositio iuris, & sup. num. 3.*
8 *Sententia excessiua executioni demandata corruit in totum.*
9 *Verbum* conferre *impropriè etiam de præsentatione, seu electione accipitur.*
10 *Verba non possunt dici impropriè sumpta, si lis erat, supereo, quod propriam significationem importabat, & num. seq.*
12 *Collatio, præsentatio, seu electio diuersam habent significationem inter se.*

DECISIO CLXIII.

CVM super Iure præsentandi, seù eligendi, & conferendi dignitates, & Canonicatus Collegiatæ Ecclesiæ Sanctorum Petri, & Stephani Oppidi Bellinzonæ, olim orta fuisset controuersia inter Episcopum Comen. Ordinarium loci, & Canonicos, ac Capitulum dictæ Ecclesiæ, duo prodierunt decisiones, prima coram bon. mem. Peutingerio sub die 8. Iunij 1654. quæ est inter eius impressas 503. & altera coram R. P. D. meo Bourlemont sub die 22. Iunij 1665. in quibus, tametsi solùm resolutum fuisset competere dicto Capitulo, & Canonicis Ius præsentandi, seù eligendi ad dictas Dignitates, & Canonicatus; Nihilominus in sententia successiuè prolata eisdem adiudicatum fuit etiam Ius conferendi, & quidem priuatiuè quoad Episcopum, pro cuius parte commissa mihi propterea causa appellationis, seù restitutionis in integrum aduersus dictam sententiam, quæ prætēdebatur transitum fecisse in iudicatū, dedi dubium; An constaret de re iudicata, quod fuit negatiuè resolutum stante nulli-
1 tate, & iniustitia sententiæ, † quæ semper impediunt, quominus illa faciat transitum in iudicatum, & præbent iustam causam restitutionis in integrum, iuxtà *Text. in l. si expressim, vbi glos. & communiter DD. ff. de appellat. Cæsar de Graff. dec. 2. num. 7. & 8. de solut. Rota decis. 307. num. 1. par. 2. & dec. 343. num. 1. & 2. par. 6. recent. cum alijs ibidem allegatis.*

Nullitas est patens, quia sententia exce-
2 dit resoluta in decisionibus † contra expressam Constitutionem *Pij Quarti in Bullar. 44. §. 4.* & reformationem *Pauli V. sub titulo de*
3 *Auditorio Rotæ vers. Auditores*, † ideoque nullatenus sustinetur, vt responsum fuit *in Romana Domus 28. Iunij 1669. coram R. P. D. meo Bourlemont §. quoque.*

Ex eodem fonte manat iniustitia, quia licèt Ius præsentandi, seù eligendi spectet ad
4 Capitulum, † tàm attento iure communi, prout

prout vult receptior opinio, cui post *Ant. de Butr. Io. de Lignano, & Abbat. in cap. cum Ecclesia Vulterana de elect. Feder. de Senis cons. 34. per tot.* adhærent *Garz. de benef. par. 5. cap. 4. num. 64. Gonzal. ad reg. 8. gloss. 45. num. 47. & 50. Lotter. de benef. lib. 2. quæst. 21. num. 135. Barbos. de Canonic. & dignit. cap. 14. num. 15.* vbi plures refert. Quam etiam attenta possessione plusquam centenaria præsentandi, seù eligendi firmata in decisionibus supra memoratis, quarum fundamenta in hac parte Domini iterum approbarunt.

Nihilominus Ius confirmandi, & instituendi † pertinet ad Episcopum non solùm ex dispositione Iuris communis, de quo in *can. omnes Basilicæ, & in can. nullus 16. quæst. 7. in cap. ex frequentioribus de institution. & in cap. cognoscitur de ijs, quæ fiunt à Prælato,* & tenent omnes proximè citati, quos sequitur *Cassador. decis. 22. num. 3. de praben. & Rot. in recen. decis. 133. num. 4. & decis. 226. num. 1. & 2. par. 7.* sed etiam ex eadem longeua possessione cõfirmandi, seu instituendi pro tempore præsentatos, & electos ab eisdem Canonicis, & Capitulo † benè probata ex actibus pro illorum parte productis, vt aduertit præallegata *decisio coram bo. me. Pentingerio num. 5.* & hodie etiam admittunt Informantes pro Capitulo; Vndè sententia illis adiudicans etiam Ius conferendi, & quidem priuatiuè quoad confirmationem, & institutionem Episcoporum, vt supra competentem, † non solùm in hac parte est iniusta, & excessiua, sed dum fuit executioni demandata, vt fatentur iidem Informantes, † corruit in totum per ea, quæ tradit *Rota coram Bichio decis. 44. num. 22. & decis. 547 num. 3.* cum concordantibus.

Nec placuit Dominis interpretatio, quod verbum *conferendi* in sententia adiectum † intelligi possit, & debeat impropriè de præsentatione, seù electione, prout hæc confundit *Rota coram Mohed. decis. 27. num. 2. de prabend.* & plerumque Doctores; quoniam huiusmodi intellectus non est congruus in proposito, vbi in specie Ius conferendi prætentum fuit à Capitulo vti quid distinctum, & separatum a iure præsentandi, seù eligendi, vt patet ex principio *decis. 60. bo. me. Pentinger.* † Hoc enim casu sententia illud priuatiuè adiudicans Capitulo præter, & contra resoluta in decisionibus, & quidem cum verbis vniuersalibus negatiuis, vbi nullum ius, nullamque actionem competiisse, nec competere Episcopo nimis clarè † ostendit illa sumpta fuisse in propria significatione, & tamquam diuersa, † prout reuera esse probat *tex. in cap. in illis §. cum de praben. in 6. Abb. in cap. auctoritate num. 5. cum seqq. de institut.* & communitèr Canonistas.

Et ita, vtraque Parte informante, resolutum fuit.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana Primogenituræ de Bubalo.

Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Pluries declaratum est in hac causa, quod licet regularitèr in generali dispositione facta de filijs, & descendentibus masculis, siue sub nomine lineæ comprehendantur etiam masculi ex fœminis, hoc tamen communitèr limitatur, si Testator, vt hic, suam vocationem restrinxit ad solos masculos ex masculis, quia tunc neque auctoritates DD. neque alia in contrarium adducta, attendẽda sunt; Rursus declaratur sententiam recipere interpretationem à monitorio, seù libello, in eaque posse exprimi singula corpora indefinitè in eodem libello contenta.

SVMMARIVM.

1 *Votum S. Rota recipit interpretationem à petitione facta in monitorio, seù libello.*
2 *Sententia absque vitio nullitatis potest declarare singula corpora indefinitè comprehensa in libello.*
3 *Sententia non exequuta potest in parte excessiua reformari, & in reliquis confirmari.*
4 *Immissio fideicommissario conceditur ex remedio l. fin. quoties illius extrema concurrant, quæ qualia sint vide ibidem.*
5 *Masculi ex fæminis veniunt sub appellatione filiorum, nepotum, pronepotum, & descendentium masculorum.*
6 *Linea simpliciter nominata, continet etiam descendentes ex fæminis.*
7 *Masculi ex masculis continentur solum etiam sub verbis aptis comprehendere masculos ex fæminis, vbi apparet de voluntate Testatoris.*
8 *Voluntas Testatoris vbi extat, illam alterare non possunt neque auctoritates DD. neque alia, quæ in contrarium adduci possent.*
9 *Nominatio à Testatore sub conditione concessa, purificata conditione remanet pura.*
10 *Hæres hæredis non potest impugnare factum, quod suus auctor defunctus impugnare non poterat.*
11 *Bona expressè à grauato pro fideicommisso acquisita, dubitari non potest quin sint fideicommissaria.*

DECISIO CLXIV.

DOMINVM Octauium Hyacintum de Bubalo, tamquam nominatũ à Marchione Paulo vltimo grauato, iuxtà facultatem eidem à Fideicommittente tributam ad primogeniturã, de qua agitur, immittendum esse *ex remed. l. final.* in possessionem bonorum eidem Primogenituræ subiectorum, non attento concursu filiorum masculorum, & filiabus dicti Marchionis Pauli, vtpotè non habentium qualitatem masculi-

sculinitatis ex masculo, à fideicommittente, & in parte dispositiua, & in conditionali requisitam, in omnibus descendentibus, etiam ex linea Pauli, & Angeli ad fideicommissū vocatis, pluries fuit à Rota decisum, & ad tenorem decisionum Rotalium prodierunt binæ sententiæ: Altera coram A. C. Altera verò Rotalis dictæ primæ confirmatoria, & respectiuè reformatoria, in quibus singillatim, & per capita separata bona ipsa fideicōmissaria descripta leguntur, & pro quarum confirmatione fuit coram me, in hac tertia instantia successiuè rescriptum. Cùm autem aduersus hanc vltimam resolutionem, aliasque præcedentes fuerint dicti filij, ex solita DD. benignitate, iterum admissi ad proponendum, si quas haberent nouas exceptiones, vel ad magis coadiuuandum iam propositas, & sæpiùs reiectas, quia tamen postmodum ad hanc nōuam causæ propositionem, vna cum eorum matribus sæpiùs excitati, nihil prorsus deduxerunt, ideò DD. insistentes rationibus, & fundamentis per extensū in præfatis causæ decisionibus ponderatis, atque firmatis prædictam vltimam resolutionem, in omnibus approbantes sententiam Rotalem alterius A. C. confirmatoriam, iterum confirmandam esse responderunt.

Pro coronide enim, strictè dictum fuit dictas sententias, nec de nullitate, nec de iniustitia posse redargui, & ideo de iure confirmationem exposcere.

Non de nullitate aliàs deducta ex difformitate, & excessiuitate sententiæ A.C. habito respectu ad votum rotale; fuerunt enim in Decisionibus præcedentis instantiæ corā R.P.D. meo Emerix, exceptiones istæ pluribus responsionibus abundè sublatæ, & inter cæteras, quod cùm votum decernat in genere immissionē in omnibus bonis huic
1 primogenituræ subiectis, † vel recipere debet interpretationē à prima petitione in libello, siue monitorio contenta, expresſè comprehendente omnia bona stabilia, census, loca montium, iura, & actiones hæreditarias Marchionis Octauij fideicommittē-
2 tis, vel sententia absq; nullitatis vitio, † potuit illud declarare, exprimendo singillatim corpora hæreditaria indefinitè in eo comprehensa, vt in his terminis respondit *Rota coram Peutingerio decis.55.num.2.in recentior.decis.161.num.3.in fine par. prima, & decis. 310. num.22.par.13.* Et vlteriùs, cùm agatur de
3 sententia adhuc executioni † demandanda, benè potuit in parte excessiua reformari, & in reliquis confirmari, vt latè in prima sub die 23. Ianuarij 1672. §.*leuioris ponderis, & sequenti*, & in altera sub die 27. Iunij subsequētis §.*Probata autem*; Et ita per secundam sententiam rotalem fuit præcedens A.C. respectiuè confirmata, & reformata.

Minus de iniustitia, cùm enim Dominus Hyacintus probauerit omnia extrema agētis, *huius l. final. remed.* quæ sunt fideicommissū, propria vocatio, & bonorū identitas,
4 iustè fuit illi immissio decreta, iux. latè trad. per *Peregr. de fideicom. art. 43. & 44. Fusar. de substit. q.615.n.6. & seq. Rot. dec.408.nu.7.par.5. recent. in Bononien. fideicommissi de Pasijs 16. Ianuarij 1671. §. caterum coram me, & in Bononien. Primogeniturae 6. Februarij proximi præteriti §. Docet namque, coram R.P.D. Bourlemont.*

Fideicommissum autem, cum facultate nominandi vltimo grauato, concessa nunquam fuit controuersum, & purificatum remansit, & remanet per nominationem ad eiusdem Domini Octauij Hyacinti fauorem literaliter factam per Marchionem Paulū, qui ex Testamento Marchionis Octauij fideicommittentis, hanc facultatem habebat, quæ nominatio, quamuis facta fuerit sub conditione, quatenus nepotes ex proprijs filiabus primo loco nominati succedere non possent, conditio purificata remansit eo ipso, quod in omnibus causæ decisionibus prima excepta, ostentum, & latissimè firmatum fuit, † quamuis filij isti aliàs
5 ad hanc primogenituram venire possent, vel sub nomine filiorum, nepotum, pronepotum, & descendentium masculorum ex Angelo, in infinitum in parte dispositiua à Testatore vocatorum, iuxtà *vulgat. consil.85. Fulgos.* vel vti in conditione positi, in casu deficientiæ in totum lineæ Pauli, & Angeli, cùm regularitèr sub linea simplicitèr no-
6 minata, † etiam descendentes ex fœminis contineantur, vt per *Bald. consil.321. post med. vol.1. & alios in contrarium allegat.* Tamen illis resistere contrariam Testatoris voluntatem tùm declaratam per modum regulæ in Testamento, §.25. ex qua resultat, quod præsertim in linea Angeli, & Pauli, de qua in §.11. in quolibet successore, qualitatem masculinitatis ex masculo concurrere vole-
7 bat, † tùm elicitam ex voto conseruandæ agnationis tacito, & expresso, etiam in linea Pauli, & Angeli, vt ex pluribus latè deductis in præcedentibus decisionibus, in quibus omnibus ex aduerso oppositis fuit plenè, accuratèque responsum, cum quibus Domini transierunt, quo casu, nec regula
8 Fulgosij, nec consilium *Bald.* † nec alia attenduntur, quę Testatoris sensum, mentem, & voluntatem valeant alterare, *Peregrin. de fideicommiss. artic. 26. num.18. Gabriel. cons.116. num.16. & 27. lib.2. & alij relati in Bononien. Fideicommiss. de Cataneis, decis. 422. sub num.1. versic. nec obstare visum fuit par.13. recentior. & vndecima Decembris 1662. §. finali, cor. R.P.D. meo Bourlemont, cum congestis in decisione 8. Iunij 1668. §. ac per consequens, coram Eminentiss. Cerro, & coram Reuerendiss. Albergato Decano 6. Martij 1671. §. Caterum, & in vltima coram me, §. Ab his tamen:* Purificata autem condi-
9 tione, † nominatio pura remansit, *l. final. §. primo, ff. de vulgar. & pupillar. Dec. consil.651. num.7. Rota coram Merlin. decis.178. num. fin.*

Identitas quoad aliqua corpora non fuit controuersa, & quoad alia frustra fuit impugnata, & præcipuè quoad fabricam Domus magnæ, *detta del Giardino*, in qua per fidei-

fideicommittentē fuerunt erogata sc. 7800, & aliam Stabuli, & Fenilis è conspectu eiusdem, cum impensa scut. 1500. dum in dicta decis. R.P.D. mei Emerix 27. Iunij anni proximi præteriti §. Tertio progrediendo cum duobus seqq. & cora. me §. Non subsistentibus, & §. Quia denuo, ad saturitatem ostensum fuit super allegata donatione de altero ex dictis corporibus facta per Marchionem Octauium Angelo, non posse constitui fundamentum, quia postmodum idem Angelus declarauit nullum ius in dicta fabrica Domus magnæ sibi competiisse, neque competere, quæ declaratio afficere potuit etiam illius hæredes tamquam obligatos seruare factum sui auctoris, & de vtriusque summæ quantitate satis liquere ex notula in Testamento dicti Octauij inserta cuius hæres Angelus, quem-
10 admodum illam non poterat† impugnare, ita neque istius hæredes, neque *Rota in Bononien. Fideicommissi de Ghislerijs secunda Maij anni proximi præteriti §. potissimum, coram Reuerendiss. D. meo Albergato Decano*, nulla habita consideratione, quid impensi, & quid melioratu, quæ haberi solet cum hærede grauato, qui meliorationes detrahere prætendat, non autem quando melioramenta ipsa fuerunt Testatori acquisita, & per ipsum fideicommissum supposita, & prout latiùs in dictis decisionibus, in quibus aduertitur nihil obstare Testatorem in folio inserto in Testamento pag. 15. dixisse; *Speso per fabricare la Casa paterna del Giardino scudi* 7800. &c. quia adhuc intellexit disponere de ipsa Fabrica, quam Angelus ad ipsam spectare declarauerat vt supra, iuncto etiam §. 20. dicti Testamenti, & §. 30.

Et idem respectu Palatij ad Plateam Columnæ, dum omissis alijs concludentibus probationibus, in prædictis decisionibus ponderatis ad effectum ostendendi expensas per Angelum, & Paulum hæredes grauatos in illius reædificatione, & ampliatione factas fuisse per ipsos eidem primogenituræ applicatas, adsunt reiteratæ confessiones eorundem, scilicet Angelum in mandato procuræ facto in personam P. Stephani nomine proprio, & Pauli filij ad subscribendū ordines pro Fabrica Palatij dicti Illustrissimi Domini Octauij, sunt verba ipsius Angeli, Summar. *num.* 4. & de quo, mandato procuræ in *alia decisione coram me §. Simili modo*, vbi etiam de partitis, & respectiuè ordinibus subscriptis à d. P. Stephano sub titulo, *Heredità, e Primogenitura del Marchese Ottauio del Bufalo, d. Summ. num.* 11 *&* 13. necnon etiā ipsius Marchionis Pauli, *d. Summ. num.* 17. vbi quod melioràmenta prædicta, & expensas applicata esse volebat, & intendebat *all' heredità, e primogenitura del Marchese Ottauio mio zio*; imò quod Palatium ipsum spectabat ad ipsam primogenituram, ibi: *Del mio Palazzo di Piazza Colonna spettante à detta mia heredità, è primogenitura della bo. me. del Marchese Ottauio del Bufalo mio zio &c.* Quando autem adest expressa declaratio hæredis grauati, quod reinuestimenta acquirantur fideicō-
11 misso,† dubitari non potest, quin sint fideicommissaria, per *tex. in l. Item veniunt, ff. de petit. hæred. Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 22. num. 1. & 2. Cephal. cons. 645. num. 49. cum seqq. Rot. dec. 308. num. 15. par. 11.* cum alijs latè congestis in *vlt. dec. coram me, d. §. Et simili modo*, quam DD. in reliquis etiam approbarunt.

Et ità altera tantùm parte, altera sæpiùs monita, fuit resolutum &c.

Supra in alia præcedenti parte 17. adsunt tres alia decis. 69. 229. & 381. in hac eadem causa emanata, & in earum calce cætera concordantes adnotata; sub die verò prima Aprilis 1675. adest altera quoque decisio coram R.P.D. Calataiu.

R. P. D. CALATAIV.

Iuuenacen. Præpositura.

Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Concessa est exequutio literarum Apostolicarum vigore subrogationis gratiosæ, quia illius requisita omnia iustificata sunt; neque obstare visus est vnicus defectus indulti, ob quem litem calumniosam fuisse prætendebatur, quia sublatus remanebat ex eo, quod vltimus status, qui in beneficialibus attenditur, erat alia prouisio Apostolica, ac etiam quia agebatur de prima dignitate in Ecclesia, quæ semper est reseruata Pontifici.

SVMMARIVM.

1 *Subrogatio gratiosa in iuribus defuncti collitigantis à Sede Apostolica conceditur. & num. seq.*
2 *Literæ Apostolicæ, vigore subrogationis gratiosæ concessæ, si sunt iustificatæ, veniunt exequendæ.*
3 *Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij.*
4 *Inhibitio, & commissio cum clausula* quam, & quas cum omnibus incidentibus, totoque negotio principali, *comprehendit tam ius possessionis, quàm ius eligendi. & num. 5.*
6 *Lis super beneficio quatenus calumniosa dicatur ex indulto claro à Papa concesso. & num. seqq. vbi vide.*
7 *Status vltimus in beneficialibus regulariter attenditur.*
8 *Dignitas prima in Ecclesia Collegiata vigore Regulæ Cancellariæ est reseruata Pontifici. & num. seq. vbi amplia.*
9 *Regula 3. Cancellariæ, hodie 4. reseruat Pontifici primas dignitates in Ecclesia Collegiata, etiam si illa vnica sint.*
10 *Calumniam ad euitandam sufficit litem non esse euidenter iniustam, sed adfuisse probabilem, & coloratam causam litigandi.*

11 Con-

11 *Contradictor legitimus non dicitur non habens parem titulum eiusdem speciei.*

12 *Contradictor legitimus vt quis dicatur sine pari titulo, requiritur, quod ei omninò dari debeat immissio, etiam in alterius concursu.*

DECISIO CLXV.

VACANTE per obitum Ferrantis Saxi Præpositura in Collegiata Ecclesia Sancti Spiritus Iuuenacen. electus fuit à Capitulo vigore indulti sanctæ memoriæ Bonifacij Noni Carolus de Cicco, è contra verò Michael Angelus de Angelis sub narratiua, quod talis Præpositura esset prima dignitas, illiusque fructus excederent valorem ducatorum vigintiquatuor auri de Camera illam à Sede Apostolica impetrauit; orta igitur lite inter vtrumque, eaque coram me indecisa pendente obijt dictus Carolus, & Capitulum ad nouam electionem in personam Hieronymi Saraceni deuenit, Michael Angelus verò obtenta subrogatione gratiosa in iuribus defuncti col-
1 litigantis † instetit hodie proponi dubium, An literæ Apostolicę sint exequendæ, quod affirmatiuè resolutum fuit.

Constat enim de Clericatu, obitu colli-
2 tigantis in possessione, & de lite, † quibus concurrentibus literæ Apostolicæ subrogationis gratiosæ veniunt exequendæ, *cap. 1. & 2. vt lite pendente in sexto, Rota decis. 154. num. 1 parte 1. & decis. 607. num. 2. parte 5. tomo 2. recent. & decis. 179. num. 7. & sequen. coram bonæ memoriæ Cardinali Celso.* Clericatus Michaelis Angeli probatur ex literis patenti-
3 bus datis in Summario *num. 4.* † quæ plenam faciunt probationem, vt tenuit *Rota coram sanctæ memoriæ Gregor. decis. 78. num. 5. & decis. 099. num. 1. parte 2. recent.* obitus Caroli, vltra quod non fuit controuersus, desumitur ex fide Ordinarij, & ex instrumento adeptæ possessionis datis in dicto Summario *num. 5.* lis verò resultat ex commissione Rotali contra Michaelem Angelum exequuta dicto Summario *num. 6.* quæ vigore clausulæ *quam, & quas, & cum omnibus inci-*
4 *dentibus, totoque negotio principali* † comprehēdit non solùm ius possessionis, sed etiam ius eligendi, vt in specie commissionis ia-
5 ctationis † iactationum pluribus cumulatis resoluit *Rota decis. 17. num. 4. parte 9. recentiorum.*

Neque stante claro iure Capituli eligendi Præpositum proueniente ex facultate si-
6 bi concessa à Bonifacio Nono † lis dici poterat calumniosa, quia cùm in vltima vacatione dicta Prepositura fuisset pariter collata à Sede Apostolica, dicto Summ. *num. 5.* probabiliter Michael Angelus poterat in lite suam prouisionem sustinere ex dicto
7 vltimo statu, † qui in beneficialibus regulariter attendi solet iuxta *cap. Consultationibus de iurepatr. Rota decis. 6. num. 11. parte 10. recent. & coram Arguelles decis. 137. num. 5. & decis. 45. num. 3. coram bonæ memoriæ Cardinali Celso.* Insuper agitur de prima dignitate in Collegiata excedente valorem florenorum decem auri, vt constat ex attestatione Epi-
8 scopi, & Capituli, † dicto Summario *num. 8.* & sic reseruata ex regula 3. hodie 4. Can-
9 cellariæ locum habente etiamsi † agatur de vnica dignitate in Collegiata, vt refert *Garzias de benefic. parte 5. capit. 1. num. 267. Lotherius de re benefic. lib. 2. quæst. 33. num. 3.* Ad effectum autem excludendi calumniam
10 sufficit litem nō fuisse euidenter † iniustam, sed adfuisse probabilem, & coloratam causam litigandi, *Rota decis. 167. num. 2. parte 4. tom. 2. decis. 17. num. 12. par. 9. recent. & coram sanctæ memoriæ Gregor. XV. dec. 246. num. 8. & ibi addentes.*

Minus ad impediendam executionem electus à Capitulo dici potest legitimus cō-
11 tradictor, † cùm non habeat parem titulum eiusdem speciei, *Rota coram Seraph. decis. 1153. num. 2. & coram Eminentissimo Domino Cardinali Otthobono decis. 172. num. 18. & coram bonæ memoriæ Bichio decis. 455. num. 58.* vel tal-
12 tem ius adeò clarum, † vt illi in concursu danda esset immissio, *Rota decis. 225. num. 22. parte 7. rec.*

Et ita, vtraque &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Camerinen. Fideicommissi.

Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Cùm contineantur fœminæ in substitutione si sine filiis ad vulgatum consil. *Oldradi 21.* communitèr receptum, & toties à nostra Rota canonizatum; fideicommissum ideo expirasse fuit decisum, non obstante quod Testator in alia substitutione de masculis intellexerit, quia illa non poterat dici fuisse repetita, sed potiùs consultò omissa, cum ageretur de substitutione duorum graduum, qui diuersimodè à Testatore considerati sunt.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio facta si quis sine filijs decesserit expirat per illius mortem cum filijs.*

2 *Fœmina facit deficere conditionem si sine filijs.*

3 *Filiorum appellatione veniunt etiam fœminæ, vbi non apparet quod testator solum de masculis intellexit.*

4 *Qualitas masculinitatis expressa in vno gradu substitutionis, quando in altero gradu censeatur repetita vel nè, & num. seqq.*

5 *Dictio, vt supra, repetit quidem in subsequentibus qualitates expressas, non autem in antecedentibus.*

6 *Relatio fit semper ad proxima, non autem ad remota.*

7 Sub-

7 *Substitutio facta, etsi omnes decesserint, intelligitur etsi vltimus decesserit, & quando vide num. seqq.*

8 *Verba*, etsi omnes decesserint *apposita post substitutionem reciprocam quid operentur, & num. seq.*

10 *Filiarum testatoris exclusio à fideicommisso non operatur exclusionem neptum.*

11 *Fœmina venit appellatione filiorum, etiamsi substitutus sit filius testatoris, si non fuit habita ratio conseruationis agnationis.*

12 *Testator in materia successionis quando non præsumatur se conformare voluisse cum statuto.*

DECISIO CLXVI.

PERSISTENTES Domini in decisis coram me sub die 17. * Martij proximè præteriti iterùm ad fauorem Olimpiæ responderunt constare de causis restitutionis in integrum propter iniustitiam sententiæ antecedentis instãtiæ deductam ex eo, quod substitutio reciproca à Petro Vgolino ordinata in casum obitus sine filijs inter Angelum Petrum, Clementem, & Paulum eius
1 filios expirauit, † dum Angelus decessit relicta Olimpia filia, iuxtà *vulg. cons. Oldradi* 21. toties à Rota canonizatum, nil vrgente, quod ipsa sit fœmina, quia etiam fœminæ
2 faciunt deficere conditionem, † *si sine filijs*, quia appellatione filiorum, siue ex proprietate verborum, siue ex communi vsu loquendi, siue ex quadam benigna inter-
3 pretatione etiam fœminæ † continentur, quando non apparet, quod Testator de masculis dumtaxat senserit, vt communitèr tenent relati à *Peregr. de fideic. art.* 25. *num.* 12. quem sequuntur decisiones huius Causæ, & signantèr vltima §. *Deducitur*.

Nec potest dici in hoc casu Testatorem intellexisse de masculis, per illa verba, *Etsi omnes decesserint sine filijs, vt supra, masculis, substituit filias fœminas*. Vndè inferebatur, quod nominando filios, de masculis voluerit intelligere, quia dum in superiori parte simplicitèr mentionem fecit de filijs sine
4 addito masculinitatis, † non censetur tale quid positum in parte subsequenti repetitum in parte antecedenti, dum in ista non fuerat expressum, quia id esset contra natu-
5 ram dictionis, *vt supra*, † quæ in subsequentibus repetit qualitates expressas, non autem è contra in antecedentibus, etiamsi in proposito sumi vellet declaratiuè, quia absque eo, quod referatur ad masculinitatem, potest referri ad qualitatem legitimitatis, & ætatis vigintiquinque annorum, tamquam
6 quid magis proximum, † cùm relatio fiat semper ad proxima, non verò ad remota, vt in his terminis reprobato *Barbat.* consuluit *Bolognin.* & alij relati in præterita *decis.* §. *hinc patet, cum duob. seqq.*

Quam sententiã eò faciliùs Domini amplexi sunt, attenta diuersitate personarum substitutarum, & graduum substitutionum; nam duo gradus diuersi fuerunt constituti, & in vnoquoque diuersæ personæ fuerunt vocatæ. In primo enim sunt substituti proprij filij, vel nepotes ex filijs prædefunctis in portionibus decedentium sine filijs, & in hoc casu positi sunt in conditione filij triũ filiorum, non autem filij vltimi superstitis, qui reciprocè non potest dici grauatus; in altero autem gradu, quatenus omnes decederent sine filijs, Testator posuit in conditione filios vltimi filij, qui cunctis superuixisset, ideò talis substitutio concepta per
7 verba, *si omnes*, † iudicari debet perindè ac si facta foret per verba, *etsi vltimus decesserit*, quia id importat dicta conditio collectiuè,
8 *si omnes* † apposita post substitutionem reciprocam, iuxtà *text. in l. Codicillis, ff de vsufruct. legat.* adductum in præterita *decis.* §. *sed tota*.

Nec vrget, quod terminus ille, *etsi omnes decesserint sine filijs*, propter suam vniuersalitatem sit referibilis ad omnes filios, eorumque filij videantur omnes positi sub hac
9 conditione, † attamen ista relatio, & comprehensio est solùm potentialiter, & per modum cuiusdam aptitudinis, cùm quilibet ex eisdem filijs posset vltimo loco mori, & cum hoc tantùm posset verificari in vno, qui effectiuè postremus decesserit, ille solus, eiusque filij in hoc substitutionis gradu sunt comprehensi, indè firma remanet personarum, & graduum diuersitas firmata in præterita *decisione* §. *Accedit*, & §. *Quapropter*.

Neque ad inducendam exclusionem fœminarum vis fieri potest in coniecturis; nam deducta ex exclusione propriarum filiarum
10 Testatoris, hæc de per se non sufficit, † multò minùs, quando, vt hic, neptes fuerunt prædilectæ, vtpotè in substitutione antepositæ filiabus, & altera, quod Testator in nonnullis partibus testamenti mentionem fecit de masculis, retorquetur, quia per talem discretiuam, vbi intellexit de masculis, expressit, vbi noluit, consultò tacuit, & quod
11 substitutus sit alter filius Testatoris, † non facit, dum non fuit habita ratio conseruandi agnationem, *Alexand. consil.* 85. *Gabr. consil.* 88. *vterque num.* 9. & *lib.* 2. *Rota dec.* 46. *n.* 10. & 11. *coram Dunoz. iun.*

Quod autem Testator se voluerit conformare cum Statuto Camerini eius Patriæ excludente fœminas stantibus masculis, in
12 præsenti facti specie non est † præsumẽdum; tùm quia ipse Testator loquutus est per verba conditionalia, & non dispositiua, quo casu excluditur voluntas se conformãdi; tùm etiam, quia Statutum loquitur de fœminis dotatis, quod non potest applicari Olimpiæ tunc temporis non natæ; tùm dènique quia positi fuerunt in conditione filij excedentes vigesimum quintum annum, ex quo remouetur præsumpta conformatio, dùm Statutum loquitur simplicitèr de filijs, eò magis, quia sumus in odiosis, quo casu non fit extensio de casu ad casum, & concurrit in contrarium longæua obseruantia tanti temporis, quo Olimpia paternam por-

portionem absque vlla contradictione Patruorum scientium, & videntium possedit, vt ponderat præterita decisio, cum qua Domini transierunt, altera tantum &c.

Supra in hac eadem parte adest altera præsentis Causæ Decisio, quæ hic confirmatur, & est ibi in ordine 66. coram eodem Reuerendissimo D. Albergato Decano.

R. P. D. CALATAIV.

Romana, seù Neapolitana Hæreditatis.

Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Ad elidendam præsumptionem iuris, qua dicimus Testatorem tempore conditi testamenti fuisse sanæ mentis, opponebatur illum æquè loquela, ac intellectu carere, quod licèt ex solis attestationibus probari prætenderetur, quod non sufficit, contrarium resultare visum est ex fide Notarij, illum sanæ mentis fuisse testantis, ex eius prudenti dispositione facta, ex subscriptione tantorum testium, præsentia Iudicis, & demum, quia ille admonuit Notarium, vt certum quid particulare in suo testamento describeret.

SVMMARIVM.

1 *In Testamento nuncupatiuo nuncupatione implicita, sufficit constare de identitate scripturæ.*
2 *Testator non requiritur, quod ipse scribat, vel subscribat testamentum nuncupatiuum, quia talis solemnitas in eo non est necessaria.*
3 *Testator præsumitur quod tempore testamenti fuerit mentis compos.*
4 *Notario attestanti testatorem tempore conditi testamenti fuisse mentis compotem, plenè creditur.*
5 *Testatoris sana mens de tempore testamenti ex illius prudenti dispositione probatur.*
6 *Testes non se subscripsissent in testamento, nisi testatorem mentis compotem agnouissent.*
7 *Iudex si fuerit in confectione testamenti requisitus, non præsumitur permisisse, vt homo intellectu destitutus testatus decessisset, & num. 8.*
9 *Testatoris defectus in sensu, & loquela non probatur ex simplici fide.*
10 *Fides inuicem contraria vbi adducuntur, attenditur illa quæ habet assistentiam iuris, & alia etiam requisita, & circumstantia concurrunt.*
11 *Fides simplex eo minus attenditur, si continetur de mendacio ex attestatione personæ, quæ enunciatur in ea, & num. seq.*
12 *Testis depositio remanet suspecta, si contrarium deponit ille, de quo ipse testis loquutus est, & numero 11.*
13 *Testator non potest dici quod mente, & loquela fuerit destitutus, si monuit Notarium, vt aliquod particulare in suo testamento exprimeret.*
14 *Testes, quorum depositio in alio iudicio de subornatione redarguitur, licet causa in qua remaneat indecisa, non attenduntur.*

DECISIO CLXVIII.

De validitate testamenti, cum quo decessit R. P. D. Ioseph Pepius Domini constare responderunt, quia iste testatus fuit per relationem ad schedulam Notario consignatam, & à septem testibus subscriptam, & sigillatam, & sic versamur in testamento
1 nuncupatiuo nuncupatione † implicita, in quo sufficit constare de identitate scripturæ iuxta Theoricam *Bart. in l. si ità scripsero ff. de condit. & demonstr.* quam communitèr sequuntur *Clar. in §. testamentum quæst. 9. num. 2. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 1. tit. 1. num. 7. Capic. Latr. decis. 5. num. 27. Rouit. dec. 95. num 10. Adden. ad Buratt. decis. 475. num. 21. Rota coram Eminentiss. Otthob. decis. 181. num. 8. & in recent. decis. 215. & 226. par. 11. & decis. 360. par. 13. & decis. 359. sub num. 3. par. 14.* Quamuis Testator non scripserit, nec suscripserit
2 testamentum, † quia talis solemnitas in hac testamenti specie non est de necessitate, *Addentes ad Buratt. dec. 475. num. 24. Rota dec. 581. num. 15. par. 4. tom. 3. decis. 215. num. 9. & 226. num. 10. par. 12. & coram Coccino decis. 1266. num. 6.*

Non obstat, quod Testator tempore con-
3 diti testamenti non esset mentis † compos, quia in facto non probatur, & contrarium de iure præsumitur, *Rota cons. 7. num. 5. lib. 1. Boer. decis. 23. num. 89. Rota decis. 353. num. 1. & seqq. par. 13. decis. 137. num. 3. par. 14. recent. & in Romana Testamenti 18. Martij 1672. §. similiter coram R. P. D. meo Taia,* & præsumptio auge-
4 tur † tùm ex fide Notarij testantis de sana mente Testatoris, *Rota coram Buratto dec. 211. num. 7. decis. 233. num. 32. par. 7. & d. decis. 137. num. 5. par. 14. recent.* Tùm ex prudenti illius dispositione, in qua sibi sepulturam elegit, plura legata pia ordinauit, & germanam
5 sororem sibi hæredem instituit, † vt pro efficaci coniectura sanæ mentis aduertit *Rota coram Durano decis. 178. num. 11. decis. 265. n. 23. par. 9. & decis. 353. num. 37. par. 13. recent.* Tùm ex subscriptione tot testium in eodem te-
6 stamento, † qui vtique se non subscripsissent, si non vidissent Testatorem in suis sensibus, *Rota decis. 263. num. 26. par. 4. tom. 2. decis. 581. num. 34. tom. 3. & decis. 353. num. 20. par. 13. recent.* Tùm denique ex assistentia, quam in illius confectione præstitit vnus ex
7 Iudicibus magnæ Curiæ Vicariæ, † qui ob suam integritatem non præsumitur permi-
8 sisse, † vt homo intellectu destitutus testatus decederet, vt obseruat *Rot. coram Merlino decis. 772. num. 15. & in Romana Testamenti 10. Decembris 1670. coram Reuerendissimo Domino meo Decano.*

Ex quibus omnibus patum releuant attestationes super defectu loquelæ, & sensus
9 Testatoris, quia tamquam simplices † fides nullam faciunt fidem in hac materia, vt dixit

dixit *Rota coram Bichio decis. 525. n. 7. & dec. 38. num. 8. coram Ninot*, & conquassantur ex aliis
10 attestationibus in contrarium, † quæ tamquàm numero plures habentes pro se iuris assistentiam, & emanatæ à personis nobilibus, & in dignitate constitutis, veniunt preferēdæ, vt dixit *Rota coram Ninot decis. 10. num. 10. decis. 137. num. 11. & 301. nu. 18. par. 14. recent.* Vltrà quod vnus ex prædictis testibus nomine Ioseph Bauttus, qui ausus fuit affirmare Reuerendissimum Episcopum de Bottis noluisse assistere testamento ob defe-
11 ctum loquelæ, † & intellectus Testatoris, conuincitur de mendacio ex contraria attestatione eiusdem D. Episcopi, de qua in
12 Summario *num. 4.* † & proindè suspecta redditur eius depositio, *Campeg. de testib. reg. 410. in fine Giurb. cons. 70. num. 36. Vermigliol. cons. 30. num. 16. Mantic. decis. 317. num. 8. Reuerendissimus Royas decis. 237. num. 18.* Alter verò, nempè Franciscus Pepius postquam negauit integritatem mentis, & loquelæ, dicit, quod idem Testator monuit Notarium, vt in testamento apponeret titulum
13 Prothonotarij, quo erat insignitus, † signum euidens, quod nec mente, nec loquela erat destitutus, vt in his terminis ponderat *Ciriac. contr. 407. num. 81. Grat. cons. 30. num. 17. vol. 2. Rota in d. Romana testamenti 10. Decembris 1670. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Accedit, quod in magna Curia Vicariæ Neapolis pendet Causa super subornatione
14 dictorum testium, † vnde eo fortius non sunt habendi in consideratione.

Et ità vna tantum &c.

Confirmata fuit hæc decis. sub die 14. Decembris præsentis anni coram eodem R.P.D. Calatain, quæ infra suis loco, & tempore apponetur.

REVERENDISS. D. ALBERGATO Sacræ Rotæ Decano.

Romana Pecuniaria.

Lunæ 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM.

Onus inuestiendi dotem suæ filiæ in se susceperat pater, qui illam ad hunc effectum exegerat *per metterla à frutto*, cumque loco faciendi inuestimentum, cum iisdem pecunijs sua propria debita extinxerit, & fructus dotales ad instar inuestimenti per plures annos successiuè persoluerit, idque etiam in suo testamento declarauerit, hinc benè decisum est, eosdem fructus verè fuisse debitos, non obstante prætensa labe vsurarum opposita, quia vltra plures responsiones datas, si hoc admitti debuisset, & locupletatus fuisset pater cum iactura suæ filiæ, & illa in notabilissimo damno remansisset.

SVMMARIVM.

1 *Recipiens pecunias cum verbis* per metterle à frutto, *dicitur in se suscepisse onus illas inuestiendi.*
2 *Inuestimenti onus suscipiens, si non inuestiuit, tenetur soluere fructus loco damnorum, & interesse, & num. 4. & per tot.*
3 *Confessio facta in testamento pluribus adminiculis fulcita plenè probat, nec resoluitur in vim legati.*
4 *Administrator si cum pecunijs pro alio inuestire debuerat, propria debita persoluit, illorum fructus restituere tenetur.*
5 *Confessio facta in testamento, vbi adest primordium veritatis, retinet naturam obligationis legalis, & oneris suscepti.*
6 *Vsurarum cursum si quis inter viuos declarare poterat, ita valet eandem declarationem facere in vltima voluntate. & num. seq.*
7 *Vir nobilis, & timoratæ conscientiæ non præsumitur, quod in mortis articulo, mentiri voluerit.*
8 *Solutio non potest reddere licitas vsuras illicitas, quoties agitur de illis conualidandis, secus verò ad effectum adminiculandi, & probandi onus inuestiendi susceptum.*
9 *Creditor non præsumitur recepisse, nec debitor soluisse vsuras, si illæ verè non fuissent debitæ.*
10 *Inuestire qui tenebatur cum alijs, eo magis hoc facere potuit cum semetipso, & quando hoc fecisse dicatur. vide per totam.*
11 *Administrator si cum pecunijs, quas inuestire debebat, sua extinxit debita, dominus pecuniarum esset in damno, & ipse locupletaretur cum aliena iactura.*
12 *Locupletior fieri dicitur, qui à debitis se redimit.*
13 *Productio facta ad vnum effectum non trahitur ad alium contra mentem producentis.*
14 *Confessio diuidua potest scindi, & acceptari in fauorabilibus, & reijci in præiudicialibus.*
15 *Fructus taxantur iuxta conuentiones partium, si non sit excessiua.*
16 *Administrator propter inuestimentum non factum quatenus condemnari debeat ad id, quod minus, vel plus illud reddere poterat.*
17 *Culpa auctoris nocet etiam successori, & heredi.*
18 *Excessus taxationis fructuum probari debet plenè, & concludenter, cum sola possibilitas in contrarium sufficiat.*
19 *Damnum, & interesse regulari debet secundum quantitatem currentem de tempore debiti.*
20 *Fructus inuestimentorum variantur ex tempore.*

DECISIO CLXVIII.

AD instantiam Eminentissimi D. Cardinalis Sanctacrucij repropolita hodie Causa super resolutis 5. Decembr. proximi præteriti Domini steterunt in decisis; nam respectu primæ partis resolutionis firmantis Cyriacum, eiusque hæredes teneri ad fructus fundatur in eius spontanea declaratione se recepisse dotem Erminiæ filiæ; *per*
1 *metterla à frutto*, † quod concludit mandatum ad inuestiendum, ideo eo non imple-
2 to per actuale pecuniæ inuestimētum † ipse,

eiusque hæredes obligati remanserunt loco
damnorum, & interesse ad eos fructus, qui
ex inuestimento percepti fuissent, vt probat
vtraque decisio huius Causæ, & cum eis
Text. in l. Si Procuratorem §. Mandati ff. manda-
ti, & in l. si mandauero §. fiunt ff. eodem tit, Leo-
tard. de vsur. qu. 20. num. 10. Rota decis. 326. nu. 3.
& 4. coram Dunoz.

Nec visum fuit referre confessionem fuis-
se emissam in Testamento, propterea vel
non esse attendendam propter suspicionem
palliandi vsuras, vel habere dumtaxat vim
3 simplicis legati, † quia confessio est pluribus
adminiculis fulcita, & signanter longeua
solutione à Cyriaco, & hæredibus per 50. &
vltra annos pacificè continuata, & ideò ple-
nè probat, vt dixit *Rota coram Bichio dec. 333.*
num. 4. nec inducit naturam legati, quia dato
primordio veritatis, quod Cyriacus dotem
Erminiæ filiæ receperit à Camera Aposto-
lica vti pater, & legitimus Administrator
eiusdem Erminiæ, & loco illam inuestien-
di, vt tenebatur, & promiserat, propria de-
bita, quorum vsuris præmebatur, extinxe-
4 rit, † indè resultat titulus habilis pro solu-
tione fructuum, & legitima causa se consti-
tuendi illorum debitorem; vndè confessio
5 non resoluitur in legatum, † sed retinet na-
turam obligationis legalis, & oneris susce-
pti; ad tradit. per *Salicet. in l. cum de in rem*
verso num. . *ff. de vsur.* quod sicuti poterat
absque vlla suspicione, & fraude vsurarum
6 inter viuos declarare, † ita potuit in vltima
voluntate, cui declarationi magis est defe-
rendum, cùm non credatur, quod vir no-
bilis, & timoratæ conscientiæ in mortis ar-
7 ticulo constitutus, † cum tremendum Dei
iudicium imminebat, mentiri voluerit, sed
ad tollendã omnem ambiguitatem bona fi-
de rem prout se habebat declarauerit *Bart.*
in l. rationes in princ. C. de probat. cum alijs in
præterita *decis. §. concurrit.*

Nec contra solutiones tanto tempore
continuatas potest opponi, quod per eas
partes reddere non possent licitum id, quod
8 de iure illicitum reputatur, † quia id solum
procedit, quando agitur de conualidandis
vsuris præteritis, non autem quando dedu-
cuntur ad effectum adminiculandi, & pro-
bandi onus inuestiendi susceptum à debito-
re, vt in *vltima decisione,* quo probato oritur
obligatio ad damna, & interesse; nam ma-
gnam præsumptionem, & argumentum
contractæ obligationis præbet hæc diuturna
9 fructuum solutio, & exactio respectiuè † cũ
non præsumatur, quod creditor receperit,
quod sibi non debebatur, nec quod debitor
fuerit adeo supinus, vt diu præstiterit, quod
non tenebatur, vt benè declarat *Salicet. vbi*
supra num. 3. & cum eo *Rot. decis. 152. num. 19.*
& seqq. par. tom. 2. recent.

Et huiusmodi mandatum non potest di-
ci, quod non interesse fuerit ex quo de eo fa-
cta non fuerit mentio in ordine Thesaura-
rij, ac partitis Banci, quia tale quid non
debebat exprimi, cum nõ tangeret interesse
Cameræ, aut Campsoris, sed dumtaxat respi-
ceret pactionem inter Cyriacum, & Ermi-
niam, & dum propter difficultatem tuto in-
10 uestiendi cum alijs, † supposuit inuestisse
cum seipso in censu annuo scutorum 900.
& conuertisse in extinctionem suorum de-
bitorum ad eandem rationem, ad quam
stabant debita extincta; hoc enim præsup-
posuit præcedens mandatum inuestiendi,
dum cum seipso inuestiuit, vt satisfaceret
oneri suscepto, cui inuestimento cum Er-
minia acquieuerit voluntati paternę, & eius
assertioni credens, æquum modo non est,
quod illa, vel eius hæredes sub prætextu
vsurarum arceantur a consecutione sortis,
11 & fructuum, † & Cyriacus per extinctio-
nem debitorum cum hac pecunia locuple-
12 tior euadat, cùm locupletari dicatur, † qui
à debitis se redimit, *l. si quis obligatione ff. de*
reg. iur. & relatis alijs dictum fuit *in præterita*
decis. §. Tenebatur etiam.

Non obstat motiuum exhibitionis Testa-
menti Cyriaci, & ordinis scutorum 2000. so-
luti à D. Duce cum expressione tituli pro
fructibus dotalibus exhibiti in Curia Capi-
tolina in causa manutentionis pro parte
bon. mem. Marchionissæ Elenæ Mariæ Ma-
tris Eminentiss. D. Cardinalis, quia vltra
quod Cyriacus prius soluerat pro fructibus
census, ex quibus fuerat ius quæsitum Er-
miniæ, vt in vltima decisione, vel saltem
hinc probatur, quod illa decepta fuit cum
hoc supposito, quod inuestimentum factum
erat in censu, quod sufficit, vt fructus de-
beantur loco damnorum, & interesse ab
eo, qui susceperat onus inuestiendi, & po-
stea non impleuit. Respondetur, quod Pro-
curator, qui dicta iura produxit expressè
protestatus fuit illa producere in parte, &
partibus fauorabilibus, & ad causam sum-
marijssimi possessorij, & non alias &c. de
quo &c. Vnde hæc productio ad vnum effe-
13 ctum facta, † trahi non potest ad diuersum
contra mentem producentis, & cum con-
fessio emissa in Testamento Cyriaci sit diui-
14 dua † poterat scindi, & acceptari in fauora-
bilibus, & reijci in præiudicialibus, vt pro-
bant decisiones editæ in hac causa, & præ-
sertim *vltima §. Alteram verò, ac Rota in Nar-*
nien. Pecuniaria coram Pamphilio, penes Marches.
de Commiss. par. 2. fol. 570. num. 1. cum seq.

Quoad secundam partem respicientem
quantitatem fructuũ, Domini transierunt
cum eisdem fundamentis existimantes de-
15 beri iuxtà Partium conuentionem † in scu-
tis sex pro quolibet centenario, quæ taxa-
tio cum non sit excessiua, seruari debet, nil
vrgente, quod administrator ad instar Tu-
toris damnari debeat ad id, quod minus est,
16 & sic ad rationem locorum montiũ, † quia
id procedit in omittendo, non autem in cõ-
mittendo, scilicet quando pecunias, quas
inuestire debebat pro pupillo, vel Domino,
ad sui ipsius commodum conuertit; tunc
enim tenetur ad id, quod plus est ad occur-
rendum ne huiusmodi genus personarum

sciens

sciens non teneri nisi ad leuiores vsuras malitiosè subtrahēdo pecunias à debito inuestimento illas implicet ad sui commodū in rebus maius lucrum reddentibus, vt punctualiter notat *Merenda controuerſ. lib. 23. cap. 46. num. 21.* quorum culpam † afficere
17 etiam hæredes ex mente *l. vltima C. de hared. tut.* dixerunt *Leotard. de vsur. quæſt. 20. num. 13. Guttier. de tutel. par. 2. cap. 9. num. 21. Leo dec. 15. num. 9. Rota in Romana redditionis rationis 27. Iunij 1650. §. primo coram me.*

Nil refragante, quod adsit Erminiæ consensus, quod in omnem casum ad hæredes non transeat culpa Tutoris, & administratoris, quia in tantùm Erminia consensit, vt Cyriacus pecuniam in proprios vsus cōuerteret, in quantùm versio ei non præiudicabat, quoad fructū ad rationem sex promissum, vel vti interesse, veluti fructus census, quem facilè crediderat ad eius fauorē fuisse impositum.

Idque fortiùs cùm agatur de interesse iam soluto, quapropter si hæredes Cyriaci redarguere intendunt hanc taxationem de
18 excessu, † illum concludenter probare debent cum sola possibilitas in contrarium excludat indebitum, iuxtà doctrinam *Bart. in l. cum de indebito num. 4. ff. de probat.* quod tantùm abest, quod probetur, vt potiùs contrarium pro parte Eminentissimi Domini Cardinalis ostendatur ex pluribus instrumentis censuum creatorum de anno 1606. & de anno 1607. ad rationem 6. 7. & 8. pro centenario nil vrgente, quod domus Excellentissimi D. Ducis haberet censum passiuum cum domo Eminentiss. D. Cardinalis ad rationem quinque, quia hic fue-
19 rat impositus anno 1615. † & tamen damnum, & interesse debitum eidem Eminentissimo debet regulari secundùm quantitatem currentem de anno 1606. de quo erat faciendum, vel præsumi debet factum inuestimentum nō autem de anno 1615. quo
20 fuerat creatus census † prædictus, cùm variari potuerit, ad terminos *Text. in l. pretia rerum ff. ad l. falcidiam.*

Ex quibus, & alijs deductis in decisionibus Domini steterunt in resolutis Eminentissimo D. Cardinale tantùm informante Excellentiss. D. Duce tamen non solùm in duabus Rotis destinatis expectato, sed continuis intimationibus lacessito, & informare non curante.

Precedens Decisio in hac causa emanata est impressa sup. in alia parte 17. rec. vbi est in ord. 391. infrà verò sub die 22. Iunij 1674. coram R. P. D. Emerix erit altera præsentis confirmatoria, & in calce illius alias concordantes inuenies.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sac. Rotæ Decano.

Romana prætensorum Alimentorum.

Luna 3. Iulij 1671.

ARGVMENTVM.

Actum erat pro alimentis præstitis à Vitrico suis priuignis, quæ tamen denegata sunt, non solùm quia visa fuerunt illiquida, ex quo idem Vitricus inhabitauerat domum ad easdem priuignas spectantes; Verùm etiam quia nimis excessiua iudicata sunt, cùm puellis in Monasterio sola scuta quinque menstrua soluantur, & pro vestiario scuta vigintiquinque; expensa verò currus, quæ inter eadem alimenta computabatur, non fuit habita in consideratione, quia non erat probatū illum ad hunc effectum fuisse retentum.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta præstita à Vitrico suis priuignis, an censeantur donata, vel data animo repetendi.*
2 *Vitricus si habitauit domum ad priuignas spectantes, illius pensiones pro earum alimentis sibi retinuisse censetur, & vide supra num. 1. & seqq.*
3 *Creditor si declarauit se agere pro suo credito, non ad effectum illud consequendi, sed pro conueniendo debitorem, cum quo benè non se habebat, quid resultet.*
4 *Creditum turbidum, & illiquidum remanet inexequibile.*
5 *Alimenta puellarum, quæ educantur in Monasterijs Vrbis taxantur ad scuta quinque menstrua.*
6 *Vestes puellarum, quæ educantur in Monasterijs Vrbis valutantur scuta vigintiquinq; pro quolibet anno.*
7 *Currus expensa non computatur inter alimenta puellarum, si non probatur illum ad hunc effectum retentum, quamuis puellæ eo vsæ sint.*
8 *Frater eo minus tenetur alere sororem educatam penès matrem diuitem, si de hoc etiam protestatus sit, & n. seq.*
9 *Mater diues tenetur alere filiam, non autem frater, amplia vt supra n. 8.*

DECISIO CLXIX.

CONTRA Sorores de Ceuis, & Ioannem Aloysium hæredem mediatum Iacobi illarum fratris, Anna Maria hæres Honorati prosequendo causam in gradu appellationis in Rota introductam à sententia A. C. instabat pro solutione scutorum mille, & quingentorum pro alimentis præstitis ab eodem Honorato supradictis sororibus, & disputato de more dubio Domini responderunt, summam petitam non deberi.

Quantum enim attinet ad instantiam contra sorores, omissa disputatione,

an huiusmodi alimenta subministrata ab
1 Honorato earum Vitrico,† censeantur donata, seu potiùs præstita animo repetendi, vt examinat *Bald. in l. si paterno C. de negotijs gestis Surd. de alim. tit. 1. quæst. 41. & tit. 6. qu. 11. Boss. eodem tract. cap. 8. nu. 589. & cap. 16. n. 906. Andreol. contr. 205. num. 2. Cyriac. contr. 480. num. 13. Monac. decis. Bonon. 17. num. 5. Rota in Mediolanen pensionis apud Marches. par. 3. fol. 225. decis. 230. coram Caualer. & in Romana Donationis 20. Nouembris 1669. coram Reu. D. meo Beuilaqua Almæ Vrbis Gubernatore.*

Difficultas euitatur ex facto, quia adeò turbidum redditur creditum, vt nequeat esse locus petitioni: Nam Iacobus dd. suis sororibus anno 1645. assignauit pensiones domorum in via Cursus, & signanter maioris illarum inhabitatæ per Honoratum ad
2 istum præcisum effectum se alendi, & inuestiendi residuum pro earum dotibus;† Vnde cum Honoratus ab indè vsque ad eius obitum sequutum de anno 1670. domum inhabitauerit, nec doceatur de solutione pensionum, credi debet illas voluisse in causam alimentorum retinere, & in omnē euentum exhibita fuit epistola ab eodem
3 Honorato sub die 26. Iunij 1651.† conscripta Marito alterius ex Sororibus, vbi se declarauit, quod etiàm si ageret pro solutione alimentorum non tamen intelligebat illa consequi, sed dumtaxat cohibere Iacobum, cum quo non benè se habebat;† Vn-
4 dè cum creditum ex prædictis sit turbidū, & illiquidum, redditur propterea inexequibile ad tradita per *Amaran. cons. 235. num. 1. in fine, Rot. decis. 156. num. 37. coram Bich. & decis. 350. num. 13. coram bo: mem. Card. Celso*

Prætereà Domini in hanc sententiam facilius deuenerunt animaduertendo excessiuitatem taxationis resultantem ex eo, quod his tribus puellis adhùc teneræ ætatis per solum biennium, quo manserunt in domo vitrici, taxata fuerunt scuta quingenta pro qualibet, & tamen puellis, quæ in Mona-
5 sterijs Vrbis educantur † non nisi menstrua scuta quinque pro victu cuilibet submini-
6 strantur, & pro vestitu scuta † vigintiquinque sufficere affirmat *Rota decis. 120. per totam coram Coccino*, nil vrgente quod Honoratus currum retineret, quo prædictas puel-
7 las etiam vsas fuisse prætenditur, quia non probatur quod illum præcisè pro ipsis puellis retinuisset, vt in terminis dixit *Rota coram Caualer. decis. 036. num. 5. vers. neque in hoc.*

Quo verò ad Hæredem Iacobi præter rationes suprà ponderatas ipse molestari non potest, Tum quia expressè † conuenit
8 nolle teneri ad alimenta, quatenus puellæ cum Matre educarentur; Tùm etiam quia de iure quando, vt hic, adest mater † diues,
9 illa non autem frater tenetur subministrare alimenta filijs, vt notant *Bart. in l. si quis liberis §. Item rescriptum ff. de liber. agnoscen. Surd. de alim. tit. primo quæst. 14. num. 9. & quæst. 25. num. 1. Michaler. de fratrib. parte 3. cap. 32. nu. 26. & seqq. Rota decis. 497. num. 7. coram Merlino.*

Et ità Ioanne Aloysio, Sororibus, & Anna Maria informantibus resolutū fuit &c.

Præsens decisio quoad articulum illiquiditatis crediti fuit confirmata sub die 4. Iulij 1674. coram eodem Reuerendissimo D. Albergato, quæ quia breuis est decisio non apponitur.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Bononien. Fideicommissi de Leonibus.

Lunæ 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM.

Constito de fideicommisso, & identitate bonorum, concessa est immissio fideicommissario, nō obstante exceptione antiquioris fideicommissi, quia illius requisita probata non erant, & detractiones competebant, super quibus certùm est nouum fideicommissum constitui potuisse; Insuper declaratur etiam priuilegium *auth. res quæ*, non competere in fideicommisso transuersali, dotem in stabilibus constitutam ex Statuto Bononiæ in eisdem stabilibus fore restituendam, & demum possessionem locorum Montium probari, ex descriptione facta in libris eorundem Montium.

SVMMARIVM.

1 *Confines dicuntur concludentes probati, vbi antiqui concordant cum modernis.*
2 *Identitatem ad probandam duæ demonstrationes sufficiunt.*
3 *Possessio semel habita, vel probata, præsumitur continuata vsque ad mortem.*
4 *Fideicommissum nouum fieri potest super detractionibus in bonis antiquo fideicommisso subiectis competentibus.*
5 *Immissio ex posteriori fideicommisso conceditur, non obstante exceptione alterius fideicommissi, nisi concurrant illa tria solita requisita.*
6 *Fideicommissum antiquum non impedit immissionem nouo fideicommissario, nisi fideicommissum sit clarum, ille sit in possessione, & nullæ competant detractiones.*
7 *Dos vigore* auth res quæ C. comm. de leg. *non detrahitur ex bonis fideicommissi transuersalis.*
8 *Dos constituta in stabilibus vigore Statuti Bononiæ, in eisdem stabilibus restituenda est.*
9 *Reintegratio cum hypotheca, non à die alienationis, sed à die susceptæ administrationis conceditur stante dolo, & scientia fideicommissi.*
10 *Scientia fideicommissi probatur in eo, qui se fecit hæredem fideicommittentis, & vti talis bona possidet.*
11 *Possessio locorum Montium probatur ex descriptione possidentis facta in libris eorundem Montium.*

DECI-

DECISIO CLXX.

CVM in duabus decisionibus editis coram me sub diebus 1. Iunij 1671. & 15. Iunij 1672. in quibus dictum fuit Carolum Andream vigore fideicommissorum à suis maioribus ordinatorum esse immittendum in possessione bonorum, fuerit particulari discussioni reseruatum, videre de identitate prædij S. Martini in Argile, ac crediti Montis Pij, super quo assumpta disputatione responderunt Domini dandam esse immissionem in vtroque restrictam tamen respectu prędii ad medietatem Herculem tāgentem, eique in instrumento diuisionis obuentam.

Constat enim ex instrumento locationis de anno 1583. Fuluium fratrem Herculis tàm proprio, quàm fratris nomine locasse prædium, de quo agitur, assignando pro continibus viam publicam, stradellum, bona Constantiæ Zambeccariæ, bona Acchillis de Leonibus, & bona Ioannis Pauli de Pijs, comprehenso petio Terræ ad vsum Canevarij tornaturarum 12. nec non alio
1 nuncupato *il Prà di cumulo*, † qui confines antiqui omninò concordāt cum modernis, nam via, & stradellum adsunt, & Pio successit Viggianus, & Zambeccariæ successit Florauantes moderni confinantes, vndè
2 probata remanet identitas, ad quam probandam sufficiunt duæ demonstrationes, *Barthol. in l. demonstratio num. 14. ff. de condit. & demonstrat. Rot. coram Canalcr. dec. 311. num. 4. & decis. 202. num. 2. coram Ottbobono, & in Placentina bonorum 1. Aprilis 1661. cor. R.P.D. Priolo, & in Romana Vineæ 12. Decembris proximè præteriti coram R.P.D. meo Taya.*

Nec subsistit, quod non probetur possessio Testatoris de tempore obitus, quia dum pro parte Cassandræ prætenditur hoc prædium esse subiectum fideicōmisso Leonis senioris, & cum tali onere pro dicta medietate deuenisse ad Herculem, & post istius obitum in Fuluium, sequitur pernecessè, quod ille de tempore mortis possedisse, & in omnem euentum, dum non controuertitur Herculem semel possedisse
3 portionem suam d. prædii, † possessio retrò probata præsumitur continuata in posidēte vsque ad finem vitæ *Natta cons. 400. nu. 6. Fusar. de substit. quæst. 616. num. 6. Bar. decis. Bonon. nu. 13. Peregrin. de fideicomm. artic. 44. n. 56. Petra eod. tract. qu. 12. num. 7.*

Hinc non subsistit, quod idem prædium proueniat à dicto Leone antiquo fideicommittente, quia cùm Herculi competerent quamplures detractiones consistentes in legitima, Trebellianica, ac in dote Elisabettæ
4 matris à Testatore restitui iussa, † vtiq; potuit super huiusmodi detractionibus sibi debitis, condere ad sui libitum fideicommissum cum institutionibus, & substitutionibus sibi benè visis, ex adductis in *Romana Domus 27. Martij 1667. §. Informantes coram me*, & venienti ex fideicommisso posteriori non retardatur immissio à veniente ex ante-
5 riori, † nisi concurrant illa tria requisita, quæ hic deficiunt, & enumerantur in dicta *Romana Domus §. Informantes*, scilicèt, quod fideicommissum sit clarum, quod possessio non sit vitiosa, & quod nihil sit detrahen-
6 dum, † & fuit firmatum in *Interamnen. fideicommissi 7. Iunij 1669. §. Alterum coram Reuerendissimo Beuilaqua, & in prima decisione huius Causæ §. non releuante.*

Firmato igitur, quod prædium sit suppositum fideicōmisso Herculis nil facit retētio opposita à Cassandra in vim dotis Lucretiæ eius matris, tùm quia non agitur de
7 fideicommisso ascendentis, † sed transuersalis, vbi non habet locum priuilegium *authen. res quæ C. commun. de legat.* vt post *Fusar.* & alios firmat *vltima decisio huius Causæ §. minus releuat.* Eo magis quia dicta dos fuit constituta in stabilibus, & ex dispositione *Statuti Bononiæ lib. 4. sub Rubrica de dote*
8 *restituenda §. Item dicimus*, † debet à muliere retro accipi in eisdemmet bonis; vt dixit *Rota decis. 871. nu. 1. coram Dunoz.* Tùm etiam quia pro bonis fideicommissi antecedentèr ad hanc dotem distractis Carolo Andreæ
9 competit reintegratio, † cùm hypotheca nō à die alienationis, sed à die susceptæ administrationis per grauatum, qui dolosè dicitur alienasse, dum sciebat adesse fideicommissum *Rota decis. 844. num. 6. coram Merlino, & in recent. decis. 7. num. 11. par. 12.* scientiaq;
10 abundè probatur † eo ipso, quod hæredem se fecit ipsius fideicommittentis, vtquè talis in eius bona successit, Sum. *nu. 14. & 15.*

Quo verò ad creditum montis Pij constare visum fuit de identitate, nam fuit in bonis Ascanij alterius fideicommittentis, vt apparet ex partita in eius personam descri-
11 ptam, † vndè probari possessionem descripti, dixit *Rota decis. 434. num. 13. par. 9. recent.* Concurrit etiam inuentarium ab hærede vsufructuaria ad instantiam Proprietariorū confectum; Item eiusdem venditio, & redemptio cum descriptione in Camplono, seu libris dicti Montis eorundem Proprietariorum, & successiuè Leonis Iunioris stante illorum obitu, qui postmodum pro rata lib. 1000. Tortorellus vendidit subindè in Camplono descriptis, à quibus in Iacobum illorum hæredem pertransiuit.

Et ità post secundam propositionem resolutum fuit dandam esse immissionem super medietate dicti Prædij Herculi obuenta, & credito Montis Pij &c. Vtraque &c.

Prima Decisio præsentis Causæ habetur impressa in præcedenti parte 17. recent. vbi est in ordine 134.

R.P.D.

R. P. D. CALATAIV.

Romana Dotis.

Luna 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM.

Plura continet hæc Decisio, plerumq; in materia dotali super lucro dotis debito ad formam Statuti Vrbis, de compensatione facienda cum illius fructibus ad euitandum cursum vsurarum, quod apocha matrimonialis concurrentibus adminiculis, & à parte acceptata plenè probet, & ampliùs impugnari non possit, & demum super exigibilitate eiusdem dotis, semper à iure subintellecta, & alia etiam ex sequenti Summario, & Decisione videndis.

SVMMARIVM.

1 *Reintegratio primano possessori conceditur extincto credito, pro quo anteriori possessori associatio concessa est.*

2 *Lucrum dotis ex Statuto Vrbis* lib. 1. cap. 131. *mortua vxore, statim reuertitur ad filios.*

3 *Dos debita vxori ad euitandum cursum vsurarū compensatur cum fructibus constante matrimonio decursis.*

4 *Dotis fructus quemadmodum debentur vxori, cui illa non restituitur, ita debentur viro, cui dos promissa non soluitur.*

5 *Copia apochæ matrimonialis probat concurrentibus adminiculis.*

6 *Apocha dotalis, seù illius copia adminicula sunt effectuatio matrimonij illius vigore facta, & declaratio iudicialis illam velle attendere.*

7 *Hæres non potest impugnare declarationem à defuncto factam.*

8 *Decretum Iudicis, à quo postea repositum est, & Iudex reponere potuit, in aliquo non præiudicat.*

9 *Mater non potest filiam vltra suum patrimonium obligare, aut pro ea exigibilitatem promittere.*

10 *Protestatio facta* cum præseruatione iurium, *eadem iura contra quos de iure præseruat.*

11 *Capitula matrimonialia dicuntur ratificata à muliere, quæ cum eisdem capitulis matrimonium contraxit.*

12 *Solemnitates non requiruntur in simplici constitutione dotis.*

13 *Productio facta pro fundamento intentionis dicitur expressè approbata.*

14 *Exigibilitas in dote semper intelligitur promissa, & quare vide num. sequentibus.*

15 *Coniuges inter se non debent remanere decepti.*

16 *de Exigibilitate dotis, illius promissor tenetur, quoties peruenit ad statum in quo soluere possit.*

17 *Inexigibile non potest dici fuisse creditum, quod posteà fuit exactum.*

18 *Decoctio venit concludenter probanda.*

19 *Legatum factum pro exoneratione conscientiæ à matre filio primi matrimonij, arguit illam de sua dote fuisse integrè satisfactam.*

20 *Prohibitio facta ne hæres vxorem testatoris molestaret, dummodò illa non prætenderet lucrum dotis, euanescit, si dictum lucrum ab ea petitum sit, & obtentum.*

DECISIO CLXXI.

PROPTER extinctionem crediti dotalis scutorum 2000. necnon fructuum, quo Anna Confaloneria fuerat associata ad vineam, & domos Io: Francisci Peruenturæ eius secundi viri, dictum fuit sub die 2. Maij anni præteriti dandam esse reintegrationem Lucretiæ d. Peruenturæ filiæ, quam resolutionem etiam hodie DD. confirmarunt nō obstantibus in contrarium deductis.

Certa est enim conclusio, quod extincto credito, pro quo creditori concessa fuit as-
1 sociatio, † anterior possessor est reintegrandus ad suam antiquam possessionem, ex cumulatis in *dec. 56. post Merlin. de pignor.* Vndè tota difficultas versatur in probanda crediti extinctione, quæ pro rata scut. 1000. prouenientium ex quarto dotali ab Anna superlucrato per mortem Peruenturæ secundi viri in hodierna propositione nō fuit ampliùs
2 controuersa, † & meritò quia Anna defuncta quartum dotale statim cessauit, & rediit ad Lucretiam filiam, ex dispositione Statuti Vrbis *lib. 1. cap. 131. ibique Fenzon. num. 25.* Igitur difficultas restringitur ad aliam ratā scutorum mille pro residuo suæ dotis, vná cum fructibus, quæ paritèr extincta probatur. Quia cúm Peruentura esset creditor Annæ in longè maiori summa nempè pro fructibus dotis scut. 3000. constante matri-
3 monio decursis, & non solutis, † statim ipso iure inducta fuit compensatio ad euitandum cursum vsurarum dotalium, ex adductis in *decis. §. quotiescumque*, vbi etiam firmatur, quod quemadmodum fructus dotales debentur vxori, cui dos non resti-
4 tuitur, † ita etiam debentur viro, cui dos promissa non soluitur, ex *Fachin. Leotard.* & aliis ibidem allegatis.

Non obstat, quod dos promissa Peruenturæ exigēda ex hæreditate Laurentij Stanchi primi viri eiusdem Annæ, non probetur nisi ex simplici copia apochę matrimonialis quæ fuit etiam annullata per decretū A.C.
5 Quia † Apocha prædicta quamuis simplex copia probat concurrentibus adminiculis, *Rot. coram Cputaq. decis. 231 nu. 1. par. 1. dec. 543 in princ. par. 4. diuers. & coram Seraph. dec. 1192. num. 2. & 3. & in recent. decis. 389. num. 1. par. 1. & in Romana Pecuniaria 18. Iunij 1665. coram Eminentiss. Cerro.* Adminicula autem sunt
6 effectuatio † matrimonij vigore illius apochę & declaratio Iudicialis facta ab eadē Anna velle habere dictā Apocham pro bona, ve-
7 ra, & legali, hodierno Summ. *num. 1.* † quæ proinde non potest hodiè à Philippo eius hærede impugnari vulg. *l. cum à matre C. de rei vindic.* Atque exindè cessat etiam obiectum decreti A.C. facti in contumaciam ipsius Annæ, quia ea postmodum compa-
8 rente, & vt supra declarante, † idem A.C. ab illo reposuit, d. Summ. num. 1. prout reponc-

ponere potuisse testatur *Ridolph.in prax.par.1 cap.13 n.569.& seqq.*

Insubsistens est etiam alterum obiectum denuò repetitum, quod promissio dictæ dotis non fuit facta ab Anna, sed à Margherita matre, quæ nec minus poterat exigibilitatem dotis promittere, † nec filiam vltra suum patrimonium obligare, *ad Tex. in l. fine generalis ff. de iur. dot.* siquidèm Margherita non cōtraxit nomine proprio, sed vice, & nomine & vti mater, & legitima Administratrix eiusdem Annæ, & ipsius tantùm bona non propria in dotem assignauit, vt expressè legitur in hodierno Summ. Philippi *num.2.* Vndè frustrà contenditur fuisse obligatam ipsam Margheritam, & protestatio facta cōtra eam ab eodem Peruentura, vltra quod facta fuit cum præseruatiua, *& sine præiudicio aliorum iurium*, & dotis, Sum.
10 Philippi *num.4.* † & sic dicitur præseruatum ius, contra quos de iure *Rot.decis.335.nu.18. par.10.* illa emanauit ante sententiam b. me. Libretti, qui eam postea absoluit per sententiam in iudicatum transactam; sed remansit obligata ipsa Anna, quæ tunc temporis erat maior annorum viginitiquinque, & per contractum matrimonij cum eisdem
11 capitulis matrimonialibus † omnia à Margherita promissa tacitè ratificauit, ex adductis in *decis. §. Nec releuat,* non obstante defectu solemnitatum, quæ in simplici Con-
12 stitutione dotis † non requiruntur ex ibidem allegatis, & verè de ratificatione non potest dubitari, dum in iudicio associationis eadem Anna pro principali fundamēto suæ intentionis produxit dictum instrumē-
13 tum matrimoniale, † & per consequens omnia in eo contenta approbauit *Add. ad Greg. dec.238. nu.5.* Exigibilitas autem etiam non
14 promissa pro scutis 2000. † subintelligitur
15 in promissione dotis, † nè aliàs coniuges remaneant inter se decepti, contra *Text. in l.3.§.1.ff.de arbitr.* & dixit *Rota coram Duran. decis.98. num.3. cum alijs in decis. congestis*, & quoties dotis promissor peruenit ad statum
16 in quo soluere possit, † semper tenetur de exigibilitate, vt explicat *Glos. in d. l. fine generalis verbo non valet, ibique Fulgos.in princip. Alberic.in fin.ff.de iur.dot.*

Vel in omnem casum tale creditum non
17 potest dici inexigibile, † dum fuit exactum ab eadem Anna, vt ex facto benè comprobat decisio, quæ reuidetur §. *Et eo libentiùs*, & quamuis fuerit allegatum Laurentium decessisse decoctum, tamen decoctio non
18 probatur, † proùt requiritur *l. in Bello, ff. de capt. & postlimin.reuers. Rota decis.365.nu.25. par.11.recent.* & quod tale creditum fuerit exactum conuincitur etiam ex legato domus, & mobilium, quod Anna fecit in articulo mortis Philippo pro exoneratione suæ conscientiæ; Si enim ex bonis hæreditariis primi viri nō fuisset de sua dote plus
19 quam satisfacta, † non legasset pro exoneratione conscientiæ, *Nouar. in tract. de malo ablat.priuil.21.num.2.& priuil.20.num.1.* Dicere autem, quod Anna in tantùm legauit in quantum domus, & mobilia fuerunt comparata ex pecunijs ab ipso Philippo subministratis, nullam habet in facto subsistentiam imò ex fide baptismatis data in eius Summ. *num.11.* apparet, quod iste de tempore acquisitionis d.domus erat Puer duorum annorum, & sic inhabilis ad pecunias ex pretensa industria lucratas subministrandas.

Denique non obstat, quod Peruentura in testamento prohibuerit hæredi nè Annā pro fructibus dictorum scut.1000. molestaret; Prohibitio namque non fuit absoluta, sed sub expressa conditione, quod ipsa non prætenderet ex sua hæreditate quartum do-
20 tale, vndè † proculdubio euanuit, dum Anna etiam pro illo associationem obtinuit, & in possessione domorum, & vineæ vsque ad obitum continuauit.

Et ità vtraque, &c.

Alia in hac Causa Decisio est impressa in præcedenti parte 17. ibi in ordine 306.

R. P. D. CASTRILLO.

Romana Domus.

Luna 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM.

Pendente iudicio retractus, seù magis illo per appellationem suspenso, quæ adhuc non fuerat prosequuta, venditor ad secundam venditionem deuenerat, suaque iura soluenti pecunias cesserat, cui proinde data est immissio, vel ratione clausulæ *constituti* in Instrumento dictæ venditionis appositæ, vel quia in omnem casum virtute cessionis sicuti cedenti eadem immissio denegari nō poterat, ità concedenda est illius cessionario, qui ad omnes effectus representat personam cedentis, eiusque iuribus vtitur.

SVMMARIVM.

1 *Appellans, si appellationem non fuit prosequutus, perinde est ac si non appellasset.*
2 *Appellatione pendente non potest apprehendi possessio, quoties illa tunc temporis fuisset penès appellatum, & vid. num.seq.*
3 *Venditor pendente appellatione à sententia super retractu, non prohibetur ad secundam venditionem deuenire, & quando.*
4 *Sententia antiqua in iudicatum transacta præsumitur iusta.*
5 *Clausulæ* dans, transferens, & concedens, *non transferunt possessionem, & dominium nisi in conspectu rei, vel mediante traditione, limita vt num.seq.*
6 *Clausula* constituti *absque traditione transfert possessionem, & dominium.*

7 *Immiss.*

7 *Immissio, quæ fuisset debita cedenti, illius cessionario debetur, & n. seqq.*

8 *Cessionarius repræsentat personam cedentis ad omnes effectus, & in illius iuribus ad vnguem succedit, & nu. 9.*

DECISIO CLXXII.

PER Bullam Gregorianam editam super iure congrui in ordine la 22. sub §. 9. circa finem expresse disponitur, quod declarante vicino infrà annum se velle retrahere, aliisque adimpletis, de quibus in ea, venditio ei facta censeatur, & perindè ex illa in rei possessionem inducatur expulso inde primo emptore, ac si cum eo, & ad ejus commodū celebrata esset; Vndè cum Gottardus non solùm fecerit intrà dictum tempus declarationem præfatam, aliaque adimpleuerit, sed vlteriùs super iure sibi competente sententiam fauorabilem reportauerit ab Eminentiss. D. Card. Camerario, & Magistris viarum, in qua fuit in specie declarata nulla venditio lite pendente, facta Dominico Puteo; Inde frustrà obiici Domini censuerunt aduersus Decisionem editam 28. Martij anni præteriti fuisse ex eadem præcedenti venditione præreptam Faustinæ Dominæ controuersæ domus facultatem illam vēdendi Gottardo, in eumque transferendi dominium, & possessionem eiusdem domus in executionem Bullæ, & sententiæ contra ipsam latæ attento maximè quia, vt eadem asseruit in secundo Instrumento prima vēditio non habuerat effectum.

Minusque impediri valuit celebratio secundæ venditionis per appellationem à Puteo interpositam; Tùm quia, dum illam non fuit prosecutus, † idem est, ac si non
1 appellasset, *Text. in l fin. §. illud circa finem cum concord.* de quibus ibidem *per glos. in verbo prouocatum C. de tempor. & reparat. appellat. & glos. in l. 2. verbo executioni C. eodem titulo, Rota coram Buratt. decis. 201. num. 16 & coram Eminentiss. D. Card. Ottbob. decis. 228. num. 6. & 7.*

Tùm etiam quia quidquid huiusmodi appellatio operare potuisset ad effectum
2 impediendi, † nè illa pendente Gottardus actualem possessionem domus apprehenderet, quatenùs ea tunc temporis reperiretur penes Puteum, iuxtà firmata coram *Buratto decis. 859. num. 5. vers. præterea*, impedire non potuit, quin Faustina, cui appellatio non apparet notificata, acceptaret sententiam, & in illius executionem pro consequendo pretio, quod primus emptor non soluerat, nisi in summa scutorum quinqua-
3 ginta † deueniret ad secundam venditionem, suaque iura potioritatis, & dominij cederet Monialibus, ex quarum pecuniis illud soluebatur, ad tradita per *Lancellott. de attent. par. 2. cap. 4. limit. 27. & Rot. coram Buratt. decis. 59. num. 14. & decis. 03. n. 3.*

Subsistente igitur ex prædictis validitate secundæ venditionis, illiusque iustitia resultante ex sententia Camerarij, & Magistrorum viarum, quæ veluti in iudicatum
4 transacta, † tanquàm antiqua præsumitur iusta, vt probant congesta in alia *decisione sub §. quoniam appellatio, & sequente*, absque fundamento informantes pro Puteo interuertere conabantur hypothecam Monialium sub prætextu, quod domus vendita nunquam fuerit in dominio, & possessione debitorum.

Quia iuris conclusio, quod per clausulas *dans, transferens, & concedens*, illa non
5 transferantur, † nisi venditio celebretur in conspectu rei, vel sequatur actualis traditio eiusdem, non applicatur præsenti hypothesi, in qua præter dictas clausulas fuit apposita clausula *constituti*, Sum. Monialium
6 primæ Decisionis *nu. 4.* † cuius vigore fieri translationem prædictam absque alia traditione, docet *Text. in l. quod meo, vbi Bartol. num. 3. ff. de acquir. possess. Rot. coram Eminentiss. Ottbobono decis. 95. nu. 11. & in Romana Domus, seù Retractus 10. February 1659. §. ex mota ratione coram R. P. D. meo Priolo*, & alibi passim.

Addito insuper, quod dum Faustina venditrix in dicta secunda venditione pro scutis 1000. in diminutionem pretij soluti, cessit Monialibus omnia iura potioritatis, & dominij sibi competentia super dicta domo, indè sequitur, quod etiam deficiente clausula, *constituti*, & hinc translatione
7 dominij, & possessionis in †emptores, adhuc controuerti non posset, quin Moniales ex iuribus cessis obtinere valeant immissio-
8 nem, provt illam obtinere valuisset Faustina cedens ex notissima † iuris regula, quod Cessionarius repræsentat personam ceden-
9 tis ad omnes effectus, † & in illius iuribus ad vnguem succedit *Text. in l. fin. C. de iure fisci, Alex. cons. 13. n. 16. lib. 1. Rot. dec. 524. sub num. 1. par. 2. & in dicta Romana Domus, seù Retractus coram R. P. D. meo Priolo §. Non obstat.*

Reliqua, quæ repetebantur circa litis cessionem per Dominicum Puteum reportatam à Gottardo, & Felice Coniugibus visa sunt sufficienter sublata, ex deductis in *Decisione*, quæ reuidetur *§. Cessio litis.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. EMERIX.

Cremonen. Iurispatronatus.

Lunæ 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM.

Beneficium de Iurepatronatus aliud est, quod fuerit actu Sacerdotale, aliud verò habitu, quia primo casu Sacerdotium de tempore præsentationis requiritur, cùm autem in secundo sola ætas sufficiat, vt quis possit ex ea promoueri infrà annum; hinc quia de Instrumento fundationis non apparebat, & de huiusmodi qualitate dubitatum est, illa ob obseruantia, à dispensatione

Sacer-

Sacerdotij, à sententia Ordinarij, omnibus
simul iunctis fuit desumpta.

S V M M A R I V M.

1 *Liquidatio attentatorum vbi facta non est, sufficit*
depositum vnius iulij cum obligatione soluendi
residuum.
2 *Iurisdictio à commissione causæ regulatur.*
3 *Sententia lata super statu facit ius quoad omnes.*
4 *Sententia Ordinarij in materia iurispatronatus*
facit ius etiam quoad alios postea præsentatos.
5 *Obseruantia fundationi proxima super qualitati-*
bus præsentati in actu præsentationis, optimè
probat, si de fundatione non apparet, & de
qualitatibus dubitatur.
6 *Electio personæ præsentandæ est actus merè fa-*
cultatiuus, & quando vid. n. seq.
7 *Beneficium de iurepatronatus esse actu sacerdo-*
tale, ex quibus remoneat probatum, & supra à
num. 3. & 9.
8 *Qualitatem Beneficij ad declarandam attendi-*
tur etiam actus nullus, & non effectuatus.
9 *Sacerdotij qualitas, quod fuerit necessaria in as-*
sequutione beneficij probatur, si sit obtenta di-
spensatio, & n. 7.
10 *Beneficium si est actu sacerdotale, non sufficit*
ætas, vt quis promoueri possit infra annum, sed
requiritur sacerdotium de tempore consequutio-
nis illius, & sup. à num. 3.
11 *Mandatum procuræ ad præsentandum non dici-*
tur reuocatum, si solum præsentatio reuocata sit.

DECISIO CCLXXIII.

Ex duplici capite nullitatis videlicèt,
& iniustitiæ impugnabant Scribentes
pro Stephano sententiam Rotalem prola-
tam à R. P. D. meo Calataiù ad formam
Decisionis editæ sub die prima Aprilis anni
præteriti, quibus tamen non obstantibus
Domini fuerunt in voto pro illius confir-
matione. Nullitas enim super eo fundata,
quod sententia prolata fuerit, posthabita
purgatione attentatorum, in primis, & ante
omnia faciendæ, secundùm notorias iuris
regulas, minimè subsistit, quia ante petitam
expeditionem Causæ nihil de ista in Rota
oppositum fuerat, & cùm in actu petitæ
expeditionis ad illam retardandam de non
sufficienti purgatione exciperetur, & exad-
uerso replicaretur, de ea satis liquere per
Instrumentum publicum depositi librarum
515. Rota rescripsit, ad mentem R. P. D.
Calataiù, vt, si de veriori liquidatione sibi
1 non constaret, causam expediret, † facto
deposito vnius iulij cũ obligatione soluen-
di residuum, postquàm meliùs liquidatum
fuisset, iuxtà praxim *Angeli in l. 4. §. ait Præ-*
tor ff. de re iudic. quam probat *Ridolphin. in*
praxi par. prima cap. 11. nu. 65. Rota coram Gre-
gor. decis. 507. num. 1. Vndè cùm hoc ad sen-
sum Rotæ adimpletum fuerit, cessat huius-
modi exceptio nõ tàm inductiua nullitatis,
quàm iniustitiæ, quando in commissione,
2 à qua † iurisdictio regulatur, vt aduertit
decis. 19. par. 1. decis. 85. par. 6. vtrobique num. 1.
& decis. 124. num. 2. par. 14. rec. purgatio atten-
tatorum non legitur demandata.

Iniustitia verò tolli videbatur, ex latè
ponderatis in decisione huius causæ, nam
quòd beneficium, de quo agitur sit actu sa-
cerdotale, adeòque substineatur sola præ-
sentatio Ioannis, iterùm Domini desume-
bant ex vniformi obseruantia præsentatio-
nis Sacerdotum actu continuata vltrà duo
sæcula, & corroborata binis dispensationi-
bus super defectu sacerdotij a Fundatore
requisiti, necnon sententia Ordinarij Cre-
monen. in qua Sacerdos tanquam habilis,
& idoneus institutus fuit, reiecto simplici
Clerico, cumque illa transiuerit in rem iu-
dicatam, & lata fuerit inter compræsenta-
3 tos, facit statum † quoad omnes, iuxtà
terminos *l. ingenuum, vbi Bart. & communiter*
reliqui Scribentes ff. de stat. hominum, & in hac
4 materia † iurispatronatus *Viuian. lib. 14. cap.*
2. num. 4. Lambertin. par. 2. lib. 2. art. 9. quæst. 11.
per tot. cum alijs adductis per *Rot. decis. 121.*
num. 4. & seqq. par. 10. & decis. 148. num. 43. ac
decis. 152. num. 19. par. 12. recent.

Huiusmodi enim obseruantia fundationi
proxima, & tàm fortitèr corroborata qua-
litatem sacerdotalem in actu præsentatio-
5 nis requisitam, optimè probat, † quando,
prout in proposito casu de fundatione non
apparet per instrumentum, & de eius qua-
litatibus contingit dubitari, *l. si de interpre-*
tatione ff. de legibus, & in his terminis *Lamber-*
tin. de iurepatr. art. 30. quæst. 7. principali par. 1.
lib. 2. num. 23. Viuian. lib. 6. cap. 6. num. 46. Lot-
ter de re benef. lib. 2. quæst. 27. num. 30. Paris. cons.
50. num. 19. lib. 4. Rot. coram Seraphin. decis. 871.
num. 1. in fine, Baratt. decis. 680. pariter in fine,
& decis. 216. par. 2. rec. num. 2. cum alijs addu-
ctis *in decis. huius Causæ coram R. P. D. Calataiu.*

Neque aliud suadent ea, quæ hodie rursus
fuerunt in contrarium allegata, nempe
6 quod † electio personæ præsentandæ sit
actus facultatiuus, vt notat *Rota decis. 332.*
num. 1. par. 14. recent. quoniam obiectum
non vrget in præsenti vbi fuerunt exhibitæ
præsentationes per duo sæcula, ferè semper
de Sacerdotibus actu, & quando contigit
præsentari simplicem Clericum opus fuit
7 dispensatione, † ex his enim simul iunctis
bene arguitur qualitas Sacerdotalis, & de-
claratùr mens fundatoris, vt firmat *Lotter.*
dicto lib. 2. quæst. 47. num. 29. & 30. aliique lu-
culenter allegati in dicta præcedenti *decisio-*
ne huius causæ §. tota igitur cum seqq.

Prout nec refert, quod secunda dispen-
satio concessa ab Ordinario fuerit nulla,
siquidem prætermisso, quod ad huiusmodi
8 effectum † attenditur quoque actus nullus,
& non effectuatus, vt aduertit *Rota coram*
Bich. decis. 382. num. 25. & seqq. vis non stat in
validitate dispensationis, sed in iudicio Or-
dinarij, qui ad petitionem Partis, constito
sibi de iurepatronatu, & illius qualitatibus,
dictam dispensationem iudicauit necessa-
9 riam, † ex qua infertur ad necessitatem qua-
litatis

litatis sacerdotalis, dum super ea Præsentatus petiit dispensari, idem *Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 40. num. 177. & 183. vsque ad 187. Buratt. decis. 19. num. 8. & decis. 23. num. 5. in rec. dec. 373. num. 4. par. 13.*

Minusuè facit, quod Stephanus attigerit annum vigesimum quartum, quia quando beneficium est actu sacerdotale, non suffi-
10 cit ætas, † vt quis possit promoueri intra annum, sed requiritur, quod de tempore præsentationis sit actu Sacerdos, *Garz. de benef. par. 7. n. 57. & pluribus seqq. Buratt. decis. 680. num. 4. 5. & 6. Bich. decis. 553. num. 12. Amat. Dunoz. decis. 956. nu. 10. 11. & 12. ac dec. 403. nu. 2. par. 12. rec.*

Denique non obstat prætensus defectus præsentationis Ioannis, ob reuocatum mandatum ad præsentandum, cùm istud non
11 fuerit reuocatum, † sed tantummodò reuocata præsentatio intempestiua, sicut egregiè ostensum fuit in sępius dicta priori *decisione huius Causæ §§. penultimo, & vltimo*, ad quam, vti etiam particulariter respondentem cæteris obiectis pro parte Ruffini, in hodierna disputatione repetitis, Domini sese remiserunt.

Et ità &c.

R. P. D. CALATAIV.

Valentina Distributionum.

Lunæ 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM.

Beneficium fundatū erat in Ecclesia cum obligatione interessendi diuinis officiis, quibus assistere Beneficiatus instabat, & ideò consequi prætēdebat distributiones quotidianas, sicutì consequebantur cæteri beneficiati, quas proinde eidem competere decisum est, non obstantibus oppositis requisitis in illius erectione non interuentis, quæ ex consensu Ordinarii, ex lapsu lōgissimi temporis cum obseruantia interuenisse credendum est.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiatus, qui est paratus interesse diuinis officiis, distributiones quotidianas consequi debet.*
2 *Distributiones quotidianæ dantur interessentibus diuinis officijs.*
3 *Beneficium fundatum cum consensu Ordinarij, omnia requisita necessaria habuisse credendum est, & nu. 4.*
4 *Dos congrua in beneficio præsumitur constituta, & quando, & supra num. 3.*
5 *Beneficij antiqua erectio, & illius obseruantia faciunt præsumere fuisse derogatum constitutioni Ordinarij eidem beneficio aduersanti.*
6 *Dos beneficij ex illius instrumento probatur.*
7 *Enunciatiuis emissis ab Ordinarijs in actu visitationis planè creditur.*
8 *Anniuersarij celebratio probatur ex attestatione Vicarij Ecclesiæ, in qua illud celebrandum est.*
9 *Celebratio Anniuersarij referenda est ad causam fundationis, dum de alia non apparet.*
10 *Anniuersarij pro beneficio requisiti defectus quandocumque suppleri potest, & quando.*
11 *Consuetudo in materia distributionum quotidianarum plurimum attendi solet.*

DECISIO CLXXIV.

De Beneficio perpetuo, & residentiali, quod de anno 1382 fundauerat Petrus Marradas in Ecclesia S. Martini Ciuitatis Valentiæ sub inuocatione S. Michaelis Archangeli prouisus postremò fuit ab Ordinario ad nominationem hæredum dicti Petri, Thomas Salberus, qui pro consequendis distributionibus quotidianis litem introduxit contra Rectorem, & Beneficiatos dictæ Ecclesiæ, & ab Ordinario sententiam fauorabilem reportauit, sed, cùm ipsa fuisset postmodum ab alio Iudice reuocata, Causam appellationis mihi committi obtinuit, vnde dedi dubium, An ei distributiones debeantur, & affirmatiuè resolutum fuit.

Agitur enim de beneficio habente præcisam obligationem interessendi diuinis officijs ad instar aliorum Beneficiatorum, vt patet ex fundatione data in Summ. num. 1. ibi = *Voglio che il detto Sacerdote sia tenuto à celebrare, & assistere all'hore diurne, e notturne &c. e fare quella seruitù, che gl'altri Beneficiati di detta Chiesa sono tenuti, e deuono fare* =
1 ideò † dum Thomas est paratus interesse, non est priuandus distributionibus quoti-
2 dianis, † quæ interessentibus debentur, *cap. vnico de Clericis non residentibus in sexto, Rota decis. 720. num. 3. par. 1. recent. & coram Buratt. decis. 193. num. 7. & coram Vbaldo decis. 250. nu. 4. & sequentibus.*

Non obstat, quod in Diœcesi Valentina vigeat Constitutio Episcopi Vitalis decernens non posse admitti fundationem beneficij non habentis fructus ascendentes saltem ad libras 15. & non constituto per fundatorem Anniuersario decem solidorum, quia dum fundatio facta fuit vsque de anno 1382. præsente, acceptante, confirmante, & authorizante Episcopo Ordinario, vt expressè legitur in d. Summ. num. 1. omnia
3 requisita † necessaria interuenisse credendū
4 est, & signantèr congruam dotem † fuisse constitutam, vt notant *Lambertin. de iurepatron. lib. 1. par. 3. quæst. 5. art. 11. Barbosa de iure Eccles. lib. 3. cap. 4. num. 22. Rot. decis. 521. num. 10. par. 2. recent.* Imò stante erectionis antiqui-
5 tate, & longeua obseruantia † præsumitur etiam dictæ Constitutionis derogatio, vt dixit *Rota decis. 245. num. 30. par. 8. & decis. 256. num. 15. par. 9. recent.* & verè de dotatione nedùm in libris 15. sed etiam in libris viginti, necnon de Anniuersario apertè constat
6 tàm ex † instrumento fundationis, quàm ex enunciatiuis emissis ab Ordinarijs in actu visita-

7 visitationis, d. Summ. num.3. † quibus credendum est, *Rota coram Danozetto seniore decis.271.num.12.& coram Coccino decis.666.n.3. & post Vivian. de iurepatr. decis.26.nu.12.*

Et Anniuersarij existentia comprobatur
8 ex attestatione Vicarij eiusdem † Ecclesiæ dicentis à ducentum annis, & vltrà celebrari Anniuersariũ pro anima Altadoræ vxoris Petri fundatoris, eiusque consanguineorum, & affinium, d. Summ. *num.10.* quæ
9 celebratio † proculdubio referenda est ad causam fundationis huius beneficij, dum de alia non apparet *Barbos. axiom.12.num.23. Surdus decis.15.num.15 sa.ne., Gregor. decis.92. num.7.*

Præterea quia ex testibus datis in dicto Summ. *num.11.* & ex partitis extractis ex libris eiusdem Ecclesiæ *num.12.* probatur de consuetudine, quæ viget in tota Ciuitate, & Diœc. Valentiæ defectus, dicti Anniuersarij
10 quandocumque suppleri † potest à Beneficiato, mediante oblatione decem solidorum, præcipuè ad effectum consequendi distributiones, prout moderni hæredes fundatoris nouiter assignarunt, dicto Summ.
11 *num.13.* † Quæ consuetudo in materia distributionum plurimum attendi solet *Paris consil.32.nu.20.lib.4. Rota coram Penia dec.371. num.2.*

Et ità vna tantùm &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Calaguritana Beneficij de Marquina.

Lunæ 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM.

A mala relatione examinatorum iure appellatum est, quia fuerat admissus minus dignus omisso digniore, cuius præexcellentia probata erat, quia iura Parochialia exercuerat, confessiones audierat, & Sacramenta administrauerat, & demum quia per examen factum in Curia fuerat repertus maxima scientia præditus, quæ non poterat dici acquisita post examen de partibus, dum breue tempus intercesserat.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ resultat, si in ea fuerunt seruata omnia requisita* decis. Caputaquens.
2 *Sententiarum iustitia semper præsumitur, donec contrarium probetur ab eo, qui illas impugnat.*
3 *Sententiæ attenta earum validitate, & iustitia, confirmari debent.*
4 *Prælatio in beneficijs conceditur illi, qui habet maiores, & excellentiores qualitates, & num. seq.*
5 *Qualitatibus maioribus præmunitus dicitur, qui iura parochialia exercuit, confessiones audiuit, & Sacramenta administrauit.*
6 *Examinatus in Curia, & repertus idoneus, talis quoque in partibus fuisse præsumitur, si de vno tempore ad aliud modicum spatium intercessit, & num. seq.*
7 *Doctior ex modico temporis interuallo quis euadere non potest.*
8 *Examinis nullitas, & grauamen examinatorum resultat, si minus idoneus approbatus est, relicto doctiore, & magis idoneo, & num. seqq.*
9 *Examinatores non possunt referre minus dignũ, & magis dignum præterire, & supra num.9. cum seqq.*
10 *Scientia semel acquisita, non ideò de facili amitti vel obtenebrari potest, & num. seq.*
11 *Actus scientifici ita imprimuntur stabiles in intellectu, vt non deleantur, nisi organa illius corrumpantur.*
12 *ab Examinatorum mala relatione appellari potest, causaque in Curia introduci.*
13 *Episcopus si post interpositam appellationem à mala relatione examinatorum contulit beneficium attentatè processit.*
14 *Præsens in Curia præfertur in collatione beneficij, & hæc præsentia inter cæteras prærogatiuas computatur.*

DECISIO CLXXV.

BINIS sententijs latis tàm à R. P. D. Bourlemont sub die 4. Iunij 1670. quã à R. P. D. Taya die 8. Februarij 1672. adiudicantibus cõtrouersum beneficium Ioanni Perez, non acquiescente Didaco Ortiz sub die 12. Decembris 1672. prodiit alia decisio me proponente confirmatoria dictarum duarum sententiarum, & cùm demùm sub die 17. Aprilis eiusdem anni institerit pro remissoria ad effectum probandi seruitium per ipsum præstitũ in Ecclesia, vbi beneficium vacauit, & suam paupertatem Rota illi denegandam esse cẽsuit, & die 3. Iulij anni 1673. quo iterum proposui causam in negotio principali DD. visum fuit standum esse in decisis, & sententijs iam prius latis vti validis, & iustis confirmationem non posse denegari, dum
1 validitas non fuit impugnata, † attento, quod in ea concurrant omnia requisita, *Caputaq. decis.262. par.2.* & iustitia euidentèr resultet ex promulgatione dictarum sententiarum, & decisione post illas edita, quæ est vniformis in omnibus content.s in
2 dictis sententijs † pro quibus semper præsumendum venit, donec contrarium non fuit probatum ab eo, qui illas impugnare intendit *Menoch. præsumpt.67.lib.2. Alex. consil.123.num.4. & consil.136.num.24.lib.2. Rota decis.147.num.7.par.5. & decis.361.nu.3. par.6. recent. & in Iannuen. separationis Thori 16. Ianuarij 1645. coram Maltio, §. Et primo vers. & quinto tandem.* Et attentis tot decisionibus, attenta validitate, attenta denique iustitia,
3 confirmatio † non potest illis denegari *Rot. coram Greg. XV. decis.176.num.1. & decis.218. num.1.* & alibi passim.

Ad hoc enim, vt Iustitia illarum dici

possit validis fundamẽtis nixa, sufficit, quod in Ioanne Perez, cui Rota adiudicandum esse Beneficium, de quo agitur in reiteratis propositionibus dixit contra prouisionem factam ab Ordinario in partibus ad fauorẽ Didaci concurrant qualitates excellentio-
4 res, quibus repertus Didacus orbatus, † quo casu ille est præferendus in adiudicatione similium beneficiorum iuxtà *Constitut. Clement. VIII. & dispositionem Conc. Lateranen. canonizatum ab Alexandro Tertio §. inferiora, & cap. 7. de elect.*

Præexcellentia verò qualitatum Ioannis Perez satis clarè relucet, ex quo ipse, vt in alijs decisionibus fuit deductum, abundat prærogatiuis excellẽtioribus, & habet præeminentiam seruitij præstiti, qua omnibus alijs præstantior esse videtur in eadem Ecclesia, in qua beneficium vacauit, vbi iura Parochialia exercuit, confessiones audiendo, & Sacramenta ministrando, vt planè remanet probatum ex deputationibus, & confirmationibus ab ipso obtentis, vt in Summario *num. 1. & 2.* Propterea attenta huiusmodi prærogatiua, anteponendus est
5 Didaco † tam ex dispositione particularis Constitutionis illius Ecclesiæ, quam ex dispositione Iuris communis, iuxtà *Text. in cap. nullus, cap. obitum 16. distinct. cap. cum inter, vbi gloss. in verb. aliam, & ibi Canonistæ de elect. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 31. numer. 138. Garz. de benef. par. 7. cap. 15. num. 2. & 4. Rota coram Merlin. decis. 6. num. 2. dec. 489. num. 21. coram bo. me. Celso decis. 174. num. 2.*

Præfulget etiam Ioannes Perez in scientia, & doctrina, dum in examine, cui se subiecit hic in Vrbe de ordine Sacræ Rotæ fuit repertus idoneus, & valdè in literatu-
6 ra insignitus, † vt etiam de tempore examinis in partibus facti talem credi debet fuisse, ex quo non intercessit, nisi modicum tempus inter vnum examen, & aliud, quamuis scientia dicatur habitus acquisitus, non autem innatus, & quod ideo non liceat de tempore præsenti trahi argumentum ad tempus præteritum; nihilominus ista locum sibi non vindicant, quando nullum affectatum impedimentum adduci po-
7 test, vel aliqua dolosa mora assignari, † ex quo intra illud temporis interuallum, ipse doctior euadere potuerit, *Rota decis. 225. numer. 7. par. 11. recent. & in Legionen. Beneficij de Capellos 15. Februarij 1588. §. nec etiam obstat coram Cardinali Pamphilio, & in Calaguritana Beneficij de Ocon 15. Decembris 1649. §. non vrget denique coram bo. me. Arguelles.*

Qua habilitate proueniente ex scientia non solum supposita ex huiusmodi modico temporis interuallo, sed etiam euidentissimè deducta ex reiteratis licentijs illi traditis, & in pluribus visitationibus approbatis audiendi confessiones, & subministrandi Sacramenta, vt in Summario *num. 4. 5. 6.*
8 *& 7.* † resultat euidens grauamen ab Examinatoribus illi illatum, & nullitas examinis, itavt literatura Didaci ex illo probata dici non possit, dum Ioannis habilitatem
9 non retulerunt, † vel tenebantur illam etiam referre, non autem solum Didacum, iuxtà *Constitutionem Clementis Octaui*, & quia dum semel fuerat acquisita huiusmodi habilitas,
10 cum illa inhæreat menti, & animo, † non est præsumendum, quod tam facilè obtenebrari potuerit, & quod in examine non repertus fuerit idoneus, & actus scientifici sunt ad instar formæ, quæ imprimuntur stabiles in intellectu, itavt non deleantur,
11 nisi organa illius corrumpantur; † Ideoque dùm in Vrbe repertus fuit idoneus in examine intra breue temporis interuallũ vnius anni cum dimidio facto, etiam de eo tem-
12 pore talis præsumi debet, † & in hoc consistit grauamen Examinatorum, à quorum mala relatione licitum fuit prouocare, & causam in Rotam introducere, *ad tex. in cap. dilecta de rescript. Rota coram Pania decis. 1637. num. 4. & 5. coram Caual. decis. 299. num. primo, & 4. & coram Eminentissimo Otthobono decis. 66. num. 3.*

Hinc cùm post introductam appellationem Ordinarius instituerit in eodem Beneficio Didacum, attentatè processisse dicitur, & Beneficium remansit liberum, ac si col-
13 latum non fuisset, † & statim successit arbitrium Sacræ Rotæ loco arbitrij Ordinarij, & Beneficiatorum, qui illud contulerunt, iuxtà *Text. in Clem. Auditor de rescript.* quam opinionem Rota constanter substinuit, *vt in decis. 171. num. 11. par. 10. & decis. 240. num. 10. par. 12. recent. & in Calaguritana Benefici de la Casa de la Reina 16. Iulij 1647. coram Bichio §. non obstat.*

Denique vltimo loco fuit ponderatum adesse in Ioanne Perez aliam qualitatem re-
14 sultantem ex illius præsentia † in Curia, quæ iuxtà *Regulam 17. Cancellariæ* multum prodest, & non est inferior alijs prærogatiuis, quibus quis insignitus reperitur, quando cum alio concurrit ad obtinendum beneficium, quod vacat, & ad quod præferri instat, vt firmauit *Rota decis. 486. num. 4. coram Royas, & in recent. decis. 23. num. 13. parte 10. & in Calaguritana Beneficij de Cornago 18. Februarij 1647. §. non obstat vers. & in præsentia coram bo. me. Verospio.*

Et ità vnica tantùm &c.

R. P. D. RONDININO

Romana fideicommissi de Drusolinis.

Lunæ 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM.

Plura continet hæc Decisio. Primum qualiter filij in conditione positi non per solam vulgarem, sed etiam per fideicommissum dicantur vocati; Secundum quatenus substitutio reciproca censeatur inducta, eaque in subsequentibus dispositionibus repetita

virtu-

virtute illius verbi *quandocumque, inter quos, alter alteri*, & his similium; Tertium, quod bona mediante permutatione aliorum fideicommissariorum, quocumque nomine à grauato fuerint acquisita, semper cedant fideicommisso, & pro eo acquisita censeantur.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione positi ex Statuto* Vrbis lib. 1. cap. 142. *censentur dispositiuè vocati.*

2 *Gallesij Terra est in districtu Vrbis, & ideo in ea habet locum Statutum Vrbis de filijs in conditione positis.*

3 *Filij in conditione positi insimul cum patribus dicuntur solum vocati per vulgarem. & vide numer. seqq.*

4 *Vulgaris substitutio non potest intelligi quotiescumque consideratum est tempus successiuum.*

5 *Filij, vel Nepotes in conditione positi non possunt dici vocati per solam vulgarem, si post illos fuit vocatus cippus domus.*

6 *Vulgaris substitutio directa obliquatur in fideicommissariam stante verbo* quandocumque.

7 *Verbum* quandocumque *in omnibus substitutionibus repetitum, omnes pariformiter, non solum per quandam, sed veram similitudinem determinat. & num. seqq.*

9 *Conditio,* si sine filijs *in praecedenti substitutione expressa, censetur repetita in sequenti, vbi idem verbum* quandocumque *repetitum sit.*

9 *Substitutiones praecedentes in sequentibus repetitae censentur, si in ijs etiam verbum* quandocumque *repetitum sit.*

10 *Grammaticales regulae attenduntur pro interpretatione vltimarum voluntatum.*

11 *Verba,* quas, *aut similia à Testatore prolata intelliguntur secundum regulas grammaticales. & num. 10.*

12 *Reciprocam inducere inter filios filiorum maior est ratio, quàm inter filios filiarum, quae in alienam transeunt familiam.*

13 *Verbum relatiuum,* quas, *coniungit omnia substantiua antecedentia. amplia vt ibidem.*

14 *Femininum concipit etiam masculinum, si eadem sit ratio. & vid. etiam num. seqq.*

16 *Substitutio facta si alter sine filijs decesserit, vnum solum de duobus includit, & quando. vid. num. seqq.*

17 *Substitutio pluribus facta, si alter sine filijs decesserit, intelligitur non de vno tantùm, sed de quolibet inter ipsos. & num. seqq.*

18 *contra Mentem Testatoris alius non potest dari absonus intellectus.*

19 *Substitutio facta filiabus per verba* altera alteri, *importat etiam reciprocam inter masculos antecedenter vocatos.*

20 *Substitutus vltimus per reciprocam vocatus, qui remanet superstes, capit totum. & num. 33.*

21 *Subrogatio fit à lege vbi cum bonis fideicommissi alia bona empta, vel aliter fuerint acquisita.*

22 *Permutatio bonorum fideicommissi quocumque nomine facta sit, semper pro fideicommisso facta censetur.*

23 *Emptio facta ex pretio census, vel ipso censu fideicommissario, fideicommisso acquiritur.*

24 *Fideicommissarius non praesumitur bona fideicommissaria distrahere voluisse.*

25 *Fideicommissario stante mala fide grauati alienantis, remanet actio vel ad rem emptam, vel ad bona fideicommissi distracta.*

26 *Subrogatio bonorum fideicommissi impugnari non potest ab eo, qui illam in iudicio approbauit, & fassus est.*

27 *Confessio approbata verbis, & factis, amplius impugnari, & controuerti non potest.*

28 *Alienatio bonorum fideicommissi facta pro debitis grauati non praeiudicat fideicommissario.*

29 *Haeres quis non probatur ex confessione à suo procuratore facta.*

30 *Confessio Tutoris facta sine solemnitatibus non probat contra pupillum.*

31 *Pupillus sine solemnitatibus hereditatem adire non potest.*

32 *Filius ergo haeres non procedit vbi filij non agunt, sed excipiunt.*

33 *Fideicommissarius vltimus ipse totam capit haereditatem. & sup. num. 20.*

DECISIO CLXXVI.

IN vltimis tabulis Andreas Drusolinus Laurentio filio haeredi instituto quandocumque sine filijs decedenti, substituit Agatham, & Magdalenam filias, ipsarumque filios, & filias legitimos, & naturales, tàm masculos, quàm foeminas, quas simili modo alteram alteri substituit, & casu, quo praedicti Laurentius, Agatha, & Magdalena omnes morerentur sine filijs legitimis, & naturalibus, tunc & eo casu substituit eis, quandocumque mori contigerit, pro medietate Cippum ipsius Domus Testatoris, & pro alia medietate Societatem Sanctissimae Trinitatis, vt in Testamento aliàs ab vtraque Parte exhibito.

Cùm autem defuncto Laurentio sine filijs Monasterium Sancti Siluestri de Capite ex persona dictae Magdalenae ibi Professae, rescissa veluti laesiua cessione eius portionis, quam dictae Agathae sorori, siue Nicolao Bacciono eius viro fecerat, immissionem in controuersum Hospitium habuerit, vt in decisione 21. *Iunij* 1652. *coram Eminentissimo Cerro*, Elisabeth Agathae filia, vtpote ad d. fideicommissum vocata probatis extremis, de quibus *in l. final. C. de edict. Diu. Adr. tollen.* denegatam ab Eminentiss. Vrbis Vicario immissionem à Rota obtinuit, vt *in decisionibus* 12. *Iunij* 1654. *coram Eminentiss. Cerro, &* 13. *Iunij* 1672. *coram me*, quas hodie Domini confirmandas esse responderunt.

Non enim negabant Scribentes pro Monialibus Hospitium hoc ex persona Magdalenae detinentibus, Agathae filias, qualis est Elisabeth vocatas fuisse tàm in dispositione expressa Testantis, ibi: *Agatham, & Magdalenam filias, ipsarumque filios, & filias*, quam ex *Statut. Vrbis lib. 1. cap. 142.* hanc vocationem
1 subintelligentis, † quotiescumque filij in conditione positi sunt pro correctione opi-

nionis *glossa in l. Latius 85. ff. de hered. institu*en. cuius dispositio procedit in testamento cõ-
2 dito in Terra Gallesij, † quæ est in Districtu Vrbis, vt in Summario illorum de Cocchis *num.* 1. vt in his terminis ex sententia *Rotæ* probat *Adden. ad Buratt. decis. 834. num. 15.*

Et quamuis subderent vocationem filiorum, ac respectiuè nepotum, intelligi per vulgarem, non autem per fideicommissa-
3 riam, † quotiescumq; facta est insimul cum parentibus ab ascendente, in quo cadit necessitas instituendi ad terminos *Text. cum ibi. notat. in l. Gallus 29. §. quidem recte ff. de liber. & posthum.* non ideo tamen declinare poterant
4 responsiones, vt id non procedat † quotiescumque consideratum est tempus successiuum importatum non solum per vocationem nepotum, qui nati non fuerant, *vt in decisione 13. Iunij 1672. coram me §. verba autem,*
5 ac ex vocatione † Cippi Domus, *vt in decis. 12. Iunij 1654. coram Eminentiss. Cerro §. cõmagis,* sed etiam per illud verbum *quandocumque*
6 *que* † sub quo fideicommissaria substitutio comprehenditur, & in hanc prædicta vulgaris directa obliquatur, iuxtà notata per *Doct. in l. Centurio 15. ff. de vulgar. & in l. precibus C. de impub. & alijs substit. Doctores in cap. 5. de testam. in sexto, Soccin. iun. consil. 274. numer. 24. vol. .. Fusar. de substit. qu. 223. num. 31. Mantic. de coniect. lib. 7. tit. 4. num. 6. Gratian. discept. 869. num. 39. Rota coram Dunoz. iun. decis. 487. n. 12. & 13. & in recent. par. 11. decis. 377. num. 3. & 1. cum alijs in dicta decis. coram Eminentiss. Cerro §. quia cum, & in decis. coram me §. Verum etiam.*

Quod verbum non solum est appositum in substitutione Agathæ, & Magdalenæ ibi: *Laurentio quandocumque sine filijs decedenti substituit Agatham, & Magdalenam*, sed etiam repetitum est in substitutione filiorum, & filiarum Agathæ, & Magdalenæ ibi: *ipsarumque filios masculos, & fœminas, quas simili modo alteram alteri substituit*, cum alias facta non fuisset substitutio simili modo, sed difformis, nisi repetitæ fuissent omnes qualitates præcedentis substitutionis, illiusque tempus successiuum; ex quo compendiosa substitutio desumitur, sub qua fideicommissaria
7 continetur, † cum verba illa non verificentur in aliqua similitudine, vt dicebant Scribentes pro Monialibus, sed omnimodam similitudinem exposcant, iuxtà *Tex. in l. hinc nobis, Auth. de monach. in §. veniunt, Auth. de nuptiis, & in §. similiter instit. de excusat. tutor. Ruin. cons. 109. num. 3. vol. 4. Menoch. cons. 124. num. 66. Grat. discept. 769. num. 40. & 41.* Ideo-
8 que repetant † non solum eandem conditionem si sine filijs, *Fusar. cons. 4. sub num. 22. & cons. 17. num. 5. Rota coram Dunoz. iun. decis. 477. num. 7.* Verum & eundem modum
9 substituendi † tam quoad compendiosam, sub qua fideicommissaria includitur, quàm etiam quoad reciprocam, vt in præcisis terminis concludunt *Cyriac. controuers. 70. num. 4. & seqq. Rota in recent. par. 10. decis. 280. num. 12. & 13 quæ est coram Argu elles decis. 81. & in Romana fideicommissi de Ferratinis 29. Ianuar. 1672 in princ. uers. & potissimum iura rec proca coram R. P. D. meo Bouclemont, cum alijs in decis. Eminentissimi Cerri §. indeque, & in alia decis. coram me d. §. verum etiam.*

Quæ sanè substitutio importata per illud verbum relatiuum quas alteram alteri substituit, quatenus sit vera hodierna lectura testamenti contra aliam hucusque suppositam in præcedentibus huius causæ decisionibus, in quibus in masculino genere hæc verba expressa fuerunt, videlicet: *quos, simili modo alterum alteri substituit*, adhuc, vt Domini dicebant non ideo referri poterat solum ad Agatham, & Magdalenam primò substitutas, quia cùm sit ex ratione grammati-
10 cali, † quæ hoc casu attenditur iuxtà *Text. in l. Plautius 5. & ibi glos. & Doct. ff. de auro, &*
11 *argento legato*, & in terminis huius † relatiui, *quas, Rota coram Coccino dec. 1218. num. 3. 10. & 11.* vt cum vltimo ex substitutis illud relatiuum coniungatur, & sic cum filiabus proximè nominatis, non ideò tamen tollitur quin ad omnia substantiua antecedẽter nominata referatur cum eadem, imó maior sit ratio reciprocandi filios filiorũ, per quos
12 potissimùm descendentię † perpetuantur quam filios filiarum, quæ in alienam familiam transire solent, quo casu ex identitate
13 vniuersalis rationis relatiuũ illud *quas* † coniungit omnia substantiua antecedentia, & sic filios ipsos filiarum, quamuis in masculino, & sic in diuerso genere cõceptos iuxtà elegantem Textum, in quo reprobata Trebatii opinione, Proculi sententia præualuit *in l. hæres meus 98. §. vxori meæ ff. de legat. tertio,* quia quotiescumque est eadem ratio, con-
14 sueuit quoque sub fœminino † masculinum
15 genus comprehendi si non ex vi † verborũ, quæ hoc nunquam operari possunt, iuxtà *Text. in l. si ita scriptum 46. ff. de legat. 2.* saltem ex vi identitatis rationis, quemadmodum declarat *Rebuff. in contrarium adductus in d. pri. ma vers. limitatè non procedere, & vers. seqq. ff. de verb. signif. Imol. in dicta l. si ita scriptum, num. 8. ff. de legat. 2. Iason. in l. si quis id, quod. num. 24. ff. de iurisd. omn. iudic. Gabr. cons. 96. sub num. 27. vol. 1.* cum quo transit *Fusar. in addit. ad tractat. de substit. impress. post eiusd. consil quæst. 312. num. 5. Altograd. cons. 86. num. 44. vol. primo, Rota coram Bichio decis. 307. num. 10 & 11. repetita in recent. part. 10. decis. 84.*

Et tunc cùm præcedant plures vocati be-
16 nè congruit substitutio alter alteri † facta, quia licèt regulariter hæc verba includant vnum de duobus, *ad text. in l. sed interpellatur 49. §. si ab altera, vbi Bald. Castren. & alij, ff. de arbitr.* quotiescumque tamen ponitur post plures, accipitur pro quocumque illo-
17 rum, ita vt quod dicitur de altero † inter duos, dicendum sit de quocumque inter
18 plures, nè alias absonus intellectus † contra mentem Testatoris insurgat, ad terminos *text. in l. 2. §. primo ff. de Relig. & sumptib. funer. in l. si Reus 13. ff. de duobus Reis, & in l. cum ex filio §. quidam, vbi Alex. num. 2. ff. de vulgar. & gloss.*

*gloss. in l. Aurilla verbo altera, ibique Bart. nu. 5.
Bald. num. 3. & alij Cod. de furtis, Gemin. in cap.
si pro te num. 3. de rescript. in sexto, Bertazzol. de
clausul. claus. 20. gloss. 31. Gonzal. ad regul. 8.
Cancell. Gloss. 58. num. 37. Rota coram Arguelles
decis. 22. num. 52.* & de verbis altera alteri, li-
cet consecutiuè ad filias proximè scriptas
19 appositis, † quod tamen importent reci-
procam omnium suprascriptorum etiam
masculorum, *Rot. in recent. par. 10. d. decis. 280.
num. 12. & seqq.* cum qua transit eadem *Rota
in d. Romana fideicommissi de Ferratinis 29. Ia-
nuarij 1672. §. comprehensioni coram R. P. D.
meo Bourlemont.*

Hinc cum simili modo quoad omnia pa-
riformitèr vocati fuerint filij, & filiæ cum
20 matribus, † Elisabeth d. Agathæ filia vlti-
timò superstes totum capit, iuxtà *Text. in l.
Lutius 45. vbi Bart. & reliqui Scribentes ff. de
vulg. Honded. cons. 65. num. 2. vol. primo, Rota in
recent. par. 10. decis. 280. nu. 1. & per tot. cum alijs
in decisionibus huius Causæ.*

Hospitium autem, de quo agitur fuisse in
bonis Testatoris, controuerti non potest,
quia licèt emptum fuerit à dicta Agatha, &
Bacciono eius viro, emptio tamen facta fuit
mediante censu hæreditario eiusdem Andreæ
fideicommittẽtis olim ad eius fauorem im-
posito à Communitate Soriani, & mediante
Domo, & Apotheca in solutum datis ven-
ditori, vt in Instrumento emptionis Sũmar.
Monialium *num. 2.* quæ paritèr erant hære-
ditariæ d. Andreæ, qui illas emerat, Summ.
de Cocchis positionis 12. Iunij 1654. coram
21 Eminentiss. Cerro *num. 2.* † quo casu cense-
tur facta à lege tacita subrogatio, cùm cor-
pora hæreditaria in solutum data fuerint, vt
dicebant ipsimet Scribentes pro Monialibus,
quando immissionem ex persona Magdale-
næ prætendentes, prædictæ cessionis rescis-
sionem petebant, quidquid sit, si ex pecu-
nijs emptio facta fuisset, in quibus terminis
consideratur distinctio, an emptio facta fue-
rit nomine fideicommissi, vel ad commodũ
proprium hæredis grauati, aliàs cùm bona
22 stabilia assignantur, † facta videtur tacita
permutatio, quæ operatur, vt res, quæ ex
permutatione recipitur succedat in locum
rei fideicommissariæ distractæ, nulla adhibi-
ta distinctione, an proprio, vel fideicommis-
sario nomine facta fuerit, iuxtà *Textum in l.
Imperator Antonin. 72. §. final. cum l. seq. ff. de
legat. 2. Giouagnon. cons. 23. num. 10. & 11. vol. 1.*
23 & in terminis emptionis factæ† mediante
censu fideicommissario, *Rota coram Buratto
decis. 229. num. 9.* cum alijs in præterita *deci-
sione coram me, §. quia cum acquisitio*, aliàs di-
24 ceremus† fideicommissarium corpora hæ-
reditaria distraxisse, actumque dolosum, &
retractabilem fecisse, ad *Text in l. final. §. em-
ptor Cod. commun. de legat.* quod lex non præ-
sumit, vt ad propositum inquit *Peregrin. con-
sil. 35. num. 7. & 8. vol. 3.* & per indirectum li-
ceret grauato bona fideicõmissaria distrahe-
re, quod directè illi prohibitum est, itavt
stante mala fide, quæ ex notitia testamenti,
25 ac ex alijs hoc casu euitari non potest, † cõ-
peteret semper vocatis actio, vel ad rem em-
ptam, vel ad res fideicommissarias venditro-
ri assignatas iuxtà distinctionem *Bart. in d. l.
Imperator §. final. num. 2. Paris. cons. 5. num. 26.
lib. 2.* cum alijs in his præcisis terminis om-
nes casus distinguendo congestis per *Fusar.
de substit. quæst. 627. sub num. 44. vers. quintus ca-
sus, & numeris seqq. Rota cor. Merlin. decis. 831.
& in recent. par. 9. decis. 402. vtrobique n. 2.*

Quæ tamen quęstio à Monialibus refrica-
26 ri non potest, † cùm pluriès fassæ fuerint ho-
spitium hoc subrogatum, ac fideicommis-
sarium Andreæ Testatoris occasione rescis-
sionis cessionis pro scutis 90. factæ à dicta
Magdalena Moniali d. Agathæ, & Nicolao
Bacciono eius viro, vt in omnibus scriptu-
ris tunc datis, & in decis. 21. Iunij 1652. co-
ram Eminentiss. Cerro, quinimó in taxatio-
ne fructuum, quos interim indebitè perce-
ptos à dicta Agatha dicebant, non illos ta-
xarunt ad rationem dd. Census, Domus, &
Apothecæ hæreditariæ Andreæ Testatoris,
sed ad rationem eiusdem Hospitij, vt ex te-
stibus datis in Summario Monialium corã
Eminentissimo Cerro *num. 13.* & ad hanc ra-
tionem cum hoc supposito deliberari sibi
fecerunt pro prędictis fructibus duas ex tri-
bus partibus prædicti Hospitij, vt in Sum-
mario hodierno Monialium *num. 4.* Ideo-
que postquam verbis, & facto ipso Hospi-
tium pro fideicõmissario approbarunt, non
possunt amplius post tot sententias earum
fauore cum hoc supposito latas, & post pos-
27 sessionem bonorum illarum vigore† captã,
confessionem hanc in dubium reuocare,
resistente dispositione *textus in l. final. vbi Ca-
stren. num. 1. C. de error. Aduocat. in l. qui cum ma-
tu 14. §. Accusasse, in l. seruitute §. petasse ff. d.
bonis libertorum, & in cap. final. de iur. iur. in 6.*
& vindicata Glossæ sententia contra Vltra-
montanos scripsit *Bart. in l. in criminali 3. n. 2.
& 3. C. de iurisd. omn. iud.* quem sequuti sunt
*Aretin. in cap. si diligenti num. 16. de for. compet.
Abb. cons. 17. num. 1. lib. 2. & in cap. cumque cau-
sam 62. num. 8. de appellat. Mascard. de probat.
conclus. 369 num. 2. latè Menoch. cons. 332. nu. 23.
& 24. & dixit Rota coram Bellam. decis. 692.
num. 1. & in Lauden. deuolutionis 13. Martij 1595.
§. Postremo coram Corduba, & Iuuennacen, &
Melphiten. bonorum 15. Ianuarij 1646. §. verum
etiam coram clar. me. Card. Corrado.*

Non attento quod duæ ex tribus partibus
dicti Hospitij deliberatæ fuerint fauore Mo-
nasterij ob fructus ab Agatha interim per-
28 ceptos, quia pro debitis granatorũ† subha-
stratio facta non nocet Elisabeth successiuè
vocatæ ex propria persona venienti, iuxtà
notata per *Doct. in l. filiusfamil. §. Diui ff. de le-
gat. primo, & in l. peto §. Prædium ff. de legat. 2.*
cum vulgatis, quæ neque probatur hæres
29 Agathæ† ex confessione Procuratoris iam
adducta, vt respondet præterita *decisio coram
me §. Cæterum*, neque ex possessione huius
Hospitij capta à Tutore nomine filiorum
Agathæ, Summario hodierno Monialium

30 *num.* 5. † quia confessio Tutoris ibi relata sine solemnitatibus non probat contra Elisa-
31 beth infantem, † quæ sine illis adire nõ poterat, iuxtà dictum *Bart. in l. more num.* 1. *ff. de acquir. hæred. Ruin. cons.* 161. *vol.* 3. *Pic. ad Statut. Vrb. lib.* 1. *cap.* 151. *gloss.* 7. *num.* 108. *Tiraquell. de legib. connub. gloss.* 5. *num.* 125. *& seqq. Rota coram Merlin. decis.* 857. *num.* 7. & magis in terminis *decis.* 873. *num.* 5. *&* 6. prout in hoc casu probandum est, in quo agitur de hæreditate matris, & Elisabeth, vel alij ex illius
32 persona non agunt, † sed excipiunt, in quibus casibus non procedit regula Diui Pauli ad Romanos *cap.* 2. *si filius, ergo hæres*, vt benè *Magon. decis. Lucen.* 62. *num.* 11. *&* 14. *Medices decis. Senen.* 79. *num.* 6. *&* 8. *versic. item*, *Rota coram Merlin. dicta decis.* 857. *n.* 9. *&* 10.

Et quatenus vnquam dici posset subrogationem factam non fuisse, sed Hospitium hoc liberè acquisitum fuisse Agathæ, constaret eo ipso de meliori iure illorum de Cocchis, qui agunt ex persona Elisabeth, ad quam vti filiam Agathæ Hospitium spectaret, nullæque essent sententiæ pro rescissione cessionis, deliberatio, omnesq; antecedentes actus fauore Monialium fundati in iure, quod Monasterium ex persona Magdalenæ sororis Agathæ super hoc Hospi-
33 tio haberet, quia non ad ipsam, † sed ad Elisabeth Agathæ filiam ius succedendi in totum attinet ex dispositione *text. in l.* 1. *C. ad Senat. Consul. Orphician.* cum vulgat.

Et ità vtraque &c.

Supra in alia præcedenti parte 17. *adest alia præsentis causæ decisio coram eodem R. P. D. Rondinino, quæ est ibi in ordine* 355.

R. P. D. EMERIX.

Romana Fructuum dotis in relationibus Cautarum.

Lunæ 31. *Iulij* 1673.

ARGVMENTVM.

Fructuum dotis erant à Marito recepti ad minorem quantitatem, quam importaret statutum, & ideo ad eandem rationem, non autem statutariã prætendebant Viduæ persolui; Contrarium verò deciditur, quia diuersa erat ratio taxationis cum marito factæ, ab illa, quæ debetur vxori pro suis alimentis matrimonio dissoluto; & ideò etiam de paraphreno illos deberi mandatur, quia paraphrenum tamquam pars dotis fuerat à principio constitutum.

SVMMARIVM.

1 *Maritus si mitius agendo fructus dotis recepit à socero ad minorem taxam, quam illi essent debiti, non ideo vxori præiudicat.*

Fructus dotis mulieri debiti soluto matrimonio taxentur ad formam statuti, quamuis constante matrimonio ad minorem quantitatem persoluti sint, num. 1.

2 *Maritus paciscendo de fructibus certæ partis dotis non sibi præiudicat, quo minus remanentes fructus non consequantur ad formam statuti.*

3 *Fructus ex Paraphreno non debetur mulieri secundum taxam statuti, & quando vide numeris seqq.*

4 *Paraphrenum vxoris eodem iure iudicatur, ac ipsa dos, si fuerit promissum vti pars eiusdem dotis, & vid. num. seq.*

5 *Paraphrenum separatim à dote promissum non potest parere fructus sicuti dos, secus autem si cum ipsa à principio constitutum sit, & sup. numero 3. & 4.*

6 *Fructus dotis soluto matrimonio debentur vxori, etiam si bona mariti retineat in pignus.*

7 *Mulier retinens bona sui viri quatenus illa potius in pignus, quam in solutum recepisse dicatur.*

8 *Præsumptio cedit veritati contrariæ.*

9 *Coniecturis non est opus in claris.*

DECISIO CLXXVII.

CVM sub die quinta labentis mensis verbum facerem in relationibus causarum super expeditione huius causæ, Domini prouidè animaduertentes, quod Accollatarij debitorum Marci Antonij Victorij ingenuè agnoscentes insubsistentiam vnici fundamenti, quo litem per decem, & octo annos protraxerant, illã ex tribus alijs nunc nouitèr excitatis, æquè insubsistentibus, diutiùs protrahere satagebant; istorum maturiùs examen ad hodiernam Congregationem remiserunt; quamobrem facto hodie rursus verbo, singulisque accuratè discussis, ad expeditionem procedendum decreuerunt, facta breui decisione.

Primum enim, quod in capitulis matrimonialibus conuentum fuerit inter Marcum Antonium Virum, & Patrem Dominæ Olimpiæ, quod fructus dotales in casu retardatæ solutionis dotis deberentur viro ad minorem rationem scutorum sex, facilè
1 eliditur; † Quoniam si Vir recipiendo dotem, voluit dum ipse viuebat vrbaniùs cum socero agere, non propterea præiudicauit, nec potuit præiudicare Vxori quoad fructus illi in maiore quantitate secundum taxam statutariam ex proprio iure pro alimentis debitos in diuerso casu restitutionis, ac dissoluto matrimonio, sicuti in his precisis terminis respondit *Rota decis.* 39. *num.* 8. *& num.* 9. *parte decima recent.* & alias in fortiori-
2 bus terminis de eodem marito, † quod sic paciscendo quoad fructus partis dotis, sibi non præiudicet, quominus reliquos petere possit ad formam Statuti ponderauit coram *Carillo decis.* 170. *num.* 9. *& sequentib. & coram Peutingerio decis.* 376. *num.* 9. *&* 8.

Secundum vero quoad scuta mille sint paraphrenalia, sicque de illis saltem peti
3 non possint fructus iuxtà taxam † statutariam, corruit ex lectura instrumenti dotis, [illegible]

m, in quo legitur eadem scuta mille, quamuis respectu fructuum assignata mulieri durante matrimonio pro eius indigentijs particularibus, nihilominus fuisse ab initio constituta vti partem dotis, & integralitèr quoque fuisse promissa illorum restitutionem vnà cum lucro dotali, † quo casu idem
4 iudicium quod fit de dote, fit etiam de paraphreno, *Ruinus consil. 222. num. 8. cum seqq. ac num. 13. versic. tertius est casus libro primo*, quem sequitur *Menoch. de præsumpt. lib. 7. præsumptione 8. num. 23. & seqq.* Quidquid sit quando
5 paraphrenum † est promissum separatum ab ipsa dote, in quibus terminis loquitur *decisio 80. Ludouis. aliique in contrarium allegati.*

Tertium denique, quod Domina Olimpia receperit loca vigintiquatuor Montis Subsidij, & alia loca quatuordecim Montis
6 Salis minus suffragatur, † quia illa recepit in pignus, non autem in solutum, & quidem cum expressa speciali protestatione inserta in instrumento quietantiæ per extensum datæ in Summario eiusdem Dominæ Olimpiæ *num.* 8. quod huiusmodi receptio sibi non præiudicet quoad fructus decursos, & in futurum decurrendos ad rationem statutariam vsque ad integram satisfactionem suæ dotis.

Vnde nullatenus in proposito visa est
7 admittenda præsumptio, † cui innituntur dicti Accollatarii, quod loca Montium censeantur recepta in solutum, & non in pi-
8 gnus per vulgatas regulas, † quod præsumptio cedit contrariæ veritati, & quod in
9 claris † non est locus coniecturis, *lege ille, aut ille, ibique communiter scribentes ff. de legat. tertio.*

Et ita &c.

Supra in hac eadem parte dec. 98. est in eadem causa; cuius in calce etiam aliam concordantem inuenies.

R. P. D. RONDININO.

Calaguritana Beneficij de Zeruera.

Veneris 17. Nouembris 1673.

ARGVMENTVM.

A mala relatione Examinatorum appellatum est, prout appellari potuisse fuit decisum, quia agebatur de beneficijs simplicibus, in quibus non habet locum Concilium Tridentinum, ad sola beneficia parochialia restrictum, & ideo nouum examen in partibus fuit delegatum, non obstante exceptione, quod ex tẽpore quis doctior fieri potuerit, cùm & omnes diligentiæ factæ sint super expeditione causæ, & excludebatur præsumptio ex acquisitione Baccalaureatus antecedentèr obtenta, tùm etiã quia facto partis ille impeditus erat.

SVMMARIVM.

1 *Iudicialiter dicitur processum, vbi concurrunt illæ tres personæ, Iudex, actor, & reus.*
2 *à Relatione mala Examinatorũ iudicialiter procedentium admittitur appellatio, secus si ab illis extraiudicialiter processum sit. & numeris seqq.*
3 *Appellationem admittere necesse est, vbi iudicialis cognitio fuerit assumpta.*
4 *Processus iudicialis ab extraiudiciali distinguitur, & quæ sit differentia vtriusque.*
5 *Constitutio Synodalis Calaguritana super admissione præsentati ad possessionem traditur, & declaratur.*
6 *à Relatione Examinatorum in beneficijs parochialibus nulla datur appellatio.*
7 *à Relatione mala Examinatorũ in beneficijs simplicibus Calaguritanis datur appellatio.*
8 *Examen nouum conceditur, vbi à mala relatione Examinatorum appellatum est.*
9 *Examen nouum Rota in partibus delegare solet ob locorum distantiam.*
10 *Examen nouum non conceditur, vbi longum tempus intercessit, quo quis potuerit fieri doctior. & vid. num. seqq.*
11 *Scientia acquiritur habitu, non autem nobiscum nascitur.*
12 *ex Scientia præsenti non benè infertur ad scientiã de præterito.*
13 *Scientia spatio decem mensium, vel etiam longiori, non ideo facilè potest acquiri.*
14 *Examen nouum non denegatur ob acquisita scientia præsumptionem, si omnes diligentiæ possibiles factæ sint super prosequutione causæ.*
15 *Scientiæ acquisitio ex tempore excluditur, si quis iam erat Baccalaureus, vel alium gradum ob sui doctrinam obtinuerat.*
16 *Fides procurata lite pendente, & non citata parte non probant.*
17 *Examen nouum conceditur, non habita ratione, quod quis doctior fieri potuerit, si ille omnem diligentiam adhibuit super expeditione causæ, & facto partis impeditus sit. sup. num. 14.*

DECISIO CLXXVIII.

IVXTA præscriptum à celebri Constitutione Clemẽtis Octaui assumpto ab Episcopo Calaguritano Iudicio inter Coppositores ad quartum è simplicibus Beneficijs Ecclesiæ Parochialis Oppidi de Zeruera, ac quinque ex illis admissis, Summario Aluarez *num.* 1. Examinatores 22. Nouembris anni elapsi solum Ioannem Remon approbarunt, Summario eodem *num.* 2. & Summario Remon *num.* 1. à qua relatione cùm Aluarez sequenti die appellasset, Rotaeque Inhibitione obtenta acta transportasset, Sũmario eodem *num.* 4. & 8. dubium dedi; An sit subdelegandum nouum examen in partibus, cui Domini affirmatiuè responderunt.

Non enim in dubium reuocabant iudi-
1 cialitèr processum fuisse, † concurrentibus tribus personis, de quibus in *cap. forus 3 nede*

verb.

verb. signif. & d. notant acta causæ, ac fatetur idem Episcopus, Summario Aluarez
2 *num.* 1. *& seqq.* † quo casu à relatione Examinatorum admittitur appellatio, cùm ex decreto damnum irreparabile sequatur, as-
3 sumptaque iudiciali discussione, † opus quoque sit appellationem ad iudicia consequẽtem recipere, iuxtà doctrinam *Felin. in cap. final. num.* 34. *de præsumpt.* quemadmodum
4 distinguendo processum iudicialem † ab extraiudiciali, in quo loquitur *Text. in cap. constitutis* 46. *de app.* notant *Franch. in cap. auaritiæ num.* 5. *ibique Gemin. num.* 7. *de appell. in* 6. *Gonz. ad reg.* 8. *Cancell. glos.* 9. *in adnot. contr. null. num.* 28. 36. *&* 38. *Garz. de benefic. par.* 9. *cap.* 4. *num.* 16. *Lancell. de attent. par.* 2. *cap.* 12. *lim.* 49. *num.* 3. *&* 5. *Perez de Lara de capell. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 1. *& seqq. Cucch. Instit. maior. lib.* 4. *tit.* 4. *num.* 67. *Rot. coram Coccin. decis.* 584. *num.* 1. *&* 4. *& coram Dunoz iun. decis.* 2. *num.* 4. *&* 5. *coram Peut. decis.* 48. *num.* 1. *&* 2. *coram Bichio decis.* 433. *num.* 3. *& seqq. & coram Carill. decis.* 204. *num.* 4. *repetit in rec. par.* 9. *decis.* 60. in qua respondetur Constitutioni Synodali Cala-
5 guritanæ lib. 1. rubr. de Instit. c. 14. † mandanti præsentato statim tradendam esse possessionem, ex qua Episcopus appellationem admiserat sine præiudicio viæ exequutiuæ, Summar. Remen *num.* 2. quam Constitutionem in hunc sensum accurata articuli disputatione assumpta longè priùs declarauerat *Rota in celebri decis. Pen* 1087. *num.* 11. *& per tot.* cum qua transeunt *Gonz. ad reg.* 8. *Cancell. d. glos.* 9. *in adnot. contra nullit. num.* 216. *Garz. de benef. par.* 9. *d. cap.* 4. *num.* 31.

Et hoc quamuis *Concilium Trid. sess.* 24. *de reform. cap.* 8. *vers. in omnibus, & sess.* 2. *cap.* 9.
6 *vers. ad hæc* † à relatione Examinatorum appellationem omnem denegauerit, quia licèt in Beneficiis Parochialibus, de quibus Conciliũ loquitur omnis appellatio prohibita fuerit, & recipiatur, tùm in deuolutiuo à mala electione Ordinarij, vt explicauit *B. Pius V. in sua Constitutione* 33. §. 7. ad vtrumque tamen effectum recipitur appellatio à mala relatione Examinatorum in his Bene-
7 ficijs simplicibus Calaguritanę † Diœcesis, quemadmodum disputato ad partes articulo, de consilio quoque Cardinalis Alciati S. Congregationis Concilij Præfecti censuit *Rot. in diuers. par.* 2. *decis.* 10. in qua sententia postea hucusque permansit coram *Gregorio XV. decis.* 538. *in fin. coram Dunoz iun. d. decis.* 2. *num.* 1. 2. *&* 4. *coram Carill. d. decis.* 204. *num.* 2. *&* 3. & comprobant *Gonz. ad reg.* 8. *d. glos.* 9. *in adnot. contra nullit. num.* 185. *&* 209. *Garz. de benef. par.* 9. *cap.* 2. *num.* 210. *&* 243. *Castropal. oper. moral. tom.* 2. *tract.* 13. *de benef. disp.* 2. *punct.* 2. §. 6. *num.* 7. *&* 9. *Add. ad. Greg. XV. decis.* 515. *num.* 4.

Admissa autem appellatione, non alius est modus cognoscendi grauamen à primis
8 Examinatoribus appellanti illatum, † quam decernendo nouũ examen ex ratione *Text. in cap. si forte* 11. *vbi glos. verb. scientiæ, Anchar. nu.* 2. *de elect. in* 6. *& in Clem. vnic. vbi glos. verb. reputamus, Anchar. num.* 1. *de concess. Preben.* & sensit etiam B. Pius V. *in d. Constitutione* 33. §. 7. quod ob locorum distantiam in lon-
9 ginquas partes † Rota faciendum subdelegare consueuit coram *Greg. XV. decis.* 527. *et* 538. *in rec. par.* 10. *decis.* 348. *sub num.* 6. *in Calaguritana d. media Portionis* 27. *Aprilis* 1667. *coram Reuerendissimo D. meo Albergato.*

Nulla habita ratione, quod à die prioris examinis vsque ad præsens magnum tempus intercesserit, ideoque cùm interim Al-
10 uarez doctior euadere potuerit, † nouum examen non concludat habilitatem tempore præteriti examinis, vt opus est, iuxtà *Text. in cap. si eo tempore* 9. *ibique glos. verb. effectus de rescript. in* 6. cùm ex doctrina præsenti
11 veluti habitu acquisita, † non innato iuxtà
12 *Text. in l. Stichus* 12. *ff. de legat.* 3. † non inferatur ad præteritum *Bald. in l. ex persona sub num.* 2. *C. de probat. Euerard. topic. legal. loco de tempor. num.* 20. *vers. tertio casu, Menoch. lib.* 1. *præsum.* 24. *num.* 51. *& seqq.* vt in his terminis resoluit *Rot. coram Card. Cels. decis.* 103. *coram Reuerendissimo Royas decis.* 289. *num.* 6. *in rec. par.* 10. *decis.* 364. *num.* 4. *& par.* 12. *decis.* 177. *sub num.* 16.

Visum enim est Dominis argumentum hoc esse de subiecto non supponente, quia tempus decem mensium, quod à die primi examinis intercessit, vsque ad petitionem præsentis Summ. Aluarez *num.* 1. *lit. A. & numer.* 9. ad hunc effectum non videtur consi-
13 derabile, † quia & longius tempus aliàs neglectum fuit *in dd. decis.* 527. *&* 538. *coram Gregor. XV. & coram Merl. decis.* 160. *num.* 11. *coram Reuerendissimo Ninos Episcopo Illerden. decis.* 26. *num.* 9. *& coram Reuerendissimo Royas decis.* 494 *num.* 7. *in rec. par.* 10. *d. dec.* 348. *à num.* 18. *ad* 21. *& in Calaguritana beneficij de Marquina* 8. *Febr.* 1672. §. *ideò coram R. P. D. Taia*, & aduertunt *Add. ad Buratt. decis.* 30. *num.* 9. *Barbos. de clausulis claus.* 151. *in fin.* cùm conclusio illa, quod ob lapsum temporis nouum examen non concedatur ob acquisitę scientiæ
14 præsumptionem non procedat, † quotiescumque, vt in casu, adhibitæ fuerunt omnes diligentiæ possibiles, & in actorum transportatione, appellationisque prosequutione tempus consumptum fuit, Summ. Aluarez *à num.* 3. *ad* 10. quia tunc necessitas dilationem excusat, vt in his terminis explicant *Add. ad Greg. XV. decis.* 527. *num.* 5. *Add. ad Buratt. decis.* 30. *num.* 9. *Lott. de re benef. lib.* 2. *quæst.* 31. *num.* 155. *vers. præterquam, Rot. coram Seraphin. decis.* 963. *sub num.* 7. *coram Coccin. decis.* 682. *num.* 4. *coram Reuerendissimo Ninos d. decis.* 26. *num.* 10. *&* 11. *& in d. Calaguritana dimidiæ portionis* 27. *Aprilis* 1667. §. *non obstat, Lapsus coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in d. Calaguritana Beneficij de Marquina* 12. *Decembris* 1672. §. *attento, &* 3. *Iulij proximè præteriti* §. *præfulget coram R. P. D. meo Mathaio.*

Quinimò non leue argumentum habili-
15 tatis Aluarez de tempore præteriti examinis præsefert gradus Baccalaureatus, † quem in magna Vniuersitate Complutẽsi acceptus est,

est, Summario eiusdem in alia positione super attentatis num. 2. prout ad hunc effectum illum alias magnifecit, *Rota coram Dunozet. iun. decis. 969. num. 6. & in Burgen. dimidia portionis 26. Nouembris 1661. coram bo. me. Verospio*, quamuis ex informibus attestationibus, Summario Remon. *num* 6. conarentur Scribentes contra decisionem ignauiam Aluarez
16 probare, † quia vepotè lite pendente, & sine Partis citatione quasitæ, nullum apud DD. probationis gradum constituerunt, ex vulgata conclusione desumpta *ex §. & hic non, Auth. de test. & ex cap. 2. extra illo eodem tit.*

De lapsu verò temporis à die petiti noui
17 examinis nulla ratio habenda est, † quia prouenit ex impedimento partis, quæ se opposuit protestando non concedi, nisi facto verbo in Rota, & deinde voluit dubiū disputari, d. Summ. *num.* 10. vt respondit *Rota in rec. par. 10. d. decis. 248. num. 22. & 23. & in d. Calaguritana dimidia portionis 27. Aprilis 1667. §. non obstat ad fin. coram Reuerendiss. D. meo Albergato Decano.*

Et ita vtraque &c.

Decisio, quæ hic subsequitur est in eadem causa.

R. P. D. RONDININO.

Calaguritana Beneficij de Zeruera.

Veneris 17. Nouembris 1673.

ARGVMENTVM.

Capta erat possessio Beneficij illius appellatione pendente, cuius causæ commissio fuerat petita à Pontifice *cum facultate reuocandi attentata*. Verùm quia Pontifex rescripsit solùm cum alia clausula *non retardato concursu*, reuocationem attentatorum non ampliùs peti posse per viam priuilegiatam ipsorum, sed tantùm ordinariè mediante iustitia in præsenti decisione resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio an dicatur admissa ad vtrumque effectum stante clausula* non retardata executione concursus. *& num. 6. cum seqq.*
2 *Possessio capta pendente appellatione admissa ad vtrumque effectum, remanet attentata, & ideo sequestranda.*
3 *Possessio capta pendente appellatione, non remanet attentata, si Papa noluit committere causā, nisi in deuolutiuo.*
4 *Pontificis mandato acquiescendum est.*
5 *Attentatorum vitio non subiacent quæ permittente Principe gesta sunt.*
6 *Possessio capta appellatione pendente regulariter est attentata, etiamsi causa sit commissa cum clausula* non retardato concursu, *sed vide num. seqq.*
7 *Papa, si fuerit petita commissio cum facultate reuocandi attentata, & ipse cum alia clausula rescripsit, reuocationem attentatorum dicitur denegasse.*
8 *Attentatorum petitam reuocationem si Papa concedere voluisset, cum quibus clausulis rescribere debuisset.*
9 *Attentata non reuocantur per viam priuilegiatam attentatorum, sed tantum ordinariè cognito de iustitia, si Papa illorum petitam reuocationem non concessit.*

DECISIO CLXXIX.

PROSEQVENDO disputationem inter Baldassarem Aluarez, & Ioannem Remon super prætensa mala relatione Examinatorum Calaguritanorum, qui solum dictum Remon approbarunt, quamuis in alia decisione hac eadem die extensa dictū fuerit subdelegandum esse nouum examen in partibus, vt dignosci possit, an grauamen appellanti ab Examinatoribus illatum fuerit, adhuc tamen in controuerso Beneficio apponendum non esse sequestrum Domini responderunt.

Nitebantur potissimè Dominorum suffragia in hoc, quod commissio ab ipsomet Aluarez appellante obtenta haberet in ventre clausulam, *non retardata executione concur-*
1 *sus*, Summario Remon *num.* 5. † Quo casu non est locus illationi, quam faciebat Scribens Aluarez, vt nempè supposita admissione appellationis, ad vtrumq; effectum ex deductis in altera decisione super examine, possessio interim à Remon capta esset atten-
2 tata, † ac ideo sequestranda iuxta *decisionem Pania 1637. & coram Zarate decis. 8. num. primo, & 2. & decis. 18. & in recent. par. 11. dec. 295. vtrobique num. 9. & seqq.* cum aliis *in Calaguritana Beneficij del Ciego prima Iulij 1669. coram R. P. D. meo Calatain.*

Quia conclusio procedit si ad terminos Iuris quæstio hæc disceptanda esset, secus autem post dictam clausulam in commissione Sanctissimi appositam, non retardata
3 scilicet executione concursus, † quo casu non est inquirendum, an fuerit admittenda appellatio suspensiua, sed an pro tali à Principe admissa fuerit, quia cùm vt in casu ad-
4 missa fuit solum in deuolutiuo, † acquiescendum est mandato Sanctissimi, quemadmodum in simili casu dicebat *Rota coram Bichio decis. 433. sub num. 14. vers. & sanè*, & pos-
5 sessio interim capta † attentatorum vitio permittente Principe, subiacere non potest ratione *textus capit. non solum §. illa verò de appellat. in 6. & in capit. constitutis 46. extra illo eodem titulo*, cum aliis deductis in his terminis *in Beneuentana Pensionis 28. Iunij 1669. coram R. P. D. meo Calatain, & in Calaguritana dimidia portionis 27. Aprilis 1667. §. secundo quia coram Reuerendiss. Domino meo Albergato Decano*, in qua Causa, eodem pariter die concessum fuerat nouum examen appellanti.

Et quamis quandoque hoc Tribunal, non

non attenta prædicta clausula attentatam
6 possessionem declarauit, † adhuc dicebant
Domini tunc non constitisse de eiusa voluntate Principis nolentis per viam attentati possessionem reuocari, ideòque iuxtà terminos iuris quæstionem dirimendam
7 fuisse; † Secus tamen esse in hoc casu, in quo cùm Aluarez appellans expressè petieri, vt in causa committeretur cum facultate reuocandi attentata, Sum. responsionis eiusdem *num. 2. in fin.* Sanctissimus tamen mihi rescripsit cum dicta clausula, *non retardata executione concursus*, nulla habita
8 attentatorum mentione, † quemadmodum de illa mentionem habuisset, hoc casu, quo illorum reuocatio expressè petita fuisset, rescribendo, vel cum facultate illa reuocandi, vel cum facultate manutenendi, quem de iure, aut cum similibus clausulis, quemadmodum rescriptum fuerat *in decis. 92. in fine coram Greg. XV. & in decis. 185. nu. 7. coram Buratt. in contrarium adductis*, ideòque de illis rationem habendā non esse, sed tan-
9 tùm via ordinaria † executionem constito de iustitia reuocari solummodo posse, quēadmodum respondit *Rota in d. Calaguritana dimidia portionis 27. Aprilis 1667. in fine coram Reuerendiss. D. meo Decano*.

Et ita vtraque &c.

Alia Decisio immediatè præcedens in hac eadem Causa emanauit.

R. P. D. VICECOMITE.

Pampilonen. Beneficij de Roncal.

Lunæ 27. Nouembris 1673.

ARGVMENTVM.

Nulla declaratur prouisio beneficij obtenta à Papa, posteaquàm inferior collator ad aliam similem prouisionem deuenerat, contra quam quia opponebantur plura, tàm super prorogatione obtenta ab Ordinario, quàm super iure deuoluto, ac demum super concursu, vel præuentione Pontificis, hæc omnia ad sustinendam collationem inferioris sunt reiecta, eaque quatenùs, & in quibus terminis procedant similitèr declarata, prout etiam exclusa est prouisio Apostolica ob non probatum valorem expressum, quod gratiam semper annullat.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium petens aduersus possidentem, debet ius suum plenè, & concludenter probare, & num. seq.*

2 *Beneficij à consecutione excluditur, qui nullum ius habet in illo.*

3 *Deuolutio beneficij fit per gradus de semestri in semestre; itaut primum spectet ad Abbatem, secundum ad Episcopum; tertium ad Metropolitanum; & quartum ad Pontificem.*

5 *Ordinarius potest prorogare tempus inferiori collatori ad conferendum beneficium.*

6 *Papa quod in collatione beneficij voluerit, vel noluerit se restringere ad ius deuolutum, ex clausulis suæ collationis dignoscitur.*

7 *Collatio beneficij facta à Pontifice, si non sustinetur iure deuoluto, valet ne tamen ratione concursus, vide etiam num seqq.*

9 *Papa in collatione beneficij potest concurrendo præuenire inferiorem collatorem.*

10 *Collatio beneficij facta à Papa præfertur ratione prærogatiuæ, vbi concursus esset simultaneus, & Data sint omninò pares.*

11 *Collatio beneficij facta ab Ordinario, qui præuenit, sustinetur, & præualet collationi Pontificis.*

12 *Papa tamquam iustissimus Princeps, non præsumitur prouidere de beneficio iam prouiso.*

13 *Papa non præsumitur voluisse tollere ius ex præoccupatione inferiori collatori quæsitum.*

14 *Clausula*, dummodò non fuerit alteri ius quæsitum, *præseruat ius inferioris collatoris.*

15 *Ius inferioris collatoris semper intelligitur de valido.*

16 *Ius inferioris collatoris innixum soli prorogationi, non præiudicat Papæ cum eodem inferiore collatore concurrente.*

17 *Collator inferior si confert vigore prorogationis obtenta, iure delegato confert.*

18 *Regulam, quod potui, nolui, quod volui adimplere nequiui, vide etiam sup. num. 17.*

19 *Prorogatio Ordinarij in præiudicium Papæ non probatur ex illius sola assertione, sine solemnitatibus testium, aliisque necessarijs. & nu. seqq. & n. 25. vbi vid.*

20 *Prorogatio tendens in præiudicium solius Ordinarij, non autem Papæ, semper est valida, & vid. sup. n. 19.*

21 *Prorogatio dicitur, quæ conceditur nondum finito tempore, & n. seq.*

22 *Renouatio conceditur tempore elapso, & supra num. 21.*

23 *Collatio beneficij in termino prorogato facta, censetur interuenisse in primo termino competenti.*

24 *Iurisdictio inferioris collatoris durat, durante prorogatione illi concessa, secus si per nouam concessionem illi fuisset renouata facultas.*

25 *Collatio inferioris facta vigore prorogationis probatur ex sola assertione, vel patientia Episcopi, & vidi sup. n. 19. & seqq.*

26 *Collatio inferioris non potest prætendi antidata collationi Papæ, si mensium tempus intercessit, & fuerit etiam sequuta possessio.*

27 *Sententia per appellationem suspensa non probat.*

28 *Fides procurata lite pendente nihil probat.*

29 *Valor licèt leuioribus probationibus probetur, ea tamen debent esse in suo genere perfecta, & quæ certum reddere valeant iudicem de valore narrato, & n. seqq.*

31 *Testes ad probandum valorem inducti, si deaxcessu deponant, plenè probant contra inducentem & contrarium verificant. & n. 32.*

33 *Valore beneficij non probato, gratia remanet nulla.*

DECI-

DECISIO CLXXX.

LABENTE iam semestre Abbati Parochialis Ecclesiæ Oppidi de Roncal vti Ecclesiastico Patrono, simulque inferiori Collatori à iure statuto ad conferendum simplex beneficium in illius Ecclesia erectum, quod à die vsque 7. Septembris 1669. per obitum Francisci Salbo vacauerat, ipse Abbas à Reuerendiss. Episcopo Pampilonen. ad quem deuolutio imminebat, obtinuit prorogari terminum ad alium mensem, & in termino prorogato, die scilicet 30. Septembris eiusdem anni 1669. illud contulit Ioanni Lopez, qui nulla interposita mora sub eadem die fuit immissus in illius possessionem. Hinc post decem mensium decursum, die scilicèt 30. Iulij subsequentis anni 1670. Ioannes de Landa exposito Papæ, quod dicti beneficij collatio, iuxtà Lateranen. Statuta Concilij ad Sedem Apostolicam spectabat, & quod per sex mēses, & vltrà Abbas præfatus collationem distulerat, illud tamquam deuolutum impetrauit. Introductoque coram Ordinario literarum suarū exequutore iudicio super dicti beneficij adiudicatione, & reportata sententia fauorabili, illam in gradu appellationis reuocauit Metropolitanus; Quarè deuoluta in tertia instantia causa ad Rotam dedi dubium, An Ioanni de Landa sit adiudicandum beneficium, quod fuit à Dominis negatiuè resolutum.

Cùm enim sit certa regula, quod petenti
1 adiudicationem aduersus † possidentem, incumbat onus ius suum cōcludentèr probandi *l. fin. C. de rei vindic. Cassador. dec. 3. nu. 5. & decis. 4. num. 8. de rest. spoliat.* Vtique de tali iure non docet Ioannes de Landa ex eius Apostolica prouisione nullatenus iustificata, nec circa caput deuolutionis, nec circà expressionem valoris ducat. 24. per non
2 excessum, † & ideò ex non iure suo venit excludendus *Loter. de benef. lib. 2. qu. 42. nu. 25. Rot. coram Bich. decis. 164. num. 10. & decis. 360. num. 27.*

Non probat deuolutionem, iuxtà Statuta Conc. Lateran. quia progrediendo per gra-
3 dus de semestri in semestre, † prout statuit *Alex. 3. conditor d. Constitutionis registrata in c. 2. de concess. preb.* Primum spectabat ad Abbatem, à primo ad secundum deuolutio fiebat ad Ordinarium, à secundo ad tertium ad Metropolitanum, & tandem ad Sedem
4 Apostolicam, † & prout latiùs exponit *Rebuff. in prax. de deuolut. à num. 17. per alios seqq. & num. 25. Lotter. de benef. lib. 2. quæst. 24. Rot. coram Cels. decis. 392. num. 4. & 5.* Cùm autem Ordinarius prorogando facultatem Abbati de proprio semestri mensem abstulerit, quemadmodum in dicto mense potuisset
5 conferre, ità potuit prorogare, † quia deuolutio secundum prænarratum ordinem ad ipsum, non ad alium superiorem spectabat, *Paris. de resignat. lib. 7. quæst. 29. in fine Vivian. de iurepatr. par. 2. lib. 7. cap. 2. num. 10. Barbos. de off. & potest. Episc. alleg. 72. n. 143.* optimè *Rot. coram Crescent. dec. 11. de dilat. coram Greg. decis. 177. nu. 5. & ibi Add. num. 8. & in Firmana Altaris coram Mant. genes Garz. de benef. par. 10. cap. 3. num. 12.*

Et licet Papa prouidendo scienter quando tempora per dictos gradus nondum sunt elapsa, prout hic, vbi prouisus Apostolicè exposuit, quod Abbas per sex menses, & vltrà conferre distulerat, nec in reliquis appareat voluisse simpliciter se restringere ad deuolutionem, iuxtà *Conc. Lateranen.* quod dignoscitur ex clausulis in prouisione appositis, qualis est illa *dummodò collatio ad nos hac vice pertineat &c.* & alia, *& detur deuolu-*
6 *tio dispositiuè &c.* † de quibus latè *Rot. coram Coccia. decis. 2129. à num. 4. ad 14.* quæ non leguntur in prouisione Ioannis Landæ, susti-
7 neatur prouisio † si non iure deuoluto, iuxtà *d. Concil.* iure tamen concursus, iuxtà opinionem *Gonzal. ad reg. 8. §. 4. Proem. n. 90. cum quatuor seqq.*

Nihilominus quidquid sit de huiusmodi
8 opinione † variè per Rotam recepta, vt in *Lunen. Sarzanen. Capellaniæ primò coram Domino Carpineo 29. Martij 1669. §. Nec mouit;* deinde in illius reuocatoria *coram R. P. D. meo Beuilaqua 16. Iunij 1671. §. in proposito cir-*
9 *ca fin.* Adhuc ea admissa procedit, † vel quādo Papa concurrendo præuenit inferiorem collatorem, ex *reg. qui potior 54. de regul. iur. in 6. cum alijs per Lotter. de benef. lib. 2. qu. 23. num. 6.* Vel etiam si concursus esset simulta-
10 neus, & Datæ omninò pares, † quia tunc ratione prerogatiuæ antefertur prouisio Papæ, per *Tex. in cap. si à Sede de preb. post Gonzal. ad reg. 8. §. 3. Proem. ex num. 50.* & alios prosequitur *Lotter. mox. cit. quæst. 23. num. 7. Rota decis. 25. num. 18. par. 10. recentior.* Non autem
11 quandoque, prout in casu nostro, † Ordinarius ipse præoccupauit *Text. in præcit. cap. si à Sede 31. ibique glos. verb. nec appareat de præb. in 6. Gonzal. ad reg. 8. §. 3. proem. num. 1. & 2. Rot. diuers. decis. 272. in fin. lib. 2. par. 3. coram Caualer. decis. 184. num. 1. & 2.* Quia tunc Papa tam-
12 quam iustissimus Princeps, † non præsumitur velle prouidere beneficio, cui iam fuit de Rectore prouisum *Roman. cons. 340. sub num. 8. ad fin. vers. nec est dicendum Loter. qui supra d. lib. 2. quæst. 23. num. 1. 2. & 3.* minusque
13 tollere ius ex præoccupatione † inferiori collatori quæsitum idem *Lotter. præcit. qu. 23. num. 1.* maximè quando, prout in præsenti
14 prouisio Apostolica fuit expedita † cum clausula *dummodò de tempore data non sit alteri ius quæsitum &c. Rota coram Cels. decis. 408. n. 4. in rec. dec. 169. num. 29. par. 10. & dec. 240. n. 12. par. 11.*

Ius autem præfatum cùm nulli dubium
15 sit, quin † intelligatur de valido coram *Bich. decis. 558. num. 15.* impugnabat pluribus modis prouisus Apostolicus.

Et primò, quod cùm innitatur prorogationi, ista tamquam tendens in præiudiciū Papæ concurrentis cum inferiore collatore
16 non † potuerit ius validum tribuere Abbati,

ti, ad tradita in præcitata *Lunen. Sarzanen. Capellania* 16. *Ianuarij* 1671. §. *Et huiusmodi*, & §. *seq. coram R.P.D. meo Beuilaqua*.

Secundò, quatenùs etiam potuerit Abbas tale ius acquirere, eo tamen noluisse vti, etenim cùm in vim præfatæ proroga-
17 tionis † conferre debuisset iure delegato, vt tradit *Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. art. 27. quæst. 1. princ. sub num. 8. vers. nisi hoc faceret*. Nihilominùs contulit iure directo, & tamquam Abbas inferior collator, &
18 ideò quod potuit, noluit, † quod voluit adimplere nequiuit.

Et tandem cùm agatur de reddenda inani prouisione Apostolica non probari dictam prorogationem ex supplici libello à
19 solo Ordinario subscripto † sine solemnitatibus testium, aliisque necessarijs, quas recenset *Eoter. de benef. sæpè cit. quæst. 23. à n. 10. per tres seqq.*

Quibus tamen non obstantibus adhuc de iure valido Ioannes Lopez ex prædicta collatione Abbatis quæsito visum est sufficiẽter constare.

Ad primum namque fuit responsum, quod cùm prorogatio facta fuerit extendẽdo tempus, & facultatem Abbatis infrà semestre Ordinarij, nec ex ea posita fuerit aliquod impedimentum, quo minus Papa infrà dictum tempus concurren. potuisset, atque etiam præuenire si voluisset, nulnullum aliud considerari potest præiudicium, nisi respectu Ordinarij, qui cùm posset conferre ex deuolutione maluit per
20 prorogationem illam sibimet † impedire; Quando autem prorogatio tendit in præiudicium solius Ordinarij, non autem Papæ, nullus contradicit quin sit valida, *Gonzal. qui supra §. 4. Proem. num. 92. & 93. Cresent. præcit. decis. 11. nu. 4. de dilat. omnesque alij supra in §. non probat. allegati*, & in specie distinguit *Rota in dicta Lunen. Sarzanen. Capellania §. & huiusmodi coram R.P.D. meo Beuilaqua* in contrarium allegata. Non applicabilis in reliquis casui nostro, quia in casu illius decisionis Papa præuenerat institutionem Ordinarii, vt ex facti serie in prima coram Eminentiss. Carpineo exposita.

Nec etiam visum est obesse secundum. Cùm enim nondum lapso semestri Abbatis, licèt in vltima die, extensa illi fuerit
21 facultas conferendi, † quæ propriè dicitur prorogatio *Bald. in l. Emilius in 2. lect. nu. 9.*
22 *ff. de min.* ad differentiam renouationis, † quę dicitur quando tempus est finitum, vt distinguit *Bart. in l. dies cautioni sub num. 3. ff. de damn. infect. Rebuff. in concordat. Rubric. de prorog. dilat. in princ.* latè *Gabr. de dilat. conclus. 2.* Vbique collatio ab ipso facta in termino
23 prorogato † censetur facta in primo termino competenti, *l. sed si manente ff. de Prec.* latissimè *Gabr. præcit. conclus. 2. num. 21. Rebuff. qui supra vers. & sic infertur Rota in nou. dec. 21 num. 8. de præb. coram Gregor. decis. 522. num. 18.* Ideòque non videbatur necesse, vt conferendo iure prorogato ipse se declararet cõ-
24 ferre iure delegato, † quia per prorogationem adhuc durabat iurisdictio, subdit *Rebuff. qui supra in rubr. de prorogat. dilat. versic. Item iurisdictio*. Quidquid esset, si per nouam commissionem fuisset renouata facultas Abbati, iuxtà terminos secundi membri præmissæ distinctionis, in quibus videtur loqui *Lambertin. in obiecto allegatus*.

Tertium demùm videbatur cessare ex eo quod cùm agatur de solo præiudicio Episcopi, vt supra visum est eo ipso, quod scienter permisit post lapsum terminum Patrono Ecclesiastico, & collatori inferiori competentem conferre, atque instituere,
25 ad iustificandum † huiusmodi collationem nullo alio validiori documento videbatur opus, quam sola Episcopi, de cuius iure agebatur patientia *Lambertin. de iurepatr. lib. 2 par. 2. art. 27. quæst. 1. num. 3. Viuian. eodem tractat. lib. 14. cap. 6. num. 22. Rot. coram Cels. decis. 342. num. 9.* Cùm insuper à collatione Abbatis ad prouisionem Apostolicam intercesserit decem mensium interuallum, inanis est
26 quæcumque antidatæ † suspicio, ad quam euitandam requiruntur iustificationes oppositæ, cùm ab ipsa data literarum Apostolicarum tàm remota à termino competente Episcopo dignosci possit vera data collationis Abbatis, quæ comprobata remanet à possessione immediatè subsequuta, & publico documento iustificata, vt præmissum est in themate, cuius propterea possessionis conditio in isto casu venit attendenda, ad tradit. in *præcit. cap. si à Sede de præb.*

Valorem nec etiam probat, siuè per sententiam ab executore reportatam tamquã
27 ex actis non iustificatam, † atque etiam per appellationem suspensam, *l. prima §. fin. & ibi glos. vlt. ff. ad Sen. Cons. Turpill. Rot. dec. 55. num. 11. & 12. par. 14. recent.* Siuè per simplicẽ
28 fidem lite pendente procuratam, † quæ nihil probat, ex vulg. & in terminis nostris *Rota coram Cauaber. decis. 533. num. 6. & coram Bich. decis. 360. num. 29.* licèt enim valor per
29 non excessum leuioribus † probationibus iustificetur, tamen debent esse in suo genere perfectæ *Rota coram Greg. decis. 13. num. 6. & Add. ad decis. 89. num. 7.* & tales, quæ cer-
30 tum reddere valeant Iudicem † de valore narrato, in terminis *Bich. decis. 378. num. 1.* Tantùm verò abest, quod de hoc possit certiorari, cùm imò ex depositionibus testium ab ipso prouiso Apostolico inductorum, Summario possessoris *nu. 4.* de excessu con-
31 stet, quæ † nocent inducenti *Garz. de benef.*
32 *par. 5. cap. 3. num. 203. cum seqq.* & † probant contrarium *Rota decis. 107. num. 11. par. 10. rec.*
33 Valore autem non verificato † gratia redditur nulla *Rota coram Caputaq. decis. 84. nu. 1. & per tot. coram Dunoz. iun. decis. 378. num. 1. coram Bich. decis. 243. in fine*.

Vtraque Parte informante &c.

REVE

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Cathanien. Archidiaconatus;

Luna 27. Nouembris 1673.

ARGVMENTVM.

Gratia super dignitate Beneficij à Pontifice obtenta, debitæ exequutioni demandatur, non obstante exceptione, quod illud non esset de statu collatiuo, qualis visus est probari ex vltimo statu, qui in beneficialibus semper attenditur, nisi constiterit de antecedenti statu contrario; cumque de qualitate eiusdem beneficij actu sacerdotalis dubitaretur, quatenus illa requiratur, & successiuè probetur ex sequēti Summario, & Decisione videnda sunt.

SVMMARIVM.

1 *Collatio beneficij vltima probat statum illius.*
2 *Status vltimus beneficij semper attenditur, nisi doceatur de anteriori statu contrario.*
3 *Ordinarij attestatio probat vacationem per obitum, idoneitatem beneficiati, & alia, de quibus num. seqq.*
4 *Nobilitas probatur ex attestatione Senatus.*
5 *Studium Theologiæ, & Philosophiæ in persona beneficiati ex attestatione Ordinarij remanet iustificata.*
6 *Beneficij qualitas, & status ex enunciatiuis collationum probantur.*
7 *Qualitas, & status beneficij etiam ex attestatione Ordinarij dicuntur sufficientèr iustificata.*
8 *Valor beneficij probatur leuioribus probationibus.*
9 *de Valore beneficij potest Iudex etiam se extraiudicialiter informare.*
10 *Probatio obtentorum qualitercumque facta suffragatur.*

DECISIO CLXXXI.

DE Archidiaconatu vacato in Ecclesia Cathaniensi per obitum Federici, fuerat ab Ordinario prouisus Vincentius Ramundetta sub conditione reportandi à Sede Apostolica dispensationem ætatis, qua vnà cum noua prouisione impetrata, illiusque expeditionem impedire conante Capitulo dictæ Ecclesiæ sub prætextu, quod hæc dignitas non esset de statu collatiuo, placuit Sanctissimo mihi dirigere literas gratiæ cū clausula, *vt constito de statu prædicto illas exequutioni demandarem*: Vndè super hoc articulo consulta hodie per me Rota, emanauit resolutio affirmatiua.

Probatio enim status controuersi desumpta est, nedum ex noua erectione, seù potiùs reintegratione Archidiaconatus prædicti facta de anno 1639. ab Episcopo cum consensu Capituli, & ex collationibus eiusdem subsequutis de eodē anno 1639. 1646. 1665. & 1667. approbatis ab ipso Capitulo mediante admissione omnium Prouisorum ad possessionem, vt in Summ. Vincentij à *numer. 3. ad 6.* sed etiam ex vltima collatio-
1 tione in persona Federici, † quæ probat vltimum statum, in his materijs semper at-
2 tendendum † nisi doceatur de anteriori contrario, *Felinus in cap. eam te septimo sub nu. 22. & cap. in nostra 32. num. 43. de rescript. Aretin. consil. 63. num. 5. versic. Sed tamen Marescott. variar. resolut. lib. primo cap. 55. num. 1. & sequen. Rota coram Cardin. Seraphin. decis. 1229. num. 2. & coram bon. memor. Bichio decis. 635. num. 13.*

Reliqua verò narrata in literis, apparuerunt sufficientèr iustificata; nam vacatio per obitum Federici in mense Aprilis, probatur ex attestatione sui Ordinarij, & alijs
3 attestationibus iuratis; † Idoneitas Vincentij ex attestatione eiusdem Ordinarij facta in sequelam relationis examinatorum Synodalium; Ætas ex fide baptismatis. Doctoratus ex Instrumento priuilegij: Nobilitas
4 ex attestatione Senatus Cathaniensis, † cui in his materijs deferre solet *Rota coram Caualer. decis. 68. sub num. 3. vers. corroborantur, & decis. 112. sub num. 1.* Clericatus, & studium
5 Philosophiæ, † & Theologiæ ex attestatione Ordinarij *cap. post cessionem de probat. Rota decis. 101. num. 1. par. prima & decis. 15. nu. 8. par. 5. recent.* Quodque Archidiaconatus sit quinta dignitas in dicta Ecclesia, patet, ex quo talis fuit semper enunciatus in collationi-
6 bus supra recensitis, † quæ ostendunt qualitatem, & statum beneficij, *Rota decis. 210. num. 3. par. 10. recent.* cum alijs ibi allegatis. Et denique ex attestatione eiusdem Ordina-
7 rij, & † reintegratione huius dignitatis facta de anno 1639. in qua fuerunt eidem assignatæ pro dote vnciæ decem constituentes, vt ab Informante asserebatur scuta vigintiquinque monetæ Romanæ, visus est Dominis sufficienter iustificatus valor narratus in ducatis vigintiquatuor per non excessum
8 ex regula, † quod in illius iustificatione leuiores probationes sufficiant, vt ex *Rot. coram Caualer. decis. 596. num. 1.* vbi, quod Iu-
9 dex potest se etiam † extraiudicialiter informare, *& in recent decis. 62. num. 6. & 7. dec. 137. num. 18. & 357. num. 11. par. 10.* maximè quando, provt hic, exaduerso non controuerti-
10 tur, vt in † probatione obtentorum aduertit *Rota in mox allegata decis. 357. sub numer. 8. par. 10.*

Attenta igitur iustificatione omniū narratorum, non fuit dubitatum, quin literæ Apostolicæ sint exequendæ.

Et ità, &c.

R. P. D. RONDININO.

Florentina Capellaniæ.

Luna 27. Nouembris 1673.

ARGVMENTVM.

Capellania simplex, an fuerit à Testatore ordinata, vel potiùs beneficium Ecclesiasticum disceptatum est, & quia vltra plura, quæ cõcurrebant pro exclusione beneficij; cùm ex fundatione cõstaret de institutione simplicis Capellaniæ, pro ea similitèr iudicatum est, non obstante statu collatiuo contrario, quia illi neque per lapsum temporis, neque ex potestate Pontificis, sine eius scientia, & voluntate præiudicatum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij perpetui requisita qualia sint remissiuè.*

2 *Ordinarius non potest se intromittere in beneficio fundato cum taxatiua prohibitione, ne alius in eo se ingereret.*

3 *Ordinarius non potest commutare voluntates defunctorum.*

4 *Commutatio voluntatis defunctorum soli Pontifici reseruatur, & sup n. 3.*

5 *Doti perpetuæ pro substentatione beneficij repugnat incertum salarium, arbitrio alicuius beneficiato assignandum.*

6 *Iura patronatus ad arguenda, requiritur concursus trium personarum.*

7 *Capellania non potest perpetui beneficij naturam assumere, & quando.*

8 *Fundationis beneficij tenor magis attenditur, quã alia quæcumque illius requisita.*

9 *Beneficij institutio consentiente Episcopo spectare potest ad inferiorem, veluti Abbatem, vel alium.*

10 *Vacatio per obitum, vel resignationem non repugnat simplici Capellaniæ, consentientibus ijs, ad quos spectat deputatio Capellanorum.*

11 *Consensus Ordinariorum excluditur, si illi nunquam contulerunt beneficium.*

12 *Capellania non potest dici beneficium, si illa non habeat dotem, neque Rectorem perpetuum.*

13 *Status vltimus in beneficijs non attenditur, vbi cum eo repugnat instrumentum dispositionis.*

14 *Proprietas absorbet possessorium, & quando.*

15 *Status nouus beneficij præscribitur per quadraginta annos.*

16 *Statu certo beneficij probato, prouisiones Apostolicæ illum non mutant, non obstante quouis lapsu temporis, in contrarium, & vide num. seq.*

17 *Statum nouum beneficij ad inducendum ex lapsu temporis, vltrà Potestatem Pontificis, requiritur etiam voluntas ipsius Papæ.*

DECISIO CLXXXII.

ARDVA apud Dominos quæstio fuit: An Testamentum Antoniæ relatum in Summ. Tonelli die 6. * Martij proximè præteriti *num.1.* importaret simplicem dispositionem ad pias causas fauore Ecclesiæ S. Mariæ de Florentia cum deputatione Capellani ad nutum Abbatis, & Monachorum amouibilis, vel potiùs beneficium sæculare, & perpetuum, itavt à Sede Apostolica Tonello conferri potuerit. In cuius articuli discussione Beneficij Ecclesiastici signa relata in decisione 6. Martij proximè præteriti coram me, iterum in dubium reuocata sine aliqua resolutione die 19. Iunij proximè præteriti, hodie tandem æquiuoca visa sunt.

Duplex erat quæstionis inspectio: altera scilicèt, An inspectis verbis Testatricis esset nè simplex Capellania ad nutum Abbatis, & Monachorum, vel potiùs beneficium perpetuum; altera. An ex prouisionibus Pontificijs, quatenùs etiam inspecto tenore fundationis simplex Capellania iudicanda fuisset, adhuc perpetui Ecclesiastici beneficij naturam assumere potuisset.

Quoad primam inspectionem considerato totius testamenti contextu, conueniebant DD. verè hoc esse simplex legatum fructuum, vt exindè celebrarentur tot Missæ à Capellano, quem hæres Testatricis præsentaret Abbati, eo autem defuncto, Abbas, & Monachi eligerent assignata congrua mercede arbitrio Abbatis, & Monachorum, quorum conscientias onerauit, addita taxatiua, ne alius se intromitteret, ex quibus inferebant deficere duo præcipua
1 requisita ad perpetuum beneficium † ex illis, quæ enumerauit *Rota coram Pen. dec. 125. num. 7.* Auctoritatem nempè Ordinarij, cuius interuentus per taxatiuam prohibitio-
2 nem, nè alius se ingereret, † exclusus censetur, adeòvt nec superueniens attendatur, cùm contextualiter ad ipsam fundationem beneficij requiratur, ne sit in potestate Epi-
3 scopi defunctorum voluntates † commutare, quod soli Pontifici reseruatur *in Clem. quia contingit de relig. domib.* efficiendo perpe-
4 tuum beneficium † id. quod erat amouibilis Capellania *Felin. cons. 45. num. 4. & 5. Spin. de testam. gloss. 4 sub num. 42. Garz. de benefic. par. 1. cap. 2. num. 105 108. & seqq. iuncto n. 42. Ceual. commun. contrà commun. qu. 2 7. num. 27. & 28. Monet. de commut. vltim. volunt. cap. 5. sub num. 315. Tondut. quæst. benefic. tom. 1. par. 2. cap. 1. §. 6. nu. 25. & 20. Rota coram Seraphin. dec. 611. num. 1. & 2. & coram Buratt. decis. 224. num. 1. cum seq.* & dotem perpetuam pro substenta-
5 tione Rectoris ipsi integralitèr † debitam, quod expresè repugnat euentuali, ac incerto salario ab arbitrio, & conscientia Monachorum pendente *Felin. dicto cons. 45. sub num. 5. Lotther. de re benefic. lib. 1. quæst. 5. num. 59. Rota coram Caual. decis. 640. num. 7. coram Dunozett. iun. decis. 101. num. 1. & 2. coram Manzaned. decis. 283. num. 7. & 8.* & meliùs in *recent. par. 2. decis. 254. num. 3. & par. 13. decis 2. num. 11.*

Itavt sola consideratio hæredis, qui quousque viueret, præsentare debebat pro inducendis tribus personis ad iurapatronatus
6 arguenda, † de qua in *decisione præterita §. quia*

cum

cum his deficientibus, nihil valeat ad hunc effectum, cum & istius iuris Laici sint capa-
7 ces, neque ideò Capellania† perpetui Beneficij naturam assumat, vt in his terminis notant *Guidopap. decis. 187. num. 2.* & ex mente *Congregationis Concilij Gonzal. d. gloss. 5. num. 29. Rota rec. par. 13. d. decis. 2. nu. 20. & 21. & coram Dunoz. iun. decis. 867. n. 7. in fin. & 8.*

Et licèt non negarent Domini non solum ex consuetudine, vel ex priuilegio, sed ex
8 tenore fundationis, † quæ vt inquit *Rot. rec. par. 1. decis. 530. num. 4.* illis fortior est, caueri posse, ne Episcopus se ingerat in præsentatione ad Beneficium Ecclesiasticum; itavt
9 ipso Ordinario consentiente, †institutio spectet ad inferiorem veluti Abbatem, vel aliũ, *Abb. in cap. cum dilectus in 4. notabil. de consuetud. Lambert. de iurepatr. lib. 1. par. 1. q. 9. art. 1. n. 55. & 66. Mar. Antonin. lib. 1. resol. 12. sub num. 4. Barbos. de offic. Episc. par. 3. alleg. 72. num. 87. in fin. & ad Concil. Trid. sess. 14. de reform. cap. 13. num. 1 Rota rec. par. 6. decis. 87. num. 13. & seqq. et par. 9. dec. 446. num. 17. & 18.* & in terminis beneficij, cuius electio, & confirmatio spectabat ad Abbatem coram *Buratt. decis. 103.*

Adhuc dicebatur nullatenus doceri, neque ex instrumento fundationis, neq; aliunde Episcopum consensisse huic conditioni, quinimò ex inspectione instrumenti contrarium desumi, cùm prohibitum fuerit, nè alius præter Abbatem se ingereret, & consensum tacitum deductum ex obseruantia in præterita *decis. §. & consensus, §. idque,* apertè suffragari non posse, cùm enunciatiuæ emissæ in visitationibus ab Ordinarijs, Summario responsionis Tonelli sub die d. præteritæ *decisionis nu. 1.* suspensæ remaneant ex vltima visitatione, in qua Vicarius Generalis reseruauit sibi cognitionem, an Capella conferretur in titulum, necnè, Summario Monachorum sub eadem die *nu. 10.* & solutio decimarum, quibus obligata est hæc Capella pro Studio Pisano, nihil adueretur, cùm & simplices Capellaniæ, & Beneficia manualia pro istis Decimis obligata quoq; sint, Summ. hodierno Monachorum *nu. 3.* ac denique vacatio per obitum, vel per resi-
10 gnationem non repugnet, † cùm permittentibus iis, ad quos Capellanorum deputatio spectat, hęc quoque in his Capellanijs permittantur, *gloss. in Clem. vndè §. proprium, verb. reuocari, vbi Zabarell. nu. 8. Vitalin. nu. 9. de supplen. neglig. Prælat. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 5. §. 6. nu. 14. & 26. Paris. de resignat. lib. 1. qu. 11. n. 1. & 4. Rota coram Dunoz. iun. d. dec. 867. n. 9. & 10.*

Quinimò plura Beneficij perpetui exclusiua concurrere, de quibus informantes pro Monachis, itavt licèt nõ placeret pro exclusione obseruantiæ consideratio, quod Ordinarij nunquam contulerunt hoc Beneficiũ,
11 quod est† argumentum positiuum pro eliciendo eorum consensu, *Gonzal. d. gloss. 5. numer. 53. & seqq. & num. 57. Lotter. de re benefic. lib. 1. qu. 5. nu. 63. & 64. Corrad. prax. benefic. lib. 1. cap. 6. n. 320. Rot. rec. par. 13. dec. 2. nu. 14.* ex eo scilicet, quod actus positiui collationis Ordinariorũ adesse nõ poterant, supposito, quod Ordinarij in prouisionibus huius Capellæ se ingerere non possint; Placebat tamen alia consideratio desumpta ex argumento nega-
12 tiuo, †eo quod Capella non habeat dotem, nec Rectorem perpetuum, vt opus esset, itavt potius retorqueatur, *Zabarell. cons. 1. numer. 6. versic. item caueant, Lotter. d. qu. 5. in fine,* aliique pro Tonello adducti.

Hinc dicebatur inutilem esse quæstionem de vltimo statu collatiuo istius Capellæ, quia
13 licèt in Beneficialibus attendatur,† hoc tamen non procedit, cùm repugnet instru-
14 mentum dispositionis,† quia tunc proprietas absorbet causam possessionis, vt communitèr declarant Canonistæ *in cap. dilectus de caus. possess. & propriet. & in cap. consultationum, vbi Abb. sub num. 9. de iurepatr. Calderin. cons. 23. de praben. Marescott. var. resol. lib. 1. c. 55. num. 63. & seqq.* cum alijs, quos in his terminis sequitur *Rota coram Canal. d. decis. 640. sub num. 10. & coram Buratt. d. decis. 224. n. 7. & cor. Dunoz. iun. decis. 101. n. 4. & 5.* cum alijs in *Bononien. iurispatronatus 3. Iunij 1672. §. final. coram me.*

Maior sanè difficultas versabatur in altera inspectione, An scilicet ex Prouisionibus Apostolicis ab anno 1559. vsque ad hodiernam diem, quibus Capellania hæc in titulum collata fuit, præscriptus fuerit nouus
15 status Beneficij † cùm ad hoc quadragenaria sufficiat iuxtà dispositionem *text. cum ibi notat. in cap. cum de Benefic. de Preben. in 6. Marescott. d. lib. 1. cap. 5. num. 67. ad fin.* cum alijs *in Parmen. Parochialis 20. Iunij 1671. §. vel huius narratiua coram me.*

Quibus tamen præter alia circà prouisionum inessectuationem, replicabant Scribentes pro Monachis nos nõ versari in declaratione dubij status, sed in casu, in quo constat ex supradictis de contrario statu ante-
16 riori ex lege testantis, † quo casu non obstante quouis lapsu temporis Prouisionis Apostolicæ statum non mutant, nisi accedente voluntate Pontificis, quæ vltra pote-
17 statem, & cursum temporis † ad hoc requiruntur, vt notant Canonistæ *in d. cap. cum de Benefic. vbi præ cæteris Franc. n. 6. Adden. ad Buratt. decis. 153. num. 5. & seqq.* & in his terminis *Rota coram Buratt. decis. 224. nu. 8. & rec. par. 12. decis. 93. num. 17. & seq.* cum alijs *in Melevitana Commendæ 14. Maij 1669. §. sub ea coram R. P. D. meo Bourlemont,* & admittitur in præterita *decis. coram me in §. Accedentibus.*

Quæ posterior responsio placuit DD. qui ideo recesserunt à decisis 6. Martij proximi præteriti, vtraque Parte informante.

Supra in hac eadem parte adest altera, quæ hic fuit reuocata decisio, & est ibi in ordine decis. 48.

R. P. D. CALATAIV.

Bononien. Fideiussionis.

Luna 27. Nouembris 1673.

ARGVMENTVM.

Mandat Statutum *Bononiæ sub Rubrica de contractibus minorum, & filiorum familias* certas solemnitates requiri, quas hic non afficere declaratur, quia agebatur de filiofamil. maiore, ac etiam iuris vtriusque Doctore, & demum quia eidem Statuto derogatum erat à Vicelegato eiusdem Ciuitatis Bononiæ, quē pro ea vice ei derogare potuisse decidītur.

SVMMARIVM.

1 *Filius familias maior validè se potest obligare pro patre.*

2 *Statutum Bononiæ* de contractibus cum minore, & filio famil. *qualiter procedat traditur & declaratur, & num. 5.*

3 *Statutum cui per Præsidentem Prouinciæ derogatum est non attenditur, num. seq.*

4 *Statuto Bononiæ derogari potest per Vicelegatum, & quando.*

5 *Statutum loquens de filio familias minore non habet locum in filio familias maiore, & maximè iuris vtriusque Doctore.*

6 *Statutum correctorium iuris communis est strictè interpretandum, nec extenditur de persona ad personam.*

7 *Doctor non potest allegare ignorantiam iuris, nec dispositionem sui Statuti, quia detegeret propriā turpitudinem.*

8 *Doctor non prohibetur allegare ignorantiā facti.*

9 *Doctor fideiubens scire debet fideiussionem esse damnosam, & de sui natura læsiuam.*

10 *Decoctio probari debet plenè, & concludenter, & quidem de tempore præciso contractus.*

11 *Filius familias iuris doctor, & maior fideiubens pro patre, non restituitur ex capite læsionis. Amplia quod nec etiam minor eandem restitutionem obtinere possit. ibidem.*

DECISIO CLXXXIII.

PLVRIBVS intimationibus lacessiti Innocentius, & alij de Niue non curarunt informare in hodierna causæ propositione; quare Domini steterunt in decisis.

Nam quod Franciscus validè fideiusserit pro Petro Antonio eius patre nō fuit in dubium reuocatum inspecto iure communi,
1 secundum quod filius familias † maior, qualis erat Franciscus de tempore contractus validè se obligat pro patre, *ad text. in leg. filius familias 8. vbi gloss. & Doctores Cod. de fideiussorib. & mandat.* & tenuit *Rota coram Buratto decis. 20. num. 7.* Non obstante dispo-
2 spositione *Statuti Bononiæ* † *in Rubrica de contractibus cum minore, & filio familias* §. *item dicimus* requirente vltra consensum patris, interuentum etiam Curatoris; tùm quia illi fuit expressè derogatum per Dom. Vicele-
3 gatum Bononiæ, † & quidem cum clausulis amplissimis, vt aduertit *decisio*, quæ reuidetur §. *iustitia*, quod facere potuisse † pro
4 illa vice firmat *Carpan. ad Statutum Mediolanen. capit. 265. num. 25. & coram Durano decis. 83. num. 14.* Tùm quia Statutum loqui-
5 tur de filio minore, † non autem maiore, & iuris vtriusque Doctore; vndè duo re-
6 sultant, alterum, quod Statutum † prædictum, tamquam correctorium iuris communis est strictè interpretandum, nec extenditur de persona ad personam, *Decius in capit. primo num. 114. extrà de probationib.* Alterum, quod tamquam Doctor non potest
7 allegare ignorantiam iuris, † nempè dictam dispositionem Statutariam, quia detegeret
8 propriam turpitudinem, † quidquid esset dicendum si allegaret ignorantiam facti, vt distinguendo firmauit *Rota in Nonantulanā Emphyteusis 22. Iunij 1672. §. finali coram Reuerendissimo Domino me Decano*, & tamquam
9 talis nec minus ignorare debebat, † quod fideiussio est contractus de sui natura læsiuus, *leg. Ait Prætor* §. *non solum il primo, ff. de minorib. leg. Titius ff. de fideiussorib. & etiam Rota decis. 187. num. 17. coram Buratto.*

Obiectum verò, quod propter patris decoctionem competat filio restitutio in integrum ex capite læsionis, neque in facto, neque in iure subsistere visum est; Non quidem in facto, quia decoctio non proba-
10 tur, & quidem de tempore † contractus prout requiritur, vt respondit *Rota decis. 564. num. 2. & decis. 582. num. 18. par. 4. tom. 3. recent.* cum alijs adductis *in decisione*, quæ reuidetur §. *neque facit*; Nec minus in iure, quia
11 filius familias doctor, & maior † fideiubens pro patre de iure non restituitur ex capite læsionis, vt in fortiori casu filij familias minoris firmauit *Rota decis. 120. num. 11. decis. 58. & decis. 82. num. 12. coram Reuerendissimo D. Zarate.*

Ex quibus, & alijs pleniùs deductis in antecedentibus decisionibus Domini steterunt in decisis, Carolo Antonio, & Ioanne Iacobo de Gualandis tantùm informantibus:

Supra in hac eadem parte adest altera hic confirmata decisio coram eodem R. P. D. Calataiu, quæ est ibi in ordine 87. cuius in calce aliæ etiam concordantes adnotantur.

R. P. D. CALATAIV.

Anconitana Prædij.

Luna 27. Nouembris 1673.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum lineale excluditur, quia Testatrix, seu magis Donatrix duas lineas simpliciter vocauit, & ideò vnàquamq; in sua po-

medietate succedere voluisse dicendum est; proindeque nominatio in executionem illius voluntatis facta, censeri debet de persona ab eadem Testatrice in eadem linea vocata, non autem de alia.

SVMMARIVM.

1 *Voluntas testatoris super interpretatione fideicommissi praeualet verbis, & num. 4.*

2 *Lineas duas si testator vocauit, voluisse censetur, quod vna linea succedat alteri lineae, nec quod detur fideicommissum de linea ad lineam.*

3 *Clausula* in stirpes *operatur quod non possit fieri transitus de linea ad lineam, nisi altera penitus euacuata.*

4 *contra Voluntatem testatoris nemo debet ad fideicommissum admitti, & sup. num. 1.*

5 *Nominatio probari debet per duos testes, nec sufficit vnicus:*

6 *Voluntas eligendi non operatur electionem factam sed solum faciendam.*

7 *Nominatio facta contra voluntatem testatoris, vel in plus, non attenditur.*

8 *Nominatio censetur facta de persona, cui illa secundum voluntatem testatoris debetur, non autem de alia.*

9 *Obseruantia deducitur etiam ex non facto per aliquod longum tempus.*

10 *Exequutor voluntatis defuncti non debet se gerere tamquam arbiter.*

11 *Obseruantia est optima interpres quarumcumque dispositionum, & in dubijs remouet omnes difficultates.*

12 *Associatio, vel immissio datur vigore clausulae* constituti *& facultatis* capiendi possessionem propria auctoritate.

13 *Associatio, ac etiam immissio vigore clausulae* constituti *datur etiam contra tertium quando illa est coniuncta cum* facultate capiendi possessionem propria auctoritate.

DECISIO CLXXXIV.

IOANNA Landrina donauit Equiti Tomasio duas possessiones nuncupatas Sancti Stephani, & Montis Borrini, vita tamen illius naturali durante, & post obitum eiusdem Equitis illas donauit duobus ex sex nepotibus natis ex Bartholomaeo, & Francisco pariter ipsius Donatricis filijs, quos affirmauit ore proprio eidem Equiti nominasse publicandum quandocumque placuerit, & casu quo vnus ex nominatis decederet sine filijs legitimis, & naturalibus vocauit in eius portione alterum nominatum, & successiuè disposuit, quod si omnes duo nepotes ab Equite nominatos decederent sine filijs masculis legitimis, & naturalibus, tali casu in dictis duabus Possessionibus substituit proximiores de Domo de Tomasijs in stirpes, & non in capita, secundum gradus praerogatiuam, Summ. Arthemij *num. 2.*

Eques Thomas fiduciarius nominauit Ascanium in linea Bartholomaei pro vno ex duobus nepotibus sibi in secreto à donatrice significatis. Alterum verò nepotem denominare desijt; vndè secuto obitu praefati Equitis Thomae, medietas Praediorum donatorum peruenit ad Ascaniū verè nominatum; Altera verò medietas fuit amicabiliter attributa Bartholomaeo, & Ambrosio nepotibus ex Francisco, Summ. Francisci *num. 3.*

Decessit Ascanius nominatus instituto haerede Bruto filio naturali, contra quem Federicus filius Caesaris de Thomasijs filij Ioannis germani fratris Ascanij, tamquam proximior vocatus ad fideicōmissum Ioannae, in casu obitus nominatorum sine filijs legitimis institit pro immissione ad bona per d. Ioannam donata, scilicet in portione obuenta Ascanio; sed inter ipsum Brutum, & Federicum fuit deuentum ad concordiā, in qua fuit stabilitum, quod eueniente casu, quod idem Federicus reportaret sentētiam fauorabilem, & actualem possessionem caperet, tunc promiserunt deuenire ad diuisionem, & vnam medietatem attribuere Bruto, pro se, & suis filijs legitimis, & naturalibus, & aliam medietatem Federico, cum pacto, quod si Brutus decederet sine filijs, Federicus, & sui possent capere possessionem propria auctoritate, absque decreto Iudicis, & cum clausula Constituti in forma, Summ. Arthemij *num. 4.*

Deindè Federicus iudicialiter egit citato Bruto, & sententiam fauorabilem reportauit super immissione ad portionem assignatam Ascanio in dd. duobus Praedijs, dicto Summ. *num. 5.* & eius vigore actualem possessionem idem Federicus obtinuit, & suscepit dicto Summ. *num. 6.* proindè in executionem pacti, de quo supra in dicto Summ. *num. 4.* restituit Bruto portionem Montis Borrini, obuentam Ascanio Patri, retenta portione possessionis S. Stephani pro se, pariter Ascanio obuenta; dictam tamen restitutionem Federicus fecit cum eodem pacto, quod moriente Bruto sine filijs legitimis, & naturalibus, tunc posset idem Federicus, & sui auctoritate propria, & sine Iudicis decreto possessionem corporalem accipere, quia sic ex pacto &c. dicto Summ. Arthemij *num. 7.*

Obijt Brutus, & portio Montis Borrini, vt supra assignata à Federico Bruto fuit occupata à Thoma, & Francisco de Tomasijs, & propterea Arthemius, Ioannes, & Caesar filij Federici contra ipsos recuperatores intentarunt iudicium associationis, vel immissionis in vim pacti capiendi possessionē propria auctoritate, & clausula Constituti, & Iudex de partibus protulit sententiam absolutoriam ab obseruatione iudicij, modo deuoluta causa per appellationē ad Rotam, me proponente, fuit disputatum dubium die prima Iulij 1671. An esset danda associatio, vel immissio, & fuit dictum, quod videatur de bono iure, etiam ad effectum immissionis; vnde super hoc repropo- sita Causa, Domini dixerunt constare de

bono iure vtriusque partis ad effectum immissionis, iuxtà modum in decisione exprimendum, nempè in medietate bonorum à Ioanna donatorum fauore Arthemij, & fratrum de Tomasijs Actorum, & in altera medietate fauore Francisci, & aliorum fratrum de Tomasijs Reorum conuentorum.

Nam cùm medietas dd. bonorum peruenerit ad Ascanium verè nominatum, & ipse decesserit sine filijs, factus est locus substitutioni factæ fauore proximiorum Domus de Tomasijs, vigore cuius successio spectabat ad Federicum, tunc viuentem in linea eiusdem Ascanij, & probatur clarè ex aperta
1 mente, & voluntate donatricis, † quæ super interpretatione fideicommissi præualet verbis, *l. cum virum C. de fideic. l. vbi §. Te rogo, ff. ad Trebell. Altograd. cons. 88. nu. 2. cum seqq. lib. 2. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 3. tit. 3. num. 1. & 9. in rec. dec. 365. n. 39. par. 5. Amat. Dunoz. dec. 614. num. 7.*

Quandoquidem Donatrix considerauit duas lineas distinctas duorum suorum nepotum, & voluit, quod medietas bonorum donatorum, cuilibet ex dictis duobus suis nepotibus deberetur pro æquali portione, iuxtà formam cuius dispositionis, dimidia præuia nominatione obuenit Ascanio filio Bartholomæi senioris nominato constituēti vnam lineam; & altera dimidia in linea Francisci senioris vbi non aderat nominatio obuenit Ambrosio, & Bartholomæo, & post obitum eiusdem Bartholomæi obuenit etiam eius portio Ambrosio constituenti alteram lineam.

Stante igitur huiusmodi distinctione subsequens vocatio proximiorum Domus de Tomasijs intelligitur discretiuè, vt proximiores vnius lineæ capiant portionem dictę lineæ. Proximiores verò alterius lineæ capiant alteram portionem d. alteri lineæ assignatam, nec proximiores vnius lineæ possunt aspirare, nec prætendere portionem alteri competentem, quia cùm à principio Donatrix plures personas, nempè duos nepotes vocauerit, & illorum duas distinctas
2 lineas considerauerit, † noluisse censetur, quod vna linea alteri succedat, nec quod detur fideicommissum de linea ad lineam, vt probant *Berett. cons. 18. num. 22. & cons. 75. num. 15. lib. 1. Peregr. cons. 33. num. 12. & cons. 37. num. 9. lib. 3. Fusar. cons. 2. num. 10. Seraph. decis. 123. num. 3. Merl. decis. 798. num. 26. in Amerina fideicommissi 27. Martij 1667. coram R. P. D. Beuilaqua §. ex hac enim.*

Præsertim cùm proximiores sint vocati
3 cum clausula *in stirpes*, † quę operatur, vt vocatio intelligatur in qualibet linea, nec possit fieri transitus ad alias, nisi illa fuerit euacuata, *Menoch. cons. 376. nu. 33. & 34. Peregr. cons. 43. num. 7. lib. 4. Fusar. de substitut. quæst. 475. num. 25. Rota coram Carillo decis. 105. nu. 3.*

Idque in casu nostro redditur certum, nè aliàs admittendo in hac portione obuenta Ascanio nominato, Franciscum, & Thomā, contrauenistur apertæ menti Donatricis, quia illa linea Francisci haberet portionem integram personæ non nominatæ, & dimidiam alterius portionis Ascanij nominati, si ad illā admitterentur præfati Franciscus, & Thomas, idque omnino repugnaret dictæ Donatricis voluntati, quæ pro æquali portione voluit vtrumque nepotem, seù vtram-
4 que lineam succedere, † nemo autem admitti debet ad fideicommissum contra mentem, & voluntatem fideicommittentis, *ad Text. in l. si quis ita §. pen. ff. de Testam. tutel. cum vulg.*

Prætensio verò, quod fuerit nominatus Ambrosius in secundo loco, vnà cū Ascanio non verificatur, quia ad istum effectum debet constare de nominatione, vel per scripturam, vel per duos Testes, qui de illa de-
5 ponant, † nec sufficit vnicus Testis ex doctrina *Castr. in l. vnum ex familia 44. nu. 4. versi. ex quo dico, & ibi Anton. de Padilla num. 9. in fine ff. de legat. 2. Fusar. de substit. quæst. 304.* & ex cōmuni regula *dictum vnius dictum nullius*, & quod magis est deponit Thomam habuisse
6 animum eligendi, † quæ verba non probant electionem factam, sed electionem faciendam, quæ non sufficit, *Menoch. de arbitr. Iud. cas. 496. nu. 28. Sanchez de matrim. lib. 6. disp. 22. nu. 12. Rot. in Perusina hæreditatis 17. Iunij 1670. §. diuersitas autem coram R. P. D. meo Bourlemont,* cui accedit, quod Thomas prædictus non habebat ius eligendi, sed solum vti Testis declarandi animum, & electionem factam à Ioanna donatrice.

Adminicula verò lata ad inducendam nominationem Ambrosij potius visa fuerunt retorqueri; nam nominatio deduci non potest ex instrumento diuisionis initæ inter Ascanium nominatum, Bartholomæum, ac Ambrosium, sicuti neque ex libro familiari Bruti, quia ex ipsis potius apparet factum contrarium voluntati Donatricis, dum ipsa mandat solum eligi duos, & ex ipsis constet electio trium, Ascanij ex linea Bartho-
7 lomæi, & duorum ex linea Francisci, † & proindè tanquam excessiua voluntatis donatricis non est attendenda, *Surd. cons. 380. nu. 4. vers. 3. responderi potest, Cancer. var. res. par. 3. cap. 20. nu. 89. Rot. in Romana legati 27. Martij 1624. coram bon. mem. Cardinali Verospio §. secundo visum fuit, & in Perusina erectionis Canonicatus 4. Maij 1665. coram Eminentiss. Carpineo Prodatario §. 1. quia, confirmata coram eodem 6. Febr. 1666. & in Romana hæreditatis 16. Ianuar. 1665. & 8. Februarij 1666. coram Eminentissimo Cerro.*

Et quatenus ex ipsius instrumento, & libro deducendum esset aliquod adminiculū pro nominatione secundi, censuerunt DD. esse potiùs præsupponendam nominationē in personam Bartholomæi iunioris, tam
8 quam dictæ lineæ Francisci † primogeniti, quàm in Ambrosio secundo genito, vt in terminis simplicium fideicommissorū *Gratian. decis. 467. quam sequitur Menoch. cons. 487. num. 10. vers. Egregie, Tiraquell. de Iur. primog. quæst. 64. nu. 3. & §. hoc sermone in l. Boues par. ...*

nu. 135. ff. de verb. oblig. Cirlet. contr. 114. num. 2. & sequen. Tondut. resol. ciuil. lib. 1. cap. 51. nu. 6. & 7. cum sequen.

Cui obstare non potest, quod Ascanius, qui superuixit Bartholomæo, bona fideicõmissaria fuerit per Ambrosium, seù eius filios possideri. Id enim non fuit habitum in consideratione, quia superuiuentia in ætate valdè senili non fuit maior mense cum dimidio; è conuersò autem, mortuo Ascanio sine filiis legitimis, Brutus hæres Prædium Montis Borrini per longum tempus possedit, & de ipso cum Federico transegit absq; reclamatione Ambrosij, quia si fuisset verè nominatus, Prædiũ vindicasset vigore fideicommissi ad eius fauorem purificati per

9 obitum Ascanij; † ex huiusmodi enim non facto per longum tempus potest deduci obseruantia, *Rot. post Zach. de oblig. Cam. dec. 89. num. 12. & coram Royas decis. 181. nu. 16.*

Minus ad rem facit, quod Ambrosius esset vxoratus, Bartholomæus verò militiæ deditus, ita vt potius ille, quàm iste deberet verisimiliter vocari, quia hæ qualitates non aderant de tempore donationis, quod debet at-

10 tendi; † dum Thomas non erat Arbiter, sed purus Testis, & executor præcisæ voluntatis sibi à Donatrice significatæ, ad terminos *text. in l. Theopompus ff. de dot. præleg.* vltra quod valdè vrget reuelatio per Ambrosium facta metu excommunicationis, in qua dignoscitur ipsum non fuisse de nominatis, *Summ. Arthemij num. 11.*

Cæterùm licèt Ambrosius non sit nominatus, neque in linea verificari potuerit casus obitus vnius ex nominatis sine filijs, nihilominus Domini respiciendo ad voluntatem Testatricis, quæ semper est attendenda, vt supra firmaui *in § nam cum medietas*, considerarunt, quod voluntas Donatricis fuit honorare vtramque lineam, & cuilibet lineæ medietatem relinquere, ideo loco personæ nominandæ admittendos esse filios Ambrosij, qui soli supersunt ex linea Francisci, ponderando etiam obseruantiam subsecutam, quia Bartholomæus, & Ambrosius post mortem Equitis ex linea Francisci sibi applicarunt integram portionem debitam, eorum lineæ, eamque inter se diuiserunt, & hodie integram medietatem filij Ambrosij

11 possident, † quæ obseruantia est optima interpres quarumcumque dispositionum, & in dubijs remouet omnes difficultates, *Rota coram Buratt. decis. 85. num. 4. & 79. num. 3.* & ità inter istas partes seruatur æqualitas, dum vnicuique sua medietas tribuitur.

Dum igitur ex supradictis constat de bono iure vtriusque partis dixerunt Domini dandam esse immissionem pro confirmatione possessionis, quam de præsenti retinent Franciscus, & Thomas filij Ambrosij pro medietate in Prædio Montis Borrini, & in medietate Prædij Sancti Stephani, quæ pariter, sed pro indiuiso possident cum Arthemio, & fratribus de Tomasijs; dd. autem Arthemio, & fratribus dandam esse immissionem pro confirmatione possessionis medietatis Prædij Sancti Stephani, quam retinent, cum supradictis Francisco, & Thoma, & respectiuè associationem, vel immissionem in alia medietate prædij Montis Borrini detenti à prædictis Francisco, & Thoma, quia Artemius, & fratres filij Federici habent intentionem fundatam in instrumento transactionis initæ de anno 1625. in qua Bruto assignata fuit prædicta medietas Prædij Montis Borrini obuenta Ascanio nominato, & per supradictum possessa vigore sententiæ in iudicatum transactæ, cum pacto tamen, quod ipso Bruto decedente sine filijs legitimis reuerteretur ad ipsum Federicum, eiusque descendentes, appositis pacto capiendi possessionem propria auctoritate, &

12 clausula Constituti, quarum vigore competit Arthemio, & fratribus associatio, vel immissio, *Bart. in l. Creditores num. 19. vers. & prædicta C. de pign. Nouizan. cons. 82. num. 15. & 16. Ruin. cons. 127. num. 1. lib. 5. Menoch. de adipiscen. retinend. 5. num. 140. Merl. decis. 305. num. 1. 2. & 3. Afflict. decis. 326. num. 1.*

Nec vllius est momenti replicatio facta à Francisco, & Thoma, scilicet quod ipsi sint tertij, & actu possideant, & nullam habeant causam à Bruto, qui clausulam Constituti apposuit, quia quando simul cum pacto capiendi propria auctoritate est vnita clausula

13 Constituti, prout in isto casu, † tunc enim associatio, vel immissio competit etiam cõtra Tertium non habentem causam à contrahente, cùm possessio, quæ transiuit ad Tertium sit affecta ex dicta clausula, vt in puncto distinguendo declarat *Cartar. dec. Ianuen. 94. num. 5. Negusant. iun. respons. 334. num. 6. Gait. de credit. cap. 4. par. 7. num. 835. vers. inò etiam contra.*

Et ità vtraque &c.

R. P. D. E M E R I X.

Meleuitana Commendæ.

Veneris 1. Decembris 1673.

A R G V M E N T V M.

Appellatione pendente, & post causam inter Collatores simpliciter à Signatura commissa, data est possessio prouiso ab altero ex illis; quæ proindè attentata declaratur non obstante quod idem prouisus non esset in causa, quia sicuti quidquam Collatores interim innouare non poterant, ita nec minus eandem possessionem ipse prouisus apprehendere valuit.

S V M M A R I V M.

1 *Attentata sunt omnia, & quæcumq; post appellationem gesta.*

2 *Attẽtata primitus, & ante omnia reuocari debent.*

3 *Appellatio simpliciter à signatura commissa, retrotrahitur ad diem latæ sententiæ.*

4 *Attentata sunt omnia medio tempore gesta etiam si cau-*

si causa simpliciter à Signatura commissa, alias non esset appellabilis.

5 *Statutum Religionis Hierosolymitanæ cap. 22. tit. 7. prohibet appellationem suspensiuam, & quatenus procedat, & num. seqq.*

6 *Statutum prohibens appellationem, non tollit appellationem ad Papam, & num. seqq.*

7 *Statutum prohibens appellationem est correctorium iuris communis, & num. seq.*

8 *Statutum prohibens appellationem, aut alias correctorium iuris communis, nullam recipit extensionem, & num. 7.*

9 *Tertius etiam attentat, si habet causam à collitigante, & num. seq.*

10 *Collitigans sicuti appellatione pendente nihil innouare potest, ita similiter tertius qui ab eo causam habet, & supra num. 9.*

11 *Possessio attentata sequestrari debet.*

12 *Attentata possessio attentanti suffragari non debet.*

DECISIO CLXXXV.

VACANTE Commenda de Capette Prioratus S. Ægidij, illaque smutita in Venerabili Lingua Prouinciæ Fr. Ioannes de Arpaion illius Prior vigore facultatum Prioribus concessarum à Statuto Sacræ Religionis Hierosolymitanæ titulo 33. delle Commende retinendi sibi vnam Commendam de pertinentibus ad eorum dispositionem, declarauit per Procuratorem velle dictam Commendam pro se retinere, cui se opposuerint Procuratores dictæ Venerabilis Linguæ Prouinciæ, & allegantes eius incapacitatem, binas sententias obtinuerunt, alteram à Consilio ordinario Religionis, & alteram ab Eminētissimo Magno Magistro, eiusque Consilio completo; cùmque non obstante appellatione à dicto Priore ad Sāctissimum intrà decendium interposita, fuerit deuentum ad illarum executionem; Ideò ad eius instantiam fuit mihi à Signatura Sanctissimi commissa causa simplicitèr, cum facultate reuocandi attentata, & pro illorum reuocatione hodie, & affirmatiuè responsum.

Regulare enim est, quod gesta post ap-
1 pellationem intra decendium † interpositā,
2 sint nulla, & attentata, proindè† veniunt in
primis, & ante omnia reuocanda, *ad text. in cap. non solum de appel. in 6.* & certiùs in præ-
3 senti, quia appellatio fuit † simplicitèr admissa à Signatura; Commissio enim tali ca-
4 su retrotrahitur ad diem latæ sententiæ, † & inducit attentata, etiamsi causa de sui natura non esset appellabilis, vt post *glos. in l. appellatione verb. deliberationis C. de appell. Ioann. Andr. in cap. si à Iudice num. 1. de appel. in 6.* aliosque aduertit *Rota decis. 266. num. 10. & seq. par. 9. to. 1. rec. coram bo. me. Celso decis. 43. num. 3.* & optimè omnia in his terminis comprobātur in alia *Melenitana Commenda de Vaours 13. Maij 1650. §. verum quia, & §. quia cum ab eo coram Eminentissimo D. Cerro.*

5 Non obstat Statutum Religionis† *cap. 22. tit. 7. del Conseglio* prohibens appellationem suspensiuam à sententijs Consilij completi, quia talis prohibitio impedit tantum appellationem suspensiuam ad Capitulum gene-
6 rale, † non autem ad Sanctissimum, vt benè *Rota decis. 643. & 673. vtrobique num. 8. coram*
7 *bo. me. Amat. Dunoz.* ea scilicet ratione, † quia cùm statutum sit correctorium Iuris communis, non recipit extensionem, vt notant *DD. in auth. quas actiones C. de Sacros. Eccles.* &
8 de tali statuto dixit *Rota decis. 661. num. 4. parte 1. rec.* & respectu huius articuli fuit etiā admissum *in decis. 69. num. 10. coram eodem Dunozetto.*

Nec paritèr releuat aliud obiectum, quod scilicet Eques de Clemens prouisus à Magno Magistro de Commenda controuersa, tamquam tertius dici non possit attentasse,
9 sufficit enim ad hunc effectū, † quod habeat causā à Magno Magistro, cui sicuti nō licuit quidquam in præiudicium appellantis inno-
10 uare, † ità neque ipsi Equiti ab eo, vti Iudice causam habente, *Lancellot. de attent. in præfat. prima part. nu. 41.* & benè, & latè *in cap. 3. num. 16. & sequen.*

Ex quibus etiam Domini cēsuerunt possessionem iuxtà solitum Tribunalis, esse se-
11 questrandam, † nè in beneficialibus detur
12 vitiosus ingressus, & attentāti prosit† eius vitiosa possessio, *Arguel. decis. 10. num. 12. & seq.* & fuit dictum *in d. Melenitana Commenda de Vaours §. firmatis coram Eminentissimo Domino Cerro.*

Et ità reiectis cæteris ad disputationem negocij principalis decisum fuit, vtraq; &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO Sacræ Rotæ Decano.

Cauallicen. Hæreditatis.

Veneris 1. Decembris 1673.

ARGVMENTVM.

Secundum testamentum præualere dicebatur, non obstante clausula derogatoria in primo apposita, vel quia illa de stylo Notarij in testamento mulieris prætendebatur adiecta, vel quia eadē mulier iuris ignara, de illius efficacia non poterat esse conscia, vel etiam quia decennio præsumebatur oblita, & tandem quia vbi constat de voluntate testantis, eius expressa reuocatio necessaria non est. Pro validitate tamen primi testamenti, & reiectione secundi deciditur, quia eadem clausula de voluntate Testatricis præsumebatur apposita, prout etiam de illius efficacia certiorata dici debet; obliuio verò decennalis ex reminiscentia testamenti fuerat interrupta, & de sufficienti voluntate testatricis ex lectura testamenti minus constabat.

SVMMARIVM.

1 *Clausula derogatoria in testamento mulieris censetur apposita de stylo Notarij, & ideo non attendenda.*

2 *Testamentum primum cum clausula derogatoria, adhuc reuocatur per secundum ex voluntate testatoris, etiam sine reuocatione eiusdem clausulæ.*

3 *Obliuio testamenti, & illius clausula derogatoria præsumitur per decennium, & quando num. 4.*

4 *Obliuio testamenti non præsumitur per decennium si testator infra decennium per codicillos, aut aliter habuit reminiscentiam illius, amplia vt numero 28. cum seqq.*

5 *in Testamento omnia contenta censentur apposita de mandato testatoris.*

6 *Notarius apponens proprio marte aliquod substantiale in testamento, falsitatem committit.*

7 *Notarius præsumitur apposuisse clausulam derogatoriam in testamento de voluntate testatricis, eamque eidem testatrici declarasse.*

8 *Cognatio Spiritualis non probatur ab vno teste de auditu.*

9 *Cognatio Spiritualis non probatur ex libro, qui nescitur à quo, & de cuius mandato sit conscriptus.*

10 *inter Consanguineum, & extraneum, vt amor extranei superet consanguineum, qualis esse debeat.*

11 *Testamentum primum habens clausulam derogatoriam non derogatur per secundum, quod solum voluit testator efficax remansurum.*

12 *Testamentum vt dicatur conditum ad pias causas quomodo illa debeat esse substituta, & num. seqq.*

14 *Causæ piæ fauor non consideratur si solum in remotissimum tempus, & in euentum prorsus incertum ea substituta sit.*

15 *Manus testatricis recognoscitur per comparationem literarum facta à peritis iudicialiter electis, & num. seqq.*

16 *Recognitio literarum facta per comparationem literarum solum probat semiplene, & vid. numeris seqq.*

17 *Comparatio literarum quatenus restringatur ad solas apochas, vel extendatur etiam ad quascumq; alias scripturas & num. 18.*

19 *Recognitio manus per comparationem literaram ex qualitate circumstantiarum, arbitrio iudicantis remittitur.*

20 *Comparationis literarum circumstantia potissima est antiquitas temporis.*

21 *Manus testatricis potest recognosci per comparationem literarum, si concurrant antiquitas temporis illius sigillum, obitus testium, & alia de quibus à numi 15. & seqq.*

22 *Coniectura vna coadiuuatur ab altera, & numero 22.*

23 *Testium mors, & impossibilitas probationis operatur vt ad subsidiariam probationem recurrendum sit.*

24 *Similitudo scripturæ per peritos probata plurimum præualet pro comparatione literarum facienda.*

25 *Recognitio manus testium extraiudicialiter facta facit adminiculum.*

26 *Adminicula, & coniectura simul iuncta accipienda sunt.*

27 *Recognitio facta per comparationem literarum iunctis adminiculis & coniecturis plenè probat.*

28 *Veritas desumitur etiam ex codicillis minus solemnibus.*

29 *Obliuio per decennium præsumpta remanet interrupta ex actibus medij temporis importantibus scientiam.*

30 *Obliuionis decennalis interruptio à quo tempore sumenda sit, & num. seqq.*

32 *Clausula derogatoria numquid adeo sit difficilis, & implicita. vt de ea mulier recordari non possit, & nu. 33.*

33 *Persona qualibet, etiam idiota benè recordari potest de clausula derogatoria in suo testamento apposita.*

DECISIO CLXXXVI.

FVNDAMENTA Decisionis editæ corā me die 28. Martij anni 1672.*in qua firmatum fuit primum Testamentum conditum à Marchesia de Guigonet non esse reuocatum ex confectione secundi omittētis facere mentionem clausulæ derogatoriæ in primo appositæ; Ex triplici capite hodiè euertere conabantur Scribentes pro Ioanne Petro, videlicet Primo, quia dicta clausula apposita in testamentō mulieris efficaciæ eiusdem prorsus ignaræ, censeatur apposita
1 de stylo Notarij,† & proindè non attendenda, vt in specie consuluerunt *Bursatt. conf. 47. num. 17. lib. 1. & Paris. conf. 10. num. 10. & seqq. lib. 3.*

Secundò, quia etiam si deberet attendi adhuc sufficiat ex pluribus coniecturis desumi posse apertam voluntatem Testatricis
3 recedendi ab eius primo elogio, † absque eò, quod sit necessaria indiuidualis reuocatio eiusdem, & expressio clausulæ prædictę, vt admittitur in *decis. quæ reuidetur §. & quamuis.* Et Tertio denique, quia ex lapsu decennij, & vltra inter vnum, & alterum testamē-
3 tum decursi præsumatur illius obliuio,† quā dicebant non fuisse interruptam ex Codicillis intermedijs, vel falsitatem redolentibus, vel tantùm semiplenè probantibus reminiscentiam prætensam, & proindè non valen-
4 tibus destruere obliuionem † resultantem ex iuris præsumptione, iuxtà firmata per *Crauett. de antiq. temp. par. 1. nu. 318. & Menoch. de præsumpt. quæst. 32. num. 2. lib. 1. & Mascard.* sed his, & alijs non obstantibus Domini steterunt in decisis.

Etenim quoad primum premissa Iuris regula, quod omnia contenta in testamento
5 censentur apposita † de mandato Testatoris, & quod Notarius apponens proprio mar-
6 te aliquod substantiale † posset redargui de falso. Hinc non fuit in proposita facti specie dubitatum, quin ad exclusionem delicti, pro qua omnis capi debet interpretatio, clausula controuersa, censeatur apposita de mandato Testatricis, quæ licèt mulier potuit, vel consulere peritiores, vel requirere Notariū,

vt

vt talem conficeret formulam testamenti,
per quam obuiaretur fraudibus, quibus ip-
sa senio confecta potuisset circumueniri, &
induci ad alitèr disponendum contra pro-
7 priam voluntatem. † Indeque Notarius ap-
posuerit clausulam prædictam, eamque Te-
statrici declarauerit, prout ità fuisse factum
præsumendum esse firmauit in his terminis
rejecto *Barbat. in cap. cum esses de testam.* cum
alijs sequacibus *Menoch. cons. 170. num. 22. &
23.* cum alijs ab eo relatis *in cons. 37. nu. 130.
& 131.* quem sequitur *Cyriac contr. 360. nu-
mer. 103. & trib. seqq.* & videtur admitti per
eundem *Bursatt. cons. 307. num. 138. lib. 1.* & di-
xit *Riminald. iun. cons. 808. num. 122.*

Quo verò ad secundum non visa est posse
colligi certa voluntas Testatricis reuocandi
primum testamẽtum ex coniecturis iterum
repetitis. Nam dilectio erga Clementiam
secundo loco hæredem institutam, aut de-
sumitur ex quo Testatrix illam susceperit
8 in Chrismate, † & huiusmodi spiritualis co-
gnatio non remanet probata ex vnico te-
9 ste de auditu, & eo minus ex libro, † qui
nescitur a quo, & de cuius mandato fuerit
scriptus. *Cyriac. contr. 155. num. 1. & 2.*

Aut vero desumitur ex blanditijs, quibus
eam solitam fuisse excipi à Testatrice depo-
nunt testes remissoriales, & præter exceptio-
nes contra ipsos adductas ab Informantibus
pro Honorato censuerunt Domini, neque
ex prædicta cognatione, neque ex eorum
depositionibus conijci posse adeò ingentem
& cordialem amorem erga Clementiam, vt
præualere debeat amori erga vnicum con-
10 sanguineum, † in cuius concursu amor ex-
traneæ deberet egredi terminos ordinarios,
& referri ad actus insignes, & speciali nota
dignos, itavt comparari posset filiali, vel si-
mili, non autem ad indifferentes, quibus
solent excipi puellæ etiam seruitio addictæ
per eius Dominos, vt probant *Ias. in l. non du-
bium in fine C. de testam. Riminald. iun. cons. 235.
num. 91. & seqq. Mantic. de coniect. vltim. voluntat.
lib. 12. tit. 8. sub num. 26. & Cyriac. contr. 360.
num. 91.*

Clausula verò, hoc solo testamento re-
manente efficaci, insufficiens fuit iudicata
ad inducendam reuocationem prætensam;
Nam articulata cõsuetudo illarum partium,
quod per eam intelligatur derogatum prio-
ri testamento habenti clausulam derogato-
riam ad futura, non remanet probata per
testes remissoriales se ingenuè fatentes de ea
non informatos, imò patentèr ignaros, &
11 proindè remanent termini iuris† commu-
nis, quod per hanc vulgarem clausulam nõ
cẽseatur derogatum primo derogatorio te-
stamento, vt de communi testatur *Rota de-
cis. 201. num. 5. & seqq. par. 6. recent.*

Minusque curari valuit necessitas expri-
mendi clausulam derogatoriam in secundo
testamento, ex eo quia licèt causa pia non
legatur in eo principalitèr instituta, adhuc
12 sufficiat, quod fuerit substituta, † ad hoc,
vt testamentum dicatur conditum ad pias
causas, vt per *text. in c. cum pater de testam. in 6.*
firmat *Marta de success. par. 4. quæst. 8. art. 2. n. 5.*
Nam quidquid dicendum foret, si causa
13 pia fuisset directè substituta, & substitutio
remansisset purificata iuxta casum relatum
in d. c. cum Pater, vel esset certò successura;
in præsenti hipothesi placuit Dominis re-
sponsio data in altera *decis. sub §. similiter*,
quod nempè ex substitutione Collegij eri-
gendi collata in remotissimum tempus, &
14 euentum omninò incertum † nullus consi-
derari possit fauor piæ causæ, vt præter ibi
allegatos distinguendo inter casum certæ, &
incertæ successionis tenuit *Roman. in l. Mar-
cell. §. quod autem num. 8. & 9.* quem ibi sequũ-
tur *Alex. num. 6. & Ias. num. 33. ff. ad Trebell.* &
firmauit idem *Roman. in cons. 206. in fin. & post
eum Ruin. cons. 135. sub num. 8. vers. sed contrarium
lib. 3. & cons. 140. in fin. lib. 5. & latè Peregr. de fi-
deic. art. 3. num. 64. & seq. & art. 34. num. 43. &
Fusar. de substit. quæst. 242. num. 86.*

Cætera denique argumenta, & conie-
cturæ, quæ hodie repetebantur ex pœna
priuationis iniuncta secundæ hęredi, man-
dato de describendo dispositionem in tabu-
lis æneis, & legato facto Petro, & Adamo
hæredibus substitutis visa sunt sufficientèr
sublata *in decis. quæ reuidetur*, in qua paritèr
fuit rejecta repetita præsumptio obliuionis
prædictæ clausulę per codicillos illius remi-
niscentiam apertè præseferentes, quorũ ro-
bur frustrà eneruare conati sunt scribentes
pro Ioanne Petro, vel impingendo notam
falsitatis, vel defectum plenè probationis.

Quia suspicio falsitatis absque fundamen-
to deducebatur ex sera productione, & re-
cognitione eorundem facta post annos 60. &
post obitum omnium testium in eo descri-
ptorum, necnon ex affectata mẽtione clau-
sulæ derogatoriæ in eisdem emissa; nam
quoad tarditatem productionis, aut ex ea
inferri prætenditur recens confectio ipsorũ,
& prætensio excluditur ex restitutione eo-
rundem facta de anno 1614. filijs hæredis in-
stituti mediante instrumento publico, & an-
tequam aperiretur primum testamentum.

Aut verò prætenditur productionem fuis-
se dilatam per dictum temporis spatium, ad
hoc, vt ex testibus ibi descriptis detegi non
posset falsitas eorundem, & paritèr cessat
obiectum, quia ex deductis in hodierno Sũ-
mario responsionis Honorati, patet tardita-
tem productionis processisse vel ex pręsum-
pta illorum ignorantia, quam habuerunt
hæredes Iosephi instituti in primo testamen-
to, vel potius ex litibus ciuilibus, & crimi-
nalibus inter partes agitatis super alijs arti-
culis, in quibus quemadmodum inoppor-
tuna, & inutilis fuisset illorum productio,
ita opportuna visa est hodie ad elidendam
exceptionem obliuionis clausulæ derogato-
riæ modo propositam.

Minusq; dici potest affectata illius men-
tio non necessaria in reuocatione legati,
quia Testatrix iuris ignara potuit illam ap-
ponere ad maiorem cautelam, & denique
remo-

remouetur omnis vmbra falsitatis insimul cum defectu plenæ probationis ex recogni-
15 tione manus Testatricis † facta à Peritis concorditèr electis de ordine Rotæ mediante comparatione literarum, quæ plenè probat veritatem codicillorum iuxtà *text. in l. comparationes C. de fid. instr. Barbos. in l. nuda ratio 26. num. 9. & 10. ff. de donation.* cum alijs allegatis per *Mascard. de probat. concl. 330. num. 9. & seqq.*

Non releuante, quod d. Textus fuerit per alios correctus in *Auth. at si contractus C. eod.*
16 *& in Auth. de instr. caut. & fid.* † concedentes tantummodò vim semiplenæ probationis recognitionibus faciendis per viam comparationis.

Nam quidquid sit, An huiusmodi cor-
17 rectio † restringatur ad solas apochas, vt voluerunt *Bart.* & alij relati à *Mascard. in loco mox citato, & à Scacc. de iud. lib. 2. cap. 11. nu-*
18 *mer. 16. & 1018.* vel extendatur † ad quascumque alias scripturas iuxtà tradita per *Abb. in cap. 2. sub num. 8. extra de fid. instrum.* & alios congestos à *Farin. in frag. verb. comparatio num. 500.* cùm huiusmodi controuersia plurimum pendeat à casuum circumstã-
19 tijs, † & ab arbitrio iudicantium, vt innuit *text. sub §. si verò tale, & §. si verò moriantur vers. & omninò, auth. de instr. caut. & fid.* & ait *Bald. in d. l. comparationes num. 30. C. de fid. instr. Dec. cons. 219. circa finem, Menoch. de arbitr. cas. 114. num. 6. in fin. & seq. iunctis numeris 18. 19. & 20. & Mascard. de probat. concl. 330. nu. 30. & 31.* Hinc arbitrati sunt Domini sufficientem resultare probationem ex recognitione prædicta suffulta pluribus adminiculis, quæ in præsenti hypotesi desumebantur. Primò
20 ex antiquitate scripturæ † vltra 60. annos, quam in specie ponderant *Ant. de Butr. in c. 2. sub nu. 4. circa fin. vers. subaudi de fid. instr. Ias. in l. cum aliquis nu. 6. C. de iur. delib. & Rota coram Aich. dec. 400. nu. 3. & in rec. dec. 295. num. 30. par. 9.*

21 Secundò, ex sigillo Testatricis † ad tradita per *Abb. in cap. 2. nu. 8. vers. & confessatur de fid. instr. Castr. in l. admonendi 31. nu. 42. vers. idem si non habet. & ibi Purpurat. nu. 177. ff. de iur. iur. Boer. decis. 231. nu. 6. vers. aut non est confessata,* &
22 vnum † alterum coadiuuare dixit *Menoch. de arbitr. d. cas. 114. nu. 21. & post eum Mascard. de probat. d. concl. 330. nu. 10. vers. quod si non agnita.*

Tertiò, ex morte omnium testium subscriptorum, & Testatricis, propter quam attenta impossibilitate alitèr probandi veri-
23 tatem scripturæ, † eo faciliùs est locus, & defertur comparationi, vt apertè docet *Text. in §. si verò omnes, Auth. de instr. caut. & fid.* & firmat *Castr. in d. l. si admonendi nu. 42. vers. sed quando subscripta ff. de iur. iur. Gen. de script. priuat. lib. 2. cap. 1. nu. 93. Marescott. var. resol. lib. 1. cap. 8. nu. 2. & 3. & Gait. de credit. cap. 2. tit. 3. nu. 2842.*

Quartò, ex omnimoda similitudine scri-pturæ recognitæ, cum scriptura, ad quam
24 fuit facta comparatio, † probata ex duplici, & concordi relatione quatuor Peritorum, *Mascard. d. concl. 330. n. 20. & 21.* cum alijs ibi relatis.

Quintò denique ex subscriptione quin-
25 que testium, † quæ licèt extraiudicialitèr recognita aliquod facit adminiculum, *Grat. discept. 795. sub nu. 34. & Rota decis. 62. à nu. 15. par. 10. rec.*

26 Ex quibus omnibus simul iunctis, † prout in hac materia solet *Farin. in frag. d. verb. comparatio sub num. 554.* satis visa est coadiuuare
27 comparatio † ad hoc, vt ex illa plena possit desumi probatio, iuxta *d. text. in auth. at si contractus, & gloss. in d. l. comparationes in verb. Testium ad fin. vers. in priuatis secus C. de fid. instr. & comprobat Farin. loco mox citato.*

28 Data igitur reminiscentiæ veritate, † quæ etiam ex codicillis minus solemnibus desumi potest in specie *Mantic. de Coniect. vlt. vol. lib. 3. tit. 20. num. 6. & Rota decis. 714. num. 6.*
29 *par. 1. recent.* non dubitarunt Domini, † quin ex ea remanserit interrupta decennalis obliuio, vt dictum fuit *in Romana societatis 23. Martij 1667. §. non obstat coram R. P. D. meo Varesio, & in eadem 23. Iunij 1670. §. obliuio coram me,* & proinde tempus decursum à die inter-
30 ruptionis, † à quo metiri debet iuxta regulas in præscriptionibus obseruatas, ad diẽ conditi secundi testamenti, vti non excedens sexennium, insufficiens fuerit ad inducendam præsumptam obliuionem iuxta firmata *in decis. qua reuidetur sub §. pariter.*

Nullatenus subsistente responsione, quod tempus obliuionis sit metiendum à die confectionis primi testamenti, non autem à die
31 reminiscentiæ, † quia huiusmodi responsio non est fundata in iure, & ex illa admissa oriretur absurdum, quod reminiscentia vera cederet obliuioni præsumptæ contra regulas iuris, & decisiones modò allegatas.

Denique non subsistit clausulam derogatoriam fuisse adeò implicitam, & diffici-
32 lem, † vt de ea non potuerit mulier facilè recordari, vt considerat *Paris. d. cons. 10. n. 11. lib. 3.* Quia cum illa consisteret in expressa reuocatione primi testmẽti, & mentione sui hæredis in eo propria manu exarati, non fuit à Dominis iudicata adeò difficilis, &
33 implicita, † vt de ea non potuerit quæcumque mulier, & persona idiota facilè reminisci, vt in specie huic obiecto respondet *Ciriac. d. contr. 360. num. 99. & 100.*

Et ita, vtraque &c.

Supra in alia præcedenti parte adest altera, quæ hic confirmata est decisio coram eodem Reuerendiss. Decano, vbi est in ordine 296.

R. P. D.

R. P. D. TAIA.

Romana pecuniaria.

Veneris 1. Decembris 1673.

ARGVMENTVM.

Prohibitus erat Præpositus emere merces sine expresso consensu Præponentis, cumque ea non seruata lege quamplures merces emisset, pro rata, qua illæ in vtilitatem negotij versæ sunt, dictum negotium, ipsumque Præponentem obligatum remansisse deciditur, alioquin locupletaretur ille cum aliena iactura, quod iura semper abhorrent.

SVMMARIVM.

1 *Creditores institoris agere possunt solum ad summam negotio superlucratam, & auctam.*

2 *Præponens super rebus negotij præfertur creditoribus Institoris, qui contraxit contra formam institoriæ.*

3 *Præponens remanet obligatus pro ijs, quæ à Præposito in vtilitatem negotij gesta sunt, & numero seq.*

4 *Venditores mercium, cum quibus negotium locupletatum est, habent actionem etiam contra Præponentem ipsum, & num. seq vbi amplia.*

5 *Creditores mercium, etiam si Præpositus eas emere sit prohibitus, habent obligatum negotium, in cuius vtilitatem eædem merces versæ sint.*

6 *Testes examinati in iudicio criminali probant etiã in iudicio ciuili super eadem re, & inter easdem personas, lim. vt num. seq.*

7 *Examen testium factum in criminalibus ad alium effectum non probat in ciuilibus.*

8 *Testes stante declaratione partis quod habeantur pro ritè, & rectè examinatis, etiam sine alia repetitione plenè probant.*

DECISIO CLXXXVII.

QVAMLIBET vnus ex Dominis respõderet reformandam, vt malè formatam hodie redditam incudi decisionem* 23. Iunij proximi præteriti, quia dicebat ille (etiam admissa versione in vtilitatem negotij, de qua etiam hodie valdè dubitabat ex rationibus ponderatis contra decisionem ab Informantibus) adhuc quia capitale negotij erat scut. 1150. & tempore decoctionis
1 Institoris in negotio † reperta fuerunt scuta 1308. & sic 250. vltra capitale, ad hæc tantum possent agere creditores Institoris tamquam ipsum negotium locupletantia capitali sal-
2 uo Præponentibus, † pro quo semper competit prælatio super rebus negotij aduersus creditores Institoris, qui non contraxit iuxtà formam institoriæ *ad Paul. Castr. cons. 345. num. 2. vers. breuiter contrarium lib. 2. Costa Messan. cons. 55. num. 2. Salgad. labyrint. cap. 9. ex numer. 60. par. 1.*

Alij DD. confirmandam responderunt, quia, vt dicebant, in solidatione computorum, seu bilancio anni 1656. capitale societatis originaliter scut. 1150. fuit repertum damnificatum scut. 452. Summ. præcedentis positionis Ludouici *nu. 8.* & in altera 1658. amplificatum ad 1308. vnde consequitur augmentum scut. 610. referendum ad merces medio tempore emptas à venditoribus Ludouico &c.

Et malè Informantes pro Ioanne Baptista referre conantur ad merces à Ioanne Baptista venditas Carolo debitori, quia de ipsis apparet satisfactum anno 1658. cum calculatis datis, & acceptis Io. Baptista &c. fuerunt creditores de vtilibus ad eos spectantibus tantum scuta 200. in eorum præsenti Summ. *num. 7.*

Ex prædictis remouetur obiectum, quod dum capitale fuit scut. 1150. & anno 1658. auctum ad 1308. videatur locupletatum scut. 250. pro quibus tantùm competat Ludouico &c. actio de in rem verso; quia cùm præcedenter anno 1656. fuerit diminutum scut. 452. negari non potest subsequenti augumento ad 1308. negotiũ locupletatũ 620.

Et alio calculo pro varietate modi, non autem iuris adijciebatur pro summa scutorum 610. 80. versa in vtilitatem negotij, probatur ex eo, quod detractis 1177. 15. debitis Ioanni Baptistæ à Carolo ex valore mercium 1875. 30. capitale anno 1656. erat solum 698. 15. in d. Summ. Ludouici *num. 8.* in fine; vnde cùm idem capitale anno 1658. ascenderit ad scuta 1308. 95. ab his detractis 698. 15. pro dicto capitale anno 1658. remanent 610. 8. ab eo anno versa in vtilita-
3 tem negotij † pro quibus sint obligati etiam Io. Baptista &c. *alleg. §. Proculus ait, l. si quis ex mancipijs 17. ff. de instit. act.*

Porrò dicebant etiam Domini non probatum ab anno 1656. duplex negotium Caroli proprium, & sociale; Scriptura enim ad hoc deducta non concludit, vt benè declaratur ex constituto criminali Io. Baptistæ asserentis *per quello li restaua creditore fin à quel tempo*, in Summ. Ludouici *num. 1.* Vnde infertur tunc temporis non fuisse traditas huiusmodi merces, sed potiùs ratione veteres solidatas, & scriptura publica roboratas; Non probata igitur negotiorum distinctione difficillimè probanda, vbi merces cõuertuntur in vestes, non refert Carolum contraxisse proprio nomine, quia cũ merces introduxerit Præponentibus videntibus
4 cũ locupletatione negotij, † adhuc est actio quæsita contra Præponentes pro vendentibus Præposito, vt supra, & *Rota coram Cardinali Celso decis. 11. num. 8. & decis. 28. num. 12. & 13.* etiam pacto conuento prohibite em-
5 ptionis mercium † in creditum venditoris, ad tradita *à Capyc. Latr. consult. 105. num. 18.* Præterea quia stante pacto, vt pecuniæ negotij seruentur in capsula clausa duplici claue pro Carolo, & pro Io. Baptista &c. etiam Io. Baptista sciebat merces ipsis videntibus introductas non potuisse numerata pecunia comparari.

Rei-

Reiectis deindè exceptionibus omnia testimonia, & testes, quia vnus clarè testificatur, Che li detti Gio:Battista &c. vedeuano, e sapeuano, che Carlo pigliaua le mercanzie da altri particolari: Alij verò licèt testificentur se credere, tamen reddūt rationem, & comprobat confessio Ioannis Baptistæ in dicto Instrumento anno 1658. quod Apotheca cum capitali per Carolum ab anno 1650. fuit exercitata cum omni fidelitate, & ipsemet de tempore in tempus subrogauit alias merces loco illarum venditarum &c. Examen verò testium licèt de causa criminali, fuit approbatum à Ioanne Baptista pro ritè, & rectè facto in Summario re-
6 sponsionis Ludouici *num.2.* † & inter easdē personas super eadem re probat etiam in hoc iudicio ciuili allegata, *Rota coram Dunoz. Iun. decis. 441. num. 2.* vbi contra inducen-
7 tes, & secus † si examen tenderet ad diuersum finem coram *eodem decis. 216. num. 2. & decis. 276. num. 22.*

Quoad reliquam summam, quia testes probant scientibus Ioan. Baptista &c. Carolum recepisse merces ab Actoribus, & easdem conuertisse in vsum Apothecæ, visum est persistendum in resolutis etiam pro hac quantitate rationibus aliàs deductis, maximè quia Ioannes Baptista dixit velle habere testes pro ritè, & rectè examinatis in dicto Summario responsionis Ludouici &c. dicto
8 *num.2.* † qui propterea licèt non repetat, esse ipsum probat *Farin. quæst. 72. num. 49. & seq. & Rota coram Dunoz. Iun. decis. 441. num. 2.*

Et ità &c.

Supra in hac eadem parte adest altera præsentis causæ decisio, quæ hic confirmata est, & ibi est in ordine 146.

R. P. D. CALATAIVD

Beneuentana Pensionis.

Veneris 1. Decembris 1673.

ARGVMENTVM.

Nulla prætendebatur translatio pēsionis facta in articulo mortis, quia excedebat medietatem fructuum, & dicebatur in fraudem Constitutionis Vrbanæ. Contrarium tamen resolutum est, cùm non fuisset probatum valor eorundem fructuū; neque vlla interuenisset fraus, quia translatio facta erat à persona habente facultatem illam transferendi.

SVMMARIVM.

1 *Titularis tenetur probare pensionem translatam excedere medietatem fructuum.*

2 *Testes plures patientes exceptionem in substantialibus non probant valorem beneficij.*

3 *Testes quamuis numero plures, si tamen singuli suas habent exceptiones notabiles, non supplentur ad inuicem.*

4 *Scriptura publica magis attenduntur, quam testes.*

5 *Pensiones si à Titulare fuerunt integraliter solutæ, intrat præsumptio illas non excedere medietatem fructuum beneficij.*

6 *Fructuum valor æstimari non debet de tempore messium, vel recollectionum, sed attenditur medium vnius anni cum altero.*

7 *Vicarius Episcopi si habet emolumentum iudicaturæ, aliud salarium prætendere non potest.*

8 *Onus rei, vel beneficij non dicitur aliquid si locatio sit libera ab omni onere.*

9 *Onus beneficij non dicitur salarium custodis reddituum, & distributio candelarum, quia reputantur merè voluntaria.*

10 *Onera voluntaria in præiudicium pensionariorum non minuunt fructus beneficij.*

11 *Prædicandi munus spectat ad Episcopum, & ideo non computatur inter onera beneficij.*

12 *Tempus translationis pensionis attenditur ad effectum validitatis illius.*

13 *Pensio soluenda post mortem Titularis, non computatur inter onera beneficij ad irritandā translationem pensionis.*

14 *Translatio pensionis substinetur, quoties Titulari remanet salua medietas fructuum.*

15 *Translatio pensionis fieri potest ab habente facultatem transferendi, etiam in mortis articulo, & num. seqq.*

16 *Actus prohibitus fieri non potest in mortis articulo in fraudem legis, vel constitutionis Principis, secus si sit à iure permissus, & sup. num. 15. & seq.*

17 *Iure suo qui vtitur nemini facit iniuriam, quamuis sequatur præiudicium alterius.*

DECISIO CLXXXVIII.

INVALIDAM censuerunt Domini sub die 15. Iunij 1672. translationem Pensionis factam à bo. me. Cardinali Maculano, sed causa per tres vices iterum proposita, tandem hodie omnibus suffragantibus recessum fuit à decisis.

1 Ratio potissima fuit, quia D. † Archiepiscopus, qui tenetur probare pensionē translatam excedere medietatem fructuum, & quidem plenè, & concludentèr, vt firmant *Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 36. num. 127. Antonell. de regim. Eccles. lib. 3. cap. 11. num. 16. Rot. coram Dunozzet. iun. decis. 63. nu. 9. & coram Bich. decis. 213. num. 2. & coram Emmentissimo Otthob. decis. 22. n. 43. & coram Cardinali Celso dec. 304. num. 2.* examinare fecit quinque testes, qui licèt deposuerint fructus non excedere scuta 4000. monetæ Romanæ, eorum tamen dicta melius discussa visa sunt valdè defectiua in substantialibus; nam in pluribus locis fatentur, se non esse informatos de omnibus corporibus, & fructibus, tàm certis, quàm incertis mensæ Archiepiscopalis; in multis deponunt de auditu ab ipsismet ministris Archiepiscopi, in alijs non reddunt sufficientem causam scientiæ; Insuper conuincuntur de mendacio ex instrumentis, & libris

libris publicis, ac ex propria confeſſione
eiuſdem Archiepiſcopi, vt hæc omnia cō-
2 probata remanent in folio dato ad partes,
vnde valorem non probant, *Lotter. de re be-
nef. lib. 1. quæſt. 43. num. 12. & ſeqq. & num. 27.
Rota coram Dunozzetto iuniore deciſ. 6. num. 3. &
coram Reuerendiſſimo Royas deciſ. 159. num. 20.*
3 quamuis ſint numero plures, † quia cùm ſin-
guli patiantur tam notabiles exceptiones,
non poſſunt ſeſe ad inuicem ſupplere, *Rota
deciſ. 477. num. 12. par. 5. & deciſ. 372. num. 19.
par. 12. recent. & coram Bich. deciſ. 575. num. 8.*
Imò dum ex publicis ſcripturis apparet fru-
4 ctus aſcendere ad maiorem ſummam, † iſtæ
magis, quàm teſtes ſunt attendendæ, *Rota
coram Mantica deciſ. 24. num. 5. cum ſequentibus,
& deciſ. 453. num. 6. coram Durano*, idque eſt
etiam admodum veriſimile, dum aliàs Ar-
chiepiſcopatus grauatus extitit penſione
ſcutorum 6000. integralitèr perſoluta ab
Archiepiſcopo quouſque vacauit rata ſcu-
5 torum 1500. † quod vtique non fuiſſet, ſi
verè fructus ad maiorem, vel ſaltem æqua-
lem ſummam non aſcendiſſent, vt aduertit
*Rota in recent. deciſ. 186. num. 16. par. 6. & coram
Greg. deciſ. 245. nu. 6. & coram Buratto deciſ. 261.
pariter nu. 6. & coram Dunozzetto iun. deciſ. 247.
num. 17. & coram Card. Celſo deciſ. 406. num. 2.
& 3.*

Neque ad extenuandam quantitatē fru-
ctuum admitti debet appretiatio frumenti
de tempore meſſium, & illius recollectio-
6 nis, quo vilius vendi ſolet, † ſed debet atten-
di valor medius facta computatione vnius
anni cum altero, *Rota coram Dunozzett. Sen.
deciſ. 227. nu. 2. & coram Merlino deciſ. 867. n. 2.
& deciſ. 300. num. 17. par. 6. recent.*

Minuſque deducenda ſunt plura onera in
deciſione recenſita; nam ſalarium Vicarij
7 Generalis in ſcutis 30. menſtruis, † in propo-
ſito non eſt computandū, quia habet emo-
lumenta iudicaturæ aſcendentia ad ſc. 50. &
vltra ſingulis menſibus, vt apparet ex Ta-
bella affixa in Cancellaria, vnde aliud ſala-
rium de iure prætendere non poteſt, *Sbroz.
de offic. Vicar. lib. 1. quæſt. 55. num. 6. Grat. diſcept.
257. num. 16. Diaz de Meſſia var. quæſt. lib. 1. q. 8.
nu. 8. Zacch. de Salario qu. 90. nu. 7. Solorzan. de
iur. indic. tom. 2. lib. 3. cap. 8. nu. 61. Rota coram Pe-
nia deciſ. 528. num. 8.* ſcuta 124. debita Capitu-
lo ex emolumentis Cancellariæ non ſunt
8 detrahenda ex affictu, † quia D. Archiepi-
ſcopus illam locat pro annuis ſcutis 700. li-
beram ab omni onere, *Beroux conſ. 89. num. 6.
lib. 1. Natta conſ. 530. nu. 10. Gozadin. conſ. 41. n. 9.
& conſ. 48. nu. 1.* Salarium Cuſtodis redditui,
9 & candelarum diſtributio ſunt onera † merè
voluntaria, *Rota coram Bichio deciſ. 86. nu. 14.
& 213. nu. 28. & 30. & coram Cauaier. deciſ. 462.
nu. 2. & coram Merlin. deciſ. 808. nu. 7.* quæ in
10 præiudicium Penſionariorum † fructus non
minuunt, *Rota coram Buratt. deciſ. 418. nu. 1. &
ſeqq. & coram Merlino deciſ. 587. nu. 7. & coram
Bichio d. deciſ. 86. nu. 18. & 535. nu. 10.* ſicuti nō
11 eſt computandum ſtipendium † Conciona-
toris, cùm munus prædicationis ſpectet ad
Epiſcopum, *Rota d. deciſ. 216. nu. 26. coram Bi-
chio*, & demum non eſt deducenda penſio
ſcut. 600. reſeruata de anno 1643. ſoluenda
tamen poſt mortem bonæ mem. Cardinalis
12 Maculani, † quia dum Eccleſia non erat
grauata dicto onere de tempore translatio-
nis, quod eſt attendendum, vt in ſpecie di-
xit *Rota coram Reuerendiſſimo Royas deciſ. 184.
nu. 13. & 14.* non eſt computanda inter one-
ra, ad irritandam translationem, *Rota in Sa-
lamantina penſionis 16. Februarij 1582. coram
Bubalo*.

Cùm igitur bo. mem. Cardinalis ex pen-
ſione ſcutorum 4500. quam reſeruatam ha-
bebat, caſſauerit prius ratam ſcutorū 2500.
& deindè ex ſcutis bis mille ſibi reſtantibus
tranſtulerit ratam ſcutorum mille, procul-
13 dubio translatio ſubſtinetur, † dum ad for-
mam Conſtitutionis Vrbani VIII. in ordine
la 20. libera remanſit pro Titulari medietas
fructuum, vt admittunt auctoritates addu-
ctæ *in deciſione §. fundamentum.*

Nec ſubſiſtit, quod caſſatio ratæ penſio-
nis facta fuit in mortis articulo ad effectum,
vt penſio eodem contextu translata, ſubſti-
14 neatur, † & ſic in fraudem prædictæ Conſti-
tutionis, quæ voluit occurrere, ne Titula-
res perpetuò grauarentur vltra medietatem
fructuum, ad *Tex. in l. ſi libertus ff. de iur. pa-
tron.* Quia præter quod non probato ex ſu-
pradictis præciſo valore, dici non poteſt,
penſionem translatam excedere medietatē
fructuum, adhuc aduertebant Domini, quod
Text. in d. l. ſi libertus loquitur de eo, qui actū
15 facit à lege prohibitum, † ſed bo. me. Card.
ſciens diſpoſita in prædicta Conſtitutione
voluit in illius obſequium, & iuxtà eius
diſpoſitionem Eccleſiam exonerare mediā-
te caſſatione penſionis ſcutorum 2500. ne
vltra medietatem poſt eius mortem grauata
remaneret, vnde fecit actum à lege permiſ-
ſum, & dum habebat facultatem transferen-
16 di etiam in mortis articulo, † vtendo iure
ſibi competenti, actus translationis non di-
citur in fraudem Conſtitutionis, qui enim
vtitur iure ſuo, nemini iniuriā facit, quam-
17 uis ſequatur † præiudicium alterius, *l. con-
tra legem ff. de legib.* cum alijs apud *Argnell. de-
ciſ. 6. num. 34. Tondut. quæſt. benef. cap. 35. num. 8.
Rota deciſ. 129. num. 7. par. 1. recent.* & in ſimili
tradunt *Valenzuel. conſ. 128. num. 66. lib. 2. Sped.
conſ. 82. nu. 7. lib. 2.*

R. P. D. RONDININO.

Tiraſonen. Beneficij.

Veneris 1. Decembris 1673.

ARGVMENTVM.

Prouiſio Pontificis in concurſu alterius pro-
uiſionis Nuntij Hiſpaniarum valida decla-
ratur, quia beneficium excedebat duca-
tos 24. ad cuius limites reſtringuntur facul-
tates

tates ciusdem Nuntij; Atque ita Prouiso Apostolico, cuius literæ verificatæ erant, conceditur immissio in vim *l. fin. C. de edicto Diui Adr. tollen.* ad instar hæredis scripti. Iustificatio verò dd. literarum ex probatione Clericatus, & vacatione resultat, cum alijs a sequenti Summario, & Decisione vidēdis.

SVMMARIVM.

1 *Prouiso Apostolico debetur immissio vig. l. fin. ad instar hæredis.*
2 *Mensis Aprilis est reseruatus Pontifici vigore regularum Cancellariæ.*
3 *Vacatio per obitum probatur ex confessione collitigantis ex eadem vacatione venientis.*
4 *Reseruatio Papæ quatenus per solam collationem expiret.*
5 *Beneficia morientis in Curia dicuntur vacare apud Sedem, & à solo Pontifice conferuntur, & numero 6.*
7 *Clericatus probatur ex literis sui ordinarij.*
8 *Clericatus probatur ex prouisionibus apostolicis, quæ non conceduntur nisi cum verificatione eiusdem clericatus.*
9 *Lis probatur ex commissione, citationibus, & alijs actibus.*
10 *Nuntij Hispaniarum facultates in conferendis beneficijs, non excedunt ducatos 24.*
11 *Prouisus à Nuntio Hispaniarum etiam si sit possessor, non est legitimus contradictor Prouiso Apostolico, si beneficium excedat ducatos 24.*
Nuntij Hispaniarum facultates in conferendis beneficijs ab illius clausulis, & decreto irritanti destruuntur, si seruata non sint num. 10. & 11.

DECISIO CLXXXIX.

CONTROVERSVM Beneficiū à Nuntio Hispaniarum Antonio Garziæ collatum, Iacobus Bassalin à fan. me. Alexandro Septimo impetrauit, veluti excedens 24. ducatos auri de Camera, Summario Martinez *num. 2.* Ideoque lite inter illum, & Garziam instaurata, cùm d. Iacobus in Vrbe decesserit, Summ. eodem *num. 3. & 4.* illud siue per primam vacationem, siue per obitum d. Iacobi vacans à Sanctissimo D. Nostro Ioannes Martinez obtinuit cum subrogatione in iuribus defuncti, vt ex literis Apostolicis Summ. eiusdem *nu. 5.* quarū executionem cùm hodie coram me peteret illas executioni demandandas esse Domini responderunt.

Probata enim veritate narratorum literæ
1 prædictæ executioni demandādæ sunt, † pro cuius effectu conceditur immissio Prouiso Apostolico ex remedio *l. fin. ad C. de edict. Diu. Adr. tollen.* non secus ac datur hæredi scripto iuxtà *text.* expressum, vbi Canonistę omnes in *cap. Pastoralis 5. de Caus. possess. & propriet. Speculat. par. 2. in rubr. illo eodem tit. n. 2. & sequen. Bald. in l. 2. num. 65. & 66. C. de seruit. & aqu. Faber in §. sequent num. 2. Instit. de interdict. Menoch. de adip. remed. 6. num. 34. & sequen.* & fuit antiqua Rotæ sententia *decis. 13. vt lit pend.* in his terminis comprobata in *Conchen. Beneficij 2. Decembris 1671. §. & Domini, coram me, & in Astoricen. Beneficij prima Aprilis 1672. §. ipse enim, coram R. P. D. meo Calataiu.*

Veritas narratorum respectu vacationis per obitum Michaelis de Francia in mense
2 Aprilis † Sedi Apostolicæ reseruato *ex regula 8. hodie 9. Cancellariæ*, probatur tam ex testibus d. Summ. *num. 6.* quàm ex confessione ipsius Garziæ (contra quam litem prosequitur Martinez, qui à Nuntio Hispaniarum
3 idem Beneficium sub ipsius † expressione vacationis obtinuit iuxta celebres decisiones *Bellamera 268. & 596.* quas in his terminis sequuta est *Rota in Valentina Beneficij 10. Aprilis 1671. §. Literarum, & in d. Astoricen. Beneficij prima Aprilis 1672. §. Vacatio, coram R. P. D. meo Calataiu, & in d. Conchen. Beneficij 2. Decembris 1671. §. siquidem coram me.*

Et quatenus hodie quoque innouanda esset celebris illa antiquorum Canonistarū
4 quæstio: † An reseruatio Papæ expiret per solam collationem dicto Iacobo factam, possessione non sequuta, iuxta notat. per *Simonett. de reseruat. quæst. 56.* adhuc cùm Beneficium à Martinez alternatiuè obtentum fuerit vti vacans per obitum d. Iacobi, ainn potentior insurgeret reseruatio, eo quod d. Iacobus in Curia decesserit, d. Summ. *num. 3.*
5 *& 5.* † quæ operatur, vt Beneficia extera vacare dicantur apud Sedem, & nonnisi ab ipso Pontifice conferantur ex vnica reseruatione clausa in corpore Iuris *cap. 2. de præben. in 6.* quamuis defunctus Curiam non sequeretur, quia hæc qualitas requiritur
6 tantum, † dum agitur de Beneficiis illius loci, in quo Curia residet, *gloss. in cap. præsenti 34. verb. alij de præben. in 6. Garz. de benefic. par. 5. cap. 1. num. 68. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 27. num. 28. Rota in recen. par. 6. decis. 28. num. 5. & seqq. & per tot. & par. 12. decis. 174. num. 4.*

Clericatus tam Martinez, quàm Iacobi, in cuius iuribus ipse subrogatus fuit, deducebatur, siue ex literis Ordinarii de illius
7 Clericatu attestantis, † cuius iudicio sequēdo dispositionem *Text. in cap. 2. vbi gloss. verb. literis de Cleric. peregr. & in cap. post cessionem 7. de probat.* Domini detulerunt coram *Eminentiss. Celso decis. 89. nu. 2. in recen. par. 3. decis. 349. nu. 3. & in d. Conchen. Beneficii 2. Decembris 1671. §. Clericatus coram me*, siue ex Apostolicis literis in forma gratiosa expeditis dicto Summ. *num. 2. & 7.* alijsque literis, Summ.
8 eodem *num. 5.* † quæ concedi non solent, nisi præuia iustificatione Clericatus, & similium qualitatum iuxtà praxim relatam in *decis. Pen. 1144. nu. 5. coram Card. Celso decis. 274. nu. 2. & in Conchen. Beneficij 13. Martij 1671. §. Clericatus cor. R. P. D. meo Priolo.*

Sicuti autem nulla esse poterat hæsitatio circa præsentiam tam Iacobi defuncti, quā Martinez impetrantis ex relatis Summ. *n. 8.* vel circa litem inter d. Iacobum, & Garziā
9 vertentem † ex commissione Rotali, citationibus, & alijs relatis in eodem Sum. *nu. 4.*

ex ratione *Text. in Clem. primo cum ibi notat. dit. pend. & in l. gesta C. de re iudic.* iuxta celebrem decisionem *Guidopape 488. Vestr. in prax. lib. 4. cap. 1. nu. 1. & 2. Rot. cor. Mantic. decis. 50. nu. 1. cor. Duran. decis. 234. nu. 5. cum alijs in d. Astorigen. Beneficij prima Aprilis 1672. §. pendentia cor. R. P. D. meo Calatain.*

Ita pariter valor controuersi Beneficij in ducatis 40. de Camera iustificatur ex testibus d. Summ. *num.* 1. itavt expresse constet de nullitate tituli Garziæ, cùm proueniat à
10 collatione Nuntij Hispaniarum, † qui ex Pontificijs indultis conferre nequit Beneficia 24. ducatos excedentia, neque ideo ille, quamuis possessor dicatur legitimus cõtradictor ad impediendam immissionem Martinez Prouiso Apostolico cùm incontinen-
11 ti probetur nullitas prouisionis Nũtij, † quæ statim destruitur ex clausula sublata, & decreto irritanti contentis in Indulto, cuius vigore confert, quemadmodum in his terminis dictum fuit in *recent. par. 10. decis. 357. nu. 18. & 26. cor. Eminentiss. Ottbob. decis. 172. nu. 9. cum alijs in d. Conch. n. Beneficij 2. Decẽbris 1671. §. Tum etiam §. final. cor. me*, cum qua processum fuit *in Burgen. Beneficij 27. Iunij 1672. §. finali cor. Reuerendissimo Castrillo Episcopo Gadicen.*

Et ita, altera tantùm parte informante &c.

R. P. D. RONDININO.

Reatina Fideicommissorum.

Veneris 1. Decembris 1673.

ARGVMENTVM.

Constitutio dotis à fideicommittente demandata, sine illius expressa affectione, vel si de verbis in contrarium non constet, semper præsumitur ordinata ad terminos *auth. res quæ C. comm. de legatis*, vt prius ex bonis liberis, deinde ex bonis fideicommissi detrahẽda sit; quæ quia in solo casu nuptiarum debetur, sufficit pro ea destinare bona, vel pecunias, ex quibus illa matrimonio contracto, sine aliqua exceptione, & controuersia à muliere consequi possit, absque eo quod interim, demptis alimentis, priuetur grauatus fructibus bonorum illius.

SVMMARIVM.

1 *Apocha priuata si fuit executioni demandata, non potest dici simulata, sed plenè probat.*
2 *Coniectura simulationis cedunt veritati actus.*
3 *Apocha dotalis subscripta à matre, & fratre mulieris dotatæ, quatenus non possit de simulatione redargui.*
4 *Dos primo loco detrahitur ex bonis liberis, & in subsidium de bonis fideicommissi vigore* auth. res quæ C. comm. de leg.
5 *Præceptum dotandi censetur conforme dispositioni iuris, vt prius dos assignetur in bonis liberis, & in subsidium de bonis fideicommissi.*
6 *Dos stante affectione Testatoris, vel si ita ex illius verbis deducatur, non censetur inclusa fideicommisso, sed ad instar legatorum debetur.*
7 *Præceptum dotandi simpliciter à Testatore ordinatum, non alterat dispositionem iuris communis, sed illi famulatur.*
8 *Legitima debetur nepti in bonis aui, quia paternũ dicitur occupare gradum.*
9 *Dos vigore* auth. res quæ *non debetur, nisi in casu nuptiarum, itaut sufficiat designare bona, vel pecunias, in quibus illa consequenda sit, & num. 12.*
10 *Hæres grauatus, & dotare obligatus, ante tempus dotationis non priuatur fructibus eiusdem dotis, sed solum alimenta præstare tenetur.*
11 *Debitum siue à iure, siue ab homine sub conditione procedat, nonnisi ea purificata debetur.*
12 *Dos debita vigore* auth. res quæ *muliere innupta decedente, non transmittitur ad hæredes.*
13 *Dos debita ex remedio subsidiario* auth. res quę, *non autem propter exclusionem statuti, non succedit loco legitimæ.*
14 *Legitima non debetur nepti in bonis aui, adhuc viuente patre.*
15 *Neptis viuente patre, auo succedere non potest.*
16 *Fructus restituere non tenetur reus, nisi pro rata victoriæ, & amissionis.*

DECISIO CXC.

POSTQVAM Rota immittendum dixit Dionysium in bona fideicommissaria Iosephi Patris, & Sigismundæ Matris, prout in prima instantia A. C. pronunciauerat soluta tamen dote Constantiæ ex Antonio Victorio fratre nepti in summa scut. 1250. ad effectum inuestiendi cum vinculo promptæ restitutionis, quatenus Constantia innupta decedat, vel assignatis tot bonis pro correspondenti quantitate dd. scutor. 1250. cum d. vinculo restitutionis pro rata dotis detrahendæ ex bonis fideicommissarijs, præstitaque per Dionysium cautione de soluendo alia scuta 600. postquam à Rota fuerit iudicatum, vt ex sententia lata à R. P. D. meo Priolo Summ. Dionysij *num.* 1. præuia decisione 27. Iunij 1672. coram eodem, ad prouocationem constantię denuò appellantis, Signatura rescripsit, sine præiudicio, quoad mandatum dd. scutorum 1250. & nõ amota muliere à possessione pro alijs scutis 600. in Rotali sententia reseruatis. Summ. Constantiæ *num.* 1. ad cuius rescripti tenorem dubio proposito, An sententia Rotalis esset confirmanda, vel infirmanda, illam in hunc modum reformandam, & declarandã esse DD. responderunt.

Sicut enim scribentes pro Constantia nõ impugnabant immissionem debitam Dionysio Patruo in bonis fideicommissarijs parentum, ita neque scribentes pro Dionysio impugnabant dotem debitam Constantiæ nepti, ita vt sola quæstio remaneret super illius congruitate, circa quam procedendo etiam cum sensu decisionis 27. Iunij 1672.

coram R.P.D. meo Priolo §. *hinc inferebant*,
vt nempè congruitas hæc metienda esset ex
dote alteri sorori Constantiæ tradita, conse-
quenter videbatur DD. declarandam esse
sententiam, vt non amplius scuta 1250. suf-
ficerent; sed alia 600. in sententiam olim
reseruata, & à Signatura expressè præserua-
ta adderentur, cùm hodie iustificetur simi-
lem dotem Ersiliam Constantiæ sororem
habuisse ex apocha priuata subscripta à ma-
tre, & fratre, de cuius legalitate dubitari
1 non contingit, † cum vigore illius obten-
tum fuerit mandatum, & deuentum ad
subhastationem, & deliberationem bonorũ,
vt ex Instrumẽto relato in Summario Con-
stantiæ *num.* 2. itavt quæcumque coniecturæ
cumulatæ à scribentibus pro Dionysio ad
2 arguendam Apochæ simulationem † cedant
veritati ipsius actus, ex reg. *text. in l. nuptura
filio ff. de iur. dot. & in l. in rebus C. illo eodem, ac
in l. finali in princ. ff. quod met. caus. & in l. quod
3 de indebito ff. de probat.* quam in his † terminis
præcisis deduxerunt *Dec. cons. 47. num. 72. &
73 vol. secundo, Rota coram Dunoz. iun. decis.
365. num. 4.*

Hanc autem dotem detrahendam dixe-
runt Domini ex bonis liberis, quousque
4 sufficiant, † & in supplementum capienda
esset bona fideicõmissaria aui paterni, iuxtà
subsidiarium remedium *auth. res quæ C. com.
delegat.* cui conforme censetur Testatoris
5 præceptum, † dum iussit fœmina congruè
dotari, d. Summ. *num.* 4. quia vbicumque
verba, vel affectio testantis non ostendunt
6 dotem ex fideicommissariis bonis † detrahẽ-
dam, quo casu fideicommisso inclusa non
censetur, sed ad instar legatorum subtrahi-
tur, iuxtà *tex. in l. mulier, §. cum proponeretur,
vbi glos. verb. decedere ff. ad Trebell.* in quo sen-
su accipiendi sunt *Fusar. cons. 7. & in tractatu
de substit. quæst. 531. num. 544. & seq. Boss. de dot.
cap. 7. num. 16. & cap. 25. num. 128. Rota coram
Peutingerio decis. 115. à num. 7. ad finem, in Pe-
rusina Dotis prima Iulij 1665. §. insuper, & §. §.
seqq. coram Eminentissimo Carpineo Prodatario*,
quæ est *in rec. decis. 388. par. 14.* constans est
sententia in scholis probata, ac in foro re-
cepta, vt præcepta hæc onus simplex dotan-
di à iure communi præscriptum respicien-
7 tia, † illius dispositionem non alterent, sed
illi famulentur, iuxtà plenè deducta in *Ro-
mana Residui dotis 3. Maij 1672. §. nulla habita,
& 17. Martij proximè præteriti §. si vero, & §§.
seqq. coram me, & in Forolinien. fideicommissi 5.
Decembris 1672. & 10. Maij proximi præteriti co-
ram R.P.D. Priolo.*

Ex his consequens erat dotem esse quidẽ
assignandam, non autem tradendam ante
matrimonium, & in hac parte sententiam
Rotalem demandantem effectiuam dotis
solutionem, & assignationem esse paritèr
reformandam, quia præter bona libera, si
quæ sunt, ad quæ ius habeat Constantia, &
præter bona Sigismundæ auiæ, in quibus
8 ob prædecessum Antonij Victorij filij † legi-
tima debetur Constantiæ nepti gradum

paternum occupanti, iuxtà *text. in §. primum
itaque, Auth. de Hæred. & falcid. & in §. cum fi-
lius, instit. de hæred. quæ ab intest. deferũtur Cras. in
§. legit. quæst. 4. num. 1. Peregr. de fideicommissis ar-
tic. 36. num. 39. Surd. cons. 332. num. 2. Marescot.
var. resol. lib. 2. cap. 105. num. 48. Rot. coram Ca-
ualerio decis. 192. num. 1.* & quæ, si velit, con-
sequi poterit.

Certum est ratam dotis ex bonis fideicõ-
missarijs detrahendam, vel quantitatem illis
correspondentem, non deberi Constantiæ,
9 nisi in casu nuptiarum; † Ideoque satis cau-
tam esse mulierem pro inueniendo viro, si
designentur bona, vel pecuniæ, ex quibus
in casu nuptiarum illicò sine litibus, ac mo-
ra suam dotem consequi possit iuxtà æqui-
tatem, quam præ oculis habuerunt, *Ruin.
cons. 200. num. 8. & 9. vol. 2. Bero cons. 116. n. 16.
vol. 2. Simon de Pretis de interpret. vltim. volunt.
lib. 4. dubit. 12. num. 27. Boss. de dot. cap. 16. n. 187.
Rota coram Dunoz iun. decis. 726. sub num. 15. &
16. & in rec. par. 13. decis. 179. num. 10. & 12. &
in dec. R. P. D. mei Prioli §. nec est opus.*

Et è conuersò satis consultum esse Dio-
nysio fideicommissario, qui veluti grauatus
interim gaudere debet fructibus bonorum
fideicommissariorum, quæ cùm nonnisi in
casu nuptiarum in subsidiũ pro dote obli-
10 gata sint, † non debet præuentiuè grauatus
illis priuari, cùm suæ obligationi satisfaciat
congrua, ac sufficientia mulieri alimenta
præstando reliquis fructibus alimenta exce-
dentibus sibi retentis iuxtà iuri consonam
sententiam in debitis à iure, vel relictis ab
11 homine sub aliqua conditione, † quæ non-
nisi ea purificata debentur, *text. in l. cum vnus
10. §. fin. ibique scribentes ff. de alim. & Cibar. le-
gat. & in l. qui filium 4.* vbi pariter Scribentes
*ff. vbi pupilla educ. deb. Curt sen. cons. 27. in vltimo
dubio num. 42. Cranett. cons. 189. num. 4. Surd. de
alim. tit. 1. quæst. 26. nu. 3. Grammat. cons. ciuil. 146.
num. 9. Menoch. cons. 8. num. 21. & cons. 8. num. 4.
& 63. Coler. de alim. lib. 1. cap. 2. num. 67. & prius
Castr. cons. 10. sub nu. 2. Merlin. de legitima lib. 3.
num. 1. quæst. 8. num. 30. vers. & interim, de Marin.
decis. 366. num. 4. & prius de Franc. decis. 559.
num. 2. & 13. Michalor. de fratrib. par. 3. cap. 4.
num. 25. & 29. Ciarlin. contr. 45. sub num. 42. &
43. Rot. in Interamnen. dotium 23. Maij 1607. co-
ram Lancellot. in recent. par. 11. decis. 191. nu. 16.
& in Fulginaten. fructuum 16. Ianuarij proximè
præteriti §. e conuerso coram R.P.D. meo Priolo.*

Non enim censebant DD. ratam partem
dotis detrahendam ex bonis fideicommis-
sarijs Aui liberam, ac exemptam ab omni
conditione deberi, cùm id repugnet subsi-
diario remedio *d. Auth. res quæ*, vt supra di-
12 ctum est, † itavt si mulier innupta decedat,
ius petendi dotem non transmittatur, *Petra
de fideicommissis quæst. 8. num. 449. Menoch. de præ-
sumptionibus lib. 4. præsumpt. 189. sub num. 54.
Peregr. de fideicommissis art. 42. vers. ideoque,
Ciarlinus contr. foren. 62. num. 9. & 10.* neque
locum esse quæstioni, An dos ex statuto
13 Reatino succedat loco legitimæ, † quia
versamur in dote debita ex remedio subsi-

diario *d. Auth. res quæ*, non autem in dote debita ob exclusionem statutariam; neque pariter applicabiles esse terminos legitimæ
14 debitæ in bonis Aui, vt inde liberè dos † deberetur, quia legitima non debetur nepti in bonis Aui viuente adhuc Antonio Victorio
15 Patre defuncti, † quia tunc non erat ab intestato successura, *§. ita demum instit. de hered. quæ ab intest. defer. & §. nullam vers. secundum prioris cognitionis gradum, Auth. de hered. ab intest. Natta cons. 199. num. 2. Crauet. cons. 964. n. 33. Rim. in nou. cons. 85. num. 43. Grass. §. legitima qu. 40 sub num. 1. Merlin. de legit. lib. 1. & 2. quæst. 10. num. 1. Rota coram Merlin. decis. 265. illo eodem numero.*

His igitur præmissis, declarandam pariter dicebant DD. Rotalem sententiam quoad cōdemnationem fructuum, vt nempè Con-
16 stantia non teneatur, † nisi ad partem, quæ excedit alimenta pro rata Victoriæ, & amissionis iuxtà deducta per *Scacc. de senten. & re Iudic. glos. 14. quæst. 13. num. 14. vers. prima species, Vin. decis. 427. num. 5. vers. Nihilominus.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MATTÆIO.

Brundusina Pecuniaria.

Veneris 1. Decembris 1673.

ARGVMENTVM.

Pro fructibus Cambij actum erat iudicio Saluiani, quod ideo denegatum est, quia illi non apparebant debiti, cùm non constaret de transmissione literarum ad nundinas, ac proinde quidquid illarum occasione persolutum erat, ipso iure cesserat in extinctionem sortis; & eo magis, quia concurrebat etiam præscriptio decennalis, quæ semper impedit immissionem in Saluiano, quoties, vt hic, agitur inter præsentes.

SVMMARIVM.

1 *Saluiani extrema sunt creditum cum hypotheca sine quibus non datur immissio.*

2 *Cambia non debentur, & dicuntur indebitè soluta, si non constat de transmissione literarum ad nundinas, earum acceptatione, & de reditu.*

3 *Cambia indebitè soluta computantur in sortem, etiam si expressè fuerint soluta in causam fructuum.*

4 *Vsurarum solutio ipso iure cadit in solutionem sortis, quia sortis occasione solutum dicitur.*

5 *Solutio indebita in causam cambiorum à lege interpretatur facta in causam sortis.*

6 *Solutionem expressè fieri in causam sortis, vel eam ita interpretari per legem, paria sunt.*

7 *Saluianum requirit creditum certum non in genere, sed in specie ratione quantitatis.*

8 *Cambia si probari possent ex confessione, & quatenus partium actum esset de licita constitutione eorum, quia fieri posset de illicito licitum.*

9 *Vsurarum in materia non statur assertioni partium.*

10 *Saluianum non datur contra tertium, qui inter præsentes per decennium rem pacificè possedit, quia remanet præscriptum.*

11 *Præsens dicitur qui habitauit in Prouincia, ac si inhabitasset in loco particulari eiusdem Prouinciæ.*

12 *Immissio in Saluiano eo magis denegatur si neque constat de credito, nec de hypotheca.*

13 *Implementi defectus impedit ortum actionis, amplia vt num. sequenti.*

14 *Alter suam dirigens actionem ex instrumento non adimpleto repellendus est.*

DECISIO CXCI.

PRO Cambijs aliàs initis de anno 1633. & 34. in summa scutorum 17. mil. à Carolo Zatto, & Francisco Manieri, cùm D. Principe Auetrana, & Antonio Panara fassi fuerunt ipsi Princeps, & Antonius in instrumento solidationis computorum rogato de anno 1638. se remanere debitores in summa ducatorum 5448. 16. quos soluere promiserunt infra 35. dies, quo termino elapso, conuentum fuit, vt illis liceret sumere ad cambia, & recambia eandem summam a quauis persona, & etiam à seipsis, & circa quantitatem standum esse assertioni eorundem creditorum, vt in Summario num. 1. Quod creditum postea cùm de anno 1641. ipse Carolus Zatta, etiam nomine Francisci socij cessisset ad fauorem Marchionissæ Campiæ, vt in Summ. num. 2. egit ipsa in Iudicio Saluiani contra Ioannem Calo tertium possessorem bonorum, & Causa in Rota deducta, fuit disputatum dubium, An eidem Marchionissæ esset danda immissio, quod negatiuè resolutum fuit.

Quando in Iudicio vocatur tertius possessor, & creditor illum conuenit ad hoc, vt de suo credito ex fructibus bonorum per eum possessorum sibi satisfieri possit, inter alia extrema debet creditum vnà cum hy-
1 potheca concludenter probare, † sine quibus non datur immissio, *Roland. cons. 14. num. 13. lib. 1. Surd. cons. 131. numer. 11. vol. 1. & cons. 513. num. 18. lib. 4. Hond. cons. 57. num. 1. lib. 2. Menoch. de adipiscenda possess. remed. 3. num. 163. Pacific. de Salu. inspect. 1. cap. 3. num. 1. & seq. Rota coram Gregor. XV. decis. 67. num. 1. & coram Caual. decis. 433. num. 5. & decis. 60. num. 1. par. 4. rec.*

Creditum enim, quod D. Marchionissa deducebat ad sui fauorem ex Instrumento solidationis computorum celebrato de anno 1638. quod postea illi fuerat de an. 1641. cessum, consideratum fuit subsistere non posse, ex quo illud prouenit ex solidatione computorum ex nonnullis cambijs contra-
2 ctis, quæ apparent fuisse indebitè † soluta, dum nullibi doctum fuit de transmissione literarum ad nundinas, illarum acceptatione, & reditu, prout de iure communi, & iuxtà *Constitutionem 128. B. Pij V. Bullar. nou. tom. 2.* requiritur, & ideò huiusmodi cambia non

3 non sustinentur, † & soluta cadunt ipso
iure in extinctionem sortis, etiamsi appare-
rent fuisse soluta in causa cambiorum, *l. si
non sortem in princ. ff. de condict. indeb. & ibi Bar-
tol. num. 4.* vbi firmat egregie hanc conclu-
sionem dicendo, quod solutum pro vsuris
computatur in sortem directo, ac si pro sor-
4 te solutum fuisset, † quoniam sortis occa-
sione solutum dicitur, *l. post rem Iudicatam
§. 1. vers. si tamen per transact. Nauar. in man.
cap. 17. tit. de vsur. circa camb. Fran. à Ponte cons.
70. num. 4. & 5. Franc. Antonius Costa cons. 9. nu.
4. Cyriac. contr. 540. nu. 55. & 56. Surd. decis. 328.
num. 15. & 17. Rot. coram Bich. dec. 74. num. 1. &
2. & decis. 130. n. 7. & 8. Add. ad Buratt. dec. 532.
n. 8. & in Romana Pecuniaria 28. Ianuarij 1669.
coram Reuerendissimo Albergato Decano §. his non
obstans, & in Romana seu Tudertina Cambiorum
17. Martij 1673. coram R. P. D. meo Emerix*, &
subdit *Romanus cons. 238. num. 1.* quod quando
5 quis soluit indebitè ex causa † cambiorum,
ipsa lex interpretatur illum voluisse soluere
in causam sortis, pro qua tenetur, cum pari
modo reputari debeat debitorem nomina-
6 tim soluere in causam sortis, † & interpre-
tatiuè per interpretationem legis, *Rot. in rec.
decis. 69. num. 32. par. 9. & in d. Romana Pecuniaria
§. his non obstan. vers. & quod idem est.*

Ex qua cambiorum solutione oritur, vel
totalis crediti certi ad fauorem Marchionis-
sæ extinctio, vel saltem quod in parte fuerit
consumptum, & per consequens non pote-
rit in dubium reuocari, quod saltem non
remaneat illiquidum, dum non adducun-
tur certæ, & indubitatæ summæ solutæ pro
huiusmodi cambijs, ante factam liquidatio-
nem, quod sufficiens esse videtur ad exclu-
dendam immissionem in Saluiano, pro qua
non sufficit, quod quis probet suum creditũ
7 in genere, sed necesse est, quod illud iustifi-
cet circa veram, & certam quantitatem ad
effectum, vt haberi possit notitia pro qua
summa creditor immittendus sit in posses-
sionem, & pro quo tempore retinere possit,
*Aret. in §. Item seruiana instit. de action. Rol. cons.
24. num. 13. lib. 1. Specul. de pignor. num. 5. & 8.
Rot. coram Merlin. decis. 328. cor. Vbaldo dec. 287.
num. 5. & 9. cum seq. coram Bich. decis. 183. nu. 4.
& decis. 497. nu. 14. coram bo. me. Cels. decis. 40.
nu. 1.*

Nihil releuante prætensa confessione re-
sultante nedum ex solutionibus, sed etiam
ex solidatione computorum, & quietan-
8 tijs; † quoniam si similibus confessionibus
fides adhiberetur, esset in potestate partium
facere de illicito licitum, quod non admit-
titur, & leges abhorrent, quod in materia
9 suspecta vsurarum † stari debeat assertioni
partium, ex notatis per *Bartol. in l. si forte n. 4.
& 5. Ias. in l. si donat. num. 4. ff. de collat. Rot. co-
ram Bich. decis. 130. num. 13. & in d. Romana Pe-
cuniaria § nihil releuante.*

Eoque magis animaduersum fuit insub-
sistens hoc creditum, ex quo deficit hypo-
theca, quæ extincta remansit ex præscriptio-
ne, quia bona, de quibus agitur in Ioannis
Caroli dominium peruenerunt ab an. 1665.
vt in Summ. *num. 3.* quæ multò prius acqui-
10 siuerat Benedictus illius Pater; † vndè cum
effluxerit decennium à die, quo isti tertij
possessores iusto titulo, & bona fide huius-
modi bona adepti fuerunt, & agatur inter
præsentes, dubitari nequit, quod non sit
sufficiens ad præscribendum, sunt *Text. in
l. 1. & 2. C. si aduersus credit. & in l. vltima C. de
act. & oblig. & in l. fin. C. de præscr. long. temp. Ay-
mon. cons. 148. num. 6. Specul. de præscript. §. 1.
nu. 25. Afflict. decis. 139. Rot. decis. 86. nu. 1. post
Pacif. de Salu. & decis. 30. nu. 30. par. 10. recent.* &
hanc esse communem DD. opinionem te-
stantur *Paris. cons. 50. lib. 1. Tiraq. de lignag. re-
tractu §. 1. glos. 10. nu. 11. Gabr. cons. 7. n. 8. de præ-
script. Rot. decis. 85. num. 4. post Pacif. de Saluian.
interd.*

Hanc verò qualitatem præsentiæ adfuisse
in d. D. Marchionissa de tẽpore, quo ille dd.
bona possedit, ad hũc præscriptionis effectũ,
patet, dũ ipsa domicilium habuit in eius Op-
pidis propinquis loci, vbi bona ista sita sunt,
& nihilominus satis esset, quod habitaret in
11 eadem Prouincia, † quoniam eodem modo
semper dici potuerit præsens, ac si in eodem
loco suam vitam traheret, *l. cum longi tempo-
ris cum glos. & ibi Bartol. & Bald. C. de præscript.
long temp.*

Æque cum in controuersiam reuocari
nequeat, quod deficiat hypotheca, quæ dici-
tur Mater Saluiani, & quæ vnà cum credi-
to copulatiuè requiritur, ad hoc, vt creditor
ab huiusmodi Iudicio excludi non debeat,
valdè congruum fuit Marchionissæ dene-
gari immissionem in Prædio, de quo agi-
12 tur, † dum apparet destituta, & de credi-
to, & de hypotheca. *Bart. in l. 1. nu. 2. & 3. ff.
de Salu. interd. Aret. in §. Item Seruiana nu. 15. in-
stit. de action. Alex. cons. 85. nu. 4. lib. 6. Natta con-
sil. 130. nu. 11. lib. 1. Grat. disc. 691. nu. 22. Rot. pe-
nes Pacific. de Salu. decis. 31. nu. 3. & in rec. de-
cis. 499. nu. 1. par. 14.*

Accedit denique iis omnibus defectus ra-
tificationis, quam Franciscus socius promi-
sit in Instrumento cessionis factæ ad fauo-
rem Marchionissæ, quæ multò magis valet
immissionem petitam impedire, quanto for-
tius illi semper obstabit exceptio non adim-
plementi, quæ excludere dicitur ortum, &
13 exercitium cuiuscumque actionis, quod
maximè considerari debet locum habere
14 in casu, de quo agitur, † attento quod
D. Marchionissa, ex eodem contractu suam
actionem in Iudicio introduxit, *Rota cor. Bu-
ratt. decis. 54. & ibi Adden. nu. 17.*

Et ita &c.

*In hac eadem causa sunt duæ decisiones, altera
cor. eod. R. P. D. Matthaio sub die 13. Maij 1675. &
altera 20. Martij 1676. coram bo. me. Vbaldo.*

R. P. D.

R. P. D. CALATAIV.

Leodien. Parochialis.

Veneris 1. Decembris 1673.

ARGVMENTVM.

Requisita Ecclesiæ Parochialis expenduntur, qualia sunt locus certis limitibus distinctus, & separatus, ac administratio Sacramentorum iure proprio per Curatum, seù Rectorem ad hunc effectum deputatum, ad hoc, vt in ea omninò seruari debeat concursus æquè à Sacris Canonibus, ac Concilio Tridentino demandatus, quacumque obseruantia contraria non attenta, quæ à decreto irritanti, & clausula sublata eiusdem Concilij penitùs remouetur.

SVMMARIVM.

1 *Concursus non est necessarius in Ecclesia Parochiali vnita Monasterio, sed sufficit simplex examen super idoneitate persona.*

2 *Parochialis Ecclesia signa qualia sint.*

3 *Sacramenta tempore Paschalis, & infirmitatis subministrari non possunt, nisi à proprio Parocho.*

4 *Parochialis Ecclesia dicitur illa, quæ æquè in antiquis, ac modernis enunciatiuis semper fuit nominata Parochialis.*

5 *Parochialem esse Ecclesiam probatur ex collatione tamquam de Parochiali ab Episcopo facta.*

6 *Vnio Ecclesia Parochialis probari debet plenè, & concludenter.*

7 *Ecclesia, vt dicatur de Mensa, non sufficit fuisse erecta intra limites alterius Ecclesia, sed requiritur quod sit dotata de redditibus, & prouentibus illius.*

8 *Ecclesia constructio intra limites alterius Ecclesia ad summum probare posset, non vnionem, sed iuspatronatus tantummodo.*

9 *Vnio excluditur ex actibus, & circumstantijs illi omnino contrarijs, & repugnantibus.*

10 *Concursus non potest ab Ecclesia Parochiali remoueri ex quacumque obseruantia in contrarium.*

11 *Concursus potest omitti in Ecclesia Parochiali de iurepatronatus laicorum, amplia vt num. 14.*

12 *Fides simplices in nihilo merentur attendi in concursu enunciatiua sedulo à Pontifice emissa.*

13 *Enunciatiua Papæ matura consideratione emissa omnino standum est.*

14 *Beghinorum Parochus de iure Ecclesiæ patronatus laicorum, non cogitur subire concursum, etiam quod habeat iurisdictionem eorum, illisque Sacramenta ministret.*

DECISIO CXCII.

AD euertenda fundamenta decisionis editæ coram me sub die 20.* Febr. proximi præteriti repetebant Informantes pro Henrico, quod non probetur Ecclesiam S. Christophori esse Parochialem, & quod in omnem casum, cum ea fuerit vnita Ecclesiæ, seù Monasterio S. Laurentij Ciuitatis
1 Leodien., † in illius prouisione non requirebatur concursus, sed satis fuisset simplex examen super idoneitate personæ, ad tradita per *Rotam cor. Buratt. decis. 214. nu. 1.* Verùm ex ijsdem rationibus, quibus alias huiusmodi obiecta non fuerunt habita in consideratione, hodie denuò illa Domini reiecerunt, & ideo steterunt in decisis.

Quantum enim spectat ad Parochialitatem satis superque ea visa est probari ex depositione testium ad instantiam eiusdem Henrici examinatorum, qui deponunt de omnibus requisitis, quod nempe habeat locum certis limitibus distinctum, & separatum, & habeat administrationem Sacramentorum iure proprio per Curatum, seù Re-
2 ctorem ad hunc effectum deputatum, † quæ omnia sunt vera, & propria Parochialitatis signa, *Gonz. ad reg. 8. Canc. gloss. 5. nu. 34. & seqq. Garz. de benef. par. 2. cap. 1. nu. 26. Rot. cor. Pen. decis. 1444. nu. 4. & 5. Zarat. decis. 53. nu. 1. in recent. decis. 380. nu. 11. par. 5.*

Nec dubitari potest, quod administratio Sacramentorum sit ex necessitate, tam ex parte Parochi administrantis, quàm ex parte Populi recipientis, tùm quia hoc ipsum deponit quartus ex dictis testibus examinatis, cum quo concordant attestationes Magistratus, aliorumque Officialium Leodiensium aliàs datæ; tum quia Sacramenta probantur administrata tempore Paschatis, &
3 infirmitatis, quibus temporibus nonnisi à proprio Parocho administrari, ac recipi possunt, vt ponderauit *Rota decis. 52. nu. 10. & 20. par. 2. diu. & in recent. decis. 233. nu. 3. in fin. parte prima.*

Accedunt quamplures enunciatiuæ emissæ tàm antiquis, quàm modernis tempori-
4 bus, † cùm semper fuerit hæc Ecclesia denominata Parochialis, *Rota decis. 41. nu. 4. cor. Carill. decis. 143. nu. 5. par. 7. rec.* Imò & ipse Henricus de ea tamquā Parochiali sibi obtinuit prouideri à Reuerendissimo Episcopo, cuius declaratio venit attendenda, nedū
5 quia fuit acceptata ab Herico, † sed etiam quia ille præsumitur informatus de statu, & qualitate beneficiorum propriæ Diœcesis, ad notata per Doctores *in cap. ad aures nu. 15. de rescript. Rota cor. Buratt. decis. 111. nu. 7. vbi Addit. nu. 15.* cum alijs fusè congestis *in decis. In huius causa* edita in præcedenti instātia 4. *Iulij 1670. §. quod vero cor. Reuerendiss. D. meo Bevilaqua,* & vlterius subsistunt aliæ probationes recensitæ tam in *d. decis.* quàm in altera coram me, cum quibus DD. transierunt.

Respectu verò vnionis iterum dictū fuit de illa non constare, cùm tamen debuissent
6 afferri plenæ, † & concludentes iustificationes, *Felin. cons. 2. nu. 13. Rota decis. 233. num. 4. par. 1. rec.* Quod enim illa Ecclesia fuerit ædificata in solo Autotano, quod aliàs, & vsque de anno 1034. fuerat à Reuerendissimo Episcopo Reginaldo donatum cum omnibus iuribus, decimis, & pertinentijs Ecclesiæ, seù Monasterio S. Laurentij non

con-

concludit, quod Ecclesia postmodum erecta sit de illius Mensa, nec quod illi sit vnita; Etenim vltra quod in facto non benè probatur, quod Ecclesia Sancti Christophori fuerit ædificata in solo donato, cùm donatio legatur restricta ad Ecclesiam S. Veronæ cum quatuor mansis, adhuc in iure visa est cessare quælibet difficultas, cùm ad effectũ, quod Ecclesia, seù Beneficium efficiatur de Mensa, non satis est, quod fuerit erectum intra limites alterius Ecclesiæ, cùm ex hoc nullum ius nec subiectionis, nec vnionis
7 possit Rector antiquæ Ecclesiæ † prætendere, sed vlterius requiritur, quod sit dotatum de redditibus, & prouentibus illius, *Abb. in cap. ad audientiam nu. 8. ibique Zabarella in fin. de Eccl. adific. Butr. in cap. dilectus n. 13. de capell. Monac. Gonz. ad reg. Cancell. gloss. 10. nu. 6. cum seqq. Valenzuel. consf. 45. nu. 10. lib. 1.*

Et constructio in fundo quatenus probaretur, ad summum inducere posset iuspa-
8 tronatus, † non autem vnionem concludere, vt præter allegatos *Rota decis. 204. num. 5. par. 2. rec. & coram Eminentiss. Otthob. decis. 179. nu. 12.* Decisiones autem 102. *par. 1. & 151. par. 2.* quæ in contrarium allegabantur visæ fuerunt non obstare; plura enim in facto illarum decisionum concurrebant, quæ in præsenti applicari non possunt, & præter alia ibi non dubitabatur, quod Ecclesia fuisset constructa in solo donato, agebatur de vicaria, quæ antiquitus erat manualis, & deindè fuit erecta in perpetuam, docebatur de continuis præsentationibus factis per Abbatem, & tandem cura habitualis residebat penès Monasterium, & Abbatem, & in Vicarios nonnisi nudum Curæ exercitium erat translatum, ex quibus circumstantijs nulla concurrit in casu nostro, cùm dubitetur an Ecclesia S. Christophori sit constructa in solo donato Monasterio S. Laurentij, Abbas illius nunquam habuit curam habitualem penès se, sed ex testibus formitèr examinatis, & maximè ex depositione ipsiusmet Abbatis S. Laurentij, qui fuit sextus testis, & alijs pluribus documentis probatum fuit, quod tam Cura habitualis, quàm actualis semper resedit, & residet penès Rectorem, qui iure proprio, & omninò separatè, ac independenter curã exercet, & emolumenta percipit, quæ omnia non tam ostendunt dictas decisiones non applicari, quàm omninò excludunt vnio-
9 nem † tamquam illis contrariam, & repugnantem, *Tondut. de benef. par. 1. cap. 56. nu. 5. & 6. Valenzuol. d. consf. 45. nu. 6. in fin. Rota decis. 316. nu. 6. & 7. par. 4. tom. 2. rec. & in Nolana Parochialis 2. Decembris 1669. & 27. Iunij 1670. coram R. P. D. Vicecomite.*

Vlterius probatum fuit, quod vltra limites distinctos vtriusque Ecclesiæ vterq; Parochus, nempè tam ille S. Veronæ, quæ Ecclesia fuit primo loco donata Monasterio, quàm ille S. Christophori, de qua in præsenti est quæstio, habet duo vota distincta, & separata in Congregationibus Parochorum; & tandem docetur, quod ista Ecclesia fuit dotata à q. Lamberto Beggo; ideoque totum ius Monasterij reducitur ad simplicẽ constructionem illius intra limites Ecclesiæ S. Veronæ, & sic in solo donato; vndè nihil aliud deduci potest, quàm vt supra dictum fuit iuspatronatus, ex quo non infertur ad vnionem.

Nec quidquam in contrarium suadere possunt nonnullæ coniecturæ, quę pro Henrico ponderabantur ad probandam vnionẽ; siquidem illa deducta ex eo, quod huiusmodi Ecclesia ab immemorabili tempore reperiatur exempta à concursu, non solum attendenda non venit, quoniam probata
10 Parochialitate, † cessat quælibet obseruantia in contrarium tamquam dispositioni Sacri Concilij de directo contraria, & Constitutioni fa. m. Pij V. decreto irritanti, & clausula sublata munita repugnans, *Rota dec. 489. nu. 4. par. 3. & decis. 443. nu. 5. & 6. par. 5. tom. 2. rec.* sed obiectum retorquetur, & ex hoc ipso excluditur quælibet probatio vnionis.

Iustificatũ enim fuit in facto, quod præsentationes ad hanc Ecclesiam anteactis tẽporibus fiebant à Coquinis cum enunciatiua, quod esset de iurepatronatus illorum, quare constat, quod non sit de iurepatronatus Monasterij, nec illi vnita, & defectus concursus prouenit, vel ex eo quia tamquã
11 de iurepatronatus laicali † licitè poterat omitti, *Massobrin prax. haben. concur. requis. 2. dub. 1. nu. 2. Rota decis. 130. coram Duran.*

Quod autem dd. Coquinorum cetus esset verè laicalis, omissis alijs, satis probatur ex lectura breuis fa. me. Innocentij X. super illorum suppressione, vbi expressè denominantur laici, ibi: *Ordo incognitus filiorum nouem in totum laicorum omnium Coquinorum*: nec cõtra hanc probationem merebantur adduci simplices fides, quibus prætendebatur probari illos fuisse personas Ecclesiasticas, cum sint confectæ lite pendente hac parte non
12 citata, † & nequeant concurrere cum enũciatiua sedulò emissa à Summo Ponti-
13 fice † cui omninò standum est, *Gab iel de probation. conc. 2. nu. 2. & 13. Mascard de probat. concl. 139. nu. 1. Farin. de testib. quæst. 65. nu. 92. & seqq. Rota decis. 405. nu. 1. par. 1. rec. & coram Caual. decis. 533. nu. 1.*

Et quamuis Rector S. Christophori habeat onus administrandi Sacramenta Beghinis cum omnimoda iurisdictione non minus in temporalibus, quàm spiritualibus, quo casu nec esse necessarium concursum suadent tùm obseruantia in alijs Beghinagijs
14 Ciuitatis, & Prouinciæ Leodieñ † tùm dispositio *Text. in cap. quia contingit de relig.* Nihilominus cum Rectores vltra Curam Beghinarum habeant curam aliorum sæcularium extra Beghinagium degentium prædicta non applicantur; ratione enim administrationis Sacramentorum cæteris sæcularibus cõcursus requiritur ex supra firmatis.

Cæteræ coniecturę deductę ex perceptione decimarum denominatione Capellæ, & simi-

similes tamquam insubsistentes reiectæ fuerunt in præcedenti decis. neque in præsenti vlterius examen exposcunt, & ideò Dominis responsiones aliàs datæ placuerunt.

Et ità, vtraque Parte informante, decisum fuit &c.

Decis. quæ hic confirmata est habetur supra in hac eadem parte in ordine 32.

R. P. D. RONDININO.

Romana deuolutionis Palatij.

Lunæ 4. Decembris 1673.

ARGVMENTVM.

Vniformem canonem per centum, & amplius annos persoluerat emphyteuta bonorum Ecclesiæ, quo postea cùm plura super inualiditate concessionis opponerentur, ea omnia sunt reiecta, quia sicuti longe minori tempore, & beneplacitum, & vtilitas Ecclesiæ præsumenda sunt, ita & sine difficultate hæc præsumptio fuit admissa post spatium centenariæ, & vltra, quia si post illam alienationes bonorum Ecclesiæ impugnari potuissent, ferè cunctæ ex defectu probationum, irritæ remanerent.

SVMMARIVM.

1 *Inuestitura effectum non sortita, non attenditur.*
2 *Emphyteusis Ecclesiæ sine illius vtilitate concedi non potest, de qua vid. num. seqq.*
3 *Historiarum libris fides adhibetur, & quæ.*
4 *Locatio perpetua si correspondeat fructibus, semper dicitur vtilis Ecclesiæ. & num. seq.*
5 *in Locatione perpetua sexta partis valor detrahendus est.*
6 *Vtilitas Ecclesiæ resultat ex augumento canonis, & assignatione annui redditus facta pro pacto francandi.*
7 *Læsio probanda de tempore contractus concludere debet per necesse, non per possibile.*
8 *Alienationem bonorum Ecclesiæ qui dicit damnosam, hoc ipsum probare tenetur, amplia vt ibidem.*
9 *Expensæ reparationis rei emphyteuticæ spectant ad emphyteutam, non ad dominum directum, & nu. seqq. vbi vide.*
10 *Emphyteuta tenetur ad expensas exiguas ratione conseruationis rei emphyteuticæ, non autem ad magnas respicientes interitum eiusdem rei, & sic amissionem dominij, & vid. sup. nu. 9. & seqq.*
11 *Emphyteuta licet amittat modicas expensas, non ideo perdit magnos sumptus factos in re emphyteutica, & nu. seqq.*
12 *Expensæ notabiles semper recuperantur ab emphyteuta, finita emphyteusi.*
13 *Melioramenta stante pacto deuoluuntur ad dominum finita emphyteusi, alias secus.*
14 *Alienatio bonorum Ecclesiæ ex cursu longissimi temporis sicuti præsumitur confirmata à Pontifice, ita etiam vtilem fuisse resultat, & numerò seqq.*
16 *Confirmatio Pontificis facit præsumere iustam causam, & vtilem fuisse alienationem bonorum Ecclesiæ.*
17 *Titulus infectus si exhibeatur post centum, & amplius annos non præiudicat; cum interim validè potuerit confirmari, vel nouus creari.*
18 *Immemorabilis non excluditur per exhibitionem tituli ante centum, & amplius annos, & numero 19.*
19 *Centenariæ priuilegium non cessat per exhibitionem tituli inualidi, & quando sup. à nu. 14. & nu. 18. cum seqq.*
20 *Instrumentum productum ad aliam finem, quod iam suum operatum est effectum non præiudicat.*

DECISIO CXCIII.

NON esse locum deuolutioni Palatij à Capitulo S. Marci olim intentatæ cōtra DD. de Frangipanis illud inhabitantes Rota bis pronunciauit præuijs in prima instantia decisionibus 18. Iunij 1657. & 7. Iunij 1658. coram Reuerendissimo D. meo Albergato Decano, quarum prima impressa est in recent. par. 12. dec. 268. in altera autem instantia præuia decisione 328. coram claræ mem. Cardinali Celso, quæ Rotales sententiæ in tertia instantia confirmatę fuerunt præuia decisione 15. Iunij 1661. coram Illustris. D. Beuilaqua Vrbis Gubernatore cum subsequuta taxatione expensarum.

Cùm verò decennio elapso post receptam pensionem Canonici iterum à Sanctissimo obtinuerint causam restitutionis in integrū, cum clausula *parito iudicato*, mihi committi, Summ. Baronis Frangipani *nu.* 6. Dubium proposui, An constet de causis restitutionis in integrum; cui Domini negatiuè responderunt.

Iniustitia enim sententiarum, ad quam quæstio hæc restringitur, cùm sine læsione, ex iniustitia insurgente, neque etiam Ecclesijs, vel alijs personis priuilegiatis restitutionem concedi vtrinque Scribentes admitterent, visa non est DD. deduci neque ex defectu causæ, neque ex læsione, ex quibus Canonici nullitatem cōcessionis huius domus Frangipanis olim factæ deducebant.

Quamuis enim non negarent vtrinque Scribentes olim anno 1588. cōcessam fuisse hanc domum Palosio cum canone ducatorum 60. & cum obligatione expendendi in melioramentis ducatos 400. Summ. Capituli *n.* 2. Quæ tamen neglectis Palosij protestationibus, effectum non habuit, cùm Diana, eiusque filij antiquæ emphyteutæ inuestiti fuerint pro canone scut. 50. & obligatione expendendi in melioramentis sc. 200. d. Summ. *nu.* 2. & 3. & Summ. Baronis Frangipani *nu.* 1. Indeq; Dianam vendidisse omnia sua iura Antonino, & alijs de Frangipanis pro ducatis 840. cum consensu Capituli, quod successiuè Frangipanos inuestiuit sub annuo canone ducatorum 50. doct

obli-

obligatione expendendi in reparatione domus scuta 200. computatis 200. per Dianam promissis. Summ. Capituli *nu.* 4. & 5. & Summario Batonis *nu.* 2. & 3. ex quibus inferebant Scribentes pro Capitulo constare de læsione enormissima Ecclesiæ, cùm prius canon fuisset scutorum 60. cum obligatione melioramentorum scutorum 400. indeque diminutus fuerit vsque ad scuta 50. & melioramenta reducta fuerint ad ducatos 200. in alia inuestitura facta Dianæ, cum quibus conditionibus ipsa anno 1538. domum vēdidit Frangipanis, qui cùm postea anno sequenti locationem perpetuam obtinuerint pro solo censu ducatorum 55. & pacto francandi pro annuo redditu ducatorum 60. d. Summ. Capituli *nu.* 6. *Baronius nu.* 4. *quod pactum prius cum Diana initum fuerat in annuo reditu ducatorum* 50. *& antea cum Palosio in annuo reditu ducatorum* 60. itavt gradatim constet de læsione ad solum augumentum ducatorum quinque quoad canonem, & ducatorū decem quoad pactum francandi, habito etiam
1 respectu ad solam vltimam † inuestituram, non autem inuestitura Palosij vtpote effectū non sortita iuxtà indiuiduam decisionem apud *Marchesan. de commiss. par.* 1. *cap.* 2. *nu.* 18. *in fine vers. non obstante prætensa læsione, fol.* 113. cùm hoc modicum augumentum compensare non possit amissionem vtilis dominij, quod in locatione perpetua transtulit Capi-
2 tulum in Frangipanos; † Et tamen successiua vtilitas in concessionibus emphyteuticis requiratur, vt satisfiat *Extrauaganti Ambitiosæ de rebus Eccles. non alienan. Franch. decis.* 19. *nu.* 10. *&* 12. *& decis.* 230. *nu.* 1. *Surd. decis.* 198. *nu.* 22. *cum alijs in Romana deuolutionis domus* 27. *Februarij proximè præteriti § diuersitates coram me.*

Adhuc tamen respondebant Scribentes pro Barone diuersam esse rationem inter vnum, & alterum casum, tùm quia in hac secunda locatione perpetua, domus non erat eiusdem valoris, ac prius, cùm vt in illa asseritur, ruinam vndique minaretur; Ideoque Canonici cùm non haberent scuta 300. pro illa reparanda, coacti fuerunt perpetuā locationem subire, & tamen vltra alia scuta 300. vigore præcedentis instrumenti anni 1535. scuta 2000. postea erogata fuerunt à Frangipanis, vt testatur *Honuphrius Panuinus insignis Historicus de Gente Frangipana lib.* 4.
3 *cap.* 1. *Sum. Baronis nu.* 5. † cui classico Scriptori non parum DD. retulerunt ex ratione *text. in l.* 1. *ff. de offic. Præfecti Prætor.* cum alijs in his præcisis terminis congestis *in d. decis.* 268. *nu.* 20. *par.* 12. *rec.* tum quia inspecto hoc
4 tempore huius perpetuæ locationis † fructibus domus correspondebat pensio scut. 50. vt probatum fuit in *decisionibus huius causæ in recent. par.* 12. *decis.* 268. *nu.* 7. *& cor. Cardin. Celso d. decis.* 328. *nu.* 3. quo casu insurgit vtilitas lo-
5 catoris in 6. parte, † quæ cum detrahi soleat in locationibus perpetuis detracta non fuit, *text. in auth. perpetua, cum ibi notat. C. de sacros. Eccles. Iason. cons.* 54. *nu.* 5. *vol.* 1. *Berous cons.* 86. *nu.* 3. *vol.* 1. *Rota coram Mantica decis.* 101. *nu.* 1. *& coram Gregor. XV. decis.* 343. *nu.* 2. *&* 3. *& post Marches. de commiss. d. par.* 1. *cap.* 2. *d. decis.* 18. *nu.* 7. *fol.* 113. tùm denique ex augumento
6 canonis, † & annui census pro pacto francandi, vt *in d. decis. Gregor. XV.* 343. *nu.* 3. *versic. & ex alijs per informantes pro Barone ponderatis*, ex quibus sicuti insurgit Ecclesiæ vtilitas, ita etiam apparet diuersa ratio pro diuersitate temporum, & conditionum in hac locatione perpetua ab alijs temporalibus, itavt neque statuendæ læsionis modus appareat, cùm illa probanda sit eodemmet
7 tempore contractus † pernecesse, non autem per possibile, iuxtà notata *in Extrauag. Ambitiosæ de rebus Ecclesiæ non alienandis, & in l.* 2. *C. de rescind. vendit.* quia post factam, & obseruatam alienationem longè post sæculū,
8 illa præsumitur iusta, ac valida, † onusque probandi reijcitur in eum, qui dicit alienationem damnosam, *Couarr. var. resolut. lib.* 2. *cap.* 17. *nu.* 2. *vers. aptius, Thesaur. inu. quæst. forens. lib.* 4. *quæst.* 46. *num.* 12. *vers. hæc omnia, & nu.* 23. *Rota diuers. par.* 2. *decis.* 78. *nu.* 3. *& in recent. par.* 2. *decis.* 684. *nu.* 2. *cum alijs in decis huius causæ* 7. *Iunij* 1658. *§. duo autem coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Defectus autem causæ deducebatur ex eo quod in locatione perpetua facta Frangipanis potior causa constitueretur in eo, quod Capitulum non haberet promptas pecunias pro reparatione domus, quæ ruinam minabatur, quæ causa nulla, & erronea dicebatur, cùm hæc reparatio pro manutentione rei in emphyteusim concessæ spectet ad emphyteutas, quibus erant DD. Frangipani ante locationem perpetuam, vt admittit *decis.* 7. *Iunij* 1658. *in princip. cor. Reuerendiss. D. meo Decano*,
9 † non autem spectent ad dominos directos, siue magnæ, siue paruæ sint impensæ, vel in reparando, vel in reficiendo ex ratione *textus cum ibi notatis in l.* 2. *C. de iur. emphyt. & in §. si quis verò, auth. de alienat. & emphyt. Cepolla de seruit. vrban. prædiorum qu.* 59. *nu.* 18. *Alciat. cons.* 49. *nu.* 5. *lib.* 5. *Natta cons.* 377. *per tot. Surd. cons.* 197. *nu.* 12. *& decis.* 98. *nu.* 11. *Grat. discept.* 195. *nu.* 18. *à Ponte consil.* 79. *nu.* 25. *vol.* 1. *Fulgin. de emphyt. tit. de melioram. & expensis qu.* 9. *nu.* 1. 6. *&* 7. *Rota diuers. par.* 1. *decis.* 607. *nu.* 3. *repetita coram Seraph. decis.* 413. *& cor. Penia decis.* 1183. *nu.* 6.

Quibus replicabant Scribentes pro Barone Emphyteutam teneri potiùs ad expensas exiguas respicientes conseruationē rei, cuius commodum ex vtili dominio ipse
10 percipit, † non autem ad refectionem respicientem interitum rei, & consequenter amissionem directi dominij, dominium ipsum respicientis, *Garzias de expensis cap.* 14. *nu.* 12. *Barbosa in l diuortio §. finali par.* 1. *sub nu.* 36. *ff. solut. matrim. Caldas. de emphyt. lib.* 2. *qu.* 18. *nu.* 40. *Rota cor. Durano decis.* 338. *nu.* 20. *& seqq.* Ideoque cautum esse, vt emphyteuta modicas quidem meliorationes amittat, quæ cedant commodo Domini, vt probant
11 doctrinæ adductæ, † non sic autem amittat

magnos

magnos ſumptus, quos finita emphyteuſi
citra eius culpam, vel delictum ſemper à
domino directo repetit, itavt conciliabiles
12 ſint ſententiæ, vt emphyteuta teneatur ad
expenſas etiam refectionis, † ita tamen, vt
finita emphyteuſi, illas repetere poſſit, cùm
alioquin de exiguis ratio nõ habeatur, quæ
propoſitio adhuc in Tribunalibus adeo vul-
gata videtur, vt nefas ſit de illa dubitare,
etiam in caſu, in quo adeſſet expreſſa pro-
miſſio emphyteutæ de reaptando, & reæ-
dificando, quemadmodum prætendebant
13 Scribentes pro Capitulo, † quia pactum
hoc obligat emphyteutam ad melioramen-
ta, non tamen impedit illorum repetitio-
nem à Domino locatione finita, niſi vlte-
rius in hoc præciſo caſu conuentum eſſet
illa deuolui ad locatorem abſque refectio-
ne valoris, vt in præciſis terminis compro-
bauit *Rota in Bononien. domuncularum 27. Iunij 1670. §. ratio reſolutionis, coram Reuerendiſs. D. meo Albergato Decano, & 8. Februar. 1672. §. nec iuſtitia, coram R.P.D. meo Bourlemont*, &
conciliando vtramque ſententiam probat
Modernus Neapolitanus in obſeruat. ad Capic. Latro deciſ. 120. nu. 14. & ſeqq. in quo ſenſu ac-
cipiendam eſſe dicebant *deciſionem 1183. Penia in contrarium ſupra adduct.* provt circum-
ſcripta obligatione emphyteutæ de iure cõ-
muni ſolum pactum expreſſum pro obliga-
tione, repropoſita pluries cauſa tandem *Rota* approbauit *deciſ. 1472. n. 4. & deciſ. 1681. ſub nu. 1. cor. eodem Penia*.

Cæterum Domini vtrique defectui ſiue
ex læſione, ſiue ex defectu cauſæ deducto,
quod ad ſolam vtilitatem Eccleſiæ reduci-
tur, ſatisfactum cenſebant ex lapſu 114. an-
norum, quo Frangipani ſoluerunt canonẽ
ſcutorum 56. Capitulo S. Marci tamquam
conductores perpetui huius domus, ex qui-
bus vniformibus, ac pacificis tanti tempo-
ris ſolutionibus præſumitur iuſtus titulus
in diſtractionibus rerum Eccleſiæ requiſitus
interfuiſſe, non ſolum reſpectu Beneplaciti
14 Apoſtolici; ſed vtilitatis, & cauſæ, † quia
ex curſu longiſſimi temporis non prohibẽ-
tur duæ præſumptiones, quarum altera al-
terius conſequutiua eſt, inſurgere, itavt ſi
contractus præſumitur ſolemniter confir-
matus à Pontifice, per neceſſariam conſe-
quentiam cenſeatur de illo tempore vtilis
15 Eccleſiæ, † cum confirmatio Pontificis ſup-
ponat iuſtam, & vtilem alienationem, quid-
quid hodie poſt ſæculum elapſum, & poſt-
quam perierunt probationes ad veritatem
rei conducentes contendatur, vt etiam in
16 fortioribus terminis † ſolius lapſus triginta
annorum probant *Gabr. conſ. 88. num. 14. cum pluribus ſeqq. vol. 1. Theſaur. lib. 2. quæſt. forenſ. 17. num. 19. & 20. Spada conſil. 104. num. 1. 2. & per tot. vol. 3. Rota coram Mantica d. deciſ. 101. num. 2. & 3. coram Gregor. XV. deciſ. 343. num. 5. coram Buratt. deciſ. 45. ibique Adden. num. 7. cor. Reuerendiſs. Royas deciſ. 56. nu. 4. & in d. dec. 268. num. 18. & 19. par. 12. rec.*

Itavt potuerit interim vel nouus titulus
efformari, vel prior conualidari, cùm vitiũ
deducatur ſolum ex inſtrumento ante cen-
tum annos, ac ideo exhibitio inſtrumenti
17 locationis non noceat, † cùm potuerit va-
lidè confirmari, vel nouus titulus creari
ſpatio centum annorum, & vltra, ac ideò
quidquid in contrarium deducitur vltra cẽ-
18 tum quatuordecim annos, † immemorabi-
lem poſtea ortam nõ perimat, vt ex doctri-
na *Innoc. in cap. veniens de verb. ſignif.* probat
Lunar. conſ. 94. num. 2. 5. & 6. à Ponte conſ. 155. num. 8. & 9. vol. 2. Theſaur. lib. 4. quæſt. 47. nu. 20. alijſque relatis, *Ioſeph de Roſa conſult. 12. numer. 48. Addentes ad Gregor. XV. deciſ. 51. num. 7.* cum alijs per *Modern. Venuſin. Theatr. veritat. lib. 2. de regal. diſcurſ. 47. num. 8. 9. & per tot. Rota in recent. par. 6. deciſ. 218. num. 21. & par. 7. deciſ. 29. num. 52. & 53.*

Hoc enim caſu cùm inſtrumentum pro-
ductum non fuerit à Frangipanis ad hunc
præciſum effectum ſe tuendi ab hac oppoſi-
tione falſæ cauſæ, ac læſionis nouiſſimè ex-
citata in hoc iudicio ad ſatisfaciendum *Extrauag. Ambitioſè de reb. Eccleſ. non alien.* ſed in
priore iudicio ad euitandam vexationem,
quam illis inferre velle Capitulum ſe iacta-
bat prætendendo domum deuolutam obli-
19 neam finitam, † non procedit concluſio,
quod ob exhibitionem inſtrumenti ceſſet
priuilegium immemorabilis, vel centena-
riæ ad illud ſe referentium, vtpotè conſtito
de initio illorum infecto, de quo *Capiblanc. de Baronib. pragmat. 1. num. 227. & ſeqq. tom. 1. Mareſcott. lib. 2. reſol. 100. num. 16.* cuius diſtin-
ctionem mirabilem dicit *Caſtill. lib. 5. contr. cap. 93. §. 8. num. 59. iuncto num. 54. Rota coram Buratto deciſ. 875. in fine coram Reuerendiſſimo Royas deciſ. 132. num. 11. & 12. & in recent. parte 13. deciſ. 191. num. 15.* cum alijs pro Capi-
tulo deductis, quia ad diuerſum finẽ exhi-
bitio inſtrumenti, quod rectè ſuum opera-
20 ta eſt effectum pro tuendo poſſeſſore, † non
debet illi in alio caſu iſtius noui iudicij au-
ferre priuilegium ex centenaria inſurgens
ex regula *text. in l. eius qui delatorem 29. vbi Bart. ff. de iure fiſci, Grat. conſ. 14. num. 17. vol. 1. Rimin. iun. conſ. 213. num. 20. Cephal. conſ. 377. num. 86.* quam in his terminis deduxit *Rota coram Gregor. XV. deciſ. 467. num. 8.* & melius
apud *Poſth. de manut. deciſ. 239. num. 8. & 9.*

Et ità vtraque &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Dotis, & Fructuum.

Lunæ 4. Decembris 1673.

ARGVMENTVM.

Pro dote, & illius fructibus ad formam Statu-
ti Vrbis relaxatum eſt mandatum ad fauo-
rem Viduæ abſque eo, quod illud impediri
potuerit exceptione rerum amotarum, quæ
quia

quia in occultatione gemmarum consistebat, illam neque à testibus probari decidi- tur, quorum dicta, aliaque plura impedimenta enucleantur; eandemque semper excludi, quoties, vt hic, de earum custodia penès vxorem non constabat, sicque ad manus hæredum viri illę peruenisse præsumuntur, quæ eo facilius sunt admissa in muliere nobili, & matrona conspicua, cõtra quã huiusmodi præsumptio militare non poterat.

SVMMARIVM.

1 *Statutum* Vrbis lib.1.cap.137. *disponit Vidua solui fructus dotales ad rationem septem cum dimidio pro centenario, et qualiter procedat, vid.num. seqq.*

2 *Interpellatio ex statuto requisita pro solutione fructuum dotalium facienda vidua, habetur pro facta si hæres declarauit se habere pro interpellato.*

3 *Interpellatio necessaria ex Statuto ad hoc, vt currant fructus dotales resultas ex solutione eorum, & ex relaxatione mandatorum. et num.4.*

5 *Fructus dotales à partibus taxati in minori summa statuti, sub conditione quatenus sine mora soluantur, deficiente conditione, debentur ad formam statuti.*

6 *Mora purgari non potest stante pacto resolutiuo.*

7 *Dotis solutio non retardatur per exceptionem rerum amotarum, et vide num. seqq.*

8 *Compensatio crediti dotalis quatenus detur, vel non detur cum rebus amotis, vel pretio rerum amotarum, et num.9.*

10 *Compensationi censetur renunciatum per susceptionem termini ad soluendum.*

11 *Terminum suscipiens non potest impugnare confessionem debiti, nisi docto de errore.*

12 *Dos vbi compensari prætenditur cum credito rerũ amotarum, amotio debet esse certa, et liquida, saltem in substantia.*

13 *Amotio ad impediendam restitutionem dotis, debet esse certa, & liquida vel per instrumentum publicum, vel per confessionem partis, vel per rem iudicatam, et sup.num.12.*

14 *Testis iurans dicere veritatem tam super articulis, quàm super interrogatorijs, celando veritatem, falsitatem committit, eiusque examen redditur nullum.*

15 *Testes deponentes de proprio iudicio, et credulitate non probant.*

16 *Testes mendaces non attenduntur. et num. 17.*

17 *Occultatio non probatur à testibus, qui etiam in vno tantum sunt mendaces.*

18 *Testes de auditu tam ab alijs, quàm ab ipsis personis interessatis, vel eorum familiaribus nihil probant. et num.19.*

19 *Assertio viri in mortis articulo constituti super traditione iocalium facta propria vxori, quatenus attendenda. et num. seq.*

21 *Mortis in articulo constitutus, si in parte eius, quod asseruit errauit, ita et in alio errare potuisse dicendum est.*

22 *Mortis cogitatione turbatus homo præteritorum reminiscentiam amittit.*

23 *Testis deponens de consignatione gemmarum factæ vxori, ex eo quod illam ijsdem gemmis vidit ornatam, quatenus probet. et num. seq.*

24 *Testis depositio regulatur ab illius ratione, quam reddit.*

25 *Testi magis creditur super interrogatorijs, quam super articulis.*

26 *Iocalium existentia penes vxorem probari debet de tempore proximo mortis viri, vt illa ad earum restitutionem teneatur, et quando.*

27 *Iocalia præsumuntur extare penes vxorem, si penes ipsam illorum existentia probatur.*

28 *Hebræus testis non probat contra Christianum. et vide num. seqq.*

29 *Testis patiens exceptiones personales suppletur ex depositionibus aliorum testium, & quando. vid.num. seqq.*

30 *Testis plures patiens exceptiones tàm in persona, quàm in dictis, non potest suppleri, vel adminiculari ab alijs testibus.*

31 *Testes ex quibus suppletio alterius testis, vel probationis desumi prætenditur, si omnes patiuntur exceptiones, tunc suppletio fieri non potest.*

32 *Gemmæ, seclusa probatione custodia penes vxorẽ, præsumuntur peruenisse ad heredes viri.*

33 *Occultationem ad excludendam omnis capi debet interpretatio.*

34 *Mulier nobilissima non præsumitur amouisse, et occultasse bona viri.*

35 *Deficientia aliquarum rerum supponit, quod vna, vel altera deficiente, cateræ dicantur existere.*

36 *Verbum* alcune, *quatenus comprehendat omnes vel in vno, aut duobus verificetur. et sup. numer.35.*

37 *Probatio concludens requiritur in materia criminosa.*

38 *Creditum liquidum, & clarum non retardatur per exceptiones turbidas, & incertas. et sup. num.13.*

DECISIO CXCIV.

CVM per obitum bo.me. Francisci Mariæ Ducis Ceræ sequutum de an. 1657. remanserit dissolutum Matrimonium aliàs contractum inter ipsum, & Excellentissimam D.Ducissam Mariam Aldobrandinã, indeque cesserit dies restitutionis dotis eiusdem consistentis in summa scutor. 70. mil. Marchionissa Portia hæres Testamentaria d.Ducis post sex menses à die obitus constituta coram Iudice, adhibitisque alijs Statutarijs solemnitatibus, declarauit fuisse factum locum restitutioni præfatæ dotis, necnon solutioni lucri dotalis, & fructuum decursorum, & decurrendorum ad rationẽ Statutariam, pro quibus se haberi voluit pro interpellata, illorumque reductionem petijt ad rationem scutorum quatuor cum duobus tertijs, & obtinuit à D.Ducissa Maria, ea sub conditione, quod deficiente Marchionissa, in illorum solutione per duos menses post maturationem cuiuslibet semestris, huiusmodi reductio haberetur pro nõ facta, & D.Ducissæ remaneret præseruatum ius

ius illos petendi ad rationem Statutariam.

Ad formam huius declarationis, & conuentionis respectiuè initæ, soluit prædi&a hæres in diminutionem sortis principalis scut. 12730. & obulos 31. lucrum dotale, & fructus vnius anni circiter, qui deinde cum non obstantibus pluribus mandatis contra bona hæreditaria Ducis relaxatis, ob contumaciam in soluendo tã Marchionissæ Portiæ, quàm bon. mem. Ducissæ Ioannæ Borromeæ hæredis substitutæ, excreuerint in notabilem summam. Hinc D. Ducissa Maria, introducto iudicio coram A. C. super repetitione sortis, & fructuum, obtinuit relaxationem mandati, postmodum approbatam ab eadem Ducissa Ioanna mediante susceptione termini Iudicialis vnius mensis ad soluendum. Qua non obstante, retardare contendens executionem mandati, sub prætextu, quod D. Ducissa Maria præter argenteam, & linteam supellectilem amouerit à domo viri gemmas magni valoris, omnia longè exuberantia creditum dotale, pro huiusmodi amotione probanda, adijt Signaturam, à qua emanauit Rescr ptũ, vt A. C. iterum audiret, & oblatos Testes super prętensa amotione reciperet, quibus sine præiudicio processus executiui admissis, & formiter examinatis, superuenit interim eidem A. C. commissio Sanctissimi, vt procederet de voto Rotæ. Et proindè, iuxtà morem, dato per me dubio, An mandatum esset relaxandum, & pro qua summa. Illoque per tres vices proposito, & non resoluto, tandẽ Domini pro quarta vice consulti, responderunt esse relaxandum pro residuo sortis sc. 57379. & b. 69. & fructuum decursorũ, & non solutorum iuxtà rationem Statutariã.

Resolutionis ratio fuit liquiditas, & certitudo crediti D. Ducissæ Mariæ, resultans quoad residuum dotale ex Instrumento publico Camerali obligatione munito, necnon ex termino iudiciali ad soluendum suscepto à bo. mem. Ducissa Ioanna, & quoad fructus ad rationem scut. 7. cum dimidio ex
1 dispositione *Statuti Vrb.* † *cap. 137. lib. 1.* huiusmodi Ius deferente Viduæ quoties, prout
2 hic, præcessit interpellatio † desumpta tùm ex declaratione ipsiusmet hæredis, se habendi pro interpellata. *Grat. discept. 920. num. 21. Add. ad Gregor. decis. 269. sub num. 8. vers. prætereà, & Rota decis. 69. num. 20. par. 9. recent.*
3 Tùm ex subsequuta † solutione fructuum. *Fenzon. ad Statut. Vrb. cap. 137. lib. 1. num. 49. Add. ad Gregor. in mox alleg. decis. 269. nu. 8. Rota coram Pen. decis. 1237. num. 12. & 13. & coram Eminentiss. Ottobono decis. 242. num. 25.* iunctis
4 mandatis executiuis † pro eisdem fructibus relaxatis, *Rota coram Dunoz. Iun. decis. 893. n. 7. Emin. Ottob. dec. 237. n. 4. et seq. et dec. 250. per tot.*

Non releuante reductione eorũ ad quatuor cum duobus tertiis, quia dum ad illam fuit deuentum sub expressa conditione, quod deficiente hærede in solutione, reductio haberetur pro non facta, & D. Ducissæ remaneret præseruatum ius consequendi fructus ad rationem statutariam, hinc cùm
5 huiusmodi casus euenerit † non est amplius locus neque reductioni iuxta *Tex. in l. si quis hac 42. ff. de rei vindic. l. vltim. ff. de leg. commiss. & gloss. in l. commissoria verb. non vindicationem, de pact. inter empt. & vend. Tiraquell. de retract. conuent. gloss. 7. num. 3. Gratian. discept. 307. nu. 4.* & dixit *Rota coram me in Romana pecuniaria 14.*
6 *Martij 1664.* † Neque purgationi moræ, *Peris. cons. 19. n. 246. lib. 2. Gratian. d. discept. 307. num. 31. & 515. num. 25. Add. ad Gregor. dec. 559. sub num. 10. vers. limitatur tertio. Rota cor. Put. decis. 66. lib. 3. & in allegat. Romana pecuniaria §. Nec purgatio moræ cor. me.*

Resultante igitur ex prædictis indubitata
7 existentia crediti D. Ducissæ, † illius solutio non visa est posse retardari per exceptionẽ rerum amotarum contra literalem *Text. in l. vnic. §. taceat, C. de rei vxor. act.* expresè denegantem retentionem Dotis ex hoc capite, quem post *Bald. Salyc. & alios Scribentes in d. l. & Fabr. in suo Codice lib. 5. tit. 8. diffin. 4.* aliàs approbauit *Rota in rec. decis. 257. n. 6. par. 10.*

Nequaquam refragantibus textibus in contrarium adductis *in l. diuortio 8. §. ob donationes, in l. rei iudicata 16. solut. matrim. & in l.*
8 *prima, C. rer. amot* † admittentibus compensationem crediti dotalis cum rebus amotis, quos pariter approbauit *Rota coram Eminentiss. Othob. dec. 199. num. 14.*

Quia etiam admissa istarum legum dispo-
9 sitione, in casu quo compensatio † petitur cum pretio rerum amotarum amplius non existentium, vt distinguendo inter vnum, & alterum casum retentionis scilicet, & compensationis, & conciliando leges prædictas cum citata *l. vnica* tradidere *gloss. in d. l. diuortio §. ob donationes in verbo compensationes in fin. ff. solut. matrim. & in l. neque scripturas in fin. ff. solut. matrim. & ibi Bald. sub litera P. in fine C. de compensat. & ibi Bald. sub num. 2. post med. versic. vel dic, Bart. in d. l. rei iudic. § hæredi vers. sed veritas est ff. solut. matrim. & post eum Alex. num. 7 post med. Salic. in l. 1. numer. 2. in fine C. rer. amot. Bald. Nouel. de dot. par. 8. priuileg. 1. num. 1. & 2 Campeg. cod. tract. qu. 233. in fine, vers. ex quo colligitur,* & latè *Barbos. in d. l. diuortio §. ob donationes num. 2. & seqq. ff. solut. matrim.*

Adhuc compensatio non videbatur habere locum in proposita facti specie. Tùm quia per susceptionem termini ad soluen-
10 dum † censetur renunciatum non solum prædictæ, sed cuicumque alteri exceptioni ad tradita per *Alexand. consil. 94. num. 3. & consil. 95. num. 2. lib. 5. Neuzan. cons. 96. num. 9. vers. confirmo tertio, Achill. de Pedrech. cons. 28. nu. 41. & 63. & 64.* & in specie notat *Ridolph. in prax. par. 1. cap. 14. num. 113.* & dixit *Rota coram Buratto decis. 144. num. 6. & in recentior. decis. 532. ... & in Romana Pecuniaria 5. Maij ... num. 1. par. 3. & in Romana Pecuniaria 5. Maij 1664. §. de credito in fine, & 11. Maij 1665. §. quod ex eo coram R. P. D. meo Beuilaqua.* Et confessio debiti in eadem termini susceptione
11 emissa, † non valet impugnari, nisi docto de errore per euidentissimas probationes etiam per possibile illius veritatem exclu-

dere

dentes iuxta clarum *Text. in l. cum de indebito 25. in fin. ff. de probat. Rot. dec. 261. n. 25. par. 7. rec. cor. Emin. Ottob. dec. 64. n. 2. cor. Bich. 243. n. 12. & latè coram Duran. decis. 387. num. 11. 12. & seq. & num. 30. 31. & seqq.*

Tum etiam quia non fuit in dubium reuocatum, quin amotio, ex qua deduci præ-
12 tenditur creditum compensandum, † debeat esse certa, & liquida, saltem in substantia, *Saliect. in auth. & consequenter sub num. 14. C. de sent. interlocut. Surd. cons. 246. num. 2. & 3. Grat. disc. 515. num. 41. & 42. cum duobus seqq. Posth. resol. 102. à num. 13. Rota coram Mantic. decis. 221. num. 7. & seqq. & in recent. decis. 161. in fine par. 6. & in his terminis coram Seraphin. decis. 1455. num. 3. & in recent. decis. 187. num. 6. & seqq. par. 4. tom. 2. & decis. 257. num. 6. et 7. par. 10.* Itaut de ea constet vel per Instrumentum
13 publicum, vel per confessionem † Partis, vel per rem iudicatam, vt præter *Mantic. in mox alleg. decis. 221. num. 7. & duob. seqq. et decis. 161. num. 10. par. 6. rec. probat Bald. in l. item quia in 2. lectura sub num. 3. versic. nec potest dici ff. de pact. Add. ad Boratt. decis. 160. num. 21. Rota decis. 146. num. 10. post Zach. de oblig. Cam. et coram Cavaler. decis. 539. num. 6. Royas decis. 131. num. 3. Bich. decis. 23. num. 20.* & in his terminis fuit admissa compensatio *in decis. 70. post Merlin. de pign. et decis. 199. coram Eminentiss. Otthebon.* ibi enim non dubitabatur de certitudine crediti compensandi, & non concurrebat susceptio termini provt hic; Et proinde cũ talia dici non debeat ea, quæ in præsenti hypothesi deduci prætenduntur ex depositionibus Testium, adhuc non approbatis per aliquam Sententiam, & quorum dicta, & personæ patiuntur, ex infra dicendis, quãplures exceptiones, hinc esse reijciendam in hoc Iudicio executiuo, si non vt penitus insubsistentem, saltem tãquam valdè turbidam Domini censuerunt.

Turbiditas enim quoad amotionem argenteæ supellectilis, deducebatur ex eo, quia licèt primus, & secundus Testis alter Custos supellectilium, quem nuncupant Guardarobba, & alter Præfectus Domus defuncti Ducis probare conentur custodiam argentorum maioris pretij, & æstimationis, qualia sunt Candelabra maiora, Focularia, Vasa, & Patinæ maioris speciei, extitisse penes D. Ducissam vsque ad obitum Ducis, attamen conuincuntur de mendacio ex ipso Inuentario confecto ab hærede dato in Sũmario impresso eiusdem D. Ducissæ die 17. Aprilis *num.* 4. ex quo constat argenta prædictæ qualitatis fuisse reperta in varijs locis, & præsertim penes ipsum primum Testem.

Quemadmodum mendax conuincitur secundus Testis deponendo Armarium existens in mansionibus D. Ducissæ non fuisse apertum ob recusationem eiusdem tradendi claues, dum ex eodem Inuentario apparet contrarium ex descriptione in eo facta non exiguæ quantitatis argentorum in dicto Armario existentium, *Summ. num* 4.

Insuper primus Testis non videtur carere suspicione falsitatis, dum lecto sibi in examine quarto articulo continente occultationẽ omnis argenteæ supellectilis maioris pretij, licèt certò sciret eam esse alienam à veritate, saltem respectu Vasorum, & Cãdelabrorum, quæ ipse præcedenter æstimauerat, & ponderauerat penes hæredem, nihilominus respondit se tantum scire, quan-
14 tum supra deposuit; † Vnde attento iuramẽto in examine præstito dicendi veritatẽ, tàm super articulis, quàm super interrogatorijs, celando veritatem, falsitatem commisisse videtur, eiusque examen in totum redditur nullum, iuxta *Textum expressum in cap. 1. de crimin. falsit. in fin. Bart. in l. Presbyteri num. 1. Bald. num. 3. & Castr. num. 1. C. de Episc. & Cleric. Salicet. in l. si ex falsis num. 15. in fine C. de transact. Alex. consil. 44. sub num. 6. vers. præterea, lib. 2. Crauet. cons. 99. num. 8. Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 310. num. 14.* cum alijs relatis per *Farin. de Testib. quæst. 67. num. 220. Ridolphin. in praxi par. 2. cap. 11. nu. 121.*

Et denique ea argenta, quæ penes D. Ducissam asseruabantur apparent restituta ex quietantia ab hærede reportata, in qua, & in prædicto Inuẽtario descripta legitur quãtitas eorundem longè excedens illam, quã Testes Ducem possedisse deposuere.

Minus desumi valet illorum subtractio ex depositione Salomonis Hebræi, & Mulieris iam Ancillæ D. Ducissæ; Mulier enim tantummodò deponit vidisse penes eandem D. Ducissam quasdam pateras cum arbore insculpta, quę referri non potest ad Insignia Domus Cæsiæ gestantis arborem cum montibus, indeque intentionem DD. Hæredum bo. me. Ducissæ Ioannæ non concludit; Hebræus verò vltra plurimas exceptiones, quas patitur in dicto, & in persona, ex infradicendis, remanet vnicus, & proindè nihil probat.

Quoad prætensam subtractionem linteæ supellectilis, omissis alijs, dicebatur non probari illius custodiam penes D. Ducissam
15 ex primo, & secundo Teste, † quia deponunt non ex certa scientia, sed de proprio iudicio, & credulitate, vt in Summario correcto dato 9. Iunij in apostillis marginalibus sub *num.* 8. *Bald. in l. sine possidetis 16. n. 14. de probat Iason in l. prima num. 15. & 16. ff. de iust. & iur.* vbi etiam si dicant se pro certo credere, & sequitur *Rota cor. Gregor. decis. 472. num. 6. & 517. num. 18.*

Quantum vero attinet ad amotionẽ gemmarum, probatio non videtur minus turbida, nam præmisso, quod tota vis huius articuli consistit in probanda, vel consignatione earundem ante, vel amotione post obitum Ducis, neutrũ tamen videtur probatum in præsenti.

Non quidem consignatio, quia licèt primus, secundus, & quartus Testis deponant illam fuisse factam mediantibus bon. mem. Cardinalibus Sacchetto, & Cappono, omisso quod primi duo ex prædictis conuicti de
16 mendacio non sunt attendendi, † ex regula, quod mendax in vno, mendax in omnibus

reputatur, vt dixit *Bald. in l. si ex falsis 42. num. 15. de transact. Felin. in cap. fraternitatis num. 21. de hæretic. Maur. alleg. 75. num. 3. Rota*
17 *coram Bichio dec. 34. num. 6.* & in specie † occultationis fuit dictum *in Romana Successionis 13. Ianuarij 1671. coram R. P. D. meo Emerix sub §. sextus tamen si &c.* Nihilominus cùm dicant hoc scire, vel ob discursus habitos inter fa-
18 miliares ipsius Ducis, † vel de auditu ab ipso Duce, de cuius interesse agebatur, non sunt attendedi, vt de auditu ab alijs est *Text. in cap. licet ex quadam de Testib. Buratt. decis. 4. num. 5. & in recent. decis. 78. num. 5. par. 2.* & de
19 auditu † ab interesse habente est alter *Text. in cap. tam literis de Testib* & firmat *Alexandr. consil. 112. nu. 11. lib. 6. & consil. 71. num. 3. lib. 7. Farinac. de testib. quæst. 69. num. 86. & Rota coram Gregor. decis. 570. num. 2.*

Non releuante quartum Testem deponere de assertione Ducis in mortis articulo
20 constituti. † cui propterea veniat deferendum, ex firmatis per *Rotam coram Merlin. decis. 885. sub num. 4.* Quia in casu decisionis Merlini præter alias releuantes probationes concurrebat confessio ipsius mulieris super traditione iocalium, vt legitur in principio eiusdem decisionis, & fuit desumptum adminiculum pro illius veritate ex quadam Schedula ab ipso viro conscripta, quia ibi adnotata apparebant in parte verificata per restitutionem aliorum iocalium. Vndè cũ in præsenti casu non solùm hæc omnia deficiant, sed vlteriùs erroneæ fuerint detectæ aliæ assertiones eodem tẽpore emissæ, prout contigit respectu Inuentarij gemmarũ, quod licèt Dux asseruari dixerit in quodam Scrinio, cuius claues penes ipsum existebant, adhuc nunquam fuit repertum, vt deposuit quartus Testis, dicto Summario correcto *num. 2.* Indè sequitur, quod sicuti in hoc er-
21 rasse dignoscitur, † ita pariformiter errasse dicendum sit in assertione controuersa, facilè enim contingere solet, vt homo proxi-
22 mæ mortis cogitatione turbatus, † præteritorum reminiscentiam amittat, *Mart. de success. legal. par. 1. quæst. 18. art. 6. num. 10. Capic. Latr. consult. 123. num. 14. Hodiern. controu. 36. num. 29. cum seq. & Spad. consil. 93. num. 3. lib. primo.*

Nec obstat, quod primus, & secundus Testis deponant vidisse D. Ducissam, viuente viro, incedentem cum ornamento gemmatum, illarumque custodiam penes ipsam extitisse, nam præterquã quod primus Testis assignando causam scientiæ, respectu custodiæ, dixit eam scire eo quia vidit D. Ducissam gemmis ornatam, & posteà subdit: *Mà se quelle Perle, e Gioie, delle quali s'ornaua fussero quelle medesime, che hò deposto di sopra non lo sò*, vt in sæpè citato Summario correcto
23 *num. 3.* † Et hinc quemadmodum non concludit gemmas, quibus eadem D. Ducissa ornabatur spectasse ad eius virum, ita neque concludit assertam custodiam ex eodem ornamento deductam, quia dictum Te-
24 stis regulatur à ratione, quã reddit, † ita vt si illa sit inefficax, talis etiam remaneat depositio, vt singulariter notat *Bald. in l. conuenticula sub num. 6. C. de Episc. & cleric.* quem sequitur *Iason in l. fin. num. 9. & 6. de Offic. Procurat. Cæsar.* & firmat *Bursatt. consil. 197. n. 35. lib. 2. & consil. 331. num. 34. lib. 3. & Rota coram Gregor. decis. 510. num. 5.*

Præterea fuit animaduersum neutrum ex dd. Testibus percutere præcisum tempus, de quo D. Ducissa ornabatur assertis gemmis, imò de illo interrogati responderunt, non recordari, Summario responsionis D. Ducissæ dato die 17. Aprilis *num. 4.* & propterea dum custodiam earundem deducitur potius fuisse penes Ducem de tempore obitus, non solùm ex depositionibus factis ab eisdem Testibus super Interrogatorijs, dicto Summario impresso *num. 7. ad 11.* & Summario responsionis *num. 3.* quibus magis standum
25 est, † quàm alijs super articulis, *Rota decis. 488. num. 4. impress. apud Posth. de manut. Seraph. decis. 1071. num. 1. Bich. decis. 243. num. 7. & in rec. decis. 312. num. 4. par. 9.*

Verum etiam ex depositionibus tàm dicti secundi Testis dicentis vidisse gemmas controuersas tempore aduẽtus Serenissimæ Reginæ Suecorum ad Vrbem, nempè de anno 1655. penes Ducem, dicto Summario *num. 71.* quam Salomonis Hebræi deponentis illas vidisse, & æstimasse de anno 1656. vel 1657. in manibus eiusdem Ducis, Summario *num. 13. in fine.*

Indè sequitur, quod etiamsi admitteretur prædictas gemmas aliquando extitisse penes D. Ducissam, dum talis existentia non probatur de tempore proximo morti Ducis, nempè post annos 1655. 1656. & 1657. quibus ad illius manus peruenisse digno-
26 scuntur, † frustrà ab ea prætenditur illarum restitutio, vt in specie dixit pluries *Rota*, & signanter *decis. 265. num. 11. & decis. 293. nu. 12. & 14. par. 6. decis. 331. num. 21. par. 9. rec. coram Bichio decis. 171. num. 22. & 292. num. 6. & in Romana Saluiani 4. Februarij 1661. §. Denique confirmata 23. Februarij 1663. coram Eminentissimo Cerro*, & legalis præsumptio, quod io-
27 calia extare censeantur penes vxorem † procedit quando illorum custodia penes ipsam extitisse probatur, vt loquitur *decis. 44. nu. 9. & 10. par. 9. rec.* in contrarium adducta.

Exclusa igitur, vel satis dubia reddita ex prædictis consignatione, & existentia gemmarum penes D. Ducissam de tempore obitus viri, nequaquam probata visa est amotio, vel existentia posterior ex Testibus super ea deponentibus; nam respectu huius articuli, omissis depositionibus primi, secundi, & quarti Testis, illam ex præmissis non probantibus, vel non percutientibus, & omissa pariter depositione tertij Testis, tantummodo dicentis audiuisse à Marchione Zandemaria quendam Campanam asportasse post obitum Ducis Ceræ ad eius domũ nonnullas gemmas, quas noluit recipere, qui cùm non dicat illas spectasse ad Ducẽ, neque fuisse transmissas à Ducissa, sit vni-

cus, ac deponat de auditu auditus, nullum facit gradum probationis. Remanent examinandæ depositiones quinti, & sexti Testis, quorum alter est Hebræus, & alter Mulier iam ancilla D.Ducissæ.

Contra primum opponebatur qualitas
28 Hebræi, ex qua repellitur à Testimonio ferendo etiam inter Christianos litigãtes iuxtà Textus apertos *in cap. si Hærticus 2. quæst. 7. & l. quoniam C. de Hæreticis, gloss. prima in cap. Iudæi 21. de Testib. Farinac. consil.* 181. *num.* 16. *lib.* 1 *latè Masquad. de Iud. par.* 1. *cap.* 5. *num.* 4. *& Rot. coram Gregor. decis.* 510. *num.* 8. Et quamuis pro DD. Hæredibus responderetur He-
29 bræi dictum aliquoties attendi, † quando suppletur, vel adminiculatur ex depositionibus aliorum Testium Christianorũ, iuxtà firmata per *Cravett. cons.* 73. *num.* 18. *Mascard. de probat. conclus.* 945. *num.* 14. *Barbos. in cap. Iudæi, num.* 3. *de Iudæis, & Rota decis.* 233. *num* 3. *par.* 2. *recent.*

Nihilominus huiusmodi limitatio videbatur non habere locum, quando, provt hic, Hebræus non habet contestem in dicto, ex quo possit suppleri, & præter qualitatem Iudaicam concurrunt aliæ exceptiones, nẽpè quod fuerit carceratus ad instantiam D.Ducissæ, sit malæ qualitatis, vt patet ex eius confessionibus datis in Summario impresso *num.* 51. & 79. ex quarum prima constat fraudibus circumuenisse Mercatorem Gallum, ex altera detegitur fuisse aliàs carceratum pro criminibus, quæ noluit exprimere, plures deponat inuerisimilitudines, præsertim distinctè enumerando omnes gẽmas æstimatas per quindecim annos antea, referendo pondera, & mensuras cum verbis præcisis, dicto Summario *num.* 81. licèt è conuerso respondeat non recordari de rebus ad se pertinentibus, & pracipuè dicat non reminisci quisnam esset eius famulus, cui tradidisse asseruit cistam gemmarum ad propriam domum deferendam, eodem Summ. *num.* 80. *in fine*; Et denique detegatur mendax, tùm deponendo non habuisse cognitionem D.Ducissæ Mariæ ante obitum Ducis, *num.* 33. neque eidem vendidisse gemmas, & vasa argentea, *num.* 32. & tamen contrarium conuincitur ex quietantia per ipsum scripta, & subscripta, ac à Testibus recognita, Summario *num.* 18. & 20. & ex propria confessione, *num.* 19. tùm describendo inter gẽmas Ducis ornamentum Smaragdorum, & Liberculum aureum Adamantibus, & Rubinis distinctum, quę tamen probantur empta à Mercatore Gallo mediãte ipso Salomone
30 Hebræo. † Hoc enim casu dictum Testis tot patientis exceptiones, non posse suppleri, vel adminiculari ex aliis Testibus firmat *Alexander consil.* 93. *nu.* 12. *lib.* 6. *Cravet. cons.* 99. *num.* 10. *Ruin. cons.* 150. *num.* 18. *lib.* 5. *Dec. consil.* 33. *sub num.* 4. *versic. primo quia*, *Surd. consil.* 132. *num.* 73. *& decis.* 135. *num.* 10. *&* 11. *Farinacc. de testib. qu.* 62. *num.* 340. *& seq. Adden. ad Buratt. decis.* 143. *num.* 38. *& Rota coram Merlino decis.* 277. *num.* 11. *& in supra allegata Romana Successionis* §. *His præmissis coram R.P.D. Emerix*; Maximè quando Testes, ex quibus sup-
31 pletio desumi prætenditur, † non sunt idonei, & integri, sed omnes patiuntur aliquam exceptionem, vt in specie aduertunt *Alex. & Dec. in loc. mox citatis, & Rota in ead. Romana Successionis subvod.* §. *His præmissis*.

Contra Mulierem, præter alias plures cõtradictiones, præcipuè obiiciebatur, quod in attestatione extraiudiciali dixerat D.Ducissam dissoluisse Torquem Adamantium ad effectum cum illis dissolutis exornandi vestem, idemque in examine subindè facto expressè negauerit, vt in dicto Summario impresso *num.* 95. non habeat cognitionem gemmarum, dum præter alias fatuitates super hac materia prolatas, dixit Saphiros esse rubeos, virides, & denique non concludat gemmas, quas gestasse asseruit D. Ducissã, spectare ad Ducem eius virum, attenta pręsertim discordantia inter ipsas, & alias descriptas ab Hebræo, vt ex paralello ad partes dato, quatenus illius depositio esset attendenda.

Præterea omnibus prædictis exceptionibus addebatur Iuris præsumptio, quod se-
32 clusa probatione custodiæ penes † vxorem, gemmæ peruenisse censeantur ad hæredes viri, iuxtà firmata per *Rot. decis.* 331. *num.* 21. *par.* 9 *recent. coram Eminentiss. Otthobono dec.* 43. *num.* 13. & in specie in *d. Romana Saluiani* 23. *Februar.* 1653. §. *fin. coram Eminentiss. Cardinali Cerro*; Eò magis admittenda in præsenti ca-
33 su, tùm ad exclusionem delicti, † pro qua omnis capi debet interpretatio, *Rot. cor. Dunoz. iun. decis.* 543. *sub num.* 45. *coram Card. Celso decis.* 395. *num.* 3. & in terminis dixit *in d. Romana Successionis* 15. *Ianuarij* 1673. §. *fin. coram*
34 *R.P.D. Emerix*, præsertim in Matrona nobilissima, vt in specie aduertit *eadem Rota decis.* 265. *num.* 12. *&* 13. *par.* 6. *rec.*

Tùm quia respectu maioris partis gemmarum comprobatur ex confessione ipsius Marchionissæ hæredis, quæ solùm conquęsta fuit de deficientia aliquarum, vt deponit quartus Testis per hæc verba: *La Signora Marchesa Sorella del Sig. Duca, desiderando eseguire la volontà di quello, non hauendo trouato alcune gioie, supponendo, che fossero appresso di lei, faceua istanza per mezzo mio, che se le dasse-*
35 *ro*, quæ deficientia *d'alcune*, † supponit, quod vna, vel duabus exceptis, omnes aliæ penes ipsam hæredem existerent, *Rot. decis.* 371. *n.* 7 *par.* 11. *recen. & coram Dunoz. Iun. decis.* 460. *n.* 3. Non subsistente responsione, quod adiecti-
36 uum *alcune*, omnes comprehendat, † quia illa procederet, si fuisset postpositum verbo substantiuo, *Gioie*, sed cum fuerit præpositum, modicam denotat quantitatem, vt post *Tiraq.* declarat *Thesaur. decis.* 224. *num.* 3.

Pro quorum corroboratione, accedit maxima inuerisimilitudo; quod hæredes Ducis præsupposita deficientia omnium gemmarum, & notitia, quod illæ penes D. Ducissam existerent per 13. annorum spatium procurare distulerint probationes necessarias,

rias, & præsertim bo. me. Cardinalibus Sacchetto, & Cappono, & ab ipsis primis duobus Testibus hæredum Ministris. Imó pluries pulsati pro solutione dotis, & fructuũ, nedũ neglexerint opponere hanc exceptionem, sed susceperint terminos, & soluerint; Quæ omnia sicuti sunt valdè inuerisimilia, itá coadiuuare videbantur ea, quæ fuerunt deducta de nonnullis gemmis oppignoratis ab hærede in Sacro Monte Pietatis post obitum Ducis, quæ concordant cum iis, quæ Dux emerat à Sorore, d. Summario impresso *num.* 51. *lit. B.*

Quibus omnibus per DD. ponderatis, & aduertentes hic agi de materia criminosa,
37 & propterea † concludenter probanda, ad *l. cum pater, §. rogo ff. de leg. secundo*, benè *Rota decis.* 274. *num.* 16. *par.* 9. *recent.* & in terminis incitata *Romana Successionis sub §. 1. coram R. P. D. meo Emerix*, licèt pedes non fixerint in absoluta Testium reiectione, quorum dicta fuerunt ex abundanti examinata, non tamen dubitarunt, quin probatio ex eis desumpta, sit adeó turbida, & incerta, vt nonnisi interuertendo omnes Iuris regulas superius fir-
38 matas *in §. adhuc, & seq.* † admitti possit ad retardan. solutionem crediti dotalis ex omni parte liquidi, & certi, & proindè censuerunt relaxandum esse mandatum pro fructibus decursis, & non solutis liberè soluendis D. Ducissæ, & pro sorte ad effectum inuestiendi donec aliter fuerit iudicatum.

Et ita vtraque &c.

Confirmata fuit hæc decisio sub die 2. Martij 1674. cor. eod. Reuerendiss. D. Albergato Decano, et cor. R. P. D. Taia sub die 3. Decemb. eiusd. anni, quæ omnia infra suis loco, et tempore in hoc eodem volumine apponentur.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Rauennaten. Bonorum.

Lunæ 11. *Decembris* 1673.

ARGVMENTVM.

Occasione transactionis annullatæ concessa est reintegratio alteri ex transigentibus cum clausula *refusis &c.* quæ licè conditionalis prætenderetur ad impediendũm mandatum de reintegrando ante impletam conditionẽ contrariũ tamen est decisum, quia hęc clausula fuerat apposita in alia parte restitutionis fructuum, & per diuersam, ac separatam orationem; Rursus quia per eandem clausulam plura prætendebantur fuisse restituẽda, eam solum credita liquida comprehendere resolutum est.

SVMMARIVM.

1 *Reintegratio spoliato conceditur ad bona ei per spolium ablata.*
2 *Sententia conditionalis non potest executioni demandari, nisi prius adimpleta conditione.*
3 *Sententia concedens reintegrationem cum clausula* refusis receptis, *quatenus suspensionem à d. clausula recipiat, vel ea non obstante possit executioni demandari. & num. seqq.*
Clausula conditionalis, & suspensiua in sententia apposita, & in separata oratione, non impedit executionem in ea parte, in qua nulla conditio fuit adiecta. num. 3.
4 *Oratio dicitur separata, si vnaquæque regitur à diuerso verbo.*
5 *Copula & posita inter duas orationes perfectas, non inducit coniunctionem verbalem.*
6 *Clausula non dicitur in fine posita, & ideo non refertur ad omnia, si qualificat solum certam partem orationis, & ad eam tantummodo refertur.*
7 *Creditum possessoris si compensandum est cũ fructibus perceptis adhuc præstari debet cautio soluendi residuum eius, de quo ille creditor remanebit.*
8 *Retentio non potest dari pro credito, pro quo quis solum habet iura agendi, eaque exercendi prout iuris fuerit.*
9 *Solutio in sententia ordinata. intelligitur de summa verè liquida, & certa, non autem de illiquida.*
10 *Sententia interpretari debet ad formam decisionum Rotalium.*
11 *Transactione annullata, si aliquid soluendum, vel restituendum est, intelligitur de rebus actualiter in transactione receptis.*

DECISIO CXCV.

PRÆVIIS binis decisionibus coram R. P. D. meo Beuilaqua Vrbis Gubernatore concessit R. P. D. meus Emerix in eius locum suffectus, Franciscæ Aldobrandinæ reintegrationem ad bona dimissa mediante transactione penitus nulla, & inualida per sententiam sequentibus verbis concept.: Item dicimus, & pronunciamus d. D. Franciscam Aldobrandinam ad omnia, & quæcumque eius bona, & Iura in d. transactione cessa, & renunciata, restituẽdam, & reintegrandam fore, & esse, provt restituimus, & reintegramus, & mandatum de reintegrando, & aliud desuper necessarium, & opportunum decernendum, & relaxandum fore, & esse, provt decernimus, & relaxamus, dictosque Coniuges ad restitutionem fructuum perceptorum à die motæ litis cõdemnandos fore, & esse refusis tamen receptis ex causa dictæ transactionis, & facta deductione fructuum censuum, & aliorum, quibus bona erant grauata, provt condemnamus. A qua commissa mihi causa appellationis ad instantiam Coniugum de Gambis, illaque deindè per eosdem acceptata mediante renunciatione facta appellationi interpositæ. Contingit dubitari, an esset relaxandum mandatum de reintegrando, vel potius facienda refectio, & in qua summa, & relaxandum esse data cautione, provt infra DD. responderunt.

Resolutionis ratio fuit, quia versamur in spe-

spolio priuato à Rota canonizato, & appro-
1 bato à Parte, † quibus concurrentibus in-
trat de plano mandatum de reintegrando,
iuxtà *Text. in cap. Conquerente de rest. spoliat.* &
auctoritates adductas *in decis. huius causæ co-
ram R. P. D. meo Vrbis Gubernatore die 16. Ia-
nuarij 1671.*

Non obstare visa est clausula adiecta sen-
tentiæ, refusis tamen receptis ex causa dictæ
transactionis, & facta deductione fructuum
censuum, & aliorum, quibus bona erant
2 grauata, quæ facit illam † conditionalem,
ita vt executioni demandari non possit, nisi
conditione prius adimpleta, per ea, quæ
tradit *Rota coram Dunoz. decis. 728. num. 8. & 9.*

Quia licèt huiusmodi clausula tamquam
adiecta condemnationi fructuum operari
possit, ne ad illorum restitutionem deue-
3 niendum sit, nisi prius facta refusione, † hoc
tamen operari non valet respectu mandati
de reintegrando per separatam orationem,
& absque dicta clausula concessi, iuxtà no-
tata per *Bart. in l. Prætor §. eritque differentia
in princ. vers. quandoque ff. de vi bonorum rapt.
& dixit Rota coram Cocc. decis. 2283. coram bo.
me. Card. Celso decis. 331. num. 12.* separatio ve-
rò orationis ex eo potissimum desumeba-
4 tur, † quià vnaquæque regitur à diuerso
verbo principali ad *Text. in l. liber homo 59. §.
Titius*, vbi hoc in specie notat *Baldus in fine
ff. de hæredi instit.* & sequitur *Rota coram Coc-
cin. decis. 549. num. 2. & duobus seqq.* non obstã-
5 te copula &, † quia ista apposita inter duas
orationes perfectas nõ inducit coniunctio-
nem verbalem, vt dicunt *Bart. & Baldus in
d. l. liber homo §. Titius*, & aliis relatis probat
*Rebuff. in l. coniunctionem vers. 5. ex diuersitate
orationum ff. de verb. significat.*

Nec hic visa est habere locum regula,
quod clausula in fine posita referatur ad om-
6 nia præcedentia, † quia in præsenti hypo-
thesi clausula controuersa non fuit apposita
in fine, sed complicata cum ipsa condem-
natione fructuum, & proindè ad eam est re-
ferenda, illamque solum qualificat, vt benè
distinguit *Abbas in cap. requiris sub num. 10.
vers. aut vnicum est negocium de appellat. Barto-
lus in l. talis scriptura 30. §. hunc autem num. 30.
vers. quandoque in dispositione ff. de legatis 1.* se-
quitur *Peregr. de fideicommissis art. 16. num. 103.
post medium* cum aliis ibi allegatis.

Præterea dictum est cessare obiectum etiã
ex eo, quia nihil remanet refundendum,
nam Francisca ex causa transactionis nihil
recepit præter alimenta, & vestiarium, quæ
DD. in quantitate arbitranda insimul cum
oneribus Cameralibus, & Communitati-
nis, quæ iustificabuntur soluta à Iugalibus
Gambis ex causa bonorum, de quibus agi-
tur, necnon medietate census Soræ ab eadẽ
Francisca non impugnati dixerunt esse cõ-
7 pensanda cum fructibus perceptis † præstita
cautione de refundenda ea quantitate, in
qua demptis istis fructibus dd. Iugales re-
manebunt creditores ex causis præfatis.

Nec releuat, quod vltra prædicta ijdem
Gambi prætendant dotem scut. 1200. reli-
ctam Iacobæ ab Equite Aldobrandino fi-
deicommittente, ac augumentum eiusdem
promissum ab Ænea, vnà cum fructibus;
Item sortem, & fructus nonnullorum cen-
suum impositorum à filijs, & nepotibus fi-
deicommittentis, necnon refectionem me-
lioramentorum, & expensarum litium, quia
8 dempta dote à fideicommittente † relicta,
pro qua, licèt debita ex bonis controuersis,
nulla intrat refectio, seù retentio, iuxtà fir-
mata *in decis. R. P. D. mei Vrbis Gubernatoris
sub §. & quamuis*, sed solum remanet facultas
Coniugibus exercendi eadem Iura, quæ
pro illius consecutione sibi competebant
ante transactionem; Cætera omnia tamquã
turbida, & illiquida fuerunt reiecta in ea-
dem decisione, & propterea non visa sunt
hodie admittenda ex clausula facta dedu-
ctione fructuum censuum, & aliorum dictæ
9 sententiæ adiecta, † quia deductio debet in-
telligi de summis liquidis certis solutis ex
causa transactionis, & nullam respicientibus
10 exceptionem iuxta formam † dictæ decisio-
nis, ad cuius normam sententia est interpre-
tanda, vt pluries dixit *Rota*, signanter coram
*Burat. decis. 327. num. 1. coram Peutingerio decis.
272. num. 5. & in rec. decis. 259. n. 4. & seq par. 19.
& decis. 349. nu. 12. par. 12.*

Ex quibus cessat etiam prætensio faciendi
deductionem præfatam *ex l. si diuisa C. de
11 transact.* † quia ista loquitur de rebus resti-
tuendis actualiter receptis, vt patet ex le-
ctura eiusdem, *& ibi Glos. in verbo pecunia,
Bart. & Bald. num. 1. Castrens. num. 2. & Alex.
num. 1. & seqq.*

Et ita, vtraque &c.

*Plures decisiones in hac causa emanatas concor-
dauimus supra in alia præcedenti parte 17. rec. &
in calce illius decis. 398.*

R. P. D. MATTHÆIO.

Imolen. Prædij.

Luna 11. Decembris 1673.

ARGVMENTVM.

Rursus annullata est transactio facta super tre-
bellianica dimissa vxori vsufructuariæ, tùm
quia illa non debebatur, tùm etiam quia
fructus percepti excomputati non erant,
qui tamquam ab hærede extraneo omninò
excomputari debuissent; Cúmque pro ea
substinenda adduceretur etiam, quod ex alia
trebellianica debito hæredi grauato ea saltẽ
valida reputanda foret, hoc minus suffragare
deciditur, quia ipse quoque tàm ante, quàm
post sequutam transactionem fructus ex bo-
nis fideicõmissi perceperat, quos pariter in
sua trebellianica imputare debuerat.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Sententia validitas resultat ex reuolutione actorum.*
2 *Sententia iustitia semper præsumitur, & deducitur ex decisionibus in causa factis.*
3 *Decisionibus rotalibus semper Rota deferre consueuit.*
4 *Fideicommissario non denegatur immissio in vim* l. finalis C. de edicto Diu. Adr. tollen. *dicto de requisitis.*
5 *Transactio facta à grauato sine bona fide, & sine causa non præiudicat fideicommissarijs, & numero 6.*
7 *Trebellianica quod etiam vsufructuario sit debita licet plures DD. tenuerint, contrarium tamen est verius, & num. seq. & num. 11. vbi de legatarijs.*
8 *Transactio facta super iure certo, & puncto à Rota examinato, non substinetur.*
9 *Transactio facta super trebellianica, quæ non debetur, non subsistit.*
10 *Trebellianica non competit nisi hæredi vniuersali fideicommisso grauato.*
11 *Legatarijs, & vsufructuarijs trebellianica non debetur.*
12 *Vxores plerumque cum à maritis fiunt hæredes, in solo vsufructu instituuntur.*
13 *Transactionis natura est, vt aliquid hinc inde remittatur, non vt totum tradatur.*
14 *Fructus percepti ab hærede extraneo computantur in quartam trebellianicam.*
15 *Trebellianica hæredi grauato debetur.*
16 *Verba ad oculum demonstrantia super quo sunt prolata, ad aliud referri non debent.*
17 *Alienatio super sua trebellianica facta ab hærede grauato, qui postea fructus fideicommissi percepit quos in illam imputare tenetur, non valet, nec substinetur.*
18 *Cessio facta de credito extincto non substinetur, sed remanet inefficax.*
19 *Donatio facta in instrumento quietantiæ, vel transactionis in quibus totum debitum solutum sit nullius est roboris, vel momenti.*
20 *Cessio crediti soluti cum pecunijs hæreditatis non prodest, sed resoluitur in simplicem quietantiam.*
21 *Computa, & calculo non nocent ijs, qui non interfuerunt in illis.*

DECISIO CXCVI.

FVIT dubitatum in præteritis disputationibus, an transactiones initæ inter Fuschinos, & Petrum Camellum hæredem grauatum super trebellianica, quam prætendebat deberi Hippolytę in bonis sibi relictis á Iosepho Rota Viro de anno 1622. substinerentur, & post varias hinc inde exortas resolutiones, tandem emanarunt sẽtentiæ fauorabiles ad fauorem fratrum de Rotis, qui immissionem in vim *l. fin. C. de edict. Diui Adrian. tollendo* in prædio, de quo agitur eidem ad hunc effectum assignato petierunt vti vocati ad fideicommissum D. Iosephi.

Postremò cùm à Signatura mihi fuerit commissa causa, dedi dubium: An sententiæ Rotales essent exequendæ; & affirmatiuè prodijt resolutio.

Non enim dubitarunt DD. de earum va-
1 liditate desumpta ex reuolutione† actorũ, ex quibus patet interuenisse omnia requisita, de quibus per *Caputaq. decis. 262. par. 2.* & alibi passim, quæ nec etiam fuit impugnata, &
2 multò minus de illarum iustitia, † nam vltra quod semper præsumi debet *Menoch. præsumpt 67. lib. 2 Alex. cons. 123. num. 4. & cons. 136. num. 24. lib. 2. Roc. dec. 147. nu. 7. par. 5. & dec. 362. num. 3. par. 6. rec.* istam etiam concludentèr manifestam reddunt quamplures decisiones in hac eadem causa emanatæ tàm illæ coram *bo. me. Emerix 6. Iunij* 1664. quà coram *Reuerendissimo Albergato 27. Iunij* 1668. 29. *Martij*
3 1669. & 23. *Iunij* 1673. † quibus *Rota* semper detulit, vt *in decis. 76. num. 2. & 320. num. 2. par. 4. tom. 2. & decis. 325. num. 4. par. 5. rec. & in Romana de Marescottis 18. Maij 1646. coram Ghisilerio.*

Itaque clariús elucescit, quia cum egerint fratres de Rotis pro immissione in prædio, de quo agitur, vt fideicõmissario quondam Iosephi, & probauerint identitatem, & purificationem fideicommissi ad illorum
4 fauorem, † non poterit illi denegari immissio in vim *l. fin. C. de edict. Diui Adrian. tollen* non obstantibus transactionibus initis inter Petrum Comellum hæredem grauatum, & Fuschinos, quibus prædium controuersum fuit assignatum vti hæredibus Hippolytæ pro prætensa trebellianica, quam illi fuisse debitam dicebant in bonis eiusdem Iosephi fideicommittentis, qui eam hæredẽ vsufructuariã reliquerat, quoniã dictis transactionibus non assistit bona fides, & cessat causa, & necessitas, ob quam initæ fuerunt, itavt censeantur factæ in euidentem fidei-
5 commissi supplantationem, † quo casu nec obstant, nec nocere possunt fideicommissarijs agentibus iure proprio ob eiusdem fideicommissi recuperationem, pro qua sententia adsunt *Text. in l. si suscepta §. quamuis, ff. de inoffic. testam. & in l. à sententia sub §. si hæres ff. de appellat. in l. si Diuum §. compromisero, ff. de euict. l. 1. §. quod fie in lite, & §. & si transegerit ff. si quid in fraudem Patroni l. 2. & 3. C. res inter alios acta cap. veniens de transact. Petr. de fideicommiss. quæst. 8. num. 67. Pereg. eodem tract. artic. 5. num. 8. Berò cons. ult. num. 35. lib. 2.* & hæc mala fides derogat regulæ, quam perpe-
6 tuò *Rota* sequuta est † nempè quod quando transactio in ita; fuit bona fide à grauato noceat omnibus fideicommissarijs, *in rec. decis. 123. num. 6. & decis. 228. num. 5. & 6. par. 10. & decis. 67. num. 3. par. 11.*

Vitium malæ fidei, vti etiam læsionis manifestè resultat ex eo, quia transactio inita fuit super fallaci, & insubsistenti supposito, quod Hippolytæ Vxori, & hęredi vsufructuarię deberetur trebellianica in bonis Te-
7 statoris eius viri, † quæ opinio non est tam benè in iure fundata, vt absolutè debeat

sequi

sequi, quamuis illa placuerit, *Fusar. cons. 95. num. 9. & seq.* cum alijs ab eo allegatis; quoniam contrariam sententiam vti veriorem amplexi fuerunt communitèr DD. vt in puncto tradunt *Mandos. cons. 103. num. 5. & 6.* qui de magis æqua, communi, & veriori opinione testantur, quam etiam constantèr approbauit, & recepit *Rota* tàm ante, quam post transactionem, & hac de causa cum constaret de hac opinione solidis fundamẽtis corroborata, illi non erat anteponenda vti periculosa, & fallax, & propterea ineuitabilis esse videtur mala fides, † & transactio
8 tabilis esse videtur mala fides, † & transactio
tamquam facta super iure certo; & puncto à Rota examinato, & firmitèr stabilito, nullo modo substineri valet, *Romanus cons. 517. num. 13. Crauett. cons. 552. num. 10. & cons. 403. num. 7. Surd. cons. 451. num. 1. Rot. coram Caual. decis. 304. num. 2.* & quod transactio inita super trebellianica, quæ supponebatur debi-
9 ta, † si verè non debebatur, dixerunt, quod
non valet impedire immissionem fideicõmissarijs, *Text. in l. Imperatores ff. de transact. l. 1. C. eod. Roland. cons. 100. num. 100. lib. 4. Molin. de primogenitura Hispan. lib. 4. cap. 9. num. 8.* quam etiam Rota amplexa fuit coram *Penting. dec. 484. num. 14. & 15. coram Greg. XV. dec. 418. num. 10. cum seq. & in rec. dec. 277. num. 11. 12. et 13 par. 13. & in Romana, seù Ianuen. hæreditatis 23. Iunij 1670. §. quamuis cor. R. P. D. Viccecom.*

Quòdque non sine euidenti ratione
10 fuit stabilitum, † quia trebellianica non
competit, nisi hæredi vniuersali grauato, *Gabr. cons. 91. num. 8. lib. 1. Odd. cons. 65. num. 28. Pereg. de fideicommissis art. 3. num. 5. Grat. discept. forens. cap. 82. num. 6. Rot. decis. 637. num. 11. & 12. par. 4. tom. 3. rec.* qua qualitate hæreditaria carere ipsam Hippolytã, nedũ demonstrant verba Testamenti *ibi*: Instituisce, e vuole, che la sua herede vniuersale vsufruttuaria sia la Signora Hippolita Gessi dilettissima sua Consorte sin tanto che viuerà; & ex alijs verbis profusè consideratis in decisione anni 1669. coram Reuerendissimo Decano; verum etiam elicitur ex transactione inita inter ipsam, & illos de Blondis, vbi in eius narratiua Petrus Comellus, & Hippolyta enunciantur hæredes vsufructuarij, & proprietarij respectiuè dicti Iosephi, *ibi*: nel quale habbi lasciato suoi heredi vsufruttuarij, e proprietarij respettiuamente la Signora Hippolita Gessi, & il Signor Pietro Comelli; quæ verba sunt clara, & præseferunt Testatorem cogitasse, quod Vxor haberet vsumfructum formalem separatum ab ipsa proprietate; non autem plenum ius suorum bonorum, & ideo semper erit verum dicere, quod fuerit instituta hæres in
11 re certa, & assumeret naturam † legatariæ,
cui hac de causa competere non poterat detractio trebellianicæ, iuxtà *Text. in l. Mulier, §. vt Trebellian. ff. ad Sen. cons. Trebell. Bald. in rubr. de reuocan. ijs, quæ in fraud. credit. num. 9. Bart. in l. stipulatio ista §. inter certam num. 17. vers. etenim Trebell. ff. de verb. oblig. Iason in l. fil. à patre. vbi etiam Alex. num. 3. & 4. ff. de liber. & posth. Ruin. cons. 74. num. 7. & seq. lib. 2. & cons. 200. num. 22. ad med. vers. eodem lib. Menoch. cons. 271. num. 9. lib. 3. Alex cons. 277. circa finem versus extract. lib. 6. Armen. cons. 110. num. 11. lib. 1. vers. nec ista casu, Grat. cap. 821. nu. 1. & 5. Andreol controu. 335. num. 5. cum seq. Molin. de primogenitur Hispan. lib primo cap. 17. num. 19. Peregr. de fideicomm. art. 51. num. 22. Mart. de success. legal. par. 4. qu. 2. art. 19. num. 4. Fontanell. de pactis nupt. claus. 5 gloss. 9. par. 4. num. 145. Surd. decis. 144. num. 23.* quam opinionem cunctis temporibus sequuta fuit *Rota in Perusina bonorum 13. Febr. 1573. coram Brauo, coram Vbald. decis. 124. num. 22. & 23. & decis. 262. num. 1. & per tot. & coram Cauallerio decis. 310. coram Bichio decis. 15. num. 21. & decis. 349. num. 8. cum seq. & decis. 109. num. 4. & 5. par. 3. & dec. 22. n. 7. par. 6. et dec. 75. n. 12. par. 10. rec.*

Attenta præsertim solita consuetudine,
12 quæ practicari solet in similibus † casibus,
in quibus Vxores, quæ eximio amore ab eorum Viris prosequuntur, vt plurimum hæredes relinqui solent in vsufructu, non autem in proprietate bonorum, vt egregiè probat *Menoch. præsumpt. 134. num. 17. Spad. cons. 297. nu. 15. lib. 3. Rot. coram Vbald. dec. 124. num. 7.*

Et quando etiam admitterentur contrariæ auctoritates, quas sequutus est *Fusar. in cons. supracitato*, & verum esset etiam, quod prima transactio excusari posset ab erroneitate, ex quo prædium controuersum, aliaque bona tradita pro satisfactione legitimæ, & trebellianicæ non fuerint libera relaxata, sed cum pacto, quod expectari deberet Arbitrorum declaratio, an illa deberetur, hoc tamen habere non posset locum in secunda transactione, in qua nulla expectata dd. Arbitrorum sententia post nonnullos menses liberè fuit præstitus consensus dimissioni eorundem bonorum pro d. Trebellianica, ex qua transactione manifestum detrimentum patet ortum fuisse eisdem fideicõmissarijs, qui nulla cognita causa passi sunt eorundem bonorum distractionem, absque
13 eo, quod aliquid reciperent, † & tamen de
natura transactionis est, vt aliquid hinc indè remittatur, & per consequens ab excessiuitate saluari non posse, *l. transactio nulla 28. C. de transact. Peregr. de fideicomm. art. 40. nu. 123. Molin. de primogenitura lib. 4. cap. 9 nu. 22. & 26. Grat. cap. 846. num. 3. Add. ad Gregor. decis. 418. num. 6. vers. difficultas, Rot. coram Royas decis. 312. num. 1. coram Celso dec. 131. num. 5. & in rec. decis. 337. num. 14. par. 5.*

Ineuitabilemque eo magis hanc eandem malam fidem reddit consideratio, quã DD. fecerunt, quod Hippolyta per triennium perceperit fructus integrę hæreditatis, qui excedebant medietatem prætensæ Trebellianicæ, & hac de causa mala fides, & grauissima fraudis suspicio augetur in hæredibus, quia Fuschini integram Trebellianicã mediante transactione consecuti fuerunt, quę iam in huiusmodi fructuum perceptione

14 ne consumpta erat, † & ideo quando etiam illi esset debita, fructus supradicti erant in illam computandi, eo quia agitur de hæredibus extraneis, vt est *Text. expressus in l. in fideicommissarium 18. & ibi Ripan. 25. ff. ad Trebell. & l. deducta 58. ante diem ff. ad Trebell. l. Iulianus 6. C. eod. Bart. in l. Marcellus §. idem Pomponius ff. eodem, Cranett. cons. 16. num. 1. vers. sed dubitatio maior, Fusar. cons. 5. nu. 36. & cons. 156. num. 12. Peregrin. de fideicom. art. 49. num. 62. Rota coram Caualer. decis. 20. num. 40. & decis. 54. num. 5. par. 11. & in Romana fideicommissi de Corbellis 20. Iunij 1671. & Trebellian. vt cor. Eminentiss. Cerro.*

Hinc nullo pacto obesse visum fuit DD. obiectum à Folchinis excitatum, quod transactiones initæ super Trebellianica sustineri deberent ratione personæ heredis graua-
15 ti, † cui denegari non potest, quod illa non deberetur, iuxtà *Tex. in §. sed quia stipulatione, Instit. de fideicommissarijs heredit. & in l. 1. & tot. tit. ff. et C. ad Trebell.* quæ virtute secundæ transactionis debita esset Fuschinis, quando aliàs illam prætendere non possent. Quoniã hoc in facto non subsistit, dum ex lectura ipsius Instrumenti patet Petrum dumtaxat dimisisse Trebellianicam contentam in Instrumento primæ transactionis, quod euidenter demonstrant illa verba: Petrus vt fideicommissarius antedictus liberè dimisit quartam Trebellianicam aliàs assignatam in d. Instrumento transactionis, & subsequẽtia verba cessit, & renunciauit omnibus, & singulis actionibus, & iuribus, quæ ipse habet, aut ei competunt, & quomodolibet, & quouis capite competere possent in, & super d. Trebellianica, adaptari non possunt ad renunciationem, vel cessionem Trebellianicæ propriæ factam, sed melius sunt apta cõprehendere Trebellianicam, quæ prætendebatur ex persona Hippolytæ, de qua antea immediatè facta fuit expressio, vel indiui-
16 dualis mentio, † & cum videantur esse demonstratiua ad oculum non possunt verificari, nisi de Trebellianica superius expressa, *Rota in Romana, seù Vercellen. fideicommissi 14. Maij 1661. & in Reatina successionis 9. Februarij 1663. coram R. P. D. Verospio.*

Eoque minus illud in Iure substineri potest, quoniam quando etiam admitteretur quod huiusmodi verba verificari possent in Trebellianica eidem Petro debita, ista remãsit consumpta ex perceptione fructuum plurium annorum tàm ante, quàm post perceptorum, & cùm antea illos percipere inceperit, a die scilicet 25. Febr. 1622. quo inita est prima transactio, vsque ad diem 17. Octo-
17 bris 1625. quo fuit secunda stipulata, † iustum est etiam, vt quos postea percepit in illius extinctionem imputari debeat, & hanc opinionem contra *Crotum* defendit *Peregrin. de fideicommissis art. 39. num. 5. & cons. 49. lib. 2. Fusar. de substit. qu. 543. num. 3. Altograd. cons. vltimo num.* & firmauit *Rota in Romana transactionis 13. Martij 1662. & 27. Iunij 1667. coram Eminentiss. Cerro.*

Pariter nec nocet fideicommissarijs alia exceptio deducta, quod ipsa Hippolyta recipiendo ex huiusmodi transactione integram Trebellianicam liberauerit huiusmodi fideicommissum ab omnibus iuribus, quæ ipsa acquisiuerat contra illud tam à Blondis substitutis à Patre Iosephi Testatoris in tribus ex quatuor partibus, quàm à quibusdam Hebræis, quia pariter illa corruit, ex quo circa interesse illorum de Blondis ipsa verba transactionis videntur tollere omnem difficultatem, dum illa plenè demonstrant fuisse integrè satisfactos de portionibus sibi debitis, ex quo in stipulatione concurrunt omnes prætensiones, *ibi*: Di dargli concordeuolmente quello, che giustamente gli prouiene per vigore del Testamento del d. Signor Colonnello Pietro. *Et infra*: acciochè ogn'vno habbia il suo, e resti sodisfatto. Quæ verba operantur omnimodam satisfactionem, non obstante quod adsint alia verba generalia, *ibi*: E tutto quello, che di più li competesse, e di ragione potesse hauere, e se gli douesse per virtù del Testamento del Signor Colonnello Pietro dd. Signori heredi lo donano, cedono, e dãno alla d. Sig. Hippolita. Quoniam hæc similia verba nõ possunt importare aliquam cessionem translatiuam, & vtilem, & semper consideranda erunt adiecta ad abundantiam, attento Instrumenti tenore, ex quo apparet integrè fuisse satisfactum portionibus eorundẽ de Blondis, & ideo nihil amplius ipsi cedere poterant, ex quo portio illis assignata consistit in prædio nuncupato *il Fiumazzo*, quæ tamquam recepta pro integra satisfactione, creditum in
18 omni sua parte extinxit, † & proinde creditum extinctum cedi non poterat, & cessio remansit vndequaque inhabilis, *Text. in l. Pupilli 96. §. soror ff. de solution. Ruin. cons. 60. num. 6. & 7. lib. 2. Grat. cap. 274. num. 4.* & in ter-
19 minis † transactionis aduertit *Rota decis. 161. num. 7. & 8. par. 7. rec.*

Quo verò ad creditum Hebræorum cessio cùm fuerit reportata hereditario nomine cum effectibus hereditarijs, non autem pro-
20 prijs Hippolytæ † nihil potuit transferri in illam, quod heredes Iosephi repetere possint, & ita resoluitur in simplicem quietantiam, & ad commodum hereditatis, prout per eandem rationem non prodest illa facta à Blondis, *l. si creditores §. sed sic ff. de solut. Olea de cessione Iurium tit. 6. quæst. 7. num. 2. Add. ad Greg. XV. dec. 73. num. 3. Rot. in Romana Casalis 18. Iunij 1660. & 27. Aprilis 1667. coram Eminentissimo Cerro, & in Anconitana pecuniaria 3. Iunij 1665. & 19. Ianuarij 1666. coram Eminentissimo Carpineo.*

Quibus firmatis, non sunt habendi in cõsideratione calculi, qui adducti fuerunt pro Fuschinis, ex quo non fuerunt facti cum Blondis in transactione de anno 1622. sed in transactione de anno 1625. inter Petrum, & Fuschinos, & per consequens nulla vis est facienda, vt facti in diuersa causa, & inter alias personas gesti, & non percutiunt prę-

cisè

21 visò tempus transactionis,† qui nequaquam non interessentibus nocere possunt, *Rota coram Mantic. decis. 290. num. 3. & decis. 130. nu. 7. & decis. 189. num. 8. par. 2. rec.*

Alijs obiectis, quia plenè decisiones in hac Causa emanatæ satisfaciunt, repetere non existimaui easdem responsiones, quæ vtraque Parte informante optimè tàm in illis, quàm in ista decisione examinatæ fuerunt &c.

Supra in hac eadem parte adest altera præsentis causæ decisio emanata coram Reuerendissimo Albergato Decano sub die 23. Iunij istius præsentis anni, quæ ibi est in ordine 145. infra vero sub die 27. Aprilis 1674. erit altera præsentis confirmatoria.

R. P. D. CALATAIV.

Valentina suppressionis Beneficij.

Luna 11. Decembris 1673.

ARGVMENTVM.

Distributiones quotidianas Beneficiatus consequi prætendebat, quæ illi denegatæ sunt ob deficientiam dotis sui Beneficij, propter quod fuit ad suppressionem deuentum, & ideò cessare visa est quæcumque obligatio Ecclesiæ in assumptione eiusdem Beneficiati facta, quæ quia erat correspectiua ad eandẽ dotem, ea deficiente, ipsam etiam obligationem deficere necesse est; quomodo autem dotis cessatio probata sit, ex sequenti Summario, & Decisione colligitur.

SVMMARIVM.

1 *Suppressioni beneficij locus esse debet, si illud remansit sine dote, & num. seqq. & per totam decis.*

2 *Beneficio suppresso cessat ius percipiendi à Beneficiato distributiones quotidianas, & num. seq.*

3 *Beneficiatus censetur ab Ecclesia assumptus correspectiuè ad dotem beneficij promissam.*

4 *Accollatio facta in emptione domus, ea euicta statim corruit.*

5 *Census extinguitur per euictionem fundi censiti.*

6 *Bona subhastata pro solutione missarum celebratarum, non remanent amplius obnoxia futuris oneribus, vel missis.*

7 *Hæres conuentus ad indicandum bona hæreditaria pro solutione legatorum, si ea non indicat, habetur pro confesso, quod ea nullatenus extent.*

8 *non Existentia bonorum hæreditariorum quomodo dicatur probata.*

9 *Ecclesia pro substentatione beneficij non tenetur excutere bona penes tertios existentia.*

10 *Beneficium an possit supprimi propter deficientiam dotis, si beneficiatus ad illius titulum ordinatus sit.*

DECISIO CXCVII.

Ex duobus Beneficijs, quorum fundationem in Testamento demandauerat Thomas Caluet in Ecclesia Parochiali Sanctæ Catherinæ Martyris Ciuitatis Valentiæ cum onere perpetuo celebrationis missarum, & cum dote Census librarum quatuor millium in sorte imponendi super suis bonis; vnum tantum ob deficientiam bonorum erectum fuit de anno 1637. facta promissione ab hæredibus testamentarijs eidem assignandi tot Census pro sua Dote, qua assignatione nunquam effectuata, Clerus eiusdem Ecclesiæ, qui omnia onera celebrationis missarum in limine fundationis adiecta ad vnguem expleuerat, coactus fuit de anno 1651. ponere sub hasta pro suis creditis omnia bona hæreditaria dicti fundatoris, eaque sibi tamquã vltimo, & maiori oblatori deliberari facere cum obligatione de restituendo prioribus, & potioribus creditoribus, prout cum effectu plures pecuniarum summæ fuerunt ab eodem Clero restitutæ, eo quia per sententiam declaratum fuit alia bona hæreditaria non extare; Cùm autem ob deficientiam dictæ Dotis institutum fuisset ad instantiam Cleri iudicium super suppressione Beneficij, & denegatione distributionum, quas petebat Cyprianus Rada Beneficiatus, tres in partibus emanarunt contrariæ sententiæ, à quibus causa appellationis mihi commissa, dedi dubium, An sit locus suppressioni Beneficij, itavt Cypriano non debeantur distributiones, & affirmatiuè Domini responderunt.

Quotiescumque enim Beneficium erectũ
1 remanet sine dote,† locus est illius suppressioni, *cap. final. in principio de verb. signif. Abb. in cap. cum M. Ferrariensis de constitut. Lotther. de re Beneficiar. lib. 1. quæst. 28. num. 8. Castropal. tract. 13. de benefic. disputat. 6. punct. 9. num. 1. Rota coram Mantica decis. 113.* & quia per suppressionem extinguuntur omnia iura Benefi-
2 cij, cessare debet etiam Ius percipiendi distributiones quotidianas Beneficiato competentes, *Rota dec. is. 59. num. 20. & 21. & decis. 26. num. 2 & seqq. par. 11. rec.* Præcipuè dum admissio Beneficiati ad percipiendas distributiones est onus ab Ecclesia assumptum correspectiuè ad promissam annuam assi-
3 gnationem redditũum, † quibus deficientibus amplius durare non debet dicta admissio, *l. vltima ff. de acceptil. l. filio §. matri ff. de adm. legat. Rota coram Millino decis. 172. per totam, & decis. 46. num. 3. par. 3. rec.* ad instar
4 accollationis factæ in emptione † Domus, qua euicta, statim corruit, *Franc. Anton. Cost. cons. 39. num. 12. Surd. cons. 150. num. 58. & seqq. Posth. resolut. 17. num. 35. Rota decis. 349 num. 1. post Cenc. de Cens. & decis. 50. num. 2. & 3. par. 1. recent.*

Quod autem Beneficium remanserit sine dote, ex eo desumitur, quod fundi Censuum assignatorum fuerunt per creditores anteriores euicti, vt in Summario num. 1, &

per

5 per euictionem fundi† Census extinguitur,
*Rota coram Durano decis. 449. num. 2. decis. 29.
num. 2. & 3. par. 9. recen. & in Romana Vinea
2. Aprilis 1666. coram Eminentissimo Carpineo*.
Alia verò bona fundatoris, quæ remanse-
runt penès Ecclesiam fuerunt Clero adiudi-
cata pro suis creditis tot missarum celebra-
6 tarum, dicto Summario *num. 4.* † Vnde sta-
re amplius nequeunt obnoxia futuris one-
ribus Beneficij, *Greg. decis. 227. num. 9. & 10.
Merlin. decis. 856. num. 5. Dunoz iun. decis. 159.
num. 2.* & alia bona non remansisse apertè
constat, ex quo citato hærede ad illa indi-
7 candum, † fuit per sententiam declaratum
illum habendum esse pro confesso, quod
alia bona non adessent, dicto Summ. *num. 7.*
8 quod sufficit † ad probandam non existen-
tiam, iuxtà *glos. in l. à Diuo Pio §. in venditio-
ne ff de re iudic. Cyriac. contr. 5. num. 145. Rota
post Merlin. de pignor. decis. 49. num. 1. & decis. 36.
num. 2. par. 9. recent.* & quamuis adessent alia
9 bona penès tertios † Ecclesia non tenetur
illa excutere, *Cyriac. contr. 327. num. 77. Adden.
ad Buratt. decis. 436. num. 18. & decis. 666. n. 11.
par. 4. tom. 3. rec.*

Neque releuare visum est suppositum,
cum quo transierunt Iudices de partibus,
quod viuente Cypriano, qui ad titulum
10 dicti Beneficij fuerat ordinatus, † non pos-
sit deueniri ad suppressionem, quia in casu,
quo Dos Beneficio assignata deficeret, fuit
aliundè consultum indemnitati dicti Cy-
priani, vt apparet ex publico Instrumento
dato in Summario *num. 6.*

Et ità vna tantum &c.

R. P. D. T A I A.

Ianuen. Archipresbyteratus.

Lunæ 11. Decembris 1673.

A R G V M E N T V M.

Explicatur regula 45. Cancellariæ Apostolicæ de consensu in resignationibus &c. primo vt illa habeat locum in Coadiutorijs, quamuis eædem in pluribus à resignationibus differant; Secundo, vt d. consensus non per epistolam, sed per instrumentum præstandus sit, ad differentiam aliorum casuum, in quibus cõsensus requiritur, quia tunc quoquo modo interueniat satis esse reputatur; Tertio etiam, vt eadem regula certam formam inducat, à qua recedi non possit; Atque ità Literæ Apostolicæ aliter expeditæ sint nullæ.

S V M M A R I V M.

1 *Regula Cancellariæ 45. de consensu in resignationibus habet etiam locum in coadiutorijs, & nu. 5. & 12.*

2 *Coadiutores cum futura successione non sunt beneficiarij, nec habent ius in re, sed ad rem, & num. seqq.*

3 *Coadiutoria cum futura successione qualem gratiam contineat, & sup. num. 2. & seq.*

4 *Coadiutoria licet sit similis resignationi, est tamen quid diuersum ab illa.*

6 *Regula Cancellariæ 45. de consensu in resignatione, limitatè procedit respectu consensus in eadem Cancellaria, non autem de consensu quod est necessarium in Camera.*

7 *Consensus generaliter requisitus potest præstari per literas, & Epistolas.*

8 *Attestatio Expeditorum Cancellariæ illa praualere debet, quæ facta est cum permissione Eminentissimi Prodatarij, maximè etiam ex pondere, & numero.*

9 *Consensus requisitus à regula 45. Cancellariæ non potest præstari per literas, sed mandatum procuræ requiritur.*

10 *Consensus præstitus per literas, non est perfectus, si nihil aliud interueniat.*

11 *Consensus vbi formaliter præstari debet, non resultat ex mandato procuræ facto ad consentiendum.*

12 *Regula Cancellariæ 45. de consensu certam formam Inducit, à qua ideo non est recedendum, & de ea vide per totam decis.*

13 *Forma ad vnguem seruari debet, nec potest ab illa recedi.*

D E C I S I O CXCVIII.

DOMINI steterunt in decisis 29. Maij proximi præteriti ferè, ex facto, & iure ibidem descriptis ob non impletam formam reg. 45. de cõsensibus prætermissis alijs circa sufficientiam mandati, eiusque reuocationem.

Quia Archipresbyter animo faciendi resignationem fecit Procuratorem suũ Ioannem Baptistam ad resignandum Hieronymo præsenti suo Coadiutori cum spe ipsi Hieronymo futuræ successionis, & ad hoc, vt Archiplebania conferretur eidem liberè, purè, simplicitèr, non obtinenda per eum tamen nisi sequuto obitu naturali ipsius constituentis. Item ad iurandum, quod in prædicta resignatione facienda non interuenerit, neque interuenire speratur fraus, dolus, simoniæ labes, seu quæuis alia illicita pactio, &c. in instrumento 28. Febr. 1658. & Io. Baptista Procurator Neapoli absens ex mandato relicto expeditori per literas cõsensit, ac si præsens esset 20. Octobris 1665. & ex his expeditæ fuerunt Literæ Apostolicæ pro Coadiutore 5. Ianuar. Anno ab Incarnatione; & retroscriptum fuit [Anno à Natiuitate Domini 1666. die verò 5. Ianuarij retroscriptus D. Hieronymus per d. Ioannem Baptistam eius Procuratorem retroscriptæ Constitutioni, & deputationi cũ futura successione, literarumque expeditioni consensit, iurauit, &c.

Sed Paulus Æmilius de alio consensu Hieronymi Patrui sui impetrauit Literas Apostolicas liberæ collationis per liberam resignationem cum clausula, Non intendimus, litis pendentiæ, & Iuribus Hieronymi

mi (Coadiutoris) præiudicare 4. Augusti 1671.

Vndè quæstio redacta fuit ad *regul. 45. de consensu in resignationibus, & pensionibus*, vt super resignatione cuiuscumque beneficij Ecclesiastici, seù cessione Iuris in ea, quam in manibus Pontificis, vel in Cancellaria Apostolica fieri contigerit Apostolicæ literæ nullatenus expediantur, nisi Resignans, vel cedens, si præsens in Romana Curia fuerit, personaliter, alioquin per Procuratorem suum, ad hoc ab eo specialiter constitutum expeditioni huiusmodi in eadem Cancellaria expresse consenserit, & iurauerit, vt moris est.

Nec iuuarunt Coadiutorem tres replicationes.

Non prima, quod regula introscripta de
1 resignationibus † non valeat in Coadiutorijs, etiam rationibus adiectis differentiæ inter Resignationem, & Coadiutoriam, maximè quod Coadiutores cum futura
2 successione non sunt Beneficiarij, † interim dum viuunt coadiuti, nec habent Ius in re, sed ad rem, quia Coadiutoriæ huiusmodi non sunt verè, ac propriè Beneficia; Nam Papa Coadiutoriam concedendo non prouidet absolutè de Beneficio, sed
3 ad effectum prouidendi necessitati † Ecclesiæ; † Vndè Coadiutorem Canonici cum futura successione vocari Canonicum fictum tradunt, per obitum enim Coadiuti dicitur Beneficium vacare, & Coadito ia post mortem Coadiuti continet gratiam Coadiutoris, ac proindè non subiacet publicationi; licèt enim sit similis resigna-
4 tioni, † est tamen quid diuersum ab illa, *Barbos. ad Sacr. Concil. Trident. de reformat. cap. 7. ex num. 7. sess. 25. cum allegatis*, etiam ad alias differentias, maximè ex *Gonzal. ad regul. 8. gloss. 5. §. 9. ex num. 64.* cum alijs, considerando quoque titulo, ac *Text regula* de consensu in Resignationibus, & Pensionibus, & super resignatione, seù cessione, vt supra.

Quia placuit Dominis specialis opinio
5 DD. specialiter in Coadiutorijs † habere locum d. Regulam, ipso ex *Gonzal. d. §. 9. nu. 9. & 10. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 25. num. 23. & 24.* licèt diuersis rationibus, & *Monet. de option. canon. cap. 4. num. 170.* nullo allegato Doctore contrario.

Addita attestatione nouem Pragmaticorum Datariæ: Esfersi osseruato, e tuttauia osseruarsi, tanto nelle Risegne, quanto nelle Coadiutorie dare il consenso alle speditioni delle Bolle &c.

Ex quibus replicatio quoque, quod regula sit de consensu in Cancellaria, nec valeat in consensu in Camera, de quo est quæ-
6 stio, † itavt limitatus in Cancellaria videatur huiusmodi consensus vti diuersus in Camera, aut potiùs vti exclusus in Camera, minus iuuit, & visa est sublata *in decisione §. ex quibus, & §. quandoquidem*, ex ibi allegatis, quibus superaddiderunt *Rot. cor. Put. dec. 110. lib. 3. & cor. Seraph. dec. 1163. n. 7.*

Ex his neque iuuit replicatio ex generali-
7 bus regulis consensus, † qui possit præstari per literas, epistolas, &c. *ex l. 2. ff. de obligat. & act. & inst. de obligat. ex consens.* & cum alijs *Gonzal. gloss. 47. num. 36. Rota coram. Seraphin. decis. 1163. num. 2.* & ad interpretationem regulæ, si Resignans, vel cedens præsens in Romana Curia fuerit personaliter expeditioni huiusmodi in eadem Cancellaria expresse consenserit, & iurauerit, alioquin per Procuratorem suum, ad hoc ab eo specialiter constitutum expresse quidem consenserit, & iurauerit, non tamen in eadem Cancellaria, addita attestatione sex aliorum huiusmodi Pragmaticorum etiam amplio re: Qualmente essendo assenti li Procuratori per consentire alle Coadiutorie, Risegne, Permute, Cessioni, Cassationi di Pensioni, Diuisioni, & in qualsiuoglia altra maniera della Dataria, doue si ricerca il cõsenso del Procuratore, massime doue non è la clausola substituendi, il solito è, che ritrouandosi i detti Procuratori ammalati, ò impediti per i loro negotij da non poter venire di persona in Roma per dare i consensi opportuni di consentire &c. per Instromento, ouero per lettere &c. ad regulæ clausulam, vt moris est, etiam facto confirmante, quod Dataria noluisset, & non debuisset expedire has literas coadiutoriæ in forma inanibus expensis cõtra regulam ipsi Datariæ pro forma præscriptam; itavt Apostolicæ literæ nullatenus expediantur, isq; consensus extendi debeat pro expeditione literarum per Notarios Cameræ, vel Cancellariæ in libris solitis &c. apud *Cochier. ad d. reg. 45. num. 18.* cum allegatis.

Quia visa est plerisque Dominis contraria, contrariansque attestatio illorum nouem Pragmaticorum vlterior: Qual consenso dassi di presenza quì in Roma, tanto da' Principali, quanto da' Procuratori con giuramento attuale nelle mani de' Notari di Camera, ò Cancellaria. In dicta attestatione præualente ex numero, & pondere cum permissione Eminentissimi D. Cardi-
8 nalis Prodatarij, † nec valente alia sine permissione ipsius, ad ipsiusdem prohibitionẽ, vtrumque laborarent Informãtes pro Coadiutore vsque ad concordiam attestationũ adeò longe à contrarietate.

Et addiderant Informantes pro Paulo Æmilio *Paris. de Resignat. quæst. 6. à num. o. vers.*
9 *quo verbo lib. 9.* † vbi quod ad præstandum consensum stylus non admittit, vt hoc possit fieri per literas missiuas; nam Notarij Cameræ, & Cancellariæ non extendunt cõsensum, nisi constet de mandato per publicum Instrumentum &c. quem stylum omnes sciunt adijcit *Parisius sub numero penult.* qui consensus per literas præstitus, non est
10 perfectus, † si nihil aliud interueniat, concludit *Sanleger. de Pens. cap. 41. num. 26. vers. sed tamen consensus*, & declarando ex mandato
11 non probari consensum, † vbi requiritur formalis præstandus in Camera, vel in Can-

cellaria, dixit *Rota coram Seraphin. d. dec. 1163. num. 7. cum allegat.*

Atque, vt concludebat vnus ex Dominis & conueniebant alii cum prædicta Regula
12 habeat locum in Coadiutoriis † non potest præteriri forma regulæ, vt Apostolicæ literæ nullatenùs expediantur, nisi Resignans, vel Cedens si præsens in Romana Curia fuerit personaliter, alioquin per Procuratorem suum ad hoc ab eo specialiter constitutum expeditioni huiusmodi in eadem Cancellaria expresè consenterit, & iurauerit, vt moris est, ex quo sequitur, quod literæ non possunt expediri, nisi fuerit consensus præstitus in Camera, vel Cancellaria, namque id expresè prohibetur per hanc regulam his verbis — *Apostolica literæ nullatenus expediantur, nisi Resignans, vel Ce-*
13 *dens &c.* & sic forma est data, † a qua non potest recedi, etsi forsan fuerint expeditæ nullæ, & inualidæ sunt, *ex Paris. de resignat. quæst. 8. à num. 51. lib. 8.*

Et ità vtraque, &c.

Supra in hac eadem parte adest altera præsentis causæ Decisio, hic confirmata coram eod. R. P. D. Taia, quæ ibi est in ordine 106.

R. P. D. RONDININO.

Romana Collectæ.

Lunæ 11. Decembris 1673.

ARGVMENTVM.

Rursus indagata est causa necessaria, seù voluntariæ impositionis Collectæ ad obligandos singulos Vniuersitatis, non qui aderant tempore indictionis illius, & suum consensum, vel mandatum præstiterant, sed nouiter admissos, ex eo solùm, quod illi sine aliquo emolumento bonorum eiusdem Vniuersitatis conueniri prætenderentur; & negatiuè resolutum est, quia sicuti nulla actio à principio contra ipsos competere poterat, ità nec alligabantur iidem transactione, re iudicata, aut quocumque alio contractu cum eorum antecessoribus gestis.

SVMMARIVM.

1 *Vniuersitatis homines tenentur ad debita, ab Vniuersitate contracta ex causa verè necessaria, non voluntaria, & n. seqq.*
2 *Onus sequi debet eos, qui tempore actus gesti commodum reportarunt.*
3 *Communem rem nemo tenetur meliorem facere.*
4 *Debitum quoad successores non ideò dicitur necessarium, quia tale cum antecessoribus declaratum, eosque ad illud teneri decisum fuit.*
5 *Debitum potest quidem esse legitimè contractum, & Vniuersitatem solùm ad illud teneri non ex natura actus, sed ex vi consensus, ac mandati præstiti.*
6 *Vniuersitatis homines pro debito Vniuersitatis, vel ex sola causa necessaria tenentur, vel si lege, aut Principe imperante obligati sint.*
7 *Debitum ab initio voluntarium, & ex post factò necessarium vigore transactionis, aut rei iudicatæ, obligat Vniuersitatem de eo tempore existentem, non autem futuram, & n. seq.*
8 *Res iudicata, vel transactio exerceri non possunt contra illos, qui à principio conueniri non valebant, & n. 11.*
9 *Causa, & Origo constitutæ pecuniæ prævalere debet, non Iudicis potestas.*
10 *Transactio, vel res iudicata, quando dicitur etiam successoribus nocere, quomodo intelligendum sit, & sup. à num. 9.*
12 *Transactio non ligat eos, quorum nomine transactum non est, vel sine quorum obligatione transigi non poterat.*
13 *Collecta indicta de ordine Principis non attendit distinctionem causæ necessariæ, vel voluntariæ, & n. seq. vbi vid.*
14 *Princeps si absolutè aliquid imperauit, eius voluntas omninò attendenda est, & vid. n. seqq.*
15 *Princeps mandans imponi collectam, si ità Iudici videbitur, dicitur illam secundum iuris dispositionem demandasse.*
16 *Rescriptum Principis intelligitur prout de iure, si illud ad iuris tramites fuerit restrictum.*

DECISIO CXCIX.

CALCEARIOS nouitèr admissos non teneri ad Collectam pro dissoluendis debitis Vniuersitatis olim indicta, iterùm Domini responderunt, approbando fundamenta Decisionum 23. Ianuarij 1668. coram Eminentiss. Cerro * & 10. Martij proximè præteriti coram me.

Supposita enim distinctione nunquam ab vtrinque Scribentibus impugnata, vt teneantur ad debita ab Vniuersitate contracta, quatenùs concernant causam necessa-
1 riam, † in qua verificatur propositio, quod Vniuersitas semper eadem, neque ex personarum variatione immutetur, iuxtà *tex. in l. sicut 7. §. in decurionibus ff. quod cuiusque vniuersit. nomine, & in l. proponebatur 76. in med. ff. de iudic.* Secus autem si concernant causam voluntariam, in qua verificatur altera pro-
2 positio, † quod onus sequi debeat illos, qui commodum tempore actus gesti reportarunt, iuxtà alium *tex. in l. prouidendum 23. C. de Decurion. lib. 10.* non dubitarunt Domini causam, ob quam Vniuersitas æs alienum contraxit voluntariam fuisse pro emendis domibus, & pro amplianda Ecclesia, quamuis meliorationem, & vtilitatem rei concer-
3 nere videatur, † cùm nemò rem communem teneatur meliorem facere, ex regula *tex in l. parietem num. 8. ff. de seruit. Vrb. præd.* quemadmodum in his præcisis terminis concludunt *Natt. cons. 215. num. 4. & 7. in fine Gratian. disc. 84. num. 20 & 21. Thesau. dec. 257. num. 4. & 8. Bursatt. cons. 159. sub nu. 9. Griuell. decis. Dolan. 11. nu. 20. & seqq. & num. 26. Koch. de contribut. cap. 6. num. 109. & cap. 10. sect. prima num. 63.*

*n.*65. & 66. cũ alijs in Decis. huius causæ 23. *Ian.* 1668. §.*placuit cor. Eminentiss. Cerro*, & 6. *Martij* 1671. §.*non enim*, & §.*seq. ac* 10. *Martij proximè præteriti* §.*in hac enim*, & §.*seq. cor. me.*

Neque euitabatur distinctio, ex eo quod *Rota in decis.*1525. & 1541. *coram Coccino*, dixerit debitum legitimè contractum, & ad
4 illud Vniuersitatem teneri,† itàvt deficientibus filius bonis, cùm Officiales Collectam imponere negligerent, per Rotam ex officio imposita fuerit præuijs *decisionibus* 5. *Iulij* 1632. 21. *Februarij* 1633. & 22. *May* 1634. *coram bo.mem. Verospio*, quarum prima habetur impressa apud *Posth. de subhastat. dec.*117. & apud *Scannarolam de Visit. Carcerat. dec.*19. quia catenus dixit Rota Vniuersitatem teneri, quatenùs mandatum dederat, vt videre est ex decisionibus non autem disputauit hunc casum, An Vniuersitas futura teneretur, quia stant benè simul, quod de-
5 bitum sit legitimè contractum,† & Vniuersitas non ex natura actus, sed ex vi consensus præstiti, ac mandati, quod dedit, obligetur *Falin. in cap. cum omnes num.*17. *de Constitut. Criuell. d. decis.*11. *nu.*22. & 23. & quod futuri homines, qui non consenserunt, non teneantur, cùm nonnisi ex causa necessaria
6 obligentur, inspecto origine actus,† ad quē vel natura ipsa, vel lege, aut Principe imperantibus sine facto nostro adstringimur, prout in his terminis concludunt *Bald. consil.*47. *num* 5. *vers. nam à primordio vol.*3. *Criuell. d. decis.*11. *à num.*34. *ad finem*, *Thesau. d. dec.*257. *sub num.*4. *vers.* & *intelligitur de necessitate*, & comprobant *Guttier. de Gabell. quæst.*23. *sub num.*7. & 9. *Ciriac. controu.*162. *num.*40. *Arias de Mesa lib.*3. *resol.*26. *nu.*4. & 5. *Rota post Merlin. de pign. dec.*17. *num.*16. & 17. *repetita apud Marin. lib.*2. *resol. cap.*27. & *coram Greg. XV. dec.*93. & 101. *Caualer. decis.*318. *num.*3. *cum alys in decisione præterita* §. *Et licet*, & § *seq.*

Quod autem actus hic in suo exordio voluntarius ex post facto necessarius euaserit, vel ex re indicata, vel ex transactione subsecuta, quibus Vniuersitas ad solutionem
7 huius debiti adstricta fuit,† admitti quidem potest in necessitate quadam causatiua respectu Vniuersitatis, quæ illo tempore se obligauit, & contra quam emanauit res iudicata, ac ideò transegit, itàvt hoc habito respectu benè procedant vulgatæ conclusiones, iterùm repetitæ à Scribentibus pro Creditoribus Vniuersitatis, quod res iudicata, & transactio perimant priores titulos, itàvt de nouo agendum sit, nunquam tamen procedere poterunt respectu istorum Calceariorum, nouitèr admissorum, contra quos, sicut actio, super qua res iudicata, & transactio prodierunt, dirigi non pote-
8 rat, † ità neque res indicata, vel transactio exerceri possunt, cum respectu istorum dicatur res inter alios acta, & adhuc inspecto origine, actus non desinat esse voluntarius, itàvt, neque attendatur nouus contractus transactionis causatus ex antecedenti debito, sed debitam illam causam, per ea, quæ tradunt *Alex. consil.*215. *sub num.*5. *vol.*6. & ad rem istam *Cacheran. dec.*167. *nu.*25. *Cantuncul. cons.*35. *num.*19. & in his terminis attenta re iudicata probat *tex. in l. qui id* 34. *ff. de donat.* reddens rationem, vt nempè præualere de-
9 beat causa, & origo constitutæ † pecuniæ, non Iudicis potestas, cuius factum, censetur factum partis *Tiraquell. de retract. lignag. glos.* 14. §.*primo num.*12. & *seqq.* & meliùs *Mangil. de subhastat. quæst.*108. *num.*12. & 13. cum quo sensu intelligendi sunt omnes, qui dicunt
10 rem iudicatam, & transactionem † nocere successoribus in Vniuersitate, quemadmodum comprobat *decisio* 10. *Martij proximè præteriti coram me à* §. *Et licet vsque ad finem*, nè aliàs dicamus contra iuris principia rem iu-
11 dicatam nocere ijs, † contra quos actio dirigi non poterat, contra *Text. cum ibi notat. in l. prima*, & *tot. tit. C. quibus res iudicata non noceat*, & transactionem ligare illos, quo-
12 rum nomine transactum non fuit,† neque deficiente illorum obligatione transigi poterat *Ronchegall. in l.*3. *sub num.*36. 76. & 27. *ff. de duobus reis*, *Rota recent. par.*9. *decis.*368. *num.*34 & 35.

Neque hoc casu dici potest Collectam in-
13 dictam fuisse Principe imperante, † quo casu non fit distinctio causæ necessariæ, vel voluntariæ, cùm voluntas Principis pro iusta, ac necessaria causa habeatur *glos. in l. re legati* 4. *vers. ex aliqua causa ff. de pgnis Bald. in l. vnic. C. de superindiction. lib.*10. & *in l.*118. *num.*12. *C. de mult. libro eodem*, *Alex. in l. si se non obtulit num.*13. *ff de re iudic. Thomat. de collect. in princ. num.*8. *Thesau. d. dec.*257. *sub nu.*9. *cum deductis in d. præterita decisione* §. *diciturque actus in fine*, quæ hodie Scribentes pro creditoribus Vniuersitatis deducebant, quia placuit DD. distinctio ibi deducta, vt id procedat, si Pontifex absolutè Collectæ in-
14 dictionem imperasset, † secus autem, cum illa demandauerit, quatenùs ità iudici videretur, vt in *d. dec.*117. *sub nu.*9. *apud Posth. de subhastat.* quia hoc casu dicitur deseruire
15 actioni † iam natæ, iuxtà tramites iuris,
16 ad quos † rescriptum suum Princeps coarctauit, ex ratione *Text. cum ibi notatis in cap. causa quæst.*18. *de rescript. vbi Abb.* & *communitèr DD. Ferrett. cons.*19. *nu.*7. *Dec. cons.*436. *sub num.*4. *Rot. apud Marches. de commiss. par.*1. *tit. de commiss. appellat.* & *obligatione Camerali n.*3. *fol* 739. & *coram Seraph. dec.*896. *num.*4. *ac coram Coccin. dec.*361. *sub num.*2. & 3.

Et ità vtraque Parte informante &c.

Plurimæ Decisiones factæ sunt in hac causa, quarum aliquas concordauimus supra in alia præcedenti parte 17. *decis.*68. & *alteram decis. apposuimus in hac eadem parte decis.*58.

R. P. D. CALATAIV.

Romanæ, seù Neapolitana Hæreditatis.

Lunæ 11. Decembris 1673.

ARGVMENTVM.

Non controuertebatur amplius in hac causa defectus sanitatis mentis Testatoris, qui solùm ad identitatem schedulæ testamenti fuerat restrictus; sed ille adhuc est reiectus, quia concurrebant simul attestatio Notarij, testes in ea reperiebantur subscripti, qui etiam vsi fuerant sigillo eiusdem Testatoris, & idem Testator attento manuum, & brachij impedimento, eo modo, quo poterat d. cedulam Notario consignauerat.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum nuncupatiuum nuncupatione implicita dicitur, quod tale Testator appellauit, & valere voluit iure codicillorum, donatione causa mortis, & omni meliori modo.*

2 *in Testamento nuncupatiuo nuncupatione implicita, sufficit constare de identitate scripturæ.*

3 *Testator præsumitur in suo testamento apponere voluisse omnes clausulas, quæ ad substinendam suam voluntatem conducere potuissent.*

4 *Testator si dixit voluisse condere testamentum in scriptis, & condidit testamentum nuncupatiuum, quomodo intelligatur.*

5 *Notario super rogitu testamenti præstatur omnimoda fides, quia testatur de re ad eius officium spectante, & num. 8.*

6 *Testamentum quatenus proprijs manibus per testatorem sit consignandum Notario, & num. seq.*

7 *Testator in testamento nuncupatiuo potest testari relatiuè ad schedulam nec à Notario, nec à testibus visam, sed penes tertiam personam existentem.*

8 *Notario in testamento plena fides adhibetur tam ratione officij, quam quia fuit à testatore approbatus.*

9 *Testamenti schedulæ identitas probatur, si testes se subscripserunt in illa, & vsi sunt sigillo testatoris, ac etiam ex alijs sup. num. 8. & seqq.*

10 *Suspicio omnis super identitate schedulæ testamenti, ex quibus remaneat sublata, & sup. à num. 8.*

11 *[illegible] quorum alter est Episcopus, & alius Sacerdos, dicuntur omni exceptione maiores, & plenè probant.*

12 *Testator si dixit heredi,* haucte l'occhio a la robba, perche io vi ho lasciato ogni cosa, & pregate Iddio per me, *plurimum pro validitate testamenti spectatur.*

13 *Testator si dixit alicui se nolle testari, & postea testatus sit, hoc oriri potuit, vel ex diffidentia personæ, cui loquutus est, vel ex mutatione voluntatis.*

14 *Testamentum vbi habemus perfectum, non est indaganda præsumptio super voluntate testatoris, quod illud facere nolebat.*

DECISIO CC.

RESOLVTIONEM validitatis Testamenti R. P. D. Iosephi Pepi die * 28. Iunij 1673. emanatam, esse confirmandam hac die censuerunt DD. nàm Testator dictum suum testamentum esse haberi, ac valere
1 voluit vti testamentum † noncupatiuum nuncupatione implicita per verba data in Sum. primæ Positionis Catharinæ *num. 1.* ibi — *Vigore Testamenti nuncupatiui Codicillorum, donationis causa mortis, omnique alio meliori modo, via &c. Alexan. consil. 170. num. 5. cum alijs apud Modern. Mansium de Testamen. tit. 6. numer. 123. & seqq. Rota decis. 215. numer. 3. & 9. part. 11. recent. Seraph. decis. 749. num. 13.*
2 & ideò sufficit constare † de identitate scripturæ iuxtà *Theoricam Bart. in l. si ità scripsero ff. de condit. & demonstr.* firmat decisio, quæ reuidetur §. 1. cum Doctoribus ibi allegatis, nec clausulæ prædictæ, seù verba referri possunt ad simplicem stylum Notarij, siuè ad eiusdem Notarij appositionem ex proprio marte, dum testamentum apparet stipulatum coram Testatore in sana mente existente, vt partes admittunt, & tradit prædicta *decis. §. penultimo in fine*, maximè, quod semper stat præsumptio voluisse Testatorem apponere omnes clausulas con-
3 suetas, † & quæ ad substinendum propriam voluntatem magis conducerent, *Mantic. de coniect. lib. primo tit. 10. num. 2. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 43. num. 5.*

Nil releuat, quod in corpore testamenti Testator asseruerit velle condere Testa-
4 mentum in scriptis, † quia verbum in scriptis, aut intellexit pro reductione dispositionis in scripturam, aut dum posteà declarauit velle valere vti nuncupatiuum, & aliàs omni &c. voluit ne Testamentũ subijceretur rigorosis solemnitatibus Testamẽti in scriptis *Rota in Beneuentana successionis 23. Ianuarij 1668. §. non obstat coram bo. me. Priolo.*

Nec subsistit in facto Testatorem non disposuisse per verba assertiua, & dispositiua, videlicèt illud èsse suum testamentum, & vltimã voluntatem. Velle testari, provt in cedula continetur, & illam valere vt suum Testamentum, & similia, nam quod Testes hoc expresè non deponant, prouenire potest, ex quo desuper non fuerint interrogati, & sufficit, quod contrarium non testificent, & dum constat de ipsa disposi-
5 tione per rogitum Notarij, † huic præstanda est integra fides, cùm agatur de re spectante ad suum officium, *Rota dec. 581. n. 11. par. 4. tom. 3. & dec. 215. n. 13. par. 11. rec.*

Obiectio nõ adimpletę formalitatis consignationis testamenti Notario proprijs manibus Testatoris, *ex cons. 90. & 92. Spada*
6 *lib. 1.* † non procedit, quoties habetur certitudo identitatis schedulæ testamentariæ, itàvt euitetur totalis legitima suspicio suppositionis alterius, tunc enim parum interest, quod Testator non fecerit hunc actum materialem tradendi testamentum proprijs

manib

7 manibus, † nam potest testari relatiuè ad schedulam, nec à Notario, nec à Testibus visam, & penès tertiam personam existentem, prout de illa existente penès Guardianum S. Francisci, est casus figuratus à *Bartolo in l. si ita scripsero ff. de condit. & demonstr. Duran. decis. 180. num. 3. Otthobon. decis. 181. n. 9. & 10. Adden. ad Buratt. decis. 475. nu. 20. Rot. rec. decis. 226. num. 4. & decis. 359. num. 11. & 362. num. 11. in fin. par. 11. & decis. 581. nu. 12. & 23. par. 4. tom. 3.* vbi quod tota vis doctrinæ *Bartoli* consistit in hac certitudine schedulæ.

Certitudo autem præsentis schedulæ testamentariæ nullo velamine offuscari potest, & ad excludendam quamcumque suspicionem sat esset, quod testamentum fuerit stipulatum coram Testatore, & septem
8 Testibus à Notario, † pro quo est præsumendum tùm ratione officij, tùm etiam quia eius fides fuit per Testatorem approbata, vt in puncto *Eminentissimus Otthobonus d. decis. 181. num. 9. & decis. 215. num. 13. & decis. 226. num. 6. & 359. num. 12. par. 11. recent.* præsertim dum Testes subscripserunt Testa-
9 mentum, † & vsi fuerunt sigillo Testatoris, *Duran. decis. 180. num. 5. & Rota decis. 382. n. 20. par. 11. recent.*

Et tollitur omne dubium, quia Testamentum postquàm fuit Testatori benè perlectum, & per ipsum approbatum, attento ipsius manuum, & brachij impedimento publicè præsentibus pluribus personis, &, vt dicunt Testes dati in Summ. Ioannæ n. 5. existente *detto Testamento sopra vn Coscino, che stava sopra le sue Coscie*, ac subscriptum fuit eius nomine à confidenti Religioso Carmelita, qua facta subscriptione, & per eundem Testatorem manu eidem schedulæ superimpositę ad seruandam eo modo, quo poterat consignationis solemnitatē, statim Testibus præsentibus testamentum fuit stipulatum à Notario, eodem Summ. Ioannæ
10 *num. 5.* † per quæ omnis suspicio tollitur, *Rota in Rauennaten. Testamenti 23. Ian. 1669. coram bo. me. Priolo, Coccin. decis. 2177. num. 24.*

His omnibus additur depositio Reuerendissimi Episcopi de Bottis deponentis tàm in actu, quo Notario Testator dictauit testamentum, quàm ante illius stipulationem audiuisse, quando R. P. D. Pepe nominauit in suam hæredem Catharinam sororem, quæ in præsenti schedula scripta reperitur, Sum. Ioannæ n. 4. vnà cum alia cōsimili depositione duorum Patrū Carmeli-
11 tarum, Summ. dictæ Ioannæ n. 5. † quibus ob qualitatem Episcopalis dignitatis respectu vnius, & sacerdotij respectu aliorum maximè videtur annuendum tanquàm testibus omni exceptione maioribus, *Rota decis. 118. num. 19. par. 9. & dec. 257. nu. 10. par. 12. & præcisè decis. 301. nu. 15. cum seq. par. 14. rec.* Accedente præsertim attestatione Antonij de Dura deponentis, quod, cum die sequenti post rogatum testamentum visitasset d. R. P. D. Pepe ægrotum ipsum audiuit dixisse Catharinæ sorori præcisa verba " *Sorella mia tieni l'occhio sopra la robba, perche Io ti hò lasciato ogni cosa, e prega Dio per me*", Sum.
12 responsionis Catharinę *num. 3.* † quod plurimum conferre in præcisis terminis dixit *Rota in Romana Testamenti 18. Martij 1652. §. fin. coram R. P. D. meo Taya.*

Nec repugnat depositio vnius Testis per Ioannam adducti asserentis Testatorem sibi
13 dixisse nolle testari, † dum hoc oriri poterat ex parua fide Testatoris in hac materia in dictum Testem, vel ex subsequuta mutatione voluntatis, vt in puncto respondet *Rota in dicta decis. 581. num. 41. par. 4. tom. 3. recent.* Imò non videtur indaganda præ-
14 sumptio, † dum voluntas præcisa, & testamentum habetur vndique perfectum, *Rot. decis. 263. nu. 15. & 16. par. 4. tom. 2. & d. dec. 581. num. 26. par. 4. tom. 3. recent* Maximè dum non versamur in testamento facto ad interrogationem.

Ex quibus, & alijs relatis in dicta Decisione Domini steterunt in decisis vtraq; &c.

Alia præsentis causæ Decisio habetur supra in hac eadem parte, vbi est in ordine 167.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana, seù Viterbien. Legati.

Lunæ 11. Decembris 1673.

A R G V M E N T V M.

Pro alimentis à Testatore relictis relaxatum est mandatum contra illius hæredem, reiecta exceptione compensationis ab ipso prætensa de pensionibus hæreditarijs à legatario perceptis, quia illæ visæ sunt cadere in aliud creditum habitationis legatæ, propter quod licuit eidem legatario eandem habitationem siuè in totum, siuè in partem alteri personæ locare, & ita illius pensiones exigere.

S V M M A R I V M.

1 *Res iudicata pro veritate habetur.*
2 *pro Alimētis à Testatore relictis relaxatur mandatum contra illius hæredem.*
3 *Perito electo à Iudice de consensu vtriusque partis, standum est.*
4 *Peritorum relatio, à qua non fuit appellatum, dicitur acceptata, & plenè attenditur.*
5 *Creditor non tenetur excomputare summam ex alia causa sibi debitam, & ab ipso receptam.*
6 *Legatarius habitationis potest illam siue in totum, siue in parte alteri personæ locare.*
7 *Assertio erronea, sicuti nec asserenti, ita nec minus tertio præiudicare potest.*
8 *Assertio mariti nullum potest vxori præiudicium inferre.*

DECISIO CCI.

CVM per sententiam præuijs duabus
Decisionibus à me latam, & postea
in iudicatum transactam declaratum extitit
legatum alimentorum, & habitationis à
Carolo Bernardo relictum Ceciliæ sorori,
esse præstandum quoad alimenta in scutis
quadraginta annuis, & quoad habitationem
in quarta parte domus ipsius Testatoris;
Hinc attenta substantia crediti incõtrouer-
1 tibili reddita ex re iudicata, † quæ pro veri-
tate habetur vulgata *l. ingenuum ff. de statu
homin. & l. res iudicata ff. de regul. iur.* Non
dubitarunt hodie Domini, quin ad fauorem
2 Cæciliæ legatariæ † esset relaxandum man-
datum contra Camillum heredem pro scu-
tis ducentis sexaginta sex, & obulis triginta
duobus, ad quæ ascendere alimenta decur-
3 sa, & non soluta † retulit Peritus à Rota
de consensu partium electus, cuius relatio-
ni standum est *Abbas in cap. proposuisti num. 4.
ibique Felin. lib. 2. num. 5. & 6. de probat. Alex.
cons. 179. num. 8. lib. 2. Ruin. consil. 10. ad finem
lib. 5. Rot. decis. 23. num. 3. & decis. 512. num. 2.
4 par. 14. recent.* Præsertim dum ab ea † non
constat fuisse reclamatum, *Rota decis. 393.
num. 2. par. 4. tom. 1. & in max allegata decis. 23.
& 512. vtrobique num. 3. par. 14.*

Non obstat, quod ex dicta summa scu-
torum ducentum sexaginta sex sint demen-
dæ pensiones annuorum scutorum trigin-
ta duorum, vt prætenditur à Cæcilia per-
ceptorum ex aliquibus mansionibus do-
mus, de qua agitur, prius locatis Lauren-
tio Romæ, & deinceps Carolo Castellio;
Quia dum mansiones locatæ continebantur
in quarta parte eidem Cæciliæ pro habita-
5 tione assignata, † absque fundamento præ-
tendit Camillus pensiones perceptas fore
ad eius debitum calculandas, contra *Text.
expressus in §. sed si cui instit. de vsufruct. &
habitat. legat. & in l. cum antiquitas, vbi Bart.
6 C. eodem titulo*, permittentes † similibus le-
gatarijs habitationem legatam pro parte, vel
totam ad libitum locare.

Neque ad ostēdendum pensiones annuo-
rum scutorum triginta duorum excedere
summam, quæ pro quarta parte habitatio-
nis Cæciliæ debebatur, suffragari visa est
assertio ab eius viro emissa in transactione
inita cum Angelo Patre, quod nempe pen-
siones integræ domus calculatis eisdem scu-
tis triginta duobus non excederent scuta
octuaginta duo, quia vel huiusmodi asser-
7 tio conuincitur erronea, † vt respondet re-
8 latio Periti ad partes data in fine, † vel non
valuit Cæciliæ præiudicare, *Bartol. in l. aut
qui aliter §. etsi fortè num. 2. ff. quod vi, aut clam.
Riminald cons. 670. num. 27. Rota decis. 1165. n. 5.
coram Penia, & decis. 103. nu 9. coram bo. mem.
Card. Celso.*

Et ità vnica tantùm parte informante al-
tera pluries citat a decisum fuit.

R. P. D. MATTHÆIO.

Eugubina Emphyteusis.

Veneris 12. Ianuary 1674.

ARGVMENTVM.

Petita renouatio Emphyteusis denegatur, quia & locatio, non Emphyteusis visa est ex pluribus, quæ locationi potiùs, quàm Emphyteusi conueniebant, & vlterius quia super illius contractu bona fide transactum erat à primo inuestito, quem proindè ad instar grauati successoribus præiudicare potuisse dicitur; inde plura de transactione Eugubina, & Constitutionibus Vrbana, & Gregoriana renouationem concedentibus in medium adducta, & declarata sunt.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia si declarauit velle pro se retinere non tenetur renouare proximioribus, & num. 2. per tot.*

3 *Ecclesia non tenetur ad renouandum, dum contractus emphyteusis fuit innouatus.*

4 *Ecclesia non tenetur renouare emphyteusim sibi renunciatam.*

5 *Ecclesiæ vtilitas, si in sola melioratione consistit, renouare non tenetur.*

6 *Renouationem petens probare tenetur contractum esse emphyteuticum.*

7 *Locationis contractus potius præsumitur, quam emphyteusis.*

8 *Contractus talis esse reputatur, qualis fuit denominatus à partibus.*

9 *Locatio potius præsumitur, quam emphyteusis, si pensio correspondeat fructibus ampliæ vt n. 11.*

10 *in Emphyteusis contractu quid minimum præstari solet.*

11 *Pensio etiam si non totaliter correspondeat fructibus, adhuc præsumitur locatio, non emphyteusis.*

12 *Locatio præsumitur non emphyteusis, si nihil à principio solutum sit.*

13 *Euictionis promissio magis conuenit locationi, quam emphyteusi & num. 14.*

15 *Renouare emphyteusim quatenus teneatur Ecclesia in Ciuitate Eugubina vigore Constitutionum Pontificum, & num. seqq.*

16 *de emphyteusi Constitutiones loquentes non comprehendunt bona, quæ cessauerunt esse emphyteutica.*

17 *Contractus à minore celebratus calore iudicis non indiget solemnitatibus.*

18 *Nullitas contractus minoris allegatur ab ipso, & eius herede, non ab alijs, qui ab eis nullam causam habent.*

19 *Concordia Eugubina non comprehendit concessiones emphyteuticas longè post d. concordiam emanatas, & num. seq.*

20 *Verba præteriti temporis non comprehendunt futurum.*

21 *Concordia Eugubina non comprehendit contractus emphyteuticos initos cum pactis illi repugnantibus.*

22 Con-

22 *Concordia Eugubina de renouanda emphyteusi, non attenditur si vtilitas Ecclesia in sola deuolutione melioramentorum consiste.*
23 *In alienatione, seu emphyteusi Ecclesia copulatiuè requiruntur, vtilitas, & beneplacitum.*
24 *Concordia Eugubina de renouanda emphyteusi solos Ciues, & domicilarios comprehendit.*
25 *Vxor sequitur domicilium viri, & illius originem, eiusque domicilium dicitur contraxisse.*
26 *Emphyteuta bona fide transigens super bonis emphyteuticis, ne dum sibi, sed his, quibus deberetur renouatio praeiudicat & n. seq.*
27 *Transactio facta ab harede grauato, vel Emphyteuta bona fide, etiam successoribus praeiudicat.*

DECISIO CCII.

POSSIDEBAT vsque de anno 1538. Ecclesia S. Felicissimi Eugubij duo petia Terrarum existentia in Villa noua Plani, vnum quod nuncupabatur *il Berretti*, & alterum *Camparato*, vt in Summ. *num.* 1. & illud primo loco Antonio Blancardo datum, & locatum fuit ad meliorandum de auctoritate Apostolica vsque ad tertiam generationem masculinam pro annuo censu, vel liuello ducatorum trium auri, cum promissione de euictione, adiecto insuper hoc speciali pacto, quod finita tertia generatione incontinenti ipso iure bona prædicta ipsi Ecclesiæ S. Felicissimi cadant, & redeant, & consolidentur cum omnibus melioramentis, & superædificatis, itàvt ad ipsam Ecclesiam spectent, & pertineant ipso iure, vt in Summ. *num.* 2. *vsque ad* 11. posteà secundo loco in locationem cum iisdem pactis, & conditionibus aliud Prædium nuncupatum *il Berretti* ad tertiam generationem pariter masculinam accepit Franciscus Tamatellus pro annuo censu, seù liuello ducatorum quinque auri, vt in Sum. *num.* 12. 13. & 14.

Cùm verò Clemens VII. Ecclesiam S. Felicissimi vniuerit Congregationi Oliuetanæ, in Summ. *num.* 15. Monasterium, & Monachi S. Petri in iudiciũ nũcupato Francisco Tomatello Iuniore ad effectum recuperandi petium Terræ *detto il Berretti*, & inita concordia de anno 1614. in emphyteusim eidem Francisco concesserunt præfati petium terræ ad tertiam generationem masculinam, cum onere meliorandi, & soluendi quolibet anno scut. 10. monetæ, & pacto insuper stipulato, quod finita tertia generatione dictum petiũ Terræ vnà cum melioramentis ipso iure, & facto deuoluatur ad ipsum Monasterium, ità quod vtile dominium cum directo consolidetur, & vlteriùs conuenerunt, quod in euentum in quem durante inuestitura, vt supra facta apparebit dicta bona non esse emphyteutica, sed data ad meliorandum, tunc eadem bona cum omnibus melioramentis deuoluantur ad ipsam Ecclesiam absque onere vlterius renouationis faciendæ, vt latiùs in Instrumento, *Summ. num.* 16. quo pacto stante, agnoscens Ioseph Tomatellus eiusdem Francisci sen. filius bona non esse emphyteutica, sed data ad meliorandum cum pacto reuersiuo, vnà cum melioramentis cessit liti contra Monasterium introductæ vsq; de anno 1635. vt Summ. *num.* 17. & receptis scutis 800. pro pretio Terræ prædictæ restituit Monachis cũ præsentia Iudicis, & assistentia Tutricis, eo quod esset minor, vnà cum melioramentis prædictum petium Terræ, vt in Summ. *num.* 18.

Viuente posteà de anno 1660. Iudicta Tomatella eiusdem Iosephi sorore, ipsa pulsauit Monasterium, & Patres pro renouatione dicti petij Terræ, quæ cùm fuerit ab ipsis denegata, Causam prosequuti fuerunt Ioannes Paulus, & alij de Paulutiis post obitum eiusdem, & fauorabilem sententiã obtinuerunt ab A.C. Panciatico, sed commissa mihi causa, & disputato dubio, an renouatio esset danda, fuit negatiuè responsum contra dictum Io: Paulum, & alios de Paulutiis, agentes contra Monasterium pro
1 renouatione dicti petij Terræ † contra expressam doctrinam *Abbatis in cap. Bona il* 2. *num.* 28. *de postul. Prælat.* dum Monasterium
2 declarauit † velle illud pro se retinere, iuxtà etiam opinionem *Bartoli in l prima* §. *permittitur ff. de aqua quotid. & astiu. Clar. in* §. *Emphyt. quæst.* 44. *in fine Curt. sen. conf.* 47. *num.* 10. *Gozzadin. conf.* 59. *num.* 18. latè *Marescott. var. resolut. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 11. quam opinionem vti veriorem, & æquiorem pleno calamo sequuta est *Rota coram Mantica decis.* 10. *per tot. coram Gulielm Dunozett. decis.* 40. *num.* 3. & *Dunozett. Iun. decis.* 451. *num.* 17. & *decis.* 762. *num.* 1. & *coram Bich. decis.* 402. *num.* 10.

In casu autem, de quo agitur, Io: Paulus, & alij, qui renouationem petunt, ab illa excludendi sunt etiam quia eam petunt in iis bonis, quæ à Monasterio incorporata fuerunt cum alijs eorum stabilibus, & quæ redempta fuerunt cum pecunijs ad ipsum Monasterium spectan. in Summ. *num.* 18.
3 qua innouatione † sequuta nunquam Monasterium potuit compelli ad renouandum vt tenet *Honded. conf.* 51. *num.* 42. & *seq.* & articulo acerrimè discusso firmauit *Rota dicta decis.* 10. *coram Mantica*, & alias hanc eandem
4 conclusionem in terminis † renunciationis factæ ad fauorẽm Domini directi, firmauit in *decis.* 357. *num.* 88. & *seq. par.* 11. *rec.*

Inspecto præsertim tùm tenore Instrumenti cum Blancardo, & Tomatello de anno 1538. tùm altero concordiæ initæ cum Francisco Iuniore de Tomatellis de anno 1614. in quibus adest expressa, & indubitata conuentio, quod finita locatione, & terminata tertia generatione bona prædicta vnà cum melioramentis reuerti deberent ad Ecclesiam, & ad eam pleno iure spectare debeant, vt in Sum. *num.* 12. & 16. Hinc cum tota vtilitas ecclesiæ consistat in commodo melioramentorum, & quod bona ad ipsum Monasterium redeant postquam fuerunt melioramentis locupletata, cessa-

5 cessaret ipsius Ecclesię commodû, † quando
possct adstringi ad renouan. vt egregiè ad-
uertit *Rot. coram Cæsare de Grassis dec.135. alias*
la 4. de reb. Eccles. non alienan. num.14.

Eoque minus Monasterium potest com-
pelli ad renouandum, ex quo ipse Io: Pau-
lus & alij nullo modo probant contractum
fuisse emphyteuticum, quod onus ad ipsos
6 spectabat, † cùm ipsi sint, qui renouatio-
nem petunt, iuxtà *Tex. in l. Actor C. de pub.*
& è conuerso pro parte Monasterij adduci-
tur Instrumentum, in quo contractus de-
nominatur locationis ad meliorandum, &
7 illi assistit iuris præsumptio, † quæ semper
militat ad fauorem locationis, potiùs quàm
emphyteusis *Ruin. cons.161. num.22. lib.1. Rot.*
coram Buratt. decis.334. num.21.

Et hoc idem suadent quamplures consi-
derationes, quibus elicitur contractum
fuisse potiùs purè, & meræ locationis, quàm
emphyteusis. Adest enim principalis de-
nominatio locationis, & conductionis in
Breue Pontificio, Summ. *num.2.* in articu-
lis in instantia facta pro expeditione causæ,
Summ. *num.9.* In sententia Iudicum Sum.
nu.10. & in Instrumento concessionis *n.12.*
8 *13. & 14.* † & per consequens talis esse de-
bet, dum partes, vti talem denominarunt
l. qui fundum 40. §. qui agrum, ff. de contr. empt.
Menoch de præsumpt. lib.3. præsumpt.105. num.1.
Rot. coram bo: me: Celso decis.328. num.2. & in
rec. decis.14. num.4. par.6. & in fortioribus ter-
minis dictum fuit *in Romana deuolutionis Do-*
mus 15. Ianuarij 1672. §. suadent autem coram
me. Correspondet annua pensio conuenta
in scutis quinque aureis de Camera fructui
bonorum, qui ex huiusmodi bonis percipi
9 solebant, vt in Summ. *n.5. 7. & 11.* † quæ
dicitur potentissima coniectura, & alijs ex-
cellentior, ad hoc vt verè contractus dici
possit potiùs locationis, quàm emphyteu-
sis, stante quod cum in similibus contracti-
10 bus emphyteuticis † quid minimum præ-
stari soleat, *Bart. in l.1. & 3. C. de iur. emphyt.*
Mantic. de tacit. lib.22. tit.17. quæst.8. num.25.
Rota decis.14. nu.8. cum seqq. par.6. & decis.268.
num.7. & decis.336. num.18. par.12. rec. & apud
me in dicta Romana deuolutionis Domus §. acce-
dente præsertim, firmatum fuit ista procede-
11 re, etiamsi † totaliter pensio non correspon-
deret fructibus, vt etiam tenuit *Rot. in alia*
Romana Domus 1. Iunij 1665. §. non obstat cor.
Eminentiss. Cerro.

Accedit ad corroborandum hanc ean-
12 dem intentionem † non solum, quod ni-
hil à principio fuit solutum *Bero. cons.84.*
num.15. & seq. lib.1. Mantic de tacit. lib.22. tit.2.
num.20. Sed etiam quia in huiusmodi con-
uentione fuit appositum pactum de cui-
ctione, quod cùm magis iudicetur conue-
13 nire naturæ locationis, † quàm emphyteu-
sis hac de causa contractus omni proculdu-
14 bio reputari debet locatitius, † quam opi-
nionem semper fuit sequuta Rota, & præ-
cipuè *in decis.268. sub num.8. par.12. rec. & de-*
cis.328. num.5. coram bo: me: Card. Celso, & in
Romana Palatij 19. Iunij 1661. §. Concurrunt
coram R.P.D. Beuilaqua, & in Romana deuolu-
tionis Domus §. denique coram me.

Quibus firmatis, respondendum opportunè videtur obiecto ab Informantibus pro
parte Ioannis, & aliorum excitato, nempè
ipsis renouationem deberi ex Bulla sa. me.
Vrbani VIII. emanata de anno 1642. & vi-
gore Bullæ sa. me. Gregorij XII. editæ de
15 anno 1411. † virtute quarum dicebant Pa-
tres posse compelli ad renouandum, verùm
Constitutio Vrbani edita super bonis em-
phyteuticis totius Status Vrbini nullo mo-
do Monasterio præiudicare potest, ex quo
quando illa emanauerat, non poterat affi-
cere illa bona, quæ iam de anno 1641. Io-
seph Tomatellus dicto Monasterio renun-
ciauerat, quarum iam illud effectum fuerat
Dominus à consolidatione sequuta domi-
16 nij vtilis, cum directo, † & ideò cùm de
anno 1642. cessauerint esse emphyteutica,
& libera remanserint penès Monasterium
non potuerunt afficì ex huiusmodi Consti-
tutione edita de anno 1642. loquente de
bonis emphyteuticis, qualia de illo tempo-
re ista nequaquam dici poterant, etsi con-
tra hanc transactionem anteponatur de-
fectus minoritatis hoc non obstabit, quia
constat nullam defuisse solemnitatem in
huiusmodi contractibus necessariam, dum
interuenit Iudicis præsentia, auctoritas Tu-
tricis, & Curatricis, & iuramentum à Sta-
tuto Eugubij requisitum, Summ. *num.19.*
17 & contractus † fuit celebratus calore iudi-
cij, quod sufficit pro illius validitate, *Rota*
coram Buratt. decis.301. num.9. & decis.232. n.10.
par.13. rec.

Vltra quod euitatur nullitas proueniens
ex defectu minoris ætatis, quæ non potest
adduci nisi à Iosepho, qui asseritur minor,
18 vel ad summum ab eius hærede, † non au-
tem à Ioanne Paulo, & alijs, qui nullam
ab ipso causam habent, ad quos non pote-
rat transire hæc facultas, vt dixit *Rota coram*
Peuting. dec.483. num.19. decis.124. num.9. par.4.
& decis.82. num.12. par.15. rec. & in terminis *in*
Forosempronien. Emphyteusis 2. Decemb. 1669.
§. Præterea coram R.P.D. Ottalora.

Hinc autem Ioannes, & alij si consequan-
tur declarari concordiam validam, & subsi-
stentem, quo casu Monasterium reportabit,
& consequetur illud, quod tot incommo-
dis litium, & expensarum enixè consequi
desiderat, aut verò dictam concordiam vti
irritam, & inualidam rescindi obtinebunt,
& hoc casu cùm illa inita fuerit super lite
mota, eadem lis restaurabitur eo modo, ac
si concordia nunquam interuenisset, & im-
mediatè intrabit limitatio ad fauorem Mo-
nasterij Constitutionis Vrbani, in qua lit-
teraliter, & expressè excipiũtur bona emphy-
teutica, super quibus de tempore Consti-
tutionis lis inueniebatur introducta, & tunc
illa renouari non poterunt, quia lis introdu-
cta est excepta in regula dictæ Constitutio-
nis, & ideò vndequaque se vertant, inue-
niem

nient damna, & lites.

Quo verò ad Constitutionem Greg. XII. eo minus nocere videtur, quia non obstante, quod imponat Ecclesiæ onus reinuestiendi tamen illa iuuari nō valent Ioannes, & alij de Paulutijs, qui reinuestimentum petunt in bonis centum, & decem annos post concordiam in emphyteusim conces-
19 sis, & ideò † huiusmodi concordia non valet comprehendere hæc bona emphyteutica post adeò longum tempus inuestita, & vti dispositio à iure communi exorbitans, & continens priuilegium Laicis in præiudiciū Ecclesiæ concessum, est strictè interpretanda, & non recipit extensionem ad futuras concessiones *cap. cum Capella de priuil. cap. cum ad audientiam il 2. de Eccles. non ædifican.* & in terminis egregiè *Marcabr. cons. 26. num. 9. & seq. & num. 106. Fulgin. de iur. emphyt. quæst. 4. sub num. 14. vers. sed aduertendum tit. de diuers. quæst. emphyt. Rot. coram Merlin. decis. 86. num. 8. & seq. & coram Royas decis. 402. num. 8. & decis. 444. num. 9. & 10. & coram Dunoz iun. dec. 604. n. 18. & in Rauennaten. Emphyteusis 23. Febr. 1673. §. quoad coram me.* Attentis præsertim verbis ipsius concordiæ, quæ loquitur de bonis in
20 emphyteusim datis, † & ideò sub illis non veniunt ea, quæ postea in emphyteusim conceduntur *l. Iulian. in fine, ff. de legat. 2. Felin. in capit. finali de constit. Rota d. decis. 86. nu. 11. coram Merlino.*

Potissimum quia concordia Eugubina cum confirmatione Gregoriana semper intelligenda sunt, quod operari debeant ad
21 fauorem Laicorum † quando non adsint pacta, quæ illi contrarientur. Pactum autem appositum in huiusmodi inuestitura, quod terminata tertia generatione, bona redire debeant sine vlla obligatione renouandi ad Ecclesiam concedentem non potest negari, quod non sit contrarium, & repugnet concordiæ, à quo destruitur, & ipsi anteponendum erit hoc speciale pactū inter partes adstipulatum, *Rota decis. 94. n. 12. apud Merlin. de legit. cor. Royas dec. 402. n. 9. & decis. 444. num. 10. & in recent. decis. 398. num. 5. vers. primo quia par. 12.*

Accedit etiam alia perspicacior consideratio, quod huiusmodi pactum reperitur appositum, tanquàm pars substantialis huiusmodi contractus, & ab Executoribus existimatus fuit contractus vtilis attento huiusmodi pacto ad fauorem Ecclesiæ ap-
22 posito, † cui si præualere deberet concordia Eugubina concessio remaneret in sua radice nulla, ex quo Ecclesia priuaretur vtilitate, quæ ad sui fauorem in stipulatione deducta fuit, & ex quo euidens vtilitas illius resultare poterat, qua cessante non sufficit contractum fuisse munitum approbatione Apostolica, quæ in huiusmodi contractibus interuenire debent vtilitas, & be-
23 neplacitum, † quæ duo copulatiuè requiruntur, vt contractus substineri valeat *Gancer. variar. resol. lib. 2. cap. 17. num. 2. Rot. dec. 39. num. 40. par. 8. & decis. 85. num. 6. par. 11. & decis. 234. num. 11. par. 12. rec. & in Asturicen. Census 1. Iulij 1661. coram R.P.D. Priolo.*

Insuper beneficio concordiæ Eugubinæ frui nequeunt Io: Paulus, & alij, ex quo tanquam exteri excluduntur ab illius participatione, & sub illa nequaquam compre-
24 hendi possunt, † quæ tantummodò Ciues, & Domiciliarios afficit, vt in terminis firmauit *Rot. decis. 71. num. 7. & 10. par. 10. recent. & decis. 148 num. 8. coram Eminentiss. Ottbob.* & illis non iuuant si sint filij Iudictæ de eadem Ciuitate, & quod hodie prosequantur litem per eam introductam, dum in humanis erat, quia ipsa nupsit extrà Ciuitatem,
25 & mariti † domicilium adepta fuit, & statim illius originem sequuta fuit vti etiam illius proprij domicilium *Thesaur. decis. 123. num. 12. Franc. decis. 416. per tot. Rot. in Regien. Consortij 26. Iunij 1671. §. Helena coram R.P.D. Bourlemont.*

Fulgescentibus autem omnibus vsque nunc deductis sufficiens esse videtur pro victoria causæ illud, quod in facto iam superius deduxi, quod Ioseph Tomatellus, qui vltimo loco possedit bona, de quibus agitur diù Monachos vexauit, & litibus, & incommodis ad effectum obtinendi huiusmodi renouationem, & tandem conuentione cum illis inita litem extinxit, & sc. 800. recepit in satisfactionem bonorum, quæ iisdem restituit, vndè cùm dubitari non possit pro validitate transactionis tanquam initæ bona fide, & ad euitandum non solùm litem, verùm etiam controuersiam claram, & Iudicis auctoritatem, & matris Tutricis, & Curatricis assistentiam corroboratæ, ex quo agebatur cum minore; certum est in ea militare regulam, quod dicitur de transactione esse sufficientem obliga-
26 re non solùm transigentem, † sed etiam omnes successores ex proprijs iuribus venire prætendentes. Concurrente itaque bona fide, validitate contractus inter partes validè executioni demandato, dum ipse restituit bona, & Monasterium scut. 800. exbursauit, contra illud non poterant amplius venire Io: Paulus, & alij, nec illum rescindere recusante Monasterio, sed illud obseruare tenentur ad instar hæredis grauati, qui
27 transigendo † bona fide omnes successores obligat, & nemo illorum eam impugnare valet *Rota decis. 101. num. 3. coram bo. me. Celso, & decis. 228. num. 15. par. 10. recen. & in Romana, seù Saonen. Oppidi Proceni 10. Iunij 1672. §. Minus obstat, & 13. Martij 1673. coram R.P.D. meo Calataui.*

Et ità vtraque parte informante resolutum fuit &c.

R.P.D.

R. P. D. RONDININO.

Leodien. Beneficij.

Veneris 12. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Quia litigantibus non permittitur redarguere de iniustitia iudicantium Tribunalium decreta, quoties ab illis condemnati sunt, debent omninò parere, alioquin mediante declaratoria, excommunicationis vinculo illaqueantur, quæ in Vrbe conceditur, seruatis prius quatuor terminis ad docendum de paritione, assignato vnicuique ex eis interuallo temporis decem dierum.

SVMMARIVM.

1 *In Censuras incurrit qui possessionem secundum mandata Rotalia dimittere recusat.*

2 *Quatuor termini ad videndum se declarare excommunicatum in Curia seruari soliti, decem dierum spatium pro singulo continere debent.*

3 *Excommunicationis declaratoria non relaxatur in Vrbe, nisi seruatis quatuor terminis, de stylo seruari solitis.*

4 *Contumacia crescenti, pœna quoque augeri debet.*

5 *Aggrauatoria, & reaggrauatoria relaxatur contra parere recusantem, & quare illa sic dicatur.*

6 *Doctrina sermo quod efficere non potuit, hoc ipsum impleat potestas per disciplinæ tenorem.*

7 *Ecclesia, & sæcularis potestas sibi inuicem adiuuantur ad coercendam reorum proteruiam.*

8 *Inobedientiam non excusat prætextus iustæ possessionis.*

9 *Litigantibus non permittitur de iniustitia redarguere tribunalium iudicia.*

10 *Executoribus prohibetur ne iudicum partes assumant.*

DECISIO CCIII.

POSTQVAM per Rotales Sententias controuersum Beneficium Gregorio Paulo de Crasauernas adiudicatum fuit, recusante adhuc Ioanne Lathour illicito de-
1 tentore illius possessionem dimittere, † in censuras in executorialibus literis comminatas illum incidisse declaratum est, vt in decisione 28. Iunij præteriti coram me, quibus adhuc non obtemperante, dedi dubiũ, an esset danda grauatoria; cui Domini affirmatiuè responderunt.

Non enim controuerti poterat censurarum declaratoriam Ioanni intimatam personaliter fuisse, atque publicatam, & affixam per Notarium publicum, Summario Gregorij *num.* 2. quibus magno populi scandalo cum Ioannes non paruerit, d. Summario *num.* 1. & seruati iam fuerint quatuor ter-
2 mini in Curia consueti † adhibito decem dierum lapsu pro singulo termino ad vidẽdum se aggrauari, reaggrauari, interdici, & brachium sæculare deberni, dicto Sum-
3 mario *num.* 3. † de quorum praxi testantur *Addentes ad decis. 2. num. 53. de rescriptis in nouis Vestrius in praxi lib. 8. capit. vltim. sub num. 19. Rota in rec. par. 4. tom. 3. decis. 732. & coram Manzanedo decis. 819. vtrobique num. 2.*

Consequens proindè est, vt crescente in
4 dies contumacia Ioannis, † pœna quoque augeatur iuxtà *text. in l. Relegati 4. ad finem ff. de pœnis in cap. final. §. vltimo, ibique gloss. verbo ad alteram vt lite non contestata, & in cap. veritatis 8. ibique gloss. verb. executionis sententiam de dolo, & contumac.* Literæque concedantur, quæ grauatoriæ, seù aggrauatoriæ
5 appellantur, † ducta illarum vocum etimologia ex repetitis censurarum vinculis, quibus contumax grauatur, vt dicebant *Ioannes Andreas in cap. 2. in principio, ibique Abb. num. 9. de Clericis excommunic.* quemadmodum inquit *Isidorus relatus in Canon. Princeps 23. quæst. 5.* quod non potuit sacerdos
6 efficere per doctrinæ sermonem, † potestas hoc impleatur per disciplinæ tenorẽ, quod comprobant Iuris Pontificij, ac Cæsarei sanctiones *in Can. nec licuit 4. distinct. 17. in Canon. de Liguribus 23. quæst. 5. in capit. quoniam in plerisque ff. de offic. delegati, in cap. 2. de maledic. in cap. 2. in fine de Cleric. excom. & in l. aleatam 15. §. & commodis in fine C. de religios. & sumptibus funer.* cum ad coercendam reorum pro-
7 teruiam † Ecclesia, & sæcularis potestas ad inuicem iuuentur, *gloss. in d. cap. 2. verbo potestatem, de maledic. & in d. capit. 2. verbo Regis iuditio de Cleric. excom.* & notant communiter Canonistæ locis adductis *Hostien. in d. capit. 2. num. 10. & 11. de Cleric. excom. Decius in cap. perpendimus sub num. 248. vers. quoto trigesimo de sentent. excommun. Marchesan. de commiss. par. 1. cap. 5. fol. 213. & num. 212. Rota coram Coccin. decis. 1761. num. 5. decis. 2109. & 2350. num. 1. & 2. & coram Eminentiss. Ottobon. decis. 196. num. 1. & 2.* & passim in alijs.

Iustæ enim possessionis prætextus, posses-
8 soris † inobedientiam non excusat, cum potiùs tot vicibus discussa in hoc Sac. Tribunali merita Causæ iniustam, & illicitam
9 illius possessionem ostendant, † neque litigantibus permittatur Tribunalium Iudicia redarguere, & lites procrastinare, Iudicierum executionem Iudendo citra, *Text. in l. post rem iudicatam 56. ff. de re iudic. & in l. 2. & in l. sub specie 4. C. illo eodem titulo*, quod & ipsis rerum iudicatarũ Executoribus prohi-
10 betur, † ne Iudicis partes assumant *in l. si et proponis C. de execut. rei iudicat.* prout ad hunc effectum aliàs iudicauit *Rota in rec. par. 19. decis. 241. num. 4. & 5.*

Et ita Gregorio informante, ac Ioanne pluries monito, Domini responderunt.

R. P. D. MATTHÆIO.

Nolana Parochialis.

Veneris 12. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Vnione facta de certa portione fructuum Beneficii, inferebatur inde vnam Ecclesiam fuisse alteri vnitam ad euitandum concursum in parochialibus requisitum; Hoc tamen minus concludere per plures decisiones in hac causa declaratum est, cùm status collatiuus fuerit vndequaq; probatus, quo stante nequaquam vnio resultat, tamquam vnum destructiuum alterius, & ideò Prouiso Apostolico, seù magis gratiosè subrogato, tandem post tres conformes, immissio fuit concessa.

SVMMARIVM.

1 *Parochialis sine concursu conferri non potest, & sic collata deuoluitur ad Papam.*

2 *Subrogatio gratiosa obtenta à Papa, vbi est iustificata executioni demendari debet.*

3 *Vnio est quid facti, & ideo ab allegante probari debet plenè, & concludenter.*

4 *Ecclesia quelibet de iure suum debet habere rectorem, à quo vti caput, cætera membra regantur.*

5 *Instrumenti exemplum extractum tempore non suspecto, si contradicit eidem instrumento in parte abraso, falsitatem præsefert, & illi fidem adimit.*

Copia instrumenti ab illius originali diuersa, veritatem non probat num. 5.

6 *Instrumentum in parte substantiali abrasum nullam probationem facit, & num. 7.*

7 *Decisionibus Sacra Rota eadem Rota semper deferre consueuit.*

8 *Collationes vt dicantur effectum sortita, vnus prouisus alteri successisse debet.*

9 *Status collatiuus excludit vnionem, & è contra.*

10 *Beneficij qualitas probatur etiam ex visitationibus vltra centum annos continuatis.*

11 *Regula Cancellariæ* de triennal. possessor. *habet locum si doceatur de titulo, alias non, & numero seq.*

13 *Transportatio actorum non est necessaria in eodem officio, dummodo iura fuerint repetita.*

14 *Auditores Rotæ faciunt vnum Tribunal, & vnus potest prosequi, ac expedire causam alterius, & num. seq.*

15 *Acta facta coram vno Auditore Rotæ suffragantur coram alio.*

16 *Fides Notarij testantis acta non reperiri, saluat sententiam ab obiecta nullitate transportationis illorum.*

17 *Probandi ab onere releuatur qui habet fidem Notarij super non existentia scripturæ, vel actorum.*

18 *Titulum meliorem, & potiora iura quis allegasse, & produxisse præsumitur.*

19 *Titulus inualidus censetur à producente approbatus, & alium non præcessisse declaratum.*

20 *Literarum Apostolicarum exequutio non retardatur per exceptiones requirentes altiorem indaginem.*

21 *Rei iudicatæ exequutio quando ritè, & rectè facta dicatur.*

22 *Res iudicata iniusta non attenditur, sed potius reuocari debet cum omnibus inde exequutis.*

23 *Actus qui dederunt causam liti non habentur in consideratione, nec possunt operare quadragenariam.*

24 *Vnionis ad effectum non sufficit assignatio alicuius introitus beneficij, si illius titulus suppressus non sit, & nu. 25.*

25 *Fructuum beneficij parte vnita alteri Ecclesiæ, non ideo priuatur rector suo titulo, & sup. nu. 24.*

DECISIO CCIV.

TRIBVS Sententiis conformibus cùm
esset munitus Carolus Guadagnius,
adiudicantibus illi Parochiam in Ecclesia,
de qua agitur, directa mihi fuit commissio,
cum clausula *constito de tribus*: & iuxtà formam illius dato dubio, An constaret de
tribus; Domini affirmatiuè opinioni adhęrere existimarunt ob stabiles, & calcatas rationes, quæ in decis. die 12. Decemb.* 1669.
& 27. Iunij 1670. coram R.P.D. Vicecomite, & die 8. Iunij 1671. coram R.P.D. Rondinino, & die Lunæ 14. Martii, & die Mercurij 22. Iunij 1672. coram R. P. D. Priolo
editis, fuerunt firmatæ; ex quibus Rota
continuò ad sui fauorem respondit; qui cũ
fuerit prouisus de hac Parochiali ad Sedem
Apostolicam deuoluta, & vlterius gratiosa
subrogatione consequutus fuerit in iuribus,
& possessione Felicis Maceratæ, & vltimi
possessoris de anno 1597. & ob id probauerit necessariũ Clericatum, possessionẽ Felicis vltimi possessoris, & reseruationem ad
Sedem Apostolicam, ex quo cùm esset Parochialis, nullibi doctum fuit de concursu
infra tempus in Constitutione 33. B. Pij V.
1 præfixum, † & ideo collatio nequit impugnari, *Garz. de benef. par. 9. cap. 2. num. 1. cum
seqq. Barbos. de* Paroch. *par. 1. cap. 2. num. 135.*
Et his tribus requisitis concurrentibus, &
iustificatis, vt in *eadem decis. coram R. P. D.
2 Priolo 14. Martij 1672. §. In hoc statu &c.* † manifestum est Apostolicam subrogationem
legitimę executioni esse demandandã, *Gonz.
ad reg. 8. Canc. §. 7. proem. num. 211. & seq. Rot.
coram Merlin. decis. 168. num. 1. & 2. & in recent.
decis. 700. num. 1. & decis. 715. num. 3. par. 1. & decis. 401. num. 3. par. 2. & decis. 7. n. 8. par. 7.*

Motiuum vnionis deductę ex literis Gregor. XI. quod in omnibus alijs decisionibus
fuit in trutinam reuocatum, visum fuit friuolum, vel insufficiens. Quia vltra quod illa
dum quid facti est, necessarium est probare
3 hunc actum vnionis; † attento quod regula in contrarium vrget ad fauorem status
collatiui Parochialis, ex quo vnaquæque
Ecclesia de Iure suum debeat habere Rectorem,
4 † à quo vti caput, cætera membra regantur, *cap. sicut 21. quæst. 2. cap. quod nonnulli*

de

de Cleric. non resid. c. cum non ignores de praeben.
Illa nec deducitur ex literis huiusmodi,
sed penitùs exclusa remanet; quia, stante
supplicatione Capituli nullo modo vnio
probatur, sed tantùmmodo fructuũ augumẽ-
tum, cuius vigore Archiepiscopus Neapo-
litanus Executor vniuit ad vnciam vnam:
& ista verè dicitur dismembratio, & nullam
inducere potest vnionem, nec huiusmodi
verba: quibus dicta vncia fuit dismembra-
ta, & Capitulo applicata in instrumẽto ori-
ginali apparent limpida, & candida, dum
sub oculis omnium DD. fuit euidenter ostẽ-
sum, illa fuisse abrasa in hac parte substã-
tiali, quod etiam plenè demonstrat exem-
plum aliàs tempore non suspecto exempla-
tum, & productum, quod maximam frau-
5 dis suspicionem præsefert, † & dicitur tol-
lere fidem ipsi instrumento, *cap. inter dilectos
§. instrumentum de fid. instrum. cap. cum venera-
bilis vers. sed pars vestra de relig. dom.* & proin-
de ex huiusmodi exemplo rei veritas desu-
mi non debet, *Rota coram Coccin. decis. 541.
nu. 50. par. 5. tom. 2. rec.* quam instrumenti ab-
rasionem in omnibus propositionibus con-
sideratum DD. non posse induci ad proban-
6 dum; † Et hoc idem firmant omnes deci-
siones in hac eadem causa emanatæ, quæ
rei veritatem probant, & iustitiam manife-
stant, & illis semper Rota detulit, vt in *de-
cis. 36. nu. 2. & decis. 320. nu. 2. par. 4. tom. 2. & de-
cis. 225. num. 4. par. 5. rec. & in Romana de Mare-
scottis 18. Maij 1646. cor. bo. m. Chisilerio,* & ideo
7 huiusmodi originale † vti abrasum, non
erit habendum in consideratione, & nullo
modo valet ad probandum hanc vnionem.

Verùm quod hæc vnio fuerit restricta ad
illam quantitatem vnciæ vnius, & quod
verè non importauerit vnionem Parochiæ,
nec induxerit illius tituli suppressionem, il-
lud clarè manifestant subsequutæ collatio
nes, effectum sortitæ, ex quarum obseruan-
tia optimè inducitur illius status collatiuus,
qui semper contra vnionem pugnat. Nam
de anno 1516. Leo Papa X. Patronatum
huius Parochialis, quem prius spectare ad
Episcopum asseruit, familiæ Albertinæ con-
cessit: Et sequuto obitu Angeli Albertini
fuit de illo prouisus Franciscus Albertinus:
& postea per resignationem illum obtinuit
Antonius Tangus, & denique Felix Mace-
rata (in cuius locum fuit subrogatus Caro-
lus Guadagnius) & consequutus fuit per
resignationem præfati Antonij Tangi. Quæ
collationes, cum spatio 80. annorum fue-
rint effectuatæ, & omnes prouisi Beneficiũ
obtinuerint, & sine aliqua contradictione
illud administrauerint, non potest negari,
quod non inducant statum collatiuũ vnio-
ni repugnantem, & cùm fuerint effectum
sortitæ tam per mortem, quàm per resigna-
8 tionem, † & vnus fuit alteri subrogatus,
iuxtà memoratum *consilium Oldradi 229.* ex-
cludit quamcumque vnionem, cum qua
9 incompatibilis est status collatiuus, † ex quo
vnus alium compellit, *cap. cum accessissent de
constit. Gonz. ad reg. 8. Canc. glos. 5. §. 7. num. 5. &
seq. Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 25. nu. 184.*

Itaque certiora redduntur, quia si inspi-
ciendum erit illud, quod post dictam vnio-
nem executum fuerit, non potest in dubium
reuocari, quod vnio nullo modo debet ad-
mitti ex quo ista sequuta, Parochia quoli-
bet anno soluit Capitulo annuos ducatos
sex, vni vnciæ correspondentes; signũ eui-
dens, quod vnio facta fuerit de ista vnica
vncia, non autem de Parochia, quæ post
dictas literas Gregorij XI. semper remansit
libera, & in statu collatiuo; & hoc plenè
deducitur ex visitationibus datis in secundo
10 Summario *num. 2. & 8.* † quæ cum sint vltra
centum annos, multum præualent ad pro-
bandum Beneficij qualitatem, *Rota coram
Vbald. decis. 26. num. 11. coram Merlino decis. 501.
num. 10.*

His omnibus discussis in præteritis deci-
sionibus ipso Carolo acriter informante, &
nihilominus cùm semper succubuerit, non
valentibus pro victoria causæ, vt in illis fir-
matum fuit, oculos suos idem Capitulum
fixit in triennali possessione motiuum in
propositione facta sub die 22. Iunij 1672. co-
ram R. P. D. Priolo, quam dicebat ad sui fa-
uorem militare. Qua non obstante, dum
decisio in §. *minoris momenti* dicit, illam obes-
se non posse Carolo Guadagnio, quia etiãsi
indubitati iuris sit regula de triennali pos-
sessore huiusmodi ab omni, & quacumque
molestia defendere; illa tamen non potest
frui Capitulum Nolanum, quod diù ple-
naria vnione Parochiam possidere præten-
11 dit; † ex quo regula tuetur dumtaxat pos-
sessorem, qui illi vti vult virtute tituli col-
latiui, quo caret Capitulum in hac Paro-
chia; Vndè cum ab ipso prætendatur, vnio-
nem plenariam extinxisse, & suppressisse
statum collatiuum, & Parochialem, nulla
12 potest dari erectio, aut titulus, † sine quo
regula de triennali habere locum nequit,
*Gonz super d. regula qu. 8. Garz. de benef. par. 12.
cap. 4. de vnione nu. 28. Thom. decis. Marchia 134.
nu. 46. Rota coram Verallo decis. 349. per totam
par. 3. & in rec. decis. 410. nu. 5. par. 1.*

Propterea cum illud motiuum nullius
penitùs efficaciæ fuerit consideratum, & Ca-
pitulum eò magis insisteret, ad hoc, vt obti-
neret hãc vnionem, ideò in hac vltima pro-
positione per me facta, nouum motiuum
suscitauit, & dicit sententiam R. P. D. Vice-
comitis reuocatoriam sententiæ Seraphini
fuisse nullam, ex quo Acta coram eodem
Seraphino facta, non fuerint transportata
coram eodem R. P. D. Vicecomite. Sed isto
motiuo etiam insubsistente, & neglecto, à
DD. fuit responsum ad fauorem eiusdem
Caroli, quibus nõ displicuit responsio aliàs
data, quod idem Notarius, qui erat destina-
tus in causis discutiendis coram R. P. D. Vi-
cecomite, & penès quem fuit reuocata sen-
tentia R. P. D. Seraphini adiudicantis hoc
beneficium ad fauorem Capituli, & fuerint
producta iura, & factæ probationes pro in-
ducen-

ducenda inualiditate d. sententiæ, vtrumque iudicium directum fuit in officio illius Notarij, qui rogatus fuit de sententia ipsius Seraphini; ex quo non poterit dubitari de existentia Iurium, & Actorum productorū, quæ in eodem officio conseruantur in protocollis, & in filijs, ad hoc, vt de illis omni, & quocumque tempore possit haberi vera, & indubitata notitia. Vndè cùm, parte citata per Carolum Guadagnium fuerint repetita huiusmodi Iura, & Acta in hac causa
13 facta, & producta, † sufficere videtur ad euitandam Actorum transportationem; ex quo ex huiusmodi repetitione oritur eadem vis, & virtus, ac si acta facta, & producta fuissent coram eodem appellationis Iudice, argumento textus in l. singula in ff. si certū pet. l. licet §. quoties ff. de iur. dot. Fulgos. cons. 195. col. 2. vers. cum itaque &c. Rot. cor. Car. ll. dec. 1052. num. 11. & in rec. decis. 607. nu. 6. cum dub. seqq. par. 4. tom. 3.

Et sine vlla hæsitatione ista locū sibi vendicare videntur in hoc Sac. Rotæ Auditorio, quod cùm dicatur vnum, & idem tribunal, & eadem iurisdictio, quæ est penès
14 vnum reperiatur apud alium, † & causæ vnius possint ab alio prosequi, & expediri; itavt acta facta coram vno sufficiant, etiamsi causa coram alio introducta fuerit, & semper vnus dici poterit subrogatus loco alterius, Put. decis. 139. in fin. lib. 3. Greg. XV. decis. 369. num. 2. Burat. decis. 818. num. 2. & huius-
15 modi acta facta coram vno † substinentur in causa alteri commissa, Put. decis. 139. & decis. 140. & 462. lib. 2. & Greg. XV. decis. 369. nu. 3. ibique Addentiter a A.

Sed quod magis est, d. Notarius Actuarius, factis per ipsum, Procuratore Capituli citato, diligentijs, testatus fuit in fide relata in secundo Summ. Caroli, aliam scripturam,
16 & titulum in actis non adesse, † nec reperiri: quod sufficit ad saluandam sententiam ab obiecta nullitate ex hoc capite deducta, Bartol. in l. final. C. de reb. Credit. Gratian. discept. for. cap. 877. num. 28. Thomat. decis. 220. à num. 24. vsque ad finem, Rota decis. 29. num. 64. & 65. par. 7. & decis. 65. num. 2. par. 12. & d. Carolus
17 releuatur † ab onere alterius probationis, Rot. Gen. cor. Bellon. decis. 103. num. 6. in fin. & nu. 7. Thomat. decis. 38. nu. 16. Rot. decis. 341. post 2. volum. cons. Farinac. Vbi quod non cogitur transportare acta, si tempore transportationis non reperiuntur. Imo pro parte ipsiusmet Capituli probata dicitur huiusmodi negatiua eo ipso, quod exhibuit instrumentū originale prætensæ vnionis (abrasum tamen vt omnes firmant emanatæ decisiones) ex recepta conclusione, quod quisque præsu-
18 matur producere meliorem titulum, † & potiora iura, quæ habet Rot. decis. 539. num. 4. par. 2. & decis. 154. num. 17. par. 12. Thomat. d. decis. 88. num. 17. cum seqq. & cor. bo. me. Dunoz. decis. 731. num. 55. vbi in puncto, quod ex
19 productione tituli inualidi, † cēsetur à producente, approbari, & illum, & non alium pręcessisse cum plurib. concordan. ibi alleg.

Quibus omnibus inspectis manifestè apparet causam fuisse maturè discussam, & obiectiones hinc indè deductas, matura cum circumspectione fuisse ponderatas; & tamen in reiteratis huius causę probationibus, semper Rota constanter aduersus rem iudicatā Seraphin. Carolum Guadagnium in integrum restituit, adeovt vel rem iudicatam penitùs excluserit, vel illam tali modo turbidam reddiderit, vt illius exceptio hodie non sit amplius sufficiens retardare immissionem, quam petit ille, qui habet gratiosam subrogationem ad sui fauorē, ad cuius
20 formam † exequutiuè procedi debet in obsequium literarum Apostolicarum, quas nec retardare valent exceptiones altiorem indaginem requirentes, Rot. decis. 430. nu. 12. cor. Duran. & decis. 282. num. 21. cor. Celso, & decis. 540. nu. 6. par. 4. & decis. 389. num. 25. par. 9. rec. Quod eò indulgentiùs amplecti debet, quia non agitur de prima instantia, in qua fuisset terminatum iudicium, sed hodie post quinque decisiones, & tres sententias denuò instatur pro immissione virtute subrogationis gratiosæ; In quibus omnibus videtur fuisse seruatum ordinem cuiuscumq; ordinarij iudicij, & fuit processum ad execu-
21 tionem rei iudicatæ per tres † conformes, iuxtà ea, quæ in simul oppositione aduersus immissionem intentatam in vim l. final. C. de edict. D. Adrian. tollen. expressit Rota in Romana Primogenituræ de Bubalis 23. Iunij proximè præteriti §. idque facilius &c. coram R. P. D. Emerix.

Hinc videtur vtique cessare effectum sententiæ dicti Seraphini, & nullum potest præbere iustum fundamentum præscriptionis; quia cùm laboraret vitio iniustitiæ, nunquā
22 potuit transire in iudicatum, † nec aliquē effectum operari ad fauorem Capituli, ex quo tali casu est reuocanda, cum indè sequutis, cap. inter cæteras de Sent. & re iudic. Et multò minus illa valet deduci ex sententia Ordinarij Nolani, quia vltra quod habet expressam relationem ad Decretum Executoris restrictum ad d. vnicam vnciam, tam ipsam, quàm epistola Nuntij Neapolitani, & mandatum de manutenendo obtentum per contradictas ab A. C. dederunt causam liti inter Capitulum, & Albentium successorē d. Felicis introductæ anno sequenti coram
23 Seraphino; † qui nec attendi debent, nec habent efficaciam ad inducendam hanc quadragenariam, Dec. cons. 28. num. 1. Greg. XV. decis. 325. num. 12. Rot. in rec. decis. 588. num. 1. par. 6.

Penitùs verò cessant adducta pro parte Capituli pro substinenda iustitia sententiæ Seraphini, ex ipso vnionis instrumento, quod inducit rem manifestam, & claram in actis causæ coram Zarate tunc pendentis exhibito; in quo apparet Gregor. XI. ad supplicationem Capituli Nolani commisisse Archiepiscopo Neapolitano, quod constito sibi de tenuitate redditutim Mensæ Capitularis, & Canonicatuum ad Canonico-

tum substentationem vniret vel vnam Ecclesiam, vel istam quoque S. Felicis de Cemeterio. Vndè Archiepiscopus cum literis sibi directis exclusionem dare vellet, postquam notitiam habuit, valorem d. Ecclesiæ ascendere ad vncias vndecim, illam Mensæ Capitulari vniuit pro vnica tantùm vncia ibi Ecclesiam S. Felicis de Cemeterio, cùm licèt sit valoris vnciarum vndecim, ipsam tamen de voluntate ambarũ partium vnimus ad vnciam vnam cæteris fructibus, & valore ipso remanentibus sub dispositione Episcopi. Ista enim verba non debent importare veram vnionem: & Executor exequendo literas non potest dici processisse per viam vnionis, cùm nullo modo ex illa assignatione vnius vnciæ dici possit sup-

24 pressus, & extinctus titulus beneficij, † quod in ea Ecclesia de eo tempore vigebat, iuxtà *glos. in Clem. 1. vers. haberent de rescript. Oldradus cons. 257. num. 15. vers. per vnionem, Gonzal. ad reg. 8. Canceller. glos. §. 7. num. 4. Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 12. Menoch. cons. 12. num. 3. & 4. l. 2. Rot. decis. 30. nu. 9. par. 11. rec.* & ideò germanus intellectus esse videtur huius illæ, qui tam in tot decisionibus canonizatus fuit; quod non aliter ipse Executor processerit, quam per viam dismembrationis, & applicationis ratæ fructuum, per quam redditus Mensæ Capitularis augerentur, iuxtà intentionem d. Capituli, quod gratiam impetrauit, & semper illæsus remansit titulus collatiuus in tali dismembratione, ex quo illa nihil aliud importat, quam vnionem

25 ratæ illius vnciæ, † quod potest vniri ad fauorem Ecclesiæ, absque eo quod Rector priuatus remaneat suo titulo, *Garz. de benef. par. 12. cap. 2. nu. 4.* & distinguit *Rota decis. 328. in fin. cor. Coccin.*

Et ità vtraque Parte informante &c.

Quamplures Decisiones in hac causa emanatæ, & supra in principio enunciatæ habentur impressæ in præcedentibus parte 16. decis. 219. & 310 & dec. 150. par. 17. illa verò bo. me. Prioli, quia eius decisiones iam iam sub prælo sunt, ideo non fuit apposita.

R. P. D. EMERIX.

Melevitana Euictionis.

Veneris 12. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Sola materia euictionis legati in hac decisione tractatur, vt in ea scilicet valor ipsius legati, non autem etiam interesse præstetur, ea ratione, quia hæc ex testamento debetur, secundum quod non præsumitur Testatorem in casu euictionis in plus grauare voluisse hæredem, quàm quod importaret legatum ipsum.

SVMMARIVM.

1 *Euictionis in iudicio non tantum pretium, sed quanti interest rem euictam non esse, præstari debet, limita vt num. seqq.*

2 *Legatarius agens de euictione, solum ex testamento actionem habere dicitur.*

3 *In Legato non vera, sed ficta euictio debetur.*

Euicto legato, solus valor, & æstimatio præstari debet num. 3. & 4. 5. & per totam.

4 *Interesse in legato euicto non debetur, & num. 5.*

6 *Legatarius quod pro euictione legati solum egerit ex testamento, qualiter resultet.*

Actionem aliam qui non habet, quam illam per eum in iudicio deductam, ex ea solum egisse dicendum est. num. 6.

7 *Testes, & alia probationes percutere debent tempus testamenti, & quando.*

8 *Legatum factum alternatiuè de pecunia, vel fundo, vnum alteri æquiualere dicendum est.*

9 *Euictionem legati in plus ab hærede deberi, quam importet ipsum legatum, testator noluisse præsumitur, & quando.*

DECISIO CCV.

POSTQVAM per tres sententias definitum fuerat, Cleriam, & Margaritam teneri hæredibus Iulij de euictione medietatis Prædij Tadilimara per Petrum Iulio filio legati pro solutione Census vnciarum 400. in sorte, aliàs eidem ab ipso donati, disputatum fuit coram R. P. D. meo Taia, An. & pro qua summa esset relaxandum mandatum pro damnis passis á tribus ex quinque hæredibus dicti Iulij ex causa dictæ euictionis, & prodijt sententia condemnans, dd. Cleriam, & Margaritam ad omnia damna, & interesse pro vncijs 4408. habito respectu ad tempus euictionis, quam Domini in gradu appellationis mihi commissæ in hodierna Audientia responderunt esse infirmandam.

Licèt enim sine difficultate admiserint, quod agentibus pro euictione actione ex empto debeatur non solum pretiũ rei euic-

1 tæ, † sed etiam quanti interest rem euictam non esse, iuxtà claram dispositionem *Text. in ll. euicta 16. & 70. ff. de euict. & in l. tam successores 23. C. eodem.*

Nihilominus in præsenti facti specie animaduerterunt ipsarum legum dispositionẽ non applicari, quia non versamur in em-

2 ptore, cui res fuerit euicta, † sed in legatario, cui competit tantùm actio ex testamento, vt est *Text. in l. si Domus §. de euictione, ibique DD. ff. de legat. 1. gloss. in l. cum alienam verbo vel vxori in fine C. de legat.* & in qua cùm non

3 vera, sed ficta euictio debeatur † legatum resoluitur in eius valorem, & æstimationem, vt benè *Comez. var resol. lib. 2. cap. 2. num. 16. circa med. vers. aut sciuit*; Ideoque non quan-

4 ti interest rem euictam non esse, † sed tantùm valor rei euictæ de tempore Testamenti præstari debet, vt distinguẽdo inter vtrũq; casũ tradit *Florian. de S. Petro in d. l. si domus §.*

in tractatu sub num. 5. & Canon. in suis resol. lib. 2.
5 *cap. 6. num. 150.* & in his † terminis *Tondut. Ludoger. resol. Ciuil. par. 2. cap. 197. num. 11. & per tot.*

Quod autem dd. hæredes Iulij egerint actione, ex Testamento apparet, tùm quia ipsis ex supradictis nullà alia actio pro euis
6 ctione dicta rei legatæ competebat, tùm etiam quia idem expressè pro dicta euictione egerunt vigore Testamenti Petri, in quo d. medietas Prædij Ladimara ab eo d. Iulio legata fuit, vt Summario Rest. num. 5.

Quibus positis nulla vis fieri potest in iuribus, & Testibus ex parte dd. hæredum Iulij adductis pro fundamento contrariæ sententiæ in hac causa emanatæ, quia tam Te-
7 stes, † quam iura prædicta non percutiunt tempus d. Testamenti, vt necesse esset, *Cracciat. conf. sub num. 100. vers. satis respondeo, & Rota coram Buratt. decis. 175. num. 17. & coram Duran. dec. 337. num. 45.*

Et supradicta omninò magis videntur in hoc casu iuri, & æquitati consentanea, quia Testator alternatiuè legauit vel dictam
8 medietatem fundi, † vel vncias 400. ex quo deducitur ipsum opinatum fuisse d. fundi medietatem æquiualuisse dd. vncias 400. ad *Text. in l. c. ibique glos. ff. de reb. dub.* sicque tantùm voluisse relinquere dd. vncias 400. vel in d. medietate Prædij post donationem ab ipso ferè pro æquiualenti pretio empti, vel in pecunia, si ità mallet filius legata-
9 rius, † & propterea inuerisimile prorsùs videtur, voluisse in casu euictionis legati grauare eius hæredes vltra d. summam, ad tradit. in his terminis per *Tondut. d. resol. 197. num. 20. & seqq.*

Et ità, prætermissis alijs, decisum fuit, vtraque &c.

Confirmata fuit hæc decisio sub die 20. Aprilis huius præsentis anni 1674. coram eodem R. P. D. Emerix, quam infra suo loco, & tempore apponemus.

R. P. D. RONDININO.

Verulana Bonorum super Manutentione.

Veneris 12. Ianuarij 1674.

A R G V M E N T V M.

Manutentio fuit concessa aduersus subhastationem, & adiudicationem nullam, & iniustam, imò verius excessiuam, reseruata tamen portione, & quantitate bonorum veri crediti, quia pro ea parte æquè sententiæ, ac illius executio acceptatæ erant; indè plura de possidente auctore prætore, de decreto Iudicis pronunciato ex causa partim vera, & partim falsa, & alijs in sequenti Summario, & decisione videndis.

ad mod. Rodd. M. M. R. R. Nold.

1 *Possessio probatur ex executione, & subhastatione bonorum contra aliquem facta.*
2 *Caducitas imuenta à Domino directo probat possessionem emphyteutæ.*
3 *Manutentio conceditur in qualibet possessione, etiam in gradu restitutionis in integrum.*
4 *Possidet iustè qui vigore mandati iudicis possidet, & vide num. seq. vbi limita.*
6 *Iudex nulliter, & iniustè procedens, dicitur procedere tanquam priuatus.*
7 *Manutentio debetur aduersus factum Iudicis nulliter, ex iniustè procedentis.*
8 *Interdictum Prætoris non vi sufficit, quia à iudice in possessionem missus est, non procedit vbi ex falso procedere, vel ex falsa causa possessio fuerit concessa.*
9 *Possidere fortius dicitur Prædo, quam qui à Iudice nulliter, & iniustè in possessionem missus est.*
10 *Possessio intra annum recepta sufficit ad obtinendam manutentionem.*
11 *Manutentio datur etiam contra subhastationem, & adiudicationem nullam, vel iniustam.*
12 *Sententia excessiua vbi nulla, vel iniusta, est iniusta quoque, & nulla remanet executio, quatenus non versatur in capitulis, quæ petitionibus separatis.*
13 *Decretum iudicis est indiuiduum.*
14 *Decretum iudicis pronunciatum ex causa partim vera, & partim falsa corruit in totum.*
15 *Sententia excessiua, prout etiam illius executio approbari possunt in parte verè debita, & quando.*
16 *Appellare, vel iustitiis in aliqua parte, vel appellationem prosequi quatenus iudicatur.*

D E C I S I O C C V I.

SENTENTIAM Verulani Gubernatoris declarantem debitum dotem Hortentiæ de Gasparis in scutis 1200. cum subsequuta subhastatione bonorum paternorum Rota infirmauit prævijs decisionibus 21. Iunij 1666. & 11. Aprilis præteriti coram R. P. D. Ameo Priolo, in quibus dos Hortentiæ reducta fuit ad scuta 250. pro rata legitimæ illi debitæ, quam Rotalem Sententiam postquam hodie confirmarunt Domini ex rationibus in altera decisione super bono iure & tunc extensa manutentionem quoque Laurentio de Gasparis Hieronymi communis Patris filio, & hæredi iuxtà modum infrascriptum concesserunt.

Posita enim possessione Laurentij tempore motæ litis ex mandato executione, &
1 subhastatione eorundem bonorum † cùm priuatio præsupponat habitum ex regula *text. in l. decem 116. ff. de verb. oblig. Bald. in l. licet num. 2. in fin. C. locati*, & prius *Bartol. in l. si duo sub num. 4. ff. uti possidetis*, quam in his terminis deducit *Rota coram Greg. XV decis. 458.* & apud *Posth. de manut. decis. 21. vtrobique nu. 2.* quemadmodum dicimus, quod caducitas à
2 Domino directo declarata † probat possessionem emphyteutæ, vt per *Rotam in Aquen. bo-*

phyteusis 27. Febr. 1665. §. hac autem eorum ho. me. Verospio.
Consequens proindè est vt illi manuten-
tio debeatur, quæ non solum in hac secun-
da instantia, sed in quacumque parte Iudicij
3 peti potest, passimque conceditur † etiam
in gradu restitutionis in integrum ex ratione
*text. in l. secunda §. merito ff. pro socio, Bald. in l.
Ordinarij 13. num. 9. C. de rei vindic. Plot. in l. si
quando num. 107. C. vnde vi, Roland. cons. 8. n. 28.
vol. 4. Nevizzan. cons. 81. num. 17. Rodolph. in prax.
par. 2. cap. 12. num. 177. & seq. Lotter. de re benefic.
lib. 1. quæst. 38. num. 225. & 226. Fontanell. de pact.
nupt. claus. 7. glos. 3. par. 10. num. 77. Rota coram
Seraph. decis. 299. num. 1. & per tot. Ludouis. de de-
cis. 458 num. 8. Caualer. decis. 218. num. 5. cum alijs
latè deductis in Romana Annuæ præstationis 22.
Decembris 1672. §. conclusio enim coram me;*
Regula autem, quæ pro Hortentia addu-
4 ci posset † *ex l. iustè possidet 11. ff. de acquir pos-
sess.* quod ipsa nempè ob sententiam Veru-
lani Gubernatoris, & subhastationem bo-
5 norum subsequutam iustè possideat, † non
procedit in huius casus hypotesi, in qua per
Rotalem sententiam hodie quoque in alte-
ra decisione super bono iure coram me cō-
firmatam ostensum fuit Iudicem nullitèr, &
6 iniustè processisse, † quia tunc processisse nō
dicitur tamquam Iudex, sed tamquam pri-
uatus; itavt nec priuauerit Laurentium pos-
sidentem sua possessione, sed ei adhuc ma-
7 nutentio debeatur † ex vulgata theorica *An-
gel. Imol.* & aliorum Scribentium *in l. Clam
possidere §. qui ad nundinas ff. de acquir. possess.* cū
interdictum Pretoris ne vis fiat ei, qui in
8 possessionem missus est, † non tueatur illum,
qui ob falsum creditum, vel ob falsam peti-
tionem missus est in possessionem, quia vt
inquit *Vlpian. in l. 1. §. hac verba ff. ne vis fiat
ei*, propter nullam causam in possessionem
9 missus est. & fortiùs possidere † Prædonem,
quam istum dicit *Bald. cons. 130. num. 2. vol. 2.*
& saltem animo retenta illius ciuilis posses-
10 sio † sufficit hoc casu ad obtinendam manu-
tentionem, *Iason. in d. l. Clam possidere §. qui ad
nundinas num. 42. ff. de acquir. possess. Menoch. de
retinen. possess. remed. 3. num. 22. Rot. rec. par. 1.
decis. 135. num. 3. & decis. 270. num. 2. Duran. de-
cis. 114. num. 3.* & in his terminis excessiuæ
11 subhastationis, † atque adiudicationis bo-
norum *in rec. par. 2. decis. 690. num. 1. & apud
Posth. de manut. decis. 329. illo eodem nu. & in Bo-
non. Censuum 18. Iunij 1672. coram R. P. D. meo
Emerix, cum alijs in Romana manutentionis, seu
attentatorum 8. Iunij 1671. coram me.*
Hoc enim casu cùm sententia fuerit exe-
cutioni demandata per subsequutam subha-
stationem, & adiudicationem bonorum, at-
que defectus non sit circa extrinsecam qua-
litatem bonorum, sed circa intrinsecā qua-
litatem debiti, etsi pro rata dd. scutorū 450.
Hortentiæ pro dote debitorum sententia
12 iusta dici posset, † respectu tamen totius sū-
mæ sc. 1200. iniusta sententia, & nulla execu-
tio est, quia cum non versemur in capitulis,
13 vel petitionibus separatis † iuxta theoricam
*Bald. in l. Ordo 3. num. 10. vers. quarto de dotibus,
de excus. tut.* remanet firma regula, quod
Iudicia decretum sit indiuiduum; adeò quē
cùm est prolatum ex causa partim vera, &
14 partim falsa, † corruat in totum, iuxtà tex.
in l. hoc iudicio 28. ff. famil. erciscun. & est cele-
bris Theorica *Bartol. in l. si non sortem §. si cen-
tum num. 6. ff. de condict. indebit.* quem ita pari-
ter consuluisse refert, & sequitur *Bald. in l.
certi iuris §. quoniam sub num. 8. vers. secundus si
Iudex ille eodem tit.,* aliisque relatis *Rolan. con-
sil. 99. num. 31. & 32. vol. primo, & cons. 7. nu. 16.
& seqq. vol. 3. Gratian. disc. 162. num. 18. & seqq.
Rota diuers. par. 2. decis. 33. num. 6. & 7. Ludouis.
decis. 198. num. 1. Buratt. decis. 91. num. 2. & 3. ibi-
que Addit. num. 10. Coccin. decis. 681. nu. 4. Re-
uerendiss. Royas decis. 251. illo eodem num. cum
alijs in Ferrarien. Attentatorum 27. Iunij 1668. §.
cessatque coram Eminentissimo Carpineo Deca-
tuno.*
Verum concedendam dicebant DD. ma-
nutentionem habita ratione de dd. sc. 450.
in tot bonis Hortentiæ præseruandis, circa
quæ Laurentius Verulani Gubernatoris sē-
tentiam non impugnauit, quinimò expres-
sè contenit, acceptando fauorabilem sen-
tentiam a R. P. D. meo Priolo latā, in cuius
præcedentibus decisionibus summa hæc dd.
15 sc. 450. semper Hortentiæ præseruata † in
quo casu ex consensu partium licuit ex post
facto pro hac parte priuatam sententiam, &
16 exequutionem præseruare, † quemadmo-
dum dicimus in eo, qui omisit in aliqua
parte appellare, vel appellationem prosequi
prout ex ratione *tex. in l. prima §. si ff. ad Tur-
pillian. dixerunt Bart. in l. 1. num. 7. ibique Castren.
num. 2. Bald. num. 1. & 2. C. si aduersus rem iudica-
tam, Rota coram Penia dec. 490. num. 6. & 7.*
Et ita, Laurentio informante, atque Hor-
tentia sæpiùs monita, DD. responderunt.

*Hæc, & alia proxima Decisio ambæ emanarunt
in eadem causa, in qua etiam adsunt aliæ bina de-
cis. sub die 15. Iunij præsentis anni coram eodem
R. P. D. Rondinino quæ, inferius suis loco, & tem-
pore apponentur.*

R. P. D. RONDININO

Verulana Bonorum.

Veneris 12. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Inofficiosa declaratur dos filiæ vltra legitimū
modum à Iudice constituta, non attentis
viribus patrimonij primitùs, & ante omnia
in hac materia spectandi; & proindè illa
iure fuit reducta, & taxata ad certam mino-
rem quantitatem, vt salua legitima aliorum
filiorum, ac etiam dignitate patris ne men-
dicare cogatur.

S V M M A R I V M.

1 *Validitas sententiæ resultat ex reuolutione actorum.*
2 *Patrimonium alicuius valutari debet deducto prius illius ære alieno.*
3 *Dos constitui non potest in fraudem creditorum.*
4 *Legitima est triens tribus existentibus filijs.*
5 *Dos constitui debet inspecta qualitate coniugum, viribus patrimonij, et temporum conditione, & num. seqq.*
6 *Dos quandoque etiam maior legitima constitui potest.*
7 *Patrimonij vires potissimum spectanda sunt pro arbitrandis dotibus filiarum.*
7 *Pater ad extremam paupertatem reduci non debet pro constituenda dote sua filiæ.*
9 *Dos excessiua querela inofficiosa dotis ad congruitatem reducitur salua legitima aliorum filiorum.*

DECISIO CCVII.

DOTEM in scutis 1200. quam Hortentiæ filiæ debitam Verulanus Gubernator pronunciauerat, excessiuam Rota declarauit, vt in sententia relata in Summario Laurentij de Gasparis *num. vnico* præuijs decisionibus 23. Iunij 1666. & 31. Aprilis præteriti coram R.P. D. meo Priolo præfatam Verulani Gubernatoris sententiam, & successiuam bonorum paternorum subhastationem infirmando, à qua Rotali Sententia interposita ab Hortentia appellatione, Dubium proposui, An Sententia Rotalis sit confirmanda; Dominiq; confirmandam esse responderunt.

Validitas enim sententiæ desumebatur ex actis, ex quibus constat omnia seruata
1 fuisse, de quibus *in vulgata decis. Veralli 260. par. 2.* Iustitia verò desumitur ex decisionibus R.P.D. mei Prioli, in quibus probatus fuit euidens. & inexcusabilis dotis excessus in scutis 1200. cum patrimonium non excederet scut. 4000. admisso etiam valore bonorum Ioãnis Hieronymi de Gasparis Hortentiæ Patris, iuxtà positiones productas
2 pro parte ipsius, † deducto prius, vt opus est, ære alieno, ad *Text. in l. si vniuersa 15. C. de legat. & in l. fin. §. etsi præfatam C. de Iur. deliber. & prius in l. fin. ff. quæ in fraud. Credit.* cúm in creditorum fraudem dos constitui
3 non possit, † sed eorum ratio habenda sit *ad Text. in l. ait Prætor §. si cum Mulier, & in d. l. final. §. 1. ff. quæ in fraud. credit. Bald. in l. 2. in princ. C. de reuocan. ijs, quæ in fraud. credit. & in l. fin. n. 10. C. de dot. promiss. Aretin. cons. 17. n. 16 et seq. et post Bart. Ruin. cons. 17. num. 5. et seq. vers. et ideo vol. 5. Ias. in §. fuerat num. 118. instit. de action. Mantic. de tacit. conuent. lib. 12. tit. 21. num. 5. & 6. Rot. rec. par. 2. dec. 195. num. 4. in fine.*

Ideoque extantibus tribus filijs, eorum legitima fuisset triens, seù tertia pars bono-
4 rum † iuxtà notissimas Iustiniani Sanctiones ad veteris Iuris correctionem emanatas *in §. 1. Authen. de Triente, & semisse, & in authen. nouissima C. de inoff. testam.* cuius trientis tertia pars constituisset scuta 450. circiter, quæ fuisset legitima Hortentiæ, iuxtà quam
5 dos illius constituenda erat, † cùm liceat quidem inspecta qualitate coniugum, viribus patrimonij temporum cõditione, alijsque, de quibus *in l. si filia 41. & in l. cum post*
6 *69. §. 1. ff. de legat. 3.* Dos maior † legitima quandoque constitui, iuxtà deducta *in decis. Merlini 293. num. 9. & seqq.* sed dummodò recta ratio, vt inquit *Cels. in l. quæro 60. ff. de*
7 *iur. dot.* id patiatur, † idest dummodo vires assis hæreditarij id permittant, & salua nedum Patris dignitate, qui, vt refertur in prima decisione huius Causæ 21. Iunij 1666. *§. Accedit coram R.P.D. meo Priolo.*, ad extremam paupertatem vnà cum filijs redactus
8 fuit † contra vsum naturæ, de quo *in l. Nepos proculo 125. ff de verb. signific. laic Aretin. d. cons 17. num. 16. & seqq. Ias. in d. §. fuerat nu. 118. instit. de action. Mantic de tacit. Conuention. lib. 12. d. tit. 21. num. 5.* Sed & legitima aliorum filiorum, quæ præseruari debet. itavt dos Hortentiæ assignata querelis inofficiosę do-
9 nationis, vel inofficiosæ dotationis † ad instar quærelæ inofficiosi testamenti introductis subijciatur quousque ad debitum bonorum subsidium salua aliorum filiorum legitima reuocetur, iuxtà *Text. expressum in l. 2. & tot. tit. C. de inoff. donat. in l. vnic. C. de inoff. dotat. in authentic. Vnde si parens, vbi notant communiter Scribentes C. de inoff. testam.* quemadmodum in his terminis alijs adductis declarauit *Fusar. cons. 78. num. 11. & 12. Honded. consil. 10. num 31. vol. 1. Bofs. de dot. cap. 14. sub nu. 2. Rota rec par. 10. decis. 192. num. 34. & seqq. & par. 12 decis. 125. num. 6.* atque articulo maturè discusso dictum fuit *in Romana vineæ 2. Iunij 1671. §. Clarissima autem §. quo enim, & per tot. coram me.*

Et ità Laurentio informante, Hortentia tamen pluriès, ac pluries monita, ac informare recusante, Domini responderunt.

Hæc, & alia proxima decisio ambæ emanarunt in eadem causa in qua etiam adsunt aliæ binæ decisiones coram eodem R.P.D. Roudinino sub die 15. Iunij præsentis anni, quas Deo dante infra suis loco, & tempore apponemus.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Census.

Veneris 12. Ianuarij 1674.

A R G V M E N T V M.

Quasi possessio exigendi contra debitorẽ concessa executioni demandatur, etiam contra singulares successores, quia ius ex parte possessoris metitur, neque illius conditio mutatur ex mutatione personæ, contra quam possidetur; neque ad eam retardandam

attenditur creditum anterius ipsius singularis successoris, donec, & quousque illud per sententiam in iudicatum transactam tale declaratum sit.

SVMMARIVM.

1 *Via ordinaria, non executiua proceditur, vbi agitur de auocandis bonis à tertijs possessoribus.*

2 *In Possessoriũ summariissimi iudicio ius metitur ex parte possessoris, cuius conditio non mutatur ex mutatione personæ, contra quam possidetur.*

3 *Manutentio conceditur censuario, etiam contra successorem in re censita.*

4 *Quasi possessio exigendi acquisita contra antecessorem, suffragatur etiam aduersus quemcumque successorem, seu etiam emptorem, & sup. sub numer. 1. & seqq.*

5 *Res in quemcumque vadat, semper transit cum sua causa, & suo onere.*

6 *Manutentio non datur contra possidentem ex credito anteriori.*

7 *Sententia deducta per viam exceptionis probat etiam sine actis.*

8 *Manutentio datur possidenti donec ius anterius singularis successoris per rẽ iudicatã declaratum sit.*

9 *Manutentio concessa in quasi possessione exigendi fructus census, exequutioni demandatur, etiam super bonis debitoris à quocumque possessis.*

DECISIO CCVIII.

ORTA controuersia de anno 1618. inter creditores q. Nicolai, & Hieronymi de Francionis circa anterioritatem, & potioritatem, quam vnusquisque sibi competere prætendebat super pẽsionibus quinque Domorum ad ipsos debitores spectantium bo. me. Signius Iudex deputatus per sententiam declarauit Ioãnem Franciscum Palazzolum, & sorores de Gazzis creditores occasione Census impositi de an. 1613. esse cæteris alijs potiores, eisdemque pro concurrenti quantitate fructuum fore assignandas tot pensiones præfatarum Domorum, quarum possessionem vigore huius sententiæ adeptam continuarunt tam creditores prædicti, quàm Prosper Migliaccius eorum hæres, & successiuè Gregorius Turrianus huius Cessionarius, donec bo. me. Bilius de anno 1635. instante Nicolao Franciono debitore pronunciauit ex pensionibus perceptis Censum remansisse extinctũ, & Migliaccium, ac Turrianum debitores in scutis 2600.

Veruntamen aduersus hanc sententiam Bilij in iudicatum transactam cõcessa Turriano mediãtibus quatuor decisionibus editis coram me, ac Sententia Rotali subsecuta restitutione in integrum, vnà cum mandato de manutenendo in possessionem exigendi dd. pensiones, contigit dubitari sub die 8. Februarij 1666. an illud esset exequẽdum contra creditores tertios possessores dd. Domorum, & negatiuè responsum fuit, ea ratione, quia contra illos actione reuocatoria, & via ordinaria, non autem executiuè sit procedendum, sed resolutionis fundamentis hodie ad trutinam reuocatis, recessum fuit à decisis.

Omissa enim quæstione in decisione discussa, an Domus prædictæ vti lite pendente alienatæ transiuerint in creditores cum vitio litigiosi, super qua hodie Scribentes pro Turriano non insistebant, & aduertentes Domini hic non agi de auocandis Do-
1 mibus à tertijs possessoribus, † in quibus terminis loquuntur, & procedunt *Alex. in l. à Dino Pio §. si super rebus num. 28. vers. & per hoc bene facit, ff. de re iudic. Aretin. cons. 86. in fine*, & aliæ auctoritates adductæ in principio alterius decisionis, sed de continuanda quasi possessione exigendi pensiones earundem, in qua ex præmissa facti serie Turrianus, & eius auctores reperiebantur; Non dubitarunt, quin illa suffragetur eisdem ad obtinendam manutentionem, nedum contra principales debitores, sed aduersus quoscumque possessores dd. Domorum ex receptissima iuris conclusione, quod in huiusmodi iudicijs summariissimi possessorij ius metiendum sit
2 ex parte possessoris, † cuius conditio non mutatur, & multo minus deterior efficitur ex mutatione personæ, contra quam possidetur, iuxta *decisionem Guidopap. 629. per tot.* quam passim sequitur Rota, vt *coram Coccin. decis. 292. num. 2. coram Caual. decis. 83. num. 7.*
3 & in specie Censuarij, † quod sit manutenendus contra successorem in re censita firmarunt *Grat. discept. 921. num. 7. Cenc. de censib. qu. 92 num. 25. Possib. de manut. obseru. 56. num. 27. Adden. ad Greg. decis. 313. sub n. 6. Rota decis. 99. num. 11. & 1.. par. 1. diuers. coram Seraph. decis 376. num. 1. coram Bich. decis. 37. num. 2.* & inter impressas apud *Cenc. de cens. decis. 231. num. 3. & 391. num. 1.*

Non subsistente distinctione in contrarijs adducta pro limitatione huius conclusionis, quod nempe illa procedat contra hæredes, non autem contra singulares successores, quales sunt creditores prædicti, quia eam contra omnes indistinctè procedere firmant mox allegati, & signanter pluribus relatis *Possib. d. obseru. 56. per tot.* & in specie
4 contra † emptorem fuit admissa per *Rot. dicta decis. 391. num. 1. & duobus seqq. apud Cenc. de censib.* militante in vtroque casu eadem ra-
5 tione à Rota, & alijs prædictis † considerata, quod res transeat cũ sua causa, & onere reali soluendi Censum.

Minus obstat prænominatos creditores possidere Domus præfatas, tamquam po-
6 tiores, & anteriores Turriano, † & proindè contra eos nullam competere manutentionem, ex traditis per *Cenc. de cens. d. quæst. 92. num. 22.*

Quia huiusmodi anterioritas, & potioritas redduntur valdè turbidæ ex supra relata sententia bo. me. Signij potiores declarante auctores Turriani, quæ etiam sine actis at-
7 tenditur, † quando deducitur, prout hic per viam exceptionis iuxtà distinctionem

pius

piùs amplexam per *Rotam, vt coram Put. decis. 198. num. 1. & 2. & decis. 391. num. 1. lib. 1.* & in alijs pluribus allegatis *in Romana Domus 9. Feb. 1673. sub §. non enim coram bo. me. Priolo.*

Et per consequens donec liquido constet de asserta anterioritate, & potioritate, & sic de non Iure Actoris per rem iudicatã non est interim eidem retardanda manuten-
8 tio † per hanc exceptionem respicientem petitorium, & requirentem altiorem indaginem, vt dictum fuit in supracitata *dec. 876. num. 2. coram Seraphin. decis. 99. num. 12. in fine par. 1. diuers. apud Cenc. decis. 231. num. 7. coram Bich. decis. 37. num. 6. & seqq. & firmat Posth. d. obser. 56. num. 2.*

Frustrà denique opponebatur, manutentionem Turriano concessam esse restrictam ad quasi possessionem exigendi fructus census nullatenus exercibilem contra non debitores; Obiectum enim cessat in facto, & in iure; In facto, quia ex decisionibus editis coram me altera die 26. Maij anni 1664. *§. quasi possessio,* & clariùs in altera 4. Februarij anni subsequentis impressa inter recentior. *decis. 255. in principio par. 14.* apparet mandatũ de manutenendo fuisse explicitè concessum in quasi possessione exigẽdi pensiones controuersas.

In Iure verò, quia etiamsi mandatum esset simpliciter concessum in quasi possessio-
9 ne exigendi fructus Census, † adhuc cum illi fuerint Iudicis auctoritate, semper exacti ex pensionibus dictarum Domorum mediãte actuali possessione earundem capta de anno 1618. Summ. Turriani *num. 3.* non est dubitandum, quin super eisdem sit exequendum aduersus quoscumque earum possessores ex supra allegatis.

Et ità vtraque &c.

R. P. D. EMERIX.

Romana Fideicommissi, seù Saluiani.

Lunæ 15. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Sola iurisdictio DD. Auditorum istius Sacri Tribunalis in hac decisione tractatur, ad eũ casum, quo post latam sententiam, idem Iudex vigore nouæ commissionis iterum pronunciauit in causa, cuius sententia quãuis allegaretur nulla, ab obiecta nullitate saluatur ex eo, quod ille vigore nouæ commissionis benè pronunciare potuerit, non obstante, quod eadem cõmissio alteri fuisset directa, quia cùm inter dd. DD. Auditores iurisdictio sit communis, etiam semoto casu impedimenti, vel absentiæ, potest quilibet se intromittere, & ingerere in causis alterius.

SVMMARIVM.

1 *Iudex delegatus siue ritè, siue nulliter pronunciauerit, semper functus dicitur officio suo, lim. vt num. seq.*

2 *Auditori Rotę si post latam sententiam, alia superueniat commissio, iterum pronunciare permittitur.*

3 *Auditores Rotæ omnes constituunt vnum Tribunal. & commissio vni directa, tribuit iurisdictionem alteri.*

4 *Auditor Rotæ potest subscribere sententiam alterius absque noua citatione.*

5 *Auditor Rotæ, etiam semoto impedimento, vel absentia, potest se intromittere, & ingerere in causis alterius.*

6 *Bo. me. Coccinus fuit Decanus Sacræ Rotæ Romanæ fere per triginta annos.*

7 *Auditor Rotæ eo magis quilibet potest se intromittere in causis alterius, vbi & alius coauditor non opponit, & concurrit consensus partium.*

8 *Consensus partis in iurisdictionem resultat tam ex actibus iudicialibus, quam si plures decisiones in causa eo informante factæ sint.*

9 *Iurisdictionem impugnare non potest, qui remissioni causæ factæ in aliquem iudicem acquieuit, isque etiam postea in ea pronunciauerit.*

DECISIO CCIX.

ANNO 1652. Io: Baptista Lutius, & Angela Coccanaria transegerunt cum R. P. D. Honorato cedendo illi omnia Iura, quæ habebant super Domo in Platea Agonis subiecta fideicommisso Tiburtij Pacifici, nullo recepto, sed tantum conuento pretio scutorum 1600. soluendo eidem Ioanni Baptistæ, & Angelæ ad effectum inuestiendi post obtentam tamen victoriam contra creditores Lucilli, qui illam eidem Honorato vendiderat. In executionem istius transactionis egerunt anno sequenti Io: Baptista, & Angela contra dd. creditores coram Reuerendiss. D. meo Decano, & tàm contra illos, quàm etiam contra R. P. D. Honoratũ non citatum, sed opera, & sumptibus ad eundem finem collaborantem, prout in dicta transactione conuenerant, anno 1654. sententiam fauorabilem obtinuerunt; Decessit in hoc statu R. P. D. Honoratus, & quia Io. Baptista conquerebatur se in prædicta transactione fuisse enormissimè læsũ, velleque ea non obstante causam immissionis super possessione d. Domus prosequi, hæredes Honorati curarunt desuper committi causam iactationis, & iactationum bo: me: Meltio, coram quo lata sententia fauorabili super rescissione transactionis successiuè confirmata per duas alias corã R. P. D. meo Priolo, & bo. me. Verospio; Io. Baptista coactus fuit reassumere articulum immissionis prius intentatum coram Reuerẽdissimo D. meo Decano, quia dicti hæredes in hac tertia instantia opposuerant ipsi non competere remedium reintegrationis ad domum in duabus prioribus sententijs decre-

decretæ, ex quo eam nunquam possederat, & bo. me. Verospius, tàm in decisione coram eo edita sub die 11. Februarij 1661. quā in tertia sentētia successiuè per ipsum prolata partes super articulo immissionis ex mente Rotæ ad Reuerendissimum D. Decanum, vel ad quem de iure remiserat.

In sequelam itaque, & pro effectu rescissæ transactionis prosecuto per Ioann. Baptistam ad mentem Rotæ iudicio immissionis coram Reuerēdissimo D. meo Decano præuijs quinque decisionibus, vtraque parte semper acriter informante, prodijt noua sententia immissionis contra dd. hæredes, quæ cùm in gradu appellationis per R.P.D. m. Taiā præuijs similiter quatuor decisionibus confirmata fuisset, isti rursus prouocauerunt, & causam committi obtinuerunt R. P. D. Castrillo, coram quo, tametsi sub die 9. Maij 1672. responsum fuisset confirmandam esse sententiam R.P.D. mei Taię confirmatoriam alterius Reuerendissimi D. Decani; nihilominus postmodum ab hac resolutione per binas decisiones recessū fuit, ex vnico fundamento, quod Reuerendissimus D. Decanus, postquam de anno 1654. per sententiam pronunciauerat dandam esse immissionem Io. Baptistæ super d. Domo, nedum aduersus creditores Lucilli, sed etiā aduersus R.P.D. Honoratum, non potuerit deindè ex defectu iurisdictionis rursus concedere eidem Io. Baptistę eandem immissionem contra dicti Honorati hæredes; sed causa hodie coram me subrogato in locum R. P.D. Castrilli, interim ad Episcopatum Cadicen. promoti, repropofita, & ab omnibus Dominis maturè discussa, Rota censuit standum esse in primo loco decisis, quia facto altius reassumpto, & perpensis diligentius stylo, ac facultatibus nostri Tribunalis iste defectus iurisdictionis non videtur adesse.

Licèt enim quando in Rota non adest alia commissio, quàm illa, vigore cuius Auditor pronunciauit, non possit idem, vel alius Auditor de nouo pronunciare ea
1 ratione, quia Iudex delegatus, † qualis est quilibet Auditor, in pronunciando, siue ritè, siue nulliter pronunciauerit dicitur functus officio suo, iuxtà *Tex. in l. iudex postea quam ff. de re iudic. & in l. sicut proponis C. quomodo, & quando iudex cap. in literis, & cap. venerabili de officio, & potest. iud. deleg.*

Nihilominus quia post prolatā d. sententiam noua in Rota superuenerat commissio iactationis, & iactationum ad instantiam dd. hæredum super annullatione transactionis, seù concordiæ inter R.P.D. Honoratum eorum auctorem, & Io. Baptistam initæ, aliæque commissiones appellationis à sententijs bo. me. Meltij, & R.P.D. mei Prioli, cum clausula *quam, & quas* &c. incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis, &
2 connexis &c. † benè potuit idem Reuerendissimus D. meus Decanus vigore istiusmodi commissionum pro effectu, & in sequelam rescissionis concordiæ iterum super articulo immissionis tanquam annexo, & dependente ab eadem rescissione contra Honorati hæredes pronunciare per *Tex. & Constitutionem Pii IV. de qua Ridolphin. in praxi parte 1. cap. 13. num. 633. Rot. coram Pen. decis. 1324. num. 3. & 4. & decis. 1492. per tot. & bene coram Greg. decis. 399. num. 4. & seqq. & in rec. decis. 123. num. 8. & seqq. par. 13.*

Nihil refragante responsione, quod ista noua commissio non fuisset directa eidem D. meo Decano, sed bo. me. Verospio, quia sufficit, quod esset directa Rotæ, seù alteri
3 Auditori, † dum omnes constituimus vnū, & idem Tribunal, & commissio directa vni tribuat iurisdictionem alteri, vt obseruat *Io. Tenagl. de Sac. Rot. Auditor. lib. 1. cap. 2. n. 26. & 27. Rot. decis. 85. num. 9. & decis. 91. num. 36. & seq. par. 6. rec. & penes Posth. de manut. decis. 50. num. 2.* vbi quod vnus potest subscribere sen-
4 tentiam † aliorum, absque alia citatione, & *coram Dunoz. Iun. decis. 709. num. 1. & 2.*

Nec placuit replicatio, quod hoc solum procedat quando Auditor, cui commissio est directa reperitur absens, vel impeditus,
5 quia imò etiam † in casu non impedimenti, vel præsentiæ quilibet potest se in causa al-
6 terius ingerere, vt adnotauit *bo. me.* † *Coccin.* ferè per triginta annos huius nostri Tribunalis Decanus *in adnot. 149. per tot.* vbi contrarijs respondet, *& Rot. cor. Greg. decis. 369. pariter per tot. ibique Add. & coram eodem Coccin. decis. 1791. num. 5. cum seqq.*

Et hoc sine difficultate quando Auditor, cui directa est commissio non se opponit ex
7 aliqua iusta causa, † & concurrit consensus partium, prout latè prosequitur præallegata *decis. 369. coram Greg. sub num. 8. & Buratt. decis. 818. num. 2. ibique Adden.* aliæque supra allegatæ; In præsenti autem bo. me. Verospius non solùm sese non opposuit, sed tàm in decisione sub die 11. Februar. 1661. §. vltimo, quàm in sententia successiuè prolata articulum immissionis expressè prætermisit, & partes desuper ex mente Rotæ ad Reuerendissimum D. Decanum remisit, cō-
8 curritque consensus etiam partium, † quæ eo ipso, quo postea passæ fuerunt causam per quinque decisiones præuia vtrinq; acri informatione decidi, feceruntque plures actus iudiciales relatos in hodierno Summario Io. Baptistæ *num. 3.* censentur à quauis priori protestatione recessisse, & cōformando se menti Rotę, in iurisdictionē Reuerendissimi D. Decani consensisse iuxtà praxim, de qua *Ridolphin. par. 1. cap. 12. num. 197. & Rot. coram Buratt. decis. 818. nu. 3. & d. decis. 91. n. 12. cum seqq. par. 6. rec.*

Quæ eo magis in proposito rationi, & æquitati consentanea videntur, quod alioquin nimis durum foret postquam Rota, quando in illa diuersæ pendent commissiones diuersis Auditoribus directæ, partes contendentes ad quem Auditorem alicuius articuli cognitio spectet, ad hunc, vel illum Auditorem remisit, istæque acquieuerunt,

9 petunt, & ille in causa pronunciauit, † permittere parti, quæ succubuit, sub prætextu defectus iurisdictionis litem instaurare, vt in terminis hisce respondit *Rot. in prallegata decis. 169. num. 4. coram Gregor. & dicta decis. 85. num. 12. par. 6.*

Et ità vtraque, &c.

Plures in hac causa decisiones factæ sunt 13. & 379. par. 16. 125. & 317. par. 17. altera 4. Iunij præsentis anni, & altera 26. Nouembris 1672. coram R. P. D. Castrillo, ambæ hoc eodem volumine inferius apponendæ.

R. P. D. T A I A.

Batchinonen. Iurisdictionis.

Luna 15. Ianuarij 1674.

A R G V M E N T V M.

Iurisdictionis causa suscitari prætendebatur, sed quia illa iam fuerat transactione sopita, hanc ipsam eidem obstare deciditur, quia sicuti res iudicata pro veritate habetur, & facit de indebito debitum, itavt etiam veritati contrariæ derogare dicatur, quoad humanum iudicium, hoc idem imó plus transactionem operare debere, si mihi fas esset, auderem affirmare.

S V M M A R I V M.

1 *Res iudicata pro veritate habetur.*
2 *Res iudicata facit de indebito debitum, & è contra.*
3 *Transactio facit debitum de indebito, & rei iudicatæ æquiparatur.*
4 *Res iudicata derogat veritati quoad humanum iudicium, secus quoad diuinum.*
5 *Rescripta impetrata aduersus sententiam, & rem iudicatam, ac transactionem, non admittuntur.*
6 *Lites transactione vel re iudicata legitimè finitæ, instaurari non debent.*
7 *Transactio confirmata authoritate Apostolica, etiam successores ligat.*
8 *Concordiæ tot sunt, quot sunt personæ.*
9 *Transactiones tot sunt, quot sunt capitula, & res distinctæ.*
10 *Verba vbi sunt clara, cessant subtiles interpretationes.*
11 *Maioris partis factum habetur, ac si esset ab omnibus factum.*
12 *Omnes quod tangit approbari debet ab omnibus.*
13 *Maior pars præiudicat minori parti, vbi agitur de recessu à lite, etiam in actibus, quæ spectant iure singulari.*

D E C I S I O C C X.

VETUS, atque antiqua simultas inter D. Episcopum cum Beneficiatis S. Petri de las Puellas, & D. Abbatissam cũ Monasterio eiusdem Ecclesiæ, tamen sanabile vulnus, sanatumq; videbatur, & magis hodie videtur, etiam veteri concordia an. 1401. & deindè nouis iudicijs, itavt infecerit Medicos, & in gradu appellationis corã Bichio, DD. censuerint concedendam esse Abbatissæ manutentionem in quasi possessione visitandi, exceptis his, quę ad curam animarũ pertinent, quam in secunda instantia denegauerant coram Dunozetto Iuniore Decano &c. coram Bich. decis. 194. ab init. Vndè renouato conflictu super manutentione, DD. mandarunt videri de bono Iure, quidquid autem resolutum esset constare de bono Iure Episcopi, & Abbatissæ coram Dunoz. Iun. initio decis. 504. & ab ipso proinde pronunciatum, tamen resolutum fuit constare de bono Iure Abbatissæ coram Bich. in decis. 267. procedendum esse ad declarationẽ Concordiæ, & in illa filius totius spiritualis boni &c. in decis. 295. cum sententia subsecuta; Beneficiati autem, quibus personaliter intimatum fuit mandatum rotale de manutenendo ad fauorem Abbatissæ, quia eidem mandato non paruerunt, declarati fuerunt incurrisse censuras in decis. 397. Varijs ità litigijs, ac iudicijs illam Concordiam subsecutis, ventũ est ad aliam anno 1660. & præcipuè concordatum Partes renũciare, adeoque renunciasse cuilibet causæ, liti, quæstioni, controuersiæ, & petitioni, etiam in Curia Romana pendentibus indecisis, deindè concordiam anni 1401. approbatam, & ratificatam esse, volendo inuiolabiliter obseruari, prout in ea continetur, & prout in capitulis infrascriptis longius foret concordatum, statutum, ac declaratum.

His stantibus, imò non stantibus, dubitatum est, an, quibus, & in quibus obstet Cõcordia anni 1660. vel an sit rescindenda, & Domini concordes responderunt Episcopo, & Beneficiatis in omnibus obstare Concordiam, adeò non rescindendam.

Et cùm præcipuè quęstio esset de Iure visitandi, & de ordinaria Iurisdictione, DD. dixerunt, vatisque vberius descripsit, nullã habendam rationem eorum, quæ indirectè proponuntur contra Concordiam, & Concordiæ ita opponuntur alterutri, & vtrique vtpotè Concordiæ anni 1401. confirmatæ, concordia anni 1660. tùm quia sunt patentèr extra dubium, tùm quia super validitate, & interpretatione concordiæ prioris, ac principalis, nedum emissæ sunt tam multæ decisiones ex stylo statuendæ, nec obiter retractandæ, maximè quod superuenit mandatum de manutenendo etiam cum declaratione censurarum, & sententia in iudicio petitorio, cum transitu vtriusque in iudica-
1 tum, & res iudicata pro veritate habetur, *l. res iudicata 207. ff. de reg. iur.* cum pluribus
2 ibi notatis, itavt de indebito † debitum faciat, & è contra, *§. haredi, seu §. hæreditas ad fi-*
3 *nem sortem 25. ff. de condit. indeb.* quod † facit, & transactio *l. 2. C. eod.* quodque breuius, necleuiter ex *d. §. hæredi, seu d. §. hæreditatis* notauit *Bald. ibidem*, sententia derogat veritati quoad

4 quoad humanum iudicium, † videlicet secus, & nimis ad diuinum. Accedente transactione etiam super ipsa re iudicata, & cum renunciatione causis, & litibus pendentibus indecisis,
5 † vt neque impetrata rescripta admittantur si decisæ semel causæ fuerunt iudiciali sententia *l. vlt. C. sent. resc. non posse*, vel transa-
6 ctione † legitimè finitæ, *l. cause 16. C. de transact.* vtrobique modo, & magis vtroque, maximè roborata f. m. Alex. VII. robore, & Apostolica auctoritate cum amplissimis clau-
7 sulis, præcipuè infrascriptis, † successores quoque obligante, *cap. 8. de transact. & ibi gloss. Confirmatam*, cum alijs, & potiùs ipso Breui confirmationis expresso.

Nec habet Episcopus, quod deducat, non solùm ex persona sua contra propriam confessionem, & proprium sacramentum, sed neque ex aliena fortè beneficiatorũ, quia si quid hos releuaret, non releuaret illum, &
8 tot sunt concordiæ, † quot sunt personæ, *Rota decis. 218. num. 3. & 23. par. 7.* & quot sunt ca-
9 pitula, & res distinctæ, † tot censentur transactiones, *l. si ex falsis 42. C. de transact. cum ibi not. Rota coram Merlin. decis. 621. num. 8. & cor. Coccin. dec. 708. num. 9.*

Præscripto igitur intellectu concordiæ anni 1401. super quo præsertim lis introducta fuit, eaque confirmata, & approbata, vti re iudicata ad formam intellectus dati in decisionibus mandato de manutenendo, ac sententia Bichij 3. Iulij 1647. firmantibus omnimodam ordinariam iurisdictionem ad fauorem Abbatissæ, exceptis dumtaxat ijs, quæ respiciunt curam animarum) in concordia 1660. per renunciationem respectiuè omnibus, & quibuscumque causis, & litibus, & signanter super d. intellectu, ac obseruantia prædictæ antiquæ concordiæ, cùm omnis lis super d. iurisdictione remanserit extincta nihil visum DD. quod vlterius quæratur ad decisa, & conuenta huc vsque super d. iurisdi-
10 ctione ordinaria, vt verbis † existentibus claris, cessant subtiles interpretationes, quod in huiusmodi materia dixit *Rota coram Paulo Lugdun. edit. dec. 157. sub nu. 14. & ibi adnot. coram Seraph. dec. 782. & coram Coccin. dec. 203. vtrobique num.* maximè quod ad ipsa conuenta, & decisa pro omni iurisdictione Abbatissæ superfluunt, cùm pro nulla iurisdictione Episcopi satis fuisset ademptio.

Deindè ad Beneficiatos ipsi concordiæ reluctantes, & contradicentes contrafacturos, præmissum est nullatenus verificari minorẽ partem ipsorum interfuisse concordiæ anno 1660. & potiùs visa est maior interfuisse prædicta in ipsa concordia, ibi: Presbyteri in Ecclesia conuocati &c. in forma solita &c. & maior, & sanior pars &c. Prætereà aut concordia est super iure communi omnibus, & vniuersis, atque adeò cuidam Vniuersitati,
11 & generaliter, quod maior pars † effecerit, pro eo habetur ac si omnes egerint, *l. quod maior 19. ff. ad munic.* maior pars duarum præsentium, vt ibi gloss. declarat iuxtà *l. 3. ff. quod cuiusque vniu. nom. & l. vniuersitatum 46. C. de Decur. lib. 10.* & additur 9. *Refertur ad vniuersos, l. aliud, est 120 ff. de reg. iur.* Aut ipsa concor-
12 dia est super iure communi omnibus, & singulis, quo casu, quod omnes tangit, † debet ab omnibus approbari *reg. 29. de reg. iur. in 6. cũ ibi not.* & singulariter licèt regula sit, quod quando aliquid est commune pluribus, non vt Collegiatis, sed vt singulis, quod fit a maiori parte illorum non valeat (credo aliud) nisi omnes consentiant, tamen quãdo illud, quod competit singulis non iure singulari, sed iure Ecclesiæ (provt in casu isto &c. addi etiam posset) etiam quod actus sit voluntarius, tamen si est vtilis Ecclesiæ maior pars præiudicat minori &c. imò multum facit recessus à lite, propter quem, etiam quod actus
13 spectet iure singulari, † maiorem partẽ præiudicare minori voluerunt, *Felin.* &c. translatus ex *Rota coram Coccin. dec. 572. et nu. 2.* confirmata similibus in *dec. 1284. num. vtrobiq. ab leg.* Et adhuc generaliter saltem concordia obstaret, primò interuenientibus, secundò quatuor ratificantibus, tertio posteà admissis iurantibus obseruantiam, & quarto comprobantibus in officijs acceptis in cõcordiæ executionem, omnes enim hi, & huiusmodi contra factum proprium, & minus iuratũ venire non possunt.

Omne tulit punctum confirmatio Apostolica, maximè supplendo omnes, & singulos tàm iuris, quàm facti solemnitatũ, quantumuis substantiales defectus &c. mandãdo concordiam, seù transactionem huiusmodi ab omnibus, ad quos de iure, consuetudine, aut aliàs quomodolibet spectat, & spectare potuit in futurum perpetuò firmiter, & inuiolabiliter obseruari &c. sic & non aliàs per quoscumque Iudices iudicari &c. irritum quoque, & inane quidquid secus &c. quæ clausularijs allegationibus, allegationumq; colluuium, sicut alia pleraque suprascripta, vel regularia, vel textualia, nec opus, nec operæ pretium putabam.

Superaddiderunt DD. in hanc sententiam eò faciliùs transire, quia vix aliquid Abbatissæ concessum fuit in hac noua concordia etiam quoad Beneficiatos, quod ex veteri concordia illi non competijsset, aut saltem iure prætendere non posset, provt latiùs deducitur ab informantibus pro Abbatissa disertissimis, ac diligentissimis.

Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Rauennaten. Prædiorum.

Luna 15. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Quæstio illa in hac decisione tractatur, An, & quando legatum dotis dicatur purum, vel conditionale, & debitum in solo casu nuptia-

nuptiarum, quale reputatum fuit legatum, de quo nunc agimus, quia & de voluntate Testatoris constabat, illudque dici non poterat succedere loco legitimæ, quæ mulieri legatariæ non erat debita.

S V M M A R I V M.

1 *Restitutio in integrum semper conceditur stante iniustitia sententiæ.*

2 *Legatum dotis relictum sub conditione nuptiarum ea non purificata, neque peti, neque pro illo immissio concedi potest.*

3 *Dos sine matrimonio nomen dotis non meretur.*

4 *Legatum dotis regulariter intelligitur quatenus nuptiæ sequantur.*

5 *Legatum dotis relictum in tempus nuptiarum, & sic de sui natura omnino incertum, semper remanet conditionale.*

6 *Legatum dotis relictum nepti imputatur in legitimam, filij, & vide num. seqq.*

7 *Legatum dotis, ubi succedit loco legitimæ remanet purum, & nullam conditionem nuptiarum, seu aliam suspensionem admittit.*

8 *Legitima non debetur nepti existente patre, vel pronepoti existente nepote.*

9 *Legatum dotis non succedit loco legitimæ, si illa legatario debita non erat.*

10 *Legatum dotis assignatur mulieri ad nubilem ætatem perventa, & quando.*

DECISIO CCXI.

ADVERSVS sententiam A.C. quę prętendebatur transacta in iudicatū concedentem immissionem Luciæ, & Elisabethæ de Bergigis super Prædiis possessis à Comitibus de Ginannis, & litis Consortibus concedendam esse restitutionem in in-
1 tegrum hodie Domini responderunt † ex capite iniustitiæ, iuxta notata per *Innoc. C. ex literis sub num. 7. post med. vers. quia in primo casu de in integrum rest. & per Rot. cor. Burat. dec. 552. num. 6.* & alibi passim.

Illa enim in præsenti facti specie desumebatur ex eo, quia pro legato dotis Actricibus relicto à q. Coriolano earum Proauo tamquam debito ex infra dicendis sub con-
2 ditione nuptiarum; † ea non purificata, neque peti, neque concedi poterat immissio, *Couarr. cap. 3. num. 11. de testam. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 22. n. 10. vers. & ideò ex illo textu, Sanfelic. dec. 87. num. 4. & 5. & Rota coram Gregorio decis. 346. num. 2.*

Quod autem illud debeatur, & intelligatur relictum sub præfata conditione patet;
3 Tùm quia cùm dos sine matrimonio † nomen dotis non mereatur, *l. 3. ff. de iur. dot. & l. fin. C. de donat. ant. nupt.* & in proposito aduertit *Castren. in l. si Titio centum 70. §. Titio genero num. 7. in fin. Bald. Nouell. de dot. privileg. 70. sub num. 3. Merlin. de legit. lib. 1. tit. 1. quæst. 8. num. 31. Rot. coram Gregor. dec. 146. num. 5.*

Indè sequitur, quod illius legatum sit de
4 sui natura † intelligendum quatenus nuptiæ sequantur iuxtà theor. *Bart. in d. l. si Titio centum §. Titio genero num. 7. ff. de cond. & demonstr. Alex. cons. 42. num. 2. lib. 7. Paris. cons. 110. num. 6. & 7. lib. 4. Bald. Nouell. de dot. in mox allegat. privileg. 76. sub eod. num. 3. vers. unde mihi videtur, Peregr. de fideic. art. 37. num. 9. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præs. 146. num. 18. Rota cor. Gregor. decis. 346. num. 1. & per tot. & coram Durano decis. 224. num. 21.*

Tùm etiam quia huiusmodi intellectus resultat ex verbis ipsis Testamēti *ibi:* Lascia per dote scudi 2000. &c. da darseli con li patti, con li quali saranno d'accordo con li suoi Mariti al tempo del contratto del matrimonio; quæ licèt adiecta videri possint
5 præstationi, non autem substantiæ † legati, cùm tamen respiciant tempus nuptiarum omninò incertum reddunt illud obnoxium conditioni prædictæ iuxtà distinctionē *gloss. in l. Seius Saturninus sub verbo diem ff. ad Trebell.* quam sequitur *Bart. in l. si cui 51. §. hoc autem sub num. 1. ff. de leg. 1.* & in specie casus controuersi *Alex. cons. 55. num. 1. lib. 2. Ruin. cons. 616. num. 7. lib. 4. Thesaur. quæst. forens. lib. 1. cap. 68. num. 6. & 7. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 18. num. 20. & 21. & tit. 22. num. 14. Merlin. de legitim. tit. 1. qu. 8. num. 64. & Rot. d. dec. 146. n. 6. coram Gregor. & in recent. dec. 291. sub num. 11. par. 11.*

Neque aduersus hæc iuris fundamenta suffragari visa est responsio adducta pro Actricibus, quod nempè istud legatum relictū ab earum Proauo non ipsarum contemplatione, sed Ioannis eius filij hæredis instituti
6 imputetur nedum in illius legitima, † verū etiam in legitima Nepotis ex eodem Ioāne, & respectiuè Patris earundem Agentiū, ex traditis per *Merlin. de leg. lib. 2. tit. 2. qu. 8. sub num. 3. cum seqq.* & proindè cùm debeatur nō tamquam res hæreditaria Testatoris, sed uti res mediante d. imputatione transfusa in hæreditatem paternam, ex qua dd. Mulieribus debetur legitima, indè certa sequatur iuris
7 conclusio, † quod idem legatum tamquam succedens loco legitimæ sibi debitæ præstādum sit purum, ac statim reiecta prædicta, & quacumque alia conditione, ad notata per *Bart. in d. l. Titio centum §. Titio genero num. 4. ff. de cond. & demonstr. Menoch. cons. 251. num. 33. & de præsum. lib. 4. præs. 146. num. 28.* cum alijs adductis per *Rot. coram Gregor. dec. 346. num. 3.*

Etenim quidquid sit, an legatum dicatur relictum contemplatione ipsarum Mulierū, vel Aui, & Patris earundem pro omnibus prædictis placuit DD. responsio, quod attēto Statuto Rauennæ *sub rubr. 12. lib. 3.* cuius particula fuit hodie exhibita excludente fœminas propter Agnatos, & posteà mandante eas dotari; legatum dotis siue fuerit relictū ab eo, qui tenebatur, siue ab eo, qui non tenebatur relinquere legitima, qualis in præsenti erat Proauus, à quo propter existentiā
8 Ioannis filij, & nepotis ex eo, illa † non debebatur pronepotibus, *Bart. in l. Gallus §. & quid si tantum num. 8. ff. de lib. & posth. Peregr. de fideic. art. 36. num. 28. Rot. coram Merlin. dec. 269. num. 1. & coram Dunoz. Iun. decis. 726. num. 6.*

illud

9 illud nũquam succedit loco legitimæ,† nec per consequens efficitur purum, sed remanet conditionale, iuxtà magistralem distinctionem *Castr. in d.l. Titio centum, §. Titio genero, ff. de cond. & demonstr.* communiter approbatam per Rotam, & Doctores relatos in propria quæstione à *Merlin. de leg. lib. 3. tit. 1. qu. 8. num. 11. & 32. & per Rot. decis. 74. num. 2. apud eundem, & in decis. 540. nu. 1. par. 1. diuers. & in recent. decis. 342. num. 12. & 13. par. 12.*

Minusque releuat huiusmodi legata
10 fuisse aliquando ante nuptias † assignata mulieribus ad nubilem ætatem peruentis, vt in allegata *decis. 720. num. 16. coram Dunoz. & in Reatina fideicommissorum 27. Iunij 1672. coram R.P.D. meo Priolo §. nec est opus.* Nam quidquid sit quando mulieres possident, vt in casu dictarum decisionum, secùs dicendum esse Domini censuerunt in præsenti hypothesi, in qua ab initio litis mulieres sunt Actrices, & assignationi repugnat expressa voluntas Testatoris, quæ est pro lege seruanda.

Prætensio denique consequendi alimenta ex bonis controuersis, tanquam extranea ab hodierna disputatione versante solummodò circà Iustitiam, vel iniustitiam sententiæ, nullam de illis facientis mentionem, non fuit à Dominis habita in consideratione.

Reliqua verò pro Reis conuentis adducta circà retentionem dictorum bonorum, quam etiam si cessisset dies solutionis legati sibi competere dicebant pro varijs detractionibus debitis hæredibus grauatis corũ Auctoribus, quas è contra altera pars allegabat censeri consumptas ex omissione inuentarij iunctis præcedentibus alienationibus ad discordes Dominorum sententias, remanserunt indecisa.

Et ità vtraque &c.

R. P. D. RONDININO.

Romana Cambij.

Lunæ 15. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Licet societas morte finiatur, & ad hæredes non transeat, quod adeo verum est, vt neque fieri possit conuentio contraria; hoc tamen communitèr limitatur, quoties Testator illam cum suo hærede continuari mandauit, quia tunc non ex natura societatis, sed ex præcepto Testatoris, iidem hęredes remanent obligati, itàvt quodcumque damnum, vel lucrum successerit, illius hæreditati cedat; Et insuper obligatio minoris hęredis pro eadem societate contracta, tanquam inita ex præcepto Testatoris nullis subiacet solemnitatibus.

SVMMARIVM.

1 *Societatem neque pupillus, neque infans contrahere possunt, quia alter consensum non habet, alter consentire non potest.*
2 *Societate contracta iuxtà voluntatem defuncti, æquè lucrum, ac damnum illius hæreditati cedere debet.*
3 *Societas ne transeat ad hæredes pacto conueniri non potest.*
4 *Societatem suam hæredem continuare debere, potest à Testatore demandari.*
5 *Testator si rogauit extraneum vt societatem cum hærede continuaret, licèt respectu extranei verba sint merè hortatoria, tamen respectu hæredis verè obligant, & num. seqq.*
6 *Verba prolata per modum consilij, respectu hæredis necessitatem inducunt, & n. seq.*
7 *Verba hortatoria à Testatore prolata disponunt, & cogunt hæredem, licèt secus sit in extraneo, & sup. à num. 5.*
8 *Societate continuata cum hærede, licèt non sit eadem persona, est tamen indiuiduum negotium.*
9 *Solemnitates non requiruntur in obligatione minoris facta de mandato testantis.*
10 *Minoris obligatio facta de voluntate Testatoris, non sumit robur ab ipso minore, sed à paterno consensu.*
11 *Minor quod non possit obligari sine decreto, non intelligitur, si ille se obligat de mandato patris testantis.*
12 *Sententia verba impropriari debent, vt ad iuris intellectum trahantur.*
13 *Sententia iniusta attendenda non est.*

DECISIO CCXII.

PRO lanis, quas à Laurentio, & Iuliano fratribus de Butijs pretio scu. 1359. & obolorum 20. Georgeus, & Antonius de Papijs emerant die 10. Iulij 1659. cum obligatione illud soluendi anno sequenti mense Martio in Nundinis Farfensibus, Summ. de Butijs num. 4. ob retardatam dicto tempore solutionem fratres de Butijs mandatum suspicionis fugæ contra Papios obtinuerunt, in cuius executionem 359. scutis, & obulis 20. solutis pro reliquis scut. 1000. cambium infra decennium restituendum die 27. Aprilis 1663. constituerunt, dicto Summ. num. 9.

Cum autem in fructuum solutionibus Papij defecissent die 24. Aprilis 1668. A.C. Arcostus per suam sententiam declarauit obligationes respectu negotij q. Georgij, & Vbaldi, in cuius vtilitatem lanæ versæ fuerunt, esse exequendas; respectu verò Antonij esse nullas, & inualidas tanquam factas à minore non seruatis solemnitatibus, Summ. de Papijs præteritæ positionis num. 5. postquam tamen mandatum executiuum contra bona hereditaria d. q. Vbaldi relaxauerat, à quibus interposita hinc inde appellatione, causaque mihi commissa dubitatum fuit, An mandatum A.C. executioni demandandum esset, & an obliga-

tio

tio Antonij foret valida, Dominique die
prima Aprilis 1672. sine resolutione causa
proposita hodie quoad vtramq; dubij partem affirmatiuè responderunt.

Prima pars resolutionis respiciens executionem mandati A.C. relaxati contra bona hæreditaria dicti q. Vbaldi Patris dicti Antonij de Papijs fundabatur in ipsiusmet vltima voluntate relata in Summ. vtriusque partis *num.* 1. in qua Vbaldus commendauit Georgio fratri, illumque enixè rogauit, vt eorum negocium artis lanæ, & appaltus pannorum cum Antonio pupillo filio; & hærede cõtinuare,& prosequi vellet quemadmodum cum se ipso faciebat, quo casu dubium non est ex voluntate expressa Testantis bona hæreditaria ipsius pro successiuis obligationibus ad præscriptam negotij continuationem necessarijs obligata fuisse, tuncque rectè cum Antonio nepote quamuis infante Georgium Tutorem, & Patruũ negotium continuasse, quia non procedit hoc casu ratio, ob quam inter istos regula-
1 riter societas non inducitur, † neque pupillus consentire non possit, infans verò consensum non habeat, *ad Text. cum ibi notatis in l. Titium, & Menium 48. §. altero, ff. de administratione Tutor.* cum hoc casu non ex consensu pupilli, vel infantis societas contrahatur, sed ad seruandam voluntatem defuncti negotiũ continuari iubentis obli-
2 getur tanquam hæres, † eiusque vtilitati, ac damno quidquid in negotij continuationem expenditur, vel acquiritur, cedere debeat, iuxtà *Text. in l. qui negotiationem 59. in princ. ff. de administrat. Tutor.* quem vnicũ, & singularem ad hunc effectum dicit *Bald. in l. cum oportet 6. num. 9. in fine C. de bonis, quæ liberis, & prius in l. quarta, ff. de condit. & demonstrat. Decius conf. 141. num. 1. 2. & 5.* vbi respondet *Text. in l. nemo potest 35. & in l.*
3 *adeò 60. ff. pro socio,* prohibentibus nè à principio conueniatur, vt hæres succedat societati, quia illud respicit voluntarium contractum societatis ab hærede incundæ, tanquam ex persona propria; hoc autem,
4 de quo agimus, † respicit societatem necessariam continuandam ex voluntate Testatoris ab hærede defuncti personam representantem, quam distinctionem innuere videtur *Text. in l. verum esse 64. §. in hærede ff. pro socio,* & distinguendo pariter inter vnum, & alterum casum *Ruin. conf. 91. nu. 7. vol. 1. Decian. conf. 22. nu. 11. & seqq. vol. 3. Mantic. de tacit. conuentionum lib. 6. tit. 24. num. 29. Romanus,* qui aliter respondet *conf. 171. nu. 5.* & generalitèr comprobant alijs adductis *Osasc. decis. 150 num. 3. & 4. Menoch. lib. 3. præsumpt. 56. num. 15. Michelor. de fratribus par. 2. cap. 15. num. 39. & seqq. Rot. rec. par. 9. decis. 184. sub num. 25. & 26. & par. 13. decis. 320. num. 4. & seq. Dunoz. iun. decis. 721. sub num. 6. & seqq. & in Bononien. Pecuniaria 27. Iunij 1663. §. quod enim. & per totam coram Eminentiss. Cerro.*

Nulla habita ratione, quod Testator fratrem rogauerit, vt continuaret negotium cum filio, quia etsi preces istæ fuerint respectu fratris, in quem Vbaldus Testator
5 potestatem non habebat, † respectu tamen Antonij filij vim iussus obtinent ob potestatem, quam in ipsum vti filium, & hæredem habebat, itàvt rectè hoc casu pro iussu expresso, tacitum quoque testantium desiderium iura interpretentur *in l. etiam; hoc modo 118. & in l. eo modo 121. ff. de legat. 1.* cum id suadeant natura negotij, ac disposi-
6 tionis contextus, † quo casu limitatur regula *Tex. in l. cum pater §. mando ff. de legat. 2.* ne scilicèt verba per modum consilij pro-
7 lata necessitatem inducant, † sed procedit dispositio *Tex. in l. fideicom. 11. §. hæc verba, & in l. Pamphilio 37. ff. de legat. 3.* vt verba hæc disponant etiam, & cogant *Rimin. iun. conf. 700. num. 15. Peregrin. de fideic. art. 1. nu. 47. & seq. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 1. sub num. 12.* & ad hunc præcisum effectum *Rot. in recent. par. 13. d. decis. 320. num. 4. & 5. confirmata in altera instantia in decis. 27. Iunij 1663. §. Etenim verba coram Eminentiss. Cerro.*

Aliàs enim decepti essent sub fide publica fratres de Butijs, aliique qui cum negotio dicti Vbaldi contraxerunt, quod sub eius nomine, & cum illius signo à Georgio fratre, & Antonio filio continuatum fuit, vt deponunt Testes Summ. de Butijs *num. 2.* cum quibus tres Testes pro Papijs adducti concordant, d. Summ. præterito illorum *num. 2.* Primus scilicèt iuxtà 8. *Il Sig. Giorgio Papio doppo la morte di Vbaldo esercitò il negotio di esso Baldo, e l'hà esercitato secondo me per d. Baldo, perche correua il medemo merco in tempo, che essercitò Giorgio, che correua in tempo di Baldo.* Et secundus Testis iuxta paritèr octauum, *ma il merco delle mercantie sempre fù esercitato quello di Baldo Papio,* & Tertius demum, *mà perciò in tutte l'opere, che si faceuano s'adopraua il segno del Sig. Baldo.* Et sic sequendo fidem Testatoris cum euidenti damno propria bona disperderent, ad quod absurdum vitandum bona hæreditaria defuncti obligata sunt, non secus ac si cum
8 ipso contractum fuisset, † quia etsi non sit eadem persona est tamen indiuisum negotium, vt dicebant *I.C. in l. prima §. si plures ff. de exercit. act. Bart. in l. eandem 9. sub num. 9. vers. si verò talis negotiatio ff. de duobus reis, Rota recent. par. 13. d. decis. 320. num. 6. & decis. 426. num. 1.* confirmata in altera instantia *die. 27. Iunij 1663. §. Etenim verba coram Eminentissimo Cerro.*

His consequens erat resolutio alterius partis dubij circa obligationem Antonij licèt minoris tempore cambij contracti, quia supposita necessitate obligationis ex
9 iussu Patris testantis † solemnitates ampliùs non requirebantur, iuxtà *Text. expressum in l. prædium 3. C. quando decreto opus non est, & in l. prima, & l. fin. ff. de rebus eorum,* quia promissio minoris non recipit particulare ro-
10 bur ab ipsius consensu, † sed à paterno, à quo minoris obligatio dependet, iuxtà distinctionem *Baldi post Dinum in l. 1. §. si minor ff. de*

ff. de rebus eorum, vt scilicèt res minoris licet obligari non possint sine decreto, quando dominium præcedit conuentionem, vel
11 quando conuentio præcedit † dominium, possunt tamen quando vnum nō reperitur sine alio, vt in casu, in quo bona Patris transierunt in Antonium iure hæreditario, & sic cum isto mandato, vt per eundem *Bald. in d. l. prima in princ. ff. de rebus eorum Alexander cons. 205. num. 1. & seqq. vol. 6. Rot. recent. par. 4. decis. 322. nu. 8. vers. quod magis, & par. 9. dicta decis. 284. num. 16. Coccin. decis. 2207. n. 37. cum pluribus seqq.*

Neque penitùs refert, quod A.C. Areostus contra creditores Georgij pronunciauerit bona negotij ad illos non spectare, d. Summ. de Papijs *num. 3.* quia vel ideò dixit bona negotij non esse obligata pro debitis Georgij, quia tunc forsan agebatur de debitis proprijs ipsius Georgij, quemadmo-
12 dum verba sententiæ impropriari † decet, vt ad iuris intellectum illa trahamus, ad *Text. in cap. causam, quæ vbi glos. verbo procedat de rescript. in cap. dilectus de offic. ordin. & in l. Herenn. ff. de euict. Bart. in l. si fundus in vendicat. sub num. 4. ff. de pignor. Capyc. latr. dec. 25. nu. 15. Rot. recent. par. 2. decis. 66. sub num. 3.* vel tanquā
13 euidens iniusta † attendenda non est, ad *Text. cum ibi notat. in l. 4. §. condemnatum ff. de re iudic.* cum similibus.

Et ità vtraque &c.

Confirmata fuit hac Decisio 4. Iunij præsentis anni, vt infra suo loco apponenda.

R.P.D. VICECOMITE.

Spoletana Redditionis rationis.

Lunæ 15. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Super redditione rationis bonorum pupilli duo disceptata sunt; Primùm, quod vbi Statutum se compatitur cum Constitutione Ægidiana, vtriusque solemnitates seruari debent. Alterum, quod ratione etiam pro sola parte malè reddita, ad nouam, & vniuersalem rationem reddendam iterum deueniendum sit.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio Aegidiana vbi se compatitur cum Statuto locali, vtriusque solemnitates seruanda sunt.*
2 *Statutum si nullam faciat mentionem insinuationis à Constitutione Aegidiana requisita, tunc eadem Constitutione compatitur.*
3 *Affirmatiua non inducitur ex dictione* sine *copulata cum verbo* nullus.
4 *Affirmatiua resultat si cum verbo* nullus *copulatur dictio* nisi.
5 *Argumentum à contrario sensu non datur, quoties sequeretur exinde iuris correctio.*
6 *Argumentum à contrario sensu non recipitur, si induceretur correctio Statuti.*
7 *Minoris contractus non valet sine decreto Iudicis.*
8 *Fides non recognita, & extorta lite pendente, non attenditur.*
9 *Aegidiana tanquam munita decreto irritanti, & clausula sublata, non tollitur per consuetudinem contrariam, vel non vsum.*
10 *Debita pupillorum vt potuerint à Tutore persolui, de eorum veritate constare debet, & quòd fuerint reportatæ quietantiæ.*
11 *Ratio non potest pro parte reddi, & pro parte non, & ideò malè reddita in parte, iterum in totum reddenda est.*

DECISIO CCXIII.

INSTRVMENTVM quietantiæ, & liberationis non suffragari Decio, & alijs fratribus de Odorisijs Tutoribus Maximiliani, & Annibalis de Baraschis non solùm ob defectum insinuationis à Constitutione Ægidiana requisitæ, verùm etiam propter errorem partitarum, & ideò non constare de sufficienti eorum redditione rationis responsum fuit coram me sub die 5. Iunij * superioris anni; Cuius resolutionis fundamenta hodie ad trutinam reuocata, iterum placuerunt Dominis, qui propterea persisterunt in decisis.

Quoties enim Statutum particulare alicuius loci est compatibile cum dispositione
1 Constitutionis Ægidianæ, † debent contractus perfici cum solemnitatibus ab vtroque præscriptis, nec aliàs valent substineri, *Gratian. discept. 9. num. 25. & discept. 474. num. 1. Rot. decis. 610. num. 5. par. 4. tom. 3. decis. 145. num. 27. par. 6. recent. & in Ariminen. bonorum 12. Iunij 1665. §. nō releuat coram R.P.D. meo Beuilaqua.*

Statutum autem Vissi, vbi fuit celebratus contractus esse compatibile cum præfata Constitutione deducitur ex tenore illius dispositionis, quod scilicèt nullus contrahat cum minoribus sine præsentia duorum proximiorum, etsi secus factum fuerit, ta-
2 lis contractus non valeat ipso iure; † Cùm enim nullam mentionem faciat de insinuatione, dicitur cum præfata Constitutione compatibile *Rota coram Greg. decis. 260. nu. 4. ibique adden. num. 19. post Gilian ad Statutum Perusiæ decis. 21. num. 6. & 7. & decis. 22. num. 13. & seq.* cum alijs in terminis similis Statuti *in Perusina dotis 15. Ianuarij 1672. §. plures coram R.P.D. meo Rondinino.*

Neque ex præfatis verbis deduci valet argumentum à contrario sensu inferendo exindè, quod si nullus contractus sine solemnitatibus ibi præscriptis substinetur omnes contractus facti cum huiusmodi solemnitatibus substineantur, quia præter responsionem in præterita decis. §. *non obstante datam*,
3 quod scilicèt ex dictione *sine* † copulata cum verbo, *nullus*, non inducitur affirmatiua, quæ

infer-

infertur in consequens præfati argumenti, prout si cum verbo, *nullus*, copularetur di-
4 ctio, *nisi*, *Seraph.dec.343.n.3.* Adhuc obiectũ cessare visum fuit, quia argumentum à con-
5 trario sensu nunquam admitti solet † quoties sequitur exinde iuris correctio, *Euerard. in loco à contrario sensu num.22. Rolan. de dote quæst.43.num.3. Redenasc.cons.78.nu.8. Altograd. contr.22.nu.13.& seq. Gratian.discept.572.nu.8. Capic. latro decis.53. num.5. Rot. coram Buratto decis.116. num.10. & coram Merlino decis.38.*
6 *num.12.* † Vel correctio alterius Statuti *Mascard.de interpret. Statutorum concl.4. nu.70. 71. Decian.cons.32.n.35.lib.2.Gratian.d.discept.572. num.8.& seqq. Barbos.loc.com.loc.27.num.30.*

In hoc autem casu non solùm ex tali argumento sequeretur correctio Constitutionis Ægidianæ, sed etiam iuris communis; Nam approbarentur contractus gesti cum solo interuentu proximiorum absque Iudi-
7 cis decreto, † quod de iure communi requiritur per *Text.in l.magis puto §.in primis ff.de rebus eorum*.

Nec fuit in contrarium attenta fides Curialium, tùm quia tanquam simplex fides
8 non recognita, † & lite pendente emissa non meretur attẽdi *Menoch.cons.322.sub n.45. & 46.Rot.decis.33.de probat.in antiquis cum alijs coram Bich.decis.525.num.7.* Tùm quia stante decreto irritanti, & clausula sublata, quibus
9 dicta Constitutio munitur, † per consuetudinem, non vsum, vel contrarium vsum tolli nequit, vt in terminis respondit *Rota decis.610.num.6.cum tribus seq. par.4.tom.3.rec.*

Subsistere etiam visum fuit alterum decisionis fundamentum, quod nempè redditio rationis ex pluribus cõuincatur erronea, & signanter ex partitis debitorum pupillarium, vel hæreditariorum, quæ asseruntur
10 per tutores soluta, cùm tamen de eorum veritate non constet, nec quod à creditoribus dimissis fuerint reportatæ quietantiæ, prout debuerat *Menoch. de arbitr. casu 209. num.29. Rolan.cons.49.num.37.lib.1. Rot.dec.743. num.6.par.4.diuers.* cum adductis in *decis.* quę reuidetur *§. Et vlterius*.

Ex quo solo defectu, & errore, quamuis alij consistentes, vel in communione lucrorum ex causa societatis inter Tutores, & pupillos initæ, vel in constitutione salarij priuata authoritate sibi pro tutela facta, de quibus in decisione cessarent; Adhuc cùm rationis redditio sit quid indiuiduum, quæ
11 pro parte præstari non potest, † semel reddita iterum deberet reddi, *Menoch.d.casu 209. num.30.& 31. Gratian.discept.563. num.30. per alios seq. Eminentiss.Otthob.decis.25.num.26.cum alijs in decis. quæ reuidetur § finali*.

Et ità vtraque parte informante &c.

Supra in hac eadem parte decisio 111. est in eadem causa.

R. P. D. RONDININO.

Romana Pecuniaria.

Lunæ 15. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Census extinctus cum hærede grauato, quamuis benè reputaretur extinctus, etiam mediante sola confessione de recepto, quæ ab eodem grauato adhuc in præiudicium vocatorum fieri poterat; tamen quia de simulatione dubitatum est, ex eo quod voluntariè fuerat ad extinctionem deuentum, & solutio in iudicio impugnata erat; adeòvt nunquam Iudex pro illa voluerit debitorẽ compellere, ideò si posteà spontè facta sit, & voluntaria apparuit, atque ex alijs etiam poterat de simulatione redargui, illam proinde fideicommissarijs non præiudicare deciditur.

SVMMARIVM.

1 *Euictione sequuta, non solùm datur actio ad pretium, sed etiam ad damna, & interesse.*
2 *Fideicommissum constitutum super mobilibus, & immobilibus, an comprehendat census.*
3 *Census immobilium appellatione continetur.*
4 *Solutione eius, quod debetur, omnis tollitur obligatio.*
5 *Solutio facta heredi grauato liberat soluentem, & à fideicommissarijs rata haberi debet, & num. seqq.*
6 *Census rectè extinguitur cum hærede grauato, & successores conqueri non possunt, & supra nu.5. cum seqq.& num.22.& seqq.*
7 *Confessio de recepto in publico instrumento emanata, vim veræ numerationis habet.*
8 *Confessio de recepto in Apocha priuata post triginta dies veræ numerationi æquiparatur.*
9 *Confessio de recepto si habet resistentiam iuris, prout est in dote respectu viri, Prælati quoad Ecclesiam, & Tutorum respectu pupilli, non probat numerationem, & seqq.*
12 *Census cum hærede grauato rectè extinguitur, etiam per solam confessionem de recepto.*
13 *Census in extinctione requiritur quidem actus verosimilis, non tamen actualis restitutio pecuniarum.*
14 *Hæres grauatus quatenùs reputetur esse dominus bonorum fideicommissi, & supra num.5.*
15 *Hæres grauatus sicuti non potest pro libito distrahere bona fideicommissi, ità nec potest pariter censum extinguere, & sup. à num.6. cum seqq. vbi vide.*
16. *Vsufructuarius quatenùs possit censum extinguere.*
17 *Confessio hæredis grauati non afficit successores in fideicommisso, amplia vt n. seq. & limita n.26. & seqq.*
19 *Pater per solam confessionem de recepto, non præiudicat filijs in legitima.*
20 *Filij in legitima dicuntur quasi creditores respectu patris.*

21 *Hæres grauatus potest alienare, & solutiones recipere, dummodò hæc faciat necessitate cogente, non autem voluntariè.*

23 *Donatio bonorum fideicommissi fideicommissarijs interdicitur.*

24 *Confessio de recepto spontè, non autem necessariè facta, est mere voluntaria, & sapit donationem.*

25 *Confessio de recepto facta ab hærede grauato non præiudicat fideicommissarijs si simulata sit.*

27 *Simulatio ex circumstantijs factis deducitur, & num. seqq.*

28 *Solutio dicitur voluntaria, non coacta si facta sit nullo Iudicis præcedente præcepto.*

29 *Solutio præsumitur simulata, si Iudex nunquam voluit debitorem ad soluendum compellere.*

30 *Solutio particularis non admittitur inuito creditore.*

31 *Voluntarius dicitur actus eodem tempore impugnatus, & spontè postea factus.*

32 *Solutio facta creditori decocto, vel proximè decocturo nulla reportata liberatione, præsumitur simulata.*

33 *Debitor si verè soluisset, vel liberationis instrumentum, vel subscriptionem creditoris voluisset.*

34 *Confessio de recepto facta à proximo decocturo præsumitur in fraudem, & quando n. anteced. & seqq.*

35 *Confessio de recepto eo magis præsumitur simulata, si creditor pro modica summa illas facere consueuit.*

36 *Simulatio ex nobilitate non excluditur, vbi plures præualent coniecturæ.*

DECISIO CCXIV.

DOMVS in via nuncupata Bancorum, quam à Hieronymo de Vecchis R.P.D. Vitellescus, ab isto Hieronymus Senior de Mignanellis à Mignanello autem Antonius Franciscus Benotius cum cõsueta promissione euictionis, & liberationis à molestijs emerat, Summ. Mazzeschi *num.* 1. vrgentibus d. Benotij creditoribus deliberata fuit Antonio Catalono pro scut. 5000. qui solutis scut. 4000. dd. Creditoribus, ex reliquis scu. 1000. Censum imposuit fauore Petri Crescij successoris mediati d. Benotij, quem Censum sibi obnoxium esse voluit pro euictione domus, d. Summ. *num.* 2. & in arbore successoria per Mazzeschum exhibita.

Cùm autem anno 1614. Celsi, alijque creditores dicti Hieronymi de Vecchis primi huius domus Domini Saluiano interdicto cõtra hanc domum egissent Catalonus possessor citato Ioanne Crescio hærede grauato dicti Petri, illique intimatis molestijs d. Sum. *num.* 3. facultatem obtinuit satisfaciendi dictis creditoribus, cum d. Censu Summ. eodem *num.* 5. quem extinctum, & compensatum cum molestijs, & damnis occasione dictæ Immissionis A.C. Argelus pronunciauit, Sum. eod. *num.* 6.

Hinc cùm Nicolaus Mazzeschus tanquã vniuersalis Donatarius Io: Baptistæ Crescij vltimi ex vocatis ad fideicommissum à dicto Petro Crescio constitutum, d. Summ. *num.* 8. agens pro dd. scut. 1000. sortis dicti Census obnoxij pro dictæ domus euictione necnon pro fructibus decursis loco damnorum, & interesse contra Mignanellos, quibus Crescij molestias olim intimauerant, d. Summ. *num.* 4. contrariam sententiam obtinuisset, Summ. de Mignanellis *num.* 3. ad eiusdem prouocationem Causa mihi commissa, dedi dubium, An constet de illius credito ad hunc effectum, cui Domini affirmatiuè responderunt.

Sanè scribentes pro Mignanellis agnoscebant debitam esse euictionem successoribus dicti Petri Crescij, qualis est Mazzeschus ex persona Ioannis Baptistæ Crescij
vltimi ex vocatis, cuius vniuersalis Donatarius existit cum euicto Censu non solùm
1 agatur ad pretium, † sed etiam ad damna,
& interesse, quæ consistunt in fructibus,
quos grauati percepissent si euictio secuta
non fuisset, *Text. est in l. Venditor* 8. *ff. de euict. & in l. creditor* 54. *§. prædium ff. de action. empt. Leotard. de vsur. quæst.* 56. *num.* 13. *Cenc. de cens. quæst.* 19. *n.* 45. *&* 46. *Add. ad Ludouis. decis.* 564. *num.* 5. *Rota post Cenc. de cens. decis.* 44. *num.* 1. *& seqq. & coram Peutingerio dec.* 341. *num.* 1.

Ideòque quæstio solùm fuit, An sub fideicommisso Petri caderet hic Census, qui
contineri dicebatur appellatione iurium, &
actionum, quæ constituunt tertiam speciem
2 differentem à mobilibus, † & imobilibus;
super quibus fideicommissum constitutũ
dicebatur, ad Text. cum sua materia *in l. Quam Tuberonis, §. in peculio, ff. de pecul. & in l. à Diuo Pio, §. in venditione, ibique Alex. nu.* 1. *de com. testat. ff. de re iudic. Menoch. cons.* 47. *sub num.* 1. 2. *&* 3. *Surd. cons.* 26. *num.* 3. *Gait. de credit. cap.* 4. *quæst.* 7. *num.* 341. *Criuel. decis. Dolen. consil.* 821. *num.* 31. *Rot. coram Card. Celso decis.* 293. *num.* 2. *&* 3.

Verùm hanc exceptionem Domini neglexerunt, quia absolutum est in dispositionibus hominum, siuè inter viuos, siuè
3 causa mortis † Census immobilium appellatione contineri, *Gabr. cons.* 141. *vol.* 2. *num.* 18. *Barz. dec.* 109. *nu.* 2. *& seqq. Surd. dec.* 204. *num.* 7. latè *Cenc. de cens. quæst.* 30. *num.* 6. *& per tot. Donat. Anton. de Marin. var. resolut. lib. primo cap.* 11. *num.* 4. *& ibi Add. num.* 8. *& per tot. Rota coram Buratt. decis.* 580. *num.* 8. *& post Cenc. de cens. decis.* 84. *num.* 23. *& coram Vbaldo dec.* 240. *num.* 8.

Maioris autem ponderis videbatur altera inspectio, circà quam causæ difficultas restricta, fuit deducta ex Instrumento liberationis relato in Summ. de Mignanellis *n.* 2. in quo Ioannes Crescius fassus est sc. 1027. ad quæ damna, & interesse occasione dictæ immissionis ascendebant in pluribus vicibus à R.P.D. Vitellesco, ad quem originaria huius domus defensio spectabat recepisse ex regula à natura indicta, atque à iure
4 communi reassumpta † *in l. nulla C. de solut. & in §. primo instit. quib. mod. toll. oblig.* vt so-

lutio-

lutione eius, quod debetur omnis tollatur
obligatio.

Neque liberationem minus habendam
esse dicebatur, eo quod emanauerit sine
pecunia numerata cum sola confessione de
recepto, quia cùm negari nequeat hære-
dem grauatum ante factam restitutionem
5 esse verum Dominum,† illique rectè solui,
& liberationes ab ipso factas à successori-
bus fideicommissariis ratas habendas esse,
vt dicebat *Neratius in l. ante restitutam 104.*
ff. de solut. & comprobant *Text. in l. fin. §. si*
autem C. communia de leg. & in l. seruus legat. §.
si Testator ff. de leg. primo Peregr. de fideic. art. 40.
num. 6. & 7. & cons. 47. nu. 1. vol. 3. Giurb. dec. 79.
sub num. 20. vers. hæredi ergo, latè *Baron. de ef-*
fat. tom. 2. in addit. ad quæst. 23. num. 71. Rot. coram
Duran. decis. 155. num. 26. & in recent. par. 5. de-
cis. 200. nu. 13. & proinde censum cum ipso
6 rectè extingui † itavt successores conqueri
nequeant, vt benè deducunt *Roderic. de ann.*
reddit. lib. 2. quæst. 55. num. 87. Giurb. d. decis. 79.
n. 26. & seqq. Salgad. in labyr. credit. par. 1. cap. 27.
num. 39. & seq. Cenc. de cens. quæst. 109. num. 58.
& seqq. Rota post eundem dec. 303. num. 1. & 2.
decis. 469. nu. 10. & seqq. & coram Bich. dec. 610.
num. 1. & coram Card. Celso decis. 116. num. 15.
& 16.

Hinc nihil penitus referre, An actuali
pecuniæ solutione, An grauati confessione
census extinctus fuerit, cum ille, cui rectè
soluitur, & qui pecunias recipiendo aliis
præiudicat, possit, & per confessionem de
7 recepto id facere, † cùm confessio in publi-
co hoc Instrumento emanata, statim veræ
numerationis vires assumat, iuxtà Text. *in*
l. publica 26. §. Lutius, ff. depositi, & in l. in con-
tractibus 14. §. sed quoniam C. de non numer. pe-
8 *cun.* In apocha autem post † triginta dies
veræ numerationi æquiparetur *in d. l. in con-*
tractibus § super cæteris, quemadmodum con-
cludit, *Bartol. in suo celebri cons. 160. per tot.*
vol. 1. Casanatt. cons. 9. num. 38. Gait. de credit.
cap. 2. sub nu. 522. cum seqq. Giurb. decis. 79. nu. 44.
Cenc. de cens quæst. 87. num. 10. & seqq. Alteg. ad.
cons. 18. num. 33. vol. 1. Spad. cons. 219. num. 19.
vol. 2. Leoncill. decis. Ferrarien. 63. num. 8. Rot. co-
ram Merlin. decis. 321. num. 6. quidquid sit in
casibus, in quibus lex resistit, ac simula-
tam confessionem suspicatur, nisi constet
9 de reali receptione, † vt in confessione do-
tis facta à viro, de qua *in l. 1. C. de dot. cauta*
10 *non numer.* ac in aliis † confessionibus Præ-
latorum respectu Ecclesiæ *in auth. hoc ius*
porrectum cum ibi not. per DD. C. de Sacros. Eccl.
11 & Tutorum † respectu Pupilli, de quibus
in l. certum §. sed an ipsos ff. de confess. & in l. Lu-
cius §. Titius, ibique Bart. ff. de admin. Tutor. vt
benè distinguunt *Surd. decis. 129. num. 38. vers.*
quod autem Natt. cons. 543. num. 21. & meliùs
Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. glos. 14. num. 89.
& 90. in fine, quemadmodum in præcisis
12 terminis hæredis grauati,† vt per illius con-
fessionem de recepto census irreuocabiliter
extinguatur, concludunt *Casanatt. d. cons. 9.*
num. 38. & seqq. Giurb. dicta decis. 79. num. 44. &
seqq. cùm in extinctione census, renouatio-
lis quidem actus requiratur, non tamen
13 actualis restitutio pecuniæ, † sed per con-
fessionem, compensationem, aut aliam
similem pecuniæ restitutionem ritè factam
census extinguatur, vt est constans huius
Tribunalis sententia apud *Cenc. de cens. decis.*
351. num. 2. & coram Coccin. decis. 2001. num. ea-
dem, & passim in aliis latè comprobata in
Pisaurien. Census 9. Iunii præteriti, §. Hinc posi-
ta coram me.

Ceterùm respondebant Scribentes pro
Mazzeicho hæredem grauatum reputari
quidem; sed absolutè non esse verum Do-
minum habito saltem respectu ad successo-
res in fideicommisso, respectu quorum si-
cut ipse censetur potius vsufructuarius sal-
tem in concernentibus facultatem alienan-
14 di, quidquid † sit respectu formalis domi-
nii de per se, & in abstracto considerati, vt
benè distinguunt *Suarez. alleg. 19. Molin. de*
primog. lib. 1. cap. 19. num. 14. vers. ex his Gutierr.
lib. 2. pract. quæst. 17. num. 2. Rot. rec. par 9. dec. 172.
num. 22. itavt non possit absolutè distrahere
res fideicommissarias, ac census extinguere
15 ad libitum, † sed maxima solertia, ac fide-
litate, habita ratione ad fideicommissarios,
vt bona fide, ac realiter omnia gerantur,
vt declarant *Cenc. de cens. d. quæst. 109. num. 58.*
& seqq. Salgad. labyr. credit. par. 1. cap. 27. nu. 39.
& seqq. cum aliis per Modern. Venusin. in Theatr.
Verit. & Iust. lib. 8. de credit. disc. 90. num 9.
quemadmodum vsufructuarius in cēsuum
16 extinctione † proprietarii rationem habere
debet, vt reprobata opinione, *Giurb. dicta*
decis. 79. num. 39. dixit *Rota coram Coccin.*
decis. 1067. num. 4. & 5. & decis. 1307. nu. 1. Grat.
discept. 630. num. 16. & 19.

Ita pariter successores in fideicommisso
censentur extranei habito respectu ad gra-
17 uatum prædefunctum, † à quo nullam
causam habere dicuntur, sed à solo Testa-
tore; cui succedunt, itavt grauati confes-
sio illos non afficiat, ex ratione Tex. *in l. 1.*
§. Sed quia, & in l. final. §. sin autem C. Commun.
de legat. Peregr. de fideic. art. 42. nu. 33. & art. 51.
num. 61. Fusar. de substit. quæst. 532. num. 23. Rota
recent. par. 5. decis. 279. num. 13. Peuting. decis. 478.
num. 3. Reuerendiss. Ninus Episcopus Ilerden. de-
cis. 53. num. 1. quemadmodum in confessio-
18 ne de recepto † nullis fulfulta adminiculis
concludunt *Noguerol. alleg. 40. num. 18. Casan.*
de Afflict. contr. 2. num. 23. & 24.

Qua pariter ratione Pater quamuis verus
Dominus ex sola confessione de recepto
19 non præiudicat filiis respectu † legitimæ,
ad quam cùm ex legis sanctione ius à Patre
independens habeat, dicuntur quodammo-
20 do quasi Creditores respectu Patris, † non
secus, ac fideicommissarii respectu grauati,
vt fuit sententia *Speculatoris tit. de confess. §.*
nunc videndum num. 11. quem communiter
sequuntur Canonistæ *in cap. quamuis 25. vbi*
Abb. num. 33. de sent. & re iudic. Alex. consil. 57.
num. 1. & 2. vol. 5. Ludouic. conclus. 14. illat. 30.
Ossisch. decis. 172. num. 14. & 15. Paitel. expedit.

cinil.addit.15. num.64. & 67. Merlin. Pignorill. contr.num.2.cap.14.num.12. Peregr.conf.94.nu.3. vol.3. cum alijs per Mangil. de imput. quæst.49. num.58. & seqq. quidquid sit in successoribus an hæredibus vnicam, & immediatam causam habentibus à Confitente, in quibus loquuntur auctoritates pro Mignanellis deductæ.

Hanc tamen quæstionem Domini dixerunt ex eo pendere, an extinctio census fuerit voluntaria, nec ne, quia hæredi grauato solùm permittitur bona fideicommissaria distrahere, & solutiones recipere, dummodo

21 necessitate cogente id fiat, † non autem voluntariè, cum qua distinctione procedit Doctrina I.C. *in d.l.ante restitutam 104. vbi gloss. Bart. & communiter scribentes ff. de solution.* quemadmodum in extinctione census

22 cum supposito, † quod sit actus necessarius loquuntur omnes DD. & Decis. pro Mignanellis adductæ, & comprobant *Gratian. discept.636.num.17. & seqq. Roderic.de ann. redit.lib.2.quæst.55.num.67. & seqq. Salgad. in labyr.credit.par.1.d.cap.27.num.39. & 40. Cast. de Afflict. de contr. 2. num.23. & seqq.* cum alijs, quos sequitur *Rot.post Gen. de cens. decis.25. num.4. in rec.par.9. decis.172. num.21.* vbi sic intelligit *Gimba* auctoritatem à Scribentibus pro Mignanellis adductam *in d. dec.79. num.18. & 61.* in quem pariter sensum illam acceptat *Rot.in d.decis.116.nu.16 coram Card. Celso, & coram Dunoz.iun.dec.869.num.3. repet. post Censal.ad Peregr. de fideic.decis.21.*

Cùm enim nulla necessitate cogente census extinctio, vel similis rei fideicommissa-

23 riæ distractio facta est, † censetur, & est vera donatio, quæ fideicommissariis interdicitur *in l. fin. §. Sed quia C. commun.de legat.* tuncque conueniunt omnes confessionem

24 de recepto † esse actum merè voluntarium, & sapere donationem, *iuxta cons. Aretini 4. num.1. vers. est enim, & cons.100. num.1. vers. quia ista confessio Crauett.cons.494.nu.20. Cyriac. contr.329.num.56. & 57. Rota coram Card. Celso decis.184. num.5.* & consequenter non obligare fideicommissarios successores, quos

25 absolutum est non teneri; † cùm ex circumstantijs facti de simulatione actus iudicantium animus instruitur, *iuxta Text. in l. qui autem, §. non simpliciter, ibi: Si modo nulla collusionis suspicio religionem Prætoris instruxerit, ff. si quis omiss.caus.testam. Dec. & Alciat. in l.2. §. fin. ff. si cert.petat. Tiraquel.de retract. lign. §. 1. gloss.14.num.89. vers. & ego,* quemadmodum etiam admittunt *Cafanat. de conf.9. num.95. Giurb.d.decis.79.num.44.vers.maximè,* & fatentur DD. illi, qui per confessionem grauati

26 successoribus præiudicari contendunt, † cum id intelligant cum Iudice cogente per modum contentiosæ iurisdictionis hæres confitetur, non autem cum sponte per modum voluntariæ, vt inquiunt, iurisdictionis *Bart. & Imol.in l.facta, §.si hæres ff. ad Trebell. Alex. in l.sæpè num.126. & 127. ff. de re iud. & cons.132. num.9. vers.sed ità est vol.4. Felin.in d.cap.quoniam 23.num.14.de fent. & re iudic. Peregr. de fideic.*

commiss. art.33 num.13. in fin. Rota coram Pening. decis.314.num.5.

Voluntariam autem confessionem, ac simulatam census extinctionem arguebant DD. ex ipsa actus gesti natura, atque ex

27 personis, tam soluentis, quàm † recipientis, quemadmodum in simili faciendum esse *Monet. Iulian.in l.si seruus 51. §. fin. ff. de legat.1.*

Ex natura enim actus, ac modo soluendi simulatam, ac voluntariam confessionem Domini eliciebant, cùm non solum

28 Iudicis iussus non exhibeatur, † vt opus esset, *Grat.d.discept.536.num.10.vers.quod autem Rota coram Pening.d.decis.314.nu.5.* sed Ioannes Crescius diù litigãs pro debita euictione coram R. P. D. Vlimbardo Iudice deputato, nil vnquam obtinere potuit, Summ. Mazzechi *num.14.* ita vt nimia facilitate videatur R.P.D. Vitelleschus debitum soluisse, pro quo Iudex illum condemnare non

29 semel recusauerat, † contra morem debitorum, qui inuiti, ac vix vnquam soluere solent, *Bald.in l.potuit 5.quæst.10.C.de iur.deliber. Crauett.cons.100. sub num.5. Maur. de solut. cap.19.num.5. cum alijs per Modern. Fulginatem discept.75.num.27.* & ad hunc præcisum effectum aliàs ponderauit *Rota in recen.par.5.decis.283.num.12. & per tot.*

Considerando insuper solutiones factas fuisse paulatim pluribus vicibus quemadmodum confitetur Ioannes in dicto Instrumento, ad quod comprobandum adducuntur solutiones adnotatæ in libro R.P.D. Vitelleschi, Summ.de Mignanellis *num.4. & 5.* quæ si veræ fuissent, tempore litis factæ essent, & sic eodem tempore R. P. D. Vitelleschus litigasset, soluere recusando, &

30 soluisset † quinimò nec illas pro census extinctione recipere Crescius cogi poterat, cùm particularis solutio inuito creditore non admittatur, *ad Text. in l.Tutor 41. §. Lucius, vbi gloss. verb. Depositi ff. de vsuris, & in l. obsignatione 9. C. de solut. Surd. decis.186.num.2. Rot.rec.part.4.tom.2.decis.447. in fine, & par.16. decis.201. num.10.* repetit post *Zacch. de solut. decis.5.* quod, & in his terminis ponder-

31 auit pro dignoscendo actu † voluntario, *Gratian.d.discept.636.num.11.*

Ex persona autem soluentis improbabile censebant Domini tàm ingentem summam soluisse, & quidem viro decocto, vel pro-

32 ximè decocturo, vt mox dicetur, † nulla subsecuta liberatione, cuius debitores sunt adeò solliciti, & ipsemet R.P.D. Vitelleschus in alijs exiguis solutionibus, Summ. Mazzechi *num.17.* & Summ. de Mignanellis *num.5.* vel instrumentum liberationis,

33 vel subscriptionem debitoris † requisiuit, quæ multo magis requisiuisset in has solutiones, si vera fuisset *Medic.dec.Senen.80.n.21. & 22. Grat.d.discept.570.num.31. Rot.in rec.par.4. tom.2.decis.239.num.13. & post Salgad.in labyr. credit.decis.22.num.9. & 10. Card.Cels. decis.18. sub num.7. Dunoz.Iun.decis.749.num.eod.*

Ex persona denique recipientis pecuniam animad-

animaduertebant DD. illum proximum decoctioni fuisse, cum illicó post annum 1612. quo confessio hæc emanauit, Ioannes ab Vrbe recessit magno ære alieno grauatus d. Summ. *num.8. & 13. in fine*, pluribusque societatibus officij, aliisque debitis oppressus, d.Summ. *num.10. & 11.* quorum aliqua fideiussores soluere coacti sunt, d. Summ. *num.9.* & demúm in Hospitali Ienazzani obijt, eiusque hæreditas 25. Iulios non excedens per filios repudiata fuit, Sum. eod.
34 *num.12. & 13.* † itavt suspicari possit confessionem emanasse aliqua pecuniarum summa accepta pro exclusione creditorum, quibus totum soluendum erat. *Soccin.in l.si n.108.ff.solut.matrim.Vrsill.ad Afflict.decis.402. num.1.vers que sané Gait.de credito cap.2.n.460 & seqq.Cyriac.contr.546.sub nu.90.91. Thomat. decis.202.num.40.Rot.in rec.par.4.tom.2. d.decis. 1239.num.9.& prius in rec. par.2. decis.460. per tot. Merlin. decis.419. num.5. & 6. Reuerendiss. Royas decis.322.num.7.*

Quæ suspicio non longé distat à consuetudine Ioannis, qui non semel magnos redditus ad paruam summam redegit, &, vt aliquid in hodiernam diem reciperet, fu-
35 turum omne despexit, † Summ.Mazzeschi *num.15.& 16.* provt ex simili consuetudine ex ratione *Text.in l.non omnes §. à Barbaris ff. de re milit.* arguunt *Cephal.de simulat. contract. præsumpt.22.Mascard.de probat.concl.445.nu.5. & 6.Farin.de simulat.quæst.102. num.169. Rot. post primum vol.cons.Farinac.decis.71. num.6. & post Zacch.de oblig.Cam.decis.181.num.11.*

Quæ veró deducebantur pro veritate confessionis ex libro domestico R.P.D. Vitelleschi, Summ. de Mignanellis *num.4.* & ex illius nobilitate visa sunt præponderare non posse coniecturis mox recensitis simu-
36 lationem actus suadentibus, † cúm in hac materia attendantur, quæ coniecturæ præualent, *ad Text.in l.non solum ff.de rit. nupt. & in cap.literas de præsumpt.Abb.in cap.1.num.13. in fin.num.14.de constit. Medic.d.decis.80.nu.27. & 28. Rota recen.par.4.tom.2.d.decis.219.num.8. & 20.vers.& quintum, & coram Card.Celso dicta decis.184.num.13.*

Et ita vtraque parte pro nouitate articuli acritér informante DD. responderunt &c.

Supra in alia antecedenti parte 15. recentiorum adest altera præsentis causæ decisio, quæ hic confirmatur, & est in ordine 393. coram eodem R.P.D. Bondinino, cuius in calce etiam alias concordantes inuenies.

R. P. D. CALATAIV.

Rauennaten. Dotis, & fructuum.

Luna 15. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

De dote alternatiuè promissa ad electionem coniugum fructus consequi prætendebantur ante dictam electionem factam; illos veró non deberi deciditur, quia sicuti solutio fieri non poterat, nisi electione sequuta, ita nec debitor fuerat in mora soluendi, sine qua nec etiam fructus dotis vtcumque creditori debentur, non obstante quod propter onera matrimonij persoluendi sint, quia procedit conclusio, si dos puré, & liberé fuisset à principio constituta, non autem in obligatione conditionali.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio conditionalis non habet effectum, nisi à die purificatæ conditionis & num.3. & per tot.*
2 *Correspectiua dicuntur omnia contenta in vno eodemq; instrumento, in quo non datur nec prius, neque posterius.*
3 *Acceptatio instrumenti conditionalis non inducit obligationem, nisi conditione sequuta & num.1. ac per tot.*
4 *Alternatiuorum electio est creditoris, in cuius fauore illa posita est.*
5 *Debitor ante electionem à creditore faciendam, non potest soluere, nec dicitur esse in mora.*
6 *Obligatio debitoris si pendet ab acceptatione à creditore facienda, ante illam non obligat.*
7 *Fructus dotales non debentur, si dotis solutio pendebat ab electione coniugum, antequam illa ab ipsis facta sit.*
8 *Tempus non currit nisi à die, quo alter ex contrahentibus impleuerit ex parte sua.*
9 *Hypotheca licèt retrotrahatur ad diem instrumenti, etiam conditionalis, non tamen retrotrahitur conditio.*
10 *Fructus obligationis conditionalis, ea adimpleta, non retrotrahuntur ad diem celebrati instrumenti.*
11 *In Mora quis constitui non potest vno, eodemque tempore, quo obligatur.*
12 *Retrotractio non datur in fructibus annuis.*
13 *Fructus dotales in obligatione conditionali non debentur à die contracti matrimonij, sed à die conditionis impletæ.*
14 *Solutio cadere debet in causam antiquiorem.*

DECISIO CCXV.

SVBSISTENTIA fundamentorum decisionis sub die 14. Aprilis * 1673. mouit Dominos, vt hac die starent in decisis. Obligatio enim Io: Baptistæ Gambi in Instrumento matrimoniali tanquam condi-
1 tionalis † conditione suspensiua, non autem resolutiua effectum suum non habet, nisi

nisi á die purificatæ conditionis Menoch. con-
sil. 388. num. 17. & seq. & firmat decisio, quæ re-
uidetur §. nec subsistit in fine.

Constat veró conditionem fuisse suspen-
siuam, dum pendebat ab electione facienda
per Coniuges, vel acceptandum vnum, vel
alterum partitum cum obligatione speci-
ficandi, & declarandi eorum volunta-
tem, vt importat præceptiuum verbum
doueranno, ibi, *e doueranno specificarlo, e) di-*
chiararsi di modo che preso vn partito, non possino
ritornare all'altro; maximé dum agebatur de
ligamine imponendo Pieræ Sponsæ, quæ
capitulis matrimonialibus non interuenit,
& poterat acceptare, & non acceptare con-
stitutionem dotis in scutis 2000. cum reces-
su ab Instrumento transactionis anni 1643.

Et licèt promissio facta sit in vno Capi-
tulo separato, attamen intentio contrahen-
tium est desumenda á toto tenore scripturę
in qua non datur prius, & posterius, sed
2 omnia inter se censentur † correspectiua, &
vti talia vnum censetur alteri inesse, itavt
pro vno omnia contenta habeantur, vnum-
quemque factum contemplatione alterius,
firmat *Decisio §. non subsistit, & Rota coram me*
in Romana Concordiæ 25. Iunij 1668. & coram
Arguell. dec. 63 nu. 45.

Sequitur subscriptio Capitulorum præ-
dicti Gambi non simpliciter facta, sed
sub dictis conditionibus, ibi: *afermo quanto*
sopra, & accetto vno delli due partiti, che più
parerà, e piacerà al sudetto Sig. Andrea, e Sig.
Piera, quæ totam scripturam qualificat,
nec potiùs ad vnum, quàm ad alterum in-
ducit obligationem; donec Coniuges non
3 declarauerint ex rationibus adductis *in deci-*
sione §. Et quod. Et quamuis videatur rela-
tiua ad superius expressa, ibi -- *affermo quan-*
to sopra, statim tamen, & immediatè sequi-
tur copulatiua, *Et*, ibi, *& accetto vno delli*
due partiti &c. per quæ verba dignosci potest
subscribentem tunc nil præcisè acceptasse,
nec promisisse, dum promissio est alterna-
tiua, & licèt in alternatiuis vtrumque sit in
4 obligatione † electio tamen est creditoris,
cuius fauore apparet adiecta, & debitor
non potest soluere nisi id, & postquam
creditor elegerit *Caballin. milleloq. 577. vers.*
& in hac materia par. 1. Hartman. Pistor. quæst.
iur. qu. 4. num. 12.

Et nil obstaret, quod hæc electio appo-
sita in fauorem coniugum retorqueretur in
ipsorum odium, quia eorum fauor non
est vniuersalis, & indefinitus, sed respicit
5 dumtaxat puram facultatem † eligendi, &
ante electionem debitor non tenetur sol-
uere *Alex. cons. 45. num. 5. & seq. lib. 5.* quia
eius obligatio intelligi, & interpretari de-
6 bet, † quatenùs creditores, & præsertim
Piera absens á contractu summam statu-
tam scutorum 2000. acceptassent, *Surd. con-*
sil. 38. sub num. 14. vers. videtur enim pensio.

Obiectioni super obseruantia optimè re-
spondet *Decisio in §. deficit etiam*, dum solu-
tiones tanquam equiuocæ non suffragan-
tur, eo quia non minùs ad primum, quàm
ad secundum partitum referri possint: Imò
potiùs retorquentur non solùm quia Gam-
bus noluit soluere vltra summam scutorum
mille circitèr, ad quæ tenebatur ex obliga-
tione tàm primi quàm secundi instrumen-
ti. Tùm etiam quia Domini considerarunt
quod si subsisteret Gambum acquieuisse
secundo Instrumento non egisset contra
dictos Coniuges pro declaratione partiti.

Nec induci potest ex solutione scut. 300
á Perito posita in sua relatione pro parte
tradenda *alla mano*, iuxtá dispositionem Ca-
pitulorum matrimonialium, quia cùm sit
factum Periti, & ideò factum tertij, non
potuit præiudicare Gambo; maximè quod
ipse peritiam non produxit nisi sub die
Decembris 1669. & proinde post factam,
& intimatam declarationem dictorum con-
iugum: Sicuti quia non tollitur nè præsens
partita referri possit ad obligationem primi
Instrumenti, in quo licèt non fuerit con-
uenta *la paga alla mano*, attamen fuit dictum
quod solutiones erant faciendæ, provt fuis-
set in capitulis matrimonialibus conuentum
ex Summ. Coniugum *num. 9. lit. F.* Easdem
pariter exceptiones patitur notula inuenta-
rij mobilium promissorum tàm in primo,
quàm in secundo Instrumento, licèt habeat
clausulam *secondo li capitoli matrimoniali*, dum
fuit sub data anni 1670.

Quibus firmatis, & recensitis aliis dedu-
ctis in Decisione, fructus dotales non debe-
ri, nisi á die acceptationis, & notificatio-
7 nis partiti resolutum fuit, † quia antecedēn-
tèr Ioannes Baptista Gambus non poterat
dici in aliqua mora soluendi constitutus, &
sine mora fructus dotales non debentur, vt
firmat *Decisio in §. 2. quoad*, cum Docto-
ribus ibi alleg. nàm tempus non currit, nisi
á die, qua alter ex contrahentibus adimple-
8 uerit ex parte sua, † præcipuè dum imple-
mentum debet præcedere solutionem *Post.*
resol. 115. num. 22. Seraphin decis 149. nu. 1. Put.
decis. 6. de transact. Surd. cons. 38. nu. 14. Antonell.
de Temp. legal. lib. 4. cap. 6. num. 2.

Retrotractio licèt procedat fauore hypo-
9 thecæ ad diem contractus, † non autem re-
trotrahitur declaratio, & adimplementum
conditionis contractus ad effectum agendi
pro fructibus recompensatiuis, qui vt de-
10 beantur, requiritur mora debitoris, † cuius
initium incipit á die sequuti adimplementi
ex parte creditoris *Bartol. in l. solum §. mort.*
nu. 48. ff. de nou. oper. nunciat. Gratian. discept. 420.
num. 14. alias sequeretur, quod priùs con-
stitueretur in mora, quàm fuisset nata obli-
gatio, non enim potest quis in mora con-
11 stitui † vno, eodemque tempore, quo obli-
gatur *l. quod dicimus ff. de solut. Aliogr. cons. 484.*
num. 15. lib. 1. & præcipuè, quod retrotra-
12 ctio non † detur in fructibus annuis, de
quibus est quæstio *Castr. in l. huiusmodi 64. sub*
num. 1. vers. sed certè, ibique Ias. sub num. 1 post
med. vers. responde, Alciat. sub num. 3. vers. quid
ergo ff. de verb. obligat.

Con-

Conclusio, quod fructus dotales debentur eo ipso, quod maritus substinet onera matrimonij non procedit quoties promissio dotis non est pura, sed sub conditione adimplenda ante solutionem.
13 † tunc enim fructus non debentur nisi conditione adimpleta *Capyc. latr. consult. 37. num. 44. cum alys in decis. §. nec applicatur*, ponderando præsertim, quod scuta mille debita in vim primi Instrumenti transactionis apparent ex Summ. Coniugum *num. 5.* iam per Gambum soluta.

Scientia declarationis initæ per dictas coniuges, quæ supponitur in dicto Io: Baptista Gambo vsque ab anno 1665. non iustificatur ex fide Testium, non solùm per regulam fides non facit fidem, sed etiam quia sunt Testes inducti lite pendente, & duo deponunt tantùm de auditu. Tertius verò licèt de facto proprio tanquam Procurator Andreæ, Summ. responsionis *num. vnico*, redditur suspectus ratione affectionis.

Quoad aliam partem condemnationis Iacobæ pariter standum in decisis Domini dixerunt ex dilemma, vel dirigitur actio in vim Apochę Capitulorum matrimonialiū & non constat de obligatione, vt firmat *Decisio §. 1. quoad*, vel in vim instrumenti transactionis anni 1643. & scuta mille ibi conuenta apparent soluta, ex d. Sum. Andreæ *num. 5.* ante factam per Coniuges declarationem, & ideò dubitari non potest, quod solutio cedi debeat in hanc causam antiquiorem,
14 † cùm obligatio in vim secundæ conuentionis non incepit nisi post intimatam acceptationem secundi partiti, *Buratt. decis. 108. num. 10. & decis. 73. nu. 7. par. 4. tom. 2. rec.* præterquam quod Coniuges non possunt amplius agere in vim primi Instrumenti, dum illi renunciarunt per acceptationem secundi.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit &c.

Decisio supra in hac parte 77. emanauit in hac eadem causa, cuius in calce licèt adnotatum sit coram R. P. D. Vicecomite, attamen verè dici debet coram R. P. D. Calataiù.

REVERENDISS. D. ALBERGATO Sac. Rotæ Decano.

Meleuitana Hereditatis.

Lunæ 15. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Super fideicommisso constituto in contractu, repetitio conditionis adiectę, quatenus fideicommittens sine testamento decederet, etiā ad alios in eadem dispositione vocatos prætendebatur extendi, itaut illi disponendo de bonis fideicommissarijs, remansissent liberi ab vlteriore restitutione alijs grauatis facienda; Contrariū tamen fuit decisum, & pro exclusione repetitionis ex pluribus fundamētis resoluitur, tum quia & in contractu repetitio non datur, tum etiam quia & de diuersis personis, diuersaque ratione agebatur, quo casu etiam si vnica dispositio fuisset, adhuc multiplex interpretatur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissa fieri possunt etiam in contractibus inter viuos.*
2 *pro fideicommisso competit Saluianum interdictum.*
3 *Hypotheca, & obligatio bonorum suffragatur omnibus interesse habentibus, ita stipulante Notario.*
4 *Conditio quatenus censeatur repetita omnibus personis in eadem oratione contentis & n. seqq.*
5 *Diuersitas orationum resultat ex diuersitate verborum principalium, quibus vnaquaque regitur, amplia vt n. seq.*
6 *Orationum diuersitas non excluditur, si inter illas adsit copula &*
7 *Qualitas in vna dispositione apposita, non censetur in altera repetita.*
8 *Repetitio etiam in vnica oratione non datur vbi personæ sunt diuersæ, quamuis copulata perdictionem, Et*
9 *in Contractibus non datur extentio nec minus in vna eademque oratione, quia quod non legitur scriptum habetur prò omisso.*
10 *Repetitio non datur stante diuersitate rationis etiam si ageretur de pluribus personis sub vna eademque oratione contentis.*
11 *Repetitio de vna persona ad aliam non datur ex qualitate personæ, sed ex identitate rationis.*
12 *Repetitio facilius datur in testamentis, quam in contractibus.*
13 *Identitas bonorum probatur ex inuentario, in quo bona testatoris sint descripta.*
14 *Hæres pro reintegratione fideicommissi tenetur restituere pecunias ab eius auctore exactas.*
15 *Identitas quatenus probetur, si grauatus possideat bona in eodem loco, quo possidebat defunctus.*
16 *Immissio non retardatur fideicommissario prætextu liquidationis bonorum, quæ fieri potest ante executionem sententiæ.*

DECISIO CCXVI.

IN contractu secundo matrimoniali inito cum Nicolao Saura ordinauit Margherita Vassalla fideicommissum super bonis paternis fauore proximiorum in gradu consanguinitatis per hæc verba hoc tamen pacto lege & conditione quod decedente d. D. Sponsa ab intestato (: quod absit :) ab hoc sæculo sine filijs legitimis, & naturalibus de eius corpore legitimè descendentibus, vel cum filijs, & dd. filij quandocumque decederent in minori vel maiori ætate sine filijs legitimis & naturalibus nepotibus pronepotibus posteris & descendentibus ex eisdem ità quod nullus ex prædictis descendentibus d. D. sponsæ per directam lineam rema-

remanebit tali casu omnia bona materna d. sponso reuertantur &c. Bona verò omnia, & singula paterna d. D. sponsæ reuertantur, & reuerti debeant ad D. Margheritam amitam d. D. Sponsæ relictam q. Fabritij Zamit si erit in humanis alias ad proximiores in gradu consanguinitatis d. D. Margheritæ Zamit &c. Vnde defuncta fideicomittente ab intestato, & Isabella eius filia sine filijs instituto hærede Hospitale S. Nicolai Hinc fratres de Zamit aspirantes vti proximiores ad bona sub fideicommisso comprehensa introduxerunt aduersus Hospitale Iudicium immissionis, qua denegata ab ordinario Meleuitano & deinde concessa ab A.C. tandem causa per appellationem ad Rotam deuoluta, DD. censuerunt illam esse concedendã &c. super omnibus bonis paternis, & signanter super infra exprimendis.

1 Præmissa enim Regula sæpius in Rota recepta † fideicommissa condi posse etiam in contractu inter viuos, vt probat *Text. in l. quoties 3. C. de donat. quæ sub mod.* & fuit dictum coram *Seraph. decis. 416. num. 16. 828. n. 2. & coram bon. mem. Cardin. Celso decis. 36. num. 1.*

2 Et pro illis competere immissionem ex remedio Saluiani interdicti, vt de perpetua Rotæ obseruantia testatur *Seraph. in mox citata decis. 828. num. 1.* non fuit in dubium reuocatum quin attenta purificatione fideicommissi, & qualitate proximitatis probata ex depositionibus Testium datis in Summario Actorum *num. 7.* esset eisdem concedenda immissio ex prædicto remedio propter literalem hipothecam in instromento matrimoniali appositam ibi -- *promiserunt ad inuicem &c.* habere rata &c. sub hypotheca, & obligatione omnium suorum bonorum quam suffragari nedum primis hæredibus, †
3 sed etiam vlterioribus substitutis, pro quibus notarius expresè stipulauit ibi-- me tamen notario pro omnibus illis ad quos spectat expresse stipulante respondit latè examinato articulo *Rota decis. 40. per tot. & signanter num. 19. part. 9. rec.*

Nullatenus subsistente præfatum fideicommissum vti conditum in contractu inito absente Margherita licet postea ab ipsa ratificato non esse attendendum &c. Dum non constat fuisse de eo specialitèr certioratam, quia dum in actu ratificationis fuit eidem integrè perlectus, & declaratus tenor eiusdem contractus, illumque omnibus pactis, & conditionibus in eo contentis ratificauit Summario responsionis actorum *nu. 1.* absque fundamento controuertitur habuisse plenam notitiam fideicommissi prædicti.

Minusque subsistit proximiores fuisse substitutos filijs Margheritæ sub duplici conditione nempè in casu quo decederent sine filijs, & in casu quo decederent ab Intestato, & proinde dum Isabella decessit cum Testamento eorum substitutio euanuerit.

Quia conditio obitus ab intestato legitur tantummodo adiecta Margheritæ fideicommittenti non autem illius filijs Et quamuis etiam in istis, vti comprehensis sub eadem
4 oratione † repetitam censeri contenderent scribentes pro Hospitale ex deductis per *Honded. cons. 78. num. 29. lib. 1.* nihilominus huiusmodi repetitio ex pluribus videbatur excludi.

Et primo quia diuersitas orationum in præsenti hypotesi resultabat ex diuersitate
5 verborum principalium, † quibus vnaquæque regitur *ad text. in l. liber homo 59. §. Titius vbi in specie hoc notat Bald. in fine ff. de hered. instit. & sequitur coram Coccin. decis. 549. num. 2. & duobus seqq.* Etiamsi adsit copula. † *Bart. &*
6 *Bald. in eadem l. liber homo §. Titius & alijs relatis firmat Rebuf. in l. coniunctionem vers. 5. ex diuersitate orationum ff. de verb. signif.* Et propterea qualitas in vna dispositione apposi-
7 ta † non potest qualificare alteram in diuersa oratione contenta iuxta notata *per Bartol. in l. prætor. §. eritque differentia in principio vers. quandoque ff. de vi. bon. rap. & dixit Rota coram Coccin. decis. 2283. num. 2. & coram bo: me: Card. Celso decis. 311. num. 12.*

Secundo quia cum personæ sint diuersæ, etiamsi extitissent sub vnica oratione comprehensæ, & inter ipsas adesset copula, & adhuc conditio adiecta non censetur in altera repetita, quia tali casu iudicantur diuersæ
8 dispositiones, vt per *Text. in l. fin. §. seu ff. de legat. secundo & l. Iul. paulus 80. ff. de cond. & demonst. firmat Bartol. cons. 3. sub num. 5. in fine &* fuit doctrina eiusdem *in l. 3. §. filius num. 3. ff. de liber. & posthum.* & in specie tenuit *Alex. cons. 158. num. 2. lib. 6.* & tradidit *Berous cons. 120. num. 75. vers. Addo etiam lib. 2. & Rota decis. 151. num. 23. & 24. part. 5. & 211. num. 3. & tribus seqq. part. 14. rec. & coram Eminentiss. Ottbob. decis. 265. num. 16. 17. & sequen.*

Tertio quia versamur in contractu in quo non datur extensio etiam in vna ea-
9 demque oratione, † & quidquid scriptum non legitur pro omisso habetur iuxta *Text. in l. quidquid adstringendæ 99. ff. de verb. oblig. Benedicto cons. 120. sub num. 73. vers. 5. in contractibus lib. 2. & Rota decis. 194. num. 7. part. 5. recent.*

Quarto denique, quia inter vnam, & alteram personam adest disparitas rationis in
10 quo casu † etiamsi in vna, eademque dispositione coniungantur non induci repetitionem tradidit per *Text. in l. si seruus ff. de stat. liber. Alex. in pracit. cons. 158. num. 16. lib. 6. Honded. cons. 57. num. 34. vers. 4. respondetur, & num. 95. lib. 1. Fusar. de substit. quæst. 403. num. 23. & 25. Rota decis. 354. nu. 3. & duobus seqq. par. 2. decis. 30. num. 11. & decis. 175. num. 8. par. 14. rec.*

De rationis verò disparitate non poterat dubitari in præsenti. Quia imprudentiæ notam non effugisset Margherita, si absque vlla causa à se penitùs abdicasset facultatem liberè disponendi de rebus suis, & proinde non mirum, si tanquam bonorum Domina illam sibi voluerit vsque ad obitum reseruare, At cùm hæc ratio nullatenùs sit adaptabilis filijs omni dominio carentibus imò fideicommisso grauatis non suffragantur aliæ rationes ab Informantibus

adductæ

adducta, ex quibus Margherita moueri potuerit ad repetēdam etiam in illis conditionem ab intestato, quia ad effectum inducendi repetitionem de vna persona ad aliā,
11 non qualitas, † sed identitas rationis est attendenda, vt firmant proximè allegati, & hinc non applicatur *consil. Honded.78.* pro altera parte allegatum nedùm quia ibi agebatur de fideicommisso condito in testa-
12 mento, † in quo facilius inducitur repetitio, & quæstio erat inter ipsos grauatos, nempè de repetenda clausula ab intestato adiecta filijs primi hæredis grauati in alijs descendentibus, & sic concurrebat identitas rationis, sed vlteriùs aderat dictio, vt supra repetitiua præcedentium cum omnibus suis qualitatibus, vt obseruat idem *Honded. sub num. 29. in fine.*

Posita igitur existentia, & purificatione fideicommissi non visa est posse retardari immissio, ob non probatam identitatem bonorum, nam quoad censum in sorte scutorum 150. aliàs impositum de anno 1580. per Ambrosium Falson ad fauorem Ioannis Vassalli patris Margheritæ fideicommittentis, vt in processu de partibus *fol.69. à*
13 *tergo*, identitas probatur † ex inuentario per ipsum Hospitale confecto in aditione hæreditatis Isabellæ, in quo ille census vti prouenions à Ioanne prædicto describitur, *l.fin C.arbitr.tutel.Peregr.de fideic.art.44.num.2 Fusar.de substit.quæst.018.nu.1.& Rota dec.134. num.2 & 3.par.8.rec.*

Cęteros verò census alterum scut.600. & alios duos scut.250. pro quolibet in sorte impositos ad fauorem Margheritæ, vel Michaelis eius primi viri, primum nempè de anno 1604. ab Alexandro, & Catherina de Zamit iugalibus *proc.fol.66.* Secundùm de anno 1605. à Ioanne, & Iosepho Bezzina *fol.32.* Et tertium de eodem anno ab ipsomet Iosepho *fol. 34.* constat fuisse creatos cum pecunijs hæreditarijs d. Ioannis Vassalli, ex confessione eiusdem Margheritæ, & Michaelis eius viri, de qua in eodem *proc. fol.21.* quorùm primi cùm fuerint successiuè extincti à Nicolao Saura secundo
14 viro *fol.33. & 63. a tergo,* non † est dubitandum quin Hospitale eius hæres pro reintegratione fideicōmissi pecunias ab eius Authore exactas restituere teneatur, ad *Text. in l. planè si filius §. qui rogatus ff.de legat.1.* cum alijs apud *Peregr. de fideic. art.45. num.14.* respectu verò alterius census cùm adhuc vigere asseratur, & ex prædictis comprehendatur sub fideicommisso, non potest Actoribus super eodem retardari immissio.

Quantùm verò attinet ad reliqua descripta in libello eorundem Actorum, quamuis illa pertinuisse ad Ioannem Vassallum videri possit sufficienter iustificatum, ex deductis in fol. ab ipsis ad partes dato; nihilominus cum ea, quæ ab Hospitale asseruntur possessa concordent in solo vocabulo, vel Regione, hinc relicto in suspenso articulo (; itá petentibus ijsdem Actoribus :) An deficientibus alijs demonstratio-
15 nibus ex illis probetur identitas, † quando hæres grauatus possidet bona in eodem loco, in quo possedisse constat fideicommittentem, iuxtá celebre *cons. Fulgos.145.* DD. iudicarunt dandam esse pro nunc super bonis paternis generalitèr immissionem reseruata specificatione eorundem in alia dispu-
16 tatione facienda † ante executionem sententiæ, iuxtá praxim de iure permissam adnotata per *Bald. in l. prima num.9. ff. de eden. & argum. l. defensionis facultas C. de iure fisci lib.10.* fuit ab eodem in specie notatum *in l.volunt. sub num.16. C.de fideic. & in cons.265. sub num.2. in fine lib.2.* quem refert, & sequitur *Simon. de Prat. de interpret. vlt. volunt. lib.5.dub.4.num.344.& sequen.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Romana Assecurationis.

Veneris 19. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Non solius Remissoriæ materiam cōtinet hæc decisio ad communes regulas, quod illa in prophanis stante releuantia, & eo magis concurrente fumo, concedatur, sed quod etiam in causâ commissa cum clausula *si quid exequendum*, in qua probationes ex prima instantia desumuntur, denegari minimè possit, ad eum finem, quod facta noua probatione, & constito de iustitia actoris, nouū etiam mandatum relaxandum sit, & demū, quia de assecuratione nauis agebatur, quatenus assecuratores teneantur aliqualiter etiam in eadem decisione disseritur.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria eo magis in prophanis conceditur vbi cum releuantia materia articulata etiam fumus concurrit, & num.3.cum seqq.*

2 *Assecuratores nauis tenentur quoties probatum sit illam in manu hostili incidisse, & deinde fuisse deprædatam.*

3 *Materia articulata si est releuans, remissoria, & examen testium conceditur, & sup. num. 1. cum seqq.*

4 *Testes ad perpetuam rei memoriam examinati fumum pro obtinenda remissoria prabere dicuntur.*

5 *Remissoria in causa beneficiali, & spirituali conceditur stante releuantia. & fumo materia articulata.*

6 *Remissoria etiam in secunda instantia conceditur.*

7 *Probatio, quæ tendet ad corroborationem primæ, non dicitur noua probatio, sed maior illius enucleatio.*

Remissoria conceditur etiam commissa causa cum clausula si quid exequendum *§. & multo minus cum num. seqq.*

8 *Man-*

8 *Mandatum nouum relaxatur si in gradu appellationis de iustitia actoris constiterit.*
9 *Mandatum nouum relaxatur in causa commissa cum clausula* si quid exequendum, *vbi ex nouis probationibus constat de iustitia causæ.*
10 *Assecurationis contractus non irritatur ex defectu interesse.*
11 *Assecurator non potest objicere defectum interesse personæ assecuratæ, & eueniente casu, tenetur soluere, etiam si merces illius non sint.*

DECISIO CCXVII.

PETENTIBVS Ludouico Alemanno,
& Ioanne Francisco del Rosso Remissoriam ad effectum probandi deprædationẽ
Nauis assecuratæ tàm pro eorum computo,
quàm cuiusuis alterius personæ, ad quam
interesse spectaret declarãdum quouis tempore etiam post casum aduersum, DD. non
dubitarunt esse indulgendam, dum causa
assecurationis, de qua agitur est prophana,
quo casu eò propensius inclinari solitum
est per Rotam ad illam concedendam, &
1 omni prorsùs remota hæsitatione, † quando
materia articulata continet articulos releuantes, & vnà cum illa concurrit fumus,
Caputaq. decis. 68. num. 1. par. 3. Cæsar. de Grass. decis. 1. num. 10. de dilat. Gregor. XV. decis. 403. num. 1. Bich. decis. 270. num. 1. & 2. & alibi
passim.

Releuantia autem deducitur ex eo, quod
articuli exhibiti continent, vt in Summario
Alemanni *num. 3.* quod Nauis, quæ assecurata fuit fatali euentu incursit in manus ho-
2 stium, à quibus deprędata fuit, ex † qua probatione, cùm dependeat victoria causæ, quia
hoc probato, ipse Ludouicus, & alij Assecurati indubitanter poterunt in iudicium sistere Assecuratores pro summa assecurata, certum, & indubitatum est, quod materia dici
possit releuans ad effectum concedendi re-
3 missoriam, † & exindè testium examen admittendum venit, vt dixit *Rota coram Caual. decis. 232. num. 2. & coram Bichio d. decis. 270. num. 2.*

Quod admittendum eò libentiùs considerabant DD. in casu, de quo agitur, vbi Testes inducti, & qui examinari debẽt ad probandum hanc Nauis deprædationem, iam
examinati reperiuntur ad perpetuam rei me-
4 moriam, † qui dicuntur præbere sufficientem fumum veritatis circa materiam articulatam, qui sufficit pro obtinenda remisso-
5 ria, † etiam si versaretur in causa mera Beneficiali, & spirituali, *Rot. coram Gregor. XV. decis. 163. num. 1. & 2. coram Buratt. decis. 824. num. 8. coram bo. me. Celso decis. 262. num. 9.*

Nihil penitùs releuante, quod illa in se-
6 cunda instantia postuletur, † dum omni, &
quocumq; tempore litis excitatæ illa petẽti concedi soleat ad hoc, vt illud, quod non
potuit in prima instantia probare, habeat facultatem in vlterioribus instantijs probandi, & in lucem deducendi, *l. per hanc, C. de tempor. appell. Scacc. de appell. quæst. 3. sub num. 1. & quæst. 11. lit. 84. & seq. Rot. coram Seraph. decis. 575. num. 4. & coram Bichio decis. 270. n. 14.*

Et multò minùs obesse videtur causam
reperiri commissam cũ clausula *si quid exequendum*, quæ effecit, vt sententia ex deductis veniat iustificanda: Quoniam placuit
DD. responsio data ab informantibus pro
parte Ludouici, & aliorum, quod hic non
petitur remissoria ad hoc, vt probationes ex
integro fieri possint, sed tantummodo instatur pro illius concessione ad effectum
coadiuuandi cum noua repetitione totum
illud, quod iam ab illis ad perpetuam rei
7 rei memoriam deductum fuit, † & ideò dici nequit noua probatio, sed dumtaxat corroboratio primæ depositionis ab eisdem factæ, quæ semper admitti solet, *Bald. in cap. 2. de fid. instrum. Decius in Auth. si quis in aliquo, num. 3. C. de eden. Cæsar de Grassis decis. 20. nu. 11. de prob. Rota coram Coccin. decis. 273. num. 4. & coram Dunozzett. dec. 989. num. 14.* Et quando
etiam quis destitutus probationibus iam factis, non esset absurdum, nec inconueniens
8 nouas adducere, † ex quo commissio simili
modo concepta tribuit facultatem cognoscendi causam appellationis, & propterea
veniret etiam in tali casu concedenda remissoria, ex qua si resultaret probatio deprędationis, & sic iustitia ad fauorem Ludo-
9 uici, & aliorum actorum, † noua esset decernenda mandati relaxatio, ad hoc, vt istud
1 exequutioni contra Assecuratores obligatos demandari queat, vt egregiè dixit *Rot. decis. 509. num. 3. par. 13. rec.*

Neque obstare visum fuit DD. quod in literis onerarijs non sint nominati Ludouicus, & Ioannes Franciscus Assecurati, sed
diuersa persona, pro cuius computo dicitur
facta oneratio frumenti specificati in Assecuratione; In hac enim materia defectus in-
10 teresse non irritat contractum, † & Assecuratores omninò tenentur ad solutionem adueniente casu aduerso, vt in puncto tradunt
Stracc. de assecurat. glos. 10. num. 6. Santer. eodem tract. par. 4. num. 48. qui dicunt Assecuratores
nullatenus posse objicere defectum interes-
11 se Assecurati, † & esse cogendos ad soluendum, etiam si merces ipsius Assecurati non
fuerint.

Vltra quod cùm Assecuratio sit cõcepta
nedum pro computo dd. Ludouici, & Ioannis Francisci, sed alterius personæ, ad quam
spectaret granum, sequitur, quod dum per
productionem literarum oneratoriarũ fuit
declarata persona interessata, non habent
Assecuratores vllum prætextum se excusãdi à solutione.

Et ita, vtraque Parte informante, resolutum fuit.

R. P. D. MATTÆIO

Borchinonen̄ Congruæ.

Veneris 19. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Facta erat vnio, & omnes redditus assignati sunt Vicario, cum onere soluendi certam summam Archidiacono, quo deindè petente vel omnes fructus sibi restitui, vt congruam Vicario persolueret, vel sin minus suam superaugeri congruam; neutrum est concessum, quia & forma vnionis vt supra factæ præteriri non poterat, & causa non erat, cur sua superaugeri debuisset congrua, nulla facta probatione augumenti redditũ, & paupertatis superuentæ.

SVMMARIVM.

1 *Iustitia sententiæ resultat ex decisionibus in causa factis.*

2 *Vnio si est fundamentum alicuius, illius forma ab eo seruari debet, & num. 4.*

3 *Declaratio facta in secundo instrumento reputari debet ac si facta fuisset in primo, & ea, quæ in secundo stabilita sunt habentur, ac si in primo fuissent apposita.*

4 *Vnionis forma est vndequaque seruanda, eiusque tenor spectari, & sequi omnino debet, & nu. 5.*

6 *Congrua semel constituta regulariter immutari ac diminui non debet lim. & vid. num. seqq.*

7 *Congrua immutatur ex causa, & quæ illa sit numer. 8.*

8 *Augumentum redditunm Ecclesiæ est causa legitima immutandi congruam.*

9 *Congrua tunc solum immutatur ex augumento redditnum bonorum Ecclesiæ si dominium remanet penès parochum, secus si apud Vicarium.*

10 *Cõgrua si fuit sufficiens pro alijs Rectoribus, etiã hodie, & moderno rectori sufficere debet.*

11 *Congrua vt immutetur requiritur vt res ad eum statum sit redacta, vt ministri mendicare cogantur, & orirentur alia in commoda ecclesiæ.*

12 *Fructus semel assignati præsumuntur sufficientes.*

13 *Fructus præsumuntur potius aucti, quam diminuti.*

14 *Vnioni non repugnat quod omnes fructus Vicario remaneant, & Parocho habituali sola eorum pars assignetur, & num. 25.*

15 *Dominus non administrator dicitur ille, cui nulla demandata est rationis redditio, seu relijquatus restitutio, imo potius omnes fructus illi assignati sunt.*

16 *Verbum* assignamus *denotat dominium.*

17 *Verbum* sit *necessitatem importat, & quod dominium remaneat penes eum cui bona assignata sunt.*

18 *Dominium important verba pro facultate, & voluntate disponendi nullis legibus aut conditionibus limitata.*

19 *Verba impropriantur ad tollendam superfluitatem, & otiositatem illorum.*

20 *Obseruantia subsequuta, & nullo vnquam tempore reclamata est optima cuiuscumque dispositionis interpres etiam à proprietate verborum.*

21 *Centenaria prabet legitimum titulum cum omnibus requisitis necessarijs etiam priuilegio Apostolico munitum.*

22 *de Pontificis potestate in beneficialibus nefas est dubitare.*

23 *Obseruantia sufficit quod per aliquod tempus fuerit inducta.*

24 *Congruam sibi augeri prætendens probare debet augumentum redditunm, & paupertatem superuentam, & supra num. 11.*

25 *Fructus omnes assignare vicario Ecclesiæ vnitæ, & solam portionem relinquere Ecclesiæ cui fit vnio, nec vnioni repugnat, neque incompatibile est.*

DECISIO CCXVIII.

CONVENERVNT DD. inuitati, vt
omnes hanc causam viderent, Sententiam Rotalem esse confirmandam, attento
quod de eius validitate non dubitabatur, &
1 de iustitia constare visum fuit † ex plenè, &
eleganter deductis in decisionibus in antecedenti instantia emanatis 26. Nouembris
1672. * & 17. Martij, & 17. Aprilis 1673. coram R. P. D. meo Taia, in quibus firmatum
fuit constare de bono iure Vicarij retinendi
scilicet omnes fructus Parochiales cum solo onere dãdi Archidiacono annuas lib. 70.
& onera omnia Ecclesiæ supportandi, non
autem de bono iure Archidiaconi agentis
ad immissionem, seù reintegrationem omnium fructuum d. Parochialis cum onere
dandi Congruam Vicario, quia ipsa vnio,
in qua Archidiaconus se fundat, non illi tri-
2 buit, † sed Vicario omnes fructus relinquit
vt etiam egregiè firmatum fuit *coram Merlin. in hac eadem causa dec. 95. num. 10. & in rec. dec. 580. n. cum seq. p. 4. tom. 3. rec.*

Idque manifestè patet ex eisdemmet Instrumentis ab Archidiacono productis tam ex primo celebrato de anno 1325. quàm ex secundo rogato de anno 1376. in illo etiamsi appareat de vnione, ex quo prætendit Archidiaconus ius sibi fuisse acquisitum in omnibus bonis vnitis, non fuit tamen Vicario assignata certa Congrua, nec deuentum fuit ad distinctionem certorum fructuum, quos ipse in d. Ecclesia vnita percipere deberet, sed remansit qualificata cum illis verbis, *reseruatis tamen inde ad arbitrium, seu iudicium Episcopi, & Capituli prædicti congruis probationibus pro Vicarijs perpetuis*, cuius vigore apparet, quod nec per aliquod temporis spatium fructus, & redditus Ecclesiæ Sancti Baudilij fuerint de dominio Archidiaconatus, ex quo effectus dictæ primæ vnionis fuit suspensus per dicta verba, & ideò in sequelam huius reseruationis cum postea electi, & deputati ab Episcopo, & Capitulo fuerint duo Canonici ad sedanda iurgia, componẽdas discordias, quæ oriri poterant inter Vicarium, & Archidiaconum; in isto vltimo Instrumẽto fuerunt Vicario supradicto assignati omnes fructus eiusdem Ecclesiæ, vt

vt ipse posset congruè sustentari, & iura Parochialia, & alia onera sibi incumbentia sustinere, & ad sui libitum, & arbitrium de illis disponere, dici debeat factum in executionem primi instrumenti, in quo dicta vnio effectuata fuit, vti etiam ad comprobandam quantitatem congruæ debitæ ipsi Vicario, & nullo modo ad illam dissoluendam attenta natura reseruationis elicita in
3 primo instrumento,† quod efficit, vt declaratio posteà subsequuta in secundo instrumento debeat reputari, ac si facta esset in primo,& ea,quæ fuerunt in secũdo stabilita censeri debeant,ac si in primo apposita fuissent, iuxtà *Text. in l. si testamentum 8. in princ. C. de instit. & substit. l. cum dotem C. de iur. dot. Merlin. dec. 802. num. 3. Rot. decis. 194. num. 48. & seq. par. 5. rec.* & præsertim accedente legitimo consensu Capituli; & Episcopi, à quibus hæc eadem assignatio facta in secundo Instrumento fuit approbata, & confirmata in Summ. *num. 2.* in fine. vnde sequitur determinationem congruæ, seu diuisionem fructuum non fuisse factam post ius perfectè acquisitum Archidiacono, sed in executionem, & effectuationem vnionis, & haberi debet eodem modo, ac si facta fuisset in ipsomet actu,& contextu vnionis. Igitur hoc stante nullo modo licebit Archidiacono transire ad commoda, quæ ante vnionem supponit sibi debita,nec habet nunc aliquod ius reseruatum percipiendi fructus Ecclesiæ vnitæ, nisi summam illi præscriptam ab Episcopo, & Capitulo, qui vnionem de anno 1325. factam approbauit, cuius formam amplius ipse destruere hodie nequit, dum expressè sedata fuit ab ipsis Episcopo,& Ca-
4 nonicis habentibus facultatem vniẽdi,† quæ seruanda est, & controuerti non potest ab Archidiacono, qui suum fundamentum constituit in ipsa vnione, *gloss in cap. de Monachis verb. de prouentibus vers. si habent Ecclesiam de prebendis*, quam doctrinam secuta fuit *Rot. dec. 5. num. 1. par. 7. rec.* & omnes conditiones, & pacta, quæ in vnione à principio apposita fuerunt sunt ad vnguem seruã-
5 da, & inspici debet tenor ipsius † vnionis, & sequi illud, quod ab vnientibus stabilitũ fuit, *Bald cons. 354. sub num. 1. vers. signa cum Rota dec. 156 nu. 7. par. 11. rec.*

Præsertim quia agitur de assignatione
6 congruæ, † quæ immutari, nec diminui potest, quando à principio in certa quantitate fuit Rectori, vel Vicariis assignata *per text. Clarum in cap. Auaritia num. 10. ibique gloss. & communiter DD. de praeben. Rebuff d. Cong. n. 92. cum aliis, Rota coram Gregor. XV. decis. 429. nu. 3. & in rec. decis. 449. n. 5. par. 2. & decis. 230. num. 6. par. 6. & decis. 48. n. 10. par. 13.*

Et quamuis ab hac regula recedi vt pluri-
7 mum soleat, † quando scilicet subest iusta causa, vt dixerunt *gloss. Imola. & Ancharan. in d. cap. Auaritiæ*, inter quas principaliter assi-
8 gnatur † ingens redditũum augumentũ, iux. *decis. Amien. Congrua 14. Martij 1618. coram Otemberg.*

Nihilominus Archidiacono ista suffragari nequit, dum ipse non est amplius creditor speciei, sed solùm libr. 70. quæ hucusque illi fuerunt persolutæ, & hodie aliud augumentum illi non competit, à quo in actu vnionis fuit facta diuisio bonorum, seu fructuum, & fuerunt illi assignati fructus sufficientes pro suimet sustentatione, & sic in
9 isto casu limitatio locum non habet, † sed solum procedit quando totale dominium redditũum temporalium Vicariæ remaneret penès Parochum habitualem, qui deindè Vicario aliquid assignauit, vt videtur sentire *gloss. in d. cap. Auaritia verb. redditus in fine*, vbi adducitur *c. quod sequitur de Monachis eod. tit.* & in omnem casum aduertendum est in facto non fuisse probatam indigentiam, nec excessiuum fructuum augumentũ post conuentionem, siue reductionem d. ratæ fructuum ad d. pensionem in pecunia, quod erat necessariò probandum ab Archidiacono, cui obstat obseruantia vnius sæculi, & vltrà, intra quod tàm longi temporis spatium, si d. pensio fuit sufficiens pro congrua
10 sustentatione aliorum † Archidiaconorũ, reputari etiam debet sufficiens pro hodierno Archidiacono, vt semper *Rota* dixit *in decis. 429. num. 3. apud Greg. XV. in decis. 440. num. 17. & seq. in decis. 222. num. 15. par. 9. & in dec. 48. n. 12. par. 13. rec.* & ista locum sibi vindicant etiamsi ageretur de assignatione congruæ alimentariæ, quia nihilominus non esset locus nouæ assignationi, & illius diminutioni, quando semel illa fuit tradita in certa quantitate constituta per viam contra-
11 ctus, † nisi res esset reducta in eo statu, vt ministri mendicare cogerentur,& orirentur alia incommoda Ecclesiæ præiudicialia, *Rota decis. 48. num. 6. par. 13. rec.* quam diminutionem, cùm Archidiaconus nunquam probauerit, ideo reintegrationem ad fructus illi non esse debitam DD. dixerunt, & contra
12 cum militat iuris præsumptio, quod fructus semel assignati semper sint sufficientes, *cap. nemo de consecr. dist. prima, Abb. in cap. hucusque de vit. & honest. Cleric. Cassad. decis. 19. de praebend. Caputaq. decis. 62. num. 1. Seraphin. dec. 1385.*
13 *num. 2.* & isti potiùs aucti,† quàm diminuti censeri debent, *Felin. in cap. constitutus num. 1. de rescript. Bart. in l. ex diuerso §. vltimo num. 5. ff. solut. matrim. Ang. cons. 274. num. 4. in fine, Rota coram Greg. XV. decis. 483. num. 4. vbi Add. lit. A. coram Durano decis. 919. num. 2. & decis. 413. n. 1. par. 5. & decis. 48. num. 8. par. 13. rec.*

Nihil releuantibus decis. exaduerso adductis in hac causa editis coram Merlino, Vbaldo, & Buratto, quoniam ab istis approbatur vnio respectu curæ habitualis apud Archidiaconum Barchinon. nihil autem determinatur respectu fructuum, & bonorum temporalium, imò potiùs comprobant assignationem, seu diuisionem factam inter Vicarium,& Archidiaconum, adeovt vnio-
14 ni nihil repugnet, † quod omnes fructus apud Vicariũ remaneant, & Parocho habituali pars eorundem fructuum, vel certa de-

terminatá responsio constituatur, vt dicit *Rota coram Merlino decis.115.num.10.& 11.& in rec.decis.37.num.10.par.4.& decis.580. n.20. & 28.ad fin.par.4.tom.3.*

Verùm, quia in reiteratis propositionibus continuò institerunt Informantes pro Archidiacono, quod cum vigore huius vnionis fuisset relaxatum in ipsum dominium omnium bonorum, & fructuum Ecclesiæ vnitæ, Vicarius fuit tantùm institutus Administrator simplex dd. bonorum, & ideò ex hoc deducebant licere Archidiacono, non obstante quocumque temporis lapsu, redire ad bona, & fructus, quorum dominium ad ipsum spectabat, relicta legitima congrua Vicario eius ministro; sed Domini existimarunt hoc obiectum nullum habere fundamentum, ex quo dominium fructuum, & bonorum Ecclesiæ vnitæ fuit translatum in Vicarium, quorum omnium fuit verus Dominus, vt deducitur ex verbis secũdi instrumenti celebrati de anno 1326. in comprobationem primi anno antecedenti celebrati pro firmanda vnione in Ecclesia, de qua agitur; in isto enim per Canonicos electos ad hunc effectum iuxtà formam primi instrumenti fuerunt assignati Vicario perpetuo omnes fructus, cum onere, quod suis sumptibus teneretur illos recolligere, & exigere, & de eis contribuere Archidiacono certam portionem remanẽte, tota alia massa fructuum penes ipsum Vicarium pro eius congrua, & pro sustinendis Ecclesiæ oneribus, & alijs ad eius libitum faciendis, quibus conuentionibus dominium importantibus non conuenit qualitas administratoris, tùm quia ibi nunquam datur facultas disponendi ad eius arbitrium de re administranda, & illi nunquã imponitur onus suis expensis fructus recolligere, sed illius, cuius
15 res administratæ, † tùm etiam, quia nulla eidem Vicario demãdata legitur rationis redditio, ac reliquatus restitutio, ad quam omnis Administrator compellitur, quando in causa administrationis bonorum recepit, vt per *text. in l. 1. §. officio ff. de tut. & ratiocin. distraben. l. rationes C. de administr. tut. Escobar. de ratiocin. cap.3. num.32. Rota in rec. dec.59. num.8. par.10. & in Nepesina Tutelæ 4. Iulij 1642. coram Eminentissimo Cardinali Cerro.*

Suadent pari modo hanc consignationem fructuum importare veram dominij translationem ad fauorem Vicarij sequẽtia verba, quibus assignatio concepta fuit & ibi, & quidquid residuum fuit de redditibus, fit ipsius Vicarij, quia si *Rot. in dec. 59. p.10. rec. n.5.* firmauit fuisse relaxatum dominium om-
16 nium bonorum in Præpositos, † ex quo gratia Benedicti XIII. continebat verbum *assignamus*, iuxtà distinctionem *Baldi in l. ordo num.8. de executione rei indic. Bortol. in l. si constante ff. sol. matrim. & alias etiam ead. Rota* secuta fuit *in rec. dec. 13. num.6. par.3.* Eoque magis indubitata, & incontrouertibilis erit in casu, de quo agitur huiusmodi dominij rela-
17 xatio ratione illius verbi *fit*, † quod aliquo modo necessitatem importare videtur, vt penes alium dominium deueniat, & bona assignata penès assignatarium permaneant, iuxtà *text. expressum in l. his verbis 48. ff. de hered. instit.*

Arguit quoque Vicarij dominium non solum consideratio à Dominis facta, quod talis conuentio continet causam matura deliberatione discussam, vt remoueretur omnis materia iurgiorum, & extingueretur quodcumque semen discordiarum, quæ de die in diem magis augerentur si liceret Archidiacono expellere Vicarium à dominio ad sui fauorem adstipulatum, verum etiam quia perpendebant verba apposita in secundo instrumento ibi alijs oneribus supportandis, & alijs pro voluntate eiusdem Vicariis faciendis, importare dominium perfe-
18 ctum, & absolutum, † ex quo nullis legibus facultas de illis disponendi limitata reperitur, *l. fideicom. §. quamquam ff. de leg.3. Bald. quem citat, & seq. Felin. cap.1. num. 39. de constit. Ruin. cons.27. num.1. lib.1. Surd. cons.357. nu.10. Gabr. cons.143. in fine vol.1. Menoch. de arbitrar. Iud. quæst. 7. num.32. Grat. discept.58. num. 20.*

Comprobat etiam mirificè Vicarij dominium declaratio illa apposita in eodem secundo instrumento, quod si vacaret pensio, quæ soluebatur de fructibus eiusdem Ecclesiæ domui charitatis, illa Archidiacono accresceret, vt in Summario *num. 2.* ex quo manifestè patet dominium fuisse relaxatum in Vicarium, quia si remansisset penès Archidiaconum, non fuisset hoc necessarium exprimere, dum ipso iure pensio vacans ad ipsum spectabat vti dominum, & possessorẽ fructuum, ex quibus pensio soluebatur, quapropter ad euitandam hanc superfluitatem, & ad tollenda verba otiosa, omnis interpre-
19 tatio sumi debet, † quod dominium in Vicarium transitum fecerit, & quod ille verè fuerit Dominus omnium fructuum, & bonorum ab initio assignatorum, *gloss. in l. 1. C. de rapt. Virg. Mantic. de tacit. l.2. tit.12. nu.19. Rota coram Merlin. dec.22. num.11. & coram b.m. Celso dec.366. num.8.*

At demum adducitur pro coronide intẽtionis Vicarij obseruantia vsque ad diem motæ litis inconcussè soluendi eidem Archidiacono, & alijs determinatam portionẽ in libris 70. absque alio augumento, nec vnquam ante motam litem, nec ipse, nec eius prædecessores conquesti fuerunt, & de nul-
20 lo vnquamm tempore reclamarunt, † & talis obseruantia à die stabilitæ vnionis optima reputatur dispositionis interpres, licèt etiam verba à proprietate dissentiant, *cap. cum dilectus de consuet. l. si de interpret. & l. minimè ff. de leg. Bald. in l. si certis annis C. de pact. num.9. Mantic. de tacit. lib. 2. tit.1. num.5. & tit.7. num.26. Rot. in rec. decis.59. num.12. par. 10. & decis.48. num.1. par.13.*

Hinc nullo pacto Vicario obesse videntur decisiones exaduerso adductæ, quia tàm *Illerden. coram Seraphin. la 707.* quã *Gerunden. coram Penia 814. & Barchinonen. coram Dunozz.*

iun.la 775. non merentur allegari, dum in illis non agitur, nisi de nuda administratione, vt in iisdemmet decisionibus respondet *d.decis.*59. *num.*14. & eo minus est attendenda *decis.*1340.*coram Coccino*, vbi solum actum fuit de assignatione congruæ facta Vicario ad formam Sac.Conc.Tridentini, & Bullæ B.Pij Quinti expressa in annua summa pecuniaria in eius locum, & gratia maioris commoditatis assignati fuerunt fructus aliquorum bonorum, quæ erant ab antiquo de indubitato dominio assignantis, qui casus toto cęlo distat ab isto, de quo agitur, ex quo probatum remanet dominium in Vicarium translatum, & sic agitur de casu extraneo, & diuerso, cui non applicantur doctrinæ in eo adductæ.

Ista enim obseruantia concomitatur centenaria, quæ vt melius destruat fundamentum, quod Archidiaconus deducit ad sui fauorem, resultans ex effectu etiam dictæ vnionis, non allegatur à Vicario, nisi vt ostendat, quod etiamsi in instrumentis vnionis, quæ ab Archidiacono fuerunt producta, possit desumi aliqua leuis suspicio, quod dominium bonorum penès ipsum remansisset ab initio virtute primi instrumenti, in quo fit mentio de d.vnione; attamen potest simul stare, quod postea deuenerint bona in dominium Vicarij aliquo iusto legitimo titulo debitis solemnitatibus vallato, cum obligatione respondendi d. Archidiacono libr. 70. quod facit præsumere spatium longissimi temporis, & credi debet interuenisse talem titulum, dum ille in contrarium nullas adducit probationes alitèr veritatem suadentes, & ad cuius comprobationem 40. ab hinc annis discussa causa in Rota prodierunt resolutiones fauorabiles huic indiuiduali vnioni penès *Merlin. la* 94.*num.*9.*vers.nec obstat*; Vndè cum centenaria ducatur ad ostendendam hanc mutationem, & alleganti tribuat vtiliorem, & magis proficuum titulum de hoc mundo, qui deduci possit, trahi visus fuit animus propitius DD. vt Vicarius dici debeat Dominus omnium fructuũ cum solo onere soluendi d.annuam pensionem d. Archidiacono ex iusto, atque legitimo titulo vnà cum omnibus requisitis necessarijs, & etiam priuilegio

21 Apostolico munitam, † quod deducere potest ex solo beneficio d. simplicis centenariæ, vt in hacdictũ fuit *in d.dec.*94.*cor.Merlin. Castill.lib.*5.*controu* 93. §.8. *num.* 27. *& sequen. Rota coram Mantic.decis.*50.*n.*10.*diuers.dec.*254. *nu.*10.*vers.propterea cum centenaria part.*3. *lib.*3 *& decis.*312.*num.*4.*par.*1. *& decis.*218. *num.*51. *&* 52. *part.*6. *& decis.* 64. *num.* *par.* 12. quo concurrente quomodo Vicario videtur esse illius virtute consultum, eodem modo nulla exceptio, seù defensio competere potest Archidiacono, quæ non datur aduersus priuilegium Apostolicum, & auctoritatẽ Pa-

22 pæ beneficia concedentis, † de cuius potestate in Beneficialibus nefas est dubitare, *cap per principalem* 9.*quæst.*3.*Gigas.de pens.q.*12. *num.*2.*Rot.decis.*266.*num.*1.*par.*3.*rec*, & admisso etiam, quod centenaria non sit completa, de qua dubitari nequit in præsenti casu, cùm ab anno 1326. quo stipulata fuit vnio, vsque ad præsens tempus illa fuit obserua-

23 ta, † sufficeret etiam obseruantia per aliquod tempus inducta, provt sufficienter existimauit *Rota in d.dec.*59.*n.*12.*&* 13.*par.*10. *rec.* ad effectum, vt dominium credi deberet illorum, qui exaduerso dicebantur esse tantum administratores, & dicit illos esse reputandos veros Dominos ex argumento desumpto ex obseruantia.

Denique non solùm Archidiaconus venit excludendus à iudicio reintegrationis ad omnes fructus iuxtà monitorium coram A.C. præsentatum ex supra deductis, verum etiam nequaquam est admittendus ad augumentum congruæ, quia non fouet bonũ ius, dum nullo modo probauit extrema necessaria, nempè augumentum diuitiarum Vicarij, & propriam paupertatem postea superuentam, & quidem talem, quæ tendat in vilipendium ordinis, & detrimentum Ec-

24 clesiæ, † quæ duo copulatiuè debeant per ipsum concludenter probari ex supra allegatis, illas autẽ qualitates nullo modo probant testes hinc indè examinati virtute remissoriæ ad hunc effectum concessæ, quibus valdè deferendum est, cùm deponant de rebus in remotissimis regionibus peractis, & maximè quia sunt Vicarij, & ministri eiusdem Ecclesiæ, qui pręsumuntur habere optimam notitiam de illius redditibus, & oneribus, quibus illa subiacet, concordant enim isti in eorum depositionibus, quod fructus, qui à d.Parochiali colliguntur quolibet anno non excedant summam lib. 1200. & vt alij dicunt Summam lib. 1300. & deductis expensis necessarijs tempore recollectionis dd.fructuum pro seruitio Ecclesiæ, & salario ministrorum ascendentibus ad lib. 1037. vt in Summario *num.*3. *&* 4. & pariter deducitur ex Calculo, qui concordat cum dictis eorundẽ testium, residuũ remanet pro congrua Vicarij, contra quem hodie frustrà increpat Archidiaconus, quia iuxtà istorum testium depositiones, quando etiam esset recedendũ à lege vnionis, & deueniendum ad exactionem nouæ congruæ, non esse capax Ecclesia maioris pensionis sibi assignatæ in lib.70. & ob id etiam frustrà petit ipse sibi assignari omnes fructus d.Ecclesiæ cum onere congruam Vicario persoluendi, quia vltra quod omnes fructus reputantur necessarij ad hoc, vt cultus diuinus permaneat in sua veneratione, non debet innouari, illud quod fuit in ipsa vnione stabilitum, & seruandæ sunt leges in ea appositæ, ne violetur ipsum vnionis ius, vt succederet si onera, quæ in ea fuerunt iniuncta Vicario hodie contra illius naturam valuerit Archidiaconus assumere, & in consimilibus vnionibus non est nouũ, quod dominium bonorum, & fructuum relinquatur penes Vicarium, vel Rectorem

25 Ecclesiæ vnitæ † assignata aliqua portione Eccle-

Ecclesiæ, cui facta fuit vnio, & dixit *Rota in Nolana Parochialis 2. Decembris 1669. & 2. Iunij 1670. coram R. P. D. Vicecomite, & 5. Iunij 1671. coram R. P. D. Bourlinino*.

Et ità &c.

Decisio 81. supra in hac parte est in eadem causa, & in calce illius alia etiam concordans adnotatur, præsens verò resolutio confirmata fuit coram R. P. D. Emerix sub die 7. Februar. 1676.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Pisauren. Decimarum.

Veneris 19. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

In quasi possessione decimādi concessa est manutentio Parocho prædiali, de cuius quasi possessione constabat, & arridebat etiam assistentia iuris, quinimò aliud quoq; mandatum de manutenendo obtinuerat, itavt dubitari minimè possit, quod in concursu alterius cuiuscumque possessionis hæc sua præferenda non sit, haud parum releuante exceptione consuetudinis contrariæ, quæ in hoc summarijssimo manutentionis iudicio pro nihilo fuit attenta.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio conceditur illi, qui de sua possessione docet. & num. seq.*

2 *Possidens auctoritate Iudicis iustè possidet, vt proinde illi manutentio debeatur.*

3 *Parochus habet assistentiam iuris super perceptione decimarum ex bonis existentibus intra limites suæ diœcesis priuatiuè quoad alios.*

4 *Quasi possessionis veritas eo magis probatur, si possidenti fuerit etiam mandatum de manutenendo concessum.*

5 *Manutentio facilius conceditur possidenti, si vlterius eidem mandatum de manutenendo sit concessum.*

6 *Possessio turbatiua non attenditur.*

7 *Possessio in concursu illa præfertur, quæ fuerit à Iudice obtenta.*

8 *Consuetudo decimandi non attenditur in iudicio summarijssimi possessorij. & num. 9.*

9 *Manutentionis iudicium summarijssimum non cognoscit exceptiones respicientes petitorium, & requirentes altiorem indaginem.*

10 *Manutentio datur possidenti auctoritate Iudicis, & habente pro se assistentiam iuris.*

11 *Manutentionem non impedit sententia, à qua fuerit appellatum.*

DECISIO CCXIX.

PRÆTENDENTE Octauio Fabrino iam Rectore Ecclesiæ Sancti Cassiani Ciuitatis Pisaurensis sibi deberi à Pauluccijs degentibus intra limites suæ Parochiæ decimam Sacramentalem ex Prædijs per eosdem possessis, & sitis intra limites Ruralis Ecclesiæ Sancti Apollinaris Castri Medij Diœcesis eiusdem Ciuitatis, & è contra decimam tàm prædialem, quàm Sacramentalem sibi deberi contendentes Cæsare Luchino, Archipresbytero, & Rectore dictæ Ecclesiæ Sancti Apollinaris; indèque orta lite inter Partes coram A.C. Areosto, fuit ab isto de anno 1655. concessum Luchino mandatum de manutenendo in quasi possessione exigendi integram decimam, & postmodum de anno 1665. fuit ab eodem per sententiam declaratum Decimam Sacramentalem soluendam Rectori Sācti Cassiani; sed Causa per appellationem ad Rotam deuolutam, & disputato hodie coram me Dubio, An, & cui esset danda manutentio, pro Luchino prodijt resolutio.

Cùm enim ipse de sua quasi possessione
1 docuerit † tàm ex Testibus deponentibus de exactione vnius ex viginti starijs frumēti, quàm ex mandato de † manutenendo, &
2 successiuis solutionibus in illius executionem factis à dictis Pauluccijs, iuris ratio postulat, vt in illa sit manutenendus, ex vulgato §. *retinendæ institution. titulo de interdictis, iuncta l. iustè possidet ff. de acquirenda possessione.*

Concurrente præsertim pro huiusmodi
3 quasi possessione assistentia Iuris, † deferentis Parocho Prædiali facultatem percipiendi decimas ex prædijs existen. intra limites propriæ Parochiæ priuatiuè quoad omnes alios, *ex cap it. quoniam, vbi gloss. in verb. eidem, & gloss. in figuratione casus de restit. spoliat. in 6. Barbos. de Paroch. cap. 28. §. 2. num. 8. Rota decis. 178. num. 5. parte 7. & decis. 135. per tot. par. 2. & decis. 201. num. 1. por. 13.* confirmata *in decis. 27. par. 14. recent. & coram Peutingerio decis. 373.* pro altera Parte allegata *num. 6.*

Nullatenus subsistente, quod mandatum de manutenendo fuerit obtentum Parte non citata, & actus exactionum tamquam merè turbatiui, non sint manutenibiles.

Nam quod mandatum fuerit à Iudice concessum in citato Octauio Prædecessore Vbaldi moderni Rectoris probatum extitit ex iuribus datis in Summario Lucchini *num. 1. & 4.* quo verò ad actus exactionum tantùm abest, quod dici possint turbatiui, indeque non manutenibiles, vt potiùs ex illis tamquam factis in executionem man-
4 dati de manutenendo, † eo magis remaneat probata veritas, & iustitia quasi possessionis, *d. l. iustè possidet, ff. de acquir. possess. Rota coram Burats decis. 221. num. 2. vbique Addentes num. 7. & coram bona memoria Card. Celso decis.* 109.
5 *num. 6.* Et proindè faciliùs † concedenda manutentio *eadem Rota coram Gregor. decis.* 582. *num. 2. & in rec. decis. 46. num. 2. & decis.* 104. *num. 1. par. 11.*

Neque releuare visæ sunt exactiones, quæ à Rectore Sancti Cassiani asserebantur factæ tàm ante, quàm post mandatum de ma-
6 nutenendo ab altera parte obtentum, † quia tam-

tamquam turbatiuè, & clandestinè, nõ fue-
runt per DD. habitæ in cõsideratione in cõ-
cursu aliarum factarũ à Luchino, quę vel in-
7 nixæ auctoritati Iudicis, † operantur, vt
possessio ex illis resultans sit præferenda,
Postb. de manut. obseruat. 71. num. 102. & Rota post eundem decis. 58. num. 2.

Minusque fuit habita ratio de asserta con-
suetudine, quam Pisauri vigere asserebat
Rector Sancti Cassiani soluendi Decimam
Sacramentalem Parochis vrbanis ex Prędijs
existentibus intra limites Ecclesiarum Ru-
8 ralium. † quando illorum Domini in illo-
rum Parochijs degunt, & Sacramenta susci-
piunt, quia ista tamquam respiciens titu-
9 lum, & requirens altiorem indaginem † non
est attendenda in hoc iudicio summarijssi-
mo manutentionis, vt aliàs dixit *Rota de-
cis. 273. sub nu. primo parte 2. recent. apud Postb.
decis. 197. num. 2. coram Merlin. decis. 19. num. 13.
& in Leodien. Decimarum 16. Iunij 1651. sub §.
neque relenans versic. cum quia coram bonæ memo-
riæ Meltio.*

Ex quibus Domini censuerunt dandam
esse manutentionem Luchino habenti pro
10 se assistentiam iuris, † & possidenti aucto-
ritate Iudicis, non obstante sententia con-
tra ipsum lata de anno 1665. quia cùm fue-
11 rit suspensa per appellationem, † manu-
tentionem impedire non valet, *capit. venien-
tes 19. de iur. iuran. Rota coram Caualer. dec. 242.
num. 2. & coram Dunozetto Iunior. decis. 878. nu-
mer. 3. & 4.*

Et ita, vtraque Parte informante, reso-
lutum fuit.

R. P. D. T A I A.

Tusculanæ Villæ.

Veneris 19. Ianuarij 1674.

A R G V M E N T V M.

Diuisionem nobilis ædificij non ruralis continet hæc decisio, quæ primò ex scriptura Partium est deducta; secundò ex possessione pro diuiso à singulis earum est inducta, & in eo quod tertio loco controuersum videbatur, illa à Iudice ex bono, & æquo ad concordiam earundem Partium facta est, itavt quæ diuisibilia fuere, sint diuisa, reliqua verò arbitrio iudicantis, vel arbitri fuerint remissa.

S V M M A R I V M.

1 *Villa Tusculana DD. de Piccolomineis pro duabus partibus, & pro tertia parte DD. de Manfronis nobilis inter alias nuncupatur.*
2 *Diuisio probatur per scripturam diuisionis factæ, & Partibus pro diuiso possidentibus.*
3 *Diuisio quandoque præsumitur, præsumitur solemniter facta, & ratificata, & reddita fuisse rationes.*
4 *Diuisio præsumitur per lapsum 30. annorum si omnes partes pro diuiso possederint, secus si altera tantum.*
5 *Communiter quod possidetur plerumque negligitur.*
6 *Bona quæ nostra sunt etiam vsque ad vitium diligimus.*
7 *Lites quandoque ex accessu, & subiectis locis oculis Iudicis definiuntur.*
8 *Probatio etiam per rei aspectum facienda.*
9 *Diuisio fieri debet ex bono, & æquo ad concordiam & quietem Partium vnicuique suam portionem adiudicando.*
10 *Diuisibilia quæ non sunt, arbitrio Iudicis diuiduntur, & num. 16.*
11 *Scala Lumaca, Chiocciola, Cochlearis quare sic nuncupata.*
12 *Solarium, si domus à pluribus possideatur refici debet à Domino superioris solarij, & num. seqq.*
13 *Diuisione domus facta per solaria, solarium ab illius domino loco soli haberi videtur.*
14 *Solum, & cura soli sicuti est Domini ædificij, sic cura solarij videtur esse Domini superioris.*
15 *Domo à pluribus possessa, & diuisa per solaria, si refici debet, à quibus reficienda sit, & supra à num. 12.*
16 *Diuisio facienda si commodè fieri potest, sin minus arbitri officio remittitur, & sup. num. 10.*

D E C I S I O C C X X.

NOBILIS inter alias, & permultis Tu-
1 sculanis Villæ ędificium, † ad propriũ
sensum §. *qui fundum verf. si verò solum, l. si
fundum sub conditione 81. ff. de legat. 1.* quæ huc
magis cum alijs fundum quærit præter ae-
ream, & quam vidimus accessu petito, de-
cretoque proculdubio Communis est pro
partibus Villæ competentibus duabus DD.
de Piccolomineis, ac tertia DD. de Manfro-
nis; Dubium autem, an pro indiuiso, &
Communi diuidundo, aut pro diuiso.

Quæstio prima fuit de quadam scriptura trium partium discretarum à Sig. Marchese l'appartamento &c. Sig. Ferrante, la sala &c. Signora Virginia, l'appartamento &c. subscripta. Il Cardinal Capponi, tine dic. & & Consule exhibita iam à DD. de Piccolomineis contra DD. de Manfronis, coram A.C. 27. Augusti 1604. ex nunc ab ipsis rursus, sed ad demonstrandam diuersitatem alterius exhibitæ à DD. Manfronis exhibentibus aliam non originalem, sed vt dicitur, copiam ab ipsis DD. de Piccolomineis, ipsoque D. Ferrante exhibitam pridem coram Sacri Palatij Apostolici Præfecto 27. Ianuarij 1634.

Vnde orta est alia quæstio, quia in dicto originali legitur: L'appartamento con le due stanze da finire, e trè mezzanini à tetto &c. & in dicta copia (L'appartamento, che possiede con le due stanze di sopra da finire, e trè mezzanini à tetto &c.) non parum referente differentia harum mansionum, si essent, aut non essent *di sopra*, quales esse repugnant DD. de Manfronis huius partis possessores

& sic pro indiuiso Dominos quoque prætendentes.

Et ne loquar propositionẽ ab initio DD.
denique conuenerunt constare diuisionem
cùm producta certè fuerit, vt supra 27. Ia-
2 nuarij 1634. † & iuxtà scripturam tamdiù
possidentibus, quin etiam locantibus DD.
pro indiuiso, prout si quis non aliis proba-
tionibus probat, sed probat hoc, scilicet se
possedisse rem, vt propriam pro parte vna,
& per decem annos inter præsentes, vel vi-
ginti inter absentes, solus subiuit onera rei,
& solus sensit commoda, verisimile est di-
uisionem factam secundum *Azon. & Vgon.*
sensit *gloss. 1. l. 4. C. Comm. diuid. cum aliis ibidem*
in gloss. margin. Menoch. præs. 60. num. 3. lib. 3. Mi-
chal. de fratrib. cap. 42. num. 13. par. 3. (vbi, &
3 præsumitur solemniter facta, † & ratificata,
& redditas fuisse rationes *num. 14.*) *Rota coram*
Caual. decis. 551. num. 4. à vers. insuper accedebat,
& coram Dunoz. iun. decis. 327. num. 2. & coram
Burat. decis. 799. nu. 8. vbi multó magis lapsu
4 triginta annorum, si possideant † quidem
omnes, non vno tantum possidente; tunc
enim dicunt non præsumi diuisionem. *Ruin.*
&c. apud. Michal. d. cap. 42. num. 11. & Rota d.
decis. 327. num. 3. aliis quoque argumentis,
eoque præcipuè, quod tam *Marchionissa*
Santacrucia, cum qua facta fuit diuisio, quã
D. Cardinalis Capponius illius successor im-
mediatus, & deindè DD. de Manfronis par-
tem vt suam diuisam ædificando meliora-
runt, & exornarunt; naturale quippè vitium
5 est negligi, † quod communiter possidetur,
l. 2. C. quando, & quibus quarta pars lib. 10. cum
pluribus ibidem in gloss. Naturalem, & in glossa
6 *margin. vtinam* † non vsque ad vitium propria
diligamus.

Maior fuit altera quæstio, & vtra lectio
foret attendenda, *con le due stanze da finire*,
aut, *con le due stanze di sopra da finire*, & ali-
quibus definita videbatur à scriptura origi-
nali simpliciter: *con le due stanze da finire*; Ali-
quibus pariter definita videbatur ad copiam
productam prius ab ipsa Parte originalem
producente, & à similibus aliis tẽpore pro-
ductionis nunc incontrouertendis, vt tunc
incontrouersis, ac Scriptoribus mortuis, cũ
scriptura originalis fuerit vt supra informis,
quin etiam multiplex pro argumento, &
summa faciendi instrumenti, adeoque fa-
ciendæ diuisionis potiùs quàm factæ, trium
diuidentium, vt omnium partium diuisarũ,
& aliæ duæ scripturæ factæ fuerint cũ adie-
ctione *di sopra*.

Vtcumque procedendo Communi diui-
dundo, siue diuiso, visum est DD. definire
7 cõtrouersias singulares ex accessu, † oculisq.
DD. subiectis locis iuxtà *l. 8. in fin. ff. fin. re-*
8 *gud.* & alia notata, † & notanda de probatio-
ne per rei aspectum &c. apud *D. de Luca de*
Iudiciis discurs. 24. lib. 15.

Ex quibus DD. concordes ad concordiã,
9 & sanè quietem Partium, † & ex bono, &
æquo adiudicantes, iuxtà *§. quædam actiones*
in pr. instit. de act. & §. eadem interueniunt instit.
10 *de offic. Iudic.* maximè in iis, † quæ diuidi cõ-
modè non possunt, *ad l. 3. C. commun. diuid.* di-
xerunt, & dictarunt esse, vel fore communẽ
Ecclesiam cum suis mansionibus ad vsum
tamen, & cultum Diuinum iuxtà Decretum
factum in Visitatione ab Eminentissimo
Ordinario.

Scalam (la Scala lumaca) Chiocciola, di-
cimus nos Lumacha, Limacem, & Chioc-
ciola, Cochleam pro similitudine, non li-
11 macium, sed Cochlearum, & prout Co-
chlea in ædificiis dicta, quæ schalæ cochli-
des etiam dicuntur, ob id sic dictæ, quod an-
fractuosæ sint in modum cochlearis testæ,
& quod clauiculata, ac tortili structura à
tricliniis in cœnacula euadant, vt scripsit
Bud. in Adnotat. prioribus ad Pandectas ad §. illud
nobis, l. sed addes 19. ff. locat. La scala Luma-
ca, siuè chiocciola, in qua DD. de Manfro-
nis vti communicantem à terra ad tectum
omnibus eorum appartamẽtis, nihil verò cõ-
municantem DD. de Piccolomineis, eoque
præcipuè, quia dicta scala probatur con-
structa à Marchionissa Santacrucia, & pri-
uatiuè, quoad DD. de Piccolomineis sem-
per, diuque possessa ab illa, vt in Summario
DD. de Manfronis *num. 10.* & concordat de-
lineatio ædificii, vt dicitur la pianta fatta
de mandato, tàm D. Cardinalis Capponij,
quàm D. Baronis de Piccolomineis, in qua
adnotatur hæc scala, vt pars dicti D. Cardi-
nalis.

Mansiunculam super vestiario, siue repo-
sitorio il mezanino sopra la Guardarobba,
vt dixerunt DD. etiam DD. de Manfronis,
quia probatur redacta ad vsum habitationis
à D. Cardinale Capponio, qui impensas fa-
ctas descripsit inter alias propriæ partis, &
semper tàm ab ipso, quàm à Marchionissa
Santacrucia eius Tutrice vltrà triginta an-
nos possessa, d. Summ. *num. 7. & 8.* & patet
ex supradicta planta, ac meliùs patuit in ac-
cessu, vbi nisi d. mansiuncula spectaret ad
DD. de Manfronis, neque haberent, neque
habere possent aditum ad alias mansiones:
Stanze eiusdem partis, & vt dicitur Appar-
tamento incontrouertibili ad ipsos spectañ;
Vestiarium verò, seù repositorium ipsum
sub mansiuncula, la Guardarobba sotto il
mezanino DD. de Piccolomineis.

Super tabulatum atrij DD. de Piccolomi-
neis, il soprasoffitto della Sala de' Signori
Piccolomini, vt DD. dixerunt DD. de Man-
fronis, cùm ædificatum fuerit à D. Cardina-
li Capponio, ac separatum mediante muro
solido ab appartamentis DD. de Piccolomi-
neis etiam ipsis patientibus, dum in planta
consenserunt describi in parte prædicti D.
Cardinalis, eoque defuncto propria appar-
tamenta receperunt absque d. supertabula-
to, diuque non reclamarunt. Decreuerunt
tamen DD. illud spectare ad DD. de Man-
fronis cum sua obligatione seruandi etiam
cum muris superioribus, vt si Domus ha-
12 beat plura solaria, & à diuersis habitẽtur, † si
refici debeat solaria à Domino superioris
sola-

solarij refici debent, vt scripsit *Tepat. var. sent. tit. 552. communi diuid. in fine vers. Domus habens plura solaria ex summa Magon. flor. decis. 136. num. 1.* provt per diuisionem factam per solaria, & mansiones vna pars separatur ab alia, & pro diuiso habetur, & quælibet
13 pars facta est vna Domus, † & tunc solariũ cùm sit proprium, videtur etiam loco soli haberi quantum ad superficiem super eo positam vsque ad aliud solarium ei superius positum, sicut se habet solum ad superficiem superpositam &c. apud *Caualcan. decis. 19. num. 61. & 62. de contract. par. 2.* & sensisse videntur *Bald. cons. 134. vers. & tamen nos videmus lib. 5. Cyriac. contr. 223. num. 16. adnotat. ad Buratt. decis. 520. in fine cum alleg. nouissime à D. de Luca de Seruit. ad materiam retract. discurs. 10. num. 4. & discurs. 70. num. 21. vers. tum quia non patet lib. 4.* adeoque vt solum, & cura so-
14 li est Domini ædificij, sic solarium, † & cura solarij videtur esse Domini superioris, quidquid aliud distinguendo statuerint Me-
15 diolanenses *stat. 377.* de eo, qui habet inferiorem partem Domus † & illo, qui habet superiorem, *par. 2. & alij apud Carpan. numer. 10,* sentientem idem esse de Iure communi ex allegatis, quæ viderit ipse Carpanus Griptam, la Grotta commune diuidendam, vt altera pars ad dexteram, altera ad sinistram pro arbitrio fossionis, & clauis diuisa spectet ad Dominos suos.

Stabulum commune iam diuisum diuidendum diuisorio medio, & liberãdam partem, quæ iam spectat ad DD. de Piccolomineis à seruitute aditus per aliam portam in alia parte spectante ad DD. de Manfronis.

Cætera Cortili, e Rimesse di Carrozze, & si qua alia diuidenda in tres partes pro tertia DD. de Manfronis, si diuidi commo-
16 dè possint, † sin minus ad officium Arbitri, *d. l. 3. C. com. diuid.*

Et ita, vtraque &c.

R. P. D. T A I A.

Fulginaten. Fideicommissi.

Veneris 19. Ianuarij 1674.

A R G V M E N T V M.

Attentata declarata sunt omnia gesta coram alio Iudice vel quia eadem causa visa est super eadem re, & inter easdem personas, quãuis sola actio deficeret, vel quia connexio in omnem casum euitari non poterat; & tandem quia per inhibitionem præsentatam, & sæpius repetitam, attentatum remãsit etiam id, quod ex sola litis pendentia prohibitum non fuisset; ac proindè attentata passo restitutio in integrum iure sit concessa.

S V M M A R I V M.

1 *Positiones, & libellus parum differunt inter se.*
2 *Positiones quandoque continẽt non solum factum, sed petitionem actoris.*
3 *Positionibus respondere recusans habetur pro confesso.*
4 *Attentata sunt prius, & ante omnia purganda.*
5 *Causa ad effectum attentatorum non dicitur diuersa ex sola diuersitate actionis, quoties agitur inter easdem partes, & super eadem re.*
6 *Attentata passus in integrum restituendus est.*
7 *Causa dicitur diuersa si concurrunt diuersitas personarum, rei, & actionis, vel vna tantum ex istis.*
8 *Attentata sunt gesta in causa connexa. & obstant etiam in causa principali.*
9 *Causa qua dicatur connexa ad effectum attentatorum arbitrio iudicantis relinquitur.*
10 *Causa vt dicatur connexa requiritur quod sententia pronunciata in vna parias exceptionem rei iudicata in alia.*
11 *Connexa quæstio illa esse dicitur, quæ ad alterius determinationem venit.*
12 *Inhibitio præsentata in causa principli afficit etiam causam connexam.*
13 *Inhibitio efficit attentatum etiam id, quod ex sola litis pendentia probibitum non fuisset.*
14 *Ab Attentatis non excusat consensus Partium.*
Attentata reuocantur officio Iudicis, cuius est læsa maiestas, quamuis ob Partis consensum, reuocari non potuissent. num. 14.

D E C I S I O CCXXI.

POSTQVAM Procurator specialis Flaminiæ, Olympiæ, & Annæ proposuit Positiones Hieronymo coram Prætore Ful-
1 ginæ, & Positiones inter, † & Libellum tãm parua est dissimilitudo apud *Michal. de posit. cap. 4. num. 1.* vt contineant non solum fa-
2 ctum, † sed insuper in ipsis addatur petitio &c. apud ipsum *Michal. cap. 70. num. 3.* & si Reus iussus Positionibus respondere, re-
3 cusset, † vel si contumaciter recedat, habentur pro confessatis, notat *Io. Andr. ad cap. 2. de confess. in sexto, Michal. cap. 61. num. 24. & 25. cum alleg.* iuxtà requisita præmissa ab initio *d. cap. 61.* Prætor istis Positionibus, & Decretis de ipsis Positionibus pro confessatis, Mãdatum concessit contra Hieronymum pro contentis in ipsis, & deindè Hieronymo defuncto aliud Mandatum executionis contra proprietatem bonorum hæreditariorũ Hieronymi, & subindè aliud de exequendo cõtra fructus ex bonis hæreditarijs Hieronymi &c. quæ acta sunt à 13. Decemb. 1657. propositarum Positionũ in 21. Octob. 1673. mandati executionis contra bona hæreditaria Hieronymi.

Sed hæc bona iam litigiosa erant, lite pẽdente in Rota à sententia A.C. qua prætendente Hieronymo ex fideicommisso Patris Immissionem in possessionem bonorum ad ipsum spectantium, & excipientibus Flaminia, & Sororibus de retentione pro reintegra-

tegratione fideicōmiſſi antiquioris &c. impertinentia, A.C. conceſſit immiſſionem Hieronymo in quartam partem Stabilium, Mobilium &c. Patris, & deindè Rota ſententiam A.C. reuocauit coram R.P.D. meo Beuilaqua, nunc Illuſtriſſimo Vrbis Gubernatore præcedentibus duabus deciſionibus 294. & 415. parte 13. & retentionem competere Flaminiæ, & Sororibus pro ſcutis 6854. ad reintegrationem fideicommiſſi illius antiquioris pronunciauit, & coram R. P. D. meo Bourlemont poſt aliam deciſionem 4. Iulij 1668. ſententiam confirmauit, & tandem commiſſa mihi Cauſa, deciſum eſt 15. Decembris 1670. remiſſoriam concedendā hæredibus Hieronymi ad probandum fuiſſe pluſquam reintegratum fideicommiſſum illud antiquius, & ſpecialiter, quia omnia mobilia, & quidquid eſſet in Palatio hæreditario fideicommittentis, fuiſſent à Flaminia, & Sororibus occupata, & Proceſſus Remiſſorialis in Actis eſt.

Itaque cùm hæredes Flaminiæ, & Sororum inſtarent proponi Dubium principale, & contra hæredes Hieronymi inſtarent præferri Dubium ſuper Attentatis, Domini mandarunt proponi priùs dubium ſu-
4 per Attentatis, vt prius purgandis, *ad cap.7. de appellat. ſexto* cum ibi notatis, & eſt Rotę perpetua, & legitima praxi, vt de receptiſſima regula *Rot. coram Royas deciſ.330. num.2.* eoque hodie propoſito reſponderunt conſtare de Attentatis ex ſupraſcriptus ipſis.

Nec obſtat (vt DD. dixerunt) quod ſint
5 cauſæ diuerſæ,† quia cùm agatur inter eaſdem perſonas, & ſuper iiſdem rebus (licèt diuerſa ſit actio) quæ cauſæ continentiam efficiunt, illa, quæ eſt facta coram alio Iudice, eſt nulla, & attentata, vt legitur coram *Arguell. deciſ.31. num.21. & 22.*

Cùm autem hæc propoſitio videatur potiùs integranda, quàm integra, & læſa qui-
6 dem in tertia parte† in integrum reſtituenda, minùs conſtans ex allegatis ibi *Textib. & Lancellott. alleg.161. limit.2. nu.67. verſ. & ad propoſitum cap.4. par.2. ſub num.60.* ſi dicuntur
7 cauſæ diuerſæ,† quando concurrunt diuerſitas Perſonarum, Rei, & Actionis, & ſatis eſt, ſi vna tantùm ex iſtis ex ipſo, *Lancell. alia lim.2. nu.10. verſ. & propterea cap.12. par.2. adnot. ad Buratt. dec.644. num.10. cum alleg. & Rota coram Merlin. dec.81. num.2. verſ. & conſequenter, etiam,* cum allegatis, & allegandis, & fortè coram ipſo *Arguell. deciſ.76. num.15. & ſatis lacum quaritur 12. cum duabus ſeqq. ff. de exc. rei iud.* DD. proceſſerunt [illegible] connexionē ſufficientem, proceſſerunt inquam non tranſiuerunt allegata mihi *d. deciſ.31.*

Itaque dixerunt DD. ſufficintem eſſe con-
8 nexionem, quod geſta in cauſa† connexa cauſent attentata, & obſtant etiam in cauſa principali, *Lancell. &c. adnot. ad Buratt. d. deciſ.644. num.11. Rot. coram Merlin. d. deciſ.81. num.3. & poſt Imol. Gabr.* declarat id arbitrio
9 Iudicis † committi, apud *Lancell. d. lim.2. ſub num.89. d. cap.4. Rot. coram Eminentiſſ. Cerro in Cathacen. Hæreditatis 1. Februarij 1651. ſub §. quoniam habent connexionem*; Verùm vt hoc procedat requiritur, quod ſententia in cau-
10 ſa connexa† pariat exceptionem rei iudicatæ in cauſa principali proſequitur *Adnot. cum deciſ. ibidem alleg. & cum alijs Lancell. d. lim. 2. num.87. & 88. d. cap.4.* vt connexa quę-
11 ſtio illa eſſe dicitur, † quæ ad alterius determinationem venit &c. *Menoch. de arb. Iud. quæſt.45. num.8.* cum alijs.

Denique DD. & vnicè præcipuus vnus adhæſerunt inhibitioni præſentatæ, & ſæpè
12 ſepiùs repetitæ, † quæ ſequitur, itidem diuerſitatem, provt identitatem cauſæ, *Rot. coram Merlin. d. deciſ.81. nu.1.* tamen iudicium illud attentatum reddit ſaltē inhibitio Rotalis, quæ debuit omninò ſeruari, & quamuis replicetur, quod inhibitio non egreditur terminos litis pendentiæ, reſponderunt vi-
13 gore inhibitionis † effici attentatum, etiam id, quod ex ſola litis pendentia prohibitum non fuiſſet &c. plus nimio coram *Bichio deciſ.3. ex num 8. & coram Arguell. d. deciſ.76 nu.3. & 4. & recentius deciſ.178. n.4. & 5. & deciſ.375. n.2. & 3. par.14.* cuius ſentētiæ affinis, imò ſo-
14 ror, & fortè maior videtur alia,† quod cōſenſus Partium non excuſat ab attentatis lite pendente in Rota, ad effectum, quod officio Iudicis, cuius maieſtas læſa fuit, non veniant reuocanda &c. *Adnot. ad Ludouiſ. deciſ.243. ex ipſa deciſ. in fin. & deciſ.170. num.6. & deciſ.181. nu.11. par.13.* cum alijs allegatis, & allegandis, itavt vnus ille reſponderit, ſi alijs non placeret reſpondere, videndum de bono iure, ex ſola præſentatione inhibitionis conſtare de attentatis.

Non placuit autem, & communiter concluſum fuit, & reſponſum conſtare de attētatis, vtraque &c.

R. P. D. CALATAIV.

Maceratēn Fideicommiſſi.

Mercurij 24. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Reuocatum prætendebatur fideicommiſſum in Teſtamento conſtitutum per codicillos poſtea conditos, quorum caſus cùm non ſucceſſerit, ideò pro non reuocatione fuit reſponſum, & eo magis quia diſpoſitio codicillaris conditionalis erat, & ita nihil ante aduentum poſuerat in eſſe; Plura etiam de reſtitutione doris filiarum, & de ſolutione debitorum Teſtatoris in eadem deciſione cumulantur.

SVMMARIVM.

1 *Linea maſculina, & fæminina vocata non reſtringitur ad filios, ſed extenditur ad nepotes, pronepotes, & alios deſcendentes in infinitum.*

2 *Deſcendentes omnes dicuntur vocati, ac etiam recipro-*

ciprocè substituti, si vltimus ex illis hæreditatem tenetur restituere Ecclesiæ.

3 *Confessio filij, & hæredis declarantis extare fideicommissum, nedum probat contra ipsum confitentem, sed etiam contra illius hæredes.*

4 *Fideicommissum in testamento constitutum non dicitur reuocatum in codicillis, si casus in illis consideratus, vel sub conditione positus non successit, & num. 8.*

5 *Testator non dicitur in codicillis reuocasse fideicōmissum ab eo in testamento factum, si excepto casu, qui non euenit, in reliquis d. testamentum confirmauit.*

6 *Incompatibilitas testamenti, & codicilli cessat, cessante casu incompatibili in altero ex illis à testatore considerato.*

7 *Ademptum sub conditione, ea deficiente, non dicitur ademptum, sed concessum.*

8 *Dispositio reuocata ne reuiuiscat, non attenditur quod casus non euenerit, sed solum quod euenire potuerit, intellige, & vid. num. seqq.*

9 *Testamentum secundum ipso iure reuocat primum.*

10 *per Codicillos non censetur testatorem recedere voluisse à dispositis in testamento.*

11 *Conditio nihil ponit in esse nisi fuerit purificata.*

12 *Statutum Maceratense prohibet trebellianicam etiam filijs primi gradus.*

13 *Statutum inhabilitans personam extenditur etiam ad bona existentia extra territorium statuentium.*

14 *Dotes filiarum, prout etiam restitutio dotis vxori testatoris præsumuntur solutæ ex effectibus hæreditarijs peruentis ad manus hæredum.*

15 *Dotes filiarum testatoris iuxta illius præceptum præsumuntur solutæ ex fructibus, donec probetur illas non fuisse sufficientes.*

16 *Alimenta filiorum testatoris præsumuntur persoluta ex fructibus, & alijs effectibus hæreditarijs.*

17 *Debita testatoris ex illius bonis soluta præsumuntur, dum solutiones apparent factæ hæreditario nomine, & tempore quo filij erant pupilli.*

18 *Debita testatoris non fuisse soluta ex bonis illius probare debet qui hoc allegat, non autem reus, & possessor habens præsumptionem pro se.*

19 *Possessio capta post decem dies datos ad appellandum non est attentata, etiam stante rescripto signaturæ committentis causam simpliciter.*

20 *Decendium datum ad appellandum currit à die sententiæ, non tamen illius habita notitia vbi prima citatio fuit personalis.*

21 *Dos vigore* auth. res quæ *non detrahitur de bonis fideicommissi nisi in subsidium non existentibus bonis liberis.*

DECISIO CCXXII.

FIDEICOMMISSVM in Testamēto Blasij Maioranæ institutum, cuius vigore Octauius, & alij de Nigris sententiam immissionis ab A.C. reportarunt, & possessionem quorundam bonorum fideicommissariorum apprehenderunt, *Rota sub die 10. Maij * proximè præteriti*, censuit fuisse reuocatum in eius posteriori codicillo, & per cōsequens constare de bono iure Claræ; sed Causa hodie reproposita, Domini recesserunt à decisis.

De existentia namque fideicōmissi, eiusq; purificatione fauore illorū de Nigris, apertè constare visum fuit ex eodem testamento, in quo Testator dotatis Francisca, Angela, & Celidonia filiabus ex prima vxore hæredes vniuersales fecit Io. Franciscum, Ignatiū, & alios filios masculos nascituros ex Flaminia eius secunda vxore, quibus reciprocè substitutis in casu obitus alterius sine filijs, ita postmodum disposuit: E mancando ambedue senza figli legitimi, e naturali, in quel caso li sostituisce le femine di esso Testatore assieme con la medema Flaminia pro æquali portione, e mancando le figliuole femine, e ciascheduna di esse senza figliuoli &c. succeda l'vna all'altra, e morendo le figliuole femine di esso Testatore senza figliuoli &c. in quel caso gli sostituisce detta Flaminia sua Consorte, e mancando essa Flaminia gli sostituisce il Ceppo della Casa di esso Testatore, e mancando la linea mascolina, e feminina della Casa di esso Testatore, in quel caso gli sostituisce la Chiesa della Pace &c.

Vndè defunctis Ignatio, Io. Francisco, Celidonia, & Francisca sine filijs, necnon Angela, relicta Eusebia filia, ex qua nati sunt Octauius, & alij de Nigris, isti tamquā pronepotes Testatoris dicuntur expressè vocati in substitutione lineæ masculinæ, & fœ-
1 mininæ, † quæ non potest restringi ad solos filios, sed continet plures gradus, & extenditur ad nepotes, pronepotes, & omnes alios descendentes in infinitum, *Anchar. cons. 95. num. 7. Surd. cons. 344. num. 14. Rot. decis. 6. nu. 20. & seqq. dec. 21. num. 20. & seqq. par. 5 recent. & coram Arguell. decis. 28. num. 45. & seqq. & coram Card. Celso decis. 181. num. 18.* fortiùs dum in defectu lineæ masculinæ; & fœmininæ substituta fuit Ecclesia; si enim vltimus de linea
2 tenetur Ecclesię restituere, † pernecessè omnes ex illa descendentes dicuntur vocati, & inter se reciprocè substituti, *Ruin. cons. 140. num. 9. & 16. lib. 3. Soccin. iun. cons. 110. num. 16. lib. 3. Peregr. cons. 54. num. 7. & seqq. lib. 1. & consil. 19. num. 5. & seqq. lib. 6. Galuan. cons. 34. n. 106. Surd. d. cons. 344. num. 16. Bellon. iun. cons. 2. nu. 29. & seqq. & cons. 50. num. 36. Rot. coram Buratto dec. 897. num 6 & coram Arguelles dec. 81. n. 21. & in recent. dec. 283. num. 5. & seqq. par. 13. & decis. 326. num. 10. & 13. par. 14.*

Idque etiam agnouit Io. Franciscus vnus ex primis hæredibus, qui verisimiliter informatus de voluntate Blasij Patris, fassus fuit in publico instrumento dato in hodier-
3 no Summ. *num. 1.* extare † fideicommissum, quæ confessio non solū probat contra confitentem, sed etiam contra Claram eius hæredem, *Andreol. controu. 254. nu. 50. Bellon. Iun. cons. 118. n. 26. Peregr. de fideic. art. 43. n. 6. Rota decis. 766. n. 19. par. 1. recent. & coram Zarat. decis. 31. n. 1. & decis. 72. n. 9.*

Nec subsistere visum est fundamentū decisionis, quod scilicet tale fideicommissum ordinatum in testamento reuocatum fuerit

rit in subsequenti codicillo, in quo Testator reformando tot substitutiones factas in prima dispositione, voluit: Che morendo li figliuoli maschi, e femine di esso Codicillatore senza figli legitimi, e naturali, in quel ca so vuole, che delle sei parti di tutta la sua heredità ne ricadino cinque libere à Gioseppe suo fratello, & a'suoi figli, & eredi, & vna parte ricadi libera, & assoluta à Flaminia sua Moglie. Et in reliquis testamentum confirmauit. Quia cùm decesserit Angela vna ex filiabus fœminis Testatoris, relicta Eusebia filia, & sic casus obitus filiarũ sine filiis in codicillis consideratus, non
4 euenerit, † non dicitur reuocatum fideicõmissum in testamẽto institutũ, *Paris cons. 108 n. 50. lib. 3. Rolan. cons. 31. n. 23. lib. 4. Giouagnon. cons. 36. n. 8. lib. 2. Fusar cons. 113. num. 31. & consil. 114. n. 1. Peregr. cons. 69. n. 5. lib. 4. Rota decis. 211. n. 10. par. 11. rec.* & in specie *coram Coccin. decis. 2251. n. 25. & 35.* Eoque magis dũ Te-
5 stator d. casu excepto, † in reliquis testamẽtum confirmauit, vt aduertunt *Menoch. consil. 33. n. 18. Fusar. d. cons. 113. n. 5. Peregr. d. consil. 69. n. 7. lib. 3.*

Et quamuis prædictæ dispositiones dici possent inter se contrariæ, & incompatibiles, si euenisset casus obitus filiorum sine
6 filiis, † eo tamen cessante, cessat quælibet contrarietas, & incompatibilitas; ademptum
7 enim sub conditione, † ea deficiente non dicitur ademptum, sed potiùs concessum. *l. si legatum purè 10. ff. de adim. legat. Galganett. de condit. & demonstr. par. 2. cap. 1. qu. 185. Ruin. consil. 150. n. 7. lib. 1. Menoch. cons. 78. n. 10. Giouagn. cons. 93. n. 16. lib 1. Castill. de coniect. vlt. volunt. lib. 4 cap. 56. num. 17. Rota dec. 225. num. 2. par. 2. diuers.*

Nec satisfacit respõsio data in eadem decisione, quæ reuidetur, quod casus à Testa-
8 tore consideratus potuerit euènire, † nè testamentaria dispositio in hac parte reuocata reuiuiscat, ex *Bald. Alex. Castr. Altograd.* & aliis ibidem allegatis; Quia prædicti Docto-
9 res loquuntur de duobus testamentis, † quorum secundum ipso iure reuocat primum, *§. posteriore instit. quibus mod. testam. infirm. Barr. de success. lib. 10. tit. 1. n. 2.* secus autem est in
10 codicillis, † per quos Testator non censetur recessisse à dispositis in testamento, *Menoch. cons. 317. num. 19. Castill. de coniect. libro 4. cap. 22. numer. 167. & seqq.* præcipuè quan-
11 do reuocatio facta est sub † conditione quæ nihil ponit in esse, nisi fuerit purificata, *l. quod ff. quando dies legat. ced. l. si legatum ff. de adim. leg. l. item quia, ff. de pact. Mantic. de coniectur. vltim. voluntat. lib. 3. titulo 17. num. 2.*

Minus bonum ius Claræ resultare potest ex detractionibus sibi cõpetentibus ex persona Io. Francisci sui Auctoris; quoniam legitima iam fuit sibi præseruata in sententia A. C. & Trebellianica ex Statuto Macera-
12 ten dato in præterito Summ. num. 16. † expresse prohibetur etiam filiis primi gradus, quod tamquam inhabilitans personam ad
13 illam petendam † extenditur etiam ad bona extra territorium, *Rota in Reatina Castrorum 21. Iunij 1665. coram R. P. D. meo Bourlemont*; Dos Flaminiæ Vxoris Testatoris scutorum mille tamen censeri debet restituta ex vtilibus Fundaci, creditis Societatis Officiorum, censibus, frumento, vino, & aliis effectibus hæreditariis ad manus Io. Francisci peruentis ascenden. in totum ad scuta octo millia, & vltrà, vt constat ex Inuentario, & Calcu-
14 lo in hodierno Summ. *num. 3. & 5.* † ex quibus effectibus solutæ etiam præsumuntur dotes trium filiarum ascenden. in totum ad scuta 3750. *Roman cons. 276 n. 7. Rota cor. Caualer. dec. 58. n. 5. & coram Merlin. dec. 715. nu. 7. & dec. 125. n. 21. par. 10. rec.* Vltrà quod Testator mãdauit prædictas dotes solui ex fructibus hęreditatis, quę erat valoris sc. 25300. vt constat ex calculo d. Summ. *num. 6.* Vndè donec non probetur fructus non fuisse suf-
15 ficientes pro dictis dotibus, † illæ censeri debent solutæ iuxtà præceptum Testatoris, *Surd. dec. 15. num. 10. & seqq. Rota decis. 308. n. 5. & 6. par. 11. recent. & in Mediolanen. fideicommissi 9. Maij 1672. coram Reu. P. D. meo Vicecomite.*

Et ex eisdem fructibus, & effectibus in Inuentario descriptis censentur prædita etiã
16 alimenta filiis pupillis, † dum hæredes iuxtà præceptum ipsius Testatoris introitus, ac exitus in libro non descripserunt, prout ex bonis fideicommissariis præsumuntur solu-
17 ta debita Testatoris, † dum solutiones apparent factæ hæreditario nomine, & tempore, quo dd. hæredes erant pupilli, & onus probandi contrarium spectat ad † Claram,
18 non autem ad fideicommissarios, qui sunt rei, & possessores, vulgata *leg. actor. C. de probat.*

Nec subsistit, quod eorum possessio sit attentata, attento rescripto Signaturæ Iustitiæ, quæ causam appellationis simpliciter
19 commisit; † Quia non procedit quando possessio fuit capta post decendium datum ad appellandum, *Rota coram Eminentissimo Ottbob. decis. 189. num. 18. & 19.* & quamuis sententia emanauerit per contradictas, & sic decendium regulariter currat à die ha-
20 bitæ notitiæ; † Contrarium tamen dicendum est in hoc casu, in quo dum præcessit citatio personalis, Summ. præterito *num. 8.* decendium currit à die sententiæ, *Rota decis. 396. num. 1. par. 2. recent. & coram Eminentissimo Ottbob. decis. 44. num. 3.* fortiùs quia in monitorio A. C. super præstatione alimentorum Io. Francisco præsentato, cui Procurator ab eo constitutus se opposuit hic in Curia, fuit d. sententia A. C. enunciata, præterito Summ. *num. 11.* & nihilominus Io. Franciscus appellare non curauit.

Multò minùs prætendere potest Clara detractionem propriæ dotis dum adsunt bona libera d. Io. Francisci sui viri, vt ex Inuentario facto ab eadem Clara, d. Summ.
21 *num. 13.* ex quibus dos detrahenda est, † non autem ex bonis fideicommissariis, quæ non

sunt

sunt obligata, nisi in subsidium, iuxtà vulg. *Auth. res quæ C. commun. de legat.*
Et ità vtraque &c.

Altera præsentis causæ decisio est impressa supra in hac eadem parte, & est decis. 100. in ordine.

R. P. D. VICECOMITE.

Senogallien. Prædij.

Mercurij 24. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Aduersus publicum instrumentum emptionis non fuisse probatam simulationem deciditur ex sola epistola, quæ adducebatur pro causa simulandi, nedum quia non erat recognita, sed etiam quia & ipsa suspecta de antidata, non poterat pro simulatione deduci, eo magis concurrentibus coniecturis pro veritate actus, quales erant cofessio ipsius partis, ac etiam emptoris, continuata possessio, cum illius descriptione facta in libro æstimi, quæ certè magis prævalere debent.

SVMMARIVM.

1 *Simulatio debet plenè, & concludenter probari, maximè si aduersus publicum instrumentum adducatur. & num. seqq.*
2 *Simulatio non dicitur sufficienter probata, nisi docto de causa simulandi.*
3 *Simulationis coniecturæ non attenduntur, vbi non fuit probata causa simulandi.*
4 *Scriptura priuata non recognita nullam fidem facit.*
5 *Scriptura priuata, quia est suspecta de antidata, non probat simulationem.*
6 *Tempus præcisè probandum est vbi substantia consistit in tempore.*
7 *Simulatio eo magis attenditur, vel probatur, si concurrant coniecturæ suadentes veritatē actus.*
8 *Simulatio excluditur ex ipsa confessione partis, quæ plurimum attenditur in hac materia.*
9 *Simulatio emptionis excluditur ex cōtinuata possessione emptoris, cum descriptione facta in libro æstimi ad eius fauorem.*

DECISIO CCXXIII.

DECISVM fuerat coram me sub die 27. * Februarij superioris anni 1671. Prædium Montis Albini spectare ad Hieronymum Salarolum, non obstante exceptione opposita ab hæredibus quondam Francisci Mariæ Albertini, prætendentibus nomen Hieronymi fuisse simulatè appositum, & commodum acquisitionis ad Frāciscum Mariam spectare; his tamen non acquiescentibus, iterum causa proposui, & licèt dicti hæredes non informauerint super meritis, sed tantummodò exhibitis articulis institerint pro concessione remissoriæ, nihilominus quia visum est DD. illam non esse concedendam, vt in alia decisione hodie paritèr extensa, idcircò ex iisdem fundamentis resolutum fuit standum esse in decisis.

Cum enim ex publico Instrumento constet emptionem fuisse factam de propriis pecuniis ipsius Hieronymi, † sequitur quod
1 simulatio in contrarium opposita debeat omninò concludenter probari *Bald. consil. 21. per totum lib. 4. Castrens. consil. 388. num. 2. lib. primo Honded. consil. 41. num. 28. lib. 2. Rota coram Cels. decis. 156. num. 4.* & latè *in Bononien. Prædij 27. Nouembris 1670. §. minus relevat coram Reuerendo Patre Domino meo Calataiu*
2 neque dicitur sufficienter probata † nisi docto de causa simulandi *Adden ad Sanct. Mem. Greg. decis. 157. num. 27. Rota coram Martino Andrea decis. 105. num. 12. coram Bichio decis. 609. nu. 13.* Cum autem in casu nostro huiusmo-
3 di Causa deficiat, † coniecturæ ex quibus Albertini oppositam simulationem probare intendebant, nullatenùs visæ sunt sufficere *Alexan. consil. 111. num. primo lib. 3. latè Farinac. in tract. de falsit. & simulat. quæst. 162. num. 161. Rota coram Penia. decis. 215. num. 2. & latius in recent. decis. 273. num. 23. par. 11.*

Nec pro dicta Causa inseruire potest timor, ne Bonhomii hanc acquisitionem impedirent quoniam Epistolam, quæ ad hunc effectum adducta fuit, non solum ex defectu legiti-
4 mæ recognitionis, † nullum potest probationis gradum constituere iuxtà *consilium Oldrad. 127. num. 6. Paris. consil. 115. num. 5. lib. 4. cum aliis adductis in præcedenti decisione §. non iustificata*, sed tanquam suspecta de antidata
5 non meretur attendi † ad ostendendam præordinationem simulatæ emptionis, ad quem effectum tempus præcisum exhara-
6 tionis † ante stipulationem Instrumenti tanquam de substantia probandum esset *Iason. consil. 46 num. 27. libr. 3. Gratian. discept. 562. num. 35. Rota coram Duran. decis. 337. n. 43. & alii in dicta decis.* quæ reuidetur *§. Et quatenùs.*

7 Potissimum quia concurrunt plures coniecturæ comprobantes veritatem actus, de quibus in *dicta decisione §. finali*, & signan-
8 ter confessio Francisci Mariæ, quæ † valdè debet attendi ad exclusionem simulationis *Crauett. cons. 145. n. 17. Rot. co. Gregor. decis. 195. sub num. 3.* cum aliis *coram Card. Cels. dec. 196. in fine*, continuata possessio Hieronymi cum
9 descriptione in æstimo † ad eius fauorem, ex quibus, & ex aliis in dicta decisione congestis, cùm nihil in contrarium adderetur, visa est cessare quælibet vmbra simulationis, & ideo standum esse in decisis vna tantum Parte informante resolutum fuit.

Supra in alia præcedenti parte 17. adest altera huius causæ decisio 54. in ordine coram eodem R. P. D. Vicecomite, infra verò sub die 27. Ianuarij immediatè sequentis erit alia super remissoria.

RE-

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Nonantulana Emphyteusis.

Mercurij 24. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Exceptione Inuentarii se tueri prætendebat hęres quominus factum sui auctoris defuncti seruare teneretur; Verùm quia & Inuentarium habebat possibilitatẽ existentiæ aliorum bonorum, nullaque de illis fuerit reddita ratio, nec bona inuentariata dimissa, eius beneficium minimè suffragari deciditur; Eo magis quia hæreditas non solùm præsumitur opulenta, sed talis in effectu apparebat, itavt quousque suppetunt vires hæreditariæ nequaquam possit hæres illius beneficio iuuari.

SVMMARIVM.

1 *Hæres vt non teneatur seruare factum defuncti inuentarium conficere debet.*

2 *Inuentarij confectio facta longo temporis interuallo post relaxata à patre filio plurima bona, non excludit possibilitatem existentiæ aliorum bonorum præter ibi descripta.*

Amplia quia neque excludit quod illa filius medio tempore distrahere, & dissipare potuerit ibidem.

3 *Possibilitas sola sufficit in contrarium vt inuentarium hæredi non suffragetur.*

4 *Hæreditas præsumitur opulenta, eo magis si etiam talis appareat.*

5 *Hæres beneficiatus quousque suppetunt vires hæreditariæ tenetur seruare factum defuncti, eo magis si rationem non reddat, nec bona inuentariata dimittit.*

6 *Bonorum dimissio, seu relaxatio dicitur realis non verbalis ex verbis dimisit, restituit, & relaxauit.*

7 *Bona hæreditaria quod fuerint fideicommissis subiecta, probari debet aliunde, quam ex assertione hæredis.*

8 *Decisiones firmantes articulum fideicommissi non concludunt identitatem bonorum, quæ illis prætenduntur subiecta.*

9 *Frater dicitur hæres sui fratris, si petat portionem illius dotis maternæ.*

DECISIO CCXXIV.

EX duplici capite responsum fuit Victorio Agenti ad recuperationem bonorũ alias à Benedicto Patre alienatorum non suffragari Inuentarium confectum in aditio-
1 ne hæreditatis eiusdem † ad euitandam dispositionem text. in *l. cum à matre C. de rei vendic.* & proindè stãdum esse in decisis* coram me die tertia Martij anni præteriti.

Primo, quia cùm longè ante obitum Patris dimissa, & relaxata fuerit eidem Victorio maxima pars bonorum paternorum, vt patet ex transactionibus inter ipsos initis de
2 anno 1658. & 1664. † Confectio Inuentarij subsequuta post considerabile temporis interuallum, non excludit possibilitatem existentiæ aliorum bonorum præter ibi descripta, neque quod Victorius illa hoc medio
3 tempore distrahere, & dissipare † potuerit, quæ possibilitas sufficit ad hoc, vt Inuentarium non suffragetur ad tradita per *Rotã coram Biebio decisione 608. num. 19. & decis. 431. num. 15. & 16. par. 9. recentior.*

Secundo, quia etiam si illud bona dimissa contineret, adhuc cum ex quantitate ibidem descripta, pateat, hæreditatem fuisse
4 opulentam, † & talis de iure præsumatur, *l. libertus, qui soluendo ff. de bonis libertorum l. prima §. lucratiuas cum gloss. C. de imponenda lucrat. descript. lib. 10. Bursatt. cons. 9. num. 24. libro primo, & Postb. de manut. obser. 56. num. 11.* pro ea summa, in qua suppetunt vires hæreditariæ, non potest Victorius impugnare
5 factum defuncti, † maximè nulla reddita ratione, neque facta libera dimissione omnium bonorum in hæreditate repertorum, vt præter adductos in alia decisione perpetuò firmauit *Rota*, & signantèr *coram Martino Andr. decis. 87. num. 4. & 105. num. 8. Canalers decis. 430. num. 0. Duran. decis. 10. num. 8. sanctæ memoriæ Gregor. decis. 07. num. 12. & 418. num. 6. & in recent. decis. 371. num. 14 parte 13.*

Neque obstare visa est duplex responsio allata ab Informantibus pro Actore, altera nempè, quod dimissio, & relaxatio bonorum facta viuente Benedicto fuerit verbalis; & in altera, quod bona in hæreditate reperta sint varijs fideicommissis subiecta.

6 Nam quod dimissio † fuerit realis patet ex lectura secundæ transactionis datæ in Summario Reorum præteritæ positionis *num. 7. ibi*: Sponte, & non per errorem aliquem ea omnia, quorum possessionem sibi reseruauerat eius vita naturali durante in dicto transactionis instrumento dimisit, restituit, & relaxauit Domino Victorio eius filio.

Quod autem bona in Inuentario descripta sint fideicommissis subiecta non iustificatur per assertionem ibi emissam ab hære-
7 de, quia huiusmodi qualitas † tamquam habens contra se iuris præsumptionem, debet aliundè probari, vt ex *Porcellin. de inuent. quæst. prima sub num. 8.* in specie firmat *Bursatt. cons. 9. num. 25. libro primo Menoch. cons. 780. num. 10.* & in terminis *Rota coram Seraph. decis. 204. num. primo & 2. & coram Dunozzetta Iunior decis. 891. num. 10. & 11.*

Nullatenus suffragantibus ad hanc probationem inducendam decisionibus editis in Bononien. fideicommissorum de Victorijs prima Aprilis 1669. coram Eminentissimo Domino Cardinali Carpineo, & coram
8 me 8. Iunij 1671. † quia licet in illis fuerit admissa existentia fideicommissorum, non tamen firmatum fuit eisdem esse obnoxia bona controuersa.

Deniquè iterum dictum fuit quoad prædium venditum Malaguttis vltra prædicta

obstare Victorio consensum alienationi præstitum à Vincentio fratre, cuius factum pariter
9 seruare tenetur, † dum illius hæredem se facit petendo portionem dotis maternæ ad eundem spectantem. Et ità ex prædictis pro confirmatione decisionis responsum fuit, vtraque Parte informante &c.

Supra in hac eadem parte adest altera præsentis causæ Decisio ibi in ordine 46.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Casalis Veteris.

Mercurij 24. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Ad restituendos fructus cōdemnatum est Monasterium, retentis tamen fructibus in eorum recollectione factis, provt etiam bonificatis expensis contra Colonos pro consequendis iisdem fructibus; Cumque vlterius adduceret se non teneri ad restitutionem pensionum, quas non exegerat, hoc non fuit admissum ex defectu probationis non factæ receptionis illarum.

SVMMARIVM.

1 *ex Fructibus bonificandæ sunt expensæ pro illorum recollectione factæ.*
2 *Possessor qui tenetur restituere fructus condemnari non potest ad illos, quos non percepit.*
3 *Fructus solum illi dicuntur, qui remanent deductis expensis.*
4 *Fructus percipiens onera illis inhærentia subire tenetur.*
5 *Expensę factæ pro recollectione fructuum, & contra colonos pro illis consequendis, omnes restituendæ sunt ab eo, cui ijdem fructus vel spectant, vel restituendi sunt.*
6 *Calculus fieri debet de omnibus partitis vt dignosci possit vera liquidatio facienda.*
7 *Fructus non fuisse à possessore perceptos, ipse possessor probare tenetur.*
8 *Affirmatiua exactionis licet probetur ex libris monasterij, ex illis tamen non remanet probata negatiua.*
9 *Negatiua non probatur ex inspectione librorum, quoties affirmatiua potest aliunde verificari.*

DECISIO CCXXV.

EX triplici capite Abbas, & Patres Sancti Petri ad Vincula dicebant reformādam esse Decisionem editam coram me 26. Iunij proximè præteriti, in qua fructus percepti ex Casale controuerso fuerunt liquidati in summa scutorum 12102. Immo quia in huiusmodi liquidatione non fuerunt bo-
1 nificatæ † expensæ factæ pro illorum recollectione iuxtà *Text. in l. fructus, & l. sequenti §. impendi, ff. solut. matrimon.*

Secundo, quia pretium frumenti, licèt in decisione supponatur taxatum partim in scutis sex, & partim in scutis quinque cum dimidio pro singulis rubris ad formam taxæ Cameræ Apostolicæ adhuc inspecta summa in dicta Decisione liquidata apparet totum fuisse taxatum in scutis sex.

Tertio denique, quia iisdem Patribus accepto feruntur pensiones etiam inexactæ, & tamen cùm nullam commiserint negligen-
2 tiam in exigendo, † & parati sint cedere actiones contra debitores ad aliquam restitutionem condemnari non valent, vt in specie fuit admissum per *Rot. coram Arguelles decis. 117. num. 3. versic. ex qua summa cum seqq.*

Sed Domini annuentes reformationi petitæ quoad expensas infrà exprimendas, in reliquis confirmarunt decisionem; Præmis-
3 sa enim Iuris regula, quod fructus † dicuntur deductis expensis, iuxtà *text.* præallegatum *in l. fructus, & l. sequen, §. impendi ff. solu-*
4 *to matrim.* & quod illos percipiens † teneatur onera eisdem inhærentia subire, *l. fructus C. de action. empt. Bart. in l. neq. ff. de impens. in rebus dotal. factis, & Surd. cons. 106. n. 6.* Indè iuri consonū visum fuit, vt Fuluius hęres b.m. Cardinalis Roberti eorundem fructuum restitutionem prætendens, ex illis deducere debeat, & Patribus bonificare expensas erogatas in vecturis, & gabellis occasione illorum asportationes ad Vrbem, necnon summas solutas pro taxis viarum, quas ipsemet Ful-
5 uius bona fide admittebat, † & denique impensas factas in litibus agitatis aduersus creditores huius Casalis pro consequutione pensionum eidem hæredi restituendarum, ad tradita per *Surdum consil. 514 num. 13. & per Modernum Fulginaten. discept. 2. n. 59. & per Rot. decis. 86. per tot. par. 3. recent.*

Vice versa insubsistentia fuerunt iudicata cætera opposita contra decisionem; nam quod taxatio frumenti fuerit difformis ab illa supposita, & admissa in eadem Decisione non probatur, provt esset probanda per in-
9 tegrum calculum omnium partitarum; † vt ex illis singulariter, & simul perpensis dignosci possit, an summa liquidata in scutis 12102. constituatur ex pretio frumenti in totum taxato ad rationem scutorum sex pro singulis rubris.

Quantum verò attinet ad pensiones, præmisso quod attenta possessione Casalis controuersi existente penes Patres, & illius lo-
7 catione ab eisdem facta † negatiua non exactionis pensionum debet ab illis concludenter probari, vt in his terminis dictum fuit coram *Buratt. decis. 173. num. 3. & 4.* Hinc huiusmodi probatio non visa est posse desumi ex libris eorundem Patrum, nedum quia non fuerunt in actis exhibiti, verum etiam quia licèt illi probent exactionem partitarum, quæ in eis adnotatæ leguntur;
8 non tamen probant † non exactionem earum, quæ fuerunt omissæ, *Rota decis. 239. num. 3. par. 11. rec.* nam quando, provt hìc, affirmatiua exactionis probari potest aliun-
dè,

9 dè, quàm ex libris prædictis † præsumi non valet ex inspectione eorundem concludens probatio negatiuæ, vt declarat *Bald. in l. finali C. de rebus hered.* & post eum *Ruin cons. 25. num. 19. volum. primo, Handed. cons. 78. num. 35. & seq. lib. 2. & Rota coram Buratt. decis. 10. numero 5. 6. & sequen. & decis. 46. num. 6. & 7.*

Et ità vtraque &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Romana Fideicommissi de Cosettis.

Mercurij 24. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Quatenus teneatur possessor restituere fructus à die motæ litis in hac decisione declaratur, non ab eo die introducti iudicij, monitorij, seù libelli, sed à solo tēpore quo fuerit fundata intentio actoris, ea ratione quia cum hæc restitutio neque pendeat à motione iudicij, aut contumacia ipsius possidentis, sed tantummodo à mala fide, in qua ille fuerit constitutus, hæc non incipit nisi posteaquā ipse sciuerit rem esse alienam, seque malum ius in illa fouere, atque ideò per substentationem iudicij etiam vsque ad tertiam sententiam non fit retrotractio, nisi à solo die fundatæ intentionis eiusdem actoris.

SVMMARIVM.

1 *Fructuum condemnatio fieri debet à die motæ litis, & monitorij reproducti, quod dicitur litis initium. intellige vt num. seqq.*

2 *Litis motæ principium incipit à die monitorij, si causa prosequuta sit. secus si per tempus considerabile nihil in ea actum est.*

3 *Possessor vt condemnari potuisset ad fructus à die motæ litis, debuit pro certo scire, se rem alienam possidere. & num. seqq.*

4 *Fructuum restituendorum à die motæ litis non est causa sola excitatio quæstionis, vel contumacia partis, sed mala fides possidentis.*

5 *ad Condemnationem fructuum à die motæ litis deuenire non potest Iudex, nisi probetur possessorem fuisse in mala fide.*

6 *Fides mala non resultat in possessore ex sola denunciatione litis, monitorio, seù libello, sed requiritur etiam productio intentionis actoris. & num. 7.*

7 *Possessor ita debet in mala fide constitui, vt dignoscere possit actorem habere iustam causam litigandi, ipsumque malum ius confouere.*

8 *Scientia rei alienæ, seù mala fides non inducitur contra tertios in iudicio non vocatos.*

9 *Actus facti à Procuratore sine mandato expresso, vel præsumpto, quamuis fuerint repetiti, non præiudicant.*

10 *Reus licèt causam vsque ad tertiam sententiam substinuerit, non exindè dicitur in mala fide à principio ante fundatam intentionem actoris.*

11 *Fides mala vt iudicatur non fit retrotractio à die moti iudicij, sed ab eo solo die fundatæ intentionis agentis.*

12 *Approbatum quod semel fuit, amplius impugnari non potest. & num. 13. vbi amplia.*

13 *in Iudicijs proceditur cum aliquo quasi contractu.*

DECISIO CCXXVI.

PRÆVIO monitorio exequuto die 20. Februarij 1666. Alexander, & alijs de Cosettis vti fideicommissarij q. Virgilij de Cosettis cum subsequuta productione Testium die 11. Aprilis 1667. ad effectum probandi personarum legitimationem, & Domus fideicommissariæ identitatem vna cum Instrumenti productione conuenerunt Patres Sancti Caroli ad Catinarios pro reintegratione dictæ Domus ad illorum fauorem alienatæ ab Horatio, & Fabio, & reportato mandato de immittendo in possessione dictæ Domus vnà cum condemnatione fructuum perceptorum, deuentum fuit ad disputationem Dubij coram R. P. D. Taia sub die 4. Martij 1672. pro qua summa liquidandi erant, & DD. conuenerunt illos deberi, & esse liquidandos in summa soluta à die contestationis litis, cum productione Testamenti, ac legitimatione personarū, demptis tamen quinque de singulis centenarijs pro expensis solitis in refectione viarum, & eiusdem Domus reaptatione. Verùm cùm aliquis error, & excessus calculi in fine decisionis fuerit per Patres detectus, ex quo condemnatio fructuum non à die productionis Iurium, sed monitorij intrabat cōtra formam resolutionis captæ, & ideò ad illorum instantiam, cùm bis sub diebus prima Iulij 1672. & 28. Iunij 1673. causa fuerit proposita semper DD. in eadem opinione permanserunt, & ad formam illius etiam sententia expedita fuit, cuius virtute Patres condemnati fuerunt in summa scutorum 258. demptis scutis 25. pro dd. reparationibus, & huiusmodi sententiæ multò minus acquiescentes, ab illa demum appellationem introduxerūt, & causa mihi commissa DD. non inclinarunt nisi ad illius sēntentiæ reformationem in ea parte, in qua Patres condemnati fuerunt ad restitutionem fructuum à die producti monitorij, & voluerunt illos teneri ad illorum restitutionē à die, quo fuerunt producta Iura ad effectū legitimandi personas, & identificandi Domum ad illorum commodum alienatam.

Et quamuis in alijs similibus Iudicijs Rota solita fuit condemnare reos, & victos ad fructuum restitutionem à die motæ litis, &
1 monitorij reproducti, † quod dicitur litis principium, & maximè quando actum fuit virtute rei vindicationis, & in alijs Iudicijs in rem directis, iuxtà *text. in l. 2. C. de petit. hered.* Aduertendum tamen est regulariter nō admisisse reos posse conueniri à die motæ litis, nisi ipsi continuauerint litis prosequutionem ab illa die qualis per monitorij re-
2 productionem mora fuit. † secus verò si In-

illis in ea parte, in qua in dicta sententia error manifestus apparet, & eo libentius illis placuit conuolare ad hanc opinionem, dum resolutioni aliàs à Rota captæ acquieuerunt Cosetti, acceptando totum illud, quod ab
12 ipsa fuit ordinatum,† quod amplius impugnare non est in eorum potestate, *cap. quod semel de reg. Iur. in 6. Barbos. Axiom. 196. num. 6.* & ista regula etiam locum sibi vindicat in
13 Iudicijs,† in quibus etiam non aliter proceditur, nisi cum aliquo quasi contractu, vt dixit *Barbos. in Axiom 132. num. 3.*

In reliquis verò DD. non fuerunt concordes, & huiusmodi resolutio capta fuit, vtraque Parte informante.

Decis. 265. in alia præcedenti parte 17. recent. in hac cadem causa emanauit.

R. P. D. VICECOMITE.

Oxomeñ Iuris sepeliendi.

Veneris 26. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Ius sepeliendi aliàs cuicumque Ecclesiæ competens, & in specie Patribus Carmelitis, illis vigore assertæ concordiæ impediri prætendebatur, quapropter petita remissoria conceditur ad probandum æquè d. concordiam non fuisse obseruatam, eamque vtpotè factam cùm solo Prouinciali præiudicare minimè potuisse eidem Ecclesiæ, & sic præsens decisio, quæ solam remissoriam continere videtur, probatione facta, deseruiet etiam pro decisione articuli in causa principali.

SVMMARIVM.

1 *Sepeliendi causa dicitur esse prophana.*
2 *Remissoria in causa prophana conceditur ex sola releuantia articulorum, etiam absque vllo fumo.*
3 *Releuantia articulorum, etiam modica sufficit ad effectum obtinendi remissoriam.*
4 *Articulorum totalis releuantia cognitio reseruatur in definitione causæ principalis.*
5 *Sepeliendi ius competit cuicumque Ecclesiæ.*
6 *Patres Carmelitæ de iure habent ius sepeliendi in eorum Ecclesiis.*
7 *Prouincialis solus non potest præiudicare, & renunciare iuribus Ecclesiæ.*
8 *Concordia non obseruata, remanet nullius roboris, & momenti.*
9 *Obseruantia debet esse indiuidualis super casu, de quo agitur.*
10 *Obseruantia vnius capituli eiusdem instrumenti, non infert ad obseruantiam aliorum.*
11 *Memoriale, & Preces vt præiudicent, requiritur quod probetur à quo fuerint porrecta.*
12 *Remissoria non retardatur ob discussionem meritorum, quæ in propositione causæ videnda sunt.*

DECISIO CCXXVII.

ORTA in partibus controuersia inter Capitulum Ciuitatis Oxomeñ, & Patres Carmelitas Discalceatos, coram Reuerendissimo Hispaniarum Nuntio super Iure sepeliendi cadauera defunctorum, & exhibita concordia iamdiù inter Collitigantes inita, qua cautum fuit, quod Patres prædicti non possent in eorum Ecclesia sepelire cadauera, emanauit inhibitio, seù decretum de nihil innouando contra dictam concordiam, à quo interposita appellatione, & causa mihi commissa, antequam assumeretur disputatio super meritis, Patres Carmelitæ nonnullos articulos exhibuerunt, petentes remissoriam, quapropter proposui dubium, An esset concedenda, & affirmatiua prodijt resolutio.

1 Cùm enim versemur in causa† prophana, vt in terminis Iuris sepeliendi aliàs respondit *Rota decis. 374. num. 1. coram Cardinali Mantica*, & articuli sint releuantes, Remissoria
2 nunquam denegari consueuit,† etiamsi nullus materiæ articulatæ exhibeatur fumus, *Rota coram Eminentissimo Otthob. decis. 24. num. 1. & 2. coram bo. me. Cardinali Celso decis. 32. num. 1. in Varmien. distributionum 23. Ian. 1663. §. causa enim coram D. Præside Granaten.* cum vulg.

Releuantia autem, quæ ad hunc effectum etiam modica sufficit, cùm in dubio Remis-
3 soria concedatur,† dummodo articuli quoquo modo conferant ad causam, latè in *Pampilonen. iurium Parochialium 25. Iunij 1668. §. aut saltem coram R. P. D. meo Priolo*, reserua-
4 ta cognitione totalis releuantiæ† in definitione causæ, *Rota coram Eminentissimo Otthob. decis. 82. num. 22. & in Romana filiationis de Nauarra 10. Maij 1672. §. quam coram R. P. D. meo Matthæio*, in præsenti visa est satis clara respectu vtriusque articuli; siquidem in primo articulatum fuit, quod de tempore huius concordiæ Conuentus erat fundatus, & sic Ius iam erat quæsitum Patribus Carmelitis,
5 eorumque Ecclesiæ,† cùm de iure communi Ius sepeliendi competat cuicumque Ecclesiæ *cap. primo de sepult. Clem. dudum §. huiusmodi eodem titulo*, & in terminis istorum Pa-
6 trum aliàs respondit† *Rota in Seguntina Iuris sepeliendi decis. 508. par. 3. recent.* nec in præiudicium Ecclesiæ, & Conuentus poterat so-
7 lus Prouincialis† iuribus illis competentibus renunciare, in terminis *Rot. coram Coccin. decis. 2070. num. 15.* confirmata *coram Garill. decis. 97. num. 31.*

Secundus articulus pariter visus est releuans, quia continet, quod concordia per quadraginta annos subsequentes, imò nun-
8 quam vsque modò fuit obseruata, † quare data hac probatione, concordia remaneret nullius roboris, & momenti, *Gonzal. ad reg. 8. gloss. 55. num. 20. & 22. Rota coram Pentinger. decis. 319. num. 5. & decis. 252. num. 12. parte 13. recent.*

Non obstante duplici obiecto. Altero, quod in cæteris partibus concordia fuerit

9 effectuata, † quia obseruantia debet esse indiuidualis super casu, de quo agitur, *Rota coram Buratt. decis.* 129. *num.* 6. *coram Arguelles dec.* 65. *num.* 17. & ab obseruantia vnius Ca-
10 pituli † non benè infertur ad obseruantiam aliorum, *Rota dec.* 207. *num.* 9. *par.* 5. *rec. coram Buratt. decis.* 571. *num.* 2. Altero, quod d. obseruantia in hac parte præcisè probetur ex quibusdam memorialibus, vt asseritur, porrectis Capitulo pro obtinenda licentia sepe-
11 liendi, quoniam quidquid sit an † probetur à quo fuerint dictæ preces porrectæ, prout requiritur, vt in *Bononien. Pecuniaria, siue Transactionis* 20. *Nouembris* 1669. §. *minus visa coram Reuerendissimo D. Decano*, visa est cessare difficultas, quia de iuribus illorum actuū
12 erit videndum in disputatione causæ † non retardata interim Remissoria, *Rota dec.* 785. *num.* 5. *par.* 5. *diuers. decis.* 660. *num.* 4. *par.* 2. *rec.* cum alijs coram *Eminentiss. Otthobono d. decis.* 24. *num.* 11. *& seq.*

Et ita, vtraque Parte informante &c.

R. P. D. RONDININO.

Meleuitana Bonorum.

Veneris 26. *Ianuarij* 1674.

ARGVMENTVM.

Contra mulierem retinentem bona viri plura opponebantur, & præcipuè quod eorum fructus in creditum suæ dotis imputare teneretur; Hoc tamen non est concessum, quia visum est illam habuisse dd. bona tamquam Domina, ex quo & eius creditum adæquabant, & nulla aderat verisimilis spes luitionis, quo in casu sicuti fauore extranei potiùs præsumitur dominium, quā pignus, ita & multo magis hoc iudicandum est pro dote, nè mulieres per istas minutatas solutiones indotatæ remaneant, quod maximè reipublicæ interest; Rursus melioramenta facta in continuatione ædificij, etiam lite pendente deberi declarantur, nè alioquin imputaretur possessori, quod nihil impendendo rem perituram reliquisset.

SVMMARIVM.

1 *Mulier possidens bona viri iure familiaritatis eo defuncto mutat sibi causam possessionis iure dominij.*
2 *Retinens rem alienam iure pignoris, vel hypothecæ imputat fructus in sortem.*
3 *Mulier retinens bona mariti, si non præcessit factum iudicis illa assignātis in pignus, retinere dicitur iure dominij.*
4 *Creditor retinens bona sui debitoris, quæ creditum æquent, & nulla sit spes luitionis, illa dicitur habuisse iure dominij.*
5 *Bona fauore dotis censentur potius in dominium, quàm in pignus fuisse tradita.*
6 *Melioramentis in genere probatis, & præfixo termino ad liquidandum, nullaque liquidatione facta, proceditur ad immissionem.*
7 *Testes inuicem concordandi sunt, vt euitetur mendacium, & contrarietas illorum.*
8 *Melioramenta facta pendente lite, etiam malæ fidei possessori debentur, quoties ei imputaretur quod nihil impendendo rem perituram dereliquisset.*
9 *Præsumptio* l. Quintus Mutius ff. de donat. *cessat quoties docetur mulierem aliunde acquisiuisse, & supra sub num.* 8. *& num.* 10.
10 *Solutiones factæ à vidua de cuius pecunijs censeantur factæ, qualiter ex coniecturis iudices arguere soleant.*
11 *Æs alienum testatoris præsumitur solutum ex bonis, pecunijs, vel nominibus debitoris in illius hæreditate repertis.*
12 *Identitatis probatio excluditur ex sola possibilitate in contrarium, & nu.* 14. *vbi amplia.*
13 *Bona pro qualitate, & conditione personarum à iure metiuntur.*
14 *Possibilitas sola sufficit, ne identitatis probatio concludat, etiam si in turpi quæstu acquisitio fieri potuerit.*
15 *Mobilia hæreditaria liquidari debent secundum valorem tempore conditi testamenti.*
16 *Hæres tenetur ad expensas, quæ vtiles hæreditati fuerunt.*

DECISIO CCXXVIII.

CONDEMNATA Alagona per sententiam Reuerendissimi D. mei Albergati Decani ad restituenda Mariettæ filiæ bona hæreditaria Cæsaris Patris, & præcipuè domum sitam è conspectu Portus Salui, & quoddam creditum exactum à Mercatoribus Siracusanis, excepit illa de retentione sibi debita pro suo credito dotali, & de rata scutorum 700. necnon pro melioramentis factis in d. domo, & pro expensis erogatis in recuperatione d. crediti Siracusani, & demū pro solutionibus aliorum debitorū à dicto Cæsare viro defuncto relictorum; Circa quæ in gradu restitutionis in integrum coram me assumpta disputatione pro parte confirmata, & pro parte reformata sententia Reuerendissimi D. mei Decani, retentio denegata fuit ex rationibus deductis in decis. 15. Ianuarij * 1672. coram me.

Hinc noua, ac meliori probatione egere Alagona agnoscens pro nouo Testium examine petita, atque obtenta remissione ad partes, vt in decis. 26. Nouembris 1672. coram me, exhibitis hodie illorum depositionibus, atque innouata disputatione super principalitèr decisis 15. Ianuarii 1672. Decisionem in hunc modum reformandam, Domini responderunt.

Ex pluribus enim causis, quibus ad tuendam suam possessionem, & ad excludendam Mariettam filiam ab immissione Alagona tuebatur, approbabant singulariter Domini creditum illius dotale in dd. scutis 700. de quo credito, & de alijs iuribus licèt dictum fuerit in præterita decisione Alagonā satisfactam

factam fuisse ex pensionibus d domus hære-
ditariæ viri, quas restituere tenebatur à die
litis anno 1628 inchoatæ;hodie tamen con-
siderabant DD.pro scutis 700. Domum em-
ptam fuisse Summ. Alagonæ *num.*2 pro qua
simili quantitate cùm Alagona hæreditatis
viri creditrix esset non solũ potuit,retinẽdo
bona viri possessionẽillius bonorum fami-
liaritatis iure viuente Marito habitam in
possessionem iure dominij mutare, quoties
1 hæredes viri non præuenerunt; † quia tunc
diceretur illa inuadere, iuxtà *text. in l. dotis
actione C.solut.matrim.* sed neque tenetur fru-
ctus in extinctionem dotalis crediti compu-
2 tare, † deductis expensis provt regulariter
solet retinens rem aliquam iure pignoris,
vel hypothecæ, iuxtà *text.in cap.1.& cap.con-
questus de vsuris in l. si dominum, vbi DD. C.de
pignor.* quia hoc casu cùm non præcessit ex-
3 pressa declaratio mulieris,† & factum Iudi-
cis, bona in causam pignoris assignata,iuxtà
*decis. Burat.*160 *in fin.*ex natura actus lex ipsa
interpretatur per quandam fictionem,bona
non iure pignoris, sed iure dominij ab ipso
4 debitore creditori assignata fuisse, † cũ cre-
ditum debitum æquet, itavt nulla sit spes
luitionis, & consequenter bona pro dere-
lictis habeantur, iuxtà *text.in l.si res obligata,
vbi DD. ff.de leg.1.& in l. qui habebat 99. ff. de
leg.3.ibi glos.vers.cessante, & in l. legata 9. §.fin.
& ibi Bart.ff.de supellectil.leg.st. idem Bart. in l.
qui habebat num.2.ff.de leg.3. & in l.rem legatam
in fin ff.de adim.leg.Bald.in cap. 1. §.aut si libel-
lario nu.5. quibus modis feud. amittatur, & in l.
voluntas nu.9.ibique Barbat.C.de fideicom. Imol.
in l.1.§. per seruum corporaliter il 2.in fin.ibique
Alex. num.7. Aretin. ad fin. Zasius num.11. ff.de
acquir.possess.& cons.169. in fin. vol.6. Ias. in l.
manumissiones num.10. ff.de iust.iur.Neapodan.in
consuetud.Neapol. si creditor tit.de pignor. Negu-
sant.de pign.par.3.memb.1. num.30. & ad decla-
rationem decis. Afflict. decis. 373. Vrsill. ibidem
num.5.late Gratian.discept.422.à num.13. ad fin.
Rot coram Pen. decis. 1672. num. 3. Dunoz. iun.
dec.630. num.*19. quam conclusionem in his
præcisis terminis,quamuis dubij deduxerunt
*Borguin.Caualcan de vsufruct. mulier. relict. sub
num.207.Molignatt. de retent. quæst.*210. & ma-
gis expresse *Cost.de ratione rata quæst. 58.nu.9.
Rot.rec.par.4.tom.2.decis.145.num.11.& 12. &
in Romana fideicõmissi de Spinis 14.Martij 1672.
§.sed quando confirmata 23.Ianuarij 1673.coram
R.P.D.meo Priolo, & coram Dunoz.iun.dec.217.
nu.6.&* 7.repetita *in rec.par.6. decis.*46. in qua
apposité obseruatur id saltem procedere
fauore dotis, cuius causa est adeò fauorabi-
5 lis, ac vtilis Reipublicæ, † cuius interest,nè
mulieres paulatim ex fructibus suas dotes
extinguendo indotatæ remaneant, vt ideò
in dubio ita pronunciandum sit ex ratione
*text.in l.in ambiguis ff.de reg. iur.*quam ad pro-
positum considerarunt *Decian.cons.35. n.16.
vol.1.Menoch.cons.201.num.18.& 19.*

Qua pariter ratione admittebant Domini
exceptionem istorum melioramentorum,
quæ ex istis nouis Testibus magis expressè
probata videntur, quàm ex alijs anno 1635.
olim in hac pariter causa examinatis, dicto
Summ. Alagonæ *num. 16. & 17.* itavt omni-
bus simul iunctis negari non possit saltem
in genere de illis constare; ideoque cessare
vagam illam, & indeterminatam probatio-
nem alias reiectam *in d. decis. huius causæ §.
neque melioramentorum,* sed suo loco præfigẽ-
6 dum esse terminum ad illam† liquidandum,
quo casu, nullaque facta liquidatione pro-
ceditur ad immissionem data cautione de
illis reficiendis, quemadmodum seruat hoc
Tribunal, de cuius praxi testatur *Lancellott.
de attent.par.3. cap.24.qu.29.num.8.& 9.Put.de-
cis.461.lib.2.in correct.Rot. rec. par.4. tom.2. de-
cis.217.num.5.& par.13. decis.149. num.5. Coc-
cin.dec.1226.num.1.& decis.1358.num.23.*

Et quamuis longè priùs Alagonam Do-
mum hanc inhabitasse probetur ex positio-
nibus, & ex testibus olim ab ipsa productis,
Summ. Marietræ *num.3.& 4.* à quibus vlte-
rius ostenditur mobilia, & supellectilia in
hanc domum Alagonam intulisse,adhuc ta-
men non insurgit contrarietas aliqua inter
istos Testes, & alios; quia vt aduertitur oc-
casione remissoriæ in altera *decisione huius
causæ 26.Nouembris 1672. §. neque minus coram
me,* benè omnia compatiuntur; quia potuit
domus penè diruta inhabitari etiam respe-
ctu alicuius mansionis, provt quotidie vi-
demus in ædificijs, modò vnam, modò alte-
ram partem domus inhabitando, ædificio
interim continuato, in quem sensum acci-
pienda sunt dicta istorum Testium nouissi-
mè examinatorum, qui in hoc conueniunt,
Summ. responsionis vtriusque Partis *num.
7 vnico,*† vt exinde mendacium, & contrarie-
tas inter illos euitentur, *Butr. cons. 52 num.2.
Anchar.cons.335.in princip.Alex.cons.190 nu.2.
vol.7. Rot. coram Ludouis.decis.130. num. 1. vbi
Adden.num.9.Coccin.decis.1831.num.22.* & pas-
sim in alijs.

His autem positis,cùm in reparatione do-
mus melioramenta facta fuerint, necessaria
dicuntur, ad literam *text. in l. 1. in fin. vers. si
ædificium ruens ff.de Impensis in reb.dotal. fact.&
in l.Domum 5. vbi communiter Scribentes C. de
rei vindicat.* & consequentèr debentur Ala-
gonæ etiamsi consideranda sit veluti mala
fide possidens ob litem motam, qua pen-
8 dente ædificium perfecit,†cùm hæ impensę
debeantur etiam malæ fidei possessori saltẽ
per modum retentionis, nè ei imputetur,
quod nihil impendendo rem perituram de-
reliquit, *ad text.in l. hi qui 57.§. fin. ff.de petit.
hæred.* quod in his terminis probant *text. ex-
pressi in l.plane 41.ff.illo eodem tit.& in d.L. Do-
mus C.de rei vindicat.*& præter adductos *in de-
cis. 26.Nouembris 1672.§.neque minus coram me.
Bart.in l.in fundo num.11.in princ.& vers.si verò
non incoauit ædificium de nouo ff. de rei vindicat.
Lancellot.de attent.par 3.cap.24. d. qu.29. ad fin.
Antonin. Amat.resol.3.num.16.tom.1. Rot. coram
Dunoz.iun.dec.619.num.2.& 5. & dec.665. n.2.
4.& 5.*

Præterea eosdem Testes nouitèr adductos
vide-

videbatur DD. penitùs sustulisse, vel saltem minùs concludentē reddidisse præsumptionem *l. Quintus Mutius ff. de donat.* cùm doctum fuerit Alagonam defuncto d. Cæsare viro, Zorbam in secundum virum habuisse ante secundas nuptias cum eo postea contractas, ab eoque alimenta, & pecunias recepisse, d. Summi. Alagonæ *num.* 12. cum quibus concordant alij Testes d. Summ. *num.* 13. ideoq; cessare præsumptionem, quod ex pecunijs hæreditarijs viri soluta fuerint scuta 225. intra annum luctus, quæ ratio multò magis procedit in solutionibus factis ab Alagona extra annum luctus, Summ. eiusd. *à num.* 6. *ad* 12. & *num.* 18. inter quas suspectam Domini habuerunt solutionem scutorum 12. annuatim factam Ecclesiis B. Mariæ de Filerno, & Diuæ Cathærinæ d. Summ. *num.* 10. *&* 11. circa quam maiorem iustificationem exposcebant in reliquis debitam retentionem
9 admittendo; † quia quotiescumque docetur mulierem aliundè acquisiuisse, cessat præsumptio illa, quod ex bonis hæreditarijs viri solutiones factæ fuerint ad euitandam turpis quæstus præsumptionem; sed considerata quantitate bonorum, & cuius conditionis erant, alijsque similibus conie-
10 cturis, † Iudices arguere solent ex quibus pecunijs solutiones factæ fuerint, iuxtà dictum *Baldi*, quem sequuntur *Capra consf.* 196. *num.* 62. *Menoch lib.* 3. *præsumpt.* 51. *num.* 36. *Rota coram Peuting. decis.* 352. *num.* 32. *&* 33.

Consideratis autem bonis, quæ erant in hæreditate tempore, quo Cæsar defunctus est, & quo factæ fuerunt prædictæ solutiones, visum est Dominis accuratiùs rē inuestigando, nos non versari in casu, in quo bona, pecuniæ, vel nomina debitorum in hæ-
11 reditate Testantis excedant illius æs alienū, quo casu ex illorum distractione illud dissolutum censetur, ex ratione *text. in l. Nesenius* 36. *ff. de negot. gest.* vt *in decis.* 15. *Ianuarij* 1672. §. *quo verò in fine coram me*, sed versari potiùs in casu contrario, cùm in hæreditate viri nō fuerint nisi hæc domus adeò deuastata, vt nulli illius fructus ciuiles, quos Pensiones dicimus, vel saltem exigui admodum fuerint, & sibi domum, & fructus Alagona acquisiuerit, vt superiùs probatum est, & tria mancipia, vt in Testamento Summario Alagonæ *num.* 1. ibi: *Tre Schiaue due negre, & vna bianca*, quæ non probantur ad Christianam fidem conuersæ, ex eo quod in Ecclesia sepultæ fuerunt, Summ. Alagonæ *num.* 19. quia adnotationes Parochi de obitu loquutur de masculo ætatis sex annorum, quæ verificari non potest in illis, de quibus loquutus est Cæsar in Testamento, quia erant fœminæ, & longè maiori ætate, quàm sex annorum fuissent, cùm à die mortis Testantis, vsque ad diem obitus istius elapsi fuerint circitèr 35. anni, d. Summ. Alagonæ *num.* 1. *&* 19. atq; adnotationes eædem quoad fœminas nimis vagæ sunt, cùm non exprimant illius Testatoris fuisse quin potiùs Alexandri Zorbæ secundi viri mancipia afferantur, neque impossibile sit noua hæc mancipia
12 Alagonam acquisiuisse, † quod sufficit nè identitatis probatio concludat, ad *text. in l. cum de indebito* §. *fin. ff. de probation. Coccin. decis.* 94. *nu.* 2. cum similibus, quod & animaduertit *Rota in decis. huius causæ* 26. *Ianuar.* 1671. §. 4. *deniquè & §. seq. coram Reuerendissimo D. meo Albergato Decano.*

Ac denique in hæreditate viri quædam pauca mobilia fuere exigui, ac penè nullius valoris, quemadmodū pauperi Scribæ Triremium, qualis erat d. Cæsar vir, conueniebant, vt deponunt Testes Summ. Alagonæ *num.* 14. & explicauit Testator, qui licèt mobilia, argenta, & iocalia relinquere dixerit, subdit tamen: *Però li supplico, che non si tormentino di liti già che il bene è poco*, d. Summ.
13 *num.* 1. & lex ipsa præsumit † pro conditione personarum bona metiendo ex reg. *text. in l. arbitrio ff. de dolo in l. action. ff. de in lit. iurat. & in l. si quando C. de vndè vi*, quam in his terminis *Gabr. consf.* 121. *num.* 53. *vol.* 1. *Peregr. de fideicom. art.* 35. *n.* 28. *& art.* 44. *nu.* 25. *Rot. rec. par.* 5. *dec.* 399. *nu.* 42. quamuis dictū fuerit in instrumento dotis assignatæ ab Alagona Zorbæ Amasio, cùm in secundum virum illum habuit, d. Sum. Alagonæ *nu.* 15. quod consignaret scuta 1500. in tot mobilibus, & scuta 100. in tot perlis, quia confessio referenda est ad mobilia, gemmas, & ad alia interim ab ipso Zorba acquisita, d. Sum. *n.* 12. *&* 13. vel aliundè sui corporis quæstu procurata, quæ possibilitas acquisitionis suffi-
14 cit, † nè identitatis probatio concludat, vt supra dictum est, etiamsi ex turpi quæstu acquisitio fieri potuerit, *Guidopap. decis.* 468. *sub num.* 19. *Menoch. lib.* 3. *præsumpt.* 51. *num.* 37. *practica Papien. in forma libelli, quo vxor agit ad dotem vers. tamquam num.* 4. *fol.* 555.

Etenim de credito exacto à Mercatoribus Siracusanis nulla ratio haberi potest ad hunc effectum, cùm exactum fuerit mediate concordia anno 1655. Summ. Alagonæ positionis 11. Decembris 1671. coram me *num.* 19. postquam ante annum 1640. prædictæ omnes solutiones ab Alagona iam factæ fuerunt, Summ. hodierno eiusdem *à num.* 6. *ad* 10. & *num.* 18. ita vt ex pretio exiguo manci-
15 piorum, & mobilium, † quæ liquidanda erunt iuxtà valorem tempore conditi Testamenti, *vt in decis. huius causæ* 26. *Ianuarij* 1671. §. 4. *deniquè, & §. seq. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, tot ingentes solutiones fieri non potuerint, sed hodie tantum istorum ratio habenda sit, quemadmodum & crediti, quod Alagona exegit à Mercatoribus Siracusanis in summa tamen scutor. 900. in qua mediante dicta concordia fuit exacta, & demptis expensis quas Alagona fecit in illius exactione, Summ. eiusdem *num.* 3. quæ in 1. *dec. huius causæ* 15. *Ianuar.* 1672. §. *sicut autem coram me*, iustificatæ non videbantur, neque imputari debent Alagonæ, cū scilicet Mercatores Siracusani soluere recusarent non declarato viro hærede, Sum. Mariettæ *nu.* 1. quia hic fuit prætextus insubsistens, ad disce-

rendam tunc solutionem, vt deponit alius Testis, d. Summ. Mariettę *num. 3. in fine. Detti Consi pigliando protesto, che la Sig. Mariette figlia del defonto si vantaua, che detto denaro toccaua à lei &c.* quod & euentus docuit, cum anno 1655. durante adhuc lite, quæ vsque in hodiernam diem agitur, soluerint Alagonæ, ideòque ad has expensas hæres
16 tenetur, † cum vtile hæreditati negotium gestum fuerit, ad *Tex. in l. fin. §. in computatione, vbi Bald. & Angel. in princ. Alex. num. 3. C. de iur. deliber. & in l. in rebus §. Possunt ff. commodati Alex. cons. 168. nu. 11. vol. 2. Ananias cons. 32. num. 10. vers. item animaduertendum ibique Bolognett. num. 15. Ruin. cons. 100. num. 6. vol. 4. Surd. cons. 514. num. 13. Rot. coram Ludouis. decis. 197. num. 3. coram Bich. decis. 583. nu. 2. cum alijs apud Modern. Fulginaten. disc. 2. num. 59.* Vt omnium liquidatione facta videatur, an Alagona creditrix, vel debitrix Mariettæ remaneat. Et ità vtraque &c.

Decis. 224. par. 17. in hac eadem causa emanauit, sicuti etiam aliæ plures concordatæ supra ad decis. 327. par. 16.

R. P. D. EMERIX.

Romana, seù Mantuana Cambij.

Lunæ 29. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Mandatum cambiandi, quod in se susceperat debitor vsque ad integram restitutionem sortis, & fructuum, operatur quod licèt cambium ad tempus restrictum, illud tamen durare dicatur, donec totaliter fuerit extinctum, quia dicta verba tanquam fauore debitoris prolata, ne termino durante, ad restitutionem sortis, ille conueniri possit, non operantur, quin creditor post dictum tempus esse debeat in damno consequutionis suorum fructuum.

SVMMARIVM.

1 *Verba indefinitè, & generaliter concepta, non recipiunt restrictionem ad tempus, sed generaliter intelligenda sunt.*

2 *Cambiandi onus à debitore susceptum vsque ad integram restitutionem sortis, & fructuum, non limitatur ad tempus, putà triennij, quo fuit contractum cambium.*

3 *Tempus restituendi cambium dicitur adiectum fauore debitoris, nec operatur, quod vltra illud cambium nullos fructus reddat.*

4 *Cambij fructus si debitor persoluere debebat pro eo tempore, quo non erat in mora soluendi, eo magis illos soluere tenetur postea quam fuit in mora constitutus.*

5 *Facultas cambiandi augumentatiuè etiam creditori concessa, & ad maiorem cautelam, in illius odium retorqueri non debet, & num. seq.*

6 *Fauorem, quod continet, damnum, & odium importare non debet, & supra num. 5.*

7 *Decoctionem non probat Breue Pontificis, si deinde emanauit sententia decoctioni contraria.*

8 *Decoctio, vbi est fundamentum intentionis, probari debet plenè, & concludentèr.*

9 *Decoctio quotiescumque plenè, & concludenter probanda est, verificari debet, vel per cessionem bonorum, vel per Iudicis sententiam. & num. 10.*

11 *Obseruantia non deseruit pro iustificatione cambiorum minus legitimè solutorum, & vid. nu. seqq.*

12 *Obseruantia declarat obligationem debitoris, & oneris ab ipso suscepti.*

13 *Cambiandi onus à debitore susceptum ab illius obseruantia declaratur.*

DECISIO CCXXIX.

DOMINI steterunt in decisis sub die 25. Iunij * proximè præteriti ferè ex eisdē rationibus tunc latiùs extensis; adhuc enim existimabant onus assumptum à debitore transmittendi literas ad nūdinas per Dominicum Mercatorem electum, & retinendi, ac consignandi Creditori scripturas necessarias pro iustificatione huius Cambij, iuxtą stylum Mercatorum nō rectè dici restrictum ad triennium, sed debere intelligi generaliter conceptum, vsque ad integrā sortis, & cambiorum satisfactionem; Idq; satis clarè desumi credebant ex iisdem verbis instrumenti, per quæ dictū onus suscipitur, ibi: *Cambiandi, & recambiandi, semel, & pluries, & toties, ac quoties opus fuerit, & videbitur vsque ad integram tàm sortis principalis, quàm cambiorum, & recambiorum satisfactio-*
1 *nem*, quæ † cùm sint indefinitè, & generalitèr concepta, non recipiunt restrictionem ad triennium, sed sunt generalitèr intelligenda *l. fin. in fin. C. de dotis promissione l. prima §. generaliter ff. de legat. præstan. ibiq; glos. in verb.*
2 *infinitum*, & in his † terminis *Dec. cons. 562. num. 2. vers. vnde pariter, & num. 3. Rot. dec. 559. num. 1. par. 2. & dec. 274. num. 13. par. 5. rec.*

Non obstantibus alijs verbis in superiori parte eiusdem Instrumenti, ibi: *promisit, & se obligauit dicto Iuliano &c. vt supra intra tres annos ab hodie proximos, & interim quandocumque ad beneplacitum dicti Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini Episcopi, &c.* quia illa fuerunt apposita fauore debitoris, ad hoc tantùm, nè interim cogeretur a cre-
3 ditore pro restitutione sortis, † non autem ad restringendum ad tempus triennij eius obligationem in inferiori parte Instrumenti generalitèr extensam, vsque ad integram tàm sortis principalis, quàm cambiorum, & recambiorum satisfactionem, si debitor intra triennium, intra quod ipsi supra concessa fuerat dilatio, cambium non restituisset, prout distinguendo partes instrumenti respondit *Rota in Romana Cambij 17. Martij anni præteriti §. ex eodem instrumento coram R. P. D. meo Calataiù*, & in alijs in præcedenti decisio-

cisione huius Causæ allegatis §. nec subsistit.

Et hunc intellectum suadet optima ratio
in eadem Decisione põderata, quod nempè
debitor, qui se obligauit ad solutionem
fructuum, seù cambiorum intra triennium,
quo tempore non erat in mora, nè creditor,
qui non erat solitus retinere pecunias otio-
4 sas, remaneret in damno, † multò rationa-
bilius ad illorum solutionem se obligasse
censendus est etiam post triennium, quo
tempore vltrà interesse creditoris concur-
rebat etiam mora ex parte eiusdem debito-
ris *Rota decis. 439. num. 6. par. 13. & dec. 35. nu. 2.
par. 14. cum alijs in decis. huius causæ §. accedit.*

Neq; restrictionem dicti oneris ad trien-
nium suadet aliud pactum, quod si Merca-
tor electus intra triennium decederet, vel
ab Vrbe discederet, vel non posset, seù
nollet literas transmittere, liceret credito-
ri alium mercatorem ad dictum effectum
5 eligere, † quia hoc vti adiectum augmenta-
tiuè, & ad abundantiorem cautelam, ac
commodum eiusdem creditoris vltrà sæpè
dictum onus per debitorem iam susceptũ,
non est in illius odium retorquẽdum, con-
6 tra *Tex. in l. quod fauore C. de leg.* vt in † his
terminis tenuit *Rot. decis. 199. num. 3. & seqq.
par. 10. rec. & coram Dunoz. Iun. decis. 829. nu. 4.*

His firmatis nihil releuat allegata deco-
ctio dicti Dominici mercatoris, quia tan-
tùm abest, quod illa probetur, ex quodam
Chirographo à sa. me. Innocentio Papa X.
ad instantiam nonnullorum eius credito-
rum, tunc directo bo: me: Lomellino Re-
uerendæ Cameræ Apostolicæ Thesaurario,
7 quin potiùs contrarium appareat ex senten-
tia eiusdem Lomellini, declarante Domi-
nicum non fuisse decoctum; & tamen illa
decoctio ab allegante presertim in præiudi-
cium tertij, (vt in proposito) esset conclu-
8 denter probanda, † tanquam fundamentum
eius intentionis, iuxtà *Tex. in l. 2. & in l. in
exceptionibus ff. de probat. & in l. 1. ff. de exce-
9 ptionibus,* vel per cessionem † bonorum, *vt
10 in §. item si quis instit. de societ.* vel † per sen-
tentiam Iudicis, vt declarauit *Rot. decis. 188.
num. 12. par. 10 rec. & coram Coccin. decis. 2041.
num. 3. & 4.*

Et supradicta omnia benè comproban-
tur ex obseruantia subsecuta, deducta ex
solutione fructuum dicti Cambij continua-
ta à debitoribus, non solùm per triennium,
sed etiam per sexdecim annos, & vltrà post
11 prætensam decoctionem, † quæ quidem
obseruantia, licet non valeat deseruire pro
iustificatione cambiorum, minus legitimè
solutorum, nihilominus, stantibus supra-
12 dictis † benè deseruit pro declaratione
obligationis debitoris, & oneris per ipsum
suscepti, vt est *Tex. in l. quędam sunt 16. ff. de
reb. dub. Grat. discept. 825. num. 14. & seq.* & plu-
13 ries in his † terminis firmauit *Rot. ut in dicta
decis. 199. & decis. 256. vtrobique num. 12. par. 10.
rec. & coram Dunoz. Iun. d. dec. 829. num. 9.*

Et ità vtraque, &c.

Supra in hac eadem parte adest altera præsentis causæ Decisio, quæ est ibi in ordine 119. cuius in calce aliam etiam concordantem inuenies.

R. P. D. MATTHÆIO.

Leodien. Vicariæ.

Lunæ 29. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM.

Possessio, etiam ad effectum manutentionis, probatur ex instrumento publico, quoties non docetur de anteriori possessione alterius, quæ verificari debet ab eo, qui illam per prius plenam fuisse contendit; ad quẽ effectum non requiritur aliqua exhibitio, seù discussio tituli, quia nec minus in beneficialibus est necessarius, quo in casu sola natura, & qualitas beneficij dignoscitur, eiusque vltimus status attenditur, cuius fauore semper manutentio conceditur, non obstante contraria sententia in petitorio, donec illa fuerit per tres conformes approbata.

SVMMARIVM.

1 *Possessio probata ex publico instrumento, alio in possessione non existente, manuteneri debet.*
2 *Possessio semper præsumitur vacua, donec contrarium probetur ab eo, qui illam plenam fuisse prætendit, & num. 3.*
4 *Possessio capta vigore mandati iudicis, semper est sufficiens ad obtinendam manutentionem.*
5 *Manutentio datur possidenti, absque aliqua discussione tituli, sine productione suorum iurium, & n. seqq.*
6 *Titulus nec etiam in beneficialibus est necessarius in summarijssimo possessorio.*
7 *Manutentio eo magis possessori conceditur, si pro ea militat vltimus status beneficij, & n. 9*
8 *Beneficij naturam, & qualitatem ad dignoscendam attenditur vltimus status, non constito de antecedenti contrario.*
9 *Status vltimus, quo beneficium est collatum, eo magis spectatur, si quis in vim illius manuteneri potest.*
10 *Possessorium iudicium terminari potest, etiã quod vigeat petitorium.*
11 *Petitorium iudicium per tres sententias conformes cognoscendum est.*
12 *Manutentio non denegatur possidenti, etiam stante sententia in bono iure contraria.*
13 *Sententia suspensa per appellationem habetur ac si non emanasset.*

DECISIO CCXXX.

COMMISSA mihi causa à Signatura cum facultate manutenendi in primis & ante omnia Ioannem Massinum in possessione in qua existit, Domini responderunt illi esse concedendum mandatum de manu-

manutenendo in possessione Vicariæ, de
qua agitur, attento quod in dubium reuo-
cari nequit, quod non fuerit immissus in
possessione eiusdem Vicariæ, vt benè pro-
batur ex publico adeptæ possessionis instru-
1 mento, vt in Sum. *num. 1. & 2.* † quod alio
tunc temporis in ea non existente tribuit
possessionem manutenibilem, *l. non ideirco,*
C. de fide instrument. & in l. prædia, vbi Bartol. &
alij ff. de acquir. possess. Bald. in l. vltima num. 56.
C. de edict. Diu. Adrian. tollen. Rot. coram Verall.
decis. 334. num. 1. & fauet huic possidenti In-
strumentario ad hunc effectum presumptio
2 quam habet ad sui fauorem; † quod posses-
sio semper vacua credatur, donec contra-
3 rium fuerit probatum † ab eo, qui illam
fuisse plenam prætendit, *Seraph. dec. 322. n. 3.*
& decis. 1065. num. 2. Adden. ad san. me. Greg. XV.
decis. 268. sub num. 10. Bich. dec. 318. num 6.

Corroboratur insuper Ioannis Massini
possessio, nedum ex actuali possessione po-
stea etiam apprehensa in vim literarũ Apo-
stolicarum, vt in Sum. *num. 3. & 4.* sed etiam
ex mandato de manutenendo ab Executo-
re gratiæ Apostolicæ obtento, vt in Sum.
4 *num. 5.* † ex quibus omnibus indubitatum
est oriri irrefragabilem possessionem ad ef-
fectum manutentionis *Paris. cons. 104. nu. 88.*
lib. 1. Rot. dec. 217. n. 2. coram Buratt. & dec. 991.
num. 3. coram Dunozett. iun. & decis. 506. num. 5.
par. 1. diuersor.

Qua firmata per accertatos, tantosque
reiteratos actus positiuos, meritò Massino
erat decernendum mandatum de manute-
5 nendo ad sui fauorem, † quod concedi so-
let possidenti absque aliqua discussione ti-
tuli, seù productione suorum iurium, stan-
6 te quod nec in beneficialibus † est necessa-
rius in summarijssimo possessorio iudicio,
Rota coram bo. me. Gregor. decis. 323. num. 2. apud
Cenc. de cens. decis. 242. num. 16. & coram Emi-
nentiss. Otthobon. decis. 212. num. 8. & 9. & coram
bo. me. Bich. decis. 635. num. 14. & decis. 595. n. 8.
par. 1. diuers.

Potissimum etiam quia pro manuten-
7 tentione militat vltimus status, † attento,
quod vti ad Vicariam vacantem fuit præ-
sentatus de anno 1640. ab Abbate S. Vberti
Iacobus Coletta, Summ. *num. 8.* per cuius
obitum hodie vacare huiusmodi Vicariam
cõtingit, qui vltimus status multum iuuat
ad dignoscendum naturam, & qualitatem
8 beneficij, † & semper attendi debet, non
constito de antecedenti contrario, *Decius*
cons. 126. num. 1. Calderin. cons. 31. de probat. Rot.
coram Bich. decis. 300. num. 4. & coram Coccin.
decis. 844. num. 16. & in nouis decis. 2. de prabend.
& in recen. decis. 440. num. 4. & seqq. par. 4. tom. 2.
9 & etiam valde attendendus est, † quando
quis potest manuteneri in vim vltimi status
quo beneficium sibi collatum fuit, vt dixit
Rota penès Posth. de manutent. decis. 646. nu. 43.

Turbare aliquo modo posse huiusmodi
manutentionem videbatur sententia, quam
ad sui fauorem Leonardus reportauerat,
qua declaratum fuit hoc beneficium esse
curatum, & parochiale, sed quia conside-
ratum fuit duo adesse iudicia, vnum ab alio
diuersum, & distinctum, nempè iudicium
10 petitorium, & aliud possessorium, † istud
potest terminari non obstante, quod aliud
vigeat, cuius natura est, vt per tres senten-
11 tias conformes cognoscatur, † & interim
non est deneganda manutentio ei, qui pos-
12 sidet, † & sententia habetur, ac si non
13 emanauerit, † ex quo per appellationem
suspensa fuit, vt pluriès dixit *Rota,* & signan-
ter *coram bo. me. Gregor. XV. dec. 313. num. 4. &*
decis. 365. num. 3. & coram Coccin. decis. 125. n. 4.
& coram Peuting. decis. 173. num. 18.

Et ista resolutio prodijt ipso tantùm Ioã-
ne Massino informante &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Auenionen. Bonorum.

Luna 12. Februarij 1674.

ARGVMENTVM.

Plures nullitates, & exceptiones sunt reiectæ, quæ aduersus deliberationem opponebantur, tùm quia non ex ijsdem actis, sed ex nouis adducebantur, tùm etiam quia visæ non sunt claræ, & concludentes, vt impedire possent manutentionem aduersus factũ Iudicis, tùm & tertio, quia oppositum ius offerendi in subhastatione non competebat eo minus, quia creditor egerat ad pretium bonorum deliberatorum, & ita deliberationem approbauerat; ac demum quia neque obstabat allegata præscriptio, & procurator ad lites domino præiudicare non poterat.

SVMMARIVM.

1 *Deliberationis nullitas probari debet ex ijsdem actis, non autem ex posteà deductis.*
2 *in Executiuis non attenditur possibilitas deducendi, sed quod est deductum.*
3 *in Deliberatione si quis fuit citatus, & nihil deduxit, non potest postea illam annullare.*
4 *Citatio non est necessaria, si nulla competebant defensiones.*
5 *Venditor si aduersus euictionem nihil opponat, præter quod lis non fuerit sibi denunciata, non auditur.*
6 *Nullitates, quæ non sunt claræ non attenduntur vbi disputatur super bono iure ad effectum manutentionis.*
7 *Possidere iustè dicitur qui possidet auctore Prætore, nisi doceatur de clara nullitate, vel iniustitia.*
8 *Hypotheca decennio præscribitur, & ampliùs vltrò, & n. seq. vbi declara.*
6 *Præscriptio decennalis hypothecæ non sufficit, nisi data scientia alienationis factæ in tertium:*
10 *Solutio facta de pecunijs, & effectibus debitoris, quia ipso facto extinguit debitum, nullum ius*
tri-

tribuit soluenti, & n. seq. vbi amplia.

11 *Possessor soluens de pecunijs debitoris solam obtinet repetitionem, & donec eam consequatur, potest retinere bona, quæ possidet.*

12 *Retentio possessori non datur, si eius creditum fuit integrè depositatum.*

13 *Ius offerendi aduersus deliberationem non competit.*

14 *Deliberatio omnem tollit hypothecam, & pignus, si eius pretium sit oblatum.*

15 *Ius offerendi eo minus in deliberatione competit creditori, qui egit ad pretium rei subhastatæ.*

16 *Præscriptio qualibet interrumpitur ex reiteratis, & successiuis instantijs.*

17 *Præscriptionem ad interrumpendam sufficit minimus actus cuiuscumque instantiæ.*

18 *Præscriptio non currit contra ignorantem.*

19 *Ignorantia facti alieni semper præsumitur.*

20 *Scientia in quacumque præscriptione requiritur, & probari debet ab illo, qui se fundat in ea.*

21 *Procurator ad lites non potest consentire decreto, vel sententiæ suo principali præiudicialibus, & num. seq.*

22 *Procurator in omittendo potest præiudicare domino, secus in committendo.*

23 *Statutum loci, vbi negotium agitur in ordinatorijs semper attenditur.*

DECISIO CCXXXI.

VIRTVTE commissionis mihi directę continentis in ventre clausulam cum facultate manutenendi, quem de iure, dedi dubium, An, & de cuius bono iure constaret etiam ad effectum manutentionis, & DD. auditis hincinde partibus iura sua deducentibus, ad fauorem Isabellæ responderunt, vti etiam præuijs alijs binis decisionibus ante hoc rescriptum editis sub die * 26. Ianuarij 1671. & 29. Nouembris 1672. coram Reuerendiss. D. Albergato Decano, constare de bono iure etiam ad effectum manutentionis responderi obtinuerat, nullâ habita consideratione prætensæ nullitatis, quia eo magis Informantes pro Iosepho de Bellis satagebant demonstrare subhastationem deberi reuocari, prouenien. ex defectu citationis Ioannis Chabrier, & Consortium, apud quos de tempore executionis extitisse asserebatur nonnulla corpora subhastata.

Quandoquidem considerabant DD. iura ad hoc probandum in Curia fuisse producta post perfectam, & consumatam subhastationem, † quæ cùm debeat ex eisdem actis,
1 non autem ex alijs posteà deductis iustificari, nullo modo valebant illam infringere, *Monach. in cap. venerabilibus num. 2. de sent. excomm. in 6. Corneus conf. 10. n. 3. lib. 4. Rota penes Postb. de manut. decis. 643. num. 30. & decis. 479. num. 2. par. 4. diuers. & in Romana reintegrationis 23. Februarij 1654. coram Eminentiss. Cardin. Cerro*, & ratio redditur, quia in executiuis non attenditur possibilitas iuris deducendi,
2 sed quod † est deductum, & probatum *Rot. in decis. 643. penes Postb. num. 31.* vbi concluditur, quod iura post sententiā producta non suffragantur.

Præsertim ex quo Ioannes, & Consortes non possunt negare, quod illis non fuerit benè nota subhastatio, dum se deliberationi opposuerunt, & auditi fuerunt, & obtinuerunt terminum sibi à Statuto præfixum *in lib. 2. rubr. 21. art. 4.* intrà quem cùm nihil releuans deduxerint, quod esset sufficiens ad annullandam subhastationem, & ad iura
3 Isabellæ infringenda, nihil habent, † de quo conquerantur, si Iudex posteà mandauit ad vlteriora procedi *Alex. in l. non solùm § morte num. 47. ff. de nou. op. nunc.* & aliqui ex DD. dixerunt non esse necessariam citationem
4 eius, † cui patet nullam competere defensionem, ex allegatis in alia *decis. coram me* hodie emanata in hac causa super remissoria *§. certius quia, & Alex. in d. l. non solùm*, fir-
5 mat, quod non sit audiendus † venditor, si aduersus euictionem requisitam ab emptore nihil opponatur, præter quod lis non fuerit sibi denunciata, vt ostendat quo iure defendi possit, si fuisset denunciata, *Surd. cons. 227. num. 17. Cancer. par. 1. cap. 27. num. 63.* & additur ponderatio alia, quod quando contenditur super bono iure ad effectum
6 manutentionis nullitates, † quæ non sunt claræ, non valent retardare hoc iudicium exequutiuum, & ideò cùm ipsa Isabella possideat auctore prætore, & bona subhastata peruenerint ad eius auctorem legitimo subhastationis titulo, iustè possidere di-
7 citur, † nisi de nullitate, & iniustitia illius ità clarè doceatur, vt nulla tergiuersatione defendi possit *Abb. in cap. cum causa nu. 4. vers. secus si de offic. deleg. Aymon. conf. 5. nu. 6. & consil. 302. num. 2. in princ. Rot. coram Card. Seraph. decis. 616. num. 8. & 9. & decis. 643. num. 2. penes Postb. de manut.*

Neque adducta præscriptio fauere potest Ioanni, & alijs vt prætendunt informantes,
8 ex quo lapsi fuerint anni decem, † & vltra sufficientes ad præscribendum hypothecā, iuxtà *Tex. in l. 1. C. si aduers. creditores præscript. opponatur*, quia illa non obstante firmatum fuit deliberationem non esse annullandam, ex quo ad Isabellæ notitiam non peruene-
9 rat alienatio facta in tertium, † contra quā ideò non poterat allegari aliqua negligentia aut mora in cuius pęnam talis præscriptio inducta fuit, & sine quibus illa locum non habet *cap. quia diuersitatem vbi glos. de concess. præbenda*, & facit *Tex. in l. in rebus dotalibus C. de iur. dot. Ancaran. in cap. possessor num. 4. de reg. iur. Alex. conf. 58. in fine lib. 5. Cassan. ad consuetud. Burgund. rubr. 11. de censib. § 2. num. 37. Foller. de censib. verb. huiusmodi enim num. 95. Cene. de censib. quæst. 98. nu. 49. & 50. Surd. decis. 236. num. 14. Rota coram Merlin. decis. 811. num. 8. & seq. & coram Royas dec. 127. num. 2. & in recent. decis. 407. num. 17. par. 5.*

Subsistere pari lance fundamenta validissimis rationibus nixa in prima decisione, fuit dictum etiam in secunda decisione, & denuò in hac vltima propositione firmatū,

ex

ex quo ipsa Isabella pro bonis sibi euictis rectè agere potuit contra Bellum, & alios tertios possessores bonorum obligatorum pro huiusmodi euictione via executiua, iuxtà facultates sibi concessas *à Statuto Aueniomensi lib.2.rubr.9.artic.38.* vt in Sum. *num.2.* & quamuis Statutum supradictum excipiat casum creditoris habentis anteriorē hypothecam, attamen in isto casu non potest adaptari dispositio dicti Statuti, quia licèt Bellus anterioribus creditoribus soluerit scuta 598. tamen talis solutio prouenit ex
10 bonis, & effectibus debitoris, † ex qua nullum ius, nec aliqua hypotheca acquiritur, dum ipso facto extincta remansit *l.nulla C.de solut.Bart.in l.Modestinus num.4.ff.eodem Rot.coram Greg XV.decis.68.n.5.coram Caual.dec.508 num.2.& in recent. decis.116. num.1. par.8.* & quando debitum solutum fuit de pecuniis
11 debitoris, † nulla alia actio competit soluenti, quam illa repetitionis summæ, & donec illam consequatur, interim potest retinere bona, quæ possidet, iuxtà *Text. in l.cum prior ff.de distract.pignor.l.1.ff.quibus modis pignus, vel hypotheca soluatur, Mantic. de tacit. lib.11.tit.29. num.9. Gratian. discept.269. nu.8. & 19. Merlin. de pignor.lib.4. quæst.44. num.2. Rota coram Mantic. decis.69.num.3. coram Gregor.XV.decis.68.num.4.& 5.& decis.135.n.12. & seq.par.6.rec.* hinc cùm Isabella summam solutam, & effectiuè eandem ad hunc effe-
12 ctum integram deposuerit, non potest Bello vlla anterioritas, aut retentio super eisdem bonis competere *l. cum tibi, vbi Bartol. in l.fin.& alij C.qui pot. in pign.habeantur Grat. discept.269.num.9. vers.nisi à secundo Creditore, Merlin.in tract.de pignor.lib.3.quæst.70. num. 42. Afflict.dec.199.num.2.in fin.Giurb.dec.16.nu.16.*

Vt etiam dictus Bellus, vel ex eo tertij possessores admitti nequeunt ad ius offerēdi, quod illis competere in huiusmodi casu dicebatur, quia in casu, in quo res repetitur, omni penitùs actione carent,& ab ea die, qua per deliberationem transiuit dominium bonorum in deliberatarium,dicitur actus consumatus, & sic post oblatio-
13 nem ab ipsis factam, † cùm res non esset amplius integra, ex quo per sententiam fuerat terminata, non potest in præiudiciū deliberatarij, qui succedit loco veri, & legitimi possessoris, aliquid innouari, & ius offerendi ampliùs locum non habet *Cephal. cons.550.num.8.& 9.lib.4. Mangil. de subhastat. quæst.82.num.8.& 9. felic.de cens. tom.2. lib.3. cap.2.num.13.vers.pro qua parte Posth.de subhastatione inspect.66.num.50.Franc.decis.112.nu.9.* & hoc fundatum esse videtur in illa subsistente ratione, quod post summam oblatā,
14 & subhastationem consumatam † euanescit omnis hypotheca, & res liberatur à quocumque pignore, in quo fundatur ius offerendi, iuxtà *Text.in l. potior 15. §. fin. ff. qui pot. in pignor.habean.& in l.1.C.eodem Negusan par.1.memb.3. num.10. Merlin. de pignor. lib.4.quæst.48.num.1.*

Eoque magis ista militare debent contra ipsum Bellum, qui in hoc iudicio in continuus,& reiteratis citationibus fuit nūcupatus,& his non obstantibus cū passus fuerit bona per ipsum possessa subhastationi, & deliberationi subijci, & etiam demum suas instantias promouerit pro consequenda summa depositata proueniente ex pretio in
15 subhastatione oblato, † post perfectam, & consumatam deliberationem legitimè processit Iudex, dum illum à iure offerendi expulsit, cui renunciasse censeri debet *l. si eo tempore C.de remis. pign. Cephal.cons.298.nu.8. Donat.Ant.de Marin.resol.quotid lib.1.cap.209. num.8.Gait.de credit cap.4.quæst.7. nu.878. Negusan.de pignor.par.3.membr.6.num.27.Surd.decis.302.num.3.& seq.Rot.coram Mantic. dec.126. num.1.& 4.& coram Bich.dec.95.num.6.*

Irreleuantes pari modo visę fuerunt nullitates in prima decisione adductæ, ex quibus prętendebatur vitiatam remansisse subhastationem, & illa, quæ dicebatur prouenire ex eo, quod sententia fuerit executioni demandata post lapsum triginta annorū minus subsistens reputata fuit, dum clarè apparet de reiteratis instantijs continuó interpositis de anno 1619. 1625. & 1651. quę
16 præscriptionis † cursum impediunt, & illam omninò interrumpunt, iuxtà *Text. in l.sequitur §.si viam ff.de vsucap. & in l.2. C. de seruit. & acq. vbi Bartol. num.11. Rot. in Narnien.Iurispascendi 26. Maij 1645. coram bo. me. Verospio §.quia & dictis,* & eo maximè quia
17 actus sunt plures,† & tamen minimus etiā sufficeret pro conseruatione proprii iuris, & exclusione præscriptionis *l.si partem fundi ff. quemadmodum seru. amitt. Bartol. in l. naturale num.28.vers.quaro ff.de vsucapiend. Bald.in tract.de præscript. 3. par.principali quæst.6.nu.51. Surd.cons.325.num.46. Rot.coram Puteo dec.385 num.1.l.b.5.& in dicta Narnien.Iurispascendi §. neque vers.vnde deducitur.* Quæ etiam debebant innotescere Isabellæ, aliàs contra ipsam ignorantem non poterat currere præ-
18 scriptio, † & cum agatur de facto alieno semper habebit locum illa regula, quod
19 ignorantia † in illa præsumenda sit *l.verius ff. de prob. Rota coram Royas decis.627. num.5.* imò scientia est ità necessaria, vt requira-
20 tur in quacumque præscriptione † iurium & illa probanda sit ab eo, qui in ea se fundat *Thomat. decis. March. 44. num.26. & seq. Rot.decis.407.num.18.par.5.rec.*

Alia demum nullitas á circumscriptione sententiæ latæ de anno 1618. per decretum Prolegati Auenion. factum de anno 1654. fuit ponderata in eadem decisione minoris momenti, dum illud emanauit à Iudice, coram quo comparuit ille, qui non habebat speciale procuræ mandatum, nec suffi-
21 ciens ad consentiendum huic†decreto,quo casu huiusmodi procurator ad lites constitutus etiamsi consenserit decreto, vel sententiæ, nullum præiudicium inferre potuit Isabellæ in his,quæ suas facultates excedunt *Bald.in cap.1.col.2.vt lit. non contest. Ias. in l.si Procurator in 8. limit. C de procur.Paris.cons.36. num.17.*

num.17.& conf.108.num.98.lib.4. Tiraquell.de leg. Connub.glof.7.num.76.Sard.decif.181.nu.16. Rot.coram Greg.XV.decif.75.num.1.vbi Adden. num.4. & adducitur ibi distinctio in omittendo, & committendo, prout est casus,
22 de quo agitur, † ex quo Isabellæ præiudicium fuit illatum in committendo, quia habebat ad sui fauorem sententiam, & ob hanc causam non poterat ipse consensum præstare decreto facto in destructionem sententiæ iam emanatæ ad sui fauorem *cap.cum olim de offic. delegat. Mohed.decif.89. Rota coram Seraph.decif.857.num.3.* & fuit dictum *in Nolana Emphyteusis 10. Iunij 1662.* §. *nec qualitatem coram Reuerendiss. Albergato Decano*, & in Summ. additionali Isabellæ *num.2.* datum etiam fuit posterius decretum eiusdē Prolegati pro executione d. sententię, per quod omnis remouetur difficultas.

Denique ad aliam nullitatem oppositam quod contra tertios non potuit executiuè procedi, etiam in casu Statuti Auen. quod non comprehēdit huiusmodi bona existen. in Territorio Venaysino, vti responsum fuit in eadem Decisione; Sic eodem modo DD. dixerunt illud non obstare, dum ver-
23 samur in ordinatorijs, † quo casu semper venit attendendum Statutum loci, vbi negocium peragitur *Bald in l.1.nu.1. C. de execut. rei iudic. & in l. cunctos populos num.28. in fin.C.de Sacr. Sanct. Eccles. Bart ibidem num.15. Decius conf.109.num.39.vol.2. Rot.in recent. decif.552.num.6.par.3.*

Et ità vtraque &c.

Altera, & prima supradictarum decif. in hac causa emanatarum est impressa par.17. decif.32.

R. P. D. VICECOMITE.

Carthaginen. Beneficij.

Veneris 16. Februarij 1674.

ARGVMENTVM.

Aduersus prouisionem Nuntij Hispaniarum data est immissio subrogato gratiosè per Sedem Apostolicam, qui de suis requisitis docuerat, non obstante, quod ille parem titulum, & possessionem habere prætendisset, quia cùm eius titulus incontinenti detegeretur inualidus, ex eo quod idem Nuntius contra formam suæ ordinariæ facultatis prius beneficium contulisset, & deinde verificationem commisisset, super non excessu ducatorum 24. illius gratia à nullitate saluari non poterat.

SVMMARIVM.

1 *Clericatus probatur per literas expeditas in forma gratiosa.*
2 *Possessio defuncti in beneficijs probatur, si vterq; prouisus ex eadem vacatione venit.*
3 *Mensis Maij est semper Sedi Apostolicæ reseruatus.*
4 *Subrogato gratiosè, qui sua requisita probauit, semper immissio conceditur.*
5 *Executio literarum Apostolicarum non retardatur exceptione paritatis tituli, & quod contradictor in possessione sit, si illius titulus incontinenti detegitur nullus.*
9 *Nuntius Hispaniarum non potest conferre beneficia, nisi prius debitam informationem sumat, illa non excedere ducatos vigintiquatuor.*
7 *Nuntij Hispaniarum collatio beneficij facta non seruata forma suæ facultatis, remanet nulla.*
8 *Regula Cancellariæ de triennali possessore requirit titulum saltèm coloratum.*
9 *Regula Cancellariæ de triennali possessore non suffragatur stante nullitate, & inualiditate tituli exhibiti.*
10 *Regula Cancellariæ de annali possessore quoad primam illius partem communiter derogari solet.*
11 *Regula Cancellariæ de annali possessore, quoad alteram illius partem remanet satisfactum, si à die gratiæ adhuc non sint elapsi quinque menses.*

DECISIO CCXXXII.

BENEFICIVM situm in Parochiali Ecclesia S. Andreę Ciuitatis Murciæ Carthaginen. Diœcesis, quod vti vacans per obitum Idelphonsi Piuuela sequutum in mense Maij Reuerendissimus Hispaniarum Nuntius contulerat Michaeli Ortiz, fuit à fa.mem. Alexandro Septimo collatum Alphonso Zereco, vndè orta lite in partibus contrariæ hinc inde emanarunt sententiæ, sed causa ad Rotam per appellationem deuoluta, mihique commissa, idem Alphonsus obtinuit nouam gratiam de eodem beneficio cum amplissima subrogatione in omnibus iuribus, necnon etiam in possessione Idelphonsi defuncti, eaque in actis exhibita, dedi dubium, An illi esset danda immissio, quod fuit à Dominis affirmatiuè resolutum.

Concurrunt enim tria consueta requisita pro obtinenda subrogatione Clericatus,
1 nempè † per ipsius subrogati literas expeditas in forma gratiosa, *Rota coram Penia decif.1144.num.5.coram Merlin. decif.896. num.3. in rec.dec.257.nu.2. par.12. & in Cæsaraugustana Beneficiorum 4. Iulij 1670.* §. *Clericatum coram me.* Possessio defuncti, in cuius locum
2 fuit facta subrogatio, † eo ipso probata, quo altera pars venit ex eadem vacatione *Mantic.decif.132.num.1.coram Canaler. decif.55.n.3. cum alijs decif.39.num.1.par.12.rec.* & passim in alijs, & tandem reseruatio, quia vacatio
3 contigit in mense Maij, † qui per reg.8. est semper Sedi Apostolicæ reseruatus, *Gonzal.*
4 *ibidem gloss.45. §.1.num.22.* quibus † probatis denegari non potest immissio *Garz. de benef. par.6.cap.4.num.34. Rota coram Pen. decif.816. num.4.in rec.decif.401.num.2.par.2. & in Nolana Parochialis 27. Iunij 1670.* §. *fin.coram me.*

Non

Non obstat, quod Michael à Reuerendissimo Nuntio prouisus sit possessor, & habeat equalem titulum, quoniam cùm in-
5 continenti illius nullitas detegatur † non valuit ex eo retardari executio literarum Apostolicarum, *Rota coram Eminentiss. Otthobono decis.172.num.9.in rec. decis.357. num.18. par.10.& in Conchen. Beneficij 13. Martij 1671. §.non obstat coram R.P.D. meo Priolo.*

Nullitas autem satis clarè visa est deduci ex defectu formæ, quæ præscribitur seruanda Reuerendissimo Nuntio, vt scilicèt antequam conferat Informationem sumat
6 de valore † non excedente suas facultates intrà ducatos 24. de Camera, ex latè traditis per *Gonzal.ad reg.8.§.2.Procem.à num.56.per plures seqq.Garz.de benef.par.5. cap.3. num.82. 180.& 182.* & tamen primo contulit, & postea commisit executionem præuia informatione per ipsum executorem recipienda super dicto valore, ibi: *Beneficium &c. cuius & illi forsan annexorum fructus &c. vnà cum distributionibus &c. valorem annuum, vt asseris, non excedunt Apostolica authoritate tibi conferimus &c. Quo circa Auditori Generali nostri Tribunalis committimus, & mandamus quatenus si prius pro maiori fructuum verificatione, quam hic habere potuimus legitimis testium probationibus constiterit, quod dicti beneficij fructus vnà cum distributionibus quotidianis &c. 24. ducat. auri de Camera &c. non excedant &c. te in corporalem*
7 *possessionem &c. inducat*, † ex quibus clarus resultat defectus formæ, & ex eo inualiditas prouisionis, *Mandos. ad reg.16. quæst.27. Garz.dicta par.5.cap.3.nu.90. Rota coram Eminentiss. Otthobon. præcit. decis.172. num.10. & seqq.* & ponderando hæc fermè verba resolutum fuit *in Illerden. Beneficij 27.Iunij & 28. Nouembris 1670. coram R.P.D. meo Calataiù, & in Astoricen. Beneficij 5.Decembris 1672. cor. eodem, & in Burgen. Beneficij 14. Aprilis Superioris anni §. nihil coram Reuerendiss. Gadicen.*

Ex his propterea sublata remanet exceptio triennalis possessionis, quam Michael
8 allegabat, † cùm enim regula de triennali requirat titulum saltèm coloratum, *Lotter. de benef.lib.2.quæst.53.num.14.& 15.Rota decis. 264.nu.4.par.9.rec.coram Bich.decis.198.nu.19. & seqq.& in Tuden.Canonicatus 10. Iunij 1672. §.vlterius coram Reuerendiss. Decano, & in eadem 5. Iunij 1673. §. itaut coram R. P. D. meo Matthaio,* eo ipso, quod ex prædictis constat de nullitate, & inualiditate tituli exhibiti,
9 nullum † in prędicta regula constitui potest fundamentum, vt pluribus cumulatis fuit responsum in præallegatis *decisionibus Illerden. coram R.P.D. meo Calataiù, & in Burgen. Beneficij §.nam possessio coram Reuerendiss. Gadicen.*

Ea verò, quæ circa regulam de Annali adducebantur visa fuerunt extranea à præ-
10 senti hypothesi, quia primæ eius † parti fuit in noua prouisione derogatum, iuxtà stylum, de quo per *Kochier. super eadem reg. num.43. Lotter.de benef.lib.2. quæst.52. num.51. & 52. Rota coram Bich. decis.228. num 1.* & se-

11 cundæ satisfactum, † quia à die expeditionis dictę subrogationis adhuc non sunt elapsi quinque menses; *Rota in terminis coram Greg.decis.213.n.1.*

Et ità vtraque Parte informante &c.

R. P. D. VICECOMITE.

Baren. Census.

Lunæ 19. Februarij 1674.

ARGVMENTVM.

Soli defectus inuentarii, vel illius non existentia in hac decisione tractantur, ad obligandum hæredem vtroque casu ad solutionem de proprio erga creditores hæreditarios, cum quibus contraxisse dicitur, non obstante exceptione repudiationis ei ex locali consuetudine permissa, quia illa locum habere non potest, quando hæres inuentarium minus legitimè confecit, alioquin deluderentur creditores, eidemque hæredi præberetur ansa occultandi bona hereditaria, quod permittendum non est.

SVMMARIVM.

1 *Hæres vel sine inuentario, vel si de bonis inuentariatis rationem non reddat, semper tenetur de proprio creditoribus, & legatarijs & numer.7. & 9.*
2 *Inuentarij copia extracta ab alia copia nihil probat, cum extrahi debuisset à suo originali, habente solemnitates à iure requisitas.*
3 *Iura, & credita hæreditaria vel à principio in inuentario describenda sunt, vel saltem post recuperationem in eo superaddi.*
4 *Inuentarium remanet nullum, si in eo citati non sint creditores certi.*
5 *Repudiatio hæreditatis permittitur de consuetudine Ciuitatis Barensis, & plura de ea.*
6 *Repudiatio hæreditatis aliàs hæredi concessa, eidē non suffragatur post aditionem, & inuentarium legitimè non confectum & quare.*
7 *Creditores, & Legatarij delusi remanerent si hæres post aditionem, & minus legitimum inuentarium hæreditatem repudiare potuisset.*
8 *Hæres sine inuentario non impedit executionem super bonis hæreditarijs ratione sui crediti.*
9 *Hæres simpliciter adeundo hæreditatem quasi contrahit cum creditoribus, & legatarijs.*

DECISIO CCXXXIII.

OBTINVIT Nicolaus Girondus vti hęres q. Raynaldi pro fructibus vnius census in sorte scutorum 2250. impositi à Paulo Carduccio cū fideiussione Alphonsi de Cassamassima mandatum exequutiuum contra bona hæreditaria dicti fideiussoris, illiusque executionem decerni, etiam super bonis proprijs Ioannis Alphonsi illius hæredis mediati, ad cuius prouocationem cau-

sa mihi commissa cum clausula, *si quid exequendum*, propositoque hodie dubio super vtriusque Alphonsi bona esse exequendum, Domini responderunt.

Cùm enim quoad existentiam, & validitatem crediti, & quoad mandatum contra bona hæreditaria, nulla inter partes adesset controuersia, tota difficultas restricta fuit ad executionem contra bona propria hæredis, quæ † tamen cessauit, comperto, quod iste hæres nullum exhibuit legitimum Inuentarium, nec rationem vllam bonorum hæreditariorum reddidit, per *Text. in l. fin. §. si verò, & ibi communiter scribentes C. de Iur. deliber. Roland. de Inuent. inter tractatus magnos quæst. 191. Salust. Tyber. in prax. lib. 4. cap. 45. num. 17. Rot. coram Seraphin. decis. 1311. num. 2. in rec. decis. 372. num. 31. par. 9. & in Sabinen. bonorum 4. Aprilis 1672. § cessare coram R.P.D. meo Bourlemont.*
1

Nec pro inuentario meruit attendi simplex copia in actis exhibita, quoniam cùm fuerit ex alia copia extracta, nullum probationis gradum valet constituere, † cùm debuisset extrahi à suo originali, & quidem cum solemnitatibus de iure requisitis *DD. in Auth. si quis in aliquo C. de eden. Alex. cons. 138 num. 4. lib. 1. Rota coram Martin. Andr. decis. 86. num. 12. coram Gregor. decis. 432. num. 1. in recent. decis. 353. num. 89. par. 1. & decis. 224. num. 17. par. 6.*
2

Potissimum, quia in hac eadem copia non legũtur descripta omnia bona hæreditaria, cum præ cæteris deficiant arrendamenta Ciuitatis Neapolis, quæ licèt mediante lite fuerint recuperata, adhuc, vel huiusmodi ius debebat describi in inuentario ab ipso initio, † vel saltèm addi ex post facto, post terminatam litem, aliàs inuentarium, tanquam defectiuum non suffragatur *Roland. qui loquitur de inuent. par. 3. §. omittendum num. 4. Honded. cons. 34. nu. 13. lib. 1. Gratian. discept. 532. num. 13. & seq. Adden. ad Greg. decis. 169. num. 12. Rot. coram Cels. decis. 142. n. 4. in Romana Transactionis 21. Martij 1671. § quidquid, & etiam 11. Martij 1672. § Et ronettas coram R.P.D. Bourlemont.*
3

Immò, quod magis est, nec fuit nominatim citatus Nicolaus præfati census creditor certus, † ex quo citationis defectu oriri insanabilem nullitatem inuentarij, tradit *Montical. de inuent. § septimo principaliter nu. 18. cum seqq.* & respondit *Rot. coram Caualer. decis. 508. num. 2. coram Bichio decis. 482. num. 8. coram Cels. decis. 185. num. 3. & in Amerina Saltuani 11. Martij 1667. §. primo coram Eminentiss. Cerro.*
4

Cùmque ex prædictis constet de defectu inuentarij, non potest dictus Ioannes Alphonsus hæres mediatus se tueri repudiatione hæreditatis, quæ permittitur, ex consuetudine Ciuitatis Baren. † vt testatur *Marsillus* dictæ consuetudinis Commentator, quoniam omisso, an procedat in primo hærede, tantum, an etiam in hærede hæredis, qualis est dictus Ioannes Alphonsus, adhuc ex alia ratione visa est non applicari, quod nempè non procedat, vbi hæres, qui adiuit, inuentarium legitimè † non confecit, aliàs enim non consulto de bonis hæreditariis præberetur per talem repudiationem ansa eludendi creditores ex elapso tempore, quo bonorum hæreditariorum probatio perierit, cessante facultas exequendi contra bona hæreditaria debitoris, contra notorias iuris regulas, † & ideò succedit dispositio *Text. in praecit. l. fin. §. sin autem C. de Iur. deliber. & §. Hinc nobis vers. si verò non fecerit Auth. de hæred. & falcid.*
5
6
7

Multoque minus allegari valet retentio ob credita dotis maternæ, & donationem dicto hærede per Ioannem Alphonsum Seniorem factam, quoniam omissis pluribus exceptionibus, quæ contra illas deducebantur ab informantibus prò Nicolao, & signanter, quod sint posteriora huic censui, & quod ex perceptione fructuum septem annorum remanserint illiquida adhuc vna satisfuit responsio, † quod hæres non beneficiatus non solum, non impedit executionem super bonis hæreditariis prætextu proprij crediti, sed etiam tenetur de proprio; adeundo namque simpliciter, † quasi contrahere dicitur cum creditoribus *Negusant. de Pign. 1. membr. part. 5. sub nu. 53. vers. Quintus Casus Franc. decis. 80. num. 7. Rot. decis. 39. num. 1. & 6. & part. 6. cum alijs coram Bich. decis. 310. num. 8. præter sup. alleg. §. primo.*
8
9

Et ità vtraque Parte informante &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO Sacræ Rotæ Decano.

Firmana Fideicommissi.

Lunæ 19. Februarij 1674.

ARGVMENTVM.

Quatenus ius adeundi hæreditatem transmittatur ad hæredes, vel ex capite iuris deliberandi, vel ope restitutionis in integrum in hac decisione plenissimè declaratur, prout etiam plura illius requisita in hac materia necessaria, quæ quia hic concurrere visa sunt, pro eadem transmissione deciditur.

SVMMARIVM.

1 *Hæres qui non adiuit hæreditatem, ius adeundi transmittere non potest & vid. per totam dec.*

2 *Restitutio in integrum quatenus detur aduersus hæreditatem non aditam, ad effectum illam transmittendi ad hæredes, & num. seqq. vbi vide.*

3 *Ius adeundi hæreditatem, vt transmittatur, requiritur scientia delatæ hæreditatis in transmittente, & aditio infra annum à transmissario.*

4 *Scientia præsumitur inter consanguineos insimul inhabitantes.*

5 *Coniunctus præsumitur scire facta coniuncti, maximè*

ximè si cum illo cohabites.

6 *Verisimilitudo à contraria inuerisimilitudine remanet exclusa.*

7 *Solutio legati non potest referri nisi ad titulum testamenti praeambuli, non autem ad causam intestati.*

8 *Hæres si poterat compelli ad adeundam hæreditatem ex testamento, ex illo adiuisse præsumitur.*

9 *Aditio hæreditatis refertur potius ad causam testamenti, quam ab intestato.*

10 *Ius adeundi hæreditatem, seu deliberandi non dicitur esse in bonis nostris, nisi post aditionem sequutam limita vt num. seq.*

11 *Hæreditarium, & in hæreditate esse dicitur ius adeundi, seu deliberandi ad effectum transmissionis.*

12 *Hæres potest cogi à fideicommissario ad adeundam hæreditatem ex testamento.*

13 *Ius petendi restitutionem in integrum aduersus non aditam hæreditatem, transmittitur ad hæredes, declara vt num. seqq.*

14 *Hæres si poterat compelli adire hæreditatem ex testamento, dicitur transmisisse ad suos hæredes ius illam adeundi vigore restitutionis in integrum, & quando.*

15 *Restitutio in integrum aduersus non aditam hæreditatem quæ ad effectum illam transmittendi conceditur, non admittitur ad exclusionem magis dilecti.*

16 *Dilectio ad effectum impediendi restitutionem in integrum pro transmittenda hæreditate non adita, à qua persona desumenda sit & num. seq.*

18 *Actus ad vnum finem ordinatus, contrarium non debet operare effectum.*

19 *Actus non debet egredi intentionem, & voluntatem agentis.*

20 *Restitutio in integrum aduersus non aditam hæreditatem ad effectum illam transmittendi ad hæredes pluribus ex causis denegatur, aut etiam conceditur, & quibus.*

21 *Rationes pares vbi sunt, pares quoque esse debent iuris determinationes.*

22 *Contrariorum eadem esse debet disciplina.*

23 *Coniecturæ pro inducenda vocatione filiorum in conditione positorum sugescunt si deficiant ratio conseruandæ agnationis, & digressus ad plures gradus substitutionum.*

DECISIO CCXXXIV.

REFORMANDO Decisionem tertio
loco editam coram me in hac Causa
censuerunt Domini die 28. Aprilis anni
præteriti sub fideicommisso Iulij non cade-
re bona libera Iosephi fratris prædefuncti,
quia Iulius licèt illius hæres ex testamento,
1 cùm tamen hæreditatem non † adiuerit, di-
cebatur non potuisse ius adeundi transmit-
tere ad hæredes, vel ex capite iuris delibe-
2 randi, † de quo in *l. cum in antiquioribus C.*
C. de iur. delib. vel ope restitutionis in inte-
grum, iuxtà *Tex. in l. Pantonius ff. de acq. hæred.*
Quia respectu primi deficiebant duo ex tri-
bus necessarijs requisitis, nempè scientia
3 delatæ hæreditatis in transmittente, † & adi-
tio eiusdem facienda infra annum delatio-
nis à transmissario. Respectu verò secundi
dictum fuit Nicolaum hæredem institutum
à Iulio potuisse, & voluisse non vti restitu-
tione in integrum sibi competente ex dicta
l. Pantonius, & in omnem casum æquitatem
huius legis non habere locum ad exclusio-
nem personæ magis dilectæ, qualis fuit ha-
bitus Nicolaus, in concursu Mariæ eius
Amitæ, sed his non obstantibus ex facti cir-
cumstantijs hodie melius dilucidatis Do-
mini redierunt ad tertio loco decisa.

Ignorantia enim, quam Iulius habuisse
dicebatur hæreditatis sibi delatæ fundata in
supposita ignorantia mortis Iosephi præde-
functi, tollitur ex consanguinitate, & si-
4 multanea habitatione † præsumptionem
scientiæ inducentibus, vt per *Text. in l. octa-*
ua ff. vnd. agnat. & l. de Tutel. C. de in integr. restit.
ad hunc præcisum effectũ determinat *Bart.*
in l. qui duos num. 12. ff. de reb. dub. & sequitur
Purpurat. in l. 1. num. 98. ff. si cert. pet. Mascard. de
probat. conclus. 407. sub num. 2. & generalitèr,
quod coniuncti maximè simul habitantes
5 præsumantur † scire facta coniunctorum
tradunt *Alex. cons. 213. num. 12. lib. 2. & Rota*
coram Bichio dec. 6. num. 19. & 347. num. 3.

Et quamuis illam excludi dictum fuerit
in decisione, quæ reuidetur ex fide trium
Testium deponentium mortẽ Iosephi fuis-
se data opera celatam Iulio, ne ob merorem
ex hoc tristi nuncio contrahen. adaugere-
tur morbus, quibus licèt extraiudicialiter,
& lite pendente procuratis deferendum esse
DD. existimarunt vti deponentibus verisi-
milia, nihilominùs ex eorum dictis, in ho-
dierna disputatione accuratiùs discussis fuit
animaduersum maximam oriri inuerisimi-
litudinem assertæ occultationis, quia dum
primus, & secundus Testis deponunt Iuliũ
voluisse instituere Iosephum prædefunctũ,
eo quia ignorabat illius mortem, & postea
ab hac voluntate recessit instituendo Nico-
laum nepotem, & substituendo Mariam so-
rorem, nemó dixerit causam huiusmodi re-
cessus extitisse intrusam rationem à secun-
do Teste allatam, quod nempè fuerit eidem
Iulio insinuatum Iosephum fratrem non
curare de illius hæreditate, sed potiùs dicen-
dum, & præsumendum est, fuisse motum
ad aliter disponen. ex propalatione mortis,
vsque tunc occultatæ, ne alias contra om-
nem verisimilitudinem dicamus voluisse
absque vlla causa præterire omnimodè fra-
trem, quem summo amore prosequebatur,
vt patet ex voluntate illum instituendi hæ-
redem, eique præferre non solùm nepotem,
sed etiam sororem, & proindè cùm verisi-
6 militudo occultationis † cõquassetur ex hac
contraria inuerisimilitudine, *Riminald. iun.*
cons. 217. n. 34. & seqq. lib. 2. & cons. 362. n. 19. vol.
4. Rot. cor. Cocc. dec. 2342. nu. 40. Nulla est ha-
benda ratio de Testibus, qui vti singulares
in dicto, & procurati lite pendente, & sine
citatione partis nullum faciunt gradum
probationis ex vulgaris iuribus.

Minusque subsistit defectus alterius requisiti, videlicèt aditionis hæreditatis transmissæ faciendæ intra annum, sub prætextu, quod aditio intra hunc terminum facta à Nicolao, qui eam ex Testamento, & ab intestato facere poterat, ad causam intestati tanquam sibi magis proficuam, sit referenda.

Quia contrarium deducebatur tùm ex coniectura desumpta ex subsequuta solu-
7 tione legati à Iosepho relicti, † quæ non nisi ad titulum præambulum Testamenti referri potest, *ex glos. in l. quadam mulier verb. sufficiebat ff. de rei vindic. l. 2. C. de acquir. possess. Osasch. decis. 58. num. 18. & Rota decis. 397. nu. 1. in fine par. 1. recent. & coram Dunoz. decis. 96. num. 72.* Tùm etiam quia dum ex infra dicendis Nicolaus cõpelli poterat ad adeundam hæreditatem, de qua agitur, ex Testa-
8 mento, † indeque causa testati dicebatur necessaria, ad notata per *Bald. in l. nouissimè, ff. quod fals. Tut. Auct.* quem sequitur *Gig. cons. 36. num. 21. & Rot. coram Penting. decis. 69. num. 12.* In dubio ad illam, non autem ad
9 voluntariam causam intestati† actus aditionis est referendus, ad *Text. in l. fin. vbi Bart. C. de alim. pupill. præst. Ciriac. contr. 537. num. 47. & seq. Rota coram Greg. decis. 92. num. 7. coram Dunoz. sen. decis. 244. num. 7. & coram Iun. decis. 176. num. 38.*

Quod autem Nicolaus compelli posset, probatur ex eo quia licèt regulariter Ius adeundi, seu deliberandi non dicatur esse
10 in bonis nostris, † nisi post sequutam aditionem, *ad Text. in l. Pretia rerum ff. ad l. falcid.* cum plenè deductis *in Firmana fideicommissi de Formonis 9. Iunij 1634. coram Panzirola,*
11 attamen ad effectum transmittendi † censetur esse in bonis defuncti, & reputatur hæreditarium, vt in specie tenet *Bartol. in l. qui duos sub num. 11. ff. de reb. dub. Ruin. cons. 22. n. 10. lib. 3. & cons. 23. num. 27. lib. 5. Surd. decis. 140. num. 17.* & latè *Salgad. in labyr. credit. par. 2. cap. 25. à num. 94. cum pluribus seqq.* Et proindè Nicolaus prædictus post aditam hæreditatem Iulii, sub qua ius transmissum com-
12 prehendebatur, † cogi poterat à Maria fideicommissaria hærede adire controuersam hæreditatem ex eodem iure, & sic ex testamento, vt in terminis firmat *Bart. in l. ille à quo §. si de testam. sub num. 2. & 6. ff. ad Trebell. & post glos. in verb. coguntur, notat in l. eam, quæ n. 4. C. de fideic.* & post eum *Peregr. de fideic. artic. 2. nu. 75. vers. Hæres hæredis Barr. de success. lib. 11. tit. 12. num. 2. & Fusar. de subst. quæst. 600. nu. 11. & 12.*

Cæterum quatenùs transmissio iuris deliberandi non habuisset locum, adhuc di-
13 cebant fuisse à Iulio transmissum † ius petendi restitutionem in integrum ex æquitate *l. Pantonius ff. de acqu. hæred.* qua vsum fuisse Nicolaum deducebatur ex iisdem rationi-
14 bus modo supra allegatis, † dum ad illam petendam pariter compelli poterat à Maria, vt in specie notat *Bart. in d. l. eam, quæ num. 4. C. de fideic.*

Nequaquam releuante, quod æquitas huius legis nõ admittatur ad exclusionem
15 Nicolai magis dilecti † respectu Iulij transmittentis, ex adductis in *decisione*, quæ reuidetur *§. minus refragatur,* nam quidquid sit de asserta dilectione, & an illa sit desumen-
16 da à transmittente, † vel à Iosepho, de cuius hæreditate agitur, vt obseruat *Alexand. cons. 188. num. 20. lib. 7. & Bursatt. cons. 61. sub num. 5. vers. Etenim respondetur lib. 1.* cessare visum est obiectum, ex eo quia non agitur de excludendo Nicolaum, in quibus terminis loquuntur Doctores, sed de admittendo post illius inclusionem, & obitum sine filiis Mariam in hoc casu expressè vocatam à Iulio.

Et quamuis ex admissione dictæ æquitatis adimatur Nicolao libertas ad libitum disponendi de dicta hæreditate. Nihilominus non omne leue præiudicium est attendendum, quemadmodum non quælibet
17 præsumpta prædilectio † videtur sufficiens pro denegatione restitutionis in integrum, ex eadem æquitate concessa, vt aduertit *Odd. de restit. in integr. quæst. 50. num. 82.* Immò cùm prædilectio Nicolai fuerit desumpta, ex quo Iulius illum instituerit, & Mariam substituerit, si ex huiusmodi prædilectione perpetuò excluderetur Maria, sequeretur,
18 vt actus ad vnum finẽ ordinatus, † contrarium operaretur effectum, contra regulam *Text. in l. legata inutiliter ff. de leg. 1. & Rota decis. 79. num. 5. coram Penting. & decis. 178. nu. 8. par. 5. recent.* & egrederetur voluntatem, &
19 intentionem agentis † contra aliam iuris regulam, de qua post *Innoc. & Abb. in cap. olim de restit. spol. Mascard. de prob. concl. 1122. num. 16. & Rota coram eodem Penting. decis. 11. num. 17.*

Vndè ad euitanda huiusmodi absurda, censuerunt Domini, vt sicuti iuxtà Doctorum opinionem hæc restitutio in integrũ solet denegari, quando ea mediante bona transferuntur in personam extraneam, vel quid simile exorbitans contingit contra
20 verisimilem mentem Testatoris; † ita illa sit admittenda in præsenti hypothesi ad fauorem sororis, nedum ex verisimili, sed ex Testatoris expressa mente vocatæ ad suc-
21 cessionem, vt inde ex paribus † rationibus, pariformis vtriusque casus sequatur deter-
22 minatio, & contrariorum † eadem sit disciplina, iuxtà *Text. in l. si contra Tab. 35. in fine ff. de vulg. & Rot. coram Gregor. decis. 517. num. 34.*

Ex quibus cùm Iosephi hæreditas, tanquam adita ex iure transmisso fuerit cum illa Iulii consolidata, & ex ipsius fideicommisso vtraque debeatur Mariæ, vlteriùs repetebant Informantes pro Bonaccursis Nicolaum prædictum coram Auctorem dicèt in conditione positum fuisse ad illas vocatum ex antiquiori fideicommisso Nicolai senioris. Quia vt dictum fuit in *aliis decisionibus,* & præcipuè in illa *edita die* ... *Iunij 1628.* deficiunt coniecturæ ... [illegible]

ad inducendam prætensam vocationem, præsertim illæ, quæ desumi prætendebantur ex digressu ad plures gradus substitutionum, & ex voto conseruandæ agnationis,
23 quibus † deficientibus ex adductis in præfatis Decisionibus, reliquæ tanquam leuissimæ, & inefficaces, non visæ sunt indigere vlteriori discussione.

Et ità vtraque parte informante fuit resolutum.

Decisio 93. supra in hac eadem parte in eadem causa emanauit.

R. P. D. E M E R I X.

Romana, seù Ianuen. Hæreditatis.

Lunæ 19. Februarij 1674.

A R G V M E N T V M.

Commissa causa cum clausula *parito indicato*, omnimodam paritionem requiri necessè est, de eo, quod iudicatum fuit, & ita restituenda mobilia hæreditaria dicuntur, quamuis allegarentur consumpta, quia, præterquam quod essent illius generis, in quibus consumptio non cadit, adhuc per eandem clausulam, tanquam approbatum quidquid iudicatum erat, huiusmodi exceptio opponi non potest; Cumque adduceretur etiam restituendam certam pecuniarum summam de identitate, vel diuersitate illius disceptatum est, vt ex sequenti Summario, & Decisione videbis.

S V M M A R I V M.

1 *Hæres tenetur eadem actione restituere bona, quæ tenebatur defunctus eius auctor.*

2 *Mobilia hæreditaria restituere recusans, si deteriorata sint omne damnum, & periculum ad ipsum recusantem spectat.*

3 *Mobilia, quæ seruando seruari possunt, vt sunt argenta, libri, metalla, & similia, non consumuntur decennio.*

4 *Clausula* parito iudicato *efficit vt habeatur pro veritate totum id, quod iudicatum est.*

5 *Clausula* parito iudicato *requirit omnimodam paritionem antequam quis possit audiri.*

6 *Funeris impensam hæres pro sua portione ante omnia subire tenetur.*

7 *Summa diuersa esse censentur, quot sunt stipulationes.*

8 *Inuentarium probat tàm contra hæredes, quàm contra eum, qui illud confecit.*

9 *Summa præsumitur eadem ex identitate personæ ex illius præcisa quantitate, & propter vicinitatem actuum.*

10 *Correspectiuitas probatur ex vicinitate actuum ex identitate personæ, & quantitatis simul.*

11 *Pecuniæ, qui promptas non habere dixit & propterea se velle vendere loca montium, non est verisimile, quod modico tempore illàm consimilem, & notabilem quantitatem inuenias.*

D E C I S I O CCXXXV.

LATA à me tertia sententia confirmatoria decreti A. C. mandantis consignari Tomasinæ Riuarolæ medietatem bonorum descriptorum in Inuentario hæreditario confecto præsente Paulo Baptista Cohærede q. Dominici Riuarolæ, fuit pro parte Francisci Bonini, & aliorum hæredum, & successorum præfati Pauli adita Signatura Iustitiæ, quæ sub die 12. Aug. anni 1672. rescripsit cum clausula *parito indicato*, pro cuius rescripti executione proposui hodie dubium, An, & quid aliud sit restituendum, seù consignandum Tomasinæ &c. & DD. responderunt illi esse consignandam medietatem omnium mobilium in supradicto Inuentario descriptorum, vt ex vtroque Summ. num. 1. nam sicut Paulus Baptista teneretur illa restituere ad omne mandatum Iudicis vigore proprii, & specialis
1 obligationis Cameralis, † ità paritèr tenentur Boninus, & alij eius hæredes *Rot. post Zacch. de oblig. Cal. dec. 93. n. 23. & dec. 253. n. 2.*

Neque visa fuit illis suffragari allegata consumptio dd. mobilium; Tùm quia adhuc non erat elapsum decennium à die 12 Iulij 1647. qua fuerat confectum inuentarium, & per Paulum inita dicta obligatio, Summ. Tomasinæ nu. 1. vsque ad tempus litis motæ anno 1656. & prosecutæ de mense Ianuarij, ac Maij subsequentis anni 1657. eodem Summ. num. 4. quod tempus attendi
2 debet; † ita vt post illud omne damnum, & periculum, seu deterioratio spectet ad Boninum, & alios constitutos in mora restituendi, *l. quod te, ex cit. Lavinum 22. ibique Bart. & cæteri scribentes ff. si certum petatur, Odd. consil. 50. n. 2. & 3. Cyriac. contr. 226. n. 72. cum seqq.*

Tùm ex quo ferè omnia mobilia erant solidioris materiæ scilicèt libri, picturæ, ar-
3 genta, metalla, & similia, † quæ dum seruando seruari potuissent longissimo tempore non præsumuntur solo spatio decennij consumpta *Cyriac. contr. 16. num. 3. Add. ad Ludouis. decis. 185. num. 4. & coram Zarat. decis. 110. num. 9.*

Tùm denique, quia huiusmodi exceptiones, prout & aliæ repetitæ circà allegatam depredationem argentorum, & mobilium transmissorum ad Ciuitatem Ianuę, nequeunt modo amplius opponi ab hæredibus Pauli Baptistæ, quibus obstat rescriptum Signaturæ cum dicta clausula *parito*
4 *indicato*, † quæ operatur, vt pro veritate habeatur totum id, super quo est præcedentèr iudicatum *l. res iudicata 208. ff. de reg. iur. Bich. decis. 312. n. 14.* requiritque omnimodam
5 paritionem † antequam quis possit denuò audiri idem *Bich. decis. 67. n. 27. Coc. dec. 446. & dec. 1080. vtrobique num. 1.*

Ex eisdem rationibus dixerunt esse restituendam quoq; medietatem pecuniarum in hæreditate repertarum, compensatis tamen ad formam dicti decreti A. C. scutis mille monetæ Ianuen. & scut. centum

monetæ

monetæ Romanæ per Tomasinam habitis, 6 † necnon deducta rata expensarum funeris d. q. Dominici ipsam tangen. iuxta dispositionem legum in restituen. C. de pet. hæred. Surd. decis. 255. per tot. Ludouis. decis. 421. num. 1.

Quo verò ad cedulam libr. 4000. DD. non fuerunt concordes; alij enim credebant esse duas continentes diuersas pecuniarum summas, alij verò vnam tantùm continentem eandem summam libr. 4000. duplicatã, illi mouebantur ex text. in l. scire debemus 29.
7 ff. de verb. oblig. † ex quo in dubio præsumuntur tot esse summæ diuersæ, quot sunt stipulationes, & hanc præsumptionem coadiuuari dicebant ex inuentario, in quo etiam pro talibus descriptæ fuerunt, quod tam cõ-
8 tra hæredes, quàm contra Paulum Baptistam illud conficientem plenè probat l. fin. ibiq. Scriben. C. arbitrium tutela, Paris. cons. 36. num. 55. lib. 2. Grat. disc. 765. n. 59. Rot. decis. 763. num. 1. par. 2. rec. & coram Duran. decis. 337. nu. 9. alij verò in contrariam sententiam inclinabant ex eo, quod licèt in inuentario legantur descriptæ duæ cedulæ, siue literæ missiuæ continentes receptionem summæ dd. libr. quatuor millium, vna scilicet sub die 18. Maij 1646. & altera sub die 2. Iulij eiusdem anni 1646. Nihilominus existimabant, quod prima epistola contineret eandem sũmam expressam in secunda, vt prætenditur deperdita, quoniam cùm in prima Laurentius, cui fuerunt per Dominicum transmissæ pecuniæ, respondeat ex Castro sui Terra Clauari, se habuisse literã cambij libr. 4000. subdatque se quamprimum accessurum ad Ciuitatem Ianuæ pro illis deponendis in Banco S. Georgij, & in secunda scripta solummodo post quadraginta quinque dies, nempe die secunda subsequentis mensis Iulij nunciet se exegisse libras quatuor millia, easque in dicto Banco deposuisse, vt legitur etiam in d. inuentario hereditario; satis inde colligitur fuisse vnicam tantùm summã
9 contentam in vtraque epistola † tam propter identitatem personæ scribentis, & eandem præcisam quantitatem libr. 4000. quàm propter vicinitatem actuum, habito respectu ad distãtiam loci, ad quem dd. libr. 4000. transmissæ fuerunt, necnon temporis solùt concedi Mercatoribus in literis cambij ad
10 soluendum seu ad vsum, vt vocant. † ex istis enim omnibus simul iunctis probari correspectiuitatem, & vnicitatem partitæ aliàs ponderarunt Grat. disc. 897. num. 14. Buratt. dec. 361. num. 5. Seraph. decis. 1093. per tot. Royas decis. 396. num. 7. vers. tum etiam Bich. decis. 671. num. 6.

Addito, quod in præfato Banco S. Georgij vnica solum partita reperitur deposita, Summ. dd. de Boninis num. 8. & quod Dominicus tunc vlterius Laurentio responderit se non habere alias pecunias pro nubendis alijs puellis; adeo vt quando opus fuisset, vẽ-
11 diturũ fore loca montium, † etenim non est verisimile, quod non habens pecunias promptas, tam breui spatio paucorum dierum aliam consimilem, & considerabilem quantitatem transmisisset.

Cæterum quoad fructus locorum montium perceptos à Tomasina, aliaque prætensa credita fuit dictum, quod hæredes Pauli, qui iuxtà præallegata debent interim parere rescripto Signaturæ vtantur iure suo.

Et ità vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Sutrina Dotis, & Fructuum.

Lunæ 19. Februarij 1674.

ARGVMENTVM.

Taxati sunt fructus dotis ad rationem Statuti Vrbis, quod habet locum etiam in districtu, non obstante prætensa consuetudine in contrarium adducta, quia probata non erat ex asserta fide Curialium, sed formiter probari debuerat; Cùm autem etiam de cõgruitate eiusdem dotis disceptaretur, illa à dispositione paterna fuit desumpta, cùm nemo superet Patris affectum, in capiendo bonum consilium pro suis filijs.

SVMMARIVM.

1 *Ronciglionis Terra est in districtu Vrbis.*
2 *Statutum Vrbis cap. 42. lib. 1. de fructibus dotis, habet locum etiam in districtu.*
3 *Caprarola Terra est Terra status Ronciglionis, & reperitur in districtu Vrbis.*
4 *Fides extraiudiciales, facta lite pendante, & in actis non producta, non attenduntur.*
5 *Consuetudo respiciens decisoria, non autem ordinatoria iudicij, est plenè, & concludenter probanda, non per fides extraiudiciales Curialium, & num. 4.*
6 *Decretum iudicis factum iuxta formam consuetudinis, eandem consuetudinem non probat, & num. seq.*
7 *Iudicis assertioni non statur circa iustitiam sui decreti.*
8 *Decretum attentatum, & reuocatum habetur ac si non emanasset.*
9 *Obligatio voluntaria minoris facta sine solemnitatibus, statuti à nullitate saluari non potest, & num. seqq.*
10 *Minor recipiens id quod promittit in dotem vltra portionem constitutam à patre, voluntariè promittit, & solemnitates seruare tenetur, & sup. num. 9.*
11 *Pater congruam dotem filia reliquisse censetur, & nu. 16.*
12 *Dotes pinguiores constituuntur vbi sine aliqua numeratione frater, & soror, fratrem, & sororem accipiunt cum constitutione eiusdem dotis.*
13 *Dotis congruitas non infertur de vno tempore ad aliud.*
14 *Dos vnius sororis ex dote alteri sorori tradita congrua iudicari non potest si attendendum sit non*

quod

quod illi constitutum est, sed quod verè assignandum erat.

15 *Dotis vnius sororis congruitas tunc desumitur ex dote alterius sororis, si adest dispositio patris.*

16 *Dotem congruam ad arbitrandam nulla maior est probatio, quam illa, quæ desumitur ex dispositione patris.*

17 *Obligationem suam impugnans, an priuetur commodo dilationis in ea concessa.*

18 *Fructus dotis debeatur in recompensationem onerum matrimonij.*

DECISIO CCXXXVI.

NVPSERAT Marsa Pauonia Io: Ciaffono cum dote scutorum 1300. soluenda à Gabriele fratre eius Promissore pro medietate infra annum, & pro alia medietate infra bienniū, quibus terminis transactis egerunt Coniuges prædicti cōtra Gabrielem pro consequutione dotis, & fructuum, & Iudex de partibus relictis in suspenso scut. 300. sortis principalis mandatum pro reliquis scutis 1000. & fructibus relaxauit, ad cuius executionem in secunda Instantia procedi mandauit A.C. tàm respectu scut. 1000. quam respectu fructuum ad rationem scutorum septem cum dimidio pro centenario; sed commissa mihi causa appellationis cum clausula *sine praiudicio*, quoad sortem, & fructus ad rationem scutorum quinque, & in reliquis si quid exequendum, & quoad scuta 300. super quibus nullum fuerat interpositum decretum communicatis facultatibus A. C. proposui dubium, An mandatum A. C. esset exequendum, & aliud relaxandum pro residuo dotis, affirmatiuè quoad primam, & negatiuè quoad secundam partem hodie resolutum.

Siquidem respectu primæ partis cùm Terra
1 Roncilionis, † vbi fuit celebratus contractus, & degunt contrahentes, sit in di-
2 strictu Vrbis, † indè sequitur ibi esse attendendam dispositionem statutariam eiusdem taxantem fructus dotales ad rationem septē cum dimidio, vt disponit idem Statutum *cap. 42. lib. 1.* & dixit *Rot. cor. Gregor. dec. 269. num. 2. coram Coccin. decis. 457. num. 1. & 11.* & illius dispositio fuit in specie admissa circa
3 bona existentia Caprarolæ, † quæ est Terra Status Roncilionis *in Ciuitatis Castellana bonorum 28. Maij 1668. sub §. firmata, iuncto §. praecedenti circa finem coram R. P. D. meo Calatain.*

Et quamuis Statutum Ciuitatis dominātis non habeat locum in Comitatu, seu districtu, in quo viget peculiare Statutum, seu particularis consuetudo; Attamen in præsenti casu neque de aliquo Statuto doctū fuit, neque allegata consuetudo seruandi Ius commune probari visa est ex simplici attestatione Curialium dictæ Terræ, quia Rota non solet attendere huiusmodi atte-
4 stationes extraiudiciales, † & maximè factas lite pendente, & in actis non productas, vt in specie de stylo huius nostr. Tribunalis testatur *Marescott. var. resol. lib. 2. cap. 12. num. 1.* & patet ex firmatis *in decis. 318. num. 4. & 5. par. 2. rec. & coram Peutingerio decis. 121. num. 16.*

Nec obstant auctoritates in contrarium allegatæ, nempè *Honded. cons. 53. num. 10. lib. 1. Thomat. decis. 82. num. 21. & Rot. decis. 356. nu. 2. par. 1. recent.* Quia in earum casibus concurrebant aliæ, & quidem releuantes probationes; Et vlterius dictum fuit consuetudinem prædictā vti tendentem ad abrogādam dispositionem Statuti à Papa specificè con-
5 firmati, & respicientē decisoria, † non autē ordinatoria iudicij esse plenè, & formiter probandā, non autē per fides extraiudiciales Curialiū, iuxtà distinctionem *Bart. in l. de quibus n. 22. ff. de legib.* quā sequitur *Dec. cons. 402. num. 12. Osasch. dec. 22. num. 3.* & sępius amplexa est *Rota*, & signanter *in decis. 182. num. 2. coram Coccin. & decis. 259. num. 5. par. 1. recent.* cum alijs relatis per *Adden ad Greg. decis. 484. num. 8.* itavt ad hunc effectum neque visa sit habenda aliqua ratio Decreti Iudicis dicti
6 loci † taxantis fructus dotales ad rationem quinque pro centenario, iuxtà consuetudinem, quā ibi vigere asseruit tùm ex prædictis
7 Tùm quia non statur assertioni † Iudicis ad comprobandum iustitiam sui Decreti, *Mastrill. decis. 80. num. 10. & Rot. coram Dunoz. decis. 764. num. 5. & 6.* tantò magis quia d. De-
8 cretum vti attentatum, & nullum postea reuocatū ab A.C. † habetur ac si non emanasset, arg. *text. in l. nihil interest 113. ff. de reg. iur. & Rot. decis. 437. num. 10. par. 13. rec.*

Quantum verò attinet ad secundam partem dubij dixerunt DD. non esse relaxandum mandatum pro residuo dotis scut. 300. quia respectu istius ratæ promissio Gabrielis tunc temporis in minori ætate constituti
9 fuit voluntaria, † & proinde vti facta sine solemnitatibus patrij statuti à nullitate saluari non potest, *Gabriel. cons. 20. num. 1. 2. 18. 48. & per tot. lib. 2. Cyriac. contr. 508. num. 19. Adden. ad Gregor. decis. 91. nu. 23. Rot. decis. 262. nu. 5. par. 9. rec.* cum alijs concordan. relatis *in Romana residui dotis 17. February 1666. §. quatenus coram Eminentissimo D. Card. Cerro*, confirmata *3. Martij 1672. §. ex his autem coram R. P. D. meo Rondinino.*

Quod autem fuerit voluntaria, patet ex eo, quia Gabriel tenebatur dotare sororem, vti hæres Patris; At cùm à Patre fuisset eidem relicta dos in summa scutorum mille; indè patet id, quod fuit vltra promissum processisse ex mera liberalitate, non autem
10 ex necessitate, quia Pater, † cuius amor ab
11 alio non vincitur, † præsumitur congruam dotem filiæ reliquisse, ad *text. in l. nec ad ea in fin. ff. ad l. Iuliam de adult. Castren. cons. 275. nu. 6. lib. 1. Alex. cons. 33. num. 4. lib 4. Caren. resol. 148. num. 1. Ciurb. ad consuetud. Messan. cap. 3. gols. 7. num. 45. Rota decis. 213. nu. 1. par. 11.* & in terminis *d. decis. 262. num. 8. par. 9. rec.*

Nec ista iuris præsumptio excluditur ex eo, quod idem Gabriel alteram sororem nuptui tradiderit, & vxorem acceperit cum dote

dote scutorum 1500. quia præterquam ipse desponsauit sororem illius, qui eius sororē vnico contextu in vxorem accepit, nulla
12 interueniente numeratione pecuniæ,† quo casu dotes pinguiores facilius constituuntur. Preterea dictum fuit cessare obiectum ex eo, quia à die promissionis dotis controuersæ ad diem contracti matrimonij alterius
13 sororis intercesserunt anni 14.† itavt cùm ex hoc temporis interuallo disparitas dotis potuerit contingere vel ex augumento patrimonij, vel ex alijs causis, & circumstantijs; Hinc non valet illatio de vno casu ad alium, vt in specie ponderat *Bald.cons.386.in fin.lib.4. Ruin.cons.56.num.16.& 17.lib.3. Grat. discept.231.nu.27.& Rot.coram Gregor.decis.63.*
14 *num.22.* vbi aït non esse curandum † quid alteri sorori fuerit constitutum, sed quantum sibi assignandum fuisset.

Nec adaptantur huic casui deducta in *decis.* editis *in Reatina fideicommissi 27. Iunij.* 1672. *coram R.P.D. meo Priolo, & 1. Decembris pro-*
15 *ximè præteriti coram R.P.D. meo Rondinino,*† in quibus congruitas dotis vnius sororis fuit desumpta ex dote alteri tradita, quia ibi nō
16 aderat dispositio paterna, † ex qua in præsenti fortior præsumptio congruitatis desumitur.

Motiuum denique adductum à dd. coniugibus, quod dos à Patre relicta debebatur in limine matrimonij, & propterea si illam à se constitutam impugnat Gabriel in quan-
17 titate, & validitate obligationis, † non debet frui commodo dilationis ibidem con-
18 uentæ, sed à die matrimonij tenetur † ad fructus in compensationem onerum matrimonialium à viro supportatorum, *ex vulg. cap. salubriter de vsuris* fuit à Dominis relictum indecisum.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. EMERIX.

Rauennaten Saluiani.

Lunæ 19. Februarij 1674.

ARGVMENTVM.

Dari retentionē melioranti pro melioramentis ab eo factis planum est, quoties vt hic illa fuerint etiam semiplenè probata, ideò cautionem non sufficere, sed terminum præfigendum esse ad ea liquidandum deciditur, & antea immissionem non competere; cuius autem generis eadem melioramenta sint, vt retentionem operare possint patet, quia consistebant in reducendo ad culturam bona nemorosa, & inculta, in ædificatione domus pro habitatione Villicorum, & constructione Stabuli pro retentione animalium, in plantandis arboribus, & vitibus ex integro, non autem simplici subrogatione in locum demortuarum, & demum in aggeribus, muris, & foueis pro retinendis, seu euertendis fluminibus.

SVMMARIVM.

1 *pro Melioramentis datur retentio donec, & quousque melioráns de illis fuerit satisfactus.*
2 *Melioramenta eo magis remanent probata, si bona fuerint aucta in pretio.*
3 *Melioramenta facta in reducendo ad culturam loca nemorosa, & inculta reficienda sunt.*
4 *Domus, & stabula ædificata in prædio rustico pro habitatione Villicorum, & retentione animalium dicuntur melioramenta omnino reficienda.*
5 *Arbores, & vites ex integro plantatæ, non simpliciter subrobatæ in locum demortuarum refici debent.*
6 *Aggeres, Foueæ, & Muri fabricati pro euertendis fluminibus, & ipsa melioramenta sunt, quæ reficiuntur.*
7 *Melioramentis in genere probatis non amouetur possessor, nisi prius præfixo illi termino ad liquidandum.*
8 *Melioramenta dicuntur materia difficilis probationis.*
9 *pro Melioramentis nullatenus liquidatis sufficit cautio de illis reficiendis posteaquam liquidata fuerint.*
10 *Melioramenta ad melius liquidandum conceditur terminus, nec sufficit cautio, si de illis aliqualiter constet.*

DECISIO CCXXXVII.

ROTA censuit reformandam esse decisionē editam sub die prima Aprilis anni 1672. in ea parte, in qua firmat non fuisse debitam Christophoro, & fratribus de Anichinis retentionem Prædij, de quo agitur pro melioramentis, quia ipsi postmodum probarunt per quindecim Testes vigore Remissoriæ Rotalis examinatos se in illa fecisse plures vtiles meliorationes, pro quibus eis tamquam necessarijs defensoribus filiorum, & hæredum Capitanei Bonifatij Spre-
1 ti Emptoris † competebat retentio, donec, & quousque de melioramentis satisfacti fuerint *per Text. in l. si in area ff. de cond. indebit. & in l. Paulus §. Domus ff. de pign. ibique communiter Scribentes, Bartol. in l. si non sortem §. centum, num.3. & 8. ibique Ias. num.10. ff. de condit indebit. Negusant. de pign. quæst.5. membr.4. num.8. Rota decis.111. num.3. par.1. rec. & decis.270. num.12. par.6.* alijque passim.

Testes enim vno ore concludunt, quod de tempore, quo Franciscus Pochintesta hoc Prædium vendidit Christophoro, & fratribus de Anichinis, illud erat boschiuum, inundationis suppositum, malè cultum habitationibus rusticis destitutum, excepto Capanno vetusto, & lacero, quodque ijdem fratres statim atque illud acquisiuerunt plures, & diuersas meliorationes fecerunt in extirpando radices lignorum, in plantando ex integro vites, & arbores, in construendo domum pro habitatione Colonorum, Cassinas distinctas pro receptatione animalium, foueas, & aggeres contra inundationes fluminum, itavt Prædium, quod ipsi pretio

pretio scutorum decem, & ba. 80. monetę veteris pro qualibet tornatura comparaue-
2 rant, † sic auctum fuerit in valore, vt illud subinde vendiderint Capitaneo Bonifatio Spreto pretio scutorum 18. monetæ Romanæ pro qualibet tornatura, vt liquet ex eisdem Testibus, & Instrumentis datis in eorum Summario *num.1. & seqq.*

Ex quibus simul iunctis, dum satis apparet de statu antiquo Boschiuo, seù inculto huius Prædij, & de moderno fertili reddito per huiusmodi meliorationes, quæ adhuc extant, & quidem in bono statu, vt deponunt Testes Summario *num.5.6. & 7.* consequens etiam est illas esse reficiendas, vt prçter leges, & auctoritates supra allegatas ge-
3 neraliter loquentes † in specie de impensis factis in reducendo ad culturam loca nemorosa, & inculta est *text. in l. vtiles, iuncta glos. in verb. Nouale ff. de pet. hered. l. Sylua. §. Nonalis ff. de verb. signific.* de domo constructa pro ha-
4 bitatione Villicorum, † & stabulis animalium, *in l. diuortio §. impendi ff. solut. matr.* de ar-
5 boribus, & vitibus ex integro plantatis,† & nō simpliciter subrogatis in locum demortuarum, *in l. vel vites ff. de impens. in rebus do-*
6 *tal. factis*, & de muris, † de aggeribus, & foueis pro vertendis fluminibus *in l. impensa ff. eodem tit.*

Non obstat, quod aliqui ex dd. Testibus non deponant præcisè, & certitudinaliter de quantitate expensarum, & valore melioramentorum, quia sufficit, quod suppleantur ab alijs, qui in qualibet specie melioramentorum de illorum quantitate prçcisè in id, quod est minus deponunt; quodque illorum omnium depositiones concludant plura, & diuersa notabilia melioramenta in
7 genere ad hoc,† vt Possessores amoueri non possint, nisi prius præfixo iuxtà stylum Rotę termino pro meliori liquidatione, vt fuit responsum coram *Puteo decis. 461. lib. 2. & coram Caual. dec. 86. num. 4. & 5. & coram Bich. decis. 304. num. 11. cum seqq.*

Ad quem effectum DD. censuerunt eligendos esse Peritos in partibus, qui meliorationes perpetuas distinguant à tempore perituris, omnesque prout perpetuæ, vel temporaneæ fuerint eo meliori modo, quo
8 in hac materia difficilis probationis † fieri potest, liquident, prout distinguendo inter casum, quo melioramenta sint penitus illiquida, & inter casum, quo melioramenta sunt probata, sed illorum valor non est suf-
9 ficienter liquidatus, † itavt in primo sufficiat cautio. per notata *in l. 4. §. ait Prætor ff. de re iudicat.* & in secundo, qui est noster, detur
10 terminus ad faciendam † liquidationem, nec admittatur cautio dixit *Rota in Perusina melioramentorum 3. Martij 1617. coram bo. me. Remboldo, relata post cons. Spad. 269. num. 6. & coram Bich. d. decis. 309. num. 11. cum. seqq.*

Et ita responsum fuit reformandam esse decisionem, vtraque &c.

Infra sub die 15. Iunij istius præsentis anni erit altera in hac causa decis. infra suo loco apponenda.

R. P. D. CALATAIV.

Romana Census.

Veneris 23. Februarij 1674.

ARGVMENTVM.

Testamenti confidentialis plures coniecturæ referuntur, ad eum casum, quo filius consentiente Patre alium sibi hęredem instituerat, & licèt fiducialitas ex ipso Testamento obijceretur probanda; contrarium tamen est decisum, quia illa vera confidentia est, quæ non à verbis, sed à solis coniecturis deducitur; quales autem in præsenti fuerunt admissę, ex sequenti Summario, & decisione colligitur.

SVMMARIVM.

1 *Fiducialitas, seu simulatio non probantur sine verbis, & causa simulandi, & vide num. seqq.*
2 *Testamentum quod fuerit confidentiale, probari debet concludenter, vbi agitur de restitutione haredi contemplato facienda.*
3 *Testator volens facere testamentum confidentiale debet se abstinere ab omnibus verbis, qua confidentiam important.*
4 *Fiducialitas, nempe fides testatori data per haredem scriptum de restituendo hareditatem, alteri, sine vllis verbis, sed solis coniecturis probatur, & num. seqq.*
5 *Confidentia vera, & simulatio est, vbi nihil in testamento dicitur, neque in codicillis, sed totum remittitur fidei haredis instituti.*
6 *Simulatio probatur coniecturis iuncta causa simulandi.*
7 *Fiducialitatis testamenti causa reputatur, ne bona peruenirent ad creditores haredis contemplati, & num. 10.*
8 *Filius benemeritus à patre non prasumitur illum praterire voluisse vt institueret extraneum, & num. 9.*
9 *Simulationis coniectura quod filius voluerit praterire patrem, & instituere extraneum, dicitur esse naturalis, & num. 8.*
11 *Testamētum prasumitur simulatum, si pater concessit filio licentiam instituendi extraneum, & seipsum praterire permiserit.*
12 *Simulationis coniectura est petita obseruantia ab eo, qui actum impugnare debuisset.*
13 *Testamenti confidentialis coniectura est, si hæres scriptus vidit, & permisit capi possessionem hareditatis ab alio, & non contradixit, sed tacuit.*
14 *Simulatio prasumitur ex taciturnitate, & permissione illius, qui poterat contradicere.*

DECISIO CCXXXVIII.

FVERAT vsque, & sub die* 23. Ianuarij 1671. resolutum coram me testamētum conditum ab Octauio filio naturali Federici Cęsij Ducis Aquaspartę fauore Ducis Alexandri Sfortiæ, fuisse confidentiale, & simulatum, itavt verè Testator voluerit commodum

dum totius hæreditatis spectare ad Federicum patrem, licèt in testamento non nominatum; Cumque hodie causa reuocaretur ad trutinam, Scribentes pro moderno Duce Federico Sfortia curabant hanc confidētiam excludere ob deficientiam verborum illam importantium, & causæ, propter quam
1 Testator voluerit simulare, † sine quibus nec fiducialitatem, nec simulationem deduci posse contendebant, iuxtà *text. in l. Seius Saturninus ff. ad Trebell. Rota cor. Bichio decis. 35. & decis. 317. vtrobique num. 1.* cum alijs allegatis, quibus tamen non obstantibus, Domini prædictam resolutionem confirmarunt.

Placuit enim in hac materia duos casus distinguere, alterum nempè quando agitur de restitutione hæredi facienda, non obstan-
2 te institutione facta ad fauorem alicuius, † & tunc cùm agatur de probanda restitutione, requiruntur verba, & vrgentes probationes, & in his terminis loquitur *textus in d. l. Seius Saturninus*, aliæque auctoritates, quæ in contrarium allegabantur; Alterum quando agitur de probanda fide tacitè data Testatori per hæredem scriptum, dum de restituendo hæreditatem alteri, cuius contemplatione
3 fuit hæres institutus, † & tali casu nedum non exiguntur verba simulationem importantia, quinimò pernecesse Testator ab illis se abstinere debet, vt communiter notatur per *text. in l. quidam cum filiusfamilias 46. ff. de hæred. instituen.*

Nos autem non in primo, sed in secundo casu versari plenè compertum est; Testator enim dubitans ne si Federicum patrem hæredem institueret, commodum hæreditatis perueniret ad Principem Sācti Angeli, cui Dux Federicus administrationem concesserat, & alios creditores eiusdem patris, simulauit condere testamentum fauore Ducis Alexandri Sfortiæ, & ab eo tacitam fidē
4 recepit de restituendo Federico patri, † quā fidem sine verbis confidentiam importantibus probari tradunt sequentes, *Text. in d. l. quidam cum filius familias, Bald. ibi num. 3. & 4. Cepoll. cauth. 38. num. 2. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 10. tit. 4. num. 6. Torres de pact. futura success. lib. 3. cap. 7. num. 35. vers. verum tamen est*; Vera enim confidentia, & simulatio est, vbi nihil dicitur in testamento, neque in codi-
5 cillis, † sed totum remittitur fidei hæredis instituti, *l. in tacitis 106. ff. de leg. 1.* ibi tacitis fideicōmissarijs fraus legi fieri videtur quoties quis neque testamento, neque codicillis rogatur, sed domestica cautione obligatur ad præstandum fideicommissum ei, qui capere non potest, *l. in fraudem ff. de his, quibus vt indignis, l. non intelligitur §. tacito ff. de iure fisci, Peregr. de iur. fisci lib. qu. 19. num. 2. ad fin.*
6 Et tali casu sufficere coniecturas † iuncta causa simulandi, probant *Castren. cons. 395. num. 1. & seqq. lib. 2. Fulgos. cons. 63. num. 3. vers. ad id autem, Neuiz. cons. 34. num. 25. & per tot. Mandell. Alba cons. 529. num. 4. Parif. de confid. qu. 71. num. 9. Grat. casus distinguens discept. 650. num. 24. Rota coram Buratt. decis. 901. num. 5. & 6.*

Hic verò nedum concurrit causa simu-
7 landi, † ne scilicet creditores Federici, & Princeps Sancti Angeli eius cessionarius, commodum ex hac hæreditate perciperent, vt supra dictum est, sed etiam concurrunt fortes, & vrgentes coniecturæ latè recensitæ *in decisione, quæ reuidetur*.

Siquidē concurrit magna inuerisimilitudo, quod filius innumeris beneficijs à patre re-
8 ceptis † obstrictus, voluerit illum totaliter præterire, vt præter relatos in prima decisione probat *Mandell. cons. 528. num. 9.* vbi di-
9 cit hanc coniecturam † esse naturalem, *Fulgos. cons. 63. num. 13. vers. ad id autem*, absque eo quod obstare possit responsio, quod id fecerit, quia sciebat patri nihil profuturum, eo quia iam bona peruenissent ad creditores,
10 & propterea eis frui non potuisset, † quia hoc non solùm non tollit, sed potiùs auget præsumptionem simulationis, dum filius benè id agnoscens, voluit patri subuenire, simulando facere testamentum fauore alterius, & sic excludere creditores.

Rursus prorsus inuerisimile est, quod pater concesserit expressè licentiam condendi
11 testamentum, † & permitteret se à filio præteriri, & postmodum curauerit contra proprium commodum executionem eiusdem testamenti, prohibendo etiam alteri filio, nè
12 sub pœna maledictionis illud † impugnaret, quę sanè indicant rem alitèr se habere, quā verba sonent, & testamentum fuisse prorsus nugatorium, & inutile, vt in simili aduertit *Rota decis. 901. num. 13. coram Buratto.*

Accedit altera coniectura ducta ex facto hæredis apparenter instituti, qui videns he-
13 reditatem capi à Principe † Sancti Angeli non appellauit, quamuis per sex annos su-
14 peruixerit, & facilè potuisset se † opponere, ex qua taciturnitate præsumi simulationem tradit *Bertazz. cons. 10. n. 5. & 6. Argel. de acquir. possess. quæst. 15. num. 71. & 74.* cum alijs allegatis *in decis.* quę reuidetur §. *quarto quia*, vbi etiam aliæ coniecturæ recensentur, cum quibus hodie denuò Domini transierunt.

Et ita, vtraque Parte informante resolutum fuit.

Altera præsentis causę decis. est impressa in præcedenti parte 17. & est decis. 23.

R. P. D. EMERIX.

Bononieñ Separationis Bonorum.

Veneris 23. Februarij 1674.

ARGVMENTVM.

Licèt plura hæc comprehendat decisio, ad duo tamen principalitèr est restricta; Primum, quod sicuti donatum in vita à patre filio non imputetur in legitimam, ita & multo minus primogenitura ab eodem patre ipsi filio constituta; Alterum quod eadem legitima

legitima debita fratri ex persona alterius fratris illi non acquiratur, nisi mediante aditione hereditatis eiusdem fratris defuncti, quod tamen respectu legitimę filij contrarium est in Iure verius, itavt hęc nulla egeat aditione, nec possit in pręiudicium creditorum non acceptari, illa autem sic.

SVMMARIVM.

1 *Legitima debetur filio immunis ab omni vinculo, & onere fideicommissi paterni.*
2 *in Legitimam filiorum non imputantur ea, quæ à patre inter viuos illis donata sunt.*
3 *Primogenitura constituta à patre filio inter viuos non imputatur in legitimam ipsius filij.*
4 *Primogenitura prorsus destrueretur, si conferenda communicanda, & diuidenda foret.*
5 *Pater relicta legitima filijs, potest reliquum patrimonij cuicumque, etiam extraneo relinquere.*
6 *Pater super eo quod remanet detracta filiorum legitima, primogenituram ordinare non prohibetur.*
7 *Legitimam dicitur acceptasse filius, qui eam non repudiauit, sed plura debita contraxit, & alienationes fecit.*
8 *in Legitimam imputantur bona à filijs alienata, & num. seqq.*
10 *Sententia in ea parte qua non est reformata, præsumitur confirmata.*
11 *Sententia recipit interpretationem à decisionibus in causa factis.*
12 *Lucra prouenientia ex Societate de præcepto testatoris continuata, illius hæreditati acquiruntur, & num. 14.*
13 *Commoda sequuntur eum, quem sequuntur incommoda.*
15 *Debitor licet in præiudicium creditorum non possit suum patrimonium diminuere, potest tamen non acquirere, & num. 19.*
16 *Legitima debetur filio absque aliqua ipsius aditione, vel petitione.*
17 *Legitima filij dicitur potius ius acquisitum, quam quærendum.*
18 *Filius non potest renunciare legitimam in præiudicium creditorum.*

DECISIO CCXXXIX.

RESPONSVM fuit constare de re iudicata præterquam quoad legitimam Pompeii, hoc est constare de re iudicata tam ad fauorem DD. de Dondinis quoad lucra negotij Anconæ, quàm ad fauorem creditorum Pauli quoad eius legitimam, quam separandam esse à fideicommisso Iacobi Patris, non verò in eam imputanda bona illi ab eodem Iacobo donata, & quoad mobilia, argenta, & iocalia per Paulum à fratribus empta, quæ etiam separanda esse ab eodem fideicommisso in eo, quo portionem eiusdem Pauli fideicommisso subiectã excedunt, declararunt tres sententiæ Rotales in hac causa latæ; Ratio resolutionis fauore creditorum ea fuit, quia validitas dd. sententiarum non controuertitur; iustitia verò desumitur ex validissimis fundamentis in omnibus decisionibus præcedentium instantiarũ deductis; Quo enim ad legitimã Pauli, quod ea separi debeat à fideicommisso paterno, non est dubium, † dum de Iure
1 illa debebatur immunis ab omni vinculo, *cap. Rainutius de testam. l. quoniam 32. C. de inofficios. testam.* cum alijs concordantibus; quod autem in illam non sint imputanda bona à
2 Patre donata, videbatur rectè † iudicatum, tam ex regula generali prohibente imputari in legitimam filiorum ea, quæ à patre inter viuos illis validè donata fuerunt, iuxtà *Textum in l. illud 20. de collat.* quam etiam ex onere donationi adiuncto perpetuę primo-
3 geniture aduersatiuo collationis† importãtes communicationem bonorum, & successiuam illorum diuisionem, *glos. 1. in rubr.*
4 *ff. de collat. bonorum*, nè aliàs† primogenitura in eiusmet principio prorsus destruatur, vt in histerminis dixit *Bald. in Auth. ex testamento num. 39. C. de Collat. consuluit Menoch. cons. 1166. num. 6. & seq. & firmauit Rota in Fauentina successionis 5. Aprilis 1666. §. neque obstare vers. vel quia,* confirmata *7. Maij 1668. & 14. Iunij 1669. cor. Illustriss. Præside Granaten.* & in decis. huius causæ *18. Martij 1669. coram R. P. D. Calatain 5. Decemb. 1670. coram Reu. P. Domino meo Priolo, & latius 15. Iun. 1671. cor. R. P. D meo Vicec.*

Neque ad elidenda dicta, & alia fundamẽta decisionum fuit visum subsistens obiectũ contrariæ voluntatis Testatoris; de expressa enim non constat, & coniecturæ adductæ pro tacita benè diluuntur in supra relatis *decisionibus*, & pręcipuè in illis *RR. PP. DD. meorum Prioli, & Calatain*, in quibus omnibus exaduerso obiectis optimè respondetur, præsertim perpenso, quod ex tali donatione nullum grauamen, vel iniuria per patrem inferebatur alijs filijs, quibus dum in-
5 tegram legitimam reliquit,† residuum eius patrimonij, poterat vel vni ex ipsis, vel cuicumque alteri extraneo ad beneplacitum relinquere, ad *Text. in §. 1. Auth. de trient. & semiss. col. 3. & Auth. nouissima, & ibi gloss. 2. C. de inoffic. testam. l. parentibus C. eodem,* & multò magis honorificam super eis primogenituram
6 instituere, † vt ponderatum fuit in *d. Fauentina successionis 5. Aprilis 1666 §. neque obstare in fine coram Illustriss. Præside Granaten. & in decis. huius Causæ 5. Decembris 1670. §. versus coram R. P. D. meo Priolo.*

Nec releuans visum fuit aliud obiectum nouiter excitatum, quod scilicet Paulus non acceptauerit in eius vita legitimam, dum non institit illam separari ab alijs bonis, ita vt proinde illi renunciasse videatur, si non expresè, saltem tacitè, abstinendo se ab illius petitione, quod sufficere dicebatur etiã in præiudicium creditorum, quia placuit responsio, quod satis censetur Paulus ac-
7 ceptasse legitimam, † dum illam expresè non repudiauit, diuersaque debita contraxit, & plures alienationes fecit, quas alio-
8 quin facere non potuisset, † & in quibus præsumitur elegisse suam legitimam, ex dispositi-

ſpoſitione *l. Marcellus 3. §. reſque ff. ad Trebell. Rota deciſ. 262. num. 1. & ſeqq. par. 11. deciſ. 423. num. 1. par. 13. & deciſ. 181. num. 5. par. 14. rec.* & alibi paſſim.

Quo verò ad mobilia, argenta, & iocalia in eo, quo portionem Pauli fideicommiſſo ſubiectam excedunt, habito reſpectu, ſeù facta comparatione ad ea, quæ inuenta fuerunt in eius hæreditate, illa quoque ſeparanda in tali rata à fideicommiſſo Iacobi benè declaratum videtur in ſententijs Rotalibus, quia iſta pro tribus ex quatuor partibus ſpectabant ad alios tres fratres Pauli, qui poſtea eadem ipſi vendiderunt; vnde effecta fuerunt libera ipſius Pauli, & per cõſequens eius debitis obnoxia; ſtatim enim ac alienata

9 fuerunt per dd. fratres, † electa cenſentur in eorum legitima ex eadem præſumptione, *l. Marcellus l. res quæ ff. ad Trebell.* vt dixit *Rota* in hac eadem cauſa 25. *Maij* 1668. §. *argenta, &* 18. *Martij* 1669. §. *& proſequendo coram R. P. D. meo Calatain*, & in alijs.

Et demum quoad lucra negotij Anconæ, quæ non eſſe ſeparanda à fideicommiſſo Iacobi definitum fuit in ſententia lata à bo. me. Veroſpio, Summario DD. de Dondinis *num. 9.* videbatur etiam DD. conſtare de re iudicata ad illorum fauorem, quia dum ſẽtentia bo. me. Veroſpij non fuit per ſequentes reuocata, ſed ſolùm reformata quoad legitimam Pauli, argenta, gemmas, & io-

10 calia, † in alijs præſumitur cõfirmata, iuxtà doctrinam *Felin. in cap. cum inter num. 13. de ſent. & re iudicata, Natt. conſ. 484. num. 20. tom. 3. Rota deciſ. 22. de appell. in antiq. deciſ. 622. num. 2. par. 1. rec. & poſt Merlin. de pign. deciſ. 136. nu. 4.* idque fortiùs in præſenti, dum in diſputationibus in hac cauſa habitis coram R. P. D. meo Calatain expreſsè diſcuſſus fuit articulus controuerſus, & in *deciſ.* per ipſum extenſa ſub die 18. Martij 1669. §. *quo vero ad*

11 *lucra* firmatum illa non eſſe ſeparanda, † vnde cùm vigore dictæ deciſionis lata fuerit ſententia hæc ab illa vti ſua cauſa interpretationem accipit, *Soccin. iun. conſ. 110. num. 79. & ſeqq. lib. 2. Scacc. de ſent. & re iudic. gloſ. 14. par. 7. num. 71.* & firmauit *Rota coram Buratt. deciſ. 327. num. 1. deciſ. 76. num. 16. & 17. par. 9. & deciſ. 349. num. 12. par. 12. recent.*

Illius verò ſententiæ iuſtitia deſumitur ex eo, quod tale negociũ fuerit cęptum cũ pecunijs Iacobi Teſtatoris, & continnatum ab eius filijs vſque ad annum 1633. de expreſſo eius præcepto, provt iuſtificatur ex eius teſtamento in Summario DD. de Dondinis *num. 4.* & propterea cùm continuatio non fuerit voluntaria, ſed neceſſaria de mandato ſcilicet Teſtatoris, cuius negocium eius

12 filij egiſſe videntur † lucra, quæ ex illo prouenerunt ad illius hæreditatem ſpectare debent, ad tradita per *Text. in l. venditor 21. §. quod ſi acceſſit ff. de hered. vendit. & in l. qui negociationem 19. ff. de admini. Tutor*, & ad regulã,

13 quod commoda ſequuntur eum, † quem ſequuntur incommoda, de qua *in l. ſecundum naturam* 10. *ff. de reg. Iuris*, & in his terminis dixit *Rota in Bononien. pecuniaria 22. Mar. & 19. Iunij 1662. coram recol. me. Auuncalo m... & in deciſ. huius cauſæ 18. Mart. 1669. §. quo vero ad lucra coram R. P. D. meo Calatain.*

Eoque faciiius dicta concluſio in præſenti procedit, quia tale negocium non exercebatur ſub nomine Pauli, neque vllus labor, vel induſtria illius interuenit ad talia lucra cumulanda, in quibus qualitatibus ſe fundarunt deciſ. Rotalis Florentina penès *Felic. de Societ. cap. 15. nu. 95. & ſeqq. Noguerol. alleg. 3. num. 4. ac Coccin. deciſ. 409. per tot.* ſed Paulus in tali negocio ſe habuit tantum paſſiuè, dum ipſe Bononiæ degebat, & negocium exercebatur in Ciuitate Anconæ ab alijs ſub ipſorum nomine iuxtà conuentio-

14 nem initam cum Teſtatore, † & propterea ad ipſius fideicommiſſi impinguationem lucra ex illo retracta adſcribi debere, optimè firmatum fuit in *deciſ. 18. Martij 1669. §. neque aduerſatur, & ſeq. coram R. P. D. meo Calatain.*

Porrò quoad legitimam Pompeij, quam etiam ſeparandam eſſe à fideicommiſſo ad fauorem creditorum declararunt ſententiæ Rotales ſaltem in quarta parte, vt in vltima R. P. D. mei Prioli ex ratione, quod per mortem eiuſdem Pompeij in illa ſucceſſerint quatuor fratres ſuperſtites, & ſic pro quarta etiam Paulus; DD. exiſtimarunt non conſtare de re iudicata, ſed de cauſis reſtitutionis in integrum moti ex iniuſtitia dictæ ſententiæ reſultante ex eo quod talis legitima non fuit acquiſita Paulo, qui licèt non poſſet in præiudicium creditorum patrimo-

15 nium diminuere, tamen benè poterat non acquirere, *l. qui autem ff. quæ in fraud. credit. l. non fraudantur ff. de reg. iuris, Gratian. diſcept. 132. num. 1. & ſeq. Peregr. de fid. art. 3. num. 127.*

Neque repugnare videtur, quod Paulus ſimpliciter alienando, vel debita contrahẽdo abſque alio actu poſitiuo acceptaſſe videatur legitimam, vt ſupra dictum eſt, quia alia eſt ratio portionis legitimæ Pompeij, quæ Paulo fratri non debebatur, nec acquiri poterat ſine aditione hæreditatis Pompeij

16 fratris, † & alia eſt ratio legitimæ propriæ Pauli, quæ ſtatim etiam abſque vlla aditione, vel petitione illi debebatur, *l. quoniam in prioribus 32. & l. ſcimus 36. C. de inoffi. teſtam. Menoch. conſ. 77. num. 14.* itavt dicatur potiùs Ius

17 quæſitum, quàm quærendum, & ſic computari debeat inter bona illius, cui debetur, vt benè *Anchar. in. conſ. 110. num. 7. in fine, & num. 8. & 168. num. 3. Peregr. de fideicom. art. 32. num. 131. Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 38. num. 19. Fontanell. de pactis nupt. clauſ. 4. gloſ. 9. par. 5. nu. 122. & alij relat. in deciſ. 292. nu. 26. coram bo. me. Bichio*, efficiaturque patrimonium filij qui propterea non poteſt amplius illam renunciare in præiudicium creditorum, cùm

18 id non eſſet nolle acquirere, † ſed verè pro-

19 prium patrimonium diminuere, † quod eſt prohibitum ex d. *text. in l. qui autem 6. ff. quæ in fran. creditorum, Cardinal. Alban. in addit. ad Bart. in l. magis puto ſub num. 6. verſ. ex hoc ff. de reb.*

reb.eor.Peregr.de fideic.d. art.3. num 132. de iure fisci lib. 6. tit. 7. num. 29. cum alijs mox allegatis.

Et ità vtraque &c.

Hæc, & alia immediata decisio amba sunt in eadem causa, licet diuerso articulo.

R. P. D. VICECOMITE.

Bononien. Separationis Bonorum.

Veneris 19. Februarij 1674.

ARGVMENTVM.

Pro euitanda difformitate sententiarum ponderatum est, quod licèt vna contineat diuersam summam ab altera, in eo tamen quod illæ inter se concordant semper sunt conformes ex vulg. regula, quod in maiori summa inest minor; Rursus calculata est legitima habito respectu valoris bonorum de tempore mortis patris, eamque pro quinque filijs esse medietatem hereditatis paternæ declaratum est.

SVMMARIVM.

1 *Exequutio trium conformium spectat ad iudicem à quo.*
2 *Difformitas sententiæ non resultat, si vna contineat minorem summam, quam altera, quia in ea omnes sunt conformes, & num. 4.*
3 *Minor summa continetur in maiori.*
5 *Sententia difformitas non resultat ex declaratione magis specifica, quæ non alteret substantiam.*
6 *Legitima calculatur habito respectu valoris bonorum de tempore mortis patris.*
7 *Sententia dicitur confirmata in ea parte, in qua per posteriores sententias non fuit reformata.*
8 *Diuisio contra diuidentes plene probat.*
9 *Diuisio facta inter grauatos bona fide, probat etiã contra fideicommissarios.*
10 *Diuisio plene probat contra eos, qui illam approbarunt.*
11 *Inuentarium factum à grauato probat etiam contra fideicommissarium.*
12 *Legitima quinque filiorum, est medietas hæreditatis paterna.*

DECISIO CCXL.

POST tres Sententias Rotales, prima videlicet coram R.P.D. Calataiu; secunda coram Reuerendo P. D.meo Priolo, & tertia coram me, fuit iterum per Signaturam causa commissa cum clausula *sine præiudicio trium conformium in eo, in quo sunt con-*
1 *formes*; Cùm igitur partes Iudicis † à quo, sint illas in parte conformi exequutioni demandare per *Text.in Clem. prima de sent. & re indic. Rota coram Crescent.decis.prima eodem tit.* cum alijs *coram Bich. dec.28.num.2.& 3.* Ideò super his Domini consulti censuerunt quo ad cõformitatem, istam adesse in omnibus Quamuis enim prima decernat Paulo vti liberam tertiam partem legitimæ Pompeio fratri in bonis paternis debitam; secunda verò illam restringat ad quartam, & vlterius eadem prima fuerit per secundam declarata quoad argenta, gemmas, iocalia, & mobilia reperta in hæreditate Pauli excedentia tertiam partem eidem Paulo in diuisionibus paternæ hæreditatis obuentam, quę
2 sola erat fideicommisso paterno † obnoxia, non inde desumi potest aliqua difformitas;
3 quia cùm tritum sit in maiori summa † cõtineri minorem, *l. si quis, cum totum ff. de except. rei iudic. Adden.ad Buratt.decis.567. nu.10. Rota coram eod decis.577.n.2.coram Coccin. dec.1068. nu. 1.* & passim patet primam sententiam in
4 eadẽ minori parte esse secundæ † conformẽ, in terminis *Rota coram Bich.decis. 28. n.4.* & magis præcisè in *Bononien.bonorum 27. Ianuarij 1662.in princ.vers.quamuis coram Reuerendissimo D.meo Albergato Decano*, & declaratio ma-
5 gis specifica quoad quantitatem debiti † non inducit difformitatem, quando prima in hoc casu non est talis, quæ substantiam alterare valeat, *Roman.cons.56.num.3. Adden.ad Buratt.decis.567.sub nu.8. vers. verum sententia cum seqq.cum alijs in Romana Primogenituræ de Bubalo 23.Ianuarij 1672.§.tum etiam quia coram R.P.D.Emerix.*

Quoad exequutionem verò cùm prædicta prima sententia, necnon aliæ illius confirmatoriæ separent ab alijs bonis fideicommissarijs, & primogenitura grauatis, primo argenta, gemmas, iocalia, & mobilia per Paulum ab alijs fratribus empta, & in illius hæreditate reperta in parte excedente tertiã eidem Paulo in diuisionibus obuentam, & sic fideicommisso obnoxiam; secundo separent legitimam in bonis paternis eidem Paulo debitam, non solum ex ipsius persona propria, sed etiam ex persona Pompeij fratris, post communem patrem prædefuncti pro quarta parte; ideo dictum fuit argenta prædicta, gemmas, iocalia, & mobilia, cùm non fuerit controuersum inter partes, quin tertia illorum pars Paulo in diuisionibus assignata ascenderet ad libras 12775. quæ verè fuerint reperta in hæreditate eiusdem per Peritos hinc inde iudicialiter electos ascendisse ad libras 17501. hinc ad commodum creditorum separandas esse tamquam excedentes, & ab omni fideicommisso liberas, & exemptas libr.4746.

Quo verò ad legitimam, præmisso, quod sit calculanda, habito respectu tantùm ad
6 valorem bonorum, quæ † reperta fuerunt in hæreditate Iacobi patris de tempore illius obitus, per *Text.in l.cum quæritur, & Auth. nouissima C.de inoffic. testam.* cum concordan. non autem ad bona præcedenter Paulo donata, licèt enim de hoc prædictæ sententiæ non loquantur, quia tamen sunt reformatoriæ alterius præcedentis bo.me. Verospij, in qua literaliter decernitur bona præcedenter donata Paulo pro primogenitura

separanda esse tamquam libera ab omni, & quacumque prætensione creditorum, & in hac parte non fuerit per prædictas senten-
7 tias posteriores reformata, † in hac eadem censeri debet confirmata, *Butr. & alij Canonistæ in cap. cum inter num. 26. vers. prædicta debent, de re iudic. Alex. cons. 49. num. 1. & 2. lib. 7. Rot. decis. 22. de appell. in antiq. in recent. decis. 622. num. 2. cum alijs post Merlin. de legit. decis. 136. num. 4.*

Hinc est, quod cùm valor totius hæreditatis Iacobi patris fuerit concorditer inter tres fratres cohæredes tunc existentes calculatus in instrumento diuisionum die 28. Se-
8 ptembris 1640. inter ipsos factarum, † quod non solùm contra eosdem plenè probat *Mascard. de prob. concl. 778. n. 22. Peregr. de fideicom. art. 44. num. 5. Rot. coram Bich. decis. 199.*
9 *num. 4.* sed etiam † contra fideicommissarios, vel tamquam bona fide facta, *Mantic. de tacit. lib. 26. tit. 4. num. 20. Rot. coram Cels. decis. 101.*
10 *num. 3. & 5.* vel quia per ipsos fuit † approbata, *Rot. coram Buratt. dec. 229. num. 6. & 7.* Necnon in alio inuentario additionali facto
11 per Iacobum, & Gulielmum † filios Pauli; quod pariter contra ipsos probat *l. cum de leg. 17. ver hæreditatis probatio ff. de prob. l. fin. vbi DD. C. arbitr. tut. Puris cons. 45. num. 20. lib. 2. Rot. coram Peuting. decis. 408. num. 7. & 8. coram Bich. decis. 315. num. 17. & 18.* calculatus inquam fuerit in libr. 361129. conflatis ex infrascriptis partitis.

Boni stabili	lir. 231275
Argenti	lir. 3465
Crediti	lir. 41628
Altri crediti buoni	lir. 4800
Mobili	lir. 12412
Gemme, Gioie, & Animali	lir. 25913
Denari contanti in cassa	lir. 300
Credito con Medosi, e Lazzari	lir. 1500
Beni di Fano	lir. 39836
	lir. 361129

Legitima quinque filijs tunc superstitibus debita, & inter ipsos æqualiter diui-
12 denda, † quæ est medietas paternæ hæreditatis per præcit. *text. in Auth. nouissima C. de inoff. testam.* & in corpore vnde sumitur §. 1. *Auth. de trien. & semis.* cõsistit in libr. 180564. b. 10. quæ inter quinque fratres æqualiter diuisæ, ad vnumquemq; spectant libr. 36112. b. 18. quæ propterea separandæ veniunt pro integra legitima Pauli, necnon aliæ lib. 9024. b. 14. $\frac{2}{3}$ pro quarta parte vt supra legitimæ Pompeij, quibus omnibus insimul computatis, videlicet

Pro mobilibus vt supra	libr. 4746	
Pro legitima Pauli vt sup.	lib. 3612.	18
Pro quarta legit. Pompeij	lib. 9024	14. $\frac{2}{3}$
Sequitur ad commodum creditorum separandas esse in totum	lib. 49883	12. $\frac{2}{3}$

Et quia per Informantes hinc inde deductæ fuerunt variæ prætensiones, de quibus tandem sententiæ non loquuntur, dictum fuit illas non esse præsentis inspectionis, restrictæ ad exequutionem trium conformium in parte conformi.

Et ita vtraque parte informante &c.

Hæc, & alia immediata decisio ambæ fuit in eadem causa, licet diuerso articulo.

R. P. D. EMERIX.

Perusina Pecuniaria.

Lunæ 26. Februarij 1674.

ARGVMENTVM.

Occasione Statuti Perusini excludentis fœminas ab hæreditate parentum, & aliorum consanguineorum declaratur hoc, & alia huiusmodi Statuta communiter intelligi de dotatis tempore successionis, & vlterius, quia sunt correctoria iuris communis esse restringenda, vt quanto minus fieri potest illius dispositionem lædant, itavt si plures casus comprehendere possunt, in vno tantum illud corrigere interpretandum sit.

SVMMARIVM.

1 *Soror æqualiter succedit cum fratre, & alijs sororibus in hæreditate communis matris.*
Filia succedit æqualiter cum patre in hæreditate fratris, & filij præmortui num. 1.
2 *Statutum Perusiæ exclusiuum fœminarum ab hæreditate parentum, & consanguineorum comprehendit fœminas tantummodo dotatas & n. seqq.*
3 *Fœmina dotata vt excludatur à successione vigore statuti, requiritur dotatio de tempore delatæ hæreditatis.*
4 *Statutum continuatiuè procedens, & cum copula & in omnibus suis dispositionibus pariformiter, & cum ijsdem qualitatibus disposuisse censetur, & num. seq.*
5 *Copula, & repetit qualitates præcedenter expressas.*
6 *Statutum exclusiuum fœminarum, & sic correctorium iuris communis, restringendum est, vt quãto minus fieri potest illius dispositionem corrigat & nu. seqq.*
7 *Statutum correctorium iuris communis, si plures casus comprehendere potest, in vno tantum casu illud correxisse interpretandum est.*
8 *Pater transiens ad secunda vota amittit legitimam filij quoad proprietatem, eamque solum consequitur quoad vsumfructum.*
9 *Dos constituta in pecunia non potest conuerti in corporibus, nisi copulatiuè concurrant vtilitas, & consensus mulieris.*
10 *Obligatio cameralis apposita in fine instrumenti refertur ad omnia, etiam enunciata.*

DE-

DECISIO CCXLI.

EX iisdem rationibus deductis in decis. huius causæ sub die 23. * Iunij præteriti iterum DD. hodie responderunt esse procedendum ad vlteriorem executionem mandati relaxati ab A.C. pro scutis 5400. ad fauorem Monasterij S. Mariæ Magdalenæ Perusiæ ex persona Barbaræ Dianoræ in eodem Monasterio professæ; subsistit enim quod ipsa æqualiter successerit vna cum fratre, & alijs sororibus in hæreditate commu-
1 nis matris, † & postmodū etiam pro medietate in hæreditate Petri Francisci insimul cū Dario patre per *text. in §. siquis igitur auth. de hared. ab intest. venien. & in auth. defuncto C. ad Senat. cons. Tertull.* aliosque in decis. laudatos.

Non obstante repetito obiecto ducto ex dispositione Statuti Perusini excludentis fœminas à successione parentum, & aliorum
2 consanguineorum, † quia ex lectura d. statuti apparet illud tantum comprehendere fœminas dotatas vt præter in alia decis. adductos tenet *Honded. cons. 64. num. 4. lib. 1.* & declarauit *Rota decis. 326. num. 5. & decis. 351. num. 6. coram Dunozz. iun.* quapropter cum Barbara de tempore delatarum successionum non esset ab aliquo dotata vt require-
3 batur, † statutaria dispositio ad eam extendi non potest, vt benè *Becc. cons. 112. num. 21. Surd. cons. 45. num. 34. & seqq. lib. 1.* & pluribus alijs relatis firmauit *Rota d. decis. 326. num. 6. coram Dunozzett.*

Et quamuis vbi agitur de successione transuersalium, statutum non repetat ean-
4 dem qualitatem dotantis, † tamen quia procedit continuatiuè ad ea, quæ antecedenter disposuerat, copulando etiam sensus ante-
5 cedentes per dictionem *&* † repetitiuā qualitatum expressarum, consequens est, vt sicut supra tantùm dotatas exclusit, sic deinde de illis intellexerit, vt ex traditis in *d. decis. 351. Dunoz.* firmatur in alia *decisione huius causæ §. non refragante.*

Quæ quidem interpretatio facilius respicienda est, ex quo per illam dictum Statutum exclusiuum fœminarum, & sic correctorium iuris communis restingendum, vt
6 fieri debet, † ad hoc, vt quanto minus possibile est illius dispositionem lædat, & secundum illud intelligatur *l. 2. ibique gloss. in figurat. casus verbo nota, & Bald. C. de noxal. action.* ita vt si dici posset Statutum corrige-
7 re ius ciuile in pluribus, † in vno tantùm casu correxisse interpretandum sit, vt benè *Hond. cons. 1. num. 31. & seqq. Rota decis. 432. num. 10. & decis. 475. num. 6. par. 1. diuers.* alijque relati per *Cirocc. discept. 36. num. 24.*

Nec propter professionem emissam à Barbara demenda est ex præfata summa legitima debita d. Dario patri, eo modo ac si naturaliter obijsset, quoniam vt responsum fuit in altera decisione, Pater de eo tem-
8 pore conuolauerat ad secunda vota, † atque ideo ex dispositione *l. fœmina C. de secund. nupt.* non potuit legitimam acquirere, nisi quoad vsumfructum, relicta proprietate Monasterio bonorum capaci, ex cumulatis *in eadem decisione*, & præcipuè *Rota decis. 676. num. 7. coram Dunoz. Iun.*

Ad ea autem, quæ replicabantur circa modum repetendi dotem in corporibus iterum responsum fuit, quod cùm à principio dos fuisset in quantitate promissa, vt in
9 præsenti Summario *num. 3.* † non potuit deinde conueniri restitutio illius in corporibus, nisi copulatiuè concurrissent vtilitas, & consensus mulieris, ne deterior eius fieret conditio, *l. de die, & l. Attilicinus ff. de pactis dotalib. Bich. decis. 151. num. 112. & seqq. alijque relati in alia decisione §. vltimo*, & fuit dictum *in Reatina fideicommissi 14. Iunij 1669. §. fin. coram R.P.D. meo Bourlemont.*

Non obstat, quod saltem Monasterium non potuerit agere executiuè pro repetitione d. dotis in pecunia ex defectu obligationis Darij, qui solùm prætenditur se adstrinxisse illam restituere in corporibus, quia stante d. promissione facta in quantitate, & obligatione generali Darij apposita in fine instrumenti pro omnibus, & singulis in eo
10 contentis, † talis obligatio refertur ad omnia, etiam enunciata, *Grat. discept. 115. n. 30. & seqq. Rota decis. 741. num. 12. par. 1. diuers. decis. 70. num. 9. post Zacch. de obligat. camer.*

Et ita, vtraque &c.

R. P. D. RONDININO.

Romana Donationis.

Lunæ 26. Februarij 1674.

ARGVMENTVM.

Solius insinuationis, & annuæ donationis materia tractatur, aut indefinitè etiam sine vlla mentione hæredum promissæ, quo in casu, quia donatio dicitur realis, semper ad hæredes pertransit, eo magis si mentio eorum facta sit, aut est concepta ad vitam donantis, & donatarij simul, & cùm tot dicantur donationes, quot sunt anni, non requiritur insinuatio; Si verò fuit promissa ad vitam donatarij, nulla facta mentione vitæ donantis, & quia tunc ex illius parte similitèr est realis, ideò etiam insinuationē requirit, facta tamen æstimatione vitæ hominis ad terminos *l. hæreditatum ff. ad l. falcid.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia iniusta non meretur nomen sententiæ.*
2 *Donatio continens summam vltra 500. solidorū insinuari debet.*
3 *Donatio fieri non potest per scripturam priuatam extrà propriam patriam ad fraudādam insinuationem à iure municipali requisitam, & vid. num. 30.*
4 *Scriptura priuata ideò suspicione notantur, quia quo-*

quotidie adulterantur, vt etiam Iustinianus admonet, & num. 28.

5 *Statutum Vrb.* lib. 1. cap. 150. *annullat donationes excedentes ducatos 200 qui hodie constituunt summam scut. 150. nisi insinuatę sint. Amplia, & vide nu. 15. & seqq. & num. 21. cum seqq. à num. 11.*

6 *Insinuatio quatenùs requiratur in donatione annua, & n. seqq. ac per totam.*

7 *Donatio annua indefinitè facta, censetur vna non plures, transmissibilis ad vtriusque hæredes donantis, & donatarij, & n. seqq.*

8 *Annua præstatio regulariter non intelligitur ad vitam dantis, vel accipientis, sed transit ad hæredes, nisi expressè contrarium sit dispositum.*

9 *Donatio annua ad vitam donantis, vel donatarij, tot reputantur donationes, quot sunt anni.*

10 *Donatio annua facta ad vitam donantis, & donatarij insinuationem non requirit.*

11 *Donatio annua facta ad vitam donatarij, sine mentione vitæ donantis ex illius parte est realis, & vnica, ac ideò transit ad hæredes, & insinuationem requirit, & n. seqq.*

13 *in Donatione annua vita donatarij æstimatur iuxtà* tex. in l. hæreditatum ff. ad l. falcid. *& vide etiam sup. num. 11. cum seq.*

14 *Donatio annua habens expressam mentionem hæredum, ex parte promittentis semper est realis, & insinuationem requirit, & vide etiam supra à num. 11.*

15 *Donatio facta à Principe non recognoscente superiorem insinuari non debet.*

16 *Donatio, vel testamentum factum à Principe recognoscente superiorem, in loco tamen illius dominio subiectis quatenus insinuationem, vel aliam solemnitatem requirant.*

17 *Magnates in Vrbe non repræsentant personam seiunctam à nobilissimo Ciue, & ideò tàm iuris communis dispositiones, quàm solemnitates Statuti seruare tenentur.*

18 *Principis obligatio in Vrbe sine solemnitatibus contracta ex solo Pontificis beneplacito fuit sanata.*

19 *Insinuatio non præsumitur ex lapsu temporis, nisi etiam obseruantia concurrat.*

20 *Donatio facta occasione meritorum à persona, quæ donare potest, non requirit aliam probationem illorum præter eam, quæ ex ipsa donatione resultat, & vid. n. seq.*

21 *Contrahens contra formam Statuti dicitur persona contrahere prohibita.*

22 *Iuramentum interpositum contra formam Statuti non probatur ex scriptura, vel instrumento, cuius fide fuit ab eodem statuto sublata.*

23 *Donatio facta per epistolam, an insinuari debeat, & num. seqq.*

24 *de Donationibus intra loquentia omnium scripturarum genera comprehendunt.*

25 *in Epistolis fraudes, & machinationes fieri possunt, & vid sup. n. 23. & seqq.*

27 *Fraus faciliùs præsumitur inter domesticos.*

29 *in Epistolis non requiruntur solemnitates, & vid. sup. à num. 23.*

DECISIO CCXLII.

CLar. mem. Virginius Vrsinus, Aloysio Victorio Senatori Florentino eius Ministro menstrua scuta 25. illius vita durante donauerat, Summ. vtriusque partis *num.* 1. quam paternam munificentiam Paulus Iordanus filius imitatus, eidem scu. 300. annua quousque viueret paritèr largitus est Sum. vtriusque partis *num.* 2.

Cùm autem Eques Federicus Petrus de Vittorijs d. Aloysij ex Petro fratre Pronepos pro pensionibus d. Aloysij vita durante decursis agens à bo: mem: A.C. Bulgarino sententia obtinuerit pro scut. 3884. contra hæreditates dd. Ducum Virginij, & Pauli Iordani, ac etiam exequatur contra bona propria moderni Ducis Flauij, quæ ob non prosequutam appellationem in iudicatum transijt, causa restitutionis in integrum à Signatura mihi commissa ad eiusdem rescripti tenorem dubio proposito. Non constare de re iudicata, sed de causis restitutionis in integrum DD. responderunt.

Nitebantur DD. suffragia vulg. regulæ, quam Scribentes pro Equite Victorio non impugnabant deductæ, ex lit. *Tex. in l. 4. §.*
1 *condemnatum ff. de re iud.* † vt sententia iniusta,
sententiæ nomen non mereatur, ideòque in iudicatum transire non possit id, quod non est, qualem profectò dicebant esse sententiam A.C. decernentem exequutionem prædictis donationibus nullis, & inualidis, cùm in eis seruatæ non fuerint solemnitates
2 insinuationis † in donationibus vltrà 500.
solidos requisitæ, iuxtà notissimas sanctiones *in l. in hac sacratissima 30. in l. sancimus 34. iuncta l. si quis 36. §. cæteris C. de donat.* quæ vtpotè à iure communi inductæ, & vbique seruandæ, afficiebant, & primam donationem factam à Duce Virginio, quatenùs liburnis facta apparet ex apocha priuata, quod tamen non ità facilè DD. admittebant, cum pateret omnibus modus fraudādi statutariā dispositionem certas solemnitates in donationibus præscribentem *in lib. 1. cap. 149. & cap. 150.* si licitum esset, nullo neque adhibito, neque subscribente Teste extraneam Ciuitatem apponere, vt indè Statutum Vr-
3 bis non seruetur ex ratione *Text.* † apochas
istas simili suspicione notantis *in l. scripturas, & in Auth. seq. C. qui pot. in pign. hab.* quas ideò
4 quotidie † adulterari, admonent *Iustin. in*
Auth. de instr. cautela, & fide Bart. in l. nuda ratio num. 9. ff. de donat. Soccin. sen. conf. 41. nu. 2. vol. 1. & in fortioribus terminis *Rota post Fenzon. ad Statut. Vrb. dec. 125. vers. præterea.*

Neque dubitarunt Domini donationes ascendere ad summam prohibitam, quia etiamsi inspicienda non esset statutaria dispositio, ex qua annullatur secunda donatio Ducis Pauli Iordani ascendens ad scuta tricenta annua, d. Summ. partis vtriusque num. 2. cùm Statutum *d. lib. 1. cap. 150.* annul-
5 let donationes vltrà 200. ducatos, † iuxtà
hodiernum valorem constituen. summam

scut.

scut. 150. vt aduertit idem *Fenzon. num. 31.* & dixit *Rota in Bononien. Dotis 28. Iunij 1647. §. nec obstat coram bo. me. Meltio.*

Adhuc tamen considerando vtramque donationem, etiam in terminis iuris communis videbatur omninò necessariam esse insinuationem, quia etsi veteres abundè variauerint in enucleanda quæstione, An in donatione annua singulo anno inspecto ad
6 summam insinuandam non † ascendente, pluribus autem annis coaceruatis illam excedente, insinuatio requiratur, & nostri quoq; legum interpretes hinc indè pugnauerint pro explicatione sanctionis, quam ad comprimendas veterum Iurisconsultorũ altercationes *Iustin.* ediderat *in d. l. sancimus 34. §. si quis autem talem C. de donat. vt ibi scribunt DD. & in l. Senatus §. fin. ff. de donat. caus. mort. ac in l. si sticum §. stipulatio, vbi præ cæteris Alciat. Donell. & Zasius ff. de verb. oblig. Robert. Aurelian. lib. 1. recept. lection. cap. 25. & lib. primo animaduersionum cap. 25.* contra quem scripsit *Cuiac. lib. 15. obser. 22.* & sub nomine Mercatoris *Alciat. lib. 1. Paradoxor. cap. 15. Capic. decis. 203. Gomes. tom. 2. variar. resol. cap. 11. num. 44. & seqq. Thesaur. iun. lib. 2. quæst. Foren. 60. Gratian. discept. 355.*

Conueniunt tamen in hoc, quod aut agitur de indefinita donatione annua, & tunc quidquid dixerit *Bartolus* concordant scribentes casum hunc non determinare, in *dicta l. sancimus §. si quis autem talem*, sed locũ esse celebri quæstioni, quam disputant *DD. in l. Senatus §. fin. ff. de donat. caus. mort. & in dicta*
7 *l. sticum §. stipul. ff. de verb. oblig.* † vt nempè annua stipulatio censeatur vna, non plures, ad vtriusque hæredes transmissibilis, vt appositè declarant *Alex. in d. l. si sticum §. stipul. n. 3. cum duobus seqq. Imol. sub n. 3. vers. & sic omittit tertium casum, & sub num. 4. vers. nec est verum Iason. num. 11. vers. casum autem dubium, & nu. fin. ibique Duaren. vers. nam ratio Bellapert. in d. l. sancimus d. §. si quis autem talem, vers. quod si fuerit facta donatio annua, ibique Salic. num. 12. & 13. Capic. d. decis. 203. num. 3.* & est de mente ipsius *Bart. in d. l. Senatus §. fin. in fine ff. de donat. caus. mort.* quasi conditionem illam quoad viuet, dans, vel accipiens regularitèr non
8 subintelligamus, † sed actus transeat ad hæredes, nisi expresè contrarium fuerit dispositum, vt reprobata *glos. in l. si quis argentum 35. § si autem C. de donat.* notant ibi DD. & præ cæteris *Salic. num. 7. & in d. l. sancimus d. §. si quis autem num. 13. vers. ideo non intelligitur quoad viuet Gomes. var. resol. d. tom. 2. cap. 11. n. 46. vers. 6. facit Grat. d. discept. 155. n. 7. & 11.*

Aut donatio coarctata est ad vitam donãtis, & donatarii, & tunc ob incertum fortunæ exitum, quo possibile est vnius anni, vel breuioris temporis metas, siuè donatarium, siuè donantem superuiuere, his duobus possibilibus positis, debemus accipere illud possibile, secundum quod contractus
9 substineatur; † itàvt ex casu contingibili, tot donationes annuæ, vel mestruæ censeantur, vt probat *Tex. in d. l. sancimus §. si quis talem*, ibi: *vt intra vitam personarum stetur, vel dantis, vel accipientis*, intra vitam nempè vtriusque personæ, siuè dans, siuè accipiens posteà prior decesserit, in quo consistit incertus hic fortunæ exitus, ac ideò illa alternatiua antecedentem copulationem supponat, vt explicant ibi *DD.* & præ cęteris *Bald. in princ. Alex. in d. l. si sticum §. stipulatio num. 4. vers. nec obstat principium Rot. coram Bich. dec. 33. num. 20.* & latè *Capic. d. dec. 203. num. 2. & seq.* cum quo sensu loquuntur, atque accipiendi sunt Doctores, qui ex ratione illorum duorum possibilium donationem annuam
10 insinuandam non esse † dixerunt, cùm non adsint illa duo possibilia, nisi vtriusque vitam donatio respiciat, atque ita procedunt *Simon. de Prat. cons. 204. num. 13. Palm. cons. 94. num. 53. Grat. d. discept. 355. num. 4. 5. 10. 21. & sequen. Rot. rec. par 6. dec. 292. n. 26. & 27.*

Aut donatum fuit aliquid annuum ad vitam solam donatarij, nulla habita mentione vitæ donantis, provt in prima donatione Ducis Virginij actum est, & tunc quidquid sub dubium dixerit *Salic. in d. l. sancimus §. si quis autem talem num. 13. vers. quandoque quis promittit dare decem annua Titio, quoad viuet*, quod sequutus est *Ninot. in §. alia sub num. 20. Inst. de donat.* magis tuta, atque in praxim deducta videtur contraria sententia, vt ex parte eius, cuius vitæ mentio habita
11 non est, † donatio realis censeatur, cum illius hæredes regularitèr subintelligantur obligati *iuxtà Tex. in d. l. si Senatus §. fin. ff. de donationibus causa mort. & in l. veteres C. de contrahen. stipul. Gomes. var. resolut. d. tom. 2. cap. 11. num. 46. vers. 6. facit*, quem sequitur *Rota cor. Bichio d. decis. 33. num. 20.* & rem claram, atq; indubitatam dicit *Thesaur. iun. quæst. for. lib. 2. quæst. 60. num. 13. vers. immò est aduertendum*, ideoque cùm ex parte istius, cuius hæredes sunt obligati, possibile non sit statim dona-
12 tionem euanescere, † donatio vnica reputatur, atque est insinuanda, vt probat lit. *Tex. in d. l. sancimus §. sin autem, & hæredum ibi vel adijciatur tempus vitæ, vel donatoris, vel eius qui donationem accepit*, & tradunt *Alex. in d. l. si sticum §. stipulatio nu. 4. Bellapert. in d. §. si quis aut talem, vers. Vnde ego intelligo hic vbi tibi promitto ad vitam tuam Capic. d. dec. 203. sub num. 1. 3. & sequen. Bero. cons. 58. num. 1. vol. 1. Rota in dicta Bononien. dotis 28. Iunij 1647. §. nec obstat coram Meltio*, & est de mente ipsius *Salic. & aliorum, de quibus sup. §. conueniunt tamen.*

Tuncque ad dignoscendum, an donatio in hunc modum coaceruata excedat legitimum modum, fit æstimatio vitæ hominũ,
13 iuxtà *reg. Tex. in l. hæreditatum ff. ad l. falcid.* quam † hoc casu quoque procedere tradunt *Bellapert. in d. l. sancimus §. si quis autem vers. Sed ego quæro Bero. d. cons. 58. num. 1. & 2. vol. 1. Rota coram Duran. decis. 155. nu. 15. vers. nec releuat*, repetita *in rec. par. 5. decis. 200. & in d. Bononien. dotis 28. Iunij 1647. §. nec obstat coram Meltio.*

Aut denique in donatione facta est expressa mẽtio hęredũm, vt in secunda donatio-

tione Ducis Pauli Iordani, & tunc nemo negat ex parte promittentis donationem
14 esse realem, † ac modo superiùs expresso insinuandam *Tex. in d. l. sancimus §. sin autem etiã heredum, vbi glos. verbo tempus C. de donat.* ibique communitèr distinguendo concludũt *Bart. & Bald. in d. §. si quis autem talem in princip. Cyn. vers. vel ex altera tantùm Bellapert. vers. in isto casu distinguitur Odofred. sub num. 2. vers. Vel dicatis Salic. num. 13. Alex. in d. l. si stichum §. stipulatio num. 4. ff. de verb. oblig. Azzo in sum. C. de donat. num 9. Capic. d. decis. 203. nu. 4. cum duobus seqq. Pract. Papien. tit. de libello pro donatione §. solemniter sub num. 4. Oinotom. in d. §. alij autem num. 20. instit. de donat. Grat. d. discept. 33. num. 11. & 12. Antonell. de temp. lib. 1. cap. 34. num. 72.*

Quod autem simus in magnatibus, quo-
15 rum donationes non insinuantur, † admittebant Domini in donationibus Principum superiorem non recognoscentium, quas excipit *Imper. in d. l. sancimus §. exceptis C. de donat. & in l. donationes 26. C. de donat. inter virum, & vxorem*, non autem in his Principibus, in quorum actibus gestis in Terris co-
16 rum dominio subiectis, † licèt locus esse possit huic quæstioni, quam occasione Testamenti, ac donationis cuiusdam Principis de Vrsinis, Bartolus, ac Franciscus de Pisis examinarunt, vt scribunt *Bald. in d. l. sancimus num. 5. & cons. 300. num. 2. vol. 2. Alex. cons. 157. num. 8. 10. vers. tàm Baldus vol. 2. Capic. d. decis. 203. num. 13. vers. inde subiungit*, cum quo sensu accipienda sunt ea, quæ sequendo *Baldum*, & alios deduxere *Bellon. iun. consil. 58. num. 108. & seqq. Capic. d. decis. 203. nu. 17.* vbi potissimum mouetur ex consuetudine Regni Neapolis, quemadmodum etiam obseruauit *Tusc. pract. conclus. lit. I. concl. 199. num. 5.*

In ijs tamen, quæ in Vrbe geruntur, in qua magnates personam à Nobilissimo Ciue non seiunctam representant, dubium non est Principis independentis priuilegia
17 ad hunc effectum non † considerari, sed illorum actus, tàm communis, quàm municipalis iuris dispositionibus generalitèr, & indefinitè de omnibus loquentis subijci, vt notant *DD. in d. l. sancimus §. exceptis C. de donat. Becc. cons. 62. & nu. 38. cum alijs per Gabr. comm. conclus. lib. 3. concl. 1. de donat. num. 23. & per Cutell. de donat. disc. 2. par. 13. nu. 36. & seq.* quam sententiam in his Romanis Magnatibus semper approbauit Rota in decisionibus enumeratis coram *Card. Celso decis. 382. num. 7. & in Romana Pecuniaria 14. Iunij 1669. §. non vrget coram Illustriss. Beuilaqua Vrb. Gubernatore*, itàvt similem solemnitatum defectum in obligatione Comestabilis Columnę
18 ex solo † Pontificis beneplacito sanatam, dixerit in exaduerso deducta *decis. 461. nu. 13. par. 1. rec.*

Sicut autem lapsus temporis non poterat inducere præsumptionem adhibitæ insinuationis, cum ab anno 1626. iuxtà sensum scribentium pro Victorio, cessatum fuerit in dictis annuis præstationibus; vt patet ex geminatis requisitionibus, Summ. eiusdem *num. 5. & 6.* Ideòque lapsi non fuerint 30. anni à die primæ donationis anno 1609. & multò minus à die secundæ anno 1616. conscriptæ, Summ. vtriusque partis
19 *num. 2.* † cum subsequuta obseruantia, vt opus esset, quemadmodum explicant *Gabr. cons. 36. num. 52. vers. sed si possessio non concurrat vol. 1. & cons. 149. nu. 46. & 47. Rot. coram Caual. decis. 364. num. 6.* alijsque relatis in *Perusina Dotis 10. Iunij 1672. §. hinc tollitur coram me.*

Ità pariter visum est DD. probatum non fuisse has donationes esse remuneratorias, cùm hæc merita non probentur ex epistolis non recognitis, indeterminatis, atque in actis non productis, d. Summ. Equitis Victorij *num. 4.* Neque pariter probentur ex simplicibus assertionibus in dictis donationibus emissis, quia licèt in donatione facta à personis, quæ aliàs donare non prohiben-
20 tur, non † requireretur alia probatio meritorum, præter eam, quæ colligitur in ipsa donatione, quia nempè donatio substinetur in vim iuramenti promissorij, si non subsisterent merita, quorum mentio facta fuerat in Instrumento, vt considerant *Corn. cons. 104. num. 13. vol. 2. Grat. cons. 63. n. 24. vol. 2. Rip. in l. si vnquam num. 34. & 35. C. de reuocan. donat. & respons. 1. de donat. nu. 11. Capic. d. decis. 203. num. 9. Rot. coram Seraph. decis. 1184. num. 8. & in rec. par. 6. decis. 158. num. 7. & seq.*

Hoc autem casu neque dici potest nos versari in personis non prohibitis, cùm Statutum Vrbis generalitèr, & indefinitè
21 loquatur, vt in simili Statuto Galliarum dicebant *Rebuff. ad Constit. Gallicanam tom. 2. art. 1. glos. 1. num. 39. & 40. Becc.* qui loquitur in Principe *d. cons. 62. num. 38.* & in hoc Statuto Romano *Rota coram Cæsare de Grass. decis. 2. num. 19. vers. sed fuit dictum de donat. & coram Seraph. decis. 1170. num. 5.* neque iuramenti quatenùs appositum esset, ratio haberi posset, cùm Statutum, solemnitatibus non seruatis, fidem adimat scripturæ,
22 qua † sublata corruit iuramentum in ea appositum, *iuxtà Bartoli dictum in l. si omnes Populi num. 25. ff. de iust. & iur.* quod sequuntur omnes *in cap. cum contingat de iur. iur.* cum alijs per *Fenz. ad Statut. Vrbis lib. 1. cap. 149. n. 31. & sequen. vol. 1. Rot. coram Cæsar. de Grass. d. decis. 2. nu. 22. de donat. & post Fenzon. ad Stat. Vrb. decis. 124. in princip. Duran. d. dec. 155. n. 10. & 11. Dunoz iun. decis. 917. num. 12. & in d. Bononien. Dotis 28. Iunij 1647. §. minusque refert coram Meltio*, & meliùs *in rec. par. 6. dec. 358. num. 7. & seqq.*

Extranea autem visa est quæstio, An do-
23 natio per epistolam insinuanda † esset, quasi inter absentes, neque dolus, neque techna adesse possint, iuxtà sententiam *Franc. à Pont. cons. 82. à num. 6. ad 11. vol. primo Grat. discept. 53. num. 27. & seq.* & meminit
24 *Merlin. decis. 692. num. 87.* quam † tamen impugnant *Merend. lib. 1. contr. cap. 15. num. 3.*
25 cum omnium scripturarum † genera comprehen-

prehendant iura loquentia de donationibus & præsertim *in l. donatio 25. & in l. data 27. C. de donat.* neq; verum esse in epistolis quo-
26 que † fraudes oriri non posse, vt *in d. Auth. de instr. cautbela, & fide.*

Etenim neque versamur in donatione facta inter absentes, sed inter præsentes, &
27 domesticos, † inter quos maior fraus præsumitur, inquit *tex. in d. l. data 27. C. de donat.* neque versamur in epistola, sed in scripturis priuatis, quas suspectas in his donationibus insinuandis iura habuerunt in *d. l. donatio 25. §. in conscribendis*, ibi, *neque id occultè, aut priuatim, sed aut tabula perscribatur C. de*
28 *donat.* cùm hæ priuatæ apochæ † faciliùs etiā adulterentur, quam epistolæ, ideoque in istis solemnitates aliquas iura requisiuerint,
29 quas † in epistolis non præscripserunt *Bart. in l. admonendi num. 30. ff. de iur. iur. & in l. nuda ratio num. 9. ff. de donat. Soccin. sen. in l. si ita scripsero num. 3. ff. de cond. & demonstr. & cons. 41. num. 2. vol. 3.* alijsque adductis *Scacc. de iudic. lib. 2. cap. 11. num. 1016. in fin.* & supra deductum est *§. nitebantur.* & in his scripturis pri-
30 uatis † loquitur *Couarr. de insinuat. quæst. 1. num. 38.*

Et ità vtraque &c.

R. P. D. CALATAIV.

Imolen. Bonorum, seù Fideicommissi.

Lunæ 26. Februarij 1674.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum in testamento factum, fuerat in codicillis declaratum, illudque etiam perpetuum, & successiuum ordinatum, quod à Testatore fieri potuisse planum est; quamuis opponeretur in codicillis nō præsumi recessum ab ijs, quæ in testamento disposita sunt, quia de contraria voluntate Testatoris constabat, & licèt verba essent merè suppositiua, relatiua, & enunciatiua, tamen quia prolata erant ab eo, qui de re sua disponere poterat, ipsa etiam fideicommissum inducunt.

SVMMARIVM.

1 *Voluntas Testatoris in fideicommissis principaliter est attendenda.*

2 *Testator non præsumitur in codicillo voluisse recedere ab eo dispositis in testamento.*

Verba relatiua, suppositiua, & enunciatiua prolata ab eo, qui de re sua disponere poterat, inducunt fideicommissum.

4 *Filij in conditione positi censentur vocati, si Testator præsupposuit illos esse vocatos.*

5 *Vulgaris substitutio expirat per aditionem factā à primis hæredibus.*

6 *Fideicommissum perpetuum, & successiuum ex quibus verbis constitutum esse dicatur, & supra nu. 1. & nu. 8. vbi amplius.*

7 *Descendentium appellatione veniunt omnes in infinitum.*

8 *Coniecturæ eo magis faciunt fideicommissum esse perpetuum, & successiuum.*

DECISIO CCXLIII.

SENTENTIAM à R. P. D. meo Emerix promulgatam concedentem immissionem Romualdo, & alijs de Flaminijs censuerunt DD. esse confirmandam quoad bona prouenientia ex fideicommisso Honorij, quo verò ad alia prouenientia ex fideicommisso Iulij mandarunt, vt particularitèr videretur.

Quo enim ad primam partem, iustitia sententiæ visa est manifesta ex perpetuo, ac reciproco fideicommisso ab eodem Honorio ordinato fauore suorum descendentiū masculorum; Ipse enim institutis in Testamento Marco Antonio, Theofilo, ac Flaminio filijs, ac præmortuorum filiis masculis legitimis, & naturalibus in stirpes, ijsque ac eorum quolibet inuicem, & vicissim substitutis vulgaritèr, pupillaritèr, ac per fideicommissum in defectum omnium prædictorum absque filijs, aut descendentibus masculis legitimis, & naturalibus, sibi hæredes fecit ac substituit tàm eius filias fœminas, & earum descendentes in stirpes, quàm neptes, & earum descendentes prohibens expressè dictis suis filijs omnem alienationem pro obseruatione reciproci fideicommissi, deindè duos fecit codicillos, & in vltimo ità disposuit – Item cum recordetur se in dictis eius testamento, & codicillis induxisse fideicommissum in filios, & descendentes masculos, nec non eis deficientibus sine filijs, & descendentibus in filias fœminas, & eorum filios, & vltimo loco eis deficientibus sine filijs, & descendentibus, in Moniales Hospitalis S. Matthęi de Florentia, & pro obseruantia dictæ suæ voluntatis prohibuisse omnem alienationem, &c. ideò hæc omnia meliùs excogitata, & discussa, ad hoc vt tollatur occasio litium super sensu, & intelligentia d. eius voluntatis, & vt voluntas eius firmius, & inuiolabiliùs obseruetur, & effectum sortiatur, quæ est & fuit vt ipsa bona stabilia, & immobilia conseruentur in institutos, & substitutos prædictos integra, & sine aliqua detractione tamquam de agnatione, & familia d. codicillatoris prohibuit dd. eius hæredibus institutis, & substitutis, & eorum cuilibet hæredibus, & successoribus de dictis bonis immobilibus legitimæ, & trebellianicæ detractionem, expressè disponens, quod mortuo ipso codicillatore præfati eius filij hæredes vniuersales debeant in termino vnius mensis laudare, & ratificare præsentes codicillos, & fideicommissum in testamento prædicto initum, & hic declaratum in omnibus provt iacent, & quatenus hoc facere recusauerint, ipsum sic recusantem tantùm consequi voluit eius legiti-

gitimam, & omne residuum eius portionis accrescat alijs institutis, & substitutis prædicta obseruantibus &c. Vndè quamuis in testamento descendentes masculi ex filijs institutis fuerint tantùm positi in conditione, nihilominus dum in vltimo codicillo Testator expressè declarauit eos vocasse, & grauasse perpetuo, ac successiuo fideicom-
1 misso, non est dubitandum † de eius voluntate, quæ in hac materia principaliter est attendenda ex latè congestis in decisionibus editis in hac causa 15. Iunij 1672. & 10. Martij 1673. coram Reuerendo Patre Domino meo Emerix.

Neque valuit requisitũ obiectum, quod Testator in primo codicillo nil aliud fecerit, quàm prohibere legitimam, & trebellianicam, & referendo se in reliquis ad testamentum ibi pro obseruantia d. suæ voluntatis, & ibi; inter institutos, & sub-
2 stitutos prædictos, † non præsumatur in dubio voluisse ab illo recedere, *Cyriac. controu. 584. num. 20.* quia, vt aduertunt dd. Decisiones coram R. P. D. meo Emerix supradicta verba codicilli non simplicem relationem, sed apertam declarationem, & nouam continent dispositionem; Vltra quod etiam verba relatiua, præsuppositiua,
3 & enunciatiua † prolata ab eo, qui de re sua potest ad libitum disponere, fideicommissum important, *l. cum proponeretur ff. de legat. 2. Casanatt. consi. 15. num 9. & consil. 16. per totum, Oddus cosil. 64. num. 56.* cum alijs adductis *in dd. decisionibus coram R. P. D. meo Emerix*, & quod etiam filij in conditione posi-
4 ti censeantur dispositiuè vocati, † quando ipsemet Testator præsupposuit esse vocatos plenè *Fusar. de substitutione quæstion. 437. numero 107.*

Minus subsistit, quod descendentes censeantur ad summum vocati per solam vul-
5 garem, † quæ per aditionem hæredum primo institutorum expirauit, *Cuman. in l. cum ita §. in fideicommisso sub nu. 4. ff. de legat. 2.* quia Testator dicit se fecisse fideicommissum, non solùm in filios, sed etiam in descendentes masculos, & his deficientibus, in filias fœminas, & earum filias, & vltimo loco eis deficientibus sine filijs, & descenden-
6 tibus in Moniales S. Matthęi, † quæ verba fideicommissum perpetuum præseferunt in omnibus supra vocatis, *Soccin. iun. cons. 180. num. 3. lib. 2. Peregr. de fideicommiss. art. 5. nu. 12. Rota decis 352. num. 4. par. 14. recent. & in Firmana fideicommissi 18. Aprilis 1663. coram bo. me. Cardin. Vicecomite*; Appellatione enim
7 descendentium † veniunt omnes in infinitum, *Fusar. quæst. 441. num. 5. Rota decis. 344. num. 6. & 7. par. 1. recent.* maximè pluribus
8 concurrentibus vrgentibus coniecturis† fideicommissum perpetuum denotantibus, vt ponderant *dd. decisiones coram R. P. D. meo Emerix*.

Identitas verò bonorum vti plenè probata in præcitato facto, non fuit hodie in controuersiam deducta, ideò Domini pro confirmatione sententiæ, vt supra responderunt, vtraque Parte informante.

Supra in hac eadem parte adest altera præsentis causæ decisio ibi in ordine 56. vbi in calce enunciatur alia 360. non autem 370. per errorem sic expressa, & impressa par. 17. rec.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana Hæreditatis.

Lunæ 26. Februarij 1674.

ARGVMENTVM.

Transactio inita inter matrem, & filiam non comprehendit ea, quæ filiæ occasione binubatus matris debebantur, quantumuis illa generalis, ac etiam vniuersalis existat, quia specialis requiritur; quod eo magis procedit si læsio, vel dimidia, vel vltra tertiam vigore Statuti Vrbis concurrat, non obstante pacto, quod illa audiri non posset, nisi prius restituta summa recepta, quia tale pactum non intelligebatur de ijs, quæ occasione secundarum nuptiarum erant filiæ debita, secundo quia cùm longè plus illi deberetur, propter quod ipsa habuerit iustam causam retinendi, tale pactum non obligat.

SVMMARIVM.

1 *Mater transiens ad secunda vota tenetur reseruare filijs primi matrimonij quidquid ab illorum patre consequuta est.*

2 *Mater binuba tenetur reseruare filijs primi matrimonij proprietatem bonorum, quæ per successionem alterius ex illis acquisiuerit.*

3 *Mater transiens ad secunda vota amittit legitimam in bonis filij primi matrimonij defuncti.*

4 *Mater binuba non potest plus secundo viro relinquere, quam vni ex filijs primi matrimonij.*

5 *Successio Matris binubæ, quæ secundum virũ instituit dempta filiorũ legitima, æqualiter diuiditur inter ipsos filios, & eorum vitricum.*

6 *Transactio facta inter filiam, & matrem binubam non comprehendit iura, quæ occasione binubatus ad filiam transigentem spectant, & numero 13.*

7 *Renunciatio* l. hac ædictali, & l. fœminæ C. de secundis nupt. *specifica esse debet, nec generalis sufficit.*

8 *Transactio continens læsionem vltra dimidiam, non substinetur, & num seqq.*

9 *Læsio vltra dimidiam, vel vltra tertiam vigore statuti vrbis annullat contractum, & nu. 10.*

11 *Confessio dotis receptæ nulla præcedente promissione, non probat.*

12 *Naturaliter quæ succedere solent attenduntur, non autem quæ accidentaliter eueniunt.*

14 *Transactionis pactum quod transigens non audiatur nisi restitutis acceptis, intelligitur de ijs, quæ erant sub lite, vel timor. futuræ litis esse poterat, non de alijs.*

15 Tran-

15 *Transigens non tenetur restituere accepta si maior summa sibi debeatur, vel habeat causam retinendi, etiam stante pacto, quod non possit audiri nisi restituta summa recepta.*

DECISIO CCXLIV.

MORTVO Iosepho Orlandetto legatis Lucretiæ uxori scutis 700. necnon mobilibus non exigui valoris, sibique hærede vniuersali scripto Paulo filio, isto successiuè ab intestato defuncto, d. Lucretia mater ad secunda vota cum Felice Carduccio conuolauit; Cùm autem inter Dominicam Iosephi filiam, & respectiuè sororem Pauli superstitem, & d. eius matrem binubam orta esset controuersia super successione dictarum hæreditatum, eadem Dominica receptis tribus cymbis valoris scut. 250. necnon alijs scutis 25. dictis hæreditatibus, necnon maternæ successioni transigendo, renunciauit; Qua renũciatione sic per matrem reportata, illinc ad duos menses hæredem vniuersalem scripsit d. Felicem secundum virum, cum quo deinde per decenniũ post conditum testamentum superuixit; sed cùm postremò ex hac vita migrauit adepta per eundem virum bonorum hæreditariorum possessione, successiuè contra d. Dominicum in iudicio *l. diffamari C. de ingen. & Manumiss.* Causam in Rota committi curauit; Dato propterea per me dubio, An, & ad quem spectet, & pro qua rata successio, vel potiùs obstet transactio.

Resolutum fuit Dominicæ spectare successionem, primo pro rata scutorum 500. quæ mater verè in causam prædicti legati maioris summæ habuit, necnon in mobilibus pariter à primo viro habitis, quandoquidem transiens ad secunda vota omnia
1 tenebatur seruare filijs primi † matrimonij, sicque Dominicæ filiæ superstiti per claram dispositionem *texe. in l. fœminæ C. de secundis nupt. Sanch. de Matr. lib. 7. disp. 89. num. 2. & 18. & alij per Rot. decis. 30. num. 3. & 4. & seq. par. 6. rec. coram Carill. dec. 142. num. 2. & 3.*

Ex dispositione similiter eiusdem *tex. § illud* succedere debere in tota hereditate Pauli fratris, quam mater binuba apprehenderat, quæ licèt transeundo ad secunda vota in ijs bonis, in quibus filio ab intestato successerat, remanserit eius vita durãte vsufru-
2 ctuaria, † proprietatem tamen amisit, & delata fuit filijs primi coniugij superstitibus, & sic d. Dominicæ, vt tradunt ibi communiter Doctores, iuncta *Auth. ex testamento C. eodem*, & in corpore, vnde sumitur *Auth. de nupt. § hinc nos Crass. in § successio ab intestato quæst. 17. num. 14. Ciriac. controu. 367. num. 42. cum alijs per Rot. coram Cels. dec. 46. num. 6. & dec. 72. num. 2.*
3 nulla habita ratione legitimæ, † quæ aliàs debetur matri in bonis filii, quia propria culpa illam per secundas nuptias, quibus prima proles funestata remansit, amisit latè *Menoch. cons. 237. num. 7. & seq. Peregrin. consil. 73. num. 5. lib. 1. Rot. præcit. dec. 80. num. 8. & 9. par. 6. rec. & coram Dunoz. Iun. dec. 676. num. 2. & 3.*

Et demum eidem Dominicæ debitam esse successionem, prout infra in bonis matris, quæ licèt vniuersalem hæredem insti-
4 tuerit secundum virum, † huic nihilominus plus relinquere non poterat, quam filijs primi coniugij, sic dictante *tex. in l. hac adictali C. de secundis nupt.* & quidem detracta prius legitima debita filiæ in bonis ipsius
5 matris, † tamquam ius separatum à beneficio d. legis, & tãquam à natura proueniens, ita vt quod reliquum est inter ipsam filiam, & d. secundum virum in capite diuidi debeat, vt post *gloss. Bart. & Bald.* pro constanti tradit *Fulgos. cons. 96. num. 2. & 3. Hodiern. in d. lege hac adictali quæst. 7. num. 14. & 15.* & alij plures per *Rot. coram Bich. dec. 293. num. 6. cum seq.*

Quæ omnia cũ procedant de plano iuxtà notissima iuris principia nullatenus euerti potuerunt per satis amplam renunciationem in transactione, de qua infra à Domi-
6 nica successionibus prædictis factã; † huiusmodi namque renunciatio, quantacumque sit, non est apta comprehendere lucrum proueniens à lege ex causa iniuriæ propter secũdum matrimonium filijs illatæ, *Oldrad. cons. 294. sub num. 2. Gall. obseru. 98. num. 10. Cravet. cons. 242. num. 7. vers. tertio respondeo, Roland. cons. 95. à num. 34. ad 40. lib. 1. Rot. dec. 45. nu. 25. & 26. par. 7. rec.* Ad hoc enim, vt dd. legibus dicatur renunciatum non sufficit genera-
7 lis, † sed præcisa, & specialis debet esse renunciatio, vt de *l. hac adictali* dixerunt *Papon. de arrest. lib. 15. tit. 1. Arest. 11. de nupt. Ferrer. ad Guidopap. dec. 228. Hodier. qui supra quæst. 11. num. 128. & de leg. fœmina* tradunt idem *Adden. ad præcit. dec. Guidopap. Rot. d. decis. 45. num. 26. par. 7. rec.*

Atque ex his benè deducitur resolutio secundæ partis præinserti dubij, transactionem scilicet non obstare, tamquam enormissimè læsiuam; Cùm enim pro ratis sibi ex præallegatis iuribus competentibus Dominica tres tantum receperit cymbas valoris scut. 250. necnon alia scuta 25. vt su-
8 pra præmissum est, † patet læsionem excedere dimidiam ad terminos *l. 2. C. de Rescind. Vendit.* quæ locum etiam habet in transa-
9 ctione † *Corn. cons. 37. num. 5. vers. hoc præsupposito cum seq. lib. 4. Surd. cons. 480. num. 13. Rota decis. 192. num. 21. cum seq. par. 10. rec.* quamuis
10 sufficeret, quod excederet tertiam † partem iuxtà *Statutum Vrb. 154.* ex deductis *in Romana appartamenti 15. Iunij 1672. § computatis coram me.*

Nec ad saluandam huiusmodi læsionem sufficit si non computetur hæreditas Pauli ad fauorem Dominicæ sororis tamquam ex ea fuerit restituta dos matris data Iosepho primo viro in scutis 800. Præterquam enim de dicta dote non constar, nisi per
11 confessionem nulla præcedente † promissione, † quæ regulariter non probat *Rotà coram Greg. dec. 67. num. 2. decis. 188. num. 1. coram Burate.*

ratt.decis.612.num.1.in rec.decis.55. nu. 2. par.6.
& passim in alijs. Et omisso etiam, quod
æstimatio mobilium d. hæreditatis, ex qui-
bus prædicta dos fuit restituta, non apparet
totaliter iusta, signãter quoad cymbas, qua-
rum nouem maioris capacitatis, aliæ verò
nouem breuiores fuerunt in totum æstima-
tæ scuta 451. tantúm, cùm tamen illæ tres
datæ Dominicę appareant assignatę pro scu-
tis 250. adhuc soluta d. dote remanserunt
prædicta scuta 500. necnon mobilia à pri-
mo viro legata, atque etiam portio spectans
ad Dominicam in bonis dotalibus traditis
secundo viro, de quibus apparet saltem in
summa scutorum 1000. ex quibus euidens,
& ęnormissima conuincitur lęsio; Quæ li-
cèt euitari rursus prætendebatur ex pręuen-
tiua assignatione facta per matrem viuentē
filiæ, cùm nonnisi post eius mortem conse-
qui debuisset antedictas successiones, potue-
ritque dari casus præmorientiæ ipsius filiæ,
adhuc tamen censuerunt Domini præuen-
tiuã hanc assignationem adeó exiguam non
potuisse ęquare iura in tam notabili sum-
ma Dominicæ competentia ad effectum
12 euitandi læsionem, † cum regularitèr spe-
ctari soleat non quod ordine turbato, & ex
accidenti, sed quod naturæ ordine succedit,
*ad text. in l.3. vbi Bart. ff. de tut. Menoch. de ar-
bitr.cas.201.num.69.& cons.1. num.17. Gratian.
discept.802. num.2.*

Demum non obstat pactum in ipsa tran-
sactione insertum, quod Dominica non
posit audiri, nisi prius restitutis dictis scu-
tis 250. Tùm quia cùm sua iura deducat ex
capite *d.l.fæmina, & l. hac edictali*, quibus vt
supra præmissum est, non renunciauerit, nec
13 ideó fuerint in transactione † comprehensa,
pactum huiusmodi nihil potuit operari, cũ
14 intelligi debeat † de ijs, super quibus lis ver-
tebatur, vel timor litis legitimus esse pote-
rat. *l.1.ff.de transact. Dec.cons.351. num.2. vers.
ad hoc enim res valeat, Rota coram Merlino de-
cis.809 num.14.coram Dunoz.iun.dec.605. nu.4.*
& passim; Tùm quia cúm ex hucusque
firmatis consequi debeat maiorem summã,
15 & legitimam habeat causam † retinendi, nõ
tenetur refundere d. scuta 250. occasione
transactionis recepta. *Cephal. cons.415. nu.5.
& cons. 677. nu.6. Rota coram Seraph. dec.922.
nu.8.coram Cels.dec.270. nu.10. in rec. dec. 315.
num.17.par.5.& dec.192. num.25. par.10. & in
Romana Augumenti dotis 1. Decembris 1670. co-
ram Reuerendissimo D.meo Decano.*

Et ita vtraque, Parte informante &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sac. Rotæ Decano.

Romana Dotis, & Fructuum.

Veneris 2. Martij 1674.

ARGVMENTVM.

Rursus in hac causa firmatum est, quod resti-
tutio dotis non retardetur mulieri propter
exceptionem rerum amotarum, eo minus
quia post illius notitiam debitores se pro re-
stitutione obligarunt, & susceperunt ter-
minum ad soluendum; Cúmque vlterius
maximum iaceretur fundamẽtum in com-
pensatione vnius crediti ad aliud, qualiter
illa admittenda non sit aduersus creditum
clarum, & liquidum cum alio credito so-
lum per testes probato, ad satietatem de-
ciditur.

SVMMARIVM.

1 *Dotis restitutio non retardatur per exceptionem rerum amotarum posteaquam debitor ad illam restituendam vel susceperat terminum, vel se in forma cameræ obligauerat, & vid. num. 16. & per tot.*

2 *Rota si per sola memorialia superficialiter examinauit articulum, & super eo etiam decisionem extenderit, non ideo magnum fundamentum in ea faciendum est.*

3 *Compensatio quatenus aliquo in casu foret admittenda, semper tamen requirit creditum certum, & liquidum.*

4 *Liquidum vere non dicitur creditum nisi per sententiam, confessionem partis, publicum instrumẽtũ, vel quod alias controuerti non possit, & n. seqq.*

5 *Executio obligationis cameralis non impeditur per exceptionem compensationis, quæ non sit omnino liquida.*

8 *Exceptio quæ pendet à discussione testium, dicitur requirere altiorem indaginem.*

9 *Obligatio cameralis non impeditur per exceptiones quæ pendent à discussione depositionum testium, & num. 12.*

10 *Compensari non potest creditum probatum per testes, donec non fuerit per sententiam approbatum.*

11 *Exceptiones probatæ per testes, etiam contestes, non admittuntur in iudicijs summarijssimi possessorij, & executiui.*

13 *Compensatio de credito ad creditum, quomodocumque probato quatenus admittatur in omni iudicio, excepto spolio, & num. seqq.*

14 *Creditum probatum per testes non compensatur cum credito iurato, vel obligatione camerali munito.*

15 *Creditum compensandum in omni iudicio probari debet per confessionem partis, rem iudicatam, vel instrumentum publicũ, & n. 18. & seqq.*

16 *Exceptio rerum amotarum eo minus admittitur ad retardandam solutionem dotis mulieris, si illa fuerit probata per testes.*

17 *Compensatio quatenus admittatur de credito executiuo ad aliud debitum via ordinaria, & n. seqq.*

DE-

DECISIO CCXLV.

AD formam Decisionis editæ coram me die 4. Decembris * anni præteriti fuit iterum resolutum non esse retardandam solutionem crediti dotalis D. Ducissæ Mariæ Aldobrandinæ per exceptionem rerũ amotarum, quia dum non obstante notitia, vel suspicione suborta prætensæ amotionis, Marchionissa Portia prima hæres bo. mem. Francisci Mariæ Ducis Ceræ, & successiuè bo. me. Ioanna Ducissa Borromea eius Soror altera, se in forma Cameræ obligauit ad restitutionem dotis, & solutionem fructuũ, & altera suscepit iudicialem terminum ad soluendum, nequeunt modo DD. hæredes prædicta exceptione iuuari ad opponendam
1 compensationem, † cui per obligationem Cameralem, & termini susceptionem, censetur renunciatum, vt ex professo discusso articulo, de communi opinione Canonistarum *ex cap. ad nostram de iur. iur.* testatur *Rot. in Romana Pecuniaria* 15. *Nouembris* 1613. *coram Sacrato inter recent. decis.* 532. *nu.* 1. *par.* 3. *& Galles. de oblig. Camer. qu.* 18. *num.* 6. cum alijs adductis in altera *decis. §. adhuc*.

Non releuante decisione præcedẽter edita in eadem causa coram eodem Sacrato die 5. Iunij anni prædicti 1613. relata apud *Marches. de commiss. par.* 1. *fol.* 777. & hodie in contrarium allegata ab Informantibus pro
2 DD. hæredibus. † Quia huiusmodi articulus fuit ibi propositus per Memorialia, & proindè licet Rota, illo superficialiter examinato, ad effectum tantummodo supersedendi in vlteriori executione mandati iam relaxati contra debitorem, attulerit aliquas rationes, ex quibus posset habere locum compensatio, noluit tamen ad aliquam resolutionem deuenire, sed mandauit disputari dubium successiuè propositum d. die 15. Nouembris, & resolutum pro exclusione compensationis.

Et quamuis aliquando Iudex concurrente liquiditate, & certitudine crediti com-
3 pensandi, † possit ex quadam magna æquitate à regula prænarrata recedere, vt subdit eadem *decis.* 532. *nu.* 2. *par.* 3. *rec.* Nihilominus in præsenti facti specie hanc æquitatem non posse habere locum arbitrati sunt Domini; quia deficit illius principale fundamentum, nempè substantia certa, & liquiditas crediti compensandi.

Præmisso enim, quod creditum non dicitur perfectè liquidum, nisi fuerit liqui-
4 datum, † vel per sententiam, vt ait *Bald. in l. item quia in* 2. *lectura sub num.* 3. *vers. nec potest dici ff. de pact. & post eum Rota coram Royas decis.* 131. *sub num.* 4. & in specie ad impedien-
5 dam executionem † obligationis Cameralis dixit *Marescott. var. resol. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 88.
6 vel per confessionem partis, † seu publicum instrumentum, vt tradunt alij allegati in *decisione*, quę reuidetur *sub §. tum etiam quia*;
7 Vel denique nisi sit adeo clarum, † & certũ, vt nullo modo valeat controuerti, iuxta firmata per *Merl. de pign. lib.* 4. *quæst.* 188. *sub nu.* 18. *& per Rot. coram Duran. dec.* 197. *nu.* 1.

Hinc Domini censuerunt nullatenus dici posse liquidam prætensam rerum amotionem, ex qua deducitur creditum compensandum, nedum quia illius probatio desumpta ex depositionibus Testium redditur turbida, & illiquida ex quampluribus exceptionibus oppositis contra eorum dicta, & personas, de quibus latè in altera decisione, cum qua non obstantibus obiectis hodie
8 repetitis, Domini transierunt. † & vti pendens ab earum discussione videtur requirere altiorem indaginem, ad tradita per *Sard.*
9 *cons.* 252. *nu.* 10. & proinde non † admittenda ad retardandam executionem obligationis Cameralis, vt animaduertit *Rota in supra citata decis.* 532. *sub num.* 2. *par.* 3. *rec.* & in alijs passim.

Verum etiam quia, cùm iuxtà vulgares regulas, probatio facta per testes, probationem contrariam non excludat; inde creditum ex ea desumptum nunquam dici valet liquidum ad effectum ex illo obtinẽdi com-
10 pensationem, vel retentionem, † donec non fuerit per sententias approbatum, iuxtà supra allegatos, & ad rem tradit *Rot. dec.* 433. *nu.* 3. *par.* 2. *rec.* Et propter hanc ipsam rationẽ fuerunt pluries reiectæ exceptiones pro-
11 batæ per Testes etiam Contestes, † in Iudicijs summarijssimi possessorij, & executiui, *vt coram Coccin. decis.* 1565. *num.* 12. *& duobus seqq. & decis.* 604. *num.* 4. & in specie non esse
12 admittendas † ad retardãdam executionem obligationis Cameralis firmauit *Scacc. de appell. quæst.* 17. *limit.* 9. *num.* 52. *& Ridolf. in prax. par.* 1. *cap.* 8. *nu.* 177.

Neque subsistit, quod excepto Iudicio spolij, in reliquis admittatur compensatio de credito ad creditum, quomodocumque
13 de illo constet. † vt in specie de credito probato per scripturas priuatas dicebatur fuisse admissum *coram bo. me. Card. Celso decis.* 317. *nu.* 4. & de probato per Testes *coram Coccin. dec.* 1227. *nu.* & tradidisse *Bald. cons.* 33. *nu* 4. *lib.* 1. *& Amat. Ramon. resol.* 17. *num.* 11.

Quia in casu *Decisionis Card. Celsi*, creditũ nedum fuerat probatum per Apocham subscriptam à debitore, & trino teste munitam, quæ proinde æquiparari poterat instrumẽto; & concurrebant alia adminicula; sed vlterius neq; à partibus controuertebatur, vt subdit eadem *decisio sub nu* 8. & propterea tamquam de credito indubitato fuit admissa compensatio.

Quo verò ad alias auctoritates, quidquid incidenter, & ad alium effectum dixerit *Bald.* tractando diuersam quæstionem, pro omnibus sufficere visa est vnica responsio, quod nulla firmat creditum probatum per
14 Testes, esse compensandum † cum credito iurato, & camerali obligatione munito, maximè post susceptum terminum iudicialem ad soluendum; imò idem *Amat.* qui ex allegatis examinat articulum *num.* 12. negat compensationem esse admittendam, quan-

do adest iuramentum, vel pactum de non
opponendo.

Ceterum, quod non solum in iudicio spo-
lij, sed etiam in iudicijs executiuis, & præ-
sertim quando agitur vigore obligationis
15 Cameralis, habeat locum iuris† conclusio,
quod creditum compensandum probari de-
beat per confessionem, rem iudicatam, seù
instrumentum publicum, tradit in specie
Marescott. var resol. d. lib. 2. cap. 121. nu. 88. Zacc. de oblig. Camer. quæst. 17. num. 94. Scacc. de appellat. in supra allegat. quæst. 17. limit. 9. num. 52. Rota coram Mantic. decis. 221. nu. 7. & duob. seqq. repetita apud Zacc. decis. 146. nu. 10. & dec. 161. n. 30. par. 6. rec. Quæ eo magis amplectenda Domi-
nis videbatur in præsenti hypothesi, in qua
16 agitur de retardanda solutione† crediti do-
talis per exceptionem rerum amotarũ con-
tra literalem *Textum in l. vnica §. taceat. C. de rei vxor. act.* in quibus terminis huiusmodi
exceptio probãda per Testes fuit reiecta per
Rot. dec. 257. nu. 7. par. 10. rec.

His positis, superuacaneum existimarunt
Domini examinare quæstionem, An detur
17 cõpensatio de credito executiuo,† ad aliud
debitum via ordinaria, iuxtà deducta *coram Buratt. dec. 277. nu. 1. & seqq. & coram bo. me. Bichio dec. 25. num. 3. & dec. 55. in fine pro DD. hæredib. allegatis*; Quia illa esset examinanda, si
18 creditum compensandum, † vel non con-
trouerteretur, vt in *decis. Buratt. in princ.* vel
19 probaretur† per instrumenta publica, vt in
decis. 55. nu. 1. & 2. coram Bichio.

Et ita standum esse in decisis responsum
fuit, vtraque Parte informante.

Supra in hac eadem parte adest altera præsentis causæ decisio ibi in ordine 93. infra vero sub die 3. Decemb. 1674. erit altera eiusd. causa decisio corã R. P. D. Taia, & in eius calce etiã alia concordantes adnotantur.

R. P. D. EMERIX.
Bononieñ Successionis.

Veneris 2. Martij 1674.

ARGVMENTVM.

Duo declarant Statuta Ciuitatis Bononiæ, de successione ascendentium vnum, & alterum de successione collateralium, exclusiuum sororum, earumque filiorũ propter fratrès, etiam Sacerdotes, & Religiosos, vt ipsum nempe non recipiat extensionem ab alio Statuto, vbi agitur de successione ascendentium, in quo eædem sorores vna cum fratribus æqualiter admittuntur, tùm quia in hac materia non licet arguere de vno Statuto ad aliud, tùm etiam quia si hoc Statutum voluisset, vtique quod expressisset.

SVMMARIVM.

1 *Fratres vigore Statuti Bononiæ excludunt à successione sorores, earumque filios masculos amplius, & vide num seqq.*

2 *Statutum Bononiæ excludens sorores propter fratres habet etiam locum fauore fratrum presbyterorum, & religiosorum.*

3 *Successio ascendentium ex Statuto Bononiæ æque defertur fratri constituto in sacris, ac illius sorori.*

4 *de Successione ascendentium vbi agitur, non potest inferri ad successionem collateralium.*

5 *Successio ascendentium magis debetur liberis, quã fratribus successio collateralium.*

6 *Statuta de successionibus non recipiunt extensionem nec etiam ex identitate rationis, sed habent locum solum in casibus formaliter expressis.*

7 *Statuta Bononiæ de successionibus ascendentium, & collateralium non inuicem confunduntur, sed vtrumque locum habet in casu suo.*

8 *Statutum si voluisset vnam successionem trahi ad aliam, vtique expressisset.*

9 *Verba* in casibus infrascriptis *sunt demonstratiua ad oculum, & restringunt dispositionem ad casus specificatos.*

10 *Fœmina à principio à statuto exclusa, & postea non admissa, censentur in eadem exclusione relicta.*

DECISIO CCXLVI.

CONCVRRENTIBVS ad hereditatem
quondam Marci Antonij ab intestato
defuncti Canonico Michaeli eius fratre
Vrsula sorore, & Ioanne ex altera sorore
nepote, declaratum fuit per sententiam Au-
ditoris Legationis Bononiæ illam deberi di-
cto Michaeli ad exclusionem dictorum con-
currentium, à quibus interposita appellatio-
ne, & Causa ad Curiam deuoluta, mihi-
que commissa, proposui hodie dubium, An
& cui danda esset immissio, quod fauore
Michaelis fuit à DD. resolutum.

Clara visa fuit dispositio Statuti Bono-
1 niæ † in Rubrica de successione ab intesta-
to ascendentium, & collateralium §. *Dicti verò fratres lib. 4.* per quam in successionibus
fratres excludunt sorores, earumque filios
2 etiam masculos, † eamque procedere etiam
fauore fratrum Presbyterorum, aut Reli-
giosorum in his terminis præcisis Statuti, de
quo agitur firmauit *Rota decis. 438. num. 3. & seqq. par. 4. tom. 2. rec.*

Et quamuis in præcedenti Rubrica eius-
dem Statuti de successione liberorum appa-
3 reat dispositum, † quod concurrentibus ad
hæreditatem parentum fratre in sacris con-
stituto, & sorore, debeat vterque succe-
dere, nihilominus cùm in præsenti non
agatur de successione parentum iuxtà ter-
minos dictæ Rubricæ, sed de successione
4 Collateralis, † non valet de vna ad aliam
inferri, nè dum ob diuersam rationem, quã
inter vtrumque casum aliàs considerauit
Rota d. dec. 438. nu. 21. quod scilicet successio
5 ascendentium sit liberis magis debita,† quã
fratribus successio Collateralium, sed etiam
6 ex quo nec ex identitate rationis † huius-
modi statuta recipiant extensionem, nec ha-
beant lõcum, nisi in casibus formaliter ex-
pressis, *Honded. cons. 8. num. 13. & seqq. lib. 1. Cyriac. contr. 386. nu. 4. & seqq. Rot. decis. 329. n. 14.*
7 *par. 6.* & in terminis huius statuti† *d. dec. 438. nu. 19.*

num. 19. & seqq. par.4. tom. 2.rec. Ideoq; si statutum voluisset in secundo casu fœminas
8 insimul cum Clericis concurrere,† id equidem prout in primo casu expressisset, *Riminaldi iun.cons.604.nu.14.& Spad.cons.157.nu.13. lib.2.* & pluribus relatis *Rot.d.decis.438.nu.22. par.4.tom.2.recent.*

Nec obstat, quod in Rubrica cuius vigore fœminæ excluduntur adsit præseruatiua præcedentis dispositionis, in qua sorores admissæ fuerant ad successionem insimul cum fratribus in sacris constitutis, *ibi*: Saluo præcedenti statuto, quoniam non fuit simpliciter facta præseruatio, sed fuerunt addita alia verba. & saluo quam in casibus
9 infrascriptis, † quæ sunt demonstratiua ad oculum, & restringunt dispositionem ad casus infra specificatos, *Giouagnon.cons.1.nu.7. & Rot. post illum nu.64. lib.1.* & in indiuiduo ex prædictis, alijsque rationibus firmatum fuit in supradicta *decis.438.n.15.& seqq.par.4. tom. 2.* Quapropter cùm in casu subtus recensito à statuto fœminæ non admittantur cum fratribus Presbyteris, vel Religiosis,
10 sed simpliciter excludantur, † dicendum est illas fuisse exclusas ad terminos dicti statuti ex auctoritatibus allatis in eadem sæpè citata *dec. 438.* cum qua in reliquis DD. transierunt.

Et ità, vtraque &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Romana Assecurationis.

Veneris 2. Martij 1674.

ARGVMENTVM.

In assecuratione nauis commissa erat barattaria, quæ etiam in illa fuerat excepta, quia Capitaneus eam in manu hostili sine vllo consilio reliquerat, ad quam ideo probandam assecuratores remissoriam petentes obtinuerunt, ex solita regula, quod stante releuantia materiæ articulatæ, illa etiam sine fumo conceditur, de quo tamen sufficienter doctum fuit, quia huiusmodi ribaldaria nota erat etiam ante discessum eiusdem nauis è portu; Plura itaque in hac materia peregrina notanda referuntur.

SVMMARIVM.

1 *Assecuratores nauis, deprædata naui, pro summa assecurata tenentur, & num.seqq.vbi vid.*

2 *Remissoria in prophanis etiam sine fumo conceditur, stante releuantia articulorum.*

3 *Releuantia vnius articuli sufficit vt remissoria super omnibus concedatur.*

4 *Nauim si quis assecurare intellexit, illius obligatio non tenetur pro alio ligno ab illa diuerso, & sup. sub num. 3.*

5 *Articulus si valde conferat ad victoriam causæ omnino operatur, vt veniat concedẽda remissoria. Assecuratores non tenentur ob commissam Barattariam plerumque in literis assecurationis exceptã sub num 3.& sub num.5.*

6 *Calumniæ suspicio euitatur stante releuantia materiæ articulatæ.*

7 *Nauis antequam hostibus deseratur fieri debet assemblea inter omnes nautas, non autem absque consilio derelinqui.*

8 *Barattariæ notitia antequam nauis è portu discederet plurimum ponderanda, & vide etiam sup. sub nu.3.& sub nu. 5.*

9 *Remissoria eo magis cum fumo veritatis conceditur, & num. seqq.*

10 *Fumus veritatis pro remissoria etiam ex probationibus informibus, vel vnico teste de auditu resultat.*

DECISIO CCXLVII.

THOMAS Zecchinus mandatum executiuum, quod consecutus fuerat à R.P.D. Thomato ab A.C. Iudice deputato pro summa scutorum 3000. contra Franciscum, & alios Assecuratores valoris mercium, & nauis assecuratæ, quarum deperditio est in disputatione; ab hoc Tribunali sub die 27. Iunij 1673. obtinuit esse exequutioni demandandum, quia in disputatione non fuit dubitatum de nauis deprædatæ assecu-
1 ratione, † cum qua concurrebant alia requisita, ad hunc effectum necessaria, iuxtà *Text.in l.periculi ff. de nautico fœnore*, vt deducta fuerunt in decisione edita sub eadem die 17. Iunij; sed quia post illius promulgationem, cùm Franciscus, & alij assecuratores in memoriali dato pro noua audientia institerint etiam pro remissoria, ad effectum probandi, in hac assecuratione commissam fuisse barattariam exceptuatam in apocha d. assecurationis, DD. ordinarunt, quod disputaretur dubium, An articuli essent admittendi; Et pro maiori facilitate huius resolutionis, cùm vtrumque dubium in eadem Rota per me propositum fuerit, prodijt resolutio pro remissoria, suspensa interim determinatione alterius articuli in negotio principali.

Causa est prophana, & dum in ea concur-
2 rit releuantia articulorum, † passim Rota inclinat ad concedendam remissoriam, etiãsi non detur fumus materiæ articulatæ, *Caputaq.decis.68.num.1.par.3.Cæsar. de Grass. decis.1. num.10.de dilat.Andreas decis.38.num.1.Mantic. decis.312.num.1.& per tot.Buratt.decis.656.nu.1. & 2.Rota in Tullen.nullitatis matrimonij 18.Martij 1647.coram bo.m.Ghisilerio §.Quia causa,&*
3 sufficit vnum articulum esse † releuantem, ad hoc, vt super articulis, etiam irreleuantibus veniat remissoria concedenda, *Rota dec..677.num.1.par.1.& decis.661. num.4. par.2. recent.*

Articuli, qui fuerunt exhibiti à Francisco, & alijs Assecuratoribus continent indubitatam releuantiam, quia primus datus est ad probandum, quod nauis assecurata nullo modo erat nauis, nec ei nomen nauis

conueniebat; sed tantùm denominabatur Pincum, & erat lignum valde imperfectũ, & paruum, & consequenter minus aptum ad nauigandum, & hostilibus inuasionibus resistendum, Et in secundo articulatur fuisse commissam ribalderiam, ex quo Capitaneus Insula, ad effectum defraudandi Assecuratores reliquit idem lignum sine defensione, cum quo conueniunt etiam alij tres articuli, qui ad hunc effectum fuerunt producti, Vnde, cùm Assecuratores intellexerint assecurare nauim benè fundatam, non autem Pincum imbecillo, vt in Apocha assecurationis conuentum fuit de naui, non autem de Pinco; Ideoque si per Testes probatum
4 fuerit, illud non fuisse nauim,† sed Pincum, obligatio illorum non poterit trahi ad hanc speciem diuersam ab ipsa naui, de qua ipsi loquuti fuerunt, secundum *Mut. decis. 3. per totam, Castill. decis. 3. num. 3. Mastrill. decis. 152. nu. 15. Graff. decis. 111. lib. 2.* & in hoc, cùm iste articulus multum cõferat ad victoriam cau-
5 sæ, venit admittendus,† & virtute illius non potest denegari remissoria, *Rota coram Royas dec. 405. nu. 2.* & alibi passim.

Releuantia autem secundi articuli, vti aliorum cum illo concurrentium, videtur esse euidentissima, ex quo si probetur fuisse commissam à Capitaneo barattariam, quæ est exceptuata in Apocha assecurationis, ipsi assecuratores essent exempti ab onere soluendi valorem rerum assecuratarum, cùm sit casus in Apocha exceptus, & ob id, cùm multum isti etiam possint coadiuuare causæ victoriam non debent sperni, & per consequens, cùm probatum esset valdè releuans, remissoria venit concedenda, & huiusmodi releuantia facit cessare omnem calumniæ
6 suspicionem,† cùm ad illam excludendam in materia remissoriæ sola releuantia articulorum sufficiat, *Rota dec. 306. num. 1.* inter impressas penès *Farinacc. par. 2. cons. & in Romana societatis de Rotignis 5. Nouembris 1646. coram bo. m. Ghislerio §. Omnis suspicio.*

Verùm tollitur in præsenti omnis difficultas respectu fumi probationis articulatæ resultantis, tùm ex attestationibus iuratis nonnullorum Testium datis in Summario *num. 3.* quæ magnæ ponderationis sunt contra ipsum Zecchinum Actorem, cùm fuerint ab ipso, ad docendum de casu deperditionis productæ, in quibus asseritur Insulam Capitaneum absque vocatione aliorum
7 Nautarum ad assembleam,† prout necesse est, secundùm *Odd. cons. 31. num. 15.* confestim absque consilio reliquisse Pincum indefensum ex sola apparitione nauis, absque eo, quod recognosceret, an in ea essent inimici; Tùm etiam ex literis ex Portu Liburnensi in Curiam transmissis, in quibus asseritur, esse publicè notam in eo loco hanc ri-
8 baldariam,† etiamsi ante discessum à dicto Portu d. Pinchi cum Capitaneo Insula meditatam, & vt quartus articulus continet, de hac fuisse certioratas quamplures personas, quæ in d. naui volebant assecurare, & ista videntur probare sufficientem veritatis
9 fumum, † ad hoc, vt iuncto cum releuantia materiæ articulatæ eò libentiùs veniat remissoria concedenda, *Rota coram Seraph. decis. 298. num. 3. & decis. 66. num. 2. coram Gratto, & decis. 270. num. 12. par. 6. recent.* & ad dandum fumum pro remissoria, etiamsi addu-
10 cantur literæ, nam istæ sunt † sufficientes, quia etiam probatio informis sufficit, *Cassador. decis. 3. num. 2. de dilat.* quinimò pro fumo
11 sufficit quæcumque probatio † leuissima, & per vnicum etiam Testem, qui de auditu deponat, *Rota decis. 100. num. 10. par. 10. recent. & in Romana societatis de Rotignis 5. Nouembris 1646. coram bo. me. Ghislerio §. omnis suspicio, vers. Et ad.*

Et ità &c.

R. P. D. RONDININO.

Maceraten. Saluiani.

Veneris 2. Martij 1674.

ARGVMENTVM.

Ad exclusionem Saluiani ex defectu hypothecæ, & ob anterioritatem alterius crediti, disceptatum est, quatenus dos in pecunia consistens, potuerit in fundum conuerti, & quando tertius de nullitate contractus excipiat; Itavt sicuti vxore consentiente, vel ratihabente huic commutatio validè facta sit, ita eadem, vel suis hæredibus non reclamantibus, tertius de nullitate non dicat; licet admittatur ille, si est possessor, non per viam actionis, sed solùm exceptionis similem nullitatem opponere, quoties vel esset exclusiua iuris agentis, vel eam ad tuẽdam suam possessionem adduceret.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum non conceditur ex defectu hypothecæ, & nu. 3.*
2 *Saluianum impedit anterior hypotheca, & nu. 4.*
5 *Dotis in æstimatione facta ad solum finem sciendi valorem sola summa declaratur, non venditio contrahitur.*
6 *Bona data in dotem æstimata non ea æstimatione, qua facit emptionem, & venditionem, debent soluto matrimonio restitui.*
7 *Dote in quantitate constituta non potest inconsulta vxore in fundum constitui.*
8 *Pater, neque maritus habent facultatem conuertendi dotem filiæ, vel vxoris de pecunia in fundum dotalem, & sup. num. 7.*
9 *Dotis commutatio de pecunia in fundum fieri potest consentiente vxore, sed tamen citra præiudicium illius.*
10 *Consensus tacitus vxoris sufficit, eiusque etiam ratificatio pro conuertenda dote de pecunia in fundum.*
11 *Dotem malè commutatam de pecunia in fundum sola vxor, eiusque hæredes impugnant, non autem tertius.*

12 *Ma-*

12 *Mulier soluto matrimonio potest petere restitutionem dotis in pecunia, vel in fundo, in quem illa fuerit conuersa, & nu.13.*

13 *Nullitas contractus, qui alias est in statu validitatis, declarari potest solum ab eo, in cuius fauorem inducitur, vel hæredibus, non autem à tertio, & nu.12.*

14 *Dotis dominium de pecunia commutata in fundum, remanet penes vxorem, non autem virum.*

15 *Maritus non potest hypothecare bona vxoris commutata in fundum, etiam de dote à principio in pecunia constituta, & sup.num.14.*

16 *Possessor potest excipere de iure tertij exclusiuo intentionis agentis, si à declaratione illius voluntatis non dependeat.*

17 *Possessor non per viam actionis, sed per viam exceptionis ad tuendam suam possessionem potest excipere de iure tertij.*

DECISIO CCXLVIII.

EX vtilis Saluiani remedio Crescimbeni veluti Cessionarij illorum de Ghisellis pro fructibus census die 16. Iunij 1589. per Papyrium Antonium impositi; atque Ghisellis venditi immissionem petebãt in controuersum Prædium Fontis Angliani, cuius possessionem adepti fuerant Patres Ordinis Prædicatorum hæredes substituti in Testamento Marij Antonij Summ. dd. Patrum num.5.& 6. Hanc autem immissionem à Vicario Generali Maceratẽ Episc. Crescimbenis denegatam, d. Summ. num.1. ab A.C. verò, & à R.P.D. Vrsino Iudice Commissario concessam; Perpensis hodie rationibus, quæ pro tuenda dd. Patrum possessione deducebantur, denegandam esse Domini censuerunt.

Obseruabant potissimùm Domini tam ex ratione *Textus in l.1.ff.de Saluiano, & in §.*
1 *Item seruiana instit.de action.* † defectum hypothecæ obstare Crescimbenis agentibus, quã etiam ex ratione *text.in l.2. qui Balneum. 9. in l.potior 11.& in l.Lutius Titius 19. ff. qui potior in pign.hab.* prælationem anterioris hypothe-
2 cæ, † posteriorem hypothecam illorum de Crescimbenis, quatenus adesset, excludere; ideoque ex vtroque capite illis denegandã
3 esse immissionem, † quemadmodum in primo casu determinat *Roland. cons.14. num.13. volum.1. Natt cons.474. num.34. Surd. cons.131. num.11. Rot.post Pacific.de Saluian.decis.30.nu.1. & dec.31.nu.3. Duran. decis.176.nu.2. Bichius decis.571.nu.1. Eminentissimus Otthobon. decis.63.*
4 *nu.10.* & in altero autem casu† concludunt *Paris. cons. 69. nu.157. vol.3. Gabr. comm. conclus.tit.de empt.conclus.2.num.36. Rot.post Pacificum de Saluian.dec.211.nu.7. & in rec. par.9. decis.484.nu.final. Mantic. dec.69. nu.1. Buratt.decis.944. illo eodem nu.*

Defectus hypothecæ deducebatur ex notitia illius Prædij dotalis, Beatricis Spagnæ Vxoris d. Papyrij census impositoris, prout apparet ex illius traditione facta viro, habita quidem æstimatione, non ad effectum faciendi emptionem, & venditionem, sed vt agnoscatur illius valor, ac in eius restitutione ratio melioramentorum, vel deteriorationis habeatur: Dichiarando d. Possessione non s'intenda esser presa da me in compra, ma la stima, e prezzo siano per dichiarare la somma, e quantità del presente pagamento, e venendo il caso della restitutione, si debba la detta Possessione restituire per il medesimo prezzo, e facendo io megliorament, mi si debbano pagare &c. Sum-
5 mario dd. Patrum *nu.2. litera B.*† quo casu ex claris verbis contrahentium summa declaratur, non venditio cõtrahitur inquit *Text. in l.cum post 30.§.cum res ff.de iur.dotal.* Prædiũque dissoluto matrimonio, non eius pretium restituitur; & idcircò pretij nomen videtur annexum, ne si species aliqua dimi-
6 nuta fuisset, vel perdita,† alio pretio, quam quo taxata fuerat reposceretur, inquit *Tex. in l. si inter virum 21. C. illo eodem tit. & in l. æstimatis 51. vbi communiter Scribentes ff. solut. matrim. Iason post alios in l. ex conuention. num.2. vers.sed ex contrario, Roland.cons.92.n.21.vol.2. Surd.decis.305.nu.36.& 37. Gratian discept.489. nu.2.& seqq. Adden.ad Buratt.dec.361. num.14. vers.1. quando partes, Anton Amat.resol.43. n.5. Rot.post Pacif.de Saluian.d.dec.30.num.7. in rec. par.5.decis.320.nu.14.& par.8.dec.259.num.16. Pen.decis.1349.num.3. & 4.repetit. post Fenzon. ad Stat.Vrb.decis.89. Ludouis. decis.573. num.5. ibique Adden.nu.16. vers. quando tamen, Dunoz. iun.decis.593.nu.17.repetit.in rec.par.8.dec.259.*

Et quamuis ab initio dos in quantitate constituta fuisset d. Summ. *num.2.* & conse-
7 quenter inconsulta Beatrice, † neque potuerit Vir, neque Pater hanc dotis partem in Prædium dotale conuertere, cum id Viro vetent Iura *in l.cum maritus 29.& in l.final. ff. de pact.dot.ac in l. ex pecunia 12. C.de iur. dotal.*
8 atque Patri † id ipsum prohibuerint *in l. post nuptias 29.ff.de iur.dot.in l. etiam 12. ff. de fund. dotal.in l. quoties 30. ff solut.matrim. & in l.cum à Socero 7.C.de Iur.dotal.* Adhuc tamen negari non potest eodem modo, quo consentiente muliere hæc commutatio pecuniæ in fundum dotalem citra eius damnum fieri potest, vt præter Iura mox adducta probant *Text.in l.ita constante 27.& in l. seq.ff.de iur.dot. & in l. si Mulier 21. ff.de pact.dotal.* ita pariter per illius ratihabitionem, ac approbationem
10 subsequutam id ipsum quoque fieri † potuisse, cùm ad hunc effectum sufficiat etiam tacitus mulieris consensus subsequens, eiusque ratihabitionem, cum ipso expresso consensu æquiparent Iura in *d.l.æstimatis 51.* ibi: *Si neque volente, neque ratum habente muliere venissent, ff. solut.matrim. & in l. si Prædium 23. C.de iur.dot.* & facit etiam *text.in d.l.ex pecunia 12.C.illo eodem titulo,* cuius tantùm meminerunt *Alex.in l.si cum dotem § final.nu.4.ff. solut.matrim. Campeg.de Dote par.4.quæst.8.num.1. vers. puto tamen, Riminald. iun. cons. 776. sub num.39. & 42.late Giouagn.cons.32. num. final. & in Romana census prima Aprilis 1669. §.nam quidquid coram R.P. D.meo Bourlemont.*

Itavt taltẽ muliere ipsa, & eius hæredibus

non reclamantibus non liceat Crescimbe-
11 nis de hac nullitate excipere, † quia quoties-
cumque Ius contractui non resistit, vel illũ
fauore publico non irritat; sed actus eatenus
nullus est, quatenus velit ille, ad cuius fauo-
rem inducta est nullitas, quemadmodum est
12 in casu, † in quo mulier commutationem
pecuniæ in fundum dotalem dissoluto ma-
trimonio approbare, vel etiam pecuniam
petere potest, vt ratiocinatur *Sceuola in d. l. cũ maritus 29. ff. de pact. dotal.* tunc ratio suadet
contractum esse in implicito statu validita-
13 tis, † neque eius nullitatem ab alio adduci
posse videretur, quia talis esse non potest
non declarante nullitatem muliere, quæ
proficuam hanc commutationem habere
potuit, iuxtà *gloss. in l. & eleganter, ibique Bartol. in l. 2. sub nu. 1. ff. de exception. rei iudic.* benè
Crot. cons. 119. nu. 7. cum duobus seqq. Surd. decis. 108. nu. 4. & seqq. Thesaur. decis. 4. nu. 3. alijsque adductis latè explicant *Gratian. discept. 691. nu. 1. & 13. Sperell. decis. 155. nu. 54. & seqq. Rota par. 5. dec. 179. num. 5. & 6. & par. 7. decis. 88. nu. 8. & 9.* cum similibus *in Tudertina bonorum 10. Decembris 1666. §. sed quatenus, & 15. Iunij 1668. §. & magis coram Eminentissimo Carpineo Prodatario.*

Posito autem, quod hoc Prædium in do-
tem datum fuit, non ea tamen æstimatione,
14 quæ facit emptionem, † & venditionem,
non potuit Papyrius vir illius suum assere-
re cùm censum super illo imposuit in præ-
iudicium Dominij Vxori quæsiti, iuxta
textum expressum *in d. l. si Prædium 23. C. de*
15 *iur. dot.* Neque potuit hypothecam † super
illo contrahere resistẽte dispositione *Textus in l. Iulia 4. ff. de fund. dotal. in l. fin. C. de rebus Eccles. non alien. in l. vnica §. & cum lex. C. de rei vxor. act. & in princ. instit. quibus alienare licet, vel non,* ibique *gloss. & Ang. num. 6. Negusan. de pign. part. 2. memb. 2. sub num. 58. Surd. de aliment. tit. 8. priuil. 32. num. cum alijs per Merlin. de pignor. lib. 2. tit. 1. quæst. 8. num. 1. & seqq. Rota post Pacific. de salu. d. decis. 30. num. 2. & in rec. par. 10. dec. 10. num. 27.*

Prælatio autem alterius hypothecæ, ex
qua si legitimè contracta dici posset hypo-
theca illorum de Crescimbenis, adhuc ex-
clusa fuisset deducebatur ex anteriori dote
d. Beatricis anno 1587. promissa, d. Summ.
num. 2. quæ ideo præcessit censum an. 1589.
impositum, quam exceptionem opponere
possunt Patres rei conuenti, tùm quia est
ipso iure exclusiua iuris Agentium absque
vlla declaratione voluntatis Tertij, de cuius
16 iure excipitur, † vt ad distinctionem alte-
rius casus supradicti, quoad nullitatem in-
ductam alicuius fauore, ab eiusque volun-
tate pendentem egregiè distinxit *Bartol. in d. l. 2. sub num. 1.* quem ibi communiter se-
quuntur Doctores *ff. de except. rei iudic. Castren. in l. 1. in fin. ff. illo eodem tit. Paris. cons. 70. num. 14. vol. 3. Thesaur. d. dec. 4. num. 1. Rot. coram Ludouis. decis. 14. num. 4. & 5. & dec. 415. num. 3. vbi Adden. sub nu. 6. & post expedit Paitell. decis. 2. num. 4. Dunoz. Iun. decis. 591. num. 2.*

Tùm quia Patres non agunt, pro dicta
dote, quia tunc dicerentur adducere ius
Tertij, sed ad tuendam ipsorum possessio-
nem per viam exceptionis hanc dotalem
17 hypothecam deducunt, † quod eis permit-
titur, vt notant *Doctores in l. final. C. de edict. D. Adr. tollen. ibique Alex. sub num. 23. Castren. sub num. 12. Zuccard. num. 392. Corn. num. 41. Surd. cons. 415. num. 16. Menoch. de adipiscen. Possess. remed. 4. num. 595. Rot. coram Ludouis. d. decis. 415. n. 4. & coram Dunoz. Iun. d. dec. 591. nu. 1.* & in similibus terminis ob defectum hypo-
thecæ ad euitandum Saluian. *coram Buratt. decis. 257. nu. 13. & seqq.*

Et ita Crescimbenis sæpè monitis Domi-
ni responderunt &c.

Aliæ duæ decis. sunt in hac causa, altera 25. Iunij præsentis anni infra suo loco apponenda, & altera 13. Iunij 1676.

R. P. D. RONDININO.

Zamoren. Canonicatus, & Scholastriæ.

Veneris 2. Martij 1674.

ARGVMENTVM.

Subcollectoris deputatio, eiusdemque facul-
tas plerumque in hac Decisione tractantur,
ad eum finem, vt illius beneficia cadant
sub Regula Cancellariæ 4. hodie 5. & rema-
neant Pontifici reseruata; cuius itaque fa-
cultas generalis, vel particularis, vnicitas,
vel pluralitas, provt etiam Nuntiorum de-
putantium, vel approbantium, eorumque
à nuntiatura discessus, cum alijs plurimis
requisitis, & in specie an debeat esse perso-
na in dignitate Ecclesiastica constituta, an vt
sufficiat qualitas solius coadiutoriæ plenissi-
mè in eadem Decisione diluuntur.

SVMMARIVM.

1 *Clericatus probatur ex literis expeditis in forma gratiosa.*
2 *Subrogato gratiosè immissio conceditur docto de requisitis, quæ qualia sint.*
3 *Beneficia subcollectorum vigore Regulæ Cancellariæ sunt Pontifici reseruata.*
4 *Fides à parte producta facit plenam fidem.*
5 *Fides officialis extracta ex libris sui officij plenè probat.*
Testes vigore monitorialium examinatos sine cedenti probatione, de falsitate redarguere, christiana pietas non patitur nu. 5. §. huic autem.
6 *Subcollectoris deputatio quatenus probetur per testes, & num. seqq.*
7 *Testes adminiculati probant deputationem subcollectoris & num. 6. cum seqq. vbi amplia.*
8 *Testes ab aliquo examinati, ab eo impugnari non possunt.*
9 *Subcollectoris deputatio eo magis probatur, si quis ab alijs etiam Nuntijs fuerit vti subcollector approbatus.*

10 *Subcollectoris vniuersalis deputatio, vniuersalem facultatem probat.*

11 *Argumentum deductum à solito, in iure valet.*

12 *Subcollector Apostolicus quando, & ex quibus omnimodam iurisdictionem habuisse dicatur.*

13 *Subcollectorum pluralitas non præsumitur, sed est probanda.*

14 *Specialis commissio generalem committentis facultatem demonstrat.*

15 *Subcollectoris solam reuocationem importat deputatio alterius subcollectoris postea facta.*

16 *Subcollectoris deputatio quatenus cesset per discessum Nuntij à sua legatione.*

17 *Delegati à sua legatione discessus, quatenus morti naturali æquiparetur ad effectum, vt cessent facultates ab eo concessæ.*

18 *Beneficia subcollectoris adeo reseruantur Pontifici, vt sufficiat sola deputatio cum exercitio, licet postea tacitè, vel expressè reuocetur.*

19 *Subcollector an debeat esse persona in dignitate Ecclesiastica constituta, & num seq.*

20 *Coadiutor Canonici quatenus dicatur esse Canonicus, itaut gaudeat priuilegijs Canonicorum.*

DECISIO CCXLIX.

CANONICATVM, & Scholastriam, de quibus agitur veluti vacantes per obitũ Ludouici Penna Mamrique de Mella subcollectoris Apostolici, ac ideò ex regula 4. hodie 5. Cancellariæ Sedi Apostolicæ reseruatos fa.me. Clemens Nonus Ioanni Antonio Manzaredo contulit, cuius prouisionis literas non expeditas Sanctissimus D.N. sub consueta forma præscripta in regula 10. Cancellariæ de literis in forma Rationi congruit postea expediuit, Summ. Manzaredi *num.* 1.

Cũ autem Capitulũ, & Canonici Cathedralis Eccles. Zamoreñ eũdem Canonicatũ, & Scholastriã veluti in mense Ordinario Septembris anni 1669. vacantes ob non iustificatas à Manzaredo literas Apostolicas Isidoro Garziæ Castanon contulisset, Summ. Manzaredi *num.* 2. atque Ordinarius fauore Isidori pronunciasset, eique immissionem dedisset, Summ. vtriusque Partis *num.* 3. quã tamen attentatam postea Hispaniarum Nuntius declarauit, Causa ad hoc Tribunal deuoluta immissionem Io. Antonio Manzaredo dandam esse Domini responderunt.

Iustificatis enim narratis à Ioanne Antonio non negabant Scribentes pro Isidoro illi dandam esse immissionem; Ideoque cùm apud DD. quæstio non fuerit quoad Clericatum Manzaredi, qui antecedenter probatus supponitur, eo ipso quod eius literæ
1 expeditæ apparent in forma gratiosa, † cùm absque hac iustificatione concedi non soleant; iuxtà *decis. Penia* 1144. *num.* 5. *Merlin. decis.* 196. *nu.* 3. *& in Nolana Parochialis* 27. *Iunij* 1670. *§. de Clericatu coram R. P. D. meo Vicecomite*, neque quoad obitum Ludouici in possessione Canonicatus, & Scholastriæ, Sũmario eiusdem Manzaredi *num.* 2. *&* 3. probata, vt mox dicetur, reseruatione dd. Canonicatus, ac Scholastriæ, dubium non est immissionem deberi Ioanni Antonio Prouiso Apostolico, veluti subrogato in omnibus iuribus Ludouici vltimi possessoris, d. Summ. Manzaredi *num.* 1. cum his tribus iustificatis, Clericatu nempè Manzaredi impetrantis, obitu Ludouici in possessione
2 Canonicatus, & illius reseruatione, † subrogato immissio decernitur, iuxtà vulgatam praxim in his terminis deductam *in rec. par.* 2. *dec.* 252. *num.* 6. *Coccin. decis.* 988. *num.* 5. *repetita in rec. par.* 1. *decis.* 715. & passim in alijs.

Reseruatio igitur huius Canonicatus, & Scholastriæ, ad quam quæstio hæc reducebatur, visa est Dominis controuerti non
3 posse ex clara dispositione † *reg.* 4. *hodie* 5. *Cancellariæ* Subcollectorum Beneficia reseruantis.

Quod autem Ludouicus, per cuius obitum vacatio contigit, esset Apostolicus Subcollector deputatus à claræ mem. Cardinali Panzirolo tunc Hispaniarum Nuntio sub die 6. Octobris 1642. probatur ex libris ipsius Nuntiaturæ, in quibus sub eadem die habetur expeditio tituli Subcollectoris Reu. Cameræ Apostolicæ pro Ciuitate Zamoreñ, illiusque Diœcesi, Summario Garziæ *num.* 1. & Summ. Manzaredi *num.* 4. *&* 5. quorum fides respectu attestationis Se-
4 cretarii in dubium reuocari non † potest, tùm quia ab eodem Garzia procurata fuit, ab eoque producta ex literali dispositione *textus in l. si quis testibus* 16. *C. de testib.* tũ quià non inspicitur hoc casu persona (quæ fidem non facit) sed attenduntur libri ipsi, † qui veluti scripti ab officiali ex necessitate officij probant iuxtà doctrinam *Bartoli in l. cunctæ ratio num.* 5. *vers. si verò ff. de donat.* quam in his terminis deduxerunt *Spada cons.* 51. *nu.* 7. *&* 8. *vol.* 2. *Rota rec. par.* 2. *d. decis.* 252. *num.* 3. & admittitur in decisionibus in contrarium adductis, quamuis ob contrariam facti speciem in oppositam sententiam DD. iuerint, vt *coram Bich. decis.* 221. *num.* 30. *& seqq. & in Viterbien. Canonicatus* 26. *Iunij* 1651. *§. concludens coram Verospio.*

Huic autẽ probationi ex parte ante iunguntur etiã depositiones Testium censurarũ metu deponentium, Sum. Manzaredi *nu.* 14. quorum ideo dicta de falsitate redarguere sine euidenti probatione, Christiana pietas non patitur, ex quorum dictis licèt apud maiores nostros quæstio fuerit, An deputatio in Subcollectorem probaretur, quasi literæ patentes requirerentur, vt dignosceretur, an ad nudum ministerium, an potiùs cum iurisdictione, vt opus est, deputatus
6 fuerit, † conueniunt tamen in hoc, vt Testes id probent, cùm se referant ad ipsam deputationem, cui vel præsentes fuerint, vel vt in hoc casu, illius literas viderint, vt benè distinguunt *Milis. in repertorio verb. probatio quod quis sit Subcollector, Beltencin. de charitat. subsid. quæst.* 111. *Mandos. ad dictam reg.* 4. *Cancell. quæst.* 2. *sub num.* 2. *Simonett. de reseruat. quæst.* 34. *ibique Grannec. verb. Testes, Kocchier.*

ad

ad d.regul.4. sub num.6. Spad. d.conf.51. num.2.
& 3.vol.2. Lotter.de re benef.lib.2.qu.32.n.158.
Rota in celebri illa Forolivien.S.Lazari 28.Iunij
7 *1591.coram Gypsio*, vbi de vnico Teste † ad-
miniculis longè debilioribus illis inferius
recensendis suffulto, quod etiam dictũ fuit
*in rec par.2.d.decis.252.*in huius casu obtinuit
Spad.d.conf.51. vol.2. Bich.d. dec.221. num.26.
repetita in *rec.par.6. decis.250. & in d. Viter-
bien. Canonicatus 26. Iunij 1651. §. Hoc autem
vers. siue Testium, & §. Ideoque coram Verospio.*

Probatio autem ex parte post deduceba-
tur ex Testibus deponentibus de illius offi-
cio, atque actibus nonnisi Subcollectori cũ
Iurisdictione per totam Diœcesim conue-
nientibus, Summ.eodem Manzaredi *nu.10.*
& 13. quorum duo ad instantiam Garziæ
8 examinari, d.Summ.*num.13.*†ab eodem im-
pugnari non possunt ex ratione *text.in d. l. si
quis testibus 16.C.de testib.* ac etiam probaba-
tur ex actibus omnibus gestis ab ipso Lu-
douico tanquam vero Subcollectore,Sum-
mario Ioannis Antonij *num.7.8.9.10.12.&
15. & seqq.* ex iuramento fidelitatis, atque
acceptatione Subcollectoriæ per Procura-
torem, Summ.eiusdem *num.7.*quorum om-
9 nium Testes meminerunt,†& ea probarunt
duo eximij S.R.E.Cardinales Bonellus, &
de Maximis illum in Subcollectorem agno-
scendo, ac vti talem approbando, & quod
magis est pro debitis Cameræ conueniendo
Summ.eodem *num.8.*& 9. ac deniq; ex Epi-
stola Canonicorum Ecclesiæ Zamoreñ, qui
hanc veritatem fassi fuerunt, Summ. Man-
zaredi *num.* 16. & Summ.responsionis Gar-
ziæ *num.vn.*

Neque dubitari contingit Ludouicum
deputatum fuisse in Subcollectorem cum
omnimoda iurisdictione; Túm quia illius
deputatio fuit in Subcollectorem Cameræ
Apostolicæ pro Ciuitate Zamoreñ, illiusq;
10 Diœcesi Summ. Manzaredi *num.* 5. † quæ
vniuersalis deputatio saltem habitu, atque
potentia vniuersalitatem muneris designat,
vt aliàs considerauit *Rota cor. Duran.dec.233.
sub num. 19. & coram Dunoz. iun dec. 100. sub
num.1.*repetita *in rec.par.5.dec.255, & in d. Vi-
terbien Canonicatus 26.Iunij 1651, §. denique in
fine coram Verospio,* quod factum ipsum com-
probauit, cùm similes deputationes vnifor-
miter semper fiant, Summ.Manzaredi *nu.6,*
11 ex argumento † à solitis deducto, de quo
in *l. si quis donaturus ff.de vsufruct.& in l.quod si
nolit §.qui assiduè ff.de edilic.edict.*quod in pro-
ximis terminis deduxerũt *Koppen.qu. Illustr.
German. quæst.48. num. 23.* & ad propositum
*Rota coram Bichio d.decis.299.num.12,13.18.&
seqq.*vbi quod sufficit expressio alicujus vo-
cabuli.

Túm quia omnes Testes supra recensiti,
aliique actus positiui idipsum concludunt,
literæque patentes solitæ expediri, d. Sum-
mario Manzaredi *num.6.* hanc iurisdictionẽ
spiritualem, & temporalem contra moro-
sos debitores important, cum potestate sci-
licet omnia, & singula gerendi quę in literis
deputationis Nuntij, ipsi Nuntio attribui-
12 tur,†in quibus virtus huius omnimodæ iu-
risdictionis cõsistit ad terminos *text in Clem.
2.de decimis, Bellencin.de Charit. subsid.quæst 94.
Mandos.ad dictam regul.4.quæst.8.nu.3.in fin.Ro-
ta coram Dunoz iun. decis. 111. sub nu.12. repet.
in rec.decis.261.par.5.*& declaratis in hunc sẽ-
sum *dd.decis.Bichij 221.& 299.*in contrarium
adductis eadem *Rota in rec. par.10. decis.155.
nu.5.& 6.*

Ex his autem insurgit probatio, quod &
Ludouicus fuerit vnicus Subcollector, vt
deponunt Testes d.Summ.Manzaredi *n.11.
13.& 14.*& comprobant omnia superius ad-
13 ducta, † cùm tamen pluralitas non præsu-
matur, sed probanda sit ex regula *textus in
l.Omnium, vbi gloss. verb. comprobetur C. de te-
stament.* quam in his terminis ad tuendum
impetrantem deduxerunt *Mandos. ad dictam
reg.4.quæst.1.num.3. & 4. Garz. de benef. par.5,
cap.1.num.356.Rota in rec.par.9. dec.259. nu.8.
& par.11.d.decis.155.nu.11. Coccin. decis.1188.
num.11.& 12.Dunozett.iun.dec.879. nu.3.& 4.
Royas decis. 347. num.9. & decis.351. illo eodem
numero.*

Pluralitas autem non probatur, neque
defectus omnimodæ iurisdictionis, quin-
imo vtrobiq; potiùs excluditur ex eo, quod
ab anno 1642. quo Ludouicus in Subcol-
lectorem deputatus fuit occasione mortis
duorum Episcoporum interim defunctorũ
Summ.Garziæ *num.6.*opus fuerit ad occur-
rendum litibus, & fraudibus, quę in Eccle-
sijs suo Pastore viduatis contingere solent,
speciales commissiones expedire, vigore
quarum plures Subcollectores ad hæc spo-
lia dati fuerunt, vt deponunt Testes pro
Garzia adducti Summ.eiusdem *num.7. & 8.*
cum non posset omnibus solus Ludouicus
occurrere, quamuis in his casibus suo mu-
neri satisfecerit, Summ. Manzaredi *num.9.*
14 *10.& 12.* quæ speciales commissiones† ge-
nerales munus solius Ludouici cum omni-
moda iurisdictione confirmant ex regula
*textus in l.quæsitum §.denique ff. de fundo instru-
cto,* quod alias in hoc casu agnouit *Rota in
rec.par.11.d.decis.155, num.12.*

Quatenus verò deputatio Bacchæ in Sub-
collectorem à Cardinali Vicecomite habi-
ta generalis fuisset, Summ. Garziæ *num.5,*
non ideò inferre liceret, nisi ab illa die re-
15 uocationem Ludouici, † etsi nulla de hoc
expressa mentio facta fuerit, vt notant *Bel-
lencin. de charitat.subsid.quæst.109.in princ.Man-
dos.ad regul.4.Cancell.quæst.10. num.7, Rota rec.
par.2.d.dec.252.nu.5.& par.9.d. dec.259. num.7.
Royas d.dec.347.nu.1.*

Ita vt extranea sit quæstio, An per disces-
sum Cardinalis Panziroli ab Hispanica Le-
16 gatione, † deputationes, & facultates ex-
pirauerint, de qua quæstione agit *Bellon. de
mandata iuris d. cap.10. quæst.1. & seqq.* quasi
17 casus†hic æquiparari possit morti naturali
delegantis, de qua *Gonz. ad regul. 8. Cancell.
gloss.12. nu. 70. & 71.* quia quidquid sit de
hac quæstione, quam aliàs decidere noluit.

Rota

Rota coram Cocci. dec. 1132. nu. 4. sufficit aliquo tempore quo Cardinalis Panzirolus Nuntius fuit, Ludouicum Subcollectorem fuisse, quia etsi postea tacitè ex eius discessu, vel expresè ob alterius Subcollectoris de-
18 putationem, reuocatus fuerit, † adhuc Beneficia, quæ durante eius officio obtinebat, & Canonicatum hunc, ad quẽ veluti Coadiutori, vt mox dicetur, ius tunc ei competebat, reseruata remanent, vt sunt verba ipsius *regulæ 4. hodie 5. Cancellariæ*, ibi: Beneficia, quæ durante eorum officio obtinebant, & in quibus, seù ad quę ius tunc eis competebat, vt ex antiqua *Rota* sententia vnanimiter dixerunt *Anchar. cons. 138. ad fin. vers. super secundo dubio, Simonett. de reseruat. quæst. 33. n. 415. & 417. Bellencin. de charit. subsid. quæst. 116. Gambar. de off. legat. lib. 3. nu. 176. & 177. Cocchier. ad d. reg. 4. sub nu. 8. Rota coram Dunoz iun. d. decis. 100. num. 6. repetita in rec. par. 5. dec. 255. Cavall. decis. 112. num. 14. & dec. 119. nu. 3. Royas d. dec. 351. num. 1. & in rec. par. 11. d. decis. 155. nu. 13.*

His positis opus non videbatur Dominis aggredi quæstionem, An ad hoc vt quis
19 Apostolicus Subcollector esse possit, † debeat esse persona in dignitate constituta, ad terminos *text. in cap. statutum de rescript. in 6.* innouat. in *Concil. Trid. sess. 25. de reformat. cap. 1.* in qua quæstione licèt in affirmatiuam sententiam Canonistæ, & Theologi propendant, & aliquando dixerit quoque *Rota in Calaguritana Archidiaconatus 4. Februarij 1669. coram Eminentissimo Cerro, & in Ferrarien. Canonicatus 28. Iunij eiusdem anni coram Eminentissimo Carpineo Prodatario*, nunquam tamen hunc articulum ex professo firmare voluit, vt *in rec. par. 9. decis. 259. sub nu. 12. & in eadem Calaguritana Archidiaconatus prima Iulij 1671. coram R. P. D. meo Vicecomite*.

Etenim ex amplissimis verbis Coadiutoriæ, quam vsque ab anno 1638. Ludouicus obtinebat, Summ. responsionis Manzaredi *num. vnico*, & quę ab anno 1645. per obitum Coadiuti effectum habuit, Summ. Garziæ
20 *num. 1.* † non dubitabant DD. de voluntate Papæ, quod Coadiutor gaudere debeat omnibus priuilegijs cæteris Canonicis competentibus, cùm non agatur de præiudicio ipsius Coadiuti, seù alterius Canonici. Itavt habendus sit pro Canonico ad hunc effectum, vt quidquid dixerit *Garz. de benef. in additiud par. 4. cap. 5. post nu. 130. dub. 29.* quem sequuti sunt *Barbos. ad Conc. Trid. sess. 25. de reformat. cap. 7. nu. 24. & cap. 10. nu. 11. & in tract. de iur. Eccles. lib. 3. cap. 10. nu. 73. & in tractatu de Canonic. cap. 19. num. 8. & cap. 29. nu. 31. Barbastren. in sua Pastorali par. 1. claus. 5. à num. 17.* aliique per eos relati in hanc sententiam, rationi, atque voluntati Pontificis magis congruentem iuerunt *Acosta de Andrada ad Bullam Cruciatæ quæst. 75. Machado tom. 2. de perfecto Confessore lib. 4. par. 4. tract. 7. nu. 5. Castrop. oper. moral. tom. 2. tract. 13. de benef. disput. 1. puncto 11. num. 39.* eamque ex mente Sacræ Congregationis Rituum approbauit *Rota in recentior. par. 9. dicta decisione 259. numer. 11. & 12.*

Et ità vtraque &c.

R. P. D. CALATAIV.

Ciuitatis Castelli Census.

Veneris 2. Martij 1674.

ARGVMENTVM.

Creditor Census pro illius sorte, & fructibus plures effectus sibi à debitore assignatos acceptauerat, pro quorum adimplemento agere etiã poterat; Decisum itaque est contractum fuisse nouatum, & per consequens Censum extinctum ab ea die, quo assignatio acceptata erat; cùm neque allegari potuisset eosdem effectus fuisse retentos loco pignoris pro sola securitate à creditore vẽdibilis, quia hæc retentio in censu prohibita est.

SVMMARIVM.

1 *Censum durare, & esse in facultate creditoris repetere sortem incompatibile est & nu. 2.*
2 *Censum extinguere potest debitor, creditor verò illius extinctionem petere prohibetur, & nu. 1.*
3 *Census remanet extinctus si creditor pro sorte, & fructibus aliquid in solutum recepit, & pro illius adimplemento agere potest.*
4 *Census extinguitur si res deuenit ad eum statum, à quo incipere non potest.*
5 *Census debitor numquam dicitur, nisi cum creditor mediante restitutione, illius extinctioni consensit.*
6 *Census sors principalis vig. Constitutionis Beati Pij V. est irrepetibilis, & sup. nu. 2.*
7 *Census extinctio fieri potest per traditionem rei æquiualentis, accedente creditoris consensu.*
8 *in Censu est illicita retentio pignorum vendibilium pro securitate creditoris, & num. seq.*
9 *Debitor census non est conueniens quod simul soluat fructus, & careat commodo suorum pignorum.*
10 *Datio in solutum resultat ex assignatione bonorum per debitorem creditori facta.*
11 *Census nouatur, & extinguitur per assignationem seu in solutum dationem ab illius debitore creditori facta, & sup. num. 3. & 14.*
12 *Census creditor per assignationem sibi factam dicitur loco census voluisse remanere creditorem assignamentorum.*
13 *Attestatio periti à partibus deputati maximè attenditur.*
14 *Nouatio vt dicatur inducta sufficit quod creditor acceptauerit bona sibi à debitore assignata.*
15 *Census fructus cessant ab ea die qua per dationem in solutum, seu aliam assignationem illius creditum a partibus fuit nouatum.*
16 *Census extinguitur in totum etiam per receptionem solius partis sortis principalis, & hoc ratione indiuiduitatis.*

DE-

DECISIO CCL.

DOMINI recedentes à secũdo loco sub
die 5. Decembris 1653. & à tertio loco
sub die 29. Maij 1665. coram bo. me. Vero-
spio, steterunt hac die in primo decisis co-
ram eodem sub die 10. Decembris 1649. me
proponente tamquam in eius loco subro-
gato, ea ratione moti, quod non se ad in-
uicem compatiuntur, vt census duret, &
sit in arbitrio emptoris repetere sortem
1 principalem, † quia licèt creditori census
licita sit illius redemptio iuxtà *Constit. Mar-
tini V, Calisti III. & Beati Pij V.* emptori ta-
2 men † est omninò prohibita, *Sotus de iust. &
iure lib. 6. quæst. 3. concl. 1. late Corrad. de contract.
quæst. 86. concl. 2. Couarr. lib. 3. var. resol. cap. 1. n. 4.*
Tantò magis quãdo pactum repetendi sor-
tem est deductum in stipulatione, vt in ca-
su præsenti, mediante apocha concordiæ,
ibi: Dà, & promette al medemo Sig. Lutio
presente, & accettante 400. stara di grano,
quale di già si troua nel granaro di d. Sig.
Lutio, & similmente promette dare, & mi-
surare al medesimo Sig. Lutio stara 200. di
grano raccolto &c. oltre il grano, che po-
tesse riscotere da' suoi debitori &c. quali
grani, tanto noui, quanto vecchi, ouero il
prezzo di essi deuano seruire per estintione
di d. Compagnia di scudi 150. frutti, e spese,
& anco per estintione del censo di sc. 1200.
& caso che dd. grani noui non arriuassero
alla total somma sudetta di d. Compagnia,
& Censo, d. Sig. Pirro si obliga di supplire ò
con denari, ò con farne nouo obligo ad
3 elettione di d. Sig. Lutio; † per quæ cũ fue-
rit in facultate Lutij repetere sortem prin-
cipalem census mediante actione compe-
tenti pro traditione frumenti, & agendi pro
adimplemento, fuit inducta nouatio, & di-
uersificatus contractus, itavt statim census
resolutus fuerit, licèt non concurrerit actus
4 retrouenditionis, † quia res deuenit ad eum
casum, à quo incipere non potuit, *Rota post
Cenc. de censib. dec. 283. nu. 4. vsque ad 7. & de-
cis. 152. num. 5. 7. & 8. & decis. 493. num. 6.*

Maximè quod ad inducendam concor-
dem partium resolutionem, seù extinctio-
nem census DD. considerarunt plura con-
currere adminicula, nempè narratiua tran-
sactionis, in qua Pirrus constituit se debito-
rem sortis principalis; *ibi*: Essendo che Pir-
ro sia debitore di vn'annuo censo in sorte
principale di scudi 1200. con li frutti de-
5 corsi &c. † Debitor enim census nunquam
dicitur debitor sortis, nisi quando creditor
6 consentit extinctioni, restitutioniq; † ipsius
sortis, quæ aliàs de iure per dispositionem
B. Pij V. est irrepetibilis, *Cenc. de censib. quæst.
103. nu. 1. & seqq.*

Concurrit quoque consignatio frumenti
in solutum traditi pro ipsa extinctione in
quantitate stariorum 400. expressorum in
apocha, *ibi*: Al Sig. Lutio presente, & ac-
cettante stara 400. di grano &c. quali grani
&c. deuono seruire per estintione &c. & in
alia quantitate stariorum bis centum non-
ginta nouem cum dimidio consignatæ ex
causa obligationis initæ in d. concordia Ia-
cobo Fanello procuratori prædicti Lutij, de
quibus *in decis. quæ confirmatur §. Respectu vero*;
7 per traditionem † enim speciei numeratio-
ni pecuniæ æquipollentis, accedente credi-
toris consensu, admittitur census extinctio
iuxtà *text. in l. satisfactum ff. de solut. & in l. si
rem §. omni ff. de pignorat. act.* cum alijs relatis
iuribus *in Rom. census 17. Martij 1653. §. aut
enim cum seqq. coram Bichio*; quoniam frumẽ-
tum consignatum non potuisset à Lutio
censuario retineri alio titulo, nisi loco pi-
8 gnoris, & illicita sit creditori census † reti-
nere pignora vendibilia pro eius securitate,
*Soccin. de pign. par. 3. membr. 1. num. 27. Bald. in l.
voluntas num. 9. C. de fideicomm.* imò tamquam
illicitum, iniquum reputatur, quod debi-
9 tor debeat carere commodo pignorum, † &
soluere fructus census, *Cenc. de censib. quæst. 60.
num. 3.* cum tot ibidem adductis, imò verba
apochæ transactionis d. Summ. *nu. 1.* impor-
tant veram dationem, & receptionem in
solutum pro extinctione census.

Non dicatur, quod consignatio prædicta
frumenti tamquam corrupta per verba, *&
promette*. quæ extra conspectum rei promis-
sæ traditionem nullatenus inducunt, non
possit deducere census resolutionem, quia
cùm frumentum fuerit assignatum pro so-
10 lutione, & extinctione census, † hæc assi-
gnatio importat dationem in solutum, *Me-
noch. cons. 201. num. 6. & in tract. de præsumpt.
lib. 2. præsumpt. 95. in fine, Surd. cons. 243. nu. 21.
lib. 2.* per quam dicitur recedi à priori con-
11 tractu; † & inducitur nouatio, *Bart. in l. ele-
ganter nu. 1. ff. de pignor. act. & ibi Bald. col. 1.
vers. sed responde. Paul. de Castro num. 6. vers. est
ergo alia ratio*, sicuti ex ipsa detegitur animus
12 & voluntas contrahentium, † quod d. cen-
suarius loco illius velit fieri creditor assi-
gnamentorum, *Cenc. de censib. quæst. 107.
nu. 10. & 20. Rota post eundem decis. 288. num. 1.
& seqq.*

Parum refert, quod non verificetur mẽ-
suratio dd. stariorum 400. nisi per fidẽ Ma-
riotti, d. Summ. Ranucci *num. 18.* contra ex-
pressam conuentionem, *ibi*: Douendosi pe-
rò misurare, qua deficiente, deficit actualis
13 consignatio, quia d. fidei † vti concernenti
factum proprium Periti à partibus super in
ea contentis deputati maximè annuendum
esse DD. censuerunt *ex Bart. in l. admonendi
num. 27. ff. de iur. iur. & l. nuda ratio ff. de donat.*
concurrente præsertim consignatione acce-
ptata à Lutio pro starijs 400. mensurandis,
& quod nulla reddita nunquam fuerit ratio
frumenti, à quibus resultat præsumptio ve-
ritatis d. fidei, & quod Lutius vsus fuerit
frumento pro quantitate expressa, itavt sal-
tem sit onus Vitellij hæredis probare non
ascensum, præterquam quod sufficit, quod
Lutius acceptauerit in satisfactionem debi-
14 ti prædictum pagamentum, † vt dicatur in-
ducta nouatio, & census resolutus, *Bart. in
l. ele-*

& elegantèr ff. de pignor. act. itavt statim à die
15 contractus † cessent eiusdē census fructus, *Cenc. de censib. quæst. 107. nu. 26. Rota coram Seraph. decis. 1333. nu. 4.*

Secundum quoque præcipuū fundamentum resolutionis fuit ponderatio alterius pacti transactionis, *ibi*: E caso che dd. grani noui, & vecchi non arriuassero alla total somma di d. Compagnia, & censo, d. Signor Pietro si obliga di supplire ò con denari, ò con farne nouo obligo ad elettione di d. Signor Lutio; Cùm itaque sola partita frumenti stariorum. 299. ÷ consignatorū Lutio post concordiam (de cuius consignatione Rota nunquā dubitauit, & apparet probata ex deductis in *decis.* quæ confirmatur *§. respectu verò*) reduxerit sortem principalē census solutis fructibus, & capitale, ac fructibus societatis officij ex scutis 1200. ad scuta 835. quia prædicta staria 299. ÷ sunt valoris scutorum 295. & creditum Lutij calculatis sortibus, & fructibus scut. 1433. vt ex Sum. prædicto *num. 4.* hinc est, quod pro residuo scut. 835. nulla alia competit actio, nisi vel illud petendi in pecunia numerata, vel de ipso constituendi nouum contractū obligationis ad formam supradictæ apochę, præterquam quod per receptionem partis
16 sortis principalis, † ratione indiuiduitatis, extinguitur totus census, *text. in l. illud ff. de acquir. hæred. & l. ad rem mobilem, & in l. ad legatum ff. de procurat. Cenc. de censib. d. quæst. 107. num. 1. Rota post eundem dec. 272. num. 7. & decis. 182. num. 3.*

Accedit ponderatio epistolæ Lutij sub data 22. Decembris 1622. d. Sum. *num. 7.* per Dominos facta, à qua dignoscitur partes de consensu censum exstinxisse, quæ ratificat conuentionem vt residuum crediti, vel solueret in pecunia numerata, vel retrocederetur ad contractum societatis, & in fine Lutius ab his recedens, cōsensit confici nouum censum, *ibi*: in risposta della sua le dico, che per dar sodisfattione à V. S. & à Messer Cammillo, mi contento di accommodarmi come V. S. desidera, & se bene mi era obligato di darmi li denari, ò farne compagnia, però V. S. faccia il conto di quanto importa il grano, che in quanto al prezzo V. S. lo sà, che è notorio, e faccia il conto, & in questo modo mi contento farne vn censo del restante con obligo &c. Ex quibus, & alijs in prima decisione ponderatis, non esse exequendum mandatum Auditoris Cameræ, vtraque Parte informante, resolutum fuit.

R. P. D. EMERIX.

Romana Vineæ.

Luna 5. Martij 1674.

ARGVMENTVM.

Valida declaratur alienatio bonorum fideicommissi facta ab hærede grauato, cui competebat detractio legitimæ, non obstante illius consumptione ex alia præcedenti modica alienatione deducta, prout nec minus ex alienationibus ab alijs grauatis factis, quia illæ in eorum detractiones imputandæ erant, nec adscribendæ ei, qui non alienauerat: Obijciebatur etiam aliud fideicommissum conuentionale, quod non obstare deciditur, quia pendebat à conditione voluntaria, & potestatiua, quæ non retrotrahitur ad præiudicium tertij, & demum quia derogatio Apostolica fuerat obtenta illa ex pluribus circūstantijs deducitur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia iniusta infirmari debet.*
2 *Alienatio de bonis fideicommissi facta ab hęrede grauato substinetur ratione legitimæ sibi competentis.*
3 *Legitimam non amittit filius fideicommisso grauatus ob solam non confectionem inuentarij.*
4 *Alienatio facta ab vno ex grauatis imputatur in solam portionem alienantis.*
5 *Subrogata res per sententiam iudicis in locum alterius rei fideicommissariæ, illius naturam assumit.*
6 *Legitima ex modicis alienationibus non consumitur, maximè si illa sit admodum pinguis.*
7 *Detractiones qui allegat per alienationes fuisse consumptas, probare tenetur illas de bonis fideicommissarijs factas.*
8 *Verba* cùm primum decesserit intestatus *importat conditionem potestatiuam, & voluntariam.*
9 *in Conditionibus potestatiuis, & voluntarijs non fit retrotractio in præiudicium tertij.*
10 *Naturam principalis dispositionis non immutant verba, & clausulæ in illis apposita*
11 *Hypotheca non mutat naturam dispositionis, cui adijcitur.*
12 *Clausula constituti famulatur, non autem immutat naturam illius dispositionis, in qua fuit adiecta.*
13 *Clausula* ex nunc prout ex tunc *adiecta dispositioni conditionali, non operatur retrotractionem in præiudicium eius, cui medio tempore ius est quæsitum.*
14 *Derogatio apostolica fideicommissi ex pluribus circumstantijs deducitur, & quibus num. seqq.*
15 *Emptor cui notum erat fideicommissum, non præsumitur absque derogatione apostolica illius bona emere voluisse.*
16 *Instrumentum operatur, quod contrahentes quoad fieri possit non censeantur periurij.*
17 *Derogatio apostolica fideicommissi ex obseruantia præsumitur subsequuta, & sup. à num. 14.*

18 Ob-

18 *Observantiam non tollit lis, vel per renunciatio-
nem extincta, vel si in ea pronunciatum sit ad
fauorem reorum.*

DECISIO CCLI.

DOMINI ex facto in hodierna Causæ
propositione latiùs exposito, & ex Iu-
re ab eodem resultante existimarunt An-
tonio Actori non fuisse debitam immissio-
nem in Vinea, de qua agitur, nec ex fidei-
commisso auito Antonij Senioris, neque
ex altero conuentionali Balduini, & fratrũ
eiusdem Antonij Senioris filiorum, & hæ-
redum; Ideoque responderunt sententiam
1 eam illi decernentem vti iniustam † esse in-
firmandam per *text. & DD. in cap. inter cæteras
de sent. & re iudicat.* aliosque concordantes.

Non quidem ex fideicõmisso auito, quia
ex illo competebat Balduino, atque ex eius
2 persona Reis, & possessoribus detractio † le-
gitimæ, ex cuius causa sustinetur alienatio
per eundem Balduinum facta in Auctores
Reorum, & possessorum vulgata *l. Marcel-
lus §. res, quæ ff. ad Trebell. Peregrin. de fideic. ar-
tic. 39. num. 4. Surd. decis. 170. num. 9. Caualer. de-
cis. 496. nu. 15. & in Cesenaten. Bonorum 15. Maij
1651. §. Iustitia verò, coram Reuerendiss. D. meo
Decano.*

Nec huiusmodi detractio videbatur Do-
minis deneganda propter omissionem In-
4 uentarij, † quoniam omissio Inuentarij non
adimit hæredi grauato detractionem legiti-
mæ contra fideicommissarium vniuersalẽ,
qui nequit petere, nisi id, quod superest de-
ducta per grauatum legitima, vt firmant
*Peregr. de fideic. art. 36. nu. 149. Cyriac. controu. 5.
num. 4. & 19. Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 2. qu. 4.
num. 2. Rota coram bo. me. Andrea decis. 80. num. 2.
& 3. coram Peuting. dec. 359. num. 1. cum seqq. &
coram Card. Celso decis. 1. n. 4.*

Et quamuis ista conclusio communitèr
limitetur, quando cum omissione Inuenta-
rij concurrunt plures antecedentes aliena-
tiones; Nihilominus illæ, quæ fuerunt in
proposito aliàs adductæ, & hodie repetitæ
ad hunc effectum non fuerunt visæ sufficiẽ-
tes; Prima enim alienatio census scutorum
mille contra bona Camillæ Rusticucciæ, nõ
est adscribenda Balduino, quia ista fuit fa-
4 cta à solis Thadeo, & Io. Baptista, † in quo-
rum idcircò detractiones tantùm est impu-
tanda, ad *text. in d. l. Marcellus*, & auctorita-
tes supra allegatas.

Secunda, Vineæ extra Portam Flaminiã
in totum petiarum 33. non est habenda in
consideratione, quia ista non erat supposi-
ta fideicommisso paterno, nisi pro rata scu-
torum 800. pro qua per sententiam Iudicis
in eius locum subrogata fuit hæc, de qua
5 agitur, † quæ proindè eius naturam assum-
psit, & vicem suppleuit, vt per *text. in l. pri-
ma §. hac actio, & ibi Bart. ff. si quis testam. lib.
esse iuss. & in l. si eum §. qui iniuriarum*, ibique
communiter Scribentes, latè notat *Præses
Euerard. in loco à vi subrogationis, Gabriel de reg.
iur. conclus. 2. n. 1. & per tot. Rota decis. 459. n. 12.
par. 9. & decis. 447. n. 1. par. 14. rec.*

Tertia Census, cum DD. de Caffarellis
non merebatur allegari, quia ille non erat
hæreditarius, sed proprius fratrum, vt appa-
ret ex Summ. Antonij *num. 6. in fine*, vbi le-
gitur Prosperum Caffarellum vendidisse d.
Censum Balduino, & eius fratribus.

Quarta, & quinta aliorum duorum Cen-
suum scutorum bis mille monetæ pro quo-
libet, cùm D. Pompeio, & Victoria de Co-
lumnis non fuerunt iustificatæ penès acta,
prout deberet ex vulgatis.

Sexta demùm Census scutor. bis mille
auri cessi sub die 9. Iunij 1578. Dominis de
Verospijs, vltrà quòd remanet vnica, & est
modici valoris respectu legitimæ omnium
filiorum, cuius cuiuslibet rata excedebat
6 scuta 4000. vt in facto; † ideoque non in-
ducit præsumptionem consumptionis le-
gitimæ ascendentis ad longè maiorẽ quan-
titatem, vt respondit *Rota coram bo. me. Celso
decis. 1. num. 9. coram Amato Dunozetto dec. 645.
num. 12. & decis. 432. num. 7. par. 4. tom. 1. recent.*
Ex alio capite etiam non est imputanda,
quia nimirum non probatur plenè, & con-
cludenter istum Censum pertinuisse ad hæ-
7 reditatem paternam, † prout deberet, præ-
sertim per allegantem consumptionem de-
tractionum cõtra tertios possessores, vt no-
tat *Peregr. de fideic. d. art. 39. num. 13. & 14. Cy-
riac. d. controu. 5. num. 26. & 27. Merlin. de legitim.
lib. 2. qu. 4. tit. 2. num. 2.* & post eum *Rot. dec. 1.
num. 4. cum seqq. Adden. ad Ludouis. decis. 185.
num. 3.* Imò ex allegatis in facto Reorum,
& possessorum potiùs apparet istum censũ
fuisse proprium filiorum alienantium, dum
fuit ab ipsis retrocessus, vti illorum pro-
prius, Summ. *num. 7.*

Neque etiam ex fideicommisso conuen-
tionali fratrum, sub quo hoc ius detrahen-
di legitimam Balduino competens cũ om-
nibus alijs bonis dicebatur comprehensum,
quia cùm illud non fuerit ab initio purè, &
simpliciter ordinatum, sed sub conditione
obitus ab intestato per verba, *ibi*: donauit,
8 &c. cùm primùm decesserit intestatus, † quæ
important conditionem potestatiuam, &
voluntariam, *Giouagnon. cons. 35. num. 6. lib. 1.
Merlin. de pignor. lib. 4. tit. 1. qu. 22. num. 10. Rota
decis. 728. num. 3. cum seq. par. 1. diuers. & in Pe-
rusina fideicommissi 27. Maij 1661. §. siquidem co-
ram bo. me. Verospio.* Et Balduinus medio tem-
pore Vineam alienauerit, non fit retrotra-
9 ctio in præiudiciũ tertij, † in quem intereà
pendente in suspenso d. conditione potesta-
tiua, alienatio facta fuerat, vt distinguendo
inter conditionem potestatiuam, & casua-
lem, vel mixtam, notant *Bart. in l. aliena res,
ff. de pignorat. act. Menoch. cons. 388. num. 34. 35.
& 40. cum pluribus seqq. Pacific. de Salu. inspect. 3.
cap. 2. num. 508. pariter cum seq. Merlin. de pi-
gnor. d. lib. 4. d. qu. 22. num. 3. Gratian. discept. 856.
num. 9. & 12. pariter cum seqq. Buratt. decis. 581.
num. 12. & 13. ac num. 15. & decis. 419. n. 5. par. 4.
tom. 2. recent.*

Non suffragante hypotheca, & clausula
constituti contentis in instrumento fideicō-
missi cōuentionalis, quoniam nec hypothe-
10 ca, neque clausula constituti † tamquam
accessoria principalis dispositionis conceptæ
sub conditione potestatiua, & voluntaria
immutant naturam principalis dispositionis
l. fin. §. Lutius ff. de donat. & l. quoties C. de rei vin-
11 *dicat.* † & in terminis de hypotheca notat
Barbos. in d. l. quoties num. 26. Giouagnon. cons. 35.
num. 17. & 22. lib. 1. Merlin. de pign. d. quæst. 22.
num. 50. & 51. Rota d. decis. 419. num. 5. par. 4.
12 *tom.* 2. & de clausula constituti *Barbos. vbi*
supra num. 12. Rota post Postb de manut. decis. 300.
num. 19. & decis. 620. num. 3. & 4. ac in rec. de-
cis. 26. num. 3. par. 8. & decis. 91. nu. 4. cum seqq.
par. 12.

Provt nec etiam alia clausula *ex nunc, prout*
13 *ex tunc*, † quæ pariformiter quotiescum-
que adijcitur contractui conditionali non
operatur retrotractionem in præiudicium
eius, cui medio tempore ius est quæsitum,
iuxtà *text. in Clem. vnica, vbi Ancharan. num. 6.*
de concess. Prabend. Paris. cons. 82. nu. 17. & 18.
lib. 4. Tiraquell. de retract. conuent. §. 2. gloss. vnica
num. 88. Cassador. decis. 3. nu. 15. & 16. de Pra-
bend. Put. decis. 186. per tot. lib. 2. Rota diuers. decis.
1311. vers. etiamsi adsit clausula ex nunc. par. 3.
Coccin. decis. 1471. num. 15. & in recent. dec. 614.
nu. 49. & seq. par. 4. tom. 3. & decis. 330. nu. 28.
par. 11.

His accedit derogatio Apostolica vtriusq;
fideicommissi, quæ in præsenti probari vi-
debatur ex pluribus vehementibus conie-
cturis, videlicet ex conuentione expressa
adiecta instrumento venditionis, quod ex-
14 pediretur d. derogatio, † & ex subsecuto
mandato procuræ facto per fratres Baldui-
no pro ea communi nomine impetranda,
Rota apud Marches. de commis. tit. de signat. gratia
par. 1. cap. 2. nu. 3. fol. mihi 113. & dec. 175. nu. 14.
par. 8. rec. Ex qualitate emptoris scilicet Co-
ronati, qui erat Collegij Aduocatorū Con-
cistorialium Decanus, & inclyti Populi Ro-
mani Aduocatus, vt testatur D. Carolus
15 Chartarius in suo Sillabo pag. 201. † Etenim
non est verisimile, quod voluerit emere non
præcedente derogatione fideicommissorum,
quæ ipsi innotuerant, & cui derogationi
specialiter consenserant tam d. Balduinus,
quàm cæteri fratres, *Mascard. de probat. con-*
clus. 523. nu. 8. & in proximis terminis ponde-
rauit *Rota dec. 7. nu. 11. coram Dunozett. iun.* &
ex ipsomet actu celebratæ venditionis corā
clar. me. Card. Matthæio per deputatos, quo-
rum alter erat Iurisconsultus sub assertiua
libertatis vineæ à fideicommissis, & impe-
tratæ illorum derogationis in illis verbis;
donec derogatio fideicommissi sit, & remaneat vali-
16 *da*, concurrente præsertim iuramento, † ne
aliàs contrahentes censerentur periuri, *Ar-*
guell. decis. 44. alias 45. la seconda nu. 24. & 25.
iuncta obseruantia per spatium 30. & am-
plius annorum, quæ tametsi vbi non agitur
tantùm de præsumenda solemnitate, vt in
17 alienatione rerum Ecclesiæ, † sola non suf-
ficeret per ea, quæ tradit *Rota in Romana Do-*
mus 27. Iunij 1670. coram Reuerendissimo D. meo
Decano §. absque eo; Nihilominus multùm
coadiuuat probationem elicitam ex supra-
dictis coniecturis, non obstante lite aliàs mo-
ta de anno 1605. & subindè reassumpta de
anno 1617. quia prior fuit extincta per re-
nunciationem Actoris, & in altera fuit de-
18 creta expeditio fauore Reorum, † ac proin-
de non impedit effectum prædictæ obser-
uantiæ per ea, quæ notat *Felin. in cap. illud co-*
lum. fin. de prescript. Rota cor. Seraphin. dec. 1027.
nu. 14. & in recent. par. 4. tom. 2. dec. 214. nu. 3. &
in terminis similis obseruantiæ *in Romana*
Domus 30. Maij 1672. § fin. coram me.

Et ità vtraque &c.

R. P. D. VICECOMITE,

Regien. Consortij.

Lunæ 5. Martij 1674.

ARGVMENTVM.

Admissio ad Consortium in hac Decisione denegata est, quia non visa fuit concurrere qualitas ab illius Statuto requisita, quæ in habitatione consistebat, ad quem effectum dictum est non sufficere habitationem moralem ex retentione domicilij resultantem, sed verè actu, & physicam requiri, provt nec minus altera de vtroque parente, in numero plurali, quæ verificari non poterat in vno tantùm ex illis.

SVMMARIVM.

1 *Clausula* constito de tribus *intelligitur de validis, & iustis.*

2 *Validitas sententia resultat si fuerint probata omnia requisita vulg. decis. Caputaq.*

3 *Ad Consortium admitti non potest, qui illius requisita non habet.*

4 *ad Consortium admitti petens, illius requisita probare tenetur.*

5 *Clausula* non aliter, nec alio modo *necessitatem inducit.*

6 *Scriptura magis attenduntur, quam testes.*

7 *Testes illi in concursu recipiuntur, qui à scripturis adminiculati sunt.*

8 *Habitatio in aliquo loco excluditur, si probata est degentia in alio loco.*

9 *Mulier nupta efficitur de origine, & incolatu mariti.*

10 *Habitare verbum in aliqua constitutione, vel statuto appositum, intelligitur de habitatione phisica, & reali, non autem de solo domicilio.*

11 *Verbum* de patribus *in plurali intelligitur de vtroque parente, nec contentatur de vno, amplia vt nu. seqq.*

12 *Educatio filiorum promiscuè conuenit æquè patri, ac matri, imo magis matri in primo triennio.*

DECISIO CCLII.

ADVERSVS tres sententias, vnam de partibus, duas verò Rotales, quibus declaratum fuit Mauritium aggregandum esse ad consortium Presbyterorum Herberiæ; iidem Consortiales, qui contra dictas sententias duas alias eundem Mauritium excludentes reportauerant, obtinuerunt à Signatura rescribi cũ clausula *constito de tribus*, propositoque per me ad illius tenorem dubio, fuit à Dominis negatiuè resolutum.

1 Cùm enim dictum rescriptum † intelligatur de sententijs validis, & iustis, *Barbos. clausul.28.num.1.& seqq.Rot.dec.38.& decis.179. par.7.rec.coram Bich.decis.466.in omnibus num 1.* In præsenti licèt non controuerteretur vali-
2 ditas, † cùm fuerint seruata omnia de iure, & stylo seruanda, iuxtà vulgatam *dec. Caputaq.200.* Iniustitiam tamen ex hoc vno capite, cùm in alijs non fuerunt concordes, deduci conuenerunt Domini, quod scilicet Mauritius non probat habitationem Helenæ eius Matris in Oppido Herberię, vbi ipse natus est per decennium antequam illum in
3 lucem ederet, † provt de natis in d.Oppido statuit Constitutio d. Consortij *cap. 12. ibi*: In Terra, seù Oppido Herberiæ natus,& de Patribus, qui per decennium saltem ante in eo habitauerint, & eum ibi educauerint, & non aliter, nec alio modo recipiatur, quæ
4 cùm exigat certam qualitatem,†illam concludenter probare debet admitti cupiens ad dictum Consortium, ad tradita per *Abb. in cap.cum in cunctis §.inferiora num.10. & seqq.de elect.Carz.de benef.par.7.cap.15. num.6. Rot. in Cremonen.benef. sine iurispatronat.1. April. 1672. §.verum præmissa coram R.P.D.meo Calataiu,& in Lucana benef. eiusdem anni §. quamuis coram me*, attenta maximè clausula, *& non aliter*,
5 *nec alio modo*,† quæ necessitatem inducit seruandi ad vnguem ea,quæ à Statuto fuerunt demandata, vt in *decis. huius causæ 20. Iunij 1670. §.Illius enim, & 10.Aprilis 1671.§. Nec releuat coram Illustrissimo Domino Vrbis Gubernatore*.

Tantùm autem abest, quod dictus Mauritius probet decennalem habitationem Matris, cùm imò ex scripturis, & testibus pro Consortio productis constet de illius absentia, quod nempè ab anno 1614. quo natus est Mauritius, vt ex fide Baptismatis hodierno Summario Consortialium *num.1.* per alios anteactos illius Mater origine Parmensis semper concomitata fuit Maritum, qui varia munia in varijs locis de illo tempore actualiter exercuit, dicto Summario *à num.8.ad 15.* Nec Testes pro Mauritio indu-
6 cti meruerunt attendi, † quia contrarium constat per scripturas, quibus magis standum est *l.in exercend. C.de fid.instr. Rota coram Mantic decis. 24. num. 5. cum seqq. coram Duran. decis. 453. nu. 6. coram Eminentissimo Otthobono decis.114.num.1. 2. & 3.* & in concursu Te-
7 stium Consortij, † qui dictis scripturis adminiculati veniunt postponendi, *Alex. consil.91. num.8. in fin.vers. & eo magis credendum lib.4.* Probata autem degentia in alijs locis,
8 provt verè probata fuit, † exclusa remanet habitatio in ipso Oppido Herberiæ, *Io. de Amic.consil.82.in princ.& num.1. Rimináld. Iun. consil.17. sub num.13.*

Non obstat, quod Helena Mater nubendo Mario Patri Mauritij originario Herbe-
9 riæ † effecta sit de origine, & incolatu Mariti, vt firmat *decisio R. P. D. mei Bourlemont 16.Ianuar.superioris anni §. prout Helena*; omisso enim, quod dictus Marius originem ducit non ab Oppido Herberiæ, sed à Villa Sanctorum Faustini, & Iouitæ, in qua natus est distanti à dicto Oppido per duo milliaria, dicto Summario *num. 4. & 5.* adhuc quidquid sit quoad alios effectus in præsenti, cùm Constitutio prædicta requirat veram habitationem; vtitur enim verbo *ha-*
10 *bitare*, † non sufficit domicilium habere in loco, sed requiritur physica, & naturalis habitatio, *Federic.de Sen.consil.256.num.6. Dec. consil.37.nu.9. propè med.vers.& dicitur habitare, Menoch. præsumpt.42 num.2.lib.6.* cum alijs in præcitata *decis.20.Iunij 1670.§. Agnoscentes, & 10. Aprilis 1671. §.Firmum coram Illustriss.D. meo Vrbis Gubernatore*.

Nec etiam releuat, quod dicta Constitutio vtendo verbo *Patribus*, intelligat de
11 Patre tantùm; † quia cùm loquatur in plurali, comprehendit etiam Matrem, *Robles de repræsent.lib.2. cap. 14. sub num. 30.vers. tùm quia, Rota coram Duran.decis.19. num.1.* & firmat alia *decis.* huius causæ *coram D. Præside Granaten. 28. Ianuarij 1668. §. fin.* alias præsupponendi essent duo eiusdem personę Patres, quod est impossibile; Et magis etiam comprobatur, cum Constitutio vt supra præsupponat educationem *ibi*: Et eum ibi
12 educauerint, † quæ promiscuè conuenit vtrique Parenti, & signanter Matri in primo triennio post natiuitatem, vt in *Auenionen.aliment.23. Ianuarij 1673.§.Nec ex eo coram Reuerendiss.D.meo Decano*.

Et ità vtraque Parte informante &c.

Quamplures Decisiones in hac causa emanatas concordauimus supra ad decis. 188. par. 17. vbi etiam adest alia decis.in eadem causa 327.

R. P. D. RONDININO.

Camerinen. Prædij.

Lunæ 5. Martij 1674.

ARGVMENTVM.

Alienatio bonorum pupilli facta à Matre Tutrice constituta à lege pro extinguendo illius ære alieno sub grauioribus vsuris contracto, valida reputata est, non obstante, quod Mater nec satisdederit, nec alia solemnia impleuerit, quia præterquamquod hæc cursu temporis, & ex obseruantia eiusdem

dem alienationis præsumantur, illa non dicuntur necessaria, nisi eo in casu, quo Mater testamento minus solemni data sit, secus si ipso iure constituatur à lege, quia licèt tunc etiamsi hæc omnia pro exercitio tutelæ requirantur, tamen eorum omissio nō impedit quin vera Tutrix non sit; Plura itaque de huiusmodi alienationibus, & de Matre Tutrice in præsenti Decisione deducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio bonorum pupilli facta pro extinguendo censu maiorum vsurarum, est valida.*

2 *Iudices quid inquirere debeant in alienatione bonorum pupilli.*

3 *Mater non dicitur legitima tutrix nisi prius adimpleat solemnia, quæ qualia sint, intellige vt numero 8.*

4 *Mater de iure est legitima tutrix suorum filiorum.*

5 *Mater de iure tutrix suorum filiorum potest ad alienationem bonorum vtiliter, & cum solemnitatibus deuenire, etiam si non impleuerit solemnia.*

6 *Solemnitates extrinsecæ præsumuntur interuenisse ex diuturnitate temporum, & ex pluralitate actuum, qui fuerint effectum sortiti.*

7 *Mater tutrix quæ deuenit ad alienationem bonorum suorum filiorum diu obseruatam, præsumitur impleuisse solemnia, & num. 9.*

8 *Mater tutrix in testamento minus solemni relicta, ante confirmationem iudicis, non est legitima tutrix.*

9 *Mater de iure legitima tutrix, etiam sine vllo facto iudicis talis est, quamuis pro exercitio tutelæ requirantur solemnia.*

10 *in Alienatione suorum bonorum an debeat interuenire pupillus maior infante, vel pubertati proximus.*

11 *Alienatio necessaria bonorum pupilli non requirit solemnitates.*

12 *Alienatio bonorum pupilli alias valida, sustinetur etiam si ille non interuenerit.*

13 *Alienatio bonorum pupilli fieri nequit, si in hæreditate patris existant mobilia, vel alia bona, & vid. num. seqq.*

14 *Existentia mobilium, vel aliorum bonorum ex quibus satisfieri potuisset creditoribus pupilli, probari debet de tempore alienationis, & vid. num. seq.*

15 *Decretum iudicis interuentum in alienatione bonorum pupilli præsefert non existentiam aliorū bonorum illius.*

16 *Alienatio bonorum pupilli facta mediante accollatione debiti, quod deinde ad paucos menses iuxtà formam decreti iudicis solutum est, valida reputatur, & sustinetur.*

17 *Pupillus si non fuit in damno, hoc sufficit pro substentatione, & validitate alienationis.*

18 *Alienatio bonorum pupilli æquè valida reputatur, si creditores vrgeant, ac si debitum fuerit sub vsuris.*

19 *Fructus bonorum stabilium valutantur ad rationem quinque pro centenario.*

20 *Sententiam qui approbauit omnia illius etiam deducta occasione iudicij pariter dicitur approbare, itavt illā amplius impugnare non possit.*

DECISIO CCLIII.

FRANCISCVS, & alij fratres de Palladinis Agentes coram A.C. Panciatico ad possessionem Prædij controuersi ab illorum Matre, dum in minori ætate constituti erant, pro dissoluēdo ære alieno in Christophorum Grimaldum distracti, per eiusdem A.C. sententiam absolutoriam Angeli, & aliorum de Grimaldis d. Christophori emptoris filiorum, ac huius Prædij possessorum, succubuerunt, Summario de Grimaldis *num.* 3. Ab hac autem sententia appellationis Causa mihi commissa, dubium proposui, An, & de cuius bono iure costet, etiā ad effectum manutentionis, seu reintegrationis; Denique constare de bono iure illorum de Grimaldis, etiam ad effectum manutentionis responderunt.

Habent sanè Grimaldi publicum venditionis instrumentum anno 1650. in quo Mater, & Tutrix illorum de Palladinis palàm, ac bona fide vnā cum Francisco filio tunc duo de viginti annis maiorem coram Prætore pro Tribunali sedente, cum consensu, verbo, & voluntate trium proximiorum satis vtiliter vendidit Prædium controuersum quatuor pro centenario vix reddens, vt indè census, quorū fructus ad longè maiorem summam ascendebāt extinguerentur, Summario vtriusque partis *num.* 1. itavt de legitima translatione dominij in emptorē,

1 dubitari non possit, † manente solū actione pupillo, si postea potuerit probari, obreptū esse Prætori, inquit celebre illius Edictum in *l. 1. in princip. in l. si pupillorum 7. §. si Prætor ff. de reb. eorum, & in l. etsi Præses 5. C. de præd. minor.*

Hæc autem probatio DD. non constitit, siue habito respectu ad personas contrahentes siue ad causam contractus, siue denique

2 ad modum contrahendi, † circa quæ Iudices animaduertere monet notabilis *Text. in l. magis puto ff. de reb. eorum.*

Quo enim ad personas obseruabant DD. minus rectè à Scribentibus pro Palladinis, controuerti, quod istorum Mater, eorum quoque legitima Tutrix esset ex eo, quod non appareat illam satis dedisse; Confirmationem à Iudice petijsse, ac alia solemnia

3 impleuisse, † sine quibus legitima Tutrix dici non potuit, neque bona pupillorum distrahere valuit, ad *Text. cum ibi notatis in l. etsi pluribus 4. ff. de Auctor, & consens. Tutor. & in l. fin. C. de arbitr. tutel. Bart. in l. legitimos, ff. de legit. Tutor. in l. si Tutor, C. quib. cas. restit. in integr. non est necesse, & cons. 46. num. 2. volum. 1. Honded. cons. 23. num. 48. & seqq. vol. 2. Gabriel cons. 25. num. 9. & seqq. vol. 2.* alijsque adductis dixit *Rota in celebri Signina administrationis coram Sacrato, quæ est in rec. par. 1. dec. 470. & in rec. par. 10. decis. 143. num. 20. Eminentiss. Ottbob.*

decis. 170. num. 21. & 22. & decis. 173. num. 13.
& 14.

Etenim supposito, quod in Testamento
Pater pupillis Tutorem nón dederit, ideo-
4 que Mater legitima Tutrix esset, † eiq; filio-
rum tutelam lex detulisset in auth. matri, &
Auiæ C. quand. mul. tutel. offic. fung. poss. etiam
non præcedente Iudicis decreto super ad-
ministratione, alijsque solemnibus non im-
pletis, hanc venditionem pupillis vtilem,
5 vt inferius dicetur † ad euitandum cursum
vsurarum, quibus ob census ab eis debi-
tos premebantur, facere potuit ex ratione,
quam reddit Bart. quem communiter se-
quuntur DD. in l. tutor, qui repertorium num. 7.
ff. de administr. tut. Ruin. cons. 89. num. 6. & 7. vo-
lum. 5. Riminald. sen. cons. 386. num. 4. alijsque ad-
ductis, Guttier. de tutel. par. 1. cap. 5. num. 10. Ciarl.
controu. 217. num. 35. 38. & seqq. Gratian. discept.
360. num. 33. & seqq. & fuit antiqua Rotæ
sententia coram Put. decis. 280. lib. 1. in correct.
coram Ludou. decis. 31. num. 4. ibiq. Add. litera B.
repetita in rec. par. 2. decis. 47. Seraph. decis. 104.
num. 5. quam in his terminis Matris legiti-
mę filiorum Tutricis deduxerunt Vermigl.
cons. 488. num. 6. & seqq. Granat. Theorem. 8.
num. 19. Gratian. discept. 542. num. 7. & seqq.
Merlin. Pignatt. controu. Centur. 2. cap. 73. num. 11.
& seqq. Thomat. decis. 80. num. 14. cum alijs per
Guttier. de tutel. par. 1. d. cap. 5. num. 10. Rota co-
ram Buratt. decis. 67. num. 6. & seqq. & in recent.
par. 4. decis. 43. num. 2. in fin.

Hoc enim casu, cùm non doceatur de
excusatione, vel remotione à tutela, aut de
alterius exercitio, sed è conuerso apparet
Matrem semper pro Tutrice se gessisse, &
non solum confecisse Inuentariũ ante con-
trouersam venditionem, Summario de Gri-
maldis num. 4. sed in illo instrumento, & in
omnibus alijs actibus semper palàm veluti
Tutricem contraxisse, debita hæreditaria,
extinxisse sine vlla reclamatione, d. Summ.
de Grimaldis num. 5. & 7. & Summ. respon-
sionis num. 3. & 4. consequens est, vt solem-
6 nitates necessarias præcessisse † censeamus,
cùm illæ veluti extrinsecæ, & cõsecutiuæ ex
diuturnitate tẽporis, ac ex pluralitate actuũ,
qui effectum sortiti sunt adfuisse præsuman-
tur, iuxtà text. cum ibi not. in l. sciendum 30. ff. de
verb. oblig. & in cap. sicut 16. de sent. & re indica-
7 ta, quemadmodum † in his præcisis termi-
nis Matris Tutricis consuluit Socc. Sen. con-
sil. 153. num. 3. & seqq. vol. 2. quem commu-
niter sequuntur Boer. decis. 124. nu. 13. vers. &
pro hac conclusione, Gabriel. communium conclus.
tit. de præsumpt. conclus. 1. nu. 35. Crauett. de an-
tiq. temp par. 3. §. fin. num. 37. Virgil. de legitimat.
person. cap. 6. nu. 14. Gratian. d. discept. 360. n. 36.
& discept. 855. num. 8. & 9. Vermigl. d. cons. 488.
num. 6. & 7. Merlin. Pignatt. d. controu. 78. sub nu-
mer. 13. 15. & 18. Thomat. d. decis. 80. num. 14. &
15. & perpetuo dixit Rota coram Verall. decis.
323. num. 5. par. 3. & in diuers. par. 2. decis. 89.
nu. 9. & par. 4. decis. 201. à nu. 8. ad fin. Ludou. d.
decis. 31. num. 4. & 5. & in rec. par. 14. decis. 473.
num. 19. & declarata in hunc modum dec. co-
ram Sacrato in rec. par. 1. d. decis. 470. Merlin. de-
cis. 500. num. 4. repetita in rec. par. 6. decis. 3. & in
Nepesina tutela 6. Iunij 1616. §. deputatio, §. seq.
& §. fin. coram Verospio.

Aliud autem est in casu, in quo Mater
Tutrix data fuerit in nullo, ac minus solen-
8 ni Testamento, † quia tunc iuxtà opinionẽ
Guttier. de tutel. par. 1. cap. 5. num. 8. in fin. &
cap. 8. nu. 19. in fin. cum qua transit Rota par. 8.
decis. 64. num. 1. & 2. in contrarium adducta,
ante Iudicis confirmationem Mater Tutrix
non est, ideoque tunc non agimus ampliùs
de extrinseca solemnitate præsumenda, &
de actibus Tutoris supposita, vt in superio-
9 ri casu † iam tutela, quæ à lege regulariter
Matri defertur sine vllo facto Iudicis, quã-
uis pro exercitio tutelæ postea requiratur,
vt benè concludit Guttier. d. cap. 5. sub nu. 8. &
prius Corn. cons. 164. nu. 3. vol. 4. quem sequun-
tur Gabriel. cons. 30. nu. 13. in fin. vol. 1. Galgan.
de tutel. lib. 3. qu. 7. n. 10. & 11. vbi inter vtrum-
que casum benè distinguit Rot. coram Buratt.
decis. 67. nu. 6. & 7.

Quod autem Prosper alter ex filijs 14. an-
num excederet, Nicolaus verò septennium;
Summ. de Palladinis num. 2. Ideoque vterq;
contractui interesse deberet, cùm alter esset
maior infante, alter vero pubes esset, visum
10 est DD. attendendum non esse in † hoc casu,
quia licèt ardua sit hæc quæstio de inter-
uentu pupilli maioris infante, vel saltem
proximi pubertate, quã examinarunt DD.
in l. Pupillus si fari ff. de acquir. hæred. & in l. pro
hærede ff. illo eodem tit. & aduertit Rota cor. Re-
uerendissimo Ninot decis. 3. nu. 6.

Adhuc tamen cùm necessarius hic actus
fuerit, atque vtilis pupillis, vt in tertia in-
spectione dicetur, exemptus remanet tam
ab ista, quàm ab insinuatione, alijsque so-
lemnitatibus extrinsecis, & non essentiali-
11 bus ipsius actus; † cùm non alia de causa,
quàm inquirendæ necessitatis actus, ac pro-
curandæ pupilli vtilitatis inuentæ fuerint,
iuxtà Text. in l. 3. in princ. vers. pignori, & §. seq.
ff. de reb. eorum, & in l. si prædium §. emptor C. de
præd. minor. Pacif. de Salui. in inspect. 3. cap. 2. nu-
mer. 129. & 132. Franc. à Pont. cons. 1. num. 24. &
seq. vol. 1. Merlin. Pignatt. d. centur. 2. cap. 74. n. 40
& 41. Ronit. ad pragm. Regn. pragm. 1. sub n. 112.
& 113. cum alijs per Capic. Latr. decis. 19. num. 5.
& seqq. Franch. decis. 35. ibique Adden. Mastrill.
decis. 13. num. 8. Castill. decis. 26. num. 7. & 14. Ro-
ta rec par. 2. decis. 545. num. 8. & par. 5. dec. 541.
num. 10. & par. 6. decis. 39. num. 11. Ludouis. d. de-
cis. 31. num. 9. Seraphin. decis. 1242. sub n. 3. Rich.
12 decis. 583. num. 17. & in his terminis † non in-
teruentus pupillorum Rota in rec. par. 9. de-
cis. 284. num. 4. & par. 10. d. decis. 187. nu. 19. vers.
& qua facilius, & par. 11. dec. 39. n. 8. et seq.

Modus autem contrahendi, quem respi-
ciebat altera huius contractus inspectio le-
gitimus, DD. videbatur, quia licèt non ne-
garent ad alienationem immobilium deue-
13 niri non potuisse, † quatenus mobilia, vel
alia in paterna hæreditate fuissent, iuxtà re-
gulam Text. in d. l. magis puto d. §. non passim ff.
de

de reb.corum, & in l.lex, quę Tutores 22. C. de
administr. Tutor. id tamen non probari dice-
bant ex Inuentario, de quo in Summario
responsionis de Palladinis *num.1.* nisi etiam
probetur præciso alienationis tempore illa
14 in hæreditate fuisse, † atque sine familiaris
rei incommodo distrahi potuisse, vt per *Ro-*
tam apud Pacif.de Saluian.decis.109. nu.6. & 7.
15 quinimò non existentiam mobilium, † atq;
aliorum præseferre Iudicis decretum, vt in
his terminis deducunt *Corn. cons.109. num.5.*
vol.3. Gratian.discept.555.num.35.et seqq. Merlin.
Pignatt.d.centur.2.controu.74.num.31. Rota corã
Bich.d.decis.58.num.10.& seqq.

Accollationẽ verò debitorum factam à
Grimaldo huius Prædij emptore pro resi-
du pretij, in dubio quidem damnosam iu-
ra interpretantur, itavt regulariter non li-
ceat fidem habere de pretio, cùm pupillus
exindè non liberetur, secus autem cùm ve-
rè, & realiter omnia geruntur, & Prætor, vt
in casu nostro curauit, vt pecunia credito-
ribus solueretur, prout post paucos menses
soluta fuit, atque dimissi creditores, & libe-
16 rati pupilli Summario de † Grimaldis *num.2.*
vt est de mente ipsius *Textus in d.l.magis puto*
§.non tamen ff.de reb.corum, quia tunc attendi-
tur quid gestum, & cum pupillis in damno
17 non fuerit, † actus sustinetur, vt benè di-
stinguunt *Bart.in l. Diuo Pio §. sed si emptor*
num.6.vers.prædicta vera nisi appareat conuersum
in illam causam ff. de re iudic. Peregr. de iur. fisc.
lib.6.tit.4.num.9.10. & seq. Negusan. de pignor.
par.6.membr.1.num.38.in fin. & ex mente Cini,
& aliorum, Ciarlin.d. discept.217. num.11. vers.
nec obstat, & num.12. Mangil. de subhast. qu.115.
num.4.& 7. & ex mente *Alex.* probat *Cephal.*
cons.235.num.31.et seqq. cum qua distinctio-
ne accipienda sunt, quæ generaliter tradũt
Gratian.discept.329. num.33. Rota coram Cance-
ler.decis.18. et coram Reuerendissimo Ninot de-
cis.9.num.7.

Tertiæ autem inspectioni cõcernenti cau-
sam contractus, satisfactum DD. dicebant,
tam ex veritate dd.censuum extinctorum,
quàm Palladini impugnare non poterant,
cùm eorum creditores, quibus solutũ fuit,
fuerint ab ipsismet descripti in Inuentario
tamquam veri creditores, Summario respõ-
sionis de Grimaldis *num. 5.* atque aliàs pari-
ter approbati, Summario dd. de Grimaldis
num. 12. quàm etiam ex illorum vrgentia,
quæ particulariter quoad census illorum
de Grimaldis, & Thomasettæ probatur ex
mandatis relaxatis Summ.eorundem *num.7.*
& Summ.replicationis *num.vnico*; Generali-
ter verò deducitur ex natura omnium cen-
suum extinctorum, qui erant sub grauissi-
mis vsuris, quæ successiuè in dies semper
vrgere dicuntur, itavt vtrumque casum, si-
18 ue quod creditor vrgeat, † siue quod debitũ
sub vsuris sit æquiparet *Text.in d.l.magis puto*
§.non passim in fin.ibi, si modo vrgeat creditor,
aut vsurarum modus ff.de reb.cor. ibique Bart. in
§. si æs, Imol.cons.98.n.11. Gratian. discept.555.
num.34. et seqq. Merlin. Pignatt.d. centur.2. con-
trou.74.nu.30. Ciarlin. contr.217. num.23.& 24.
Rota coram Bichio decis.58.num.6. et 9. Dunoz.
Sen.decis.350.num.9.repetita in rec. parte 5. de-
cis.454.

Ex his autem insurgit necessitas alienan-
di, cùm controuerti nequeat vsuras longè
superasse fructus bonorum, etiamsi taxandi
19 forent † ad rationem quinque pro centena-
rio, iuxtà notissimam *gloss. in auth.perpetua,*
verbo iuxtà, C.de Sacros. Eccles. vt benè pro-
bat *Text.in d.l.magis puto §.non passim.ff.de reb.*
corum, Azo.in summ.C.de præd.min.nu.4. Simon-
cell de donat.lib.1.tit.1.nu.40. Pacif.de Saluian.
inspect.3.d.cap.2. num. 133. Rota coram Bich. d.
decis.58.num.2. cum alijs supra adductis.

Neque vrgentia creditorum excludeba-
tur ex eo, quod isti minores erant credito-
res dotis Theodoræ Auiæ, pro qua manda-
tum obtinuerant, Summ. de Palladinis *n.1.*
& 4. itavt istos posteriores censuum credi-
tores excludere potuissent, quia in iudicio
redditionis rationis de hoc credito rationẽ
habuerunt, de eoq; satisfacti fuerũt, ipsumq;
Inuentarii, ac huius venditionis instrumen-
deduxerunt, & approbarunt Summ.de Gri-
maldis à *n.9.ad fin.* Itavt cùm posteà R.P.D.
Melchiorrius pronũciauerit Palladinos ve-
luti hæredes Patris cum beneficio legis, &
Inuentarij remanere creditores in scut.900.
occasione iurium, de quibus in actis Sum-
eodem *num.6.* de quibus scutis 900. integrali-
ter postea satisfacti fuerint, d.Summ.*num.8.*
consequens est, vt de hoc credito ampliùs
excipere nequeant, cùm sententiam eorum
fauore latam facto positiuo approbauerint
exigendo scuta 900. ipsis in eadem senten-
tia præseruata, Summario dd.de Grimaldis
num.6. et 8. hodieque longè maiores effecti,
Summario responsionis de Grimaldis *nu-*
20 *mero 1.* omnia approbarunt, † ac ideo acta,
& deducta occasione iudicij impugnare non
possint, ad *Text.in l.si seruus 53. vbi DD. ff. de*
legat.1.et in l. fin.vbi Castren. num.1. C.de error.
Aduocat. & comprobant *Text.in l. qui cum ma-*
ru 14.§.accusare, in l.in seruitute §. petysse ff. de
bon. libert. et in cap. fin.de iur.iuran.in 6. & vin-
dicata glossæ sententia contra Vltramon-
tanos scripsit *Bartol. in l.in criminali 5. num.2.*
et 3. C.de iurisd.omn. iudic. quem sequuti sunt
Aretin.in cap. si diligenti num.16. de for. compet.
Abb.cons.17.nu.1.lib.2. et in cap.cum causam 62.
num.8. de appellat. Mascard. de probat. conclus.
388.n.2.latè Menoch.cons.352.n.23. et 24. & di-
xit *Rota coram Bellam.dec.692.n.1.et in Lauden.*
deuolutionis 13. Martij 1595. §. postremò coram
Corduba, et in Iuuenacen. et Melsiten Bonorum
15.Ianuarij 1646. §.verum etiam coram rec. me.
Card.Corrado, & in Romana, seu Albanen.Vinea
20.Iunij 1670. §. secundo responderunt corã Re-
uerendiss.D.meo Albergato Decano.

Et ità vtraque &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Veliterna Attentatorum.

Lunæ 5. Martij 1674.

A R G V M E N T V M.

Occasione Attentatorum plura practicabilia sunt deducta, primo super nullitate executionis mandati tam per successiuam productionem iurium circumducti, quam per contrariam sententiam reuocati, secundo super vulneratione crediti, & viæ exequutiuæ per contrariam sententiam pronunciatam, itàvt non amplius executiuè, sed ordinariè agendum sit, tertio demum de sententia, eiusque appellatione necessaria vel non, & in quibus casibus illa sit admittenda, vel habeatur pro admissa.

S V M M A R I V M.

1 *Mandatum à Iudice relaxatum remanet circumductum per successiuam iurium productionem.*
2 *Mandatum reuocatur per sententiam contra illud pronunciatam.*
3 *Via exequutiua vulneratur per sententiam absolutoriam, limita, & vid. num. seqq.*
4 *Ordinariè agendum est per tres sententias conformes, non autem exequutiuè proceditur stante vulneratione via exequutiuæ.*
5 *Via exequutiua non vulneratur per sententiam non tangentem obligationem, sed ex alijs causis absoluentes reos.*
6 *Obligatio cameralis, & illius creditum quatenùs per sententiam vulnerata remaneant, & num. seqq.*
7 *Via exequutiua vulneratur per sententiam etiam restrictam ad certa bona, super bonis tamen in eadem sententia contentis.*
8 *Sententia criminalis, quæ ex Constitutione Pontificis, non recipit appellationem, intelligitur respectu fisci, non partis.*
9 *Sententia reuocata per aliam sententiam, habetur ac si non emanasset.*
10. *Rescriptum Auditoris Papæ est intelligendum, prout de iure.*
11. *Mandati circumducti exequutio etiam præseruata, non ideò redditur exequ bilis.*
12. *Præseruatio nihil addit præseruato, & id ò non valet operare exequutionem, quæ fieri non poterat.*
13. *Appellatio interposita à mandato suffragatur etiam quoad decreta antecedenter facta.*
14. *Appellare non est necessè à sententia nulla.*
15. *Appellatio non remanet deserta ex diligentijs factis pro obtinenda commissione causæ.*

D E C I S I O CCLIV.

IN Confirmatione Decisionis editæ coram me die 29. Iulij anni 1672. iterum Domini responderunt constare de attentatis.

Postquàm enim mandatum à bo: mem:
Ronconio relaxatū remanserat circumdu-
1 ctum; † nedum per successiuam iurium
productionem, *Felin. in cap. quauiā n. 18. de probat. Post h. de manut. obseru. 102. num. 40. & Rota decis. 90. num. 2. par. 3. & in Perusina manutentionis 12. Iunij 1645. §. nec prætendi potest coram Eminentiss. D. Card. Cerro*, verùm etiam per
2 sententiam absolutoriam † latam à Dom.
Baranzono in eius locum deputato, *Rota coram Buratt. decis. 574. num. 11. cum alia coram Bichio allegata in decis. sub §. nec Dominis*, ex
3 qua pariter fuit † vulnerata via executiua,
in specie *Grat. discept. 103. num. 10. Rot. coram Coccin. decis. 78. num. 11. & in rec. decis. 245. n. 10. par. 11.* Non poterat Auditor Eminentiss.
Decani demandando expeditionem dicti
mandati amplius non existentis ad subhastationem, & deliberationem bonorum, de
quibus agitur illius vigore deuenire, & multo minus R. P. D. Altouitus Iudex exindè
deputatus in executionem eiusdem deliberationis, mandatum de immittendo, & vl-
4 terius de associando concedere, † quia attenta vulneratione prædicta non nisi per
tres sententias conformes, & via ordinaria
erat procedendum *Rot. coram Dunoz. iun. decis. 433. nu. 3. & 4.* cum alijs per *Zacch. de oblig. Camer. qu. 37. num. 24. in fin.*

Non obstat viam executiuam non fuisse
vulneratam per sententiam nullatenùs tangentem substantiam obligationis Camera-
5 lis, sed † dumtaxat absoluentem Reos ab
impetitis propter benè redditam rationem,
iuxtà firmata per *Rot. in Romana Census 11. Martij 1652. & 14. Februarij 1651. vtrobique in princ. coram Eminentiss. D. Card. Cerro.*

Quia pro resolutione huius obiecti distinguebant Domini duos casus; Alterum
quando Iudex declarat insubsistens creditū,
cui reperitur annexa obligatio Cameralis,
vel simplicitèr pronunciat illud, vel illam
non exequendam, nullumque ius, nullamque actionem ex eisdem agenti compete-
6 re, & tunc † non est dubium, quin nedum
via executiua, & obligatio Cameralis, sed
etiam creditum remaneat, vulneratum.

Alterum verò quando actor, prout hic,
dirigit actionem contra certa bona, & Iudex eo quia sunt obnoxia creditis anterioribus, vel ob aliam causam extrinsecam à
credito petito, & obligatione Camerali, declarat per sententiam eidem actori non licere Reum super illis molestare, ipsumque
7 ab impetitis absoluit. † Et tunc licet neque
creaitum, neque via executiua dicantur
vulnerata quoad bona non Tomprehensa
in sententia; Nihilominùs quoad bona
comprehensa, & respectu quorum Reus
fuit absolutus ab impetitis via executiua
remanet vulnerata, illiusque exercitium
impeditum, donec per tres sententias conformes declarentur insubsistentes causæ,
ex quibus absolutio processit, vt probant
authoritates supra, & *in alia decisione* allegatæ, & ità in specie distinguendo admittit,

Rota in d. Romana Censûs 11. Martij 1652. in princ. & 14. Februarij 1653. pariter in princ. & §. seq. coram Eminentiss. Card. Cerro.

Minùs obstat, illam fuisse in integrum restitutam per sententiam criminalem Vicarij Generalis Veliterni reuocatoriam illius Dom. Baranzoni, à qua non dabatur appellatio suspensiua, executionem verò mandati bo: me: Ronconij remansisse præseruatam per rescriptum R.P.D. Ritæ Auditoris sa. me. Clementis IX. qui mandauit procedi ad vlteriora in causa criminali sine præiudicio omnium, & quorumcumque iurium quomodolibet spectantium Vlissis, & signanter sine præiudicio mandati, & exequatur obtentorum ab eodem Ronconio.

Quia præterquam quod à dicta sententia criminali fuit admissa appellatio cum clausula *seruata forma motus Proprij B. Pij Quinti* impress. inter eius Constitutiones in ordine
la 24. qui solùm denegat suspensiuā quoad
8 interesse fisci, † non autem partium, vt patet ex eius lectura, cum traditis per *Farinac. quæst. crim. 33. num. 23. & quæst. 101. num. 102. & duobus seqq. Scacc. de appellat. quæst. 12. limit. 4. num 84. & limit. 48. num. 30. in fin. & Marches. de commiss. appell in caus. crimin. par. 1. §. 1. num. 14. & seq. fol. 1282.*

Placuit vlteriùs responsio, quod eadem
9 sententia † tanquam reuocata per alias subsequentes habetur ac si non emanasset *Rot. coram bo. me. Card. Celso decis. 307. num. 10. & in recent. decis. 749. sub num. 2. par. 2. & dec. 8. n. 13. par. 11.*

10 Rescriptum verò R.P.D. Ritæ † cùm sit
intelligendum prout de iure *Dec. cap. causam quæ de rescript. Crescent. decis. 1. eod. tit. Rot. coram Royas decis. 132. num. 16. & in recent. decis. 483. num. 24. par. 9. rec.* Et de iure mandatum bo: me: Ronconij ob præcedentem circumductionem, & reuocationem non esset am-
11 plius exequibile, † illud tale reddere non
12 valuit præseruatio, † quæ regularitèr nihil
addit præseruato, *Felin cap. inter Monasterium sub num. 3. de sent. & re iud. Rot. dec. 75. sub n. 4. par. 2. & dec. 270. num. 8. par. 4. tom. 1. rec.* prout nihil addidisse desumi videbatur ex ipso tenore rescripti incipientis à iurium præseruatione.

His positis nihil refert, quod Georgij non reclamauerint à decretis factis ab Auditore Eminentissimi Decani, neque à sub-
13 hastatione, & deliberatione † subsequuta,
quia omisso, quod satis reclamasse dicuntur per appellationem interpositam à mādato de immittendo in illius executionem relaxato per R.P.D. Altouitum, insuper dictum fuit ab his omnibus vti nullitatis vitio laborantibus, ex allegatis in fine *primi* §.
14 non opus † fuisse appellare *l. si expressim 19.*
ff. de appell. & l. 1. C. quando prouoc. non est necess. Adden. ad Gregor. decis. 1. num. 8. & coram Dunoz. Iun. dec. 157. num. 3.

Denique saluari non potest ab attentatis possessio capta ab Vlissis sub prætextu, quod licèt sententia R. P. D. Altouiti esset appellabilis, adhuc ob non interpositam appellationem infrà decendium causa remanserit deserta, indeque licita fuerit executio, quia ex diligentijs intrà dictum terminum factis pro signanda commissione, de quibus in fide Auditoris dicti Eminentissimi Decani, tunc in actis exhibita, & hodie data in Summ. illorum de Georgijs
15 *num. 27.* † ab huiusmodi desertione præser-
uata remansit, *Vestr. in prax. lib. 3. cap. 5. num. 4. & lib. 7. cap. vlt. num. 5. in fin. Cassador. dec. 4. n. 1. de appell. Crescent. decis. 8. num. 5. eodem titulo, & Adden. ad Buratt. dec. 764. num. 3.*

Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO Sacræ Rotæ Decano.

Florentina Cambiorum.

Lunæ 5. Martij 1674.

ARGVMENTVM.

Quia per cautionem de restituendo prioribus, & potioribus pecuniæ dicuntur extare, ideò concessa fuit restitutio creditori anteriori aduersus posteriores, qui sub dicta cautione pecunias communis debitoris receperant, reiecta exceptione, quod eius creditum, vti per apocham priuatam, non poterat cum instrumento concurrere, quia ex pluribus adminiculis supplebatur defectus, *l. scripturas C. qui potiores in pignore habeantur.*

SVMMARIVM.

1 *Pecunia recepta cum cautione de restituendo prioribus, & potioribus dicuntur extare, & ita comparentibus anterioribus, vel potioribus restituenda sunt.*

2 *Apocha priuata carens requisitis* l. scripturas, C. qui potior. &c. *tamen si est adminiculata, suam anterioritatem habet, & cum instrumento concurrit.*

3 *Legis* scripturas *requisita* C. qui potiores in pignore &c. *non sunt de forma, sed possunt per æquipollens impleri.*

4 *Antidata suspicio cessat ex præsumptionibus, & adminiculis.*

5 *Intimationis cambiandi necessitas excluditur ex verbis* contarli à se stesso, & pigliarli à cambio da altri.

6 *Cambiatio dicitur facta procuratorio nomine debitoris, non iure creditoris, ex facultate creditori per debitorem concessa.*

7 *Hypotheca contrahitur ex verbis* obliga se stesso suoi heredi, e beni de suoi heredi.

8 *Subscriptio debitoris in apocha importat obligationem omnium contentorum in illa, amplia vt num. seqq.*

9 *Debitor si nedum se subscripsit simpliciter, sed dixit,* prometto quanto di sopra, *ad omnia*

com-

contenta in scriptura se obligat.
10 *Creditores vnius Prouinciæ præferuntur credito-*
ribus alterius Prouiniæ, declara vt num seq.
11 *Mercatores in bonis suorum debitorum non ser-*
uant regulam, quod Creditores vnius Prouinciæ
præferantur creditoribus alterius Prouinciæ.
Sed omnes indistinctè concurrunt, vt qui prior est
tempore, sit potior in iure ibidem, & supra à
num. 1.

DECISIO CCLV.

EX pecunijs retractis ex bonis hæredita-
rijs Christophori, quas sub cautione
de restituendo prioribus, & potioribus Cre-
ditoribus respectiuè receperunt Nerlius, &
Baldinottus, mandauit Eminentiss. D. Car-
dinalis Ninus tunc Sacri Apostolici Palatij
Præfectus restitui scuta 1096. Lucæ de Fran-
ceschis, quod etiam in gradu appellationis
confirmauit R.P.D. Vrsinus; Sed commis-
sa iterum causa R. P. D. Altouito de voto
huius Tribunalis, & proposito de more du-
bio, idem fuit resolutum, quia cùm Ner-
lius, & Baldinottus sint Creditores de an-
1 nis 1659. 1662. 1664. Lucas verò de † anno
1649. vtique ipsi tanquam anteriori est fa-
cienda restitutio pecuniarum, quæ per di-
ctam cautionem adhuc extare dicuntur ad
commodum anteriorum, & potiorum *Sal-*
gad. in labyr. credit. par. 2. cap. 6. à num. 1. ad 42.
Rot. decis. 146. num. 1. apud Pacif. de Saluian. &
decis. 28. num. 20. post Rodriguez de concurs. credit.
& decis. 30. num. 63. apud Merlin. de pignor.

Nec retardari potest restitutio sub præ-
textu, quod creditum Lucæ nitatur Apo-
chæ priuatæ, quæ cum de facili possit reddi
suspecta de antidata concurrere nequit cum
publico Instrumento, in quo fundatur cre-
ditum Nerlij, & Baldinotti, quia licèt Apo-
cha careat requisitis, de quibus *in l. scriptu-*
2 *ras C. qui pot. in pign. hab.* † concurrunt tamen
adminicula, quæ illius anterioritatem con-
uincunt; etenim fuit à debitore subscripta
coram duobus testibus, quorum alter obijt
prius quam huiusmodi debitum cum Ner-
lio, & Baldinotto fuisset contractum, cuius
manus recognita fuit ab alio Teste, qui cũ
illo se subscripsit, & suam propriam manũ
etiam recognouit, cum quibus concordat
pluries petita fideiussio, & satisfactio ante,
& post prædictum debitum, descriptio in
libris eiusdem Lucæ legalitèr tentis, con-
fessio Bernardini germani fratris debitoris,
quæ omnia simul iuncta probant anteriori-
tatem, etiam in concursu publici Instru-
3 menti posterioris in tempore, † quoniam
modus in d. lege præscriptus, non est in-
ductus pro forma, sed solùm ad euitandas
fraudes, & illusiones, quæ fieri possent à
debitore, si per simplicem Chirographum
valeret vnum alteri anteponere, *Rot. coram*
Buratt. decis. 905. & coram Merlino decis. 735.
4 *vtrobique num. 4.* † vndè sufficit, quod suspi-
cio Antidatæ alio modo equipollenti etiam
adminiculis, & præsumptionibus euertatur
Bald. cons. 198. num. 5. lib. 1. Rot. coram Seraphin.
decis. 1221. num. 1. & decis. 10. num. 12. & 13. cor.
Bichio, & in Romana Pecuniaria 10. Iunij 1661.
§. hinc non subsistit coram R. P. D. meo Bourle-
mont, confirmata 22. Iunij 1663. § non obstat, &
seqq. coram Reuerendiss. D. meo Beuilaqua Almæ
Vrbis Gubernator.

Exclusa igitur suspicione Antidatæ cre-
ditum Lucę occasione Cambiorum est cla-
rum, cùm probetur ex Scartafaciis nundi-
narum, & spacijs formiter recognitis, & li-
teralis est facultas cambiandi cũ semetipso,
ibi: *e così possa contarli à se medesimo, come pi-*
5 *gliarli à cambio da terza persona,* † vnde exclu-
ditur necessitas intimationis, cùm adsit
mandatum debitoris, itavt cambiatio po-
tiùs dicatur facta procuratorio nomine de-
6 bitoris, † quàm iure creditoris, *Rot. dec. 304.*
num. 4. par. 4. & decis. 274. eodem num. par. 5. rec.
Merlin. decis. 636. num. 10. & in Romana Cam-
biorum 10. Martij 1663. §. Intimatio, & 4. De-
cembris eiusdem anni §. vnde perperam, & 2.
Ianuarij 1664. §. nulla coram bo. me. Verospio,
& 15. Ianuarij 1669. §. non obstat defectus corã
R.P.D. meo Priolo.

Cui credito opponi non potest defectus
hypothecæ, quia in apocha debitor tàm
Cambia, quàm Recambia, & omne inter-
esse vsque ad integram satisfactionem sol-
uere se obligauit per hæc verba, *per osser-*
uanza di ciò obliga se stesso, e suoi heredi, e beni,
e beni de suoi heredi presenti, e futuri, & in ogni
7 *miglior modo,* † quibus contrahi hypothecã,
dicit *Bald. in l. ad diem in fin. ff. de verb. obligat.*
Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 3. num. 5. Bertazzol. de
claus. claus. 12. glos. 2. n. 5. Merlin. de pignor. lib. 2.
tit. 3. par. 4. num. 3. quamuis hæc verba non
fuerint scripta manu debitoris, quia sat est
8 contineri in corpore Apochæ, † quam ipse
subscripsit, in terminis *Negus. de pign. membr.*
primo par. 3. num. 6. & certiùs dum in sub-
9 scriptione non dixit simpliciter † *prometto;*
sed, *prometto l'osseruanza di quanto nella presen-*
te si contiene, vt distinguendo respondit *Bur-*
satt. cons. 39. num. 40. vers. nisi diceret lib. 1.

Nil denique facit, quod Lucas tanquã
Florentinus pro debito Florentię contracto
teneatur excutere bona debitoris ibidem
existentia, per *Text. in l. procuratoris § si plu-*
10 *res ff. de tribut. act.* † vbi creditores vnius Pro-
uinciæ pręferũtur creditoribus alterius Pro-
uinciæ, quia vltra quod debitor se subiecit,
& voluit conueniri, *per tutto doue ragione si*
tenesse, Textus ille vindicat sibi locum in
11 creditoribus † alterius personæ mercaturã
non exercentis, vt hic, *Castren. cons. 286. n. 3.*
lib. 1. Merlin de pignor. lib. 4. tit. 1. quæst. 13. num. 9.
Rot. decis. 242. num. 9. vers. & extra casum par. 4.
diuers.

Et ita Luca tantùm informante, conclu-
sum fuit, altera parte pluries intimata &c.

R.P.D.

R. P. D. RONDININO.

Camerinen. Pecuniaria.

Veneris 6. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Subhastatione, & deliberatione nulla declarata, ad aliam deliberationem est deuentum, in cuius executione manutentio secundo deliberatario conceditur, eique etiam, quia simul erat creditor anterior, consignatio pretij depositati impartitur; itavt fructus á primo deliberatorio percepti in eius creditum imputati sint, eo magis quia eius deliberatio non solùm erat nulla, sed etiam ineffectuata, itavt iure pignoris tantùm illum possedisse compertum sit, quod adhuc ex suamet confessione constabat.

SVMMARIVM.

1 *Nullitates possunt incidenter per viam exceptionis deduci in discussione negotij principalis.*
2 *Possidens iure pignoris non impedit executionem mandatorum, subhastationem, ac etiam adiudicationem.*
3 *Manutentio, & consignatio pecuniarum vtraque simul creditori conceduntur, qui etiam deliberatarius existat, & n. 4.*
5 *Deliberatio nulla non transfert dominium rei deliberatæ.*
6 *Creditor vigore deliberationis nullæ computat fructus in sortem.*
7 *Confessione propria nulla datur maior probatio.*
8 *Subhastatio, & deliberatio imperfecta remanet inhabilis ad transferendum dominium, & possessionem in deliberatarium.*
9 *Deliberatarius fatetur nulllitatem vel in effectuationem suæ deliberationis, si, iure pignoris se possidere declarauit.*
10 *Deliberatio si suum sortita fuisset effectum, possessor non solum ius sed etiam dominium in bonis deliberatis habere dixisset.*
11 *Dominium irreuocabile ex valida deliberatione acquiritur.*
12 *Possessio si à principio fuit mera insistentia facti, ita illam continuatam fuisse dicendum est.*
13 *Fructus bonorum stabilium calculantur ad rationem scutorum quinque pro centenario, amplia vt num. seq.*
14 *Domus, & Prædia vrbana ipsa etiam præsumuntur reddere scuta quinque pro centenario.*
15 *Creditor præsumitur habuisse bona sui debitoris in solutum, vbi nulla adest spes luitionis.*
16 *Exeptio rei indicatæ non retardatur per exceptiones illiquidas.*

DECISIO CCLVI.

CONTRA Antoninam, & Iulium de Sala coniuges causam habentes à Flaminio de Androzijs, Summ. Blanchi *num.* finali, Bernardinus Monchus ob antiqua, atque anteriora credita non controuersa, Summ. præteritæ positionis eiusdem 26. Februarij proximè præteriti *num.* 14. mandatum executiuum obtinuit, quod in gradu appellationis R.P.D. Bussius executioni demandandum esse, decreuit, atque me olim proponente Signatura approbauit cũ clausula *sine præiudicio*, d. Summ. præterito eiusdem *num.* 10. 11. & 12.

Cùm autem in executione facta super quadam domo in Terra Monticuli, ac super Prædio Crucifixi nuncupat. Coniuges possessores plura credita opposuissent, iisq; non attentis, Iudex exequens mãdauerit ad vlteriorem deliberationem procedi, ad effectum liberè soluendi Blanco: Signatura autem rescripserit sine præiudicio ad effectum deponendi, & consignandi cui de iure, prout domus, & prædium eidem Blanco deliberata fuerunt pro scutis 1050. in Æde sacra depositis. Ad huius proindè rescripti tenorem die 26. Februarij proximè præteriti, dubium sine vlla resolutione propositum, hodie reassumpta disputatione: Constare de bono iure Blanchi etiam ad effectum manutentionis, & consignationis pecuniæ depositæ, Domini responderunt.

Bonum Ius Blanchi ob eius credita anteriora, nunquam, vt superius dicebatur in dubium reuocatum fuit à Coniugibus possessoribus, qui cùm nullo titulo bona ista possideant ob nullitatem, atque ineffectuationem subhastationum, de quibus A.C. atque bis Signatura cognouit, dum in di-
1 scussione negotij principalis † de illis incidentèr replicabatur, ad terminos *Text. in l. prima C. de ordinar. Iudic. & in cap. 1. de ordin. cognit.* potuit proindè executiuè contra ipsos procedi, quia possessio iure pignoris,
2 non autem iure dominij, † nequit impedire executionem mandatorum, subhastationẽ, atque adiudicationem ad effectum perfectę executionis, ad *Text. in l. à Diuo Pio §. quod si res fuerit ff. de re iudicata in l. quamuis in principio ff. de pignorat. action. & in Auth. hoc ita C. de pignor. & vtrobiq; scribentes Gratian. discept. 941. num. 3. & 4. Valasc. consult. 123. num. 11. Rot. rec. par. 7. dec. 181. num. 4. & par. 13. decis. 340. nu. 10. & decis. 424. num. 10. & 11.* atque ideò nullo remanente credito, de quo coniuges satisfieri debeant, pecuniæ liberè consignandæ
3 sunt Blanco, † atque ei debita est manutentio; quæ à negotij principalis cognitione dependet, ex ratione, quam reddunt *Gutier. cons. 6. num. 12. Lancellott. de attentatis par. 3. cap. 24. quæst. 19. nu. 4. Rot. apud Posth. de manut.*
4 *decis. 9. num. 31.* & † ad hunc præcisum effectum in *Romana manutentionis, seù attentatorum 8. Iunij 1671. §. fin. coram me.*

Deliberationes autem controuersi prædij anno 1618. & 1621. fauore Flaminij, ex quibus coniuges possessores, Dominij titulum desumebant, non solùm videbantur Dominis subiectę pluribus nullitatibus latè deductis per informantes pro Blanco, ratione quarum nullum fuit translatum
5 dominium in Flaminium, † & sic nunquã

in

in eo adesse potuit causa legitima ad acqui-
sitionem fructuum, tàm ob præsumptam
malam fidem ex dictis nullitatibus insur-
gentem, quàm ob positiuam, ex scientia
6 ipsius Flaminii, vt mox dicetur, † quos
ideò tenentur pro extinctione sui crediti in
sortem computare, ex ratione *Text. in l. 1.
vbi glos. & DD. C. de fid. instrum. & iur. hast.
fiscal. lib. 10. Mangil. de subhast. quæst. 11. num. 9.
& 10. Rot. coram Reuerendiss. Royas decis. 191.
num. 5. & seqq. & in recent. par. 13. decis. 326.
num. 7. & 8. & in dicta Romana manutentionis,
seù attentatorum 8. Iunij 1671. §. Ac autem in
fin. coram me.*

Verùm etiam illarum ineffectuationem
Domini deducebant ex ipsa confessione
7 Flaminij, † cuius non datur maior proba-
tio, ex vulgari iuris regula deducta ex *l. ge-
neralitèr C. de non numer. pecun. in l. cum te C. de
probat. & in l. cum à matre C. de rei vindicat.*
cùm nempè quoad primam subhastatio-
nem expressè fassus fuerit illam fuisse inef-
fectuatam, Summ. hodierno Blanchi *nu. 1.*
ac ideò nouam procurauerit anno 1621. d.
Summ. *num. 1.* & Summ. præterito coniu-
gum de Sala illo *eodem num.* quæ paritèr in-
effectuata apparet, ac per appellationem
suspensa, quam creditores, ac litis consor-
tes prosecuti sunt, Summ. hodierno Blan-
chi *num. 2. 3. & 4.* itaut ad celebrationem
Instrumenti iure creditoris, iuxtà formam
decreti Iudicis, d. Summ. præterito coniu-
gum de Sala *num. 1. in fine*, deueniri non
8 potuerit, † ac consequenter imperfecta re-
manserit subhastatio, atque inhabilis ad
transferendum dominium, & possessionem
iuxtà indiuiduam *decis. Gramat. 51. num. 4.*
sed potiùs in prosequutione iudicij coram
A.C. Flaminius optimè conscius nullitatis,
atque ineffectuationis vtriusque delibera-
tionis, fassus fuerit possidere, ac retinere
prædium controuersum iure pignoris pro
dote materna, Summ. hodierno Blanchi
num. 5. atque in capitulis matrimonialibus
anno 1645. occasione desponsandi dictam
Antoninam filiam Iulio Salæ; fassus fuerit
cedere iura solùm, quæ habebat ad hoc præ-
dium, Summ. hodierno eiusdem *num. fin.*
quæ confessiones concludunt pro ineffe-
ctuatione vtriusque deliberationis, quia
repugnat in iure, quod Flaminius possede-
9 rit iure pignoris † si iure Dominij in ipsum
domus iam translata fuisset, ex ratione *tex.
in l. neque pignus 45. ff. de regul. iur. in l. si rem ff.
de pignor. & in l. qui filios C. quæ res pign. oblig.
poss. Gratian. discept. 3. num. 15. Surd. d. consil. 243.
num. 9. & decis. 92. num. 9. & seqq. Rota coram Pe-
nia decis. 1629. à num. 2. & decis. 1672. num. 5.
& in recent. par. 12. decis. 80. num. 21.* neque ius
10 solùm ad eam habere Flaminius † dixisset,
si antecedētes subhastationes effectum sor-
11 titæ fuissent, quia ex illis † perfectum, atq;
irreuocabile dominium quæsitum fuisset,
iuxtà *Textum ind. l. à Diuo Pio §. si super re-
bus*, vbi post alios *Ias. num. 13. & seqq. ff. de
re iudic. & in l. 3. vbi DD. C. de execut. rei iudic.
Salust. Tiber. in prax. A.C. lib. 1. cap. 4. num. 3.
Postb. de subhastat. inspect. 19. num. 83 & 84.*

Hinc inapplicabilis est præsumptio iuris
deducta ex lapsu temporis, ex quo solem-
nitates adfuisse, atque dominium perfectè
quæsitum credimus, atq; extranea est quæ-
stio præscriptionis, quia hæc non proce-
dunt, cùm lapsus temporis non fuit paci-
ficus, sed continua lis, vt superiùs dictum
est, à concreditoribus acta fuit, quia tunc
præsumptio cedit veritati actus, quamuis
adsit possessio, quæ sicut ab initio fuit me-
12 ra insistentia facti, † ità illam continuatam
fuisse censendum est, vt benè declarant
*Postb. de subhastationibus inspect. 45. num. 54. &
inspect. 67. num. 59. Mangil eod. tractat. quæst. 26.
num. 7. 19. & seqq. & quæst. 200. num. 7. & 8.
Gratian. discept. 545 num. 22. & num. 40. Rota co-
ram Seraphino decis. 984. nu. 3. Caualer. dec. 171.
num. 5. Duran. dec. 64. nu. 1. & 2. Buratt. dec. 124.
num. 12. vbi adden. num. 32. & in recent. par. 12. d.
decis. 80. num. 24. & 25. & in Romanà Vinea 26.
Februarij 1666. §. Ex quibus coram Reuerendiss.
D. meo Albergato Decano.*

Hæc autem clariora sunt quoad domum
sitam in Terra Monticuli, quæ vt admit-
tunt vtrinque Scribentes, & patet ex serie
actorum, in neutra ex deliberationibus
comprehensa fuit, ideòque negari nequit,
quin possessio coniugum de Sala omni titu-
lo destituta sit, cùm Flaminius illam inha-
bitauerit non solùm ab anno 1618. sed sem-
per cùm in Terra Monticuli morabatur, vt
deponunt Testes pro coniugibus possesso-
ribus examinati, Summ. responsionis Bian-
chi præteritæ positionis 26. Februarij *num. 3.*
quemadmodum etiam prædium contro-
uersum semper possedit ab anno 1618. vt
ex serie facti à Scribentibus pro coniugibus
possessoribus non negata, quinimò com-
probata in illorum Summ. hodierno addi-
tionis facti *num. vnico*, ita vt admisso etiam
valore istorùm bonorum, iuxtà peritiam
exhibitam pro parte ipsorum Coniugum,
vt in eorum Summ. præteritæ positionis 26.
Februarij sub *num. 6.* in scutis 1200. exindè
ab anno 1618. vsque ad annum 1638. quo
tempore solum Flaminius auctor illorum
coniugum, noua credita acquisiuit, dicto
Summ. eorundem præteritæ positionis 26.
Februarij *num. 5. lit. D.* calculando istorum
13 bonorum fructus † ad rationem scutorum
quinque pro centenario, & anno, iuxta
Glosam in auth. perpetua C. de sacrosanct. Eccles.
etiam in domibus, ac prædijs Vrbanis rece-
14 ptam, † vt plenè deductum fuit in *dicta Ro-
mana manutentionis, seù Attentatorum 8. Iunij*
1671. *§. quod autem coram me*, constat euiden-
tèr iuxtà calculum aritmeticum illo tem-
pore Flaminium iam percepisse scut. 1200.
quæ longè superabundabant pro solutione
dotis Lucretiæ matris, pro qua iam egerat
Summ. Coniugum de Sala præteritæ posi-
tionis *num. 2. & 9.* & Summ. Blanchi præte-
ritæ positionis *num. 5.* cuius creditum iuxtà
sensum ipsorum Scribentium pro coniugi-
bus

bus possessoribus, nonnisi ad sc. 550. ascendebat, Summ. præteritæ positionis eorundē num. 6. cum reliqua credita post ann. 1638. Flaminius acquisiuerit, d. Sum. Coniugum de Sala præteritæ positionis num. 5. lit. D. ità vt non intrent ea, quæ dicebantur de credi-
15 to æquante rei valorem, † quo casu, quia nulla adest spes luitionis, dicendum sit Flaminium Domum, & Prædium ab initio in solutum habuisse pro satisfactione sui crediti, iuxtà doctrinam *Alexandri in l. prima §. Per seruum corporaliter nu. 6. ff. de acquir. possess. & cons. 169. in fine volum. 6.* à Rota pluries approbata *in decis. relata in recent. par. 12. d. decis. 80. num. 31. & latiùs in Melenitana bonorum 26. Februar. 1674. §. ex pluribus coram me.*

Credita autem ab anno 1638. acquisita à Flaminio, quemadmodum & melioramenta, quatenus etiam iustificata essent, operari nequeunt retentionem fauore coniugum possessorum, neque impedire consignationem pecuniarum Blanco pro perfecta subhastationis executione, quia ex fructibus indebitè perceptis, vel fuerunt de omnibus iam satisfacti iuxtà calculum pro Blanco exhibitū in præterita positione 26. Februarij 1674. vel saltem cùm certum non sit, quæ meliorationes, & quæ credita, & quo-
16 modo debeantur, † executio rei iudicatæ propter has exceptiones, quas liquidæ non sunt, retardari non potest, iuxtà *Textum in d. l. à Diuo Pio §. primo, & §. seq. ff. de re iudicata, Alciat. cons. 63. num. 14. lib. 9. Contard. in l. vnica quæst. 24. num. 18. C. si de moment. possess. Rota coram Seraphino decis. 1216. num. 7. & coram Caualerio decis. 573. num. 3. & in recent. par. 2. decis. 433. num. 5.*

Et ità vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Auenionen. Restitutionis in integrum.

Veneris 6. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Annuam, & vitalitiam præstationem factam à matre filio non fuisse donatam concluditur, quia hoc non erat ab eodem filio probatum, & propterea illi deberi solam legitimam sibi in testamento eiusdem matris relictam; Cùmque conquereretur ille ex facultate eidem in sententia concessa acceptandi, vel legitimam, vel annuam præstationem prædictam, fuisse læsum per acceptationem legitimæ, non auditur tùm quia & acceptatio voluntariè facta est, tùm etiam quia nec minùs de læsione constabat.

SVMMARIVM.

1 *Donatum à matre filio non imputatur in legitimā. & num. 4. vbi vide.*
2 *Filius hæres institutus in legitima, quidquid recepit post mortem patris, vel matris in illam imputare tenetur.*
3 *Annua præstatio à matre filio facta, vel promissa, non ideo irreuocabiliter censetur donata. et num. 5.*
4 *in Legitimam vt non computetur datum, vel donatum à patre, et matre suo proprio filio, apparere debet expressè donatum, aliàs imputationi subijcitur.*
5 *Verba* à conto di annua pensione, che li fò *adiecta in solutione facta à matre suo filio, demonstrant potiùs causam solutionis, quàm obligationem soluendi.*
6 *Manutentio ad normam possessionis conceditur, nulla habita ratione de titulo.*
7 *Titulus in petitorio debet concludenter probari.*
8 *Annua præstatio soluta loco alimentorum, cessare debet per assecutionem legitimæ.*
9 *Legitima loco alimentorum succedit.*
10 *Filius, cui soluebatur à matre annua præstatio, si postea in legitima institutus sit, non potest vtrūque consequi, vel prætendere.*
11 *Electio voluntariè, non autem per metum facta, nullam inducit læsionem, nec operatur aliquam restitutionem in integrum.*
12 *Restitutio in integrum datur maioribus deceptis, et circumuentis, secùs verò negligentibus.*

DECISIO CCLVII.

RATIONES adductas in die decisionis editæ coram me 5. Maij anni præteriti, hodie repetebat Marcus Antonius ad obtinendam restitutionem in integrum aduersus sententiam Auditoris generalis legationis Auen. & prælectionem ab ipso factam legitimæ in locum præstationis annuæ librarum 400. sed illis non obstantibus Domini steterunt in decisis.

Frustrà enim de iniustitia redargui visa est sententia, eo quia mandauerit imputari in legitimam summas pecuniarum in causam dictæ annuæ præstationis post mortem Ioannæ Matris à dicto Marco Antonio exa-
1 ctas, † quæ annua præstatio, vtpotè à Matre donata non erat imputanda, iuxtà *text. in l. illud §. adhuc C. de collat.*

Quia cùm Marcus Antonius fuerit à Matre hæres institutus in legitima, Summario Henrici primæ propositionis causæ *num. 1.*
2 intrat regula, quod quæcumque is recepit ex substantijs maternis post mortem illius debeat imputare in suam legitimam, *Crass. de success. §. legitima quæst. 20. num. 1.* Concurrente præsertim explicita, & specifica voluntate materna super imputatione facienda, vt in d. Summ. Henrici *num. 1.*

Non subsistente motiuo iterum per Marcum Antonium deducto circa donationem dictæ annuæ præstationis librarum 400. sibi à matre factam, quia vt dictum fuit in decisione, quæ reuidetur, huiusmodi donationis probatio desumi non valet ex quadam Apocha Ioannæ Matris continente solummodò cessionem iuris exigendi libras 100. à

Petro

3 Petro eius debitore, † quam eadem Ioanna fecisse asseruit Marco Antonio filio ad cõputum pensionis vitalitiæ librarum 400. nullo expresso titulo, ex quo illa soluebatur; Et tamen ad euitandam imputatio em
4 titulus donationis debet esse certus; † Cùm alias datum filio in dubio, non censeatur donatum, sed datum, vt in legitimam computetur, iuxtà doctrinam *Bart. in l. 1. §. si parens ff. si à paren. quis fuer. manumiss. Peregrin. de fideic. art. 30. sub nu. 125. versic. intellige, Adden. ad Gregor. decis. 568. num. 13. & Rota coram Seraphin. decis. 568. sub nu. 3. & 4.*

Quæ eo faciliùs procedunt in præsenti facti specie, in qua nedum titulus donationis, sed etiam verba expressam obligationem importantia deficere videbantur, non
5 attentis illis appositis in apocha † prænarrata ibi: à conto d'vna pensione vitalitia di 400. lire ogn'anno, che io li fò, cominciata à maturare dal primo Ottobre. Quia huiusmodi verba præseferunt potiùs demonstrationem solutionis, quàm obligationem soluendi.

Neque ad illam probandam sunt habenda in consideratione mandata de manutenendo à Marco Antonio obtenta viuente
6 matre, † illa enim concedi solent ad normam possessionis nulla habita ratione de
7 titulo, † qui propterea in petitorio est concludenter probandus iuxtà deducta in altera *decis. §. penultimo*.

Quinimò cùm in altero ex illis exprimatur dictam pensionem fuisse à Marco Antonio assignatam loco alimentorum, Summ.
8 responsionis Henrici *num. vnico* † illa eo magis cessare debet per assecutionem legiti-
9 mæ, † quæ loco illorum succedit, *Surd. de aliment. quæstione 31. numero 12. & quæst. 35. numero 15.*

Sublato primo fundamento desumpto ex iniustitia sententiæ, cessare pariter visum est alterum deductum ex læsione, quam se passum esse dicebat Marcus Antonius; hæc enim quatenus deducitur ex eo, quod acceptando dictam sententiam sibi adiudicantem legitimam, renunciauerit dictæ annuæ præstationi librarum 400. non subsi-
10 stit, † quia legitima, ac simul dicta annua præstatio non erat ei debita, & vtramque assequi non poterat, vt patet ex superius deductis, & firmat *Decisio, quæ reuidetur §. Neque ex acceptatione*; Quatenus verò deducitur ex prælectione legitimæ in locum annuæ præstationis, non est alicuius considerationis, quia dum non aliqua vi, vel dolo ad actus, sed propria voluntate ductus ipse Marcus Antonius ad hanc electionem de-
11 uenit, † sibi imputet si sciens, & volens pro consequenda summa pinguiori in præsenti, aliam in futurum percipiendam despexit; maioribus enim natis deceptis, & circum-
12 uentis, † non autem negligentibus, qualis fuit Marcus Antonius, conceditur restitutio in integrum, iuxtà *Text. in l. non enim ff. ex quib. caus. maior. restit.* & faciunt tradita per *Rot. decis. 125. num. 4. & seqq. par. quinta recentiorum*.

Et ita vtraque &c.

Altera præsentis causæ Decisio est impressa supra in hac parte in ordine 95.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Pampiloneñ Decimarum de Tafalla.

Veneris 6. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Rursus declaratum est generalia priuilegia, quæ habent PP. Iesuitæ à non solutione Decimarum non fuisse immutata à derogationibus particularibus factis certorum Regnorum, vel aliarum Regionum, prout etiam quod Regna Nauarræ, Legionis, & Castellæ sunt omninò inter se diuersa tam ex iuris præsumptione, quàm ex declaratione ipsiusmet Regis Catholici, ac demũ ex obseruantia declarari decimas in casu præsenti non fuisse debitas, quia verè nunquam persolutæ erant.

SVMMARIVM.

1 *Derogatio Priuilegiorum Societatis Iesu restricta ad aliquam Regionem, extendi non potest ad alias ab illa diuersas.*
2 *Derogationes Priuilegiorum recipiunt strictam interpretationem, nec patiuntur extensionem.*
3 *Derogatum tantum censetur, quantum de necessitate infertur.*
4 *Regnum Nauarræ, Legionis, & Castellæ sunt omnino inter se diuersa, etiam ex declaratione ipsiusmet Regis Catholici.*
5 *Incorporatio duorum Regnorum in dubio præsumitur exclusiua prioris tituli extinctionis.*
6 *Decimas in derogatione priuilegiorum non fuisse comprehensas, ab obseruantia, qua illæ numquã fuerint exactæ, declaratur.*
7 *Attestatio Secretarij non referentis partitas librorum prout iacent non probat.*
8 *Obseruantia declaratur non minus ex facto, quam ex non facto.*
9 *Obseruantia est optima interpres cuiuscumque dispositionis, & ita declarat derogationem ex qua causa facta sit.*

DECISIO CCLVIII.

EA, quæ longa serie repetebantur ab Informantibus pro Abbate, & Capitulo de Tafalla ad euertenda, vel modificanda priuilegia eximentia Patres Societatis Iesu à solutione Decimarum fuerunt latè confutata tam in duabus decisionibus editis in præcedentibus instantijs, quàm in vltima edita coram me die 19. Iunij * anni præteriti; quarum fundamenta hodie approbantes

tes Domini steterunt in decisis.
Insubsistens enim iterum visa est prætensio deducendi illorum generalem abrogationem ex decreto Sacræ Congregationis Concilij, quo, examinatis eorundem Patrum Iuribus, & Priuilegijs, fuit declaratum, ab illis esse soluendas Decimas Parochis, & alijs Beneficiatis Regni Poloniæ; Quia dum ex tenore ipsius decreti relato *in decis. 9. num. 1. par. 11. recent.* derogatio appa-
1 ret restricta ad Regnum Poloniæ, † absque vllo iuridico fundamento prætenditur illius extensio ad alias diuersas Regiones, iuxtà auctoritates adductas *in §. secundo meæ decisionis*; Huiusmodi enim decreta priuilegiorum derogatoria tamquam exorbitan-
2 tia, vel saltem eneruantia ius alterius, † sunt strictissimè intelligẽda secundum proprium intellectum verborum, neque vlterius extendenda, vt ad rem tradidit *Gemin. conf. 35. num. 2.* quem sequitur *Rota coram Coccino decis. 2283. num. 101.* itavt quemadmodum sub-
3 dit eadem *Rot. num. 102.* tantùm, † & non plus derogatum censeatur, quantum de necessitate infertur.
Minusque dici valet dictum Decretum emanasse per viam legis generalis, quia huiusmodi intellectui repugnant verba restrictiua ad Parochos, & Beneficiatos Regni Poloniæ; & tunc dici posset emanasse per viam legis generalis, quando Sacra Congregatio consulta, an PP. Societatis Iesu tenerentur non obstantibus eorum priuilegijs soluere Decimas, affirmatiuè simpliciter respondisset; prout respondit in declaratione super examine Parochorum, quæ ad comprobandam eorum intentionẽ fuit hodie exhibita in Summario Abbatis, & Capituli *sub nu. 1.*
Neque maioris subsistentiæ fuit habita moderatio eorundẽ Priuilegiorum desumpta ex Constitutione Leonis XI. quia, vt dictum fuit in omnibus decisionibus, illa vti restricta ad Regna Legionis, & Castellæ, extendi non valet ad Regnum Nauarræ, quod licèt sub nomine eorundem comprehendi iterum contenderunt Scribentes pro Abbate, & Capitulo; Tùm ex incorporatione eiusdem facta cum dictis Regnis à Ferdinando Rege Catholico, tùm ex indultis Apostolicis Ecclesiam Pampilonensem inter alias Regnorum Legionis, & Castellæ enumeratam, tùm denique ex interuentu Deputati Pampilonensis in omnibus Congregationibus tunc temporis habitis super controuersijs Decimalibus.
Nihilominus Domini quoad incorporationem dicebant illam esse præsumendam æquè principalem, nedum ex argumentis, & demonstrationibus in alijs decisionibus ponderatis, & præcipuè ex declaratione facta per ipsummet Regem, vt non obstante
4 incorporatione prædicta† Regnum Nauarræ remaneat de per se, verum etiam ex iu-
5 ris præsumptione in dubio† excludẽte prioris tituli extinctionem, iuxtà doctrinam

Abb. in cap. extirpandæ §. qui vero in prima lectura num. 4. de preben. Gonzalez ad reg. 8. gloss. 5. §. 7. num. 134. Grat. disc. 893. num. 13. & Rot. in rec. decis. 144. num. 28. par. 12.
Quantũ verò attinet ad indulta Apostolica, etiamsi ex illis elici posset aliqua obseruantia remota comprehendi Ecclesiã Pampilonensem inter alias Regnorum Castellæ, & Legionis, & tamen præualere non debet indiuiduali, & præcisæ obseruantiæ vigenti in præsenti hypothesi, in qua cùm nec ante, neque post Leonis Constitutionem fuerint
6 exactæ, vel prætensæ Decimæ † controuersæ, inde validum desumitur argumentum sub ea non fuisse comprehensum Regnum Nauarræ; vt ad rem fuit animaduersum per *Rot. in Hispalen. Decimarum 27. Nouembris 1671. § omnis, & 13. Iunij 1672. § subsequuta denique obseruantia coram R. P. D. meo Bourlemont.*
Interuentus denique Deputati Ecclesiæ Pampilonensis in Congregationibus, habitis super Decimis allegatus in tot causæ propositionibus, & semper impugnatus,
7 vel non fuit sufficienter probatus† ex attestatione Secretarij non referentis partitas librorum per tenorem prout iacent, quemadmodum fuisset necessarium, *Add. ad Burat. decis. 11. num. 5. Rot. coram Gregor. decis. 359. pariter. num. 5.* & ibi *Add. num. 9.* & in specie similis officialis *in rec decis. 344. nu. 8. par. 12.* Vel non suffragatur dum non constat fuisse ad hunc effectum specialiter deputatum à propria Ecclesia.
Quinimò cùm in alijs similibus congressibus habitis Matriti de anno 1638. Deputatus Pampilonen. interuenerit quidem in illis concernentibus communia negocia subsidij, & excusati, secus autem in illis habitis super particulari negocio cõcordiæ Decimarum confirmatæ à fa. m. Vrbano VIII. præuia mentione Ecclesiarum Legionis, & Castellæ, omissa Pampilonensi, vt in Summario impresso à Patribus, dato 23. Martij
8 1667. coram me *num. 12. 13. & 14.* † Ex hac subsequuta obseruantia non minus ex facto, quàm ex non facto resultante, *Rot. decis. 647. num. 3. par. 4. diuers. & coram Bichio decis. 660. num. 17.* benè declaratur deputationem anni 1602. emanasse pro alijs negocijs
9 communibus, † & pro eisdem Deputatum interuenisse ex traditis *in eadem decis. 660. num. 18.*
Et ita pro confirmatione decisionis responsum fuit, vtraque &c.

Plures decisiones in hac causa emanatas concordanimus ad aliam decisionem 134. supra in hac eadem parte.

R. P. D. EMERIX.

Romana Successionis.

Veneris 6. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Tria principaliter adducuntur; Primum, quod mortuo filio successio hæreditatis maternæ spectet ad fratres, & sorores, non autem ad patrem binubum; Alterum, quod dos censeatur constituta filiæ de bonis patris, non autem maternis, vel fratris; Tertium, quod retentio non detur pro credito illiquido, vel contra habentem credita anteriora, & hæc omnia ad effectum concedendi successionem eidem filiæ, facta obligatione conferendi dotem.

SVMMARIVM.

1 *Pater binubus non succedit in bonis sui filij defuncti.*
2 *Pœnæ secundarum nuptiarum æque procedunt in mulieribus, ac in viris.*
3 *Filiorum consensus præstitus patri secundo nubenti, quatenus remittat pœnas secundarum nuptiarum, vel non, & nu. seqq.*
4 *Consensus præstitus à filijs secundis nuptijs à patre contractis importat solum approbationē earundem nuptiarum, non verò iurium sibi ex illis competentium.*
5 *Scientia, & certioratio iuris secundarum nuptiarum requiruntur in filijs renunciantibus eisdem secundis nuptijs.*
6 *Dos vltra substantiam patris ab eo constituta filiæ, præsumitur in excessu data de bonis matris.*
7 *Dos præsumitur à patre constituta filiæ de suis proprijs bonis, non autem de bonis matris filiæ, vel fratris, & num. seq.*
8 *Frater solum in subsidium tenetur dotare sororem.*
9 *Dos ne dicatur excessiua non requiritur quod remaneat æqualis dos pro altera filia, sed solum quod illa non sit læsa in legitima.*
10 *Retentio non datur contra habentem credita anteriora.*
11 *Retentio non datur pro credito illiquido.*
12 *Successio filiæ non conceditur nisi facta obligatione de conferendo dotem.*

DECISIO CCLIX.

IN decisione huius causæ edita coram R.P.D. meo Vicecomite sub die 23.* Iunij 1670. dictum fuit constare de bono iure Franciscæ filiæ ex primo matrimonio quondam Michaelis Erue ad effectum immissionis quoad medietatem dotis maternæ, locorumque montium extradotalium, & quoad successionem in quarta parte bonorum hæreditariorum eiusdem Michaelis cum Barbara sorore vtrinque coniuncta, & alijs duabus sororibus ex secundo matrimonio procreatis etiam ad effectum manutentionis; Hodieque super eisdem reproposita causa coram me in locum d. R. P. D. Vicecomitis suffecto, placuit DD. persistere in decisis, addito tamen, quod d. Francisca ad successionem bonorum paternorum non admittatur, nisi facta obligatione de conferendo scuta quingenta eidem pro dote soluta.

Subsistere enim visum fuit, quod Franciscæ debeatur medietas dotis maternæ, & locorum montium extradotalium, quoniam cùm Michael Pater ex Barbara prima vxore suscepisset tres filios, Nicolaum nempè, qui in minori ætate decessit, Franciscam, & Barbaram aliam filiam, hæreditas materna
1 per obitum Nicolai deuenit ad dd. filias† excluso Michaele Patre, qui ob transitum ad secunda vota remansit tali successione orbatus, iuxtà *text. in l. fœmina C. de secund. nupt.* cuius dispositionem procedere non solum
2 in muliere, † sed etiam in viro ex identitate rationis vltra adductos in *decis.* quæ reuidetur firmauit *Rota coram bo. me. Cels. decis. 66. num. 4.* & postremò *in Perusina Pecuniaria 26. Februarij præteriti coram me*

Nec placuit, quod illa pœna fuerit remissa per consensum, quem filij primi matrimonij dicũtur præstitisse secundis nuptijs.

Tùm quia iste non benè probatur ex simplici attestatione duarum mulierum.

Tùm etiam quia cùm d. filij tunc temporis essent minores, omnis eorum consensus vel præsumitur præstitus ob metum reuerentialem, vel quia etiam contradicendo
3 non potuissent illas impedire, † ideoq; non sufficiens ad inducendam remissionem pœnæ, vt latè pluribus adductis *Add. ad Gregor. decis. 82. litera E. vsque ad fin.*

Tùm denique, quia quando talis consensus fuisset expressus, adhuc solum importaret approbationem nuptiarum,† non verò
4 renunciationem iuris, & remissionem pœnæ *d. l. fœminæ*, nisi simul probaretur in dd.
5 filijs scientia, † & certioratio eiusdem iuris, vt consuluerunt *Ias. cons. 55. num. 10. vers. & maximè, & num. seq. Menoch. cons. 237. num. 28.* & aliàs respondit *Rota coram Celso decis. 72. num. 11. & coram Dunoz. Iun. decis. 292. num. 4.*

Neque obstat, quod in omnem casum Francisca portionem ex dd. bonis sibi debitam receperit, dum fuerit à Patre tamquam eius administratore nupta cum asserta dote scutorum 1000. quæ cùm esset excessiua re-
6 spectu substantiæ Patris,† inferebatur constituta etiam ex bonis hæreditarijs Matris, illi iam obuentis, vt limitando regul. *l. fin.* tradit *Bart. in l. Nesennius ff. de negoc. gest. & Mascard. de probat. conclus. 1155. num. 28.* & alij qui adsint, quia quidquid sit de tali opinione, animaduerterunt DD. obiectum corruere in facto; Francisca enim de tempore dotationis nulla habebat bona propria ex hæreditate materna, quæ ipsa exclusa ex Statuto Vrbis, tota spectabat ad Nicolaum fratrem tunc viuentem, quapropter de illis Pater non poterat eam dotare, sed remanebat firma ipsius obligatio dotandi de pro-

prio,

7 prio, † prout præsumitur fuisse, ex *Text. in d.l. fin. C. de dot. promiss. & in l. quilibet 19. vbi gloss. ff. de ritu nupt.* non autem de alienis, sci-
8 licet filijs, & fratris respectiuè, † ad quem tantùm in subsidium onus dotandi pertinet *gloss. in l. cum plures 13. §. cum Tutor, verb. alio Patre in fin. ff. de administr. Tutor.* & dixit *Rota coram Coccin. decis. 77. nu. 3. & decis. 1527. n. 13. & coram Zarat. decis. 24. num. 11.*

Cessante autem dicto supposito, parum refert, quod dos in tanta quantitate constituta prætendatur excessiua, quoniam excessus non probatur, imò excluditur ex eo, quod remanserint alia bona sufficientia pro cæteris filiis, cùm ad istum effectum non attendatur an remaneant tot bona pro constituenda dote in simili quantitate alijs filia-
9 bus, † sed sufficiat quod illæ non sint læsæ in legitima, *Fontanell. de pact. nupt. clauf. 5. gloss. 8. par. 2. cap. 6. num. 6. & seqq.* vbi concordantes.

Quo verò ad successionem in quarta parte bonorum hæreditariorum q. Michaelis pariter subsistere visa sunt fundamenta decisionis, non obstante retentione opposita ab Elisabetha ex creditis proprijs, & etiam aliunde ex cessione quæsitis, quia præterquam quod coram R.P.D. meo Vicecomite reseruatum fuit de illorum subsistentia cognoscere in alia disputatione, adhuc cessat difficultas ex eo, quod Francisca ha-
10 bet credita anteriora creditis † Elisabethæ, quæ proinde non potest contra illam retentionem iuuari; *gloss. in l. assiduis, verb. licet anterioris in fin. C. qui pot. in pign. hab. Pacific. de Salu inspect. 5. cap. vnic. num. 6. & seqq. Rota decis. 40. num. 4 par. 9. & decis. 65. num. 4. par. 10. rec. & coram Bich. decis. 10. num. 1.* Eo minus in hoc casu, quia ex perceptione pensionum vnius domus hæreditariæ Michaelis per multos annos per Elisabetham detentæ eius prætensa credita, vel remanserunt extincta,
11 vel adeo illiquida, † vt pro eis retentio concedi non possit, *l. fin. vbi DD. C. de compensat. Rot. decis. 200. num. 1. par. 14. rec.* postremò in *Melenitana bonorum 15. Ianuarij 1672. §. Etenim, coram R.P.D. meo Rondinino, ac in decis.* quæ reuidetur *§. Neque Elisabeth,* & alibi passim.

Cæterùm quia opponebatur Franciscam non potuisse admitti ad successionem in bonis hæreditarijs Patris, nisi prius conferret dotem ab illa receptam, hæc exceptio opponi non poterat ab Elisabetha vti creditrice, sed solum tamquam cessionaria Barbaræ alterius sororis, quæ fassa fuit medio iuramento, dotem d. Franciscæ fuisse tantum verè solutam in scutis 500. DD. dixerunt
12 eam ad d. successionem esse admitten. † facta obligatione de conferendo d. summam, iuxtà *Text. in l. prima §. Iubet autem Prætor, ibique Bart. sub §. liber iste, & Gofred. ff. de collat. bonorum.*

Et ità, Partibus informantibus decisū, &c.

Supra in alia parte 16. recent. adest altera in hac causa decis. quæ est in ordine 411.

R. P. D. MATTHÆIO.

Asculana Emphyteusis.

Lunæ 9. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Petita ab Ecclesia ex parte proximioris renouatione emphyteusis, quia illa fuit concessa extraneo, eidem proximiori prælatio data est ad formam inuestituræ factæ cum extraneo, quamuis maior summa vltra eam in instrumento conuentam prætenderetur soluta, quia aut hoc proueniebat ex præcedenti tractatu facto inter partes, & attenditur solum quid fuit in instrumento conclusum, aut ex postea sequutis, & proximiori cui fuerat ius quæsitum præiudicare non poterat, in nihilo releuante, quod ille vel consenserat, vel renunciauerat, quia & neutrum fuit probatum, & in aliquo sibi præiudicare non valebat, tamquam minor, etiamsi prætenderetur agi de iure quærendo, in quo quia lædi poterat, adhuc erant necessariæ solemnitates.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia tenetur renouare emphyteusim proximioribus vltimi defuncti, quando non vult pro se retinere.*

2 *Ecclesia dicitur noluisse pro se retinere emphyteusim, dum inuestiuit extraneos.*

3 *Proximiores vltimi defuncti semper præferuntur in renouatione emphyteusis.*

4 *Ecclesia si velit aquius est, vt emphyteusim retineat pro se, quam proximiores emphyteutæ renouare teneatur.*

5 *Ecclesia si post concessam inuestituram extraneo, dicat velle retinere pro se non auditur, sed tenetur inuestire proximiorem.*

6 *Renouationis petitio facta à proximioribus emphyteutæ, præseruat ius eisdem proximioribus competens.*

7 *Renouationis petendæ ius durat spatio triginta annorum, nec antea extinguitur.*

8 *Proximiores vltimi emphyteutæ si consenserunt, quod inuestiretur extraneus, non possunt amplius petere renouationem.*

9 *Attestationes etiam Cardinalium, vel aliarum personarum in dignitate constitutarum non attenduntur in præiudicium tertij. amplia vt numer. 10.*

10 *Ecclesia si recepit laudemium ab extraneo, cùm teneretur inuestire proximiores, illud restituere tenetur.*

11 *Renouatio emphyteusis debita proximioribus, facienda est pro eodemmet pretio cum extraneis conuento. amplia vt num. seqq. & num. 21.*

12 *in Instrumento, quod conclusum est attenditur, non autem quid antea tractatum fuit.*

13 *Conuentiones facta inter Ecclesiam, & extraneū post celebrationem instrumenti non præiudicant proximioribus, quibus emphyteusis renouatio debetur.*

14 *Proximioribus notificari debent conuentiones, cũ quibus Ecclesia vult inuestire extraneos, aliter eis non praiudicat.*

15 *Scientia generalis inuestitura cum extraneis facienda non sufficit ad exclusionem proximiorum, sed indiuidua, & specifica esse debet.*

16 *Renunciatio iuris petendi renouationem emphyteusis facta à minore sine solemnitatibus non suffragatur.*

17 *Minor sine solemnitatibus predium emphyteuticum alienare prohibetur.*

18 *Minor non potest negligere ius petendi renouationem infra annum, aut consentire, quod inuestiatur extraneus, vel aliter ius suum repudiare. & num. 16.*

19 *Minori aduersus non petitam renouationem emphyteusis infra annum, restitutio conceditur.*

20 *Minor potest ius non agnitum repudiare sine solemnitatibus. lim. vt num. 22.*

21 *Renouatio a proximiori petita, habetur pro concessa.*

22 *Minor vbi ladi potest, etiam ius quarendum repudiare prohibetur sine solemnitatibus.*

23 *Renouatio emphyteusis proximiori debita, facienda est cum solis pactis, & obligationibus contentis in instrumento celebrato cum extraneis. & num. 11. cum seqq.*

24 *Propositum in mente retentum nihil operatur.*

DECISIO CCLX.

ASPIRANTIBVS Rodulpho, & Sfortia de Ferris ad renouationem inuestituræ nonnullorum bonorum ad mensam Asculanam spectantium vti dominam directam, ex quo erant proximiores vltimi inuestiti in iudicium vocarunt Ricciardos, qui ab Eminentissimo tunc temporis Episcopo inuestituram obtinuerant, & Rota binis sententiis, vnà coram R. P. D. Priolo præuia decisione edita sub die 27. Maij 1672. & altera coram R. P. D. Rondinino fundata in alia decisione emanata die 28. Aprilis 1673. censuit dandam esse inuestiturã DD. de Ferris cum eisdem pactis, & conuentionibus contentis in instromento stipulato cũ Ricciardis, & cùm demum tertio prouocauerint, causaque mihi commissa, DD. non dubitarunt dd. sententias esse confirmandas insistentes in illa celeberrima æquitate à *Bartolo* proposita in *l. 1. §. permittitur in fin. ff. de aq. quot. & æstiu.* vbi insinuat æquum esse Ecclesiam debere concedere renouationem
1 proximiori vltimo emphyteutæ † quando bona in emphyteusim antea concessa pro se retinere non intendit, quam vti communem sequuti sunt *Roman. cons. 22. num. 5. vers. contrarium tamen, vbi Adden. lit. A. Decius cons. 131. num. 2. vers. & in Ecclesia Calder. de emphyt. conclus. 9. n. 5. Marescott. var. resolut. lib. 1. cap. 3. num. 11. Clar. in §. emphyteusis quæst. 43.* & etiam *Rota* hæc opinio placuit, vt videri potest *in decis. 198. num. 1. par. 2. diuers. in decis. 10. per tot. coram Mantic. & in decis. 28. num. 8. & decis. sequen. n. 3. penes Salgad. Labyr. cred. & decis. 176. n. 28. p. 5. rec.* & etiã latè hanc opinionem amplexa est in *Foroliuien. Emphyteusis 23. Martij 1667. §. 1. coram R. P. D. Bourlemont.*

Et satis, sufficienterque apparet ipsam noluisse pro se retinere, † dum Ricciardos extraneos de eisdem bonis inuestiuit, 2
Rip. ad l. 1. num. 10. ad fin. de priuileg. cred. Rot. coram Mantic. d. dec. 10. sub. num. 9. coram Durano decis. 431. num. 2. coram Dunoz iun. decis. 453. nu. 1. & decis. 498. num. 2. & propterea ambigi nequit quin sint præferendi Rodulphus, & alij
3 de Ferris † vti Agnati defuncti, quia illa æquitas fundata *in d. l.* etiamsi magis faueat Ecclesiæ volenti pro se retinere, ex quo tunc cessat iniuria, quæ inferri possit Agnatis vl-
4 timi inuestiti, † cùm æquius sit vt ipsa possit pro se retinere, iuxtà *text. in l. si seruus communis §. quod verò ff. de furt. l. exigendi, C. de procur.* Ista tamen vti nequit Ecclesia in casu, de quo agitur, dum illa suffragatur Ferris, qui
5 sunt inuestiendi ob iniuriam illis † illatam, dum Ecclesia bona, quæ anteà concesserat in emphyteusim proximioribus fuerunt reinuestita ad fauorem Ricciardorum, qui sunt extranei, *Gozzad. cons. 83. num. 24. vers. propterea, Rota coram Mantic. d. decis. 10, num. 7. & 8.*

Ista autem æquitas eo magis fauet DD. de Ferris, dum ante inuestituram factam Ricciardis institerunt pro dd. bonorum renouatione, & ex quo Ricciardi intra annũ, & diem fuerunt inuestiti, certumq; est ipsos
6 præseruasse iura eorum de Ferris illæsa, † & silentium postea per spatium quindecim annorum continuatum absque eo quod iudicialiter reclamauerint, nequaquam illis obesse potest, dum agitur de actione peten-
7 di renouationem contra † extraneum inuestitum, quæ non extinguitur nisi post triginta annos, *Dec. cons. 395. in fin. vers. secus si alienatio, Ias. cons. 7. in fin. lib. 3. Marescott. var. resolut. lib. 1. cap. 3. num. 22. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. gloss. 10. num. 9. Fulgin. tit. de renou. par. 1. num. 20. Gratian. discept. 758. num. 6. Gabr. de iur. emphyt. conclus. 1. num. 12. Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 32. num. 8. vers. diuersum est, Valesib. consultat. 101. num. 30. & cons. 123. num. 5. Rota cor. Durano decis. 431. nu. 3. coram bo. me. Celso decis. 92. num. 11. post Salgad. Labyr. cred. decis. 28. nu. 23. & in Callien. bonorum 18. Aprilis 1647. cor. bo. me. Meltio, & in Foroliuien. emphyt. 5. Iunij 1668. cor. R. P. D. Bourlemont.*

Opponebatur in alijs informationibus nõ esse amplius locus huiusmodi renouationi ad fauorem de Ferris, ex quo ipsi consense-
8 runt inuestituræ factæ dd. de Ricciardis, † & ob id dicebatur amisisse iura prælationis, quæ sibi competebant, iuxtà ea, quæ tradit *Fulgin. de iure emphyt. tit. de renou. quæst. prima num. 58.*

Verùm aduerterunt DD. istam renunciationem tantummodo deduci ex quadam attestatione extraiudicialiter facta ab Eminentissimo Cardinali tunc Episcopo Asculano, quæ licèt emanauerit à viro in eminenti dignitate constituto, & de cuius animi candore dubitari non potest, tamen quia

quia in iudicijs æqualitas rigorosè est seruãda, & in illa parte relaxari non debet iuris rigor, prout in omnibus iudicijs constantèr
9 seruatur, † quod huiusmodi attestationibus nulla fides adhibeatur, etiamsi sint iuratæ, quando contra tertium adducuntur, ideò illa minimè in casu, de quo agitur est sufficiens ad probandam hanc renunciationem, *Felin.in cap.quod super nu.12. vers.item facit, & vers.tertia confessio de fid.instrum. Dec.in cap.causa qua nu.25.& 26.de off.deleg. Angel. cons.182. post princ. vers. finaliter credo, Abb. cons. 188. nu.2.vers.nec habet suffragari lib.2. Rota dec.33. de probat.in antiqu.decis.4.nu.3.coram Coccino,& decis.171. nu.3. par.4. tom.2. recent. & in prima decis. huius causæ coram R.P.D. Priolo §. non obstat.*

Præsertim quia aliàs fuit consideratum agi de aliquo eiusdem Eminentiss. Episcopi interesse, qui si aliàs recepisset laudemium à
10 Ricciardis, † cùm Ferri sint præferendi, illud teneretur Ricciardis restituere, iuxta *cons.Decij 410.num.9. & 10.* licèt coæqualem solutionem à Ferris ipse prætendere non posset, dum illi non tenentur restituere, seù soluere, nisi id, quod ex lectura instrumen-
11 ti stipulati cum Ricciardis resultat, † cuius tenor attenditur, *Merlin.dec.356. nu.1. & 12.* & Testibus nihil deferendum venit, quia vltrà eorum singularitatem, non concordant circa tempus conuentionis, prout necesse esset ad hoc, vt illis fides præstari posset; nam depositiones illorum restricta ad tempus ante celebrationem instrumenti, ni-
12 hil valent,† ex quo attendi debet quid cõclusum in instrumento, non autem quid antea tractatum fuit, *Alex.cons.28.nu.3. lib.1. Rota in recent.decis.26.num.13.& decis.121.nu.8. par.5.* Aliæ verò percutientes tempus post celebrationem instrumenti multò minùs attendi debent, quia ex illo Ferris tribuitur ius petendi prælationem iuxtà conuentiones,& pacta ibidem in stipulatione deducta, & etiamsi Ricciardi obligati sint soluere
13 maiorem quantitatem pro laudemio; † attamen non poterunt præiudicare Ferris ex iure quæsito in alio antecedenti instrumento, ad cuius limites laudemium soluere tenerentur, *Rota decis.45.nu.4. & 5. par.8. rec. & cum alijs in prima decis.coram R.P.D. Priolo, §.nec remouetur, & in altera R.P.D.Rondinini §. ideoque cum seq.*

Cæterùm quando etiam ex huiusmodi attestatione posset deduci, quod Ferri habuerint certam scientiam, quod Ricciardi fuerunt reinuestiti de bonis, de quibus agitur, ista tamen notitia illis minimè nocere posset, quin prælationem petere valeant, stãte quod requirebatur, quod illos non laterent pacta, & conditiones, cum quibus renouatio facta fuit ad illorum fauorem, &
14 hoc omninò manifestari debebat † proximiori, ad hoc vt matura circumspectione propriæ indemnitati consulere posset,& deliberare, vt cum eisdem pactis, & conditionibus extraneos excludere sibi conferret, *Tiraquell.de retract.lignag.§.36.gloss.2. num.30. Gratian.discept.758.num.13. & 14. Rota coram Millino decis.253. in fin.coram Seraph.dec.1774. vers.maximè quod, Rota post Cene. de censib. decis.157.num.3.in fine, coram Eminentiss. Ottbobono decis.268.num.5.* & ideò non suffragatur
15 scientia generalis, † sed requiritur indiuidua, & specifica, *Decius cons. 222. num.5.* & abundè firmatur *in dd. prioribus decisionibus præsentis causæ.*

Vltra quod admissa etiam hac renunciatione, tamen nullo modo Ferri excludi possent ab huiusmodi prælatione, dum de eo tempore, quo prætenditur facta renuncia-
16 tio ipsi erant minores,† & ideò illis obstant *tex.in l.magis puto 5. ff.de reb.eorum*, & Constitutio Ægidiana *lib.5.rubr.25.* irritantes actus minorum, ex quibus lædi possent non seruatis solemnitatibus præscriptis, quod mi-
17 nimè procedit in casu de quo agitur,† quia sicuti minor Prędium emphyteuticum alienare est prohibitus *l.5. §. si ius ff.de reb.eorũ, l.etiam C.de præd.minor.* pari modo liberas habenas nõ habebit renunciare ius, quod sibi cõpetit ad fundum emphyteuticũ pro renouatione obtinenda, quod nunquam repu-
18 diare potest, † nec consensum præstare, vt alijs inuestiatur, vel negligere renouationẽ intra annum à iure præscriptum, *§. Titius, & ibi gloss. & Doctores verbo pro annua, si de feud.defun.contr.sit.inter DD.et agnat.*& in om-
19 nem casum nunquam† minori poterit denegari restitutio in integrum, *gloss.in §. præterea si quis verbo 14. annis de prohibit. feud. alien.per Fridericum, Ias.cons.78.num.7. vol.1. Alex.cons.79 num.24.vol.1. Peregr.cons.94. n.13. vol.2.Tiraquell.de primog.qu.26.num.6. Fulgin. de iur.emphyt.tit.de renunc.qu.8. num.8. Rota in recent.par.10.decis.183. num.28.* cum plenè deductis *in d.decis.coram R.P.D.Rondinino, §.vel quatenus cum duob. sequen.*

Nihil releuante, quod renunciatio facta
20 fuerit à minore de iure non agnito † cuius acceptationi repudiare potest sine aliqua solemnitate, iuxtà *text.in l. si ego, vbi gloss. & Doctores C.de negoc. gest. Ias. in l.mandata nu.7. ff.de off.eius*, quia non agunt Ferri de iure quærendo, sed de iure quæsito, dum antequam inuestirentur Ricciardi, ipsi renouationem petierunt, & ex ista iudiciali renouationis petitione ius acquisitum, & acce-
21 ptatum censetur, † itavt ius citiùs istius instantiæ efficiat, vt renouatio habeatur pro concessa, *Rota coram Dunozetto Sen. decis.143. num.2.& 3. & apud Salgad.labyr. cred. decis.28. num.21.& in Farfen.bonorum 11.Februar.1664. in princ.coram bo.m.Cardinali Vicecom.* verùm tamen quando etiam ageretur de iure quæ-
22 rendo, cùm minor in illo lædi possit,† erit etiam prohibitum sine debitis solemnitatibus illud repudiare, *Bald. in l. pactum quod dotali num.16. in fin.C.de collat.Pic. ad stat. vrb. gloss.8. num.4. Gratian.discept.138.num.2. Rota coram Buratt.decis.120.nu.25. vbi Adden. lit.E. & in rec.decis.723.num.13. par.2.*

Nec quidquam visa sunt releuare quædã asser-

asserta antiqua Capitula de anno 1578. vltimo loco producta per Ricciardos, vt asseritur registrata inter libros Mensę Episcopalis Asculi pro conficiendis instrumentis inuestiturarũ bonorum emphyteuticorum; siquidem vltrà exceptiones à Ferris datas ad exclusionem dd. Capitulorum, placuit DD, respõsio, quod instrumentũ inuestiturę fratrib. de Ricciardis Aduersarijs concessæ non est cõfectũ sub formula huiusmodi Capitulorum, nec habet relationem ad illa, & prę-
23 latio, seu inuestitura Ferris est † concedenda † sub pactis, & obligationibus dumtaxat contentis in instrumẽto stipulato cum Ricciardis, vt in alijs duabus decisionibus dictum fuit; vnde cum huiusmodi Capitulis vsus non fuerit Ordinarius, eadem nihil re-
24 leuant † vti propositum in mente retentum, quod nihil operatur, *Ramon cons. 39. num. 7.*

Et ità, vna tantùm Parte informante, altera tamen pluribus citationibus lacessita, & informare non curante, resolutum fuit.

Decisio 92. supra in hac parte est in ead. causa.

R. P. D. CALATAIV.

Varmieñ Distributionum.

Luna 9. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Causa Belli à sua residentia recesserat Canonicus, & proindè distributiones quotidianas consequi prætendebat, quæ tamen ei denegatæ sunt, non solum quia propter securitatem, & saluamguardiam promissam illud cessauerat, & ipse vti exteri redierant Canonici, redire noluerat; verum etiam quia in loco, ad quod se contulerat, aliud residentiale beneficium assequutus erat, ibique resederat, vt propterea non ex bello, sed ob aliam residentiam absens iudicatus sit, quamuis conquereretur ille, quod fructus eiusdem beneficij inuasos ab hæreticis cõsequi non potuisset, quia hoc non impedit quominus ei distributiones quotidianæ nõ debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Distributiones quotidianæ debentur Canonicis non residentibus ex causa Belli.*

2 *Distributiones quotidianæ non debentur absentibus.*

3 *Bellum vt sit iusta causa absentiæ, & non residentiæ, probari debet quod fuerit formidolosum, & truculentum.*

4 *Bellum dicitur cessasse, vel saltem non fuisse truculentum, & formidolosum, si saluaguardia, atque securitas sit concessa amplia, vt n. 10.*

5 *Absentiæ iustam causam non præbet bellum, postequam fuit concessa securitas, & saluaguardia.*

6 *Testes deponentes de bello, in concursu aliorum de securitate concessa, & de libero publicoque commercio, non attenduntur.*

7 *Testes in concursu attenduntur illi, qui magis specificè deponunt, & rationem depositionis afferunt.*

8 *Testes hinc inde contrarij, inuicem colliduntur, & conquassantur.*

9 *Probatio quæ non suffragatur actori, quia non concludit, sufficit pro reo ad obtinendam absolutoriam.*

10 *Bellũ non dicitur cessasse à sola die publicationis pacis, si per antea etiam aderat libertas cõmercij ratione securitatis, & saluaguardiæ concessæ, & num. 4.*

11 *Canonicus ratione belli non lucratur distributiones quotidianas, si ipse non redijt eo tempore, quo alij concanonici rediere.*

12 *Absentia Canonici non fuit causa belli, si ipse alibi beneficium obtinuit cum residentia, ibique resedit.*

13 *Distributiones quotidianæ non debentur Canonico absenti, propter bellum, si alibi beneficium obtinuit, & resedit, quamuis illius fructus consequi non potuerit.*

DECISIO CCLXI.

CONTENDENTE Laurentio Canonico Ecclesiæ Varmieñ sibi deberi distributiones, non obstante quod fuerit absens de anno 1655. mense Nouembris, quo tempore Rex Suecię Prussiam inuasit vsque ad tempus publicationis Pacis 3. Maij anno 1660. sequutæ, iudicium in hoc supremo Tribunali introduxit, & variæ hinc indè emanarunt resolutiones, non ex quo dubitaretur quin bellum dicatur iusta, & ratio-
1 nabili causa absentiæ, † ita vt proindè distributiones quotidianæ absentibus tali causa debeantur, ad text. in cap. vnico de Cleric. non resid. in 6. cum allegatis in alijs decisionibus, sed quia redacta tota causæ difficultate ad controuersiam facti, An nempè Laurentius probaret bellum durasse vsque ad d. annum 1660. fuerunt ad istum effectum examinati Testes vigore literarum remissorialiũ, quæ tum depositionibus perpensis visum fuit deficere hoc fundamentum probationis, & ideò recedendo à prioribus decisionibus, in quibus processum fuerat cum supposito, quod bellum durasset vsque ad supradictum annum 1660. firmatum fuit coram me sub die 3. *Iunij 1672. distributiones non deberi, cumque huius postremæ decisionis fundamenta hodie reuocarentur ad trutinam, visa fuerunt subsistere, & propterea Domini steterunt in decisis.

Præmisso enim, quod Laurentius agit pro
2 lucrandis distributionibus † in absentia contra dispositionem iuris *in cap. ad audientiam de Cler. non residen. & cap. vnico eodem tit. in 6.* & per consequens concludenter probare debet non solum adfuisse bellum, sed illud
3 fuisse adeò formidolosum, † & truculentum, vt iustam causam absentiæ præberet, *Felin.*

in

in cap.apostolica num. 11.de except. Couarr. var. resolut.lib.1.cap.13.n.8.Barbos.de Canon. cap.24. ferè per totum.

Non dubitarunt Domini contra ipsum respondere ex defectu huiusmodi probationis; Testes enim deponunt bellum fuisse formidolosum solummodò per duos men-
4 ses, † dum postmodum publicis Edictis Rex Sueciæ prohibuerit militibus, ne vllum hostilitatis actum exercerent, & concesserit saluasguardias, aliasque securitates, quarum vigore liber vndiq; patebat aditus per omnes locorum partes, quare patet causam ab-
5 sentiæ non prouenisse à bello, † cùm ex eo reditus non impediretur, vt egregiè notat *Felin.in cap.ex transmissa enim prima de appellat. vers.vnde dixit Bald. Rot.decis. 12.de dol. & contum.in nou.*

Et quamuis pro parte Laurentij daretur depositio aliorum Testium, qui asserunt bellum perdurasse vsque ad annum 1660.& Ecclesiam Varmiensem fuisse sæcularizza-
6 tam, † tamen non merentur attendi in concursu istorum Testium fauore Capituli examinatorum, qui vtrumque excludunt, & cùm sint pluribus adminiculis fulciti, ac recenseant pro eorum dicti ratione plures effectus publici commercij, liberam nempè administrationem diuinorum officiorum exercitium munerum Parochialium, & publicam eruditionem in Scholis, imò declarant casus truculentos, & rapinas, vel euenisse fortuitò, vel ministerio militum amicorum, vel ij, qui se vltrò periculis expo-
7 suerunt, † adeovt magis specificè deponant, & rationem depositionis afferant, maiorem fidem mererentur, quā alij, ad *text.in cap.cum causam de testibus*, vel in omnem casum datis hinc indè contrarijs probationibus, negari
8 non potest, † quin testes sese inuicem collidant, & probatio impedimenti remaneat si non exclusa, saltem dubia, quæ tamen non
9 sufficit Actori ad obtinendum, † licèt Reo exuberet ad reportandum sententiam absolutoriam, *cap.in præsentia de probat. l.final.C.de rei vendicat. Rota coram Seraph.dec.889. num.4. Buratt.dec.631. num.18. in rec. dec.68. num.29. par.8. & dec.185.num.16.par.9.tom.1.*

Nec quidquam obstare visum fuit, quod Capitula pacis fuerint publicata solummo-
10 dò de supradicto anno 1660.† quia non indè excluditur libertas accessus etiam ante d. tempus, prout euentus docuit, ex quo alij
11 Canonici pacificè possederunt, † & Laurentius licèt ab Episcopo, & Capitulo pluries reuocatus, post paucos menses, nempè 8. & 15.Februarij 1656. vt firmatur in decisione 23.Ianuarij 1666. noluit redire, nec anno 1658. nec anno 1660. vt notatur in decisione, quæ reuidetur §. *hinc deficit fundamentum*.

Accedit, quod Laurentius die 8. Februarij 1657. fuit prouisus Gedani, vbi sese receperat de Ecclesia Parochiali, ibique per 19.annos, & vsque in præsens commora-
12 tur, † signum euidens, quod causa absentiæ non fuit timor belli, sed necessitas residendi in Ecclesia, de qua nouitèr fuit prouisus, licèt autem obijceretur, quod ipse nunquam potuit pacificè possidere, nec fructus percipere, ex quo omnia bona occu-
13 pantur ab hæreticis, † tamen vltrà quod de his omnibus non fuit exhibita sufficiens probatio, adhuc aduerterunt Domini, quod in præsenti non agitur de priuando Laurētium Canonicatu, quo casu assumenda esset inspectio circa prædicta, sed agitur dumtaxat de priuando illum distributionibus, quæ ei non debentur, cum tanto temporis spatio in Ecclesia Parochiali resederit, quæ sanè residentia non potuit præbere iustam causam absentię ad effectum lucrandi distributiones.

Et ità vtraque &c.

Ex pluribus decisionibus in hac causa emanatis duæ sunt impressæ in præced.par.17. 141. & 336. vbi alia concordantes citantur.

R. P. D. RONDININO.

Cusentina Cantoratus.

Lunæ 9. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Occasione vacationis beneficij Subcollectoris Apostolici, ad hoc vt illud fuerit Pontifici reseruatum, vel ne, eius requisita enucleantur, quæ quia in plenaria iurisdictione principalius cōsistunt, hæc omninò deficere, vel non prōbari visa est ex actibus ad hūc effectū adductis, nudū potiùs exercitiū, & solam exactionem continentibus, quinimò vnicus actus interdicti ab eodem Subcollectore, vt prætenditur promulgati, qui pro d.iurisdictione asserebatur, pluribus erat exceptionibus inuolutus, itavt etiā redderetur suspectus, ac proindè nullatenus attēdendus.

SVMMARIVM.

1 *Actor probare tenetur fundamentum suæ intentionis.*
2 *Exequutio literarum apostolicarum non conceditur nisi fuerit probata reseruatio narrata.*
3 *Preces veritati inniti debent.*
4 *Subcollector apostolicus cum omnimoda iurisdictione deputatus esse debet, ad differentiam simpliciter exactorum, qui nudam facultatem exigendi habent.*
5 *Subcollector apostolicus deputari debet ad formam Constitutionum Summorum Pontificum.*
6 *Subcollectoris literæ, vel probatio, quæ ad earum deputationem se referat exhibendæ sunt, vt videatur an, & quomodo eadē deputatio facta sit.*
7 *Fides Secretarij, vel Computistæ Nūtiaturæ, quatenus probet aliquem esse Subcollectorē, & n.8.*
8 *Fides officialis vt probet, quomodo debeat esse concepta, & num.9.*

9 Fi-

9 *Fides Parochi, & aliorum publicorum ministrorum ideo probant, quia defertur scriptura, vel libris super quibus deponunt, non autem ipsis.*
10 *Clerus potest exigere solutiones, & alia quæ debentur Cameræ.*
11 *Subcollectorem apostolicum deputare non potest Clerus, & num. 10.*
12 *Ædictum ab aliquo officiali promulgatum quatenus, & qualiter probetur, vel non.*
13 *ad Tituli primordium omnis posterior refertur euentus.*
14 *Subcollectoria non probatur ex sola deputatione facta ad exigendum, vel ex nudo facto ipsius exercitij, quia hæc omnia sine iurisdictione expleri potuerunt.*

DECISIO CCLXII.

CANTORIA Ecclesiæ Cusentinæ, in
cuius possessione Dominicus Ziccarus
ab Ordinario prouisus reperiebatur, Nico-
laus Clausus à Sanctissimo D. Nostro im-
petrauit cum supposito reseruationis ex re-
gula quarta, hodie quinta Cancellariæ, in-
surgentis ex eo, quod Caualcantes, per cuius
obitum Cātoria vacauit esset Subcollector
Decimarum Apostolicarum, atque expedi-
to Breui de capienda possessione nomine
Cameræ, Summario vtriusque partis *num.* 1.
illud exequutioni demandandum non esse
Domini responderunt.

Ratio resolutionis desumpta fuit ex re-
1 gula *Textus in l. Actor 23. C. de probat.* † vt nē-
pè Clausus teneretur iustificare narrata in
Breui tamquam fundamentum suæ inten-
2 tionis, itavt reseruatione nō probata, † exe-
quutio Apostolicis literis denegetur ex mē-
te Pontificum, † vt preces veritati nitantur,
de qua *in cap. 2. de rescript.* quemadmodum
concludunt *Lancellott. de attent. par. 2. cap. 4. in præfat. num, 442. & 445. Garz. de benef. par. 6. cap. 3. num. 9. & seqq. Gonzal. ad reg. 8. Cancellar. gloss. 11. sub num. 211. Rota coram Greg. XV. decis. 53. in fine, ibique Adden. sub num. 4. & 5. & in rec. par. 13. decis. 266. num. 26.*

Reseruatio non probatur, cúm non do-
ceatur Caualcantem, per cuius obitum
Cantoria vacauit, fuisse Subcollectorē cum
omnimoda iurisdictione, provt ad hunc ef-
fectum requiritur, vt reseruationi locus
4 sit, † quæ non insurgit ex nudo exercitio,
siue ministerio exigendi, ad quod alias spe-
cies subcollectorum deputari cōsueuerunt,
vt tradunt *Bellenzin. de charit. subsid. qu. 109. num. 1. & qu. 18. num. 1. & seq. Garz. de benefic. par. 5. cap. 1. num. 380. Mandos. ad dictam reg. 4. Cancell. qu. 11. sub nu. 2. Lotter. de re benef. lib. 2. qu. 32. num. 154. & seqq. Monet. de Decimis cap. 9. qu 5. num. 181. & seqq. Castropal. oper. moral. tract. 13. disp. 2. punct. 20. num. 6. Rota coram Bich. decis. 221. num. 23. & seqq. & decis. 299. num. 7. & seqq. & coram Royas decis. 347. num. 4. decis. 351. num. 3. atque in rec. par. 11. decis. 155. num. 4. & seqq. cum alijs in Viterbien. Canonicatus 26. Iunij 1651. §. neque possum coram Verospio, & in Zamoren. Scholastria secunda Martij proximè præteriti §. nec dubitari, & §. sequenti coram me.*

Etenim neque ab Eminentissimo Cardi-
nali Spinola tunc Nuntio Neapolitano Ca-
ualcantes in Collectorem, seù Subcollecto-
5 rem deputatus, † probatur iuxtà Constitu-
tionem *Gregor. XIII. 25. Bull. tom. 2. atque Vrbani VIII. 145. Bullar. tom. 4. in Appendice*, ne-
que ab Eminentissimo Cardinali Camera-
rio, seú à Thesaurario Cameræ Deputatus
apparet, iuxtà *Constitutionēs eiusdē Vrb. VIII. 160. §. 7. & 9. Bullar. tom. 5. & Alexand. VII. 109. §. 10. & 11. Bull. tom. 6.* quia neque exhi-
bentur literæ patentes illius deputationis,
neque afferuntur Testes, vel probationes,
quæ se referant ad ipsam Deputationem, vt
6 percipi possit; † An Deputatio fuerit ad nu-
dum ministerium, an potiùs cum iurisdi-
ctione, vt opus est quemadmodum collatis
in vnum auctoritatibus distinguunt *Milis. in repert. verb. probatio quod quis sit Subcollector, Bellenzin. de charit. subsid. qu. 111. Simonett. de reseru. qu. 34. ibique Granut. verb. Testes, Mandos. ad d. reg. 4. Cancell. q. 2. sub nu. 2. ibique Gocchier. sub num. 6. Lotter de re benef. lib. 2. qu. 32. nu. 158. Rota coram Bichio d. decis. 221. num. 24. cum tribus seqq. repetit. in recent. par. 9. d. decis. 250. & in d. Viterbien. Canonicatus 26. Iunij 1651. §. hæc autem, vers. siue Testium, & §. adeoque coram Verospio, & in d Zamoren. Scholastria, & Canonicatus 2. Martij proximè præteriti §. huic autem, coram me.*

Attestatio autem Computistæ Nuntiatu-
ræ, quod Caualcantes descriptus sit inter
Subcollectores, Summ. Clausi *num. 4.* non
7 cōcludit; † Tùm quia est simplex fides pro-
ducta lite pendente, atque ideò non atten-
denda ex vulgatis conclusionibus desum-
ptis ex litera *Textus in auth. si quis in aliquo, vbi scribentes C. de eden.*

Tùm quia etiamsi Computista Nuntia-
turæ, qui facit fidem, esset persona appro-
bata, ad quam onus hoc spectaret, qualis à
Rota habitus fuit Secretarius Nuntiaturæ
in decisionibus mox adducendis, adhuc nul-
lum probationis gradum constitueret; Cùm
tam quoad deputationem, quàm quoad so-
lutionem Decimarum exactarum se referat
ad libros, Summ. Clausi *num. 3.* & Summ.
8 Ziccari *num. 2. litera B.* † neque referat ipsam
deputationem, siue expeditionem tituli in
Subcollectorem, quemadmodum relata fuit
in dicta *Zamoren. Scholastriæ, & Canonicatus secunda Martij proximè præteriti §. reseruatio co-*
9 *ram me,* † quia tunc est liber ipse, qui fidem
facit, quemadmodum dicimus de fide Pa-
rochi, & aliorum ministrorum publicorū,
quibus ratione scripturæ fides adhibetur,
iuxtà doctrinam *Bart. in l. nuda ratio num. 5. vers. si verò ff. de donat.* in quibus terminis lo-
quuntur *Spad. cons. 51. num. 7. & 8. vol. 2. Rot. rec. par. 2. decis. 252. num. 3.* quemadmodum ex-
plicat eadem *Rota coram Bich. d. decis. 221. num. 30. & seqq. & in Viterbien. Canonicatus 26. Iunij 1651. §. concludens coram Verospio, & in d. Zamoren. Scholastriæ, & Canonicatus 2. Martij prox. præt. §. quod autem coram me.*

Ita

Itavt dignosci nequeat an deputatio hæc Caualcătis fuerit illa habita à Capitulo Cusentino prima Ianuarij 1674. de qua conquestus est Eminentissimus Spinula, tunc Nuntius Neapolitanus, Summario Ziccari *num.3.& 4.* quemadmodum ad hanc nullam deputationem factam à Capitulo priores attestationes referendas esse idem Computista postremum testatus est, Summ. Ziccari *num.5.* quo casu dubium non est deputatio-
10 nem nullam fuisse, † cum Clerus exigere quidem possit, vt soluat Cameræ, iuxta *decis. Coccin.988.n.15.repetit.in rec.par.1. dec.715.*
11 *& in rec.par.11.d.decis.155. num.8.* † non autem Subcollectorem deputare iuxtà distinctionem in *Nicien. Canonicatus coram Dunozet. decis.100. num.7. repetita in rec. par.5. decis.255.& decis.111.num.12.coram eodem repetit. in rec.par.5.decis.261.*

Ac propterea interdictum à Caualcante appositum, Summ. Clausi *num.6.* qui est vnicus actus exercitæ iurisdictionis ab an. 1664. vsque ad annum 1671. quo tempore Collectorem fuisse asseritur, d. Summ. Clausi *n.3.* quatenus illius ratio haberi possit, cùm cõsistat in scriptura priuata nullo modo recognita, & acriter negaretur character ipsius Caualcantis, atque non parum suspicionem augeret, quod non ostenditur illius intima-
12 tio, † sed affertur simplex fides vnius, qui vigore illius interdicti se soluisse affirmat procurata tertia Augusti 1673. longè post obitum Caualcantis, & prouisionem Ziccari ab Ordinario obtentam, & post tres annos, & menses à die prætensi intimati interdicti.

Adhuc tamen ad primordialem titulum
13 deputationis † à Capitulo factæ deferendũ esset ad *Textum in l. mentio 51. ff. pro socio. & in l. quadam mulier 76. vbi glos. DD. verb. sufficiebat ff. de rei vindic.* itavt vel hac ratione, vel quia specialis deputatio ad illum actum præcedere potuerit, vel ex nudo facto istius
14 exercitium procedere potuit, † & proindè ad requisitam iurisdictionem non concludat, *Bellenzin. de charit. subsid. d. quæst. 112 Garz. par.1. cap.1. num.379. Lotter. quæst.32. nu.161. Rota in Feretrana Parochialis 9. Maij 1588. vers. testis autem coram Rubeo, & coram Bich. d. decis.221. num.29.& decis.299. sub num.29.& 30.*

Et ità vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Anconitana Pecuniaria.

Lunæ 9. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Contra hæredes, seù potiùs donatarios patris certam summam sibi deberi contendebat filius, solum ex testibus, epistola, & testamẽto paterno probatã, quæ tamen visa sunt non sufficere ob singularitatem eorundem testium, minus legitimæ recognitionis epistolæ, simplicem etiam enunciatiuam continentis, & demum quia probatio ex testamento deducta, vltra quod non erat sufficiens, illi adhuc renunciatum fuerat per verba *omnibus iuribus*, cum dictione *quomodolibet*, quæ trahitur adhuc ad non expressa; eo magis quia cum ratione quantitatis fuisset incerta, eaque adduceretur ad probandã læsionem, & rescindendum contractum, eo minus concludere poterat.

SVMMARIVM.

1 *Creditum in substantia probatum lenioribus probationibus quoad quantitatem liquidatur, & num.11.& 12. vbi vide.*
2 *Iuuenis teneræ ætatis quod fuerit superlucratus notabiles pecuniarum quantitates maxima inuerisimilitudo est.*
3 *Inuerisimilitudo habet imaginem falsitatis.*
4 *Depositio testis facta super interrogatorijs magis attenditur, quam super articulis.*
5 *Confessio extraiudicialis non probatur per testes singulares.*
6 *Testium singularium mille tantum probant, quantum vnus.*
7 *Recognitio manus facta lite pendente, & sine citatione partis, non suffragatur.*
8 *Confessio facta in epistola per modum simpliciter enunciatiuum, non animo se obligandi non præiudicat, & num. seq.*
9 *Enunciatiua verba non probant debitum, & numero 8.*
10 *Dictio* quomodolibet *operatur vt sub renunciatione veniant etiam non expressa.*
11 *Liquidatio crediti in substantia certi, vel probati fit lenioribus probationibus, & nu.1.& 12. vbi vid.*
12 *Liquidatio crediti quæ affertur ad inducendam læsionem, & rescindendum contractum debet plenè, & concludenter probari.*
13 *Ætas desumitur à natiuitate, non autèm à Cathechismo, & nu. seqq.*
14 *Baptismo plerumque prius domi collato, postea filij cathechizzantur.*
15 *Cognationis differentia est inter Baptismum, & Cathechismum.*
16 *Baptismi, seu potius Cathechismi fides in puero precedenter baptizzato domi quatenus probet ætatem, & supra à num. 13.*

DECISIO CCLXIII.

NON acquiescente Co: Laurentio Ferretto decisioni editæ die 11. * Maij 1668. coram R. P. D. meo Beuilaqua hodie Vrbis Gubernatore, contigit dubitari coram me in eius locum suffecto de illius viribus, pro quarum subsistentia responsum fuit, non obstantibus nouiter adductis, vel repetitis ab informantibus pro Laurentio.

Acquisitio enim, & consignatio pecuniarum, quæ deduci prætendebantur ex testibus formiter examinatis, epistola conscripta à Co:

à Co: Fabritio, & testamento ab eodem cõdito, nullatenus subsistere visæ sunt, quia, vt dictum fuit in alia decisione, testes sunt singulares, epistola non fuit recognita, & testamentũ non continet certã quantitatẽ.

Et quamuis ad elidendas huiusmodi responsiones idem Laurentius curauerit nouos examinari testes, necnon recognosci epistolam, & quoad testamentum diceret satis esse, quod ex eo probetur, substantia
1 crediti, † ad hoc, vt ex leuioribus probationibus iustificari possit probatio quantitatis ex *Rot. coram Greg. decis. 314. num. 4.*

Nihilominus hæc omnia fuerunt iudicata irreleuantia, quia testes nouiter examinati patiuntur easdem exceptiones singularitatis, nedum respectu lucrorum, vt patet ex depositionibus eorundem, & aliorum primo loco examinatorum datis in hodierno Summario Laurentij *num. 3.* ex quibus etiamsi posset desumi aliqua generica probatio illorum, non tamen resultat probatio quantitatis scutorum 12. mil. ab eodem Laurentio prætensæ, obstante præsertim
2 inuerisimilitudine, quod iuuenis † teneræ ætatis, & quod magis est in ministerio emptionis equorum per tres, vel quatuor vices exercito, & in quo, vt inquit secundus testis ex nouiter examinatis Summario Co: Angeli *num. 7.* nihil lucrabatur, potuerit ex solis muneribus conflare adeò ingen-
3 tem summam, † itavt istam prætensionem valdè inuerisimilem iure dici valeat præseferre imaginem falsitatis, *Bald. in l. 1. num. 16. C. de seru. fugit. Rot. coram Pan. decis. 446. à n. 7. in fine, & in rec. decis. 79. num. 18. par. 11.*

Verum etiam respectu consignationis, de qua licèt deponant plures testes dati in Summario Co: Laurentij *num. 5.* nihilominus omissis secundo, & tertio teste, ex nouiter examinatis, altero non deponente de aliqua certa quantitate, & altero deponente de propria credulitate, & omisso pariter teste examinato in prima instantia deponente de confessione Co. Fabritij, quorum omnium singularitas neque à scribentibus pro Laurentio impugnabatur, & restringendo examen ad alios duos testes, alterum Religiosum examinatũ in prima instantia, & alterum famulum Co. Fabritij examinatum vltimo loco, quos ijdem Scribentes dicebant esse cõtestes circa cõfessionem emissam ab eodem Co. Fabritio occasione concordiæ à dicto Religioso tractatæ inter eundem, & Laurentium eius filium, dixerunt Domini ex eorum dictis resultare nedum apertam singularitatem, sed etiam contrarietatem; Religiosus enim prædictus deponit se interrogasse Co. Fabritium super quantitate lucrata ab eodem Co. Laurentio, quem dicit fuisse præsentem ibi: E seguito detto aggiustamento dimandai, che somma poteua essere al Signor Co: Fabritio, & esso rispose, che poteuano essere da dieci mila in vndici mila scudi; ma detto Sig. Lorenzo sentendo questo disse, che era maggior somma &c. Alter vero testis deponit interrogationem eiusdem Religiosi emanasse super lucris factis ab ipso Co: Fabritio, & discursibus inter eosdem habitis nunquã interfuisse Co: Laurentium, vt ex illius depositione iuxtà quintum interrogatorium data in Summario responsionis Co: Angeli ibi: E trà il Sig. Co. Fabritio, e detto Capuccino subito si misero à discorrere della Corte di Francia, che il Capuccino gli domandò come era stato in Francia, e come haueua guadagnato, & il Sig. Conte Fabritio gli rispose, che poteua hauer guadagnato da tredici in quattordici mila scudi &c. & al discorso non vi fù presente altro, che il detto Capuccino, & io testimonij &c. & inferius: Che quando fù il Capuccino dal Sig. Co. Fabritio, come hò detto, non vi fù mai in modo alcuno presente il Sig. Co: Lorenzo.

Neque est attendenda depositio eiusdem testis super septimo articulo circa confessionem receptionis pecuniarum, & mobilium in summa ascendente ad scuta 12. mil. à dicto D. Co: Fabritio emissam præsente ipso teste, & Religioso prænominato, quia magis attenditur illa facta super inter-
4 rogatorijs, † in qua nullum habetur verbũ de huiusmodi confessione, *Rota decis. 488. num. 4. impress. apud Posth. de manuten. & Seraph. dec. 1073. n. 1. & in rec. dec. 312. n. 4. & 9.*

Cùm igitur omnes testes sint singulares, etiãsi sint numero plures, non sufficiunt ad
5 probandam assertam confessionem, † vt præter auctoritates in alia decisione allegatas §. *alij autem deponentes* dixit *Rota corã Buratt. decis. 294. num. 98. & decis. 341. num. 1. corã Pan. decis. 118. num. 7. coram Merlin. decis. 90. num. 5. & 170. num. 3. & in recent. 195. num. 5. par. 10.* vt etiam ait *Farinac. de test. quæst. 69.*
6 *num. 37.* † tantum probant mille testes singulares, quantum vnus.

Minus deduci valet huiusmodi probatio ex epistola Co: Fabritij, quia præterquam
7 illa non est recognita, † & recognitio vltimo loco facta lite pendente absque citatione partis non suffragatur, *Gregor. decis. 71. num. 1.* non releuante alia præcedente formitèr facta per vnicum testem, quia iste non recognouit characterem Com. Fabritij, sed tantum deposuit hanc epistolam esse illammet aliàs ab ipso traditã Com. Laurentio.

Prætereà dictum fuit confessionem in ea contentam emissam per modum enunciatiuæ cum expressione certæ quantitatis tanquam prætensæ à filio, non autem tamquã
8 debitæ, † & sic non animo se obligandi, eidem Co: Fabritio non præiudicare, *Saliceti. in l. 1. num. 24. C. de confess. Surd. cons. 423. num. 24. & 25. Grat. discept. 279. num. 24.* & de
9 confessione † facta verbis enunciatiuis idem *Surd. dec. 250. num. 8. & 9.*

Denique non obstat confessio emissa in testamento, quia etiamsi ex illa constare dici posset de subsistentia crediti, quod tamen

men fuit confutatum in alia *decis. §. Prout nec refragatur*; adhuc ex successiua renunciatione facta à Co: Laurentio omnibus alijs iuribus sibi quomodolibet competentibus cum promissione aliud non petendi quibusuis de causis, & occasionibus, etiam non cogitatis, illud remansit penitùs sublatum, vt ex pluribus probat *decis. §. caeterum, & seqq.*
10 illa enim dictio *quomodolibet*, operatur † vt sub renũciatione comprehendantur etiã nõ expressa, in specie *Rot. coram Seraph. dec. 317. à num. 1. & signanter num. 3.* & de alijs similibus *decis 520. num. 4. & in rec. decis. 219. num. 25. par. 11.* cum alijs in d. decis. allegatis.

Neque huius renunciationis vires eliditur ex repetita exceptione laesionis, quia attenta incertitudine quantitatis asserti crediti, illa redditur improbabilis, nec ad certitudinem reduci valet ex supra recensitis
11 probationibus per regulam, † Quod in liquidando credito in substantiam certò, leuiores probationes sufficiunt, iuxtà firmata *coram Greg. decis. 324. num. 4.* quia cùm liquidatio hodie afferatur ad inducendam laesio-
12 nem, & rescindendum contractum, † debet plenè, & concludenter probari ad notata per *gloss. & DD. in l. 2. de rescinden. vendit. cum traditis per Dec. cons. 474. num. 11. Thomat. decis. 50. num. 80. per Rot. coram Greg. decis. 538. num. 1.*

Minùs denique fuit habita ratio de nullitate iterum opposita ob non seruatas solemnitates Constitutionis Marchiae requisitas in contractibus minorum; quia ex fide Cathechismi data in Sum. Laurentij *nu. 14.*
13 non benè probatur illius natiuitas, † à quo aetas desumitur, *Barbos. de Canonic. & dignitatib. cap. 3. num. 19.* & ratio est, quia pueri so-
14 lent multoties cathechizari † postquam praecedenter fuerunt domi baptizati, vt inquit *Sanchez. de matrim. lib. 7. disp. 11. num. 13. & Guttier. eodem tract. cap. 84. num. 7.* prout hic factum fuisse videtur, dum Parochus descripsit Patrinos adhibitos in Cathechismo, nulla facta mentione baptismatis, quẽ-
15 admodum facere † debuisset attenta differentia cognationum ex vtroque actu resultantium, iuxtà deducta per *Sanchez. & Gutierez in locis citatis*; & proinde cùm cessante periculo animae infantis sublato ex praecedenti baptismate, actus cathechismi potue-
16 rit differri per menses, † haec sola possibilitas sufficit ad hoc, vt ex illo non resultet concludenter probatio natiuitatis, vt ad rẽ ratiocinatur *Menoch. de praesumpt. l. 2. praes. 51. n. 56.* quae propter eandẽ rationem desumi nequit ex testibus deponentibus, de eodem tempore cathechismi, & eo minus ex attestationibus matris, & nutricis Laurentij, quae vti extraiudicialiter factis, nihil probant ex vulgatis.

Et ità, omissis alijs vel tamquam irreleuantibus, vel tamquam sublatis in alia decisione, respõsum fuit, vtraque parte informante.

Alia praesentis causa dec. est impressa par. 15. dec. 241.

R. P. D. CALATAIV.

Neapolitana Haereditatis.

Veneris 13. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Executio voluntatis Testatricis fuerat commissa conscientiae suorum haeredum, qui vlterius fuerant grauati singulis annis eorum superiori reddere rationem, & ab eo obtinere approbationem; Cúmque substituti in casum nõ adimplementi essent prohibiti eosdem molestare haeredes, petebant illi remissoriam ad non adimplementum probandũ, hic eis iterum denegatam, tùm quia molestiae erant prohibitae, tùm etiam quia ex approbatione à superiore obtenta, videbatur satisfactum menti testatricis, tùm demum quia in hac materia obiectiua requirebatur fumus, semiplenam saltem probationem importans.

SVMMARIVM.

1 *Substitutus in casu contrauentionis, vel non adimplementi audiri nequit, si hoc fuit illi à testatore prohibitum.*

2 *Testator potest disponere de rebus suis eo modo, quo sibi placuit, etiam prohibendo substituto ne super obseruantia suae dispositionis molestet haeredem.*

3 *non Molestandi praeceptum intelligitur de molestijs illicitis, & calumniosis, non autem de veris, & rationabilibus.*

4 *Molestiae, & lites quaecumque si fuerint prohibitae, omnes etiam iustae censentur vetitae.*

5 *Conscientiae alicuius si quid est commissum, adhuc reuideri potest per superiorem.*

Intellige vt procedat vbi aliquid simpliciter remittitur conscientiae alicuius, secus si prohibetur etiam quaecumque appellatio, seu reclamatio, numero 6.

7 *Appellatio, ac etiam reclamatio ex quibus verbis dicatur à testatore prohibita.*

8 *Articuli obiectiui quamuis sint de iure dantis, non admittuntur nisi detur magnus fumus materiae articulatae.*

9 *Fumus in obiectiuis non est sufficiens, nisi saltem faciat semiplenam probationem.*

10 *Implementum probare non sufficit, nisi simul fuerit probata sufficientia redd. tuum, ex quibus illud adimpleri debuerat.*

DECISIO CCLXIV.

CVM Rota per tres conformes declarauerit dispositiones Felicis Mariae Vrsinae Ducissae Grauinae non fuisse conditionales, sed modales, & sic Patres Sanctae Mariae in Porticu Neapolis eius Donatarios & Haeredes pluribus oneribus grauatos releuari à cura iustificandi implementum dictorum onerum; Hinc Patres ministrantes infirmis substituti in casu contrauentionis agno-

agnoscentes onus probandi inobseruantiã, & non implementum ad ipsos spectare, petierunt coram R. P. D. Rondinino remissoriam, quæ tamen fuit denegata, vt ex decisione * 26. Iunij 1673. prout etiam hodie coram me Domini denegandam esse censuerunt,

Articuli namque propositi sunt illimet exhibiti; & reiecti coram R. P. Domino meo Rondinino continentes in substantia contrauentionem tùm in erigendo statim sequuto obitu Ducissæ Nouitiatum cum fructibus illicò perceptis ex bonis relictis, tùm in erogando dictos fructus in beneficium domus Lucensis, & alijs domibus Religionis, & non inuestiendo pecunias à debitoribus recuperatas, tùm demum in non retinendo præfixum à Donataria numerum Sacerdotum, & Religiosorum in domo Sanctæ Mariæ in Porticu Neapolis, nec fundando alias domos religiosas in Regno Neapolis, & Siciliæ ex redditibus dd. bonorum singulis annis superextantibus.

Sed subsistunt responsiones datæ in dicta decisione, nempè quod cum donatarij, & hæredes de his omnibus rationem reddiderint de triennio in triennium Congregationi generali eius Ordinis, illiusque approbationem Generali Religionis ministrantium infirmis exhibuerint, quod sufficere voluit eadem Ducissa pro iustificatione implementi suæ dispositionis, prohibendo sub pœna caducitatis eisdem substitutis vlteriorem inquisitionem, ac illationem quarumcumque molestiarum etiam iudicialiũ, ibi: Non possino detti Padri Ministri dell'infermi pretendere cosa alcuna, nè domandare visione de'libri, ò conti da detti miei heredi, nè intentare qualsiuoglia sorte di lite contro di essi sopra l'osseruanza della presente mia volontà, & in caso, che detti Padri intentassero lite alcuna contro detta Venerabil Casa, voglio, che subito ipso iure, & ipso facto non s'intendino, nè si habbino per chiamati, nè sostituiti, & detta sostitutione s'intenda, & sia nulla come mai fatta nõ fosse, che così è mia espressa, & determinata volontà: † Audiri nequeunt dd. substituti super prætensa inobseruantia, & contrauentione, obstante præcepto eiusdem Ducissæ, † quæ ita de rebus suis disponere sibi placuit ex cumulatis in d. dec. coram R.P.D. meo Rondinino.

1 (beside "ſa, & determinata volontà")
2 (beside "cepto eiusdem Ducissæ")

Neque visa est applicabilis conclusio, quod præceptum de non molestando, † debeat intelligi de molestijs iniustis, & calumniosis, non autem de veris, & rationabilibus, ex *Baldo in l. vnica C. de his quæ pœnæ nomin. in testam. vel codic. relinquuntur, Decian. consil. 81. num. 11. Altograd. consil. 84. num. 102. Rota coram Merlin. decis. 491.* cum alijs in contrarium allegatis, quia non procedit † quando vt hic prohibitum est quodcumque genus molestiarum, & litium, *Simon de Pretis de interpretat. vltim. volunt. lib. 4. dub. 11. num. 87. Fusar. cons. 195. num. 54. Sanfelic. decis. 167. Seccin. iun. conf. 113. num. 28. vol. 1. Ruin. consil. 77. vol. 2.* cum alijs congestis in *d. decis. coram R.P.D. meo Rondinino §. in huius autem*.

3 (beside "quod præceptum de non molestando")
4 (beside "rium allegatis")

Sicuti pariter non applicatur altera conclusio, quod factum commissum † conscientiæ, reuideri possit per iudicem superiorem, ex *Menoch. cons. 590. num. 5. & 6. Mascard. de probat. conclus. 414. num. 7. & 8.* quia loquuntur quãdo factum est simpliciter remissum conscientiæ alicuius, † non autem quando vlteriùs est prohibita quæcumque appellatio, & reclamatio ad quemcumque superiorem, prout fuisse prohibitam in proposito desumitur ex verbis ibi: † Et consegnata copia di atto publico, & dichiaratione nel modo come di sopra, non possano detti Reuerendi Padri miei heredi essere molestati così per ragione d'offitio, & attione popolare auanti qualsiuoglia Tribunale Ecclesiastico, ò Regio; vt benè aduertit altera decis. super meritis 13. *Martij 1673. §. penultimo, & seq. coram R. P. D. meo Rondinino*.

5 (beside "clusio, quod factum commissum")
6 (beside "conscientiæ alicuius")
7 (beside "sito desumitur ex verbis ibi")

Subsistit etiam alia responsio, quod omnes ferè articuli sunt obiectiui vti tendentes ad canonizandum dolum eorundem donatariorum, & hæredum, vndè quamuis sint de iure donantis, † non admittuntur, nisi detur magnus fumus materiæ articulatæ, vt in specie dixit *Rota coram Bichio decis. 227. n. 4. & decis. 322. num. 8.* Fumus autem deductus ex fide nonnullorum testium, non est sufficiens in hoc casu, in quo talis requiritur, vt saltem faciat semiplenam probationem, *Caputaq. decis. 62. num. 1. par. 5. & in rec. dec. 302. num. 15. par. 5. & in Bonon. fideic. de Bologninis 16. Aprilis 1646. coram Ghislerio, & in Cremonen. Parochialis 15. Iunij 1646. coram Eminentissimo Cerro §. & licet*. Et penitùs concluditur ex plenè deductis in omnibus decisionibus causæ, & ampliùs ex eo, quod non sufficit probare defectum erectionis aliarum Domorum, vt fortè intenditur ex ijsdem testibus, † nisi simul probetur superabundantia redditũm, ex quibus dumtaxat erectionem fieri d. Testatrix mandauit.

8 (beside "de iure donantis")
9 (beside "ficiens in hoc casu")
10 (beside "testibus, † nisi simul probetur")

Et ità, vtraque &c.

Decis. 157. supra in hac eadem parte est illa, quæ hic confirmatur.

R. P. D. EMERIX.

Calaguritana Præeminentiarum.

Veneris 13. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Ecclesias, & propriè Capitulum, & Canonicos inuicem se in festiuitatibus adiuuari laudabilitèr fuerat conuentum; sed quia inimicus hominis sicut adeò in malis operibus exercetur vt fiant, ità etiam bonis ampliùs insidiatur vt pereant, vt nonnisi tres vel

vel quatuor Canonici, quos adhuc Capitulum constituere contendebatur, ad easdem festiuitates communitèr accessissent; omnes tamen commodè valêtes accedere sunt coacti, quia sic ab antiquis sententijs, & concordia resultare videbatur.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ resultat ex reuolutione actorum, & iustitia deducitur à decisionibus in causa factis.*
2 *Canonici tres faciunt, & constituunt Capitulum.*
3 *Verba loquentia de Canonicis, & Capitulo generaliter, & indefinitè æquipollent vniuersali, nec restringuntur à solo numero trium Canonicorum.*
4 *Capitulum eodemque tempore esse in duobus locis distantibus, vel in vno, & eodem loco simul esse, & abesse monstruosum, est.*
5 *Capitulum, & Canonici si simul interuenire debent ad aliquam Ecclesiam, non vti singuli, sed capitulariter debent accedere, & ideo non sufficiunt tres, quatuor, vel quinque.*
6 *Dispositio in continenti destrui non debet.*
7 *Præcedentia in litem deducta, importat obligationem, non autem solam voluntatem accedendi, & sup. num. 6. & 8.*
8 *Necessarius, non volũtarius dicitur actus, qui si ad placitum potuisset eludi, diu tamen super eo litigatum non esset.*
9 *Mandata rotalia, & executoriales recipiunt interpretationem ab actis, & scripturis in illis productis.*

DECISIO CCLXV.

RESPONSVM fuit confirmandam esse decisionem Rotalem, quo mandatur procedi ad executionem literarum executorialium olim relaxatarum vigore sententiarum bo. me. Seraphini, Orani, & Peniç contra Cantorem, Dignitates, Canonicos, & Capitulum Collegiatæ Ecclesiæ Ciuitatis de Victoria super omnimoda præeminentia in processionibus, & in Choro illis diebus, in quibus prædicti Cantor, Dignitates, Canonici, & Capitulum ad Parochiales Ecclesias d. Ciuitatis pro Diuinis officijs insimul celebrandis accedere tenentur, prout latiùs continetur in eisdem executorialibus, & mandato datis in Summario die 1. Iulij 1672.

Etenim validitas d. mandati non reuocatur in controuersiã, & satis liquebat † ex re-
1 uolutione actorum, iuxtà vulgatam *decis. Caputaq.* Iustitia verò optimè adstruitur per fundamenta decisionis de more ante mandatum à R.P.D. meo Taia extensæ, quę nullatenus concutiuntur à duobus obiectis, altero videlicet tunc etiam excitato, & altero postmodum de nouo opposito.

2 Primum siquidem, quod tres † Canonici constituant Capitulum per *text. in l. Neratius ff. de verb. signific. & gloss. in cap. 1. verb. tres de elect.* ideoque Canonici non possunt compelli accedere in maiori numero, nullatenus applicatur in præsenti, vbi sententiæ, & antiquæ concordiæ, in quibus istæ fundantur, loquuntur de Canonicis, & Capitulo per
3 verba generalia, & indefinita, † quæ æquipollent vniuersali, vt per *Din. in proem regul. iuris in 6. in 2. quæst. vers. sed quando, & Bart. ad celebrem text. in l omnes pupilli ff. de iustit. & iur. num. 57. eundemque in l. si pluribus de leg. 2. latè Surd. conf. 476. num. 6.* cum alijs adductis per *Rot. decis. 712 num. 1. par. 3. rec. & in decis. huius causæ sub die 13. Martij 1671. coram R.P.D. meo Taia*, & vbi contra easdem sententias, & antiquas concordias Canonici, & Capitulum prætendunt posse capitularitèr eodem tempore interesse diuinis officijs in propria Ecclesia; tunc etiam nè eædem sententiæ, & concordiæ penitùs elidantur, & monstruosè contingat idem Capitulum vno, & eodē
4 tempore interesse in duobus locis † distantibus, vel in vno, & eodem loco simul esse, & abesse, vt aduertit præallegata *decis. R.P.D. mei Taia §. Nec obstiterunt in fine*, compelli debent accedere omnes Dignitates, & Canonici, qui commodè valent, & possint interesse, sicut intersunt in festis solemniori-
5 bus propriæ Ecclesiæ in figura Capituli, † & non vti singuli ad literam, & sensum prædictarum concordiarum, & sententiarum cõtinentium obligationem accedendi iure Capituli, quæ aliàs impleta non remaneret per accessum Canonicorum in numero triũ, quatuor, vel quinque Canonicorum iure singulorum, prout benè declarat *Innoc. in cap. dilecti de excess. Prælat. & Capic. Latro decis. 169. num. 50. in fine.*

Neque huic intellectui contradicunt, imò mirificè conferunt verba adiecta in fine cõcordiæ anni 1586. videlicet: Che li detti Capitoli conseruino l'amicitia ragioneuole aiutandosi nelle solennizationi delle festiuità il meglio che potranno di libera volontà &c. Quia illa non sunt trahenda in illum sensum, quod importent, vt accessus pendeat à libera voluntate partium contra ex-
6 plicitam conuentionem, † quam alioquin incontinenti funditùs destruerent contra dispositionem *text. in l. non ad ea, vers. quod si purè, vbi gloss. & DD. ff. de condit. & demonstrat.* vt in simili aduertit *Surd. conf. 445. num. 32. & seq. Rota in Bonon. legitimæ 18. Martij 1661. & in Romana concursus 15. Iunij 1665. coram b.m. Auunculo meo, & prius decis. 232. num. 22. & seq. par. 8. recent.* sed sic sunt accipienda, quod vtraque vniuersitas conseruare debeat sinceram amicitiam, & liberè, ac candidè præstare mutuam operam in reciprocis solemnitatibus prout melius, & rectius poterunt.

Minus vrget secundum obiectum in hac instantia de nouo excitatum, quod antiquæ sententiæ, & executoriales Rotales non se extendant ad huiusmodi obligationem Capituli, & Canonicorum accedendi ad Parochiales Ecclesias in festiuitatibus earum inuocationum; sed solum determinent arti-
7 culum præeminentiæ † tum quia de contrario constat ex lectura primæ sententiæ bonę

memoriæ Seraphini ab aliis simpliciter cõfirmatæ, cuius hæc sunt præcisa verba: Ad quas inuocationes adire, & in eis interesse soliti sunt, & tenentur prædicti Cantor, Dignitates, Canonici, & Capitulares d. Ecclesiæ Collegiatæ &c. vt in Summ. prima Iulij 1672. tùm etiam quia seclusa tali obligatione; fuisset inutilis tam dispendiosa di-
8 sceptatio super præcedentia,† quã Canonici ad placitum potuissent eludere non accédendo, tùm demum quia in lite, & causa, in qua emanarunt dd. sententiæ, & executoriales Rotales fuerunt productæ antiquæ sententiæ arbitramẽtales Episcoporum Alphonsi, & Ioannis, in quibus literaliter eadem obligatio specificatur, d. Summ. *num.* 4. & 5. & super eis præcipuè sunt fundatæ resolutiones captæ in causa; Tritum enim
9 est, quod sententiæ, & executoriales† Rotales recipiunt interpretationem ex actis, & iuribus productis, alijsque gestis in lite, vt in specie in hac eadem causa respondit *Rot. coram Pauia decis.* 261. *nu.* 2. & *decis.* 349. *num.* 10. & *seq. par.* 12. *rec.* aliasque passim.

Et ità vtraque &c.

Decisio 79. parte 17. recent. est in eadem causa.

R. P. D. CALATAIV.

Ariminen Pecuniaria.

Luna 16. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Aduersus propriam obligationem cum patre per filios contractam, adducebatur per ipsos metus à patre incussus, qui tamen non fuit probatus, & ideo exequutio eorũ obligationis est cõcessa; maximé quia filij erant maiores, & interuenerat decretum Iudicis, & insuper contractus fuerat ab ipsis ratificatus, atque ita etiam remanebat, si aliquis forsan interuenisset metus. Cùmque adduceretur adhuc defectus adimplementi contra emptorem, ille similitèr est reiectus, quia stantibus sequestris, & ex facto eorundem venditorum ille implere non poterat.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum ad factum ritè, & rectè relaxatur contra eum, qui aliquid implere tenetur.*
2 *Obligatus ad formam suæ obligationis tenetur.*
3 *Metus probari debet de tempore contractus, vel paulò ante.*
4 *Metus excluditur per interuentum Iudicis, et præsentiam consanguineorum.*
5 *Metus debet esse talis, qui cadat in constantem virum attenta qualitate personarum.*
6 *Metus non ita de facili incutitur filio maiori.*
7 *Ratificatio gestorum resultat si quis pro implemẽto suæ obligationis pulsatus, illam se obtulit adimplere paratus.*
8 *Testes contrarij, & mendaces nullum faciunt probationis gradum.*
9 *Metus diuersimodè attenditur, & probatur contra incutientem, & contra tertium de eo prorsus ignarum.*
10 *Sequestrum ad effectum impediendi debitorem ne soluat, non sufficit quod fuerit expeditum, sed actualis præsentatio requiritur.*
11 *non Adimplementi exceptio turbida non retardat exequutionem obligationis cameralis.*
12 *Emptor stantibus molestijs potest retinere residuũ pretij, nec dicitur in aliquo contrauenire promissis.*
13 *Emptor, si ex facto venditoris implere non potuit, ad nihilum tenetur.*

DECISIO CCLXVI.

IOANNES Baptista, & fratres de Pastonis vnà cum Laurentio Patre vendiderunt Antonio Mariæ filio Prædium nuncupatum Sancti Paterniani pro sc. 1330. 27. ½ soluendis pro rata scutorum 157. 50. in stipulatione instrumenti, pro rata sc. 708. 50. mediante cessione similis crediti consignati, quod Fabrus Emptor habebat cum Manganono, & pro residuo scut. 464. 27. ½ infra triennium pacto adiecto, quod tam creditum scut. 708. vt supra cessum, & per venditores exigendum, quàm d. residuum scutor. 464. 77. per ipsum Emptorem soluendorum in actu exactionis erogari deberent in redimendis certis censibus passiuis eorundem de Pastonis, per lapsum temporis, & postquam ex credito cesso Pastoni venditores exegerunt ratam scut. 552. fuerunt conuenti à prædicto Emptore ad docendum se exegisse creditum Manganoni cessum, & extinxisse census, vt supra, & relaxato per A.C. mandato ad factum commisso Rotæ per Signaturam cum clausula *si quid exequendum*, contigit coram me disputari. An mandatum A.C. sit exequendum, & Domini affirmatiuè responderunt.

Patens enim est obligatio in forma Cameræ dd. de Pastonis de exigendo credito cesso, & extinguendis censibus passiuis in actu exactionis; Summ. Fabri *num.* 1. imò cũ paritèr constet de exactione maioris partis;
1 Summ. præd. dto *num.* 6. & 12.† ritè per A.C. fuit relaxatum mandatum ad factum ad tenorem instrumenti, *Bich. decis.* 266. *num.* 16 & 17. *Spad. cons.* 276. *per tot. lib.* 2.

Non dicatur, quod hæc actio sit dirigenda contra Laurentium Patrem tantum, à quo Prædium venditum possidebatur, cùm filiorum obligatio apposita in instrumento Patris resoluatur in simplicem consensum, quia obiectio tollitur à facto, dùm Ioannes Baptista, & fratres in solidum cum Patre vẽdiderunt Prædium tamquam proprium, & in forma Cameræ de redimendis censibus in solidum quoque se obligarunt, Sum-
2 mario d. *num.* 1.† & ad formam obligationis tenentur, *Rot. in Perusina Dotis cor. Ortemberg penes Marthes. de commiss. par.* 2. *fol.* 58. per tot.

acce-

accedente præcipuè, quod pecuniæ iam exactæ tam in actu stipulationis, quàm ex credito cesso, omnes fuerunt receptæ ab ipsis Io: Baptista, & Iosepho fratribus, dicto Summ. *num.* 4. 5. 6. & 12.

Nec refragatur suppositus metus, seù obligatio propter reuerentiam Patris, quia Testes non deponunt de vi, & metu illato in actu contractus, vel paulò ante, provt est
3 necessarium † cùm actus remoti metum, & vim inferentes potuerint medio temporis cursu remitti, & purgari, *Rot. decis.* 374. *n.* 12. *par.* 11. *rec. Less. ldec.* 60. *num.* 5. *vers. tum etiam deponunt*, *Cabrer. de metu lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 4. *cum seqq.* Immò omnis suspicio metus in
4 casu præsenti tollitur† per interuentum Iudicis, & præsentiam consanguineorum, *Altograd. conf.* 5. *num.* 6. *vers. secundo quia lib.* 1. *Cardos. in praxi verb. metus num.* 12. tantò magis, quia dd. fratres de Pastonis non erant tam teneræ ætatis, vt de facili apprehenderent timorem, sed maiores, scilicet Ioseph, & Ioannes Baptista supra trigesimum annum, & Petrus circa vigesimum, Summ. prædicto *num.* 9. Vndè non sufficit quilibet me-
5 tus,† sed debet esse talis, qui cadat in virum constantem attenta qualitate personarum, *Farinac. in fragm. cap.* 2 *verb. metus num.* 69. &
6 74. filius enim maior† non reputatur facili negotio metus capax, *Pan. decis.* 491. *num.* 16.

Maximè quod contrarium suadet, fratres prædictos fuisse à Patre constitutos, Administratores generales totius sui æris, & domus ex instrumento Summ. *num.* 8. stipulato per nouem dies ante venditionem Prædij, & si aliquis metus adfuisset, remansisset totaliter purgatus ex actibus subsequutis, dum longè post celebratum instrumentum venditionis dd. fratres in illius exequutionem perquisiuerint Fabrum Emptorem ad soluendum residuum, d. Summ. *num.* 11. & cum effectu receperunt ab ipso pecunias, Summ. *num.* 12. provt etiam à Manganono debitore cesso, d. Summ. *num.* 4. 5. & 6. Immò citati ad liberandum d. Emptorem à molestijs per tertium illatis super Prædio vendito, se obtulerunt paratos ad defensionem, Summ.
7 d. *num.* 13. † per quæ oritur ratificatio gestorum, & purgatio suppositi metus, *Rota decis.* 154. *nu.* 11. *par.* 14. *rec.*

Hinc oritur, quod non videntur attendēdi Testes examinati, non solum quia non deponunt de metu, vt supra tempore contractus, verum etiam quia multas patiuntur exceptiones in persona, in dictis, cumulatas ab Informantibus pro Fabro, in quibus sunt
8 sibimetipsis contrarij, & mendaces, † ideò nullum probationis gradum facere possunt *Honded. cons.* 93. *num.* 50. & *seq. lib.* 2. *Decius consil.* 85. *num.* 10. *Grat. discept.* 144. *num.* 4. *Surd. decis.* 135. *nu.* 11. In omnem verò casum debet animaduerti, quod quæstio non est inter incutientem metum, & illum, cui fuit in-
9 cussus, quo casu arbitrium posset† relaxari, sed contra tertium huius metus ignarum, & bona fide contrahentem, cui promdè potiùs fauere debet arbitrium, ad tradit. per *Cravett. cons.* 120. *per tot.* & *Palm. consult.* 14. *num.* 20.

Impedimentum verò, quod supponitur datum à Fabro Emptore mediante sequestro expedito contra Manganonum debitorem, non iustificatur habuisse effectum suū per exequutionem, dum ad effectum impe-
10 diendi debitorem ne soluat † non sufficit expeditio sequestri, sed actualis præsentatio requiritur *l.* 1. §. & *hoc edict. ff. si neutr. nomin. Scacc. de appellat. qu.* 15. *limit.* 6. *membr.* 2. *num.* 7. *Ridolphin. in prax. par.* 1. *cap.* 14. *num.* 41. & ideò quatenus Manganonus fuisset pulsatus non potuisset recusare solutionem, provt re vera post sequestrum soluit de anno 1670. scuta 25. 20. Gabrieli Pastono, Summ. responsionis Fabri *num.* 4.
11 Exceptio non adimplementi† tamquam turbida non potest retardare exequutionem obligationis Cameralis, *Rot. decis.* 70. *num.* 17. *post Zacch. de oblig camer.* & turbiditas resultat, quia Fabro emptori superuenerunt mo-
12 lestiæ in Prædio empto, d. Sum. *n.* 13. † quibus stantibus poterat retinere residuum pretij, nec dicitur in minimo promissis contrauenisse, *l. si post perfectam nu.* 4. *C. de euict. Post. b. resol.* 6. *num.* 5. sicuti etiam, quia d. residuum pretij fuit d. Fabro sequestratum à Bertolla vigore mandati A.C. expediti contra Laurentium Patrem, Summ. responsionis *nu.* 3. & ideò Fabrus Emptor ex facto ipsorum-
13 met de Pastonis adimplere non potuit, † & sic non merebatur allegari hæc exceptio, *Grat. d. discept.* 851. *num.* 2. & in omnem casum sicuti Fabrus Emptor potuit agere pro adimplemento, ita venditores poterant cōtra eundem Emptorem agere ad residui solutionem, præsertim quod ambo credita exigenda erant destinata pro redemptione censuum nō ad proprium commodum dd. venditorum.

Et ità, vtraque Parte informante, resolutum fuit &c.

R. P. D. EMERIX.

Bononieñ Matrimonij.

Lunæ 16. *Aprilis* 1674.

ARGVMENTVM.

Pro annullando matrimonio seruatis seruandis contracto, adducebat Vxor præcedentia sponsalia inita cum fratre sui viri, ob quæ impedimentum publicæ honestatis resultare dicebat; sed pro validitate matrimonij est decisum, quia eadem sponsalia neque à testibus de solo tractatu deponentibus, aliasque exceptiones habentibus probata remanebant, minus etiam à contractu inito inter genitores vtriusque sponsi, qui sine eorum consensu tacito, vel expresso, qui neque concurrere visus est, poterat ad hunc effectum sufficere.

SVMMARIVM.

1 *Sponsalia debent concludenter probari ad effectum annullandi matrimonium postea contractum cum consanguineo alterius ex sponsis.*

2 *Testes de tractatu sponsalium non probant illa verè fuisse contracta.*

3 *Testis affinis licèt fauore matrimonij admittatur, excluditur tamen pro eo annullando.*

4 *Testis vnicus non sufficit maximè in materia matrimonij.*

5 *Promissio contrahendi sponsalia valdè differt ab ipsis sponsalibus.*

6 *Consuetudo Ciuitatis in materia sponsalium multum attenditur.*

7 *Sponsalia non contrahuntur nec per simplicem confectionem apochæ, nec per consensum parentum, nisi etiam interueniat consensus vtriusque sponsi.*

8 *Sponsi vt ratificent sponsalia ab eorum parentibus contracta, quæ requirantur, & n. seqq.*

9 *Ratificatio sponsalium fieri debet per certa, & legitima signa, non autem æquiuoca.*

10 *Sponsa non dicitur ratificasse sponsalia ab eius genitore contracta ex eo solum, quo illis auditis modestè subriserit.*

11 *Testes de credulitate, & eorum opinione non probant.*

12 *Sponsalium ad effectum plerumque attenduntur munera inuicem inter sponsos transmissa, & vid. num. seqq.*

13 *Testis ancilla non probat in causa nullitatis matrimonij prætensi à sua Domina.*

14 *Munuscula parui momenti non dicuntur condigna inter sponsos primariæ nobilitatis.*

15 *Munera si possunt attribui alteri causæ, non attenduntur in materia sponsalium, & vide sup. num. 12. & 14.*

16 *inter sponsos nullus est luctus, nec vestes lugubres deferendæ sunt.*

17 *Vestium lugubrium gestatio, quæ ad causam affinitatis referri potest, non tribuitur ratificationi sponsalium.*

18 *Sponsalia non probantur ex publica voce, & fama, & quando, vide etiam num. seqq.*

19 *Sponsalia verè fuisse contracta ex solo illorum tractatu de facili populus credere potuit, & ita decipi.*

DECISIO CCLXVII.

ELISABETHA Maria pretendens, quod Matrimonium per ipsam contractum cum Raynaldo seruatis de iure, & ex dispositione Sac. Concilij Tridentini seruandis, non sustineatur propter impedimentum Iustitiæ publicæ honestatis proueniens ex sponsalibus priùs legitimè contractis cum Francisco Maria eiusdem Rainaldi germano fratre, introduxit desuper Iudicium coram Ordinario Bononien. a quo etiam sententiam fauorabilem obtinuit; Vnde delata causa appellationis ad Rotam, eaque mihi commissa, dedi dubium, An constet de nullitate Matrimonii, quod hodie post secun-
1 dam propositionem fuit negatiuè † resolutum, ex defectu sufficientis probationis spõsalium cum Francisco Maria, quæ in proposito debet esse plena, & concludens, *Paris. consil. 59. num. 9. lib. 4. Alex. consil. 144. num. 4. præsertim in fine lib. 2.* & dixit *Rota coram Seraphino decis. 999. nu. 1. & coram Buratto dec. 763. num 8. ibique Add. lit. B.*

Talis autem non videbatur ea, quæ desumitur ex depositione quatuor Testium ad hoc probandum per Elisabetham Mariam inductorum; Duo siquidem primi, scilicet Pater Augustinus, & Lutius deponunt tantùm de tractatu sponsalium facto in Conuentu PP. Theatinorum inter eundem Patrem Augustinum, & Georgium Ludouicum Elisabethæ Mariæ Patrem, absque præ-
2 sentia futurorum sponsorum; † Ideoque nihil concludunt ex regula, quod persæpè multa tractantur, quæ non perficiuntur, *Surd. consil. 102. num. 5. & seq. lib. 2. benè Alex. consil. 28. num. 1. lib. 1.* & in his terminis *Dec. consil. 133. num. 4. in fine 4. colum.* ac generalitèr *Rot. decis. 146. num. 19. & 20. par. 9. recentior.* & postremò *in Asculana emphyteus. 27. May 1672. §. Nec remouetur coram R. P. D. meo Priolo.*

Tertius verò, qui de contractu sponsalium deponit est Hieronymus affinitate coniunctus cum Elisabetha Maria, prout ipsemet fatetur Summario Rainaldi *num. 1.* Vndè licèt ad probandum Matrimonium
3 admitti posset, † cùm tamen pro Elisabetha Maria non sit omni exceptione maior in hac causa grauissima declarationis nullitatis Matrimonij venit reijciendus, *cap. 1. §. Inquisita, ibique glos. & DD. de consang. Dec. consil. 133. num. 4. versic. ergo pariter, Paris. consil. 55. num. 19. lib. 4.* & in terminis *Alex. consil. 146. num. 29. lib. 5.* cum qua distinctione processit *Rota coram Mantic. decis. 372. num. 1. & coram Buratto decis. 713. num. 6. & seq. & decis. 214. sub num. 14. vers. pariter par. 10. rec.*

Alter verò Testis vltra alias exceptiones per Informantes contra ipsum adductas, in quibus DD. non institerunt remanet vni-
4 cus, † ac propterea non sufficiens ex vulgatis, & in terminis matrimonij *Alex. consil. 150. num. 21. lib. 5. Paris. consil. 55. numer. 20. lib. 4. Rota decis. 334. num. 8. par. 11. recent. & coram Arguell. decis. 8. num. 13. & 14.*

Eoque minus, quia hic potiùs videtur deponere de promissione de desponsando, quàm de veris sponsalibus, dum tantum dicit Franciscum Mariam promisisse recipere in futuram Sponsam Elisabetham Ma-
5 riam, † quæ quidem promissio valdè differt ab ipsis Sponsalibus, *Io. Andr. in cap. penultimo nu. 5. Butr. num. 8. alijque relati per Spad. consil. 152. num. 1. lib. 2.* & docet *Sanchez de matrim. lib. 1. disput. 18. num. 13.* attenta præsertim consuetudine Ciuitatis, in qua talis contractus celebratus fuit, quod sponsalia plerumque verè non censeantur contracta, nisi post tactum manuum, vt deponunt Testes Sum-
6 mario Rainaldi *num. 9. & seqq.* † quam in hac autem materia multum esse attenden. docent *Sanchez de matrim. vbi proximè, & eodem lib.*

lib.1.disp.22.num.2. Perez eodem tract. disput.4. sect.6.num.2.Leandr.quæst. moral. tract.9. de matrim.disp.1.quæst.43.vers. sed clarius.

Præter supradicta animaduerterunt etiã DD.quod sponsalia non contrahuntur per simplicem confectionem Apochæ matrimonialis,nec per consensum ab vno ex Pa-
7 tribus Sponsorum præstitum, † sed requiritur mutuus consensus Sponsi, & Sponsæ, aliàs non oritur ex illis impedimentum publicæ honestatis,vt expresse sancitur in *cap. vnic.§.Porro,ibique gloss.de despons. impub. in 6.*

In præsenti autem casu constaret solum de consensu Francisci Mariæ, non autem Elisabethæ Mariæ à dicto actu absentis. Et licèt sponsalia per Patrem nomine filiæ cõtracta possint per ipsam ratificari per solam
8 taciturnitatem, † casu quo sit præsens, & per expressum, vel tacitum consensum, casu quo sit absens,vt etiam expresse disponit idem *Text.in cap. vnic. §. Porrò de despons. impub.in 6.* & latè tradit *Sanchez de matrim.lib.1. disput.23.num.6.& seqq.& num.16. & seq.* cum aliis adductis per *Barbos.in collect.ad d.§. Porrò num.11.* debet tamen de tali consensu saltem tacito plenè constare per legitima, &
9 certa signa, † non autem per æquiuoca, ex quibus non inducitur ratificatio, *Soccin.Sen. consil.24.num.46.lib.1.Surd.decis.221. num.3.* & dixit *Rota decis.50.num.9. par.13.rec. & coram Dunoz.Iun.dec.879.n.fin.* & in his terminis *coram Pan.decis.1322.num.14. vers. quia signum, & num.16.*

Ea verò, quæ in proposito deducebantur ad arguendum consensum Elisabethæ Mariæ non fuerunt visa sufficientia;quod enim ipsa postquam audierat se à Patre fuisse promissam in Sponsam Francisco Mariæ mo-
10 destè subriserit,† nihil certitudinalitèr concludit, & sufficit, quod sit actus æquiuocus ad hoc, vt ex supradictis non probet; Præ-
11 sertim, † quia Testes videntur id deponere de eorum credulitate, & opinione, iuxta quam cùm persæpè homines errare soleãt, nihil probant, vt latè *Ias.in rubr.ff.de iure iuram.num.2.Soccin.Iun.consil.86.num.36.lib.2.* & dixit *Rota decis.337.nu.14. par.11. & dec.304. n.10.& seq.par.12.recent. & coram Dunoz. Iun. dec.372.n.8.& 9.*

Prout nec etiam ad id inferunt munuscula transmissa per Franciscum Mariam d.
12 assertæ Sponsæ, † quæ in hac materia plerumque plurimum faciunt ex originali doctrina *gloss.in cap.literas, verb. placere consueuerint,vers. vel dat aliqua munuscula de desponsat. impub.Sanchez de matrim.lib.1. disput.16. nu.6. vers.vel mittit munuscula.* Tùm quia illa verè non probantur transmissa, nisi ex Testibus de auditu, & ex depositione cuiusdam An-
13 cillæ D.Elisabethæ Mariæ, † quæ vti talis in hac causa matrimoniali non probat in terminis *Alex.consil.150.num.13.in fin.vers. nõ probat etiam ista Antonia lib.5.Dec.d. consil.133. num.4.circa med.4.col.vers.Lucia pedissequa;* Tũ etiam, quia munuscula prędicta apparent
14 parui momenti, † & non condigna inter Sponsos primariæ nobilitatis,de quibus agitur *gloss. & Sanchez mox allegati*, & sufficit,
15 quod possint attribui alteri causæ,† scilicet affectui, prout fieri solet in eadem Ciuitate, vt in Summ. Rainaldi *num.7.*

Minus vestes lugubres, quas gestauit Elisabetha Maria occasione mortis Francisci
16 Mariæ,† quia Sponsi nullus est luctus iuxtà *Text.in l.Vxores 9.de his qui not.infam.* & cùm etiam inter eosdem aliqua intercederet affinitas, vt Summario eiusdem Rainaldi *nu.1.*
17 sufficit, quod huic gestatio talium vestium attribui possit, vt ex tali actu euitetur ratificatio ex supra firmatis.

Nec denique publica vox, & fama, quia non probatur vnde illa originem duxerit,
18 ideoque † non venit attenden. *Bart. in l. de minore 10.§.plurimum num.23. ff. de quæst. Ruin. cons.51.num.14.lib.5.* & dixit *Rot.decis.301. numero 25.par.11.rec.*potest enim esse,quod ori-
19 ginem traxerit à vana voce populi,†qui ex tractatu de contrahendis Sponsalibus facilè decipi potuit, credendo Sponsalia fuisse verè contracta, *cap.qualiter 24. de accus. Sanchez de matrim. lib. 2. disp.46. num. 16.* & dixit *Rota decis. 420. num. 15. par. 12. recentior.* ac DD. passim.

Et ità, vtraque Parte informante, decisum &c.

R. P. D. TAIA.

Romana læsionis.

Veneris 20. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Damnatur opinio, quod in subhastatione sufficiat læsio etiam in sexta parte, quia contrarium visum est verius, & decis.bo. mem. Bichii in hoc adduci solita, non fuit opinio Rotæ, sed discursus ipsius D. Auditoris, & pro illius exclusione resoluitur,quia emptor obtulerat restituere bona subhastata pro eodemmet pretio, retentis sibi fructibus, vt non melius de stricto iure actoribus consuli potuisset.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis* lib.1. cap.194. *de forma seruanda in pignore Pretorio traditur, & declaratur etiam num. seq.*

2 *Æstimatio requiritur in pignore Pratorio antequam ad illius distractionem deueniatur tam ex Statuto Vrbis, quàm ex dispositione Iuris communis. & num.1.*

3 *Læsio realis si solummodo disputatur non attenduntur exceptiones de læsione formali circa solemnitates extrinsecas formularias.*

4 *Læsio in sexta parte habetur pro enormissima in subhastatione non voluntaria, sed contentiosa: amplia vt num.5.*

6 *in hac Subhastatione non concurrit consensus domini,*

mini, imo ipso reluctante res distrahitur.

7 *Iudex non habet tàm liberam, & absolutam dispositionem bonorum alterius, quam habet ipse Dominus, & vid. num. seq.*

8 *Factū Iudicis quoad omnes effectus pro facto debitoris reputatur, & vid. sup. n. 7.*

9 Decis. Bichij 609. *non fuit resolutio Rotæ, sed discursus, & digressus eiusdem Auditoris.*

10 *Læsio excluditur ex oblatione emptoris reddendi, & retrocedendi rem emptam eodem persoluto pretio.*

11 *Oblatio emptoris super restitutione rei pro eodem pretio, ad exclusionem læsionis, etiam non restitutis fructibus perceptis consideratur.*

DECISIO CCLXVIII.

IN decisiis 27. Iunij 1672. hodie Domini perstiterunt, nullam probatam fuisse læsionem admittentes.

Neque visa est adesse læsio ex modo, & forma subhastationis ob suppositum defectum decreti deliberationis ante affixionem Edicti, vt reclamabant informantes in re-

1 plicatione, atque etiam † æstimationis requisitæ à *Statuto Vrbis 194. de forma seruanda in pignore Pretorio lib. 1. & ibi Fenson. ex nu. 25.*

2 *Posth. de subhastat. inspect. 47. nu. 12.* quæ † etiam de iure communi requiruntur, & seruatur in praxi *Posth. d. inspect. 47. ex num. 1.*

Domini enim transcundo cum præcedenti Decisione, vltrà alias responsiones datas ex parte emptoris, supradicta visa

3 sunt extra causam, & extra dubium, † quod disputatur de læsione quidem sola reali, nō autem de formali circa quasdam extrinsecas solemnitates formularias.

Et quamuis ad læsionem quoque realem inculcarent informantes pro Actore, videri demonstratam eo ipso, quod ostenditur læsio in sexta parte iusti pretij rei venditæ,

4 quæ † læsio habetur pro enormissima in subhastatione, non voluntaria, sed contentiosa, *D. de Luca de Iudicijs disc. 40. num. 60. lib. 15. Rot. coram Bichio decis. 609. ex nu. 4.* cum pluribus allegatis ex recentissima *decis. 178.*

5 *ex num. 7. par. 14.* & de subhastatione † facta in exequutionem laudi, *Rota coram Durano decis. .00 num. 11. & d. decis. 609. ex d. num. 4. & 16. A' Ponte de potest. Proreg. tit. 4. §. 5. ex num. 6.* ea præcipuè ratione, quod in venditione necessaria facta mediante subhastatio-

6 ne, non † concurrit consensus Domini, immó ipso reluctante res distrahitur, & Iudex non habet tàm liberam dispositionem

7 absolutam rei, † quam habet ipse Dominus *Rota coram Bichio d. decis. 609. sub num. 6. & d. decis. 178. in fine.*

Attamen Dominis visa sunt tolli supradicta per nouissimam *Decisionem 270. ex numer. 28. par. 14.* reuocatoriam *dictæ decis. 178.* & speciali ratione, quod factum

8 Iudicis † quoad omnes effectus pro facto debitoris reputatur, vt in *d. decis. 270. nu. 15.* cum ibi allegatis; *Decisio verò Bichij 609.*

9 non fuit resolutio Rotæ, † sed ipse Auditor occasione discursus digressus est ad illum articulum, vt illemet in hoc Tribunali oretenùs declarauit, vt in *dicta decis. 270. num. 14.*

Et pro exclusione læsionis considerata

10 fuit † oblatio duplicata emptoris reddendi, & retrocedendi creditori Domos, & Granarium pro eodem pretio, retentis fructibus, & melioramentis, quæ remouet omnem suspicionem læsionis, vt in *decis. quæ reuidetur §. omne tulit punctum, & Rota coram Millino decis. 236. & decis. 112. par. 10. & apud Posth. de subhastat. decis. 211.* & ibidem in eadem Causa *coram Reuerendiss. D. meo Albergato nunc Decano decis. vltima, vtrobique num. vltimo.*

Vna superfuit Actoribus tabula admissa à Dominis ex æquitate ad restitutionem

11 pretij, † quod non solùm primus emptor, sed etiam secundus per similem subhastationem aliàs sponte obtulit, soluentibus tamen ipsis Actoribus expensas meliorationum, & seruantibus reis perceptos fructus, non videntibus Dominis quo alio modo de stricto iure Actoribus consuli possit.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. EMERIX.

Meleuitana Euictionis.

Veneris 20. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Quæ, & qualis euictio debeatur in legato in hac Decisione discutitur, & eam solùm deberi, resoluitur, quæ correspondet valori rei legatæ, vel de tempore testamenti, vel habito respectu ad obitum Testatoris, quia cùm hæc non sit vera euictio, sola æstimatio, non autem interesse præstatur, quamuis legatum pro solutione debiti factum sit, quia licet tunc assumat naturam dationis in solutum, non ideó vltra illius pretium aliquid poterat importare.

SVMMARIVM.

1 *Euictio legati non nisi ex testamento debetur, & num. seqq. vbi de materia.*

2 *in Legato euictio non propria debetur, prout in actione ex stipulato, sed solùm, & simpliciter impropria.*

3 *Hæres pro euictione legati solam æstimationem præstare tenetur, vel de tempore testamenti, vel obitus testatoris.*

4 *in Legato relicto pro solutione debiti, & sic titulo onereso, qua debeatur euictio, & n. seqq.*

5 *Legatum relictum pro solutione debiti succedit loco dationis in solutum, & vid. n. 7.*

6 *Euictio debetur in legato facto titulo onereso, secus autem in simplici legato speciei.*

7 *Æstimatio sola debetur in legato relicto, etiam pro*

pro solutione debiti, quamuis illud comparetur dationi in solutum.

8 *Euictio, quæ debeatur in legitima super re particulari filio tradita, vel relicta.*

9 *Actio filio competens pro legitima reuiuiscit, si bona assignata, vel relicta fuerint euicta.*

10 *Æquitas semper in iudicijs sequenda, eaque iustitiæ assistit.*

11 *Euictionem legati in plus, imò longè maius ab hærede deberi, quam importent bona legata testatorem voluisse præsumendum est.*

12 *Testator non censetur hæredem grauare voluisse ad præstandum plus, quam importat legatum ab ipso relictum.*

DECISIO CCLXIX.

PRO Euictione medietatis Prædij Tadilimara à Petro Iulio filio alternatiuè legati, habendum esse respectum ad illius valorem de tempore mortis testatoris, non autem sequutæ Euictionis responsum fuit *sub die 12. Ianuarij proximè præteriti*, & hodie reproposito dubio, DD. ex iisdem rationibus persiterunt in decisis; Benè enim subsistere credebant, quod pro Euictione dicti legati, hæredes Iulij egerint tantummodò actione ex testamento, vt Sum. præteritæ positionis *num.* 5. provt etiam solùm
1 agere poterant, † dum pro tali euictione ipsis nulla alia actio competebat, quam ista, *ex l. si domus 74. §. De euictione, ff. de legat. 1.* vndè cùm hoc casu non propria, provt in
2 actione ex stipulatu, † sed impropria tantùm euictio debeatur, hæres non interesse pas-
3 sum ob euictionem sequutam, † sed solùm æstimationem de tempore testamenti, seu obitus testatoris præstare tenetur, vt distinguendo dixit *Florian. de S. Petro in d. l. si domus, §. De euictione sub num. 3. ibique latè Ias. nu. 7. & 36. ff. de legat. 1. Natt. cons. 156. num. 17. lib. 1.* & in his præcisis terminis *Tondut. resol. ciuil. par. 2. cap. 197. n. 3. & 15.*

Non obstante obiecto nouitèr in contrarium excitato, quod non versemur in eui-
4 ctione speciei simplicitèr legatæ, † sed relictæ pro solutione debiti, & sic titulo oneroso, quo casu deberi formalem euictionem informantes pro hæredibus Iulij ex eo de-
5 ducebant, † quod tale legatum succedat loco dationis in solutum, per *Tex. in l. si prædium 4. C. de euict.* cum similibus, quia ex eo, quod nos versamur in legato titulo oneroso, sequitur solùm, quod debeatur euictio
6 ad differentiam † simplicis legati speciei, pro quo illa non debetur, *l. si à substituto 47. §. Primo, ff. de legat. 1. l. cum Pater 79. §. euictis, ff. de legat. 2.* & DD. passim, ac dixit *Rota in Bononien. Liquidationis pretij 3. Decemb. 1666. §. Primo coram bo. me. Auunculo meo*; Non autem, quod ob id intret vera actio dationis in solutum, vel ex empto: licèt enim tale legatum assimiletur dationi in solutum in eo, quod in se continet titulum onerosum aduersatiuum gratuitæ liberalitati simpli-
7 cis legati, † non tamen est vera datio in solutum, itavt illi competant omnes eius qualitates, ac proinde semper remanet verum, quod pro euictione huiusmodi legati tantùm debeatur æstimatio de tempore mortis Testatoris, ex supra firmatis.

Idque suaderi etiam videtur ex ratione *Textus in l. scimus 36. C. de inoff. testam.* ex-
8 presè † disponentis, quod relicta à Patre filio re particulari pro legitima, vel aliàs tradita, eaque in parte, vel in totum euicta, emendetur vitium, aliam rem, vel pecuniam restituendam, vt explicant *Aret. Bald.* & benè *Salicet. num. 3. Ias. num. 5. ibidem Scribentes*, vbi addunt rationem, quia legitima est debita filio, quod in substantia
9 idem est, ac dicere, † quod euicta legitima pro parte, vel in totum, restituitur filio pristina actio pro eadem consequen. vt benè tradunt *Mangil. de euict. quæst. 75. num. 13. Merlin. de legit. lib. 5. tit. 4. quæst. 6. num. 10.*

Et hæc faciliùs procedunt ex æquitate,
10 quæ in hoc casu assistit iustitiæ, † quamq; in dubio sequendam esse, suadent *Text. expressi in cap. fin. in fin. de transact. in l. placuit 8. C. de iudic. & in l. quod si Ephesi 5. in fine, ff. quod certo loco*; Nimis enim rigorosum videbatur, & alienum à mente Legantis, quod pro euictione medietatis rei, quam integrã
11 ipse emit pro solis vncijs 700. † essent præstan. vnciæ 4408. ab hærede, quem verisimile est alternatiuè grauasse ad præstandũ legatario, vel medietatem Prædij, vel vn-
12 cias 400. † Quia illa inter se æquiualere, credidit, & hæredem vltra grauare, noluit, vt tradit in his terminis *Tondut. d. resol. 197. num. 20. & seq.* & ponderatum fuit in *Decisione, quæ reuidetur §. fin.*

Et ità Partibus informantibus decisum fuit &c.

Alia est supra in hac causa, & parte Decisio in ordine 205.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Bonorum.

Veneris 20. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Sustinẽtur alienationes bonorum fideicommissi, quia in causam detractionum factæ erant, præsertim legitimæ, quæ ipso iure filijs debetur libera ab omni onere, neque fuit attentum Reum, & possessorem non habuisse causam à filijs alienantibus, quia sat erat bona semel euasisse libera à fideicommisso, vt proinde admitteretur ille ad opponendam quamcumque exceptionem, etiam de iure tertij tàm ad suam possessionem tuendam, quam quia eadem erat exclusiua iuris agentis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommissi alienata à filijs censentur pro eorum legitima, & trebellianica electa, & proinde ab omni illius vinculo remanent libera.*

2 *Possessor bonorum fideicommissi ex causa detractionum alienatorum, impedit fideicommissario immissionem in illis.*

3 *Tertius non habens causam à grauatis non potest excipere de detractionibus, & vide num. seqq.*

4 *Tertius possessor potest opponere omnes exceptiones, quæ sunt exclusiuæ iuris agentis, & num. seqq.*

5 *Reo, & possessori sufficit vincere per non ius actoris, absque eo quod proprium ius probare teneatur.*

6 *Possessor ad tuendam suam possessionem potest excipere de iure tertij, & n. 4. & seq.*

7 *Bona fideicommissi alienata, & à fideicommissario recuperata, reincidunt in fideicommissum, sed vide seq.*

8 *Successores non possunt impugnare factum suorũ auctorum.*

9 *Fideicommissarius si ex bonis fideicommissi alienatis, solam medietatem recuperauit, alteram medietatem pro detractionibus, vel alia causa validè fuisse alienatam agnoscit.*

10 *Hæres grauatus pro suis detractionibus censetur elegisse bona libera, non autem restitutioni subiecta.*

11 *In Legitimam imputantur filio ea solùm, quæ sunt libera, & de quibus ille liberè disponere possit.*

DECISIO CCLXX.

IMMISSIONEM aliàs coram me denegatam Ascentiæ Ghettinæ die 28. Maij 1657. & 29. Nouembris 1666. super bonis existentibus penès Bonellos, concedendam esse posteà censuit Rota die 10. Decembris 1670. cuius postremæ resolutionis fundamentis ad examen reuocatis die 24. Aprilis anni præteriti, informantes pro Bonellis ad illa elidenda, præ cęteris deductis in primis decisionibus, & latiùs in hac propositione repetitis, dicebant bona controuersa vti distracta ad instantiam creditorum Bernardini, & Ioannis Baptistæ filiorum, & hæredum Zenobij fideicommittentis, & per consequens imputanda in detractionibus eorundem, frustrà peti tanquam fideicommissaria ab Ascentia Actrice, cuius exceptionis releuantia agnita per Dominos, & considerantes superuacaneam esse aliarum discussionem, data huius subsistentia illis post habitis, & dilata causę resolutione ordinarunt, vt strictè super illis detractionibus scriberetur. Vndè ad formam huius rescripti hodie super illis disputatione peracta, recessum fuit ab vltimo loco decisis.

Præmissa enim veritate cessionis horum bonorum factæ per hæredes grauatos cum creditoribus cum subsequuta deliberatione eorundem fauore Petri Antonij Contugij à Partibus non controuersa, & probata ex iuribus datis in præterito Summ. illorum de Bonellis *num. 7.* succedit clara iuris conclusio illa censeri ab ipsis hæredibus præelecta pro detractionibus legitimæ, & trebel-
1 lianicæ sibi competentibus, † & proinde libera, & exempta remansisse ab omni vinculo fideicommissi, per *Text. in l. Marcellus §. res quæ ff. ad Trebell. Cepb. conf. 189. num. 19. Peregr. conf. 56. num. 32. lib. 1. Rot. decis. 294. nu. 1. par. 10. recen. & in Cesenaten. Bonorum 15. Maij 1651. §. Iustitia verò coram me.* Itàvt rectè
2 valeant † Bonelli tertij possessores per hanc exceptionem repellere Ascentiam prætensam hæredem fideicommissariam, *Surd. conf. 576. num. 41. Peregr. de fideic. art. 39. sub n. 4. Rot. coram Merlin. decis. 39. num. 4. & in mox allegata decis. 297. num. 2. par. 10. rec.*

Non releuante, quod ipsi vtporè non habentes causam ab hæredibus grauatis, ne-
3 que à Contugio deliberatario † excipere nequeant de iure tertij ad impediendam immissionem, iuxtà firmata per *Gabriel. conf. 46. in fin. lib. 1.*

Obiectum enim fuit duplici responsione sublatum. Altera, quia dum per cessionem factam Creditoribus, & subsequutam deliberationem bona exierunt à fideicommisso, vt supra dictum est, non potest illa tanquam fideicommissaria vindicare Ascentia deficiente titulo suæ actionis productiuo, cujus defectus non est dubium quin possit
4 opponi à quocumque † tertio possessore ex notissimis iuris regulis, quod Reo sufficit
5 vincere per non ius actoris † absque eo, quod proprium ius aliqua probandi necessitate adstringatur *l. qui accusare C. de eden. l. cogi C. de petit. hæred. l. Actor C. de probat. Alexan. in l. fin. nu. 23. post med. vers. & isto casu quando per citationem C. de edict. Diu. Adr. toll. Hond. conf. 60. sub num. 12. lib. 1. Cancer. var. resol. par. 2. cap. 16. de tertijs oppositoribus num. 124. vers. & ob hoc et multis, Rota penes Posth. de manut. decis. 302. n. 5. & 6. vers. quia fuit responsum, & in rec. dec. 690. num. 20. par. 4. tom. 3. & coram Dunoz. decis. 937. num. 16.*

Et altera, quia etiam si hæc esset exce-
6 ptio de iure tertij, † adhuc illa vti exclusiua iuris agentis posset á Bonellis Reis, & possessoribus allegari ad suam possessionem tuendam, ad *Tex. in l. fin. C. de rei vindic. Surd. conf. 415. 16. & 17. & decis. 108. nu. 15. & 16. Thesaur. decis. 4. num. 1. Add. ad Greg. decis. 415. sub nu. 6. Rot. coram Eminentiss. Ottbob. dec. 225. num. 3. & 4. coram Dunoz. d. decis. 937. num. 14. & in rec. dec. 286. num. 20. par. 9. & decis. 402. n. 12. par. 14.* & alibi passim.

Indeque non applicantur deducta per *Gabr. in exaduerso citato conf. 46.* quia in illius casu bona non fuerant distracta ab hæredibus grauatis, itavt dici possent præelecta pro eorum detractionibus, & hinc exiuisse à fideicommisso, & proinde ibi rectè firmatur non posse tertiũ possessorẽ ab eis causam non habentem excipere de iure faciendi detractiones, quo ipsi hæredes vti velle, fal-

saltèm tacitè non declarauerant mediante
alienatione bonorum, prout in præsenti hy-
pothesi, vt enim subdit idem *Gabr.* non
cogitur filius, sed potest si vult legitimam,
& trebellianicam detrahere.
Neque ad excludendas istas responsiones
obstare Domini censuerunt bona vt supra
Contugio deliberata fuisse postea recupe-
rata vigore fideicommissi controuersi pro
medietate à Lucretia, & pro alia medieta-
te à Iulia mediantibus sententijs in iudica-
tum transactis, ex quibus cum sublatum
remanserit quodcumque ius ex causa dicta-
7 rum detractionum competens † Contugio
& bona præfata pristinam naturam fideicō-
missariam reassumpserint, ex *Peregr. de fideic.
art. 42. num. 20. in fin. vers. ideò*, cessante causa,
dicebant Scribentes pro Ascentia, perperam
8 illud opponi à Bonellis, † qui nequeunt
impugnare factum suorum Auctorum, vt
in specie *Pancirol. conf. 13. num. 8. & Peregr. de
fideic. art. 53. num. 33. & seq.*
Siquidem bona recuperata à Lucretia
non iustificantur esse illamet hodie contro-
uersa inter partes, imò cum ipsa Lucretia
vigore fideicommissi recuperauerit solam
medietatem bonorum Contugio delibera-
9 torum, † agnouisse videtur aliam medieta-
tem fuisse validè alienatam pro detractio-
nibus competentibus hæredibus grauatis,
ad *Text. in l. Sed Iulianus §. proinde ff. ad Maced.
Surd. conf. 441. num. 30. & Rota coram Coccino
decis. 77. num. 4.*
Quo verò ad alia bona recuperata à Iulia
militat idem defectus identitatis, quia ipsa
non recuperauit aliqua bona existentia sub
proprietate Confalonis, vt asserebant Scri-
bentes pro Ascentia, sed Hortum existen-
tem sub proprietate S. Mariæ in Transtybe-
rim, & Domum ad vsum Hospitij sitam in
Platea Agonis existentem sub proprietate
S. Iacobi Hispanorum; & quidem non iu-
re fideicommissi, vt pariter asserebatur, sed
iure proprio, & tamquam vocata in inuesti-
tura eorundem bonorum, vt fuit abundè
iustificatum ex iuribus datis in Summ. re-
sponsionis illorum de Bonellis *num. vnico*,
& per consequens cessant nedum prædictæ
obiectiones, verum etiam alia prætensio
imputandi domum prædictam in detractio-
nibus, quia dum ea fuit eodem tempore
vnà cum bonis liberis, de quibus agitur
alienata in Contugium deliberatarium, &
postea recuperata à Iulia tamquā emphy-
teutica, & ad se pertinentia proprio iure,
censendum est hæredes grauatos pro suis
detractionibus elegisse potius dicta bona li-
10 bera, † quam domum restitutioni, & gra-
uaminibus obnoxiam, & de qua non po-
terant in perpetuum disponere in præiudi-
cium vocatorum, & Domini directi; Cer-
tum est enim in iure ea tantùm filio impu-
tari, quæ sunt libera, & de quibus liberè
11 disponere potest, † cùm legitima quodcum-
que onus, & grauamen reijciat vulg. *l. Om-
nimodo, & l. Quoniam in prioribus C. de inoffic.
testam.* & in proposito aduertunt *Peregr. de
fideic. art. 36. num. 108. & Merlin. de legit. lib. 2.
tit. 2. quæst. 19. sub num. 5. vers. 3. facit.*

Et ità vtraque &c.

R. P. D. RONDININO.

Carpentoraten. Decimarum.

Veneris 20. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Aduersus priuilegia Patrum Ordinis Prędicatorum prætendentium exemptionem à solutione decimarum, concessa est Capitulo manutentio, quia de illius quasi possessione constabat, quæ non fuerat interuersa per inhibitionem contrariam, non constito de petitione, denegatione partis, & acquiescentia petentis; itàvt donec eorum titulus fuerit discussus, effectus manutentionis nec etiam à decreto irritanti in eisdē priuilegijs appositus, impediendus sit.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio ad limites possessionis conceditur.*
2 *Possessori ex interdicto Pretoris vis fieri non debet.*
3 *Testes examinati sine citatione partis, & pendente lite probant in iudicio summarissimi possessorij.*
4 *Possessionis momentaneæ iudicium summarissimū leues probationes, & extraordinariam cognitionem admittit, & n. 3.*
5 *Manutentio possidenti denegari non potest.*
6 *Citatio fieri debet contra Capitulum loco, & tēpore legitimè congregatum, stans sola omnium præsentia non sufficiat.*
7 *Quasi possessio exigendi vt per actus contrarios interuersa dicatur, constare debet de petitione, denegatione partis, & acquiescentia petentis.*
7 *Solutionis abstinentia, interuersio possessionis non dicitur.*
9 *Possessor est in sua possessione manutenendus donec discutiatur de titulo etiam vigore priuilegiorum Apostolicorum cum decreto irritanti.*
10 *Patrum Prædicatorum priuilegia à non solutione decimarum donec expendantur, non impediunt manutentionem in quasi possessione exigendi.*
11 *Monialium Ordinis Prædicatorum priuilegia à non soluendis decimis donec fuerint expensa non possunt impedire manutentionem possessori debitam.*

DECISIO CCLXXI.

MANVTENTIONEM in quasi possessione exigendi Decimas Episcopo, atque Capitulo Carpentoratensi à Vicelegato Auen. legationis decretam, atque in Curia ab Auditore Eminentiss. Alterij Auen. Legati in gradu appellationis confirmat. Summ. PP. Prædicatorum *num. 4* hodie

quoque

quoque causa ab eodem Eminentiss. mihi
directa iisdem Episcopo, atque Capitulo
concedendam esse DD. responderunt.

1 Quasi possessio Capituli † ad cuius limi-
tes manutentio cōceditur ex celebri inter-
2 dicto Prætoris † vetante vim fieri ei, qui
possidet, de quo *in l. prima, & toto titulo, ff.*
vti possidetis in l. vnic. C. illo eod tit. & in §. reti-
nenda instit. de interdict. deducebatur tàm ex
iuris assistentia, quàm hoc Capitulum ha-
bere aliàs Rota probauit, quàm ex Testibus
olim occasione dictarū resolutionum exa-
minatis, atque ex alijs relatis in Sum. Epi-
scopi, & Capituli *num.* 1. *&* 2. & Summ. PP.
3 Prædicatorum *num.* 5. *&* 6. † qui licet pen-
dente lite, & absque Partis citatione exa-
minati, in hoc tamen summariissimo iudi-
cio, in quo momentaneæ possessionis quæ-
4 stio est, admittuntur, † Cùm sufficiat leuis
probatio per summariam, & extraordina-
riam cognitionem *Cephal. cons. 19. in fin. Rolan.*
cons. 8. num. 30. vers. similiter vol. 4. Rot. coram Se-
raphin. decis. 269. num. 4. decis. 441. num. 2. & 3. &
decis. 105. nu. 6. & in Rossanen. Ecclesiæ 24. Maij
1658. coram R. P. D. Priolo, & in Vassonen. Prio-
ratus super manutentione 21. Iunij 1666. §. primo
coram R. P. D. meo Albergato Decano.

Manutentio proinde denegari non possit
5 Capitulo † cui aliàs Rota concessit coram
Manzanedo decis. 569. & coram Bich. dec. 322.

Neque Capituli possessio ab antiquis tē-
poribus in hodiernam diem continuata in-
teruersa dici potest ex inhibitione, cum in-
sertione priuilegiorum Summorum Ponti-
ficum, quibus à solutione decimarum PP.
Ordinis Prædicatorum rei conuenti exem-
pti esse prætendunt, quia neque docetur de
legitima intimatione Episcopo, & Capitu-
lo, sed solùm Præcemptori, & Sacristæ Ec-
clesiæ, Summ. PP. Prædicatorum *num.* 3.
6 Cùm tamen † Capitulo legitimè congre-
gato intimandum fuisset, itavt nec sufficiat
præsentia omnium, nisi in loco, & tempo-
re, ex quibus Capitulum repræsentetur, *ex*
vulg. glos. in cap. si Capitulum vers. fact. de con-
cess. preben. in 6. Alex. cons. 219. nu. 2. & 11. vol. 6.
Vant. de nullit. tit. de nullit. & defect. citat. n. 144.
& fuit antiqua Rotæ sententia *dec. 1. de sent.*
excom. in antiq. & coram Seraph. dec. 1116. num. 1.
Ludouis. decis. 584. num. 2. ibique Beltram. lit. B.

Neque exinde quatenùs legitimè facta
fuisset intimatio diceretur interuersa pos-
sessio Capituli, cùm illa sola non sufficiat
non dicto de petitione decimarum ex par-
te Ecclesiæ, de denegatione ex parte illorū,
à quibus petuntur, & de acquiescentia pe-
7 tentis, † quia ius consistit in denegatione,
cum acquiescentia; vt dicatur derelictus
animus possidendi; aliàs censetur potiùs
8 quædam abstinentia à solutione † quàm in-
teruersio possessionis, iuxtà *glos. magn. in cap.*
fin. verb. legitimè sit præscripta de consuetud. Alex.
cons. 136. sub n. 19. vol. 2. Bursatt. cons. 142. n. 22.
& seqq & nu. 25. cum alijs per Castrill. de tertijs
reg. cap. 29. num. 7. Rot. in recent. par. 6. decis. 23.
num. 5. & par. 13. decis. 97. num. 17. Reuerendiss.
Royas decis. 391. num. 6. Bich. decis. 386. num. 26.
& seqq. Reuerendiss. Zarat. decis. 53. num. 26. &
magis ad rem *in rec. par. 5. decis. 265. num. 37.*
& seqq.

Non obstant priuilegia Ordini Prædica-
torum concessa, ex quibus dicebantur ex-
empti à solutione decimarum, quia ex de-
ductis in altero dubio super bono iure visū
est DD. exemptionem ex illis clarè non
probari, itaut dilata fuerit resolutio super
bono iure, & consequenter suspendi vires
decreti irritantis in priuilegijs Apostolicis
9 appositi, † & donec doceatur, An illi lo-
cus sit, interim possessorem esse manute-
nendum, ex ratione, quam reddunt *Paris.*
de resignat. lib. 11. quæst. 13. num. 50. & seqq. Garz.
de benef. par. 11. cap. 3. num. 312. Gonzal. ad reg. 8.
Cancell. glos. 66. n. 39. Rot. coram Coccin. dec. 1056
num. 23. & seqq. & in rec. par. 8. dec. 252. num. 6.
cum alijs in Leodien. fundationis Canonicatus 22.
10 *Iunij 1671. §. Attamen coram me.* † Quemad-
modum in his terminis perpensis PP. Ordi-
nis Prædicatorum priuilegijs, dixit *Rot. apud*
Postb. de manut. dec. 157. & in rec. par. 10. dec. 22.
& coram Bich. decis. 386. per tot. atque contra
11 Moniales † eiusdem Ordinis in *Vercellen.*
Decimarum 13. Nouembris 1645. & 15. Ianua-
rij 1646. coram Eminentiss. Cerro impress. apud
Dian. resol. moral. par. 8. tract. 7. fol. mihi 668.

Et ità vtraque &c.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana pretij Palatij.

Veneris 20. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Vero Domino conceditur actio ad pretium rei suæ sine ipsius facto alienatæ, tùm quia per Breue Pontificis illud fuerat subrogatum loco eiusdem rei, tum etiam quia re perempta, nulla subrogatione opus erat, tùm & tertio quia solutio eiusdem pretij facta creditori putatiuo à nullitate saluari non poterat tàm ex eodem Breue Pontificis mandantis illud in Sacro Monte deponi ad creditum veri Domini, quam etiam quia de illius Domino habita erat notitia, itaut soluens liberationem consequi non potuerit.

SVMMARIVM.

1 *Subrogatum sapit naturam subrogati, & in eo remanent transfusæ omnes illius obligationes, & hypotheca.*

2 *Pretium, re perempta, etiam sine alia subrogatione expressa, succedit loco eiusdem rei.*
Amplia quia succedit loco rei, etiam ex dispensatione, & Breue Pontificis, num. 1.

3 *Dominus rei sine suo facto alienatæ, sicuti haberet actionem ad ipsam rem, ita potest agere ad illius pretium, si res non existat.*

4 *Rati-*

4 *Ratificatio vbi fuit libera, nulla coactio adesse potuit, quia fingitur actus fuisse spontaneus.*
5 *Scientia resultat ex mentione facta in instrumentis à partibus celebratis.*
6 *Solutio facta creditori putatiuo non suffragatur si ex forma Breuis Pontificis vero creditori facienda erat, vel de eo habebatur notitia, & num.5.*
7 *Solutionis anticipatæ natura est propter eius vtilitatem pretium augere.*
8 *Solutio, quæ fieri debuisset post mortem, si anticipatur in vita æstimatur secundùm dispositionem* l.hæreditatum ff. ad l. falcid.
9 *Cessio non potest referri ad alia iura, quàm de ea, quæ in actu cessionis fuerunt expressa.*
10 *Consensus simplex non extenditur ad ea, quæ maximam læsionem importarent.*
11 *Sententia à Iudice pronunciari non potest super credito incerto, & indeterminato.*
12 *Condictio indebiti competens contra cedentem, competit etiam contra cessionarium.*
13 *Condictio indebiti non competit contra procuratorem ad recipiendum specialiter constitutum.*

DECISIO CCLXXII.

REPROPOSITA post anni circulum causa super *decisis * 21. Aprilis* superioris anni, confirmarunt Domini Decisionē tunc editam, teneri scilicèt Patres S. Blasij in Monte Citorio soluere Iosepho, & Pompilio fratribus de Vallettis Sanctorijs Patritijs Romanis scuta 3422. ex pretio insignis Palatij aliàs in dicto Monte siti, & per Peritos in scutis 21896. æstimati, & per ipsos Patres præuentiuè liberè venditi bo: mem: Cardinali Capponio, quamuis pro medietate tantùm, & non nisi post mortem eiusdem Cardinalis assequenda, essent Domini; Constat siquidem dictos fratres tanquam repræsentantes personam Catharinę matris, & Archiepiscopi Cusentini Patrui, qui singuli pro quarta parte fuerunt hæredes clar. mem. Cardinalis S. Seuerini Sanctorij primi, & vnici huius Palatij Domini, aliam medietatem eiusdem Palatij, & eius loco pretij scut. videlicèt 10948. à dictis Patribus venditoribus consequi debere, ex quibus subductis scutis 3000. ab ipsis procuratorio nomine Matris, nec non alijs scut. 4577. tamquam cessionarijs filiorum Donati Antonij ex dicto pretio recepti, remanent creditores liquidi in d. summa.

Ad quam consequendam iterum dictum fuit competere dictis fratribus de Vallettis contra venditores actionem negotiorum gestorum subsidiariam; Eo enim ipso quod pretium successit loco Palatij, vel quia per
1 Breue san. mem. Innocentij X. † fuit in illius locum expresse subrogatum, in creditum priorum Dominorum, & in illud translatæ omnes hypothecæ, per *Tex. in l. res quæ vbi glos. & DD. ff. de iure dot. cum concordan. per Surdum decis. 306. num. 12. Rot. coram Buratto decis. 913 num. 9. coram Greg. decis. 511. in fine, coram Caual. decis. 579. num. 4. in recent. decis. 4. num. 2. & 3. par. 11.* vel quia re perempta † etiam sine aliqua expressa subrogatione, pretium successit loco rei, per *gloss. communiter receptam in l. 1. ff. de distract. pignor. & ibi Bart. nu. 2. Alex. cons. 108. num. 9. vol. 3. Gabriel. cons. 37. sub num. 2. Surd. præcit. decis. 306. nu. 14. Rota coram Durano dec. 63 num. 6.*

Quemadmodum contra Palatium si extaret fratres de Vallettis priores domini
3 suas dirigerent actiones, † ita eo perempto eas integraliter dirigunt in pretium non secus, ac si eorum nomine negotium fuisset à venditoribus gestum, *l. mater tua C. de rei vindic. ibique Bar. & Scribentes*, & egregiè *Bald. in princ. & sub num. 8. Rot. coram Buratt. decis. 864. num. 8.* quæ omnia latè firmat, & pluribus auctoritatibus comprobat *decisio*, quæ reuidetur *§. & quoad primum*.

Ad elidendam autem hanc actionem nequaquam recurrere possunt Patres, vel ad factum Principis, à quo fuerunt per Breue coacti palatium vendere modo supra præmisso, vel ad bonam fidem, qua negotium gesserunt cum Donato Antonio Domino putatiuo, cui propterea soluendo liberationem fuerint consequuti; Etenim cùm ex post facto ratam habuerint præfatam venditionem expressa causa ratificationis, quia scilicet ex præuentiua, & prompta pecunia, & consequebantur fructus inuestimenti, & mediante solutione liberabantur à compensatiuis debitis Donato Antonio pro rata pretij non soluti, nulla potuit esse coactio,
4 vbi † ratificatio fuit libera, quæ retrotracta ad primum actum, fingit eum fuisse spontaneum, & liberum, *Costa de retrotract. cap. 8. cas. 4. num. 4. & seq. Grat. discept. 667. num. 11.* cū concordantibus per *Rotam coram Bichio decis. 33. num. 10. & 11. in recent. decis. 393. num. 6. par. 14.* Nec bona fides haberi poterat vbi Princeps expresse mandauerat pretium deponi ad creditum priorum dominorum, & ipsi Patres notoriè sciebant adesse Catharinam,
5 nam, & Archiepiscopum † Cusentinum, dum de his in anteactis instrumentis per eosdem venditores celebratis facta fuerat expressa mentio *Menoch. præsumpt. 23. num. 65. vers. sexta coniectura lib. 6. cum alijs per Bichium decis. 6. num. 6.* Et vlterius cùm in vim prænarrati Breuis tenerentur soluere veris dominis, non poterant sine maxima conniuentia, prætermittendo istos cohæredes sol-
6 uere alijs putatiuis, † quibus propterea facta solutio non suffragatur ad consequendam liberationem, vt præter allegatos in *antedicta decisione §. neque patres*, fuit dictum in *Romana census 5. Maij 1673. §. quia licet coram me*.

Neque in diminutionom dictæ summæ per dictos fratres de Vallettis consequendæ admissa fuit deductio scutorum 5500. per peritos facta de pretio palatij scut. 21896. propter ius vitalitium Cardinalis Capponij Etenim cùm nullum ius exercibile super palatio haberent Patres venditores, nisi post mortem eiusdem Cardinalis, vt supra præmissum

missum est, & illud nihilominus præuentiuè vendiderint, de natura autem anticipatæ solutionis sit, † propter eius vtilitatem, pretium augere, per *Text. expressum in §. plus autem instit. tit. de action. & per alios Textus concordantes in decis. 27. num. 29. post Salgad. labyr. creditor.* Commodum, quod ex anticipata solutione Patres senserũt tanti fuit per peritos æstimatum, quanti solutio integri

7

8 pretij post mortem expectanda, † calculando superuiuentiam emptoris cum regula *l. hereditatum ff. ad l. falcid.* prout in simili decisum habetur per *Afflict. decis. 34. per tot. & signanter num. 2. ad finem*, neque exitus diuersimodè edocuit; Etenim per decennium, quo superuixit Cardinalis perceperunt fructus istius anticipati pretij, aliaque commoda senserunt, de quibus supra, & latiùs *in decis.* quæ reuidetur §. *transeundo*, & propterea factum Principis ad quod rursus Patres solutionem hanc diminutam referre conabantur, eis vt supra visum est suffragari non posse, dum nulla poterat considerari diminutio, vbi commodum præuentiuæ solutionis æquiualuit dictæ diminutioni nec vlla coactio arctauit eos ad exigendum pretium à Sacro Monte, penès quem increditum priorum Dominorum, quales erant isti fratres de Vallettis Princeps mandauerat deponi.

Prout nec etiam subducenda esse, dixerunt scuta 2258: ba. 52. monetæ Romanæ constituentia ducatos 2400. monetæ Neapolis, quæ ex propria Patrum obligatione debebantur Donato Antonio, & deindè eius filijs de consensu Catharinæ soluta; Quamuis enim in actu reportauerint etiam amplissimam iurium cessionem, huiusmodi tamen iura cessa ad alia non poterant referri, quam ad ea, quæ in actu cessionis exprimebantur; itavt si quæ iura habebat Catharina super dicta portione intelligerentur penitus dimissa, & translata in ces-

9 sionarios, † non autem propria, quæ cùm non fuerint expressa non poterant super d. consensu extendi, ad tradita per *Bart. in l. prima §. si quis loc. interd. ff. de itinere, actuque priuato, Decius cons. 452. num. 14. coram Buratt. decis. 14. num. 30.* præter relatos in prædicta *decis.* quæ reuidetur §. *quoad scuta* 2258. Nec aliud suadet natura ipsius consensus; Eo enim ipso quod nulla præcedente causa, nec vlla recepta recompensatione Catharina

10 na remansisset enormissimè † læsa, consensus non intelligitur extensus ad cessionem iurium, quæ læsionem importat, per *Tex. expressum in l. Aquiliana ff. de transact.*

Sublatis ex his exceptionibus, quæ allegabantur in diminutionem prædictæ summæ, è conuerso non fuerunt attentæ rationes, quas adducebant fratres de Vallettis in illius augumentum.

Non scilicèt quod esset habenda ratio primæ venditionis factæ ad vitam Cardinalis Capponij, quia licet in substantia non controuerteretur quin fuerit venditum, cũ tamen sit incertum pretium, & ad cuius manus peruenerit, & quinam fuerint ven-

11 ditores, † ratione istius incertitudinis non potuerunt Domini determinare, quæ iura in dicta venditione competerent prædictis fratribus, sequendo *Tex. in l. 3. & seq. C. de sent. quæ sine certa quantit. Rota in Anconitana pecuniaria 11. Maij 1668. §. prout nec refragatur coram R. P. D. meo Beniaqua Vrbis Gubernatore.*

Neque etiam quod excomputanda veniant scuta 4577. vt supra exacta ab ipsis fratribus de Vallettis tamquã cessionarijs filiorum Donati Antonij in præterita Decisione reseruata; quamuis enim exigendo dictam summam tamquã cessionarij eius, qui non erat verus creditor totius pretij conuenti pro cessione totius palatij, sed pro medietate tantùm, videbatur posse competere contra istos fratres condictio in-

12 debiti, vel exceptio euictionis, † quemadmodum competeret contra ipsum cedentem, per theoricam *Bart. in l. doli mali 19. num. 9. ff. de nouat.* quam exornat *Cancer. var. resol. par. 1. cap. 2. ff. de trebell. & falcid.* & refert *Olea de cessione iur. tit. 6. qu. 11. num. 30.*

Tamen è conuerso põderatum fuit, quod isti fratres exegerunt tamquam procuratores singulares hæredum ipsius Donati Antonij, contra quos propterea vti principales constituentes videretur competere re-

13 petitio indebiti, † non autem contra dd. fratres singulares procuratores, *ad Text. in l. 2. C. de condict. indebiti*, & hoc eodem titulo distinguit *Azzo. in summa num. 30.* quem sequitur *gloss. in l. procuratores verbo soluentes, ff. eodem*, reseruato propterea articulo commodiori discussioni in reliquis steterunt Domini in decisis.

Vtraque Parte informante &c.

Altera præsentis causæ Decisio, quæ hic confirmatur est impressa supra in hac eadem parte in ordine 86.

R. P. D. CALATAIV.

Valentina Vicariæ.

Veneris 27. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Denegatur exequutio gratiæ si neutri impetrata ob nõ factam publicationem permutationis beneficij, quia non constabat de non iure vtriusque, vt ad illius validitatem requiritur, & vlterius præsentata non erat infra nouem menses cum successiua, & repetita instantia exequutionis illius; Non ius autem alterius ex partibus improbatum visum fuit, siuè quia non requireretur publicatio, siuè etiam quia pendente nouo termino à Papa concesso ad illam faciendã eius defectus allegari non potuit.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Permutatio beneficij publicari debet iuxta Constitutionem Gregorij XIII. aliàs remanet nulla & num. 3. 7. & per tot.*

2 *Gratia* si neutri *non potest exequutioni demandari, nisi constito de non iure vtriusque partis.*

3 *Beneficia permutata, non facta publicatione, sunt reseruata Pontifici, nec possunt ab Ordinario conferri.*

4 *Subreptionem ad euitandam sufficit titulus coloratus.*

5 *Titulus coloratus dicitur prouisio obtenta ab Ordinario, quamuis sit nulla.*

6 *Subreptionem ad euitandam sufficit, quod Pontifex aliquid cogitare potuerit.*

7 *Publicari debet gratia de beneficio obtento sub qualitate vacationis ob non factam publicationem illius.*

8 *Permutatio beneficij publicari non debet, si permutatarius in illius possessione existat.*

Amplia etiamsi illam consequutus fuerit ex prouisione nulla, & quando sup. num. anteced.

9 *Permutationem ad publicandam conceditur à Papa restitutio in integrum, & nouus terminus assignatur.*

10 *Nullitas ex defectu non publicatæ permutationis, opponi non potest pendente nouo termino, & restitutionem in integrum à Papa concessis.*

11 *Gratia* si neutri *præsentari debet infra nouem menses, & pro illius exequutione instari, aliàs remanet nulla.*

DECISIO CCLXXIII.

VICARIA Parochialis Ecclesiæ Oppidi Muri veteris, quam Michael Sammates obtinuit ex permutatione cum Michaele Cherta, fuit impetrata per Blasium Garziam sub prætextu, quod vacaret ob non
1 sequutam publicationem † requisitam à *Constitutione Cregorij XIII. la settantacinque Bullar. tom. 2.* Verùm quia dum lis super præmissis pendebat, Sammates aliam gratiam à Sanctissimo obtinuit, nempè vt si eorum neutri ex causa dd. prouisionum ius competeret, eidem Michaeli conferretur dicta Vicaria, & literas Apostolicas expediuit, mihique præsentauit; Dedi dubium, An literæ Apostolicæ vltimo loco productæ es-
2 sent exequendæ, & negatiuè fuit† resolutũ, cùm de non iure vtriusque partis concludenter doctum non fuerit à Michaele, *Lotter. de re benef. lib. 12. quæst. 54. num. 127.* licèt enim ipse suum malum ius fateatur, & deducat ex *decisione coram me edita prima Februarij 1672.* attamen non docet de non iure Garziæ.

Neque illud deduci potest ex quo Garzias ex sua gratia obtenta ob non publicationem tacuerit se antecedenter intrusisse in possessionem Vicariæ, mediante prouisione reportata ab Ordinario, qui non habebat facultatem illam conferendi, cùm vacaret ob non factam à Sammate publicatio-
3 nem,† ideoque esset Sedi Apostolicæ reseruata, vt disponitur in *prædicta Constitutione Gregoriana de publicandis resignationibus*, quia
4 ad euitandum subreptionem † sufficit titulus coloratus, qualis dicitur ille obtentus
5 ab Ordinario, † quamuis sit nullus, *Rota decis. 344. num. 16. par. 5. recentior.* maximè quod Garzias narrauit in suis literis lites vertentes cum dicto Sammate, quæ aliundè non proueniebant, nisi ex dicta prouisione Ordinarij, ex qua narratiua poterat Summus
6 Pontifex cogitare de intrusione,† quod sufficit ad euitandam subreptionem, *Rota decis. 38. num. 3. & decis. 192. num. 6. parte prima recent.*

Minus obstat, quod Gratia Garziæ erat pariter publicanda ex dicta *Constitutione Gregoriana §. 3. & 4*, & cùm non fuerit publica-
7 ta remanserit nulla, † siue quia ipse ante dictam gratiam iam reperiebatur in posses-
8 sessione, † & sic illam publiare non tenebatur, *Paris. de resign. lib. 11. cap. 5. num. 59. Lotter. de re benef. lib. 3. quæst. 21. num. 8. Rota coram Caualer. decis. 458. num. 5.* siue quia dum intra
9 nouem menses obtinuit † à Sanctissimo restitutionem ad publicandum cum mentione litis, & nouo termino Summario *sub*
10 *num. 3.* †eo pendente dari nequit de nullitate suæ gratiæ, *Bich. decis. 286. num. 10. & decis. 301. per tot.*

Quibus omnibus additur, quod Sammates suam gratiam *si neutri* omisit intra nouem menses à die impetrationis coram me præsentare, ac instare cum reiterata instantia pro illius executione iuxtà formam di-
11 ctæ Constitutionis Gregorianæ, † quod cum non fecerit cecidit à iure suo, *Rota in Burgen. Canonicatus coram Pamphil. penes Marches. de commiss. par. 2. fol. 544. num. 12. in Firmana, seù Nullius Beneficij 4. Iunij 1666. coram R.P.D. meo Beuilaqua Vrbis Gubernatore*, cum alijs adductis *in Burgen. Abbatia 15 Iun. 1669. coram Reuerendissimo Domino meo Albergato Decano.*

Et ita, vtraque Parte informante, resolutum fuit.

R. P. D. RONDININO.

Cemerineñ Fideicommissi.

Veneris 27. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Quod substitutio facta sub conditione *si sine filijs* comprehendat etiam fœminas in hac decisione tractatur, non vt illæ concurrant cum masculis, quia de eorum prælatione constabat, sed quod ipsis prædefunctis eædem fœminæ, & propriè neptes admittantur, quarum exclusio desumi non poterat ab alia simili exclusione filiarum Testatoris, quia illis erat de dote prouisum; Plura igitur de repetitione eadem conditione *si sine filijs*, alijsque coniecturis in præsenti decisione adducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum benè datur aduersus sententiam iniustam.*

2 *Conditio* si sine filijs *aequè deficit per superexistentiam masculorum, ac fœminarum. & num. seqq.*

4 *Masculi vt comprehendantur solum sub conditione* si sine filijs, *non autem fœminæ, hoc totum dependet à coniecturis, & quibus. vid. nu. seqq. & per totam.*

5 *Fœminæ vt non contineantur sub conditione* si sine filijs *coniectura requiruntur, & quæ non sufficiant. num. seqq.*

6 *Neptis non censetur exclusa à fideicommisso, in quo vocati sunt filij, ex eo quod institutis primo loco masculis, filiabus exclusis fuerit de dote prouisum. & num. 8.*

7 *Filios habere successionem suorum patrum dicitur commune votum ascendentium. & nu. 21.*

8 *ab Exclusione filiarum, quibus fuit de dote prouisum, non valet argumentum ad exclusionem neptum ex propria persona, non autem per repræsentationem venientium. & num. 6.*

9 *Filiabus exclusis, non inde censentur exclusæ neptes, nisi vel adsit conseruatio agnationis, vel hoc ex toto contextu testamenti deducatur.*

10 *Filiæ quatenus contineantur sub conditione* si sine filijs, *& excludant patruos substitutos, quibus ipsæ substituuntur.*

11 *Neptes comprehenduntur sub conditione* si sine filijs *ad exclusionem substituti, & quando. vid. num. seqq.*

12 *Filiarum vocatio in inferiori parte testamenti, non solum deseruit pro coniectura comprehensionis earum sub conditione* si sine filijs, *sed etiam expressæ vocationis. & num. seqq.*

14 *Fœminis substitutis decedentibus omnibus masculis, succedunt tantum filiæ vltimi grauati.*

15 *Masculinitatis repetitio tunc solum admittitur vbi agitur de ijsdem personis, æque eadem ratione, & oratione, secus autem si hæc deficiant. & numero seq.*

16 *Diuersitate posita terminorum, impossibile est, quod admittatur paritas illationis.*

17 *Conditio,* & si omnes decesserint sine filijs, *licèt per modum aptitudinis comprehendat potentialiter omnes, adimpletur tamen, & resoluitur in vltimum sine filijs deficientem. & num. seqq.*

20 *Diuersæ dicuntur dispositiones, quæ simul, & eodem tempore concurrere non possunt.*

21 *Filios à successione excludere inhumanum esse putatur.*

22 *Masculis, & fœminis simul ad successionem concurrentibus prælatio debetur masculis, & quando. vide etiam num. 22.*

23 *Verba* vt supra masculis *non repetunt qualitatem in alijs partibus testamenti, in quibus non sunt apposita. & num. 24.*

24 *Testator quod voluit apposuit, quod noluit consultò omisit.*

25 *Filiæ fœminæ præferuntur substituto si Testator prius illas, posita agnationem, & cippum domus vocauit. & vid num. seqq.*

26 *Fœminæ vt admittantur etiam stante ratione conseruationis agnationis, non est inconueniens, si Testator illas inclusit ante cippum domus. & vide num. seq.*

27 *ad Fœminarum filios extraneos si bona peruenire possunt extantibus agnatis a Testatore vocatis, nunquam fideicommissum transit ad fœminas.*

28 *Statutum exclusiuum fœminarum intelligitur ab intestato, non autem ex testamento, maximè si hoc ipsum ab eo præseruetur.*

29 *Testator non intelligitur se conformasse cum statuto, si qualitatem dotationis ab eo requisitam non adimpleuit, & de materia vide num. anteced. & sequen.*

30 *Filiæ fœminæ quatenus veniant sub conditione* si sine filijs *ad excludendum patruos.*

31 *Fœminam esse comprehensam in conditione* si sine filijs, *& non concurrere cum masculis insimul stare non possunt.*

32 *Testator præsumitur se conformasse cum statuto vbi de illius expresso dissensu non constat. & vide sup. à num. 27.*

33 *Voluntas, quæ deducitur ex actu non resultat vltra id, quod ex necessitate eiusdem actus infertur.*

DECISIO CCLXXIV.

PETRVS Vgolinus de Arrestis postquã in vltimis Tabulis Dianæ, & Isabellæ filiabus, pro eorum dote reliquit totum id, quod placuisset Constantiæ suæ Vxori, ac fideicommissarijs, Angelum, Clementem, Petrum, & Paulum suos filios hæredes instituit, atque in hæc verba disposuit: Et si aliquis dictorum suorum filiorum vllo vnquam tempore decesserit sine filijs, vel cum filijs legitimis, & naturalibus non peruenientibus ad ætatem 25. annorum, tunc, & eo casu substituit alium, seu alios superuiuentes, vel ipsorum filios masculos, & si omnes decesserint (quod Deus auertat) sine filiis, vt supra masculis; substituit filias fœminas, ex dictis suis filijs ex legitimo matrimonio procreatas, & si filiæ fœminæ nõ extiterint, substituit tali casu filias fœminas ipsius Testatoris nuptas, & nubendas pro æquali portione, si vixerint tali casu euenïente, sin autem cippum Domus ipsius Testatoris; Summ. Olimpiæ positionis 24. Ianuarij proximi præteriti num. 1.

Cùm autem Clemens Capuccinorum Religionem ingressus fuerit; Petrus autem sine prole decesserit, ac denique de anno 1637. obierit Angelus tertius ex filijs Testatoris; Olimpia istius filia portionem dicti Angeli Patris vsque ad annum 1665. pacificè possedit sciente, & patiente Paulo Patruo vltimo ex institutis adhuc superuiuente, tuncque cùm occasione denegatæ portionis census fideicommissarij mandatum de associando à Vicario Camerinensi obtinuerit, hocque reuocatum fuerit per sententiam A. C. mei causa restitutionis in integrum R. P. D. Muto commissa fuit, ac vigore alterius commissionis manu Sanctissimi signatæ mandatum fuit, vt procederet de

de voto Rotæ, quæ licèt in *decis. 28. Iunij*
1669. coram Eminentiss. Cerro censuerit sentē-
tiam A.C. in iudicatum transiuisse; causa
tamen ab omnibus Dominis visa constare
de causis restitutionis in integrum Domini
responderunt in *decis. 17. Martij, & 28 Iunij*
1673. coram Reuerendiss. D. meo Albergato Deca-
no, ad quarum formam voto tradito R.P.D.
Mutus sententiam confirmantem alteram
Vicarij Camerineñ tulit.

Hinc ad prouocationem illorum de Ar-
restis causa commissa R.P.D. à Sancto Petro
de voto pariter huius Tribunalis dubium
omnibus Dominis consultis proposui, An
sententia R.P.D. Muti sit confirmanda, cui
affirmatiuè responderunt.

Non impugnabatur validitas sententiæ,
atque illius iustitia deducebatur ex iniusti-
tia sententiæ A.C. reuocantis d. mandatum
de associando, à Camerineñ Vicario Olim-
piæ concessum, atque vlteriùs declarantis
Olimpiam non posse petere dictam ratam
census, nec vti hæredem Angeli Patris, nec
vti fideicommissariam Petri Vgolini Aui
1 qua posita iniustitia, † consequens est, vt
iustè R.P.D. Mutus pronunciauerit pro re-
stitutione in integrum, ad literam Textus
in l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. & in cap. tùm
ex literis 5. de in integr. restit. cum similib.

Iniustitia sententiæ A. C. iterùm Domi-
nis clara videbatur inspecta literali disposi-
tione Testantis superiùs relata, qui substi-
tuit superuiuentem, vel superuiuentes filios
institutos, vel ipsorum filios masculos, ca-
su quo aliquis dictorum suorum filiorum
decessisset sine filijs, vel cum filijs legitimis,
& naturalibus non peruenientibus ad æta-
tem 25. annorum, ideoque defuncto Ange-
lo superstite Olimpia filia iamdiú in ætate
25. annorum constituta non euenit d. casus
substitutionis superextante Olimpia; cùm
conditio illa, *si sine filijs legitimis, & naturali-*
2 *bus*, † non solum deficiat per superexisten-
tiam filiorum masculorum, sed etiam filia-
rum fœminarum, quæ non secús ac ma-
sculi filiorum appellatione continentur, tā
ex naturali ratione successionis non minus
debitæ masculis, quàm fœminis, de qua
sublatis antiquæ iuris præcedentiæ diffidijs,
in l. maximum vitium 4. C. de liber. præterit. & in
§. 1. Auth. de hæred. ab intest. venien. quàm ex
consueto vsu Testantium, de quo *in l. si quis*
ita 16. ff. de testamen. Tutel. & in l. si ita scripse-
ro 46. ff. de legat. 2. ac denique ex subintelle-
cto voto parentum, in quorum dispositio-
3 nibus non aliter substitutiones † accipimus,
nisi cum filijs sine sobole vitam reliquerint,
iuxta notissima iuris responsa *in l. cum Auus,*
ff. de cond. & demonstrat. & in l. cum acutissimi 30.
C. de fideicommiss. saltem ad hoc, vt præserue-
tur Nepti ius legitimæ successionis, vel sal-
tem deficiat fideicommissi conditio, & res
relinquatur sub dispositione iuris commu-
nis, ad Text. *in l. filius familias, §. cum quis, ff.*
de legat. 1. vt communitèr concludunt Ca-
nonistæ *in cap. Rainaldus de testam. Crot. cons. 17.*
num. 26. alijsque relatis, Peregrin. de fideicommiss.
art. 25. sub num. 14. Mantic. de coniect. vlt. volunt.
lib. 11. tit. 14. num. 1. cum pluribus seqq. Fusar. de
substit. qu. 413. num. 7. & fuit antiqua Rotæ
sententia in alia Camerineñ Fideicommissi
in diuers. par. 4. decis. 484. & 485. quarum pri-
ma est *coram Seraph. decis. 880.* & altera *coram*
Pan. decis. 471. quas decisiones constantèr
Rota hucusque approbauit *coram Gregor. XV.*
decis. 514. num. 1. & per tot. repetit. in recent. par. 2.
decis. 354. Seraphin. decis. 1216. num. 5. Pæn. de-
cis. 1553. num. 3. & 4. in diuers. par. 1. decis. 516.
num. 1. & in recent. par. 5. decis. 317. illo eodem
num. cum alijs in decisionib. huius causæ 17. Mar-
tij, & 28. Iunij 1673. coram Reuerendiss. Decano,
& passim in alijs.

Et licèt non negarent DD. hoc tantum
pendere à coniecturis, quibus suaderi possit
4 sub illa conditione *si sine filijs*, † masculos tā-
tùm comprehendi, quasi tunc aliud sensisse
Testatorem, probetur iuxtà responsū Sce-
uolæ *in l. Lutius 91. §. quæsitum, ff. de legat. 3.* di-
cebant tamen non doceri de coniecturis
præcisè concludentibus, itavt contraria vo-
luntas defuncti euidentèr probetur, inquit
Text. in l. 1. in fine, C. de condit. insert. atque ijs-
dem retentis terminis loquuntur omnes in
contrarium adductis, *Rota in recent. par. 12.*
5 *decis. 312. num. 12.* † provt opus esset ad hoc,
vt contra naturalem, & ciuilem modum
successionis debitæ filiabus, & contra con-
suetum vsum Testantium fœminæ sub illa
conditione non contineantur, vt bene ex-
plicant *Alciat. in l. Gallus, §. quidam rectè num. 5.*
vers. propterea, ff. de liber. & posthum. Decian.
cons. 1. num. 48. & seqq. vol. 1. Menoch. cons. 926.
num. 24. Peregr. de fideic. d. artic. 25. num. 14. in fi-
ne, Rota in dicta Camerinen. fideicommissi coram
Pania decis. 471. num. 6. Dunoz. Iun. decis. 46.
num. 6. & 7. & decis. 74. num. 4. & 5. quarum
prima repetita est *in rec. par. 5. decis. 151. & in*
Romana Vineæ 20. Martij 1665. coram Eminen-
tissimo Cerro, quæ est *in rec. par. 14. decis. 285.*
num. 7. & 8.

Tales autem non sunt coniecturæ contra
Olimpiam adductæ, quia etsi Testator in
primo gradu institutionis filios masculos
6 instituerit relicta filiabus dote, † non indè
tamen licet arguere ad exclusionem Olim-
piæ Neptis minus dilectæ, ex ratione Text.
in l. Publius in fine ff. de condit. & demonstr. & in
l. si viua matre, C. de bonis maternis, quia tam
ex diuersitate rationis, quæ intercedit inter
neptem, & filias cum istis dotes reliquerit,
7 non autem illi, † cui proindè videtur reser-
uata successio proprij patris, iuxtà naturale
votum parentum, vt quod vni ex liberis re-
linquitur transeat ad illius descendentes,
iuxtà Text. *in l. 1. C. de his, qui ante apertas Ta-*
bulas, quàm etiam ex diuersitate personarū,
8 cum neptis ex persona propria, † non per
repræsentationem cōsideretur, insubsistens
est hoc argumentum, vt quidquid voluerit
Barbat inter cons. Alex. cons. 52. vol. 4. quem se-
quuntur *Curt. Iun. cons. 11. num. 8. Rub. Alex.*
cons. 62. nu. 2. in specie reprobato *Barbatia*, &

Vu 2 eius

cius sequacibus communitèr concludunt, *Add. ad Alexand. d. cons. 52. num. 35. lit. C. vol. 4. & cons. 38. num. 4. lit. A. vol. 6.* vbi refert Castrēsem pœnituisse, quod aliquando pro filijs contra neptem pronunciauerit, & DD. semper, ac Rota sequuti sunt contrariam sententiam *Bolognini inter cons. Alexand. consil. 53. num. 18. vol. 4. Crauett. cons. 98. num. 15. Marzar. cons. 8. num. 11. Fusar. cons. 19. num. 17. cum pluribus seqq. Giuagn. cons. 11. num. 24. vers. præterquam vol. 2. cum alijs per Mantic. de coniectur. lib. 11. d. tit. 14. num. 6. & sub num. 14 & per Gabr. commun. conclus. tit. de fide commiss. conclus 6. num. 5. 11. & seqq.* latè *Cephal. cons. 46. num. 28. & pluribus sequent.* quam sententiam professa est *Rota in 4. Camerinen. fideicommissi coram Seraph. d. decis. 880. num. 2. & 3. & coram Pan. d. decis. 471. num. 8. Dunoz. Iun. d. decis. 74. num. 16. & seqq. & in rec. par. 5. d. decis. 317. num. 9. & seqq.* itavt potiùs hæc coniectura retorqueatur, iuxta *cons. Spadæ 284. num. 16. 17. & 21. vol. 3.*

Eatenus autem exclusio filiarum opera-
9 tur exclusionem neptum,† quatenus vel ex conseruatione agnationis pariformitèr excludente omnes fœminas, vt lex toto contextu testamenti appareat eandem rationem excludere filias, ac neptes, cum quo sensu accipiendæ sunt auctoritates, quas deduxit contraria decisio huius causæ 18. *Iunij* 1669. *§. Et quatenus coram Eminētissimo Cerro*, quemadmodum ex mente *Castrensis, Soccin.* & aliorum optimè distinxerunt *Ruin. cons. 117. sub num. 4. vol. 2. Gabr. cons. 97. num. 15. vol. 1. Peregr. de fideic. d. art. 25. num. 24. Rota coram Greg. XV. d. decis. 514. num. 13. & 14.* atque declaratis decisionibus *Camerinen. fideicommissi 29. Ianuarij 1582. & 7. Februar. 1583. cor. Blanchetto*, quarum posterior est in *diuers. par. 4. dec. 483. & decis. Mantic. 305. atque decis. Duran. 126.* in contrarium adductis, plenè ad rem nostram explicat *Rota coram Dunoz. Iun. d. decis. 74. nu. 18. & seqq.*

Neque substitutio istarum neptum casu, quo omnes instituti, & eorum filij decederent sine filijs destruit hanc rationem, quia quidquid esset si ageretur de eodem modo
10 successionis, † quo casu respectu eiusdem portionis videtur impossibile filias contineri in conditione, *si sine filijs*, & excludere Patruos substitutos, quibus deficientibus ipsæ substituuntur, cum quo sensu accipienda sunt ea, quæ deducunt *Aldobrand. cons. 146. num. 42. vol. 2. Simon de Prat. de interpretat. vlt. volunt. lib. 3. dubit. 3. solut. 3. num. 48. Bellon. Iun. cons. 72. num. 19. Fusar. de substitut. qu. 402. num. 4.* in hoc certè casu, in quo agitur de diuerso modo successionis nihil repugnat, quinimò
11 maximè conuenit, † vt neptes comprehensæ sint sub illa conditione, *si sine filijs*, ad exclusionem substituti, ad effectum, vt eis præseruetur legitima successio parentum, iuxtà Text. cum sua *gloss. in d. l. Lutius ff. de hæred. instituen.* atque eædem postea in defectū omnium masculorum, quatenus sine filijs decedant, expresè vocentur ad portiones Patruorum, ideoque Rota semper vocatio-
12 nem filiarum in inferiori parte† Testamēti habuit pro coniectura, vt non solùm essent comprehensæ in conditione, *si sine filijs*, sed vocatæ, vt in *recen. par. 1. decis. 133. sub num. 2. & decis. 146. num. 3. & 4. Greg. XV. decis. 315. n. 3. & decis. 329. num. 4.* & in alijs relatis per *Add. ad Buratt. decis. 335. num. 10. vers. 12.* atque in-
13 feriorem vocationem accepit, † quoad remanentem hæreditatem ex portionibus Patruorum, vt in *decis. 10. Vbald. num. 2. & 4.* repetita *in rec. par. 1. decis. 316. & in d. decis. Pania 1553. sub num. 2.* iuncto *num. 6.* cum alijs inferius deducendis.

Ex his autem nulla insurgit inæqualitas inter filios institutos, quemadmodum dicebant Scribentes pro Arrestis, quia si vltimus est grauatus restituere fœminis, & Cippo domus, alij filij sunt grauati fauore aliorum fratrum superstitum; itavt semper vniforme sit grauamen, cùm in hac substitutione fœminarum decedentibus omnibus ma-
14 sculis† succedant tantùm filiæ vltimi grauati, veluti proximiores vltimo defuncto, exclusis filiabus aliorum fratrū veluti remotioribus, non secus ac si masculi vltimo loco decedentis proximitas sit attendenda, & ijs non extantibus, solùm filiæ aliorum institutorum sint admittendæ, iuxtà *cons. Surdi 370. sub num. 11. Rota recent. par. 5. dec. 109. num. 9. Merlin. dec. 520. num. 6. 7. & seqq. Reuerendiss. Royas dec. 22. num. 23. cum duobus seqq.*

Qualitas autem masculinitatis sæpiùs in Testamento repetita operari quidem solet, vt credendum sit Testatorem sensisse de masculis, etiam vbi locutus est indeterminatè de filijs per quandam declarationem, siue suppletionem mentis Testantis, quasi cen-
15 sendum sit plus dictum, & minus scriptū, dummodò agatur de ijsdem personis, atq; non concurrat diuersitas rationis, & orationis, provt in casu concurrit, quia tunc siue agatur de tacita declaratione, iuxta terminos *Abbatis consil. 36. sub num. 3. vers. Nec obstat si dicatur par. 2.* siue agatur de expressa declaratione mediante clausula, vt supra, in quibus terminis consuluit *Andr. Barbat. inter consilia, Alex. cons. 52. vol. 4.* nunquam ad-
16 mittitur repetitio masculinitatis, † quia posita diuersitate terminorum, impossibile est, quod admittatur paritas illationis, vt consuluerunt *Anan. cons. 22. num. 3. Bologn. inter cons. Alex. cons. 53. vol. 4.* quorum sententiam hac retenta distinctione communitèr DD. approbarunt *Rub. Alex. consil. 72. sub num. 6. Honded. cons. 57. num. 33. vol. 1. Peregr. de fideic. art. 25. num. 30. Menoch de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 84. num. 7. Surd. cons. 21. num. 9. & 10. & cons. 464. sub num. 7. Giouagn. cons. 11. num. 21. vol. 2. alijsque relatis, Altograd cons. 83. num. 80. & 82. vol. 2. Caren. resol. 237. nu. 8. Fusar. de subst. quæst. 403. num. 18. Redenasch. cons. 10. nu. 54. & seqq. & num. 392,* & dixit *Rota in d. Camerinen. fideic. coram Pania dec. 471. num 10. & 11. & in recent. par. 5. decis. 237. num. 5. 6. & per tot. Dunozzet. iunior d. decis. 49. num. 23.* repetita *in rec. par. 5. decis. 151. & decis. 141. num. 5. & 030.*

& 630. num. 4. coram eodem Dunoz. iun. Pan. d. dec. 1553. num. 5.

Diuersitas personarum, & orationis est euidens, quia post factam institutionē quatuor filiorum in primo gradu fit substitutio reciproca inter institutos positis in conditione filijs simpliciter, *ibi*: Et si aliquis suorum filiorum decesserit sine filijs, vel cum filijs legitimis, & naturalibus non peruenientibus ad ætatem 25. annorum, tunc, & eo casu substituit alium, seu alios superuiuentes, vel ipsorum filios masculos: In secundo autem gradu fit substitutio fœminarum ex dictis filijs institutis positis in conditione filijs masculis, *ibi*: Et si omnes decesserint sine filijs, vt suprà masculis, substituit filias fœminas ex dictis suis filijs procreatas; Ideoque in primo gradu substitutionis positæ sunt in conditione filiæ trium ex quatuor filijs institutis, qui priùs decederent, in secundo autem gradu positi sunt in conditione filij masculi vltimi decedentis, quia præcedente reciproca substitutione inter quatuor institutos cum separata dispositione, in casu, quo aliquis decederet sine filijs, consequens est, vt sequens gradus substitutionis conceptus per clausulam, *Et si*
17 *omnes decesserint sine filijs*, † licèt per modum cuiusdam aptitudinis comprehendat potentialiter omnes quatuor filios institutos, quia quilibet ex eis poterat esse primus, vel vltimus in ordine moriendi, cum quo sensu accipiebant Domini ea, quæ deducebant Scribentes pro Arrestis, ex *Ruin. cons. 21. sub num. 12. vol. 3. Bellon. Iun. cons. 36. sub num. 91. & seqq. & sub num. 95. & 96. Peregr. de fideic. artic. 8. num. 42. & seqq. Mangil. de imput. qu. 124. num. 9. Modern. Eugub. contr. 289. num. 19. Rota in Ciuitatis Castelli Bonorum 30. Maij* 1670. §. *cessante coram R. P. D. Calatain*.

In actu tamen, ac realiter in primo gradu substitutionis verè sunt comprehensi primi tres filij, qui prædecederent, atq; in secundo
18 gradu clausula illa, *si omnes*, † resoluitur in vltimum ex quatuor institutis decedentem, quamuis potentialiter omnes comprehenderit, quia sicut vltimus ex quatuor nō potest comprehendi in primo gradu substitutionis reciprocæ, quia ipse quidē alijs substituitur, sed non alij iam defuncti ipsi superuiuenti, vt benè *Bald. cons. 415. nu. 5. vol. 4. Natt. cons. 551. nu. 33.* ità alij tres filij prædefuncti non poterant realiter esse vltimi, qui
19 decederent sine filijs masculis, † quamuis ab initio potentialiter esse potuissent, vt benè declarant *Soccin. Iun. cons. 110. nu. 35. vol. 3. Rot. recent. par. 1. decis. 116. n. 3. 7. & 10. & par. 4. dec. 82. nu. 4. & par. 5. dec. 477. n. 5. & in dec. huius causæ 17. Martij 1673. §. sed tota, coram Reuerendiss. D. meo Albergato Decano*, & cum istæ duæ dispositiones non possint simul, & eo-
20 dem tempore concurrere, † iudicantur tāquam diuersæ, vt in his terminis *Dunoz. Iun. d. dec. 46. nu. 23. & 24. & in recent. par. 6. dec. 581. nu. 5. & seqq.*

Diuersitas autem rationis est clara, quia in primo gradu substitutionis Testator non sine ratione posuit in conditione filios tam masculos, quàm fœminas, reseruando filiabus legitimam successionem debitam ex ratione naturæ, ex vsu parentum, atq; ex subintellecto voto Testantium, vt superiùs di-
21 ctum est, † itavt exclusionem filiarū inhumanam dixerit *Rota coram Seraph. dec. 1216. nu. 10.* In secundo autem gradu non sine ratione Testator posuit in conditione filios masculos, quia non agebatur ampliùs de excludendis Patruis, cùm omnes supponerentur prædefuncti, sed de concursu filiorum masculorum, & fœminarū in portiōne proprij parentis vltimi superuiuētis ex qua-
22 tuor institutis, † quo casu masculis prælatio debetur, iuxtà *dec. Sess. 362. nu. 46.* cum alijs inferiùs adducendis §. *Neque statuti*, & aduertit *d. decis. huius causæ 17. Martij 1673. §. Accedit coram Reuerendiss. D. meo Decano*.

Ideoque non solùm intermedia illa clausula, *etsi omnes decesserint sine filijs, vt supra ma-*
23 *sculis*, † non repetit qualitatem masculinitatis in alijs partibus Testamenti, vt recedendo à *decis. 36. coram Dunoz. Sen.* in contrariū adducta dixit eadem *Rot. in decis. 81. coram eodem Dunoz. Sen.* Sed elicitur potiùs argumētum, quod Testator noluerit qualitatē ma-
24 sculinitatis in prima conditione † repetere, quia cùm voluit illam apposuit; cùm autē noluit, illam consultò omisit, vt benè dedeclarant *Giouagn. d. cons. 11. num. 19. vers. non obstat, & n. 20. vers. proinde vol. 2. Hodiern. contr. cap. 11. nu. 68. Rota coram Pan. d. dec. 1553. nu. 5. & coram Dunoz. Iun. d. decis. 46. num. 14. & 20. & d. decis. 630. num. 4.*

Quinimò vrgentiores concurrunt coniecturæ pro comprehensione filiarum, cùm Testator ab illis non abhorruerit, quinimò priùs filias Institutorum, ac proprias antequam veram agnationem, & cyppū domus
25 substituisset vocauerit, † quo casu cōcludunt omnes filias præferri substituto, & qualitatem masculinitatis in certis casibus appositam ad illos restringendam esse, vt explicant *Dec. cons. 287. nu. 9.* cum alijs per *Rot. corā Dunoz. Iun. d. dec. 46. nu. 17. et 18. et d. dec. 74. n. 6. et 7.* atq; ideo non esse inconueniens, vt fœminæ admittantur, quando Testator illas inclusit ante cyppum domus nulla habita
26 ratione agnationis, † quæ contemplata dicitur quotiescumque vocantur fœminæ etiā post cyppū domus omni agnatione perempta, iuxtà *consil. Paris. 52. nu. 46. vol. 3. cum simil.*
27 sed non † quando euenire potest casus, quod bona perueniant ad filios fœminarum extraneos Agnatis extantibus, benè *Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 14. ad fin. Honded. d. cons. 57. numer. 34. vol. 1. Marescott. variar. resol. lib. 3. cap. 11 nu. 36. Giouagn. d. cons. 11. nu. 28. et seqq. et nu. 48. vol. 2. Altograd. d. cons. 83. nu. 12. et seqq. vol. 2. Rota in rec. par. 4. dec. 503. sub nu. 7. et par. 5. d. decis. 317. nu. 6. Dunoz. Iun. d. dec. 46. nu. 22. et d. decis. 630. nu. 7.* & generaliter comprobatum fuit *in recent. par. 11. decis. 244. num. 32. et in Bononien. fideicommissi de Luparis 6. Ianuary 1664.*

§. Primogenitura coram bonæ memoriæ Priolo;

Accedit & coniectura *Statuti Camerinen. lib. 2. rubr 119.* excludens fœminas etiam propter patruos, quod licèt euitare studerēt 28 Scribentes pro Olimpia ex eo, † quod Statutum accipiendum sit in causa intestati, nō autem in hoc casu, in quo intercedit Testamentum, quod clarè Statutum præseruauit in *§. etsi dictæ mulieres in fine, ibi*; Saluo in omnibus, & singulis dictis casibus in præsenti statuto contentis, & quolibet eorum testamento, & vltima voluntate prædictorum, iuxtà *consilium Ancharani 300. Rota cor. Dunoz. Iun. d. dec. 74. nu. 22. et d. dec. 630. nu. 6.* & meliùs *in rec. par. 5. dec. 317. nu. 76. et seqq.* & in his terminis statuti Camerinen̄ *Maresc. lib. 3. resolut. 11. num. 28.*

Adhuc tamen si cum Statuto Camerinēsi quæstio dirimenda esset ex illo potiùs oriretur argumentum pro Olimpia, quæ non poterat dici exclusa à Testatore in concursu Patruorum, ex eo quod illi Testator se conconformare voluerit, quia cum Olimpiæ neque dos legata fuerit ab Auo, neq. ipsa 29 de tempore successionis dotata esset, † Statutum Camerinense illam non excludebat, cùm procedat solùm supposita dotatione, quemadmodum in præcisis terminis huius rubricæ consulti vnanimes admiserunt, & probarunt *Dec. cons. 589. Ruin. consil. 16. vol. 3. Curt. Iun. cons. 150. Thomat. decis. 187.* & comprobat *decisio huius causæ 17. Martij 1673. §. Nec ad effectum coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Neque statuti dispositio est incompatibilis cum voto Testantis, cùm statutum masculos fœminis præfert, si admittimus sub conditione *si sine filijs* comprehendi fœminas æquè ac masculos, quia vbicumque concurrunt masculi non excludunt fœminas, quia non sint comprehensæ sub 30 conditione, *si sine filijs*, † in qua profectò continentur ad exclusionem Patruorum, iuxtà *d. decisionem Seff. 362. num. 46.* Sed quia redacta substitutione ad causā intestati masculi fœminis præferuntur, ideoque stat simul, quod fœmina sit comprehensa in con- 31 ditione, † & non concurrat cum masculis, quibus non extantibus ad successionē reintegretur, iuxtà doctrinam *Soccin. in l. Gallus §. quidam rectè column. 5. ff. de liber. et posthum. Ruin. consil. 154. num. 3. vol. 2. Surd. decis. 84. numer. 9. Redenasch. d. consil. 10. sub num. 96. Rota coram Coccin. decis. 294. num. 5.* repetita post *Gionagn. cons. 39. num. 25. vol. 1. et in rec. par. 9. dec. 133. num. 17. et seqq.*

Ex hoc autem non insurgit illatio, quam faciebant Scribentes pro Arrestis, quod si admittimus prælationem masculorum ad formam statuti debeamus etiam admittere prælationem Patruorum ad formam eiusdem statuti, quia dicebant Domini in primo casu debere prælationem masculis in concursu sororum fœminarum ad formam statuti, supposita tamen dotatione, atque alijs requisitis ab illo, quia Testator admisit hūc concursum masculorum, & fœminarum; ponendo in conditione tam masculos, quā fœminas in illâ clausula, *si sine filijs*, ideoque 32 posita hac voluntate † illa censetur conformis Iuri municipali, vbicumque de expresso dissensu nō apparet ex ratione, quam reddunt *Bart. in l. hæredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebellian. Alex. consil. 4. num. 12. et consil. 55. ibique Adden. num. 2. vol. 4.* & benè explicat *Rota in recent. parte 14. decis. 128. numero 27. et 28.*

In secundo autem casu, cùm Testator nunquam voluerit hunc concursum fœminarum cum Patruis, cùm potius illas in conditione posuerit, vt superius dictum est ad exclusionem Patruorum quoad successionem proprij Parentis, non est eadem ratio de conformi voluntate Testantis ad statutum, quia nulla est voluntas admittendi hunc concursum, quæ possit conformari statuto, neque deduci potest ex superiori 33 casu, † quia voluntas, quæ deducitur ex actu non extenditur vltrà, quàm ex necessitate actus inferatur, iuxtà doctrinam *Bart. in l. vnica, §. hoc interdicto, ff. de itiner. actuque priuato, Surd. cons. 52. num. 73. Rota recent. par. 6. dicta decis. 133. num. 18.* & meliùs *coram Dunoz. Iun. decis. 837. num. 5. & 6.*

Cæteris autem occurrebant decisiones huius causæ coram Reuerendissimo Decano, quarum rationes Dominis placuerunt, Vtraque parte acritèr informante &c.

Confirmata fuit hæc decis. 5. Decembris 1674. prout in alia inferius apponenda.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Meleuitana Annatarum.

Veneris 27. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Beneficium Religionis Hierolymitanę obtentum per dimissionē factam ab eo, qui aliud simile consequutus erat, subiacere declaratur statuto eiusdem Religionis de communi thesauro *tit. 5. cap. 5.* disponēte, *che il tesoro habbia i frutti di due anni di tutti li Priorati, &c. che per via di cessione, & risegna peruerranno alle mani di altro amministratore*, quia dd. verba visa sunt comprehendere etiam dimissionem, quæ cum cessione, renunciatione, seù resignatione dicuntur esse communia.

SVMMARIVM.

1 *Statutū Religionis Hierosolymitanæ* tit. 5. cap. 5. de com. thesaur. *mandat eidem thesauro deberi fructus duorum annorum beneficiorum eiusdem Religionis, & quando.*

2 *Beneficium Hierosolymitanum dicitur vacare per dimissionem, non per optionem, si fuit dimissum*

... ab eo qui aliud beneficium obtinuit vigore indulti.

3 *Verba dimittere, renunciare, cedere, & resignare dicuntur Synonima, & eundem operantur effectum.*

4 *Verbum cessio comprehendit omnem modum, per quem à beneficio disceditur.*

5 *Permutationis natura est, vt duorum ad inuicem beneficia transferantur.*

6 *A Iure propter æquitatem recedi non potest, maximè si illa, & fortius maior, militat prò alia parte.*

7 *Fructus beneficiorum Hierosolymitanorum, qui dimittuntur thesauro erogantur in armandis classibus contra turcas. & barbaros.*

Æquitas militans fauore thesauri Hierosolymitani dicitur maior illa, quæ considerari posset fauore militum num. 5. & 7.

DECISIO CCLXXV.

AD formam decreti Eminentiss. Magni Magistri, & Consilij Sac. Religionis Hierosolymitanæ, fuit hodie in gradu appellationis resolutum coram me deberi cõmuni Ærario fructus duorum annorum ex Baiuliuatu Cremonæ obtento ab Equite Alexandro Castiglioneo per renũciationem liberè factam in manibus eiusdem Magni Magistri ab Equite Raffaele Spinula, & resolutionis fundamentum fuit clara dispositio † *Statuti tit. 5. cap. 5. de Commun. Thesaur.* præcisè mandantis — Che l'istesso Tesoro habbia i frutti di due anni intieri di tutt'i Priorati, Baliaggi, Commende, & amministratione, che per via di cessione, ò risegna peruerranno alle mani di altro Amministratore.
1

Neque ad euitandam hanc Statutariam dispositionem subsistere visa est duplex responsio. Altera, quod Eques Alexander obtinuerit Baiuliuatum prædictum non ex cessione, vel resignatione, sed per optionẽ factam à Spinula dignitatis Admiratus, & altera, quia idem Spinula ad relaxationem eiusdem Baiuliuatus processit per viam dimissionis, & renunciationis, non autem cessionis, & resignationis, de quibus loquitur Statutum, quia dum ipse ad optionem aliàs sibi interdictam deuenit vigore Indulti fa. me. Alexandri VII. mandantis, vt ante optionem dimittere, & renunciare deberet
2 dictum Baiuliuatum, † proue factum fuit. Hinc patet, eumdem vacasse non per optionem, sed per dimissionem. Differentia verò allata inter verba dimittere, & renunciare,
3 ac cedere, † & resignare nulla probata auctoritate, quinimò esse Sinonymar, & eundem operari effectum, patet ex *cap. super hoc, & tot. tit. de renunciat.* & firmant *Mandos. de signat. Grat. verb. resignationes vers. quo verò ad rem nostram Paris. de resignat. lib. 1. quæst. 1. n. 66. & 71. Lotter. de re benefic. lib. 3. quæst. 9. num. 8. & 9. & Amaydeu. de styl. Datar. lib. 1. cap. 20. n. 12.*
4 & quod verbum *cessio* † comprehendat omnem modum, per quem à beneficio disceditur, tradit idem *Mandos. sub eodem tit. de Signat. Grat. verbo cessiones in principio.*

Minus subsistit dimissionem præfatam esse potius denominandam permutationem ex eo quia pro dignitate Admiratus, quæ aliàs secluso Indulto Apostolico concesso Spinulę, spectasset ratione Antianitatis ad Castelioneum, fuit eidem collatus Baiuliuatus, quia dum Spinula dignitatem obtinuit ex Indulto prædicto, & Casteglioneus Baiuliuatum ex libera dimissione, & renunciatione facta in manibus Magni Magistri, penitus extranei à præsenti hypothesi dete-
5 guntur termini permutationis, † cuius natura est, vt duorum ad inuicem beneficia trãsferantur *tot. tit. in ff. & decretal. de rer. permut. cum traditis per Rebuff. in prax. benefic. par. 3. tit. de permutat. num. 4.*

Denique non releuat æquitas ponderata ab Informantibus pro Casteglioneo, quod nempè sicuti ipse nihil soluisset pro adeptione maioris dignitatis, & redditus, qualis erat Admiratus, quo ex Indulto Apostolico priuatus remansit, ita eò minus soluere debeat pro Baiuliuatu. Nam quidquid sit de veritate suppositi in nulla sui parte iustificati, censuerunt Domini non esse re-
6 linquendos iuris tramites † per argumenta, & rationes æquitatis, maximè quando ista magis militat pro ærario Religionis, in quo
7 huiusmodi fructus † reponuntur ad effectũ illos posteà erogandi in adornãdis classibus necessarijs ad propulsandos Turcarum, aliorumque Barbarorum conatus.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. CALATAIV.

Bononien. Fideicommissi de Gozzadinis.

Veneris 27. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Filiorum in conditione positorum materia in hac Decisione declaratur, non solùm ex pluribus coniecturis pro ea deducenda considerati, verum etiam sub multiplici distinctione, vbi agitur de successione ascendentium, vel transuersalium, de portione Patris, vel patrui, ac de eadem conditione apposita in contractibus, & in vltima voluntate, itàvt iis omnibus perpensis tandem pro vocatione resolutum sit.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione positi an censeantur vocati, totum dependet à coniecturis, quæ relinquuntur arbitrio iudicis.*

2 *Coniecturæ diuersimodè indicantur pro vocatione filiorum in conditione positorum super dispositione transuersalis, vel ascendentis, & n. seqq.*

3 *Filij in conditione positi, vt succedant ad portiones patruorum, quæ coniecturæ requirantur.*

4 Conie-

4 *Coniecturæ leuiores sufficiunt pro vocatione filiorum in conditione positorum, vbi agitur de successione proprij parentis.*

5 *Filij non ex omnibus coniecturis censentur vocati ad portionem patruorum.*

6 *Coniectura pro vocatione filiorum in conditione positorum ad portionem patris admittuntur. etiã sine contemplatione agnationis, & digressu ad plures gradus substitutionum.*

7 *Voluntas Testatoris solùm attenditur in vocatione filiorum in conditione positorum.*

8 *Filij in conditione positi aquè, & iisdem coniecturis vocantur in vltimis voluntatibus, ac in contractibus, & n. seq. vbi amplia.*

9 *Vocatio filiorum in conditione positorum faciliùs inducitur in contractibus, quam in vltimis voluntatibus, & vid. sup. num. 8.*

10 *Coniectura, quæ de per se non sufficiunt, & patiuntur difficultatem, admittuntur tamen pro vocandis filijs in conditione positis ad hæreditatem patris, & in successione ascendentis.*

11 *Filij in conditione positi cum qualitate masculinitatis, & legitimitatis faciliùs dicuntur vocati etiam sine ratione agnationis.*

Vbi agitur de hæreditate ascendentis, & de successione proprij parentis, ibidem & n. 12.

13 *Filij in conditione positi censentur vocati, si etiã naturales, vel adoptiui in eadem conditione ponantur, & num. 31. & seqq.*

14 *Filij in conditione positi dicuntur vocati, vbi aliàs positio in conditione remaneret superflua.*

15 *Naturales si sunt vocati, eo magis debent esse vocati legitimi, & quando.*

16 *Dispositio vna, & eadem non debet diuerso iure censeri.*

17 *Naturales, & adoptiui minus dilecti, non debent esse melioris conditionis, quàm legitimi magis dilecti, & n. 32.*

18 *Conditio* si sine filijs legitimis, *& eis non extantibus, si sine naturalibus, quibus deficientibus, si sine adoptiuis, non potest ab intestato verificari, & n. seq.*

19 *Successionis ordo ita dicitur à Testatore volitus, vt quilibet gradatim, non autem insimul succedat, si vocantur legitimi naturales, & etiam adoptiui, & n. 18.*

20 *Voluntas donatoris adimpleri debet, & suum effectum sortiri.*

21 *Naturales non succedunt ab intestato existentibus adoptiuis, à quibus remanent exclusi.*

22 *Naturalis ab intestato succedens, in duabus solis vncijs succedit.*

23 *Substitutus non succedit deficiente conditione sua substitutionis, quamuis illi, qui eam faciunt deficere, adhuc non successissent.*

24 *Filij in conditione positi dicuntur vocati ne sequatur inconueniens contra voluntatem testatoris.*

25 *ad Voluntatis declarationem sufficit quod casus euenire potuerit, licèt non euenerit.*

26 *Adoptandi facultas à testatore concessa, dicitur concessa propter commodum successionis, & nu. seqq.*

27 *Facultas adoptandi remaneret superflua, si filij adoptati succedere non deberent, & num. seqq.*

28 *Adoptiui regularitèr ad fideicommissum non admittuntur.*

29 *Adoptatus ex permissione, & voluntate testatoris in fideicommisso succedit, & n. 30.*

31 *Adoptiuis in conditione positis, & vocatis, eo magis censentur vocati legitimi, & naturales in eadem conditione contenti, & n. seqq.*

32 *Dilectus minus non debet esse melioris conditionis magis dilecto, & n. 17. & n. 53. & seqq.*

33 *Filij in conditione positi dicuntur vocati stante prohibitione alienationis.*

34 *Prohibitio alienationis facta per verba,* vendere, & alienare, *comprehendit alienationem tàm per contractum, quàm per vltimam voluntatem.*

35 *Prohibitio alienationis non est necessaria in conseruatione vsusfructus.*

36 *Generalis loquutio nõ potest referri ad vnum tantum casum, sed de pluribus prædicatur.*

37 *Prohibitio alienationis censetur adiecta fauore filiorum in conditione positorum.*

38 *Prohibitio alienationis à testatore adiecta fauore substituti minus dilecti, multò magis censeri debet adiecta fauore magis dilectorum.*

39 *Prohibitio alienationis regulatur, ampliatur, & extenditur à ratione illi adiecta.*

40 *Prohibitio alienationis nuda resoluitur in simplex consilium, quod potest sperni à vocatis.*

41 *Agnatio ex quibus verbis dicatur à testatore contemplata.*

42 *Filij in conditione positi dicuntur per fideicommissum vocati stante contemplatione agnationis.*

43 *Verba* eo mediante, *an sint restrictiua personæ, vel generaliter referantur ad omnes vocatos.*

44 *Verba* per eum *important tractum successiuum plurium graduum, & personarum.*

45 *Verba* post mortem ipsius donatoris *præseferunt tempus futurum.*

46 *Voluntas donatoris declaratur à verbis ab eo positis in supplicatione pro facienda secunda donatione.*

47 *Donatio prima declaratur, & suppletur à secunda*

48 *Filij in conditione positi dicũtur vocati si exclusis fœminis soli masculi, vel legitimi, vel naturales, vel adoptiui in eadem conditione ponantur.*

49 *Agnatio per solos masculos conseruatur, non autem per fœminas.*

50 *Naturales filij sunt de familia, & de domo, illamque conseruant, præsertim deficientibus legitimis.*

51 *Adoptiui ciuili modo conseruant agnationem, & familiam gestando nomen, & insignia familiæ.*

52 *Filij pluries in conditione positi, simul atque etiam repetiti, dicuntur dispositiuè vocati.*

55 *Filij in conditione positi, quibus etiam substitutio compendiosa facta est, dicuntur adhuc per fideicommissum vocati.*

56 *Clausula* omni meliori modo *deseruit pro coniectura filiorum in conditione positorum.*

57 *Donatio facta filio, & eius hæredibus an excludat filios in conditione positos fuisse vocatos, & num. seqq. vbi de alijs clausulis libertatem præseferentibus.*

58 *Clausula* liberè, & pleno iure *declarantur, & restringuntur, & n. 59.*

60 *Donatio secunda continet, & habet repetita ver-*

—gis

nia in prima donatione expressa, & n.62.

61 *Dispositio generalis comprehendit solùm bona disponentis, non autem fideicommisso subiecta.*

62 *Donationis secundæ acceptatio cōtinet etiam primam si vigore vtriusque bona ad donatarium peruenire debuerant.*

DECISIO CCLXXVI.

IN Decisione sub die 17. Martij 1659. coram R.P.D. meo Beuilaqua resolutum fuit filios Ludouici donatarij Vincentij patris, licèt positos in conditione, fuisse dispositiuè vocatos, sed quia fuit ab ea recessum coram me sub die 17. Aprilis 1673. Ideò super dubio, An sit standum in primo, vel secundo loco decisis, ordinatum fuit vt omnes DD. videant, quo hodie proposito, in primo decisis standum esse dixerunt.

Et quidem in hoc articulo, qui merè dependet à coniecturis, & quales, & quot requirantur neque à iure, neque à Doctori-
1 bus definitum est, † immó plures arbitrio Iudicis relinquendum esse voluerunt, vt videre est apud *Capic. Latr. dec. 1. num. 33. & seqq. Magon. dec. Florent. 27. nu. 3. &* 13. *Greg. dec. 329. num. 11. Dunoz. sen. decis. 209.* Præmittenda est distinctio passim à Rota nostra recepta, quod aut agitur de dispositione transuersa-
2 lis, & tunc † ad hoc vt filij in conditione positi censeantur vocati coniecturæ pro inducenda vocatione debent esse vehementes, & valdè vrgentes, ita, & taliter, vt fideicommissum importent. Aut verò agitur de dispositione ascendentis, & tunc aut filij positi in conditione succedere volunt
3 ad portionem Patruorum, † & tali casu nisi concurrant vel agnationis contemplatio, vel digressus ad plures gradus substitutionum reliquæ coniecturę debiles reputantur; & in his terminis loquuntur decisiones in secunda decisione relatæ, & signanter *corā Peuting. dec. 258. num. 3. & seqq. & dec. 274. n. 7. & in Interamnen. fideicommissi 28. Martij 1667. & 1. Aprilis 1668. coram Eminentiss. Carpineo, & in Perusina Transactionis 20. Ian. 1670. coram R. P. D. meo Vicecomite;* Aut succedere
4 volunt ad portionem proprij † parentis, & isto casu leuiores coniecturæ sufficiunt, ità distinguendo pluribus cumulatis de communi testantur *Rusticuss. de liber. in condit. posit. lib. 2. cap. 1. num. 21. Corn. cons. 97. num. 8. lib. 1. Honded. cons. 65. nu. 31. lib. 1. Peregr. cons. 91. num. 34. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 2. n. 2. Grat. discept. 352. num. 23. Altograd. contr. 36. num. 32. Capic. latr. d. dec. 1. num. 41. Sessa decis. Aragonen. 362. num. 47. Sperell. decis. 151. num. 16. Adden. ad Buratt. decis. 385. nu. 11. coram Pæn. dec. 1297. num. 10. coram Merlin. dec. 359. num. 30. & 864. num. 6. & coram Bichio dec. 424. num. 12. & corā Dunoz. iun. dec. 487. num. 22. & 518. num. 11. & in recent. dec. 385. num. 1. par. 9. decis. 168. nu. 11. dec. 526. num. 5. par. 13. & decis. 16. num. 9. & 10. par. 14.* & in his terminis procedit *Text. in l. hæredes mei §. cum ita ff. ad trebell.* Nam in illo
5 casu non agebatur de portione † patris, sed de portione patrui, ad quam filij in conditione positi ex coniecturis ibidem concurrentibus non fuerunt vocati, vt latè tradit *Peregr. cons. 152. num. 5. cum seqq. lib. 5. Capyc. latr. decis. 110. num. 4. & seqq.* & præsertim *num. 24. & seqq.* vbi respondet *Fabro, & Cruello, & sub num. 27.* obseruat in eodem Tex. filios in conditione positos quoad portionem Patris fuisse vocatos ex coniecturis, quæ non erant tot & tantæ, & peculiares, quot, & quantæ concurrunt in præsenti. Et quamuis pluries Rota etiam in descendentibus, secundum facti contingentias considerauerit contemplationem agnationis, & digressum ad plures gradus substitu-
6 tionum, † hoc tamen fecit ampliatiuè, non autem restrictiuè, immò etiam illis cessantibus, alijs coniecturis innixa resoluit pro vocatione filiorum, vt videre est apud *Merlin. d. dec. 359. & 526. par. 13. recent.* & meritò, quia satis est, quod quomodocumque
7 constet de voluntate disponentis, † quæ in hac materia totum facit, & sola dominatur ex relatis per *Rot. Bononien. penès Giouagn. cons. 79. num. 94. lib. 1. Molin. de rit. nupt. lib. 3. quæst. 24. sub num. 261. vers. quare in proposito.*

Et supradicta distinctio locum habet tàm
8 in vltima voluntate, quàm in † contractibus, in quibus inducitur etiam vocatio filiorum in conditione positorum *l. pecuniam 36. ibique Iason. nu. 2. ff. de reb. credit. Rimin. sen. cons. 632. num. 9. lib. 4. Menoch. cons. 1080. num. 5. Honded. cons. 29. num. 103. lib. 1. Decian. cons. 41. num. 44. lib. 1. Mart. de success. legal. par. 1. quæst. 9. art. 7. num. 4. Molin. de rit. nupt. lib. 3. quæst. 23. num. 260. Fusar. de substit. quæst. 137. num. 224. Rota decis. 142. num. 3. part. 4. decis. 102. nu. 2. p. 8. decis. 327. num. 13. par. 9. recent. & coram Dunoz.*
9 *sen. decis. 209. num. 17. & seqq.* † vbi quod facilius inducitur vocatio ex coniecturis in contractu, quam in vltimis voluntatibus.

His præmissis, cum Vincentius donauerit Ludouico filio: *Hac tamen lege conditione & pacto* sunt verba donationis, *quod si & casu quo dictus Ludouicus decederet sine filijs masculis legitimis, & naturalibus, & eis non extantibus sine filijs naturalibus masculis, & eis non extantibus, absque aliquo alio filio adoptiuo, quem eidem Ludouico quandocumque liceat adoptare, tunc, & eo casu succedat, & succedere debeat quidam Scipio dicti Vincentij filius naturalis tantum omni meliori modo, quo de iure fieri potest. & pro effectuali dispositione, & obseruatione contentorū, & ordinatorum in præsenti instrumento prohibuit dictus Vincentius, & de præsenti prohibet Ludouicum posse vendere, vel alienare bona in præiudicium vt supra ordinatorum.*

Ex prædictis verbis plures eliciuntur coniecturæ suadentes actiuam vocationem filiorum Ludouici, quæ licet singulæ, & de per se sumptæ aliquam patiantur difficul-
10 tatem, † tamen simul iunctæ, & consideratæ in hoc fideicommisso Ascendentis, in quo agitur de succedendo proprio Parenti, vocationem inducunt *Honded. cons. 54. nu. 53.*

cum

*cum seqq. lib.2. Rota coram Seraph. decis.1329.
num.13.& coram Gregor.decis.315.num.9. & co-
ram Dunoz decis.518. num.10. & coram Card.
Celso decis.181.num.13.& coram Bich. dec.424.
num.11.& in rec. decis.168.num.10. & dec.526.
part.13.*

Et primo, quod filij sunt positi in con-
ditione cum qualitate masculinitatis, & le-
11 gitimitatis, † quæ est multum concludens
eorum vocationis ex deductis in prima de-
cisione §.*secunda desumitur*, & quamuis ista
coniectura fuerit pluriès à Rota reiecta
quando non est vestita ratione conseruandi
bona in agnatione ex allegatis in secunda
12 decione §.*secunda quod filii*, † tamen visum
est non procedere quando est vnita cum
alijs, & agitur de descendentibus succedere
volentibus ad portionem Patris, ex conge-
stis per *Rusticucc. de liber. in condit.posit. lib.2.
cap.2.col.1.& Menoch.cons.1017.nu.1. Giouagn.
cons.80.num.21.Altograd.contr.35.num.39. Rota
decis.526.par.13.rec.*

Secundo, quod fuerunt positi in condi-
13 tione etiam Naturales, † quibus cum dici
nequeat præseruata successio ab intestato,
quæ est ratio *glosæ in l.Lucius la 2. ff. de hæred.
instit.* exinde oritur altera fortior coniectu-
14 ra, quod sint vocati, † nè alias positio in
conditione remaneat superflua, vt firmant
relati per *Surd. decis.262.num.8. cum seqq.* vbi
quod ista est coniectura cōcludens, & tenue-
runt *Corn.cons.74.num.9.lib.2.Cephal. cons.251.
num.85. Menoch.cons.173.num.53.Giouagn. cons.
79.num.21.lib.1. Spada cons.341. num.2. & 22.
Molin.de Primog.lib.1.cap.6.num.12. Intrigliol.
de subsist.centur.3.quæst.29.nu.108. Cyriac.contr.
69.num.72. Mart. de success.legal. par.1. quæst.9.
art.3 num.6. Rota decis.323. in fin. & decis.326.
num.7.part.1.diuers. & coram Pen.dec.1297.nu.
8.& decis.1358.num.8. & 9.* Si ergo sunt vo-
15 cati Naturales, † etiam vocati dici debent
legitimi sub eadem conditione positi, &
comprehensi, ne vna, & eadem substitutio
16 diuerso † iure censeatur *Peregr.cons.42. nu.5.
lib.3.Menoch.Præsumpt.76.num.50. lib.4. Spad.
cons.341.nu.13.lib.2. Fusar.de substit. quæst.437.
num.69.Rota decis.326.in fin.part.1.diuers.& cor.
Pen.decis.1297. num.10. & decis.1338. num.13.*
17 & nè naturales minus dilecti † sint melio-
ris conditionis quam legitimi magis dilecti
*Hodiern.ad Surd.decis.562.num.20. Capyc. latr.
decis.111.num.20.& 22.Merl. decis.689. num.6.
Seraph.decis.1329. num.4.*

Tertiò, quia Vincentius donator posuit
in conditione plures species filiorum, &
vnam in defectum alterius ibi *sine filijs ma-
sculis legitimis, & naturalibus, & eis non extan-
tibus, sine filiis naturalibus masculis, & eis non
extantibus, absque aliquo alio filio adoptiuo*; Ista
enim verba manifestè important ordinem
prælatiuum in succedendo, non autem in
excludendo Scipionem substitutum, cum
respectu exclusionis ordo successiuus sit
ineptus, & inapplicabilis, & pro exclusione
substituti satis fuisset apponere simplicem
conditionem si sine filijs, & proinde osten-
dunt donatorem in effectu voluisse, quod
primo loco succederent filij masculi legiti-
mi, & his non extantibus succederent natu-
rales, & naturalibus non extantibus succe-
rent adoptiui; cùm autem iste ordo succes-
18 sionis ab intestato dari non possit, † quia
filij adoptiui ab intestato simul successissēt
cum legitimis, & soli exclusissent etiam
naturales §.*sed hodie instit.de adopt.§.sed ea om-
nia de hæred.quæ ad intest.defer. Mart.de success.
legal.par.1.quæst.19.art.1.nu.11.cum seqq.* Ideò
19 per necesse sequitur filios in conditione po-
sitos cum dicto ordine prælatiuo successio-
20 nis fuisse vocatos, † vt voluntas donatoris
adimpleatur, & suum sortiatur effectum,
*Crauett.cons.62.sub num.7. & seqq. & cons.326.
sub num.3.vers.eodem modo dicuntur, Ruin. con-
sil.139.nu.19.& cons.140.num.12. cum seq.lib.3.
Giouagn.d.cons.79.sub nu.19.& 21.vers.Quam-
obrem lib.1.Peregr.cons.71. num.13. vers. & per
hanc considerationem lib.3.Sess dec. Aragon.362.
num.47. Rota coram Puteo decis.214.num.3.cum
seqq.lib.3.in correct.& coram Seraph.decis.1329.
num.5.cum duobus seqq.*

Potissimè quia aliàs si filij Ludouici non
fuissent vocati, dari potuisset casus, quod
non existentibus legitimis, sed filijs tantum
naturalibus, & adoptiuis, & Scipione sub-
stituto, nullus succedere potuisset; non fi-
lij adoptiui, quia isti erant solùm positi in
conditione in defectum naturalium; Non
21 naturales, † quia naturales ab intestato non
succedunt existentibus adoptiuis, à quibus
excluduntur *d.§.sed hodie Instit.de adopt.& d.
§.sed ea omnia Instit.de hæred.quæ ab intest.defer.*
Immò non existentibus legitimis, nec ado-
22 ptiuis, † non succedunt nisi in duabus vn-
cijs *l.final.C.de natur.liber.Sess.decis. Aragon.43.
num.3.&69.* non ille Scipio substitutus, quia
existentibus naturalibus, seù adoptiuis
23 non erat substitutus, & ità remansisset ex-
clusus deficiente conditione suæ substitu-
tionis, quamuis illi positi in conditione
non successissent *per Tex.in l.ex facto, § si quis
rogatus ff ad Trebell.Odd.cons.16.num.10.Carill.
decis.266.num.21. cum seqq.* Nè igitur hoc in-
conueniens sequi posset contra voluntatē
24 Vincentii, † dicendum est filios in condi-
tione positos fuisse vocatos, vt considerat
*Soccin.Iun.d.cons.158.sub num.59. vers.& istud
præcipuè & cons.174.sub num.5.vers.& præcipuè
lib.2.* Satisque est ad voluntatis declaratio-
25 nem, † quod hic casus euenire potuerit,
licet non euenerit *Soccin. Iun. d. cons.158.sub
num.75. vers. & quod sufficiat lib.2. Turturell.
apud Menoch. cons.294. num.6. cum seqq. Sess.
decis.Aragon.362. num.46. vers.& sufficit, quod
inconueniens.*

Quarto, quia Vincentius licet posuerit
in conditione filios adoptiuos, nihilominus
vlterius concessit Ludouico facultatem
adoptandi aliquem filium quandocumque
26 voluisset, † Hæc enim facultas vnicè vide-
tur concessa propter commodum succes-
sionis, vt in proximis terminis inquit, *Bar-
bat. cons.27. sub num.7.* ibi *Nam propter nihil*

aliud

aliud Teſtator cogitauit de emancipatione, niſi
propter commodum ſucceſſionis lib. 1. & alias
huiuſmodi facultas, ſtante iam conditione
antecedenti, quæ ſola erat ſufficiens ad ex-
cludendum ſubſtitutum, ſi filij adoptiui nõ
27 eſſent vocati, † fuiſſet ſuperflua, quod dici
non debet *Bonifac. Roger. conſ. 12. ſub num. 92.*
verſ. igitur cum ſeq. Fuſar. quaeſt. 437. num. 197.
Rota coram Coccin. deciſ. 267. num. 9. & ſeqq. Nã
Ludouicus in ſui præiudicium, & quoad
ſuam hæreditatem ſemper potuiſſet ad ſui
28 libitum adoptare,† ſed quia adoptiui regu-
lariter ad fideicommiſſum non admittun-
tur *l. ſi ità quis §. is cui ff. de leg. 2. l. fideicomm. 75.*
ff. de condit. & demoſtr. Peregr. de fideicomm. art.
22. num. 92. niſi ſint adoptati ex permiſsione,
29 & facultate † defuncti, idem *Peregrin. d. art.*
22. num. 91. Propterea Vincentius conceſsit
Ludouico facultatem Adoptandi filios nõ
vt illi excluderent Scipionem ſubſtitutum,
quia pro excluſione illius ſufficiebat ſola
30 antecedens poſitio in conditione, † ſed vt
adoptiui per fideicommiſſum in bonis do-
natis ſuccederent, provt ſemper ſuccedunt
quoties ex præordinatione, & facultate de-
functi ſunt adoptati, *Bartol. in l. ſi cognatis ſub*
num. 1. verſ. ſi aliquis efficitur ff. de reb. dub. ibique
Soccin. Iun. num. 20. verſ. ſecus ſi fuiſſent, Ripa in
l. ex facto §. ſi quis rogatus num. 34. ff. ad Trebell.
Tiraquel. in l. ſi vnquã verb. ſuſcepit liberos n. 23.
verſ. Bertol. in poſtremo loco C. de reuoc. donat. Pe-
regrin. d. art. 22. num. 91. Gratian. diſcept. 93. nu. 9.
31 Data verò vocatione † adoptiuorum, ſe-
quitur pernecesse etiam vocatio aliorum
filiorum legitimorum, ſeù naturalium in
eadem conditione cõtentorum, *Peregr. conſ.*
41. num. 5. lib. 3. Spad. conſ. 341. num. 13. lib. 2. ſeſſ.
d. dec. Aragon. 362. num. 53. cum aliis ſup. allegat.
§. 2. quod fuerunt, præſertim quia filij legitimi
& naturales fuerunt magis dilecti, & priùs
in conditione poſiti etiam ad excluſionem
32 adoptiuorum,† ideòque multò magis cen-
ſeri debent vocati ex vocatione adoptiuorũ
minus dilectorum, *Menoch. d. conſ. 393. nu. 29.*
Giouagn. d. conſ. 79. num. 18. in fin. cum ſeq. lib. 1.
Fuſar. conſ. 53. nu. 15. Hodiern. ad Surd. d. dec. 562
num. 10. Capyc. latr. d. deciſ. 110. num. 2. & 22. Rot.
coram Seraphin. d. deciſ. 1329. num. 4.

Quintò, quod Donator prohibuit Ludo-
uico poſſe vendere, vel alienare bona do-
nata in præiudicium, vt ſupra ordinatorum,
33 prohibitio † enim alienationis eſt etiam de
perſe coniectura potentiſsima, & vrgentiſ-
ſima ad hoc, vt filij in conditione poſiti di-
cantur vocati *Curt. Iun. conſ. 41. num. 8. Decian.*
conſ. 41. num. 36. in fin. lib. 1. Rimin. Iun. conſ. 456.
num. 45. Pedroch. conſ. 22. num. 13. Surd. conſ. 539.
num. 5. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 3. num. 14. in
fin. Rota deciſ. 124. num. 2. part. 2. & deciſ. 42. n. 3.
part. 4. tom. 2. recen. & coram Bich. deciſ. 424. nu. 9.
& coram Card. Celſo deciſ. [illegible]1. num. 16. & com-
prehendit non ſolùm alienationem per cõ-
tractum, ſed etiam per vltimam volunta-
tem attenta forma prohibitionis, ibi: *ven-*
34 *dere, vel alienare*, † quæ priùs præfefert ver-
bum ſpeciale actus inter viuos, & poſtmo-
dum verbum generale comprehẽdens actũ
vltimæ voluntatis *Ioan. de Anan. conſ. 47. nu. 3.*
& 4. Decian. conſ. 661. num. 8. cum aliis cumulatis
à Fuſar. de ſubſtit quaeſt. 712. num. 2.

Neque iſta reſtringi poteſt ad vſumfru-
ctum, quem Donator ſibi reſeruauerat;
vel ad caſum, quo Donatarius ſine filijs de-
ceſsiſſet, ad effectum vt bona deuenirent
ad ſubſtitutum, vt reſpondet ſecunda De-
35 ciſio *§. Quinta prohibitionis*, † Nam pro con-
ſeruatione vſusfructus non erat neceſſaria
prohibitio alienationis, cùm bona penès
quemcumque extitiſſent d. onere grauata
fuiſſent *Dec. conſ. 557. num. 4. Ruin. conſ. 86. n. 5.*
& 6. lib. 2. Bertazzol. conſ. Ciuil. 4. num. 28. Rota
coram Card. Celſo deciſ. 399. num. 3. Reſtrictio
verò ad caſum obitus Donatoris ſine filijs
eſt valdè impropria, dum prohibitio facta
legitur *pro effectuali diſpoſitione, & obſeruatio-*
ne contentorum, & ordinatorum in præſenti Inſtru-
36 *mento*, † quæ generalis loquutio non poteſt
referri ad vnum tantum caſum, ſed de plu-
ribus prædicatur *cap. pluralis de regul. Iur. in 6*
l. vbi numerus ff. de teſt. Dec. conſ. 562. num. 3.
Grat. diſcept. 506. num. 7. Rota coram Card. Celſo
deciſ. 401. nu. 6. & coram Dunoz. Iun. deciſ. 562.
num. 13. & coram Bich deciſ. 177. num. 5. & coram
Eminentiſs. Otthob. deciſ 26. num. 13. Et ſemper
37 alienationis prohibitio † etiam fauore fi-
liorum in conditione poſitorum cenſetur
adiecta *Seſſ. d. dec. 362. ſub num. 26. propè fin.*
verſ. & tunc ſic facta; Rota cor. Coccin. deciſ. 1399.
num. 5. repetita in recen. deciſ. 422. par. 4. tom. 2. Et
ſi fuit adiecta fauore ſubſtituti minus dilecti
& à Donatore quaſi contempti, ibi; *ſuc-*
38 *cedere debeat quidam Scipio*, † multò magis fa-
uore filiorum Donatarij magis dilectorum
adiecta dici debet, *Soccin. Iun. conſ. 114. nu. 2.*
lib. 3. Mandell. conſ. 87. nu. 13. Corn. conſ. 22. nu. 4.
lib. 2. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 3. nu. 14. Capyc.
Latr. dicta deciſ. 1. numer. 25. Rota coram Vbaldo
dec. 105. num. 3. & dec. 16. num. 11. par. 14. recent.
& quamuis eadem prohibitio ſit facta ei-
demmet Ludouico Donatario, non tamen
poteſt prætendi quod ſit facta fauore eiuſ-
dem, ſed vt bona conſeruentur, & tranſeant
39 ad alios vocatos, † dum fuit facta pro ob-
ſeruantia omnium ordinatorum ab eodem
Vincentio donante, à qua ratione ipſa pro-
hibitio regulatur, ampliatur, & extenditur
Barz. dec. Bononien. prima num. 10. & ſeqq. Fac-
chin. conſ. 92. num. 4. lib. 2. Rot coram Bich. deciſ.
124. num. 13. & ſeqq. & in recen. dec. 465. nu. 18.
par. 14. alias reſolueretur in ſimplex conſi-
40 lium, † quod potuiſſet ab ipſo Ludouico
ſperni; vt docet *Bartol. & omnes in l. filius fa-*
milias §. Diui ff. de leg. 1. Caſtill. de coniect. vlt. vo-
lunt. lib. 5. cap. 85.

Sexto quia Vincentius Donator conſi-
derauit, & deſiderauit poſt eius mortem
mediante Ludouico nomen, & antiquam
dignitatem domus, & familiæ conſeruare,
prout expreſsit pro cauſa finali in ſupplica-
tione porrecta pro habenda facultate facien-
di dictam donationem ibi: *cupiens eo mediã-*
te nomen, & antiquam dignitatem eius domus, &

fami-

41 familia conseruari post mortẽ ipsius Oratoris.†Ista
enim verba clarissimè important Vincen-
tium voluisse cõseruare suam agnationem,
& suam familiam in Ludouico, eiusque de-
42 scendentibus masculis, † qui propterea
censentur per fideicommissum vocati ad
bona donata post mortem Ludouici, Spad.
d.cons.342.sub num.2.lib.2. Rot.decis.355.nu.14.
par.4.tom.2.& decis.326. num.6. par.14. recent.
nec dicta verba eo mediante patiuntur restri-
ctionem conseruationis nominis, & anti-
quæ dignitatis domus, & familiæ in sola
persona Ludouici ad sensum secundæ deci-
43 sionis,†quia literaliter important contem-
plationem agnationis non in solo Ludoui-
co, sed eo mediante in alijs, & sic in filijs
masculis eiusdem in conditione positis, &
44 æquipollent dictioni per eum, †quæ tractum
successiuum plurium graduum, & persona-
rum importat Rot.dec.6.nu.23.& dec.21.n.24.
par.5.recent. & coram Merlin.deci.206. num.23.
& coram Arguell.dec.228.num.24. Iunctis ma-
ximè verbis illis: post mortem ipsius Donatoris,
45 quę † pariter tempus futurum præseferunt
Rot.dec.97.num.7.par.4.tom.1.recentior. & coram
Arguell.dec.54.num.49.

Parum releuante, quod prædicta verba
non sint apposita in prima donatione, sed
solùm in supplicatione pro facienda secun-
46 da donatione, † quia nihilominus suffra-
gantur ad ostendendam voluntatem Vin-
centii, cùm secunda donatio fuerit facta in
confirmationẽ primæ, & sine præiudicio il-
47 lius; † vna enim scriptura suppletur,& de-
claratur ab altera, Decian. cons.41. num.104.
vers.1.nam idem cum seq.lib.1.Molin.de rit.nupt.
lib.3.d.quæst.24.num.271.cum seq. Dunozett.sen.
dec.209.num.12.

Comprobatur dicta contemplatio agna-
tionis, quia Vincentius quamuis haberet
filiam fœminam legitimam, & naturalem,
eam tamen præteriit, & à suis bonis exclu-
sit, & ea omnia donauit Ludouico,& sub-
stituit, & in conditione posuit solùm filios
masculos, siuè legitimos, & naturales, siuè
48 adoptiuos; † Hinc enim colligitur verè
Vincentium considerasse agnationem, quæ
49 per solos masculos † conseruatur, & non
per fœminas, Venturin.cons.2.num.19.Honded.
d.cons.65.num.35.& seqq.lib.1. Spad. cons.342.
nu.2.lib.2.Fusar.cons.145.nu.24. Coccin.dec.267.
num.12.Duran.dec.126.num.33.

Nec contemplatio agnationis excluditur
ex eo quod Ludouicus donatarius esset na-
turalis, & positi fuerint in conditione na-
50 turales, & adoptiui, † quia naturales sunt
de familia, & domo, illamque conseruant,
præsertim deficientibus legitimis Mart. de
success.legal.par.2. quæst.4. art.5. num.22. & seq.
Hieron.Leo decis.80.num.10. cum seq. quemad-
modum etiam eandem familiam, & agna-
51 tionem † conseruant adoptiui ciuili modo
gerendo idem nomen familiæ, & insignia,
Franc.Marc.dec.887.nu.2.cum seqq.par.1.vndè
Rota coram Seraph.d.dec.1329.num.3. ex facul-
tate adoptandi deduxit contemplationem
conseruationis agnationis.

Accedunt etiam aliæ coniecturæ, quæ
simul iunctæ plurimum operantur in pro-
posito, nempè, quia donator per ablatiuũ
absolutum discriminatim, & geminatim
52 posuit in conditione filios Ludouici,† quæ
toties repetita conditio importat dispositi-
uam vocationem Ger.Spin.cons.14.nu.21.Rot.
decis.266.num.11.par.1. dec.216.num.5.par.14.
recent.& coram Greg. decis.315. num.2. & 329.
num.6.& coram Merlin.dec.359.num.6.& coram
Dunoz.Iun.decis.487.num.14. & coram Cardin.
Celso decis.181.num.11. Item vocauit Scipio-
53 nem minùs dilectum, † vndè multò magis
filios Ludouici magis dilectos, quo argu-
54 mento prædilectionis†etiam in sensu affir-
matiuo vsa fuit Rota ad arguendam voca-
tionem filiorum positorum in conditione,
vt coram Seraph. decis.1329. num.4. & 9. coram
Merl.decis.447.num.5.& dec.686.num.6.& corã
Dunoz. Iun. dec.487.num.17. coram Card Celso
decis.181.num.13.& dec.16.num.8.par.14.recen.
Item fecit substitutionem compendiosam
55 continentem in se vulgarem,†in qua sicuti
filij in conditione positi censentur vocati,
ita etiam in fideicommissaria Redenasch.con-
sil.8.num.8.& cons.9.num.5. cum seqq. Rota co-
ram Dunoz.Iun.decis.487.num.12.cum seqq.Ac
demum adiecit clausulam omni meliori modo,
56 quæ cum † alijs vnita inseruit etiam pro
peculiari coniectura, præsertim cùm sit
adiecta immediatè post filios in conditione
positos, & Scipionem substitutum, vt tra-
dunt Fusar.de substit.quæst.437. num.225. Put.
decis.214.lib.3.Rot.decis.356.num.6.par.4.tom.2
recent.& coram Dunoz.d.dec.487.num.20.

Neque in concursu istarum coniecturarũ
visæ sunt considerabiles aliæ ponderatæ in
secunda decisione pro excludenda filiorum
vocatione. Nam prima, quod donatio fa-
cta sit Ludouico, & eius hæredibus, eo ipso
quod deficit dictio quibuscumque, in quibus
terminis loquitur decis.145.coram Card.Celso
57 in 2. decis. alleg. † non potest intelligi nisi
de hæredibus sanguinis, cum agatur de fi-
deicommisso ascendentis, sit prohibita bo-
norum alienatio, & per filios non steterit
quin fuerint hæredes bonorum, iuxtà do-
ctrinam Ripæ in l.ex facto §.si quis ità ff.ad Tre-
bell.Natt.cons.531.num.20.& 21. Paris.cons.55.
num.5.& seqq.lib.2. Bald.cons.283.num.2.lib.2.
Soccin.sen.cons.57.nu.4.lib.3. Giouagnon.cons.36.
num.12.lib.2.Petr.de fideicommiss.quæst.5.n.179
Rota in recent.decis.216.num.1. par.5.decis.171.
num.4.par.12.decis.67. num.8. par.13. & coram
Bich.decis.605. num 4. & coram Card. Celso de-
cis.357.num.6. Quamuis subsequantur clau-
58 sulæ liberè, & pleno iure, † quia tanquam
modificatæ ex verbis supra relatis, ibi: Hac
tamen lege conditione, & pacto &c. debent in-
telligi secundum subiectam materiam,
nempè cum onere fideicommissi, vt de
clausula liberè Gozzadin. cons.58.num.22. Rota
coram Seraphin.dec.576. nu.4. & coram Millin.
59 decis.3.num.7. & de clausula † pleno iure, Me-
noch.cons.21.nu.26. Rota coram Coccin.dec.1738.
num.78.

num.73.& decis.182.num.12.par.10. recent.

Altera quod in secunda donatione nulla facta fuerit mentio filiorum, nihil releuat, dùm, vt admittit secunda decisio, facta fuit ad corroborationem primæ, iura iuribus addendo, ad abundātiorem cauthelam, & citrà præiudicium cuiuscumque alterius donationis, expressumque per eundem Vincentium, quod Ludouicus capere deberet bona donata virtute primæ, & secundæ donationis, præterito Summario *num.2.*

60 Ideòque † in ea censentur repetita omnia in prima donatione expressa *Crauett.cons.45. num.4.Surd.cons.200.nu.5. Gratian.discept.751. num.3. Rota decis.125.num.10.par.12.rec.*

Altera demum, quod Ludouicus in testamento disposuerit de bonis donatis tanquam de bonis liberis, in facto non subsistit, quia ipse non disposuit, nisi generali-
61 ter de bonis suis, † sub qua generalitate ipsius bona propria inclusisse censetur, non autem fideicommissaria *l. in fideicommiss. & l. ex facto ff. ad Trebell. Bald. in l. 1. num.2. ibique Castr. num.5. C. qui testam. fac. poss. Mantic. de coniect. lib.9. tit.1. num.12. cum alijs congestis in Cathacen. hæreditatis 11. Februarij 1654. cor. Eminentiss. Cerro.*

Obiectum autem, quod Ludouicus non acceptauerit nisi secundam donationem, tollitur ex facto, nempè ex instrumento adeptæ possessionis tàm virtute primæ, quā secundæ donationis, præterito Sum. *num.3.* Præter quod satis etiam fuisset sola acceptatio secundæ, in qua cùm fuerit relata, & præseruata prima donatio, & dictum quod Ludouicus habere deberet virtute
62 primæ, & secundæ donationis, † sequitur, vt per acceptationem secundæ dicatur acceptata etiam prima, iuxtà doctrinam *Bald. in l. si liceras num.5. vers. Quæro testis hic dicit C. mandat. Rota Genuæ dec.180.num.2.*

Et ità vtraque &c.

Confirmata fuit hæc Decisio sub die 26. Aprilis 1675.

R. P. D. MATTHÆIO.

Imolen. Prædij.

Veneris 27. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Quia Trebellianicam nō deberi vxori vsufructuariæ declaratum fuit, ideò annullata est transactio illius occasione à grauato facta, eamque fideicommissario non præiudicare deciditur, eo minus quia tota Trebellianica persoluta erat, contra expressam naturā transactionis, vt hinc indè aliquid detur, vel dimittatur, qua reciproca dimissione omissa semper cessat illa bona fides omninò necessaria ad obligandos, simulque repellendos fideicommissarios, quo minus recuperare possint bona fideicommissi in transactione alienata, vel dimissa.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario, probatis extremis necessarijs, datur immissio, vel ex remedio* l. finalis, *vel ex interdicto Saluiani, & n.2.*

3 *Transactio de bonis fideicommissi facta ab hærede grauato sine bona fide non nocet fideicommissarijs, nec impedit recuperationem bonorum in ea dimissorum.*

4 *Vsufructuarius dici non potest hæres, sed tantùm simpliciter legatarius.*

5 *Trebellianica debetur dumtaxat hæredi vniuersali restituere grauato, & n.12.*

6 *Trebellianica non debetur vxori relictæ hæredi vsufructuariæ.*

7 *Transactio facta etiam ex opinione vnius Doctoris, dicitur inita bona fide, & afficit etiam fideicommissarios, intellige, & limita vt num. seqq.*

8 *Opinio, quæ tempore transactionis iam erat à Rota decisa, excludit iustam causam transigendi in contrarium.*

6 *Transactio facta super Trebellianica, quæ verè non erat debita, non substinetur, nec impedit immissionem fideicommissarijs.*

10 *Transactio non substinetur, nisi hinc inde fuerit aliquid datum, vel remissum.*

11 *Transactio in qua fuit datum totum non dicitur facta bona fide, nec præiudicat fideicommissarijs.*

12 *Transactio facta super Trebellianica vxori vsufructuariæ dimissa, quia verè non debetur, non potest substineri, neque per eam fideicommissarijs præiudicari, & per totam.*

13 *Alienatio facta ab hærede grauato posteaquàm ipse cœpit, & deinde continuauit percipere fructus bonorum fideicommissi, non substinetur ratione Trebellianicæ sibi competentis.*

14 *Fructus percepti ab hærede grauato per spatium viginti, & amplius annorum, certum est, quod consumpserunt Trebellianicam.*

DECISIO CCLXXVII.

NON obstantibus binis transactionibus initis de anno 625. inter Petrū hæredem grauatum, & alios de Fuschinis, Hippolitæ hæredis vsufructuariæ hæredes, quibus Hippolitæ fuerunt cōcessa nonnulla bona, & prædium, de quo agitur, pro prætensa Trebellianica ex bonis Iosephi Mariti, in quibus vsufructuaria relicta fuit. Rota à die 6. Iunij 1664. qua Causa in hoc Sacro Tribunali instructa fuit coram b. me. Emerix, varijs decisionibus, & binis sententijs continuò dixit, DD. de Rotis dandam esse immissionem in prædio controuerso, vti fideicommissario q. Iosephi in vim *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* & etiam illas esse exequendas, me proponente sub die 1. Decembris * 1673. responderunt, & vltimo loco 27. Aprilis 1674. eandem resolutionē præcedente matura causæ discussione con-

firmandam esse censuit, ex quo nunquam
per Fuschinos dubitatum fuit, quod non
concurrant extrema in hoc iudicio immis-
1 sionis necessaria, † quibus probatis datur
immissio, vel ex remedio *l. fin. Peregr. de fi-
deicom. art. 48. num. 5. & seq. Rot. decis. 237. nu. 1.
par. 1. recent. & decis. 37. num. 6. par 4.* vel ex in-
2 terdicto † Saluiani *Rot. coram Seraph dec. 828.
num. 1. & 2. & in recent. decis. 93. num. 1. & 2.
par. 11.*

Quam etiam competere Dominis de Ro-
tis vti fideicommissarijs agẽtibus pro eius-
dem predij recuperatione vti fideicommis-
sarij d. Iosephi fideicommittentis nunquã
fuit reuocatum in dubium in tot, tantis-
que reiteratis huius causæ propositionibus,
etiamsi per transactionem fuerit distractum
à Petro Comello hẹrede grauato in Fuschi-
nos hæredes Hippolitæ pro prætensa Tre-
bellianica, dum semper obseruatum fuit à
3 DD. illis non assistere † bonam fidem, sine
qua non possent priuari actione fideicom-
missarij agendi pro recuperatione bonorũ
alienatorum in supplantatione fideicom-
missi, iuxtà *Text in l si suscepta §. quamuis ff.
de inoffic. testam. & in l. à sententia §. si hæres ff.
de appell. Peregr. de fideicom. art. 52. nu. 88. Beron.
cons. vlt. num. 35. lib. 2.* cum alijs relatis in præ-
citata *decis. § itaque.*

Iste autem defectus malæ fidei resultare
manifestè videtur, ex quo Fuschinis in eis-
dem transactionibus traditum fuit prædiũ
cum alijs bonis ascendentibus ad summam
lib. 19208. iuxtà summam, in qua Trebel-
lianica fuit calculata habito respectu ad va-
lorem bonorum; pacto autem adiecto, quod
iste articulus an Trebellianica deberetur,
decidi deberet à duobus arbitris, qui in eo-
dem instrumento d. assignationis bonorum
electi fuerunt, & tamen non expectata vl-
teriori Peritorum declaratione, in alio in-
strumento celebrato die 17. Octobris eius-
dem anni eadem bona liberè in Fuschinos
dimissa fuerunt, & consignata pro portio-
ne dictæ Trebellianicẹ. Vndè cùm Hippo-
lita non haberet hæreditariam qualitatem,
sed tantùm esset vsufructuaria dici non po-
4 test hæres, sed tantummodò † legataria,
dum fuerat instituta in simplici vsufructu,
& plenè comprobant *Decisiones* in hac cau-
sa emanatæ, & videri potest etiam in *discept.
Grat. 825. num. 2. 3. & 5. in controuers. Andreol.
335. num. 1.* & aliàs firmauit *Rot. in decis. 15.
num. 21. coram Bichio, & in decis. 162. num. 1.
par. 2. & decis. 109. num. 4. & 5. par. 3. recent.* Et
propterea illi nullo modo poterat compe-
tere in bonis fideicommissarijs Trebelliani-
5 ca, quæ † dumtaxat debetur hæredi vniuẹr-
sali grauato restituere *Peregr. de fideicommiss.
art. 3. num. 5.* quem sequuta fuit *Rot. dec. 109.
num. 4. & 5. par. 9. & decis. 75. num. 12. par. 10.
recent.* Hinc indubitatum esse videtur, quod
cùm super hoc articulo fuerint initæ tran-
sactiones, & translatum prædium fideicom-
missarium in Fuschinos hẹredes Hippolitæ,
illæ euidenter apparent fundatẹ super erro-
neo, & fallaci supposito, quod vxori hære-
6 di vsufructuariæ deberetur † Trebellianica,
quia nullo modo competere crediderunt,
*Mandos cons. 103. nu. 5. & 6. Gratian. discept. 821.
num. 6.* & alij in Decisione adducti.

Quod autem ipsa Hippolita esset vsufru-
ctuaria non potest amplius controuerti, &
adsunt claræ probationes dilucidatæ ex ver-
bis testamenti, & alijs coniecturis, & cir-
cumstantijs consideratis in antecedentibus
decisionibus, in quibus hæc difficultas re-
manet penitùs sublata, & in vltima *decisione
coram me edita* hoc obiectum tollitur *in §.
quodque.*

Hanc autem bonam fidem in transactio-
ne requisitam dicebant informantes pro
Fuschinis esse certam, & indubitatam, ex
quo transactio inita fuit super articulo du-
bio, & ancipiti de eo tempore acritèr con-
trouerso, & inter quamplures opinionum
conflictus Doctores in acie diuiserat, & ta-
men sufficit contrarietas vnius Doctoris ad
7 hoc vt super illo transigi possit, † & eo casu
semper dicitur transactio bona fide in stipu-
latione deducta, & fideicommissarios affi-
cit, *Adden. ad Gregor. XV. decis. 149. num. 7.*
sed hæc opinio non est ità absolutè acci-
pienda, vt vnus ex DD. dixit, vt procede-
re debeat in omnibus casibus, in præiudi-
cium fideicommissariorum venientium ex
proprio iure, quibus non tàm facilè præiu-
dicari debet, & ideò in similibus contro-
uersijs inspici debet probabilis litis euentus
ad hoc, vt transactio illos afficiat, qui non
8 aderant de eo tempore, † dum ista difficul-
tas iam à Rota fuerat sublata, quæ contra-
riam opinionem amplectendo, tàm ante,
quàm post transactionem, rem manifestam,
& claram induxit, & certum est transactio-
nem initam super Trebellianica, quæ sup-
9 ponebatur debita, † si verè non debebatur
non valere impedire fideicommissario im-
missionem, iuxtà *Text. express. in l. Impera-
torem ff. de transact. l. 1. C. eodem Rolan. cons. 100.
nu. 110. lib. 4. Molin. de primogenit. Hispan. lib. 4.
cap. 9. num. 18.* quam opinionem etiam se-
quuta fuit *Rota coram Peuting. decis. 484. n. 14.
& 15.* cum alijs allegatis, tàm in decisioni-
bus, quàm in vltima coram me emanatis
in *§. vitium.*

Euidentiùs enim verò bona fides exclu-
ditur ab hac transactione, ex quo hæredi-
bus Hippolitæ fuit persoluta integra Tre-
bellianica nulla habita ratione ad fructus
perceptos, & tamen sequendo tutiorem,
& æquiorem opinionem *Text. in l. stipulatio
10 C. de transact.* † erat hinc inde aliquid dan-
dum, vel dimittendum, cùm hoc sit de na-
tura transactionis, & hac reciproca remis-
11 sione omissa, † nunquam potest dici tran-
sactio facta bona fide, & quod transigen-
tes præcedenti metodo egerint, & transa-
ctio hoc modo contracta nullo modo obli-
get fideicommissarios, & ab eis causam
habentes *Cephal. cons. 445. num. 19. Peregr. de
fideicomm. art. 52. nu. 88. Fusar. de substit. qu. 562.
num. 5.*

*num.*5.& firmatum fuit in hac eadem causa in *decis. edita sub die* 21. *Iunij* 1673. *in* §. *non obstat coram Reuerendiss. Albergato Decano.*

Secunda verò transactio inita 17. Octobris eiusdem anni 1625. in qua fuerunt liberè tradita bona cum prædio, de quo agitur DD. de Fuschinis pro prætensa Trebellianica pari modo dicitur laborare eodem vitio, dum prouenit ex eodem fonte, & dicta bona tradita fuerunt ad supplantandum fideicommissum pro re incerta, & ancipiti, & quæ tradi non poterat nisi postquàm iste punctus, an Trebellianica debita fuisset decisus remaneret per Peritos in antecedenti *transactionis* instrumēto de communi transigentium consensu electos, & ideò ex hoc etiam motiuo dubitari nequit illam fuisse læsiuam, & mala fide initam, ex quo antea nō interuenit Peritorum sententia, cum qua erat regulanda bonorum traditio, dum vsque tunc dubitatum fuit, quod Trebellianica non deberetur nisi hęredi vniuersali, & ex hoc argui etiam debet, quod de illo tempore punctus non erat certus, quod hæredi vsufructuario deberetur
12 Trebellianica, † quæ verè non debetur, nisi hæredi vniuersali grauato *Gabriel. consil.*93. *num.*8.*lib.*1.*Odd.cons.*65.*num.*28.*Peregr.de fideicomm.art.*3.*num.*5.*Grat.discept.*821.*num.*6.*Rot. decis.*657.*num.*11.*&* 12.*par.*4.*tom.*3.*rec.*

Verùm quia in vltimis informationibus acriter insistebatur, quod Trebellianica saltèm esset debita Petro hæredi proprietario, qui dum pro obseruantia transactionis se obligauit, cedendo omnibus iuribus, quæ ipse vti fideicōmissarius habebat, seù quomodolibet habere poterat super dicta Trebellianica, consequenter cedere voluit, & donare Fuschinis iura propriæ Trebellianicæ sibimet debitæ, & ex hoc capite saltèm sustinenda sit secunda transactio, huic obiecto difuso calamo, & validissimis iuris fundamentis satisfeci *in alia decis. in* §.*hinc nullo*, & etiam in alijs *antecedentibus decisionibus*, & quidem duplici responsione, primò quia ex verbis *transactionis* nunquam colligitur Petrum voluisse donare, ac cedere Fuschinis iura propriæ Trebellianicæ, sed tantùm iuribus renunciare, quæ eidem competebant vti fideicōmissario ad excludendā prętensionē Trebellianicæ, vti debitę ex persona Hippolitæ, vt clarè demonstrant verba transactionis, Secūdo, quia quatenus dictus Petrus ex causa propriæ Trebellianicæ alienare voluisset in Fuschinos prædium controuersum non poterat, ex quo iam inceperat percipere fructus hæreditatis Iosephi maturatos à die 8. Februarij, quo fuit stipulata prima concordia vsq; ad diem 25. Octobris 1625. quo secunda transactio conclusa
13 fuit, † proindè electa hac via perceptionis fructuum ei non licebat alienāre stabilia in causam Trebellianicæ, sed tenebatur sequi
14 viam eiusdem perceptionis † fructuum, qui deinde percepti spatio viginti, & vltra annorum, vtique dictam Trebellianicam consumpserunt, iuxtà distinctionem à Rota approbatam *in Romana domus de Vsaxys in decisione allegata.*

Denique quoad aliam exceptionem in hac noua repropositione iterum repetitam, quod ex huiusmodi Trebellianicæ integra traditione fideicommissum non sit liberatū à iuribus, quæ contra ipsum acquisiuerat Hippolita, tàm à Blondis substitutis à Patre Iosephi Testatoris in tribus ex quatuor partibus, quàm à quibusdam Hæbreis Lugi, non amplius insistam, & responsiones datæ huic obiecto possunt videri in decisionibus in quibus fuerunt extensæ, vbi sufficienter istud fundamentum euertere videntur, & etiam in mea Decisione deduxi in §. *pariter non nocet*, quas hodie repetere superfluum existimo.

Et ita vtraque &c.

Supra in hac eadem parte adest altera eiusdem causæ Decisio 196. *cuius in calce alia etiam concordans adnotatur.*

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Bononien. Primogenituræ de Ghisilerijs.

Veneris 27. *Aprilis* 1674.

ARGVMENTVM.

Limitata est conclusio, quod fideicommissum constitutum in casum delicti, non extendatur, neque videatur comprehendere casum mortis, quia & Testator illud ordinauerat perpetuum, ac successiuum, & ex pluribus coniecturis apparebat, ipsum non se voluisse restringere ad solum, & simplicem casum delicti, ac tantummodò excludere Fiscum; Cumque etiam fœminas illud comprehendere prætenderetur, decisum est vel illas fuisse exclusas à vocatione lineæ masculinæ, vel non potuisse concurrere cum masculis quia fuerant solùm vocatę post masculos.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum perpetuum, & successiuum inducitur si quis voluit sua bona perpetuò remanere in familia, & ordine perpetua primogenitura peruenire in vocatos.*

2 *Fideicommissum constitutum in casum delicti, non extenditur ad casum mortis, limita vt num. seqq.*

3 *in Familia si bona perpetuò conseruari debent, & in hæredibus substitutis, necessariò excluditur fideicommissum non fuisse restrictum ad casum delicti.*

4 *Dictio* semper *non restringitur ad vnicum casum, sed omnes casus, & omne tempus comprehendit.*

5 *Testator si voluisset restringere fideicommissum* ad

ad solum casum delicti frustra addidisset dictiones perpetuas, & processisset ad plurium gradus substitutionum.

6 *Verbum,* deficere, *mortis casum importat.*

7 *Descendentes in solo casu delicti fuisse vocatos dicendum non est, si post illos naturales, & extranei, etiam in casum obitus vocati sunt, & sup.n.6.*

8 *Testator si voluisset solùm facere fideicommissum in casum delicti, & excludere Fiscum, non exclusisset Presbyteros, & Religiosos.*

Amplia, quia nec minus solam partem, sed omnia sua bona fideicommisso subiecisset, nu.9.

10 *Fideicommissum perpetuum dicitur constitutum, si post descendentes vocantur extranei cum onere assumendi familiam testatoris.*

11 *Fideicommissum non dicitur restrictum ad casum delicti, si post descendentes vocati sunt extranei, etiam in casum obitus, & per totam vide latè materiam.*

12 *Probibitio cuiuscumque detractionis est vna ex coniecturis, quæ fideicommissum in casum delicti, extenditur, etiam ad casum obitus.*

13 *Fideicommissum dicitur constitutum non in solo casu delicti, sed etiam mortis ex probibitione alienationis, vt bona perpetuò conseruentur in familia.*

10 *Verba* tunc, & eo casu *non dicuntur restrictiua, nisi simul iungantur cum dictionibus taxatiuis,* solùm, tantummodò, &c. *quia dicuntur apposita demonstratiuè.*

15 *Restrictio fideicommissi resultans ab illius verbis, remanet exclusa à voluntate testatoris, etiã ex coniecturis deducta.*

16 *Masculi ex masculis censentur solùm ad fideicommissum vocati ex vocatione facta de linea masculina.*

17 *Fœminæ non concurrunt cum masculis, si primo sit vocata Prosapia ex latere masculino, & postea fœminino.*

18 *Substitutio vna quatenus dubia declaratur ab alia, & quando.*

DECISIO CCLXXVIII.

VIRGILIVS Sen. de Ghisilerijs in supremis eius Tabulis dotatis neptibus, alijsque fœminis in infinitum nasciturìs ex prosapia de Ghisileriis, & scriptis hæredibus Bonaparte, & Francisco filijs, eisdemque permissa alienatione, & dispositione bonorum mobilium, & tertiæ partis immobilium, quoad reliquas duas partes illam expresè prohibuit, interdicendo etiam detractionem falcidiæ, & trebellianicæ, eo quia voluit illa peruenire ad eius posteros modis infrascriptis, videlicèt, quod vsusfructus suorum bonorũ salua semper Proprietate peruenire debeat ad prædictos hæredes, ea tamen conditione, quod in casu, quo ipsi, vel alter eorum efficeretur incapax dictorum bonorũ propter aliquod delictum, tunc, & eo casu vocauit vtriusque filium primogenitum, & horum primogenitorum filios masculos legitimos, & naturales in infinitum, & quatenus Bonapartes, vel Franciscus non haberent filios masculos, voluit bona peruenire ad duos filios masculos alterius ex nominatis, qui filios haberet, & deficiente linea masculina legitima ipsorum Francisci, & Bonapartis vocauit ad dictum vsumfructum filios naturales eorundem, salua semper rerum substantia, quam voluit semper, & perpetuò peruenire ad eius hæredes, & descendentes, & successores prædictos, & infrascriptos absq; diminutione aliqua; In eorum verò defectum nominauit primo loco Paulum, & Iulium filios naturales ipsius Testatoris, & ipsis non existẽtibus eorum filios primogenitos exclusis Presbyteris, & Religiosis, & non extantibus descendentibus ipsius Testatoris; Secundo loco voluit bona peruenire ad duos primogenitos Gualenghi de Ghisilerijs, & successiuè, vt supra, donec supererit proles legitima masculina eiusdẽ Gualenghi, & ea finita, & non existente ad duos primogenitos Hieronymi pariter de Ghisilerijs, & successiuè vt supra, donec supererit linea deficiente vocauit duos proximiores de Casata Ghisileria, ita tamen, vt proximiores ex latere fœminino admittantur tantùm post proximiores ex latere masculino, etsi nec ipsi inuenirentur mandauit eligi per DD. de Collegio, & Confalonerios Bononiæ duos pueros nobiles Bononienses, qui assumere debeant nomen, & cognomen ipsius Testatoris, prohibens, vt supra dictum est alienationem dd. eius bonorum immobilium in perpetuum pro dictis duabus partibus, quia voluit illa remanere in perpetuum, & in eius familia, vt latiùs in Testamento dato in Summ. Senatoris Francisci *num.1.*

Bona subiecta huic primogenituræ peruenerunt ad Virgilium filium Bonapartis, qui eadem alienauit in Caluos, contra quos introducto in partibus iudicio immissionis per dictum Senatorem Franciscum, qui vnicus nunc superest ex descẽdentibus Virgilij Testatoris, fuerunt per eosdem Caluos vocati ad causam fratres de Dauijs hæredes suorum Authorum, & vigore litis pendentiæ in Rota occasione alterius fideicommissi ordinati á Francisco seniore, disputato coram me dubio, An constaret de fideicommisso ad fauorem nominati Senatoris Francisci, fuit hodie per DD. affirmatiuè resolutum.

Cùm enim ex supranarrata testamenti serie, expresè appareat Testatorem voluisse eius bona perpetuò remanere in sua familia, & peruenire ad omnes vocatos or-

1 dine perpetuæ primogenituræ, † clarè etiã constat, voluisse ordinare perpetuum fideicommissum. *Dec.cons.23.num.3.Paris.cons.93 num.4.lib.2.Cephal.cons.478.num.45.& seq.Peregr.lib.5.cons.51.nu.3.& de fideic.art. 13.n.77. Rot.decis.580.nu.5.par.4.decis.464.nu.1.& 12 par.5.decis.304.num.1.par.6.& decis.32.num.3. & 4.par.14.rec.*

Nec obstat Testatorem ordinationem fideicom-

deicommissi incepisse à casu, quo eius filij,
vel eorum alter efficeretur incapax propter
2 aliquod delictum, † ideóque videatur illud
non posse extendi ad casum mortis, ex deductis per *Rotam decis.115.nu.1.par.3.dec.368.
num.6.par.5.& dec.238.num.1.par.11.rec.*

Hæc enim iuris conclusio, in se vera,
limitatur ex coniecturis contrarium suadẽtibus, inter quas potissima visa est illa desumpta ex enixa Testatoris voluntate pluries in testamento expressa conseruandi bona in perpetuum in eius familia, & hæredibus substitutis, quod vtique non posset habere locum si restringeretur fideicommis-
3 sum ad casum delicti, † & propterea vt
mens Testatoris debitum sortiatur effectũ,
necessariò dicendum est illud fuisse ordinatum, etiam in casu mortis, ità in specie tenuerunt *Menoch.cons.484.nu.3.& 6.vers.Nam respondetur, & pluribus alleg. Bursatt.cons.227.num.23. 27.& per tot. Peregr.cons.51. num 12.lib.5.Altograd.cons.94.n.4.& seq.lib.2.Rot.corã Durano dec.126.num.9.& seq.& præcipuè n.11.in rec.dec.1.num.78.par.10.& in Viterbien. fideicommissi* 18. *Martij* 1654. §. *Siquidem cum duobus coram b.m.Verospio, & in Spoletana fideicommissi* 18. *Febr.* 1656. §.*vlterius coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Pro cuius assumpti corroboratione accedunt illa verba *salua semper rerum substantia*,
quam voluit semper, & perpetuò peruenire ad eius hæredes, & descendentes, & successores prædictos, & infrascriptos, illa enim dictio, *semper*, non potest restringi ad
4 vnicum casum, † sed omne tempus, & omnes casus comprehendit, itavt idem importet, ac si fuisset dictum omni tempore,
& omni casu *l.1.& ibi glos.verb.semper ff.solut.matrim.Paris.cons.90.nu.28. in fine lib.2.* benè *Surd.cons.179.sub num.14. & decis.112. num.4.Boer.decis.158.pariter num.4.Cæsar.de Graff.decis.2.num.13.de Constit.& Grat.dec.March.183.num.6.*

Et hunc fuisse intellectum Testatoris cõprobatur etiam ex alijs verbis, ibi -- Ità quod semper primogenitus dd. DD. Bonapartis, & Francisci succedat in dicto vsufructu, & ibi, & sic in infinitum deueniat ad descendentes primogenitos masculos legitimos, & naturales Bonapartis, & Francisci; Si enim tantummodò in casu delicti voluisset admitti ad successionem primo-
5 genitos suorum heredum, † frustrà, & clusoriè addidisset dictiones *semper, & in infinitum*, & processisset ad tot substitutionum gradus, quod vti à verisimilitudine alienum non esse præsumendum per *Text. in l. Titia cum testamento §. qui iniusta vers. non est enim verisimile ff. de leg.2.* firmat *Mandell. de Alb. cons.51.num.15.& 16.*

Rursus cum Testator conceperit omnes alias substitutiones fauore descendentium naturalium, & hæredum extraneorum, nedum in casu non existentiæ suorum descẽdentium legitimorum, & sic in casu delicti hæredum institutorum; Verùm etiam in

casu deficientiæ lineæ eorundem, & sic in
6 casu obitus, † prout importat verbum, *deficere, glos.in l.vnica §.vbi autem verb.deficiat, C.de caduc.toll. & §.Hinc nobis verb. Deficientes Auth.de hæred.& falcid. Bero.cons.66.nu.16.Rota decis.366.num.14.par.4.tom.2.recen.* Non
7 est dicendum voluisse in solo † casu delicti
vocare proprios descendentes prius vocatos, & prædilectos, ad *Text. in l. Publius in fine ff.de cond.& demonstr.Ruin.cons.40.sub n.9.vers. Igitur, & cons.142. sub num.11. vers. & istud etiam lib.3.Mantic.de coniect. lib.10. tit.7.sub num.5.& Rot.coram Greg.dec.373.num.8.*

Præterea si solùm Testator respexisset ad exclusionem fisci non vocasset dumtaxat primogenitos cum qualitatibus masculinitatis, & legitimitatis, neque exclusisset
8 Presbyteros, & Religiosos, † nam æquè benè
Fiscus excluditur per masculos, quàm Presbyteros, & Religiosos, & vlterius non permisisset alienationem bonorum mobilium, & tertiæ partis immobilium, quæ cadere possent in fiscum, sed credendum
9 est, quod † si habuisset solam considerationem ad exclusionem fisci sub fideicommisso comprehendere voluisset omnia bona.

Quibus omnibus adstipulatur electio facienda post defectum omnium præcedenter vocatorum duorum puerorum nobiliũ cum onere assumendi nomen, & cogno-
10 men ipsius Testatoris, † quod pernecessè
inducere perpetuum fideicommissum, ait *Socc.iun.cons.110.num.10.lib.3. Decian. cons.3.nu.64.lib.1.Mantica de coniect.lib.6.tit.15.n.15.Rot.decis.212.num.4.& 6. par.4. tom.1. decis.4.num.5.& 6.eadem par.4.tom.2.decis.216.nu.11.par.5.rec.& coram Bichio decis.283. num.12. &
11 seq.* & quidem etiam in casu † obitus, nè
aliàs primo loco vocati abstinendo à delictis possent ad libitum disponere de bonis, & eludere mentem Testatoris *Soccin. in mox alleg. cons.110.num.39. Crauett. cons.130.nu.6.& 9.Decian.lib.4.cons.4.num.68.in fine, & Rota decis.31.num.2.par.4.tom.2.recent.*

Accedente denique nedum prohibitione
12 cuiuscumque detractionis † ad hunc effectum ponderata per *Rotam decis.216. nu.14.par.5.decis.41.num.12.par.8.& coram Bichio decis.342.num.14.* Verùm etiam prohibitione alienationis apposita in principio, & fine substitutionum addita ratione, quia voluit bona in perpetuum remanere in eius familia, & peruenire ad descendentes, quæ etiamsi dici posset adiecta consecutiuè ad substitutiones subsequentes, & præcedentes respectiuè, & proindè non apta ad inducendum nouum fideicommissum, quod tamen Domini non firmarunt, negari non potest, quin ex ea etiam consecutiua colligatur intentio Testatoris conseruandi per-
13 petuò bona in eius familia, † & per consequens constituendi fideicommissum, etiam in casu mortis, vt in specie firmat *Gabr. cons.124.num.12.lib.2. Rot. decis.44.num.5.par.1.recent.* & benè *coram Merlino decis.83. num.6.cum alijs relatis in Romana primogenituræ de Bubalo*

balo 8. Iunij 1668. §. quoniam conclusio coram Eminentiss. Card. Cerro.

His positis nullatenùs prætendi valet re-
strictio ad sæpius nominatum casum delicti
14 ex verbis *tunc, & eo casu*, † quia huiusmodi
verba destituta dictionibus taxatiuis, *solùm*,
tantummodò, & similibus censentur apposita
demonstratiuè, iuxtà *Tex. in l. Gallus in prin-
cipio, iuncto §. Et quid si tantum ff. de liber. &
Posth.* & tradunt *Socc. iun. cons. 145. n. 29. lib. 7.
Paris cons. 92. n. 6. & 61. lib. 2. Menoch. cons. 432.
nu. 32.* & latè *Cassador. decis. 1. per tot. de testam.*
& fuit dictum *coram Merlino decis. 12. num. 58.*
maximè quando præsumpta mens Testa-
15 toris † ex tot coniecturis supra recensitis
deducta, huiusmodi restrictionem excludit,
vt ponderat *eadem decis. 12. num. 71.*

Firmata igitur existentia fideicommissi,
non impeditur illius purificatio ad fauorẽ
Senatoris Francisci ob existentiam Portiæ,
& eius filiorum masculorum, quia respectu
descendentium Bonapartis, qualis est Por-
tia, Testator vocasse tantùm videtur ma-
16 sculos ex masculis. † Tùm quia posuit in
conditione lineam masculinam eiusdem,
quæ incipit à masculo, & per masculos de
vno in alium continuatur exclusis fœminis
& descendentibus ab eis, iuxtà deducta per
*Gozzad. cons. 87. nu. 15. Sim. de Prat. de interpret.
vltim. volunt. lib. 3. fol. 11. num. 54. & seq. fol. 291
Grat. disc. 901. num. 22. cum seqq. Rot. dec. 95. n. 4.
& 5. par. 11. rec. & coram Bichio decis. 493. n. 6.
& seq.*

Tùm etiam quia in alia parte testamenti
expresè declarauit esse prius admittendos
illos de prosapia ex latere masculino, &
postmodum ex latere fœminino, Sum. Se-
17 natoris Francisci *d. n. 1. lit. O* † quapropter
nec fœminæ, nec masculi fœminarum ad-
mitti possunt, donec extet aliquis ex de-
scendentibus masculis *Gabr. cons. 116. nu. 24.
vers. & consequenter, & sub num. 26. Mart. con-
sil. 125. num. 24. Rot. dec. 106. num. 4. par. 6. recent.*
Non est enim incongruum vnam substitu-
18 tionem quatenùs dubiam, † ex alio consi-
mili sensu, quem in alijs Testator habuisse
dignoscitur interpretationem accipere, ex
Text. in l. qui filiabus ff. de leg. 1. & aduertit
*Mantic. de coniectur. lib. 6. tit. 13. num. 10. Rota co-
ram Dunoz. iun. decis. 611. nu. 5. & in rec. dec. 410.
num. 7. & 8. par. 14.*

Et ità vnica tantùm parte informante al-
tera pluries citata decisum fuit &c.

R. P. D. RONDININO.

Romana Testamenti.

Lunæ 30. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Nullum iterum declaratur testamentum filijfamilias Clerici, sed ex eo solum, quod dolo legatariorum illud factum sit, nè Testator, qui in eorum domo egrotabat, in vltimo suę vitæ discrimine ab ipsis derelinqueretur, reiecto altero motiuo nullitatis sui clericatus, ex quo ille fuerat ordinatus ab alieno Episcopo sine dimissorijs sui Ordinarij; qualitèr autem dolus hic fuerit probatus, vel ex quibus deductus, ex sequenti Summario, & Decisione resultat.

SVMMARIVM.

1 *Clericus ordinatus ab alieno Episcopo sine dimissorijs sui Episcopi, remanet suspensus, sed gaudet priuilegijs clericalibus.*
2 *Congregationum Eminentissimorum DD. Cardinalium decreta Sacra Rota reuerenter suscipit, & amplectitur.*
3 *Concil. Trident.* sess. 23 cap. 6. de reform. *traditur, & declaratur, & n. seq.*
4 *Filiusfamilias clericus, sed malè ordinatus, adhuc habet facultatem testandi, & n. 3.*
5 *Clericus vt gaudeat beneficio* cap. Odoardus de solut. *an debeat habere requisita Concilij.*
6 *Testamentum factum dolo, quàm ex solis coniecturis probato, non substinetur, nec executioni demandatur.*
7 *Testamentum factum ad instantiam consanguineorum, in cuius domo testator ægrotabat, & ob timorem nè ab illis desereretur, non valet.*
8 *Testamentum ad arguendum fuisse dolo factum, plurimum valet coniectura, quod nimis celeriter facta sit exequutio legatorum.*
9 *Hæres agnoscens legata facta in testamento nullo illa amplius impugnare non valet.*
10 *Testamenta nulla non possunt priuatorum consensu conualidari.*
11 *Legata facta in testamento nullo si ab hærede agnita sunt, non amplius ratione testamenti debentur, sed in vim pacti.*
12 *Ratificatio in præiudicium ratificantis datur etiã in ijs, quæ sunt iuris publici.*
13 *Approbatio non extenditur vltra intentionem agentis.*
14 *Actus ineffectuatus nihil ponit in esse.*

DECISIO CCLXXIX.

CONFIRMANDAM Domini dixerūt Rotalem sententiam, in qua nullum declaratur testamentum ab Adriano Icoth confectum, vt in *Decisionibus 26. Nouembris 1668. coram bo. me. Priolo* * *& 4. Aprilis, ac 12. Decembris 1672. & 16. Ianuarij 1673. coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Non tamen sententiam Domini confirmarunt

marunt ex ea ratione in decisionibus dedu-
cta, à quibus in hac parte recesserunt, quod
nempè clericatus ab alieno Episcopo, Adria-
no collatus, non tribuerit illi priuilegia
1 clericalia,† quia Sacra Congregatio Conci-
lij dixit Clericum ordinatum ab alieno Epi-
scopo sine dimissorijs proprij Episcopi, re-
manere quidem suspensum ab exercitio, &
executione ordinis, sed non à priuilegijs
clericalibus ordinem ipsum validè collatũ
consequentibus, vt *in S. Marci Susceptionis*
ordinum 1. Decembris 1668. & in Hydruntina
Clericatus 16. Decembris 1673. cuius Sacræ
2 Congregationis decreta † reuerenter susci-
pit Rota, vt post *Viuian. de iurepatron. dec. 46.*
num. 6. Merlin. decis. 825. num. 8. Card. Cels. dec. 5.
num. 12. & dec. 60. num. 4.

Neque ex alia ratione, quod Clericus nõ
habens requisita *Concilij sess. 23. de reformat.*
cap. 16. ex dispositione eiusdem Concilij nõ
3 gaudeat hoc priuilegio testandi, † quia Sac.
Congregatio Concilij dixit Concilium Tri-
dentinum ibi ademisse Clericis non haben-
tibus ea requisita, solum priuilegium fori,
reliquis provt prius remanentibus in cor-
pore iuris, vt in *Pennen. 2. Nouembris* 1604.
4 & in terminis † filijsfamilias testantis, iuxtà
Text. in l. Sacrosancta C. de Episcopis, & Clericis
in quadam *Tudertina* relata *per Modernum Pi-*
gnatell. consult. canonicar. 7. nu. 85. par. 3.

Atque exemplum deductum *ex cap. Odoar-*
5 *dus de solut* † in quo plures Doctores requi-
sita Concilij extendere voluerunt, est pari-
ter contra resolutionem Sacræ Congrega-
tionis Concilij in quadam alia *Tudertina* re-
lata per eundem Modernum *Pignatell. d.*
consultat. 7. num. 83. & 84. par. 3.

Placuit tamen Dominis nullitas testamẽ-
ti ex alijs fundamentis adductis in decisioni-
bus, & præsertim ex eo quod ad testandum
de his bonis sibi ex testamento paucis men-
sibus ante delatis, Adrianus inductus vide-
6 batur non sine dolo † legatariorum, qui li-
cet ex coniecturis, & præsumptionibus de-
ducatur ex vitio non visibili, sufficit vt Iu-
dex ab executione testamenti abstineat, ex
deductis per *Mandell. de Alba consi. 99. sub nu. 3.*
Farin. de falsit. quæst. 152. num. 16. Rota in Ame-
rina hæreditatis 8. Martij 1660. *§. quamuis corã*
bo. me. Priolo, quæ est *in recent. par. 13. dec. 180.*
num. 2. & seqq. & 16. Iunij 1662. in principio co-
ram R.P.D. meo Bourlemont.

Coniecturæ sunt vrgẽtissimæ tàm attenta
declaratione ipsius testantis se ad testan-
dum coactum fuisse suasionibus, atq; sug-
gestionibus legatariorum consobrinorum,
quorum domi egrotabat, nè in vltimo vitę
discrimine ab ipsis derelinqueretur, Summ.
de Ichot positionis 1. Februarij 1672. corã
7 R.P.D. meo Bourlemont *num. fin.* † quam
rationem probabilem dicunt, iustumque
metum ex ea causatum *Decian. consi. 65. nu. 1.*
& seqq. vol. 2. Alban. ad Bart. in rubrica quod me-
tus causa num. 26. & 27. Paris. cons. 67. numer. 70.
& 71. vol. 1. Vrsill. ad Afflict. dec. 69. nu. 9. Castill.
lib. 3. controuers. cap. 2. nu. 330. & seqq. & nu. 178.
& 180. Marta voto 89. num. 5. & 12. cum alijs
in decisionibus huius causæ.

Quam etiam ex eo quod maior pars hæ-
reditatis consumpta est in legato dictorum
consobrinorum, in quorum manibus de-
cessit, a quibus prohibebatur ferè omnibus
ingressus in domum, adeòvt famula con-
questa fuerit se non posse illi victum neces-
sarium ministrare, quem & curarunt adire
hæreditatem Patrui defuncti cùm in extre-
mis laboraret, atque Britonius exequutor
testamentarius nullo præcedente nuntio,
vel epistola ad patrem, vt illum certioraret
de morte Adriani, resignauit loca Montiũ
in satisfactionem legatorũ nimis celerem,
atque suspectam, Summ. impresso de Ieoth
positionis 14. Aprilis 1672. *num. 2. & seqq.*
8 quæ† omnia benè ponderant *Alban. ad Bart.*
in d. rubr. quod metus causa num. 26. & 27. Franc.
decis. 180. sub num. 2. & 5. Marta d. voto 89. sub
num. 24. & seqq. cum alijs latè congestis per
Modern. Eugubin. contr. 14. num. 6. & seqq. & con-
trouers. 15. num. 7. & seqq. & comprobant de-
cisiones huius causæ.

Non obstat, quod Iacobus pater, & hæ-
9 res institutus agnouerit legata, † ideoque
amplius causam testati impugnare nequeat
iuxtà *tex. in l. non dubium 16. C. de testam.* provt
prætenditur ex quodam compromisso, vel
potius facultate compromittendi, quam Ia-
cobus Ieoth dedit suis filijs Romæ degenti-
bus super controuerso testamento, Summ.
hodierno de Moreau *num. 12.* quia aut ex
facultate compromittendi prætẽditur elici
approbatio, & conualidatio testamenti nulli
10 atque hoc † non permittitur, quia testa-
menta non possunt priuatorum consensu
conualidari *Iason. in l. Senium num. 9. C. qui te-*
stamen. facere possunt, & cons. 32. num. 17. lib. 3.
Bald. consil. 496. num. 2. vers. sed quare ne reinte-
gratur in fine lib. 5. cum similibus per Mandos. ad
Reg. 1. 4. Cancell. qu. 4. n. 10.

Aut prętenditur Iacobum patrem ad so-
lutionem dictorum legatorum teneri pro
rata, pro qua ad ipsum spectat successio in-
testata vnà cum alijs filijs, & respectiuè fra-
tribus Adriani defuncti, ad quam hodie se
restringebant Scribentes pro legatarijs, non
11 amplius in vim testamenti, † sed ex causa
intestati in vim pacti, & conuentionis, iux.
deducta per *Capiccium latr. contr. 6. numer. 35.*
vol. 2. cum alijs per *Rotam coram Card. Celso*
decis. 271. num. 14. & 15. quasi etiam in ijs,
12 quæ sunt iuris publici,† detur ratificatio in
præiudicium ratificantis, iuxtà *dec. 843. n. 11.*
coram Manzanedo.

Et hoc neque admittebant Domini, quia
cùm non doceatur de effectuatione com-
promissi, quinimò illud ineffectuatum ap-
pareat, nulla exinde deduci potest appro-
13 batio Iacobi, † quia illa non extenditur vl-
tra intentionem agentis, ex regula *Text. in*
l. non omnes ff. si certum petat. & in l. in agris, ff.
14 *de acquir. rer. dom.* † atque actus ineffectua-
tus nihil ponit inesse ex ratione *Text. in l.*
sciendum 13. §. qui fundum, & in l. non est mi-
rum

rum 26. in fine, ff. qui satisdare cogantur cum alijs in *Bononien. iur. spatronatus 23. Ianuarij 1673. §. dicebant tamen, coram me*.

Et ità, vtraque &c.

Decis. 10. supra in hac parte est in eadem causa, & in illius calce alia concordantes notata sunt.

R. P. D. EMERIX.

Romana Fideicommissi.

Lunæ 30. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Vigore commissionis iactationis iactationum deciditur primo immissionem fideicõmissario non competere, ex eo quod bona de tempore obitus non erant à Testatore possessa; Rursus quod dote in pecunia numerata constituta, domus æstimata pro illius solutione marito tradita, quia fecerat emptionem, & venditionem, remanserat libera eiusdem viri, quamuis ille eam restituere promiserit; Tertiò tandem, quod nec minus rei vindicatio competat, quia deficiebat probatio dominij, ad eam obtinendam omninò necessaria.

SVMMARIVM.

1 *Immissio fideicommissario denegatur super bonis, quæ tempore obitus non erant possessa à fideicommittente.*

2 *Bona in solutum data mediante æstimatione pro solutione dotis in pecunia numerata consistentis, transeunt in dominium viri.*

3 *Fundus dotalis excluditur ex multiplicatis actibus, iure dominij à marito factis super bonis pro dote in pecunia consistente receptis.*

4 *Dotis promissio in quantitate non immutatur ex promissione facta a viro restituendi bona in illius satisfactione recepta.*

5 *Tutrix non potest dare in solutum bona pro satisfactione dotis in pecunia sine consensu minoris, et debitis solemnitatibus.*

6 *Minoris consensus, & solemnitates in constitutione, & æstimatione dotis præsumuntur interuenisse ex matrimonio cum illis capitulis, & instrumento contractis.*

7 *Solemnitates præsumuntur ex obseruantia subsecuta spatio 70. annorum, vbi etiam ex postea interuenire potuerunt.*

8 *Causa commissa vigore* l. diffamari *plura remedia, pluraque actiones possunt in illa cognosci, simulatque decidi.*

9 *Rei vindicatio requirit concludentem probationem dominij, sine quo nequaquam conceditur.*

10 *Hæres sine beneficio legis, & inuentarij confundit actiones contra hæreditatem sibi competentes.*

11 *Transactiones iuramẽto firmatas nemo impugnare permittitur, aut contra illas venire.*

DECISIO CCLXXX.

DOMINI pro tertia vice responderunt denegandam esse immissionem petitã à Magdalena vti vocata ad fideicommissum institutum per q. Margharitam eius Auiam super medietate Domus controuersę vigore *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* cuius principale fundamentum positum est in probatione, quod res, super qua petitur immissio tempore obitus fideicommittentis fuerit in bo-

1 nis illius, † ita vt illo deficiente omninò insubsistens sit fideicommissatij prætensio, vt colligitur ex eadem *l. fin.* & ibi communiter tradunt *DD.* & vltra adductos *in decisionibus huius causæ vtrobique in principio*, *Ridolphin. in prax. par. 2. cap. 10. num. 34.* & fuit dictũ *in Romana fideicommissi Prosperi Senioris de Cafarellis 17. Martij 1673. & 26. Februar. proximè præteriti vtrobique in principio coram R. P. D. meo Priolo*.

Tantum autem abest, quod in præsenti probetur talis possessio de tempore obitus Testatricis, quinimò contrarium concludẽter deducitur ex traditione eiusdem Domus præuia æstimatione per Beatricem Matrem, & Tutricem d. Margharitæ facta Francisco eius viro pro solutione dotis prius eidem in quantitate constitutæ, quæ habuit vim emptionis, & venditionis, ac omne dominium,

2 & possessionem in illum transtulit, † remanente tamen Vxore creditrice quantitatis loco pretij ad clarum *text. in l. quoties, & l. si inter 21. vbi gloss. & DD. C. de iure dot. & l. ex conuentione 11. C. de pact. Cephal. cons. 735. per tot. col. 5.* cum alijs pluribus cumulatis *in præcedentibus decisionibus*, præsertim accedente clausula ad habendum, & promissione de euictione pro scutis 1300. in quãtitate priùs promissis, de quibus propterea ipse quietauit, & assecurauit dotẽ super omnibus eius bonis, quod necesse non fuisset, si verè Domus tradita fuisset pro fundo dotali.

Quæ & confirmantur ex eo, quod Vir partem huius Domus vti propriam assignauit in dotem Petronillæ filiæ, solemniter consentiente eadem Margharita fideicommittente pro eius iuribus dotalibus tantum, vt loquitur Instrumentum Summ. Caroli *num. 3. litera A.* & aliam partem reliquit in testamento Petronillæ, & Praxedi filiabus, quæ illam vti hæreditariam patris diuiserunt, d. Summ. *num. 4. & 5.* & istis enim omnibus multiplicatis actibus, veram dationem in solutum præseferentibus,

3 † fundum dotalem excludi benè, & latè consuluit *Honded. cons. 41. à num. 4. vsque ad 18. lib. 1.* & dixit *Facchin. contr. Iur. lib. 12. cap. 74. per tot.*

Non repugnante promissione viri in eodem Instrumento assignationis dotis, quod eueniente casu illius restitutionis ipse restitueret eandem Domum, vnà cum donatione propter nuptias, cui de iure, quia cùm huiusmodi Instrumentum non fuerit confectum ad nouandum capitula matrimonialia antecedenter facta, seu in illorum sequelam

4 lam, & implementum,† talis promissio non immutat naturam dotis priùs in quantitate constitutæ, stantibus præsertim clausula ad habendum datione in solutum Domus pro dote, aliisque proximè ponderatis illi repugnantibus, vt consulendo animaduerterunt *Natt.cons.650. num.3. & seqq. Beccius cons. 42. num.16.& seqq.Cephal.cons.351.num.31. & seqq.* & considerauit benè, & latè *Rota in Ariminen.Prædij 27.Ianuarij 1672.§. tanto certius cum seqq.* confirmata 13. *Iunij eiusdem anni coram R.P.D.meo Bourlemont.* vbi concordantes;sed potiùs illa resoluitur in simplicē hypothecam specialem fauore mulieris, vt in his terminis ponderauit *Honded.d.cons.41. nu.18. & seqq.* & in fortioribus dixit *Rota pluribus relatis coram Bich.decis.350.num.21. & seqq. & in Romana fructuum dotis 5. Maij 1673. §. ad ea autem, & seqq.coram me.*

Neque supradictis obstat, quod Tutrix non habuerit potestatem tradendi in solutū
5 pro dote Domum æstimatam† sine consensu minoris,& debitis solemnitatibus,ex *Rot. decis.903.num.3.& seqq.coram Pan. & corā Zarate decis.42.num.14.decis.75.num.32.* quia hęc
6 omnia interuenisse præsumuntur, † tùm ex matrimonio contracto in exequutionem capitulorum,in quibus promissa fuit dos in quantitate, & pro illa Domus æstimata, *Rota decis.89.num. 12. & 13. par. 2. diuers. decis. 588. num. 8. par.4. recent. & coram Durano decis.42.num.19.* tùm etiam ex lapsu 70. an-
7 norum cum obseruantia, de qua supra,†dū non agitur de consensu, & solemnitatibus in ipso actu requisitis, sed quæ etiam ex post interuenire possunt ex ratione *text. in l. si filius fam.10.C.de petit.hæred.*vbi Scribentes,benè *Tiraquell.de leg.connub.gloss.7 fol.mibi 229. num.39.& 40.Dec.cons.409.num.11.& 12.Soccin.Sen.cons.. 5.num.53.& seq.lib.primo,Put. decis.355.num.6. & 7. lib.2. in correct. ibique Addentes, & coram Seraphin. decis.1042. n.3.*

Excluso autem ex præmissis remedio *l.finalis* minus competit rei vindicatio, vel immissio vigore pacti capiendi possessionem propria auctoritate adiecti in Instrumento solutionis dotis, vel mandatum exequuti-
8 uum contra bona hęreditaria viri,†quæ hodie deducebant Scribentes pro Magdalena vigore commissionis iactationis, & iactationum, per quam causa ad instantiam Caroli mihi reperitur commissa iuxtà notoriā praxim, de qua *Marchesan. de commiss. iactat. pa.13.§.primo,& 2.per tot. & Ridolphin.in prax.*
9 *par.1.cap.3.per tot.* † quia rei vindicatio requirit magis concludentē probationem dominij, *l. possess 2.C de probat. ibique Bald. Salicet.aliique Scribentes, l. fin.C de rei vindic. Rota decis.222.num.2.tom.2.par.4.recent.*& alibi passim; Immissio verò, vel mandatum exequutiuū cessant eo ipso quo Praxedes mater Magdalenæ Actricis vnà cum Petronilla fuit hæres patris absque beneficio Inuen-
10 tarii, † & sic confusæ remanserunt actiones contra illius hæreditatem ipsi competentes, ad *text. in l. si debitor C. de pact. l. stichum §. aditio ff.de solut. l. si ab eo ff.de fideiussoribus*, & ad propositum *Rota in Romana Saluiani 23. Februarij 1663. §. & licet Maria, coram Eminentissim Cerro.*

Et omnis etiam difficultas remouetur ex eo, quod tam Praxedes mater,quàm Magdalena met Actrix cesserunt omnia eorum iura super Domo controuersa quomodolibet, & qualiterçumq; ipsis competentia cū clausulis amplissimis, & mediantibus dua-
11 bus iuratis transactionibus, † contra quas modo ipsa venire non potest, *l. sub prætextu 19.& l.transact.30.C.de transact. Rota coram bo. me.Bich. decis.560.num.14.*

Et ità vtraque &c.

R. P. D. MATTHÆIO,

Firmana Bonorum.

Lunæ 30. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Exequutioni demandata est sententia, quæ ob non prosequutam appellationem transiuit in iudicatum, eo magis, quia non subsistebat allegatus defectus transportationis actorum, quæ & præsumuntur integra, & ex fide Notarij constabat de diligentijs, alia acta non inueniri, & demum quia contra iustitiam sola præscriptio decennalis adducebatur, quæ contra absentem ex causa banni non currit, & ex sola alienatione facta in tertium sine illius scientia non suffragatur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia deserta appellatione facit transitum in iudicatum, & exequutioni demandatur, ac si appellatum non sit.*

2 *Appellatio remanet deserta si fuerint lapsa fatalia.*

3 *Validitas sententiæ resultat ex reuolutione actorū iuxtà vulgatam* decis.Caputaquensis.

4 *Transportatio actorum præsumitur integra,donec contrarium ab opponente probetur.*

5 *Actorum transportatio eo magis integra reputatur, si testatur Notarius, quod factis diligentijs, nulla alia acta præter transportata, inueniri potuerant.*

6 *ex Permutatione competit actio ad interesse. & num, seq.*

7 *Actio ad interesse ex permutatione datur ad similitudinem emptionis, & venditionis.*

8 *Præscriptio decennalis non potest adduci contra absentem ex causa banni.*

9 *Creditor non excluditur à consequutione suæ hypothecæ causa præscriptionis decennalis, nisi etiam scientia alienationis probetur.*

10 *Præscriptio decennalis tota fundata est in negligentia creditoris, quæ ideo ex sola alienationē sine illius scientia non nocet.*

DE-

DECISIO CCLXXXI.

VISA fuit Dominis manifesta res iudicata ad fauorem Horatij Orlandi, dum non solum non fuit interposita appellatio à Ferronis à sententia contra eos lata à R.P.D. Taia sub die 14. Iunij 1670. infra decem dies datos ad appellandum, sed etiam quia postquam illa introducta fuit nequaquam appellationis causam prosequuti fuerunt infra biennium, sed nec etiam intra triennium aliquid fecerunt, minusque con-
1 stat de prorogatione fatalium, † quo casu omni procul dubio sententia facit rem iudicatam, finemque liti imponit, & executioni demandanda venit, non secus ac si ab initio prouocatum non fuisset, *cap. cum sit, Rom. de appell. l. 1. ff. de re iudic. l. 2. C. de execut. rei iud. Parlador. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. par. 1. §. 1. nu. 6. Boer. decis. 295. num. 8. in fin. Rot. decis. 233. nu. 5. par. 7. rec.*

Ratio autem potissima est, quia lapsis
2 fatalibus † causa deserta remanet, *Auth. ei qui C. de temp. & rep. appell. Cap. personas de appell. Clement. sicut cod. tit. Alex. cons. 164. num. 2. lib. 2. Surd. cons. 139. Vestr. de Sal. Cur. lib. 7. cap. fin. num. 8. Mantic. decis. 276. num. 2. Rot. d. decis. 233. num. 3.*

Quod sine dubio procedere videtur in casu, de quo agitur, dum sententia nec de inualiditate, nec de iniustitia redargui po-
3 test, † cuius validitas † patet ex reuolutione actorum, iuxtà *decis. Caputaq. 262. par. 2.*

Eaque ex non integra illorum transpor-
4 tatione controuerti minimè potest, † cùm præsumatur donec contrarium ab opponente probatum non fuerit, iuxtà doctrinam *Bartol. in rub. ff. de non. oper. nunc. Rota coram Gregor. XV. decis. 59. num. 1. ibiq. Add. litt. A.* acce-
5 dente maximè attestatione Notarij, † quod factis diligentijs nulla alia acta præter transportata inuenire potuerit, *Rot. decis. 204. num. 15. par. 7. recent.* Et iustitia pari modo videtur esse clara, quia vltra quamplures decisiones, quæ in hac causa emanarunt, ex quibus illa deduci potest, data fuit immissio Horatio, qui euictionem passus fuerat ex Saluiano, ad bona permutata, quæ illi
6 competebat, † & indubitati iuris est dari actionem ad interesse ex simplici permutatione iuxtà dispositionem *Text. in l. si permutationis 29. C. de euict.* & competit huiusmodi
7 actio † ad similitdinem emptionis, *Gusman. de euict. quæst. 29. num. 14.* & nullum aliud fundamentum in hac sua opinione adducit, quàm *Text. in l. 1. in fin. C. de rer. permut.*

Non subsistit illud, quod aliàs fuit dictũ, quod Pellicanus permutatarius de anno 1598. prædium in permutatione à Francisco acceptum alienauerit in centoflorenum, quod vsque de anno 1609. pacificè possederit, & ideò remansit præscripta hypotheca per lapsum decennij, cùm agatur inter præsentes; quia de eo tempore Franciscus Cæsaris frater non erat adhuc creditor, sed solùm de anno 1599. quo secuta fuit euictio, creditum ad illius fauorem cesserit, vt firmant omnes decisiones in hac causa editæ, & de eo tempore erat absens à Terra Ciuitatis nouæ ex causa banni ob homicidium
8 ab eo patratum, † & ideò contra ipsum adduci non potest præscriptio decennalis, & considerabant Domini, nec illam posse allegari in hoc casu, ex quo nec Francisco, nec eius successori huiusmodi alienatio innotuit, nisi de dicto anno 1609. quo lis mota fuit, & tamen ad hunc effectum præscriptionis hypothecæ decennalis necesse est, quod ille, qui eam allegat concludentissimè probet, quod actor explicitam notitiam
9 habuerit de huiusmodi alienatione, † aliàs repelli non potest ab exercitio suæ hypothecæ, *cap. quia diuersitatem, vbi glos. de concess. præben. Text. in l. in reb. dotal. C. de iur. dot. l. sicut, §. non videtur ff. quibus mod. pign. vel hypoth. solu. Auth. hoc si debitor, C. de pign. & hypoth. Paris. cap. 104. num. 146. lib. 1. Alex. cons. 58. in fin. lib. 5.* Etenim præscriptio tota fundatur in negligentia creditoris, quæ non potest considerari in sola alienatione rei sibi hypothecatæ
10 facta in tertium, † sed iuncta scientia creditoris de tali distractione, *Boer. decis. 29. numer. 16. Rot. coram Merlin. in decisione proximè citat.*

Et ita, vnica tantùm Parte, resolutum fuit &c.

R. P. D. RONDININO.

Romana Collectæ.

Lunæ 30. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Ardua quæstio diu suscitata deciditur super obligatione ab Vniuersitate contracta, quia nouiter ad illam admissi obligari prætendebatur, itavt illos æquè res iudicata, ac transactio cum eorum antecessoribus inita, nouissimos etiam successores ligaret; sed ea solidissimis distinctionibus resoluta fauore successorum, ratione contractus merè voluntarij, seù magis euidenter damnosi, ex facto etiam remansit vndequaque sublata, quia hæc Calceariorum Vniuersitas nulla bona possidet, & ita de proprio tenerentur isti pauperrimi artifices, quod iuri, & æquitati repugnat,

SVMMARIVM.

1 *Vniuersitas quatenus obligare possit non vocatos, vel absentes.*

2 *Successores eatenus tenentur ad debita Vniuersitatis, quatenus ex causa necessaria fuerint contracta.*

3 *Vniuersitatis debita præterita quod non teneantur soluere successores, intelligitur de actibus voluntarijs non necessarijs, & sup. num. 2.*

4 *Voluntarium dicitur debitum contractum pro*

emen-

emenda domo, & pro ducenda aqua, & vid. etiam num. seqq.

5 *Vniuersitas, eiusque etiam futuri homines propter vtilitatem actus obligantur.*

6 *Vtilitas, & necessitas aequiparantur simul, & quando vid. num. seqq.*

8 *Aquam emere, vel ducere pro necessitate animalium, & pro lauacro quatenus necessarium esse dicatur, & vid. etiam sup. num. 4. cum seqq.*

10 *Vniuersitatis successores, vt teneantur pro debitis ab eorum antecessoribus contractis, necesse est vt illorum bona possideant.*

11 *Successores Vniuersitatis tenentur pro debitis illius bonis infixis.*

12 *Vniuersitas pro debitis neque vtilibus, neque necessarijs imo potius damnosis successores non obligat.*

13 *Onera, & debita communiter non communicatis bonis iniquum esse reputatur.*

14 *in Collecta à Principe indicta non fit distinctio causae necessariae, vel voluntariae.*

15 *Rescriptum Principis eo magis intelligitur prout de iure, si ad iuris normam illud coarctauerit idem Princeps.*

16 *Arbitrium non intrat, si eidem ius resistat.*

17 *Verba* officiales pro tempore, *ad futurum, & successiuum tempus referuntur.*

18 *Verba* quousque creditori satisfactum sit *importat finalem solutionem à quacumque persona facienda.*

19 *Exequutio mandati contra Vniuersitatem relaxati fieri potest etiam contra officiales futuros, vt ipsi postea solutum ab Vniuersitate repetant.*

20 *Verba sententiae improprientur vt illa ad iuris intellectum trahantur.*

21 *Votum Rotae restringitur ad terminos decisionum, quae in causa factae sunt, & num. seqq.*

22 *Forma commissionis est omnino seruanda.*

23 *Vniuersitas quod pro debito voluntario possit obligare successores non reperitur iure cautum.*

24 *Sententia non obligat, quos actio non ligat.*

25 *Iudicis potestas non attenditur, sed praeualere debet causa, & origo constituta pecuniae.*

26 *Res iudicata non afficit illum, contra quem actio dirigi non poterat.*

27 *Seruitus non debet per sententiam constitui, sed constituta declarari.*

28 *Transactionis contractus non attenditur, sed debitum, quod transactioni causam dedit, & numero seq.*

29 *In Collectis imponendis inspicitur causa, propter quam eadem collectae imponantur.*

30 *Lite restaurata mediante restitutione in integrum, neque res iudicata, neque transactio, aut quicumque alius actus praeiudicialis attenditur.*

31 *ad Exequutionem non proceditur stante iniustitia mandati, vel sententiae.*

DECISIO CCLXXXII.

PRO emendis quibusdam Domibus, ac pro aqua in eas ducenda vsque ab Anno 1514. Summario Calceariorum *num.* 1. condemnata fuit Vniuersitas per sententiã R.P.D. Raymundi ex speciali commissione Sanctissimi deputati, vt Collectam indiceret pro solutione aeris alieni occasione dd. emptionum contracti de voto Rotae, Summario Creditorum Vniuersitatis *num.* 1. *&* 2. quae votum tradiderat praeuijs decisionibus *Coccini* 1525. *&* 1541. pro d. Collectae indictione, reseruatis etiam iuribus Vniuersitati agendi contra eos, qui pecuniam dederant eius Ministris, Summario Calceariorũ in responsione ad memoriale pro noua Audientia 8. Ianuarij proximè praeteriti *num.* 2.

Hanc autem Collectam cùm Officiales Vniuersitatis imponere negligerẽt fuit per Rotam ex speciali commissione Sanctissimi Summ. hodierno Creditorum *num.* 3. ex officio imposita praeuijs *decisionibus* 5. *Iulij* 1632. 21. *Februarij* 1633. *&* 22. *Ianuarij* 1634. *coram Verospio*; quarum prima habetur impressa apud *Posth de subhast. decis.* 117. & apud *Scannarol. de visitat. Carcerat. decis.* 19. atque etiam ex parte exacta praeuia alia commissione Sanctissimi, vt bo. me. Verospius ad exactionem Collectae deueniret, non obstantibus quibuscumque inhibitionibus, Summ. eodem *num.* 4. quousque ad transactionem cum creditoribus deuentum est cum promissione soluendi scuta 10. mil. aliqua summa pecuniarum deposita, quae inter creditores distributa fuit, Summ. eorundem Creditorum 10. Martij 1673. *num.* 3. *&* 4. quam etiam transactionem, cùm Vniuersitas seruare non potuisset, clar. me. Card. Costagutus in locum R.P.D. Raymundi subrogatus, mandatum relaxauit contra bona Vniuersitatis, ijsque non repertis Collectam indixit. Summ. hodierno eorundem Creditorũ *num.* 6. *&* 7. à quibus cum Calcearij anno 1660. in Vniuersitate existentes obtinuerint à Signatura rescribi Eminentiss. Cerro tunc huius Tribunalis Decano, vt ad vlteriorem executionem procederet arbitrio Rotae, vt ex commissione originaliter exhibita relata in Summario eorundem *num.* 2. dictum fuit arbitrium non intrare pro vlteriori executione contra nouitèr admissos post transactionẽ, vt in *decis.* 23. *Ianuarij* 1668. *coram eodem Eminentiss. Cerro*. in qua sublatis aequiuocis deductis in *decis.* 6. *Martij* 1671. *coram me*, Domini postea permanserunt 10. Martij, atque 11. Decembris 1673. atque hodie pariter articulo ab omnibus Dominis pro illius grauitate examinato, in eadem sententia perstiterunt.

Quidquid enim sit de illa quaestione concernente obligationem Absẽtium, vel aliorum non vocatorum, in qua procedebant auctoritates adducta pro creditoribus illorũ Calceariorum, vt quotiescumq; actus vtilis est, vel non irrationabilis, obliget omnes de
1 Vniuersitate, etiã absentes, vel non vocatos, quia nempè apud Vniuersitatem legitimè congregatam residet potestas decernendi quidquid magis placuerit, itavt si non vocati, contemptum prosequuti non fuerint, vel absentes, aut contradicentes de irrationabilitate actus non docuerint, ex subsecuta ipsorum approbatione obligantur, illisq; impu-

imputatur si non reclamauerint, cum quo
sensu loquuntur Canonistæ, & præ cæteris
*Felin.in cap.cum omnes, sub num. 18. de constit.
Capic.decis.4.num.6.& seqq.Gratian.discept.721.
num.17.& seqq.& in addit.ad decis.Marchiæ 183.
num.21.& seqq.*cum alijs, quos sequitur *Rota coram Bich. decis.261. num.14. & in Leodien.
Electionis 6. Aprilis labentis §. potuerunt coram
me.*

Diuersa sanè ratio est hominum futurorum, quales sunt isti Calcearij nouiter admissi, quibus imputari non potest, si tempore emptionum anno 1614. non reclamarunt, atque de illarum irrationabilitate non
docuerunt, quemadmodum hodie docent,
itavt meritò lex ipsa nonnisi in causa necessaria illorũ consensum suppleat, quia tunc
successores nihil conqueri possunt de actibus, qui prouenerunt ex necessitate, quam
ipsi, si tunc adfuissent reparare nõ poterant,
cum quo sensu accipiebant DD. sententiam
2 illorum, qui dixerunt † successores teneri
ad debita præterita Vniuersitatis, atque ad
Collectam ad illa dissoluenda impositam,
quia quoad istos actus Vniuersitas semper
est eadem, neque ex personarum varietate
immutetur, iuxtà *Textum in l.sicut 7. §. final.
ff.quod cuiusque vniuers.nom.& in l. proponebatur
76.in med. ff.de iudicijs*, secus tamen in actibus voluntarijs, in quibus Vniuersitas
præterita censetur priuatas personas repræsentare potiùs, quam ipsam Vniuersitatem;
itavt damnum contingens sequi debeat illos, qui commodum tunc reportauerant, atque ita intelligebant DD. sententiam illorum, qui indistinctè dixerunt nouiter ad-
3 missos † non teneri ad debita præterita Vniuersitatis ad terminos *Textus in l.prouidendum
23.C.de Decurionibus lib.10.* quales actus voluntarios dicebant DD. fuisse contractus illos anni 1614. ab antiquis Calcearijs factos
pro emptione Domorum, atque pro ducen-
4 da aqua, † cũ nulla causa necessaria subesset,
ad quam natura, lege, vel Principe imperantibus adstringerentur, quemadmodum in
præcisis terminis *Natt.cons.215.num.4.& seqq.*
quem sequuntur *Bursatt. cons.159. sub num 9.
Gratian. discept. 84. num.21. Klok de contribut.
cap.6.num. 109.& cap. 10. sect.1. num.65. & 66.
Borell.de præstant.Reg.Cathol.cap.20.sub num.25.*
quam sententiam Tribunalium constans Iudicium recepit *Thesaur. decis. 257. sub num.4.
Griuell.decis.Dolan.11. numer. 26. & Rot. nostra
in decisionibus huius causæ 23. Ianuarij 1668.coram Eminentissimo Cerro 6. Martij 1671. §. non
enim, & 10.Martij 1673.§.in hac ardua cum duobus §§. seqq.& 11. Martij eiusdem anni §. supposita coram me.*

5 Eatenus autem ex vtilitate actus † Vniuersitas ipsa obligatur, ac etiam futuri homines,
ad terminos *Text.in l. Ciuitas 27. ff. si cert. pet.*
6 non secus ac si casum vtilitatis, † atque necessitatis æquiparemus, ad *Text. in Can. sine
exceptione, cum ibi notat. 12. quæst.2. Corn. cons.
181.num.31.vol.2.Crauett.cons.27. per tot.* cum
similibus per *Rotam in rec. par. 11. decis. 160.
num. 17.* quatenus scilicet versemur in euidenti vtilitate, sine qua Vniuersitas fuisset
7 in damno, † qui casus bene æquiparari potest necessitati, quam in se includere videtur,
8 cum quo sensu aquæ ducendæ † pro necessitate animalium, & pro lauacro loquitur *Cancer.var.resol.par.3. cap.4. sub num. 221. & seqq.*
qualis profectò non est emptio Domorum,
de quibus agimus sine vlla prorsus vrgenti
9 causa, † atque aqua conducta ad illarum
simplicem cõmoditatem, itaut potius constet de euidẽti damno cum subhastatis omnibus bonis, Domibus vnà cum Ecclesia,
eiusque supellectilibus, & tota Vniuersitatis
substantia, debita; vt in principio dictum est
remanserint non satisfacta in summa scutorum 10. mil. ac ideò isti pauperes Artifices
10 nulla ratione teneantur, † cùm nec communicata antecessorum bona possideant,
iuxtà *cons.1.Siluan.à num. 108.* cùm & omnibus bonis Vniuersitas destituta sit, neque
11 illius bona emerint, † quo casu teneri possent ad hæc debita bonis Vniuersitatis insita
iuxtà distinctionem, quam ex mente *Baldi,
et Castren.* tradit *Alex. cons. 145. in fine vol.2.
Gonde cons.34.num 32.Pech. de iure sisten. par.2.
cap.4. sub num.17. vers. è contra*, & consequenter nulla lex dictat, vt oneribus neque
necessarijs, neque vtilibus, sed vt mox
12 dictum est, damnosissimis, † isti pauperes
nouiter ad Vniuersitatem admissi, obstringantur ex ratione, quam in fortioribus terminis reddunt *Bald.in l.etiam 5. num.17. vers.
pauperes enim C. de execut rei iudic. Alex. in l. si
se non obtulit num.17.& seqq.& ibi Iason num.21.
ff de re iudic. Ruin.cons.116.num.5.vol,4. Petr. de
Vbald. de collectis num. 9. Gratian. d. decis. 217.
num.10.* cum alijs per *Nigrum de execut. rei iudic.cap.2.§.10. nu.58. & seq.* atque bonis non
13 communicatis † iniquum est onera, & debita communicare iuxta *cons.Signorol.44. vers.
2.casu, Rota in Bonon.Censuum 2. Aprilis 1666.
§.parum refert in fine coram Illustrissimo Otalora
Præside Granaten.* & probat *decis. huius causæ
10. Martij 1673.§.finali coram me.*

His autem non aduersantur tria, quæ pro
creditoribus Vniuersitatis dicebantur.

Non primum, quod versaremur in casu,
in quo Princeps imperauit indictionem Collectæ, quo casu non fit distinctio causæ voluntariæ, & necessariæ, quia vt responsum
est in *decis huius causæ 10. Martij 1673.§ diciturque in fine, & 11. Decembris eiusdem anni §.
14 finali* † id procederet si Pontifex absolutè
Collectæ indictionem imperasset, secùs autem cùm illam demandauerit, quatenus ita
Iudici videretur, vt *in d. decis.117. sub num.9.
apud Postb.de subhast.* quia hoc casu dicitur deseruire actioni iam natæ intra Iuris tramites
15 ad quos † rescriptum suum Princeps coarctauit ex ratione *Text. cum ibi notatis in cap.
causam, quæ 18.de rescript.vbi Abbas, & communiter DD. Ferrett.cons.19.num.7. Dec. cons. 436.
sub num.4.Gonzal.ad regul.8. Cancell. §.7. proœmial. num. 111. & seqq.* neque arbitrium, vt
16 istos nouiter admissos Collecta afficiat, † cũ

prout

prout hucusque probatum est, iuris dispo-
sitio resistat, Rota coram Pania dec.1432. nu.6.
& in rec.par.4.tom.1.decis.312.num.1.

Non secundum, quod res iudicata com-
prehenderit hos futuros homines, quia
R.P. D. Raymundus condemnauerit Offi-
17 ciales pro tempore, † quæ verba ad futurũ,
& successiuum tempus referuntur iuxtà do-
ctrinam Bald. in cap. cum terra num.6. de ele-
ction.in cap. cum inter 13. de sent. & re iudic. Re-
buff. ad Concordat.Gall.tit.de regia ad Prælaturas
nominatione §.primo in verbo pro tempore, Malua-
sia cons.22.num.58.& per tot. Lotter. de re benef.
lib.1.quæst.36.num.85.Spada cons. 80. num. 14.
vol.3.Penia decis.883.num.5.& in rec. par.2. de-
cis.733.num.4. Buratt. decis.12. num.5. quousq;
scilicet creditoribus satisfactum fuit, vt in
18 sententia dicitur, † quæ verba præseferunt
finales satisfactiones per quascumque per-
sonas præstandas, iuxtà decis. Peutinger. 315.
num.5, cum similibus.

Etenim verba hæc censebant DD. referẽ-
da esse ad condemnationem Officialium,
qui in futurum essent ex ijs hominibus ob-
ligatis sequendo doctrinam Bartoli, qui
19 voluit contra futuros Officiales, † qui tem-
pore contractus tales non erant, exequi pos-
se mandata contra Vniuersitatem relaxata,
vt ipsi postea ab Vniuersitate solutum repe-
tant, de qua quæstione Iason in d.l.si se non ob-
tulit num.22.ff. de re iudic.Salust. Tiber. in praxi
iudiciar.lib.1.cap. 36. Fontanell. de pact. nuptial.
clans.6.glos.1. par.3.à num. 33. non autem in-
tellexisse de futuris Officialibus istorum no-
uiter admissorum, dum contra iustitiam, &
æquitatem prohibebatur illos condemnari
posse, quemadmodum verba sententiæ etiã
20 impropriari decet, † vt ad iuris intellectum
illa trahamus, ad Textum in cap.causam, quæ,
vbi Gloss Verb.procedat de rescriptis in cap. Dile-
ctus de offic.ordin.& in l. Herennius ff.de euiction.
Bart. in l. si fundus §. in vindicatione sub num.4.
ff.de pignor. Capic. Latr. decis.25. num.15. Rota
rec.par.2.decis.66.sub num.3.& in Romana Cam-
bij 15.Ianuarij proximè præteriti §. finali, coram
me, nè aliàs dicamus sententiã R.P.D. Rai-
mundi quatenus voluerit condemnare etiã
futuros homines nullam fuisse, cùm votum
Rotę id non contineret, neque in decis. co-
ram Coccino 1525. & 1541. vnquam de hac
21 quæstione actum fuerit, † ad quarum limi-
tes votum ipsum restringitur ex Constitutione
Pij IV. 43. & reformatione Tribunalium Vrbis
Pauli V. tit. de Auditorio Rotæ §. Auditor, & §.
seq. Ideóque veluti nõ conformis voto Ro-
tæ euidenter nulla fuerit deficiente iurisdi-
ctione ex commissione tributa Iudici, vt
de voto Rotæ procederet, cùm excedendo
votum non fuisset seruata forma commis-
22 sionis, † quam seruare præcisè oportet ex
ratione Text. in cap. cum dilecta de rescript. quã
in his terminis deducunt Gonzal. ad regul. 8.
Cancell.gloss.46.nu.87. Asin. in praxi Iudic. §.25.
cap.10.limit.13. & cap.11. Rota coram Pen. de-
cis.721.num.3. iuxtà impress. Lugdun. & in Ra-
uennaten. Dotis 10. Iunij 1661. coram Reueren-
dissimo Domino meo Decano.

Non denique tertium obstare visum fuit,
quod nempè etsi hæc omnia vera sint, am-
bigua tamen fuerint, atque digna, vt transi-
geretur, quia quatenus digna essent transa-
ctione, illam DD. in dubium nunquam re-
uocauerunt quoad transigentes, sed tantùm
dixerunt intrare arbitrium pro retardatione
solutionis Collectæ respectu Calceariorum
post dictam transactionẽ receptorum, quia
non reperitur in iure cautum, quod homi-
23 nes Vniuersitatis transigendo † possint obli-
gare successores pro debito voluntario in
sua origine, quod istos nunquam obligauit,
itaut res iudicata, atque transactio subsecu-
ta habeantur pro veritate, & perimant prio-
res titulos, adeout ex illis agendũ sit quoad
ipsos transigentes, non autem quoad istos
nouiter admissos, respectu quorum dicitur
res inter alios acta, & quibus eatenus nocet
transactio, & res iudicata, quatenus actio,
super qua sententia prodijt, apta erat illos
comprehendere, aliàs quemadmodum ab
initio actio contra ipsos dirigi non pote-
24 rat, † ita nec per sententiam Iudicis, nec
per transactionem effici potuit, vt contra
25 ipsos dirigeretur, † quia præualere debet
causa, & origo constitutæ pecuniæ, non Iu-
dicis potestas inquit Textus in l.qui id 34.ff.de
donat. ibique Odofred. num.2. & adhuc casum
præcisum probat Text. in d.l.4.§.actor, ff.de re
iudic. vbi quod Actor municipum, in quem
26 actio dirigi non poterat, † rem iudicatam
recusare potest, & in l. sicut 8.§.sed si queritur;
ibi, quia per sententiam non debet seruitus
27 constitui, † sed quæ est declarari, ff.si seruit.
vindicetur, neque nouus contractus transa-
ctionis causatus ex antecedenti debito attẽ-
28 dendus est, † sed debitum causans inspecta
primęua origine actus, iuxtà Textum expres-
sum in l. si Procuratorem 8. ff. mandati in l. 1. §.
idem Pomponius ff.depositi, in l.Tutor 70. ff. de fi-
deiussor. & in l. sicut C.de obligation. quæ origo
29 ad hunc effectum † attenditur ad terminos
Textus de his indictionibus imponendis in
l.vnic.§.res vero C.de imponendis lucrat.descript.
lib.10.Bald.cons.47.num.10. vers. nam à primor-
dio vol.3.Natt.cons.71.num.1.& d. cons.215. n.4.
& seqq. Thesaur.d.decis.257.num.4.vers.& intel-
ligitur de necessitate in fine, vers. inspici enim de-
bet, Bursati.cons.159.num.9.cum similibus de-
ductis per Alex.cons.215.sub num.5.vol.6 Cha-
cher.decis.167.num.25.Cantiunc.cons.35.num.19.
Cranett.cons.1000.num.44.& seqq. alijsque latè
congestis comprobatum fuit in Decisionibus
huius causæ 10.Martij 1673.§.et licet in prædicta
cum duobus §§. seqq. & 11. Decembris eiusdem
anni §.neque euitatur & §. seq.coram me.

Ad quorum omnium comprobationem
animaduertebant Domini tam à d. senten-
tia R.P.D.Raimundi in iudicatum transa-
cta, quàm à subsecuta transactione, atque
ab omnibus mandatis pendere commissio-
nem etiam cum clausula restitutionis in in-
tegrum, in qua arbitrio Rotæ committitur
processus ad legitimam executionẽ, quam-

nis in prima parte ipsius, Calcearij petijssent Card. Camerario, seù Conseruatoribus Vrbis committi, vt ex originali commissionis hodie exhibito ad tollendum æquiuocum á Scribentibus pro creditoribus adductum circa illius interpretationem, cùm Papa rescripsit de secunda parte, atque in substantialibus relata in Summario Calceariorum *num. 2.* itaut restaurata, per commissionem
30 restitutionis in integrum, lite† perinde sit ac si neque res iudicata, neque transactio, neque aliquis actus præiudicialis adfuerit, ad terminos *Textus in l. quod si minor §. restitutio ff. de minoribus, in l. prima C. de restit. in integrum, & in c. veniens de iur. iur. Capic. Latr. decis. 68. sub num. 28. sess. decis. 97. num. 10. Valenz. decis. 44. nu. 34. & seqq* cum alijs per *Tiraquell. de retract. lignager. §. 32. gloss. prima sub num. 69. Rota coram Cassad. decis. 13. sub num. 1. de rescript. & in rec. par. 4. tom. 2. decis. 135. num. 7. Seraphin. decis. 945. num. 3. Millin. decis. 15. sub num. 1.* licuerit Rotæ resoluere, quod non intret arbitrium pro executione mandatorum respectu istorum nouiter admissorum iniusti-
31 tia detecta, † quæ impedit processum ad executionem ad *Textum in cap. inter cæteras, cum ibi notat. de sentent. & re iudic. Gratus consil. 80. num. 11. vol. 2. Marescott. var. resol. lib. 1. cap. 86. num. 10. Surd. cons. 324. in princip. Rota coram Eminentissimo Ottibono decis. 162. num. 1.*

Et ità vtraque &c.

R. P. D. CALATAIV.

Romana, seù Portueñ Fideicommissi.

Lunæ 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM.

Super bonis assignatis filio pro legitima immissio fideicommissario conceditur, quia de suis requisitis docuerat, & assignatio tãquam facta in vita per subsequens testamentum reuocata remansit, & detractiones, quę ex illa, vel alijs de causis potuissent competere ex alienationibus apparebant consumptæ, eo magis stante non confectione inuentarij, & quia status hæreditatis firmatus non erat.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione positi ex Statuto Vrbis dicuntur dispositiuè vocati.*

2 *Immissio fideicommissario debetur docto de fideicommisso, sui vocatione, & identitate bonorum.*

3 *Legitima per patrem viuentem assignata filijs, potest reuocari ad libitum eiusdem patris, & num. seqq. vbi amplia.*

4 *Legitima prematura assignatio facta à patre viuente, habet vim vltimæ voluntatis.*

5 *Legitima assignata filijs in vita patris, vt irretractabilis sit, requiritur emancipatio eorundem filiorum.*

6 *inter Patrem, & filium nullus contractus, nullaque obligatio cadere potest.*

7 *Legitimæ assignatio facta à patre viuente, reuocatur per testamentum ab eo postea conditum cum clausulis derogatorijs.*

8 *Solutiones referuntur in causam duriorem fideiussionum.*

9 *Hæres non potest impugnare factum sui auctoris qui promisit de euictione.*

10 *Detractiones præsumuntur consumptæ stantibus alienationibus, & non confectione inuentarij ampliа vt num. seq.*

11 *Status hæreditatis vbi non est firmatus, & alienationes sunt in maxima quantitate, eo magis faciunt detractiones fuisse consumptas.*

DECISIO CCLXXXIII.

A decisione edita die 23. Iunij 1670. fauore Alphonsi, & aliorum de Ghisilerijs esse recedendum Domini existimarunt, quia cum ad fideicommissum Antonij Senioris Antonius Iunior in conditione positus
1 sit † dispositiuè vocatus ex Statuto Vrbis
2 *lib. 1. cap. 142.* eidem competit; † Immissio ex remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* maximè dum constat de duobus alijs requisitis necessarijs, nempè obitu grauatorum sine filijs ex Summario Antonij, dato die Nouembris 1669. *num. 3.* ac de identitate bonorum in fideicommisso comprehensorum ex eodem Summ. *num. 4. Rota rec. par. 3. decis. 45. num. 3.* cum alijs relatis per *Ridolph. in praxi par. 2. cap. 7. num. 81.*

Nec releuat, quod bona, de quibus agitur fuerint ante testamentum conditum anno 1586. assignata præcedentèr per Testatorem hæredibus grauatis, qui erant filius, & sex eius nepotes ex altero filio pro omni, & toto eo, quod ipsi pro legitima, & alimentis, ac portione prætendere possent in ipsius Testatoris hæreditate, quia regularitèr assignatio, quæ fit à Patre pro legitima
3 filiorum, † potest ad libitum eiusdem Patris reuocari, vt ex *Bald. Iason. & Ripa* firmat *Peregr. de fideic. art. 36. nu. 15. § post Dec. cons. 3. num. 26. lib. 1. Crass. de success. §. legitima qu. 12. num. 5.* vbi testatur de magis communi opinione *Merlin. de legit. lib. 5. tit. 3. quæst. 1. num. 1. Vasq. de success. creat. lib. 16. tit. de legitima cap. quo titulo sub num. 7. fol. 219.* & benè *Cancer. var. resolut. tom. primo tit. de legitima num. 23.* vbi quod hæc præmatura assignatio habet vim
4 vltimæ voluntatis, † quæ ad libitum reuocari potest, *Mastrill. decis. 165. num. 13. Surd. decis. 167. num. 3.* & hanc opinionem sequuta fuit *Rota in decis. 160. num. 11. post Merlin. de legitima.*

Maximè quando, vt in proposito, assignatio non fuit facta per modum irretra-
5 ctabilis contractus, † ad quem effectum requiritur, vt præcedat emancipatio propriorum filiorum, cùm alioquin inter Patrem
6 & filium nulla cadat obligatio, † nullique contractus fieri possint, *Merlin. de legitima lib. 5. tit. 3. qu. 1. num. 10.* & reuocata censetur per

per subsequens vltimum testamentum cum
7 clausulis derogatorijs, ibi: Cassando, & annullando ogn'altro suo testamento, & vltima volontà tanto à parole, quanto à scrittura sin'al presente giorno fatta. *Crass. de success. §. legitima num.* 5. vbi de communi, veriori, & receptiori *Cancer. var. resolut. lib. primo cap. 3. num. 23. Merlin. de legitima lib. 5. tit. 3. qu. prima num. 8.* & post eum *Rota d. decis. 160. num. 11.*

Atque hinc attenta insubsistentia prædictæ assignationis negari non potest, quin bona subiaceant fideicommisso post candē assignationem condito cum prohibitione alienationis.

Neque obstat, quod bona prædicta fuerint distracta pro soluendis debitis, pro quibus idem Testator fideiusserat; ideoq; Ghisilerijs creditoribus competat retētio; quoniam debitum, pro quo Testator fideiusserat non probatur excedere summam scutorum 500. creditores autem præter stabilia receperunt in solutum bestias diuersi generis, frumentum, lignamina, seù silua cedua, ac pecunias ascendentias in totum ad scut.
7 bis mille, & vltra hodierno† Summ. *num.* 4. quæ omnia procul dubio ad istā causam duriorem habentē onus fideiussionis Testatoris adscribenda sunt, *Crat. discept. 224. num. 5. & 7. Rota coram Greg. decis. 554. num. primo, ibique Adden.*

Exceptio pariter, quod Antonius Actor sit hæres Scipionis patris vnius ex hæredibus grauatis, qui alienationi consensit, & promisit non contrauenire; Imò de bonorum alienatorum euictione se obligauit,† ac
9 proindè illius factum impugnare non possit, *adtext. in l. cum a matre C. de rei vindicat.* cessat ex facto, quia consensus, & promissio est reiecta ad suam ratam, & portionem dūtaxat, Summ. Antonij *num.* 4. & adsunt alia bona, quæ in dicta datione in solutum non fuerunt comprehensa, hodierno Summario *num.* 1. & 2. & in quibus Antonius succedit ex propria persona, tamquam positus in conditione propter obitum grauatorum sine filijs, sicuti ad solam ratam ipsius Scipionis restricta fuit obligatio de euictione, quæ compensanda est cum summa scutorum bis mille, & vltra assignata in tot belluis, pecunijs, & lignaminibus, vt supra dictum est.

Retentio tandem ex causa detractionum hæredibus grauatis competentium, penitùs excluditur ob non confectionem Inuentarii, ac bonorum fideicommissi alienationē,
10 d. Summario *num. 5. 6. & 7.* † ex quibus hæredes grauati præsumuntur satisfacti, *Merlin. decis. 633. num. primo, & seqq. & in recentior. decis. 93. num. 9. par. 9. & decis. 31. nu. 25. par. 11.* Maximè dum status hæreditarius non fuit
11 firmatus,† & alienationes sunt in magna quantitate, vt aduertit *Rota in Perusina bonorum de Rodulphis 13. Iunij 1668. §. nec dicatur, coram Eminentissimo Domino Cardinali Cerro.*

Et ità, Antonio tantum informante, resolutum fuit.

Supra in alia parte 16. recent. adest altera præsentis causæ decisio ibi in ordine 284.

REVERENDISS. D. ALBERGATO Sac. Rotæ Decano.

Bononien̄ Fideicommissi de Ginis.

Lunæ 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM.

Linea vltimi vocati prætendebat excludere substitutum lineæ præcedentis, vel quia solus primogenitus in ea censeretur inclusus, vel etiam quia qualitas educationis à Testatore demandata, non concurrebat in illo, quæ neque ipsi congruere videbatur; Et tamen denegata est successio, tùm quia visum est Testatorem instituere voluisse primogenituram, quod per mortem primogeniti admittit secundogenitum, túm etiam quia qualitas educationis fuerat iniuncta pro maiori commodo hæredum, & sic non poterat excludere personam aliàs à Testatore vocatam, & demum quia cùm nondum euenisset casus suæ vocationi, ille non poterat ad successionem admitti.

SVMMARIVM.

1 *Secundogenitus in primogenitura succedit mortuo primogenito, & num. 6.*

2 *Primogenitura non expirat in primo vocatis, sed continuatur in secundis, & vltra genitis, & numer. 1.*

3 *Primogeniti si sunt vocati in numero plurali, adhuc intelliguntur de vnico, quia impossibile est vno eodemque tempore adesse duos primos, & numer. 15.*

4 *Primogenitis pluribus vocatis, vnus post alium successiuè succedere debet.*

5 *Primogenitus naturaliter vnus tantum valet naturaliter appellari.*

7 *per Vulgarem solum dicitur vocatus cum dictione alternatiua* vel *isque etiam qui vocatus in defectum alterius.*

8 *Verba* in defectum *intelliguntur per vulgarem.*

9 *Verba* il quale *est repetitiuum omnium præcedentium qualitatum.*

10 *Dictio* ouero *licet de sui natura importet vulgarem, hoc tamen non procedit stantibus coniecturis in contrarium, quia tunc continet etiam fideicommissariam.*

11 *Verba indefinita comprehendunt quæcumque tempora, & ita etiam compendiosam sudstitutionem importans.*

12 *Testator si mandauit hæredem, aut substitutum in sua domo educari, non ex eo, quod ille educatus non sit, remanet ab hæreditate exclusus, aut non censetur vocatus, & sup. à num. 7. & num. seqq*

13 *Sequentia non referuntur ad præcedentia quando* cer

per relationem restringeretur dispositio fauorabilis.

14 *Relatio excluditur quotiescumque sequeretur contraria testatoris voluntas.*

16 *Primogenituræ successio omnimodam integritatem hæreditatis importat, & quamcumque diuisionem excludit.*

17 *Relatio est facienda ad proxima, & immediata, non autem ad remota.*

18 *Relatio numquam fit ad personam, cui specialiter est prouisum per expressam vocationem.*

19 *Verbum institutio etiam ex mente testatoris obliquatur.*

20 *Vocatio restringi non potest ad descendentiam vnius ex familia vocata, si fuit posita in conditione, & prædilecta etiam descendentia aliorum.*

21 *Substitutus non admittitur nisi purificata conditione, sub qua vocatus est.*

22 *Æquiparatorum natura est, vt vna omnium sit conditio, & pariformis determinatio.*

23 *Restrictio à testatore facta, sed ab eo exclusa in familia secundo loco vocata, eo magis censetur exclusa in familia primo loco instituta, & ab eo prædilecta.*

24 *Voluntas testatoris vel alterius disponentis declaratur ex illius vsu, ac modo loquendi.*

25 *Si vinco vincentem te eo magis vinco te.*

26 *Verba,* & non vi essendo discendenza *qualiter intelligantur.*

27 *Discretiua locutio tunc operatur quando verba vtriusque dispositionis sunt clara, secus autem si fuerint dubia.*

28 *Verba vbi sunt dubia, illorum declaratio desumitur ex alio consimili sensu disponentis, in alia parte dispositionis expresso.*

DECISIO CCLXXXIV.

CÆSAR Ginus relictis hæredibus vsufructuariis Camilla Vxore, Vincentio Taccono eius ex sorore nepote, & Marco Tanario famulo post eorundem obitum cōsolidato vsufructu cum proprietate, hæredē vniuersalem instituit filium primogenitum dicti Vincentii, cuius descendentia masculina non existente succedere voluit secūdogenitum ordine Primogenituræ, & deinde immediatè prosequendo disposuit per hæc verba: Comandando à dd. miei heredi, come di sopra chiamati, che debbano, e vogliano tener seco in casa mia alla loro tauola, e spesa il primo figlio maschio, che nascerá d'vn Galeazzo Gini de' Malgarotti di legitimo Matrimonio, ouero il secondo in difetto del primo, e li di loro figliuoli, e che s'addimandi Cesare Gini, come si addimandaua vn'altro già nato, che poi è morto; Il qual primo, e primi, che viueranno istituisco, lascio, e voglio, che siano miei heredi vniuersali doppo l'vsufrutto, e vita naturale delli sudetti Signori Camilla Statici, Signor Capitano Vincenzo, e Marco Tanari: E di questi Tacconi, e Gini, come di sopra istituiti, e chiamati, non vi essendo linea, e discendenza masculina legitima, e naturale, ouero essendouene, e poi mancando, quando che sarà, all'hora, & in quel caso voglio succeda il primo figlio maschio, che nascerá di legitimo Matrimonio d'Helena figliuuola prima femina di detto Galeazzo Gini de Melgarotti da Fiegnano mio lauoratore, & li di lui figli maschi legitimi, e naturali, e che nasceranno di legitimo Matrimonio: E non vi essendo discendenza masculina legitima, e naturale di d. Signor Vincenzo Tacconi, e delli dd. Gini; all'hora, & in tal caso istituisco, e voglio, che sia mio herede il primo figlio maschio, che nascerà, ouero del Sig. Taddeo, ouero del Signor Mario Riguzzi, per ordine di primogenitura, &c. cum aliis substitutionibus, de quibus latiùs in Testamento.

Defunctis hæredibus vsufructuariis, nulloque existente filio ex Vincentio Taccono, successit in tota hæreditate Cæsar Ginus filius maior d. Galeatii, iuxtà mandatum Testatoris educatus in eius domo, per cuius obitum sine filiis prætendente Cæsare altero filio eiusdem Galeatii fuisse ad eius fauorem apertum Fideicommissum: Et è contra, ad illud aspirante Cæsare filio d. Thadei ex concordi compromisso causa in Rota commissa, Dubium proposui; An, & ad cuius fauorem constet de Fideicommisso ad fauorem ipsiusmet Gini resolutum.

Dum enim Testator post iniunctum suis hæredibus onus educādi penès ipsos filium primogenitum, vel in eius defectum secundogenitum Galeatii Gini, vtrosque immediate vocauit ad successionem per illa verba: Il qual primo, e primi istituisco, e voglio, che siano miei heredi, &c. Inde sequitur, quod defuncto primogenito, sit admittendus secundogenitus, tùm attenta natura
1 primogenitorum, † ex qua vocatio nō expirat in primis, sed continuatur in secundis, & vltrà genitis, *Menoch. cons. 1023. nu. 7. Surd. cons. 404. sub num. 1. Molin. de primog. lib. 1. cap. 4. à num. 12. cum seqq. & cap. 5. à num. 24. cum aliis seqq. Castill. contr. lib. 2. cap. 22. à num. 1. cum multis seqq. & per tot.*
2 signantèr *num. 73.* † vbi quando ex coniecturis apparet Testatorem voluisse instituere primogeniturā, *Fusar. quæst. 391. nu. 1. & per tot. Rota coram Arguell decis. 16. num. 1. & decis. 28. num. 1. & per tot.* vbi quod prædicta procedunt nedum in maioratibus Hispaniæ, sed etiam aliarum Nationum.

Tùm etiam, quia dum Testator vocauit primum, & primos, qui viuent, & impossibile esset vno, eodemque tempore adesse
3 duos primos, † vel ista verba in vnico primogenito verificari, iuxtà bonum *Tex. in l. fin. ff. ad Trebell.* & per eum firmat *Bart. cons. 54. num. 4. in fine*, pernecesse dicendum est
4 vnum † post alium successiuè vocasse, ex deductis in specie per *Rimin. iun. cons. 544. num. 88. & seq. Peregr. de fideic. art. 10. num. 23. vers. & cum plures.* & firmant *Molin. de primog. d. cap. 4. n. 18. cum seqq. Castill. contr. lib. 5. cap. 93. § 1. num. 49. & 50. & § 3. num. 12. 13. & seqq. & Rota coram bonè Cyriac. contr. 305. num. 19. & Rota coram Merlin. dec. 851. sub n. 4. vers. non obstat. iuncto n. 5.*

Sine

Sine autem difficultate, vbi Testator idē met in suo sensu accepit vocando primogenitum, qui naturaliter erat secundo, vel tertio genitus, vt in hac ipsa substitutione quatenus filium primogenitum censuit ex Galeatio nasciturum, non obstante, quod alter fuisset præmortuus, & quatenus primus,
5 & primos vocauit † cum naturalitèr vnus tantum primus valeat appellari, & infra in substitutione ipsiusmet filij Thadei, ibi: E non vi essendo discendenza mascolina legitima; e naturale del primo, succeda l'altro primo; quod in specie ponderat *Rota in Ariminen. secundogenituræ 1. Aprilis 1672. §. his accedunt coram me.*

Neque est dubitandum sub nomine primi venire etiam secūdo, & vltrà genitum, quia absolutum est in primogenituris, non solū dici primogenitum illum, qui verè primo
6 loco genitus est, † sed etiam illum proximè, & immediatè sequentem ex fratribus, qui licèt secundo, vel vlteriori loco genitus in præmortui primogeniti locum succedit, & iura primogenituræ consequitur, *Menoch. cons. 97. à nu. 3. ad 19. Mandell. de Alb. cons. 382. num. 67. & alij seqq. Tiraquell. de iur. primog. qu. 3. num. 6. & Rota coram Seraph. decis. 459. num. 1. coram Bich. decis. 602. num. 5. & coram Eminentiss. Ottbob. decis. 254. num. 2.*

Ad obtenebrandam hanc non obscuram Testatoris voluntatem dicebant scribentes pro Rigutio eundem Testatorem demandasse suis hæredibus onus educandi secundogenitum Galeatij in defectum primi, &
7 sic per vulgarem, † tùm attenta dictione alternatiua, *vel*, iuxtà firmata per *Peregr. de fideic. art. 18. num. 24. & per Rot. in Auximana fideic. 29. Nouemb. 1666. sub §. digressus, & duobus seqq. coram Eminentiss. D. Card. Carpineo;*
8 Tùm ex illo verbo † *in defectum*, ad tradita per *Cyriac. contr. 522. num. 93. & per Rot. in rec. decis. 272. num. 13. par. 6. & decis. 72. n. 10. par. 10. & decis. 49. num. 1. & 25. par. 13.* Et proindè quemadmodum post admissionem primogeniti ad iniunctam educationem ad eam amplius aspirare non poterat secundogenitus, iuxtà naturam vulgaris, ex qua vno admisso, alter excluditur, ita ob eandem rationem aspirare non potest ad successionem, quæ sub eadem conditione defectus primogeniti, & educationis in domo Testatoris delata fuisse videtur ex relatiuo, *il*
9 *quale*, † omnium præcedentium qualitatum alternatiua, repetitiuo, ex *decis. 557. n. 15. corā Dunoz. Iun.*

Sed huiusmodi obiecta cessare Dominis videbantur, ex eo quia licèt alternatiua, *one-*
10 *ro*, † quando est destituta aliquo adiuncto denotante tractum temporis successiuum, vel non vrgent coniecturæ in contrarium, importare possit vocationem per vulgarē, vt explicat eadem *Rot. in allegat. Auximana fideicommissi sub §. nec resistit, & seq.* secus dicendum est præsenti hypothesi. in qua non deficiunt coniecturæ contrariæ, vt patebit ex infra dicēdis, & eidem alternatiuæ fuit adie-ctum verbum indefinitum, quod vti comprehendens quodcumque tempus, in quo
11 primogeniti defecissent, † importat compendiosam continentem fideicommissariā, vt in specie tradiderunt *Parisi. cons. 18. nu. 12. lib. 2. Dec. cons. 480. sub num. 8. Peregr. de fideic. eod. tract. art 18. n. 16. Altograd. cons. 66. num. 15. & 16. lib. 2. & Rota coram Caualer. decis. 454. num. 8. & coram Buratt. decis. 689. num. 2.* & benè *coram Dunoz. Iun. decis. 651. num. 48. & 49.* Quidquid dicendum foret, si fuisset adiectū verbum, *non existente*, de quo loquuntur *Cyriac. & Rota in locis pro Rigutio allegatis.*

Et propterea si onus educandi fuit iniunctum per compendiosam retorquendo argumentum pro altera parte allatum, consequens est, vt etiam successio per compendiosam delata dicatur, itavt frustra ab ea prætendatur excludi Cæsarem Ginum, vt-
12 pote non educatum in domo † Testatoris, quia dum ille succedere debet, quandocumque defecerit primogenitus, siue ante, siue post quæsitam hæreditatem, indè clarum remanet qualitatem educationis nō debuisse necessariò concurrere pro successione obtinenda.

Quod etiam comprobatur nedum quia educatio fuit iniuncta pro maiori commodo hæredum, & sic intrat regula sequentia
13 non referri ad præcedentia, † quando per relationem restringitur dispositio fauorabilis ad tradita per *Ias. in l. 1. vers. quinto limita num. 9. ff de liber. præter. Felin. in cap. causam, quæ sub num. 4. vers. limita sexto de rescript. Alex. consil. 48. num. 6. vers. præterea quando sumus, & Rota coram Put. decis. 75. num. 2. lib. 2.*

Verum etiam, quia si huiusmodi qualitas deberet necessariò concurrere in succedere debente, sequeretur, quod admisso primogenito excluderentur eius descendē-
14 tes contra expressam voluntatem † Testatoris, quo etiam casu relationem excludi dixit *Rota coram Greg. decis. 495. num. 11.*

Et profectò tam vocatio per fideicommissum, quàm exclusio dictæ qualitatis con-
15 uincitur per illud verbum *primos*, † in vnica persona educanda, & eodem tempore nullatenus verificabilis, vt superius ostensum fuit.

Nequaquam subsistente illud verificari posse per relationem tam ad primogenitum Galeatij, quàm ad primogenitum Vincentij in superiori parte Testamenti institutum; Quia id triplicitèr repugnat; Primò, quia Testator vnumquemque hæredem vniuersalem instituit, non autem pro medietate; Secundò, quia succedere voluit *per ordine di*
16 *primogenitura*, † quod omnimodam integritatem importat, ac diuisionem excludit, *Tiraquell. de primog. qu. 33. num. 13. Molin. de primog. Hisp. lib. 1. cap. 4. ex num. 13. cum seqq. Rota coram Arguell. decis. 16. num. 4.* Et tertiò, quia relatio est facienda ad proxima, & imme-
17 diata, † non autem ad remota, *Rota cor. Greg. decis. 455. num. 13.* quando præsertim adsunt aliæ rationes intermediæ, *Dec. cons. 190. sub num. 1.*

num. 1. verſ. & in hoc non obſtantibus, *& eadem Rota coram Buratt. deciſ. 21. numer. 8.* & illa
18 nunquam ſit ad perſonam, cui,† prout hic, fuit ſpecialitèr prouiſum per expreſſam vocationem, iuxta *Text. expreſſ. in l. coherede 41. §. qui patrem, ff. de vulg. Peregr. de fideic. art. 16. ſub num. 107. & Rota in d. deciſ. 21. & ibi vtrobique coram Buratto*; hoc enim non diſpoſuit Teſtator gratia cumulandi vocationes, ſed fauore vſufructuariorum, quorum vita durante, nec Tacconos, nec Ginos ſuccedere voluit, vnde ne hoc contingeret in eorum præiudicium, prudentèr expreſſit eos instituere poſt conſolidatum vſumfructum, nũquam tamen turbato ordine ſuperius præſcripto vocationis eorum de Tacconis ordine primogenituræ, & deindè iis deficien-
19 tibus illorum de Ginis, licèt per † verbum *Inſtituo*, cùm etiam hoc verbum ex mente Teſtatoris obliquetur, *Peregr. de fideic. art. 18. num. 5. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 1. num. 16. Fuſar. de ſubſt. quæſt. 1. num. 1.*

Vrgente prætereà, pro corroboratione prædictorum plures coniecturæ ab informantibus ponderatæ; Et primò, quia Teſtator ſemel, atque iterum poſuit in conditione omnem deſcendentiam maſculinam Galeatij, vt patet ex illis verbis, ibi: E di queſti Tacconi, e Gini, come di ſopra iſtituiti, non vi eſſendo linea, e diſcendenza maſculina. Et ruſus poſt vocationem primogeniti Helenæ filiæ Galeatij: Et non vi eſſendo diſcendenza maſculina legitima, e naturale del Sig. Capitano Vincenzo Tacconi, e delli detti Gini, quod verbum *de' Gini* ſemper prolatum in numero plurali, cùm ad deſcendentiam vnius ex filiis Galeatij re-
20 ſtringi non valet, † indè negari non poteſt fuiſſe poſitam in conditione, & prædilectã etiam deſcendentiam aliorum, vt in ſpecie dictũ fuit in *Ariminen. ſecundogenituræ 1. Aprilis 1672. § & eo fortius, coram me*, & proindè
21 nonniſi illa extincta,† ad ſucceſſionem admitti valet Rigutius ſub huiuſmodi conditione vocatus, ad *Text. in l. filius familias 117. §. cum quis rogatus, ff. de leg. 1. Caſtill. contr. d. cap. 93. num. 4. in fine, Grat. diſc. 773. num. 4. & 5 & Rota coram Carill. deciſ. 266. num. 1. cum aliis ibi alleg.*

Secundò, quia Teſtator ex verbis mox relatis, æquiparauit deſcendentiam illorum de Ginis cum illa Vincentij Tacconi, vndè quemadmodum vocatio filiorum Vincentij non terminatur in primo, ita neq; huiuſmodi terminatio prætẽdi valet in filiis Ga-
22 leatij,† cum æquiparatorum ſit vna eademque conditio, ac pariformis debeat eſſe determinatio, *Surd. conſ. 383. num. 21. & latè Barboſ. tract. var. axiom. 14. num. 1. & per tot. & loco 6. num. 1 & 2.*

Tertiò, quia dum in aliis ſubſtitutionibus poſterioribus, tam ipſius Rigutij, quàm illorum de Peuarellis Teſtator, non reſtrinxit vocationem ad primogenitum, ſed illam extendit etiam ad ſecundogenitum, ibi: E non vi eſſendo diſcendenza maſculina legitima, e naturale del primo, ſucceda l'altro primo, che naſcera di vno delli detti Riguzzi di legitimo Matrimonio, e li loro figliuoli maſchi, come di ſopra. & ibi: E non vi eſſendo ſucceſſione maſcolina di detto Filippo Carlo, ſucceda il ſecondo, che naſce-
23 ra di detto Signor Marco Tullio;† non eſt dicendum hanc reſtrictionem voluiſſe in familia illorum de Ginis prius vocata, & prædilecta, ad *Text. in l. Publius in fin. ff. de condit. & demonſtr. Ruin. conſ. 40. ſub num. 9. verſic. igitur, & conſ. 14. ſub nu. 11. verſ. & iſtud etiam lib. 3. Mantic. de coniect. lib. 10. tit. 7. ſub num. 5. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſ. 76. num. 56. & Rota coram Greg. deciſ. 313. num. 8* Ex vſu enim,
24 ac modo loquendi ipſius Teſtatoris† voluntas declaratur, vt ad rem ponderat *Peregr. de fideic. art. 16. num. 108. & Rot. coram Dunoz. iun. deciſ. 823. num. 5. & deciſ. 837. num. 14.*

Denique, quia ſi Rigutius excludebatur à deſcendentia maſculina Helenæ filiæ Galeatij poſitæ in conditione ad illius excluſionem ibi: E non vi eſſendo deſcendenza maſcolina legitima, e naturale del Signor Capitan Vincenzo Tacconi, e delli detti Gini; multo magis excludi debet à filiis maſculis eiuſdem Galeatij ad ſucceſſionem prius vocatis,
25 & excludentibus filios Helenæ† per regulã, ſi vinco vincentem te, eo magis vinco te ipſum, *l. de acceſſionibus, verſ. Namque, ff. de diuerſ. & temp. præſcript. Mantica de coniect. d. tit. 7. nu. 6. & Caſtill. contr. lib. 3. cap. 30. num. 1. & per tot.*

Neque ad elidendas aliquas ex dd. coniecturis obſtare viſa ſunt deducta à Scribentibus pro Rigutio; Nam quod Teſtator diuerſimodè poſuerit in conditione deſcendentiã maſculinam illorum de Tacconis, & Ginis, primam nempè referendo ad Vincentium, ibi: E non vi eſſendo diſcendenza, &c. del Signor Vincenzo Tacconi, ſub qua omnes illius filij, & deſcendentes maſculi comprehenduntur, & aliam referendo ad Ginos, nulla facta mentione Galeatij; Non releuat, neque ſubſiſtit in facto, nec in iure; In facto, quia Teſtator præcedenter non ſtipitem, ſed eoſdemmet inſtitutos penitus æquiparauit, ibi: E di queſti Tacconi, e Gini, come di ſopra inſtituiti, e chiamati, non vi eſſendo linea, e diſcendenza maſculina; In iure verò, quia eo ipſo quod ſecundus venit ſub nomine primi, & ita tertius, ac quartus, quẽ alter non antecedit, vnuſque alteri intelligitur, vt ſupra, per fideicommiſſum gradua-
26 tus, dum Teſtator dixit: † E non vi eſſendo diſcendenza maſculina delli detti de' Gini, perindè eſt, ac ſi de omnibus filiis Galeatij loquutus fuiſſet, vt in ſpecie ad obiectum reſpondendo, cum quo tranſierat antecedens deciſio 1. Decembris 1670. §. abſque eo animaduertit *Rota in præalleg. Ariminen primogenituræ 1. Aprilis 1672. §. & eo fortius, corã me.*

Minus obſtat argumentum adductum contra tertiam coniecturam, quod ſicuti quando Teſtator voluit continuari ſucceſſionem in ſecundogenito, ſpecialitèr expreſſit, vt in ſubſtitutionibus Rigutij, & illorum de Pe-

uarel-

natellis, ita dum huiusmodi expressionem omisit in substitutionibus illorum de Ginis, eandem conditionem voluisse censendum sit.

Quia argumentum à discretiuo modo lo-
27 quendi procedit,† quando verba vtriusque substitutionis sunt clara, secus autem quan-
28 do sunt dubia; † Tunc enim illorum declaratio, & interpretatio rectè desumitur ex alio consimili sensu, quem habuisse dignoscitur Testator in altera parte testamenti, iuxtà *Text.in l.qui filiabus, ff de legat.1.& explicat Mantica de coniect.lib.6. tit.13. num.10. Rota coram Dunozzetti.d. decis.611. num. 5.* & distinguendo inter vnum, & alterum casum in *rec.decis.410.num.7.& 8.par.14.*

Et ita, omissis alijs obiectis tamquam magis irreleuantibus decisum fuit, vtraq;&c.

R. P. D. RONDININO.

Narnien. Societatis,

Luna 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM.

Contra obligationem filijfamilias deciditur, vel quia præsumatur suspecta à duobus instrumentis eodem die, & eodem Notario stipulatis in Vrbe, & in agro Narnienſi, inuicem distantibus per quadraginta milliaria, vel quia diceretur contracta ex pecunia amissa in ludo, vel tandem quia remanebat præscripta à Stat.Vrbis *lib.1.c.158.*cuius præsumpta solutio in societatibus officij à quo tempore incipiat, prout etiam à quibus actibus, & contrarijs præsumptionibus non excludatur, ex sequenti Summario, & Decisione videnda sunt.

SVMMARIVM.

1 *à Falsitatis suspicione quatenus remaneant immunes actus ab eadem persona eodem die celebrati in Vrbe, & in alio loco per 40. milliaria ab illa distante, & num. seqq.*

2 *Regula Cancellaria de verisimili notitia quando, & in quibus terminis procedat.*

3 *Notarij non solent mutatis equis eadem die arripere iter pro conficiendis instrumentis in locis per 40. milliaria inuicem distantibus.*

4 *Dieta legalis in communiter accidentibus attenditur constituens in singulos dies viginti millia passuum, non illa vulgaris publicis equis à cursoribus consueta, & sup.à num.1.*

5 *Iter quantum fieri possit spatio vnius diei perspectis facti circumstantijs, arbitrio iudicis relinquitur.*

6 *Obligatio filijfamilias de facili præsumitur ex ludo contracta ad fauorem illius, cum quo idem filius ludere solebat.*

7. *Filius familias viuens cum patre, non præsumitur quod breui spatio temporis, magnam pecuniarum summam consumere potuerit.*

8 *Creditor si diu tacuit, vt conueniret hæredes ignaros malum ius fouere præsumitur.*

9 *Statutum Vrbis* lib.1.cap.158.*præsumit solutionem spatio sexdecim annorum, & quatenus procedat.vid.num.12.& seqq.*

10 *in Statuto de præscriptione loquente attenditur locus, in quo mora, aut negligentia creditoris fuerunt contracta.*

11 *Societas contracta ad beneplacitum, eatenus durat quatenus non fuerit reuocata à partibus, vel ab altera earum.*

12 *Societates contrahi non possunt nisi ad certum tempus.*

13 *Societatis officij præscriptio à quo tempore incipiat vel ex Statuto Vrbis, vel ex dispositione iuris communis.*

14 *Solutio præsumitur ex silentio 16. annorum ex Statuto Vrbis, & ex longa taciturnitate de iure communi, & num.15.*

16 *Præscriptio Statutaria Vrbis in præsumpta solutione fundata, ex contrarijs, & fortioribus præsumptionibus remouetur, declara vt num. 18. § etenim, & num. 20.*

17 *Præscriptio non interrumpitur ex sola interpellatione extraiudiciali.*

18 *Præscriptio statutaria in præsumpta solutione fundata interrumpitur etiam ab interpellatione extraiudiciali.*

19 *Dictiones* assertus, seu prætensus *dicuntur dubitatiuæ, & nihil certi ponunt in esse.*

20 *Præscriptio statutaria etiam in præsumpta solutione fundata, non excluditur nisi ab explicita, & certi debiti confessione contraria.*

Itaut non sufficiant actus æquiuoci, & indeterminatam solutionem præseferentes ibidem, & sup. §. etenim.

DECISIO CCLXXXV.

MANDATVM ab A.C. Panciatico relaxatum contra bona hæreditaria q. Iacobi Alberti olim in controuersa societate fauore Antonij Pellegrini obligati, Summario vtriusque partis *num.1.*executioni demandandum non esse Domini responderunt.

Aut enim non docetur de valido contractu istius societatis, quam aliquis ex Dominis non parum suspectam habebat, ex eo, quod societas hæc scutorum 500. contracta fuit cum d.Iacobo Alberto filiofamil. sine vlla numeratione pecuniæ per nudam confessionem de recepto mediantibus alijs prioribus societatibus anno 1652. contractis in hanc postremã anno 1654. transfusis, quoad scuta 200. atque quoad alia scuta 300. præuia sola confessione, quod illa receperit ante stipulationem instrumenti, ipso Pellegrino creditore in omni cōtractu semper absẽte, quin potius vnam ex prioribus societatibus, atque aliam similem scutorum 100. iisdem diebus Romæ contractas fuisse, atq; in agro Narniensi, Iacobum se debitorem faciendo bonam fidem recognouisse, Summario de Albertis *num. 1.* quod nimis singulare videbatur, quia licèt vnica die ab Vrbe

Vrbe ad Narnienſem Ciuitatem per qua-
draginta milliaria diſtãtem iter confici poſ-
ſit, quod in ijs, quæ requirunt celerem ex-
peditionem, atque a communiter contin-
gentibus magna cum ſollicitudine expleri
1 conſueuerunt, † actum in ſimili temporis
anguſtia geſtum à falſitatis ſuſpicione pur-
get, veluti in procuranda notitia defuncto-
rum pro obtinendis à Summo Pontifice
2 beneficijs quotidie fieri videmus, † in qui-
bus terminis, vt ſatisfiat Regulæ Cancella-
riæ de veriſimili notitia loquuntur *decis. Bu-
ratt. 688. num. 9. & 10. & 60. nu. 1. & in Piſtorien.
beneficij 10. Martij 1671. coram R.P.D. meo Eme-
rix, & 28. Martij 1672. coram R.P.D. meo Taia.*

In ijs tamen, quæ non facilè contingere
ſolent, eadem ratio non videtur procedere,
cùm à communitèr contingentibus facta
metiendo, nunquam ſolent Notarij, mu-
tatis equis itinera conficere pro inſtrumen-
3 torum ſtipulatione † ipſa die Nouembris
autumnali tempore, itaut non vulgaris die-
4 ta publicis equis per Curſores confici † ſoli-
ta, ſed legalis attendi ſoleat viginti millia
paſſuũ in dies ſingulos conſtituens, iux. *tex.
in l. 3. ff. de verb. ſignif. et in l. 1. ff. ſi quis cantion. &
in §. qui autem excuſare, ibiq. gloſ. verb. viginti,
inſtit. de excuſat tutor. gloſ. in cap. præſent 34. verb.
legales de præben. in 6. Mandoſ. in reg. 30. Cancell.
de veriſimili notitia quæſt. 4. nu. 2.* cum perpenſis
5 facti circumſtantijs † hoc ipſum arbitrio Iu-
dicis probandum ſit, vt rectè concludunt
*Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. caſ. 206. num. 4. Al-
phonſ. Gloſſator in d. reg. de veriſimili notitia in
eius ordine 28. in fine, ibique Cocchier. pariter in
fine litera G. ac Rebuff. in additione ad eandem
regulam.*

Ponderabatur autem pro huius facti cir-
cumſtantijs id ipſum ſuadentibus depoſitio
inuoluta illius, qui inſtrumentum confe-
cit, qui vlterius contra formam conſuetam
deponit prius factam fuiſſe obligationem
Iacobi Alberti pro recognitione bonę fidei,
quam ſtipulatum cum officiali, & contra
conſuetum eorundem inſtrumentorum, Sũ-
mario de Albertis *num. 3.* atque confeſsio
eiuſdem Pellegrini in portionibus, quod ſę-
piùs aleis luſerit cum Iacobo, Sum. eorun-
6 dem *num. 4.* † vt ad hunc præciſum effectum
conſiderat *Rota in rec. par. 5. decis. 283. ſub n. 21.
& ſeqq. & coram Dunozzetto iuniore decis. 7. in
fine,* qui Iacobus ſi habebat ſeparatum pa-
trimonium, de quo Summ. Pellegrini *nu. 9.*
hoc eſt potiùs argumentum excluſiuum
contractus, cùm inueriſimile ſit quod Iaco-
bus conuiuendo cum Patre, ac inſuper pro-
7 prios redditus bonorum habens, † breui ſpa-
tio duorum annorum quingenta ſcuta vl-
terius conſumpſerit, vt in fortioribus termi-
nis ex ratione ducta à veriſimili, de qua *Bald.
in celebri conſilio 311. vol. 5. Crauett. conſ. 156.
nu. 9. Decian. conſ. 62. num. 72. & ſequen. vol. 3. Ma-
gon. decis. Lucen. 25. num. 7.* arguit *Rota corã Du-
nozzetto iun. d. decis. 7. ſub num. 13. & 14. & in
recent. par. 5. d. decis. 283. num. 6.*

Neque videbatur leue mendacium inter
amicos, & notos inter ludendum, & collu-
dendum aſſerere, quod Albertus viueret
ſeorſim à Patre, cùm ipſe Pellegrinus in iiſ-
dem portionibus faſſus fuerit ſe optimè ſci-
uiſſe Iacobum ſemper cum Patre conuixiſ-
ſe, Summ. reſpoſionis de Albertis *num. vnico*
atque ideò petitionem debiti diſtuliſſe non
ſolùm poſt mortem Iacobi, atque illius Pa-
tris anno 1659. Summ. de Albertis *num. 7.* ſed
etiam poſtquam citatus tunc fuit pro aſſer-
to ſuo credito à filijs, & hæredibus Iacobi
occaſione aditionis hæreditatis paternæ, Sũ-
mario eiuſdem Pellegrini *num. 7.* ſemper
deinceps tacuiſſe vſque ad annum 1675. Sũ-
mario eiuſdem *num. 8.* & Summario de Al-
8 bertis *num. 6.* † vt exindè labente magis, ac
magis in dies tempore in hæredibus inſcijs
rei geſtæ memoria periret, iuxtà celebrem
*decis. Afflict. 13. ſub num. 21. Menoch. lib. 3. præ-
ſumpt. 135. num. 19. Cyriac. controuer. 280. ſub
num. 8. & 9. Medic. decis. 80. ſub nu. 23. Rota rec.
par. 10. decis. 128. num. 8. & 9.*

Aut quatenus validitas contractus poſſet
ſubſtineri, dicebant DD. iam vltrò debitum
ſolutum præſumi ex ſtatutaria Vrbis præ-
9 ſcriptione † *lib. 1. cap. 158.* per lapſum ſexde-
cim annorum debitum ſolutum præſumen-
te, cuius diſpoſitio ſeruatur etiam in foren-
ſibus quotieſcumque contractus in Vrbe
geſtus fuit, Summ. vtriuſque partis *num. 1.*
atque hic ceptum Iudicium, Summario de
Albertis *num. 6.* cùm in ſtatutis deciſorijs,
quale eſt hoc præſcriptionẽ inducens, quoad
ea, quæ oriuntur poſt contractum per ne-
10 gligentiam, aut moram, † attendatur locus,
in quo moræ, & negligentiæ contractę ſunt
iuxtà theoricam *Bartol. in l. 1. num. 18. & 19.
C. de Summa Trinitate,* quam ibi ſequuntur
*Salicet. num. 52. Fulgoſ. num. 18. & 19. Purpurat.
num. 159. & ſeqq. Gratian. diſcept. 994. num. 9. in
fin.* quorum ſententiam approbauit *Rota poſt
Fenz ad Stat. Vrb. decis. 158. per tot. & in recent.
par. 8. decis. 3. num. 9. Merlin. decis. 124. num. 3.* cũ
alijs *in Romana pecuniaria 29. Iunij 1671. §. quia
etiam Teſtes, & 11. Martij 1672. §. quod autem co-
ram me.*

Non obſtante defectu temporis, quod de-
ſumendũ dicebatur à die finitę ſocietatis me-
diante interpellatione inter ſocios conuen-
ta, quã ſolent appellare diſdictam, quia quid-
quid ſit in cenſibus, ad quorum ſortis repe-
titionem agi nequit niſi à die factæ inter-
pellationis ab illius debitore, qui arctari nõ
poteſt ad illius reſtitutionem, diuerſum eſt
in ſocietatibus ſuper officijs Romanæ Cu-
riæ contrahi conſuetis, in quibus quoad
primos ſex menſes, indiſſolubiles quidem
ſunt, itaut quoad illius creditorem applica-
ri poſſit ratio, quæ procedit in cenſibus, ſed
reſpectu vlterioris temporis, pro quo ad
beneplacitum cõtrahentium ſocietates du-
raturæ contrahuntur, non procedit eadem
ratio, quia tunc à die quidem interpella-
tionis, ſeù vt vocant diſdictæ quindecim
dierum, ſocietates diſſoluuntur, ſed hæc in-
terpellatio non minus à debitore, quàm à
credi-

creditore illarum fieri poteſt, & ſocietas cō-
11 tracta ad beneplacitum† catenus durat,qua-
tenus non fuit reuocata à partibus, vel ab
altera earum, iuxtà *text.in l.tam diu C. pro ſo-
cio.* quia aliàs ſocietates contrahi non poſ-
12 ſunt, † niſi ad certum tempus ad *text.* vbi
cōmunitèr DD.in *l.nemo poteſt 35.& in l. adeo
60. ff.pro ſocio*, vt benè explicat *Lemell. ſuper
Bulla Pij IV.de Societ. off.gloſs.12.in princ.verſ.
oſtauum, Caſtracan.de Societ.offic. cap.55. num.9.
& plur.ſequen.Zacchias illo eodem tract.nu.201.
& ſequen.* cum quo ſenſu accipienda eſt *Rota
coram Bichio deciſ.341.num.5.& ſequen & coram
Dunozzetto Iun.deciſ.960.num.6.& 7.*& proin-
dè ſuppoſita facultate agendi tam in ipſo
creditore, quàm in debitore quandocumq;
13 poſt ſex menſes, † ad illos tantùm ſit refe-
renda exaduerſo adducta concluſio, vt non
valente agere non currat tempus, neq; ad
preſcribendum in terminis iuris communis,
neq; ad præſumendū in terminis huius Sta-
tuti ſolutionem, iuxtà doctrinam *Baldi in
auth niſi triennale ante n.1.C.de bon.matern. Rota
coram Dunozzetto iun.deciſ. 548. num.1.*repeti-
ta poſt *Zacch.de oblig.Camer. deciſ.219. & corā
Caualer.deciſ.218.num.5.& ſequen.*

Ideoque cùm ab anno 1654. contractæ
ſocietatis vſque ad annum 1671. nulla ap-
14 pareat ſolutio, † neque petitio fructuum,
in quibus terminis procedunt *deciſ. Buratt.
73.num.11.& 12.*repetita *in recent.par.2. deciſ.
583.* neque doceatur de diſdicta, ſed ſolum
deducatur finis ſocietatis ex morte officia-
15 lium, Sum.Pellegrini *num.2.* † cunſequens
eſt, vt ſolutionem præceſſiſſe dicamus, ar-
guendo etiam ex iuris præſumptione, de
qua in *l.ſi quis fortè 6. ff. de pœnis, & in cap.1.de
frigid.& malef.* cum alijs plenè relatis *in de-
ciſ.13. Afflict. & Surd. deciſ.105.Rota cor. Mer-
lino dec.124.& in d. Romana pecuniaria 29. Iunij
1671.§.fin.coram me.*

Lapſum autem ſexdecim annorum, &
vltra, illos deſumendo poſt ſex menſes, in-
tra quos creditor ſocietatis agere nun pote-
rat, vſque ad diem 22.Maij 1671.quo lis pro
parte Pellegrini inchoata apparet, Summ.
de Albertis *num.6.*interrumpere non potue-
runt, aliæque epiſtolæ anno 1670. circa
quandam indeterminatam concordiam in-
ter Pellegrinum, atque hæredes Iacobi Al-
berti debitoris, qui inſuper illum citarunt
tamquam creditorem in confectione Inuē-
tarij, Sum.eiuſd.*nu.5.6.&7.* ex quibus dedu-
cebatur ex vtraq;parte agnitio iſtius debiti,
ex qua quemadmodum tollebatur negligē-
tia debitoris in non petendo debitum, in
qua ſtatutaria ſolutionis præſumptio funda-
tur, è conuerſo intrabat confeſſio debitorū
quoad creditum controuerſum ſolutionis
16 excluſiua, † & his fortioribus præſumptio-
nibus ſtatutaria ſolutionis præſumptio ex-
cludebatur iuxtà deducta per *Gabr. conſ.158.
nu.13.& ſequen.vol.2.Fenzon.ad Stat. Vrb.lib.1.
d.cap.158.num.32.cum plur.ſequen.& per Adden.
ad Buratt.deciſ.98.num.8. Ciarlin. controu. 196.
num.46. Rota coram Bichio deciſ. 50. num.12. &
ſeqq.* repetita poſt *Merlin. de pignor. deciſ. 44.*
cum alijs latè deductis *in Vrbeuetana relaxa-
tionis indemnitatis 10.Aprilis 1671. §. non etiam
tertium,& §.ſeqq.& 15.Februarij 1672. cor. Re-
uerendiſs. D.meo Albergato Decano*, itaut quā-
17 uis regularitèr ad interrumpendam † præ-
ſcriptionem extraiudicialis interpellatio nō
ſufficiat, iuxtà dictum *Imolæ*, quem ſe-
quitur *Alex.in l. ſi ſeruum §.ſiquidem ff.de verb.
18 oblig.Menoch.conſ.280.num.7.*ſufficit † tamen
ad hanc ſtatutariam impropriam præſcri-
ptionem excludendam, vt diſtinxit *Rota in
recent.p.1.deciſ.286.num.20.* & melius *coram
Seraphino deciſ.718.num.4. & poſt Pacif. de Sal-
uiano interd.deciſ.301.num.3.*

Etenim præter ea, quæ circa iſtos actus
veluti informes, & parte non citata in actis
productos opponebant Scribētes pro hære-
dibus Alberti cōſiderabant DD.ex prædictis
actibus, quemadmodum nihil deduci poteſt
reſpectu agnitionis debiti in Pellegrino, cū
epiſtolæ præleferentes tractatum concor-
diæ, atque proteſtatio contra aditionem
hæreditatis contra hæredes Iacobi, ſint pe-
nitùs æquiuocæ, & indeterminatæ, neque
ſpecificent hoc creditum ſocietatis, d.Sum-
mario Pellegrini *num. 5. & 6.* quinimò po-
tiùs excludatur, cùm ex ſecunda epiſtola
Brunetti deducatur tunc actum fuiſſe de
concordia circa rem longè priùs in iudiciū
deductam, ibi,, Per la dilatione, che ſi com-
piacque concederli nel proſeguir la cauſa,
che hà con li Signori ſuoi Cugini, *num. 5.*
cùm tamen lis hæc, de qua agitur; longè
poſtea anno 1671 inchoata fuerit Summ.de
Albertis *num.6.*Ità paritèr ex iis nihil dedu-
ci poſſe quoad confeſsionem debiti in iſtis
hæredibus Iacobi debitoris, quia Pellegri-
nus in Inuentario citatus fuit ſolùm tam-
quam aſſertus creditor, d.Summario eiuſ-
19 dem Pellegrini *num. 7.* quæ dictio † *aſſertus*
quemadmodum & *prætenſus* veluti dubitati-
uè nihil certi ponunt in eſſe, iuxtà deducta
per *Felin.in cap.accedens 2. ſub nu.10. verſ. Me-
lior reſponſio vt lite non conteſt. Iaſ.in l.fin.num.5.
C.de tranſact. Rota coram Buratt.deciſ.550. nu.2.
& in Bonon. fideicommiſſi de Pepulis 27. Ianuarij
1666.§.rurſus coram R. P. D. meo Bourlemont.*
20 Ideòque nihil ſuffragantur in hoc † caſu,
in quo explicita, & vndequaque certi de-
biti confeſſio requiritur, iuxtà *gloſs.in l. cum
notiſſimi verſ.ſine violentia ad med.C.de præſcript.*
cum alijs in longè fortioribus terminis ad
hunc præciſum effectum congeſtis *in deciſ.
Eminentiſſimi Ottoboni [illegible] & ſeqq. &
deciſ.204.num.4.cum plur.ſeqq.*

Et ità vtraque &c.

*Binæ aliæ deciſiones in hac cauſa emanarunt
ſub diebus 15.Februarij & 17.Iunij 1677. coram
eodem R.P.D. Ronduinino.*

R.P.D.

R. P. D. CALATAIV.

Fauentina Retractus.

Lunæ 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM.

Datur cauthela emptori, qua se defendat à petitione retractus, vt nempè procuret extinguere censum anteriorem, & à censuario cessionem reportet, quod si ab alio censuario posteriore super eodem retractu molestetur, poterit se tueri anterioritate census extincti, quæ licèt sequuta de pecunijs debitoris, & reportata pro credito extincto, suffragatur adhuc ad exclusionem eiusdem retractus.

SVMMARIVM.

1 *Cessionarius creditoris census succedit in omnibus iuribus etiam retractus, eidem censuario competenti.*

2 *Retractus iura cessibilia sunt, & cedi possunt.*

3 *Emptor qui pretium reiempta soluit censuario anteriori, non potest vigore retractus molestari à censuario posteriore.*

4 *Emptor ad effectum retentionis potest soluendo anterioribus reportare cessionem, & cum ea se tueri aduersus posteriores creditores.*

5 *Cessio census quem emptor extinxit de pecunijs debitoris, licet non suffragetur ad effectum agendi, iuuat tamen ad effectum retinendi.*

6 *Retentio datur etiam illi, cui non competit actio.*

7 *Accollator extinguens censum, illum postea cedere non potest.*

8 *Retractus non datur creditori census aduersus emptorem, qui pretium alio censuario anteriori persoluit, & ab eo cessionem reportauit, & sup. à num. 1.*

9 *Census anterior, licet extinctus, reputatur viuus ad effectum denegandi retractum censuario posteriori, & sup. à num. 1.*

DECISIO CCLXXXVI.

VENDIDIT Franciscus Puteus pro scutis 3400. Prædium diuersis Censibus grauatum Blasio à Pane, qui ad computum pretii dd. Census in se accollauit, sed habita notitia dictæ venditionis à Paulo Salechio vno ex Creditoribus Censuarijs iste in partibus intentauit contra dictum Emptorem retractum sibi competentem ad fundum censitum in vim Constitutionis Beati Pij V. super forma creandi Census, & sententiam fauorabilem reportauit, confirmata postmodum ab A. C. vndè iterum interposita appellatione, & causa mihi commissa, dedi dubium, An sit locus d. retractui, & DD. negatiuè resoluerunt.

Omissis alijs, quæ pro exclusione retractus allegabantur, vnicum fundamentum resolutionis fuit, quod d. Emptor vigore accollationis factæ extinxit diuersos census
anteriores Censui Salechij, reportata iurium
cessione, qua mediante successit in omni-
1 bus iuribus cedentium, † & sic etiam in iu-
re retractus, vt in specie dixit *Rota decis. 524.*
2 *post Cenc. de censib.* † quod esse cessibile firmat
decis. 504. num. 7. post eundem Cenc. de cens. ma-
3 ximè ad effectum retinendi rem † emptam,
& excipiendi aduersus Censuarios posterio-
res, *l. si potiores C. de his qui in prior. credit. loc.*
Cost. Sicul. cons. 63. nu. 7. & seq. Roder. de ann.
redd. lib. 2. quæst. 16. num. 61. Benincasa. decis. 50.
nu. 3. Staiban. resol. 5. num. 25. 29 & 30. Vrceol. con-
sult. 4. num. 5. Rota coram Coccino decis. 359. num. 2.
& decis. 33. num. 19. post Merlin. de pignor.

Nec releuat, quod Blasius vti accollata-
rius subintrauerit in locum debitoris, qui
non potest ad sui fauorem cessionem trans-
latiuam a creditore reportare, sed tantùm
extinctiuam, & pro censu extincto nequeat
amplius agere, quia inspecto initio ipse non
erat debitor, neque ad extinctionem tene-
batur, sed tantùm ex post ratione emptio-
4 nis, alienam in se suscepit † obligationem;
ideoque extinguendo census anteriores, va-
lidè potuit reportare cessionem ad se tuen-
dum, & defendendum aduersus posteriores
creditores, vt pluribus cumulatis probat
Olea de cess. iur. tit. 5. quæst. 1. num. 7. & seqq. &
5 quamuis pro censu extincto † cessio non
suffragetur ad effectum agendi, est tamen
valida ad effectum retinendi, *Rota decis. 308.*
nu. 1. & seq. & dec. 559. nu. 19. post Cenc. de cens.
& in rec. dec. 243. nu. 4. & 9. par. 5. tom. 1. & coram
Cocc. decis. 359. num. 2. et seq. post Merlin. de pign.
d. decis. 33. num. 19. Non enim est in iure no-
6 uum, † quod vbi etiam non competat actio
detur retentio, *Maur. de solut. cap. vlt. nu. 67.*
Decian. cons. 94. nu. 28. lib. 3. Theodor. Reinkin de
retract. quæst. 6. nu. 456.

Non obstat *decis. 187. coram Dunozzetto Se-*
niore, quia loquitur in diuerso casu, in quo
Fontanella accollauerat Censum, illumque
extinxerat, & postea Ioseph, qui emerat
fundum censitum cùm molestaretur à cre-
ditore Census super retractu, fecit sibi an-
teriorem Censum cedi à Fontanella, vt me-
liùs videre est in eius præcedenti *decis. 173.*
quam cessionem Rota dixit Iosepho non
suffragari, quia dum Fontanella accollator
7 extinxerat, † nihil habebat quod cederet;
In casu autem, de quo agitur idem emptor
cum pecunia rei emptæ extinxit credita an-
teriora, reportata cessione iurium ad effe-
ctum retinendi aduersus posteriores credi-
tores, quod vtique sibi permissum est ex su-
pradictis, neque secundo creditori aliqua fit
8 iniuria, † quia excluderetur à primo si iste
cum pecunijs emptoris nõ fuisset dimissus,
vt aduertit *Costa cons. 63. nu. 7.* & proindè cẽ-
9 sus anterior licèt extinctus † reputatur viuus
respectu posteriorum, *Capit. Latro decis. 16.*
lib. 1. Olea vbi supra nu. 7. & seqq.

Et ita, vtraque Parte informante, reso-
lutum fuit.

R. P. D.

R. P. D. MATTÆIO.

Romana Pensionum.

Lunæ 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM.

Non substineri deciditur translationem pensionis factam ab eo, qui matrimonium contraxerat, quamuis illā retinere potuisset, vel ratione priuilegiorum Militum Lauretanorum, vel etiam vigore indulti, quia neutrum pro translatione suffragatur, etiamsi in eodem indulto diceretur, illud non cessare per mutationem status personæ indultarij, quia cùm fuisset concessum Clerico, solùm considerato vti Clerico, extendi non poterat ad statum coniugij omninó ab illo & de sui natura diuersum.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ resultat si in ea fuerint seruata requisita vulgatæ dec. Caputaq.*

2 *Facultas transferendi pensiones amittitur per contractum matrimonij, & num. 10. ac per tot.*

3 *Milites Lauretani habent solam facultatem retinendi, non autem transferendi pensiones, & n. 4. & 7.*

4 *Pensiones retinendi facultas non trahitur ad facultatem illas transferendi, omnino de sui natura diuersam, & num. 5. & num. 8. 15. & seqq.*

5 *Pensionis translatio est onus, & seruitutem inducit in beneficijs.*

6 *Extensio non fit in odiosis de uno casu ad alium.*

7 *Priuilegia militum Lauretanorum important quidem retentionem pensionum, sed illarum reseruationem excludunt, & num. 3. 4. & 11.*

8 *Retinere aliud est, aliud verò transferre, & ideo vnum non extenditur ad alterum.*

9 *Translatio pensionis digna est speciali nota, & specialem mentionem, & expressionem requirit.*

10 *Pensionis Ecclesiasticæ est incapax vxoratus, & ideo illam non potest transferre sine priuilegio speciali, & num. 2. & per tot.*

12 *Transferendi facultas non est quid accessorium ad pensionem, sed est quid extrinsecum, quod considerari non potest vti de re, & natura eiusdem pensionis.*

13 *Indultum transferendi pensiones cessat postquam quis matrimonium contraxit. amplia vt n. seqq.*

14 *Status mutatio considerata in clerico, non intelligitur, si ille matrimonium contraxit, sed solum si ad alium gradum, puta Episcopatus, transiret, & num. seqq. ac num. 24. cum seqq.*

15 *Episcopus habens facultatem retinendi pensiones non potest illas transferre sine indulto speciali, et num. seqq.*

16 *Pensionē quod vxoratus sine speciali indulto transferre possit, & quod illa denegetur Episcopis, absurdum, & indecentius esse videtur.*

17 *Pensionis retentio ad instar dispensationis regulanda est.*

18 *Indulti vna pars declaratur ab altera.*

23 *Priuilegia tantum suffragantur, quantum sonant.*

26 *Dictio, alia reddit subsequentia vniformia suis antecedentibus.*

DECISIO CCLXXXVII.

TRANSLATIONEM pensionum factam à Hieronymo Purarello ad fauorem Vrbani filij in prima instantia A. C. & in secunda Rota coram Reuerendissimo Albergato Decano, nullam esse per sententiam pronunciarunt, & in tertia instantia cor. me, præuia dubij disputatione, An sententia Rotalis esset confirmanda, affirmatiuè fuit responsum, quia dum de illius validitate non fuit dubitatum, † concurrentibus omnibus requisitis enumeratis in vulgata *dec. Caputaq. 252. par. 2.* Iustitia etiam visa fuit clara, dum annullat pensionem translatam á Hieronymo, qui erat priuatus ob mutationem status clericalis in laicalem, & vxoratum † omnimoda facultate illā transferendi, *Rota in rec. dec. 369. num. 2. par. 14. & in Romana pensionis 1. Iunij 1665. coram R. P. D. Ottalora.*

Aut validitatem translationis fundat Vrbanus Dominicus Translatarius in eo, quod Hieronymus Pater adscriptus erat inter Milites Lauretanos, quorum priuilegiorum virtute potuit pensiones retinere postquam statum clericalem commutauerat in alium laicalem, & coniugalem, & hæc consideratio minimè infert ad sustinendam hanc translationem, † quia ista priuilegia tantummodo tribuunt facultatem retinendi pensionem ad summam scutorum 200. † & non possunt extendi ad casum translationis, sub quibus nullo modo illa videtur comprehēdi, cùm sit casus diuersus, qui specialem, & indiuiduam facultatem exposcit, & nequaquam cadit sub illa retinendi pensiones, & in odiosis, vt est translatio pensionis, † quæ onus, & seruitutem in beneficio † inducit, extensio fieri non debet de casu ad casum, *cap. 1. de fil. Presb. cap. odia de regul. iur. in 6. Spada cons. 74. num. 1. lib. 3. Rota coram Veral. dec. 99. & 100. par. 3. & in Imolen. pensionis 25. Ianuarij 1672. coram R. P. D. Emerix.*

At tantum abest, quod sub facultate proueniente ex huiusmodi priuilegijs retinendi pensiones, comprehendatur etiam facultas transferendi, † quod quinimò contrarium expreśè docemur ex claris eorundem verbis, ibi „ non autem quoad pensionū translationem; vndè cùm aliud sit retinere, & aliud transferre, † gratia retentionis pensionis, nullo modo importat gratiā translationis, ex quo illa tantum comprehendit personam, ad cuius fauorem confertur pensio & ista vti vberior etiam ad fauorem translatarij, † & hac de causa digna est speciali nota, *Caputaq. dec. 305. num. 9. par. 2. & dec. 99. num. 2. par. 3. Put. dec. 342. n. 2. Caualer. decis. 148. num. 6.*

Et hoc máximè procedit contra Hieronymum transferentem, qui cùm de tempore translationis esset vxoratus, euasit incapax

10 pax pensionis Ecclesiasticæ, † & per conse-
quens eam non poterat transferre absque
speciali, & indiuiduo priuilegio, *Tondut. de
pension. cap. 175. num. 4.* cui illud militiæ Lau-
11 retanæ suffragari non poterat, † quod cum
loquatur de retentione, trahi non poterat
ad translationem, ex quo facultas transfe-
12 rendi † non est quid accessorium ad pen-
sionem, sed est quid extrinsecum, & nequa-
quam considerari debet vti de re, & natura
ipsius pensionis, vt egregiè firmatum fuit
in d. decis. 99. num. 2. coram Verall. par. 3.

Vel ipse Vrbanus Translatarius hãc trans-
lationem substinere vrget ex indulto cõces-
so Hieronymo Patri à sa. me. Vrbano VIII.
dum illi seruitia præstabat, & eodem modo
13 DD. visum fuit non cessare † difficultatem,
quia nec huiusmodi indulti beneficio frui
poterit, postquam ad matrimonialem statũ
transiuerat, stante quod illud consecutus
fuit vti Clericus, & Canonicus S. Nicolai in
14 Carcere, † sub quo non comprehenditur
mutatio status, & transitus ad vitam laicalem
in indulto minimè consideratam, vti dici-
tur de eo, qui fuit promotus ad Episcopatũ,
15 & obtinuit facultatem retinendi † pensiones,
quas transferre non potest, si non habuit
etiam specialem facultatem transferendi.
*Spada cons. 74. per tot. lib. 3. Paris. de re benef. lib. 1
quæst. 4. nu. 49. Tondut. de pension. cap. 31. num. 32.
& cap. 73, num. 9. Grattan. discept. 551. num. 32. &
33. Caputaq. dec. 100. & decis. 320. par. 3.*

Et licèt ista comprehendat tantum casum
pensionarij quando ad Episcopatus apicem
euectus fuit, quod obijcitur esse diuersum à
casu transitus ad matrimonium, tamen se-
quendo æquam doctrinam *Spad. in d. cons. 74.*
valere in hoc casu argumentum de matri-
16 monio spirituali ad temporale, † fundatum
in optima ratione ex quo indecentiùs est,
quod vxoratis hoc esset licitum, & quod
prohiberetur Episcopis in ecclesiastica digni-
tate constitutis, & rationes adductæ in *dec.
Caputaq.* militant in vtroque casu, inspicien-
17 do præsertim, quod retentiones † pensionũ
ad instar dispensationum regulandæ sunt,
iuxtà *text. in l. commodissimè ff. de Lib. & Posth.*

Verba autem apposita in eodem indulto,
ibi „ Nec etiam per promotionem ad Eccle-
siam Cathedralem, & Metropolitanam, vel
translationem, vel alium statum, & perso-
18 næ tuæ mutationem, † quæ Vrbanus Trans-
latarius dicebat comprehendere etiam sta-
tum sæcularem, & vxoratum, iuxtà *decis.
Cauáler. 148. num. 6.* Rota considerauit non
esse apta hoc inducere, etiamsi in illis Papa
19 mentionem fecerit de mutatione † status,
quia ista non debent ita generalitèr inter-
pretari, quod Papa intellexerit de omni, &
quacumque status mutatione, sed secundum
subiectam materiam restringenda veniant, &
de ea sola specie mutationis intelligenda
sunt, quæ non excedat limites ipsiusmet sta-
tus Ecclesiastici, ab eodem Papa considera-
20 ti, † inter quem non potest includi matri-
monium, vti dissimile, & incompatibile
cum statu Ecclesiastico, ex quo illa verba
referri debent ad alia immediatè supra ex-
21 pressa, † & solum verificari possunt, muta-
tionem status ad Dignitatem Episcopalem,
Archiepiscopalem, Abbatialem, Prioralem,
& similes in indulto sub silentio inuolutas,
22 vt congruum sit, † vt vna pars illius ab al-
tera suam declarationem sumat, *Soccin. in l.
1. num. 1. & seq ff. de reb. dub. Ruin. cons. 131. Surd.
23 cons. 73. num. 23.* & priuilegia † tantum suffra-
gàntur, quantum sonant *Innoc. in cap. dilecto
de offic. Archidiac. cap. auditis, vbi Felin. num. 10.
de præscript. Rota in rec. decis. 8. nu. 7. par. 8.*

Eoque fortiùs, quia Papa gratificando
Hieronymo tam in præsenti, quàm in futu-
ro, illum considerauit vti Clericum, & Ca-
nonicum S. Nicolai ad Carceres, cui primã
pensionem elargitus fuit, cum conditione,
24 quod Clericali charactere insignitus † esset,
& illum cumulando nouis gratijs conces-
sit etiam quamplura priuilegia, vt patet ex
eodem indulto tam circa promotionem ad
Sacros Ordines extra tempora, quàm circa
pluralitatem beneficiórum, & dispensatio-
nem Residentiæ, & tempore, quo illi inser-
uiebat, quæ omnia solis Clericis sunt pro-
25 pria, † & nunquam conueniunt illis, qui
matrimonia contrahunt, & his positis, &
pluribus perpensis facile arguere Papam
non cogitasse de tali status mutatione, &
hoc etiam benè demonstrat dictio illa *aliam*,
26 ibi, *seu aliam* † status mutationem, cuius
natura est subsequentia reddere vniformia
antecedentibus, & diuersa non potest inclu-
dere, *cap. fides de rescript. l. plures C. de fid. in-
strum. l. 3. vbi gloss. C. de seru. fugit. Ancharan.
cons. 361. nu. 3. Aretin. cons. 16. num. 3. Ruin. con-
sil. 181. num. 2. lib. 2. Cephal. cons. 414. num. 12. &
13. lib. 3. Spada cons. 21. num. 13. Gratian. disce-
ptat. 774. num. 28. Rota in rec. decis. 393. num. 3.
par. 4.*

Nec *decis. 148. coram Cauaier.* obesse potest,
cui egregiè respondit altera decisio in hac
causa emanata coram Reuerendissimo De-
cano, dum non merebatur allegari, ex quo
ibi agitur de mutatione status non dissimi-
lis, & cùm non applicetur casui, de quo
agitur, qui est diuersus, ideò firmum re-
manet illud, quod deductum fuit contra
Vrbanum Translatarium Titularibus tan-
tantúm informantibus.

*Supra in hac eadem parte adest altera præsentis
causæ decisio 126. coram Reuerendissimo D. Alber-
gato Decano, quamuis ibidem per errorem adnota-
ta sit coram R. P. D. Matthaio.*

R. P. D. EMERIX.

Leodien. Dotis.

Lunæ 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM.

Ad concordiam redacti sunt testes, qui videbantur varij, & singulares, distinguendo tempora, & ita conciliando eorum dicta, quæ cùm fuerint vniformia super negotio principali, parum obstare dictum est, quod in reliquis aliquam discrepantiam haberent, eo magis quia etiam adminiculati erant ab aliis attestationibus iuratis personarum fide dignarũ; Rursus admissus est mediator vtriusque partis, quia neque commodum, laudem, vel dedecus habere poterat, ac etiam procurator super alia re diuersa ab ea, in qua procurator constitutus erat, & exclusæ sunt soror, & nepos alterius ex litigantibus.

SVMMARIVM.

1 *Testes vt reducantur ad concordiam, eorumque varietas, & singularitas reppellatur, omnis interpretatio facienda est.*

2 *Testium contrarietatem ad euitandam distinguenda sunt tempora.*

3 *Testes contestes benè probant.*

4 *Testes non requiritur quod in omnibus simul concordent, sed sufficit quod vniformiter deponant circa negotium principale.*

5 *Testes non sunt contrarij si deponant aliquid conuentum tempore confectionis capitulorũ quod postea in illorum stipulationem negent fuisse repetitum.*

6 *Testes non sunt contrarij si alter de mille imperialibus deponat, alter verò de quatuor millibus florenis, quæ idem sunt.*

7 *Procurator potest depónere super alia re diuersa ab ea, qua fuit constitutus procurator.*

8 *Mediator ab vtraque parte approbatus, si neque commodum, laus, vel dedecus ad eum spectet, deponendo de facto proprio, benè probat.*

9 *Testes adminiculati ex attestationibus iuratis personarum fide dignarum plenè probant.*

10 *Iuramentum in supplementum plenæ probationis, quoties adest plusquam semiplena probatio inter honestas personas admittitur.*

11 *Soror, & Nepos repelluntur à testificando pro sorore, & respectiuè amita.*

12 *Attentata dicuntur sufficienter purgata per depositum vnicus iulij cum obligatione soluendi residuum, quoties summa reficienda non est liquida.*

DECISIO CCLXXXVIII.

IN disputatione habita sub die 10. * Iunij 1672. visum fuerat DD. per testes inductos à Thoma Petro non fuisse sufficientèr probata pacta inita inter ipsum, & Catherinam Corneliam coniuges ex vna, ac Ioannem, & Agatham parentes sponsæ ex alia super præstatione supellectilis valoris mille imperialium, vltra dotem conuentam, & futura successione in bonis eorundem ęqualiter cum aliis filijs, sed hodie per Informantes pro Thoma Petro, facto melius dilucidato DD. recesserunt à decisis.

Præmittendo enim, quod in hac materia probationis testium dicta non sint cauillanda, sed potius facienda omnis interpreta-
1 tio, † vt reducantur ad concordiam, & vt varietas, ac singularitas repellatur, ad *Text. in cap. cum tu 16. de test. Alex. cons. 185. nu. 4. cum seqq. lib. 7. Farinac. de test quæst. 65. num. 73. coram S. M. Greg. decis. 558. num. 6. & 7. & coram Bich. decis. 018. num. 7.* & quod etiam sint distin-
2 guenda tempora † ad euitandam contrarietatem, *cap. si peccauerit 2. quæst. 1. Dec. cons. 602. num. 6. & Rota coram Veral. decis. 270. num. 2. par. 3.* insubsistentes remanent in facto singularitas, & varietas dictorum testium, in quibus pręcipuè innititur contraria decisio.

Singularitas enim deducta ex eo, quod primus testis deponit eadem pacta fuisse tractata, & conclusa in ipsa die capitulorum, secundus verò quod id peractum fuit per plures dies ante, excluditur ponderando, quod hic testis factum altius repetendo, narrat etiam initium tractatus, in quo ipsemet proposuit Patri sponsæ Thomam Petrum velle eius futuram sponsam esse æqualitèr instituendam hæredem cum aliis filijs, & affirmatiuam responsionẽ reportauit, deindè verò super 13. interrogatorio progrediẽdo vlterius, dixit idem pactum, & aliud quoad supellectilia iterum fuisse tractata, & conclusa præsentibus, & acceptantibus partibus in ipsamet die confectionis capitulorum, in quo benè concordat cum alio teste, adducendo etiam easdem rationes, propter quas eadem pacta non fuerunt in scri-
3 ptis redacta, itaut verè sint contestes; † ideoque benè probent *cap. in omni negotio 4. & cap. licet 23. de test. & l. vbi numerus ff. de test.* non enim ad hunc effectum requiritur, quod
4 testes in omnibus prorsus concordent, † sed sufficit, quod vniformitèr deponant circa negotium principale, *Iason in l. cum antiquitas 28. num. 10. C. de testam. Bertaz. cons. ciuil. 102. nu. 27.* & dixit *Rota coram S. M. Greg. decis. 351. num. 22.* & pluribus relatis *decis. 53. num. 13. par. 13. rec.*

Varietas verò, & contrarietas dd. testium ex eo elicita, quod iuxtà 18. interrogatoriũ deponant cõtrouersa pacta fuisse inita tempore, quo tractabatur matrimonium, & quod tempore stipulationis capitulorum non fuerint repetita, & tamen paulò ante jam dixerant illa fuisse conclusa in actu cõfectionis capitulorum, pariter remouetur distinguendo tempora, prout ipsimet testes distinxerunt; aliud enim est tempus confectionis capitulorum, & aliud tempus illorum stipulationis, potestque bene simul stare, quod quædam conuentiones, & pacta
5 fuerint conuenta in confectione † capitulorum, & tamen non fuerint repetita in illorum stipulatione, præsertim dum ex conuen-

uentione in scriptis redigi non debebant, vt ad sensum patet, itaut ob id testes redargui non possint de contrarietate, vt ferè in his terminis aliàs respondit *Rota decis. 688. nu. 5. par. 2. rec.* & melius coram *Buratt. decis. 844. nu. 14. vers. contrarietatem*.

Neque pariter aliqua contrarietas considerari potest in eisdem testibus respectu supellectilis, ex eo quod vnus deponat pro illa fuisse oblatos mille imperiales, alter verò 4000. florenos, & quod id remissum fuerit discretioni parentum, dummodo tamen eius valor non esset minor mille imperialibus, quia vtraque depositio in substantia idem continet, dum 4000. floreni æquiualent mille imperialibus, ad quos ambo te-
6 stes se restrinxerunt, † quod sufficit, vt non possint dici contrarij, & plenè probant *gloss. in cap. dudũ 20. verb. substantia de conuers. coniug. Ang. cons. 275. nu. 8.* & alij superius adducti §. *singularitas in fin.*

Cessant etiam in facto exceptiones personales consideratæ in alia decisione contra eosdem testes; quod enim primus interfuerit dicto contractui vti procurator Thomæ Patri, non subsistit, quia non ab ipso, pro quo nec aliquem actum gessit, sed ab eius matre fuit constitutus procurator, non ad acceptandum pacta controuersa, sed ad promittendum alia ad ipsam spectãtia, vt Sum-
7 mario dato 1. Decemb. præteriti *num. 4.* † ac propterea bene de eisdem pactis vti de re diuersa deponere potest, *Bart. in l. deferre §. idem decreuerunt num. 2. vers. si vero aliquis ff. de iur. fisci, Alex. cons. 259. nu. 2. vers. preterea lib. 6. Mascard. de probat. concl. 66. num. 8.* & pluribus relatis *Farinac. de test. quæst. 60. num. 213. & seq.* & dixit *Rota decis. 90 num. 2. par. 8. rec.* Quod vero secundus fuerit ab eodem Thoma Petro electus ad suadendum socero sæpè dicta pacta, cessat ponderando, quod idem est Notarius de instrumento rogatus ad instantiam Ioannis, & Agathæ, quorum ferè omnia negotia gerebat, & à quibus etiam deputatus fuit ad tractandum matrimonium inter partes, *Summ. num. 6.* itaut vocari solum possit communis amicus, & mediator ab vtraque parte approbatus, ad quem cum
8 nec commodum, nec laus, vel dedecus spectet, deponendo de facto proprio benè probat, vt aduertit *Rota dec. 6. num 9. & 10. coram Mantica, & coram Buratt. dec. 775. num. 4. & 5. & dec. 844. num 14. & coram Bich. decis 624. num. 3.*

9 Quæ omnia confirmantur ex eo, quod huiusmodi testium depositiones † adminiculantur ex attestationibus iuratis plurium personarum fide dignarum Ciuitatis Leodiensis relatis in præsenti Summ. num. 7. ad tradit. per *Rot. decis. 688. num. 2. & 3. par. 2. decis. 498. num. 4. vers. quã fides par. 3. rec. & coram Dunoz. iun. dec. 913. num. 5.* itaut dum versamur inter honestas personas, in omnem
10 casum denegari non possit † iuramentum in supplementũ plenæ probationis admitti solitum, quoties adest plusquam semiplena probatio, *l. in bonæ fidei 3. ibiq. Salicet. C. de reb. creait. Iason in l. admonendi num. 88. & 101. ff. de iur. iur. Menoch. de arbit. lib. 2. cap. 190. nu. 1. & seqq. Boer. decis. 85. num. 2. & seq. Rota coram Mantic. d. decis. 6. nu. 11. & decis. 124. num. 12.*

Non obstantibus duobus testibus in contrarium adductis, quia vltra alias exceptiones contra ipsos allegatas per Informantes pro Thoma Petro alter est soror germana
11 Agathæ, alter verò eius filius, † qui propterea repelluntur à testificando, *cum consors res il 33. quæst. 5. Alex. cons. 132. num. 27. lib. 5.* & dixit *Rota decis. 477. num. 4. par. 5. rec.* & alibi passim.

Cæterùm ad effectum capiendæ resolutionis visum fuit DD. non obstare iterum oppositam exceptionem non sufficientis purgationis attentatorum, quia vt fuit responsum in disputatione desuper specialiter habita sub die 28. Iunij 1673. respectu expensarum liquidarum, illæ iam integraliter fuerunt persolutæ, respectu verò aliarum, & prætensorum damnorum, & interesse, cum ea sint prorsus illiquida, etiam in genere suffragatur Thomæ Petro depositum volus
12 iulij † cum obligatione soluendi residuum, saltem donec per Iudicem ad istum effectũ à me in partibus subdelegatum liquidata fuerint, dum ob impossibilem satisfactionẽ propter illorum incertitudinẽ, Rota quoad illa etiam in iudicijs priuilegiatis seruat opinionem *Angl. in l. 4. §. ait prætor num. 1. ff. de re iud.* & distinguendo testatur *Beltram. ad Greg. d. decis. 503. num. 6. & Ridolphin. in prax. par. 2. cap. 15. num. 68. & seqq.*

Et ita, Partibus informantibus, resolutum fuit &c.

R. P. D. MATTHÆIO,

Senogallien. Domus,

Lunæ 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM.

Emptor, & venditor minor erant, & ad alienationem fuerat deuentum pro dissoluendo ære alieno Testatoris, quam licèt fideicommissarij impugnarent, qui etiam erant hæredes alienantis, & exinde immissionem peterent, hæc illis denegata est, quia alienatio fuit cum solemnitatibus facta, & ex ea creditores hæreditarii sunt dimissi; cum adhuc in detractiones imputari debuisset; Remedia verò possessoria nõ competebant super bonis ab eorum auctore distractis, ac de tempore obitus in illius hæreditate non repertis, & obstabat etiam omissio inuentarij, vnà cum redditione rationis hæreditatis defuncti.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio bonorum fideicommissi facta ab ignorante, in ignorantem substinetur.*

2 *Alienatio bonorum fideicommissi facta pro dissoluendo ære alieno testatoris valida reputatur, & suum debet sortiri effectum.*

3 *Alienatio bonorum fideicommissi cedit in causam detractionum, si de alia alienatione non docetur.*

4 *Immissio* vig. l. fin. *denegatur hæredi pro vindicatione bonorum ab eius auctore defuncto alienatorum, & num. 7. & 8.*

5 *Hæreditas semper præsumitur opulenta.*

6 *Remedia possessoria non dantur hæredi pro recuperatione bonorum à defuncto alienatorum.*

7 *Immissio vigore* l.fin.*solum datur pro bonis à defuncto tempore mortis relictis, non autem pro illis ab eo præcedenter alienatis, & num.8.*

8 *Immissionis remedium* vigore l.fin.*præscribitur spatio quadraginta annorum.*

9 *Alienatio bonorum stabilium à minore facta substinetur, si necessitas, & vtilitas simul concurrunt, siue alterum tantum ex dd.requisitis interueniat, & num.10.& 12.*

11 *Alienatio bonorum minoris dicitur valida, & facta ex causa necessaria, si creditores vrgeant, & mandata contra illum fuerint relaxata, & numero 9. & 12.*

12 *Alienationem bonorum minoris ad substinendam sufficit vel quod creditores vrgeant, vel quod debitum sit sub vsuris.*

13 *Alienatio bonorum minoris ex causa necessaria eo magis substinetur, si omnes habeat solemnitates, cum adhuc sine illis fieri potuisset.*

14 *Alienatio facta à minore de Palatio ruinoso, & inhabitabili pro dissoluendo ære alieno testatoris semper valida reputatur, & num. seq.*

15 *Alienatio bonorum minoris fieri debet de re sibi minus damnosa.*

16 *Alienatio bonorum minoris facta pro dissoluendo ære alieno testatoris substinetur, etiam si sit de re pretiosa.*

17 *Apostilla instrumenti scripta manu notarij rogati plenè probat.*

18 *Falsitatis suspicio excluditur attenta bona fama notarij, nulla data causa simulandi, etsi instrumentum per plures annos obseruatum sit.*

19 *Alienatio bonorum minoris substinetur si illius pretium fuit solutum curatori ad effectum dissoluendi æs alienum.*

20 *Solutio vt dicatur facta de pecunijs, puta ex venditione retractis, attenditur modicitas temporis paucorum dierum, quod à perceptione pecuniæ, & solutione intercessit.*

21 *Versio ex coniecturis probatur, ideoque attenditur etiam modicitas temporis receptionis, & solutionis pecuniarum, & sup num.20.*

22 *Versum in vtilitatem alicuius dicitur, quod creditoribus soluitur.*

23 *Versio in vtilitatem minoris resultat, si ille habeat pecuniam saluam, aut si ex ea aliquid actum, vel comparatum sit; quamuis eodem modo non extet.*

24 *inter Minores emptione, & venditione facta ac pretio soluto, si ad rescissionem agitur, potior est causa minoris ementis, quam vendentis, et quare.*

25 *Implementi defectus ex eo quod integrum debitum non sit solutum, allegari non potest, postquam integra summa iuxta formam accollationis, depositata est.*

26 *Implementi defectus non suffragatur, si ille ad cuius fauorem aliquid impleri debuerat, nullum damnum passus est.*

27 *non Adimplendi iustam habet causam ille, cui intentatum est iudicium nullitatis contractus.*

28 *non Adimplementum tribuit solum actionem ad interresse, non autem operatur rescissionem contractus.*

DECISIO CCLXXXIX.

SCRIPTO Testamento à Christophoto Lemmo, & hærede instituto Francisco Maria filio, illi morienti sine filijs legitimis & naturalibus, Catherinam, & Venantiam eius filias substituit vnà cum eorum filijs legitimis, & naturalibus in stirpes, & non in capita, vt in Summario *num.*1. Post mortem Christophori Testatoris tam Frãciscus Maria hæres institutus sine filijs legitimis, & naturalibus, quàm Catherina, & Venantia filiæ substitutæ fato cesserunt, vt in Summario *num.*2.& 3. & cùm orti fuerint Christophorus, & Io.Baptista de Pasquinis ex d.Catherina, & alij de Simoncellis ex Venantia altera filia in Summ.*num.*3. isti vti vocati ad fideicommissum institerunt immitti in possessiona in vim *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen.* Domus, seù Palatij penès Petrum Mariam, & alios de Marchettis sub prætextu, quod esset fideicommissarium q. Christophori, & in partibus coram Vicario generali Senogallien͂ sententiam fauorabilẽ consecuti fuerunt, vt in Summ. *num.*4. quam vti nullam in gradu appellationis A.C. Caualllerinus reuocauit, & per caput separatum tamquam in prima eisdem de Pasquinis, & Simoncellis immissionem concessit, vt in Summ. *num.* 5. Deuoluta autem causa ad Rotam, & mihi commissa, datoque Dubio, An esset danda immissio, negatiua responsio prodijt.

Itaque cõsiderabant DD.illos de Pasquinis, & Simoncellis agentes pro recuperatione Palatij in hoc iudicio duas posse induere personas, vnam vti fideicommissarij q.Christophori, cuius bona fideicommissi vinculo obnoxia vindicare ipsis incumbat, aliam verò vti hæredes ab intestato Francisci Mariæ hæredis, qui hoc Palatium distraxit, & vtroque modo quo agant fideicommissarij, vel vti hæredes d.Francisci Mariæ alienantis, semper excludi debent à remedio *d.l.fin. C. de edict. Diu. Adr.* & etiam ab Interdicto quorum bonorum, & à quocumque alio iudicio possessorio, dum alienatio facta fuit à minore in minorem, & ambo contraxerunt sub hac credulitate, & declaratione, quod Palatium esset liberum; vndé sequitur, quod cùm ignorans emerit ab ignoran-
1 to † bona fide contractus alienationis, irreuocabiliter substineatur, juxtà *Text. expresf.* in

in l. quidem § vltimo vbi Bald. Paul. de Castro ff. de legat. primo, Alex. in l. Marcellus §. res quæ num. 9. ff. ad Trebell. Socc. Sen. cons. 75. num. 16. lib. 1. Cephal. cons. 261. num. 31. lib. 1. Decian. consil. 57. num. 15. 79. num. 3. Peregr. de fideic. art. 40. num. 38. Fusar. de substit. quæst. 556. num. 1. Mugon. decis. Flor. 102. num. 12.

Et vlterius dato etiam fideicommisso Christophori pro indubitato, si ipsi considerentur, vti vocati ad illud, & agant vti fideicommissarij, tamen Palatium vindicare non possunt, dum alienatum fuit pro dis-
2 soluendo ære alieno † fideicommittentis, quod cùm fingatur, ac si in hæreditate permaneret, omnis alienatio substinetur, & validum effectum sortiri debet, *l. fil. fam. §. Diui ff. de leg. 1. & l. prætor §. prædium ff. de leg. 2. & Pater filio ff. de leg. 3. & l. alienationis ff. fam. ercisc. Bart. in l. Pater filio, & in l. Marcellus §. res quæ ff. ad Trebel. Paul. de Castro in l. vbi § sed quia nu. 4 C. vnde leg. Natt. cons. 110. num. 13. Cephal. consil. 344. lib. 3. num. 7. Alex. cons. 7. n. 23. lib. 1. Honded. cons. 58. num. 25. Surd. decis. 62. num. 21. & seq.*

Eoque magis, quia alienatio facta fuit à Francisco Maria primo hærede grauato, cui denegari non poterant detractiones illi cõpetentes, tam ex legitima, quàm ex Trebel-
3 lianica non prohibita, & ex dote † materna, in quarum causas præsumi debet sibi elegisse hanc primam alienationem, dum non docetur exaduerso aliam bonorum distractionem interuenisse, *l. Marcellus §. res quæ, ff. ad Trebell. l. quoniam in prioribus C. de inoff. testamento. Bald. cons. 219. nu. 2. lib. 2. Peregr. de fideic. art. 39. num. 1. Addem. ad Gregor. XV. decis. 550. Rot. decis. 21. par. 11. rec. & in Reatina fideicommissi 14. Iunij 1669. coram R. P. D. Bourlemont.*

Quatenus verò agant vti repræsentantes personam Francisci Mariæ alienantis, multo minus possunt illud vindicare, ex quo iuuari nequeunt remedio immissionis in vim *d. l. fin.* quod sicuti non posset competere Francisco Mariæ illorum auctori, cuius
4 ipsi sunt hæredes, † ita nec illi hoc remedio vti possunt dum veniunt ex ipsius persona, cuius factum impugnare nequeunt, non docto de inuentario, & non redditis ratio-
5 nibus de hæreditate, † quæ semper præsumitur opulenta, *l. cum à matre C. de rei vindic. Rot. coràm bo. me. Cardinali Celso decis. 101. nu. 1. & in Romana residui dotis 11. Decembris 1658. & 5. Iunij 1660. coram Eminentissimo Cardinali Cerro.*

Quod eo magis coadiuuatur, dum ipsi immediatè ab eo causam suscipiendo non possunt executiuè procedere pro recupera-
6 tione d. Palatij alienati, † dum facto proprio Franciscus Maria illorum auctor ab illius possessione cecidit, quæ impedit in hærede non solum remedium adipiscendæ, sed & alia retinen. & recuperan. *Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 583. Rota in rec. decis. 561. num. 2. in fin. par. 3 & in Fauentina primogenitura 22. Iunij 1666. coram R. P. D. Beuilaqua.*

Inspecto præsertim, quod hoc remedium solum datur in bonis à Testatore relictis de
7 tempore mortis; † Quamobrem cùm Palatium, de quo agitur, nullo modo repertum fuerit inter bona ipsius Francisci Mariæ de tempore quo obijt, ex quo per annos 40. iã ab eo alienatum fuerat, præuio venditionis contractu frustra nunc dirigunt ipsi hæredes actionem ex remedio *l. fin.* ex quo extinctum remansit ius agendi de prætensa nullitate prouenientẽ ab alienatione facta ab ipso Francisco Maria de tempore, quo ipse erat in minori ætate constituto, cùm effluxerint
8 anni 42. † plusquam sufficientes ad præscribendum *l. fin. C. de præscript. Rot. in rec. decis. 72. nu. 1. par. 5.*

Cessare verò visa fuit DD. omnis prorsus difficultas, dum in controuersia alienationẽ, & vtilitas pro dimittendis creditoribus sub grauissimis vsuris, & necessitas soluendi æs
9 alienum copulatiuè concurrunt, † & tamen vnũ ex his requisitis si interueniet in huiusmodi alienationibus à minoribus factis, sufficit ad hoc, vt illę dici possint validè factæ, vt de primo habemus Textum expressum *in l. magis puto §. non passim in fine ff. de rebus eorum*, & fuit firmatum *in Camerinen. prædij 5. Martij 1674. §. tertia autem cor. R. P. D. Rondini-*
10 *no*, † & de secundo iuxtà dispositionem dicti *Text. in d. l. magis puto* in illa particula, *quando vrgeat Creditor, Bero cons. 183. num 1. & seq. lib. 1. Parif. Cons. 98. num. 2. & 3. lib. 1. Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 6. num. 6. & 8. Rot. dec. 561. num. 6. coram Amat. Dunozett.*

De causa autem necessaria dubitari nequit, dum Franciscus Maria contraxit vti hæres Christophori patris ad effectum persoluendi eius debita, ex quo creditores vrgebant, & actu instabant pro integra satisfactione, dum mandata contra eum relaxauerant, & executioni demandata fuerant, vt ipsemet Franciscus Maria fatetur d. *num. 5* & ideò iuxtà dispositionem *Text. in d. l. magis*
11 *puto §. non passim* aderat præcisa † necessitas, quæ facit substinere alienationem, vt in *decis. 98. num. 2. vers. maxime part. 4. rec.*

Et quidem talis necessitas seclusa speciali vrgentia resultat ex solo cursu vsurarum, quæ in dies ex se continuò vrgere dicuntur,
12 adeo quod † vtrumque casum, siue quod creditor vrgeat; siue quod debitum sub vsuris sit, æquiparet *Text in sæpius citata l. magis puto §. non passim in fin.* ibi „ Si modò vrgeat creditor, aut vsurarum modus parendum ære alieno suadeat *ff. de reb. eorum.* cum allegatis in dicta *Camerinen. prædij 5. Martij proximè præteriti §. tertia autem coram R. P. D. Rondinino.*

Præsertim etiam, quia alienatio, de qua agitur habet validam pro se assistentiam, dũ in ea interuenerunt Iudicis decretum, causarum cognitio, præsentia consanguineorum, omnesque aliæ solemnitates à Statuto Senogallien. præscriptæ in similibus contra-
13 ctibus à minoribus gestis, non † obstante, quod sine illis huiusmodi venditio fieri poterat,

terat, dum ex causa necessaria facta fuit, *Verall.decis.199.num.1.par.3.Put.decis.160. num.2. lib. 3. Rot. coram Amat. Dunozzett. decis. 561. num.5.*

Vtilitas autem præcipuè considerabant
DD. in hoc contractu interuenisse, ex quo
non solum Palatium venditum fuit pro ex-
tinguendo censu in summa scutorum 2000.
aliijsque debitis, sub grauissimis vsuris 8. &
12. pro centenario contractis, vt in Summa-
14 rio *num.28.* † sed etiam quia venditum fuit
Palatium ruuinosum, inhabitabile, sine pa-
rietibus internis, sine tecto, & sine aliqua
commoditate, quod ruuinam vndique mi-
nabatur, nec vnquam vendi potuit ob illius
imperfectiones, etiamsi sæpius sub hasta po-
situm fuerit, vt Summ. *num.4. & 5.* & in hac
etiam parte constat seruatam fuisse ad vn-
15 guem † dispositionem *Text. in d.l. magis puto §. non passim ff. de reb. eorum,* mandantis in simi-
libus casibus, vbi necessarium est deueniri
ad alienationem bonorum minorum, fieri
deberi de rebus, quæ ipsis sint minus dam-
16 nosæ, & sic vendita non fuit res† pretiosa,
quæ alienari etiam potuisset, dum debitum
extinctum erat ipsius Christophori fideicō-
mittentis, *l. filius fam. 124. §. Diui ff. de leg. 1. l. puto §. prædium, ff. de leg.2. Soccin. Sen. cons.28. num. 23. lib.1. Molina de primog. Hisp. cap. 10. num.4. lib.1. Peregr. de fideic. art.40. num.18. & 22. Fusar. de substit. quæst.541. num.1. Rot. coram Buratt. decis. 920. num. 3. cor. Gregor. XV. decis 299. num.1.*

Nititur eò validiùs huiusmodi vtilitas in
eo quia constat pecunias retractas ex huius-
modi venditione Palatij fuisse versas in ex-
tinctionem debitorum, de quibus agitur,
dum ipse emptor accollauit censum in sū-
mam scutorum 2000. vt in Summar. *nu.5.*
quem statim extinxit pro rata scut. 1000.
vt in Summ. *num.6.* quæ quidem accollatio
dicitur habere speciem solutionis, ac exi-
mit primum debitorem, illumque ponit in
tuto ob releuationem, quam ab emptore
obtinet, dum propriè dicitur subrogatio ad
commoda, & incommoda dicti crediti, in
cuius locum ipse subrogatus intrat.

Vti etiam constat de solutione residui
pretij in summa scutorum 614. pro quibus
Palatium venditum fuit vltra censum, vt su-
pra accollatum, ac in parte extinctum, etiāsi
exaduerso dicatur talem solutionem non
probari, nisi ex apostilla apposita in margi-
ne instrumenti absque approbatione Nota-
17 rij, † quoniam vltra quod apostilla scripta
fuit manu ipsius Notarij, vt deponunt Te-
stes in Summ. *num.1.* ex quibus hoc plenè re-
manet probatum, *Rot. coram Bich. decis. 220. num.16. & coram Coccin. decis.467. num.2. & in rec decis.276. num.3. par.2.* & illius falsitatis su-
18 spicio excluditur, † tùm attenta bona fama
Notarij, & nulla data causa simulationis, si-
ne qua falsitas non solet committi, tùm
etiam ex instrumento obseruato per 40. an-
nos, *Grat. discept.877. num.27. Rot. in recen. decis.61. num.12. decis.128. num.114. par. 12.* suf-
ficeret dicere, quod liberè, & absque aliqua
19 mora hoc residuum scut. 614. † fuit solutum
in manibus Curatoris pro dissolutione æris
alieni, iuxtà *Text. express. in l. prædiorum verb. probare vbi Bart. & alij C. de prædijs minor.* & vl-
terius patet fuisse versas easdem pecunias
in vtilitatem minoris, dum Curator illas
erogauit paulò post venditionem in solu-
tionem debitorum eiusdem auctoris mino-
ris, vt in Summ. *num.13. 14. & 17.* addita in
actu illorum solutionis expressa declaratio-
ne, quod solutio fiebat cum pecunijs retra-
ctis ex illa venditione, & tamen sufficeret
20 ad illam arguendam † modicum tempus
paucorum dierum, quod à perceptione pe-
cuniæ, & solutione intercesit, *Rip. in l. si veniret §. fin. num.10. ff. de priuil. credit. Rot. coram Gregorio XV. decis.31. num.3.* dum etiam
21 cessio in vtilitatem alicuius † solis coniectu-
ris probatur, *Bart. in auth. hoc ius porrectum, num.17. C. de Sacros. Eccles. Bald. in l. vnica in fine, C. si aduers. cred. Menoch. cons.265. num.12. lib.4. Rota coram Buratt. decis.545. num.4.*

Hinc cùm in hoc casu non solum præ-
sumptionibus, & coniecturis probetur in-
demnitati minoris vendentis, consultum
fuisse, sed etiam manifestè appareat pecunias
residuales in summa scutorum 614. fuisse
implicatas in extinctionem debitorum ab
illius auctore contractorum, exindè in du-
bium reuocari nequit, quin constet de ve-
22 ra causa, & indubitata versione, † ex quo
illud dicitur versum in vtilitatem alicuius
quod creditoribus solutum fuit, *l. stipulatio ista § si stipulet, & §. siquis insulam l. liber homo §. fin. ff de V. D. Mantic. de tacit. lib.15. tit. 28. num.4. & 5. Rota coram Bich. decis.637. num.20.*
& ex aliquo ex his modis dicitur adesse ver-
23 sio ad fauorem minoris, vel si ille habeat
pecuniam saluam, vel si aliquid ex illis actū
sit, vel fuerint emptæ res necessariæ, etiamsi
istæ modò non extent, *gloss. in l. fin. C. de vsucap. pro empt. & ibi DD. in l. verum §. sciendum ff. de minor. Rot. coram Duran. decis.18. num.31.*

Accedit, quod tam emptor, quàm ven-
dens de tempore venditionis erant minores,
& contractus idcircò initus fuit inter æquè
priuilegiatos, & ideò cùm emptor pecunias
soluerit, hodie eius hæredes, qui dictā ven-
ditionem retractare intendunt, verum erit
dicere, quod agunt de lucro captando, ac
de se locupletando cum aliena iactura in
præiudicium, & damnum alterius minoris
24 ementis, qui pecunias soluit, † cuius causa
hodie esse dicitur potior quàm alterius, qui
lucrum ex huiusmodi venditione, & pecu-
niarum versione consecutus fuit, *Couarr. pract. quæst. cap.7. num.4. vers. secundum quia, Rot. coram Gregor. XV. decis.164. nu.5. coram Buratto dec.460. vbi Adden. num. 24. & dec. 7. num.1. par.1. diuers.*

Non obstat, quod accollatio census fa-
cta fuerit in summa scutorum 2000. & ta-
men extinctio facta non fuerit, nisi pro me-
dietate scutorum 1000. propterea enim suf-
ficere visa fuit Dominis respōsio aliàs data,

quod hodie non est locus amplius exceptio-
25 ni non adimplementi, † dum citato creditore census facta fuit disdicta, & depositata integra summa iuxta formam præcisam accollationis, *Castren. cons. 166. num. 3. vers. tam quia lib. 2. Rot. coram Buratt. dec. 571. ubi Adden. num. 6.*

Multoque minus releuare potest huiusmodi exceptio non solum ex quo Pasquini, & litis consortes, ad quorum fauorem illa
26 impleri debebat, † nullum legitimè damnũ passi fuerunt, *Cancer. var. resolut. lib. 3. cap. 9. num. 6. Surd. cons. 101. nu. 24. dec. 541. vbi Adden. num. 5.*

Verùm postquam illi intentarunt iudicium super nullitate huius contractus Petrus Maria, & alij de Marchettis rei conuenti poterant allegare se habuisse iustam causam non
27 adimplementi, † ex quo esse videtur incompatibile, quod quis impugnet contractum & eodem tempore vno, eodemque iudicio opponat de non adimplemento, vt dixit *Rota in Farfen. compositionis 16. Ianuarij 1673. corã R. P. D. Vicecomite.*

Quamobrem cùm nullo modo subsistant nullitates venditionis, vt supra fuit consideratum, neque minus rescindi valet, ex eo, quod per Petrum Mariam, & alios fuerit adimpletum illud, quod exequi debebat in vim huiusmodi contractus, cùm huiusmodi exceptio non implementi nullam tribuat actionem ad venditionem infringendam,
28 cum qua nihil commune habet, † sed solummodo competit actio ad implementum, vel ad interesse, *l. in ciuil. C. de rei vind. l. ea conditione C. de rescind. vendit. Bart. in l. fin. num. 15. & 17. ff. de cond. caus. dat. Ruin. cons. 128. num. 9. & vol. 5. Natt. cons. 219. nu. 5. Gab. cons. 99. num. 1 lib. 1. Afflict. decis. 180 nu. 6. Rot. coram Seraph. decis. 1275. num. 1. coram Gregor. XV. decis. 130. num. 1. & Adden ad Buratt. decis. 640. num. 26.*

Et ita, vtraque &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Seneñ Beneficij.

Luna 7. Maij 1674.

A R G V M E N T V M.

Beneficium de iurepatronatus mixto æquè collatum erat à Papa, & à Cardinali indultario, vnde assumpta disputatione super huiusmodi qualitate, illa visa est probari ex præsentationibus spatio centum, & amplius annorum sequutis à patronis partim ecclesiasticis, partim verò laicis; non obstante, quod altera ex illis fuerit admissa sine præiudicio iurium præsentantium, quia hæc clausula, verificato iurepatronatus, non præiudicat; Plura igitur de illius pertinentia, quasi possessione præsentandi, & de probatione centenariæ, eiusdemque natura, & effectu in præsenti decisione deducuntur.

S V M M A R I V M.

1 *Litera Apostolica, vbi sunt iustificatæ, veniunt exequendæ.*
2 *Iurispatronatus pertinentia probatur ex successiuis præsentationibus, & prouisionibus effectum sortitis.*
3 *Pertinentia iurispatronatus ex fundatione, & dotatione, ex quibus remaneat probata.*
4 *Iurispatronatus pertinentia non probatur ex prouisione Apostolica obtenta cum præseruatione illud non approbandi, & vid. num. seqq.*
5 *Status beneficij patronatus non immutatur in præiudicium patroni ex prouisione Papæ obtenta cum clausula non approbandi iuspatronatus.*
6 *Centenaria in materia iurispatronatus non interrumpitur ex prouisione Papæ facta cum præseruatione illud non approbandi, & quando num. 10 anteced.*
7 *Pertinentia iurispatronatus ex centenaria deducta, probatur etiam ex prouisione Pontificis habente clausulam illud non approbandi, & vid. num. anteced. & seqq.*
8 *Prouisiones Pontificis maximè attenduntur ad probationem pertinentiæ iurispatronatus, etiam si aliquæ haberent clausulam illud non approbandi, & nu. anteced. & seqq.*
9 *Iurispatronatus qualitas probatur ex prouisione Pontificis, pro executione ordinario commissa, ab eoque postmodum executa.*
10 *Præsentatio iurispatronatus admissa sine præiudicio iurium præsentantium, non est apta ad aliquam possessionem acquirendam, & num. seq.*
11 *Quasi possessio præsentandi suffragatur etiam si asseratur aliqua præsentatio admissa cum clausula* sine præiudicio iurium præsentantium.
12 *Centenariam præscriptionem ad inducendam, non numerus præsentationum, sed tempus continuatæ possessionis attenditur.*
13 *Clausula* sine præiudicio iurium præsentantium *præseruat iura tam in petitorio, quàm in possessorio, & vid. num. anteced. & seqq.*
14 *Quasi possessio præsentandi semel acquisita, non interrumpitur ab altera ex præsentationibus admissa* sine præiudicio iurium præsentantium.
15 *Centenaria habens titulum infectum & inualidum non suffragatur, & vid. num. seq. & nu. 20. pariter cum seqq.*
17 *Titulus expressus, vel allegatus tantummodo in genere, non potest dici nullus, vel infectus.*
18 *Confessiones, & enunciatiuæ, vt præiudicent debent esse certæ, & indubitatæ, non an. & ambiguæ.*
19 *Status vltimus beneficij etiam non legitimè præscriptus, non interrumpitur ex allegatione tituli inualidi.*
20 *Centenaria præbet facultatem allegandi meliorem titulum de mundo, & ita etiam quod instrumentum contra eam adductum vel fuerit reuocatum, vel aliter declaratum.*
21 *Possibilitas in contrarium sola sufficit ad excludendam obseruantiam.*

22 In-

22 *Indultum conferendi beneficia reseruata non comprehendit beneficiá de iurepatronatus mixto.*

23 *Beneficia iurispatronatus mixti ad excludendam reseruationem, alias in indulto comprehensam, reputantur in totum laicalia, & vid. sup. n. 21.*

DECISIO CCXC.

SVB narratiua, quod Beneficium, seú Capellania Sanctissimi Crucifixi Ecclesiæ Cathedralis Senen. vacata per obitum Iulij de Cacciaguerris esset de iurepatronatus mixto, ecclesiasticorum scilicet, & laicorum, quodq; medietas laicalis pertineret ad Venturinos, alia verò medietas ad sex Canonicos seniores dictæ Ecclesiæ, fuit de ea prouisus à Sede Apostolica Scipio Ninius 8. Idus Augusti anni 1672. tamquam præsentatus à dd. Venturinis cum derogatione alterius medietatis, siue vocis spectantis ad dd. Canonicos; verùm quia xi. Kalendas Decembris eiusdem anni Marius Vgurgerius reportata prouisione ab Eminentiss. D. Cardinali Archiepiscopo Senen. vigore indulti, quod habet conferendi Beneficia reseruata, nouam prouisionem vna cum dispensatione ætatis ab eadem Sede Apostolica impetrauit sub narratiua, quod esset de iurepatronatus tantummodò dd. sex Canonicorum. Ideò commissa mihi executione literarum vtriusque Partis, datoque de more dubio; An, & quæ literæ essent exequendæ pro Scipione, prodiit resolutio.

Ipse anim docet se præsentatum à medietate Patronorum, scilicet à Venturinis, habet in suis literis derogationem alterius medietatis spectantis ad sex Canonicos seniores, & non controuertitur præsentationem fuisse factam intra legitima temporà, vt
1 proindè nulla remaneat dubitatio, † quin eius literæ vti in omnibus iustificatæ sint exequendæ per *Text. in cap. si Capitulo, & ibi gloss. de concess. preben. in 6.*

Quod autē medietas huius iurispatronatus, super qua tota cadebat cōtrouersia, spe-
2 ctet ad prænominatos Vēturinos† probatur ex cōtinuatis, & successiuis præsētationibus, & prouisionibus Apostolicis vna post aliā effectum sortitis per spatium centum annorum, & vltra, iuxtà modum traditum per *Oldrad. in cons.* 229. sæpius approbatum per Rotam, & signanter in *Prænestina iurispatronatus 17. Martij 1666. §. altero coram R. P. D. Beuilaqua.*

De huiusmodi verò successiuis præsentationibus, & prouisionibus Apostolicis constat ex iuribus datis in Summ. Scipionis à *num. 2. vsque ad 8.* ex quibus apparet vsq; de anno 1567. vacante hoc beneficio per mortem Scipionis de Fundis fuisse ad præsentationem illorum de Venturinis institutum Franciscum de Bardis, per huius resignationem in manibus Papæ fuit de anno 1598. prouisus Petrus Antonius Formichius cum derogatione iurispatronatus in totum, & cum subsecuta possessione, & per istius obitum de anno 1603. per Sedem Apostolicam fuit prouisus Augustus de Boninsegnis præsentatus à Venturinis cum expressa derogatione alterius medietatis spectantis ad sex Canonicos, atque ab anno 1619. in vacatione per obitū d. Augusti fuit pariter per Sedē Apostolicam prouisus Egerius de Ilcis cum eadem derogatione expressa medietatis vocum eorundem de Venturinis, qui enunciantur, & supponuntur patroni, & demum de anno 1647. ex vacatione superuenta per obitum d. Egerij, fuit præsentatus ab ijsdem Venturinis Iulius de Cacciaguerris, per cuius mortem de anno 1672. conti-
3 git vacatio controuersa, † ex qua facti serie probata cētenaria quasi possessione illorum de Venturinis præsentandi pro medietate ad huiusmodi Beneficium, seù Capellaniā, remanet sufficientèr probata ad fauorem eorundem pertinentia iurispatronatus ex fundatione, & dotatione, iuxtà celebre *cons. Federic. de Sen. 234. num. 3. vers. sic ad propositum,* quem sequitur *Dec. cons. 117. in fine, & consil. 174. num. 4. in fine,* & secuta est semper Rota tam antiqua, quàm moderna, vt coram *Cassador. decis. 2. num. 5. de probat. coram Seraphi decis. 1141. num. 1. Buratt. dec. 118. num. 1. & latè in Ianuen. Abbatiæ dec. 218. & 241. par. 6. & decis. 29. par. 7. recent.*

Nec releuante, quod in prouisione secutā de anno 1598. Clemens VIII. adiecerit clausulam „ Per præsentes non intendimus d. iuspatronatus in aliquo approbare: Ex qua informātes pro Mario deducebant eandem prouisionem magis præseferentem impugnationem, quam admissionem iurispa-
4 tronatus potiús præiudicare, † quàm suffragari centenariæ possessioni, iuxtà firmata in *decis. 321. num. 40. & seqq. par. 9. recent.*

Quia licèt mediante hac clausula Pontifex declarauisset nolle approbare iuspatronatus, quatenus non existeret, cùm tamen hodie de existentia non dubitetur, prout dubitabatur in casu decisionis mox allegatæ, & de pertinentia iuris præsentandi illorum de Venturinis iam constaret ex antecedenti præsentatione facta de anno 1567. in personam Francisci de Bardis, per cuius re-
5 signationem contigit ista prouisio. † Indè sequitur ex ea non posse deduci, vel immutationem status beneficij in præiudicium Patronorum, vt in specie firmat *Paris. de resignat. lib. 2. quæst. 4. num. 3. & 30.* quem sequitur *Rota coram Bichio d. dec. 118. sub num. 23. vers. Ideoque in rec. decis. 245. sub num. 36.* in terminis prouisionis concessę cum simili clausula *dec. 152. num. 5. iuncto num. 2. penes Viviam. de iurepatr.* vel interruptionem centenariæ,
6 ad quem effectum† requirerētur actus omnino contrarij, itaut nullam temporum, vel alterius legitimæ interpretationis conciliationem admitterent, *Calderin. cons. 3. num. 3. vers. oportet. de consuet. Rot. coram Put. dec. 184. sub num. 2. vers. item dicebatur, & seq. lib. 2. coram Buratt. decis. 739. num. 5. & seq.* & in terminis *d. dec. 152. num. 4. apud Vivian.*

Sed

Sed imò eadem prouisio vti cōcessa cum expressa derogatione iurispatronatus, & enūciatiua, quod esset mixtum, Ecclesiasticum
7 nempè, & laicale† meritò adducitur ad cōprobandam pertinentiam controuersam, ex *Rota coram Buratto d. decis.* 172. *num.* 14. & 15. & in mox citatis *dec.* 118. *sub num.* 23. *coram Bichio, & 152. num.* 2. & 3. *apud Viuian. & in recent. decis.* 136. *in fine par.* 14.

Accedentibus præsertim alijs prouisionibus immediatè subsecutis de anno 1603. & 1619. supra recensitis, in quibus dum Venturini tam à Clemente VIII. quā à Paulo V.
8 enunciantur patroni, † hinc omnis dubietas, quę ex prima dicta prouisione oriri posset sublata remansit ex istis immediatè subsequentibus, ad tradita per *Rotam coram Dunozzet. Sen. decis.* 211. *sub num.* 10. *vers. & quamuis cum seq. & decis.* 245. *num.* 17. *par.* 9. *recen.*

Cùmque illarum executio fuerit commissa Ordinarijs cum clausula, verificato prius corā ipsis, quod iuspatronatus huiusmodi ex dotatione, vel fundatione existeret, ipsique, qui scire præsumuntur qualitates beneficiorum, & solent esse difficiles in canonizando iuspatronatus in præiudicium ecclesiasticæ libertatis, executionem con-
9 cesserint, † inde maxima insurgit præsumptio fuisse vsque de eo tempore iustificatam qualitatem iurispatronatus hodie cōtrouersam, *Rota decis.* 11. *de iurepatr. in nou. coram Canaler. decis.* 378. & *in recent. decis.* 22. *par.* 1.

Minus obstat præsentationem factam de anno 1647. in persona Iulij de Cacciaguerris non solùm à Venturinis, & à sex Canonicis, verum etiam ab alijs quatuor Canonicis senioribus fuisse admissam cum clau-
10 sula *sine præiudicio iurium præsentantium*, † & proindè vti non aptam ad acquirendā aliquam possessionem, ex *Garz. de benefic. par.* 5. *cap.* 5. *num.* 65. & alijs allegatis, non esse per consequens computan. ad perficiendam cētenariam ab iisdem Venturinis prætensam.

Quia licèt vera sit iuris propositio, quod ex præsentationibus admissis cum d. clausu-
11 la, nulla acquiratur possessio† præsentandi, & sic ad eam acquirendam d. præsentatione nullatenus iuuari possent præfati quatuor Canonici, qui nunquam antea præsentauerant, vt pluribus relatis firmat *Posth. de manut. obser.* 50. *num.* 4. & 8. Nihilominus cùm Venturini in ea reperirentur per alias præcedentes supranarratas, & ad inducendam
12 centenariam præscriptionem † non numerus præsentationum, sed tempus continuatæ possessionis attendatur, ex firmatis per *Federic. de Sen. d. cons.* 234. *num.* 4. hinc procedendo cum sensu *Garziæ* in contrarium adducti firmantis ex d. clausula præseruari iu-
13 ra patronorum† à quocumque præiudicio, & quidem tam in petitorio, quàm in possessorio, vt tradit *Marescott. var. resol. lib.* 2. *cap.* 55. *num.* 31. & *Add. ad Buratt. dec.* 633. *nu.* 16. rectè consequitur ex ea nullum fuisse præstitum impedimentum Venturinis continuādi possessionem præcedentèr acquisitam vsque ad
14 diem motæ litis, † prout etiam seclusa dictæ præsentatione, illam continuasse de iure præsumerentur, dum per actum contrarium non apparet interuersa, *Posth. de manut. obseru.* 17. *nu.* 25. *Rota dec.* 4. *nu.* 14. *par.* 2. *diuers.* & apud eundem *Posth. decis.* 33. *nu.* 3.

Neque ad euertendam hanc centenariam præscriptionem obstare visum est Dominis Testamentum conditum à Galgano Cerborico de anno 1436. in quo iuspatronatus cōtrouersum relinquitur pro medietate Capitulo Ecclesiæ Senen. nempè sex Canonicis senioribus, & pro alia medietate Andreotię Testatoris filiæ, si vixerit, sin minus eius filijs natis, & nascituris, & quatenus dd. sex Canonici præsentare neglexerint intra mēsem à die vacationis, & alij Compatroni nō vixerint, tali casu ius præsentandi Testator spectare voluit dumtaxat ad alios quatuor Canonicos seniores eiusdem Ecclesiæ; Vnde cùm de anno 1567. à quo d. centenaria initium sumit, ob lapsum annorum 141. à die conditi Testamenti iam longè ante decessisse necessariò præsumēdum sit, tā Andreotiam, quàm eius filios, & per eorum obitum medietas ad ipsos spectans, siue per ius accrescendi, siue non decrescendi deuoluta remanserit ad dd. sex Canonicos, seu per expressam substitutionem transierit in alios quatuor Canonicos seniores; Indè inferebatur iuspatronatus effectum merè ecclesiasticum, non potuisse mediantibus præsentationibus factis à Venturinis vigore d. Testamenti eos non comprehendentis, denuò as-
15 sumere qualitatem mixtam, † attenta inualiditate tituli, quæ infectum reddit principium centenariæ, itaut non valeat iisdem suffragari, iuxtà tradita per *Gonzal. ad regul.* 8. *glos.* 18. *num.* 48. & *seq.*

Quia præterquam quod copia Testamen-
16 ti exhibiti tamquam† sumptum de sumpto nihil probat ex *Tex. in l.* 3. *C. de diuers. rescript.* & *authen. si quis in aliquo, vbi glosa post med. C. de eden. Rota coram Greg. dec.* 432. *num.* 1. *coram Royas decis.* 223. *sub num.* 15. *vers. nec quoad beneficium, & in recent. decis.* 187. *num.* 4. *par.* 5.

Prætereà DD. ad remouendum huiusmodi obiectum præmittebant in facto nullatenus fuisse iustificatum, Venturinos pro fundamento, & titulo eorum possessionis vnquam adduxisse prætensum Testamentum, & quamuis procurator Augusti de Boninsegnis præsentati de anno 1603. ab iisdem, in instantia facta pro executione gratiæ Apostolicæ repetierit Testamentū Galgani alias productum à Promotore fiscali, & Lepidus de Venturinis de anno 1647. in constituendo Procuratorem ad pręsentandum asseruerit spectare ad seniorē eius familiæ ius præsentandi Rectorem ad Capellaniam erectā ab eodē Galgano Cerbonio per acta quondam Ioannis Sauioni.

Nihilominus respondebatur neque genericam repetitionem Testamenti factā absque expressione tenoris, neque enunciatiuam à Lepido emissam de erectione huius Capellaniæ

laniæ pernecessè concludere, vel Procura-
torem intellexisse de testamēto hodiè exhi-
bito, vel Lepidum de erectione in eo de-
17 mandata, † provt ad fundandam intentio-
nem Marij, & ad excludendum alium me-
liorem titulum ex centenaria resultantem
necessariò concludere deberet, vt per *Text.
in l.non hoc C.vnde legitimi, & cap.ijn præsentia
de probat.* cum allegatis firmat in proposito
Rota in max d. decis.218.num.8. par.6. rec. Ad
effectum enim, vt confessiones, vel enun-
18 ciatiuæ præiudicent, † debent esse certæ, &
indubitatæ, non autem ambiguæ, quales
sunt prænarratæ, vt subdit eadem *decis.
num.9.* & probat *Text.in l.certum ff.confess. Rot.
decis.701. num.4. par.7. diuers.* & satis ad rem
coram *Bichio in supracitat. decis.118. num. 12.
& 15.*

Cessante igitur supposita allegatione ti-
tuli inualidi, cessat etiam infectio possessio-
nis exinde deducta, vt proindè etiamsi te-
stamentum fuisset exhibitum in forma pro-
banti, & nullam prorsùs reciperet dubita-
19 tionem, † provt requiritur, etiamsi agere-
tur de excludendo vltimum statum non le-
gitimè præscriptum, vt post *Butr.in cap ex
literis num.11. de iurepatr.* & alios dixit *Rota
decis.73. num.18. & 19. par.11.recent. & coram
Royas decis.223. num.18.* & admitteretur me-
dietatem iurispatronatus relictam Andreo-
tiæ, & filijs non transiuisse in hæredes, sed
accreuisse Canonicis Compatronis, inde-
que clare constare dici posset de initio con-
trario possessionis acquisitæ per Venturi-
nos, quod tamen Domini non firmarunt.

Adhuc ex eo non eliderctur virtus cen-
tenariæ præbentis facultatē allegandi quem-
cumque titulum meliorem de mundo, &
20 sic, vel † quod dictum Testamentum fue-
rit reuocatum, vel quod in erectione Iu-
rispatronatus fuerint de consensu ipsius Te-
statoris appositæ leges, & conditiones di-
uersæ, vt in specie respondit *Rota in dec.220.
num.7.8. & 9. par.3. diuers. lib.2. & decis.254.
num.10. & duobus seqq. eadem par.3. lib.3. & in
sæpè allegat.decis.218.num.51.& 52. par.6. rec.*

His facilius procedentibus in præsenti
hipothesi, in qua neque ante centenariam
constat de aliqua obseruantia huius Testa-
menti, illaque desumpta ex præsentatione
facta de anno 1529. in qua reiecto præsen-
tato à Venturinis, fuit per sententiam de-
claratum esse instituendum præsentatum à
Canonicis, nullius est momenti, tùm quia
dicta sententia non apparet effectuata. Tum
etiam quia dum non exprimitur, ex qua
causa reiectio processerit, illaque contin-
gere potuerit alijs pluribus de causis, quàm
ob incompetentiam iuris præsentandi, hæc
21 possibilitas † reddit actum æquiuocum,
ac proinde non suffragabilem ad inducen-
dam aliquam obseruantiam, ex notat. per
Aretin.cons.115. & dixit *Rota decis.294. num.6.
par.2. diuers.coram Buratto decis.464. sub num.5.
& in recent.decis.204.num.38.par.8.*

Ex quibus plenè remanente iustificata
mixtura iurispatronatus cum pertinentia
vocis laicalis consequens fit, vt collatio hu-
jus beneficij tanquam de reseruato facta ab
Eminentiss. Archiepiscopo *Senen.* in per-
22 sonam Marij sit nulla, † eo quia sub reser-
uationibus eidem in indulto concessis non
cadunt huiusmodi beneficia de iurepatro-
natus mixto, quod pro excludenda reserua-
23 tione † reputatur in totum laicale, vt pro-
bat *Gonzal.ad regul.8.Cancell.glos.18. num.12.
& duobus seqq. Rota coram Seraphin. decis.1334.
num.6. & 7.* & fuit dictum *in Reatina Benefi-
cij 16. Iunij 1662. §.verum etiam coram R.P.D.
meo Bourlemont* cum alijs ibi allegatis.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. EMERIX.

Bononien. Bonorum super bono iure.

Mercurij 9. Maij 1674.

ARGVMENTVM.

Excipiebat emptor de iuribus mulieris, quæ vendiderat insimul cum viro, cuius solam remissionem hypothecæ ex illius obligatione resultare prætendebatur, non autem translationem iurium dotalium, Contrarium verò fuit decisum, quia obligatio vxoris erat vti principalis, principaliter, & insolidum, & ideò benè poterat emptor de illius iuribus excipere ad repellendos posteriores creditores mariti, quamuis eadem mulier postea confessionem emisisset se recepisse integram dotem, quæ nec poterat præiudicare emptori, & eo minus quia sine solemnitatibus facta.

SVMMARIVM.

1 *Mulier, quæ vendidit simul cum viro, & se obligauit vti principalis, principaliter, & in solidum, quoad emptorem dicitur verus debitor.*

2 *Mulieris obligatio emissa in venditione facta per virum resoluitur in nudam liberationem hypothecæ dotalis, non autem illius translationem importat.*

3 *Emptor bonorum viri habens obligatam mulierem principaliter, & insolidum, potest vti illius iuribus contra creditores posteriores, illosque repellere.*

Amplia etiam si illa postea suam dotem recepisse fassa sit, n.10.

4 *Mulieris in contractu nullæ requiruntur solemnitates ex Statuto Bononiæ.*

5 *Constitutio Carpensis non extenditur vltra Prouinciam Marchiæ.*

6 *Mulier, non obstante Senat.Consulto Velleiano, potest se obligare stante iuramento, vel obligatione Camerali.*

7 *Calculus factus à persona non legitimè electa nihil probat.*

8 *Statutum Vrbis* lib.1.cap.151. *requirit solemnitates*

nitates etiam in quittantijs à mulieribus faciendis.

9 *Reus, & possessor potest allegare in contractu mulieris sibi obligate, non fuisse seruatas solemnitates.*

10 *Debitoris confessio non potest praeiudicare iuri creditorum, illis ex antecedenti obligatione quasito.*

DECISIO CCXCI.

DOMINI confirmarunt sententiam Rotalem latam pro DD. Ducibus de Bonellis, in qua fuerunt reuocatæ duæ præcedentes A.C. Bulgarini, & bo. me. Ghini, concedentes immissionem in Saluiano D. Marchioni Honuphrio, vti vocato ad Primogenituram institutam à clar. mem. Cardinale Bonifatio Beuilaqua super bonis ab eisdem possessis, & distractis à q. Marchione Antonio ad eandem primogenituram primo loco nominato.

Immissio enim petita in vim Saluiani excluditur ab anteriori hypotheca orta ad fauorem Marchionis Octauij Ruini Auctoris Ducum ex obligatione Barbaræ vxoris Marchionis Antonij alienantis, quæ licèt huius respectu consideretur tanquam fide-
1 iussor, † tamen quia in venditione bonorũ, de quibus agitur se obligauit vt principalis principaliter, & insolidum pro euictione, ac pro alijs à viro promissis accessit, & fideiussit, Sum. Ducum dato sub die 30. Maij 1672. *num.* 1. respectu Emptoris consideratur vti debitor principalis, iuxtà tradit. per *Surd. cons.* 20. *num.* 28. *Spad. cons.* 172. *nu.* 5. *lib.* 2. *& per Rot. decis.* 80. *num.* 5. *& seq. par.* 12. *recent. & coram Bich. decis.* 306. *n.* 35.

Non releuante obiectio in contrarium iterum excitato, quod DD. Duces de Bonellis non possint vti iuribus dotalibus Barbaræ ad se tuendum in possessione bonorũ, de quibus agitur, eo quia eius obligatio emissa in venditione per virum facta eorundem bonorum resoluatur tantùm in libera-
2 tionem à nexu hypothecæ dotalis, † non autem importet illius translationem, ex *Gabriel. cons.* 41. *num.* 14. *lib.* 2. *& Thomat. dec. Marchia* 109. *num.* 8. *& seqq.*

Nam cùm ex supra firmatis mulier in hoc casu habeatur vti principalis venditrix non interest emptorem habere translatio-
3 nem iurium dotalium, † sed eidem sufficit habere mulierem principaliter obligatam pro euictione, ad effectum vt vtendo iuribus illi vti eius debitori competentibus, possit creditores posteriores ipsum molestantes excludere ex ratione *Tex. in l.* 1. *C. si antiqua cred. pign. vend. Codex Theodos. lib.* 8. *tit.* 8. *definit.* 9. & animaduertit *Andreol. controu.* 162. *num.* 7. *Posth. resol.* 55. *num.* 41. *& seqq. & num.* 47. *& seqq.* & dixit Rota in hac eadem causa *coram R. P. D. meo Taia* 30. *Maij* 1672. *§. contrarium tamen, & 14. Aprilis* 1673. *§. difficultate.*

Neque obligatio Barbaræ potest dici nulla, tanquam facta absque solemnitatibus ad fauorem viri contra Senatum Consultum Velleianum, Statutum loci, aut Constitutionum Marchiæ, quia Bononiæ vbi fuit
4 celebratus contractus † nullum adest Statutum requirens solemnitates in contractibus mulierum, nec habet locum Constitutio Marchiæ, quæ loquitur de muliere minore,
5 neque Carpensis, † quæ non extenditur vltra Prouinciam Marchiæ *Rot. dec.* 88. *num.* 7. *& dec.* 238. *num.* 12. *&* 13. *par.* 6. *recent.* & fuit dictum in supracitata *decis. huius causa* 14. *Aprilis* 1673. *§. difficultate coram R. P. D. meo Taia.* Et de iure communi propter iura-
6 mentum, † quod resultat ex obligatione Camerali, cessat Senatum Consultum Velleianum *cap. ex rescripto* 9. *de iur. iur. Alex. cons.* 146. *lib.* 7. *Amat. resol.* 100. *num.* 5. *Thesaur. decis.* 122. *num.* 11. & dixit *Rota coram sa. mem. Greg. decis.* 121. *num.* 4. *ibique Add. num.* 11.

Nec obstat, quod Barbara se obligauerit tantùm in prima venditione quinquaginta tornaturarum, non verò in alijs duabus sequentibus; Quia in præsenti non agitur de bonis distractis in secunda venditione, quorum pretium fuit erogatum in satisfactionem creditorum anteriorum, & tertia venditio fuit tantùm de tornaturis 17. de quarum pretio remanet Marchio Honuphrius plusquam satisfactus ex fructibus perceptis vsque ab anno 1664. vt responsum fuit in hac causa 14. *Aprilis* 1673. *§. fin. coram R. P. D. meo Taia.*

Sicut pariter non subsistit, quod dos Barbaræ fuerit integrè restituta, quia id non probatur in facto, saltèm pro summa scutorum 10. mil. quæ sufficiunt DD. de Bonellis; Instrumentum enim assignationis locorum Montium, aliorumque bonorum factæ Barbaræ, concludit solùm in summa 20. mil. scutorum, vt ex eius lectura præsenti Summ. Marchionis Honuphrij *num.* 6. Ideòque ex dote, quæ fuit scutor. 32. mil. remanent adhuc restituenda scuta 12. mil. Neque ista fuisse restituta probant responsiones datæ per Barbaram ad positiones, vel calculus exhibitus coram A.C. pro parte Marchionis Honuphrij, quia responsiones datæ ad positiones concludunt tantùm assignationem dictorum locorum Montium, & bonorum, vt in d. Summ. *num.* 7. Calcu-
7 lus verò non probat, † quia non est factus per aliquem ad hoc legitimè electum, *Bart. in l.* 2. *num.* 5. *C. de iur. fisc. Grat. discept.* 529. *n.* 29. Eoque non obstante anno 1633. denuò fuit relaxatum mandatum pro scutis 12083. residualibus dotis, vt in Summ. DD. Ducum dato sub die 30. Maij 1672. *num.* 8.

Minus suffragatur confessio de integra dotis satisfactione emissa à Barbara in Epistola per ipsam scripta anno 1650. Tùm quia ex prædictis illa apparet erronea, tùm etiam quia fuit facta in Vrbe sine solemni-
8 tatibus à Statuto requisitis † *lib.* 1. *cap.* 151. in quietantijs faciendis à mulieribus *Rota decis.* 145. *num.* 4. *par.* 3. *recent.* quarum defectus

ctus benè potest allegari à DD. Ducibus de
9 Bonellis Reis, † & possessoribus, *Surd. consil.415. num.16. Andreol. contron.241. num.15. Rot.decis.612.num.4.par.3.rec.& coram Dunoz. Iun.decis.591.num.1.*

Maximè quia confessio emanata in dicta
10 epistola, quidquid sit respectu † viri, non potest præiudicare iuri creditorum ex antecedenti obligatione Barbaræ iam acquisito, *Castren.in l.Seia mancipia num.5.ff.ad Sen. Conf. Vell.Merlin.de pignor.lib.4.quæst.134.num.14.* & fuit dictum *in decis.huius causa 30.Maij 1672. §.minus obstare coram R.P.D. meo Taia.*

Denique nihil facit prætensa asportatio iocalium, & mobilium, quia tantùm abest, quod eadem probentur propria Antonij viri, quinimo contrarium apparet ex depositione Testium formiter examinatorum coram A.C. deponentium dicta iocalia, & mobilia fuisse propria extradotalia ipsius Barbaræ, vt in citato Summ. dato sub die 30. Maij 1672. num.7. & 8.

Et ità vtraque &c.

Supra in parte 17. adest altera in hac causa decisio coram R.P.D.Taia, quæ ibi est in ordine 329. prout etiam est altera, quæ hic immediatè ponitur.

R. P. D. EMERIX.

Bcnonien. Bonorum super manutentione.

Mercurij 9. Maij 1674.

ARGVMENTVM.

Aduersus factum Iudicis, qui nulliter, & iniustè processerat petita est manutentio, eaque simul concessa, tùm quia antiquus possessor nunquam habuerat se pro spoliato, tùm etiam quia causa erat commissa cum clausula *constito quod sit locus Ægidiana*, quæ suspendit, & impedit executionem faciendam, vbi etiam si ageretur de executione iam facta mediante clausula *sine præiudicio*, adhuc eadem manutentio deberetur.

SVMMARIVM.

1 *Manutentionem ad obtinendam sufficit probare possessionem de tempore motæ litis.*

2 *Manutentio non conceditur illi, qui à sua possessione fuit spoliatus auctore Prætore, limita vt num.seqq.*

3 *Iudicem nulliter, & iniustè processisse apparet ex resolutione rotali contra illius processum facta.*

4 *Manutentio conceditur etiam aduersus factum Iudicis nulliter, & iniustè procedentis, si quis nunquam habuit se pro spoliato.*

5 *Clausula* constito quod sit locus Ægidianæ *est suspensiua executionis.*

6 *Manutentio conceditur etiam stante commissione cum clausula* constito quod sit locus Ægidianæ.

7 *Clausula* sine præiudicio *non impedit quominus per Iudicem ad quem concedatur possessori manutentio, & quando n.6.*

DECISIO CCXCII.

DOMINI iterum concesserunt manutentionem Dominis Ducibus de Bonellis in bonis à q. Marco Antonio venditis Marchioni Octauio Ruino illorum au-
1 ctori, † quia probant possessionem de tempore motæ litis, quod ad hunc effectum sufficit *§. quoniam verbo hodie tamen instit. titul.de interdictis leg. prima. §. Interdum, ff. vti possidetis Couarruu. practicar. quæstion. capit. 17. num.3. Menoch. de retinenda possess. remed. 3. num.556. Posth. de manutent.obseruat.17.num.1. Rota post eundem decis.21. num. primò, & decis. 316. num.3. & coram Buratto decis.730. num. primo.*

Non obstat, quod Domini Duces spoliati fuerunt eorum possessione auctoritate
2 Iudicis,† ideóque illis non sit concedenda manutentio, iuxta theoricam *Abbatis in cap. conquærente num.8. de restitut.spoliator.Post. de manutent.obseruat.12.num.31.& 32. Rot.post eundem decis.730. num.primo, & coram Buratto decis.158.num 11.* Quia cùm ex resolutione
3 hodie capta super bono iure, † appareat iudicem contra eosdem iniustè processisse, sequitur, quod manuteneri debeant in eo-
4 rum possessione, † quia nunquam habuerunt se pro spoliatis, *cap. conquærente 7. de restitut. spoliator. Posth. de manutent. d.obser.12. num.37. Rot. coram Buratto decis.169. numer.2. ibique Addentes num.12.& decis.250.num.8.*

Præsertim cùm Signatura commiserit hanc causam cum clausula *constito quod sit*
5 *locus Ægidiana*, † quæ est suspensiua execu- tionis, & non impedit quominus possit per
6 Iudicem ad quem concedi† manutentio, si appareat Iudicem, à quo iniustè processisse
7 vt in fortioribus terminis † de clausula *sine præiudicio* dixerunt *Posth. de manutent. obseruat.12. num.46. Addentes ad San. mem. Gregor. decis.91.num.13.& Rota coram Buratto dec.940. numer.10. & decis. 331. num.8. & sequentibus par.7.recentior.*

Et ità vtraque parte informante resolutum fuit.

Decisio hic immediatè posita est in eadem causa, in altera verò præcedenti parte decima septima adest alia coram R.P.D. Taia, quæ ibi est in ordine la 329.

R.P.D.

R. P. D. RONDININO.

Romana Census.

Mercurij 9. Maij 1674.

ARGVMENTVM.

Primo possessori fuit manutentio concessa, etiam aduersus factum Iudicis nulliter, & iniustè procedentis, quia ante sententiam fuerat oppositum de legitimatione personarum, quæ licèt posteà subsequuta præcedentem nullitatem sanare non poterat, & aliena possessio capta erat tàm infra decendium datum ad appellandum, quàm die feriato in honorem Sanctorum, aliæque etiam plures nullitates concurrebant.

SVMMARIVM.

1 *Donatio dicitur effectum fortita mediante possessione obtenta de bonis donatis, quæ ex illorum refectione, & locatione resultat.*

2 *Possessio probatur ex mandato de immittendo contra possessorem obtento.*

3 *Manutentio conceditur possidenti auctore Pratore & num. 24.*

4 *Iudex nulliter, vel iniustè procedens possessorem sua possessione non priuat.*

5 *Manutentio datur possidenti aduersus factum Iudicis nulliter, vel iniustè procedentis, & sup. à nu. 3.*

6 *Possessio capta intra decem dies datos ad appellandum, remanet attentata, & num. 20. 22. & num. 25.*

7 *Ægidiana Constitutio non habet locum in sententia lata contra Ecclesiam, seu Capellam.*

8 *Sententia ex defectu citationis vnius ex litigantibus, remanet nulla, etiam quoad citatum.*

9 *Possessio obtenta ante legitimatam personam remanet nulla, etiamsi posteà legitimatio facta sit, & num. 12.*

10 *Possessio defuncti non suffragatur hæredi, non docto de qualitate hereditaria.*

11 *Hæres prosequendo iudicium à defuncto intentatum, suam personam legitimare tenetur, & num. 12.*

12 *Sententia obtenta ante legitimationem personæ, remanet nulla, amplia etiam si legitimatio postea facta sit, num. 9. & 11.*

13 *Possessio capi potest etiam die feriato, quoties est actus voluntariæ iurisdictionis, & non interuenit factum Iudicis, & n. seqq.*

14 *Emancipationes, & manumissiones fieri possunt etiam die feriato.*

15 *Hæres legitimus, vel vbi possessio est vacua, potest illam capere absque causæ cognitione, & aliquo facto Iudicis.*

16 *Possessio in sequelam iudicij capi non potest die feriato in honorem Dei, & num. seqq. ac etiam sup. n. 13.*

17 *Dies festi, & feriati in honorem Dei æquè intelliguntur dies dominicus, ac plures alij aliorum Sanctorum.*

18 *Possessio, quæ capitur in executionem Iudicis, dicitur actus iudiciarius, sicuti, & cæteri alij.*

19 *Possessio vigore mandati Iudicis capitur cum maxima partium contentione, ac Populi perturbatione.*

20 *à Mandato de associando datur appellatio quoties præcesserunt sententiæ contrariæ, ad quarum reuocationem Iudex deuenit, & n. seq.*

21 *Constituti virtus per sententias contrarias valneratur, & causa efficitur appellabilis.*

23 *Attentata sunt omnia gesta etiam ante appellationem, vbi causa declarata est appellabilis.*

24 *Clausula* cum facultate manutenendi quë de iure *non inficit exequutionem legitimo tempore factam, secus si causa declarata sit appellabilis, sup. num. 23. & 25.*

25 *Exequutio facta pendente tempore ad appellandum est attentata, & sup. num. 6. 20. & 22.*

DECISIO CCXCIII.

IN possessionem duarum domorum, quibus Gregorius XIII. anno 1580. duas perpetuas Capellanias ad Altare Sanctissimi Sacramenti in Ecclesia Lateranense dotauerat, quasque collapsas, & dirutas antiqui Capellani anno 1599. refici curauerũt, Sum. Capellanorum *num. 1. & 2.* obtinuit immitti ex Iulis Saluiani interdicto pro fructibus census Ioannes Miletus prætensus hæres mediatus q. Raynerij, cui Rainaldus Pottignonus antiquus istarum domorum Dominus censum super illis vendiderat, subsequuta actuali possessione, atque recognitione in Dominum dicti Mileti, Summ. D. Paulæ Sciamannæ de Matthæis *num. 1. & 2.*

Cùm autem Brancarius alter ex Capellanis transegerit, Summ. d. D. Paulæ *num. 3.* Alter verò ex Capellanis litem prosequutus, in tertia instantia fauorabilem sententiam reportauerit, Sum. Capellanorum *n. 3.* Innouata proinde lite, atque vnanimitèr postmodum prosequuta à Capellanis successoribus obtinuerunt Mileti contra vnũ ex Capellanis mandata de associando, Sum. D. Paulæ *num. 4.* quæ cum fauore Capellanorum postea reuocata fuerint, Summ. responsionis Capellanorum *num. vnico.* Atque ideò Signatura rescripserit cum clausula, *constito de tribus conformibus*, R. P. D. Mutus loco D. bo: me: Ghini, cui causa commissa fuerat subrogatus mandatum de associando d. D. Paulæ Sciamannæ de Matthæis veluti hæredi illorum de Miletis concessit, atque per sententiam malè iudicatum per Torellum, & benè appellatum protulit reuocando sententias pro Capella latas, & confirmando contrarias, Summ. Capellanorum *num. 4.*

Hinc commissa mihi causa ab Eminentissimo D. Cardinali Chisio Lateranen: Basilicæ Archipresbytero cum facultate manutenendi quem de iure, Proposita causa in Rota, dixerunt Domini Capellanis dandum esse mandatum de manutenendo, cùm constet de illorum anteriori possessione ab initio litis incohatæ, tàm ex dicta donatione

ne Gregorij XIII. Summario Capellanorum
num. 1. quæ exequutionem habuisse osten-
1 ditur † mediante possessione, atque refectio-
ne dictarum domorum, illarumque loca-
tione, de qua d. Summ. *num.* 2. & Summ.
D. Paulæ *num.* 11. vt per *Rotam in rec. par.* 1.
decis. 577. quam ex sententijs in prima, &
secunda instantia à Miletis auctoribus D.
Paulæ Sciamannæ hodie agentis, reporta-
tis cum subsequuta exequutione, atque
immissione in actualem possessionem, Sum.
eiusdem D. Paulæ *num.* 2. quæ probat ante-
riorem possessionem Capellanorum, quibus
veluti illicitis detentoribus expulsis immis-
2 sio Miletis concessa fuit † ex ratione Philo-
sophi, ex qua priuatio supponit habitum à
iure Romanorum reassumpta *in l. decere,
ff. de verb. obligat. Cephal. cons.* 93. *num.* 9. & 14.
Roland. cons. 12. *num.* 57. *vol.* 4. *Posth. de manutent.
obseru.* 19. *num.* 4. & *in recent. par.* 14. *decis.* 394.
num. 4.

Nulla habita ratione immissionis con-
cessæ Miletis, atque associationis vltimo
loco concessæ D. Paulæ Sciamannæ, quæ
in illorum ius successisse contenditur, quia
etsi non negarent Domini ex facto Iudicis
3 possessionem in aliquem transferri, † itàvt
auctore Prætore possidenti concedenda sit
manutentio, ex regula *textus in l. iustè possi-
det* 11. *ff. de acquir. possess.* Id tamen non pro-
cedere dicebant, cum Iudex nullitèr, vel
attentatè procedit, quia tunc veluti priua-
tus vim inferens, non autem veluti perso-
4 na publica ius dicens, procedere † dicitur;
neque ideò non magis aliquem sua posses-
sione priuat, quam si vi illum à possessione
deijceret, ad *text. in l.* 1. *ff. de vi, & vi armat.*
quemadmodum ex ratione *text. in l. improba
ff. de acquir. possess. Gabr. cons.* 52. *num.* 11. & 12.
vol. 1. *Honded. cons.* 10. *num.* 19. & 24. *vol. primo
cum alijs apud Posth. de manuten. obseru.* 12. *n.* 36.
& *obseru.* 48. *num.* 1. *Rota post eundem decis.* 336.
num. 5. & *decis.* 717. *num.* 7. & 9. Et primo pos-
5 sidenti † datur manutentio, iuxtà deducta
per Rotam coram *Dunozet. iunior. decis.* 642.
num. 12. & *coram Buratto decis* 49. *num.* 5. & 6.

Immissionem autem decretam in prima,
& secunda instantia fauore illorum de Mi-
letis nullam, & attentatam Domini dice-
bant tàm respectu primæ sententiæ latæ 9.
Maij 1606. quæ cùm executioni mandata
fuerit die 17. eiusdem mensis, Summario
D. Paulæ *num.* 2. Et sic intra decem dies ad
6 appellandum, † saluari nequit à vitio atten-
tatorum, cum essemus in sententia appel-
labili veluti lata in Saluiano contra Capel-
lam, contra quam non intrabat Ægidiana
7 Constitutio *lib.* 6. *cap.* 2. † in omnibus posses-
sorijs appellationem prohibens, ex latè de-
ductis per Rotam in his præcisis terminis
coram *Eminentiss. Otthobono decis.* 155. *num.* 7.
& 8. & *decis.* 170. *num.* 6. & 7. *Bich. decis.* 136.
num 1. & 2. cum similibus.

Quam etiam respectu sententiæ latæ in
secunda instantia die 17. Iulij 1607. d. Sum.
D. Paulæ *num.* 2. quæ nulla euidentèr appa-
ret, cùm fuerit solùm citatus vnus ex Ca-
pellanis, cùm tamen vterque citandus es-
set, quia communis erat defensio ex eodem
8 iure, † itàvt omissa citatio contra vnum,
reddat etiam sententiam nullam quoad ci-
tatum, ex ratione *Textus in l. in hoc iudicio,
vbi glos. & DD. ff. famil. erciscund. Ruin. cons.* 129
num. 12. *vol.* 5. *Gabr. cons.* 56. *num.* 17. *vol.* 1. *Rota
coram Seraph. dec.* 957. *num.* 3. *Caualer. decis.* 396.
numer. 2. & *apud Posth. de manutent. decis.* 334.
num. 27. *Bich. decis.* 262. *num.* 4. & *decis.* 281.
num. 5.

Aduertendo insuper, quod possessione
illorum de Miletis, siuè ex dictis exequu-
tionibus in prima, & secunda instantia pro-
bata, siuè ex subsequentibus mandatis de
associando, etiam fauore D. Paulæ emana-
9 tis ipsa iuuari non potest, † cùm non legiti-
mauerit personam propriam, ostendendo
se hæredem illorum de Miletis, nisi die 23.
Aprilis 1674. vt in Processu fol. 150. postea-
quam mense Aug. præcedentis anni 1673.
omnia mandata, atque ipsa postrema sen-
tentia, & mandatum R. P. D. Muti prodie-
rant, quinimò etiam fuerit admissa appel-
latio, Summ. Capellanorum *num.* 4. *cum duo-
bus seqq.* Itàvt illorum antiqua possessione
10 iuuari non potuerit, † cùm non suffrage-
tur non docto de qualitate hæreditaria, ex
ratione *Text. in l. si quæramus ff. de testament.
Vant. de nullit. tit. de nullitate ex defectu habili-
tat. num.* 3. *Carena resol.* 51. *num.* 2. *Rota coram
Ludouisio decis.* 264. *num.* 3. *ibique Adden. num.* 1.
quia tunc demum hæredi prosequenti iu-
11 dicium à defuncto intentatum † competit
mandatum de manutenendo, ex deductis
apud *Posth. de manut. obseru.* 55. *à num.* 45. *Rota
coram Card. Celso dec.* 48. *num.* 50.

Hinc nulliter dicebant Domini, D. Pau-
lam ex persona propria associationem, siue
manutentionem obtinuisse à R. P. D. Muto,
12 cuius † sententia non legitimata prius per-
sona Actoris quemadmodum Capellani
opposuerant, Summ. eorundem *num.* 7. nul-
la est ad *text. in d. l. si quæramus ff. de testam. Ca-
ball. vot. decisiuo* 42. *num.* 4. & 5. *par.* 1. *Ad-
den. ad Ludouis. decis.* 223. *num.* 30. & *coram Bu-
ratto decis.* 337. *num.* 2.

Cui nullitati sententiæ adolitur, & nulli-
tas adeptæ possessionis in die festo S. Lau-
rentij Martyris, d. Summ. Capellanorum
num. 5. quia licèt Domini non negarent
possessionem acquiri posse etiam die festo,
13 quotiescumque † est actus voluntariæ iu-
risdictionis; nulla ex parte colligantium
intercedente iudiciorum strepitu, quem-
admodum erant emancipationes, & manu-
14 missiones, † de quibus loquitur *Text. in l.
actus* 5. *C. de ferijs*; & quemadmodum ho-
die est adeptio possessionis, vel vacuæ, vel
15 ad instantiã hæredis legitimi, † nulla adhi-
bita, neque vlterius adhibendã causæ co-
gnitione, cum quo sensu accipiebant Do-
mini deducta per *Federic. de Senis cons.* 144. &
per Guidop. decis. 215. *Capellæ Tolosana dec.* 158.
& *coram Buratto dec.* 688. *nu.* 12. & *coram Peu-
tinger.*

tinger. dec. 84. num. 3. & 4. repetita in recentior. par. 11. dec. 104. & apud Postb. de subbast. dec. 161.

Adhuc tamen in hoc casu, in quo agebatur de exequutione reali in sequelam iu-
16 dicij, † visum est Dominis illi locum non esse in hoc die, ad terminos *text. in l. dies festos 10.* ibi, *à cunctis executionibus excusetur, C. de ferijs*; cuius Textus dispositio licèt die Dominico procedat, ad hanc tamen celebrem diem S. Laurentij, quo vt scripsit S. Leo Magnus tám illustris est Roma Laurentio, quàm illustris est Hierosolima Ste-
17 phano, † atque ad alias ferias Ecclesiasticas illam deduxerunt Gregorius IX. *in cap. conquestus, ibi Beati Laurentij extra illo eod. tit. de ferijs, & B. Pius V. in Constitutione 5. §. 7.* quemadmodum DD. atque subsequens Vrbis praxis interpretata est *Farinac. in prax. criminal. quæst. 27. num. 106. in fine, Postb. de subbast. inspect. 29. num. 103. cum tribus seqq. Barbos. in d. l. dies festos num. 3. C. de ferijs, & in d. cap. conquestus num. 32. extra illo eodem tit. Scannarola de Visit. Carcerat. lib. 3. cap. 11. num. 14. Niger. de exequutione rei indicatæ cap. 15. nu. 2. 4. & 14.* quasi exequutio hæc licèt non sit iudicium sit tamen illius appendix, atque extremum,
18 quod † non voluntariæ, sed contentiosæ iurisdictionis, prout reliqui actus iudiciales dicendum sit, cùm non minus, ac iidem actus, fertur in inuitam *l. 2. & ibi gloss. 1. ff. de offic. Proconsul.* atque maiori contentione,
19 strepitu, † & partium, ac Populi perturbatione, vt post *Suarez* notat *Scannarola dicto cap. 11. numero primo cum pluribus sequentibus*, & fuit de mente Alexandri, & aliorum, de quibus *Borellus in summ. decis. tom secundo tit. 38. de ferijs num. 86. & Rota distinxit apud Postb de manutent. decis. 9. sub num. 16.* & declaratis decisionibus in contrarium adductis coram *Peutinger. dec. 414. n. 4.*

Præterea animaduertebāt Domini, possessionem captam à D. Paula fuisse intra decendium ad appellandum, d. Summario *num. 5.* ideòque veluti attentatam ex supra-
20 dictis non esse manutenibilem, † cùm à mandato de associādo hoc casu daretur appellatio, dum præcesserunt sententiæ contrariæ, ad quarum reuocationem D. Mutus præcessit, non autem ad exequutionem prætensæ rei iudicatæ; Vndè cùm virtus clausulæ *constituti* fuerit per sententias con-
21 trarias vulnerata, † causa erat effecta appellabilis ob declaratam nullitatem petitionis, & complicatam petitorij, atque possessorij mixturam *Gonzal. ad reg. 8. Cancellariæ glos. 6. num. 202. cum seqq. Angel. de acquir. possess. q. 19. num. 115. & 116. Zacch. de oblig. Camer. qu. 37. num. 23. & seqq. Rota post eundem decis. 236. nu. 3. & coram Coccino decis. 778. num. 4. & seqq.* atq; in his præcisis terminis *in rec. par. 13. dec 198. num. 1.* & consequenter pendente termino
22 ad appellandum † capta possessio est attentata, vt benè declarauit *Rota in Veliterna Attentatorum 5. Martij proximi præteriti coram Reuerendiss. Decano.*

Hanc rectè causa mihi commissa fuit cū facultate manutenendi quem de iure, & consequenter declarata causa appellabili,
23 attentata † redduntur omnia gesta ante dictam appellationem interpositam, vtpotè pendente adhuc tempore licito ad appellandum, ex ratione *textus in cap. non solùm 7. de appellat. in 6. Rota coram Caualerio dec. 615. num. 1. coram Reuendiss. D. Royas decis. 242. n. 3. in fine, Eminentiss. Ottbobonus decis. 155. nu. 10. & seqq. iuncto principio, & decis. 170. num. 13. & seqq. & in Romana Vineæ 17. Iunij 1658. §. neque ad attentata coram Reuerendiss. D. Beuilaqua Vrbis Gubernatore, & in Romana manutentionis, seù Attentatorum 8. Iunij 1671. §. fin. coram Me.*

Contraria autem procedunt, quotiescumque agitur de exequutione facta tempore legitimo; quia Rescriptum hoc, *cum facul-*
24 *tate manutenendi quem de iure*, † non inficiat exequutionem legitimo tempore factam, quasi tunc ius requirat, vt legitimus possessor mediāte dicta exequutione sit manutenendus, cum quo sensu loquitur *Rota in recentior. par. 9. decis. 306. num. 15. & 16. & coram D. Cardinali Celso decis. 43. num. 10. & decis. 241. num. 6. & in Anconitana Saluiani 1. Iunij 1650. coram Cardinali Corrado*; inficit tamen illam exequutionem, qualis est hæc,
25 de qua agimus, † quæ facta est tempore ad appellandum, vt declarat eadem *Rota in recent. par. 12. decis. 392. nu. 12. & 13.*

Et ità vtraque parte informante resolutum &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Meleuitana Pensionis.

Mercurij 9. Maij 1674.

ARGVMENTVM.

Pro translatario pensionis deciditur, & resoluitur illi immissionem competere in quasi possessione exigendi pensionem, eo modo, iisdemque iuribus, & actionibus, quibus transferens vti poterat, cùm hæc omnia per translationem legitimè factam transierint in ipsum; ita tamen quod etiam via exequutiua fuerit concessa; Verùm quia de legitima translatione dubitatum fuit, ex eo quod transferens, haberet conditionem emittendi professionem infra annum, hoc autem minus officere visum est, quia translatio facta infra dictum annum dicitur valida, etiamsi translatarius postea matrimonium contraxerit.

SVMMARIVM.

1 *Validitas resultat ex reuolutione actorum, si fuerunt seruata requisita vulg.* decis. Caputaq.
2 *Quasi possessio exigendi pensionem resultat, etiā ex unica tantùm solutione vnius termini.*
3 *Translatario pensionis debetur immissio in quasi posses-*

possessione exigendi, in qua transferens reperiebatur.

4 *Immissionis remedium datur etiam pro iuribus incorporalibus.*

5 *Translatio pensionis eadem via exequutiua conceditur, quæ transferenti competebat.*

6 *Translatario pensionis suffragatur etiam obligatio titularis, quæ ad fauorem transferentis fuerat contracta.*

7 *Successor in beneficio actione reali tenetur ad solutionem pensionis super eodem beneficio imposita, & num. seqq. & n. 24.*

8 *Successor beneficij pensione grauati, ad solutionem, etiam actione personali tenetur, quia dicitur quasi contrahere cum pensionario, & num. 24.*

9 *Actio personalis ex quasi contractu resultat, & num. 24.*

10 *Successor beneficij pro solutione pensionis in futurum tenetur actione reali, & personali simul.*

11 *Successor beneficij pro terminis decursis ante suã prouisionem, regulariter non tenetur.*

12 *Successor beneficij, factis diligentijs contra antecessorem, tenetur soluere pensiones, etiam ante suam prouisionem decursas.*

13 *Manutentio in quasi possessione exigendi pensionem reseruatam cum clausula* dummodó, *non conceditur, nisi prius verificato valore, & vid. num. seq.*

14 *Pensione simpliciter reseruata, non requiritur probatio valoris ad obtinendam manutentionem in quasi possessione exigendi, & vid n. 13.*

15 *Pensio reseruata sub conditione emittendi professionem infra annum, potest pendente conditione in alium legitimè transferri.*

Amplia etiamsi transfereas postea professionem non emittat, sed matrimonium contraxerit, ibidem, & n. seq.

16 *Beneficium collatum sub conditione suscipiendi sacros ordines infra annum, potest pendente termino validè resignari.*

17 *Papa si fuit narratum onus beneficij, vel incapacitas personæ, concedendo gratiam dicitur dispensasse, & habilitasse.*

18 *Tempus prorogatum censetur vnum, & idem cum primo termino.*

19 *Pensionis nullitatem allegans ob non factam expressionem alterius pensionis, illam, & illius validitatem probare tenetur, & n. 21.*

20 *Pensionis nulla non est opus mentionem facere in reseruatione secundæ pensionis.*

21 *Pensionis nullitatem allegans ob excessum quintæ partis fructuum, illum, & quidem per decennium concludenter probare tenetur.*

23 *Titularis dicitur consequutus fructus sui beneficij si illi à suis creditoribus fuerint exacti.*

24 *Pensionarius habet obligatum successorem beneficij vti fructuum possessorem, & ideò illum ex quasi contractum conuenire potest.*

DECISIO CCXCIV.

HIPPOLYTUS de Amato sub die 15. Decembris anni 1651. habilitatus fuit auctoritate Apostolica ad annuam pensionem scut. 200. auri de Camera, vt in Summ. *num. 1.* quam cùm exindè Magnus Magister de anno 1652. habilitauerit cum conditione, quod per totum vigesimum primũ suæ ætatis annum regularem professionẽ ser. ser. emittere teneretur, aliàs essent nullæ omnes pensiones in eum translatæ, vt in Summ. eodem *num. 2.* & virtute illius die 8. Aprilis 1653. à Iulio Amato eius Patruo obtinuit reseruationem pensionis scutor. 58. monetæ Regni Neapolitani super fructibus Commendæ de Monte Sarchio, cuius ipse erat Commendatarius, quam pensionem postea attenta facultate sibi concessa à san. mem. Alexandro VII. in Theodorum Cellesium transtulit.

Vita exinde functo Iulio Commendatario de hac eadem Commẽda Fabritius Ruffus prouisus fuit, contra quem d. Theodorus Pensionarius mandatum executiuum ab A.C. Panciatico pro solutione pensionũ obtinuit, & adita Signatura per eundem Ruffum, ista rescripsit sine præiudicio ad effectum exequendi super bonis Commendę tantùm, & ideò disputato dubio, An mandatum A.C. esset exequendum, affirmatiuè placuit DD. respondere.

Pro subsistenti mandati executione concurrit tàm validitas, quæ non potest con-
1 trouerti, † quia processus causæ fabricatus fuit cum omnibus requisitis adductis in *decisione Caputaquen. 262. par. 2.* Tùm iustitia, quæ euidenter resultabat nedum ex reseruatione pensionis, & translatione ad fauorem Equitis Theodori auctoritate Apostolica executioni demandata, sed etiam in quasi possessione exigendi, resultante ex quamplurimorum terminorum exactione,
2 vt in Summ. *num. 1.* † etiamsi sufficeret ad hunc effectum vnica tantùm solutio vnius termini *glos. & DD.* & signantèr *Ripa in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 13. de caus. possess. & propriet. Surd. cons. 333. num. 6. Roland. consil. 47. num. 17. lib. 1. Rot. coram Seraphin. decis. 436. n. 1. & decis. 149. num. 2 coram Penting. dec. 273. nu. 4. & 5. & decis 308. num. 1. coram Royas decis. 390. num. 2.*

Dum enim translatio pensionis fuit valida, ex quo auctoritate Apostolica nititur,
3 vt inferius dicebitur, † debetur translatario immissio in quasi possessione exigendi, vt ipse transferens reperiebatur, vt iustificatur in Summ. *num. 1. Tond. de pension. cap. 30. n. 22. Rota coram Eminentiss. Ottbob. decis. 22. num. 1. & seq. & in recent. decis. 369. num. 7. par. 14.* Tùm
4 quia de iure immissionis † remedium datur quoque pro iuribus incorporalibus, vt in *l. 2. num. 2. ff. quorum bonor. Bellon. cons. 35. num. 5. Bero. cons. 43. num. 16. Menoch. de adipisc. remed. 1. num. 83.*

Et eadem via executiua, quæ Pensiona-
5 rio transferenti competebat, † translatarius vti potest ad effectum consequendi pensiones, quæ transferenti à titulari soluta fuerint, *Vestr. in praxi lib. 3. cap. fin. num 3. Tondu. de pens. cap. 28. num. 1. & sequen. Cassador. dec. 10. nu. 8. de rescript. in 6. Rot. coram Caualer. dec. 148. num. 1.*

num.1.coram Millino decis.40.num.1.& 2.& coram Eminentiss.Ottbob.decis.22.nu.4.coram Durano decis.60.num.30.& seqq. Add.ad Buratt. decis.68.num.12. & seqq. quod remedium executiuũ hodie experiri licebit Equiti Theodoro translatario, dum habet titularem obligatum in forma Cameræ ad fauorem Hippolyti Amati transferentis, & à quo ipse causam habet, & cuius personam ipse
6 repræsentat,† cuius obligationis virtus transit in translatarium *Rota in Aquilana Pensionis 26. Maij 1623. coram Remboldo.*

Non obstat, quod Eques Fabritius Ruffus, qui Commendam possidebat, translationi pensionis suum consensum non præstiterit, quoniam cùm de reseruatione pensionis auctoritate Papæ factæ, de qua nefas est dubitare, dum constat ex literis Apostolicis, Summ. *num.7.* intrat obligatio Fabritij Ruffi Commendatarij, & successoris in Commenda, super qua est reseruata pensio,
7 & ob id tenetur ad solutionem † nedum actione reali, ex quo ipse percipit fructus, super quibus est impositus huiusmodi onus reale, cui est annexum, & illi inhæret *cap. querelam, & ibi Abbas in 3. notab. de electione cap. si quis socius* 161. *quæst.1. Gigas de pension. quæst.40.num.10.Gonzal ad regul.Cancell.reg.8. glos.3.num.37.Rot.coram Mantic.decis.273.nu.2. coram Merlino decis.478. nu.2. coram Greg.XV. decis.307.num.1.* Sed etiam actione persona-
8 li, quippe, † quod Commendatarius acceptans commendam pensione grauatam, videtur quasi contrahere cum pensionario,
9 & ex hoc† quasi contractu oritur actio personalis *Gigas.de pens.quæst.51. per tot. Caputaq. decis.13.par.1.& dec. 302.par.2. Rot.coram Merlino decis.478 num.2.coram Greg.XV. decis.507. num.1.& in rec.decis.376.num.3.par.2.* & propterea vtraque actione obligatur successor
10 ad illius † solutionem in futurum, tradit *Lotter.de re benef.lib.1.quæst.39.num.24.& seqq. Gigas de pension. quæst.47.num.10.Guidopap. decis.619.per tot Rot.coram Greg.XV. dec.275.n.2. penès Cenc.de censib.decis.242.num.4.coram Coccino decis.31.num.5.coram Peuting.dec.195.nu.3. & decis.329. num.21. & 22.* quidquid autem sit de terminis decursis ante suam prouisio-
11 nem, de qua † Rota aliquando dubitauit, & nihil voluit firmare, vt per *Cassador. decis.4.& 8.de locat.Achill.decis.3.de pension.* Tamen contra illam inclinauit etiam in præ-
12 teritum, † quando per pensionarium factæ fuerunt diligentiæ contra Prædecessorem,& non valuit illas exigere, & nonnullas decisiones hoc firmantes adducit *Rota corã Gregor.XV.dec.507.nu.3.vbi Add.num.7.*

Confert etiam ad obtinendam immissionem in quasi possessione exigendi consideratio, quod reseruatio pensionis nullam continet conditionem, sed est purè facta, nec fuit concessa cum clausula *dummodò*,
13 quo casu † ad obtinendam manutentionem priùs præcedere debet probatio valoris *Gratian.discept.123.num.73.* & ideò illa
14 omissa † manutentio conceditur absque eo quod alius valor, probetur *Gratian.disc.948. num.13.Rot.coram Peuting.dec.278.num.7.*

Nec obstat, quod pensio, quæ reseruata fuit ad fauorẽ Equitis Hippolyti de Amatis, habeat annexum onus, vt professionem intrà vigesimum primum suæ ætatis annũ emittat, vndè cum ipse non emiserit professionem, immò matrimonium contraxerit incapax pensionis euenisse certum esse
15 videtur, † quia in hoc animaduertebant DD.nullum esse constituen.fundamentum, dum ipse non erat prohibitus acquirere pensiones, sed tantummodò ex huiusmodi onere reddebat incapax illas retinendi elapso vigesimo primo suæ ætatis anno, ob defectum non adimpletæ conditionis, si professionem non emisisset, & interim durante tempore habili rectè potuit auctoritate Apostolica in alium transferre, & hoc casu neque ex quo deficiat conditio, seu modus, post sequutam translationem annullari potest actus, & pluries fuit resolutum ad fauorem illius, qui obtinuit beneficium sub conditione suscipiendi sacros
16 ordines infra certum tempus, † qui si resignaret pendente termino validam dictum fuit esse resignationem *Oltrad.cons.203. nu.1. vers.circa primam quæst. Paris.de resignat. lib.3. quæst.2.num.8.& seq. Barbos de iure Eccl. lib.3. cap.15.num.13.Cassador.decis.27.num.2. & seq. super regul. Cancell.*

Visa autem fuit cessare omnis difficultas in casu, de quo agitur, ex quo Pontifici in supplicatione porrecta pro facultate transferendi narratum fuit adesse hoc onus, vt
17 in Summ *num.3. lit.B.* † qui vtique concedendo gratiam, in necessarium antecedens venit, quod illum habilitauerit super huiusmodi incapacitate, argumento *Text in l. sed rem nobilem ff.de procurat. in illud ff.de acqu. hæredit. Roman. cons.307. num.1. & 2. Soccin. sen.cons.141.num.44.& 45. lib.2. Paris. de resignat.benefic.lib.3.quæst.16.num.23. Rot.decis.10. par.8.recent.*

Quibusaccedit non obstare, quod translatio facta fuit post annum completum, dum ipse habuit prorogationem ad alios sex menses, vt in Summ. *num.4.* quia terminabant die 13. Augusti 1661. & translatio executioni demandata fuit die 13. Augusti, ex quo efficitur, vt tempus proroga-
18 tum † censeatur vnum, & idem cum primo termino concesso *l.sed, & l. ff. de precar. Bart. in l.finali in fine, ff. de damn. infect. Beron. cons 156.num.1.lib.3.Mastrill.decis.35.numer.2. Rot.decis.505.num.1. in fine par.2. & decis.347. num.30.par.12.rec.*

Neque releuat,quod in reseruatione pensionis non fuerit facta mentio aliarum pensionum, quia nullibi doctum fuit de existẽ-
19 tia aliarum pensionum,† quod non solùm est necessarium, vt deducitur ab eo, qui allegat nullitatem secundæ pensionis, ob non factam expressionem primæ, sed etiam docere debet de illarum validitate, cùm necessitas faciendi mentionem de prima

pen-

20 pensione in secunda gratia † restringatur ad validè reseruatas, dum de pensione nulla non est opus mentionem facere, *Tondut. de pension. cap. 44. num. 4. & 5. Verall. decis. 301. quæst. 2. Rot. in recentior. decis. 666. num. 3. par. 2.* quapropter qui dat de nullitate secundæ pensionis ob non factam mentionem pri-
21 mæ, tenetur † probare illius validitatem, & hoc iustificare concludentissimis, & subsistentibus probationibus, vt sępè firmauit *Rot. in adduct. decis. 666. num. 30.*

Pari modo nec excessus quintæ partis fructuum ab eo fuit iustificatus, qui dum illum allegabat, & debebat vti fundamentum suæ intentionis. Concludenter, &
22 per decennium probare, † aliàs gratia consequitur suum effectum, dum hæc exceptio improbata ab allegante remanet *Rot. coram Bichio decis. 213. num. 7. & seq. & dec. 189. num. 8. par. 1. diuers.*

Denique multò minus obesse videtur, quod Eques Fabritius fructus Commendæ non perceperit, ex quo fuerunt ab illius creditoribus sequestrati, vnde ad solutionem pensionis compelli nequit; Quoniam sequestra non iustificantur, & quatenùs adessent, & fuissent soluta debita, nihil penitus releuaret, dum debita, quæ cum illius pensionibus soluta fuerunt, ab ipso con-
23 tracta erant, † proinde est, ac si ipsemet eosdem fructus percepisset, dum in illius vtilitatem versi fuerunt *l. Vsuri §. cum ita ibi Bart. ff. de usur. & arg. leg. Rota coram Buratto dec. 448. num. 5.* eoque magis, quia ipse plures fructus consecutus fuit, & cùm ipsum Commendatarium Eques Theodorus pensionarius obligatũ haberet, vti fructuũ possesso-
24 rem, eundem † conuenire potest, & contra eum experiri valet suam actionem personalem, ex quasi contractu exortam *Card. in Clem. 1. quæst. 11. vers. quæro an posterior, Rota coram Buratto dicta decis. 448. num. 9. & in rec. decis. 176. num. 3. par. 2.*

Et ità vtraque parte informante resolutum fuit.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Maceraten. Pecuniaria.

Veneris 1. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Pretium rei emptæ, eiusque fructus soluere condemnatur Ecclesia, non obstante exceptione fideicommissi, quia in causam creditorum, quæ super illius bonis hæres grauatus habebat, ceciderat alienatio, & ità bona ab eodem fideicommisso remanebant immunia; Exequutio verò pro sorte, & fructibus, iuxtà taxam legalem demandata est, tàm super bonis emptis, quàm super cæteris redditibus eiusdem Ecclesiæ, reseruatis tamen congruis alimentis pro Religiosis in eadem Ecclesia degentibus.

SVMMARIVM.

1 *Rota in obligatione Camerali procedit exequutiuè, communicatis sibi facultatibus A.C.*
2 *Alienationes factæ ab hærede grauato imputantur in credita, quæ ipse habebat aduersus fideicommittentem.*
3 *Bona alienata ex causa debitorum fideicommittentis remanet libera ab omni onere fideicommissi.*
4 *Pretium bonorum fideicommissi ex causa æris alieni testatoris alienatorum, in eo quod remanet, inuestitur pro cautione emptoris.*
5 *Emptor qui pretium rei emptæ non soluit, tenetur ad fructus recompensatiuos, siue bona sint libera, siuè fuerint fideicommisso subiecta, & num. 6.*
6 *Locupletari nemo debet cum aliena iactura.*
7 *Fructus bonorum stabilium taxantur ad rationem quinque pro centenario, iuxtà taxam legalem, & n. seq.*
8 *Taxatio fructuum stabilium, iuxtà taxam legalem fieri potest a partibus vsque a principio, & facta substinetur.*
9 *Taxatio fructuum stabilium ad rationem quinque pro centenario attenditur, donec appareat de contrario.*
10 *Exequutio pro pretio rei emptæ ab Ecclesia fieri potest super ipsa re, & alijs redditibus eiusdem Ecclesiæ.*
11 *Exequutio pro debito Ecclesiæ si fieri debet super illius fructibus, alimenta necessaria relinquenda sunt pro Religiosis eiusdem Ecclesiæ.*

DECISIO CCXCV.

VENDIDIT Petrus Franciscus Mancinellus Patribus Bernabitis Maceratæ diuersas domos pretio scut. 3800. quod emptores soluere promiserunt certis statutis temporibus addita obligatione soluendi in casu moræ fructus recompensatiuos ad rationem quinque pro centenario, verùm quia post soluta scuta 900. ad computum pretij conuenti, residuum vnà cum fructibus soluere recusarunt sub prætextu imminentis euictionis, immò ex hac causa prætendebant restitutionem summæ solutæ. Hinc introducta lite inter partes coram bo. me. A.C. Bulgarino emanauit ab isto sententia, declarans fructus recompensatiuos deberi Mancinello, à qua commissa mihi causa appellationis cum facultatibus A.C. dedi dubium, An, & ad cuius fauorem esset relaxandum mandatum, & super quibus bonis, & pro Mancinello prodiit resolutio tàm respectu pretij, quàm fructuum iuxtà modum inferiùs exprimendum.

De illius enim credito constat ex instrumento publico venditionis, competentia verò viæ exequutiuæ resultat ex obligatio-
1 ne Camerali, † cuius vigore non fuit dubitatum, quin attentis facultatibus A.C. mihi communicatis, possit etiam Rota exequu-

tiuè procedere, vt coram *Buratt. decis. 752. num. 7. & coram Card. Cels. dec. 335. num. 14. & decis. 251. num. 13.*

Neque subsistere visa est exceptio imminentis euictionis desumpta ex fideicommissis conditis à Leonardo, & Bartholomæo Patruis Mancinelli, quibus subiacere prætendebantur domus alienatæ pro portionibus ad ipsos spectantibus.

Quia cùm eędem domus proueniant à q. Mercurio dd. Leonardi, & Bartholomæi fideicommittentium Patre, & Auo respectiuè Mancinelli, eius Summ. *num.* 4. & ipse sit Creditor eiusdem Mercurij in scu. 3. mil. occasione dotis maternæ ab eodem Mercurio receptæ, Summ. *num.* 5. nec non in alijs scutis 1369. pro diuersis debitis prænominatorum Mercurij, & fideicommittentium solutis ab ipso Mancinello, & Leonardo iuniore eius Authore, d. Summ. *num.* 6. & 7.
2 inde sequitur, † quod pro huiusmodi creditis, siuè detractionibus sibi competentibus in summa scut. 4369. validè alenare potuerit domus prædictas, iuxtà Text. in *l. Pater filium 26. ff. de leg. 3 & in l. Marcellus §. res quæ ff. ad trebell. Peregr. de fideic. art. 40. num. 18. Fusar. de substit. qu. 541. nu. 5. Rot coram Dunoz decis. 5 0. num. 3. & in recent. decis. 294. num. primo par. 10. & in Romana Domus 14. Ianuarij 1669. §. 2. coram R. P. D. meo Bourlemont*; Itàvt ex hac causa censeantur exemptæ ab onere cu-
3 iuscumque fideicommissi, † & satis consultum remaneat indemnitati emptorum aduersus hæredes fideicommissarios, vt in specie firmant *Surd. cons. 576. num. 41. Peregr. de fideic. art. 29. sub num. 4. Rot. coram Merlino decis. 29. num. 4. & in mox allegata decis 294. n. 1. & 2. par. 10. rec.*

Pro quorum maiori securitate mandarunt Domini, vt pretium ab ipsis soluendum erogetur in extinctionem æris alieni dicti Mercurij, & fideicommittentium, iuxtà notulam datam in præcitato Summ. *num.* 8. Residuum verò inuestiri voluerunt in tot bonis, quæ stare debeant pro euictione domorum venditarum, iuxtà cautelam
4 conuentam inter partes, † & traditam in his terminis per *Ostasch. decis. 24. numer. 14. Gratian. decis. 54. & in addit. num. 10. Rota coram Seraphin. decis. 1275. num. 2. & in recent. decis. 242. num. 6. & seq. par. 12. rec.*

Quantum verò attinet ad fructus recompensatiuos, cùm Patres Bernabitæ non fuerint huc vsquam impediti frui re vendita, nulla fuit dubitatio, apud Dominos quin illi debeantur siuè res sit libera, siuè obno-
5 xia fideicommissis, † quia in vtroque casu militat ratio *Tex. in l. curabit ff. de action. empt.* nè scilicèt emptores retinendo rem, & pre-
6 tium † locupletentur cum aliena iactura, contra *Text. in l. nam hoc natura, ff. de cond. indeb.* in specie firmant *Honded. cons. 10. nu. 34. & cons. 44. nu. 13. cum seq. lib. 1. Sperell. dec. 1515. num. 25. & seqq. Thomat. dec. 136. per tot. & Rota decis. 170. num. 2. 3. & sub num. 7. vers. & ad istum effectum par. 3. recent.* & quidem ad ra-
7 tionem quinque pro centenario, iuxtà taxationem conuentam, † quę vti conformis legali, de qua *gloss. in authen. perpetuam C. de*
8 *Sacros. Eccles.* † potuit licitè fieri ab initio, vt in terminis notat *Dec. in cap. venerabilis n. 65. vers. putarem tamen de except.* & sequitur *Gratian. discept. 387. num. 14. Surd. decis. 259. num. 16. & Rota coram Bich. decis. 552. num. 9.* & est seruanda donec per legitimas probationes ap-
9 pareat † domus, de quibus agitur, minores fructus reddidisse, *Rota in recent. decis. 299. num. 7. & 11. par. 13. & coram Card. Cels. dec. 178. num. 11.* qui fructus soluendi ab emptoribus, erunt pro rata compensandi cum pensionibus eisdem debitis à Mancinello vti conductore vnius ex domibus venditis.

Et ita pro residuo pretij, & fructibus recompensatiuis responsum fuit esse relaxandum mandatum, quod exequendum fore Domini dixerunt super dictis domibus, & super fructibus censuum locorum Montiũ, & cæterorum bonorum stabilium, & se-
10 mouentium ad ipsos Patres † spectantium, iuxta formam traditam per *Rotam coram Reuerendissimo Royas decis. 161. nu. 8. & 9. dec. 205. num. 15. & dec. 230. in princ.* demptis tamen alimentis necessarijs pro duodecim Patribus habito respectu ad similem numerum existentem in Collegio de tempore contractus
11 qui licet † posteà excreuerit ad 30. huiusmodi augumentum cedere non debet in damnum Mancinelli, sed reducendum ad prædictam quantitatem, vt æquè consultum remaneat Collegio, & Creditori.

Et ità decisum fuit vtraque parte informante &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Maccrateñ Saluiani.

Veneris 1. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Litigiosi vitium etiam in actione personali præsens inducit decisio, quando, prout hic, ratione certæ rei litigatur; quo in casu si lite pendente alienatio in tertium facta sit, potest contra illum absque alio processu, & executiuè procedi; quinimò iudicium etiam cum principali non completum, potest cum illo terminari, & compleri; nec ipsum excusat ignorantia rei litigiosæ, quia æqualitèr afficiuntur in hoc tam scientes, quàm ignorantes.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei litigiosa facta pendente lite tollit iura tertij possessoris, & intrat vitium litigiosi, & num. seqq.*

2 *Vitium litigiosi vbi adest, potest sine nouo iudicio executiuè contra acquirentem procedi.*

3 Vi-

3 *Vitium litigiosi transit etiam in singularem successorem.*

4 *Litigiosa vt dicatur possessio, sufficit esse motam litem in possessorio.*

5 *Lis impedit, quominus res super qua litigatur, possit transferri in alterum, & ab altero acquiri.*

6 *Litigiosi vitium datur etiam in actione personali, vbi contenditur de aliqua re, qua semper, & illius actio efficiuntur litigiosa.*

7 *Iudicium non completum contra principalem etiã in actione personali, si super re litigatur, compleri potest contra tertium, qui emit lite pendente.*

8 *ex Mutatione personæ, Victoris conditio durior fieri non debet.*

9 *Emptor rei litigiosæ non potest prætextu ignorantiæ saluari.*

10 *Vitium litigiosi æquè afficit scientem, ac ignorantem.*

DECISIO CCXCVI.

DOMVS Probationis Societatis Iesu de
Vrbe postquam obtinuerat pro credito *hypothecario* sententiam iminissionis ad possessionem Prædij in vocabulo *Fontane delle tauole*, olim spectantis ad Ptolomeum Sillam eius debitorem, citato Iacobo Maluetio possessore coram Locumtenente Gubernatoris Marchiæ, confirmata ab Auditore Cameræ, & pendentem in tertia instantia in Rota cum decisione Eminentissimi Cerri sub die prima Aprilis 1669. deuenit d. Maluetius ad alienationem partis illius fauore Gabrielis, & aliorum de Cinellis; expedita deindè causa à Reu. Patre Domino meo Emerix eidem Eminentissimo Cerro subrogato, & mihi commissa cum clausula, *sine præiudicio trium conformium*, se opposuerunt executioni mandati de immittendo ipsi de Cinellis emptores, quare contigit disputari dubium; An mandatum Rotale sit exequẽdum, & Domini pro executione rescripserunt, quia alienatio tamquam facta de re li-
1 tigiosa lite pendente † tollit Cinellis iura
2 tertij possessoris, & intrat vitium† litigiosi, per quod absque nouo processu, & executiuè proceditur contra acquirentes, *l. final. C. de litigios. Authen. nunc si heres C. eodem titul. Duran. decis. 88. num. 3. Royas decis. 20. in princip. num. 2. & 3. Bichius decis. 394. num. 1. & 3. & de-*
3 *cis. 423. num. 1. & 2.* vbi quod vitium† litigiosi transit in singularem successorem, ex *Grat. à Ponte* cum alijs ibi allegatis; ad effectum
4 autem vt dicatur litigiosa possessio, † sufficit motam esse litem in possessorio, ad hoc, vt
5 res, super qua mota est lis, † non possit acquiri, neque in alterum transferri, *Rota in Romana Saluiani 11. Martij 1627. coram Cardinali Vbaldo, & coram Royas decis. 109. num. 6. & coram Bichio dec. 394. num. 2.* vbi refert *Bartol. in l. 1. §. 1. ff de litigios.* qui sub *num. 2. versiculo si verò contenditur* ait, quod etiam in actione
6 personali, † si contenditur de ipsa re, efficitur litigiosa ipsa res, & actio, & *num. 3.* quod etiamsi iudicium penderet in actione perso-
7 nali, si actum fuit ratione certæ rei, † possit processus non completus contra principalem, compleri aduersus tertium possessorem, qui lite pendente acquisiuit, & *num. 4.*
8 affertur ratio ne Victoris † durior conditio fiat ob factam se inscio alienationem.

Cum itaque controuerti non possit alienatio facta lite pendente ab anno 1665. vt constat ex Summario *num. 2. 3. & 4.* saluari non possunt Cinelli sub prætextu ignoran-
9 tiæ pendentis litis, † dum hæc non tollit nullitatem alienationis statutam ab ipsa *l. fi-*
10 *nali C. de litigiosis*, ibi siue scientem, † siue ignorantem, & in his terminis firmauit *Rota coram Durano dec. 88. nu. 5. & 6. & d. dec. 394. num. 2. coram Bichio.*

Et ita, informante tantùm d. Domo Probationis, resolutum fuit.

R. P. D. RONDININO.

Ferrarien. Fideicommissi super bono iure.

Veneris 1. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

A' vocatione filiorum excluduntur nepotes, quia nullæ aderant coniecturæ, imò resistebant potiùs æquè mens Testatoris, qui proprias filias grauare noluerat, ac illius verba, prolata per dictiones *dictas*, quæ personales sunt; neque hoc casu poterat prætendi vocatio iure transmissionis, quæ in fideicommisso conditionali non datur, & semper excluditur, quando, prout hic, per easdem dictiones personales illud fuit constitutum.

SVMMARIVM.

1 *Nepotes non veniunt appellatione filiorum, neque ex proprietate sermonis, neque ex communi vsu loquendi.*

2 *Nepotes ex solis coniecturis veniunt appellatione filiorum.*

3 *Nepotes quando ex coniecturis veniunt appellatione filiorum ex iuris interpretatione admitti dicuntur.*

4 *Nepotes vt in fideicommissis non veniant appellatione filiorum, non consideratur simpliciter eorum fauor, sed onus hæredis grauati.*

5 *Nepotes non veniunt appellatione filiorum in fideicommisso restricto ad filios testatoris, non autem in remotum tempus collatum.*

6 *Filiæ in concursu fratris testatoris minus grauatæ censentur, quam ipse frater.*

7 *Nepotes non veniunt appellatione filiorum, si filij non fuerunt grauati, quidquid secus dici posset, si illi fuissent restituere grauati.*

8 *Substitutus in medietate tantùm iure accrescendi capit alteram medietatem per præmorientiam alterius hæredis, aut substituti caducatam.*

9 *Accrescens portio sequitur naturam illius portionis, cui accrescit.*

10 *Nepo-*

10 *Nepotes licet in altera substitutione fuerint vocati, non ideò vocati dicuntur in prima, vbi per vocationem eorum propria filia testatoris fuissent grauata.*
11 *Nepotes non veniunt appellatione filiorum, vbi non concurrit paritas rationis æqualiter determinans filios, & nepotes, quinimò eo magis si illa aduersetur.*
12 *Illatio cessat quoties adest diuersitas rationis.*
13 *Illatio non admittitur contra verba testamenti, & vbi illa sunt clara.*
14 *Nepotes nec etiam iure transmissionis veniunt appellatione filiorum, seclusis coniecturis, & præsumptionibus, ac resistentibus verbis testamenti.*
15 *Fideicommissum conditionale seclusis coniecturis non transmittitur, nec etiam ad ipsos filios, & num seq.*
16 *Transmissio præsupponit in transmittente ius præexistens, & num. 15. & seq. vbi etiam vide.*
17 *Fideicommissum ordinatum cum dictione personale, dicti, non transmittitur, etiamsi esset conditionale, & num. 16.*

DECISIO CCXCVII.

IN Supremis tabulis Paulus de Blanchis postquam iure legati reliquit filiabus scuta mille in hæc verba disposuit - In omnibus autem suis bonis instituit Carolū ipsius filium legitimū, & naturalē de præsenti natum, nec non etiam omnes, & quoscumque alios filios masculos legitimos, & naturales vnum siue plures ex d. Testatore, & Helena eius vxore de præsenti, vt dixit, prægnante nascituros æqualiter, & æquis portionibus, & altero dd. eius filiorum, & hæredum quandocunque, & in quancunque ætate decedente sine filijs masculis legitimis, & naturalibus superuiuentem, seu superuiuentes substituit æqualiter, & æquis portionibus, vt supra vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum &c. & d. Carolo, ac omnibus alijs eius filijs masculis, vt supra nascituris decedente, vel decedentibus sine filijs masculis legitimis, & naturalibus, altero ipsorum decedenti substituit, & instituit dd. DD. eius filias fœminas pro medietate bonorum omnium totius hæreditatis ipsius D. Testatoris, & pro alia dimidia Ill. D. Liuium de Blanchis eius fratrem, si tunc temporis in rerum natura extiterit, & ipso non extante d. D. Liuij filios masculos legitimos, & naturales vulgariter, & pupillariter, & per fideicommissum, vt supra, d. D. Liuio quandocunque decedente absque filijs masculis legitimis, & naturalibus tunc & eo casu eidem substituit in dicta medietate hæreditatis prædicti D. Testatoris supradictas eius filias fœminas, & ipsis in rerum natura non extantibus earum, & cuiuslibet ipsarum filios legitimos, & naturales in stirpes, & non in capita vulgariter, & per fideicommissum, vt supra, vt in Sum. vtriusque partis *num.* 1.

Contendentibus autem de successione tàm d. D. Pauli de Blanchis, quàm Caroli eius filij Valeria d. Pauli filia, & Prouenzalibus, ac Clarellis ex duabus alijs filiabus prædefunctis d. Testatoris nepotibus, varijsque hinc inde pugnantibus sententijs. Causa ad Rotam tandem deuoluta dixerunt Domini 10. Nouembris 1670. coram Reuerendiss. D. meo Decano, Prouenzalibus, & Clarellis dandam esse immissionem æqualiter cum Valeria Amita tàm quoad bona dicti Caroli filij, quàm quoad bona dicti Pauli Patris, quæ decisio postea reformata fuit quoad primam medietatem hæreditatis d. Pauli, in qua substituit suas filias, in qua succedere solam Valeriam exclusis nepotibus dictum fuit 4. Maij 1671. & 29. Ianuarij 1672. coram eodem Reuerendissimo D. meo Decano.

Causa denique ad prouocationem Franciscæ Pasqualinæ Reuerendiss. Castrillo commissa, cum ob eius promotionem ad Episcopatum Cadicen. particulariter subrogatus fuerim DD. consului, An esset standum in primo, vel in postremo loco decisis, atque in vltimo loco decisis standum esse DD. responderunt.

Etenim cùm in medietate hæreditatis, de qua agitur Paulus Testator substituerit suas filias consequens est, vt non sint admittendi Clarelli, & Prouenzales nepotes, † qui
1 neque ex proprietate sermonis, neque ex communi vsu loquendi non comprehenduntur appellatione filiorum, ad terminos *Tex in l. quod si nepotes ff. de testam. tutel. & in §. fin. instit. qui testam. Tutor. dari possunt*, nisi ex
2 coniecturis doceatur † Testatorem aliter sensisse, in quibus terminis procedunt, *tex. in l. filij, in l. iusta 201. & in l. liberorum 220. §. sed & Papirius ff. de verb. signif. in l. vxorem. §. Concubina ff. de legat. 3.* quia tunc ex interpre-
3 tatione † admittitur comprehensio nepotum, iuxtà *Text. in d. l. iusta interpretationem 201. ff. de verb. signif.* quasi substitutio fideicommissaria sit onus instituti, quod prorogandum non est de persona, ad personam, itàvt restituendo hæreditatem filijs, debeat illam quoque restituere nepotibus, quorū
4 fauor non consideratur, † sed damnum, quod principaliter inest respectu hæredis grauati, *Peguera dec. 161. num. 2. Mart. Medices decis. Senen. 1. num. 1. & seqq. cum alijs per Fusar. de substit. quæst. 321. Rot. rec. par. 2. dec. 507. nu. 2. & 3. & coram Millino dec. 373. num. 5. & par. 6. dec. 289 num. 1. & 2. Bich. decis. 297. num. 14. & decis. 480. num. 23. cum alijs in decisionibus huius Causa 4. Maij 1671. & 29. Ianuarij 1672. coram Reuerendiss. Decano.*

Tantùm autem abest, vt coniecturæ assistant comprehensioni nepotum sub illa vocatione filiarum, vt potius expressè resistant, cum filiarum substitutio non sit collata in futurum euentum, nempè post obitū Caroli, aliorumque filiorum nasciturorum ex filijs Testatoris, quo casu ob remotissimum tempus à communitèr accidentibus non verificabile in filijs primi gradus, elicitur

vocatio nepotum, quia id non subsistit in facto, cùm substitutio filiarum Testatoris non fuerit facta Carolo, atque eius filijs nascituris, sed Carolo, atque filijs ipsius Testatoris, qui forsan nasci poterant, de quibus supra loquutus fuerat in institutione, instituendo Carolum, & omnes filios masculos nascituros ex ipso Testatore, & vxore prægnante, ad quos proprios filios, non autem ad filios Caroli Testator respectum habuit in substitutione ibi „ Et d. Carolo, ac omnibus alijs eius filijs masculis, vt supra nasciturís, itavt post breuius tempus concipi non potuisset substitutio filiarum, cùm sit restricta ad Carolum, atque alios
5 filios nascituros æqualitèr instituros, † ac ideó retorqueantur, quæ de substitutione collata in remotissimum tempus deducebantur, ex *Alex.cons.9. num.2. lib.1. Dec.cons. 391.num 5.vers. & hoc saltem,Soccin.Sen.cons.1. num.37.lib.3. Caphal.d. cons.262. num.8. Spad. cons.313.num 2.Bellon.iun.cons.2.num.34.Peregr. de fideic.art.22.num.50.Rota decis.162 num.1.& seqq.par.6.& coram Merlin.decis.226. num.12.ac coram Card. Celso decis. 229. num.9. cum alijs in priori decis.huius causæ §. Respectu enim.*

Neque ab hac sententia Dominos retraxit illatio, quam iterum faciebant Scribentes pro Prouenzalibus, & Clarellis, ex eo quod nepotes expressè vocati essent ad aliā medietatem hæreditatis Liuio Patruo relictam, ideoque multò magis succedere debuissent ad hanc medietatem suarum matrum, nè alias contra votum naturæ nepotes dicantur exclusi ab hæreditate matrum, quia ex hac discretiua vocatione videbatur potiùs excludi hoc argumentum, quia si Testator voluisset in vtraque medietate succedere nepotes,nō erat opus diuidere hæreditatem in medietates, atque vocare filias proprias cum dictionibus personalissimis eius, & dictas in medietate, de qua agitur, in medietate verò, in qua Liuium fratrem substituit, vocauit postea illas,& cuiuslibet ipsarum filios legitimos, & naturales, ea forsan ratione, quia Testator prædilexit
6 filias, & ideò plus illis dare voluit,†illas minus quàm Liuium grauando iuxta naturalem prædilectionem filiorum in concursu fratris, de qua *Mantic. de coniect.lib. 12.tit.7. num.27.Rot.rec par.2.decis.428.nu.5.*quo seclusso grauamine maior est fauor filiarum, quibus non erat datus substitutus, & quæ liberè disponere poterant de medietate illis obuenientia, postquam successerant, quo casu concordant omnes non comprehendi nepo-
7 tes,ne filiabus prorogetur grauamen,†quidquid esset in casu, in quo filiæ essent grauatæ restituere, quia tunc nullum esset odium filiarum, quæ semper restituere deberent, sed totus tunc versaretur fauor nepotum, vt nomine filiorum comprehenderentur, quemadmodum distinguendo concludant *Decianus cons.88.num.54.& 55.vol.2.Rustic.consil.2.num.35. post tract. de filijs in conditione positis sess.decis. Aragonen.64. num. 13.& 17.* optimè ad rem nostram *Mart. Medices d. decis. 1. num. 69. & 70 Rota coram Seraph. decis. 1486. num. 9. cum alijs per Modernum Ferrarien: discept.23.num.172.& in decis.huius causæ 29. Ianuary 1672.§.quantum attinet in fine.*

Si autem filiæ non successissent in earum medietate, etsi quærendum non esset de vocatione nepotum, veluti non eueniente casu vocationis, adhuc nullum absurdum in odium nepotum insurgeret, quia Liuius in alia medietate hæreditatis à Testatore substi-
8 tutus, etiam hanc†medietatem spectantem ad filias ob illarum suppositam præmorientiam ante euentum conditionis caducatam iure accrescendi accepisset, atque cum propria medietate consolidatam restituisset nepotibus in locum matrum non existentium. in sua medietate substitutis ad terminos *text in l. hæredes ff.de acquir.hæred.& in l.si duobus §. fin. ff.de legat. 1.* quamuis portio accrescens
9 non esset grauata, † quia sequitur naturam illius portionis, cui accrescit, iuxta *text. in l. Papinianus, & in l.cogi,§.si quis hæres ff.ad Trebell.Rubeus,Alex.cons.156.n.3.Mantic de coniect. lib.7.tit.6.num.7.& 8.Peregr.de fideic.art.9.nu.5. cum alijs per Bellon.de iure accresc.cap.7. qu.24. num.8.9.& per tot.& in decis.huius causæ 4.Maij 1671.§.& denique, cor. Reuerendiss. Decano.*

Itaut consultum sit nepotibus, quos magna ratione in priori casu Testator non vo-
10 cauit, ne grauaret filias, † in hoc autem secundo casu, quia Testator credere potuit filias amplius non superuiuere post mortem Liuij, & omnium eius filiorum masculorum; Ideò nepotes ex dd. filiabus substituit, vt aduertit *d.decis.causæ 4. Maij 1671. §. final.* neque vrgebat causa eadem dilectionis in filio fratre, quæ aderat in filiabus,coarctando solum in priori casu dispositionem ad fi-
11 lias eius, & ad dd.filias, † quæ dictiones, vbicumque non concurrit paritas rationis determinans æqualiter filias, & nepotes, quinimò, vt in casu, aduersatur, tunc comprehenduntur solum propriæ personæ filiarum, nepotibus exclusis, *Ias.in l. Gallus §. instituens num.23.& ibi Soccin.Iun. num.5.ff.de liber.& posthum.Dec. cons 230. num.24. Gratian. discept.029.nu.19.Fusar.de substit. qu.321. n.27. Rota in rec.par.2.decis.507.num.9. & decis.667. sub nu.6.& par.13. decis.378. num. 14.* & prius in *diuers.par.4.dec. 482. sub num. 4. & 5. Penia dec.1002. num. 11. Dunozett. Iun. decis. 81. numer.12.& 13.*

Hinc nihil penitùs suffragatur, quod substitutio nepotum in fine Testamenti qualificet totam dispositionem, atque referatur ad omnia, quia vbi est diuersa ratio, vel saltem Testator diuersam rationem considerare potuit,substituendo in medietate Liuij nepotes, non autem in medietate filiarum, vt superius dictum est, non admittitur hæc
12 illatio, quia posita diuersitate†rationis, necesse est, vt corruat paritas illationis, quemadmodum in specie substitutionis dixerunt *Mantica de coniect.lib.5.tit.1.num.23.Rota coram Buratt.dec.322.num.9 & seqq.& ibi Adden.lit.A.*

cum

cum alijs latè deductis in celebri *decis. Merlin.* 263. & agnouit in iure prior *decis.* huius causæ 10. *Nouembris* 1670. *§. de portione, coram Reuerendissimo Decano.*

Aliàs enim destrueretur expressa mens Testantis, qui literalitèr consecutiuè ad substitutionem in medietate hęreditatis Liuium tangentis substituit in d. medietate filias fœminas, & earũ filios masculos, prout
13 sunt præcisa verba testamenti, † contra quę veluti restricta ad hunc casum præcisum nõ admittitur illatio ad alium ad regulã *Text. in §. disponat, Auth. de nuptijs, Abb. consf.* 75. *in fine vol.* 2. *Crauett. cons.* 70. *num.* 9. *Rot. coram Buratto decis.* 21. *num.* 16.

Ex his autem facilè Domini agnouerunt extra huius casus circumstantias penitùs esse *consilia Socc. Iun.* 126. *vol.* 2. *& Cephal.* 262. vt ex eorum lectura, quorum tamen sentẽtiam reprobant *Fusar. de substit. d. quæst.* 321. *sub num.* 5. *atque Ladercb. cons.* 142. qui in principio testatur iudicatum fuisse contra Cephalum, itavt seclusis coniecturis, quinimò præsumptionibus, atque verbis ipsis Testã-
14 toris in contrarium vrgentibus, † agi non possit de transmissione istius portionis bonorum fideicommissariorum in nepotes, prædefunctis ante euentum conditionis filiabus, cùm vndequaque certa sit regula, quam nec etiam impugnare poterant Scri-
15 bentes pro Prouenzalibus, † vt fideicommissa conditionalia seclusis coniecturis nõ transmittantur, etiam in ipsos filios ante
16 euentum conditionis, † cùm transmissio præsupponat in transmittente ius præexistens ad terminos *Text. in l. tradidit de acquir. rerum domin. l. nemo plus iuris ff. de regulis iur.* quod non erat in filiabus, quas insuper Testator proprio nomine superius expressas substituit cum personali dictione dictas
17 suas filias, † vt ostenderet nolle ad alios eo casu hæreditatem deuenire, vt ad effectum transmissionis præcisè considerant *Alex. consil.* 173. *num.* 6. *vol.* 5. *Gabr. comm. conclus. tit. de hæred. institut. concl.* 2. *nu.* 8. *Soccin. Iun. consil.* 14. *num.* 8. *vers.* 5. *vol.* 4. *Rota in diuers. par.* 1. *dec.* 782. *nu.* 11 *Seraph. decis.* 1479. *nu.* 9. *Caualer. dec.* 434. *n.* 4. *& in rec. par.* 13. *decis.* 111. *nu.* 14.

Reliquis occurrebant Scribentes pro Frãcisca, atque decisiones posteriores huius causæ, cum quibus, vtraque parte informante, Domini transierunt &c.

Plures decisiones factæ sunt in hac causa alteră impressa par. 16. *decis.* 345. *alia duæ par.* 17. *in ordine* 118. *&* 262. *ac etiam decis. quæ immediatè subsequitur.*

R. P. D. RONDININO.

Ferrarien Fideicommissi super attentatis.

Veneris 1. *Iunij* 1674.

ARGVMENTVM.

Coram Iudice exequente capta erat possessio contra formam mandati Rotalis, cui licèt renunciatũ sit, adhuc tamen neq; fructus restituti erant, neq; expensæ refectæ; quinimò post renunciationem, noua mandata, nouaque sequestra, etiam pro fructibus in literis exequutorialibus non contentis, ab eodem Iudice petita sunt, & concessa, quæ omnia attentata declarantur, tùm quia & contra formam exequutorialium fuit processum, tum etiam quia quidquid dubij super illis emerserit, prout etiam petitio, & liquidatio fructuum non ad Iudicem exequentem, sed ad Rotam spectabant.

SVMMARIVM.

1 *Mandata Rotalia non demandantur exequutioni, nisi seruatis quatuor terminis ad docendum de paritione.*
2 *Iudex executorialis non potest concedere mandatum contrarium exequutorialibus sibi directis.*
3 *Iudex exequutorialis se abstinere debet ab exequutione, si super illa aliquod dubium emerserit.*
4 *Attentatorum pro purgatione non sufficit sola dimissio possessionis, sed requiritur etiam restitutio fructuum perceptorum.*
5 *Attentans tenetur reficere omnes expensas, & damna ob attentata passa.*
6 *Attentata non dicuntur purgata, sed grauiora commissa, si quis post renunciationem, noua mandata, vel possessionem obtinuit contra formam exequutorialium.*
7 *Exequutio mandatorum rotalium non nisi ad limites exequutorialium conceditur.*
8 *Fructus non possunt peti coram indice exequutoriali solius mandati de immittendo, cum eorum cognitio, & liquidatio spectet ad iudicem causa.*
9 *in Communione persistere nemo cogendus est.*

DECISIO CCXCVIII.

PRÆVIIS quatuor decisionibus editis sub diebus 10. Nouembris 1670. 4. Maij 1671. 29. Ianuarij, & 27. Maij 1672. coram Reuerendissimo Decano contra Franciscã Pasqualinam in bona hæreditaria Pauli de Blanchis in triente, & in bona Caroli eiusdem filij in besse, Prouenzalibus, & Clarellis pro indiuiso immissio concessa fuit, ipsis executorialibus literis expeditis, Summario d. eiusdem Franciscæ positionis 26. Iunij præteriti coram Reuerendissimo Cadicen. num. 3.

Cùm autẽ possessores prætenderent executorem excessisse, atque attentasse dubio à d. Reuerendissimo Castrillo Episcopo Cadicen.

dicen. sine vlla resolutione 26. Iunij præteriti proposito, An constaret de attentatis, atque excessiua executione, & an esset locus nouæ diuisionis, Domini constare de attentatis commissis per Prouenzales, & Clarellos, nouamque diuisionem faciendã esse hodie coram me in illius locum particulariter subrogato, responderunt.

Ratio resolutionis primæ partis desumebatur ex eo, quod Clarelli, & Prouenzales á d.Gubernatore Centi vigore dd.literarum executorialium obtinuerunt mandata de immittendo, necnon præcepta de recognoscendo in Dominos, atque effectiuam immissionem super certis corporibus bonorum, facto insuper præcepto ab eodem Gubernatore Colonis de non recognoscendo in Dominos nisi Clarellos, & Prouenzales contra expressum tenorem executorialium Rotalium indiuisam pro certis partibus immissionem decernentibus, d. Summario præterito Franciscæ *num.4. 5. & 6.* ita vt negari nequeat Iudicem executorialem indebitè processisse, quia postquam seruati sunt
1 quatuor termini ad docendum † de paritione seruari soliti in literis, & mandatis Rotalibus, de quibus mentionem facit *Felin.in cap.ad probandum num.6.de re iudic.* sine attentatorum vitio non poterat Iudex decernere
2 nouum mandatum de immittẽdo† ad actus contrarios ipsis Rotalibus executorialibus deueniendo contra antiquam Rotalium iudicio um praxim, de qua *Mohed.dec.3.vt.lit. pend.Cassad.decis.6.num.10.de caus. poss. & propriet.Lancellott.de attent.lit.pend. par.2. cap.4. in præfat.num.306.Vestr.in prax.lib.8.cap. vlt. numer.16.vers.& quamuis*, & firmauit *Rota coram Coccino decis.1566.num.1. & coram Dunozett.iun.decis.541.nu.1.& seqq. & decis. 551. num.1.*
3 *& seqq.* sed iudicio Rotæ quodcumque† dubium, abstinendo ab vlteriori processu, remittendum erat, iuxtà *decis. 338. num. 4. & seq.coram Dunoz. sen.& decis.168. num.1. coram Pentingerio, Bich.decis.642.num.17.*

Neque attentata purgata dici possunt ex renunciatione possessionis à Prouenzalibus facta, quia cùm longè post facta fuerit, de mense scilicet Octobris 1673. possessio verò capta de mense Septembris 1672. pro
4 purgatione attentatorum non solum † possessionem, sed etiam omnes fructus medio tempore perceptos restituere debebant vsq; ad diem dimissæ possessionis, iuxtà *Text. in cap. grauis extra de restit. spoliat. Lancell. de attent.par.3.cap.31. num. 25. vers. regula quod attentans, & num.75.vers. quinto amplia, Rota coram Buratto decis. 642. num.4. vers. quos coram Celso decis.80.num.2.& in rec.decis.247. num.1.*
5 *par.10.* ac etiam omnes expensas,† & damna passa integrè reficere, vt sequendo doctrinam *Baldi in cap.conquerente de restit spoliat.* est sententia *Rotæ coram Seraph.decis.1176. num.2. & seqq. coram Coccino decis. 371. per tot. coram Rayas decis.384.num.7.Card.Celso decis.80.nu.5. & 6. Bich.decis.534.num.3.*

Quinimò potiùs nouo attentato renunciationem prioris possessionis cum omnibus indè sequutis subijci dicebatur, cùm postea Clarelli, & Prouenzales nouum mãdatum à Gubernatore obtinuerint, vigore cuius nouam immissionem habuerunt, atque Colonis inhibuerunt, aliudque simile mandatum à D.Vicelegato, cuius vigore quãcumque possessionẽ adepti sunt, atque sequestrum pro fructibus adhuc à Rota nõ liquidatis, obtinuerunt, atque addita declaratione, quod possessio intelligatur capta de integra medietate hereditatis Pauli contra sensum Rotæ, quæ trientem tantùm cõcesserat, Summ hodierno Franciscæ *à nu.2.*
6 *vsque ad 8.* † ex quibus potiùs attentata aggrauantur, quam purgentur, cùm semper appareat in spretum huius Tribunalis, cui totum deferendum erat, executionem factã
7 fuisse, † quæ nonnisi ad limites Rotalium executorialium concedeuda erat, *Rota coram Mantica decis.305.per tot.Verall.decis.333. nu.2. par.1.Eminentiss.Ottob.decis.95. num.16.*

Considerando potissimum, quod Rota sibi expressè fructuum liquidationem reseruauerit, d.Summ.hodierno Franciscæ *nu.8.* & Prouenzales sequestrum pro credito fructuum extorserunt, Summ. eodem *num. 5.* quod sine nota attentatorum facere non
8 poterant, † etiamsi expressè Rota illorum liquidationem sibi non reseruasset, vt aliàs dixit eadem *Rota coram Mantica decis. 172. in fine, & coram Dunozetto Sen. decis. 138. num.6. Pentinger.decis.168. num.9. vers.vnde patet, & num.12.& 14.*

His autem positis non existimarunt Domini aggredi disputationem super excessu, sed reuocata executione, vtpote attentata, dixerunt locum esse nouæ diuisioni inter Franciscam, & Prouenzales, ac Clarellos, vti annuebant vtrinque Scribentes agno-
9 scentes † neminem cogi posse in communione persistere, ad *Text. in l. si conuenerit ff. pro socio, in l.hoc iudicium 14. §. si conueniat, ff. commun.diuid.in l. fin.C.illo eodem tit.& 18. l. si non sortem §. si certum. ff.de condit.indebit. Bald. cons.396. sub num. 2. lib.2. Michaler. de fratrib. par.2.cap.36.num.4. Rota coram Eminentiss. Otthob.dec.96.num.1.& num.10.11.& 12.*

Et ita, vtraque Parte informante &c.

Decisiones plures in hac causa emanatas concordauimus supra ad decis. præcedentem, quæ est in eadem causa.

R. P. D. VICECOMITE.

Oxomeñ obseruationis Concordiæ.

Veneris 1. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Renunciationem Procuratoris domino præiudicare non posse deciditur, quia sine speciali mandato non potest Procurator renunciare

ciare

ciare actibus suo principali fauorabilibus; eo minus quia d. renunciatio non fuerat à parte acceptata, erat meticulosa, & procedebat à radice infecta, scilicet recursibus habitis ad Iudices laicos, vt proindè attendenda non sit.

SVMMARIVM.

1 *Procurator in omittendo præiudicat domino, secus autem in committendo.*

2 *Procurator non potest renunciare actibus quoquomodo suo principali fauorabilibus.*

3 *Renunciatio à parte non acceptata, non præiudicat renuncianti.*

4 *Impugnatis iuribus nemo vti, ac se tueri posse permittitur.*

5 *Renunciatio per vim extorta, renuncianti non nocet.*

6 *Renunciatio procuratoris facta recursibus habitis ad iudices laicos non præiudicat vbi omnia ponenda sunt in statu, quo erant ante dd. recursus.*

7 *Recursus ad iudices laicos quando non dicantur sufficienter purgati.*

8 *Termino remissoria pendente nihil in causa innouandum est.*

9 *Paritio non sufficit quod sit verbalis, sed importare debet veram, & positiuã abdicationem cuiuscumque commodi.*

10 *Remissoria non retardat incidentia, & emergentia causa.*

DECISIO CCXCIX.

CVM petentibus Patribus Carmelitis Discalceatis in hac causa remissoriam, pro parte Capituli oppositum fuerit de recursibus in partibus ab ipsis habitis ad Iudices laicos, quibus mediantibus obtinuerunt per Reuerendissimum Nuntium admitti ad vtrumque effectum appellationem per eos interpositam, & quoad suspensiuum præcedenter reiectam à quodam decreto super obseruatione concordiæ, & de nihil contra illius tenorem innouando, & successiuè per procuratorem eiusdem Capituli eidem Decreto iudicialitèr renunciari, ideò Patres pro dd. recursuum purgatione omninò necessaria, ad hoc, vt præuia absolutione à censuris propterea incursis, audientiam possent obtinere, in actis fecerunt renunciationem dd. recursibus, & omnibus indè sequutis cum solita obligatione pro refectione expensarum, adimplentes in omnibus decreta, & clausulas appositas in Breue cõmissionis absolutionis desuper expedito, & mihi directo, quibus attentis Rota sub die 26. Ianuarij proximè præteriti remissoriam Patribus decreuit cum clausula obtenta absolutione, pro qua propterea instantibus Patribus, & iterum opponente Capitulo pro vera, ac totali antedictorum recursuum purgatione non sufficere verbalem, & generalem in actis renunciationem factam, sed teneri consentire, quod d. mandatum Reuerendissimi Nuntij in statu exequibili remaneret, prout erat ante dd. recursus, & è conuerso Patres contenderent Capitulo obstare præfatam renũciationem per illius Procuratorem eidem decreto iudicialitèr factam, cùm ipsi ad effectum, de quo agitur, non teneantur ad ea, quæ spontè, & nullo cogente laicali imperio gesta fuerunt; Ideò super hoc incidenti consulti DD. sub die 2. Aprilis dixerunt absoluendos esse Patres prout absoluti fuerunt, & dandum dubium, An Capitulo obstaret dicta proprij Procuratoris renunciatio, quod hodie propositum, negatiuè fuit resolutum ex pluribus.

Et primo, quia Procurator Capituli absq; speciali mandato, de quo non constat, non potuit eidem Capitulo præiudicium inferre, renunciando fauorabili decreto præcedenti emanato; Admisso enim, quod in omittendo possit Procurator præiudicare
1 suo Principali, † hoc non procedit in committendo, *Bald. in cap. 1. vt lit non contest. Ias. in l. si procurator limit. 8. C. de procur. Surd. dec. 181. num. 16. Rota coram Gregor. decis. 75. num. 1. & ibi Add. nu. 4.* & in terminis, quod non
2 possit renunciare † actibus quoquo modo suo Principali fauorabilibus, *Innoc. in cap. cũ olim il 1. sub nu. 3.* cum alijs, quos allegat *Galerat. de renunc. lib. 3. cap. 5. nu. 5. & seqq.*

Secundò, quia renunciatio prædicta non solum tunc non fuit ab altera parte acce-
3 ptata, † prout omninò fuisset necessarium, ad hoc, vt renuncianti posset nocere, *Felin. in c. Capitulum num. 11. in 7. limit. rursus confirmatur de rescript. Caphal. cons. 252. num. 42. lib. 1.* cum alijs per *Adden. ad Buratt. dec. 46. num. 20.*
4 sed fuit expressè per Patres † impugnata; vnde sequitur hodie iuribus impugnatis se tueri non posse, *c. ex eo de reg. iur in 6. idem Felin. post Abb. & alios in d. c. num. 9. Gabr. cons. 40. num. 25. lib. 1. latè Grat. discept. 276. à num. 35. per plures seqq. Rota coram Carill. dec. 135. nu. 5. cum seqq. & decis. 178. num. 45.*

Tertiò, quia cùm d. renunciatio processerit à causa infecta, nempè à dd. recursibus ad Iudices laicos exaduerso, vt supra habitis, ad effectum scilicet euitandi præcepta magistratus sæcularis, indè duo sequuntur; Alterum nempè quod renunciatio hæc tanquam non libera,
5 † sed per vim extorta, renuncianti nocere non debet, ad tradit. in *c. 2. & cap. ad audientiam de his quæ vi, & met. caus. fiunt, Rota coram Bich. decis. 327. num. 2. & coram Cels. decis. 6. num. 7. & 8. & in Nucerina Parochialis 28. Iunij 1669. coram me*, Alterum verò quod tanquam effectus procura-
6 torum recursuum, attendenda non sit, † sed omnia ponenda in eo statu, in quo erant
7 ante dd. recursus; † Alias enim dici non possent sufficienter purgati, in terminis *Rota coram Dunoz. iun. decis. 580. à num. 5. ad 11. in rec. decis. 74. n. 2. & per tot. par. 3. & dec. 744. à num. 2. ad 8. par. 4. tom. 3. coram Carill decis. 55. num. 1. 2. & per tot.*

Et ex his sublatum etiam remansit vnicum obiectum deductum ex eo, quod,

cum

cum remissoriales fuerint expeditæ absque vlla clausula præseruatiua vlterioris processus, prout aliquando solet Rota illius retar-
8 dationem proprio arbitrio reseruare, † pendente termino in eisdem concesso, nihil sit innouandum, *Rota decis.17.num.2. de appell.in antiq.& decis.334.num.3.par.5.rec.* Hæc enim non est innouatio, sed simplex sequela, & effectus purgationis recursuum in ipso die decretæ absolutionis reseruata, vt supra, & cum, vt iam dictum est hæc renunciatio in partibus causata fuerit à dd.recursibus, sicuti est omninò tollenda, tamquam illorum effectus, ita venit sub ampla renunciatione eisdem recursibus facta per dd. Patres. sine qua nec audientiam, nec remissoriam obtinere potuissent; Aliàs enim si velint commodum possessionis sentire, paritio Breui
9 remaneret verbalis tantùm,†cùm tamen ad effectum, de quo agitur, importare debeat realem, veram, & positiuam abdicationem cuiuscumque commodi, *Bald. in c. conquerente sub num.1.de restit.spol.Rot.d.decis.64.nu.2. par.3. & decis. 173.num. 10. cum tribus seqq. par.6.*

Præterquam quod hæc, & similia inci-
10 dentia per remissoriam † non retardantur, *Posth.de manut.obser.94.nu.6. Rota coram Vbald. decis.32.num.4.& 6.& in rec.212. num.7.par.5.*

Et ita resolutum fuit, prædictam renunciationem Capitulo non obstare, quin decretum Reuerendissimi Nuntij super obseruatione concordiæ in possessorio interim,& donec discutiantur merita super petitorio suum plenarium sortiri debeat effectū &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Vrbeuetana Releuationis indemnitatis.

Veneris 1. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Aduersus rem iudicatam opponebatur non constare de diuisione, non fuisse sequutam deliberationem, de præscriptione, seù solutione præsumpta, & demùm de fideicommisso ex pluralitate in suas singularitates resoluto; sed diuisio probari visa est ex testibus, cùm ad hunc effectū etiam solæ coniecturæ sufficiant; Deliberatio apparuit effectuata ex publico illius instrumento, vltrà plura alia, quæ pro ea concurrebant; Præscriptio verò fuerat interrupta ex actibus iudicialibus, prout etiam cessabat præsumpta solutio ex negatione à debitore facta, fideicommissum tandem obstare non poterat, quia pluralitas in singularitates resoluta, nō substulit quominus vltimo defunctus non potuisset instituere hęredem alteram ex personis ad d.fideicommissum vocatam.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ resultat si docetur de requisitis à vulgata decis.Caputaquen.*
2 *Coheredes personales actiones inter se diuidere debent.*
3 *Coheredum vnus, soluens totum, repetit partem à suo coherede.*
4 *Diuisionem ad probandam non est necessaria aliqua scriptura.*
5 *Diuisio probatur præsumptionibus, & coniecturis.*
6 *Deliberatio ex publico illius instrumento probatur.*
7 *Deliberatio probatur, si deliberatarius vendat rem deliberatam cum expressione ad ipsum vigore deliberationis spectare.*
8 *Deliberatio dicitur effectum sortita, si appareat deliberatarium diu possedisse rem deliberatam.*
9 *Adiudicatio, & translatio dominij in deliberatarium ex quibus resultet sup.à num.6.*
10 *Præscriptio interrumpitur ex actibus iudicialibus.*
11 *Fides mala ex actibus iudicialibus resultat.*
12 *Petens aliquam quantitatem, non ideo fatetur se non esse creditorem in alia.*
13 *Solutionis præsumptio cessat per negationem à debitore factam.*
14 *Productio realis resultat ex clausula* tenoris &c.
15 *Pluralitas causarum non præsumitur.*
16 *Substitutio facta duobus sine filijs defunctis, vltimo sine filijs deficiente, in illius portione remanet purificata, & num. seq.vbi vid.*
17 *Persona à testatore prædilecta non excludit hæredem institutum ab altero, ex inuicem substitutis, cum ei reseruetur sola ab intestato successio.*
18 *Immissio non denegatur hæredi per exceptionem fideicommissi requirentis altiorem indaginem.*
19 *Bona fideicommisso subiecta pro solutione debitorum eiusdem fideicommissi possunt ad instantiam creditorum subhastari.*

DECISIO CCC.

FVIT per sentētiam coram A.C.dictum condemnādum Iulium hæredem Constantiæ pro contributione medietatis census impositi à Petro Iacobo cum fideiussione Polidori, qui pro sua indemnitate subhastare fecit Prædium nuncupatum Poggio Cane in communi diuisione cum Constantia sorore Dianiræ obuentum ex bonis d.Petri Iacobi census debitoris, & Patris communis. At quia sententia transitum fecit in iudicatum præuijs tribus decisionibus sub die 10.Aprilis 1671. 5.Februarij 1672.& 30. Ianuarij 1673. coram Reuerendissimo Albergato Decano editis, responsum fuit constare de re indicata,& vltimo loco commissa mihi causa appellationis cum clausula Alteri, qui ad legitimam, & illius virtute dato dubio, An esset procedendum ad vlteriorem executionem rei iudicatæ, & proposita causa, informante tantum Monaldo d. Dianiræ hærede, ex ijsdem rationibus in tot decisioni-

sioni-

sionibus ad trutinam reuocaris, affirmatiuè
conclusum fuit.

Rei iudicatæ subsistentia manifestè visa
1 fuit, dum validitas rei nec † controuertitur,
nec docetur deficere requisita in *decis. Capr-*
taq decis. 262. par 2. & iustitia patet ex quo tã
sententia A. C. quàm Rotalis condemnant
hæredes Constantiæ ad soluendum ratam
census hæreditarij, quem Dianira coacta
fuit integrum soluere per subhastationem
prædij, de quo agitur; Etenim tàm Diani-
ra, quàm Constantia fuerunt cohæredes Pe-
tri Iacobi Patris census impositoris, & vti
2 cohæredes † iuxtà *Text. in l. pro hæreditarijs, C.*
de hær. act. personales actiones inter se diui-
dere debent, & quando cohæres soluit par-
3 tem ad alium cohæredem spectantem, † non
priuatur actione illam repetendi contra
alium cohæredem, *in l. 3. C. de neg. gest. l. hære-*
des 25. §. contra ff. fam. ercisc. Crass. in §. hæreditas
quæst. 12. num. 17. Surd. cons. 415. num. 14. Olea de
cess. iur. tit. 4. quæst. 6. numer. 18. Rota decis. 58.
num. 1. coram Durano.

Aduersus hanc rem iudicatam in præteri-
tis disputationibus quatuor opponebantur;
Primum, quod de diuisione non constaret;
secundum, quod subhastatio non probetur
ex actis, & quod ineffectuata remanserit;
tertium, quod obstet præscriptio, seù præ-
sumpta solutio, & quartum denique fidei-
commissum, quod fauore eiusdem Iulij filij
Constantiæ purificatum prætendebatur: quæ
tamen nullo modo obesse posse DD. respon-
derunt; Et super primo obiecto dictum fuit
diuisionem probari per testes formiter exa-
minatos, quorum dicta adminiculantur ex
interpellatione de anno 1590. pro Dianira
4 facta, vt in Summario *num. 7.* † dum ad illam
probandam nõ est necessaria aliqua scriptu-
ra, *l. non ideo, vbi Bald. & Salicet. C. fam. ercisc.*
5 & ad illam probandam † sufficiunt præsum-
ptiones, & argumenta, *glos. in l. penultima C.*
com. diuid. Gabr. cons. 4. nu. 1. & seq. lib. 1. Menoch.
præs. 60. nu. 3. & seqq. lib. 3. Gratian. discept. 951.
num. 30. & seq. Rot. coram Buratt. decis. 799.
num. 10.

Nec secundum obiectum non verificatæ
deliberationis fuit consideratum sufficiens
ad impediendam rem iudicatam, dum mul-
ta concurrebant suadentia d. deliberationis
6 effectuationem, † quæ resultant tam ex pu-
blico documento deliberationis secutæ co-
ram Gubernatore Vrbis Veteris, vt in Sum-
7 mario *num. 2.* † tam ex venditione à delibe-
ratario facta de aliqua portione huius præ-
dij cum expressa, & indiuidua mentione,
quod ad ipsum dictum prædium peruenerat
virtute antecedentis deliberationis, Summ.
nu. 8. vt egregiè ratiocinatur *Posth. de subhast.*
inspect. 53. num. 47. tùm demum quia Monal-
dus obtinuit mandatum, & pignora deli-
berari contra hæredes d. deliberatarij pro re-
siduo pretij d. deliberationis, vt in Summa-
rio *num. 9.* & quando etiam ista non adessẽt,
tamen deliberatio controuerti non posset,
8 quod non fuerit suum effectum sortita, † dũ
9 adèst diuturna possessio deliberatarij, † &
his extantibus adiudicatio, & translatio do-
minij præsumenda venit, *Posth. inspect. 45.*
nu. 25. & inspect. 65. nu. 60. Rota coram Seraph.
decis. 242. num. 4. & decis. 907. num 9. coram Du-
noz. & in Romana fideicommissi de Pinis 16. Iunij
1659. §. prout etiam coram Eminentissimo Cardi-
nali Cerro.

Multoque minus tertia exceptio præscri-
ptionis, & præsumptæ solutionis habita fuit
in considerationem, quia Dianira post eui-
ctionem passam statim interpellauit sororẽ,
vt in Summ. *num. 7.* & deindè per plures
annos litem prosequuta fuit contra credi-
torem deliberatarium, vt in Summ. *num. 10.*
& de anno 1615. monitorium exequi cura-
uit contra Iulium filium, & hæredem Con-
10 stantiæ suæ sororis, Summ. *num. 11.* † Qui
actus iudiciales sunt valdè proprij ad inter-
rumpendam omnem, & quamcumque
præscriptionem, *Adden. ad Greg. XV. dec. 467.*
num. 15. Rota in rec. decis. 304. num. 13. par. 12.
11 quia sunt sufficientes † inducere malam fi-
dem etiam contra hæredes, *Gabr. de præscript.*
conclus. 5. num. 1. & seqq. Honded. cons. 82. num. 47.
& seq. lib. 1. Adden. ad Gregor. XV. decis. 249. n. 6.
Rot. apud Posth. de subhast. decis. 119. num. 3.

Hinc neque præsumptam satisfactionem
suadere potest, quod sicuti de anno 1623. &
1625. Dianira petierit aliud creditum, ita
potuisset, si verè creditrix fuisset, istud etiam
petere; Quoniam hoc creditum non pote-
rat amplius controuerti, quod iam assecu-
ratum fuerat mediantibus reiteratis inter-
pellationibus antea factis; Vltra quod in-
concussum est, quod dum quis simplicitèr
petit certam quantitatem ab aliquo sibi de-
12 bitam, † non propterea induci debet, quod
ille fassus fuerit, se non esse creditorem in
alia summa ex alia causa prouueniente, *§. si*
minus inst. de action. Ciriac. contr. 225. num. 19. Ro-
ta decis. 45. num. 22. par. 7. rec.

At hoc cessat in casu, de quo agitur, &
omnis satisfactionis præsumptio excluditur,
dum ipse debitor debitum negauit, vt in
13 Summ. *num. 3.* † per quam denegationem ab
ipso debitore factam tollitur præsumptio
satisfactionis, *Rot. decis. 284. num. 43. & seqq.*
par. 9. recent.

Nihil prorsùs releuante, quod d. moni-
torium anni 1616. non fuerit reproductum,
ex quo non inuenitur, nec emanatum in
hac causa; Reproductio enim negari non
potest, dum Notarius expressè rogatus de
reproductione reali facta per Cursorem per
illa verba ibi „ Quod mihi Notario tradit,
14 & consignauit tenoris &c. Sum. *num. 2.* † quę
clausula *tenoris* &c. probat realem reprodu-
ctionem *decis. 165. num. 15. coram Bichio,* vt ad-
uertit 3. *decisio coram Reuerendissimo Decano §.*
prima feriens, negatamque fuit à Iulio, vt di-
ctum est supra. Quodque emanauerit in
hac causa optimè probatur ex nota iuris
15 conclusione † pluralitatem causarum non
præsumi nisi contrarium probetur, *l. qui ha-*
bebat ff. de reb. dub. Gratian. discept. 824. num 47.

Gra-

Gregor. decis. 313. num. 2. & coram Merlin. decis. 540. num. 6.

Denique vltima exceptio fideicommissi minus obstare visa fuit, attento quod Dianira, & Constantia fuerint reciprocè substitutæ,& in casu obitus sine filijs fuerint proximiores de familia vocati. Itaque cùm facto cessarat Constantia relicto Iulio, adhuc Dianira superstite, quæ sine filijs decessit instituto sibi hærede Monaldo proximiore de
16 familia, † substitutio in hac parte aperta fuit proximioribus per resolutionem pluralitatis in singularitatem ad celebre responsum Papiniani *in l. hæredes mei §. cum ita ff. ad Trebel.* quod amplexa etiam fuit *Rot. in diuers. decis. 804. per tot. par. 1. & in Romana fideicommissi 14. Iunij. 1669. §. 1. & seq. coram Reuerendissimo Albergato Decano.*

Quæ habent locum etiamsi existat Iulius, qui, vt prætenditur, tamquam persona prędilecta in omnem portionem succedere debeat, præsertim dum versamur in fideicom-
17 misso iuri accrescendi coniuncto, † quia ipse Iulius caret titulo, & iure succedendi grauato, dum Dianira Monaldum hæredem instituit, *Honded. cons. 65. num. 28. vers. 3. & num. 29. lib. 2. Rota in* Interamnen. *fideicommissi 1. Februarij 1668. coram Eminentissimo Cardinali Carpineo Prodatario*, & eo libentiùs DD. in hanc sententiam venerunt, quia Monaldus est actor, & vti proximior habet assistentiā
18 à testamento Dianiræ, † ex quo sibi defertur hæreditas, & in ea excluditur fideicommissum altiorem indaginem requirens, *Argel. de legit. contrad. qu. 2. art. 5. nu. 16. & seq. Rota in recent. decis. 94. num. 10. par. 8.*

Vltimo etiam loco animaduersum fuit
19 agi de debito ipsiusmet fideicommissi, † pro cuius solutione bona hæreditaria, quamuis eius fideicommissi vinculo obnoxia possunt ad instantiam creditorum subhastari, *l. filius fam. §. Diui il secondo ff. de leg. 1. Peregr. de fideic. art. 40. num. 18. Rot. decis. 105. num. 20. coram Bichio.*

Et ita resolutum fuit vnica tantùm parte informante &c.

Decisiones in hac causa emanatæ duæ sunt impressæ in præcedenti parte 17. vbi sunt in ordine 89. & 258. altera verò habetur supra in hac eadem parte decis. 22.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Iuris redimendi.

Lunæ 4. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Pactum redimendi fuerat a Tutore conuentū post liberam emptionem factam ad fauorē pupilli, illudque etiam per simplicem apocham stipulatum erat, cuius ideò executio conceditur, quia in limine venditionis apparuit inter partes conclusum, non obstante defectu solemnitatum, quæ attenta illius veritate necessariæ non erant, ex eo quod duo essent indiuidui contractus, quorum vnus non poterat subsistere sine alio.

SVMMARIVM.

1 *Venditorum vnus cum pacto redimendi cogit emptorem ad retrouendendum totum, sed illum ab alijs indemnem seruare tenetur.*

2 *Pactum redimendi factum post stipulatum instrumentum fauore minoris euentis non substinetur, eo magis sine solemnitatibus, sed vid. num. seqq.*

3 *Pactum redimendi conuentum ante stipulationem contractus, licet in eo, omissum habetur tamen ac si in illo fuisset appositum.*

4 *Directè quod fieri prohibetur, non debet indirectè permitti.*

5 *Minorum declarationes, seu confessiones sine solemnitatibus factæ post celebratum contractum, ex verisimilitudine, coniecturis, & præsumptionibus admittuntur.*

6 *Mater non præsumitur fecisse pactum redimendi in præiudicium filij minoris, si illud verè non fuisset conuentum, eo magis si alter frater se subscripsit.*

7 *Pactum redimendi post liberam venditionem factam præsumitur verum, si alias interueniret læsio.*

8 *Pretium scut. 500. non videtur condignum ad liberationem annuæ præstationis scutorum 40.*

9 *Legatum relictum loco legitimæ debetur ex tota hæreditate.*

10 *à Conuentione ante instrumentum facta, & in instrumento omissa censetur fuisse recessum.*

11 *Minoris in contractu legitimè stipulato, non potest aliquid addi, vel diminui, nisi cum solemnitatibus.*

12 *Indiuidua dicuntur pacta, sine quibus partes non contraxissent.*

13 *Indiuiduæ conuentiones si sunt, vna sine altera subsistere non potest.*

DECISIO CCCI.

MANDATVM A.C. quod exequendum esse censuerit Rota coram me die 6. Martij anni præteriti iterum de nullitate, & iniustitia redarguebant fratres de Querris ex infra dicendis, quibus non attentis DD. steterunt in decisis.

Non enim obstare visa est inculcata nullitas desumpta ex defectu legitimationis personæ Fuluiæ, & Andreæ Actorum; nam quidquid sit, an de illa satis constare dici possit ex deductis in §. 2. alterius decisionis, vnum certum visum est DD. potuisse An-
1 dream alterum ex venditoribus † cogere etiā alijs negligentibus, emptorem ad legati retrouenditionem data cautione iuxtà formam traditam in alia *decisione sub §. & in omnem euentum*, vt præter *Cancer. Oleam, & alios* ibi allegatos firmarunt in terminis *Castren. cons. 221. num. 2. lib. 1.* & latè discusso articulo, & reie-

& reiectis contrarijs *Fachin. lib. 2. cap. 2. per tot.*
qui alios refert.

Minus obstare visa est exceptio iniustitiæ,
pro cuius comprobatione iterum repete-
batur apocham, in qua fuit stipulatum pa-
ctum redimendi, & cuius vigore fuit ab
A. C. relaxatum mandatum, esse inualidam,
vtpotè confectam sine solemnitatibus sta-
2 tutarijs, † & postquam mediante Instrumen-
to venditionis celebrato absq; aliquo one-
re retrouendendi fuerat emptori ius liberè
quæsitum ex *Manent. decis. 31.* & alijs alle-
gatis.

Quia dum Fuluia, & Adriana Matres, &
Tutrices vtriusque partis vnà cum altero ex
filijs Adrianæ non per modum nouæ con-
uentionis, sed per viam declarationis, & re-
cognitionis bonæ fidei ad celebrationem
apochæ deuenerunt, fatendo ita fuisse inter
ipsos conuentum ante stipulationem con-
3 tractus, † inde fit, vt pactum redimendi in
eadem apocha appositum habeatur ac si in
Instrumento venditionis fuisset adiectum,
itavt de illo nullo modo conqueri possint
fratres prædicti, vt præter allegatos *in deci-
sione sub §. quoniam conclusio* in fortioribus ter-
minis dictum fuit *coram Bichio decis. 98. num. 9.
& duobus seqq.*

Et quamuis non latuerit Dominos haud
ita simpliciter esse admittendum minores
sine solemnitatibus contrahere prohibitos,
posse sine illis confiteri, vel aliquam decla-
4 rationem facere obligationis † inducliuam,
neque quod directè prohibetur, indirectè
fieri permittatur,

Nihilominus censuerunt huiusmodi cõ-
fessiones, seu declarationes etiam factas sine
solemnitatibus, sustineri † quando pro il-
larum veritate concurrunt tales verisimili-
tudines, & coniecturæ, ex quibus suaderi
possit animus Iudicis ad ita credendum, vt
in specie consuluit *Gabr. cons. 51. in fine lib. 2.*
& antiquitus tenuit *Rot. coram Achill. de Grass.
dec. 1. de confess.* successiuis temporibus plu-
ries canonizatam, *vt in decis. 177. num. 6. par. 2.
diuers. coram Seraph. decis. 627. num. 11. in recent.
decis. 771. num. 4. par. 2. decis. 263. num. 10. par. 7.
& decis. 305. num. 8. & 9. par. 13.*

Vrgentissimæ in proposita facti specie ad
hanc veritatem suadendam visæ sunt conie-
cturæ ponderatæ in alia decisione sub §.
quod ita, inter quas præter inuerisimilitudi-
nem, quod Adriana Mater in præiudicium
filiorum, & eo minus Philippus alter ex fi-
6 lijs † in præiudicium sui ipsius, voluerint
stipulare pactum controuersum, si reuera
non præcessisset conuentio, vt benè ponde-
ratur in præterita *decis. 96. coram Bich. num. ...*
potissimam Domini æstimarunt illam de-
7 ductam ex læsione, † quæ secluso d. pacto
resultaret ex libera venditione annui legati
8 scutorum 40. pro solis scutis 500. † & sic
ad rationem scutorum octo pro centenario,
cùm tamen his nostris temporibus pecunia-
rum redditus vix ad quatuor ascendere so-
leat.

Neque euitari posse videbatur hæc læsio
ex vinculis, quibus obnoxia dicebantur bo-
na à Testatore relicta, quia non fuit ostensũ
esse talia, vt illis demptis, non remanerent
bona sufficientia pro soluendo legato, de
9 quo agitur, † quod vti relictum loco legi-
timæ debetur ex tota hæreditate, iuxtà fu-
se deducta per *Merlin. de legitim. lib. 2. tit. pri-
mo qu. 1. per tot.*

Posita igitur veritate præcedentis con-
uentionis, frustrà opponebatur Tutrices
omittendo de illa mentionem facere in In-
10 strumento, † censeri ab eadem recessisse
ex *Manen. d. decis. 31. num. 1.* vel in omnem
casum semper obstare defectum solemnita-
11 tum, † quæ pro validitate huiusmodi con-
uentionis requirebantur, ex eadem *decisione
num. 6.*

Nam quoad primum, cùm ex apocha
appareat omissionem præcessisse alijs iustis
de causis, tollitur omnis præsumptio reces-
sus, quæ semper cedere debet veritati.

Quantum verò attinet ad secundum, si
admittitur, prout ex prædictis est admitten-
dum contrahentes voluisse contemplatio-
pacti prænarrati ad venditionem deuenire,
inde sequitur, quod ex intentione eorundẽ
vtrique actus, & venditionis, & stipulatio-
nis eiusdem pacti, sine quo venditores non
12 contraxissent † affecti sint indiuidui, vt post
Bart. in l. grecè §. illas sub num. 4. ff. de fideiuss. &
alios in specie firmauit *Rota coram Coccino*
13 1365. *num.* 14. itavt vnus † sine altero sub-
stineri non possit, benè ad rem *gloss. in l. pro
l. si maiori ff. de restit. in integr.* & post eam *Natt.
cons. 4. num. 28. & 29.* & dixit *Rot. in mox. alleg.
decis. Coccin. num. 13. coram Caualer. decis. 612.
num. 23.* & in alijs passim, & sic non appli-
catur *decis. Manent.* in qua non constabat de
hac præcedenti contrahentium voluntate.

Et ità, vtraque &c.

*Supra in hac eadem parte adest altera præsentis
causæ decisio hic confirmata, quæ est ibi in ordi-
ne 47.*

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Taurinen. seù Fossanen. Præbendæ.

Lunæ 4. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Reuocatio testamenti ex pluribus coniecturis,
& præsumptionibus in hac decisione con-
cluditur, non solum quia illud obseruatum
non erat, sed plura apparebant secuta de di-
recto eius dispositioni contraria, concur-
rente præsertim confessione alterius ex hæ-
redibus, ac etiam procuratoris illius, quæ
quia verisimilis erat, & asserebatur pro sub-
stinenda possessione rei conuenti post cen-
tum, & amplius annos attendendam esse, &
alijs successoribus præiudicare decisũ fuit.

SVMMARIVM.

1 *in Exequutionem voluntatis alicuius quod fieri dictum est in illius destructionem factum dici non debet.*

2 *Testamenti reuocatio facile præsumitur ex actibus illi contrarijs, immediatè post obitum testatoris ab hærede factis, & vid.num.7.*

3 *Enunciatiua antiqua emanata à personis informatis verisimiles, & adminiculata maximum prabent veritatis argumentum.*

4 *Confessio procuratoris, si est verisimilis, præiudicat principali.*

5 *Confessio procuratoris hæredis, quoties verisimilis sit, etiam fideicommissarys præiudicat.*

6 *Confessiones verisimiles, & adminiculatæ sunt attendendæ etiam si alias non probarent.*

7 *Reuocationem testamenti potest allegare reus, & possessor à longeua inobseruantia deductam, vna cum alijs præsumptionibus, & coniecturis, & vid. num.2.cum seqq.*

8 *Reus, & possessor ad tuendam suam possessionem post centum, & amplius annos potest allegare omnem meliorem titulum de mundo.*

9 *non Dictum, vel non factum nullam præsumptionem inducit, & vid.num.11.*

10 *Antecessorum negligentia in non exequenda voluntate testatoris, non præiudicat fideicommissarijs ex proprio iure venientibus, & vid.num.11.*

11 *Obseruantia interpretatiua non minus ex facto, quam ex non facto resultat.*

12 *Factum omissum si erat necessario exequendum pro voluntate defuncti, tunc ex non facto resultat præsumptio contraria, eam nempe fuisse reuocatam.*

13 *Inobseruantia antecessorum præiudicat successoribus, stante dubietate rei, quæ obseruari debuerat.*

DECISIO CCCII.

SVB prætextu quod bona alienata à Comite Alexandro Thesauro, & existentia penes Reuerendissimum Episcopum Fossanensem fuissent in testamento condito ab Antonio Thesauro die 13. Augusti an. 1553. destinata pro erectione Præbendæ; Abbas Emanuel pronepos Testatoris super illis immissionem obtinuerat per sententiam latã coram R.P.D. meo Vicecomite* duarum præcedentium extra Rotam latarum confirmatoriam, quam hodie in quarta Instantia ex nouiter in facto deductis dicti testamenti reuocationem non obscurè præseferentibus infirmandam esse Domini censuerunt.

Hæc enim reuocatio suaderi videbatur ex pluribus, & præcipuè quia Antonius Testator in præfato testamento mandauit erigi Capellaniam, & tumulum in Ecclesia Sanctissimæ Annunciatæ Fratrum S. Francisci strictioris obseruantiæ, necnon restitui dotem Polisenæ vxori in aliquibus certis corporibus, & tamen Antonius eius filius, & hæres Capellam, & Tumulum elegit in Ecclesia Fratrum Conuentualium, & dotem restituit in alijs diuersis corporibus vtrumque se facere declarans in executionem testamenti paterni, signum euidens, quod aliud posterius intercesserat testamentum, ne id, quod ipse facere professus est in executionem,
1 † potius in destructionem fecisse dicatur, quod non est præsumendum; imò huiusmodi actus tamquam facti immediatè post obitum Testatoris, & à persona plenã
2 habente notitiam eius voluntatis, † sunt plurimum attendendi ad comprobandam reuocationem prædictam, iuxtà tradita per *Bald. in proemio ff.sub.num.13. Soccin. Sen. consil.6.num.2. & 3.lib. primo, & per Rotam decis.825.num.22.coram Bich. decis. 396. num.26. coram Card.Celso decis.201.num.4.& in rec. decis.105.num.10.& 11.par.7.*

His accedunt nedum diuisio, & alienatio bonorum, de quibus agitur factæ tamquam de liberis ab omni onere, necnon plures enunciatiuæ emissæ ab eodem hærede in varijs contractibus iuratis, in quibus vt ipsemet Abbas Emanuel fassus est in positionibus sibi exhibitis, asseruit Testatorem nullum constituisse fideicommissum, quod esset ab omni veritate alienum, attento asserto testamento condito anno 1553. verum etiam confessio Co. Alexandri Procuratoris eiusdem Abbatis, qui iudicialiter, & medio iuramento fassus est testamentum controuersum fuisse reuocatum, & licèt enunciatiuæ aliqualiter non probent, quando principaliter dubitatur de enunciato, & cõfessio antecessoris non præiudicet successoribus proprio iure venientibus (nihilominus huiusmodi regulæ limitantur) quoties enunciatiuæ, & confessiones sunt, prout hic, antiquæ emanarunt à personis verisimiliter informatis, sunt verisimiles, & suffulciun-
3 tur pluribus adminiculis, † tunc enim maximum præbere veritatis argumentum de primis tradit *Vrsil.ad Afflict.dec.83.num.3. Rota decis.25.nu.1.par.1.& decis.223.num.3.par.2.*
4 *rec.* & de secundis † quando sunt verisimiles *Dec.cons.96.sub num.1.vers. nec obstat quod talis Confessio, Cranet.conf.202.num.48.* & quod
5 præiudicent fideicommissarijs, *Mantic. de coniect.lib.3.tit.1. num.28. & 29. & Rota coram Peuting.decis.19.num.36.* Confessiones enim verisimiles, & adminiculatæ sunt attenden-
6 dæ, † etiamsi alias non probarent, ex notatis per *Salic.in l.si mater C.de contrah.empt. Tiraq.in l.si vnquam verb.donationem largitus,n.100 & seqq.& Surd.decis.325.num.3.& 6.*

Vlterius pro corroboratione prædictorũ maximi ponderis Domini existimarunt lõgissimum temporis cursum excedentem centum annorum metam (intra quem dum nulla intercesit instantia pro erectione huius Præbendæ, neque assertum testamentum apparet in aliqua sui parte obserua-
7 tum;) † hinc D. Episcopus reus conuentus ad tuendam suam possessionem rectè potest ex hac longeua inobseruantia, iuncta cum alijs prædictis, allegare præsumptam illius reuocationem, vt in specie dixit *Rota coram*

Greg.dec.446.num.13, vel quemcumque aliũ
8 meliorem † titulum de mundo, vt præter allegatos in decisione edita in hac causa coram R.P.D. meo Vicecomite *die 27. Martij 1669. sub §. non obstat* dictum fuit ferè in his terminis *coram R.P.D. meo Taia in Amerina fideicommissi die 5. Martij 1668. §. penultimo, & finali, & die 26. Nouembris eiusdem anni §. moti, & pluribus seqq.*

Non obstante duplici responsione data in eadem decis. R.P.D. Vicecomitis §. *prætersquam quod & seq.* altera nempè, quod ex non
9 factis, † vel non dictis nulla possit colligi præsumptio ex *Crauett. cons.319. num.13. & Menoch. de præs. lib.1. quæst.23. num.2. & 3.* & altera, quod negligentia antecessorum in exe-
10 quenda Testatoris dispositione † præiudicare nequeat hæredibus fideicommissariis proprio iure venientibus, ex *Pereg. de fideic. art.41. num.16.* & alijs ibi allegatis.

Nam quoad primam tollitur obiectum ex eo, quia in præsenti hypothesi præsumptio reuocationis non deducitur simpliciter ex non facto, sed ex actibus supra recensitis positiuè contrarijs assertæ dispositioni testamentariæ, ex quibus etiamsi non posset desumi concludens probatio reuocationis, negari non potest quin res reddatur valdè dubia, & proindè locus sit obseruantiæ in-
11 terpretatiuæ, † quam non minus ex facto, quàm non facto resultare tradidit post *Abb. in c. Ioannes in 3. notab. de Cleric. coniug. Spad. cons.54. num.38. & cons.232. num.13. lib.1. Rota decis.647. num.3. par.4. diu. & in recen. decis.396. num.11. & 12. par.3. & decis. 389. num. 16. & seq. par.9. coram Seraph. dec.1410. num.25. in fine 26. & seq. coram Bichio dec. 660. num.17.* maxi-
12 mè quando factum omissum † erat necessariò adimplendum pro exequenda voluntate Testatoris, vt declarat idē *Menoch. de præs. in contraria dec. alleg. d. quæst.23. num.8.*

Quantum verò attinet ad secundam responsionem, quidquid dicendum foret, si non dubitaretur de reuocatione testamenti, Domini censuerint attenta dubietate in hac facti specie, concurrente inobseruantia an-
13 tecessorum, † præiudicare etiam successoribus, vt post *Molin. de primog. Cald. Castill.* & alios firmatũ fuit in *d. Amerina fideicommissi 26 Nouembris 1660. §. immemorabilis.*

In quam sententiam eò facilius inclinarunt attenta cessione litis facta per Abbatē actorem, qui non obstante re iudicata ad sui fauorem resultante ex tribus sententijs conformibus de consilio doctissimorum Theologorum, & pro exoneratione propriæ conscientiæ ingenuè fassus est ex iuribus noviter repertis sibi sufficienter constare de reuocatione d. testamenti, declarans proindè nolle litem prosequi, neque molestare Reuerendissimum Episcopum, quo tantũ informante, ità fuit resolutum.

Decis.315. par.15. & dec.70. par. 16. ambæ in hac causa emanarunt.

R. P. D. RONDININO.

Romana Cambij.

Lunæ 4. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Continuatum à minore negotium cum præcepto paterno, & simplici obligatione eiusdem minoris, etiam sine solemnitatibus facta, obligatum remansisse iterum fuit decisum, quia cùm in vtilitatem eiusdem negotij fuisset contractum, non potest dici, quod circa modum, vel qualitatem obligationis ipse minor læsus sit, qui vlterius cùm publicè sese pro mercatore gereret, vltra dictum negotium remanet obligatus de proprio, etiam sine aliqua restitutione in integrum, quæ mercatori quantumcumq; minori non datur.

SVMMARIVM.

1 *Negotium remanet obligatum pro debito in illius vtilitatem contracto.*
2 *Minor continuans negotium iussu patris testantis, pro obligatione eiusdem negotij non tenetur seruare solemnitates.*
3 *Minor si in vtilitatem propriam, & negotij sine solemnitatibus contraxit, non potest dici, quod circa modũ, & qualitatē obligationis fuerit læsus.*
4 *Testator non potest præcipere aliquid contra legis dispositionem, & ideo quod minor, si decipi potest non teneatur seruare solemnitates, & num. 7. vbi vid.*
5 *Fieri rectè aliquid, & ex legitima causa non sufficit, nisi etiam fiat ritè, & citra omnem dolum.*
6 *Præcepti paterni, vel testatoris in executionem quidquid geritur, dicitur ab ipso patre, & testatore gestum.*
8 *Filius si se obligat in executionem præcepti paterni non obligatur ratione proprij contractus, sed ratione iussus patris.*
9 *Minor Mercator in forma cameræ obligatus, vltra obligationem negotij, tenetur de proprio.*
10 *Minor Mercator potest se sine solemnitatibus obligari, eo magis si sit proximus maiori ætati.*
11 *Minor Mercator si contrahit, non habet restitutionem in integrum.*
12 *Via executiua vt vulneretur per sententiam, requiritur, quod illa sit lata inter easdem partes, & super eadem causa.*

DECISIO CCCIII.

VALIDAM fuisse obligationem Antonij Papli ex controuerso cābio imterum Domini responderunt, atque ideò non solum obligata remansisse bona negotij, in cuius vtilitatem summæ versæ sunt, vt pronũciauit bo. me. A.C. Areosius, sed etiā quoad personam propriā ipsius Antonij ex rationibus deductis in decis. * 15. Ianuarij proximè præteriti coram me, quas hodie quoque Domini approbarunt.

Quo

Quo enim ad primam partem resolutionis agnoscebant Scribentes contra decisionem lanas à Laurentio, & Iuliano fratribus de Butijs Papijs venditas, versas fuisse in vtilitatem negotij, quod Antonius Papius vnà cum Georgio Patruo iuxtà præceptum Vbaldi Patris in eius testamento continuauit, & continuat, vt latè probat decisio præterita; Ideòque cambium pro soluendo residuo pretij illarum licitè contractum fuisse, atque bona negotij remanere obligata, non secus ac si cum ipso defuncto, qui negotium continuari mandauit, contractum
1 fuisset, † quia etsi non sit eadem persona, est tamen indiuisum negotium, ad terminos *text. in l.1. §. si plures ff. de exercit. action. Bartol. in l.1 num.8. vers. si pater, vel Dominus ff. de pecul. Decian. cons. 11. sub num. 2. vers. attamen si iussu Patris vol.1. & cons. 22. sub num.10. & seq. vol.3. Rot in recent. par.9. decis.284. n.26. par.13. decis.320. num.6 & 426. num.1. & in Romana fideicommissi de Donis 15. Iunij 1671. §. quoad debita coram R.P.D. meo Vicecomite, & in præterita dec. huius causæ §. alias enim in fine coram me.*

Etiamsi tempore contracti cambij Antonius esset minor, & non seruauerit solemni-
2 tates statutarias, † quia supposita necessitate obligationis ex iussu Patris testantis, solemnitates amplius non requirebātur, iuxtà *text. expressum in l. prædium 3. C. quando decret. opus non est, & in l.1. & in l. final. ff. de reb. eorum,* quia hoc casu non obligatur in vim proprij consensus, sed paterni, atque ex ipsa naturali iustitia fundata in versione mer-
3 cium in vtilitatem propriam, † & negotij, quo casu inapplicabiles sunt termini deceptionis pupilli saltem circa modum, & qualitates ineundæ obligationis etiam necessariæ, iuxtà deducta per *Surd. decis.77. num.40. vers. addo, Hodierna ad eundem decis. 268. sub num.13.* cum alijs per *Gratian. decis. Marchia 331. num.7. & 8. Discont. in addit. ad Franch. decis.102. num.2. Adden. ad Alexandrum cons. 27. vol.3.* atque ad rem nostram *Felic. de societ. cap.3. n.31. vsq; ad 37.* quē sequitur *Duard. eodem tract. lib.1. cap.3. qu.1. num.30.* quia vis nō consistit in hoc, quod Testator non possit præcipere aliquid contra legis dispositionē mandantem seruari solemnitates vbicumq;
4 minor decipi potest, † quemadmodum decipi potest etiam gerendo actum necessariū saltem quoad modum, & qualitates contractus, ac ideò non sufficiat quid rectè fie-
5 ri, atque ex legitima causa, † nisi etiam citra omnem dolum, & ritè fiat, *Simoncell. de decret. in præfat. sub num.67. Redoan. de reb. Eccles. non alien. qu.19. a num.59. Ciarl. contr. 105. num.58. Rota rec. par.1. decis.177. num. 6. in Signina pecuniaria 20. Februarij 1668. §. nec huiusmodi coram Eminentiss. Carpineo Prodatario.*

Sed vis consistit in hoc, quod Testator iubere potest, vt continuetur negocium à filio, etiam pupillo, non secùs, ac si cū ipso continuaretur; quo casu non consideratur amplius persona contrahentis, sed origo, & causa contractus, itavt quidquid geritur in
6 executionem præcepti paterni, † habeatur ac si gestum fuisset ab ipso patre, atque ideò contractus etiam sine solemnitatibus substineatur, non quia Testator possit facere, quod leges locum non habeant in suo testa-
7 mento, † & validare contractum nullum, sed quia filius etiam maior effectus non potest contradicere, atque impugnare ius-
8 sum patris, cuius est hæres, † itavt filius obligetur non ratione proprij contractus, sed ratione iussus paterni, ac propterea non contrahendo, sed adimplendo obligationē iam per patrem contractam, ad terminos *Text. in celebri l. magis puto 5. §. si Pupillus vers. sed si Pater ff. de reb. eorum, Baldus in l.1. §. si minor ff. illo eodem titulo, Alex. cons. 215. num.1. cum pluribus seqq. vol.5.* reprobata doctrina Felicij in contrarium adducti, *Michelor. de frat. par.2. cap.15. sub nu.45. & pluribus seqq. Rot. rec. par.4. decis.322. num.8. vers. quod magis, & par.9. d. decis.284. num.26. Coccin. dec. 2207. num.37. cum pluribus seqq.*

Quo verò ad alteram partem resolutionis, licèt Scribentes contra decisionem contenderent, quod etiamsi in abstracto obligatio Antonij esset valida respectu negotij, in cuius causam lanarum versio, & successiuum cambium pro residuo illarum pretij cum Butijs venditoribus contractum cesserunt, considerando iuxtà superius deducta personam, & bona patris in negocio continuato, visum tamen est Dominis Antoniū obligatum esse etiam ex persona propria, quia cùm in Instrumento cambij se obligauerit tamquam mercator, Summ. Butij positionis prima Aprilis 1672. coram me *nu.5.* qualem illum ostendunt plures actus ante annum 1663. quo cambium contractū fuit relat. in d. Summ. præterito Butij *num.3.4. &*
9 *6. cum duobus seqq.* † consequens est, quod teneatur etiam ex persona propria, prout se adstrinxit vigore obligationis cameralis appositæ iuxtà illius formulam impressam penes *Zacch. ad Galles. de obligatione camer. in princip. Rot. post eundem decis.239. num.4.* & passim in alijs, cùm mercatura suppleat illam sagacitatem, quam in minoribus deficere iura præsumunt, adeovt Antonius, qui publicè
10 mercaturam exercebat, †atque propè vigesimum annum constitutus erat tempore cambij contracti, vt ex combinatione temporis illius baptismatis, d. Summ. præterito Butij *num.1.* legitimè potuerit sine vllis solemnitatibus se obligare, iuxtà *cons. Romani 318. sub nu.2.* quod communiter receptum probant *Boccac. in commentar. ad Ægidian. glos.7. sub num.32. Pich. ad Stat. Vrbis lib. 1. cap.151. glos.7. in addit. num.251. & seqq. Gratian. discept. 279. num.46. & seqq.* & in his præcisis terminis dixit *Rot. in rec. par. 4. d. dec.322. num.8. & par.9. decis.284. num.10. cum pluribus seqq.* repetita post *Zacch. de oblig. Camer. decis.192. & par.13. d. decis.320. num.12. & seqq. & dec.426. num.4. & in Casalen. nullitatis contract. 19. Iunij 1669 coram Eminentiss. Carpineo Prodatario,* in qua idipsū pro-

cum alijs latè deductis in celebri *decis. Merlin. 263.* & agnouit in iure prior *decis.* huius causæ 10. *Nouembris* 1670. §. *de portione, coram Reuerendissimo Decano.*

Aliàs enim destrueretur expressa mens Testantis, qui literalitèr consecutiuè ad substitutionem in medietate hęreditatis Linium tangentis substituit in d. medietate filias fœminas, & earũ filios masculos, prout
13 sunt præcisa verba testamenti, † contra quę veluti restricta ad hunc casum præcisum nõ admittitur illatio ad alium ad regulã *Text. in §. disponat, Auth. de nuptijs, Abb. cons. 75. in fine vol. 2. Crauett. cons. 70. num. 9. Rot. coram Buratto decis. 21. num. 16.*

Ex his autem facilè Domini agnouerunt extra huius casus circumstantias penitùs esse *consilia Socc. Iun. 126. vol. 2. & Cephal. 262.* vt ex eorum lectura, quorum tamen sentẽtiam reprobant *Fusar. de substit. d. quæst. 321. sub num. 5. atque Laderch. cons. 142.* qui in principio testatur iudicatum fuisse contra Cephalum, itavt seclusis coniecturis, quinimò præsumptionibus, atque verbis ipsis Testã-
14 toris in contrarium vrgentibus, † agi non possit de transmissione istius portionis bonorum fideicommissariorum in nepotes, prædefunctis ante euentum conditionis filiabus, cùm vndequaque certa sit regula, quam nec etiam impugnare poterant Scri-
15 bentes pro Prouenzalibus, † vt fideicommissa conditionalia seclusis coniecturis nõ transmittantur, etiam in ipsos filios ante
16 euentum conditionis, † cùm transmissio præsupponat in transmittente ius præexistens ad terminos *Text. in l. tradidit de acquir. rerum domin. l. nemo plus iuris ff. de regulis iur.* quod non erat in filiabus, quas insuper Testator proprio nomine superius expressas substituit cum personali dictione dictas
17 suas filias, † vt ostenderet nolle ad alios eo casu hæreditatem deuenire, vt ad effectum transmissionis præcisè considerant *Alex. consil. 173. num. 6. vol. 5. Gabr. comm. conclus. tit. de hæred. institut. concl. 2. nu. 8. Soccin. Iun. consil. 14. num. 8. vers. 5. vol. 4. Rota in diuers. par. 1. dec. 782. nu. 11. Seraph. decis. 1479. nu. 9. Caualer. dec. 434. n. 4. & in rec. par. 13. decis. 111. nu. 14.*

Reliquis occurrebant Scribentes pro Frãcisca, atque decisiones posteriores huius causæ, cum quibus, vtraque parte informante, Domini transierunt &c.

Plures decisiones factæ sunt in hac causa alterã impressa par. 16. decis. 345. alia duæ par. 17. in ordine 118. & 262. ac etiam decis. quæ immediatè sub sequitur.

R. P. D. RONDININO.

Ferrarieñ Fideicommissi super attentatis.

Veneris 1. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Coram Iudice exequente capta erat possessio contra formam mandati Rotalis, cui licèt renunciatũ sit, adhuc tamen neq; fructus restituti erant, neq; expensæ refectæ; quinimò post renunciationem, noua mandata, nouaque sequestra, etiam pro fructibus in literis exequutorialibus non contentis, ab eodem Iudice petita sunt, & concessa, quæ omnia attentata declarantur, tùm quia & contra formam exequutorialium fuit processum, tum etiam quia quidquid dubij super illis emerserit, prout etiam petitio, & liquidatio fructuum non ad Iudicem exequentem, sed ad Rotam spectabant.

SVMMARIVM.

1 *Mandata Rotalia non demandantur exequutioni, nisi seruatis quatuor terminis ad docendum de paritione.*
2 *Iudex executorialis non potest concedere mandatum contrarium exequutorialibus sibi directis.*
3 *Iudex exequutorialis se abstinere debet ab exequutione, si super illa aliquod dubium emerserit.*
4 *Attentatorum pro purgatione non sufficit sola dimissio possessionis, sed requiritur etiam restitutio fructuum perceptorum.*
5 *Attentans tenetur reficere omnes expensas, & damna ob attentata passa.*
6 *Attentata non dicuntur purgata, sed grauiora commissa, si quis post renunciationem, noua mandata, vel possessionem obtinuit contra formam exequutorialium.*
7 *Exequutio mandatorum rotalium non nisi ad limites exequutorialium conceditur.*
8 *Fructus non possunt peti coram iudice exequutoriali solius mandati de immittendo, cum eorum cognitio, & liquidatio spectet ad iudicem causæ.*
9 *in Communione persistere nemo cogendus est.*

DECISIO CCXCVIII.

PRÆVIIS quatuor decisionibus editis sub diebus 10. Nouembris 1670. 4. Maij 1671. 29. Ianuarij, & 27. Maij 1672. coram Reuerendissimo Decano contra Franciscã Pasqualinam in bona hæreditaria Pauli de Blanchis in triente, & in bona Caroli eiusdem filij in besse, Prouenzalibus, & Clarellis pro indiuiso immissio concessa fuit, ipsis executorialibus literis expeditis, Summario d. eiusdem Franciscæ positionis 26. Iunij præteriti coram Reuerendissimo Cadicen. num. 3.

Cùm autẽ possessores prætenderent executorem excessisse, atque attentasse dubio à d. Reuerendissimo Castrillo Episcopo Cadicen.

dicen. sine vlla resolutione 26. Iunij præteriti proposito, An constaret de attentatis, atque excessiua executione, & an esset locus nouæ diuisionis, Domini constare de attentatis commissis per Prouenzales, & Clarellos, nouamque diuisionem faciendā esse hodie coram me in illius locum particulariter subrogato, responderunt.

Ratio resolutionis primæ partis desumebatur ex eo, quod Clarelli, & Prouenzales à d.Gubernatore Centi vigore dd.literarum executorialium obtinuerunt mandata de immittendo, necnon præcepta de recognoscendo in Dominos, atque effectiuam immissionem super certis corporibus bonorum, facto insuper præcepto ab eodem Gubernatore Colonis de non recognoscendo in Dominos nisi Clarellos, & Prouenzales contra expressum tenorem executorialium Rotalium indiuisam pro certis partibus immissionem decernentibus, d. Summario præterito Franciscæ *num.4. 5. & 6.* itavt negari nequeat Iudicem executorialem indebitè processisse, quia postquam seruati sunt
1 quatuor termini ad docendum † de paritione seruari soliti in literis, & mandatis Rotalibus, de quibus mentionem facit *Felin.in cap.ad probandum num.6.de re iudic.* sine attentatorum vitio non poterat Iudex decernere
2 nouum mandatum de immittēdo† ad actus contrarios ipsis Rotalibus executorialibus deueniendo contra antiquam Rotalium iudiciorum praxim, de qua *Mohed.dec.3.vt.lit. pend.Cassad.decis.6.num.10.de caus. poss. & propriet.Lancellott.de attent.lit.pend. par.2. cap.4.in præfat.num.306.Vestr.in prax.lib.8.cap. vlt. numer.16.vers.& quamuis*, & firmauit *Rota coram Coccino decis.1566.num.1. & coram Dunozzetto iun.decis.541.nu.1.& seqq. & decis. 551. num.1.*
3 *& seqq.* sed iudicio Rotæ quodcumque† dubium, abstinendo ab vlteriori processu, remittendum erat, iuxtà *decis. 338. num. 4. & seq.coram Dunoz. sen.& decis.168. num.1. coram Pentingerio, Bich.decis.642.num.17.*

Neque attentata purgata dici possunt ex renunciatione possessionis à Prouenzalibus facta, quia cùm longè post facta fuerit, de mense scilicet Octobris 1673. possessio verò capta de mense Septembris 1672. pro
4 purgatione attentatorum non solum † possessionem, sed etiam omnes fructus medio tempore perceptos restituere debebant vsq; ad diem dimissæ possessionis, iuxtà *Text. in cap. grauis extra de restit. spoliat. Lancell. de attent.par.3.cap.31. num. 25. vers. regula quod attentans,& num.75.vers. quinto amplia, Rota coram Buratto decis. 642. num.4. vers. quos coram Celso decis.80.num.2.& in rec.decis.247. num.1.*
5 *par.10.* ac etiam omnes expensas,† & damna passa integrè reficere, vt sequendo doctrinam *Baldi in cap.conquerente de restit spoliat.* est sententia *Rotæ coram Seraph.decis.1176. num.2. & seqq. coram Coccino decis. 371. per tot. coram Reyas decis.384.num.7.Card.Celso decis.80.nu.5. & 6.Bich.decis.534.num.3.*

Quinimò potiùs nouo attentato renunciationem prioris possessionis cum omnibus indè sequutis subijci dicebatur, cùm postea Clarelli, & Prouenzales nouum mādatum à Gubernatore obtinuerint, vigore cuius nouam immissionem habuerunt, atque Colonis inhibuerunt, aliudque simile mandatum à D.Vicelegato, cuius vigore quācumque possessionē adepti sunt, atque sequestrum pro fructibus adhuc à Rota nō liquidatis, obtinuerunt, atque addita declaratione, quod possessio intelligatur capta de integra medietate hereditatis Pauli contra sensum Rotæ, quæ trientem tantùm cōcesserat, Summ hodierno Franciscæ *à nu.2.*
6 *vsque ad 8.* † ex quibus potiùs attentata aggrauantur, quam purgentur, cùm semper appareat in spretum huius Tribunalis, cui totum deferendum erat, executionem factā
7 fuisse, † quæ nonnisi ad limites Rotalium executorialium concedenda erat, *Rota coram Mantica decis.305.per tot.Verall.decis.333. nu.2. par.1.Eminentiss.Ottob.decis.95. num.16.*

Considerando potissimum, quod Rota sibi expressè fructuum liquidationem reseruauerit, d.Summ.hodierno Franciscæ *nu.8.* & Prouenzales sequestrum pro credito fructuum extorserunt, Summ. eodem *num. 5.* quod sine nota attentatorum facere non
8 poterant, † etiamsi expressè Rota illorum liquidationem sibi non reseruasset, vt aliàs dixit eadem *Rota coram Mantica decis. 172. in fine, & coram Dunozetto Sen. decis. 338. num.6. Pentinger.decis.168. num.9. vers.vnde patet, & num.12.& 14.*

His autem positis non existimarunt Domini aggredi disputationem super excessu, sed reuocata executione, vtpote attentata, dixerunt locum esse nouæ diuisioni inter Franciscam, & Prouenzales, ac Clarellos, vti annuebant vtrinque Scribentes agno-
9 scentes † neminem cogi posse in communione persistere, ad *Text. in l. si conuenerit ff. pro socio, in l.hoc iudicium 14. §. si conueniat, ff. commun.diuid.in l. fin.C.illo eodem tit.& 18. l. si non sortem §. si certum. ff.de condit.indebit. Bald. cons.396. sub num. 2. lib.2. Michalor. de fratrib. par.2.cap.36.num.4. Rota coram Eminentiss. Ottob.dec.96.num.1.& num.10.11.& 12.*

Et ita, vtraque Parte informante &c.

Decisiones plures in hac causa emanatas concordauimus supra ad decis. præcedentem, quæ est in eadem causa.

R. P. D. VICECOMITE.

Oxomeñ obseruationis Concordiæ.

Veneris 1. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Renunciationem Procuratoris domino præiudicare non posse deciditur, quia sine speciali mandato non potest Procurator renunciare

cum remissoriales fuerint expeditæ absque vlla clausula præseruatiua vlterioris processus, prout aliquando solet Rota illius retar-
8 dationem proprio arbitrio reseruare, † pendente termino in eisdem concesso, nihil sit innouandum, *Rota decis.17.num.2. de appell.in antiqu.& decis.334.num.3.par.5.rec.* Hæc enim non est innouatio, sed simplex sequela, & effectus purgationis recursuum in ipso die decretæ absolutionis reseruata, vt supra, & cum, vt iam dictum est hæc renunciatio in partibus causata fuerit à dd.recursibus, sicuti est omninò tollenda, tamquam illorum effectus, ita venit sub ampla renunciatione eisdem recursibus facta per dd. Patres. sine qua nec audientiam, nec remissoriam obtinere potuissent; Aliàs enim si velint commodum possessionis sentire, paritio Breui
9 remaneret verbalis tantùm,†cùm tamen ad effectum, de quo agitur, importare debeat realem, veram, & positiuam abdicationem cuiuscumque commodi, *Bald. in c. conquerente sub num.1.de restit.spol.Rot.d.decis.64.nu.2. par.3. & decis. 173. num. 10. cum tribus seqq. par.6.*

Præterquam quod hæc, & similia inci-
10 dentia per remissoriam † non retardantur, *Postb.de manut.obser.94.nu.6. Rota coram Vbald. decis.32.num.4.& 6.& in rec.212. num.7.par.5.*

Et ita resolutum fuit, sprædictam renunciationem Capitulo non obstare, quin decretum Reuerendissimi Nuntij super obseruatione concordiæ in possessorio interim,& donec discutiantur merita super petitorio suum plenarium sortiri debeat effectũ &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Vrbeuetana Releuationis indemnitatis.

Veneris 1. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Aduersus rem iudicatam opponebatur non constare de diuisione, non fuisse sequutam deliberationem, de præscriptione, seú solutione præsumpta, & demùm de fideicommisso ex pluralitate in suas singularitates resoluto; sed diuisio probari visa est ex testibus, cùm ad hunc effectũ etiam solæ coniecturæ sufficiant; Deliberatio apparuit effectuata ex publico illius instrumento, vltrà, plura alia, quæ pro ea concurrebant; Præscriptio verò fuerat interrupta ex actibus iudicialibus, prout etiam cessabat præsumpta solutio ex negatione à debitore facta, fideicommissum tandem obstare non poterat, quia pluralitas in singularitates resoluta, nõ sustulit quominus vltimo defunctus non potuisset instituere heredem alteram ex personis ad d.fideicommissum vocatam.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ resultat si docetur de requisitis à vulgata decis.Caputaquen.*
2 *Coharedes personales actiones inter se diuidere debent.*
3 *Coharedum vnus, soluens totum, repetit partem à suo coharede.*
4 *Diuisionem ad probandam non est necessaria aliqua scriptura.*
5 *Diuisio probatur præsumptionibus, & coniecturis.*
6 *Deliberatio ex publico illius instrumento probatur.*
7 *Deliberatio probatur, si deliberatarius vendat rem deliberatam cum expressione ad ipsum vigore deliberationis spectare.*
8 *Deliberatio dicitur effectum sortita, si apparet deliberatarium diu possedisse rem deliberatam.*
9 *Adiudicatio, & translatio dominii in deliberatarium ex quibus resultet sup.à num.6.*
10 *Præscriptio interrumpitur ex actibus indicialibus.*
11 *Fides mala ex actibus iudicialibus resultat.*
12 *Petens aliquam quantitatem. non ideo fatetur se non esse creditorem in alia.*
13 *Solutionis præsumptio cessat per negationem à debitore factam.*
14 *Productio realis resultat ex clausula* tenoris &c.
15 *Pluralitas causarum non præsumitur.*
16 *Substitutio facta duobus sine filijs defunctis, vltimo sine filijs deficiente, in illius portione remanet purificata, & num. seq.vbi vid.*
17 *Persona à testatore prædilecta non excludit hæredem institutum ab altero, ex inuicem substitutis, cum ei reseruetur sola ab intestato successio.*
18 *Immissio non denegatur hæredi per exceptionem fideicommissi requirentis altiorem indaginem.*
19 *Bona fideicommisso subiecta pro solutione debitorum eiusdem fideicommissi possunt ad instantiam creditorum subhastari.*

DECISIO CCC.

FVIT per sentẽtiam coram A.C.dictum condemnãdum Iulium hæredem Constantiæ pro contributione medietatis census impositi à Petro Iacobo cum fideiussione Polidori, qui pro sua indemnitate subhastare fecit Prædium nuncupatum Poggio Cane in communi diuisione cum Constantia sorore Dianiræ obuentum ex bonis d.Petri Iacobi census debitoris, & Patris communis. At quia sententia transitum fecit in iudicatum præuijs tribus decisionibus sub die 10.Aprilis 1671. 5.Februarij 1672. & 30. Ianuarij 1673. coram Reuerendissimo Albergato Decano editis, responsum fuit constare de re indicata,& vltimo loco commissa mihi causa appellationis cum clausula Alteri, qui ad legitimam, & illius virtute dato dubio, An esset procedendum ad vlteriorem executionem rei iudicatæ, & proposita causa, informante tantum Monaldo d. Dianiræ hærede, ex ijsdem rationibus in tot decisioni-

sionibus ad trutinam reuocatis, affirmatiuè conclusum fuit.

Rei iudicatæ subsistentia manifestè visa
1 fuit, dum validitas rei nec † controuertitur, nec docetur deficere requisita in *decis. Caputaq decis. 262. par. 2.* & iustitia patet ex quo tã sententia A. C. quàm Rotalis condemnant hæredes Constantiæ ad soluendum ratam census hæreditarij, quem Dianira coacta fuit integrum soluere per subhastationem prædij, de quo agitur; Etenim tàm Dianira, quàm Constantia fuerunt cohæredes Petri Iacobi Patris census impositoris, & vti
2 cohæredes † iuxtà *Text. in l. pro hæreditarijs, C. de hær. act.* personales actiones inter se diuidere debent, & quando cohæres soluit par-
3 tem ad alium cohæredem spectantem, † non priuatur actione illam repetendi contra alium cohæredem, *in l. 3. C. de neg. gest. l. hæredes 25. §. contra ff. fam. ercisc. Crass. in § hæreditas quæst. 12. num. 17. Surd. cons. 415. num. 14. Olea de cess. iur. tit. 4. quæst. 6. numer. 18. Rota decis. 58. num. 1. coram Durano.*

Aduersus hanc rem iudicatam in præteritis disputationibus quatuor opponebantur; Primum, quod de diuisione non constaret; secundum, quod subhastatio non probetur ex actis, & quod ineffectuata remanserit; tertium, quod obstet præscriptio, seù præsumpta solutio, & quartum denique fideicommissum, quod fauore eiusdem Iulij filij Constantiæ purificatum prætendebatur: quæ tamen nullo modo obesse posse DD. responderunt; Et super primo obiecto dictum fuit diuisionem probari per testes formiter examinatos, quorum dicta adminiculantur ex interpellatione de anno 1590. pro Dianira
4 facta, vt in Summario *num. 7.* † dum ad illam probandam nõ est necessaria aliqua scriptura, *l. non ideo. vbi Bald. & Salicet. C. fam. ercisc.*
5 & ad illam probandam † sufficiunt præsumptiones, & argumenta, *glos. in l. penultima C. com. diuid. Gabr. cons. 4. nu. 1. & seq. lib. 1. Menoch. præs. 60. nu. 3. & seqq. lib. 3. Gratian. discept. 951. num. 30. & seq. Rot. coram Buratt. decis. 799. num. 10.*

Nec secundum obiectum non verificatæ deliberationis fuit consideratum sufficiens ad impediendam rem iudicatam, dum multa concurrebant suadentia d. deliberationis
6 effectuationem, † quæ resultant tam ex publico documento deliberationis secutæ coram Gubernatore Vrbis Veteris, vt in Sum-
7 mario *num. 2.* † tam ex venditione à deliberatario facta de aliqua portione huius prædij cum expressa, & indiuidua mentione, quod ad ipsum dictum prædium peruenerat virtute antecedentis deliberationis, Summ. *nu. 8.* vt egregiè ratiocinatur *Posth. de subhast. inspect. 53. num. 47.* tùm demum quia Monaldus obtinuit mandatum, & pignora deliberari contra hæredes d. deliberatarij pro residuo pretij d. deliberationis, vt in Summario *num. 9.* & quando etiam ista non adessēt, tamen deliberatio controuerti non posset,
8 quod non fuerit suum effectum sortita, † dũ
9 adest diuturna possessio deliberatarij, † & his extantibus adiudicatio, & translatio dominij præsumenda venit, *Posth. inspect. 45. nu. 25. & inspect. 65. nu. 60. Rota coram Seraph. decis. 242. num. 4. & decis. 907. num. 9. coram Dunoz. & in Romana fideicommissi de Pinis 16. Iunij 1659. §. prout etiam coram Eminentissimo Cardinali Cerro.*

Multoque minus tertia exceptio præscriptionis, & præsumptę solutionis habita fuit in considerationem, quia Dianira post euictionem passam statim interpellauit sororē, vt in Summ. *num. 7.* & deindè per plures annos litem prosequuta fuit contra creditorem deliberatarium, vt in Summ. *num. 10.* & de anno 1615. monitorium exequi curauit contra Iulium filium, & hæredem Con-
10 stantiæ suæ sororis, Summ. *num. 11.* † Qui actus iudiciales sunt valdè proprij ad interrumpendam omnem, & quamcumque præscriptionem, *Adden. ad Greg. XV. dec. 467. num. 15. Rota in rec. decis. 304. num. 13. par. 12.*
11 quia sunt sufficientes † inducere malam fidem etiam contra hæredes, *Gabr. de præscript. conclus. 5. num. 1. & seqq. Honded. cons. 82. num. 47. & seq. lib. 1. Adden. ad Gregor. XV. decis. 249. n. 6. Rot. apud Posth. de subhast. decis. 119. num. 3.*

Hinc neque præsumptam satisfactionem suadere potest, quod sicuti de anno 1623. & 1625. Dianira petierit aliud creditum, ita potuisset, si verè creditrix fuisset, istud etiam petere; Quoniam hoc creditum non poterat amplius controuerti, quod iam assecuratum fuerat mediantibus reiteratis interpellationibus antea factis; Vltra quod inconcussum est, quod dum quis simpliciter petit certam quantitatem ab aliquo sibi de-
12 bitam, † non propterea induci debet, quod ille fassus fuerit, se non esse creditorem in alia summa ex alia causa prouenienite, *§. si minus inst. de action. Ciriac. contr. 225. num. 19. Rota decis. 45. num. 22. par. 7. rec.*

At hoc cessat in casu, de quo agitur, & omnis satisfactionis pręsumptio excluditur, dum ipse debitor debitum negauit, vt in
13 Summ. *num. 1.* † per quam denegationem ab ipso debitore factam tollitur præsumptio satisfactionis, *Rot. decis. 284. num. 43. & seqq. par. 9. recent.*

Nihil prorsùs releuante, quod d. monitorium anni 1616. non fuerit reproductum, ex quo non inuenitur, nec emanatum in hac causa; Reproductio enim negari non potest, dum Notarius expressè rogatus de reproductione reali facta per Cursorem per illa verba ibi „ Quod mihi Notario tradit,
14 & consignauit tenoris &c. Sum. *num. 2.* † quę clausula *tenoris* &c. probat realem reproductionem *decis. 165. num. 15. coram Bichio,* vt aduertit 3. *decisio coram Reuerendissimo Decano §. prima feriens,* negatamque fuit à Iulio, vt dictum est supra. Quodque emanauerit in hac causa optimè probatur ex nota iuris
15 conclusione † pluralitatem causarum non præsumi nisi contrarium probetur, *l. qui habebat ff. de reb. dub. Gratian. discept. 824. num. 47.*

Gra-

Gregor. decis. 313. num. 2. & coram Merlin. decis. 540. num. 6.

Denique vltima exceptio fideicommissi minus obstare visa fuit, attento quod Dianira, & Constantia fuerint reciprocè substitutæ, & in casu obitus sine filijs fuerint proximiores de familia vocati. Itaque cùm fato cesserat Constantia relicto Iulio, adhuc Dianira superstite, quæ sine filiis decessit instituto sibi hærede Monaldo proximiore de
16 familia, † substitutio in hac parte aperta fuit proximioribus per resolutionem pluralitatis in singularitatem ad celebre responsum Papiniani *in l. hæredes mei §. cum ita ff. ad Trebel.* quod amplexa etiam fuit *Rot. in diuers. decis. 804. per tot. par. 1. & in Romana fideicommissi 14. Iunij 1669. §. 1. & seq. coram Reuerendissimo Albergato Decano.*

Quæ habent locum etiamsi existat Iulius, qui, vt prætenditur, tamquam persona prędilecta in omnem portionem succedere debeat, præsertim dum versamur in fideicom-
17 misso iuri accrescendi coniuncto, † quia ipse Iulius caret titulo, & iure succedendi grauato, dum Dianira Monaldum hæredem instituit, *Honded. cons. 65. num. 28. vers. 3. & num. 29. lib. 2. Rota in* Interamnen. *fideicommissi 1. Februarij 1668. coram Eminentissimo Cardinali Carpineo Prodatario*, & eo libentiùs DD. in hanc sententiam venerunt, quia Monaldus est actor, & vti proximior habet assistentiã
18 à testamento Dianiræ, † ex quo sibi defertur hæreditas, & in ea excluditur fideicommissum altiorem indaginem requirens, *Argel. de legit. contrad. qu. 2. art. 5. nu. 16. & seq. Rota in recent. decis. 94. num. 10. par. 8.*

Vltimo etiam loco animaduersum fuit
19 agi de debito ipsiusmet fideicommissi, † pro cuius solutione bona hæreditaria, quamuis eius fideicommissi vinculo obnoxia possunt ad instantiam creditorum subhastari, *l. filius fam. §. Diui il secondo ff. de leg. 1. Peregr. de fideic. art. 40. num. 18. Rot. decis. 105. num. 20. coram Bichio.*

Et ita resolutum fuit vnica tantùm parte informante &c.

Decisiones in hac causa emanatæ duæ sunt impressæ in præcedenti parte 17. vbi sunt in ordine 89. & 258. altera verò habetur supra in hac eadem parte decis. 22.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Iuris redimendi.

Lunæ 4. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Pactum redimendi fuerat a Tutore conuentũ post liberam emptionem factam ad fauorẽ pupilli, illudque etiam per simplicem apocham stipulatum erat, cuius ideò executio conceditur, quia in limine venditionis apparuit inter partes conclusum, non obstante defectu solemnitatum, quæ attenta illius veritate necessariæ non erant, ex eo quod duo essent indiuidui contractus, quorum vnus non poterat subsistere sine alio.

SVMMARIVM.

1 *Venditorum vnus cum pacto redimendi cogit emptorem ad retrouendendum totum, sed illum ab alijs indemnem seruare tenetur.*

2 *Pactum redimendi factum post stipulatum instrumentum fauore minoris ementis non substinetur, eo magis sine solemnitatibus, sed vid. num. seqq.*

3 *Pactum redimendi conuentum ante stipulationem contractus, licet in eo, omissum habetur tamen ac si in illo fuisset appositum.*

4 *Directè quod fieri prohibetur, non debet indirectè permitti.*

5 *Minorum declarationes, seu confessiones sine solemnitatibus factæ post celebratum contractum, ex verisimilitudine, coniecturis, & præsumptionibus admittuntur.*

6 *Mater non præsumitur fecisse pactum redimendi in præiudicium filij minoris, si illud verè non fuisset conuentum, eo magis si alter frater se subscripsit.*

7 *Pactum redimendi post liberam venditionem factam præsumitur verum, si alias interueniret læsio.*

8 *Pretium scut. 500. non videtur condignum ad liberationem annuæ præstationis scutorum 40.*

9 *Legatum relictum loco legitimæ debetur ex tota hæreditate.*

10 *à Conuentione ante instrumentum facta, & in instrumento omissa censetur fuisse recessum.*

11 *Minoris in contractu legitimè stipulato, non potest aliquid addi, vel diminui, nisi cum solemnitatibus.*

12 *Indiuidua dicuntur pacta, sine quibus partes non contraxissent.*

13 *Indiuiduæ conuentiones si sunt, vna sine altera subsistere non potest.*

DECISIO CCCI.

MANDATVM A.C. quod exequendum esse censuerit Rota coram me die 6. Martij anni præteriti iterum de nullitate, & iniustitia redarguebant fratres de Quertis ex infra dicendis, quibus non attentis DD. steterunt in decisis.

Non enim obstare visa est inculcata nullitas desumpta ex defectu legitimationis personæ Fuluiæ, & Andreæ Actorum; nam quidquid sit, an de illa satis constare dici possit ex deductis in §. 2. alterius decisionis, vnum certum visum est DD. potuisse An-
1 dream alterum ex venditoribus † cogere etiã alijs negligentibus, emptorem ad legati retrouenditionem data cautione iuxtà formam traditam in alia *decisione sub §. & in omnem euentum*, vt præter *Cancer. Oleam, & alios* ibi allegatos firmarunt in terminis *Castren. cons. 221. num. 2. lib. 1.* & latè discusso articulo, & reie-

& reiectis contrarijs *Fachin. lib. 2. cap. 2. per tot.* qui alios refert.

Minus obstare visa est exceptio iniustitiæ, pro cuius comprobatione iterum repetebatur apocham, in qua fuit stipulatum pactum redimendi, & cuius vigore fuit ab A. C. relaxatum mandatum, esse inualidam, vtpote confectam sine solemnitatibus sta-
2 tutarijs, † & postquam mediante Instrumento venditionis celebrato absque aliquo onere retrouendendi fuerat eidem ius liberè quæsitum ex *Manent. decis. 31.* & alijs allegatis.

Quia dum Fuluia, & Adriana Matres, & Tutrices vtriusque partis vnà cum altero ex filijs Adrianæ non per modum nouæ conuentionis, sed per viam declarationis, & recognitionis bonæ fidei ad celebrationem apochæ deuenerunt, fatendo ita fuisse inter ipsos conuentum ante stipulationem con-
3 tractus, † inde fit, vt pactum redimendi in eadem apocha appositum habeatur ac si in Instrumento venditionis fuisset adiectum, itavt de illo nullo modo conqueri possint fratres prædicti, vt præter allegatos *in decisione sub §. quoniam conclusio* in fortioribus terminis dictum fuit *coram Bichio decis. 98. num. 9. & duobus seqq.*

Et quamuis non latuerit Dominos haud ita simpliciter esse admittendum minores sine solemnitatibus contrahere prohibitos, posse sine illis confiteri, vel aliquam decla-
4 rationem facere obligatoriam† incautam, neque quod directè prohibetur, indirectè fieri permittatur,

Nihilominus censuerunt huiusmodi confessiones, seu declarationes etiam factas sine solemnitatibus, sustineri † quando pro illarum veritate concurrunt tales verisimilitudines, & coniecturæ, ex quibus suaderi possit animus Iudicis ad ita credendum, vt in specie consuluit *Gabr. cons. 51. in fine lib. 2.* & antiquitus tenuit *Rot. coram Achill. de Grass. dec. 1. de confess.* successiuis temporibus pluries canonizatam, *vt in decis. 177. num. 6. par. 2. diuers. coram Seraph. decis. 617. num. 11. in recent. decis. 771. num. 4. par. 2. decis. 263. num. 10. par. 7. & decis. 305. num. 8. & 9. par. 13.*

Vrgentissimæ in proposita facti specie ad hanc veritatem suadendam visæ sunt coniecturæ ponderatæ in alia decisione sub §. *quod ita*, inter quas præter inuerisimilitudinem, quod Adriana Mater in præiudicium filiorum, & eo minus Philippus alter ex fi-
6 lijs † in præiudicium sui ipsius, voluerint stipulare pactum controuersum, si reuera non præcessisset conuentio, vt benè ponderatur in præterita *decis. 96. coram Bich. num.* potissimam Domini æstimarunt illam de-
7 ductam ex læsione, † quæ secluso d. pacto resultaret ex libera venditione annui legati
8 scutorum 40. pro solis scutis 500. † & sic ad rationem scutorum octo pro centenario, cùm tamen his nostris temporibus pecuniarum redditus vix ad quatuor ascendere soleat.

Neque euitari posse videbatur hæc læsio ex vinculis, quibus obnoxia dicebantur bona à Testatore relicta, quia non fuit ostensũ esse talia, vt illis demptis, non remanerent bona sufficientia pro soluendo legato, de
9 quo agitur, † quod vtì relictum loco legitimæ debetur ex tota hæreditate, iuxtà fusè deducta per *Merlin. de legitim. lib. 2. tit. primo qu. 1. per tot.*

Posita igitur veritate præcedentis conuentionis, frustrà opponebatur Tutrices omittendo de illa mentionem facere in In-
10 strumento, † censeri ab eadem recessisse ex *Manen. d. decis. 31. num. 1.* vel in omnem casum semper obstare defectum solemnita-
11 tum, † quæ pro validitate huiusmodi conuentionis requirebantur, ex eadem *decisione num. 6.*

Nam quoad primum, cùm ex apocha appareat omissionem præcessisse alijs iustis de causis, tollitur omnis præsumptio recessus, quæ semper cedere debet veritati.

Quantum verò attinet ad secundum, si admittitur, prout ex prædictis est admittendum contrahentes voluisse contemplatione pacti prænarrati ad venditionem deuenire, inde sequitur, quod ex intentione eorundẽ vtrique actus, & venditionis, & stipulationis eiusdem pacti, sine quo venditores non
12 contraxissent † affecti sint indiuidui, vt post *Bart. in l. grecè §. illes sub num. 4. ff. de fideiuss.* & alios in specie firmauit *Rota coram Coccino*
13 *1365. num. 14.* itavt vnus † sine altero sustineri non possit, benè ad rem *gloss. in l. pro l. si maiori ff. de restit. in integr.* & post eam *Natt. cons. 4. num. 28. & 29.* & dixit *Rot. in mox. alleg. decis. Coccin. num. 13. coram Caualer. decis. 612. num. 23.* & in alijs passim, & sic non applicatur *decis. Manent.* in qua non constabat de hac præcedenti contrahentium voluntate.

Et ità, vtraque &c.

Supra in hac eadem parte adest altera præsentis causæ decisio hic confirmata, quæ est ibi in ordine 47.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Taurinen. seù Fossanen. Præbendæ.

Lunæ 4. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Reuocatio testamenti ex pluribus coniecturis, & præsumptionibus in hac decisione concluditur, non solum quia illud obseruatum non erat, sed plura apparebant secuta de directo eius dispositioni contraria, concurrente præsertim confessione alterius ex hæredibus, ac etiam procuratoris illius, quæ quia verisimilis erat, & asserebatur pro substinenda possessione rei conuenti post centum, & amplius annos attendendam esse, & alijs successoribus præiudicare decisũ fuit.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *in Exequutionem voluntatis alicuius quod fieri dictum est in illius destructionem factum dici non debet.*

2 *Testamenti reuocatio facilè præsumitur ex actibus illi contrarijs, immediatè post obitum testatoris ab hærede factis, & vid. num. 7.*

3 *Ennunciatiua antiqua emanata à personis informatis verisimiles, & adminiculata maximum præbent veritatis argumentum.*

4 *Confessio procuratoris, si est verisimilis, præiudicat principali.*

5 *Confessio procuratoris hæredis, quoties verisimilis sit, etiam fideicommissarijs præiudicat.*

6 *Confessiones verisimiles, & adminiculatæ sunt attendendæ etiam si alias non probarent.*

7 *Reuocationem testamenti potest allegare reus, & possessor à longeua inobseruantia deductam, vna cum alijs præsumptionibus, & coniecturis, & vid. num. 2. cum seqq.*

8 *Reus, & possessor ad tuendam suam possessionem post centum, & amplius annos potest allegare omnem meliorem titulum de mundo.*

9 *non Dictum, vel non factum nullam præsumptionem inducit, & vid. num. 11.*

10 *Antecessorum negligentia in non exequenda voluntate testatoris, non præiudicat fideicommissarijs ex proprio iure venientibus, & vid. num. 11.*

11 *Obseruantia interpretatiua non minus ex facto, quam ex non facto resultat.*

12 *Factum omissum si erat necessario exequendum pro voluntate defuncti, tunc ex non facto resultat præsumptio contraria, eam nempe fuisse reuocatam.*

13 *Inobseruantia antecessorum præiudicat successoribus, stante dubietate rei, quæ obseruari debuerat.*

DECISIO CCCII.

SVB prætextu quod bona alienata à Comite Alexandro Thesauro, & existentia penes Reuerendissimum Episcopum Fossanensem fuissent in testamento condito ab Antonio Thesauro die 13. Augusti an. 1553. destinata pro erectione Præbendæ; Abbas Emanuel pronepos Testatoris super illis immissionem obtinuerat per sententiam latã coram R.P.D. meo Vicecomite duarum præcedentium extra Rotam latarum confirmatoriam, quam hodie in quarta Instantia ex nouiter in facto deductis dicti testamenti reuocationem non obscurè præseferentibus infirmandam esse Domini censuerunt.

Hæc enim reuocatio suaderi videbatur ex pluribus, & præcipuè quia Antonius Testator in præfato testamento mandauit erigi Capellaniam, & tumulum in Ecclesia Sanctissimæ Annunciatæ Fratrum S. Francisci strictioris obseruantiæ, necnon restitui dotem Polisenæ vxori in aliquibus certis corporibus, & tamen Antonius eius filius, & hæres Capellam, & Tumulum elegit in Ecclesia Fratrum Conuentualium; & dotem restituit in alijs diuersis corporibus vtrumque se facere declarans in executionem testamenti paterni, signum euidens, quod aliud posterius intercesserat testamentum, ne id, quod ipse facere professus est in exe-
1 cutionem, † potius in destructionem fecisse dicatur, quod non est præsumendum; imò huiusmodi actus tamquam facti immediatè post obitum Testatoris, & à persona plenã
2 habente notitiam eius voluntatis, † sunt plurimum attendendi ad comprobandam reuocationem prædictam, iuxtà tradita per *Bald. in proemio ff. sub. num. 13. Soccin. Sen. consil. 6. num. 2. & 3. lib. primo, & per Rotam decis. 825. num. 22. coram Bich. decis. 396. num. 26. coram Card. Celso decis. 201. num. 4. & in rec. decis. 105. num. 10. & 11. par. 7.*

His accedunt nedum diuisio, & alienatio bonorum, de quibus agitur factæ tamquam de liberis ab omni onere, necnon plures enunciatiuæ emissæ ab eodem hærede in varijs contractibus iuratis, in quibus vt ipsemet Abbas Emanuel fassus est in positionibus sibi exhibitis, asseruit Testatorem nullum constituisse fideicommissum, quod esset ab omni veritate alienum, attento asserto testamento condito anno 1553. verum etiam confessio Co. Alexandri Procuratoris eiusdem Abbatis, qui iudicialiter, & medio iuramento fassus est testamentum controuersum fuisse reuocatum, & licèt enunciatiuæ aliqualiter non probent, quando principaliter dubitatur de enunciato, & cõfessio antecessoris non præiudicet successoribus proprio iure venientibus (nihilominus huiusmodi regulæ limitantur) quoties enũciatiuæ, & confessiones sunt, prout hic, antiquæ emanarunt à personis verisimiliter informatis, sunt verisimiles, & suffulciun-
3 tur pluribus adminiculis, † tunc enim maximum præbere veritatis argumentum de primis tradit *Vrsil. ad Afflict. dec. 83. num. 3. Rota decis. 25. nu. 1. par. 1. & decis. 223. num. 3. par. 2.*
4 *rec.* & de secundis † quando sunt verisimiles *Dec. cons. 96. sub num. 1. vers. nec obstat quod talis Confessio, Crauet. cons. 202. num. 48.* & quod
5 præiudicent fideicommissarijs, *Mantic. de coniect. lib. 3. tit. 1. num. 28. & 29. & Rota coram Peuting. decis. 19. num. 36.* Confessiones enim verisimiles, & adminiculatæ sunt attenden-
6 dæ, † etiamsi aliàs non probarent, ex notatis per *Salic. in l. si mater C. de contrah. empt. Tiraq. in l. si vnquam verb. donationem largitu, n. 100 & seqq. & Surd. decis. 525. num. 3. & 6.*

Vlterius pro corroboratione prædictorũ maximi ponderis Domini existimarunt lõgissimum temporis cursum excedentem centum annorum metam (intra quem dum nulla intercesSit instantia pro erectione huius Præbendæ, neque assertum testamentum apparet in aliqua sui parte obserua-
7 tum;) † hinc D. Episcopus reus conuentus ad tuendam suam possessionem rectè potest ex hac longeua inobseruantia, iuncta cum alijs prædictis, allegare præsumptam illius reuocationem, vt in specie dixit *Rota coram*

Quo enim ad primam partem resolutionis agnoscebant Scribentes contra decisionem lanas à Laurentio, & Iuliano fratribus de Butijs Papijs venditas, versas fuisse in vtilitatem negotij, quod Antonius Papius vnà cum Georgio Patruo iuxtà præceptum Vbaldi Patris in eius testamento continuauit, & continuat, vt latè probat decisio præterita; Ideòque cambium pro soluendo residuo pretij illarum licitè contractum fuisse, atque bona negotij remanere obligata, non secus ac si cum ipso defuncto, qui negotium continuari mandauit, contractum
1 fuisset, † quia etsi non sit eadem persona, est tamen indiuisum negotium, ad terminos *text. in l. 1. §. si plures ff. de exercit. action. Bartol. in l. 1 num. 8. vers. si pater, vel Dominus ff. de pecul. Decian. cons. 11. sub num. 2. vers. attamen si iussu Patris vol. 1. & cons. 22. sub num. 10. & seq. vol. 3. Rot in recent. par. 9. decis. 284. n. 26. par. 13. decis. 320. num. 6 & 426. num. 1. & in Romana fideicommissi de Donis 15. Iunij 1671. §. quoad debita coram R. P. D. meo Vicecomite, & in praterita dec. huius causa §. alias enim in fine coram me.*

Etiamsi tempore contracti cambij Antonius esset minor, & non seruauerit solemnitates statutarias, † quia supposita necessitate obligationis ex iussu Patris testantis, solemnitates amplius non requirebãtur, iuxtà *text. expressum in l. prædium 3. C. quando decret. opus non est, & in l. 1. & in l. final. ff. de reb. eorum*, quia hoc casu non obligatur in vim proprij consensus, sed paterni, atque ex ipsa naturali iustitia fundata in versione mercium in vtilitatem propriam, † & negotij, quo casu inapplicabiles sunt termini deceptionis pupilli saltem circa modum, & qualitates ineundæ obligationis etiam necessariæ, iuxtà deducta per *Surd. decis. 77. num. 40. vers. addo, Hodierna ad eundem decis. 268. sub num. 13.* cum alijs per *Gratian. decis. Marchia 331. num. 7. & 8. Discont. in addit. ad Franch. decis. 102. num. 2. Adden. ad Alexandrum cons. 27. vol. 3.* atque ad rem nostram *Felic. de societ. cap. 3. n. 31. vsq; ad 37.* quẽ sequitur *Duard. eodem tract. lib. 1. cap. 3. qu. 1. num. 30.* quia vis nõ consistit in hoc, quod Testator non possit præcipere aliquid contra legis dispositionẽ mandantem seruari solemnitates vbicumq;
4 minor decipi potest, † quemadmodum decipi potest etiam gerendo actum necessariũ saltem quoad modum, & qualitates contractus, ac ideò non sufficiat quid rectè fieri, atque ex legitima causa, † nisi etiam citra omnem dolum, & ritè fiat, *Simoncell. de decret. in præfat. sub num. 67. Redoan. de reb. Eccles. non alien. qu. 19. a num. 59. Ciarl. contr. 105. num. 58. Rota rec. par. 1. decis. 177. num. 6. in Signina pecuniaria 20. Februarij 1668. §. nec huiusmodi coram Eminentiss. Carpineo Prodatario.*

Sed vis consistit in hoc, quod Testator iubere potest, vt continuetur negocium à filio, etiam pupillo, non secùs, ac si cũ ipso continuaretur; quo casu non consideratur amplius persona contrahentis, sed origo, & causa contractus, itavt quidquid geritur in
6 executionem præcepti paterni, † habeatur ac si gestum fuisset ab ipso patre, atque ideò contractus etiam sine solemnitatibus substineatur, non quia Testator possit facere, quod leges locum non habeant in suo testa-
7 mento, † & validare contractum nullum, sed quia filius etiam maior effectus non potest contradicere, atque impugnare ius-
8 sum patris, cuius est hæres, † itavt filius obligetur non ratione proprij contractus, sed ratione iussus paterni, ac propterea non contrahendo, sed adimplendo obligationẽ iam per patrem contractam, ad terminos *Text. in celebri l. magis puto 5. §. si Pupillus vers. sed si Pater ff. de reb. eorum, Baldus in l. 1. §. si minor ff. illo eodem titulo, Alex. cons. 215. num. 1. cum pluribus seqq. vol. 5.* reprobata doctrina Felicij in contrarium adducti, *Michelor. de frat. par. 2. cap. 15. sub nu. 45. & pluribus seqq. Rot. rec. par. 4. decis. 322. num. 8. vers. quod magis, & par. 9. d. decis. 284. num. 26. Coccin. dec. 2207. num. 37. cum pluribus seqq.*

Quo verò ad alteram partem resolutionis, licèt Scribentes contra decisionem contenderent, quod etiamsi in abstracto obligatio Antonij esset valida respectu negotij, in cuius causam lanarum versio, & successiuum cambium pro residuo illarum pretij cum Butijs venditoribus contractum cesserunt, considerando iuxtà superius deducta personam, & bona patris in negocio continuato, visum tamen est Dominis Antoniũ obligatum esse etiam ex persona propria, quia cùm in Instrumento cambij se obligauerit tamquam mercator, Summ. Butij positionis prima Aprilis 1672. coram me *nu. 5.* qualem illum ostendunt plures actus ante annum 1663. quo cambium contractũ fuit relat. in d. Summ. præterito Butij *num. 3. 4. &*
9 *6. cum duobus seqq.* † consequens est, quod teneatur etiam ex persona propria, prout se adstrinxit vigore obligationis cameralis appositæ iuxtà illius formulam impressam penes *Zacch. ad Gallef. de obligatione camer. in princip. Rot. post eundem decis. 239. num. 4.* & passim in alijs, cùm mercatura suppleat illam sagacitatem, quam in minoribus deficere iura præsumunt, adeovt Antonius, qui publicè
10 mercaturam exercebat, † atque propè vigesimum annum constitutus erat tempore cambij contracti, vt ex combinatione temporis illius baptismatis, d. Summ. præterito Butij *num. 1.* legitimè potuerit sine vllis solemnitatibus se obligare, iuxtà *cons. Romani 318. sub nu. 2.* quod communiter receptum probant *Boccac. in commentar. ad Ægidian. glos. 7. sub num. 32. Pich. ad Stat. Vrbis lib. 1. cap. 151. glos. 7. in addit. num. 251. & seqq. Gratian. discept. 270. num. 46. & seqq.* & in his præcisis terminis dixit *Rot. in rec. par. 4. d. dec. 322. num. 8. & par. 9. decis. 284. num. 10. cum pluribus seqq.* repetita post *Zacch. de oblig. Camer. decis. 192. & par. 13. d. decis. 320. num. 12. & seqq. & dec. 426. num. 4. & in Casalen. nullitatis contract. 19. Iunij 1669 coram Eminentiss. Carpineo Prodatario,* in qua idipsũ pro-

procedere dicitur, etiamsi Mercator non fuit in matricula descriptus, cùm publicè pro
11 tali habebatur, atque se gerebat, † quia industria sola quemadmodum præseruat à læsione, ità tollit remedium restitutionis in integrum aliàs minoribus debitum, vt dicebat *Butrigar. in l. 1. C. qui, & aduersus*, quos, cuius dictum approbauit *Rota in Auximana Censuum 13. Martij 1673. §. non tamen coram me*.

Non obstat, quod A.C. Areostus contra creditores Georgei pronunciauerit bona negotij non spectare ad illos, ex quo dicebatur vulneratam esse obligationem Cameralem fauore Iuliani Butij, quia præter alias responsiones, de quibus in præterita *decis. §. finali*, obseruabant Domini sententiam illam non loqui præcisè de hoc negotio, sed potiùs de alijs negotijs contra Creditores Georgei Papij Patrui, d. Sum. præterito Butij *num. 10.* Ideòque ex illa viam executiuam vulneratam dici nō posse, cùm
12 ad hunc † effectum requiratur, quod fuerit lata inter easdem personas, & in eadem causa ex ratione *Text. in l. 1. C. res inter alios acta*, vt in proposito dixit *Rota coram Coccino decis. 189. num. 2.*

Et ità vtraque &c.

Supra in hac eadem parte adest altera præsentis causæ decis. ibi in ordine 212.

R. P. D. EMERIX.

Romana Fideicommissi, seù Saluiani.

Lunæ 4. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Quia ad impediendum immissionis iudicium in Rota introductum, opposita transactio per tres sententias rescindere necessè fuit; Cum deinde sententia immissionis sit obtenta ab eodem D. Auditore, qui in causa rescissionis transactionis pronunciauerat, allegabatur defectus iurisdictionis illius, qui tamen verè non aderat, ea ratione, quia sicuti transactione rescissa eadem immissio peti poterat coram quocumque alio D. Auditore, ita ratione vnici Tribunalis, quod tota Rota constituit, fuit ab illo legitimè concessa.

SVMMARIVM.

1 *Auditor Rotæ post sententiam pronunciatam in causa postea alteri Auditori commissa, rursus in illa pronuntiare non prohibetur, & quando vide per totam.*
2 *Causa dicitur finita si post sententiam etiam expensæ fuerint taxatæ.*
3 *Iactationis iactationum causam committens, si in termino ius suum non deducit, deuenitur ad sententiam absolutoriam fauore rei.*
4 *Transactionem impeditiuam immissionis prius per tres conformes rescindere necessè est, antequam ad immissionem procedatur, & n. 10.*
5 *Auditor Rotæ, vt possit in causa pronuntiare sententiam, sufficit illam in Rota pendere.*
6 *Immissio à rescissione transactionis dependens, ea rescissa in illius sequelam conceditur, & num. 9.*
7 *Iurisdictio Rotæ non expirat per sententiam ab ea pronunciatam, si in eadem sententia aliquid præseruatum sit, & nu. seq. vbi amplia.*
8 *Iudicis delegati iurisdictio non expirat, quoties superest aliquid faciendum in causa.*
10 *Transactio impugnata ex capite læsionis, non autem nullitatis per tres conformes rescindenda est.*

DECISIO CCCIV.

SCRIBENTES pro fratribus de Honoratis agnoscentes se non posse infringere fundamenta decisionis editæ coram me *sub die * 15. Ianuarij præteriti*, in qua plenè firmatum fuit omnes Auditores Sacri Palatij constituere vnum, & idem Tribunal, ita quod si vnus in causa pronuntiauit, & ista fuerit secundo tertio, vel vlterius alteri
1 commissa, † possit primus Auditor, alijs etiam præsentibus, & non impeditis, dummodò illi, vel partes ex iusta causa sese non opponant, rursùs in causa pronunciare, hodie acriter opponebāt hanc causam per sententiam à bo: mem: Verospio latam in tertia instantia super rescissione transactionis, & successiuam expensarum taxationem,
2 recepisse † plenarium finem, & effectum, iuxtà Textus literales *in cap. cum Bertoldus de re iudicata, & Clementin. vt calumnijs eod. tit.* ideòque cessante pendentia causæ in Rota, nullo iure licuisse Reuerendiss. D. meo Decano, iterato sine noua commissione in eadem pronuntiare, & nec minus Ioanni Baptistæ vti heredi Fuluiæ matris immissionem antea ex hoc titulo nunquam petitam concedere; Sed istis non obstantibus Domini perstiterunt in decisis.

Præmisso enim rursus pro cōstanti, quod fratres de Honoratis post prolatam primam sententiam à memorato D. meo Decano fauore Ioannis Baptistæ vti hæredis fideicommissarij Tiburtij, obtinuerunt contra illum nouam immissionem iactationis, & iactationum super domo, de qua agitur, sub expressione, quod existebant in illius pacifica possessione, & quod non poterant super ea molestari, vigore cuius commissionis Ioannes Baptista non solùm poterat, sed
3 debebat † in termino præfixo deducere ex natura iudicij, & secundum notoriam praxim, de qua testatur *Ridolphinus in praxi Iud. par. 3. cap. 3. per tot.* & signantèr *num. 21. cum seqq. Marchesan. de commiss. par. 3. §. 1. & 2. pariter per totam*, quodcumque prætensum suum ius, & interesse ad euitandam absolutoriam, alioquin fauore aduersariorum proferendam, & præmisso etiam quod deducto

ducto nouo iure ex titulo hæreditario matris primo loco ad fideicommissum vocatę: Aduersarij ad impediendam immissionem,
4 opposuerunt transactionem, † quam vti impeditiuam immissionis opus prius fuit per tres conformes rescindere *Rota coram Caual. decis. 550. num. 4. & decis. 86. numer. 9. par. 6. recent.* consequens est, quod sicuti in sequelam rescissæ transactionis, poterat Io: Baptista sine noua commissione petere immissionem ex iure hæreditario matris in prima sententia bo. me. Meltij decretam, vel à bo: me: Verospio, vel ab eodem Meltio, vel à bo. me. Priolo, cui appellatio à concessione huiusmodi immissionis ipsi tanquã filio, & hæredi concessæ, specificè commissa fuerat, vt in Summ. præteritæ positionis *num. 2.* ità potuisse illam petere à Reuerendissimo D. meo Decano, † cùm ad hunc ef-
5 fectum sufficiat causam pendere in Rota, iuxtà *adnotationem bo: me: Coccini 149. per tot. Rot. coram Greg. decis. 369. pariter per tot. coram Dunoz. iun. decis. 709. nu. 1. & 2. cum alijs in præcedenti decis. allegatis.*

Nec facit, quod bo: me: Verospius processisset ad taxationem expensarum factarũ in articulo rescissionis transactionis, quia
6 cùm in sequelam rescissæ † transactionis, remaneret concedenda immissio tanquam annexa, & dependens ab eadem rescissione, ad *Text. in cap. de prudentia, vbi communitèr Scribentes de donatione inter vir. & vxor. & reformationem san. me. Pauli V. & Pij IV.* de qua *Ridolphin. in prax cap. 13. nu. 633. Greg. dec. 399. num. 4. & seqq. & Rot. in recent. decis. 125. num. 8. & seqq. par. 13.*

Et ex abundanti bo: me: Verospius in vltima sentẽtia super rescissione transactio-
7 nis eam præseruasset, prout de iure, † nullo fundamento dicitur, quod expirauerit iurisdictio Rotæ, quæ etiam in simplici dele-
8 gato † nunquam expirat, quoties superest aliquid in causa faciendum, vt probat *Reuerendiss. Gadicen. in prima decis. huius Causæ sub die 9. Maij 1672.* & multò minus in Rota, quoties remanet concedenda immissio pri-
9 mario petita, † & quæ nullam aliam ob causam dilata fuit, quam quia concedi non poterat, nisi prius per tres conformes re-
10 scissa transactione, † dum illa impugnabatur ex capite læsionis, non etiam ex capite nullitatis, *Rota coram Caual. d. dec. 550. num. 4. & d. dec. 86. num. 9. par. 6. rec.* cum concordantibus.

Et ità vtraque &c.

Quia plures decisiones in hac causa factæ sunt, eas omnes adnotauimus supra in calce decisionis 209. hac eadem parte, vbi etiam præsentem retulimus, prout etiam alteram inferius, & in fine pariter apponendum.

R. P. D. RONDININO.

Theatina Præeminentiarum.

Lunæ 4. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Lis erat inter Ecclesiasticos super preminantia in processionibus, quæ ab Episcopo certis mediantibus decretis, seù capitulis fuerat dirempta; sed cùm de eorum veritate dubitaretur, fuit habita fides exemplo à partibus obseruato, tùm quia & plures præsumptiones, & coniecturas habebat, tùm etiam quia originale præsumebatur subtractum ab ea parte, cui illud præiudiciale erat, quorum inde veritate posita, non fuit in dubiũ reuocatũ potuisse Episcopum huiusmodi litem pro bono pacis, ad euitandas discordias, & in augumentum cultus Diuini dirimere.

SVMMARIVM.

1 *Pacem, & concordiam maximè inter Ecclesiasticos potissimum seruari necesse est.*
2 *Rota Romana etiam in causis Sacr. Congregationum Eminentiss. DD. Cardinalium de mandato Papæ sæpè consulitur.*
3 *Exemplo scripturæ regulariter nulla fides adhibetur.*
4 *Exemplum scripturæ probat concurrentibus præsumptionibus, & adminiculis.*
5 *Scriptura etiam informis semel approbata, atque producta amplius impugnari non potest.*
6 *Approbasse dicitur omnia gesta, & in iudicio producta, qui ex eodem iudicio decretum, vel sententiam obtinuit.*
7 *Obseruantia prabet robur scripturæ informi, si super ea iudicatum fit, & n. seq.*
8 *Scriptura informis plenè probat contra illos, qui eam obseruarunt.*
9 *Obseruantia, stante controuersia inter partes, non potest referri ad actus facultatiuos, vel ad alia.*
10 *Scriptura si non esset legitima, statim quod fuerit exhibita, vel producta, impugnata fuisset, aut contra illam protestatum esset, & num. 11.*
11 *Approbata, & tanquam vera declarata censetur scriptura, quæ non fuit impugnata, aut contra eam protestatum, & n. 10.*
12 *Episcoporum attestationibus maxima fides præstatur, & n. seq. vbi amplia.*
13 *Scriptura informis magnum recipit fomentum veritatis ex attestatione Episcopi.*
14 *Scriptura ob falsitatem sopita iam negotia iterum reuiuiscere non debent, nè in infinitum causæ retractentur.*
15 *Scriptura præsumitur subtracta ab eo, cuius interest ne illa reperiretur.*
16 *Negatiua indefinita coarctatio sine nota falsitatis admitti non potest.*
17 *Actus plures ab eadem vniuersali causa dependentes pariformiter determinandi sunt.*
18 *Inuerisimilitudo secundum* Baldum *habet imaginem falsitatis.*

19 *Vlti*

19 *Vasti Oppidum, seù Terræ qualiter appellaretur atiquitus.*
20 *Carolus Tertius cùm in Hungariam recessisset, iussu Reginæ Ioannæ fuit interfectus.*
21 *Alternatiua officiorum sæcularium non infert ad similem alternatiuam in ecclesiasticis.*
22 *ex Diuersitate personarum, eadem res diuerso iure censetur.*
23 *Res vna, & eadem non debet diuerso iure censeri, si concurrit identitas personarum, & rationis.*
24 *Testis deponens de veritate actus, illum probat, quamuis eum appellet vsurpatum, quia huiusmodi qualitas reijcitur, & quando.*
25 *Episcopus ad euitandas dissentiones inter Ecclesiasticos, potest etiam extraiudicialiter interloquendo aliquid statuere, amplia vt n. seq.*
26 *Præeminentiarum in materia obseruantia semper attenditur.*
27 *Beneplacitum Apostolicum non requiritur in ijs, quæ ad euitanda scandala, confouendam pacem, & ad augumentum cultus Diuini ab Episcopo sunt decreta.*

DECISIO CCCV.

CELEBREM controuersiam inter Ecclesias S. Mariæ Maioris, & S. Petri Terræ Vasti vsque ab anno 1660. incoatam circa Processiones solemnes cum interuentu vtriusque Cleri celebrandas, Sacra Rituum Congregatio diremerat iubendo seruari Capitula, seù decreta super modo incedendi inter vtramq; Ecclesiam ab Archiepiscopo Perutio confecta 3. Apr. 1626.
1 pro tollendis dissidijs, atque confouendis pace, & concordia, † quas plurimum Ecclesiasticos decet, vt in decretis eiusdem Sacræ Congregationis vsq; in annum 1672. repetitis, cum impositione perpetui silentij, quæ exhibita fuerunt impressa.

Cùm autem nuper Sanctiss. D. noster rescripserit, vt Sacra Congregatio iterùm audiat, consulta priùs Rota super releuantia,
2 & legalitate Capitulorum, † quemamodum in arduis negotiis, atque contentiosis Summi Pontifices facere consueuerunt, ex mente Constitutionis 74. Sixti V. Congregationes S.R.E. Cardinalium instituentis, vt seruatum fuit *in rec. par. 4. tom. 2. decis. 214. num. 6. & in recent. par. 10. decis. 102. & in alia Sypontina Cathedralis, de qua in recen. par. 13. decis. 5. & 532. & in Oppiden. Processionum, de qua Sperell. decis. 179. in princ. & ex decis. illius causæ 18. Maij 1646. coram Verospio;* Dubium proposui, An constet de releuantia, & legalitate Capitulorum, cui Domini affirmatiuè responderunt.

Sanè licet non adduceretur nisi exem-
3 plum illorum, † cui Iudices fidem præstare non consueuerunt, ex vtriusque iuris dispositione, de qua *in auth. si quis in aliquo C. de eden. & in cap. fin. de fide instrumentorum*, concurrentibus tamen adminiculis, & præsumptionibus, ex quibus iudicantium ani-
4 mus de illius veritate instruitur, † tunc exemplo quoque plena fides præstatur, vt notant *Canonistæ omnes in d. cap. 1. & ibi præ cæteris Hostien. in fin. de fid. instrum. Cin. in allegat. post cons. Baldi 400. vol. 4. Marescott. var. resolut. lib. 1. cap. 81. num. 5. Rot. coram Verallo decis. 234. par. 1. & in recent. par. 2. decis. 418. num. 5. par. 12. dec. 52. num. 6. Buratt. dec. 243. sub num. 1.*

Pro argumentis autem suadentibus fidē præstandam esse dicto decreto, seù Capitulis, circa præeminentias, de quo in Sum. Ecclesiæ S. Mariæ *num. 1.* vt inde dd. Capitulorum legalitas appareat, considerabant Domini plura exempla exhibita fuisse non solùm à Clero S. Mariæ coram A.C. à quo emanauit sententia super executione decretorum Sac. Rituum Congregationis, de quibus agimus, sed etiam à Clero S. Petri illa exhibita fuisse anno 1628. anno 1653. & 1656. occasione alterius litis, quæ tunc inter illas Ecclesias vertebatur pariter in Sac. Rituum Congregatione super pulsatione Campanæ die Sabathi maioris hebdomadæ, in qua Clerus S. Petri nitebatur prædictis Capitulis, in quibus concedebatur alternatiua pulsatio campanarum, qua ratione fauorabile decretum in vim dictorū Capitulorum obtinuerunt, vt ex lib. positionum Card. Aldobrandini causæ Ponentis anno 1653. & 1656. penès quem iuxtà stylum Sacræ Congregationis iura exhibita fuerunt fol. 4. num. 3 & fol. 139. mihi exhibito, atque in Summ. Cleri S. Mariæ *nu. 2. cum trib. seqq. & nu. 8.* illudque fuisse exemplatum, & publicatum à Notario publico, & legali, vt ex attestatione, de qua in Sum. responsionis Ecclesiæ S. Mariæ, & tempo-
5 re non suspecto, † itàvt non videatur amplius Clerum S. Petri illorum nullitatem adducere posse, ex ratione *Tex. in l. si quis testibus C. de testibus, & in l. cum pretium 9. C. de liberali causa*, quamuis a Procuratoribus dicantur confessiones emissæ, atque iura exhibita, quia cùm Clerus S. Petri in illo iudicio obtinuerit, atque hodie vtatur alter-
6 natiua concessa, † censetur pernecesse approbare, & ratificare omnia gesta in iudicio, in quo obtinuit *ad Text. in l. seruum 53. vbi DD. ff. de leg. 1. & in l. fin. vbi Castren. nu. 1. C. de error. aduocat.* & comprobant *Text. in l. qui cum natu 14. §. accusasse, & in l. in seruitute §. petisse ff. de bonis libertorum, & in cap. fin. de iur. iur. in 6.* atque vindicata glosæ sententia contra vltramontanos scripsit *Bart. in l. in criminali 5. num. 2. & 3. C. de iurisd. omn. Iud.* quem sequuti sunt *Aret. in cap. si diligenti num. 16. de for. con. pet. Abb. cons. 17. num. 1. lib. 2. & in cap. cum causam 62. num. 8. de appellat. Mascard. de probat. conclus. 369. num. 2. latè Menoch. cons. 352. num. 23. & 24. Add. ad Ludouis. dec. 270. sub nu. 12. Martinus Med. in addit. ad examen 45. num. 18. post illius decis. 71. Rota coram Bellamer. decis. 692. num. 5. & in Lauden. deuolutionis 13. Maij 1595. §. postremò coram Corduba, & in Iuuenacen. & Melfiten. Bonorum 15. Ian. 1646. §. verum etiam coram Card. Corrado, Buratt. decis. 556. num. 14. cum alijs in Camerinen. prædij 5. Mar-*

Martij proximè præteriti §. fin. coram me.
7 Accedit obseruantia † inconcussa istorũ
Capitulorum tàm in iudicio in alia cõtro-
uersia super dicta pulsatione Campanæ,
atque in hodierna ab A.C. super illis iudi-
catum fuerit, Menoch. cons. 924. num. 31. Stay-
ban. sum. resol. 69. nu. 2. Rot. coram Coccin. dec. 958.
num. 6. & coram Zarate decis. 23. num. 6. & in rec.
par. 12. dicta decis. 52. sub num. 5. quam etiam
extrà iudicium, cùm plures testes deponant
semper Clerum S. Mariæ potitum fuisse his
præeminentiis, Summ. eiusdem num. 11.
cum tribus seqq. & num. 19. quæ in prædictis
Capitulis decernuntur, d. Summ. num. 1.
cum quibus, & concordat attestatio Syndi-
corum Vniuersitatis Vasti, & Magistratus,
etiam petente Clero S. Petri emanata, atq;
aliorum Ciuium tàm ante, quàm post mo-
tam hanc vltimam controuersiam circa
annum 1660. d. Summ. num. 6. 15. 16. & 18.
8 ex qua † obseruantia fides acquiritur scri-
pturæ saltèm vt probet contra illos, qui il-
lam obseruarunt in vim contractus, iuxtà
tradita per Cin. in alleg. post d. cons. Baldi 400.
vol. 4. Crauett. cons. 101. num. 4. Marescott. variar.
resol. d. lib. cap. 21. sub num. 6. & 7. Rot. coram Se-
raph. decis. 1192. nu. 2. & coram Buratt. d. dec. 243.
nu. 6. & coram Bich. decis. 622. nu. 11. & dec. 643.
num. 9. & seq. cùm ob graues Ecclesiarum
9 contentiones † neque ad actus facultatiuos
neque ad alios obseruantia referri possit,
Crauett. de antiq. temp. par. 1. limit. 4. numer. 18.
& 19. Rota coram Zarate decis. 83. nu. 16.
Aliàs enim Clerus S. Mariæ, qui adeò
acritèr litem hanc substinuit, & substinet,
Summ. responsionis eiusdem Cleri S. Petri
num. 2. cùm priùs in Congregatione Capi-
10 tula hæc exhibita fuerint, † illa impugnas-
set, atque contra illa protestatus fuisset,
iuxtà consil. Castren. 282. sub numer. 2. & seq.
11 par. 1. quod pro maximo † veritatis funda-
mento considerarunt Felin. in cap. quoniam
contra num. 52. de probat. & in cap. 2. num. 31. in
fine de testib. Marescott. var. resol. lib. 1. d. cap. 81.
num. 9. Surd. decis. 199. num. 8. Add. ad Buratt. d.
decis. 243. num. 11. Rot. coram Verall. decis. 5. n. 5.
par. 3. & coram Martino Andrea decis. 41. num. 1.
Itàvt verisimilis reddatur suspicio, quod
illorum authenticum exemplum fuerit sub-
tractum à Clero S. Petri, quemadmodum
Archiepiscopus pro informatione requisi-
tus à Sacra Rituum Congregatione inge-
nuè scripsit, Summ. Ecclesiæ S. Petri n. 13.
12 cui assertioni est credendum † quousque
contrarium probetur, non solùm ex fide,
quæ generalitèr est præstanda similibus at-
testationibus Episcoporum, ex ratione tex.
in can. placuit 12. quæst. 2. DD. in cap. 1. de his,
quæ fiunt à maiori parte capituli Neuiz. cons. 100.
13 num. 3. & in præcisis terminis † scripturæ,
quæ dicebatur informis Rot. post Tambur. de
iur. Abbatiss. dec. 16. num. 2. & 4.
Sed etiam quia concurrit pro hac suspi-
cione præsumptio, adeòvt tantùm absit
de falsitate redargui posse Capitula post
sopitam iam controuersiam super pulsatio-
ne campanæ, cuius occasione Capitula hæc
exhibita sunt, cùm tunc satis durum sit hu-
14 iusmodi querelæ indulgeri, † nè in infinitũ
causæ retractentur, & sopita iam negotia
per huiusmodi viam reuiuiscant, inquit
Iustin. in l. fin. in fin. C. de fide instrum. & compro-
bant Tex. in l. si cui 7. §. iisdem ff. de accusat.
& in l. licet 6. ff. naut. caup. & stabul. Rota coram
Zarate decis. 73. num. 15. vt potiùs censeatur
authenticum exemplum subtractum ab
15 ipso Clero Sancti Petri, † cuius interest ne
illud reperiatur, iuxtà præsumpt. de qua
in l. prima, §. ille etiam Cod. de lat. libert. toll.
Bartol. in l. fin. sub num. 5. vers. item, quod illa
res, ff. de quæst. Mascard. de probat. conclus. 831.
nu. 12. Farin. de falsis qu. 153. num. 109. Rot. rec.
par. 2. d. decis. 418. in fine, & coram Zarate dicta
dec. 73. nu. 37.
Neque à suspicionis nota immunem di-
cebant Domini attestationem cuiusdam
Presbyteri, qui contra seriem facti hucus-
que deductam, ausus est fidem facere Ar-
chiepiscopum Perutium, neque in visita-
tione Terræ Vasti, nec vnquam hæc Capi-
tula edidisse, Summ. Ecclesiæ S. Petri n. 12.
cùm neque hæc indefinita coarctatio nega-
16 tiua † sine nota falsitatis admittatur, ex ra-
tione, de qua Baldus in l. actor C. de probat.
Corn. cons. 105. sub nu. 14. vol. 3. Boss. de defens.
reor. num. 18. & seqq. Rota coram Gregor. XV.
dec. 325. num. 8. & 9.
Non obstat, quod ab initio Terra Vasti
esset diuisa in Vastum superius, vbi est Ec-
clesia S. Mariæ, & in Vastum inferius,
vbi est Ecclesia S. Petri, quousque die 9.
mensis Ianuarij 1385. Carolus Tertius illa
vniuit, vt ex monumentis dicti Oppidi,
atque ex attestatione plurium, qui asserunt
vidisse dictum priuilegium Caroli Tertij,
Sum. Ecclesiæ S. Petri num. 1. & 2. itàvt po-
stea alternatiua semper fuerit electio Offi-
cialium, vt in eodem Summ. num. 3. ex qui-
bus inferebant Scribentes pro dicto Clero
17 ad alternatiuam † quoad omnes actus pa-
riformitèr ex eadem vniuersali causa de-
terminandos, iuxtà dictum Gemin. in cap.
vt Apostolica num. 2. ibique Franc. illo eodem
num. de priuil. in 6. Rota recent. par. 6. decis. 252.
num. 13. & decis. 253. num. 29. ac si ideò nimis
18 inuerisimilia redderentur dicta † capitula,
quæ inuerisimilitudo, vt inquit Bald. in l. 1.
num. 16. C. de seruis fugitiuis, habet imaginem
falsitatis, vt in Burgen. Abbatia 13. Nouem-
bris 1671. §. additis insuper coram me, cum
qua processum fuit in Romana Successionis 13.
Ianuarij 1673. §. septimus coram R. P. D. meo
Emerix.
Etenim non negabant Domini Opidum
19 Vasti † ab antiquis Histonium dictum fuis-
se, & Bistonium, vt apud Plin. lib. 3. cap. 12.
Mela lib. 2. cap. 4. Ptolomeum, & alios, quos re-
censet Cluuer. in Italia antiq. lib. 4. cap. 9. nu. 20.
à Macrobio autem lib. 1. Saturnal. cap. 9. Ste-
nios Populos vocatos, nunquam tamen de
hac vnione, atque æqualitate mentionem
haberi, cùm potiùs eodem tempore, quo
Nea-

Neapoli datum est priuilegium, Carolus
20 Rex in Hungariam se contulisset,† vbi iussu Reginæ interfectus est, vt scribunt *Blond. histor. decad. 2. lib. 10. in fine anni 1384. Caraffa histor. Neap. par. 1. lib. 9. fol. 142. Angelus de Constant. Neapol. de rebus suæ Patriæ lib. 8.* atque ex alternatiua officiorum quoad præeminen-
21 tias sęculares † nō inferri ad Ecclesiasticas, ex *reg. tex. in l. Papinianus exul. ff. de minor.* quasi ex
22 diuersitate personarum † eadem res diuerso iure habeatur, vt per exempla prosequitur *Oldrad. cons. 151. num. 1. vers. vel respectu*, quidquid sit vbi concurrit identitas perso-
23 narum, † & rationis, in quibus terminis loquitur *Rota in recent. par. 6. dicta decis. 232. num. 3.* cum alijs exaduerso adductis.

Eadem responsione tollebatur inuerisimilitudo deducta, ex eo, quod idem Archiepiscopus Perutius anno 1622. mandauerit in processionibus seruari solitum antiquam respiciens alternatiuam, Sum. Cleri S. Petri *num. 5. & 6.* itàvt inuerisimile videretur anno 1626. contrarium in Capitulis statuisse, etiam iuxtà solitum, Sum. Cleri S. Mariæ *num. 1.* quia præter supra adducta, aduertebant Domini, non esse præter rationem, atque vsum à communitèr accidentibus elicitum, quod Archiepiscopus Perutius ab initio crediderit, solitam esse alternatiuam, ideòque prouisionale illud decretum emiserit anno 1622. re autem melius comperta anno 1626. contrarium determinauerit, re maturè examinata, atque concepto decreto per Capitula separata, vt legem daret futuris controuersijs, pro pace seruanda inter Ecclesias, agnoscens antiquā obseruantiam assistere pro Capitulo S. Mariæ, vt deponunt Testes, Summ. eiusdem *num. 10. & seqq.* atque in processu testium, qui non sunt examinati postquàm Iudex allegatus est suspectus, quia id fuit 23. Februarij 1655. Summ. Ecclesiæ S. Petri *nu. 9.* postquam die 22. eiusdem Mensis erat iam incoatum examen, vt in initio dicti Processus, atque citatus fuit interpres Ecclesię S. Mariæ, in cuius contumaciam processum fuit ad vlteriora, d. proc. fol. 25. iisque Testium dictis iunguntur etiam Testes contrarij pro Ecclesia S. Petri in eorum Sum. impresso testium, qui deponunt de præcedentia Ecclesiæ S. Mariæ, quamuis illam appellent vsurpationem, quia veluti Subditi Ecclesiæ S. Petri, atque ideò in causa interesse habentes, cùm & Populi ipsi in partes scissi sint, vt in Summ. responsionis Cleri S. Petri *num. 2.* qualitas illa vsurpationis reijciatur, veluti tendens in commodum
24 deponentium,† atque illorum depositio in reliquis sustinetur, & probat, ex ratione, quam reddit *Bart. in l. Auulius §. idem quærit, ff. de lib. legat. Adc. ad Greg. XV. dec. 200. num. 5. Rota coram eodem decis. 458. num. 4. & seq.* cum alijs latè congestis *per Postb. de manut. obscr. 19. num. 20.* Posita autem legalitate Capitulorum, clara est illorum releuantia, cùm determinent præeminentias inter istas Eccle-
25 sias ad euitandas dissentiones,† quod potest Episcopus non solùm extraiudicialiter interloquendo cùm casus emergit, ad euitanda Ecclesiasticorum tumultus, & Populorum scandala, iuxta *decretum Eucbumenicæ Synodi Tridentinæ sess. 25. de regul. cap. 13.* de qua *Barb. ibid. num. 7. Salgad. de regin. protect. cap. 9. à num. 5. vsque ad 18. Rot. recent. par. 5. decis. 85. num. 9. & seqq.*

Sed etiam potuit legem dare futuris decreta hæc pro quiete Populorum edens in
26 actu visitationis,† deseruiendo obseruantiæ superiùs deductæ Canonicis S. Mariæ fauorabili, quæ in his præeminentijs decernendis semper attēditur, iuxtà dictum *Bald. in l. obseruare §. antequam num. 1. de consuetud. Barb. ad d. cap. 13. num. 11. Salgad. d. cap. 9. nu. 18. Valenzuol. cons. 184. num. 9. Gratian. discept. 845. nu. 4. Sperell. decis. 76. num. 3. Rot. coram Seraphin. decis. 402. num. 1. & coram Dunoz. iun. decis. 556. nu. 4. 6. & decis. 573. num. 3. cum alijs in Burgen. Præeminentiarum 16. Martij 1671. §. attento potissimum coram me.*

Et quamuis ab initio durum videretur vtrique Clero Capitula acceptare, per obseruantiam tamen subsequutā illis acquieuerunt, & consenserunt, atque vigore illorum Ecclesia S. Petri decretum obtinuit super pulsatione Campanæ, itàvt illorum consensus, quatenùs requirendus fuisset, iam adfuerit, qui sufficit fine alio beneplacito Apostolico, quod licèt in rebus grauissimi præiudicij requiratur vbicumque
27 agitur de remittendo iure claro, † in his tamen, quæ ab Ordinarijs decernuntur ad dirimendas controuersias, & tollenda scandala, & quæ cedunt in honorem cultus Diuini, & quietem Pupulorum Apostolici beneplaciti solemnitatem Pontifices remiserunt *in cap. fin. de pactis in 6.* & in his terminis *Rot. coram Seraph. dec. 36.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Anconitana Immissionis.

Mercurij 4. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Nulla declaratur donatio facta à minore ad fauorē fratris, etiam contemplatione agnationis. Primò quia fine solemnitatibus facta est. Secundò quia non sine fraudibus. Tertiò, quia in præiudicium suæ propriæ sobolis redundabat, & ideò cessauerat ratio conseruationis agnationis. Quartò, quia omnia donatoris bona continebat, vndè etiam læsiua fuisset, propter quæ non fuit in dubium reuocatum, quod illi in omnem casum restitutio in integrū competebat, ideò sibi de iure concessam.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Clausula* constituti *inter contrahentes possessionem probat.*

2 *Consanguinei, vel affines requisiti in contractibus minorum proximiores internenire debent, non remotiores, qui solum in eorum defectu sunt vocandi.*

3 *Curator in locum proximiorum deputari non debet in contractibus minorum, si proximiores adsunt.*

4 *Curator minoris quia tenetur vtilia facere, & inutilia prætermittere, non potest deputari ad donandum.*

5 *Minor non potest donare, nec etiam cum decreto Iudicis, & auctoritate Curatoris, & n.seqq.*

6 *Donans bona donata perdit.*

7 *Iudex antequam decretum interponat in contractibus minorum, illum examinare debet, ad hoc vt imbecillitati eorundem minorum consulere valeat.*

8 *Iuramentum in contractu minoris nihil operatur si à Statuto præsumitur, vi & metu extortum.*

9 *Minor aduersus donationem ab eo factam restituitur in integrum, & quando.*

10 *Minor ignorans quæ, & qualia bona donauerit, habet restitutionem in integrum.*

11 *Donatio facta ab eo, qui retinebatur in arce, à qua liber non euasit, nisi post donationem factam præsumitur dolo, & metu extorta.*

12 *Donare quem voluisse alijs suam substantiam, & propriam priuare sobolem, naturali rationi repugnat.*

13 *Donatio excessiua, & immoderata à minore facta, ex qua ille omnibus suis facultatibus denudatus sit, nullatenus substinetur.*

14 *Donationis contractus eo magis præsumitur dolosus, si actus insoliti, & affectati in eo fuerunt adhibiti, & num.seqq.*

15 *Dolus resultat ex actibus insolitis, & affectatis; & vbi quis facit quod fieri non consueuit, ac etiam ex alijs, vt num.seqq.*

16 *Clausula insolita arguunt dolum, & fraudem.*

17 *Diligentia quo magis sunt in numero, & geminata, eo magis arguunt dolum, & fraudem.*

18 *Contractus ideò dicitur factus extrà locum, & habitationem contrahentium, vt remaneat occultus, ac ideò frandis suspicionem inducit.*

19 *Repudiatio hæreditatis de futuro requirit solemnitates, vbi est nimis læsiua, & n.seq.*

20 *Restitutio in integrum datur renuncianti propter læsionem, siue illa sit renunciatio, siuè repudiatio.*

21 *In Hæreditate opulenta nō potest considerari grauamen, quod à legatis deducitur.*

22 *Minoris in contractu vtili sunt necessaria solemnitates, amplia vt n.seq.*

23 *Vtilitas minoris vbi euidenter non apparet, tunc semper sunt necessaria solemnitates.*

24 *Donatio facta à fratre pro conseruatione agnationis, non substinetur si donans habebat vxorem prægnantem, ex qua postea plures liberos suscepit.*

25 *Læsio dicitur enormissima, si ex ea quis in totum læsus sit.*

26 *Minor contrahens sine solemnitatibus, nec ciuiliter, nec naturaliter obligatur.*

27 *Contractus factus extrà locum Statuti contrahentium, dicitur factus in fraudem, & ita remanet nullus.*

28 *Ratificatio contractus nulli nihil operatur, nisi in approbante, & ratificante data scientia plena nullitatis tàm facti, quàm iuris, & num. seqq.*

31 *Minor nulliter contrahens non tenetur restituere summam receptam, si illa ex solo instrumento nullo probatur.*

32 *Minor, qui nulliter contraxit, vt teneatur restituere summam receptam, probari debet quod fuerit factus locupletior.*

33 *Minor contrahens sine solemnitatibus non tenetur restituere summam per solam confessionem de recepto consequutam.*

DECISIO CCCVI.

DECESSIT Ioannes Ruffinus, & in Tabulis testamentarijs cōstituta prius primogenitura in nonnullis bonis ad fauorem Marchionis Antonij natu maioris, in reliquo asse hæreditario hæredes vniuersales scripsit eundem Antonium, Bartholomæum, & Franciscum filios, inter quos etiam, & eorum descendentes reciprocum, & strictissimum fideicommissum ordinauit, vt in Summ. *num.*1. quod postea ob mortem Bartholomæi alterius fratris deuenit in Antonium, & Franciscum, qui dum esset in ætate viginti annorum suam portionem renunciauit de anno 1668. ad fauorem dicti Antonij fratris, vt in Summ. *nu.*6. ad effectum se eximendi à vexationibus illatis, Summ. *num.*5. & hic demùm eundem Franciscum minorem die 21. Nouembris eiusdem anni in Burgo Rufino induxit ad subscriben: nonnulla Capitula concernentia dictæ renunciationis ratificationem, & confessionem se recepisse scut. 1000. in pecunijs, & gemmis pro consecutione legitimæ sibi debitæ, vt in Sum. *num.*7. & vlterius ista Capitula per aliud Instrumētum approbauit in Territorio Auximano, in quo idē Marchio Antonius se obligauit tradere eidem Francisco, & vxori congrua alimenta, & sc. 60. annua, vt in Sum. *n.*8. Contra renūciationes prædictas, cùm Franciscus factus maior, in partibus egerit, obtenta prius absolutione à iuramento, vt in Summ. *nu.*9. ab Eminentiss. Episcopo Anconæ fauorabilem sententiam reportauit, declarantem illas esse nullas, vt in Summ. *num.*10. & ab illo deuoluta causa in Rota, & mihi commissa, dedi dubium, An Comiti Francisco sit concedenda reintegratio, & quatenùs opus sit immissio, & DD. placuit affirmatiuè respondere.

Actum enim fuit pro immissione, vel reintegratione in bonis renunciatis, quod remedium competere Comiti Francisco nullitèr, dolosè, & læsiuè renuncianti bona paterna, & fraterna ad fauorem Marchionis Antonij fratris, Domini non dubitarunt,

tarunt, & cùm actus quamplures gesserit
alienando huiusmodi bona, vti hæres Pa-
tris, cum consensu eiusdem Marchionis fra-
tris vt in Summ. *num.3.* dubitari minus po-
test, quod illa non possederit, attenta etiam
1 clausula *constituti* † apposita in Instrumento
alienationis, quæ regulariter inter contra-
hentes possessionem probat *Ang. in l. quadam
mulier circa med. vers. item attendi ff. de re. vin-
dic. Posth. de manut. obseru. 20. num. 4. Rot. coram
Greg. XV. dec. 362. num. 2.*

Contractus autem fuisse nullos, dolosos,
& læsiuos, sine vlla hæsitatione fuit à DD.
animaduersum, & quoad nullitatem præ-
cipuè considerabant renunciationem factã
fuisse à Francisco in minori ætate constitu-
to, vt in Summ. *num. 11.* non seruata forma
Statuti Anconæ, quod cùm mandet in lo-
cum Curatoris generalis in cõtractibus mi-
norum interuenire debere duo affines pro-
ximiores, vt in Summ. *num. 12.* erant adhi-
bendi illi, qui de eo tempore erant tales, &
2 poterant commodè interuenire, † non au-
tem alij in gradu remotiores, qui solùm in
defectu proximiorum erant vocandi, &
ideò cùm de eo tempore constaret, quod
adessent Angelus de Ferretris, & alij, qui
erant proximiores, vt in Summ. *num. 13.* &
non fuerunt vocati, non poterat deueniri
3 ad deputationem Curatoris, † nam Statuti
forma erat primò diligenter seruanda, *Ple.
ad Stat. Vrb. cap. 151. glos. 17. num. 1. Rot. coram
Verall. dec. 205. in princ. par. 3. cor. Canal. dec. 239.
num. 6. & in rec. dec. 232. num. 1. & 2. par. 12.*

Vltrà quod deputatio ipsius Curatoris
fuit ipso iure nulla, dum datus fuit ad ap-
probandam donationem putam, & immo-
deratam, & ipsi minori læsiuam, ad quem
actum deputari minimè poterat Curator,
4 qui tenebatur vtilia facere, & inutilia præ-
termittere, vt ponderat *Gratian. discept. 750.
num. 16. & 17.* quam nec ipse facere potest,
5 nec cum † Iudicis decreto, & Curatoris
authoritate *Butrig. in l. 1. C. si aduersus donat.
ibique Bald. Natta cons. 166. num. 17. & cons. 130.
num. 7. Surd. cons. 114. numer. 13. & 14. idem de
alim. tit. 8. priuil. 56. num. 109. Rot. coram Canal.
decis. 268. §. tandem DD. coram Buratt. dec. 924.
num. 15.* & ratio est, quia nulla vtilitas pu-
pillo ex illa resultat, dum certum est, quod
6 qui donat, † bona donata perdit *Alex. cons.
125. num. 2. vers. quæro, & vltimo lib. 1.* & ideò
Iudicis decretum in hoc casu, nec atten-
dendum venit, dum illud interponere de-
7 bet, iustà accedente causa, † quam ipse
antequam decretum interponat, examina-
re debet, ad hoc vt minoris imbecillitati
consulere valeat *Gratian. disc. 233. num. 5. & 6.*

Hæcque etiam habent locum in donatio-
ne iuramenti vinculo corroborata, quia
quando in contractibus minorum nullitas
prouenit ex defectu solemnitatum, iuramen-
tum remanet penitùs sua virtute destitu-
8 tum, dum † Statutum præsumit illud fuisse
vi, & metu extortum, Summ. *num. 12. Peine
cons. 93. num. 8. vers. nec obstat lib. 9. Andreolicon-
trou. 239. num. 75. Rot. coram Buratt. decis. 422.
num. 18. coram Eminentiss. Ottbob. decis. 16. nu. 5.
cum seq. coram Vrgellen. decis. 18. num. 1. & 2. co-
ram Duran. decis. 49. num. 1. & in recent. dec. 279.
num. 4. par. 8. & decis. 232. num. 3. par. 12.* Præ-
tereà cùm adsit in eo ignorantia valoris rei
donatæ, & vigeat suspicio illum fuisse metu,
9 & dolo seductum ad donandum, † in inte-
grum restituendus erit *Rot. in Firmana dona-
tionis 9. Aprilis 1674. §. quia quidquid coram
Reuerendiss. Albergato Decano.*

De quibus nullo modo fuit dubitatum,
& ignorantia deducitur, ex eo, quod nul-
lo vnquam tempore bona paterna admini-
strauit, sed illorum cura semper fuit penès
Marchionem Antonium vti natu maiorẽ,
qui solus inuentarium confecit, & renun-
ciatio facta fuit à minore nulla præcedente
notificatione de omnibus, & singulis bonis,
10 quod sufficit † ad hoc, vt ignorantia argui
possit, *Surd cons. 46. num. 9. & seq. lib. 1. Hond.
cons. 42. num. 16. & seq. lib. 1. Grat. disc. 233. n. 26.
Rota in d. Firmana donationis §. non primum.*

Dolus autem, & metus manifestè resul-
tat ponderatis facti circumstantiis, in qui-
bus conuincitur renunciantem fuisse mino-
rem, & habuisse vxorem, & ventrem præ-
gnantem tempore factæ renunciationis, &
11 in Arce fuisse retentum, † à qua liber non
euasit, nisi postquam in stipulationem re-
nunciatio deducta fuit, ex quibus indubi-
tanter desumitur metus, & dolus, ex quo
verisimile non est, & repugnat naturali pro-
12 pensioni, † quod quis propriam sobolem
priuare velit suis substantiis, & aliis donare,
per *Text. in l. dolus 44. ff. mandat.* & istud eo
magis considerari debet facere cõtra Mar-
chionem, qui à Francisco fratre minore re-
cepit in donationem totam Patris, & fra-
tris hæreditatem ad eundem spectantem,
ascendentẽ ad scuta 35. mil. quod erat illud
13 totum, quod ipse habebat, † ob quam ex-
cessiuam, & immoderatam donationem
remansit omnibus suis facultatibus denuda-
tus *Castr. cons. 174. col. 1. lib. 1. Corn. cons. 124. n. 5.
lib. 3. Soc. cons. 263. col. 2. lib. 2. Cephal. cons. 137.
num. 78. lib. 1. Lara decis. 66. num. 2.*

Addita præsertim vlteriori consideratio-
ne hunc dolum maximè comprobante,
nempè quod ipse Antonius frater, & re-
nunciatarius postquam obtinuerat primam
renunciationem, eundem Franciscum fra-
trem renunciantem induxit ad subscriben-
da nonnulla Capitula concernentia ratifi-
cationem dictæ renunciationis, & confes-
sionem se fuisse satisfactum de legitima sibi
debita; Et vlterius cùm istæ cautelæ mini-
mè sibi sufficientes esse viderentur, eun-
dem Franciscum fratrem extrà Territo-
rium Anconæ subtraxit, & cum eo se
contulit in Territorium Auximi, vbi ab
eodem extorsit dictorum Capitulorum ra-
14 tificationem, † & ideò cùm isti sint actus
insoliti, afficientes cautelas aliàs non practi-
catas in similibus contractibus, eò magis
augent doli præsumptionem *l. si quis sub con-
ditione.*

Aitione ff. de condit. instit. Bald. in l. rogasti §. si tibi ff. si cert. pet. Ias. in l. Testamentum num. 4. C. de testam. Corn. cons. 105. nu. 7. lib. 2. Curt. iun. cons. 38 num. 13. Grat. cons. 53. nu. 10. lib. 1. Natt. cons. 438. num. 4. Bero. cons. 59. nu. 14. lib. 1. Menoch. de præsumpt. lib. 5. præs. 3. num. 102. vbi dicit argui do-
15 lum, quando † quis facit, quod fieri non
consueuit, & ideò in *num. 103.* firmat ex
clausolis insolitis in Instrumento cōtractus
16 appositis † argui fraudem, & dolum, &
allegat *Aret. cons. 56. num. 6. Soccin. iun. cons. 78. num. 47. lib. 1.* & alios, & quo magis diligen-
17 tiæ sunt in numero, † & geminatæ, plus
vehemens fraudis suspicio insurgit, vt dixit
Capic. Latro consul. 35. nu. 55.

Imò ad hunc effectum, etiamsi non adessent tot, tantæque multiplicatæ diligentiæ, sufficeret, quod renunciatio ratificata fuit in Territorio Auximi, quod est extrà lo-
18 cum habitationis contrahentium, † & ista
vti occultè facta magis fraudis suspicionem
auget *DD. in l. quo tutela §. clam factam ff. de reg. iur. Ias. cons. 141. vol. 1. Crauet. cons. 862. & cons. 864. num. 3. Roland cons. 93. num. 29. Rimin. cons. 58. num. 43. Surd. cons. 473. num. 50. Cyriac. contr. 474. num. 27. Rot. in Canallicen Hæreditatis 28. Maij 1672. §. penult. vers. quod facit coram Reuerendiss. Albergato Decano, & in d. Firmana Donationis §. in præsenti.*

Non obstat, quod hic agatur de repudiatione hæreditatis, in qua solemnitates non requiruntur, non autem de renunciatione: Quoniam etiamsi esset repudiatio hæreditatis de futuro, erant necessariæ solemni-
19 tates, † dum illa erat nimis læsiua, vt tra-
dunt *Curt. iun. num. 23. Alciat. num. 33. & 34. Cagn. num. 32. vers. tertia concl. in rub. C. de pact. Bald. in l. pactum quod dotale in fine C. de collat. Tiraq. de leg. connub. glos. 5. num. 52. Gab. cons. 6. nu. 2. & seq. vol. 2 Grat. discept. for. cap. 132. n. 12. vers. quod magis Rot. coram Buratt. dec. 120. n. 24. coram Greg. XV. decis. 15. num. 5. & 6. & dec. 38. num. 3. par. 2. recent. & in Perusina hæreditatis 10. Decembris 1638. coram bo. me. Virili*; In proposito autem videtur cessare difficultas in hac particulari inspectione, quia verè, & indubitantèr agitur de iure quæsito, ex quo constat ipsum Comitem Franciscum renunciasse hæreditatem postquàm relictus fuit hæres à Patre, quæ ad sui fauorem delata fuerat, vt manifestè demonstrant reiterati actus facti ante renunciationem, denotantes verùm illius dominium, quos citrà nomen hæredis facere non poterat, vt in Summ. *num. 3.* & propterea aut dicatur renunciatio, aut repudiatio, semper verum erit dicere,
20 quod ipse fuit læsus, † & per consequens
illi competit restitutio in integrum aduersus bona renunciata *l. non omnia, & ibi glos. ff. de minor. Odd. de restit. in integr. par. 1. qu. 4. art. 11. in fin. & par. 2. qu. 85. art. 4. in fin. Rot. d. dec. 120. num. 26. coram Buraf.*

Neque obstat, quod dicitur de vtilitate pupilli resultante ex huiusmodi contractus renunciatione, quia vltra quod in testamento nullum onus fuit impositum, & minùs prohibita detractio legitimæ, nullum-
21 que potuit in eo considerari † grauamen,
quod minus resultabat ex onere nonnullo-
22 rum legatorum in hæreditate valdè † opu-
lenta, & istæ solemnitates erant etiam necessariæ in contractu minoris vtili *Rot. coram Card. Seraph. decis. 1242. num. 3.* & hoc est indubitatum, quando, provt hic, de vtilita-
23 te † euidenter non constat *Rota in Romana
Tutela de Ruspolis 2. Maij 1602. cor. b. m. Card. Lancellotto.*

Tandèm ex iis apparet ipsum Comitem minorem fuisse enormissimè læsum, & de ista dubitari nequit, dum omnia bona ad ipsum spectantia ascendentia ad summam scut. 35. mil. renunciauit ad fauorem Marchionis Antonij nulla præcedente causa, & absque eo quod aliquid ipse in recompensationem d. renunciationis reciperet, sed totum id tradidit, quod in illius patrimonio continebatur, & demùm protestatus fuit accipere in computum hæreditatis paternæ, non autem legitimæ, & illam Antonius tradidit in computum multorum stabilium alienatorum, vt in Summ. *num. 7.* & multò minùs euitari potest læsio, ex quo ipse ad hanc vniuersalem omnium bonorũ donationem deuenit ad effectum conseruationis agnationis, & vt ipse Marchio Antonius eo decentiùs vxorem ducere posset,
24 quia † hoc non subsistit in facto, dum de
tempore factæ renunciationis ipse Comes Franciscus habebat propriam vxorem prægnantem, & paulò post eùm illa suscepit primum masculum, & alii posteà successiuè nati fuerunt ex eàdem vxore, & hac de
25 causa euidens videtur læsio, † & ista indu-
bitanter argui debet, quod fuerit enormissima, dum in totum apparet ipsum læsum fuisse, *Socc. cons. 266. num. 25. par. 2. Rot. coram Buratt. decis. 75. num. 13. & diuers. decis. 428. n. 3. par. 1.*

Præterea cum excusari non possit renunciationis instrumentum à nullitatis vitio, vt supra iam satis apparet, Capitula quæ posteà in illius sequelam fuerunt subscripta illud ratificando, multò minus habenda sunt in consideratione, dum carent solem-
26 nitatibus à Statuto inductis, † quo casu Co-
mes Franciscus minor ex illis nec ciuiliter, nec naturaliter obligatus remansit, *Text. in l. sed etsi serui, ff. de fideiuss. & in l. antiqua §. fin. C. ad Velle. Bald. in l. 3. num. 5 C de repud. hæred. Conar. in c. quãuis in 2. par. §. 4. n. 6. de pact. Grat. discept. 122. num. 1. Add. ad Stat. Vrb. apud. Fens. cap. 152. num. 39. lib. 1. Rot. decis. 80. num. 10 par. 10. recent.*

Denique multò minùs conualidare potest donationem, & capitula vti inualidè inita tertium ratificationis Instrumentum celebratum in Territorio Auximi, & sic extrà Territorium contrahentium, dum illud patitur eandem exceptionem, cui sub-
27 iacent alii duo contractus, † ex quo factum
fuit in fraudem Statuti Anconitani, *Aretin. cons. 73. n. 8. vers. fatendum, & Menoch. cons. 639.*

num. 33. verf. & deinum lib. 7. Cyriac. contr. 10. num. 87. Grat. decif. March. 102. num. 6. Rot. in rec. decif. 10. num. 20. par. 13. Ac etiam quando ista nullitas cessaret, tamen huiusmodi ratificatio non meretur attendi, ex quo contractus qui fuerunt ratificati, nullo modo innotuerunt, nec minori, nec judici, nec demum illis, qui loco proximiorum interfuerunt, quod essent nulli, & tamen ad effectum, vt
28 ratificatio cõtractus nulli inducatur† oporter adesse prius in approbante, vel ratificante scientiam plenã nullitatis facti, & iuris, vt de primo habetur *Text. in l. fin. ff. ad Senat. conf. Maced. glof. in l. Zenodorus verbo nouatione, C. cod. tit. Alex. in l. si fil. ff. si cert. pet. Bonel. com. Iur. lib. 12. cap. 28. verf. nisi in facto*, & de se-
30 cundo † tenet *Rot. decif. 260. num. 15. coram Greg. XV. & ibidem Add. nu. 22. & coram Burat. decif. 410. num. 11. & in rec. decif. 535. num. 12.*
30 *par. 1.* & de vtraque † *Menoch. conf. 203. nu. 5. Gabr. conf. 62. num. 27. & seq. lib. 2. Rot. coram Merlin. decif. 540. num. 18. coram Eminentissimo Card. Otthob. decif. 204. num. 4. & in rec. par. 13. dec. 139. num. 14.*

Nihil refragante, quod ipse Comes, qui contra renunciationem venit, debeat ante omnia restituere scuta 3000. quæ recepit
31 occasione legitimæ sibi debitæ, † nam hoc esset probandum aliundè, quàm ex capitulis, quæ cùm sint subscripta sine solemnitatibus, contra minorem adduci non pos-
32 sunt, † & vlterius necessarium esset probare, quod ipse esset factus locupletior, *l. si fundus §. fin. ff. de reb. eor. l. si prædium, & l. prædiorum C. de præd. minor. Rot. coram Burat. decif. 814. per tot.* & eo magis ipse compelli non potest ad eorũ restitutionem, quia processum fuit per
33 viã cõfessionis de recepto, † quæ sine solemnitatibus remanet inualida, & inefficax, nullumque probationis gradum constituere valet, *Rot. coram Put. decif. 7. nu. 1. cum seq. lib. 3. coram Caual. dec. 647. num. 5. & coram Peuting. decif. 385. num. 15.*

Quod placuit Dominis firmare, vtraque Parte informante &c.

Hæc, & altera dec. sunt in ead. cauf. licèt diuerso artic.

R. P. D. MATTHÆIO.

Anconitana Alimentorum.

Mercurij 4. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Decernuntur alimenta renuncianti omnia bona sua aduersus renunciatarium illa possidentem, quia de paupertate, & bono iure constabat, & per renunciatarium eadem alimenta fuerant promissa, atque ita etiam iure actionis deberi dicebantur, non obstante, quod renunciatio tamquam nulla rescindi prætenderetur, quia non ideò prohibetur renuncians illius executionem petere, ne interim & bonis renunciatis careat, ac etiam alimentis, seù annuis præstationibus sibi promissis.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta præstari debent pauperi collitiganti, constito de paupertate, & bono iure.*
2 *Alimenta pauperi collitiganti præstantur, siue lis sit super vniuersitate bonorum, siue de re particulari tractetur, & num. seqq.*
4 *Alimenta ideo pauperi collitiganti, debentur ne propter paupertatem litem cogatur deserere.*
5 *Alimenta eo magis, præstantur pauperi litiganti, si agitur contra diuitem bona fructifera possidentem.*
6 *Filius non præsumitur habere alia bona, nisi paterna.*
7 *Paupertas est connaturalis homini, quia omnes nascimur nudi.*
8 *Paupertas etiam ex sola iuris præsumptione remanet concludenter probata.*
9 *Pauper, vt quis ad effectum alimentorum esse dicatur, attenditur tempus petitionis eorundem alimentorum.*
10 *Minor petens à suo collitigante alimenta non excluditur ex eo quod antea ab illo pecunias receperit, nisi de eo tempore dd. pecunias extitisse probetur.*
11 *Sententia per appellationem suspensa, non tollit præsumptionem boni iuris ad effectum alimentorum.*
12 *Renuncians pendente lite super illius nullitate non prohibetur petere executionem alimentorum sibi promissorum, ne interim careat vtroque.*
13 *Alimenta taxantur habita ratione quantitatis bonorum, & qualitatis personæ cui debentur.*
14 *Alimenta remittuntur arbitrio iudicis.*
15 *Alimenta debentur extra domum stante lite inter partes.*
16 *Transportatio actorum ad effectum alimentorum ea sufficit, quæ pro ijsdem alimentis sunt necessaria.*
17 *Cardinalis non potest allegari suspectus.*

DECISIO CCCVII.

OMISSA meritorum disputatione, quæ sub particulari dubio hæc eadem fuerunt in Rota discussa, & à me iuxtà laudabilèm huius Sacri Tribunalis consuetudinem sub speciali decisione pariter extensa, in hac propositione restricta tantummodo fuit resolutio iuxtà dubium datum à DD. Comite Francisco Ruffino petenti alimenta, & sumptus litis à Marchione Antonio Ruffino fratre collitigante, ex quo illi omnia bona paterna, & fraterna renunciauerat, esse subministranda in scutis 30. quolibet mense, dum non dubitarunt, quod illa duo extrema, nẽ-
1 pe paupertas, † & bonum ius, quæ in hoc Iudicio copulatiuè requiruntur ambo ad illius fauorem essent sufficiẽter probata, iuxtà *text. in l. si iustitia, §. de inofficiof. ff. de inofficiof. test. Felin. in cap. si qui num. 9. verf. 2. casus de testib. Fontanell. de pact. nupt. clauf. 2. glof. 2. par. 4. nu. 22. Castil. contr. lib. 3. cap. 27. num. 4. & 21. Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 110. num. 8. & quæst. 120. nu. 1. & seq. Verall. decif. 20. nu. 2. lib. 1. Rot. coram Seraph. decif. 426. num. 1. & decif. 1098. num. 2. coram*

ram Greg. XV. decis. 189. num. 1. coram bo. mem. Cels. decis. 348. num. 1. & in rec. decis. 749. num. 1. par. 2.

Eoque libentius illa subministranda fuit responsum, ex quo Comes Franciscus actionem intentauit super vniuersitate bonorum sibi prouenientium ex hæreditate patris, quę nulliter renũciauerat ad fauorem Marchio-
2 nis fratris, † quo casu eo magis DD. tenent alimenta, & sumptus litis decẽrni debere, & licèt in hoc solum casu firmet *Surd. de alim. tit. 1. quæst. 120. num. 14.* illa peti posse; Atta-
3 men etiam in Iudicio moto † ad res particulares *Rota in decis. 749. num. 5. par. 2. rec.* illius opinione reiecta censuit esse tradenda, & ratio est, quia causa, ob quam illa petuntur non consistit in eo quo magis quis petat vnã
4 rem, vel aliam, † sed illa prouenit ex præsumptione boni iuris, ad hoc ne cogatur ob impotentiam litem deserere, & hoc modo intelligendum venit *cap. olim de accusat. & text. in l. si iustitia ff. de inoff. test.* qui quamuis loquantur de vniuersitate bonorum, dum hunc casum non excludunt, intelligendum est, quod habeant locum etiam in lite super re particulari inducta, maximèque hoc pro-
5 cedit ad fauorem Co. Francisci, † qui agit contra Marchionem fratrem diuitem, & detinentem bona fructifera, & pretio æstimabilia, *Adden. ad Greg. XV. d. decis. 189. n. 7.*

Paupertas Comitis visa fuit sufficienter probari ex ipsamet amplissima, & immoderata renunciatione facta ad fauorem Marchionis fratris de omnibus bonis ad ipsum spectãtibus sibi prouenientibus ex hęreditate paterna, & fraterna, reseruata tantùm legitima, quam nũquam consecutus fuit, & multo minus alimenta, & cum agatur de viro nobili, & iuuene minori, & industria carente, in quo nec mutatio status præsumi potest, paupertas de facili pręsumi debet, dum alia bona præter renunciata habuisse nun-
6 quam fuit probatum, † nèc alia bona præsumendum est habere, quàm paterna, *l. milites 31. C. locati, l. vnica C. de neg. hom. milit. Surd. cons. 154. num. 35. Rot. coram Arguell. decis. 18. num. 5. 6. & 7.*

Quæ probatio coadiuuatur nedum ex fide iurata quamplurimorum Canonicorum Ecclesiæ Cathedralis Anconæ, vt in Summ. *num. 2.* sed etiam ex præsumptione iuris, ex quo paupertas sit connaturalis intrinseca
7 homini nato, † quia quilibet nascitur nudus, iuxtà clarũ *text. in cap. sicut 11. distinct. 47. Mascard. conclus. 525. num. 2. Alciat. de præsumpt. præs. 27. per tot.* & ista iuridica præsumptio,
8 quam homo in ingressu vitæ † secum trahit, dicitur optimè probare paupertatẽ, *Giurb. decis. 18 num. 12. Rot. coram bo. me. Cels. decis. 348. num. 3. & in rec. dec. 50. num. 3. par. 9.*

Hinc parum refert ipsum in Instrumento renunciationis fassum fuisse se recepisse a Marchione fratre scuta 3000. prouenientia ex nonnullis gemmis, & argentis; nam vltra quod non est verisimile, quod Marchio, qui accuratissimus est voluerit soluere tam ingentem pecuniarum summam, nulla recepta reportata, nec alia iustificatione ad sui fauorem, & sufficit dicere, quod de tempore petitionis alimentorum, nec pecuniæ,
9 nec gemmæ extabant, quod attenditur, † vt quis dicatur pauper, & hoc comprobat *Bart. in l. ex diuerso §. fin. num. 9. ff. sol. matr. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præs. 25. num. 6. Rot. coram bo. me Celso decis. 348. num. 4. & in rec. decis. 170. num. 5. par. 4.*

Imò etiamsi d. confessio obstaret eundẽ Comitem confitentem, tamen in casu, de quo agitur nullo modo illi obesse posset, quia attenta nullitate d. renunciationis prouenientę ex inobseruantia formæ à statuto Anconitano præscriptæ, vt in decisione in meritis causæ lata à me fuit deductum, ipsi Marchioni incumbit onus probandi earundem pecuniarum existentiam de tempore motæ litis, dum in ea se fundat, ex quo stant simul, quod minor pecunias recipere po-
10 tuerit, † & quod non existant de eo tempore, quo ipse ali petit, dum potuit illis malè vti *Rot. coram Greg. XV. dec. 437. num. 21. vers. quæ dicuntur coram Arguell. d. decis. 18. num. 24.*

Præsumptio verò boni iuris elucescit ex sententia, quã Comes Franciscus consecutus fuit ab Eminentissimo Cardinali Episcopo Anconæ super nullitate d. renunciationis; Et licèt ab illa prouocatum fuerit ad Sac. Rotam, attamen ista appellatione non obstante alimenta debentur, dum collitigans dicitur habere sufficientẽ iustitiæ præsumptionem ex sententia ad sui fauorem
11 latam, † quam non tollit appellatio ad hoc, vt alimenta, & sumptus litis pauperi collitiganti decerni possint, *Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 120. nu. 10. & 11. Castill. contr. lib. 3. cap. 27. num. 67. in fine. Couar. pract. cap. 6. num. 6. Adden. ad Greg. decis. 189. num 7. coram Burat. decis. 15. & decis. 707. num. 3. & decis. 51. num. 3. coram Ninot, & decis. 250. num. 2. par. 1. & decis. 749. nu. 2. par. 2. & decis. 50. num. 6. & 7. par. 9. rec.*

Præterea considerabant DD. alimenta Co. Francisco esse debita etiam iure actionis, dum ipsemet Marchio Antonius illa subministrare promisit, & vlterius etiam sc. 60. annua in Instrumento renunciationis inito in Territorio Auximi, non obstante quod per Co. Franciscum d. Instrumentum
12 impugnetur, † quia pendente lite super illius inualiditate, nõ prohibetur petere executionem promissorum, ne interim careat bonis renunciatis, & præstationibus correspectiuè promissis, vt aliàs firmauit *Rot. decis. 149. num. 30. par. 11. rec.*

Quo verò ad quantitatem censuerunt DD. huiusmodi alimenta, & sumptus litis deberi ad sc. 30. menstrua, dum ex Inuentario ab eodem Marchione confecto apparet ipsum possidere quamplures domos tam in Ciuitate Anconæ, quàm in Burgo Ruffino possessiones, census, animalia, mobilia, argenta, gemmas, & pecunias implicatas in negotio Aromatariæ, vt in Summ. *num. 3.* ex quibus omnibus ipse Marchio detrahit opu-

lentos redditus, quorum medietas spectat ad Co. Franciscum, cuius qualitate inspecta, & considerata quantitate filiorum, qui faciunt quem pauperem, & etiam quod ipse habet vxorem iuuenem vnà cum quantita-
13 te bonorum ad hanc taxam † Rota deuenit, prout omnibus his ponderatis alimenta esse taxanda dixit Iurisconf. in *l. si cui 18. ff. de ann. legat. l. Mella 14. & l. cum alimenta 22. ff. de alim. & cib. legat. l. 3. ff. vbi Pupill. educ. debet, l. 2. C. de alim. præst. Couar. pract. cap. 6. num. 3. Molin. de primog. lib. 2. c. 15. num. 55. vers. sed verius, Surd. de alim. tit. 4. quæst. 18. num. 1. Grat. discept. for. cap. 12. num. 1. Rot. coram Arguell. d. decis. 18. num. 15. & in rec. decis. 148. sub num. 3. par. 4.* & vt plurimum etiam his non in-
14 spectis, nec consideratis, † Iudicis arbitrio illorum taxatio remitti solet, vti disponit *Text. in l. fin. §. Nam si talis, C. de ordin. Cognat.* & sentiunt etiam DD. *Marescott. var. res. lib. 2. c. 83. num. 12. Rot. coram Buratt. decis. 906. num. 7. & 8 & coram bo. me. Cels. decis. 348. num. 9.*

Non attento, quod alimenta promissa in Instrumēto renunciationis sit paratus Marchio renunciatarius tradere in propria domo, & quod transportatio actorum facta non fuerit, & denuum, quod sententia lata fuerit à Iudice suspecto allegato. Quoniam alimenta non possunt præstari in propria
15 domo, † dum lis inter eos viget, sed extra illam subministranda sunt ad euitanda scandala, & quoad actorum transportationem
16 illa fuit sufficienter facta, † quæ in huiusmodi dubii disputatione requirebatur, vt dixit *Rot. in Reatina alimentorum 22. Ianuarij 1663. §. Deniq; coram Ottalora*; Et demum nihil obstat, quod fuerit allegatus suspectus D. Cardinalis de Comitibus, quia vltra quod
17 Cardinalis non potest allegari † suspectus, fuit etiam contentum in illius iurisdictione de tempore sententiæ.

Et ità post tertiam propositionem existimarunt DD. respectiuè deberi, licèt in hac vltima Marchio pluries citatus noluerit informare super hoc dubio alimentorum, sed nouam obtinere dilationem.

Hac, & altera dec. sunt in ead. caus. licèt diuerso art.

R. P. D. EMERIX.

Nepesina Successionis.

Veneris 8. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Immissio in totum primo loco decreta, hic solum pro medietate conceditur, quia fratri ab intestato defuncto duæ sorores æqualiter successerant, quarum altera, licèt non adiuerit hereditatē, transmittere tamen potuit ius adeūdi ad suos filios per viā restitutionis in integrū ex æquitate *l. Pantonius ff. de acquirenda hereditate*, atque ità etiam fructus pro sola medietate deberi declarantur, eosdēq; cum alimentis præstitis compensandos esse demandatur.

SVMMARIVM.

1 *Sorores succedunt æqualiter communi fratri ab intestato defuncto.*
2 *Cessionario hæreditatis debetur hæreditas, quæ debita fuisset cedenti.*
3 *Societas dissoluitur morte socij, & remanet terminata.*
4 *Socius quidquid acquirit finita societate, acquirit sibi, nec alteri socio communicat.*
5 *Immissio vigore interdicti quorum bonorum non datur contra titulo possidentem.*
6 *Inuentarium probat bona esse hæreditaria illius, de cuius hæreditate sunt descripta, non autem alterius.*
7 *Frumentum, & alii huiusmodi fructus non præsumuntur extare post octo annos.*
8 *Fructus debiti hæredi compensantur cum alimentis eidem præstitis.*
9 *Ius adeundi hæreditatem per viam restitutionis in integrum transmittitur ad filios, & quando.*

DECISIO CCCVIII.

DECISVM fuerat 26. * Iunij præteriti, altera tantùm parte informante fratribus de Vulpijs vti hæredibus Angelæ eorum Matris deberi immissionem in possessionem omnium bonorum Pauli Iunioris per Fabritium occupatorum, & illorum fauore etiam esse relaxandum mandatum pro medietate fructuum descriptorum in Inuentario, aliorumque perceptorum ab eodem Fabritio quoad vixit ex bonis hæreditarijs ad rationem quinque pro centenario, necnon pro medietate pretij corporum ab eodem Fabritio alienatorum; verum hodie reproposita Causa, DD. responderunt reformandam esse decisionem in pluribus, prout infra.

Primo nempè quoad immissionem, quæ non debetur dictis hæredibus in possessionem omnium bonorum hæreditariorum Pauli, sed illorum medietatis dumtaxat; cū enim Paulo superstites fuerint duæ sorores,
1 Amabilia videlicet, & Angela, † hereditas illius delata fuit vtrique pro virili, *Authen. cessante, & Authen. post fratres C. de legit. hered.*

Vnde dum Amabilia illam adiuit, & deindè cessit Francisco, & alijs de Paulot-
2 tis, † isti iure petunt retentionem medietatis, *l. 1. & tot. tit. C. de hered. vel act. vend.* & dixit *Rot. coram bo. me. Bichio decis. 55. num. 21.*

Nec in hæreditate Pauli comprehendi possunt bona empta à Fabritio, eius proprio nomine, hoc fundamento, quod ipse iniisset societatem omnium bonorum cum
3 Paulo, quia ista resoluta remansit per obitum ipsius Pauli *§. soluitur instit. de Societ. l. Societatem 4. §. dissociamur, l. actione 66. §. morte ff. pro soc.* & firmauit *Rot. dec. 4. num. 1. & seqq. par. 14. recent.* Ideoque acquisitiones deinde
4 factæ à Fabritio † communicari non debent, *gloss. in d. l. actione §. morte verb. gesto ff. pro soc. Castren. cons. 415. num. 2. lib. 1. V bald. de duob. fratrib. par. 11. num. 11. vers. aut extra, Felicius*

de.

de societ. cap. 11. num. 58. Cyriac. contr. 123. nu. 61. sed spectant ad eius hæredes, contra† quos tamquam titulo possidentes non competit
5 Immissio, *glos. in rubr. tit. C. quorum bon. DD. in l. 1. ff. eodem tit. Menoch. de adipisc. remed. 1. num. 60. Rot. decis. 386. num. 2. coram Cavaler. & coram Coccin. decis. 2154. num. 1.*

Secundo respectu mandati relaxati pro pretio bonorum distractorum à Fabritio, illorumque fructibus, quorum quarta tantum pars prætendi potest ab heredibus Angelæ, cùm solū medietas spectaret ad Paulum Iuniorem, cui successerunt tam Angela, quàm Amabilia ex supradictis.

Tertio quoad fructus descriptos in inuentario, tùm quia illud fuit confectum ab heredibus Fabritij de illius bonis, nō ab hæredibus Pauli de bonis Pauli ac propterea ex eo nō probatur, quod fructus in illo descripti
6 spectarent ad Paulū, †cū Inuentarium tantū probet bona in eo descripta esse de hæreditate illius, de cuius hæreditate descripta leguntur, *Mascard. de probat. conclus. 939. num. 1. & seqq. tom. 2. Palm. iun. consult. 40. num. 23. Thomat. decis. 124. num. 18. & Rot. decis. 407. num. 2. par. 2. rec.* tùm & fortiùs, quia Inuentarium confectum fuit per octo annos post obitum
7 Pauli; † tanto enim temporis spatio frumentum, aliique fructus similis naturæ non præsumuntur. *glos. in l. unic. C. si aduersus vsucap. Alex. in l. 1. §. fuit quæsitum ff. ad Trebell. Corn. cons. 104. num. 26. lib. 2. Grat. discept. 243. num. 71.* & dixit *Rota coram Coccin. decis. 1101. num. 2. & coram Arguell. decis. 38. num. 7.*

Quarto tandem quoad fructus à Fabritio perceptos, quia illi non solum remanent
8 illiquidi ex supradictis, † verum etiam veniunt in parte compensandi cum alimentis ab eodem Fabritio Angelæ præstitis, *Postb. resol. 106. num. 74. Rota in Reatina Fideicommissorum 1, Decembris præteriti §. fin. coram R.P.D. meo Rondinino.*

Quibus vt supra firmatis, non obstat vnicum obiectum contra aliam decisionem ab Informantibus pro fratribus de Paulottis excitatum, nimirum quod Angela ob non aditam hæreditatem Pauli fratris, non potuerit illam transmittere ad eius filios, quoniam cum ipsa nesciret sibi fuisse dictā hæreditatem delatam, ex quo hoc pendet ab intelligentia Statuti Scrofani, vbi sita sunt bona controuersa excludentis fœminas à successione propter masculos, quod in alia decisione ex rationibus ibi deductis firmatum fuit, non obstare, licèt illam non
9 adiuerit, † nihilominus ob ignorantiam iuris dubij, & sexus imbecillitatem transmisit ad filios ius petendi restitutionem in integrum ex æquitate *l. Pantonius 85. ff. de acquir. hæred. Ias. in l. 1. §. renunciatio vers. fin. ff. de non. oper. nunc. Cancer. var. resol. lib. 3. cap. 21. nu 19. Odd. de restit. in integr. par. 1. quæst. 50. art. 7. n. 69. & 70.* & firmauit *Rota decis. 94. num. 33. & seq. & decis. 139. num. 12. & seq. coram bo. memoria Bichio.*

Et ita, Partibus informantibus, resolutum fuit &c.

Decisio 154. supra in hac parte est in eadem causa, in qua etiam adest altera præsentis confirmatoria sub die 27. Ianuarij 1676. coram eodem R.P.D. Emerix.

R. P. D. MATTÆIO.

Romana Fideicommissi.

Veneris 8. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Iniusta dicitur esse sentētia mādans transportari acta deperdita, quorum proinde transportatio impossibilis erat, & eo minus necessaria in prophanis, in quibus illa solùm requiruntur, quæ conferunt ad causam seū quę prætenderetur ex eis declarari simulatio donationis, hæc sine causa simulandi subsistere non poterat, neque allegari ab eo, qui bona donata comparauerat, cùm hoc solum obijcere potuissent creditores, quorum in fraudem simulatam donationem factā fuisse prætendebatur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia sine actis non probat.*
2 *Acta deperdita transportari non debent.*
3 *Transportare impossibile est quod in rerum naturà non existit, ad quod nemo compelli potest.*
4 *Sententia mandans transportari acta, quæ transportari non possunt, vel quia deperdita, vel quia in rerum natura non sunt, remanet iniusta.*
5 *Actorum subtractio, seu deperditio probatur ex compulsoria contra Notarium relaxata, at etiam ex illius fide, & num. seq.*
7 *Notario attestanti super deperditione actorum plenè creditur.*
8 *Acta irrelevantia in prophanis transportari non debent, sed solum illa, quæ conferunt ad iustitiam, vel iniustitiam sententiæ.*
9 *Simulatus actus est nullus ipso iure, & potest à quocumque de simulatione redargui.*
10 *Fraudulentus actus reuocari non potest nisi ab illo, cuius in fraudem factus est, & num. seq.*
11 *Simulationem donationis non opponit emptor bonorum donatorum, sed solum creditores, qui ex ea defraudati sunt.*
12 *Successores impugnare non possunt id quod eorum auctor approbauit, nec contra illud venire.*
13 *Damnum si cessat, nulla competit actio pro reuocatione actus.*
14 *Simulationis coniecturæ cessant, non data causa simulandi.*
15 *Exceptio si non sit exclusiua iuris agentis, non potest allegari à tertio, quamuis ad tuendam suā possessionem opponeretur.*

DE-

DECISIO CCCIX.

OPINIO DD. in hac Causa à me propo-
sita fuit, sententiam prolatam die 12.
Martij 1668. à Reuerendissimo Albergato
Decano contra Plautillam Thomassonam
vti iniustam esse infirmandam, & licèt præ-
cipuum iniustitiæ fundamentum esset, quod
non fuissent transportata acta coram eodē
Reuerendissimo Albergato Decano gesta
coram Iudice, à quo, cùm sententia sine
1 actis† non probet *Grat. discept. 725. num. 34.*
& alibi passim; Attamen hoc corruere vi-
sum fuit DD. quia acta producta coram eo-
dem Iudice, à quo die 9. Aprilis 1642. con-
cernentia nonnulla computa, in quibus
constare dicebatur donationem à Flaminio,
vti ære alieno grauatò factam fuisse simula-
tam, vt in Summ. *num.* 3. ad quorum trans-
portationem sententia cogit eandem Plau-
tillam, fuerunt deperdita absque illius cul-
2 pa, † quæ non obstantibus conculcatis, &
reiteratis diligentijs factis, non fuerunt re-
perta; Et cùm impossibile sit transportare
3 illud, quod in rerum natura non † extitit,
4 ad quod nemo compelli potest, † propterea
saluari nequit sententia Reuerendissimi Al-
bergati Decani ab iniustitiæ vitio, *Posth. de
manut. obser. 63. nu. 29. Rot. post 2. vol. cons. Farin.
decis. 343. num. 1. & decis. 191. num. fin. par. 13. rec.
& in Nolana Parochialis Ven. 22. Iunij 1674. §.
hinc cùm acta, & §. nec contra coram me.*

Hanc autem actorum subtractionem, vel
deperditionem optimè probant tùm com-
pulsoria, quæ contra Notarium ad limites
5 contrariæ decisionis expedita fuit, † vnà
cum subsequenti compulsoria contra eun-
6 dem relaxata, vt in Summ. *num.* 5. † tùm
etiam attestatio Notarij, cui in hac mate-
7 ria † plena fides est adhibenda, *Posth. de ma-
nut. obseru. 69 num. 34. Andr. decis. 19. nu. 4. vers. 2.
Caputaq. decis. 245. num. 1. par. 2. Rota dec. 699.
num. 3. par. 1. recent.*

Potissimum concurrente illorum irrele-
8 uantia, † quo casu in huiusmodi causis pro-
phanis transportatio solum erat facienda de
his, quæ conferunt ad sententiæ iustitiam,
vel iniustitiam detegen. *Posth. de manut. obseru.
69. num. 25. Rota penes March. de commiss. par. 3.
fol. 155. nu. 1. cor. Andr. decis. 72. in princ. coram
Zarate decis. 75. num. 4.*

De qua Domini neque dubitarunt, quia
etiamsi obijceretur deficere, quædam com-
puta, ex quibus potuisset probari, quod
Flaminius Iugulus de tempore donationis
factæ filijs excessiuo ære alieno premeretur,
& propterea donatio facta fuit in fraudem
creditorum in eisdem computis descripto-
rum; nihilominus fuit consideratum, quod
admisso etiam, quod donatio fuisset facta in
fraudem creditorum, prout contrariæ deci-
siones firmant, quod tamen vt infra non
subsistit, idcirco inferri nequit, quod con-
tractus fuerit stipulatus, ex quo diuersi in
9 vtroque casu sunt effectus; † Actus siquidem
simulatus est nullus ipso iure, & potest à
quocumque redargui, fraudulentus non est
10 verus actus, † sed tamen alicui noxius, cui
tantummodo competit actio reuocatoria,
*Bart. in l. post contractum 15. num. 4. vers. casu ff.
de donat. Castr. in l. contra legem sub num. 6. ff. de
legib. Bart. cons. 65. nu. 1. & 2. lib. 1. Ruin. cons. 125.
num. 5. vers. aliquando lib. 1. Bero cons. 165. n. 29.
70. lib. 2. Mant. de tacit. lib. 13. tit. 37. num. 2. & 5.
Rot. decis. alias 481. num. 3. de donat. in nouis.*

Quamobrem cùm Quintilij emerint bo-
na donata priuati sunt actione agendi con-
tra istam donationem, etiamsi esset simula-
11 ta, † quæ solum competit creditoribus, qui
ex ea remanserunt defraudati, iuxtà *Text. in
l. hic Prætor §. 1. vbi scriben. ff. quæ in fraud. cred.
Bero cons. 147. n. 4. lib. 2. Boccac. ad constit. March.
glos. 9. nu.* 30. Præsertim quia habent causam
à Patruo, qui eandem donationem fundi-
tus approbauit, & sub ea ipse contraxit, pro-
curando cautionem bonorum, veluti huic
fideicommisso subiectorum, & loco cau-
tionis inuestimentum, vt in decisione Re-
uerendissimi Decani, & vlterius in secundo
instrumento emit à filijs Flaminij tamquam
donatarijs, & eos vti donatarios etiam
12 iudicialiter conuenit, † & ideò non pos-
sunt hodie Quintilij successores, vllatenus
illam impugnare, & contra eam venire,
*cap. quod semel de reg. iur. in 6. Surd. decis. 104.
num. 8. & seq. Rota apud Zacch. de oblig. camer.
decis. 150. nu. 3. 9. & 12. coram Buratto decis. 153.
num. 2. coram Coccino decis. 194. num. 7. & in rec.
decis. 271. num. 12. par. 13.*

Verum cessare visa fuit omnis difficultas,
dum fraus in præteritis decisionibus consi-
derata à DD. fuit ponderata insubsistens,
stante quod penes ipsos fuit iustificatum ex
pretio bonorum donatorum fuisse satisfa-
ctos tam creditores præteritos, quàm futu-
ros, vt sine vlla difficultate fuit etiam fir-
matum in decisione 46. & 186. *par. 8. rec.* &
ex solo pretio Terræ Lupariæ remanserunt
libera scuta 1200. postquam omnia debita
extincta fuerunt, ob cuius summæ inuesti-
mentum celebrata fuerunt quamplurima
Instrumēta hanc donationē canonizantia, &
initę quāplures transactiones, seu conuentio-
nes inter fideicommissarios, & hæredes, ex
quibus huiusmodi fideicōmissū deducitur,
vt in did. decisionibus plenè constat, & ob id
13 cum penitus, omne damnum cesset, † nul-
la competit actio ipsis Quintilijs ad illam
reuocandam, *Roland. cons. 58. num. 17. vers. vbi
Bald. inquit in lib. 2.* vnde deficientibus credi-
14 toribus cessat causa simulandi, † sine qua
aliæ coniecturæ frigescunt, *Rot. in Serogalien.
prædij 17. Febr. 1673. coram Reuerendissimo P. D.
Vicecomite.*

Nec releuat, quod Quintilijs liceat dedu-
cere ius tertij, quia agitur de tuenda posses-
sione domorum, quas ipsi possident, quo-
niam ista exceptio solum operari potest, vt
donatio non præiudicet creditoribus, &
ideo non valet operari, vt respectu aliorum
suum non sortiatur effectum, quoad fidei-
commissum in ea contentum, & per con-

sequens

sequens exceptio non est exclusiua ipso iu-
15 re iuris agentis. † quo casu non licet tertio possidenti excipere de iure tertij, *Cranett. cons. 181. num. 3. Sard. cons. 415. num. 16. & 17. Thesaur. decis. 4. n. 5. Adden. ad Greg. XV. decis. 415. num. 6.*

Et ita, vtraque Parte informante, resolutum fuit.

Decisio 201. parte 15. est in eadem causa.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Bononien. Fideicommissi de Nascentorijs.

Veneris 8. Iunij 1674.

A R G V M E N T V M.

Sola legitimationis materia in hac decisione tractatur ad eum præcipuum casum, quo illa fuerat obtenta nedum post delatam, & aditam hæreditatem, sed etiã post apprehẽsam possessionem à substituto, quia eo tempore illam suffragari non posse, nec retrotractionem admittere ex communi DD. sẽtentia deciditur, nisi tamen eadem legitimatio ab ipso Testatore præordinata fuerit, quod in huiusmodi facti specie non subsistere visum est, quamuis plura pro ea adducerentur, quæ tamen in præsenti hypothesi admissa non sunt.

S V M M A R I V M.

1 *Substitutus remanet exclusus cessante conditione, sub qua fuit vocatus.*
2 *Legitimorum, & naturalium sub vocatione veniunt etiam legitimati.*
3 *Dictio* huiusmodi *est relatiua præcedentium cum omnibus suis qualitatibus.*
4 *Qualitas* si fine filijs legitimis, & naturalibus *censetur à testatore adiecta cuicumque substitutioni ab eo factæ, & repetita per dictionem* huiusmodi.
5 *Linea nomine non continentur naturales ad exclusionem substitutorum contra voluntatem testatoris, quæ semper attenditur.*
6 *Voluntas testatoris in conditionibus, & fideicommissis facit totum, eaque sola spectatur, & supr num. 5.*
7 *Voluntas testatoris operatur, vt à propria verborum significatione recedendum sit.*
8 *Legitimatio obtenta post delatam, & aditam hæreditatem, an præiudicet substituto, controuersa est DD. opinio.*
9 *Legitimatio obtenta post adeptam possessionem à substituto certum est, quod illi non præiudicat, nec retrotrahitur, & num. seqq.*
10 *Hæres per apprehensionem possessionis hæreditatis, dicitur acquisiuisse illius dominium.*
11 *Dominium dicitur esse de iure gentium.*
12 *Dominium bonorum nõ potest auferri à Principe, nisi accedente iusta causa, & num. 15.*
13 *Hæreditas per apprehensionem possessionis desinit esse hæreditas, & efficitur patrimonium hæredis.*
14 *Legitimationem non concedit Princeps in præiudicium substituti, posteaquam ille non solum adiuit hæreditatem, sed etiam possessionem accepit.*
16 *Campegij Comites in facultatem legitimandi non habent plus & iuris, & auctoritatis, quam habeat Princeps.*
17 *Legitimatio obtenta à DD. de Campegijs non extenditur ad casum, quo per substitutos fuerit capta possessio.*
18 *Legitimatio obtenta ex præordinatione testatoris, suffragatur etiamsi per substitutum fuerit antea capta possessio, & num. seqq.*
19 *Possessio capta à substituto ante legitimationem obtentam ex præordinatione testatoris, ea sequuta resoluitur.*
20 *Dilectio testatoris maior dicitur in suos filios, quam in transuersales.*
21 *Legitimandi facultas concessa in vno casu, in alio censetur consulto omissa.*
22 *Consequens qui vult, necessario dicitur voluisse antecedens.*
23 *Legitimandi præordinata testatoris voluntas potest elici etiam ex signis, & coniecturis, & n. seqq.*
24 *Voluntas testatoris legitimandi debet esse dispositiua, non autem deducta in consequentiam.*
25 *Legitimatio obtenta post obitum hæredis grauati, non suffragatur etiamsi legitimati fuissent positi in conditione sub nomine legitimorum.*
26 *Legitimati licet veniant sub vocatione filiorum legitimorum, & naturalium, intelliguntur tamen de iis, qui tempore purificatæ conditionis tales existerent.*
27 *Legitimandi præordinata testatoris voluntas non resultat ex sola positione in conditione naturalium sub vocatione legitimorum, & naturalium & num. 29.*
28 *Legitimatio an requirat citationem substituti.*
30 *Religiosus iniustè, & coactè professus an possit re integra legitimationem obtinere, & ad instar captiui postliminium reuersi ad iura sua reintegrari.*
31 *Postliminij ius solum restituit id, quod fuit ob captiuitatem amissum, & reponit in eo statu, in quo quis erat ante captiuitatem.*
32 *Legitimatio obtenta mediante professione Religiosi suffragatur quidem ad effectum obtinendi ordines sacros, non autem succedendi.*

DECISIO CCCX.

IN Testamento condito ab Equite Ioanne Raynerio de Nascentorijs præ cæteris dispositum fuit, quod in casu obitus Testatoris sine filijs cuiuscumque generis, succedere deberet in hæreditate Alexandri filius primogenitus Æmilij prædefuncti, si superuiueret, sin minus secundo, tertio, vel vlteriori loco genitus, qui superuiueret de tempore mortis Testatoris, & non extante tunc linea masculina dicti Æmilij, substituit filium masculum primogenitum ex aliqua familia fœmina eiusdem Æmilij, & non

non extante linea masculina, & feminina instituit masculum primogenitum tunc viuentem proximioris Agnati, & non extātibus Agnatis, proximioris Cognati ipsius Testatoris.

Et deinde in capite separato extendendo fideicommissum ad omnes descendentes hæredum institutorum disposuit per hæc verba „ Quod si in aliquo gradu, & ordine successiuo institutionum prędictarum instituti, vel institutus, ac hæres cum effectu postea quandocumque decesserint, vel decesserit cum filijs masculis legitimis, & naturalibus vno, vel pluribus masculos vnum; vel plures in capita, & illorum descendentes masculos legitimos, & naturales in stirpes in infinitum; & si absque filijs, & descendentibus huiusmodi decesserit, seù decesserint vocatum, seu vocatos in sequenti gradu institutionum prædictarum, & illius, seù illorum filios, & descendentes masculos legitimos, & naturales in stirpes vt supra instituit, & substituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum respectiuè, & distinctè vt supra singula singulis debitè referendo, & congruè adaptando.

Ex hac dispositionum serie cùm per obitum filiorum Æmilij sine filijs masculis legitimis, & naturalibus Ioannes Baptista Māzius tamquam filius primogenitus proximioris cognati ipsius Testatoris, adeptus esset possessionem bonorum, & ę contra ad successionem aspiraret Æmilius Iunior filius naturalis Pirri secundogeniti Æmilij Senioris; Hinç orta lite inter partes emanarunt coram Eminentiss. D. meo Cardinali Carpineo duæ decis. altera die 14. Martij 1668.* & altera die 16. Ianuarij 1669. in quibus dictum fuit constare de fideicommisso ad fauorem Æmilij; & potissima resolutionum fundamenta extitere exclusio Ioannis Baptistæ, & expressa vocatio Æmilij, quæ altera deducebatur ex eo, quia dum primogenitus proximioris Cognati fuit vocatus in defectu lineę masculinę Æmilij Senioris, & appellatione lineæ veniunt etiam filij ex illegitimo coitu suscepti, hinc per existentiam Æmilij, exclusus remanet Ioannes Ba-
1 ptista, † quia cessat conditio, sub qua ipse fuit vocatus ad fideicommissum, vt ex *Bald. cons. 321. lib. 1. Cephal. cons. 591.* & alijs firmat vtraque decisio.

Altera verò desumpta fuit ex supra relata dispositione Testatoris ad successionem vocantis omnes descendentes legitimos, & naturales hæredum institutorum stante iuris regula, quod in vocatione legitimorum,
2 & naturalium † comprehenduntur etiam legitimati, qualis est Æmilius, iuxtà *§. si quis sanè, Auth. quib. mod. nat. efficiuntur sui*, cum alijs congestis *in secunda decisione §. sed frustra*.

Sed his, & alijs infra dicendis hodie corā me in dicti Eminentissimi locum suffecto ad trutinam reuocatis recessum fuit à decisis.

Procedendo enim iuxtà methodum contrariarum decisionum, dixerunt Domini, quod licèt sub nomine lineæ regulariter comprehendantur etiam filij naturales, nihilominus vltra plures limitationes contra regulam adductas ab informantibus præcipuè placuit Dominis illa, sumpta ex contraria voluntate Testatoris, quæ in præsenti eliciebatur ex altera parte Testamenti, in qua ipse Testator reassumendo omnes institutiones superius adductas per viam regulæ declarauit: Quod si in aliquo gradu, & ordine successiuo institutionum prædictarum instituti decesserint cum filijs masculis legitimis, & naturalibus, ipsos masculos, & illorum descendentes masculos legitimos, & naturales substituit, & si absque filijs, & descendentibus huiusmodi decesserint, substituit vocatum, seù vocatos in sequenti gradu, & illorum filios, & descendentes masculos legitimos, & naturales; si enim in quolibet gradu admitti voluit ad successionem vocatos in sequenti, in casu quo hæredes instituti decesserint sine filijs, & descendentibus masculis legitimis, & natura-
3 libus, vt patet ex illa dictione *huiusmodi*† relatiua præcedentium cū omnibus suis qualitatibus, *gloss. in c. nemo, & c. si Abbatem. verb. huiusmodi de elect. in 6. Paris. cons. 52. nu. 32. lib. 3. Rot. coram Seraph. decis. 388. num. 6. & in rec. decis. 273. num. 6. par. 2.* Perinde est ac si cuilibet gradui, & hæredi instituto, vel substituto ad-
4 didisset, † hanc conditionem si sine filijs, & descendentibus legitimis, & naturalibus, iuxtà firmata *in Romana Primogenitura de Bubalo* 8. *Iunij* 1668. *§. respectu enim, & seq. coram Eminentiss. D. meo Cerro. & 6. Martij* 1674. *§. quarto demum coram me*; itavt perperam prætendatur appellatione lineæ fuisse positos in conditione naturales ad exclusionē sub-
5 stitutorum † contra hanc expressam Testatoris voluntatem, quæ in his materijs totum facit, *l. ex facto §. Rerum autem Italicarum, ff.*
6 *de hæred. instit.* & in conditionibus † præcipuè attenditur *l. in conditionibus 19. ff. de cond.*
7 *& demonstr.* & operatur, vt etiam † à propria verborum significatione recedatur, *l. non aliter 67. ff. de leg. 3. Paris. cons. 72. sub num. 39. vers. idē sequitur lib. 4. & Peregr. de fideic. art. 25. num. 10.*

Ex his igitur cùm Æmilius tamquam naturalis dici nequeat positus in conditione sub nomine lineæ ad exclusionem substituti, frustrà se tamquam legitimatum cōprehensum esse contendebat in vocatione legitimorum; quidquid enim dicēdum foret si legitimatio fuisset obtenta post delatā
8 & aditam hæreditatem, † quo casu controuersa est apud Doctores opinio, an illa legitimatio suffragetur, & retrotrahatur in pręiudicium substituti, vt videre est apud *Menoch. cons. 108. num. 49. & seqq. & apud Alciat. cons. 3. sub num. 8. vers. circa verò secundum tempus lib. 4.* Attamen quando illa fuit obtenta
9 nedum post delatam, & aditam† hæreditatē, sed etiam post adeptam possessionem, prout contigit in præsenti hypothesi, tunc omnes

nes vnanimiter tenent non suffragari, ne-
que retrotrahi in præiudicium heredis fidei-
commissarii; ita *Bald. in l.rescripta num.11.C.
de precib. Imper.offer. Alex.in l.Gallus §. Et quia
si tantum num 23. cum seqq. signanter num. 26.
vers. videtur facere differentiam, ff. de liber.&
posthum.Socc. sen.cons.120.num.8. vers. sed quid-
quid dicas, & num.9. vers. & hoc voluit notabili-
ter lib.3.Dec.cons.343.num.2. vers. & maximè,
Natt.cons.470.num.23.24.& 25.Alciat.d.cons.5.
num.9.lib.4.Bero cons. 177. num.14. cum seqq. &
num.25.cum seqq.lib.2.Paris.cons.6. num.25. &
seqq.lib. 2. Menoch. d.cons.108. num.48. Bursatt.
cons.76.num.39.& seqq. vol.1. Giouagn. cons.17.
vers.Et hinc conuincitur, & sub num.14.§.Et pro
hac opinione vers.præcipuè quia lib.2.Lup.de ille-
git.comm.3.§.5.num.22. Peregr. de fideic. art.52.
num.119.& seqq. Rot. decis. 145. num.14. par.1.
rec.& in Viterbien.fideicommissi 18.Martij 1651.
§.fin.coram bo.me.Verospio,* cum alijs pluribus
allegatis ab Informantibus,& admittit vtra-
que decisio contraria.

Et ratio est, quia per apprehensionem
10 possessionis† dicitur acquisitum dominiũ,
l.cum heredes in princip.ff.de acquir.possess. quod
11 cùm sit† de iure gentium *l. ex hoc iure ff. de*
12 *iust.& iur.* neque à Principe† valet auferri,
nisi accedat iusta causa, in specie *Paul. de
Castr.in l.3.num.4. ff.de testam.* cum alijs mox
citatis, & signanter *Bald. in l.rescripta num.11.
Dec.d.cons.343. vers. & quia post adita, Natt. d.
cons.470. num.24. & 25.* vbi vlterius assignat
13 aliam rationem, nempè quod † hæreditas
per apprehensionem possessionis desinit esse
hæreditas, & efficitur patrimonium ipsius
14 hæredis, † itavt Princeps concedendo legi-
timationem in illius præiudicium diceretur
illum spoliare proprio patrimonio, quod
non licet sine causa. & sequitur *Giouagn.sub
d.num.9.vers. præterea quando, latè Bero d. cons.
177.num.15.16.& seqq.Lup.de illegit.d. comm.3.
15 §.nu.21.* imò neque de plenitudine † pote-
statis tenet *Alciat.d. cons.5.num.9. lib.4.* & de
communi testatur *Peregr. de fideic. d. art.52.
nu.127. vers. verum hæc Angeli traditio, iunctis
trib.sequen.& Rot.d.dec.145.nu.14. par.1. rec.*

Vnde multo minus auferri valuit à DD.
16 de Campegijs, † qui non possunt habere
plus iuris, quám habeat Princeps, *l. nemo
plus iuris ff.de reg.iur.*& arguunt *Dec. in præal-
leg.cons.343.sub 2.vers. Et quia post aditum Bero
d. cons.177.num.51.& duob. seqq.* & in specie,
17 quod facultates† eorundem non extendan-
tur ad casum, quo fuit capta possessio testa-
tur *Bolognet. in l. Gallus §. Et quid si tantum
num.260.circa med.vers. & ita vidi Bononiæ ob-
seruari de liber.& posthum.* vbi quod per 30.
sententias vidit annullare huiusmodi legiti-
mationes, & *Giouagn.* in sæpè citato *cons.17.
sub num.14.§.& pro hac opinione vers. præcipuè
quia.*

Ad euitandam hanc receptissimam iuris
conclusionem adducebatur in cõtrarijs de-
18 cisionibus præordinatio Testatoris, qua
concurrente nemo dubitat quin legitimatio
retrotrahatur in præiudicium substituti, etiã
post adeptam possessionem, quia tali casu
19 de voluntate Testantis† non acquiritur ex
ea nisi ius resolubile, vt aduertit *secunda de-
cisio §.attamen*, cum ibi allegatis.

Sed Domini approbantes in iure veritatẽ
limitationis, dixerunt tamen carere facti
subsistentia; Inspecto enim tenore testamẽ-
ti nullibi legitur talis præordinatio respectu
descendentium Æmilij Senioris, & licèt il-
la fuerit adiecta respectu filiorum Testato-
ris, quibus fuit concessa facultas obtinen-
di legitimationem, quandocumque etiam
post illius obitum, ea tamen iuuari nõ pos-
sunt descendentes Æmilij, arguendo de vna
parte testamenti ad aliam, quia huiusmodi
argumentum non procedit quando vltra
diuersitatem personarum conuenit etiam
diuersitas rationis, prout hic nempe maior
20 dilectio Testatoris erga proprios filios, † quã
transuersales, quales erant descendẽtes Æmi-
lij *Socc.iun.cons.158. nu.48. vers. Et quod magis
lib.2.Mantic.de coniect.lib.6.tit.13.num.8. in fin.
Rot.in recen.dec.581.num.14.par.5.decis.5. nu.27.
par.6.& coram Carill.decis.255.num.8.*

Qua attenta tantum abest, quod ex con-
cessione facultatis obtinendi legitimationem
facta in vno casu possit inferri coniectura
concessionis in alio, vt potius testator omit-
tendo illã concedere descendentibus Æmi-
21 lij, † censeatur consulto omisisse argumen-
to *Text. in l. cum prætor.ff. de iudic.& in l. vnic.
§.sin autem C.de caduc.toll.Cranett.cons.161. n.4.
in fin. vers. exprimendo igitur Menoch. cons. 85.
num.110. Rot.decis.299.nu.5.par.3. & decis. 264.
num.4.par.12.recent.*

Minus desumi valet dicta præordinatio
ex vocatione legitimorum, sub qua, dum
comprehenduntur legitimati, intrat regu-
22 la, quod qui vult consequens, † vult etiam
antecedens, ex deductis per *Aretin. in l. ex
facto nu.12.vers.huic rationi ff. de vulg. & pupil.
Soccin.in l.Gallus §.si eius num.5.vbi Ruin.n.54
& in §. Et quid si tantùm num.198. de liber. &
posthum. Mantic.de coniect.lib.11. num.16. vers.
necessè consequitur Laderch. cons.23. num.21. &
seqq.Malnas.cons.18.nu.30.& 31.Dec.cons.698.
& Rota in Bononien. fideicommissorum 1. Apri-
lis 1669. coram Eminentiss. D. meo Carpineo,
cum alijs in decisionibus*, & ab Informantibus
allegatis.

Quia non fuit dubitatum ex huiusmodi
vocatione, posse filios naturales obtinere
legitimationem ante delatam hæreditatem
substituto, in quibus terminis, vel in casu,
quo concurrebat dispositiua voluntas Te-
statoris loquuntur omnes prædictæ aucto-
ritates, & aliæ in contrarium adductæ, sed
non exindè resultare visa est præordinata
23 voluntas eiusdem, † quæ etsi ad effectum,
de quo agitur, possit elici ex signis, & con-
iecturis, vt inquit *Bald.in l.in testamento n.14.
ad med.C.de testam.* cum alijs congestis *in pri-
ma decisione sub §.hæc omnia*; semper tamen
24 esse debet dispositiua, † non autem deducta
in consequentiam, iuxtà notata per *Bart.in
d.l.Gallus, §.Et quid si tantum nu.14. vers.quan-
doque*

doq ue ipse filius ff. de liber. & posthum. quem sequitur *Dec. conf. 176. num. 4. sub vers. non obstat, quod saltem. Ruin. conf. 173. num. 13. & 14. lib. 2. & conf. 109 sub num 15. vers. & sic ex hoc manifestè colligitur, & num. seq. lib. 3. Soccin. iun. conf. 120. sub num. 40. & seq. lib. 2. Io: Iac. de Leonard. apud eundem conf. 121. vers. tota enim vis consistit cum seq. eod. lib. 2. Paris. d. conf. 6. num. 33. lib. 2. Bero. d. conf. 177. num. 80. vol. 2. Surd. consil. 552. nu. 50. vers. minus refragatur cum seq. & Gratian. disc. 535. num. 27.* & hanc fuisse sententiam Rotæ patet ex deductis *in decis. 28. num. 37. par. 8. recent.* in qua firmatum fuit non suffragari legitimationem obtentam
25 post obitum hæredis grauati, † etiamsi in illo casu legitimati fuissent positi in conditione sub nomine legitimorum, vt ibidem *num. 34.* & videtur admitti in *decis. 33. nu. 9. & 10. par. 9. rec. alleg. in prima dec. sub §. Ha autē.*

Et ratio differentiæ inter vnum, & alterum casum est euidens, quia in primo Testator vocando filios legitimos, & naturales videtur in quandam consequētiam permisisse, vel potiùs non prohibuisse quin naturales legitimationem obtinerent ante euentum conditionis, sub qua fuit vocatus substitutus; In secundo verò casu, nempè post delatam hæreditatem, & apprehensam bonorum possessionem, non solùm deficit tacita permissio, quæ ex præmissis non sufficeret, sed vel resistit, vel certè non assistit voluntas ipsius Testatoris, qui vocando filium proximioris cognati in casu obitus descendentium Æmilij senioris sine
26 filijs legitimis, & naturalibus, † sensisse videtur de iis, qui tempore purificatæ conditionis legitimi existerent, *ad Text. in l. cum Pater §. Hæreditatem*, ibi, *viriles autem inter eos fieri, qui eo tempore superuixerunt ff. de leg. 2. Mandell. de Alb. conf. 106. a num. 1. & per tot. Menoch. conf. 413. per tot. & signantèr num. 17. & seqq. Rot. decis. 95. num. 29. cum pluribus seqq. & dec. 218. par. 11. & dec. 519. n. 22. par. 13. rec.*

Et sanè si præordinatio Testatoris posset deduci ex simplici vocatione filiorum, vel legitimorum, & naturalium, & nunquam deficeret in fideicommissis, in quibus legitimati nequeunt aspirare ad successionem, nisi in casu, quo Testator vocauerit vel filios simpliciter, vel legitimos, & naturales, & sic inanis fuisset quæstio inter Doctores tàm acriter agitata; an legitimatio retrotrahatur in præiudiciū substituti, cùm omnes concorditer admittant retrotractionem concurrente præordinatione Testatoris, quā nulla ex auctoritatibus in contariū allegatis firmat posse deduci ex huiusmodi vocatione, seù positione in conditione,
27 immò † illas non sufficere ad inducen. præordinationem requisitam ad effectum, de quo agitur in specie respondit *Ruin. in d. conf. 173. nu. præcitat. lib. 2. & conf. 190. sub n. 25. vers. & cōfirmatur hæc opinio cum seq. lib. 3.* Quidquid in terminis filij legitimati ante purifica-
28 tum fideicommissum, † & ad excluden. necessitatem citandi substitutum in legitimatione obtinenda in contrarium dixerit, *Laderch. conf. 23. num. 21. & seqq. alleg. in 1. decis. sub §. Hæc autem.* Et hanc opinionem
29 tenuisse videtur † *Rota in supracit. decis. 28. num. 37. Iuncto num. 24. par. 8. recent.* Verum etiam *Peregr. de fideicom. art. 23. num. 39. iuncto num. 74. & Fusar. de substit. quæst. 408. num. 143. & 155.* Respondentes pro exclusione legitimati, non obstante quod filij sint positi in conditione sub nomine legitimorū. His positis non subsistit, Æmilium iniustè, & coactè retentum in Religione, non potuis-
30 se re integra legitimationem obtinere, † & propterea ad instar captiui postliminio reuersi hodie esse reintegrandum ad iura sibi competen. ante ingressum iuxta deducta, *in Bononien. de Zanis coram Bich. decis. 52. n. 40. inter impressas.*

Quia ingressus, & professio nulliter emissa in Religioso, nullū præstiterunt impedimētum legitimationi, & hinc non procedit fictio postliminij, quia Æmilius non remanet exclusus à successione propter captiuitatem in Religione, sed propter defectum legitimationis, quam ante ingressum non habebat, & propterea frustra ad illam se restituendum esse contendit per egressum,
31 Ius enim postliminij solū restituit id, quod fuit ob captiuitatem amotum, & reponit in eo statu, in quo quis ante captiuitatem reperiebatur, *l. si liberum 1 & l. si quos C. de postlimin. reuers. & latè Rumon. conf. 6. n. 20. & seqq.*

Nulla denique fuit habita ratio de legitimatione, quæ ante obitum hæredis grauati dicebatur obtenta mediante professione, vt supra emissa in Religione, quia etiamsi illa
32 posset resultare ex hoc actu nullo, † adhuc suffragaretur dumtaxat ad effectum obtinēdi Ordines Sacros, non autem succedendi in hæreditate, vt aduertit *Bero. conf. 163. num. 29. & 30. vol. 2. & Rot. coram Mantic. decis. 32. num. 4. & coram Buratt. decis. 872. n. 6. vers. placuit.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. EMERIX.

Romana Testamenti.

Mercurij 13. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Agitur de testamento facto ad interrogationem Notarii, Testatore simpliciter respondente per verbum *sic*, *Signor sì*, quod sine præordinata illius voluntate de mandato ipsius Testatoris scripta ab eodem Notario, vel ab altero à Testatore requisito, non valet, itavt in nihilo attendatur, si huiusmodi præordinatio fuerit in scriptis redacta à persona hæredi coniuncta, & eo minus si non liberè ab codē Testatore processit, sed solùm ad suggestiuas interrogationes eiusdem coniuncti facta sit.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Testator debet hæredem ore proprio nominare.*

2 *Testamenta rogata à substitutis non Notarijs, sed nomine suorum Notariorum an valeant, decisioni Pontificiæ relinquitur.*

3 *Testamentum factum ad interrogationem Notarij Testatore simpliciter respondente per verbū sic, sine præcedenti illius præordinatione non valet, & num. 11.*

4 *Testamenti præordinatio, fieri debet vel coram Notario, vel altera persona à testatore requisita, secus à coniunctis hæredi, aut etiam interessatis.*

5 *Testamenti præordinatio vbi est necessaria, nùm probari possit à fœminis.*

6 *Testes interessati non admittuntur ad probandam preordinationem testamenti.*

7 *Testes sibi inuicem contrarij nihil probant, & num. 9.*

8 *Testes mendaces non probant, & num. 10.*

11 *Testamenti præordinatio facta ad suggestiuam interrogationem personæ hæredi coniunctæ, non attenditur.*

12 *Testamenti præordinatio vbi est necessaria fieri debuit liberè, & motu proprio testatoris, non autem ad suggestionem alterius, maximè hæredi coniuncti.*

13 *Testatoris declaratio volentis instituere aliquem hæredem, an & quatenus attendatur.*

DECISIO CCCXI.

REPETEBANT in hac instantia scribentes pro Venerabili Monasterio Sāctæ Luciæ in Silice contra iustitiam Sententiæ Rotalis vtrumque fundamentū in priori Instantia coram R.P.D. meo Taia propositum contra validitatem Testamenti quondam D. Domitillæ Cæsiæ, videlicet defectū Notariatus in Vincentio Anastasio de Quadris, qui illum sub nomine Philippi Saraceni Notarij Capitolini, tamquam substitutus eius Officij, rogauit; Et quod Testamentum fuerit conditum ad interrogationem d. substituti, absque eo, quod prædicta D. Domitilla hæredem in eo scriptum proprio ore
1 nominauerit, † prout debebat ex præcepto Imperatoris in *l. iubemus 29. C. de testam.* Et quamuis Rota in primo articulo dubia ste-
2 terit, † æquius existimans illum relinquere decisioni Pontificiæ, propter stragem tot Instrumentorum hucusque rogatorum ab alijs substitutis Officiorum simili defectu laborantibus, quæ ex resolutione Rotali sequeretur, vt animaduersum fuit in decisione huius Causæ coram R.P.D. meo Taia. 3
Nihilominus ex secundo fundamento hodie melius in facto dilucidato, & plenius in iure comprobato, censuit Sententiam esse infirmandam.

Constat enim Testatricem graui morbo oppressam, non expressisse nomen hæredis, sed ad suggestiuam dicti substituti interrogationem respondisse, vel, vt deponunt Testes Monasterij, per insignificabile verbum, *oh*, vel ad summum, vt deponunt Testes hæredis, per verbum *sie*, seù *si Signore*, ideoque dum non apparet de præcedenti præordina-
3 tione, † illud non substinetur, secundum veriorem, & magis communem Sententiā, quam amplexi sunt *Castrens. in l. hac consultissima §. At cum humana fragilitas, num. 1. C. qui testam. fac. poss. idem cons. 155. sub num. 2. versic. & non apparet, quod præcesserit voluntas lib. 1. Soccin. iun. cons. 183. nu. 32. & seqq. lib. 2. Cyriac. controu. 549. num. 72. cum seqq. Facchin. controu. iur. lib. 10. cap. 17. versic. sed contrariam, Thesaur. iun. lib. 2. quæst. forens. 99. nu. 3. & seqq. Hodiern. controu. 36. nu. 42. cum pluribus alijs Cardin. Cels. dec. 378. nu. 5. vsque ad 10. Rota in rec. decis. 288. sub num. 8. 9. & 10. par. 9.*

Præordinationem verò non præcessisse in manibus Vincentij Anastasij, qui stipulatus fuit Instrumentum, ipsemet fatetur in sua reuelatione, & concorditer deponunt omnes Testes Summario impresso Monasterij dato in prima instantia *num. 11. 12. & 13.*

Neque etiam huiusmodi prætensa præordinatio, quæ tamen fieri debuisset à Testatrice cum Notario, vel saltem cum alio ab
4 ea accersito, vel rogato, † non autem ab alijs hæredi coniunctis, vel aliter interesse habentibus, *Couar. in cap. cum tibi sub num. 4. de Testam. Cyriac. d. controu. 549. num. 73. 74. versus finem, & 83. Thesaur. iun. d. quæst. forens. 99. sub num. 14. & Hodiern. d. contr. 36. num. 45.* cum cæteris mox allegatis, probatur facta in manibus P. Federici Borromei Fratris Germani hæredis scripti, quoniam prætermisso an mulieres ab hærede ad hoc probandum inductæ, deponentes d. P. Borromeum scripsisse Testamentum eadem die rogitus in cubiculo D. Domitillæ Testatricis ipso Patre eam interrogante, d. Summ. antecedentis instantiæ *num. 21. & 26.* & in alio sub die 3. Iulij anni præteriti coram Reuerendissi-
5 mo Gadiceñ *num. 3.* † sint Testes habiles ad probandam præordinationem, quando, vt in hoc casu, sine illa, tamquam parte fundamentali, & substantiali, Testamentum alioquin corrueret; Responsum fuit illam in præsenti non benè probari ex earum depositionibus; tùm quia sunt descriptæ in eodem Testamento, de cuius nullitate agitur, non ex defectu solemnitatis, sed ex defectu voluntatis Testatricis, quo casu, cum nihil essent consequuturæ si Testamentum corrueret, é contra legatum consequerētur
6 si illud substineretur, † repelluntur à testificando super illius validitate, quia dicuntur deponere ad proprium commodum, & in causa propria, iuxtà distinctionem, quam ferè omnes Doctores sequuntur, & signantèr *Io. Andr. in cap. insuper col. 2. versic. si verò alias, vbi etiam Abb. num. 4. in fin. versic. & hoc intellige de testib. Angel. in l. distantibus 22. nu. 2. versic. sed vbi reuocatur in dubium C. de testam. & in l. ab executore §. alio num. 2. versic. quando ergo, ibique etiam Castrens. sub num. 9. versic. & ille legatarius ff. de testam. Alex. consil. 177. nu. 9. lib. 2. Soccin. iun. consil. 89. num. 15. cum seqq. lib. 1*

Mascard. de probat. conclus. 973. num. 5. Farinacc. de testib. quæst. 59. num. 312. & facit *Rota coram Coccin. decis. 324. num. 5. & Canal. decis. 140. num. 3. & 4.*

Tum etiam quia videntur quoad plura mendaces, & inter se contrariæ, siquidem, omissis cæteris contradictionibus, tametsi Anna nonus Testis primò dixerit se die 2. Iunij 1669. post prandium fuisse præsentē dictaturæ Testamenti factæ à D. Domitilla P. Borromeo ab initiò vsque ad finem, illique fuisse à se traditum atramentarium, & papyrum, Summ. Monasterij dato die 17.
7 Aprilis præteriti *num. 21. & 24.* † nihilominus posteà deponit se, statim facta traditione papyri, discessisse à cubiculo D. Domitillæ, & relinquendo eam solā cum P. Borromeo, se contulisse ad cameram mulierū, atque ab ea deindè ter rediisse ad cubiculū D. Domitillæ ad suggerendum illi tria legata, *d. num. 21. vers. Testis, & num. 26.*

Præterea eandem Annam de mendacio
8 arguunt † tam Hyacinthus primus Testis deponens, quod tēpore quo P. Borromeus exarabat Testamentum in cubiculo Testatricis, eius Damigellæ (quæ erant tantum duæ, & quarum vna erat d. Anna) permanebant in anticamera, dicto Summario *nu. 28.* quàm etiam Hieronyma inducta vti contestis tum respectu atramentarij, & papyri, quæ non dixit fuisse tradita P. Borromeo ab Anna sorore sua, sicut ista retulit, sed quod P. Borromeus sumpsit ea per seipsum, tum etiam respectu interessentiæ ipsius Annæ ab initio, vsque ad finem articulatæ præordinationis, super qua interrogata Hieronyma juxtà quintum sic respondit „ Presente alla dettatura fatta dalla Signora Domitilla al detto Padre D. Federico Borromeo, vi dico, che non vi era nessuno, eccetto la detta Signora, che dettaua, & il P. D. Federico, che scriueua; & iuxtà secundum subdidit d. P. Borromeum tunc permansisse in cubiculo Testatricis, solo à sola con detta Signora Domitilla, eodem Summario Monasterj *num. 22. & 25.* Sicut etiam eadem Hierony-
9 ma sibimet contrariatur; † nam juxtà ibidē interrogatorium prius deponit de tempore, quo fuit exaratum Testamentum à P. Federico sub his verbis „ Non vi fù altra persona che io, che per curiosità stauo sotto la portiera, & in detta stanza doue stauo io nō vi erano altre persone, che hauessero potuto sentire, nè vedere: & deindè contrarium asserit ibi „ Io stauo inginocchioni alla portiera della camera delle donne, e vi erano altre donne, cioè mia sorella (hoc est) Anna, & Catherina Damigelle della Signora, Summ. *num. 28.* quæ Catherina vlterius ma-
10 gis mendacem † arguit d. Hieronymam reiteratè deponendo se non fuisse præsentē, & tunc dormitum iuisse, vt in sequenti numero 20.

Denique, quod videtur magis tollere difficultatem, supradictæ mulieres dissertis verbis deponunt fuisse ad interrogationes
11 suggestiuas P. Federici † factam articulatam præordinationem, prout in primo Summario *coram R. P. D. meo Taia num. 21. & 26.* & in secundo *coram Reuerendissimo Cedicen. num. 3.* quæ proindè eo minus habita fuit valida, quo receptius est apud Doctores illam fieri
12 debere liberè, & motu proprio † Testatoris, non autem ad suggestionèm alterius, præsertim tam arctè coniuncti hæredi, sicut erat P. Federicus illius frater germanus, *Castrens. cons. 155. num. 2. vers. & idem dicendum est lib. 1. Corn. cons. 73. sub num. 1. vers. & licet Notarius lib. 1. Cyriac. d. contr. 549. n. 78. Andreol. contr. 296. num. 19. Ciroc. discept. 50. num. 55. & Rota in recentior. decis. 137. num. 12. vers. vel redacta parte 14.*

His stantibus nullius relevantiæ existimarunt Domini allegatas declarationes à D. Domitilla alijs temporibus factas, se velle instituere hæredem D. Patriarcham Borro-
13 meum, † quia istæ solum possent deseruire pro adminiculo, quando aliàs interuenisset formalis, & legitima præordinatio, eòque facilius, dum illarum probatio non habetur per testes omni exceptione maiores, & deponentes de animo Testatricis deliberato, ac perseuerante, sed tota desumitur ex testibus singularibus contrarijs, legatarijs, & interpretantibus illius verba, qui ex supra allegatis non probant.

Et ità post plures propositiones resolutū fuit, vtraque &c.

Aliæ binæ decisiones in hac causa factæ sunt, altera 23. Ianuarij, & altera 4. Decembris 1675. coram eodem R. P. D. Emerix.

R. P. D. RONDININO.

Capuana Reliquatus.

Mercurij 13. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Noua rationis redditio facta à Canonico, qui ab Episcopo generalem liberationem habebat, meticulosa esse dicitur ob reuerentiam eidem Episcopo debitam, & pro ea viam exequutiuam non competere; quæ quia condonationem salarij continebat, sublata igitur liberatione, eandem quoque condonationem corruere dictum est; plura igitur de eadem redditione rationis, metu reuerentiali, & de libero consensu adducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Redditionis rationis in iudicio non agitur exequutiuè, sed ordinariè.*
2 *Administrator licet sit debitor in vna partita, in alia potest esse creditor, & sic creditum superare debitum.*
3 *Reliquatus pro restitutione agitur exequutiuè quādo*

do illud est clarum, & liquidum.

4 *Subscribens dicitur approbare ea omnia, quibus se subscribit.*

5 *Calculus subscriptus, & approbatus a parte habet viam exequutiuam.*

6 *Metus reuerentialis quatenus sit sufficiens ad irritandum actum, & num.seqq.*

7 *Clericus si Episcopi reuerentia aliquid agit, non dicitur illud voluntariè fecisse.*

8 *Solidationem plenariam habens non est verisimile, quod voluntariè nouo calculo se submiserit.*

9 *Salarium administratoris est pars redditionis rationis, & inter alias expensas numeratur.*

10 *Condonatio crediti administratoris in generali liberatione sibi facta, reuiuiscit si computa iterum reuideantur.*

11 *Correlatiuorum vno sublato, tollitur, & aliud.*

12 *Administrator habens pecunias promptas pro soluendo debito administrationis, si vilissimo pretio vendat frumentum tenetur ad interresse.*

13 *Libros exhibere recusans habet præsumptionem contra se.*

DECISIO CCCXII.

MANDATVM A.C. contra Franciscũ Serpo Primicerium Ecclesiæ Capuanæ, atque dudum administratorem bo. me. Meltij illius Ecclesiæ Archiepiscopi, exequutioni demandandum nõ esse hodie Domini responderunt.

Nitebantur Dominorum suffragia rationi *Textus* cum ibi notatis per *gloss.& DD. in l.1.C. si aduers.rem iudic.& in l.1. §. præterea si tutelæ ff.de contr. & vtili act.tut.* vt pro reddi-
1 tione rationis † exequutiuè agi non possit, sed ordinario iudicio agendum sit, quia debitum liquidum & potest alio credito ad-
2 ministratoris compensari, † & consideratis omnibus, is, qui debitor videbatur, creditor esse potest, *Alex.cons.192.num.3.& per tot. volum.7.Salust. Tiber.in praxi lib.4. pag.320.Grat. discept.665.num.21.& 22. Cancer. var. resolut. par.3.cap.7.n.328.& seqq.Carleual.de iudic.to.2. lib.1.tit.3. disp.7. num.6. & seqq.* vbi concordantes, *Rota rec.par.13.dec.534.num.3.& 4.*

Non obstat, quod non agatur iudicio redditionis rationis, sed pro restitutione reliquatus iam calculatis omnibus per Peritum, qui fecit debitorem d. Primicerium administratorem in scutis 4061. relictis in suspenso scut.898. quæ prætendebat Primicerius sibi deberi, Summ. Archiepisc. Capuani *num.1.* ad cuius peritiæ formam potuerit ab A.C.obtineri mandatum exequutiuum pro d.summa scut.4061.relictis in suspenso dd.ducatis 898. à Primicerio prætensis, tùm quia hoc casu non agebatur amplius iudicio redditionis rationis, sed de
3 reliquatu claro, & liquido, † pro quo agitur exequutiuè ad terminos *text.in §.æconomos, vbi gloss.Bar.& alij, Auth.de Sanctiss. Episcopis.Grat.d.discept.665. num.3. & seqq.* cum alijs per *Thomat.decis.27. à num.6. Rota coram Buratt.decis.277.num.2.& 3.*

Tùm quia Primicerius se subscripsit cal-
4 culo, † ex qua subscriptione oritur appro-
5 batio, † atque intrat via exequutiua, *Carpan. ad Stat. Mediol.lib.1.cap.42. num.25. Tertus ad Stat. Papiæ rubr.6.in ciuil.num.56. Vrsill. ad Afflict.decis.85.num.4. Beer.decis.205.nu.15.& 19. Larrea decis.49.num.1.& 6.* & ad hunc præcisum effectum *Grat.discept.183.num.1. & seqq. & num.15.& 16.Parlad.rer.quotid.lib.2.cap.fin. par.1.§.6.num.1.*

Etenim neque agitur de reliquatu claro, quia Primicerius negat consensisse in electione Periti, neque ideo vis fieri potest in illius subscriptione, & approbatione, quia fuit coarctata, & limitata cum præseruatiua suorum creditorum, ibi „ Approuo il sudetto bilancio modo, & forma quo supra: atque ea subscriptio potiùs ex metu reuerentiali dicitur, & censetur facta, qui metus reuerentialis, licèt de per se non sit suf-
6 ficiens ad irritandum actum, † concurrentibus tamen circumstantijs, & cosinderationibus mox recensitis, & quæ inferiùs adducentur, negari nequit quin animus iudicantium instrui possit, vt ex reuerentia Episcopo debita consenserit Primicerius sub-
7 scriptioni, † ac ideò ex illa neq; approbatio, neque creditum liquidum desumi possit, iuxtà *consil. Ruin.121.num 4.& 5.volum 4.Suarez.alleg.24.num.5.* cum alijs, quos sequitur *Sanchez* in contrarium adductus *de matrim. lib.4.dis.6.num.11.*

Ad quem effectum vlterius considerabant DD. tres plenissimas quietantias Primicerium ab Archiepiscopo reportasse, Summ.eiusdem Primicerij *num. 1.* in quarũ altera ipse donauit Archiepiscopo salarium sibi debitum iuxtà consuetum à Cardinali Meltio patruo antecessore in annuis duca-
8 tis 60. † itavt verisimile non sit Primiceriũ iterum ad nouum calculum voluntariè deuenire voluisse, aut saltem in illo describi non curasse prædictum salarium, quod Agentibus in Ciuitate Neapolitana soluitur, ex attestatione Secretarij, Summ. responsionis Primicerij *num.1.* atque agnouerat ipsemet Archiepiscopus in d.liberatione, Sũmar.eiusd.n.1. cũ salarium sit pars redditio-
9 nis rationis, † atque inter alias expensas describatur, *Iodoc.Dambouder.tract. de pupill. patrocin.tit.de tut & curat. merced. num.35.* prout illud describi curasset, quamuis præcedentèr in d. liberatione illud Archiepiscopo condonasset, quia sublatis liberationibus generalibus, cum quibus relationem ha-
10 buit prædicta remissio, † ista quoque corruebat, & prior actio reuiuiscebat ex natu-
11 ra correlatiuorum, † quorum vno sublato, tollitur & aliud, de quo in *l. filio §. matri ff. de adim.leg.* cum concordantibus.

Accedebat his omnibus, quod maximas patitur difficultates id, quod obijciebatur de culpa Primicerij, ex eo quod triticum vilissimo pretio vendiderit pro soluendis pensionibus Archiepiscopi, pro quibus ta-
12 men soluendis habebat promptas † pecunias, qua supposita Theologi dixerunt locũ esse

esse interesse, quod taxatum fuit in d. peritia, Summ. Archiepiscopi *num.1. & 2.* Atque id plures habet responsiones, quæ deductæ fuissent si libri pro hoc nouo calculo conficiendo ab Archiepiscopo integri exhibiti fuissent, provt mutilati dati fuerunt, Summ. Primicerij *num.2. lit. H.* provt etiam de errore calculi in summa valde considerabili docetur in Sum. responsionis eiusdem *nu.2.* quæ omnia deducta fuissent à Primicerio, si libentèr ad hanc peritiam post tres liberationes accessisset, atque clariùs deprehendi possent si libri Archiepiscopatus à moderno Archiepiscopo exhiberentur, quos cùm
13 adhuc exhibere recuset, † has omnes præsumptiones coadiuuat alia præsumptio deducta ex *l. vbi exigitur ff. de edendo cum similibus, Rota recent. par. 12. decis. 329. num. 2.*

Et ità vtraque &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Assisien. Bonorum.

Mercurij 13. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Occasione reintegrationis ab hærede fideicōmissario petitæ aduersus deliberationē nullam, & iniustam, tamquam factam sine credito societatis officij iam extinctæ, disceptatum est de viribus sententiæ contumacialis latæ contra alios fideicommissarios, ad hoc vt actor etiam eorum portiones consequi potuisset, & deciditur primò illam post annum facere probationem probatam, itavt nonnisi ex rescripto Principis aduersus eam restitutio in integrum concedatur; secundó huiusmodi exceptionem non opponi à tertio non possidente, & qui solum pro suo iure, & interesse fuerat citatus; tertiò tandem nihil releuare quominus fideicommissarius prædictus, saltem cum cautione de restituendo aliorum portiones ad totum recuperandum non admittatur.

SVMMARIVM.

1 *Reintegratio hæredi, & successori conceditur eo modo, quo illius auctoribus concedenda esset.*
2 *Subhastatio, & deliberatio facta sine credito manifesto nullitatis, & iniustitiæ vitio subiacet.*
3 *Subhastatio, & deliberatio facta pro credito futuro, & cuius dies nondum venerat remanet nulla, & iniusta.*
4 *Societate officij renouata primi fideiussores non liberantur, secus autem illa mediante solutione extincta, & num. seq.*
5 *Societate extincta etiam si creditor iura sua cesserit, adhuc fideiussores remanent liberati, & sup. sub num. 3. vbi vide.*
6 *Actio semel extincta amplius reuiuiscere nequit.*
7 *Cessio propter incompatibilitatem actionis, & passionis in eodem subiecto nihil operatur.*
8 *Sententia contumacialis post annum probat delictum, & operatur eundem effectum, ac alia sententia lata seruatis seruandis.*
9 *contra Contumaces post annum proceditur non ex sola contumacia, sed quia habentur pro confessis & num. seqq.*
10 *Banniti post annum in toto Statu Ecclesiastico habentur pro confessis, & tamquam tales legitimè condemnantur, & num. 9. & 11.*
11 *Delictum post annum quo fuerit lata sententia contumacialis, efficitur adeo notorium, vt contra illum delinquens non audiatur nisi ex rescripto Principis.*
12 *Banniti non sunt capaces nec ciuilis, nec naturalis possessionis.*
13 *Banniti ex Constitutionibus Summorū Pontificum amittunt ea, quæ de iure communi ad illos spectant.*
14 *Contumacia purgatur per comparitionem, vel obtenta à Principe gratia restitutionis.*
15 *Bannitus etiam restitutus, non recuperat bona fideicommissi, quia fatendo delictum, incidit in pœnam à fideicommittente delinquentibus iniunctam. & num. seqq.*
17 *Citatus pro suo iure, & interesse non potest excipere de iure tertij, nec bona ad alios spectare.*
18 *Fideicommissarius vnus omnia bona fideicommissi recuperat, saltim data cautione de restituendo partem alijs confideicommissarijs.*
19 *Fideicommissarius non prohibetur agere ad fideicommissum ratione delicti, à quo fuit absolutus, si tempore purificationis pacificè viuebat.*

DECISIO CCCXIII.

SOCIETATEM Officij in summa scutorum 580. quam de anno 1611. Comes Cæsar de Fluminibus cum fideiussione Comitis Iulij Senioris paritèr de Fluminibus contraxerat ad fauorem Equitis Ioannis Baptistæ de Aste, extinxit post dicti Comitis Iulij fideiussoris cum pecunijs, quas paritèr in summa scutorum 935. de anno 1618. ad societatē officij acceperat ab Ægidio Brundouisio, vt in Summario *num.3.* facta per eū sub eadem die declaratione, ipsum in dicta societate habere nudum nomen, & illam spectare ad d. Equitem de Aste, Sum. *num.2.* quam societatem postea dictus Eques Antonio Philippuccio, & vxori cessit, & postea ad Comitissam Hieronymam Nutam peruenit.

Cùm veró ipsa post hæc egerit de annó 1654. pro solutione huius crediti, contra bona hæreditaria q. Iulij fideiussoris mandatum reportauit, quod vnà cum alijs duobus mandatis prius obtentis super nonnullis bonis ad illius hæreditatem spectantibus exequi fecit, quæ postea de anno 1656. per deliberationem consumpta fuerunt.

Contra quam deliberationem cùm Comes Guidus vti vocatus ad fideicommissū dicti Iulij, iudicium introduxerit corā A.C. Panciatico immissionis, vel reintegrationis ad dicta bona subhastata, tam contra Curatorem deputatum hæreditati iacenti d. Comitis-

mitissæ Nutæ, quam etiam contra Philippuccios, qui cesserunt societatem d. Comitissæ pro omni eorum iure, & interesse, & in illo succubuerit, commissionem appellationis mihi direxit; & ideò proposito dubio in Rota; An illi esset danda immissio, vel reintegratio, & vtique DD. non dubitarunt dandam esse reintegrationem.

Actionem enim direxit Comes Guidus, vti filius Alexandri vocati ad fideicommissum q. Iulij, vnà cum illius filijs, vt in Summario *num.* 5. ad cuius fauorem factus fuit locus successioni in bonis per eum relictis occasione homicidij patrati ab Ascanio, & Iulio Iuniore in personam Comitis Vlderici fratris dicti Guidi, vt ex sententia Summario *num.* 8. pro reintegratione bonorum ad eundem Iulium fideicommittentem spectantium, quę per subhastationem nullitèr ab illius hæreditate distracta fuerunt, præsupposito societatis credito, ex quo illi esset obligatus, & ideò DD. dixerunt eidem dandã

1 esse reintegrationem eo modo, † quo Alexandro, & Iulio Seniori illius Auctoribus competebat aduersus spolium, quod fuit commissum in bonis deliberatis, *Soccin. in l. Rom. qua nobis sub nu.* 10. *vers. item quia transit, ff. de acq. poss. Gagnol. in l. hæred. nu.* 17. *ff. de reg. iur. Posth. de subhast. inspect.* 58. *num.* 17. *Rota coram Crescentio decis.* 3. *de rest. spol. coram sa. me. Greg. XV. decis.* 542. *num.* 2. *Burat. dec.* 271. *nu.* 1. *coram Amat. Dunozett. dec.* 31. *nu.* 6. *coram Eminentiss. Card. Ottbob. decis.* 70. *num.* 14. & 15.

Visum enim fuit manifestè constare de inualiditate, & iniustitia subhastationis bonorum, de quibus agitur, ex quo cùm Comes Iulius esset solummodo obligatus in societate officij inita de anno 1611. quæ extincta fuit cum pecunijs ad societatem acceptis de anno 1618. ab Ægidio Brundouisio, remansit etiam ipse liber à sua obligatione, quæ cessauit dum debitum principale per solutionem extinctũ remansit; Hinc cum pro credito secundæ societatis, in qua ipse non erat obligatus fuerint deliberata bona Com. Iulij, non potest dubitari, quod

2 subhastatio vti facta sine credito, † nõ subiaceret patenti nullitatis, & iniustitiæ vitio, *l.* 1. *in verb. vili pretio C. de praescript.* 30. *vel* 40. *ann. l.* 2. & 3. *C. si propt. pub. pens. vend. fuer. Mangil. de subhast. quæst.* 21. *num.* 11. *Posth. de subhast. inspect.* 10. *num.* 1. quod vitium etiam irritat

3 subhastationem † factam pro credito futuro, & cuius dies non cesserat, *Post. de subhast. d. inspect.* 10. *num.* 5. *Mastril. dec.* 287. *num.* 7. & 8. *par.* 3.

Non obstat, quod prædicta societas scutorum 580. fuerit de anno 1611. cum eius obligatione contracta, quæ cùm postea extincta fuerit cum pecunijs ad societatem acceptis de anno 1618. à Brundouisio, cui Eques de Aste, qui erat creditor primæ societatis, & extinctionem reportauit ex proprijs illius pecunijs, iura cesserit, ex qua cessione remansit obligatus ipse Com. Iulius ad fauorem Brundouisij creditoris secundæ societatis eo modo, quo erat obligatus in prima ad fauorem Equitis cedentis.

Quoniam ista locum sibi vindicarent, quando ageretur de renouatione alicuius societatis, itavt primus contractus influeret in secundum, & illum potiùs corroborar-

4 ret, † secus autem quando mediante pecu-

5 nia prima societas remansit extincta, † quia tunc dicitur sublata omnis actio, & corruunt omnes obligationes, & fideiussores in prima societate pro restitutione, ac reseruatione non obligantur per secundum

6 societatis contractum, † ex quo actio semel extincta amplius reuiuiscere nequit, *l. eius, qui in fine ff. de iure fisci, l. inter stipulantem §. Sacram ff. de verb. oblig. l. Menius §. duobus ff. de legat.* 2. *Grat. discept.* 962. *num.* 31. & *seq. Rota in Romana Societatis officij* 26. *Iunij* 1620. *coram Remboldo.*

Eoque magis, quia secunda societas inita cum Brundouisio non fuit propria illius, sed Equitis de Aste primæ societatis creditoris, vt ipse fassus fuit in ea tantùm habere nudum nomen, & illa spectare ad d. Equitem, Summ. *num.* 1. vt exindè habeatur ac si ipse ab initio contraxisset, & illius credi-

7 tor euaserit, † & ideò iura transferre non potuit ad sui fauorem ratione incompatibilitatis actionis, & passionis in eodem subiecto, *l. Vranius ff. de fideiuss. Rota coram Zarate dec.* 74. *num.* 29. *coram Bichio decis.* 528. *nu.* 19. & *dec.* 22. *num.* 2 *par.* 2. *diuers.* & *in Romana Census* 30. *Iunij* 1671. §. & *primo coram R. P. D. Viccomite.*

Neque obstat, quod adsint Ascanius, & Iulius, quibus Comes Guidus in huiusmodi successione fideicommissi Iulij Senioris non debet præferri, etiamsi reperiantur bãniti in pœnam vltimi supplicij, & confiscationis omnium bonorum, quia sententia lata fuit in contumaciam, & dici non potest, quod fuerit aperta successio ad sui fauorem ex causa huiusmodi delicti, ab ipso patrati, nam delictum non dicitur probatũ ex processu informatiuo facto per fiscum, nec ex sententia contumaciali desuper prolata.

Nam aduertebant Domini Ascanium, & Iulium bannitos non comparuisse per an-

8 num banni publicati contra eos ad effectum purgandi contumaciam, † quo casu sententia contumacialis operatur eundem effectũ ac alia sententia vera, & lata ser. ser. & cum præcedentibus realibus probationibus delicti iustificata, *Cartar. de execut. Sentent. capto bannito cap.* 1. *num.* 37. *cum seq. Farinac. quæst.* 11. *num.* 3. *Scacc. de iudic. lib.* 1. *cap.* 97. *num.* 120. *Spada cons.* 237. *num.* 4. *Rot. in rec. decis.* 486. *num.* 9. *par.* 14. quod passim in praxi seruatur à Criminalistis, qui solent contra absentes, & contumaces procedere non ob solam contumaciam, sed ex quo illos habent pro cõ-

9 fessis post illorum condemnationem, † & dum comparere recusant, fatentur de iure fisci, & ideò habetur pro liquida probatione hæc eorum indurata contumacia, *Follers in*

in sua praxi in 4. par. 3. præstatis in principio vers.
& si num. 28. & seq. & hanc esse praxim, quæ
30 seruatur in omnibus Vrbis, † & Status Ec-
clesiastici Tribunalibus attestatur *Farinac.*
tit. de inquisit. quæst. 11. num. 39. & hoc etiam
procedit virtute consuetudinis, & constitu-
tionum Summorum Pontificum, & post
annum huiusmodi sententia efficit crimen
31 adeò notorium,† vt contra illud cõtumax
non audiatur, nisi ex rescripto Signaturæ
Sanctissimi, *Altograd. cons. 98. num. 34. cum duo-*
bus seqq.

Quamobrem cùm hodie Ascanius, & Iu-
lius banniti perseuerent in eorum contu-
macia, nec vllo modo constet illos intra
annum comparuisse, nec in integrum fuisse
restitutos, sed remanere cum eadem macu-
32 la criminis, † non possunt esse capaces, nec
ciuilis, nec naturalis possessionis fideicom-
missi, de quo agitur, *Ruin. cons. 49. nu. 5. lib. 4.*
Mantic. dec. 245. num. 3. & in rec. dec. 480. nu. 26.
par. 4. tom. 2. rec. Etenim banniti ex Constitu-
33 tionibus Summorum Pontificum † amit-
tunt ea, quæ de iure communi ad illos atti-
nent, *Rota d. decis. 480. num. 24.* & decisiones
in contrarium allegari solitæ intelligi de-
bent habere locum in casu, quo fuerit pur-
34 gata contumacia per comparitionem,† vel
obtenta à Principe gratia restitutionis, *Rota*
coram Manzanedo decis. 148. nu. 10. & decis. 386.
pariter num. 10.

Si autem essent ipsi Comites delinquen-
tes restituti in gratiam Principis, vt dicitur
de Comite Ascanio, qui supponitur gratiã
obtinuisse à fa. me. Clemente IX. quæ verè
non est gratia, sed pœnæ commutatio, &
quatenus etiam esset gratia, & illa vti ve-
lint, tamen hoc facere non possunt, nisi fa-
35 tendo delictum. † & hoc casu certum est,
quod nequeunt fideicommittentis disposi-
tione iuuari excludentis delinquentis in ca-
sum delicti, & mandantis, quod succederent
alii vocati quietè, & christianè viuentes, &
hoc facere dixit, vt vocati ad eius hæredita-
tem christianè viuerent, & se à delictis absti-
nerent, vt in Summ. num. 5.

Propterea cùm hæreditas delata fuerit
Comiti Guido vocato vti vnico Comiti su-
perstiti in familia Comitum de Storpeto, in
qua Testator enixè desiderauit perpetuitatẽ
suorum bonorum, Summ. num. 5. & ideò
exercitium huius dominij ipsi retardare ne-
queunt sub prætextu, quod Papa illos rein-
tegrauit ad eandem hæreditatem, quia quã-
do etiã gratia illis suffragaretur, eos tamen
Papa habilitasse præsumi non debet ad hanc
36 successionem, † à qua ex præcepto Testa-
toris incapaces euaserunt ob delictum pa-
tratum, & ipsi Papæ non innotuit, & hoc
multò minus hodie impedire possunt Phi-
lippucci, ex quo Comes Guidus non eget,
vt declaretur hæres fideicommissarius, cùm
aliàs fuerit iam declaratus, vt in Summario
num. 7. & illius vigore hæreditatem adiuit,
agit vti hæres pro recuperatione bonorum
hæreditariorum ad fideicommissum spectã-
tium, qua de causa illi nihil opponere pos-
sunt, qui non possident eadem bona, & ta-
men fuerunt citati pro eorum iure, & in-
37 teresse, † quibus non competit exceptio de
iure tertij, *l. 1. in principio, & §. 1. ff. si pars hæ-*
red. petat. l. vti frui 3. in principio, vbi Bald. in
l. cum seruus num. 6. C. de seru. fugit.

Quod exercitium suarum actionum si nõ
possunt impedire nec fiscus, nec Comites
banniti, de quorum principale interesse
agitur, eo minus DD. de Philippuccis hæc
facultas competere poterit ad impediendũ,
quod ipse Comes Guidus, etiamsi non esset
declaratus hæres, non ageret pro recupera-
38 tione bonorum à d. fideicommisso† distra-
ctorum, quæ saltẽ cum cautione posset de-
tinere quousque vocatis illa essent restituẽ-
da, *Rota dec. 172. num. 16. par. 14. recent.*

Facili etiam responsione rejicitur obie-
ctum factum, quod Com. Guidus esset etiam
incapax huiusmodi successionis stante ho-
micidio ab eo patrato, quia dum de anno
1656. fuerat reintegratus per gratiam Prin-
cipis, & de anno 1666. quo fuit aperta suc-
cessio ad illius fauorem per d. sententiam
capitalem prolatam contra dd. Comitem
Ascanium, & Iulium Iuniorem, pacificè,
39 & quietè viuebat, † ideò non erat incapax
successionis, & in eo verificari poterat con-
ditio, sub qua Testator voluit hæreditatem
suam esse deferendam hæredibus ab eo no-
minatis.

Et ita post secundam causæ propositionẽ,
Vtraque parte informante resolutum fuit.

R. P. D. VICECOMITE.

Caietana Canonicatus.

Mercurij 13. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Ob non sequutam residentiam demandatam
ab ædictis Eminentiss. Cardinalis Vicarij,
alterius beneficium tamquam vacans, &
amissum impetratum erat, non tamen ob-
tentum, sed prorsus denegatum, tùm quia
& pœna priuationis, seu sententia declara-
toria præcedere debuisset, tùm etiam quia
attenta licentia S. Congregationis Concilij
ex causa litis, præcedens dispositio ædicto-
rum remanebat sublata.

SVMMARIVM.

1 *Vacationem beneficij concludenter probare tenetur,*
qui ex illa suam prouisionem obtinuit.
2 *Priuatio beneficij, comminata in edicto, non indu-*
citur nisi præcesserit sententia declaratoria facti,
aliquem in eadem priuatione fuisse incursum,
3 *Residentiæ defectus ob quem prætenditur benefi-*
ciũ fuisse amissum, probari debet concludenter,
antequam priuatio incurratur, & sup. à num. 1.
& per totam.

4 *Pœna irrogata à lege, vel comminata à Principe semper post se probationem expectat.*
5 *Pœna siue legis, siue hominis non incurritur, nisi probato, & ad oculum demonstrato delicto.*
6 *Impetrans beneficium personæ viuentis, rigorosam probationem facere debet.*
7 *Lis remanet probata ex processu in ea fabricato.*
8 *à Residentia excusatur beneficiatus ex causa litis & supra num. 7.*
9 *Licentia excusat a delicto, & soluit legem.*
10 *Literæ Apostolicæ vt non dicantur iustificatæ sufficit sola possibilitas in contrarium.*
11 *Via exequutiua non conceditur impetranti beneficium alterius.*

DECISIO CCCXIV.

CANONICATVM, quem à viginti annis in vim prouisionis Apostolicæ obtinet, & possidet Paulus Calcaneus impetrauit Franciscus Palatius sub narratiua, quod ad formam edictorum per Eminentissimum Vrbis Vicarium de mense Octobris 1670. & de mense Ianuarij 1671. publicatorum contra possidentes beneficia personalem residentiam requirentia, & actu non residentes vacauerat. Cùm autem super huius impetrationis validitate Causa fuerit in Rota introducta, dedi dubium, An eiusdem Palatij Literæ Apostolicæ essent exequendæ, quod fuit à Dominis negatiuè resolutum.

Præmisso enim, quod vacationem con-
1 cludenter probare tenetur dictus † Palatius tamquam suæ impetrationis fundamẽtum, *Rota coram Celso decis. 256. n. 1. Bichius dec. 393. num. 12. in recent. dec. 25. num. 4. & seq.* quam nullatenus iustificauit ex eo, quod prænarrata edicta comminentur priuationis pœnam ipso facto, & ipso iure incurrendam ab ijs, qui lapso sex mensium termino à die publicationis non fuerint ad suam residen-
2 tiam reuersi, † quia non potest dici inducta
3 priuatio, † nisi præcesserit plena facti iustificatio, vt inde dignoscatur, an factum non residentiæ narratum sit verum, vel ex aliquibus causis excusabile, *Felin. in cap. Rodulphus n. 35. de rescript. Soccin iun. cons. 60. n. 38. lib. 1. Peregrin. de iure fisci lib. 4. capit. 5. num. 18. vers. attamen requiritur, Rota decis. 179. num. 9. post secundum volumen consiliorum Farinac. coram Bichio decis. 399. num. 16. & 17. vers. quia nimirum*; Certi enim iuris est, quod cùm
4 irrogatio pœnæ, † quam etiam dicimus sententiam legis perpetuò post se probationem expectet, vt præter allegatos egregiè *Oldrad. cons. 227. sub num. 4. Scacc. de iudic. lib. 2. cap. 9. num. 237. cum alijs per Lotter. de benefic. quæst. 18. num. 16. & quæst. 27. num. 63. lib. 3.* nun-
5 quam afficit, † nisi probato, imò ad oculum demonstrato delicto subdit idem *Lotter. numer. 12. vers. quocirca*, ad probationem magis
6 etiam arctè tenetur Franciscus, † quia est certo modo impetrator, *Gonzal. ad reg. 8. glos. 15. num. 123. latè Lotter. lib. 2. quæst. 44. per tot. Rota coram Peutinger decis. 17. num. 20. & in Conien. Canonicatus 4. Maij 1668. §. quia sicuti coram Reuerendiss. D. Merlino.*

Cùm autem Papæ suggesserit idem Franciscus fuisse Paulum transgressum tam priora, quàm posteriora edicta, admissa etiam transgressione priorum, adhuc nequaquam visa est sufficienter iustificata contrauentio nouissimorum, ex quo ipse exhibuit licentiam Sacræ Congregationis Concilij per-
7 manendi in Vrbe causa litis, † ex processu
8 in ea condito iustificatæ, † quę legem sol-
9 uit, † & à delicto excusat *Speculator de dispens. in princ. Rota dec. 450. num. 11. par. 5. recent.* & propterea cùm possit saltem ambigi, an de vnoquoque edicto notificari copulatiuè de-
10 beat transgressio ista, † hæc ambiguitas efficit, vt non dicantur plenè, & concludentissime iustificatæ Literæ Apostolicæ, *Rota coram bo. me. Cardin. Celso decis. 155. num. 21. in rec. decis. 37. per tot. par. 13.* & quod non pos-
11 sit agi † via executiua per impetratorem intentata, *Rota coram Buratt. dec. 941. num. 5. coram Coccino decis. 1737. num. 2. decis. 2034. num. 1. decis. 2240. nu. 22. in rec. decis. 246. num. 1. par. 10* & passim in alijs.

Et ita, vtraque Parte informante &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Pampilonen. Abbatiæ.

Mercurij 13. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Manutentio, & institutio conceduntur præsentato à patrono existente in quasi possessione præsentandi, de cuius pertinentia etiam probatum est ex laudo habente vim pacti, transactionis, & rei iudicatæ, non obstante opposita læsione, quæ ad aliud iudicium remittenda erit, maximè quia concurrebat etiam præscriptio quadragenaria, quæ non fuit interrupta à lite terminata per sententiam contrariam, à qua appellatum non est, & concurrebat vltimus status, non sublatus ex iuribus adeò turbidis, vt illum impedire non possent.

SVMMARIVM.

1 *Laudum habet vim pacti, transactionis, & rei iudicatæ.*
2 *Pertinentia iurispatronatus aduersus compatronum quadraginta annis præscribitur, amplia vt num. seq.*
3 *Præscriptio quadragenaria super pertinentia iurispatronatus completur, & suffragatur etiam in vnico præsentato, qui quadraginta annis superuixerit.*
4 *Status vltimus in beneficialibus semper attenditur quoties non docetur de anteriori statu contrario.*
5 *Læsionis exceptio in laudo reijcitur ad petitorium, & quando.*

7 Lau-

6 *Laudum vim transactionis habens semper dicitur esse in statu validitatis, donec per tres sententias conformes reuocetur.*

7 *Præscriptio, & obseruantia non interrumpuntur propter litem, quæ fuit terminata per sententiam contrariam in iudicatum transactam.*

8 *Laudum tollit quodcumque ius ex anteriori sententia resultans.*

9 *Status vltimus vt infringatur per statum anteriorem, ille talis esse debet, vt contra eum nihil valeat opponi.*

10 *Quasi possessio præsentandi probatur ex vnica præsentatione effectum sortita.*

11 *Manutentio debetur præsentato à patrono existente in quasi possessione præsentandi.*

12 *Præsentatus à patrono existente in quasi possessione præsentandi, instituendus est.*

13 *Idoneitas probatur ex attestatione Examinatorum Synodalium.*

DECISIO CCCXV.

VACANTE per obitum Ioannis de
Azcona Ecclesia Parochiali S. Romani Abbatia nuncupata loci de Echarren,
Thomas Palatij Dominus tamquam vnicus
Patronus, ad illam præsentauit Michaelem,
& è conuerso Incolę dicti loci pręsentarunt
Ioannem; Indèque orta lite inter partes super institutione, eaque concessa per Ordinarium Michaeli, fuit deindè in gradu appellationis coram me disputatum dubium,
An, & de cuius bono iure constet, etiam ad
effectum manutentionis, & pro Thoma, &
Michaele emanauit resolutio.

Pertinentia enim iurispatronatus, super
qua hodierna quæstio versabatur, quamuis
antiquitùs pro sola medietate fuerit adiudicata Domino Palatij, ex *decis. 407. & 408. par. 1. diuers.* Attamen post erectionem noui
beneficij seruitorij factam ex fructibus dismembratis à dicta Abbatia, fuit vsque ab
anno 1564. mediante laudo determinatum,
quod illa in posterum respectu beneficij nouitèr erecti, spectaret dumtaxat ad Incolas,
respectu verò Abbatiæ ad solum Dominũ
Palatij, vt in *decis. 118. coram Caualer. §. 1. in fin.*
Istudque laudũ ab ijsdem Incolis pro maiori parte emologatum, & successiuè de anno
1612. roboratum confirmatione Apostolica executioni demandata per sententiã Ordinarij, fuit præcisè obseruatum ab anno
1623. quo successit vacatio per dimissionem
paterna in præsentati à Domino Palati vsq;
ad vltimam vacationem, de qua agitur, tam
respectu Abbatiæ fauore Domini Palatij,
quàm respectu beneficij fauore Incolarum,
vt in Summ. Thomæ *à num. 7. ad 20.*

Ex hac facti serie triplicitèr Domini de-
1 ducebant bonum ius eiusdem † Thomæ.
Primò ex ipso laudo habente vim pacti,
transactionis, & rei iudicatæ, vt præter allegatos in *d. dec. 118. num. 21. coram Caualer.* firmant *Bart. in l. 1. num. 6. ff. de re iudic. Gratia. discept. 755. num. 1. 34. & 37. Rota coram Buratt. decis. 617. num. 4. ibique Adden. num. 8. 9. & 10. & in recent. decis. 516. num. 1. & dec. 574. num. 2. & 3. par. 3.*

Secundò ex obseruantia annorum qua-
2 draginta, & vltra, † ex qua præscribi
pertinentiam aduersus Compatronum tradiderunt *Federicus de Senis consil. 234. numer. 1. & 2.* qui *num. 4.* firmat, hanc præscri-
3 ptionem † compleri posse in vnico præsentato, qui vixit annos quadraginta, *Cauarr. in regul. possessor. par. 2. §. 10. sub num. 8. vers. verum in specie, Lambert. de iurepatr. lib. 1. par. 2. quæst. 11. art. 55. num. 1. sub vers. Ego autem, Rot. dec. 229. num. par. 1. diuers. coram Pentinger. decis. 266. num. 14. & coram Bich. dec. 361. num. 15. & in recent. dec. 191. num. 13. par. 3.*

Tertiò denique ex vltimo statu, qui, non
4 docto de anteriori contrario, † plurimum
attendi solet ad effectum, de quo agitur, *cap. consultationibus de iurepatr. cap. querelam de elect. Federic. de Sen. d. cons. 234. sub num. 3. vers. sed in casu proposito, latè Marescot. var. resol. lib. 1. cap. 55. num. 12. Rota recent. dec. 13. num. 19. 20. & seqq. par. 6. coram Bich. 361. num. 3. & coram bo. me. Card. Celso decis. 102. num. 3. & decis. 245. num. 1.*

Non obstat quoad primum exceptio læsionis desumptæ ex eo, quia per laudũ prædictum Incolæ priuati remanserunt iure
præsentãdi ad insignem Abbatiam ipsis antea competente pro simili iure præsentandi
ijsdem concesso ad simplex beneficium seruitorium cõsistens in sola quarta parte red-
5 dituum dismembrata ab eadem † Abbatia;
nam quidquid sit de huiusmodi exceptione;
illam Domini censuerunt esse reijciendam
ad aliud iudicium super eo principaliter intentandum ab Incolis, cùm illud laudum
6 habens ex prædictis vim transactionis, † sẽper dicatur esse in statu validitatis, donec
per tres sententias conformes abrogatum
remaneat, *Rota decis. 86. num. 8. & 9. par. 6. decis. 126. num. 9. & dec. 312. num. 19. par. 10. recent.*

Minus obstat quoad secundam obseruãtiam, seù præscriptionem excludi per litem
motam ab Incolis de anno 1618. occasione
præsentationis factæ à Domino Palatij in
personam Petri Paternain, quia dum in hac
lite, non obstante eorum oppositione Ordinarius per sententiam declarauit, Petrum
esse instituendum, Summ. Thomæ *num. 8.*
quæ ob non prosecutã appellationem tran-
7 siuit in iudicatum, † hinc non posse ex eo
dici interruptam præscriptionem, & obseruantiam prædictam docet *Felin. in cap. illud num. 17. vers. decimaquarta conclusio de præscript.* quem sequuta est pluries *Rot.* & signantèr
coram Seraph. decis. 1273. num. 3. & 1459. nu. 15. coram Buratt. decis. 172. num. 16. cum plurib. ibi allegatis, & coram Bich. d. dec. 361. num. 23.

Frustra denique opponebatur contra tertium fundamentum resolutionis sententia
Rotalis antiquitùs obtenta ab Incolis super
pertinentia controuersa, & in iudicatũ tran-
8 sacta, quia ius ex illa resultans † vel fuit penitùs sublatum ex laudo subsecuto, & alijs
præ-

prædictis, vel redditum adeò turbidum, vt ex eo deduci nequeat sufficiens probatio
9 status anterioris, † quæ ad vltimum infringendum debet esse talis, vt contra eum nihil valeat opponi, iuxtà firmata post *Butr. Lambert. & alios per Rot. in recent. decis. 73. nu. 18. & 3. par. 11. decis. 90. num. 12. & 13. par. 12. coram bo. me. Card. Celsi d. decis. 245. num. 4. & 5. & decis. 367. num. 5. 6. & 10.* cum alijs cumulatis coram *R. P. D. Otalora Præside Granaten. in Melenitana Beneficij* 10. *Februarij* 1666. *§. Minus relevat cum seq.* confirmata coram *eodem* 23. *Iunij eiusdem anni*.

Probato igitur ex prædictis bono iure Thomæ, & illius quasi possessione præsen-
10 tandi ex varijs præsentationibus, † quarum vnica effectum sortita sufficeret, vt post *Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 52. & 90. de caus. possess. & propr. Roman. cons. 311. nu. 7. Oldrad. cons. 312. nu. 2. & Dec. cons. 117. sub num. 2.* firmauit *Rota coram Bich. decis. 188. num. 5.* non
11 fuit dubitatum † quin eidem debeatur manutentio, ex *Rota coram Seraph. dec. 499. in princ. apud Posth. de Manut. decis. 772. num. 18. & 207. num. 5. & in rec. decis. 247. nu. 2. par. 4. tom. 2.*
12 & Michaeli ab eo præsentato † institutio *dd. cap. quarelam de elect. & cap. Consultationibus de iurepatr. & ibi Butr. num. 5. Dec. cons. 134. sub n. 1. & Rota coram bo. me. Card. Celso d. decis. 245.*
13 *num. 1.* cuius idoneitas non fuit † controuersa, & probata remansit ex attestatione Examinatorum Synodalium, *Rota coram Bunatt. dec. 140. num. 14.*

Et ita decisum fuit, vtraque Parte informante.

REVERENDISS. D. ALBERGATO Sac. Rotæ Decano.

Maceraten. , seù Firmana Census.

Mercurij 13. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Limitatur conclusio, quod summa vltra fructus à creditore percepta ad euitãdum cursum vsurarum, ipso iure cadat in extinctionem sortis, vt scilicet non procedat in censibus, qui cùm sint de eorum natura irrepetibiles, consensus debitoris, & quidem expressus pro extinctione requiritur; & ideo non sufficit, quod accollatarius promiserit extinguere censum, quia sicuti ad illius extinctionem non potest à creditore cogi, ita valuit, quoad ipsum illum nolle extinguere, & pecunias in alium vsum conuertere.

SVMMARIVM.

1 *Solutio facta vltra id quod fructus important, ad euitandum cursum vsurarum, ipso iure imputatur in sortem, limita in censibus nu. seqq.*
2 *Census de sui natura sunt irrepetibiles non attendente expresso consensu, & voluntate debitoris.*
3 *Census per solutionem, seu receptionem factam vltra id quod fructus important, non ideo, sine voluntate debitoris extinguitur.*
4 *Censum extinguere licet accollatarius promiserit, non tamen potest cogi à creditore ad illum extinguendum.*
5 *Accollatarius licet promiserit extinguere censum, tamen vt ad illius extinctionem deueniat, vel interpellatio iudicialis, aut saltem explicita declaratio interuenire debet.*
6 *Accollatarius licet promiserit extinguere censum, tamen respectu creditoris, potuit nolle extinguere.*
7 *Census extinctione cessante fructus censuario, & etiam illius cessionario debentur.*
Censuarius manutenendus est in quasi possessione exigendi fructus suorum censuum, quod etiam in illius cessionario procedit. ibidem.

DECISIO CCCXVI.

QVIDQVID sit de veritate calculi hodie exhibiti ab hærede Gentilis ad ostẽdendum fructus à Patribus Barnabitis perceptos ex fundo censito longè exuberare illos debitos ab eodem Gentile pro vtroque censu, & de responsione eorundem Patrum ex alio calculo, siue notula iurata per eos producta; Adhuc ea non obstante Domini steterunt in decisis corã me die 27. Februarij anni præteriti.

Quia licèt verissima sit iuris conclusio, summam vltrà fructus perceptam ad euitandum cursum vsurarum, † imputari ipso 1
iure in sortem, iuxtà celebrem *Text. in l. 4. C. de compensat.* Ea tamen limitatur in censibus,
2 in quibus † de sui natura irrepetibilibus extinctio non inducitur ipso iure per compẽsationem, nisi accedat explicita voluntas
3 debitoris, † ita plenè discusso articulo respondit *Ranuccius apud Cenc de Cens. quæst. 83. num. 6. à vers. contrarium tamen, & idem Cenc. quæst. 103. num. 8. & seq. & quæst. 180. num. 5. Merlin. de pignor. lib. 5. quæst. 5. nu. 12. Molina de contractib. disputation. 560. nu. 3. Rota decis. 29. nu. 13. par. 9. tom. 1. recent. & decis. 175. nu. 6. par. 11. & coram bon. mem. Bichio decis. 415. nu. 10.*

Neque huiusmodi voluntas visa est posse in præsenti deduci ex eo, quia Gentiles emendo Prædium à Mutio Originario censuum debitore promiserit illos † extin- 4
guere, quia dum vigore huiusmodi promissionis ad extinctionem cogi non poterat à Barnabitis creditoribus, vt inquit *Cenc. de Cens. quæst. 106. sub nu. 15. vers. sed posset,* hinc semper firmatum remanet, quod ad effe-
5 ctum extinctionis † fuisset necessaria iudiciaria, vel saltem extraiudicialis Gentilis congrua oppositio, seu declaratio, ea ratio-
6 ne, † quia respectu creditorum potuit nolle extinguere, vt ait *Rot. coram Bichio,* cum alijs supra allegatis.
7 Et ità cessante extinctione, † Domini cẽsuerunt manutenendas esse Orphanas Patrum cessionarias in possessione exigendi fructus vtriusque census, ex traditis per *Posth.*

Posth. de manutent. obseru. 55. num. 5. & per totam, Rot. decis. 503. num. 3. apud Cenc. de censib. coram bo. mem. Card. Celso decis. 325. num. 11. & alios relatos in § *final. alterius decisionis.*

Vtraque parte informante &c.

Supra in hac eadem parte adest altera præsentis causæ Decisio, quæ hic confirmatur, & vt ibi in ordine 38. coram eodem Reuerendiss. Decano.

R. P. D. MATTHÆIO.

Fauentina Successionis.

Mercurij 13. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Primogenitura constituta à Patre in fauorem sui filij imputationi, & collationi prætendebatur subiecta ab alijs fratribus, sed contrarium pluries à Rota decisum hodie denuò confirmatum est, quia illa remanere debebat præcipua fauore ipsius filij, & aliorum suorum descendentium; cùmque cæteris fratribus salua remaneret legitima, nõ remanet cur amplius de imputatione, vel collatione tractetur, quæ & in dubio semper excluditur, & nunquam admittitur quoties, vt hic, de contraria voluntate Patris non constat, quæ quia ex pluribus argui prætendebatur, ad sequens Summarium, & Decisionem recurrit.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, cuius non controuertuntur requisita ad vulg.* decis. Caputaq. *remanet valida, & confirmari debet.*

2 *Donatio simpliciter à Patre facta in fauorem sui filij, semper de iure eidem filio imputatur.*

3 *Primogenitura facta à patre filio cadit sub collatione attenta voluntate ipsius patris.*

4 *Imputatio solùm admittitur inter filios, quando pater cum testamento decessit, & filius vult detrahere legitimam, secus illo sine testamento defuncto.*

5 *Imputare non tenetur filius, quæ non tenetur conferre.*

6 *Collatio ità fit, vt vel minus recipiatur, vel totum ponatur in calculo, seù massa hæreditaria, æqualiter deinde inter hæredes diuidenda.*

7 *Obligatus ille solus remanet, qui solus promisit.*

8 *Sub collatione ea solùm cadunt, quæ immediatè proueniunt à patre.*

9 *Apotha referri debet ad eas personas, inter quas solùm obligatio exorta est.*

10 *Ius quæsitum parti non tollitur per conuentiones ab alijs factas ea absente, & non consentiente.*

11 *Voluntas declaratur ex verbis, etiam in epistola pronunciatis.*

12 *Contrahentium intentio qualis fuerit à principio, remanet ex obseruantia declarata.*

13 *Restrictio ad aliquid facta non operatur extentionem ad illud, quod non fuit expressè conuentum.*

14 *Dictio,* e non altrimente, *inducit modum ad vnguem seruandum, & omnem alium penitus remouet.*

15 *Declarationem, quam facere non potuissent auctores si viuerent, multo minus facere potuerunt hæredes.*

16 *Pacta super futura successione reprobantur à iure*

17 *Pacta futuræ successionis substinentur, si promissores vsq; ad obitum in eadem promissione permanserint.*

18 *Copia simplex nullam fidem meretur, limita vt num. seqq.*

19 *Scriptura priuata stantibus coniecturis, & admiaiculis, plenè probat.*

20 *Obseruantia præbet robur scripturæ, etiam informi.*

21 *Collatio, & imputatio excluduntur, si bona penès aliquem non sunt perpetuò permansura.*

22 *Primogenitura facta ad fauorem vnius ex filijs non confertur inter alios fratres, & per totam.*

23 *Primogenitura si non confertur inter fratres, nec illa admitti debet in pretio, aut valore bonorum.*

24 *Fratres detracta primogenitura præcipua pro primogenito, in reliquis bonis æqualiter succedunt communi parenti.*

25 *Pater non potest de inæqualitate redargui, si cæteris filijs reseruauit legitimam.*

26 *Collatio primogenituræ excluditur, si ille, qui matrimonium intuitu primogenituræ contraxit, remaneret deceptus.*

27 *Primogenitura confertur, si constat de voluntate testatoris.*

28 *Voluntates defunctorum nõ redactæ in dispositionem, nullius sunt roboris, & momenti.*

29 *Testamenta non consistunt in veritate actus, sed in solemnitatibus, quæ si non fuerunt adhibita, non sufficit dicere aliquem ita voluisse.*

30 *Consensus vtriusque partis requiritur ad perficiendum contractum.*

31 *ex Tractatu non infertur ad illius conclusionem, & num. 32.*

32 *Falsitatis suspicio in ciuilibus adimet fidem scripturæ.*

33 *Conclusio matura deliberatione capta, non autem præcedentes tractatus dubij, attendenda est, & num. 31.*

34 *Dictio* tutto ciò, *omnia comprehendit, & nihil penitùs excludit.*

35 *Ignorare nemo præsumitur id, in quo benè versatus est.*

36 *Collatio in dubio semper excludenda est.*

37 *Aduentitia non autem profectitia reputãtur bona, elargita filijs non eorum intuitu, sed aliorum, & ob id imputationi non subiacent.*

38 *Tutor non potest præiudicare minori.*

39 *Ius quæsitum primogenito, eiusque successoribus pater tollere non potest, vel aliter immutare.*

40 *Ægidiana Constitutio habet locum in toto Statu Ecclesiastico.*

41 *Impugnata scriptura Scribenti non præiudicat.*

42 *Contrahentium mens qualis fuerit à principio declaratur ab ijs, quæ ab ipsis post contractum gesta sunt.*

DECI-

DECISIO CCCXVII.

INTVITV matrimonij, quod Marchio Gregorius Spada, filius primogenitus Iacobi Philippi, contraxit cum Marchionissa Camilla Fantutia, reciprocè conuenerunt Senator Federicus Fantutius, dictæ Camillæ Auus paternus, & clar. mem. Cardinalis Bernardinus Spada, dicti Gregorij Patruus, quod ille, & Margherita Anguisciola Auia paterna eandem Camillam deberent hæredem instituere; Et iste vice versa teneretur intra spatium octo annorum, erigere primogenituram annui redditus librarum 32. mil. Bonon. vnà cum Marchionatu valoris librarum 64. mil. & istæ conuentiones factæ fuerunt hinc inde ad fauorem descendentiæ masculinæ eiusdem matrimonij, vt constat ex Capitulis matrimonialibus, sub die 30. Maij 1631. datis in Summ. Marchionis n. 1.

In executionem huius sponsionis, & vt primogenituræ onus, non tantùm ipse bo: mem: Cardinalis promissor substineret, sed etiam, vt cum alijs fratribus esset commune: Obtinuit, vt R. P. D. Virgilius pro duabus, & D. Iacobus Philippus, pro tribus sextis partibus concurrerent, & ipse pro vna obligatus remansit, pacto adiecto, quod in casu deficientiæ lineæ masculinæ, ex dicto matrimonio, bona contributa reuerterentur ad eosdem pro rata, siuè ad eorum hæredes, & successores, vt patet ex Apocha inter eos confecta: data in eodem Summ. num. 2.

Verùm ipse D. Cardinalis hanc eandem primogenituram posteà constituit in nonnullis bonis emptis pro tribus ex sextis partibus, existen: in Territorijs Bononiæ, & Ferrariæ, ex pecunijs prædicti Iacobi Philippi, post cuius obitum assignata fuerunt eidem Gregorio, non obstante quod in illius hæreditate successerint septem filij masculi, & tres fœminæ in ætate pupillari existentes, quarum tutelam, cùm suscepetit D. Cardinalis Spada inuentarium confecit, & huiusmodi bona, vti communia descripta fuerunt, vt in Summ. R. P. D. Spadæ num. 1. lit. B.

Cùm verò posteà ipse Marchio Gregorius prætenderet, vltrà primogenituram ad ipsum spectare, etiam bona paternæ hæreditatis pro sua rata, hinc iudicium iactationis iactationum R. P. D. Spada, & fratres, instituerunt contra eundem coram bo: me: Pirouano, & deinde coram R. P. D. Ottalora, & quamuis ipsi sub die 27. Apr 1667. obtinuerint resolutionem ad eorum fauorem tamen per sententiam latam à R. P. D. Castrillo sub die 23. Maij 1672. succubuerunt, quàm secunda vice me proponente, vti validam, & iustam, DD. esse confirmandam responderunt.

De validitate inter partes nullo prorsus
1 modo fuit dubitatum, † concurrentibus requisitis consideratis in *decisione Caputaquens.* 362. *part. secunda*; Exindè tantummodò illius iustitia impugnata fuit; contra quam duo præcipuè in hac propositione opponebantur; Primùm, primogenituram fuisse pro medietate constitutam ex proprijs pecunijs, seù bonis Iacobi Philippi patris ante celebrationem matrimonij, quamuis præcessissot reciproca intelligentia, & tractatus inter fratres, vt omnes contribuerent, vt ex capitulis datis in Summ. à R. P. D. Sigismundo *à num. 1. vsque ad 4.* & Informantes pro eodem hoc probant nedum ex tenore Apochæ matrimonialis, in qua Cardinalis non promisit absolutè primogenituram de proprio constituere, sed solùm dixit: Che il Signor Gregorio dentro il termine d'otto anni debba hauere in testa sua vna primogenitura, sed etiam ex Apocha posteà confecta, in qua fratres expressè declarant eorum voluntatem contribuendi, ibi: Che tutto quello, che è nella Capitulatione con il Signor Federico Fantuccia, s'intenda egualmente riferito al Sig. Giacomo Filippo, & al Padre Virgilio actiuè, & passiuè. Vltra quod etiam inter eos fuit dispositum de modo faciendi hanc contributionem. Quod eo fortius arguit certam voluntatem contribuendi, ibi: Alla quale primogenitura si dichiara il Sig. Cardinale debba concorrere per vna sesta parte, & il Padre Virgilio per due seste parti, & il Sig. Giacomo Filippo per tre seste parti, eodem Summ. num. 5. & exindè per ipsos Informantes inferebatur habere locum conclusionem, quod dum pater simpliciter aliquid donat eius filio, nullo donationis titulo
2 expresso, † semper de iure censeri debere voluisse filio imputari, *Bart. in l. 1. § sed si num. 1. ff. si quis à Parent. fuer. manum. Alex. in illud num. 5. in fin. vers. secus C. de collat. Corn. cons. 64. nu. 8. lib. 2. Peregr. de fideic. art. 36. n. 125. Merlin. de legit. lib. 2. tit. 2. quæst. 20. num. 25. Rota coram Scraph. decis. 508. nu. 3. & Adden. ad Greg. decis. 568. num. 13. & decis. 242. num. 17. par. 8. recent.*

Alterum, quod bona delata in filium titulo primogenituræ cadant sub collatio-
3 ne, quotiescumque † concurrat voluntas patris, ad hoc, vt fiat imputatio, alias fuit firmatum coram *Merlin. decis. 586. num. 3.* & nuper *in Bononien. separationis Bonorum 5. Iulij 1662. & 15. Iunij 1665. coram bo. me. Verospio*, & hanc voluntatem arguebant, quia cùm esset requisitus constituere ipse Iacobus Philippus pater à P. Virgilio primogenituram declarauit se abhorrere filiorum inæqualitatem, vt in eius epistola, Summ. num. 1. *ibi*: Non voglio tratanto lasciar di dire, che non approuo punto, anzi del tutto escludo, che si scrituri col Signor Federico à nome mio, perche non vorrei incontrare, come incontrarei senz'altro, l'indignatione, & odio degl'altri miei figlioli, quando apprendessero, che io hauessi voluto fare delle nouità, e disparità in danno, e pregiuditio loro. *Et in alio loco*: Non

vo-

voglio anche lasciare di dire, e di humilmente supplicare il Sig. Cardinale, e V. R. ad hauer riguardo di non volermi angustiare, & impouerire in vita mia, perche dieci maschi, che io mi ritrouo, n'habbia da impinguare, & arricchire vn solo. Quod eo euidentius dicebant iidem informantes pro R. P. D. Spada comprobatum remanere ex quadam alia P. Virgilij epistola, quam nominat alia epistola Cardinalis, data in Sum. *num. 2. in his verbis*: V. R. mi scrisse il Mercordì 2. Aprile di hauer proposto al Sig. Giacomo Filippo, che Sua Signoria poteua dare à Gregorio suo figliolo in gratia della primogenitura quella portione, che li saria toccata, post mortem, ne'beni di esso Sig. Giacomo Filippo. *Et in eadem epistola ibi*: Scrissi d'hauer detto à Giacomo Filippo, che potrebbe assegnare à Gregorio la sua portione, che li toccarebbe, morendo esso Giacomo Filippo. Indè cùm creata fuerit primogenitura, censeri debet fundata tantummodò in bonis ad ipsum spectantibus post mortem patris, ex quo pater tàm enixè inspexit, nè inter filios aliquam inæqualitatem constitueret.

Quibus tamen binis motiuis nõ obstantibus. Placuit DD. amplecti resolutiones in reiteratis huiusmodi causæ propositionibus sæpè sæpiùs captas ad fauorem Marchionis Gregorij collationem excludentes. Itaque, aut R. P. D. Spada, & fratres insistunt, Marchionem Gregorium teneri conferre, & ista collatio in præiudicium Primogenituræ erectæ, vti illius subsistentiæ contraria, non admittitur, dum ex ea bona, quæ indiuisa remanere debent, diuisioni subijcerentur in totalem fideicõmissi euersionem, vt fuit firmatum 23. Maij 1672. in hac eadẽ causa in principio, coram R.P.D. Castrillo; Aut intendunt ipsum bona huiusmodi habita in vita patris debere imputari, & multo minus vti possunt illa prærogatiua, attento quod Iacobus Philippus decessit ab intestato, quo casu locum non ha-
4 bet, & solùm † admittitur, quando pater decessit cum testamento, & filijs legitimam detrahere intendit, *l. si non mortis, ff. de inoffic. testam. Castrens. in l. si cum dotè, §. si pater, ff. solut. matrimon.* & vt notant etiam Scribentes *in l. prima vbi glos. in verb. flagitauerit, & ibi Bartol. in princip. C. de collat. Mangil. de imput. in præfat. num. 6. Fontan. de pact. nupt. claus. 4. glos. 1. nu. 49. Cutel. de donat. disc. 2. par. 10. num. 32. Peregrin. de fideicomm. art. 36. num. 5. Gionagnon. consil. 10. n. 7. lib. 2. Rot. decis. 66. num. 22. par. 4. tom. 2. recent.* & dato quod huiusmodi bona ipse conferre non teneretur, nec etiam imputare com-
5 pelli poterit, † dum valet argumentum negatiuè, bona scilicet non conferuntur, ergo non imputantur, *l. illud, vbi DD. C. de collat. Paris. consil. 56. num. 20. lib. 1. Cephal. consil. 183. num. 23. Molin. lib. 2. tit. 2. quæst. 1. num. 24. Thomat. decis. 50. num. 126. Rota coram Seraph. dec. 568. num. 7.*

Vndè si haberet locum aliquis ex his terminis collationis, vel imputationis, ille restringeretur dumtaxat ad collationem, & solùm quæstio esset, An bona habita in vita conferrentur cum alijs fratribus cohæredibus, & hoc practicari solet recipiendo minus, vel ponendo in calculo, & massa
6 hæreditaria habita in vita, † & deinde illa æqualiter inter hæredes diuidenda venit, vt probat *Text. in l. dotis 5. C. de collat. Ricciard. tit. de collat. num. 5. vers. cautò minus fol. mihi 186. Thomat. dec. 50. nu. 13.*

At optimè perpensa integra facti serie, quod ipse Cardinalis patruus matrimoniũ stabiliuit; quod primogenituram promisit, quod infra octo annos illã fundare se obligauit; quod pacta benè visa in ea apponere sibi reseruauit, quod sua bona ad hunc effectum obligauit; quod ipse bona emit, & denique, quod totum negotium ipse perfecit; indubitati iuris est remanere exclusam prætensam collationem; Quia vt ex his patet, cùm ipse solus in Capitulis matrimonialibus promiserit Senatori Fantutio Marchionem Gregorium habiturum primogenituram annui valoris librar. 32. mil. pro qua se ipsum, & bona sua propria obligauit, nulla facta mentione Iacobi Philippi, vt in Summ. Marchionis *num. 1.* ipse
7 solus † dicitur remansisse obligationi obnoxius, *Bart. in l. prima §. nunciatio num. 13. & seq. ff. de nou. oper. nunc. Dec. cons. 21. num. 11. Soccin. sen. cons. 154. num. 7. lib. 2. & 113. nu. 2. lib. 4.*

Propterea cum ipse Marchio Gregorius recognoscat primogenituræ beneficium, de quo agitur, ex persona bo: me: Cardinalis eius patrui, non autem ex persona Iacobi Philippi patris, vti sibi ab extraneo pro-
8 uenien. † non tenetur illam conferre cum suis fratribus, cùm solùm sub collatione cadant, quæ immediatè à patre proueniunt, *l. vt liberis, & l. fin. & ibi Scribentes C. de collat. Paris. cons. 130. num. 6. lib. 1. Surd. cons. 229. nu. 7. Maluas. cons. 100. num. 33. & seq. Medic. in tract. de compens. par. 1. quæst. 15. nu. 4. Vasq. de success. resol. 2. § 19. num. 29. Merlin. de legit. lib. 2. tit. 2. quæst. 27. num. 3. Andreol. contr. 380. num. 1. & 2. Mangil. de imputat. quæst. 12. num. 30. Thesaur. decis. 45. num. 9. Thomat. decis. 50. num. 145. cum seq. & num. 165. Rota in Romana Legitimæ 30. Ianuarij 1660. coram R. P. D. Taia.*

Apocha autem inter D. Cardinalem, & alios duos fratres confecta, qua R.P.D. Spada, & alij fratres in præteritis propositionibus vsi fuerunt ad comproban. necessariũ collationis effectum, visa fuit DD. minus concludens, etiamsi in ea Iacobus Philippus pater reperiatur obligatus concurrere ad primogenituræ erectionem pro tribus sextis partibus, & sic bona saltem pro medietate controuerti nequit, quod non sint paterna, & illa conferre teneatur. Quoniam animaduertebant DD. Apocham non importare immediatam obligationem fratrum ad fauorem Senatoris Fantutij, ergà quem eorum obligatio directa non legitur, & conuentiones de contribuendo inter ipsos

sos initæ, respiciunt dumtaxat indemnitatem ipsius Cardinalis, qui solus erat in Capitulis matrimonialibus obligatus, & quem solùm ipse Senator conuenire pote-
9 rat, dum cum illo solo † contraxit,& ideò apocha referri debet ad ipsos paciscentes, inter quos solùm obligatio exorta fuit, *l.sed Iulianus §.primo ff.ad Sen.Conf.Maced.Bart.in l. qui in aliena §.si quis putabat, ibique Iaf.nu.11. ff.de acquir.hared.Alciat.reg.2.præsumpt.24.n.5. Castr.cons.104.num.1.lib.1.Surd.conf.19.num.8. & 9. Rota coram Buratt. decis.690.num.6.& 7. & dec.64.num.7.par.4.tom.2.rec.* Quamobrem cùm post promissionem à D. Cardinali factam cum obligatione propriorum bonorum in capitulis matrimonialibus fuerit quæsitum ius Marchioni Gregorio,& illius descendentiæ, ad quorum fauorem illius obligatio cantabat, & post ius ab ipso quæsitum, conuentiones, quæ posteà initæ fuerunt à fratribus pro indemnitate D. Cardinalis, & assecuratione suæ obligationis nullum præiudicium inferre potuerunt eidem
10 Gregorio absenti,†qui nullum consensum huiusmodi conuentioni præstiterat, *Grat. discept.924.nu.4.5.11.12.& 14. & seqq. Larrea decis.Granat.33.nu.56. Adden.ad Greg.dec.568. num.13.*

Quam D.Cardinalis stipulationem etiam ipsemet Iacobus Philippus comprobauit, qui etiamsi in Apocha remanserit obligatus pro tribus sextis partibus, melius tamen existimauit, quod scriptura cum Senatore Fantutio conficeretur sub nomine D. Cardinalis, adiecta ratione in epistola data in Summ.*num.3.* ibi: Perche Gregorio hauesse à riconoscere maggiormente il benefitio dal Sig. Cardinale, e da Vostra Reuerenza, e douesse hauerlene maggior obligatione.
11 Qua ratione † inspecta, negari non potest, quod eius voluntas non remaneat penitus declarata, *l.cum Pater §.Dulcissimis ff.de leg.2. Parif.conf.16.n.27.lib.3. Menoch.conf.99 n.141. lib.1.Rot.coram Buratt.dec.806.num.4. & 5.*

Istaque omnia eo magis corroborata remanent ex obseruantia, quia ipse D.Cardinalis proprio nomine primogenituram promisit, bona emit, primogenituræ assignauit, & à Senatore Fantutio quietantiam reportauit; aliaque gessit, quæ erant necessaria ad illam firman. suæque indemnitati
12 consulen, in Summ. *num.3.* † Ideòque ex indubitata obseruantia oritur incontrouertibilis declaratio quænam fuerit ab initio contrahentium intentio, *Crauett. conf.101. num.7.Grat.disc.716.num.19.Rot.decis.79.nu.7. par.10.rec.*

Hinc non nocet Marchioni Gregorio, quod in scriptura assignationis fiat relatio ad Apocham factam inter fratres, quia illa est restricta ad pactum reuersiuum in dicta
13 Apocha insertum, † quæ non operatur quoad alia, de quibus particularis, & expressa conuentio non intercesserat inter D. Cardinalem, & Senatorē Fantutium, *Alex. conf.46.num.8.lib.2.Parif.consil.39.nu.18.& seq. lib.1. Rot. decis.469. num.6. par.6.rec.* & quod amouet omnem difficultatem, illud esse videtur, quod assignatio emanauit cum expressione: Che il Sig. Marchese Gregorio goda la primogenitura, nel modo però, che si dispone nella sopradetta Scrittura stabilita frà il Sig. Cardinale, e il Sig. Federico li 30. Maggio 1631. e non altrimente;
14 Et ex huiusmodi † dictione manifestè resultat, mentem fuisse, vt ad vnguem deberet seruari modus ibidem præscriptus, & omnis alius excluditur, *Parif.conf.19.nu.20. lib.2.Rolan.conf.63.nu.42 lib.2.Gratian.discept. 587.num.11.Rot.dec.61.num.4.par.11.rec.*

Eoque modo multo minus obstat pactū inter eos deductum, Che le regole della primogenitura si faccino à satisfattione delli Signori Fratelli, quia cùm immediatè subdiderint in regulis potissimum declarari quod primogenitura la si fà solamente in gratia del sudetto matrimonio con la Sig. Camilla, & à fauore de' figli, e descendenti maschi de primogenito in primogenitū. Patet ipsos nimis apertè declarasse, quod regulæ faciendæ deberent famulari fauore matrimonij cum certa persona concludendi, & natura ipsius primogenituræ, & cum regulæ non obligent D. Marchionem ad conferendum bona primogenituræ, ideò non debet diminui fauor sponsæ principalitèr, & vnicè contemplatus in illis, quod vtique contingeret, si Sponsus cum regulis obligaretur ad conferendum primogenituram, & in illis constituendis, cùm D. Cardinalis esset optimè consciùs de voluntate Iacobi Philippi fratris, dum primogenituram assignauit, constituit tantùm regulas circà modum, & ordinem succedendi, nullamque mentionem fecit de eius voluntate circa hanc imputationem. Vndè ex pacto faciendi regulas nullatenùs potuit inferri ad voluntatem paternam circa imputationem, vel collationem super qua si nullam declarationem fecit Iacobus Phi-
15 lippus: immò, † nec D.Cardinalis in dicta assignatione, multò minus, his defunctis, possunt fratres de Spadis aliquam declarationem desumere, *DD. in l qui Romæ, §.Flauius, ff.de verb.oblig.Rot.decis 419.nu.13 coram Dunozett.iun.& decis 361.num.31.par.11 rec.*

Nec releuat, quod in vim *l. pactum 15.C. de pact.& l hæreditas 5. ff. de pact. conuen. DD.*
16 reprobent † huiusmodi promissiones successionum, quoniam isti textus non habent locum in casu, de quo agitur, ex quo promissores in eorum sponsione permanserūt
17 vsque ad obitum, † & ideò huiusmodi pactum optimè sustineri valet *l.fin.vbi Castr. num.8. Aret.num.8.C.de pact. Bart.in l.stipulatio hoc modo concepta num.4.ff.de verb. oblig. Bald. in l.ad nostram il secondo, num.7.de iur.iur. Molfes.consil.38.num.18.Gomez ad l.Taur.22.n.31. Molina de primogen. lib.2. cap.3. num.4. Rot.in recent.dec.166.num.12.par.9.*

Minus etiam obstat, quod non exhibeatur Apocha originalis, qua Iacobus Phi-

lippus promisit concurrere quoad consti-
tutionem primogenituræ pro tribus sextis
18 partibus, sed tantùm simplex copia, † quæ
nullam mereretur fidem, *Auth. si quis in ali-
quo. C. de eden. cap. 1. de fide instrument.* Quo-
niam multa concurrunt, quæ illius existen-
tiam plenè probant. Primò, adest confes-
sio Notarij, original remansisse penès D.
Cardinalem; Secundò, corroboratur ex
alia assertione ex alio instrumento celebra-
to, Summ. *num.* 10. Tertiò, ad formam d.
Apochæ idem Iacobus Philippus persoluit
pretium dictæ primogenituræ, Sum. *nu.* 30.
& his adminiculis, & coniecturis concur-
rentibus, remanet illius veritas, & existen-
19 tia satis firmata, † & in hoc casu scriptura
priuata plenè probat *Rota decis. 164. num. 3. &
decis. 191. num. 12. par. 8. recent.* Quibus addi-
20 tur obseruantia, † quæ efficit, vt scripturę
informi deferatur, & ab ipsa robur accipiat,
*Gratian. discept. 95. num. 8. Rot. coram Buratt. de-
cis. 10. num. 21. & ibi Adden. num. 32. & seq. co-
ram Merlin. decis. 294. num. 22. & decis. 572.
num. 2.*

Cæterùm collationē penitùs excludunt
non solùm pactum reuersiuum in capitulis
matrimonialibus appositum, vbi conuen-
tum fuit, quod deficiente linea masculina,
Gregorij bona in primogenituram assigna-
ta reuerti deberent ad eosdem contribuen-
tes pro rata contributa, quod omnem col-
21 lationem, vel imputationem † excludit, ex
quo dicta bona non sunt perpetuò reman-
sura penès Gregorium *Bald. in l. quoniam ff.
de inoff. test. Hier. Laur. in l. si emancipati nu. 389.
C. de collat. Tiraq. in l. si vnquam verbo susceperit
liberos num. 174. C. de reuoc. donat. Margil. de im-
put. quæst. 14. num. 8. Merlin. de legit. lib. 2. tit. 2.
quæst. 9. num. 19. Peregrin. de fideic. art. 37. nu. 23.
Merlin. decis. 563. num. 8.*

Verùm etiam quia cùm huiusmodi bona
delata fuerint in filium ex paterna Indul-
gentia titulo primogenituræ, & ad conser-
uandum familiæ splendorem, & Domus
de Spadis magnificentiam, diuisioni, & se-
22 parationi subiecta esse nequeunt, † & per
consequens remanent exempta à collatio-
ne, ex quo ea, quæ æqualiter inter fratres
diuiduntur contra Testatoris mentem pri-
mogenituram penitùs destruunt, *Bald. in
Auth. ex testamento sub num. 39. C. de collat. & in
l. cunctos Populos, nu. 36. C. de Sum. Trin. & Fid.
Cath. Menoch. cons. 1116. n. 6. & 7. Surd. cons. 427.
num. 53. & seq. Cephal. cons. 3. num. 5. & sequen.
Cyriac. contr. 312. num. 67. Tiraq. de primogenit.
quæst. 51. num. 1. & seq. Michelor. de fratr. quæst. 1.
cap. 32. num. 1. Andreol. controu. 380. nu. 17. Tho-
mat. decis. 50. nu. 171. Rot. in Bononien. separatio-
nis bonorum 15. Iunij 1661. coram bo. me. Vero-
spio*, & ad præseruandam huiusmodi pri-
mogenituram non solùm non debent bona
23 conferri, † sed illa nec admitti debent in
pretium, aut bonorum valorem, *Menoch.
d. consil. 1166. num. 9. Margil. de imput. quæst. 37.
num. 12. 14. & 15. Peregr. de fideic. art. 26. n. 107.
& seq. Fachin. contr. 48. nu. 7. lib. 7.* contra quam
assignationem alij fratres, nec vllam quæ-
rimoniam facere iustè possunt, nec aliqua
compensatio illis debetur, sed detracta pri-
24 mogenitura, † quæ ad fauorem primoge-
niti inuiolata remanere debet cum eodem
primogenito in alijs bonis paternis pro
æquali portione succedunt, vt latè firmat
*Cephal. cons. 3. num. 59. vers. aggredior, & seq. &
cons. 174. per tot. Rosental. de feud. cap. 7. conclus. 23.
num. 21. cum seq. Intrigl. contr. 2. art. 5. num. 388.
Cyriac. contr. 312. num. 117. & seq.* & hoc mo-
do Pater inspiciendo ad familiæ conserua-
tionem, redargui non potest de inæquali-
tate, dum habet liberas habenas disponen-
di de rebus suis eo modo, quo sibi magis
25 placuerit, † & filijs nullam iniuriam defert,
dum illis non aufert legitimam, *Alciat. con-
trou. 8. num. 12. lib. 2. Menoch. cons. 272. num. 12.
Honded cons. 89. num. 14. & cons. 92. nu. 50. vol. 1.
Cyriac. contr. 312. num. 6.*

Quibus assistit etiam promissio facta à
Federico, & Camilla Anguisciola relin-
quendi post eorum obitum heredem vni-
uersalem Camillam sponsam, eiusque de-
scendentes masculos. Quæ cum stipulata
fuerit in correspectiuitatem d. primogeni-
turæ, & ambo eam executioni demanda-
uerint, vt in Summ. *num.* 1. quando bona
ad hunc effectum assignata essent conferen-
da, deficeret validitas contractus correspe-
ctiui, & remaneret alter ex contrahenti-
bus deceptus, dum respectu huius primoge-
nituræ credendum est ipsum fecisse promis-
26 sionem omnium suorum bonorum, † & ad
euitandam hanc fraudem, & deceptionem
simpliciter intrare debet collationis exclu-
sio, vt in puncto firmauit, *Surd. cons. 143.
num. 34.*

Agnouerunt fratres de Spadis ista esse
vera, & sine difficultate transire; ideò mu-
tato consilio in his vltimis informationi-
bus stabiles pedes fixerunt in eo, quod hu-
iusmodi bona fuerunt ex voluntate patris
assignata Marchioni filio pro eius portione
hæreditaria, & quamuis Rota admittat,
quod bona assignata pro primogenitura
27 conferri debeant † quando de expressa Te-
statoris voluntate constat, quod illa confe-
rantur cuius paternum iudicium amplecti
necesse est, ex *Authentica ex Testamento*, &
in corpore, vndè sumitur, *C. de collat.* vt
etiam firmatum fuit *in Bononien. separationis
bonorum 15. Iunij 1662. coram bo. me. Verospio.*

Attamen difficultas fuit, quod ista con-
clusio illis fauere non possit, dum DD. non
habuerunt hanc voluntatem pro iustificata,
& cum de expressa nullibi doceatur tacita,
quæ resultare dicebatur ex epistolis in Sum-
mario datis, visa fuit nullum habere subsi-
stentiæ fundamentum, etenim ante om-
nia ponderari debet, quod Iacobus Phi-
lippus decessit sine testamento, & etiamsi
habuisset intentionem, quod dictæ primo-
genituræ bona caderent in portionem hæ-
reditariam debitam ab intestato Marchio-
ni Gregorio remansit, tamen illius volun-

tas imperfecta, dum nihil in sua morte de hoc disponere voluit, & propterea cum ipse Marchio successerit ab intestato hæreditas dicitur illi delata à lege, & non ab homi-
28 ne, & † ligari non debet ab antecedentibus voluntatibus morientium non redactis in dispositionem, sed totam hæreditatem sine aliquo onere accipere debet pro æquali portione cum aliis, qui pari modo in eodem gradu ab intestato veniunt, iuxtà doctrinam, *Bald. in l. si emancipati sub num. 15. C. de collat. Alexander cons. 44. in fine lib. 5. Cephal. cons. 436. num. 117. & seq. tom. 3. & cons. 125. num. 36. & seq. lib. 5.* & epistolæ, in quibus tota vis fratrum de Spadis, consistit, non probant continuationem voluntatis Iacobi vsque ad obitum, ex quo habere non possunt vim testamenti, quia testamenta non consistunt in veritate actus, sed in so-
29 lemnitatibus, † quæ nisi adhibeantur, non sufficit dicere quem aliquid voluisse, dum vixit, iuxtà *Text. in l. hac consultissima C. de testam. Gomes. cons. 382. num. 4. lib. 2. Rota in rec. decis. 81. num. 12. par. 7.* Verùm nec aliqua probatio deduci potest huius voluntatis de tempore, quo ipse vixit ex eisdem epistolis, nam si ipsi volunt, vt attendatur ad illam probañ, epistola Iacobi exarata sub die 22. Aprilis 1631. responsiua aliarum epistolarũ scriptarum à P. Virgilio, in Summ. eorundem fratrum *num. 4.* ad hoc vt ipse Iacobus concurrere deberet ad hanc primogenituram erigen. pro scut. 20. mil. & cum alijs bonis ascenden. ad eam portionem hereditatis, quam Marchio fil. esset habiturus post eius mortem, tantum abest quod aliquem probationis gradum faciat, circa voluntatem conferendi, vel imputandi, vt quinimò ex ea remaneat exclusa penitus omnis voluntas, & intentio obligandi filiũ ad huiusmodi contributionem, ibi: Giungemi tanto nouo il dire, che frà di lei, e mè sia passato discorso, e scandagliamento intorno alle contributioni per fondare la primogenitura, che si tratta, e stabilito, che io sia per contribuire scudi venti mila di paoli, e con l'vtili, e prouisioni de' Negotij di che tutto dice hauer figurato, che supplirà alla metà del bisogno, e non sapendo considerare da quel spirito ella si sia potuto mouere à scriuermi in questa forma, mentre se io non sono diuentato smemorato affatto, non mi ricordo, che me ne habbia fiatato minima parola, & isti dicuntur simplices tractatus inter ipsos habiti, qui non habent vim obligandi, & minus argui potest ex hoc inter eos fuisse initum aliquem contractum stante, quod Iacobus Philippus in Epistola excludit omnẽ prætensionem contribuendi ad effectum erigendi primogeniturã illis verbis: Giungendomi tanto nouo quel dire, che trà Lei e me sia passato discorso, ò scandagliamento intorno alle contributioni, Quæ consensui repugnant, & tamen ad perficien.
30 contractum necesse est, † vt adsit expressus vtriusque partis consensus *l. in conditionibus, ff. de verb. signif. l. fin. C. quæ res pignor obligari poss. Rolan. consil. 37. n. 22. lib. 2. Crauett. cons. 262. num. 7. lib. 4. Rot. in Romana Census, seù depositi 28. Iunij 1645. coram bo. me. Meltio.*

Multoque minus huiusmodi collationi, seù imputationi proficua esse videtur alia epistola, quam scripsit D. Cardinalis sub die 23. Aprilis 1631. continens duas propositiones, quas P. Virgilius asserebat proposuisse Iacobo Philippo; Che sua Signoria poteua dare à Gregorio suo figliuolo in gratia della primogenitura quella portione che gli sarebbe toccata post mortem ne i beni d'esso Sig. Giacomo Filippo, & dixit illam fuisse scriptam 2. Aprilis, & successiuè refert P. Virgilium ipsi scripsisse sub die 6. Aprilis, hæc præcisa verba: Scrissi hauer detto à Giacomo Filippo, che potrebbe assegnare à Gregorio la portione, che gli toccarebbe, morendo il Sig. Giacomo Filippo: Quia contradicens Iacobus Philippus dictis P. Virgilij respondit in alia epistola: non mi ricordo, che V. R. me ne habbia mai fiatato ne pur vna minima parola; quibus contrarietatibus, optimè à D. Cardinali perpensis inter P. Virgilium, & Iacobum Philippum fratrem exortis, respondit: E quanto à questo capo, trattandosi di cose consistenti trà il Sig. Giacomo Filippo, e V. R. io non veggio come poter entrare, Vndè nihil absolutè concludere videntur istæ literæ, nec circa contributionem, nec circa collationem, aut imputationem, dum solum exhibent aliquos discursus inconcludentes, & solùm præseferunt introductionem simplicis tractatus ab alia ex partibus impugnati à quo poterant partes resilire eo modo, quo eorum volun-
31 tas eos trahebat, † ideòque non valent inducere perfectam tractatus conclusionem, *Dec. cons. 488. num. 10. Rota coram Gregor. XV. decis. 168. num. 2. & ibi adden. num. 5. & 6. & decis. 104. num. 2. par. 2. diuers. & decis. 677. num. 3. par. 2. & decis. 121. num. 8. par. 5. tom. 1. rec.*

Alia verò epistola scripta sub die 26. Aprilis 1631. à P. Virgilio ad D. Cardinalem nõ meretur allegari, vt in Summ. *num. 8.* dum non est apta ad inducendum firmam illorum voluntatem, quia caret data, subscriptione, & recognitione ad euitandum, absurdum *in l. scripturas,* & P. Virgilius noluit contenta in ea esse vera, nec constat de eius transmissione ad D. Cardinalem sub dicta die 26. &, quod peius est, imperfecta, & non terminata, & fuit ostensum continere contradictionem, & hac de causa esse
32 non potest sine suspicione falsitatis, † quæ in ciuilibus sufficit ad demen. fidem scripturæ, *Rota coram Eminentiss. Otthob. decis. 23. num. 9. & in rec. dec. 452. num. 4. par. 3.*

Vti nec confert collationi alia epistola Iacobi Philippi scripta P. Virgilio, in qua videtur abhorruisse inæqualitatem, ibi: Non voglio lasciar di dire, che non approuo punto, anzi del tutto escludo, che si

scritturi col Sig. Federico à nome mio, perche non vorrei incontrare l'indignatione, & odio degl'altri figlioli, rispetto che cessa nel Signor Cardinale,& in V.R. Quoniam ex hac epistola nullo pacto argui debet, ipsum odio habuisse disparitatem, sed tantummodo ex illis verbis manifestauit se nolle illam promittere per se ipsum, *ibi*; Che si scritturi col Sig. Federico à nome mio, sed mediante persona D. Cardinalis, aut P. Virgilij, dum dicit: Rispetto, che cessa nel Sig. Cardinale, & V.R. ex quibus verbis apparet, illi non fuisse exosam primogenituram, sed non consentiebat, quod ipse apparere deberet, vti illius auctor, & ab illa dubietate, vti ab omnibus alijs primogenituræ erectionis tractatibus, & contrarijs recessit, acquiescendo rationibus à D. Cardinali adductis, quod primogenituræ passim erigi solitæ erant à prudentissimis patribus pro conseruatione familiarum, & substentatione domorum, & hoc patri licitum est facere, absque eo quod incurrat filiorum indignationem, *ibi*; Considerandosi nella primogenitura il benefitio vniuersale della Casa, e lo splendore, che ne risulta alli Secondogeniti quãtunque meno commodi del primo; Et post hæc cùm consiliũ ad instar sapientis ipse mutauerit manifestãdo contrariam suam deliberationem alia epistola, quam P. Virgilio scripsit, istud totum negocium à se iam deliberatum patefecit, *ibi*; Dissi giá hier matina á V. R. che circonscriuessimo tutto ciò, che ella haueua scritto à me, & io á lei intorno alli discorsi, e præsupposti di contributioni, & posteà magis corroboran. hanc suam intentionem subdit -- Benche io stimassi meglio, che si facesse da loro, si per mia difesa, e scusa con gli altri miei figlioli, tuttauia, se altrimente piace à loro; facciasi come più li piace, che con gli altri miei figli, se si grauaranno, che habbia voluto far primogenitura; bastante scusa mi sarà il dirli d'hauer stimato seruitio loro l'obedire, come io deuo, e come loro douranno sempre, à i commandamenti del Signor Cardinale, e di V. R. Quæ manifestatio deliberatæ voluntatis excludit omnem ancipitem voluntatem quam ipse habere à principio poterat circa disparitatem inter filios, quæ amplius habenda non est in consideratione, cùm satis clara sit retractatio dubij tractatus, ab ipso facta, ex quo omnes præcedentes animi deliberationis, & dubij tractatus
33 voluit, vt circumscriberentur, † & ideò istę resolutiones matura deliberatione captæ, & non primæ sunt attendendæ, vt de decreto circumscripto tradit *Carleual. de iudic. lib. 1. tit. 3. disp. 34. num. 15. Rota coram Buratto decis. 574. num. 20. & in Romana census 14. Iunij 1650. coram Reuerendissimo Albergato Decano*.

Nihil penitùs releuãte repetito obiectu, quod circumscriptio amplectatur tantummodò quandam altercationẽ inter ipsum, & P. Virgilium exortam circa superabundantiam diuitiarum non autem resolutionem comprehendi portionem Marchionis filij in bonis contribuendis: dum enim antea tractatus promotus fuerat circa contributionem, & quantitatem bonorum contribuendorum, & postea ipse Iacobus Philippus immediatè literas transmiserit cum inscriptione horum verborum -- Dissi hier matina, che circonscriuessimo tutto ciò, che ella haueua scritto à me, & io risposto à lei intorno à i discorsi, e presupposti di contributioni, per necessè inferri debet, quod huiusmodi verba cadant sub circumscriptione, quæ etiam comprehendit omnia; & quæ antea dixerat circa repugnantiam, quam habebat faciendi inter filios inæqualitatem, attento præcipuè, quod qualificata fuit cum illa dictione, *Tutto ciò*,
34 cuius natura est, † omnia comprehendere & nihil penitùs excludere, *l. Iulianus 66. ff. de leg. 3. Cyriac. contr. 212. n. 27. Barbosa dict. 242 num. 1. & seq.*

Accedit, quod in eadem epistola se contributurum Iacobus Philippus promisit, *ibi*, Dissi, dico, confermo &c. e V. R. vogliono contribuisca per la metà: Et tamen, nec verbum quidem protulit, concernens voluntatem suam circa imputationem in portionem hæreditariam, quod credendum est, illam noluisse sub silentio inuoluere, si ad illam excogitasset, quam verisimile est
35 etiam non ignorasse, † vti benè versatus in similibus negotiis, quod non valuisset amplius post ius quæsitum facere, *Surd. cons. 75. num. 11. & cons. 192. num. 23. & 25. Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 2. quæst. 29. num. 47.* & fuit firmatum *in Bononien. separationis bonorum 25. Maij 1668. §. Nec est applicabilis, coram R.P.D. Celataiù*.

Mirificè etiam comprobantur ex eadem epistola D. Marchionis prætensiones collationem excludentes, quia disponendo in ea modum stipulandi contractum primogenituræ, dixit: Essendo il loro piacimento, che si scritturi à nome mio; mi contento; benche stimassi meglio, che si facesse da loro, perche Gregorio hauesse à riconoscere maggiormente il benefitio da V. R., & quia D. Cardinalis non erat satisfactus, quod Iacobus Philippus Pater contribueret tàm paruam portionem, alia epistola, quam illi scripsit, data in Summ. *num. 7. lit. B.* iterum illum molestabat, *ibi*; Marauigliarsi nõ hauer slargata più la mano à fauore, e benefitio del figliolo: Et in alio loco, iterùm contra eundem exclamauit: Contribuendo il Sig. Giacomo Filippo la metà del danaro, metteremo in sicuro il negotio per la sua descendenza, vt in Summ. *d. num. 7. lit. G.* Et cùm P. Virgilius, & D. Cardinalis essent totaliter intenti vnanimi applicatione ad finem protrahendi hoc negotium, tandem aliæ epistolæ scriptæ à P. Virgilio eidem Iacobo Philippo ipse respondit: Dissi, dico, e confermo, che

che se il Sig. Cardinale, e V. R. vogliono, che io contribuisca per la metà alla primogenitura deuo contentarmi, & acquietarmi come mi acquieto, e contento al loro volere. Absque eo quod nec verbum quidem in ea circa imputationem, vel collationem insertum legatur, & cum totale negotium remiserit sub dispositione D. Cardinalis, qui cum stipulatus fuerit capitula matrimonialia, nulla facta mentione de collatione, vel imputatione, ipsa attendi debent, à quibus diriguntur omnes alij tractatus, qui antea habiti fuerunt, & totũ illud, quod in eis expressum reperitur, intelligi debet inter partes conuentum, & conclusum, & quando esset anceps illorum
36 interpretatio, † tamen in dubio semper collatio excludenda venit, *Peregrin. cons. 97. nu. 90. Andreol. contr. 380. nu. 4. Thomat. dec. 150. num. 17. lib. 1.*

Eoque magis, quia considerabant DD. fratres fuisse inductos ad contribuen. ex motiuis à D. Cardinali illis pluries decantatis, & eius contemplatione postea moti fuerunt ad constituen. huiusmodi primogenituram, & per consequens bona elargita non respectu filiorum, sed aliorum repu-
37 tari nequeunt ipsius profectitia, † sed aduentitia, & ob id imputationi non subiacent, vt aduertit *Vasq. de success. creat. tom. 1. lib. 3. §. 20. par. 2. num. 240. & firmauit Rota in hac eadem causa sub die 7. Maij 1668. coram Ottalora §. Nec valet in fin.*

His autem stantibus, nec animos DD. mouere valuit partita cõscripta in libro tutelari à quodam Computista de ordine Cardinalis Tutoris, in quo huiusmodi bona vti hæreditaria Iacobi Philippi nuncupantur, vt in Summ. eorundem fratrum dato 4. Maij *num. 1. lit. A.* Quia, vltra quod dd. partitis nulla fides est adhibenda vti de antidata suspectis, dum D. Cardinalis tutelam filiorum nõ potuit suscipere, nisi die 3. Septembris 1636. quo obtinuit Breue à sa. mem. Vrbano VIII. nouo Summ. *num. 11.* & mortem Iacobi Philippi notam habere non poterat die 23. Augusti 1631. quo obijt, dum ipse Romæ degebat, & tamen de ordine illius partita in libro inserta legitur die 22. eiusdem mensis. Adeovt etiam, quod ipse D. Cardinalis, quando constituit Procuratorem ad suscipiendum tutelam, & curam filiorum Iacobi Philippi, nominauit eos æqualiter hæredes ab intestato dicti sui Patris, cum specifica nominatione eiusdem Marchionis, vt in nouo Summ. *num. 12.* & quando aliter fuisset, hæc bona, vti propria aliorum fratrũ ab eo in Inuentario de-
38 scripta fuissent, † tamen nullo modo subsisteret, quia non potuisset præiudicare minori, *l. certum, §. sed an & ipsos, ff. de confess. Bart. in l. huius 47. §. tutela, ff. de administrat. tut. Menoch. cons. 31. nu. 40. Cyriac. contr. 312. nu. 119. & sequent. Surd. decis. 229. num. 24. Rot. coram Durano decis. 28. num. 30. & decis. 39. num. 1. & 2.*

Vltrà quod considerandum venit, D. Cardinalem fuisse primogenituræ auctorem, & fabrum, & ab illius manibus, & industria hoc opus erectum fuit, & postquam illam intra limites certarũ rerum restrinxit, nullo
39 onere imputationis iniuncto, † spoliatus remansit omni facultate mutandi ius quæsitum primogenito, eiusque successoribus, ac alterandi volũtatem propriam, aliorumque contrahentium, *Cephal. consil. 12. nu. 34. & 35. cum seq. & cons. 337. sub num. 9. vers. veruntamen, cum sequen. vsque ad finem, Roland. cons. 10. sub num. 36. vers. circa vltimum, vol. 3. Castill. controu. iur. lib. 2. cap. 20. num. 84. Tondut. quæst. ciuil. lib. 1. cap. 51. nu. 33.* & vt optimè dixerunt alij, quos adducit *Cyriac. controu. 23. num. 36.*

Nec offuscare potest rationes Marchionis confessio per eundem emissa in Apocha vltimo loco producta pro parte dd. fratrum in qua ipse fatetur, Patrem toto vitæ cursu fuisse conquestum, quod D. Cardinalis, & P. Virgilius eum induxerint ad obligandã nimiam partem bonorum pro primogenito. At quia nihil concludunt ista verba circa imputationem in portione bonorum hæreditariorum, & illa attendenda non veniunt, ex quo nullis suffulta est solemnitatibus per constitutionem Marchiæ requisitis de forma obseruanda in contractu
40 minorum *lib. 5. cap. 25.* † quæ iuxtà Summorum Pontificum Sixti IV. & Pauli III. extentiones, omnia loca status Ecclesiastici comprehendit, *Rot. decis. 260. num. 3. par. 6.*
41 *recent.* † eo maximè attento, quod dicta Apocha à fratribus de Spadis impugnatur, *cap. ex eo de reg. iur. in 6. l. Papinianus §. meminisse ff. de inoff. Testam. Surd. conf. 176. num. 29. & seq. Rota coram Buratt. decis. 46. num. 13.* Verùm quia idem Marchio in ea renũciauit vsumfructum portionis hæreditariæ ad fauorem fratrum Romanam Curiam sequentium, & exindè contrarium conuincitur, illud non fuisse assignatum in dictam portionem hæreditariam, quæ cum gesta fuerint post
42 contractum, † videntur sufficientia ad declaran. qualis ab initio fuerit intentio contrahentium, ad *Text. in l. sed Iulianus §. Proinde ff. ad Maced. Rot. coram Buratt. dec. 89. n. 14. & in recent. dec. 108. num. 10. par. 11.*

Et his optimè consideratis, denique obstare non videtur, quod Marchio Gregorius petat, quod intus habet, dum ex bonis paternis iam consecutus fuit primogenituram; Quoniam obiectum supponit id, quod est in quæstione, imò contrarium eius, quod ex supradictis fuit probatum, bona scilicèt primogenituræ nunquã fuisse in dominio, & possessione Iacobi Philippi, qui eadem bona per ipsum empta in executionẽ propriæ, & particularis obligationis iam assignauit primogenituræ. Quamobrem cùm ex hac, alijsque innumeris rationibus excludatur quæcunque prætensio imputationis, seù collationis, non tenetur Marchio Gregorius aliquo modo se vertere contra hæreditatem Cardinalis, qui propriæ obli-

gationi jam satisfecit, dum primogenituram assignauit. Quod si dd. fratres de Spadis prætendunt D. Cardinalem excessisse fines, ipsisque præiudicasse, dum in regulis primogenituræ necessitatem conferendi, seù imputandi non expressit, incumbit illis onus assumptum probandi, & eo dilucidato actionem dirigere poterunt contra hæreditatem D. Cardinalis, tribuendo interim portionem hæreditariã debitam Marchioni Gregorio, vti filio, & cohæredi ab intestato Iacobi Philippi communis patris in hoc separato Iudicio, seù interdicto, de quo in *l.* 1 *C. quorum bonorum*.

Quæ omnia visa fuerunt exuberantia ad diluenda fundamenta exaduerso deducta, & resoluta fuerunt vtraque parte, tàm in scriptis, quàm in voce acriter informante &c.

Plurimæ Decisiones in hac causa factæ sunt omnes impressæ par. 15. recent. quæ ibi habentur in ordine 37. 377. & aliæ duæ immediatè sequentes.

R. P. D. RONDININO.

Verulana Bonorum super bono iure.

Veneris 15. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Licèt possit quandoque Iudex constituere dotem supra legitimam filiæ, spectare tamen debet, vt remaneat æquè legitima aliorum filiorum, & tantùm relinquatur patri, nè mendicare cogatur; atque ideò subhastatio, & deliberatio facta pro dote aliter constituta à nullitate saluari non potest, non obstante alio credito, seù prætentione eiusdem mulieris.

SVMMARIVM.

1 *Confessio emanata in positionibus contra confitentes plenè probat.*
2 *Legitima trium filiorũ est triens totius assis hæreditarij.*
3 *Dos quandoque maior legitima potest arbitrio iudicantis constitui, & num. 5.*
4 *Dos si maior legitima constituenda sit, & detrahenda est legitima filiorum, & tantùm relinquendum patri, vt commodè viuere possit.*
5 *Dos excessiua ad debitam congruitatem reduci debet.*
6 *Pater dotando filiam mendicare non debet contra votum naturæ.*
7 *Subhastatio excessiua ex alio credito, vel prætentione saluari non potest.*
8 *ex Diuersis non fit illatio.*

DECISIO CCCXVIII.

SENTENTIAM Rotalem b. me. Prioli, quæ præuijs duabus Decisionibus 23. Iunij 1666. & 31. Aprilis 1673. infirmauit priorem sententiam Gubernatoris Verulani Hortentiæ dotem in scutis 1200. decernentis confirmandam esse Domini dixerunt 12. Ianuarij proximè præteriti * coram me, atq; reproposita causa in decisis hodie Domini permanserunt.

Etenim quidquid circa valorem assis hæreditarij Hieronymi de Gasparis Hortentiæ patris inuoluerent hinc inde Scribentes, cùm Informantes pro Hortentia contenderent illum ascendere ad scuta 4883. Sum. eiusdem *num.* 5. Informantes autem pro Laurentio longè imminutis redditibus, atque detractis nominibus debitorũ, quorum aliquis decoctus dicebatur, atque detracto ære alieno, do quo in processu, longè minorem illum affirmabant; Dicebant Domini procedendo etiam cum positionibus confessatis coram Gubernatore Verulano ab ipsa Hortentia, & eius coniuge statum hæreditatis eius patris detractis detrahendis multum nõ excessisse scuta quatuor millia, vt in decisionibus huius causæ coram bon. mem. Priolo, & coram

1 me, † quæ confessio in positionibus facta à coniugibus, contra ipsos plenè probat, ad *Text. in l. cum precum, C. de liberal. caus. Abb. in cap. fin. sub numer 15. de confess. Rota coram Coccino decis.* 125. *nu.* 1. *&* 2. *& in recent. par.* 11. *dec.* 29. *num.* 4.

2 Ideóque cùm tres essent filij, † & consequenter legitima omnium triens, pro legitima Hortentiæ vnius ex dictis tribus filijs, tanquam tertia dicti trientis, non debeantur nisi scuta quatuorcentum quinquaginta circitèr, itavt admisso etiam aliquo maiori valore bonorum iuxtà sensum Scribentium pro Hortentia, nunquam saluari possit ab excessu sententia Verulani Gubernatoris, qui dotem Hortentiæ in scmille, & ducentum assignauit, quia licet inspecta qualitate coniugũ, & consuetudine Regionum, atq; moribus Patrisfamilias liceat pinguiorem dotẽ legitima aliquando

3 prudentis Iudicis arbitrio constituere, † id tamen permittitur quotiescumque patrimonium est adeò pingue, vt soluta dote ex bonis remanentibus, Pater iuxtà suam

4 dignitatem viuere possit, † atque salua, cuam sit aliorum filiorum legitima; non autem quando prout in casu salua non remanet aliorum filiorum legitima, neque quid superest patri, qui ideò subhastatis bonis pro soluenda dote Hortentiæ ad summam paupertatem redactus est, Sum. Lau-

5 rentij *num.* 2. *&* 3. † quia tunc dos excessiua ad debitũ bonorũ subsidiũ reuocatur, tàm inspecta persona filiorum, quibus legitima præseruanda erat, ad terminos *Tex. in l. vnica C. de inoffic. dot. & in l. prima C. de inoffic. donat.* quam etiam inspecta persona patris, cui præseruanda erant bona sufficientia pro

6 victu iuxtà suam dignitatem, † nè egere cogatur contra votum naturæ, de quo *in l. Nepos Proculo* 125. *ff. de verb. signific.* vt benè concludunt *Aretin. cons.* 17. *nu.* 16. *& seq.*

Castren.

Castren. in autentica vnde, & si parens num. 3. C. de inoffic. testamen. Fontanella de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. par. 2. num. 19. cum alijs in decisionibus huius causæ, & in *Romana Vinea 2. Iunij 1671. coram me.*

Nulla habita ratione legati, quod mater
Hortentiæ reliquit, Summ. eiusdem nu. 12.
quia hæc prætentio respicit diuersum iudi-
7 cium pro consequutione dotis, † ex quo
fuit facta subhastatio excessiua bonorum,
de qua hodie agitur, vt inter easdem par-
tes aliàs dixit *Rota coram Card. Celso dec. 209.*
8 *in princ.* Itavt eius ratio † haberi non possit,
ex regula *Text. in l. Papinianus exul. ff. de mi-
nor.*

Reliqua autem, vel jam sublata erant in decisionibus huius causæ, vel illis occurrebat Scribens pro Laurentio.

Et ità vtraque parte informante resolutum fuit &c.

Hæc, & altera immediata Decisio ambæ sunt in eadem causa.

R. P. D. RONDININO.

Verulana Bonorum super manutentione.

Veneris 15. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Manutentio hæredi conceditur aduersus factum Iudicis nulliter, & iniustè procedentis, etiamsi ille nunquam possederit, quia prosequutus erat litem contra defunctum agitatam, & ideò manutentio, quæ illi si viueret concedenda foret, ex eius persona non denegatur, sed hæredi conceditur. Iniustitia verò, seù nullitas apparere visa est, quia processum fuit ad deliberationem pro dote admodum excessiuè constituta, quæ facta executione, nec etiam pro summa debita substinetur.

SVMMARIVM.

1 *Subhastatio bonorum facta pro dote excessiua remanet nulla, & nu. seqq.*
2 *Exequutio excessiua est nulla in totum, nec est reducibilis pro summa debita.*
3 *Manutentio datur possessori, etiam eiecto auctoritate Iudicis nulliter procedentis, si nunquam habuit se pro spoliato.*
4 *Preseruatio non potest dici facta in decisione, si de ea tantùm obiter, & per modum discursus mentio habita sit.*
5 *Acceptans sententiam dicitur etiam acceptare preseruationem in eadem sententia factam.*
6 *Manutentio super bonis hæreditarijs non potest dari hæredi, qui nunquam possedit, limita vt num. seq.*
7 *Hæredi prosequenti litem à defuncto intentatam competit manutentio, quæ veniret concedenda defuncto, si viueret.*
8 *Lis, & instantia cæpta cum defuncto continuari potest cum illius hærede, & ab eodem hærede.*

DECISIO CCCXIX.

MANVTENTIONEM quam 12. Ianuarij * proximè præteriti dandam esse Laurentio de Gasparis Domini dixerāt vt in decisione eadem die coram me, iterum innouata disputatione illi concedendam esse hodie Domini responderunt.

Etenim posita excessiua dote Hortentiæ
decreta, vt in Decisione hac eadem die co-
1 ram me super bono iure, † consequens est,
vt subhastatio bonorum Hieronymi Patris
quam pro satisfactione suæ dotis Horten-
tia obtinuit nulla fuerit, veluti ex credito
nullo proueniens, itavt consumata exequu-
tione vigore sententiæ Verulani Guberna-
toris decernentis subhastationem bonorum
2 ex credito excessiuo, † exequutio sit nulla
in totum, neque reducibilis pro summa
debita scutorum centum quinquaginta, ad
quæ dos Hortentiæ ascendebat, de qua etiā
ex fructibus bonorum indebitè hucusque
perceptis iam satisfacta est, atque in bono-
rum possessione manutenēdus est Lauren-
3 tius, à quo † bona nunquam ablata fuisse
lex interpretatur, ad terminos *Text. in l.
finali C. si per vim, vel alio modo Crauet. cons. 29.
num. 5. Rot. post Cenc. de cens. decis. 153. num. 7. &
in rec. par. 5. decis. 411. num. 26. & in Ariminen.
manutentionis 13. Ianuarij 1668. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Romana manutentionis, seù attentatorum 8. Iunij 1671. coram me.*

Et quamuis in præterita Decisione dictū
fuerit manutentionem cōcedendam habi-
ta ratione dictorum scutor. 450. circa quæ
Laurentius Verulani Gubernatoris senten-
tiam non impugnauit, quinimò expressè
consensit, acceptando fauorabilem senten-
tiam à bo. me. Priolo latam, in cuius præ-
cedentibus decisionibus summa hæc dicto-
rum sc. 450. semper Hortentiæ reseruata
fuit, hodie tamen Domini dicebant re me-
lius inspecta, atque exhibita ex integro sen-
tentia d. bo. me. Prioli, Sum. Laurentij *nu.
vnico*, neque in ipsa, neque in decisionibus
4 summam hanc præseruatam fuisse, † sed
tantùm in ijs per modum discursus huius
summæ mentionem habitam fuisse, ideòq;
5 inapplicabilia esse, quæ † de acceptante sen-
tentiam summam aliquam expresse præser-
uantem dicebatur in præterita decisione, ex
ratione *Text. in l. 1. §. fin. ff. ad Sen. Cons. Turpi-
lian.* in quibus terminis, ab hoc casu penè
diuersis dicebant Domini loqui *Bart. in l. 1.
n. 7. ibique Castren. n. 2. Bald n. 1. & 2. C. si aduersus rem iudicatam Rot. coram Peña decis. 490.
num. 6. & 7.*

Nulla habita ratione, quod Lauren-
6 tius nunquam possederit, † ideòque illi
competere nequeat manutentio, quæ
possessionem supponit, quia cùm ipse
prosequatur iudicium tanquam hæres Hie-
ronymi Patris, qui adhuc viuens litem
inten-

7 intentauerit, † ei debetur manutentio, quæ concedenda erat defuncto, si vixisset, cum
8 in hæredem † lis, & instantia continuentur ex ratione *Textus in l. hæres absens 19. ff. de iudic. Canonistæ in cap. quia licet extra illo eodem titulo, Lancellott. de attentatis par. 2. cap. 4. limit. 5. num. 19. Menoch. de retinen. possess. remed. 3. n. 6. Marescott. var. resol. lib. 1. cap. 35. num. 9. Posth. de manut. obseru. 55. num. 45. & 46. Rota apud Pacific. de Saluian. decis. 141. num. 3. & 4. & apud Cenc. de Cens. decis. 211. post num. 5.*

Et ita, vtraque Parte informante, resolutum fuit.

Hæc, & alia immediata decisio ambæ sunt in eadem causa.

R. P. D. EMERIX.

Rauennaten. Saluiani.

Veneris 15. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Agitur de sola præfixione termini melioranti facienda ad effectum probandi in specie melioramenta solum in genere iustificata, in qua sicuti rigorosæ probationes non requiruntur, ita competit illi retentio, donec ad eorum liquidationem deuenerit, quæ quidem retentio, seu potius manutentio etiam necessario defensori conceditur.

SVMMARIVM

1 *pro Melioramentis datur retentio, donec melioranti de illis fuerit integrè satisfactus.*
2 *Melioramenta remanent probata, si res meliorata maiori pretio vendita sit, quam fuerit empta.*
3 *Emptor non præsumitur emere maiori pretio, nec venditor viliori vendere, quam ipsa res valeat.*
4 *Pretium rei præsumitur auctum ex melioramentis, non ex qualitatibus eiusdem rei, stante modicitate temporis.*
5 *Melioramentis probatis in genere, præfigendus est terminus melioranti ad liquidandum illa in specie.*
6 *Manutentio etiam necessario defensori conceditur.*
7 *Inundationem fuisse sublatam non remouetur ex eo, quod bona maioribus inundationibus sint subiecta, puta ob rupturam fluminum.*
8 *Melioramenta rigorosè examinari non debent quoties agitur de sola præfixione termini, ad illa in specie liquidanda.*

DECISIO CCCXX.

DOMINI censuerunt constare de melioramentis vtilibus factis à Christophoro, & fratribus de Anichinis in Prædio,
1 de quo agitur, † itavt proindè eisdem competat retentio, donec de illis satisfacti fuerint, per *Text. in l. si area 33. in fin. de condit. indeb. & in l. Paulus 29. §. Domus*, vbi communiter Scribentes *de pign. Rota decis. 111. num. 3. par. 1. rec.* cum alijs relatis in præcedenti decis. in principio.

Melioramenta enim vtilia saltem in genere sufficienter probantur ex depositionibus Testium relatis in Summario prætensæ positionis dd. fratrum *num. 1. & seqq.* referentium qualitates Prædij controuersi tam ante, quàm post acquisitionem, & singulas
2 species melioramentorũ, † ex quibus processit augumẽtum valoris Prędij ferè vltrà medietatem successiuè venditi, vt colligitur ex instrumentis venditionis relatis in præcedenti decisione, quæ benè probant rei valorem, donec de contrario doceatur *Baldus in l. per diuersas in quæst. 4. num. 13. C. mandat. Roland. cons. 64. num. 18. & seq. lib. 4.* & pluribus relatis, *Rota decis. 33. num. 5. & seq. & decis. 50. num. 3. & seq. coram bo. me. Peutingerio*, ea ratione, quod Emptor nõ præsumitur eme-
3 re rem maiori pretio, quàm valet, † nec venditor viliori vendere; Et comprobat etiam vicinitas temporis, quæ fortiùs facit præsumi augumentum procedere ex melioramẽ-
4 tis, † & non ex qualitate intrinseca Prædij, vel ex alijs circumstantijs dependentibus à melioramentis, & aliàs respondit *Rota coram Duran. dec. 153. num. 15. & seq. coram Bichio decis. 179. num. 3. ac post Merlin. de pignor. dec. 871. num. 2.*

Nec obstant alij Testes deponentes, quod Prædium de tempore acquisitionis factæ ab Anichinis esset in malo statu ob repletionẽ fouearum; quia stat simul, quod illud esset in malo statu ob repletionem fouearum, & in peiori, quia erat bolchiuum repletum vepribus destitutum arboribus, & vitibus, & domo, & casinis necessarijs, provt reuera in his omnibus fuerit à Christophoro, & fratribus, & successiuè etiam à Capitaneo Bonifatio Spreto, ad cuius necessariam defensionem ipsi veniunt, vtiliter melioratũ, & meliorationes huiusmodi de tẽpore immissionis concessæ fratribus de Rasponis adhuc magna ex parte durarẽt, vt deponunt sępè dicti eorum Testes, vtique pro dd. melioramentis iam tùm in genere satis proba-
5 tis, † ipsis erat præfigendus terminus ad liquidandum illa in specie, iuxtà praxim traditam à *bo. me. Bichio in decis. 304. num. 11. & seq.* & interim concedenda manutentio non
6 quidem ex possessione, & persona† propria, sed ex possessione, & persona dicti Cap. Bonifatij, cuius sunt necessarij defensores, ad *Text. in l. Emptorem 12. §. idem Horatius, vbi gloss. in verb. de process. ff. de act. empt.* & tradita per *Posth. de manut. obseru. 55. num. 158. vers. decimo dubitari potest, Rota in Romana vineæ 10. Febr. 1611. coram Marco Montio impress. apud Marches. par. 1. fol. 1033. num. 6. & 8.*

Minus facit, quod Prædium adhuc hodie sit subiectum inundationibus, & quod Casinæ sint confectæ ex materia fragili arundinum, & fragilium lignorum; ideoque expensæ tamquam inutiles, & secum non teneh-

rentes perpetuam vtilitatem non sint reficiendæ, tùm quia non subsistit in facto, quod Prædium sit subiectum inundationibus, sicuti erat ante expurgationes, & constructiones Aggerum factas à Christophoro, & fratribus; Testes enim in Summario illorum responsionis *num.* 1. contrarium deponunt, nimirum vidisse pluribus vicibus alia Prædia, quæ circundant hoc, de quo agitur fuisse inundata, illo illęso remanente
7 propter dd. Aggeres, † hocque solum subiectum esse inundationibus maioribus, quæ proueniunt ex ruptura fluminum, tùm etiā quia ista omnia hodie non videbantur DD. rigorosè, & distinctè examinanda, sed sufficere, quod constet de Melioramentis in ge-
8 nere, † ad effectum, vt debuerit præfigi terminus ad liquidandum, & reficiendū, quod vel minus fuerit impensū, vel minus melioratum ex allegatis in præcedenti decisione, cum qua DD. in reliquis transierunt &c.

Et ità vtraque &c.

Supra in hac eadem parte decis. 237. est in eadem causa.

R. P. D. CALATAIV.

Romana Attentatorum.

Luna 15. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Attentata declarantur descriptio, & depositum mobilium obtenta post commissam causam appellationis in Rota à sententia lata super diuortio, prout etiam arrestum factum vxori, quamuis ad instantiam alterius carceratæ, eiusdemque asportatio in Monasterium, vt staret in loco tuto, quia hæc omnia vigore mandati alterius iudicis, quam appellationis gesta sunt.

SVMMARIVM.

1 *Attentata sunt descriptio, & depositio mobilium facta post latam sententiam, & commissam causam in Rota.*

2 *Appellatione pendente partes, nec etiam de consensu redire possunt ad iudicem à quo.*

3 *Inhibitionem Rotalem, & Rotæ iurisdictionem partes deludere non possunt, amplia ibidem, & num. seqq.*

4 *Attentata reuocantur per restitutionem rei ablatæ, ac per refectionem expensarum, & omnium damnorum & interesse.*

5 *Causa mobilium non dicitur diuersa à iudicio separationis thori, si vigore illius sententiæ eadem mobilia executa, vel descripta sint.*

6 *Commissio obtenta cum clausula* quam, & quas *comprehendit etiam causas mouendas super pertinentijs ad negotium principale.*

7 *Carceratio alterius ex litigantibus obtenta ab alia persona, quæ non sit in causa non dicitur attentata.*

8 *Arrestum obtentum ab alio iudice, quam appellationis est attentatum, licet reus fuerit carceratus ad instantiam alterius.*

Mulier post appellationem introductam à sententia super separatione thori, non potest in loco tuto asportari ab alio iudice, quam appellationis, d. num. 8.

DECISIO CCCXXI.

LATA sententia super separatione Thori per Tribunal Eminentissimi Domini Cardinalis Vicarij Vrbis ad instantiam Bussoni Mariti, introduxit appellationem in Rota Apollonia Vxor, & die 20. Iulij 1673. inhibitionem vigore Commissionis dicto Bussono viro præsentauit, qua non obstante cùm Bussonus plura innouauerit coram diuersis Iudicibus, dedi dubium, An constaret de attentatis, & Domini affirmatiuè responderunt; nam cùm post dictam sententiam, nempè sub die nona Februarij 1674. facta fuerit descriptio, & depositio penès tertiam personam mobilium d. Apolloniæ vigore sententiæ, vt in Summario Apolloniæ *num.* 1. in spretum inhibitionis
1 Rotalis, † hæc omnia fieri non poterant absque vitio attentatorum, *ad text. in cap. non solum de appel. Bich. decis. 58. num. 3. Cels. decis. 288. num. 6. & decis. 371. num. 1. & Rota decis. 212. par. 12. & decis. 72. par. 10. rec.* Ea enim pendente non solum non poterat redire ad
2 Iudicem a quo, † sed nec etiam de partium
3 consensu, cùm ipsis non liceat † spernere Inhibitiones Rotales, & ipsius Rotæ iurisdictionem deludere, *Rota coram Andrea decis. 10. num. 31. & decis. 34. num. 2.*

Hinc censuerunt Domini esse locum dictorum attentatorum purgationi non solum per restitutionem mobilium ablato-
4 rum, † sed etiam per restitutionem expensarum, omnium damnorum, & interesse passorum ex causa dicti spretus, *Rota decis. 80. num. 2. par. 13. & decis. 744. num. 13. & 14. par. 4. tom. 3. rec. Royas decis. 384. num. 2. 7. 9.*

Nec subsistere visum fuit causam descriptionis mobilium esse diuersam ab illa se-
5 parationis Thori, † quia descriptio, & depositio factæ fuerunt, ex prætensis Iuribus acquisitis ob dictam sententiam, in Rota per appellationem introductam, & habetur ex Iuribus mandati de describendo, & deponendo, dicto Summario *num.* 1. tenor ibi: Quoniam stante sententia super separatione thori inter dictos Coniuges lata Dominus ita mandauit, & pariter, quia Commissio fuit obtenta cum omnibus incidentibus, deponentibus, annexis, & conne-
6 xis, & cum clausula *quam, & quas*, † quæ comprehendit causas non solùm motas, verum etiam mouendas super pertinentijs ad negotium principale, *Addentes ad Rot. dec. 16. num. 2. de rescript. in nouis, Buratt. decis. 226. n. 5. & seq. Rota decis. 789. nu. 4. par. 3. rec.*

Quoad prætensam carcerationem Apolloniæ procuratam in Curia Capitolina à
7 Ioanne Baptista Bussono ex causa † rixæ, cum

cùm prouenerit non à Marito; sed ab alio, & ex alia diuersa causa, Summario Bussoni num. 1. dici non potest attentata, *Rota coram Zavate decis. 16. num. 1. & decis. 476. num. 10. par. 13. & decis. 399. num. 6. par. 14. recent.* Verum quia ex post fuit ibidem ad instantiam eiusdem Matthæi viri arrestata, cùm arresto Iudicis similis Monasterij domus piæ, ad quod fuit etiam asportata ad effectum, vt staret in loco tuto, donec terminaretur causa diuortij, Summario Apolloniæ nu. 3.
8 tam arrestum, † quàm asportatio de mandato alterius Iudicis, quàm huius Sac. Tribunalis, vbi Causa diuortij reperiebatur commissa, sunt attentata ex supra adductis, Et ità vtraque &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO Sacræ Rotæ Decano.

Romana Fideicommissi de Cribellis.

Veneris 15. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Ad solam Identitatis probationem redacta quæstio deciditur pro concedenda immissione hæredi fideicommissario, & illa quia æquè ad possessionem defuncti restringebatur, prout etiam ad aliam possessionem rei conuenti; Hæc vtraque ex inuentario facto ab hæredibus grauatis probari visum est, quod quia adminiculatum erat nedum afficiebat ipsos hæredes, & alios ab eis causam, licèt mediatam, habentes, sed etiam tertios.

SVMMARIVM.

1 *Immissio fideicommissario conceditur docto de fideicommisso, illius purificatione, & identitate bonorum.*
2 *Possessio fideicommittentis semel probata, præsumitur continuata vsque ad obitum donec contrarium probetur, aut saltem dubitetur.*
3 *Inuentarium factum ab hærede probat bona inuentariata fuisse in bonis, & possessione defuncti.*
4 *Possessio fideicommittentis probatur ex possessione suorum fideicommissariorum.*
5 *Identitas ex pluribus demonstrationibus probatur, & quibus à num. 4.*
6 *Identitatem ad probandam in antiquis leuiores probationes sufficiunt.*
7 *Inuentaria, & assertiones hæredum præiudicant etiam illis, qui ab eis causam habent, licet mediatam.*
8 *Dominium testatoris probari non debet ab illius hærede immissionem petente.*
9 *Inuentarium hæredis, vbi est adminiculatum, nedum probat contra habentes causam ab illo sed etiam contra tertium.*

DECISIO CCCXXII.

ANNÆ Mariæ Cribellę prosequenti recuperationem bonorum fideicommissariorum Io. Petri Cribelli, responderunt hodie DD. dandam esse immissionem super locis montium in locum domus fideicommissariæ subrogatis; fideicommissum enim, illiusque purificatio non reuocantur in dubium, & abundè probantur in tribus decisionibus occasione aliorum bonorum corãme editis sub diebus 26. Iunij 1671. 18. Martij 1672. & 20. Martij 1673. Identitas verò domus, circa quam hodierna cadebat cõtrouersia, ex infra dicendis vberrimè appa-
1 ret, vndè denegari non poterat † immissio, quæ prædictis concurrentibus passim conceditur iuxtà auctoritates ad fauorẽ Actricis allegatas in præfatis decisionibus.

Identitas enim quatenus respicit possessionem fideicommittentis probatur nedum ex repartitione antiquissimæ Taxæ impositæ per Magistros viarum de anno 1521. in qua Io. Petrus fideicommittens pro rata huius domus describitur debitor, sed etiam ex instrumentis solutionis pretij eiusdem domus factæ per eundem fideicommittentem de anno 1527. non obstante quod exinde non concludatur possessio fideicommittentis de tempore obitus longè posteà secu-
2 ti, † quia possessio semel probata, præsumitur continuata vsque ad obitum quousque contrarium probetur, seù saltem dubitetur, *Abb. in cap. cum ad sedem num. 16. de restit. spoliat. Alex. conf. 33. num. 22. vers. circa tertium, & num. 23. lib. 3. Peregrin. de fideic. art. 44. num. 16. Merlin. decis. 186. num. 4. & 5. & decis. 294. nu. 1. & in rec. decis. 125. num. 4. par. 10.*

Tantum abest contraria probatio, seù dubitatio, vt potiùs continuatio possessionis, vsque ad obitum non obscurè comprobetur; Defuncto enim fideicommittente, Io. Angelus eius hæres grauatus domum de-
3 scripsit in inuentario hæreditario, † quod probat illam fuisse in bonis, & possessione defuncti, *Peregr. de fideic. art. 44. num. 2. Rota rec. decis. 417. num. 1. par. 4. tom. 2. & decis. 185. nu. 12. par. 10.* vbi concordantes; Cumque postmodum Io. Angelus decesserit, domus transiuit in Io. Baptistam eius filium, qui domum in inuentario per ipsum confecto descripsit,
4 vndè ex successiua possessione † vocatorum benè infertur ad continuationem possessionis vsq; ad obitum fideicommittentis, *Mascard. de probat. concl. 778. num. 36. & 37. Rot. rec. decis. 706. sub num. 2. & 5. par. 2. & coram Roias decis. 234. num. 16.*

Quatenus verò identitas respicit aliud extremum, quod domus, in cuius locum fuerunt subrogata loca montium, sit illamet, quam possedit Io. Petrus fideicommittens, probatur ex combinatione confinium, & demonstrationum; Ex antiquissima enim Taxa superius relata describitur domus inter illam Merici Placentini, & aliam Columnensium Dominorum Prænestinæ: Eadem

dem confinia leguntur in instrumento solutionis pretij factę paulò post à Io. Petro addita situatione in Platea Sciarræ, & demonstratione Canonis ducatorum septẽ de carolenis debitorum Ecclesiæ S. Andreæ propè Curiam de Sabellis, sequitur inuentarium, in quo Io. Augustinus hæres grauatus describit domum sitam in d. Platea Siarræ iuxtà Palatium Alexandri Columnæ de Præuestina, idemque Io. Angelus in instrumento rogato de anno 1566. fatetur, imò soluere promittit d. Canonem pro eadem domo, quam asserit sitam in Platea Sciarræ, & confinantem cum Palatio d. Alexandri Columnæ, & Bartholomæi Placentini. Rursus cum istismet demonstrationibus Io. Baptista d. Io. Angeli filius domum in inuentario post mortem patris confecto descripsit. Itidem in suppressione d. Ecclesiæ Parochialis S. Andreæ, inter eius redditus numeratur Canon præfatus, quo huiusmodi domus erat grauata, & assignatur Ecclesiæ S. Ioannis de Aino, cui non solum fuit solutus ab Ecclesia S. Bartholomei Bergomen. Rea conuenta, sed etiam loca montiũ subrogata in locum domus fuerunt expressè vinculata pro solutione eiusdem Canonis; quibus accedunt aliæ iustificationes in Summario Annæ Mariæ relatæ, ex quibus patet hodiernos confinantes causam habere ab illis, qui antiquo tempore confinabantur,

5 † vndè ex tot demonstrationibus cessat quæcumque dubitatio identitatis, multoq; certius in hoc antiquissimo casu centum, &

6 vltra annorum, † in quo leniores probationes exuberassent, *Seraph. dec. 462. num. 9. Cels. decis. 261. num. 8. Ninot. decis. 37. num. 2. Rota rec. dec. 417. num. 6. par. 4 tom. 2.* & alibi passim.

Non obstat, quod inuentaria hæredũ grauatorum non probẽt continuationem possessionis vsque ad obitum, ac identitatem contra Ecclesiam Bergomensium, quæ ab illis non habet causam; quia assumptum non subsistit in facto. Quippè Ecclesia domum acquisiuit ex legato sibi facto per Lucatellum, qui illam emerat à Cribellis hæ-

7 redibus grauatis, † quorum inuentaria, & assertiones propterea præiudicant d. Ecclesiæ ab illis causam mediatam habentis, *Peregr. de fideic. art. 44. num. 6. Dunoz. Sen. dec. 293. nu. 7. in princ. Coccin. decis. 1748. nu. 12. in rec. de-*

8 *cis. 417. num. 3. & 10.* vbi quod nunc † probari non debet dominium *par. 4. tom. 2. & decis. 185. num. 15. par. 10.*

Rursus limitatur assumptum, quando inuentaria adminiculantur, vt patet in præsenti, tam ex parte ante attenta descriptione facta nedùm in Taxa Magistrorum viarum, sed in solutione pretij domus facta per fideicõmittentem, quàm ex parte postea, dũ inuẽtaria ad inuicem adminiculantur, adest descriptio domus in actu oneroso obligationis soluendi Canonem, confirmatæ per Io. Angelum hæredem grauatum vnà cum descriptione Canonis debiti, ex hac domo inter redditus Ecclesiæ Proprietariæ suppressæ, illiusque longęua solutione, aliisq; demonstrationibus superius additatis, & in

9 Summario Annæ Mariæ iustificatis, † ex quibus cùm adminiculentur inuentaria hæredum grauatorum probant nedum contra habentes causam ab ijsdem grauatis, sed etiam contra tertium, *Rot. d. decis. 417. num. 4. par. 4. tom. 2.* & allegata *decis. 273. num. 7. vers. quinimò coram Dunozet. Sen. &c.*

Et ità vtraque &c.

R. P. D. T A I A.

Carpentoracten. Decimarum.

Veneris 15. Iunij 1674.

A R G V M E N T V M.

Terræ, ex quibus colligebantur triticum, & fœnum redactæ sunt in hortos, & in eis seminabatur crocus, & olera, de quibus amplius denegabantur decimæ, quas tamen solui demandatur, non obstante antiquissimo laudo easdem decimas restringente ad certos tantummodo fructus, tùm quia & isti subrogati sunt loco antiquorum, tùm etiam quia cum eo tempore non adessent, nõ possunt dici ab eis fuisse alitèr exceptos.

S V M M A R I V M.

1 *Monasterium habens iura parochialia fundatam habet intentionem exigendi decimas super omnibus fructibus, & in omnes suos parochianos, & tota decis.*

2 *Obseruantia non probatur à testibus habentibus interesse, & ad proprium commodum.*

3 *Decima debentur super omnibus fructibus, non obstante laudo certas species exprimente, etiam cum dictione taxatiuè dumtaxat, & quando, vide num. seqq. & tota decis.*

4 *Decimandi ius non mutatur mutatione fructuum subrogatorum loco antiquorum & num. 9.*

5 *Decima debentur ex croco quamuis per antea in bonis decimalibus non seminato, & à principio vsque ad finem decis.*

6 *Coloni non possunt aliter seminando diminuere, vel auferre decimas habentibus ius percipiendi.*

7 *Decimas fraudare prohibitum ex Testamento Veteri, nouum seminando semen, loco seminis antiqui, ex quo illa soluebatur.*

8 *Decima non potest dici indebita ex fructibus non contentis in laudo super eis emanato, si illo tempore dd. fructus non seminabantur.*

9 *Mutatione seminum non mutatur ius decimandi, & supra num. 4.*

10 *Testes super diuersitate seminum diuersimode deponentes quomodo concilientur.*

D E C I S I O CCCXXIII.

COMPROMISERANT Prior Prioratus Castri de Baduino proprio, & Prioratus nomine, & Sindicus, ac Procurator Sin-

Sindicario, ac Procuratorio nomine vniuersitatis in duos venerabiles viros cōmuniter electos tanquam arbitros, & arbitratores, de & super quæstione, quæ vertebatur, & verti sperabatur, vt dixerunt; nec adhuc spes sperantes fefellit, vltra tertium sæculum inter ipsos Priorem, & Prioratum, ac Vniuersitatem, & homines ratione decimarum Parochiæ Prioratus, & expensarum factarū in lite, dantes Arbitris, & Arbitratoribus plenam, generalem, & liberam potestatē, &c. 2. Maij 1340. Arbitri laudauerunt per arbitramentalem sententiam, quod Vniuersitas, & singulares personæ tenerentur soluere decimas pro se, & suis hæredibus, & successoribus in perpetuum Prioratui, & Priori modo, & forma, & de fructibus, & rebus dūtaxat inferius nominatis, videlicet quintam partem &c. speciebus expressis, in quibus non sunt crocus, & olera; fuit somologatum laudum, & non obstante quadam oppositione cuiusdam Actoris Communitatis tangente laudum, & somologationem circa monendum œconomum tribus horis antequam homines colligant, 30. Septembris 1340. incontrouersum vltra 280. annos in annum 1621. quo 11. Aprilis Operarius Monasterij petijt recipi solutionem decimarum iuxtà laudum in petitione descriptum.

Vertitur nunc lis, vltra quam verti sperabatur, & an debeantur ex croco, & oleribus, & Domini deberi hodie responderunt, non nemine discrepante.

Fuit enim qui diceret non deberi pro sua sententia multis, multumque conatus, & frustrà, quæ non frustrà ego prætermitto.

Sed contrarium alijs placuit, atque vt dixerunt, non controuertitur Monasterium agens contra incolas; vti habens iura parochialia in Parochia, & curam animarum

1 Parochianorum, † habere proindè intentionem fundatam super omnibus fructibus, ex allegatis, & abundè *Moneta de decimis toto capit.4.* & in omnes Parochianos, *cap.5. & cap.6. ex cap. Parochianos 14. & cap. à nobis 24. de decimis, & Moneta toto cap.5.*

Hinc etiam incolas non posse iuuari laudo supradicto per præuium compromissum, etiam vt prætenditur hinc inde somologato, quia omissis alijs, & admisso, quod per lapsum tanti temporis ab anno 1340. iuncta

2 obseruantia † (non tamen sufficienter probata per testes habentes proprium interesse, & ad proprium commodum, contra *l. 10. ff. & Cod. de testibus*) præsumi debeat beneplacitū Apostolicum, quodque ex particula taxati-

3 ua, *dumtaxat*, † in eo contenta iuxtà illius tenorem decimæ solui debeant ex fructibus in eo expressis, in quibus non leguntur crocus, & olera, cùm tamen sit certum apud Partes hodie crocum, & olera percipi ex illis terris, à quibus anteà percipiebantur triticum, & fœnum, quæ in laudo comprehē-

4 duntur, † ius decimandi non mutatur mutatione fructus loco antiquorum subrogati, vt probatur ex testibus *coram Bichio decis.*

5 *cis. 322. nu.6.* cum ibi allegatis, † & in terminis croci *num.7.* maximè ex *decis. 442. nu.10. par.3. rec.* vbi vltrò notatur, quod non est in

6 potestate colonorum mutando † seminā, minuere, vel auferre decimas habentibus ius percipiendi; quæ ratio ponderata fuit etiam in decisione supra allegata, ita in dicta *decis. 322. nu.8.* & in terminis probari ex

7 Testamento Veteri, † vbi fuit occursum his fraudibus *Leuitic. cap.17.* scripsit *Bolognett. consil. 29. sub n.13.*

Quinimò adiecerunt nō excludi crocum,

8 & olera in laudo, † quia non probatis illo tempore seminatis, imò non expressis in laudo, & probatis non seminatis, eo minus

9 mutatione seminis † mutari ius decimandi, & quoad testes conciliatos conuenire, quod

10 seminaretur parua quantitas croci; † sed nunc magna, & adeo, vt dimissum sit triticum pro croco, lucroque maiore, vt dicunt Testes pro Monasterio, qui asserunt à viginti annis in quātitatem maximam exercuisse.

Porrò contra testimonia, & Testes in huiusmodi Causa Auenionensi de Croco placuerant sex *consilia Belli 46. 47. 48. 49. 50. & 51.* hominis oleo suo vtentis, qui etiā post excussas præcipuas tres decisiones sui voluminis, adhuc ad ipsum prius *consil. 46.* descripsit prælongam *decis. 469.* nec breuem *decis. 1179. coram Seraph.* & aliam apud *Garziam de benefic. cap.2. num.43. par.1. coram Pamphil. Senior.* vsque adeo Rotæ decisiones transeunt in appendices nō solum voluminum integrorum, sed & singulorum consiliorum hoc magis ad infarcienda volumina.

Et ità vtraque &c.

R. P. D. CALATAIV.

Bononien. Fideicommissi de Pepulis.

Lunæ 18. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Fideicommisso renunciatum erat in diuisione, in qua omnia bona etiam propria communicata sunt, cumque ex præseruatione in eadem diuisione facta, d. renunciatio impugnaretur, illam non subsistere declaratur ex verbis eiusdem diuisionis omnimodam renunciationem importantibus, ex notabili etiam damno, & inæqualitate illius, quia bona propria alterius ex diuidentibus erant in eadem diuisione comprehensa, & demū quia præseruatio cadebat super alijs, non autem in ijs, quæ expressè renunciata sunt.

SVMMARIVM.

1 *Dictio &* non *maj est vniuersalis excludens omnem causam, & omne tempus.*

2 *Clausula* ad habendū *latissimè extensa, & clausula* pro. se, hæredibus, & successoribus

qui-

quibuscumque *sunt incompatibiles cum duratione fideicommissi.*

3 *Testis vnus instrumentarius, & alij de auditu probant remissionem fideicommissi.*

4 *Fideicommisso dicitur per diuisionem renunciatum si aliter diuisio esset læsiua, & notabilissimi damni alteri ex diuidentibus.*

5 *in Fideicommisso renunciato si fuerint præseruata iura, illa intelliguntur de alijs, non de ijs quæ sub renunciatione continentur.*

6 *Verba* vltra prædicta *stant inclusiuè, & præseruant omnia antecedenter expressa, & conuenta.*

7 *Dictio* forsan *denotat dubietatem, & incertitudinem.*

8 *Fideicommissum non potest dici præseruatum ad fauorem illius, vel eius filiorum, qui succedere non poterant:*

9 *à Capitulis quando partes dicantur voluisse recedere, vel ea potius in instrumento confirmare.*

10 *Decisio causæ non pendet à calculo, sed à pactis in instrumento conuentis.*

DECISIO CCCXXIV.

FIDEICOMMISSVM conuentionale factum de anno 1587. per Co. Vgonem, Riccardum, & Iacobum fratres de Pepulis fuisse remissum in transactione anni 1637. declarauit Rota præcedentibus * pluribus decisionibus per tres sententias, quas esse conformes bis etiam coram me resolutum fuit, cùmque iterum dubitassem, an sit standum, vel recedendum à decisis, DD. in decisis persistendum esse dixerunt non subsistentibus obiectis de nouo repetitis, & in alijs decisionibus signanter reiectis;

In Capitulis enim transactionis initæ inter Co. Ioannem ex vna venientem vti vocatum ad d. fideicommissum per mortem Iacobi purificatum, & inter Co. Franciscum prætendentem quamplures detractiones, conuentum fuit, vt diuiderentur æqualiter omnia bona tam d. Iacobi, & Comitissæ Gentilis, quàm propria ipsius Comitis Francisci, & postmodum fuit declaratum „ Che nella presente capitolatione s'intenda, & s'habbia per espressa ogni riserua delle sue ragioni de' fidecommissi d'em fiteusi, di legitima, e d'altri crediti, ò ragioni, e questi però solamente contro i terzi, e non mai contro il Sig. Co. Francesco, e suoi heredi, e successori: Quæ sola verba nimis clarè explicant partes voluisse fideicommissum reseruare quoad tertios, ne ab istis molestarētur, illudque remittere, ac de medio penitus tollere quoad se, suosque hæredes, & successores, & quidem non temporaneè, sed in perpetuum propter illam dictionem,
1 *e non mai*, † quæ est vniuersalis excludens omnem casum, & omne tempus, vt ponderant omnes *decisiones huius causæ*; Idque clarius demonstratur ex instrumento desuper in executionem capitulorum celebrato, in quo fuit apposita clausula *ad habendum*, latissimè extensa, & repetita in alio instrumento diuisionis bonorum, iunctis alijs clausulis, *pro*
2 *se, hæredibus, & successoribus quibuscumque* † quę sunt incompatibiles cum duratione fideicommissi, & illius remissionem omninò præseferunt, *Rota in rec. dec. 206. num. 8. & seqq. dec. 240. par. 9. & in Bonon. bonorum de Romanzijs 2. Iunij 1652. coram bo. me. Verospio.*

Et talem fuisse intentionem transigētium præseruandi fideicōmissum quoad tertios, remittendi verò quoad seipsos, & eorum hæredes, & successores quoscumque apertè
3 affirmauit † vnus Testis instrumentarius, iunctis alijs de auditu, vt aduertit *decis.* 14. *Iunij* 1669. *coram me*, vbi etiam ponderatur, quod aliàs resultaret maximum damnum, & inæqualitas Co. Frācisci, qui coactus fuit cōmunicare omnia bona propria, & reliquas suas detractiones ingentis quantitatis, quę erant
4 bona libera, † si illa sibi obuenta in diuisione stare debuissent obnoxia fideicommisso.

Quibus solidis fundamentis nunquam data fuit congrua responsio; nam quod in instrumento fuerit reseruatum d. fideicommissum ex verbis ibi „ & cum expressa declaratione vltrà prædicta, quod per transactionem, & diuisionem, quæ fit rebus sic stantibus salua sint iura fortasse purificanda ad fauorem alterius dd. transigentium, altero decedente sine filijs capacibus fideicommissorum, quorum iura sibi reseruarunt venientibus casibus, prout iuris fuerit, nul-
5 lam habent subsistentiam, † cùm referantur dicta verba ad iura fideicommissorum de futuro purificandorum, non autem ad fideicommissum, de quo agitur iam purificatum, & in capitulis remissum, vt colligitur
6 ex illis verbis *vltra prædicta*, † quæ stant inclusiuè, & præseruant omnia antecedenter transacta, & conuenta, vt in specie dixit *Rota coram Dunoz. iun. dec. 981. num. 4.* & ex di-
7 ctione *fortasse*, † quæ denotat dubietatem, & incertitudinem, *Rota decis. 533. num. 3. & decis. 546. num. 5. par. 4. rec.* & quidem pręseruatio cadere non poterat super isto fideicommisso, dum vltrà supradicta verba „ E non mai contro il Sig. Co. Francesco, suoi heredi, e successori, dictus Comes Franciscus
8 non erat legitimus, sed legitimatus, † & per consequens non poterat decedere cum filiis capacibus istius fideicommissi vti prouenientibus à radice infecta, nempè à legitimato in eo expressè excluso, vt ponderatur in dd. *decisionibus*.

Quod potiùs standum sit instrumento, quàm capitulis, procedit quando adest repugnantia, & incompatibilitas, vel quando partes expressè declarant velle à capitulis
9 recedere, † secus verò quando, vt in proposito illa fuerunt inserta, & approbata in eodem instrumento, ibi „ Quam capitulorum scripturam, & contenta in dd. capitulis dd. & infradictæ partes cupientes, imò volentes ea obseruare, & ad alia deuenire &c. & cum protestationibus, declarationibus, & reseruationibus, de quibus in dictis capitulis, & infra dicendis, & non aliàs, aliter, nec alio modo, & proindè firma debent

remanere. *Rota coram Penia decis.* 1237.*n.*19. *&* 20.*&* 1550.*num.*5.

Ad declarationem factam ab Albano, & Catanco, & ad calculum etiam hodie exhibitum plenè satisfaciunt omnes decisiones, quarum fundamenta subsistentia visa sunt, & quidem respectu calculi signanter respōsum fuit in decisione 30. Ianuarij 1668. coram *R.P.D. meo Bourlemont*, impressa in *rec. decis.* 531.*num.*20.*par.*14. resolutionem causæ
10 non pendere a calculo, † sed à pactis in transactione appositis, in quibus partes per verba clara, vt supra conuenerunt inter se de remissione fideicommissi, maximè quia prætensiones à Co. Ioanne deductæ in dicto calculo sunt antiquæ controuersiæ, quę mediante dicta transactione sopitæ, & compositæ remanserunt.

Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Lauretana Pensionis.

Luna 18. *Iunij* 1674.

ARGVMENTVM.

Substinetur translatio pensionis impositæ super fructibus, & distributionibus quotidianis, quia sicuti illa valida erat etiam super solis fructibus, ità & eo magis hoc procedere debet, si vltra fructus remanent distributiones quotidianæ; cúmque ad minuendos fructus excomputari prætenderetur domus titularis, illam computari decioitur, quia semper fuerat locari solita.

SVMMARIVM.

1 *Indiuiduorum natura est, vt actus in parte nullus efficiatur nullus in totum.*
2 *Obligatio censetur diuidua, vel indiuidua secundum naturam rei, super qua interponitur.*
3 *Diuiduitas resultat ex separatione, & diuersitate speciei.*
4 *Distributiones quotidianæ nonnisi in subsidium veniunt in obligatione.*
5 *Distributiones quotidianæ stipendijs militaribus æquiparantur, & nu.*4.
6 *Vtile per inutile non vitiatur.*
7 *Translatio pensionis excedentis medietatem fructuum, quatenus substineatur vel nè, & vide per totam.*
8 *Translatio pensionis eo magis substinetur si vltra medietatem fructuum, remanent etiam distributiones quotidianæ.*
9 *Casus omissus an comprehendatur sub indulto transferendi pensiones.*
10 *Extensio non datur de casu simplici ad casum mixtum in dispositione odiosa, & sic stricti iuris, qualis est facultas transferendi pensiones.*
11 *Domus titularis quatenus computetur inter fructus beneficij ad substinendam pensionem, & numer. seqq.*
12 *Domus Parochi non computatur inter fructus beneficij.*
13 *Domus Capellani non computatur in fructibus beneficij.*
14 *Domus Canonicalis vt computetur inter fructus beneficij, datur distinctio an illa sit vnita Canonicatui iure optionis, vel canonię, & nu. seq.*
16 *Domus Capellani si est solita locari, non est dubium quin computetur, & augeat fructus capellaniæ, & nu.* 17.
18 *Fructus incerti non dicuntur illi, qui mediante locatione possunt ad certitudinem reduci.*
19 *Fructuū beneficij non excessum probare debet titularis post continuatam solutionem pensionis per annos triginta.*

DECISIO CCCXXV.

REVOCATA ad trutinam decis. editā coram me die 26.* Iunij 1671. iterum contendebant Scribentes pro Augustino non potuisse Iacobum vigore generalis indulti Conclauistarum concedentis facultatem transferendi pensiones reseruatas super fructibus, & prouentibus ecclesiasticis transferre pensionem controuersam reseruatam etiā super distributionibus; Et quamuis occurrendo huiusmodi obiecto responsum fuerit in decisione, quæ reuidetur, illud procedere, vel in casu, quo pensio translata esset reseruata super solis distributionibus, vel in casu, quo illa non posset substineri super fructibus certis, & ità esse intelligendas decisiones aliàs in cōtrarium adductas; Nihilominus hodie replicabatur dictā pensionem fuisse æquè reseruatam tam super fructibus, quàm super distributionibus, & vtramque speciem remansisse indiuiduè obligatam pro illius solutione, vt proindè si non erat transferibilis respectu distributionum, neque potuerit transferri, & substineri respectu fructuum attenta naturā
1 indiuiduorum † operante, vt actus in parte nullus, efficiatur nullus in totū, iuxtà firmata per *Lotter. de re benef. lib.* 1 *quæst.* 38. *n.* 54. *& seq. & per Rot. dec.* 626. *num.* 4. *&* 5. *par.* 1. *diuers.* sed his, & alijs non obstantibus, Domini steterunt in decisis.

Præmisso enim, quod obligatio censetur diuidua, vel indiuidua secundum rem, su-
2 per qua interponitur, † itavt si illa sit diuidua, talis etiam censenda sit obligatio, vt in proposito firmat *Bart. in l. gracè §. illud num.* 5. *vers. si indiuidua ff. de fideiussor.* inde Domini deducebant, non posse dici indiuiduè obligatas distributiones, & fructus pro solutio-
3 tione pensionis, attenta eorum † separabilitate resultante tùm ex diuersitate specierū ad *text. in l.* 1. *§. sed si mihi ff. de verb. oblig. & Rot. decis.* 13. *num.* 6. *impresso apud Zacch. de oblig.*
4 *Camer.* tùm ex natura distributionum, † quæ adinstar stipendiorum militarium nonnisi in subsidium veniunt in obligatione, vt per *text. in l. stipendia C. de exeq. rei iud.* dictum fuit in *decis.* quæ reuidetur *sub §. ant verè*, & præter *Tondut. de pens. cap.* 42. *nu.* 11. *&* 12. & alios

ibi

ibi allegatos firmatum fuit in *Regien. pensionis 15. Iun. 1671. §. quotidiana coram R. P. D. meo*
5 *Rondinino*, & de ſtipendijs militaribus,† quibus diſtributiones æquiparantur faciunt notata per *gloſſ. in d. l. ſtipendia verb. prouincia cum Salicet.* & tradit *Merlin. de pignor. lib. 2. tit. 1. quæſt. 62. per tot.* quæ ſtante diuiduitate firma
6 remanet iuris regula in deciſione † firmata, quod vtile per inutile non vitietur, vt poſt *deciſ. Mantic.* ibi allegata in ſpecie translatio-
7 nis penſionis† excedentis medietatem fructuum dixit *Lotter de re. benef. lib. 1. quæſt. 36. num. 127. & quæſt. 41. num. 29. & Rot. d. deciſ. 138. nu. 9. apud Zacch. de oblig. Camer. & in Romana penſionis 23. Iunij 1656. in princ. coram me.*

Quibus accedit ratio ponderata in alia *deciſ. ſub d. §. aut verè*, quæ iterum placuit Dominis, quod nempè ſi Papa voluit, Conclauiſtas poſſe transferre penſiones reſeruatas ſuper ſolis fructibus, & ſic quando Ti-
8 tulari ſola illorum medietas remanebat;†eo magis hoc voluiſſe cenſendum eſt, quando vltra medietatem fructuum, remanent etiã diſtributiones, vt ad rem arguit *Garz. de benefic. par. . cap. 5. num. 418. & Rota coram Eminentiſſimo Ottbob. dec. 61. num. 14. & 15.*

Nullatenus ſubſiſtente, quod iſte caſus
9 non dicatur comprehẽſus ſub indulto,† vel tamquam omiſſus, iuxtà firmata per *Gig. conſ. 121. num. 12.* vel quia in diſpoſitione odioſa, & ſtricti iuris, qualis eſt facultas
10 transferendi, † non detur extenſio de caſu ſimplici ad mixtum, ex doctrina *Felin. in cap. poſtulaſti nu. 8. & 9. de reſcript.* Nam omiſſis alijs reſponſionibus, ceſſare viſum eſt obiectum, ex eo quia dum ex ſupra firmatis, penſio controuerſa fuit reſeruata ſuper diſtributionibus, ſecundariò, & in ſubſidium, principalitèr verò ſuper fructibus, & ſuper iſtis tantummodò ſuſtineri prætenditur illius translatio; Inde ſequitur, quod iſte caſus non per aliquam extenſionem, ſed per indiuidualem expreſſionem fuerit ſub indulto comprehenſus.

Minùs ſubſiſtit, quod etiam poſita facultate transferendi, adhuc translatio ſuſtineri non poſſit, vtpotè excedens medietatem certorum fructuum, inter quos dicebatur non poſſe computari domus locari ſolita
11 pro annuis ſcutis 17. † tamquam aſſignata à Leone X, pro habitatione Titularis ad in-
12 ſtar domus Parochi, † quæ ex hac ratione inter huiuſmodi fructus non computatur, ex deductis per *Rot coram Buratt. deciſ. 354. nu. 1. & ſeqq. & coram Bich. deciſ. 255. num. 18. &*
13 *ſeq.* & de domo Capellani † firmatum fuit *coram Coccino dec. 1638. & 1677. vtrobique num. 2.*

Quia æquiparatio inter Domum Parochialem, & Canonicalem non procedit, ideo enim illa non computatur inter fructus, quia ex diſpoſitione Concilij Tridentini Parochus tenetur in ea habitare, & reſidere, vt proindè non poſſit pro commodo, & fructu exiſtimari, ſed potiùs debet ad onus, & grauamen eiuſdem imputari, vt his verbis inquit *Rot. coram Bich. in alleg. dec. 255. num. 15.* Domus verò Canonicalis fuit in præſenti aſſignata pro maiori commodo Canonici, & cùm ex Conſtitutione Synodali data in Summario Auguſtini *nu. 3.* fuerit vnita Canonicatui non iure optionis ſe-
14 parabiliter,† ſed iure Canoniæ iuxtà diſtinctionem relatam in *Romana penſionis 3. Iunij*
15 *1655. §. ne domus coram me*; † Hinc Domini non dubitarunt quin inter fructus certos ſit computanda, vt admittit *d. deciſ.* & probant aliæ allegatæ in *deciſ.* quæ reuidetur *ſub §. penult.*

Neque obſtare viſæ ſunt *deciſ. 1638. & 1677. coram Coccino* in contrarium adductæ; ea enim ratione ibi dictum fuit Domũ Ca-
16 pellani non eſſe computandam inter† fructus, quia non erat ſolita locari, & actu inſeruiebat pro ipſo Capellano, vt explicatur in vtraque deciſione, & præcipuè in ſecunda *num. 1. & 2.* At quando, provt hic, loca-
17 tur pro certa penſione annua, † tunc non eſt dubium, quin augeat fructus certos, inter quos etiam incerti redditus computan-
18 tur, † quando mediante locatione poſſunt ad certitudinem reduci, vt originaliter tradidit *Ancharan. in Clem. 2. num. 4. verſ. ſed aduerte de conceſs. praben.* & poſt eum *Felin. in c. ad aures num. 14. verſ. ſed Petrus de reſcript.* & ſequuntur *Rebuff. de congrua num. 87. Lotter. de re benef. lib. 1 quæſt. 42. nu. 63. Tondut. de penſ. d. cap. 42. num. 20. Rot. coram Bich. d. dec. 255. n. 14. & coram Reuerendiſs. Ninot. dec. 116. num. 17.*

Computata igitur annua penſione Domus ſcut. 17. inter alios fructus certos præbendæ aſcendentes ad ſcuta 22. 50. iunctiſque alijs ab Informantibus adductis, & a Dominis ſufficientibus exiſtimatis pro cõplenda annua ſumma ſcutorum 40. clarum remanet tenuem penſionem ſcutorum 20. illorum medietatem non excedere, maximè quia poſt continuatam ſolutionem pẽ-
19 ſionis per annos 30. & vltrà,† onus probãdi concludenter exceſſum per negatiuam coarctatam non exiſtentiæ aliorum fructuũ incumbit Titulari, ex adductis *in §. finali alterius deciſionis*, cum qua Domini tranſierunt, vtraque Parte informante.

R. P. D. E M E R I X.

Meleuitana Penſionis.

Lunæ 18. Iunij 1674.

A R G V M E N T V M.

Incapacitas obtinendi penſiones à debitoribus communis ærarij inducta per Statutum Religionis Hieroſolymitanæ, non tollitur per dilationem à Magno Magiſtro conceſſam, qui licèt illam elargiri poſſit, ne interim quis conueniatur, efficere tamen non valet, quod ille efficiatur capax eiuſdem penſionis contra formam, & ſtabilimenta eiuſ.

eiusdem Statuti, cui solus Papa derogare potest, quamuis in reliquis etiam Magnus Magister gratias facere non prohibeatur.

S V M M A R I V M.

1 *Pensionis non est capax eques hierosolymitanus, si est debitor ærarij. & num. seqq.*

2 *Debitor, cui fuit concessa dilatio ad soluendum, non potest dici esse morosus.*

3 *Administrator non potest dici debitor, nisi posteaquam fuerit reddita ratio, & num. 7.*

4 *Magnus Magister Religionis Hierosolymitanæ non potest debitoribus ærarij concedere dilationes ad soluendum, vt inde sint capaces pensionum, & num. 10.*

Sed solum vt ea pendente illi molestari non possint, ibidem, & nu. 10.

5 *Statuta Religionis Hierosolymitanæ sunt confirmata à Papa in forma specifica, & cum expresso præcepto de illa inuiolabiliter obseruando.*

6 *Inferior non potest derogare legi promulgatæ, vel confirmatæ à superiore.*

7 *Debitum litigiosum donec lis fuerit terminata non dicitur debitum, & num. 2.*

8 *Debitor certus à solutione non excusatur.*

9 *Debitor in diem conueniri non potest antequam cesserit dies.*

11 *Magnus Magister Religionis Hierosolymitanæ licet possit facere gratias, non tamen potest derogare Statutis eiusdem Religionis.*

12 *Statutis Religionis Hierosolymitanæ solus Papa derogare potest.*

D E C I S I O CCCXXVI.

ROTA stetit in decisis vltimo*loco coram Reuerendissimo Domino Episcopo Cadicen. tunc huius nostri Ordinis dignissimo Auditore, fundata super nullitate antiquæ pensionis aliàs super hac eadē Commenda reseruatæ Ioāni Baptistæ Mocchio, qua sublata, hæc, de qua agitur, remanet valida tamquam sola non excedens quintam partem fructuum, vt in facto inter partes nunquam fuit controuersum; Nullitas antiquæ pensionis Ioannis Baptistę iterum desumpta fuit ex eo quod ipse de tempore reseruationis erat certus debitor
1 communis ærarij, † & ex hac causa incapax pensionum, iuxtà *Statuta Religionis 24. & 25. de Ærario*, quæ fuerunt data in Summario impresso præteritæ positionis Commendatoris Roberti *num. 7.*

Neque ista nullitas videbatur Dominis sanata per dilationem ad soluendum eidem Ioanni Baptistæ à Magno Magistro concessam, ex qua rursus inferebant Scribentes pro Commendatore Raphaele, quod sicuti Ioannes Baptista non poterat illa pendente
2 dici morosus in soluendo, † ita nec etiam incapax pensionum, per ea, quæ in simili de debito litigioso tradit *Rot. decis. 26. num. 6. 7. & 8. par. 7. rec.* & de debito ex causa admi-
3 nistrationis, † de qua necdum erat reddita ratio *coram Io. m. Bich. decis. 238. n. 23. & seqq.*

Quia responsum fuit, quod licèt Magnus Magister possit concedere dilationem, ad effectum, vt ea pendente debitores Ærarij
4 non possint conueniri, † non potest tamen efficere capaces eosdem debitores ad consequendas pensiones contra literalem dispositionem eorundem Statutorum in verbis, ibi ,, *Etiamdio per gratia Magistrale, della Lingua, de Priori, & di qualsiuoglia altro* &c. à
5 Papa in forma specifica, † & cum expresso præcepto illa inuiolabiliter obseruandi confirmatorum, vt notat *Rot. decis. 85. nu. 3. par. 7. rec.* & suadet generalis ratio Textus *in cap.*
6 *cum inferior de maioritate, & obedientia,* † quod inferior non potest derogare legi latæ, vel confirmatæ à superiore, vt notant *Bartol. in l. omnes Populi num. 2.* & ibi communiter etiā alij Scribentes *ff. de iust. & iure, Abbas in cap. cum dilectus num. 10. de præbendis*, cum cæteris adductis per *Rot. d. decis. 85. num. 3. & decis. 136. nu. 5. & 6. & decis. 293. num. 2. & seqq. par. 7. rec.*

Nec in contrarium vrgent decisiones in obiecto allegatæ, quia alia est ratio debiti litigiosi, vel eius quod pendet à redditione
7 rationum, † ista enim cùm dicantur incerta donec lis fuerit terminata, vel reddita ratio, optimo iure firmatur ex huiusmodi debitis non contrahi incapacitatem; At quando
8 debitum prout in casu nostro est † certum; debitor à solutione non excusatur, vt in specie distinguit ipsa *decis. 238. coram Bich. sub nu. 36.*

Replicatio autem, quod etiam in debito
9 in diem, † debitor conueniri non possit antequam venerit *§. omnis instit. de verb. oblig. l. cum qui 41. §. quoties, & l. centesimis 40. ff. eodem* cum similibus, & per consequens nec minus fieri incapax ex causa non solutionis huiusmodi debiti, benè procedere posset in debito originaliter in diem contracto, in quo ante aduentum diei nulla potest considerari culpa debitoris, vel ratio eludendi
10 Statuta, † non autem in debito ex origine sua puro, & certo, prout in hoc casu, in quo licèt dies solutionis fuerit dilata per gratiam Magistralem, illa tamen nihil vltra operatur ex defectu potestatis per supra allegata.

Nec placuit Dominis, quod facultas derogandi Statutis possit dici concessa M. Magistro per Ordinationem 20. editam in Capitulo generali anni 1631. & datam in hodierno Summario Cōmendatoris Raphaelis *num. 2.* in qua restituitur Linguis, & Cō-
11 silio facultas faciendi gratias, † quia intelligenda est tantùm de illis gratijs, per quas derogatur tantùm Ordinationibus fieri solitis in Capitulis generalibus, non autem de illis, quæ sunt contrariæ Statutis prohi-
12 bentibus in specie gratias Magistrales, † & quorum derogatio residet in sola potestate Papæ, vt dixit pluries *Rota*, & signanter *decis. 540. num. 4. coram Dunoz. iun. & decis. 85. nu. 1. & seqq. par. 7. rec.* alijsque supra allegatis.

Et ita vtraque &c.

Supra in hac eadem parte est decisio Reuerendiss. D. Castrilli hic confirmata, & ibi in ordine 123. cuius in calce alia etiam in eadem causa adnotatur.

R. P. D.

R. P. D. EMERIX.

Bononien. Fideicommissi.

Luna 18. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Immissio fideicommissario conceditur, quia de illius vocatione constabat absque eo, quod obstaret aliud fideicommissum conditum eo modo quo fuerat constitutum à tertio, quia huiusmodi verba solam quandam similitudinem importabant, non autem identitatem, seu prorogationem illius; prout nec minus præiudicabant detractiones, quia trebellianica fuerat prohibita, cùm tota, & integra hæreditas ad substitutos peruenire debuisset; legitima verò ex alienationibus, & omissione inuentarij remanebat consumpta.

SVMMARIVM.

1 *Hæres non potest impugnare factum sui auctoris defuncti.*

2 *Fideicommissum factum sicut fuerat constitutum ab alio, similitudinem dispositionis, non autem omnimodam relationem importat.*

3 *Agnatus succedit in fideicommisso facto fauore agnationis.*

4 *Trebellianica dicitur esse prohibita si testator voluit bona in totum deuenire ad substitutos.*

5 *Legitima remanet consumpta ex alienationibus factis, vbi concurrit omissio inuentarij.*

6 *Fideicommissarius si est etiam hæres alienantis, non potest impugnare alienationem, nisi prius reddita ratione de bonis in illius hæreditate repertis.*

7 *Aditio non resultat ex possessione bonorum hæreditariorum, quæ ex alio titulo remanet æquiuoca.*

DECISIO CCCXXVII.

TAMETSI in vltima propositione huius Causæ sub die 16. Iunii anni præteriti Pellegrinus ad tuendam suam possessionem repellere niteretur Victorium vnica exceptione, quod nimirum ipse esset hæres An-
1 hibalis alienantis; † Ideoque illius factum impugnare non posset, *ad Text. in l. vindicantem ff. de euict. & in l. cum à matre C. de rei vindicat.* Nihilominus admisso interim ad Causam Galeatio, hodie rursùs in controuersiam deducta fuerunt tam fideicommissum, & illius purificatio fauore Victorij, quàm exceptiones detractionum legitimæ, & trebellianicæ competentium alienanti, quibus tamen omnibus minimè obstantibus DD. persliterunt in decisis.

Minus enim rectè visum fuit impugnari fideicommissum, eiusque purificatio fauore Victorii, & sub prætextu, quod Leonellius Testator subiecerit tornaturas, de quibus agitur fideicōmisso particulari omninò simili, & identificato alteri ordinato à Perpetua eius Socru per illa verba: *Et taliter quod post mortem Pantasilea possessio, & bona prædicta vniuersa in totum sint, & remaneant filijs, & hæredibus, & in hæreditate sicuti fuit voluntas d. Perpetua in eius testamento rogato* &c. Ex quibus Scribentes pro Galeatio inferebant, quod sicuti Perpetua ad fideicommissum ab ea ordinatum vocauit solùm filios Leonelli, eorumque descendentes, ità similitèr super istis tornaturis Leonellus ordinare voluerit particulare fideicommissum fauore suorum descendentium tantum, de quorum numero non est Victorius; quia iterū placuit illa verba, *sicuti fuit voluntas Perpetuæ*, non fuisse adiecta ad inducendum fideicōmissum aliquod particulare super istis tornaturis, sed solum ad denotandum se velle ad similitudinem, seù ad exemplum dispositionis ordinatæ à Perpetua matre Pantasileæ vxoris, quod finito vsufructu superiùs relicto Pantasileæ istæ tornaturæ post eius mortem in totum sint, & remaneant filijs, & hæredibus, sicuti fuit voluntas Perpetuę, quod eius bona post mortem Pātasileæ sint,
2 & remaneant filijs, † adeovt illa importent solummodò quādam similitudinem dispositionis, vt notat *gloss. in verb. sicut §. vassalli nostri de pace Constantiæ, Marian. Soccin. cons. 79. num. 9. Rot. in Calaguritana Præeminentiarum 13. Martij 1671. coram R. P. D. meo Taia*; Non autem identitatem, seù prorogationem fideicommissi à Perpetua ordinati, vt comprobat totus contextus testamenti, & pluribus prosequitur prima *decisio* huius causæ *22. Iunij 1671. §. nec subsistit coram R. P. D. meo Calataiu*, & ideò nullatenus impediant quominus prædictæ tornaturæ subiectæ remaneant fideicommisso vniuersali immediatè inferius à Leonello super omnibus suis bo-
3 nis ordinato, † ad quod indubitatè vocatus est Victorius tamquam proximior Agnatus iuxtà *Text. in l. peto §. fratre ff. de leg. 2.* latiùs comprobatum *in decisionibus* super hoc eodem fideicommisso emanatis *5. May 1655. & 18. Februar. 1656. coram Zarate, & 1. Aprilis 1669. coram Eminentissimo Domino Cardinali Carpineo.*

Prout nec paritèr suffragari videbatur exceptio retentionis ex capite detractionum competentium alienanti, quia Trebellianica fuit tacitè prohibita, † dum Testator vo-
4 luit bona in totum deuenire ad substitutos, vt notant *Rip. in l. Centurio num. 130. de vulg. Menoch cons. 1084. num. 20. & cons. 1145. num. 18.* cum aliis adductis in *d. decis. R. P. D. mei Calataiu §. nec alienatio.* Legitima verò fuit consumpta ex alienationibus præcedentèr fa-
5 ctis, † quæ iūcta omissione inuentarij huiusmodi præsumptionem inducunt, nisi contrarium probetur, *Peregr. de fideic. art. 39. n. 14. Fusar. de substit. quæst. 562. num. 2. Add. ad Gregor. decis. 185. num. 6.* & dixit *Rota coram Coccino decis. 1155. numer. 6. & 7.* & latè pluribus adductis *decis. 93. num. 8. vsque ad 14 par. 8. rec. & in Bonon. Bonorum 26. Febr. 1660. §. quod autem.* confirmata *19. Ianua. 1661. cor. R. P. D. m. Taia*

Cæterùm ad replicatum obiectum, quod Victorius sit hęres mediatus Annibalis alie-
6 nantis, † & vti talis non possit eius factum impugnare, nisi prius reddita ratione bonorum in hæreditate repertorum, vulg. *l. cum à matre 14. ibique gloss. Magistralis verb. non prohibens C. de rei vindicat.* cum alijs concordan. placuit responsio, quod illud, tametsi in iure subsistens quando, prout nunc fuit oppositum, in facto tamen non probatur, cùm non constet, quod Andreas, qui donauit Benedicto patri Victorij, & cuius ipse est hæres, voluerit in donatione comprehẽdi bona hæreditaria Annibalis, imò ex lectura donationis, potiùs desumitur, quod Benedictus ea receperit vti fideicommissaria Leonelli, ibi „ Ex causa restitutionis fideicommissi, & postmodum Victorius eadem tamquam fideicommissaria illius velle retinere declarauit, ideòque vel ex præmissis cessat titulus hæreditarius, vel rema-
7 net adeò æquiuocus, † vt possessio non possit aditionem importare, *l. pro hærede 20. §. 1. in fine ff. de acquir. vel amittend. hæredit. Adden. ad Buratt. decis. 207 nu. 17. Rot. coram Cavaler dec. 452. num. 1. & 2.* cum alijs allegatis in *decis. sub die 16. Iunij anni præteriti coram me.*

Et ita, vtraque &c.

Supra in hac eadem parte adest altera præsentis causæ decisio, quæ est ibi in ordine 151.

R. P. D. TAIA.

Romana Domus cum Apotheca.

Lunæ 18. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Impugnabatur Testatoris, & fideicommittentis dominium, quod tamen probari visum est, quia grauatus domum de illius pecunijs ab ipso emptam, ab eodem Testatore in locationem receperat, quam & alijs etiã idem Testator locauerat; ita vt illam pro eo emisse verisimiliter dicendum sit, alioquin nimis fatuus fuisset, illicò ab emptione sciens rem esse propriam, ab alio eam in locationem recipere.

SVMMARIVM.

1 *Domum altam si quis ædificat ruinam quærit.*
2 *Terra in æternum stat*
3 *Conductor verbis, & facto confitetur locatorem esse dominum, & vide num. seqq.*
4 *Dominium ex locatione non probatur secundum* Baldum.
5 *Conductor si prætendit locatorem non fuisse dominum, hoc ipse probare tenetur.*
6 *Locationum pluralitas, sicuti & inuestiturarum probant dominium locatoris, & inuestientis.*
7 *Conducens scienter rem propriam, illius possessionem amittit.*
8 *Inquilinus non possidet sibi, sed domino. & supra num. 3.*
9 *Conducere scienter rem propriam, paulò ante à se emptam nemo præsumitur.*
10 *Facta præualent verbis.*
11 *Homines sæpè dicunt aliud, quàm velint.*
12 *Homines rarò faciunt aliquando, contra quod sentiunt.*
13 *Emptio quod facta sit pro persona nominanda admodum verisimile est, si facta fuit de pecunijs personæ nominandæ.*
14 *Conductor non potest locatori referre quæstionem dominij.*

DECISIO CCCXXVIII.

PETRVS instituto Ioanne filio sororis, substituit filios, & descendentes, & subiecit „ Morendo tutti tanto maschi, quanto femine, li stabili, che sono nella mia heredità vadino alla Compagnia &c. in testamento 17. Augusti 1644. Ex quibus proposito dubio, An Domus cum Apotheca, de qua agitur comprehendatur sub fideicõmisso Petri, DD. responderunt procul dubio comprehendi excepto, vt puto, quatenus Domus conditione sua ruinæ subie-
1 ctæ sunt, † quam & quærit qui facit altam
2 domum suam *Eccles. cap. 17.* Terra † autem in æternum stat *Prouerb. cap. 25.*

Sed Lucretia vxor, & hæres Ioannis fideicommisso grauati excipiebat de dominio ipsius mariti, qui domum antea subhastatam emerat 9. Februarij 1636. pretio scutorum 390. & addebat mandatum Petri Monti Pietatis pro ea summa numerandæ Ioanni per prezzo di vn'appartamento, ò casetta comprata da d. Giouanni per subhastatione in depositaria, illa ipsa die 25. Ianuarij 1636.

At verò replicabat Societas de ipsa emptione Ioannis non pro se, neque pro se, & nominando, sed pro solo nominando vti Petro pro sua pecunia per filium sororis, & ampliore mandato „ Pagare à Giouanni nipote scudi 390. moneta di denari esistenti nel Monte, ad effetto di depositarne nel Monte scudi 378. 76. per prezzo &c.

Et de locatione facta à Petro ipsi Ioanni 2. Februarij 1644. cùm locauit vnam eius domum (eius locantis, licet sensu congruiore, quam verbo) vbi non solum verbo Ioan-
3 nes confitetur dominium Petri, † sed etiam facto conducens à Petro, & ipsi Petro vti locatore conductor ipse possessurus, & possidens subindè.

Et quidem posita præcedenti emptione Ioannis pro nominando, & soluto pretio à Petro per Ioannem emptorem, vt supra dato 1636. & citra longum tempus subsecuta locatione Petri, & conductione Ioannis anno 1644. quamuis senserit *Baldus*, si
4 conduxi à te talem rem tuam, † nõ per hoc probari te dominum inquit *Bald. ad l. ad probationem C. de locato, & conducto nu. 7. vers. quæro si instrumentum, Caroc. de Locat. tit. de re* pro-

propria num. 12. tamen cùm *Genua de verbis*
enunciat. quæst. 49. nu. 3. lib. 2. & ibi alijs, videtur
5 per hoc transferri † onus probandi in ad-
uersarium, etiam ex ipso *Baldo*, & alijs, *Ge-*
nua d. qu. 49. num. vltimo.

Neque probat contrarium Ioannes, non
solùm propter supradicta, sed etiam quia
anterius, & continuò ad emptionem Petrus
7. Iunij 1636. vsque ad locationem Ioannis,
locauerat alijs, & postea Ioanni vsque ad
testamentum 17. Augusti 1644. ipsa locatio-
6 ne durante Ioanni à 2. Februarij 1644. † &
multum probat pluralitas locationum, si-
cut & inuestiturarum, *Soccin. Sen. conf. 187.*
num. 16. versic. Confirmantur præmissa lib. 2. Rota
coram Millino decis. 110. num. 2. & coram Coccino
decis. 1708. ab init. & num. 17. vbi de Inuesti-
turis.

Quinimò ex ipsa locatione Petri Ioanni,
plane Ioannes conducens rem suam vt alie-
7 nam, & expressam ipsius Petri, vt † supra,
possessionem perdidisset sciens, *ad l. si aliquã*
rem 28. ff. de acq. possess. cum alijs, *& gloss. vni-*
ca l. qui rem propriam, C. de locat. Caroc. d. tit. de
re propria, Rota coram Buratt. decis. 423. num. 4.
8 vbi & ratio, quia inquilinus non sibi, † sed
domino possidet, *l. 1. ff. de vsucap. nu. 5.* quis
autem dixerit, & præcipuè ipse Ioannes se
9 tacentem emptorem scientem † ita condu-
xisse, & contraxisse, ita renunciasse posses-
sioni, atque ita consensisse enunciationi
Petri, rei à se emptæ, & à Petro locatæ vti
suæ.

Ex quibus satis superque visa est, maxi-
10 mè ex facto, † quod præualet verbis (sæpè
11 enim dicunt homines † aliud quàm velint)
12 *l. 3. ff. de rebus dubijs,* raro autem, † si vnquã
faciunt contra quod sentiunt inquit *Rota*
coram Ludouis. decis. 297. sub num. 18. sequuta
nominatio Petri, & potiùs Petri negotium
gestum in emptione Ioannis pro nominan-
do, eoque magis ex facto, quod in eo con-
tinetur assensus nominati, & excusatio ex
facto ipso, maximè quod hic potiùs aderat
13 conuentio de emendo multum † verisimi-
lis, ex eo quod emptio facta sit de pecunijs
Petri personæ nõminandæ, *Rota coram Lu-*
douis. decis. 227. n. 11. quin etiam Petrus man-
dauit in emptionem, & pretium huius do-
mus cũ Apotheca solus suas pecunias ipsas.
14 Aliqui adijciebant conductorem † nõ pos-
se locatori referre quæstionem dominii, ex
l. si quis conductionis 25. C. locat. & cond. quem
non agente locatore ex locato viderint cum
glossa Restituere in fine, sed & cum præcedenti,
l. ad probationem 23. et ibi gloss. v. Mascard. de
probat. concl. 542. nu. 7. et 8. Caroc. d. tit. de re pro-
pria num. 29. Afflict. decis. 12. in fine et ibi Vrsill.
num. 5. et 6. cum alijs allegatis.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. RONDININO.

Florentina Capellaniæ.

Lunæ 18. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Capellaniam esse Beneficium Ecclesiasticum, fuit decisum, & quidem perpetuum, non manuale, & amouibile, quia tale visum est ex vltimo statu collatiuo, qui semper in beneficialibus attenditur, eo magis ad substinendam prouisionem apostolicam, ad quem effectum sicuti sola dubietas sufficeret, quoties non affertur certa probatio in contrarium, ita & eo magis superabundare dicebatur, quod talis status fuisset plusquam præscriptus ferè per cursum duorum sæculorũ.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apostolicæ vbi sunt iustificatæ, executioni demandandæ sunt.*
2 *Gratia non dicitur acceptata, neque vacatio consumpta, si literæ expeditæ non sunt.*
3 *Resignatio beneficij alia est, alia verò quæ fit iuri super beneficio.*
4 *Iuspatronatus laicale si peruenit ad Ecclesiam fit Ecclesiasticum, & subijcitur reseruationibus Apostolicis.*
5 *Beneficium esse collatiuum sufficit sola dubietas, quotiescumque non constat de euidenti probatione contraria.*
6 *Status vltimus beneficij attenditur ad dignoscendum an illud sit perpetuum, collatiuum in titulum, vel manuale, & quando sup. num. 5.*
7 *Status beneficij semper præsumitur esse vniformis vltimo.*
8 *Status vltimus beneficij probatur per nudum factum.*
9 *Status vltimus beneficij legitimè præscriptus semper attendendus est, etiam si fundatio resisteret.*
10 *Statum beneficij ad immutandum vltra cursum temporis, & potestatem Pontificis illius voluntas requiritur, & sup. nu. anteced. et seqq.*
11 *Centenaria æquiparatur immemorabili.*
12 *Collatio beneficij vigore resignationis cadentis in mense reseruato Pontifici, ab eodem Pontifice fieri debet.*
13 *Resignationes non recipiuntur à Prælato inferiore quamuis habeat ius instituendi, & num. seq.*
14 *Pontifex solum, et non Abbas potest admittere resignationem beneficij ad fauorem certæ personæ, et num. seq.*
15 *Abbas eo minus potest admittere resignationem beneficij ad fauorem consanguinei resignantis.*
16 *Beneficij perpetui qualitas resultat ex collatione facta à Papa per obitum beneficiati.*
17 *Collatio beneficij vni demandata non potest expleri per alium, in quem ius conferendi non transit.*
18 *Lis remanet extincta si per 30. & amplius annos prosequuta non fuit, sed causa remansit deserta.*
19 *Vacatio quæ dedit causam liti non habetur in consideratione.*

20 *Vi-*

20 *Visitationes siue Episcopi, siue Abbatis, quæ dederunt causam liti non attenduntur.*

21 *Dictio* inter alia *refertur ad similia, etiam in qualitate.*

22 *Scripturæ sine die, & anno contra publica instrumenta non attenduntur.*

23 *Scripturæ informes probant si earum veritas cõprobetur ab alijs scripturis legitimè extractis.*

DECISIO CCCXXIX.

PRO retardatione Literarum Apostolicarum, quibus Hypolito Tonello controuersa Capellania collata fuit, subsequuta illarum executione ex Episcopi Fesulani sententia, non intrare arbitrium DD. dixerunt in decisione 6.Martij 1673.coram* me; à qua resolutione, licèt ob aliquas tunc innouatas Iuris, & Facti animaduersiones recesserint 27.Nouembris 1673. coram me; hodie tamen sublatis equiuocis, in priorem sententiam DD.redierunt.

Etenim iustificatio narratorum à Tonel-
1 lo,† qua posita Literis Apostolicis executio est concedenda, iuxta *Text.in cap. si capitulo, ibi gloss.verb.exequatur de concess. praebend.in 6.* quemadmodũ non controuertebatur quoad vacationem narratam, atque habilitatem Prouisi, ità DD. probata videbatur quoad modum vacationis expressum, tam respectu personæ,cùm nempè Tonellus narrauerit Capellaniam vacare per mortem Capponi, Summ.eiusdem positionis primæ decisionis *num.2.*quia licèt per obitum Capponi Capellania collata fuisset R. P. D. Honuphrio de Hyppolitis, huius tamen collationis ratio habenda non erat, atque iustè narrauit Tonellus Beneficium vacare per obitum Capponi, quia non solum non docetur, d.R. P. D. Hyppolitum literas expediuisse, sine quibus gratia Pontificis accepta
2 non dicitur, † neque præcedens vacatio consumpta, iuxtà dictum *Geminian.in cap. in præsenti sub num.2.de praeben.in 6. Bellamer. consil.33.num.14.Couar.lib.3.resol.16. num.3. Garz. de benef.par.4. cap.2. num.15.* & benè declarat *Lotther.*in contrarium adductus *lib.4.quæst.1. num.19. Rota coram Seraph.decis.1446.num.3. & coram Dunoz.iun. decis.367. num.* 25. quin potiùs constat de positiua ineffectuatione,cùm d.R.P.D.Hyppolitus cesserit in manibus Innocentij X. iuri, quod prætendebat habere
3 ad Beneficium, † non autem renunciauerit ipsi Beneficio, d.Summ.Tonelli die primæ decisionis *num.* 7, quod fecisset si Beneficiũ consecutum fuisset iuxtà distinctionem,quã in proposito tradunt *Alphons. Glossator ad reg. Cancellar.43.de constitut ad fin. ibiq. Gochler. litera F. Add.n.ad Gregor.XV.decis.215.sub nu.8. Rot.coram Manzanedo dec.912.num.3.& 6.*cum alijs in prima *dec huius causa 6.Martij* 1673. *§. iustificatio vacationis & §. seq.coram me.* adeovt R.P.D.de Hypolitis loco d.Beneficij, quod acceptare recusauit occasione distributionũ Beneficiorum, & pensionum, quæ inter Prælatos,atque alios Ministros Palatij Pontificis solent fieri, pensionem scut. 50. recepit, Summ. responsionis Tonelli *num.2.*

Quã etiam respectu qualitatis huius Capellaniæ, quam licèt Tonellus in suis literis expresserit ex fundatione, & dotatione laicorum, adhuc tamen non insurgebat illatio, quam faciebant Scribentes pro Monachis, vt exindè excluderetur Apostolica reseruatio, quia quamuis iuspatronatus laicorum ex dotatione, & fundatione non cadat sub reseruationibus Pontificijs, ne ideò laici retrahantur à fundatione, quotiescumq; tamen è prophano transit in Ecclesiasticum, provt in casu, in quo Antonia de Vbaldinis Testatrix in legato pro fundatione Capellæ anno 1477. Summ.vtriusque partis sub die primæ decisionis *num.1.* facultatem præsentandi concessit prius Iuliano hæredi, quò defuncto transferri voluit in Monachos Sãctæ Mariæ de Florentia Ordinis Sancti Be-
4 nedicti, † tunc laicale iuspatronatus Ecclesiasticis personis præsentantibus, fit Ecclesiasticum, atque Pontificijs reseruationibus subijcitur, iuxtà *Text.in cap. vnic. §. fin.de iurepatronat. in 6.Gonz.ad regul. Cancell.gloss.18. num.5.& 6.Garz.de benef.par.5.cap.1. §.11. numer.553.Vivian. de iurepatr. par.1. lib.1. cap.3. num.2.& 10.Rota coram Seraph.decis.1420.nu.2. Buratt. decis.103. nu.3. coram Merlin. decis.86. num.6.& in rec.par 9.dec.269.sub nu.1.& 2.*

Quod autem Capellania controuersa sit Beneficium Ecclesiasticum collatiuum, ab initio de iurepatronatus laicorum, deducebatur ex tenore supradictæ illius fundationis, quæ licet non adeò clara videretur certantibus hinc inde Scribentibus, An dicta dispositio fundatricis importaret simplex legatum pium pro celebratione missarum, aut Beneficium manuale, an potiùs perpetuum Beneficium Ecclesiasticum collatiuum,reassumptis in hodierna disputatione rationibus deductis in dd.duabus decisionibus coram me, adhuc tamen etsi procliuiores essent Domini,vt inspecto ipso tenore Testamenti ageretur de perpetuo Beneficio collatiuo, quatenus tamen superesset aliqua dubietas, dicebant Domini, hanc ipsam sufficere pro substinenda gratia Tonel-
5 li; † quia quotiescumque non est clarum fundationis instrumentum, neque concurrit res iudicata, vel confessio partis, ex quibus deducatur certa qualitas Beneficij, sufficit impetrãti docere de vltimo statu,provt ex Apostolicis prouisionibus Capponi, & aliorum Tonellus docuit Summ. eiusdem sub die primæ decisionis *num. 5. cum duobus seqq.*ex ratione *Text in cap consultationibus ibi de iurepatronatus in cap. vn.24. de election.& in cap.cum olim de caus possess. & propriet. Rota in rec.par.4.decis.544. sub num.5. & par.14.dec.34. num.11.Dunoz.iun.decis.344.num.5. Bich. decis. 224.num.39.Card.Cels.dec.337.nu.12. cum alijs in Bonon.iurispatr. 3.Iunij* 1672. *§. finali coram me,* & ad effectum dignoscendi qualitatem Beneficij, an sit perpetuum, & collatiuum
6 in titulum, † an potiùs manuale, *Gonzal.ad reg.8.*

tit. 2. Canell. glos. 5. §. 3. num. 18. & in nos. par. 4.
d. decis. 542. sub num. 5. Comitol. decis. 144. num. 9.
& in Barchin. Praepositurae 26. Maij 1655. per tot.
coram Eminentiss. Cerro.

Hoc enim casu non procedit conclusio
deducta in secunda decisione huius Causae,
quam hodie repetebant Scribentes pro Mo-
nachis, quod prouisiones Apostolicae statum
Beneficij non immutent, quia illa procedit
7 cùm de contrario statu clarè docetur, † aliàs
ex iis praesumitur status Beneficij semper
vniformis vltimo, iuxtà doctrinam *Franch.*
in cap. cum de beneficio in 3. columna vers. si verò
scribatur de praeben. in 6. Rota rec. par. 2. decis. 315.
num. 1. Pauia decis. 823. num. 6. Coccin. dec. 1616.
illo eodem num.

Caeterùm dicebant Domini nos non so-
8 lùm versari in verificatione vltimi † status,
de quo sufficit docere per nudum factum,
iuxtà doctrinam *Franch. in d. cap. cùm beneficio*
col. 3. vers. si verò scribatur, de praeben. in 6. quo-
usque disceptetur super tenore fundationis,
iuxtà doctrinam *Innoc. in cap. postulasti nu. 1.*
vers. si autem non apparet de iurepatr. Abb. in cap.
nobis 25. sub num. 8. vers. si verò constat eodem
tit. Rot. coram Crescentio dec. 12. de probat. & corā
Ludouis. decis. 481. num. 5. & 7. sed etiam hunc
statum non solum probari praescriptum per
40. annos, sed ferè per duo saecula vnifor-
miter continuatum apparere per prouisio-
nes effectuatas, Summ. hodierno Tonelli *à*
9 *num. 1. vsque ad 13.* † itavt etiamsi fundatio
resisteret, ille attendendus sit iuxtà celebrē
Text. in d. cap. cum de beneficio de praeben. in 6.
vbi notant Canonistae omnes, *gloss. in cap. cū*
Ecclesia Sutrina verb. vtrum Episcoporū de caus.
possess. & propriet. Afflict. decis. 305. num. 18. Ma-
rescott. var. resol. lib. 1. cap. 5. num. 67. ad fin. Rot.
rec. par. 1. decis. 91. num. 1. Buratt. dec. 636. illo eo-
dem num. Carill. decis. 41. num. 3. & 4. Reuerendiss.
Roias dec. 341. num. 12.

Ideoque hoc casu, adeo strictè inqui-
10 rendum non sit de voluntate † Pontificis,
quae vltra potestatem, & cursum temporis
requiritur ad mutationem status Beneficij,
ex deductis in *secunda decisione huius causae §.*
fin. quia non solùm per centenariam, quae
11 aequiparatur immemorabili, † sed per cur-
sum duorum ferè saeculorum praesumitur
superuenientia tituli validi, & legitimi,
iuxtà *cons. Gabr. 88. numer. 17. & seqq. volum. 1.*
Rota coram Duran. dec. 91. num. 7. cum alijs ple-
nè congestis in *Romana deuolutionis Palatij*
4. Decembris 1673. §. caeterum, & §. sequenti co-
ram me.

Non obstat, quod Capellania anno 1552.
collata fuerit ab Abbate d. Monasterij Io.
Francisco de Ripa per resignationem Petri
Antonij fratris, d. Summ. Tonelli *num. 5.* ex
quo actu excludi qualitatem Beneficij col-
latiui dicebāt Scribētes pro Monachis, quia
si fuisset talis prouisio in mense Ianuarij Se-
di Apostolicae reseruato in Regula 8. hodie
9. Cancellariae ab Abbate facta non fuisset,
12 sed à Pontifice † ex deductis per *Barbos. de*
potestate Episcopi par. 3. alleg. 69. num. 23. & de
Eccles. lib. 3. cap. 19. num. 136. & 137. sicuti ad
hunc effectum arguit *Rot. corā Martin. Andr.*
decis. 11. ad fin.

Praesertim cùm resignationes recipi non
possint à Praelato inferiori, quamuis habeat
13 ius instituendi, † quia destitutio, seù resi-
gnatio sonat in iurisdictionem contentiosā,
Zabarell. in Clem. prima num. 18. de renunciat.
Gabr. cons. 187. sub nu. 5. & 6. vol. 1. Paris. de re-
sign. benef. lib. 7. quaest. 10. nu. 6. & seqq. & num. 21.
& 23. Tondut. quaest. benefic. par. 2. cap. 3. §. 9. n. 28.
& fuit antiqua Rotae sententia coram *Bisi-*
gnet. decis. 5. de renunc. in qua postea permansit
in decisionibus relatis in *Bonon. Canonicatus*
4. Aprilis 1672. §. neutrum coram me.

Neque Abbas, sed solus Pontifex potuis-
14 set † admittere resignationes ad fauorem
certae personae, *gloss. in cap. ex parte, ibiq; DD.*
de offic. deleg. Mandos. in reg. 19. Cancell. de infir-
mis resignantibus qu. 16. num. 11. Garz. de benef.
par. 11. cap. 3. num. 152. Paris. de resignat. lib. 8.
qu. 7. num. 11. & 12. Tambur. de iur. Abbat. tom. 1.
disp. 13. qu. vlt. num. 11. Spad. cons. 10. num. 1. lib. 2.
Rota in Gerunden. beneficij 16. Iunij 1618. coram
Pirouano, & dec. 96. num. 4. par. 1. diuers. lib. 3. &
coram Coccin. decis. 1957. num. 6. & multò mi-
15 nus resignationem admittere, † vt Bene-
ficium conferret consanguineo resignantis
contra decretum irritans, de quo in *Consti-*
tutione 58. B. Pij V. §. 5. et 6 Bullar. tom. 2.

Etenim haec omnia percutiunt quidem
nullitatem resignationis, & respectiuè col-
lationis factae ab Abbate; sed tamen osten-
dunt qualitatem Beneficij ecclesiastici in
titulum conferri soliti, cùm non alio mo-
do Ecclesiastica Beneficia perpetua resignē-
tur, & conferantur, itavt quamuis resigna-
tio nulla fuisset, adhuc dum habuit effectū,
quia per obitum Resignatarij Capellania
fuit à Sede Apostolica collata, d. Summario
16 Tonelli *num. 6.* † ex hoc actu confertur po-
tiùs qualitas Beneficij perpetui tam ex sub-
secuta collatione Pontificis, quàm ex prio-
ri collatione Abbatis, vt admittunt in hoc
praeciso casu *decisiones Merlini 61. num. 6. &*
160. num. 1.

Eadem respectiuè euitabatur similis pro-
uisio facta per Priorem Hypolito de Acco-
litis anno 1582. d. Summ. Tonelli *nu. 8.* dum
haec similiter suum habuit effectum, cùm
post mortem d. Hypoliti Beneficium fuit à
Sede Apostolica collatum, d. Summ. Tonel-
li *num. 10.* itavt potiùs eadem successionis
qualitas Beneficij collatiui comprobetur,
cùm fuerit id reseruatum Abbati, ac regu-
17 lariter collatio vni demandata † non possit
expleri per alium, in quem Ius confe-
rendi non transit, *ad text. in cap. ex frequenti-*
bus, vbi Abbas, & alij de institutione, Gloss. &
Archidiac. in cap. final. de officio Vicarij in 6. Gra-
tian. discept. 303. num. 7. Rot. dec. 1. de renunciat.
in antiq.

Quae omnia agnoscētes Monachi, quam-
uis tentassent Beneficium conferre illorum
Monacho, rursusque alio regulari Ordinis
S. Francisci, Summ. Tonelli sub die primae
deci-

decisionis num.5. illud tamen tamquam vacans per obitum d. Hypoliti fuit à Clemente VIII. Petro Fanfano collatum, Summ. hodierno eiusdem num. 10. atque appellationis causam in Rota commissam à sententia decernente executionem Literis Apostolicis, Summ. eorundem Monachorum num. 1. nunquam postea prosecuti sunt; sed d. Petrus prouisus pacificè Beneficium possedit vsque ad obitum, quo sequuto, Sedes Apostolica illud iterum contulit Iulio Comaco, eoque defuncto Capponio, rursusque post istius mortem, inefectuata prouisione R.P.D. de Hyppolitis, Tonellum de illo prouidit, Sūmario hodierno eiusdem num. 10. cum duobus seqq. ex quibus non solùm per lapsum 30.
18 sed longè plurium annorum † lis remansit deserta, atque extincta, & confirmata qualitas perpetui Beneficij impugnata, iuxtà antiquam Rotæ distinctionem in decis. 7. num. 3. & decis. final. num. 7. & seqq. vt lit. pend. coram Acchil. de Grass. quam reassumpsit Rota in dec. Coccin. 617. nu. 23. & in decis. Dunoz iun. 407. n. 6. in fin. & passim in aliis.

Accedunt antiquæ visitationes siue Abbatis, siue Episcopi, in quibus promiscuè dictum fuit, hanc Capellaniam conferri in titulum, atque habere certum redditum d. Summ. Tonell. à num. 13. vsque ad num. 18. ità vt nihil aduersetur recens declaratio Vicarij Generalis: qua, vt in 2. decis. huius causæ 27. Nouembris 1673. §. adhuc dicebatur, reseruauit sibi cognitionem anno 1663. an Capella hęc conferretur in titulum, quia emanauit longè post obitum Capponi, ac consequen-
19 ter post vacationem, quæ causam liti † dedit, vt de illa non sit habenda ratio, sed standum sit visitationibus tempore non suspecto habitis ex ratione, quam reddunt DD. in cap. licet causam de probat. Rota coram Dunoz. Iun. decis. 354. num. 5. & in rec. par. 13. decis. 220.
20 num. 23. † & ad hunc præcisum effectum visitationum coram Greg. XV. decis. 4. num. 2.

Præterea non leue argumentum est, quod Capellania descripta sit inter Beneficia Ecclesiastica, quæ soluunt decimas pro Studio Pisano, Summ. Tonelli sub die primæ decisionis num. 4. & Summ. hodiern eiusdem num. 2. vt in prima decisione huius Causæ §. Idque, cui Studio, etsi etiam Beneficia manualia, & simplices Capellaniæ decimas soluerent, vt testatur Cancellarius decimarum illius Studij, Summ. Monachorum sub die secundæ decisionis num. 3. id tamen dicebant Scribentes pro Tonello potiùs addere, quā tollere huic rationi, quia ius stat in hoc, quod hæc Capellania non est descripta inter Beneficia manualia, sed inter perpetua, ibi „ Infra gl'altri vi apparisce descritta la Cappella di S. Francesco, d. Sum. Tonelli sub die
21 primæ decisionis num. 4. quæ dictio † inter alia refertur ad similia etiam in qualitate, ad terminos Text. in l. fin. §. cui dulcia ff. de vino, oleoque legato, Ruin. cons. 181. nu. 2. vol. 2. Paris. cons. 145. num. 25. & 26. vol. 2. Osasch. dec. 52. num. 13. cum similibus.

His autem omnibus non refragatur, quod aliqua ex iuribus deductis pro parte Tonelli sint informia, quia licèt in casu, in quo age-
22 batur † de scripturis carentibus die, & anno, & habentibus contra se publica instrumenta Rota attendere noluerit in Florentina Plebania 30. Iuly 1670. §. neque subsistit coram bo. me. Priolo, quoticumque tamen agimus de scripturis, quarum veritas ab alijs legiti-
23 mè extractis comprobatur, † atque Cancellarius Archiepiscopalis Curiæ Florentinæ cum pluribus alijs attestantur iura hæc, quæ reperiuntur apud Actuarios, quamuis in publicam, & authenticam formam non redacta, fidem facere, Summ. responsionis Tonelli num. 1. Rota illius fidem sequi consueuit, iuxtà decis. 35. num. 31. & decis. 57. nu. 5. post Giliam ad Stat. Perus. & in rec. par. 14. decis. 426. num. 4.

Et ità vtraque &c.

Decisiones in hac Causa emanatæ ambæ sunt impressæ supra in hac parte decis. 48. & 182.

R. P. D. MATTHÆIO.

Auenionen. Alimentorum.

Lunæ 18. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Nepotes naturales alimentari prætendebant à suis Auibus maternis, sed duplici capite sunt exclusi; Primò, quia non probarunt deficientiam bonorum ascendentium paternorum, à quibus priùs venirent alendi; Secundo, quia proprijs manibus, & industria viuere poterant, & vlteriùs cùm essent fœminæ, & suos viros haberent, ab illis alimentari debuerant.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta etiam filijs naturalibus præstantur.*
2 *Auus maternus tenetur præstare alimenta nepotibus naturalibus tantum, sed vide num. seqq.*
3 *Filij naturales alimentari prius debent ab ascendentibus paternis, postea verò maternis.*
4 *Alere prius vnusquisque debet se ipsum, & postea alios, et propria egestas, aliorum primicerum egestati prævalere debet.*
5 *Fides extraiudiciales nullam fidem faciunt.*
6 *Testes non coarctantes negatiuam, nihil probant.*
7 *ad Alimenta præstanda seruari debet ordo, & gradus, vt qui proximior est, & magis coniunctus illa subministrare teneatur.*
8 *Mulieres habentes viros non possunt prætendere alimenta à suis consanguineis, nisi prius excussis bonis suorum virorum.*
9 *Alimenta non debentur eis, qui possunt proprijs manibus sibi victum quærere, & n. 11. & seqq.*
10 *Testibus sibi ipsis contrarys non creditur.*
11 *Frater non tenetur alere fratrem, qui ex alijs bonis, ex artificio, vel aliunde potest sibi victum quærere.*

13 Pau-

13 *Paupertas ad effectum consequendi alimenta non dicitur sufficienter probata, quando quis potest sibi victum quarere, vel aliter lucrari.*

14 *Nepotes non possunt pratendere alimenta ab auo si proprijs manibus possunt sibi victum quarere.*

15 *Alimenta in subsidium non debentur nisi probata paupertate extrema, & regulantur iuxta necessitatem natura.*

DECISIO CCCXXX.

SVBMINISTRATIONEM alimentorũ
in Rota petitam à Biancha, & Anna
Maria sororibus, & Ioanne Petro ortis ex
quadam Francisca filia naturali q.D.Pontij
de Viuet, contra D.Ludouicum de Viuet
eius filium legitimum, DD. dixerunt esse
1 denegandam, † etiamsi illa debita viderentur
ex dispositione *authent.quib. mod. natural.
efficiantur sui, §.sicut vers. si quis igitur, & cap.
tum haberet vxorem in fine de eo qui duxit in
matrim.* & iuxtà ea, quæ scribit *Franc.dec.283
num.15.* firmauit *Rot. coram Duran. decis.95.
per tot.* quia quãuis indubitati iuris sit, quod
auus maternus adstringi possit ad submini-
2 stranda alimenta. † tamen hoc onere grauari
non debet, nisi ad limites *text. in l. non
quemadmodum ff. de liber. agnoscen.* postquam
constiterit de inopia, & insufficientia bonorum
ascendentium paternorum; & hanc
doctrinam sequuntur communiter DD. in
eodem loco, & hoc locum sibi magis vindicat
in hærede aui, provt est casus, de quo
3 agitur, † & non fuerunt discussa bona iuxtà
iura sanguinis, *Bart.in l.si quis a libertis §.Item
rescriptum n. 1. ff. de liber. agnoscen. Surd. de aliment.tit.1.quæst.104.num.3.Castil. eod. tit. cap.6.
nu.51. & 52.* & certum est in hac obligatione
necesse esse seruare ordinem, & in primis,
vnusquisq; alere se ipsum, & in sudore
4 vultus sui vesci pane, † vndè probata priùs
propria ægestate, aliorũ proximorũ paupertas,
& inopia deduci debet, & impotẽtia ad alimenta
sibi cõparanda, & cum eorũ neutrũ
mactis fuerit clarè dilucidatum visum fuit
DD. non fuisse sufficientes probationes, quę
parte non citata ad hunc effectum deductæ
5 fuerunt ex fidibus extraiudicialibus, † quæ
nullam fidem faciunt, vt in his terminis
considerauit *Rota coram Eminentissimo D.Othobono
decis.213.nu.9.*

Et superuacaneum est illas allegare, quia
Testes in ea adducti non coarctant negatiuam,
referendo nullum adesse de descen-
6 dentibus paternis, qui illos alere † possint,
etsi adessent ipsi, vel bona sufficientia, vtique
scirent, provt ad hunc effectum necessarium
est, *Rot.* aliàs dixit coram *Burat. decis.41.num.2.coram Gregor.XV, decis.42. num.*, *coram Eminentissimo D.Othobon.decis.201.nu.10.
& in recent. decis.532. num.2. par.2. & dec.162.
nu.5.par.9.*

Itaque cùm deficiat discussio bonorum
patris, & descendentium, & vtique non
fuerit probata non existentia aliorum
consanguineorum, nec etiam inopia, clarum
est non posse hoc onere grauari Ludo-
7 uicum vti hæredem aui materni, † dum solum
in subsidium hoc facere teneatur, &
postquam alij fuerint reperti egeni, & inhabiles,
& in hoc procedendum est seruato
ordine, & gradu coniunctionis, & qui reperitur
in eo proximior, & magis coniunctus
ad huiusmodi alimenta præstanda compellendus
est, *Nicol.de Vbald.de success.ab intestat.
par.1.num.48.Ruin.cons.124. num.12. lib.1. Gabriel
cons.25.num.18.*

Insuper istæ duæ fœminæ, quæ all petunt
non carent viris, qui eas alere tenentur, &
8 quibus obsequia maritalia præstant, † & donec
non fuerunt discussa eorum bona, &
probata eorum inopia, ab alijs consanguineis
alimenta petere nequeunt, *l. penultima
ff.vt in poss. legat. l. si filia §.1. ff. familiæ herciscun,
l. si quis § vxorem ff.de donat.inter vir.&
vxorem, l. cum dote §.sin autem ff. solut. mat. Gabriel
cons.25. num.19.lib.1.Surd.de aliment.tit.1.
quæst.32.num.1.& 2. Rota coram Bich. decis. 21.
num.9.*

Præterquam quod illorum paupertas penitus
exclusa remanet, non solum quia illorum
mater habuit scut.1000. pro sua dote,
cuius fructus excludunt eorum inopiam;
verum etiam quia in regione vbi morantur
floret ars serica, & quod cùm sint fœ-
9 minæ vilis conditionis, † non est illis indecorum
victum sibi querere, & proprijs manibus
laborare, & earum industria in totum
ipsas alere, iuxtà notata *in l. si quis à liber. §.
sed si fil. ff. de liber. agnoscen. Surd. de aliment.
tit.9. qu.1. num.5. & 16.Rot. decis.470. num.5.
par.2.rec.*

Nihil penitùs releuante, quod testes deponant,
dotem Annæ fuisse à marito dissipatam,
quia testes adducti in Summario sibi
ipsis contrariantur, ex quo primus dicit totam
dotem fuisse à marito occupatam, præ-
10 ter scut. 1000. & ideò nullum probationis
gradum constituunt ex iuribus vulgatis, vt
in Summ.num.2.

Quę omnia mirificè militant contra Ioãnem
Petrum filium, qui pariter alimenta
ab Auo materno petit, dum secundum suã
conditionem exercet artem sericam in eadem
Ciuitate, ex qua sufficiens lucrum ad
11 victum necessarium sibi querit, & exinde
alimenta ab eodem Auo materno, & ab alio
petere non debet, *l. si quis argumentum C. de
donat. Bart.in l. si Spadonem, §.est autem num.1.
ff.de excusat. tut. Leoncel. de priuilegijs paupertatis
par.1.qu.1.num.45.* & hoc idem dicitur de
fratre, qui non tenetur sibi alimenta præ-
12 stare, † quando potest vel ex alijs bonis, vel
aliundè ex artificio viuere, iuxtà *Textum in
l. si quis à liber. §. sed si fil. ff. de liber. agnosc. &
ibi gloss. Rot. coram Buratt. decis. 690. num.1. &
coram Card.Mantic.decis.191.nu.1.& decis.192.
num.2.* Generale enim est ad effectum consequendi
alimenta, quod paupertas non
13 censeatur sufficienter probata † quãdo quis
potest operando sibi victum querere, vel
aliquid

aliquid lucrari, *Surd. de aliment. tit. 9. quæst. 6. num. 2. cum sequen. Rot. coram Buratt. decis. 41. num. 9. & in recent. dec. 211. num. 3. par. 11.* vndè cùm d. Ioan. Petro non sit indecorum opera, & artificio sibi victum parare, prout huc vsque propriis manibus elaborauit vnà cū
14 sororibus, † non sunt illis ab Auis alimenta præstanda, *Abb. in cap. cum nobis num. 10. versic. si vna distinctione de Simon. Par. de aliment. num. 12. l. si quis à liber. §. sed si fil. num. 1. ff. de liber. agnoscen. Soccin. Sen. cons. 121 num. 46. vol. 4. Bursatt. cons. 62. nu. 11. lib. 1. Menoch. consil. 321. nu. 26. lib. 4. Rot. coram Amat. Dunozett. decis. 269. nu. 9.*

Nec aliquod fundamentum fieri potest in adducta infirmitate d. Io. Petri, quia vltra quod illa non probatur ex instrumento dato in Summ, *num. 2.* tamen ex quo ipse fuit conductus per annos quinque ad elaborandum in arte serica, excluditur, quod laborare non possit, & ex eo sibi victum lucrari, quod sufficit ad illū excludendū ab huiusmodi alimentorum præstatione, dum agitur de alimentis subsidiarijs contra hæredē Aui materni, necnon descendentium ex sanguine illegitimo, & infecto, & petitur à vili persona, quia non veniunt præstanda,
15 nisi concludentissimè † probata extrema ægestate, & regulanda veniunt iuxtà necessitatem naturæ, *Rot. dec. 292. nu. 1. par. 2. recent.*

Et ita, vtraque Parte informante non deberi alimenta & c.

R. P. D. TAIA,

Romana, seù Tusculana Pecuniaria,

Lunæ 18. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Conclusiones duæ in hac decisione declarantur, confusionis, seù extinctionis actionum, prima inter creditorem succedentem debitori, vel è contra, vt scilicet non procedat, si successio reuocabilis sit, prout etiam si creditum, vel debitū superueniat post aditam hæreditatem, cùm aliàs tam in actione personali, quàm hypothecaria semper firma remaneat: Altera, quod priuilegium prælationis mulieris pro sua dote in bonis post matrimonium à marito quæsitis, procedat etiam in illius fructibus.

SVMMARIVM.

1 *Donatarius vniuersalis est ad instar hæredis.*
2 *Debitor si creditori succedit, vel è contra, actiones confunduntur & vid. num. seqq.*
3 *Actiones non remanent confusæ si creditor succedit debitori reuocabiliter, secus si irreuocabiliter.*
4 *Cessio fieri non potest debitori, & si fiat solam liberationem operatur. & num. 5.*
6 *Actio, & passio concurrere non possunt in eodem subiecto. amplia vt numero 8.*
7 *Debitor, & creditor sui ipsius nemo esse potest, siue in actione personali, siue in hypothecaria. & nu. 8.*
9 *Bona debitoris apud hæredem sibi obligata remanere non possunt.*
10 *Actiones non confunduntur inter creditorem, & debitorem inuicem succedentes, si creditum superueniat post aditam hæreditatem.*
Amplia vt ibidem, & num. seq.
11 *Actionum confusio, vel extinctio non inducitur in creditore suo succedente debitori ad præiudicium alterius.*
12 *Donatio facta viro contemplatione certi matrimonij, dicitur facta etiam ad fauorem vxoris, quamuis non nominatæ in illa.*
13 *Solutio prius cedit in extinctionem vsurarum, quam sortis.*
14 *Mulier in bonis post matrimoniū a marito quæsitis præfertur omnibus alijs hypothecis anterioribus, siue tacitis, siue expressis.*
15 *Dispositio legalis citiùs, quàm hominis operatur.*
16 *Fructus dotales in bonis post matrimonium à viro quæsitis habent prælationem, & cæteris præferuntur hypothecis.*
17 *Dotis fauore in dubio pronunciandum est.*

DECISIO CCCXXXI.

IN decisis 18. Iunij 1673. etiam ad effectū retentionis, seú manutentionis Domini concorditer hodie steterunt, & non obstitit ipsis confusio actionum in bonis Laurentij mariti ex dote à Lucretia matre eidē Laurentio deuoluta, iam hæredi sine inuentario Manilij patris debitoris d. dotis per vniuersalem donationem, vel successionem filij matrem repræsentantis.

1 Et quidquid diceretur donatarium vniuersalem † esse instar hæredis argumento *§. tractatum ex l. fideicommissum 50. ff. de iudic. l. æris alieni 15. C. de donat. & ibi gloss. verb. sed quid si omnia & c.* cum alijs apud *Cirocc. d. scept. 47. num. 77. à vers. vltimo quæritur, D. de Luca de donat. discurs. 44. num. 2 lib. 7. Rota coram Penting. decis. 211. nu. 3. vers. quibus, Rota decis. 14. n. 14. par. 14. & prius decis. 42. ad fin. par. 11.* & proinde vniuersali successione confundi obliga-
2 tionem, † si creditor debitoris, vel è contra debitor creditoris adierit hæreditatem, *§. adytio hæreditatis, l. Stichum, aut Pamphilum 95. ff. de solut. gloss. Confusa est, versic. distingue, l. 7. C. de pactis, Merlin. de pign. qu. 25. lib. 5. Rota coram Vbaldo decis. 324. num. 10.* sub distinctione quando debitor succedit irreuo-
3 cabiliter, † secùs quando reuocabiliter, *Merlin. d. qu. 25. Rota coram Vbaldo d. dec. 324. vtrobique num. vltimo.*

Quod si filius debitor matris vti hæres patris, etiam titulo singulari donationis postea successisset matri creditrici dotium, eo
4 minùs cessio potuisset fieri debitori, † cùm debitori cessio non fiat, & si de facto fie-
5 ret, † nil aliud operaretur, quā liberationē. *l. si sponsalibus 58. in fine ff. de iure dotium. & ibi gloss.*

gloss.vltima, Olea de Cessione iurium qu. 1. nu.4.
6 *tit.4.* vt actio, & passio † in eodem subiecto
7 concurrere non possunt, vnaque † persona
sui ipsius fieri debitor, & creditor, §. *si quis alij in fine, & §. item inutiliter instit. de inutilib. stipulat,* quod locum habet non tantùm in
8 personali actione, † sed etiam in hypothe-
9 caria, cùm res apud hæredem†sibi obligata esse non possit, *Merlin.d.qu.14. num.18.*

Tandem aliud placuit DD. & generalior alia distinctio, quod creditum si superueniat post aditam hæreditatem patris, vt in casu nostro, per donationem ipsius matris,
10 vt supra, † tunc non confundi actiones, etiamsi hæres adeat hæreditatem sine beneficio inuentarij, vt sæpiùs *Rota* distinxit inter creditorem ante, vel post aditam hæreditatem, & signanter in *recent dec.432.nu.10. par.4.in illa Bonon.fideicommissi de Cataneis, & decis.260.num.* 20. *par.* 14. cum alijs allegatis, & quod plus est per donationem factam filio contemplatione matrimonij cum Elisa-
11 betha vxore illius, † tanto minus in eius præiudicium induci valuit confusio, vel extinctio, vt firmatur in *decis. quæ reuidetur*, §. *quia versic. & specialiter*, & fortiùs, quia ta-
12 lis donatio ad ipsius quoque vxoris † fauorem tendit, quamuis de ea nulla fuisset facta mentio, vt firmatum fuit *in alia decis. huius causæ 15.Iunij* 1671.§. *eo potissimum fundamento, & in alia, quæ reuidetur* §. *quia, versic. maximè*.

Insubsistens visum est DD. obiectum excitatum ab Informātibus pro Carolo, quod Elisabethæ fuerit satisfactum de sua dote in alijs bonis mariti, vel solùm remanserit creditrix scutorum 367.

Nam ex facto constitit in actis calculus firmatus cum Tutore vndique iustificatus, ex quo Elisabetha fit creditrix scut.2180. & constitit etiam plures solutiones a Carolo
13 imputari sorti principali, † quæ tamen prius cesserunt in solutionem vsurarum, iuxtà *Text.in l.1.C.de solut. Rot.dec.229.n.1.& 5.par.9.*& alibi passim.

Hypotheca autem legalis, quæ competit pro dote in omnibus bonis mariti post con-
14 tractum matrimonium quæsitis, † præfertur omnibus alijs hypothecis tacitis, & expressis ex hominum dispositione prouenie-
15 tibus, quia dispositio legalis † citiùs quàm hominis operatur iuxtà priuilegium fisci *in l. si is qui 28. ff.de iure fisci*, & Doctores ex-
16 tendunt † ad vsuras dotales statutarias *decis. 383. ex num. nono parte quinta, & decis.7.num.5.& 6. par.* 12. & quod vxor in bo-
17 nis postea quæsitis † habeat prælationem, vt supra pluries decisum est, *decis.328.n.23. & seqq.d par.5.& d.decis.7.d.num.5.d par.12.& coram Ninot decis.12.num.5.& in Fulginaten.bonorum 23.Iunij 1664.* §.*vlt.coram R.P.D. Otalora*, firmatumque fuit in huius causæ *decis. 14. Maij 1668.* §. *itaque, siue Laurentius*, confirmata in alijs sequentibus; & DD. hodie
18 libentèr sequuti sunt innixi regulæ,† quod dotis fauore in dubio pronunciandum est, *l.in ambiguis ff.de iure dotium, cum adnotatione Accursij, & Gothofredi, Rota coram Card. Celso decis41.num.21.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Romana Appartamenti.

Veneris 22. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Nulla declaratur venditio facta de bonis fideicommissi etiam pro debito Testatoris, quia illa erant particulari fideicōmisso subiecta, facta est de toto, cuius vna sola pars sufficere poterat, & demum quia residuum pro eodem fideicommisso inuestitum non est; plura itaque de assertione, seù confessione hæredis grauati, de prohibitione Testatoris, de non alienando de fideicōmisso vniuersali, & particulari, eodemque grauato alienante, & inuentario non conficiente de pacto redimendi in huiusmodi venditione apposito, & de officijs Romanæ Curiæ, quorum & aliorum præmissorū natura ad hunc, & alium huiusmodi effectum in præsenti decisione deducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Bona in solutum tradita creditori fideicommittentis remanent libera à fideicommisso.*
2 *Bona fideicommisso etiam particulari subiecta possunt alienari pro debito fideicommittentis.*
3 *Confessio heredis grauati non præiudicat fideicōmissarijs, nec validat alienationem à testatore prohibitam.*
4 *Fideicommissa pro conseruatione familiarum inducta ne euertantur assertioni contrahentium stari non debet.*
5 *Hæreditas diminuitur ob æs alienum graues parturiens vsuras.*
6 *Bona fideicommissi non possunt dici validè alienata pro euitandis vsuris, dum illorum fructus maiores erant, quam vsuræ dimissæ.*
7 *Bona fideicommisso particulari subiecta non possunt alienari, si aderant bona fideicommissi vniuersalis.*
8 *Bona fideicōmissi particularis, nec etiā pro debito testatoris voluntariè possunt alienari contra expressam voluntatem illius.*
9 *Creditor habens obligata omnia bona fideicommisso subiecta potest suam actionem dirigere etiam super bonis particularis fideicommissi.*
10 *Prohibitio testatoris creditoribus præiudicare non potest.*
11 *Hæres grauatus sine inuentario fideicommissum particulare, etiam de proprio integrum præstare tenetur.*
12 *Relationi periti iudicialiter electi stari debet.*
13 *Æstimatio dicitur facta iuxta modum à iure approbatum.*
14 *Bona magni valoris pro paruo debito distrahi nō possunt.*

15 *Alienatio fideicommissi non substinetur si illud quod superest vltra debitum, pro eodem fideicommisso inuestitum non sit.*

16 *in Venditione bonorum haberi debet ratio de qualitatibus latentibus rei venduta.*

17 *Pactum redimendi diminuit valorem rei in tertia parte.*

18 *Pactum redimendi vt diminuat valorem rei fideicommissi stipulari debet non ad commodum solius hæredis grauati, sed etiam fideicommissariorum.*

19 *Stipulatio excludit ea, quæ in illa expressa non sunt.*

20 *Pactum redimendi temporale æstimatur circa sextam partem.*

21 *Pactum redimendi perpetuum diminuit valorem circa quartam partem.*

22 *Pactum redimendi adiectum alienationi factæ pro modico pretio, præsefert potius nullitatem, quam validitatem contractus.*

23 *Euictionis promissio facta fauore emptoris, non autem venditoris, non potest dici pars pretij.*

24 *Venditio bonorum fideicommissi stante promissione de euictione, habetur ac si liberè facta sit.*

25 *Æstimatio intelligi debet habita ratione qualitatis rei æstimatæ, & num. seq.*

26 *Actus præsumitur factus prout de iure fieri debuit.*

27 *Fideicommissum particulare dicitur quod non comprehendit iura, neque actiones.*

28 *Detractiones fieri nequeunt ex fideicommisso particulari, nisi in subsidium, & non extantibus bonis generali fideicommisso suppositis.*

29 *Detractiones fieri non possunt super bonis expressè alienari prohibitis.*

30 *Hæredes grauati in alienatione bonorum fideicommissi debent esse solertes, ne contra eos de dolo, simulatione, aut fraude suspicari possit.*

31 *Inuentarium non præsumitur factum, si numquam fuit exhibitum.*

32 *Confessio præiudicat confitenti, & habenti causam ab eo.*

33 *Officium vacabile emptum à patre filio de pecunijs patris cui remaneat acquisitum.*

34 *Officium emptum à patre filio de pecunijs ipsius filij, nihilominus tamquam profectitium pertinet ad ipsum patrem.*

35 *Officium vacabile emptum à patre filio imputatur in detractiones,*

36 *Officia Romanæ Curiæ imputantur in legitimam.*

37 *Hæres grauatus sine inuentario, & qui de statu hæreditatis docere nõ potest sicuti alienauit parua, de quibus constat, ita censeri debet distraxisse magna de quibus non constat.*

38 *Versio in vtilitatem fideicommissi probari debet aliunde quam ex assertione hæredis grauati.*

39 *in Prohibitis non statur assertioni partium.*

40 *Pactum redimendi in alienatione quandoque censetur appositum in fraudem vsurarum, & ad illas potius palliandas, quàm candidè contrahendum.*

DECISIO CCCXXXII.

IN quarta instantia mihi commissa causa
appellationis ad instantiam Petri Montini
aduersus sententiam Rotalem R. P. D.
Bourlemont reuocatoriam aliarum duarum
sententiarum, quas ab A.C. Baranzono, &
à R.P.D. Vicecomite reportauerat denegãtes
Cæsari vti filio, & hæredi Armellinæ
immissionem in possessionem appartamenti
domus particulari fideicommisso obnoxij,
dedi dubium, An illa esset confirmanda;
& DD. in affirmatiuam opinionem conuenerunt.

Coram R.P.D. Vicecomite resolutio fa-
uorabilis Petro Montino emanauit sub in-
ualido, & insubsistenti supposito, quod ap-
partamentum virtute *l. peto §. prædium ff. de*
legat. secundo, & l. pater filium ff. de legat. 3.
1 & ibi communiter DD. † fuerit in solutum
traditum Montino vti creditori Ioan. Lu-
cæ fideicommittentis pro summa illi debi-
ta scutorum 313. prouenientia ex societate
officij, & eorum fructibus cum dicto Luca
contracta à Petro Paulo filio, & hærede, ex
quo contra illũ actu insteterit, & cum man-
datis relaxatis vrgebat, & quamuis sit vera
conclusio admissa in decisione R.P. D. Vi-
cecomitis, quam nec impugnat decisio Re-
uerendi P.D. Bourlemont, quod pro dis-
soluendo ære alieno, quo fideicommitten-
2 tis hæreditas erat grauata, † liceat alienare
etiam rem particulari fideicommisso obno-
xiam, dum creditores vrgent, & sequuntur,
etiam DD. *Gabr. cons. 118. num. 5. lib. 1. Peregr*
. de fideic. art. 40. nu. 25. Odd. eodem tract. quæst. 33.
art. 1. num. 5. Mangil. de subhast quæst. 118. nu. 11.
Rota coram Gregor. XV. decis. 299. num. 6. coram
Penting. decis. 61. num. 7. coram Bichio decis. 157.
num. 9.

Attamen adaptari non potest facti cir-
cumstantijs, quæ postea coram d. R. P. D.
Bourlemont clariori examine deductæ fue-
runt, dum perpensum fuit hanc vrgentiam
d. Montini creditoris fuisse tantummodo
deductam ex simplici assertione, quam hæ-
res grauatus fecit in eodem instrumento
dationis in solutum, absque alia iustificatio-
ne, seu exhibitione mandatorum, vt in
Summario Cæsaris *num. 1.* & in eo non po-
test deduci mandatum fuisse relaxatum cõ-
tra bona fideicommittentis esse pro illius
3 debito, † cuius confessio nocere nequit alijs
ad fideicommissum vocatis, ne valida alie-
natio reddi possit contra expressam Testato-
ris dispositionem, *Bart. in l. si forte num. 3. ff.*
de Castr pecul. Surd. cons. 186. num. 5. & 6. Rota
coram Bichio decis. 559. num. 16. coram Dunoz-
ius. decis. 846. nu. 10. & 11. & in rec. decis. 52. n. 5.
par. 1. & 541. num. 31. par. 5. & dec. 88. num. 21
& seq. par. 7. recent. quia in hoc non est stan-
4 dum assertioni contrahentium, † ne detur
occasio euertendi fideicommissa pro con-
seruatione familiarum inducta, iuxtà nota-
ta per *Gabr. cons. 118. num. 8. in fine lib. 1. & per*
Menoch cons. 207. num. 1 & seq. & firmauit *Rota*
coram bo. me. Celso decis. 402. num. 5. & in rec. de-
cis. 541. num. 31. par. 5. & decis. 88. num. 21. par. 7.

Et pariter coram eodem R.P.D. Vicecomite
in §. quoad, firmatum fuit appar-
tamentum traditum fuisse pro iusto pretio
ad

ad effectum euitandi cursum vsurarum societatis officij ad rationem scutorum duo-
5 decim pro quolibet centenario, † quibus hæreditas diminuta fuisset, iuxtà *Text. in l. magis puto §. si pupillus ff. de reb. eorum*, & alias auctoritates, quas adducit *Rota decis.* 550. *num.* 10. *coram Dunoz. sen.* at etiam his non obstantibus contra eundem D. Montinum decisum fuit coram R.P. D. Bourlemont, & coram me, dum huic conclusioni factū nunquam assistere videbatur, ex quo capitale societatis officij consistebat in scut. 250. quod annuas vsuras in solis sc. 30. ad rationem scutorum 12. pro centenario gignere poterat, & tamen appartamentum, quod traditum fuit in solutum locabatur pro annua pensione scutorum 50. 45. & vltimo loco in scutis 40. vt in Sum. *num.* 3.

Itaque non aderat ingens vsurarum impulsus ad tradendum in solutum appartamentum dum illud erat magis fructiferum,
6 quod non erat vsurarum excessus, † & ob id appartamentum particulari fideicommisso subiectum alienari non poterat, *Bald. in l. fin. §. & si præfatam in 4. quæst. C. de iur. delib. Gabr. cons.* 118. *sub num.* 5. *lib.* 1. *Peregr. de fideic. art.* 40. *num.* 25. *&* 26. *Rota decis.* 846. *num.* 19. *&* 32. *coram Dunoz. iun.*

Attento quod & probatum fuit coram R.P. D. Bourlemont, & coram me adesse alia bona fideicommisso vniuersali subie-
7 cta, † ob quæ euasit inualida alienatio facta de appartamento, quod erat particulari fideicommisso obnoxium, & alienari prohibitum, *l.* 2. *C. de vsucap. pro empt. Gabr. cons.* 118. *nu.* 6. *vers.* 3. *quia lib.* 1. *Peregr. de fideicom. art.* 40. *num.* 28. *Rota coram Peuting. decis.* 24. *num.* 3. & hoc resultare euidētissimè videtur ex exhibitione facta à Cæsare eiusdem mandati procuræ ad exigendum scuta 500. fideicommissaria facti ab eodem hærede grauato, quæ ab eo distracta fuerunt per quatuor dies ante dationem in solutum eiusdem appartamenti, vt in Sum. *num.* 2. vnde cum nec creditor aliquam actionem intentauerit super hoc appartamento, nec interuene-
8 rit in alienatione Iudicis auctoritas, sed voluntariè illud in solutum dederit hæres grauatus, quod minimè facere poterat contra expressam Testatoris voluntatem, & in præiudicium fideicommissi particularis, *Bal. in l. fin. §. & si præfatam quæst.* 4. *C. de iur. delib. Gabr. cons.* 118. *num.* 8. *lib.* 1. *Fusar. de substit. quæst.* 541. *nu.* 20. *Rot. coram Dunoz. iun. decis.* 846. *num.* 21. *& in Firmana fideicommissi de Natinguerra* 30. *Ian.* 1671. *§. verum hac coram R.P.D. Vicecomite.*

Porrò ista firmata fuerunt etsi Montinus creditor Io. Lucæ fideicommittentis habeat hypothecam generalem ratione sui crediti contra omnia bona etiam particulari fidei-
9 commisso subiecta, † contra quæ suam actionem exercere potest etiam postpositis aliis rebus vniuersalibus, ex quo prohibitio
10 Testatoris † creditoribus nocere non potest per *Text. in l.* 1. *C. debit. vend. pign. imped. non posse, & ibi glos. & Angelus, Bart. Bald. ibidem num.* 1. *& idem Bald. in l.* 2. *num.* 4. *C. si aduersus vendit. pign. l. qui solitum §. fin. & ibi glos. in verbo cum emptor ff. de legat.* 2. *Natta cons.* 145. *n.* 22. *lib.* 1. *Rota coram Seraph. decis.* 504. *num.* 2. quoniam considerabant DD. fideicommissum hoc particulare fuisse euersum, & in solutum datum appartamentum à debitore propria auctoritate, quod ipsi efficere non conuenit, qui prætextu solutionis æris alieni nō poterat alienare bona fideicommissaria, & maximè quando inuentarium non con-
11 fecit, † quo casu ipse tenetur integrum fideicommissum particulare præstare de proprio, licet vires hæreditariæ non suppetant, vt tradit *Peregr. de Fideic. art.* 40 *nu.* 29. *in fine, Fusar. de substit. quæst.* 541. *nu.* 22. *vers. limitatur, Rota coram Bichio decis.* 559. *num.* 14.

Augetur etiam inualiditas dictæ alienationis, ex quo appartamentum de eo tempore, quo datum fuit in solutum repertum fuit esse valoris scutorum 829. iuxta æstimationem iudicialem factam à tertio Perito, qui in æstimando illius valorem, non solum habuit rationem ad cementa, sed etiam ad situm, & illius qualitates, & annuas pensiones, onera, & seruitutem, & etiam deduxit illud, quod à creditore fuit impensum
12 pro reparatione, † & ideò relationi factæ à tertio Perito iudicialiter electo stari debet, & probat veritatem valoris *l. si emptione §. fin. ff. fin. regun. Bart. in l.* 2. *C. eodem Rot. coram Canal. dec.* 182. *num.* 8. *& coram Peuting. decis.* 50. *num.* 20. *&* 21. Tantoque magis probat quā-
13 do omnibus ponderatis æstimat, † quia æstimatio facta dicitur iuxtà modum de iure approbatum per *Textum in l. hac edictali §. his illud C. de secund. nupt. Bart. in l. Theopompus ff. de dot. prælег. & DD. in l.* 2. *C. de rescind. vend. Rota coram Seraph. decis.* 665. *num.* 4. *&* 5. & etiam melius fuit firmatum *in decisione coram R.P.D. Bourlemont §. sed esto*; & hinc facilius, & hac æstimatione tam exactè facta non obstante, alienatum fuit pro modico
14 debito scutorum 323. † pro quo non licuit alienare rem magni redditus, & valoris, iuxtà *l.* 5. *§. item Prætor. ff. de reb. eorum lib.* 6. *in gloss. vnic. C. de distract. pignor. Odd. de fideic. alien. prohib. quæst.* 612. *num.* 26. *Molin. de primog. lib.* 4. *cap.* 5. *nu.* 5. *Fusar. de substit. quæst.* 541. *num.* 12. *Rot. in rec. decis.* 229. *num.* 15. *&* 16. *par.* 7. *& decis.* 160. *num.* 15. *par.* 13. siquidem aut appartamentum in solutum datum patiebatur commodam diuisionem, & tantùm pars
15 correspondens debito danda erat † in solutum, aut erat indiuisibile, & eo casu quando alienatio Iudicis auctoritate facta fuisset, & pro iusto pretio, residuum erat inuestiendum, ad hoc, vt pro fideicommisso, & vocatis ad illud extaret, & illo non adimpleto, alienatio fiet irrita, etiam quoad partem debito correspondentem *Fusar. qu.* 531. *num.* 173. *Ciurb. obseru.* 89. *num.* 10. *Osasch. decis.* 171. *num.* 19. *in fine, Rot. in rec. dec.* 183. *n.* 20. *& seqq. par.* 13

At quia eadem *decisio coram R.P.D. Vicecomi-*

comite in §. quoad læsionem, noluit illam posse
16 irritari sub prætextu, quod iuxta † Textum
in l. fundi partem ff. de contr. empt. in huiusmodi
datione in solutum concurrant nonnullæ
qualitates latentes, & præcipuè adesset pa-
ctum de retrouendendo appositum, quod
iuxtà Rotæ opinionem *in decis. 746. num. 5.*
17 *par. 4. div.* † diminuit valorem rei in tertia
parte, vt etiam firmatum fuit *coram Dunoz.*
iun. dec. 196. num. 5. ideo coram R.P.D. Bour-
lemont, & corã me animaduerterunt Do-
mini illud fuisse stipulatum ad solum com-
modum alienantis, illiusque hæredum, non
18 autem fideicommissi, & vocatorum † ad
illud, vti erat necessarium, quod cõprehen-
derentur speciali declaratione ad hoc, vt
illis vtilitatem huiusmodi pactum afferre
19 posset, cùm id ex stipulatu † excludatur,
quod expressum non legitur, *Rota in rec. de-*
cis. 30. num. 16. par. 12. & vlterius insisterunt
Domini illam conclusionem, quod pactum
huiusmodi diminuat valorem in tertia par-
te non esse ita tutam, vt irrefragabiliter se-
qui debeat, dum aliàs *Rota* firmauit, quod
20 quando huiusmodi pactum est † tempora-
le debeat æstimari circa sextam partem, vt
dixit *Rota in decis. 344. num. 13. par. 4. tom. 2. rec.*
21 & quando est perpetuum, † provt in hoc
casu diminuat valorem circa quartam par-
tem, *Tiraquell. de retractu convent. in proœm.*
num. 26. & firmauit *Rota in d. decis. 344. nu. 12.*
& in Romana prætensi fideicommissi 28. Iunij
1667. coram Eminentissimo Carpineo §. quin ver-
ba, & aliquando huiusmodi pactum, vbi est
adiectum alienationi initæ pro modico pre-
22 tio, & est euidenter iniusta † præsefert po-
tiùs nullitatem, quàm validitatem contra-
ctus, *Cagnol. in l. 2. num. 50. ff. de pact. inter empt.*
& vend. Aymon. cons. 156. num. 7. Roland. cons. 40.
num. 21. & seq. lib. 2. & hanc opinionem etiã
secuta fuit *Rota decis. 49. num. 1. post. 2. volum.*
consil. Farinac. & coram Dunoz. Iun. dec. 196.
num. 3. & dec. 811. pariter num. 3. & in Romana
simulationis contractus 24. Ianuarij 1620. coram
Remboldo.

Quo verò ad obligationem de euictione
pariter in eodem instrumento dationis in
solutum conuenta, consideratum fuit re-
23 spicere commodum emptoris, † non au-
tem venditoris, & propterea dici non po-
test, quod sit pars pretij, *Rota coram Coccino*
dec. 1265. num. 9. & quando vendens rem sta-
24 bilem sibi prospexit de euictione, † vendi-
tio huiusmodi dicitur ac si liberè facta fuis-
set, *Anton. de Amat. resol. 61. nu. 40. Rota in rec.*
dec. 316. num. 18. par. 12. & in Tiburtina Castri
S. Angeli 14. Febr. 1656. coram bo. me. Meltio.

Denique multó minus dixerunt Domini
habendas esse in consideratione qualitates
latentes in decisione R. P. D. Vicecomitis
ponderatas, consistentes in reparatione, ser-
uitutibus per Peritum in sua relatione ex-
25 computatis, † quia æstimatio intelligi de-
bet habita ratione qualitatis rei æstimatæ,
l. si quis 16. C. de rescind. vend. Mascard. de pro-
bat. conclus. 151. nu. 8. & præsumi debet facta
26 habita ratione eiusdem qualitatis, † ex quo
actus præsumitur factus, provt de iure fieri
debuit, *l. si duo 38. ff. de acqu. hæred. Surd. con-*
sil. 19. nu. 29. vol. 4. Cephal. cons. 25. vol. 4. Rota co-
ram Dunoz. iun. dec. 669. num. 6. & 7.

Non obstat obiectum in vltima proposi-
tione coram me excitatum huiusmodi da-
tionem in solutum posse saltem substineri
ratione detractionis dotis maternæ, legiti-
mæ, & Trebellianicæ, quæ primo hæredi
grauato competebant, quoniam placuit
DD. dilemma, quia aut agitur de fideicõ-
misso particulari, vt est istud, quod consti-
27 tutum fuit in domo † non prohibita alie-
natione iurium, & actionum, *Soccin. sen. con-*
sil. 49. num. 16. & seq. Rota coram Greg. XV. de-
cis. 26. num. 3. & eo casu detractiones ex eo
28 fieri nequeunt, † nisi in subsidium, & non
extantibus alijs bonis generali fideicommis-
so suppositis, *l. Marcellus §. resque ff. ad Trebell.*
Gabr. cons. 123. num. 6. lib. 2. Menoch. cons. 401.
num. 136. Rota in rec. decis. 347. par. 13. sicuti
29 quoque fieri nequeunt huiusmodi † detra-
ctiones super bonis expresè, vt hic, aliena-
ri prohibitis, *Fusar. cons. 158. n. 8. Surd. dec. 316.*
num. 13. Caualer. dec. 540. nu. 4. & in Bononien.
prædij 17. Martij 1666. §. nec possunt cor. R.P.D.
Bourlemont.

Aut agitur de fideicommisso vniuersali,
& in eo casu cùm P. Paulus, & Benedictus
hæreditatem Ioannis Lucæ fideicommit-
tentis adiuerint nullo confecto inuentario,
& quamplures alienationes, aut dationes
in solutum fecerint, constitutì fuerunt in
mala fide, & vehemens præsumptio vrget
contra illos, quod occultauerint, vel sub-
traxerint alia bona in perniciem, & sup-
30 plãtationem vocatorum, † & hæredes gra-
uati debent esse solertes erga fideicommis-
sarios de alienatione bonorũ ne contra eos
suspicari possit de dolo, simulatione, aut
fraude, vt sæpè sæpiús à Rota firmatũ fuit,
nempè coram *Royas decis. 57. num. 8. vers. quia*
fuit responsum, coram Amat. Dunozet. dec. 558.
num. 33. & 34. dec. 645. num. 4. vers. verum etiam,
& dec. 800. num. 3. & seq. in rec. dec. 399. num. 28.
& 29. par. 5. dec. 88. num. 23. dec. 126. nu. 33. vers.
tum intrat præsumptio par. 7. & dec. 31. num. 2.
par. 11 & in Romana pecuniaria 15. Ianuar. 1674.
§. cæterum, & § cum enim coram R. P. D. Ron-
dinino.

Quod autem P. Paulus, & Benedictus
non confecerint inuentarium non contro-
31 uertitur, & supponendum est, † dum ab
eis nullo vnquam tempore fuit exhibitum,
Rota in Romana fideicommissi de Capite Ferreo
10. Martij 1645. coram bo. me Card. Corrado §. ne-
que turbat vers. inter cætera.

Alienationes autem, & quidem in nu-
mero plures iustificatæ fuerunt à Cæsare ex
publicis instrumentis in actis Notarij causæ
productis, vt in præsenti Summario per to-
tum, quæ faciunt probationem claram, &
inducunt rem certam, & manifestam ex
vulg. Iur.

Prima scilicet facta fuit die 13. Septem-
bris

bris 1627. Benedicto, qui distraxit officiū
Notariatus Rotæ pro scutis 250. cum pacto
redimendi, vt in alio Summ. Petri Montini
num. 6. quod dubitari nequit quin esset hæ-
reditarium Ioannis Lucæ patris, quia emptū
fuit proprijs illius pecunijs de anno 1610. vt
in hodierno Summario num. 5. & hoc etiam
fassus fuit P. Paulus die 16. Martij 1629. dum
agendo pro non vacantia scutor. 500. d. offi-
cij vsus fuit d. instrumento, & nomine hæ-
reditario d. Ioannis Lucæ patris actionem
suam promouit. hodierno Summ. num. 6.
quæ confessio non solum ipsi P. Paulo con-
32 fitenti nocet, † sed etiam afficit Montinum
ab eo causam habentem, *Ruin. cons. 128. n. 16.
lib. 2. & cons. 40. nu. 4. lib. 4. Aymon. cons. 29. nu. 1.
Rota coram. Seraph. dec. 553. num. 3. & coram bo.
me. Celso dec. 124. num. 11. & in rec. dec. 42. num. 8.
par. 5.*

Non obstat, quod dicitur officium spe-
ctare ad eundem Benedictum ex regula,
quod illud quod emitur ex pecunia aliena
spectat ad eum, ad cuius fauorem emptio
sonat, non autem ad eum, qui fuerat pecu-
niarum dominus, quia quidquid sit de em-
33 tionibus liberis, & absolutis, † hoc tamen
limitatur in officijs vacabilibus, & ad hære-
des non transitorijs dum persona titularis
apponitur tantummodo ratione periculi vi-
tæ, non autem ad effectum acquirendi do-
minium, & eo magis quando agitur inter
patrem, & filium; & etiam dato quod offi-
cium proprijs pecunijs ipsius Benedicti em-
34 ptum fuisset, nihilominus ad patrem spe-
ctaret, quia essent bona profectitia, quæ ipsi
acquiruntur, & remanent in bonis illius, *l. il-
lud §. fin. C. de collat. l. profectitium C. de iur. dot.
Grat. discept. 405. num. 4. & 5.* & in omnem ca-
sum Benedictus filius debuisset illa in suas
detractiones adscribere, licèt non sit ad he-
35 redes transmisibile, † quia saltem est alie-
nabile, *l. illud C. de collat. Bart. in l. 1. §. nec Ca-
stri num. 4. ff. eodem, Ripa in l. quo tam num. 133.
ff. ad l. falcidiam, Berous cons. 20. num. 29. lib. 1.
Couar. var. resol. lib. 3. cap. 19. num. 6.* & in pun-
cto de officijs Romanæ Curiæ, quæ licèt
non transmittantur ad hæredes, ex quo non
possunt mediante resignatione in manibus
36 Papæ in alios vendi, † quod in legitima
imputari debeant dixit *Castren. in d. l. illud
num. 6. Gam. dec. 29. num. 3. Rota coram Merlin.
dec. 278. num. 7. & 10. & in Romana fideicommissi
de Grifis 7. Iunij 1669. coram R. P. D. Otalora.*

Secunda alienatio processit die 29. Septē-
bris 1628. alterius officij cum eodem pacto
redimendi pretio scut. 250. facta à P. Paulo
hærede grauato, vt in Summ. Montini nu. 8.
quod ambigi non potest fuisse hæreditariū
Ioannis Lucæ, tanquam translatum per
eundem in personam eiusdem Pauli cum
reseruatione decreti vsque de anno 1614.
moderno Summ. Cæsaris num. 2. quod vlte-
rius iustificatur ex mandato procuræ facto
per d. P. Paulum ad contrahendam societa-
tem officij super eo cum consensu eiusdem
Ioannis Lucæ patris, ac reseruatarij, Sum-
mario num. 3. & in illius alienatione adhi-
buit consensum Benedicti fratris, & cohæ-
redis, Summ. num. 4.

Tertia alienatio comprehenditur in scu-
tis mille, quæ pariter computari debent in
causam detractionum competentium rece-
ptorum à Benedicto, & P. Paulo pro rata
ob non vacantias dictorum officiorum, vt
in Summ. nu. 7.

Quarta alienatio consistit in varijs distra-
ctionibus factis de diuersis appartamentis in
eadem domo existentibus in varias perso-
nas vnà cum pacto redimendi, hodierno
Summ. num. 11. & 12. quæ cum omnes par-
titæ fuerint ante distractionem appartamē-
ti, de quo agitur, & desit probatio de inte-
gro hæreditatis statu, meritò dici debent
fuisse sufficientes pro detractionibus hæredi
grauato debitis, dum ex illis intrat præsum-
ptio consumptionis, & hoc habet locum
etiam quando alienationes factæ fuissent in
37 modica quantitate, † quia hæres grauatus,
dum non confecit Inuentarium, nec de sta-
tu hæreditatis, aliundè docere potest, sicu-
ti potuit parua alienare, de quibus constat,
ita etiam censeri debet magna distraxisse,
de quibus non constat, *Rota decis. 69. num. 20.
par. 12. recent.*

Neque obstat, quo supradictæ duæ alie-
nationes vltimo loco factæ versæ fuerint in
causam necessariam soluendi æs alienum
Testatoris, quoniam vltra quod probatur
in Summ. Montini nu. 9. illas versas fuisse in
extinctionem societatum officiorum à Be-
nedicto, & Paulo contractarum, non suf-
38 ficeret ipsorum attestatio, † quia aliunde
hæc versio in extinctionem debitorum fi-
deicommittentis venit probanda, quàm ex
39 assertione ipsorummet alienantium, † dum
agitur de prohibitis, & de prohibitione fi-
deicommissi, *Bald. in l. si forte ff. de castr. pec.
Gabr. cons. 118. num. 8. lib. 1.* & per alios supra
allegatos.

Ex ijs euidenter patet dationem in solutū
appartamenti factam à P. Paulo de an. 1629.
fauore Mōtini pro credito societatis officij
contractæ cum Io. Luca patre fideicōmit-
tente nullo pacto posse substineri, nedū ex
enormissima læsione, dolo, & fraude ex sub-
stractione rei particulari fideicōmisso subie-
ctæ, verū etiam quia nec illa cōputari potest
in detractiones P. Paulo cōpetentes, & etiā
quia hoc debitū paruæ quantitatis satisfieri
poterat de pecunijs hæreditarijs de eo tēpo-
re existentibus, & præsertim quia cōsideratis
facti circumstantijs huiusmodi venditiones,
& alienationes factæ fuerunt cū pacto redi-
mendi, quod censeri debet appositū in frau-
40 dē vsurarum, † & ad illas potius palliandas,
quā ad effectum candidè contrahendi, *cap.
apud nostram de empt. & vend. Rota cor. Dunoz.
Iun. decis. 196. num. 3. & dec. 801. pariter nu. 3.*

Et ità vtraque &c.

*Decisio 14. supra in hac parte, est in bad. causa,
cuius in calce etiam alliam concordantem inuenies.*

R. P. D. VICECOMITE.

Romana Hæreditatum.

Veneris 22. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Transactio duas comprehendens hæreditates, vna repudiata, resoluitur in totum; cúmque illius repudiatio ab Ecclesia facta sit, eam sine beneplacito Apostolico non sustineri deciditur, quia non agebatur de acquirendis, sed de acquisitis; Sed cùm adhuc Ecclesia non adimpleret, eadem transactione minimè iuuari poterat, non obstante quod in futurum adimplere potuisset, quia cùm tractaretur de oneribus piis, illa erant acquisita Reuer. Fabricæ S. Petri, cuius in iuribus illius cessionarius successerat.

SVMMARIVM.

1 *Transactio rescissa in parte remanet resoluta in totum.*
2 *Contractus non potest pro parte acceptari, & pro parte reprobari.*
3 *Transactione rescissa, seù resoluta, partes remanent in suis primæuis iuribus sicuti erāt ante transactionem factam, & num. 8.*
4 *Ecclesia potest sine beneplacito Apostolico repudiare hæreditatem, vbi agitur de bonis acquirendis, non acquisitis.*
5 *Clausula* constituti *transfert dominium, & possessionem in constitutarium.*
6 *Transactio non remanet rescissa, si repudiatio hæreditatis in eadem transactione contenta remanet nulla.*
7 *Ecclesia non potest iuuari transactione, quam non adimplet, vel se velle adimplere legitimè non declarat.*
8 *Ius transigentis remanet illæsum prout antea erat, transactione rescissa, resoluta, vel non adimpleta, & num. 3.*
9 *Legata pia annua non adimpleta acquirūtur Reu. Fabricæ S. Petri.*
10 *Cessionarius Reu. Fabricæ S. Petri perinde habetur ac si in illius iuribus expressè substitutus fuisset.*

DECISIO CCCXXXIII.

RESPONSVM fuit sub die 19. * Iunij superioris anni constare de bono iure Toracchæ super bonis in transaction e per Corneliam, cuius ipse est hæres, assignatis Patribus Theatinis S. Syluestri ad Quirinalem moti precipuè Domini ex fundamento rescissionis transactionis; Cùm enim in vnico cōtractu assignata fuerint bona controuersa pro omni eo, & toto quod Patres prædicti prætendere potuissent ex hereditate Pauli, & Traiani, eo ipso quod repudia-
1 uerunt medietatem respectu † hæreditatis Pauli, in totum resoluta remansit transa-
2 ctio propter indiuidualitatem † contractus; qui pro parte acceptari, & pro parte reprobari non licet, per *Text. in l. cum quæritur ff. de acceptil. cum concordan. in decis. qua reuidetur* §. *vis autem*, ex quo fit vt totum ius Thea-
3 tinorum fuerit resolutum, † & propterea bonum ius Corneliæ, siuè Toracchæ illius hæredis firmum remanet, prout ante transactionem, vt pariter firmat *decis.* 9. *resoluta*.

Reproposita hodie causa de præmissis non fuit amplius dubitatum, sed tota ratio dubitandi posita fuit in eo, an sine beneplacito Apostolico potuerint Patres ad dictam
4 repudiationem deuenire, † & cùm in præterita responsum fuerit affirmatiuè cum præsupposito, quod ageretur de bonis quærendis, non de acquisitis, ex *Franc. in cap.* 1. *sub num.* 26. *limit.* 11. *de reb. Eccles. non alienan. Roland. conf.* 15. *num.* 34. *& seq. lib.* 1. *& alijs in d. decis.* 9. *fin.* re tamen accuratiùs perpensa in facto, obseruatum fuit bona prædicta fuisse ex transactione acquisita, ex quo assignata
5 fuerunt cum clausula *constituti*, & † Præcarij, cuius virtus est transferre dominium, & possessionem in constitutarium *Tiraquell. de iur. constit. par.* 3. *limit.* 2. *nu.* 15. *Surd. cons.* 221. *nu.* 53. *Rot. coram Buratt. decis.* 129. *coram Vbald. decis.* 329. *vtrobique num.* 8. *& in Bononien. Census* 7. *Maij proximè præteriti in princ. coram me*,
6 & proindè cum nulla fuerit † repudiatio, nulla quoque potest considerari rescissio, ad *Text. in l.* 4. §. *condemnatum ff. de re iudic.*

Quibus tamen non obstantibus adhuc ex alio motiuo Domini steterunt in decisis, cùm enim Patres non expleuerint pia onera à Paulo relicta, pro quibus illis fuerunt assignata dicta bona, neque vsque modo se velle adimplere legitimè, & solemniter de-
7 clarent, † non possunt iuuari iuribus transactionis, quibus nituntur *l. Iulianus* §. *offerri ff. de act. empt. Laderch cons.* 62. *num.* 1. & 2. latè *Rota coram Coccino decis.* 198. & 204. *per tot. & decis.* 21. 60. *num.* 3. *&* 4. & ius Toracchæ re-
8 manet integrum, & incolumen, † prout ante transactionem *Cuman. cons.* 179. *sub n.* 2. *vers. quod quidem esset etiam sine pacto Laderch. præcit. cons.* 62. *sub num.* 12. §. *Præterea vers. quia habent ius suum incolume*. Et quamuis subdat *Cuman. loc. præcit.* posse Patres non adimplentes admitti ad purgationem moræ, cù tamen pro oneribus de præterito omissis,
9 super quibus statim ac non † adimplentur, ius acquiritur Reu. Fabricæ S. Petri, vigore suorum priuilegiorum, de quibus *Quaranta in summ. Bullar. verb. fabrica S. Petri* §. *Annua verò pia legata*, Toraccha se cum eius Ministris composuerit, cessionemque iurium reportauerit ex isto etiam capite ius
10 suum remanet clarum † non secus ac si in iuribus cessis fuisset substitutus *Marant. responſ.* 37. *nu.* 3. *cum seqq. lib.* 1. *Rot. decis.* 150. *n.* 40. *&* 41. *par.* 12. *recent.*

Et ità vtraque parte &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Nolana Parochialis.

Veneris 22. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Aduersus sententiam in iudicatum transactã, alia res iudicata opponebatur, ob quam cùm de transportatione actorum istius antiquæ sententiæ opponeretur, illa facienda est ab eo, qui eandem sententiam adducit, in eaque se fundat, eo magis quia titulus eiusdem sententiæ fuerat semper in omnibus decisionibus causæ deductus, simulatque reiectus.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis sine actorum transportatione omni prorsus caret iurisdictione, & n. 5.*
2 *Res iudicata resultat per lapsum annorum 60. & vltra, & inducitur præsumptio validitatis, & iustitiæ sententiæ.*
3 *Sententia antiqua in iudicatum transacta impedit executionem sententiarum, earumque rei iudicatæ nouitèr obtenta.*
4 *Transportatio actorum ita est necessaria, vt sine ea sententia non possit de iniustitia redargui.*
5 *Transportatio actorum in causa beneficiali est vndique necessaria.*
6 *Transportatio actorum fieri debet ab eo, qui prò se adducit sententiam.*
7 *Sententia etiam sine actis præsumitur valida, & iusta, quoties illa sunt deperdita.*
8 *Transportatio actorum, quæ non reperiuntur remanet impossibilis.*
9 *Titulus verus facit cessare præsumptum.*
10 *Vnio pleno iure non presumitur.*
11 *Immemorabilem probare tenetur, quia eam allegat, & quidem cum suis requisitis.*

DECISIO CCCXXXIV.

QVOTIES hæc Causa fuit ad trutinam reuocata in hoc Sac. Auditorio, toties respondit Rota, Carolo Guadagnio adiudicandam esse Parochiam in Ecclesia, de qua agitur, vti de libera collatione ad Sedem Apostolicam spectante, & demonstrant quamplures Decisiones, & tres sententiæ, quas ad sui fauorem reportauit; Et hoc idem fuit resolutum sub die 12. Ianuarii proximè præteriti coram me Iudice quartæ instantiæ, virtute commissionis à Signatura directæ cum clausula *constito de tribus*: Dum DD. conuenerunt, quod de illis constaret. Verùm quia die 14. Maij dubitatum fuit, an Carolo Guadagnio incumberet onus probandi iniustitiam sententiæ bo: me: Seraphini, in qua dictum fuit dictam Parochialem S. Felicis esse subiectiuè vnitam mensæ Capitulari Nolanæ, ex quo omnia acta dictæ sententiæ allegabatur non reperiri, nec fuisse discussa, & per consequens non potuisset transire in iudicatum, fuit dilata resolutio, & repropusita hodie, An esset standum in decisis, præcedente causæ matura discussione, affirmatiuè prodijt Decisio.

Existimabant enim informantes pro Capitulo, Carolum vti Actorem in sua exceptione, & ex quo suam intentionem fundabat in iniustitia sententię *Seraphini* canonizantis vnionem huius Parochialis Capitulo Nolano, teneri exhibere integra acta
1 huius sententiæ coram Iudice † appellationis, sine quibus dicitur omni prorsus iurisdictione carere, iuxtà dispositionem Sac. Conc. Tridentini *sess. 24. cap. 20. de reformat.*

Præsertim attento, quod sententia *Seraphini* lata fuit de anno 1509. á quo tempore vsque ad diem motæ huius litis effluxerunt
2 anni 66. † sufficientes ad inducendam rem iudicatam, & validitatis, & iustitiæ præsumptionem, *Put. decis. 138. lib. 2. Cassad. decis. 9. num. 2. de procurat.* Quæ etiam contineat in se virtutem excludendi Carolũ ab actione, quam ille direxit contra Capitulum
3 pro executione suarum sententiarum, & rei iudicatæ, quas contra illud consecutus fuit, vt notant *DD. in l. si cum dotem §. transgrediamur ff. sol. matr. Cagnol. in l. fin. nu. 77. C. de pact. Rot. decis. 138. num. 2. par. 8. rec.*

Hinc cùm Acta prioris instantiæ gesta coram Seraphino præsumantur deperdita, & amplius non existant, non potest Carolus sententiam ab illo latam redarguere de
4 aliquo iniustitiæ vitio, † quod solùm facere licet illi, qui in ea se fundat, postquam Acta exhibuit, & à Iudice secundæ instantiæ visa fuerunt, *Rota coram Buratt. decis. 381. num. 4.*

Idque magis locum sibi vindicat in casu, de quo agitur, dum causa est beneficialis, in qua iuxtà constantem Rotę opinionem,
5 etiam Acta irreleuantia sunt † transportanda, & donec illa non fuerunt integrè transportata exercitium iurisdictionis Iudici contendi potest, vt latè firmat *Rota dec. 35. per tot. & præsertim num. 43. par. 10. rec.*

Quibus tamen non obstantibus, contrarium Rota censuit, quia animaduertebant DD. non militare contra Carolum Guadagnium ea, quæ adducta fuerunt ex *dec. 118.* firmante integram Actorum trãsportationem esse necessariam ad hoc, vt quis adducere possit illius sententiæ iniustitiam. Quia Carolus impugnando sententiam bo: me: *Seraphini* latam contra Santorellum, non agit in prosecutione causæ appellationis, vel restitutionis in integrum ex illius iuribus; in quo casu *d. decis. 118.* contra ipsum allegari potest: sed cùm fuerit subrogatus in locum Fælicis Maceratæ, & institerit pro executione suæ gratiæ; Dum Capitulum præuia petitione, & disputatione primi dubij se opposuerit, & exceptionem deduxerit consisten. in d. sententia Seraphini, eiusque transitum in iudicatum, † euasit Actor,
6 & ideò assumpsit onus probandi iustitiam sen-

sententiæ, quam ad sui fauorem adducit, vti fundamentum suæ exceptionis, & cùm in illa vicem Actoris sustineat, plenè probare tenetur suam intentionem *l. in exceptionibus ff. de probat. l. prima, ff. de except. Rota decis. 244. num. 4. par. 10.* & alibi passim.

Nec contra Guadagnium facit, quod nonnulla Acta fuerint deperdita, & ex hoc cùm reddatur impossibile, quod Ecclesia possit, etiamsi esset Actrix in sua exceptio-
7 ne, illa producere, † ideò intrat præsumptio iustitiæ, & validitatis dictæ sententiæ, iuxtà ea, quæ adducta fuerunt *in d. dec. 118. par. 8. recent.* Quoniam in alia Decisione à me edita sub die 12. Ianuarij proximè præteriti responsum fuit *in §. Preterea &c.* omnia Acta fuisse parte citata, repertita coram eodem Notario, qui fuit Actuarius eiusdē causæ coram Seraphino, & non omisit diligentias necessarias Carolus ad effectum reperiendi alia, quæ in hac causa facta fuerunt; propterea compelli non potest ad vlteriorem transportationem, cùm adscribi non valeat ipsius culpæ eorum iactura: & exindè patet omnia Acta fuisse transporta-
8 ta: quando † illud, quod non est, seù non reperitur transportari non potest, *Rota decis. 341. per tot. post 2. vol. consil. Farinac. & in Albanen. Beneficij 4. Decemb. 1599. coram Lancellotto.*

Et hodie etiam multò minus dicto Capitulo opitulari potest auxilium præsumptū rei iudicatæ, dum produxit titulum vnionis, ex quo excluditur omnis alius titulus,
9 dum † productio veri tituli facit cessare præsumptum *Innoc. in cap. dudum num. 2. vers. sed quia de decimis, Loter. de re benef. lib. 2. qu. 8. num. 75. Rota coram Merlin. decis. 702. num. 39. coram bo. me. Card. Celso decis. 439. num. 11. & diuers. decis. 731. num. 18. & 19. & num. 1. & dec. 208. num. 2. par. 4.*

Præterquam quod Carolus Guadagnius tria requisita necessaria iustificauerit pro consequenda gratia subrogationis d. Parochiæ vti de libera; Et cùm Capitulum se fundauerit in vnione, quam contra eum deduxit, dubitari non potest, quod non assumpserit partes Actoris in hac exceptione, quam concludenter probare tenebatur vti suæ exceptionis præcipuum fundamentum. Et ista probatio deduci non potest ex dicta sententia Seraphini antiqua, dum aliundè non fuit iustificata, stante quod fuit lata per contradictas contra Albentium Santorellum, cuius reuocationem verisimile est, quod obtinere non potuerit, ex quo demens semper permansit vsque ad annum 1636. quo fato cessit, & maximè quia sententia habet cōtra se iuris præsum-
10 ptionem † exclusiuum vnionis pleno iure:
Et per consequens Capitulum, quod in ea
11 se fundat, † tenebatur probare immemorabilem cum requisitis, iuxtà *Glos. in cap. bonæ memoriæ de rescript. in 6.*

Cæterùm sufficienter, & ad vbertatem ex responsionibus datis in Decisionibus, videntur de medio tolli omnia obiecta, quæ exaduerso adducta fuerunt ad comprobandam vnionem, de qua agitur, quæ repetere minimè necessarium existimo, dum in hac vltima propositione nodus difficultatis totus restrictus fuit circa Actorum exhibitionem, & ad quem illa spectaret: Quod onus vtraque parte informante DD. dixerunt incumbere Capitulo Nolano.

Supra in hac eadem parte decis. 204. est in eadē causa, cuius in calce alias plurimas concordantes inuenies.

R. P. D. E M E R I X.

Cremonen. Iurispatronatus.

Veneris 22. Iunij 1674.

A R G V M E N T V M.

Beneficium non fuisse sacerdotale concluditur, quia tale probatum non erat, ad quem effectum non sufficit illud fuisse sacerdoti collatum, quia hoc ex conferentis facultate potuit procedere; nec obseruantia visa est præferre contrarium, dum deficiente dispositione, & substantia, vel ipsa in dispositionem transire debuisset, vel per viam consuetudinis induci; plura itaque reijciuntur, quæ pro comprobatione huius qualitatis adducebantur, eaque ex sequenti Summario, & decisione videnda.

S V M M A R I V M.

1 *Sacerdotalem qualitatem ad inducendam in beneficio non sufficit, quod illud Sacerdoti semper fuerit collatum.*

2 *Obseruantia vt dicatur optima interpres cuiuscumque dispositionis, illius tamen præexistentiam, & tenorem requirit, & præsupponit.*

3 *Obseruantia sola non sufficit, vbi deficit dispositio, sed requiritur etiam, quod transierit in dispositionem, seù consuetudinem legitimè præscriptam.*

4 *in Facultatiuis vt dicatur præscriptum, non sufficit sola obseruantia, sed requiritur, quod illa coactè, non autem voluntariè facta sit, & num. seqq.*

5 *Consuetudinem ad inducendam, requiritur animus illam constituendi.*

6 *Patroni vt dicantur per obseruantiam voluisse efficere beneficium sacerdotale plura requiruntur, & quæ n. anteced. & seqq.*

7 *Sacerdotale beneficium non dicitur ex quo præsentatus sit Rector alicuius Ecclesiæ, quia hoc solùm probat habilitatem ad se promouendum infrà annum, & n. seqq.*

8 *Beneficium sacerdotale requirit sacerdotium de tempore collationis, vel institutionis, nec sufficit quod postea interueniat, & n. 8.*

9 *Tempus vbi est de substantia, probari, & interuenire debet de tempore actus.*

10 Ver-

10 *Verbum* videtur *non importat veritatem, sed præsefert dubietatem.*
11 *Defectus ætatis. & defectus in ordine in beneficialibus sunt diversa.*
12 *Sacerdotale beneficium assequi potest etiam simplex clericus, dummodò infra annum fiat Sacerdos.*
14 *Dictio* quatenùs *importat dubietatem, & nihil determinat.*
14 *Dictio* quamuis *plerumque inducit certitudinē.*
15 *Instrumentum dicitur habere requisita necessaria, si contineat diem Consulem, locum, signum, & subscriptionem Notarij.*
16 *Instrumentum magis legale præfertur minus legali, & extracto ab alio Notario.*
17 *Gratia ad formam supplicationis, & petitionis censetur concessa.*
18 *Sententia incerta, & æquiuoca non concludit statum beneficij.*

DECISIO CCCXXXV.

DOMINI transeuntes cum fundamento, quod Beneficium Sancti Bartholomæi esset sacerdotale, & requireret in institutione Sacerdotem actu, prout deducebatur ex supposita obseruantia duorum sæculorum, & vltrà quibus asserebatur semper fuisse præsentatum, vel actu Sacerdotē, vel à tali qualitate dispensatum, die 3.* Iulij 1673. resoluerunt sententiam Rotalem, hoc idem definientem, esse confirmandam, sed hodie considerantes agi de beneficio, de cuius fundatione non constat, nec per Instrumentum, neque per alium actum consimilem, ex quo appareat hæc præcisa fundatoris voluntas, & ad inducendam hanc qua-
1 litatem Sacerdotalem actu, † non sufficere, quod Sacerdoti semper fuerit collatum, vt firmarunt *Gemin. in cap. cum de Benefic. nu. 11. de præbend. in 6. Lotter. de re Benefic. lib. 2. qu. 47. num. 23.* Obseruantiamque tametsi veram interpretem rerum dubiarum, nihilominus præsupponere præexistentiam, & tenorem
2 dispositionum, † quarum dubietas ex iis, quæ fuerunt postmodùm obseruata declaratur, in quibus terminis loquuntur *Paris. cons. 50. num. 19. lib. 4. Seraphin. decis. 871. num. 1. Buratt. decis. 680. in fine*, & alij in præcedentibus decisionibus allegati.

Et idcircò in præsenti non benè intrare
3 solam, & simplicem interpretatiuam, † sed talem requiri, quæ transierit in præscriptionem, seù consuetudinem legitimè præscriptam *Calder. cons. 19. nu. 1. vers. item ne propter de præbend.* ad quam inducendam in actu facultatiuo, non solùm requiruntur frequen-
4 tia actuum, & temporis lapsus, † sed etiam quod præsentationes Presbyterorum fuerint coactæ, non autem voluntariæ *Garz. de benef. par. 7. cap. 7. n. 88. Rot. dec. 162. n. 20. par. 12. rec. & cor. Merlin. dec. 825. n. 23. & 24.* Quodq;
5 emanauerint in vim consuetudinis, † & animo illam inducendi *Abb. in cap. fin. nu. 17. de consuetudin. Rot. dec. 421. nu. 7. par. 1. rec. & corā Celso dec. 393. n. 11. & 12.* & quod Patroni sci-uerint hanc mutationem facultatis præsen-
6 tandi, illiusque restrictionem, † & nihilominus consenserint, *Rot. in Nicien. Canonicatus 20. Iunij 1664. §. 1. & §. deinde ad finem coram R.P.D. meo Taia.*

Ideò cùm hæc omnia in præsenti non concurrant, existimarunt, recedendum esse à decisis, eoquè faciliùs, quod nec visa fuit in facto subsistere supposita simplex obseruantia interpretatiua.

Præsentatio enim, ac Institutio Ioannis Bartolini, quæ primò ad hunc effectum adducitur, non iustificatur facta cum requisito actualis Sacerdotij ex Bulla Nicolai Quinti, in qua Bartolinus nuncupatur Rector Ecclesiæ Parochialis, iste namque titulus cùm non concludat in se existen-
7 tiam qualitatis sacerdotalis actu, † sed solùm habilitatem ad se promoueri faciendum intra annum à die adeptæ curæ, iuxtà *textum in cap. licet canon. 14. vers. quod si infra idem tempus de elect. in 6.* Tantò minus potest illam includere per decennium ante, quo tempore Bartolinus institutus fuerat ad hoc Beneficium, ex eo enim quod ipse de tempore dictæ Bullæ esset Rector, nullatenus infertur, quod talis esset decennio ante de tempore, quo præsentatus fuerat ad hoc
8 beneficium, quod tempus solùm attendi, & iustificari debet, non obstante quod ordo Sacerdotalis postmodùm superuenerit, ad *textum in cap. si eo tempore, vbi glos. litera A. de rescript. in 6.* nam aliàs non potest dici
9 fuisse † actu Sacerdotem tempore suæ institutionis *Buratt decis. 175. num. 17. & decis. 686. nu. 5. & in Melevitana Pensionis 18. Martij 1672. § his positis coram Reuerendiss. Gadicen.*

Sicut nec etiā ex secunda præsentatione Antonij Calessi, cum dispensatione Sixti Quarti benè inducitur qualitas Sacerdotalis actu in verbis, ibi – Quod d. Antonius ad ordinem Presbyteratus prædictum, quem exigere videtur fundatio prædicta ætatis præmissæ defectum patitur antedictum, dum indigentia qualitatis Sacerdotalis fuit posita dubitatiuè per verbum, *vi-*
10 *detur*, † quod vti non preordinatum ad aliquam positiuam determinationem, non importat veritatem, sed præsefert dubietatem, vt de tali verbo relato in gratiis Apostolicis, notat *Corrad. in prax. benefic. lib. 2. cap. 15. num. 135. & sequen. Surd. decis. 195. num. 13. Dunozett. decis. 814. nu. 4. Arguell. decis. 26. n. 17.* Immo ex eadem Bulla potiùs dignoscitur Papam, & Oratorem nil aliud considerasse, nisi defectum ætatis ad Ordinem, ex quo Antonius erat tantùm constitutus in anno
11 vigesimo, † Diuersa enim sunt pati defectū in ætate, & pati defectū in Ordine, vt notat *Barbat. cons. 33. n. 21. in fin. lib. 2. Lambert. de Iurepatr. lib. 2. par. 1. qu. 7. art. 19. n. 2.* Et propterea ex illa solummodo desumi potest Beneficium requirere Sacerdotem habitu, non actu, & locum habet regula, quod etiamsi aliquod Beneficium habeat annexam qua-
12 litatem Sacerdotalem, † simplex Clericus non

non prohibetur illud assequi, dummodo sit in tali ætate constitutus (sicut erat Stephanus) vt intra annum promoueri valeat, *cap. 2. de institut. in 6. cap. licet canon. 14. de elect. in 6. & cap. ei cui 29. de prabend. eodem lib. Gonzal. ad regul. 8. Cancellaria glos. 5. num. 104. Viuian. de iurepatronat. lib. 6. cap. 6. nu. 26.*

Simili exceptione tollitur dispensatio Rubini concessa per Vicarium Cremonensem cum clausula, quatenus Beneficium Sacerdotale existat, & Sacerdotem actu requi-
13 rat; Dictio enim *quatenus* † nihil præcisè determinat, seú ponit in esse, sed statuit dubietatem, & incertitudinem, *Barbos. diction. 312. num. 2. Rota coram Merlin. dec. 740. nu. 9. & decis. 80. nu. 13. cum seq. par. 12. rec.*

Nec releuat, quod in alio Instrumento per Ioannem producto, & relato in præteritis decisionibus loco dictionis, *quatenus*, le-
14 gatur, *quamuis*, † quæ dictio vt plurimum per se certitudinariè disponit, quia cùm secundum Instrumētum nouiter productum à Stephano sit originale per testes sufficienter recognitum, contineatque omnia re-
15 quisita publici Instrumenti, † nempè diem Consulem, locum, signum, & subscriptionem ipsius Notarij rogati, de quibus per *glos. 2. in l. generali C. de tabulis lib. 10.* illud præ-
16 ferendum existimarunt Domini † alteri minus legali, & extracto ab originali per alium Notarium, *Rota coram Caualer. decis. 122. n. 1. & 12.* maximè quia dictio *quatenus* ex lectura Instrumenti iudicata fuit magis adæquata discursui, & adaptata supplicationi pro
17 dispensatione obtinenda, † quæ ad formam petitionis semper concessa censetur, *l. 1. C. de diuers. rescript. Rota coram Dunozett. iun. decis. 604. nu. 7.* cum concordantibus.

Tandem non obstat sententia lata ab Ordinario Cremonen̄, in qua primò declararatur nominationem Andreæ, & fratrum de Bottesinis esse nullam tamquam factam à veris Patronis, & secundo loco instituitur Presbyter Bonacursus, excluso Clerico de Monachis; quoniam cùm lis penderet non inter compræsentatos, sed inter Compatronos, & exclusio Clerici de Monachis potuerit euenire, vel ex maiori parte vocum Cōpatronorum, vel ex inhabilitate ratione ætatis, seu irregularitatis, & similiū; Propte-
18 reà non cōcludit statum Beneficij, † dum remanet incertum, & æquiuocum, an super necessitate actualis Sacerdotij fuerit iudicatum, *Rota coram Coccin. dec. 491. nu. 3. vers. secus autem si incertum sit, an iudicatum sit.*

Ex quibus sublata, seù dubia remanente probatione præallegatæ obseruantiæ, resolutum fuit vt supra, vtraque Parte informatē.

Decis. quæ hic reuocatur habetur supra in hac eadem parte, vbi est in ordine 173.

R. P. D. CALATAIV

Leodicn̄ Vnionis.

Veneris 22. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Reuocari prætendebatur vnio vel quia facta ex falsa causa, vel ex eo quod non interuenisset in illa consensus patroni, vel tandem quia eius conditiones non fuerint impletæ; sed pro validitate deciditur, quia causa falsa probata non erat ex scripturis extractis lite pendente, sine compulsoria, & non percutientibus præcisum tempus vnionis; Consensus patroni, si qui erat necessarius, ex lapsu temporis præsumitur interuenisse; Conditiones vero tamquam implendæ vnione perfecta, illam annullare non poterant, cùm daretur tantummodo actio pro adimplemento.

SVMMARIVM.

1 *Vnio effectum sortita post spatium longi temporis, & confirmata auctoritate Apostolica præsumitur solemniter facta, neque vlteriorem verificationem requirit.*
2 *Vnio obseruata per spatium 30. vel 40. annorum, & amplius si per annos 70. præsumitur valida, & num. 1. cum seqq.*
4 *Vnio cum titulo præscribitur per quadraginta annos.*
5 *Vnio ex falsitate causa remanet subreptitia, & sic ipso iure nulla.*
6 *Scriptura extracta lite pendente sine compulsoria, & citatione partis, nihil probant.*
7 *Scripturas fuisse extractas à suis originalibus, Notario extrahenti non creditur.*
8 *Tempus vnionis attenditur ad hoc vt illa dicatur valida, vel non.*
9 *Dominium per spatium 70. annorum, & vltra præsumitur immutatum.*
10 *de Præterito non infertur ad præsens.*
11 *Iuspatronatus ad probandum, requiritur vel fundatio, vel dotatio cum consensu Ordinarij, & vid. nu. seqq.*
12 *Verbum* propè *denotat contiguitatem.*
13 *Verbum* propè *excludit à se terminum, cui adijcitur, sicuti confine excludit confinatum.*
14 *Iuspatronatus non probatur ex insignijs familiæ.*
15 *Vnio Ecclesiæ, vel beneficij patronati per lapsum annorum 70. præsumitur facta cum consensu patroni.*
16 *Vnionem non reuocant conditiones post illam implendæ, sed tribuunt tantummodo actionem pro adimplemento.*

DECISIO CCCXXXVI.

MONIALES Bonarum Infantiū Leodicn̄ anno 1502. obtinuerunt per tūc Reuerendissimum Nuntium Apostolicum earum Monasterio vniri Claustrum de Hu-

nego

nego sub narratiua, quod illud spectaret ad ipsas, & ad Canonicos Regulares S. Sepulcri, & successiuè d. vnionem confirmari, & renouari per Breue speciale s.m. Clementis Octaui, cuius vigore cùm in quieta, & pacifica possessione d. Claustri permansissent per plures annos, tandem ad instantiam dd. Canonicorum introducta nuper lite coram Ordinario super nullitate d. vnionis, & deindè coram me, proposui dubium, An, & de cuius bono iure constet; & Domini de bono iure Monialium constare responderunt.

Moniales enim fundatam habent intentionem in prædicta vnione facta per Nuntium præuia matura cognitione narratorū, & auctoritate Apostolica roborata, suumq; effectum sortita mediante possessione con-
1 tinuata per spatium annorum 70. † & vltra, quæ proinde præsumitur valida, & solemniter facta, nec requirit vlteriorem iustificationem, *Gemin. consil. 177. num. 4. Buratt. de-*
2 *cis. 734. num. 6.* & de vnione obseruata † per spatium 40. annorum tenet *Cardin. Zabarell. in clement. 1. nu. 18. in fine de supplen. neglig. Prælator. Roman. consil. 275. num. 3. Rota coram Penia dec. 441. num. 6. & coram Seraph. decis. 1432.*
3 *num. 41.* & sufficere† annos 30. probant *Garzias de benefic par. 12. cap. 2. num. 178. Rota coram Coccin. decis. 2296. num. 4. & in recent. decis. 174. num. 14. & decis. 196. num. 6. par. 7.* imò
4 per lapsum annorum 40. cum titulo † dicitur vnio præscripta, *Felin. consil. 2. num. 2. Rota penes Garziam d. par. 12. cap. 2. num. 238. & in recent. decis. 97. num. 3. par. 1. & coram Buratt. decis. 734. num. 7.*

Non obstat, quod vnio emanauerit sub falsa narratiua, quod Claustrum spectaret ad Religiosos vtriusque sexus, cùm tamen ex primæua fundatione pertineret ad solos
5 Canonicos; ideoque ex falsitate † causæ expressæ tamquam subreptitia sit ipso iure nulla, *Garz. d. par. 12. cap. 9. de vnione num. 115. & seqq. Corrad. in praxi benefic. lib. 2. cap. 15. num. 76. Rota decis. 248. num. 11. par. 8. rec.* quoniam scripturæ productæ ad probandum dominium Canonicorum, vltra quod sunt extractæ lite pendente absque compulsoria, atque citatione Monialium, & absque re-
6 cognitione, † & sic nullum gradum probationis constituunt, *cap. fin. de fid. instrument. Rota coram Penia decis. 646.* nec creditur No-
7 tario asserenti dd. scripturas † fuisse extractas ex suis originalibus, *Rota coram Bichio decis. 246. num. 16.* percutiunt annos 1509. & 1511. ideoque non suffragantur ad inuali-
8 dandam vnionem factam de anno † 1592. quod tempus attendendum est, *cap. si eo tempore de rescript. in 6. Cassador. dec. 3. de pension. Seraph. dec. 341. num. 9. & 13. dec. 500. num. 13. par. 4. tom. 2. recent. & coram Amato Dunozz. decis. 319. num. 2.* Post spatium enim tanti tem-
9 poris annorum 70. & vltra, † dominium mutatum præsumitur, nec à statu præte-
10 rito † infertur ad præsentem, *l. Spadonem §. quia absoluitur, vbi glos. & DD. ff. de excusat. tut. Rota coram Caputaq. decis. 330. num. 2. par. 3. & in recent. dec. 500. num. 14. par. 4. tom. 2.*

Eoque minus d. vnio inualida dici potest ex defectu consensus Baronis de Mombec Patroni, quia iuspatronatus in facto non iustificatur, & Cronica Belgij data in Summario Canonicorum *num. 1.* loquitur de donatione Coloniæ facta propter amorem Dei de anno 1312. à q. Nobili Reepen Fratribus S. Sepulchri, ex qua non resultat, quod Claustrū esset de iurepatronatus do-
11 natoris, † ad quem effectum requiritur vel fundatio, vel dotatio cum consensu Ordinarij, *Io. Andreas in cap. 1. num. 8. de iurepatronat. Lambertin. de iurepatron. lib. 1. par. 1. quæst. 2. artic. 3. Viuian. eodem tractat. libro 2. cap. 1. nu. 9. & 13. Garzias de benefic. par. 5. cap. 9. nu. 60. Rota coram Seraphin. dec. 1103. num. 2. & coram Durano dec. 285. nu. 25. & coram Carillo dec. 174. n. 2. & coram Cardinali Celso dec. 273. num. 7.* quinimò ex alia Cronica Brabantiæ data in Sūmario Monialium *num. 6.* constat Claustrum fuisse eodem anno 1312. fundatum ab eisdē Fratribus propè d. Coloniam, quod verbū
12 *propè* † denotat contiguitatem, *Bart. in tract. Tiberiadis par. 2. de insula in verbo propè Ripam,*
13 & excludit à se Coloniam donatam, † sicuti confine excludit à se confinatum, *l. cum seruo ff. de contrah. empt. Rota coram Merlino decis. 600. n. 9.* Insignia verò Familiæ de Mombech existentia in d. Claustro nec minus
14 concludunt iuspatronatus, † dum apponi potuerunt vel ex causa restaurationis, vel ex eleemosynis factis à benefactoribus dictę familiæ, *Spada consil. 14. num. 11. lib. 2. Adden. ad Buratt. decis. 919. n. 9. & coram Caual. dec. 159. num. 9. & coram Coccin. decis. 2108. num. 46.* vel quatenus constaret de d. iurepatronatus, per
15 lapsum annorum 70. † præsumitur in prædicta vnione interuenisse consensum Patroni, *Roman. consil. 375. num. 2. Bosr. decis. 245. n. 5.* maximè quod non est necessarius in ipso
16 actu vnionis, † sed sufficit, quod ex post interueniat, *Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 28. nu. 158. Grat. discept. 278. num. 32.*

Denique nihil releuat obiectum, quod non constet de implemento conditionum appositarum in d. vnione, tùm quia talis negatiua in facto non probatur, tùm quia conditiones, vtpotè adimplendæ post vnionem, & sic post ius quæsitum Monialibus,
17 non præbent actionem inualidandi† vnionem, sed tantum cogendi Moniales ad implementum, *Rota decis. 578. num. 6. par. 3. diuers. & decis. 90. num. 15. par. 4. tom. 2. recent.*

Et ità vtraque &c.

R.P.D.

R. P. D. EMERIX.

Romana Pecuniaria.

Veneris 22. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Quia exacta à patre dote suæ filiæ ad effectum illam inuestiendi, & propriè *per metterla à frutto*, prout ille in suo testamento declarauerat, & fructus successiuè persoluerat, mãdatum indè susceptum controuertebatur, ijdemque fructus soluti de vsura redarguerentur: Vtrumque fauore filiæ deciditur, quia obligatio patris nimis clara visa est, sic etiã ex testamento probata, stantibus coniecturis dd. solutionum, quæ nec poterant de vsuraria prauitate redargui, attenta veritate tituli, & primordio causæ ad vsuras excludendum semper attendendis.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ resultat si in ea fuerunt seruata requisita celebris decisionis* Caputaquen.
2 *Mandatum de inuestiendo dicitur susceptum à patre recipiente dotem suæ filiæ* per metterla à frutto.
3 *Confessio facta in testamento non attenditur, nisi aliunde fuerit verificata, & quando.*
4 *Confessio facta in testamento quoties est adminiculata, semper attenditur, & plenè probat.*
5 *Obligationem quam quis à principio suscipere potuisset benè potest ex post facto illam æquè in contractibus, ac in vltima voluntate declarare.*
6 *Vsurarum suspicio cessat data veritate tituli vel causæ, etiam ex circumstantijs facti probata.*
7 *Aduentitia dicitur dos constituta à patre suæ filiæ stante renunciatione amplissimi patrimonij ab eadem filia facta.*
8 *Aduentitiam, vel profectitiam fuisse dotem filiæ benè potest declarare pater.*
9 *Taxatio interesse facta a partibus attenditur, quoties de iniustitia non docetur.*
10 *Excessiuam fuisse taxationem qui hoc allegat probare tenetur.*

DECISIO CCCXXXVII.

DOMINI responderunt, sententiam, & mandatum Rotalia esse valida, & iusta, ideoque confirmanda; Validitas liquet ex reuolutione actorum, ex quibus apparet quod mandatum relaxatum vigore obligationis Cameralis, & facultatum A.C. communicatarum, † concurruntque reliqua, de quibus in celebri *decisione caputaq. 260. p. 2.* & Iustitia ex solidissimis fundamentis decisionum * à Reuerendissimo D. meo Decano de more ante sententiam, & mandatum extensarum, cum quibus D. Duce à pluribus mensibus sæpiùs monito, & hodie informare non curante, Domini iterum transierunt. Præmisso enim pro constanti, quod bo. me. Cyriacus Matteius Spontè, & liberè declarauit, se recepisse dotem Erminiæ filiæ *per metterla à frutto etc.* prout latiùs continetur in facto relato in 1. decisione huius causæ sub die 8. Iunij 1665. sequitur eũdem suscepisse mandatum de inuestiendo, eiusque hæredes obligatos remansisse loco damnorum & interesse ad eos fructus, qui ex inuestimento percepti fuissent per *Text. in l. si Procuratorem §. mandati, & in l. si mandauero §. sicut, Vbi scriben. ff. mand. Gratian. discept. 24. nu. 34. cum seqq. & discept. 579. num. 18. cum seqq. Rot. post Zacch. de oblig. Camer. decis. 275. nu. 4. & decis. 366. num. 6. & 7. par. 10.* cum alijs adductis in decisionibus huius causæ coram *Reuerendissimo D. meo Decano, 8. Iunij 1665. 5. Decembris 1672. & 3. Iulij 1673.*

3 Nec refert, quod huiusmodi declaratio, seù confessio fuerit emissa in † testamento, & proindè non sit attendenda nisi aliundè iustificetur, iuxtà *text. in l. si quis decedens §. Titia ff. de legat. 3.* & notata per *Roman. cons. 520. num. 10. & seq.* Tùm quia ista declaratio, seù confessio satis adminiculatur ex antecedentibus, & subsequentibus solutionibus à patre factis, & per 50. annos ab illius hæredibus continuatis absque vlla contradictione, alijsque facti circumstantijs, latè recensitis *in d. decis. sub die 5. Decembris §. nam respectu*
4 *cum seqq.* † & propterea quantumuis emissa in Testamento est attendenda, vt in simili ponderauit *Rota coram bo. me. Bichio decis. 333. num. 4.* Tùm etiam quia ista confessio Cyriaci non percutit materiam vsurarum, vel aliàs de iure prohibitam, aut suspectam, in quibus casibus procedit Textus, & doctrina Romani, sed percutit obligationẽ inuestiendi, & fructus soluendi ex causa non facti inuestimenti loco damnorum, & interes-
5 se, † quam obligationem, sicuti potuisset Cyriacus ab initio inter viuos suscipere, dum dotem à ministris Cameræ Apostolicæ recepit absque suspicione vsurarum, ita potuit ex post facto susceptam inter viuos, & in vltima voluntate declarare, cum stante primordio veritatis, elicito tã ex renunciatione amplissimi patrimonij facta per Erminiam, quàm ex extinctione propriorũ debitorum Cyriaci, necnon supradicta continuata solutione fructuum diluatur omnis
6 suspicio vsurarum, † quæ cessat quotiescumque ex facti circumstantijs resultat titulùs, vel causa legitima confessionis, & successiuæ obligationis, prout ex doctrina *Saliceti in l. cum de in rem verso num. 5. ff. de vsur.* firmauit *Rota in decis. 153. nu. 19. & seq. par. 4. tom. 2. & post Pacif. de salu. interd. dec. 159. num 1. & 2. & d. decis. 333. num. 4. coram Bichio,* & latè prosequitur *decis.* huius causæ *5. Decembris §. nam respectu cum sequen.*

Neque iterum placuit ponderatio aliàs facta à Scribentibus pro D. Duce, quod ab huiusmodi mandato de inuestiendo fuerit de consensu Erminiæ recessum, prout demonstrabãt ex alijs verbis declarationis, videlicet „ E per maggior sicurezza l'hò te-

puti

nuti, si come li ritengo appresso di me, essendomene valso à mio gusto, e mei negotij, e perciò hauerli sempre pagati li frutti à ragione di sei per cento, che cosí hà desiderato Erminia, e ne hà hauuto contento per la difficoltà d'inuestire i denari &c. quia ista verba talem recessum non important; Imó potiùs melius declarant veritatem facti, hoc est Cyriacum, qui susceperat onus inuestiendi propter successiuam difficultatem tutò inuestiendi pecunias cum alijs, illas conuertisse in extinctionē propriorum debitorum, & ob id soluisse Erminiæ fructum ad rationem declaratam, illamque in hoc patris voluntati acquieuisse, ac proindè valdè durum esset, quod hæredes Erminiæ, quæ patienter, & filiali obsequio voluntati patris acquieuit sub colore vsurarum à consequutione sortis, & fructuum excluderentur.

Minus subsistit, quod dos Erminię fuerit profectitia, non autem aduentitia, adeoque illius respectu non potuerit intrare obligatio, seù mandatum inuestiendi, quod non cadit in re propria; quia huic obiecto etiam plenè satisfaciunt tam prima, quàm secun-
7 da decisio, in quibus responsum fuit † contrarium apparere, tùm ex correspectiuitate renunciationis amplissimi patrimonii, vt dixit *Rota in Ciuitatis Castelli Dotis 28. Aprilis 1662. & 4. Maij 1664. coram bo. me. Auunculo meo*, tùm ex supradicta declaratione pater-
8 na, † cuius sine dubio est declarare dotem esse profectitiam, vel aduentitiam, vt notat *Glos. in l. Dos à Patre profecta in verbo filij familias C. solut. matr. & Rot. decis. 326. par. 5. rec. num. 6. & seqq.*

Firmato autem, quod Cyriacus pater susceperit mandatum de inuestiendo, consequens iterum visum fuit fructus debitos fuisse ad rationem conuentam; cùm enim in huiusmodi interesse soluendo, detur supremum, medium, & infimum, & quodlibet istorum sit iustum interesse ad rationem sex pro centenario, quod inter istos limites continebatur, non continet iniustitiam, &
9 per consequens † standum est huiusmodi taxationi à partibus factæ, *Giurb. obseru. prima nu. 9. lib. 1. practic. obseruat. Leotard. de vsur. qu. 59. num. 23. Rot. decis. 257. num. 8. post Zacch. de oblig. Camer. & coram Gregor. dec. 524. num. 5. & 553. num. 2.*

Idque multò fortiùs, dum versamur in interesse iam soluto, in quo hęredes Cyriaci, qui hodie prætendunt huiusmodi taxatio-
10 nem fuisse excessiuam, † tenentur hoc plenè, & concludenter probare, iuxtà celebrē *l. cum de indeb. tit. de probat.* quod tantū abest, quod ipsi perstiterint, vt potiùs contrarium appareat ex pluribus Instrumentis censuū circa idē tempus impositorum, & ex extinctione propriorum debitorum facta per Cyriacum, ad eandem rationem, quorum cessionem translatiuam facilè acquirere potuisset ad commodum, & vtilitatem Erminiæ, vt latiùs prosequitur sæpè allegata de-

cisio Reuerendiss. D. mei Decani sub die 5. Decembris 1672. à §. quo verò ad quantitatem vsque ad finem, cuius fundamenta in reliquis iterùm placuerunt.

Et ità altera tantùm &c.

Decis. 168. sup. in hac parte est in ead. causa, sub dieb. verò 28. Iun. 1675. & 10. Ianuarij 1676. aliæ duæ resolutiones sunt coram R. P. D. Calataio vna cum successiua taxatione expensarum pro complemento rei iudicatæ sequuta sub die 12. Iunij eiusdem anni 1676. per acta Cicelli Sacræ Rotæ Notarij coram eodem R. P. D. Calataio.

R. P. D. TAIA.

Interamnen. Fideicommissi.

Lunæ 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Immissio Fideicommissario pro indiuiso cum hærede conceditur, non obstante exceptionę detractionis legitimæ eidem hæredi cōpetēti, quia quota hæredis non impetit immissionem pro alia quota, fideicommissario debita, cùm locus certus pro indiuiso possit à pluribus possideri; aliæ verò detractiones non sunt admissæ, quia allegabantur ab hærede particulari nullam causam habentem ab hærede vniuersali, cui solùm illæ competebant, & ideò visæ sunt de iure tertij.

SVMMARIVM.

1 *Legitima est quota bonorum nempè deducto ære alieno, & funeris impensa.*
2 *Legitima beneficio Iustinani fuit aucta ad trientem, & semissem.*
3 *Quota hæredis non impedit fideicommissarium immitti pro alia quota.*
4 *Locus certus pro indiuiso possideri potest.*
5 *Possessio in vniuersitate bonorum acquiri potest pro indiuiso.*
6 *Hæres in certis rebus specialiter constitutus, non habet ius deducendi legata.*
7 *Detractiones non possunt allegari à non habentibus causam ab hæredibus vniuersalibus.*
8 *de Iure tertij quandoque excipi non potest etiam si sit exclusiuum iuris agentis.*
9 *Compensare nemo potest quod sibi non debetur.*
10 *Creditor non potest admittere compensationem debiti alterius.*

DECISIO CCCXXXVIII.

FVLVIVS instituit hæredes quinque filias, Luciàm, Iudithanı, Timotheam, Margaritam, & Helenam, & reciprocè morientibus sine filiis (atque ita) instituit, & substituit Criseidem auiā paternā; Lucia ingressa est Monasterium, cum dote scut. 400. data ab Vrbano patruo in communione bonorum iam viuente cum Fuluio patre, ipsaque Lucia disposuit de scutis 300. prò filijs ipsius

ipsius patrui Vrbani, & Vrbanus in subsequuta diuisione de omnibus scutis 700. sibi satisfecit, vnde reliqua bona diuisa fuerunt in duas partes inter Vrbanum, & quatuor Fuluij filias; Mortua deinde Juditha, nupsit Timothea Laurentio cum dote, fundoque dotali, quorundam bonorum, & scut. 300. & declaratione pro tertia parte (etsi expressa per parte del suo terzo) bonorum Fuluij patris, & Criseidis auiæ paternæ; Obijt vltimo loco Timothea sine filijs, sed non sine testamento, in quo specialiter instituit hæredem Laurentium maritum in bonis dotalibus, & vniuersaliter filios Margaritæ sororis; At verò propter reciprocam substitutionem supradicta Margarita iudicium immissionis instituit contra Ludouicum possessorem, & Laurentij hæredem coram Gubernatore Interamnæ, qui pronunciauit firmandum statum hæreditatis Fuluij, sed A.C. cōcessit immissionem, pro indiuiso tam cum Ludouico causa legitimæ Timotheæ in bonis patris pro quinta parte medietatis omnium bonorum Fuluij, & compensatis dd. scutis 300.

Deducta Causa ad Rotam sub dubio, An esset locus Ægidianæ, non esse locum decisum fuit coram Eminentiss. D. Card. Cerro 29. Martij 1669. eo quod Timotheæ vltra legitimæ causam, alia etiam deberentur pro Trebellianica, pro nonnullis legatis, pro dote materna, & pro acquisitis postea in communione cum patruo.

Sed esse locum Ægidianæ digesto magis à partibus facto vltra biennium pro summa sapientia, & patientia R.P.D. mei Rōdin. coram ipso decisum fuit 26. Iunij 1671. solutis tamen scutis 89. pro Trebellianica de bonis Criseidis, quantitate constante in decisione, etiam executione decreta.

Appellante autem altera Parte, commissaque causa bo. me. Priolo, meque subrogato propositum est hodie dubium, An sit procedendum ad vlteriora, vel potius firmandus status, & DD. procedendum ad vlteriora dixerunt.

Quia constat iustitia sententiæ A.C. ac decreti Rotalis indubitata validitate, & iustitia patente in fideicommisso purificato Margaritæ morte Timothæ sine filijs, neque bona in bonis Testatoris controuertantur iuxta decisionem coram d. D. Rondinino.

Nec obstitit prima exceptio prætensæ de-
1 tractionis, quia legitima, † cùm sit quota bonorum, scilicet deducto ære alieno, & funeris impensa, *§. quarta autem, l. 8. ff. de inoff.*
2 *testam.* & Iustiniani beneficio aucta † ad trientem, & semissem, *§. hac nos, Auth. de trien. &*
3 *semiss.* semper quota, † non impedit fideicommissarium immitti pro alia quota, vt etiam
4 locus certus † pro indiuiso possideri potest, *l. locus certus 26. ff. si & eiusmodi possessio acquiri*
5 *iuxtà rubr. ff. de acquir. possess.* & amplius † in vniuersitate bonorum, præclarè *Rota tota decis. 59. par. 2. diuers.* cum alijs rectè allegatis, vt ita passim seruet Rota in Romana praxi, absque eo, quod amplius in dubium reuocetur, inquit *Argel. de legit. contradictor. quæst. 12. sub num. 72.*

Neque secunda Trebellianicæ hæreditatis Criseidis, cum certa sit corporibus certis, & ijs duobus valoris scut. 88 . & quinta pars dimidiæ sint scuta 88. 70. oblata à Margarita in pecunia numerata, & D. Rondininus in decreto adiecerit conditionem solutionis, nihil superest quod obstet.

Neque tertia legatorum á Timothea, quę sunt proprium Laurentij debitum, quod illi Timothea iniunxit, legata verò Fuluij ius deducendi non est apud Laurentium hære-
6 dem institutum in specialibus rebus, † sed apud hæredes vniuersales Timotheæ, ex quorum iuribus neque Laurentius, neque hæredes eius immissionem possunt impedi-
7 re, † non habentes causam ab hæredibus
8 vniuersalibus, quibus detractiones † debentur, & malè excipientes de iure tertij, & si sit exclusiuum iuris agentis, *Argel. de legit. contrad. quæst. 3. num. 155. & 156. Rota coram Penia Lugdunen. aditionis decis. 97. num. 3.* & nemo
9 compenset, † quod sibi non debetur *l. 9. C. de compensat. §. creditor l. in rem suam 18. ff. eodem,*
10 licèt aliàs † creditor velit *d. l. in rem suam in fine.*

Neque quarta dotis Brigittæ matris, quam petere non potest Laurentius, cui relicta fuerunt bona data in dotem, in dotem autem datum non fuit aliquod ius dotis matris tunc viuentis, sed bona percepta in diuisione: ius enim petendi prætensam ratam dotis Brigittæ spectat ad hæredes vniuersales Timotheæ, non ad Laurentium, eiusque hæredes, ad quos neque spectat ex iure Helenæ, quia super eo, & eo nomine pendet lis coram A.C. cæpta à Laurentio contra Margaritam, vt iam visum erat in *decis. §. adhuc visa est.*

Neque vltima de postea acquisitis, vt nihil constat.

Et ità vtraque &c.

Alia in hac causa est decisio infra 4. Decembris istius præsentis anni coram eodem R.P.D. Taia.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Leodien. Affictus.

Lunæ 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM

Vigore commissionis habētis clausulas *quam, & quas, vna cum incidentibus, & dependentibus* ad totum fuit condemnatus reus, quamuis sola pars esset in sententijs comprehensa, ea ratione quia sicuti ille absolutoriam in totum obtinere potuisset, sic valuit actor totū similiter petere, & quidem via exequutiua, dum illa erat expressè conuenta, non obstante

stante exceptione attentatorum, quæ per
clausulam sine preiudicio prosequendi causam in negocio principali, remanebat sublata.

S V M M A R I V M.

1 *Sententiæ dicuntur esse conformes si vna simpliciter confirmat aliam per verba malè appellatum, & benè iudicatum.*

2 *Clausula* quam, & quas vnà cum incidentibus dependentibus *tribuit iurisdictionem cognoscendi etiam non comprehensa in sententijs.*

3 *Iudex appellationis potest procedere prout in prima vigore commissionis habentis clausulam* quam, & quas vnà cum incidentibus dependentibus.

4 *Commissio causæ vbi est effecta communis suffragatur vtrique parti.*

5 *Via exequutiua specialiter in conuentionem deducta, non est dubium quod procedi non possit.*

6 *Attentatorum expensis non liquidatis ac etiam refectis, non est locus discussioni negotij principalis.*

7 *Clausula* sine præiudicio prosequutionis negocij principalis *in attentatis apposita, non tollit prosequutionem causæ etiam non purgatis attentatis.*

8 *Error Notarij non tollit rei veritatem, neque præiudicat partibus.*

D E C I S I O CCCXXXIX.

MEDIANTIBVS pluribus sentētijs datis in Summario Abbatis *num. 3. 4. &* 5. fuerat condemnatus q. Vbertus ad soluendum eidem Abbati, & Conuentui Sancti Iacobi Leodieñ medietatem annuæ responsionis debitæ ad formam Instrumenti locationis inter partes celebrati de an. 1665. eodem Summ. *num.* 1. à quibus commissa mihi causa appellationis, dedi dubium, An constet de tribus conformibus, quę veniant exequendæ, & pro qua vlteriori quantitate affictuum sit relaxandum mandatum, illoque hodie proposito, respōsum fuit, quoad primam partem, sententias esse exequendas. Quia de illarum iustitia constat ex dicto Instrumento locationis, & de validitate ex reuolutione actorum.

Conformitas verò earundem non visa
1 est posse controuerti, dum † vnaquæque
simpliciter confirmat alteram per verba malè appellatum, & benè iudicatum, *Glos. & DD. in Clem. 1. de re iudic. Rot. cor. bo. me. Cardin. Cels. decis. 64. & 364. vtrobiq. num. 1. coram Dunoz. Iun. decis. 980. num. 6.* & alibi passim.

Respectu verò alterius partis dubij Domini censuerunt esse relaxandum mādatum nedum pro medietate affictuum in suspenso relicta à Iudice primæ instantiæ, sub prætextu, quod prius esset facienda mensuratio terrarum, & solidanda computa; verum etiam pro alijs decursis à die motæ litis vsq; ad terminationem locationis.

Dictus enim prætextus hodie [illegible] ex mensuratione facta per Officialem Leodiensem adamussim correspondente quantitati enunciatæ in instrumento locationis, dicto Summ. *num.* 7. necnon ex solidatione computorum, de quo in eodem Summ. *num.* 8.

Quo cessante non fuit dubitatum quin
per commissionem mihi directam continētem amplissimas clausulas *quam, & quas vna*
2 *cum inciden. dependen.* † tributa fuerit Rotæ
facultas decidendi etiam non comprehensa in dictis sententijs, ex traditis per *Marescot. var. resol. lib. 1. cap. 20. nu. 1. per. Rot. coram Durano decis. 60. num. 33. 34. & duob. seqq. & in rec. decis. 178. num. 10. & decis. 504. num. 4. par. 14.* ac
3 etiam procedendi † prout in prima, *idem Marescott. in cap. mox citato num. 6. Seraphin. decis. 1241. num. 2. & 1327. num. 3. & in rec. decis. 12. nu. 4. par. 8.*

Quemadmodum enim Vbertus Conductor, seù eius hæredes in vim dictæ commissionis ab ipsis obtentæ potuissent absol-
4 ui à solutione omnium affictuum, † ita pariformiter vigore eiusdem commissionis effectæ communis poterunt eos consequi Abbas, & Conuentus S. Iacobi, vt aduertit *Rota in nullius de Carrettis 13. Nouembris 1587 coram Comitulo apud Marches. par. 1. fol. 231. num. 1. & coram Durano allegat. decis. 60. num. 34. & 35.*

Et quidem via executiua, dum illius cōpetentia specialiter à partibus in conuētio-
5 ne deducta, † non potest in dubiū reuocari, ex formulis per *Boer. decis. 295. n. 10. Zacch. de oblig. cam. quæst. 2. num. 39. & 40. Rot. penes eundem decis. 172. num. 2. coram Carillo decis. 208. num. 8. & cor. Roias decis. 118. num. 5.*

Neque Causæ resolutio valuit retardari sub prætextu non integræ purgationis attētatorum ab hæredibus Vberti desumptæ ex eo, quia sub die 12. Maij prox. præt. fuerit à me subdelegatus Iudex in partibus ad effectum liquidandi expensas factas ex causa dd. attentatorum, & reficiendas per Abba-
6 tem, † qua liquidatione, & refectione nō secuta dicebatur non esse locum discussioni negocij principalis.

Quia obiectum fuit sublatum ex facto,
7 hæc enim subdelegatio emanauit † cū *clausula, sine præiudicio prosecutionis causæ super negocio principali*, & quidem de consensu partium, vndè licèt illam Notarius ex propria incuria apponere omiserit in decreto, talis
8 negligentia, † seù obliuio non tollit rei veritatem, neque valuit aliquod inferre prę-iudicium Abbati, ad *Text. in l. si librarius 93. & ibi gloss. de regul. iur. & l. errore C. de testam. Bursatt. consil. 317. num. 2. lib. 3. & Rot. coram Manzaned. decis. 117. num. 1.*

Et ità, altera tantùm parte informante, decisum fuit.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sac. Rotæ Decano,

Tergestina Pecuniaria.

Lunæ 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Super mercibus venditis hypothecæ exercenda prætendebatur, hic denegata, quia venditio facta est minutatim, & vlterius emens tamquam prior creditor, erat etiam potior in iure, cui obstare non poterat, quod in limine decoctionis eadem vẽditio facta sit, quia dum etiam ea sequuta, illas creditor consequi debuisset, nulla data causa simulandi, cessabat etiam quælibet simulatio, vel fraus; Rursus quia dominium regulariter probatur ex signo, illud quandoque, prout hic, solum ad demonstrandum artificem fuisse positum declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Apocha trino teste munita æquiparatur publico instrumento.*
2 *Merces minutatim vendita, & existentes penès tertios possessores non recipiunt hypothecam.*
3 *Prior qui est tempore, est potior in iure.*
4 *Decoctionis in limine facta venditio non valet.*
5 *Decoctionem si per tres annos præcedit venditio, omni caret suspicione fraudis, & simulationis, atque ideo valet, & substinetur.*
6 *Decoctionis in limine creditor non prohibetur à suo debitore recipere id, quod post decoctionem secutam adhuc consequi debuisset.*
7 *Contractus si iam fuerat inter partes perfectus, scriptura dicitur requisita ad maiorem illius probationem.*
8 *Dominium mercium probatur ex literis oneratorijs, vulgo nuncupatis* di Carico.
9 *Dominium rei probatur ex signo illi apposito.*
10 *in Mercibus plerumque signum artificis apponitur, ad denotandum à quo illa facta sint.*

DECISIO CCCXL.

EMERAT Franciscus Donadonus à Carolo Matthæo Repach creditore Francisci, & aliorum de Lucatellis quædam ferramenta, illaque transmissa sub eius nomine ad Ciuitatem nouam, fuerunt ad instantiam fratrum de Veltijs vti creditorum eorundem de Lucatellis sequestrata per Gubernatorem loci, qui vlterius per sententiam declarauit ipsos Veltios creditores in summa scutorum 4077. & ferramenta spectare ad Lucatellos debitores. Sed causa per appellationem ad Curiam deuoluta, venditisque interim ferramentis, pretioque deposito penès Ioannem Baptistam Marinum; fuit tandem post varios casus commissa R.P.D. Bussio de voto Rotæ; Vnde subscripto per me dubio, illoque proposito die 30. Ianuarij anni præteriti fuit dilata resolutio, & dictum vt coadiuuarentur probationes hinc inde; sed eodem dubio hodie ad disputationem reuocato, responsum fuit constare de bono iure donadoni.

De credito enim Caroli Repach in summa florenorum 10. mil. constat ex apocha data in Summ. præterito Francisci *num. primo*, † quæ vti trino teste munita æquiparatur publico instrumento, ex vulg. *l. scripturas C. qui pot. in pign. habean.* 1

Quod autem in solutionem huius crediti fuerint tradita ferramenta controuersa, patet ex quietantijs factis à Francisco Donadono Procuratore ad illa recipiendum specialiter constituto à d. Carolo, eod. Summ. *num.* 2. Et denique illorum successiua venditio, & transmissio ad Ciuitatem nouam probantur ex apochis datis in citato Summar. *num.* 3. *&* 4. itavt cùm ex his controuerti nequeat dominium istarum mercium fuisse translatum in Donadonum, frustrà illas vindicare contendunt fratres de Veltijs vigore hypothecæ, quæ etiamsi alias competeret, † non esset exercibilis contra merces minutatim distractas, & existentes penès tertios possessores, *l. cum tabernam 34. ff. de pignor. Bart. in l. si constante 25. num. 73. ff. solut. matr. Marescott. var. resol. lib. 1. cap. 24. num. 3. & 4. Merlin. de pignor. lib. 2. tit. 1. qu. 45. num. 9. & seqq. & signanter num. 50. Rota decis. 125. & 126. penès Pacific. de Salu. & cor. Put. decis. 289. lib. 2. & coram Eminentissimo Ottobono decis. 55. nu. 8. & 9.* 2

Et quatenus etiam esset exercibilis, adhuc Veltij eorum credita deducentes ex partitis librorum, & singraphis nummarijs conscriptis de annis 1661. 1662. & sequentibus, repellerentur tanquam posteriores à Donadono † suum ius anterius deducente ex apocha confecta de anno 1659. fauore Caroli Matthæi Repach, à quo ipse causam habet; ex vulg. regula *Text. in cap. qui prior 55. de reg. iur. in 6. & l. si fundum C. qui pot. in pign. hab.* cum alijs relatis per *Merlin. de pign. lib. 4. tit. 1. qu. 2. num. 1.* 3

Non subsistente, tam apocham prædictã, quàm alias successiuè factas dationis in solutum istarum mercium, & venditionis earundem Donadono, fuisse simulatas vtpotè celebratas cum Carolo Socorio debitore à Donadono iuuene tabernario † eorũdem, & in limine decoctionis, ex adductis per *Add. ad decis. 16. num. 119. & seqq. par. 8. rec.* 4

Etenim respectu primæ apochæ vti confectæ per tres annos ante prætensam decoctionem † cessat omnis suspicio fraudis, vel simulationis, iuxtà firmata per *Stracch. de decoct. par. 3. num. 30. Grat. discept. 391. num. 10. & 12. late Roub. de decoctor. tit. 37. num. 108. cũ tribus seqq. & per Bellon. decis. Genuen. 13. n. 10.* 5

Vndè supposita illius veritate nullo iure prohibebatur Carolus Matthæus siue ante, siue in limine decoctionis recipere in satisfactionem sui crediti ferramenta controuersa, quæ etiam post decoctionẽ erat consecuturus, illaque vendere Donadono, † vt 6

proin-

proindè cùm nulla possit assignari verisimilis causa simulandi, cesset per cõsequens omnis suspicio simulationis, *Bart. cons.65. num.5.* & benè ad rem ponderat *Alex.cons.28. num.12.& 13.lib.5.& post eum Honded. cons.41. num.28.& 29.lib. 2. Rota decis. 307. num. 11. par.1.& decis.677. sub num.5.vers.vnde applicatur conclusio par.2. rec. & in Senogallien. prædij 27.Februarij 1673. sub §.verum quia vers.neque sufficienter cor. R.P.D. meo Vicecomite* cum alijs ibi allegatis.

Neque identitas mercium venditarum potest controuerti sub prætextu, quod fuerint à Donadono transmissæ ad Ciuitatem nouam ante stipulationem venditionis.

Nam releuaret obiectum, si merces fuissent traditæ Donadono post celebrationem apochæ, sed cùm illas iam recepisset à Lucatellis, vt dictum est, & ex mandato procuræ per ipsum ad emendum confecto in personam Hieronymi, d.Summ. *num.3.* desumatur contractum venditionis iam fuisse conclusum ante celebrationem dictæ apo-
7 chæ, † quæ propterea videtur dumtaxat fuisse requisita ad maiorem probationem, iuxtà *gloss.in l.contractus sub verb.in scriptis C. de fid.instr.* cum ibi notatis per DD. Hinc ex accelerata transmissione, seù distractione dictarum mercium, quam vti Dominus facere poterat, nulla elici valet coniectura pro exclusione identitatis earundem.

Minusque obstat hæc ferramenta fuisse obsignata cum signo eorum de Lucatellis; quia dum constat de illorum datione in solutum facta Carolo creditori ex prædictis, & vlterius fuit in ipsis appositum etiam signum Donadoni, & sub eius nomine fuerunt transmissa ad Ciuitatem nouam, vt patet ex literis onerarijs vulgò nuncupatis
8 *di Carico,* † ex quibus, prout ex signo denotari dominium, notat de primis *Salicet.in l. cum proponas num.5.C.de nautic. fænor.* & post
9 eum *Mascard.concl.990.num.10.*† & de secundo *Bald.in authen. dos data num. 2. in fine C. de donat.ante nupt.* & sequitur *Iason in l. si mora num.12. pariter in fine ff. solut.matr.* Indè censendum est signum illorum de Lucatellis fuisse appositum non ad aliquam denotatio-
10 nem dominij, † sed ad ostendendum Artificem mercium, vt fieri solet, ad tradita per *Grat.discept.547.num.17.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. CALATAIV.

Romana Donationis.

Lunæ 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

De dominio, & possessione Baroniæ tractatur, ad hoc, vt si quis existeret Baro, illius bona vigore Bullæ Baronum suis creditoribus sint obnoxia; Eademque possessio, & vna simul dominium ex perceptione fructuum probantur, ex actibus iurisdictionalibus exercitis, & demum ex propria ipsius Baronis confessione, quod Castra ad ipsum spectabant, & pertinebant, quæ confessio verificatur tam de possessorio, quàm de petitorio, & concurrebat vlterius clausula *constituti*, quæ semper constituentis possessionem probat.

SVMMARIVM.

1 *Bona Baronum quamuis fideicommisso sub.ecta, sunt obnoxia creditoribus eorundem Baronum.*
2 *Possessio arguitur, & probatur ex perceptione fructuum.*
3 *Possessio iure familiaritatis immutata censetur in ius proprium.*
4 *Iurisdictionis pertinentia, & possessio probatur ex deputatione Iudicis, & Officialis.*
5 *Pertinentia, & vbi aliquid alicui pertinere dicitur, intelligitur tam de petitorio, quàm de possessorio.*
6 *Clausula* constituti *transfert possessionem in constitutarium.*
7 *Clausula* constituti *necessario supponit possessionem penes constituentem existere.*
8 *Transferre nemo potest, vel alteri dare quod ipse non habet.*

DECISIO CCCXLI.

POST emanatam sententiam * coram R.P.D.meo Bourlemont declarantem Raphaelem Androsillam fuisse Baronem
1 Castrorum Cantalupi, & Bordellæ,† & per consequens eius bona remansisse subiecta Bullæ Baronum fauore creditorum, pluries dubium proposui, An d. sententia sit confirmanda, vel infirmanda, sed dilata semper resolutione, tandem Domini voluerunt vt scriberetur strictè super possessione; Vndè iterum causa hodie proposita, sententiã confirmandam esse dixerunt.

Eius namque validitas non fuit controuersa, iustitia verò resultat ex duabus decisionibus coram Eminẽtiss.Cerro, & ex alia coram R.P.D.meo Bourlemont in eius locum subrogato, in quibus plenè firmatum fuit qualitatem Baroniæ, quæ prius residebat penès Annam Moronam vti Dominã dd.Castrorum pro quarta parte, transijsse in Raphaelem eius virum vti illius hæredem, & vti talem præcedente licentia f. m. Innocentij X. Castra vẽdidisse Cæsari Palazzolo.

Et sanè quod Raphael viuente Anna vxore possederit saltem iure familiaritatis d. quartam partẽ probatur ex pluribus eius epistolis, in quibus instabat sibi remitti partem fructuum, & in aliquibus fassus fuit etiam receptionem, vt in Summ. *num.1.* ex
2 perceptione enim fructuũ † arguitur possessio, *Posth.de manut.obseru.23.num.4.& seqq.*

Post obitum verò vxoris, à qua fuit hæres institutus, censetur ex tituli superue-
3 nientia, † mutasse possessionem iure fami-

liari-

liaritatis, & possedisse iure proprio, vt aduertit *dec. coram Eminentiss. Cerro 1. Aprilis 1609. § & licet, & coram R. P. D. meo Bourlem. 1. Iunij 1671.* inter actus possessorios iurisdictionales, omnibus patentibus deputationum Gubernatorum registratis in libro Communitatis, dentur hodie rescripta facta sub memorialibus Vassallorum, & in specie super commissione vnius causæ Francisco de Alexandris in locum Gubernatoris, d. Summario *num. 3.* cuius rescripti vigore d. Deputatus processit, vt *num. 4.* quæ Officialium,
4 & Iudicum deputatio dicitur actus possessionis iurisdictionis, *Mascard. de probat. conclus. 946. num. 2. Rot. coram Burat. decis. 427. nu. 4.* cum alijs adductis per *Postium. de manut. obseruat. 31. nu. 28.*

Successiuè post quatuor annos à die obitus d. Annæ vti illius hæres vna cum Portia condomina licentiam obtinuit à sanctæ memoriæ Innocentio X. vendendi medietatem Castrorum d. Cæsari Palazzolo sub expressione, quod cupiebant d. medietatem Castrorum, in quorum possessione existebant, vendere, & alienare, d. Summ. *num. 5.* & in instrumento venditionis explicite fassi fuerunt, quod medietas spectabat ad dictam Portiã, & alia medietas ad d. Raphaelem, vti vxoris hæredem, & quod vendebãt Castra cum illius dominio, & plena, ac omnimoda iurisdictione ciuili, & criminali, omnibusque, & singulis Vassallis, Homagijs, Vassallagijs, seruitijs, & iuribus, necnon cum fructibus, saluis tamen, & reseruatis pro ipsis venditoribus pœnis maleficiorum, damnorum datorum pensionibus, responsionibus, & canonibus annuis, alijsq; fructibus, redditibus, & prouentibus donorum, bonorum, effectuum, & aliorum in venditione comprehensorum decursis, & non exactis per totum mensem Aprilis illius anni, & seq. constituerunt &c. d. Castri, & aliorum iurium medietatem pro tempore possidere, d. Summario *num. 6.* Confessio enim, quod Castra ad ipsos pro
5 medietate pertinebant, † comprehendit tam petitorium, quàm possessorium, *Bald. in cap. inter dilectos de fide instrum. Felin. in cap. 1. num. 7. post med. de rescript.* idque etiam importat
6 clausula *constituti*, † quæ si transfert posses-
7 sionem in constitutarium, † necessariò supponit illam existere penès constituentem,
8 quia nemo transfert † quod non habet, vt ponderat *d. decis. coram R. P. D. meo Bourlemont 1. Iunij 1671. § præter confessiones.*

Et ità vtraque, &c.

Decis. impressas in hac causa concordauimus supra in alia præcedenti parte 17. ad decis. 138. quæ emanauit in eadem causa.

R. P. D. MATTHÆIO.

Auximana Prædij.

Lunæ 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Duo fideicommissa à Testatore constituta sunt, vniuersale vnum, & particulare alterum. Cumque primum sub conditione *si sine filijs* expirasse per mortem cum filijs dubitatum non sit, ita quoque alterum euanescere fuit resolutum, tum quia & à primo dependens, cum illo cessare necesse est; tùm etiam quia factum erat per verba exceptionem denotantia, quæ semper remanent sub eadem regula, tùm & tertio quia non constito de contrario, vtrumque fideicõmissum eodem themate constitutum dicendum est.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum particulare dependens a fideicommisso vniuersali, eo defecto, & ipsum quoque deficere necesse est, & num. seqq.*
2 *Substitutio vniuersalis si non potest habere locum, eo minus intrabit exceptio in illa comprehensa, & sup. num. 1.*
3 *Exceptionis natura est vt veniat sub regula, & intelligatur retentis eisdem terminis.*
4 *Verba fideicommissi semper intelliguntur eodem themate, & ab eodem fideicommisso regulantur.*
5 *Fideicõmissum factum* si sine filijs, *exspirat per mortem cum filijs siue fuerit vniuersale, siue particulare, amplia vt num. seqq.*
6 *Dictio* semper *apposita in fideicommisso facto* si sine filijs *non impedit quo minus ille expiret per mortem cum filijs.*
7 *Agnationis sola consideratio non facit quod fideicommissum ordinatum* si sine filijs, *non expiret per mortem cum filijs.*
8 *Filij in conditione positi censentur vocati, & quãdo, vide supra à principio decis.*
9 *Obseruantia deseruit plurimum pro interpetratione fideicommissi, & illius durationis, & vid. numer. seq.*
10 *Fideicommissum vt interpretetur ab obseruantia, illa deduci debet ex actibus positiuis, non negatiuis, & quod per illos resultet consensus agentis, & num 9.*
11 *Mulierum consensus si ab earum obseruantia deducitur, non suffragatur, quia sibi non præiudicat.*
12 *Agnationem non facit solum cognomen, sed descendentia ab vno stipite, quamuis remotissimo operatur identitatem familiæ.*

DECISIO CCCXLII.

CONDITVM fuit per Huguccinum de Campanis de anno 1585. Testamentũ, in quo hærede vniuersali Io. Baptista filio, vnà cum alijs masculis nascituris nuncupatis, eisdem sine filijs legitimis descendentibus morientibus, substituit Prosperum fra-

fratrem, & Victoriam sororem toto tempore quo ipsi viuerent, & post illius obitum ordinauit hæreditatem absque vlla trebellianicæ detractione deferendam esse ad ipsius filias fœminas, & ad filios filiarum in defectu masculorum, excepta possessione Cauaticci, cuius alienationem, & diuisionē prohibuit, ex quo constituit super ea perpetuum fideicommissum ad fauorem familiæ de Ca mpanis.

Paulo post conditum Testamentum ipse Huguccinus Testator alios duos filios, nempe Antonium Mariam, & Henricum suscepit, quibus hæreditas patris delata fuit, & demum secuto obitu Io. Baptistæ, & Antonij Mariæ sinè filijs masculis, cōtra Mariam, & Honestam ortas ex d. Antonio M ria. & Corneliam natam ex d. Henrico, & Mutium & Scipionem de Cāpanis insurrexit Alphōsus Campana Professus in Religione Sancti Augustini, cui vti proximiori, & in illius locum Monasterio, *Rot. sub die 4. Febr. 1661. coram bo. me. Celso*, dixit dandam esse Immissionem iuxta decisionem impressam in ordidine 541.

Secuto verò obitu fratris Alphonsi, & ad trutinam reuocata ista disputatione, & dato dubio; An sit standum, vel recedendum à decisis, & cui sit danda Immissio, DD. placuit capere resolutionem fauorabilem pro Maria & Honesta; Illius decisionis fundamentum fuit, quod prædium, de quo agitur à Testatore fuerit particulari fideicommisso suppositum fauore lineæ contentiuæ masculorum, quam qualitatem cùm non habeant Mari., & Honesta, & vti expresè exclusæ, etiamsi sint Testatoris neptes, ideò illis immissionem decisio, quæ nunc reuidetur, denegandam esse firmauit; Verùm ad tollendum hoc æquiuocum, aduertebant DD. quod Testator instituit filios masculos cum reciproca inter eos, quibus sine filijs decedentibus, substituit Prosperum fratrē, & Victoriam sororem dum viuerent, & post eorum obitum voluit, quod hæreditas deuolueretur ad filias fœminas ipsius Testatoris, siue ad filios filiarum, excepta possessione Cauaticci, quam semper voluit pertinere ad lineam masculorum de Campanis ordinatim, vt quis proximior erit, & exinde cùm Antonius Maria, & Henricus Testatoris filij obierint cum filijs, substitutio Prosperi fratris, & Victoriæ sororis cessauit, ex quo conditio purificata non fuit, cum qua euanuit quoque particulare fideicommissum super possessione Cauaticci ordinatum ad fauorem familiæ de Campanis, vti
1 à primo dependens, & illi † subordinatum, & ideò illius defectus influit in omnes alios subsequentes, & ab eo dependentes, *l. mater, §. fin. & l. qui habebat ff. de vulg. & pupill. l. cum testamentum ff. de hær. instit. l. ex facto §. fin. ff. ad Treb. Rursatt. consf. 263 & consf. 337. num. 20. lib. 1. Peregr. de fideic. art. 15. num. 28. Rot. decis. 519. num. 2. & 4. par. 1. & decis. 86. num. 13. par. 1. rec.*

Vndè cùm fideicommissum particulare conceptum fuerit per viam exceptionis, ibi, Eccetto la possessione de' Cauaticci, sub eadem conditione censeri debet institutum, & propterea si non habet locum substitutio
2 vniuersalis ad fauorem filiorum, † eo modo nec intrabit exceptio, cùm de natura ex-
3 ceptionis sit, quod veniat sub regula, † & quod intelligatur retentis terminis regulæ, vt in specie firmauit *Bero consf. 38. num. 13. & seq. lib. 1. Abb. consf. 563. num. 7. Cald. consf. 5. de iur. iur. Rota coram Bichio decis. 124. nu. 29. & decis. 337. nu. 9. & in rec. dec. 144. nu. 6. & decis. 196. nu. 1. & decis. 191. num. 14. par. 1. & dec. 168. nu. 1. & seq. & decis. 148. num. 1. par. 6.*

Exceptio enim possessionis Cauaticci nō potest intelligi, quod stet absolutè independenter, & habeat locum in quocumque casu, quia certum est, quod dum Testator instituit hæredes vniuersales proprios filios masculos, non excepit possessionem delli Cauaticci, & proinde patet exceptionem verificari non posse, nisi in subsequentibus substitutionibus conceptis sub conditione *si sine filijs*.

Nec vllo modo obesse posse videtur illa verba, Quam semper voluit pertinere ad lineam masculorum de Campanis ordina-
4 tim, vt quisque proximior erit, † quia ista intelligenda sunt retento eodem themate, & repetita eadem conditione si sine filijs, *Pereg. de fideicom. ar. 29. n. 27. Rot. dec. 330. per tot. par. 2. diuers.*

Itaque cùm Antonius Maria vnus ex filijs Testatoris decesserit cum filijs, nempè
5 Honesta, & Maria, † expirauit vtrumque fideicommissum tam vniuersale ad fauorem filiarum fœminarum Testatoris, & descendentium ab eis, quàm particulare ad fauorem lineæ masculinæ de Campanis, iuxtà celebre *consf. Oldradi 21.* quod passim Rota
6 secuta fuit, nihil refragante dictione † *semper Rot. dec. 490. num. 1. vers. si quidem par. 4. diuers.* minusque refragante, quod Testator videa-
7 tur in possessione, de qua agitur † prospexisse ad conseruationem agnationis, *Rot. dec. 486. par. 1. & decis. 151. nu. 0. par. 5. rec.* & hac de causa non dubitarunt DD. Mariam, & Honestam esse admittēdas ad integram Te-
8 statoris hæreditatem, † vti in conditione positas, vt optimè firmauit *Rota coram Merlin. dec. 447.*

Nihil penitùs repugnante obseruantia adducta in eadem decisione, quæ reuidetur in §. *Idque*, ex quo mortuo Antonio Maria patre, non successerit Maria, & Honesta in d. prædio, sed illud deuenit ad Fabritium
9 transuersalem, † quæ obseruantia valde deseruit pro fideicommissi interpretatione, iuxtà notata in eadem decisione; At ista obseruantia deduci non meretur, dum est fundata in actibus simpliciter negatiuis, & ad hunc effectum necesse sint actus merè
10 positiui, † & quod quis actum gesserit, per quem illius consensus inducatur, *Vermigl. consf. 200. nu. 14.* qui penitùs in hoc casu ex-
11 cluditur, † dum de eo tempore vna erat vidua,

dua, altera verò Virgo, *Rot in Pisauren. Primogenituræ 16. Ianuarij 1651. §. fin. coram bo. me. Card. Cerro.*

Et hæc sufficere visa fuerunt ad effectum excludendi Olimpiam, & Annam à fideicommissi immissione, & quoad Mutium, & Scipionem in *decis. coram bo. me. Celso 341.* fuit sufficienter responsum ipsos non solùm esse remotissimos, sed nec etiam de linea, & familia contentiua ipsius Testatoris, & quamuis honorentur cognomine, & sint de eadem familia, attamen non at-
12 tenditur solum cognomen, † sed agnatio, & descendentia ab vno stipite, quamuis remotissimo, operatur identitatem familiæ, *Rot. cor. Merlin. decis. 669. num. 32.*

Et ità tàm Maria, & Honesta, quàm Monasterio S. Augustini, & Mutio, & Scipione, de Campanis informan. resolutum fuit &c.

R. P. D. CALATAIV.

Hortana Societatis Macelli.

Luna 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Via exequutiua denegatur inter socios, quia nec aderat obligatio Cameralis, vel similis, non obstante quod inter illos actum fuisset coram A.C. preuio monitorio exequutiuo, quia causa ex integro fuerat Rotæ commissa; Rursùs etiam plura deducuntur de rationibus inuicem, non autem ab altero tantùm ex socijs reddendis, ad hoc vt computa integrè solidentur, & de peritia, seu relatione periti de consensu partium electi.

SVMMARIVM.

1 *Exequutiuè nec etiam inter socios proceditur vbi deficit obligatio Cameralis, vel alia clausula importans processum exequutiuum.*

2 *Causa Rotæ commissa non proceditur exequutiuè deficiente obligatione Camerali, vel simili, etiamsi exequutiuè procedi potuisset coram A.C.*

3 *Socius non potest conueniri ad reddendam rationem, nisi ab alijs quoque socijs, etiam ratio reddatur, ad hoc vt computa integrè solidentur.*

4 *Rationes nisi vniuersaliter inter socios reddantur, excluditur omnis actio debiti, & crediti, & num. 3.*

5 *Peritia in parte impugnata, non potest in parte acceptari, & in alia reici.*

6 *Peritus sicut potuit errare in vna partita, ita etiam errare potuit in alia.*

7 *Socius licèt adnotauerit in suo libro belluas datas ad macellandum, non exindè sequitur ipsum earum pretium exegisse.*

8 *Reclamatio facta post 20. annos à relatione periti statim post finitam societatem de communi consensu partium electi, præsumitur calumniosa.*

9 *Solidatio computorum, remissio, & liberatio præsumitur inter socios per spatium longi temporis, & quando.*

DECISIO CCCXLIII.

CONTRACTA, & finita societate Macelli inter Franciscum Rallum, Stephanum Arcam, & Paulum Pontem, & Dominicū Rallum, omnes concorditèr deuenerunt ad computa amicabiliter solidata per Dominicum Prosperum, vt ex calculo per Ægidium dato post 20. & vltra annos mortuo Stephano, cum supposito, quod ipse solus administrasset; Institerunt postea Franciscus Rallus, & Socij præuio monitorio coram A.C. pro reuisione computorum cōtra Ægidium Arcam fratrem, & hæredem Stephani; Deuoluta autem causa ad Rotam, & disputato dubio, An sit relaxandum mandatum contra bona hæreditaria Stephani, & pro qua summa, Domini negatiuè responderunt.

Actio enim executiua non competit dd. socijs, dum non adest obligatio Cameralis, aut quarantigia, vel similis alia obligatio,
1 siue clausula, † cuius vigore processus reddatur executiuus, *Rota in Lucana dotis 19. Ianuarij 1629. coram Card. Virili, Ridolphin. in praxi par. prima cap. 1. num. 1.* nullo habito respectu ad monitorium coram A.C. exe-
2 quutū, † dum causa fuit Rotæ commissa ex integro in statu, & terminis.

Prætereà nulla datur iustificatio de generali administratione d. Stephani, & tantùm abest, quod testes hoc deponant, quod potiùs asserunt omnes socios simul administrasse, pecunias exegisse, & emptiones modo ab vno, modo ab altero factas, & tales depositiones concordant cum peritia Prosperi, qui vnicuique socio pro rata exa-
3 cta eius portionem posuit in † debitum, ex quibus oritur nè cogi possit vnus Socius ad reddendam rationem, nisi ab alijs quoque ratio reddatur, ad hoc vt computa dati, & recepti integrè solidari possint *Paulus de Castro cons. 126. num. 1. vers. sed hoc fundamentum tom. 2. Felic. de societ. cap. 37. num. 11. Duard. de societate lib. 3. cap. 6. num. 15.* nam aliàs exclu-
4 ditur omnis actio † debiti, & crediti, *Rota decis. 265. num. 20. par. 6. rec.*

Ceterùm ex relatione tertij periti, super qua fundant socij intentionem, non constat de aliquo debito Stephani, quia in primo restrictu supradictæ peritiæ fol. 1. licèt illum constituat debitorem in scut. 87. pro residuo scutorum 148. ad cuius debitum non computatorum; Attamen fol. 2. & 3. declarat illiquiditatem huius computi in duabus partitis, altera scutorum 124. quæ supponuntur data per Franciscum Rallum, & non constat de eius subsistentia, vel per receputam, vel per similem actum, à quo elucescat veritas solutionis; Altera veró scutorum 200. vt supponitur mutuata negotio societatis, absque eo quod appareat per

per aliquod legitimum documentum de existentia mutui, & persona creditrice, & cùm mutuans potuerit esse dictus Stephanus, non debet partita ad eius debitum apponi, & propterea detractis à debito Stephani scutis 124. quæ important istæ duæ partitæ, non solùm Stephanus non remanet debitor, sed creditor in scutis 237.

Nec dicantur, quod dictæ duæ partitæ iustificentur, eo quia fuerunt positæ in calculo, seù computo prædicti Prosperi primi periti statim soluta societate, quia cùm d. peritia, seù computum à Francisco Rallo,
5 & socijs impugnetur, † non potest in parte acceptari, & in alia reijci, cùm eum redar-
6 guant, quod sicut peritus † potuit errare in vna partita contra socios, ita etiam in alia contra Stephanum.

Secunda prætentio capitalis per socios positi in societate, & vtilium, iuxtá eundem restrictum d. tertij periti fol. 12. & 17. fuit paritèr tanquàm insubsistens reiecta, nam quoad capitale pro illa rata sociorum, quæ iustificatur peruenisse ad manus Stephani iam fuit computata vti ipsius debitū in peritia fol. 3. num. 26. & 35. & ipso capitali computato, adhuc subsistit d. creditum Stephani in scutis 237.

Quod autem capitale consistat in bestiaminibus, quæ ponuntur ad creditum Stephani, tanquam ab ipso emptis cum pecunijs socialibus, nihil pariter releuant, dum bestiamina apparent macellata, & vendita in relatione ipsius tertij periti fol. 9. & 10. Nec Stephanus tenetur reddere rationem de pretio retracto dictarum Belluarum macellatarum, ex quibus possunt consistere capitale, & vtilia, quia debet iustificari plenè, & concludenter, quod dictum pretium
7 peruenerit ad manus d. Stephani, † qui licèt adnotauerit manu propria Belluas datas ad macellandum, non exinde sequitur ipsum exegisse pecunias retractas ex ipsarum venditione.

Quibus omnibus accedit, quod valdè vrget presumptio malę fidei contra Franciscum Rallum, dum reclamatio ad reuisionem computorum Prosperi periti, & amicabilis compositoris de consensu partium
8 electi statim finita societate, † deducitur post mortem Stephani, qui diù superuixit dictę reuisioni, imò post 20. & vltrà annos à die relationis *Castren. cons. 126. num. 2. in fine tom. 2. Falic. de societ. cap. 37. nu. 5. & seq. Duard. de societ. lib. 3. cap. 6. quæst. 1. num. 11.* & quod
9 per tanti temporis spatium † censetur inducta inter socios remissio, & liberatio, *Mascard. de probat. concl. 1260. n. 17.*

Et ita, vtraque Parte informante, resolutum fuit.

Altera, & hic immediata Decisio est in eadem causa, licèt diuerso articulo.

R. P. D. CALATAIVD.

Hortana Pecuniaria.

Luna 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Integrum debitum persoluerat correus, cui proinde alterius medietatis repetitio aduersus alium correum est concessa, non obstante exceptione, quod Apocha obligationis diceretur facta sub spe futuræ numerationis, quia ex illius verbis, *per altretanti da noi pagati*, visúm est importare solutionem factam, non faciendam, prout etiam aliæ similes exceptiones sunt reiectæ, quæ quia altiorem requirebant indaginem, ideò non sunt admissæ ad impediendam executionē obligationis Cameralis.

SVMMARIVM.

1 *Correorum vnus, qui totum debitum soluit, repetit suam medietatem ab altero correo.*
2 *Cessionario competit eadem via executiua, quæ competebat cedenti.*
3 *Exceptio non numeratæ pecuniæ non allegatur in Apocha exprimēte* quali sono per altretanti pagati per noi.
4 *Verba* per altretanti *intelliguntur de solutis, non autem soluendis.*
5 *Creditor post solutionem receptam, & facta cessione soluenti, eidem praiudicare non potest.*
6 *Pecunia ex communione prouenientes, non possunt applicari in creditum proprium vnius, vel alterius ex socijs.*
7 *Creditum, vel debitum bis excomputari deberi bona fides non patitur.*
8 *Exceptio illiquida, incerta, & altiorem requirens indaginem, non potest retardare executionem obligationis Cameralis.*

DECISIO CCCXLIV.

PENDENTE societate Macelli inter Franciscum Rallum, Stephanum Archam, Paulum Pontem, & Dominicum Rallum, se in forma Cameræ obligarunt ex particulari obligatione, non autem sociali prædicti Stephanus, & Franciscus soluere Dominico Prospero scuta ducentum, quæ cùm in totum soluta fuerint à Stephano reportata iurium cessione ad effectum repetendi portionem Francisci, obtinuit ab A.C. Ægidius Archa frater, & hæres Stephani mandatum, à quo commissa causa in Rota cum clausula *si quid exequendum*, sub hodierna die me proponente, Domini resoluerunt pro executione.

Constat nempè de credito ex apocha tàm à Stephano, quàm à Francisco subscripta, Summ. num. 1. ac de solutione dictorum scutorum ducentum, vnà cum iuriū cessione Summ. num. 2. & ideò cum Stepha-
1 nus † successerit in iuribus creditoris aduersus

uersus eos rouum debendi, ac iustitia mandati dubitari nequit *l.2.C.de duobus reis Thesaur.decis.91 in fine Surd.decis.308. num.7. Menoch.de præsumptionib.lib.3. præsumpt.60.nu.92.* concurrento credito liquido obligatione Camerali vallato, pro quo competit ces-
2 sionario † eadem via exequutiua, quæ competeret cedenti *Buratt.decis.57.num.1.*

Exceptio, quod Apocha obligationis scutorum ducentum facta fuerit cum spe futuræ numerationis faciendæ à Prospero creditore cōstituto alterius similis summæ fauore Erculani, & ideo cùm non doceatur de solutione Prosperi, neque competit
3 actio repetitionis, † cessat ex ipsa Apocha, ibi: *quali sono per altretanti pagati per noi al*
4 *Sig. Ercole in fiera di Farfa,* † & ideo confessio est de solutis, non autem de soluendis.

Non obstat generalis computorum solidario inita inter dd. Franciscum Rallum, & Franciscum Prosperum fratrem Dominici, quia cùm Dominicus Prosper creditor per decem, & vltra menses ante fuisset satisfactus à Stephano, eique omnia iura cessisse,
5 nullatenus † poterat d. Franciscus etiam facta expressa mentione dictæ partitæ antedictæ cessioni præiudicare, prædictumque Rallum ab eius debito liberare *Rota coram Bichio decis.130.num.2.* Multòque minus d. liberatio oriri potuit, dum dicta solidatio nullam mentionem facit de credito, de quo agitur, & proinde illud comprehendere nequit; Quinimò dicta solidatio etiam generalis, non probaret extinctionem prædicti crediti successisse cum pecuniis d. Ralli, sed potiùs dicendum esset eam processisse ex antecedenti satisfactione, quam d. Prosper receperat ab Archa.

Prout benè declarauit sententia lata ab A.C. Summ. Archæ *num.4.* in qua petente dicto Rallo releuationem contra hæreditatem dicti Francisci Prosperi à præsentibus molestiis illatis per d. Archam, pronunciatum fuit, nullum ius dicto Rallo competere, cum absolutoria ad fauorem Prosperi.

Nec videtur attendenda partita scutorum 120. quam Stephanus recepit à Rallo, cum declaratione retentionis ad effectum soluendi Prospero in satisfactionem supradictæ obligationis, quoniam cùm dicta pecunia proueniret ex venditione pellium
6 societatis Macelli, † non poterat in præiudicium aliorum consociorum applicari in extinctionem debiti particularis dd. Francisci, & Stephani, & proindè cùm Stephanus dd. scuta 120. bona fide apposuerit ad proprium debitum in computum dictæ societatis Macelli, vt constat ex relatione peritorum, & præcipuè tertij sub fol.2. satisfe-
7 cit quoad hanc propriæ obligationi, † nec congruum videtur his esse in eius præiudicium excomputanda *l.bona fides ff.de reg.iur.*

Compensatio cum prætenso debito societatis erroneè petitur, dum existentia fundamenti, nempè debitum deficit, vt ex altera *decis.* in causa societatis Macelli super dubio pariter hac die resoluto, nec allegari potest sub prætextu rationis generaliter reddendæ ad retardandam solutionem debiti particularis, vel saltem hæc prætentio, tanquam illiquida, & incerta, ac vlteriorem
8 indaginem requirens, † non potest retardare executionem obligationis Cameralis, *Rota post Zacch. de oblig. Camer. dec.26. nu.2. & dec.459.num.8.par.14.recent.* & per Doctores communiter.

Et ita, vtraque Parte informante, resolutum fuit.

Altera hic immediata Decisio est in eadem causa, licèt diuerso articulo.

R. P. D. RONDININO.

Maceraten. Saluiani.

Lunæ 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Saluianum prius denegatum conceditur, quia cessare visus est defectus hypothecæ creditoris, prout etiam alia anterior, quæ à primo possessore allegabatur; Illa quia non subsistebat commutatio dotis in fundum sine consensu, & ratihabitione vxoris, & sine aliqua prorsus illius, vel hæredum vtilitate; Hæc autem quia prætendebatur ex credito iam per dationem insolutum extincto, non obstante quod bona insolutum tradita illud non æquare dicerentur, quia saltèm idem reddebant illiquidum, & pro credito illiquido retentio non datur.

SVMMARIVM.

1 *Dotis commutationem in fundum dotalem æquè potest mulier ratificando approbare, vel contradicendo improbare, ex quibus hoc alterum fecisse dicatur.*
2 *Dotis commutatio in fundum dotalem secluso consensu, & vtilitate mulieris, vel eius hæredum fieri non potest.*
3 *Hypotheca super fundo dotali mulieris contrahi non potest.*
4 *Creditum per dationem in solutum remanet extinctum, & per consequens inefficax ad aliquam operandam hypothecam.*
5 *Testes ita declarari debent, vt contrarietas euitetur.*
6 *Sumptum de sumpto non meretur fidem, quamuis illius sumptum sit legitimè extractum, & num.8.*
7 *Sumptum legitimè extractum habetur pro originali, & ad quem effectum, & n.seq.*
9 *Testis de auditu auditus non probat.*
10 *Locatio non effectuata possessionem locatoris non probat.*
11 *Locari potest etiam res aliena.*
12 *Retentio non datur pro credito illiquido.*

DE-

DECISIO CCCXLV.

EX duabus rationibus dictum fuerat Crescimbenis veluti cessionarijs illorum de Ghisellis pro fructibus census per Papirium Antoninum impositi, immissionem denegandam esse in controuersum prædium fontis Agliani, cuius possessionē adepti fuerant PP. Ordinis Prædicatorum hæredes substituti in Testamento Marij Antonini, quia nempè deficiebat illorum hypothéca, & in casu, in quo adesset, excludebatur ob prælationem anterioris hypothecæ, qua Patrum Prædicatorum possessores tuebantur, vt in *decis.* 2. * Martij proximè præteriti coram me.

Verùm auditis hodie Crescimbenis, qui tunc informare non potuerunt, atq; innouato penitùs facto Domini recesserunt à decisis.

Non enim subsistebat primæ Decisionis fundamentum ex defectu hypothecæ ex eo deductum, quod licèt ab initio dos Beatricis vxoris Papirij Antonini Census impositoris fuerit in quantitate constituta, postea tamen in hoc prædium Agliani dotale conuersa fuerit secluso damno, atque accedente consensu mulieris, qui deducebatur
1 ex subsecuta ratihabitione, † cùm neque ipsa neque illius hæredes vnquam reclamauerint non secus ac si mulier commutationē pecuniæ in fundum dotalem dissoluto matrimonio approbare, vel etiam improbare possit, vt ratiocinatur *Scæuol. in l. cum maritus 29. ff. de pact. dotalib.* quibus retentis terminis processerunt Domini in dicta præterita *decis.* huius causæ §. *defectus cum duobus seqq.*

Cæterùm dicebant Scribentes pro Crescimbenis ratihabitionem Beatricis deduci non posse ex lapsu temporis sine actu positiuo, cùm potissimùm ipsa prædecesserit viro intra quadrimestre, & sic breuissimo tempore post assignationem dicti prædij in prætensum fundum dotalem, Sum. de Crescimbenis *num.* 6. atque explicitè Nicolaum filium, & hæredem dictæ Beatricis in transactione inita cum Papirio patre anno 1622 super restitutione dictę dotis maternæ illam agnouisse in quantitate florenorum 3. mil. neque satisfactionem in dicto prædio fontis Agliani, sed in alijs bonis assecutus est, Summ. eodem *num.* 9. itavt ex sensu eiusdē contrariæ decisionis seclusis consensu, atq;
2 vtilitate mulieris, † vel eius hæredis commutationem hanc fieri non potuisse, quod etiam comprobant *Gratian. discept.* 435. *n.* 31. *& 32. Capic. Latr. decis.* 109. *n.* 7. *& seq. Honded. cons.* 41. *num.* 27. *vol.* 1. *Rot. rec. par.* 9. *decis.* 231. *num.* 11. *&* 12. *Carill. dec.* 43. *nu.* 7. *Bich. dec.* 151. *num.* 13. *& in Romana Census* 13. *Iunij* 1668. §. *constituta coram R. P. D. meo Vicecomite, & in Perusina pecuniaria* 13. *Iunij* 1673. §. *finali corā R. P. D. meo Emerix.*

Cui veritati conformis est obseruantia, cùm Papirius alium censum super hoc prędio imposuerit, atque in patrimoniū Clerico constituerit, vt ad sacros Ordines promoueretur, Sum. eodem *num.* 7. *&* 8. cum iam Nicolaus filius maternæ dotis satisfactionem assecutus fuerit ex dictis alijs bonis in transactione cum Patre inita, de cuius effectuatione docetur tàm ex possessione, vt deponunt Testes, Summ. eodem *num.* 3. *lit.* G. & *num.* 10. *lit.* H. quàm ex illorum distractione, dum illorum partem anno 1624. & sic biennio post transactionem vendidit Planadutio, vt ex bonorum identitate desumpta ex libro Catastri, atque ex Inuentario à Mario Antonino Nicolai hærede celebrato, Sum. eodem *num.* 12. *lit.* A. *cum pluribus seqq.* itavt remanente in bonis Papirij prædio controuerso fontis Agliani, remanserit subiectum hypothecæ contractæ super omnibus bonis Papirij occasione census, de quo agitur, fauore illorum de Ghisellis, à quibus Crescimbeni cautam habent, veluti
3 cessante prohibitione *legis Iuliæ* † nè hypotheca super fundo dotali mulierum contrahatur, de qua *in l. Iulia* 4. *ff. de fundo dotali in l. si prædium* 21. *C. de iur. dotium, & in l. vnica* §. *Et cum lex C. de rei vxor. action. Gloss. & DD. in princ. instit. quibus alienar. licet, vel non, Cenc. de cens. quæst.* 18. *num.* 10. *Rot. post Pacific. de Salmiano decis.* 20. *num.* 2. *& in præterita decis. huius causæ* §. *Hoc posito.*

Hinc emergit resolutio alterius partis dubij quoad prælationem debitam Patribus Ordinis Prædicatorum possessoribus ex anteriori dote dictæ Beatricis, cum ex datione in solutū dictorum bonorum, occasione transactionis, quam Nicolaus filius inijt cum Patre, creditum remanserit extinctū
4 & consequenter † sublata hypotheca ex naturali ratione, quam reassumunt iura in *l. item libertus* 6. *ff. quibus modis pignor. vel hypoth. soluit. l. soluendo* 41. *ff. de negot. gest. Surd. dec.* 113. *num.* 2. *Rot. rec. par.* 12. *decis.* 197. *num.* 23. *& in Romana Vineæ* 22. *Iunij* 1671. §. *Potissimum coram me.*

Non obstat, quod Testes deponant Nicolaum possedisse insimul cum Patre prædium fontis Agliani, Summ. Patrum Prædicatorum *num.* 4. quia iidem se declarant referendo possessionem ante tempus transactionis initæ, secus autem post illam, Sum.
5 de Crescimbenis *nu.* 3. *&* 10. † prout etiam in hunc sensum declarari deberent ad euitandam contrarietatem, iuxtá *Text. cum ibi plenè notatis per Canonistas in cap. cum tu de testib. Petr. de fideicom. quæst.* 12. *nu.* 917. *cum alijs per Farinacc. de testib. qu.* 65. *num.* 37. *Rot. coram Coccin. decis.* 1849. *num.* 31. *& decis.* 2030. *n.* 24.

Non attenta locatione eiusdem prædij fontis Agliani anno 1629. & sic septem annis post dictam transactionem, quæ locatio facta dicebatur à prædicto Nicolao, Sum. Patrum Prædicatorum *num.* 3. quia de illa Domini rationem non habuerunt cum sit simplex apocha priuata, nec etiam desumpta ex originali, sed ex quodam Processu, Summ. responsionis de Crescimbenis *num.*

vnico,

vnico, quasi sumptum de sumpto nullam
6 mereatur fidem, † licèt primum sumptum
7 fuisset legitimè extractum,† atque ideò haberetur pro originali, iuxtà dispositionem *Tex. in cap. fin. de fid. instrum.* quia ex eo adhuc
8 non posset aliud sumptum desumi,† quamuis in reliquis probaret tanquam scriptura originalis, vt reprobato *Bartolo*, tradit *Castrens. in l. 3. C de diuers. rescript. DD. in auth. si quis in aliquo, ibique præ cæteris Dec. num. 30. C. de edendo*, non secus ac dicimus Testem de
9 auditu auditus † non probare, vt distinguendo probauit, *Rota coram Greg. XV. decis. 432. sub num. 2. & seqq. & decis. 550. illo eod. num. & post Viuian. de iurepatr. decis. 16. la 2. num. 8. & in recent. par. 13. decis. 179. num. 1. & 2.*

Potissimum cum locatio non probetur
10 effectuata † sine qua effectuatione possessionem non probat contra tertium, cum
11 nonnisi non sit rem alienam † locari posse ad terminos *Text. in l. rem alienam 28. ff. de contrahen. emption. & in cap. inter dilectos 6. ad finem, vbi glos. & DD. verbo locatio de fid. instrument. Alex. cons. 10. sub nu. 2. vol. 4. Mascad. de probat. concl. 1181. num. 1. Gabr. com. concl. tit. de locat. conclus. 4. num. 3. Rot. coram Gregor. XV. decis. 6. num. 2. Buratt. decis. 423. num. 2. & 566. num. 6. & in Romana Domus 15. Decembr. 1670. §. non attento coram bo. me. Priolo.*

Neque ab hac sententia Dominos retrahere potuit, nempè quod bona assignata in transactione d. Nicolao pro dote materna non sufficerent pro illa, quia vel contrarium desumitur ex calculo, de quo in Sum: responsionis de Crescimbenis, vel saltem quia ex assignatione dictorum bonorum creditum dotis euasisset illiquidum, quatenus pro illius extinctione bona satis non essent, exceptio hæc crediti illiquidi ope-
12 rari nequit, † vt competat retentio possessoribus, ex vulgata conclusione desumpta *ex l. fin. C. de compensat. Alex. cons. 93. num. 1. vol. 4. Surd. decis. 184. num. 6. Rot. coram Reuerendissimo Royas decis. 198. in fine coram Bichio decis. 456. num. 7. & 8. & in Interamnen. fideicommissi 22. Iunij 1671. § fin. & in Meleuitana bonorum 15. Ianuarij 1672. §. Etenim coram me.*

Et ità vtraque &c.

Decis. 248. supra in hac parte est in eadem causa, cuius in calce etiam aliam concordantem inuenies.

R. P. D. VICECOMITE.

Bononien. Manutentionis.

Lunæ 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Statutum Bononiæ plerumque in hac Decisione traditur, & declaratur; Primò, quod duæ sententiæ habeant vim trium, secundò, quod licèt disponat neminem apprehendere possessionem propria auctoritate, hoc communiter limitatur tàm in summarijssimo possessorio, quàm etiam in casu, quo fideicommissarius haberet verbalem restitutionem à grauato, quia tunc bonè potest apprehendere possessionem etiam hærede non citato, & auctoritate propria.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Bononiæ semel tantùm appellari permittit, & inducit rem iudicatam vigore duarum sententiarum.*
2 *Sententia dicitur valida quoties in ea formata sunt omnia requisita vulgate* decisionis Caputaquensis.
3 *Sententiæ dicuntur conformes, si vna simpliciter confirmet aliam.*
4 *Statutum Bononiæ, quod nemo capiat possessionem bonorum defuncti propria auctoritate, non procedit in possessorio summarijssimo.*
5 *Statutum Bononiæ quod nemo capiat possessionem bonorum defuncti propria auctoritate, non procedit si fideicommissarius habuit verbalem restitutionem à grauato.*
Quia tunc potest capere possessionem propria auctoritate, ibid.
6 *Fideicommissarius qui habuit verbalem restitutionem fideicommissi ab hærede grauato potest capere possessionem bonorum fideicommissi propria auctoritate.*
7 *Obligatio hæredis non comprehendit bona fideicommissi, amplia, vt nu. seq.*
8 *Clausula,* constituti, *non comprehendit bona ad alium spectantia.*

DECISIO CCCXLVI.

DVDVM agitata controuersia super manutentione in possessione bonorū subiectorum fideicommisso Pirri Ioannetti inter Romulum, & fratres ad illud vocatos ex vna, necnon Diamantem hæredem Vicislai vltimi grauati Partibus ex altera, prodierunt quatuor sententiæ, duæ scilicèt priores coram Iudicibus de partibus, & reliquæ in Rota, in quibus cum excessum fuisse obijceretur per expressionem quorundam corporum in prioribus non comprehensorum, fuit hodie coram me ad formam rescripti Signaturæ Iustitiæ propositū dubium, An constaret de re iudicata, & affirmatiuè resolutum respectu rei iudicatę dictarum sententiarum de partibus. Etenim DD. meritò animaduerterunt inanem fore discussionem supradictę excessiuitatis quam acritèr opponebant Scribentes pro Diamāte stante cessione à Romulo, & fratribus præcedentèr facta liti, & possessioni dictorum bonorum per errorem in sententiis Rotalibus superadditorum. Quoniam circumscriptis sententiis, Rotalibus adhuc
1 firma remanet dispositio † Statuti Bononię permittentis semel tantùm appellare, ac inducentis rem iudicatam vigore duarū priorum sententiarum de partibus executioni deman-

demandendam *Rota decis. 266. num. 1. par. 1. & decis. 9. num. 5. par. 13. recent.* quarum senten-
tiarum conformitas, atque validitas, nec
in præsenti disputatione controuerteban-
2 tur, quia † ex reuolutione actorum satis ap-
parere, quod secuta fuerint omnia, iuxtà
vulgatam *decisionem Caputaquen. 260. par. 2.* &
3 quod vna † simplicitèr confirmet alterā, ad
tradita per *Ruin. cons. 154. num. 10. & 13. lib. 5.*
Surd. cons. 102. num. 9. cum alijs relatis per
Rotam decis. 395. nu. 1. coram Royas, & in simili
Bononien. Domunculorum 8. Februarij 1672. §.
Conformitas coram R.P.D. meo Bourlemont.

Minus offuscari potuit iustitia ex ijs, quę
contra eas repetebantur, quia omnia sub-
lata fuerunt in præcedentibus decisionibus
huius causæ, in quarum prima sub die 10.
Decembris 1668. *§. hæc autem coram R. P. D.*
meo Beuilaqua, & in secunda 26. Iunij 1671.
§. Et quamuis coram R.P.D. meo Calataiù, con-
tinetur etiam præuentiua responsio ad al-
teram rubricam, eiusdem Statuti disponen-
tis nemini licere prætorquam hæredi cape-
re possessionem bonorum defuncti propria
4 auctoritate, † quia illa non procedit in pos-
sessorio summarijssimo, in quo sufficit nu-
da detentatio, neqhe inspicitur, An posses-
sio fuerit ritè, & rectè apprehensa, & hoc
sine difficultate in præsenti casu vbi Vin-
cislaus vltimus grauatus fecit verbalem re-
5 stitutionem fideicommissi vocatis; † qui
propterea irrequisito hærede benè potue-
runt apprehendere actualem possessionem
bonorum fideicommissariorum, vt decla-
rat *Monterens. ad eandem rubr. d. Statuti* quam
sequuta est *Rota Bononien. decis. 14. num. 17.* &
6 in proximis terminis iuris † communis fir-
mat *Marescot. var. resol. lib. 1. cap. 1. num. 19.*
Argel. de acquir. poss. quæst. 8. num. 60. & seq. cæ-
terique congesti in vtraque.

Neque videbatur DD. alicuius releuan-
tiæ nouiter opposita prætensa detractio do-
tis Diamantis constitutæ in summa lib. 24.
mil. quia inter alias responsiones ea potis-
simum placuit, quod d. dos non est dobitū
Pirri fideicommittentis, sed vel Ioannis
viri, & patris Vincislai, aut eiusdem met
7 Vincislai hæredis grauati; † ideoque qua-
mis eorum obligatio, siue hypothecatio,
8 etiam cum clausula constituti, † nullatenus
comprehendit bona fideicommissaria ad
alios spectantia, argumento *legis, qui filius*
C. quæ res pign. Margar. cons. 41. num. 4. & 5. Pe-
regrin. de fideicom. art. 40. sub num. 1. Rota in Bo-
nonien. fideicommissi de Amorinis 1. Iulij 1658.
§. non obstat coram R.P.D. meo Beuilaqua.

Et ità, &c.

R. P. D. EMERIX.

Romana Quartæ.

Lunæ 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Quarta denegata est mulieri in bonis sui viri,
quia illi ante matrimonium renunciatum
erat, prout renunciari potuisse deciditur;
Rursùs quia mulier ex sua dote, & propria
industria commodè viuere poterat, & tan-
dem quia à marito pingui legato honorata
fuit, ex quibus omnibus maiora conseque-
batur alimenta, quam illa, quæ recipiebat
in domo eiusdem mariti.

SVMMARIVM.

1 *Mulier pauper de iure habet quartam in bonis sui viri defuncti.*
2 *Quarta non debetur vxori in bonis viri, si illi ante matrimonium renunciatum sit & n. seqq. & per totam.*
3 *Quarta debita vxori in bonis viri renunciari posse, non reperitur in iure prohibitum.*
4 *Iuramentum, eo magis operatur, vt mulier renunciare possit quartæ sibi debitæ in bonis sui viri.*
5 *Solemnitates statutariæ seruari non debent à muliere ante matrimonium renunciante quartæ in bonis sui futuri mariti.*
6 *Solemnitates statutariæ non requiruntur in renunciatione iuris euentualis, incerti, & de futuro.*
7 *Mulier congruam habens dotem, & propriam industriam, non consequitur quartam in bonis mariti.*
8 *Mulier quæ vltra suam dotem pingui legato à marito honorata est, non potest habere quartam in bonis illius.*
9 *Mulier condigne habens alimenta, imò vltra ea quæ consequebatur in domo mariti, non potest ab illius hæredibus prætendere quartam.*

DECISIO CCCXLVII.

ROTA censuit Annæ non deberi quar-
tam ab ea, vigore *Authen. Præterea Cod.*
1 *vnde vir. & vxor.* † petitam in bonis hære-
ditarijs Andreæ viri, qui post legatum satis
pingue eidem Annæ relictum scripsit suos
hæredes testamētarios Patres Clericos Mi-
nores S. Laurentij in Lucina. Fundamen-
tum principale resolutionis fuit specialis
2 conuentio † non petendi dictam quartam
inita inter ipsos Coniuges ante matrimo-
nium, sine qua, vt literis rotundis, legitur
in subsequenti iurato publico instrumento
renunciationis, aliàs matrimonium non
fuisset contractum, Summ. Patrum *num. 2.*
Talis enim conuentio tanquam remotiua
obstaculi, quo stante, matrimonium nun-
quam fuisset contractum, & vti penitus
obuians initio acquisitionis cuiuscumque

speci

ſpei in muliere, omni ratione firma, vali-
3 daque cenſenda eſt. † dum nullo iure repe-
ritur expreſſim prohibita, vt per *Text. in l. prima §. illud C. de rei vxor. act.* articulo latè
diſcuſſo benè firmat *Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 5. gloſſ. 8. par. 12. num. 50. cum seqq. ac nu. 6.*
4 vbi aduertit hoc præſertim † procedere con-
currente iuramento *Molin. de rit. nupt. lib. 3. quæſt. 62. num. 1. & ſub num. 13. verſ. contrarium cum ſeq. Gallerat. de renunciat. tom. 2. centur. 1. renunciat. 72. num. 4.* & admittit *deciſ. 133. n. 5. coram bo. me. Vbaldo,* quidquid dicant *Donadeus*, & alij in contrarium allegati. Quia
illorum dicta aſſumptum non concludunt,
neque ipſi diſtinguunt caſus inter renũciationem factam in executionem præcedentis conuentionis cum iuramento, vt hic ante contractum matrimonium, & inter ſimplicem renunciationem poſt, vel etiam ante ſine præcedenti conuentione, & ſine iuramento factam, qui ſunt longè diuerſi à caſu propoſito, in quo propterea Dominis non videbantur attendendi,

Nec refert, quod in Inſtrumento renunciationis factæ in executione dictæ conuentionis non interuenerit Ioſeph frater Annæ ad præſcriptum *Statuti Vrbis lib. 1. cap. 151.*
5 Quia † dum non agebatur de renunciatio-
ne iuris quæſiti, ſed de renunciatione facienda in executionem dictæ conuentionis obuiatiuæ iuris quærendi, ſolemnitates Statuti non erant neceſſariæ, vt in fortioribus
6 terminis † renunciationis iuri euentuali, ac
incerto cenſuerunt *Gabr. conſ. 6. num. 3. lib. 2. Gratian. diſcept. 132. num. 20. cum ſeq.* & dixit *Rota coram Buratto deciſ. 332. num. 4. & in rec. deciſ. 150. num. 12. par. 11. ac deciſ. 149. num. 5. par. 12.*

His ex abundanti addebant Domini non deberi Annæ quartam, quia ipſa ſecundùm eius ſtatum, & conditionem non poteſt dici pauper, dùm vltrà dotem congruen-
7 tem, † & propriam induſtriam, ex qua ante
matrimonium cum Andrea victum ſibi quærebat, ab eo honorata fuit pingui lega-
8 to decem locorum Montium, † duorum
ſcilicèt in proprietate, & reliquorũ quoad vſumfructum vita ſua durante, necnon medietatis mobilium, & habitationis in eius domo, ac fructuum aliorum trium locorum Montium, donèc Nicolaus Annæ filius ex primo matrimonio ad ſacerdotiũ promoueatur, prout latiùs continetur in Summ. dato 9. Aprilis proximè præteriti
9 *nu. 3.* † Ex quibus omnibus alimenta æquè
commodè, imò commodiùs exigere poteſt quam recipiebat à viro illo parcè, & tenacitèr ſubminiſtrante, vt magiſtraliter ponderauit *Rot. coram Cæſare de Graſſis deciſ. 1. ferè per tot. tit. de ſucceſſ. ab inteſt.* quam ſecuti fuere *Coccin. deciſ. 1564. num. 11. vſque ad 17. & bo: me: Cardinalis Celſus deciſ. 115. num. 4. 6. & 7.*

Et ità vtraque &c.

R. P. D. RONDININO.

Tranen. Iuris ſepeliendi.

Lunæ 25. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Cadauera defunctorum decedentium in Oppido, vel Terra ad duas Eccleſias, vnaquæque pro ſua portione ſpectare fuerat deciſum; hinc licet ſub hac diuiſione etiam cadauera decedentium extra muros comprehendi prætenderentur. Ad euitandum attentata contrarium fuit deciſum, non quia talis comprehenſio fieri non deberet, ſed ſolùm quia de ijs nihil in deciſionibus declaratum erat, quod pro excluſione attentatorum viſum eſt ſufficiens.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ Rotales declarantur à deciſionibus in cauſa emanatis.*
2 *Cadauera decedentiũ extrà terram quatenùs ſpectent ad Parochos eiuſdem Terræ.*
3 *Terra diuiſio accipi debet etiam quoad agros, & rura extra Mœnia, tanquam acceſſoria eiuſdem Terræ.*
4 *Acceſſorium comprehenditur in eadem diuiſione, in qua principale continetur.*
5 *Interpretatio fieri debet iuxtà naturam, & formam eorum, quæ in deciſione declarata ſunt.*
6 *Articulus non examinatus, neque comprehenſus in deciſionibus non cenſet attentata, quamuis ſub illis contineri videretur, & n. 8.*
7 *Conceſſio à petitione declaratur.*
8 *Attentata ad euitanda ſufficit quod articulus non ſit declaratus, vel comprehenſus in deciſionibus, quamuis alias ſub illis contineri videatur, & ſup. num. 6.*
9 *Attentata ad euitanda, veluti delictum ſapientia, omnis interpretatio ſumenda eſt.*

DECISIO CCCXLVIII.

OCCASIONE controuerſiæ vertentis inter Eccleſiam S. Iacobi, & Eccleſiam S. Mariæ circa ſepulturam defunctorum, quamuis in poſſeſſorio varia hinc inde decreta emanauerint, aſſumpta tamen petitorij cognitione bo: mem: A. C. Areoſtus fauore Eccleſiæ S. Iacobi pronunciauit, quod & per binas ſententias à bo: me: Priolo, atque à me latas Rota dixit præuijs deciſionibus 2. Decembris 1671. coram eodem bo: me: Priolo, & 13. * Ianuarij 1673. coram me, taxatis ſubinde expenſis in complemẽtum rei iudicatæ ex dictis tribus ſententijs conformibus, à qua taxatione appellante Eccleſia S. Mariæ illam iuſtam eſſe pronunciauit Rota præuijs Deciſionibus 26. Ianuarij, & 12. Februarij proximè præteritorum coram bo: me: Priolo.

Hinc ex mandato de immittendo, quod vigore trium conformium Eccleſia S. Iaco-

bi

bi obtinuit, atque Capitulo Ecclesiæ S. Ma-
riæ intimauit, Summ. Ecclesiæ S. Iacobi
num. 1. cùm prætenderetur Capitulum dictæ
Ecclesiæ S. Mariæ contra mandatum Ro-
tale attentasse, sepeliendo cadauer cuius-
dam Liuij, Summ. eodem *num.* 2. contra
formam dicti mandati, & sententiam, in
quibus declaratum fuit vnamquamque
Ecclesiam decedentes in propria Parochia
sepelire debere, DD. hodie consului, qui
dixerunt non constare de attentatis.

Mandatum enim, & sententiæ Rotales,
1 quæ à decisionibus † in causa editis decla-
rantur, nil aliud decreuerunt, nisi quod
vnaquæque Ecclesia proprias oues cogno-
scere deberet, & sepelire cadauera illorū,
qui intra suos limites decederent iuxtà di-
uisionem anno 1594. ab Ordinario factam,
ideóque cúm dicta decisio non percutiat
nisi limites istarum Parochiarum intra Ter-
ram Baroli Tranen. Diœcesis ducta linea
per medium Terræ, Sum. Ecclesiæ S. Ma-
2 riæ *num.* 2. † non potest comprehendere de-
cedentes extra Terram, prout Liuium, de
cuius cadauere agitur, decessisse conuenie-
bant etiam Scribentes pro Ecclesia S. Iacobi,
ex ratione *Text. cum ibi notat. per Gloss. & Scri-
bentes in cap. ad audientiam de Eccles. ædifican. &
in Conc. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 13. in
fine.*

Nulla habita ratione, quod diuisio etiam
accipi debeat quoad agros, & rura extra
3 Mœnia, † quasi ista sint accessoria ad Ter-
4 ram, atque ideò † in principali diuisione
comprehensa, iuxtà *Text. in l. 1. §. qui habet,
ibique Alex. ff. de seruit. rustic. prædior. Rot. recent.
par. 5. decis. 432. nu. 1.* vt exindè euitetur con-
fusio Populorum, & dissidia Parochorum,
ad quæ euitanda quemadmodum facta fuit
5 decisio, † ita sumenda sit interpretatio, iuxtà
deducta per *Gratian. discept. 689. num. 10.*

Quia quidquid sit de hac quæstione in
abstracto disputabili, ad hunc effectum at-
tentatorum, de quo hodie agimus, dice-
6 bant Domini nunquam illi locum † esse
posse, quia cùm hic articulus examinatus
non fuerit in Decisionibus, & consequen-
tèr non comprehensus expresè in senten-
tijs Rotalibus, videbatur extra dolum hic
actus gestus à Capitulo S. Mariæ, quod non
sine probabili ratione credere potuit hunc
virtualem intellectum non adaptari dictæ
diuisioni, ad cuius limites sententiæ pro-
dierunt, cùm & petitio Ecclesiæ S. Iacobi
pro obtinenda dicta diuisione anno 1594.
fuerit restricta ad partem Terræ, Sum. Ec-
7 clesiæ S. Mariæ *num.* 1. † quasi à petitione
declaretur concessio, ad *Text. in l. prima,
& ibi Iason. num. 7. C. de diuers. rescript. Rota
recent. par. 14. decis. 271. num. 2. & 4.* & passim
8 in alijs, † quod sufficit ad euitanda atten-
tata, ad quæ excludenda, veluti delictum
9 sapientia, † omnis sumitur interpretatio,
ex ratione *Text. in l. meritò, ff. pro socio, & in
l. final. C. de probat. Rot. coram Mantic. decis. 62.
num. 2. & decis. 167. num. 4. cum alijs in Bugu-
bina attentatorum 4. Decembris 1662. coram bo:
mem: Emerix.*

Et ità vtraque &c.

Decis. 7. supra in hac parte est in eadem causa.

R. P. D. VICECOMITE.

Romana Alimentorum.

Mercurij 27. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Socer licèt sit loco Patris, & teneatur alere filiam, ita quoque obligatur præstare alimenta nurui, etiam indotatæ, hoc tamen communiter limitatur, soluto matrimonio per mortem filij, quia cùm cesset affinitas, quæ est causa dictorum alimentorum, quæ solùm durat inter Nurum, & Socerum ad nouas nuptias simpliciter impediendas, cessare quoque debet onus alendi, eo magis quia Socer non erat hæres sui filij, & ab alijs suis consanguineis eidem mulieri erant de iure alimenta præstanda.

SVMMARIVM.

1 *Pater non est necessarius hæres sui filij defuncti.*
2 *Pater tenetur alere vxorem filij, illiusque filios, & respectiuè nepotes.*
3 *Textus, & Glossa indistinctè loquentes, indistincti quoque intelligendi sunt, & inter casus, vel personas ab eis propositos, pariformiter iudicandum.*
4 *Socer, tenetur alere Nurum, etiam soluto matrimonio per mortem filij, amplia vt num. seq. sed contrarium est verius num. 11.*
5 *Socer sicuti tenetur nurui solùm deducto ne egeat ita vt ad imparia indicetur, illam soluto matrimonio alere debet, licèt indotatam, sed contra num. 10. & per tot.*
6 *Alimenta si quis à magis propinquis consequi debuisset, quos tamen, vel quia pauperes, vel absentes conuenire non posset, paria sunt ac si illos non haberet.*
7 *Socer habetur loco patris, eumque repræsentat.*
8 *Socer dissoluto matrimonio per mortem filij, non est amplius Socer.*
9 *Affinitas inter Socerum, & Nurum cessat soluto matrimonio per mortem filij, præterquam quoad nouas nuptias impediendas.*
10 *Socer durante matrimonio tenetur alere Nurum, licèt indotatam, quia durat affinitas.*

DECISIO CCCXLIX.

ALIMENTA non esse præstanda per Ascanium Socerum Cassandræ Nurui indotatæ soluto matrimonio Rota decreuit sub die * 20. Februarij superioris anni triplici innixa fundamento; Tùm scilicèt quia Cassandra non probauerat Ascanium Socerum filij, & respectiuè mariti fuisse

hæredem, tùm quia mortuo filio sublata remanserunt iura affinitatis, propter quam Nurui alimenta debentur, tùm demum quia cùm ista petantur officio Iudicis, & in subsidium non debentur, nisi quatenus aliundè nòn habeat Nurus, quam negatiuam non probauit, cùm immò habeat matrem, & fratrem, qui illam alere tenentur. Hodie reproposita Causa, & admisso quod verè nullibi constet Ascanium in hæredita-
1 te filij se immiscuisse, † nec illius hæredem necessarium extitisse, vt latè fuit in *decis.* ostentum §. *Verùm his non obstan.* adhuc neq; istud, neque alia duo fundamenta sibi obstare posse contendebat Cassandra.

Quamuis enim Ascanius non sit hæres bonorum sui filij; Cùm tamen sit Pater iura sanguinis eum cogunt ad onera filij,
2 & signanter † alendi eius filios, & vxorem *gloss. communiter recepta in l. si quis à liberis, §. non tantùm, verbo cætera onera ff. de liber. agnosc.* Quemadmodum autem si filij adessent, ijs essent præstanda alimenta, ita etiam iure affinitatis, præstanda sunt Nurui quamuis indotatæ, quia cùm præcitata *gloss.* loquatur simpliciter, & indistinctè de liberis, &
3 vxore, & omnes pariformiter † determinet, inter istos non est diuersimodè iudicandum, vt in specie arguit *Crot. in l. si constante ff. soluto matrim. num. 161. inter repetentes volum. 1.* & in terminis † soluti matrimonij
4 *Caball. cons. 171. num. 27. & 28.* Et insuper cùm ad dotem restituendam non posset conueniri Socer, nisi in quantum facere posset,
5 & deducto ne egeat, † ità ne ad imparia iudicetur, teneri in casu ægestatis Socerum alere Nurum indotatam, arguit *Coller. de alim. tit. 1. cap. 12. num. 24. Ruin. cons. 144. nu. 12. lib. 5.*

Quo verò ad matrem, & fratrem, ex quibus peti possint alimenta; Cùm vna sit, & ipsa pauper, & alter degat in partibus longinquis, & neutrum possit Cassandra
6 conuenire, † idem est, ac si non adessent, ad tradita per *Bich. dec. 108. nu. 6.*

Quę tamen omnia fuerunt vnica responsione sublata, namq; cū solo iure affinitatis ista Nurus alimenta prætendat à Socero, vt
7 quia † parentis locum tenet per *Text. in l. quia Parentis ff. solut. matrim.* eo ipso quod per mortem filij dissolutum remansit matri-
8 monium, † non est amplius Socer, per *tex. in l. 3. §. fin. C. de donat. inter vir. & vxor.* cum concordantibus per *Viuian. dec. is. 181. num. 4.* omniaque iura affinitatis, quibus respectu
9 filij tenebatur Pater erga Nurum, † ad alios effectus præter quam ad nouas nuptias impediendas resoluta remanserunt, *gloss. in l. cui eorum §. affinitatis verbo Parentes ff. de postul. item gloss. in Can. Infames verbo qua quondam 3. quæst. 7. Alex. cons. 207. num. 16. & 17. lib. 6.* cum alijs in *decisione*, quæ reuidetur §. *Etsi & c. in fin.* Nec contrariam sententiam tenent *Crotus*, *Ruinus*, & alij in oppositum allegati; cum loquantur in casu constantis matrimo-
10 nij, † quo durat affinitas, & quamuis *Collerius*, & *Caballus* in locis supra citatis loquantur in terminis soluti matrimonij, magis tamen placuit DD. contraria sententia *Capycij, Galeotti controu. 36. nu. 19. & 20. lib. 1.* In quam faciliùs etiam iuerunt propter circumstantias in facto expositas, Sum. Asca-
11 nij *num. vnico*, † & in iure comprobatas per *Crot. in præcitata l. si constante num. 160. ff. solut. matrim. Surd. de alim. tit. 1. quæst. 38. sub num. 35. vers. posset Viuius decis. 523. sub num. 6. vers. quoniam contraria, cum ibi relatis.* Quibus stantibus, opus non fuit quærere de paritate inter Socerum, cui competit in restitutione dotis beneficium deducto ne egeat, & Nurum pauperem indotatam, & an ista habeat aliunde nec nè, & ex his DD. steterūt in decisis.

Vtraque parte informante &c.

Altera, quæ in hac Causa emanauit Decisio habetur impressa supra in hac eadem parte ibidem decis. 30. in ordine.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Bononien. Pecuniaria.

Mercurij 27. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Pro legato relicto pro dote, & in dotem tradito fructus à debitore promissos deberi deciduntur, qui amplius etiam loco damnorum, & interesse fuissent debiti propter damna à iugalibus passa, ob non sequutam solutionem illius, & concurrebant vlterius requisita *Castrensis*, itavt nequaquam possit debitor ab eorū solutione se aliqualiter excusare.

SVMMARIVM.

1 *Cessio transfert omnia iura cedentis in cessionarium.*
2 *Confessio propria præualet quibuscumque depositionibus testium.*
3 *pro Legato debentur fructus, si illud fuit effectum dotale, & debitor ad eos soluendos se obligauit.*
4 *Fructus dotales à iure sunt permissi pro substentatione onerum matrimonij.*
5 *Debitor cessus in dotem si cessioni consensit, fructus dotales soluere tenetur.*
6 *Fructus quatenus debeantur vel ratione damnorum, & interesse, vel ratione lucri cessantis, & num. seqq. ac num. 9.*
7 Castrensis *requisita pro consequendis fructibus ratione lucri cessantis sunt mora debitoris, & prompta occasio inuestiendi.*
8 *Fructus an debeantur ex mora resultante ex ipsius diei ad solutionem præfixi.*

9 *Fructus debentur ratione damni, & interesse ob retardatam solutionem à creditore passam, & supra n.6. & seqq.*

DECISIO CCCL.

LEGAVERAT Horatius Canalis Theresiæ, & Iustinæ de Zanis libras 4000. soluẽdas à Carolo Pellino hærede post annum à die matrimonij per ipsas contrahendi, quo de anno 1638. ab vtraque sorore contracto Carolus hæres anno subsequenti 1639. intuitu quinquennalis dilationis sibi concessæ per Dominicũ Calderinum, tàm vti maritum Iustinæ, quàm vti cessionariũ Tharesiæ, promisit vsque ad integram satisfactionem dd. libr. 4000. soluere fructus ad rationem lib. sex pro quolibet centenario loco damnorum, & interesse, quæ ob retardatatam solutionem pati cogebatur idem Calderinus amittendo paratas occasiones inuestiendi summam prædictam.

Successiuè de anno 1644. Calderinus, & Iustina coniuges empto quodam prædio à Iacobo de Mitis, eidem in computum pretij assignarunt præfatum creditum cum onere tamen illius exactionem procurandi eorum sumptibus, & labore, à quibus iterum interpellatus Carolus prædictus impetrauit aliam triennalem dilationem facta obligatione soluendi Iacobo venditori fructus recompensatiuos, quo termino etiam elapso, & solutione non sequuta, coacti fuerdicti Iugales præuia retrocessione crediti supra assignati facta à venditore eidem tradere census, & alia credita, & deinde anno 1656. idem Calderinus vnà cum Cæsare filio, interim defuncta Iustina de anno 1645. emerunt à Ioanne Baptista, & Antonio de Magnanis aliud prædium mediante datione in solutum eiusdem crediti, cuius solutione impugnante Carolo debitore, ortaque lite inter ipsum, & Corneliam hęredem emptorum, & post varias hinc inde reportatas sententias, causa ad Rotam deuoluta dedi dubium, An debeatur creditum vnà cum fructibus, affirmatiuè hodie resolutum iuxtà modum infrà exprimendum.

Etenim quoad primam partem dubij absque vlla hęsitatione Domini censuerunt deberi creditum, cùm de illo satis constet ex legato prædicto, & cessione facta à Cæsare filio, & hærede Iustinæ Auctoribus

1 Corneliæ, † per quam omnia iura cedentis fuerunt translata in Cessionarios ex notissima iuris regula, de qua in *l.2.§.Non solùm ff. de hered. vel act. vend.* cum alijs per *Rotam coram Bichio decis.588.num.26.*

Non subsistente datione in solutũ cuiusdam portionis prædij, quæ pro dicto credito facta asserebatur per Carolum debitorẽ Calderino, & Magnanis Auctoribus eiusdẽ Corneliæ, quia illius probatio non visa est posse deduci ex mensuratione portionis assignandæ, & depositionibus duorum testium datis in Summ. Caroli *num.4. & 5.* Nam mensuratio potuit fieri absque eo, quod subsequutus fuerit effectus, ad quem agebatur, & Testes vti in actis non producti habentur ac si non essent in Mundo, ex vulgatis.

Addito prætereà, quod licèt Cornelia non controuerteret eius Auctores pendente tractatu super assignatione facienda percepisse ex prædio assignãdo aliquos fructus; Attamen dicebat illam non habuisse effectum, comprobans assumptum ex facto ipsius Caroli, qui acceptando sententiam ipsum condemnantem ad solutionem capitalis facta in illo fructuum imputatione, per consequens fassus est se illius debitorẽ, itàvt perperam hodie contendat contra propriam confessionem illius satisfactionẽ deducere, ex supposita prædij assignatione,

2 cùm illa † præualere debeat quibuscumq; testium depositionibus, *Gabr. de testib. conf.4. num.75. Surd. cons.6. num.1. & Rot. coram Greg. decis.375. num.3. & ibi Add. lit. B.*

Quo verò ad fructus pro methodica articuli resolutione duo tempora DD. distinguebant, alterum à die 22. Februarij 1639. quo prima vice Carolus ad illorum solutionem se obligauit ad diem tertiam Nouembris 1643. quo aliam similem obligationem contraxit fauore Iacobi de Mitis, & alterum ab indè citrà.

Quoad primum DD. censuerunt fructus deberi tanquam dotales, quia dum creditum, de quo agitur, fuerat à Iustina assignatum in dotem Calderino viro, & hanc assignationem approbauerat Carolus debitor cum expressa obligatione soluendi pro illo tanquàm effecto dotali fructus ad rationem libr. 6. pro quolibet centenario,

3 Summ. Corneliæ *num.2.* † Hinc non potest controuerti illos fuisse debitos tanquam

4 vsuras dotales † à iure permissas pro sustentatione onerum matrimonialium, iuxtà *Text. satis notos in cap. salubriter de vsuris, & l. vsuras ff. de iur. dot.* & in fortioribus terminis

5 debitoris cessi in dotem † absque eius consensu, firmauit *Leotard. de vsur. quæst.29. à num.4. ad 12.* cui non contradicit *Olea de cession. iur. tit.6. quæst.2. num.49.* in contrarium adduct. quando assignationi accessit, vt dictum est debitoris consensus, quo secluso vtra opinio sit verior Domini in præsenti facti specie examinare superuacaneũ duxerunt.

Quo verò ad secundum tempus, dum Carolus interpellatus ad soluendum capitale, cuius Calderinus nedùm promptam habebat occasionem inuestiendi, sed illud realitèr inuestiuerat in prædio empto à Iacobo de Mitis solutionem contumaciter distulit, itàvt ex hac mora debitoris Calderinus coactus fuerit de anno 1650. acceptare retrocessionem crediti assignati dicto Iacobo, eidemque habere alios effectus fru-

6 ctiferos, † hinc non fuit dubitatum fructus deberi loco damnorum, & interesse, siuè ratione

tione lucri cessantis, attentis requisitis *Paul. de Castro* in præsenti hypothesi concurren-
7 tibus, † nempè mora debitoris, † & prompta occasione inuestiendi, *Menoch. cons.* 1180. *num.* 20. *Roland. cons.* 35. *num.* 5. *&* 6. cum alijs adductis *per Rot. coram Bich. d. decis.* 16. *num.* 3. & in specie etiam moræ resultantis ex lapsu
8 diei † ad solutionem præfixæ *Rot. decis.* 85. *num.* 17. *par.* 4. *tom.* 2. *& decis.* 210. *num.* 10. *par.* 14.
9 *recent.* Siuè ratione damni † emergentis, ex retardata solutione passi à Calderino, per *Text. in l. Proinde, & l. vndè Neratius* 23. *ff. ad l. Aquil. & l. videamus ff de vsur. Mascard. de probat. concl.* 933. *num.* 16. *Rot. in Firmana Pecuniaria* 2. *Iunij* 1656. §. *Nec est opus coram bo. mem. Priolo, & d. dec.* 85. *n.* 7.

Quod autèm Carolus fuerit certioratus de inuestimento iam facto apertè desumitur ex Instrumento dato in Summ. Corneliæ *num.* 4. in quo ipse agnoscens in suum creditorem Iacobum de Mitis venditorem petijt dilationem ad soluendum.

Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Atrien, seù Pennen Congruæ.

Mercurij 27. *Iunij* 1674.

ARGVMENTVM.

Sola, & tota materia congruæ tractatur, quæ debetur Episcopo super fructibus suæ Ecclesiæ, non obstante præiudicio pensionariorum, quia illa primitùs, & ante omnia deducenda est, etiamsi Episcopus habeat aliundè, dummodò tamen pensionibus non consenserit, aut illas soluere non se obligauerit.

SVMMARIVM.

1 *Congrua debetur Episcopo ex fructibus suæ Ecclesiæ.*
2 *Congrua in Regno Neapolitano fuit taxata Episcopo in scutis* 700.
3 *Congrua taxari debet Episcopo arbitrio Iudicis attenta dignitate, & qualitate personæ, ac consideratis oneribus Ecclesiæ.*
4 *Congruæ in taxatione plurimum præualet consuetudo Regionis.*
5 *Congrua datur pro alimentis inseruientis Ecclesiæ.*
6 *Congrua ante omnia deduci debet ex redditibus Episcopatus.*
7 *Congrua debetur Episcopo etiamsi habeat aliundè, ex quo viuere possit, & quando.*
8 *Altari, qui inseruit, de Altari viuere debet.*
9 *Episcopus qui se obligauit, vel præbuit consensum solutioni pensionum quatenùs debeat habere congruam, vel non, & sup. num.* 7.
10 *Episcopus quatenùs sibi præiudicet, vel nè acceptando Ecclesiam pensionibus grauatam, & num. seqq.*
11 *Congrua datur Episcopo propter administrationem Ecclesiæ, & Ordinis clericalis.*

DECISIO CCCLI.

STETERVNT Domini in decisis coram me die prima * Februarij anni proximè præteriti, iterùm confirmantes sententiam latam per R. P. D. meum Matthæium, in qua assignatur cõgrua in scutis septingentis Reuerendiss. Episcopo Atrien, & Pennen pro sustentatione propriæ personæ, & dignitatis Episcopalis, & ratio resolutionis fuit, quia sicuti negari non potest quin
1 Episcopo † debeatur congrua ex fructibus propriæ Ecclesiæ, *Lother. de re benefic. lib.* 2. *quæst.* 12. *nu.* 20. *Tondut. Sauleger. resolut. benefic. par.* 2. *cap.* 58. *num* 1. *Rot. decis.* 420. *num.* 3. *par.* 1. *recent. & decis.* 342. *num.* 2. *par.* 14. ità etiam visa
2 fuit iusta taxatio facta in scutis 700. † provt aliàs fuit taxata Episcopo S. Seueræ paritèr in Regno Neapolitano, vt in *d. decis.* 342. *par.* 14. *recent.* In huiusmodi enim taxatione
3 pendente ab arbitrio Iudicis, † qui inspicere debet, quæ quantitas dicatur sufficiens attenta dignitate, & qualitate personæ, ac consideratis oneribus Ecclesiæ, iuxtà *gloss. in cap. extirpanda* 30. *in verb. sufficiens de præb. & dignit. Rebuff. de congr. port. num.* 61. *& seqq. Grat. discept.* 399. *num.* 3. *Tondut. de pensionibus cap.* 8. *n.* 2. *Rota d. decis.* 342. *nu.* 19. plurimum
4 etiam attenditur † consuetudo Regionis *Rebuff. in loco supra relato num.* 76. *Surd. de aliment. tit.* 4. *quæst.* 23. *num.* 44. *Rot. decis.* 595. *num.* 6. *par.* 4. *tom.* 1. *rec.*

Nec refert per huiusmodi taxationem congruæ remanere præiudicatum pensiona-
5 rijs, quia congrua, † quæ datur pro alimentis inseruientis Ecclesiæ, *Lother. de re benefic.*
6 *lib.* 2. *quæst.* 12. *num.* 21. debet † primo loco, & ante omnia deduci ex redditibus Episcopatus, idem *Lother. de re benef. lib.* 1. *qu.* 11. *nu.* 26. *Barbos. de offic. & potest. Episcopi cap.* 120. *num.* 11. *Adden. ad Buratt. dec.* 448. *num.* 11. *Gregor. decis.* 507. *num.* 7. *& Rota decis.* 763. *num.* 1. *rec. par.* 2. quod procedit etiamsi Episcopus
7 habeat aliunde, vnde viuere possit, † quando provt hic nec præbuit consensum reseruationibus pensionum, nec easdem de proprio soluere promisit, quia qui Altare
8 inseruit, † de Altare viuere debet, vt inquiunt *Text. in cap. secundùm Apostolum* 16. *& in cap. extirpanda* 25. *de præbendis, & dignitatibus*, cum alijs adductis in *decisione*, quæ reuidetur §. 1. *&* 2. & sic non applicatur aliàs citata *decisio* 342. *num.* 21. *recent. par.* 1.
9 quia † ibi Episcopus se obligauerat ad solutionem pensionum.

Sicuti paritèr non obstat Episcopum sibi præiudicasse acceptando hanc Ecclesiam
10 huiusmodi pensionibus † grauatam, quia, cùm agatur de præiudicio Ecclesiæ, & Or-
11 dinis clericalis, † propter quas causas datur congrua; Hinc sequitur, quod Episcopus non

12 non infert sibi aliquod præiudicium † in simplici acceptatione Ecclesiæ, *Addentes ad sanctæ mem. Gregor. decis. 429. n. 8. Rota dec. 631. num. 5. coram Dunozett. iunior.* & fuit etiam dictum *in eadem decis. edita coram me* §. *fin.*

Et ità, vna tantùm parte informante decisum fuit.

Altera decisio in hac causa, quæ hic confirmata est, habetur impressa supra in hac eadem parte, & est decis. 323. in ordine.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Domus.

Mercurij 27. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Quamplura in hac decisione contenta consistunt in eo, quod simulatio ex sententia probata, quæ in iudicatum transierit, contrarijs probationibus nõ elidatur, nisi prius acta integrè transportentur; secundò, quod euictio emptori non detur, si æquè litem, ac necessarias defensiones omisit, tertiò tandem, quod etiam sine cessione acquirat possessor iura creditorum mediante solutione per eum facta dimissorum, quæ adhuc in singularem successorem pertranseunt.

SVMMARIVM.

1 *Sententia in iudicatum transacta pro veritate habetur.*

2 *Sententia præsumitur valida, & iusta donec per integram transportationem actorum contrarium probetur.*

3 *Sententia lata extra Rotam sine cognitione meritorum non attenduntur, si de earum exequutione vel confirmatione tractatur.*

Secus si per viam exceptionis ad aliquid probandum afferuntur ibidem.

4 *Simulatio ex re iudicata probata non eliditur contrarijs probationibus, nisi prius acta integrè transportata sint, & num. 1.*

5 *Donatio inter amasios est prohibita.*

6 *Euictio non debetur emptori, qui litem venditori denunciare prætermisit, amplia vt nu. seq.*

7 *Emptor qui omisit defensiones non potest agere de euictione, amplia vt nu. 6.*

8 *Melioramenta dicuntur probata, & facta ab emptore præsumuntur, si res meliorata breui tempore vendita, notabiliter excreuit in pretio.*

9 *Notarij error non præiudicat veritati, aut partibus nocere non debet.*

10 *Possessor etiam sine cessione succedit in iuribus creditorum quibus soluit, & nu. seq. vbi ampl.*

11 *Iura creditorum à possessore dimissorum transeunt etiam in singularem successorem.*

12 *Peritia omittens calculare partitas debiti, & crediti eo modo, quo fieri debuit, ab errore, & nullitate saluari non potest.*

DECISIO CCCLII.

Ex iisdem fundamentis, quibus die 9. Februarij præteriti fuerat coram bo. me. Priolo denegata immissio ex triplici credito petita à Iacobo de Sanctis super Domo possessa à fratribus de Comis, & litis consortibus aliàs vendita Crispino eorum Auctori à Ioanne Baptista Sella, hodie DD. coram me censuerunt standum esse in decisis.

Simulatio enim crediti dotalis scut. 2000. ex persona Magdalenæ prætensi fuit abundè probata ex Testibus, & sententia desuper
1 lata, † quæ vtpotè in iudicatum transacta habetur pro veritate, *l. ingenuum ff. de stat. hominum. & l. res iudicata 208. ff. de reg. iur.* & præ-
2 sumitur valida, & iusta, † donec per integrã actorum transportationem cõtrarium probetur, vt præter adductos in decisione sub §. *non enim in fine* tradit *Andreol. controu. 48. num. 18. Rot. coram Buratt. decis. 251. num. 3. & seq. & in recent. decis. 347. num. 3. & 4. par. 2. & decis. 79. num. 4. & 5. par. 7. & in Neapolitana Pecuniaria 23. Maij 1653. §. neque coram Meltio.*

Et quamuis in hoc nostro Tribunali sententiæ aliorum Iudicum regulariter attendi
3 non debeant, nisi gustata iustitia † earundẽ, hoc tamen limitatur quoties illę non pro exequutione, vel confirmatione obtinenda, sed per viam exceptionis ad aliquid probandum afferuntur, vt benè declarat eadem *decis.* quæ reuidetur sub eodem §. *non enim*, & præter ibi allegatos ità distinguendo tenuit *Rot. coram Put. decis. 198. num. 1. & 2. lib. 1. coram Vbaldo decis. 14. nu. 5. cor. Royas decis. 475. num. 3. & in recent. decis. 72. nu. 10. & 11. par. 9.*

Neque ad excludendam simulationem prædictam suffragari visum est motiuum à Iacobo adductum in Memoriali dato pro noua audientia, quod nempè in computum dotis fuerit tradita Domus, quam Magdalena præcedenter emerat à Ioanne Baptista viro.

Quia præterquam probatio simulationis ex re iudicata resultans elidi nequit contra-
4 rijs probationibus, † nisi insimul acta integrè transportentur, vt dictum est; Præterea etiam supposita emptio visa est simulata
5 tamquam facta ad colorandam † donationem alioquin prohibitam inter contrahentes tunc temporis Amasios, vt disertè probant Testes dati in hodierno Summario *num. 1.*

Irreleuans pariter fuit iterum iudicata prætensio Iacobi consequendi super Domo cotrouersa aliud creditum scut. 175. societatis officij, licèt posterius venditioni factę Crispino Auctori illorum de Comis, & sub prætextu, quod Ioannes Baptista venditor remanserit creditor pretij in summa sc. 500. propter euictionem passam super quadam Domuncula sibi insolutum assignata pro hac concurrenti quantitate à d. Crispino emptore. Nam licèt ista Domuncula fuerit ab eodem Crispino empta pro scutis 310.

cum pacto retrouendendi refectis, tamen melioramentis super ea faciendis, itavt illis refectis, & pretio restituto, potuit ex huiusmodi pacto cogi Io. Baptistam ad retrouenditionem. Nihilominus cùm nullo cogente, neque aliqua facta denunciatione venditori, & omissis necessarijs defensionibus, quæ facere tenebatur vsque ad appellationem inclusiuè ad retrouenditionem spontè deuenerit pro solis scutis 110. hinc frustrà petit actionem euictionis sine prædictis nullatenus competentem,
6 † vt de omissa denunciatione sunt *tex. in l. 1. C. de peric. & comm. rei vend. l. emptor, & l. cum successores 23. de euict.* & dixit *Rot. diuis. 53. num. 7. par. 9. & in Melevitana Pecuniaria 19. Nouembris 1649. §. Potissima*
7 *ratio coram Eminentissimo Cerro*, & de † omissis defensionibus sunt pariter *tex. in l. Herennius 63. ff. de euict. & l. si status, C. eodem Barbos. in l. venditor num. 56. ff. de Iudic. Cancer. var. resol. par. 1. cap. 13. nu. 110. & 124. Rot. dec. 113. nu. 19. par. 1. diuer. & in d. Melevitana Pecuniaria 19. Nouembris 1649. §. fin. & 30. Ianuarij 1651. §. præterquam quod coram d. Eminentissimo Cerro*, cum alijs congestis in *decis.* quæ reuidetur §. *non etiam*.

Neque subsistit in præsentia nullã competijsse defensionem, siue quia melioramẽta non probantur, siue quia emptio apparet facta pro scutis 110. non autem pro sc. 310. vt patet ex enunciatione Notarij, de qua in instrumento dato in præterito Summario Iacobi *num.* ...

Nam quoad primum iterum responsum fuit, quod si Ioannes Baptista retrouenditionem denunciasset potuisset Crispinus benè informatus probare dicta melioramenta, quæ in hac facti specie reddebantur satis
8 verisimilia, † dum prædicta Domuncula empta pro scutis 310. fuit post breuem sex annorum cursum vendita d. Ioanni Baptistę pro scut. 500. & sic auctum pretium vltra tertiam partem, ex traditis per *Rotam coram Durano dec. 153. n. 15. & coram Bichio decis. 179. num. 3.*

Quo veró ad secundum cessat dubietas ex lectura Instrumenti dati in pręterito Sũmario illorum de Comis *num. 13.* in quo venditores profitentur tradere in solutum dictam Domunculam pro sorte principali, & fructibus duorum censuum conficientiũ
9 summam scut. 310. † vndè quidquid erroneè in specificatione pretij asseruit Notarius, non valuit huic patenti veritati, & partibus præiudicare, *l. si librarius 93. & ibi gloss. ff. de reg. iur. l. erroris C. de testam. Bursatt. consil. 317. num. 2. lib. 3. Rot. coram Manzanedo decis. 117. num. 1. & coram Eminentissimo Ottobono decis. 35. num. 20. & seqq.*

Minus denique competere visa est immissio pro alia societate officij scutor. 125. licèt anteriori venditioni Domus controuersæ, quia vt dictum fuit in alia decisione, dum Crispinus emptor cum summa excedente illius pretium dimisit plures creditores anteriores eidem societati, hinc quemadmodum ijsdem competijsset retentio Domus aduersus alios posteriores, ita illam compe-
10 tere dixerunt DD. Crispino, † qui etiam nulla intercedente cessione in eorum iuribus successit ad effectum excipiendi, & retinendi, *Andreol. controu. 348. num. 18. Tondut. resol. Ciuil. 29. num. 1. & 9. Cancer. resol. 111. num. 72. Add. ad Buratt. decis. 420. n. 10. Merlin. de pignor. lib. 4. quæst. 44. num. 8. & seq. Rot. post eundem decis. 33. num. 19. & coram Eminentiss. Ottobono decis. 129. num. 15.* cum alijs relatis in sæpè citata *decisione §. non denique*.

Et huiusmodi ius transiuisse in fratres de
11 Comis, † quamuis singulares successores tradit per *text. in l. 1. ff quib. mod. pign. vel hypoth. solu. Soccin. sen. cons. 158. num. 28. lib. 2. Honded. cons. 16. num. 23. lib. 1. Cyriac. controu. 569. num. 1. & seq. Gratian discept. 269. num. 23. & 24. & Rot. in Romana Vineæ 13. Ianuarij 1668. §. 3. probatur coram R. P. D. meo Taia.*

Quod autem summa à Crispino soluta excedat pretium Domus patet ex latè deductis in *decisione in §. siquidem Domus, & seqq.* necnon ex calculo dato in præterito Summ. illorum de Comis *num. 13.* cui non obstat peritia aliàs in contrarium exhibita à Iacobo constituente dd. fratres debitores in summa scutorum 487. & b. 50. quia vt subdit eadem decisio, illa fuit nulla, & erronea, & præter errores ibi consideratos hodie DD. alios deducebant; Tùm ex eo quia ad creditum Crispini referuntur solum scut. 110. pro Domuncula ab ipso tradita in solutum in partem pretij, cùm tamen ex prædictis vel scuta 500. vel saltem scut. 310. fuissent referenda; Tùm etiam quia omissum fuit ponere ad creditum eiusdem pensiones annorum sex, quibus priuatus remansit ob spolium passum super Domo, de qua agitur à Lutia Galliana vti creditrice Io. Baptistæ venditoris, Summ. præterito *num. 2. & 3.* vt
12 proindè dicta peritia † omittens calculare partitas debiti, & crediti modo quo fieri debuit, ab errore, & nullitate saluari non possit, *Gabr. cons. 43. num. 18. lib. 1. Rot. coram Buratt. decis. 165. num. 7.*

Ex quibus, & alijs in decisione deductis conclusum fuit eam esse confirmandam, vnica Parte informante, altera pluries citata.

R. P. D. EMERIX.

Anconitana Domus.

Mercurij 27. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

De duplici identitate bonorũ tractatur, Testatoris scilicet, & heredis, illa ex catastro probata, in quo dd bona sũt descripta, eo magis quia adminiculatum erat, & de descriptione fauore alterius personæ non apparebat; Hæc autem quia hæredes possidentes in loco

co

eo, in quo possidebat Testator, nisi doceant de noua acquisitione, illa tamquam hæreditaria possidere præsumuntur.

S V M M A R I V M.

1 *Identitas probatur ex descriptione facta in libro æstimi, seù catastri.*

2 *Catastrum eo magis probat identitatem rei, si illa in faciem alterius descripta non sit.*

3 *Catastrum pluribus adminiculis fulcitum maiorem facit probationem.*

4 *Bona à testatore possessa in loco vbi possident hæredes, præsumuntur hæreditaria, si de illorum acquisitione non constat.*

5 *Inuentarium probat quidem negatiuam contra conficientem, non autem præiudicat substitutis ab eo causam non habentibus.*

6 *Testator licet probetur ante mortem aliqua bona non possedisse, potuit tamen illa acquirere postea.*

7 *Probatio, quæ remanet æquiuoca, non concludit*

DECISIO CCCLIII.

PETRVS Nappius tamquam vocatus ad fideicommissum institutum per Camillam Triumpham in eius codicillis, obtinuit ab A.C. sententiam immissionis super domo, de qua agitur vti hæreditaria fideicōmittentis contra Flaminiam de Aptis illius detentricem, à qua adita Signatura Iustitiæ fuit mihi commissa Causa appellationis cū clausula, *constito quod sit locus Ægidianæ*, ad cuius formam proposito dubio, DD. affirmatiuè responderunt.

Existentia enim fideicommissi, & illius purificatio in personam Petri non reuocabantur in dubium, sed solum controuertebatur identitas domus, quæ tamen ad effectum, de quo agitur benè probata videba-
1 tur † ex descriptione illius in libro æstimi, siue Catastro in faciem Camillæ, postea secuta illius morte translata in faciem Flaminiæ, vti hæredis Guidobaldi hęredis grauati d.Camillæ, *Soccin. sen.cons.205.num.2. & seqq. lib.2.Peregr.de fideicom. art.44. num.7. Fusar.de substit. quæst.618.num.18.*& pluries dixit *Rota, vt coram Seraph.decis.1343.cor.Celso decis.295. vtrobique num.2.in rec. decis.203. num.5. & decis.452.num.3.par.14.*

Præsertim dum non constat sub alterius
2 nomine† in eodem Catastro istam domum fuisse descriptam, *Bertazol.cons. ciuil.52. num. fin.*& prosequitur *Peregr.vbi prox. d.num.7. in fin. ac Fusar.d.quæst.618.num. 19.* Et accedunt quamplura vrgentia adminicula deducta per Informantes pro Petro tam ex multis locationibus huius domus factis à fideicō-
3 mittente, † quàm ex confessione emissa in locatione facta à Procuratore dicti Guidobaldi de anno 1632. paulò post mortem Testatricis, in qua legitur domum controuersam prouenire ex illius hæreditate, ac etiam ex ipsismet codicillis, in quibus Camilla præcipit, quod omnes redditus vnius anni domorum per ipsam possessarum in platea S.Mariæ erogentur in confectionem lampadis argenteæ pro eius Capella, qui quidē codicilli contra hæredem, & habentes causam ab eo iustificant Testatricem possedisse plures domos in præfata platea, in qua dum non controuertitur sitam esse domum, de
4 qua agitur † dicendum est eam esse vnam de illis ibidem possessis per Testatricem, nisi per grauatos, mediantibus particularibus acquisitionibus contrarium probetur, iuxta vulgat *cons. 145. Fulgos.* passim ab omnibus receptum, vt pluribus aliis cumulatis testatur *Peregr.de fideicom.d.art.44.nu.21. Fusar. de subst.d.quæst.618.num.45. Rot.coram sa me. Gregor.decis.575.num.9.ibique Add.nu.11. & coram Cels.dec.108.num.4.& dec.173.num.7.& in rec. decis.27.num.8.par.2.rec.* in quibus cumulantur concordantes.

Quibus non obstat, quod Guidobaldus hæres vnam tantum domum sitam in platea S.Mariæ descripserit in inuentario hæreditatis, quia inuentarium probat quidem
5 negatiuam contra conficientem, † non autem valet præiudicium inferre substitutis ab eo causam non habentibus, *Bart.in l. Tutor, qui repertorium 8.nu.16. ff.de administr.tut. Cancer.var.resol.par.3.cap.2.nu.5.& 16. Cyriac.contron.25.num.6.& seqq.*benè *Add. ad Buratt. decis.637.num.15.* & dixit *Rot. decis.451. num.10. par.4.rec.*

Prout nec pariter quod Camilla in articulis declarauerit non possidere domum cōtrouersam, quia isti articuli producti fuerunt per 27. annos ante mortem Camillæ
6 fideicommittentis, † ideoque non excluditur possibilis acquisitio postea ab ea facta, accedentibus præsertim dictis locationibus, & aliis supra ponderatis.

Neque etiam quod Tutor Guidobaldi vsque ab anno 1612.& sic per plures annos ante mortem Testatricis locauerit domum sitam in Parochia S. Mariæ vti propriam ipsius pupilli, ex quo inferebatur ad illum iure proprio, non autem vti hæredem Testatricis spectasse domum controuersam, quia ista locatio non loquitur de domo sita in platea S.Mariæ, sed generaliter de domo
7 sita in Parochia S. Mariæ, † vnde stantibus prædictis, talis probatio remanet æquiuoca, & non concludit, ad *text. in l. neque natales 10.C.de probat.& l.non hoc 4. C. vn. legit. glosa in cap.in præsentia verb.verbum, vers. & est notabile de probat.*

Et ità resolutum fuit, vtraque &c.

R.P.D.

R. P. D. RONDININO.

Senogallien Prædij.

Mercurij 27. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Simulationis probationem aliàs à Rota reiectam continet hæc decisio, præcipuè desumptam ex propria confessione simulātis, quæ confessio cùm prius simulata prætenderetur, hodie ad illius veritatem probandam petita remissoria conceditur ea ratione, quia data veritate eiusdem confessionis, melior, & maior probatio adduci non poterit, & ita cessabunt quæcumque coniecturæ in contrarium sunt adductæ, itavt præsens decisio non solam remissoriam, sed causæ decisionem importet.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria maximè, in tertia instantia conceditur, maximè ne probationes pereant.*

2 *Confessione propria nulla maior est probatio maximè ad probandam simulationem contra confitentem ipsum, amplia vt num. seqq.*

3 *Simulatio etiam ex confessione extraiudiciali probatur, & num. 4. vbi amplia.*

4 *Simulatio de persona ad personam non est prohibita, sed a lege permissa.*

5 *Solutio præsumitur facta de pecunijs proprijs, non autem alienis, quoties non adest expressio contraria.*

6 *Simulatione admissa corruunt coniecturæ illam excludentes, quia dicuntur respicere continuationem eiusdem simulatonis.*

7 *Testes examinare non debuit qui habet sententiā pro se, quos postea examinare necesse est, si deinde in causa succubuit.*

8 *Fumus nouæ probationis ex attestationibus testium resultat.*

9 *Pupilli habent restitutionem in integrum ad nouas probationes faciendas.*

DECISIO CCCLIV.

VT probarent Albertini prædium Montis Albini emptum à Hieroymo Salarolo ad ipsos spectare, apposito ex iustis causis nomine dicti Iacobi articulos exhibuerunt pro testibus examinandis, atque Domini remissoriam illis concedendam esse dixerunt.

Etenim versamur in prophanis, atque articuli sunt releuantes absque vlla prorsus suspicione calumniæ ex parte petentium, qui cùm non possideant, censendum non est remissoriam petere ad lites protrahendas, quibus rationibus mota solet semper Rota
1 remissoriam concedere ne pereant † probationes, atque ne Albertini pupilli inauditi condemnentur in hac tertia instantia, in qua si denegaretur, nō alius superesset modus probandi, ex vulgatis conclusionibus desumptis ex *Text. in l. 3. §. Ideoq. ff. de test. in c. Iudices 17. & in Auth. seq. C. de fid. instrum. & in Clem. 1. de offic. deleg.* ac in proposito deductis per *Rotam coram Caual. decis. 289. Gregor. XV. dec. 33. Buratt. decis. 369. Penting. decis. 25. & 33. & in Spoletana pecuniaria 4. Iulij 1668. coram R. P. D. meo Taia*, & passim in alijs.

Releuantia articulorum comprobatur, quia denegata fuit actio Albertinis ad prædium controuersum veluti non probata simulatione prætensa ob nomen appositum Salaroli, cùm illa deduceretur ex quadam Epistola Francisci Mariæ de Albertinis patris pupillorum, hodie agentium Auctoris, in qua asserebat nomine Salaroli emisse, ne Bonhomij eius inimici emptionem hanc impedirent, quemadmodum aliàs impediuerant, quam licèt Rota non probare semper censuit ob suspicionem antidatæ, atque ob inuerisimilitudinem insurgentē ex actu publicè gesto, atque ex alijs recensitis in decisione huius causæ 27. Februar 1673.* & 24. Ianuarij proximè præteriti corā R. P. D. meo Vicecomite; ideoque si probabitur optima qualitas Scribentis tam circa nobilitatem, diuitias, & bonos mores, & è contra doceri poterit de inimicitia cū Bonhomijs, cessabit suspicio antidatæ, atque verisimilis erit Epistola Albertini patris pupillorum hodie agentium de apposito nomine Salaroli, cuius confessio expressa de dominio prædij spectante ad Albertinum eorum Authorem probari prætenditur ex articu-
2 lis, † quasi non detur maior probatio, quàm oris proprij confessio in proprium damnum simulantis, iuxtà dictum *Baldi in l. multum num. 2. ibique Salicet col. 2. vers. sed tunc quæro, Castren. sub num. 3. C. si quis alteri. vel sibi, Cravett. cons. 145. sub num. 7. Rot. in rec. par. 5. decis. 188. & par. 9. decis. 388. vtrobique num. 9. Buratt dec. 733. num. 2.*

Etiamsi agatur de confessione extraiudiciali, quæ etsi de rigore iuris ciuilis non attendatur, de æquitate tamen canonica pro-
3 bat contra confitentem, † quemadmodum præter mox adductos in his terminis cōfessionis extraiudicialis ad probandam simulationem concludunt *Bald. cons. 299. sub nu. 1. vol. 4. Menoch de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 122. num. 47. Mantic. de tacit. conuent. lib. 13. tit. 25. num. 21. Rot. diuers. par. 1. decis. 806. nu. 3. & seqq. & coram Bich decis. 49. num. 4. & seqq.* quasi hoc casu non versamur in illicitis, in quibus resistente lege confessiones partium non at-
4 tenduntur, † sed in simulatione de persona ad personam à lege permissa *in l. 1. & tot. tit. C. si quis alteri. vel sibi, & per Rot. in Imolen. bonorum 20. May 1669. coram R. P. Domino meo Emerix.*

Non attentis coniecturis recensitis in *decisione 24. Ianuarij proximè præteriti cor. R. P. D. meo Vicecomite* super Remissoria, quæ illis denegata fuit, quia præcipua ex eo deducta, quod Albertinus in vltima solutione pretij huius prædij fassus fuit soluere de pecunijs Salaroli non subsistit in facto, quinimò potiùs

tiùs

tiùs retorquetur, quia cúm non expresserit de cuius pecunijs soluerit, Summ. pupillorum de Albertinis *num.* 5. † intelligitur de
5 proprijs pecunijs soluisse, ex regul. *Text. in l. 2. C. pro socio. gloss. in l. cum oportet 6. vers. ex cuius substantia C. de bon. quæ liber. Mantic. de tacit. conuent. lib. 4. tit. 22. num. 17. Cephal. cons. 740. num. 31. Cyriac. contr. 40. num. 1. & 12. Posth. resol. 64. num. 9. Rota coram Reuerendissimo Royas decis. 368. num. 6. & coram Arguell. dec. 98. nu. 3.*

Aliæ autem coniecturæ percutientes descriptionem bonorum fauore Salaroli, atq; similia suadentia dominium translatum in Salarolum, posita simulatione emptionis
6 corruerēt, † veluti respicientes continuationem eiusdem simulationis, ad *Text. in l. prima toto tit. C. plus valere quod agitur, Aretin. in l. 1. §. si vxori col. 3. ff. de acquir. possess. Farin. de falsit. & simulat. qu. 102. nu. 32. Rot. in rec. par. 8. decis. 63. nu. 40. & seq. & par. 9. decis. 588. nu. 17. & par. 11. decis. 262. nu. 12. Peuting. decis. 3. nu. 9.* atque in his præcisis terminis *in rec. par. 7. decis. 153. num. 11.*

Neque obstat, quod fuerint aliàs Testes examinati, quia sententia fauorabilis in prima instātia pro Actoribus prolata fuit, ideoque ijs non est imputandum si meliorem
7 probationem tunc non parauerint, † sed cū postea succubuerint rationi, atque æquitati, congruit, vt nouas parent probationes, ex deductis per *Add. ad Buratt. dec. 23. num. 14. & per Add. ad Grego. XV. dec. 276. num. 8. Rota rec. par. 4. tom. 2. dec. 99. num. 13. Reuerendiss. Ninot Episc. Illerden. decis. 41. in fine, repetit. post Zuff. de legit. process. decis. 94. & in Auen. separationis thori 27. Nouembris 1669. §. absque eo coram Reuerendiss. D. meo Albergato Decano.*

Quæ autem dicebantur de subornatione vltra alias responsiones deductas per Informantes pro Albertinis, videbantur Dominis tolli tam inspecta qualitate duorum Sacerdotum, quorum alter etiam est regula-
8 ris, ex quorum attestationibus † futuræ probationis fumus desumitur, Summ. de Albertinis *num. 3.* vt ad rem ponderant *Alex. in l. iubemus num. 13. C. de iudicijs, Farinac. de test. qu. 65. num. 195.* quàm etiam inspecta persona pupillorum agentium, quibus etiam ex capite restitutionis in integrū omnibus ces-
9 santibus † esset semper permittenda noua probatio, vt ex Theorica *Innocentij in cap. auditis num. 2. & 3. de restit. in integrum* tradunt *Afflict. decis. 216. num. 2. Gabr. de test. conclus. 21. num. 47. Crauett. cons. 65. num. 3. vers. quarto respondeo, Rota coram Dunoz. iun. decis. 511. numer. 5. & 6.*

Et ita vtraque &c.

Altera ex sup. decis. est impressa par. 17. & est decis. 54. altera verò habetur sup. in hac eadem parte 223.

R. P. D. EMERIX.

Romana, seù Ianuen. hæreditatis.

Mercur. 27. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Audientia denegatur ei, qui per sententiam in iudicatum transactam condemnatus est, stante commissione causæ facta cum clausula *parito*, quæ impedit quo minus Iudex ante paritionem possit se ingerere in meritis causæ; Rursus deprædatio nauis, quæ neque ex testibus ad perpetuam rei memoriam probata est, illi adscribitur, qui se periculo maris exposuit, quia culpa suum debet tenere auctorem, & non alium.

SVMMARIVM.

1 *Sententia in iudicatum transacta pro veritate habetur.*
2 *Amplia eo magis conclusionem procedere si causa est commissa cum clausula* parito iudicato *supra num. 1.*
3 *Clausula* parito iudicato *operatur ne condemnatus possit audiri nisi prius doceat se integraliter paruisse.*
4 *Iudex mediante clausula* parito iudicato, *ante paritionem non potest se ingerere in meritis causæ.*
5 *Deprædatio non probatur ex testibus ad perpetuam rei memoriam examinatis.*
6 *Testes ad perpetuam rei memoriam examinati eo minus probant, si de publica voce, & fama deponunt.*
7 *Damnum ille sentire debet, qui periculo se exposuit.*
8 *Testes examinati in partibus lite pendente, & sine remissoria non probant.*

DECISIO CCCLV.

QVAMVIS hodie plura inuoluerentur à Scribentibus pro Francisco Bonino, & consortibus ad euertenda fundamenta resolutionis captæ sub die 19.* Februarij proximè præteriti, nihilominus Domini steterunt in decisis, quia omnibus obstat rescritum Signaturæ Iustitiæ cum clausula *parito*
1 *iudicato*, † quæ operatur, vt decretum Auditoris Cameræ confirmatum per binas sententias Rotales, mandans Tomasinæ consignari medietatem omnium bonorum hereditariorum q. Dominici in Inuentario descriptorum, & pro quibus ipsa tunc insteterat, vt in eius Summario dato dicta die
2 *num. 4.* † omninò pro veritate habendum sit iuxtà *Text. in l. res iudicata 207. ff. de reg. iur.*
3 adeovt non possint condemnati audiri, † nisi prius docto se integraliter paruisse, *ex Rot. coram Coccin. decis. 446. & decis. 1080. vtrobique num. 1. & coram Greg. decis. 566. num. 2.* alijsque in præcedenti decisione allegatis §. *Tùm de-*
4 *nique*, neque Iudex ante † facultatem habeat se

se ingerendi in meritis causæ; *Marescott. var. resol. lib. 1. cap. 87. num. 2. Martin. Andr. decis. 72. num. 8. cum seqq. C. dual. decis. 110. nu. 2. Amati Dunozett. decis. 991. num. 1. & in rec. decis. 123. pariter num. 1. par. 4. tom. 2.*

Et licèt stante hoc irrefragabili fundamento superfluum videatur iterum respondere eisdem exceptionibus nunc pro parte Francisci & consortum repetitis, tamen ad illas magis prosternendas Domini vltra alias responsiones singulis in præcedenti decisione datas, ex abundanti hodie addiderunt, perperam in controuersiam deduci restitutionem argentorum, sub prætextu, quod illa fuerint de consensu Tomasinæ transmissa ad Ciuitatem Ianuæ, & in mari deprædata; quia de consensu Tomasinæ nullibi constat, imò contrarium potiùs apparet ex inuentario, in quo Paulus Baptista fatetur se illa iam ante transmisisse ad d. Ciuitatem, nec dicit, vt exaduerso supponitur illa adhuc reperiri ad Ostia Tiberina, prætetito Summ. num. 1. Asserta verò deprædatio
5 non benè probatur † ex attestationibus duorum testium inductorum ad perpetuam rei memoriam lite pendente, & sine citatione
6 partis, † attestantium solummodo de publica voce, & fama, vt quotidie similibus respondet *Rot.* & signanter *coram b. me. Bichio decis. 527. num. 7. & in rec. decis. 120. nu. 4. par. 12.* & in omnem casum ista deprædatio cederet
7 damno ipsiusmet Pauli Baptistæ, † qui sua sponte, & culpa illa argenta periculo maris exposuit, iuxtà regulam, de qua in *leg. quod quis ex sua culpa ff. de reg. iuris, & in cap. damnum eod. tit. in 6.*

Prout nec minus constat Tomasinam habuisse suam portionem mobilium vsualium domus ex depositionibus aliorum testium pariter sine citatione partis, ac lite pendente sine remissoria in partibus examinato-
8 rum, † qui propterea nihil probant, *cap. 2. extra de test. vbi glos. in verb. admonendus, Farin. de testibus quæst. 72. num. 1. Ciriac. contr. 287. n. 2. & Rot. in rec. decis. 8. num. 17. par. 12.* aliisque concordan.

Cæterùm non fuit controuersa compensatio scutorum mille monetę Ianuæ, & aliorum scutorum centum monetæ Romanæ, necnon ratæ expensarum funeris ad formã decreti A. C. & præcedentis decisionis, cum qua in reliquis Domini transierunt.

Vtraque parte informante.

Altera decisio præsentis causæ est impressa supra in hac eadem parte, vbi est in ordine decis. 235.

R. P. D. TAIA.

Romana Census.

Mercurij 27. Iunij 1674.

ARGVMENTVM.

Validus declaratus est census, mediante tamen Sanatoria Pontificis, qui creatus erat sine pecunia numerata cum solo mandato creditoris S. Monti Pietatis directo, quia illicò pecuniæ exactæ, seu potiùs in libro eiusdem Montis in creditum censuarii descriptæ; vt propterea pro illius sanatione arbitrium sit concessum non à tempore gratiæ, sed ab ipsa die impositionis eiusdem census.

SVMMARIVM.

1 *Census contractus cum mandato directo Ministris S. Montis Pietatis, sanatione à Papa commissa arbitrio Rotæ remanet validus, & quando sup. à princip. decis. & per tot.*
2 *Census numeratio requisita à Piana Constitutione dicitur pro forma, cui per æquipollens satisfieri non potest.*
3 *Mandatum directum ministris S. Montis vti reuocabile, & sæpè reuocatum in constitutione census, non æquipollet pecuniæ numeratæ.*
4 *Mandatum de soluendo directum S. Monti Pietatis, licet factum sit, potest tamen ipse creditor exigere.*
5 *Cedula Bancaria æquipollet, sed vix æquipollet pecuniæ numeratæ in constitutione census requisitæ.*
6 *Cedula Bancaria, seù apocha idonea ideo in constitutione census suffragari à B. Pio declaratum est, vt periculis occurratur.*
7 *Sanatoriam census contracti prauio mandato S. Montis realiter impleto arbitrio Rotæ commissa concedi non posse, nimis aspera videtur opinio.*
8 *Clausula* Arbitrio Rotæ *apposita in sanatione census, non tollit ius Parti ex nullitate quæsitum, maximè post acceptationem in iudicio factam.*
9 *Arbitrium tunc non intrat propter nullitatem in iudicio deductam, si etiam sit subsecuta sententia, alioquin secus.*
10 *Sanatio quatenus concedenda an à die celebrati contractus, vel commissionis obtentæ super sanatione prædicta, & num. seqq.*
11 *Census reformatus valet vt nunc, non autem vt tunc.*
12 *Census sanatus retrotrahitur ad diem celebrati instrumenti.*

DECISIO CCCLVI.

CONSTANTIA Tutrix Iosephi sui filii indigens pecunia pro concludenda cõcordia in quadam lite vendidit Angelo annuum censum scutorum 65. pretio scutorum 1300. habuitque ipsa mandatum à dicto Angelo, directum ministris Sac. Montis Pietatis pro solutione d. summæ iuxtà Instrumentum 29. Decembris 1657. pecunia conuersa fuit in libris Sacri Montis de nomine Angeli in nomen Constantiæ Tutricis, & Iosephi, & ibidem deposita pro concordia suprascripta die 3. Ianuarij 1658. sed longè posterius euanescente Concordię spe cum consensu Angeli creditoris census 24. Iulij 1658. d. pecunia soluta fuit ipsi Tutrici,

ci, quæ in alias causas, & alia debita Iosephi illam conuertit, vt in libris Montis. Orta hinc lite de censu, & illius validitate ad Constitutionem Beati Pij V. eo quia verè pecunia non fuit numerata præsentibus testibus, & Notario in actu celebrationis instrumenti, A.C. mandatum exequutiuum nihilominus concessit contra debitorem pro fructibus censuarijs, sed Signatura suspendit exequutionem, & Causam commisit cum clausula *si quid exequendum*; Vnde creditor supplicauit Sanctissimo mandari mihi, vt præuia sanatione, quatenus opus sit, prætensæ nullitatis arbitrio Rotæ, provt iuris esset, ad vlteriora procederem, & Sanctissimus mandauit procedi vt petitur, propositoque de more dubio, An intret arbitrium, & mandatum A.C. sit exequendum, Domini responderunt intrare Arbitrium, & de reliquis aliàs videndum.

Et quidem ad Arbitrium ipsum, vltrà *Marches. de Commiss. cap. 2. tit de Signat. Gratia num. 480. par. 1.* adducta, & admissa fuit *decisio Farfen. Census 4. Maij 1672. coram Reuerendissimo*
1 *D. Albergato Decano §. hac circumstantia*, † quæ visa est quadrare in hoc puncto.

Obijciebat vnus ex Dominis se non approbasse decisionem illam Farfen. vti contra formam in Constitutione præscriptam, nec placere sibi rationem æquipollētiæ pro implemento formæ, cùm Constitutio re-
2 quirat numerationem pro forma, † cui non potest per æquipollens satisfieri, *Cenc. qu. 48. num. 36. & quæst. 50. nu. 18. Rota decis. 495. nu. 8. par. 14. rec.* Nec videbatur æquipollens huiusmodi mandatum directum Ministris Sacri
3 Montis, † vti reuocabile, & sæpè reuocatū,
4 itavt creditor ipse præexigere possit, † vt dixit *Rota d. decis. 495. n. 10.* vix æquipollente
5 Cedula Bancaria † apud *Cenc. d. quæst. 50. n. 14. & d. nu. 18. versic. neque obstat*, & ex ipso Beato Pio in declaratione Constitutionis suæ
6 ad Siculos, vt periculis occurratur † permissa apocha, siue cedula bancaria idonea, vt *in §. denique vt periculis*.

Quæ tamen nimis aspera visa sunt communiter Dominis, maximè ad sanationem
7 arbitrio suprascripto, † vt etiam videbantur *D. de Luca* iam cōsulenti pro contraria Parte *tit. de Censib. discurs. 4. num. 6. lib. 5. & Rota in vtrinque alleg. decis. 256. ex num. 8. par. 9.*

Obijciebat iterum ille de re non integra, & iure quæsito debitori non tollendo per
8 Gratiam, † & multò minùs per arbitrium, præsertim postquam opposuerat, cum declaratione exequutæ deliberationis apud *ipsum D. de Luca discurs. 3. n. vlt. Rota coram bo. me. Verospio in Baren. Census 4. Iulij 1663. §. si quidem arbitrium*, & generaliùs *Grat. discept. 521. ab initio. Rota dec. 555. num. 8. par. 12.*

Sed Dominis vt supra visum est in supradictis decisionibus ideò non placuisse Rotæ
9 intrare arbitrium, † quatenus nullitas non solùm fuit in iudicium deducta, sed etiam duæ sententiæ præcesserant, quæ omnia desunt in casu præsenti.

Demum obijciebat ille de sanatione, an declaranda esset ab Instrumento Census 29.
10 Decembris 1658. aut à commissione Pontificis præsentata 6. Octobris 1673. provt
11 Census reformatus valet vt nunc, † non vt tunc, *Costa conuent. clausul. 102. nu. 6. cum allegatis, D. de Luca d. discurs. 3. num. 4. versic. Quibus addebam*.
12 Tandem pro retrotractione † ad diem Instrumenti creationis Census senserunt pariter Domini ex *d. decis. Farfen. Census §. firmato igitur, & §. hac circumstantia*, & addebant vt in puncto *dec. 614. nu. 10. coram Bichio*.

Cæterùm an mandatum sit exequendum ex alia validitate, vel inualiditate cōtractus, ex mutatione causæ assignatæ, & enunciatæ in Instrumento Census, ex suprascripto facto DD. substitere deliberantes.

Et ità vtraque &c.

R. P. D. T A I A.

Romana Saluiani.

Mercurij 27. Iunij 1674.

A R G V M E N T V M.

Ad excludendum Saluianum excipiebatur de qualitatibus personæ creditoris, quæ licèt concurrere visæ sint ex illius admissione à superiore facta, ex approbatione semel obtenta, quæ ritè, & rectè processisse præsumendum est, atque etiam ex eo, quod cum in aduocatione causarum consisterent, illa requirebat doctrinam, non doctoratum; Attamen quia hæc omnia dicuntur esse de iure tertij, ideo admissa non sunt.

S V M M A R I V M.

1 *Legitimitate personæ semel probata, habetur ac si quis de legitimo matrimonio natus fuisset.*
2 *Ciuis, & Nobilis Romanus dicitur qui extractus fuit vnus ex Capitibus Regionis eiusdem Vrbis.*
3 *Doctoratus non acquisitus à publica, & approbata Vniuersitate non suffragatur.*
4 *Aduocati debent examinari à Doctoribus, & eorum iuramento approbari, & nu. 6.*
5 *Aduocatus debet esse literatus.*
6 *Aduocatus debet studuisse saltem per quinquennium.*
Doctor, & Aduocatus debent iuramento aliorum Doctorum esse approbati num. 6.
7 *Doctrina occasione si aliquid sit concessum, vel factum, potest reuocari, si constat de defectu literaturæ.*
8 *Approbatus ad aliquod munus, præsumitur ritè, & rectè approbatus.*
9 *Approbatus semel, non tenetur suam habilitatem alibi iustificare.*
10 *Aduocatus no reperitur iure cautum, quod debeat esse laureatus, & num. seq.*
11 *Aduocati officium requirit solam doctrinam, non doctoratum.*
12 *Exceptio de iure tertij non admittitur.*

DECISIO CCCLVII.

SA. me. Vrbanus VIII. pauperum persona-
rum votis, eisdem de aliquo Aduocato,
per quem earum causæ agi, & defendi vale-
rent prouidere intendens, motu proprio of-
ficium, quod Octauius nactus erat, & obti-
nebat suppressit, & vnum officium Aduo-
cati pauperum nuncupandum Vrbis, quod
pro tempore obtinens Ciuis Nobilis Ro-
manus, ab Vrbis Præfecto nominari, & pau-
perum, & miserabilium personarum ad se
recurrentium Causas agere, tueri, ac de-
fendere debeat, cum omnibus priuilegijs
similibus Aduocatis competentibus erexit,
& pro eius dote, & obtinentis congrua sub-
stentatione, officium prædictum eidē Octa-
uio, de cuius fide, præstantia, doctrina, pie-
tate, & integritate confidit, concessit 22.
Octobris 1632.

Octauius, orta quadam lite, supplicauit
pro reductione in pristinum d. officij, &
impetrauit sub conditione, vt assignaret
annuum redditum scut. 130. super quibus-
dam domibus, & successorem sibi in officio
Aduocati huiusmodi pro immediata suc-
cessione nominare valeret, pariter impe-
trauit 31. Maij, ex sequenti instrumento exe-
cutus est prima Septembris 1644. & deindè
Testamento tres nominauit ordinatos, si
quis non vellet, aut non posset accipere,
primumque Petrum filium proprium, &
sic nominationem admisit Eminentissimus
D. Cardinalis Vrbis Præfectus 25. Nouem-
bris 1670. Petrus verò Saluiano interdicto
agit, contra domum à Puellis mendicanti-
bus possessam, quam Ascanius earum Col-
lector publica subhastatione comparauit ex
bonis Octauij compensato censu, & alijs
Octauij debitis persolutis.

Excipiebatur de requisitis à Petro non
probatis, & primo de emissa nominatione
non edito testamento authentico, quæ ta-
men satis constitit Dominis ex ipso testa-
mento Octauij, eiusque approbatione in
ipsa nominatione à Præfecto admissa.

Secundo de Paternitate Octauij, & filia-
tione Petri adhuc probanda, quæ & satis
constitit ex ipsa nominatione, & admissio-
ne, vt supra, & priùs probata, & approba-
1 ta eius legitimitate, † ac si de legitimo ma-
trimonio natus fuisset, *decis. 18. num. 2. & 3.
par. 13.* superaddita ampliore facultate no-
minandi personam sibi bene visam.

Tertiò de qualitate Ciuis nobilis Roma-
2 ni, † quæ etiam satis superque visa est Do-
minis in attestatione Scribæ S.P.Q.R. quod
Petrus fuerit extractus ex vrna, ductis sorti-
bus, Caput regionis Parionis pro solito tri-
mestre, & pro alio quoque confirmatus.

Quarto de sufficientia Petri, per quem
Causæ agi, & defendi valeant, atque Cau-
sas agere, defendere, & tueri debeant, vt
supra, cùm Petrus nec esset Iuris Doctor,
neque talis nominatus ab Octauio patre
nominante, qui proindè prouidit in euen-
to che Pietro non potesse, ò non volesse
accettare, & priuilegium, quod informan-
tes pro Petro deducebant, dicebant adeam
3 thelam tantùm deduxisse, † quod replicaba-
tur ab altera Parte. vti non acquisitum in
publica, & approbata Vniuersitate contrà
formam Constitutionis Pij Quarti, & re-
centis *Decreti Sacræ Congregationis Concilij 22.
Iulij 1673.*

4 Cùm enim Aduocati † debeant examina-
ri à Doctoribus, vt *l. nemini 11. C. de Aduo-
cat. diuers. iudiciorum,* apparet, quod Aduoca-
5 tus debet esse † literatus, ad *Bart. ad d. §. po-
stulare l. prima ff. de postul. num. 2. cum allegat. cõ-
tra gloss. exponere d. § postulare, sed iuxtà gloss.
qui ex se sub init. Auth. de d. iudic.* quinimò de-
6 beat saltem † studuisse per quinquennium,
& iuramentis Doctorum esse approbatus
&c. apud *Felin. in cap. scifcitatus de rescript. nu-
mer. 11.* vbi plura notatu digna de Nicolao
de Neapoli *d. num. 11. vers. vnde refert, & D. de
Luca de praeminent. disc. 35. num. 14.* ita vt actus
occasione literaturę, posset reuocari, si con-
7 stet † de defectu literaturæ illius, qui puta-
batur doctus *Bart. apud Felin. d. cap. scifcita-
tus d. num. 11. vers. & nota quod actus.*

DD. autem visum est ad verbum, eo ip-
so, quod Præfectus Vrbis, ad quem spectat
approbare personam eligendam, electum-
que ad hoc munus Aduocationis approba-
8 uerit Petrum, † præsumi id fecisse ritè, &
rectè, & cum iustificationibus opportunis,
9 eo ipso quod fuit admissus, † non teneri
suam habilitatem alibi iustificare, ne huius-
modi prætextu ei veniat retardanda immis-
sio, præsertim quod non sit iuris illius, qui
ad dictum munus debet electum admittere,
& approbare, & nihilominus vllibi in Iure
10 cautum reperitur, † quod Aduocatus ne-
cessariò debeat esse laureatus, dum pro Ad-
11 uocati officio sola reperitur doctrina † non
doctoratus; adeoque vti exceptionem de
12 iure tertij † esse reijciendam, *decis. 93. n. 17.
par. 7. & coram Cardinali Celso decis. 05. & 186.
vtrobique num. 8.*

Excipiebatur quoque ex instrumento de
actione incompetente, & ex eo quod Octa-
uius assignauerat certam domum in dotem
officij, vt in d. instrumento 1. Septemb. 1644.

Sed visa est competens, cum in dicto in-
strumento non solùm pro dote officij ... de-
stinata certa domus, sed etiam generaliter
obligata fuerint omnia bona pro domo as-
signata iuxtà clausulam, Pro quibus omni-
bus, & singulis, &c. & cum obligatione Ca-
merali ad notissima iura.

Et ita vtraque &c.

R. P. D.

R. P. D. MATTÆIO.

Vrbeuetana releuationis indemnitatis.

Veneris 1. Iulij 1674.

ARGVMENTVM.

Diuisio; Deliberatio, & Præscriptio in hac decisione plurimum continentur; Prima, vt etiam sine scriptura probetur, solis argumentis, & coniecturis; Altera, quod resultet ex diuturna possessione deliberatarij, & ab illius assertione, quod bona ex deliberatione acquisiuerat; Tertia demum, quod excludatur ex negatione debiti à debitore facta, ex qua etiam remouetur quæcumque solutionis præsumptio.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ resultat si non docetur deficere requisita vulg.* decis. Caputaq.

2 *Actiones personales æqualiter diuiduntur inter hæredes.*

3 *Hæredum vnus soluens totum, recuperat suam partem ab alio cohærede.*

4 *Diuisionem ad probandam, non est necessaria scriptura.*

5 *Diuisio probatur præsumptionibus, & argumentis.*

6 *Deliberatio probatur ex venditione à deliberatario facta, cum expressione quod bona ad ipsum vigore deliberationis deuenerant.*

7 *Deliberatarij diuturna possessio facit deliberationem dici fuisse effectum sortitam.*

8 *Præscriptio ex actibus iudicialibus remanet interrupta.*

9 *Fides mala resultat ex actibus iudicialibus, etiam contra hæredes.*

10 *Petens certam quantitatem, non ideo fatetur se non esse creditorem in alia.*

11 *Satisfactionis præsumptio excluditur, si debitor debitum negauit.*

12 *Clausula* tenoris *probat productionem fuisse realem.*

13 *Monitorium præsumitur emanatum in causa de qua agitur, si de alia non docetur.*

14 *Pluralitas causarum non præsumitur, nisi contrarium probetur.*

15 *Substitutio facta duobus si sine filijs decesserint, remanet purificata per obitum vltimi instituti sine filijs decedentis, amplia vt num. seq.*

16 *Pluralitas in fideicommissis resoluitur in singularitates, etiam si adsit persona prædilecta, quæ videatur excludere substitutum*

Quoties ille caret titulo, & iure succedendi grauato, ibidem.

17 *Fideicommissum requirens altiorem indaginem, non admittitur contra hæredem testamentarium.*

18 *Bona fideicommissi possunt alienari pro dissoluendo ære alieno testatoris.*

DECISIO CCCLVIII.

FVIT per sentētiam coram A.C. dictum condemnandum Iulium hæredē Constantiæ pro contributione medietatis census impositi à Petro Iacobo cum fideiussione Polidori, qui pro sua indemnitate subhastare fecit prædium nuncupatum Poggiocaue in communi diuisione cum Constantia Sorore Dianiræ obuentum ex bonis d. Petri Iacobi census debitoris, & patris communis; At quia sententia transitum fecit in iudicatum præuijs tribus decisionibus sub die 12. Aprilis 1671. 5. Februarij 1672.* & 30. Ianuarij 1673. coram Reuerendissimo Albergato Decano editis, responsum fuit constare de re iudicata, & vltimo loco commissa mihi causa appellationis cum clausula *Alteri, qui ad legitimam,* & illius virtute dato dubio, An esset procedendum ad vlteriorem executionem rei iudicatæ, & proposita causa, informante tantum Monaldo D. Dianiræ hærede ex iisdem rationibus in tot decisionibus in trutinam reuocatis, affirmatiuè cōclusum fuit.

Rei iudicatæ subsistentia manifestè visa

1 fuit, dum validitas † nec controuertitur, nec docetur deficere requisita in *decis. Caputaquen. decis. 262 par. 2.* & iustitia patet, ex quo tam sententia A. C. quàm Rotalis condemnant hæredes Constantiæ ad soluendum ratam census hæreditarij, quem Dianira coacta fuit integram soluere per subhastationem prædij, de quo agitur: Etenim tam Dianira, quàm Constantia fuerunt cohæredes Petri Iacobi patris census impositoris, & vti etiam hæredes, iuxta *text. in l. pro hæreditarijs C. de*

2 *hæred.* † & personales actiones inter se diuidere debent, & quando cohæres soluit par-

3 tem ad alium cohæredem spectantem † non priuatur actione illam repetendi contra aliū cohæredem *in l. 3. C. de neg. gest. l. hæredes 25. §. contra ff. fam. hercisc. Grass. in §. hæreditas qu. 12. num. 17. Surd. cons. 415. num. 14. Olea de cess. tit. 4. quæst. 6. num. 18. Rota decis. 58. num. 1. coram Durano.*

Aduersus hanc rem iudicatam in præteritis disputationibus quatuor optimè opponebantur; Primum quod de diuisione non constaret; Secundum quod subhastatio non probatur ex actis, & quod ineffectuata remanserit; Tertium, quod obstet præscriptio, seù præsumpta solutio; & quartum denique fideicommissum, quod fauore eiusdem Iulij filij Constantiæ purificatum prætendebatur, quæ tamen nullo modo obesse posse DD. responderunt. Et super primo obiecto dictum fuit diuisionem probari per Testes formiter examinatos, quorum dicta adminiculantur ex interpellatione de anno 1595.

4 per Dianiram facta, vt in Summ. *num. 7.* † dū ad illam probandam non est necessaria aliqua scriptura, *l. non adeo, vbi Bald. & Salicet.*

5 *C. fam. hercisc.* & ad illam probandam † sufficiunt præsumptiones, & argumenta, *Gloss. in l. penult. C. Commun. diu. num. 3. & seq. lib. 3. Gratian. discept. 951. num. 30. & seqq. Rota coram Buratto decis. 709. num. 10.*

Nec secundum obiectum non verificatæ deliberationis fuit consideratum sufficiens ad

ad impediendam rem iudicatam, dum multa concurrebant suadentia d. deliberationis effectuationem, quæ resultat tam ex publico documento deliberationis secutæ corã Gubernatore Vrbis Veteris, vt in Sum. *num.2.* Tùm etiam ex venditione à deliberatario
6 facta de aliqua portione huius prædij † cum expressa, & indiuidua mentione, quod ad ipsum d. prædium peruenerat virtute antecedentis deliberationis, Summ *nu.8.* vt egregiè ratiocinatur *Posth. de subhast. inspect. 53. nu. 47.* Tùm demum quia Monaldus obtinuit mandatum, & pignora deliberari contra hæredes d. deliberatarij pro residuo prætij d. deliberationis, vt in Summ. *num.9.* & quando etiam ista non adessent, tamen deliberatio controuerti non potest, quod non
7 fuerit suum effectum sortita, † dum adest diuturna possessio deliberatarij, & his extãtibus adiudicatio, & translatio dominij prçsumenda venit, *Posth. inspect. 45. num. 25. inspect. 65. num. 60. Rota coram Seraph. dec. 24. num. 24. & dec. 907. nu. 9. coram Dunozetto, & in Romana Fideicommissi de Pinis 16. Iunij 1659. §. pront, coram etiam Eminentissimo Cardinali Cerro.*

Multoque minus tertia exceptio præscriptionis, & prçsumptæ solutionis habita fuit in consideratione, quia Dianira post euictionem passa, statim interpellauit sororem, vt in Summ. *num.7.* & deindè per plures annos litem prosequuta fuit contra creditorem deliberatarium, vt in Summ. *num. 10.* & de anno 1615. monitorium exequi curauit cõtra Iulium filium, & hæredem Constantiæ
8 suæ sororis, Summ. *num.4.* † Qui actus iudiciales sunt valdè proprij ad interrumpendã omnem, & quamcumque præscriptionem, *Adden. ad. Gregor. XV. decis. 467. num. 15. Rota in recent. decis. 304. nu. 13. par. 12.* quia sunt suffi-
9 cientes † inducere malam fidem etiam contra hæredes, *Gabr. de præscript. concl. 5. num. 1. & sequen. Honded. cons. 82. n. 47. & seq. lib. primo, Add. ad. Greg. XV. decis. 249. num. 6. Rota apud Posth. de subhastat. decis. 119. num. 3.*

Hinc nec præsumptam satisfactionẽ suadere potest, quod sicuti de an. 1623. & 1625. Dianira petierit aliud creditum ita potuisset, si verè creditrix fuisset istud etiam petere; Quoniam hoc creditum non poterat amplius controuerti, quod iam assecuratum fuerat mediantibus reiteratis interpellationibus antea factis, vltra quod inconcussum est, quod dum quis simpliciter petit certam
10 quantitatem ab aliquo sibi debitam, † non propterea induci debet, quod ille fassus fuerit se non esse creditorem in alia summa ex alia causa prouueniente, *§. fin minus instit. de action. Cyriac. contr. 225. num. 19. Rota decis. 45. n. 22. par. 7. recentior.* Attamen in casu, de quo agitur omnis satisfactionis præsumptio excluditur, dum ipse debitor debitum negauit, vt in Summ. *num.* 2. per quam dene-
11 gationem † ab ipso debitore factam tollitur præsumptio satisfactionis, *Rota decis. 284. n. 4. & sequen. par. 9. rec.*

Nihil prorsus releuante, quod d. monitorium anni 1616. non fuerit reproductum, ex quo non inuenitur nec emanatum in hac causa. Reproductio enim negari non potest, dum Notarius expressè rogatus de reproductione reali facta per Cursorem per illa verba ibi „ Quod mihi Notario tradi-
12 dit, & consignauit tenoris &c. † *Sum. num. 2.* quæ clausula tenoris &c. probat realem reproductionem, *decis. 165. num. 15. corã Bichio, & aduertit 3. decis. coram Reuerendiss. Decano §. primo feriens,* negatumque fuit à Iulio, vt
13 dictum est supra, † Quodque emanauerit in hac causa optimè probatur pluralitatem
14 causarum † non præsumi nisi contrarium probetur, *l. qui habebat ff. de reb. dub. Gratian. discept 824. num. 47. Greg. decis. 311. num. 2. & coram Merl. decis. 540. num. 6.*

Denique vltima exceptio fideicommissi minus obstare visa fuit, attento quod Dianira, & Constantia fuerint reciprocè substitutæ, & in casu obitus sine filijs fuerint proximiores de familia vocati. Itaque cùm facto cesserit Constantia, relicto Iulio, adhuc Dianira superstite, quæ sine filijs decessit instituto sibi hærede Monaldo proximiore de
15 familia, † substitutio in hac parte aperta fuit proximioribus per resolutionem pluralitatis in singularitatem, ad celebre responsum *Papiniani in l. hæredes mei §. cum ita ff. ad Trebell.* quod amplexa etiam fuit *Rota in diuers. decis. 904. per tot. par. prima, & in Romana Fideicommissi 14. Iunij 1669. §. primo, & sequen. coram Reuerendiss. Albergato Decano.*

Quæ habent locum etiamsi existat Iulius, qui vt prætenditur tamquam persona prædilecta in omnem portionem succedere de-
16 beat, † præsertim dum versamur in fideicommisso iuris accrescendi coniuncto, quia ipse Iulius caret titulo, & iure succedendi grauato, dum Dianira Monaldum hæredem instituit, *Honded. cons. 65. num. 28. versic. 3. & num. 29. lib. 2. Rota Interamnen. fideicommissi prima Februarij 1668. coram Eminentiss. Cardinali Carpineo Prodatario,* & eo libentius DD. in hanc sententiam venerant, quia Monaldus est Actor, & vti proximior habet assistentiã à testamento Dianiræ, ex quo sibi defertur
17 hæreditas, † & in ea excluditur fideicommissum altiorem indaginem requirens, *Argel. de legit. contrad. qu. 2. art. 5. nu. 16. & sequen. Rota in rec. dec. 94. nu. 10 par. 8.*

Vltimo etiam loco animaduersum fuit agi de debito ipsiusmet fideicommissi, pro
18 cuius solutione † bona hæreditaria quamuis eius fideicommissi vinculo obnoxia possunt ad instantiam creditorum subhastari, *l. filius fam. §. diu. il secondo ff. de leg. primo, Peregr. de fideic. art. 40. nu. 18. Rota decis. 105. num. 20. coram Bichio.*

Et ità resolutum fuit, vnica tantùm parte informante &c.

Decis. 22. sup. est in eadem causa, prout etiam aliæ decis. 16. Iunij 1677. 19. Ianuarij, & 1. Iulij 1678. cor. R.P.D. Taia.

R. P. D. TAIA.

Romana Dotis.

Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM.

De dote constituenda tractatur, itavt illius congruitas reguletur secundum tempus dotationis, & augeri debeat, vbi filiorum numerus fuit diminutus; Cùmque ex bonis fideicommissi assignanda foret, ex eis omnibus deducendam esse deciditur, habita tamen ratione fructuum, & bonorum fructiferorum pro qualitate patrimonij.

SVMMARIVM.

1 *Dotis congruitas regulari debet secundum tempus dotationis.*
2 *Dotes augeri debent, vbi filiorum numerus fuit diminutus.*
3 *Fratres excludunt a successione sorores siue vigore substitutionis, siue etiam ex statuto.*
4 *Frater non tenetur dotare sororem de proprio, nisi in subsidium.*
5 *Dos vigore* Auth. res quæ *detrahitur ex omnibus bonis fideicommissi.*
6 *in Diuisione si vnius pars superaugeri, vel prægrauari videbitur, supplementum quoque alteri tradi, vel ab eo recipi debet.*
7 *Dotis in assignatione haberi debet ratio fructuum, & bonorum fructiferorum pro qualitate patrimonij.*
8 *Transactio non præiudicat prætensionibus in ea præseruatis.*

DECISIO CCCLIX.

EX facto recedẽdum à decisis altera tantum Parte informante in hac ipsa Romana Dotis coram *R.P.D. Royas decis.* 375. etiam confirmata vtraque Parte informante 8. Martij 1649. ea decisione in volumine prætermissa, Dominis hodie informante quoque vtraque Parte Caroli fratris, & Isabellæ sororis visum est, quatenus tempore dotationis Isabellæ quinque fratres essent ad fideicommissum vocati, vt in fine decisionis, cùm hodie videantur fuisse quatuor vti excepta Portia (postea Maria Innocentia Monacha) tunc adeoque quinta parte Isabellæ ad quartam conformata, etiam ad rationem decisionum, cùm dotis congruitas
1 regulari † debeat secundum tempus dotationis, *d.decis.* 375. *num.* 6. *& in alia decis.* 8. *Martij* 1649. *§. & licet, cum allegatis, maximè decis.* 518. *num. vltimo, confirmata in decis.* 538. *num. primo par.* 3. *recent. & coram Merlino decis.* 249. *num.* 19. *& coram Bichio decis.* 366. *num.* 17. itavt dimi-
2 nuto numero filiorum † augendas esse dotes adijciatur *in d.decis.* 8 *Martij* 1649. *sub d. §. at licet, ex alijs coram Merlino d.decis.* 249. *n.* 21.

Vno ex Dominis in vanum laborante adhuc pro numeratione quinque fratrum, vti parte Portiæ commodo masculorum, vel masculorum etiam hæredum vacante, cum præoccupatum etiam fuerit in d. decisione 8. Martij 1649. portiones fratrum præmortuorum acquisitas videri fuisse super-
3 stitibus, † non solùm ex substitutione reciproca, sed etiam ex Statuto Vrbis, eoque
4 magis, quo fratres † non teneantur de proprio dotare sorores, nisi in subsidium, *in d. decis. §. nec dicatur.*

Quoniam *Auth. res quæ C. Comm. de legat.*
5 locum † sibi vindicat in omnibus bonis fideicommissarijs *in d.decis. seq. §. Quoniam à verf. Perperam autem Peregrin.* vbi magistraliter responderi omnibus contrarijs, dicitur *in decis. sub d. §. Quoniam præd Auth.* magistraliter contra magistros ipsos, si perperam Peregrinus.

Cùm autem *in d.decis.* 375. *num.* 5. *à versic. Itaque licet Isabella* statutum fuerit fideicõmissum Camilli pro rata Andreæ patris Isabellæ, atque ita quinta parte in summa pecuniaria certa, DD. etiam pro quarta recesserunt ab ijs decisis, maximè vti fundatis in eo, quod vix faterentur Informantes pro Hyacinto, & in ipsa *decis.* 375. *num.* 5. *versic. Itaque*, licèt etiam Hyacintho tantùm informante conclusa, & statuerunt ipsam quotam fideicommissariorum bonorum, atque ita trientem, seù quartam partem cõmuni diuidundo postea discernendam.

Nulla habita, vel habenda ratione dictæ æstimationis in dd. decisionibus, vti neque iustificatæ, neque conuenientis decisioni, ratisque portionibus bonorum corporaliũ, & corporum ipsorum, excepto si vnius pars
6 pregrauari videbitur, † nec inuicem certa pecunia alteri condemnando, iuxtà §. *quadam actiones in fine, instit. de action.*

Habenda quidem omni ratione fructuũ tùm ad obligationem Caroli in instrumen-
7 to dotali 25. Ianuarij 1645. † tùm etiam ad qualitatem bonorum fructiferorum in ipso instrumento declaratorum ab initio ibi,, De bonis tamen prouenientibus ex fideicommisso eiusdem Caroli.

Cæterum ad aliam partem dubij, an potius obstet transactio tanto dd. decisionibus posterior 19. Maij 1653. & illius instrumentum, in quo Isabella Vidua prioris mariti, renupta secundo, & Hyacinthus concordarunt super dote cum solemnitatibus statu-
8 tarijs, DD. responderunt non obstare, † quia sunt clausulæ præseruantes,, Senza pregiuditio però delle ragioni, che alla Signora Isabella competono contro li Signori Carlo, & Ignatio suoi fratelli, e particolarmente contro il Signor Carlo per supplemento delli scudi 6000. da esso contribuitigli &c. & non s'intenda, nè sia acquistata ragione alcuna alli Signori Carlo, & Ignatio fratelli &c.

Et ita, vtraque &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Pisauren. Indulti.

Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM.

Supplicatum est Pontifici, vt Vidua, cui fuerat à Testatore vsusfructus relictus, amittendus, si ad secundas transiisset nuptias, impunè posset, illas contrahendo, eundem vsusfructum retinere, cuius articuli cognitio Rotæ demandata, æquè fuit pro nouis nuptijs, ac pro retentione resolutum, tam ratione publicæ vtilitatis, quàm causa matrimonij respicere dicitur, quàm etiam quia interesse substitutorum visum est secundarium, & tamquam incertũ, & non de facili quæsitum a Pontifice dispensandum.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonia Principum, & Regum dicuntur continere causam publicam, secus verò coniugia particularium personarum.*

2 *Dispensationes super voto castitatis, aliorumque impedimentorum conceduntur in matrimonijs Regum, & Principum, quæ in alijs coniugibus negantur.*

3 *Matrimonium Viduæ non ita respicit publicam vtilitatem, quæ oritur ex matrimonio Virginis.*

4 *Matrimonium etiam in genere sumptum, nemo dubitat esse causam publicam.*

5 *Matrimonium est principium, & fundamentum immortalitatis humani generis.*

6 *Filiorum procreatio redundat in vtilitatem rei publicæ, cui maximè interest ciuitates hominibus impleri.*

7 *Homo non tantum patri, sed etiam Reipublicæ nascitur.*

8 *Testatorum voluntati, vt per causam publicam derogetur, illa debet primariò, non secundariò, continere publicam vtilitatem, & num. seqq.*

9 *Causa publica dicitur, quæ licet bonum particulare respiciat, illud tamen redundat in bonum totius.*

10 *Matrimonium dicitur esse quid spirituale.*

11 *Vidua retrahens se à secundis nuptijs timore amittendi vsumfructum sibi à viro relictum, iustum metum habere dicitur.*

12 *Papa potest derogare voluntati defunctorum impedientium libertatem matrimonij, quamuis conditiones ab illis iniunctæ, non sint aliquo iure prohibitæ.*

13 *Vsusfructus amissio si per gratiam Põtificis alicui præseruatur, illa non dicitur noua acquisitio, sed prioris continuatio.*

14 *Papa non solet, nec debet cum tertij præiudicio gratiam concedere.*

15 *Mulier quadragesimum sextum agens annum generare potest, & vid. num. seqq.*

16 *Partus mulieris quinquagenariæ, & vltra mirabilis est, & raro contingere solet.*

17 *ex Contingentibus de rarò nec iura constituuntur, neque controuersiæ determinantur, vide nu. seqq.*

18 *Filij nati post quinquagesimum annum ætatis matris, licet rarò naturaliter, tamen contingere solet & num. 19.*

19 *Euentus licet rarò, sed naturaliter contingentes, regulantur secundum iura communia.*

20 *Mulieres plures sterilitatem passæ cum primo viro, postea cum altero fuere fœcundæ, & quidem numerosæ sobolis.*

21 *Rota non disputat dubia in abstracto, sed in concreto, & ideo apponit verba in casu, & ad effectum de quo agitur.*

22 *Rescripta Principum interpretantur à precibus illis porrectis.*

23 *Vsusfructus Patris non potest dici præseruatus, si acquisitio bonorum in filijs fuit denegata.*

24 *Subreptio non inducitur ex taciturnitate eorum quæ sunt mere contingibilia.*

25 *in Dispensationibus etiam respectu tertij non attenduntur præiudicia secundaria, & consequutiua.*

26 *Pater tenetur tradere dotem filiæ secundo nubenti.*

27 *Gratia Principis, cuius intuitu fuit etiam deuentum ad executionem actus, eo magis firma remanere debet.*

DECISIO CCCLX.

DECESSIT Ludouicus Barberius instituta hærede Francisca Vxore sub conditione viduitatis seruandæ, cui post obitum substituit ipsius fratres, seù nepotes Familiæ de Lapis; In casu verò transitus ad secundas nuptias, eandem habere voluit ex sua hæreditate duo prædia dumtaxat, vnà cum scutis 500. vt latiùs in testamento hinc inde dato, Summ. num. 1.

Cupiens Francisca, hac dispositione non obstante, ad secunda vota conuolare absq; periculo incurrendæ caducitatis à Testatore comminatæ, recursum habuit ad S. D. N. qui Breue derogatorium concessit, sed pro illius reuocatione vtpotè subreptitiè, & obreptitiè extorti instantibus hæredibus substitutis obreptionem scilicet deducentibus, ex quo Francisca narrauit se in vegeta ætate constitutã, ac proindè aptam ad prolem concipiendam, subreptionem verò ex tacito præiudicio patris; Idem Sanctissimus pro veritate habenda deputauit Congregationẽ particularem, à qua referente eius R. P. D. Auditore, auditis difficultatibus hinc indè præpositis, declarauit in indulto, de quo agitur vltrà alias causas expressas considerasse causam matrimonij, & in ordine ad patrem, de quo in precibus nulla fuit facta mentio remanere illæsa iura provt de iure; Ideoque mandauit disputari dubium in Rota, An constet de causa publica, & de præiudicio patris in casu, & ad effectum, de quo agitur, illoque de more proposito, affirmatiuè quoad primam partem, & negatiuè quoad secundam partem hodiè responsum fuit.

Quamuis enim Scribentes pro hæredibus substitutis ad excludendum causam publicam

cam ostendere niterentur illam esse tãtummodo considerabilem in matrimoniis Regum, & magnorum Principum, quæ vti tendentia, vel ad ineundas paces, vel ad propagandas, seú manutenẽdas Regias stirpes, Regnorumque successiones dicuntur primario respicere bonum publicum, & vti-
1 litatem populorum, † non autem in coniugijs particularibus priuatorum ciuiũ huius-
2 modi effectibus destitutis per ea, † quæ in terminis dispensandi super voto castitatis, & impedimentis matrimonij in primo, & secundo gradu trandunt *Sanchez de matrim. lib.8.disput.19. sub num.1. vers.item ex vsu Ecclesiæ, Perez eodem tract.disp.45. sect. 5. num.6. & seqq. & Pont. pariter eodem tract.lib.8.cap.12. n.11.& seqq.* & præsertim in illis contrahen-
3 dis à vidua, † in quibus non militat fauor publicus, æquè ac in illis contrahendis a virgine, iuxtà notata per *gloss.in l.cum tale 71. §. Meuie ff. de condit.& demonstrat. & per DD.in Auth.cui relictum C.de indict. viduit.*

Nihilominus cùm Sanctissimus non obstante quod certò sciret hic agi de matrimonio priuatarum personarum, & quidem à vidua contrahendo perlectis precibus à fratribus de Lapis porrectis super reuocatione Breuis ex capite ass. obreptionis, & auditis difficultatibus in Congregatione excitatis super inhabilitate Franciscæ ad filios procreandos, declarauit vltrà alias causas considerasse matrimonium, necessariò consequitur in dubio successiuè transmisso, An constet de causa publica, non intellexisse de causis supra recensitis penitus extraneis à præsenti facti specie, quemadmodum ne-
4 que de matrimonio in genere, † quod nemo dubitat esse causam publicam, cum per
5 illud† tamquam principium, & fundamentum immortalitas humani generis inducatur, vt inquit *text.in Auth.de nuptijs in princip. & ibi gloss.verb.immortalitatem, & verb. ampliari*; sed de hoc speciali matrimonio vti
6 directo ad procreationem sobolis, † quam influere in communem vtilitatem Reipublicæ, cuius interest impleri Ciuitates, sunt *text.in l.1. ff.solut.matrim. & l.pariter prima, §. & generaliter, ibi* „ Partum enim iste alendus est, quia non tantùm parenti, cuius esse di-
7 citur, † verum etiam Reipublicæ nascitur, *ff.de ventr.in possess.mitten.l.cum ratio §. fauorabilem ff. de bonis damnat.& in l.in bello §. medio tempore in fine ibi* „ Publica nuptiarum vtilitas, *ff. de capt. & postlimin.reuers. & l.2. cod. de indict.viduit.*& notat *Bart.in d.l.prima in princip.& sub num.25.vers.Tertia est, & ibid. Barbos. par.7. sub num.12.vers. Tertia vtilitas ff. solut.matrim.* vt tradit per *Angelum cons. 270. sub num.1. vers.ob fauorem, Mantic.de tacit. lib.15. tit.42.nu.20. Sanchez de matrim.lib.1.disput.34. num. 3.vers.& ratio Giurb.ad consuetud. Messan. cap.16.glos.2.n.1.& per Rot.dec.52. n.17.par.10.*

Nil referente, quod ad effectum derogan-
8 di testantium placitis, † & iuribus tertij, causa debet primario respicere fauorem publicum, non autem secundariò, ex deductis per *Crauett.cons.296.col.penult. Mastrill.lib.3. cap.5. num.351.& Sarmient.select.interpret.lib.1.cap.8. num. 24.* Nam præterquam quod Crauetta nullam affert distinctionem inter causam primariò, vel secundariò publicam, quia in eius casu neutra concurrebat,

Præterea dictum fuit omnes loqui in casu, quo ageretur de tollendo iure iam quæsito, vel per aditionem hæreditatis, & apprehensam possessionem bonorum, prout in casu Crauettæ, quem sequitur Mastrilla, vel per delationem successionis, in quibus terminis loquitur Sermientus, qui præterea non applicantur præsenti controuersiæ, in qua agitur de iure querendo; planè incerto tamquam pendente à voluntate Franciscæ
9 nubendi, vel non nubendi; † Hoc enim casu sufficere visum est causam derogationis respicere virtualiter, & secundariò bonum publicum, quatenus scilicet bonum partis redundat in bonum totius, vt ex adductis per *Suarez de legib.lib.6.cap.18. & per Sanchez de matrim. lib.8.disput.19.nu.1.* quibus addi potest *Pont.de matrim.lib.8.cap.14. nu.12.* latè firmat *Monet.de commut.vltim.volunt. cap.6.num. 71.& seqq.* & in specie derogationis fideicõmissi *cap.9.num.645.* & faciunt tradita per *Rotam coram Zarat.decis.83.nu.3.& seq.*

10 Imò cùm matrimonium † sit quid spirituale, *cap.tuam de ord.cogn.cap.lator qui filij sint legit.* & ab eo contrahendo in præsentia retraheretur Francisca ex pœnali præcepto Te-
11 statoris† iustum metum sibi inferente amittendi pinguem vsumfructum, vt in specie aduertit *Ruin.cons.189.sub nu.26.vers.non obstat etiam lib.2.Cyriac.contrau.451.num.80.& seq.& Rot.decis.93.nu.15.par.10.rec.* Potuit Summus Pontifex, seclusa quacumque causa, siue pu-
12 blica, siue priuata, † derogare huiusmodi conditionibus illius libertatem quoquomodo impedientibus, etiamsi à neutro iure prohibitis, vt pro indubitato tenuit in terminis similis derogationis *Ruin.in mox allegat.cons.189. sub nu.13.& duob. seqq.* quem in iisdem terminis secuta est *Rot.dec.408.par.12. & 185.par.13.vtrobique nu.1.*& satis ad rem *d.decis.93.num.11.& 16.par.10.rec.* quibus nemo ex DD. in contrarium allegatis ab Informantibus in his terminis contradicit.

Facilius hoc procedente in præsenti hypothesi, in qua non tollitur, nec dubia redditur successio à Testatore destinata hæredibus substitutis post obitum mulieris, prout contingere solet in derogationibus fideicõmissi, & euenerat in casibus Ruini, & decisionum mox allegatarum, sed tantùm suspenditur in hoc solo casu preseruando eandem mulierem à pœna amissionis vsusfructus mediãte prorogatione temporis nuptiarum ad tempus mortis, quæ potiùs dici de-
13 bet prioris iuris continuatio, † quam noua illius acquisitio, vt obseruat *Barbosa voto decisiuo 47. num.93.* & congruunt firmata per *Rotam decis.942.nu.8.par.3.diuers.* quam in specie cõmutationis vltimæ voluntatis sequitur *Gratian.discept.458.num.24.*

MI-

Minus releuare DD. censuerunt alterum
obiectum desumptum ex pingui dote Fran-
ciscæ, qua mediante dum poterat condignũ
virum reperire, & sic aliter consulere publi-
14 cæ vtilitati procreationis filiorum, † non
debuerit Sanctissimus derogationem conce-
dere cum tertij præiudicio, ex traditis per
Gabriel.de iur.quesito non tollen.conclus.2. nu.20.
& 24.Add.ad Molin.de Primog.lib.1.cap.8.nu.28.
vers.non sufficit, Censal. ad Peregrin. de fideicom-
missis art.52.vers.2, declarat Antunes de donat.re-
gul.1.lib.1.cap.11. nu.72. & seqq. & Rot. coram
Dunoz iun.dec.482.nu.25.

Nam quidquid dicendum foret de huius-
modi obiecto, si versaremur in gratia con-
cedenda, itavt seclusa Principis potestate, &
fauore libertatis matrimonij supra conside-
rato, esset per strictos iuris tramites exami-
nanda iustitia causæ controuersæ, cùm ta-
men versemur in gratia iam concessa, & ex
præmissis Summus Pontifex potuerit, & vo-
luerit illam concedere ex pluribus, & signã-
ter ex causa matrimonij, tamquam directi
ad procreandam sobolem; Hinc arbitrati
sunt Domini solum esse discutiendum, an
constet de causa à Sanctissimo considerata,
nempè de habilitate Franciscæ agentis an-
15 num 46. ad d.procreationem, † quam in
præsentia concurrere existimarunt sequen-
do iuris dispositionem, de qua in vulgata
l. si sterilis 22. ff.de act.empt. & l. si maior quin-
quagenaria ff. de legit. hæred. volente post an-
num 50.facultatem generatiuam non extin-
gui penitus in muliere, licèt post tale tem-
pus partus dicantur mirabiles, & raro con-
16 tingentes; † Vndè arguendo à contrario
tales dici non debent vsque ad annum 50.
facultati generatiuę mulierum communiter
præfinitum, iuxtà sententiam *Aristot.in l.5.de*
histor. Animal.cap.14.& lib.7. polit. cap.16. post
princ.vers.nam cum sit finis, & Plin.histor.natu-
ral.lib.7.cap.14. quam inter Legistas sequun-
tur *Soccin.Sen.cons.126.nu.2.lib.3.Paris.cons.29.*
nu.38. cum pluribus seqq. lib.3. Menoch.de Arbi-
trar.cas.89.num.60.& de præsump. lib.5. cap.24.
nu.6.& seqq Cald.de Emphyt tit. de potest. eligen.
lib.3. cap.4. nu.6.vers. & si aliquando contrarium
contingat.Vinius dec.246.n.1. & inter Medicos
Hyeron.Mercur.de morb.mulier.lib.1. cap.2. circa
finem, Scherich.obseruat.Medic. lib.4. tit. de con-
cept.Codronat.in libello Metorolog.testific.cap.16.
Paulus Zacch.quæst.Medic.leg.lib.1.tit.1.quæst.9.
num.18.& seq.Ancharan. de part. mulier. cap.11.
tit. de part. Octimest. à nu.82. & Gaspar Vllecas
Franc.in suo eliseo facun.quæst.90. nu.12. cum
alijs pluribus allegatis per *Narbon. de ætate*
annor.45.quæst.vnica nu.1. quidquid ipse tueri
conatur contra hanc opinionem.

Et licèt plerisque ex mox allegatis admit-
tentes in muliere naturalem potentiam con-
cipiendi vsque ad annum 50. dicant tamen
illam vtplurimum deficere in anno 45. vn-
de scribentes pro altera parte deducebant
17 regulam, quod ex raro contingentibus † iu-
ra non constituuntur, neque controuersiæ
determinantur, per textum expressum in
l. ex ijs, & l. nam ad ea ff. de legib.

Nihilominus placuit responsio, quod aut
agitur de raro contingentibus supra, vel pre-
ter naturam, vt de Lazaro resuscitato, &
18 miraculosè, † in quibus terminis loqui d.
textum explicat ibi glossa, & procedit illius
dispositio, aut veró agitur de raro contin-
gentibus, sed naturaliter, qualem esse ca-
sum controuersum patet ex supra allegatis,
& in fortioribus terminis filij nati post an-
num 50.tradit *Baldus in d.l. si maior.C.de legit.*
hæred. & tunc huiusmodi raros euentus esse
decidendos, & regulandos secundum iura
communia egregiè distinguendo, & limi-
19 tando d.textum † in ijsdem fortioribus ter-
minis filij nati post annum 50. tradit *Bart.*
in l.3. sub nu.1.vers.Tum verò plenius dicas ff.de
legibus, & in d.l. si maior quinquagenaria num.1.
& post eum *Paris.cons.29.num.20.lib.2.& Me-*
noch.de præsumpt.lib.2.d.præsumpt.24.nu.10.

Minus deduci valet moralis impotentia
ex quo non conceperit cum primo Viro,
hoc enim contingere potuit vel ob discon-
uenientiam seminis, vel ob aliam causam
20 naturalem procedentem ex parte Viri, † vt
proinde quotidianum doceat experimentũ
plures mulieres sterelitatem passas cum pri-
mo marito, cum secundo concipere, &
numerosæ sobolis procreatione dicti argu-
menti fallaciam comprobare, vt ex *Aristot.*
*lib.7.de histor.Animal.cap.6.*aduertit *Menoch.d.*
præsumpt.24.num.1.lib.5. opin.1. Senest. in praxi
lib.3.par.9. sert.2.cap.1. & Zacch. quæst. medic.
legal.lib.3.tit.1.quæst.6. num. 10. & 11. & lib. 3.
tit.10.quæst.3. nu.22. & hæc quoad primam
partem dubij.

Quo verò ad secundam partem respicien-
tem præiudicium patris, licèt illud ab In-
formantibus deducatur ex amissione dupli-
cis vsusfructus, alterius nempè eidem com-
petentis in spe super bonis, secluso indulto,
eius filijs deuoluendis, per transitum Fran-
ciscæ ad secunda vota, & alterius competẽ-
tis in re super dote eiusdem quatenus in vi-
duitate permaneat; Nihilominus neutrum
obstare visum est Dominis ad effectum cau-
sandi subreptionem gratiæ, cum quibus ter-
minis, non autem in abstracto, vt faciebant
dd.Informantes, Sanctissimus voluit dispu-
21 tari dubium transmissum, † vt patet ex illis
verbis, in casu, & ad effectum, de quo agitur,
*Rota decis.24.in princip.par. prima recent.*ex pre-
cibus porrectis à Iacobo, & filijs de Lapis
22 super assert.subrept. † ad quarum normam
rescripta Principum solent interpretari, *l.1.*
C.de diuers.rescript.Surd.cons.28.num.27. & Rot.
coram Dunoz decis.604.num.7.& in rec. dec.276.
num.8.& 9.par.11.

Quibus non contradicit declaratio eiusdẽ
Sanctissimi, quod iura patris, de quo nulla
fuit facta mentio illæsa remaneant, prout
de iure, quia illa nihil aliud importat, quàm
præseruationem eorundem quatenus in pe-
titione gratiæ debuisset de iure fieri mentio
supra omissa, vel ad summum importat
præseruationem illorum iurium, quæ patet
ex

ex propria persona sibi competere præten-
23 dit super dote filiæ, & hæreditate † ipsi delata, non autem iuris vsusfructus ad eum deuoluendum per consolidationem hæreditatis in filijs substitutis, quam implicat in eisdem esse impeditam, & ius patris ex eo profecturum illæsum, & præseruatum remanere.

Cum hoc igitur sensu procedendo non inquam obstare visum est primum præiudicium, quod dicebatur illatum super vsufructu acquirendo, quia si Papa occurrere voluit iuri filiorum principaliter substitutorum, consequenter occurrere voluisse censendum est iuri competituro Iacobo patri nullibi nominato à Testatore, quod vtpotè secundarium, & consecutiuum, ac penitùs incertum, tanquam dependens non ab aliqua causa de præterito, vel de præsenti iam purificata, sed à futura acquisitione bonorúm facienda, quæ ante transitum Franciscæ ad secundas nuptias dicitur merè con-
24 tingibilis,† non debuit in gratia necessario exprimi, neque illius omninò causabat subreptionem, *Felin. in cap. in nostra sub num. 17. vers. septimum Corollarium de rescript. Letter. de re benef. lib. 2. cap. si, num. 40. Rot. decis. 11. sub nu. 5. vers. pro parte contraria, & num. 7. de præben. in nou. & coram Mart. Andr. decis. 48. num. 3. coram Millin. decis. 45. num. 4. & 5. & coram Merlin. decis. 245. sub num. 8. vers. si verò negamus, cum alijs seqq.*

Hæc enim præiudicia secundaria, & con-
25 secutiua † in dispensationibus non solent attendi etiam respectu tertij, quando agitur provt hic, de iure querendo, iuxtà firmata per *Ruin. d. cons. 189. n. 16. lib. 2. Crauett. cons. 188 num. 8. & cons. 704. num. 4. vers. quæ ad rem attinet, Spad. cons. 24. num. 4. lib. 1.* & dixit pluries *Rota*, & signanter *decis. 687. num. 16. par. 2. & decis. 273. num. 26. par. 6. rec. & coram Card. Cels. dec. 395. num. 3. & 4.*

Minoris releuantiæ fuit habitum aliud præiudicium desumptum ex amissione vsusfructùs dotalis, quia huiusmodi amissio nō
26 contingit ex indulto, † sed ex iuris dispositione obligante patrem tradere dotem filiæ secundo nubenti, iuxtà textum expressum in *Auth. sed quamuis C. de rei vxor. act.* & notat *Ias. in rub. num. 12. ff. solut. matrim.* cum alijs allegat. per *Grat. discept. 882. num. 2. & per Rot. coram Dunozzet. iun. decis. 134. num. 1.*

Nec releuante, quod filia obtenta dispensatione faciliùs ad secunda vota sit transitura, quia huiusmodi effectus, vti merè accidentalis, non fuit à DD. habitus in consideratione, censentibus propter hæc [illegible] remota præiudicia non esse retardandam gratiā iam
27 concessam à Principe, † cuius beneficium maximè post iam eius intuitu conclusum matrimonium, decet esse mansurū, *Canone 1. causa 25. q. 2. & glos. fin. in cap. 1. ne sede vacante.*

Et ità vtraque, &c.

Reuocata fuit præsens decisio sub die 10. Decembris præsentis anni, vt infra suo loco apponetur.

R. P. D. VICECOMITE.

Aquilana Iuris sepeliendi.

Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM.

Scriptura originalis compulsanda conceditur, quia continebat abrasionem in loco substātiali, qualis esse dicebatur ille, in quo erat scripta dictio, *ac etiam*, quæ extensionem, & ampliationem importat, ideoque subijcienda, & exhibenda dicitur oculis iudicis, vt dignoscatur de viribus legalitatis illius, quæ omnia sumptibus, & periculo petentis sunt admissa.

SVMMARIVM.

1 *Compulsoria requisita sunt existentia, releuantia, & suspicio calumniæ.*

2 *Existentia Scripturæ compulsandæ ex alia compulsoria resultat, licet in diuersa causa concessa.*

3 *Dictio* ac etiam *extensionem, & ampliationem importat.*

4 *Dictio*, ac etiam, *superaddita, vel abrasa, totum in parte substantiali dicitur factum.*

5 *Scriptura abrasa, vel superaddita exhiberi debet oculis iudicantis, qui de illius viribus dignoscere possit.*

6 *Calumniæ suspicio cessat data releuantia scripturæ compulsandæ.*

7 *Compulsoria conceditur sumptibus, & periculo petentis.*

DECISIO CCCLXI.

CVM in controuersia vertente inter Cathedralem Ecclesiam Aquilæ, & Collegiatam Sanctæ Mariæ de Paganica eiusdē Ciuitatis super Iuribus sepeliendi Incolas non habentes propriam Parochiam exhibita fuerit pro parte Ecclesiæ Cathedralis coram me sub die 15. Iunii proximè præteriti Constitutio Synodalis sub ista dispositione: Item quod omnes Aduenæ, Peregrini, Viatores, & transeuntes per Ciuitatem Aquilæ, ac etiam specialem, & propriam Parochiam non habentes infra muros Ciuitatis eosdem fuisse, & esse Parochianos, & de sepultura Maioris Ecclesiæ &c. fuerit pro altera parte oppositum in originali Codice, vbi reperitur inserta apparere vitiata, atque super visibili rasura additam charactere magis presso dictiones, *ac etiam*, dilata resolutione dictæ controuersiæ, petijt deindè altera pars compulsoriam specialem ad effectum transportandi dictam originalē Constitutionem, quam Domini concedendam esse dixerunt.

Constat siquidem de existentia scripturæ compulsandæ, de eius releuantia, nec con-
1 currit suspicio calumniæ, † quæ sunt tria requisitā copulatiuè necessaria ad effectum, de quo agitur, *Vestr. in prax. lib. 6. cap. 1. nu. 12.*

Scacc.

Scacc.de indic. lib 2.cap.11.num.840.& seq. Rot. coram Duran.decis.376.num.1.& seq.& passim in rec.decis.189.nu.1.2.& 3.par.11.

Existentia non fuit controuersa, cùm fuerit exhibita copia dictæ Constitutionis ex parte eiusdem Ecclesiæ Cathedralis, & de
2 existentia cum qualitate naturæ † constat ex alia compulsoria in diuersa causa coram A.C.obtenta, Summario Ecclesiæ de Paganica *num.vnico*.

Releuantia verò conuincitur eo ipso, quod rasura apparet in loco, vbi scripta est
3 dictio, *ac etiam*, † quæ cum importet extensionem, & ampliationem, ex latè adductis per *Barbos. de diction. dict.112. num. 9.* dicitur
4 esse in parte substantiali, vt est casus *in cap. inter dilectos ad medium versiculo secundo quia de fid. instrument.* & decisum habetur in *Nolana Parochialis 2.Decembris 1669. §. quamuis coram me*: ideoque venit sub oculis Iudicis exhi-
5 benda † ad effectum, vt dignosci possit de viribus illius legalitatis, *glos. in cap. Abbate 25. verbo fiat fides in fine de verbor. significat. vbi Innocent sub num.4. vers. quantumcumque, Abbas in cap.1.de prob.nu.31 & 32.*
6 Cessatque omnis calumniæ suspicio † eo ipso quod constat de huiusmodi releuantia, *Rota coram Buratt.decis.555.num.9. & 11.*

Concedendam tamen dixerunt Domini
7 hanc Compulsoriam † sumptibus, & periculo petentis, iuxtà Theoricam *Bart. in l.1. nu.3. ff de eden.in prax.* & vsu receptam, vt per *Vestr.in prax.* & alios concordan per *Adden.ad Buratt.d.decis.555.in fin.*

Et ità, vtraque Parte informante &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Bononieñ hæreditatis de Pepulis.

Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM.

Dotis constitutionem faciendam filiabus, etiã incestuosis primo in hac decisione deciditur, quia propter delictum patris, sicuti non denegantur alimenta filijs, quamuis natis ex quocumque damnato coitu, ita nec fœminæ priuari debent dote, quæ loco alimẽtorum succedit; qualiter autem illa vel secundum necessitatem naturæ, vel habita ratione dignitatis patris inspecto familiæ splẽdore, quantitate patrimonii, & consuetudine Regionis, & dotantis potiùs facienda sit secundo loco ex sequenti Summario, & Decisione videbis.

SVMMARIVM.

1 *Dos secundum dispositionem iuris ciuilis filiæ incestuosæ non datur, secus autem de iure Canonico, & nu.2.cum seqq.*

3 *Pater tenetur dotare filiam spuriam.*

4 *Pater tenetur dotare filias ex quocumque damnato coitu susceptas.*

5 *Filij nati ex quocumque damnato coitu deliquisse non dicuntur, & num.8.*

6 *Filij nati ex damnato coitu dotem, & alimenta consequuntur.*

7 *Pater tenetur filiam suam alere, & dotare.*

8 *Filij Sacerdotum de Bonis Sacerdotis alimentandi sunt, & quare.*

9 *Dos filia spuriæ, aut aliter incestuosæ restringitur ad puram indigentiam naturalem.*

10 *Dos commensuratur ab alimentis quando agitur de filia vel spuria, vel incestuosa.*

11 *Dos etiam filiæ natæ ex damnato coitu regulatur iuxta familia splendorem, Patris dignitatem, quantitatem patrimonij, & consuetudinem Patriæ, & nu.seq.*

13 *Dos etiam non plenè firmato statu hæreditatis potest in aliqua summa, a iudice prouisionaliter taxari, vt mulieres viros inueniant.*

14 *Dos congrua taxari non potest nisi habeatur certa probatio patrimonij paterni.*

DECISIO CCCLXII.

ORTÆ fuerunt Antonia, & Margarita de Pepulis ex incestuoso concubitu,& ideò Rota censuit varijs resolutionibus coram Reuerendissimo Albergato Decano emanatis, illas excludendas esse à successione Comitis Alexandri Mariæ earum patris, reseruatis alimentis; ideoque ad earum instantiam proposui dubium, An debeatur dos, seù potiùs alimenta, & in qua summa, & DD.illam taxarunt pro nunc in sc. 3000. monetæ Romanæ pro qualibet earum.

Et licèt inspiciendo *Text. in Auth.ex com-*
1 *plexu C.de incest.nupt.* † nullam dotem huiusmodi filiæ ex incestuoso coitu natæ prætendere possent, quia illas omni subsidio, & ope destitutas reliquit. Tamen quia præualere debet dispositio Iuris Canonici in *Text. in cap.cum haberet de eo qui duxit in matrim.quã*
2 *poll.per adult.* † DD.existimarunt hæredem Comitis Alexandri patris nõ posse subtrahi ab onere illas dotandi, etiamsi ex damnato
3 coitu ortæ sint, quia pater nedum † dotare tenetur filiam spuriam, argumento *Textus in l.dotem dedit ff. de collat.benef.Rip.in l.1.nu.74. & 81. ff sol.matrim.Menoch. conf. 331. num.18. Maresc.var.resol.lib.2.cap.83.num.39.Rot.coram Merlin.dec.671.num.9.* sed etiam omnes alias
4 filias ex incestuoso, † & nefario, & ex quocumque alio coitu natas, *Lup. de illegit. Comment.2.§.1.nu.14.Fontanell.de pact.nupt. claus.5. glos.1. par.2.nu.117.Surd.de aliment.tit.1.qu.10. num.28. Mastrill. decis.114. num. 8.* ex quo ijs conuenit æquitas Iuris Canonici, de qua in *d.cap.cum haberet*, dum in ijs, vti in alijs militat ratio naturæ, quæ ali debent, ex eo
5 quod ortæ fuerint ex incestuoso † complexu, dici non debent deliquisse, sed delictum erit patris, ex quo ipsę plecti non debent, *l.Sancimus C.pænis*, & priuari alimentis, quæ
6 iure naturæ illis debita sunt, † nec dote, quę loco illorum succedit, *Bart.in l. ita nu.7. ff.de his quib. vt indign.in d.Auth. ex complexu num.4. l.Menius §.duobus nu.18. ff.de leg.2.Bald.in l. sed*

nec

non Mater C. de iur. dot. Aret. in l. 1. vol. 5. ff. solut. matrim. Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 10. nu. 9. idq; locum sibi vindicat in vtroque foro, & passim vbique, in Terris Imperij seruatur, & ratio potissima esse videtur, dum vbique lo-
7 corum militat naturalis ratio, † & æquitas, secundum quam pater tenetur filiam alere, & dotare, *Menoch. cons. 60. nu. 9. Capic. dec. 180. Bur. decis. 127. num. 2. & 3.* hinc *Abbas in cap. 1. alias 4. de cohabit. Cleric. & mulier.* dixit, quod Clericus potest filiam susceptā post Cleri-
8 catum alere de redditibus Sacerdotij, † quia etiamsi ipse malè egerit, tamen non sunt filij puniendi, & priuandi alimentis nè fame pereant, *Surd. de alim. lib. 1. qu. 10. n. 29. Fontanell. de pact. nuptial. clauf. 5. gloss. 1. par. 2. nu. 117.*

His pro indubitatis à DD. habitis, magis ardua difficultas exortā fuit, ad quam summam esset taxanda huiusmodi dos, cùm ageretur de filiabus incestuosis, dubitatum
9 fuit, † an illa restringi deberet ad puram, & naturalem indigentiam, iuxtà *decis. Coccin. 1229. num. 9.* Quamuis DD. in similibus casibus variè processerint, existimantes non-
10 nulli illam † esse commensurandam ab alimentis, iuxtà *Text. in l. hæreditatis ff. ad l. falcid. Barbos. in 4. par. legis primā dub. 66. vers. sed prima opinio cum duobus seqq. ff. sol. matr. Curtin. consil. 371. num. fin. Cassan. consil. 39. num. 55. Aymon consil. 219. num. 8. Rota Bonon. apud Bonintend. dec. 22. num. 6. Marescott. var. resol. lib. 2. cap. 83. num. 24. & seq. Merlin. de legit. lib. 1. tit. 2. qu. 5. num. 21. cum seq. Rota coram Coccin. d. decis. 1229. num. 3.* Alij veró firmantes, quod
11 illius taxatio esset regulanda † iuxtà familię splendorem, patris dignitatem, patrimonij qualitates, & consuetudinem patriæ, & familiæ etiam vltra modum alimentorum, vt dixit *Abb. in cap. cum haberet, de eo qui duxit in matrim. quam poll. per adult. Couarr. de matr. p. 2. cap. 8. §. 6. num. 8. Less. de iust. & iur. lib. 2. cap. 19. dub. 6. num. 68. Gabr. de alim. concl. 1. nu. 31. vers. contrarium, Surd. de alim. tit. 4. qu. 18. nu. 51. Lap. de illegit. comm. 2. §. 1. nu. 42.* & istam opinio-
12 nem vti veriorem, † & æquiorem etiam amplexa fuit *Rota coram Pen. decis. 429. num. 3. coram Merlin. dec. 671. num. 32. & coram Durano dec. 95. num. 12.*

Attamen placuit DD. hac disputatione prætermissā, arbitrare huiusmodi taxationē ad scut. 3000. pro qualibet illarum, quia non constat de vero, & legitimo statu bonorum hæreditariorum q. Alexandri Mariæ patris, quem licèt supponant Antonia, & Margarita ascendere ad scuta 80. mil. & illa iustificata remanere nedum ex calculo firmato coram bo. me. Peutingerio sub die 16. Decembris 1653. ex quo apparet omnia illius bona de eo tempore existentia valere scutis 31693. relictis in suspenso alijs non liquidis, vt demonstratur in Summ. *num. 3.* Verùm etiam quia inserēdæ sunt in eodem calculo tres possessiones nuncupatæ della Palada acquisitæ de anno 1629. pro pretio lib. 10. mil. ab hæredibus Ioannis Pauli de Pepulis obuentas in liberas portiones dicti Comitis Alexandri Mariæ, Summ. *num. 4.* vnà cum loco nuncupato Bonconuento, empto pro libris 2102. & pratis nominatis delle Rosicelle valoris libr. 8800. vt in Summario *num. 5.* necnon pratis dictis della Casona, & bonis sub vocabulo de Macelli, repertis in hæreditate eiusdem Comitis Alexandri, Summ. *num. 6.* quibus etiam addi debent mobilia, credita, argenta, & Trebellianica, & legitima eidem debita ex bonis liberis Com. Romei Senioris eius Patris, Summario *numero 8.* quas ipsa Elisabetha Maria aliàs fassa fuit ascendere ad sc. 24917. Summ. *num. 9.*

Quibus tamen non obstantibus, Domini existimarunt illud non esse sufficientèr iustificatum, dum de anno 1662. coram Reuerendissimo Cerro, alias fuit confectus calculus varijs præcedentibus decisionibus, in quo fuit firmatus dictus status hæreditarius ascendere ad scuta 12000. qui datur impressus in duobus folijs in Summario eiusdem Elisabethæ, qui vti posterior, & ser. ser. celebratus venit attendendus, & ob magnā summæ diuersitatem, reddit anteriorem inefficacem, vel saltem suspectum, & ideò hac dubietate considerata, quantitas dotis firmari non poterit, & propterea Domini pro nunc censuerunt huiusmodi dotem esse taxandam in dd. scut. 3000. pro qualibet il-
13 larum, † ad hoc, vt interim reperire possint viros, quibus nubant, quia aliàs certum est
14 sine plena patrimonij iustificatione † deueniri non posse ad certam dotis taxationem, *Add. ad Buratt. decis. 707. num. 11. Rota decis. 263. num. 21. par. 12. & in Romana, seù Viterbien. Legati 25. Maij 1668. coram Reuerendissimo Albergato Decano.*

Et ità, vtraque Parte informante, resolutum fuit &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Tarraconen. Iuris congregandi.

Mercurij 4. Iulij 1674.

A R G V M E N T V M.

In Oratorio nemo aliquid agat, nisi ad quod factum est, vndè & nomen accepit dixit, & docuit Diuus Augustinus capit. 2. suæ regulæ; prohibentur itaque Beneficiati pro eorum negocijs se congregandi in Choro, quia nec talem facultatem habere visi sunt, & quatenus illis competeret, huiusmodi abusus esset penitùs remouendus, ne Domus Domini, quæ Domus orationis est, in prophanos, & sæculares vsus alitèr conuertatur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia administratio, & eorum quæ in Ecclesia fiunt spectat ad Capitulum.*
2 *Beneficiati, eorumque commensales non sunt de capitulo.*
3 *in Choro fieri non possunt Congregationes, quæ non spectant ad Ecclesiam.*
4 *Congregationes vt fieri possint in Ecclesia doceri debet illas fuisse factas iure proprio.*
5 *Seruitus discontinua requirit tantum tempus, cuius initij memoria non extet.*
6 *Immemorabilis excluditur dum affertur initium.*
7 *Enunciatiua non probant, vbi principaliter dubitatur de enunciato.*
8 *Enunciatiua vt probet debet præcisè disponere super re controuersa.*
9 *Chorus, qui domus orationis est, non debet deseruire pro faciendis Congregationibus ad alios vsus spectantibus.*

DECISIO CCCLXIII.

ABVSVM, qui apud Beneficiatos, & Commensales Ecclesiæ Metropolitanæ Tarraconensis in illius Choro pro eorum negocijs se congregantes irrepserat, tollere cupientes Capitulum, & Canonici particulari Statuto prohibuerunt, ne huiusmodi congressus attentarentur in posterum; Verùm exindè orta fuit lis, in qua licèt Beneficiati, & Commensales in partibus, & ab Auditore Cameræ manutentionem reportauerunt; Causa tamen mihi commissa, datoque dubio super meritis, An ijdem possent in Choro se congregare absque licentia Capituli, negatiua prodijt resolutio.

Siquidem dominium, seù administratio Ecclesiæ, & eorum, quæ intra Ecclesiam
1 fiunt, † de Iure spectat ad Capitulum, *Rota decis. 183. numero primo versic. Et regulare est, parte prima recentiorum, & decis. 728. numero 4. 8. & sequen. coram Merlino*, eoque certiùs ad Capitulum Tarraconen. quod à bonæ memoriæ Pirouano reportauit in specie sententiam datam in eius hodierno Summario *num.* 2. cui non contradicit dicta decisio Merlini etiam pro Beneficiatis allegata; nam excepta comulatiua retentione Clauium quarundem Capellarum apud Beneficiatos ex dispositione Fundatoris, claré comprobat prædictum assumptum, & confirmat dictam sententiam Pirouani; vndè cùm Beneficiati, & Com-
2 mensales † non sint de Capitulo, iuxta *gloss. in capit. penultimo, verbo Assisus de Clericis non residentibus, Caputaquen. decisione 84. numero 3. & per totam, parte prima, Cæsar de Grass. decis. 4. numero 6. de his, quæ fiunt à maiori parte Capituli, & decis. 416. numero 5. parte prima recentior.* non possunt in consequentiam inuito Capitulo in Choro eius-
3 dem Ecclesiæ se congregare, † & talem seruitutem non minus Choro, quàm Capitulo imponere, vt in specie *Rota coram bona memoria Cardinali Celso decisione 237. numero 2.*

Non obstat, quod ante actis temporibus Beneficiati, & Commensales in eodem Choro se congregauerint, tùm quia non
4 constat, † quod fecerint, vel fecisse potuerint huiusmodi Congregationes iure proprio, prout in puncto firmauit *Rota in Hispalen. Præeminentiarum coram d. bonæ memoriæ Cardinali Celso*, quæ est mox citata *decisio 237. inter eius impressas numero* 10. confirmata *coram bonæ memoriæ Leone Verospio 14. Decembris* 1657. *§. neque poterit.*

Tùm quia Congregationes non probantur factæ per tantum tempus, cuius initij
5 memoria non existat, † prout in hac seruitute discontinua requiri resolutum fuit in *dictis decisionibus Hispalen. Præeminentiarum*, nempè in prima *coram Celso numero 2.* & in secunda *coram Verospio §. neque poterit*; quod vtique cessat in præsenti, dum habemus
6 initium, † nempè annum 1581. à quo allegatæ Congregationes incipiunt, *Rota decis. 542. numero 3. parte 4. & decis. 153. numero 19.* vbi cumulantur concordantes *parte 11. recent.*

Minus obstat Priuilegium Apostolicum,
7 quia non probatur † ex simplici, & vnica enunciatiua, de qua hodie principaliter dubitatur, *Bich. decis. 218. numero 23.* & exindè probatum non releuaret, quia enunciatiua nihil dicit de præcisa circumstantia,
8 seù qualitate, † super qua versatur controuersia, An Beneficiati possint in Choro congregari, ad traditis per *Rota coram Celso decis. 211. numero 11.*

Præterea valdè incongruum, & indecorum Domini existimarunt huiusmodi Congretiones fieri in Choro destinato ad orandum, & psallendum, † ne Domus oratio-
9 nis, negocijs mancipetur, ibique pertractentur humana, vbi recitantur diuina; quando enim competeret ius congregandi, adhuc locus Congregationis honestus esse debet, *Rota decis. 36. numero 6. parte 6. recent.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. CALATAIV.

Valentina Distributionum.

Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM.

Quia fundamentum consequendi distributiones quotidianas in beneficiato sunt seruitus præstita Ecclesiæ, eiusque receptio, & admissio; quoties de ijs constat, eædem semper debentur, quamuis non concurrant requisita sui beneficij, de quibus licèt ex abundanti constaret; attamen ad hunc effectum solùm attenduntur seruitium præstitum, & illius receptio, & ad Ecclesiam admissio.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Beneficiatus obligatus interesse diuinis officijs, fundatam habet intentionem consequendi distributiones quotidianas.*
2 *Ordinarij attestationi praestatur omnimoda fides.*
3 *Enunciatiua emissa in visitatione maximè in antiquis, plenè probant.*
4 *Obligatio praestandi pensionem annuam, non est simplex obligatio dotandi, sed vera dotatio, vbi illa fieri potest in annuo redditu.*
5 *Dos beneficij potest constitui in annuo redditu.*
6 *Dos beneficij potest constitui in censu redimibili.*
7 *Enunciatiua visitationum eo magis probant in in antiquis, vbi agitur de mero facto.*
8 *Euictio in dote beneficij debetur, quoties illa incepit à promissione.*
9 *Distributiones quotidianae indistinctè debentur omnibus beneficiatis, siuè antiquis, siuè modernis, & quando nu. 10.*
11 *Beneficiati in Ecclesia in dubio non intersunt vti Collegium, sed vti singuli.*
12 *Distributiones quotidianae debentur inseruientibus tanquam pretium laboris, neque attenditur titulus beneficij.*
13 *Distributiones quotidianas vt consequatur beneficiatus, sufficit quod doceat se fuisse receptum, & admissum, ac inseruiisse Ecclesiae, & n. 15.*
14 *Beneficiatus supernumerarius qualiter distributiones quotidianas lucretur.*
15 *Distributiones quotidianae interessentibus dantur.*
16 *in Distributionibus quotidianis plurimum attenditur obseruantia.*

DECISIO CCCLXIV.

CVM resolutum fuerit die 3. * Iulij 1673. Deberi Thomae Salabeno distributiones; obtenta per Clerum S. Martini noua audientia dedi dubium: An sit standum, vel recedendum à decisis, & die 14. Ianuarij proximè praeteriti dilata resolutione, hodie in decisis responsum fuit, quia fundamenta Decisionis subsistunt, dum Thomas habet suam intentionem fundatam in obligatione interessendi Diuinis of-
1 ficijs, † & sic consequendi distributiones quotidianas ad istum effectum destinatas, vt firmat *Decisio §. 2. Agitur enim, Paenia decis. 1499. num. 2. & decis. 1536. num. 2. Barbos. de Canon. & dignitat. cap. 21. n. 3. & seq. Rot. dec. 115. nu. 26. par. 6. & decis. 59 nu. 9. & seq. & dec. 309. num. 17. par. 7. recent.* Concurrentibus praecipuè requisitis, nempè legitima fundatione sui beneficii cum dote, & Anniuersario, iuxtà formam Constitutionis Episcopi Vitalis, vt de dote constat ex Instrumento fundationis, Summ. dato per Thomam 3. Iulij 1673. *num.* 1. ac ex instrumento inito per Episcopum anno 1383. ibi: *Per quod est certum de institutione, & dotatione eiusdem beneficij Ecclesiastici, quod idem Petrus Marrades in manu nostra fundauit in dicta Ecclesia &c.* Sum. hodierno Thomae *num.* 1. cui attestationi
2 tanquam † factae per Episcopum Ordinarium est praestanda integra fides *Rot. dec.* 521. *num.* *par.* 2. *recent.* & de Anniuersarii decem solidorum constitutione constat ex enunciatiua praedicti Ordinarij in visitatione anni 1391. vbi ità testatur -- *Item dimisit Anniuersarium* 20. *solidorum*, vt d. Sum. Thomae *num.* 3. *lit.* A. Quibus enunciatiuis cre-
3 dendum esse, † maximè in re antiqua, firmauit *Rota coram Dunoz. seniore decis.* 211. *num.* 11. & *coram Bichio decis.* 162. *nu.* 8. & *seqq.* roboratis mediante attestatione praesentis Vicarij Ecclesiae S. Martini eodem Summ. *num.* 11.

Obiectum, quod fundatio beneficij sit cum promissione de dotando, non autem cum effectiua dotatione contra dispositionem dictae Constitutionis Episcopi Vitalis, requirentis dotem effectiuam, tollitur ex facto per verba Instrumenti fundationis praedictae, ibi -- Venti libre annuali censuali senza laudemio perpetuamente &c. & ibi -- Prometto di dare al detto Sacerdote delli miei beni venti libre, &c. Quae verba non important simplicem promissio-
4 nem de dotando, † sed promissionem dedando quolibet anno annuam responsio-
5 nem fundatam in bonis, quae sufficit, † dum dos beneficij potest constitui in annuo redditu, *Lambert. de iurepatr. lib.* 1. *par.* 1. *quaest.* 5. *art.* 10. *num.* 2. & *art.* 22. *num.* 1. *post princip. vers. Amplia secundo*, & plenè firmauit *Rota in decis.* 284. *num.* 13. & *seq.* & *num.* 19. & 20. vbi
6 fortiùs posse etiam constitui † in censu redimibili *par.* 7. & *decis.* 62. *num* 7. & *seq. par.* 11. *recent.*

Cui promissioni Petri fundatoris accedit altera eiusdem pro haeredibus, ibi -- E doppo la mia morte, che li miei Eredi siano tenuti, & obligati in virtù di questa scrittura di comprare, ò assegnare quelle venti libre dette censuali, & annuali senza fatiga &c. cuius assignationis effectus subsecutus habetur pro parte super certis possessionibus, & pro alia super hospitio, vt ex enunciatiua visitationis Ordinarij anni 1391. dicto Sum. *num.* 3. quae attenta praeci-
7 puè tàm magna antiquitate † temporis, & quod agitur de mero facto, sufficienter probat, *Rota coram Coccino decis.* 666. *num.* 3. & *coram Dunozetto Iuniore decis.* 211. *num.* 12. & *in Meleuitana beneficij* 14. *Martij* 1664. §. *pertinentia coram R. P. D. meo Vicecomite*; Vltra quod concurrunt aliae probationes, quod dotatio habuerit effectum, & praecipuè Sum. hodierno *num.* 2. per aliàm visitationem anni 1388. antecedenti, & Summ. *num.* 4. per concordiã inter Regem Aragoniae, & Clerum vbi fit mentio de beneficiatis Sancti Martini, & in specie de Iacobo Poch, ibi: Qui tenet Beneficium institutum per Petrum Marrades cum suis redditibus, dum bona assignata praetendebantur de Regalibus Regis; Ex quibus omnibus nullo modo de dotis assignatione dubitandum Domini existimarunt.

Non obstat, quod in visitatione anni 1391. pariter enunicietur, quod bona assi-

gnata erant controuersa ab vxore Petri fundatoris, quia sola controuersia non conuincit euictionem dotis, sed potius probat contrarium, & tamen si aduenisset realis euictio, adhuc dici non posset beneficium remansisse sine dote, multoque minus beneficium fuisse extinctum, quia cùm dos in-
8 ceperit à promissione, † hæredes fundatoris tenebantur de euictione, *Rot. dec. 62. n. 10. par. 11. rec.* & cessat etiam dubium, quia constat, quod verè beneficium actualitèr postea durauerit cum eadem dote, vt ex alia visitatione Ordinarij anni 1401. Sum. prædicto *num. 5.* & ex permutatione facta, interueniente assensu hæredum fundatoris á Iacobo Poch cum Daude anno 1422. Summ. Thomæ *num. 4.* vbi expresè adest clausula, nihil de proprietate dicti beneficij vendere, seù alienare quomodolibet præsumatis, ex qua dignoscitur existentia dotis non defecisse.

Similiter repellitur alterum obiectum visitationis anni 1401. in qua Ordinarius inueniens lampadem non ardentem, requisiuit de causa, & Iacobus Poch Beneficiatus respondit, quia beneficium nullum redditum habebat, nam constat de contrario ex visitatione anni 1391. in qua enunciatio fit per hæc verba, ibi = Item dimisit vnum Anniuersarium 20. solidorum, vnam lampadem, pro qua dimisit 20. solidos rendales, d. hodierno Sum. Thomæ *num. 3. lit. A.* & quatenus defecisset redditus lampadis, legatum 20. solidorum pro lampade, nil commune habet, cum erectione beneficij, & eius dote, & demum animaduertendum est, quod dicta assertio à Beneficiato fieri potuit ad euitandam pœnam.

Nec dicatur, quod ad effectum, vt nouus Beneficiatus possit participare de distributionibus duo copulatiuè requirantur præter dotem beneficij, & Anniuersarij, iuxtà Constitutionem Episcopi Vitalis, nempè quod sit per Clerum admissus, & receptus in Consocium, & ad comparticipationem distributionum, nec non quod præter dotem beneficij sit dotata Ecclesia, vel saltem aliquid contributum pro ipsis distributionibus conflandis, & augendis, nam obiectum procederet, quando distributiones prouenirent ex massa dotis, seù præbendarum combeneficiatorum ad for-
9 mam † Concilij Tridentini *sess. 23. cap. 3. de reformat.* Secus verò quando vt in casu præsenti agitur de Beneficijs erectis ante Concilium, & de distributionibus, quæ proueniunt vel ex celebratione Missarum, vel Anniuersariorum, & ex alijs similibus causis, etiam euentualibus, vel proueniunt ex
10 proprijs Ecclesiæ redditibus, † quia tales distributiones debentur omnibus admissis ad seruitium Ecclesiæ, & ipsis inseruientibus, siuè antiquis, siuè modernis, vt distinguendo declarauit *Rota coram Penia dec. 1536. num. 5. & decis. 720. num. 4. par. 1. recent.* maximè in præsenti Ecclesia S. Martini, vbi tunc non aderat certus numerus beneficiatorum, ita vt faceret Collegium, & de iure
11 beneficiati in Ecclesia † in dubio non intersunt vti Collegium, sed vti singuli, *Rota coram Coccino decis. 2081. num. 4. & decis. 660. num. 5.* & ideo sufficit, quod sint de corpore, & gremio illius Ecclesiæ, ac vti tales inseruiant, ad hoc vt lucrentur distributiones tanquam pretium laboris præstiti in
12 Ecclesia, † qui solum consideratur non autem titulus beneficij *Oldrad. cons. 118. n. 2. & 3. Rota decis. 24. num. 9. & 10. par. 8. & decis. 377. num. 10. & 17. par. 12. rec.*

Quod autem Beneficiatus S. Michaelis fuerit admissus ad seruitiũ Ecclesiæ S. Martini, controuerti nullo modò potest non solùm ex fundatione cum onere personaliter residendi, & inseruiendi Ecclesiæ confirmante, & approbante Episcopo Ordinario, vt ex Summ. supradicto *num. 1.* necnon ex literis patentibus prouisionis, & institutionis beneficiatorum, in quibus præcisè dictum onus Beneficiato imponitur, ibi: Faciatis in dicto beneficio residentiam personalem debitum illi officium impendendo, Summ. Thomæ 1663. *numeris 2. 4. & 5.* Verum etiam ex pluribus visitationibus, & præcipue in illa anni 1391. Sum. hodierno *num. 9.* in qua Beneficiatus S. Michaelis positus fuit in tertio loco Beneficiatorum interuenientium cum attestatione boni seruitij, ibi = Interrogato si Clerici Beneficiati, & substituti benè fecerunt officium, & inuenit &c. benè Iacobus Poch = Et tandem ex licẽtia per ipsum beneficiatum obtenta ab ipso Ordinario pro absentia vnius anni, ad effectum non amittendi distributiones, stante præcedenti ipsius Ordinarij prohibitione sub eadem pœna, Summ. hodierno Thomæ *num. 10.* quibus omnibus concurrentibus patet ad oculum Beneficiatum S. Michaelis fuisse receptum in gre-
13 mio Ecclesiæ S. Martini, † & pro seruitio præstito lucrasse distributiones, *Rot. dec. 334. num. 1. par. 10. & decis. 59. num. 1. & seq. par. 7. recent.*

Consilium *Castrens. 170. num. 1. & 2. lib. 1.* per Clerum allegatum non adaptatur casui nostro præsenti, dum respondet super quæstione, An Canonici Supranumerarij habere debeant distributiones, & concludit in suo casu negatiuè, quia prouisio Papæ erat
14 facta sine præiudicio antiquorum, † secus autem si Supranumerarius fuisset admissus per Capitulum simpliciter sine præseruatione suorum iurium, & ita eum declarando sequitur *Tondut. quæst. beneficiar. cap. 68. num. 13. par. 1.*

In præsenti autem casu dum versamur in beneficio erecto tribus ab hinc seculis in Ecclesia, quam non iustificatur habuisse de eo tempore certum numerum Beneficiatorum, & in Beneficiato simplicitèr per Ordinarium admisso, & per Clerum recepto, absque vlla iurium præseruatione, eo
15 ipso quod dictus Beneficiatus † inseruiuit,

lucra-

lucratus est distributiones, quæ interessentibus debentur, *Rota coram Vbaldo decis.*250. *num.*1.*& seq.Buratt.decis.*193.*nu.*17.*& dec.*720 *num.*3.*par.*3.*recent.* Accedentibus antiquita-
16 te erectionis, † & longeua obseruantia, *Rota decis.*245.*num.*30.*par.*8.*& decis.*150.*n.*15. *par.*9.*recent.* quæ non solùm videtur continuata in Beneficiato præsenti S. Michaelis, verùm etiam in alijs Beneficiatis eiusdem Ecclesiæ S. Martini, qui habentes tantùm requisita Episcopi Vitalis, nempè dotem librarum 15.& Anniuersarium,immò nonnulli sine Anniuersario, sed solùm facta obligatione de soluendo annuis solidis decem, provt fecit Thomas Salaberius iuxtà consuetudinem, fuerunt admissi absque vlla contradictione ad participationem distributionum,vt ex Summ. hodierno Thomæ *num.*6. 7.*&* 8. 13.*&* 14.

Ex quibus omnibus, & alijs in alia Decisione deductis steterunt Domini in decisis, iterum vnica tantùm parte informante, &c.

*Decis.*174.*supra in hac parte est in eadem causa, & quæ in præsenti decis. confirmatur.*

R. P. D. TAIA,

Romana Saluiani,

Mercurij 4. *Iulij* 1674.

ARGVMENTVM.

Quamuis ad euitandam præsumptionem *l. Quintus Mutius ff. de donation. inter vir. & uxor.* præsumatur mulierem constante matrimonio acquisiuisse de bonis sui viri,hoc tamen non procedit quando eadem mulier à suis consanguineis, vel ab aliis personis certis potuit acquirere, & vlterius hæc præsumptio sola inducitur fauore mariti, eiusque hæredum; Rursus successio filiæ æqualiter spectans ad patrem, matrem, & sorores, tota acquiritur eidem matri, & sorori simul, si pater illius non adeat hæreditatem.

SVMMARIVM.

1 *Dos vigore* Auth. res quæ *non debetur ex bonis fideicommissi, qui euanuit.*
2 *Mulier quidquid constante matrimonio acquirit, ad euitandam præsumptionem turpis quæstus, ex bonis viri præsumitur acquisiuisse, & vid. num.seqq.*
3 *Præsumptio* l. Quintus Mutius ff. de donat. inter virum, & vxorem *non adest vbi mulier à suis consanguineis, & ab alijs huiusmodi acquirere potuit.*
4 *Præsumptio cedit veritati,& veritati locus semper esse debet, & num.*5.
6 *Præsumptio* l. Quintus Mutius &c. *procedit solùm fauore mariti, eiusque hæredum.*
7 *Dos data ab Auia nepti* } *dicitur ipsi aduentitia ipsius neptis.*
8 *Filia, & sorori respectiuè æqualitèr succedunt Pater, Mater: & soror.*
9 *Matri, & filiæ accrescit tota hæreditas filiæ, & sororis defunctæ,si pater non adiuit hæreditatem illius.*
10 *Successoribus accrescunt portiones non petentium,*

DECISIO CCCLXV.

IOANNES Baptistà pater, & Franciscus filius vendiderant quasdam domos diuersis consortibus huius litis, cum derogatione fideicommissi Angeli patris Ioannis Baptistæ,concessa à Paulo V.ad satisfaciendum creditoribus, & de pretio vnius soluta sunt scuta 1360, de pretio alterius scuta 1508.& de pretio etiam alterius scuta 1700. tamen domus euictæ fuerunt ab Anna Maria filia Francisci ex fideicommisso anteriori Ioannis Petri, iuxtà decisionem coram Reuerendiss. D. meo Albergato nunc Decano 26. Iunij 1671. & 18. Martij 1672. vndè emptores egerunt Saluiano contra emptores posteriores, & possessores etiam alterius domus pretio scutorum 4000. qui proinde egerunt contra Iacobum obligatum de euictione, sed accessit Hortentia vxor vidua dicti Francisci venditoris cum Ioanne Baptista patre venditore supradictarum domorum pro dote, lucro dotis, & statutarijs fructibus dotalibus, & lata est sententia ab A.C. & per appellationem commissa, de more causa funditus dubitatum est, An, & cui sit danda immissio, seù associatio, & quam summam restituere teneatur Hortentia, & Domini responderunt dandam immissionem primis emptoribus domorum euictionem passis, & Hortentiam ad nihil teneri.

Quia visa est hypotheca illorum anterior per cessionem iurium factam emptoribus à creditoribus anterioribus.

Nec obstare prætentionem Hortentiæ *Auth. res quæ C.comm.de legat. & fideicommiss.* & inde iurium potiorum in domo controuersa, vti aliàs fideicommissa à Ioanne
1 Angelo, † quia hoc fideicommissum expirauerit cum Francisco filio Io: Baptistæ.

Vnus ex Dominis laborauit super satisfactione contendens Hortentiæ non satisfactum,& vix ad aliam dubij partem consensit alijs Dominis Hortentiam ad nihil teneri, quia non probatur Hortentiam habuisse alia bona mariti.

Et quoad credita pecuniaria in Monte Pietatis nomine Hortentiæ constante matrimonio, & quidquid mulier constante
2 matrimonio quærit, † præsumi quæsitum ex bonis viri, subaudiendo rationem turpis quæstus euitandi *l. Quintus Mutius* 51. *ff. de donat.inter virum, & vxorem, & ibi notat Bart.* quod satis dixit Imperator *in l.* 6. *versic.Nec est ignotum C.eodem.*

Placuit Dominis præter alia deducta ab Informante pro Hortentia, ex quibus apparet ipsam honestè quærere
3 † potuisse, & ita quæsiuisse de facto à matre, fratribus, alijsque personis certis *Menoch. præsumpt. 51. num. 36. lib. 3.* nisi per se satis superque cedat
4 præsumptio † veritati, & veritati locum
5 semper † fore dicitur *ex l. Imperatores 29. in fine ff. de probat.* & de iure nec militare causam
6 legis præsumptioni † solùm inductæ fauore mariti, & eius hæredum, *Bald. &c. in dec. 499. num. 15. par. 9.*

Nec obstare dictum est, quod Hortentia receperit à Bartholomæo scut. bis mille pro restitutione dotis Portiæ vxoris defunctæ viuente patre.

Quia cùm hæc summa fuisset soluta ab
7 ipsa Hortentia matre Portiæ filiæ, † fuit saltem aduentitia Francisco patri plusquam *ad l. Auus neptis nomine 79. ff. de iure dotium*, adeòque in hac summa succedebant æqua-
8 liter † pater, mater, & soror, *§. si igitur defunctus descendentes. versic. si verò cum ascendentibus Auth. de hæredib. ab intest. seu cap. 2. Nouell. 118. & ibi Bartol.* sed quia Pater non
9 adiuit, † accreuit Matri, & sorori, etiam ad *rubricã Codicis Quando non peten. pars peten. accresc. & ibi Lunica*, vbi in successoribus non
10 petentium † portiones accrescunt petentibus.

Et ità vtraque &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Perusina Census.

Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM.

Condemnatus est hæres in propria persona, proprijsque bonis, quia sine beneficio legis, & inuentarij adiuit hæreditatem defuncti in forma Cameræ obligati, & ideò eadem via exequutiua, qua tenebatur defunctus, fuit contra ipsum processum, cuius obligatio ex mutatione suæ personæ non fuerat immutata. Rursus adducuntur etiã aliqua contra obligationem minoris quoad solemnitates, quæ tamen à Decisione excluduntur.

SVMMARIVM.

1 *Hæres adeundo hæreditatem sine beneficio legis, & inuentarij quasi contrahit cum creditoribus hæreditarijs.*
2 *Hæres potest conueniri eadem via exequutiua, qua conueniri poterat defunctus.*
3 *Factum defuncti, dicitur proprium factum hæredis.*
4 *In Fideiussorem omnis transit obligatio, ac si à principio cum ipso fuisset contractum.*
5 *Aditio hæreditatis resultat ex ijs actibus, qui fieri nequeunt citra ius, & nomen hæredis.*
6 *Hæreditatis aditio probatur ex declaratione nedum primi hæredis, sed etiam hæredis hæredis.*
7 *Minoris contractus factus cum iuramento valet, quia iuramentum supplet vices solemnitatum iuris communis.*
8 *Consanguineos nedum extitisse, sed eos commodè interuenire potuisse probare debet, qui ex huiusmodi defectu contractum impugnat.*
9 *Insinuatio præsumitur ex lapsu annorum triginta cum obseruantia.*
10 *Inuentarium non suffragatur hæredi, nisi insimul de bonis hæreditarijs rationem reddat.*
11 *Obligatio defuncti non immutatur ex mutatione personæ sui hæredis.*

DECISIO CCCLXVI.

ADVERSVS resolutionem captam à Rota sub die 6. * Martij 1673. coram Reuerendissimo Albergato Decano condemnante Laurentium Iuniorem vti hæredem Alexandri, qui accesserat obligationi census à Laurentio seniore accollati ad restituen. hæredibus Horatij fideiussoris pecunias, quas illi soluere coacti fuerunt pro fideiussione à dicto Horatio facta, prouocauit Laurentius, & obtinuit mihi committi causam appellationis cum clausula *ad legitimam executionem quoad personam, & bona propria, & sine præiudicio quoad reliqua*, & ad illius conformitatem dato dubio. An sit procedendum ad vlteriorem executionem cõtra personam, & bona propria, fuit penès DD. indubitatum ipsum Laurentium iuniorem adiuisse hæreditatẽ Alexandri sine
1 beneficio legis, & inuentarij, † qui hoc modo adeundo, quasi contraxit cum creditoribus hæreditarijs, iuxtà *l. apud Iulianum §. fin. ff. quibus ex caus. in possessione eatur §. hæres instit. de oblig. quæ ex quasi contractu &c.* & propterea contra eum agi potuit eadem via executi-
2 ua pro fructibus census, de quo agitur, † quia ipse Alexander conueniri poterat, qui in Instrumento accesserat, & erat in forma Cameræ obligatus *l. Postulante ff. ad Trebell. Cenc. de cens. quæst. 73. num. 17. & quæst. 95. n. 13. Rot. coram Greg. XV. decis. 915. n. 21. & dec. 269. num. 12. post Zacch. de oblig. Camer. & dec. 36. num. 38. coram Peutinger. & decis. 39. nu. 1. par. 6. recent.* Et ad id, quod tenebatur defunctus potest compelli, & illius hæres non ratione
3 extensionis, sed comprehensionis, † quia factum defuncti dicitur proprium factum hæredis *Dec. cons. 262. num. 2. in fine, & num. 7. Roland. cons. 20. num. 1. vol. 1. Borr. decis. 10. in princip.* Immò ex persona hæredum non mutatur conditio obligationis, & semper remanet eadem, quæ à principio contracta fuit *Rot. apud Merchel. de commiss. par. 2. fol. 151 num. 9. & in rec. decis. 28. num. 4. par. 5. & dec. 39. num. 1. & 8. par. 6.*

De obligatione autem Alexandri ad fauorem hæredum Horatij dubitari nequit, dum illam manifestam reddit instrumentum, cum quo accessit ad accollationem census Laurentij patrui, cuius ipse est hæ-

res, stipulatum ad fauorem Gratiani, in quo
4 Horatius erat fideiussor, † qua secuta in ip-
3 sum transiuit omnis obligatio, ac si ab ini-
tio cum eo instrumentum fuisset celebra-
tum, & haberi debet eo modo, ac si pri-
mordium obligationis in eo intrasset, & ob
id tenetur ad omnia in instrumento côten-
ta; *Cenc. de cens. quaest. 73. num. 1. Rot. decis. 533. num. 1. & decis. 547. num. 1. apud eundem Cenc. de cens. & decis. 81. num. 1. & 2. apud Zacch. de oblig. Camer. & decis. 340. num. 6. coram Bichio.*

Vt etiam in dubium reuocari non po-
test ipsum Laurentium simpliciter adiuisse hæreditatem Alexandri patrui census ac-
collatarii, & se in illo absque vllo legis be-
neficio, & inuentarij immiscuisse, quia præ-
ter multos actus ab eo gestos hæreditatis aditionem inferentes iustificatos in Summ. *num. 4. cum alijs sequen.* ipse vnà cum aliis pa-
truis, quorum hæredem se Laurentius iu-
nior declarauit ad hoc, vt posset retinere bona Laurentij senioris exhibuit scripturas penès Alexandrum repertas, quæ conti-
nentes solutiones ab eodem factas credito-
ribus anterioribus eiusdem Laurentij, & cùm posteà allegauerit Cautelam Angeli, eamque eisdem scripturis iustificauerit, & se esse certum creditorem hæreditatis Lau-
rentij senioris non posse controuerti, sub-
stinuerit, vt in Sum. *num. 2. 3. & 4.* quam-
obrem cùm isti sint actus, qui citra ius, &
5 nomen hæredis fieri nequeunt, † neces-
sariò hæreditatis aditionem important, iux. *Text. in l. pro herede §. Papinianus ff. de acquiren. haeredit. l. 2. C. de iur. deliber. Alex. cons. 37. num. 1. lib. 3. Paris. cons. 16. num. 41. lib. 2. Natt. cons. 180. num. 12. lib. 1. Mantic. de coniect. vltim. volunt. tit. 12. num. 13. Rot. decis. 279. num. 19. coram Buratto, & decis. 66. num. 31. coram Bich.* Quod videtur esse sufficiens ad hoc, vt induci pos-
6 sit hæreditatis aditio, † quia in dubio statur nedum declarationi hæredis, sed etiam hæ-
redis hæredis *Aymon. cons. 197. num. 4. Alexan. cons. 126. nu. 4. circa finem lib. 7. Tiraq. de retract. lignag. §. 36. glos. 7. nu. 7. Mantic. de coniect. lib. 12. tit. 12. num. 26. Caesar. de Graff. decis. 161. num. 5. de testam.*

Nec impedire valet executionem man-
dari contra personam, & bona propria Laurentij defectus solemnitatum, qui in alia propositione coram Reuerendissimo Decano fuit appositus in obligatione ab Alexandro facta in Statu Perusino sine so-
lemnitatibus requisitis à Statuto illius loci, quoniam huiusmodi Statutum allegari nō meretur in isto casu, ex quo tantummodò requirit certas solemnitates in côtractibus à minoribus viginti annorum celebratis, quos aliter factos annullat, & cùm nihil statuat circa solemnitates adhibitas in con-
tractibus maiorum viginti, erit casus omis-
5 sus, & censeri debet relictus sub dispositio-
7 ne iuris communis, † cuius solemnitatum
8 defectus suppletur ex iuramento in dicta obligatione apposito *Auth. Sacramenta Puberum, vbi DD. C. si aduersus vendit Eugen. cons. 41. num. 35. lib. 1. Gabr. cons. 27. num. 8. lib. 1. Gratian. discept. for. cap. 555. num. 21. in fine, & num. 22. Rota coram Carillo decis. 21. num. 5. & decis. 153. num. 1. & in recent. decis. 647. num. 5. & 6. par. 2.*

Si verò attenditur Constitutio Ægidiana iuramentum, & decretum Iudicis in in-
strumento requirens, patet illa interuenisse, & quod interuentum proximiorum, etiamsi isti non interuenerunt contractui, tamen sine illis substineri poterit, dum Alexander ortum habuit in Ciuitate Clusina, non au-
tem Perusina vbi contractus initus fuit, dum autem Laurentius se fundat in nulli-
tate contractus, ex defectu interuentus pro-
ximiorum, debet duo copulatiuè probare;
8 nempè † illorum existentiam, & quod illa die contractus commodè interuenire pote-
rant *Corn. cons. 131. num. 4. lib. 4.* & prout sę-
piùs à Rota firmatum fuit in *decis. 28. nu. 5. & decis. 3. penes Pic. ad Statut. Vrbis coram Gregorio XV. decis. 406. vbi Add. num. 18. & in Romana Cambij 16. Iunij 1662. §. nec obligatio, & §. seq. coram Reuerendiss. Albergato.*

Insinuationis autem defectus, cùm sit solemnitas extrinseca, nullo modo contra-
ctum vitiat, sed quandocumque fieri po-
test etiam per comparitionem separatam,
9 & præsumitur interuenisse † ex lapsu tem-
poris triginta annorum iuncto cum obser-
uantia solutionum *Cephal. cons. 370. num. 22. Gabr. de praesumpt. conclus. 1. num. 56. Rota coram Seraph. decis. 742. num. 4. coram Canaler. dec. 572. num. 11. & decis. 877. num. 4. coram Merlino, & in recent. par. 14. decis. 254. nu. 22.*

Hinc cùm nullibi doctum fuerit de in-
uentario, nec appareat reddita ratio de bo-
nis defuncti, quod etiam requiritur postquā
10 quis inuentarium confecit ad hoc, † vt vi-
deri possit, an bona sint sufficientia pro so-
lutione debitorum, iuxtà praxim à *Bald. traditam in l. finali §. in computatione num. 3. C. de iur. deliber.* rectè fuit Laurentius condem-
natus via executiua, qua erat obligatus eius
11 auctor, ob cuius mutationem † non potuit immutari persona defuncti *Rot. in recent. decis. 39. num. 9. par. 6.*

Et ità Coppulis tantùm Informantibus, & Laurentio pluriès intimato resolutum fuit, &c.

Decis. 50. supra in hac parte est in eadem causa.

R. P. D. EMERIX.

Ciuitatis Castellanæ fructuum.

Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM.

Agitur de liquidatione fructuum quoad sub-
stantiam perceptionis ex possessione dedu-
cta, & quoad quantitatem ex confessione pro-

probata, quæ licèt ad certum tempus restricta, non excludit aliud tempus per alias probationes verificatum; Maximè in hac materia, in qua & leuiores probationes sufficiunt, & admittitur etiam iuramentum in supplementum plenæ probationis.

in decis. huius causæ 27. Iunij 1672. coram R. P. D. meo Taia.

Neque releuat, quod confessio Ioannis Caroli in responsionibus ad positiones verificari possit in dictis annis 1663. & 1665. itavt dicendum sit illum solùm per duos annos fructus percepisse, quia cum ipse de dictis annis 1662. & 1664. existeret in possessione, & fassus fuit se quolibet anno percepisse tantùm 40. salmas fœni, constetque ex iudiciali descriptione, de qua supra, anno 1663. fuisse recollectas salmas 60. & anno 1665. salmas 55. ex relatione periti eodem Summ. num. 3.

4 † Indè sequitur, quod eius confessio verificari solum possit in dictis annis 1662. & 1664. remanente firma alia probatione quoad alios duos annos.

Nec etiam respectu quantitatis, quia quoad fœnum quãtitas ex supradictis benè probata remanet, quo verò ad glandes vix controuertitur apud partes est in cõfesso, quod demptis pratis, querceetum sit rubrorum 35. ex quibus 22. spectant ad Ioannem Carolum, & 13. ad Iulium, vndè cùm totum fuerit locatum pro tribus annis à Ioanne Carolo, qui etiam integram pensionem percepit, & pro alio anno glandes totius querceti consumptæ fuerint ab illius animalibus, vt ex illius confessione in responsionibus ad positiones d. Sum. num. 8. in fine,

5 Sine dubio † ipse tenetur soluere ratam Iulio, iuxtà solitum, & consuetum aliorum annorum, cùm in hac materia liquidationis fructuum leuiores probationes sufficiant,

6 † dum de perceptione non dubitatur, iuxtà distinctionem traditam per *Achil. de Graff. decis. 22. de restit. spoliat.* quam sequuta fuit *Rota coram Buratto decis. 173. num. 6. coram Celso decis. 309. num. 7. & decis. 386. num. 9.* & alibi passim; itavt in supplementum ple-

7 næ probationis † posSit etiam deferri iuramentum suppletorium de stylo nostri Tribunalis admitti solitum, vt firmatum fuit coram *Orano in Romana liquidationis fructuum 20. Octobris 1592. in princ. & coram Buratto in mox alegata decis. 173. num. 8.*

Nec denique respectu valoris, quia ille

8 quoad fœnum liquidatur † à Testibus, iuxtà solitum Regionis, Summ. Iulij num. 8. & quoad glandes ex supradictis.

Et ità, vtraque &c.

R. P. D. RONDININO.

Romana hæreditatis.

Mercurij 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM.

Ad vnam, eandemque hæreditatem, in qua non fuerat nominatus hæres proprietarius, vt Testator mandauerat, aspirabant simul hæres ab intestato defuncti, quia intestatam successionem esse dicebat, hæres vsufru-

ctuarij,

SVMMARIVM.

1 *Possessor præsumitur percepisse fructus, nisi contrarium fuerit concludenter probatum.*

2 *Confessio facta in positionibus superat omnẽ aliam probationem.*

3 *Possessor fœni tenetur reddere rationem de residuo, si aliqua pars vigore mandati Iudicis illi fuerit ablata.*

4 *Confessio licèt ad certum tempus restricta, non excludit aliud tempus per alias probationes probatum.*

5 *Possessor partis bonorum si recepit omnes fructus, vel illos in suos vsus conuertit, certum est, quod partem condomino soluere, & contribuere tenetur.*

6 *Liquidationis fructuum in materia leuiores probationes sufficiunt, vbi de perceptione non dubitatur.*

7 *Iuramentum in supplementum plenæ probationis datur in materia liquidationis fructuum.*

8 *Fœnum liquidatur iuxtà solitum Regionis.*

DECISIO CCCLXVII.

IOANNES Carolus prætendens se fuisse grauatum per R.P.D. meum Taiam in taxatione fructuum, ad quos condemnatus fuerat, curauit mihi committi causam appellationis ab excessiua taxatione, sed proposito desuper dubio Domini de illa non constare responderunt, nec respectu temporis, nec quantitatis, neque valoris.

Non quidem respectu temporis, quia Ioannem Carolum percepisse fructus ex prædijs, de quibus agitur, per quatuor annos, desumitur primò ex possessione eorun-

1 dem, quam ipse retinuit, † ex qua intrat præsumptio perceptionis fructuum nisi cõtrarium probetur, vt dixit *Rota decis. 509. num. 4. coram Merlino decis. 332. num. 1. par. 12. recent.* & nouissimè in *Romana Casalis Veteris 24. Ianuarij proxime præteriti §. fin. coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Secundò, quoad duos annos scilicèt 1662. & 1664. ex ipsiusmet confessione emissa in responsionibus

2 ad positiones, † quæ superat omnem aliam probationem *cap. per tuas 10. in fine de probat. l. cum te 5. C. de transact. & l. generaliter 13. C. de non numer. pecun.* quo verò ad annum 1663. ex iudiciali descriptione, & alijs actibus factis ad instantiam ipsiusmet Ioannis Caroli Summ. Iulij num. 2. Et quoad annum 1665. ex oblatione partis fœni ex fœnili, vbi repositum erat de ordine Eminentiss. Præfecti Signaturæ Iustitiæ probata per testes Sum.

3 num. 4. in fine, † quæ saltèm grauat ipsum reddere rationem de residuo, vt dictum fuit

ctuarij, deducens proprietatem cum vsufructu fuisse consolidatam, & hæres illius, qui Proprietarium nominare debuerat, quasi suus Auctor verè proprietarius fuisset cum solo onere declarandi fideicommissarium, vel substitutum; Fauore tamen hæredis ab intestato deciditur, non quia hæreditas intestata visa sit, sed quia nominatio proprietarij, fuit à Testatore volita, qua cessante vel hæres intestatus dicitur esse vocatus, aut saltèm per fideicōmissum substitutus.

SVMMARIVM.

1 *Successio ab intestato defertur, si hæres proprietarius iuxtà præceptum testatoris nominatus non sit.*

2 *Frater, deficiente testamento, suo fratri ab intestato succedit.*

3 *Hæredis institutio facta pro persona ab alio nominanda, non substinetur, & nu. 15, cum seqq. ac fere per totam.*

4 *Testator non potest decedere pro parte testatus, & pro parte intestatus, & num. seqq.*

5 *Vsufructuarius per ius accrescendi totam capit hæreditatem, vbi deficit proprietarius, & quando vid. num. seqq.*

6 *Testator possit nè prohibere, quod vsufructuarius non habeat proprietatem si deficit, vel nō datur proprietarius.*

7 *Testator facere nequit vt leges in suo testamento locum non habeant.*

8 *Testator si protestatus est, velle cum testamento decedere, eius voluntas attendenda est.*

9 *Clausula* codicillaris *supplet voluntatem testantis, vt hæres restituat hæreditatem ab intestato iure fideicommissi, quatenus illa directò dari non possit.*

10 *Testatus decedit Testator omni meliori modo, quo potest, etiamsi iure obliquo daretur hæreditas.*

11 *Voluntas testatoris declarantis se velle cum testamento decedere, vel aliter disponere, præ omnibus attendenda est, & seruanda, & supra num. 8.*

12 *Institutio hæredis, an ideò vitianda quatenus ab alio hæres declarandus sit, vel potius sola declaratio vitietur.*

13 *Dispositio subsequens etiamsi sit inualida, non potest actum præcedentem perfectum irritare.*

14 *Demonstratio vitiosa ad legati præstationem apposita, illud non vitiat.*

15 *Hæredis institutio non vitiatur, licèt vitientur verba institutioni adiecta.*

16 *Institutio hæredis collata in arbitrium alterius non substinetur, & num. 3. cum seqq.*

17 *Institutio hæredis dicitur collata in arbitrium alterius per verba* quem maluerit, quem nominauerit, *& similia.*

18 *Immissio hæredi siue ab intestato, siue ex testamento semper debetur, vel ex remedio* l. final. *vel ex interdicto quorum bonorum.*

DECISIO CCCLXVIII.

IN suprema voluntate Raymundus de Surdis hærede vsufructuaria instituta Hyppolita Orlanda vxore in hæc verba — Con dichiaratione, che non possi hauer altro, che il semplice vsofrutto della mia heredità, essa viuente, e morta che sarà detta Hipolita, la dilei heredità sia obligata à tutti i crediti, che hò con essa — Et prosequendo dispositionem, hæredem proprietarium instituit in hæc verba — Erede peró proprietario instituico il Sig. Giacomo Martinelli per la persona da lui nominarsi doppo la morte della detta Hippolita, ouero auanti se gli parerà — vt ex Testamento Raymundi, de quo in Summ. omnium *num.* 1.

Cùm autem defuncta Hypolita hærede vsufructuaria, decesserit longè postea Martinellus, in cuius dispositione collata fuerat hæredis proprietarij nominatio, nulla facta nominatione, Summ. Eusebij de Surdis *num.* 2. & 3. successionem spectare ad Eusebium de Surdis germanum fratrem Raymundi defuncti ex causa intestati A.C. Panciaticus pronunciauit, ad exclusionem Ioannis Orlandi hæredis dictæ Hypolitæ, vt ex sententia Sum. eiusdem Eusebij *nu.* 4.

Hinc ad prouocationem Orlandi Causa mihi commissa, atque ad causam admissa Catherina Riccia ex persona Margaritæ Martinellæ hærede mediata dicti Iacobi, in cuius dispositionem proprietarij hæredis nominatio collata fuerat, dubium proposui, An, & cui esset danda immissio, atque illam Eusebio dandam esse Domini responderunt.

Non enim controuersum fuit Eusebium proximiorem esse Raymundo Testatori, provt coram A.C. Panciatico legitimata persona ipsius doctum fuerat, ideòque nulla existente causa testati ob inualiditatem

1 dispositionis Raymundi, † factus est locus successioni intestatæ, ad terminos *Tex. in l. prima, ff. de suis, & legitim. hæredib. in l. intestatus 64. ff. de verbor. signific. & in § 1. instit. de hæredit. quæ ab intestat. deferuntur*, itavt immissio debeatur Eusebio fratri proximiori

2 defuncti, † qui cessante successione directa ad hæreditatem transuersalis primò vocatur, iuxtà *Text. in auth. cessante C. de legitim. hæredibus, & in §. si igitur defunctus Auth. de hæred. ab intestat. venien.*

Causam autem testati ob nullitatem dispositionis testantis iam cessasse dicebant Domini ex eo, quod defuncta Hypolita hærede vsufructuaria, nulla extitit institutio hæredis proprietarij, quia institutio Iacobi Martinelli in hæredem proprietarium pro persona nominanda tanquam collata in li-

3 berum illius arbitrium † non substinebatur cùm liberæ debeant esse supremę defunctorum voluntates, non autem in alterius arbitrium collatæ, quasi hæc vnica libertas in humanitatis solatium relicta fuerit, ad terminos *Text. in l. illa institutio, & in l. si quis*

Sempro-

Sempronium, vbi gloss. & DD ff. de hæredib. institaen. Peregr. de fideicomm. art. 33. num. 68. Fusar. de substit. quæst. 503. num. 4. & 50. Donat. Anton. de Marin. variar. resol. cap. 31. num. 3. cum alijs per *Altograd. tun. controu. 43. num. 4.* cum alijs per *Modern. Lucen. de pact. futur. success. par. 3. cap. 6. num. 49. & pluribus seqq. Rot. in recent. par. 11. decis. 23. sub num 13. & 14. repetita post Salgad. in labirynt. credit. decis. 100. Coccin. decis. 2000. num. 13.* vbi de communi, *& in Romana annuæ præstationis 4. Iulij 1663. §. non obstat coram Illustris. Beuilaqua Vrbis Gubernatore, & in Bononien. fideicommissi de Monterentys 6. May 1665. coram R.P.D. meo Taia impress. post Modern. Lucen. de pact. futur. success. decis. 152.*

Non attenta illatione in contrarium deducta à Scribentibus pro Ioanne Orlando hærede testamentario Hypolitæ, quod admissa pro captatoria voluntate Testantis, totum ius hæreditarium consolidatum fuerit in Hypolitam hæredem vsufructuariam,
4 nè aliàs Testator pro parte testatus, † & pro parte intestatus decederet contra *Text. in l. ius nostrum ff. de reg. iur.* adeóvt per ius accre-
5 scendi † ipsa totum capiat, ad terminos *tex. in l. prima §. interdum, ff. de vsufruct. accrescend. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 4. tit. 12. num. 12. & seq. Antonell. de Tempore legali lib. 1. cap. 60. num. 7. cum alijs per Bellon. de iure accrescend. cap. 7. quæst. 10. num. 20. & quæst. 16. n. 298. Rota in Rauennaten. legitimæ 28. Nouemb. 1667. coram bo. mem. Priolo, & prius in recent. par. 2. decis. 122. per totam.*

Etiamsi Testator expressè contrarium disposuisse videatur restringendo institutionem Hypolitæ ad simplicē vsumfructum, ibi -- E morta che sia la detta Sig. Hippolita, la dilei Eredità sia obligata à tutti i crediti, che hò con essa in virtù di tutti l'instromenti, e cessioni di ragioni contro di lei, delle quali l'infrascritto Erede proprietario contro l'Eredità d'Hippolita, e suoi Eredi se ne possa valere -- *Summ. omnium nu. 1.* Quasi Testator per præceptum, quod hæres vsufructuarius solùm vsumfructum habeat, vel non possit vllo modo habere proprietatem, non possit neque indirectè
6 prohibere ius accrescendi, † nè aliàs decederet pro parte testatus, & pro parte intestatus contra leges id prohibentes *Cephal. cons. 607. num. 30. Mantic. de coniect. vltim. vol. lib. 4. tit. 11. nu. 6. Ceuall commun. contrau. comm. quæst. 707. num. 3. Bellon. de iur. accrescend. dicto cap. 10 quæst. 16. num. 20. Cancer. variar. resolut. par. 3. cap. 22. num. 155. Rot. coram Eminentiss. Otthobeno decis. 203. num. 15.*

Etenim dicebant Domini hanc sententiam in eo fundari, quod intelligi nequeat quomodo valeat testamentum, & substineatur prohibitio iuris accrescendi contra
7 leges, † quas Testator facere nequit, vt locum non habeant in suo testamento, iuxtà *Text. in l. nemo potest 58. ff. de legat. 1.* nè aliàs corrueret testamentum obseruando voluntatem defuncti, qui pro parte decederet testatus, & pro parte intestatus contra legum dispositionem, & mentem ipsius Testantis, qui protestatus est, velle testatum decedere,
8 quæ † præ omnibus attendi debet, ad terminos *Text. in l. in conditionibus 19. ff. de condit. & demonstr.* vt benè explicant *Cancer. d. cap. 22. num. 155. & seqq. Mart. medic. decis. 5. n. 7. & 8. Altograd. cons. 77. num. 37. & 38. vol. 1.* cum alijs per Modern. *Messanen. in addit. ad Franc. de potest. consid. 93. num. 4. & seqq.* quæ sanè ratio in huius casus hypothesi non applicatur, cùm tàm ex contextu testamenti,
9 quam ex clausula codicillari in illo † adiecta quæ supplet voluntatem Testantis, vt hæres restituat venientibus ab intestato iure fideicommissi, quatenùs restitutio fieri non posset iure directo, cesset illud absurdum, quod defunctus pro parte testatus, & pro parte
10 intestatus decedat, † cùm verè Testatus decedat omni meliori modo, quo potest, & sic iure obliquo fideicommissi succedēs ab intestato capere debeat, iuxtà expressam
11 mentem Testantis, † quæ omninò seruanda est, ad *Text expressum in l. quoties §. si duo, vbi Castren. sub num. 3. ff. de hæred. instituen. & in l. peto 71. in princ. ff. de legat. 2.* & egregiè explicat *Bald in cons. 468. in fin. vol. 1.* cum quo sensu recipitur celebris theorica *Bartoli in d. l. quoties 9. §. si duo in fine. ff. de hæred. instituen. Guttier. in l. vnica num. 22. C. quando non petent. part. petentibus accrescat, Cancer.* in contrarium adduct. *d. cap. 22. nu. 159. Peregr. in contrarium adduct. de fideicomm. art. 15. num. 16. & 17. & art. 11. num. 66. vers. reperio, & cons. 44. num. 3. & 4. & cons. 145. num. 4. vol. 1.* atque examinato ad partes articulo de vera, & communi sententia concludit idem *Bellon. de iur. accrescend. d. cap. 10. quæst. 18. nu. 5. & seq. & n. 29. & 30. Fusar de substit. quæst. 277. num. 29. Durant. de arte testandi tit. 6 cautel. 15. sub num. 5. Rot. coram Verallo dec. 262. par. 3. & coram Gregorio XV. decis. 102. num. 2. & 3.* atque admittitur *in d. decis. 203. nu. 19. & 20. coram Eminentissimo Otthob.*

Neque ad retardandam immissionem debitam Eusebio placuit Dominis animaduersio deducta per Scribentes pro Catherina Riccia hærede Martinelli, vt nempè institutio hæredis non sit collata in simplicē Iacobi Martinelli voluntatem, itavt sit hæres quem ipse declarauit, sed potiùs ipse Iacobus hæres sit, atque declaratio facienda hæredis ab ipso referatur potius ad sub-
12 stitutionem, quæ etsi vitiari debeat, † non ideò vitianda sit institutio ipsius Iacobi, quę adhuc firma remaneat, ex ratione *Text. in l. si pars 10. ff. de inoffic. test. & in cap. fin. de sent. & re iudic. Carp. de Execut. Testam. lib. 2. cap. 12. num. 1. 13. & per tot. Bellon. de iur. accescend. cap. 7. quæst. 16. num. 14. Duran. de condit. & mod. impossibil. par. 2. cap. 4. sub num. 7. impress. post secundum vol. Decision.* quasi subsequens dispo-
13 sitionis inualiditas † nequeat præcedentem actum perfectum irritare, ad terminos *text. in l si ita scripsero 67. ff. de hæred. instituen. & in l. si te solùm 27. vers. sed si te hæredem ff. illo eodem titulo*, quemadmodum, & vitiosa demon-

14 monstratio ad legati præstationem † apposita, illud non vitiat, juxtà doctrinam *Baldi in l. quidem testamento 99. ff. de legat. primo, & in l. Paula Calimaco 27. §. fin. ff. de legat. 3.* & alijs latè congestis *Cyriac. contr. 336. nu. 11. & seqq. & per Gratian. discept. 256. nu. 1. & 59. Rot. recent. par. 11. decis. 63. num. 21. & coram Merlin. decis. 456. num. 35. & seqq.*

Hæc enim omnia dicebant Domini potiùs retorqueri, quia sine violatione literæ dici non poterat Iacobum hæredem institutum, atque personam nominandam substitutā esse; cùm è conuerso institutio percutiat ipsam personam nominandam, ibi — Erede proprietario instituisco il Sig. Giacomo Martinello per la persona da lui nominarsi — ideòque aduersatur distinctio superius adducta inter ea, quæ apposita sunt in oratione separabili, cùm ista sint penitus simul iuncta in vna, & eadem oratione, concernantque vnicam institutionem perindè ac si Testator dixisset instituo hæredē, quam Martinellus nominauit, neque ideò applicantur, quæ dicuntur de verbis adie-
15 ctis institutioni, vt vitientur, sed non vitient, juxtà *Text. in l. hæreditas 10. dict. 34. ff. de hæredib. instituen.* sed nihil substineri potest velutí vnica oratio in arbitrium alterius
16 collata, † vt reassumpta distinctione superiùs facta concludunt *Castren. cons. 338. nu. 3. vol. 1. Gratian. d. discept. 256. num. 1. Mandell. Alb. cons. 273. & 246. Merend. contr. lib. 17. cap. 37. n. 6. & per tot. De Marin. variar. resol. lib. 2. cap. 124. num. 6. Rot. diuers. par. 1. decis. 662. num. 1. & in recent. par. 5. decis. 365. num. 35. & seq. & coram Merlin. d. decis. 466. num. 35. & seqq.* quemadmodum institutionem hanc in alicuius ar-
17 bitrium collata † per verba *quem voluerit, quem nominauerit*, & similia inualidam dixerunt ijdem DD. qui in contrarium adducebantur, hac habita ratione vnius, vel diuersæ orationis *Bellon. de iure accrescendi locis supra adductis, Duran. de condit. impossib. par. 3. cap. 4. num. 21. & seqq. Carp. de Executor. Testamentar. lib. 2. d. cap. 12. num. 24. & 25.*

Ideòque siue agatur ex dispositione intestati, vt ab initio dicebatur, siuè agatur ex causa Testati, quasi per fideicommissum Eusebio hæreditas restituenda sit, semper
18 ipsi debetur immissio, † vel ex remedio *l. fin. C. de Edict. Diu. Adr. tollen.* vel ex interdicto quorum bonorum *in l. prima, ff. quorum bonorum, & in l. 2. C. illo eodem titulo.*

Et ità tribus de vnica successione contendentibus, atque informantibus resolutum fuit &c.

R. P. D. RONDININO.

Reatina Fideicommissorum.

Mercurij 4. Iulij 1674.

A R G V M E N T V M.

Dotem consequi declarauerat mulier, prout etiam consequuta fuerat super bonis fideicommissi, quæ adhuc apud ædem Sacram deposita erat; Cùmque peterentur vlterius alimenta, eam non deberi deciduntur, quia duplici onere fideicommissarius grauari non debet, nec vbi res non est amplius integra variatio conceditur.

S V M M A R I V M.

1 *Dos vigore* auth. res quæ, *detrahitur ex bonis fideicommisso subiectis.*
2 *Mulier petendo, & recipiendo dotem super bonis fideicommissi, non potest postea à fideicommissarijs consequi alimenta, & nu. 8. cum seqq.*
3 *Variatio in iudicijs non datur, & quando num. seqq.*
4 *Res vbi non est amplius integra, non admittitur neque conceditur variatio.*
5 *Dotis à petitione ad alimenta consequenda, non datur variatio.*
9 *Sententia, & rescriptum Signaturæ Iustitiæ dicuntur secum trahere executionem.*
7 *Variatio non datur post consumatam executionem.*
8 *Fideicommissarius soluta dote, non potest amplius cogi ad præstationem alimentorum, & num. seqq.*
9 *Alimenta amplius præstare non tenetur fideicommissarius posteaquam dotem apud ædem Sacram depositauit, & num seq.*
10 *Alimenta non debentur post dotem traditam, & solutam, & n. 2. & 8. cum seqq.*

D E C I S I O CCCLXIX.

DIONYSIVM Tozzinum in bona fideicommissaria Iosephi patris, & Sigismundæ matris Rota immittendum dixit, prout in prima instantia A.C. pronunciauerat, soluta tamen dote Constantiæ ex Antonio Victorio fratre nepoti in summa scut. 1250. ad effectum inuestiendi cum vinculo promptæ restitutionis, quatenùs Constantia innupta decedat, vel assignatis pro correspondenti quantitate tot bonis, præstitaque per Dionysium cautione de soluendo alia scuta 600. postquam à Rota fuerit judicatum, vt ex sententia lata à bo: me: Priolo, Summ. Dionysij num. 1. præuia decisione 27. Iunij 1672. coram eodem.

Cùm autem sibi sufficienter pro dicta sua

dote

dote à fideicommissi bonis detrahenda vi-
1 gore † *Auth. res quæ, C. commun. delegat.* cau-
tum non esse ex simplici cautione Dionysij
quoad scuta 600. Constantia conquereretur,
Signatura rescripsit sine præiudicio solutis
scut. 1250. & non amota muliere à posses-
sione pro alijs scutis 600. facta obligatione
de restituendo bona vnà cum fructibus in
casum succumbentiæ, Summ. Constantiæ
positionis prima Decembris proximè præ-
teriti *num.* 1. coram Me, ad cuius rescripti
tenorem, dubio proposito Rotalem sen-
tentiam reformandam, & declarandam esse
dictum fuit, additis scutis 600. ad dotem
Constantiæ, quam designandam Domini
dixerunt, atque in casu nuptiarum consi-
gnandam præstitis interim alimentis, ex ra-
tionibus deductis in Decisione prima * De-
cembris præteriti coram Me.

Hodie autem reproposita Causa, cum
Domini ob discordiam Peritorum in reco-
gnitione Apochæ dotis Ersiliæ restitutæ, ex
qua arguendo à simili, dictum fuerat au-
gendam esse dotem Constantiæ sorori in
dd. scut. 600. resolutio capi non potuerit
super confirmatione, vel recessu à decisis
super alio dubio concernente alimenta
Constantiæ præstanda, Domini dixerunt il-
la non deberi.

Etenim animaduertebant Domini Dio-
nysium fideicommissarium non esse dupli-
ci onere grauandum, quia cùm in execu-
tionem sententiæ Rotalis, atque rescripti
Signaturæ assignauerit Constantiæ ratam
pretij cuiusdam Terræ pro dictis scut. 600.
à Signatura præseruatis, Summ. eiusdem
Dionysij *num.* 2. *&* 3. & quoad alia sc. 1250.
interpellatus fuerit Procurator Constantiæ
ad illa recipienda, atque ex decreto bo. m.
Prioli in illius contumaciam deposita fue-
rint in Monte Pietatis Reatino, ipsa Con-
stantia interpellata, Summ. eodem *num.* 4.
& 5. ad quem effectum Dionysius bona fide
Rotalibus decretis, atque rescripto Signa-
turæ parens, duos census imposuit, Sum.
eodem *num.* 6. consequens est, vt tradita
dote, atque recepta ab ipsa Constantia, non
solùm ab initio Iudicij coram bo: me: Prio-
lo semper alimenta recusando, & dotem
effectiuam petendo, cùm esset in ætate nu-
bili 28. annorum, sed etiam realiter, &
cum effectu pretium dictæ Terræ in satis-
factionem dd. scut. 600. pro quibus Signa-
tura illam à possessione amouendam non
esse dixerit, expressè recipiendo, illudque
cum effectu retinendo, prout hodie retinet
2 d. Summ. Dionysij *num.* 2. † Constantia ho-
die variare non possit, petendo iterum ali-
3 menta, † atque iudicium eludendo, quia
4 res non est amplius † integra, contra *Text.*
in l. 3. §. Item scribit ff. de peculio, & in l. si pecu-
nia §. Item si quis dederit, vbi Gloss. verb. licere,
ff. de cond. ob causam, gloss. in l. quod seruus, §.
nonne ff. illo eodem tit. DD. in l. in quibus §. 1.
ff. de donat. Giurb. decis. 99. num. 4. Gratian. di-
scept. 239. num. 23. cum pluribus seqq. & discept.
248, num. 32. Surd. qui conclusionem extē-
5 dit ad causam dotis † in tractat. *de alimentis*
tit 9. quæst. 23. num. 30. & seqq. atque consu-
6 mata executione, † quam secum trahebant
Rotalis sententia, & rescriptum Signaturæ,
7 non admittitur † amplius variatio in *l. cum*
qui certat. §. primo nu. 4. ff. de verb. obligat. Capic.
decis. 33. n. 3. Crot. cons. 11. num. 2. Surd. cons. 413,
num. 18. Rot. recent. par. 6. decis. 161. nu. 23. & 24,
confirmata 4. *Iulij* 1635. *coram Pirouano*.

Et quidem cum maximo detrimento
Dionysij fideicommissarij, qui postquam
pretium bonorum tradidit, & census cum
maximo damno imposuit, pro quibus cen-
sibus postmodum extinguendis prædium
distraxit, Summ. Dionysij *num.* 6. vt dotem
8 solueret, illa postea soluta † iterum coge-
retur alimenta tradere contra omnem iusti-
tiam, & æquitatem, quæ non patitur fidei-
commissarium compelli ad alimenta post-
9 quàm dotem à Constantia petitam † in pri-
ma, & secunda instantia, apud ædem Sa-
cram deposuit Signaturæ decreto parendo,
quia alimenta nō debentur post dotem tra-
10 ditam, & solutam, † sed solùm illius solu-
tione dilata, ex ratione *Text. in l. cum vnus*
§. Alimentis ff. de alimentis, & cibarijs legatis,
Crauet. cons. 189. sub num. 10. Franc. decis. 559.
num. 15. Surd. de alimentis tit. 4. quæst. 20. num. 4.
Castill. illo eodem tract. cap. 16. sub num. 13. cum
alijs per Mel. in addit. num. 3. Rot. in rec. par. 14.
decis. 94. num. 9. & decis. 413. num. 7. cum alijs
in præterita Decisione huius causæ coram
Me, &c.

Et ità vtraque parte informante, &c.

Alia præsentis causæ decis. est impressa supra in hac parte, vbi est decis. 190. in ordine.

R. P. D. TAIA.

Cathacen. Matrimonij,

Lunæ 4. Iulij 1674.

ARGVMENTVM.

Aduersus matrimoniū, & ex eo legitimam filiationem plura opponebantur, sed quia ex libro matrimoniorum, & baptismatis, iuncta etiam declaratione patris de eorum veritate constabat, eo magis pro matrimonio, & legitima filiatione deciditur, quia de sola successione tractabatur, ad quem effectum leuiores probationes sufficiunt.

SVMMARIVM.

1 *Librum matrimoniorum Parochus ex dispositione Sac. Conc. Trident. habere tenetur, & n. 7.*

2 *Matri-*

2 *Matrimonium probatur ex libro Parochi, & n.5. & 7. & 8.*
3 *Testes consanguinei, & parentes possunt in matrimonio adhiberi.*
4 *Liber baptismatis plenè probat.*
5 *Filiatio probatur ex libro matrimonij, & baptismatis.*
6 *Filiatio ad effectum successionis leuioribus probationibus probatur, amplia vt n seq.*
7 *Matrimonium vbi de sola successione tractatur, etiamsi constaret de initio infecto, scilicèt concubinatu, leuioribus probationibus probatur.*
9 *Confessionis secretum nunquam licitè violari potest, etiamsi Papa praciperet.*
10 *Confessarius potest adhuc cum iuramento negare ea, quæ in confessione audiuit.*
11 *Falsum quatenus quis possit iurare duodecim casus referuntur remissiuè.*
12 *Matrimonium non separatur ad confessionem coniugum, etiamsi rumor vicinia consentiat.*
13 *Filiationis probatio magis praualet, & praefertur illa, quæ conformatur confessioni, & declarationi patris, & sup. sub n.4.*
14 *Pater agnoscens aliquem in filium, & tanquam talem illum reputari volens, ipsum emancipare, instituere, vel exhæredare tenetur.*

DECISIO CCCLXX.

CONSTARE contractum matrimonii, & eius validitatem inter Lutium, & Mariam pro Dominico filio, proindè legitimo, & naturali eiusdem matrimonij, iuxtà propositum dubium DD. responderunt legitimè, & historicè.

Ex libro Matrimoniorum. Adi 17. Maggio 1656. Io infrascritto Parocho con licenza del Sig. Vicario Generale hò congiunti in matrimonio in Casa del Dottor Lutio il Dottor Lutio &c. e Maria &c. mia Parrocchiana, si sono posposte le publicationi con licenza dello stesso Sig. Vicario Generale per cause legitime, mà si faranno à suo tempo, nel resto osseruato il Rituale Romano, & il Sacro Concilio di Trento, sono stati Testimonij Giacinto &c. Padre della Sposa, e Gioseppe &c. fratello della
1 Sposa, iuxtà d. Conc. *cap.1.* † ibi — *Habeat Parochus librum de reform. matr. sess.24.* de cu-
2 ius † probatione *Genua de script. priu. tit. de libr. Pleban. seu Curati quæst.6. ex num.4. cum alleg.* maximè *Rot. decis.340. nu.1. & 2 par.2. diuers.* vbi, & ratio, vti de his, quæ spectant ad eius officium *tot. cap.3. de Clandest. desponf.* nulla obstante qualitate horum, &
3 huiusmodi testium, † vt in causa matrimoniali testificari possunt consanguinei, & Parentes, *cap.3. qui matrim. accus. poss. Rota coram Buratt. decis.143. num.30.* cum alijs, maximè in huiusmodi casibus.

Ex libro baptizatorum. A' 25. Agosto 1656. Domenico Bartolomeo figlio legitimo, e naturale del Dottor Lutio &c. e Maria &c. è stato batezzato dal Sig. D. Luca Antonio &c. con licenza del Sig. Vicario Generale; e di me Gennaro &c. Parocho,
4 i Padrini furono &c. & de huius † quoque libri fide *Gen. d. loc. quæst.1.* maximè *ex nu.16. Rota coram Buratt. decis.116. num.2.*

Præsentes copiæ extractæ fuerant à suis libris matrimoniorum, & baptizatorum, & facta collatione concordant, vt scripsit, & subscripsit Cancellarius.

Lutius ipse scripsit. Io Lutio &c. per questa mia dichiaro, & accetto per mio figlio legitimo, e naturale Domenico figlio di Maria, ancorche nell'Instromento, nel quale li farò donatione d'annui scudi 17. non lo dichiari del mio Cognome, ne mio figlio, e voglio, che doppo la mia morte sia reputato per tale, & in fede &c. 3. Febraro 1666. Lutio &c. mano propria, scriptura publicata, & signata, & inscripta, consignata, vt aperiatur post mortem Doctoris Lutii &c. per mensem testibus opportunis, etiam cum tribus sigillis.

Quæ declaratio, seù scriptura fuit ostensa ipsis testibus, qui vti amici, & cognoscentes dictum D. Lutium, & scripturas, & manum eius confessi sunt, fuisse, & esse illam &c. coram eodem Notario.

Itaq; Dominicus mortuo Lutio, & mortua quoque Maria comparuit coram ipsomet Archiepiscopo vti natus ex legitimo matrimonio, subijciens. E perche da alcuni si và iattando, che Monsig. N. bo: me: habbia fatto decreto d'illegitimità del matrimonio delli suoi Padri, e Madri. Supplica V.S. Illustriss. à degnarsi dar'ordine al Cancelliere, & Archiuista della Corte Arciuescouale, che faccia perquisitione negl'atti, & Archiuio, e ritrouandosi tal supposto decreto fondato sopra Processo, & informatione l'esibisca, e non ritrouandosi, faccia la douuta fede per la verità, & insieme fà instanza, che V. S. Illustriss. ò sua Corte formi Sommario processo con l'estrattione delle partite de' libri Parochiali, esame del Paroco, e Testimonij, che interuennero alla celebratione del matrimonio. Et Archiepiscopus ità decreuit — facta exactissima perquisitione in Actis, & Archiuio huius Curię Archiepiscopalis fiat fides veritatis, necnon capiatur Summaria Informatio super expositis, & extrahantur in Curia enunciatæ partitæ, ex libris Parochi, & registrentur in Actis &c. 27. Martij 1672. I. Archiepiscopus &c.

Et relatio subsecuta est. Io infrascritto Ordinario, Cancellario, & Archiuario della Corte di S. Seuerina faccio fede etiam con giuramento, come hauendo fatta diligente perquisitione nell'Archiuio, tanto negl'atti criminali, come ciuili, non hò ritrouato atti concernenti cause sopra il matrimonio contratto trà il Dottor Lutio &c. Maria &c. di questa Città, nè tampoco il preteso decreto di nullità, come s'asserisce nel Memoriale; Et in fede &c. 31. Marzo 1672. Ipse Cancellarius, qui supra in extractione.

Vica-

Vicarius Generalis contestatus est. Essendo io Vicario Generale nell'anno 1656. se mal non mi ricordo, venne da me D. Gennaro Paroco di S. Maria à chiedermi di poter congiunger, & assistere in vn matrimonio, e che non poteua esprimermi le persone per cause legitime, e che si fosse dispensato alle denuntie da me, con assegnarmi causa legitima di pericolo di vita se si fosse differita la congiuntione, e publicatione, e così li la diedi, dispensando alle denuntie, con osseruarsi nel resto il Rito Romano, tanto più, che lui per quanto poteua giudicare non haueua certezza d'impedimento, e successiuamente essendo ancor'io nell'Offitio di Vicario, per contratto delle parti si publicò il matrimonio sudetto contratto, che fù il medemo, nel quale io diedi licenza trà Lutio &c. e Maria &c. hauẽdomi così parimente confermato il medesimo D. Gennaro Paroco, & hauutane notitia Monsig. N. sò, che diede ordine, che si fosse publicato detto matrimonio, e fatte le denuntie nella Parrocchia. E questo è quanto &c.

Parochus etiam. Ritrouandomi io Paroco di S. Maria di questa Città fui chiamato da Giacinto &c. per ordine di Lutio &c. conforme di presenza mi disse, asserendomi, che si trouaua vna Donna grauida di se stesso, e che se non se l'hauesse sposata, correua pericolo di vita, & io gli risposi, che per vnirlo in matrimonio vi bisognauano le publicationi, secondo il Rituale Romano, & esso mi replicò, che pensaua farlo senza publicazioni, mà perche ci vogliono, V. S. se ne vada dal Sig. Vicario Generale per hauerne la licenza, e così andato dal Sig. N. all'hora Vicario, e raccontato il tutto, ottenni la licenza di poterli congiungere, e la dispensa insieme delle publicationi, e così tornato nella Casa sudetta, trouai il medesimo Lutio, e Maria presenti per testimonii, Giacinto Padre della detta Maria, e Gioseppe fratello vtrinque della stessa Maria, e messami la Cotta, e Stola, congiunsi in matrimonio, hauuto il consenso espresso dell'vno, e dell'altra, i sopradetti Lutio, e Maria, secondo il Rituale Romano, e doppo certo tempo fui chiamato da Monsig. Arciuescouo N. il quale mi ordinò, che hauesse fatto nella solennità della Messa le solite publicationi, le quali furono fatte da me secondo, che stà notato nel libro de' Matrimonij, che tengo in poter mio &c. A' capo di mesi nacque da questa Maria vn figliolo maschio, che per ordine mio fù battezzato da D. Luca conforme stà notato nel libro &c.

Iosephus alter ex testibus matrimonialibus omnia contestatur.

Et ad hoc alius tertius metu excommunicationis publicatæ super hoc matrimonio; Personalmente costituito in presenza di me Notaro, e testimonij il Chierico Beneficiato &c. spontè, asseri esserli peruenuta à notitia la morte del q. Lutio &c. il quale nel tempo, che habitò in questa Città contrasse matrimonio con la q. Maria &c. e perche li Parenti del sudetto Dottòr Lutio haueuano l'aspettatiua nell'Eredità del detto q. Dottor Lutio, & anco alcuni delli medemi erano Parenti d'esso Constituito confessa, testifica, e dichiara, che hauendo inteso disgusto di detto matrimoio per mero suo capriccio comparue trà le solennità della Messa, e dono vna denuntia del R. D. Gennaro Paroco di S. Maria, il quale haueua congionto in matrimonio con licenza de' Superiori esso q. Dottor Lutio con Maria &c. asserendo di non douer'hauer'effetto il detto matrimonio per l'impedimenti, che à suo luogo, e tempo si proporranno, e perche doppo da esso Constituto, e da altri non fù opposto impedimento alcuno, perche in fatti non ve ne furono, ne li potettero ritrouare, fù da questa Corte Arciuescouale dichiarato validissimo il detto matrimonio, ne esso Constituito ci potè far altro. Adesso hauendo inteso esser seguita la morte del q. Dottor Lutio, e che ad instanza di Domenico suo figliolo legitimo, e naturale si siano fatte fulminare sentenze di scommunica circa questo particolare, esso Constituito per disgrauio di sua coscienza, & acciòche la detta sua denuntia non hauesse da essere di qualche impressione contro al sudetto Domenico, e di qualche pregiuditio, ò qualche rimorso alla conscienza di esso Constituito, hà fatto stipolare il presente publico atto formato di sua propria mano &c. 27. Iunij 1671.

Ex quibus Archiepiscopus ipse visis &c. dicimus &c. (inquit) Matrimonium præfatum q. Lutij &c. & q. Mariæ &c. vti celebratum in facie Ecclesię coram Parocho, & testibus ad præscriptum Sacri Concilij, & de licentia Vicarij tunc temporis Generalis fuisse verum, validum, & legitimum, ritè, & rectè celebratum, ipsumque Dominicum &c. legitimus fuisse, & esse naturalibus ortum, assertumque decretum in contrarium fuisse apocriphum, suppositum, & falsum, & ità &c. Archiepiscopus &c. prima Aprilis 1672.

Et ex his satis probari matrimonium, & filiationem legitimam visum fuit Archiepiscopo ita, & magis post, & per ipsum

5 Archiepiscopum visum est DD.† præcipuè ad huiusmodi *coram Buratt. decis. 530. cum allegatis, & adnotatis*, maximè quod agitur ad

6 effectum successionis, † & ad dictum effectum sufficiūt etiam leuiores probationes, iuxtà *Gemin. cons. 27. num. 8.* quod perpetuò *Rota* sequitur *dicta decis. 530. num. 13. cum allegatis, & adnotatis num. 27.* & ibi procedit etiam vbi constat de initio infecto, nempè de concubinatu &c. Cęterùm de libro Pa-

7 rochi,† qui retineri debeat ex decreto Con-

8 cilij Tridentini, & ideò † matrimonium probari &c. coram ipso *Buratt. decis. 781. num. 6. à vers. prout etiam non potest controuerti*

matri-

matrimonium, & decis. 844. num. 9. cum alijs ibidem supra allegatis, & allegandis.

Nec remouerunt vrgentissimè apposita de contrarijs summarijs, quod ipse Lutius egerit coram Archiepiscopo antecessore pro nullitate matrimonij, immò pro nullo matrimonio contracto, & acciòche non resti la sua riputatione, e di sua famiglia macchiata, etiam contra Parochum de falso in actis à 6. Maij 1658. (mortua, & mortua quidem inuenta extrà Mœnia misera fœmina 17. Octobris 1656.) & contra Parochi attestationem subscriptam, & in ampliorem, & clariorem formam, Lutio ritiratomi in Camera, s'inginocchiò, e fattosi il segno della Croce, permessa la confessione generale, detto il Confiteor disse hauermi à raggionare d'alcune cose sub sigillo confessionis &c. præcipuè — Auertite Padre, che io contraherò con questa conditione di non hauersi à sapere, se non quando vorrò io &c. Io risposi, che non lo riuelaró giámai, mentre era sub sigillo, e che non si saprà, mentre assisteranno al matrimonio per testimonij il Padre, & il fratello della Donna &c.

Quia hæc, & huiusmodi visa sunt non tàm conciliata, quàm concordia subscriptis.

Neque attestatio illius, qui à Porta Cubiculi audiuit Archiepiscopum antecessorem accersito Parocho dicentem, dite la verità hauete voi affidato il Dottor Lutio, &c. con vna figlia di Giacinto &c. D. Gennaro rispose, Monsignore nò, e Monsignore l'impose, che andasse à pigliare il libro, doue stauano annotati i matrimonij, & hauendolo esibito per molte diligenze, che si fecero dal detto Monsignore Illustrissimo non si trouò in esso annotato tal matrimonio, perilche Monsignore Arciuescouo rispose collericamẽte al detto Gennaro &c. hauete fatto questo matrimonio, & adesso lo negate, vi castigarò, e D. Gennaro disse, Monsignore hò detto la verità, e vi voglio dire sopra questo vna cosa in confessione, e Monsignore gli rispose, non voglio sentir niente in confessione, perche sono cose publiche fatte in presenza di testimonii, e voi volete dirmele in confessione, acciòche non vi possi castigare, e così D. Gennaro se n'andò &c. minus opportuna.

Quia, & hæc visa sunt facilè concilianda cum suprascriptis, & notæ sunt regulæ confessionum, & Confessariorum, quod secretum confessionis nunquam licitè violari potest,
9 † etiamsi Summus Pontifex preciperet &c. apud *Bonac. de Sacramento pœnitentia quæst. 6. sect. quinta* quoad obligationem sigilli *puncto quarto numer. 20. & num. 31.*
10 vbi Confessarius in tali euentu † negare debet se quidquam scire, etiamsi interrogatur de peccato, vt audito loco Dei, seu in Sacramentali confessione &c. etiam cum iuramento, dicendo se nihil scire, quod videlicèt Interroganti teneatur manifestare &c. & *ad secundum decal. præcept. quæst. prima punct. 12. num. quinto, vers. septimò quando, cum pluribus ibidem*, & in compendio *P. Diana, verb. Iuramentum num. 6. vers. Confessarius*, vbi duodecim casus non importuni, & præcipuus vltimus vers. Deni-
11 que potest † quis iurare simplicitèr falsum &c. Itemque de secreto concredito, *Bonac. de restit. in part. disputat. prima quæst. 2. num. 10.* maximè, quod hic Parochus non iurauit, nec adhuc peccauit, forsitan peccaturus alia sua confessione Archiepiscopo reuelans, si vera quidem sunt dicta vnius vti nullius, nullo quoque inuento decreto.

Multò minus negatio etiam iurata Mariæ, quia præter quod proponitur iurata die 18. Octobris 1656. opponitur mortua inuenta die 17. antecedente, non separatur matrimonium ad confessionem coniugum,
12 etiamsi † rumor viciniæ consentiat *notab. cap. 5. de eo, qui cogn. consang. uxor. & ibi Gloss. prima.*

Denique, nec sententia Archiepiscopi antecessoris contra matrimonium septima Maij 1658. non citato Dominico, & Hiacyntho Dominici Auo materno posteà citato 11. Maij ipsius, suspectaque ipsa sententia in calce supplicationis Lutij, non inuenta pridem in Archiuio, siuè in criminalibus, siuè in ciuilibus.

Et ad summum visus est nodus omnium
13 actorum † vltimo actu Lutij suprascripta declaratione, & scriptura solutus, vt supra, neque referri ad similitudinem, sed ad veritatem filiationis ex suprascriptis ipsis, & quatenus ad similitudinem etiam, qui aliquem tanquam filium promisit tracta-
14 re † (magis, qui mandauit, & commendauit) ipsum etiam emancipare, vel instituere, vel exhæredare tenetur &c. *l. quidam cum filium 132. ff. de verb. oblig. cum alijs ibi notatis*, adeo succedit, & solui, si non sint alij filij veri.

Et ita &c. vtraque &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Romana Appartamenti.

Veneris 16. Nouembris 1674.

ARGVMENTVM.

Alienauerat hæres pro dissoluendo ære alieno fideicommittentis integrum appartamentũ vnius Palatij fideicommissarij; cuius aut vna pars sufficiebat, & sola alienanda erat, aut commodè diuidi non poterat, & quia residuum pro fideicommisso inuestitum non est, alienatio fuit declarata nulla in totum; eo magis quia creditores non instabant, sed voluntariè ad alienationem fuit deuentum,

quæ nec minus substineri valuit ex capite detractionum, quia non aderat inuentarium, & aliæ alienationes cōcurrebant, ex quibus licèt modicis, etiam magnas fuisse secutas facilè præsumendum est.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio prohibita, nec substinetur etiam si pro debito testatoris facta sit, si vrgentia creditorum non aliter probatur, quam ex assertione alienantis.*

2 *Alienari non potest res magni valoris pro paruo debito.*

3 *Alienatio rei fideicommissariæ, quæ patitur commodam diuisionem fieri non potest in totum.*

4 *Bona fideicommissi vbi pro paruo debito alienari debent, residuum quod remanet pro fideicommisso inuestiendum est.*

5 *Alienatio bonorum fideicommissi etiam pro ea parte debito correspondente corruit, si reliqua pars pro fideicommisso inuestita non sit.*

6 *Pactum redimendi bona fideicommissi alienata, non suffragatur fideicommissarijs, si fauore solius alienantis fuerit conceptum.*

7 *Alienatio bonorum fideicommissi non substinetur ex capite detractionum vbi non constat de inuentario, non redditur ratio, & anteriores alienationes concurrunt.*

8 *Alienatio etiam modica sufficit, vt detractiones dicantur consumptæ, quoties non constat de inuentario.*

9 *Alienare si quis potuit rem parui momenti, ita rem magni valoris distraxisse præsumendum est.*

10 *Hæreditas præsumitur opulenta.*

DECISIO CCCLXXI.

EX ijsdem rationibus in alia decisione coram me in hac causa sub die 22. Iunij 1674. emanata, in qua firmatum fuit fuisse inualidam huius appartamenti alienationem existimarunt Domini illam nec modo posse sustineri.

Constat siquidem hoc appartamentum fuisse datum in solutum vti proprium, & ab omni, & quocumque fideicommissi vinculo exemptum à Petro Paulo hærede grauato, vt patet ex eodem alienationis instrumento, ibi „ Et pleno iure spectan. ad Petrum Paulum alienantem vti liberum, ac immune ab omni fideicommisso purificato, vel purificando, vt in Summ. *num.* 1. & huiusmodi datio in solutum facta fuit in extinctionem eius proprij debiti, quod ipse minimè facere poterat, dum illud erat inalienabile, stante quod Ioannes Lucas illud fideicommisso supposuerat, & quamuis decisio ad fauorem Montini edita supponat huiusmodi dationem in solutum fuisse executioni demandatam pro dissoluendo ære alieno eiusdem Lucæ fideicommittentis; hoc tamen in facto visum fuit non constare, nisi
1 ex assertione eiusdem alienantis, † quæ nequit reddere alienationem validam, dum aliàs non fuit ostensum vrgere creditores, & alienatio erat prohibita, *Bart. in l. si forte nu. 4. ff. de Castr. pecul. Surd. consil. 186. num. 5. & 6. Rot. coram Bich. decis. 559. num. 16. & coram Dunoz. iun. decis. 846. nu. 10. & 11.* Vrgente præsertim aliqua doli suspicione, quæ eo magis huiusmodi alienationem inficit, dum appartamentum erat valoris scut. 829. vt referunt Periti, & locationes non discordant, & tamen illud fuit in solutum datum pro exiguo de-
2 bito scut. 323. † quod non erat in potestate hæredis grauati facere, & alienare rem magni redditus, & valoris, *Odd. de fideicom. alien. probib. quæst. 32. num. 26. Molin. de primogenituris lib. 4 cap. 4. num. 5. Fusar. de substit. quæst 541. num. 16. & 17. Rot. in rec. dec. 229. num. 15. & 16. par. 7.*

Itàque si vrgebant creditores, & appartamentum patiebatur commodam diuisio-
3 nem, † eo casu Iudice deliberante, non erat creditori assignanda, nec danda in solutum, nisi pars debito correspondens, sin minus
4 poterat totum distrahi, † & reliquum quod debito supererat, tenebatur ipse alienans inuestire pro fideicommissarijs, & ad illorum
5 commodum cōseruare, aliàs alienatio † corruit, etiam quoad partem debito correspōdentem, *Fusar. quæst. 331. num. 173. Osasch. decis. 171. num. 19. in fin. Rot. in rec. decis 133. n. 20. & seq. par. 13.*

Quibus non adimpletis in alienatione, de qua agitur, manifesta resultat illius nullitas, & potentissima læsio, absque eo quod euitari possit ex pacto redimendi, & alijs, quia vt in præteritis decisionibus optimè ponderatum fuit, huiusmodi pactum potius fauet ipsi alienanti, quàm fideicommissarijs,
6 & vocatis ad illud, † ex quo nunquam in hac datione in solutum de fideicommisso mentio habetur, nisi exclusiuè, vt patet ex iam dictis in decisionibus in hac causa editis.

Denique obiectum in his binis propositionibus excitatum, quod saltem huiusmodi alienatio esset substinenda ex capite detractionum competentium, minus visum
7 fuit nocere, ex quo satis fuit responsum in vltima decisione coram me emanata, quod non constabat de Inuentario, nec aliundè poterat doceri de legitimo statu hæreditatis fideicommittentis, & etiam concurrebant alienationes in considerabili quantitate factæ, & tamen ad hunc effectum quando nō
8 constat de confectione Inuentarij, † sufficit vnica alienatio etiamsi ageretur de modica, eo quia sic vti potuit alienare rē parui mo-
9 menti; † præsumi etiam debet dissipasse alias res magni valoris, *Rota dec. 41. num. 19. & 20. par. 11. rec. & in Romana, seu Vercellen. fideicommissi 6. Februarij 1673. §. non obstante coram bo. me. Priolo; ac in d. vltima decis. coram me. §. quar-*
10 *ta alienatio*, tantoque magis, † quia hæreditas censetur opulenta, *Rota coram Royas decis. 53.*

cis.53.num.8.coram Amat. Dunoz.dec.558.n.33. & 34.decis.645.num.4.& decis.800.nu.3. & seq.
Et ità vtraque &c.

Alia Decis.in hac causa est impressa supra in hac eadem parte decis.332. vbi in calce altera decis.adnotatur, quæ cæteras concordantes adducit.

REVERENDISS. D. ALBERGATO Sacræ Rotæ Decano.

Toletana Fundationis Capellæ.

Luna 26. Nouembris 1674.

ARGVMENTVM.

Capellanias fundari Testator demandauerat in Ecclesia, in qua suum cadauer sepeliretur, electione vxori, & hæredi commissa; cumque cadauer in alia Ecclesia depositum, cum alijs commixtum, amplius reperiri non posset, neque exindè ad Ecclesiam eligendam transferri; dubitatum est quo in loco Capellaniæ essent erigendæ, & in Ecclesia ab Executore loco hæredum electa, erigendas deciditur, quia hæc dicitur à Testatore volita, quamuis per accidens illius corpus alibi sepultum sit, cùmque etiam talis facultas eidem Executori controuerteretur, hanc illi tam ex iuris dispositione, quàm ex testamẽto competere fuit decisum.

SVMMARIVM.

1 *Executor testamentarius voluntatem defuncti adimplere tenetur, num. seqq. & nu.7. cum seqq. & per totum.*
2 *Exequutor testamentarius potest negligente hærede, & quocumque alio adimplere voluntatem defuncti.*
3 *Facultas hæredi, vel alterius à testatore, concessa, non intelligitur data priuatiuè ad executores*
4 *Facultatem habens aliquid exequendi, si morte præuentus non adimpleuit, illam exequitur executor.*
5 *Facultas alicui concessa, quando potius in rem, quam in personam dicatur concessa.*
6 *Causa concessionis durante etiam facultates hæredi vel alteri personæ concessa durare debet, & num. 8.*
8 *Persona si ad aliquem actum principaliter contemplata sit, tunc deficiente persona, deficit actus secus autem è contra, & sup. num. 6. & 9.*
9 *Effectus si primariò consideratus est, non persona, ad quęcumqe res vadat, ille executioni demandari debet.*
10 *Sepulturam eligere debens, non dicitur elegisse si cadauer per modum depositi, in aliqua Ecclesia sepeliri mandauit.*
11 *Exequutori testamentario non censetur adempta facultas perpetuo eligendi, per electionem factam ab hærede temporaliter, & per modum prouisionis, seu depositi.*
12 *Cadauer per modum depositi in aliqua Ecclesia relictum, si amplius discerni nec alibi transferri valeat, reputatur exinde ibi perpetuò sepultum.*
13 *Capellaniæ ordinatæ in loco sepulturæ testatoris, erigendæ an sit in Ecclesia, in qua testator est depositus, si per confusionem illius cadauer alibi transportari non possit, & num. seqq.*
14 *Voluntas testatoris declaratur à verbis antecedentibus, & sequentibus.*
15 *Cadauer defuncti in Ecclesia depositum vt alibi sepeliretur, ab illius arca extrahendum non est, & aliter factum, dolo, & culpa dicitur factum.*
16 *Commodum nemo reportare potest, vnde meretur pœnam.*
17 *Dolus, & Fraus propria, nemini patrocinari debent.*

DECISIO CCCLXXII.

POSTQVAM Petrus Valle de laberda in maioratu à se instituto mãdauerat constitui quendam fornicem, & ornamentum Capellæ in Ecclesia Oppidi de Castesada, necnon ibidem fundari quandam memoriam, seù Capellanias quinque Missarum; in Testamento successiuè condito de an. 1647. disposuit Constitutionem, & fundationem prædictas esse faciendas in parte eligenda à Marchionissa de Gelues eius vxore, vbi sepeliri voluit eius cadauer, suorumque descendentium, & ipsius Marchionissæ, ibique & non alibi celebrari voluit dd. quinque missas; Executores verò testamentarios reliquit eandem eius vxorem, & Hieronymũ Ludouicum ipsius Testatoris filiũ, ad quos nempe primò ad Marchionissam, & post eius obitum ad filium, & successiuè ad eius descendentes spectare voluit iuspatronatus dd. Capellaniarum, vt latiùs in Summario Eleonoræ *num.* 1.

Defuncto Testatore, Marchionissa prædicta illius corpus deponi curauit in Monasterio Monialium Sancti Placidi facta per eas obligatione de illo insimul cũ alio Theresiæ Mariæ filiæ Testatoris, restituendo ad omnem requisitionem, d. Summ. *num.* 2. quæ post aliquot annos requisitæ pro traditione conuenta tam à Hieronymo Ludouico filio Testatoris, quàm per Abbatem Conuentus Sancti Basilij Complutensis, in quo idem Hieronymus sepulturam elegerat, & Capellanias fundari curauerat cum approbatione Ordinarij ad consignationem petitam se promptas exhibuerunt, solutis tamen iuribus sibi debitis ratione depositi; quæ soluere recusante Hieronymo, habitoque recursu ad Hispaniarum Nuntium, emanauit ab isto decretum pro restitutione cadauerum, cuius executionem retardare

contendentes Moniales etiam mediantibus
recursibus habitis ad Consilium Regium,
illi tandem parendo insteterunt pro electio-
ne Petitorum ad effectum perquirendi Ca-
dauera, illisque non repertis, Reueredissi-
mus Nuntius per sententiam declarauit di-
ctas Capellanias esse fundandas, & missas ce-
lebrandas in Monasterio Monialium, à qua
commissa mihi causæ appellationis, dedi
dubium, An fundatio Capellaniarum facta
in Ecclesia Conuentus Sancti Basilij sit re-
uocanda, & facienda in illa Monasterij San-
cti Placidi, ibidemque missæ veniant cele-
brandæ, quod in omnibus fuit hodie nega-
tiuè resolutum.

Cùm enim Testator illarum fundationē
fieri voluerit in Conuentu, seu Ecclesia
eligenda per Marchionissam eius vxorem,
itaque nulla facta electione decesserit, inde
sequitur, ius illā faciendi transiuisse in Hie-
ronymum Ludouicum, ad quem nedum
vti hæredem institutum, sed tamquam Exe-
cutorem Testamentarium cum amplis fa-
1 cultatibus deputatum, † spectabat piam ge-
nitoris dispositionem ad effectum perduce-
re, ad *text. in l. nulli C. de Episc. & Cler.* & *§. si
quis autem pro redemptione, auth. de Eccles. tit.
cap. nos quidem cap. tua nobis, & cap. Ioannes de
testam. Spin. de testam. gloss. 28. nu. 2. 18. & 29.*
cum alijs per *Rot. coram Merlin. dec. 456. nu. 1.*

Et quidem non obstante speciali deputa-
tione ad hunc actum facta in personā Do-
minæ Marchionissæ, per cuius obitum præ-
tenditur expirasse; nam sicuti illam negli-
2 gentē † potuisset Hieronymus cogere ad im-
plementum, vt per mox allegatos *text. in l.
nulli, & §. si quis autem, & post Specul. de instr.
edit. §. nunc verò aliqua nu. 33. & Io. à Canibus de
execut. vltim. volunt. par. 2. §. Consultis num. 8. 9.
& 14.* firmauit, vt in specie *Rota coram Sera-
phin. decis. 1048.* vbi quod facultas data hæ-
3 redibus, † non intelligitur data priuatiuè ad
Executores, ità eo magis valuit implere
4 partes, † quas ipsa morte præuenta adim-
plere nequiuit, vt notat *Ioan. à Canibus dicta
par. 2. §. Repetitis num. 17. vers. fallit 3.*

Hoc faciliùs procedente, quando eligen-
5 di facultas † legitur provt hic concessa per
verba directa in rem, non in personam, ibi:
Volo meum corpus sepeliri, & deponi in
Conuentu, seu Ecclesia beneuisis. Dominæ
Mariæ. Addita vlterius declaratione, quod
in Ecclesia per eandem Mariam eligenda
construi deberent fornix, & ornamentum
Capellæ cum impensa ducatorum 4000. quo
casu cùm concessio non dicatur primariò,
& principaliter facta contemplatione per-
sonæ eligere debentis, sed ad effectum, vt
Testatoris voluntas debitam sortiretur exe-
6 cutionem, † hinc durante causa concessio-
nis, debet durare etiam facultas concessa,
7 quæ proindè per obitum Mariæ, † transfusa
est in Hieronymum generale ius habentem
exequendi dispositionē Testatoris, vt pro-
bat *Text. in l. in omnibus 69. ff. de regul. iur.* ibi;
vbi personæ conditio locum facit Benefi-
8 cio, † ibi deficiente, & Beneficium quoque
deficiat; vbi verò actionis genus id deside-
rat, ibi ad quemuis prosecutio eius deuene-
9 rit, † non deficiat ratio auxilij: & optimè
explicat *Barbos. in l. quia tale 14. num. 3. & 4. ff.
solut. matrim.* & post cum *Larrea decis. Grana-
ten. 31. num. 20.*

Neque talis facultas dici potest consum-
pta per depositionem Cadaueris in Conuē-
tu Monialium factam de mandato eiusdem
Marchionissæ, quia dum ipsa Cadauer ibi-
dem sepeliri curauit, non perpetuò, sed ad
tempus, & cum expressa obligatione Mo-
nialium de illo retinendo loco depositi, &
10 de restituendo ad omnem † requisitionem;
Hinc clarè deducitur noluisse per electionē
huiusmodi sepulturæ priuari facultate aliā
11 nouam eligendi, † neque illam per conse-
quens auferre Executoribus Testamentarijs
juxtà *text. in l. si nec dum C. de Relig. & sumpt.
funer.* cum traditis in specie per *Rot. dec. 550.
nu. 2. par. 1. diu.*

Minusque obstare DD. existimarunt cor-
pus Testatoris fuisse cum alijs Cadaueribus
confusum, itavt cùm discerni, neque alio
12 modo transferri valeat, † reputari de-
beat ibi perpetuò sepultum, & per conse-
quens ibidem sunt fundandæ Capellaniæ,
13 & celebrandæ missæ † juxtà expressam vo-
luntatem eiusdem Testatoris illarum cele-
brationem demandantis in Ecclesia, seù Cō-
uentu, in quo eius corpus sepultum exti-
terit.

Quia dum Petrus in superiori, & imme-
diata parte Testamenti declarauerat, eius
corpus esse sepeliendum in loco eligendo
ab eius vxore, & in alia inferiori tribuit ei-
dem facultatem adijciendi, & minuēdi gra-
uamina imposita Capellanijs, & signanter
habendi considerationem loci, vbi illæ es-
sent fundandæ, consequens est, vt declara-
tio in medio posita, quod missæ celebrari
debeant in loco, vbi eius corpus sepultum
fuerit, intelligenda sit de loco, quem pro
eius perpetua sepultura vxor elegisset, non
autem de loco, vbi de facto, & contra om-
ne iuris debitum, & voluntatem eiusdem
Marchionissæ vxoris per accidens sepultū,
14 seù potiùs depositum reperiretur; † mens
enim Testatoris à verbis præcedentibus, &
subsequentibus interpretationem recipit,
*gloss. in l. ille à quo §. si de testamento in verb. ver-
ba ff. ad trebell. Mantic. de coniect. vltim. volunt.
lib. 6. tit. 13. num. 1. & seqq. & Rota coram Coccin.
decis. 2225. nu. 7. & coram Eminentissimo Ottobo-*
15 *no decis. 15. num. 26.* & quatenus † ambigua,
rectè valuit à Hieronymo eius hærede, &
Executore suppleri, & declarari, *Bald. cons.
259. lib. 4. Ancbar. cons. 329. num. 2. in fin. Man-
tic. de coniectur. lib. 3. tit. 1. num. 20. & 26. & Ro-
ta coram Merlin. dec. 456. num. 2.*

Et profectò cùm Moniales ex natura cō-
tractus tenerentur ad custodiam corporis
sibi consignati, solumque allegent confu-
15 sionem cum alijs Cadaueribus, † quæ non-
nisi eorum dolo, & culpa cōtingere potuit,
illud

illud nempè extrahendo ab Arca, in qua conditum reperiebatur nimis à iure absonū,
16 & ab æquitate alienum videretur, † si vnde pœnam mererentur, emolumenta, & commoda reportarent, contra *text. in l. siue hæreditaria ff. de negoc. gest. cap. cum liberum, & in cap. in nostra de sepult. & cap. animarum eod. tit. in 6. ibique gloss. verb. apud quas in fin.* Tritæ enim
17 sunt iuris regulæ, † quod nemini debeat propria fraus, & dolus patrocinari, *cap. Sedes Apostolica in fin. & cap. seq. de rescript.* & notat alijs relatis *Ben decis. 287. num. 2. vers. quoniam fraus.*

Et ita decisum fuit per contradictas.

R. P. D. EMERIX.

Nullius, seu Toletana nullitatis Ordinis.

Mercurij 28. Nouembris 1674.

ARGVMENTVM.

Ad castitatem seruandam prætendebatur obligari minor, qui per vim, & metum sacrum Subdiaconatus ordinem susceperat; sed illum liberè posse matrimonium contrahere fuit decisum; quia si metus cadens in constantem virum, qualis est metus mortis, omnium malorum maximum, expressum votum religionis annullat, quantò magis annullare debet tacitum resultans ex susceptione eiusdem ordinis, qui habet castitatem annexam non ex illius substantia, sed solum ex constitutione Ecclesiæ.

SVMMARIVM.

1 *Ordo collatus per vim, & metum est nullus quoad votum, seu obligationem continentiæ.*
2 *Character imprimitur etiam ex ordine per vim, & metum collato.*
3 *Castitas, seu continentia non est de substantia ordinis, sed tantum ex constitutione Ecclesiæ.*
4 *Votum Religionis expressum annullatur per vim, & metum cadentem in constantem virum.*
5 *Votum tacitum castitatis resultans ex ordine Sacro remanet nullum si emissum sit per metum.*
6 *Metus mortis, qui dicitur omnium maximus, dicitur cadere in constantem virum, si fuit incussus à persona minas exequi solita, & num. 9.*
7 *Metus minori facilè incutitur, quia debilior est ad resistendum minis.*
8 *Metus probatio minor requiritur pro annullatione actus, vbi agitur inter personas, quibus reuerentia debetur.*
10 *Metus semel probatus, semper durat durante eadem causa metus, & num. seqq.*
11 *Metus non excluditur ex læto, & iucundo animo, si causa metus non cessat, sed illa continuat, & durat.*
12 *Metus non dicitur purgatus ex actu libero si contrariæ declarationes factæ sint antea, & postea.*
13 *Metus probatur ex confessione eorum, qui illum intulerunt, iunctis etiam alijs coniecturis, & adminiculis, & num. seqq.*
14 *Testes deponentes ipsos incussisse metum plenè probant, quia de facto proprio testificant.*
15 *Metum inferentes illum non probant, si ad suum proprium commodum deponant.*
16 *Pater quatenus audiatur, & possit probare metum à se ipso suo filio incussum.*

DECISIO CCCLXXIII.

ROTA bis consulta propter grauitatem causæ hodie censuit Petrum non esse obligatum ad continentiam; sed posse liberè, & licitè matrimonium contrahere, non obstante quod ipse sacrum Subdiaconatus ordinem susceperit.

Ex his enim, quæ proponuntur in facto, & plenè iustificantur ex processu constat Petrum huiusmodi ordinem suscepisse per vim, & metum, qui caderent in constantem
1 virum, & propterea eundem ordinem † fuisse nullum, quoad votum, seu obligationem
2 continentiæ, tametsi exindè † character impressus fuerit, vt notant *gloss. in cap. vbi ista 74. distinct. verb. honorem circa med. & ibi Archidiac. versus finem, Henric. Boich. in cap. maiores nu. 7. & ibid. Hostien. num. 37. & seq. de Baptismo, Imol. in cap. fratres 21. vers. quid aut. de Cleric. coniugat. Sot. in 4. distinct. 25. qu. prima art. 2. conclus. 9. vers. hinc autem, & de iust. & iur. lib. 9. qu. 2. art. 1. Calderin. conf. vnic. per tot. qui Cleric. vel vouen. Nauarr. conf. 4. num. 6. & 7.* vbi de communi testatur, *& seqq. & cons. 5. num. 2. de ijs quæ vi met.* & per plures rationes docuit *Sanchez de matrim. lib. 7. disput. 29. num. 5. & seqq. Barbos. vot. decisiu. 37. num. 13. & seqq. & vot. 77. nu. 26. & seqq.* infinitos cumulans ex Canonistis, Iuris peritis, & Theologis, & soluens rationes in contrarium ponderatas, *& num. 42.* & articulo accuratè discusso firmauit *Rot. coram Cæsare de Graff. decis. 2. de ijs quæ vi,* vbi refutantur contrarium tenentes, repetita *decis. 561. par. 1. diuers.* Et quidem ex ea præcipuè ratione per omnes Doctores considerata, quod continentia non est de substantia or-
3 dinis, † sed tantùm accidentaria ex constitutione Ecclesiæ propter votum eidem anne-
4 xum, quod si expressum annullatur † per metum cadentem in constantem virum, *cap. primo, & cap. cum dilectus 6. de ijs quæ vi met.*
5 multò fortiùs annullabitur tacitum, † vt in puncto arguit *Rota in præallegata decis. Cæsar de Graffis num. 9. & sequ.* & penè omnes Doctores supra citati.

Liquet namque ex depositionibus trium testium formiter examinatorum, quod frater maior natu, & sororius Petri vir naturæ terribilis, & sub cuius cura Petrus educatus fuerat egrè ferens ipsum contraxisse sponsalia de futuro cum Hieronyma, & omni via adnitentes, vt potiùs statum ecclesiasticum, quàm coniugalem amplecteretur,

Summario *num.* 1. 2. *& seqq.* impetrarunt ab Ordinario solitas literas dimissoriales, cum quibus Petrum ordinari repugnantem, eo quia iuxtà suam promissionem intendebat matrimonium cum Hieronyma contrahere, Matritum deduxerunt, vbi ipsum nunquam in libertate relinquendo metu mortis iure iurando à sororio comminatæ, Summario *num.* 8. & 9. compulerunt, vt se à Nuntio Apostolico ordinari pateretur, personaliter assistentes ostio Capellæ vsque ad completam functionem, Summ. *num.* 10.

Ex quibus cùm constet de causa metus illati, scilicet ad effectum diuertendi Petri à matrimonio cum Hieronyma, & de malo comminato, scilicet morte, omnium ma-
6 ximo, † & de qualitate personæ metum incutientis, & minas exequi soliti, ad *Text. in l. famosi ff. ad leg. Iul. maiest.* & considerauit ad hunc effectum *Crauett. cons.* 49. *num.* 1. & aliis relatis *Rot. decis.* 115. *num.* 7. *&* 8. *par.* 5. *rec.* & de qualitate personæ metum passi adhuc minoris
7 25. annis, † & sic debilioris ad resistendum minis, *Calderin. cons.* 1. *de ijs quæ vi met.* & ponderauit *Rot. decis.* 374. *coram san. mem. Greg.* & in his præcisis terminis coram *Penia decis.* 1199. *num.* 5. vt omnia supradicta ad propositum adnotauit *Carena resol.* 81. *à num.* 1. *vsq. ad* 21. quodque sororius minans fuit curator Petri, in quo propterea considerari po-
8 test erga illum metus reuerentialis, † quo interueniente, minor probatio metus desideratur pro annullatione actus, *Caren. d. resol.* 81. *num.* 20. *&* 21. & dixit *Rota coram san. me. Greg. decis.* 326. *num.* 11. *& decis.* 374. *num.* 14. *& seq.* vtique dici debet constare de legitimo
9 metu † cadente in constantem virum, vt sunt *Text. in cap. cum dilectus de iis quæ vi met. l. nec si timorem ff. de eo quod met. caus. Sanchez de matrim. lib.* 4. *disput.* 5. *num.* 4. *Sot. de iust. & iur. lib.* 7. *cap.* 2. *vers. tertium caput*, & dixit *Rota coram san. me. Greg. decis.* 326. *num.* 19.

Non obstat, quod minæ non fuerint reiteratæ in ipsa Capella Nuntii, aut quod frater Petri, & sororius eam cum ipso ingressi non fuerint reiterando, seu continuando minas iam ante incussas, quia probato se-
10 mel metu, † hic durare semper præsumitur donec durat illius causa, & assistentia tam vicina personarum, qui illum intulerunt, ad *Text. in cap.* 1. *vbi glos. verb. postmodum de ijs quæ vi met. Alex. cons.* 98. *num.* 7. *lib.* 3. *Corn. cons.* 41. *num.* 14. *lib.* 2. *Dec. cons.* 468. *num.* 23. *& seqq. Rota coram Seraph. decis.* 863. *num.* 1. *& seqq. & coram Greg. decis.* 392. *per tot.* & in his terminis *coram Pen. decis.* 1210. *n.* 2. *& in rec. decis.* 705. *num.* 1. *&* 2. *par.* 2. ideoque procedit etiam si actus fiat in speciem læto, & iucundo ani-
11 mo, † dum nec per hoc censetur cessasse timor quoad vsque durat illius causa, *Ruin. cons.* 122. *nu.* 3. *&* 4. *lib.* 4. *Riminald iun. cons.* 362. *num.* 93. *Add. ad Buratt decis.* 205. *num.* 35. *in fin. Rot. decis.* 392. *num.* 3. *coram san. mem. Greg. XV.* Prout in proposito benè comprobant declarationes contrariæ voluntatis tàm ante, quàm post susceptionem ordinis à Petro fa-
12 ctæ, † quæ tollunt omnem præsumptionem metum fuisse purgatum, argumento *Text. in cap. consultationibus de sponsalibus Alex. de Neuo inter consil. Alex.* 99. *vers. & quod ita sit lib.* 3. *Riminal. Iun. cons.* 382. *num.* 81. *& seq. lib.* 4. & respondit *Rot. decis.* 579. *num.* 4. *& decis.* 643. *n.* 17. *par.* 1. *recent.*

Minus etiam facit, quod frater, & sororius prædicti deponendo metum à semetipsis fuisse incussum allegent propriam turpitudinem, quia vltra quod eorum depositio coadiuuatur à tertio teste, ac aliis conie-
13 cturis supra ponderatis, † ex quibus simul iunctis benè deducitur metus probatio, *Mezer. de Arbitrar. lib.* 2. *Cent.* 2. *cas.* 136. *num.* 1. *& præsumpt lib.* 3. *præsumpt.* 4. *num.* 5. *Mascar. de probat. concl.* 1056. *nu.* 3. *Alex. cons.* 98. *lib.* 3. *Hond. cons.* 29. *num.* 21. *lib.* 1. *Barbos. d. voto* 77. *nu.* 81. & dixit *Rota coram Gregorio decis.* 326. *nu.* 5. *& decis.* 374. *num.* 22. *& coram Buratt decis.* 36. *n.* 25. *& seq.* non propterea minus probant pro Petro, qui meliores testes inducere non po-
14 tuit ad probandum metum, quam † illosmet, qui istum incusserunt, & de facto proprio deponunt, tametsi ipsi si hoc ad pro-
15 prium commodum adducerent † non esset
16 audiendi, & vt similibus terminis † patris, qui metum filio incusserat ad profitendum, est *text. in canon. præsens* 20 *quæst.* 3. & notant *Petrus de Barbobus inter cons. matrimon. diuers. consil.* 24. *num.* 24. *lib.* 1. *Barbos. voto decisiua* 16. *num.* 54. *versic. vltimo pro corollario lib.* 2. *& ita* & in puncto ordinis *idem. d. voto decisiuo* 77. *num.* 123. *lib.* 3. & faciunt tradita per *Rot. decis.* 643. *num.* 18. *par.* 1. *recent.*

Et ità per contradictas resolutum fuit.

R. P. D. MATTÆIO.

Algaren. Pensionis.

***Mercurij* 28. *Nouembris* 1674.**

ARGVMENTVM.

Denegatur congrua Rectori, qui pensionem non soluerat, mandatis rotalibus non paruerat, & fructus pensionario non dimiserat, propter quæ etiam excommunicatus erat, non attenta exceptione diminutionis fructuum beneficii, quia cùm illa ab eo probata non esset, & haberet vlterius præsumptionem iuris contrariam, impedire non poterat, quo minus pensio, quæ liberè ab antecessore persoluta erat, ab ipso quoque solueretur.

SVMMARIVM.

1 *Parocho pro Ecclesia Dei militanti, & pondus diei, & æstus substinenti, congrua loco alimentorum debetur.*
2 *Congrua Rectoris taxatur in scutis centum æquè à Concilio, ac Constitutione Beati Pij V.*
3 *Congrua assignari nequit in quantitate minori quæ*

qua fuit à Sac.Canonibus constituta.
4 *Os bouis triturantis ligari non debet.*
5 *Congruam non potest consequi Rector, qui mandatis rotalibus non paruit.*
6 *Pensionario dimittendi sunt omnes fructus tam certi, quam incerti, super quibus pensio imposita est, & quando.*
7 *Congrua Rectori excommunicato non debetur.*
8 *Diminutio fructuum beneficij probari debet plenè, & concludenter, maximè in praiudicium tertij.*
9 *Fructus beneficij non præsumuntur diminuti, sed potius aucti.*
10 *Beneficia de sui natura congrua præsumenda sunt.*
11 *Pensionis solutio retardari non debet, maximè si pro illa à iudice relaxatum est mandatum.*
12 *Pensioni cui non reclamauit antecessor, non potest reclamare successor, donec suam intentionem concludenter non probauerit, & num 13.*
14 *Beneficium nimis tenue, & pensionibus grauatum, si quis acceptauit, hoc sibi imputare debet.*

DECISIO CCCLXXIV.

PROVISVS fuit Monferradus Gaia de Ecclesia Parochiali Oppidi de Budesslo grauata annua pensione ducatorum 250. auri de Camera, quæ ad fauorem Reuerendissimi Episcopi Vxellen. auctoritate Apostolica de anno 1661. reseruata fuit super fructibus certis, & incertis eiusdem Ecclesiæ, quam cum soluere ipse pensionarius recusasset à S. Rota condemnatus fuit ad illius solutionem, & ob non paritionem mãdatum de manutenendo vnà cum declaratorijs relaxatum fuit contra eundem, quæ declaratoriȩ sub die prima Aprilis 107 . fuerunt suspensæ, & interim cùm ipse institerit pro congrua dato dubio, an esset decernenda negatiuè à DD. responsum fuit, quia etiamsi non dubitauerint Rectori pro Ec-
1 clesia Dei militanti, † & pondus diei, & æstus substinenti, congruam loco alimento-
2 rum esse tradendam, quam etiam † taxauit in scutis 100. non solum *Sac.Concil. Trident. cap.13. sess.24.* sed etiam Constitutio *B.Pij V. edita de anno 1567. Kal. Nouembris*, quam refert *Rota decis.246.num.10.par.8.rec.* & vtique
3 assignari nequit in minori quantitate, † qua à Pontifice destinata fuit, cùm ligari non
4 debeat † os Bouis triturantis, *Rot. dec. 342. num.4.par.14. rec.*

Illam tamen existimarunt DD. non posse
5 consequi Gaiam Rectorem, † dum ad formam rescripti decisionis Rotalis pro euitãda aggrauatoria nullibi docuit se adimpleuisse obligationem restituendi reliquatum fructuum perceptorum, & quamuis hoc verbaliter facere obtulerit, & protestatus fuerit se velle dimittere omnes redditus Beneficij, & consignare quoscumque fructus ex eo perceptos; Hoc tamen visum fuit Dominis non esse sufficiens, qui dixerunt esse necessarium, vt hoc realiter adimpleatur, &
6 non verbalitèr, † itavt omnes redditus incerti, qui fuerunt percepti, super quibus reseruata fuit pensio, veniant restituendi, &
7 hoc ad vnguem non adimpleto, † congrua ipsi Rectori vti excommunicato declarato decerni non debet, ad notata per *gloss. & DD. in cap. intelleximus de iudic. & in cap. excommunicamus §. Credentes de Heret.*

Nec ad demonstrandam diminutionem Beneficij voluerunt Domini habere in consideratione assertiones illius, & nonnullas fides priuatas, istæ enim non sunt admittendæ ad inducendam huiusmodi Beneficii
8 diminutionem, † nec aliquem probationis gradum constituere valent in re tam graui tertio præiudicium afferente, in qua plenæ, & concludentes probationes sunt necessariæ, & præsertim quia contra illam militat
9 certa, & valida iuris præsumptio, † quod fructus Beneficij diminuti non præsumantur, sed potiùs aucti, *Felin. in cap. constitutus num.1. de rescript.* & semper Beneficia de sui natura
10 congrua † præsumenda veniunt, *cap. nemo de Consecrat. dist.1. Caputaq. decis.62 num.1. par.1. Rota coram Seraph. decis.1385. num.1. & 2.*

Tantoque magis retardanda non venit solutio huius pensionis, & ipse Rector obtemperare debet mandato de manutenendo ab hoc Sacro Tribunali contra eum relaxa-
11 to, † dum non adimpleuit per perfectas, & integras probationes circa fructuum diminutionem, & dũ Parochi antecessores nunquam omiserunt hanc solutionem congruis tẽporibus adimplere, nec contra eam aliam
12 querimoniam constituerunt, † ideò nullus remanet locus præsenti Rectori contra eam reclamare, vel saltem illius solutionẽ
13 retardare, † donec diminutio fructuum fuerit concludenter probata, & interim debet esse contentus de valore Beneficij eo modo, quo illius antecessores contenti fue-
14 runt, & sibi imputare debet, † quod acceptauerit Beneficium nimis tenue, *glos. in cap. quanto in verbo indulgemus de Cens. Rota coram san. me. Greg. XV. decis.429. num.3.*

Et ità, vtraque Parte informante, resolutum fuit &c.

R. P. D. RONDININO.

Marsicana Iurisdictionis.

Luna 3. Decembris 1674.

ARGVMENTVM.

Quamuis Basilica Lateranẽsis vigore suorum priuilegiorum fundatam habeat intentionem super iurisdictione Ecclesiarum in suo solo superædificatarum, fuit tamen in illis Episcopo manutentio concessa, quia magis priuilegiata visa est assistentia iuris eiusdem Episcopi; itavt donec disputatur, simulatque cognoscitur de comprehensione casus controuersi in priuilegijs eiusdẽ Basilicæ, non possit interim eidem Episcopo denegari manutentio.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet fundatam intentionem super iurisdictione in tota sua Diœcesi.*

2 *Præsentatus ad beneficium iurispatronatus instituī debet ab Episcopo.*

3 *Possessori vis fieri non debet.*

4 *Manutentio in materia iurisdictionis conceditur Episcopo quoties de alterius iure non constat, & num. seqq.*

5 *Manutentio ad terminos possessionis vel quasi conceditur.*

6 *Iurisdictionis vnus sufficit actus ad obtinendam manutentionem.*

7 *Causa vniuersalis actus attenditur magis quā ipse actus.*

8 *Scriptura extracta ex libro Capituli non probat pro eodem Capitulo.*

9 *Scriptura propria ad sui commodum nemini creditur.*

10 *Possessio in concursu illa magis attenditur, cui fauet iuris assistentia, & nu. 12.*

11 *Possessionis actus facti inscio, & non patiente primo possessore, reputantur turbatiui, & illum sua possessione non priuant.*

13 *Possessio in materia institutionis eius præualet, qui vltimo loco instituit, vel præsentauit.*

14 *Status vltimus in materia beneficiali, iurisdictionis, & ad effectum manutentionis semper attenditur, & num. seqq.*

Proprietatis quæstio à remedio possessorio est prorsus extranea num. 14.

16 *Lateranensis Ecclesia gaudet præscriptione centenaria.*

17 *Lateranensis Basilica omnem habet iurisdictionem in Ecclesijs in suo solo ædificatis, & num. seqq.*

19 *Manutentio in iuribus suæ Ecclesiæ conceditur Episcopo donec de alterius priuilegio, vel comprehensione casus controuersi cognoscitur.*

DECISIO CCCLXXV.

AD Parochialem Ecclesiam Præposituram nuncupat. Terræ Ayelli Marsicanæ Diœcesis Marcus Antonius Lecta ab Excellentissimo Principe Sabello successore antiquorum Comitum Celani præsentatus postquam petierat iuxtà prædecessorū Præpositorum consuetudinem à Marsicorum Episcopo institui, Summ. Reu. Episcopi *n.5.* à Lateranensi Capitulo institutionem obtinuit, cuius vigore cùm possessionem adeptus curam animarū exercere tentaret Episcopus ad illam exercendam interim deputauit Petrum Medicum, in cuius loco ab Auditore Sanctissimi idem Lecta subrogatus est, Summ. eiusdem *num.3.* & Summ. Reuerendissimi Episcopi *num.6. & 7.*

Hinc ad causam accedens Lateranense Capitulum, cui intererat contra Episcopum suam institutionem tutari a R. P. D. Muto Lateranensis Basilicæ Iudice mandatum de manutenendo in possessione instituēdi Præpositos huius Ecclesiæ obtinuit, cuius executione suspensa, mihique causa commissa ab Eminētissimo Chisio illius Basilicæ Archipresbytero cum facultate manutenendi quem de iure, Summ. Episcopi *num.8.* dedi dubiū, cui esset danda manutentio, illamq; Marsicorum Episcopo dandam esse DD. responderunt.

Ratio resolutionis desumebatur tam ex litera Textus *in can. omnes Basilicæ 16. quæst.7. in cap. Venerabilis de religios. Domib. & in cap. cum*
1 *personæ de priuileg. in 6.* † Iurisdictionem in tota Diœcesi Episcopo tribuentis, & ad effe-
2 ctum † huius institutionis *in cap. 1. de religios.*
Domib. quam etiam ex edicto Prætoris ve-
3 tanti † vim fieri ei, qui possidet, de quo in
§. retinendæ instit. de interdictis, & in l. 1. & toto titulo ff. & C. ne vis fiat ei qui possidet, itavt
4 quemadmodum ex iuris assistentia † non
docto de alterius iure Episcopo manutentio debetur ad terminos *textus*, vbi Canonistæ omnes *in cap. cum persona, §. final. de priuileg. in 6. Marescot. var. resol. lib. 1. cap. 11. num. 1. & seqq. Postb. de manut. obseruat. 45. nu. 3. & seqq & n. 15. & 16. Garz. de benef. par. 9. cap. 2. num. 260. Adden. ad Buratt. decis. 219. lit. A. Rota apud Postb. de manut. decis. 64. per tot. & in rec. par. 13. dec. 221. num. 2.* & fauore Episcopi Marsicani contra Abbatem Cassinensem coram *Cemitulo decis. 26 & 138. per tot.*

Ità & positis institutionibus continuatis, & successiuè factis ab Episcopo in controuersa Præpositura, Summ. eiusdem *num. 1. cum tribus seqq.* ad terminos possessionis, seù quasi, in qua tempore motę litis Episcopus
5 existebat † manutentio denegari non potest, cùm & vnicus actus in iurisdictionali-
6 bus sufficiat, † atque conseruet, quasi possessionem vniuersalem, ad notabilem *textum in l. vna est via ff. de fund. instruct. in l. si stillicidium §. finali, & in l. sed si in partem ff. quemadmod. seruit. amittatur*, cùm potiùs attendatur
7 causa vniuersalis, † quàm actus, iuxtà doctrinam *Bald. in cap. querelam nu. 23. de election. Canonistæ in cap. cum Ecclesia de causis possess. & propriet. Roman. cons. 29. num. 9. in fin.* laté *Surd. cons. 323. num. 45. & seq. Rota post Pacific. de Salnian. decis. 42. num. 1. & 2. Dunnozett. Iun. dec. 457. sub num. 3. Bich. decis. 290. num. 31.* & fauore eiusdem Episcopi Marsicani coram *Cemitulo dictis decisionibus 26. & 138.*

Neque iuris assistentiam, & quasi possessionem Episcopi destruunt antiquæ institutiones vltra 60. annos à Capitulo Lateranensi in hac Eccles. factæ, Sum. eiusd. Cap. *nu. 2.* vnà cum alijs actibus iurisdictionalibus ab eo in hac Ecclesia exercitis, Sum. eiusdem Capituli *num. 5. cum tribus seqq.* quia quidquid sit de responsione Informantium pro Epi-
8 scopo, quod ex libris Capituli † institutiones extractæ eius fauore contra tertium nō probent, cùm ius nemini concedat, vt pro-
9 priæ scripturæ † in sui commodum credatur, ad terminos *text. in l. exemplo 7. C. de probat. Alex. in Auth. si quis in aliquo num. 8. in fine C. de eden. Rota coram Gregor. XV. dec. 159. nu. 2. & 3. in Corduben. Decimarum 20. Iunij 1672. §. possessionem coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Dice-

Dicebant Domini in Interdicto retinen-
dæ, de quo hodie est quæstio possessionem
10 Episcopi præualere possessioni † Capituli,
tùm quia pro eo concurrit iuris assistentia
ad effectum huius institutionis deducta *in*
cap.1.de religios.Domib. ex qua non docto de
11 legitimo titulo, † actus ab alio facti inscio,
& non patiente Episcopo censentur turba-
tiui, & minus apti ad interuertendum pos-
sessionem Episcopi, atque alteri acquiren-
dam, iuxtà doctrinam *Innoc. in cap. bonæ 2.*
nu.6.& ibi Abb.num.10. de postulat. Prælatorum,
Crauett.consl.134.nu.14. Rota coram Dunozet.iun.
decis.457.num.4.& rec.par.13.decis.221. pariter
num.4. cum alijs in dicta *Capuana Parochia-*
lium 15. Februarij 1666. §. non obstat contraria
coram Illustrissimo Beniloqua Vrbis Gubernatore,
& fauore eiusdem Episcopi Marsicaui con-
tra Abbatem Cassinensem coram *Comitulo*
d.decis.26.nu.13.& d. decis.138. num.11. & 12.
Neque ideò offuscatur possessio legitimi, &
12 ordinarij Collatoris, † quæ semper in con-
cursu alterius iuris assistentiam non haben-
tis præferri consueuit, iuxtà doctrinam *Ab-*
batis in cap.auditis num.4.de præscript. Ancharan.
cons.310.cum alijs adductis per Posth. de manut.
d obseruat.45 num. 38.& 39. & per Rotam post
eundem decis.627.sub num 7. Serap. decis. 1437.
ante num. 2. & sub num.3. & fauore Episcopi
Marsicani coram *Comitulo d.dec.26. num.3.9.*
& seqq.

Tum quia in hac materia institutionis, in
13 qua versamur, † semper præualet possessio
illius, qui vltimo loco instituit, vel præsen-
tauit, etiamsi constaret de statu præceden-
14 ti difformi, † reiecta ad petitoriam quæstio-
ne proprietatis à summarissimo retinendæ
remedio penitùs extranea, iuxta regulam
textus in cap.querelam 24.de election.in cap. con-
sultationibus 19.de iur.patr. & in cap. cum olim de
causis possess.& propriet. in his terminis dedu-
ctam per *Rotam in rec.par.10. decis.240. nu.25.*
& par.1. decis.73.num.12.& coram Card. Celso
decis.3?7.nu.10.Seraph.d.decis.1437. sub num.3.
& fauore eiusdem Episcopi Marsicani con-
tra Abbatem Cassinensem, coram *Comitulo*
decis.138. num.5. nisi constaret de contrario
15 statu † fauore Capituli claro, & indubita-
to, vel ex confessione partis, vel ex instru-
mento, vel ex re iudicata, iuxtà deducta
per *Canonistas in d.capitulo Consultationibus, &*
in cap. ex literis de iurepatronatus, cum quo
sensu loquitur *Rota in decisionibus in contra-*
rium adductis, de quibus *in Bononien.Iurispa-*
tronatus 3.Iunij 1673.§. final coram me, ideoq;
extraneam remanere præscriptionis exce-
16 ptionem, † quæ nonnisi centenariam cõtra
Lateranensem Basilicam admittitur, iuxtà
Constitutionem 4. Honorij III. de qua *Barbos.*
collect.dec.Apostol.collect.271.num.4.

Hic autem status antecedens contrarius
fauore Capituli desumi non potest ex in-
strumento antiquæ fundationis huius Ec-
clesiæ olim à Comitibus Celani constructæ
in solo Lateranensis Basilicæ, Summ. eius-
17 dem *nu.1.* super qua proindè Lateranense
Capitulum plenam habeat, & omnimodam
iurisdictionem, tam quoad institutionem
collatiuam tituli, cuius subiectum est be-
neficium, quàm quoad institutionem au-
thorizabilem, quæ radicatur in ipsa cura,
18 iuxtà Constitutionem *Bonifatij Noni*, † olim
huius Basilicæ Archipresbyteri, reseruata
Episcopis iurisdictione iure delegata, ad ter-
minos *Synodi Tridentinæ sess.24.de refor. cap.9.*
quę Bonifaciana Constitutio licèt vna cum
priuilegio aggregandi à *Calixto III.* con-
cesso renouata fuerit à *Pio IV. Constit.57.* fuit
tamen cum quibusdam modificationibus
consensus ab Ordinarijs locorum requiren-
di in futuris Ecclesiarum erectionibus, in-
nouata à *Sixto V.Constit.19.* quemadmodum
etiam in aggregationibus faciendis *Clemen-*
tis VIII. Constit. 115. ad Lateranensem Ec-
clesiam extensa mandauit *Pauli V. Constit.68.*
vt quidquid contra Lateranensem Eccle-
siam consuluerit *Calderin.cons.12.de Priuileg.*
his adhibitis considerationibus *Rota* semper
admisit *in rec.par.3.dec.100.& parte 9.dec.115.*
217.310.& 315 per tot Seraph. dec.293. num.3.
Bichius decis. 100. & 133. et in Beneuentana
Ecclesia 20.Februarij 1668. coram R. P. D. meo
Taia.

Etenim cùm neque in facto clarè appa-
reat de fundatione istius Ecclesiæ in solo La-
teranensi, cùm instrumentum, de quo in
Summ.Capituli *num.1.* concedat facultatem
fundandi in Burgo, atq; Ecclesia Ayelli, de
qua agitur, sit fundata intra mœnia Castri,
Sum.respons. Episcopi *nu.vnico*, neq; etiam
in iure innotescit Dominis de clara com-
prehensione illius casus sub eodem priuile-
19 gio, † consequens est, vt illius inspectio ab
hoc summarissimo manutentionis reme-
dio arceatur, atque interim manuteneatur
Episcopus donec lis pendet super cõprehen-
sione casus sub eodem priuilegio, *ad text. in*
cap.cum personæ 7.§. finali de Priuileg.in 6. Bar-
bos.de potest. Episcopi par. 3. alleg. 127. num.25.
Rota in rec par.1. decis. 491. num.47. & seqq. et
par.9.dec.130.in fine, et in Barchinonen.Prioratus
apud Marches.de commiss. par. . . . dec.11. nu.30
pag.957.et apud Posth.de manut.dec.211. in fine,
& in longè fortioribus terminis *dec. 245.*
num.58.et pluribus seqq.et in Leodien. fundationis
Conuentus 22.Iunij 1671.§.attamen coram me.

Quæ omnia facilius procedunt attenta su-
spensione petitorij facta per Episcopum
postquam admissus simpliciter fuerat re-
cursus, Summ.eiusdem Episcopi *num.8. et 9.*
itavt dilata fuerit resolutio alterius partis
dubij super bono iure, atque tam ex ordi-
ne Iudicis, quàm ex defectu probationum
reiecta fuerit cognitio petitorij, & ideò inap-
plicabilis visa fuerit auctoritas, *Giouagnon.*
respons.8.num.179.vol.1.

Et ita vtraque &c.

Confirmata 26.Iunij 1675. coram eodem.

R.P.D.

R. P. D. VICECOMITE.

Valentina suppressionis Beneficij.

Luna 3. Decembris 1674.

ARGVMENTVM.

Suppressum fuit Beneficium ob deficientiam dotis euictæ, quia hæredes fundatoris citati ad indicandum alia bona, cùm non comparuerint, habiti sunt pro confessis, & ita stante legitima suppressione, Beneficiatus distributiones quotidianas amplius consequi non debebat, quia per antea ad illas percipiẽdas correspectiuè ad dotem, & redditus sui beneficij fuerat admissus.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ probatur ex reuolutione actorum, in quibus fuerunt seruata de iure seruanda iuxta vulg.* decis. Caputaq.

2 *Iustitia sententię super suppressione beneficij resultat ex deficientia illius redditunm pro dote assignatorum.*

3 *Dotis beneficij deficientia probata citantur hæredes fundatoris, ad indicandum alia bona, qui si non comparuerint habentur pro confessis.*

4 *Discussio, & deficientia bonorum probatur ex citatione, & præfixione termini ad indicandum bona facta illi qui dicit alia bona extare.*

5 *Beneficium deficiente dote supprimitur, & sup. num. 2. & seqq.*

6 *Suppressione beneficij, illud remanet penitus extinctum.*

7 *Beneficiatus admittitur ad percipiendas distributiones quotidianas correspectiuè ad erectionem beneficij cum sua dote, & redditibus, & nu. seq.*

8 *Distributiones quotidianas beneficiatus non consequitur, si beneficium ob deficientiam dotis fuit suppressum.*

DECISIO CCCLXXVI.

SENTENTIAM Rotalem, qua præuijs duabus decisionibus coram Reuerendo Patre Domino meo Calataiu sub diebus 11. Decembris superioris anni, & prima Iunij proximè præteriti pronunciatum fuit esse locum suppressioni Beneficij, de quo agitur, nec Cypriano Beneficiato deberi distributiones, confirmandam esse Domini censuerunt; siquidem illius validitas non fuit
1 controuersa, † dum constat ex reuolutione actorum fuisse seruata de iure seruanda, iuxtà *decisionem 260. parte 2. coram Caputaquen.*
2 & iustitia posita fuit in plena †iustificatione deficientiæ redditũum pro dote Beneficij assignatorum, cum subsequuta citatiatione
3 ne contra hæredes fundatoris Beneficii † ad indicanda alia bona, qui cùm in iudicio non comparuerint, per sententiam fuerunt pro confessis declarati, quod alia non adessent, iuxtà remedium, quod in probanda discussione, & non consistentia bonorum, ponit *glossa in l. à Diuo Pio 15. §. in venditione verbo capiantur ff. de re iud. vbi Angelus, Imola,* & alij, quos refert, & sequitur *Cyriac. controuers. 5. num. 145. Rota post Merlin. de pignor. decis. 45. num. 1.*

Probata autem deficientia reddituum Be-
5 neficij, † intrat de plano illius suppressio, *Canonistæ omnes in cap. cum accessissent extra de Cònstitut. Garzias de Beneficijs parte 22. capit. num. 2. Barbosa de offic. & potest. Episcopi allegat. 67. num. 5. Lotter de re benefic. lib. primo quæst. 28. num. 80. Rota coram sancta memoria Gregor. decis. 483. num. 3. & ibi Addentes num. 8.* & quo-
6 niam per suppressionem † Beneficium penitùs extinguitur, *Garzias mox allegat. capit. primo num. primo, Rota decis. 99. num. 1. parte 7. recent.* Ex altera verò parte, cùm Beneficiatum Clerus admiserit ad percipiendas distributiones † correspectiuè ad Beneficii erectionem cum suis redditibus, istis cessantibus, † cessare quoque debet Beneficiato ius percipiendi distributiones in dicto Beneficio radicatum, ad tradita in *l. vltima ff. de acceptilat.* quam in proposito inducunt causæ decisiones, cum quibus in reliquis transierunt Domini.

Et ità vna tantùm Parte informante &c.

Aliæ binæ decisiones in hac causa emanarunt, altera impressa supra in hac parte decis. 197. Altera verò omissa, quia nudum continet factum.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Donationis.

Luna 3. Decembris 1674.

ARGVMENTVM.

Reseruauerat sibi donator fideicommissum per verba æquè masculos, ac fœminas comprehendentia, & posteà illud ordinauerat fauore tantummodò masculorum, de quo licèt conquærentibus fœminis, pro masculis, & eorum primogenitura deciditur, quia clarè visum est constare de voluntate, & potestate donantis, quæ in hac materia semper attenditur, vltrà plures alias responsiones adductas in præcedentibus decisionibus, hic in calce omnibus adnotatis.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis de duabus conformibus restringitur ad ciues, incolas, & districtuales, nec comprehendit personas huiusmodi qualitatibus destitutas, & num. seqq.*

2 *Statutum vt habeat locum qualitas ab eo requisita, debet in vtroque litigante concurrere.*

3 *Foro qui subijcitur statuto ligatur.*

4 *Statutum cessat cessante casu ab eo consideratо.*

5 *Statutum correctorium iuris communis non extenditur ad casus diuersos.*

6 Sta-

6 *Sententia validitas resultat ex actis, & iustitia, ex decisionibus deducitur.*

7 *Sententia est nulla si non fuerunt citati illi, qui ius coæquale habent, lim. vt num. seq.*

8 *Nullitas ex defectu citationis non potest allegari à tertio.*

9 *Verba suppositiua fideicommissi probata ab habente facultatem disponendi, fideicommissum inducunt.*

10 *Donator volens bona donata subiacere fideicommisso facto, vel faciendo quid disposuisse dicatur.*

11 *Præseruatio censetur repetita in præseruante cum omnibus suis qualitatibus.*

12 *Contrarietatem ad euitandam dispositio intelligitur de solis masculis, non autem de fœminis.*

13 *Donans si sibi præseruauit fideicommissum comprehensiuum æquè masculos ac fœminas, non potest illud constituere fauore solummodo masculorum. & vid. num. seqq.*

15 *Fideicommissum condere grauatus fauore certarum personarum, non potest vnam tantum ex illis vocare, & ad eius lineam fideicommissum restringere.*

16 *Dictio* tamen *quandoque non dispositionem, sed solam limitationem, vel restrictionem importat.*

17 *Alienare prohibitus extra familiam, vel grauatus in ea relinquere, satisfacit relinquendo vni tantum de familia.*

18 *Fideicommissum ordinare prohibitus extra descendentes alicuius, satisfacit prohibitioni illud etiam per viam primogenituræ inter eius masculos ordinando.*

19 *Testamentum quatenus comprehendat bona donata, vel ne.*

DECISIO CCCLXXVII.

NON acquiescentes Sorores de Ceuis sententiæ latæ à Reuerendiss. D. Castrillo Episcopo Cadiceñ confirmatoriæ alterius extrà Rotam, in quibus fuit declaratum nullam eisdem cōpetere actionem super bonis à Pontio Seniore donatis Pontio Iuniori earum Patri occasione matrimonij cum Vrsula Matteo contrahendi, curarunt mihi committi causam appellationis cum clausula „ Constito quod sit locus Statuto de duabus conformibus, ad cuius rescripti formam proposito dubio die 15. Iunij proximè præteriti, vtraque Parte informante, nullaque capta resolutione, hodie denuò proposito responsum fuit, non esse locum Statuto, sed confirmandam sententiam Rotalem.

Et quoad primam partem resolutionis Domini moti sunt ex eo, quia dispositio Statuti Vrbis restricta ad Ciues, Incolas, &
1 Districtuales † non comprehendit collitigantes huiusmodi qualitatibus destitutos, *Rota decis.* 127. *n.* 2. *par.* 11. *rec.* & alibi passim.

Non releuante Sorores de Ceuis, & Agatham Coperchiam, cum qua ab initio fuit cęptum iudicium tamquam natas in Vrbe dicendas esse Ciues Romanas: Quia etiamsi verificetur assumptum respectu dd. Sororum, non sufficeret, nisi etiam verificetur respectu Agathę, & Ioannis Aloysij eius filij hodie existentis in causa; Ad effectum
2 enim vt Statutum habeat locum, † qualitas ab eo requisita debet in vtroque litigante concurrere, vt ex *Ancharan. cons.* 37. *num.* 2. *in fine* dixit in terminis huius Statuti *Rota coram Millin. dec.* 161. *nu.* 1. *&* 2. *in rec. d. decis.* 127. *num.* 3. *par.* 11. *& decis.* 88. *num.* 2. *par.* 13.

Nil referente litem fuisse ab initio introductam in Curia Eminentissimi Vicarij, in qua cùm habeat locum Statutum controuersum, sub eius dispositione comprehendi Sorores de Ceuis inferebatur ex regula,
3 quod † qui foro subijcitur, Statuto ligatur; de qua *Rota coram Coccin. dec.* 574. *num.* 15. *& dec.* 42. *num.* 7. *par.* 6. *rec.*

Hæc enim regula videbatur excludi ex mente ipsorum Statuentium, qui non indistinctè litigantes in hoc, vel alio foro cōprehendere voluerunt, sed illos dūtaxat habentes qualitates ciuilitatis, & incolatus;
4 Vnde his deficientibus, † & sic cessante casu à Statuto considerato, cessat pariter eius di-
5 spositio, † quæ tamquam correctoria iuris communis non debet extendi ad casus diuersos, vt alijs relatis aduertit *Rota in præcitata decis.* 161. *num.* 2. *coram Millino.*

Quantum verò attinet ad secundam partem resolutionis placuit Dominis cōfirmare sententiam rotalem; quia illius validitas
6 resultat ex actis, † & iustitia ex plenè deductis *in decisionibus editis coram Reuerendissimo Castrillo die* 14. *Martij* 1672. *&* 13. *Ianuarij* 1673.

Neq; obstat nullitas excitata contra vtrāque sententiam, & desumpta ex eo, quia neque in prima instantia, neque in alijs sub-
7 sequutis fuerint citati illi de Rattis, † habētes in causa indiuiduum, & coæquale interesse cum dd. Sororibus, ad tradita per *Rotā coram Eminentissimo Otthob. decis.* 170. *nu.* 14.

Quia placuit responsio huiusmodi exce-
8 ptionem tamquam de iure tertij, † ipso tacente, non posse ab alijs opponi, *Rota decis.* 782. *num.* 3. *par.* 1. *diuers. coram Zarate dec.* 35. *nu.* 30. *& in rec. decis.* 10. *nu.* 13. *par.* 13.

Minùs releuare visa est iniustitia fundata in eo, quod bona donata sub lege, vt remaneant supposita fideicommisso facto, vel faciendo in fauorem tamen filiorum, & descendentium Pontij iunioris donatarij, quorum appellatione regulariter veniunt tam masculi, quam fœminæ, nequeant dici comprehensa sub fideicommisso à donante ordinato in primo testamento, & repetito in secundo exclusiuo fœminarum, sed potiùs ex dd. verbis „ Remaneant supposita &c.
9 vti prolata † ab habente facultatem disponēdi fuerit inductum in ipsa donatione particulare, & absolutum fideicommissum fauore omnium descendentium, *ex l. in testamento* 27. *ff. de condit. & demonstrat.* cum alijs congestis *in prima secunda decisionis Reuerendissimi Castrilli, & in alia edita coram R. P. D. meo Beuilaqua* 16. *Ianuarij* 1668. *§. Alterum est.*

Nam pro responsione Domini aduertebant

bant neque donantem voluisse in donatione constituere aliquod perfectum, & absolutum fideicommissum, neque sub nomine filiorum,& descendentium comprehendere fœminas. Prima pars assumpti probatur ex verbis mox relatis: si enim Pontius voluit bona remanere subiecta fiddeicommisso. 10 quod factum expressè supponit, † indè patet nihil de nouo dispoluisse in donatione, sed tantùm præseruasse fideicommissum iam factum mutabile per faciendum, vt respondet *prima decisio Reuerendissimi Castrilli §. prima pratensio*, & præter ibi relatos firmant *Giouagn.cons.10.num.23.lib.2.Rota coram Gregor.decis.208.num.2.& ibi Add.num.7.in rec. decis.54. num.36.par.13.*

Altera pars assumpti probatur ex eadem præseruatione fideicommissi iam facti, in quo cùm legatur expressa fœminarum exclusio, & præseruatio importet, vt actus præ- 11 seruatus quando de illo constat, vt hic, † censeatur repetitus in præseruante cum omnibus suis qualitatibus, vt prosequitur *d.prima decisio sub §.mox.cit.* implicaret manifestam contrarietatem voluisse mediante præseruatione huius fideicommissi illas excludere, & eodem tempore sub nomine filiorum, & 12 descendentium includere, † ad quam contrarietatem euitandam dicendum est sensisse de solis masculis, vt in proposito respondet *Paris.cons.53. num.47. & tribus seqq. lib.3. Rota coram Dunoz.iun.decis.233.num.4.*

Nec obstat per ea verba,, In fauorem tamen filiorum,& descendentium comprehensiua masculorum, & fœminarum fuisse initum pactum, vt bona subiici deberent fideicommisso ordinato, seù ordinando in fauo- 13 rem vtriusque sexus, † & proindè etiamsi donans voluerit, non tamen potuerit ea subiicere fideicommisso condito in fauorem masculorum dumtaxat, iuxtà firmata per *Dec.cons.471.num.9.Cyriac.controu.548. nu.50. cum seqq.& per Rotam coram Seraph.874. num.1. & 3.in rec.dec.410.num.4.par.14.*

Nam vltrà responsionē iam datam, quod huiusmodi pactum vti conceptum terminis præseruatiuis fideicommissi priùs facti cum expressa fœminarum exclusione, nullum ius tribuere potuit eisdem fœminis contra 14 donantem, vel super bonis donatis, † maximè cùm nulla fuerit adiecta dictio generalis pernecesse comprehensiua vtriusque sexus, cum quibus, vel similibus terminis loquuntur *Dec. & Cyriacus*; Insuper respondetur, quod in pacto absoluto procederet obiectū si donator esset grauatus condere fideicommissum in fauorem certarum personarum expressè designatarum, vt in casu *decis.Seraphini*, in quo ex pacto conuentum extiterat bona ad tres fratres peruenire debere, & in casu *decis.410.nu.1.* in quo fuerat Virgilio discretiuè demandatum, vt descendentiam Iacobi Philippi, & Francisci instituerent,& vo- 15 caret ad fideicommissum, † in quibus proindè rectè firmatur non potuisse relinqui bona vni tantùm ex dd.fratribus, vel ad solam descendentiam Frācisci vocationem restringere.

At quando, vt in præsenti, fuit simpliciter prohibitum, nè fideicommissum factū, vel faciendum egrederetur personas filiorū, & descendentium donatarij, vt patet ex illa 16 dictione *tamen*, † quæ in hoc casu nullam dispositionem, sed solam limitationem, vel restrictionem verborum præcedentium importat, ex cumulatis per *Barbos.sub hac dictione num.1.* Tunc quemadmodum prohibitus alienare extrà familiam, vel grauatus in ea 17 relinquere, † satisfacit prohibitioni relinquendo vni tantùm de familia, licèt sub hoc nomine omnes de familia comprehendantur, *l.filius familias 117.§.cum pater ff.de condit, & demonstrat.Paul.de Castr.in l.Peto §.Pradium circa finem ff. legat. 2. Ruin. cons.166. sub nu.3. lib.2.Cyriac.d.controu.548.num.53.Rota in praallegata decis.874.nu.2.& 4.cora Seraph. & d.decis.410.nu.2.par.14.* cum alijs congestis in sæpè citata *prima decis. Reuerendissimi Castrilli §. Insuper aducrtebatur*; Ità pariter Pontius donator prohibitus fideicommissum ordinare extrà descendētes donatarij satisfecit prohibitioni illud ordinando inter masculos, etiā 18 si per viam primogenituræ vocatos; quia semper verum erit extrà descendentes fideicommissum non ordinasse, iuxtà tradita in specie per *Cyriac.* in exaduerso allegata *controu.548.nu.54.& per Cutell.de donat.tom.2. discurs.1.special.7.num.26.cum seqq. vsque ad 30.*

Cùm igitur voluerit, & potuerit fideicōmissum condere in fauorem solius descendentiæ masculinæ frustrà repetebatur primum fuisse reuocatum per secundum, & in secundo voluisse donantem testari de bonis 19 suis, † sub quorum appellatione non poterant comprehendi bona mediante præcedenti donatione ab eius dominio dismembrata; quia huic obiecto fuit plenè satisfactum responsionibus adductis in *secunda decisione Reuerendissimi Castrilli à §. Nam quoad vsque ad §.Constito*, cum quibus, & alijs in vtraque decisione firmatis Domini transierunt, Ioanne Aloysio tantùm in hac vltima propositione informante, Sororibus de Ceuis pluries citatis.

Plures decisiones in hac causa factas cumulanimus supra in calce decis. 277. par. 17. rece. prout etiam decis.6.in hac parte est in eadem causa.

R. P. D. TAIA.

Romana fructuum Dotis.

Luna 3. Decembris 1674.

ARGVMENTVM.

Contra mulierem petentem fructus suæ dotis ad rationem Statuti post susceptum terminum à debitore, opponebatur primò exceptio rerum amotarum, reductio dd. fru-

ctuum

ctuum ad minorem quantitatem facta, & demũ purgatio moræ, quia illa obseruata nõ erat; sed ijs non obstantibus pro statutariis fructibus est decisum, quia exceptio rerum amotarum nec retentionem, nec compensationem operare poterat, reductio verò non obstabat tamquam facta cum pacto resolutiuo in casu non adimplementi, prout nec minus erat admittenda purgatio moræ, stante speciali conuentione, quod quatenus debitor ad rationem reductam non solueret, creditor ad sua primæua iura rediret.

S V M M A R I V M.

1 *Cauere debet fideicommissarius de conseruando fideicommissum, & quando num. 16.*
2 *Creditoris conditio non immutatur ex persona haredum sui debitoris.*
3 *Termini susceptio continet confessionem intentionis Actoris, & hac de causa conceditur Reo, & num. seq.*
4 *Termini susceptio operatur renunciationem cuiusquis exceptionis, & etiam compensationis.*
5 *Arbitrium regulatur à iure, amplia vt num. sequen.*
6 *Signatura Iustitia non facit rescripta gratiosa, seu aberrantia ab ordine Iuris.*
7 *Compensatio, seu retentio non admittuntur stante Obligatione Camerali, vel Iuramento.*
8 *Dotis restitutio non retardatur exceptione rerum amotarum.*
9 *Retentio, seu compensatio non admittuntur cum dote propter exceptionem rerum amotarum, & vid. num. seqq.*
10 *Amotarum rerum iudicium omnibus maritis conceditur per viam actionis, non autem per viam exceptionis, & vid. nu seq.*
11 *Compensatio conceditur viro ob res amotas ab vxore, si agitur in causa diuortij.*
12 *Fructus dotales in Viduæ maximè ex statuto Vrbis sunt loco alimentorum.*
13 *Alimenta sunt magis priuilegiata, quam dos.*
14 *Vxorem alere tenetur maritus, eiusque hæredes.*
15 *Fructus dotis inuestiendæ quatenus debeantur potius ad rationem statuti, vel ad rationem inuestimenti, & num. seq.*
16 *Hæres grauatus quam, & quomodo debeat præstare cautionem fideicommissario de præstando fideicommissum, & sup. num. 1.*
17 *Fructus dotis restituendæ debentur ad formam statuti, licet illa in inuestimento, vel in stabilibus restitui debuisset.*
18 *Lex, licet dura, seruanda est.*
19 *Leges vt primum sunt instituta, & firmata, non licet Iudicibus de ipsis iudicare, sed secundum ipsas.*
20 *Fructus dotis secundum antiquam consuetudinem taxati sunt à Statuto Vrbis ad septem cum dimidio pro centenario.*
21 *Fructus dotis in quibusdam locis taxati sunt ad rationem octo vel decem pro centenario, & numer 22.*
Lucrum octo vel decem pro centenario ad vsum bonæ mercaturæ satis probabile est, num. 21.
23 *Commodum nemo reportare debet ex contractu, quem non adimplevit.*
24 *Mora ideo ex conuentione Partium purgari non potest, quia non est in potestate, nostra facere quod contractus sine consensu permaneant.*
25 *Reductio fieri potest temporaliter, seu potius conditionaliter.*
26 *Mora purgari non potest stante resolutione contractus vigore pacti resolutiui præsertim post litem motam, & num. seqq.*
27 *Mora purgatio non datur de æquitate Canonica.*
28 *Emphyteuta admittitur ad purgationem moræ ob non solutum canonem, etiam si lex contractum resoluat.*
29 *Moræ purgatio admittitur etiam si contractus resoluatur ex dispositione legis, secus autem hominis, & num. anteced. cum seqq.*
30 *cum Lege mitius agitur, quam cum homine.*
31 *Assecurare iudicium pro fructibus quatenus teneatur actor, & num. seqq.*
32 *Alimenta speciali ratione nituntur.*
33 *Cautio pro assecuratione iudicij hodie recessit ab aula.*
34 *Cautio pro assecuratione iudicij præstari non debet, antequam ex aduerso doceatur de credito.*
35 *Præsumptio boni iuris est pro actore habente decisiones, & sententiam fauorabilem.*
36 *Alimenta à die litis contestatæ dicuntur futura non præterita.*

D E C I S I O CCCLXXVIII.

AD obligationem Mariti promittentis sub obligatione in forma Cameræ Apostolicæ, restitutionem dotis scut. 70. mil. Vxoris, vt in capitulis matrimonialibus 11. Februarij 1648. & in Instrumento dotali 23. Martij sequentis, & defuncto 26. Iunij 1657. accedente noua obligatione Sororis defuncti testamentariæ hæredis, factus est locus, non solùm restitutioni dotis scut. 70. mil. cũ quarto dotali, ad formam instrumenti, sed etiam fructuũ dotalium, ad rationem statutariam septem cum dimidio pro quolibet centenario, & anno, ex stat. 137. lib. 1.

Conuenerunt autem Vidua creditrix, & Soror hæres defuncti debitrix, vt summa scut. septem cum dimidio reduceretur ad quatuor cum duobus tertijs alterius scuti, prout creditrix dictam summam reduxit, & debitrix, ab eo die, se vocauit pro legitimè interpellata; In quorum quidem fructuum dotalium, vt supra reductorum, solutione, si debitrix post duos menses, post finitũ quodlibet semestre, in illorum solutione deficeret, vltra alia remedia creditrici competentia, tunc & eo casu ipsa creditrix voluit, & declarauit, quod reductio prædicta cum omnibus, & singulis in instrumento contentis, pro non facta haberetur, & creditrici liceret redire ad sua primæua iura, quæ sibi illæsa, & intacta reseruauit ad effectum agendi pro consecutione fructuum suorum dotalium, ad formam prænarrati statuti, vt in instrumento inter debitricem, & creditricem cum solemnitatibus statuta-

rijs

rijs celebrato 22. Decemb. 1657.

Deficiente in solutione summæ, vt supra reductæ, hærede defuncti, necnon hæredis hæredis, seu substituta, & instante creditrice, A.C. primo loco relaxauit mandatū 13. Aprilis 1663. contra bona hæreditaria defuncti pro fructibus dotis, ad rationem septem cum dimidio, & debitrix constituit specialem Procuratorem, occasione prædicti mandati, ad terminum statutarium decem dierum suscipiendum die 12. Iunij, pro vt suscepit die sequenti 1663. aliumque suscepit 16. Februarij 1664. & alium etiam ad restituendam dotem 24. Iulij 1669. deindè A.C. aliud nouum mandatum relaxauit pro dote, & fructibus statutarijs 16. Iunij 1671.

Intercedentibus multis, & adhuc sequuta morte dictæ hæredis substitutæ, & succedentibus illius filijs, contra creditricem mota fuit controuersia rerum amotarum, & Sanctissimus D.N. commisit A.C. vt procederet de voto Rotæ, quæ coram Reuerendissimo D. meo Albergato Decano, proposito de more dubio; An mandatum esset relaxandum, & pro qua summa, respondit, relaxandum pro residuo dotis, & fructuum iuxtà rationem statuti, duabus editis decisionibus 4. Decembris 1673.* & 2. Martij 1674. à quibus, & à voto lato, adita ab hæredibus Signatura, rescriptum fuit cū clausula, sine præiudicio, quoad sortem, & fructus ad rationem scutorum quatuor cum duobus tertijs alterius scuti, & in reliquis, si quid exequendum; & quoad inuestimentum faciendum pro summa fructuum soluendorum, Arbitrio Rotæ (nam pro summa dotis creditrix aliàs consenserat in inue-
1 stimentum dotis,† ad quod cogi potuisset à substitutis per fideicommissum, vt fideicōmissi nomine caueretur, ad ipsam Rubricā *ff. vt legator. seu fideicommissor. seruan. causa caueatur*) iuxtà rescriptum, proposito hodie dubio, An mandatum sit exequendum, & an intret arbitrium, quoad inuestimentum faciendum pro summa fructuum occasione controuersiæ rerum amotarum, omnibus DD. consultis, responsum est, mandatum A.C. esse exequendum, & non intrare arbitrium.

Etenim ad primam partem, mandatum visum est fundatum, quoad dotem in suprascriptis obligationibus, & quoad fructus in supradicto statuto, quin etiam in d. obligatione Sororis defuncti hæredis, ex terminorum iudicialium susceptione, comprobata ab eius hærede substituta, ex alijs terminis susceptis, ideoque comprobanda etiā
2 à præsentibus hæredibus; † Non enim ex persona hæredum conditio illius obligationis immutatur, §. *ex his igitur l. 2. ff. de verb. oblig.* susceptio enim termini continet con-
3 fessionem intentionis Actoris, † cùm ex ipsa præcedente confessione Rei concedatur terminus, *ex statut. 89. lib. 1.* Ideoque Reus dicitur acquieuisse sententiæ, *l. 5. C. de solution.* Quinimmò susceptio termini non solum inducit confessionem debiti, sed renū-
4 ciationem cuilibet exceptioni† etiam compensationis, & approbationem omnium antea gestorum, *ex d. l. 5. & alijs apud Ridolfin. in praxi iudiciar. cap. 14. num. 112. & 123. par. 1.*

5 Ad secundam partem, planè † arbitrium regulatur à iure, vt pluries censuit *Rota*, & *in allegatis à Barbos. clauf. 10. ex num. 2.* & sæpissimè dictum, dicit *Rota dec. 558. num. 1. vers. quia clausula par. 1. recent.* & hoc tantò magis procedit, quod arbitrium legitur in com-
6 missione Signaturæ Iustitiæ,† quæ non facit Rescripta Gratiosa, seu aberrantia ab ordine Iuris, *vt ex Gomes. in Compend. vtriusque Signaturæ, & Stafil. de literis iust.* subijcit *Rota dicta decis. 558. d. num. 1. versic. confirmantur prædicta*, & repetit *Barbosa d. clauf. 10. num. 13.*

His positis, nihil DD. visum est constare in facto, vt arbitrio iuris mouerentur ad arbitrandum fructuum inuestimentum, nam de rebus amotis visum est non esse quærendum, mortuo, vt supra, Marito creditricis 26. Iunij 1657. obstantibus contractu hæredis testamentariæ, cum obligatione Camerali,
7 & iuramento, † non admittente compensationem, neque retentionem ex causis antecedentibus, *Rota dec. 334. nu. 24. par. 10.* cum allegatis; Obstantibus quoque mandatis relaxatis, terminisque susceptis, vt supra, etiā ab hærede substituta; Deinde quamuis de rebus amotis quater quæsitum sit in positionibus præcedentibus dd. duas decisiones, nihil tamen probatum est, nihilque in illis duabus positionibus dd. decisionum, vt in decisionibus ipsis.

Præcipuè quod in rei vxoriæ actione, *nec retentio ob res amotas necessaria est*, inquit Textus.
8 proindeque† non permissa §. *Taceat in vers. sed nec retentio ob res amotas, l. vnica Cod. de rei vxor. action.* vbi *Cuiac.* notat, quod neq; com-
9 petit † compensatio, *Rota coram Eminentiss. Cardinali Ottbobono dec. 71. n. 5.* ex generali quidem ratione, *cum pateat omnibus Maritis rerum amotarum Iudicium ad agendum, vt toto titulo ff.*
10 *de act. rer. amot.* † non ad excipiendum per viam retentionis, *Negusan. de pignor. in primo membro 5. part. nu. 36. in fine, vers. & maximè cum Imperator*, & ex hac noua Iustiniani Constitutione in simili casu conclusit *Rota dec. 257. nu. 6. par. 10.* & benè notauit ibi *Cuiac.* esse nouam Constitutionem, vnde respondit *l. 6. C. de Compensation.* quæ videbatur contraria, ibi; *Mulierem non egisse actione de Dote, sed ex stipulatu*, & similiter respondit *Gloss. l. 1. C rerum amotarum, & l. 7. alias 8. §. ob donationes, & l. rei iudicata 16. §. hæredi Mariti, ff. solut. matrim.* esse ex hac noua Iustiniani decisione sublatas, & si qui Textus adducantur, qui
11 compensationem admittunt, † loquuntur de actione rerum amotarum, intentata occasione diuortij, vt ibi *ex Textu, & Glossis Barbos. super differentia retentionis, & compensationis ad d. §. ob donationes nu. 4. cum allegatis*.

Quod magis procedit, ne Vidua priuetur
12 fructibus dotalibus statutarijs, † qui sunt loco alimentorum ad ipsam Rubricam Statuti.

tuti, *De fructibus Dotis pro Alimentis*, & verba ipsa Statuti, ibi: *Necnon pro Alimentis*, & ibi: *Percipere fructum loco Alimentorum &c.* cum
13 alimenta sint magis priuilegiata, † quàm
14 dotes, & Maritus, † ac Mariti hæredes teneantur alere Vxorem, *Surd. de Aliment. quæst. 35. ex num. 34 tit. 1.*

Contra primam partem resolutionis de fructibus soluendis ad rationem Statuti, excipiebatur à debitoribus dotis de obligatione creditricis inuestiendi pecunias dotales,
15 atque † ideò habendam rationem fructuũ respectiuè ad inuestimentum, vt habuit *Rota coram Buratt. decis. 112. & decis. 413. num. 11. par. 14. cum alijs.*

Sed aliud visum est DD. in alio, & diuerso casu, quo creditrix non tenetur inuestire, neque cauere fauore debitorum suorum dotalium, vtcumque se prætendant creditores propter res amotas, ex Textibus supra allegatis, sed fauore tantùm fideicommissariorum, qui non petunt, & ipsa volens, & libens consensit inuestitioni, cuiuscumque
16 postea intersit, & quatenus de iure, † itavt possit pœnitere, & vel inuestimentum non facere, vel factum reuocare, & cauere per fideiussorem cum obligatione propriorum bonorum apud *Peregrin. de fideicomm. art. 40. num. 10 cum alijs, Molin. de Primogen. cap. 15. num. 13. lib. 1.* quo casu liberè posset cambijs quoque Transalpinis, creditrix ipsa superlucrari maiorem quantitatem scutor. septẽ cum dimidio.

Deindè, quia non est bona illatio, quis habet facultatem restituendi dotem in quãtitate constitutam, in stabilibus, aut inuestimento; igitur non debet præstare fructus, quàm ad rationem stabilium, & inuestimẽ-
17 ti, † cùm nihilominus non obstante tali facultate, debeant fructus ad Statuti normam exhiberi, vt distinguendo respondit ex præcipuis duabus *cor. Buratti decisionib. 232. n. vltimo, & 287. ab initio, Rota decis. 318. num. 11. & seqq. & decis. 413. num. 12. par. 14. rec. cum alijs.*

Et præter supradicta fuit adhuc, qui ex alia ratione, neque capacitare potuit intellectum suum; Nam deterioris conditionis esset creditor ille, qui esset inuestiturus, quã is, qui non esset inuestiturus, immò fortè dissipaturus, etenim inuestiturus consequeretur certum fructum iuxta inuestimẽtum, non inuestiturus verò, & qui nullum fructum haberet, consequeretur tamen maiores illos fructus Statutarios ad rationem septem cum dimidio.

Quinimmò, vt adijciebatur, actum esset de fructibus dotalibus ad normam Statuti, si quilibet posset allegare, & inuestigare, quid mulier esset factura de dote sibi ab hæredibus viri restituenda, quia posset dicere non teneri ad fructus non restitutæ dotis, eo quod mulier ex ea inuestimentum non fecisset, vnde nulli fructus deberentur, vel si illud fecisset, cùm hodiernis temporibus in Vrbe non fiat, vtplurimum, nisi ad rationem quatuor pro centenario, ad tantos fructus, dumtaxat concluderet debitor dotis se posse compelli, quod videtur absurdum, & destructorium ipsius Statuti, ideoque illud simpliciter seruandum est, quasi ita voluerit iniungere stimulum hæredibus Mariti ad dotis restitutionem, per quam est in eorum arbitrio sese ab huiusmodi fructibus liberare.

Conquerebantur egregij Informantes, & magis debitores dotis, per quàm durum esse Statutum hoc, & vti exorbitans, indigere aliqua moderatione.

Sed DD. ipsi cum Vlpiano responderunt,
18 *Per quam durum est, † sed lex ita scripta est §. Ipsa igitur, l. prospexit 12. ff. qui, & à quibus*; Vndè Sanctus Augustinus in libro de vera Religione suggessit: *Cum leges fuerint institutæ, &*
19 *firmatæ, † non licere Iudici de ipsis iudicare, sed secundum ipsas, vt in cap. 3. distinct. 4.* Et ad rationem, & in solatium sit, quod dicitur in Statuto edito anno 1580. dotis fructus secundùm antiquam consuetudinem redacti sunt ad rationem septem cum dimidio pro quolibet centenario, & anno, & antiqua consuetudo petita fuit ex antiquioribus Statutis anno 1494. & iam tùm ex antiqua itidem consuetudine fructus dotis, &
20 pro alimentis, † vt in præsenti Statuto redacti erant ad rationem septem cum dimidio pro quolibet centenario, *Fenzon. ad dictũ Statutum num. 15.* in verbis, *secundum antiquam consuetudinem*. Et de Statutis in quibusdam
21 locis ad decem † pro quolibet centenario, satis probabilibus, quia etiam secundum vsum bonæ mercaturæ, tale lucrum affertur, *Bald. ad §. præterea, l. vltima, C. de iure dotium sub num. 10. in prima lectura; Multò leuius, quàm illud notatum ad §. præterea in principio à Baldo, &*
22 *Corn.* vbi de taxatione ad octo † pro centenario cum *Adnot. ad Buratt. decis. 65. num. 4.* & tuendo Statutum Vrbis, *Rota dec. 471. num. 2. par. 1. recent.*

De purgatione moræ, nec dubium fuit nullum esse locum, tùm ex tanto tempore plusquàm statutariæ præscriptioni præfinito, tùm ex eo, quod non fuerunt conuensi fructus grauiores illis statutarijs in casu non implementi, sed leuiores ad quatuor cum duobus tertijs in casu implementi, & solutionis, pura, & mera beneficientia creditricis in debitores dotis; Non enim est feren-
23 dum, vt quis ex eo contractu, † quem non impleuit, commodum consequatur, inquit *Rota coram Seraphin. decis. 225. num. 4. & vltimo ad regulam. 38 de regul. iur. in sexto.*

Ex ipsa quoque conuentione non posset purgari mora, & ratio viua est, ex quo enim post illud tempus, abest consensus Partium,
24 non est in potestate nostra facere, † quod contractus sine consensu maneat, *Rota coram Put. decis. 66. sub initium lib. 3.* & specialiter moræ purgatio non admittitur, quando adest pactum resolutiuum, præsertim post litem motam, *Adnot. ad Burat. decis. 808. num. 5.*
25 cum allegatis, & de huiusmodi † reductione temporali, & potiùs conditionali *Rota coram*

coram Buratto decis. 328. numero tertio.

Atque ideò inferebatur, quod stante re-
solutione contractus vigore pacti resoluti-
26 ui, † non est agendum de purgatione mo-
ræ, præsertim post litem motam, vt conclu-
sit *Rota coram Coccin. decis. 522. num. 8. à vers. & cum fuerit conuentum*, cùm etiam nulla detur
27 purgatio moræ † de æquitate canonica, *Gratian. discept. 786. num. vltimo, cum allegatis*, &
præcipuè *coram Puteo dicta dec. 66. sub initium à vers. non obstat, vbi respondit cap. 4. de locato,*
28 *& conducto*, † quod admittit Emphyteutam
ad purgationem moræ, etiamsi nõ solutum
Canonem, lex resoluerit contractum; Nam
illud est in dispositione legis, quę si contra-
ctum resoluit, nihilominus admittit moræ
purgationem, & sic ipsa lex specialiter in
29 hoc prouidit; † Hic autem non est talis pro-
uisio, sed Partes statim voluerunt contra-
ctum fore resolutum, & mitius agitur cum
30 lege, † quàm cum homine, inquit ibi *Rota*.

Nec placuit aliqua excusatio ex quodam rescripto Signaturæ *A. C. Audiat in omnibus, & mandet formiter examinari Testes super amotione mobilium* 21. Iulij 1670. Nam visa est inexcusabilis mora à tanto tempore citra, præsertim dum ad eorum commodum data fuerat facultas soluendi leuiores fructus quatuor cum duobus tertijs, eaque nũquam vsi sunt; Et adhuc Testibus examinatis nihil probatum est, & si quid probatum esset, nunquam releuaret debitores ab obligatione, & mora ex suprascriptis.

Ad secundam partem pro arbitrio Rotæ
de inuestimento fructuum pro assecuratio-
ne iudicij, & actionis rerum amotarum,
multò minus, nihilque visum est proposi-
31 tum, quod releuet, † nec ipsa *Decisio coram Bich. 121. num. 3. & 4.* aliquo modo suffraga-
tur, cùm ibi ageretur de fructibus Vineæ,
qui principaliter cum Vinea controuerte-
bantur, & nunc controuertitur tantùm in-
uestimentum fructuum pro assecuratione
actionis, quod visum nõ est concedendum,
32 tùm quia fructus sunt pro alimentis, † vt
supra, quæ speciali ratione nituntur, vt in
proposito *coram Puteo decis. 146. vers. quia resolutio lib. 2.* Tùm etiam quia licèt inspecto ri-
gore iuris, lata sententia fauore Actoris, bo-
na debeant sequestrari, vel dari cautio, quia
33 tunc est præsumptio pro Actore, † tamen
de consuetudine Reus non adstringitur, &
huiusmodi cautio recessit ab Aula, *Rota decisione 326. num. 4. par. 2. recentior. & coram Buratt. decis. 398. nu. 5. cum allegatis, & adnotatis*,
vbi etiam stante clausula, Arbitirio &c. &
specialiter de fructibus, *Rota coram Caualer. decis. 324. num. 4.* Tùm demum quia cautio
petitur longè post inchoatum iudicium,
immò finitum ex susceptione terminorum,
vt supra, non iustificato credito ex parte de-
bitoris dotis, & nimis graue videtur, vt quis
34 teneatur ad cautionem, † antequam con-
tra ipsum doceatur de credito, *Rota coram Coccino tota decisione 819.* oportet enim debi-
torem primò conuinci, inquit *text. in l. vnica, C. de prohibita sequestratione pecuniæ*, & eo
grauius, quia hic duæ decisiones, & ex illis
35 votum latæ sunt pro creditrice dotis † vn-
de pro ea est præsumptio boni iuris non pro
debitoribus, *Rota coram Coccin. d. decis. 504. num. 3. à vers. & cessat omnis difficultas.*

Demum distinctio alimentorum præte-
ritorum, & futurorum, & quod alimenta
præterita debita officio Iudicis non debe-
bantur, visa est inutilis, cùm hic agatur de
fructibus dotis qui, vt dictum est, à Statu-
36 to conceduntur mulieri pro alimẽtis, † quæ
cùm petita fuerint à die litis contestatæ, ab
illo tempore censentur futura, non præte-
rita, *Surd. de aliment. quæst. 60. nu. 16. tit. 8. maximè ex Rota coram Verallo dec. 22. num. 2. & tota decis. 24. par. 1. & decis. 764. ex nu. 3. par. 1. diuersor. & coram Bichio decis. 250. ex nu. 24. & coram Dunozett. decis. 893. nu. 6.*

Et ita, vtraque &c.

Decis. præcedentes in hac causa emanatæ sunt impressæ supra hac eadem parte decis. 194. & 245. sub diebus verò 4. Februarij 1675. 8. Iunij 1676. 23. Ianuarij & 14. Maij 1677. adsunt aliæ decis. in eadem causa coram eodem R. P. D. Taia, & R. P. D. Calataiu.

R. P. D. MATTHÆIO.

Gracouien. Abbatiæ super bono iure.

Lunæ 3. Decembris 1674.

ARGVMENTVM.

Controuersia erat super Abbatia, quam Abbas à suo Monasterio, & à Sede Apostolica obtinuerat, provt etiam illa ab eadem Sede concessa fuerat Episcopo in commendam, cum præsupposito, quod esset de iurepatronatus regio, cuius itaque literarum executio deneganda est, non solùm quia Datarius Papæ illas ad effectum corrigendi reportari mandauerat, verùm etiam quia gratia eiusdem Episcopi subreptitia visa est, nulla facta mentione de iuribus Abbatis, & sententia ab eo reportata, & tandem quia expressum iuspatronatus regium non fuit probatum plenè, & concludentèr, provt omninò ad hunc effectum requiritur.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apostolicæ, quas Datarius reportari mandauit ad effectum, corrigendi ante correctionem nec sunt exequendæ, nec habentur in consideratione.*
2 *Datarius est organum Papæ, eiusque decreto obsequioso, & reuerenti animo parendum est.*
3 *Attentatum est quidquid geritur contra mandatum Principis, seu superioris, eorumque ministri, & per consequens reuocandum, & num. seqq.*
4 *Principis auctoritas, maior est quam iudicis, ideoque illi parendum est, & num. seqq.*

5 Subi-

6 *Inhibitio iudicis causat attentata, & multo magis inhibitio Principis, vel eius ministri, & num. seqq.*

7 *Precepto Principis, eiusque ministri si obtemperatum non sit, attentata committuntur.*

8 *Datarius habet liberas facultates circa literas Apostolicas, illis addendi, minuendi, corrigendi, vel alia quecumque faciendi, etiam lite pendente.*

9 *Taciturnitas eorum que Papa narrari debuerant, reddit gratiam subreptitiam.*

10 *Gratia si est subreptitia, remanet inexequibilis.*

11 *Sententia, & rei iudicata mentio Pontifici facienda est, alias committitur subreptio.*

12 *Subreptio inducitur, si Papa non habuit notitiam de iis, que si sciuisset, vel gratiam denegasset, vel non ita de facili concessisset.*

13 *Executiuè nō proceditur, sed ordinariè contra possidentem, & habentem parem titulum prouenientem ab eodem fonte.*

14 *Iuspatronatus, in vim cuius gratia fuit obtenta, iustificari debet plenè concludenter, & seruatis seruandis, & num. 16.*

15 *Gratia obtenta sub conditione, sufficit quod per possibile excludatur.*

16 *Gratia semper intelligitur facta, quatenus praeces veritati nitantur.*

17 *Iuspatronatus in Ecclesia regulari iustificari debet per priuilegium apostolicum in limine fundationis concessum, ita vt nèc valeat illius exercitium.*

18 *Iuspatronatus Regibus, aliisque dominantibus non acquiritur, nisi ex donatione, & fundatione.*

19 *Historicis, & Cronicis creditur.*

20 *Patronus si fuisset Rex, vel alius Dominator nominasset, non commendasset.*

21 *Clausula* sine praeiudicio libertatis electionis, *iurispatronatus pertinentiam excludit, & num. seq.*

21 *Iurispatronatus electio facta sine praeiudicio libertatis electionis, non tribuit ius eligenti, sed solam praebet reuerentiam vt eligatur idoneus.*

23 *Abbatis electio spectat ad Monachos, & monasterium, & qui contrarium pretendit, debet concludenter probare.*

24 *Episcopus, per translationem ad aliam Ecclesiam omnia amittit beneficia perinde ac si decessisset.*

DECISIO CCCLXXIX.

ELECTVS fuit de mense Martij 1672. in Abbatem Abbatiae Monasterij Androuien. Ord. Cistercien. à Monachis eiusdē Ecclesię Theodorus Monachus Madalinski, & possessionem etiam adeptus fuit, verùm quia Episcopus Culmen. à Serenissimo Rege Poloniae nominatus praetendebat ad se supradictam Abbatiam spectare sub praetextu, quod esset de Iurepatronatus Regio; ideò idem Theodorus electus ipsum Episcopum coram A.C. conuenit, qui mandatum de manutenendo, & sententiam fauorabilem reportauit, vt in Summ. *num.* 1. & 2. quā Abbatiam postea ipse Episcopus obtinuit à Sede Apostolica in Commendam concedi, cum d. supposito, quod esset de Iurepatronatus Regio, vt in Summ. *num.* 3. & exinde cum dictus Abbas habuerit notitiam de huiusmodi prouisione, apponere curauit nihil transeat, & Eminentiss. Prodatarius decreuit, vt expediretur in forma commissaria pro verificatione narratorum, & nihilominus expeditae fuerunt in forma gratiosa, & ideò idem Eminentiss. relaxauit aggrauatoriam pro illarum reportatione ad effectum corrigendi, & inhibuit, vt ad executionem non procederetur, Summ. *num.* 4.

Postmodum de anno 1672. 20. Decembris idem Abbas nouam prouisionem fuit consecutus cum expressa narratiua d. Commēdae, vt in Summario *num.* 5. & gratia expedita fuit in forma gratiosa, vt in Sum. *num.* 6. & etiam nouam possessionem accepit 27. Ianuar. 1673. Sum. *num.* 6.

Contra verò hanc prouisionem Episcopus etiamsi literas non reportauerit, neque correxerit, nec verificauerit assertum Iuspatronatus, sententiam super immissione ab executore vti de libera collatione reportauit, vt in Sum. *num.* 7. & illius vigore non citato Abbate possidente, in possessionem se mittere fecit, vt in Sum. *nu.* 8. Et cùm mihi fuerit commissa causa, & dederim dubiū, super quo de more consulti fuerunt Domini, an literae Apostolicae eiusdem Episcopi essent exequendae? Isti responderunt negatiuè.

Executionem autem non mereri huiusmodi literas non fuit penès ipsos dubitatū, dum Eminentiss. Prodatarius mandauerat illas reportari, & debere corrigi, quod cùm factum non fuerit, & sententia super illarum executione lata fuerit ab executore post illius Decretum, non solum literę non sunt executioni demandandae, sed in nulla

1 consideratione haberi debent, † cùm huiusmodi decretum ad Eminentiss. Prodatario obsequioso, reuerentique animo suscipi de-

2 beat, cùm ipse sit organum † Papae, *Gonzal. reg. 8. gloss. 63. num. 59. & 60. Rota coram Merlin. decis. 281. num. 9. & 10.* & totum illud, quod in contrarium fit contra simile praeceptum

3 à Principe proprio ministro traditum, † dicitur attentatè gestum, & ante omnia sunt purganda, *Oldrad. cons. 206. nu. 1. Lancel. de attent. post inhib. in praefat. nu. 49.* Certi enim, & indubitati iuris est omne illud, quod factum

4 fuit contra prohibitionem superioris, † debere tolli, & reuocari per viam attentato-

5 rum, ex quo maior est auctoritas † Principis, quàm Iudicis, *Lancell. de attent. lite pend. in*

6 *praef. num. 593.* Etenim si Iudicis † inhibitio causat attentata *c. non solum in fine de appell. in 6. Rot. decis. 20. & 31. eodem tit. in nouis*, multò magis hoc procedere debet in praecepto, &

7 inhibitione Principis † auctoritate multo maioris, *C. de Episc. & Cler. Rot. dec. 90. num. 2. 3. & 4. par. 9. rec.*

Nec de illius auctoritate in hac materia ambigendum est, dum versatur circa expeditionem literarum, & correctionem sup-

8 plicationis signatae, † in quibus habet libe-

ras habenas addendi, & diminuendi, & amplissimas facultates disponendi etiam lite pendente, *Gonzal. ad reg. 8. gloss. 63. num. 59. Caputaq decis. 57. nu. 3. par. 2. Rot. coram Merlin. dec. 281. num. 6.*

Vltra autem hoc attentatorum vitium, quod indubitanter literarum executionem impedit, nequit euitari subreptio manifestè resultans, ex quo facta non fuit mentio nec litis pendentiæ, nec possessionis, nec manutentionis, nec sententiæ super libertate iuris eligendi, quam Abbas habebat ad sui fa-
9 uorem, vt in Sum. *num. 1. & 2.* † & hæc sola
10 taciturnitas reddit gratiam subreptitiam† & inexequibilem, *Lotter. lib. 3. qu. 11. num. 59. Rot in Nouarien. Canonicatus, penès Marches. de Commiss. par. 1. fol. 451. & in recent. decis. 73. num. 3. par. 14.*

Eoque magis illa ad hũc effectum habenda est in consideratione, quia in iudicatum transiuerat ob non interpositam appellationem intra legitima tempora ad appellãdum concessa, quæ cùm requirat specificam, & indiuiduam mentionem, non potest præteriri dictæ sententiæ denomina-
11 tio,† quæ Papæ innotescere debet sine manifesto subreptionis vitio, *Marta de clausulis claus. 174. in fin. Rot. coram Greg. XV. decis. 2. vbi Adden. nu. 17.* Ista enim si Pontifici nota fuissent, vel gratiam denegasset, vel non ita de facili eam concessisset, † quod videtur suf-
12 ficiens ad inducendam subreptionem, *C. ad audientiam, C. postulanti, et C. si proponente 42. de rescript. C. dudum vers. insuper de elect. Peregrin. cons. 78. num. 11. lib. 1. Aymon. cons. 68. num. 5. Lotter. de re benef. lib. 3. quæst. 11. num. 56. Rot. decis. 24. nu. 4. par. 5. rec.*

Accedit, quod Abbas est vt supra in possessione non solum virtute mandati A. C. sed etiam tituli Apostolici, vt in Sum. *nu. 5. & 6.* & magis speciosi, & qualificati, ex quo gratia vltimo loco obtenta fuit in forma gratiosa, & altera fuit in forma dignum, in conflictu autem huiusmodi duorum titulo-
13 rum ex eodem fonte prouenientium † cõtra possidentem non proceditur executiuè, sed via ordinaria, *Rot. coram Coccin. decis. 431. num. 3. & 4. & coram Bich. decis. 187. nu. 17.*

Insuper deficit iustificatio narrata in literis Apostolicis, & signanter Iurispatronatus, quam requirit in expeditione Eminentiss. Prodatarius, quod sit da Iurepatronatus Re-
14 gio, vt in Sum. *num. 9.* † ex quo procedere debebat ser. ser. & causa cognita priùs obtinere sententiam super tali probatione, & illud concludentissimis probationibus erat dilucidandum, quia dum gratia erat obten-
15 ta sub conditione † sufficit quod per possibile posset excludi, *Rota in Bonon. iurisp. 10. Maij 1656. coram Eminentiss. Cerro.* Hinc cùm nulla detur iustificatio circa hoc Iuspatro-
16 natus, executioni literarum† locus non est, & gratia semper intelligitur facta, quatenus preces veritati nitantur, *cap. 2. de rescript. Garzias de benef. par. 8. cap. 3. num. 2. Rota decis. 490. num. 2. par. 4. tom. 2. rec.*

Potissimum verò in casu, de quo agitur, quia dum tractabatur de Ecclesia Regulari, verificatio Iurispatronat. necesse erat, quod
17 concludentissimis probationibus† deduceretur, itavt nec valeat attendi illius exercitium, sed requiritur priuilegium Pontificium, quod fuerit cõcessum in limine fundationis, *capit. nobis 25. vbi gloss. verb. q. 2. num. 2. Mohed. decis. 10. num. 5. de Iurep. Put. decis. 356. nu. 3. par. 2. in correctis coram Eminentiss. Othobon. decis. 159. num. 9. Seraph. decis. 1305. nu. 5. & dec. 1367. nu. 2. Adden. ad Buratt. dec. 1. nu. 5. Rota inter diuers. 563. nu. 1. & 2. dec. 564. nu. 2. & dec. 572. num. 2. par. 4. & in rec. dec. 29. num. 9. par. 7.*

At quod magis concludebant fundamẽta Abbatis fuit consideratio habita, quod cùm prætendatur exaduerso Iuspatronatus
18 Regium, † nec longæua possessio est sufficiens ad illud probandum, sed opus est instrumentum donationis, & fundationis, sine quo Iusp. Regibus, & alijs dominantibus non acquiritur, iuxtà dispositionem *Sac. Conc. Trid. cap. 2. sess. 25. de refor.* & ibi explicat *Barbos. nu. 33. & seqq. & nu. 49. Gonzal. ad reg. 8. gloss. 18. num. 30. & 63. Lotter. de re benef. lib. 3. quæst. 11. nu. 103. Rot. dec. 42. nu. 6. post Viuian. de iurep. Rot. coram Carillo dec. 71. num. 2.*

Hæc autem fundatio, aut possessio in præsenti casu pro parte Episcopi non solum nõ probatur, sed plenè eliditur, & corruit, ex quo ipse Abbas probat fundatum, & dotatum fuisse hoc Monasterium à Ioanne Archiepiscopo Gnesnen. & Mauro Episcopo Cracouien. & hoc etiam corroborat confessio exaduerso facta in sententia Executo-
19 ris literarum, vt in Sum. *nu. 7.* † & adsunt Historici, & Chronici Poloniæ, vt in Sum. *n. 9. dec. 82. num. 3. & dec. 316. n. 5. par. 11. & dec. 315. num. 1. par. 13. rec.*

Augetur etiam ista Monachorum libertas in electione Abbatis ex quatuor vltimis, & continuatis electionibus factis ad commendationem Serenis. Regis datis in Sum. *num. 13. & trib. seqq.* quod excludit liberam
20 electionem Regiam, † quia si fuisset patronus nominasset, non commendasset, & præsertim quia in illis sæpè sæpiùs addita fuit illa clausula, *sine præiudicio libertatis electio-*
21 *nis,*† quæ verè Iuspatronatus, fundationemque excludit, sed electio postea subsecuta cum huiusmodi præseruatiua non potest considerari apta aliquod Ius constituere in
22 materia electionis, † sed solum inducit aliquam reuerentiam, & obsequium erga Regem commendantem ad hoc, vt eligatur persona, doctrina, & meritis clara, *Gonzal. ad reg. 8. gloss. 16. nu. 9. Rot. in Pampilonen. iurium Parochialium 11. Martij 1667. §. secundum autem coram. R. P. D. Ottalora.*

Et his omnibus additur pro corroboranda libertate huius Iurispatronatus, eadem iuris præsumptio, dum electio Abbatis ad Monachos, & Monasteria de iure spectat,
23 & ille, † qui contrarium prætendit debet hoc vti suæ intentionis fundamentum conclu-

cludentissimis probationibus firmare, *cap. hoc tantum, cum quatuor seqq. 18. quaest. 2. cap. 1. vbi Barbos. num. 5. de elect. cap. cum dilectus, de consuet. Rot. coram Veral. dec. 296. num. 2. par. 1. & in rec. decis. 05. num. 5. & 9. par. 1.*

Et omnem difficultatem sustulit translatio d. D. Episcopi medio tempore secuta ad Ecclesiam Gnesnen. per quam cùm fuerit ei denegata retentio iuris sibi competentis super huiusmodi Abbatia per Sac. Congregationem Consistorialem cum approbatione Sanctissimi, nō solum literæ suæ prouisionis, de quarum executione agitur, inexequibiles remanserunt, verum etiam expirauit, & vacauit omne ius desuper sibi cō-
24 petens; † nam post translationem huiusmodi vacant etiam omnia beneficia ante translationem obtenta, perinde ac si translatus decessisset, *cap. cum in cunctis, §. cum verò, ibiq. gloss. lit. O. in fine, Barbos. de potest. Episcop. alleg. 57. sub num. 69. Cels. dec. 179 num. 7. Coccin. in adnot. 231. num. 9.*

Et ita resolutum fuit &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Cracouien. Abbatiæ super manutentione.

Lunæ 3. Decembris 1674.

ARGVMENTVM.

Manutentio, & attentata simul in hac decisione declarantur, vt illa priori possessori detur, non obstante possessione alterius postea non citato primo possessore clandestinè capta, quæ vlterius attentata visa est, tamquam suscepta post decretum Eminentissimi Prodatarij mandantis reportari bullas ad effectum illas corrigendi, ac etiam post inhibitionem ab eo emanatam.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio conceditur possessori habenti possessionem manutenibilem.*
2 *Possessio capta alio in possessione non existente, dubitari non potest, quod non sit manutenibilis.*
3 *Manutentio ad euitandas perturbationes possessori conceditur, quarum solus timor sufficit ad hunc effectum.*
4 *Possessio clandestina non est manutenibilis.*
5 *Possessio capta non citato primo possessore, illum sua possessione non priuat.*
6 *Possessio capta in executionem literarum Apostolicarum, postea quam Datarius illas reportari mandauit, est nulla, & num. seqq.*
7 *Possessio capta post inhibitionem, remanet attentata.*
8 *Attentare dicitur qui dicto, & mandato superioris non obtemperauit.*
9 *Attentata remanent clara, si à decreto purgationis attentatorum fuit appellatum, & num. seq.*
10 *Appellatio non datur à decreto purgationis attentatorum.*

DECISIO CCCLXXX.

VNA cum negocio principali fuit in hac causa in eadem Rota disputatum dubiū manutentionis, quam Domini responde-
1 runt esse concedendam Abbati, † dum non dubitarunt de illius possessione manutenibili, *iux. §. retinendæ instit. de interdict. Posth. de manut. obser. 12. num. 14. Rot. dec. 243. num. 3. post eund. & in Gnesnen. decimarum 3. Iulij 1673. coram R. P. D. meo Emerix, & alibi passim.*

De huiusmodi Abbatis possessione dubitari minus potest, dum reiteratis vicibus adeptus fuit illius possessionem, nempè prima secuta fuit de mense Martij 1672. vt in Summ. num. 1. & alteram obtinuit de mandato Executoris postquam consecutus fuerat à Sede Apostolica gratiam eiusdem Ab-
2 batiæ, vt in Summ. num. 2. † quæ possessio cum secuta fuerit nullo alio in possessione existente, non potest controuerti, quod non sit manutenibilis, vt in casu, de quo agitur, maximè etiam ad hunc effectum attendenda venit, stante quod agitur de euitandis certis, & indubitatis perturbationi-
3 bus illatis, vt in Sum. num. 3. † & tamen solus timor ad hunc effectum sufficeret, *Posth. obser. 4. num. 1. & per tot. Rot. dec. 53. num. 19. par. 10. recent.*

Non releuat possessio, quam ipse Episcopus Culmen. adducit ad sui fauorem de huiusmodi Abbatia, quoniam talis possessio vti capta non citato Abbate anteriori possessore, qui antea possessionem cęperat tam virtute legitimæ electionis, quàm gratiæ Apostolicæ, & per consequens clande-
4 stina † non est manutenibilis, nec est apta
5 priorem † possessorem sua possessione denudare, *Lotter. de re benef. lib. 3. quaest. 22. num. 9. cum seq. Posth. obser. 42. nu. 103. & seq. Rota coram Bichio dec. 300. num. 12. & dec. 569. num. 8. & in rec. par. 11. dec. 322. num. 27.*

Præsertim etiam quia huiusmodi posses-
6 sio capta fuit, † postquam declaratum fuerat literas per eundem Episcopum obtentas esse reportandas ad corrigendum vti expeditas contra formam Decreti Eminentiss. Prodatarij, & illius inhibitionem, ne ante reportationem, & correctionem illi liceret ad executionem procedere, vt in Summa-
7 rio num. 4. † Hinc cùm possessio capta fuit post præsentatam inhibitionem, & literæ non fuerunt reportatæ ad effectum corrigendi, vt mandauerat ipse Eminentiss. Prodatarius, nequit huiusmodi possessio saluari à vitio attentatorum, ex quo dicitur at-
8 tentasse, † dum non obtemperauit d. Prodatarij Decreto, *Rot. coram Eminentiss. Ottob. decis. 108 num. 1. & dec. 33. num. 4. & alibi passim.*

At verò cessare visa fuit omnis difficultas, attento quod huiusmodi possessio ab Episcopo capta, vti attentata fuit declarata per Executorem literarum eiusdem Abbatis Androuien. & pro purgatione eorundem attentatorum data eidem fuit manutentio,
9 vt in Summ. num. 5. † & cum ab eo non fue-

fuerit interposita, nec admissa appellatio, attentata remanent clara, & in huiusmodi
10 purgatione attentatorum per † decretum, nequaquam admittitur appellatio, *Lancellot. de attent. par. 3. cap. 28. num. 36. & 42. Ridolph in prax. par. 2. cap. 15. num. 98.*

Et ita resolutum fuit &c.

R. P. D. RONDININO.

Camerinen. Fideicommissi.

Mercurij 5. Decembris 1674.

ARGVMENTVM.

Sub conditione *si sine filijs*, in qua regulariter veniunt etiam fœminæ, illas non contineri prætendebatur ex eo quod Testator in altera parte testamenti fecerit mentionem de masculis, sed illas comprehendi visum est, tùm quia agebatur de fideicommisso ascendenti, tùm etiam quia d. qualitas, stante diuersitate rationis, non visa fuit repetita, tùm demum quia stant simul, quod ad inclusionem masculorum illæ fuerint exclusæ, sed tamen debeant admitti antequam hæreditas ad agnatos remotiores deueniat.

SVMMARIVM.

1 *Filijs in conditione positis dicitur preseruata legitima successio, & num. seq.*
2 *Filijs in conditione positis, veniunt tam masculi, quam fœmina, quod tamen limitatur. si constat de coniecturis contrarijs.*
3 *de Voluntate testatoris in contrarium apparere debet, vt fœmina non contineantur in conditione* si sine filijs.
4 *Filij tam masculi, quam fœmina aqualiter succedunt parentibus, & num. 18.*
5 *Filiorum appellatione ex communi vsu testantium veniunt tam masculi, quam fœmina.*
6 *Substitutiones facta à parentibus suis filijs intelliguntur* si sine filijs decesserint.
7 *Qualitas masculinitatis censetur repetita, si concurrit identitas rationis, & orationis, secus si altera sit diuersa, & num. seqq.*
9 *Repetitio non datur stante diuersitate personarum, rationis, & orationis.*
10 *Paritas illationis non admittitur stante diuersitate terminorum.*
11 *Dictio* & *aliaque repetitionem importantes, aliquando stant continuatiuè, non repetitiuè.*
12 *Repetitione non eget substitutio perfecta, continens rationem diuersam.*
13 *Clausula* & si omnes decederent sine filijs *quot substitutiones comprehendat, & num. seq.*
15 *in Substitutione reciproca vltimus substituitur alijs, non autem alij iam defuncti vltimo superuiuenti, & num. 16.*
17 *Dispositiones plures licet simul facta, si tamen eodem tempore concurrere non possunt indicantur tamquam diuersa.*
18 *Fœminarum exclusio ab hæreditate proprij parentis dicitur inhumana, & num. 4.*
19 *Masculis debetur pralatio, & successio, vbi fœmina sunt exclusa, & cum illis concurrere vellent.*
20 *Neptes non ideo dicuntur exclusa, quod fuerint exclusa filia stante diuersitate rationis.*
21 *Filia licet exclusa ad inclusionem masculorum, non tamen censentur exclusa antequam hæreditas perueniat ad agnatos, & vid. num. seqq.*

DECISIO CCCLXXXI.

OLIMPIAM Petri Vgolini de Arrestis ex Angelo filio neptem veluti contentam in conditione *si sine filijs*, sub qua Testatoris filij reciprocè substituti fuerant
1 impedire casum prædictæ † substitutionis, atque illi præseruatam legitimam successionem ad terminos *Textus cum sua celebri Gloss. in l. Lucius, ff. de hæred. instituen.* dictum fuerat in *decis. 27. Aprilis proximè præteriti coràm me*, confirmando sententiam à *R. P. D. Muto de voto Rotæ latam prauijs decisionibus 17. Martij, & 28. Iunij 1673. coram Reuerendiss. D. meo Albergato Decano.*

Hodie autem reproposita causa, cùm nihil noui adduceretur à Scribentibus contra decisionem, sed solùm repeterentur ea, quæ aliàs deduxerunt abundè iam in decisionibus huius causæ sublata; Causa ab omnibus Dominis, quemadmodum in prioribus propositionibus visa, in decisis permanserunt.

Non enim reuocabant in dubium regulam illam determinantem filios tam masculos; quàm fœminas contineri in conditione, *si sine filijs*, ad exclusionem substituti, vt
2 illis legitima successio præseruetur, † limitari quotiescumque constet de coniecturis contrarijs, ad terminos *Text. in l. Lucius, §. quæsitum, ff. de legat. 3.* Sed illas non adesse videbatur quales ad hunc effectum requi-
3 runtur, † vt contraria voluntas Testatoris probetur, iuxta *Textum* expressum *in L. 1. in fin. C. de condit. insert.* ad hoc, vt auferatur filiabus paterna successio debita tam ex natu-
4 rali ratione, † quæ sublatis antiquæ Iurisprudentiæ dissidijs, æqualem vult conditionem filiorum in successione parentum *in l. maximum vitium 4. C. de liber. præterit. & in §. 1. Auth. de hæred. ab intest. venien.* quàm ex con-
5 sueto vsu † testantium, de quo *in l. si quis ita 16. ff. de testam. tutel. & in l. si ita scripsero 46. ff. de legat. 3.* ac deniquè ex subintellecto voto parentum, in quorum dispositionibus non
6 aliter substitutiones accipimus, † nisi cum filij sine sobole vitam reliquerint, iuxta vulgata iuris responsa *in l. cum auus, ff. de condit. & demonstrat. & in l. cùm acutissimi, C. de fideicommiss.* vt probant *DD. in l. filius, §. cum quis, ff. de legat. 1. & in dicta l. Lucius, ff. de hæred. instit. Canonista in cap. Raynaldus de testam. cum alijs in decisione huius causa 27. Aprilis proximi præteriti, §. & licet coram me, & in rec. par. 14. dec. 285. num. 7. & 8.*

Coniecturæ autem ad hunc effectum deductæ nunquam visæ sunt aptæ ad hoc, vt ani-

animus iudicantium de hac contraria Testantis voluntate instruatur, quia debilior cæteris visa est potissima coniectura ex eo deducta, quod Testator considerauit duos casus, quorum primus est, si aliquis ex filijs decesserit sine filijs, secũdus vero, & si omnes decesserint sine filijs, vt supra masculis, eosq; casus copulauerit cum dictione *&*, ibi: *& si omnes decesserint sine filijs, vt supra masculis*. Ideoque virtute copulæ illius *&*, vtrumque casum determinantis, vel saltem declarantis, eadem qualitas masculinitatis
7 in vtroque casu pro expressa † habenda sit, quia hæc declaratio repertæ qualitatis masculinitatis admittitur quidem quotiescunque concurrit identitas rationis, & orationis, quia tunc sequentia determinata explicant antecedentia indeterminata, & ostendunt Testatorem quemadmodum sensit de
8 masculis in parte expressa,† sensisse quoque in alia non expressa, in quibus terminis procedunt *Bald. consil. 153. sub num. 2. vol. 5. Mantic. de coniectur. lib. 6. tit. 15. num. 2. vers. sed quando, Castill. controu. lib. 2. cap. 4. num. 95. cum similibus*; non autem quando concurrunt diuersitas personarum, rationis, & orationis,
9 prout in casu, † quia tunc siue agatur de tacita declaratione, & repetitione, iuxta celebre *cons. Abb. 36. sub num. 3. vers. nec obstat si dicatur, par. 2.* siue agatur de expressa declaratione, & repetitione masculinitatis mediante clausula, *vt supra masculis*, controuersæ substitutioni adiecta, in quibus terminis consuluit *Barbat. inter cons. Alex. cons. 52. vol. 4.* nunquam admittitur hæc declaratio,
10 siue suppletio masculinitatis, † quia posita diuersitate terminorum, impossibile est, vt admittatur paritas illationis, vt consuluerunt *Anan. cons. 22. num. 3. Bolognin. inter cons. Alexan. cons. 53. vol. 4* quorum sententiam, hac retenta distinctione, communiter approbarunt *Rub. Alex. cons. 72. num. 3. Honded. cons. 57. n. 43. vol. 1. Peregrin. de fideicomm. art. 25. num. 30. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 84. num. 7. Surd. cons. 21. num. 9. & 10. & cons. 404. sub num. 7. Giouagn. cons. 11. num. 21. vol. 2.* aliisque relatis, *Altograd. cons. 83. num. 80. & 82. vol. 2. Caren. resolut. 237. num. 8. Fusar. de substit. qu. 403. num. 18. Redenasch. cons. 10. num. 54. & seqq. & num. 392.* & admittit *Castill. controu. lib. 2. dicto cap. 4. num. 166. & 168. & seqq. & per tot.* & dixit *Rot. in Camerinen. fideicommissi coram Peula dec. 471. num. 10. & 11. & in rec. par. 5. dec. 237. nu. 5. 6. & per tot. Dunozett. iun. dicta dec. 56. n. 25.* repetita *in rec. par. 5. dec. 151. & decis. 141. nu. 5. & 630. num. 4. coram eodem Dunoz. iun. Pen. dicta*
11 *decis. 553. num. 5.* & tunc dictio, &, † atque aliæ similes repetitionem significantes stant potius continuatiuè, quàm repetitiuè, cùm
12 nulla repetitione egeat substitutio † continens rationem diuersam, & orationem perfectam, vt alijs relatis explicat idem *Castill. contr. lib. 2. dicto cap. 4. num. 131. & seqq.*

De diuersitate personarum, & orationis dubitari non potest, quia post factam institutionem quatuor filiorum in primo gradu, fit institutio reciproca inter institutos, positis in conditione institutorum filijs simpliciter, ibi: *& si aliquis suorum filiorum decesserit sine filijs.* In secundo autem gradu fit substitutio fœminarum ex dictis filijs institutis positis in conditione filijs masculis vltimi instituti, ibi: *& si omnes decesserint sine filijs, vt supra masculis, substituit filias fœminas ex dictis quatuor filijs institutis,* quia licèt hic secundus gradus substitutionis conceptus sit per
13 clausulã, *& si omnes,* † non comprehendit tamen omnes quatuor institutos, nisi potentialitèr, quia nempè quilibet ex ipsis poterat vltimus decedere, sed in actu, & realiter in primo gradu substitutionis comprehensi sunt primi tres filij, qui grauati
14 sunt restituere vltimo. † In secundo autem gradu comprehensus solùm est vltimus ex quatuor institutis decedens, in quo illa clausula, *& si omnes,* resoluitur non secus ac si dictum fuisset, *& si vltimus sine filijs, vt supra masculis decederet,* ad terminos *text. in l. Codicillis, ff. de vsufruct. legat. ibi: Respondi secundum ea, quæ proponerentur posse ita verba accipi, vt eius legatarij, qui nouissimus decederet fideicommissum videatur,* quia sicut vltimus ex quatuor institutis non potest comprehendi in primo gradu substitutionis reciprocæ, quia
15 ipse quidem alijs substituuntur, † sed non alij iam defuncti ipso superuiuenti, vt benè *Bald. consil. 438. num. 5. vol. 4. Natt. consil. 551. num. 33.* ita alij tres filij prædefuncti non po-
16 terant realitèr esse vltimi, † qui decederent sine filijs masculis, quamuis ab initio potentialitèr esse potuissent, vt declarant *Soccin. iun. cons. 110. num. 35. volum. 3. Rot. rec. par. 1. decis. 116. num. 3. 7. & 10. & par. 4. decis. 82. num. 4. & par. 5. decis. 477. num. 5. & in decis. huius causæ 17. Martij 1673. §. sed tota, coram Reuerendiss. D. meo Albergato Decano:* & cùm istæ duæ dispositiones non possint simul, & eodem
17 tempore concurrere, † iudicantur tamquã diuersæ, vt in his terminis *Dunozett. iun. dicta decis. 46. num. 23. & 24. & in rec. par. 5. decis. 581. num. 5. & seqq. & in decis. huius causæ 17. Martij 1673. §. sed tota serie cum duobus seq. & 28. Iunij eiusdem anni §. Quam sententiam coram Reuerendiss. D. meo Albergato Decano, & 27. Aprilis proximi præteriti §. qualitas, & §. seq. coram me.*

Huic diuersitati personarum, & orationis iniungitur alia diuersitas rationis, quia in primo gradu substitutionis Testator non sine ratione posuit in conditione filios tàm masculos, quàm fœminas, reseruando filiabus legitimam successionem illis debitam ad exclusionem patruorum ex ratione naturæ, ex vsu parentum, atque ex subintellecto
18 voto Testantium, vt superius dictum † est; ita vt exclusionem filiarum inhumanam dixerit *Rota coram Seraphin. decis. 1216. num. 10.* In secundo autem gradu non sine ratione Testator posuit in conditione filios masculos, quia non agebatur amplius de excludẽdis patruis, cùm omnes supponerentur præ-
19 defuncti, † sed de concursu filiorum masculorum, & fœminarum in portione pro-

prij parentis vltimi superuiuentis, quo casu masculis prælatio debetur, iuxtà doctrinam *Succin. in l. Gallus, §. quidam rectè col. 5. ff. de liber. & posthum. Ruin. consil. 154. num. 3. volum. 2. Surd. decis. 84. num. 9. Sess. decis. 362. num. 46. Rota coram Coccino dec. 294. num. 5. & in recent. par. 9. decis. 133. num. 17. & seqq. & in decis. huius causæ 17. Martij 1673. §. Accedit, & §. cum enim coram Reuerendiss. D. meo Decano, & 27. Aprilis proximè præteriti §. diuersitas cum duob. seqq. & §. neque statuti coram me.*

Neque vllius momenti est, vt prælatio masculorum, quæ pro altera coniectura hodie ponderabatur, quemadmodum & ex-
20 clusio propriarum filiarum, † quia vbicũque ex conseruatione agnationis pariformiter excludente omnes fœminas, vel ex toto contextu testamenti non apparet eadem ratio exclusionis filiarum, ac neptum, tunc illæ eodem modo, ac illæ non dicuntur exclusæ, neque intrat dispositio *Text. in l. si viua matre, C. de bonis matern.* vt in præcisis terminis declarant *Ruin. cons. 17. sub nu. 4. vol. 2. Gabr. cons. 97. num. 15. vol. 1. Peregr. de fideicom. dicto art. 25. num. 24.* atque alijs relatis explicat *Castill. contr. lib. 2. dicto cap. 4. num. 108. & seqq. Rot. coram Gregor. XV. d. dec. 514. nu. 13. & 14. & coram Dunoz. iun. d. dec. 74. num. 18. & seqq.*

Tantùm autem abest, vt ex agnationis conseruatione, aut ex Testamenti contextu rationis identitas vniformiter omnium filiarum exclusiua appareat, vt potiùs contrarium euidenter constet ex eo quod Testator non abhorruit à filiabus, quas vocauit antequam veram agnationem, & cyp-
21 pum Domus substituerit, † quo casu concludunt omnes, substituto filias præferri, atque masculinitatis qualitatem, & agnationis considerationem in certis casibus appositas illos non egredi, vt explicant *Dec. consil. 287. num. 9.* & in his præcisis terminis post plures adductos *Castill. contron. lib. 2. d. cap. 4. num. 177. & 178. Rot. coram Dunozett. iun. dicta dec. 46. num. 17. & 18. & d. decis. 74. n. 6. & 7.* quia nõ dicitur habita ratio agnationis qualificans totum Testamentum, & supplens, seu repetens qualitatem masculinitatis, nisi quando perpetuò exclusæ sunt filiæ, & præ-
22 lati masculi; † sed non quando, vt in casu euenire potest casus, quod bona perueniant ad fœminas, & fœminarũ filios extraneos, exclusis masculis agnatis adhuc extantibus, *Mantic. de coniect. lib. 11. dicto tit. 14. ad fin. Honded. dicto consil. 57. num. 34. vol. 1. Marescott. variar. resolut. lib. 3. cap. 11. num. 36. Castill. contron. lib. 2. d. cap. 4. num. 177. & seqq. Rota coram Dunozett. iun. d. decis. 46. num. 22. & d. decis. 630. nu. 7. & in decis. huius causæ 27. Aprilis proximi præteriti §. quinimo coram me.*

Neque ex hac postrema vocatione filiarum insurgit coniectura, quod non fuerint comprehensæ in vocatione, *si sine filijs*, quia prior illa conditio, *si sine filijs* respicit portionem proprij parentis discretiuè, cuius legitima successio filiabus præseruata est, atque subsequens hæc substitutio operatur quoad remanentem portionem patruorum,
23 quam iustum est † filias capere casu quo omnes masculi obierint, vt aliàs respondit *Rota coram Pen. decis. 1553. num. 6. & 7. & coram Vbald. decis. 10. num. 4. repetita in recent. par. 1. dec. 316. & in decis. huius causæ 17. Martij 1673. §. nec subsistit coram Reuerendiss. D. meo Albergato Decano, & 27. Aprilis proximi præteriti, §. neque substitutio coram me*

Cæterum quoad coniecturam ductam ex Statuto Camerinensi satisfecit preterita decisio, cum qua Domini, vtraque parte informante transierunt.

Quæ omnes in hac causa decis. factæ sunt, habentur impressæ in hac parte 18. & sunt decisiones 67. 166. & 274.

R. P. D. TAIA.

Interamnen. Fideicommissi.

Mercurij 5. Decembris 1674.

ARGVMENTVM.

Quia bona data in dotem, & à fideicommisso detracta, vxore defuncta nõ reincidunt amplius in illud, ideò super ijs denegatur immissio fideicommissario, non obstante exceptione, quod illa cum sua causa, & onere eiusdem fideicommissi tradita sint, ea ratione, quia non vniuersaliter omnia bona, sed particulariter certa, & singula indiuiduata assignata sunt, quæ nunquã veniunt sub vniuersalitate bonorum, nec aliquod ius successionis, aut hæreditatis important.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommissi possunt assignari pro dote quoties legitima pro congrua dote non sufficit.*
2 *Dotandi consuetudo alicuius familiæ probatur ex attestatione Ciuium.*
3 *Æqualitas est inter sorores seruanda in constituenda dote pro matrimonio carnali.*
4 *Dos semel detracta à fideicommisso per mortem vxoris non reuertitur ad illud, & quando.*
5 *Bona detracta à fideicommisso pro lucro dotis numquam reincidunt sub illud.*
6 *Dos non reuertitur ad fideicommissum, si petitur à muliere fideicommissaria, quæ dotem maiorem habuerit;*
7 *Bona omnia fideicommissi in dotem tradita, quatenus censeantur data cum sua causa eiusdem, nempe fideicommissi.*
8 *Bona particularia fideicommissi data in dotem, numquam censentur data cum onere eiusdem fideicommissi.*
9 *Bonorum indefinita appellatio quandam vniuersitatem hæreditatis, & ius successionis importat.*
10 *Bona vbi particulariter assignantur, & describuntur, numquam vniuersale ius successionis, & hæreditatis constituunt.*

DE-

DECISIO CCCLXXXII.

FACTO iam relato in Decisione 25. Iunij * proximi, hodie DD. excitato nouo motiuo ab Informantibus pro Reis recesserunt à decisis.

Nam cùm Timothea maritata fuerit à patruo vti Tutore, & Curatore, & pro dote, & dotis nomine promiserit, & dederit Socero certas Terras, ac pecunias pro tertia parte sui trientis hæreditarij Fuluij patris, & Criseidis Auiæ, itàvt Terræ assignatæ starent pro fundo dotali; certùm est dictas Terras potuisse, immò debuisse dari, non
1 obstante fideicommisso paterno, † quoties portio legitimæ non sufficeret ad congruã dotem constituendam, celebris est *auth. res quæ C. commun. de legat. & §. quamobrem auth. de restit.* & quæ pariter habetur *cap. primo nouelll. 38.* portionem autem legitimæ non fuisse sufficientem visum est ipsi quoque patrui substituto in fideicommisso, qui in instrumento diuisionis bonorum communium cum neptibus præuijs iam modicis bonis pro modicis dotibus constituendis, conuenit, quod bona descripta in secunda parte sint, & esse debeant libera puellarum, & ad ipsas pleno iure dominij, & proprietatis spectent, & pertineant iure proprio, & in perpetuum promittens etiam de euictione non ignoto partibus diuidentibus fideicommisso, sed ab vtrisque neglecto, & visum etiam est DD. ex attestatione Ci-
2 uium Interamnensium † contestantium similes familias consueuisse iam à 500. annis dotare fœminas congruè in scutis 2000. Timothea verò nupsit cum dote vix scutorum 1770. in supradictis Terris, & pecunia soluenda distributis temporibus, cùm ex contrario demonstretur longè maior dos Margaritæ sororis in scutis 3426. & ni-
3 hilominus inter sorores † quantum possibile est in constituenda dote matrimonij carnalis seruanda est æqualitas, *Rota coram Bichio decis. 196. num. 22.*

His positis quantum sit disputatum de iure, nunc satis communiter est definitum, quod quando filia ipsa ex bonis fideicommissi dotem constituit, & posteà moritur
4 maritus, † ea deinde moriente dos transmittitur ad hæredes, non autem venit in restitutione fideicommissi, *Fusar de substit. quæst. 531. nu. 90. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 1. par. 2. num. 49. Merlin. de legitima quæst. 9. ex num. 46. tit. 1. lib. 3. Rot. decis. 209. nu. 3. par. 1. recent.* vbi amplius de bonis de fideicom-
5 misso † detractis pro lucro dotali, & coram *Merlino decis. 657. num. 25. Rot. decis. 245. nu. 47. par. 8. & decis. 150. num. 35. & decis. 451. num. 17. par. 9. & decis. 273. num. 7. par. 10.* & hoc ma-
6 gis, quando † soror, quæ petit restitui habet dotem suam, maioremque, vt supra *Fusar. d. quæst. 531. num. 91. in fine.*

Subtiliter obijciebatur *decis. 271. num. 14. par. 9. & coram Dunoz. iun. decis. 336. num. 19.* & ab alijs allegata *decis. 427. num. 2. par. 4. diuers.* quasi Timothea, aut potius patruus non dederit in dotem certam quantitatem
7 ex fideicommisso, seù certa bona, † sed omnia, & sic cum sua causa, & onere fideicommissi *d. decis. 271. num. 15.* cum allegatis, & suprascriptis.

Sed aliud visum est in facto ipso, vti in sponsalibus Timotheæ -- Il Signor Vrbano suo Zio carnale Tutore, e Curatore per dote, à nome di dote promette, dà, e con effetto consegna al Sig. Lattantio padre del Signor Lorenzo per detta Signora Timotea, in prima vn pezzo di Terra di scudi 200. &c. -- atque ita non omnia bona,
8 sed certa, & particularia, † adeòque non applicantur *d. decis. 427. d. num. 2. vers. ex hoc autem, & l. mulier bona sua omnia 72. ff. de iure dotium* principaliter allegata *in d. decis. 271.* & alijs, nam indefinita ibi bonorum appel-
9 latio † quandam vniuersitatem hæreditatis, ac ius successionis continet ad *l. bonorum appellatio 208. ff. de verb. signif.* illudque videtur
10 assignatum in dotem, † secus à casu præsenti, in quo singulares res singillatim describuntur, & consignantur.

Et ità vtraque &c.

Alia præsentis causæ Decisio habetur impressa supra in hac eadem parte, vbi est in ordine 338.

R. P. D. EMERIX.

Anconitana Capellæ.

Mercurij 5. Decembris 1674.

ARGVMENTVM

Ecclesia prætendebatur exempta à iurisdictione Ordinarij, eamque spectare ad Capitulum Lateranense vigore suorum priuilegiorum, quod tamen nõ fuit admissum, quia probata non erat qualitas ædificationis in solo eiusdem Capituli, de qua specialiter priuilegia loquuntur, itàvt non sufficeret, quod illa prius in alieno solo contracta fuisset deinde eidem Capitulo donata; Atque ideò iurisdictionem in illa Episcopo competere fuit decisum, cui etiam fuit manutentio concessa.

SVMMARIVM.

1 *Confessione propria nulla datur maior probatio.*
2 *Exemptionem iurisdictionis allegans per necessè supponit situationem in Diœcesi.*
3 *Episcopus habet fundatam intentionem super iure visitandi, & exercendi iurisdictionem in omnes Ecclesias existentes intra fines suæ Diœcesis.*
4 *Scriptura extracta ex Archiuio priuato non probat contra non subditum.*
5 *Priuilegium non comprehendit ea, quæ non habent qualitates ab eodem priuilegio requisitas.*

6 *Ecclesia constructæ in solo Basilicæ Lateranensis ex priuilegio Pontificum subsunt iurisdictioni eiusdem Basilicæ.*

Intellige, quod non ideò comprehenduntur Ecclesiæ prius constructæ, & postea eidem Basilicæ donatæ, ibid.

7 *Visitationes Ecclesiæ præsumuntur factæ ab Episcopo iure Ordinario, & quando.*

Consensus Ordinarij, & beneplacitum Apostolicum non præsumuntur ex lapsu temporis, si non constat de obseruantia.

9 *Manutentio in iure visitandi, & exercendi iurisdictionem in Ecclesias suæ Diœcesis conceditur Episcopo ex sola iuris assistentia, amplia vt num. seq.*

10 *Manutentio habenti iuris assistentiam eo magis conceditur, si de possessione constat.*

DECISIO CCCLXXXIII.

CONTENDENTE Confraternitate Sanctissimi Sacramenti Castri Puluerisij Anconitanæ Diœcesis non licere Episcopis pro tempore visitare eius Capellam tanquam aggregatam Vener. Capitulo, & Ecclesiæ Lateranen. orta fuit lis inter Eminentissimum D. Cardinalem de Comitibus modernum Episcopum, ac præfatos Confraternitatem, ac Capitulum super iurisdictione dictæ Capellæ, lataque in prima instantia per R.P.D. Mutum Iudicem eiusdē Capituli sententiam illi fauorabilem, à qua commissa mihi appellatione per Eminentissimum D. Cardinalem Archipresbyterū dictæ Ecclesiæ, fuit hodie responsum constare de bono iure Episcopi, etiam ad effectum manutentionis. Quia cùm non controuertatur, quin Capella, de qua agitur,
1 sit sita in Diœcesi Anconitana † idq; etiam satis probetur, tùm ex confessionibus eorundem Confraternitatis, & Capituli, quibus nulla maior datur probatio *cap. fin. de confess.* & in his terminis respondit *Rota decis. 70. num. 9. & seqq. par. 11. recent. & in Beneuentana Iurisdictionis 9. Iunij 1656. §. Esse autem coram R.P.D. meo Beuilaqua*, tùm etiam
2 ex allegatione exemptionis, † quæ per necessarium antecedens præsupponit situationem in Diœcesi, iuxtà notata per *Abb. in cap. illorum num. 6. de præben. Rota decis. 578. num. 14. coram Buratto, & in Colonien. iurisdictionis 4. Iulij 1668. §. situatio coram Eminentiss. Cerro*, consequens est Episcopum habere intentionem fundatam super iure visitandi,
3 & quocunque † alio exercitio iurisdictionis spiritualis *cap. Venerabilis de Religiosis domibus, cap. cum personæ de priuil. in 6. Can. omnes Basilicæ 16. quæst. 7. Barbos. de offic. & potest. Episcopi par. 4. alleg. 80. num. 2. & 3. Rot. dec. 318. num. 3. par. 11. recent. & in Beneuentana iurisdictionis 15. Iunij 1672. §. Iustitia, & seq. coram R.P.D. Taia.*

Non obstante exemptione desumpta ex aggregatione huius Capellæ facta Vener. Ecclesiæ, & Capitulo Lateranen. vsque de anno 1561. nam omisso, quod Instrumentum istius aggregationis non fuit exhibitū in forma probanti, & quod sola copia in-
4 formis † extracta ex priuato Archiuio Capituli non est attendenda contra non subditum, ad tradita per *Alex. in Auth. si quis in aliquo num. 8. in fine C. de eden.* & dixit in specie *Rota coram Seraph. decis. 642. nu. 1. & coram Millino decis. 34. per tot.* & postremò *in Ferrarien. Prioratus 16. Februarij proximè præteriti, §. neque ex eo coram me*, vbi concordantes.

Responsum fuit, vel Confraternitatem, & Capitulum, niti priuilegio aggregandi Ecclesias iam erectas concesso, vt prætenditur à Calisto III. & illud fuisse à Pio IV. reuocatum per eius Constitutionē in Bullario in ordine 57. nec vnquam restitutum; Aut verò niti priuilegio fundandi, & erigendi Ecclesias in solo Lateranen. d. Basilicæ concesso à Bonifacio IX. & post dictam abrogationem Pij IV. restituto à Sixto V. in eius Constitutione 19. cum certis tamen restrictiuis, & illud non suffragari, quia Capella, de qua agitur, non probatur ædificata in solo Lateranen. imò ex instrumento donationis anni 1561. literaliter apparet illam iam ante donationem, seù aggregationem fuisse constructam, & canonicè in-
5 stitutam, † & proindè non comprehenditur sub priuilegio, quod in ventre requirit qualitatem ædificationis in proprio solo, per ea, quæ tradit *Felin. in cap. ex parte n. 25. de rescript. cons. 45. num. 14. & cons. 130. num. 1. Coccin. decis. 117. num. 5. Buratt. decis. 417. num. 1 & Rota in recent. decis. 195. num. 4. & 5. par. 11. recent.*

Neque hanc Capellam fuisse constructā in solo prius donato Ecclesiæ Lateranen. benè desumitur ex alio instrumento sub Dat. 14. Decembris 1538. in manibus meis per extensum relicto, quia vt patet ex eius lectura illud loquitur de Capella Sanctiss. Sacramenti erecta in ipsamet Ciuitate Anconæ, non autem de hac Capella Castri Puluerisij, pro qua propterea subijcienda iurisdictioni Vener. Capituli, malè etiam allegantur *decis. 100. par. 3. recent. decis. 115. & decis. 217. par. 9. & decis. Beneuentana Ecclesiæ 20. Februarij 1668. coram R. P. D. meo Taia*, quæ omnes loquuntur in terminis Eccle-
6 siarum constructarum in solo † Lateranen. non autem in Ecclesia, seù Capella priùs constructa, & postea donata, qualis est hæc, de qua agitur.

Et hinc non vrget, quod ex congruo cursu temporis centum annorum præsumatur in aggregatione anni 1561. interuenisse consensum Ordinarii, & beneplacitū Apostolicum. Quia quidquid sit, an tempus computari debeat à die aggregationis, vel potiùs à die priuilegii per Sixtum V. anno 1586. restituti, super quo Domini nihil firmarunt, cessat difficultas, dum deficit obseruantia interrupta per continuas visitationes Episcoporum ab anno 1586. vsque ad annum 1670. præterito Sum. Episcopi
7 *num. 1.* † quæ omnes præsumuntur factæ iure

iure Ordinario; dum constat locum esse situm in Diœcesi, & non docetur de exemptione, ad *Text. in cap. cum Episcopus 7. de offic. Iudic. Ordinarij in 6. Clement. attendentes de stat. Monac.* & faciunt tradita in his terminis per *Add. ad Buratt. decis. 576. num. 2. 19. & seqq.*
8 sine qua obseruantia † lapsus temporis non est cõsiderabilis, vt in proposito notat *Add. ad Greg. decis. 354. num. 18. vers. aduertendum tamen, Coccin. decis. 301. num. 2. & 3. cum alijs allegatis per Rot. decis. 329. num. 26. par. 9. rec.*

Constito autem ex prædictis de bono iure Eminentiss. Episcopi, facilè fuit DD. ei
9 concedere manutentionem, † quæ si ex sola iuris assistentia ei competeret *cap. cum persona §. fin. de priuil. in 6. vbi DD. omnes Marescot. var. resol. cap. 11. num. 1. & seqq. lib. 1. Posth. de manut. obseruat. 45. num. 3. & seqq.* & firmauit *Rota decis. 655. num. 2. in fine par. 3. recent. &*
10 *alibi passim*, multò fortiùs debetur † propter actuale exercitium plurium actuum iurisdictionalium, vulgato *§. retinenda instit. de interdict. Rota in Capuana Parochialium 15. Iunij 1666. §. Constito ex prædictis coram R. P. D. meo Beuilaqua, alijsque concordan.*

Et ita, vtraque Parte informante, resolutum fuit.

R. P. D. RONDININO.

Praten. Capellaniæ.

Mercurij 5. Decembris 1674.

ARGVMENTVM.

Ad Beneficium iurispatronatus ille fuit institutus, qui maiorem partem vocum habebat, ad quem effectum fuit habita ratio numeri ad numerum, non autem meriti ad meritum; Pertinentia autem patronorum probari visa est ex pluribus præsentationibus effectum sortitis, ex quibus cùm de vltimo statu constaret, vtique pro eo iudicandum est, non obstante prætenso statu contrario, de quo non apparebat expressè itàvt dici posset quæstionem proprietatis absorbere possessorium.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ resultat ex reuolutione actorum, iuxtà vulg.* decis. Caputaquen.
2 *Validitas sententiæ præsumitur nisi doceatur de contrario.*
3 *Præsentatus à patronis habentibus maiorem partem vocum instituendus est.*
4 *ex Præsentatis quis habeat maiorem partem vocum, fit comparatio numeri ad numerum, non autem meriti ad meritum.*
5 *Iurispatronatus pertinentia probatur ex pluribus præsentationibus effectum sortis.*
6 *Patronorum bonum ius ex vltimo statu beneficij resultat, donec contrarium apertè doceatur.*
7 *Proprietas absorbere debet possessorium, vt contra illud iudicandum sit.*
8 *Status vltimus beneficij, vt non attendatur, quomodo constare debeat de statu contrario.*
9 *Possessio dicitur spoliatiua, nec manutenibilis, quoties euidenter constat de statu contrario.*
10 *Proprietatis quæstio, vt illam possessorij absorbeat, de ea plenè, & concludenter constare debet, & n. 7. cum seqq.*

DECISIO CCCLXXXIV.

CONTROVERSAM Capellaniam in Ecclesia Cathedrali Praten. ad Franciscum Ianninum à Comitibus de Strozzijs præsentatum spectare in priori instantia, Rota pronunciauit præuijs decisionibus 20. Iunij 1672. & 20. Martij 1673. coram R. P. D. meo Emerix., quam sententiam in altera instantia confirmauit præuia decisione 26. Ianuarij proximè præteriti coram R. P. D. meo Calataiù.

Denuò autem prouocante Iacobo Bigaglia à Boddis ad eandem Capellaniam præsentato, causaque appellationis mihi commissa dedi dubium, An sententia Rotalis sit confirmanda, cui Domini affirmatiuè responderunt.

1 Validitas autem deducebatur † ex reuolutione actorum, iuxtà vulgatam *decisionem Caputaquen. 260. par. 2.* cum alijs in *rec. par. 11. decis. 57. num. 2.* quemadmodum in dubio
2 semper præsumitur, † nisi doceatur de contrario, ex rationibus, de quibus Doctores *in recent. par. 11. decis. 129. num. 1.*

Iustitia autem deducitur ex dictis decisionibus in hac causa emanatis, in quibus ostensum est institutionem ad controuersam Capellaniam debitam fuisse Francisco
3 Iannino, † veluti præsentato à Comitibus de Strozzijs maiorem partem vocum habentibus, ad terminos *Text. in cap. Quoniam, & ibi gloss. versic. qui maioribus de iurepatronat. Garzias de benefic. par. 9. cap. 2. num. 257. Rota coram Coccino decis. 464. num. 5. & coram Celso decis. 85. num. 1.* Quia data vtriusque præsentati idoneitate, quæ nunquam in dubium reuocata fuit, ad dignoscendum quisnam
4 ex eis habeat maiorem partem, † fit comparatio numeri ad numerum, non autem meriti ad meritum, iuxtà *notabilem gloss. in d. cap. quoniam, versic. qui maioribus, ibique Hostien. num. 5. vers. elegit de iurepatron. Roccus illo eodem tractatu, verbo honorificum num. 58. & post Lambert. Rota in Nullius, seù Taurinen. Prioratus 4. Iulij 1668. §. Institutioni coram Eminentissimo Carpineo Prodatario.*

Pertinentia iurispatronatus pro duabus ex tribus partibus ad Comites de Strozzijs, qui Ianninum præsentarunt deducta fuit tàm ex præsentationibus illorum de Saffettis, à quibus Comites de Strozzijs causam habent, vt in priori Summ. eiusdem Iannini coram R. P. D. meo Emerix *num. 4. 5. 10. & 20.* ex quibus vt plurimum effectum sortitis per institutionem, & pacificam pos-

5 sessionem præsentatorum † iurispatronatus pertinentia probatur, iuxtà notata per Canonistas *in cap. 2. de restit. in integrum* reassumpta à *Calderin. in eius celebri cons. 12. de iurepatr. Dec. cons. 126. sub num. 3. Ripa in cap. cum Ecclesia Sutrina nu. 92. de caus. possess. & propriet. Rot. recent. par. 4. decis. 176. num. 2. & par. 10. dec. 169. num. 10. & in Lucana Beneficij 4. Iulij 1670. §. Quod autem coram R.P.D. meo Vicecomite.*

Quam etiam ex vltima præsentatione facta à Philippo Strozzio effectum sortita per institutionem Orlandi de Baldinottis præsentati, in cuius iuribus subrogatus fuit Dominicus Panantes vltimus huius Ca-
6 pellaniæ possessor, † ex quo vltimo statu bonum ius Comitum præsentantium desumitur, quousque contrarium apertè do-
7 ceatur, & quæstio proprietatis † possessionem absorbet, iuxtà notissimam regulam *Text. in cap. quarelam 24. de elect. in cap. consultationibus 19. de iurepatr. & cap. cùm olim de causa possess. & propriet.* in his terminis reassumptam per *Rotam in rec. par. 6. dec. 13. n. 23. & seqq. coram Bich. decis. 361. nu. 3. Cels. dec. 367. illo eodem num. & in decisionibus huius causæ.*

Contrarius autem status antecedens probatus non fuit ex Instrumento fundationis, cùm illud ad hunc effectum attendi non possit ex rationibus deductis in decisionibus huius causæ coram R.P.D. meo Emerix, ex quibus apparet, vel hoc non esse testamentum à fundatore conditum, vel saltem remanet valdè turbidum, & æquiuocum, an illud sit, ac ideó minus aptum ad
8 interuertendum vltimum statum, † qui licet non attendatur, cùm docetur de contrario statu, vel per confessionem partis, vel per rem iudicatam, vel etiam per In-
9 strumentum, † quasi tunc possessio appareat spoliatiua, ac ideó non manutenibilis, vt benè declarant Scribentes in *d. cap. Consultationibus, vbi Abb. num. 9. & in cap. ex literis, vbi Butr. num. 8. & 9. de iurepatron. cum alijs per Rotam in Bononien. iurispatronatus 3. Iunij 1672. §. finali coram me.* Hæc tamen debent esse adeò clara, vt animum iudicantis in-
10 struere possint ad hoc, † vt quæstio proprietatis illam possessionis absorbeat, vt benè declarat *Rot. coram Celso decis. 367. num. 56. & in rec. par. 11. decis. 73. nu. 18. & 34. & par. 12. decis. 90. num. 12. & 13. cum alijs in Meleuitana Beneficij 19. Februarij 1666. §. minus releuat cũ seqq. & 23. Iunij eiusdem anni coram Illustriss. Ottalora Præside Granaten.*

Et ità Iannino informante, & Bigaglia tamen pluriès vocato Domini responderunt &c.

Altera ex decis. in hac causa emanatis, illa nempè sub die 20. Martij 1673. habetur impressa supra in hac eadem parte, vbi est decis. 74. in ordine, cætera verò si tempore haberi poterunt, & erunt impressione digna, inferius apponentur.

R. P. D. CALATAIV.

Romana, seù Portuen. fideicommissi.

Mercurij 5. Decembris 1674.

ARGVMENTVM.

Quamplura bona assignauerat pater filijs pro eorum legitima, alimentis, & toto eo, quod prætendere possent; Cùmque deinde in suo testamento fideicommissum ordinasset, dubitatum est, an sub illo cadant bona præcedentèr assignata, quod quia dependebat à qualitate assignationis reuocabilis, vel nõ reuocabilis, illam plenariè cum translatione dominij factam deciditur ex iuramento, obligatione Camerali, & alijs clausulis in ea appositis, itàvt fideicommissum postea conditũ eidem obstare nullo modo posset.

SVMMARIVM.

1 *Assignatio bonorum, seù diuisio facta à patre viuente inter suos filios, quatenus sit reuocabilis, transferat, vel non transferat dominium, & per tot.*
2 *Dominium transfertur ex assignatione facta cum iuramento, obligatione Camerali, & clausulis aptis ad illud transferendum.*
3 *Contractus etiam de sui natura reuocabilis, si fuerit roboratus iuramento, efficitur irretractabilis.*
4 *Clausula* omnia iura &c. nullo &c. ponens &c. *demonstrat omnia iura fuisse translata, & nihil penès transferentem remansisse.*
5 *Legitimam si filius acceptauit in vita patris, amplius reclamare non potest, etiamsi augeantur postea facultates paternæ.*
6 *Pater non potest amplius reuocare assignationem factam filio pro sua legitima, & quando vide supra à num. 1. & per totam.*
7 *Pater non prohibetur viuens assignare legitimam filijs, aliasque portiones, & alimenta.*
8 *Pater si in assignatione facta filijs, quidquam sibi reseruauit ad effectum testandi, signum euidens dictam assignationem fuisse translatiuam dominij.*
9 *Reseruans sibi aliquid ad effectum testandi necessè est, vt de eo expressè disponat, nec sufficit generalis hæredis institutio.*
10 *Dominium fuisse translatum apparet, si translatarius de re sibi translata disposuit tanquam sua.*
Amplia, & fortius si d. dispositioni interuenit transferens. vel fideiussit ibid.
11 *Pater dicitur filios emancipasse, si illis assignauit bona, de quibus liberè disponere possint.*
12 *Bona filijs irreuocabiliter assignata, non cadunt sub fideicommisso postea à patre constituto.*
13 *Bona fideicommissi possunt alienari pro debito, pro quo fideicommittens fideiussit, & n. 17.*
14 *Donatio inter patrem, & filium substinetur, stante emancipatione, & iuramento.*

15 *Assignatio facta à patre viuente pro legitima suorum filiorum, dicitur præuentiua solutio, & donatio ob causam.*

16 *Assignatio facta à patre viuente filiis pro sua legitima, non indiget insinuatione, aliisque solemnitatibus statuti.*

DECISIO CCCLXXXV.

CENSVIT Rota coram me 23. Iunij 1670. Antonio de Effectibus licèt vocato ad fideicommissum Antonii senioris non esse dandam immissionem ad bona, possessa à Carolo, & fratribus de Ghisilerijs, quia illa vtpotè præcedēter assignata ab eodem fideicommittente proprijs filijs, & nepotibus pro omni, & toto eo, quod ipsi pro legitima, alimentis, & portione prætendere possent, tàm eo viuente, quàm post obitum, & tanquam distracta pro solutione census, in quo idem Testator fideiusserat, non cadebant sub fideicommisso, sed Causa reproposita die 7. Maij proximè præteriti recessum fuit à decisis, ea ratione, quod talis assignatio sapit donationē causa mortis, quæ semper à patre potest reuocari, & dicebatur fuisse reuocatam per subsequens testamentum cum clausulis derogatorijs, ibi - *Cassando, & annullando ogn'altro suo testamento, & vltima volontà, tanto in parole, quanto in scrittura fino al presente giorno fatta*, & quod debita, in quibus Testator fideiusserat non excedebant summam scu. 500. aureorum, pro quibus creditores receperant in solutum, bestiamina diuersi generis, frumentum, lignamina, & pecunias; Cùm autem ex Instrumēto assignationis melius considerato, fundamenta secundæ decisionis sublata remaneant, meritò Domini in primo decisis standum esse dixerunt.

Conclusio enim in secunda Decisione firmata, quod assignatio, seù diuisio, quam in vita facit pater inter filios, non sit translatiua dominij, sed habeat vim vltimæ voluntatis, & ad libitum patris reuocari pos-
1 sit, procedit † in simplici assignatione, non autem quando constat Patrem voluisse statim irreuocabiliter transferre dominium in filios, *Corn. cons. 218. num. 11. & seqq. lib. 4. Peregr. de fideicom. art. 6. num. 46. Altograd. cons. 8. nu. 11. & 78. lib. 1. Torr. de pact. fut. successſ. lib. 3. cap. 3. num. 13. Rot. decis. 633. num. 3. par. 3. & decis. 383. num. 7. cum seqq. par. 9. rec.*

Quod autem Antonius Pater, & Auus respectiuè voluerit in filios, & nepotes transferre plenum dominium irreuocabiliter, clarè constat ex eodem instrumento; in quo declarans ad huiusmodi assignationem deuenire ad sedandas lites, & controuersias inter filios, & nepotes, vsus est verbis assignauit, & consignauit cum clausulis *ad habendum, constituti, promissionis de euictione, & cum obligatione Camerali de obseruando*
2 *per se, & hæredes, & cum iuramento*, † quæ omnia proculdubio importāt veram translationem dominij, & irreuocabilitatem contractus, *Corn. d. cons. 228. num. 11. & seqq. lib. 4. Paris. cons. 33. num. 17. & seqq. lib. 3. Simon. de Prat. de interpret. vlt. volun. lib. 3. interpret. 1. dubit. 5. solut. 2. num. 10. Altograd. d. cons. 8. nu. 13. lib. 1. Torr. de pact. futur. successſ. lib. 3. dicto cap. 3. num. 13. & 26. Mart. de successſ. legal par. 4. qu. 21. art. 11. num. 60. Grat. discept. 231. num. 12. Rota coram Caualer. decis. 647. num. 7. & in recentior. d. dec. 633. num. 2. & 3. par. 3. & d. decis. 387. n. 9. par. 9. & coram Bichio decis. 207. nu. 4.* & quod
3 contractus aliàs reuocabilis, † iuramento roboratus sit irretractabilis, firmāt *Thesaur. qu. 93. nu. 4. lib. 2. Cancer. variar. resol. par. 3. cap. 3. num. 23. Peregr. de fideicom. art. 36. num. 17. & seq. Merlin. de legit. lib. 5. tit. 3. qu. 9. n. 10.*

Item adiecit clausulam cessionis omniū iurium, & positionis filiorum in locum patris, ibi, *omnia iura &c. nullo &c. ponens &c.*
4 quæ demonstrant † omnia iura fuisse translata in filios, & nihil penès patrem remansisse, *Menoch. cons. 361. nu. 38. Barbos. claus. 101. num. 17. Rota coram Bichio dec. 63. num. 9.*

Præterea in eodem instrumento dicti filii, & nepotes medio iuramento promiserunt esse taciti, & contenti dictorum bono-
5 rum assignatorum, † vndè sicuti reclamare non poterant, nec petere augumentum legitimæ, seù alterius portionis, quatenùs auctæ postea fuissent facultates paternæ, *Cancer. var. resol par. 1. cap. 3. num. 25. Torr. de pact. futur. successſ. lib. 3. cap. 4. num. 18.* Ità nec
6 pater † poterat bona assignata reuocare, *Fragos. de regim. Reipubl. Christ. par. 3. lib. 5. disput. 8. §. 8. num. 240. Osasch. decis. 125. num. 4. Rot. d. dec. 633. num. 3. par. 3 rec.* Nec in iure prohi-
7 bitum est patri præueniendo † suam mortem assignare in vita tot bona suis filijs irreuocabiliter pro legitima, aliisque portionibus, & alimentis, vt latè tradit *Altograd. d. conf. 8. n. 25. & seqq lib. 1.*

Tantò magis, quia pater sibi reseruauit certam partem bonorum ad effectum te-
8 standi, † quę tamen non fuisset in filios irreuocabiliter translata, sed remansisset penès patrem, & de illa potuisset disponere, vt considerat *Paris. d. cons. 33. num. 31. lib. 1. Altograd. d. cons. 8. num. 9. lib. 10. Mart. de successſ. legal. par. 4. quæst. 21. art. 11. num. 62. Simon. de Prat. de interpret. vltim. volun. d. resol. 2. nu. 10. Torres de pact. futur. successſ. lib. 3. d. cap. 3. nu. 26. Osasch. d. decis. 125. num. 4. Rot. coram Bich. d. decis. 207. num. 6. & decis. 387. num. 15. par. 9. recen.* Immò nec de bonis assignatis expresſè disposuit
9 in testamento, † provt requiritur, nec sufficit generalis hæredis institutio, *Bardellon. cons. 57. num. 9. Franc. Anton. Cost. cons. 7. num. 21. Altograd. d. cons. 8. num. 84. lib. 1.* quia non disposuit nisi de bonis sibi reseruatis, aliàs cōtrauenisset proprio iuramento, quod non est præsumendum.

Prædictis accedit, quod filij super bonis assignatis censum imposuerunt cum declaratione, quod erant propria, & pater in
10 instrumento fuit præsens, & † fideiussit; Vndè manifestè apparet dominium fuisse vsque ab initio translatum irreuocabilitèr in

in filios, *Rota d.decis.633.num.5. par.3. recent.*
11 & patrem tacitè filios emancipasse, † ad effectum vt possent de bonis assignatis liberè disponere, quod sufficit, *Menoch.presumpt.55. num.28. & seqq. Rot.dec.24.num.4.par.14.recent.*

Atque exinde duo inferuntur firmata in prima decisione, alterum quod dum bona
12 exierunt à dominio † fideicommittentis, comprehendi non poterant sub suo fideicommisso postmodùm ordinato, ad *Text. in l.sequens quæstio ff.de legat.2. Socc.iun.cons.72. num.67.lib.1. Gratian.discept.82.num.5. Fusar.de substit.quæst.632. num.1. Mart. de success. legal. par.4.cap.21.art.11.num.59. Rot.coram Bichio in d.decis.207.num.16. & coram Caualer. dec.645. num.5. & decis.107.nu.3.par.9.recent.* Alterum, quod bona, de quibus agitur, poterant fi-
13 deicommisso non obstante † alienari pro debito, pro quo idem Testator fideiusserat, *l.filiusfamilias §.Diui, ff.de legat.1.* cum alijs in prima Decisione relatis.

Non obstat, quod prædicta assignatio sapiat donationem inter patrem, & filios, quæ de iure non valet, immò nec vigore Statuti Vrbis deficientibus insinuatione, & alijs solemnitatibus ab eodem Statuto requisitis. Quia cum supradictis interuenerit tacita filiorum emancipatio, & patris iura-
14 mentum, † non est dubitandum quin de iure communi donatio substineatur, *Iaf.in in l.frater à fratre sub num.44. vers.7.limita. ff. de condit. indebit. Clar. in §. Donatio quæst.8. num.8. Gratian.discept.82.num.7. Cancer.variar. resol.tom.3.cap.2. num.105. cum alijs adductis in dicta decis.207.num.26.* & cùm assignatio pro
15 legitima in vita patris † nil aliud sit, quàm præuentiua debiti solutio, & donatio ob
16 causam, *Altograd.d.cons.8.num.33. & 34.* † non indiget insinuatione, alijsque solemnitatibus Statuti, *Rota coram Buratt.decis.7. num.7. & post Fenzon.ad Stat.Vrb.dec.133. & dec.118. num.10.par.6.*

Minus subsistit, quod nonnulla corpora possessa à Ghislerijs non comprehendantur in dicta assignatione, & proinde cadant sub fideicommisso, nam Terræ in Vado, Dolca
17 Vaschia, & in Monte Formello data † fuerunt in solutum pro fructibus Census scutorum 500. auri, in quo idem pater pro filijs fideiusserat, vndè validè dicuntur alienata, ex deductis *in prima Decis. §.quoniam*, aliæ verò in Valle Ioria, & all'Acquasalsa sunt comprehensæ in dicta assignatione, vt apparet ex dicto Instrumento, & per consequens dici nequeunt subiectæ dicto fideicommisso ex supra allegatis.

Et ità vtraque &c.

Supra in hac eadem parte adest altera præsentis causæ decis. ibi in ordine 283. cuius in calce etiam aliam concordantem adnotauimus.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Pisauren. Indulti.

Lunæ 10. Decembris 1674.

ARGVMENTVM.

Rursus ad trutinam reuocatur gratia Pontificis, vt posset vidua impunè transire ad secundas nuptias sine amissione vsusfructus sibi à marito relicti, quæ hic negatiuè resoluitur propter tria; Primum, quod fauor matrimonij, & procreationis liberorum non est causa sufficiens vt derogetur vltimis defunctorum elogijs, quando prout hic de generatione verisimiliter desperandum est, secundum quia mulier amplam dotem habebat, cum qua ijs omnibus benè consulere poterat; Tertium quia agebatur nedùm de præiudicio substitutorum, sed etiam eorum patris, qui amisisset vsumfructum in bonis suorum filiorum.

SVMMARIVM.

1 *Vidua nè teneatur seruare præceptum Testatoris non transeundi ad secundas nuptias, non sufficit sola causa matrimonii, & procreationis filiorum.*
2 *Mulier ætatis 46. annorum moraliter dicitur impotens ad generandum, & nu.6.*
3 *Mulier pinguis ob magnam sui corporis obesitatē, eo minus dicitur apta ad generandum.*
4 *Sterilitas mulieris cum primo viro, etiam cum secundo regulariter euenire solet.*
5 *Coniecturæ non singulariter considerantur, sed simul vnitæ coniunguntur.*
6 *Partus mulieris agentis 46. annum dicitur rarissimus.*
8 *Voluntati Testatoris ad derogandum ex causa publica, necesse est vt publicæ vtilitati aliter succurri non possit, & vid. sup. num.6.*
8 *Pontifices semper consueuerunt determinare quæstiones grauiores ad relationem Rotæ.*
9 *Papa si aliquid à Rota decidi mandauit, omnia examinari voluisse dicitur, quæ ad illius resolutionem quoquo modo pertinere possunt.*
10 *Vidua fauore, seu potius colore matrimonii non potest retinere rem sibi à Testatore relictam cū onere non transeundi ad secundas nuptias.*
11 *Vidua tenetur seruare præceptum Testatoris de non conuolando ad secundas nuptias.*
12 *Viduæ relictum cum onere non transeundi ad secundas nuptias, attenditur tanquam fauor voluntatis defuncti, non in odium ipsius mulieris.*
13 *Matrimonii fauor consistit, nè mulieres careant dote, non autem quod illæ contra voluntatem Testatorum sint opulentæ num.10.*
14 *Vsufructu si priuaretur pater in bonis suorum filiorum, de illius præiudicio tractari diceretur.*
15 *Pater seruato mortalitatis ordine suis filiis præmori debet.*

16 *Subre-*

16 *Subreptio non committitur, si Papæ fuit narratum præiudicium filiorum, cuius in consequentiam venit præiudicium patris.*
17 *à Proprietate verborum non receditur, nisi manifestè constet de sensu contrario.*
18 *Papæ declarationi standum est.*

DECISIO CCCLXXXVI.

CONSTARE de causa publica non autem de præiudicio patris responsum fuerat coram me die 4. Iulij præteriti, sed resolutionis fundamentis hodie ad examen reuocatis, meliusque perpensis, recessum fuit á decisis.

Etenim quoad primam partem licèt aliqui ex Dominis in ea fuerint sententia, quod matrimonium Franciscæ, etiam vti
1 directum ad procreandam sobolem, † non sit causa sufficiens ad derogandum vltimis defunctorum elogijs, eo quia ex pluribus circumstantijs ab Informantibus pro Lapis insinuatis non obscurè ostendi videbatur moralis impotentia eiusdem ad generan-
2 dum, † tùm ex prouecta ætate annorum 46. vt sequendo *consil. Fulgos.* 212. firmant *Boss. tit. de Partu supposito num.* 15. *Farinacc.qu.*150. *num.*252 *Narbon.de ætate in anno* 45. *quæst. vnic.*
3 *per tot.* tùm † ex obesitate sui corporis, vt *ex Hippocrat. Zacch.quæst.Medic.legal.lib.*9.*tit.*3 *quæst.*7.*nu.*9.*tom.*2.*Reies in suo Campo elis.qu.*82.
4 *num.*5. Tùm denique ex † inueterata sterilitate passa cum primo viro *Zacch.d.tract.to.*1. *lib.*3.*quæst.*8.*nu.*18. *vers.& ego quidem, & n.*20. *Farinacc.quæst.*150. *num.*249. *Boss. tit. de partu supposito num.*12.*vers.& ita videtur.*

Quæ circumstantię non singulariter sum-
5 ptæ, vt facit altera decisio, † sed simul vnitæ, provt in his materijs fieri solet, argum. *Tex.in l.Spadonem §.qui iura ff.de excusat.Tutor. & in l. Instrumenta, ff. de probat.* vel omninò desperatam, vel saltem adeò incertam reddunt sobolis procreationem, vt partus ex hoc matrimonio contingens esset æstiman-
6 dus casus rarissimus, † indeque non attendendus ad effectum, vt dici possit constare de causa publica sufficiente ad derogandũ placitis Testatoris, & iuribus tertij, ad *Tex. in l. ex ijs, & l. nam ad ea, ff.de ll.* cum notatis per *Baldum in l.* 3. *ff. eodem tit. & per Rotam decis.*73.*impress.apud Bondon.collect.legal.* Quidquid examinando dubium cum diuersis terminis, in contrarium dixerit *decisio*, quæ reuidetur *§.Nihilominus.*

Præcipuum tamen, & vnicum resolutionis fundamentum fuit, quod dum Francisca mediante pingui dote ferè scutor.7000. quam in casu transitus ad secundas nuptias, vt egro animo debuit, ità ęquo voluit habere Testator, poterat condignum virum reperire, & sic consulere publicæ vtilitati procreationis filiorum, nulla suberat causa violandi mentem testatoris cum tertij prę-
7 iudicio, † ad quem effectum requiritur, vt publicæ vtilitati aliter consuli nequeat *Ias. in l.Gallus §.Et quid si tantùm in* 2. *lectur. n.*28. *ff.de liber.& posthum. Ruin.cons.*108.*nu.*29.*lib.*2. *Bellon.iun.cons.*66.*num.*5. *Gabriel.de iur.quæsit. non tollen.concl.*2.*nu.*5.*&* 24. *Antunez de donat. Reg.par.*2.*lib.*1.*cap.*11. *num.*78 *vers.cum igitur, Rota coram Dunozzet.decis.*482.*num.*16. cum alijs relatis *in decis. §.minus releuare.*

Neque hodie placuit responsio data in eadem *decis. §. Nam quidquid*, & repetita ab Informantibus pro muliere, quod nempè Sanctiss. D. N. potuerit, & voluerit Indultum concedere, non obstante dote prædicta, & proindè cum declarauerit in illius concessione considerasse matrimonium, & versamur in gratia iam facta; Hinc omissis omnibus alijs strictè respondendum sit, An ex matrimonio vti directo ad procreandam sobolem resultet causa publica, & An constet de habilitate Franciscæ ad procreandum.

Quia dum Sanctissimo fuit á Lapis expositum in præsentia non concurrere causam publicam, & ille attentis expositis præuia gratiæ suspensione transmisit Rotæ examinari dubium, de quo agitur, inde sequitur, quod siuè versemur in gratia facta, siuè in facienda, semper verum sit eundem Sanctissimum suspendendo gratiam, dubitasse de illius validitate ex defectu causæ controuersæ, & requirendo super ea Rotæ consilium declasse nolle vti sua plenaria potestate, sed velle ab eadem secundùm iuris tra-
8 mites responderi dubio proposito, † iuxtà antiquam praxim Summorum Pontificum determinandi, provt de iure quæstiones grauioris momenti ad relationem eiusdem Rotæ, de qua post *Vestr.in praxi lib.*2.*cap.*17. testatur *Lotther.de re benefic. lib.*1. *in apparatu num.*87. Itàvt hoc posito perperam restringi prętendatur examen per sensum subintellectum ad solam habilitatẽ Franciscæ ad generandum contra mentem Pontificis explicatam in dubio transmisso per verba generalia, & indefinita, hanc restrictionem nullatenùs præseferentia, & qui demandando ex præmissis examinari idem dubium,
9 provt de iure censetur, † per necessarium consequens voluisse examinari ea omnia, quæ ad illius iuridicam resolutionem quoquomodo pertinere dignoscuntur, ad *Tex. in l.* 2. *ff. de iurisdict.omn. Iudic.* cum alijs per *Rotam coram Gregor.decis.*66.*num.* 14.*& in rec. dec.*253.*num.*1.*& seqq.par.*6.

Minus subsistit ex dote præfata non esse satis consultum publicæ vtilitati procreationis filiorum, dum á nuptijs contrahendis retrahitur Francisca ob timorem amittendi pinguem vsumfructum.

Quia fauor á legibus indultus matrimonijs non consistit in eo, quod pro illis contrahendis mulieribus indulgeri debeat retractio immensi patrimonij contra expressam
10 Testatoris voluntatem, † & maximè vi-
11 duis, † quæ similia præcepta seruare tenentur, vt corrigendo *l.* 2. *C. de indict. Vid.toll.* determinat Imperator *in auth. cui relictum, C. eod. tit.* cuius dispositionem in fauorem

 volun-

12 voluntatis Testatoris,† non autem in odiū & pœnam secundo nubentium emanasse, notat post *Acostam in l.cum tale §.si arbitrato, ff.de condit.& demonstrat. Gonzal. Tellez in cap. secundum sub num.9.post med.de secund.nupt.*

13 Sed in eo dumtaxat, † quod dote non careant, iuxtà *text.in l.1.ff.solut. matrim. cum ibi notatis per Barth.sub num.25. vers.tertia est, & in Auth. res quæ C. commun. de legat.* Vndè cùm ea in præsenti facti specie plusquam congrua concurrat,absque vllo fundamento deducebatur ex sola ratione, quod nolit Francisca transeundo ad secunda vota amittere vsumfructum, vel potiùs hæreditatem sibi relictam,non posse dici satis consultum dictæ publicæ vtilitati procreationis filiorum,pro qua sufficit congruè posse nubere si velit ex supra allegatis.

Quantum verò attinet ad secundam partem decisionis facilior visa est resolutio, quia de præiudicio patris resultante ex huiusmodi Indulto, & quidem magis considerabili, quam fratrum, constare Domini censuerunt, nedùm propter amissionem duplicis vsusfructus, nempè iam acquisiti super dote Franciscæ filiæ, & alterius pro-

14 ximè acquirendi super hæreditate filijs deuoluenda per illius transitum ad secunda vota, *l.cum oportet, & l.fin.C.de bonis, quæ liber, & §.1. instit per quas personas nobis acquir.* & admittit *altera decisio in §.fin.in fine.*

Verùm etiam propter amissionem omnis spei de hoc vltimo acquirendo in futu-

15 rum, dum † ipse seruato mortalitatis ordine præmori debet eidem Franciscæ *l. nam etsi parentibus in princ. ff.de inoffic.testam.& l.qui dum §.cum in Bello ff.de reb.dub.*

Et quamuis ex præcibus á Iacobo,& filijs de Lapis porrectis pro reuocatione Indulti, tanquam subreptitiè extorti ob tacitū præiudicium patris, necnon ex verbis in casu, & ad effectum de quo agitur, annexis dubio transmisso, deduceretur Sanctissimum voluisse in eius disputatione haberi rationem non de quolibet præiudicio,sed de illo dumtaxat causante subreptionem, & proinde cum hoc sensu procedendo dictum fuerit in *Decisione*, quæ reuidetur §. *Quoad secundam, & seqq.* præiudicia supra recensita vti consecutiua,& secundaria non debuisse exprimi in petitione gratiæ, neque propterea causare aliquam subreptionem, ea ratione, quia si Papa occurrere voluit iuri

16 filiorum principaliter † substitutorum, eo magis occurrere voluisse censendum sit iuribus patris à Testatore nullibi nominati, ex *Felin.in cap.in nostra sub num.14.vers.septimum Corollarium de rescript.* & alijs in *decisione* allegatis sub §.*cùm hoc igitur sensu.*

Nihilominus hæc omnia cessare videbantur ex declaratione eiusdem Sanctissimi hodie accuratius perpensa, qui dum voluit iura Patris, de quibus in præcibus nulla fuit facta mentio illæsa remanere, prout de iure satis declarasse visus est, noluisse eidē inferre aliquod præiudicium, itàvt cùm habeamus mentem expressam, & illa verba in casu, & ad effectum de quo agitur, solùm demonstrēt Summum Pontificem voluisse mediante Dominorum responso informare animum suum de veritate, & existentia præiudicij ad effectum, vt habita illius cognitione, possit rectiùs dijudicare, an debeat relaxare gratiam suspensam; Hinc omissis omnibus interpretationibus, & coniecturis extrinsecis á proprietate verbo-

17 rum, quæ † semper attenditur nisi manifestè constet de sensu contrario *l. prima §. si is, qui Nauem de exercit.act.& l.non aliter ff. de leg.3.Greg.decis.522.nu.3.* & obsequendo de-

18 clarationi Sanctiss.D.N. † cui standum esse cauetur *in Clem.1. de probat. Angel. cons.277. num.1 circa med. versic.siuè igitur dicamus, Rota coram Caualer.decis.72.num.52.& in recent. decis.10.num.17.par.8.*

Responsum fuit constare de præiudicio patris, non autem de causa publica.

Vtraque &c.

Decis. quæ hic reuocatur, habetur impressa supra in hac parte, vbi est in ordine 360.

R. P. D. CALATAIV.

Ariminen. Pecuniaria.

Lunæ 10. *Decembris* 1674.

ARGVMENTVM.

Defectus adimplementi euitari prætendebatur, vel quia illud contineret alternatiuā, vel etiam quia neque alter impleuerat ex parte sua; Sed contra adimplere debentem deciditur, & relaxatur mādatum ad factum quia exceptio alternatiuæ nō suffragabatur, cùm certum tantummodò modum,& qualitatem respiceret, quæ non tollunt effectum obligationis absolutè conceptæ; Non implementum verò alterius partis nō operatur, quin prima mora, primusque defectus non fuerit commissus.

SVMMARIVM.

1 *Obligationem suam vnusquisque adimplere tenetur.*
2 *Mandatum ad factum relaxatur contra illum, qui aliquid adimplere debet.*
3 *in Alternatiuis alteram partem adimpleri sufficit.*
4 *Alternatiua solum modum, vel qualitatem respiciens, non tollit obligationem absolutè conceptam.*
5 *Obligatio extincta nullum continet creditum.*
6 *Creditum per solutionem extinguitur.*
7 *Adimplementum in sola parte non sufficit, quia requiritur in totum.*
8 *Sequestrum non exequutum, nec effectuatum non afficit, & in nihilo suffragatur.*
9 *Fides simplex, nullam fidem facit.*

10 *Seque-*

10 *Sequestrum quod non fuerit effectuatus apparet, si creditor illo non fuit vsus, & debitor liberè soluit.*

11 *Adimplere qui ex parte sua non curauit non potest alteri opponere exceptionem non adimplementi, limita vt num seq.*

12 *in Adimplemento attenditur ille, qui primo non adimpleuit, & primam moram contraxit.*

DECISIO CCCLXXXVII.

MANDATVM ad factum ab A.C. relaxatum contra Laurentium, & alios de Pastonis, Rota coram me, sub die 16. Aprilis * 1674. tanquam validum, & iustum dixit esse exequendum, Causa autem hodie reproposita standum censuit in decisis.

Cùm enim Laurentius, eiusque filij in solidum vendiderint Prædium S. Paterniani Antonio Mariæ de Fabris, pacto inter alia adiecto, quod creditum scut.708. cessum ab Emptore contra Manganonum in computum prædij, esset exigendum, eiusque pecunia eroganda in extinctionem censuum passiuorum in Instrumento descri-
1 ptorum, † tenentur Pastoni iuxtà formam eorum obligationis docere dictos census extinxisse, quam cùm vsque adhuc
2 non adimpleuerint, † rectè fuit ab A.C. contra ipsos relaxatum mandatum ad factũ pro adimplemento promissionis, *Rota corã Bichio decis.266.num.16.& in decis. quæ reuidetur §.patens enim.*

Nec obstat, quod cùm mandatum sit alternatiuè conceptum, satis sit Pastonis exhibere apocham contra Manganonum ad effectum vt dicantur ex parte sua adimple-
3 uisse, ex regula, quod in † alternatiuis alteram partem ex ipsis sufficiat adimplere *Rot. coram Reuerendiss. Royas dec.178. num.1.*

Quia ex illorum hodierno Summ. *num.1.* literaliter apparet mandatum fuisse relaxatum pro scut.708. monetæ absolutè, ad ef-
4 fectum tamen illa deponendi, † alternatiuam autem respicere illorum amotionem, ibi — *Nec amouen. donec exhibuerit apocham similis crediti similis summæ &c.* vel docuerit de exactione.

Vltrà quod apocha crediti in actis exhibita, vtpotè pro maiori parte exacta, nempè in scut.500. nec exactio implicata in extinctionem censuum, provt fuerat conuentũ
5 non suffragatur, † quia in ea parte nullum
6 continet creditum, † quod per exactionem remansit extinctum; Retrouenditio autem censuum Pompilij Baldi non excedit sum-
7 mam scut.323. monetæ veteris, † ideòque firmum remanet, quod pro restanti quantitate non constat de adimplemento, *Rota post Zacch. de oblig. Camer. decis.70. num.17.*

Minusque releuat, quod non potuerit exigere à Manganono residuum summæ contentæ in apocha, stante quod ad instantiam Fabij contra eundem fuerit sequestrũ relaxatum.

Quia benè subsistit responsio data *in decis.*
8 *§.impedimentum*, † quod tale sequestrum non fuit effectuatum, & exequutum contra d. Manganonum.

Nec obstat fides Curialium Ariminen. testantium de stylo Mandatarij apponendi à tergo sequestri relationem, illamque consignandi creditoribus, non autem Notario Causæ.

9 Quia est simplex fides, † quæ nihil probat, & vlterius ex eo non arguitur, quod sequestrum fuerit exequutum, quodque
10 Faber illo vsus fuerit, † immò de contrario apparet ex solutione ex post facta à Mãganono, vt aduertit *Decisio §. impedimentum in fine.*

Nec dicatur Fabrum integrum pretium non persoluisse, & ideò cùm ex parte sua
11 non adimpleuerit, † non possit contra Pastonos allegare exceptionem nõ implementi.

Quia cùm ipsi prius defecerint exigendo pecunias, & non extinguendo census in totum, provt debebant, hoc primum non
12 implementum, † & prima mora consideratur, *Rota coram Caualer. decis.605. num.4.& post Zacch. de oblig. Camer. d. dec.70. num.17.*

An autem Faber, qui saltèm non deposuit, sed retinuit rem, & pretium, teneatur ad fructus recompensatiuos Domini censuerunt non esse præsentis inspectionis.

Et ità vtraque &c.

DECISIONES

In imprimendo omissæ, & aliæ pro complemento Operis superadditæ.

R. P. D. TAIA.

Hispalen. Decimarum.

Luna 12. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Occasione attentatorum declaratur illa conclusio, quod ad effectum, vt ob non prosequutionem lis dicatur habita pro derelicta, & causa censeatur finita, non sufficit silentium plurium annorum, nisi simul cōcurrant, & aliquod factum positiuum, & sui non iuris notitia, cùm alioquin instantia Iure Canonico tàm in Rota, quàm in Curia sit perpetua.

SVMMARIVM.

1 *Instantia Iure Canonico est perpetua, non solùm in Rota, sed etiam in Romana Curia, & n. 6. & 7.*

2 *Attentata sunt omnia gesta post inhibitionem, siuè illa præsentata sit Iudici, & parti, siuè alteri ex illis.*

3 *Attentata sunt etiam gesta circa rem connexam, maximè si commissio habeat clausulam* quam, & qnas.

4 *Attentata sunt omnia gesta post recursum habitum ad Signaturam, & pendente discussione commissionis causæ.*

Appellatio commissa simpliciter retrotrahitur ad diem, qua interposita est, & omnia medio tempore gesta efficit attentata, n. 4.

5 *Attentata sunt omnia gesta post appellationem, & postquam causa fuit introducta coram Iudice, ad quem.*

6 *Lis non dicitur finita post lapsum temporis, quia instantia Iure Canonico est perpetua, & supra num. 1. & n. 7.*

7 *Lis vt dicatur habita pro derelicta non sufficit sola negligentia in prosequendo, nisi simul factum positiuum, & sui non iuris notitia concurrant.*

8 *Lis vt ob solam negligentiam in prosequendo dicatur habita pro derelicta, silentium debet prouenire ab eo, qui causam prosequi tenebatur.*

DECISIO CCCLXXXVIII.

NEQVE breuiùs, neque clariùs præcipuum factum constare potest, quam constiterit coram Pirouano 1. Iulij 1626. apud *Posth. de manut. decis. 211.* vbi Capitulum Hispalen. obtinuerat mandatum tàm à Vicario Hispalen. quàm à Nuncio Hispaniarum in quasi possessione leuandi decimas de bonis, & locis de Benazuza, & causa ad Rotam deuoluta cum clausula *sine præiudicio mandati de manutenendo*, & non retardata solutione decimarū arbitrio Rotæ, additur opportunè cum clausula *quam, & quas &c.* non intrare arbitrium pro retardatione fuit resolutum, & 7. Augusti sequentis mandatum fuit expeditum.

1 Lite pendente, & Iure Canonico † perpetua omni instantia non solùm in Rota, sed etiam in Romana Curia apud *Vestr. in prax. cap. 5. num. 2. lib. 3.* modernus Dominus Oppidi introduxit nouum iudiciū in Consilio Regio anno 1663. in quo ipso Consilio Capitulum institit pro remissione causę ad Rotam, vbi præcipuè per dictam clausulam *quam, & quas* pendebat, & pendet, & tamen Consilium Regium primo mandauit decimas sequestrari 1. Decemb. 1668. & deinde pronunciauit decimas spectare ad Dominum Oppidi 9. Iunij 1671. vndè Capitulum adhuc nouam commissionem impetrauit, vt inhiberem, reuocarem, & procederem, prout inhibui 31. Iulij subsequētis, & literæ præsentatæ fuerunt, & petitum, vt debitæ executioni mandarentur, & Scriba Cameræ daret copiam processus &c. 9. Septembris sequentis, sed Consilium Regium mandauit, vt Domino Oppidi satisdanti mandata necessaria expedirentur 10. Nouembris sequentis. Reclamauit Capitulum, & Consilium Regium vix admisit appellationem ad effectum deuolutiuū, adeovt quamuis Capitulum iteratis vicibus coram eo institisset, declararet se pro inhibito, etiam quoad effectum suspensiuū dicto Comiti se opponenti, ac instanti sibi literas executoriales concedi, eas illi concesserit, & expediri iusserit, vndè dubitatum est hodie, An constet de attentatis, de quibus DD. constare, dixerunt, non solùm post inhibitionem Rotalem, sed & antea.

Post inhibitionem Rotalem quidem indubitatum, vt indubitabile fuit, & ferè alteri Parti petenti dilationem de alijs ante

2 inhibitionem, quod inhibitio Rotalis † post præsentationem attentata reddit omnia deinde gesta, siuè præsentata fuerit Iudici, & Parti, siuè alteri, ex illis, *Rota decis. 312. num. 2. par. 14.* cum alleg. Hoc enim præcipuè operatur inhibitio Rotalis, quando commissio, vt in præsenti continet clausu-

3 lam *quam, & quas &c.* † Quod attentata sint etiam gesta circa rem connexam, prosequitur *Rota d. loco.*

Sed & post appellationem, quia ex eo, quod Dominus Noster commisit simpliciter, omnia medio tempore gesta, nempè dum

4 dum habitus fuit recursus ad † Signaturam & discutiebatur, an appellatio esset admittenda, sunt censenda attentata, perinde ac si ab initio fuisset appellatio admissa, *Rota coram Durano decis.96.num.2.& decis.240. nu.3.* cum alijs.

5 Et post litem in Rota†introductam 1622. etiam à Domino Oppidi per appellationē omnia dicuntur attentata, *cap.6. de appell.in sexto, & ad Rubr. ipsas, vt lite pendente nihil innouetur*, cum ibi adnot. & alijs.

Et finita non dicitur lis Iure Canonico
6 per lapsum temporis,†cum instātia sit perpetua, & cum pluribus *Rota coram Bich. decis.395.num.17. & recentius decis.452. num.7. par.14.* nisi quando vltra negligentiam
7 Actoris in prosequendo, † copulatiuè concurrat factum aliquod positiuum indicans, quod Collitigans litem pro derelicta, & sui non iuris notitiam habuerit, vt declarat *Achill. vt lit.pend.dec.7. aliàs dec.156. cum alijs coram Bichio d.dec.395.nu.18.& 19.* & in causa appellationis *dec.255. ex num 5. par.11.* Interim obseruata quæstione impertinente,
8 vbi non agitur de Actore, † & Appellante, & de silentio proueniente ab eo, qui tenebatur litem prosequi &c.quę obseruauit *D. de Luca de Iurisdict. disc.12. nu.4. vers. Quamuis autem lib.3.*

Et ità pro informante &c.

R. P. D. MATTHÆIO.

Adrien. seù Pennen. Congruæ.

Veneris 18. Martij 1672.

ARGVMENTVM.

Episcopo assignatur congrua in scutis 700. monetæ, quia minor summa non visa est sufficiens pro manutentione personæ, gradus, & substentatione suæ Ecclesiæ, eaque præcipua, & à pensionibus datur immunis, quia ille non consenserat, nec aliter sua bona hypothecauerat; vt proinde etiam redditus patrimoniales ei liberè sint dimissi, cùm nemo teneatur suis sumptibus militare, etiamsi fuerit diues, plura ideò in hac materia bellissimè accomodantur.

SVMMARIVM.

1 *Congrua Episcopi, vel Parochi loco alimentorū succedit, ex qua ipsi, & eorum familia alimentari, & gradus maiestas praeseruari debet.*

2 *in Congruam Episcopi, vel Parochi quando etiā eorum redditus patrimoniales computandi sint, & num.seq.*

3 *Congrua assignatur in recompensam laborum, quibus subiacent tàm Episcopi, quàm Parochi.*

4 *Episcopi, & Rectores indefessis vigilijs cura animarum præsunt.*

5 *Episcopi, & Rectores suas Ecclesias prohibentur dimittere.*

6 *Altari inseruiens de Altari viuere debet.*

7 *Episcopi, & Rectores dicuntur necessarij operatores, qui vineam, & Christi bonis operibus fructiferam reddunt.*

8 *Mercenarius dignus est mercede sua.*

9 *Testes optimè informati, & qui administrarunt aliquos redditus etiam virtualiter dicuntur probare negatiuam.*

10 *Fides iurata Episcopi data in Camera pro solutione decimarum optimè probat redditus suæ Ecclesiæ.*

11 *Fructus Ecclesiæ vbi non agitur de annullanda pensione, sed solùm de assignanda congrua Episcopo, vel Parocho, non adeò rigorosè probandi sunt.*

12 *pro Congrua Episcopo, vel Rectori assignanda leuiores probationes sufficiunt.*

13 *Fructus Ecclesiæ pro assignanda congrua Episcopo probari nè debeant per decennium, vel aliud tempus.*

14 *Militare proprijs stipendijs nemo debet, etiamsi diuitijs abundet.*

15 *Episcopi, & Parochi dicuntur militare sub vexillis Christi.*

16 *Congrua Episcopi, vel Parochi debetur antequā pensiones soluantur, quia non computatur inter fructus, sed inter impensas.*

17 *Episcopi, & Parochi in eorum congrua sunt potiores pensionarijs, & illis anteponendi sunt.*

18 *Congrua taxata Episcopo in scut.700. de excessiuitate redargui non debet, cùm à Concilio taxetur in mille.*

19 *Episcopi onera plura enumerantur pro substentatione suæ personæ, gradus, & Ecclesiæ, & n.20.*

21 *Congrua in taxanda Episcopo, vel Parocho Rota & Iudex dicuntur habere arbitrium, & qualiter illud exercere debeant.*

22 *Ecclesiam pensionibus, & oneribus grauatam si acceptant Episcopus, vel Parochus quatenus sibi praiudicent, & n.seqq.*

23 *Congruæ priuilegium non solis Episcopis, vel Parochis, sed toto ordini clericali conceditur.*

24 *Episcopus caueri debet nè propter egestatem mendicare cogatur, & ità contemnetur à subditis, à quibus venerandus est.*

25 *Acceptando Ecclesiam pensionibus, & oneribus grauatam tacitè, vel expressè Episcopus, vel Parochus non sibi praiudicant.*

26 *Pensione pro annullanda, quæ probationes fieri debeant.*

DECISIO CCCLXXXIX.

TRANSLATA à bo:me: Card. Farnesio pensione annua scu.150. ad fauorē Petri Vannucci, Andreæ Panserij, & Vincentij Biotti, quam de anno 1656. fel. rec. Papa Alexander VII. ad sui fauorem reseruauerat in summa scut. 200. super fructibus vnitarum Ecclesiarum Adrien. & Pennen. reportauit Reuerendiss. Ioseph Spinuccius modernus Episcopus earundem Ecclesiarū sententiam ab A.C. fauorabilem super assignatione Congruæ in scut.700. & Rota disputato prius dubio, An & pro qua summa con-

congrua deberetur, eandem opinionem amplexa fuit.

Enim verò Episcopo petenti sibi condecentia alimenta assignari, denegari haud po-
1 test congrua, † quæ loco alimentorum succedit, ex qua ipse ali, eius familia nutriri, & Episcopatus maiestas præseruari debet, cap. extirpan. & cap. de Monachis de præb. cap. 1. eod. tit. in 6. Rebuff. in tractat. de congrua qu. 4. in princ. Cæsar. de Graff. dec. 6. num. 11. & 13. de preben. Rot. coram Greg. XV. dec. 507. nu. 5. & in recent. decis. 449. num. 2. & 3. par. 2. & fuit dictũ tam in vna Pamphilonen. Congruæ 27. Nouembris 1594. coram bo. me. Card. Millino, quàm in alia S. Seuerini Congruæ 22. Iunij 1665. corã R.P.D. Ottalora, §. si quidem.

In hanc autem sententiam eo libentiùs DD. conuolarunt, ex quo pensio nullo modo fuit reseruata ad fauorem bo. me. Cardinalis Farnesij cum aliqua Reuerendiss. Episcopi obligatione, vel hypotheca suorum
2 bonorum, † quæ effecit, vt admitti, & computari debeant in congruam omnes, & singuli illius patrimoniales redditus, vt tenet Rota in d. S. Seuerini congrua §. fin. vers. res est, & sic cùm cesset penitus in casu, de quo agitur huiusmodi obligatio, omni difficultate carere debet, quod ipse disponere possit de bonis suis, & non obstante, quod pingue
3 patrimonium possideret, illudque † augeret, non tamen congruæ beneficio veniret spoliandus, quæ nunquam denegatur cùm illa soleat assignari in recompensationem
4 laborum, † quibus subiacent illi, qui indefessis vigilijs curæ animarum præsunt, Innoc. in cap. Episcopus nu. 2. vers. bene licet de præben. vbi Panormitanus, & Felin. num. 6. & idem Felin. in cap. postulasti de rescript. Couar. in cap. 1. num. 2. de Test. Sotus de iust. & iur. quæst. 10. art. 2. lib. 4. Nauar. in Apologia de redditibus Ecclesiæ par. 1. cap. 1. num. 1. Paris. de resign. benef. lib. 5. quæst. 6. n. 154. Surd. de alimen. tit. 9. quæst. 12. nu. 9. & seq. Soccin. consil. 91. col. 3. num. 3. vers. secundum quod præsupponitur lib. 3. Alexan. cons. 116. num. 3. & seq. lib. 7. Rot. coram bo. mem. Card. Celso dec. 65. num. 5.

Tantòque magis placuit DD. huiusmodi resolutio, inspectis Sacrorum Canonum
5 constitutionibus prohibentibus, † nedum Episcopis, & Rectoribus dimittere Episcopatum, & Ecclesiam, sed etiam præcipientibus os bouis triturantis non esse ligandũ,
6 & Episcopum, † qui Altari seruit de Altare viuere debere, cap. cum secundum Apost. de præben. cap. penul. caus. 1. qu. 2. Innoc. in cap. Episc. n. 1. eodem tit. Abbas in cap. 1. num. 3. de magistrat. Bellet. disquisit. Clerical. par. 1. tit. de bonis Cleric. §. 6. num. 5. Menoch. de arbitrar. cas. 195. num. 5. Rota coram Verallo dec. 306. num. 5. par. 3. & d. dec. 65. coram bo. mem. Card. Celso, & in rec. dec. 50. num.
7 17. par. 7. cùm enim ipse sit † necessarius operator, qui vineam Christi fructiferam bonis
8 operibus reddit, dignus † est mercede sua, cap. quæcumque 12. quæst. 2.

Ecclesias autem, de quibus agitur esse destitutas redditibus sufficientibus, ex quibus solui posset huiusmodi pẽsio in sc. 150. annuis deponunt sex Testes, qui ordine iudiciario examinati insufficientiam redditũ optimè dilucidant, nedum quia omnes sunt sacerdotali charactere insigniti, & alij administrarunt redditus earundem Ecclesiarũ, alij magisterium Domus, & alij subcollectoriam spoliorum exercuerunt, vt in Sum-
9 mario num. 7. † qui cùm videantur optimis probationibus instructi, etiam virtualiter dicuntur negatiuã coarctare, Paris. consil. 162. num. 14. vol. 4. Surd. cons. 96. num. 65. Alleograd. cons. 284. nu. 15. vol. 1. Adden. ad Ludouis. dec. 125. num. 27. Rot. coram Eminentissimo Ottob. dec. 247. num. 2. Verum etiam quia istæ depositiones firmiorem, & solidiorem corroborationem recipiunt ex fide iurata Episcopi antecesso-
10 ris data in Camera † ad effectum soluendi decimas, quas ipse fatetur dictas Ecclesias non excedere valorem scut. 399. vt in Sum. num. 10. ex quibus omnibus exuberanter videtur probatus status illarum, qui non est opus, quod tam rigoroso examine compro-
11 betur, † ex quo non agit Dominus Episcopus de annullanda pensione super fructibus illarum Ecclesiarum imposita, sed tantùm petit, vt sibi assignetur congrua ad hoc, vt
12 commodè, & condecenter viuere † posset, quo casu, etiã leuiores probationes admittuntur, & non habet necesse probare valorem Ecclesiarum per decennium, Cæsar de Grass. dec. 7. nu. 19. de preben. Rot. dec. 550. nu. 1. par. 1. rec. & dec. 159. nu. 8. par. 5. tom. 1.

Et tamen Testes adducti vltra illorũ qualitatem, & experientiam nedum probant illorum valorem per decennium, sed deponunt per 30. annos continuos huiusmodi Ecclesias non reddidisse nec vberiores, nec pinguiores redditus, qui erant semper inua-
13 riabiles, vt in Sum. num. 4. † quæ probatio satis erat, quod fieret per aliquot annos ante, vel post arbitrio iudicantis, Greg. Lopez tit. 5. l. 56. glos. 5. & 6. Rot. coram Greg. dec. 145. num. 2. & dec. 283. num. 6. par. 7. & dec. 159. nu. 9. par. 5. tom. 1. rec & fuit dictum in Aquen pensionis 19. Nouembris 1608. coram bon. mem. Lancellotto.

Vndè firmata insufficientia redditnum,
14 & attentò quod proprijs † stipendijs militare nemo compellitur, etiamsi diuitijs abũdet sine difficultate admitti debet, quod Episcopus cũ militet sub vexillis Christi Congruã vti sibi debitam petere queat antequã soluantur pensiones impositæ super fructi-
15 bus Ecclesiæ, aut aliæ reseruationes † deducantur, dum congrua, quæ Episcopo, vel Rectori debetur, non debeat computari in-
16 ter fructus, † sed inter impensas necessarias, quæ ab eadem Ecclesia fieri debent, & deductis prius impensis culturæ, Episcopi, & Rectores pro consequendo credito cõgruæ anteponendi sunt, vti potiores pensionarijs,
17 qui vti creditores fructuum, † ex illis solum satisfieri debent, Rot. in Campanien. pensionis post Marches. par. 1. fol. 547. coram Greg. XV. dec. 507. nu. 5. vers. qua in primis in rec. dec. 410. par. 1. & 761.

& 763. num. 1. par. 2. & in d. S. Seuerini congruæ 22. Iunij 1665. coram R. P. D. Ottalora §. neque releuat in fine.

Hinc nulla remanet Pensionarijs occasio conquerendi, quod huiusmodi cōgrua fuerit à DD. taxata ad fauorem Reuerendiss. Episcopi in sc. 700. quia vltra quod à Sacro Concilio Tridentino *cap. 13. sess. 24. vers. ad*
18 *hac*, illa fuit assignata in scut. 1000. † quæ intelligi debent de moneta illarum partium, vbi situs est Episcopatus, vt dixit *Rota coram Greg. dec. 507. nu. 6. in fine*, certum est, quod in illius taxatione erat potissimum considerādum, quod Episcopus sustinet onera duarum Ecclesiarum, quod non congruit *decisioni S. Seuerini Congruæ*, & tamen in illa conceditur congrua in eadem summa, quæ in minori quantitate illi concedi non poterat,
19 ex quo † pro existimatione suæ dignitatis, pro seruitio suæ personæ condecentē famulorū numerū penès se retinere debet perpēsis etiā expēsis ordinarijs, & extraordinarijs, quas pro reparatione, & conseruatione Ec-
20 clesiarum ipse cōtinuò facere tenetur, † vnà cum oneribus prouidendi Seminario, dispēsandi elemosynas, accedendi ad Sac. Limina, ac sustinendi immunitatem Ecclesiarū in litibus, prout recenset quoque *d. dec. S. Seuerini congruæ §. onera verò*.

Quibus ponderatis, & maximè magna animarū quantitate in duabus Ciuitatibus commorantium, valdè exactè S. Rota suum
21 arbitriū regulata est, † quod habet in huiusmodi taxatione *l. final. C. de ordin. cognit. l. 7. C. vbi pupilli educ. debeant, Alex. cons. 72. lib. 5. Aym. cons. 159. num. 9. Menoch. de arbitrar. casu 169. num. 1. Rebuff. de congr. quæst. 1. n. 80. Tondut. de pens. cap. 8. num. 2. Grat. discept. 399. num. 6.* & dixit *Rot. in Pacen. congruæ 8. Ianuarij 1612. corā bo. mem. Sacrato.*

Obiectum, quod exaduerso à Pensionarijs fuit excitatum, quod sibi imputare debet, si Episcopatum huiusmodi pensionibus grauatum, & alijs oneribus inuolutum acce-
22 ptauit, † non fuit visum DD. sufficiens ad impediendam hanc congruæ assignationē, ex quo non potest oriri ipsi Episcopo aliquod præiudicium ab huiusmodi acceptatione, quia non habet priuilegium ad sui fa-
23 uorem tantùm concessum, † sed illud toti ordini, & dignitati fuit impartitū, & ideò ne propter mendicitatē, & egestatē à suis diœcesanis contemnatur, quorum venerationē ipsi puram, & incorruptam præseruare de-
24 bent, & † ne impediatur animarū curæ inui-
25 gilare, † nec tacitus, nec expressus consensus ad hunc effectum in aliqua consideratione haberi debet, *Rebuff. in tract. de congrua quæst. 12. num. 91. Rot. dec. 420. num. 5. par. 1. rec.*

Fundamenta desumpta ex *dec. 406. num. 6. coram bo. mem. Card. Celso ex dec. 55. num 4. penès Tondut. de pens. & in alia Eugubina pensionis 4. Maij 1671. coram R. P. D. Bourlemont* non me-
26 rentur allegari, † cùm illę loquantur de probationibus, quæ fieri debent ad effectum annullandi pensionem, non obstante quod etiam, vt supra diximus, plenè, & concludentèr factæ fuerint ex testibus formitèr examinatis probantibus negatiuam aliorum bonorum, illorumque redditum, remouendo actum à sensu, & asserendo alitèr esse non posse, quin ipsi scire deberent, quibus optimè discussis, eo magis DD. placuit resolutio capta ad fauorem Reuerendiss. Episcopi.

Hæc decisio in alijs voluminibus omissa, ideo hic ponitur, quia est in eadem causa, in qua sunt præcedentes decis. 23. & 351. hac eadem parte.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sac. Rotæ Decano.

Ciuitatis Castelli Bonorum.

Lunæ 27. Iunij 1672.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum prætendebatur constitutum in donatione, vel quia facta erat sub mentione sponsalium, vel quia referebatur ad aliud fideicommissum præcedens; sed pro libertate bonorum decidatur, tum quia filij donatarij non erant in conditione positi, nec de coniecturis constabat, tum etiam quia relatio, cùm ad aliud potuisset referri, nullam fideicommissi constitutionem operabatur, attento præsertim verbo *liberè*, quod omnimodam facultatem disponendi importat.

SVMMARIVM.

1 *Cautela Angeli vigore fideicomissi non suffragatur docto de libertate bonorum.*
2 *in Donatione facta etiam sub mentione sponsalium, filij donatarij non censentur vocati, si nec fuerunt in conditione positi, nec concurrunt coniectura.*
3 *Donatio facta ad hoc vt donatarius condecentius viuere possit, & ad prospiciendum suis necessitatibus, personalis est, nec ad illius filios pertransit.*
4 *Dictio dicti est personalis, & ad alias non extenditur.*
5 *Fideicomissum non censetur constitutum ex relatione dispositionis ad aliud fidecommissum, si illa alium effectum operare potest.*
6 *Donatio facta liberè excludit fideicommissum.*
7 *Fideicommisso nihil magis repugnat quam bonorum libertas, seu libera, disponendi facultas.*
8 *Fideicommissi bona liberè donata, non intelliguntur solum durante vita grauati, si illi competebant detractiones.*
9 *Correctio in incontinenti euitari omnino debet.*
10 *Donatio bonorum fideicommissi facta à grauato, cui competebant detractiones, in eisdem detractionibus verificatur, & substinetur.*
11 *Detractiones faciendi ius quod competebat grauato, illius donatario, eiusque creditoribus competit.*

12 *Cre-*

12 *Creditores vigore obligationis cameralis habent obligata omnia iura suorum debitorum, & supra num. 11.*
13 *Pecunia dicitur in obligatione, bona autem promissa stare in solutione, dum ab eadem pecunia incipit obligatio.*
14 *Detractiones fuisse consumptas, quis teneatur probare.*
15 *Licentia, de qua opus non erat, dicitur ad cautelam obtenta, & petenti non praeiudicat.*

DECISIO CCCXC.

ITERUM DD. visa est libera ab omni fideicommisso donatio bo. me. Archiepiscopi Thessalonicensis ad fauorem Io. Fran-
1 cisci, † & propterea nõ suffragari Marchioni Ioanni cautelam Angeli ad impediẽdam executionẽ mandati ab Aloysia obtenti cõtra illius bona hæreditaria pro liberatione à molestijs, quas ipsa patitur vti hæres Floridi, qui pro eodem Ioanne Francisco in censu scutorum 400. fideiusserat, parum relevante, quod in donatione fuerit facta mentio sponsalium à Ioanne Francisco contra-
2 ctorum, † quia non sequitur, quod censeatur facta filijs donatarij, cùm nulla coniectura concurrat, nec in conditione positi existant, vt præter relatos *in præterita decis.* aduertit *Rota dec. 555. num. 8. coram bo. me. Bi-*
3 *chio,* † quinimò contrarium præsefert lectura, dum donatio fit ad hoc, vt ille condecenter viuere posset, & ad prospiciendum necessitatibus dicti Ioannis Francisci; nam
4 dictio *dict.* † est personalis, & ad alios extendi non potest, *l. qui liberis §. hac verba ff. de vulg. & pupill. Dec. consil. 218. n. 9. Barbos. dict. 87. nu. 5. & 6. Rota dec. 1178. nu. 4. & dec. 2121. n. 68. coram bo. me Coccino.*

Nec ex eo quod donans se retulit ad testamentum Vincentij, infertur, quod voluerit & ipse fideicommissum ordinare in bonis donatis, vel illa vigore fideicommissi ipsius Vincentij præuentiuè restituere Ioan-
5 ni Francisco in eodem testamento † vocato, quia ex hac relatione tantùm deducitur, quod & ipse Archiepiscopus à naturalibus filijs non abhorrebat, quemadmodum ipse fideicommittens non abhorruit, eos vocando in defectum legitimorum, vt ponderat *præterita decisio*, præcipuè quia dona-
6 tio facta est *liberè*, † ex quo oritur vrgens coniectura, quod noluerit donatarium grauare, cùm fideicommissum directo repu-
7 gnet † libertati disponendi *cap. cum Episcopus, vbi gl. in verbo liberè de offic. ordin. in 6.* & si aliter intellectus admitteretur, sequeretur quod in eodem instanti donans se correxis-
8 set, † quod absurdum est omninò vitandum, *l. vbi repugnantia ff. de reg. iur. Rota dec. 194. nu. 5. par. 5. rec. & in Romana Beneficiatus 31. Ianuarij 1671. §. non releuat coram Reuerendissimo D. meo Beuilaqua almæ Vrbis Gubernatore.*

Minus subsistit, quod verbum illud *liberè*, attento præcedenti fideicommisso Vincentij, intelligatur durante vita Archiepiscopi, qui tunc bonis fideicõmissarijs frue-
9 batur, † quia cùm Archiepiscopus ex huiusmodi fideicommisso deberet consequi suas
10 detractiones † in his debet verificari, ad *text. in l. Marcellus §. res quæ ff. ad Trebell.* & quemadmodum ipse poterat ex fideicom-
11 misso illas detrahere, † ita competit ius detrahendi vigore donationis Ioanni Franci-
12 sco, & suis creditoribus, † qui vigore obligationis in forma Cameræ Apostolicæ habent omnia illius iura obligata, *Rota decisione 189. nu. 3. apud Zacch. de oblig. camer. & decis. 50. num. 65. penès Merlin. de pignor.*

Et quamuis in præterita decisione firmatum fuerit bona stabilia in donatione promissa esse in solutione, & pecuniam in obli-
13 gatione, † dum ab ea incipit promissio, iuxtà *text. in l. si quis stipulatus fuerit decem in melle ff. de solut.* Vndè inferebant informantes contra Aloysiam, ipsam tamquam simplicem creditricem, & actricem se fundantem in competentia detractionum, teneri contra Marchionem vigore fideicommissi possidentem firmare statum, & ostendere quid pro eis Archiepiscopo competeret; Nam vltra quod non constat de identitate bonorum Vincentij, obiectum procedit quando non adest inuentarium, & fideicõmissarius docet de aliqua præcedenti alie-
14 natione facta per grauatum, † secus autem quando provt hic, licèt non constet de inuentario, nulla alia alienatio præcessit, quia tunc creditores grauati habent fundatam intentionẽ in competentia detractionum, & fideicommissario alleganti consumptionem incumbit onus probandi, vt pluries distinxit *Rot. in Romana domus 27. Maij 1667.* & plenius *in Reatina fideicommissi 14. Iun. 1669. §. pro conciliandis cum §§. seqq. coram R. P. D. meo Boutlemont, & in Romana fideicommissi de Maximis 17. eiusdem mensis §. nec dici coram Eminentiss. D. meo Card. Cerro, confirmata 4. Maij prox. præteriti cor. R. P. D. Rondinino.*

Cæterum in facto non subsistit defectus ratificationis Ioannis Francisci, quia per publicum instrumentum datum in Summario responsionis Aloysiæ contrarium conuincitur: provt nihil releuat licentia post donationem obtenta ab Archiepiscopo à san. me. Vrbano VIII. disponendi ad fauo-
15 rem naturalium, † quia fuit obtenta ad abundantiorem cautelam, cùm in donatione præcedenter facta opus non fuisset per rationes deductas *in §. fin. præterita decisionis editæ coram me 22. Iunij 1671.* quam Domini in omnibus hodie approbarunt, vtraque parte informante &c.

Præsens decis. emanauit in eadem causa alterius decis. supra in antecedenti parte 17. quæ ibi omissa, hic ideo fuit apposita.

R.P.D.

R. P. D. CASTRILLO.

Romana Fideicommissi, seù Saluiani.

Sabbati 26. Nouembris 1672.

ARGVMENTVM.

Quod Iudex delegatus, quales sunt DD. Auditores Sac. Palatij, post latam sententiam functus sit officio suo, plenè in hac decisione discutitur, in eaque firmatur non posse iterum quocumque prætextu nouam sententiam proferre, etiamsi primam sententiam nulliter, vel cum aliqua præseruatione pronunciasset.

SVMMARIVM.

1 *Auditores Rotæ sunt iudices delegati.*
2 *Iudex delegatus suam pronunciando sententiam, siuè ritè siue nulliter, dicitur functus esse officio suo.*
3 *Auditor Rotæ post latam sententiam functus est officio suo, & num. 14.*
4 *Iudex omittens aliquid in sententia, quando non dicatur pronunciasse super tota causa, ita vt possit iterum pronunciare, & num. seqq.*
5 *Iudex si nulliter ex defectu citationis pronunciauit, potest iterum pronunciare.*
6 *Iudex pronuncians super immissione dicitur pronunciare super tota causa, licet omiserit condemnationem fructuum.*
7 *Fructus in iudicio immissionis veniunt accessoriè & consecutiuè, non autem principaliter.*
8 *Fructus qui non sunt comprehensi in sententia non possunt peti vigore eiusdem sententiæ.*
9 *Sententia est stricti iuris, & non extenditur ad ea, quæ verbis non continentur.*
10 *Iudex pronuncians super immissione cum præseruatione fructuum non potest illorum occasione iterum super eadem immissione pronunciare.*
11 *Iudex delegatus à Principe quatenus in pronunciando differat à iudice ordinario, & num. seqq.*
15 *Expensæ, earumque taxatio dicuntur esse pars executionis sententiæ.*
16 *Iudex quatenus possit de sua sententia nullitate cognoscere, & num. seqq.*
17 *Iurisdictionem dare non possunt partes illam non habenti.*
18 *Nullitas primæ sententiæ potest opponi etiam post secundam sententiam illius confirmatoriam, & quando.*

DECISIO CCCXCI.

PRO confirmatione sententiæ Reuerendissimi D. mei Decani responderat Rota coram me 9. Maij proximè præteriti nõ obstantibus exceptionibus nullitatis, incompetentiæ actionis, & iniustitiæ tunc in contrarium adductis ab Informantibus pro Honoratis, sed illis hodie sub nouo examine positis, ex capite nullitatis recessit à decisis.

Illa enim resultare visa est DD. ex defe-

ctu iurisdictionis Reuerendissimi D. Decani, qui postquam de anno 1693. per sententiam declarauerat dãdam esse immissionem Ioannis Baptistæ Lutio, nedum aduersus creditores Lucilli, sed aduersus R. P. D. Honoratum, quantumuis non citatum, non poterat absque noua commissione eandem immissionem de nouo concedere contra hæredes Honorati, sub prætextu nullitatis
1 primæ sententiæ, quia Iudex † delegatus, qualis est quilibet Sacræ Rotæ Auditor, si-
2 ue ritè, siue nullitèr pronunciauerit, † dicitur functus officio suo, & amittit iurisdictionem tam de iure ciuili, quàm canonico, *l. iudex posteaquam 55. ff. de re iudic. l. si vt proponis 4. C. quomodo, & quando iudex, cap. in literis 9. & cap. venerabili 37. de offic. & potestat. iudic. deleg. Innocent. in cap. pro illorum num. 3. vers. in alijs de præbend. Rota coram Dunoz. sen. decis. 71. num. 11. & seqq. coram Durano dec. 8. sub num. 2. coram Canal. dec. 347. num. 2. & in recent.*
3 *dec. 110. nu. 3. par. 9.* & in specie † Auditorum Sacræ Rotæ *Gutierez canon. quæst. lib. 2. cap. 2. num. 15. & 24. Vant. de nullit. in rubr. coram quo nullitas proponi possit nu. 15. Scacc. de iudic. lib. 1. cap. 26. sub num. 3. & de appell. quæst. 19. remed. primo concl. 6. num. 92. Niger de except. cap. 12. §. 30. num. 15. & est punctualis decis. 16. de re iudic. in nouis.*

Et quamis in decisione, quæ reuidetur dictum fuerit Reuerendissimum D. meum Decanum propter omissam condemnatio-
4 nem fructuum, † non pronunciasse super toto negotio, & hinc vti non perfectè fun-
5 ctum officio suo rectè potuisse † id, quod nulliter ex defectu citationis pronunciauerat iterum pronunciare *ex Bartolo, Felino, & alijs allegatis sub §. vnde cum posset.*

Nihilominus Domini in hodierna disputatione facti circumstantijs maturius perpensis censuerunt applicari non posse casui præsenti huiusmodi limitationem; quia per sententiam latam super immissione dicitur pronunciatum super toto negotio princi-
6 pali, † non obstante omissa condemnatione fructuum, quia isti veniunt consecutiuè, &
7 accessoriè, non autem principaliter, vt patet ex *text. in l. Paulus 42. & ibi gloss. sub verbis circa condemnationem ff. de re iudic. & in l. 4. C. depositi, & l. terminato C. de re iudic.* & dixit *Rota coram Seraph. decis. 835. num. 6.*

Et quamuis illi peti nõ potuissent vigore
8 d. sententiæ, quæ cùm sit stricti iuris, † non extenditur ad ea, quæ verbis non continen-
9 tur, † & hinc fuisset necessaria noua sentẽtia vt in specie firmauit *Rot. corã Seraph. dec. 835. num. 6. coram Buratto decis. 558. nu. 4. & coram Merlin. decis. 310. nu. 4. & 5.* non exindè tamen Reuerendiss. D. meus Decanus, quatenus ipsi remansisset præseruata iurisdictio pro-
10 nunciandi super fructibus † poterat hac accepta occasione, iterum pronunciare super negotio principali iam diffinitiuè determinato, vt probant auctoritates supra allegatæ, & in specie *Rota d. decis. 16. sub num. 3. vers. in primã tamen opinionẽ de re iudic. in nouis.*

Minus releuare visa est altera limitatio allata ab Informantibus pro Lutio, nempè
11 quod ista conclusio † non procedat in Iudice delegato à Principe ex *Menoch. de arbitr. lib. primo quæst. 67. num. 43. & seqq. Carlevall. de iudic. tom. 1. disp. 7. nu. 26. & seqq. Niger de except. d. cap. 15. §. 30. nu. 9.*

Primò quia præterquā quod isti loquun-
12 tur † nedum contra communem opinionem DD. vt fatetur idem *Menoch. d. quæst. 67. num. 44. vers. non ignoro tamen*, & probatur ex
13 supra allegatis, verum etiam contra † opinionem pluries firmatam à Rota tam in in genere de Iudicibus à Principe delegatis, vt in *præcit. decis. coram Dunoz. decis. 71. Cavalcan. decis. 347. & in rec. decis. 110. par. 9.* quam in
14 specie de Auditoribus huius † Sacri Tribunalis, vt in *d. decis. 16. de re iud. in novis*, cessat in proposito casu omnis dubietas, quia etiā iuxtà sensum *Carleval.* in contrarium *allegat. d. decis. 7. sub num. 26. in fine*, quando sententia, provt hic, transiuit in iudicatum, & fuerunt
15 taxatæ expensæ, † quæ sunt pars executionis, *Ferrett. cons. 43. num. 7. Martin. Andreas decis. 43. num. 8. & Rota coram Bichio decis. 544. num. 18* non poterat amplius Iudex, etiamsi
16 delegatus à Principe † de eius nullitate cognoscere, vt notant Scribentes *in d. cap. in literis 9. de offic. & potest. Iud. deleg.*

Neque ad sanandam hanc nullitatem suffragatur consensus, qui ex diuersis actibus prætenditur præstitus ab Honoratis in iudicio secundo loco agitato coram Reuerendiss. D. Decano, quia præterquam pro parte ipsorum fuit expressè protestatum ante secundam sententiam de nullitate processus ex quocumque capite, vt in eorum Summ. num. 1. notissima est iuris regula non esse in
17 facultate partium † dare iurisdictionem non habenti, iuxtà *capit. primo, & cap. quarto de offic. & potest. iud. deleg. vbi Felin. Rota decis. 451. n. 13. par. 2. & decis. 9. num. 4. par. 4. tom. 1. & decis. 142. num. 4. par. 6. rec.*

Quod denique nullitas primæ sententiæ possit opponi etiam post secundam illius
18 confirmatoriam, † quando ista non transiuit in iudicatum firmauit *Alex cons. 111. nu. 3. vers. tamen fallit. lib. 5. Gabr. cons. 49. num. 1. & 2. lib. 1. Adden. ad Greg. decis. 176. num. 14. & 15.* & dixit pluries *Rota*, & signanter *coram Mantic. decis. 301. nu. 2. coram bo. me. Card. Celso decis. 326. num. 10. & in recent. decis. 474. num. 4. cum seqq. 510. num. 1. & 512. num. 2. par. 2.*

Et ità, vtraque &c.

Plures in hac causa decisiones factæ sunt, quas omnes cumulauimus supra in calce alterius decis. 304. in hac eadem parte.

R. P. D. RONDININO.

Romana Pecuniaria.

Veneris 11. Martij 1672.

ARGVMENTVM.

Statutaria Vrbis præscriptio *cap. 158. lib. 1.* in hac decisione declaratur, quatenus illi ignorantia creditoris præiudicet, vel ne, & suffragetur etiam fauore debitoris forensis, maximè Clerici per modum priuilegij eodem Statuto vti volentis, quo in casu licèt regulare sit, illum à principio actus declarare debere, eo vti velle; huiusmodi tamen declaratio in hoc casu non est necessaria, quinimó ea minus fieri posse deciditur.

SVMMARIVM.

1 *Statutum* Vrbis lib. 1. cap. 158. *inducit præscriptionem, seu solutionem præsumit, si per 16. annos debitum non sit petitum, & num. 23.*
2 *Statutum de præscriptionibus dicitur fundatum ad exemplar præscriptionis iuris communis.*
3 *Ignorantia euidentissima, & libera ab omni negligentia requiritur ad effectum excludendi præscriptionem.*
4 *Præscriptio siue statutaria Vrbis, siue etiam iuris communis, vt excludatur propter ignorantiam, quid requiratur, & num. 3.*
5 *Sententia, & res inter alios acta non præiudicat tertio.*
6 *Solutiones quæ in plures causas cedere potuerunt, non possunt prætendi quod potius in vna, quam in aliam causam cesserint.*
7 *Non probat hoc esse quod ab hoc contingit abesse*
8 *Ignorantia facti proprij est prorsus inuerisimilis, & improbabilis in viro prudenti, & cordato.*
9 *Ordinem alicui dirigens nemo penes illum inexecutum remanere voluisse præsumitur, sed potius esse sollicitus de solutione.*
10 *Ordinem faciens tenetur esse sollicitus de solutione, saltem pro illius recuperatione.*
11 *Ordinem alicui directum non recuperans supponit solutionem fuisse factam, & habetur ac si pecuniam in effectu soluisset.*
12 *Ordo soluendi intelligitur cum effectu.*
13 *Mandans argentario vt alteri soluat, ipse videtur soluere.*
14 *Statutum de præscriptionibus habet locum etiam fauore forensis.*
15 *Statutum de præscriptionibus dicitur decisorium.*
16 *Statutum loci in ijs, quæ oriuntur post contractum per negligentiam, vel moram attenditur, si in eo mora, & negligentia commissa sunt, & nu. 14.*
17 *Præscriptio quæ non currit contra creditorem absentem, ita currere nequit fauore debitoris absentis, qui conueniri non potest.*
18 *Præscriptionem si creditor interrumpere poterat nullam habet excusationem.*
19 *Impedimentum, quod remoueri poterat, non suffragatur.*
20 *Clericus per viam priuilegij potest vti statutis laicorum, & num. seqq.*

DE-

21 *Clericus si vult vti statuto laicorum hoc debet declarare à principio, & vid. num. seqq.*
22 *Præscriptio statutaria Vrbis in præsumpta solutione fundatur, & num. 1.*
24 *cum Statuto dicitur se conformare, & declarare se eo vti velle, qui simpliciter contraxit, nihil contra illius formam agendo.*
25 *Statuto à principio actus non vtens, an illi renunciare dicatur, & num seqq.*
26 *Renunciare non dicitur statuto qui in principio non declarat se eo vti velle, & quando sup. à num. 23 vsque ad finem.*

DECISIO CCCXCII.

CVM * die 19. Iunij præteriti dato dubio, An constaret de credito Cauallerini, itavt mandatum A.C. exequutioni demandandum esset, negatiua prodijt resolutio innixa municipali Vrbis præscriptioni *lib. 1.*
1 *cap. 158.* † quæ sexdecim annis elapsis sine debiti petitione illius solutionem præsumit, illam confirmandam esse hodie Domini responderunt.

Neque ad excusandam Cauallerini negligentiam, in qua dicebatur municipalem
2 hanc præscriptionem fundari † ad communis iuris præscriptionis exemplar *in l. sicut 3. & in l. omnes 4. C. de prascript. 30. vel 40. annorũ, ac in l. 1. §. fin. C. de annali præscript.* attendi meruit ignorantia huiusce exactionis suo iussu à Tronato factæ, cùm vel illa nullatenus probetur ex continuatis solutionibus totius cambij ab Angelino factis, etiam post ordinem longè iam exactum, de quibus nullatenus docetur ea concludenti pro-
3 batione, † ex qua insurgat iusta ignorantia ab omni negligentiæ nota immunis, prout hoc in casu opus esset, ad *text. in cap. 2. de rest. in integr. latè Mandell. Alba cons. 18. nu. 1.* alijq; congesti à *Merend. contr. lib. 10. cap. 21. num. 8. & lib. 22. cap. 33. num. 2.* cum quo transijt *Rota in recent. par. 10. dec. 293. nu. 15. & seq. & par. 12.*
4 *dec. 258. num. 16.* & in terminis † statutariæ huiusce præscriptionis probant *Rom. Decius,* alijque deducti in præterita *decis. §. non enim, & in rec. par. 4. tom. 3. dec. 555. num. 7.* & loquuntur auctoritates per Scribentes contra decisionem adductæ *a Fenson. ad d. cap. 158. nu. 68. & 70. Marescot. lib. 2. var. resol. cap. 67. num. 39. vers. in qua fuit, Rota coram Verallo decis. 207. par. 3. coram Greg. XV. dec. 425. in fine, & coram Merlino dec. 811.*

Minusque ex dicta sententia A.C. Bulga-
5 rini, quæ vtpote inter alios acta, † Tronato nequit præiudicium inferre, ad notissimos *text. in toto tit. C. res inter alios acta, in l. de vnoquoque 47. & in l. sæpè 63. ff. de re iudic.* cùm potius ex eadem sententia integrè relata in Summario respõsionis Tronati alterius positionis *num. vnico,* constet plura cambia inter Angelinum, & Cauallerinum intercessisse, in quorum causam cum subsequentes
6 prætensæ solutiones cedere potuerint, † permanet æquiuoca, minusque cõcludens probatio, quod cesserint in causam totius cam-
7 bij, cùm non probet hoc esse, † quod ab hoc contingit abesse, inquit *text. in l. neque natales 10. ibique gloss. vers. cum nihil C. de probat. & in l. non hoc 4. vers. querendum C. vnde legitim.* & probant *Canonistæ in cap. in præsentia 8. de probat.* cum similibus.

Vel quatenus ignorantia prædicta elici
8 vnquam posset, † remanet penitùs inuerisimilis, & improbabilis in quolibet viro cordato, qui non facilè permitteret pecunias exactas, vel ordinem exigendum penès ali-
9 quem tamdiu remanere, † cùm ipse mandans huiusce exactionis teneretur esse sollicitus, cùm ageretur de commodo, vel damno ipsius ignorantiam adducentis, *ad text. in l. quamquam 7. vbi glos. verb. non poterit ff. ad Velleian. & in l. quisquis 15. C. de rescind. vendit. Rota rec. par. 9. decis. 176. num. 6. & 7.* & circa quod
10 ipse tenebatur inquirere, † saltem pro cedulæ recuperatione, ad *text. in cap. penult. vbi Canonistæ omnes de reg. iur. Dec. cons. 161. nu. 5. vers. quando, & in facto alieno,* vt in terminis similis exactionis *Rota coram Bichio decis. 135. n. 18.*
11 aliàs ordinem non recuperando, † habetur ac si ipse pecuniam Tronato soluisset, cùm
12 ordo soluendi † intelligatur cum effectu, *ad text. in l. 1. §. 1. ff. quod quisque iur.* & qui mã-
13 dat Argentario, vt alteri soluat, † ipse videatur soluere inquit *text. in l. qui mandat ff. de solut.* vt in proprijs terminis *Rot. iannen. dec. 2. nu. 15. Turr. de camb. disput. 3. quæst. 5. num. 21.*

Quod etiam Tronatus sit forensis, idemque hac Vrbis præscriptione vti nequeat, sub iudice amplius reuocatum non fuit, subsistente responsione decisionis, quod cùm ordinis delegatio hic in Vrbe facta sit, hicq;
14 morum iudicium, † locus proinde est statutariæ dispositioni, etiam fauore forensis,
15 cùm in statutis decisorijs, † quale est hoc præscriptionem inducens, in ijs, quæ contingunt post contractum per negligentiam,
16 vel moram † attendatur locus, in quo mora, & negligẽtia cõtractæ sunt iuxta theoricã *Bart.* communiter receptam *in l. 1. nu. 18. & 19. C. de Sacros. Eccles.* cum qua in præcisis terminis, præter adductos *in decis. §. neque subsistere, & §. seq.* transeunt *Galganett. ad d. cap. 158. §. an hoc statutum,* & ibi *Fenson. nu. 61. & 62. Rota in diuers. par. 1. decis. 608. & in rec. par. 4. to. 3. dec. 555.* adeovt nihil in casu aduersetur, quod saltim ex eo quod esset forensis, atque ideo absens ab Vrbe conueniri à Cauallerino non potuerit, adeoque sicuti præscriptio
17 non currit contra creditorem † absentem, ita currere nequeat fauore debitoris absentis, qui conueniri non poterat, ex traditis per *Odd. de restit. in integr. par. 1. quæst. 12. num. 60.* quia cùm ex attestationibus originaliter exhibitis, ac relatis in Summ. responsionis Tronati *num. vnico,* constet ipsum pluribus annis post d. ordinis delegationem in Vrbe permansisse, ac ideó Cauallerinum præscriptionem statutariam interrumpere potuis-
18 se, † nulla competit ei excusatio, cùm non
19 suffragetur impedimentum, quod removeri potuit, *l. qui potest ff. de reg. iur. cap. diuersitatẽ,* vbi

vbi Abbas in fine de concess. præbendæ, Balbus de præscript.par.1.par.6.principal.n.23. & in præcisis terminis *Rot.diuers.par.1.decis.603.n.2.vers. preterea.*

Satisfecit paritèr decisio quoad tertiam Clericatus Tronati exceptionem, quia ille
20 non impedit, † vt per viam priuilegij Clericus Statuto vti possit ad terminos *text. in cap.cum venissent 3.de eo qui mit.in possessionem*, vt concordata sententia *Bartoli in l. cunctos populos C.de summa Trinit.& fid.Cathol.* magistralitèr tradit *Lap.allegat.101.à num.6.* cum quo transeunt communitèr Scribentes relati *in dec.Sperelli 11.Rota in rec.par.12.decis.343. num.36.& 37.& alij in decis. 553.* itavt neque hoc casu opus fuisse videatur, quod Tro-
21 natus à principio declarauerit† se velle vti hoc Statuto, prout per doctrinam *Grass. de effect.cleric.effect.2.n.386.& 491.& Lamberteng. de contr glos.2.verb.mulierum num. 58.* ad hoc,
22 vt Clericus laicalibus statutis vti † possit, huiusmodi declaratione opus esse firmauit *Rot.in Senogalien.fructuum census 19.Iunij 1644. sub §. denique coram Reuerendiss. D. Ghisilerio Episcopo Imolen.in Rom. pecuniaria 18. Iunij 1655.coram Eminentiss.Cerro,* quæ est *in recen. par.12.decis.343. num.36.& 37.* confirmata *28.Martij 1664.§.& hinc non releuat coram eodem*, & comprobata *in Nouarien. Saluiani 5. Decembris 1670.§.2.* reiecta fuit *cor.R.P.D. Vicecomite.*

Quia cùm non versemur in Statuto disponente super contractu, vel alio actu huiusce explicitæ declarationis à principio actus capace, quam si in actu delegatæ exactionis, vel etiam postea Tronatus fecisset, declarando velle vti præscriptione statutaria, nihil egisset, quia eo ipso pecunia ab ipso non restituta Cauallerino argueretur,
23 & præscriptio† statutaria cessaret, vtpote in præsumpta solutione fundata, vt in fortioribus terminis tradunt *Gutierez in l. nemo potest num.200.& seq. ff.de leg.1. Cancer.var.resol. par.1. cap.18. num.28. Rota in hoc statuto coram Bichio dec. 311. num. 22.* Hinc pro sufficienti declaratione hoc casu habetur, quod simpliciter contraxerit, nihil contra formam
24 statuti agendo, † quia eo ipso dicitur illi se conformasse, ac declarasse eo vti velle, ad notata per *Salic.& alios in auth.Cassa vers.sanctiones C.de Sacros. Eccles. Vulpell.de immunit. par.2.nu.43.* & admittit *idem Grass. d.effect. 2. num.498.* neque tunc dicitur quis statuto à
25 principio actus non vtens, † quoad actum illum statuto renunciasse, *ad text.in l.1.& 2. C.de his qui munera sponte subeun. lib.10.* vt arguit *Rota in d.Senogallien. fructuum census in fine coram Reuerendiss.Imolen.* quotiescumq; vt supradictum est, actus ille à principio non erat capax, quod hoc modo Clericus sta-
26 tuto vteretur, † cùm non dicatur renunciatum priuilegio vtendi statuto, quando à principio actus neque euenit, neque euenire potuit casus, quo per expressam acceptationem illo vteretur, *tex.est in l. si vnus 34. §. fin.iuncta l. seq. ff.de seruit. rustic. præd.* quem ad hoc notabilem dicit *Felin.in cap.cum accepissent num.25. in prima limitat.de constit.Lotter. de re benef.lib.2.qu.7.n.24. Ciriac.contr.57.n.18. & 19.& contr.98.num.6. Surd.cons.419.num.28,*
27 *Cassan.* qui loquitur † quando non fuit expediens vti statuto *ad consuet. Burgund.rubr.1. §.4.vers.non velle num.4. Rota coram Seraphino dec.1043.nu.3.*

Ex quibus omnibus, iunctis etiam alijs præsumptionibus solutionem à Tronato factam suadentibus, vtraque parte informante in decisis DD.permanserunt.

Hæc decisio emanauit in eadem causa alterius decis.175. supra parte 17.rec. quæ ibi omissa, hic ideo fuit impressa.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Dotis, & Legati.

Lunæ 27. Iunij 1672.

ARGVMENTVM.

De dotis restitutione tractatur, & ideo quæritur an illa assignata in fructibus, fructus ad maritum spectent, vel potius vxore defuncta fuerint restituendi, quod cum distinctione resoluitur, assignationis factæ in ipsis fructibus, vel in iure illos percipiendi, quia primo casu fructus dicuntur ipsa dos, ideoque veniunt restituendi, secundo verò casu illi ad Virum spectant, quia solum ius percipiendi dicitur in dotem traditum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia transit in iudicatum, si appellatio remansit deserta, quia per biennium non fuit prosequuta, & nihil in causa actum sit.*

2 *Læsio est fundamentum restitutionis in integrum, quæ semper cessat stante validitate, & iustitia sententiæ.*

3 *Validitas sententiæ ex actorum reuolutione resultat, si in eis seruata sint omnia requisita vulg.* decis.Caputaq.

4 *Dotis restitutio non conceditur nisi doceatur de traditione scripturarum pro conueniendo debitore assignato, et de exactione, seu negligentia mariti.*

5 *Dos ad effectum obtinendi restitutionem, aliud est quod fuerit constituta à muliere, illius patre, vel ab extraneo.*

6 *Dos assignata in fructibus, seu annuis redditibus in illis consistere dicitur, qui propterea soluto matrimonio restituuntur mulieri.*

7 *Maritus sibi imputet si annuos redditus in dotem recepit, quia eorum commodo tantum fruitur, durante matrimonio, sed illos postea restituere tenetur.*

8 *Dos assignata in iure percipiendi annuos redditus, in eodem iure consistere dicitur, ideoque redditus percepti spectant ad virum.*

9 *Testes qui tractarunt matrimonium, & se subscripserunt capitulis matrimonialibus, plenè probant.*
10 *Testis vnicus, qui fuit mediator, si est adminiculatus plenam fidem facit.*
11 *in Dotem quid fuerit assignatum, ex particulari prouisione contrahentium resultat, potius ad vnū quam alterum facta.*
12 *Prouisio facta potius in vnum casum vel rem, quā in altero ex illis, denotat voluntatem contrariam in eo, de quo non est prouisum, & num. 11.*
13 *Attestationi alterius ex partibus sibi præiudiciali creditur.*
14 *in Dotem quid fuerit comprehensum, arguitur ex qualitate coniugum impares nuptias contrahentium.*
Amplia quia etiam habetur ratio de sufficientia, vel insufficientia supportationis onerum matrimonij, ibidem.
15 *Mulier binuba non potest plus secundo viro relinquere, quam vni ex filijs primi matrimonij, & vid. num.*
16 *Iure quod permittente fit, rectè fieri dicitur, & pœnam non meretur.*
17 *Mulier binuba non prohibetur legare, etiam in praiudicium filiorum, dummodo non leget viro, & eo magis pro anima sua.*

DECISIO CCCXCIII.

VLTRA dotem, & lucrū dotale recuperandū ex hæreditate Pontij primi viri, transeundo Vrsula Catanea ad secunda vota, in dotem dedit Honorato quodcunque creditum, siue Aretij, siue Romæ existen. deinde eidem moriens Testamento reliquit ratam Palatij in via Cursus; quam dispositionem redarguit de excessu Anna vna ex filiabus primi matrimonij hæredibus institutis, petens vlterius restitutionē pro tempore quo durauit matrimonium, annuæ præstationis scutorum 520. monetę, quo Vrsula consequebatur ab Isimbardis, sed in vtroque in prima instantia succubuit. & causa deuoluta per appellationē ad Rotam, superuenit commissio executorialis, ad cuius præscriptum disputato dubio pro parte Annæ Mariæ hęredis Honorati nuper defuncti, an constaret de re iudicata, vel de causis restitutionis in integrum, affirmatiuè quoad primam partem, negatiuè quoad secundam fuit per DD. resolutum.

Constat enim de re iudicata, quia per biennium, & vltrà à die interpositæ appellationis, causa non fuit prosecuta, nihilq;
1 in ea amplius actū, † ideo appellatio remāsit deserta, & sententia Iudicis, à quo transiuit in iudicatum, *Auth. ei qui C. de temp. appell. Clemen. sicut de appell.* cum alijs *in Romana pecuniaria 12. Iunij 1671. coram R. P. D. meo Rondinino*, & concurrentibus validitate, &
2 iustitia, cessat læsio, † quæ est fundamentum restitutionis in integrum *cap. 1. vbi Abb. de restit. in integr. l. quod si ff. de minor. Duran. dec. 94. num. 2. Rota in Romana Pecuniaria 13. Ianuarij 1668. coram Reuerendissimo Beuilaqua Almæ vrbis Gubernatore*.

Validitas non fuit controuersa, & resul-
3 tat ex reuolutione processus † demonstrantis fuisse seruata omnia, de quibus in vulgata *decis. Caputaq. 260. par. 2.* toties in Rota canonizata; Iustitia verò patet, quia præterquod dos fuit constituta, & promissa ab
4 ipsamet vxore, † ideo in iudicio repetitionis nedum docere debet de traditione scripturarum pro conueniendo debitore in dotem assignato; † verum etiam, quod maritus exegerit, aut exigere culpa, neglexerit, iuxtà *text. in l. Menia ff. solut. matrim.* quem sequitur *Rota in Romana Bonorum 27. Aprilis 1667. §. fin. coram Reuerendissimo Beuilaqua*, aliàs restituere non tenetur, vt distinguendo in-
5 ter dotem promissam à patre extraneo, † & muliere statuit *text in l. si estraneum versic. quid si ff. de iure dotium, Faber. in Codic. lib. 5. tit. 10. def. 8. sub. nu. 4. Fontanel. de pact. nupt. claus. 6. glos. 1. par. 2. num. 75. Rota decis. 126. nu. 1. par. 12. recent. & in Romana dotis 22. Iunij 1661. §. nos autem coram bo. me. Leone Verospio*.

Sed supposita etiam exactione, adhuc nullo modo vir potest compelli ad restitutionem, quia in hoc articulo recepta est communis distinctio, quod aut mulier dedit in dotem ipsos annuos fructus, seù redditus
6 sibi debitos, † & tunc cùm isti sint ipsa dos, si eueniat casus restitutionis dotis, fructus, & redditus percepti, in quibus consistebat dos sunt restituendi, iuxtà *text. apertissimos in l. dotis fructus, & l. cum in fundo ff. de iur. dot. & l. si conuenerit, & ibi Bald. ff. de pactis dotal.* imputet enim sibi maritus, si ità contraxit, & solum interim beneficium percipiet dum
7 fructus colliget, † & constante matrimonio retinebit, & vtetur, & fructus fructuum suos tantùm efficiet, *Salic. in d. l. dotis fructus §. si vsusfruct. ff. de pact. dotal.* cum alijs cumulatis per *Rotam decis. 343. num. 3. & 4. coram Merlin.*

Aut verò in dotem datum fuit ius ipsum percipiendi annuos fructus, & redditus, nempè ipsa facultas percipiendi fructus tāquam eorum causa productiua, & tunc fructus à marito percepti tempore matrimonij ad ipsum spectant, quia eos suos fecit pro oneribus, quæ sustinuit, & mortua
8 vxore non tenetur illos restituere, † cùm dos hoc casu non in fructibus, sed in ipso iure fruendi dicatur constituta, *Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 9. num. 5. & cons. 579. nu. 1. Fontanell. de pact. nupt. claus. 7. glos. 3. par. 8. num. 34. Cost. de rat. rata quæst. 131. sub num. 8. Molin. de iust. & iur. tom. 2. quæst. 431. n. 8. Giurba ad consuet. Messan. cap. 1. glos. 2. nu. 14. Castil. de coniect. vlt. vol. lib. 4. quæst. 60. n. 14. Rossius de dote cap. 15. num. 43.* & magistraliter distinctum fuit in citata *decis. 343. num. 6. coram Merlin.*

Nos autem versari in hoc secundo membro distinctionis vltra iuris præsumptionem expressam in *d. l. dotis fructus §. si vsusfruct. vers. & nisi*, manifestè colligitur ex pluribus demonstrantibus hanc fuisse coniugum voluntatem, apparet primo ex depositione

Testium formiter examinatorum deponentium inter Honoratum, & Vrsulam præcipuam fuisse conuentionem, quod hæc præstatio menstruatim exigi solita, expenderetur in auxilium, & sublentationem onerũ matrimonialium, qui testes cum sint omni exceptione maiores, & optimè informa-
9 ti, † & reddant optimam rationem, quia pertractarunt, & concluserunt matrimonium, & sese subscripserunt capitulis matrimonialibus, & sic plenam probationem faciunt *Rota dec.379.num.6.coram bo.me. Celso,*
10 & in fortioribus de vnico Teste † mediatore, quod adminiculatus plenam fidem faciat, *Seraph.dec.1165.num.6. Buratt.decis.775. eodem nu.6.& in Ferrarien.pecuniaria 20.Martij 1665. §. sed quatenus coram Reuerendissimo Ninot Episcopo Illerden.* vbi in specie agebatur de probandis conuentionibus dotalibus.

Id ipsum desumitur ex tenore capitulorũ matrimonialium, & instrumenti dotalis; nam in eis dos constituta fuit in credito dotali recuperando ex bonis hæreditarijs primi viri, in omnibus creditis Vrbis, siue Aretij, sub quibus cadit hæc annua præstatio, & demum in acconcio; quoad primum fuit conuentum, quod dos, vt dictum est recuperãda, statim debuerat inuestiri pro fundo dotali, & integraliter restitui in omnem casum restitutionis dotis, & quoad acconcium eidem, & in eo statu, quo reperiretur similiter in casu restitutionis reddi deberet, & nihil dictum fuit de creditis,
11 quæ pariter in dotem fuerãt assignata, † ex hac enim diuersitate, & particulari prouisione circa restitutionem, ad inuestimentum aliarum rerum dotalium, prætermissis creditis, apertè conuincitur, quod contrahentes noluerunt restitui hanc annuam præstationem, sed eam consumi in quotidianos, & communes vsus domus; nam alias illas quoque inuestiri, & restitui conuenissent, sicuti de alijs expressè pepigerunt *Paris.cons.50.num.15.lib.4. Menoch.cons.85.num. 110.vers.quod cum non fuerit, Rota dec. 264.n.4.*
12 *par.12.recent* & hoc argumento † circa comprehensionem in dotem vsa est *Rota in Ferrarien.pecuniaria 22.Martij 1662.§.& primo cum §. seq.coram Reuerendissimo Beuilaqua.*

Augetur hæc probatio ex attestatione iurata Ludouicæ, & Camillæ filiarum Vrsulæ, & cohæredum affirmantium voluntatem Vrsulæ matris fuisse dandi secundo viro hoc ius exigendi, vt eo liberè frueretur,
13 † cui attestationi tamquam de re sibi præiudiciali est valdè credendum, prout simili attestationi earundem mulierum inter has pariter Rota credidit *in Romana restitutionis mobilium, et iocalium 28.Martij proximè præteriti coram me,* alioquin si esset hæc annua
14 præstatio restituenda, † Honoratus iuuenis impares nuptias cum Vrsula infirma, & senecontraxisset, & dotem admodum exiguam, & insufficientem oneribus, quæ sustinebat, recepisset, vt notat in his terminis *Rota* in sæpè alleg. *dec. 843.n.12.cor. Merlino.*

Quo verò ad prætensam excessiuitatem legati ab eadem Vrsula relicti Honorato, sententia tamquam iusta transiuit in iudicatum, quia licèt Imperator in *l.hac edictali C.de secun. nupt.* ad effrenandum muliebrem
15 amorem, † præscripserit modum testamento Binubæ, ne plus Vitrico, quàm vni ex filijs primi matrimonij relinquat, vt post *Iason.* & alios reassumit *Rota dec.460.num.3. coram Bichio*, in hoc casu nullatenus probatur excessus, qui ab Anna allegãte veniret probandus, & in omnem euentum cessat difficultas, aduertendo, quod Vrsula cautè procedendo legauit Honorato ratam Palatij, declarans non intelligere legatum esse debere maioris quantitatis à iure permissæ, & quatenus in aliquo excederet, mandauit de quantitate excedente tot missas celebrari; propterea intrat ineuitabile dilemma, quod aut legatum non excedit, & non habet An-
16 na vnde conqueratur, † cùm rectè fiat id, quod iure permittente fit *l.nullius ff.de regulis iuris,* aut excedit, & excessus ad ipsam non pertinet, sed vertendum est in causam cele-
17 brationis missarum volitam à † Testatrice; nam *tex.in d.l.hac edictali* non annullat in totum legatum excessiuum, sed solum irritat fauore filiorum primi matrimonij in eatantum rata, quæ excedit, quando illa non habet suam causam præcisam, vt hic, *Hodierna ad l. hac edictal.quæst.29.nu.21. Surd.consil.250.num.7. Fontanell.de pact. nupt. clausula 5. glos.8.par.4.num.17. Sanchez de matrimonio lib.7. disput. 88. num. 33. Rota dec.712.num.2. par.1. diuers. & d. decis. 460. num.41. coram bo. mem. Bichio.*

Et ità constare de re iudicata, non autem de causis restitutionis in integrum, decisum fuit, vtraque parte informante.

R. P. D. TAIA.

Romana Attentatorum.

Veneris Rota Memorialium 19. Februar. 1677.

ARGVMENTVM.

Dubium super dubio disputatum est in Rota Memorialium, in qua licèt disputationes dubiorum disputari non consueuerint, disputari tamen posse comperitur, maximè in possessorio, & vbi agitur de attentatis, quæ illius naturam sequuntur; de iis itaque plura in hac præsenti decisione, & sequenti Summario videbis.

SVMMARIVM.

1 *Rotales dies dubiorum differunt à diebus Rotalibus memorialium.*
2 D. Bonifatius de Bonifatijs *propter veritatem & iustitiam æque rectus, ac doctus nuncupatur.*
3 *in Rota memorialium licet non consueuerint, possunt tamen causæ dubiorum proponi, simulatque decidi.*

4 *Attentata sunt remedia possessoria.*
5 *in Possessorio etiam tempore vacationum habetur iurisdictio, & num. seq.*
6 *Auditores Rotæ possunt procedere in possessorio, tempore vacationum.*
7 *Feriatis diebus etiam in honorem Dei proceditur, quando res est tempore peritura.*
8 *Connexa dicuntur, quorum vnum parit exceptionem rei iudicatæ in alio.*
9 *Attentata commissa in causa connexa obstant etiã in causa principali.*
10 *Signaturæ Gratiæ rescripta non nisi contrarijs rescriptis huiusmodi, raròque etiam reuocantur, aut reformantur.*
11 *Attentata non sunt gesta in causa diuersa.*

DECISIO CCCXCIV.

MAIVS fuit in præcedenti Rota die 15. Dubium de hoc dubio proponendo, quàm in præsenti fuerit de ipso decidendo, pro Religione, & animaduersione aliquorum distinguentium dies Rotales du-
1 biorum † à diebus Memorialium luculenter distinctos in nouissima relatione Romanæ Curiæ Forensis per *R. P. D. de Luca discurs. 32. num. 47.*

2 Laus D. Bonifacio † æquè recto, ac docto propter Veritatem, & Iustitiam, etiamsi Patrono Partis conuentæ de attentatis, qui se professus est quoque Patronum alterius Causæ propositæ in simili Rota Memoria-
3 lium Iulij 1636. coram Pirouano, † coram quo dubitatum, & resolutum fuit in Romana Dotis, seù Depositi, vt ex *decis. & similes sunt Auenionen Saluiani decis. 531.* etiam vtraque parte citata, sed vna tantùm informante, & *Lucana census dec. 532. vtraque parte informante, ambæ 31. Iulij 1652. coram Bichio, cum multis promiscuis apud Coccin. adnot. 261. ex num. 243. & 366. vbi & coram Puteo die 29. Iulij 1546. & est in Correctis dec. 453. lib. 2.*

4 Præcipuè de attentatis, † quæ sunt posses-
5 soria; Nam in possessorio, † etiam tempore vacationum habetur iurisdictio, *Coccin. d. adnot. 261. d. n. 243. & 368. Rot. cor. Accbill. de Grass. decis. 100. seu de ferijs dec. 1.* adhuc accusat causantes, & opponentes non vsum,
6 quia DD. fugiunt labores, † non autem quin possint procedere in possessorio in appellãdo, *Scacc. de appell. quæst. 17. limit. 47. num. 173. cum alleg. Ridolf. prax. iudic. cap. 15. num. 81 par. 2.* & adhuc magis quando res est tempore pe-
7 ritura, † quia tunc potest expediri etiam tempore feriato in honorem Dei, *cap. vlt. de ferijs, cum ibi notatis, Scacc. de iudic. cap. 5. nu. 35. & 52. lib. 2.* exemplificando præcipuè *in l. 1. ff. de damn. infect. & post eum Fenzon. ad Stat. 58 de ferijs lib. 1. num. 30.* atque ita non solum parata, sed etiam parante Patrono supradicto, & altera Parte instante in casu, & Rota supradicta dubitatum est: An constet de attentatis, & DD. nõ nemine discrepante, Non constare responderunt.

Ex facto sub assertione Creditorum DD. Annæ Mariæ, & Lauiniæ, & Hyppolitæ sororum D. Principis Io: Baptistæ fratris, A.C. relaxauit mandatum executiuum pro Sororibus contra Fratrem, & D. Procurator Principis in hac parte, & Generalis Superintendens, in reliquis ad euitanda præiudicia, quæ ex subhastatione Terræ Fiani euenissent, ad quam procedebant DD. Sorores vti Creditrices, d. Terram, cum eiusdẽ Terræ Districtu, Territorio, & Tenimento, ac bonorum quorumcumque in eo existen. & ad D. Principem quomodolibet competeñ, cum omnibus, & singulis Menijs, Domibus, Remissis, Casinis, Molendinis, Tenutis, Hortis, Pratis &c. omnibusque, & singulis alijs eiusdem D. Principis bonis & effectibus, ac iuribus tam iurisdictionalibus, quàm non iurisdictionalibus, & cuiuscumque generis, & speciei, cessit, & assignauit, in solutum dedit, ac alio meliori modo transtulit &c. 6. Septembris 1670. seruatis omnibus à Statuto 151. de contractibus sine certa solemnitate non valituris lib. primo, etiam vtendo licentia Sanctiss. D. N. Papæ, & die 10. Septembris per Procuratorem mandato speciali capta est possessio à DD. Sororibus, vt in earundem Sum. *numero 1. & 2.*

Ab hac datione in solutum cõmoti plurimi Creditores Principis, vti de re exuberante iudicium rescissorium mouerunt, & pro priuilegio Congregationis Baronum in ipsamet Congregatione æquè contra D. Principem debitorem, & contra creditrices iam possidentes, & inter eos comparuit 3. Octobris 1670. Iosephus creditor census sc. 5000. & fructuum censualium, tunc maturatorũ in sc. 500. productoque d. credito; petijt, & obtinuit admitti in concursu.

Interea 18. Decembris sequentis D. Procurator D. Principis debitoris, & Iosephus conuenerunt de retrouendendo censum, & facta est retrouenditio, concedente Procuratore debitoris creditori tot animalia in numero determinato, vna cum stylijs, & vtensilibus ad vsum Præcodij pro sc. 5000. quorum traditio, & assignatio facienda esset à Ministris Principis in Castro Fiani, & retrouẽditio facta fuit cũ ampliss. quietatione d. Procuratori fauore Principis à Iosepho creditore pro sorte, & fructibus, vt in Instrumento.

Sed nõ sequuta integra assignatione omnium assignandorũ promissionum in ipso Instrumento retrouẽditionis, Iosephus egit coram A.C. contra D. Principem, citato d. D. Procuratore, & ser. ser. obtinuit per decretum mandatum executiuũ pro sc. 2000. sine præiudicio maioris summę 18. Septembris 1673. illudq; exequutus fuit super Præcodio, seu tenuta la Cascina, vbi animalia iã assignata pascebantur, quæ non comprehẽdebantur in Instrumento dationis in solutum, vt in d. decreto A. C. die 13. Decembris 1671.

Sorores supradicti Principis, pendente d. iudicio coram A.C. egerunt coram Consu-

fuli-

sulibus Agriculturæ contra Iosephum pro pretio herbarum depasiatum à dd. animalibus Iosephi in d. Prædio la Tenuta, iam ipsis in solutum data, vti de Territorio, Districtu, Tenimentis, ac bonis d. Castri Fiani, & obtinuerunt sequestrari ipsa animalia apud Custodes, cum cautione de illas exhiben. ad omne mandatum Consulum ipsorū 30. Iulij 167 :.

Iosephus autem vti affidatus accessit ad Thesaurarium pro causæ auocatione à dd. Consulibus, prout fuit auocata, & coram eo agentes eædem Actrices petierunt præuio monitorio 26. Septemb. 1671. idem pretium herbarum, & pendente ibidem causa non desijt Iosephus agere in Congregatione Baronum, vbi 14. Nouembris 1673. deduxit vltra scuta 2000. plura sua credita, in quorum satisfactionem protestatus est retinere Tenutam, la Cascina, vbi mandatum executiuum consumauerat, vt supra, & velle quotannis Principi debitori suppetere sc. 250. quanti valerent fructus d. Tenutæ, & postea 18. Iulij 1674. repetita protestatione, deduxit alia insuper credita, cum protestatione, de nihil innouando, neque eo citato; Creditrices autem nec comparētes quidem in Congregatione Baronum vti tertiæ, & possidentes, prosequebantur iudicium coram Thesaurario de pretio herbarum, & super euacuatione Tenutæ, & 29. Octob. 1674. per decretum obtinuerunt mandatum de euacuando, & pro pretio herbarum aliud mandatum scut. 4011. cum intimatione, & vtrumque Thesaurarius, deindè per sententiam confirmauit, non obstante inhibitione Auditoris Signaturæ.

Hinc identidem recurrente vtraque Parte ad Signaturam, disputando, An Thesaurarius validè, & legitimè processisset ad relaxationem dd. mandatorum, varijs hinc inde rescriptis, vltimo loco 29. Nouembris prox. præt. rescriptum fuit: *Omnia ad Rotam firmis remanen. mandatis Thesaurarij tantum, etiā quoad executionem*, & commissio causæ directa fuit ad R. P. D. Vicecomitem.

Dum hæc agerentur vt supra de solis euacuatione, & pretio herbarum inter has solas partes, coram Thesaurario, Congregatio Baronum concurrentibus dd. creditoribus Principis, ipsis instantibus deputauit Cōmissarium, qui nomine Cameræ, & ad commodum illorum possessionem caperet Terræ Fiani, omniumque Tenimentorum ad illud pertinen. & cępit in specie possessionē huius Tenutæ, à qua deputatione reclamantes DD. possidentes, recurrerunt ad D. Auditorem Clem. X. qui non retardata deputatione, illam remisit ad Signat. Gratiæ, & Signatura causam commisit simpliciter Rotę, & mihi, non amoto Commissario, fuitque à possidentibus incapsata cōmissio, & proinde confirmata, & approbata 26. Nouemb. proximè præteriti, Sedente Sanctissimo D. N. Innocentio XI.

Possidētes tamen DD. Sorores, & agentes coram Thesaurario post rescriptum Signaturæ Iustitiæ præseruans mandata Thesaurarij tantum, & illorum executionem, fuerunt citatæ à Iosepho, qui produxit in actis sua credita, & obtinuit supersederi.

Habita deinde notitia commissionis prouenientis à Signatura Gratiæ, deducta in actis à DD. Sororibus, petijt reassumi causam à d. Thesaurario, & inhiberi producendo omnia sua iura in Rota, sed non obstantibus oppositis creditis, & inhibitione cum decreto Rotę 14. Ian. consului Rotā, & interim nihil innouari, nihilominus egerūt coram Auditore Thesaurarij, & obtinuerunt mandata, & expeditionem illorum, vt supra, executaque fuerunt super animalibus Iosephi; vnde prætendit Iosephus attentata omnia coram Thesaurario, propositoque dubio, vt supra, fuit qui constare de attentis, respondit.

Quandoquidem (dicebat ipse) Cōmissariu Rotalis per commissionem Signaturæ Gratiæ erat Iudex competens, & poterat inhibere, iurisdictione tributa, & cùm Iosephus vnus esset de creditoribus, & ad causam admissus, & in commissione comprehensus, dubitari non poterat de viribus iurisdictionis, & inhibitionis.

Nec dicatur, alia causa concursus creditorum, alia pretij herbarum inter has Partes, quia in concursu cum alijs creditoribus Iosephus fuit, vt dignosceretur, an satisfactus esset ex pretio herbarum, & propterea exhibuit rationes debiti, & crediti, à quarū computatione, supputatione, & dispunctione pendebat, quē, & qualem gradum obtineret; Cùm autem in iudicio coram Thesaurario fuerit pro debitore condemnatus, ad concursum verò tamquam creditor admissus, contraria hæc debebat in iudicio generali, cum alijs creditoribus explanare, cùmque vnum pariat exceptionem rei iudicatæ † in altero adeòq; cōnexa sint, gesta in 8
causa cōnexa causant attentata, † & obstant 9
etiam in causa principali *Lancell.* post alios plures, quos refert, & sequitur, vt adnot. *ad Burat. decis. 644. num. vltimo, & decis. 192 n. 11. par. 15. cum alijs.*

Minus saluari possunt acta, & agitata ab attentatis ex alio rescripto Signaturæ Iustitiæ: *Omnia ad Rotam, firmis remanentibus mandatis Thesaurarij tantum, etiam quoad executionem*, quia præterquamquod hoc rescriptum emanauit in alia causa d. Vicecomiti commissa, etiamsi dd. mandata firma remanere deberent, etiam quoad executionem, non sequitur illorum executionem non potuisse impediri à Iudice Commissario cognitionis illorum in noua generali commissione simpliciter.

Maximè si, & quantum illorum executio, & iurisdictio, & cognitio in hac noua commissione cōcurrerent; Immò nisi nulla &c. sit hæc species dationis in solutum, non certis creditis, neque certis bonis, ac eorum pretijs in fraudem aliorum creditorum,

rum, & concursus ipsorum, & saltem intelligendo rescriptum reseruatorium stricto modo, quale est istud præsens de mandatis, non solum relaxatis, sed etiam expeditis, & ad ipsam paratam executionem, qualia non erunt hæc relaxata iam vigesimanona Octobris 1674. & expedita post biennium sine scientia Iosephi, quæ necessaria erat ad expeditionem post lapsum biennium, quo multa potuerunt intercedere, & intercesserant, quin etiam stante Supersessoria prouisione, vt supra, rebus sic stantibus, itavt præseruationis decretum Signaturæ in executione facienda Commissionem confirmet, etiam in alijs mandatis, non adhuc expeditis.

Hinc patuit illi responsio obiecti decreto Domini Auditoris Sanctissimi, qui declarauit, inhibitionem Rotalem à Iosepho obtentam vigore Commissionis appellationis Actricium obtentæ à Signatura Sanctissimi, non afficere ad impediendam executionem dictorum mandatorum ad formam rescripti Signaturæ Iustitiæ. Si enim tale decretum nihil plus continet, quam firma remanere mandata Thesaurarij, non videbat ille, cur inhibitio Rotalis huiusmodi afficere non debebat, cum causa commissa Thesaurario deducta esset ad Rotam per rescriptum Signaturæ Gratiæ; Et propterea d. Auditor vtendo forma rescripti relati ad Signaturam Iustitiæ, noluit se ingerere pro euitandis ijs, quæ continentur in Commissione Signaturæ Gratiæ, vel etiã si voluisset, non potuisset, quia rescripta Si-
10 gnaturæ Pontificiæ † nonnisi contrarijs rescriptis huiusmodi, raroque reuocantur, aut reformantur, ad *cap. 8. de constit. & ibi Abbas, Dec. Felin. & alij, Rota in Hidruntina pecuniaria*, & est inter eius impressas *dec. 486. num. 2.*

Contrarium autem, & non constare dixerunt alij conuenientes in vnum, & præcipuus, vnus communi sensu, & proprijs his verbis: Quia causa supradicta, de suprascriptis mandatis præseruatis, quidem etiam, quoad executionem, sed quæ fuissent expedita, non autem pendens in Rota, est illamet, quæ pendebat in Congregatione Baronum, & fuit ab ea per Signaturam Sanctissimi expedienda, etiam cum citatione, & vltra biennium intermedijs, & illa, quæ pendet coram Thesaurario de mandatis, de quorum executione agitur, & prætenduntur attentata, est omninò diuersa, & ideò hæc prætensio non subsistit, quia etiam si adesset Inhibitio Auditoris
11 Commissarij, & Ponentis, † per ea non redduntur attentata gesta in causa diuersa, *Lancellott. de attentat. par. 2. cap. primo, limit. 2. numero 8. Rota coram Burat. decis. 504. num. 4.*

Quod autem dicta causa coram Thesaurario sit diuersa ab illa, quæ erat in Congregatione Baronum patet, quia in ea DD. Sorores Principis sunt Actrices, & petunt solutionem affictus herbarum Tenutæ à Iosepho, in illa verò, quę erat in Cõgregatione Baronum sunt reæ conuentæ à concursu creditorum Principis.

Neque releuat, quod etiam Iosephus comparuerit in dicta Congregatione Baronum tamquam vnus de creditoribus Principis, quia non repugnat, quod ageret ibi tamquam vnus ex creditoribus Principis, & alibi conueniretur tamquam debitor à Sororibus eiusdem Principis, quod & comprobatur, quia ipsomet Iosepho petẽte declarari causam spectare ad Congregationem Baronum, emanauit decretum contrarium, & eius Aduersariæ obtinuerunt spectare causã ad A.C. ab Auditore Præfecti Signaturæ Iustitiæ 15. Ianuarij, & 18. Iunij 1674. in Summ. ipsarum *num. 11. & 12.*

Acceditque, quod etiam Signatura Iustitiæ remisit causam eiusdem Iosephi, in qua tamquam creditor agebat ad d. A.C. & causam prædictam, in qua conuenitur remisit etiam quoad executionem ad Thesaurarium, & Iosephus 27. Nouembris 1676. coram Thesaurario facto produxit rescriptum Signaturæ Iustitiæ diei præcedentis, videlicet: *Omnia ad Rotam firmis remanentibus tantum mandatis coram Thesaurario, etiam quoad executionem*, in d. Summario *num. 7.* & ipse Iosephus hoc rescriptum acceptauit, & eo est vsus, & coram eodem Thesaurario produxit calculationem 10. Decemb. 1676. d. Summ. *num. 8.*

Et vlterius, quod possit procedi ad vlteriora coram Thesaurario, & non afficere Inhibitionem Rotalem, declarauit etiam Dominus Auditor Sanctissimi, & inhibitionem Rotalem à Iosepho obtentam vigore Commissionis appellationis per Excellentissimas DD. Instantes obtentæ à Signatura Sanctissimi non afficere ad impediendam executionem dd. mandatorum ad formam rescripti Signaturæ Iustitiæ.

Nec obstat, quod Signatura ipsa Gratiæ, quæ causam commisit Rotæ, his omnibus præualere debeat, quia hoc benè procederet, si constaret ipsam Signaturam voluisse committere etiam causam istam coram Thesaurario contentam, sed de hoc non constat, & ex prædictis omnibus probatur contrarium.

Et ità conclusit Ille, & Alij, præter vnum supradictum, & Ego desino, vtraque &c.

R.P.D.

R. P. D. PAVLVCCIO.

Romana Deuolutionis Domus.

Lunæ 16. Maij 1678.

ARGVMENTVM.

Manutentio concessa est Ecclesiæ stante deuolutione emphyteusis ob tertiam generationem finitam, quæ resultare visa est ex spatio annor. 100. & vltra, & quia nemo cōparebat, qui in illa se comprehensum esse prætenderet; Cumque ageretur aduersus vicinum, vel ab eo causam habentem, qui vigore retractus in vim Bullæ Leonis X. nouam concessionem obtinuerat, à prima longe diuersam, illam ei suffragari non posse deciditur, vtpotè noua pacta, nouasque conditiones continentem, & non seruata forma eiusdem Bullæ, quæ omninò seruari debuisset.

SVMMARIVM.

1 *Dominium Ecclesiæ probatur ex instrumento inuestituræ, quamuis nullo.*

2 *Dominium ob priuilegium Ecclesiæ ex illius inuestitura probatur, etiam absque alia traditione.*

3 *Tempus annorum centum, & vltra operatur vt tertia generatio emphyteusis, aut non cœpisse, aut defecisse dicatur.*

4 *sine Liberis vnumquemque decessisse præsumitur, donec contrarium probetur.*

5 *Emphyteusis tertia generatio præsumitur finita, si post annos centum, & vltra nemo de generatione compareat, & n.20.*

6 *Inuestitura nulliter facta non attenditur.*

7 *Emphyteusis noua concessio facta in vim Bullæ Leonis X. super iure congrui, fieri debet ad formam eiusdem Bullæ, & cum pactis primæ concessionis, & n.seqq.*

8 *Vicinus retrahens rem emphyteuticam subrogatur in locum primi Emphyteutæ, cuius totus contractus in ipsum transit.*

9 *Emphyteusis Ecclesiæ noua concessio si duriores continet conditiones, quam prima remanet nulla.*

10 *Bulla Leonis X. admittens retractum in bonis emphyteuticis Ecclesiæ, prospicit etiam euidenti vtilitati eiusdem Ecclesiæ, & n.11.*

11 *Beneplaciti centenaria præsumptio in emphyteusi Ecclesiæ cessat non seruata forma Constitutionis Pontificis, ex qua fuit ad concessionem deuentum.*

13 *Titulus vsque & ab initio remanet infectus, vbi forma seruata non est.*

14 *Alienationis bonorum Ecclesiæ facultas resultat, si illa facta sit vigore Bullæ iuris congrui.*

15 *Beneplacitum Apostolicum non consueuit concedi nisi in euidentem vtilitatem Ecclesiæ.*

16 *Approbatio, seù factum Rectoris non præiudicat Ecclesiæ, nec ratificationem inducit, vbi actus est nullus.*

17 *Emphyteusis noua concessio facta vigore Bullæ Leonis X. de iure congrui, attendit periculum vitæ illius, cui facta erat prima concessio.*

18 *Domino directo, finita emphyteusi, datur remediũ retinendæ ratione ciuilis possessionis pro recuperatione naturalis contra successores vltimi emphyteutæ.*

19 *Manutentio vt competat domino directo ratione deuolutionis, illa debet esse omninò clara, & ex quibus talis reddatur.*

DECISIO CCCXCV.

CONCESSIT vsque de anno 1519. Iulianus Gallus Rector Parochialis Ecclesiæ S. Thomæ in Parione Domum cum Apothecha eiusdem Ecclesiæ, indigentem reparatione, in Emphyteusim, Bartholomæo Beniuolo Clerico, pro se, & Violantæ Lucæ de Beatis eius Consobrinæ, ad eorum tertiam generationem: sub obligatione annui Canonis ducat. 16. de Carolenis, soluen. de semestre in semestri; & insuper impendendi in melioramentis eiusdem domus ducat. 100. & locatione finita, domum cum melioramentis restituendi, & relaxandi.

Vigore huius Emphyteusis, & concessionis, Bartholomæus emphyteuta concessit eandem domum Alexandro de Caldarosis; qui cùm ipsam meliorare cœpisset, contra eum instituit Nicolaus Thomasius Iudiciũ retractus, in vim Constitutionum Summorum Pontificum, & præsertim Leonis Decimi, de iure congrui in Tribunali Cameræ, & fauorabile decretum obtinuit.

Cui decreto, & Constitutionibus Summorum Pontificum se parere velle asserens idem Iulianus Rector, pro infecto declarans præcedentem contractum, immutauit formam concessionis, & domum eandem, nō amplius in Emphyteusim concessit ad tertiam generationem, sed in perpetuum locauit dicto Nicolao, cum facultate alienandi domum ipsam, & melioramenta, pro annuo censu ducatorum decem, & septem, & carolen. sex; addita etiam facultate affrancandi ab huiusmodi censu: Eoque contractu consummato, Iulianus Rector decessit anno 1560.

Exindè subsequuti Rectores, Canones, & Laudemia exegerunt, donec Matthæus Campanus modernus Rector anno 1652. repertis iurium suæ Ecclesiæ congruis documentis, egit coram tunc temporis D. Vicesgerente pro manutentione ad possessionem domus contra illos de Guerrerijs, & alios illius detentores, ex capite nullitatis secundi contractus: Obtentoque mandato de manutenendo in quasi possessione exigendi supradictos ducatos 17. & Carolen. 6. necnon Laudemium in casu alienationis; sine tamen præiudicio quorumcumque iurium Ecclesiæ, vel Rectori, ex causa deuolutionis quomodolibet competētium, sententiam mandato conformem pariter reportauit.

Appellantibus illis de Guerrerijs, commissa fuit causa R.P.D. bo: me: Verospio cum

cùm clausula *sine praiudicio mandati & manutenendo*: meque in eiusdem locum subrogaro, disceptandum proposui; An, & de cuius bono iure constet, etiam ad effectum manutentionis in casu &c.

Et pro bono iure Ecclesiæ, ac Rectoris, Domini respondendum censuerunt: Quibus de dominio Ecclesiæ satis constare fuit visum, ex ipsis inuestiturarum instrumentis; & præsertim ex secundo, facto cum Authore illorum de Guerreriis, quod, vt-
1 cumq; sit nullum, † probat tamen ad hunc effectum, & venit attendendum, *Rot. coram Peutingerio decis. 259. num. 4. & decis. 336. nu. 1.*
2 potissimùm attento Ecclesiæ fauore, † in qua dominium, iuris priuilegio, etiam absq; alia traditione probatur *Fulgin. de iur. emphyt. tit. de contract. emphyt. quæst. 29. num. 12.* cui adstipulatur *Rota coram Zarate decis. 89. nu. 3.* vbi singulariter, quod si in inuestitura adsit recognitio, probatum censeatur dominium, etiam contra singulares successores.

Indeque visum est euidenter consurgere bonum ius eiusdem Ecclesiæ quoad deuolutionem. Cùm enim à primo celebrato Instrumento, & concessione facta Bartholomæo Beniuolo, & Violanti eius Conso-
3 brinæ, lapsi sint anni 150. † operatur hoc spatium, vt præsumatur eorundem tertiam generationem, aut non cæpisse, aut defecisse, *Rota coram Bichio decis. 402. num. 2. Fulgin. de iur. emphyt. tit. de renouat. quæst. 1. num. 63. Rot. coram Duran. decis. 101. num. 4. decis. 89. num. 15.*
4 *& coram Zarate decis. 95. nu. 6. & 7.* † Præsumitur enim quilibet sine liberis decessisse, donec contrarium probetur *Fulgin. vbi sup. num. 66. Duran. d. dec. 301. num. 5.* Maximè cùm non adsit modo, qui se asserat in tertia ge-
5 neratione comprehensum, † inanis est vlterior probatio, *Fulgin. vbi supra num. 66. Rot. coram Comitulo dec. 71. num. 13. & coram Bichio d. dec. 402. num. 5.* ac proindè irrefragabiliter intrat deuolutio.

Neque excludi ea potest per inuestiturã, & cõcessionem secutam de anno 1523. quæ vtpotè facta in perpetuum, adhuc duret: Eius siquidem nullitas ex multiplici causa
6 declinari non potest; † & tanquam nulla, ad nihilum profuit, *l. eius qui in Prouincia, ff. si cert. petat.*

Nam secunda hæc concessio facta fuit in vim Bullæ Leonis X. super iure congrui; Ideòque debuit fieri ad eiusdem Bullæ præ-
7 scriptum; † cum eadem scilicèt forma, pactis, & conditionibus, sub quibus facta fuerat prima concessio, *Gratian. discept. 460. num. 43.* Non enim est nouus contractus, sed subrogatio facta à lege in locum primi
8 cuius † tota virtus, actio, & obligatio migrat in retrahentem: *Giurb. decis. 55. num. 1. Gratian. vbi supra num. 36. Rot. dec. 571. num. 1. par. 1. recent.* à qua tamen hæc secunda longissimè recedit.

In prima contractus erat emphyteusis: isquè ad tempus, complectens solùm tertiã generationem, cum pacto reuersiuo, etiam quoad melioramenta: In secunda verò, initus fuit locationis cõtractus in perpetuum, cum facultate alienandi domum, & melioramenta, & sine vlla spe reuersionis: Quæ sanè duriores sunt conditiones, quam fuerint in prima; nullitatemque inducunt; cùm exorbitet ab indulta facultate per Bul-
9 lam Summi Pontificis, † prout in puncto inuestituræ comprehendentis plures personas, quam fuerint in prima, firmauit *Rota decis. 39. num. 49. & seqq. par. 8. decis. 165. nu. 10. dec. 191. num. 4. par. 13. dec. 350. num. 15. par. 16. recent. & in Bonon. inuestiturarum 2. Maij 1661. coram R.P.D. meo Taya, & in Romana Domus in Burgo 13. Iunij 1672. §. Et quatenus, coram R.P.D. meo Vicecomite.*

Neque ad subsistentiam secundi huius contractus, blandiri licet ex augumento Canonis; qui, cùm esset in prima inuestitura ducator. 16. monetæ hodie currentis scut. 12. in secunda auctus fuit ad ducat. 17. & carol. 6. monetę hodiernæ sc. 13. & ba. 20. Hoc enim augumentum vnius scuti, & ba. 20. vltra quod compensare non potest maxima detrimenta, quæ ex secunda inuestitura patitur Ecclesia, certum est, quod Bulla ipsa sanciuit augumentum in decima
10 parte, † ad hoc vt huiusmodi retractus, & concessiones coactę cederent in euidentem vtilitatem Ecclesiæ, *vt in §. quod, huiusmodi Bullæ.*

Et ideò esto, quod ex summa hac exigua, esset satisfactum Bullę statuenti dictum augmentũ in decima parte; supersunt adhuc alia pacta Ecclesiæ præiudicialia; Cùm tamen intentio Summi Pontificis in Bulla expressa, sit non solùm prospicere indem-
11 nitati, † sed & vtilitati Ecclesiæ, *vt in d. §. quod,* & in hoc casu, ex comparatione supra facta, non solùm non venit consultum; sed imò euidenter detractum Ecclesiæ vtilitati.

Minus suffragari potest lapsus centum annorum, qui facit, vt beneplacitum Apostolicum præsumatur, & vtcumquè valeat contractum à nullitatis vitio eximere.

Quod enim attinet ad lapsum temporis (vltra quod centum anni non computantur exactè; quia Rector obijt anno 1560. & lis excitata fuit anno 1651. & sic desunt anni decem) adhuc in præiudicium Ecclesiæ non potest operari, ex quo enim non fuit seruata forma, in Leonina Constitutione, præscripta; cessat quælibet validita-
12 tis præsumptio, † tùm ob malam fidem contrahentium, *cap. fin. de præscript. reg. possessor de regul. iur. in 6. Surd. cons. 28. nu. 69. Cephal. cons. 40. num. 18. lib. 1. Rot. dec. 191. nu. 16. par. 7. recent.* vbi quod nec lapsus annorum mille sufficiat: Tùm etiam quia, ob non serua-
13 tam dictam formam, † constat ab initio de titulo insubsistenti, & inualido, *Paris. consil. 114. nu. 11. & 12. lib. 1. Surd. d. cons. 28. n. 109. & seqq. Rot. coram Pen. decis. 997. n. 8. & dec. 20. num. 16. coram Zarate.*

Quod

Quod verò ad præsumptum beneplacitũ Apostolicum ex tanti temporis lapsu, confugium ad illud admitti non potest: Ex quo enim concessio asseritur facta in vim Leo-
14 ninæ Constitutionis super retractu, † iam adest facultas, & beneplacitum alienandi, *decis.265.num.15.par.10.recent.* præcipuè cùm ex instrumento ipso concessionis constet euidenter nimis de ingenti Ecclesiæ præiudicio; quod beneplacitum Apostolicum
15 non finit præsumi; † Cùm illud non consueuerit concedi nisi in euidentem Ecclesiæ vtilitatem *Rota in Craconien. Decimarum 7. Maij* 1651. *coram bonme: Verospio*.

Nec minus iuuare potest approbatio, & consensus Rectorum, qui recipiendo Canones, & Laudemia iuxtà secundam concessionem, ipsam approbasse visi fuerint: Cùm factum Rectoris non possit Ecclesiæ
16 præiudicare, nec ratificationem † inducere quando actus est nullus: *Rota coram Gregor. dec.116.num.1. Royas dec.48.num.21. & 22.* vbi quod imò ipse Rector Ecclesiæ obseruans contractum, dare adhuc potest de nullitate contractus, nomine Ecclesiæ.

Qua stante nullitate, concluditur validissimè ad deuolutionem in fauorem Ecclesiæ; maximè ob generationem finitam, computando generationes à Bartholomęo primo inuestito, & in instrumento primo, ad cuius solius normam reputandus est retractus, itàvt attendatur periculum vitæ
17 eius, cui † fuit facta prima concessio, cum omnibus eiusdem pactis, & conditionibus, vt latè per *Gratian. d. discept.460.num.41.*

Et consequenter ad cõcessionem manutentionis: Finita enim emphyteusi, ob extinctas, vel nunquam productas generatio-
18 nes, ad quas fuit facta concessio, † competit Domino directo remedium retinendæ, ratione ciuilis possessionis, semper retentæ pro recuperatione naturalis contra successores vltimi emphyteutæ, ad doctrinam *Bartol. ad l.1.§. quod autem nu.17. ff. vti possidet, Rot. dec.79. num.3. & coram Bichio dec.403. n.1. & 2.* Quamuis enim manutentio non con-
19 cedatur, nisi deuolutio sit clara; † attamen hæc satis clara censetur, vbi constat defecisse generationes; etiamsi deficientia ex lapsu temporis deducatur; & eo certius in hoc casu, in quo nec probantur, nec se exhibent descendentes ex tertia generatio-
20 ne Bartholomęi primi inuestiti; † deficientia satis probata intelligitur, *Seraphin. decis.1487. num.1. Bich. vbi supra num.5.*

Et ità vtraque &c.

Præsens Decisio fuit confirmata sub die 27. Ianuarij 1679. coram eodem R. P. D. Paulutio, prout in decis. sequenti.

R. P. D. PAVLVCCIO.

Romana Deuolutionis Domus.

Veneris 27. Ianuarij 1679.

ARGVMENTVM.

In iudicio solius mandati de manutenendo fuit petita deuolutio, eaquæ simul concessa vigore commissionis habentis clausulam *quam, & quas, & toto negotio principali*, quia ob generationem finitã illa clara visa est; hæc autem resultare fuit decisum ex eo, quod ad tertiam generationem concessa, post lapsum centum, & amplius annorum, & cum nullus de generatione compareret, controuerti non poterat, non obstante altera inuestitura nulla, tùm ob non seruatam formam Bullæ iuris congrui, tùm quia notabilem à prima, cum qua se conformare debuerat, diuersitatem, & variationem habebat.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis ad tertiam generationem concessa censetur finita, si elapsi sunt anni 100. & vltrà, & nemo de generatione compareat.*
2 *Deuolutio dicitur clara si constat generationes fuisse finitas, & ob id datur manutentio domino directo.*
3 *Manutentio, quæ datur domino directo finita emphyteusi, cõceditur ratione ciuilis possessionis, quam semper durante inuestitura retinuit.*
4 *in Retractu prælatino fieri debet secundum instrumentum cum ijsdem pactis, & conditionibus, cum quibus fuerat factum primum.*
5 *Bulla Leonis X. de iure congrui prospicit indemnitati, & vtilitati piorum locorum.*
6 *Census non est corpus, sed ius diuersum, & separatum à corpore. & ab ipsa re.*
7 *in Censu acquiritur solum ius exigendi annuam pensionem, nõ autem dominium fundi, super quo constituitur.*
8 *Canon, qui vigore Bullæ Leonis X. super iure congrui, transferri debet in alia domo, non potest constitui super domo retracta, & sup. à num.6. & num. seqq.*
9 *Nullitas contractus resultat ex non obseruatione formæ contractui assignatæ.*
10 *Alienatio bonorum Ecclesiæ, vbi non fuit seruata forma Bullæ iuris congrui, remanet voluntaria, & requirit beneplacitum Apostolicum.*
11 *Augumentum leuissimum Canonis non attenditur in alienatione, seù concessione bonorum Ecclesiæ.*
12 *Vtilitatis præsumptio in alienatione bonorum Ecclesiæ ex lapsu temporis non resultat, vbi constat de veritate contraria.*
13 *Beneplaciti præsumptio semper cessat, quoties apparet de titulo nullo, & inualido.*
14 *Inuestitura secunda facta de bonis Ecclesiæ remanet nulla, si fuerit mutata forma prioris inuestituræ.*
15 *in Iudicio mandati de manutenendo non cadit inspectio*

Ipectio deuolutionis, & quando sic vide, num. seqq.

16 *Clausula* quam, & quas, & toto negotio principali, *tribuit iurisdictionem ad totam causam*.

DECISIO CCCXCVI.

STANDUM in decisis sub *die 16. Maij anni proximè præteriti* 1678. DD. responderunt, reproposita hodierna die hac eadem causa.

Placuere siquidem fundamenta dictę præteritæ decisionis, à bono iure Ecclesiæ, & deuolutione, ad eandem deducta.

De dominio Ecclesiæ constat ex instrumentis inuestiturarum, iam exhibitis.

Deuolutionem autem domus cõtrouersæ ad Ecclesiam probat concludenter inuestitura prima, nec minus secunda vtcumque nulla. Cùm enim Iulianus Gallus Rector tunc temporis Ecclesiæ S. Thomæ in Parione, anno 1519. dederit Bartholomæo Beniuolo Clerico, & Violanti de Beatis eius sorori domum controuersam ad tertiam generationem; Et à die intentatæ deuolutionis sint elapsi anni 120. iam finita
1 censetur, † aut nunquam cæpta tertia generatio; præcipuè cùm nemò compareat, qui in eadem tertia generatione se profiteatur
2 comprehensum; † Tunc enim deuolutio dicitur clara, *Bich.decis.402.num.2. & 3.* ac proindè Ecclesiæ debetur manutentio, ra-
3 tione ciuilis possessionis, † quæ durante inuestitura, penès ipsam semper fuisse intelligitur, *Glos.ad l.3.§.& contrario, ff.de acquir.vel amitt.poss. Bart.ad l.1. §.quod ait Prætor num. 7. ff. vti possidet, Menoch. de retinen. poss. remed.3. num.22.Rot.dec.79. num.3. & dec.117. num.12. par.5.rec.*

Neque ad excludendam deuolutionem, fundamentum fieri potest in Instrumento, seù inuestitura secunda facta Nicolao Thomassio auctori illorũ de Guerrerijs in perpetuum: Quia cùm nullitas huius concessionis; ex pluribus resultet suffragari ad intentum ea minimè potest.

Facta enim concessione Bartholomæo Beniuolo, & Violanti Sorori; & cessa à Bartholomæo eadem domo Alexandro de Caldarosiis, Nicolaus Thomasius vicinus, prætendens ex retractu præferri, decretum fauorabile obtinuit; Ideò cum retractus
4 simul esset prælatiuus, † debuit fieri instrumentum secundum, cum iisdem pactis, conditionibus, & qualitatibus, cum quibus factum fuerat primum, *Conar. var.resol. lib.3.cap.11.nu.3.Gratian.disc.for.cap.460.n.37. Giurb.decis.55.nu.1.* quod gestum dici nequit, stante notabili diuersitate inter vtrumque instrumentum.

Et potissimum deficit instrumentum secundum, ex quo non fuit in ipso seruata forma præscripta in Bulla Leonis Decimi super iure congrui; qua prospiciens Sum-
5 mus Pontifex, † nedum indemnitati, sed & vtilitati locorum piorum, voluit, quod si domus fuerit in emphyteusim concessa, possit Canon in aliam domum conuerti, aucta decima parte.

Idque non fuit obseruatum in contractu secundo; Canon enim non fuit translatus in aliam domum, nec substitutum aliud inuestimentum, sed reseruatus super eadem
6 domo retracta simplex census, † qui non est corpus, sed ius quoddam diuersum, & separatum à corpore, & ab ipsa re, *Conar. var.resol.lib.3.cap.7.num.6. Rot.coram Seraphin. dec.794.num.7.& coram Bich dec.204.num.14.* Et per eum acquiritur ius exigẽdi annuam
7 pensionem,† non autem dominium domus aut fundi, super quo constituitur census, *Felician.de Solis de censibus lib.1.cap.4.num.23.* Quod tamen ex Constitutione Pontificia
8 transferri † debuit, vt obseruat *Rota in Romana Census 7. Maij 1663. §.quia cum assignatio, coram Eminentissimo Cerro*, ex quo non
9 factæ substitutionis defectu, † nullitatem contractus, firmauit *Rota in Romana domus 6. Martij 1662. §.ex alio capite, coram R.P. D. meo Taia*.

Nec vlterius facultatem relinquit Constitutio immutandi pacta, & conditiones præcedentis contractus. Quod tamen factum fuit in secundo instrumento, & in notabile Ecclesiæ detrimentum.

Nam primus contractus erat locationis ad tertiam generationem: secundus fuit in perpetuum. In primo dictum, vt melioramenta redirent ad Ecclesiam, tertia generatione finita: In secundo, datum fuit Emphyteutæ, vt posset ad libitum melioramenta vendere: Et vlterius non fuit facta subrogatio alterius domus; sed simpliciter reseruatus census super illa: Nec intercessit beneplacitum Apostolicum.

Et quamuis hic defectus posset excusari tanquam in alienatione necessaria, si seruata fuisset adamussim, Constitutio Pontifi-
10 cia, ea tamen non seruata, † alienatio dicitur voluntaria, vt fuit resolutum *in d. Romana Domus super retractu in vim Bullæ Gregorij XIII. 1662. §.fundamentum coram R.P.D. meo Taia*, ac proinde adesse debuit beneplacitum Apostolicum.

Maximè cùm in primo instrumento Canon esset taxatus in ducat. 16. monetæ currentis, in secundo verò in duc.17. & carolen. sex, per quod leuissimum augmentũ
11 non potest † dici reddita melior Ecclesiæ conditio. Nec admitti potest præsumptio
12 vtilitatis ex lapsu † temporis, cùm cesset præsumptio, vbi de veritate contraria constat *l.fin.in princ.l.in rebus C.de iur.dot. Rot.dec. 527.num.12.par.14.rec.* & stante expressione facta in instrumento, quod ad secundum contractum deueniebatur in vim Bullæ fa:
13 mem: Leonis X. † cessat quælibet præsumptio alterius beneplaciti, quia constat de titulo nullo,& inualido, *Surd.conf.28.n.109. Rota coram Penia dec.997. num.8. & decis.10. num.76.coram Zarat.* cum aliis in præcedenti

decisione §. *Quo verò*, allegatis.

Data igitur grani adeò mutatione prio-
14 ris inuestituræ, † nullitas secundæ omninò consequitur, *Fulgin. de emphyt. tit. de solut. Canon quæst. 1. nu. 393. Rot. coram Royas dec. 444. num. 7. cum alijs in decisione præterita*, & deuolutio vigore primæ ad tertiam generationem.

Quod autem obijciebatur per Informantes pro illis de Guerrerijs, non posse scilicet cadere præsentem decisionem super deuolutione domus, cùm instituereretur discus-
15 sio super mandato de † manutenendo; omninò corruit, ex quo fuit causa commissa cum clausula *quam*, & *quas*, & *toto negotio*
16 *principali*, † quæ iurisdictionem ad totam causam tribuit *Mart. claus. 120. num. 10. par. 1. Post. de manut. obser. 6. num. 8. Rot. coram Merlin. decis. 736. num. 4. & in Fanen. attentatorum 27. Ianuarij 1677. coram Castrillo*.

Et ità vtraq; parte informante standum esse in decisis DD. resoluerunt.

Decisio, quæ hic confirmata fuit, est illa immediatè præcedens.

R. P. D V R S I N O.

Ariminen. Bonorum.

Mercurij 31. Ianuarij 1680.

A R G V M E N T V M.

De excessu, & collusione redarguitur datio in solutum facta ad fraudandum creditores quia de credito mulieris illam recipientis non constare visum est; Hoc autem inaniter deducebatur ex dote eiusdem mulieris, & illius fructibus, quia dos quoad censum ab vxore retrouenditum remansit extincta, etiamsi mariti consensus interuenerit, dum pecuniæ peruenerunt ad manus eiusdem mulieris; Fructus verò non debebantur, quia nec de interpellatione, nec de paupertate constabat; ac proinde nec etiam pro summa verè debita illa substineri posse deciditur, etiamsi emanasset vigore sententiæ, quæ vlteriùs eodem vitio collusionis laborabat.

S V M M A R I V M.

1 *Excessus etiam in obulo vitiat dationem in solutum siue iudicialem, siue conuentionalem, quæ nec etiam in parte debita substinetur, & num. seqq.*

2 *Datio in solutum vt ratione excessus vitietur, excessus probari debet de tempore assignationis, nè alioquin pro parte non excedente substinetur.*

3 *Datio in solutum si ratione crediti detegitur excessiua, non substinetur, sed semper rescinditur.*

4 *Maritus tenetur solùm reddere rationem de bonis vxoris, quæ ad eius manus peruenerunt, non autem de alijs, quæ ab ipsa distracta sunt, & num. seqq.*

5 *Pretium rei dotalis ab vxore alienatæ præsumitur peruenisse ad manus viri, & quando vide num. seqq.*

6 *Alienatio rei dotalis aliud est, quod fiat à marito, & vxore simul, aliud verò, quod mulier alienet, & maritus consentiat.*

Quia primo casu etiamsi dicatur pretium deuenisse ad manus vtriusque, ad virum tamen peruenisse præsumitur, secundo verò non ibid. & num. seq.

8 *Fructus dotis non debentur viduæ, nisi simul concurrat interpellatio, & illius paupertas probetur.*

9 *Mater tutrix, & creditrix suorum filiorum si potuit sibi ipsi persoluere, & liberare pupillos ab vsuris, & non fecit, non consequitur fructus suæ dotis.*

Amplia quia illos exactos in sortem imputare tenetur, ibid.

10 *Vidua petens vsuras dotis sibi non restitutæ semper probare tenetur requisita interpellationis, & paupertatis.*

Amplia quia nec sufficit præsumptio, quod cum filijs conuixerit, quodque illi habuerint se pro interpellatis, & matrem pro paupere, ibid.

11 *Datio in solutum facta inter matrem, & filios quando, & ex quibus præsumatur collusiua, & ad fraudandum creditores, vide supra num. anteced. & seqq.*

12 *Datio in solutum stante collusione corruit in totum, nec dominium per eam acquiritur.*

13 *Mulier si censum dotalem extinxit, & pro extinctione se de euictione obligauit, non potest agere contra bona mariti ad præiudicium creditorum.*

14 *Dos in quantitate promissa, si deinde soluantur bona, vel census, adhuc tamen dicitur remanere in quantitate, nec hæredes viri tenentur restituere bona, sed pretium.*

Amplia vt ibid. & num. sequen.

15 *Fundus dotalis impropriùs dicitur vbi promissio dotis est in quantitate, & bona pro solutione assignantur, ac ideò solum hypothecam importat.*

16 *Obligatio conditionalis in præiudicium illorum, qui medio tempore contraxerunt non retrotrahitur, sed incipit à die purificatæ conditionis.*

Amplia, & respectiuè intellige in conditione potestatiua siue ab vno, siue ab vtroque contrahente pendente, secus si sit casualis, vel à tertio procedat, ibid. & n. seqq.

18 *Dotis restitutio, an habeat hypothecam à die soluti matrimonij, vel potius retrotrahatur ad tempus contracti matrimonij, & dotis promissæ.*

19 *Cautela Angeli intentata vigore fideicommissi non suffragatur, si de vocatione non constat, nec de identitate bonorum.*

20 *Sententia, cuius in executionem fuit deuentum ad dationem in solutum collusiuam, & ipsa etiã præsumitur collusiua.*

21 *Sententia lata post introductum iudicium à creditoribus, eis non citatis non præiudicat.*

DE-

DECISIO CCCXCVII.

POST binas resolutiones coram dignissimo Ecclesiæ Foroiuliensis Antistite in hac causa emanatas; Hodie iterùm coram Me in illius locum suffecto Partibus hinc inde auditis conclusum fuit constare de bono iure creditorum fratrũ de Albertinis, & consequenter standum esse in decisis sub die 27. Februarij, & 3. Iulij 1679.

Ratio resolutionis fuit certitudo, & liquiditas crediti eorundem actorum resultans ex Instrumentis publicis probationem probatam facientibus, de quorum validitate inter collitigantes nulla prorsus controuersia cadebat.

Quo stante neutiquam releuare visæ sunt Dominis duæ exceptiones à fratribus de Albertinis, vnaquè simul ab earum matre aliàs propositæ, & nunc denuò repetitæ; Dationis nempè in solutum, & subiectionis bonorum sub vinculo fideicommissi.

Etenim quoad primam; Datio ista in solutum ab hæredibus Pauli, & Antonij de Albertinis debitorum facta Franciscæ matri pro satisfactione suę dotis vigore decretorum Iudicis de Partibus manifesto nullitatis vitio laborat ratione excessus prouenien. quod etsi in minima parte, vel etiam in obulo dationem in solutum siue iudi-
1 cialem, siue † conuentionalem annullat, nec eam in parte sustineri posse decernitur, per *Text. in l. si non sortem §. si centum, ff. de condit. indebit. Tiraquell. de retract. consang. §. 23. gloss. 1. num. 25. fol. 351. Ruin. cons. 136. num. 5. vers. Et hoc procedit lib. 1. Gratian. discept forens. cap. 162. num. 33. Cyriac. contr. 320. num. 21. Surd. decis. 45. num. 3. & Rot. decis. 621. num. 11. coram Merlino.*

In nihilum releuante obiecto nouiter excitato, quod æstimatio bonorum (de quibus cadit controuersia) à Peritis facta attendenda non sit, tanquam pluribus laborans defectibus nullitatis, & iniustitiæ, ob cuius respectum excessiuus valor probatus dici non possit, præsertim cùm æstimatio prædicta tempus assignationis bonorum non percutiat, sed longè post, & propterea
2 datio in solutum † de excessu argui non valeat, vel saltèm detecto errore sustineri debeat pro parte non excedente, iuxtà sententiam *Bartoli in l. quamuis, ff. de solut.* quem alij Doctores sequuntur.

Nam, quidquid sit de huiusmodi defectibus æstimationis, obiectum remouetur ex eo, quod excessus in præsenti non desumitur ex æstimatione bonorum, vt quia bona assignata pluris valebant, quam ipsa dos; Verùm resultat ex ipsa quantitate dotis nõ debita, & per debitores ex errore soluta, in
3 quo casu † dationem in solutum, siuè iudicialem, siue conuentionalem, etsi in obulo, excessiuam in totum vitiari concludunt *Paul. de Castr. & Alex. in d. l. si non sortem §. si centum, ff. de condit. indebit.* & egregiè vnum casum ab alio distinguit *Ruin. cons. 136. sub num. 5. vers. Nec obstat lib. 1. & cons. 160. num. 25. lib. 2. & Gratian. discept. forens. d. cap. 162. nu. 33. vsque ad finem.*

Excessus autem in quantitate est euidens, ex eo quia Francisca erat creditrix pro sua dote, & pro augumento dotali ad manus viri peruento in scutis 2100. & tamen eidẽ data fuerunt in solutum bona pro sc. 2225. vltra aliam summam indebitè anteà receptam in scutis 600. ex causa fructuum, & expensarum, quæ in eodem instrumento ipsamet fassa fuit se antea recepisse, vt *Sum. Debit. num. 1.*

Nec excessiuam satisfactionem euitare valet Francisca excipiens vltra dotem scutorum 2000. tradita sibi fuisse alia seu. 300. pro augumento dotali, ad quorum restitutionem hæredes viri teneri prætendit. Quoniam cùm non constet de præcedenti solutione facta marito nisi in scutis 100. pro quibus dumtaxat se, & sua bona hypothecauit, & ea restituere promisit; Quinimò in contrarium demonstretur alia scuta 200. fuisse per vxorem suo proprio nomine in censu inuestita, & deinde mediante sortis receptione, illud fuisse extinctum, de alijs
4 rationem reddere † eius vir non tenetur, quia de his, quæ ad eius manum peruenerũt non verò de illis, quæ ex census extinctione Francisca recepit, vt benè firmatur in prima *decisione* huius causæ in §. *Nec excessus, coram Reuerendiss. D. meo Bourlemont.*

Minus obstat, quod eadem scuta 200. tradita mulieri in quodam cẽsu pro supradote restituta fuerint à debitore mediante census retrouenditione ipsi Franciscæ cum præsentia, & consensu mariti, ex quo legalis præsumptio oritur, quod licèt in dicto Instrumento extinctio facta fuerit ab vxore
5 nomine proprio, † totum tamen pretium præsumatur ad ipsum maritum peruenisse, non autem ad eius vxorem, ex firmatis per *Honded. cons. 45. num. 26. vol. 1. & Faber. in suo Cod. lib. 5. tit. 7. definit. 8.*

Quoniam conclusio hæc rectè procederet, quando extinctio census facta fuisset ab vtroque coniuge in solidum, atque in instrumento dictum fuisset pretium peruenisse ad vtrumque; tunc enim intrat iuris præsumptio, quod pecuniæ ad manus viri integrè peruenerint, & in his terminis loquuntur supracitati Doctores per Infor-
6 mãtes pro Francisca allegati. † At secus est, quando vxor sola censum extinguit, & pecunias recepisse fatetur; Maritus verò simpliciter, & pro cautela consentit, se non obligat, nec pro euictione promittit, vt in casu præsenti, in quo præsumptio non oritur, nec in parte, nec in totum pecunias ad
7 manus viri peruenisse, † & proinde de eis rationem reddere nequaquam maritus ipse tenetur, provt benè distinguit *Ciriac. controu. 35. num. 21. & 22. Gabriel. cons. 58. num. 8. & 10. & pluribus seqq. lib. 2. Trentacinq. variar. resol. lib. 3. de iur. dot. resol. 4. num. 4. Cirocch. discept. 67. n. 5. vers. Etsi vxori & Boer. dec. 23. n. 5.*

Eoque magis augetur excessiuitas dictæ dationis in solutum, dum in ea calculata non fuerunt alia scuta 600. in causam fructuum indebitè solutorum ab hæredibus viri; quæ quidem illa retinere non poterat pro interusurijs dotalibus, tùm quia non probantur interuenisse duo requisita necessaria, nempè interpellatio cum possibili di-
8 ligentia pro † repetenda dote non restituta, & paupertas, quod aliunde non habebat, quo viuere posset *Bartol. in l. diuortio, & in l. Titio ff. solut. matrim. Surd. conf. 269. num. 21. & seq. & conf. 194. num. 5. & sub num. 16. versic. responderi potest, & Rota coram Gregorio dec. 204. num. 29. & seq. ibique Adden. num. 33. & coram Duran. dec. 176. num. 4. & 5.*

Tùm etiam quia ipsa Francisca vti Tutrix, & Curatrix, filiorum, de quo constat ex ipsiusmet iudiciali confessione, Sum.
9 Creditorum *num. 9.* † potuit sibimet creditum dotale persoluere, & liberare pupillos ab vsuris concurrentibus. Quod cùm non fecerit fructus dotales exigere non potuit, & exactos in sortem principalem suæ dotis imputare tenetur, ex *Text. in l. quoties Tutor §. Sicut autem, ff. de administrat. Tutor. Gratian. discept. forens. cap. 563. num. 42. & 43. Amat. resol. 49. nu. 101. Fontanell. de pact. nupt. claus. 7. glos. 1. par. 3. num. 60. & seqq. per tot.* latè *Caren. resolut. 114. num. 2. & seqq. & Rota decis. 131. nu. 11. cum duobus seqq. par. 12. recent. & in Romana fructuum dotis 22. Iunij 1678. in §. verum ex vnica coram bo. me. Vbago.*

Neque ex eo quod facta fuerit solutio dictorum fructuum inferri necessariò potest, quod præcesserit, interpellatio, siuè debitores habuerint sese pro interpellatis, & matrem cum eis conuiuentem habuerint pro paupere, concurrente etiam iuris præsumptione, quod mulier non censeatur habere nisi dotem; Quia cùm hodie controuersia sit super validitate solutionis, & dationis in solutum, & dubitetur de vtriusque simulatione, & collusione, vtique hæc sim-
10 plex præsumptio non sufficit, † sed viduæ petenti vsuras dotis non restitutæ semper incumbit onus probandi supradicta duo requisita interpellationis, & paupertatis, *Negusant. de pignor. in 5. membr. 5. par. princ. n. 17.* & dixit *Rota in d. decis. 176. num. 5. coram Durano, & decis. 211. num. 2. & seqq. coram Vbaldo.*

Ex quibus sic positis collusiuè quoque
11 dictam dationem in solutum † initam fuisse inter matrem, & filios ad supplantandos creditores DD. pro comperto habuerunt, concurrente potissimum causa fraudandi, & euadendi exequutionem creditorum, necnon pluribus coniecturis, & præsumptionibus collusionem apertè inducentibus, de quibus singillatim mentio fit in prima decisione huius causæ in §. *Et certè cum pluribus seqq. & in secunda in §. matri,* cum quibus modo DD. transierunt, qua stante
12 collusione † assignatio bonorum corruit in totum, nec illorum dominium fuit vnquàm in Franciscа translatum, ex *Textu in l. prima, & tot. tit. C. de collus. Menoch. præsumpt. 26. lib. 5. Ant. de Amat. resol. 79. n. 20. Castill. decis. 173. num. 45. & Rota coram Merlino decis. 13. num. 2. & per tot.*

Nec ad euitandam collusionem valet dicere, quod Francisca habens creditum dotale omnibus alijs anterius super bonis communium debitorum ante omnes satisfieri debuisset. Siquidem ipsa pro summa scutorum mille anteriorem hypothecam amisit, quando sortem census dotali extinxit,
13 & pro † extinctionis validitate se obligauit Camerali obligatione, & pro euictione promisit; Vndè omnia sua iura dotalia pro tali summa sibi competentia in emptorem translata fuerunt, & illa quamuis contra maritum agere possit, non valet tamen eisdem iuribus vti ad agendum contra hæreditatem mariti in præiudicium creditorum, nè bis satisfieret de dote, vt optimè firmatum fuit per *Rotam in Imolen. fructuum census 4. Martij 1672. §. Vltimus casus, cum seqq. coram Reuerendissimo Albergato Decano.*

Absque eo quod impugnari possit alienatio, seu potiùs extinctio dicti census vti constituti pro fundo dotali; Nam ex apocha matrimoniali relata in d. Sum. nu. 6. apparet d. censum consignatum fuisse in solutio-
14 nē dotis promissæ † in quantitate, non verò in specie marito acceptanti pro se, & hæredibus quibuscumque, quod facit vt haberi non debeat pro fundo dotali, nec hæredes mariti sint debitores census, sed pretij, & quantitatis, *Cephal. conf. 351. num. 13.* latè *Andreol. controuers. 130. num. 2. Adden. ad Gregor. decis. 573. num. 16. vers. quod maximè, & Bich. decis. 350. num. 21.*

Et licèt in eodem instrumento enunciatur, quod idem census stare deberet pro fundo dotali; Nihilominus hoc non obstante census non euasit fundus dotalis, quia verba illa non debent intelligi propriè, sed ità interpretari, vt sonant, censum fuisse
15 datum in solutum, † & fundum dotalem, videlicèt, in dotem datum, non verò, quod dos assignata consistat in censu; Insuper verba illa *pro fundo dotali* impropriè sumpta specialem tantummodo hypothecam importare, dixerunt *Adreol. d. controuers. 730. num. 3. Gregor. decis. 573. num. 16. Bich. dec. 310. num. 22. & seq.* cum alijs pleno calamo allegatis per *Rotam in dicta Ariminen. Bonorum 27. Februarij præteriti in §. Nec isto, cum duobus seqq. coram Reuerendiss. Foroiulien.*

Minusque turbat aliud obiectum de nouo deductum, quod Paulus vir duas contraxerit obligationes in instrumento dotali, vnam de restituenda dote promissa; alteram verò de non faciendo obligare eius vxorem quauis occasione, vel causa ad sui commodum respectu eius dotis; ex quo infertur, quod cessante prima obligatione quoad censum scutorum mille cum translatione iurium in emptores distractum, firma remansit altera obligatio, quæ orta fuit ex contrauentione mariti, qui fecit obligare

gare Franciscam pro dictis scutis mille controuersis, & hinc possit modo eadem Francisca exercere actionem contra bona mariti pro damnis passis, & cum eadem anterioritate hypothecæ á die celebrati contractus, in quo huius facti promissio stipulata fuit cum Camerali obligatione.

Etenim, omissa pro nunc disputatione, An verè duæ fuerint distinctæ obligationes à marito contractæ, & an diuerso iure regulandæ veniant, certum est, quod obligatio eiusdem Pauli de releuando indemnem vxorem à damnis, quæ pati posset ex alienationibus dotis eius intuitu, & persuasione faciendis, dependet ab alia tacita conditione potestatiua, si & quatenus illam obligare faciet; quæ quidem obligatio condi-
16 tionalis aduersus bona mariti actionē exercibilem non parit, nisi à die subsequutæ alienationis; Adeòvt in præiudicium illorum, quibus pendente conditione bona mariti purè hypothecata fuere, dicta obligatio retrotrahi non possit ad diem factæ promissionis; Vnde creditoribus fratrum de Albertinis hypothecam habentibus ante tempus, quo per alienationem, siue census extinctionem purificata fuit conditio, nullo iure præferri potest Francisca, quæ anterioritate dūtaxat gaudere debet à die adimpletæ conditionis, ex *Textu in l. potior in primo respons. ff. qui pot. in pign. habeant. Salgad. in Labyrint. credit. par. 2. cap. 21. num. 3. & seqq. Mantic. de tacit. lib. 14. tit. 46. num. 19.* latè *Giouagn. cons. 35. num. 2. & seq. Caren. resol. 39. n. 10. Rota decis. 728. num. 3. par. 1. diuers. & in Romana Vinea 5. Martij 1674. coram R. P. D. meo Emerix.*

Hæcque conclusio procedit, siue conditio potestatiua sit dependens à voluntate solius debitoris, siue etiam ab vtriusque de-
17 bitoris, scilicèt, & creditoris, † secus verò quando est casualis ab incerto rerum euentu, vel à voluntate tertij dependens, vt declarant *Salgad. in Labyr. credit. d. cap. 21. n. 10. vers. conditio, Giouagn. cons. 35. num. 6. & Rota in d. decis. 728. num. 6. & per tot. par. 1. diuers.*

Neque contrarium dicunt *Salgad. in par. secunda, cap. 20. à num. 18. & seq. & Amat. var. resol. lib. 1. resol. 5. à num. 1. & seqq.* exaduerso allegati; Quia ibi non agitur de quæstione præsenti, sed prorsus extranea; Examinatur enim in vtroque loco citato, An hypotheca pro dotis restitutione sumere debeat an-
18 terioritatem † à die soluti matrimonij, vel potiùs retrotrahatur ad tempus contracti matrimonij, siue dotis promissæ; Quinimò vterque Doctor conclusionem supra firmatam à Rota cōprobatur, vt videre est *Amat. d. resol. 5. num. 1. & Salgad. num. 3. & seqq.*

Quoad alteram exceptionem subiectio-
19 nis bonorum † sub vinculo fideicommissi, cuius vigore à fratribus de Albertinis intimata fuit famigerata Cautela Angeli, *in l. à Diuo Pio §. si super rebus ff. de re iudic.* Res visa fuit difficultate carere, cùm de illorum vocatione ad fideicommissum Francisci Galli non constet, nec etiam de identitate bonorum, iuxtà fundamenta præcedentium decisionum, cum quibus Rota in præsenti pertransijt.

Probata verò non dicitur identitas domus ex depositionibus testium nouiter per debitores deductis, Summ. *num. 10.* quæ cùm non sint de actis tanquam extrà mundum non attenduntur. Nec etiam ex sententia A. C. immissionem vigore fideicommissi concedente eisdem de Albertinis, quia lata fuit aduersus Franciscam eorum ma-
20 trem, ipsis instantibus, † & sicuti datio in solutum siue iudicialis assignatio bonorū, ex supra firmatis collusiuè inita apparet ad supplantandos creditores, ità eiusdem naturæ reputanda venit dicta sententia ema-
21 nata, non citatis creditoribus, † & post introductum præsens iudicium; Quibus propterea obesse non potest, ex *Textu in l. si neque, & toto titulo, C. quib. res iudic. non noc.*

Et ita vtraque Parte informante &c.

R. P. D. VRSINO.

Bononien. Prædij.

Veneris 15. Martij 1680.

ARGVMENTVM.

Auocare prætendebant fideicommissarij à tertijs possessoribus bona fideicommissi, quorum alienationi eorum auctor consenserat, ex quo onus eidem alienationi iniunctum impletum non erat; excluduntur tamen, quia illud solum modum, non autem conditionem importabat, & ideò impleri debuerat à venditore, non ab emptore, qui nec tenetur esse sollicitus de versione, quæ vlterius etiam concurrebat, & in omnem casum eis reseruantur iura cōtra grauatum, cuius factum ipsi tanquam hæredes adhuc obseruare tenebantur, maximè quia nec de bonis hæreditarijs rationem reddebant.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ de iure præsumitur, & ex actorum reuolutione resultat; iustitia verò probatur ex decisionibus in causa factis.*

2 *Consensus, seu facultas alienandi importat remissionem hypothecæ, ac etiam dominij, itàvt contra bona alienata non detur amplius regressus.*

3 *Emptor bonorum fideicommissi vigore consensus fideicommissariorum remanet liber, etiamsi modus præscriptus seruatus non sit, & n. 5.*

4 *Modus dicitur, non conditio onus iniunctum post factam venditionem, & translatum dominium in emptorem, quod ideò impleri debet à venditore.*

5 *Fideicommissarius consentiens alienationi bonorum fideicommissi; Si modus præscriptus non ser-*

seruetur, agit contra grauatum, non autem contra emptorem, & num. 2.

6 *Versic. seu erogatio pecuniarum iuxtà formam à partibus destinatam ex pluribus probatur, & quibus.*

7 *Ratificatio idem operatur, ac mandatum præcedens, etiamsi illud speciale requireretur.*

8 *Ratificatio importat approbationem actus cum omnibus suis qualitatibus, & circumstantijs.*

9 *Ratificatio actus non trahitur ad consensum præstitum eidem actui, si referri potest ad alia, & non probatur specialis notitia eiusdem consensus.*

10 *Ratificatio alicuius instrumenti certi, & indiuidualis, importat etiam approbationem omnium contentorum in eo.*

11 *Scientia certa, & indiuidua resultat ex pluribus argumentis, & coniecturis, quæ qualia sint vide d. num. 11.*

12 *Pater potest tàm pro se, quàm pro filijs renunciare fideicommisso, dummodò filij sint hæredes eiusdem patris.*

13 *Fideicommissarius, qui est etiam heres alienantis, vel alienationi consentientis, donec rationem non reddat, tenetur obseruare factum defuncti.*

DECISIO CCCXCVIII.

ADVERSVS tres sententias de Partibus in iudicatum transactas, quarum vigore DD. de Albergatis immissionem obtinuerunt super cōtrouersa medietate Prædij Marani, commissa fuit per Signaturam Causa restitutionis in integrum R. P. D. Taya, à quo præuijs duabus decisionibus, prodijt sententia Rotalis fauore Dominorum de Gaggis præcedentium reuocatoria, quam hodie DD. in gradu appellationis coram Me confirmarunt ob illius validitatem de iure præsumptam, ac
1 amplius ex actis resultantem, † atque iustitiam enixè firmatam in dictis decisionibus emanatis 30. Ianuarij, & 9. Iunij 1679. prout aliàs Rota respondit *in decis. 225. in princip. par. 11. decis. 174. num. 2. par. 14. recent. & in Meleuitana Euictionis 17. Martij 1679. §. deuoluta deinde, coram Reuerendiss. Damasceno.*

Etenim quidquid sit, an inter bona à clar. mem. Cardinali Ludouico Ludouisio legata Marchioni Vgoni de Albergatis, eiusque filijs, & hæredibus contineretur hæc medietas Prædij Marani, super qua hodie controuersia cadit, dum Marchio Vgo primus legatarius in compromisso inito de anno 1636. inter ipsum, & Principem Nicolaum Ludouisium dicti Cardinalis hæredem præstitit consensum alienationibus factis, & faciendis de bonis, quæ sub eodem legato comprehensa esse dubitabatur, agere modò nō possunt Domini de Albergatis filij, & hæredes dicti Vgonis contra illos de Gaggis emptores; Siquidem huius-
2 modi consensus, † siue facultas alienandi concessa remissionem cuiuscumque iuris hypothecæ, siue dominij induxit, itàvt contra bona alienata, tamquam effecta libera ab omni hypotheca, amplius regressus non detur, per *Text. in l. si probaueris, l. cum eodebitore C. de remiss. pignor. & l. si fundum per fideicōmissum, ff. de legat. 1. Fusar. de substit. qu. 560. num. 1. & seqq. Merlin. de pignor. lib. 5. tit. 5. qu. 64. num. 7. Duran. decis. 449. num. 4. & seq. & Rota decis. 328. num. 16. par. 5. & decis. 137. num. 15. par. 13. in recent.*

Neque ex eo, quod pretium ex venditione dicti Prædij retractum depositatum non fuit penès mensam nummulariam illorum de Federicis, iuxtà formam præscriptam in dicto compromisso allegari potest resolutio eiusdem contractus; Etenim cùm facultas alienandi, siue consensus à Marchione Vgone præstitus fuerit simpliciter; onus verò depositi iniunctum fuerit per
3 viam modi, non conditionis, † firma vtique remansit remissio iurium respectu emptorum, contra quos agi non potest hypothecariè, licèt modus consideratus impletus non sit, *Bart. in l. 3. §. illud num. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. Andreol. contron. 240. num. 58. Bardellon. consil. 141. num. 20. & seqq. Merlin. de pignor. lib. 4. tit. 3. quæst. 109. num. 79. vers. si autem agat, & Rot. decis. 459. num. 17. & seqq. coram Merlino.*

Quod autem pactum deponendi pretiū penès Bancarium de Vrbe adiectum fuerit in vim modi, non autem conditionis, euidenter colligitur, tùm ex eo, quod onus depositi conceptum fuit per verba directa in Dominum Principem venditorem, tùm quia respicit tàm bona alienata, quàm alienanda, ideòque sicuti quoad distractio-
4 nes bonorum † iam factas adimplendum est onus per venditorem post dominium purè in emptores translatum *l. cum tale. §. 1. vbi Bartol. ff. de condit. & demonstr. Larrea alleg. 75. num. 18. & Surd. decis. 156. num. 6.* ità à pari quoad bona alienanda nulla considerari debet conditio resolutiua, sed modus, adeòvt, dum post venditionem perfectam adimplementum depositi erat faciendum per Principem venditorem, cuius fidem sequutus
5 fuit Marchio Vgo consentiens, † contra illum tantummodò fideicommissarius hæredibus salua remanet actio agendi pro pretio depositò, vel deponendo, non autem contra tertios emptores, qui ad nihil tenentur, *Larrea d. alleg. 75. num. 18. Reuerendiss. D. meus de Luca de alienat. & contract. prohib. disc. prima num. 72. & seq. Surd. d. dec. 156. num. 7. & 8. benè Rota in decis. 459. num. 19. coram Merlino, aliisque plures in decisione huius Causæ 30. Ian. 1679. §. Nec vllatenùs repugnat, cum seqq. coram R. P. D. Taya.*

Præterquam quod huiusmodi lex faciendi depositum fuit ex parte illorum de Gaggis adimpleta, dum pretium Prædij depositum fuerunt in Bancho quorundam de Dauijs ad effectum, vt ad Vrbem transmitteretur ad mensam nummulariam dictorum de Federicis, prout ad istum effectum fuisse trāsmissum colligitur tùm ex partitis adno-

tatis

satis in libro negotij eorundem de Dauijs, tùm ex contemporaneitate celebrati compromissi cum actu venditionis, & transmissionis pretij ad Vrbem in Bancho ipsorum de Federicis, tùm denique ex successiua taciturnitate 36. annorum, & deperditio-
6 ne librorum Banchi de Federicis, † quibus omnibus stantibus satis probatur erogatio pecuniæ, iuxtà formam destinatam in compromisso, vt tradidit *Roderic. de ann reddit. lib. 1 quæst. 14. num. 54. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 55. num. 8. & 9. Rot. coram Greg. decis. 312. num. 2. vbique Adden. num. 11.*

Nec huiusmodi consensus à Marchione Vgone præstitus in compromisso excludi potest sub fundamento, quod dictum compromissum celebratum fuerit à Domenicnino, vti Procuratore eiusdem Marchionis, & nullibi constet de illius speciali mandato procuræ, nedum ad consentiendum alienationi controuersi prædij, sed nec etiã ad compromittendum; quoniam in subse-
7 quuto Chirographo † adest expressa ratificatio eiusdem Vgonis, quæ idem operatur, ac mandatum præcedens etiam respectu eorum, quæ illud exigunt speciale *l. cum mandati in fine, C. mandat. & l. ratihabitio, ff. de reg. iur. Gabriel. cons. 195. num. 5. lib. 1. Rota coram Gregor. decis. 295. num. 4. vbi Adden. num. 6. & decis. 331. num. 8. & decis. 792. num. 15. coram Buratto.*

Neque prædictæ approbationi visa fuit obstare exceptio imperfectæ ratificationis resultantis ex eo, quod D. Marchio in genere compromissum ratificauerit absque speciali notitia omnium contentorum in instrumento; Quia, cùm ex ipsamet apocha constet ratificantem fuisse plenè informatum de omnibus in compromisso contentis, ibi -- Hauendo piena informatione del compromesso fatto in Roma per gl'atti &c. per tanto detto compromesso, e quanto in esso si contiene, in ogni miglior modo ra-
8 tifico, vtique totum † actum cum suis qualitatibus, & circumstantijs ratificasse dicendum est, ex firmatis per *Gabriel. consil. 146. num. 14. circa finem, vers. in supradicta lib. 1. Menoch. cons. 561. à num. 18. vsque in finem, & Rota decis. 577. à num. 13. coram Merlin.*

Prout etiam nihil releuat responsio aliàs data, quod prædicta verba referri possunt ad compromissum super interpretatione legati, quod nullam habet connexionem,
9 & dependentiam † à consensu alienationis, non autem ad ipsum consensum, ad cuius ratificationem specialis scientia necessaria fuisset, iuxtà latè congesta per *Rotam in decis. 136. num. 2. coram Seraph. & decis. 49. nu. 24. par. 11. in rec.*

Etenim ista scientia indiuidualis, & specifica dicti pacti in præsenti non defecit, satisque probatur, ex quo Dominus Marchio expressis verbis ratificando habuit relatio-
10 nem ad actum certum, † nempè ad instrumentum compromissi, de quo sicuti dubitari non potest præcisè habuisse notitiam, ità quoq; de omnibus in eo contentis specialem habuisse scientiam, atq; instrumentum ipsum cum omnibus clausulis legisse, ambigendum non est, vt in fortioribus terminis tradit *Matth. Brun cons. 16. num. 24. Surd. cons. 150. num. 133. Merlin. decis. 577. nu. 13. vers. non obstat, & Rota decis. 619. num. 2. in fine par. 3. & decis. 393. num 8. & seqq. par. 14. rec.*

Eoque fortiùs, dum vltra scientiam expressam concurrit præsumpta, quæ concludentèr elicitur ex coniunctione sanguinis inter compromittentes, ex notabilitate, & publicitate distractionum bonorum, quæ Bononiæ fiebant à Principe Ludouisio post obitum Cardinalis, ex qualitate negotij, & demùm ex acquiescentia Marchionis Vgo-
11 nis, eiusque hæredum † per annos vltrà 40. quæ omnia simul vnita specialem scientiam inducunt, siue de maximo, siue de leui præiudicio ageretur; *Rota decis. 356. per tot. & præcisè num. 7. par. 2. recent. decis. 6. n. 11. & seqq.* & benè *in decis. 30. num. 30. & seqq. coram Bich.*

Nec dubitari potest, quin præmissa obstent modernis Dominis de Albegatis, quia cùm in confesso sit illos esse filios, & hæredes Vgonis renunciantis, atque vti tales
12 iudicium immissionis intentasse, † validè potuit idem Vgo tàm pro se, quàm pro filijs renunciare per viam compromissi, & transactionis, *Paschal. de iur. patr. potest. cap. 2. num. 3. Rot. decis. 767. num. 7. coram Merlin. & decis. 38. num. 2. coram Peuting.*

Quo posito quidquam non releuat, quod illi sint hæredes patris cum beneficio legis, & inuentarij, & quod ad controuersum prædium, tanquam fideicommisso obno-
13 xium, † venire possint ex propria persona; Nam vltra alias responsiones datas in præcedentibus decisionibus huius Causæ, placuit DD. responsio, quod, donec, & quousque rationem non reddant de bonis paternis, semper eis obstat qualitas hæreditaria, factumque Patris impugnare non possunt, *l. cum à matre C. de rei vindic. Surd. consil. 355. num. 42. & Rota coram Peuting. decis. 38. num. 5.*

Et ità approbando in reliquis fundamenta deducta in decisionibus coram R. P. D. Taia, conclusum fuit vnica parte tantùm &c.

R. P. D. V R S I N O.

Bononien. Fideicommissi de Benatijs.

Lunæ 26. Februarij 1680.

ARGVMENTVM.

Immissio fideicommissario conceditur, quia de existentia, & vocatione constabat, prout etiam de identitate bonorum, & legitimatione personarum, quæ omnia satis clara visa sunt, itaut sola exceptio melioramentorum attenta non sit, cùm de illis neque in genere, neque in specie constaret, & sic erant prorsus illiquida, eo magis quia fuit etiam oblata cautio de eis reficiendis, quatenus fuerint liquidata.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario debetur immissio docto de existentia, & purificatione fideicommissi, identitate bonorum, & legitimatione personarum.*

2 *Verba vbi sunt clara, nulla indigent interpretatione.*

3 *Fideicommissum probatur etiam ex confessione partis in iudicio facta.*

4 *Fideicommissum per obitum instituti remanet purificatum ad fauorem illorum, qui fuerunt substituti.*

5 *Identitas bonorum probatur ex confessione partis ex eodem fideicommisso venientis, & illius vigore, immissionem petentis, ac obtinentis.*

6 *Identitas bonorum probatur ex inuentario, & diuisione facta inter heredes, & quando.*

7 *Filiatio etiam ad effectum successionis probatur ex fide baptismatis cum adminiculis, & n. seq.*

8 *Testes ad perpetuam rei memoriam examinati cũ adminiculis plenè probant filiationem.*

9 *Portio alterius ex substitutis accrescit alteri cum illo pariter consubstituto.*

10 *in Iure accrescendi attenditur alterna coniunctio & semper præferuntur illi, qui sunt magis inter se coniuncti, & nu. 9.*

11 *Verba vbi sunt clara non admittitur quæstio voluntatis.*

12 *Melioramentorum exceptio reijcitur, si de illis non constat nec in genere, nec in specie.*

In Melioramentis semper attenditur, quod minus est, & minus semper reficitur, n. 12.

13 *Melioramenta ante liquidationem reficienda non sunt, nec dicuntur apta ad retardandam immissionem fideicommissarij.*

Melioramenta remanent illiquida attentis deteriorationibus, & alienationibus factis ab hærede grauato, num. 13.

14 *Melioramenta illiquida eo magis impediunt immissionem fideicommissario, si offertur cautio de illis reficiendis.*

DECISIO CCCXCIX.

CONDITVM fuit per Ioannem Franciscum de Benatijs de anno 1635. Testamentum, in quo tres vniuersales hæredes pro æquali portione instituit, nempè Helenam sororem, quatenùs superuiueret, sin minus Ludouicũ Burgolochium eius filium, ac Paulum Gipsium, & Hectorem Cataneum ex alijs duabus sororibus prædefunctis Nepotes, quos omnes grauauit onere perpetuæ, ac reciprocæ substitutionis, etiam de vna linea ad aliam fauore descendentium masculorum — Finita poi la linea mascolina delli sudetti suoi heredi, e sostituiti ad essi, all'vltimo di loro, che morirà, colla metà delle grauezze sostituisce volgarmente, e per fidecommisso quanto è per la metà, il Sig. Francesco Tacconi suo Zio, e li Signori Gio: Battista, & Alessandro figliuoli del già Signore Vincenzo Tacconi altro suo Zio, e non vi essendo loro, li loro figliuoli maschi, &c. Quanto poi all'altra metà, e colla metà delle grauezze volgarmente, e per fidecommisso rispetto la terza parte di detta metà, Gio: Francesco figliuolo del Sig. Alberto Palazzini, per vn'altra terza parte M. Paolo, e Pietro Ciamenghi, e per l'altra terza parte M. Federico Mazza, e dopo li sudetti Tacconi, Palazzini, Ciamenghi, e Mazza li figliuoli di ciascheduno di loro maschi sino in infinito, sostituendoli l'vno all'altro in stirpes, & non in capita reciprocamente &c. sunt verba præcisa Testamenti, Summ. *num.* 1.

Cùm autem Ludouicus Burgolochius vltimus ex hæredibus institutis, in quem integrum fideicommissum consolidatum remanserat, postremò decesserit absque filijs, & descendentibus, factus est locus secundæ substitutioni, cuius vigore Franciscus Tacconus filius Alexandri petijt *ex remedio legis finalis C. de edict. Diu. Adr. tollen.* immitti in, & super vniuersa bona fideicommisso subiecta, obtentoque extraiudicialiter mandato ab Auditore Generali Bononiæ, præuenit alios cohæredes substitutos in capienda possessione omnium bonorũ. Hinc orta controuersia super successione inter ipsum Franciscum ex vna, ac Petrum Ciamengum, & Iulium Cæsarem filium Federici Mazzæ ex altera, illi fauorabilem immissionis sententiã reportarunt ab A. C. Cauallerino, à qua interposita appellatione, & Causa deuoluta ad Rotam ad instantiam eorundem Petri, & Iulij Cæsaris Dubium proposui; An sit danda immissio, quod super medietate bonorum hodie affirmatiuè fuit resolutum.

1 Constat enim de omnibus requisitis necessarijs, videlicèt de existentia, ac purificatione fideicommissi, de identitate bonorum, atque de legitimatione † personarum, quibus simul concurrentibus, immissio non denegatur, siue ex remedio *legis finalis C. de Edict. Diu. Adr. tollen.* siue ex interdicto vtilis saluiani, de quo *in l. prima C. communia de legat.* vt pluries censuit *Rota in decis. 163. num. 9. par. 16. & decis. 166. num. 1. par. 17. rec. coram Bichio decis. 161. num. primo, & decis. 112.* num-

num. primo, & secundo, coram Merlino.

Existentia fideicommissi satis resultat nō solùm ex lectura Testamenti, cuius verba [2] cùm sint clara, † vlla interpretatione non indigent, vt tradidit *Peregr. de fideicom. art. 43. num. 2. & Rot. in decis. 182. num. 7. coram Cels. & in decis. 63. nu. 1. coram Arguell.* Verum etiam [3] ex confessione ipsius Francisci † emissa in libello petitionis coram Auditore Generali Bononiæ, ex firmatis per *Peregr. eod. art. 43. num. 6. Fusar. de substit. quæst. 501. num. 8. & 9.* cum aliis plenè cumulatis per *Rotam in dicta decis. 63. num. 2. coram Arguell.*

Purificatio autem dicti fideicommissi est incontrouertibilis, attenta deficientia omnium hæredum institutorum absque prole, quibus cùm à Testatore fuerint pro medietate substituti Franciscus Tacconus patruus ac Ioannes Baptista, & Alexander pariter de Tacconis fratres patrueles, & ipsorum descendentes masculi, atque respectiuè pro altera mediate Ios Franciscus Palazzinus, Petrus Ciamengus, & Federicus Mazza fratres amitini, & eorum posteritas mascu-[4]lina, dicendum † vtique venit per mortem vltimi ex hæredibus institutis fideicommissum pro vna medietate fuisse purificatum fauore Francisci Rei conuenti, & pro altera dimidia fauore Petri Ciamenghi, & Iulij Cæsaris Mazzæ Actorum, prout in in casu simili dixit *Rota in alleg. decis. 181. num. 9. coram Celso.*

Identitas bonorum probatur nedum ex confessione eiusdem Francisci Rei conuen-[5]ti, qui † eodem iure fideicommissi obtinuit immissionem super omnibus bonis, atque vti talium possessionem accepit *Fusar. de substit. quæst. 618. num. 20. & Rota decis. 375. nu. 13. par. 17. recent.* sed etiam ex Inuentario, & diuisione bonorum facta à primis cohæredi-[6]bus, † quæ quidem bonorum identitatem sufficienter probant inter diuidentes, & causam habentes ab eis, *Peregrin. de fideicommiss. art. 44. num. 5. & 6. Rota decis. 180. num. 3. par. 12. & d. decis. 375. num. 5. par. 17. rec.*

Legitimatio demùm personarum visa fuit sufficienter probari respectu Petri Ciamenghi ex verbis ipsius Testamenti, vbi ille nominatim fuit vocatus, respectu verò Iulij Cæsaris ex fide baptismatis, Summ. *nu. 8.* [7] quæ iunctis † adminiculis filiationem iustificat potissimum ad effectum successionis, prout sæpè censuit Rota, vt in *decis. 709. num. 5. coram Buratt. decis. 128. num. 2. coram Caualer. & in rec. dec. 254. num. 14. par. 11. & dec. 14. num. 10. par. 17. rec.*

Adminicula autem resultant in præsenti ex depositionibus duorum Testium super eius filiatione ex Federico Mazza, Summ. *num. 9.* qui quidem, licèt ad perpetuam rei [8] memoriam examinati, † benè deseruiunt pro adminiculis, quæ vnà cum fide Baptismatis filiationem plenè probant *Rot. coram Celso decis. 147. num. 2. & seqq. & in recent. decis. 254. num. 16. par. 11.* cum aliis superius adductis.

Quibus sic positis, Domini minimè dubitarunt, quin sicuti portio Francisci Tacconi patrui defuncti sine descendentibus respectu vnius dimidiæ accreuit fauore Francisci Rei conuenti, ità paritèr portio Ioannis Francisci de Palazzinis, cuius linea [9] defecit, † accreuerit Petro, & Iulio Cæsari Actoribus inter se respectu alterius dimidiæ coniunctis, & consubstitutis, iuxtà regulam traditam à *Baldo in l. vnica numer. 21. C. quando non peten. part. petentib. accresc.* Quoniam in iure accrescendi attenditur subalterna coniunctio, & semper præferuntur, [10] qui sunt magis inter se coniuncti, † non obstante intellectuali diuisione per quotas oculis non demonstrabiles, vt consuluit *Peregrin. consil. 27. numer. 11. vers. cum autem lib. 2.* egregiè *Bellon. inn. de iur. accrescen. cap. 5. quæst. 45. num. 9. & seqq. & Rot. decis. 417. num. 5. par. 4. decis. 322. num. 8. & seq. par. 15. & decis. 248. num. 6. par. 16. rec.*

Et absque vlla hæsitatione prædicta procedunt in casu præsenti, in quo Ciamengus, Mazza, & de Palazzinis, eorumque filij, & descendentes reciprocè substituti fuerunt inter se actiuè, & passiuè, vulgaritèr, & per fideicommissum, & dumtaxat ad illorum medietatem vocantur illi de Tacconis ex persona vltimi morientis, vt ex serie Testamenti, quæ exuberat ad remouendum omne scrupulum, quia, cùm [11] in verbis nulla ambiguitas existat, † admitti non debet voluntatis quæstio, inquit *text. in l. ille, aut ille 25. ff. de legat. 3.*

Nec retardare valet immissionem exceptio melioramentorum, quæ à Ludouico hærede grauato facta dicuntur, & iure legati relicta fuerunt ipsi Francisco, quia, cùm de illis, nec in genere, nec in specie [12] constet ad hoc, † vt quod est minus inter impensum, & melioratum, refici possit, talis exceptio reiicitur, vt dixit *Adden. ad Buratt. decis. 169. num. 15. vers. quando autem, Rota decis. 97. num. 20. par. 12. decis. 119. num. 1. par. 15. dec. 25. num. 26. & decis. 36. nu. 20. par. 17. in rec.*

Et quatenùs etiam aliquo modo melioramenta probata dici possint in genere per assertionem hæredis grauati, adhuc illiquida remanent ex alienationibus, & deteriorationibus bonorum fideicommissariorum ab ipsomet Ludouico factis, prout expressè se declarauit in Testamento, Summ. *nu. 11.* [13] Vndè † ante liquidationem illa reficienda non veniunt, & apta non sunt ad retardandam immissionem hæredibus fideicommissariis, *Rota decis. 276. num. 3. & 4. par. 6. decis. 171. num. 11. par. 8. & decis. 18. nu. 18. & 24. par. 17. in recent. & in Auenionen. Saluiani 25. Maij 1657. §. quo verò ad melioramenta, coram bo. me. Meltio.*

Cessatque penitùs omnis dubietas, dum Francisco satis consulitur per cautionem [14] oblatam de illis reficiendis, † quoties fuerint canonizata, & liquidata, absque eo, quod interim impediri possit immissio, ità

sæpè

sæpè censuit Rota, vt in decis. 161. num 31. & decis. 304. num. vltim. coram Bich. decis. 24. nu. 14. & decis. 140. n. 11. post Posth. de manut. decis. 337. num. 26. & seq. par. 16. & d. decis. 18. num. 20. parte 17. in rec.

Et ità vnica Parte informante, altera sæpè monita DD. responderunt.

Confirmata fuit præsens decisio sub die 17. Maij 1680. coram eodem R.P. D. Vrsino.

R. P. D. GVAXARDO.

Meleuitana Parochialis.

Lunæ 19. Februarij 1680.

ARGVMENTVM.

Parochiali Ecclesia in Collegiatam erecta, adhuc iura Parochi remanere visa sunt, quamuis ille postea Vicarius nuncuparetur, quia perpetuus esse debebat, non amouibilis, eligendus ab Episcopo, non à Capitulo, eique omnia bona, & iura Parochiæ assignata erant, & demum quia super illius beneficio etiam pensio à Pontifice reseruata fuit, itavt ad ipsum spectare primitias, decimas, eleemosynas, funeralia, omniaque iura parochiæ dubitatum non sit.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus ob Populi numerum, & loci distantiam potest nouas Ecclesias in curatam erigere.*
2 *Cura habitualis in Ecclesiis collegiatis residet penes Collegium, actualis verò per eş Vicarium, & vid. num seqq.*
3 *Verba Constitutionis, seu Bulla Pontificia vnicè veniunt attendenda.*
4 *Cura de Rectoria translata in Vicariam an fuerit omnino separata ab Ecclesia collegiata, vel ab ipsa dependens, verba erectionis, & translationis attenduntur.*
5 *Verba vbi sunt clara, nullam recipiunt interpretationem.*
6 *Vicarius si perpetuus esse debet, indicat curam plenariè fuisse in ipsum translatam, non autem dependenter à capitulo.*
7 *Vicarius vt dicatur habere solam curam habitualem, nominari debet à Capitulo; alias dicitur esse verus Parochus.*
8 *Vicarius eligendus à Papa, vel ab Ordinario est verus Parochus, nec solam habet curam habitualem.*
9 *Vicarius dicitur esse perpetuus, & tota cura in ipsum translata, si illi omnia bona, & redditus Parochiales fuerint assignati.*
10 *Cura vero potest esse etiam in Ecclesia Collegiata.*
11 *Cura in Ecclesia collegiata non ad Collegium, sed ad alium spectare potest.*
12 *Vicarius etiam si aliquis appelletur, potest tamen esse verus Parochus.*
13 *Vicaria perpetua est beneficium.*
14 *Rectoris, & Vicarij nomina, dicuntur esse synonima.*
15 *Statuta Ecclesiæ contraria Bullæ erectionis illius non sunt attendenda.*
16 *Statuendi facultas Ecclesiæ Collegiatæ concessa, nihil operatur quoad ea, quæ aduersantur dispositis, & concessis Vicario.*
17 *Pensio super Vicaria reseruata indicat illam fuisse collatam in titulum, & pleno iure, alioquin non substineretur.*
18 *Congrua Vicarij debetur loco alimentorum, & ideo libera esse debet, nec potest pensione grauari.*
19 *Bonorum appellatione veniunt omnia iura.*
20 *Redditus nomen generale est, & comprehendit omnes, & quoscumque prouentus.*
21 *Vicarius perpetuus habet intentionem fundatam consequendi omnia iura, fructus, & prouentus suæ Ecclesiæ, & num. seqq.*
22 *Decimæ de iure spectant ad Parochum.*
23 *Primitiæ æquiparantur decimis, & debentur Parocho.*
24 *Eleemosynæ, & oblationes pertinent ad Rectorem.*
25 *Funeralia, & mortuaria sunt debita Parocho.*
26 *Vicarius perpetuus Ecclesiæ Collegiatæ consequitur funeralia, aliaque omnia suæ Ecclesiæ debita, vel tradita, & sup. à num. 21.*
27 *Parochus seu Vicarius habet ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundo funere, nisi resistat voluntas defuncti.*
28 *Eleemosynæ, & oblationes concessæ, seu reseruatæ Capitulo, intelliguntur de illis quæ Collegiatæ, seu fabricæ debentur, vel donantur.*
Non autem de iis quæ ratione curæ spectant ad Vicarium, vel Parochum, ibidem, & supra à num. 21. & 31.
29 *Statuendi facultas concessa capitulo circa funeralia, exequias, & anniuersaria non tollit iura Parochi, & num. seqq.*
30 *Correctio numquam præsumitur, & multo minus in incontinenti.*
31 *Funeralia concessa Capitulo, intelliguntur de suis canonicis, & quando illud ad funus vocatur, vel assistit, aut ei aliquid legatur.*
Secus autem de iuribus Parochi ibidem, & supra num. 28.
32 *Correctionem ad euitandam admittuntur argumenta, coniecturæ, & omnis capitur interpretatio.*
33 *Capitulum, & Canonici quas functiones explere debeant priuatiuè quoad Parochum, & nu. seqq.*
34 *Capitulum, & Canonici absente, vel non celebrante Episcopo supplent ea, quæ eidem Episcopo spectant, non autem Parochus.*
35 *In Processionibus Canonici præcedere debent, & functiones peragere, & postea sequuntur Parochi.*
36 *Delegata iurisdictio non extenditur ad personas in rescripto non nominatas.*

DECISIO CCCC.

PAROCHIALEM Ecclesiam S. Helenæ præuia nominis, tituli, denominationis, ac

ac essentiæ Rectoris, & Parochialis Ecclesiæ
perpetua suppressione, & extinctione sa.me.
Vrbanus VIII. in Collegiatam erexit cum
Præpositura eius futura dignitate, ac duo-
decim Canonicatibus per Philippum tunc
illius Rectorem de proprio dotatis, ac insu-
per pro vno Presbytero sæculari futuro Vi-
cario perpetuam Vicariam pro cura anima-
rum per concursum, cessantibus reseruatio-
nibus Apostolicis ab Ordinario prouidendā
instituit, eidem assignando pro doto, omnia,
& singula bona, redditus quoscumque, ac
emolumenta Parochialis suppressæ integra-
litèr percipienda, cum onere personalitèr
residendi, curamque exercendi, ac omnia,
& singula alia officia, munera, & onera Pa-
rochialia sicut dictus Philippus, eiusque an-
tecessores Rectores supportare consueue-
runt subeundi. & adimplendi, eumque tota-
liter separauit à corpore Capituli, itavt nec
habere posset vocem in Capitulo, locum, &
stallum inter Canonicos. Post Collegiatæ
erectionem Philippus Præpositutam, ac Vi-
cariam Apostolica dispensatione retinuit,
secuto eius obitu, orta fuit controuersia in-
ter Vicarium successorem, & Præpositum,
ac Canonicos super emolumentis, ac fun-
ctionibus, ante suppressionem ad Rectorem
spectantibus, ea ad Rotam delata in omni-
bus fuit concessa manutētio Vicario 4. Maij
1650. coram bo.me. Verospio, vt ex *decis.im-
pressa in rec.decis.29. par.11.* qua hodie in pe-
titorio reassumpta coram me subrogato, ad
causam per Capitulum cum inhibitione
Rotali etiam vocato altero Vicario Ecclesiæ
Sanctissimæ Annunciationis Casalis Bolza-
1 ni, † quam Episcopus in actu visitationis ex
facultatibus sibi à iure attributis in *cap. ad au-
dientiam il primo de Ecclesi. edific. innouata per Con-
cil. Triden. sess. 21. cap. 4. de refor.* ob populi nu-
merum, & loci distantiam à matrice in Cu-
ratam erexit, proposui dubium, An, & de
cuius bono iure constet; & de bono iure
Vicarij S. Helenæ DD. constare censuerunt.

Præmisso enim, quod licèt regula sit in
Ecclesia Collegiata Curam habitualem re-
2 sidere penès Collegium, † actualem tantùm
penès Vicarium, iuxtà *cons. Oldrad. 67.* quem
secuti sunt relati per *Barbos. de iur. Ecclesi. Vniu.
par. 3. cap. 6. num. 29. & Rot. in Comen. funeralium
26. Martij 1654. coram Eminentissimo D. Cardi-
nali Cerro impress. post Zach. de Salar. decis. 25.*
attamen ea, quæ admittitur, vel quando
datur Vicarius Collegiatæ Curam habenti,
vel quando eidem fit vnio Parochialis cum
3 omnibus suis iuribus, & redditibus, non
applicatur; siquidem ex verbis Bullæ, quæ
vnicè venit attendenda, vt notat *Rebuf. in
prax. benef. tit. de Vicar. perpet. num. 2. in fin. &
num. 6 in fin. & dixit Rot. cor. Coccin. decis. 1268.
num. 3.* habetur vtramque curam totaliter
4 fuisse translatam de Rectoria in † Vicariam,
ac omninò separatam à Collegiata, ipsum-
que Vicarium fuisse positum, & subroga-
tum in locum Rectoris, quæ cum sint clara
5 nullam recipiunt interpretationē, † ad text.
*in Lilie, aut ille Saxum in verbis, ff. de leg. 3. Rot.
coram Seraph. decis. 680. num. 2. & 9.*

Maximè concurrentibus pluribus conie-
6 cturis hoc suadentibus, † nedum quia Vica-
rius est perpetuus, *Glos. in clement. Dudum,
verbo Sacerdotibus de Sepult. Innoc. in cap. cum
non ignores num. 3. vers. & sic est consuetudo, & ibi
Hostien. num. 8. vers. quodque committitur de pre-
bend. Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 20. num. 123.
& 124. Rot. in rec. decis. 379. num. 2. par. 2.* & non
7 nominatur à Capitulo, † prout fieri deberet,
si haberet curam habitualem, *Rot. in Tyrasso-
nen Vicariæ S. Michaelis 13. Octobris, & 4. De-
cembris 1595. coram Lina, impress. penès Garz.
de benef. par. 9. cap. 2. num. 309. & 310. & in rec.
dec. 102. par. 1. & dec. 153. par. 2. vtrobique num. 1*
Sed eius prouisio, & collatio cessantibus re-
8 seruationibus Apostolicis Ordinario † relicta
fuit, vt tradunt *Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 1.
§. 3. num. 24. & glos. 6. num. 161. post. med. Garz.
de benef. par. 9. cap. 2. num. 301. Rot. in rec. dec. 579.
num. 1. & decis. 710. pariter. num. 1. par. 2. coram
Buratt. dec. 214. num. 2. & coram Merlin. dec. 115.
num. 3.*

Verum quia eidem fuerunt reseruata, &
assignata omnia bona, & redditus Rectoriæ
9 suppressæ, † quod ad inducendam totalem
translationem curæ in Vicarium pro regula
ponunt *Cardinal. in Clem. vnic. nu. 10. de offic.
Vicar. Abb. in cap. extirpandæ §. si vero. num. 15.
in 2. lect. de prabend. Felin. in cap. postulasti num. 1.
de rescript. Rot. coram Seraph. decis. 1304. num. 4.
coram Manzaned. dec. 783. n. 4. & in rec. decis. 216.
num. 6. par. 1. tom. 2. & decis. 37. num. 7. par. 9.*

Nec repugnat, quod in Ecclesia Colle-
10 giata adsit etiam cura, *Calderin. cons. 18. de
praben. Rot. in rec. decis. 334. num. 22. par. 16. rec.*
11 quæ non ad Collegium, † eiusque caput,
sed ad alium ex speciali iure pertineat, *Fe-
lin. sup. cap. in nostra num. 15. de rescript. Lot-
ter. de re benef. lib. 1. quæst. 20. num. 131. & 132.*
12 eamque etiam sub nomine † Vicarij iure
13 proprio exerceat, † cùm & Vicaria perpe-
tua sit beneficium, *Nauarr. cons. 9. num. 3. de
prabend. lib. 3.* & ad hunc effectum nomina
14 Rectoris, † & Vicarij sunt synonima, *Glos.
in Clem. 1. §. nonnulli quoque verbo Rectoribus, &
ibi Kitalin. num. 35. de excess. prælat. Rebuff. in
tract. de congru. num. 112. Theodos. Rub. inter di-
scept. Gratian. cap. 198. num. 72.*

Non obstantibus Statutis per Capitulum
conditis, in quibus asseritur Curam, eiusque
15 emolumenta, † & redditus ad se spectare,
assignando congruam Vicario, nam vti cō-
traria Bullæ erectionis non sunt attenden-
da, *Rot. in rec. decis. 136. nu. 5. & 6. par. 7.*

Neque suffragantur statuēdi facultas Ca-
pitulo concessa, & successiua illorum con-
firmatio à Sede Apostolica facta, quia vltra
quod facultas statuendi respicit tantū Cho-
ri regimen, Ecclesiasticorum rituum ordi-
nationem, & Collegiatæ administrationem,
tam ea, quàm confirmatio legitur concessa
cum clausula: dummodo sint licita, &
16 honesta, ac Sacris Canonibus, † Conci-
lij Tridentini decretis, ac Constitutionibus

Apo-

Apostolicis minimè contraria, ideò nihil
operantur quoad ea, quæ aduersantur dispo-
sitis, & concessis Vicario, *Rot. in rec. decis. 21.*
num. 3. par. 12. coram Buratt. decis. 798. num. 5. &
coram Celso decis. 403. num. 9.

Quod comprobauit bina prouisio de hac
17 Vicaria facta per Papam super illa, † reser-
uando semel, atque iterum annuam pen-
sionem scutorum 50. & 35. quod fieri non
potuisset, nisi haberet curam in titulum,
omnesque eius redditus, non verò congruã;
18 cùm hæc tamquam † loco alimentorum
subrogata, integra, & ab omni onere exem-
pta debeatur, *Rot. coram Cæsar. de Gras. decis. 6.*
num. 11. de præbend. & in rec. decis. 196. num. 5.
par. 2.

Ex quibus visum est Dominis constare de
bono iure Vicarij percipiendi non solum
illa emolumenta, quæ proueniunt ex actua-
li exercitio Curæ, & administratione Sacra-
mentorum, quæ vltrò Capitulum concede-
bat, verum etiam omnes alios quoscumque
redditus, decimas, primitias, eleemosynas,
oblationes, exequias, funeralia, & anniuer-
saria, eodẽ modo, quo competebant Recto-
ribus antecessoribus, quia cum assignatio
fuerit omnium bonorum, & quorumcum-
19 que redditum, † hæc omnia complectitur;
nomine enim bonorum simpliciter prola-
to omnia iura veniunt, *l. bonorum ff. de verb. si-*
gnif. Couar. in cap. relatum il secondo num. 1. vers.
tamen appellatione de testam. Barbos. appell. 35.
num. 1. & nomen redditus vti generale om-
20 nes, † & quoscumque prouentus com-
prehendit, *Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 7. proem.*
num. 196. & seq. Barbos. appell. 227. num. 1. & 2.
21 vltra quod pro ijs omnibus, † tamquam iu-
ribus parochialibus habet intentionem in
iure fundatam; *cap. Pastoralis, & ibi Hostien.*
num. 3. Io. Andr. num. 1. Cardinal. num. 1. Abb. An-
char. & Imol. in 2. notab. de his quæ fiunt à Præla-
22 *tis,* & in specie, † quod decimæ spectent ad
Parochum disponitur in *cap. fin. de Paroch. &*
cap. cum contingat. de Decim. cum alijs per Rot. co-
ram Zarat. decis. 53. num. 2. & 5. & decis. 67. n. 2.
23 & idem de primitijs, † quæ sunt decimis
æquiparatæ, habetur *in d. cap. fin. de Paroch. &*
d. cap. cum contingat, de Decimis, Barbos. de iur.
Eccles. vniuers. par. 3. cap. 25. num. 8. & 9. Rot. de-
cis. 559. num. 1. penès Posth. de Manut. coram Za-
rat. decis. 53. num. 7. & decis. 3. num. 2. & de elee-
24 mosynis, † & oblationibus sunt *text. in Can.*
quod Sacerdotes, & can. Sanctorum 10. quæst. 1.
cap. Pastoralis, & ibi Abb. & Imola in 2. notab. de
his quæ fiunt à Prælat. Rot. coram Gugliel. Dunozet.
decis. 308. num. 3. & coram Merlin. decis. 480.
num. 6. 7. & 10. Ac demum de mortuarijs, &
25 funeralibus † deciditur *in cap. 1. & cap. relatum*
de sepultur. Abb. in Rubr. de Paroch. nu. 2. Sebast.
Medic. de sepult. quæst. 8. cas. 1. & 6. Rot. coram
Mantic. decis. 294. n. 1. & coram Merlin. dec. 480.
n. 8. & in terminis Vicarij Ecclesiæ Colle-
26 giatæ, † quod ei debeantur omnia occasio-
ne funeris Ecclesiæ debita, seu tradita dixit
Rot. coram Coccin. decis. 1268. n. 2. ex quo iure
percipiendi sequitur Vicarium etiam habere
ius conuocandi alios Sacerdotes pro funere
27 obeundo, nisi resistat volũtas defuncti, † vel
eius hæredum, *Rot. coram Merlin. decis. 480.*
num. 12.

Hinc patet non obstare alia verba Bullæ,
in quibus videntur concessæ Capitulo elee-
28 mosynæ, & oblationes, † quia loquuntur de
illis eleemosynis, & oblationibus Collegia-
tæ, eiusque fabricæ specificè donatis, seù
relictis, vel donandis, & relinquendis.

Minus releuat facultas statuendi Capitu-
lo concessa circa funeralia, exequias, & an-
29 niuersaria, † nam cùm fuerit posita in parte
executiua, & in fine, & præcedat in dі-
spositiua distincta enumeratio eorum, quæ
concedebantur Capitulo; ac generalis as-
signatio facta Vicariæ, ne inducatur corre-
30 ctio, † quæ nunquam præsumitur, præsertim
inconuenienti, & in eadem dispositione, *l. non*
ad ea ff. de condit. & demonstr. Menoch. cons. 631.
n. 22. Rot. decis. 763. num. 1. par. 1. diuers. eaque
euitari debeat, vt monent *text. in cap. cum*
expediat de elect. in 6. & l. Vnic. C. de inoff. dot.
referri debet vel ad illa funeralia, exequias
31 & anniuersaria, quæ fiunt de personis ipso-
rũ Canonicorum, saluis tamen iuribus Vi-
carij, vel ad ea emolumenta Capitulo debi-
ta, si vocetur ad associandum cadauer, &
obeundum funus, vel ad illa anniuersaria
eidem legata; Siquidem ad euitandam cor-
32 rectionẽ admittuntur argumenta, † & conie-
cturæ, & ea est capienda interpretatio etiam
per subauditos intellectus, ne sequentia
corrigant præcedentia, *Alex. cons. 123. num. 9.*
cum plur. seqq. lib. 4. Merott. cons. 1. n. 32. vers. 3.
sicut cum alijs per *Barbos. axiom. 60. num. 1.*
& 2.

Quo verò ad functiones Ecclesiasticas di-
stinguebant Domini inter illas, quæ respi-
ciunt Curæ exercitium, ac administratio-
nem Sacramentorum per Parochos fieri so-
litas, super quibus Vicarius habet iuris, &
Bullæ assistentiã; & alias, quæ de iure, &
consuetudine in Ecclesijs Cathedralibus, &
Collegiatis per Dignitates, & Canonicos in
choro, & collegialiter expleri debent, pro-
vt sunt Horas Canonicas, & Vesperas so-
lemnes canere Missas maiores, seù conuen-
tuales tam diebus feriatis, quàm alijs solem-
33 nibus celebrare, † benedicere Fontem Ba-
ptismalem, Candelas, & Palmas, easque
distribuere, & processiones facere, quas tan-
tùm non ad Vicarium, sed ad Præpositum,
& Canonicos spectare dixerunt, dum eisdẽ
expresè fuerunt cõmissæ, & recitatio hora-
rum canonicarum, ac celebratio missarum,
34 seù conuentualium, † aliorumque illis an-
nexorum, & inseparabilium, vt sunt prædi-
ctæ, functiones, & processiones est proprium
Canonicorum munus, vt notat *Theodos.*
Rub. inter discept. Gratian. cap. 298. n. 18. & 40.
& quod absente Episcopo, vel eo impedito,
aut non celebrante in Ecclesijs Cathedra-
libus, & Collegiatis illæ peragãtur per Di-
gnitates, & Canonicos censuit Sacra Con-
gregatio Rituum, vt refert *Barbos. in collect.*
decis.

decis. Apostol. 253. num. 14. & seq. & collect. 391. num. 5. Rot. in Burgen. Preeminentiarum 16. Martij 1671. coram R.P.D. Rondinino, quę est decis. 4. post Nouar. in Summ. Bull. iuxtà vlt. impress. numer. 16. & 17. & in fortioribus terminis Ecclesiæ Collegiatæ cum ea concurrentibus Rectoribus Ecclesiarum Parochialium in ipsa faciendas esse processiones, ac Canoni-
35 cos præcedere,† & functiones peragere debere decisum fuit in *d. Burgen. Preeminentiarum d. dec. 4. post Nouar. num. 7. & seq.* Igitur multo magis idem venit dicendum hoc casu, dum Rectoria, & Ecclesia Parochialis fuit suppressa, & effecta Collegialis.

De altero Vicario Ecclesiæ Catalis Balzani non fuit quæstio, sed mihi injunctum, vt reuocarem inhibitionem, quia cùm lis pendens in Rota vertatur inter Capitulum, & Vicarium Ecclesię Collegiatæ S. Helenæ, & ille non fuerit nominatus in Commissione, nec aliquod in ea habeat interesse, per quod comprehendi valeat, propterea non
36 poterat relaxari inhibitio,† nec vocari ad causam ex defectu Iurisdictionis, quæ tamquam delegata non extenditur ad personas in rescripto non nominatas, *l. 1. in fin. ff. de Const. Princip. cap. significauit, vbi gloss. in verbo vineret de rescript. cap. cum olim de offic. delegat. vbi Innoc. num. 2. Cardinal. & Abb. n. 3. & Imol. n. 11. Rot. coram Seraph. dec. 1100. n. 4.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. GVAXARDO.

Anconitana Pecuniaria.

Veneris 7. Iunij 1680.

ARGVMENTVM.

Ad solutionem fructuum loco damnorum, & interesse condemnatus est depositarius, qui pecuniam inuestiendam tempore inuestimenti restituere recusauit, quorum obligationem euitare non potest, ex eo quod creditori depositi alimenta præstiterit, pluresque pecuniarum summas persoluerit, quia hæc omnia cadunt quidem in causam eorundem fructuum, non autem sortem extinguunt, vel diminuunt.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum publicū facit probationem probatam.*
2 *Alimenta præstita à debitore suo creditori cedunt in causam fructuum, non autem sortis.*
3 *Solutio semper cedit in causam fructuum non sortis, quocumque modo illi debeantur siue ex obligatione, siue ex mora, prout sunt vsuræ, & numer. 2.*
4 *Depositarius tenetur ad interesse, si data occasione inuestiendi inuestimentum sui culpa factum non sit.*
5 *Depositarius potest se obligare ad soluendum interesse, si depositum restituere nolit.*
6 *Lucrum cessans, vt debeatur requiritur prompta occasio inuestiendi, quæ debitori denunciata sit. & sup. à n. 4.*
7 *Testis deponens de facto proprio plusquam semiplenè probat.*
8 *Testis deponens de facto proprio iunctis adminiculis plenè probat.*
9 *Creditum notabilis quantitatis nemo præsumitur otiosum retinere, vel paulatim diminuere voluisse.*
10 *Argumentum ab his, quæ communiter fieri consueuerunt, in iure valet, & firmum reputatur.*
11 *Solutio continuata præcedentem obligationem supponit.*
12 *Debitor non præsumitur soluere voluisse contra formam sibi præscriptam, & num. seq.*
13 *Depositarius soluens non adimpleta forma depositi non liberatur.*
14 *Testimonio vxoris, & filij contra patrem, & virum plurimum defertur.*
15 *Pater, & Maritus solent vxori, & filijs propria negotia communicare.*
16 *Testis deponens aliquem se noluisse obligare non contradicit testi de eiusdem obligatione deponenti, quia nolens potuit mutare consilium, & numero seq.*
17 *Testis de conclusione deponens attenditur, non testis de tractatu, eo magis si ille sit adminiculatus.*
18 ***Creditor ex vna causa non implicat, quod euadat debitor sui debitoris ex alia.***
19 ***Obligans, seù soluens pro vna causa, adhuc potest esse creditor ex alia illius persona, cui obligatur, vel soluit.***

DECISIO CCCCI.

CVM ad instantiam creditorum fuissent sub hasta posita omnia bona Octauij Manzoni, eaque deliberata Abbati Federico Troilo pro scutis decem millibus depositis in Sacro Monte Pietatis Vrbis sub conditione, quod creditores illa recipientes inuestire deberent in tot stabilibus, vel censibus pro euictione, & defensione bonorum emptorum; cùmque consignata fuissent scuta quatuor millia Petro Octauij filio pro omni, & toto eo, quod prætendere posset vti donatarius Iosephi sui Patrui, & dictorum bonorum Condomini, & ista demptis scutis 125. de anno 1660. denuò cum consensu Troili sub eadem conditione inuestimenti in depositum tradita Ioanni Ruffino Mercatori Anconitano, qui licèt plures obuenissent inuestiendi paratæ occasiones, nihilominus pecunias depositas in mercatura implicatas retinens restituere noluit, sed fructus compensatiuos ad rationem quinque pro centenario, & anno obtulit, & loco illorum tam per Ioannem, quàm eius filios præstita fuerunt alimenta, & Petro, & Octauio Patri, aliaque eius debita soluta; sed Antonio Ioanne vno ex filijs, & cohæredibus depositi restitutionem recusante, & de il-

illius

lius compensatione cum alimentis, alijsque solutionibus excipiente super hoc facto cõpromisso declaratum fuit per arbitros solutiones, & alimenta esse referenda ad fructus compensatiuos Petro debitos, & idem per sententiam dictum ab A. C. Caprara, a qua interposita appellatione, & causa mihi commissa, dedi dubium, an constet de credito, & constare DD. censuerunt.

Illud enim habetur ex Instrumento publico depositi, † quod facit probationem indubitatam, *l. cum precibus Cod. de probat. Bald. in l. quoties in fin. Cod. de iudic. Dec. cons. 36. numer. 2 Rota coram Dunozett. Iun. decis.* 101. *nu.* 9. *& decis.* 475. *num.* 1. quod non fuit diminutum ex alimentis Petro præstitis, alijsque

2 solutionibus illi factis, † quia cum eidem debeantur fructus compensatiui in horum extinctionem solutiones cesserunt, & præstatio alimentorum venit referenda, *l. in ijs, §. Imperator ff. de solut. l. 1. versic. si neuter, l. si vsura Cod. eodem, Ruin. cons.* 136. *num.* 14. *libro* 4. *Surd. consil.* 290. *num.* 61. *Gratian. discept.* 224. *num.* 30. *&* 31. *Rot. post Zacch. de obligat. Camer. decis.* 232. *num.* 7. *coram Duran. decis.* 310. *num.* 4. *coram Dunozett. decis.* 620. *num.* 1. & hoc

3 procedit in quibuscumque fructibus, † seu vsuris debitis siue ex obligatione, siue ex mora, *Ruin. consil.* 136. *dicto num.* 4. *lib.* 4. *Surd. consil.* 290. *num.* 61. *Gratian. disceptat.* 224. *numero* 31. *Rota coram Dunozetto decis.* 620. *numero.* 2.

Fructus fuisse debitos non dubitarunt Domini, vel ratione moræ per Ioannem incursæ eo ipso, quod non restituit depositum, quando adfuit occasio inuestimen-

4 ti, ob quam tenetur Depositarius † ad interesse, seu lucrum, quod ex inuestimento creditor recepisset, *l. dio §. qui pecuniam, & ibi Bartolus ff. deposit l.* 2. *Cod. eodem, Mantic. de tacit. lib.* 10. *tit.* 6. *numero primo, versic. si autem, Lup. in l. curabit Comment. primo §.* 33. *numero* 61. *versic. aut verò sumus il secondo Cod. de act. empt. Larrea decis. Granaten.* 14. *numero* 8. *Rota Iannen. decis.* 34. *numero primo, Rota Nostra decis. prima de deposit. in antiq. decis.* 267. *numero* 3. *post Zacch. de obligatione Camer. & coram Bichio decis.* 185. *numero* 3. Vel ratione conuentionis, & promissionis per ipsum factæ illos soluendi, ad rationem quinque pro centenario, & anno, quando ad eius notitiam deducta

5 fuit prompta occasio inuestimenti, † vt probant Testes Summario Petri *numero* 2. *&* 3. quæ conuentio fuit vndequaque licita, dum creditor habebat inuestimentum certum, & promptum, & debitor hoc sci-

6 uit, † quæ sunt requisita necessaria ad hoc, vt lucrum cessans debeatur, iuxta Theoricam *Castren. in l.* 3. *Cod. quod cum ea.*

Non obstat, quod de conuentione deponat tantùm vnicus Testis, qui regu-

7 lariter non attenditur, † quia cùm deponat de facto proprio, plusquam semiplenè probat *Gabriel de test. conclus. prima numero* 28. *Rota coram Merlino decis.* 367. *num.* 4. *coram Buratto decis.* 289. *numero primo, & decis.* 665. *numero* 9. *& in recent. decis.* 70. *num.* 9. *parte* 10. *decis.* 378. *numero* 10. *parte* 17. & alia

8 concurrant adminicula † plenam facit probationem *Castren. in l. quicumque numero* 10. *Cod. de seru. fugit. Mascard. de probat. conclus.* 1225. *numero* 10. *Farinacc. de test. quæst.* 63. *num.* 221. *Rota coram Merlino decis.* 604. *nu.* 11. *& decis.* 867. *num.* 3. *coram Buratt. decis.* 111. *num.* 9. *&* 10. *& ibi Add. n.* 17. *& in rec. dec.* 378. *n.* 12. *par.* 17.

Adminicula sunt plura, & quidem efficacia, quorum primum est, quod Petrus nihil aliud habebat præter hoc creditum depositi inuestimento destinatum, & ex illius redditibus ali debebat; idcircò valdè inuerisimile est voluisse illud cursu tanti

9 temporis otiosum retinere, † & minutatim consumere, prout è contra magis ve-

10 risimile est præcessisse conuentionem † fructuum, arguendo ab his, quæ communitèr fieri solent. *Dec. consil.* 303. *num.* 3. *Cravett. consil.* 173. *numero* 5. *Rota post Zacch. de obligatione Camerali decis.* 21. *numero* 5. *& in Recentior. decis.* 154. *numero* 24. *&* 25. *par.* 4. *tom.* 2.

Alterum elicitur ex longæua præstatione alimentorũ Petro facta tam per Ioannem, quam per eius filios ab anno 1660. ad tempus motæ litis, & ex alijs solutionibus eidem factis, quod certè non fecissent,

11 nisi se obstrictos agnouissent † ad fructuum solutionem, cùm ex continuata solutione præsumatur de iure præcedens obligatio, *l. cum de in rem verso, & ibi Salicet. sub num.* 3. *versic. aut auctor asserit cum pluribus sequen. ff. de vsur. Rot. decis.* 154. *numero* 20. *&* 21. *par.* 4. *tom.* 2. *recent* maximè quia sciebant, quod creditum alimentorum, & aliæ solutiones non poterant compensari cum deposito, quia hoc integrè inuestiri debebat pro cautione Troili Emptoris, & sub hac lege Ioannes illud receperat; pro-

12 pterea non est credendum † voluisse soluere contra formam præscriptam, & adhuc pro restitutione remanere obligatum, eo

13 quia soluens non adimpleta † forma depositi non liberetur, *l.* 1. *§. elegantèr, & §. sed si duo, vbi Castren. ff. deposit. Rot. penès Merlin. de pignor. decis.* 102. *n.* 14. *coram Dunoz. Iun. decis.* 604. *n.* 1.

Tertium vehemens adminiculum præbent epistolæ Antonij Ioannis, & Elisabethæ filij, & vxoris respectiuè Ioannis Depositarij, scriptæ Petro, in quibus præcipuè Antonius Ioannes clarè fatentur debitum depositi, & teneri ad illius restitu-

14 tionem, † quibus plurimum venit deferendum, quia ille vti filius, & hæres, & altera tamquam vxor præsumuntur sciuisse gesta per Patrem, & Virum, & ab eo

15 informati, cùm soleant Viri filiis, & vxoribus propria negotia conferre, *Honded. consil.* 80. *num.* 48. *&* 49. *lib.* 2. *Roland. à Valle consil.* 52. *num.* 12. *lib. primo, Surd. decis.* 221. *num.* 9.

Qui-

Quibus non aduersatur alter Testis asse-
rens Ioannem requisitum, vt pro deposi-
to promitteret soluere fructus, noluisse ad
hoc se obligare; nam vltra quod est sin-
gularis, potest simul esse, quod de tempo-
16 re, quo deponit dictus Testis † hunc ani-
mum non haberet, & postea quando ad-
fuit occasio inuestimenti, ne pecunias re-
stitueret, mutauerit voluntatem, & solu-
tionem fructuum obtulerit, prout dicit al-
17 ter Testis, † qui venit attendendus vti ad-
miniculatus, & de conclusione, & non
alius de tractatu deponens, *Surd.consil.* 202.
*num.*5.*Rot.dec.*187.*num.*3. *post* 2.*vol. consil. Fa-
rin.& coram Vbald.dec.*29.*n.*4.

Minus releuare visum est, quod Petrus
anno 1664. fatendo, recepisse à Ioanne
scuta 1479. illa sub obligatione Camerali
restituere promiserit, nulla facta mentione
fructuum; siquidem obligatio emanauit,
eo quia tunc temporis non erat creditor
pro fructibus in dicta quantitate, vtque de
ea constaret, & suo loco cum illis com-
pensari posset; nullaque adest repugnantia,
18 quod creditor ex vna causa † euadat debi-
tor sui debitoris ex alia, & sola præsum-
ptio obligationis, seù solutionis, & non
factæ compensationis non operatur, quod
19 se obligans, † seù soluens non sit creditor
ex alia causa illius, cui obligatur, seù sol-
uit, *l. si cum dos* & ibi *Bartol. & Alberic. nu-
mero primo, Cod. rer. amot. l. siquidem*, & ibi
*Bartol.num.*2. *& Bald. & Salicet. Cod. de tran-
sact. Rot decis.*266. *num.*14. *par.*8. *& decis.*276.
*num.*16. *par.*11.*rec.*

Quantitas verò crediti, & fructuum fir
mata fuit in summa per arbitros in laudo
liquidata.

Et ita vtraque &c.

*Altera decis.quæ hic immediatè subsequitur est
in ead.causa,sed super alimētis,& sumptibus litis.*

R. P. D. GVAXARDO.

Anconitana Pecuniaria super alimentis.

Veneris 7. Iunij 1680.

ARGVMENTVM.

Super re particulari,& propriè deposito,quod
quia tempore inuestimenti restitutum non
est,fructus parere posse iam fuit in antece-
denti decisione resolutum, decernuntur
alimenta pauperi collitiganti,quia concur-
rebant simul paupertas, & bonum ius, ex-
trema necessaria in hoc iudicio, vtrumque
probatum ex laudo per sententiam confir-
mato, & ex attestationibus,quæ licet extra-
iudiciales essent, adminicula tamen, & iuris
præsumptionem habebant.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta sunt subministranda pauperi litiganti
docto de paupertate, & bono iure.*

2 *Paupertas ad effectum alimentorum probatur etiā
ex attestationibus extraiudicialibus adminicu-
latis.*

3 *Fides simplex probat concurrentibus etiā admini-
culis.*

4 *Paupertas præsumitur, quia quilibet nascitur nu-
dus.*

5 *Catastri fides, seù æstimi, quod aliquis in eo de-
scriptus non sit, probat illū in eo loco non possi-
dere stabilia.*

*Negatiua probatur ex attestatione Catastri, in
quo aliquis descriptus non sit. num.5.*

6 *Catastrum, seù Æstimum fit pro sciendis posses-
sessionibus bonorum, & diuitijs Ciuium ratione
onerum diuidendorum.*

7 *Iuris boni præsumptio ad effectum alimentorum
resultat ex laudo per sententiam confirmato.*

8 *Alimenta pauperi litiganti debentur, etiamsi lis
agitetur super re particulari.*

9 *Alimentorum quantitas arbitrio iudicantis remit-
titur, qui plura considerare debet, & quæ.*

DECISIO CCCCII.

SIMVL cum dubio super negotio prin-
cipali proposui alterum super alimen-
mentis, & sumptibus litis per Petrum pe-
titis, quæ Domini in summa in decisione
exprimenda esse subministranda dixerunt,
1 quia docet de paupertate, † & bono iure,
quibus concurrentibus illa debentur, *l.si
instituta* 27. §. *de inofficioso ff. de inofficios. Te-
stam. Surdus de aliment. tit. primo quæst.* 127. *nu-
mero* 4. *Fontanell. de pact. nupt. gloss.* 2. *par.* 4.
num. 22. *& seq. Rota coram Dunozetto Iuniore
decis.* 755. *num.* 1. *coram Celso decis.* 16.*num.*1.
coram Arguell. decis. 18. *num.* 1. *& in recent. de-
cis.*617.*num.*6. cum aliis ibi per *Add.* cumu-
latis *num.*18.*& seq.par.*4.*tom.*3.

Paupertas satis probata remanet ex de-
positionibus plurium Testium, qui con-
cludunt, Petrum nihil aliud habere, nisi
2 creditum Depositi, † quod est in lite, &
licèt sint attestationes extraiudiciales, atta-
men, quia illis assistunt nedum iuris præ-
sumptio, verum etiam plura alia admini-
3 cula, † quibus concurrentibus etiam sim-
plices fides probationem facere dixit *Rot.
in recent. decis.* 122. *num.* 7. *parte* 2. *& coram
Merlin. decis.* 718. *num.* 18. Visæ sunt suffi-
cientes; de iure enim paupertas præsumi-
4 tur, cùm sit connaturalis, † & quilibet nu-
dus nascatur, vt ait *Textus in Can. sicut,
versic. sed ait* 47. *distinct. Giurb. decis.* 18. *nu-
mero* 12. *Rubeus in adnot. ad decis.* 617.*num.*37.
ad 41. *par.* 4. *tom.* 3. *recent. Rot. coram Celso
decis.*348. *num.*3. *coram Arguell. decis.* 18. *nu-
mero* 8. *& in Auenionen. Successionis* 26. *Iunij*
1679. §. *paupertas coram Reuerendissimo Domi-
no meo Decano*; & adminicula sunt, quod
omnia bona paterna Petri ad instantiam
creditorum fuerint vendita, eique consi-

gnata

gnata pro omni suo iure summa penès Ioannem depositata, & ab eo tempore, vsque ad motam litem ab ipso, & filijs eidem præstita fuisse alimenta, aliaque ad vestitum necessaria, & quidem illa recepit vti commensalis ministrorum, vt in sua epistola fatetur ipsemet Antonius Ioannes, quod certè Petrus vir nobilis, & ipsius Ioannis consobrinus passus non fuisset, si habuisset aliundè, ex quo se alere posset; quibus accedit attestatio Custodis Catastri, seù Libri æstimi Ciuitatis, & Comitatus Anconæ, in quo sunt descripti omnes pos-
5 sessores stabilium, & Censuum, † testantis in eo non reperiri Petrum nominatum, cui venit deferendum, quia tales Libri conficiuntur pro sciendis possessoribus bono-
6 rum, & diuitijs Ciuium † ratione onerum diuidendorum; vt in his terminis dictum fuit in *dicta Auenionen. successionis §. paupertas coram Reuerendiss. D. meo Decano*.

Præsumptio verò boni iuris resultat ex
7 laudo ad Petri fauorem per † arbitros lato, & ab Auditore Cameræ per sententiam confirmato, *Rot. coram Dunozett. decis. 698. num. 4. coram Celso decis. 16. num. 5.* cum alijs cumulatis per *Rubeum in adnot. ad decis. 617. nu. 125. & seq. par. 4. tom 3. rec.*

Non obstat, quod lis sit super credito pecuniario, & consequenter super re particulari, & infructifera, de qua non sunt subministranda alimenta; nam creditum esse fructiferum ostensum fuit in alia deci-
8 sione super bono iure, † & de re particulari etiam deberi alimenta dixit *Rot. coram Celso decis. 16. num. 9. coram Dunozet. decis. 698. n. 4. & in rec. decis. 50. num. 10. par. 9.*

Quo verò ad quantitatem; cùm hæc iu-
9 dicantis arbitrio † relicta sit, *Crauett. cons. 189. num. 10. Marescott. var. lib. 2. cap. 83. num. 12. Rota coram Mantic. decis. 331. num. 10.* Idcircò inspecta quantitate crediti, qualitate personæ, & quod aliàs per Antonium Ioannem soluta fuerint Petro pro alimentis scuta septuaginta annua Domini arbitrati sunt, esse subministranda annua scuta quinquaginta, & alia scuta decem & octo pro qualibet propositione Causę iuxtà solitum Rotæ stylum.

Et ità vtraque &c.

INDEX MATERIARVM ET CONCLVSIONVM

Quæ in hac Decima octaua Parte Decisionum Recentiorum continentur.

ADEO SVB DIVERSITATE VERBORVM MVLTIPLICATVS, VT VERE LOCVPLETISSIMVS DICI POSSIT

Index Materiarum.

Index Materiarum.

in

ALERE, & ALIMENTA.

Ali-

ALTERNATIVA.

ALTARE.

AMOTIO.

AMOR.

ANIMVS.

ANNIVERSARIVM.

ANNVA PRÆSTATIO.

ANTIDATA.

Anti-

Asse-

Atten-

ATTESTATIO.

Barat-

BENEPLACITVM.

BIENNIVM.

Bien-

C

CA-

Index Materiarum.

ne

pere.

CONFIDENTIA.

CONFINES.

CONFIRMATIO.

CONGREGATIO.

CONGRVA.

Con-

Conie-

CONNEXA.

CONSANGVINEI.

CONSCIENTIA.

CONSENSVS.

Con-

CONSEQVENS

CONSILIVM.

CONSORTIVM.

CONSTITVTIO.

sub

DEBITVM.

Decla-

Detra-

Dictio

DOCTRINA.

D O L V S.

DOMICILIVM.

DOMINIVM.

Do-

Do-

E

ECCLESIA.

Ecle-

clesia

ENVNCIATIVA.

EPISCOPVS.

Epi-

FA-

F

Fidei-

Fidei-

pro

Filius

FISCVS.

FOEMINA.

Fru-

Gra-

Hæres

I

IDONEITAS.

IGNORANS, IGNORANTIA.

ILLATIO.

ILLEGITIMITAS, ILLEGITIMVS.

ILLIQVIDVM.

IMMEMORABILIS.

INSTI-

ab

Ius

IVSPATRONATVS.

Iusti-

LEGITIMARE, LEGITIMATIO, LEGITIMATVS, ET LEGITIMVS.

LITERÆ, APOSTOLICÆ.

LITIGIOSVM.

LOCARI, LOCATIO.

Loca-

M

MANVS.

MANVTENTIO.

MENDACIVM, MENDAX.

M E N S.

contra

Y Mino-

MOBILIA.

MODVS.

Mu-

Nul-

Obli-

OBLIVIO.

OBSERVANTIA.

lum

PENSIONARIVS.

PERITIA.

PERITVS.

Pi-

Signa-

POSSESSOR.

PRÆSENS, PRÆSENTIA.

PROXI-

Qua-

RATIO.

RECIPROCA.

RECOGNITIO, RECOGNOSCENS.

Re-

Re-

Sacer-

Scien-

Sta-

Statu

SVBSE-

Tempo-

TESTANDI, TESTATVS.

TESTATOR.

TE-

Transa-

Valor

Ver-

VERBA IN PARTICVLARI.

quisi-

VNITA.

VNICA, VNICITAS.

VNIVERSALE.

VNIVERSITAS.

Finis Partis XVIII. Tomi Primi Recentiorum.

Erra-

Errata quædam sic corrige.

Decis.52.in tit. Fulginaten. Farfen.
Decis.58.n.20.Summarij;emolumentum,emolumenta.
Decis.63.sub n.19.in corpore literculæ, literulæ, & n.20.literculas, literulas.
Decis.66.n.16.Summ.proceditur, procedit.
Decis.79. n. 25. Summ.facta primo, facta à primo.
Decis.82.in tit.Rom.Vineæ, seu Viæ.
Decis.113.in princip. Sum. in prima, in principio.
Decis.126.in tit.Rom. Pensionum Matthæio, Romana, seu Camerinen.Pensionum, Al-
Decis.150. in corpore sub n.19. che saranno, che non saranno.
bergato.
Decis.164.in tit.Nepesina Immissionis, Successionis.
Decis.268.n.6.Sum. hac subhactatione, subhastatione.
Decis.287.n.25. in corp.facile arguere, facile est arguere.
Decis.304.n.2.in corp.& in fin. immissionem, commissionem.
Dec.302.n.11.in corp.non facto, ex non facto.
Decis.310.in corp in princ. familia, filia.
Decis.330. n.12. in corp. sibi alimenta, fratri alimenta.
Decis.351.in calce, decis.123. decis.33.
Decis.360.n.2.Sum.Coniugibus, Coniugijs.
Decis.380.n.9.Sum.fuit appellatum, non fuit appellatum.
Decis. 397. n.18. in corp.comprobatur, comprobat.
In Indice per Diœceses, Florentina Capellaniæ la seconda dec.429.dec.329.
In eodem Indice Meleuitana Commendæ, deficit Emerix.
In Indice per Materias vers.attêtata remanent clara &c.fuit appellatum, non fuit appellatum.
In eodem Indice vers.Constitutio Pontificis comprehendit, non comprehendit.
In eodem Indice vers. contractus reuocabilis decis.358. decis.385.
In eodem Indice vers. creditor in contractu minoris decis.47. decis.43.
In eodem Indice vers.Dispositio il primo, facta primo, facta à primo.
In eod. Indice vers. Obligatio absolutè concepta solummodo, solum modo.
In eodem Indice vers. opinio non attenditur, attenditur.
In eodem Indice vers. Pactum futuræ successionis permanserit, paciscentes permanserint.

REGESTVM.

† * ** ***

a b c d e f

Omnes sunt duerniones.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sf Tt Vu Xx Yy Zz

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll Mmm Nnn Ooo Ppp Qqq Rrr Sff Ttt Vuu Xxx Yyy Zzz

Aaaa Bbbb Cccc Dddd Eeee Ffff Gggg Hhhh Iiii Kkkk

Omnes sunt terniones excepto, Qqq qui est quaternio, & Kkkk.qui est duernio.

ROMÆ,
Ex Typographia Reuerendæ Cameræ Apostolicæ.
M. DC. LXXXI.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.